Poeti greci

Digitized by Google

6
15-a
45

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
15 E
14

6 - 15 - a - 4º

XXV. 3. 5

T. 6.

Digitized by Google

Opus aureum

ET

SCHOLASTICVM,

IN QVO CONTI-
NENTVR

PYTHAGORÆ CAR-
mina aurea, Phocylidis, Theognidis
& aliorum poëmata, quæ se-
quens pagella enume-
rabit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EDITA OMNIA STV-
dio & cura

Michaëlis Neandri

Sorauiensis.

PRAEP. GEN. SOCIETATIS IESU

LIPSIAE
Cvm privilegio.

EN LECTOR, LIBRVM DAMVS VERE AVREVM, PLANEque ſcholaſticum, quo continentur hæc:

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΚΑΛΟΥΜΕΝΑ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΕΠΗ.

ΦΩΚΥΛΙΔΟΥ ποίημα νουθετικόν.

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ μεγαρέως Σικελιώτου ποιητοῦ γνῶμαι ἐλεγιακαί.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟΥ ἑλληνολατίνου βιβλίω δύω.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ ἑλληνικῶν βιβλίω δύω.

ΝΕΙΛΟΥ Ἐπισκόπου καὶ Μάρτυρος κεφάλαια ἢ παραινέσεις.

Καὶ πάλιν.

ΚΟΛΟΥΘΟΥ Λυκοπολίτου Θηβαίου, ἑλένης ἁρπαγή.

ΤΡΥΦΙΟΔΩΡΟΥ ποιητοῦ Αἰγυπτίου, Ἰλίου ἅλωσις.

ΚΟΙΝΤΟΥ Σμυρναίου Ἰλίου ἁλώσεως βιβλίω δύω.

ΤΟΥ αὐτοῦ νόστων ἑλλήνων βιβλίον ἕν.

ID EST. PRIMO.

PYTHAGORAE carmina aurea.

PHOCYLIDAE poëma admonitorium.

THEOGNIDIS Megarenſis poëtæ Siculi gnomologia.

GNOMOLOGICI libri duo.

APOPHTHEGMATVM libri duo.

NILI Epiſcopi & Martyris præcepta de pietate & moribus.

SECVNDO.

COLVTHI Lycopolitæ Thebæi Helenæ raptus.

TRYPHIODORI poëtæ Aegyptij de Troiæ excidio,

COINTI Smyrnæi popularis Homeri, de Troiæ excidio lib. duo.

EIVSDEM reditus Græcorum liber vnus.

Omnia græcolatina, conuerſa ſimul & expoſita à MICHAELE NEANDRO Sorauienſi.

 His

Digitized by Google

His tandem accessere,

I.

Vaticinium Nerei Marini, de Troiæ excidio, græcis & latinis hexametris expoſitum à Laurentio Rhodomanno.

II.

Μιθριδάτης πόντου βασιλεύς, id eſt, Poëma hiſtoricum de Mithridate, Ponti Rege, græcis heroicis verſibus expoſitum, & latinè πρὸς λέξιν redditum, ab eodem autore.

III.

Ἀρίων, id eſt, Hiſtoria Poëtica de ARIONE Citharædo ſeu Lyrico ſuæ ætatis celeberrimo, expoſita Doricè verſibus heroicis, & in linguam latinam conuerſa ab eodem.

IIII.

Luciani Samoſateni Somnium ſeu Gallus, dialogus iucundiſſimus, græcè & latinè, cum commentariolo in locos obſcuriores & difficiliores, Michaëlis Neandri Sorauienſis.

ΠΥΘΑ-

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ
ΚΑΙ ΦΩΚΥΛΙΔΟΥ ΠΟΙ-
ΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΑ, ΠΑΛΑΙΑ
ΤΕ ΑΜΑ ΚΑΙ ΣΟΦΑ, ΚΑΙ ΧΡΥΣΑ,
ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαϊ-
στί.

PYTHAGORÆ ET
PHOCYLIDAE POEMATA AN-
TIQVA, AVREA, ET SAPIENTER SCRI-
pta, de pietate, virtute, morum ac vitæ honesta
institutione, Græcè & Latinè, con-
uersa & exposita

à

Michaele Neandro Sorauiense.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Accessit item Xenophontis Hercules, Græcè &
Latinè ab eodem expositus.

CVM PRAEFATIONE: QVOD
AB INITIO VSITATVM FVERIT,
doctrinam de Moribus, breuibus sententijs, quasi o-
raculis quibusdam includere: & de autoribus, qui
sententijs breuibus doctrinam de pietate
& virtute sunt com-
plexi.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRVDENTISS. VIRIS, CONSVLIBVS ET SENATORIBVS IN DENSTADIA TVRINGIAE, suis Dominis & Patronis obseruandis, S. D.

AB INITIO SEMPER VSITATUM fuisse tum nostris, tum ethnicis etiam scriptoribus, præcepta de pietate, virtute & honestate, vitæ denique ac morum honesta gubernatione breuibus quibusdam sententijs, tanquam axiomatis & oraculis quibusdam inclusa complecti, tum aliæ id ostendunt veterum narrationes: tum id maximè confirmant eius generis libelli, qui in Hebræa, Græca atque Latina lingua sapienter & eruditè à pijs & sapientibus viris conscripti adhuc extant, & iuuentuti discendi proponuntur, vt pietatis, virtutis, vitæ atq; morum regendorum sapientissima regula, ad quam in omni vita cogitationes, dicta & facta sua conforment & instituant.

Vnde appareat, veteres doctrinam de moribus semper consueuisse breuibus sententijs includere.

Tales autem libelli apud Hebræos sunt, Salomonis Prouerbia, & eiusdem Ecclesiastes, qui breues quasdam reliquias continent parabolarum & carminum Salomonis: hoc est, breuium illarum sententiarum, in quibus Salomon rex ille opulentissimus, omniq; sapientia cœlesti & humana luculenter à Deo ornatus, doctrinam de pietate & morum probitate, ac totius vitæ Deo placente regimine, includere voluit. Eas eius sententias, reliquias seu τεμάχια quædam τῶν μεγάλων δείπνων ideo nuncupauimus, quòd ex Scriptura manifestum sit, dum disserit ipse de iumentis, & volucribus, & reptilibus, & piscibus, de lignis item à cedro quæ est in Libano, vsque ad hyssopum:

Prouerbia & Ecclesiastes Salomonis quid contineant.

3. Reg. 4

 locutus

Salomon locutus est tria parabolarum millia, & carminũ eius fuerunt quinque & mille.

locutus quoque ſit tria parabolarum millia, & quòd carminum eius fuerint quinq; & mille. quem numerum nunquam æquabunt, etiamſi exactius ſingula ad calculum reuocare quis voluerit, quæ extant adhuc nobis ſeruatæ eius autoris, regis potentiſsimi, ac doctoris ſapientiſsimi, καὶ ἠθικωτάτου ſententiæ. Ad hanc claſſem referendus etiam eſt liber Hebræus, piè

Pirke aboth, ſeu patrum capitula, liber Hebræus.

ſanè & ſapienter ſcriptus, de pietatis & virtutis ſtudio, quem Hebræi פִּרְקֵי אָבוֹת, hoc eſt, patrum capitula ſeu apophthegmata, ſua lingua (quæ aliarum alma [a] mater eſt) cognominant, quòd ſymbola ſeu ſententioſa dicta veterum ſaniorum Hebræorum, qui Prophetas audiuerunt, ſeu horum diſcipulos, ſuo quodam ordine colligat, & proponat. Eius argumenti quoq; eſt liber, qui Ben Syræ, (quem nepotem fuiſſe Hieremiæ prophetæ, veteres Hebræi prodiderunt) ſententias morales, pias ſanè, ſuccinctas ac ſapientes continet. Eum, quemadmodum etiam

a Vide Poſtellũ in lib de Originibus, & Bibliandrũ in lib de Ratione communi omnium linguarũ, operib. eruditiſſimè ſcriptis.

Sententiæ morales Ben Syræ.

Paulus Fagius de lingua Hebræa optimè meritus.

eius generis ſimiles alios, Paulo Fagio debemus, viro de linguæ Hebrææ ſtudio optimè merito: melius quoq; & luculentius de eadem lingua merituro, ſi modò non fata minus æqua eum virum diutius orbi inuidiſſent. Is etiam hoc loco libellus commemorandus eſt, qui ſapientum Hebræorum ſententias quinquaginta continet, ex officina Veneta cum Philebræis communicatus: quemadmodum ille etiam, qui Catinus argenteus dicitur, quòd inde argenteæ hauriantur doctrinæ, in lucem olim prolatus à Ioanne Reuchlino [b], heroe incomparabili, iuris illo conſulto peritiſsimo, & trilingui phœnice illo admirando & vnico, μουσῶν τε θεράποντος καὶ ἀροτῆρος, eximio & indeſeſſo ſtudiorum & ſtudioſorum antiſtite, & Mecænate nunquam ſatis laudato: cui quantum debeant literæ, quantum boni καὶ φιλέλληνες ἅμα καὶ φιλέβραιοι omnes, quis eſt qui id bonus adhuc ignoret?

Quinquaginta ſententiæ Hebræorũ Libellus Hebræus Catinus argenteus dictus.

b Quantus fuerit Reuchlinus in omni doctrinarum genere, ex libris eius qui extant adhuc, cognoſcitur: maximè vero ex libris trib. de Verbo mirifico, & libris tribus de Arte Caballiſtica, operib. doctiſſimè ſcriptis.

Liber, Salomonis ſapientia.

Cæterùm apud Græcos ſimiles libelli ſunt: Salomonis

monis sapientia: (si modò non is liber Philoni Iudæo potius est tribuendus, viro quoq; sapientissimo & eruditissimo: quemadmodum id planum faciunt libri quadraginta tres, qui adhuc extant, & lingua græca atticè, politè, sapienter & eloquenter scripti sunt) Syracidæ quoq; sapiens illud & admirandum πανάρετον, quo nomine id honestare voluit Suidas ille multiscius, in Philologia sua ampla & luculenta. Et Epiphanius Constantiæ Cypri Episcopus in libro de mensuris & ponderibus.

Philonis Iudæi libri quadraginta tres.

Syracidæ πανάρετον.

Eam docendi breuem & succinctam rationem à Prophetis, & veteris primæq; Ecclesiæ doctoribus acceptam, patres deinde & Theologi Græci sequuti sunt. Hoc enim genere orationis scriptæ sunt, Maximi seu Episcopi, seu confessoris, seu quicunque tandem fuerit, de Charitate quatuor centuriæ. Thalassij item Cæsariensis Episcopi, de vita piè & Christianè exigenda, Hecatondes sententiarum quatuor. Marci etiam Heremitæ de lege spirituali ὑποθῆκαι, seu κεφάλαια. Nili præterea Episcopi & martyris παραινέσεις de pietate & honestate præscriptæ, quas nos græcolatinas nunc etiam damus, in bibliotheca quadam vetustissima, apud barbaros planè homines, à viro bono & erudito olim repertas, & nobis ab amico communicatas, vt publici eas vsus faceremus. Et Carpatij Episcopi παρακλητικὰ κεφάλαια, quæ similiter antiquissimis characteribus in membrana descripta apud nos seruamus, per occasionem cum studiosis græcè, simul etiam latina à nobis facta, libenter communicaturi. Eo loco habendus etiam est Nazianzeni, per excellentiam Theologi cognominati, liber Carminum, qui cum cæteris eius operibus ad finem græcè impressus est: propterea quòd de pietate, virtute & honestate scripta sint omnia, orationis genere grauissimo, simul & eruditissimo: & similes patrum Græcorum libelli alij. qualis etiam is est, quem

Maximi de Charitate quatuor centuriæ.

Thalassij Hecatondes sententiarum quatuor.

Marci Heremitæ de lege spirituali κεφάλαια.

Nili Episcopi & martyris paraneses a Neandro editæ.

Carpathij παρακλητικὰ κεφάλαια.

Nazianzeni Carminum liber quid contineat.

Basilij Magni Moralium summarum libellus.

Basilius Cæsariensis Episcopus, propter eruditionem, doctrinæ puritatem & eloquentiam, meritò Magnus cognominatus, ex noui testamenti sententijs confecit: & sub titulo Moralium summarum, cum reliquis eius operibus Græcis coniunctus est.

Sententiæ Parænetice LXXII. Agapeti.

Talis etiam Agapeti diaconi libellus est, qui sententias Parænetiicas toto numero continet septuaginta duas, ad Iustinianum Cæsarem scriptas.

Isocratis libelli de regis & subditorum officio.

Ad quod genus pertinent etiam duo libelli Isocratis, rhetoris illius suauissimi, scripti ad Nicoclem regis Cypri filium, qui tum Reipub. præcepta breuibus sententijs inclusa continent, tum etiam de regis & subditorum officio præcepta sapienter tradunt.

Basilij Imperatoris parænesis.

Basilij quoque Imperatoris parænefes, siue capitula necessaria, ad Leonem filium suum, huc referenda sunt: quæ tamen hactenus edita nuspiam videre licuit.

Onosandri lib. de Imperatoris officio.

Nec non etiam Onosandri Platonici de Imperatoris officio libellus, eruditus vtiq;, ipsaq; breuitate commendabilis.

Apud ethnicos enim non pauciores huiusmodi libellos inuenias, quibus breuibus dictis doctrinam de moribus proponant.

Isocratis ad Demonicum Paræneses

Epicteti philosophi sapientiss. Enchiridion.

Tales namque apud eos reperiuntur Isocratis ad Demonicum παραινέσεις, libellus verè aureus. Epicteti quoq; sapientissimi, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ πράττειν μέχρι τοῦ λέγειν (quales pleriq; extiterunt tum veterum sapientes, tum nostræ etiam ætatis doctores) aliqui Philosophi, Enchiridion, sæpe legendū, & manibus, omnibus virtutis & honestatis amantibus tractandum.

Theophrasti philosophi Characterum, seu notarum libellus.

Theophrasti etiam, philosophi eruditissimi & eloquētissimi, Aristotelis discipuli, Characterum seu notarum libellus, quòd in eo præcipua notentur vitia breui singulorum descriptione.

Aristotelis, Platonis, ac Gemisti Plethonis, de virtutibus libelli.

Aristotelis similiter, philosophorum principis, aureiq; fluminis (vt Ciceronis verbo vtar) ac Gemisti Plethonis, viri item sapientis & eloquentis: Platonis etiam diuini, si modò non is nothus est Platonis, de Virtutibus libelli.

Xysti philosophi & Theodisti gnomæ.

Tum etiam Xysti philosophi (quicunq; etiam

etiam is fuiſſe exiſtimandus ſit) ſententiæ piæ & Chriſtianæ : quemadmodum etiam Theoctiſti gnomæ, quæ iuxta alphabeti ſeriem ſcriptæ ſunt, eò referendæ erunt. Extat etiam Senariorum libellus, in quo Senarij ex varijs tum comicorum tum tragicorum ſcriptis, de virtutibus ac vitijs, à quocunq; etiam ſecundum capita & locos digeſti, leguntur. Magnus etiam Logotheta Theodorus Metochita γνωμικὰς σημειώσεις, id eſt, ſententioſas obſeruationes ſcripſiſſe dicitur: quæ quia hactenus in publicum nondum venerunt, latêre eas adhuc alicubi in bibliothecis Italicis exiſtimandum eſt. Sic multi alij commemorari poſſunt (iuuat enim ſemel huic rei indulgere) autores, qui ſeu vniuerſam de virtutibus & vitijs doctrinam, breuibus quibuſdam regulis tradiderunt: ſeu etiam breui libello vnum aliquem locum, quemcunque etiam, expoſuerunt. In quo genere habendi erunt, Aeneas Platonicus philoſophus, Athenagoras quoque, qui libellos condiderunt de animæ immortalitate, & corporum reſurrectione. ſed hi Chriſtiani fuerunt. Xenocratis quoque philoſophi de morte, de æterna vita, de improborum ſupplicijs, de vitæ miſeria libellus: quem tamen alij Platoni adſcribere non ſunt veriti. Noſtri etiam extant Sententiarum libelli Græcolatini, quos ſub Ἀριστολογίας, Anthologici, Γνωμολογίας, & Ἀνθολογίας etiam titulo edidimus: & ſimiles alios à nobis confectos in aduerſarijs depoſuimus, quos ſuo tempore cum ſtudioſis adoleſcentibus communes ſumus facturi.

Senariorum libellus ex Comicorum ac Tragicorum ſcriptis confectus.

Sententioſæ obſeruationes Magni Logothetæ Theodori Metochitæ.

Aeneas Platonicus, Athenagoras, & Xenocrates, philoſophi, de animæ immortalitate libellos ſcripſerunt.

Sententiarum aliquot libelli Neandri editi, & poſtea ſimiles edendi.

Ex poëtis verò ſententias ſcripſerunt, Heſiodus, poëtarum antiquiſſimus, Muſarum ſacerdos: [a] quas apud veteres, ſicuti etiam Aeſopi fabellas, ita ediſcebāt pueri; vt noſtri certas ſolent ediſcere preculas: vt de omnib. quæ in vita honeſtè, quæ itē ſecus fierent, admone-

Ex poëtis qui ſententias ſcripſerint.

[a] Apud veteres pueri ediſcebant Heſiodum, & Aeſopi fabellas. Id colligitur ex Ciceronis Epiſtolis Familiaribus lib. 6. Epiſtola 8. Aeſchynis etiam rhetoris oratione illa contra Cteſiphontem, vbi de Heſiodo loquitur. Vide etiam prouer. Ne Aeſopum quidem triuiſti. Item, Ollas oſtentare.

admonerentur. quemadmodum ob eandem cauſam, tum etiam vt ad ſtudium virtutis homines inflammarentur, certo tempore, maximè verò in ſolennibus congreſsibus, vt in Olympicis, poëmata [a] Homeri, poëtarum principis, Tyrtæi etiam Athenienſis, viri ſapientis, ſcripta recitabantur, ediſcebantur etiam, quemadmodum ex Xenophonte manifeſtum eſt. Theognis etiam poëta Megarenſis, qui præter eam quam ad Cyrnum ſcripſit Elegiam, quæ etiam nunc extat, & γνῶμαι inſcribitur, Parænеſes etiam verſibus ſcripſiſſe proditur: [b] ita vt ad octingenta & duo millia carminum eius deſideremus, [c] quibus omnis de moribus doctrina comprehenſa fuit.

[d] Vt nihil nunc dicamus de his, quorum ſcripta temporis iniuria deperdita deſideramus: vt [e] Draconis legislatoris, viri probi & grauis, & multa prudentia præditi, iuriſq; omnis diuini & humani peritiſsimi: qui tribus verſuum millibus ὑποθήκας, hoc eſt, præcepta honeſta & vtilia, de vitæ inſtitutione ſalutari, ſcripſiſſe ab autoribus fide dignis proditur. [f] Solonis quoque Salaminij, quem nonnulli Homericæ etiam poeſeos autorem facere non dubitarunt, qui Elegias ſcripſit plurimas: quas Plato adeò celebrat, vt eas publicè recitari à pueris in Deorum celebritatibus præcipiat. [g] Vnum certè eius verſum, quo per omnem vitam diſcere iubemur, adeò crebrò Plato vſurpat, vt appareat, feciſſe eum Solonis de moribus ſententias plurimi. [h] Chilonis Lacedæmonij laudatur Elegia ducentorum verſuum. Thaletis quoque Mileſij celebrant verſus ad ducentos Græci ſcriptores, quibus quæ maximè ad philoſophiam moralem pertinent, fuerat complexus. Pittacus etiam Mitylenæus, Elegiaco carmine multa ſcripſiſſe dicitur. Inter ea verò omnia ſexcenti eius Elegi, quibus ciuium ſuorum leges complexus eſt, probati ſunt ſapientibus viris maximè. Ad eundem modum Periander Co-

a Poëmata Homeri & Tyrtæi publicè recitabantur, & ediſcebantur etiam. Lycurgus in oratione cõtra Leocratem, Athenæus lib 14. & Xenophon in ſympoſio.

b Theognidis carmina quot deſiderentur.

c Theognidis honeſte probeque fit mentio a Platone, Baſilio, Iſocrate, & Aphthonio in Progymnaſmatis.

d Autores gnomologi, quorum ſcripta temporis iniuria perierunt.

e Draconis meminere Ariſtoteles, Plutarchus, Pauſanias, & Gellius.

f Solonis vitam Plutarchus & Laertius luculenter ſcripſerunt.

g Is ſic ſe habet: Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος. Apud Plutarch. quoq;, quẽadmodum Ciceronem etiam, aliquoties legitur.

h Chilonis, Thaletis, Pittaci, Periandri etiam, Anacharſidis præterea, Platonis ſimiliter & Ariſtotelis vitæ, leguntur apud Diogenem græcum ſcriptorem, luculenter deſcriptæ, in opere erudito de vitis philoſophorum.

der Corinthius Hypothecas scripsit duobus versuum millibus: quemadmodum non postremæ notæ autores id meminere. Consimiliter Anacharsis Scytha, qui Crœsi & Solonis temporibus floruit, leges versibus descriptas Scythis suis tulit, & alia permulta scripsit versibus octingentis, quæ ad humanæ vitæ cultum pertinebant. Sic & Plato, sol ille philosophiæ, Elegias composuit: quemadmodum etiam Aristoteles, princeps ac veluti deus philosophorum, vir in omni humanæ sapientiæ doctrinæq; genere incomparabilis, librum Elegiarum scripsit ad Eudemum. Mimnermus etiam Smyrnæus, Ligyastades propter carminis suauitatem nominatus, Elegias non paucas scripsisse legitur. Sapientes autem eas, doctrinæ plenas ac suaues fuisse, versus isti indicant, qui à Plutarcho & alijs quibusdam non semel citantur. Xenophanes præterea Colophonius multa in philosophia carmina perscripsit, inter quæ opus duûm millium versuum connumeratur. Et quamuis poëta physicus fuerit, tamen pleraq; de Deo, de prouidentia, de mundi gubernatione, & moribus scripta fuisse, non obscurè conijci potest ex reliquijs illis, paucis quidem, sed argutis & sapientibus: quemadmodum apud Clementem Alexandrinum, Plutarchum, Aristotelem, & alios tum patres, tum philosophos citati leguntur. Quid verò dicam de Naumachij castissimo carmine, cuius fragmenta quædam apud Stobæum, & Arsenium Monembasiæ Archiepiscopum extare nouimus: ita vt Erasmus ille ter maximus, non dubitarit alicubi Christianum ipsum poëtam facere? Quid etiam de Tyrtæo Atheniensi, Elegiarum poëta tum sapiẽtissimo, tum etiã in persuadendis & ducẽdis quò volebat auditoribus felicissimo? qui & Hypothecas & Elegias scripsit: ex [a] quibus versus tum ab alijs scriptoribus, tum maximè oratoribus græcis vsurpati sunt. Eius poëmatis Spartani adeò afficiebantur,

Mimnermi meminerunt Laërtius, Pausanias quoque in Bœoticis: & Latini poëtæ, Horatius in Epistolis, ac Propertius libro I.

Xenophanis vitam scribit Laërtius. Carmina eius quamplurima leguntur tum apud Athenæum, Suidam, Eusebium & alios, tum maximè apud Simplicium, Aristotelis interpretem.

Naumachij carmina de puellarũ institutione.

[a] Vsurpat huius versus Lycurgus rhetor, in oratione contra Leocratem, desertorem patriæ.

[a] vt cum hoste congressuri, ea identidem repeterent: eadem etiam, cum conuiuia vel ludos celebrarent, in solenni omnium conuẽtu publicè canerent, quòd iuuenum animos ad pulchra honestaq; ijs inflammari cernerent. Et quis posset breui summa complecti veterum poëtas omnes, qui doctrinam de moribus, breuibus sententijs & versibus conclusam proponere sunt conati: quòd veteres, viciniores origini (vt Plato scribit) ideoq; minus dediti turpitudinibus, vt nunc sunt homines, id obnixè studuerint, vt optimis præceptis, monitis atq; exemplis suam iuuentutem, suos liberos, suos ciues, ad studium virtutis, à primis mox annis assuefactos, ad actiones honestas & laudandas excitarent.

[a] Autore Athenæo libro 14. δειπνοσοφιστῶν.

παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν καὶ ἐγγυτέρω θεῶν ἐγένοντο. Plato in Philebo.

Ac fuit vetus & sapiens consuetudo, ac prima philosophia, breuibus eiusmodi dictis immensam doctrinam includere: id quod satis indicant Septem sapientum sententiæ, vt vulgò nominant: quorum alios reges fuisse accepimus. Eas[b] antiquitas sapiens & veneranda, tanti fecisse dicitur, vt pro foribus templorum, templi quoque Delphici Apollinis scriberentur: seu, vt semper in oculos hominum incurrerent: seu etiam, vt Deum sapientum horum præceptorum, ac doctrinarum vtilium in omni vita autorem constitueret. ac hoc etiam pacto plus autoritatis ijs sententijs conciliaret, ad quarum monitiones viuere singulos perpetuò, & volebant & optabant sapientes omnes. Et de Pyttheo auo materno Thesei, quod clarus fuerit huiusmodi doctrinis, [c] Plutarchus ex Aristotele retulit. Hanc autem vnam ex Pytthei sententijs fuisse memorant:

Vetus consuetudo, doctrinam de moribus breuibus sententijs includere.

[b] De eo meminit Plato in Charmide, tum etiã quam plurimis locis alijs. Xenophon lib. 4. de Dictis ac factis Socratis. Pausanias lib. 10. Plinius quoq; lib. 7. cap 32.

[c] In vita Thesei regis Atheniensium.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω. Id est:

Esto satis comiti merces promissa labori.

Reperitur inter carmina Hesiodi lib. 1. ἔργων καὶ ἡμερῶν.

Pythagoræ etiam Symbola ecquid sunt aliud, quàm breues & ænigmaticæ sententiæ, de morum informatione scriptæ, veluti igniculi quidam vetustæ sapientiæ:

Pythagoræ symbola quid.

ſapientiæ: quæ in perueſtiganda veritate multo fuit perſpicacior, quàm poſteriores philoſophi extitére. His enim tam breuibus dictis per inuolucrum quoddam eadem innuere contendebant, quæ philoſophiæ principes tot voluminibus tradiderunt: quemadmodum [a] Plutarchus, ſapiens ille polyhiſtor, cum Syneſio, multiplicis item eruditionis & lectionis viro, id ſapienter alicubi monuerunt.

[a] In commentario, Quomodo audiendi ſint poëtæ.

Quid ſtudio fuerit veteribus ſcriptoribus omnibus, Prophetis, etiam Apoſtolis, & denique ipſi etiam Chriſto.

Et quid verbis opus eſt? cum id ſtudio fuiſſe videamus philoſophis omnibus, hiſtoricis, poëtis & oratoribus, tam Græcis quàm Latinis, vt longioribus narrationibus breues aliquas, rotundas & ſapientes ſententias, tanquam oracula, & ſummas doctrinæ attexerent: quemadmodum id nemini in autoribus verſanti ſolet eſſe obſcurum. Prophetæ quoque ipſi, & Apoſtoli, CHRISTVS etiam (fons ſapientiæ omnis in cœlo & in terra) hanc docendi conſuetudinem, vt vtilem & bonam, non ſunt aſpernati. quam conſtanter etiam retinuerunt veteres ſeniores Hebræi omnes, in quorum [b] Commentarijs plurima argutè & ſapienter, ſed breuiter dicta reperiuntur: ſententiæ ſcilicet probatiſsimæ, alijs longioribus narrationibus, vt ſtellæ lucidiſsimæ, & gemmæ fulgentiſsimæ inſertæ, de omnibus de quibus in vita debent moneri homines: quòd, quæ doctrinæ breui dicto comprehenduntur, facilius arripiantur, & ad ſui conſiderationem homines pertrahant: tum etiam, quòd decus & gratia eadem comitetur (quemadmodum & in veteri verbo id ſignificatum eſt, χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ) ſimul etiam, vt adoleſcentes ἀπὸ στωμυλίας γλωσσαλγοῦς, quæ commune malum iuuentutis eſt, ad ſermonis temperantiam & parſimoniam inuitarent, cum animaduertunt ſapientiſsimos & eloquentiſsimos quoſque, quæ dicenda forent, paucis verbis eloqui & proponere conſueuiſſe. πλέον ἥμισυ παντὸς, hemiſtichium eſt Heſiodi, Id verò tribus verbis comple-

[b] In Arba Turini lib. 3. multæ ſunt ſententiæ de laude coniugij: in alijs vero libris aliæ reperiuntur, vulgo etiam iactatæ.

Quare veteres breuibus ſententijs prolixam doctrinam incluſerunt.

a In commentario, Quomodò audiendi sint poetæ.

complecti omnia ſcribit [a] Plutarchus, quæ Plato tum in Gorgia, tum in Politicis tam multis argumentis, libris videlicet decem, tanta vi verborum & copia conatur oſtendere, βέλτιον δηλαδὴ εἶναι τὸ ἀδικεῖσθαι τοῦ ἀδικεῖν: id eſt, ſatius eſſe iniuriam pati, quam iniuriam inferre. Quod autem vnquam dogma proditum eſt à philoſophis, vel ad rectè inſtituendam vitam ſalubrius, vel Chriſtianæ religioni vicinius? At rem tantam videlicet, tantilla complectitur ſententia, πλέον ἥμισυ παντὸς, Dimidium plus toto.

Veteribus magnæ curæ fuit, colligere breues & ſapientes de moribus ſententias.

Ideoq; optimi & ſapientiſſimi quique tum his tum alijs etiam rationibus adducti, tales poëtarum & aliorum qui ſapientiæ nomine celebres fuerunt Sententias magno ſtudio conſeruare, & ad omnem poſteritatem propagare, ſimulque in vno aliquo tanquam faſce collectas proponere ſtuduerunt, vt ſupereſſent etiam, & in hominum memoria manerent, deperdito iam quocunque etiam non ſatis æquo caſu, ipſo opere, ipſoq; autore iampridem ſublato: vnde quæ γνωμικώτερα erant, excerpta ad vſus in vita vtiles & neceſſarios, ipſi ſapientes, limatoq; in ea re excuſſoq; iudicio præditi deſcripſerant, & in ſuos quaſi nidos ac cellulas, ſuum ſingulis tribuentes locum, depoſuerant. Inter quos meritò primas obtinent, Athenæus, Plutarchus, Suidas, Stobæus, Clemens Alexandrinus, Antonius Meliſſa, & Maximus (quibus etiam adnumeramus volumen illud amplum, & varia eruditione refertum, Græcorum Epigrammatum:) & ex recentioribus, Auguſtinus Steuchus: omnes philologi, gnomologi, & polyhiſtores θαυμασιώτατοι ἅμα καὶ μυστικώτατοι, omnibus gemmis & margaritis potiores theſauri, & bibliothecæ quemadmodum opulentiſſimæ & precioſiſſimæ, ita quoque ipſa vetuſtate venerandæ & ſuſpiciendæ.

Autores, apud quos plurimæ ſimul hinc inde congeſtæ leguntur veterum ſapientum ſapientes ſententiæ.

Vtq; deinde huiuſmodi breuia veterum ſapientum dicta hominibus commendata redderentur, vt lex

ipſi

ipſa ſummi Iouis,& rectæ rationis concio (quam vocem, ipſius ſeu legis diuinæ, ſeu DEI ſapientis, æternum & immutabile decretum eſſe nouimus, ad quod vult viuere pariter cunctos homines:) ab ipſis quoque veterum dijs, ipſo Apolline (cuius vocem, [a] cuius monita, cuius oracula, veteres tanti fecerunt, quanti ſeipſos nunquam faciendos eſſe putarunt) vſurpata ſunt. Quemadmodum Heſiodi verſus, quo piorum poſteritati Deum benefacere ſcribit poëta, apud [b] Herodotum, hiſtoriæ illum parentem mellitiſſimum, legitur inter oraculorum verſus, qui Glauco Spartano, ſed periuro, redditi ſunt. Eſt autem verſus iſte:

Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

Et reperitur in primo ἔργων καὶ ἡμερῶν Heſiodi: quod opus adhuc extat. Sic etiam Phocylidæ verſiculum, quo ad labores hortatur homines, ſcribunt oraculum fuiſſe Apollinis Mileſij. Oracula autem non in vno tantum loco reddebantur. Is verò talis eſt:

οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον.

Legitur verò inter reliqua, quæ extant, Phocylidæ carmina. An non inter Theognidis verſus hucuſque extantes, reperitur ille etiam? qui in [c] veſtibulo templi Apollinis in Delo ſcriptus fuerat, [d] de votis bonorum, de quibus tum Plato tum alij aliter ſenſerunt, & hoc pacto refertur:

Κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν.

An non idem quoque indicare videtur verſus, qui pro foribus templi, in Epidauro, quæ ciuitas fuit Achaiæ ſupra Corinthum ſita, ſcriptus viſebatur?

ἁγνὸν χρὴ, νηοῖο θυώδεος ἐντὸς ἰόντα,
ἔμμεναι. —

Et ſimilia multa alia ab Apolline verè & ſapienter ſunt edita, quibus, hominibus hanc breuem de moribus & pietate doctrinam ſtuduit commendare: qualia ſunt, (quid enim vetat, adoleſcentibus, pluribus etiam

Recta ratio quid ſit.

Poëtarum verſus a dijs etiam vſurpati, vt hominibus commendarentur.

a Patet id ex Herodoto, Thucydide, Pauſania, Xenophonte, & alijs etiam autoribus: patrum etiam ſcriptis, quibus cum gentibus manus conſeruerunt.

b Lib. 6. Et apud Pauſaniam lib. 8. in Arcadicis.

Phocylidæ verſus ab Apolline vſurpatus.

c Autore Ariſtotele lib. 1. Ethicorum ad Nicomachum.

d Plato de Legibus 2. item lib. 1. ibid. in Gorgia item, Ariſtoteles lib. 2. Moralium ad Eudemum.

Inſcriptio templi in Epidauro, apud Clementem Alexandrinum libro 5. στρωμάτων.

Oraculorum aliquot verſus ſententioſi.

bus etiam plura ostendere: cum ea non passim sint obuia, nec apud autores vulgatos, quiq; omnium terantur manibus, scripta legantur?) quæ oraculum Dodonæum respondit Atheniensibus, de supplicibus exulibus, hospitibus, & nulla sua culpa pauperibus, amicè & reuerenter habendis:

Exules & pauperes amice tractandi.

a Extat apud Pausaniam libro 7. Descriptionis Græciæ.

[a] Μήθ' ἱκέτας ἀδικεῖν, ἱκέται ἱεροί τε καὶ ἁγνοί.

Quæ item Thulidi, regi Aegyptio potentissimo, cum de Deo [b] vero & se potentiore sciscitaretur, oraculum Serapidis respondit hoc versu:

b Deus verus quo sit nomine.

c Apud Suidam in Thulide.

[c] πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς.

Et quæ Crœso, regi Lydorum opulentissimo, oraculum respondit Delphicum, cum quæreret, multis missis muneribus & donarijs, quibus Apollinis templum ornabat, quomodo [d] vitam perpetuò beatam, non interruptam calamitatibus exigeret:

d Quomodo vita perpetuo felix viuenda.

e Lib. 7. Cyropædias Xenophôtis, & apud Herodotum lib. 1.

[e] Σαυτὸν γινώσκων εὐδαίμων Κροῖσε περάσεις.

Et quæ Soloni sapientissimo, [f] de ciuitate felice ab vno domino gubernata, hoc heroico reddidit:

f Ciuitas quomodo felix esse possit, legitur apud Plutarchum in septem sapientum conuiuio.

Εὔδαιμον πτολίεθρον ἑνὸς κήρυκος ἀκοῦον.

Quo item monuit, [g] malum benè conditum non esse denuò mouendum, idq; hoc versu:

g Malum bene conditum non mouendum.

h Extat apud Stephanum in cômentario de Vrbibus.

[h] Μὴ κινεῖν Καμαρίναν· ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων.

Et item alter, quo [i] aliam terram alijs rebus felicem esse docere voluit:

i Alia terra alijs rebus præstat.

k Legitur in cômentarijs Theocriti, & apud Stephanum etiam.

[k] Ἵπποι Θρηΐκιοι, Λακεδαιμόνιαι τε γυναῖκες.

Et ille, quo pecunia omnia expugnari posse, Philippum Macedonum regem monuit:

l Quod pecunia expugnet & superet omnia. Legitur apud Suidam.

[l] Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσαι.

Ac rursum alter priori non dissimilis, quòd [m] pecuniæ amor & studium hominibus detrimenta & incommoda afferat, Theopompo & Alcameni regibus Spartanis è specu Delphico renunciatus:

m Quod auaritia hominib. malorum causa, reperitur apud Suidam.

ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν.

Alij quoque eiusdem Apollinis de eo editi, quòd improba & perfida consilia ipsis autoribus & consultoribus

ribus plerunque exitium & damnum [a] afferant. Qui hoc pacto ſe habent:

οἷά τ' ἀνὴρ ἔρξῃ, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει. Et,

ταῖς αὐταῖς τέχναις τὶς ἁλώσεται, αἷσπερ ὑπῆρξε. Item,

τοῖσδε κακῶς ῥέξασι δίκης τέλος οὐχὶ χρονιστόν.

Quò etiam pertinere debent ij verſus, quibus dormientibus Deus, [b] ſed facinoroſis, tyrannicis & libidinoſis, Hipparcho Piſiſtrati Athenienſium tyranni filio, & Pauſaniæ Lacedæmonum duci, in ſomno, tetra & horribili ſpecie aſsiſtere viſus, pœnam minitatus eſt. Vt,

οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν, τίσιν οὐκ ἀποτίσει. Item,

βαῖνε δίκης ἄσον, μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις.

Et alia ſimilia multa, vel ab Apolline edita vel vſurpata reperies, vel etiam aliàs à magnis viris celebrata, vt in vulgi etiam ſermonem, quia concinna & erudita breuitate multa monebant, tandem abierint: & propter creberrimam vſurpationem, quia etiam autor tandem ignorari cœpit, tantum non vulgi exiſtimata ſint: hoc eſt, eius generis dicta, quæ omnium ætatum, omnium nationum conſenſus, & velut idem ſuffragium comprobaſſet: ideoque quod in literis interciderit, quod titulis, quod coloſsis ſeruari non potuerit, huiuſmodi dictis, verſibus, & ſententijs ſeruatum ſit incolume. Huiuſmodi autem ſunt, quemadmodum ex veterum monumentis eos obſeruauimus & deſcripſimus, qui ſequuntur heroici:

[c] *ἕκτῃ ἐν γενεῇ κόσμος καταπαύσετ' ἀειδῆς,*

qui apud [d] Platonem legitur. Videtur autem deſumptus eſſe ex dicto Heliæ, quod in Hebræorum [e] commentarijs legitur, de mundi duratione. Et,

Ζεὺς ἀρχὴ, Ζεὺς μέσα, Διὸς δ' ἐκ πάντα τελεῖται.

Quem verſum veteres *ἐπιφθεγγομένους* acclamare omnibus ſemper rebus ſolitos, [f] Plutarchus alicubi meminit monere namque eo volebant, DEI in

a Quod malum conſilium conſultori plerunq; peſſimû. Leguntur iſti tres verſus apud Pindari Scholiaſtẽ in quarto hymno Pythiorũ, Aelianum lib 3. variæ Hiſtoriæ, & apud Pauſaniam lib. 4.

b Verſus, quibus dormiẽtibus Deus pœnam minatus eſt.

Extant apud Herodotum lib. 5. & Plutarchum in cõmentario, Qui tarde a numine puniuntur.

Verſus prouerbiales quid ſint, & quo loco habendi.

c De mundi duratione.

d In Philebo, ſeu libro de ſummo bono.

e Extat in libro Thalmudico Sanhedrin, cap. 11. & cap. Helec. libro etiam Hauoda Zara.

f In libro περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. eſt autem Orphei carmen. & legitur etiã apud Euſe[bium] ... tum Proclum etiam Platonicũ. & in [illegible] in Lycophronem.

 omnibus

omnibus & ante omnia primam ſemper rationem habendam, ac à DEI inuocatione & cultu res omnes ſemper exordiendas. Et, quòd munera placent Deos & homines:

δῶρα θεοὺς πείθει, καὶ αἰδοίους βασιλῆας.

Et, quòd virtus inops ſpreta ſit:

ταὶ ἀρεταὶ καὶ ταὶ σοφίαν νικᾶντι χελῶναι:

Et, quòd fortuna leuis & inconſtans ſit:

πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

Et, nullius conſilium eſſe aſpernandum:

πολλάκι καὶ κηπωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπε.

Et de ſeditione, vbi etiam improbus ſæpe ad honores euehitur:

[a] ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς.

Et, qui de iuuenum virorum atque ſenum officio loquitur,

[b] ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Et qui de ijs ſcriptus eſt, qui benè poti conſultant de rebus grauiſſimis:

[c] Γαστρὸς ἀποπλείης βουλὴ καὶ μῆτις ἀμείνων.

Et, quòd aſſiduitas & ſtudium nihil non poſſit:

[d] πέτραν κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχείῃ.

Et, quòd malum conſilium conſultori peſſimum ſit:

[e] οἵ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων.

Cui ſimilis eſt planè & iſte:

[f] ὃς ἄλλῳ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἑῷ ἥπατι τεύχει.

Et iſte huic non diſſimilis eſt:

[g] ἀπλώτησε κακοῦ βουλὴ πρὸς ὑπέρτατον ἄτην.

Is quoque quem ſubijcimus:

[h] εἴκε πάθοι τάκ' ἔρεξε, δίκη ἰθεῖα γένοιτο.

Et, quòd ſilentium amicitias dirimat:

[i] πολλὰς δὴ φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσε.

Et, quòd principijs obſtandum:

[k] ἀρχὴν ἰᾶσθαι πολὺ λῷον ἢ τελευτήν.

Et de improbis, mendacibus & ignauis:

Apud Platonem 7. Polit.

Apud Pollucem, de rerum vocabulis lib. 9.

Apud Athenæum lib. 11. & Gellium lib. 13.

Apud Gellium lib. 2. cap. 6.

a Apud Plutarchum in vita Niciæ, in comparatione etiam Lyſandri & Syllæ, in Commentario, item περὶ φιλαδελφίας. apud Suidam quoque reperitur, & alios. vbi legitur aliter etiam.

b Refertur a Strabone. Hyperides orator in oratione contra Autoclem ex Heſiodo citauit.

c Apud Plutarchum libro 7. συμποσιακῶν.

d Apud Galenum medicorum principem libro 3. περὶ κράσεων.

e Apud Ariſtotelem libro 3. Rhetoricorum.

f Apud Plutarchum tum alibi, tum in lib. de ijs qui tarde a numine puniantur.

g Legitur apud Eraſmum in Chiliadibus.

h Apud Ariſtotelem libro 5. Ethicorum, ſub titulo veteris poetæ Rhadamanti.

i Apud Ariſtotelem libro 8. Moral.

k Refertur a Suida.

[a] κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Et de hordeo & tritico, optimo pluto & thesauro:

[b] σίτου καὶ κριθῆς, ὦ νήπιε, πλοῦτος ἄριστος.

Et, quòd alio tempore alia fieri conueniat:

[c] ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι.

Et de ijs qui malunt potius multa quàm vtilia discere:

[d] πουλυμαθημοσύνης γίνεται οὐ κενεώτερον ἄλλο.

Et, quòd iusticia virtutum summa sit:

[e] ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'στιν.

Et quòd præsentia curanda, & quæ certa sequenda sunt:

[f] νήπιος, ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν, ἀνέτοιμα διώκει.

Et de altera parte etiam audienda:

[g] μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς.

Et pentameter ille, quòd veritatis simplex sit oratio:

[h] ἐσθλοὶ μὲν γὰρ ἁπλῶς, παντοδαπῶς τε κακοί.

Et versiculus, quem Alexander Seuèrus de furibus magnis vsurpare solebat:

[i] ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται.

Et innumera alia obseruabit similia, qui in veterum philosophorum, historicorum, oratorum, & philologorum, patrum etiam Græcorum scriptis non segniter versabitur.

[a] Epimenidis scribunt heroicum esse, repertum in opere cui titulum fecit de Oraculis, & vsurpatur a S. Paulo in epist. ad Titum.
[b] Apud Phurnutum in libro de Nat. Deor. gentilium.
[c] Apud Athenæum lib. 7. & alibi.
[d] Apud eundem lib 13.
[e] Aristot. tum alibi, tum moral. Nicom. 5.
[f] Apud scholiastem græcum Theocriti, qui ex Hesiodo eũ adducit.
[g] Extat tum apud alios autores, tum apud Lucianum in lib. de Calumnia.
[h] Aristot. lib. 2. Rhetoric.
[i] Refertur ab Aelio Lampridio, in vita Alexandri Seueri Cæsaris.

De Latinis Gnomologijs.

Prætereamus verò nunc Latinos scriptores, qui in hoc doctrinæ genere Græcis vix sunt inferiores: cum prius hoc concesserimus, pleraque à Latinis de moribus scripta, ex Græcis fontibus, scriptis vetustioribus, esse desumpta. Quemadmodum contrà de Græcis etiam hoc testari possumus, ac plerique Græcorum theologorũ commentarijs etiam de ea re compositis id ostenderunt, quòd quæ piè & sapienter dixerint, ab Hebræis illa quoquo etiam modo mutuò acceperint. Porrò apud Latinos in hoc genere sapienter scriptus est libellus, qui Catonis nomine se hactenus in scholis venditat: libellus puerorum ingenijs ac moribus accommodatissimus, vel Vallæ etiam

Latini sua ex Græcorum fontibus hauserunt.

Græci sua ex Hebræorum fontibus hauserunt.

Disticha latina Catonis, & Vallæ de iisdem iudicium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tiam testimonio: quem dicere solitum fuisse accepimus, Catonem inter minutos autores esse latinissimum, quo etiam mille annis carmen nemo scripserit elegantius. Huic addimus Publij etiam mimographi Mimos lepidissimos, ab optimis quibusque autoribus vsurpatos,& celebratos: quemadmodum id ex Gellio, Seneca, atq; Macrobio non difficile esset ostendere. Similes libellos & nos in latina lingua parauimus: Alterum ex poëtarum omnium extantium sententijs, tum etiam aliorum poëtarum dictis, quorum monumenta iam pridem temporis iniuria deperdita sunt, & fragmenta tantum,& versus aliquot, sed pauciores, ab alijs citati, adhuc reperiuntur. Alterum verò confecimus ex Philosophorum Latinorum, Historicorum atque Oratorum extantium γνώμαις sapientibus. Si quam etiam sententiam alterius cuiusdam sapientis veteris Latini scriptoris, cuius libri non extarent amplius, ab alijs autoribus vsurpatam & citatam obseruauimus, eam similiter cum cæteris, quamlibet suo loco sedulò reposuimus. Quæ suo tempore ideo publica fieri patiemur, vt & studia discentium iuuemus: & quod quidem in nobis est, ad vitæ ipsorum cultum conferamus. Vtrumque enim præstare solent, de quibus loquimur, axiomata: vitam & mores ornant ac excolunt: ad persuadendum hominum mentibus conducunt: decus item & gratiam orationi addunt: argumentum quoque suppeditant cogitandi & dicendi, de quacunq; etiam materia quis orationem instituere voluerit.

Publij Mimographi Mimi lepidissimi.

Gnomologia Neandri ex poëtarum Latinorum sententijs confecta.

Gnomologia latina, ex Philosophorum, historicorum atque oratorum dictis comparata.

Ad quid conducant sententiæ.

Cæterùm vt eò tandem veniamus quò tendit oratio, inter eos autores qui veteri consuetudine breuibus dictis immensam sapientiam sunt complexi, non postremum locum occupant Pythagoras ac Phocylides, autores & sapientissimi & vetustissimi. De ijs nunc nobis dicendum est.

Fuit verò Pythagoras philosophus, ex Samo insula oriun-

la oriundus, Mnesarchi annulorum sculptoris filius. Is cum discendi amore vehementissimo flagraret, in Aegyptum primò, mox Babyloniam, discendi causa profectus est. Vnde deinde regressus, in Cretam ac Lacedæmoniam peruenit. Id quod pro veteri consuetudine veterum plurimi sequuti sunt, quemadmodum de [a] Platone, Euripide, Solone, [b] Apollonio Tyanæo, [c] Cicerone etiam, & è patribus diuo [d] Hieronymo, scriptores prodiderunt: & [e] Galenus, medicorum princeps, de suis profectionibus discendi causa susceptis, ipse meminit. Postea verò, cum iam multa vbiq; vidisset, didicisset, ac audiuisset, ac cum doctissimis viris de studijs, ijsq; rebus de quibus dubitabat, seu quæ scire cupiebat, sæpe contulisset, ac patriam Samum à [f] Polycrate tyranno teneri intelligeret: ea relicta denuò, Crotone, quæ ciuitas est Italiæ, à [g] Milone Crotoniata & aliquot alijs præstantibus viris celebri consedit: ibique aperta schola, & iuuentutem & eius loci ciues optimis præceptis ad studium honestatis, probitatis ac frugalitatis, aliarumque virtutum excitauit. Cæterùm quibus legibus suos auditores rexerit, ad quæ etiam præscripta tum ipse vixerit, tum etiam suos omnes viuere voluerit, [h] pluribus exposuerunt, Laërtius, Suidas in Pythagora, Philostratus quoq; in suo Apollonio, & Iamblichus philosophus, Porphyrij Christianorum hostis discipulus: qui de Pythagoræ vita & secta libros tres conscripsit, in quos Commentaria edidit Simplicius Aristotelis interpres. Cicero etiam, ac Plutarchus: & de Græcis veteribus theologis, Clemens Alexandrinus, & Philo Iudæus: Erasmus etiam in Chiliadibus, & Lilius, vbi symbola interpretantur Pythagoræ. Et quis veterum Pythagoræ non meminit? vt nec Liuij, nec Iustini, nec Gellij, nec Macrobij, nec Luciani etiam, Virgilij & Ouidij poëtarum, hoc loco mentionem faciamus. Inde enim, si qui his nō sunt contenti,

plura

De Pythagora philosopho, & aureis ipsius carminibus.

a De Platonis peregrinatione, & Euripidis, & Solonis, vide Laertium in vitis philosophorum, Plutarchum in Solone, Herodotū quoque lib. 1. & Platonem in Timæo.

b De Apollonio vide libros 8. Philostrati de vita Apollonij. Volaterranum etiam lib. 13. Anthropologias, & Trithemiū lib. 2. Epistolarū familiarium, vbi librorum 8. Philostrati Epitomæ leguntur.

c De Cicerone vide Plutarchum in Cicerone.

d De Hieronymo, vide vitam Hieronymi ab Erasmo ex eius scriptis confectā, quæ initio 1. Tomi cū operibus eius impressa est.

e Lib. 9. de Facultatibus medicamentorum simplicium, vbi agit de terra Lemnia.

f De quo apud Herodotum lib. 3. prolixa extat historia.

g Cuius Pausanias, Plinius, Gellius & Valerius meminere, Galenus etiam in lib. qui ad bonas artes exhortationē continet.

h Qui autores scripserint de Pythagora.

plura de Pythagora addiſcere poſſunt. Ei autem Pythagoræ quidam tribuunt poëma, τὸ χρυσᾶ ἔπη καλέμενον: hoc eſt, Aurea carmina nominatum, (poëma verè aureum) quemadmodum id Suidas refert hiſce verbis: τινὲς δὲ ἀνατιθέασιν αὐτῷ καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη. ſeu quòd reuera ipſe, ſeu etiam tota ſchola Pythagoræ (quò Gellius inclinare videtur) eius autor fuerit: ſeu etiam, quòd eiuſmodi breuibus ſententijs ſolitus fuerit proponere doctrinam de moribus: ſeu quòd id ſcriptum eius moribus, eiusq; vitæ ſanctimoniæ maximè congruere ſapiens iudicarit antiquitas. de quo alij aliter ſentiunt: quæ nos ſub iudice ita in medio indiſcuſſa relinquimus.

Aurea carmina Pythagoræ.
In Pythagora.
Lib. 6. cap. 2.

De Phocylide verò Stephanus ſcriptum reliquit, quòd Mileſius fuerit. Floruit autem eodem tempore, quo Pythagoras, Theognis etiam, Simonides & Anacreon, poëtæ Lyrici: poſt Troiana videlicet tempora annis plus minus 647. vt id ab Euſebio [a] annotatum eſt. Porrò conſcripſit & ipſe Gnomas, & Elegias, hexametroſque nonnullos. Horum quædam quæ appellauit κεφάλαια, ex ſcriptis Sibyllarum deprompta ſunt, vt id ab Suida [b] refertur: ac pleraque alia, quæ à quocunque etiam veterum piè & rectè dicuntur, quid ea aliud ſunt, quàm ceu lex naturæ omnium mētibus inſculpta ſeu Sibyllarū voces? quas reliquias fuiſſe patrum Eccleſiæ, horumque diſcipulos, tum aliæ veræ narrationes id indicant: tum ipſa Sibyllina oracula, quæ in Græca lingua adhuc extant, id explicitè & clarè docent.

De Phocylide.

a In Chronicis, quæ latina hactenus ſolúmodo extant, a diuo Hieronymo olim e Græco conuerſa.
b In Phocylide. Vide quoque quæ de Phocylide teribuntur apud Dionem Chryſoſtomum oratione 36. in Boryſthenicis.
Vide præfationem Xyſti Betuleij, Caſtalionis etiam, & Marci Antimachi, in Sibyllina græca carmina. Quæ item in fine lib. 3. de ſe ipſa ſcribit. quod nurus Nohæ fuerit, ſeruata cum ipſo in diluuio.

[c] Vtrumque verò poëma, vtriuſque autoris, Pythagoræ & Phocylidæ, præcepta continet verè aurea: hoc eſt, ſancta, pura & abſoluta, ſed ſuccincta, rotunda & breuia: qualia ſunt ſapientum monita de pietate, de ſtudiorum & morum ac vitæ denique totius honeſta gubernatione.

c Carmina Pythagoræ & Phocylidæ quid doceant.

Ea præcepta nos latina fecimus, à bonis viris de eò ad-

eo admoniti, & vt eam operam diſcentibus daremus rogati: breui quoq; expoſitione, quæ obſcuriora erant, illuſtrauimus. Speramus autem, eam noſtram operam, in ea re præſtitam, diſcentibus nec inutilem, nec ingratam etiam futuram: cum & Latina quæ de Græcis fideliter expreſſimus, cum Græco è regione coniunxerimus: tum etiã ſuccincta expoſitione indicauerimus ea maximè, de quibus adoleſcentes ſollicitos futuros exiſtimaremus.

Cæterùm eam noſtram lucubrationem, viri optimi ac ſapientiſſimi, vobis ac veſtræ ſcholæ ideo inſcripſimus, quod ſciremus virtutis ac honeſtatis vos eſſe amantiſſimos: de qua re in vtroque pöëmate, tum etiam Hercule illo Xenophontico, (quẽ ſimiliter à nobis expoſitũ addidimus, quòd ſimilis eſſet argumenti) præceptiones ſapientiſſimæ proponuntur: tum etiam, quod in veſtra vrbe à bonis viris aliquoties, humanitatis, hoſpitalitatis ac liberalitatis officia non vulgaria nobis exhibita eſſent: & nunc quoq; ſint apud vos honeſti & prudentes aliquot viri, qui de nobis non inhonorificè ſentiant. Hercules Xenophonticus expoſitus.

Voluimus itaq; hunc laborem extare apud vos, æternum voluntatis noſtræ erga vos & veſtros liberos indicium. Quod vt boni conſulatis, & me vobis cõmendatum eſſe ſinatis, peto à vobis quàm officioſiſſimè. Valete ſapientiſſimi Conſules & Senatores, domini ac patroni ſemper mihi obſeruandi.

Anno 1559. in ipſo die S. Michaëlis archangeli.

V.

dedititſimus

Michaël Neander Soranienſis.

C TA

ΤΑ [a] ΧΡΥΣΑ ΚΑΛΟΥΜΕΝΑ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΕΠΗ.

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς, νόμῳ ὡς διάκειται,
A Τίμα. καὶ σέβου ὅρκον, ἔπειθ' ἥρωας ἀγαυούς.
τούς τε καταχθονίους σέβε δαίμονας, ἔννομα ῥέζων.
τούς τε γονεῖς τίμα, τούς τ' ἄγχιστ' [b] ἐκγεγαῶτας.
τῶν δ' ἄλλων ἀρετῇ ποιοῦ φίλον ὅστις ἄριστος.
πραέσι δ' εἶκε λόγοις, ἔργοισί τ' ἐπωφελίμοισι.
μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἁμαρτάδος εἵνεκα μικρῆς.
ὄφρα [c] δύνῃ. δύναμις γὰρ ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει.
[d] ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι, κρατεῖν δ' εἰθίζεο τῶνδε·
γαστρὸς μὲν πρώτιστα, καὶ ὕπνου, λαγνείης τε,
καὶ θυμοῦ. πρήξεις δ' αἰσχρόν ποτε μήτε μετ' ἄλλου,
μήτ' ἰδίῃ. πάντων δὲ μάλιστ' [e] αἰσχύνεο σαυτόν.
εἶτα δικαιοσύνην ἀσκεῖν, ἔργῳ τε λόγῳ τε.
μηδ' ἀλογίστως σαυτὸν ἔχειν περὶ μηδὲν ἔθιζε.
ἀλλὰ γνῶθι μὲν ὡς [f] θανέειν [g] πέπρωται ἅπασι.
χρήματα δ' ἄλλοτε μὲν κτᾶσθαι φιλεῖ, ἄλλοτ' ὀλέσθαι.
[h] ὅσσα τε δαιμονίῃσι τύχαις βροτοὶ ἄλγε' ἔχουσιν,
ὧν ἂν μοῖραν ἔχῃς, πρᾴως φέρε, μηδ' ἀγανάκτει.
ἰᾶσθαι δὲ πρέπει, καθόσον [i] δύνῃ. ὧδε δὲ φράζευ.
οὐ πάνυ τοῖς ἀγαθοῖς τούτων πολὺ μοῖρα δίδωσι.
πολλοὶ δ' ἀνθρώποισι λόγοι δειλοί τε καὶ ἐσθλοὶ
προσπίπτουσ', ὧν μήτ' ἐκπλήσσεο, μήτ' ἂρ ἐάσῃς
εἴργεσθαι σαυτόν. ψεῦδος δ' ἢν πέρ τι λέγηται,
πρᾴως εἶχ'. ὃ δέ τοι ἐρέω, ἐπὶ [k] παντὶ τελείσθω.
μηδείς μήτε λόγῳ σε παρείπῃ, μήτε τι ἔργῳ
πρῆξαι.

a Aurea dicuntur, propter bonitatem doctrinæ quam continent. quicquid enim preciosum & absolutum esse volumus, aureum id nuncupamus: vt, aureum seculum à poëtis; & δικαιοσύνας τὸ χρύσεον πρόσωπον. καὶ πάλιν, χρύσεον ὄμμα τὸ τᾶς δίκας, vt scripsit Pindarus, quemadmodum est apud Athenæum lib. 12. δειπνοσοφιστῶν. χρυσᾶ contractum est à χρύσεα χρυσέα. χρυσὸς autem aurum, ἀπὸ τοῦ ἐρύειν dicitur, quod præcipuè custodiatur. vnde Thesaurus.

b Pro ἐκγεγονότας, Atticè verbi γάω. Ionicè ἐκγεγαότας, Atticè ἐκγεγῶτας, & deinde cum epenthesi α, ἐκγεγαῶτας. πραέσι, à πραΰς. εἵνεκα, pro ἕνεκα, cum epenthesi iota. & μικρῆς, pro μικρᾶς, Ionicè.

c Pro δύνασαι. quædam enim in μι secundam personam more barytonorum formant. de quo vide 5. partem Erotematum nostrorũ Græcæ linguæ.

d Vt alias dicimus, Atq; de his hactenus. Germanicè, vnd das were das. nũc transeamus ad reliqua. ἴσθι autem syncope est, pro ἴσαθι, ab ἴσημι.

e Pro αἰσχύνου, dialysi ionica.

f Pro θανεῖν, cum epenthesi ε ionica propter vers. aor. 2. à θνήσκω.

g Præteritum est passiuum, quod sæpe legitur apud poëtas Græcos, de eo quod fatatũ seu fato ordinatum est. factum per Syncopen à πεπερωμένω termino, καὶ ἐρύω traho. h Pro ὅσα, cum epenthesi σ propter versum. Et δαιμονίῃσι, pro δαιμονίαις, cum paragoge iota, quod Dores, Attici & Iones solent addere datiuis in ς terminatis: vbi Iones quoq; αις in ῃς conuertunt, vocalem impropriam, pro μούσαις μούσῃσι facientes. i Pro δύνασαι, vt suprà indicauimus. & φράζου, pro φράζευ Doricè. Dores enim ου diphthongum in ευ mutant, sed non semper, quemadmodum in præceptionibus linguæ Græcæ id docetur. k In omni: nos aduerbialiter reddidimus, vt πάντως.

CARMINA PYTHAGORAE AVREA VOCATA.

PRimùm deos immortales, vt lege sancitum est,
Cole. & venerare iusiurandum, deinde heroas inclitos.
Venerare etiã terrestres deos, ordinata lege sacrificãs.
Et honora parẽtes, & propinquitate tibi [a] iunctos.
Ex alijs verò amicum [b] facito, quicunq; virtute est optimus.
Amicis verò da locum verbis, & factis vtilibus.
Neq; oderis amicum tuum delicti causa exigui,
Dum potes: potẽtia enim prope necessitatẽ habitat.
Hæc quidem sic noris. dominus verò esse [c] assuesce istorum:
Ventris quidem primùm, & somni, & luxuriei,
Et iræ. Facies verò turpe (quid) neq; cu malio,
Neq; priuatim. Omniũ verò maximè metue teipsũ.
Deinde iusticiam [d] exerce, & opere & verbo.
Neq; assuesce insipienter teipsum gerere circa aliqd:
Verum cogita, quòd mori fatatum sit omnibus.
Opes verò quandoq; teneri solent quandoq; (etiã) amitti.
Quæ verò homines diuina sorte mala sortiuntur,
Horum si partem habueris, patienter ferto, neq; indigneris.
Sanare verò (ea) decet, quantũ potes. Sic verò cogitato:
Non valde multum Sors de istis dat bonis.
Multi verò sermones et improbi & boni hominibus
Accidunt, quibus neq; [e] perturbare, neq; etiã sinas
Affligi teipsum (ijsdem). Mendacium verò si quod dicatur,
Placidè ferto. Quod verò (nũc) dicã, prorsus tibi perficiatur.
Nemo neq; verbo tibi persuadeat, neq; opere,

a Id est, proximè post parentes natos, seu parentibus proximos.

b ποιεῦ pro ποιοῦ, Dorica dialecto.

c Pro εἰθίζεο, resolutione diphthõgi Ionica. & λαγνείης, pro λαγνείας, Ionicè. Iones enim α in η, Dores contrà η in α mutare solẽt, in omnib. partibus orationis. & πρῆξαι, pro πρᾶξαι. & ἰδίῃ, pro ἰδίᾳ, datiuo posito pro aduerbio, quòd Græcis plures partes & casus aduerbiascant quàm Latinis.

d Infinitiuus positus pro imperatiuo ἄσκει, more Ionico quod frequens est tum in hoc & Phocylidæ carmine, tũ maximè apud Homerum & Hesiodum, poëtarum & antiquiss. & sapientissimos.

e Pro ἐκπλήσσεο, Ionica diphthõgi dialysi. & πρῆξαι pro πρᾶξαι, Ionica dialecto, verbi πράττω seu πράσσω: qua vsi sunt tum alij scriptores, tum præcipuè Homerus, rex poëtarum: & Herodotus, historiæ pater mellitissimus. ὅ,τι verò articulus est subiunctiuus generis neutri, compositus cum infinito τὶς, cũ subdistinctiuncula: vt differat ab ὅτι, quia, quoniam, coniunctione.

Vt faci-

πρῆξαι, μηδ᾽ εἰπεῖν, ὅ, τι τοὶ μὴ [a] βέλτερόν ἐστι.
βουλεύου δὲ πρὸ ἔργου, ὅπως μὴ μωρὰ πέληται.
[b] δειλοῦ τοι πρήσσειν τε λέγειν τ᾽ ἀνόητα πρὸς ἀνδρός.
ἀλλὰ τάδ᾽ ἐκτελέειν, ἅ σε μὴ μετέπειτ᾽ ἀνιήσῃ.
πρῆσσε δὲ μηδέ τι τῶν μὴ [c] ᾽πίστασαι, ἀλλὰ διδάσκευ
ὅσσα χρεών, καὶ τερπνότατον βίον ὧδε διάξεις.
οὐδ᾽ ὑγιείης τῆς περὶ σῶμ᾽ ἀμέλειαν ἔχειν χρή,
ἀλλὰ ποτοῦ τε μέτρον, καὶ σίτου, γυμνασίων τε
ποιεῖσθαι. μέτρον δὲ λέγω τόδ᾽ ὃ μή σ᾽ ἀνιήσῃ.
εἰθίζου δὲ δίαιταν ἔχειν [d] καθάρειον, ἄθρυπτον.
καὶ [e] πεφύλαξό γε ταῦτα ποιεῖν, ὁπόσα φθόνον ἴσχει.
μὴ δαπανᾶν [f] παρὰ καιρὸν ὁποῖα καλῶν ἀδαήμων.
μηδ᾽ ἀνελεύθερος ἴσθι. μέτρον δ᾽ ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.
πρῆσσε δὲ ταῦθ᾽ ἅ σε μὴ βλάψῃ, λόγισαι δὲ πρὸ ἔργου.
μηδ᾽ ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ᾽ ὄμμασι προσδέξασθαι,
πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
πῇ παρέβην; τί δ᾽ ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
ἀρξάμενος δ᾽ ἀπὸ πρώτου [g] ἐπέξιθι, καὶ μετέπειτα
δειλὰ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσεο, χρηστὰ δὲ τέρπου.
ταῦτα πόνει, ταῦτ᾽ ἐκμελέτα, τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.
ταῦτά σε τῆς θείης ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει.
[h] ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν,
παγὰν ἀενάου φύσεως. ἀλλ᾽ * ἔρχευ ἐπ᾽ ἔργον.
θεοῖσιν ἐπευξάμενος τελέσαι, τούτων δὲ κρατήσας,
[i] γνώσεαι ἀθανάτων τε θεῶν, θνητῶν τ᾽ ἀνθρώπων
σύστασιν, ᾗτε ἕκαστα διέρχεται, ᾗτε κρατεῖται.
γνώσῃ δ᾽ ᾗ θέμις ἐστί, φύσιν περὶ παντὸς ὁμοίην,
ὥστε σε μήτε ἄελπτ᾽ ἐλπίζειν, μήτε τι λήθειν.
γνώσῃ δ᾽ ἀνθρώπους αὐθαίρετα πήματ᾽ ἔχοντας,
τλήμονες οἵ τ᾽ ἀγαθῶν πέλας ὄντων οὐκ ἐσορῶσιν,
οὔτε κλύουσι. λύσιν δὲ κακῶν παῦροι [k] συνίσασι.
τοίη [l] μοῖρα βροτῶν βλάπτει φρένας. οἱ δὲ κυλίνδροις
ἄλλοτ᾽ ἐπ᾽ ἄλλα φέρονται ἀπείρονα πήματ᾽ ἔχοντες.
λυγρὴ γὰρ συνοπαδὸς ἔρις [m] βλάπτουσα λέληθε,
σύμφυτος·

a Aduerbium, melius, cõmodius sit: est enim comparatiuus positiui ἀγαθόν.

b δειλός, miserum, timidũm, ignauum significat, stolidum & improbum. in qua significatione sæpe legitur apud Theognidem.

c Pro μὴ ἐπίστασαι. & διδάσκευ, pro δίδασκε. & ὅσσα, pro ὅσα, cum epenthesi σ, propter versum. χρεών, vtile, necessitatem, decorum, &c. significat.

d καθάρειον, cũ epenthesi ι.

e Obseruato, studeto, conator.

f Præter tempus, extra opportunitatem. cum non tempus, non opportunum est.

g Imperatiuus verbi ἐπέξειμι, ab ἐπί, ἐξ καὶ εἶμι, τὸ πορεύομαι, vado. Et ἐκπρήξας, pro ἐκπράξας, Ionicè: quemadmodum ἐπιπλήσσεο, pro ἐπιπλήσσου, Ionica dialysi diphthongi.

h Duæ asseuerationes, duo aduerbia iurandi fortius affirmant.

* Pro ἔρχου, Ionica dialecto.

i Pro γνώσῃ, Ionicè.

k A᾽ συνίημι.

l Fatum, fortunam, Deum, Parcas quoque significat, vitæ dispensatrices, maris filias, quod rigidæ sint atque inexorabiles, quemadmodum monet Lycophronis interpres, id est, Tam sumus miserè afflicti in hac misera vita homines.

m Ad verbum, latuit lædens. λέληθε autem præteritum est med. verbi λανθάνω.

Vt facias, neq; vt dicas, quod tibi non cōmodū sit.
Delibera autē ante opus, ne stulta sint (quæ agis.)
Stolidi.n.viri(est,)et facere & dicere incōsiderata,
Cæterùm ea persequitor, quæ te non postea molestēt.
Nihil quoq; facias horū quæ nō nouisti, sed docearis
Quæcunq; conueniens (est,) et suauissimam vitam hoc pacto exiges.
(debetur:
Neq; oportet[a] *negligenter habere curā quæ corpori*
Verùm modum potus & cibi & exercitiorum
Teneto. Modū autem intelligo, id quod te non molestet.
Assuesce verò diætā seruare mūdā, minusq; delicatā.
Et[b] *fugito ea facere, quæcunq; inuidiam continent.*
Nec sūtus facias intēpestiuè, veluti bonorū inscius.
Neq; sis sordidus. Modus verò in omnib.ē.optimus.
Facito verò ea quæ te non læsura sunt, & consulta
Neq; somnū dulcibus in oculis capito, (ante opus.
Priusquam vnūquodq; diurnorum operum ter animo reputaris,
(mihi non effectū est?
Quò transgressus sum? qd verò feci? qd faciūdū
Percurre autem à primo incipiens: & deinde
Iniqua operatus, perturbare: bona verò, delectare.
Hæc stude, hæc conare, horū oportet te sectatorē esse.
Hæc te ducent ad vestigia diuinæ virtutis,
Na per quaternionem,[c] *nostræ animæ tradentem*
Fontem perennis naturæ. Cæterùm abi ad opus,
Deos precatus vt perficiant. Hæc namq; obseruans,
Cognosces immortaliū deorū & mortaliū hominū
Congressum, quo singula implentur & seruantur.
Intelliges etiā quoad fas est, naturā in omni similē.
Vt neq; non speranda speres, neq; quid te lateat.
Cognosces quoq; homines spontanea mala habere,
Qui miseri bona propè existentia non intuentur,
Neq; audiunt. Liberationē aūt à malis pauci norūt.
Talis sors hominū mentes impedit. Alij verò[d] *rotis*
Quādoq; ad alia rapiuntur, infinita mala habētes.
Tristis enim lis comes lædit occultè

a Ad verbum, Non oportet negligentiā habere curæ, seu sanitatis, quæ circa corpus est, seu quæ pertinet ad corpus.

b Præteritum pass. imperat. verbi φυλάττομαι, seu φυλάσσομαι. Vtroque enim modo Attici ea verbo efferunt. & ἐνοῖα, adiectiuum plurale positum pro aduerbio, quod Græcis vsitatissimum est, magis quàm Latinis, in vtroq; numero.

c Pro ἁμετέρᾳ ψυχᾷ, Dorica dialecto, qua præcipuè vsi sunt, Pindarus ille μελικώτατος, cum dulcissimo Theocrito, quemadmodum in vtroq; monuimus. Et παγὰν, pro πηγήν.

d Ἀ κυλινδέω, voluo. Vtitur hac voce Virgilius in 1. Georgicorū, vbi interpres monet, cylindrum lapidem esse teretem in modum columnæ, quē per aream deuoluūt, vt locus coæquetur ac consolidetur.

 Congeni-

σύμφυτος, ἣν οὐ δεῖ προσάγειν, εἴκοντα δὲ φεύγειν.
Ζεῦ πάτερ, ἦ πολλῶν τε κακῶν [a] παύσειας ἅπαντας,
εἰ πᾶσιν δείξαις, οἵῳ τῷ δαίμονι χρῶνται.
ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν,
οἷς ἱερὰ προφέρουσα φύσις δείκνυσιν ἕκαστα.
ὧν εἴ σοί τι μέτεστι, κρατήσεις ὧν σε κελεύω
[b] ἐξακέσας, ψυχὴν δὲ πόνων ἀπὸ τῶνδε σαώσεις.
ἀλλ' εἴργου [c] βρωτῶν, ὧν εἴπομεν, ἔν τε καθαρμοῖς,
ἔν τε λύσει ψυχῆς κρίνων, καὶ φράζευ ἕκαστα,
ἡνίοχον γνώμην στήσας [d] καθύπερθεν ἀρίστην.
ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα, ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
[e] ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς, ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

a Aorist. 2. est optatiui Aeolicus.

b Faciens, opere complens.

c Α᾽ βρωτὴ, omne quod esui est, verbi βρώσκω.

d Aduerbium est, desuper, id est, super omnia vt dominam & reginam constitue rationem.

e Pro ἔσῃ, Ionica dialecto.

* * *

εἴ τις ἐρεῖ, θεός εἰμι, παρὲξ ἑνὸς, οὗτος ὀφείλει
κόσμον ἴσον τούτῳ στήσας εἰπεῖν, ἐμὸς οὗτος,
κοὐχὶ μόνον στήσας εἰπεῖν, ἐμὸς, ἀλλὰ κατοικεῖν
αὐτὸς ἐν ᾧ πεποίηκε, πεποίηται δ' ἀπὸ τούτου.

Leguntur apud Iustinum Martyrem in libro de Monarchia, & adducuntur tanquam testimonium de vno Deo, contra gentes, qui pluralitatem Deorum defendebant.

ΤΕΛΟΣ.

[f] φείδεο τῆς ζωῆς, μὴ μὴν καταθυμοβορήσῃς.

f Vide pro huius versus expositione apud Erasmum in Chiliadibus prouerbia, Cor ne edito: item, In via ne seces ligna. quæ Pythagoræ ænigmaticæ doctrinæ sunt, eiusdem cum hoc versu sententiæ. Et Phocylidæ quoq; versus præcipit, μὴ μινύθειν φίλον ἦτορ. quemadmodum in Phocylide id indicabitur.

ΣΤΙΧΟΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΩΚΥΛΙΔΗΝ.

Ὁ Φωκυλίδης εὐπρεπῆ ζήσας βίον,
ὡς ἱερομύστης, ὡς ἀπόστολος μέγας,
ὡς ἀκροατὴς τῶν θεῶν θεσπισμάτων,
καὶ [g] μυσταγωγὸς τῶν ἀρίστων πρακτέων,
διαγγελικῶς ταῦτα λαλεῖ καὶ γράφει,
ἃ χρηστὰ τυγχάνοντα τοῖς ἐν τῷ βίῳ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΤΕΡΟΙ.

ταῦτα [h] δίκαις ὁσίῃσι θεοῦ βουλεύματα φαίνει
Φωκυλίδης ἀνδρῶν ὁ σοφώτατος, ὄλβια δῶρα.

g Vt præceptor, ductor initiatorum, princeps sacrorum: à μύστης καὶ ἄγω.

h Pro δίκαις ὁσίαις, iustitijs sanctis, ad verbum.

ΦΩΚΥ-

Congenita: quam non oportet accerſere: ſed cedentem fugere.
Iupiter pater, aut à multis malis liberes omnes,
Aut oſtendas omnibus, quali fortuna vſuri ſint.
Verũtamẽ bono ſis animo, qa diuina origo hominũ
Quib. ſancta natura ꝓferens oſtẽdit ſingula. (eſt,
Eorum ſi quid tibi adeſt, ſeruabis quæ te iubeo
Medicatus, & animam à malis iſtis liberabis.
Porrò temperato ab eſculentis, de quibus diximus, & in purgatione,
Et liberatione animæ [a] iudica, & cõſidera ſingula,
Aurigã ſtatuens rationem optimã, in ſummo loco.
Si vero deinde derelicto corpore, ad æthera liberũ veneris, (mortalis.
Eris immortalis Deus, ſemper viuens, nec amplius

* * *

Si quis dicet, Deus ſum, præter vnum: is debet
Mundũ huic parẽ condere, & dicere, hic meus eſt.
Nec ſolũ condere & dicere, Meus eſt: ſed habitare
Ipſe in eo quem fecerit. hic autem ab hoc factus eſt.

FINIS.

Parcito vitæ (tuæ) ne ipſam curis conficias.

VERSVS IN PHOCYLIDEM.

Phocylides honeſtam viuens vitam,
Vt † Chriſtomyſtes, vt magnus apoſtolus,
Vt auditor diuinorum oraculorum,
*Et præceptor optimarum * actionum,*
Euangelicè hæc loquitur & ſcribit,
*Vtilia exiſtentia in vita hac (*verſantibus.*)*

IN EVNDEM ALII VERSVS.

Hæc veneranda iuſticia Dei oracula monſtrat,
Diuina dona, Phocylides virorum ſapientiſſimus.

[a] Aoriſtus α. imperat. verbi κρίνω. & ἡνίοχον, ab ἡνία καὶ ἔχω, frena ſeu hãbenas tenentẽ: hoc eſt recta moderantem ſuo imperio omnia, ne quid fiat normæ ac regulæ non congruens. quod enim nobis eſt lex naturæ, hoc philoſophis eſt recta ratio: cui ſi obtemperarint affectus, iam abſoluit philoſophia id quod omnium philoſophorum ſcriptis conatur præcipuè efficere. Id enim debet eſſe ratio in homine, quod Deus in mundo. Νοῦς γὰρ ὁρῇ, καὶ νοῦς ἀκούει, τἆλλα δὲ τυφλὰ καὶ κωφὰ τυγχάνει λόγου δεόμενα, vt verè dixit Epicharmus poëta Siculus, referente Plutarcho. Et Xenophon, rationem ad hoc datã ſcribit, ὡς μνημονεύοντες καλὰ μανθάνωμεν, ὅτι ἕκαστα συμφέρει. quod hoc loco facere & obſeruare iubet Pythagoras.

† De voce μύστης dicemus infrà in fine, exponentes μυστήριον.

* Verbale eſt τὸ πρακτέον, formatum à tertia paſſiua præteriti πέπρακται: & per tria genera, πρακτέος, έα, ον.

ΦΩΚΥΛΙΔΟΥ

ΠΟΙΗΜΑ ΝΟΥΘΕΤΙΚΟΝ.

Μ ήτε [a] γαμοκλοπέειν, μὴ ἀσελγέα κύπριν ὀρίνειν,
μήτε δόλους ῥάπτειν, μήθ' αἵματι χεῖρα μιαίνειν.
μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, ἀλλ' ἐξ ὁσίων βιοτεύειν.
ἀρκεῖσθαι παρεοῦσι, καὶ ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι.
[b] ψεύδεα μὴ βάζειν, τὰ δ' ἐτήτυμα πάντ' ἀγορεύειν.
πρῶτα θεὸν τίμα, μετέπειτα δὲ σεῖο γονῆας.
πᾶσι δίκαια νέμειν, μηδὲ κρίσιν ἐς χάριν ἕλκειν.
μὴ ῥίψῃς πενίην, ἀδίκως μὴ κρῖνε πρόσωπον.
ἢν σὺ κακῶς δικάσῃς, σὲ θεὸς μετέπειτα [c] δικάσσει.
μαρτυρίην ψευδῆ φεύγειν, τὰ δίκαι' ἀγορεύειν.
παρθενίην τηρεῖν, πίστιν δ' ἐν πᾶσι φυλάσσειν.
μέτρα νέμειν τὰ δίκαια. καλὸν δ' ἐπὶ μέτρον ἅπασι.
σταθμὸν μὴ κρούειν [d] ἑτερόζυγον, ἀλλ' ἴσον ἕλκειν.
μήτ' ἐπιορκήσῃς, μήτ' ἀγνῶς, μήτε ἑκόντι.
ψεύδορκον στυγέει θεὸς ἄμβροτος ὅστις [e] ὀμόσσῃ.
σπέρματα μὴ κλέπτειν, ἐπαράσιμος ὅστις ἄρηται.
μισθὸν μοχθήσαντι δίδου, μὴ θλῖβε πένητα.
γλώσσῃ νοῦν ἐχέμεν, κρυπτὸν λόγον ἐν φρεσὶν ἴσχειν.
μήτ' ἀδικεῖν ἐθέλῃς, μήτ' οὖν ἀδικοῦντα [f] ἐάσσῃς.
πτωχῷ δ' εὐθὺ δίδου, μήτ' αὔριον ἐλθέμεν εἴπῃς.
πληρώσας σέο χεῖρ' ἔλεον χρήζοντι παράσχου.
ἄστεγον εἰς οἶκον δέξαι, καὶ τυφλὸν ὁδήγει.
ναυηγοὺς [g] οἴκτειρον, ἐπεὶ πλόος ἐστὶν ἄδηλος.
χεῖρα πεσόντι δίδου. σῶσον δ' ἀπερίστατον ἄνδρα.
κοινὰ πάθη πάντων. ὁ βίος τρόχος, ἄστατος ὄλβος.
πλοῦτον ἔχων σὴν χεῖρα πενητεύουσιν [h] ὄρεξον.
ὧν σοι ἔδωκε θεός, τούτων χρήζουσι παράσχου.
ἔστω κοινὸς ἅπας ὁ βίος, καὶ ὁμόφρονα πάντα.
τὸ ξίφος ἀμφιβαλοῦ μὴ πρὸς φόνον, ἀλλ' ἐς ἄμυναν.

a Ἀ γάμος, καὶ κλέπτω. Prohibet autem omnem illicitam, & lege prohibitam Venerem. Et videntur eſſe tranſpoſiti hi verſus, ita vt ſextus qui de Dei cultu præcipit, à principio alio ſit tralatus, quocunque caſu.

b Pro ψεύδη, dialyſi contractionis Ionica. Ionibus enim id proprium eſt. ἐτήτυμα, pro ἔτυμα, cum epentheſi ſyllabæ τη, propter verſum.

c Pro δικάσει, cum epentheſi σ, propter verſum.

d Ab ἕτερος καὶ ζυγὸν, iugum, quod & librile tranſuerſum ſignificat, ex quo lances dependent, propterea quod habeat formam iugi. Iubet autem vitare omnes dolos in ponderandis rebus omnibus.

e Pro ὀμόσῃ, cum epentheſi σ, verbi ὀμόω. & ψεύδορκον, à ψευδὴς καὶ ὅρκος. ἄρηται, tulerit. fut. α. med. verbi αἴρομαι.

f Ad verbum, ſines, probabis, laudabis.

g Aoriſtus α. eſt imperatiui verbi οἰκτείρω.

h Aoriſtus α. imperatiui, verbi ὀρέγω.

αὖθι δὲ

PHOCYLIDAE POEMA ADMONITORIVM.

NEc furtiuas nuptias sectare, neq; lasciuam Venerem exerce,
Neq; dolos necte, neq; sanguine manum pollue.
Neq; ditescas iniustè, verùm ex iustè partis viue.
Sis contentus præsentibus, & ab alienis abstineto.
Mendacia ne dicas, vera verò omnia loquere.
Primùm Deum cole, deinde [a] tuos parentes.
Omnib. iusta tribue, neq; iudicium ad gratiā facias.
Ne abijcias pauperem, iniustè nec iudica personā.
Si (enim) tu malè iudicaueris, Deus te deinde iudicabit.
Testimoniū falsū fugito, iusta verò loquere.
Virginitatē custodi, fidem quoq; in omnibus serua.
Mēsuras tribue iustas: [b] modus nāq; in omnib. bonus est.
Librā ne pulses alterā, verū æqualiter trahe.
Neq; peierabis, neq; inscienter neq; volenter:
Deus (enim) immortalis odit (eum) quicunq; periurium iurarit. (ea) fuerit.
Semina nec furare, execrabilis (est) qcūq; furatus
Mercedem mercenario solue, neq; afflige pauperem.
(In) lingua mētē [c] habe, arcanū (quoq;) verbū in pectore contine.
Neq; iniustè agere velis, neq; iniuriantem iuuabis.
Mendico autem da statim, neq;, cras redi, dicas.
Tuam manum implens, misericordiā egēti exhibe.
Exulem in domum recipe, & ducito cæcum.
Naufragos miserare, quia nauigatio dubia (est.)
Manū lapso porrige. Et iuua destitutū auxilio virū.
Cōmunes (enim) casus omniū (sunt,) vitaq; circulus est, & instabilis felicitas.
Diuitias tenens, manum tuam egentibus porrige.
Quæ (enim) tibi dedit Deus, de his egentib. præbeto.
Sit communis omnis vita, & concordia omnia.
Ensem accingere non ad cædem, sed [d] protectionem.

a Pro σοῦ, diæresi Ionica, & epenthesi iota. Vtuntur autem Græci primitiuis pro possessiuis, etiam in prosa, σεῦ pro σοῦ facientes. Et γονῆας, pro γονέας, à γονεύς. & πενίην, pro πένητα, abstracto posito pro concreto.

b Vel vt vna vox sit ἐπίμετρον, & significet auctarium, ein aufsschlag, vt mercatores loquuntur. καὶ λώϊον, [illegible], mensuram exundantem & concussam.

c Pro ἔχειν, vsitatissimum poëtis, quemadmodū etiam ἐχέμεναι καὶ ἐχέμμεναι, μ geminato. & ἐάσῃς, sines, permittes, pro ἐάῃς, cum epenthesi σ, ab ἐάω. καὶ ἐλθέμεν, pro ἐλθεῖν, aorist. 2. posito quoque infinitiuo pro imperatiuo: quod vsitatissimum est Ionibus.

d Vltionem, auxilium.

ὄθε δὲ μὴ χρήζοις, μήτ' [a] ἔννομα, μήτ' ἀδίκως γε.
ἢν γὰρ ἀποκτείνῃς ἐχθρὸν, [b] σέο χεῖρα μιαίνεις.
ἀγροῦ γείτονος ὄντος ἀπόσχεο, μηδ' ἄρ' ὑπερβῇς.
πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.
μηδέ τιν' αὐξόμενον καρπὸν λωβήσῃ ἀρούρης.
ἔστωσαν σ' ὁμότιμοι [c] ἐπήλυδες ἐν πολιήταις.
πάντες γὰρ ξενίης πειρώμεθα τῆς πολυπλάγκτου.
χώρη δ' οὔ τι βέβαιον ἔχει πέδον ἀνθρώποισιν.
ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης.
χρυσὸς ἀεὶ δόλος ἐστὶ καὶ ἄργυρος ἀνθρώποισι.
χρυσὲ κακῶν ἀρχηγὲ, [d] βιοφθόρε, πάντα χαλέπτων.
εἴθε σὲ μὴ θνητοῖσι γενέσθαι πῆμα ποθεινόν.
σοῦ γὰρ ἕκητι μάχαι τε, λεηλασίαι τε, φόνοι τε,
ἐχθρὰ δὲ τέκνα γονεῦσιν, ἀδελφεοί τε συναίμοις.
μηδ' ἕτερον κεύθης κραδίῃ νόον, ἄλλ' ἀγορεύων.
μηδ' ὡς πετροφυὴς πολύπους κατὰ χώραν ἀμεί-
βου.
ὅστις ἑκὼν ἀδικεῖ, κακὸς ἀνὴρ, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης,
οὐκ ἐρέω τὸ τέλος, βουλὴν δ' εὔθυνε ἑκάστου.
μὴ γαυροῦ σοφίῃ, μήτ' ἀλκῇ, μήτ' ἐνὶ πλούτῳ.
εἷς θεός ἐστι σοφὸς, δυνατός θ' ἅμα, καὶ πολύολ-
βος.
μηδὲ παροιχομένοισι κακοῖσι τρύχου τεὸν ἦτορ·
οὐκέτι γὰρ δύναται τὸ [e] τετυγμένον εἶναι ἄτυκτον.
μὴ προπετὴς ἐς χεῖρα, χαλίνου δ' ἄγριον ὀργήν·
πολλάκι γὰρ πλήξας, ἀέκων φόνον ἐξετέλεσσεν.
ἔστω κοινὰ πάθη, μηδὲν μέγα, μηδ' ὑπέροπλον:
οὐκ ἀγαθὸν πλεονάζον ἔφυ θνητοῖσιν ὄνειαρ.
ἡ πολλὴ δὲ τρυφὴ πρὸς ἀμέτρους ἕλκει ἔρωτας.
ὑψαυχεῖ δ' ὁ πολὺς πλοῦτος, καὶ ἐς ὕβριν ἀέξει.
[f] θυμὸς ὑπερχόμενος μανίην ὀλοόφρονα τεύχει.
ὀργὴ δ' ἐστὶν ὄρεξις, ὑπερβαίνουσα δὲ μῆνις.
ζῆλος τῶν ἀγαθῶν ἐσθλὸς, φαύλων δ' ὑπέρεργος.

τόλμα

a Legitimè, secundum legem.

b Pro σοῦ, Ionica diæresi diphthongi. & ἀπέχεο, pro ἀπέχου, eadem dialecto. aorist. 2. med. imperat. verbi ἀπέχομαι. & ὑπερβῇς, aor. 2. coniunct. verbi ὑπερβαίνω.

c Ab ἐπὶ καὶ ἐλεύθω, qualia multa ab hoc verbo composita, vt συνήλυδες, &c. leguntur in Nonni Panopolitani poëtæ carmine, quo Euangelium Ioannis paraphrasi erudita & graui exposuit, à doctis omnibus vehementer commendata. πολιήταις, pro πολίταις, cum epenthesi ι. & ξενίης, pro ξενίας, Ionicè. & πολυπλάγκτου, à πολὺ καὶ πλάζω seu πλανύπτω.

d A βίος καὶ φθείρω, perdo, corrumpo. χαλέπτων, minuens. Vide prouerb. Aureis pugna hastis, & omnia vinces. λεηλασίαι, à λεὼς populus, καὶ ἄτω noceo: seu à λεία præda, καὶ ἐλαύνω ago. συναίμοις, eiusdem sanguinis, consanguineis, à σὺν καὶ αἷμα. & κραδίῃ, pro καρδίᾳ, metathesi vsitata poetis. & πετροφυὴς, à πέτρα καὶ φύω.

e Præteritum pass. particip. verbi τύχομαι. & ἄτυκτον, factum à tertia præteriti τέτυκται. & ἐξετέλεσσεν, pro ἐξετέλεσε, cum epenthesi σ, & paragoge ν, verbi ἐκτελέω.

f Animum vehementem significat, à θύομαι, cum impetu feror. Nihil est autem aliud insania, quàm audacia nimia aut sine ratione pericula suscipere. ὀργὴ leuius quiddam est, vlciscendi cupiditas: παρὰ τὸ ὀρέγω, appeto, concupisco. μῆνις vero grauius quiddam & vehementius, vbi cupiditatem comitatur factum, ita vt à μανίᾳ factum esse videri possit.

Vtinã verò non egeas (ense,) *neq; iustè neq; iniustè.*
Si namq; interfeceris etiã hostẽ, tuã manũ polluis.
(Ab) *agro vicini tui existentis, neq; transeas* (terminos.)
(sunt)
Omnium modus optimus est, excessus verò vitiosi
Non lædes [a] *pullulantem fructum agri.*
Sint tibi pati honore digni ciuibus aduenæ.
Omnes experimur peregrinationem vagam:
Terra enim non habet constantem aliquem locum hominibus.
Auaritia mater est omnis iniusticiæ.
Aurum & argentum semper existit dolus hominib.
Aurum dux malorũ, vita pestis, omnia superans,
Vtinam tu non fuisses mortalib. malũ desiderabile.
Tui enim causa pugnæ, et prædæ, & cædes (fiunt:)
Liberi verò infensi parentibus, & fratres fratrib.
Neq; alium occultes in corde sensum, aliud loquẽs:
Neq; muteris in loco, vt polypus, petræ adhærens.
Qui volens iniustè agit, malus vir (est:) *verùm necessitate* (peccantem) (na cuiusq;.
Nõ dico [b] *prsus* (malum). *Voluntatẽ itaq; exami-*
Ne superbias sapientia, neq; robore, neq; in opulẽtia.
Vnus Deus est sapiẽs, potẽs simul & pfectè beatus,
Neq; præteritis malis tuum cor affligito.
Non enim iterum factum, potest fieri infectum.
Ne præceps sis ad manũ, compesce verò sæuã iram.
Sæpe enim plagis afficiens (hominem), *nolens cædem commisit.* (sum (spera.)
Sint mediocres affectus: nihil magnũ neq; [c] *excel-*
Excessus enim non bona est commoditas mortalib.
Nimius verò luxus, ad inhonestos abripit amores.
Opulẽtia quoq; nimia inflat, & ad iniuriã impellit.
Audacia nimia furorem parit perniciosum.
Ira verò appetitus quidam est, modum verò excedens fit iracundia.
Imitatio bonarũ rerũ bona est, malarũ verò vitiosa.

a Crescentẽ adhuc & immaturum. Participium est præsens verbi ἀύξομαι, facti ab ἀυξίομαι.

b τὸ τέλος, quod aliàs nomen, finem, exitum significat: sæpe aduerbialiter ponitur pro τελέως seu πάντω, cum articulo: & sine illo, cum paragoge etiam quandoq; particulæ ς. quemadmodum idẽ obseruauimus in particula ἀρχὴν, τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀρχὴν sine articulo, pro prorsus. ἀκμὴν quoq;. Exempla sunt in Euangelio Ioannis, & apud Pausaniã, Theognidem quoq; aliquoties: Pindarum etiam, si rectè memini.

c Superbum, ὑψαυχὲς, δηλαδὴ ὃ ὕψηλα [illegible]. sic ἔφυ, aorist. β. verbi φῦμι, pro ἐνὶ posito: quomodo etiam vsurpari solet præteritum πέφυκε verbi φύω. & ὑψαυχῶ, ab ὑψὶ seu ὑψοῦ altè, καὶ αὐχέω glorior, iacto. & αὐχῶ, ab αὐχέω.

τόλμα κακῶν ὀλοή, μέγ' ὀφέλλει δ' ἐσθλὰ ποιοῦντας.
σεμνὸς ἔρως ἀρετῆς, ὁ δὲ [a] κύπριδος αἶσχος ὀφέλλει.
ἡδὺς ἀγανόφρων κικλήσκεται ἐν πολιήταις.
μέτρῳ μὲν [b] φαγέειν καὶ πιεῖν, μυθολογεῖν τε.
πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλεγεινή.
μὴ φθονέοις ἀγαθῶν ἑτάροις, μὴ μῶμον ἀνάψῃς:
ἄφθονοι οὐρανίδαι καὶ ἐν ἀλλήλοις τελέθουσιν.
οὐ φθονέει μήνη πολὺ κρείσσοσιν ἡλίου αὐγαῖς,
οὐ χθὼν οὐρανίοις ὑψώμασι νέρθεν ἐοῦσα,
οὐ ποταμοὶ πελάγεσσιν, ἀεὶ δ' ὁμόνοιαν ἔχουσιν.
εἰ γὰρ ἔρις μακάρεσσιν ἔην, οὐκ ἂν πόλος ἔστη.
[c] σωφροσύνην δ' ἀσκεῖν, αἰσχρῶν δ' ἔργων ἀπέχεσθαι.
μὴ μιμοῦ κακότητα, δίκῃ δ' ἀπάλειψον ἄμυναν.
πειθὼ μὲν γὰρ ὄνειαρ, ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει.
μὴ πίστευε τάχιστα, πρὶν ἀτρεκέως πέρας [d] ὄψει.
νικᾶν εὖ ἔρδοντας ἐπὶ πλεόνεσσι καθήκει.
καλὸν ξεινίζειν ταχέως λιταῖσι τραπέζαις,
ἢ πλείσταις δολίαισι βραδυνούσαις παρὰ καιρόν.
μηδέποτε χρήστης πικρὸς γένῃ ἀνδρὶ πένητι.
μηδέ τις ὄρνιθας [e] καλιῆς ἅμα πάντας ἑλέσθω,
μητέρα δ' ἐκπρολίπῃς, ἵν' ἔχῃς [*] πάλι τῆσδε νεοσσούς.
μηδέποτε κρίνειν ἀδαήμονας ἄνδρας ἐάσσῃς.
τὴν σοφίην σοφὸς ἰθύνει, τέχνας δ' ὁμότεχνος.
οὐ χωρεῖ μεγάλην διδαχὴν ἀδίδακτος ἀκούειν·
οὐ γὰρ δὴ νοέουσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ [f] μαθόντες,

μηδὲ

a Veneris frequens epitheton est, sic dictæ, vt Theophilus contra gentes scribens ait, quod párere faciat, ἢ τὸ κυεῖν παρέχουσα. quod idem Phurnutus probat, & qui in Homerũ scripserunt grãmatici: hoc est, veluti κυεῖν πορίζουσα. vel quod in Cypro coleretur. vel quod ibi genita esset, vt Hesiodi docet Theogonia: vel quod ipsa in Cypro prima artem instituerit meretriciam: vel quemadmodum Iustinus Trogi abbreuiator scribit li. 18. quod virgines in Cypro statutis diebus ad maris littus exirent, vt prostitutione corporis dotalem pecuniã pararent. Cæterum tum de alijs Veneris cognominibus tũ aliorum quoq; deorum gentilium omniũ nominibus, & causis eorundem, vide quæ eruditissimè ex antiquissimis græcorum & latinorum thesauris scribuntur in Opere erudito, vario & multiplici, Lilij Gyraldi de Dijs gentium.

b Pro φαγεῖν, cum epenthesi Ionica ε, ab inusitato φάγω, seu potius φήγω. vnde φηγὸς, fagus arbor, quod homines olim de fructibus arboreis victitarent ante vsum frumenti: quemadmodum id etiam indicat Athenæus libro 1. in ἀπαθαλίᾳ. & in versu quoq; prouerbiali, à Pausania & Græcorum quoque poëtarũ interpretibus citato idem indicatur: πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ φηγοφάγοι ἄνδρες ἔασι. tametsi quoq; alibi aliter legatur: quemadmodum tum de eo, tum alijs monebimus, in nostro Archæologio. c ὡς σώζουσαν τὴν φρόνησιν, quod conseruet prudentiam, iuxta Aristotelem. Eam Cicero vocát temperantiam, moderationem & modestiam. Plato vero virtutem facit, quæ moderatur voluptati & dolori, corrumpentibus prudentiam seu iudicium de verè vtilibus & bonis, ἡδονῶν τινῶν est, inquit, καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια. 4. Politicorum. d Secunda persona est med. Attica, quatuor enim Attici in 2. personis formant per ει, ὄψει pro ὄψῃ facientes. & πλεόνεσσι, pro πλέοσι, à πλέον, plus, formatus à genitiuo singulari more poetico, vt hactenus sæpius monuimus. & ξεινίζειν pro ξενίζειν, cum epenthesi iota. e Pro καλιᾶς, Ionicè. & ἐάσσῃς, pro ἐάσῃς, cum epenthesi σ, vt suprà quoq. * Pro πάλιν, ν abiecto propter versum. f Qui nunquam bona didicerunt, nunquam in bonis rebus instituti sunt.

Conatus in malis exitiosus est, valdè verò iuuat bona[a] conantes.
Virtutis amor honestus est, Veneris verò dedecus conciliat.
Vir prudens inter ciues voluptas vocatur.
Cum modo edito, & bibito, & loquitor.
Modus enim in omnibus optimus, excessus autem noxius est.
Ne inuideas bona[b] socijs, neq; momum (te) *exhibeas:*
Cælites namq; inter se sine inuidia viuunt.
Non inuidet luna multo præstantiorib solis radijs,
Nec terra infrà existens cælestibus corporibus,
Non fluuij pelagis: semper verò concordiã obseruãt.
Si enim contentio dijs accideret, non cælum subsisteret.
Temperantiam quoq; exerceto, & ab operibus turpibus abstineto.
Ne imitare iniusticiã, iure verò propellito iniuriã.
Persuasio enim vtilitatem affert, lis verò litẽ (alteram) *generat.*
Ne credas statim, priusquam verè finem videas.
Vincere benefactores conuenit in pluribus.
Pulchrum est accipere hospitem statim, vel frugalibus mensis,
Quàm pluribus suspectis, & tardantibus intempestiuè.
Ne vnquam fias exactor asper viro pauperi.
Neq; quis è nido aues simul omnes auferat:
Matrẽ verò dimittes, vt iterũ habeas eius pullos.
Neq; vnquã de rebus pronunciare viros sines imperitos:
Sapientiam(enim *) sapiens iudicat, artes verò artifex.*
Non capit imperitus magnã doctrinam, vt (eam *) audiat:*
Non enim sapiunt, nunquam benè instituti.

a Pro πονεῦντας, Dorica dialecto: tametsi etiam Iones ea vtantur, vbi ου ex contractione proueniens, semper in ευ mutatur, vt hoc loco.

b Pro ἑταίροις, expuncta subiunctiua propter uersum. & πελάγεσσι, pro πελάγεσι, cum epenthesi σ, à πέλαγος, quasi τέλαγος, veluti τῆλε τῆς γῆς, vel τὸ μὴ πέλας τῆς γῆς. & μακάρεσσι, pro μάκαρσι. formant enim poetæ datiuos quintæ simplicium à genitiuo singulari. vt τοῦ μάκαρος, μακάρεσσι. ἴδεν, pro εἶδε, cum prosthesi ι. & ἀπάλειψον, aorist. α. imperat. verbi ἀπαλείφω.

μηδὲ [a] τραπεζοκόρους κόλακας ποιεῖσθαι ἑταίρους.
πολλοὶ γὰρ πόσιος καὶ βρώσιός εἰσιν ἑταῖροι,
καιρὸν θωπεύοντες, ἐπὴν κορέσασθαι ἔχωσιν,
ἀχθόμενοι δ᾽ ὀλίγοις, καὶ πολλοῖς πάντες ἄπληστοι.
λαῷ μὴ πίστευε, πολύτροπός ἐστιν ὅμιλος.
λαός τοι καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ [b] ἀκατάσχετα πάντα.
μηδὲ μάτην ἐπὶ πῦρ καθίσας μινύθης φίλον ἦτορ.
μέτρα δὲ τεῦχε θεοῖσι· τὸ γὰρ μέτρον ἐστὶν ἄριστον.
γαῖαν ἐπιμοιρᾶσθαι [c] ἀταρχύτοις νεκύεσσι.
μὴ τύμβον φθιμένων ἀνορύξῃς, μηδ᾽ ἀθέητα
δείξῃς ἠελίῳ, καὶ δαιμόνιον χόλον ὄρσῃς.
οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο·
καὶ τάχα δ᾽ ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
λείψαν᾽ ἀποιχομένων, ὀπίσω δὲ θεοὶ τελέθονται.
ψυχαὶ γὰρ μίμνουσιν ἀκήριοι ἐν φθιμένοισι.
πνεῦμα γάρ ἐστι θεοῦ χρῆσις θνητοῖσι, καὶ εἰκών.
σῶμα γὰρ ἐκ γαίης ἔχομεν, καὶ πάντες ἐς αὐτὴν
λυόμενοι κόνις ἐσμέν, ἀὴρ δ᾽ ἀνὰ πνεῦμα δέδεκται.
πλούτου μὴ φείδου, [d] μέμνησ᾽ ὅτι θνητὸς ὑπάρχεις.
οὐκ [e] ἐνὶ εἰς ᾅδην ὄλβον ἔχειν καὶ χρήματ᾽ ἄγεσθαι.
πάντες ἴσοι νεκύων. ψυχῶν δὲ θεὸς βασιλεύει.
κοινὰ μέλαθρα δόμων αἰώνια καὶ πατρὶς ᾅδης,
ξυνὸς χῶρος ἅπασι, πένησί τε καὶ βασιλεῦσιν.
οὐ πολὺν ἄνθρωποι ζῶμεν χρόνον, ἀλλ᾽ ἐπὶ καιρόν.
ψυχὴ δ᾽ ἀθάνατος, καὶ [f] ἀγήρως ζῇ διὰ παντός.
μήτε κακοῖς ἄχθου, μήτ᾽ οὖν [g] ἐπαγάλλεο χάρμῃ.
πολλάκις ἐν βιότῳ καὶ θαρραλέοισιν ἄπιστον.
καιρῷ λατρεύειν, μηδ᾽ ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.
πῆμα, καὶ ἀχθομένοισι κακοῦ λύσις ἤλυθεν ἄφνω.
μὴ μεγαληγορίῃ τρυφῶν φρένα λυσσωθείῃς.
[h] εὐεπίην ἀσκεῖν, ἥ τις μάλα πάντας ὀνήσει.
ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου.
ὅπλον ἑκάστῳ νεῖμε θεός, φύσιν ἠερόφοιτον

ὄρνισι

a In mensa satiantes se, ἀ τράπεζα καὶ κόρος.

b Ab α, κατὰ, καὶ χέω.

c Pro ἀταρχύτοις, cum epenthesi ι. ab α priuatiuo καὶ ταρχύω parento, sepelio. & νεκύεσσι, pro νέκυσι, à νέκυς, quod viribus carentem significat. à νε στερητικῷ καὶ κίκυς. ὄρσῃς, præsens est coniunctiui, verbi ὄρσω, formati à futuro Aeolico ὄρσω, verbi ὄρω, de quo vide tertiam partem Erotematum nostrorum græcorũ. ἀναλυέμεν, pro ἀναλύειν, Ionice.

d Præteritum pass. imperatiui verbi μνάομαι.

e ἐνὶ pro ἔνεστι, præpositione posita pro verbo: quæ quia accentu semper caret, nec hoc loco habet, nec etiam transponere eum potuit, cum monosyllaba sit.

f Aduerbialiter, insenescenter, vt sic loquar, nunquam senescens. ζῇ pro ζᾷ, Doricè: quamuis etiam Attici eum casum receperint in quibusdam huius ordinis verbis.

g ἐπαγάλλεο, pro ἐπαγάλλου, Ionicè, ab ἀγάλλομαι, τὸ ἄγαν ἅλλεσθαι, τὸ πηδᾶν.

h Boniloquentiam: studeas bona, vtilia, Deoque grata dicere.

Neq; facies amicos adulatores mensipetas :
Multi enim potus cibiq; sunt amici,
[a] *Commodùm adulantes, quando saturari possunt,*
Irascentes paucis, & omnes multis inexplebiles.

a Opportune, commodũ, aduerbialiter, id est, tunc adulantur, quando aliquid fructus, aliquid lucri sperare possunt, vel cùm est accumbendum.

Vulgo ne credas : mutabile enim vulgus est.
Vulgus enim & aqua et ignis, hæc omnia intractabilia sunt.
Neq; frustra ad ignem desidens, consumas carũ cor.
Moderata verò sacrifica dijs : Modus enim optimus (est.
Terram impertire insepultis mortuis :
Ne sepulchrũ mortuorũ aperias, neq; nõ aspicienda
Ostendas soli, & diuinam iram concites.
Non honestum est, compagem hominis dissoluere.
Et statim (aliàs etiã) *è terra speramus in vitã re- (dire.*
(Nos) *reliq. mortuorũ, postea verò dij erũt.*
Animæ enim in mortuis manent incorruptæ :
Spiritus namq; Dei imago est, & vsus hominibus.
Corpus enim de terra habemus, & omnes ipsam
Soluti puluis sumus, æther verò spiritum suscipit.
Opibus ne parce : memento verò quòd mortalis sis.
Non licet apud Plutonem opes habere, & diuitias (eò) *portare.*
[b] *Omnes mortui pares sunt, Deus verò animarum (gubernatorẽ.*
Communia quoq; (et) *æterna tecta domorũ* (sunt) *& patria Pluto* (est)

b Ad verbum, omnes mortuorum, seu quilibet de mortuis, pares sunt.

Communis locus omnibus est pauperibus et regibus.
Non longũ tempus viuimus homines, sed ad tẽpus.
Anima verò immortalis, et sine senio viuit semper.
Neq; malis turbare, neq; eleuare gaudio.
Sæpe in vita etiam certis non fidendum est.
Tẽpori seruito, neq; repugnes vẽtis. (aduenit subitò
Nocumentũ (.n. affert,) *nã tristantib. mali solutio*
Ne magniloquẽtia superbiens, mente rabiosus fias:
Suauiloquẽtiã verò exerceto, q̃ valdè omnes iuua- (bit.
Sermo armatura est homini, penetrãtior ferro.
Scutũ vnicuiq; [c] *dedit Deus, naturam aëra penetrantem*

c Pro ἔνειμε, aorist. α. abiecto augmento, verbi νέμω. ἠερόφοιτον, ab ἀὴρ καὶ φοιτάω, ambulo. αὐτοχύτοις ex se fusis, vltrò natis, ab αὐτὸς καὶ χύω. & κεράεσσι, pro κέρασι, à κέρας.

Auibus

ὄρνισι μὲν πολλὴν ταχυτῆτ', ἀλκὴν τε λέουσι,
ταύροις δ' αὐτοχύτοις κεράεσσιν, κέντρα μελίσσαις
ἔμφυτον [a] ἄλκαρ ἔδωκε, λόγος δ' ἔρυμ' ἀνθρώποισι.
τῆς δὲ θεοπνεύστου σοφίης λόγος ἐστὶν ἄριστος.
βέλτερος ἀλκήεντος ἔφυ σεσοφισμένος ἀνήρ.
ἀγροὺς καὶ πόλιας σοφίη καὶ νῆα κυβερνᾷ.
οὐχ ὅσιον κρύπτειν τὸν ἀτάσθαλον ἄνδρα ἄτιτον,
ἀλλὰ χρὴ κακοεργὸν [b] ἀποτροπάασθαι ἀνάγκῃ.
πολλάκι συνθνήσκουσι κακοῖς οἱ συμπαρεόντες.
φωρῶν μὴ δέξῃ κλοπίμην ἀνδρῶν παραθήκην.
ἀμφότεροι κλῶπες, καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ κλέψας.
μοῖραν πᾶσι νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη.
ἀρχόμενος φείδου πάντων, μὴ [c] τέρμ' ἐπιδεύῃς.
μὴ κτήνους θνητοῖο βορὴν κατὰ μέτρον ἕληαι.
κτῆνος δ' ἢν ἐχθροῖο πέσῃ καθ' ὁδὸν, συνέγειρον·
πλαζόμενόν τε βροτὸν καὶ [d] ἀλίτροπον οὐδ' ὑπαλύξῃς.
βέλτερον ἀντ' ἐχθροῦ [e] τυχέειν φίλου εὐμενέοντος.
ἀρχόμενον τὸ κακὸν κόπτειν, ἕλκος τ' ἀκέσασθαι.
μηδέτι [f] θηροβόρον δαίσῃ κρέας, ἀργίποσιν δὲ
λείψανα λεῖπε κυσίν· θηρῶν ἀπὸ θῆρες ἔδονται.
φάρμακα μὴ τεύχειν. μαγικῶν βίβλων ἀπέχεσθαι.
νηπιάχοις ἁπαλοῖς μὴ μάρψῃς χεῖρα βιαίως.
φεῦγε διχοστασίην καὶ ἔριν πολέμου προσιόντος.
μὴ κακὸν εὖ ἔρξῃς, σπείρειν ἴσον ἐσ' ἐνὶ πόντῳ·
[g] ἐργάζευ μοχθῶν, ὡς ἐξ ἰδίων βιοτεύσῃς.
πᾶς γὰρ ἀεργὸς ἀνὴρ ζώει κλοπίμων ἀπὸ χειρῶν.
μηδ' ἄλλου παρὰ δαιτὸς ἔδοις [h] σκυβάλισμα τραπέζης,
ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων βιότων [i] φαγέοις ἀνύβριστος.
εἰ δέ τις οὐ [k] δεδάηκε τέχνην, σκάπτοιτο δικέλλῃ.

ἔστι βίῳ

a Arx, propugnaculum, munitio.

b Pro ἀποτροπᾶσθαι, cũ epenthesi α, quæ huiusmodi verbis familiaris est.

c Aduerbialiter, quemadmodum suprà τὸ τέλος.

d Ab ἄλς καὶ τρέπω, vnde & πολύτροπος, de versatili ingenio homine. quod frequens est epitheton Vlyssis apud Homerum. ὑπαλύξῃς, verbi ὑπαλύγω.

e Pro τυχεῖν aorist. 2. cum epenthesi ε Ionica.

f A θὴρ καὶ βορὰ, pabulum, cibus. δαίσῃ à δαίω, & diæresi δαΐω, conuiuor, diuido. Vnde δαῖς καὶ δαίς, quod in conuiuio, singulis sua dabatur portio, quemadmodum est apud Athenæum lib. 1. & patet idem quoq; ex Homero. ἀργίποσιν, à ποῦς καὶ ἀργὸς, quod albũ, tardũ quoq; & segnẽ significat, quasi ἄεργον. ἀργὸς etiam nomen est canis in Odyss. qui solus Vlyssem agnouit reducem demum post annos viginti.

g Pro ἐργάζου.

h Quod canibus obijcitur quasi κυσιβάλισμα, à κύων καὶ βάλλω.

i Pro φάγοις, Aor. 2. optat. cum epenthesi ε.

k Præteritum à δαέω, seu potius δαίω.

Auibus quidem, magnam verò velocitatem &
robur leonibus. *(culeos apibus*
Tauris verò sponte natis cornibus (dedit esse) *a-*
Natura inditum auxilium dedit. Sermo verò mu-
nimentum (est) *hominibus.* *(mus.*
Caterùm sermo à deo inspiratæ[a] *sapientiæ est opti-*
Præstantior est robusto vir sapiens:
Agros enim & vrbes & nauē gubernat sapientia.
Non iustum est tutari virū improbū, ne[b] *puniatur,*
Sed decet virum-maleficum auersari[c] *simpliciter.*
Sæpe enim commoriuntur improbis[d] *consentientes.*
Hominum furum ne recipe furtiuum depositum.
Vtriq; (enim) *fures* (sunt) *& qui recipit, & qui*
furatur. *(in omnibus optima est.*
(Suam) *partē omnibus tribue. Aequalitas autem*
Incipiens parce omnibus, ne tandem indigeas.
Ne[e] *iumenta capito* (in) *cibum hominis, ne mode-*
ratè quidem. *(leua.*
Iumentum verò hostis tui si ceciderit in via, coal-
Errantem quoq; hominem, & in mari versantē ne
Melius est pro hoste asseq; amicū beneuolū (deuites.
Incipiens malum reseca, & curato vlcus.
Neq; à feris adesam in cibo propones carnem, velo-
cibus verò *(ra*[f] *pascentur.*
Reliquias (illas) *linque canibus. de feris enim fe-*
[g]*Venena ne pares. A' magicis libris abstineto.*
Infantibus teneris non comprehendes manum vio-
lenter. (lios)
Fuge verò seditionem & litem, bello accedente (a-
Ne malum beneficio[h] *afficias: seminare enim in*
ponto simile (est isti.)
Labora sudans, vt de proprijs viuas:
Omnis enim piger vir viuit furtiuis de manibus.
Neq; de alterius cœna edes reiectamentum mensæ:
Verùm de proprijs bonis edes, nulla affectus cōtume-
Si verò quis non didicit artē, fodiat ligone. (lia.

a Id est, oratio sapiens, quæ Dei donum est, à Deoque proficiscitur, illa est optima & saluberrima.

b Ad verbum, occultare impunitum.

c Ex necessitate, seu lege, seu metu pœnæ, seu necessario, aduerbialiter.

d Simul cum ijs existentes. ε autem interponitur per syncopen, propter versum, verbi συμπάρειμι.

e Putamus hoc loco vsurpari in masculino genere, cum aliàs sit neutrum τὸ κτῆνος, à κτάω possideo, quod veterum opes & possessiones fuerint iumenta, quemadmodum id docent tum sacra Biblia, tum etiam poëtarum & philologorum scripta. quin etiam Plinius ipsam pecuniam à pecudibus nuncupatam autumat: & locupletem, quasi loci plenum, quemadmodum in historia Augeæ in Theocrito pluribus id ostendimus. & ἕλῃσι, Ionicum pro ἕλῃ, cum paragoge syllabæ σι. & θνητοῖο, pro θνητοῦ, resolutione Ionica, vt suprà ἀνθρώποιο.

f ἔδονται, aorist. 2. med. coniunctiui, quem nos per futurum reddidimus, vt solent eiusmodi aoristi vsurpari.

g φάρμακον in vtramq; partem accipitur, pro remedio, à φέρειν ἄμα καὶ ἄκος, quod ferat remedium: veneno vero, à φέρειν ἄχος, quod dolorē afferat.

h Pro ῥέξῃς, per metathesin, quod in hoc verbo vsitatum est, vt in vetere oraculo, οἷά τ' [illegible] ἔρξε, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει.

ἔστι βίῳ [a] πᾶν ἔργον, ἐπὰν μοχθεῖν ἐθέλησθα.
ναυτίλος εἰ πλώειν ἐθέλεις, εὐρεῖα θάλασσα.
εἰ δὲ γεωπονίην μεθέπειν, μακραί τοι ἄρουραι.
οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον.
οὐδ' αὐτοῖς μακάρεσσι. πόνος δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέλλει.
μύρμηκες γαίης μυχάτους προλελοιπότες οἴκους
ἔρχονται βιότοιο κεχρημένοι. ὁππότ' ἄρουραι
λήια κειράμεναι καρπῶν πλήθουσιν ἀλωάς.
οἱ δ' αὐτοὶ [b] πυροῖο νεοτριβὲς ἄχθος ἔχουσιν,
ἢ κριθῶν. αἰεὶ δὲ φέρων φορέοντα διώκει,
ἐκ θέρεος περὶ χεῦμα βορῆν σφετέρην ἐπάγοντες
ἄτρητον. φῦλον δ' ὀλίγον τελέθει πολύμοχθον.
κάμνει δ' ἠεροφοῖτος ἀριστοπονός τε [c] μέλισσα,
ἠὲ πέτρης κοίλης κατὰ χηραμὸν ἢ δονάκεσσιν,
ἢ δρυὸς [d] ὠγυγίης κατὰ κοιλάδος ἔνδοθι [e] σίμβλων
σμήνεσι [f] μυριότητα καθ' ἄνθεα κηροδομοῦσα·
μὴ μείνῃς ἄγαμος, μήπως νώνυμος [g] ὄληαι.
δός τι φύσει καὐτός, τίκτε δ' ἔμπαλιν ὡς ἐλοχεύθης.
μὴ προαγωγεύσῃς ἄλοχον, σέο τέκνα μιαίνων,
οὐ γὰρ τίκτει παῖδας ὁμοίους μοιχικὰ λέκτρα.
μητρυιῆς μὴ ψαῦε γε δεύτερα λέκτρα γονῆος,
μητέρα δ' ὡς τίμα, τὴν μητέρος ἴχνια βᾶσαν.
μηδὲ κασιγνήτης ἐς ἀπότροπον [h] ἐλθέμεν εὐνήν.

μηδ'

a Omne, seu varium. ἐθέλησθα, pro ἐθέλῃς. personis enim huiusmodi in ς, Aeoles per paragogen addunt θα. ἄπασθα, pro ἅπας, facientes. ἄρουραι, autem ab ἄρουρα, aruum, παρὰ τὸ ἀροῦν, quod aretur & colatur. ἀροῦν, autem παρὰ τὸ αἴρειν, τὸ σίδηρον, quòd ferro terra dum aratur, pro scindatur. & μακάρεσσι, pro μακάρσι poëticè, à μάκαρ seu μάκαρες.

b Pro πυροῦ, à πυρὸς triticum, à πῦρ facto nomine propter colorem κριθῶν, à κριθὴ, παρὰ τὸ προκεκριθῆναι, quòd hordeum & reliquas fruges tandem prætulerint veteres frugibus: quemadmodum id sæpe poëtæ meminerunt, nos quoque de eo suprà monuimus. Et πυρὸς, pro πυρὸς, sæpe apud Homerum, sæpius verò apud Pindarum, Theocritū & Lycophronem, quòd dialecto Dorica magis quàm cæteri poëtæ ipsi vsi sint.

c μέλισσα, quòd à μέλι aliqui, Pindari verò interpres Græcus in Olympijs hymno 14. à studio & labore, sic dictā putat apim, rectiùs ἀπὸ τοῦ μελέτης ἢ ἐπιμελείας, ὅτι ζῶον ἐπιμελέστατον: tametsi idem in Pythijs hymno 4. aliam causam nominis indicet, de quo in Pindaro nostro græcolatino egimus. d Perantiquos, nos reddidimus: quod Ogygia insula antiquissima fuerit, quemadmodum id meminit Stephanus in Lexico geographico, in litera ω. Meminit quoque Hom. 1. & 23. Odyss. Vide prouer. Ogygia mala. e A σίμβλον, quasi σύμβολον, per syncopen, à συμβάλλομαι, quod eò simul conferant apes suos labores, quemadmodum id indicat Theocriti Scholiastes. nos quoque pluribus in Theocrito de eo monuimus. f Pro μύρια. Abstractum enim pro concreto positum existimamus, ratione versus. Infinitos flores, nos, varios reddidimus. κηροδομοῦσα, à κηρὸς, cera καὶ δέμω ædifico. g Pro ὄλῃ, cum paragoge Ionica syllabæ αι, aorist. β. coniunct. ab inusitato ὄλω. καὐτὸς, pro καὶ αὐτός. h Pro ἐλθεῖν.

Est (enim in) *vita vbiq; opus* (quod facias,)
si laborare volueris.
Nauta, si nauigare volueris, (adest) *latum mare:*
Si verò agriculturam (vis) *exercere, ampli agri*
(assunt.)
Nulla enim res sine labore facilis est hominibus,
Neq; ipsis etiam dijs. Labor verò virtutem valde
auget.
Formicæ terræ relinquentes [a] *domus cauas,*
Abeunt victus egentes, quando agri
Fruges detonsi, fructibus implent areas:
Ipsæ verò tritici recens excussum granum habent,
Aut hordei. semper verò gestans gestantem insequitur,
Ex æstate in hyemem victum suum conuehentes
[b] *Sufficientem, genus verò paruum laboriosum*
(existit.)
Laborat etiam aëriuaga labore præstans apis,
Aut petræ cauæ in specu, aut [c] *arundinibus,*
Aut quercus antiquæ in cauitate, intra aluearia,
In aluearibus per flores varios ceream domum fabricans.
Ne maneas cœlebs, ne fortè inglorius pereas.
Da quid naturæ etiam ipse: genera verò iterum,
quemadmodum genitus es.
Ne prostituas vxorem tuam, liberos infamia afficiens:
Non enim pariunt similes liberos adulterini lecti.
Nouercæ ne tange secundos lectos patris (tui vxoris:)
Vt matrem verò cole, matris vestigia [d] *gradientem,*
Neque sororis in abominandum venias lectum.

a μυχὸς, secessus, à μύω claudo, abscondo: vnde etiam μῦς, καὶ μυστήριον. ὁππότ', pro ὁπότε cum epenthesi π. & λήϊα, à λήϊον, seges, fruges, locus consitus frugibus, nouale quoque: in qua significatione ab Hesiodo quoq; vsurpatur. κειράμενοι, aor. 1. med. verbi κείρομαι.

b ἄτρητον, integrum, illæsum, non cariosum aut perforatum, integra & meliora grana conuehentes. à τρέω ἢ τρυπάω, perforo.

c δονάκεσσι, pro δόναξι, παρὰ τὸ δονεῖσθαι, quod à quauis aura impellatur & moueatur. Alibi autem alia apum sunt habitacula, quemadmodum nec omnibus in locis mella aut dulcia, quibus ve impunè hominibus vesci liceat, reperiuntur. In Sardinia mel amarum est: in Ponto vero mel mente abalienatos ac sudore diffluentes efficit, ab eo μαινόμενον vocatum, quemadmodum scribit Dioscorides lib. 2. cap. 75. historiæ herbarum. Xenophon quoque id meminit in Cyri minoris expeditione: & id pluribus exponit ex Plinio Andreas Mathiolus, suis in Dioscoridem doctissimis & politissimis commentarijs.

d Aorist. 2. particip. fœminini verbi βαίνω, ἔβην, inde βὰς βᾶσα βάν.

μήδ᾽ ἐπὶ παλλακίδεσσι πατρὸς [a] λεχέεσσι μιγείης.
μηδὲ γυνὴ φθείρῃ βρέφος ἔμβρυον ἔνδοθι γαστρός,
μηδὲ τεκοῦσα κυσὶν ῥίψῃ καὶ γυψὶν ἕλωρα.
μηδέ τις ἧ ἀλόχῳ ἐγκύμονι χεῖρα [b] βάληται,
μήδ᾽ ὕβριζε γυναῖκα ἐπ᾽ αἰσχυντοῖς λεχέεσσι.
μηδ᾽ αὖ παιδογόνον ποτὲ τέμνειν ἄρσενα κοῦρον.
μήδ᾽ ἐς ἔρωτα γυναικὸς ἅπας ῥοίσῃς [c] ἀκάθεκτον.
οὐ γὰρ ἔρως θεός ἐστι, πάθος δ᾽ ἀΐδηλον ἁπάντων.
μηδὲ κασιγνήτων ἀλόχων ἐπὶ δέμνια βαῖνε.
στέργε τεὴν ἄλοχον· τί γὰρ ἥδυτερον καὶ ἄρειον,
ἢ ὅταν ἀνδρὶ γυνὴ φρονέῃ φίλα γήραος ἄχρι,
καὶ πόσις ἧ ἀλόχῳ, μηδ᾽ ἐμπέσῃ ἄνδιχα νεῖκος;
μηδέ τις ἀμνήστευτα βίῃ [d] κούρῃσι [e] μιγείη.
μηδὲ γυναῖκα κακὴν οἴκοισιν σοῖσιν ἄγεσθαι.
λατρεύεις δ᾽ ἀλόχῳ [f] λυγρῆς χάριν εἵνεκα φέρνης.
ἵππους δ᾽ εὐγενέας δίζεσθαι μὲν κατὰ οἶκον,
ταύρους δ᾽ [g] ὑψιτένοντας, ἀτὰρ σκυλάκων παναρίστους.
γῆμαι δ᾽ οὐκ ἀγαθὴν ἐριδαίνομεν ἀφραδέοντες.
οὐδὲ γυνὴ κακὸν ἄνδρ᾽ ἀπαναίνεται ἀφνειὸν ὄντα.
μηδὲ γάμῳ γάμον ἄλλον ἄγῃς, ἐπὶ πήματι πῆμα.
παισὶ δὲ μὴ χαλέπαινε τεοῖς, ἀλλ᾽ ἤπιος ἴσθι.
ἢν δέ τι παῖς [h] ἀλίτῃ, κολουέτω υἱέα μήτηρ,
ἢ καὶ πρεσβύτατοι γενεῆς, ἢ δημογέροντες.
μὴ μὲν ἐπ᾽ ἄρσενι παιδὶ τρέφειν χαίτην πλοκαμίδος,
μὴ κορυφὴν πλέξαι, μήθ᾽ * ἄμματα λοξὰ κορυμβῶν.
ἄρσεσιν οὐκ ἐπέοικε κόμη, χλιδαὶ δὲ γυναιξί.
παιδὸς δ᾽ εὐμόρφου φρουρεῖν νεοτήσιον ὥρην.

παρθενι-

a λεχέεσσι, pro λέχεσι, à λέχος. Et μιγείης, aorist. β pass. optat. ab inusitato μίγνω. βρέφος, hic fœtum, non natum significat, vt videatur deductũ ἀπὸ τοῦ φέρβειν, fouendo & crescendo: quemadmodum etiam ἔμβρυον à βρύω. Vnde etiā brumam deduci puto, per antiphrasin.

b Aorist β. est med. cōiunctiu. verbi βάλλομαι. τεκοῦσα autem, pariens, particip. est fœm. aorist. β. verbi τίκτω.

c Aduerbialiter posito adiectiuo, ab α, κατὰ, & ἔχω. & ῥοίσῃς, à ῥέω. quædam in εω futurum in ήσω, quemadmodum quædā in άω in αύσω formant.

d κούρῃσι, pro κόρῃσι, cū epenthesi υ, pro κόραις.

e Aorist. β. est optatiui, verbi μίγνυμι.

f Pro λυγρᾶς, Ionicè. & εἵνεκα, pro ἕνεκα, cum epenthesi iota.

g Ab ὕψι, & τένων collum, ceruix, seu τένοντες, qui nerui sunt fortiores, à τείνομαι. & γῆμαι, Aorist. α. verbi γήμω.

h Aorist. β. cōiunctiui, verbi ἀλιτέω. ύσω, ab ὕω, vt βασιλεύς.

* ἄμματα verbale est verbi ἅπτομαι, significans copulam, vinculũ, funē. ἐπέοικε. præteritum medium, cum prosthesi ε verbi ἔοικα.

Neq; in [a] *meretricijs patris lectis misceatris.*
Neq; mulier corrumpat fœtum tenerum, intra vterum.
Neq; mater abijciat (infantem) *canibus & vulturibus prædam.*
Neq; quis suæ vxori grauidæ manum inijciat,
Neq; infamia affice vxorem, in lectis turpibus.
Neq; castres vnquam puerum marem prolificum.
Neq; in amorem mulieris ruas totus incontinenter.
Non enim amor deus est, sed affectus cæcus omniū.
Neq; vxorū, fratrum (tuorum) *ascende cubilia.*
(Sed) *dilige tuam vxorem. quid enim dulcius ac vtilius,*
Quàm quando viro vxor consentit amicè vsq; ad senectam,
Et maritus suæ vxori, neq; incidit in medio contentio?
Neq; quis sine [b] *desponsatione violenter puellis misceatur.*
Neq; vxorem malam (in) *ædes tuas ducito.*
Seruis verò vxori, tristis causa dotis.
Equos generosos quærere in domum,
Tauros quoque robustos, & catulorum ferociores (studemus:)
Sed non contendimus ducere bonam, desipientes.
Neq; mulier malum virum respuit, diuitem existentem.
Neq; nuptijs nuptias alias addas, malum super malum.
Liberis verò tuis ne sis difficilis, sed sis amicus.
Si verò quid filius peccarit, castiget filium mater,
Aut etiam seniores familiæ, aut seniores populi.
Ne in masculo puero alas [c] *comam obtortam:*
Neq; comam crispato, neq; (necte) *nexus* [d] *obliquos funiculorum.*
Viris enim non congruit coma (muliebris,) *nec deliciæ mulieribus* (congruunt.)
Pueri verò formosi custodito iuuenilem formam.

 Virginem

a παλλακίσιν, meretricijs nos reddidimus, sed fortè impropriè: ad verbum autem, in pellicijs, vt sic dicamus, cum παλλακὴ veteribus fuerit concubina scorto paulo fidelior. De qua re sic scribit Demosthenes in oratione in Neæram, his verbis: τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκα ἔχομεν, τὰς παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος: τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. Cæterum pellicem Latini à pellendo dictam existimant, quòd legitimam vxorem à marito suo repellat.

b Adiectiuum plurale positum aduerbialiter, factū à μνηστεύειν, despondere.

c Ad verbum, comam nodi. πλοκαμὶς enim capillorum nodum significat, à πλέκω facto nomine.

d κόρυμβος, quoduis summum cacumen est. Hederæ item racemum significat. per trāslationē vero videtur hoc loco poni pro sigillis crinium muliebrium, vor zeppe. vt ad verbum huius versus sensus sit: ne crispes capillos, seu calamistris inuras: neq; etiam intexas, seu implices tuis corymbis, tuis crinibus obliquos funiculos, ἅμματα λοξὰ, ex serico siue auro contextos, quod mulierū est, & q̄ fecisse effœminatiores apud veteres legimus, quēadmodū de Euphorbo Homerus prodidit Iliad. 17. & Lucianus de eodem meminit, quemadmodum nos in Gallo seu Menippo dialogo lepidissimo exposuimus. Plinius quoq; retulit, ex Homero desumptum lib. 33. cap. 1. historiæ mundi, vbi de origine & iure aureorum annulorum loquitur. Vide prouerb. Meos corymbos necto.

* παρθενικὴν δὲ φύλασσε [a] πολυκλείστοις [b] θαλάμοισι
μηδέ μιν ἄχρι γάμων πρὸ δόμων ὀφθῆναι ἐάσῃς. (σι,
κάλλος δυστήρητον ἔφυ παίδων [c] τοκέεσσι.
συγγενέσιν φιλότητα νέμοις, ὁσίην θ' ὁμόνοιαν.
αἰδεῖσθαι πολιοκροτάφους, εἴκειν δὲ γέρουσιν
ἕδρης καὶ [d] γεράων πάντων, γενεῇ ἀτάλαντον.
πρέσβυν ὁμήλικα πατρὸς ἴσαις τιμαῖσι γέραιρε.
γαστρὸς ὀφειλόμενον δασμὸν παρέχου θεράπουσι.
δούλῳ τακτὰ νέμοις, ἵνα [e] τοι καταθύμιος εἴη.
στίγματα μὴ γράψῃς ἐπονειδίζων θεράποντα.
δοῦλον μὴ βλάψῃς τι κακηγορέων πρὸς ἄνακτα.
λάμβανε καὶ βουλὴν παρὰ οἰκέτου εὖ φρονέοντος.
ἁγνεῖαι ψυχῆς σου, σώματός εἰσι καθαρμοί.
ταῦτα δικαιοσύνης [f] μυστήρια, οἷα βιοῦντες.
ζωὴν ἐκτελέοιτ' ἀγαθὴν μέχρι γήραος οὐδοῦ.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΤΥΠΩΜΕΝΩΝ
ἐν τοῖς χαλκογραφείοις ἐπῶν φωκυλίδου, εἰ-
σὶ δὲ καὶ τάδε.

* Pro παρθένον, possessiuo pro primitiuo posito, παρὰ τὸ παραμένειν τῇ μητρὶ, quòd cũ matre semper moretur, domi maneat, & curet res domesticas, quemadmodum apud Homerum Andromachæ & Penelopæ præcipitur, ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε. Quin in tecta abiens tua propria munia cura. & Hebræũ עַלְמָה iuuencula ab עָלַם propius exprimit. Et παρθένοι κρύφα τικτόμεναι παρὰ τὸ ἔτι εἶναι νομιζομένης παρθένου, quemadmodum scribit Dion oratione 7. Pindari quoque Scholia alicubi meminerunt. Et mos iste adhuc hodiè alicubi durat, vt ante nuptias in publico non conspiciantur. Vt rectè virgo μένουσα veteribus dicta sit, quòd domi expectet maritum, quemadmodum id refertur à θαυμασιωτάτῳ Athenæo lib. 3. & ex Euripide, tum etiam Aristophane manifestum est, apud Athenienses olim puellas vrsas vocari solitas, quòd vrsæ cohibeant se suapte natura, intra frutices & spelæa, raróq; conspiciantur & prodeant, nisi quantum pabulationis gratia prodire coguntur. Verùm de eo aliæ gentes aliter statuerunt, quemadmodum id planum fit ex Plutarcho in comparatione legum Numæ atq; Lycurgi, & apud eundem alibi quoque in Moralibus.

a Ἀπὸ τοῦ κλείω, claudo, munio. b θάλαμος, propriè est οἶκος, inquit Pindari interpres, ἐν ᾧ κατακλείονται αἱ νυμφευόμεναι, ὅτι δὲ ἄχρι τῆς ἡλικίας συνέχονται γάμου. κάλλος, à καλέω, quòd ad se vocet & alliciat amatores, vt Plato putat in Cratylo, vbi de recta nominum ratione disputat. c Pro τοκεῦσι, poeticè, à τοκεύς. d Genitiuus est Ionicus, pro γεράτων, à τὸ γέρας. e Pro σοί, Doricè. f Arcana. μυστήριον enim propriè rem arcanam occultámque significat, quam que nefas sit efferre vulgò, ἣν δὲ μύσαντας τηρεῖν ἔδει, tametsi Athenæus lib. 3. quasi μυῶν τήριον id dictum putet: id est, quiddam diligenter reconditum, vbi mus tutò latere possit. Sacra templa seu loca quæ nemo prophanus, non mysta, non sacerdos, nõ initiatus frequentabat, aut id cum periculo seu mortis seu alterius damni, delirij & huiusmodi faciebat, quemadmodũ apud Pausaniã multa in eam sententiam leguntur exempla. Ad eundem modum veteres philosophi à Scholis suis tanquã à mysterijs abigebant illiteratos, quemadmodum Scholæ Pythagoræ inscriptio indicat. ἀείσω συνετοῖς· θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι. id est, Cantabo doctis, vos vani claudite fores. Et Platonis, ἀγεωμέτρητος, ἀθεώρητος καὶ ἄμουσος οὐδεὶς εἰσίτω. Quemadmodum consuetudo illa inscribendi aliquid foribus scholarum seu templorum solennis fuit veteribus. Sic septem sapientum dicta foribus templi Delphici ascripta fuerunt, quemadmodum id meminerunt Pausanias, Xenophon, Dion, Plinius, & Plato, idque pluribus in locis. Sic in aditu templi in Epidauro Achaiæ vrbe, scriptus legebatur is hexameter. ἁγνὸν χρὴ ναοῖο θυώδεος ἐντὸς ἰόντα ἔμμεναι, vt scribit Clemens Alexandrinus lib. 5. στρωμάτων.

Καὶ

Virginem verò custodi bene clausis ædibus,
Neq; ipsam vsq; ad nuptias ante ædes conspici sinas.
Forma enim puellarum difficilis custoditu est parentibus.
Cognatis amorem tribues, & venerandam concordiam.
Reueretor verò [a] *canos circum tempora, cedeq; senibus*
Sede & honoribus omnibus. genere præstantem
Senem grandæuum æquis honoribus patris honorato.
Ventris debitam partem præbeto ministris.
Seruò debita ministres, vt tibi probata faciat.
Notas ne inscribas (ipsi) *opprobrijs afficiens famulum.*
Seruum ne lædas, maledictis incessens apud dominum (suum.)
Accipe consilium etiam à seruo prudente.
Castitas animæ tuæ, & corporis sunt purgationes.
Hæc iusticiæ præcepta, sic (enim) [b] *viuentes*
Vitam exegeritis bonam vsq; ad senij limen.

FINIS EXCVRSORVM IN OFFICINIS *carminum Phocylidæ.* * *Reperiuntur verò etiam ista.*

[a] πολιοκροτάφους nominat, πολιοὺς κρόταφον, ἔχοντας, ἀπὸ τοῦ τὸ κάρηνος, τουτέστι τῆς κεφαλῆς ἀκλιτοῦ. Vel ὅτι κρόταφοι κρίνουσι τὸν τάφον, id est, quòd tempora cana indicant hominem sepulchro vicinum esse. Vnde & tempora eas partes dicimus, quòd sua canitie & maciletia ætatis annos prodant. Plurimùm enim inde canities exoritur, cuius causas tum alij explicant, tum Alexander Aphrodiseus in Problematis suis exponit.

[b] Adiectiuum plurale aduerbialiter positum, qualiter & βιῶντες, pro βιώντως, ἀδῇ, sæpe apud Homerum & Hesiodum. Vide prouerb. Limen senectæ.

* Leguntur apud Stobæum in oratione περὶ γυναικῶν. Ibidem extat benè prolixum carmen Simonidis, veteris & sapientis Lyrici, eiusdem sententiæ cum Phocylidæ, vbi de muliere nata ex sue setosa, cane, tellure, mari, cineri, asino, mustela, erudite dicuntur omnia. Præsentes autem versus Phocylidæ laus sunt & vituperatio mulierum parabolica. Cæterum poëta naturam cuiusq; ex morum similitudine formare ac indicare voluit.

Καὶ τόδε ᵃ Φωκυλίδεω· τετόρων ἄπο τῶν-
δε γένοντο
φῦλα γυναικείων, ἡ μὲν κυνός, ἡ δὲ με-
λίσσης,
ἡ δὲ συὸς βλοσυρῆς, ἡ δ' ἵππου χαιτηέσσης.
ᵇ εὔφορος ἥδε ταχεῖα, περίδρομος εἶδος ἀρίστη.
ἡ δὲ συὸς βλοσυρῆς, οὔτ' ἂρ κακὴ οὐδὲ μὲν ἐσθλή.
ἡ δὲ κυνὸς χαλεπή τε καὶ ἄγριος. ἡ δὲ μελίσσης,
οἰκονόμος τ' ἀγαθὴ, καὶ ἐπίσταται ἐργάζεσθαι.
ἧς εὔχου φίλ' ἑταῖρε λαχεῖν γάμου ἱμερόεντος.

καὶ ταῦτα.

χρηΐζων πλούτου, μελέτην ἔχε πίονος ἀγροῦ.
ἀγρὸν γάρ τε λέγουσιν ᶜ ἀμαλθείης κέρας εἶναι.
καὶ τόδε Φωκυλίδου, τὸ πλέον γένος ἀγενὲς εἶναι,
οἷς οὔτ' ἐν μύθοις ἕπεται χάρις, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.

a Pro Φωκυλίδου, poëticè. τετόρων, pro τεσσάρων, à τέτορες τέτορος τέτορι. vsurpat quoque eam vocem Hesiodus lib. 2. γένοντο, pro ἐγένοντο. poëtæ enim non augent aorist. β. med. verbi γίνομαι. βλοσυρῆς, pro βλοσυρᾶς, Ionicè.

b Germanicè, ist wol zu bulden.

c Id est, plurimum emolumenti ex agro capere homines, suppeditante eo quippe pleraque in vita necessaria. Amalthea autē nomen est capræ, quæ Iouem lactasse dicitur. Huius alterum cornu Iuppiter dedit nymphis nutricibus officij præmium, hanc adijciens facultatem, vt quicquid optassent, id illis ex eo cornu largiter suppullularet, quemadmodum memorant poëtæ. Apud Ciceronē ad Atticum lib. 1. ἀμαλθεῖον Bibliothecæ nomen est instructissimæ, ab ἀμαλθεία puto facto nomine, quod augeo, dito significat. Sic ἀμαλθείας κέρας licebit vocare, Plinij mundi historiam, thesaurum opulentissimum & rarissimum, tamque varium quam varia est rerū natura, quam tractat, ex bis mille voluminibus comparatum. Athenæi quoque, Græci Plinij, Polyhistoris mirandi, polyscios sophistas, volumen varium, eruditum pariter & iucundum. Pausaniæ doctissimam Græciam, & Suidæ philologiū, antiquæ & politioris doctrinæ myrmecia. Plutarchi quoque vitas & moralia, duo volumina omnibus gēmis & margaritis potiora. Augustini de Ciuitate Dei libros, optimarum & antiquarum rerum doctrina instructissimos: & ex recentioribus, Cælij Rhodigini lib. 30. Antiquarum lectionum: quemadmodum & Pierij hieroglyphicon lib. 58. & Cardani de rerum Varietate lib. 17. Erasmi item, primi studiorum nostro tempore restauratoris, Adagiorum Chiliades: thesauros incomparabiles, bibliothecas instructissimas, amplissimos philologiæ campos, ipsas Gratias, Veneres, Atticas Musas, & bonorum Iliades, volumina præclarissima, ex quibus etiam vel lactis gallinacei haustum sperare possis, vt Plinij verbis vtar: omnibus, quibus & vera eruditio, & antiquitatis cognitio cordi est, habenda & legenda.

ET hæc Phocylidæ (ſunt.) *ex quatuor iſtis facta ſunt*
Genera mulierum: prima è cane, altera ape,
Tertia ſue torua, quarta verò equo iubato.
(Ex equo facta) *commoda eſt & velox circumcurſans, forma præſtante.*
E' ſue verò torua, neq; ſanè mala, neq; etiam bona eſt.
E' cane verò, moleſta, & fera (eſt). *Ape autem*
Domus gubernatrix (eſt) *bona, & ſcit laborare,*
Cuius opta, care ſocie, aſſequi coniugium deſiderabile.

Et † hæc Phocylidæ ſunt:
Indigens opibus, curam habe fertilis agri,
Agrum enim aiunt copiæ eſſe cornu.
Et illud Phocylidæ eſt: Plurimos nobiles
Quos neq; in verbis ſequitur gratia, neq; in conſilio.

† Extant apud Stobæum ſimiliter, oratione περὶ γεωργίας, & oratione περὶ τῶν ἀγυιῶν.

F I N I S.

F *Reperiun-*

Versus Phocylidæ qui, cum superioribus non fuere relati.

Reperiuntur & alibi Phocylidæ quidam versiculi elegantes, qui in hoc poëmate non fuerunt relati: qualis & is est, qui extat apud Aristotelem Politicorum lib. 4. cap. 11. vbi de optima Republica, partibus ciuitatis, mediocritate, excessu atque defectu disputat· is autem talis est:

Mediocriũ conditio optima.

πολλὰ μέσοισιν ἄριστα, μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι. Id est:
Mediocris status homines plura habent commoda, quare mediocris fortunæ homo expeto esse in ciuitate.

Virtus post nummos quærenda.

Apud Platonem etiam lib. 3. de Republica, vbi hæc verba legũtur: *οὐκ ἀκούεις τῶς Φωκυλίδου, δεῖν ὅταν τῳ ἤδη βίος ᾖ ἀρετὴν ἀσκεῖν.* Id est: Non audis Phocylidem dicentem, oportere virtutem exercere, cum iam alicui ad vitam necessaria cõparata sunt. Ita enim ego intelligo, & vt *τῳ* pro *τινι* ponatur: & conueniat cum versu veteri qui à Diogeniano refertur, *δίζησθαι βιοτὴν, ἀρετὴν δ' ὅταν βίος ἀρκῇ.* Eo quoque quod Latinus poëta scripsit,

O ciues ciues, quærenda pecunia primum.
Virtus post nummos. — Et,
Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi. —

Athenæum præterea, vbi lib. Cœnarum suarũ 10. hi Phocylidæ versus leguntur:

χρὴ δ' ἐν συμποσίῳ κυλίκων περινισσομενάων,
ἡδέα κωτίλλοντα καθήμενον οἰνοποτάζειν. id est:

In conuiuio quæ agenda.

Oportet in conuiuio, vbi pocula circumferuntur, Sedentem vinum bibere, loquentem dulcia: hoc est, grata conuiuis, & conuiuio, eique tempori congruentia. videtur namque velle præcipere, vt in conuiuijs hilares, serias disputationes in aliud tempus differamus.

Boni viri in vita pluribus malis sunt expositi.

Ac Plutarchum in lib. *περὶ τοῦ ἀκούειν*, vbi ait Phocylides: *πόλλ' ἀπατηθῆναι διζήμενον ἔμμεναι ἐσθλόν.* Id est: Quod sæpe decipiatur, ac multorum dolis expositus sit, qui cupiat in bonorum virorum haberi numero.

Pueri adhuc, honesta & bona docendi sunt.

Apud Plutarchũ etiam, in libro de puerorũ institutione: *χρὴ παῖδ' ἔτ' ἐόντα καλὰ διδάσκειν ἔργα.* Id est:
Oportet puerum adhuc (aptum regi) honesta docere opera. Vsque autem à teneris assuescere multum est, vt Virgilius scripsit.

Vnicuique homini mox a natiuitate bini Genij adduntur, bonus simul & malus.

Et Clementem in Stromatis lib. 5.

ἀλλ' ἄρα δαίμονές εἰσιν ἐπ' ἀνδράσιν ἄλλοτε ἄλλοι,
οἱ μὲν ἐπερχομένου κακὸν ἀνέρος ἐκλύσασθαι. Id est:
Verùm dæmones hominibus aliàs alij sunt: alij quidem, vt malum ab homine ingrediente (hanc vitam) abigant.

Putat

Putat enim Clemens, hos duos Phocylidæ versus respicere eò, quòd Ethnici etiam vnicuiq; nascenti binos tribuerunt genios, quos dæmonas vocabant: neq; hominibus modò, verumetiam locis & ædibus quorum alter perniciem nobis moliatur, alter iuuare studeat. Cuius sententiæ Empedoclem poëtam fuisse, ex Plutarcho constat, in libello de Animi tranquillitate: vbi de ea re aliquot eius versus leguntur. Citat autem Clemens hos Phocylidæ versus eo loco, vbi ostendit, quomodo veteres Philosophi, & Oratores, & Poëtæ ipsi, fures Hebræorum, pleraq; quæ rectè dixerunt, ex Scriptura suffurati fuerint. quod similiter docent & ostendunt Iustinus Martyr, Eusebius, Theodoritus Cyrensis Episcopus, Synesius quoq; Cyrenes Episcopus, Theophilus Antiochensis ecclesiæ Episcopus, Tatianus quoque Iustini Martyris & philosophi auditor & discipulus, & Lactantius antiquus & eruditus scriptor, in ijs libris quibus gentium vanitatem refutarunt, & proprijs ipsorum testimonijs & argumentis erroris & vanitatis eos conuicerunt.

Veteres ethnici, philosophi, poëtæ, &c. Hebræorum fures.

Qui Græci veteres Theologi contra gẽtes scripserint.

Apud Dionem etiam Chrysostomum in Borysthenicis oratione 36.

* πόλις ἐν σκοπέλῳ κατὰ κόσμον οἰκεῦσα μικρὴ,
κρέσσων Νίνου ἀφραινούσης.—— Id est:

Ciuitas parua, inq; scopulo posita, & modestè se gerens, melior est Nini (amplissima ciuitate) immodesta. Ninũ autem regem fuisse Assyriorum potentissimum, luxui quoque deditum, tum Iustinus meminit lib. 1. tum etiam alij scriptores. Apud Athenæum lib. 12. vbi agit de luxu Sardanapali, & aliorum principum, de Nino præsentes Iambi leguntur, quorum autor fuit Phœnix Colophonius:

* Ciuitas parua modesta, præferẽda amplissimæ, sed luxu & alijs vitijs perditæ. Hoc carmen Phocylidæ Dion ibidem exponit hisce verbis: ἡ σμικρὰ πόλις ἐν βραχεῖ σκοπέλῳ κειμένη, κρείττων ἐστὶ καὶ εὐτυχεστέρα κατὰ κόσμον οἰκοῦσα, ἢ μεγάλη ἐν λείῳ καὶ πλατεῖ πεδίῳ, ἐάνπερ ἀκόσμως καὶ ἀνόμως ὑπ' ἀνθρώπων ἀφρόνων οἰκῇ).

ἀλλ' ἦν ἄριστος ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
κηρᾶν, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ πετρῶν ὤθει.
† ἐγὼ δ' ἐς ἅδην οὔτε χρυσὸν οὔθ' ἵππον,
οὔτ' ἀργυρᾶν ἅμαξαν ᾠχόμην ἕλκων,
σποδὸς ἡ πολλὴ καὶ μιτρηφόρος κεῖμαι.

Ede, lude, bibe, post mortem nulla voluptas.

† Nemo moriens quicquam de bonis huius vitæ secum auferet, sed cinis fiunt etiam diademate insignes reges, vt hoc loco dicitur.

Et id carmen Phocylidæ, quod quia aliqui Hesiodo tribuerunt, à Cicerone ψευδησιόδειον est appellatum: quod citatur tum ab alijs multis, tum Luciano in libello de Calumnia,

μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. Id est:

Ne pronuncies de lite aliqua, nisi prius vtriusq; partis accusationem audieris. Vsurpat idem quoq; Aristophanes in comœdia quæ Vespæ inscribitur, & Euripides in tragœdia cuius titulus est Heraclidæ. Seneca verò in Medea sua id his versibus reddidisse videtur:

Altera pars in accusationibus quoque audienda est.

Qui statuit aliquid, parte inaudita altera,
Aequum licet statuerit, aut aequus fuit.

Leguntur fortè apud alios etiam autores huius poëtæ alia, quæ mihi nondum occurrerunt: quemadmodum plerumq; Poëtarum, Philosophorum, Rhetorum & Historicorum sententiæ aliquæ, versus prouerbiales, & aliàs rari, insignes, ipsaq; vetustate commendabiles, vel expositi, vel ad certas personas & res sapienter accommodati: Oracula quoque, & Sibyllarum voces, Epigrammata, Symbola, monumentorum, templorum ac ædiũ inscriptiones, Epitaphia sententiosa, & huiusmodi, deperdito plerumq; temporis iniuria ipso Opere integro, leguntur apud Philosophos, Aristotelem, Platonem, Xenophontem, præcipuè autem in libris quatuor de dictis ac factis Socratis. In Luciani item 170. Opusculis: & apud Latinos, Senecam & Apuleium: Rhetores etiam, Demosthenem, Aristidem, Dionem Chrysostomum: & quos in vno volumine Aldus Venetijs olim coniunctos edidit, Lycurgum, Antiphontem, Lysiam, &c. Ciceronem etiam, Quintilianum & Plinium, Latinos scriptores: Historicos præterea, Herodotum, Thucydidem, Diodorum Siculum, Zonaram, Nicetam Choniatam, Iosephum, Dionem Cassium Nicæum, Pausaniam, Philostratum, Strabonem, Heliodorum Aethiopicæ historiæ scriptorem: & qui latinè scripserunt, Suetonium, & cæteros qui Cæsarum vitas condiderunt, quos Erasmus coniunctos edidit: Medicos etiam, maximè verò Galenum, medicorum illum admirandum δαδοῦχον καὶ κορυφαῖον. Et apud philologos, Athenæum, Plutarchum, Suidam, Stobæum, Aelianum, Laërtium, Pollucem, Stephanum, & in opere illo Epigrammatum græcorum amplo & egregio. Et Latinos, Gellium cum Macrobio: quibus addimus qui prouerbia exposuerunt, Zenodotum, Apostolium Byzantium, Diogenianum, & in his principem Erasmum. Ex recentioribus verò, Cœlium Rhodiginum, & Augustinum Steuchum: Pierium etiam, quòd suos thesauros non tantum ex editis authoribus, verùm plerisque nondum in publico visis, sed adhuc in bibliothecis latentibus multa abstrusa, multa non vulgaria congesserit. Grãmaticos quoq;, & autorũ interpretes, Poëtarũ maximè: quales sunt, Phurnutus, Maximus Tyrius, Heraclides Põticus, Proclus Lycius. Ij item qui in Homerum, vt Eustathius, commentaria scripserunt: & qui exposuerunt Pindarum, Theocritum, Lyso-

Multi poëtarum versus insignes leguntur passim apud veteres, ex ijs operibus citati, quæ temporis iniuria perierunt.

Philosophi græci & latini.

Rhetores græci, simul etiam latini.

Historici præcipui græci pariter & latini.

Medici inter quos principatum tenet cum Hippocrate Galenus.

Philologi, hoc est, autores in quorum scriptis varia reperiuntur, historiæ, fabulæ, vitæ personarũ, apophthegmata, sententiosa dicta, & carmina sapientum virorum & poëtarũ: Physica quoque, & quæ ad Grammaticã pertinent, & si quæ sunt alia.

Grammatici & autorum interpretes, poëtarum maxime.

Lycophronem, Apollonium, Aristophanem, Aratum, Hesiodum, & Dionysij Aphri orbis descriptionem: & de Latinis sunt, Priscianus, Charisius Sopater, Nonius Marcellus, Festus Pompeius, Marcus Varro: & qui de veteribus, commentarijs exposuerunt Terentium, Virgilium & Horatium, Donatus, Seruius, Acron, & Porphyrion. Apud Theologos etiam græcos non pauciora inuenies, præcipuè verò Clementem Alexandrinum, Iustinum, Philonem, Synesium, Eusebium, Theodoritum & Theophilum. Basilius enim (si dempseris vnam orationem) Nazianzenus quoque & Chrysostomus, quamuis in omni seculari sapientia diligentissimè fuerint instituti, & in Ethnicorũ literis sedulò versati (quemadmodum tum ipsi de se id testantur, tum quoq; alij de ijsdem scripto prodiderunt: ipsorumq; id clamant, quæ extant luculenter, grauiter, eruditè & eloquenter scripta librorum volumina) quamuis Ethnicorum opiniones sæpè proferant, tamen & parcius id faciunt (cum etiam argumentum à superioribus diuersum tractent, minus ex professo manum conserentes cum gentibus) & si quæ in medium afferunt, γνωμικὰ non illa existunt, quemadmodum mihi quidem obseruare licuit. Cæterùm de eo commentabimur alio tempore prolixius, cum indicabimus, qui autores sequendi & euoluendi sint, γνωμολογίαν amplam & opulentam paraturo: qualem & nos hactenus habuimus in manibus, necdum eius nos cœpti piguit.

Theologi græci, vbi sua scripta referserũt Ethnicorũ testimonijs.

Basilius, Nazianzenus, & Chrysostomus, tres summi græci Theologi, quare minus Ethnicorum testimonijs vsi.

De consilio, qui autores euoluendi gnomologiam luculentam & absolutam paraturo.

FINIS.

VITA PRODICI, VETERIS SOPHISTAE CELEBERRIMI.

Vide Volaterranum in Anthropologia lib. 18.

PRodicus Cous (cuius quanta fuerit authoritas, ex Xenophonte Grylli filio deprehendere licet: qui in Bœotica captus, vadem pro reditu dedit, vt ad eum legentem accederet) in consilio Atheniensium magnam est laudem adeptus, quanquam voce grauiore atque absona. Conatus que est in ea ciuitate, primarios ex quaque nobili familia adolescentes sibi deuincire: quorum hospitium vsui tibi & voluptati foret. Hæc è Philostrato. Suidas autem dicit, eum Chium patria fuisse, & Democriti ac Gorgiæ téporibus fuisse: librúmque edidisse, qui inscribitur [a] ὧραι. in quo finxit, Herculem Virtuti pariter ac Voluptati congressum. & vtraque adhortante, tandem à Virtute persuasum, alteram spreuisse. Cicero quoque in Officijs, Herculis Prodici mentionem facit.

a ὧραι βιβλίον Προδίκου, ἐν ᾧ πεποίηκε τὸν ἡρακλέα τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ κακίᾳ συντυγχάνοντα, καὶ καλούσας ἑκατέρας ἐπὶ τὰ ἤθη αὐτῶν, καὶ προσκλιθῆναι τῇ ἀρετῇ τὸν ἡρακλέα, καὶ τοὺς ἐκείνης ἱδρῶτας προκρῖναι τῶν προσκαίρων κακίας ἡδονῶν. Hæc Suidas in Prodico.

[b] Extemporalis facundiæ fontem quidam à Pericle primum deriuasse affirmant, ex quo magnus ille linguæ potentia putatus est. Aliqui verò à Pythone Byzantio, quem Demosthenes solum Atheniensium vt audacem dicendo, longeque fluentem taxat. Nonnulli autem ab Aeschine, qui primum Rhodi Mausoleum [c] Cariæ subita laude commendauit. Mihi autem videtur, ait Philostratus, Aeschinē ipsum, & in legationibus, & in iudicijs ac concionibus, multa sanè ex tempore dixisse: ac tantummodò orationes scriptas reliquisse, vt in cura ac diligentia haud multum Demosthene inferior videatur: attamen extemporalitatis inuentum [d] Gorgiæ trado. Hic primùm Athenis prodiens, ingenioque fretus: Proponite, inquit. ostentans se ad respondendum subito paratū, nihilque penitus ignorare. Vnde postea Prodicus Chius excitatus, librum scripsit, vbi virtus ac vitiū muliebri specie Herculem circumstetere. atque hæc quidem vario elegantique cultu, ocium deliciasque offerre: illa verò humili figura, laborem

b Vide Volaterranum de hac parte, in Philologiæ lib. 34.

c De quo vide Gellium lib. 10. cap. 18.

d Extat huius Sophistæ adhuc oratio Græca, quæ Helenæ continet encomium, quemadmodum quoque Isocrates eiusdem laudes scripsit oratione erudita & diserta, quæ cum reliquis Isocratis operibus coniuncta est. Meminit verò Gorgiæ aliquoties Plato, quemadmodū etiam Prodici.

laborem tristiciamq́ polliceri: deniq; longo inter se sermone contendere videbantur. Idem Prodicus demonstratiuum genus primus instituit, ciuitates oberrans ac demulcens, iuxta Orphei [a] ac Thamyræ consuetudinem: ex quo apud Thebanos in magnis fuit honoribus, maioribus etiā apud Lacedæmonios, à quibus vt hæc iuuentutem doceret, magnopere rogatus est. A Gorgia postea agitatus, quòd obsoleta sæpiusq́ dicta tractaret, ad extemporalitatem ab eodem inductus est.

XENO-

a De Thamyra citharœdo excæcato à Musis, vide Homerum. De Orpheo vero, quomodo cantu excitarit animalia, vide Dionem Chrysostomum oratione 32. Apollonium quoque Rhodium in Argonautica historia, Orphea quoque ipsum in eadem: si modo id carmen veteris est Orphei, cum sint etiam, qui nullum vnquam Orphea, quemadmodum nullum Aesopum, fuisse prodiderint: sicuti alij eloquentia sua confisi & suis quibusdam rationibus commoti, Troiam nunquam captam fuisse, nec Helenam eòdem abductam, longiore etiam oratione similiter ostendere sunt conati: inter quos sunt tum poëtæ tum historici, Herodotus, Philostratus, & Dion Chrysostomus, in oratione de Ilio non capto. sic addidit inualidæ robur facundia causæ, vt à Poëta dicitur.

ΧΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΕΚ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΩΝ ἀπομνημονευμάτων Σωκράτους.

A

Ι[a] μὲν ῥαδιουργίαι, καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ, οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐργάζεσθαι, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν. αἱ δὲ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δέ που καὶ ἡσίοδος.

[b] τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδόν ἐστιν ἑλέσθαι
ῥηϊδίως, λείη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐπίχαρμος ἐν τῷδε: τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθοὶ θεοί. καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησίν· ὦ πονηρὲ, μή τι μαλακῶς ὀσμῶ, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς.

καὶ πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς, ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ τοῦ ἡρακλέους, ὅπερ δὴ ἐπὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται, ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὧδέ πως λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι· φησὶ γὰρ, ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἥβην ὡρμᾶτο, ἐν ᾗ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν, εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν βίον, εἴτε τὴν διὰ κακίας, ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι, ἀποροῦντα ὁποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. καὶ [c] φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προϊέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν, καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα [d] αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ

a Meminit huius narrationis etiam Cicero lib. 1. Officiorum. Basilius quoque Magnus in oratione, Quomodo legendi Græci autores: & Iustinus Martyr apologia prima pro Christianis. Clemens quoque Alexandrinus lib. 3. Stromatũ. Nazianzenus quoque in lib. Carminum suorum id imitatus est.

b Primo libro ἔργων καὶ ἡμερῶν. Sunt autem notissimi & celebratissimi versus isti Hesiodi, ab omnibus propè veteribus vsurpati, Platone, Aristotele, Plutarcho, Dione, &c. Theologis etiam græcis, Basilio, Philone, Theodorito, Clemente, Synesio, & quamplurimis alijs: ideoque pueris diligenter discendi & cogitandi. Eos autem reddere voluisse videtur seu Virgilius, seu quicunque ille est qui scripsit carmen de litera Pythagoræ, quod in Epigrammatis extat, quæ cũ Virgilio expressa sunt.

c Aorist. β. pass. est verbi φαίνομαι. & προϊέναι procedere, infin. verbi πρόειμι, verbi εἶμι, τὸ πορεύομαι vado.

d Datiuus est quartæ contractorum, nominatiui αἰδώς.

XENOPHONTIS HERCVLES EX SECVNDO LIBRO DE dictis ac factis Socratis, continens descriptionem virtutis & voluptatis.

MOLLICIES & voluptates in promtu positæ, nec corpori sanitatem, nec animo vllam scientiam cuiuscunq; existimationis præstare possunt. Studium verò & patientia, bonarum atque honestarum artium causa sunt, vt optimis viris videtur. Dicit autē & Hesiodus:

Prauitatem quidem simul totam licet eligere (habitet.
Facilè: plana enim ad hanc ducit via, cum valde propè
Virtuti verò sudorem præposuerunt dij
Immortales, longum enim & arduum iter ad eam:
Quod cum asperum primùm sit, amœnum postea fit,
Cum ad vltimum quis peruenerit.

[a] Epicharmus quoq; his verbis hoc idem testatur: Laboribus omnia nobis dij vendunt. Et alibi inquit: Nunquam molliter viues, nisi dura & labores prius pertuleris.

Nec nō sapiens Prodicus, in illo quod de Hercule edidit opere, similiter disputat de virtute, in hunc modum, quantum ego memini dicens. Ait [b] namq;, Herculem, cum à puerili ætate ad adolescentiam perueniret (cum adolescentes iam sui arbitrij effecti, ostendunt, siue per viam virtutis, siue vitiorum, vitam suam ducent) egressum à ciuitate in solitudinem, consedisse cogitationibus agitatum, vtram viam supra dictarum præponeret. Vbi duas ei apparuisse mulieres magnas: alteram honestam, & liberalem visu, ex ipsa natura corpus quidē mundicia ornatā, oculos vero verecundia, effigiem autem totam castitate,

[a] Epicharmus Comicus fuit Siculus, qui comœdias tot conscripsit, vt eas Apollodorus in decem volumina digesserit, teste Porphyrio: sed interierūt oēs iniuria temporis, præter paucas sentētias insignes, q̄ citātur ab Athenæo, Plut. Clemēte, Stobæo, & alijs qbusdā.

[b] Similis narratio est in vita Luciani, ad imitationē fortè huius conficta. Et apud Dionem Chrysostomum, oratione prima de Regno, vbi Hercules à Mercurio ducitur in montem excelsum, ibiq; ipsi puero adhuc ostendit duas mulieres, diuam Basileidam & Tyrannidem. Consimilis argumēti est tabula Cebetis philosophi, quæ græcè & latinè extat. Hinc etiam videntur esse facta, quæ recitat Nazianzen. in carminibus de somnio suo, cuius bis meminit, in quo vidit Sanctimoniam & Temperantiam sibi loquentes. Narratio item de tribus vitæ ordinibus, quæ ibidē extat. His prorsus quoq; similia sunt, quæ Stobæus oratione 89. recitat, ex lib. Teletis de cōparatione diuitiarū & virtutis, vbi virtus & diuitiarū deus inter se cōmittuntur. Et q̄ apud Philostratū lib. 6. de vita Apollonij, ipse Apollonius refert Aegyptijs, de philosophia quæ sibi apparuerat cū vniuersis suis opinionibus quib. singulis suū quendam ornatum & sermonem tribuerat. Quæ item apud Galenum medicorum mirandum illum leguntur principem, in lib. qui ad bonas artes continet adhortationem de Mercurium & Fortunam sequentibus. Porro etiam quæ apud Philonem Iudæum lib. 35. de duabus vxoribus quas vnusquisq; habet in suo cōtubernio, Voluptate & Virtute, quemadmodū apud alios etiam authores aliæ istis similes narrationes reperiuntur. Et est solertis & probi adolescentis, secum cogitare, quemadmodum ex Pindaro refert Plato lib. 2. de Rep. τὸ πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς, καὶ ἐμαυτὸν οὕτω περιφράξας διαβιῶ. Id est: Illud, vtrum iusticiæ conscendam alta mœnia, an obliquas doli vias ingrediar, meq; ita circummuniens vitam exigam.

φροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ. τὴν δ' ἑτέραν [a] τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἁπλότητα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι. τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν [b] ἀναπεπταμένα. ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμποι, κατασκοπεῖσθαι δ' ἅμα ἑαυτήν· ἐπισκοπεῖν δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται. πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν.

Ὡς δ' ἐγένετο πλησιέστερον τοῦ ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν [c] ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον. τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι βουλομένην, προσδραμεῖν τῷ ἡρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν· ὁρῶ σε, ὦ ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τραπῇ. ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος, ἐπὶ τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥάστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευστος ἔσῃ, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσῃ. [d] πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων, οὐδὲ πραγμάτων φροντιεῖς, ἀλλὰ [e] σκοπούμενος διέσῃ, τί ἂν κεχαρισμένον, ἢ σιτίον ἢ ποτὸν εὕροις, ἤ τι ἂν ἰδὼν τερφθείης, ἢ τίνων ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος [f] ἡσθείης, τισὶ δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης. καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις. ἐὰν δέ ποτε γένηταί τις ὑποψία σπανίως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος, μή σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα πορίζεσθαι. ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζονται, τούτοις σὺ χρήσῃ, οὐδενὸς ἀπεχόμενος, ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ τι [g] κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοῖς ξυνοῦσιν ἐξουσίαν ἔγωγε παρέχω. καὶ ὁ ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα, ὦ γύναι ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν; ἡ δὲ, οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με εὐδαιμονίαν· οἱ δὲ μισοῦντές με, ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσί με κακίαν.

Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπεν· καὶ ἐγὼ ἥκω πρὸς σέ, ὦ ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε, καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα. ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν [h] τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῶν

καλῶν

a Particip. fœm. præteriti pass. verbi τρέφομαι.

b Particip. neut. præteriti pass. verbi πετάομαι, pro ἀναπεπεταμένα, per syncopen.

c Ad verbum: primo loco nominatam, id est virtutem, de qua primò diximus. Aorist. est α. particip. pass. verbi ῥέομαι. & ἰέναι ab εἶμι, τὸ πορεύομαι, vado. & τραπῇ, aorist. β. pass. coniunctiui verbi τρέπομαι.

d Huc pertinent quæ à vetere Catone grauissimè dicuntur contra voluptatem, ex oratione veteri Architæ Tarentini, summi philosophi. Vide Ciceronem de Senectute.

e Ad verbum, Considerans perseuerabis. est enim futurum verbi εἰμὶ, τὸ ὑπάρχω.

f Aorist. α. pass. optatiui verbi ἥδομαι, quemadmodum etiam εὐφρανθείης, verbi εὐφραίνομαι.

g Aorist. α. infinit. verbi κερδαίνω. & ξυνοῦσι, mihi coeuntib. seu mecum existentib. à ξυνὼν, verbi ξύνειμι, coexisto.

h Aorist. β. med. optat. verbi τρέπομαι.

stitate, alba veste vestitam: alteram verò, ad carnositatem atq; molliciem esse nutritam, ornatam verò colore quidem, vt albior atq; rubicundior: effigiē verò, vt rectior quàm à natura esset, appareret. Oculos autē vagantes atq; apertos habentem, tali veste vestitā, ex qua pulchritudo quàm maxima coruscaret: sæpeq; seipsam respicere, & attendere, si quis etiā alius eam videret, nonnunquam autem & ad propriam vmbram aspicere.

Cum autem propius Herculem accesserunt, primam quidem eodem modo ire. alteram verò præuenire volentē, cucurrisse ad Herculem, atq; dixisse: Considero te, ô Hercules, dubitantem quam viā eligas. a Si itaq; me diligas, ad voluptuosissimā facilimamq; te ducā viam: & illa quidē quæ delectant, omnia gustabis, laboris expers viuens. Primùm enim neq; bellorū neq; negotiorū curam habebis: sed potius cōsiderabis, quàm tibi gratum aut cibum aut potū inuenias: quidue visu, aut odoratu, aut tactu voluptuosum percipias: quibusq; cupiditatibus vsus, quàm maximè delectatione affectus fueris, quoq; pacto mollissimè dormias, & absq; laboribus omnia ista obtineas. Quòd si quādo b deficere illa quibus hæc acquiruntur suspicio sit, non erit tibi necessitas laborare, corpusq; animamq; pro inueniendis istis conterere. Sed illis tu vti poteris, quæ cæteri operantur: à nulloq; abstinebis, vnde lucrum aliquod subostendatur. Vndiq; namq; vtilitatem suam acquirere meis necessarijs licet. Hæc cum audisset Hercules, O mulier, inquit, quod nomen est tibi? At illa: Mei quidem necessarij, ait, felicitatem me appellant: qui verò c oderunt, Prauitatem me nominant.

Cumq; hæc dicerentur, altera mulier accessit, & dixit: Ego quoq; ad te venio Hercules, cum sciam tuos d parentes, naturamq; tuam: & ingenium in studijs considerassem è quibus non modicum spero, dummodo meam eligas viam atque doctrinam, & te virtutis cupidum,

 bono-

a Similia sunt istis, quæ Venus apud Lucianum pollicetur Paridi, si se formosissimam pronūciauerit. de quo vide iudicium Paridis apud Lucianum.

b Ad verbum: quod si quando suspicio oriatur defectus, vt legatur [illegible], non [illegible] aduerbialiter, à nominatiuo [illegible].

c Significat sic solere vsuuenire in hominum vita, vt quisq; patrocinetur suis vitijs, ea extenuet, & virtutis loco ea haberi optet. quemadmodum in Mimo veteris & sapientis Publij id indicatū est: Timidus vocat se cautū, parcum sordidus.

d Hercules Thebanus parentes habuit Alcmenam matrem, & patrem Amphitryonem: tametsi poetæ Iouem patrem ipsius faciant, quod & Plautus peculiari Comœdia indicare voluit: Lucianus quoq; in dialogis & alij. Cæterum de Hercule, ipsius ortu, natiuitate, studijs, ingenio, moribus, virtutibus & vitijs, rebus quoq; in vita rectè ac secus gestis, plurimi veterū meminere. Ex poëtis autem græcis præcipuè Pindarus, Theocritus, Lycophron, Apollonius Rhodius, Euripides & Sophocles, & Latini plerique omnes: multi etiam alij, quorum scripta temporis iniuria perierunt, quorum testimonijs sæpe vtitur Athenæus. tantus enim fuit Hercules virtutibus, tantus quoq; vitijs, vt omnibus veteribus argumentum scribendi luculentissimè suppeditarit. Erasmus quoque in plerisque Adagijs, pleraque quæ de Hercule veteres scripserunt, ex veterum monumentis repetita exposuit, quæ cuncta de Hercule Gyraldus vir doctissimus, & cui tota vetus historia fuit notissima, peculiari libro est persequutus.

καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι. καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν, καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίοις ἡδονῆς, ἀλλ' ᾗπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀληθείας. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν, οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ [a] διδόασιν ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἵλεως εἶναί σοι βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεούς· εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον· εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον. εἴτε ὑπὸ τῆς ἑλλάδος πάσης [b] ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν. εἴγε τὴν γῆν φέρειν σοι καρποὺς ἀφθόνους, τὴν γῆν θεραπευτέον. εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων [c] οἴει δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον. εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾷς αὔξεσθαι, καὶ βούλει δύνασθαι τούς τε φίλους ἐλευθεροῦν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον, καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον. εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα, καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις καὶ ἱδρῶτι.

καὶ ἡ κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ὥς φησι πρόδικος. ἐννοεῖς ὦ ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνή σοι αὕτη διηγεῖται· ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε.

[d] καὶ ἡ ἀρετὴ εἶπεν· ὦ τλῆμον, τί δέ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις, ἢ τί ἡδὺ [e] οἶσθα, μηδὲν τούτων ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένουσ', ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων [f] ἐμπίπλασαι, πρὶν μὲν πεινῆν, ἐσθίουσα· πρὶν δὲ διψῆν, πίνουσα· ἵνα μὲν ἡδέως φάγοις, ὀψοποιοὺς μηχανωμένη. ἵνα δὲ ἡδέως πίῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζῃ, καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς· ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζεις. οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν, ὅ,τι ποιῇς, ὕπνου ἐπιθυμεῖς.

a Pro διδοῦσι, Ionica dialecto verbi δίδωμι. & ἵλεως accusatiuus est quartæ simplicium nominatiui ἵλεως. βούλει autem secunda est pass. vocis verbi βούλομαι, Attica consuetudine, vbi η in ει conuertitur in hac persona.

b Secunda persona est verbi ἀξιόω. contracta.

c Ad verbum: Si putas oportere, seu necessarium esse, ditescere ex iumentis. οἴει autem secunda persona est Attica, pro οἴῃ, verbi οἴομαι: vt suprà βούλει, pro βούλῃ.

d Similis expostulatio Paupertatis cum Pluto, extat apud Aristophanē Comicum in πλούτῳ.

e Præteritum med. est Atticum, pro εἴδας, per metathesin literarum verbi εἴδω, valdè sæpè vsurpatum bonis autoribus.

f Secunda persona verbi ἐμπίμπλαμαι.

bonorumq́ ac honestorum operum effici cultorem, meq́ multo honorabiliorē & in bonis præclariorem fore. non decipiam autem te, à voluptate exordiendo: sed qualem rebus dij contulerunt naturam, tibi cum veritate narrabo. Nihil enim eorū quæ bona atq́ honesta sunt, dij hominibus sine labore & studio præstant. Sed siue deos esse tibi propitios vis, colendi sunt ipsi dij: siue ab amicis diligi, amicis benefaciendū: siue à quadam ciuitate honorari desideras, ciuitati aliqua vtilitas afferenda: siue à tota Græcia ob virtutem admiratione dignus existimari, conādum est toti Græciæ benefacere: siue tibi terram fructus producere, terra colenda: siue iumentis diuitias acquirere, iumentorum tibi cura habenda est. Siue per bellum desideras augeri, ac vis amicos quidem à seruitute liberare, inimicos vero in seruitutem redigere: bellicæ artes & discendæ sunt ab illis qui sciunt, & exercendum in eis, quomodo eis debeas vti. Si vero velis corpore etiam fortis esse, subijciendum est animo corpus, ac exercendum in laboribus atque sudoribus.

Prauitas vero subridens, vt Prodicus narrat: Intelligis ô Hercules, inquit, quam asperam ac longam viam ad delectationes hæc narrat? ego vero perfacili ac breuissima via ad felicitatem te ducam.

Ad hæc Virtus respondens: O misera, inquit, quid boni tu habes? aut quid tibi suaue videri potest, cum nihil horum gratia agas, nec suauium desiderium expectes? sed antequam cupias, omnium istorum implearis? nam antequam famescas, comedis: & antequam sitias, bibis: & vt cum voluptate comedas, exquisitorum ciborum vteris coquis: vt vero voluptuose bibas, vina varia preciosaque præparas ac in æstate circumiens hinc & illinc a quæritas niuem. Vt autem cum suauitate dormias, nō solum stratū molle supponis, sed lecticas, ac lecticis sustentacula præparas. Nō enim propter laborem, sed quoniam nihil habes quod agas, somnū desideras.

a Alludit ad veterum morem tum Græcorum tum Romanorum, qui niuem & glaciem in subterraneis scrobibus tempore hyemis recondebant, ad vini refrigerium tempore æstatis, quemadmodum apud Athenæum lib. 3. id tum historicorum, tum poëtarum testimonijs pluribus ostenditur. Aelium etiam Lampridium in vita Heliogabali, luxus celebrati mancipij. Ideoq́; Plinius eum diuitum & potentum luxum taxans: Seruatur, inquit, algor æstib. excogitaturq́; vt alienis mensibus nix algeat. Et Nero, crudelis illa hominum pernicies, cloaca Satanæ, in piscinis niue refrigeratis sub caniculæ æstu lauabat, quemadmodum scribit Suetonius in eius vita. Plinius quoque lib. 30. cap. 3. quemadmodum in Phocylide quoque pluribus de eodem monuimus.

θυμεῖς. οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς ἑαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα. ἀθάνατος δὲ οὖσα, ἐκ θεῶν μὲν [a] ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ. τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου ἑαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων [b] ἡδίστου θεάματος ἀθέατος. οὐδὲν γὰρ πώποτε σαυτῆς ἔργον καλὸν [c] τεθέασαι. τίς δ' ἄν σοι λεγούσῃ τι πιστεύσειε; τίς δ' ἂν δεομένῃ τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδύνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι, ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι. ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπόνως δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς πεπραγμένοις αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι. τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι [d] διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι.

Ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς. ἔργον δὲ καλὸν, οὔτε θεῖον, οὔτε ἀνθρώπινον, χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, οἷς [e] προσήκει. ἀγαπητὴ μὲν γὰρ συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ, ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν· ὕπνος δ' αὐτοῖς πάρεστι ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμόχθοις. καὶ οὔτε ἀπολιπόντες αὐτὸν ἄχθονται, οὔτε διὰ τοῦτον [f] μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται. καὶ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἥδονται πράττοντες· δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. ὅτ' ἂν δ' ἔλθῃ τὸ [g] πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης [h] τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι.

τοιαῦτα

a Secunda præteriti passiui, verbi ἀπορρίπτομαι.

b ὁ δὲ θερμὸν ὕδωρ τοσόνδε τέγξει μαλθακὰ γυῖα, κατὰ Πίνδαρον, ὡς δόξα ποιεῖ, καὶ τὸ τιμᾶσθαι μετὰ τοῦ δύνασθαι πόνον ἡδὺν καὶ κάματόν τε εὐκάματον. Plutarchus in libello περὶ εὐθυμίας. Et Pindar. 4. Hymno Nemæorũ.

c Secunda præteriti passiui, verbi θεάομαι.

d Aorist. β. particip. verbi διατρέχω.

e Ad verbum, quibus conuenit, quos decet.

f Atticè, pro μεθιοῦσι, ex Ionico μεθιέασι, verbi μεθίημι, inter mittunt, dimittunt.

g Præteriti pass. participium per syncopen, pro πεπερατωμένον, verbi περατόομαι, termino, παρὰ εἴρω traho.

h Pro, τὸν αἰώνιον. aduerbia enim vestita articulis, pro nominibus Græcis vsurpantur: quemadmodũ, τὸ ἄνω, τὸ κάτω, τοῖς πλησίον, & similia innumera.

deras. Sic enim tuos amicos instruis, nocte quidem in turpitudinibus vacans: quod autem vtilissimum diei est, in somno consumens. Cum verò immortalis sis, à dijs quidē proiecta es, à bonis verò hominibus ignominia affecta. Nunquā, quod [a] auditu dulcissimum est, tuam audisti laudem: nec quod suauissimum visu, bonum vllum tuum opus vidisti. Quis igitur, cum loqueris aliquid, crederet tibi? aut cū indigeas, quicquam tibi præstaret? aut quis suæ compos mentis, voluerit inter [b] tuos connumerari? qui in iuuentute quidem torporibus debiles, in senio verò amentes efficiuntur. Cum adolescentiam cum pigritia in delicijs peragant, in [c] senio autē multis laboribus & infirmitatibus confringantur: quiq; verecundari super his quæ egerunt, non tamen minus super his quæ agunt, grauantur: tanquam in iuuentute omnibus voluptatibus affecti, in senectutem sibi omnia molesta seruarunt.

Ego verò sum quidem cum dijs, assum verò bonis hominibus: nihilq; operis boni, neq; diuini, neq; humani, sine me fieri potest: magisq; alijs omnibus & apud deos, & apud homines optimos honoribus fruor. Etenim desiderata cooperatrix artificibus sum, fida domorum dominis custos, beneuola famulis patrona: operum quæ pacis sunt, bona coadiutrix: bellicorū verò firmissima socia, amicitiæ optima particeps. Ad hæc autē, meis necessarijs suauis atq; promta cibi potusq; fruitio est: expectant enim, quousq; illa desiderent. Somnus autem voluptuosior illis, quàm ociosis euenit, & neq; excitati, molestè ferunt: neq; ab illo detenti, quæ agenda sunt negligunt. Iuniores autem gaudent seniorū laudibus: seniores verò lætantur iuniorum honoribus. Res quoq; gestas à priscis, iucundissimè memoria repetendo, non minori cum iucunditate res eis præsentes peragunt: quas ob res dijs amati, desiderati amicis, honorabiles patrijs efficiuntur. Cum verò fatis datus finis peruenerit, non obliuioni traditi, sine honoribus iacent: sed memoria hominū cōmendati, in æternum florēt.

Hæc,

a ἄκουσμα ἥδιστον πάντων ἔπαινος ἑαυτοῦ, Nihil est dulcius quàm suas audire laudes. Alibi verò, in Tyranno scilicet Xenophon, τοὺς ἐπαίνους παρὰ τῶν ἐλευθερωτάτων ἡδίστους φησί. Id est, eas laudes dulcissimas esse pronunciat, quæ afferuntur ab his qui quam maximè liberi sunt.

b Græcè, τοῦ σοῦ θιάσου, de tuo cœtu, de turba quæ tuas partes sectatur. θίασος autem pompā significat, quæ Bacchū comitabatur, cœtum salutantium, crapulantium, & in voluptate vitam exigentium, quàmuis sunt qui ἀπὸ τοῦ θεῖα ἄγειν, à celebratione diuinorum mysteriorum, θίασον dici velint. de quo nos pluribus in Theocriti Idyllijs egimus.

c Græcè γήρως genitiuo Attico, pro γήρατος, à γῆρας, sed Iones expungunt τ in his nominibus, vt deinde duas concurrentes vocales in vnam longam contrahant Attici, γήραος γήρως.

τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ, τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι. οὕτω πως διώκει πρόδικος, τὴν ὑπ' ἀρετῆς ἡρακλέους παίδευσιν. ἐκόσμησε μὲν τοι τὰς γνώμας ἔτι μεγαλειοτέροις ῥήμασιν, ἢ ἐγὼ νῦν.

ΤΕΛΟΣ.

HERCVLES.

Hæc, ô Hercules, inquit, bonorum parentum fili, sudoribus licet exercendo beatissimam felicitatem habere. In hunc itaq; modum [a] Prodicus admonitionem Virtutis ad Herculem exposuit. Has tamen sententias multo pulchrioribus verbis, quàm ego nunc, ornauit.

DESCRI-

[a] Prodici meminit aliquoties Plato in libro de Sapientia, qui Theages aliàs inscribitur, vbi & quanti tum ipse, tum etiam Gorgias Leontinus, & Polus Agrigentinus, alijque permulti sophistæ apud sui temporis iuuenes facti sint, commemorat. In Hippia etiam Maiore Prodici meminit, quòd iuuenes erudiendo pecunias innumeras sit lucratus. In Protagora item, vbi sapientissimum eum & diuinum virum cognominat. Eius, quod memini, nihil hodie extat, seu etiam legitur apud alios autores, quod quidem mihi obseruare licuit: aut si qua sunt, valde pauca illa esse oportet. In Axiocho Platonis, qui totus de animæ immortalitate scriptus est, & vita alia post hanc miseram meliore, extat narratio Prodici de miseria vitæ humanæ, graphica: quam Plinius in præfatione lib. 7. historiæ suæ mundi imitari voluisse videtur. Ibidem quoque indicatur, quòd Prodicus gratis neminem docuerit: sed semper in ore habuerit Epicharmi illud, ἁ δὲ χεὶρ χεῖρα νίζει, δός τι καὶ λάβοις τί. Id est, manus manum fricat: da aliquid, & capies aliquid. Apud Plutarchum quoque in salubribus præceptis ista Prodici sententia legitur ὅ, τι τῶν ἡδυσμάτων ἄριστον ἐστὶ τὸ πῦρ. Id est, Quòd condimentorum optimum sit ignis. Id denique Plutarchus ad sanitatem sic accommodat, corrigens quasi quæ Prodicus igni tribuerat, his verbis: ἀληθέστερον γὰρ ἄν τις εἴποι τὴν ὑγείαν ἥδυσμα θειότατον εἶναι, καὶ προσηνέστατον. Vide de Prodico etiam apud Erasmum in prouerb. Prodico sapientior. Item, Manus manum fricat. Et, Fricantem refrica.

DESCRIPTIO VOLVPTATIS ET VIRTVTIS, EX XENOPHONTE ſumpta, per a Silium Italicum ab Hercule in Scipionem translata, libro XV.

Has lauri reſidens iuuenis viridante ſub vmbra,
Aedibus extremis b voluebat pectore curas,
Cum ſubitò aſsiſtunt dextra, leuaq́; per auras,
Allapſæ, haud paulùm mortali maior imago,
Hinc Virtus. illinc virtuti inimica Voluptas.
* *Altera Achamenium ſpirabat vertice odorem,*
Ambroſias diffuſa comàs, & veſte refulgens,
Oſtrum qua fuluo Tyrium ſuffuderat auro:
Fronte decor quæſitus acu, laſciuaq́; crebras
Ancipiti motu iaciebant lumina flammas.
† *Alterius diſpar habitus: frons hirta, nec vnquam*
Compoſita mutata coma, ſtans vultus, & ore
Inceſſuq́; viro propior, lætiq́; pudoris,
Celſa humeros, niuea fulgebant ſtamine pallæ.
Occupat inde prior promiſsis fiſa Voluptas:
Quis furor hic non digne puer conſumere bello
Florem æui? Canna tibine, grauiorq́; palude
Mæonius Stygia lacus exceſſere? Paduſq́;?
Quem tandem ad finem bellando fata laceſſes?
Tune etiam tentare paras Atlantia regna?
Sidoniaſq́; domus? moneo, certare periclis
Deſine, & armiſonæ caput obiectare procellæ.
Ni fugis hos ritus, virtus te ſæua iubebit
Per medias volitare acies, medioſq́; per ignes.
Hæc patrē patruumq́; tuos, hæc prodiga Paulum,
Hæc Decios Stygias Herebi detruſit ad vndas,
Dum cineri titulum memorandaq́; nomina buſtis

a Silius Romæ natus & nutritus, ab Italica Pelignorum metropoli Italicus cognominatus eſt, vir eloquentiſsimus, ita vt ad oratoriam facultatem magis quàm poëticam natura raperetur. Virgilium maximè coluit, cuius monumentum adire vt templum ſolebat. Ciceronis quoq; manes & vtriuſq; agros in ſummo cultu habuit. Romæ autem conſul fuit ter, vbi quoque inedia vitæ tædio perijt, quòd clauo inſanabili torqueretur, anno ætatis ſuæ 75. Eius vitam in 3. Epiſtolarum volumine C. Plinius ad Caninium Rufum deſcribit. De bello Punico lib. ſcripſit 17. quibus bellorum Carthaginenſium ingenioſiſsima conſilia deſcribuntur, & adhuc extant: ſerius reperti, eo primùm tempore quo Chriſtianorum procerum conuentus (quod concilium noſtri, Græci σύνοδον vocant) in Germania habebātur, in turri quapiam literis admodum obſoletis & peruetuſtis. & cum eo vnà cariofos quoſdam aliorum ſcriptorum libros, Quintilianum ſcilicet, & alios quoſdam ſimul inuentos tunc aiunt.

b De Scipione Aphricano minore, qui Carthaginem deleuit, intelligenda ſunt. Ante eum enim in bello contra Carthaginenſes occubuerant P. Cornelius Scipio, & Scipio Aphricanus, huius filius. Voluebat ergo curas: id eſt, cogitabat, quia duo iſti Scipiones infeliciter pugnaſſent, an ſibi adoleſcenti quoque alea belli experiunda eſſet pro ſalute patriæ: quemadmodum ſcribunt cum Plutarcho Liuius. * Voluptas. † Virtutis.

Prætendit, nec censuræ quid gesserit umbræ.
At si me comitere puer, non limite duro
Iam tibi decurret concessi temporis ætas,
Haud unquam trepidos abrumpet buccina somnos:
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem cancri, nec mensas sæpe cruento
Gramine compositas: aberunt sitis aspera, & haustus
Sub galea puluis, partiq; timore labores:
Sed current albusq; dies, horæq; serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam:
Quantas ipse Deus lætos generauit in usus
Res homini, plenaq; dedit bona gaudia dextra.
Atq; idem exemplar lenis mortalibus æui,
Imperturbata placidus tenet ocia mente.
Illa ego sum, Anchisæ Venerē Simoëntis ad undas
Quæ iunxi, generis vobis unde editus autor.
Illa ego sum, verti superûm quæ sæpe parentem
Nunc auis in formam, nunc torua in cornua tauri.
" *Huc aduerte aures: currit mortalibus æuum,*
Tempus volatile. " *Nec nasci bis posse datur: fugit hora, rapitq;*
" *Tartareus torrens: ac secum ferre sub umbras,*
" *Si qua animo placuère negat. quis luce suprema*
Dimisisse meas serò non ingemit horas?
Postquam conticuit, finisq; est addita dictis,
Virtus. *Tunc virtus: Quásnam iuuenē florentibus, inquit,*
Pellicis in fraudes annis, vitæq; tenebras?
Genus humanum " *Cui ratio, & magna cœlestia semina mentis,*
quale sit. " *Munere sunt concessa Deûm, mortalibus alti*
" *Quantum cœlicolæ, tantundem animalibus isti*
" *Præcellunt cunctis. tribuit namq; ipsa minores*
" *Hos terris natura deos: sed fœdere certo,*
" *Degeneres tenebris animas damnauit auernis.*
" *At queis ætherei seruatur seminis ortus,*
" *Cœli porta patet. Referam quid cuncta domantem*

Amphi-

Amphitryoniadem? quid, cui post Seras & In-
Captiuo Liber cum signa referret ab Euro, (dos
Caucaseæ currum duxêre per oppida tigres?
Quid suspiratos magno in discrimine nautis
Ledæos referam fratres? vestrumq́; Quirinum?
Nonne vides, hominum vt celsos ad sidera vultus “
Sustulerit Deus? ac sublimia finxerit ora? “
Cum pecudes, volucrumq; genus, formasq́; ferarũ, “
Segnem atq; obscœnam passim statuisset in aluum. “
Ad laudes genitum, capiat si munera diuûm, “
Felix ad laudes hominum genus. huc age Paulum “
Aspice, ne longè repetam. modò Roma minanti
Impar Fidenæ, contentaq́; crescere asylo,
Quò sese extulerit dextris. idem aspice latè “
Florentes quondam, luxus quas verterit, vrbes. “
Quippe nec ira Deûm tantum, nec tela, nec hostes, “
Quantum sola noces animis illapsa Voluptas: “
Ebrietas tibi fida comes, tibi Luxus, & atris “
Circa te semper volitans Infamia pennis. “
Mecum Honor & Laudes, & læto Gloria vultu, “
Et Deus, & niueis Victoria concolor alis.
Me cinctus lauro perducit ad astra triumphus:
Casta mihi domus, & celsa stant colle penates, “
Ardua saxoso perducit semita cliuo: “
Aspera principiò (nec enim mihi fallere mos est) “
Prosequitur labor: adnitendum, intrare volenti. “
Nec bona conscendunt, quæ sors infida dedisset, “
Atq; eadem rapuisse valet. mox celsius ab alto “
Infra te cernes hominum genus. omnia contrà
Experienda manent, quàm spondet blanda Voluptas.
Stramine proiectus duro, patiere sub astris
Insomnes noctes, frigusq́; famemq́; domabis.
Idem iusticiæ cultor, quacunq; capesses,
Testes factorum stare arbitrabere diuos.
Tunc quoties patriæ rerumq́; pericula poscent,

Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hostica, nec ferro mentem vincere, nec auro.
Hinc tibi non Tyrio viciatas murice vestes,
Nec donum deforme viro fragrantis amomi :
Sed dabo, qui vestrum sauo nunc Marte fatigat
Imperium, superare manu, laurumq́; superbam
In gremio Iouis excisis deponere Pœnis.

F I N I S.

CAR-

CARMINVM PYTHAGORAE AC PHOCYLIDAE EXPOSITIO BREVIS, EX VETERVM AVtorum plurimorum testimonijs, & sapientibus narrationibus contexta, à

Michaële Neandro Sorauiensi.

IN PYTHAGORAE AVREA CARMINA OBSERVATIONES.

PRIMVM *deos immortales.*) A cultu deorum immortalium exordiendum esse præcipit. ὁ μὲν δὴ θεὸς, ὥσπερ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχει: vt est apud Platonem lib. 4. de Legibus. Et Orphei sapientis & veteris poëtæ versus memoratu digni sunt: A cultu deorũ res omnes semper exordiendæ sunt.

ζεὺς κεφαλὴ, ζεὺς μέσσα, διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

ζεὺς βασιλεὺς, ζεὺς ἀρχὴ πάντων, ἠδὲ τελευτή. Leguntur apud Eusebium lib. 3. de præparatione Euangelica, & in commentarijs Lycophronis. citantur etiam à Proclo, & alijs quibusdam Platonicis.

Lege sancitum est.) Alibi enim aliter dij colebantur, hominum etiam mactationibus. Exempla sunt apud Strabonem lib. 4. Geographiæ: apud Pausaniam quoq; lib. 6. 7. 9. vbi mactato Baccho, puero formoso, pestis tollitur. Ibidem promittitur victoria Thebanis contra Orchomenios, si manum sibi inferat, qui generis dignitate inter ciues sit nobilissimus. Ibidem sunt alia etiam exempla. Apud Homerum quoq;, & Calabrum, mactati & sacrificati leguntur homines. Apud Euripidem etiam in Hecuba, Iphigenia Aulidense, Phœnissis, Heraclidis: & Sophoclem in Oedipo tyrãno, alibi quoq;. quos diaboli sarcasmos & amarulenta ludibria quid opus est commemorare pluribus? De dijs autem gentilibus, qua religione, quibusq; sacrificijs quiq; culti, multa dicuntur lib. 2. cap. 22. Genialium dierum Alexandri ab Alexandro. Dij culti hominum mactationibus. Dij gentium quomodo culti.

ἥρωας ἀγαυούς.) Id est, Viros virtute præstantes, ἥρωας τὸ

Veterum dii ex hominibus bene meritis de hominum vita, fiebant.

Heroes colebantur & inuocabantur post deos.

ἀρετῆς, vt putant Grammatici, & propter virtutem inter deos relatos. Veterum enim dij ex hominibus fiebant: quemadmodum est apud Plinium & Lactantium. Ideoq; apud Xenophontem in Cyropædia, Cyrus post deos semper quoque inuocat & placat cuiusq; terræ heroas quod & Plato iubet 4. de Legibus: & vsitatum id fuisse veteribus, Pausanias quoq; testatur lib. 4. Græciæ suæ.

Innumeri gentibus dij fuerunt.

καταχθονίους.) Varij enim & infiniti gentibus, & præcipuè Græcis, populo superstitiosissimo, dij fuerunt: adeò vt omnes propè angulos templis, picturis, aris, statuis, atq; sacellis repleuerint, quemadmodum id liquet ex Pausania. Hesiodus 30. deorum facit millia lib. 1.

Triginta deorũ millia Hesiodi.

Trecenti Ioues Varronis.

Orphei dij 360.

τρὶς γὰρ μύριοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ. Marcus Varro trecentos tantum Ioues commemorat, quemadmodum docet Augustinus in Ciuitate sua. Orpheus deos 360. confessus est, quos moriens reiecit, vnum esse Deum asserens: vt scribit Theophilus lib. 3. contra Gentes. Athenis, dijs ignotis etiam aræ positæ erant, quemadmodum scribit Philostratus lib. 5. de vita Apollonij Tyanei: & docent id Acta quoq; Apostolica, & Pausanias lib. 1. & 8. Item aræ cõmunes omnibus dijs, rem pla quoq;, quæ ipsi πάνθειον καὶ ἱερόθυτα, quemadmodum etiam Romani, nominarunt, quorum idem Pausanias aliquoties meminit.

Aræ deorum ignotorum.

πάνθειον & ἱερόθυτον, aræ & templa fuerunt communia omnib. dijs.

Quibusdam gentibus nullus fuit deus, alijs etiam innominatus.

Sunt quibus nullus fuit Deus, vt Calaitis: & qui innominatum deum coluerunt, vt Celtiberi, quemadmodum scribit Strabo lib. 3. Geographiæ. Alij diabolum adorarunt, vt adhuc hodie in Calecutia: & passim idem sectatur mundus impius, cuius, Non est Deus, cogitationes sunt omnes. Apud Lacedæmonios verò non Timori tantum, sed Morti etiam, & Risui, & alijs huiuscemodi affectibus templa fuerunt dicata, vt est apud Plutarchum in Cleomene. Lapides item, stipites & bruta pro dijs habuerunt: quemadmodum meminerunt pleriq; Græcorum patrum, qui gentilium vanitatem literis impugnarunt: historici item, Herodotus, Diodorus Siculus, & præcipuè Pausanias: apud quem etiam Pelopis, qui fuit pater Tantali, sceptro diuini honores à Græcis sunt tributi, lib. 9. in Bœoticis. Alijs etiam Ethnicorum dij non domi sunt, seu dormiunt, seu aliàs occupati sunt, cum auxilio opus est: quemadmodum est apud Homerum aliquoties, & Aristophanem in Pace. Ad quod allusit etiam Xenophon lib. 2. Rerum græcarum.

In Calecutia diabolus pro deo adoratur.

Alibi morti, & omnibus affectibus templa fuerunt dicata.

Pelopis sceptro diuini honores a Græcis tributi.

Ethnicorum dii non domi sunt, seu dormiunt seu occupati sunt, cum auxilio opus est.

Dii secũdum legem & verbum ipsorum colendi.

Ordinata lege sacrificans.) ὡς ἔξεστι γὰρ, ὅτι ἄν τις βούληται πρῶτον τοὺς

θεοὺς

θεοὺς τιμᾷ, ἀλλὰ νόμιμ' εἰσὶ, καθ' οὓς δεῖ τοῦτο ποιεῖν: vt inquit Xenophon lib. 4. de dictis ac factis Socratis. Ibidem Apollo rogatus, quomodo quis dijs gratum faceret? respondit, νόμῳ πόλεως. κοὐδεὶς κάλλιον εὐσεβεῖν θεούς, deos secundum legem & verbum ipsorum colere quemadmodum rectè quispiam poëtarum id scripsit, vt est apud Plutarchũ in Moralibus. Et venusti sunt Sophoclis versiculi, quibus vtebatur Apollonius Tyanæus lib. 4. Philostrati, contra Neronis impia edicta.

Nullus est labor, deos secundum verbum ipsorum colere.

οὐ γάρ τί μοι ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,

οὐδὲ μοῦσαι καὶ Ἀπόλλων λόγιος: docentes scilicet, Dei verbũ, præceptum & constitutionem, præferenda alterius volũtati & arbitrio.

Dei verbũ hominis arbitrio & voluntati præferendum.

Amicis) Id est, obtempera amicè & honestè dictis.

Delicti causa exigui) Nemo enim est qui non aliquando quid peccet. Amici autem vitia noris, non odoris. Et, Qui vitia (id est, communem hominum fragilitatem) odit, homines odit. Quam vocem Thraseæ cuiusdam, mitissimi viri, Plinius prædicat in Epistolis lib. 8.

Nemo est qui non aliquando peccet.

Prope necessitatem habitat) Id est, nihil est necesse fieri, quod non potest fieri.

Imperare assuesce.) Id est, sis continens in cibo & potu, voluptatibus quæ gustu tactuq; percipiuntur, quarum fons est immodicus cibi potusq; vsus. Vide prouerb. Sine Cerere & Baccho friget Venus: itẽ, Tria saluberrima Hic cõmemorãda est Hippocratis, medicorũ daduchi, præclara illa sentẽtia:

σιτία, ποτά, ὕπνοι, καὶ ἀφροδίσια, πάντα μέτρια.

Præclara Hippocratis sententia, de conseruantibus sanitatem.

πράξεις. si Turpe quid ausurus, te sine teste time: Auson. Vide prouerbium, Conscientia mille testes.

Iusticiam.) De qua in versu dicitur,

ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'στι. Id est: Iusticia in se virtutem complectitur omnẽ. Refertur ab Aristotele tũ aliàs, tũ libro Moraliũ Nicomachiorũ quinto, tacito autoris nomine.

Iusticia virtutũ summa est.

ἀλογίστως) Inconsideratè, secutus in omnib. ducem rectam rationem, quæ est summi Iouis lex vera, vt Cic. loquitur, cũ in eo summa consistat Philosophiæ, hoc est, id doceant omnes omnium sanorum philosophorum libri, vt affectus obtemperent rationi tanquam regi. λόγος autem à λέγω, dico, iubeo, dicto, præscribo: quemadmodum ratio, à reor.

Recta ratio lex est summi Iouis.
Quid doceant omnes libri omnium saniorum philosophorum.

Mori fatatum.) Ideo rationi in omnibus obtemperandum, quia moriendum est, vbi post hanc vitam bonis benè, malis malè erit. In qua sententia omnes saniores fuere Ethnici: ideoq; in eam sententiam multa piè dicta apud Platonem, Xeno-

Omnes saniores ethnici senserunt, in altera vita bonis, bene malis contra male futurum.

Xenophontem, Pindarum, & alios veterum leguntur. apud Plutarchum etiam, & maximè in oratione consolatoria ad Apollonium. Ac extat non impia narratio apud Aelianum lib. 3. de Varia historia, de vita piorum læta, & impiorum etiam misera, post hanc vitam.

Querela Hecubæ reginæ Phrygiæ potentissimæ, de rerum humanarum inconstantia.

Opes verò.) De fortunæ inconstantia & leuitate, quæ vitrea, cum splendet, frangitur: vt in Mimo dicitur. Et nota est tragica querela Hecubæ, reginæ Phrygiæ, apud Euripidem, cum expugnata iam & prostrata Troia ante omniū hominum faciem, serua ipsa & captiua abduceretur:

κἀγὼ γὰρ ἦν ποτέ, ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ᾽ ἔτι·

ἡ πάντα δ᾽ ὄλβον ἦμαρ ἕν μ᾽ ἀφείλετο. Et in Phœnissis eiusdem dicitur:

ἓν ἦμαρ μ᾽ ὤλβισεν, ἓν δ᾽ ἀπώλεσεν.

Mala ineuitabilia patienter ferenda.

Quæ verò homines.) Mala quæ vitari nequeunt, patienter ferenda. Crux enim est, si metuas, vincere quod nequeas. Faxis itaq; vt libeat, quod est necesse: vt in dulcissimis & sapientissimis Publij Mimis, vitæ & morum suauissimis regulis, præcipitur.

Malis male, bonis bene est.

Non valdè multum.) Consolatio est, quòd bonis rarò mala accidant. Vide prouerb. Malis ter mala: item, Flagitiorum turpis exitus: item, Euenit malo malè. Et in veteri versu dicitur, ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ ἐσθλὰ καὶ δίδωσι θεός. Tametsi in hac vita, vbi pij subiecti sunt cruci, sæpius accidit, quod apud Plutarchum dicitur in Moralibus: τὸ μὲν κίβδηλον εὐτυχεῖ, τὸ δ᾽ ἀστεῖον τἀναντία πάσχει. Cuius Ecclesia causas indicat, quas Ethnici quia ignorarunt, meritò Arcanas vocant, ad quas paucorum potuit peruenire curiositas, vt Gellius loquitur lib. 2. cap. 18. noctium Atticarum: cum ostendisset, multos præclaros philosophos pauperes fuisse, & præterea etiam seruos. Rectius Seneca in libro de Gubernatione mundi & prouidentia: Bonum virum in delicijs Deus non habet, experitur, indurat, sibi illum præparat: vt deinde verum fiat, quod in dulcissimo Orphei versiculo dicitur,

Quia Ecclesia subiecta est cruci, contrarium plerunque verum est in hac vita.

Ethnici ignorarunt causas crucis bonorum.

Quare boni affligantur secundū Senecæ sententiā.

εὐσεβέων γὰρ ἀεὶ τὸ τέλος γλυκερώτερόν ἐστι.

καὶ γὰρ ζα πέλει φάτις ἀνθρώποισιν,

ἐσθλὸν μὲν νίσσεσθαι ἐς οὐρανὸν ἄφθιτον αἰεί,

ἀργαλέον δὲ ποτὶ ζόφον.—— Bonum enim in cœlum transfertur, malum verò ad tartara detrudetur: quemadmodum monent suauissimi Calabri versus lib. 7. Paralipomenon Homeri.

Boni post hanc vitā in cœlo, mali vero apud inferos vitam exigent.

πολλοί.) Ne perturbemur sinistris hominum de nobis sermo-

ſermonibus, cum arbitrij noſtri non ſit quod quiſque loquatur: vt monet Latinus ille Gnomologus. & deinde, ne quicquam turpe ſeu dicamus, ſeu faciamus, ab alijs ſeu decepti, ſeu perſuaſi.

Delibera.) Prudenter omnia agenda, & præcipitantiam ac temeritatem vitandam eſſe. In prouerbiali autem verſu dicitur, δὶς ἢ βουλεύου ἵν' ἔχῃ καὶ πολλὸν ἄμεινον. Vide prouerb. Antequam incipias conſulto: item, Diu delibera: &, In arduis cunctanter agendum: &, Feſtina lentè.

Diu deliberandum.

πράσσε.) Quodque (enim) parum nouit, nemo docere poteſt: vt in verſu ſapientis poëtæ dicitur.

Vitam exiges.) dum manes intra ſepta tuæ vocationis. πολλὰ γὰρ πράττων, πολλὰ καὶ ἁμαρτάνει: quod dum nemo conſiderat, γλυκύπικρον πολυπραγμοσύνην omnes ſequuntur, curioſitatem dulcem amaritudinem, vt Plutarchus id cognominat vitium.

Polypragmoſyne dulcis amaritudo.

οὐδ' ὑγιείης.) pro ὑγιείας, Ionicè: vt ſæpe dictum eſt. Iubet autem habere rationem valetudinis & ſanitatis: quæ quantum bonum ſit, veteres indicare voluerunt, dum ei inter ſolennem votorum ordinem primum ſemper locum tribuerunt. Is talis eſt: ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. cuius Plato meminit lib. 1. de Legibus, item 2. de Legibus: & alibi quoque, vt in Gorgia, quòd popularibus etiam cantilenis celebratus fuerit. Meminit quoque Stobæus, citans ex Sclerio quodam: & Ariſtoteles lib. 1. Moralium. vbi etiam carmen id legitur, quod in veſtibulo templi Apollinis, quod eſt in Delo, quis aſcripſit: κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν. Quibus verò rebus ſuſtentetur valetudo, etiam vulgi ſermonibus olim celebratum fuit, quemadmodum ſcribit Plato lib. 1. de Republica, ſic inquiens: ὅθεν ἄριστα λέλεκται, τροφῆς ἀκριβῆ, καὶ πόνων ἀσκήσει, καὶ σπέρματος οὕτως σωτήρια ὑγιεινότατα εἶναι. quæ ſententia Hippocratis eſt, & extat lib. 6. Epidemiorum. Camerarij quoque verſiculi, quia in ijs tota ratio conſeruandæ valetudinis incluſa eſt, venuſti & eruditi, ſtudioſis noti eſſe debent. Sunt autem ij tales, quemadmodum in ἀριθμολογίᾳ ipſius referuntur:

Sanitas primum locum inter ſumma bona obtinet.
Ordo votorum apud veteres quis.
Ordo votorum popularibus etiam cantilenis celebratus.
Carmen aſcriptum in veſtibulo templi, in Delo.
Res conſeruantes valetudinem, etiam vulgi ſermonibus olim celebratæ ſunt.

Εὖ ὑγιὴς ἐθέλεις διάγειν, τὰ δὲ δισσὰ φυλάξαι:
ἤματι δὶς, καὶ νυκτὶ δὶς, ἠδὲ δὶς εἰν ἑνὶ μηνὶ,
καὶ δὶς ἔτος καθ' ἕκαστον, ἅπαξ βιοτὴν δ' ἀνὰ πάντα
ἄγει τροφὴν, οὖρει, λοῦται, φλέβα τέμνε, γαμήσεις. Et in libello qui Regimen Salernitanum inſcribitur, in principio ſtatim tanquam ſumma libri, iſti leguntur:

Verſus Camerarij lepidiſſimi de conſeruantibus ſanitatem.

Quæ res medicorum loco habendæ.

Si tibi deficiant medici, medici tibi fiant
Hæc tria: mens hilaris, requies, moderata diæta.

Euclio sordidus, follium obstruit orificia, inferius etiam guttur, ne quid auræ exeat.

Luxus Cleopatræ reginæ Aegypti.

Assuesce verò) Id est, sis frugalis, nec sordidus nimium, tuum ipsius etiam defraudans genium: qualem pingit Euclionem suum Plautus, qui dormitum iturus, follium obstruit orificia, inferius etiam suum guttur, vt ille iocatur, ne quid auræ exeat dormienti nec prodigus luxuiq; deditus, quemadmodum apud Plinium lib. 9. Mundi historiæ, de Cleopatra Aegypti regina proditũ legimus, quòd ducenta & quinquaginta millia aureorum vno ferculo secundæ mensæ consumpserit: ex Budæi taxatione, vbi luxus omnem fidem excedentis plurima leguntur exempla. Et Heliogabalus, Cæsar ille impurissimus & luxu perditissimus, in piscinis vino plenis nauales ludos exhibuit, nec vnquam nisi vnguento nobili aut croco piscinis infectis natauit, vt scribit Aelius Lampridius. Legitur etiam prodigiosi luxus memorabile exemplum ciuis cuiusdam Romani, lib. 4. cap. 8. Animaduersorum, seu omnigenæ lectionis thesauro Hadriani Iunij.

Heliogabali luxus prodigiosus.

Luxus memorabile exemplum.

Nero in canicularibus lauabat in piscinis niue glacieque refrigeratis.

Poppea Neronis vxor, abluebat corpus lacte asinarum fœtarum.

Apitij Romani luxus.

ἄθρυπτον)Virilem, ineffœminatam, à τρυφᾶν deliciose agere, luxuriose viuere: vt Nero imperator crudelis, Romanæ vrbis pernicies, satanæ mancipium, in piscinis glacie & niue refrigeratis (quæ in monte excauato, vt & hodie solet fieri à principibus, erat recondita) sub caniculæ æstu lauabat: vt meminere Plinius libro 30. cap. 3. & Suetonius in eius vita. Poppea quoq; Domitij Neronis vxor, quingentas secum duxit & aluit asinas fœtas, vt illarum lacte in pleno balnearum solio corpus erugaret, cutisq; lactis candore nitesceret. Vide prouerb. Sybaritica mensa: item, Sybaritica calamitas: &, Sybaritæ per plateas: Syracusana quoq; mensa. Apitij etiam Romani luxus ab Athenæo celebratur, qui deinde vitam veneno ipse finiuit, cum videret se in priori luxu porrò viuere non posse.

Tum iudicant homines, cum peccati pœnitet.

Consulta ante opus.) Ideo repetit superius præceptum, quòd contra id sæpissimè peccent homines. Et verum est quod in versiculo veteri dicitur, ἡ δὲ μετάνοια γίνεται ἀνθρώποις κρίσις: id est, Tunc iudicant homines, cum pœnitet. Vide prouer. Stultus damno accepto sapit: item, Piscator ictus sapiet: &, Factum stultus agnoscit: item, Post acerba prudentior.

Quem versum voluit Pythagoras discipulis suis familiarem esse.

πῇ παρέβην.) Diogenes Laërtius in Pythagora, & Suidas in eodem, scribunt Pythagoram iussisse suos auditores quotidie domum ingredientes, hunc pronunciare versiculum: quo Plutarchus etiam delectatus est, quòd omnem humanæ vitæ

næ vitæ lapſum complecteretur, qui in tribus hiſce conſiſtit. Aut enim ſecus facimus quàm oportet, hoc eſt, plus minúſue quàm decet: cui reſpondet, πῆ παρέβην. Aut facimus, quod omiſſum oportuit: τί δ' ἔρεξα. Aut omittimus, quod factum oportuit: τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη.

Omnis humanæ vitæ lapſus in tribus conſiſtit.

Neq; ſomnum.) Præceptum eſt, vt cogitemus veſperi quæ per diem egimus: quòd & ea ratio memoriam firmet, & ad comparandam cum eruditione virtutem multum conferat. Quo pacto Catonem eruditionem ſibi comparaſſe legimus, quòd veſperi repeteret quæ per diem legiſſet, audiuiſſet, ſeu etiam egiſſet. Id autẽ Pythagoræ præceptum in epigrãmate de Bono viro Virgilius fuſius reddidit, his verſibus:

Cato quomodo eruditus euaſerit.

Viri boni ſeduliquę officium.

Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia quàm longi reputauerit acta diei.
Quæ prætergreſſus, quid geſtum in tempore, quid non:
Cur iſti facto decus affuit, aut ratio illi:
Quod mihi præteritum: cur hæc ſententia ſedit,
Quam melius mutare fuit, &c.

Hæc te ducent.) Epiphonema eſt, quòd hac ratione & diligentia perueniatur ad aſtra.

Ne per quaternionem.) Confirmatio eſt ſuperioris Epiphonematis, iureiurando quaternionis. Exiſtimant enim, hunc numerum vſq; adeò ad animæ perfectionem pertinere, vt eum in Arcanis venerentur: quemadmodum meminit Macrobius lib. 1. in Somnium Scipionis. ideoq; etiam ſacræ animæ fontem hoc loco nuncupat. Cæterùm qui numeri apud veteres maiore in honore fuerint, ſcribit Philoſtratus lib. 3. in vita Apollonij. An verò numeri aliquid operentur per ſe, exponit Galeottus in lib. de Doctrina promiſcua, cap. 23. vbi quoq; de numeris Pythagoricis ſimul diſputatur. Porrò alij aliter iurabant. Socrates per canem, vt Plato ſcribit: Pythagoræi per τετρακτὺν ſuam, de qua plurimi autores meminere, Macrobius, Gellius, patres etiam: deinde Suidas, Diogenes, & pluribus Hierocles philoſophus in commentario ſuo in Aurea carmina Pythagoræ. De quo quid opus eſt pluribus? cum malè feriati ſit hominis, in numeris Platonicis aut Pythagoræis explicandis nimium laborare velle. Vide apud Eraſ. prouerb. Rhadamanti iuſiurandum: item, Qui apud inferos ſunt terniones.

Qui numeri apud veteres in maiore honore fuerint.

An numerorum aliqua ſit efficacia.

Philoſophi veteres quomodo iurarint.

Hieroclis commentaria in aurea Pythagoræ carmina.

ἔρχευ.) Pro ἄρχου. Præceptum de religione, vt quia πάντες δὲ θεῶν χατέουσι ἄνθρωποι, vt ab Homero & Arato etiam dicitur, ante omnia Deum inuocemus: quemadmodum videmus Homerum,

Deus ante omnia inuocandus.

Arati carminis principium.

merum, Hesiodum, Theognidem, Aratum (cuius principium est, ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα, τὸν δ' οὔ ποτε ἄνδρες ἐῶμεν) Virgilium quoq;:

A Ioue principium Musæ, Iouis omnia plena: alios quoque poëtas, dum Musas & Dei auxilium in initio operis aduocant, fideliter obseruasse. Apud Homerum, & cibum & somnum à sacrificijs auspicantur: apud quem, de eo ijdem versus sæpè repetiti leguntur. Et μεθύειν, inebriari, exhilarari, Aristoteles factum putat à μετὰ τὸ θύειν post sacrificandum: vt est apud Athenæū lib. 2. Philonem quoq;, quòd nunquā se inuitarint veteres largius, nisi prius sacrificassent, deos placassent, ac inuocassent. Et apud Xenophontem lib. 1. Cyropædias, dicit Cyrus rex potentiss. militibus, πολλά γάρ μοι συνώντες ἐπίστασθε οὐ μόνον τὰ μεγάλα, ἀλλὰ τὸ καὶ μικρὰ πειρώμενον, ἀπὸ θεῶν ἄρξασθαι ἀεί: Idem etiam diem auspicabatur semper à sacris, laudibusq; deorum: quemadmodum id idem Xenophon de eo prodidit, πάντες γὰρ ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσι, ἐπὶ πάσῃ ὁρμῇ, καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος, θεὸν ἀεί που καλοῦσι: vt apud Platonem in Timæo dicitur. Vide prouerb. Prora & puppis: item, Ne à chytropode cibum nondum sacrificatum rapias: item, Persæpè haud sacrificata vorat: Et, Qui nimium properat, serius absoluit: &, principium medium finis: Mali item principij malus finis.

Apud Homerū cibum somnumq; auspicantur à sacrificijs.

Veteres nunquā cōuiuabantur, non prius dijs placatis.

Cyrus rex in paruis & magnis diem semper à dijs, ipsorumq; laudibus incepit.

Omnes sani in omnibus reb. Deū inuocant.

Hac namq; obseruans.) σύστασις coitionem, conuentum populi, conciliationem significat, & reductionem ad concordiam. Hoc loco pro colloquio hominum cum dijs ponitur: quemadmodum Numam congressus agitasse cum Nymphis & Musis, scribunt Plutarchus in Numa, & Liuius. & Socrates ex dæmonio futura, & quod facto opus fuit, edocebatur: quemadmodum aliquoties meminere Plato cum Xenophonte. Et Pythagoras in dissertationibus cum suis αὐτὸς ἔφα, ipse dixit, dicere solitus est, ac si ab oraculo aliquo accepisset: quemadmodum de eo scribunt Laërtius, Suidas, & Cicero libro 1. de Natura deorum. Quæ siue reuera ita acciderunt, siue non, voluerunt significare, sine Deo nihil posse homines. Studuerunt, etiam hac ratione, plus venerationis & autoritatis sibi suisq; apud homines conciliare.

Numa sapiens cū Nymphis colloquia habuit.

Socrates à dæmonio erudiebatur.

αὐτὸς ἔφα, Pythagoræ.

Quare veteres sapientes se cum dijs colloqui dixerint.

περὶ παντὸς ὁμοίην) Id est, eundem esse cursum ac tenorem rerum quæ natura fiunt, ita vt πάντα ἄνθρωπον δεῖ προσδοκᾶν ἅπαντα, quatenus homo est, non alius minus alio, vt est apud Xenophontē: propterea quòd simus expositi singuli omnibus fortunæ ludibrijs, πομφόλυγες, σκιᾶς ὄναρ, σκιοειδῆ, ἐφημέριοι, εἰκελόνειροι, ἀσθενείας ὑπόδειγμα, καιροῦ λάφυρον, τύχης παίγνιον,

Omnia oportet expectare hominem.

Epitheta hominum miseriam & ærumnas indicantia.

φθόνου

φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λιπὸν φλέγμα καὶ χολή, & si quæ sunt alia quæ nobis miseris tribuunt poëtæ nomina.

Spontanea mala.) αὐθαίρετα, quæ ipsi eligunt, mala etiam: ab αὐτὸς καὶ αἱρέω, capio, teneo: quorum Deus non autor est, ipse κακῶν ἀναίτιος, ἀγαθῶν αἴτιος, αἴτιός τε εὐπραγίας, vt à Platone piè dicitur. Ideoq; Pythagoras, Iamblicho philosopho Platonico autore, affirmabat, ὅτι αὐτοὶ ἐσμὲν αὐτοῖς ἐν τύχης καὶ δαίμονος τάξει, καὶ ἡμεῖς τὸν δαίμονα αἱρούμεθα, καὶ εὐδαίμονας αὐτοὶ ἑαυτοὺς παρασκευάζομεν. Id est, quòd nobis ipsis fortunæ & genij loco simus, quòd nosmet eligamus genium, nosmet faciamus vt simus fortunati. quemadmodum idem quoq; indicatur in sententia Menandri, quæ est apud Plutarchum: ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν θεός. Et Heracliti apud eundem: ἦθος ἀνθρώπου δαίμων. Et Alcman Lyricus, eodem autore, fortunam scripsit esse sororem εὐνομίας, πειθοῦς, καὶ προμηθείας. Et aliàs fortuna suis cuiq; moribus fingitur, vt ex poëta quopiam refert Cicero. Quod pluribus etiam exponitur lib. 10. de Perenni philosophia Augustini Steuchi, cap. 17. Vide de hoc versu cap. 2. lib. 6. Gellij, vbi is exponitur, & de vi atq; necessitate fati, & in nobis tamen consilij iudicijq; arbitrio dicitur.

Deus non est autor malorum.

Sui cuique mores fingunt fortunam.

Fortuna soror bonæ institutionis, obœdientiæ & prouidentiæ.

Rotis.) id est, alij alia habent mala sua vulnera, cum quibus luctantur, etiamsi vita plena sit malorum:

πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα, vt est in versu Hesiodi.

Vita plena est malorum.

ἔρις.) Id est, humanæ naturæ prauitas, qua natura sumus procliues ad mala, etiamsi τὰ χρήστ' ἐπιστάμεσθα καὶ γιγνώσκομεν οὐκ ἐκπονοῦμεν δέ, vt in Euripidis Hippolyto rectè dicit Phædra.

Video meliora, proboque, deteriora sequor.

Iupiter mala.) Petit Pythagoras à Deo, aut vt liberet à malis omnibus homines, aut suam cuiq; fortunam depingat in tabula, vt sciat quæ cauere, quæ sequi debeat: quod Astrologi conantur indicare. quibus quantum in ea re sit tribuendum, cùm alij monuerunt, tum maximè Ioannes Picus comes Mirandulæ & Concordiæ dominus libris 12. Disputationum aduersus Astrologos: Ioannes Franciscus etiam Picus, huius Pici ex fratre nepos, libris 9. de rerum prænotione: maximè verò lib. 5. qui librorum 12. Ioannis Pici compendium quasi est. Vide etiam apud Erasmum prouer. Qui benè conijciet, hunc vatem, &c.

Picorum scripta contra astrologiam.

Veruntamen.) Correctio quasi est superioris, & consolatio, quòd quia homines natura duce videant quæ honesta, quæ bona, quæ mala, non perinde difficile sit liberum se à malis conseruare. Veruntamen θεῶν κεχρήμεθα ἅπαντες, vt Aratus cecinit.

Omnes homines deorum auxilio indigemus.

Dei genus sumus homines.

θεῖον γένος) τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν, cecinit Aratus.quod hemistichium etiam in Actis Apostolicis legitur. Et Virgilius de toto mundo:

Igneus est ollis vigor, & cœlestis origo.

Homo exemplum Dei.

Exemplumq́, Dei quisq́, est in imagine parua: vt in versu Manilij celebrato dicitur: id est, μίμημα θεοῦ, vt Euripides vocat hominem, quemadmodũ id à Plutarcho refertur. Ideoque Philo animum scripsit esse ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα θεοῦ, abscisionem aut radium à Deo.

Animus à Deo cadius est.

Eorum si quid tibi) Id est, si videris quæ honesta, quæ contrà turpia, viues ad mea præcepta, & seruabis te à malis & periculis omnibus.

Porrò temperato.) Repetitio fortè est superioris præcepti, quod fuit, εἰθίζου δὲ δίαιταν ἔχειν καθάρειον ἄθρυπτον, quo ad frugalitatem hortatus est, & ad victum facilè parabilem. nisi mauult quis referre eò, quòd Pythagoras suis vsum carnium & fabarum interdixit: quòd is victus ad voluptatem spectaret, & mentis tranquillitatem quærentibus esset contrarius. Vnde Pythagoræis versus is Empedoclis semper fuit in ore:

Vsus carnium & fabarum quare interdictus Pythagoræis.

Versus de vitãdis fabis.

δειλοί πανδείλοι κυάμων ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι, vt testatur Gellius lib. 4. cap. 11. Ille item qui apud Athenæum legitur, & Alexandrinum Clementem in στρώμασι,

ἶσόν τοι κυάμους τρώγειν, κεφαλάς τε τοκήων: cuius etiam obiter meminit Lucianus, egregius Pythagoræ exagitator, in Gallo seu Micyllo suo: verùm de eo alij autores aliter senserunt, quæ nos in medio relinquimus.

ἔς τε καθαρμοῖς.) id est, vide & iudica quæ perturbent mentem, eaq́; vitato: sectator verò, quæ à perturbationibus & vitijs liberent.

Si verò deinde) Plurimi sunt similes loci passim apud veteres tum philosophos tum poëtas, de Animæ immortalitate, quam ab initio omnes saniores Ethnici docuerunt: vt apud Platonem in Axiocho & Phædone, Xenophontem in Cyropædia lib. 8. in oratione illa sapiente Cyri iam morituri ad filios: Plutarchum in varijs locis, maximè verò in oratione consolatoria ad Apollonium, vbi plurimorum veterum sapientum de ea re sententias congerit. Quæ verò dulcissimè scribantur à vetere sapiente castoq́; vate Pindaro, de gaudio piorum in alia meliore vita, ipsorumq́; studijs & pijs voluptatibus, in Olympijs: quæ item Clemens Alexandrinus, Theophilus, Iustinus Martyr, Theodoritus, Eusebius, Synesius, patres & scriptores Græci, & ex Ethnicorum scriptis

Ab initio omnes saniores Ethnici docuerunt, animam immortalẽ esse.

de ea

de ea re proferunt testimonia, nota sunt ijs qui in horum autorum lectione versantur: vt de Cicerone, Seneca, Homero, Calabro, & alijs poëtis nihil dicamus, qui omnes dum beatas & fortunatas insulas, campos Elysios, Thyrsides, æternas domus, &c. beatis attribuunt, eo ipso suam sententiam testatam facere hominibus voluerunt, de immortalitate animæ, quæ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὸν,

ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστί: vt in versibus oraculi qui ex antiquorum monumentis afferuntur, dicitur. Oraculũ Apollinis de animæ immortalitate, & quod ea vitæ domina sit.

FINIS.

IN PHO-

IN PHOCYLIDAE CARMINA OBSERVATIONES.

C*Hristomystes.*) Id est, Christi discipulus, oraculorum de Christo peritus. Verùm nimis magnificum tribuit Phocylidæ præconium, quicunque horum versuum est autor: cum

Ethnici scriptores historiæ de Christo ac veri Dei ignari, nec etiam legerunt Biblia.

Ethnici, historiæ de Christo planè fuerint ignari, nec verum Deum vnquam agnouerint, nec Biblia habuerint, quòd ea serius in Græcum sunt translata: quamuis, alij prolixis etiam commentarijs sunt conati ostendere, quomodo singula poëtæ & philosophi ex sacris Biblijs surripuerint. Vnde apud Clementem Alexandrinum, Iustinum, Theodoritum, Theophilum, Eusebium, Tatianum, & alios græcos Theologos,

Philosophi, poëtæ, &c. Scripturæ Prophetarum & Hebræorũ fures, Dictum Numenij, seu Pythagoræ, quod Plato nihil sit quã Atticus seu Græcus Moses.

qui gentium vanitatem impugnarunt, philosophi, poëtæque, sæpè scripturæ & prophetarum & Hebræorum fures appellantur. Plato quoque, ex Hebræis philosophus, ab ijsdem nuncupatur: ad quod stabiliendum, sæpè vsurpant dictum Numenij philosophi Pythagorici, Theodoritus præcipuè Cyrensis Episcopus in libris de Curatione Græcorum affectuum. tametsi àpud Clementem in 1. Stromatum id Pythagoræ asscribatur: τί γάρ ἐστι Πλάτων ἢ Μωσῆς ἀττικίζων;

Græcorum de Philone & Platone sententia.

Et de Philone Iudæo, Mosis interprete, & aliàs erudito scriptore, quẽ Hieronymus alterum Platonem nominat, quòd Græci dixerint, ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει, etiam vulgo notum est. quam autem verè vtrumque dictum sit, patet vtriusque scripta legenti & conferenti.

Plato quare non potuerit legere libros Mosi.

Plato enim, etiamsi Mosen legisset (quod nunquam fieri potuit, nisi linguæ seu Hebrææ seu

Galenus in suis libris Mosi & Christi meminit.

Chaldææ fuisset peritus) tam fuerat Mosis scripta non probaturus, quàm ea Galenum, etiam ethnicum, medicorum

Ethnici quæ bene & recte dixerunt, vnde ea desumpserint.

solem, probasse videmus: vt patet ex lib. 3. de Differentijs pulsuum. Si quid verò Græci Ethnici boni dixerunt, aut id ex Sibyllarum scriptis, quæ auditores & reliquiæ ecclesiæ patrum fuerunt, desumpserunt: vt Theophilus scribit de Homero, Hesiodo et Orpheo, & Suidas id ostendit in Phocylide. Vel ex oraculis petiuerunt, quemadmodum versus & Theognidis & Hesiodi apud Aristotelem & Herodotum, item voces oraculorum Apollinis leguntur. & apud Synesium quoque Cyrenes Episcopum, scriptorem grauissimum & doctissimum, in Dione, seu de vitæ suæ ratione, ver-

Apollo Homero sua dictauit carmina.

sus oraculi legitur, quòd Apollo Homero sua dictauerit carmi-

carmina: ea fortè præcipuè, quæ de imperij Romani duratione verè scripsit, ἤδειν μὲν ἐγὼν, ὁ δ' ἀπέγραφε δῖος ὅμηρος. vel etiam si quid de morum gubernatione rectè scripserunt, id rectam rationem, quæ est ipsa lex naturæ., ipsa vox Dei, sequuti dixeruht. Verùm de ijs alibi dicemus pluribus. Recta ratio quid sit.

δῆλους.) Id est, Sis verus, studeas veritati, agito cum hominibus apertè & candidè.

μὴ πλουτεῖν.) Malè parta etiam malè dilabuntur, vt est in poëtæ nescio cuius versiculo.

παρεοῦσι.) Cum epenthesi ι, propter versum. Huc pertinent quæ apud Platonem vt vetera referuntur: τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν. καὶ, τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι. Vide prouerbium, Spartam quam nactus es, hanc orna: item, Quod adest boni consule: &, Præsentem mulge: item, Si bouem non posis, asinum agas. Præsentia curanda, ac boni cõsulenda.

Primùm Deum cole.) Iuxta præceptum Virgilij 1. Georgicorum: Dij inprimis colendi. Pietas tutissima virtus.

Inprimis venerare deos. ——

Nam meritò pietas homini tutissima virtus, vt ab eodem dicitur in Aetna: si modò id carmen est Virgilij.

Iniustè nec iudica personam.) vel quibuscunque adductus, vel muneribus corruptus. Nec enim tanquam ad nundinas & lucella eundũ est ijs, qui sibi gubernacula Reipublicæ committi volunt. Quemadmodum Stratoclem illum, & Dromoclidem, accepimus solitos esse mutuò ad messem auream τὸ χρυσοῦν θέρος inuitare. Sic enim ioco tribunal & curiam appellitare consueuerunt, vt est apud Plutarchum in Politicis. Tribunal & curia messis aurea. Nec nihil vidit Chrysippus, qui Iusticiam virginem facit, quòd sit ἀδιάφθορος: hoc est, incorrupta, oculos habentem acres, rectos atque immotos: quòd eum qui rectè iudicaturus sit, non oporteat huc atque illuc oculos ab honesto deflectere: vt scribit Gellius lib. 14. cap. 4. & Pausanias, apud quem lib. 4. Iusticia virgo speciosa, multat deformes: hoc est, facinorosos. Imago Iusticiæ Chrysippi apud Gellium. Et Thebis iudicum statuæ absque manibus spectabantur, vt Plutarchus scribit, & auersis oculis: iustos eos, & à donis alienos esse debere, nullaque mulceri facundia oportere, significantes. Iusticia virgo speciosa apud Pausaniam. Statuæ iudicum Thebanorum absque manibus. In Creta etiam simulachrum Iouis absque auribus fuisse fertur: argumento, vt qui cæteris iura daturus esset, neminem vllum priuatim auscultaret, sed omnibus publicè consuleret: Simulachrum Iouis in Creta absque auribus. quod diligenter fecisse Alexandrum Magnum legimus, qui alteram aurem præbebat accusatori, alteram verò liberam accusato reseruabat. Mos Alexandri in accusationibus audiendis.

παρθενίην.) Non loquitur de monastica virginitate, de

K qua ex-

Commentaria de monastica virginitate quid effecerint.

qua extant diui Hieronymi & aliorum commentaria & orationes, quibus mera venena instillantur hominibus, & quib. tot monachorum monialiumque pepererunt examina, & mundum repleverunt vniuersum horribilibus libidinibus. Verùm præcipit, castitatem & ante coniugium, & in matrimonio fidem coniugalem, in omni vita seruandam.

Deus benefacit piorũ posteritati.

Periurium iurauit.) τοῦ δέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται, ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων: vt in versib. Hesiodi dicitur. quorum posteriorem etiam vsurpat Apollo Delphicus, tanquam suam vocem, apud Herodotum lib. 6. contra Glaucum Spartanum periurum, quem Deus cum vniuersa aboleuit familia: quemadmodum etiam Iuuenalis Satyra 13. & Pausanias lib. 8. meminerunt. cuius simile refertur apud Stobæum oratione 28. de Cydia Tenedi incola.

Exempla puniti periurij.

Venefici semina ex agris furantur.

σπέρματα.) De incantatorib & veneficis loquitur, quæ quòd semina quoque ex agris auertant, quibuscunque etiam prohibitis & impijs artibus & medijs, Virgilius quoque meminit Ecloga 8. de venenis loquens Ponticis:

His ego sæpe lupum fieri, & se condere syluis
Mœrin, sæpè animas imis excire sepulchris,
Atque satas aliò vidi traducere messes. Et de veneficijs, quid possint, Deo ita permittente, plurima legũtur apud veteres, præcipuè poëtas: qualia & hæc sunt Virgilij, ex eadẽ Ecloga:

Exempla quid possint veneficia.

Carmina vel cœlo possunt deducere lunam. Et,
Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Et Luciani illud libro 6.

Torpuit & præceps audito carmine mundus.

Tutia virgo Vestalis aquam haurit cribro.

Appion Grammaticus Homeri manes ab inferis accersit in colloquium.

Apud Plinium lib. 28. cap. 2. Tutia virgo Vestalis Romæ certa precatione aquam cribro haurit. Apud eundem, Appion Grãmaticus Homeri manes, vt illius natale solũ exploraret, ab inferis in colloquium accersiuisse legitur, lib. 30. cap. 1. Apud Pausaniã equi quoque incantationib. in rabiem aguntur. Verùm de his, pluribus egimus in Pharmaceutria Theocriti.

Duodecim tabularum leges, bibliothecæ omnium philosophorum.

Execrabilis est.) Id est, supplicio afficiendus, propterea quòd id etiam duodecim Tabularum legibus (quas Cicero in Oratore suo Bibliothecas omnium philosophorum vocat) cautum fuerit: quemadmodum Plinius scribit lib. 28 cap. 2.

Mercedem.) Secundum versum Hesiodi,

Gnomologiæ veterũ præcipua sapientia.

μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω. quem Pittheus auus maternus Thesei, regis Atheniensium, quòd Gnomologijs, quæ tum temporis præcipua habebatur sapientia, clarus esset, semper in ore habuit.

Mendi-

Mendico.) Vide prouerb. Bis dat qui citò dat: item, Bis est gratum, quòd opus est, vltrò si offeras: item, Panis lapidosus. Sic enim apud Senecam appellatur beneficium, ab homine duro asperè datum.

Beneficium asperè datum, panis lapidosus.

Exulem.) Domo carentem, miserum, ab ἀ καὶ στέγη, ἀπὸ τῆς στέγην καὶ περιέχειν, hospitem: de quibus, quemadmodum & exulib. & supplicibus & naufragis, multa extant veterum præcepta, Homeri præcipuè in Odyssea, quòd de naufragis hospitibus errabundis & mendicis pleraque dicat. quale est illud,

Quare præcipue in Odyssea Homeri multa extent præcepta, de fouendis exulibus, hospitibus, &c.

ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνος ἱκέτης τε τέτυκται, Odyss. θ. Item,

αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον, ἠδὲ ξένοιο: in Hymno Homeri εἰς ξένους. Et oraculorum voces, qualis illa apud Pausaniam lib. 7. qua respondit oraculum Dodonæum Atheniensibus,

μηδ' ἱκέτας ἀδικεῖν, καὶ ἱεροί τε καὶ ἁγνοί. Vide prouerb. Hospitis habenda cura: item, Domus optima: item, Nemo sibi nascitur. iuuet ergo eos quisque, qui ipsius operam desiderant. item, E terra spectare naufragium.

Oraculum redditum Atheniensibus, de supplicibus non lædendis.

Nauigatio dubia est.) *I nunc, & ventis animam committe, dilato*
Confisus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, aut septem, si sit latissima tæda: vt est in versib. Iuuenalis Satyra 12. quibus dictum Anacharsidis philosophi reddidit, quòd non procul distent à morte nauigantes.

Non procul distant a morte nauigantes.

Communes casus.) Id est, omnes possumus fieri miseri, pauperes, exules, & aliorum opis indigentes: ideoque tales iuuandi sunt. estque quasi ratio superiorum.

ὁ βίος τροχός.) Docet id Polycratis Samij, tyranni opulentissimi & felicissimi, exitus miserabilis: quæ historia celebrata est ab omnibus tum ethnicis, Herodoto, Strabone, Valerio, Plinio: tum Theologis etiam. Cyri item, regis Persarum potentissimi & sapientissimi, mors calamitosa: & Iustinus meminit lib. 1. Crœsi etiam, opulentissimi Lydorum regis, in vinculis lugendus exitus: quemadmodum id scripserunt cum Herodoto luculenter Plutarchus, & alij. Vt de Priami, Phrygum regis, calamitate prætereamus omnia, quam literis prodiderunt Dictys Cretensis, & Dares Phrygius, belli Troiani spectatores: Homerus quoque fons ingeniorum, cum Quinto Calabro, & Euripide tragicorum τραγικωτάτῳ & sapientissimo poëta. & quis veterum non meminit Troianæ tragœdiæ? Vide prouerb. Dionysius Corinthi: item, Rerum omnium vicissitudo: Homo bulla: item, Vitæ finem specta: &, Fortuna æstuaria.

Polycratis Samij tyranni miserandus exitus.

Cyri regis lugendus exitus.

Crœsi regis in vinculis exitus.

Belli Troiani scriptores.

Versus Q. Calabri factus ex versu Hesiodi, de ſo tuae inconſtantia.

ἄλλοτε γάρ τε φίλη πέλονται, ἄλλοτε δ' ἐχθρή: vt in verſu dulciſsimi Calabri dicitur, lib. 8. Paralipomenon, facto (vt apparet) ex Heſiodi illo celebratiſsimo,

ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

Sit communis omnis.) Id eſt, de tuo tanquam de cõmuni bono indigentibus communicato. Non loquitur autem de κοινωνία Platonica, de qua eſt apud Platonem lib. 5. de Republica, quæ vxores & liberos & denique omnia communia facit: cum rerum proprietatem Phocylides ſuperioribus præceptis approbarit & munierit.

κοινωνία Platonica.

καὶ ὁμόφρονα.) Illa poſterior pars verſus additur propter ſequentem. præcipit autem, concordiæ ſtudendum eſſe ſemper & apud omnes, quòd ſine ea hominum vitæ bene eſſe non poſsit. Pertinet huc quod eſt apud Plutarchũ in Apophthegmatis, de Sciluro, & octoginta eius filijs maribus, & faſciculo virgarum: cuius etiam fabulæ Aeſopicæ (ſi modò fuit Aeſopus vnquam) meminerunt. Vide prouerb. Concordia fulciuntur opes etiam exiguæ.

Interfeceris hoſtem.) Quaſi diceret, etiam cum iuſtè occideris hominem, vim illatam depellens, quod iura permittunt: tamen ea res vt fœda & horribilis, quod extinxeris hominẽ, exemplum Dei, conſcientiam tuam turbabit, vt te polluiſſe, neque tibi innocens & purus à cæde videaris.

πάντων μέτρον.) Idem præceptum aliquoties extat apud Homerum & Heſiodum. Vide prouerb. Ne quid nimis: item, Noſce tempus. Et monet tanquam generali præcepto, vt quiſque in medio maneat: μέτρον enim modum, menſuram, medium ſeu medietatem ſignificat. & extrema fugiat: hoc eſt, id det operam, ne contra virtutem (quæ eſt ipſum μέτρον, & in medio conſiſtit, ſuumque cuique tribuit) quicquam quoquo modo faciat.

Quiſque in medio maneat.

Sint tibi pari honore.) Iuxta præceptum Homeri Odyſſ. 1.

ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται. Extat quoque in eam ſententiam grauiſsimum præceptum apud Platonem de Legibus 5.

Conſtantem locum.) Id eſt, nemo eſt cui non contingat aliquando peregrinari, quacunque etiam de cauſſa, vbi hoſpitalitatis officijs indiget.

ἡ φιλοχρημοσύνη.) Alius, vt Bion ſophiſta, φιλαργυρίαν μητρόπολιν πάσης dixit κακίας. Alius, ςοιχεῖα τῶν κακῶν ἀπληςίαν, καὶ ἅμα φιλοδοξίαν: vt Timon ille à miſanthropia celebris. Alius quoque, oſtium omnium ſcelerum eam fecit.

Auaritia & ambitio multorum malorum in vita cauſa ſunt.

χρυσὸς

χρυσὸς ἀεί.) Quẽadmodũ est in versib. Propertij lib. 3. Elegia 7. & 13. *Tu vitijs hominum crudelia pabula præbes,*

Semina curarum de capite orta tuo.

Ergo sollicita tu causa pecunia vitæ es:

Per te immaturum mortis adimus iter. Item:

Auro pulsa fides, auro venalia iura:

Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor, &c.

Aurũm quæ mala comitentur.

Malum desiderabile.) Quod cupimus, expetimus, & nulla pericula propter id metuimus, *ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες*: vt apud Hesiodum de Pandora dicitur. Simile est isti, quod Euripides *σχολὴ* ocium, ex quo plurima etiam mala prouenire solent, *τερπνὸν κακὸν* nominet.

Ocium dulce malum.

Neq; alium occultes.) Id est, da operam candori, sinceritati: fuge mendacia, calliditates & dolos. Noti versiculi sunt Homeri, quibus detestatur Achilles aliud sentientes, aliud loquentes:

Versus Homeri celebratissimi, de aliud sentientibus, & aliud loquentibus.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσι,

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶ, ἄλλο δ' εἴπῃ. lib. 9. Iliados. & repetuntur etiam in Odyssea alicubi.

μήθ' ὡς πετροφυής.) Polypus nomen piscis est, qui persequentibus piscatoribus petræ adhærens, colorem eius imitatur, vt lateat: autoribus Plinio lib. 9. cap. 29. Aeliano quoq; lib. 1. Variæ historiæ. Meminit etiam huius pluribus Oppianus lib. 1. *ἁλιευτικῶν*: & Theognis, *πολύποδος νόον ἴσχε.* Verùm ibi, vt prudenter & cautè agamus, præcipit (quemadmodum pluribus id persecuti sumus in nostris in Theognidem Annotationibus) quod idem & facere iubet cuiuscunque etiam poëtæ sapiens versiculus: *ἄλλοτε δ' ἀλλοῖον τελέθειν καὶ χρόνῳ ἕπεσθαι.* Vide prouerb. Polypi mentem obtine: item, Polypi: &, Polypi caput: item, Bis septem plagis Polypus contusus: ac, Cum exossis suum rodit pedem.

De Polypo pisce.

Quomodo præsens præceptum conueniat cum Theognidis versibus.

Annotationes Neandri in Theognidem.

Voluntatem itaq; examina.) Quòd tota res de virtutibus & vitijs consistat in voluntate, quæ cogi nequit: vt scripsit Quintilianus, *ἔστι γὰρ ἀδέσποτον καὶ ἀνάγκης ἐλεύθερον*, vt quidam dixit.

Tota res de virtutibus & vitiis consistit in volũtate.

μὴ γαυροῦ.) Vt agnoscamus nostram imbecillitatem, quòd quæcunq; nostra bona & dona nullius sunt momenti, si cum Deo & vera absolutione virtutis, à qua procul absumus, conferantur. Id obseruans Socrates, etiam Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, semper in ore habuit, vnum se id scire, quòd nihil sciret: quemadmodum sæpè Plato cum Aristotele meminit. Cui simile est, quòd cum rogare-

Socratis dictum.

Quare Socrates nihil ediderit aut scripserit.

tur, quare nihil ederet? Respondit, ὅτι ἐγὼ τὰ χαρτία πολὺ τῶν γραφησομένων τιμιώτερα: quod putaret chartam maioris precij futurã, quàm quæ scribenda forent Quemadmodum etiam alius quispiam veterum dixit: Quod doctissimus quisq; sciret, non esse minimam partem eorum quæ ignoraret. Vide prouerb. Nemo omnibus horis sapit: item, Nihil est ab omni parte beatum.

Vnus Deus.) Ratio est superioris sententiæ, quare non sit superbiendum. Vide prouerbiũ, Dij omnia possunt. Et Callimachi sententia legitur apud Plutarchum, δαίμονι ῥέξαι πᾶν δυνατόν. καὶ, ἄπρακτοι παῖδες θεῶν, apud Pindarum in Isthmijs hymno 3.

Factum infectũ fieri nequit.

μηδὲ παροιχομένοισι.) τὸ γὰρ γεγονὸς οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι: vt dixit Aristoteles lib. Eudemiorum 5. & Nicomachiorum 6. Vide prouerb. Quod factum est, infectum fieri nequit. item, Nunquam efficies vt rectà ingrediantur cancri.

De ira frenanda.

Ne preceps sis.) De præcipitantia & temeritate cauenda, & ira refrenanda. Iuxta Horatij etiam præceptum:

——Animum rege, qui nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce cathena.

ἴσω κοινὰ πάθη.) Id est, appete mediocria, non summa: quòd vita media sit tutissima & tranquillissima, καὶ τὰ μεγάλα καὶ μεγάλα πάσχει κακά, vt queritur Hecuba apud Euripidem, ex regina opulentissima & potentissima subitò serua effecta. Vide prouerb. In nihil sapiendo tutissima vita. Itaq; Antigonus rex ad vetulam quæ felicitatem eius extollebat: Si nosses, dixit, ô mater, quantis malis hic panniculus esset plenus (ostenso diademate) ne in sterquilinio quidem iacentem tolleres. Porrò in tyranno Xenophontis, & Gallo Luciani, graphicè summorum & mediocrium hominum commoda & incommoda depinguntur.

Magna magnis calamitatibus etiam subsunt.

Antigoni ad vetulam, felicem se prædicantem.

In pleno corpore regnat Venus.

Vinum lac Veneris.

In male saginato corpore nõ dominatur Venus.

Nimius verò luxus.) ἐν πλησμονῇ τοι γὰρ κύπρις, ἐν πεινῶντι δ᾽ οὔ: vt est in versu Euripidis, apud Athenæum lib. 6. apud quem etiam libro decimo, οἶνος γάλα est ἀφροδίτης: Aristophani. Ventre enim distento, distenduntur ea quæ ventri adhærent: vt Diuus Hieronymus dixit. ἐν τῇ κενῇ γὰρ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως οὐκ ἔστι, πεινῶσι γὰρ ἡ κύπρις πικρά: vt apud eundem Athenæum præsentes versiculi referuntur, innuentes id quod dicitur,

Lasciuit rarò non benè pasta caro.

Iniuriam impellit.) Vide prouerb. Satietas ferociam parit.

Imitatio.) Bonis & honestis tantum rebus, hoc est, virtuti studendũ: turpia verò & Veneris studia fugienda esse monet.

Vir

Vir prudens.) ἀγανόφρον., ab ἄγαν καὶ φρονεῖν. Laus est viri boni, quòd sit communis voluptas, & commune bonum, quemadmodum veterum quispiam, ἄνδρα ἀγαθὸν πόλιος καὶ παντὸς κοινὸν ἀγαθὸν dixit. Et Plato in eandem propè sententiam præclarè dixit, ὅταν βούληται θεὸς εὖ πρᾶξαι πόλιν, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐμποιεῖ· ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πράξειν πόλιν, ἐξαιρεῖ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός.

Vir bonus commune bonum est.

Deus volens benefacere vrbi, dat ei bonos viros: male vero, aufert eosdem.

μέτρῳ.) In omnibus modum seruandum: hoc est, id sequendum, quòd à recta ratione, quæ est ipsa vox Dei, præcipitur.

Modus quid.

Momum te.) Id est, Noli carpere & reprehendere aliorum facta, quasi tu solus saperes, tu solus quæ recta sunt perageres. Vide prouerbium, Momo satisfacere: item, Carpet citius aliquis quàm imitabitur.

μὴ μιμοῦ.) Id est, noli repellere iniurias iniurijs: sed magistratui, & quibus debetur, vindictam relinque: noli tibi ipsi esse iudex.

πεῖθε.) Persuasione vincendos homines: vt in Mimo quoque Publij id similiter docetur, consilio melius vincas quàm iracundia. Et ex sapientibus quispiam sapienter monuit, πείσας λάβε, μὴ βιασάμενος: id est, Persuasione cape, non vi. Vide prouerbium, Lis litem serit: item, Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Persuasione capiendi homines, non vi.

Ne credas statim.) Non temerè & præcipitanter credendum omnibus: vt sapienter ab Epicharmo Siculo dictum est, νᾶφε καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν· ταῦτα γὰρ νεῦρα τῶν φρενῶν. quod Cicero in libello de Petitione consulatus his verbis reddidit: Quamobrem Epicharmium illud teneto, neruos atque artus esse sapientiæ, non temerè credere. Vide prouerbium, Fiducia pecunias amisi: item, Nemini fidas, nisi cum quo prius modium salis absumpseris.

Dictum Epicharmi celebratum, de non temere credendo.

Vincere benefactores.) Iuxta præceptum Hesiodi, αὐτῷ τῷ μέτρῳ καὶ λώϊον αἴ κε δύνηαι.

Benefactores beneficijs vincendi.

Pulchrum est accipere.) Satius est citò dare quodcunque, vel mediocre beneficium in aliquem conferre, quàm tardè: quòd munus etiam suspectum facit,

Bis dat, qui citò dat.

Gratiaque officio, quod mora tardat, abest: vt in versu Ouidij. Et Seneca, pectus illud sanctum & castum, lib. 2. de Beneficijs: Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Vide prouerb. Bis dat, qui citò dat: item, Bis gratum quod vltrò offertur.

μηδέποτε.) χρήστης propriè fœneratorem significat: nos exactorem

ctorem reddidimus, generaliori vocabulo, vt accommodaremus ad omnia potestatum genera : id est, omnes eos qui præsunt alijs quos monet Phocylides, ne sint acerbiores, durioresq; suis subditis : cum boni pastoris sit, tondere pecus, non deglubere : id est, ita accipere à subditis, vt etiam relinquatur, vnde & ipsi viuant, & postea vsui quoq; sint magistratui : quemadmodum Tiberium Cæsarem respondisse scribit Suetonius. Cui simile est Alexandri illud Magni cognominati, cum iuberetur plus vectigalium à ciuitatibus auferre, καὶ κηπωρὸν μισῶ, inquit, τὸν ἐκ ῥιζῶν ἐκτέμνοντα τὰ λάχανα, id est, Et olitorem odi, qui radicitus herbas excîdat. Nec temerè veteres, suos principes patres nuncuparunt, quemadmodum de Cyro suo scribit Xenophon, & Cicerone Romanorum consule Plutarchus. (πατρικὴ γὰρ ἀρχὴ βούλεται ἡ βασιλεία εἶναι, vt scribit Aristoteles) ποιμένας item λαῶν, id est, pastores populorum, quo nomine Homerus suos principes honestare solet. quod deinde Plato & Xenophon pluribus exposuerunt.

Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere.

Alexandri responsum de non deglubendis subditis.

Veteres suos principes patres & pastores dixerunt.

Neq; quis è nido.) Pertinet ad præcedens præceptum, quod etiam in Mose scriptum legitur, additam habens benedictionem diuinam : Vt benè sit tibi, & longo viuas tempore, Deuteronom. 22.

Neque vnquam.) *Quódque parum nouit, nemo docere potest* : vt in versu celebrato Ouidij dicitur. Vide prouerb. Quam quisq; norit artem, in ea se exerceat : item, Faber cum sis : &, Oportet remum ducere qui didicit : ac, Illotis manibus : item, Ne sutor vltra crepidam.

Doceat qui didicit.

οὐ γὰρ.) Ratio est superioris præcepti. Quod enim quisq; nunquam didicit, id non potest scire, nec etiam idem rectè ac dextrè iudicare. ἐπιστήμῃ γὰρ δεῖ κρίνεσθαι τὸ μέλλον καλῶς κριθήσεσθαι, iuxta Platonis sententiam.

Artifices iudicent de artibus.

Mensipetas.) τραπεζοκόρους, à τράπεζα καὶ κόρος, quòd propter mensæ copiam & lautitias gratificentur, χαριγλωττοῦντες & γλωττογάστορες rectè dicti à Comicis veteribus : quemadmodum scribit Pollux lib. 2. de Rerum vocabulis, quòd linguam habeant propter ventrem, ipsi κνισοκόλακες, κνισολοιχοί τι : id est, ob culinæ nidorem adulantes, & eiusdem nidorem ligurientes : quemadmodum à Comicis eiusmodi homines nominatos esse, Athenæus scribit lib. 3. ἀπὸ γλώττης φίλοι, αὐτολήκυθοι καὶ τραπεζεῖς, χύτρης φίλοι, quòd ventriculi cibiq; causa diligant, non ex animo : quiq; tum præstò sunt, quoties audiunt κατὰ χειρὸς ὕδωρ. Crates itaq;, Cynicus philosophus, id genus

De adulatoribus, ipsorum ingenio, moribus, atq; nominibus.

genus homines συγκαταινεσιφάγους, vt ſcribit Stobæus, appellitabat: quòd maximè inter epulas annuerent. de quibus & vetus illud rectè dictum eſſet, ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία: id eſt, Dum feruet olla, viuit amicitia. Vide prouerbium, Muſcæ: &, Cauda blandiri: item, Doſones: ac, χρυσολόγοι: item, Mercenarium præconium. Apud Athenæum quoq; libro 6. longa eſt narratio de adulatoribus. Plutarchus quoq; opuſculum ſcripſit de diſcrimine Adulatoris & amici, vbi etiam hi verſiculi à cancro ad paraſitum detorti leguntur:

Athenæi de adulatoribus.

Plutarchi opuſculum de Diſcrimine adulatoris & amici.

γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα πανταχῇ βλέπων
ὀφθαλμὸς, ἕρπε τοῖς ὀδοῦσι θηρίον.

Multi enim potus.) Vide prouerb. Felicium multi cognati: &, Ollæ amicitia: item, Ad felicem inflectere parietem: ac, Viri infortunati procul amici.

ἀχθόμενοι.) Vide prouerb. Tibicinis vitam viuis. id eſt, volunt lautè & prolixè ſemper accipi.

Vulgo ne credas.) *Mobile nam ſequitur fortunæ lumina vulgus.* Vide prouerb. Ignis, mare, mulier, tria mala.

μηδὲ μάτην ἐπὶ πῦρ.) Prohibet curas nimias, & temerè ſine vlla cauſa ſuſceptas, ad ignem deſidendo. quod ſolent facere homines præcipuè tempore frigoris, quemadmodum eſt apud Heſiodum. Id eſt, ne facias tibi ipſi curas, quæ aliàs vltrò adeſſe ſolent: quemadmodum eſt in Menandri verſibus apud Plutarchum,

ἄρ' ἐστι συγγενές τι λύπη καὶ βίος
τρυφερῷ βίῳ σύνεστιν, ἐνδόξῳ βίῳ πάρεστιν,
ἀπόρῳ συγκαταγηράσκει βίῳ. Vide prouerb. Notum lippis ac tonſoribus: &, χρονοχυτρολήραιον: item, Cor ne edito.

Intercedit cognatio quæpiam vitæ ac dolori.

Moderata verò.) Id eſt, non ſis ſuperſtitioſus in rebus diuinis, ac Deo colendo.

καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι. quem verſum, Heſiodi, Socrates valdè ſolitus eſt commendare: vt ſcribit Xenophon lib. 1. de dictis ac factis Socratis. Iubet inſeruire quenque Deo & Eccleſiæ, pro ſuo modulo ac dono. quemadmodum & idem iubet facere Plinius in præfatione ſua in Mundi hiſtoriam, cum inquit: Verùm & dijs lacte ruſtici, multæq; gentes ſupplicant: & mola tantum ſalſa litant, qui thura non habent.

Quiſque Deo ſeruiat, quibus poteſt, pro viribus.

Terram impertire.) De mortuis ſepeliendis præceptum eſt, τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων: vt ſæpè apud Homerum dicitur. vbi quoq; oſtenditur, magnam veteribus fuiſſe curam, vt mortuorum corpora honeſtè terræ mandarent. Ideoque

Veteres magna cura ſepelierunt mortuos.

Priamus redimit ad sepulturā cadauer Hectoris.

Oratio Periclis funebris.

Priamus profectus ad Achillem in castra Græcorum, multis muneribus ad sepulturam cadauer filij Hectoris redemit. Et apud Thucydidem Pericles præclara oratione celebrat mortuos, libro 2. Iccirco Achilles, cum iam prostrasset Hectoré, sed spirantem adhuc, cum ipsi ægrius alio pacto se facere posse haud speraret, minatur se corpus ipsius insepultum canibus prædā obiecturum. Quin & bella sæpè excitata, aliaq; plurima mala sunt orta, propter in prælio interemptos, & à sepultura prohibitos: quemadmodum patet ex Euripidis Supplicibus, Phœnissis item, & Antigone Sophoclis. Quin & sepulchri violati actiones agebantur, quòd, vt Cicero scribit lib. 1. Tusculanarum quæstionū, summis ingenijs præditi, ceremonias sepulturæ nec tanta cura coluissent, nec tam inexpiabili religione sanxissent, nisi hæsisset in eorum mentibus, mortem non interitum esse omnia tollentem atq; delentem, sed quandam quasi migrationem commutationemq; vitæ, quæ in claris viris & fœminis dux in cœlum soleret esse, in cæteris humi retineretur, & permaneret tamen. Impiè ergo faciunt, qui defunctos ex arboribus suspendunt: vt Colchi faciunt, quemadmodum scribit Apollonius lib. 3. carminis sui Argonautici. Aliæ etiam gentes, apud quas variæ, nec omnes probandæ fuerunt circa mortuos ceremoniæ: quemadmodum Lilius Gyraldus id peculiari libello est persecutus.

Bella mota propter mortuos a sepultura prohibitos.

Quare tanta cura veteres coluerunt ceremonias sepulturæ.

Colchi suos mortuos suspendunt ex arborib.

Lilij lib. de sepultura veterum.

Thesauri in monumentis abscondi.

Exēpla aperiētium monumenta, item nefanda peragentiū cum mortuis.

μὴ τύμβον) Sepulchra non aperienda in ijs plerunq; thesauri abscondebantur, quòd ibi tutius custodirentur: vt scribit Philostratus in vita Apollonij sui. Exempla aperientium monumenta sunt apud Herodotum lib. 1. & Senecam de Xerxe, quod ipsi pœnam quoque minatur. Cum mortuis verò etiam nefanda peragentium, apud eundem Herodotū exempla extant lib 2. item 5. de Periandro: Pausaniam etiā, de Gallorum fœdissima turpitudine.

Exempla seipsos interficientiū. Cleombrotus Ambraciota.

Cleantes, Chrysippus, Zeno, Empedocles, Cato Vticensis.

Non honestum est.) Ne seu alijs, seu nobis ipsis abrumpamus vitam, quibuscunq; ducti rationibus: quòd ita prohibeat vox diuina, Non occides. Quemadmodum exempla multa habent veterum narrationes: vt de Cleombroto Ambraciota, qui lecto Platonis Phædone de Animæ immortalitate, è muro in mare se abiecit, vt quamprimum è malis huius vitæ discederet: quemadmodū scribit Cicero lib. 1. Tuscul. quæst. quod secutos legimus ijsdem rationibus motos, Cleanthem, Chrysippum, Zenonem, & Empedoclem: Catonem quoq; Vticēsem, qui lecto eodē libro, sibi ipsi manus intulit, ne super-

ne supereſſet victore Cæſare, cum ipſe partes Pompeij ſecutus fuiſſet: vt id pluribus ſcribit Plutarchus in Catone. Alijs quoque infinitis, vt de Calano Indo apud Aelianum, Nigrino fantaſtico illo apud Lucianum: Hannibale & Demoſthene, qui ſeipſos veneno extinxerunt, ne in manus hoſtium venirent. Themiſtocle quoque, qui ſeipſum taurino ſanguine ſuffocauit, ne contra patriam, quamuis malè de ſe meritam, faceret: quemadmodũ de his omnibus id Plutarchus prodidit. Democritus ſibijpſi eruit oculos, vt ſcribit Cicero: Origines verò, ille à lucubrandi ſtudio Adamantius cognominatus, teſtes ſibi excuit, vt eſt apud Euſebium: vterq; vt amputarent id, quod ſuis ſtudijs & cogitationibus obſtare videretur.

Calanus Indus, Nigrinus, Hannibal, Demoſthenes, Themiſtocles.

Democritus ſibi oculos, Origenes teſtes eripuit.

Corpus enim de terra.) In hanc ſententiam extat dictum Epicharmi, apud Plutarchum in oratione cõſolatoria ad Apollonium: *συνεκρίθη, καὶ διεκρίθη, καὶ ἀπῆλθεν ὅθεν ἦλθε πάλιν, γᾶ μὲν εἰς γᾶν, πνεῦμα δ᾽ ἄνω. τί τῶνδε χαλεπόν; οὐδὲ ἕν.*

Corpus in terram vertitur, ſpiritus vero alta petit, vnde venit.

πλούτου μὴ φείδου.) Id eſt, vtere tuis opibus, dum viuis, ad res honeſtas, neceſſarias & conceſſas: quia omnibus eſt moriendum, quemadmodum ad tædium vſque id occinit ſapiens Pindarus, ſuis quos celebrat victoribus, ſuis motus neceſſarijs rationibus. Et in verſibus Propertij,

Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas,
Nudus ad infernas ſtulte veheris aquas.

quod etiam Lucianus, vt ſolet, venuſtè pingit in Dialogis infernalibus.

Pindarus inculcat vſque ad tædium victoribus ſuis, quod omnibus ſit moriendum.

Omnes mortui pares ſunt.) Hoc habet inter cætera iuſticiæ ſuæ Natura præcipuum, quòd cum ad exitum ventum eſt, omnes in æquo ſumus: vt dicit Seneca. Et mors certè æquabit, quos pecunia ſeparauit: vt Plinius alicubi in Mundi ſui hiſtoria ſcribit. vt taceatur, multos poſt mortem futuros deteriore conditione: quod Lucianus etiam, quamuis omnia rideat, indicare voluit in Menippo ſuo, vbi facit reges ſatrapasq; apud inferos mendicantes, & aut ſallamenta vendentes, aut primas ipſas literas vrgente inopia profitentes, contumelijs præterea à quouis affectos vt viliſsima mancipia. Philippum quoquè Macedonem, Alexandri Magni patrem, in angulo detritos calceos mercede reſarcientem commemorat.

Mors æquabit, quos pecunia ſeparauit.

Regum atque potentum apud inferos ſupplicium.

Philippus Macedo reſarcit apud inferos calceos.

ψυχὴ δ᾽ ἀθάνατος.) Id Ethnici ſcriptores tum claris & apertis ſententijs, qualis eſt iſta etiam, & ſuperiores Phocylidæ, ſemper ab initio docuerunt: (alij tamen alijs ſaniores fuere)

Narrationes aliquot, quæ ostendunt viuere animam, etiam post mortem.

tum quoq; indicare voluerunt alijs narrationibus, partim fictis, partim etiam quæ accidere sic potuerunt. quale est, quod Plato in 10. Politiæ narrat, de Pheræo quodã Pamphilio, & Herodotus de Atheo quodam philosopho in Proconeso, de Hermone Clazomenio Plinius, & de Soleo longiore etiã expositione Plutarchus in lib. de Sera numinis vindicta.

Boni viri est, vtramque fortunã recte ferre.

Neq; malis turbare.) vt inuicti maneamus in vtraq; fortuna, quod boni viri est, quem δεῖ τὰ καὶ τὰ φέρειν: id est, aduersa & læta eodem ferre animo, vt iubet Pindarus cum Theognide, & Horatius:

Sperat infestis, metuit secundis,
Alteram sortem, bene præparatum Pectus. id est, nec frangitur duris, nec attollitur lætis.

χρεῷ λατρεύειν.) id est, pareto necessitati, Faxis vt libeat quod est necesse: quemadmodum in Publij Mimo sapienter præcipitur. Vide prouerb. Contra stimulum calces: item, Contra torrentem niti.

Nam tristantibus.) Consolatio. Non si malè nunc, & olim Sic erit: quemadmodum est apud Horatium. Vide prouerb. Iucundi acti labores: item, Iucunda malorum præteritorum memoria.

Exempla eorum qui dijs conuiciati, omnes male perierunt.

Magniloquentia) Id est, Dicas grata Deo & proximo, tibi quoq; & alijs salutaria: non sis dicax, non sis maledicus, vt eius rei studio in rabiem etiam propemodum agaris, nec hominibus nec dijs parcens: quemadmodum exempla sunt apud Sophoclem in μαστιγοφόρῳ, de Aiace Telamonio: apud Homerum quoq;, & Calabrum, de Aiace Oileo: Euripidem in Phœnissis de Capaneo, Actæone etiam & Pentheo apud eundem in Bacchis, Ida apud Apollonium lib. 1. Argonauticæ historiæ: qui omnes, quia in suis viribus, suis quibusdam donis iactanter confidebant, Deum blasphemantes, miserè omnes perierunt: quemadmodum dona eximia, roboris, prudentiæ, &c. multis sæpè exitiosa fuisse legimus. ἐχθρὰ γὰρ σοφία λοιδορῆσαι θεοὺς, καὶ τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν μανίαισιν ὑποκρέκει. Et iterum, ἀκέρδεια λέλογχε θαμινὰ κακαγόρους: vt scribit Pindarus, pectus honestum & integrum, & à conuicijs omni temperans studio. Vide prouerb. Ne magna loquaris: item, Lingua bellare: &, Os infrene: & iterum, Hamaxiæa.

Inimica sapientia, Deo conuiciari.

Arma hominis sermo & sapientia, quæ Dei donum est.

ὅπλον τοι λόγος.) Alijs animalibus alia arma tributa esse: homini verò sermonem & sapientiam à Deo inspiratam, quòd Dei ea donum sit: quemadmodum aliæ quoq; virtutes, quibus expugnat, superat, & subigit sibi omnia: vt Sophocles quoq;

quocꝫ ſapiens & vetus tragicus ſcripſit. tantum futuræ morti non inuenit remedium, ad alia omnia inuictus: vt Homerus quocꝫ in hymno Apollinis de hominibus cecinit,

Ad omnia alia homines inuicti, ſoli futuræ morti & ſenectuti remedium inuenire non poſſunt.

ζώουσ' ἀμφραδέες καὶ ἀμήχανοι, οὐδὲ δύνανται
εὑρέμεναι θανάτοιο τ' ἄκος καὶ γήραος ἄλκαρ.

Confer cum hoc loco, quæ apud Plinium in præfatione lib. 7. & Platonem in Axiocho (ſi modò is Platonis eſt γνήσιος) graphicè dicuntur, & pluribus querelis exaggerantur, hominem nudum & miſerum, inermemcꝫ naſci, ad lachrymas, vincula & ſupplicia.

Plinij præfatio, & Platonis Axiochus, de vitæ humanæ miſeria.

Caterùm ſermo.) Id eſt, Sapiens ſermo à Deo veniens, ſalutaris & vtilis eſt, & plurimum poteſt. Aliàs ῥῆμα παρὰ καιρὸν ῥηθὲν, ἀνατρέπει βίον, καὶ τάφῳ τοὺς ἐμπίπτοντας παραδίδωσι, vt Græci dicunt.

Verbum quod non ſuo tempore dicitur, euertit vitam.

βέλτερος.) *Pectora ſunt potiora manu, vigor omnis in illis:* vt rectè dicitur in verſu Ouidij, quem obijcit prædicanti ſuum robur Aiaci Telamonio Vlyſſes, Metamorphoſ. lib. 13. Vis enim conſilij expers mole ruit ſua: vt eſt apud Horatium. Et notus eſt verſiculus Homeri valdè celebratus, μῆτί τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων, ἠὲ βίηφι. 23. Iliad. Ac, Sed in ſapientia gubernator nauim torquet, non valentia: quod Nonius ex Titinnio citat. Vide prouerb. Amens longus: &, Nullus malus magnus piſcis: item, Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem.

Conſilium & prudentia præſtant robore.

Nauis torquetur non valentia, ſed ſapientia.

Non iuſtum eſt.) Malos & facinoroſos non defendendos, non fouendos, nec cum ijſdem conuerſandum ſeu publicè ſeu priuatim: propterea quòd, quemadmodum eſt apud Heſiodum, vatem ſapientiſsimum,

Sæpe vnius ſcelera luimus vniuerſi.

πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
ὅστις ἀλιτραίνῃ, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται. ἀτάσθαλον autem, quemadmodum etiam ἀτασθαλίαν, dici putant Grammatici, vt ſcribit Athenæus lib. 1. δειπνοσοφιστῶν ſuorum illorum peritorum & multiſciorum, ὅτι ἐν ταῖς θαλίαις τὰ πρῶτα ἐξημάρτανον οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀλλήλους: ab ἄτω, id eſt lædo, τὴν θαλίαν, conuiuium: id eſt, quòd primi homines, & pauperes, cum primò eſſet inuentus cibus, irruerent in ædes & conuiuia, & per vim cibum habentibus eriperent: ſeu quòd in conuiuijs plerunque peccemus, dum inuitamus nos largius.

Etymologia nominis ἀτάσθαλος, καὶ ἀτασθαλία.

φωρῶν.) Expoſitio ſunt præcedentium. Et Germani dicunt, Der Heler iſt wie der Steler. Et, faciens & conſentiens eadem pœna plectuntur.

μοῖραν πᾶσι νέμειν.) Id eſt, ſuum cuicꝫ tribue. ἶσον γὰρ πόλεμον

Aequalitas non parit bellum. Aequale diuturnum & stabile.

τὸ ποιεῖ, vt rectè se habet celebratum Solonis apophthegma apud Plutarchum: Id est, æqualitate continetur concordia, vbi contrà inæqualitas discordiarum mater est. καὶ ἴσον μόνιμον ἀνθρώποις ἔφυ, vt apud eundem dicitur. Vide prouerb. ἴσον ἴσῳ.

Incipiens) Vide prouerb. Sera in fundo parsimonia: item, Post rem deuoratam ratio.

Pythagoras abstinuit ab esu carnium.
Qui autores scripserint de Pythagora.

μὴ κλώπευε.) Monet fortè, non esse vescendum animalibus: quemadmodum Pythagoras tum id, tum multa alia similia cum suis sedulò obseruauit & docuit: quemadmodum id scribunt Laërtius, Suidas, Philostratus, Cicero, Lucianus in Gallo suo: & docent id ipsius symbola, quæ exposuerunt Plutarchus, Clemens Alexandrinus in Stromasi, Philo quoque, Erasmus in Adagijs, & Lilius Gyraldus, qui ea peculiari libello interpretatus est. Quis denique est veterum, qui Pythagoræ & sectatorum eiusdem non meminerit?

Veteres quare bouem aratorem non mactauerint.

Cæterùm bouem aratorem vetat mactare etiam Hesiodus, quòd id magnum nefas fuisset veteribus, quòd etiam ille agricola esset, & humano generi laborum socius. ita enim præceptum fuisse, lege Attica, scribit Aelian. lib. 5. Variæ historiæ.

Athenis quotannis agebatur causa securis, quæ primo bouem mactasset.

Quinetiam Athenis quotannis in Prytaneo securis illius causa acta est, quæ Erechtheo Athenis imperante bouem primum ad aram mactasse dicebatur: quemadmodum Leonicus lib. 2. Variæ historiæ ex veterum monumentis repetit.

Iumentum hostis tui.) Vt inimicis etiam benefaciamus: quod præceptum valdè pium est, & à Christiana etiam religione receptum, sed longè augustius. Etiam hosti est æquus, qui habet in consilio fidem: Mimus est Publij, & rectè habet.

Etiam hosti fides seruanda.

Athenis qui erranti viam non monstrauerat, publice maledicebatur.

Errantem quoque.) Seu, vt exulib. & naufragis benefaciamus: seu, vt peregrinantib. & viatoribus viam ostendamus. Erranti autem viam non monstrasse Athenis, publicis execrationibus sancitū fuerat: id est, vt publicè illi malediceretur, & optaretur pœna diuina: quemadmodum scribit Cicero libro tertio Officiorum.

Melius est.) Vt sit quasi ratio præcedentis præcepti. debes enim quibuscunque potes officijs, potius homines tibi amicos facere, quam eosdem inimicos habere.

Suidæ philologia.
Principijs obstandum.

ἀρχόμενον.) Vt in versu veteri dicitur, qui in Suidæ philologia, opere amplissimo, & doctissimo thesauro bonarum rerum incomparabili, refertur, vndecunque etiam: ἀρχὴν ἰᾶσθαι πολὺ λῷον, ἢ ἐπὶ τελευτῇ. quem versum Latinus poëta reddidit:

Principijs obsta, sero medicina paratur:

Cum mala

Cum mala per longas conualuere moras.

Neq; à feris.) Docet, ne quis carnem vel putridam, vel à feris adesam, quæ lupis & canibus debetur, seu vendat, seu manducandam proponat: quemadmodum sæpè solet fieri ab impostoribus. & nos exempla in eam sententiam aliquot commemorare possemus.

Venena.) Id est, noli venenis seu φίλτροις, seu quoquo modo paratis, vel etiam quomodocunq; porrectis venenis, nocere hominibus. quemadmodum Mithridates rex Ponti, vt hostes prosequentes necaret, aquas veneno infecit: Iugurtha quoq;, quemadmodum scribit Salustius de bello Iugurthino, fontes & pabula veneno corrupit in Aphrica: quo stratagemate, sed scelerato, & Iuba rex Mauritaniæ à Romanis victus (vt est apud Plutarchum in vita Cæsaris) fertur vsus. Nec minus culpandi veniunt, qui de venenis prolixa etiam condiderunt commentaria: quod & Galenus, medicorum princeps, improbauit, & imitari nunquam voluit, quemadmodum id de se prædicat lib. 10 de facultatibus medicamentorum simplicium. Atheniensibus autem vsitatum supplicij genus fuit, morte condemnatos veneno interimere: quemadmodum id docet Socratis mors, de qua Plato, Diogenes & alij meminerunt: Theramenis quoque, quod scribunt cum Xenophonte Cicero.

Mithridates, Iugurtha, & Iuba, fontes & pabula veneno corrupe-runt.

Galenus nunquam voluit scribere de venenis.

Veneno tollere condemnatos, vsitatū supplicij genus fuit Atheniensibus.

μαγικῶν βιβλων.) Prohibet abstinere à diabolicis & impijs libris & artibus. Cæterum Magiæ nomen olim non fuit infame, vt nunc est. Magi enim non erant plebeiæ sortis homines, sed philosophi & eruditi, & apud Persas, Aethiopas, Chaldæos ac Indos ex regia stirpe proceres, quemadmodum id quoq; ex Herodoto clarum est: quiq; in secretioribus philosophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, sagacissimi sympathiæ rerum naturaliū & diuinarum exploratores fuerunt, ex quarum sympathia & antipathia admiranda & vulgo incredibilia opera producebant. Et tales Magi plerīq; veterum poëtarum fuerunt, Orpheus, Musæus, Hesiodus, Homerus, &c. Tales proculdubio etiam fuerunt, qui stella duce ad Christum profecti è Persia venerunt. Et quæ in eam sententiam de Salomone quoq; & Mose prodiderint veteres, leguntur apud Euseb. lib. 8. cap. 2. Ecclesiasticæ historiæ. Plin lib. 30. cap. 1. Iosephum quoq; lib 8. ἀρχαιολογίας cap. 2. & Crinitum lib. 9. cap. 15. ex antiquorum monumentis repetita. De Magia verò incantatrice & diabolica, ac ipsius speciebus & effectibus, vide quæ luculenter scribunt Plinius

Magi quid fuerint apud Persas, Aethiopas Chaldæos ac Indos.

Veteres poëtæ magi.

Magi, qui stella duce ad Christum venerunt.

Salomon magus.

De magia, eiusque speciebus, qui autores præcipuè scripserint.

Plinius libro 30. Peucerus in libro de Diuinationibus, opere erudito, vbi omnes diuinandi formæ luculentissimè exponuntur: & Langius quoque, vir admiranda eruditione, plurimaq; lectione, in Epistolis Medicinalibus, opere erudito, vario, iucundo ac multiplici, maximè verò Epistola 32. Itē 71. & 72. & Cardanus in opere multiscio & laborioso de Rerum varietate, lib. 16. Quid verò incantationes possint, tum alij poëtæ plerique omnes meminerunt, tum maximè Apollonius in Argonautica id docet historia: quemadmodum nos quoque in nostris in eum autorem commentarijs ostendemus.

Incantationes quid possint.

Neandri in Apollonium expositiones.

Infantibus.) Per infantes, omnes eos intelligit, qui sunt dolis & iniurijs obnoxij: quales sunt simplices, pupilli, viduæ, pueruli, &c. quos non lædendos esse præcipit.

Fuge verò.) Id est, omnia illa declinato, quibus tandem bellum solet oriri: seu, bellum aliàs vltrò adesse solet, non opus est id accersere contentionibus & dissidijs. Vide prouerb. Mala vltrò assunt.

Ne malum.) Mali non iuuandi beneficijs, quòd & ea pereant, bonis ea detrahantur, ipsiq; in ocio & improbitate magis confirmentur. Vide prouerb. In aqua sementem facis, In saxis seminas, Arare littus, Harenæ mandas semina, & similia, quib. inane studium significatur.

Labora sudans.) Labor præcipitur, addita ratione: vt proprium acquiramus, ne furemur, aut more parasitastrorum, de aliena viuamus quadra, quòd obijcitur tollentes, contumelijs adhæc affecti. Vide prouerb. Ocium & cibus alienus: item, Viro esurienti necesse est furari. Homines enim nihil agendo, malè agere discunt: quemadmodum rectè se habet sapiens illud M. Catonis oraculum apud Columellam, lib 11. de Re rustica. Et, vulgò dicitur, Ocia dant vitia. item, ἐξ ἀπραξίας πράγματα.

Homines nihil agendo, malè agere discunt.

Est enim in vita.) Eò verò miseriæ peruentum est in his rerum omnium difficultatibus, vt sint plurimi homines boni & laboriosi, qui querantur nihil esse quod faciant.

Nulla enim res.) πόνοι γὰρ τοῦ ζῆν ἡδέως ἡγεμόνες, quemadmodum Cyrus apud Xenophontem id suis occinit militibus, ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ γίνεσθαι affirmans. Vide prouerb. Dij facientes adiuuant: item, Cum Minerua manum quoq; moue: &, Neq; mel neq; apes: item, Tentantes ad Troiam peruenerunt Græci: ac, Exercitatio potest omnia. Similiter, Manum admouenti fortuna est imploranda: sic, Ni purges & molas, non co-

Labor tranquillæ & iucundæ vitæ autor.

non comedes: &, Qui vitat molam, vitat farinam. τῆς ἀρετῆς (enim) ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν, vt Hesiodus rectè scripsit. & hoc loco Phocylides, πόνος δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέλλει: id est, virtus & alia bona parantur & crescunt laboribus.

Dij sudorem posuerunt ante virtutem.

μύρμηκες.) Duo exempla addit de apibus & formicis, animalculis & laboriosissimis, quorum exemplo etiam sacræ literæ ad laborem excitare solent. Cæterùm de apibus, ipsarum studio, solertia & mirabili politia, scriptus est totus 4. lib. Georgicorum Virgilij. Aristoteles quoque de ijs plurima prodidit in Animalium historia: item Plinius luculenter pluribus locis, maximè tamen lib. 11. per aliquot capita: Aelianus similiter in sua animantium historia græca, præcipuè lib. 5. Columella de Re rustica lib. 9. & Palladius de Re rustica, non in vno loco. Cardanus quoque de Rerum varietate lib. 7. totam apum historiam succinctè & eruditè perstringit, ex aliorum libris repetitam. Et quis tandem scriptorum non apum interdum meminit? vt Xenophon in Oeconomico, Isocrates in suo Demonico: dum eos quos instruunt, apibus conformes fieri volunt. Quintilianus quoque ipsarum Declamatione 13. longiore etiam narratione meminit. Cum Aratum etiam Solensem duodequadraginta annos nihil aliud egisse constet, quàm vt earum mores tum obseruaret, tum scriptis mandaret: idque eo tempore faceret, cum sexcenti apum scriptores nondum deperditi adhuc extarent: quemadmodum id quoque meminit in sua Animalium historia, opere mirando, laborioso, vario & philologico, Conradus Gesnerus, polyhistor ille meritò suspiciendus. De formicarum quoque ingenio plerique horum scriptorum meminerunt.

Autores qui apum historiã scripserint.

Aratus Solensis duodequadraginta annos impendit apum considerationi.

Sexcenti apum scriptores numerati.

Gesneri animalium historia, opus mirandum & philologicum.

Qui authores de formicis scripserint.

Ne maneas.) Sequuntur nunc præcepta de coniugio, de vxore ducenda, & vitandis omnibus libidinibus & nuptijs incestis, à quibus natura quoque quisque abhorrere debet. De coniugio autem, etiam apud Ethnicos, & eius vsu, multa reuerenter & honestè dicta leguntur. Plato ideo iubet ducere vxorem, vt quisque Deo pro se alium relinquat cultorem. sic enim scribit de Legibus 6. χρὴ τῆς ἀειγενοῦς φύσεως ἀντέχεσθαι, τῷ παῖδας καταλείποντι, ἀεὶ τῷ θεῷ ὑπηρέτας ἀνθ' αὑτοῦ παραδιδόναι. Hierocles verò in libro de Nuptijs sic: ὁ μὲν πεῖραν ἐσχηκὼς γαμετῆς γυναικός, καὶ τῶν τέκνων, ἄγευστός ἐστι τῆς ἀληθινωτάτης καὶ γνησίου εὐνοίας. Vt prætereamus tum multas aliorum de coniugio sobrias disputationes, tum quæ maximè ab Aristotele, Xenophonte & Plutarcho ea de re sapienter præcepta sunt.

Ethnicorum de coniugio sententiæ.

Vxor quare ducenda secundum Platonis sententiam.

Hieroclis de nuptijs probatissima sententia.

Laudes coniugij apud Hebræos amplissimæ.

Hebræi verò laudes coniugij amplissimè prosequuntur, in Arba autem Turim libro 3. omnium copiosissimè. Hinc apud eos etiam vulgò iactatæ sunt parœmiæ loco sententiæ istæ: Nihil est bonum nisi mulier: item, Cuicunque non est vxor, is non est homo: & iterum, Qui fructum ex se non edit, assimilatur effusori sanguinum: &, Qui habitat sine vxore, est sine bono, sine benedictione, sine cohabitatione, sine lege & sine pace, &c. Ac huiusmodi multa similia inuenias in Hebræorum commentarijs, quæ quemadmodum in ea lingua sunt dulciora, ita quoque plus feriunt lectores.

Babylonij prostituunt suas vxores.

Cypriæ virgines corporis prostitutione dotem quærunt.

μὴ προαγωγεύσῃς.) Apud gentes quasdam turpissimæ & teterrimæ coniugiorum leges fuerunt, ab ipso diabolo dictatæ: quemadmodum Babylonijs, quarũ mulieribus præceptum lege fuerat, vt ad Veneris templum desidentes, cum externis viris consuetudinem haberent: vt scribit Herodotus libro primo. Et Cypriæ virgines corporis publica prostitutione ad littus maris exeuntes, dotẽ ante nuptias quærebant: quemadmodum suprà ex Iustino lib. 18. indicauimus.

Epicurus nec à matre abstinere iubet.

Alcibiades, Pisistratus, & Nero, Epicuri præceptũ sequuti.

μητέρος.) Epicurus nec à matre abstinere iussit, ipse præco diaboli: quemadmodum scribit Theophilus lib. 2. contra gentes. Quæ item de Alcibiade Atheniensi, illo vndecunque etiam celebrato, recitant Athenæus & Xenophon: de Pisistrato Herodotus: Nerone quoque, portento illo impurissimo, cloaca sathanæ, Pausanias cum Suetonio, in eandem Epicuri sententiam, & de alijs huiusmodi pestibus alij: quis pius posset illa commemorare, sine piarum aurium offensione? Verùm ab his horrendis turpitudinibus etiam bruta animalia abhorrent: vt de camelis scribit Aristoteles, cos οὐκ ἐπιβαίνειν μητέρα.

Cameli non inscendunt matrem.

Coniugium cum sorore quomodo concessum.

Regi si libeat, licet.

Ptolemæus Philadelphus vxorẽ habuit sororẽ Arsinoen.

μηδὲ κασιγνήτης.) Huc pertinent, quæ Herodotus scribit lib. 2. de Persarum rege Cambyse. cui roganti consiliarij respondent se nullam legem inuenire, quæ concedat coniugium cum sorore: sed se aliam legem inuenire, videlicet τῷ βασιλεύοντι περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βούληται: id est, Persarum regi licere facere quæ vellet. Quemadmodum Caracallæ quoque Cæsari, recusanti incestum, nouerca dicit: Si libeat, licet. Sic sororem duxit Arsinoen Ptolemæus Philadelphus, rex Aegypti aliàs laudatissimus, vtpote Musarum exulum hospes. Quod coniugium cum Sotades poëta hoc ænigmate taxasset, οὐχ᾽ εἰς ὁσίην τρυμαλιὰν ὠθεῖς τὸ κέντρον, in plumbeo vase conclusus, in mare demersus est: authore Athenæo, Plutarcho quoque in παιδαγωγίᾳ.

Neque

Neq; mulier.) Id flagitium sceleratissimum & horribilissimum, etiam Iuuenalis Satyricus in sui temporis diuitibus insectatus est versibus, Satyra 6.

μηδὲ τικοῦσα.) Quemadmodum id veteribus vsitatissimum fuisse, etiam ex Terentio nouimus. Sic exponitur Cyrus infans, rex deinde Persarum factus: vt scribit Herodotus libro primo, quãuis Xenophon de ea expositione nihil prodat. Sic quoque Romulus & Remus fratres expositi, & à lupa educati: vt scribit Plutarchus cum Liuio. Sic Pindarus, Lyricorum ille princeps suauissimus & castissimus, in Bœotia expositus, ab apibus pascitur: vt meminit Dion oratione 65. Alios etiam expositos & infantes, dracones, aues, &c. pauerunt: quemadmodum apud Pausaniam, Aelianum in Varia historia, græcos poëtas & horum interpretes innumera penè exempla leguntur. Quin ipsum quoque Iouem in Ida monte Cretæ expositum sus lactauit: quemadmodum est apud Athenæum lib. 9. seu leones educarunt, vt Oppianus scribit in principio lib. 3. de Venatione.

Exempla expositorum infantum quod veteribus vsitatissimum fuit.

Neq; quu.) Vxorem præcipuè grauidam, non inclementer tractandam: cum non sit mariti famula seu mancipium, sed bonorum socia: ideoque non ex pedibus ipsius, sed latere desumpta.

Lectis turpibus.) Id est, dum sequeris alienos lectos, non seruans datam fidem. *αἰσχυντοῖς*, reuerendis: quasi diceret, in coniugio honestè, & in pace cum vxore viuendum, sine contumelia.

μηδ' αὖ παιδαγόνον.) παιδαγόνον, id est aptum ad generationem, ad coniugium. Id legibus duodecim tabularum etiam cautum fuit, his verbis: Si puerum quis castrauerit, licet preciosiorem fecerit, quadruplum præstato. Fuit verò ea res valdè vsitata veteribus: & mercatores sunt inuenti, qui castrandis adolescentibus, iisque vendẽdis victitarent. quemadmodum apud Herodotum exemplum est memoratu dignissimum, de Hermotimo Sardensi mercatore, & Pannonio eunucho Xerxis lib. 8. Aliud quoque exemplum castrati adolescentis formosi à rege Assyrio, est apud Xenophontem lib. 5. de Pædia Cyri. Ab eunuchis autem regum principumque vxores & liberi custodiebantur. quin ipse quoque Cyrus eos corporis sui custodes constituit, quemadmodum scribit Xenophon: quòd (vt scribit Herodotus lib. 8.) eunuchi preciosiores fuerint apud barbaros, non castratis, in omni genere, fidei gratia.

De consuetudine castrandi adolescẽtes formosos.

Eunuchorũ quis vsus apud veteres.

Eunuchus Neronis Rhodogune.

Et Nero, organum illud electum sathanæ, eunuchum habuit Rhodogunen, muliebri ipsi quoque indito nomine, quem vxoris loco habuit, palàm exclusa priore, qui & amiciebatur vt mulier. Denique magni honores propositi sunt, & immensa pecuniarum copia, si quis illum facere posset mulierem: vt scribit Dion Chrysostomus oratione 21. Meminit quoque Philostratus, si rectè memini, in Iconibus.

Exempla præ amore decumbentium, & tabescentium.

Neq; in amorem.) De insano & furioso amore hæc dicuntur, vbi præ amore homines contabescunt etiam, & decumbũt: qualia ea sunt quæ leguntur de Antiocho Seleuci regis Syriæ filio: item vxore Boëtij, viri Romani & consularis: apud Galenum lib. 1. Prognosticon, itẽ lib. de Prænotione: & Valerium lib. 5. Seu etiam de seipsis crudelius statuunt: qualia apud poëtas, Theocritum & alios, leguntur exempla. Quia verò amor non Deus est, sed affectus perniciosus, & turbatio misera animæ, coërceri facilius ille furor debebat. Non (enim) Deus, vt perhibent, Amor est, sed amaror & error: quemadmodum Mantuanus alicubi scribit in Eclogis.

Amor non deus est, sed amaror & error.

Quisque debet temperare ab alterius coniuge, secundum Platonis etiam præceptum.

Sed dilige tuam.) Idem & Plato præcipit lib 8. de Legibus, cum ait: *μηδένα τολμᾶν, μηδενὸς ἅπτεσθαι, πλὴν γαμετῆς ἑαυτοῦ γυναικός:* hoc est, Nemo debet aliam attingere, præter legitimam suam vxorem. Consimilis locus est in Odyssea Homeri, vbi simile coniugium precatur Vlysses Nausicaæ, Alcinoi regis Phæacum filiæ. Et quæ ex Apollonide referuntur apud Clementem, & Stobæum, hoc loco commemoranda sunt:

Laus summa coniugij amici & concordis.

οὐ χρυσὸς, οὐ τυραννὶς, οὐ πλούτου χλιδὴ
τοσοῦτον εἶχε διαφόρους τὰς ἡδονὰς,
ὡς ἀνδρὸς ἐσθλοῦ καὶ γυναικὸς εὐσεβοῦς
γνώμη δικαία, καὶ φρονοῦσα ταὐτὰ.

Filiæ Scedasi stupratæ a duobus Spartanis adolescentibus.

Violenter puellas.) Quale est celebratum illud, quod Plutarchus scribit de filiabus Scedasi in Leuctricis habitãti, & duobus Spartanis, in Amatorijs narrationibus, in vita etiam Pelopidæ, & Pausanias in Bœoticis, vbi etiam quædam aliter narrantur.

Quid in coniugio spectandum.

μηδὲ γυναῖκα.) Non in coniugio dotes spectandas, sed probitatem, pietatem, & similes virtutes. iuxta præceptum etiam Xenophontis in Oeconomico, *οὐ τοῦτο δεῖ λογίζεσθαι, ὁπότερος ἄρα ἀριθμῷ πλείω συμβέβληται· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ εὖ εἰδέναι, ὁπότερος ἂν ἡμῶν βελτίων κοινωνὸς ᾖ.* Vide prouerb. Aequalem tibi vxorem quære. quemadmodum apud Ouidium Deianira quoque consulit,

Si qua voles apte nubere, nube pari.

Seruis

Seruis verò vxori.) Quemadmodum in Plauti Aulularia idem quoq; sentit Megadorus diues, dum ait:

> *Nam quæ indotata est, in potestate est viri:*
> *Dotatæ & damno & malo mactant viros.*

Indotata potius ducenda, quam dotata.

Quod quia pauci considerant, sequuntur Satyricum illud:

> *Protinus ad censum, de moribus vltima fiet Quæstio.——*

Et Plautinum illud: Dum dos sit, nullum vitium vortitur vitio. Puellæ quoq; contrà rectè scriptum putant, quod in versu vetere, qui refertur apud Pollucem lib. 9. dicitur:

ταὶ ἀρεταὶ καὶ ταὶ σοφίαι νικᾶντι χελῶναι. id est, pecunia. antiquitùs enim Peloponnesiorum nomisma insculptam habebat testudinem. Et apud Homerum in Odyss. *π. γήμαιθ᾽ ὅσκεν πλεῖςα πόροι.*

Dos prius quam mores consideratur.
Virtute præditus, sed inops, a puellis spernitur.
Peloponnesiorum numisma quale fuerit.

ἵππους ἢ εὐγενίας.) Eundem locum ijsdem propemodum verbis Theognis quoq; in suis Gnomis exposuit.

μηδὲ γάμῳ.) Polygamiam prohibet hic versus, quæ gentibus fuit vsitatissima, præcipuè regibus & principibus (quēadmodum Cicero alicubi scribit) quorum aliqui trecentas vxores habuisse leguntur, vt est apud Athenæum etiam lib. 13. vbi quoq; hæc Aristotelis verba leguntur, de eodem negocio: *οὐ εἰκὸς εἰς χρῆσιν εἶναι τὸ πλῆθος γυναικῶν, ἀλλ᾽ εἰς γέρας, ἐπεὶ οὐδὲ τὸν πολὺν οἶνον εἰς τὸ μεθύειν παρεσκευάζοντο.* Fuit autem polygamia legibus permissa gentibus, *διὰ σπάνιν τῶν ἀνθρώπων:* quemadmodum ibidem docetur. Laërtius quoq; in vita Socratis, idem similiter prodidit.

Polygamia veteribus vsitatissima.
Veteres reges ad quid tot vxores habuerint.
Polygamia quare permissa gentibus.

Liberis verò tuis.) Id est, non sis ipsius tyrannus, aut carnifex: sed mitis, humanus, placabilis: ita tamen quoq;, ne nimia mansuetudine & indulgentia neruos & vires ipsorum, quemadmodum Quintilianus loquitur, enerues & frangas, & ad vitia ipsorum nimium conniueas. Hebræi patrem אב vocant, ab אָבָה, quod desiderio & studio amicè, honestè & rectè consulendi suis liberis perpetuò flagret, non ipsorum odio ardeat.

Quid pater Hebræis significet.

Castiget filium mater.) Quòd natura matres filiorum amantiores sint quàm patres, leuiusq; ira accendantur, causæ tum notæ sunt, tum exponuntur etiam apud Athenæum & Quintilianum Declamatione 8.

Aut etiam seniores.) Seu præceptores, quòd & ij minus moueantur & turbentur, quàm ipsi parentes, quos liberorum peccata plus irritant & commouent.

μὴ μὲν ἐπ᾽ ἄρσιν.) Apud Lacedæmonios non turpe fuit comam alere, seu capillos gestare prolixos: nec cuilibet id licebat,

Comam alere apud quas gentes honestum fuerit.

cebat, nisi ingenuis: vt sæpè apud Plutarchum id scribitur. Prouerbio etiam apud Suidam ex Aristophanis versiculo idem indicatur: Seruus cum sis, comã geris. Vult autem poëta aliter ornari virum, aliter fœminam: quemadmodum & Xenophon id præcipit in Oeconomico suo. tametsi contrariũ obseruent tum in ornatu, tum alijs rebus multæ gentes. vt Galli quæ mulierum sunt, mulieres verò quæ virorum sunt, faciunt opera: vt Strabo indicat. Et Tibareni, qui populus sunt Asiæ, postquã peperit vxor, ipsi in lecto vbi puerperã quiescere conueniebat positi, ab vxore puerpera mollissimè cibo & balneis, puerperis conducentibus, tractantur: vt est apud Apollonium lib. 2. Argonauticæ historiæ.

Aliter ornetur vir, aliter fœmina.

Alicubi quæ mulierum sunt, viri faciunt, & contra.

Tibarenorum consuetudo in puerperijs.

Pueri verò formosi.) Præcipiunt hi quatuor versus parentibus vt sollicitè liberorum suorum pudicitiam custodiant, præcipuè formosorum. Forma enim etiamsi præclarum Dei donum sit, quemadmodum aliæ res bonæ, plerisq; tamen occasio est faciendi contra pudicitiam.

Cognatis.) Quòd cognati amandi, & cum eis concordia exercenda sit. Vide prouerb. Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ: item, Concordia fulciuntur etiam opes exiguæ.

Reueritor verò canos.) De senibus patris loco habendis & venerandis, quòd sint communes & quasi publici parentes, ij præsertim qui præsunt.

γαςρὸς.) De seruis humaniter tractandis, non contumelia afficiendis, non aspernandis, aut ruderum instar habendis, hi quinque versus præcipiunt. Notus est versus Hesiodi, quem Pitthea auum maternum Thesei semper in ore habuisse, & commendasse scribit Plutarchus in Theseo: *μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔςω.* Da seruo quantum sufficit, *τακτὰ* ordinata, dimensum, Græci *χοίνικα* vocabant (de quo in prouerbio, Chœnici ne insideas) *ἵνα τοι καταθύμιος εἴη*, vt tibi faciat omnia secundum animi tui sententiam: vt seruum, non hostem habeas, quemadmodum in prouerb. dicitur, Totidem hostes, quot seruos habemus.

Quem versum Hesiodi celebrarit Pittheus, auus maternus Thesei.

ςίγματα.) Vult cum modo puniri seruum delinquentem, non ludibrij aut contumeliæ gratia stigmatis vultum ipsius inuri, quod veteribus vulgatissimũ fuit seruorum ac mancipiorum supplicium: quemadmodum Atheniensium mancipia publica nota notabãtur, vt scribit Xenophon in lib. de vectigalibus. Captiui quoq; cauterio signabantur: quemadmodum Samij captiuis Atheniensibus noctuam in frontibus inusserunt: cum ante quoq; Athenienses Samiorum captiuis

Vulgatum seruorũ supplicium veteribus quod?

Atheniensium mancipia publica nota notabantur.

Captiuorũ frontibus signa inurebantur.

samænam,

samænam, hoc est, nauim inussissent: quemadmodum id scribunt Plutarchus in Pericle. & Aelianus lib.2. Variæ historiæ. Flagitiosis quoq; notæ inscribebātur & literæ, quemadmodum Seneca commeminit de Philippo Macedone, qui militis naufragi, & ingrati deinde hospiti rustico, qui eum amicè exanimem & miserū fouerat, fronti iussit inscribi, HOSPES INGRATVS. lib.5. de beneficijs. Quinetiam Thraciæ genti nobilitatis loco censebatur, prætulisse frontem notatā punctis, vt autor est Herodotus: quæ quia literarum formam quandoq; ostentarent, non stigmatici modò, seu stigmatiæ eiusmodi inusti, sed & literati dicebantur, & inscripti. Vnde inscriptos vultus apud Plin lib.18.ca.13. Vide prouerb. Samij literati: item, Samij mores: &, Thraciæ notæ. Cæterùm de seruis quo loco sint habendi, multa rectè quoq; præcipiuntur à Platone lib.6. de Legibus. Apud Athenæū quoq; lib.6. Macrobiū in Saturnalib. lib.1. cap 11. plurima plurib. de seruis dicuntur. Vide etiam prouerb. Nullum ociū seruis: itē, Omnis herus seruo monosyllabus: &, Sale emptum mancipium.

Flagitiosis notæ & literæ insculpebantur in facie.

Alicubi nobilitatis loco habebatur, præferre frontem notatam stigmatibus.

De autoribus qui monent, quomodo serui sint habendi.

Maledictis incessans.) Vel præcipit hoc alijs, ne seruum, quia seruus est abiectæ & contemptæ conditionis, sine causa deferant apud eum cui seruit, vt plagis afficiatur. Vel, ne dominus ipsum conuicijs laceret, & accuset apud magistratum, tantum vt miserum eo magis exerceat.

Accipe consilium.) Nullius consilium aspernandum. Vide prouerb. Rusticanum oratorem ne contempseris: item, Sæpè etiam est olitor valde opportuna locutus.

Castitas animæ tuæ.) Id est, Si ad hæc præcepta viues quæ tibi præscripsi, & animam & corpus purum seruabis ab omnibus peccatis & turpibus. Is enim finis doctrinæ de moribus, ac deniq; totius philosophiæ esse debet, vt homines honestatis & æquitatis amantes faciat, vt honestis & bonis lætentur, turpibus verò augeantur: qualem se puerum effecturum respondit, quem erudiendum susceperat, Laconicus ille apud Plutarchum præceptor.

Finis doctrinæ de moribus ac totius philosophiæ quis.

Præcepta.) Arcana autem ea vocat, quòd non passim omnibus talia præcepta nota sint, sine præceptore siue mysta.

περίδρομος.) Germani dicunt, Sie tregt das Heilthum herumb/ist haußhältig/ist selbs Magd. Notæ autē sunt voces prouerbiales, Frons occipitio prior: apud Catonem de Re rustica lib.1. cap.4. item Plinium, Frons domini plus prodest quàm occipitium: libro 18. capite 5. Et eiusdem libri capite sexto: Fertilissimum in agro oculus domini Et Aristotelem libro

Veterum aliquot oracula, quod domini præsentia plurimum semper prosit.

lem libro primo Oeconomicorum,& Plutarchum in Pædagogia,Xenophontem etiam in Oeconomico, si non fallor: ἵππον πιαίνει δεσπότου ὀφθαλμός. Et iterum ibidem: κόπρος ἀρίστη τὰ τοῦ δεσπότου ἴχνια. Et Germanorum vetera & vera ista, Selbst ist der Mann. Et, Wer nicht zusihet / dem nimmer kein gut geschiehet. Non enim satis feliciter solent procedere, quæ oculis agas alienis: quemadmodum peruenustè dixit Liuius.

Agricultura aliarum artiũ mater & nutrix.

Indigens opibus.) Sunt commendatio agriculturæ, quam rectè quispiam (vt est apud Xenophontem in Oeconomico) vocauit τὴν ἄλλων τεχνῶν μητέρα καὶ τροφόν· εὖ μὲν γὰρ φερομένης τῆς γεωργίας, ἔῤῥωνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἅπασαι. ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῇ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι σχεδόν τι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

Veterũ reges & principes agricolæ.

Hinc veteres non priuatos modò, sed reges & principes, agriculturæ studiosissimos fuisse legimus: quemadmodum ibidem Xenophon scribit de Cyro Persarum rege. Cicero quoque in Officijs, de multis heroibus agricolis idem testatur: Homerus de sene Laërte, Vlyssis patre: & Plutarchus cum Plinio, de suis Romanis principibus, qui vbi de causa vbertatis agrorum eius temporis inquirit, sic scribit: Quænam tantæ vbertatis causa erat? Ipsorum tunc manibus Imperatorũ colebantur agri: vt fas est credere, gaudente terra vomere laureato, & triumphali aratore. siue illi eadem cura semina tractabant, qua bella: eademque diligentia arua disponebant, qua castra. siue honestis manibus omnia lætius proueniunt, quoniam & curiosius fiunt. lib. 18. cap. 3.

Quare olim agri fertiliores fuerint quam nunc sunt.

Honestis manibus omnia lætius proueniunt.

Plurimos nobiles.) Idem docet, quod versus Horatij:

Et genus & formam regina pecunia donat. Et iterum:

Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est.

IN PYTHAGORAE ET PHOCYLIDAE CARMINA, OBSERVATIONUM FINIS.

INDEX

IN PYTHAGORAE ET PHOCYLIDAE CARMINA, ET NEANDRI Annotationes

INDEX.

A.

ABortus grauidis cauendus 45
in Accusationib. audienda etiam altera pars 51.52
Adulatores cauendi 39
de Adulatoribus, ipsorum ingenio, moribus atq; nominibus 88.89
Aduena pari ciuibus honore digni. 35
Aduerbia cum articulis, pro nominibus 63
Aeneas Platonicus 11
Aequale diuturnum & stabile 94 (41
Aequabitas in omnib. optima
Aequalitas nō parit bellū 94
Aeschinis facundia 54
Aesopi fabellæ edisci à pueris solitæ 11
Aesopū nullū vnquā fuisse 55
an fuerit, dubium 84
Aetas fluxa 66
de Aetna carmen, an sit Virgilij 81
Affectus corrigendi 35
Affectus etiā pro dijs culti 70
Affectus rationi vt obtemperēt, philosophia summa 71
Agapeti parænetica sententia 10
Ager, copiæ cornu 49
Agri emolumenta ibid.
Agri quare olim fertiliores fuerint, quàm nūc sunt 104
Agricultura aliarum artium mater & nutrix ibid.
Agricultura cōmendatio. ibi.
Agricultura studiosi apud veteres, etiā reges & principes. ibid. (quale 18
Alcameni redditū oraculum
Alcibiadis incestus 98
Alexander M. alterā aurem reo seruare solitus 81
Alexandri M. de non excoriandis subditis apophthegma 88
Alexandri Seueri dictum 21
Altera etiā pars audienda ib.
Amalthea capra 48 (85
Ambitio malorum causa 84.
Amicitias silentio dirimi 20
Amici vitia noris, non oderis
Amici qui faciendi 27 (71
Amici quidam potus cibiq; causa 39
Amor nō deus, sed amaror et error. 100 cæcus affectus 45 (37
Amor turpis aut honestus qui
pra Amore decumbentiū & tabescentiū exempla 100
Anacharsidis dictum 83
scripta 13
Anacreon quo tempore floruerit. 24
Anima immortalis 39
Animæ immortalitatē principio omnes saniores ethnicos docuisse. 78.79
& qualiter ea à veteribus asserta 92
Anima in mortuis incorrupta 39
Animarum gubernator Deus ibid.
Animus, Dei radius 78
Anthologici & ἀνθολογίας titulo editi à Neandro libelli 11
Antigoni ad vetulā, felicem se prædicātē, respōsum 86
Antiochi regis amor 100
Aoristi secundi vsus pro futuro 41 (studiū 43
Apis industria & laborandi
Apum historia à quib. descripta 97
Apitij Romani luxus 74
interitus ibid.
Apollinis oraculum de animæ immortalitate, & quòd ea vitæ domina sit 79
Apollinis oracula quanti habita veteribus 17
Apollinis templi vestibulo inscriptum carmē quale 73
Apollini etiam vsurpati, Hesiodi, Phocylidæ, &c. versus 17
Apollinem Homero dictasse sua carmina 80.81
Apollonius à Neandro expositus. 96 (tiones 23
Apollonij Tyanæi peregrinaApostolis quid potiss. studio fuerit 15
Appion Grammaticus Homeri manes ab inferis euocat in colloquium 82
Aqua intractabilis 39
Aquā cribro hausisse Tutiam

virg. Vestalem 82
Aquas veneno inficientium exempla 95
Arati carminis principiũ 76
Aratũ Solẽsem XXXVIII. annos impendisse apum considerationi 97
Arboreis fructibus quondam homines victitasse ante vsum frumenti 36
Arcanum continendum 33
Arcana pracepta 103
Archaologium Neandri 36
ἀργὴς, ἀργίπους 40
Argus canis Vlyssis ibid.
Aristologia titulo confecti à Neandro libelli 11 (10
Aristotelis de virtutib. libellus
Aristotelis Elegia 13
Arsenius Monẽbasia archiep. 13 (pta 98
Arsinoe Ptolemao fratri nude Artib. indicẽt artifices 88
ἄρουρα, ἀροῦν, ἄρος 42
Asinini lactis balneo vsa Poppea 74
Assiduitatẽ nihil nõ posse 20
Astrologia quãtũ tribuẽdũ 77
ἀταῦαλον, αταῦαλία 93
Athenagoras 11
Athenai Dipnosophista, cornucopia 48
Athenai locus 50
Atheniensibus captiuis noctua frõtib. inusta a Samijs 102. 103 (nesius. 92
Atheus philosophus Proco-
ἄδευκτος 74
ἄφρατον 43
Auaritia hominibus malorum causa 18. 34 omniu iniustitia mater 35
Audacia nimia ibid.
Aues non simul omnes è nido auferenda 37
Augustinus Steuchus 16
Augustini librorum de ciuitate Dei prastantia 48
Aureum pro pretioso 26
Aurea carmina Pythagora, quale scriptum 24 cur sic dicta 26
Aure altera seruanda reo 81
Aurum qua mala comitentur in Aurũ inuectiua 35 (85
Aurum, malorũ dux, vita pe-
αὐθαίρετα 77 (stis 35
αὐτόχυτος 39
αὐτὸς ἔφα 76
Axiochus Platonis liber an γνήσιος 93 (64
Axiochi Platonis argumẽtum

B.

Babyloniorum mulieres publicè prostitui solita 98
Basilius cur Magnus dictus 10 cur varius ethnicorum testimonijs vsus 53
Basilij M. Moralium summarum liber 10 (ibid.
Basily imperatoris paraneses
Bellum non accersendum 96
Ben Syra sententia 8
Benefactores beneficijs vincendi 88. 37
Beneficium asperè datũ, panis lapidosus 83 (los 41. 96
Beneficiũ nõ cõferendũ in ma
Beneficiũ tardũ ingratũ 87
Biblia serius in Graecũ translata 80
Bibliandri liber de Ratione communium omnium linguarũ 8
βιοφθίγε 34 (guarũ 8
Bis dat, qui citò dat 87
Boëtij vxoris amor 100
Bona omnia parari laboribus 96. 97 (na 35
Bonarum rerum imitatio bo-
Boni viri officium 75
Bonum virũ quomodo Deus sibi praparet 72
Bonum virum vtramq; fortunam rectè ferre 92
Bonorum apud veteres pracipua, eorumq; ordo 73
Bonis rarò mala accidere 72
Bonos post hanc vitam in calo versaturos ibid.
Bouem aratorem cur veteres non mactarint 94
βρέφος 44
βρυτὸν 80
Bruma vnde dicta 44
Bruta pro dijs culta 70

C.

Cacus ducẽdus 33 (luit. 35
Cades etiã iusta manum pol-
Calattis nullus deus cultus 70
Calanus Indus 91
in Calecutia diabolũ coli pro deo 70 (72. 75
Calumnijs ne perturbemur
Cambysa incestus 98
Camelos ab incestu abhorrere. ibid. (45
Capilli pueris non crispandi
Captiui cauterio signari soliti 102
Caracalla incestũ recusanti, quid respõsũ a nouerca 98
Caro vel putrida, vel à feris adesa, nõ vendenda, nec ad edendũ apponenda 95
Carnium vsum cur Pythagoras prohibuerit 78

Cardani de Rerum varietate libri 48. 96
Carpatij episcopi κεφάλαια parænetica 9 (da 82
Castitas in omni vita seruan-
Castrandi adolescentes formosos mos apud veteres 99
interdictus duodecim Tabularum legibus ibid.
Catinus argenteus liber 8
Cato quomodo eruditus euaserit 75
Catonis apophthegma 96
Catonis Distich[a], & Valla de ijsdem iudicium 21
Causæ arcanæ cur ethnicis vocatæ, & quæ 72
Cebetis tabula 57
Celij Rhodigini Antiquarum lectionum præstantia 48
Celtiberis innominatus deus cultus 70
quæ Certa, sequenda 21
χαριγλωτίζοντες 88
χεὶρ χεῖρα νίζει 64
χιλιῶναι nummisma 101
Chilonis Lacedæmonij elegia
χοῖνιξ 102 (12
χρεὼν 28
χρυσὸς 87. 88
χρυσολόγοι 89
Christomystes 80
Christus, fons omnis sapientiæ, quali docendi ratione vsus maximè 15
Chrysippi iustitiæ imago 81
χρυσοῦς aureus vnde dictū 26
Chrysostomus cur rarius ethnicorū testimonijs vsus 53
Cibum apud Homerum à sacrificijs auspicantur 76
Ciceronis peregrinationes 23
Ciuitas quomodo felix esse possit, oraculum 18
Cleōbroti Ambraciotæ mors
Cleopatræ luxus 74 (90
Cœlibatus inglorius 43
Cognati amandi 102
honorandi 27
Colchi suos mortuos ab arborib. suspendere soliti 90
Comā alere apud quas gētes honestū fuerit 101 102
Communio Platonica 84
Conatus exitiosus qui 37
Concordiæ studendum 84
Condimentorū optimū ignis 64 (lam summa 100
Coniugij amici & concordis
Coniugio concordi nihil dulcius 45 (tentia 97
de Coniugio, ethnicorum sen-
in Coniugio honestè viuendum 99 (100
in Coniugio quid spectandum
à Coniuge alterius abstinendum 100
Coniugiorum leges quædam apud gētes turpissimæ 98
Conscientia etiam metuenda mali quid facturo 71
Consentientes improbis sæpe vnà perire 41
Consilium malum ipsis consultoribus plerunq; pessimum 19. 20 (20 103
Consiliū nullius aspernandum
Consilio melius vincere quàm iracundia 87
Consultandum ante opus 29
Continentiæ cōmendatio 71
Cōuiuari veteres nō soliti, nisi dijs prius placatis 76
in Conuiuio quæ agenda 30
Cor à lingua ne dissentiat 35
P. Cornel. Scipio 65
Corpus hominum è terra, in puluerem redire 39
Corpus in terram verti, spiritum alta petere 91
Cretes semper mendaces 21
Crœsi in vinculis exitus 83
Crœso redditū oraculū quale 18 (goras 23
Crotone commoratus Pytha-
Crucis bonorū causas ethnici quia ignorāt, arcanas vocāt
Curia, messis aurea 81 (72
Curiositas γλυκόπικρος 73
Cylindrus, κυλινδεῖν 29
Cypris cur dicta Venus 36
Cypri virgines prostitutione sui dotalem pecuniam parare solitæ 36. 98 (104
Cyrus agriculturæ studiosus
Cyrus diē semper à dijs, ipsorumq; laudibus auspicari solitus 76
Cyrus infans expositus 99
Cyri mors calamitosa 83

D.

Dæmones veterib. Genij 50. (51
δᾶε, δάε 46
δῆλε 28
Deliberandum diu 73
Delphici templi forib. inscripta septem Sapientū sententia 14. 46 (eruerit 91
Democritus cur sibijpsi oculos
Demosthenes seipsū cur necarit 91 (inuentum 55
Demōstratiuum genus à quo
Deus ante omnia inuocandus 75. 76 inprimis colendus 33 (rerum omnium 69
Deus initium, finis & mediū

 Deus

Deus innominatus Celtiberis cultus. 70
Deus nō est malorū autor 77
Deus verus quo nomine 18
Deus vnus sapiens, potens, et perfectè felix 35
Deus volēs benefacere vrbi, dat bonos viros: malè verò, aufert eosdem 87
Dei exemplum homo 78
Dei genus homines sumus 78
Dei in omnibus & ante omnia ratio habenda 19
à Dei inuocatione & cultu res omnes semper exordienda 20
Dei verbum hominis arbitrio & volūtati praeferendū 71
Deo inseruiēdū pro virib. 89
de Deo vno testimonium Pythagorae 30
sine Deo nihil homines posse 76
Dij gentilium, cum eorum ope est opus, non sunt domi, vel dormiūt, &c. 70
Dij gentium ex hominibus facti 69. 70
innumeri, & quales 70
Dij gentium variè culti 69
Dij inprimis colendi 27. 81
secundum legem & verbū ipsorū colendi 70. 71
Deorum auxilio homines omnes egere 77
Deorum gentilium triginta milia Hesiodo 70
Deorum ignotorum ara Athenis ibid.
de Deorum cognominib. Lilij Gyraldi doctiß. liber 36
à Deorum cultu, res omnes exordiendae 69
Dijs gentium etiam homines mactati 69
Dijs conuiciati ferè omnes malè perierunt 92 eorumq́; exempla ibid.
inter Deos nulla inuidia, aut contentio 37
cum Dijs colloqui se cur veteres sapientes finxerint 76 (Deo coli 70
Diabolum in Calecutia pro
Diem veteres semper à sacris & deorum laudibus auspicari soliti 76
Dimensum 102
Dimidium plus toto, quid 16
Dionis Chrysostomi oratio de Regno 57
Doceat, qui didicit 88
Doctrinae de moribus finis quis esse debeat 103
Dodonaei oraculi responsum Atheniensib. datū de supplicibus, exulib. &c. 18
Domini praesentiā plurimum prodesse, multis apud veteres oraculis testatū 103. 104 (vsi 29. 42
Dorica dialecto qui potißimū
Dormientibus poenam minatus oraculo Deus 19
Dormituro, prius opera diei reputanda 29
δός τι, καὶ λάζε τε 64
Dos virginibus prostitutione sui parari apud Cyprios solita 36. 98
Deteus prius quàm mores spectari in ducenda vxore 100. 101
Dosones 89
Draconis legislatoris scripta, siue ὑποθῆκαι 12
Dromoclidis dictum 81
Duodecim tabularum leges, bibliotheca omnium philosophorum 82
E.
Ebrij de rebus grauißimis cōsultantes 20
Ecclesia subiecta cruci 72
Egenti mox succurrendū 33
ἔμβρυον 44
Empedoclis opinio de genijs vnicuiq; homini attributis 43
ἐν pro ἐνεστι 38
ἐνήλυδες 34
ἔφυ pro ἐστί 35
Epicharmus comicus, eiusq́; scriptorum interitus 57
Epicharmi dictum 31. 64. 91
de nō temerè credēdo 87
Epicteti enchiridion 10
Epicurus diaboli praeco 98
Epidaurus, & templi ibidem Apollinis inscriptio 17. 46
Epigrammatum Graecorum liber 16
Epimenidis de Oraculis liber 21 eiusdem versus à D. Paulo citatus ibid.
ἐπίμετρον 33
Equi incantationibus in rabiem acti 82
Erasmus ter maximus 13
Erasmi Chiliadum praestantia 48
Erranti viam non monstrare, etiam Athenis execrabile habitum 94
Errantem hominem non auersandum. 41

ἐπάγυμα

ἐπίτομα 32
Ethnici crucis honorum causas quia ignorant, arcanas appellarunt 72
Ethnici scriptores historiæ de Christo & veri Dei ignari 80
Ethnici vnde sumpserint, quæ bene & rectè dixerūt 80
Euclionis sordities 74
Eunuchorum vsus apud veteres quis 99
Euphorbi mollicies 45
Euripidis peregrinatio 23
Eusebij Chronica latinè tantum hactenus extare 24
Exactor 87. 88
Excessus noxius 37
Excessus vitiosi, nec bona cōmoditas mortalibus 35
Execrabilis 82
Exponere infantes vsitatissimum veteribus, eiusq; exempla 99
Extemporalis facundiæ exempla, & inuentores 54
Exules amicè tractandi 18
recipiendi 33
de Exulib. crebra apud Homerum mentio 83
F.
Fabarum esum cur Pythagoras suis interdixerit 78
Factum fieri infectum non (posse 35. 86
Fatum 28
Felicitas humana instabilis
Felicitas, prauitas 59 (33
à Feris adesa caro non proponenda in cibo 41
Fides seruanda 33
etiam hosti 94
Flagitiosis notæ inuri in faciè solita 102
Fontes corrumpentium exempla 95
Forma puellarum difficilis custoditu 47
Forma occasio sæpè lædendæ pudicitiæ 102
Formicarum industria, & laborandi studium 13
de Formicis qui authores præcipuè scripserint 97
Fortuna leuis & inconstans 20. 83. 84. 72
Fortunæ sorores 77
Fortunam suos cuiq; mores fingere ibid.
Frontem stigmatibus notatā præferre, nobilitatis loco habitū Thracibus 103
Frugalitatis cōmendatio 74
Fur execrabilis 33
Fures magni, tutiores 21
Furtiuum depositum non recipiendum 41
G.
Galenus cur nunquam de venenis scribere voluerit 95
Galenus medicorum coryphæus 52
Galeni peregrinationes 23
Galenum in suis lib. Mosis & Christi meminisse 80
apud Gallos, mulieres virorum officia, & viros mulierum obire 102
Gemisti Plethonis de virtutibus libellus 10
Genij bini singulis à natiuitate attributi 50. 51
contra Gētes qui ex veterib. theologis scripserint 51
Con. Gesneri Animalium historia, admirandū opus 97
Glaciei ad æstatem pro vini refrigerio conseruandæ ratio & vsus 61
Gladij vsus 33
Glauci Spartani periuri interitus. 82 eidem quale redditum oraculum 17
γλωσσογράφοι 88
Gnomologia Neandri ex Latinorum poëtarum sententijs confecta 22 item philosophorum, historicorum & oratorum ibid.
Gnomologiarum titulo inscripti à Neandro libelli 11
Gnomologia latina 22
Gnomologiæ præcipua veterum sapientia 82. 83
Gnomologiam absolutam paraturo qui autores euoluendi 53
Gorgias Leontinus 64 eiusdem extemporalis facundia 54 Helenæ encomium. ibid.
Græci scriptores veteres Hebræorum fures 51
Græcorum superstitio 70
Græcos sua ex Hebræorum fontibus hausisse 21
Grāmatici, & poëtarum interpretes præcipui 52. 53
Grauidis parcendum 45
Gyraldi de Hercule syntagma 59
H.
Hadriani Iunij Animaduersorum thesaurus 74
Hannibal seipsum cur necarit 91
Hauoda Zara liber ibid.

Hebræi scriptores coniugij patroni præcipui 97. 98
Hebræorum quinquaginta sententiæ liber 8
Hebræorum veterum docendi ratio 15 (ter 8
Hebraica lingua aliarum ma-
Hectoris cadauer à Priamo ad sepulturã redemtũ 90
Hecuba querela de rerũ humanarum incõstantia 72
Helena nunquã Troiam abducta 55
Helenæ encomium Gorgiæ et Isocratis 54
Heliæ dictum de mundi duratione 19 (um 61. 74
Heliogabalus luxus mancipi-
Hercules Xenophonticus, à Neandro quoq; expositus 25 (luptate cõgressus 57
Herculis cum virtute & vo-
Herculis parentes, & qui præcipuè de eius rebus scripserint 59
Herculi apud Dionẽ Basileis & Tyrannis oblata 57
Hermon Clazomenius 92
Herodotus historiæ parens 17. 27
Heroes colendi 29 pro dijs culti & inuocati 70 vnde dicti 69. 70
Hesiodus sententiarius, Musarum sacerdos 11
Hesiodi dij triginta M. 70
Hesiodi locus 94
Hesiodi sententiæ edisci à pueris solitæ 11 versus inter oracula relatus 17 frequentiss. Pytheo vsurpatus 82. 83. 102
Hieremiæ prophetæ nepotis sententia 8
Hieroclis commentaria in aurea Pythagoræ carmina 75 (tia 97
Hieroclis de nuptijs senten-
D. Hieronymi peregrinationes 23
Hippocratis, de conseruantibus sanitatem, sententia 71 (latini 52
Historici præcipui græci &
Homerus, poëtarum rex 27
Homeri manes ab inferis reuocati in colloquium ab Appione grammatico 82
Homeri poëmata in solennibus cõgressibus publicè recitari atq; edisci solita 12
Homero carmina sua dictasse Apollinem 80. 81
Homericæ poëseos autorem quidam Solonem Salaminium faciunt 12
Homo Dei exemplum 78
Hominis arma, sermo & sapientia 92
Homini omnia expectãda 76
Hominem ad calamitates nasci 93 (soli erecti 67
Homines cur inter animãtia
Homines dijs gentilium mactati 69 exempla ibid.
Homines omnes ad mala procliues 47
Hominum epitheta, miseriã & ærumnas indicãtia 76
Hominum origo diuina 31
Homines Dei genus esse 78
Homines omnes deorum auxilio egere 97
Homicidium, etiam licitum, horribile 84
Honesta & bona à teneris imbibenda 50
Hordeum & triticum opt. Plutus 21
Horæ, Prodici liber 54
Hospes ingratus quali supplicio à Philippo rege mulctatus 103
de Hospitibus cur tam crebra apud Homerũ mentio 83
Hospites amicè tractandi 18. 37
Hosti etiã seruanda fides 94
Hostem amicum reddere studendum 41
Humani generis præ alijs animantib. excellentia 67

I.

Iamblichus philosophus 23
Iesu Syracidæ πανάρετον 9
Ignis intractabilis 39
Ignis optimũ cõdimentũ 64
Imbecillitas nostra cognoscenda 85
Imitatio bona aut mala quæ 35 (dum 37
Imperiti iudicium auersan-
Impiorũ interitus exẽpla 92
Improbus vir nõ tuendus 41
Incãtatione etiam feminæ ex agris auerti 82 equi in rabiem acti ibid.
Incãtationes quid possint 96
Incestus cauendus 45
ab Incestu abhorrere etiam bruta animalia, & eiusdẽ exempla aliquot 98
Indulgentia nimia pueros corrumpi 101
Infantes non exponendi 45 non lædendi 96

Inimi-

Infinitiuus pro imperatiuo 27. 33.
Inimicis etiam benefacien- (dum 94
Iniuria iure propellenda 37
Iniuriam pati quàm inferre satius 16
ab Iniuria abstinendum 33
Iniuriæ non repellendæ iniu- (rijs 87
Insania quid 34
Inscripti vultus 93 (90. 91
Interficientiū seipsos exēpla
Inuidia abstinendum 37
inuidia cauenda 29
Ioach. Camerarij de ratione conseruandæ valetudinis versiculi 73 (ciuales 96
Ioan. Langi Epistolæ Medi-
Ioan. Reuchlinus 8
Ira cohercenda 35
frenanda 86
Iræ dominandum 27
Ira quomodo iracundiam pariat 35
Isocratis ad Nicoclem præcecepta 10 item ad Demonicum ibid. (54
Isocratis encomium Helenæ
Italica vrbs 65 (gema 95
Iubæ regis sceleratum strata-
Iudicare tum demum homines, cum peccati pœnitet 74 (recipiendum 37
Iudicium imperitorum non
Iudicium iustè faciendum 33
Iudicum statuæ apud Thebanos, quales 81
Iugurtha fontes & pabula veneno corrumpit 95
Iumentum hostis etiam, si ceciderit, alleuandum 41
Iumenta, veterum opes ibid.
Iupiter infans expositus, à sue & leonib. educatus 99
Iouis in Creta simulachrum absq; auribus 81
Ioues trecenti Varronis 70
Iurare quomodo soliti philosophi veteres 75
Iusiurādum venerandum 27
Iusticia exercenda ibid.
Iusticia virtutum summa 21
Iusticiæ imago ex Chrysippo
Iuuenum officium 20 (81
Iuuentutis commune vitium garrulitatē quomodo coër cere veteres conati 15

K.

κάλλος 46
καθύπερθεν 30
κυρσδομοῦσα 42
κνισσοκόλακες 88
κνισσόλοιχοι ibid.
κέρυμβος 45
κριτὴ 42 (ctum 41
κτῆνος *iumentum vnde di-*

L.

Labor tranquillæ & iucundæ vitæ autor 96. 97
Laborare volenti non defuturum opus 43
Laboris commendatio ibid.
Labori incumbendum ibid.
Laborib. omnia nobis dij vendunt 57. 61
ad Labores exhortatio, Apollinis versu ex Phocylide vsurpato 17 (103
Laconici præceptoris dictum
Lactu asinini balneo vsa Poppea 74 (la 104
Laertes Vlyssis pater agrico-
Lapides pro dijs culti 70
Lapsus humanæ vitæ omnis in tribus consistit 74. 75
Lapso manus porrigenda 33
Latinos sua pleraq; ex Græcorum fontibus hausisse 21 (cissimum 63
Laudes suas audire lōgè dul- μιλλασίαι 34
Lex naturæ idem quod recta ratio 31 (71
Lex summi Iouis recta ratio
Liberorum pudicitia sollicitè custodienda 102
Libidines cauendæ 33
Libra in ponderando non impellenda ibid.
Ligone fodiendum ei qui nullam artem didicit 41
Ligtastadu cognomen 13
Lilij Gyraldi de dijs gentium liber 36 eiusdem symbola Pythagoræ 23
Lis fugienda 41
Lis litem gignit 37
Literati, pro literis fronti inustis signati 103
Locuples propriè quis 41
λόγος, *ratio, vnde dicta 71*
Logothetæ Magni sententiosæ obseruationes 11
de Loquentibus aliud, aliud sentientibus, versiculi Homeri 85
Luciani C L X X. opuscula 52 eiusdem Menippus à Neandro expositus 45
Luxuriei dominandum 27
Luxus nimius vitandus, eiusque exempla 35. 74

M.

De Magia incantatrice qui potiss. scripserint 95. 96
Magia nomen olim non infame 95

Magi

Magi qui fuerint apud Persas, Aethiopas, Chaldaeos & Indos 95
Magi, qui stella duce ad Christum venere, quales ibid.
à Magicis libris abstinendum 41. 95 (obnoxia 86
Magna magnis calamitatib.
μαινόμενον mel 43
Malefici auersandi 41
Malum bene conditum non mouendum 18
Mala ineuitabilia patienter ferenda 72
Malis nõ benefaciendum 96
Malorum autorem non esse Deum 77
Malos post hanc vitam apud inferos versaturos 72
Mancipia apud Athenienses publica nota notari solita 102
Manus manum fricat 64
Manus infantum non cõprehendenda violenter 41
Manus non temerè cuiuis inferenda 41
Manibus honestis omnia prouenire laetius 104
Marci heremitae ἀποθέγματα 9
Matris incestus Epicuro etiã probatus 98
Matres filiorum amantiores natura, quàm patres 101
Mausoleum Cariae 54
Maximi de Charitate centuria 9 (da 74
Medicorum loco tria habenda
Medicorum principes Galenus & Hippocrates 52
Media vita tutissima 86
in Medio cuiq; manendum, extrema fugienda 84
Mediocriũ cõditio optima 50
Mel in Sardinia amarũ 43
Mellis variae species ibid.
μέλισσα vnde dicta ibid.
μέναν δρος virgo Graecis dicta cur 46
Mendacia aliorum quomodo ferenda 27
Mendacia cauenda 33
Mendico statim dandum 33
de Mendicis cur tam crebra apud Homerũ mentio 83
μῆνις 34
Mens in lingua habenda 33
Mensipeta 88. 89
Mensurae iustae tribuendae 33
Mercenario soluenda merces μισθὸν vnde 76 (ibid.
μάγειν 84
Milo Crotoniata 23
Mimnermus Smyrnaei scripta 13 (bibenda 33
Misericordia erga inopes exhibenda 33
Mithridates aquas veneno corrupit 95
Mnesarchus Pythagorae pater 23 (σωφροσύνη 36
Moderatio, modestia, σωφρο-
Modus in omnibus bonus 33
in omnib. optimus 33. 35. 37 seruandus 87
Modus quid ibid.
Mollicies & corpori & animo noxia 57
Mores cuiq; sui fortunam fingunt 77
de Moribus doctrinam cur veteres breuibus sentẽtijs plerunq; includere soliti 7. 14. 15
Moriendum omnibus 71
subinde Pindarum inculcare 91
Morientes nihil secum huius vitae auferre 51
Mors vitae tantum commutatio, non interitus, etiam veteribus existimata 90
Morti nullum remedium inuentum 92. 93
Morti templa dicata 70
Mortem aequare quos pecunia separauit 91
post Mortem bonis benè, malis male futurum, ethnicorum etiam saniorum sententia 71. 72
Mortui omnes pares 39. 91
Mortuorum corpus in puluerẽ abire, spiritum aethera suscipere 39
Mortuorum reliquiae non violandae ibid.
cum Mortuis nefanda peragentium exempla 90
de Mortuis sepeliendis praeceptum 89
Moses magus 95
Mulierum genus ex quibus factum 49
Mulierum officia alicubi à viris obiri, & contrà 102
de Mundi duratione versus oracularis 19
Munera placere & deos & homines. 20
μυχός, μύω, μῦς, μυστήριον 43
μυσταγωγός 30
μυστήριον 46

N.

ναὶ μὰ 28
Naturae humanae prauitas 77
Nauem sapientia agi, non valentia

valentia 93
Naufragorum miserandũ 33
de Naufragis crebra apud Homerum mentio 83
Nauigantes quantum à morte distent ibid.
Nauigatio dubia 33
Naumachij scripta 13
Nazianzenus per excellentiam Theologus dictus 9 eiusdem Carminum liber. ibid. cur rarius ethnicorum testimonijs vsus 53
Nazianzeni Sanctimonia & Tẽperantia colloquiĩ 57
Neandri Archaeologium 36 eiusdem Gnomologia ex Latinorum poëtarum sententijs confecta 22 item ex philosophorum Latinorum, historicorum & oratorum sententijs. ibid. nondum edita 22
Neandri in Apollonium Annotationes 96 item Pindarus Graecolatinus eiusdẽ 42 item in Theocritum Annotationes 41. 42. 63. 82 in Theognidem 85
Neandri libelli aliquot Sententiarij editi hactenus & posthac edendi 11
Necessitati parendum 92
Nemo est qui non aliquando peccet 71
Nero cloaca sathanae 62. 98 eiusdem organum 100 sub canicula in piscinis niue refrigeratis lauare solitus ibid. 74
Neronis eunuchus Rhodogune 100
Neronis incestus 98
Nihil agendo, homines male agere discunt 96
Nihil necesse fieri, quod non potest fieri 71
Nili Paraeneses 9 nunc primùm à Neandro graecolatinae editae ibid.
Ninus Assyriorum rex luxui deditus 51
Niuis ad vini per aestatem refrigerium cõseruandi ratio & vsus 61
Nobiles plurimi gratia destituti 49
Nonni paraphrasis in Ioannis euangelium 34
Nouerca quatenus vt mater colenda 43
Numae cum nymphis & Musis colloquia & congressus 76 (nium 80
Numenij de Platone testimo-
Numeri Pythagorici 75
Numeri qui apud veteres maiore in honore ibid.
Numerorum an aliqua efficacia ibid. (45
Nuptijs nuptiae non addendae
in Nuptijs contrahendis diuitiarum magis quàm bonitatis haberi rationẽ ibid.

O.

Ocium, dulce malum 85 vitiorum occasio 96
Oculis alienis quae agas, nõ satis feliciter procedere 104
Ogygia ins. 42
Olla amici 89
Onosandri de officio Imperatoris libellus 10
Opibus non parcendum 39
Opulentia nimia inflati 35
Opulentia veterum in iumentis potissimum 41
Opus non defuturum ei qui laborare velit 43
Oraculorum aliquot versus sententiosi 18
Oratio sapiens optima, & Dei donum 41
Origenes cur Adamantius dictus 91 seipsum castrat ib.
Ornatus alius viri, alius foeminae 102 (facultas 55
Orphei cãtus & persuadendi
Orphei carmẽ de Deo 19. 69
Orphei dij CCCLX. 70
Orphei sententia de piorum fine optimo futuro 72
Orphea nullum vnquam fuisse 55

P.

Pabula veneno inficientium exempla 95
Pannonius eunuchus 99
Parca maris filia cur 28
Parentes honorandi 27 proximè post Deum colendi 33
Pars etiam altera audienda in accusationibus 51. 52
Parsimonia non ad finem differenda 39
παρθένος vnde dicta 46
παρθένιοι ibid.
Pastoris boni, tondere pecus, non deglubere 88
Pastores populorũ cur veteribus appellati principes. ib.
Pater quid apud Hebraeos 101
Patris appellatio cũr principibus apud veteres indita 88

Patrum capitula, liber Hebraus 8
Patienter ferenda, quæ vitari nequeunt 72
Patientia & studium bonarum artium causa 57
Paulus Fagius 8
Pauper non asperius exigendus 37 non spernendus 33 nec affligendus ibid.
Pauperes amicè tractandi 18
Paupertatis expostulatio cum Pluto 60
Pausaniæ cornucopiæ 48
Peccans sponte aut inuitus quid differant 29
Pecunia à pecudibus dicta 41
Pecunia omnia expugnari 18
Pecunia, semper dolus hominibus 35
Pecuniæ studium hominibus noxium 18
Pecuniam quæ mala comitē(tur 85
non Peierandum 33
πέλαγος vnde dictum 37
Pelopis sceptro diuini honores tributi 70
Peloponnesiorū numisma τεφύνη 35
περιμάνν 62
Peregrinationes discēdi causa à veteribus suscepta 23
Periandri Corinthij scripta 12. 13
Periclis facundia extemporalis 54 oratio funebris 90
Periurium Deo exosum 33
Periurij pœna diuinitùs inflicta cuiusmodi 82
Persarum regum lex, licere regi quæ libeat 93
Persuasio vtilis 32
Persuasione capiendi homines, non vi (studo 101) 87
φάρμακον pro veneno & remedio, eiusq; etymon 41
φυγοφάγοι 36
φύγω, φυγός ibid.
Pheræus Pamphilus 92
Philippi Maced. regis apud inferos miserrima cōditio 91 eiusdē memorabile in ingratum militem supplicium 103
Philippo Maced. regi editum oraculum quale 18
Philo Iudæus, alter Plato 80 eius libri: & eidem attributa Salomonis sapientia 9 eiusdem locus de virtute & voluptate 57
Philologi autores quales, & qui præcipuè 52
Philosophi multi & præclari pauperes & serui 72
Philosophi scriptura sacra fures 80
Philosophi veteres quomodo iurare soliti 75
Philosophis veteribus omnib. quid maximè studio fuerit 15
Philosophia summa in quo (consistat 71
Philosophia totius finis quis esse debeat 103
Philostrati librorum de vita Apollonij epitome 23
eiusdem locus 57
Phocylides Milesius quo tempore floruerit, deq; eius paranesi 24
Phocylidæ κεφάλαια è Sibyllarum scriptis deprompta ibid.
in Phocylida encomium, versus 91
Phocylidæ præcepta qualia 24 eius versiculi apud diuersos autores citati, extra præsens poëma 50
Phocylidæ versus Apollini in oraculo vsurpatus 17
Picorum scripta contra astrologiam 77
Pierij Hieroglyphica 48
Pietas tutißima virtus 81
Pigrum omnem de furto viuere 41
Pindarus Græcolatinus Ne(andri 42
Pindarus infans expositus 99 ab apibus altus ibid.
Pindari integritas 92
Pij in hac vita cruci subiecti 72
Piorum finis optimus, Orphei (sententia ibid.
Piorum posteritati etiam Deum benefacere 17. 82
Piscina in canicularibus niue refrigerari solita 74
Pisistrati incestus 98
Pittaci Mitylenæi scripta 12
Pitthei dictum 82 eidem vsurpatus frequenter Hesiodi versiculus 83
Plato an Mosis libros legerit 80
Plato Atticus Moses ibid. ex Hebræis philosophus ibid.
Platonis de Deo sentētia 69 de Virtutibus libellus 10 Elegia 13
Platonis locus 50
Platonis peregrinationes 23
Platonis schola inscriptio 46
Platonica communio 84

Plinij

Plinij elegans dictum, cur agri olim quàm nunc fertiliores fuerint 104
Plinij locus ex Platone desumptus 64
Plinij naturalis historia Amalthea cornu 48
Plutarchus polyhistor 15
eiusdem operum præstantia 48
Pœnitentia, iudicium 74
Poëtæ cur Musas & Dei auxilium in Operum suorum initijs inuocare soliti 76
Poëta, scripturæ sacræ fures 80 (95
Poëtæ veteres plerique Magi
Poëtarum versus à dijs etiam vsurpati, vt hominibus cõmendarentur 17
è Poëtis qui sententias scripserint 11.12
πολιοκρόταφος 47
Polus Agrigentinus 64
Polycrates Samius tyrannus 23 *eiusdem miserabilis exitus* 83 (missa 101
Polygamia cur gentibus per-
Polygamia veteribus vsitata, prohibetur ibid.
πολύπλαγκτος 34
Polypragmosyne dulcis amaritudo 73
Polypus piscis 85
πολύτροπος 40
Ponti mel quale 43 (74
Poppeæ Neronis vxoris luxus
Porphyrius philosophus Christianorum hostis 23
Possessiuũ pro primitiuo 46
Postelli liber de Originibus 8
ποτὶ *pro* πρὸς 42
πρακτέον 31
Præcipitantia vitanda 73
Præsentia curanda & boni consulenda 21 81
Prauitas, felicitas 59
Priamus redimit ad sepulturam cadauer Hectoris 90
Priami calamitates 83
Primitiua pro possessiuis 33
Principes cur veteres patres & pastores appellarint 88
Principijs obstandum 20.94
Prodici Hercules 57
Horæ 54
Prodici Sophistæ vita ibid.
Prodicum gratis docuisse neminem 64
Prophetis quid maximè studio fuerit 15
Prouerbiorum scriptores 52
Prudens vir inter ciues voluptas 37
Prudenter omnia agenda 73
Prudentia robore præstantior 93
Ptolemæus Philadelphus sororem Arsinoem vxorem ducit 98
Publij Mimi 22
Puellæ apud Athenienses vrsæ appellatæ cur 46
Puellarum forma difficilis custoditu 47
Pueri adhuc, honesta & bona docendi 50
Pueri non castrandi 45
in Pueros qualem esse parentem deceat 101
πυρὸς *triticum vnde dictum* 42
Pythagoras ab esu carnium abstinuit 94
Pythagoras quem potiss. versum discipulis suis familiarem esse voluerit 74.75
Pythagoræ ænigmata 30
Pythagoræ de Platone testimonium 80
Pythagoræ memoria ab omnibus ferè scriptoribus celebrata 23 (24
Pythagoræ præcepta qualia
Pythagoræ peregrinationes, discendi causa susceptæ 23
de Pythagoræ studijs & disciplina qui autores scripserint ibid. (15
Pythagoræ symbola quid 14.
de Pythagora philosopho, & aureis ipsius carminibus 22. 23. 24
de Pythagora qui authores scripserint 94
Pythagoreorũ iuramentũ 75
Pythagoricæ scholæ inscriptio
Pythagorici numeri 75 (46
Python Byzantius 54
Pyttheus Thesei auus maternus 14 *eius sententia* ib.

Q.

Quaternio sacra animæ fons 75
Quaternionis iusiurandũ ib.
Quintilianus in Germania repertus 65

R.

Ratio ad quid homini data 31
Ratio in homine, quod Deus in mundo ibid.
Ratio λόγος, *vnde dicta* 71
Ratio recta quid 17 *idem quod lex naturæ* 31. 81
ipsa vox Dei 87
summa Iouis lex 71

Rationi affectus vt obtemperent, philosophiæ summa 71 (habuerint 101
Reges veterũ cur tot vxores
Regum & potẽtum apud inferos miserrima conditio 91 (stantia 72
Rerum humanarum incon-
Rerum proprietas approbata 84
Rhetores græci & latini 52
Rhodogune eunuchus Neronis 100
Risui templa dicata 70
Romulus & Remus expositi 99

S.

Sacrificanda dijs moderata
Salomon magus 95 (39
Salomonis prouerbia, & Ecclesiastes 7 parabolæ & carmina 8
Salomonis sapientia à quibusdam Philoni tributur
Samij mores 103 (8. 9
Samiorum captiuis samæna frontibus inusta ab Atheniensibus 102
Sanhedrin liber 19
Sanitas optimum condimentum 64
Sanitatis cura habenda 29
Sanitatis, inter summa bona, prima habenda ratio 73
Sanitatem conseruantia 71
non Sapere, non bene institutos 37 (donum 41
Sapiẽs oratio optima, & Dei
Sapiẽs robusto præstãtior ibi.
Sapientia antiqua in veritate peruestigãda perspicacior, quàm postera ætas 14.15
Sapientia omnia gubernari
Sapientia vis 93 (41
Sardanapali luxus 51
Sardinia mel amarum 43
Scedasi filiarum à Spartanis violatarũ exemplum 100
Sceptrum pro Deo cultũ 70
Scholarum foribus qualia inscribi solita 46
Sciluri L X X X. filij 84
Scipio Africanus minor 65
Scriptoribus veteribus omnibus quid potiss. studio fuerit 15
Securis causa quotannis agi solita Athenis in Prytaneo, eius quæ primo bouem mactasset 94
Seditio fugienda 41
in Seditione etiam improbum ad honores euehi 20
Seipsos interficiẽtium exempla 90. 91
Semina ex agris auerti incantationibus 82
Senariorum libellus 11
Sentẽtiæ ad quid cõducãt 22
Sententiæ veterum sapientum hinc inde collectæ, apud quos potiss. autores reperiantur 16
Sententiarum aliquot libelli à Neandro editi, & deinceps edendi 11
Sententiarum scriptores apud latinos 21. 22
cur Sentẽtijs breuioribus veteres præcepta de morib. ac virtutib. includere soliti 7.14.15
Sententias de moribus breues ex scriptorum libris colligere, veteres cur tanta cura soliti 16
Sententiarij apud Hebræos libri 8 item apud Græcos 9.10.11.12
Sententias qui scripserint ex poetis 11.12
Senectuti nullum remedium inuentum 92.93
Senes honorandi 47 patrum loco venerandi 102
Senum officium 20
Septem sapientum sententiæ 14 pro templorũ foribus inscribi solitæ. ibid. templi Delphici foribus inscripta 46
Sepulchri violati actiones 90
Sepulchra mortuorum non aperienda 39.90 eadem aperientiũ exempla. ibid.
in Sepulchris thesauri abscõdi solit ibid. (da 39
Sepultura mortuis impertiẽ-
Sepulturæ ceremonias quãta cura veteres coluerint 90
Sepulturæ magna apud veteres habita ratio 89
propter Sepulturam mortuis negatam bella etiam mota 90 (editum 18
Serapidis oraculum Thulidi
Sermo, hominis armatura 39.93
Sermo optimus quis 41
Sermo sapiens, salutaris 93
Serui humaniter tractandi 102 (puniendus ibid.
Seruus delinquẽs, cum modo
Seruorum apud veteres supplicũ vulgatũ quale ibid.
Seruis debitũ præstandũ 47

de Seruis tractandis qui scripserint 103
Sibylla nurus Noha, seruata cum ipso in diluuio 24
Sibyllæ Ecclesiæ reliquiæ 80
Sibyllarum voces & oracula, patrum Ecclesiæ reliquiæ 24
Silentiū amicitias dirimit 20
Silij Italici vita paucis descripta 65 eius opera quando reperta ibid.
σίμβλον 42
Simonides Lyricus 47 quo tempore floruerit 24
Simplicij in Porphyrium de Pythagoræ vita commentarij 25
Socrates cur nihil scripserit (86
Socratis dæmonium 76
Socratis dictum 85 iuramentum 75 mors 95
Solonis elegia 12 à pueris in deorum celebritatibus recitari iussa à Platone. ibid. eidem quosdam etiam Homericam poësim asscribere ibid.
Solonis peregrinatio 23
Soloni editum oraculū quale (18
Somno dominandū 27
Somnum apud Homerum à sacrificijs auspicantur 76
Sordities vitanda 74
à Sororis lecto abstinēdū 43
cum Sorore coniugium apud Persas quatenus concessum 98
Sotadis in Ptolemæum scomma: 98 eiusdem interitus ibid.
Spartani, Tyrtæi poëmatis vti soliti, cum hoste cōgressuri 13. 14 item in conuiuijs 14 (39
Spiritus hominis, Dei imago
Spiritum alta petere, corpus in terram verti 91
Stigmatiæ, stigmatici 103
Stigmatis seruorum ora signandi mos apud veteres 102
Stipites pro dijs culti 70
Stratoclis dictum 81
Studium & patientia bonarum artium causa 57
Studium nihil non posse 20
Suauiloquentia studendū 39
Subditi non deglubendi 88
Sudor ante virtutem positus à dijs 96. 97
Suidas multiscius 9
Suidæ Philologium, cornucopia 48 eiusdem commendatio 94 (29
Sumptus intempestiui cauēdi
non Superbiendum sapientia, robore, aut opibus 35
Supplices amicè tractandi 18
de Supplicibus crebra apud Homerum mentio 83
de Supplicibus non lædendis oraculum 83
συνώαιμας 35
συγκαταπυρσιφάγοι 89
Synesii Dion 80
σύστασις 76

T.

τακτά 102
Teletis comparatio virtutis & diuitiarum 57
τέλος pro τιμαῖς vel φόρῳ 35 τὸ τέλος aduerb. 40
non Temerè credendum omnibus 87
Temeritas vitanda 73. 86
Temperantia exercenda 37
Temperantia σωφροσύνη 36
Templorum foribus qualia inscribi solita 46 cur Septem Sapientum sententiæ inscribi solitæ 14
Tempus volatile 66
Tempori seruiendum 39
Tempore alio alia fieri conuenit 21
Tēpora capitis vnde dicta 47
τέρμα aduerb. 40
Terra alia alijs rebus felix 18 testimonium falsum fugiendum 33
Testudo Peloponnesiorum numisma 101
τέτως 48
τετρακτὺς Pythagorica 75
θα paragoge Aeolica 42
θάλαμος 46
Thalassij sententiarum Hecatontades 9
Thaletis Milesij versus 12
Thamyræ citharœdi excæcati studium 55
Themistoclis mors 91
Theoctisti gnomæ 11
Theodori Metochitæ Sententiosæ obseruationes 11
Theologi græci vbi sua scripta retulerunt ethnicorum testimonijs 53
Theognis Pythagoræ cōtemporaneus 24 eiusdem qui veterum potissimum meminerint 12
Theognidis, præter Gnomas quæ habentur, etiam Paræneses scriptæ olim extabant 12

bant 12 quòt eiusdem carmina adhuc iam desiderentur ibid.
Theognidis versus Apollinis vestibulo templi inscriptus 18
in Theognidem Annotationes Neandri 85
Theophrasti Characterum sive Notarum libellus 10
Theopompo redditum oraculum quale 19
Theramenis mors 95
Thesaurus vnde dicatur 26
Thesauri in monumentis abscondi soliti 90
Thraciae nota 103
Thracibus nobilitatis loco habitum, frontem praeferre punctis notatam ibid.
Thrasiae dictum 71
Thulidi redditum oraculum quale 18
Tibarenorum consuetudo in puerperijs 102
Tiberij Caes. dictum 88
Tibicinis vita 89
Timori templa dicata 70
Tribunal mensis aurea 81
Trithemij Epistolae familiares 23
Triticum & hordeũ opt. Plutus 21
Troia nunquam capta 55
Turpe nihil nec dicẽdum nec faciendum 73
à Turpibus operibus abstinendum 37
Tutia Vestalis virgo aquam cribro haurit 82
Tyrtaeus Atheniensis poëta 13
eius scripta ibid.
Tyrtaei poëmatis Spartani cum hoste congressuri, vti soliti 13.14 item in conuiuijs 14
Tyrtaei scripta in pub. congressibus recitari atq; edisci solita 11

V.

ου in ω mutari Doricè 26.37
Valetudinis habenda ratio 73.74
Valetudinem conseruantia etiam vulgi sermonibus celebrata 73
Vallae de Catonis disticbis iudicium 21.22
Varronis Iones CCC. 70
Veneno tollere condemnatos, vsitatum supplicij genus apud Athenienses 95
Venena non paranda 41
à venenis abstinendum 95
de Venenis cur nũquam scribere voluerit Galenus 95
Veneficia quantum possint 82
Venerius amor turpis 37
Ventis non repugnandum 39
Ventri imperandum 27
Venus cur Cypris dicta 36
Venus in pleno corpore 86
in malè saginato, non item ibid.
Venus qualia Paridi pollicita 59
Verbum non suo tempore dictum, euertere vitam 93
Veritatis simplex oratio 21
Versus veterum poëtarum, &c. apud diuersos autores citati ex operibus iam pridem deperditis 52
Vesperi cogitandum, quid per diem egerimus 75
Vinum, lac Veneris 86
Virginitas custodienda 33
Virgo domi custodienda vsq; ad nuptias 46.47
Vir bonus commune bonũ 87
Viri boni seduliq; officium 75
Virorum officia alicubi à mulieribus obiri, & contrà 102
Virtus cum voluptate expostulat 66
Virtus inops contempta 20
Virtus, medium 84
Virtus post nummos quaerenda 50
Virtutis amor honestus 37
Virtutis comites 67
Virtutis cum Hercule colloquium 59.61
cum Voluptate expostulatio 61.63
Virtutis deae encomion 62
Virtutis effigies 57
Virtutis & diuitiarum comparatio Teletis ibid.
Virtuti sudor a dijs praepositus ibid.
Virtutem vincunt testudines 101
Virtutum summa, iustitia 21
Vita circulus 33
Vita, malorum plena 77
Vita media, tutissima & trãquillissima 86
Vita ac doloris cognatio 89
Vitae humanae breuitas 39
miseria 93
Vitae humanae lapsus omnis in tribus consistit 74.75
Vitia qui odit, homines odit 71

Vitia

Vitia virtutum loco haberi solita 59
Vitijs nemo hominum non obnoxius 71
Vnius scelus sæpe luere vniuersos 93
Voluntas cogi nequit 85
Voluntas cuiusq; spectāda 35
in Voluntate totam rem de vitijs & virtutibus consistere 85
Voluptatis comites 67
Voluptatis commendatio 66
Voluptatis deæ graphica descriptio 61. 63 inde ex Silio Italico 65
Voluptatis effigies 59
cum Hercule colloquium ibid. (67
Voluptate nihil perniciosius
Voluptates & corpori & animo noxia 57
Votorum ordo solennis apud veteres quis 73
de Votis bonorum versiculus Apollinis templo inscriptus 17
Vrsæ cur puellæ apud Athenienses appellatæ 46
Vulgus fortunam sequi 89
Vulgus mutabile & intractabile 39
Vulgo non credendum. ibid.
Vxor indotata potius ducenda quàm dotata 101
Vxor infamia non afficienda 45 non prostituenda 43
Vxor, præcipuè grauida, non inclementer tractanda 99
Vxor quare ducenda, ex Platonis sententia 97
Vxoris cum marito consensu nihil dulcius 45
Vxori non seruiendum dotis causa ibid.
Vxorum multitudo veteribus vsitata, prohibetur 101

X

Xenocratis libellus de morte, &c. 11
Xenophontis Colophonij scripta 13
Xenophontis Hercules à Neandro expositus 25
apud quos autores celebretur 56
Xenophontis in Prodicum, studium 54
Xysti philosophi Gnomæ 10. 11.

F I N I S.

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ ΜΕΓΑΡΕ-ΩΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

Γνῶμαι ἐλεγειακαὶ ἑλληνικολα-
τίνας.

THEOGNIDIS MEGA-RENSIS POETAE SICVLI

GNOMOLOGIA GRAECOLATI-
na, conuersa & expo-
sita à

Michaële Neandro Sorauiense.

CVM LOCVPLETE RERVM ET
VERBORVM MEMORABI-
lium Indice.

LIPSIAE,

CVM PRIVILEGIO.

CLARISS. VIRIS, VIRTVTE, DOCTRINA ATQVE PRVDENTIA PRÆSTANTIBVS, CONSVLIBVS atq; Senatoribus in inclyta BREMA Saxoniæ, ſuis dominis atque patronis perpetua obſeruantia colendis & obſeruandis,

S. D.

VETERES, qui nihil non egerunt, vt à primis mox annis iuuentus ad ſtudium virtutis, probitatis atque honeſtatis optimis præceptis imbuta, ac exemplis etiam melioribus excitata, aſſuefieret: aut legibus, à ſapientibus viris ſapienter & rectè ſcriptis, quæ publicè etiam in feſtiuitatibus & ſolennibus conuentibus recitabantur, facienda monere ac contrà fugienda præcipere ſolebant: aut etiam propoſitis virorum ſapientiſſimorum ſapientiſſimis ſcriptis, poëtarum inquam, Heſiodi, Tyrtæi, Phocylidæ, & aliorum qui Gnomas, hoc eſt ſententias, ſeu conſilia de vitæ ac morum gubernatione ſcripſerunt. poſtea addiderunt aliorum etiam ampliora & prolixiora ſcripta, vt Homeri, Euripidis, Sophoclis & Aeſchyli: quæ, quia in ijs extare ſciebant doctrinas & commonefactiones de omnibus quæ in vita accidere poſſunt, ſapienter cogitatas & ſcriptas, parænefeon ipſa voluerunt eſſe exempla luculentiora: & quæ à Gnomologis paucioribus dicta, pluribus explicarent: ac ſic optimorum exemplorum commemoratione, virtutis, probitatis ac honeſtatis amorem omnibus inſinuarent. Ideoque, quia ipſi nec Biblia, nec alia etiam ſacra ſcripta habebant, ex quibus ſuo tempore homines docentur de Dei voluntate, ac omnibus denique alijs, de quibus homines doceri neceſſe eſt: quos ſequerentur, ac imitandos ſibi proponerent, quàm eos qui ſapientiæ, virtutis

Veteres in eo ſeduli fuerunt, vt mox ab initio homines rectè aſſuefierent: & quomodo id conati ſint.

Athenæus lib. 14.

ac eruditionis opinione apud eos clari esse putabantur, alios non habebant. Pleraq; autem poëtarum poëmata commonefactiones continebant de vitæ moribus, atq; studiorum honesta institutione: ac fuerant multæ ipsorum sententiæ ex ipsa lege naturæ, seu potius ipsius Dei, desumptæ, quales pleræq; sunt omnes quæ de moribus ab ipsis sunt perscriptæ.

Cum poëtas itaq; optimos morum atq; vitæ formatores putarent, ac præceptores sapientissimos, quos in omnibus quæ rectè & laudabiliter fieri solent, tutò etiam sequerentur: eorum monitis ac consilijs obtemperare decreuerunt. Quare & Agamemnon ad Troiam profecturus, domus ac familiæ custodē constituit poëtam: qui quamdiu ipse moderabatur omnia in ædibus, pleraq; rectius fiebant, quàm postea, cum eo expulso Clytemnestra Agamemnonis vxor, Aegisthi impudicos amores sectaretur: qui exitium postea attulere vniuersæ Agamemnonis familiæ.

Homerus Odyss. γ. Pausan. in Atticis, vbi alia simi lia, & hue pertinentia reperies.

Ideoq; veteres ipsi sapientiores vltima hac mundi turbulenta immundaq; amurca (κρείττονες γὰρ ἐγένοντο ἅμα καὶ ἐγγυτέρω θεῶν) cum id semel statuissent, id etiam postea efficere omni studio sunt conati, vt eam poëtarum sapientiam, omnibus quo posset fieri maximè notam familiariter facerent. Ideoq; præceperunt, ac lege etiam decreuerunt, vt tum aliorum sapientū virorum scripta, tum poëtarum, ac Homeri præcipuè poëmata, edíscerentur, legerentur, canerentur, ac in festiuitatibus mercalibus, templis, Olympijs, & omnibus alijs solennibus congressibus publicè in magna frequentia recitarentur: vt quisq; veluti ex concionibus, de rectè ac secus factis admonitus, ad suos postea melior ipse effectus discederet: moribus etiam deinde & vita exprimeret, quæ recta ac sequenda esse didicisset.

Plato in Philebo.

Homeri scripta. Euripidis & Sophoclis, quo loco habita, & quando lecta fuerint, Lycurgus in oratione contra Leocratē: Plato in Hipparcho: Heraclides in Allegoriis Homericis: Athenæus lib. 14. Dion orat. 27. Plutarchus in Crasso, & Lysandro.

Vt autem alio etiam pacto ad amorem carminum poëtarum (quibus præcipuam sapientiam tribuebat

antiqui-

antiquitas) adolescẽtes, deniq; omnes homines Græci excitarent: ac significarent etiam porrò, quo loco ipsorum oracula ac sapientissima monita haberent, in templis ea, aureisq; literis, in aurea etiam materia describi curabant, quemadmodum de Homeri ac Pindari scriptis proditum à veteribus nouimus: ac passim præ templorum foribus horum carmina, tanquam Deo dignas voces, inscribebant. quemadmodum etiam ex eadem causa sparserunt, quòd Homerus sua poëmata ex ore Apollinis sibi dictata descripserit. idq; hoc versu, quem Apollinis oraculum esse asserebant, indicare voluerunt:

Zonaras Tom. 3. historiarum suarum. Gorgon Pindari scholiastes in 7. hymno Olympiorum.

Aristot. 1 libro Moral ad Eudem.

Apud Synesium in Dione, seu de vitæ suæ ratione.

ἤειδον μὲν ἐγών, ὁ δ᾽ ἀπέγραφε δῖος Ὅμηρος. "

Ac fuerunt equidem multa à veteribus sapienter scripta: quod puto nemo ibit inficias vnquam, nisi ipse prorsus sit à literis alienus, ac de ipso planè scriptum etiam sit Pindari dulcissimi ac sapientissimi vatis, illud quod τυγχάνοντως ἔχει admodum. est autem idipsum tale:

Multa a veteribus sapienter scripta esse.

Hymno 1. Pythiorum.

ὅσσα δ᾽ μὴ πεφίληκε "
Ζεύς ἀτύζονται βοὰν "
Πιερίδων, ἀΐοντα "
γᾶν τε καὶ πόντον κατ᾽ ἀμαι- "
μάκετον. "

Quos Iupiter non charos habet, ij oderunt literas.

Ideoq; & barbaræ etiam gentes seu admiratione Homeri ductæ, de quo tam multa sparsa per orbem audiuerant, seu dulcedine eius carminum commotæ, seu etiam optimarum rerum expositione impulsæ, scripta eius in suam linguam transtulerunt: quemadmodum Indos id, aliasq; quasdam barbaras nationes similiter fecisse legimus. Ac legitur etiamnum hodie Homerus in vulgari seu barbaro græca lingua, in latina, germanica, & forte multis alibi alijs.

Homerus in Indica etiam lingua legitur. Dion oratione 53.

Eum magni etiam principes assiduè legerunt, ac vt monitorem & consiliarium sapientissimum reuerenter habuerunt: quemadmodum de Alexandro Phi-

Alexander quanti fecerit Homerum.

Plutarchus in Alexandro. libro item 1. de virtute ac fortuna Alexandri. Plinius lib. 7. cap. 29.

lippi Macedonum regis filio, ac Ptolemæis Aegypti regibus ſcriptores veteres id ſcriptum reliquerunt. tametſi alia quoque aliorum ſapientum virorum ſcripta interea non negligerent: quemadmodum alij alijs rationibus ducti, alios authores aſſiduè legebant. Scipio Africanus Cyropædiam Xenophontis de manibus nunquam deponebat. Demoſthenem rhetorem octies Thucydidem, Græcorum inter ſe ipſos bella ſcribentem, deſcripſiſſe, ſunt qui memorent. Sic Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, Ariſtophanē comicum tanti feciſſe legitur, vt duodetriginta comœdias eius ſemper haberet in manibus, adeò vt pro puluillo etiam dormiens vteretur: hinc itaq; & eloquentiam & ſeueritatem, quibus eſt mirabilis, didiciſſe dicitur. De Fronsbergio etiam, inſigni ac celebri exercituum Germanicorum duce, audiuimus, quòd quòcunque pergeret, Liuij Romani decadas ſecum duceret: quod eius conſilijs in aciebus inſtruendis, in hoſtibus adoriendis, plurimùm ſe adiuuari diceret.

Cic. 2. lib. Tuſc. quæſt.

Refertur a Luciano πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.

Theognidis Megarenſis ſcripta.

Cæterùm etiam Theognis Megarenſis (cuius carmina à multis veteribus ac magni nominis authoribus, vt oracula quædam Delphica celebrantur) ad eorum poëtarum claſſem pertinet, qui ſcriptis ὑποθήκαις, hoc eſt, moralibus Sententijs, doctrinam de moribus, hoc eſt, de ſingulis quæ in vita rectè atque honeſtè fiunt, breuibus ſententijs vno ſeu altero verſu concluſerunt. Quia namque alij, tum Plato etiam, docuerunt, præcipuam doctrinæ partem in eo conſiſtere, vt quamplurima poëtarum ac ſapientum virorum dicta habeamus in promptu: plures etiam extitere, qui ſeu de re eadem, ſeu alia diuerſa, paræneſes ſcriberent. verba autem Platonis ſic habent:

Præcipua doctrinæ pars in quo conſiſtat.

In Protagora, ſeu Sophiſta.

» ἡγοῦμαι ὦ σώκρατες ἐγὼ, ἀνδρὶ παιδεί-
» ας μέγιστον μέρος εἶναι, περὶ ἐπῶν δεινὸν εἶναι. ἐστὶ δὲ τοῦτο, τὰ
» ὑπὸ τῶν ποιητῶν λεγόμενα, οἷόν τ' εἶναι ξυνιέναι, ἅτε ὀρθῶς πε-
ποίηται.

ποιῆται. καὶ ἃ μὴ καὶ ἐπίστασθαι δηλῶν τε, καὶ ἐρωτώμενον λόγον δοῦναι.

In eo Theognide multa fuerunt obſcura, intricata & perplexa: quæ quantum quidem in nobis fuit, à bonis ac eruditis viris de eo admoniti, plana ſtuduimus facere, adoleſcentibus eam operam gratificati. Id verò in ea re conati ſumus ſedulò, vt & verba cum rebus ipſis ex Græco fideliter exprimeremus: & quæcunque expoſitionem deſiderarent, vnà etiam exponeremus.

In Theognide multa obſcura.

Eam expoſitionem ex optimis Græcis atque Latinis autoribus parauimus, vbi plerunque id ſumus ſecuti, vt primò noſtris verbis mentem autoris explicaremus. deinde verò locum, vnde expoſitio ſingulorum locupletior peti poſſet, oſtenderemus. Quæ ratio, quemadmodum nobis bona ac vtilis eſſe viſa fuit, ita adoleſcentes etiam ad legendos veteres authores exuſcitabit, cum non rarò monſtret quid maximè ex vnoquoq; ſcriptore, quorum teſtimonijs vtimur, ſit petendum, aut in quo argumento exponendo ipſi ſint occupati. Quod ſi cui etiam librorum bonorum copia inſtructo, libuerit ingenij ſui vires pluribus periclitari, ac exercere, ſeu prælegendo Theognidem alijs: non deficient eum occaſiones, materia etiam non deerit indicata & monſtrata, ex quibus locis illa ſit depromenda. Noſtram verò coniecturam, tum vertendo tum exponendo authore, coacti etiam, quandoque ſumus ſecuti: exiſtimantes licere in dubijs diuinare cuiq;: eumq; vatem meliorem, qui melius coniectet, quemadmodum in veteri verbo dicitur.

Expoſitio Theognidis qua ratione ſcripta, & ex quibus authoribus confecta.

Speramus autem noſtram operam, quam ei authori impendimus, gratam ac vtilem diſcentibus futuram. Petent autem inde adoleſcentes, tum linguæ Græcæ cognitionem, tum maximè præcepta de moribus ſapienter ſcripta: admonitiones etiam ſalutares, vt & turpia fugiant, honeſta contrà ac laudanda

Quæ adoleſcentibus ex Theognide ſint petenda.

quanto

quanto possunt studio omni contentione sectentur. Quod quemadmodum in omni vita sedulò est studendum, ita adolescentes scire oportebit, eum studiorum finem esse solum & vnicum, vt moratiores scilicet homines efficiant: & vt deinde libenter, quæ sui sunt muneris faciant: quod studia vbi non præstiterint, in longum illa valere iubeamus. Quid enim emolumenti afferant hominum vitæ eruditio, prudentia, eloquentia, & huiuscemodi alia, si ea ab improbitate, turpitudine, contumacia, crudelitate, impuritate, cædibus, luxuria, & alijs id genus vitijs ac vitæ pestibus non quàm longissimè fuerint separata? Quid profuit Dionysio Syracusano, ter ad se in Siciliã naui profectum venisse Platonem, virum sapientissimum, philosophorum principem, ac quasi Homerum, & philosophiæ lumen amplissimum? quid profuit audiuisse eiusdem tot sapientissimas orationes, de iusticia, regno, ac eius commoda administratione, ac multis alijs quæ regem & scire & perpetuò obseruare conueniebat: cum ipse nihil de tyrannide sua remittens, sibi similis ad eum vsq; diem quo in exiliũ est eiectus, esse non destitit? cum, quemadmodum Aristonem philosophum ferunt dicere solitum, οὔτε βαλανείου, οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος ὄφελος εἶναι οὐδέν. hoc est, quòd neque balnei vlla sit vtilitas, neq; orationis, vnde non prodeas purior.

Finis studiorũ quis.

Plutarchus in Dione, Laertius in Platone.

Plutarchus in libro περὶ τοῦ ἀκούειν.

Semper itaq; ob oculos positum habeant adolescentes boni & modesti, id quod à Latino etiam poëta sapienter de ea re est scriptum:

Ouid. lib. 1. de Ponto.

" *Artibus ingenuis* —

" *Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.*

Ac nota ipsis etiam debet esse vox Laconici præceptoris, qui cum indicare cuperet, in qua re præcipuè consisteret studiorũ ac rectæ institutionis fructus? respondit: se effecturum, ὥστε τὸν παῖδα τοῖς καλοῖς ἥδεσθαι, καὶ ἄχθεσθαι τοῖς αἰσχροῖς. Quibus planè similia sunt,

Plutarchus in libro περὶ ἠθικῆς ἀρετ.

quæ

quæ non dissimiliter veterum quispiam rogatus, quid fructus ex studijs perciperet: respondit, " τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν, ἅ τινες ἄλλοι διὰ τὸν ἐκ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. " id est, vt iniussus ipse faceret, quæ alij legum metu faciunt.

Maximus in oratione περὶ φιλοσοφίας.

Cæterùm quamuis adolescentes abundè satis ex alijs libris, in quib. Spiritus sancti oracula proponuntur, instrui possent, de pietate, de fide, timore Dei, omnibus deniq; virtutibus Christiano homine dignis (in Decalogo summa illa & ineffabili Dei sapientia expositis) veluti ex Salomonis sapientissimi regis Prouerbijs, ac similibus eiusdē libris, ex Psalmis Dauidicis, aut etiam Prophetarum, Euangelistarum ac Apostolorum, denique ipsius filij Dei dictis ac concionibus (vbi multa dicuntur quæ Theognidi nostro, alijsq; similibus Ethnicorum scriptoribus, ne in somnijs quidē suspicari, videre verò ac audire nunquam contigit, propterea quòd arcanam illam sapientiam ex sinu æterni Patris per Filium ad nos allatam ipsi ignorarint) vel Syracidæ etiam sententijs, vbi plurima præcepta de plerisq; virtutibus piè, sobriè & sapienter scripta referuntur, ac quomodo tandem vita Deo placens ac honesta sit instituenda, adolescentes vitæ ac morum regulam petere possent: tamen quia ita à maioribus institutum, legibus quoq; principum, virorum præstantium ac sapientum sancitum nouimus, vt gentilia etiam scripta in scholis exponantur, & iuuentuti discenda proponantur: quod ne Græcos vnquam Theologos, apud quos minùs errorum fuit, improbasse videmus, Clementem inquam, Iustinum, Basilium, Nazianzenum, Theophilum, Eusebium, Theodoritum, & Synesium Cyrenæ in Libya Episcopum, (Iosephum namq; & Philonem cum his non numeramus, quòd Iudæus vterq; fuerit) quod ea res vtilitates complectatur infinitas, sicut alij iam olim etiam pluribus id ostenderunt: non pœnitebit sat

Collatio literarum cum Scriptura.

Græci Theologi non improbarunt Ethnicorum scriptorum lectionem.

ſcio optimos adoleſcentes, ſi in hoc etiam autore legendo & diſcendo aliquid ſtudij poſuerint. Intelligent namq;, ex ipſo plurimum emolumenti ad ſe venturum, cum ſemper ſuos lectores à ſe doctiores ſoleat dimittere. Poteſt namq; id præſtare, & quidem multo etiam melius, longeq; facilius, quàm Protagoras ſophiſta ille: qui, quẽadmodum Plato meminit, maiori etiam cum iactantia id ſuis auditoribus ſolebat promittere. Ita namq; Protagoram, Hippocrati adoleſcenti à Socrate ſibi commendato loquentem introducit· ὦ νεανίσκε, ἔσαι τοίνυν σοὶ, ἐὰν ἐμοὶ συνῇς, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐμοὶ συγγένῃ, ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα, καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι.

In Protagora, seu Sophiſtis.

Nec probandum eſt id quod Heraclitus dicere ſolebat, σκοτεινότατος ille philoſophus & doctrina & moribus, quemadmodum id à Plutarcho refertur: ſtupidi ingenij eſſe, ex quouis ſermone quærere velle quod diſcat.

Plutarch. in lib. περὶ τοῦ ἀκούειν.

βλὰξ γὰρ ἔφη ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ παιδεύεσθαι φιλεῖ.

Ea quin probanda potius ſunt, quæ à Plinio rectius dicuntur, & melius: Nullum eſſe tam malum librum, qui non aliquid boni ſimul habeat: id eſt, ex quo non diſcas aliquid quod placeat, quod iuuet, quodue de multis te admoneat. Quo nomine etiam proſunt monachorum libri, in ipſa quamuis barbarie ſcripti, eoq; orationis genere elucubrati, vt rugitum potius ac infernalis barathri boatum te audire, quàm hominis vocem putares, quales ſunt ipſis etiam nominibus horrendi & formidabiles, Vade mecum, Rapiamus totum, & ſexcenti alij: qui tamen, ſi quibus probè erant lecti & cogniti ſuperioris temporis miſerrima caligine ac miſeria, næ reddebant hos apud omnes conſpicuos, claros, & vulgò admirandos.

Refertur ea vox in Epiſtolis Plinij Cæcilij, qui Plinij Secundi (de quo loquimur) erat auunculus.

Vade mecum, Rapiamus totum, libri monaſtici.

Proderunt autem ea monſtra, ac portenta nunc quoque, ſi ea conferentes cum præſentis temporis luce

luce ac facilitate, maiorum nostrorum calamitosissimam miseriam miserati, Deo gratias egerimus pro eo lumine, quod nobis ex paterna sua bonitate in hac vltima mundi senecta, reliquias adhuc seruare volens, tum in sui verbi doctrina, tum quoq; honestis literis extinctum prorsus monasticis ac idololatricis delirijs, superioris temporis, in quæ vniuersus mundus fuerat propter peccata abiectus, iterum reaccenderit: id bonum reuerẽter etiam habentes, discendo ac legẽdo assiduè scripta bona ac vtilia. Id verò quia frigidè ac vix obiter etiã pleriq; persequimur, quisq; in suo genere, quod alij alijs rationibus moti, stoliditatem quandam esse existiment, in hac luce in bonorum ac vtilium autorum lectione diligentius, aut diutius etiam immorari: auferet id lumen, id bonum, à nobis Deus postea, de quo nemini debet in dubium venire quicquam: ac redditurus est nobis tenebras superioribus longè tristiores. quandoquidem plerique lucem exosi, eas sua ingratitudine ac ocio suo, quo turpissimè abutuntur ad res quibus id tribuere non conueniebat, iampridem desiderare ac requirere, anxieque expectare videntur. Nec enim Deus, nec eius beneficia quibus hominum vitam suo tempore ornare solet, impunè vnquam spernuntur: ἔχει γὰρ ἔκδικον ὄμμα. Homerus in Batrachomyomachia.

Quia verò, clarissimi viri, præstantissimi ac sapientissimi consules & senatores, Domini atque patroni colendi, Theognidem à me conuersum & expositum edere propter adolescentes cupiebã, quibus in ea re placere studuimus: ac Mecænates & patronos eius meæ lucubrationis, viros bonos, eruditione, sapientia atque iudicio præstantes quærerem, quòd hos optimè de hoc nostro labore pronunciare posse viderẽ: vobis eum autorem, vestræ scholæ ac iuuentuti, vestris dilectis filijs, & alijs honestis adolescentibus, qui simul cum ijsdem vbicunq; etiam rectè ac honestè in

 literis

literis honestis erudiuntur, dedicare ac inscribere volui. Id verò vt faceremus, non nostro quodam iudicio aut consilio temerario sumus impulsi: verum ab amicis, optimis viris, vt id aliquando susciperemus, iam olim persuasi. Commendarunt enim illi nobis aliquoties incredibilem vestram humanitatem, prudentiam, virtutem, beneuolentiam & liberalitatem singularem, qua honesta studia & Musarum σεμνὰς θεράποντας ornare, iuuare, omnibusque pietatis, honestatis & humanitatis & beneficentiæ studijs prosequi semper soletis. quæ laus, quamuis illa multo maxima fuisset: tamen etiam illam insuper ipsi addebant, quòd quia scholam, Ecclesiam & Rempublicam vestram tantum doctissimis & præstantissimis viris committeretis, æqui postea iudices & censores essetis lucubrationum, quas publicæ vtilitatis gratia elaboratas haud obscurè cognouissetis: ipsi quoq; iudicio, sapientia & doctrina eximia insignes & illustres.

Habet namque Respublica vestra, vt de schola & Ecclesia nunc taceam, tum alios sapientes & præstantes viros, quorum autoritate, prudentia atq; industria, tum Ecclesia, tum quoq; Respublica vestra optimis consilijs suauissime regitur ac iuuatur: tum maximè clarissimos viros, virtute, prudẽtia, eloquentia, & eruditione præstantes, DANIELEM à Beuern, IOANNEM Hoffemannum, LVDERVM à Belmar, TETMARVM Kenckel, omnes Consules: clarissimum præterea virum IOANNEM Rhædarium, vtriusq; iuris doctorem eximium, vrbis ac politiæ vestræ syndicum sapientissimum.

Daniel a Beuern, Ioannes Hoffmannus, Luderus a Belmar, Tetmarus Kenckel, consules Bremenses. Ioannes Rhædarius vtriusque iuris doctor, syndicus Bremensis.

Tantam felicitatem, Amplissimi viri, vobis gratulor: ac Filium Dei, vnicum ac solum nostrum sufficientem saluatorem, μεσίτην καὶ ἱκέτην apud æternum suum patrem, oro, vt & scholam & Ecclesiam vestram ita regat & gubernet, vt semel agnitam veram

ram & ſolam ſaluificam doctrinam de filio Dei noſtro IESVA, conſtanter retineat, doceat ac tueatur. Porrò etiam eundem oro, vt veſtras quoque præſtantias, diu ſaluas & incolumes eſſe velit: pacem etiam veſtræ vrbi perpetuam concedat. Porrò concordiam vobis retineat inter vos ipſos quoque: quam magno ſtudio, nec etiam ſine laude defenditis hactenus, & retinetis: rectè dictum exiſtimantes, quod Plato philoſophorum omnium facile princeps, ex veteri poëmate his verbis repetitum retulit· οὐ χρυσὸς ἀγλαὸς σπανιώτατος ἐν δὲ τῷ ἀνελπίστῳ βίῳ, οὐδ' ἀδάμας, οὐδ' ἀργύρου κλῖναι πρὸς ἀνθρώπων δοκιμάζομεν, ἀστράπτει πρὸς ὄψεις, οὐδὲ γαίας εὐρυπέδου, γόνιμοι βρίθοντες αὐταρκεῖς γύαι, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοφράδμων νόησις. Id eſt: Non auri fulgor in vita miſera mortalium rariſſimi non adamas, non argenteæ menſæ, quæ apud homines habentur in precio, ita in oculis coruſcant, neque lati fundi, aut pinguia culta, tantum valent ad vitam, quantum mens bonorum virorum inter ſe conſentientium. Plato inquam ille, qui ſapienter in Republica ſua id etiam à multis autoribus grauiſſimis multum ſemper celebratum dixiſſe viſus eſt: Niſi philoſophi ciuitatibus dominentur, vel hi qui nunc reges potentesq; dicuntur, legitimè ſufficienterq; philoſophentur, in idemque ciuilis potentia & philoſophia concurrant, neque (quod nunc fit) à diuerſis duo hæc tractentur ingenijs, non erit ciuitati, vel etiam hominum generi requies vlla malorum. Græcè ſic: Ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς γε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσιν, οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει.

Sententia de concordia, a Platone epiſtola 1. ex veteri poëmate relata.

Sententia Platonis, quomodo Reſpublicæ felices ſint futuræ: lib. 5. de Repub.

Valete viri clariſſimi ac ornatiſſimi, Domini atq; patroni nobis ſemper colendi: ac noſtra ſtudia ornare, iuuare, noſq; vobis commendatos habere non

 defini-

desinite. Munus etiam nostrum literarium æquo ac benigno animo accipite. Id verò vos facturos, non est quare nobis in dubium venire debeat. Valete iterum: 5. Martij, Anno 1559.

V. Excellent.

deditißimus

Michaël Neander Sorauiensis.

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΕΩΣ βίος ἐκ τῶν Σουίδα.

Θέογνις μεγαρεύς, τῶν ἐν σικελίᾳ μεγάρων, γεγονὼς ἐν τῇ νθ'. ὀλυμπιάδι, ἔγραψεν ἐλεγείαν εἰς τοὺς σωθέντας τῶν συρακουσίων ἐν τῇ πολιορκίᾳ, γνώμας δι' ἐλεγείας εἰς ἔπη βω. καὶ πρὸς κύρνον τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον, γνωμολογίαν δι' ἐλεγείων, καὶ ἑτέρας ὑποθήκας παραινετικὰς, τὰ πάντα ἐπικῶς. καὶ παραινέσεις μὲν ἔγραψε θέογνις: ἀλλ' ἐν μέσῳ τούτων παρεσπαρμέναι εἰσὶ μιαρίαι, καὶ παιδικοὶ ἔρωτες, καὶ ἄλλα ὅσα ὁ ἐνάρετος ἀποστρέφεται βίος.

THEOGNIDIS MEGARENSIS VITA, EX SVIDA.

Theognis Megarēſis, ex Megaris vrbe Siciliæ, natus Olympiade quinquageſima nona, ſcripſit Elegiam in eos Syracuſanos qui ex obſidione euaſerant, & ſententias Elegiaco carmine, duobus verſuum millibus. Item ad Cyrnum, puſionem ſuum, ſententiarum ſyluam, etiam Elegiaco carmine. aliaq; argumenta admonitoria, omnia numeris aſtricta. Et admonitiones quidem ſcripſit Theognis, ſed quibus ſparſim inſerti ſunt improbi & cynædici amores, necnon alia à quibus abhorret vita virtute prædita.

ΜΙΧΑΗΛ.

ΜΙΧΑΗΛ ΝΕΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΡΑνέως, περὶ Θεόγνιδος.

Θεόγνιδες πλείους γεγονέναι ἀναγινώσκομεν. τὸν μὲν ἕτερον, ὃς βιβλία τινὰ γεγραφέναι λέγεται περὶ τῶν Συσιτῶν ἐν ῥόδῳ, νόσῳ τῇ ὑπὸ τοῦ πινδάρου καθ' ὑπερβολὴν ἐπαπιθείσῃ, ἐξ ὧντινων ἀθλίαιος πολλάκις μαρτυρίοις τισὶ κεχρημένος εὑρίσκεται. ἄλλον δὲ τραγῳδοποιὸν, ἀλλὰ καταδεέστερον τὴν φύσιν, καὶ πάνυ ψυχρόν· ὅθεν χιόνα αὐτὸν, ἐσχηματισμένης δῆτα τῆς λέξεως ἀπὸ τοῦ χιόνος, ἐπωνομάσθησαν οἱ κωμικοί. οἱ τὸν αὐτὸν (κατὰ τὸ ἔθος ἐν τῇ παλαιᾷ κωμῳδίᾳ τότε εἰθισμένον) διὰ τὴν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ψυχρότητα προσέτι ἐσκωφέναι λέγονται. ἄλλου τινὸς πρὸς τούτοις μνείαν ποιεῖται σωκράτης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ, ἐπισκόπου δηλονότι, ὃς μιμητὴς ἐπαινέτης τε καὶ ὑπερασπιστὴς τοῦ ἀσεβοῦς τῶν ἀρειανῶν δόγματος ἐγένετο.

Ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ παρόντος τούτου ἡμῶν Θεόγνιδος, ἄλλοι μὲν ἄλλην διάνοιαν ἔχουσι, καὶ οὐ μὴν τῶν αὐτῶν συγγραφέων γνωμῶν τετυχηκότες, ταῖς δόξαις ἀλλήλων διαφέρουσι. στέφανος γὰρ, καὶ μετὰ τούτου ἁρποκρατίων (ὅταν πλείω μέγαρα ὦσιν, ἓξ δηλαδὴ ὅλον τὸν ἀριθμὸν) αὐτὸν ἐκ μεγάρων τῶν τῇ ἀττικῇ προσχωρούντων γεγονέναι εἰπεῖν ἔχουσι. πλάτων δὲ αὐτὸς θειότατον καὶ λαμπρότατον τῆς φιλοσοφίας φέγγος φησὶν, ἅμα τοῦ Σουίδα, ἐκ μεγάρων τῶν ἐν σικελίᾳ κειμένων· ἕκαστος οὕτως ἰδίοις τεκμηρίοις κεχρημένος, τοῖς δὲ μὲν ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἀποδεδειγμένοις καὶ προσενεχθεῖσι, τοῖς δὲ ἐξ ἄλλων τινῶν φαινομένων ἀποδείξεων, ὥσπερ ἄλλοι καὶ διὰ πλειόνων τὸ ἀληθῶς δοκούμενον ἀποφῆναι ἐπιχειρήσαντες ἐσπούδασαν.

De Megaris vide prouerbia apud Erasmũ, Megaricum machinamentum, Megarensiũ lachrymæ, & Megaricæ sphinges.

Οὐδὲν δὲ ἔχομεν σαφῶς εἰπεῖν περὶ τῶν γονέων αὐτοῦ, οὔθ' ὃν κατὰ χρόνον εἰς τὸν βίον ἐπῆλθε, οὔθ' ὅπως τὸν αὐτὸν μεταλλάξας ἀπέθανε, ὅταν οὐδεὶς (ὅπερ μὲν ἡμεῖς οἴδαμεν) τῶν πάλαι μέχρι οὗ εὑρέθη περὶ τούτων σαφηνιζόμενος, ἤτε παραδιδόμενος. αὐτὸν δὲ ἠνθηκέναι ἱστοροῦσι τῇ ἑξηκοστῇ ὀλυμπιάδι, καὶ ἐπιτετακέναι τοῖς χρόνοις ἕως τοῦ σόλωνος τοῦ σοφωτάτου καὶ φρονιμωτάτου τῶν ἀθηναίων νομοθέτου, ἀνακρέοντος μετὰ ταῦτα καὶ σιμωνίδου ποιητῶν τῶν λυρικῶν μουσικωτάτων καὶ ἐξοχωτάτων, φερεκύδου πρὸς τούτοις τοῦ τραγῳδοῦ, ὃς ὀλίγῳ χρόνῳ ὕστερον φθειριάσει καταληφθεὶς καὶ διαφθαρεὶς τὸν βίον αὐτοῦ διετελεύτησε, ὃ ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ πλάτωνος ἔνιοι ἱστοροῦσι. τοῦτ' ἐστὶ, ἤκμασε Θέογνις ὁ μεγαρεὺς μετὰ τὴν ποίησιν τοῦ κόσμου τούτου, ἔτει τρισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ· τοῖς αὐτοῖς γὰρ χρόνοις ἑξηκοστὴ ὀλυμπιὰς ἐμπίπτειν ὑπὸ πλειόνων παραδέδοται. καὶ τὸ ἐναντίον ἄλλοι τινὲς εὑρίσκονται. οἳ δῆλον ποιοῦντες φέρουσι, τὸν αὐτὸν οὐ μὴν κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν, μᾶλλον δὲ πεντηκοστὴν καὶ ἐνάτην ὀλυμπιάδα βεβιωκέναι.

Ἔγραψε δὲ ἐλέγειαν εἰς χάριν συρακουσίων, τῶν μάλιστα ἐκ πολιορκίας συρακουσῶν διασωθέντων, αὐτῇ ἴσως τοὺς διαφυγόντας ἢ προσηγορῆσαι βουλόμενος, ἢ καὶ αὐτὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τῆς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπαλλαγῆς τε καὶ συμφορῶν ἀποτροπῆς συγχαίρειν ἐνδεξάμενος. συνέγραψε πρὸς τούτοις καὶ παραινέσεις πλείστας, ὅσας μιαρίας τε καὶ ἀσελγεῖς καὶ αἰσχροὺς ἔρωτας

MICHAELIS NEANDRI SORAVIENSIS, DE THEOGNIDE.

THeognides plures fuiſſe legimus. Theognidem quendam, qui de ſacrificijs in Rhodo, in inſula illa à Pindaro valde celebrata, libros aliquot ſcripſerit, ex quibus teſtimonia petit † Athenæus. Alterum etiam tragicum, ſed * illepidum prorſus & frigidum: vnde & Chiona, à niue videlicet, eum cognominarunt Comici, qui cauillis etiam eum inſectati leguntur (vt fuit id ipſis in veteri Comœdia vſitatiſſimum) propter eius poëmatum frigiditatem, ineptiaſque. Alterius etiam Theognidis Socrates meminit in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria, Epiſcopi ſcilicet, qui partes Arrianas fuerit tutatus & ſecutus.

7. Olymp. hy- [illegible]

† Libro 8. Δειπνοσοφιστῶν.

Lib. 1. cap. 8.

Cæterùm de hoc noſtro poëta Theognide, alij aliter ſentiunt, non eaſdem eorundem ſcriptorum opiniones ſecuti. Stephanus namque & Harpocration (cum plura ſint Megara, ſex ſcilicet toto numero) Megarenſem eum faciunt, ex Attica. Plato verò cum Suida, philoſophiæ lumen illud ampliſsimum, Megarenſem in Sicilia, quiſque ſuas rationes ſequuti, eas adepti tum ex ipſius poëtæ verſibus, tum etiam alijs occaſionibus: quas alij pluribus etiam oſtendere, conciliare atq; exponere ſunt conati.

In Lexico in decem Rhetores.
In commentario de Vrbibus.
1. de Legibus.

De parentibus eius, quandoue natus, ſeu mortuus etiam fuerit, nemo eſt veterum, quod quidem memini, qui id prodiderit. Floruiſſe verò tradunt Olympiade ſexageſima, attingentem adhuc tempora Solonis, Athenienſium legiſlatoris ſapientiſsimi: Anacreontis præterea, & Simonidis, Lyricorum præſtantiſsimorum: ac Pherecydæ tragœdi, qui pediculari morbo poſtea interijt: quemadmodum idem de † Platone ſunt qui prodiderunt. Hoc eſt, vixit Theognis Megarenſis poſt conditum mundum, anno ter milleſimo quadringenteſimo vigeſimo quinto: in id namque tempus ſexageſima Olympias incidit. tametſi etiam ſint, †† qui non ſexageſima, ſed quinquageſima nona Olympiade eum floruiſſe tradant.

Plutarch. in Sylla. tametſi cõtrarium ſcribat Plinius lib. 7 cap. 51.
† Diogenes in Platone. vide etiam prouerb. Pediculi Platonis.
†† Suidas in Theognide.

Scripſit verò Elegiam, in gratiam Syracuſanorum, qui ex obſidione Syracuſana ſeruati euaſerant: qua eos forte & cõſolari, & liberationem à periculo gratulari ijſdem voluit. Scripſit item paræneſes, quas nonnunquã obſcœnis amori-

R bus

* Meminit eius Suidas in Theognide, & Ariſtophanes in Cereris ſacra celebrãtibus. de eo loco hæc ferebantur: εἰ μὴ κατένιψε τὴν Θρᾴκην χιόνι πολλῇ, καὶ τοὺς ποταμοὺς ἔπηξ' ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον ὅταν Θέογνις ἠγωνίζετο.

ἔρωτας παρεσπαρμένους καὶ ἐμμιχθέντας ἐχούσας. τοιγαροῦν καὶ ὁ ἀθλιώτατος
αὐτὸν ἐν τούτων χώρᾳ κατέθηκεν, οἱ ταῖς ἡδοναῖς σχολάζοντες αὐτῶν μόνων πᾶ-
σαν καὶ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐποίησαν, καὶ διὰ παντὸς ἐν ἡδυπαθείᾳ διαθλεύ-
οντες τὸν βίον διετέλεσαν· ὅπερ καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπῶν αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ κατα-
φανὲς πᾶσι ποιεῖται. αὕται δὲ παραινέσεις, καθάπερ καὶ ἐλεγεία περὶ τῶν συ-
ρακουσῶν πολιορκηθεισῶν, ἀφανισθεῖσα τῷ χρόνῳ κακῶς ἀπώλετο: ὥσπερ καὶ
πλεῖστα ἄλλα μυρίων ἄλλων ὠφελιμωτάτων καὶ σοφωτάτων συγγραφέων συγ-
γράμματα, διὰ τῶν πολέμων ἀπώλωλε, καὶ ἢ πυρί, ἢ καὶ τῶν προγόνων ἡμῶν ἀ-
μελείᾳ, ἀμουσίᾳ, ῥαθυμίᾳ τε καὶ αἰτίᾳ καὶ ὁμοίοις ἄλλοις τισὶ τῶν ἐλευθέρων
γραμμάτων λοιμοῖς, λοίμαις τε καὶ φθοραῖς πανολεθρίᾳ οἰκτροτάτῃ οὕτως ἠ-
φανίσθη, ὥστε μηδέ τι ὀνόματα αὐτῶν καταλειφθῆναι.

Ἔγραψε πρὸς τούτοις ἐλεγείαν εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ, ἥπερ γνωμῶν ἢ καὶ
γνωμολογίας ἐπιγραφὴν ἔχει, διὰ τὸ ἤγουν περιέχειν καὶ παρατίθεσθαι διὰ
βραχειῶν γνωμῶν καὶ ὑποθηκῶν πλεῖστα ὅσα παραγγέλματα, διδάγματά
τε καὶ καλλίστας διδασκαλίας, περὶ τῆς ἀρετῆς μάλιστα, καὶ παντὸς τοῦ
βίου καὶ τῶν τρόπων διοικήσεως γεγραμμένας, καὶ τὸ τέλος περὶ παντοίων εὐ-
χρηστῶν καὶ πολυωφελῶν διδαχῶν, πάνυ συνεχόντως καὶ σοφῶς ἐχουσῶν,
ὅπως ἀθρόως ἐκπονηθείσας. αὕτη μέχρι οὗ πρὸς ἡμᾶς ἐσώθη. πρόδηλον δέ, αὐ-
τὴν οὐ μὴν ὅλην οὕτως ὑπὸ τοῦ θεόγνιδος πεποιημένην, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνα-
φέρεται, καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἐπιγραφὴν ἔχει. μετρίως γὰρ μόνον πεπαι-
δευμένος, καὶ ὁπωσοῦν ἐμπειρίαν τινὰ περὶ τὴν τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀ-
νάγνωσιν ἠσκηκώς, καταυτίκα κατανοήσει ταύτην τὴν γνωμολογίαν πλεί-
στων ὅσων διαφόρων ποιημάτων ἅμα συναθροισμὸν ὑπάρχειν, ἅμα καὶ πάμ-
πολλα ἄλλων τινῶν ποιητῶν ἔπη ἐμμιχθέντα ἔχειν, τοῦ σόλωνος δῆτα, τοῦ
τυρταίου, τοῦ καὶ εὐήνου, ὅτι δηλαδὴ πολλοὶ στίχοι ὑπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν
παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι ἐξενήνεγκται, οἱ ἐν τοῖς θεογνιδείοις ὁμοίως ἔγκεινται.
εἰ μή τις μᾶλλον ὑπολήψεται ἄν, θέογνιν τοῖς ἔπεσιν ἐκ τῶν ἄλλων γνωμολό-
γων παραιρεθεῖσι αὐτόματον ἀντὶ τῶν ἰδίων κεχρῆσθαι, ὅτι μάλιστα αὐτῷ ἔ-
δοξε τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ ὁμοφρονεῖν, καὶ μεγίστην τῷ ὑποκειμένῳ συγγέ-
νειαν ἔχειν. καθάπερ καὶ παρὰ τῷ ὀρφεῖ καὶ ἡσιόδῳ ἔπη τινὰ κεῖται, ἃ τοῖς
αὐτοῖς ῥήμασι καὶ ταῖς αὐταῖς ἅμα συλλαβαῖς, ἐν τοῖς τοῦ ὁμήρου εὑρίσκονται,
οὐδὲν ἀλλήλων διαφέροντα. καὶ μὴν τούτῳ πάνυ ὁμοίως ἔχει τὸ αἰσχύλειον τοῦ-
το, ὃς εἰπεῖν εἴωθε, τὰς τραγῳδίας αὐτοῦ εἶναι μικρά τινα τεμάχια τῶν με-
γάλων δείπνων τοῦ ὁμήρου. δηλαδὴ ἑκάστους τῶν πάλαι ἐκ τῶν ποιημά-
των τοῦ ὁμήρου, ὡσανεὶ πηγῆς καὶ πρωτοπάτορος τῶν ἁπασῶν διδαχῶν
καὶ ξυμπάσης τῆς ἀρχαιότητος, καὶ πλείστων ὅσων καλῶν καὶ παλαιῶν πρα-
γματειῶν γραφέως σοφωτάτου, καὶ ἀρχιτέκτονος θαυμασιωτάτου, ὕλην καὶ
ὑπόθεσιν τοῦ γράφειν, ὥσπερ ἐκ ταμιείου, ὡς ὅτι πλουσιωτάτου ἀκενώτου φη-
μὶ τινὸς βαθίστου, λαμβάνειν, καὶ αὐτὸν ἅπασιν ἀρκούντως πάντα παρασκευ-
άζειν, ἀλλοτρίων δὲ οὐδεμίαν χρείαν ἔχειν, μηδέ τι παρ' ἄλλοις ἐλλείπειν. καὶ δὴ
ἕως οὗ οὐδεὶς εὑρέθη, δυνάμενος τοῦτο δῆλον ποιήσασθαι, οὐ μεμπτὸς αὐτὸς γενέ-
σθαι ἂν δυνήσαιτο, μετὰ ταῦτα καὶ συνάθροισις καὶ σύνταγμα τῶν γνωμῶν καὶ
ὑποθηκῶν.

bus inquinauit. vnde & Athenæus ipsum inter eos connumerat, qui voluptatibus se totos manciparunt. Atque eius quosdam etiam versus affert, hoc idem qui comprobent. Parænefes verò istæ, quemadmodum & Elegia de Syracusarum obsidione, temporis iniuria sunt amissæ: quemadmodũ infinita millia * alia optimorum autorum, bellis, incendijs, aut etiam maiorum incuria, inscitia ac barbaria, similibusq́; literarum pestibus, similiter malè perierũt, vt ne nomina quidem horum supersint amplius.

Scripsit etiam Elegiam ad Cyrnum amicum, quæ γνῶμαι seu γνωμολογία inscribitur, quòd breuibus sententijs præcepta tradat de virtute, de vitæ atq; morum honesta gubernatione. Ea autem adhuc extat: tametsi manifestũ sit, quòd ea non sit tota Theognidis, quamuis ei tribuatur, ipsius etiam autoris inscriptionem habeat. Mediocriter namq; exercitatus, ac in veterum authorum lectione versatus, mox iudicabit, quòd multæ aliorum poëtarum sententiæ ei Gnomologiæ sunt insertæ: vt Solonis, Tyrtæi, Eueni: quòd sub horum nomine apud authores plerique versus, qui apud Theognidem reperiuntur, referantur. Nisi quis velit, vltrò sic à Theognide pro suis, ex aliorũ Gnomologijs, eos versus esse vsurpatos, quòd suo instituto conuenire viderẽtur. Quemadmodum & apud Orphea & Hesiodũ versus reperias, qui ijsdem verbis, ac etiam syllabis, apud Homerũ legantur. Nec ab re est, quod Aeschylum dicere solitum accepimus, suas tragœdias particulas esse quasdã de magnis cœnis Homeri: quòd scilicet ab eo, tanquam primo doctrinarum ac omnis antiquitatis parente, ac sapientissimo multarum bonarũ rerum pictore, mirabiliq́; architecto, quisq; scribendi materiam & argumentum sumeret: ipseq; omnibus suppeditaret, peteret verò à nemine. quem namq; ipse imitari potuerit, hactenus nemo est qui id scripserit. Præterea ipse etiã cõtextus & ordo

Apud Athenæum lib. 8. Δειπνοσοφιστῶν.

R 2 senten-

* Alexandriæ, in bello priori Alexandrino, perierunt in vna bibliotheca septingenta millia volumnum: Gellius lib. 7. capite 17. Seneca libro 1. de tranquillitate vitæ. Sic sub Zenone Cæsare, Constantinopoli in vna bibliotheca conflagrarunt centum viginti librorum millia: Suidas in Malcho, & Zonaras tomo historiarum suarum tertio. Sic perierunt sex librorum millia Origenis, & tria millia quingenti Didymi Grammatici, quorum Hieronymus, Quintilianus & Seneca meminerunt. Nec extant Liuij decades quatuordecim: nec etiam reperiuntur Varronis librorum septuaginta heptades, quarum Gellius meminit, & alij aliorum plurimorum, male perditorum.

ὑποθηκῶν ἀσυνάρμοστον, καὶ ἀσυντάκτως τε καὶ συγκεχυμένως ἔχον σαφῶς ἐνδείκνυσι, πλεῖστα ὅσα ἔπη ἐκ τῆς γνωμολογίας ἐκείνου ἀποβεβλῆσθαι ὁποίας γε αἰτίας ἕνεκα, ἢ διὰ τὸ πλεῖστον αἰσχρολογίας ἔχειν δοκεῖν, ἢ καὶ διὰ τὰς μιαρίας παρεμπαρμένας, ἃς αἱ τῶν ἐπιεικῶν καὶ τῶν παίδων καλῶν ἀκοαὶ ἀποστρέφονται. ἀντὶ δὲ τῶν ἄλλα τινὰ πολὺ καὶ σεμνότερα καὶ ὠφελιμώτερα ἐκ διαφόρων ἄλλων τινῶν γνωμολόγων ποιημάτων ἐμπεποιῆσθαι. ὡς ἐκ τῶν τοῦ σόλωνος, τυρταίου τοῦ ἀθηναίου, χίλωνος τοῦ λακεδαιμονίου, θάλητος μιλησίου, πιττάκου τοῦ μιτυληναίου, περιάνδρου τοῦ κορινθίου, καὶ ἀναχάρσιδος τοῦ σκύθου· οἱ γὰρ ἅμα πάντες ὑποθήκας, γνώμας, ἐλεγείας τε καὶ νόμους μέτρῳ συνέγραψαν. αὐτὰς δὴ οἱ πάλαι ἄνδρες σοφώτατοι γενόμενοι, καὶ διαπαντὸς τιμηθησόμενοι, διὰ αἰδοῦς τε καὶ ἐπαίνου πλείστου ἀεὶ ἀχθησόμενοι, περὶ τοσούτου πεποιηκέναι λέγονται, ὥστε τοῖς παισὶ αὐτῶν ἐντείνασθαι δημοσίᾳ αὐλαῖς καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώπων συλλόγοις καὶ πανηγύρεσιν ἀπαριθμουμένους σπουδαίως ἕκαστα ὑμνοῦντας ἀείδειν.

Καὶ μὴν ἀθηναῖος ἱστορεῖ, τὸν θέογνιν, σόλωνα καὶ φωκυλίδην, ξὺν ἄλλοις τισὶ ποιηταῖς, γνώμας αὐτῶν μέτροις καὶ ἀριθμοῖς διὰ τοῦτο μάλιστα περιειληφηκότας, ὅτι τοῖς πάλαι ἐν ἔθει γέγονεν αὖ, δημοσίᾳ αὖ ἀπομνημονεῦσαι ᾄδοντας ποιήματα αὐτῶν, ὥσπερ διδασκαλίας τυγχάνοντα, καὶ κηρύγματα ὄντα νόμου τοῦ ὑπὸ θεοῦ ταῖς καρδίαις πάντων ἀνθρώπων ἐγγραφέντος, καὶ οἱονεὶ ἐγχαραχθέντος, μᾶλλον δὲ φωνὰς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ αὐτὰς ἐν πάντων καρδίαις φωνούσας, περὶ ἁπάντων δηλαδή, ἃ χρὴ καὶ μανθάνειν καὶ σαφῶς εἰδέναι τοὺς ἀνθρώπους· καθάπερ τοῦτο ἄλλοθι που περὶ τῶν τοῦ ὁμήρου καὶ εὐριπίδου, καὶ ἄλλων τινῶν, διὰ πλειόνων διεξεληλύθαμεν, οἷον ἐκ τῶν παλαιῶν διηγημάτων καὶ βεβαίων ἐνδείξεων.

Πρὸς τούτοις ἅμα πρόδηλον ἐκ χωρίου τινὸς ξενοφῶντος, ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ γνωμολόγου προσενεχθέντος ἐκ βιβλίου τινὸς τοῦ αὐτοῦ ξενοφῶντος, ἀλλ' ἀπολωλότος, ἄλλην τινὰ πάντως τὸ πάλαι ἀρχὴν τῆς παρούσης πρὸς τὸν κύρνον ἐλεγείας ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ πεποιημένην γεγονέναι· ὥστε καὶ ἤδη ἐκ τοῦ αὐτοῦ τεκμηρίου, καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρω εἰρημένων, φανερὸν εἶναι, ἀντὶ τῶν περιαιρεθέντων ἐπῶν, ἐκ ταύτης ἐλεγείας, ἄλλα τινὰ ἐκ διαφόρων γνωμολόγων ποιημάτων ἐκλεχθέντα, καὶ αὐτὰ πάμπολλα, ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἐμβληθέντα παρεμπεποιῆσθαι· καθάπερ ἡμεῖς ἐν τοῖς κάτω τὰ τοῦ ποιητοῦ χαλεπώτερα διασαφιζόμενοι, ἰδίοις χωρίοις σαφέστερον ἐνδείξασθαι ἐπιχειρήσαμεν.

Ἀλλὰ μὴν ποιητὴν αὐτὸν ἐν πλείστῃ ἀξίᾳ γεγονέναι παρὰ τοῖς προγενέσι καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν γεγενημένοις, δῆλον ἐκ τούτων μάλιστα, ὅτι πλεῖστοι ἔστοι συγγραφέες περιβόητοι, καὶ μεγίστην δόξαν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ κεκτημένοι ἔχοντες, ἐξ ἴσου μεγίστης τιμῆς τοῖς στίχοις αὐτοῖς κέχρηνται, ὡς ἀξιώμασι καὶ χρησμοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἀπόλλωνος παραδοθεῖσι καὶ ἐξαγορευθεῖσι· πλάτων φημὶ, καὶ ἀριστοτέλης, ξενοφῶν, καὶ πλούταρχος, ἀθηναῖός τε, δίων χρυσόστομος, καὶ φίλων ἰουδαῖος. καί γε ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πατέρων, κλήμης ὁ ἀλεξανδρεύς, καὶ βασίλειος τὴν ἐπίκλησιν μεγάλος. καὶ μὴν καὶ ὑπὸ ἀριστοτέλους παραδιδομένον ἴσμεν τῶν θεόγνιδος ἐπῶν ἐν προθύρῳ τοῦ ἱεροῦ ἀπόλλωνος τοῦ ἐν δήλῳ ἓν προσγεγραμμένον, ὅπερ αὐτὸς ἐν χώρῃ καὶ τάξει τῶν εὐχῶν καταριθμού-

ſententiarum, qui nullus eſt in Theognide, manifeſtè docet, multos verſus paſsim ex tota illa Gnomologia eſſe abiectos, à quocunque etiam: quòd ſeu laſciuiores, ſeu impuriores eſſent, quàm vt coram honeſtis ac puerilibus auribus ſe probare poſſent: ac in horum locum alios eſſe ſuffectos modeſtiores, caſtigatiores, & vtiliores etiam, ex aliorum Gnomologorum libris: vt Solonis, Tyrtæi Athenienſis, Chilonis Lacedæmonij, Thaletis Mileſij, Pittaci Mitylenæi, Periandri Corinthij, Anacharſidis Scythæ. & hi enim omnes, gnomas, hypothecas, elegias, & leges verſibus comprehenſas ſcripſiſſe leguntur: quas etiam veneranda ac ſapiens vetuſtas tanti feciſſe legitur, vt eas publicè recitari ac cani à pueris in publicis celebritatibus præceperit.

Autoribus Laërtio & Suida.

Athenæus li. 14. Νηστευσοφιστῶν.

Ideo namq; Athenæus ſcribit, Solonem, Theognidem, Phocylidé, &c. præcepta & ſententias ſuas ad numeros, metrorumq; ſeriem feciſſe: quòd ipſorum verſus recitarentur ac canerentur tanquam doctrinæ & conciones legis naturæ, ſeu potius ipſius Dei, de omnibus, de quibus docendi ſunt homines: quemadmodum id de Homeri, Euripidis, ac aliorum ſcriptis, alibi pluribus ex veterum narrationibus retulimus.

Plato in Hipparcho, Lycurgus in oratione contra Leocraté, Plutarchus in Nicia.

Ac apparet ex Xenophontis etiam quodam loco, à Græco Gnomologo ex quocunque etiam eius autoris libro, qui perijt, adducto, aliud olim fuiſſe præſentis ad Cyrnum elegiæ initium. vt tum ex eo, tum alijs ſuprà memoratis rationibus, ſatis conſtet, ſublatis inde plurimis verſibus, quacunque etiam de cauſa, à quocunque etiam, ſuffectos in horum locum alios, ex aliorum Gnomicorum ſcriptis decerptos: quemadmodum nos id etiam in margine textus, in aliquot locis conati ſumus oſtendere.

Cæterùm quòd eum authorem maximi fecerint veteres, manifeſtum fit inde maximè, quòd multi magni ſcriptores, non ſine honoris præfatione, eius verſus, veluti axiomata & oracula ab ipſo Apolline edita, frequenter vſurparint: Plato inquam, Ariſtoteles, Xenophó, Plutarchus, Athenæus, Dion Chryſoſtomus, Philo Iudæus: ac de patribus Græcis, Clemens Alexandrinus ac Baſilius Magnus. Quin Ariſtoteles etiam prodidit, in veſtibulo templi Apollinis, q; eſt in Delo inſula, ſcriptum fuiſſe verſum Theognidis, qui ab eodem

Lib. 1. Morall. ad Eudem.

τοῦ διωνύμου τυγχάνει, περὶ ὧν καὶ πλάτων καὶ ἄλλοι τινὲς οὐ συμφωνοῦντα ταῖς τῶν ἄλλων γνώμαις γράψαντες ἔτυχον. ἔχει δὲ αὐτὸ τὸ ἔπος οὑτωσί πως· κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν. Καθάπερ ἀλλαχοῦ καὶ περὶ τῶν ἐπῶν ἡσιοδείων καὶ φωκυλιδείων ὁμοίως μεμνήμεθα, ὅτι καὶ ἀπόλλων ὑπ' ἀνθρώπων ἐρωτηθεὶς, τοῖς αὐτοῖς χρηστηρίοις ὢν ἀποκρίνασθαι εἴωθε, ὥσπερ ταῖς αὐτοῦ, εἰ καὶ μᾶλλον αὐτοῦ τοῦ θεοῦ φωναῖς ὀρθῶς καὶ καλῶς ἐχούσαις· ὡς αὖ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς ἀνθρώποις τοῖς τότε γενομένοις, αὐτὰ καθὼς εὐσεβῶς καὶ ὠφελίμως εἰρημένα, κεχαρισμένα ἀπεργάζεσθαι, καὶ οὕτως ἐν στόματί τε καὶ καρδίαις πάντων αὐτὰ ἀποκατατίθεσθαι.

Κύρνος δὲ, πολυπαίδας, σιμωνίδας, ὀνομάκριτος, κλεάριστος, δημότιμος, δημοκλῆς, ἀκάδημος, τιμαγόρας, ἄργυρις, ὀνόματα τυγχάνει ὄντα κύρια, καὶ πρόσωπα, ἃ ποιητὴς πλεονάκις πρὸς αὐτὰ τὸν λόγον καταστρεφόμενος, ὥσπερ φίλους προσφωνεῖται, περὶ οὗ μνείαν ποιεῖσθαι ἐν τῷ νῦν ἡμῖν ἔδοξε. τὸ δὲ τῶν ὀνομάτων ἐτυμολογικὸν, μετρίως ἐν τοῖς στοιχείοις ἑλλάδος γλώττης πεπαιδευμένος, ῥαδίως κατανοήσει, καὶ ἄνευ ἄλλων τινῶν ἑρμηνείας καταμαθήσεται. κλεάριστος, σχηματισθὲν ἀπὸ τοῦ κλέους τοῦ ἀρίστου, ἄριστα εὐκλεέστατον καὶ ἐξαίρετον, καὶ λαμπροτάτην ἐπὶ τῷ ὀνόματι δόξαν κεκτημένον ἀποφαίνει. οἱ γὰρ τὸ πάλαι γινόμενοι μηδὲ εἰκῇ, μηδ' ἀβούλως, μηδὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς αὐτίκα γενέσεως ἡμέρας, ἄλλοι δὲ ἄλλῳ καὶ πολυχρονίῳ ὕστερον τοῖς τέκνοις αὐτῶν ὀνόματα ἐπέθηκαν. καί γε οἱ μὲν ἀπ' ἄλλων αἰτιῶν καὶ πραγμάτων, οἱ δὲ ἀπὸ ἀρετῶν κακιῶν τε καὶ σπουδῶν, τρόπων τε καὶ ἐργμάτων καλῶς ἢ κακῶς πεπραγμένων, καὶ ἄλλων τούτοις ὁμοίων, ἐπωνυμίας εἶχον· καθάπερ τοῦτο ἐκ πλείστων ὅσων παραδειγμάτων δηλεῖν ἔστιν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πινδάρου, περὶ τοῦ ἰάμου· καὶ προσέτι τοῦ αἴαντος τοῦ τελαμωνίου, ὃ ὁσαύτως κεῖται παρὰ σοφοκλεῖ· καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ περὶ τοῦ ὀδυσσέως παρὰ ὁμήρῳ, καὶ ἐξ ἄλλων παρὰ ἄλλοις τισὶ ποιηταῖς, καὶ τῶν αὐτῶν ἑρμηνευταῖς καὶ σχολιασταῖς. αἱ δὲ θυγατέρες ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἀπὸ τῶν πατέρων ἐπωνυμιασμέναι ἐπεκαλοῦντο. ὥσπερ τοῦτο σαφῶς ἐκ τῶν τοῦ πάλαι ἔργου καταμαθεῖν τις δύναται, σημεῖον ποιησάμενος τὴν τοῦ καίσαρος πομπηΐαν, καὶ ἰουλίαν τὴν τοῦ πομπηΐου γυναῖκα, κορνηλίαν προσέτι τοῦ σκιπίωνος, τουλλίαν τοῦ κικέρωνός τε, καὶ τὴν μετέλλαν τοῦ μετέλλου.

Ὡς δὲ μὴ πόρρω τῆς ὑποθέσεως ἀποπλανώμεθα, συμβέβηκε ἐπὶ τούτοις τῷ θεόγνιδι, ὁμοίως μὲν πλείστοις ὅσοις ἄλλοις παλαιοῖς συγγραφεῦσι ὥστε τύχῃ οὐ καλῇ πάνυ χρώμενον, πολλῷ χρόνῳ πάνυ ἀδιορθώτως καὶ ἐλλείπως ἔχοντα, καὶ πολλοῖς ἐν χωρίοις κακῶς λελωβημένον ἐν σκότει ἀπολανθάνεσθαι, καὶ φθορεῦσι καὶ εἰδεχθείᾳ προστετριμμένον, ἄνευ τῶν φιλομούσων κενοφελείας ἀποκεκρυμμένως ἀποκεῖσθαι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀποτεθνεῶτα καὶ πρὸ πολλοῦ ἀπολωλότα, πάλιν εἰς φῶς ἀνήγαγε, καὶ πρὸς βίον ἐπισταμένως διορθωσάμενος αὐτὸν νόστιμον οἱονεὶ ἐκ νεκύων, χθονίους κευθμῶνας ἐάσαντα (καθάπερ παρὰ ποιητῇ τὶς τοιουτοτρόπως λέγων τυγχάνει) ἀνιστάμενος ἐποίησε λαμπρότατος ἀνὴρ ΙΩΑΧΕΙΜΟΣ Ο' ΚΑΜΕΡΑΡΙΟΣ, ὃς εὖ καὶ καλῶς πρὸς τοὺς περὶ τὰ τῶν τεχνῶν καὶ ἐλευθέρων γραμμάτων ἐπιτηδεύ-

de ordine votorum refertur: de quo Plato ac alij aliter senserunt. est autem is iste:

κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν. Quemadmodum de Hesiodi, Phocylidæque versibus alibi scripsimus, quòd ab Apolline, vt suæ, Deique voces, instar oraculorum fuerint vsurpati: vt fortè hac ratione eos, eius temporis hominibus commendatos redderet.

Herodotus lib. 6.

Cyrnus autem, Polypædes, Simonides, Onomacritus, Clearistus, Theotimus, Democles, Academus, Timagoras, Argyris, nomina sunt propria, & personæ ad quas orationem conuertit sæpe poëta, eos vt amicos compellans: quod semel monere hoc loco voluimus. Quid verò illa nomina significent, mediocriter in initijs saltem Græcæ linguæ versatus, ipse facilè videbit, sine expositione. Clearistus, virum præstantem, celebri nominis gloria illustrem significat. veteres namque liberis suis non temerè nomina imponebant: nec ab ipso mox natiuitatis die, sed alij alio tempore, longeque post, ac ab alijs causis, studijs, moribus, virtutibus, vitijs, & similibus: quemadmodum apud Pindarum † sunt exempla de Iamo: apud eundem etiam, quemadmodum & Sophoclem, de Aiace Telamonio: apud Homerum *, de Vlysse: apud alios poëtas, horumque interpretes, de alijs alia. Puellis autem plerumque patrum nomina indebantur: quemadmodum ex Plutarcho id colligere licet, de Pompeia Cæsaris, Iuliaque Pompeij vxore: de Cornelia Scipionis, Tullia Ciceronis, Metellaque Metelli filia.

De eo vide Plinium lib. 18. cap. 3. Plutarchum in vita Coriolani, Suidam in voce ἀμφιδρόμια, Platonem in Cratylo, & Quintilianum lib. 1. cap. 7.

† Hymno 6. Olymp. de Aiace vero, 6. Isthmiorum, & apud Sophoclem in Aiace flagellifero.

* Odyss. lib. τ.

Suo verò quodam fato Theognidi, quod veterum etiam plerisque alijs, accidit, vt longo tempore mutilus, lacerus, ac plerisque in locis perditissimè corruptus, in angulis abditus iaceret, sine publico discentium vsu, quocunque etiam casu miserrimè ac desperatissimè deformatus. Eum quasi amissum & mortuum, luci ac vitæ tandem restituit clarissimus vir IOACHIMVS CAMERARIVS, de re literaria longo tem-

ἐπιτηδεύματα φιλοσοφοῦντας διακείμενος, ταῖς τέχναις πλεῖστον ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀπέδωκε εἰς πολλὴν εὐπορίαν. οὐκ ἀνωφελῆ προσέτι καὶ ἄχρηστον σπουδὴν περὶ τὸν ποιητὴν ἐσχήκασι ἄλλοι τινὲς ἐλλογιμώτατοι καὶ σοφώτατοι ἄνδρες, ὧν ἐπιμέλεια καὶ ἡμᾶς πλεῖστον ὠφέλησε. καὶ ἡμεῖς δὴ οὐδὲν ἀποροῦντες, ἀλλὰ μεγίστην ἡμῖν ἐλπίδα περιποιούμενοι διατελοῦμεν, ἡμέτερον ἅμα πόνον καὶ σπουδὴν, ἣν περὶ τὸ μεταφράσασθαι καὶ μεθερμηνεύσασθαι τὸν Θέογνιν σπουδάζοντες ἐπιμελῶς ἐποιήσαμεν, τοῖς νεανίαις φιλομούσοις προσφιλῆ ἅμα, καὶ μηδαμῶς ἀνωφέλιμον, ἀλλὰ μᾶλλον λυσιτελεστάτην γενήσεσθαι.

Πρὸς ταύτην δὲ ἐπιμέλειαν καὶ πόνον ἡμᾶς ἐπώτρυναν πολλοὶ ἀγαθοὶ φίλοι, ὀνομαστότατοι καὶ σοφώτατοι ἄνδρες γενόμενοι, εἰπόντες πλεῖστα ἔτι ἐν τοῖς Θεογνιδείοις ἔπεσι εὑρεθῆναι ἀδιανόητα, καὶ ἀσαφέστερον πῶς ἔχοντα, ἃ καὶ τοῖς παισὶ ταραχὰς ἐμποιεῖσθαι δύναιτο, καὶ ἅμα τοῖς ἀναγινωσκομένοις, παντάπασι περὶ τούτων ἀμφισβητήτως ἔχουσι, ἐμποδὼν γίγνοιτο· καὶ διότι ἐξηγήσεως ἐπιμελοῦς καὶ ἑρμηνείας σαφεστέρας χρείαν ἔχοιτο, οἷς περ καλῶς καὶ ὀρθῶς περὶ τούτων πάντα διανοηθέντων (ὅτι καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ μέχρι τότε δεδογμένον ἐφαίνετο) οὐκ ἔχειν μάχεσθαι ἀλόγως.

Οὕτω δὲ ἡμεῖς σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὰ τοῦ Θεόγνιδος ἔπη καταναλίσκοντες τετυχήκαμεν, εἰ καὶ αὐτὰ εὐξυνετά ῥάδιά τε καὶ φανερὰ πεποιηκότες ὑπάρχομεν. διεξελθεῖν ἡμῶν ἔργον οὐκ ἐστι. τοῦτο ἄρα ἐπιμελέστατα ἐπιχειρήσαμεν, καὶ μόνον ἐκ πάντων περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν κατὰ τὸ δυνατὸν παντὶ σθένει διετρίψαμεν, ὥστε τὴν νεότητα ὠφεληθῆναι, καὶ ἅμα πάντες τοὺς τῶν πάλαι σοφῶν λόγους ἐμφιλοχωροῦντας ἐκ τοῦδε τοῦ συγγραφέως ἐπικαρπίας τινὰς καὶ ὠφέλειαν λαμβάνειν δύνασθαι. καθάπερ γὰρ καὶ ἄλλως τι διὰ παντὸς, τοῦτο ἐπιμελῶς σπουδάζοντες τυγχάνομεν, ἵνα μόνον χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα καὶ ἀναγκαῖα λέγωμεν· ὥσπερ περὶ Ἐπιχάρμου τοῦ σικελιώτου γέγραπται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὅτι τοῖς παισὶ χρήσιμα εἶπεν. ὁμοίως καὶ ἐνταῦθα παντὶ σθένει, οὐδενὶ πόνῳ φειδόμενοι, ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοῦ πρὶν ὑφ' ὑμῶν ἐφιγμένου τέλους σπευσάμενοι οὔποτε ἀπηναισάμεθα, ὅσον περ ἀπ' ἄλλων τινῶν περὶ ὧν διατριβὴν ὡσαύτως ἀσχολοῖμεν. σχολὴν ἄγειν ἡμεῖς οἷοί τε γεγόναμεν, ὅταν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὰ πάντα ἡμῶν τῇ κοινωφελείᾳ οὐδὲν ἀπόθετον ἢ καὶ ἀταμίευτον ποιησάμενοι ἀνατεθείκαμεν.

Ταύτην δὲ ἐξήγησιν εἰς Θέογνιν συγγεγραμμένην, ἐκ βελτίστων καὶ χρησιμωτάτων ἑλληνικῶν ἅμα καὶ ῥωμαϊκῶν συγγραφέων συμπαρασκευάσαμεν, καὶ προσέτι ἐξ ἑλληνικοῦ ἑρμηνέως, καὶ τῶν τοῦ Ἐράσμου χιλιάδων συγκομισάμεθα· παρ' ὧ οὐ μὴ μόνον τοῦ παρόντος ποιητοῦ πλεῖστα ὅσα ἔπη ἐξερμηνεύονται, ἀλλά γε καὶ πλείστων ἄλλων συγγραφέων πολλοὶ ὕποπτοι ἄδηλοί τε καὶ ἀδιέργαστοι τόποι ἐκτίθενται. ταύτην δὲ ἐξήγησιν οὕτω μὲν ἐξεπονήσαμεν, ὅπως μὴ μόνον νοῦν ἑκάστων ἐπῶν κατὰ τὸ δυνατὸν, ἁπλούστατα καὶ σαφέστατα ἐνδειξαίμεθα, ἀλλ' ὁμῶς ἐμφηναίμεθα καὶ τὰ βιβλία ἄλλων συγγραφέων, ἅμα τῶν χωρίων καὶ κεφαλαίων ἐξ-

ὧν

go tempore præclarissimè meritus. Præstiterunt etiam ea in re alij docti ac eruditi viri, non inutilem operam, quorum opera nobis quoq; profuit. Speramus autem, nostrum etiam laborem, quem vertendo exponendoque Theognidi impendimus, non inutilem futurum prorsus discentibus.

Eum vt susciperemus, ideo nos monuerunt amici, boni ac eruditi viri, quòd dicerent, multa adhuc in Theognide passim reperiri, quæ & adolescentes perturbarent, lectorem remorarentur, dubium ac suspensum tenerent, ac expositionem desiderarent: quorum sententiæ, quòd idem nobis etiam hactenus visum esset, reclamare non debuimus.

Quid verò nos in Theognide præstiterimus, an faciliorem eum discentibus effecerimus, nostrum non est dicere. Id certè conati sumus sedulò, vt nostra quoque opera adolescentes, etiam in hoc autore adiutos se esse intelligerent. quemadmodum enim alias semper, id maximo studio habemus, vt quæ vtilia, bona atque necessaria sunt dicamus: veluti de Epicharmo Siculo scriptum legimus, quòd pueris vtilia dixerit. Ita vt id hoc loco quoque assequeremur, quantum quidem per alia negocia licuit, omni studio sumus conati: cum iampridem, quicquid est nobis ocij, ingenij atque industriæ, publicæ vtilitati id omne desponderimus.

Theocritus in Epigrammatis his quidem verbis: πολλὰ γὰρ ποτὶ τὰν ζωὰν τοῖς παισὶν εἶπε χρήσιμα, μεγάλα χάρις αὐτῷ.

Expositionem autem, quam in Theognidem conscripsimus, ex optimis quibusque Græcis atque Latinis veteribus autoribus, parauimus, Græco quoque interprete, ac Erasmi adagiorum Chiliadibus: vbi non modò huius authoris plerique versus, verùm aliorum etiam authorum multi loci felicissimè exponuntur. Eam autem expositionem sic temperauimus, vt non solum sensum singulorum, quantum quidem fieri à nobis potuit, indicaremus: verumetiã vnà monstraremus aliorum autorum libros, locos atq; capita, ex qui-

S bus

ὧν σαφεστέραν καὶ ἱκανωτέραν ἔκφρασιν παρασκευάσθωμαι καὶ προλαμβάνωμαι αὖ καταννοησαίμεθα. διὰ τοῦτο καὶ ἅμα ἐκ τῶν τοῦ Ερασμου χιλιάδων πάσας σχεδὸν παροιμίας ὧδε προσεγράψαμεν, ἐν αἷς αἱ Θεογνίδειοι ἅμα γνῶμαι ἐκτίθενται, καὶ ἅμα ἄλλα τινὰ ἐξ ἄλλων συγγραφέων προσφέρονται, τὰς γνώμας Θεογνιδείας φανερὰς καὶ ῥαδίας ποιῆσαι δοκούμενα.

Αὐτὸ γὰρ ξύγγραμμα τῶν παροιμιῶν, περὶ οὗ τινος καὶ οὐδεὶς μέχρι τούτου τοὺς ἐπαίνους οἵους χρὴ ἀρκούντως ἐποίησε, καί τοι ἐγκωμιάζων πως καὶ ὑμνούμενος αὐτὸ ὑπερβαλλόντως, ὅταν ἑλληνικῆς ἅμα καὶ ῥωμαϊκῆς γλώττης ἀναριθμήτατος ἀνεξάντλητός τε καὶ πολυανθέστατος θησαυρὸς τυγχάνῃ, καὶ δίκην ὑπομνημάτων πολυαρκεστάτων εἰς πλείστους ὅσους ἀδήλους καὶ ἀδιανοήτους τόπους πάντων σχεδὸν τῶν ἔξω καὶ πάλαι συγγραφέων συγγεγραμμένων, καλῶς ἡμᾶς πεποιηκέναι ἡγούμεθα, εἰ τοῦτο τὸ βιβλίον τοῖς φιλομαθέσι προσφιλές τε καὶ ἐπαινετὸν ποιεῖν ἐπειράθημεν, πλεονάκις δῆτα ἐντεῦθεν παροιμίας ὧδε ἐξηγηθέντες· εἰς ὅπερ Ερασμος, περίβλεπτος ἀνὴρ ἐκεῖνος, καὶ οὐ μὴ τυχούσῃ, ἀλλὰ τετελεσμένῃ καὶ πάντα ἀριθμὸν λαβούσῃ τῶν σεμνῶν καὶ ἐλευθερίων τεχνῶν ἐπιγνώσει κεκοσμημένος, καὶ πολλοῖς παντοίων ἀρετῶν τε καὶ καλῶν μαθήσεων εἴδεσι κεκαλλυμμένος, ταῦτα πάσῃ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ συναγαγεῖν καὶ συναθροῖσαι ἐσπούδασε, ὅσα αὐτὸς πολυΐστωρ θαυμασιώτατος, παντοιογραφώτατος, καὶ ἅμα πολυγραφώτατος ἐκ ξυμπάσης παλαιότητος ἐμεμαθήκει, καὶ ἅπερ χρησιμώτατα, ἀξιολογώτατα, γνωμικώτατα, ἀποφθεγματικώτατά τε καὶ σοφώτατα ἐνενομίκει. οὐ γὰρ μόνον ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ παροιμίας κοσμιωτέρως καλλίστῃ τάξει συντεταγμένας συντέθεικεν, ἀλλὰ πλεῖστα ἄλλα προσέθηκε, ἅπερ αὐτῷ ἐξήγησίν τινα καὶ ἔκφρασιν παροιμιῶν τινῶν περιέχειν ἐδόκει. καθάπερ εἰσὶ στίχοι οὐκ ὀλίγοι παλαιῶν, ἑλληνικῶν ἅμα καὶ ῥωμαϊκῶν ποιητῶν, οὓς μὲν ἐξ ὄχλου τῶν ἄλλων ἀφανεῖ καταταφέντας, εἰς τάξιν κατ' ἀξίαν διακοσμούμενος συνήγαγεν. πρὸς τούτοις ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ συμβάλλεται πολλὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν τε καὶ ῥωμαίων σοφῶς λεχθέντα, καὶ καλῶς ἔχοντα, καὶ δοκούμενα τῆς αὐτῆς πραγματείας καὶ ὁμοίας τινὸς πως ὑποθέσεως ὁμολογούμενα δῆτα καὶ σύμφωνα ὑπάρχειν. διὰ τοῦτο μὲν εὐχρηστότατον τῆς φιλολογίας πεδίον αὐτὴ ἡ βίβλος ὑπάρχει, ἐν ᾗ τινι πολυμερεστάτῃ ὀπίσιμα πεφυλαγμένη καὶ συγκεκλεισμένη διασώζεται, ἅμα μὲν τῶν ξυνταξάντων μὲν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ἀρχαίων πάντων τε καὶ φρονίμως εἰρημένων, καὶ τουντυχόντως τε καὶ καλλίστως ἐχόντων· ὅπου δηλαδὴ καὶ πάρεισι αὐταὶ αἱ χάριτες σεμναί τε καὶ φιλανθρώπως βλέπουσαι, ἀφροδῖται γλυκισταί, καὶ ταῖς αὐταῖς ἑπόμενα διαπαντὸς σύμπαντα τῶν ῥημάτων φέγγη, μοῦσαι τε ἀττικαί, καὶ τὸ τέλος πλουσιωτάτως εὐπορώτατον τὸ τῆς καλουμένης ἀμαλθείας κέρας, καὶ μετέπειτα ὡς ἔπος εἰπεῖν αὐτοτάτη παντοδαπῶν ἀγαθῶν ἰλιὰς ἐκεῖ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθαι καὶ ξυνελθεῖν ἐθέλουσαν, τοῖς φιλολόγως φιλομαθέσι πάντα εὐπόρως χαριζόμενα.

Αλλά μὴν περὶ τούτων οὐ μὴ διὰ μακροτέρων λόγοις ἐπιτεινόμενος διαλεχθείην ἄν, εἰ μὴ σαφῶς εἰδείην, ξύγγραμμα τοῦτο πολυωφελέστατον.

bus vberiorem plerorumque expositionem peti posse obseruaueramus. Ideoq́ ex Erasmi Chiliadibus pleraq́ adagia asscripsimus , in quibus seu Theognidis sententiæ explicantur, seu etiam alia ex alijs scriptoribus afferuntur, quæ Theognidis gnomis non parum lucis atque facilitatis afferre posse nobis visa sunt.

Opus namq́ istud Adagiorum, nunquam satis laudatum, cum vtriusq́ linguæ thesaurus sit incomparabilis, ac commentariorum instar amplissimorum in plerosque veterum autorum obscuros locos: rectè puto fecimus, si crebra prouerbiorum inde citatione, adolescentibus commendatum efficere studuimus id opus: in quod ipse author congerere studuit, quicquid ex vniuersa antiquitate reconditum ac memorabile, sententiosum, breue ac sapiens, ipse polyhistor admirabilis obseruatum eruerat. Non solum enim prouerbia in eo congessit, sed multa alia, quibus prouerbia exponi posse ipse mirabili ingenij acumine præditus intellexit: vt reconditos poëtarum Græcorum & Latinorum versus, quos ex reliqua turba quasi sepultos, in ordinis sui dignitatem aliunde erutos collocauit. Conferuntur præterea in eo volumine ex plurimis vtriusque linguæ authoribus, varia testimonia, quæcunque ad rem eandem & simile argumentum exponendum pertinere videntur: ita vt amplissimus in eo opere philologiæ campus sit, eruditio multiplex, omnia pulchra, vetera, sapienter dicta & elegantia, ipsæq́ Græciæ veneres, ioci, sales, gemmæ, lumina, Atticæ Musæ, denique Copiæ cornu, ipsaq́ bonorum Ilias ibi simul & semel conuenerint, ac lectoribus philomusis vltrò se ibi offerant.

Ea non dixissem pluribus, nisi scirem à quibusdam volu-

σατον, καὶ ἐκ πάντων καλλίστων καὶ μηδαμῶς τυχόντων συγγραφέων συμπερασκευασθὲν πολλῷ χρόνῳ, σπουδῇ ἀκριβεστάτῃ, ἐπιμελείᾳ τε καὶ ἀγρυπνίᾳ πλείστῃ, καὶ κρίσει τελεωτάτῃ, τοσαύτην ὅμως μόγις τιμὴν καὶ δόξαν κεκτημένην ἔχειν, ὅσην τὸ πάλαι ἔλαβεν μοναστικὰ καὶ βαρβαρικά τινα λεξικά, οὐγουτικίων, καθολικὸν, μαμμοθρεπτὸς, ἐσαδι μίκον, ἐραπίαμις τῆτον, καὶ πλεῖστα ἄλλα τούτοις ἀδελφὰ, καὶ μηδαμῶς χρήσιμα, πολὺ δὲ μακρῷ κακίω, αὐτοῖς καὶ ὀνόμασι ξένα φοβερά τε ἀπότροπα καὶ βδελυχθησόμενα, ὧν καὶ νυνὶ πλεῖσται μοναστικαὶ βιβλιοθῆκαι σμήνων δίκην μεσταί τε καὶ εὐπορωτέραι οὖσαι τυγχάνουσι. ἅπερ ἐκ πάντων θαυμάζεσθαι καὶ διαπαντὸς περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, αὐτοῖς ἀντέχεσθαί τε καὶ ἅμα χρῆσθαι εὐχόμεθα πᾶσιν, οἷς κῆποι αὐτοὶ ἐρασμικώτατοι εὐωδέστατοί τε καὶ μελιωδέστατοι τοῦ Ἐράσμου ἀπήχθησαν, καὶ ὁμοίως τῆς ἀρχαιότητος κοσμιότητός τε καὶ παλαιῶν σοφῶν ἡδύσματα, καὶ λαμπρότατοι μαργαρῖται ναυτίαν ἐμποιεῖν δοκοῦσι. καὶ τοῦ θεοῦ δεόμεθα ἵνα οὔποτε ἄλλως ἰόν τι νοῦν τά τε ὄμματα διακείμενοι τοῦτο ἐπὶ μάλιστον χαιρόμενοι διαπράττοντες διατέλωσι.

Νεανίσκους δὲ καὶ πάντας σπουδαιοτάτους ἐν ταῖς τέχναις ὄντας, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐν τῷδε βίῳ εἰς καλῶν γραμμάτων καὶ ἀγαθῶν μαθήσεων φιλονεικίαν ἀναλίσκοντας, παρακαλοῦμεν καὶ παρακελευόμεθα, ἐς χιλιάδας Ἐράσμου, ὄντα ἐρασμικώτατον καὶ πλείστας ὠφελείας περιλαμβανόμενον, πλειστάκις πλείστην σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν περὶ τὰς αὐτὰς ποιουμένους ἐπιμελῶς ἀναγινώσκειν. καὶ τὰ χρησιμώτατα καὶ ὠφελιμώτατα ἅπερ πάμπολλα ἐκεῖ πάρεισιν εὖ ἐρρωμένως καταμαθεῖν, καλῶς εἰδότες, οὔποτε μεταμελήσαντες μετέπειτα μεμψάμενοι γενήσονται, τῷ συμβουλεύσαντι ἀτυχῶς πεποιθέναι.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ, παρὰ Στοβαίῳ ἐν λόγῳ, ὅτι δυσγενεῖς οἱ ἀπὸ χρηστῶν πατέρων, ἢ δυνατῶν ἢ ἐνδόξων γενόμενοι.

Hic locus Xenophontis de Theognide, non reperitur, in iis eius operibus & libris, qui adhuc hodie bene multi extāt: sed citatur a Stobæo ex libro quodam alio, quocunque etiam, nobis amisso.

Θεόγνιδός ἐστιν ἔπη τοῦ Μεγαρέως. οὗτος δὲ ὁ ποιητὴς περὶ οὐδενὸς ἄλλου λόγον πεποίηται, ἢ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀνθρώπων. καὶ ἔστιν ὁ ποιητὴς σύγγραμμα περὶ ἀνθρώπων, ὥσπερ εἴ τις ἱππικὸς ὢν συγγράψειεν περὶ ἱππικῆς. ἡ οὖν ἀρχή μοι δοκεῖ τῆς ποιήσεως ὀρθῶς ἔχειν. ἄρχεται γὰρ πρῶτον ἀπὸ τοῦ εὖ γενέσθαι. ᾤετο γὰρ οὐδ᾽ ἄνθρωπον, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδὲν ἂν ἀγαθὸν εἶναι, εἰ μὴ τὰ γεννήσοντα ἀγαθὰ εἴη. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ παραδείγμασι τοῖς ἄλλοις ζώοις χρήσασθαι, ὅσα μὴ εἰκῇ τρέφεται, ἀλλὰ μετὰ τέχνης ἕκαστα θεραπεύεται, ὅπως γενναιότατα ἔσονται. δηλοῖ δ᾽ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι.

κριοὺς μὲν καὶ ὄνους διζήμεθα Κύρνε, καὶ ἵππους
εὐγενέας, καί τις βούλεται ἐξ ἀγαθοῦ
κτήσασθαι· γῆμαι δὲ κακὴν κακοῦ οὐ μελεδαίνει
ἐσθλὸς ἀνὴρ, ἤν τις χρήματα πολλὰ διδῷ.

οὐδὲ

men id præclarum, ac ex optimis quibuſque, non protritis authoribus, ab ipſo authore, humanioris literaturæ primo reſtauratore, multo tempore labore, lectione atque obſeruatione, ſingularique iudicio confectum, à quibuſdam vix eo loco, aut nondum etiam haberi, quo habuerunt veteres ſua quædam monaſtica ac barbara dictionaria, Huguicionem, Exquo, Breuiloquium, Catholicum, Mammotrecum, Vade mecum, Rapiamus totum, & ſimilia, ipſis etiam nominibus portentoſa, horrenda & abominanda: in quorum complexu vt perpetuò hæreant, illiſque ſe omnibus oblectent, aut etiam pluribus alijs, quibus adhuc hodie tanquã portentoſis examinibus pleræque monachorum bibliothecæ ſcatere videntur, iſtis nihilo meliores, optamus illis, quibus horti iſti Eraſmici fragrantes, ac ſimiles antiquitatis, puritatis atque elegantiæ, veterumque ſapientum deliciæ ac gemmæ lucidiſsimæ ſordere, nauſeamque creare videntur: precamurque, vt id ipſis ſit proſperum & bonum.

Adoleſcentes autem monemus, vt id Adagiorum eruditiſsimum ac politiſsimum opus ſæpè legant: ac familiariter ſibi nota, quæ in eo inſunt, faciant: nec pœnitebit eos deinde, ſat ſcio, recta monenti obtemperaſſe.

XENOPHONTIS, DE THEOGNIDE, APVD STOBAEVM IN ORATIONE, Nobiles illos eſſe qui parentibus bonis aut potentibus aut claris orti ſunt.

Extant Theognidis Megarenſis carmina, in quibus poëta ille nulla de re alia ſermonem inſtituit, quàm de virtute & malicia hominum, ita vt rectè liber ille de vita hominum inſcriberetur: quẽadmodum ſi quis bonus eques, de re equeſtri librum conſcriberet. Et rectè ſanè initium libri factum videtur à bono genere. Iudicabat enim, non hominem, non aliud quicquam bonum futurum, niſi ex bonis parentibus prognatum. Itaque exempla adhibere voluit ab alijs animalibus, quæ non temerè aut negligenter aluntur, ſed arte diligentiaque, vt maximè generoſa ſint procurantur. proponit autem rem hiſce verſibus: †

Carmina Theognidis quid proponant.

Quale fuerit olim initium carminum Theognidis.

Arietes, aſinos, & equos ô Cyrne quærimus
Generoſos, & vnuſquiſque cupit hæc animalia ex bono genere
Parare ſibi: vxorem verò malam, malique generis ducere paruifacit:
Vir bonus, ſi modo pecuniarum addatur copia.

† Iidem verſus apud Stobæũ etiam in alia quadam oratione, & in Camerarij exẽplari, quod nos ſecuti ſumus, paulo aliter legũtur.

οὐδὲ γυνὴ κακοῦ ἀνδρὸς ἀναίνεται εἶναι ἄκοιτις
πλουσίου, ἀλλ' ἀφνεὸν βούλεται ἀντ' ἀγαθοῦ.
χρήματα γὰρ τιμῶσι, καὶ ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς ἔγημε,
καὶ κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ πλοῦτος ἔμιξε γένος.

Ταῦτα τὰ ἔπη λέγει, τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἐπίστασθαι γεννᾶν ἐξ ἀλλήλων καταγίγνεσθαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων κάκιον, ἀεὶ μιγνύμενον τὸ χεῖρον τῷ βελτίονι. οἱ δὲ πολλοὶ ἐκ τούτων τῶν ἐπῶν οἴονται τὸν ποιητὴν πολυχρημοσύνην τῶν ἀνθρώπων κατηγορεῖν, καὶ ἀντὶ χρημάτων ἀγένειαν καὶ κακίαν ἀντικαταλλάττεσθαι εἰδότας. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ἄγνοιαν κατηγορεῖν τῶν ἀνθρώπων περὶ τὸν αὐτῶν βίον.

Ἰσοκράτους πρὸς Νικοκλέα.

Κἀκεῖνό μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλεύοντα καὶ τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν συγγραμμάτων, χρησιμώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἥδιστά γε αὐτῶν ἀκούουσιν· ἀλλὰ ταὐτὸ πεπόνθασιν, ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας. καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες, πλησιάζειν δ' οὐ βούλονται, ἀλλὰ μᾶλλον αἱροῦνται συνεῖναι τοῖς ἐξαμαρτάνουσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσι. σημεῖον δ' ἄν τις ποιήσαιτο, τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν. καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους συμβούλους γεγενῆσθαι τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες, αἱροῦνται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς ἐκείνων ὑποθήκαις. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε, καὶ τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστα ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν. ἥδιον γὰρ ἂν κωμῳδίας τῆς φαυλοτάτης, ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσαιεν.

Ἐκ τῶν ἀφθονίου σοφιστοῦ προγυμνασμάτων.

Κατηγορεῖσθαι τὴν ποίησιν οὐκ ἀφῆκεν ὁ Θέογνις, ἀντὶ μύθων ἀντιστήσας παραίνεσιν. ὁρῶν γὰρ ποιητὰς τὸ μυθολογεῖν περὶ πολλοῦ ποιουμένους, τοὺς μύθους ἀφεὶς, ὑποθήκας ὡς χρὴ ζῆν ἐν τῷ μέτρῳ συνήγαγεν, ἅμα τοῦ μέτρου τὴν χάριν τηρῶν, καὶ τῆς ὑποθήκης ἐπεισφέρων τὸ κέρδος.

Δίωνος τοῦ ἐπονομαζομένου χρυσοστόμου, λόγος β. περὶ βασιλείας.

Ἤρετο Ἀλέξανδρον ἤδη ὁ Φίλιππος πατὴρ, ἐν τῇ συνουσίᾳ· διὰ τί ποτε, ὦ παῖ, σφόδρα οὕτως ἐκπέπληξαι τὸν Ὅμηρον; ὥστε διατρίβεις περὶ μόνον τῶν ποιητῶν. ἐχρῆν μέν τοι μηδὲ τῶν ἄλλων ἀμελῶς ἔχειν, σοφοὶ γὰρ οἱ ἄνδρες. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος

Neq; mulier viri mali recusat nuptias,
Modò sit diues : Bono enim præfert opulentum.
Adeò coluntur opes, vt illarum gratia bonus mali generis vxorem ducat,
Et malus bonum sibi genus asciscat.

Hæc carmina reprehendunt homines, qui nulla ratione circa liberorum procreationem vtantur : hinc enim genus humanum deterius subinde fieri, cum mali coniuges bonis admisceantur. Sunt qui à poëta his versibus nihil quàm auaritiam hominum incusari putent, vt qui ignobilitatem ac malitiam non declinent, dummodo pecunias accumulent. At mihi potius videtur, hominum circa vitam suam ac prolẽ suscipiendam ignorantiæ aduersari.

Isocratis ad Nicoclem.

Illud quoq; mihi sat notũ fuit, cum & poëmata & alia scripta, quæ suasione constant, omnes vtilissima esse iudicent, ea tamen non libentissimè audire. sed eodẽ erga illa esse animo, quo erga monitores : quos vt vniuersi laudant, sic eorũ congressus fugiunt, & eorum consuetudinẽ qui socij delictorum sint, non eorum qui à vitijs dehortentur, expetunt. quod vel ex Hesiodi & Theognidis & Phocylidæ poësi cognoscitur. Nam hos fatentur optima consilia reliquisse vitæ mortaliũ : sed quamuis hoc dicant, malunt mutua stulticia tẽpus perdere, quàm in illorum præceptionibus versari. Præterea si quis è præstantibus poëtis, eas quas sententias vocant, in quibus illi potissimùm elaborarunt, excerperet : illis etiam nihilo plus delectarentur. Mallent enim comœdiam aliquã nequissimam audire, quàm ea quæ artificiose composita sunt.

Quo animo sint homines erga omnes scriptores, qui à vitijs ad virtutem expetendã dehortantur.

Ex Aphthonij sophistæ Progymnasmatis.

Non passus est diutius accusari poësin Theognis : pro fabulis enim parænescs introduxit. Videns namq; poëtas fictas fabulas plurimi facere, eas ipse negligens, sentẽtias quomodo rectè & honestè viuere oporteat, versu conscripsit : cum carmine simul gratiam seruans, ac vnà etiam præceptorum de vitæ gubernatione vtilitatem introducens.

Dionis qui Chrysostomus cognominatur, in oratione secunda de Regno.

Rogabat Alexandrum filium Philippus pater, in congressu : Qui fit, ô fili, quòd ita tibi vehementer stupori est Homerus ? nam illi vni ex poëtis incumbis. oportebat siquidẽ neque alios negligere : sunt enim viri sapientes. Et Alexander:

ξανδρος ἔφη· ὅτι δοκεῖ μοι, ὦ πάτερ, οὐ πᾶσα ποίησις βασιλεῖ πρέπειν, ὥσπερ οὐδὲ στολή. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ποιήματα, ἔγωγε ἡγοῦμαι, τὰ μὲν συμποτικὰ αὐτῶν, τὰ δὲ ἐρωτικά, τὰ δὲ ἐγκώμια ἀθλητῶν τε καὶ ἵππων νικώντων, τὰ δ' ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι θρήνους, τὰ δὲ γέλωτος ἕνεκεν ἢ λοιδορίας πεποιημένα· ὥσπερ τὰ τῶν κωμῳδοδιδασκάλων, καὶ τὰ τοῦ παρίου ποιητοῦ. ἴσως δέ τινα αὐτῶν καὶ δημοτικὰ λέγοιτ' ἄν, συμβουλεύοντα καὶ παραινοῦντα τοῖς πολλοῖς καὶ ἰδιώταις· καθάπερ οἶμαι τὰ φωκυλίδου καὶ θεόγνιδος· ἀφ' ὧν τί ἂν ὠφεληθῆναι δύναιτο ἀνήρ, ἡμῖν ὅμοιος, πάντων μὲν γὰρ κρατεῖν ἐθέλων, πάντισι δ' ἀνάσσειν; τὴν δέ γε ὁμήρου ποίησιν, μόνην ὁρῶ πρὸς ὄντι τὴν γενναίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ βασιλικήν, ᾗ πρέπει τὸν νοῦν προσέχειν, τὸν ἀνδρῶν μάλιστα μὲν ἄρξειν μέλλοντα, τῶν ὅποι ποτὲ ἀνθρώπων· εἰ δὲ μή, τῶν πλείστων καὶ φανερωτάτων, ἀτεχνῶς γε ἐσόμενον κατ' ἐκεῖνον ποιμένα λαῶν. εἰ δὲ μή, πῶς οὐκ ἄτοπον, ἵππῳ μὲν μὴ ἐθέλειν ἢ τῷ ἀρίστῳ χρῆσθαι τὸν βασιλέα· τῶν δὲ ποιητῶν καὶ τοῖς ἥττοσιν ἐντυγχάνειν, ὥσπερ σχολὴν ἄγοντα; σὺ ἴσθι, ἔφη, ὦ πάτερ. ἐγὼ οὐ μόνον ποιητὴν ἕτερον, ἀλλ' οὐδὲ μέτρον ἄλλο, ἢ τὸ ὁμήρου ἡρῷον ἀκούων ἄχθομαι. πάνυ οὖν αὐτὸν ὁ φίλιππος ἠγάσθη τῆς μεγαλοφροσύνης· ὅτι δῆλος ἦν, οὐδὲν φαῦλον, οὐδὲ ταπεινὸν ἐπινοῶν, ἀλλὰ τοῖς τε ἥρωσι καὶ τοῖς ἡμιθέοις παραβαλλόμενον.

Πλουτάρχου, ἐν τῷ βιβλίῳ περὶ τοῦ ἀκούειν τί ποιεῖν δεῖ ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τὰς τῶν ἔξω καὶ πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν βίβλους.

Διὸ δεῖ τὸ πολὺ καὶ κενὸν ἀφαιροῦντα τῆς λέξεως, αὐτὸν διώκειν τὸν καρπόν, καὶ μιμεῖσθαι, μὴ τὰς στεφανοπλόκους, ἀλλὰ τὰς μελίσσας. αἱ μὲν γὰρ ἐπιοῦσαι τὰ ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη τῶν φύλλων, συνείρουσι καὶ διαπλέκουσιν ἡδὺ μέν, ἐφήμερον δὲ καὶ ἄκαρπον ἔργον· αἱ δὲ πολλάκις ἴων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων διαπετόμεναι λειμῶνας, ἐπὶ τὸν τραχύτατον καὶ δριμύτατον θυμὸν καταίρουσι, καὶ τούτῳ προσκάθηνται, ξανθὸν μέλι μηδόμεναι, καὶ λαβοῦσαί τι τῶν χρησίμων, ἀποπέτονται πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. οὕτω

δὴ

der respondit: Ideo pater, quòd non quæuis poësis regem decere mihi videtur, sicut neq; quoduis vestimentum. Cætera quidem poëmata ego arbitror partim esse conuiuatoria, partim amatoria, partim autem laudatoria athletarum & equorum, qui victoriam sunt adepti. alia etiam continent lamentationes super defunctis, alia autem risus aut conuiciorum & salium facta sunt gratia: vt sunt poëtarum comicorũ, & ea quæ Parius poëta fecit. Nonnulla forsan etiam popularia dici possent, consilia & admonitiones vulgò adeoq; priuatis hominibus præscribentia: quemadmodum sunt (opinor) Phocylidis & Theognidis. Ex quibus quid vtilitatis capere posset vir, qui nobis similis sit, cunctisq; præstare velit, atq; omnibus imperare? Homeri autem poësin solam video ingenuam esse, & magnificam, & verè regiam: cui animum aduertere decet eum virum, qui maximè quidem imperaturus sit omnibus qui vbiq; sunt hominibus: quod si autem fieri non possit, quamplurimis, & maximè illustribus: verè futurus (vt ille ait) pastor populorum. Sin minus, quomodo tamen non absurdum fuerit, quòd rex quidem equo non nisi optimo vti velit, ex poëtis autem & infimis adhærere, quasi ocioso illi esse liceat? Hoc scias velim (inquit) ô pater, me non solum alium poëtam, sed etiam aliud carmen quàm Homeri heroicum audientem, dolore affici. Valde igitur illum Philippus admiratus est, propter animi magnitudinem: quoniam perspicuum erat, nihil eum friuolum aut abiectum in animo cogitare: sed tale, quod Heroum aut Semideûm factis posset comparari.

Collatio aliorum poetarum, cũ Homero, poetarum principe ac rege.

Theognidis ac Phocylidæ carmina qualia sint poemata.

Homeri poësis quare maxime legenda regibus & monarchis.

Alexander Magnus nullum poema prætulit Homerico.

PLVTARCHI, IN LIBRO DE AVDITORIS OFFICIO, QVOMODO SINT LEGENDI & audiendi veteres scriptores, ac quæ maximè obseruanda.

Vnde copiam ipsam immodicam ac vanitatem dicendi prætereas velim, ac summo studio fructum orationis sectari coneris: neq; ea in re puellas imitèris, quæ ad serta concinnanda fragrantissimos quosq; flores deligunt (opus sanè iucundum ac volupe, quis nesciat? cæterùm nullius frugis, ac duntaxat diurnum.) Sed apum potius te moueat exemplũ, quæ plerunq; in prata volant, violis, rosis & hyacintho conferta: atque illis tamen neglectis, thymum accedunt, florem asperrimum atque amarissimum, illiq; insidunt, flauum mel conficientes. Inde vbi acceperint quæ visa fuerint commoda, auolantes, ad domestica negotia reuertũtur. Ad

Quod adolescentes non oporteat imitari exemplum puellarum, serta de floribus fragrantibus concinnantium: sed apum, ex asperis etiam herbis succum dulcem & vtilem exugẽtium.

T hunc

δὴ δεῖ τὸν φιλότεχνον καὶ καθαρὸν ἀκροατὴν, τὰ μὲν ἀνθηρὰ καὶ τρυφερὰ τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν πραγμάτων τὰ δραματικὰ καὶ πανηγυρικὰ, κηφήνων βοτάνην σοφιστιώντων ἡγούμενον, ἐᾶν· αὐτὸν δὲ τῇ προσοχῇ καταδυόμενον εἰς τὸν νοῦν τοῦ λόγου, καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος, ἕλκειν ἀπ' αὐτῆς τὸ χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον, μεμνημένον ὡς οὐκ εἰς θέατρον, οὐδὲ ᾠδεῖον, ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον ἀφῖκται, τῷ λόγῳ τὸν βίον ἐπανορθωσόμενος. ὅθεν δὴ καὶ ποιητέον ἐπίσκεψιν, καὶ κρίσιν τῆς ἀκροάσεως ἐξ αὑτοῦ, καὶ τῆς περὶ αὑτὸν διαθέσεως, ἀναλογιζόμενον εἴ τι τῶν παθῶν γέγονε μαλακώτερον, εἴ τι τῶν ἀνιαρῶν κουφότερον, εἰ θάρσος, εἰ φρόνημα βέβαιον, εἰ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ καλὸν ἐνθουσιασμός. οὐ γὰρ ἐκ κουρείου μὲν ἀναστάντα δεῖ τῷ κατόπτρῳ παραστῆναι, καὶ τῆς κεφαλῆς ἅψασθαι, τὴν περικοπὴν τῶν τριχῶν ἐπισκοποῦντα καὶ τῆς κουρᾶς τὴν διαφοράν· ἐκ δὲ ἀκροάσεως ἀπιόντα καὶ σχολῆς, οὐκ εὐθὺς ἀφορᾶν χρὴ πρὸς ἑαυτὸν, καταμανθάνοντα τὴν ψυχὴν, εἴ τι τῶν ὀχληρῶν ἀποτεθειμένη, καὶ περιττῶν ἐλαφροτέρα γέγονε καὶ ἡδίων. οὔτε γὰρ βαλανείου, φησὶν ὁ Ἀρίστων, οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος, ὄφελός ἐστιν.

Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον, περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Χρὴ παραδείγμασι χρωμένους ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν, καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν, ἀναγινώσκειν. ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν, ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν· οὕτω χρὴ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους, μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας, τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

Βασιλείου τοῦ ἐπονομαζομένου μεγάλου, ἐν λόγῳ πρὸς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖτο λόγων.

Κατὰ πᾶσαν δὴ οὖν τῶν μελιττῶν τὴν εἰκόνα τῶν λόγων ὑμῖν μεθεκτέον. ἐκεῖναί τε γὰρ οὔτε ἅπασι τοῖς ἄνθεσι παραπλησίως ἐπέρχονται, οὔτε μὴν οἷς ἂν ἐπιπτῶσιν ὅλα φέρειν ἐπιχειροῦσιν, ἀλλ' ὅσον αὐτῶν ἐπιτήδειον πρὸς τὴν ἐργασίαν λαβοῦσαι, τὸ λοιπὸν χαίρειν ἀφῆκαν. ἡμεῖς τε ἢν σωφρονῶμεν, ὅσον οἰκεῖον ἡμῖν, καὶ συγγενὲς τῇ ἀληθείᾳ,

hunc ſanè modum, auditorem caſtum & ſtudioſum decet, delicata & florida ornamenta verborũ, rerumq́ applauſibilem quandam vim, nil aliud quàm oratorũ herbam, vnde nihil mellis conficiatur, putare, miſſamq́ facere: atque ſua ipſius attentione, in mentem ſermonis, & dicentis affectum irrepere, vnde ad ſe trahat quod bonum ſit ac conducibile. Proinde meminiſſe, quòd non in theatrum, neq́ ad cantionem, ſed ad ſcholas venerit, vt ex ſermone vitam emendet. Neceſſaria autem eſt apprimè cautio, certumq́ in hoc adhibendum iudicium, quoad ſeſe, ſuiq́ ipſius affectum quiſq́ probet, aut damnet quod audierit, dum videlicet ad rationem vocat, exploratq́, num in affectibus magis redditus ſit effœminatus, aut leuari ſentiat ſe triſticia, firmari certa fiducia, animiq́ conſtantia, aut certè ad virtutem & honeſti amorem ceu numine quodam afflatum incitari. Quis enim ferat, te in tonſtrina ſurgentem, mox aſsiſtere ſpeculo, & contactu capitis cæſariem contueri, num probè ſis tonſus: & à ſcholis, vbi ſermonem audiſti, non protinus teipſum contemplari, & ex animo tuo diſcere, quid miſeriæ, implacabilitatis, aut immodeſtiæ deceſſerit, quantóue factus ſis tranquillior atque iucundior? Quando non tam verè quàm eleganter dixit Ariſton: Neque balnei vllam eſſe vtilitatem, "
neque orationis, vnde non prodeas purior. "

Iſocratis ad Demonicum, de eodem.

Decet in exempla intuentes, virtutis & honeſtatis flagrare deſiderio, & poëtarum optimas ſententias diſcere: & quæ alij viri ſapientes vtiliter præceperunt, legere. Nam vt apes omnibus quidem inſidere floſculis, de ſingulis autem vtilia carpere videmus: ſic eruditionis comparandæ ſtudioſos, nihil inexploratum relinquere, ſed profutura quæ ſint, vndiq́ colligere decet. Tametſi enim hæc omnia diligenter præſtiterimus, etiã ſic naturæ noſtræ prauitatẽ ægrè ſuperabimus.

In bonorum autorum ſcriptis, ad apum ſimilitudinem eſſe verſandum.

Baſilij cognominati Magni, in oratione ad adoleſcẽtes, de vtilitate ex Græcis autorib. capienda.

Quapropter iuxta totam apum ſimilitudinẽ, orationum participes nos fieri conuenit. Illæ enim neq́ ad omnes flores conſimiliter accedunt: neque etiam eos ad quos aduolant, totos auferre tentant: ſed quantum ipſis ad mellis opificium commodum eſt accipientes, reliquum valere ſinunt. Et nos ſanè ſi ſapiamus, quantum ſincerum eſt, & veritati

Apũ exemplũ & ſedulitas in ethnicorum autorum lectione quomodo ſit imitanda.

θείᾳ, παρ' αὐτῶν κομισάμενοι, ὑπερβησόμεθα τὸ λειπόμενον. καὶ καθάπερ τῆς ῥοδωνίας τοῦ ἄνθους δρεψάμενοι, τὰς ἀκάνθας ἐκκλίνομεν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγων, ὅσον χρήσιμον καρπωσάμενοι, τὸ βλαβερὸν φυλαξόμεθα.

καὶ πάλιν.

Ὅσῳ ψυχὴ τοῖς πᾶσι τιμιωτέρα σώματος, τοσοῦτον καὶ τῶν βίων ἑκατέρων ἐστὶ τὸ διάφορον. εἰς δὴ τοῦτον ἄγουσι μὲν ἱεροὶ λόγοι, δι' ἀπορρήτων ἡμᾶς ἐκπαιδεύοντες. ἕως γε μὴν ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἐπακούειν τοῦ βάθους τῆς διανοίας αὐτῶν οὐχ οἷόν τε, ἐν ἑτέροις οὐ πάντη διεστηκόσιν, ὥσπερ ἐν σκιαῖς τισι καὶ κατόπτροις τῷ τῆς ψυχῆς ὄμματι τέως προγυμναζόμεθα, τοὺς ἐν τοῖς τακτικοῖς τὰς μελέτας ποιουμένους μιμούμενοι· οἵ γε ἐν χειρονομίαις καὶ ὀρχήσεσι τὴν ἐμπειρίαν κτησάμενοι, ἐπὶ τῶν ἀγώνων τοῦ ἐκ τῆς παιδιᾶς ἀπολαύουσι κέρδους. καὶ ἡμῖν δὴ οὖν ἀγῶνα προκεῖσθαι πάντων ἀγώνων μέγιστον νομίζειν χρεὼν, ὑπὲρ οὗ πάντα ποιητέον ἡμῖν καὶ πονητέον εἰς δύναμιν. ἐπὶ τὴν τούτου παρασκευὴν καὶ ποιηταῖς καὶ λογοποιοῖς καὶ ῥήτορσι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμιλητέον, ὅθεν ἂν μέλλῃ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλειά τις ἔσεσθαι. ὥσπερ οὖν οἱ δευσοποιοὶ, παρασκευάσαντες πρότερον θεραπείαις τισὶν ὅ τι ποτ' ἂν ᾖ τὸ δεξόμενον τὴν βαφὴν, οὕτω τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν, ἄν τε ἁλουργὸν, ἄν τέ τι ἕτερον ᾖ· τὸν αὐτὸν δὴ καὶ ἡμεῖς τρόπον, εἰ μέλλοι ἀνέκπλυτος ἡμῖν ἡ τοῦ καλοῦ παραμένειν δόξα, τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες, τηνικαῦτα τῶν ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων ἐπακουσόμεθα παιδευμάτων, καὶ οἷον ἐν ὕδατι τὸν ἥλιον ὁρᾶν ἐθισθέντες, οὕτως αὐτῷ προσβαλοῦμεν τῷ φωτὶ τὰς ὄψεις. εἰ μὲν οὖν ἐστί τις οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, προὔργου ἂν ἡμῖν αὐτῶν ἡ γνῶσις γένοιτο· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τό γε παράλληλα θέντας καταμαθεῖν τὸ διάφορον, οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ βελτίονος. τίνι μέντοι καὶ παρεικάσας τῶν παιδεύσεων ἑκατέραν τῆς εἰκόνος ἂν τύχοις. ἦ που καθάπερ φυτοῦ οἰκεία μὲν ἀρετὴ τῷ καρπῷ βρύειν ὡραίῳ, φέρει δέ τινα κόσμον καὶ φύλλα τοῖς κλάδοις περισειόμενα· οὕτω δὴ καὶ ψυχῇ προηγουμένως μὲν καρπὸς ἡ ἀλήθεια, οὐκ ἄχαρί γε μὴν οὐδὲ τὴν θύραθεν σοφίαν περιβεβλῆσθαι, οἷόν τινα φύλλα, σκέπην τε τῷ καρπῷ καὶ ὄψιν οὐκ ἄωρον παρεχόμενα. λέγεται τοίνυν καὶ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὁ πάνυ, οὗ μέγιστον ἐστιν ἐπὶ σοφίᾳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὄνομα, τοῖς αἰγυπτίων

μαθὴ

cognatum, ab ipsis adepti, quod reliquum est transiliemus. Et quemadmodum vbi roseti florem decerpimus, spinas deuitamus: sic etiam in huiusmodi orationibus, quantum vtile est adepti, noxium vitabimus.

Et iterum.

Quanto anima in omnibus præstantior est corpore, tanta est & vtriusque † vitæ differentia. Et ad hanc sanè ducunt sacri sermones, per arcana nos erudientes. Quàm diu tamen præ ætate profunditatem intelligentiæ ipsorum audire ac assequi possibile non est, in alijs non penitus distantibus, velut in vmbris quibusdam & speculis, interim animæ oculis præexerceamur, eos qui in militaribus præexercitamenta faciunt imitantes: qui sanè in manuum agitationibus ac saltationibus experientiam adepti, in certaminibus lucro ex ludo ac vsu fruuntur. Et nobis vtique certamen omnium certaminum maximum propositum esse, putare oportet: pro quo omnia nobis pro viribus & facienda & toleranda sunt. Ad huius præparationem, & cum poëtis & historicis & rhetoribus, & omnibus hominibus consuetudo habenda est, vnde aliqua saltem vtilitas ad animæ curam accessura est. Quemadmodum igitur tinctores, vbi præparauerunt prius curationibus quibusdam, quodcunque tandem fuerit quod tincturam excipiet, ita tandem florem inducunt, siue purpura, siue aliud quid sit: eodem sanè modo etiam nos, si ineluibilis nobis permanere debet honesti gloria, externis vtique his præinitiati, deinde sacras & arcanas doctrinas audiemus ac assequemur: & velut in aqua solem videre assueti, sic ipsi luci oculos admonebimus. Siquidem igitur est quædam familiaritas doctrinis inter se, valde vtilis fuerit nobis ipsarum cognitio: sin minus, tamen inter se comparare, & discere diuersitatem, non parum confert ad confirmationem potioris. Sed & si vtranque doctrinam alicuius rei assimilaueris, imaginem assequêris. Certè quemadmodũ plantæ virtus propria est, maturo fructu turgere, addunt autem aliquid ornatus etiam folia, dum circum ramos concutiuntur: sic profectò etiam animæ præcipuè quidem fructus est veritas ipsa, non ingratum tamen est etiam externam sapientiam circundatam esse, velut folia quædam & tegumentum fructui, & aspectum non iniucundum exhibentia. Dicitur itaque etiam Moyses ille magnus, cuius maximum est in sapientia apud omnes homines nomen, in Aegyptiorum

† Mundanæ scilicet, & æternæ.

Christianis omnia discenda & legenda, ex quibus meliores ipsi fieri possunt.

Ethnicorũ scripta quare legenda.

Moses ac Daniel in omni Aegyptiorũ ac Chaldæorum sapientia instituuntur.

μαθήμασιν ἐγγυμνασάμενος τὴν διάνοιαν, οὕτω προσελθὼν τῇ θεωρίᾳ τῶν ὄντων. παραπλησίως δὲ τούτῳ κἀν τοῖς κάτω χρόνοις τὸν σοφὸν Δανιὴλ ἐπὶ Βαβυλῶνος φασὶ τὴν σοφίαν Χαλδαίων καταμαθόντα, τότε τῶν θείων ἅψασθαι παιδευμάτων. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἄχρηστον ψυχαῖς μαθήματα τὰ ἔξωθεν δὴ ταῦτα, ἱκανῶς εἴρηται.

καὶ πάλιν.

Τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ ξυμβουλεύσων ἥκω, τὸ μὴ δεῖν εἰς ἅπαξ τοῖς ἀνδράσι τούτοις, ὥσπερ πλοίου, τὰ πηδάλια τῆς διανοίας ὑμῶν παραδόντας, ᾗπερ ἂν ἄγωσι, ταύτῃ συνέπεσθαι· ἀλλ' ὅσον ἐστὶ χρήσιμον αὐτῶν δεχομένους, εἰδέναι τι χρὴ καὶ παριδεῖν.

Γρηγορίου τοῦ ἐπικαλουμένου Ναζιανζηνοῦ, καὶ θεολόγου κατ' ἐξοχήν.

Quod nõ oporteat plurũ facere mundi ac Ethnicorum sapientiã, verbo Dei: in quo solo, tanquam fundamento, & columna veritatis, ac in æternum manente, est acquiescendum.

Μοῦνον ἐμοὶ φίλον ἔσκε λόγων κλέος, οὓς συνάγειραν
ἀντολίη, δύσις τε, καὶ Ἑλλάδος εὖχος Ἀθῆναι,
τοῖς ἔπι πόλλ' ἐμόγησα, πολὺν χρόνον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς
πρηνέας ἐν δαπέδῳ, Χριστοῦ προπάροιθεν, ἔθηκα,
εἴξαντας μεγάλοιο Θεοῦ λόγῳ, ὅς ῥα καλύπτει
πάντα φρενὸς βροτέης στρεπτὸν πολυειδέα μῦθον.

ΘΕΟΓΝΙ-

disciplinis mentem exercitasse, atq; ita ad veritatis speculationem accessisse. Consimiliter aūt huic, etiam in posterioribus temporibus sapientem Danielem, in Babylone Chaldæorum sapientiam addidicisse, & tunc sacras doctrinas attigisse tradunt. Cæterùm quòd quidem non inutiles sunt animis externæ hæ disciplinæ, sufficienter dictum est.

Et iterum.

Hoc quidem igitur ipsum etiam consulturus vobis adsum, nimirum non oportere in totum viris his, velut nauigij, ita animi vestri gubernacula concredere: & quacunq; duxerint, hâc sequi: sed quantum vtile est ex ipsis assumere, & nosse quid oporteat contemnere.

Ethnicorū scripta caute legenda, nec in omnibus sequenda.

Gregorij cognominati Nazianzeni, & Theologi etiam, per excellentiam:

Sola mihi (*Gregorio*) cordi fuit (*olim*) philosophicorum studiorum gloria, quæ * tenuerunt
Oriens & occidens, & Græciæ gloria Athenæ.
In his namq; multum sudaui, multo tempore. verùm etiā ista
Prona in solo, ante Christum abieci:
Quod magni Dei verbo ipsa debeant cedere, quod eius verbum † obscurat
Omnem humanæ mentis versatilem ac multiformem sapientiam.

* id est, totus ei rei incubui, vt omne id quod ab hominib. sapienter esset dictum, vbicunque etiam locorum, scirem ac discerem.

† id est, cum quo verbo Dei omnis humana sapientia collata, densissima est caligo, nox, ac tenebræ tristissimæ.

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

τοῦ Γνῶμαι ἐλεγειακαί.

Ω Ἄνα[a], λητοῦς υἱὲ, διὸς τέκος, οὔποτε σεῖο
λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀναπαυόμενος.
ἀλλ' αἰεὶ πρῶτόν τε, καὶ ὕστατον, ἔν τε μέσοισιν
ἀείσω. σὺ δὲ μοι κλῦθι, καὶ ἐσθλὰ δίδου.
Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μέν σε θεὰ[b] τέκε πότνια λητὼ
φοίνικος ῥαδινῆς χερσὶν ἐφαψαμένη·
ἀθανάτων κάλλιστον, ἐπὶ τροχοειδέι λίμνη,
πᾶσα μὲν[c] ἐπλήσθη δῆλος ἀπειρεσίη
ὀδμῆς ἀμβροσίης, ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
γήθησεν δὲ βαθὺς πόντος ἁλὸς πολιῆς.
ἄρτεμι θηροφόνη, θύγατερ διὸς, ἣν ἀγαμέμνων
εἵσαθ', ὅτ' ἐς τροίην ἔπλεε νηυσὶ θοαῖς,
εὐχομένῳ μοι κλῦθι, κακὰς δ' ἀπὸ κῆρας ἄλαλκε.
σοὶ μὲν τοῦτο, θεά, σμικρὸν, ἐμοὶ δὲ μέγα.
μοῦσαι καὶ χάριτες, κοῦραι διὸς, αἵ ποτε κάδμου
ἐς γάμον ἐλθοῦσαι, καλὸν ἀείσατ' ἔπος.
[d] ὅττι καλὸν φίλον ἐστί, τὸ δ' οὐ καλὸν οὐ φίλον ἐστί.
τοῦτ' ἔπος ἀθανάτων ἦλθε διὰ στομάτων.
κύρνε, [e] σοφιζομένῳ μὲν ἐμοὶ σφρηγὶς ἐπικείσθω
τοῖσδ' ἔπεσιν, λήσεθ' οὔ ποτε κλεπτομένη.

οὐδὲ

a Vocatiuus est nominatiui ἄναξ. λητοῦς, genitiuus contractus quartæ cōtractorū, nominatiui λητώ. σεῖο, pro σοῦ, diæresi Ionica, & interposito deinde iota. λήσομαι, Futurum α. Medium verbi λανθάνομαι, seu inusitati λήθομαι. μεῦ, pro μοῦ, Doricè & Ionicè. κλῦθι, à κλῦμι.

b τέκε, pro ἔτεκε, aorist. β. verbi τίκτω. poetæ namq; augmenta abijciunt. φοίνικος. Ab hoc nomine dictā volunt Phœniciam, quòd abundaret ea regio palmis. τροχοειδεῖ, à τροχὸς, τοῦ τρέχω, rota seu circulo: καὶ εἶδος forma, species. est enim Delus insula Cycladum præstantissima in mari Ionio: quæ sic nuncupatæ feruntur, quòd in orbem, in cycli formam sitæ sint ac disponantur: quemadmodū id scribit Plin. lib 4 cap. 12. Historiæ mundi, Pomponius etiam Mela lib. 2.

c ἐπλήσθη, verbi πλήθομαι. δῆλος, à δηλόω fortè facto nomine, quòd inter reliquas Cycladas ipsa maximè conspicua ac illustris sit: tametsi multæ aliæ possent excogitari nominis rationes, à vero non prorsus abludentes, quæ ex historijs fabulisq; peti possent: quæ vniuscuiusq; propriæ cogitationi relinquimus. ἐγέλασσε, pro ἐγέλασε, cum epenthesi σ, verbi γελάω. γελάσω, pro ἐγέλασε, abiecto augmento, & ι adiecto ad finem, per paragogen: quod personis in ι & iota exeuntibus familiare est. πολιῆς, pro πολιᾶς, Ionicè. Iones enim semper α in η, quemadmodum contrà Dores η in α, mutare consueuerunt. θηροφόνη, à θὴρ καὶ φόνος, seu φονεύω.

d ὅττι pro ὅτι, cum epenthesi τ. καλὸν, pulchrum, bonum, laudabile significat, quòd ad se vocet homines: à καλέω, vnde & κάλλος forma, quemadmodum id Platoni placere videmus.

e σοφιζομένῳ, id est, quia sapienter hæc scripsi. id enim σοφίζεσθαι veteribus significabat, quòd ijs σοφισταὶ essent sapientiæ professores: hoc est, philosophi, deinde rhetores. Postea verò fictam quandam sapientiæ speciē iactitantes, hoc nomine appellari consueuerunt, οἱ σοφισταὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι σοφίζονται, καὶ οὐκ ἐν τοῖς νοήμασι: quemadmodum Xenophon in lib. de Venatione, de id genus hominibus prodidit. Cæterùm vitas Sophistarum scripsit Philostratus, cōtra quos apud Platonem etiam & Isocratem orationes & disputationes extant, vt iuuentutis corruptores. λήσεθ', ab inusitato λήθω. τοὔπος, pro τὸ ἔπος, per crasin, propter versum. & σφρηγὶς, pro σφραγὶς, Ionicè.

THEOGNIDIS MEGARENSIS SICVLI POETAE GNOMAE ELEgiacæ.

Rex (Apollo) *Latonæ fili, Iouis soboles, non vnquam tui*
O . *Obliuiscar incipiens , neq; desinens.*
Sed † *semper primumq; & postremum , & in medio*
Celebrabo. Tu verò me audi , & bona largire.
Phœbe rex , quandoquidem te dea peperit veneranda Latona,
Palmam teneris manibus attingens :
(Te inquam) *immortalium pulcherrimum , in circulari palude,*
Tota quidem ampla Delus impleta est
Odore diuino, risit verò terra immensa,
Lætatus etiam est profundus pontus cani maris.
O' *Diana fericida , Iouis filia , quã Agamẽnon*
* *Posuit , quando ad Troiam nauigabat nauibus velocibus :*
Precantem me audi , mala etiam fata abige ,
Tibi enim ô dea (Diana) *id paruum* (est) *mihi verò magnum.*
Musæ & Charites Iouis filiæ , quæ olim Cadmi
Ad nuptias venientes , pulchrum cecinistis carmen.
« *Quod honestum* (est) *gratum est : quod verò*
« *non honestum est , non est gratum.*
Is sermo immortalium venit per ora.
Cyrne , sapienter mihi docenti , sigillum imponatur
His carminibus (meis) : *latebit autem nunquam* (sigillum) *surreptum :*

† Ex hoc disticho factũ est illud Theocriti in Encomio Ptolemæi, regis illius Aegypti nunquam satis laudati : ἀνδρῶν δ' αὖ πτολεμαῖος ἐνὶ πρώτοισι λεγέσθω κὴ πύματος κὴ μέσσος , ὁ γὰρ προφερέστατος ἀνδρῶν. Vide prouerbiũ, Prora & puppis.

* εἵσατο, verbi ἵζομαι , id est placauit , posita statua.

οὐδέ τις ἀλλάξει κάκιον τοὐσθλοῦ παρεόντος.
ὧδε δὲ πᾶς ἐρέει, [a] Θεύγνιδός ἐστιν ἔπη
τοῦ μεγαρέως, πάντας δὲ κατ' ἀνθρώπους ὀνομαστοῦ.
[b] ἀστοῖσιν δ' οὔπω πᾶσιν ἁδεῖν δύναμαι.
οὐδὲν θαυμαστὸν πολυπαίδη· οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς
οὔθ' ὕων πάντεσσ' ἁνδάνει, οὔτ' ἀνέχων.
σοὶ δ' ἐγὼ εὖ φρονέων ὑποθήσομαι, οἷά περ αὐτὸς,
κύρν', ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν, παῖς ἔτ' ἐὼν ἔμαθον.
[c] πέπνυσο. μηδ' αἰσχροῖσιν ἐπ' ἔργμασι, μηδ' ἀδίκοισι
τιμὰς, μηδ' ἀρετὰς ἕλκεο, μηδ' ἄφενος.
ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι. κακοῖσι δὲ μὴ προσομίλει
ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχεο,
καὶ μετὰ τοῖσιν πῖνε, καὶ ἔσθιε καὶ μετὰ τοῖσιν
ἵζε, καὶ ἅνδανε τοῖς, ὧν μεγάλη δύναμις.
ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι· ἢν δὲ κακοῖσι
συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.
ταῦτα μαθὼν ἀγαθοῖσιν ὁμίλει, καί ποτε φήσεις
εὖ συμβουλεύειν τοῖσι φίλοισιν ἐμέ.
κύρνε κύει πόλις ἥδε. [d] δέδοικα δὲ, μὴ τέκῃ ἄνδρα
εὐθυντῆρα κακῆς ὕβριος ἡμετέρης.
ἀστοὶ μὲν γὰρ ἔθ' οἵδε σαόφρονες, ἡγεμόνες δὲ
τετράφαται πολλὴν ἐς κακότητα πεσεῖν.
οὐδεμίαν πω κύρν' [e] ἀγαθοὶ πόλιν ὤλεσαν ἄνδρες,
ἀλλ' ὅταν ὑβρίζειν τοῖσι κακοῖσιν ἅδῃ,
[illegible] δημόν τε

a. Θεύγνιδος, pro Θεόγνιδος, Doricè. sic enim Dores Ionésque in huiusmodi agere solent, πλεῦνες pro πλέονες facientes: vt in versu apud Stobæum, ἐν μὲν λίταις πλεῦνες ὁ φύτιος ἀγαθοί: pro πλέονες. & ibidem in Eusebij philosophi sententia de Auaritia, ὁ πλοῦτος ἐπιῤῥέων, ἀεὶ ὡς τοῦ πλεῦνος τὴν ἐπιθυμίαν ἐξάπτει μείζονα. pro, τοῦ πλέονος. & similia alia inuenire licet in autoribus Græcis versanti.

b ἀστοῖσιν. Ab hoc nomine ἀστὸς, seu ἄστυ, sunt qui astutos dictos putant: quòd qui degunt in vrbibus, propter contagia negociorum & hominum credantur astutiores euadere. Vide prouerb. Vrbanus nihil æqui cogitat. ἁδεῖν, aorist. 2. verbi ἅδω, aliquoties à Pindaro etiam vsurpati. πάντας: prorsus, omnino non.

c πέπνυσο, præsens imperatiui pass. verbi πέπνυμαι. ἴσθι, per syncopè, pro ἴσαθι, verbi ἴσημι. id est, Atque hæc de hoc præcepto scire & meminisse debes. ἔχεο, pro ἔχου, diæresi Ionica diphthongi in suas vocales, ex quibus conflatur. τοῖσιν, pro τοῖς, cum paragoge syllabæ ιν. μαθήσεαι, pro μαθήσῃ, Ionicè, verbi μανθάνομαι, seu μαθέομαι inusitato. συμμιχθῇς, aorist. 1. pass. coniunct. [illegible]

d δέδοικα, præteritum est verbi δείδω. τετράφαται, pro τετραμμένοι εἰσὶ, verbi τρέπομαι: sic enim Iones formare solent tertias plurales præteriti passiui, exempla sunt sæpe obuia tum apud alios poëtas, tum maximè Homerum: vt in versibus illis celeberrimis ac laudatissimis à tot præclaris scriptoribus, οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα, ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε. Iliad. β. pro ἐπιτετραμμένοι εἰσί. πεσεῖν, aorist. 2. verbi πίπτω.

e ἀγαθοί. ἀγαθοὺς καὶ ἐσθλοὺς, poëta plerunque fortitudine, prudentia & opibus præstantes nominat: quemadmodum contrà δειλοὺς καὶ κακοὺς, contemptos, pauperes & ignobiles, quòd hi plerunque sint improbi. Ideoque Aristot. Politic. 2. cap. 9 probat Carthaginensium institutum, qui non solùm optimos, verùm etiam ditissimos censebant in magistratibus esse ponendos: quasi impossibile sit, cum qui egenus sit, bene magistratum gerere, aut quietem optare, sed potius de opibus congerendis quomodocunque, etiam cogitare. quapropter opificibus sordidis apud Athenienses nullum ius gerendi magistratus permittebatur. Vnde lib. 4. etiam idem scribit, ferè apud plurimos, illos qui diuitijs pollent, bonorum ac honestorum locum obtinere.

Neq; quis mutabit peius (pro bono) *bono praesente.*
Sic verò quilibet dicet, Theognidis sunt carmina,
Megarensis illius, omnes apud homines celebrati,
Ciuibus verò (meis Megarensibus) *nondũ omnibus placere possum.*
Nihil mirum (est) *Polypada: neq; enim Iupiter,* "
Neque pluens semper placet, vel temperans "
(à pluuia)
Tibi verò benè volens, suggeram (facienda) *qualia quidem ipse*
O' Cyrne, à bonis, cum puer adhuc essem, didici.
Sapiens sis, neque turpibus operibus, neque iniustis
Honores, nec gloriam attrahe, neq; diuitias.
Hac quidem sic scito. malis verò non conuersare "
Viris, sed semper bonis adhaere. "
Et cum illis bibe, & comede, & cum illis "
Morare, & placeas illis, quorum magna potentia (est) "
A' bonis namq; bona disces: si verò malis "
Coniungaris, perdes etiam quem habes animum (bonum). "
Hac discens bonis conuersare: & olim dices,
Rectè consulere me amicis.
Cyrne grauida est hac ciuitas (Megara) *: metuo ne pariat virum*
Castigatorem praua petulantia nostra.
Ciues quidem isti (Megarenses) *adhuc modesti* (sunt) *: praefecti verò*
Versi sunt, magnam in malitiam, vt labantur.
Nullam vnquam, Cyrne, boni viri, perdiderunt vrbem: "
Sed quando iniustè agere malis placuerit, "

δῆμόν τε φθείρωσι, δίκας τ' ἀδίκοισι διδῶσιν,
　οἰκείων κερδῶν [a] εἵνεκα, καὶ κράτεος.
ἔλπεο μὴ δηρὸν κείνην πόλιν ἀτρεμέεσθαι,
　μηδ' εἰ νῦν κεῖται πολλῇ ἐν ἡσυχίῃ.
εὖτ' ἂν τοῖσι κακοῖσι φίλ' ἀνδράσι ταῦτα γένηται,
　κέρδεα δημοσίῳ σὺν κακῷ ἐρχόμενα.
ἐκ τῶν γὰρ στάσις ἐστί, καὶ ἔμφυλοι φόνοι ἀνδρῶν.
　[b] μούναρχος δὲ πόλει μήποτε τῇδε ἅδοι.
κύρνε πόλις μὲν ἔθ' ἥδε πόλις, λαοὶ δὲ δὴ ἄλλοι,
　[c] οἱ πρόσθ' οὔτε δίκας [d] ἤδεσαν, οὔτε νόμους.
ἀλλ' ἀμφὶ [e] πλευρῇσι [f] δορὰς αἰγῶν κατέτριβον,
　[g] ἔξω δ' ὥστ' ἔλαφοι τήνδ' ἐνέμοντο πόλιν.
καὶ νῦν εἰσ' ἀγαθοὶ πολυπαίδη. οἱ δὲ πρὶν ἐσθλοί,
　νῦν δειλοί. τίς κεν ταῦτ' ἀνέχοιτ' ἐσορῶν;
ἀλλήλους δ' ἀπατῶσιν ἐπ' ἀλλήλοισι γελῶντες,
　οὔτε κακῶν γνώμας εἰδότες, οὔτ' ἀγαθῶν.
μηδένα τῶνδε φίλον [h] ποιεῦ πολυπαίδη ἀστῶν
　ἐκ θυμοῦ, [i] χρείης εἵνεκα μηδεμιῆς.
ἀλλὰ δόκει μὲν πᾶσιν ἀπὸ γλώσσης φίλος εἶναι,
　χρῆμα δὲ συμμίξῃς μηδενὶ [k] μηδοτιοῦν
σπουδαῖον. γνώσῃ γὰρ ὀιζυρῶν φρένας ἀνδρῶν,
　ὥς σφιν ἐπ' ἔργοισιν πίστις ἔπ' οὐδεμία,
ἀλλὰ δόλους, ἀπάτας τε, πολυπλοκίας τ' ἐφίλησαν
　οὕτως, ὡς ἄνδρες μηκέτι σωζόμενοι.
μήποτε κύρνε κακῷ πίσυνος βούλευε σὺν ἀνδρί.
　εὖτ' ἂν σπουδαῖον [l] πρῆγμ' ἐθέλῃς τελέσαι.
ἀλλὰ μετ' ἐσθλὸν [m] ἰὼν βουλεύεο, πολλὰ μογήσας,
　καὶ [n] μακρὴν [o] ποσσὶν κύρν' ὁδὸν ἐκτελέσας.
[p] πρῆξιν μηδὲ φίλοισιν ὅλως [q] ἀνακοίνεο πᾶσι,
　παῦροί τοι πολλῶν πιστὸν ἔχουσι νόον.
παύροισιν πίσυνος μεγάλ' ἀνδράσιν ἔργ' ἐπιχείρει,

μήποτ

a εἵνεκα, pro ἕνεκα, cū epenthesi ι. κείνην, pro ἐκείνην, ablato ε.

b μούναρχος, pro μόναρχος, cū epenthesi υ.

c οἱ πρόσθ', pro οἱ πρότεροι, seu πρῶτοι, quòd aduerbia adminiculo articulorum fiant nomina.

d ἤδεσαν, Plusquāperfectum Atticum, pro ᾔδεσαν. ipsi enim ει in η mutant in priori, & ει in ε in tertia plurali, ἐτετύφεσαν pro ἐτετύφεισαν facientes.

e πλευρῇσι, pro πλευραῖς, Ionicè.

f δορὰς, à δέρω excorio.

g ἔξω, id est, in pagis, qui propagatio quædā sunt domus eorum quos dicimus coalitos & natos esse natorum, quemadmodū scribit Aristot. libro Politic. 1. cap. 1. facto nomine à πήγω, seu πηγύω, seu etiā πηγὺ, Doricè παγὺ. h ποιεῦ, pro ποιοῦ, Ionicè & Doricè. i χρείης, pro χρείας. & μηδεμιῆς, pro μηδεμίας Ionicè. k μηδοτιοῦν, compositum à μηδὲν, & ὅτι articulo subiunctiuo composito cum τι, & quòd significante, & particula οὖν. l πρῆγμα, pro πρᾶγμα, Ionicè. Exempla plurima sunt apud Herodotum, qui autor Ionica dialecto vtitur. m ἰὼν, participium præsens verbi εἶμι, τὸ πορεύω, quod acuitur, quemadmodum etiam ἰὰν καὶ κιών. n μακρὴν pro μακράν. o ποσσὶν, pro ποσί. p πρῆξιν, pro πρᾶξιν. q ἀνακοίνεο, pro ἀνακοινοῦ.

(Et quando) *populum corrumpunt, & iusta iniustis tribuunt,*
Priuatorum commodorum & potentiæ causa,
Puta non diu illam vrbem inconcussam fore,
Neq; si nunc est magna in tranquillitate:
Quando malis viris hæc grata fuerint,
Lucra (inquam) *publico cum malo venientia.*
Ex ijs enim seditio oritur, & ciuiles cædes virorum:
Monarcha verò huic vrbi, vtinam nunquam placeat.
Cyrne ciuitas quidem, hæc adhuc ciuitas (est) *populi verò alij* (sunt) "
Priores (homines) *neq; iura nouerunt, neq; leges.*
Sed circum latera pelles caprarum conterebant,
Foris verò vt cerui hanc colebant vrbem.
Et nunc sunt nobiles Polypadæ: qui verò prius boni seu nobiles (fuerunt)
Nunc contempti (sunt): *quis hæc ferre posset intuens?*
Se inuicem verò decipiunt, mutuò ridentes (se) "
Neq; malorum sententias scientes, neq; bonorum.
Nullum horum ciuium, amicum fac Polypada,
Ex animo, vtilitatis causa nullius. "
Sed videare omnibus lingua amicus esse:
Negocium verò commisceas nulli, quodcunque etiam
Serium. cognosces enim improborum mentes hominum,
Quòd ipsis in factis fides amplius nulla sit:
Verùm dolos, deceptiones, perplexitatesq; amant, "
Sicut viri (qui) *non amplius salui sunt.* "
Ne vnquam Cyrne malo fidens, delibera cum viro, "
Quando serium negocium vis perficere. "
Sed ad bonos abiens delibera, multum laborans, "
Et longum pedibus (ô) *Cyrne iter conficiens.* "
Negocium (tuum) *nec omnibus amicis prorsus communica:* "
Pauci namq; de multis fidum habent animum.
Paucis fidens viris, magna opera aggredere: "

μή ποτ' [a] ἀνήκεστον, Κύρνε, λάβῃς ἀνίην.
πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι
ἄξιος, ἐν χαλεπῇ Κύρνε διχοστασίῃ.
παύρους εὑρήσεις πολυπαίδη ἄνδρας ἑταίρους,
πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γινομένους,
οἵτινες ἂν [b] τολμῷεν, ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἶσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
τοὺς δ' οὐκ εὑρήσεις διζήμενος, οὐδ' ἐπὶ πάντας
ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι.
οἷσιν ἐπὶ γλώσσῃ τε, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἔπεστιν
αἰδὼς, οὐδ' αἰσχρὸν χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.
μή μ' ἔπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλῃ,
εἴ με φιλεῖς, καί σοι πιστὸς ἔνεστι νόος.
ἤ με φίλει, καθαρὸν θέμενος νόον, ἤ μ' ἀποειπὼν
ἔχθαιρ', ἀμφαδίην νεῖκος ἀειράμενος.
ὃς δὲ μιῇ γλώσσῃ [c] δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἑταῖρος
δεινὸς Κύρν', ἐχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὤν.
εἴ τις [d] ἐπαινέσσει σε τόσον χρόνον, [e] ὅσσον ὁρώῃς,
νοσφισθεὶς δ' ἄλλῃ γλῶσσαν ἵησι κακήν,
τοιοῦτός τοι ἑταῖρος ἀνὴρ φίλος, οὔτι μάλ' ἐσθλὸς,
ὅς κ' εἴπῃ γλώσσῃ λῷστα, φρονῇ δ' ἕτερα.
ἀλλ' εἴη τοιοῦτος ἐμοὶ φίλος, ὃς τὸν ἑταῖρον
γινώσκων, [f] ὀργὴν καὶ βαρὺν ὄντα φέρει.
ἀντὶ κασιγνήτου. [g] σὺ δέ μοι φίλε ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
φράζεο, καί ποτέ μου [h] μνήσεαι ἐξοπίσω·
μηδείς σ' ἀνθρώπων πείσῃ κακὸν ἄνδρα φιλῆσαι
Κύρνε, τί δ' ἔστ' ὄφελος κεῖνος ἀνὴρ φίλος ὤν;
οὔτ' ἄν σ' ἐκ χαλεποῖο πόνου ῥύσαιτο καὶ ἄτης,
οὔτε κεν ἐσθλὸν ἔχων, τοῦ μεταδοῦν ἐθέλει.
δειλοὺς δ' εὖ ἔρδοντι ματαιοτάτη χάρις ἐστίν,
ἶσον καὶ σπείρειν πόντον ἁλὸς πολιῆς.
οὔτε γὰρ ἂν πόντον σπείρων βαθὺ [i] λήιον ἀμῷς·
οὔτε κακοὺς εὖ δρῶν, εὖ πάλιν ἀντιλάβοις.

a ἀνήκεστον, ab ἀνία, καὶ ἀνιάω, medeor, sano, curo. & ἀνίην, pro ἀνίαν.

b τολμῷεν, opt. præsens, verbi τολμάω.

c δίχα, seorsim, diuisim.

d ἐπαινέσσει, pro ἐπαινέσει, cū epenthesi σ.

e ὅσσον, pro ὅσον, cum epenthesi σ.

f ὀργὴν. ὀργὴ sæpe est apud Pindarum pro humanitate, virtute, natura, ingenio, morib. Vide prouerb. Mores amici noueris, non oderis.

g Facta illa sunt ad imitationem versus, qui apud Homerum & Hesiodum sæpius repetitus legitur, & Orphea aliquoties. [illegible] ἄπληστον. σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσι. Item: σὺ δὲ ταῦτα περὶ φρεσὶ κάτθεο θυμῷ.

h μνήσεαι, pro μνήσῃ, Ionicè, verbi μνάομαι.

i λήιον, fruges, segetem, campum significat: nouale, in quo significatione vsurpatur ab Hesiodo & Theocrito. ἀμῷς, Opt. verbi ἀμάω.

Ne aliquando incurabilem Cyrne accipias calamitatem.
Fidus vir præ auro & argento custodiri "
Dignus (est *) Cyrne in difficili dissensione.* "
Paucos (namq; *) inuenias Polypada viros socios,* "
Fidos existentes in asperis rebus : "
Qui sustineant, consentientem animum habentes, "
Iuxtà bonorum & malorum participes fieri. "
Eos verò non inuenies quærens neq; apud omnes
Homines, quos non nauis vna omnes vehat.
Quibus (inquam *) in lingua & oculis adest*
Pudor, neq; turpis quæstus ad lucrum ducat.
Non me verbis dilige, animum verò & mentē habeto alibi:
Si me amas, & tibi fidus inest animus. "
Aut ama me syncerū animū ferens, aut me recusans (ami- "
Odi, manifestè litem tollens. (cum) "
Qui verò vna lingua duplicem habet animum, is socius "
Perniciosus (est *) Cyrne, hostis verò melior (* esset ipse *)* "
quàm amicus (falsus *) existens.*
Si quis te laudabit tanto tempore, quanto viderit (te *)*
Seiunctus verò (à te *) alibi linguam mittit malam:*
Talis vtiq; vir socius, amicus non sanè bonus (est *)* "
Qui dixerit lingua optima, sentit verò alia. "
Cæterùm sit mihi talis amicus, qui socium
Cognoscens, ingenium (eius *) & ipsum (* socium *) asperū existentem ferat,*
Loco fratris. tu verò mihi amice hæc in animo
Reputa, & aliquando mei recordaberis postea.
Nullus tibi hominū persuadeat, malum virum amicū facere,
Cyrne: quæ (enim *) est vtilitas ille vir amicus existēs?*
Neq; te ex graui labore, neq; calamitate eripere volet:
Neq; etiam bonum (quoddam *) habens, illius participem (* te *) facere vult.*
Improbis benè facienti vanissima gratia est: "
Aequale (isti *) etiam, seminare pontum cani maris.* "
Neq; enim mare seminans, altam segetem metas:
Neq; malis benefaciens, beneficium rursum recipias:

Insatia-

ἄπληστον γὰρ ἔχουσι κακοὶ νόον· ἢν δ' ἓν ἁμάρτῃς,
τῶν πρόσθεν πάντων ἐκκέχυται φιλότης.
οἱ δ' ἀγαθοὶ τὸ μέγιστον ἐπαυρίσκουσι παθόντες,
μνῆμα δ' ἔχουσ' ἀγαθῶν, καὶ χάριν ἐξοπίσω.
μή ποτε τὸν κακὸν ἄνδρα φίλον [a] ποιεῖσθ' ἑταῖρον,
ἀλλ' αἰεὶ φεύγειν, ὥστε κακὸν λιμένα.
πολλοί τοι πόσιος καὶ βρώσιος εἰσὶν ἑταῖροι,
ἐν δὲ σπουδαίῳ πράγματι παυρότεροι.
[b] κιβδήλου δ' ἀνδρὸς γνῶναι χαλεπώτερον οὐδὲν
Κύρν', οὐδ' εὐλαβίης ἐστὶ περὶ πλέονος.
χρυσοῦ κιβδήλοιο καὶ ἀργύρου [c] ἄνσχετος ἄτη
Κύρνε, καὶ ἐξευρεῖν ῥᾴδιον ἀνδρὶ σοφῷ.
εἰ δὲ φίλου νόος ἀνδρὸς ἐνὶ [d] στήθεσσι [e] λέληθε,
ψυδνὸς ἐὼν, δόλιον δ' ἐν φρεσὶν ἦτορ ἔχει,
τοῦτο θεὸς κιβδηλότατον [f] ποίησε βροτοῖσι,
καὶ γνῶναι πάντων τοῦτ' ἀνιηρότατον.
οὐ γὰρ ἂν [g] εἰδείης ἀνδρὸς νόον, οὔτε γυναικὸς,
πρὶν πειραθείης ὥσπερ ὑποζυγίου.
οὐδέ κεν [h] εἰκάσσαις, ὥσπερ ποτ' ἐς ὥριον ἐλθών·
πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.
μήτ' ἀρετὴν εὔχου πολυπαΐδη ἔξοχος εἶναι,
μήτ' ἄφενος, [i] μοῦνον δ' ἀνδρὶ γένοιτο τύχη.
οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι πατρὸς καὶ μητρὸς ἄμεινον
[k] ἔπλετο, οἷς ὁσίη Κύρνε [l] μέμηλε δίκη.
οὐδεὶς Κύρν' ἄτης καὶ κέρδεος αἴτιος αὐτὸς,
ἀλλὰ θεοὶ τούτων δώτορες ἀμφοτέρων.
οὐδέ τις ἀνθρώπων ἐργάζεται, ἐν φρεσὶν εἰδὼς,
ἐς τέλος εἴτ' ἀγαθὸν γίγνεται, εἴτε κακόν.
πολλάκι γὰρ δοκέων θήσειν κακὸν, ἐσθλὸν ἔθηκε,
καί τε δοκῶν θήσειν ἐσθλὸν, ἔθηκε κακόν.
οὐδέ [m] τῳ ἀνθρώπων παραγίνεται, [n] ὅσσ' [o] ἐθέλῃσι·
ἴσχει γὰρ χαλεπῆς [p] πείρατ' ἀμηχανίης.
ἄνθρωποι δὲ μάταια νομίζομεν, εἰδότες οὐδέν,
θεοὶ δὲ κατὰ σφέτερον πάντα τελοῦσι νόον.

οὐδεὶς

a ποιεῖσθ', ποιεῖσθ' καὶ φεύγειν infinitiui, positi pro imperatiuis, consuetudine Ionica: quod poetis, Homero præcipue & Hesiodo, longe est familiarissimum.

b κιβδήλου. Vide de hac voce Eras. in adagijs, in κίβδηλος, κιβδηλεύειν, κιβδηλία.

c ἄνσχετος; pro ἀνάσχετος, ab ἀνὰ καὶ ἔχω.

d στήθεσσι, pro στήθεσι, cum epenthesi σ.

e λέληθε, præterit. med. verbi λανθάνομαι.

f ποίησε, pro ἐποίησε, ablato augmento.

g εἰδείης, aorist. 1. pass. opt. verbi εἴδομαι.

h εἰκάσσαις, pro εἰκάσαις, aorist. 1. optat.

i μοῦνον, pro μόνον, cum epenthesi υ.

k ἔπλετο, per syncopen, pro ἐπέλετο, verbi πέλομαι: imperfecto quoque posito pro præsenti, quod ita sæpe solet vsu uenire in præteritis etiā & aoristis.

l μέμηλε, præteritum med verbi μέλομαι.

m τῳ, pro τινί.

n ὅσσ', pro ὅσα, cum epenthesi σ.

o ἐθέλῃσι, pro ἐθέλῃ, Ionice. sic enim Iones formare solent tertiā subiunctiui.

p πείρατ', pro πέρατα, cum epenthesi iota.

Insatiabilem enim mali habent animum: si verò (in *) vno peccaris,* "
Priorum omnium effusa est gratia. "
Boni verò quod maximum (est *) fruuntur beneficio affecti,* "
Memoriam etiam habent bonorum, & gratiam postea. "
Ne vnquam malum virum amicum fac socium, "
Sed semper fuge vt malum portum. "
Multi sanè potus & cibi sunt socij, "
In serio verò negotio pauciores.
†*Fucati viri (* animum *) cognoscere difficilius nihil est*
Cyrne, neq; cautionis est maioris:
Auri adulterati & argenti tolerabile damnum (est *)*
Cyrne, & deprehendere facile (est *) viro sapienti:*
Quia verò animus viri in pectoribus absconsus est,
Obscurus existens, & dolosum in præcordijs cor habet,
Id Deus fucatissimum fecit (esse *) hominibus:*
Et id cognoscere omnium est molestissimum.

†Vide de his sex versib. Clementem Alexandrinũ lib. 7. στρωμάτ. vbi cõferuntur cum aliorum poëtarum dictis similibus.

Non enim possis scire viri animum, neq; mulieris, "
Priusquam expertus fueris, vt iumenti: "
Neq; diuinaueris, tanquam aliquando ad veritatem veniens: "
Sæpe enim mentem fallunt species.
*Ne * potentia opta Polypæda eximius esse,*
Neq; opulẽtia: tantũ verò homini sit fortuna (propitia *)*
Nihil inter homines patre & matre melius
Est, quibus sancta Cyrne curæ est iusticia.
Nullus Cyrne calamitatis & commodi autor ipse (sibi est *)*
Sed dei horum vtrorumq; datores (sunt *)*

* ἀρετὴν sic reddidimus, vt hoc loco dignitatem, honorẽ, decus, splendorem & imperium significaret.

Neq; quis hominum operatur in mente sciens, "
In fine seu bonum fiat, siue malum. "
Sæpè enim existimans positurum (se *) malum, bonũ posuit,* "
Et existimans positurum bonum, fecit malum. "
Neq; alicui hominum eueniunt, quæ vult: "
Retinent enim difficilis termini impossibilitatis. "
Homines verò stulta iudicamus, scientes nihil (de futuris *)* "
Dij verò iuxta suam omnia perficiunt mentem. "

οὐδείς πω [a] ξεῖνον πολυπαίδη ἐξαπατήσας,
 οὐδ' ἱκέτην θνητῶν, ἀθανάτους ἔλαθε.
βούλεο δ' εὐσεβέων ὀλίγοις σὺν χρήμασιν οἰκεῖν,
 ἢ πλουτεῖν, ἀδίκως χρήματα [b] πασσάμενος.
ἐν δὲ δικαιοσύνῃ [c] συλλήβδην πᾶσ' [d] ἀρετή 'στι·
 πᾶς δέ τ' ἀνὴρ ἀγαθὸς κύρνε δίκαιος ἐών.
χρήματα μὲν δαίμων καὶ παγκάκῳ ἀνδρὶ δίδωσιν,
 ἡ δ' ἀρετὴ ὀλίγοις ἀνδράσι κύρν' ἕπεται.
ὕβριν κύρνε θεὸς πρῶτον κακὸν ὤπασεν ἀνδρί,
 οὗ μέλλει [e] χώρην μηδεμίαν [f] θέμεναι.
τίκτει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἕπηται
 ἀνθρώπῳ, καὶ [g] ὅτῳ μὴ νόος ἄρτιος ᾖ.
μήποτέ τοι πενίην [h] θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεὶς,
 μηδ' ἀχρημοσύνην [i] οὐλομένην πρόφερε.
ζεὺς γάρ τοι τὸ [k] τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλῳ,
 ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε δ' οὐδὲν ἔχειν.
μήποτε κύρν' ἀγορᾶσθαι ἔπος μέγα· οἶδε γὰρ οὐδεὶς
 ἀνθρώπων, ὅ,τι νὺξ χ' ἡμέρα ἀνδρὶ τελεῖ.
πολλοί τοι χρῶνται δειλαῖς φρεσὶ, δαίμονι δ' ἐσθλῷ,
 οἷς τὸ κακὸν δοκέον γίνεται εἰς ἀγαθόν.
εἰσὶν δ' οἳ βουλῇ τ' ἀγαθῇ, καὶ δαίμονι φαύλῳ
 μοχθίζουσι, τέλος δ' ἔργμασιν οὐχ ἕπεται.
οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' ὄλβιος, οὔτε πενιχρὸς,
 οὔτε κακὸς, νόσφιν δαίμονος, οὔτ' ἀγαθός.
ἀλλ' ἄλλῳ κακόν ἐστι. [l] τὸ δ' ἀτρεκὲς, ὄλβιος οὐδεὶς
 ἀνθρώπων, ὁπόσους ἠέλιος καθορᾷ.
ὃν δὲ θεοὶ τιμῶσιν, ὁ καὶ [m] μωμεύμενος αἰνεῖ,
 ἀνδρὸς δὲ σπουδὴ γίνεται οὐδεμία.
θεοῖς εὔχου, οἷς ἐστι μέγα κράτος, οὔτι ἄτερ θεῶν
 γίνεται ἀνθρώποις, οὔτ' ἀγαθ' οὔτε κακά.
ἄνδρ' ἀγαθὸν πενίη πάντων δάμνησι μάλιστα,
 καὶ [n] γήρως πολιοῦ, κύρνε, καὶ [o] ἠπιάλου.

ἣν δὴ

a. ξεῖνον, pro ξένον, cum epenthesi iota.
b πασσάμενος, pro πασάμενος, quemadmodum sæpe apud Pindarū reperitur, verbi πάομαι.
c συλλήβδην, uide de hac voce Erasmum in adag. συλλήβδην.
d ἀρετή 'στι, pro ἀρετή ἐστι.
e χώρην, pro χώραν.
f θέμεναι, pro θεῖναι, aorist. β. verbi τίθημι, Doricè & Atticè.
g ὅτῳ, pro ᾧτινι.
h θυμοφθόρον, à θυμὸς καὶ φθείρω.
i οὐλομένην, pro ὀλομένην, cum epenthesi ...
k τάλαντον, trutinam, librā que significat, παρὰ τὸ τλῆναι τὸ βάρος.
l τὸ δ' ἀτρεκὲς, adiectiuum cū articulo aduerbialiter posito, pro ἀτρεκῶς: quemadmodū τὸ τελευταῖον, τὰ πρῶτα, & eius generis alia, quæ Attici sic facere & vsurpare solent.
m μωμεύμενος, pro μωμούμενος, Ionicè, Doriceq;.
n γήρως, pro γήρεος γήρατος, Atticè, à γῆρας.
o ἠπιάλου, ἠπίαλον medici vocant febrim lentam & phlegmaticam, παρὰ τὸ ἠπίως ἀλεαίνειν, ὅτι ἐστὶ θερμαίνει, quòd blandè & leniter calefaciat, λιγοπυρετὸν etiam dicta, cum πυρετὸς contrà vehementer inflammet.

Nullus vnquam hospitem Polypæda decipiens "
Mortalium, neq; supplicem, immortales latuit. "
Velis verò piè agens, modicis cum opib habitare potius, "
Quàm ditescere, iniustas opes poßidens. "
In iusticia verò simul omnis virtus est: "
Omnis verò vir bonus (est *) Cyrne, iustus existens.* "
Opes quidem Deus & prorsus malo viro dat, "
Virtus verò paucos viros Cyrne comitatur. "
Iniusticiam Cyrne Deus primum malum dedit homini, "
Cuius volet (Deus *) locum nullum ponere.* "
a *Parit autem saturitas iniusticiam, quando malum felicitas comitatur*
Hominem, & cui mens non est integra.
b *Non vnquam paupertatem anxiam homini iratus,*
Neq; inopiam perniciosam exprobra:
Iupiter enim libram inclinat quandoq; alteri,
Quandoq; quidem ditescere, quandoque verò nihil habere.
Ne vnquam Cyrne dicas verbum superbum: nouit enim nullus
Hominum (id *), quod nox & dies homini perficit.*
Multi enim vtuntur stulta mente, numine vero propitio:
Quibus aliquid malum videtur, vergit in bonum.
Sunt verò, qui consilio bono, & fato maligno
Laborant, exitus verò labores non comitatur.
Nemo hominum neq; diues, neq; pauper,
Neq; miser, sine Deo, neq; fortunatus.
c *Aliud alijs malum est: verè autem beatus nullus (* est *)*
Hominum, quotquot sol aspicit.
Quem verò dij honorant, etiam inuidus (illum *) laudat:*
Viri verò diligentia nulla est.
Dijs supplica, quibus est magna potentia: neq; (enim *) sine dijs*
Eueniunt hominibus, neq; bona neq; mala.
Virum bonum paupertas omnium maximè domat,
Et (præ *) senio cano, Cyrne, & febri.*

a Interpres Pindari hûc versum Homero tribuit. apud Clementem autem 6. στρωμάτ. non Homero tribuitur, sed ex Solonis versu factus fuisse ostẽditur, solo fine mutato.

b Facti esse videtur ex Hesiodi illis: μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ τέτλαθ' ὀνειδίζειν μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.

c Hoc distichon apud Plutarchum in vita Solonis, non Theognidi, sed Soloni tribuitur.

ἣν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς [a] μεγακήτεα [b] πόντον
ῥιπτεῖν, καὶ πετρῶν κύρνε κατ' ἠλιβάτων.
καὶ γὰρ ἀνὴρ πενίῃ [c] δεδμημένος οὔτε τι εἰπεῖν,
οὔτ' [d] ἔρξαι δύναται, γλῶσσα δέ οἱ [e] δέδεται.
χρὴ γὰρ ὁμῶς ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
δίζεσθαι χαλεπῆς κύρνε λύσιν πενίης.
[f] τεθνάναι φίλε κύρνε πενιχρῷ βέλτερον ἀνδρί,
ἢ ζώειν, χαλεπῇ τειρόμενον πενίῃ.
κριοὺς μὲν καὶ ὄνους διζήμεθα κύρνε, καὶ ἵππους
εὐγενέας, καί τις βούλεται ἐξ ἀγαθῶν
[g] βήσεσθαι, [h] γῆμαι δὲ κακὴν κακοῦ οὐ μελεδαίνει
ἐσθλὸς ἀνὴρ, ἤν οἱ χρήματα πολλὰ διδῷ.
οὐδεμία κακοῦ ἀνδρὸς ἀναίνεται εἶναι ἄκοιτις
πλουσίου· ἀλλ' ἀφνεὸν βούλεται ἀντ' ἀγαθοῦ.
χρήματα μὲν τιμῶσι, καὶ ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς ἔγημε,
καὶ κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ πλοῦτος [i] ἔμιξε γένος.
οὕτω μὴ θαύμαζε γένος πολυπαίδη ἀστῶν
μαυροῦσθαι, σὺν γὰρ μίσγεται ἐσθλὰ κακοῖς.
αὐτός τοι ταύτην εἰδὼς κακόπατριν ἐοῦσαν
εἰς οἴκους ἄγεται, χρήμασι πειθόμενος,
ἔνδοξος κακόδοξον· ἐπεὶ κρατερή μιν ἀνάγκη
ἐντύνει, ἥτ' ἀνδρὸς τλήμονα [k] θῆκε νόον.
χρήματα δ' ᾧ διόθεν καὶ σὺν δίκῃ ἀνδρὶ γένηται,
καὶ καθαρῶς, αἰεὶ [l] παρμόνιμον τελέθει.
εἰ δ' ἀδίκως [m] παρὰ καιρὸν ἀνὴρ φιλοκερδέϊ θυμῷ
κτήσεται, εἴθ' ὅρκῳ πὰρ τὸ δίκαιον ἑλὼν,
αὐτίκα μέν τι φέρειν κέρδος δοκεῖ, ἐς δὲ τελευτὴν
αὖθις [n] ἔγεντο κακὸν, θεῶν δ' [o] ὑπέρεσχε νόος.
ἀλλὰ τὰ δ' ἀνθρώπων ἀπατᾷ νόον, οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῦ
τίνονται μάκαρες πρήγματος ἀμπλακίης.
ἀλλ' ὁ μὲν αὐτὸς [p] τῖσε κακὸν χρέος, ὅς δὲ φίλοισιν
ἄτην ἐξοπίσω παισὶν ἐπεκρέμασεν.

αὐτὸν

a μεγακήτεα, ἀ μέγα καὶ κῆτος, quòd magna cete mare habeat.

b πόντον, ἀ πόνος, seu ποντίζειν, à mergendo facto nomine, vt putant Grāmatici: nō à ponte, quòd ponte careat, cum dictio sit Græca verbi ποιέω.

c δεδμημένος, præteritū particip. pass. verbi δέμομαι.

d ἔρξαι, pro ῥέξαι, verbi ῥέζω, per metathesin.

e δέδεται, præteritū pass. verbi δέομαι, characteristica breui retenta, & præterito posito pro præsenti, vt suprà quoq; monuimus.

f τεθνάναι, infinitiuus præsens verbi τίθημι, ε pro iota posito, reduplicatione Ionica.

g βήσεσθαι, pro ἐπιβήσεσθαι, quod ad mittere seu inscendere significat: pro quo, quædam exemplaria etiam legunt κλέπτεσθαι.

h γῆμαι, aorist. α. verbi γαμέω. i ἔμιξε, ab inusitato μίγω. k θῆκε, pro ἔθηκε, aorist. α. verbi τίθημι. l παρμόνιμον, pro παραμόνιμον, per syncopen. m παρὰ καιρὸν, importunè, aduerbialiter, iniustè, malis artibus. n ἔγεντο pro ἐγένετο, aorist. β. med. verbi γίνομαι. o ὑπέρεσχε, Behelt recht, behelt das feld. aorist. β. verbi ὑπερέχω.

p τῖσε, pro ἔτισε, verbi τίω.

Eam oportet fugientem in immensum mare
Proijcere, & de petris Cyrne excelsis.
Vir enim paupertate domitus, neq; quid dicere, "
Neq; facere potest: lingua verò ipsi ligatur. "
Oportet itaq; simul in terra, & per lata dorsa maris,
Quærere Cyrne molestæ solutionem paupertatis.
Mori dilecte Cyrne pauperi viro melius (est)
Quàm viuere molesta consumptum paupertate.
Arietes quidem & asinos, Cyrne, & equos
Generosos, vnusquisq; vult ex bonis (equabus)
Habere: vxorem verò ducere malam, mali (viri filiam) *non curat* "
Bonus vir, si ipsi opes multas donet. "
Nulla ignobilis viri recusat esse coniunx "
Diuitis, sed diuitem vult præ bono: "
Opes enim honorant, & ex malo (natam) *bonus duxit vxorem,*
Et malus cum bono (propter) *opes miscuit genus.*
Sic ne mirare genus Polypæda ciuium
Deterius fieri: commiscentur enim bona malis.
Ipse aliquam sciens mali patris filiam existentem
In ædes ducit (tamen) *opibus persuasus,*
Nobilis ignobilem: quia fortis ipsum necessitas
Vrget, quæ viri miserum posuit animum.
Opes verò cui viro diuinitus cum iusticia sunt, "
Et iustè, semper (id) *stabile est.* "
Si verò iniustè præterquam oportet vir lucri cupido animo
Possidebit, siue iuramento contra iusticiam capiens,
Tunc quidem lucrum auferre videtur: in fine verò
Iterum fuit (opes) *malum, deorum verò vicit mens.*
Verùm hæc hominum decipiunt mentem: non enim mox ipsos (peccantes)
Puniunt dij (propter) *peccatum negocij* (cuiusdam).
Ceterùm alius quidem ipse soluit malum debitum, alius verò caris "
Pœnam postea liberis appendit. "

αὐτὸν δ' οὐ κατέμαρψε δίκη. θάνατος γὰρ [a] ἀναιδὴς
πρόσθεν ἐπὶ βλεφάροις ἕζετο, κῆρα φέρων.
οὐδείς τοι φεύγοντι φίλος, καὶ πιστὸς ἑταῖρος,
τῆς δὲ φυγῆς ἐστιν τοῦτ' ἀνιηρότερον.
οἶνόν τοι πίνειν [b] πουλὺν, κακὸν· ἢν δέ τις αὐτὸν
πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.
κύρνε, φίλους κατὰ πάντας ἐπίστρεφε ποικίλον ἦθος,
ὀργὴν συμμίσγων, ἥν τιν' ἕκαστος ἔχει.
[c] πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πουλυπλόκου, ὃς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσομιλήσει τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.
νῦν μὲν τῇδ' ἐφέπου, τότε δ' ἀλλοῖος χρόα γίγνου,
κραιπνόν τοι σοφίη γίνεται ἀτροπίης.
μηδὲν ἄγαν γ' ἄσχαλλε ταρασσομένων [d] πολιητῶν,
κύρνε, μέσσην δ' ἔρχευ τὴν ὁδὸν, ὥσπερ ἐγώ.
ὅστις τοι δοκέει τὸν πλησίον [e] ἴδμεναι οὐδὲν,
ἀλλ' αὐτὸς [f] μοῦνος ποικίλα [g] δήνε' ἔχειν·
κεῖνός γ' ἄφρων ἐστὶ νόου [h] βεβλαμμένος ἐσθλοῦ,
ἴσως γὰρ πάντες ποικίλ' ἐπιστάμεθα.
ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐθέλει κακοκερδέησιν ἕπεσθαι,
τῷ δὲ δολοπλοκίαι μᾶλλον ἄπιστοι [i] ἅδον.
[k] πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται·
οἳ γὰρ νῦν ἡμῶν πλεῖστον ἔχουσι βίον,
διπλάσιον σπεύδουσι. τίς ἂν [l] κορέσειεν ἅπαντας;
[m] χρήματά τοι θνητοῖς γίγνεται ἀφροσύνη.
[n] ἄτη δ' ἐξ αὐτῶν ἀναφαίνεται, ἣν ὁπότ' ἂν Ζεὺς
πέμψῃ τειρομένοις, ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.
ἀκρόπολις καὶ πύργος ἐὼν κενεόφρονι δήμῳ,
κύρν' ὀλίγης τιμῆς [o] ἔμμορεν ἐσθλὸς ἀνήρ.

οὐδ' ἔτι

a ἀναιδὴς, quòd neminē reuereatur, vt in versib. poëtæ dicitur: Scilicet omne sacrū mors importuna profanat, Omnib. obscuras inijcit illa manus.

b πουλὺν, pro πολὺν, cū epenthesi υ.

c πουλύπου, genitiuus à πώλυπος, tertiæ simplicium.

d πολιητῶν, pro πολιτῶν, cū epenthesi ι.

e ἴδμεναι, pro ἰδέμεναι, facto ex ἰδεῖν aorist. β. verbi εἴδω: queādmodum dicimus τυπέμεναι, pro τυπεῖν.

f μοῦνος, pro μόνος.

g δήνε' à τὸ δῆνος, sæpe obuio apud Aristophanē, παρὰ τὸ δὴν, diu, quòd bona cōsilia tempore & deliberatione indigeant.

h βεβλαμμένος, à βλάπτομαι. i ἅδον, aorist. β. abiecto augmento. k Hunc versum Aristoteles lib. 1. Politicorum Soloni tribuit. Basilius etiam Magnus in oratione ad adolescentes, quomodo ex authoribus Ethnicis vtilitas capienda sit: Stobæus similiter in oratione de iusticia quemadmodum Plutarchus etiam in commentario περὶ φιλοπλουτείας idem sic obseruauit. quod & Erasmus deinde secutus est in adagiis, opere illo suo mirando, philologico & erudito, ac à nullo vnquam doctorum hactenus satis laudato. l κορέσειεν, aorist. α. Aeolic. opt. verbi κορέω. m Hesiodus sic, χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι. n ἄτη. De hac voce vide apud Erasmum in prouerb. Ira tardissimè omnium senescit: vbi versus Homerici de Litis & Ate exponuntur. o ἔμμορεν, pro μέμορε, præteritum medium, per metathesin, verbi μείρομαι.

Ipsum verò (pœnam commeritum *) non comprehendit*
iusticia : mors enim impudens
Prius in palpebris sedit, fatum afferens.
Nemo exulanti amicus & fidus socius (est) : «
Exilio verò id est intolerabilius. «
Vinum bibere multum , noxium (est *) : si verò quis ip-* «
sum
Bibat scienter , non noxium, sed vtile est. «
Cyrne amicos ad omnes applica varium morem (tuum *)*,
Animum commiscens, quem quidem quisq; habet.
Polypi ingenium obtine versuti , qui petræ
Cui adhæserit, talis apparet videri.
Nunc quidem huc insequere , tunc verò mutatus fias co-
lore :
Sapientia namq; bonæ imitationis , expeditum (quid- «
dam est*)*.
Ne nimis turberis motis ciuibus,
Cyrne : mediam verò ambula viam , quemadmodum
ego (Theognis *)*
Qui sibi videtur , proximum (suum *) nihil scire,* «
Sed se solum varia consilia habere : «
Ille quidem stultus est , mente priuatus bona : «
Pariter enim omnes varia scimus. «
Verùm hic quidem non vult mala lucra sequi, «
Illi verò machinationes perfidiosæ magis placuerunt.
Diuitiarum autem nullus terminus constitutus est homini- «
bus :
Qui enim nunc ex nobis plurimam habent opulen-
tiam,
Duplum appetunt. quis autem posset satiare omnes ?
Opes sanè mortalibus fiunt stultitia. «
Calamitas verò ex ipsis (opibus*) oritur, quam quum Iu-*
piter
Miserit miseris (hominibus *) aliàs alius habet.*
Arx & turris existens stolido populo,
Cyrne , exiguum honorem sortitur bonus vir. «

Neq;

οὐδ' ἔτι γε πείσῃ ἡμῖν, ἅτ' ἀνδράσι σωζομένοισι
λύχν, ὡς πόλεως τείχη [a] ἀλωσομένης.
σοὶ μὲν ἐγὼ πτέρ' ἔδωκα, σὺν οἷς ἐπ' ἀπείρονα πόντον
πωτήσῃ, κατὰ γῆν πᾶσαν ἀειρόμενος.
[b] ῥηϊδίως, [c] θοίναις δὲ καὶ εἰλαπίναισι [d] παρέσσῃ
ἐν πάσαις, πολλῶν κείμενος ἐν στόμασι.
καί σε σὺν αὐλίσκοισι [e] λιγυφθόγγοις νέοι ἄνδρες
ἐν κόσμῳ ἐρατοὶ [f] καλά τε καὶ λιγέα
[g] ᾄσονται. καὶ ὅταν δνοφεροῖς ὑπὸ κεύθμασι γαίης
[h] βῇς, [i] πολυκωκύτους εἰς [k] ἀΐδαο δόμους,
οὐδέ ποτ' οὐδὲ θανὼν ἀπολεῖς κλέος, οὐδέ γε [l] λήσεις,
ἄφθιτον ἀνθρώποις αἰὲν ἔχων ὄνομα,
κύρνε, καθ' ἑλλάδα γῆν [m] στρωφώμενος, ἠδ' ἀνὰ νήσους,
ἰχθυόεντα περῶν πόντον ἐπ' ἀτρύγετον,
οὐχ ἵππων νώτοισιν [n] ἐφήμενος, ἀλλά σε πέμψει
ἀγλαὰ μουσάων δῶρα [o] ἰοστεφάνων.
πᾶσι γὰρ, οἷσι μέμηλε καὶ [p] ἐσσομένοισιν ἀοιδὴ,
[q] ἔσσῃ ὁμῶς, ὄφρ' ἂν γῆ τε καὶ ἥλιος.
αὐτὰρ ἐγὼν ὀλίγης παρά σευ οὐ τυγχάνω αἰδοῦς,
ἀλλ' ὥσπερ μικρὸν παῖδα λόγοις μ' ἀπατᾷς.
κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν.
πρᾶγμα δὲ τερπνότατον, οὗ τις ἐρᾷ, τὸ τυχεῖν.
ἵππος ἐγὼ καλὴ καὶ ἀεθλίη, ἀλλὰ κάκιστον
ἄνδρα φέρω, καί μοι τοῦτ' ἀνιηρότατον.
πολλάκι δὴ [r] μέλλησα [s] διαρρήξασα χαλινὸν
φεύγειν [t] ὠσαμένη τὸν κακὸν [u] ἡνίοχον.
οὔ μοι πίνεται οἶνος, ἐπεὶ παρὰ παιδὶ [x] τερείνῃ
ἄλλος ἀνὴρ κατέχει [y] πολλὸν ἐμοῦ κακίων.
ψυχρόν μοι παρὰ τῇδε φίλοι πίνουσι [z] τοκῆες,

ὥσθ' ἁμά

a ἀλωσομένης, verbi ἀλώομαι obsoleti.
b ῥηϊδίως, pro ῥαδίως, poëticè.
c θοίναις, ἀ θεὸς καὶ οἶνος, vt θοίνη sit quasi θεοίνη, quòd in deorum festis largius soleant homines vino & compotationibus indulgere, quemadmodum id scribit Athenæus lib. 1. Seu quòd primò dij sint colendi, placandique, deinde verò bibendum: quòd ab initio gẽtes saniores sic obseruare consueuisse, pluribus patet tum ex Homero, tum Hesiodo, tum vniuersa antiqua Græca historia. Ac μέθην Aristoteles dictam existimat ἀ μετὰ καὶ θύειν, quòd post sacrificia scilicet, postquã dijs præstitissent prius debitũ obsequiũ, soliti sint se inuitare largius. θοίνη autem conuiuium, epulum, dapes, cœnamq; significat. d παρέσσῃ, pro παρέσῃ, cum epenthesi σ. e λιγυφθόγγοις, ἀ λιγὺ καὶ φθέγγομαι. f καλὰ & λιγέα, adiectiua pluralia, vsurpata aduerbialiter. g ᾄσονται, ab ᾄδομαι. h βῇς, aorist. β. coniunct. verbi βῆμι. i πολυκωκύτους, ἀ πολὺ καὶ κωκύω. k ἀΐδαο, pro ᾅδου, Aeolicè. l λήσεις, ἀ λανθάνω, seu obsoleto λήθω. m στρωφώμενος, ἀ στρωφάομαι. n ἐφήμενος, ab ἐπὶ καὶ ἧμαι sedeo. o ἰοστεφάνων, violacea serta gestantium, ab ἴον καὶ στέφανος. o ἐσσομένοισιν, pro ἐσομένοις. q ἔσσῃ, pro ἔσῃ. r μέλλησα, pro ἐμέλλησα, abiecto augmento. s διαρρήξασα, verbi ῥήγνυμι. t ὠσαμένη, ab ὠθέομαι. u ἡνίοχον, ab ἡνίον frenum, habena. καὶ ἔχω. x τερείνῃ, pro τερένῃ. y πολλὸν, pro πολὺ, poeticè. z τοκῆες, pro τοκεῖς, Ionicè, ἀ τοκεύς.

Neq; verò decet nos, vt viros saniores,
Soluere muros, vt vrbis capiendæ.
Tibi quidem ego alas dedi, cum quibus supra immensum pontum
Volabis, per omnem terram eleuans (te)
Facilè sacris & † conuiuijs aderis
In omnibus, multorum positus in ore.
Et te cum tibijs sonoris iuuenes viri
Decenter amabiles, pulchrè & canorè
Cantabunt: & quando atris sub specubus terræ
Iueris in ædes luctuosas Plutonis,
Non vnquam neque mortuus perdis gloriam, neque etiam latebis,
Immarcessibile semper hominibus habens nomen,
Cyrne, per Græcam terram versans, & per insulas,
Piscosum (&) *sterilem transiens pontum,*
Non equorum dorsis insidens, verùm te mittent
*Splendida dona * musarum pulcherrimarum.*
Omnibus enim quibus cura est, etiam posteris, carmen,
Simul eris, donec terra (est) *& sol.*
Verùm ego exiguam à te assequor reuerentiam:
Sed vt paruum puerum verbis decipis.
Pulcherrimum (est, quod) *iustissimum: optimum verò, sanum esse:*
Res quoq; dulcissima, assequi quod quis desiderat.
Equa ego pulchra (sum) *& certatrix, verùm pessimum*
Virum fero: & id mihi acerbissimum (est).
Sæpè sanè volui disrumpens frenum
Fugere, excutiens malum gubernatorem.
Non mihi bibitur vinum, quoniam apud puellam teneram
Alius vir obtinet (primas) *longè me deterior.*
Frigidam mihi apud eam cari bibunt parentes,

† εἰλαπίναις. memini me legere alicubi apud Græcum poëtarum interpretē, dici εἰλαπίνη ab ἄλις καὶ πίνειν, q̄ in cōuiuijs abundāter & sufficienter potus ministraretur conuiuis, qui plerūq; bibebāt ὅσον ἤθελε θυμός, quēadmodū apud Homerū ea verba sæpè repetita legūtur. Verùm alij alias huius nominis expositiōes afferunt, quas non improbamus: quòd in hisce, quemadmodū multis id genus alijs, necadmodum sit operæprecium scrupulosius immorari: & vates sit optimus, qui benè conijciet, quemadmodū prouerbio dicitur

Y *Ideo*

* μωσάων, pro μουσῶν, Aeolicè, à μωσάω inquiro: quòd eruditio labore & inquisitione comparetur. dij namq; bona sua vendunt laboribus.

ὥσθ' ἅμα θ' ὑδρηλή, καί με γοῶσα φέρει.
ἔνθα μέσην παρὰ παῖδα λαβὼν ἀγκῶν' ἐφίλησα
δέρην, ἡ δὲ τέρεν φθέγγετ' ἀπὸ στόματος.
γνώτη τοι πενίη, καὶ ἀλλοτρίη περ ἐοῦσα,
οὔτε γὰρ εἰς ἀγορὰς ἔρχεται, οὔτε δίκας.
πάντη γὰρ [a] τοὔλασσον ἔχει, πάντη δ' ἐπίμικτος,
πάντη δ' ἐχθρὰ ὁμῶς γίνεται, ἔνθαπερ ᾖ.
ἴσως τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοὶ θνητοῖς ἀνθρώποις,
γῆράς τ' [b] οὐλόμενον καὶ νεότητ' ἔδοσαν·
τῶν πάντων δὲ κάκιστον ἐν ἀνθρώποις, θανάτου τε,
καὶ [c] πασέων νούσων ἐστὶ [d] πονηρότατον,
παῖδας ἐπεὶ θρέψαιο, καὶ ἄρμενα πάντα [e] παράσχοις,
χρήματα δ' [f] ἐγκαταθῇς, πόλλ' ἀνιηρὰ παθών,
τὸν πατέρ' ἐχθαίρουσι, καταρῶνται δ' ἀπολέσθαι,
καὶ στυγέουσ' ὥσπερ πτωχὸν ἐπερχόμενον.
[g] εἰκὸς τὸν κακὸν ἄνδρα κακῶς τὰ δίκαια νομίζειν,
μηδεμίαν [h] κατόπιν ἀζόμενον [i] νέμεσιν.
δειλῷ γάρ τ' [k] ἀπάλαμνα βροτῷ πάρα πόλλ' ἀνελέσθαι
[l] πὰρ ποδὸς, ἡγεῖσθαι δ' ὡς καλὰ πάντα τιθεῖ.
ἀστῶν μηδενὶ πιστὸς ἰὼν, [m] πόδα τόνδε πρόβαινε,
μήθ' ὅρκῳ πίσυνος, μήτε συνημοσύνῃ.
μηδ' εἰ [n] Ζῆν' ἐθέλει παρέχειν βασιλῆα μέγιστον
ἔγγυον ἀθανάτων, [o] πιστὰ τιθεῖν ἐθέλων.
ἐν γὰρ τῇ πόλει ὧδε κακοψόγῳ ἁνδάνει οὐδέν,
ὡς δὲ τὸ σῶσαι οἱ πολλοὶ ἀνολβότεροι.
νῦν δὲ τὰ τῶν ἀγαθῶν κακὰ γίνεται ἐσθλὰ κακοῖσιν
ἀνδρῶν, γίνονται δ' ἐκτραπέλοισι νόμος.
αἰδὼς μὲν γὰρ ὄλωλεν, ἀναιδείη δὲ καὶ ὕβρις
νικήσασα δίκην, γῆν κατὰ πᾶσαν ἔχει.
καὶ λέων αἰεὶ [p] κρέα δαίνυται, ἀλλά μιν ἔμπης
καὶ κρατερόν περ ἐόνθ' αἱρεῖ ἀμηχανίη.
κωτίλῳ ἀνθρώπῳ σιγᾶν χαλεπώτατον ἄχθος.
φθεγγόμενος δ' ἀδαὴς, οἷσι παρῇ, πέλεται.

ἐχθαί-

a τοὔλασσον, pro τὸ ἔλασσον.
b οὐλόμενον, pro ὀλόμενον.
c πασέων, pro πασῶν, Ionicè: & νούσων, pro νόσων.
d πονηρότατον, pro πονηρότερον, superlatiuo posito pro comparatiuo, Attica consuetudine, seu etiā licentia poetica.
e παράσχοις, aorist. β. opt. verbi παρέχω.
f ἐγκαταθῇς, aorist. β. coniunct. verbi τίθημι.
g εἰκὸς, particip. med. neut. verbi εἴκω, similis sum, deceo.
h κατόπιν, post, retrò, à tergo, quasi post faciem.
i νέμεσιν. Vide de Nemesi dea, delicta vlciscente, prouer. Adrastia Nemesis.
k ἀπάλαμνα, imbellia, manu carētia: ab α καὶ παλάμη. seu, non manibus, quemadmodū conueniebat, peracta. l πὰρ ποδὸς, ad pedē: id est, ad amussim. vide prouerb. Ad pedes. τιθεῖ, ponat faciat. m πόδα πρόβαινε, id est, ne minimum quidem. n Ζῆν', pro Ζῆνα, abiecto, α per apostrophon. o πιστὰ τιθεῖν, fideliter volens stare premissis: adiectiuo plurali aduerbialiter posito. p κρέα, pro κρέατα, à κρέας, per apocopen, seu Attica dialecto.

Ideo simul aequatum abit, & me fert indignans.
Vbi mediam apprehendens famulam cubito, osculatus sum
Collum (eius) *ipsa verò tenerũ* (quid) *edebat ex ore.*
Nota est paupertas, & aliena quamuis existens:
Neq; enim in forum venit, neq; iudicia.
Vbique enim quod inferius (est) *habet, vbique verò abiecta,*
Vbiq; etiam odiosa simul est, vbicunq; etiam sit.
Aequaliter alia quidem dij mortalibus hominibus,
Seniumq; perniciosum, & iuuentam, dederunt.
Horum verò omnium pessimum hominibus, morteq; (ipsa)
Et omnibus morbis est miserius:
Liberos postquam educaris, & idonea omnia praebueris,
Opesq; reposueris, multa tristia passus:
Patrem oderunt, deuouentq; vt pereat:
Et oderunt, vt mendicum aduenientem.
Conueniens (est) *malum virum malè iusta iudicare,* "
Nullam postea reuerentem vltionem. "
Improbo enim homini iniusta multa adest suscipere "
Ad pedem, putareq; quòd pulchrè omnia ponat. "
Ciuium nulli fidus existens, pedem istum profer:
Neq; iuramento fidens, neq; pacto.
Neq; si Iouem vult praebere maximum regem,
Immortalium vadem, fideliter ponere volens.
In hac enim ciuitate adeò obtrectatrice, placet nihil:
Ideoq; seruare (se) *plerìq;* (sunt) *imbecilliores.*
Nunc verò fiunt bona malis, calamitates bonorum "
Virorum; fiunt verò improbis lex. "
Pudor enim perijt: impudentia verò & iniusticia
Vincens, per terram omnem ius obtinet.
Neq; leo semper carnes comedit: verùm ipsum tamen,
Et robustum quamuis existentem, cepit indigentia.
Garrulo homini tacere grauissimum onus (est): "
Loquens autem ingratus est, quibus adest. "

ἐχθαίρουσι δ' ἅπαντες, ἀναγκαίη δ' ἐπίμιξις
ἀνδρὸς τοιούτου συμποσίου τελέθει.
οὐδ' ἐθέλει φίλος εἶναι, ἐπὴν κακὸν ἀνδρὶ γένηται,
οὐδ' ἣν ἐκ γαστρὸς Κύρνε μιᾶς [a] γεγόνει.
πικρὸς καὶ γλυκὺς ἴσθι, καὶ ἀρπαλέος καὶ ἀπηνὴς
λάτρισι καὶ δμωσὶν, γείτοσί τ' ἀγχιθύροις.
οὐ χρὴ [b] κιγκλίζειν ἀγαθὸν βίον, ἀλλ' ἀτρεμίζειν,
τὸν δὲ κακὸν κινεῖν, ἔστ' ἂν ἐς ὀρθὰ λάβῃς.
οἱ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς [c] γεγόνασιν,
ἀλλ' [d] ἄνδρεσσι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην,
ἔργα τε δείλ' ἔμαθον, καὶ ἔπη δύσφημα, καὶ ὕβριν,
ἐλπόμενοι [e] κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.
ἐν μὲν [f] συσσιτοῖσιν ἀνὴρ [g] πεπνυμένος ἴσθι,
πάντα δ' ὁμιλήθην ὡς ἀπεόντα δοκεῖ.
εἰς δὲ φέρειν τὰ γελοῖα θυρῆφι δὲ καρτερὸς εἴης,
γιγνώσκων ὀργὴν ἥν τιν' ἕκαστος ἔχει.
ἐν μὲν μαινομένοις μάλα μαίνομαι, ἐν δὲ δικαίοις
πάντων ἀνθρώπων εἰμὶ δικαιότατος.
πολλοί τοι πλουτοῦσι κακοὶ, ἀγαθοὶ δὲ πένονται·
ἀλλ' ἡμεῖς τούτοις οὐ διαμειψόμεθα
τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον, ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδον αἰεὶ,
χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.
Κύρν' ἀγαθὸς μὲν ἀνὴρ γνώμην ἔχει ἔμπεδον αἰεὶ,
[h] τολμᾷ δ' ἔν τ' ἀγαθοῖς κείμενος, ἔν τε κακοῖς.
εἰ δὲ θεὸς κακῷ ἀνδρὶ βίον καὶ πλοῦτον † ὀπάσσει,
ἀφραίνων κακίην οὐ δύναται κατέχειν.
μή ποτ' ἐπὶ σμικρᾷ προφάσει φίλον ἄνδρ' [i] ἀπολέσσῃς,
πειθόμενος χαλεπῇ Κύρνε διαβολίῃ.
εἴ τις [k] ἁμαρτωλῇσι φίλων ἐπὶ παντὶ [l] χολῷτο,
οὔ ποτ' ἂν ἀλλήλοις ἄρθμιοι, οὐδὲ φίλοι
[m] εἶεν. ἁμαρτωλαὶ γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἕπονται
θνητοῖς Κύρνε, θεοὶ δ' οὐκ ἐθέλουσι φέρειν.

καὶ βρα-

a γεγόνει, pro ἐγεγόνει, plusquamperfect. medio verbi γίνομαι.

b κιγκλίζειν, à κίγκλος auis, quae alias σεισοπυγὶς quoque dicitur, & ἴυγξ Theocrito ac Pindaro. vide prouerbiũ Cinclus. item, Iynge trahor.

c γεγόνασιν, praeteritũ med. verbi γίνομαι, pro γεγόνασι, cũ epenthesi ν.

d ἄνδρεσσι, pro ἀνδράσι, poëtarum consuetudine, qui hos casus à genitiuo singulari solent formare, à σώματος σωμάτεσσι facientes, pro σώμασι.

e κείνους, pro ἐκείνους ablatos.

f συσσίτοισιν, à σὺν & σιτίομαι, seu σιτίζομαι.

g πεπνυμένος, verbi πνέομαι.

h τολμᾷ, verbũ τολμάω multa significat: animosum, constantem, patientem, ac eundẽ esse perpetuò in omni fortuna: qualem Socratem, qualem Phocionem, vtrunque Athenienses, celebrant scriptores. sustinere etiam, pati ac ferre: in qua significatione legitur apud Euripidem, in querela Hecubae, reginae olim Phrygiae, sed tunc captiuae atq; seruae, αἲ αἲ τὸ δοῦλον ὡς κακὸν πεφυκέναι, τολμᾷ θ' ἃ μὴ χρὴ τῇ βίᾳ νικώμενον. id est, perferunt, sustinent captiui multa iniqua. † ὀπάσσει, pro ὀπάσει. i ἀπολέσσῃς, pro ἀπολέσῃς. k ἁμαρτωλῇσι, pro ἁμαρτωλαῖς. l χολῷτο, tertia opt. pass. verbi χολόομαι. m εἶεν, per syncopen opt. pro εἴησαν.

Oderunt autem (eum) *omnes : molesta verò admixtio*
Viri huiusmodi est (in) *symposio.*
Neq; vult (quispiam) *amicus esse, postquam malum homini acciderit :* «
Neq; si ex aluo vna, Cyrne, natus fuerit. «
Acerbus & dulcis esto, & difficilis, & immitis, «
Famulis & seruis, vicinisq; propinquis. «
Non oportet mouere bonam fortunam, sed quiescere: «
Malam verò mouere, donec in recta collocaueris. «
Mali non prorsus mali ex vtero nati sunt : «
Sed viris malis iungentes amicitiam, «
Operaq; improba didicerunt, & verba atrocia, & iniusticiam,) «
Sperantes illos (improbos) *omnia vera dicere.* «
Inter comessatores quidem vir sapiens esto,
Omnem verò conniuam vt absentem putato.
**Scias ferre scommata : foris autem fortis sis,*
Considerans ingenium quod vnusquisq; habet.

* Quædã exemplaria pro ἴσθι, legunt ἴσθι scito, ab εἴδω.

Inter insanientes quidẽ maximè insanio, inter iustos autem
Omnium hominum sum iustissimus.
†Multi sanè ditescunt mali, boni verò pauperes sunt :
Verùm nos istis non permutabimus
(Pro) *virtute diuitias, illa enim* (virtus) *æterna* (est) *semper*
Opes verò hominum aliàs alius habet.

† Hi quatuor versus tribuuntur Soloni, à Plutarcho in Solone, & lib. Quomodo quis sentiat se ab inimicis iuuari : Basilio quoque Magno in oratione de Leg:n dis ethnicis scr:ptoribus.

Cyrne, bonus quidem vir mentem habet constantem semper :
Animosus est, in bonis positus, & in aduersis.
Si verò Deus malo viro victum & opes præbuerit,
Stultè agens, malitiam non potest continere.
Ne vnquam propter paruam occasionem amicum virum perdas,
Obtemperans difficili Cyrne calumniæ.
Si (enim) *quis peccatis amicorũ in omni* (re) *succensuerit,* «
Non vnquam sanè inter se concordes neq; amici «
Sunt. peccata enim homines insequuntur «
Mortales, Cyrne : dij verò non volunt ferre (peccata) «

καὶ βραδὺς εὔβουλος εἷλεν ταχὺν ἄνδρα διώκων
 κύρνε, σὺν εὐθείῃ θεῶν δίκῃ ἀθανάτων.
ἥσυχος ὥσπερ ἐγὼ [a] μέσσην ὁδὸν ἔρχεο [b] ποσσὶ,
 μήδ' ἑτέροισι διδοὺς κύρνε τὰ τῶν ἑτέρων.
μή ποτε φεύγοντ' ἄνδρα ἐπ' ἐλπίδι κύρνε φιλήσῃς.
 οὐδὲ γὰρ οἴκαδε [c] βὰς γίγνεται αὐτὸς ἔτι.
μηδὲν ἄγαν σπεύδειν, πάντων μέσ' ἄριστα. καὶ οὕτως
 κύρν' ἕξεις ἀρετὴν, ἥντε λαβεῖν χαλεπόν.
ζεύς μοι τῶν τε φίλων [d] δοίη τίσιν, οἵ με [e] φιλεῦσι,
 τῶν τ' ἐχθρῶν μεῖζον, κύρνε, δυνησόμενον.
χ' οὕτως ἂν δοκέοιμι μετ' ἀνθρώπων [f] θεὸς εἶναι,
 ἤν [g] ἀποτισάμενον μοῖρα κίχοι θανάτου.
ἀλλὰ ζεῦ τέλεσόν μοι ὀλύμπιε καίριον εὐχὴν,
 [h] δὸς δέ μοι ἀντὶ κακῶν καί τι παθεῖν ἀγαθόν.
[i] τεθναίην δ' εἰ μή τι κακῶν [k] ἄμπαυμα μεριμνῶν
 εὑροίμην, δοίην τ' ἀντ' ἀνιῶν ἀνίας.
αἶσα γὰρ οὕτως ἐστὶ, τίσις δ' οὐ φαίνεται ἡμῖν
 ἀνδρῶν, οἳ [l] τἀμὰ χρήματ' ἔχουσι βίῃ
συλήσαντες. ἐγὼ δὲ κύων ἐπέρησα χαράδρην.
 χειμάρρῳ ποταμῷ πάντ' ἀποσεισάμενος.
τῶν εἴη μέλαν αἷμα πιεῖν, † ἐπί τ' ἐσθλὸς ἄροιτο
 δαίμων, ὃς κατ' ἐμὸν νοῦν [m] τελέσειε τάδε.
ὦ δειλὴ πενίη, τί μένεις; προλιποῦσα παρ' ἄλλον
 ἄνδρ' [n] ἰέναι; τί δὲ δή μ' οὐκ ἐθέλοντα φιλεῖς;
ἀλλ' ἴθι, καὶ δόμον ἄλλον ἐποίχεο, μηδὲ μεθ' ἡμῶν
 αἰεὶ δυστήνου τοῦδε βίου μέτεχε.
τόλμα κύρνε κακοῖσιν, ἐπεὶ [o] κἀσθλοῖσιν ἔχαιρες.
 εὖτέ σε καὶ τούτων μοῖρ' ἐπέβαλλεν ἔχειν.
ὡς δέ περ ἐξ ἀγαθῶν ἔλαβες κακὸν, ὡς δὲ καὶ αὖθις
 [p] ἐκδῦναι [q] πειρῶ, θεοῖσιν ἐπευχόμενος.
μηδὲ [r] λίην ἐπίφαινε, κακὸν δέ τι κύρν' ἐπιφαίνειν.
 παύρους κηδεμόνας σῆς κακότητος ἔχεις.
ἀνδρός τοι κραδίη μινύθει, μέγα πῆμα παθόντος
 κύρν', ἀποτινυμένου δ' αὔξεται ἐξοπίσω.

εὖ κώτιλ-

a μέσσην, pro μέσην.
b ποσσὶ, pro ποσί.
c βὰς, aorist. β. particip. verbi βῆμι.
d δοίη, aorist. β. opt. verbi δίδωμι.
e φιλεῦσι, pro φιλοῦσι. diphthongus enim ου ex contractione proueniens, Ionibus atque Doribus hoc pacto mutatur.
f θεὸς εἶναι, id est, beatissimus, non similis homini mortali. phrasis est vsitata Pindaro, quando victores fastigiũ felicitatis assequutos canit.
g ἀποτισάμενον, cum epéthesi σ. verbi τίομαι.
h δὸς, aorist. β. imperat. verbi δίδωμι.
i τεθναίην, opt. verbi τίθνημι, cum reduplicatione Ionica, ε pro iota posito.
k ἄμπαυμα, per syncopen, pro ἀνάπαυμα.
l τἀμὰ, pro τὰ ἐμά.
† ἐπιάροιτο, aorist. β. verbi ἄρομαι. m τελέσειε, aorist. α. opt. Aeolicus. n ἰέναι, ab ἴω, τὸ πορεύομαι, vado. o κἀσθλοῖσι, pro καὶ ἐσθλοῖσι. p ἐκδῦναι, aorist. β. verbi δῦμι. q πειρῶ, imp. præsens vocis mediæ, verbi πειράομαι. r λίην, pro λίαν.

Et tardus bono consilio cœpit velocem virum persequens, "
Cyrne, cum recta iusticia deorum immortalium. "
Quietus, quemadmodum ego, mediam viam ito pedibus: "
Neq; alijs dans Cyrne, quæ aliorum (sunt.)
Ne vnquam exulantẽ virũ propter spem (retributionis) "
Cyrne iuuabis:
Neq; enim domum rediens, est idem deinde. "
Nihil nimium appetas, mediocria omnium optima: & sic "
Cyrne habebis virtutem, quam assequi difficile (est) "
Iupiter mihi amicorumq; det compensationẽ, qui me amant,
Inimicisq; Cyrne vt plus possim:
Et sic videri possim inter homines Deus esse,
Si vlciscentem (me) *sors mortis apprehendat.*
Cæterùm Iupiter perfice mihi Olympie opportunum votum:
Da verò mihi pro malis etiam assequi bonum aliquod.
Moriar autem, nisi quietem quandam malarum curarum
Inueniam, dederoq; pro curis (alias) *curas.*
Fatũ enim (meum) *sic est: vltio autẽ non conspicitur nobis.*
Virorum, qui meas facultates tenent violentia,
Prædantes: ego verò canis transiui vorraginem,
(In) *torrente fluuio omnia abijciens.* (*inuetq; bonus*
Horũ (prædonum) *liceat mihi nigrũ sanguinẽ bibere, ad-*
Deus, qui iuxta meam mentẽ perficiat hac(quæ opto).
O misera paupertas, quid moraris relinquẽs(me)*ad alium*
Virum ire? quid verò me non volentem amas?
Sed ito, & domum aliam accede, neq; cum nobis
Semper infelicis huius vitæ particeps sis. (*lætabaris,*
Animosus sis Cyrne (in) *aduersis, postquã etiam* (in) *bonis*
Quando te & his fatũ volebat adhærere.
Quemadmodũ verò ex bonis nactus es malum, sic verò eti-
Euadere coneris dijs supplicans. (*am rursum:*
Neq; nimium manifesta (mala tua:) *noxium namq; Cyr-*
ne (est) *manifestare,*
Paucos enim tristes (causa) *tuæ calamitatis habebis.*
Viri cor minuitur, magno malo affecti, "
Cyrne: vlciscentis verò se, augetur postea. "

Humani-

εὖ κώτιλλε τὸν ἐχθρόν· ὅταν δ' ὑποχείριος ἔλθῃ,
τῖσαί νιν, πρόφασιν μηδεμίαν θέμενος.
ἴσχε νόον, γλώσσῃ δὲ τὸ μείλιχον αἰὲν ἐπέσθω.
δειλῶν τοι τελέθει καρδίη [a] ὀξυτέρη.
οὐ δύναμαι γνῶναι νόον ἀστῶν, ὅν τιν' ἔχουσιν.
οὔτε γὰρ εὖ ἔρδων ἁνδάνω, οὔτε κακῶς.
[b] μωμεῦνται δέ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ, ἠδὲ καὶ ἐσθλοί.
μιμεῖσθαι δ' οὐδεὶς τῶν ἀσόφων δύναται.
μή μ' ἀέκοντα βίῃ κεντῶν ὑφ' ἅμαξαν ἔλαυνε,
εἰς φιλότητα λίην κύρνε προσελκόμενος.
ζεῦ φίλε, θαυμάζω σε. σὺ γὰρ [c] πάντεσσιν ἀνάσσεις,
τιμὴν αὐτὸς ἔχων, καὶ μεγάλην δύναμιν·
ἀνθρώπων δ' εὖ οἶσθα νόον, καὶ θυμὸν ἑκάστου,
σὸν δὲ κράτος πάντων [d] ἔσθ' ὕπατον βασιλεῦ·
πῶς δὲ [e] σέο κρονίδη τολμᾷ νόος ἄνδρας ἀλιτροὺς
ἐν ταύτῃ μοίρᾳ, τόν τε δίκαιον ἔχειν;
ἤν τ' ἐπὶ σωφροσύνην [f] τρεφθῇ νόος, ἤν τε πρὸς ὕβριν
ἀνθρώπων ἀδίκοις ἔργμασι πειθομένων.
οὐδέ τι κεκριμένον πρὸς δαίμονός ἐστι βροτοῖσιν,
οὐδ' ὁδὸς, ἣν τιν' ἰὼν ἀθανάτοισιν ἅδοι.
ἔμπης δ' ὄλβον ἔχουσιν ἀπήμονα, τοὶ δ' ἀπὸ δειλῶν
ἔργων ἴσχονται θυμὸν, ὅμως πενίης
μητέρ' ἀμηχανίην ἔλαβον, τὰ δίκαια φιλεῦντες,
ἥτ' ἀνδρῶν προάγει θυμὸν ἐς ἀμπλακίην,
βλάπτουσ' ἐν [g] στήθεσσι φρένας κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης.
τολμᾷ δ' οὐκ ἐθέλων αἴσχεα πολλὰ φέρειν,
χρημοσύνῃ εἴκων, ἣ δὴ κακὰ πολλὰ διδάσκει,
ψεύδεά τ' ἐξαπάτας τ', [h] οὐλομένας τ' ἔριδας,
ἄνδρα καὶ οὐκ ἐθέλοντα. κακὸν δέ οἱ οὐδὲν [i] ἔοικεν,
ἡ γὰρ καὶ χαλεπὴν τίκτει ἀμηχανίην.
ἐν πενίῃ δ' ὅ, τε δειλὸς ἀνὴρ. ὅ, τε [k] πολλὸν ἀμείνων
φαίνεται, ἐς τ' αὖ δὴ χρημοσύνη κατέχῃ.
[l] τοῦ μὲν γὰρ [m] τἄδικα φρονεῖ νόος, οὔτε περ αἰεὶ
ἰθείη γνώμη στήθεσιν [n] ἐμπιφύῃ.

τοῦ δ'

a ὀξυτέρη, pro ὀξυτέρα.

b μωμεῦνται, pro μωμοῦνται, Ionicè.

c πάντεσσιν, pro πᾶσι.

d ἔσθ' pro ἐστὶ, vocali abiecta per apostrophon, & tenui commutata in aspiratam, propter sequentem vocem ab aspirata incipientem.

e σέο, pro σοῦ, dialysi diphthongi Ionica.

f τρεφθῇ, aorist. 1. pass. coniunct. verbi τρέπομαι.

g στήθεσσι, pro στήθεσι, à στῆθος.

h οὐλομένας, pro ὀλομένας.

i ἔοικεν, præteritum med. cum prosthesi ε, verbi εἴκω.

k πολλὸν, pro πολύ.

l τοῦ, pro τούτου, articulo posito pro demonstratiuo. m τἄδικα, pro τὰ ἄδικα. n ἐμπιφύῃ, pro ἐμφύῃ, Ionicè, cum prosthesi syllabæ πι.

Humaniter compella hostẽ: cũ verò sub manus tuas venerit,
Puni ipsum, excusationem nullam recipiens.
Coherce mentem, linguam verò bl ̃ditiies semper sequatur:
Improborum enim cor est versutius. "
Non possum scire mentem ciuium, quam habeant:
Neq; enim rectè faciens placeo, neq; malè. "
Reprehendunt verò me multi, mali simul, ac etiam boni, "
Imitari verò nullus imperitorum potest. "
Ne me violenter fodiens ad currum age
In amicitiam Cyrne nimium protrahens.
Iupiter dilecte, miror te: tu enim omnibus imperas,
Honorem ipse habens, & magnam potentiam:
Hominum verò benè nosti & mentẽ & cogitationẽ cuiusq;,
Tua verò potentia omnium est summa (ô) *rex.*
Quomodo verò ô Saturnide tua mens patitur viros peccatores
In eodem loco, & iustum habere? (ciam
Siue verò ad iusticiã versa fuerit mens, siue etiã ad iniusti-
Hominum iniustis factis obtemperantium,
Neq; enim patefactum est à Deo mortalibus quicquam, "
Neq; via quam quis vadens immortalibus placeat: "
Nihilominus diuitias tenent illæsas (mali) *: qui verò ab improbis*
Factis arcent animum, tamen paupertatis
Matrem impossibilitatem acceperunt iusta amantes, "
Quæ (paupertas) *hominũ animũ adducit in errorẽ,* "
Lædens in pectore (ipsorum) *mentes forti necessitate,*
Cogit verò non volens probra multa ferre, "
Paupertati cedens: quæ sanè mala multa docet, "
Mendaciaq;, deceptiones, & exitiosas contentiones
Virum etiã nolentem: malũ verò ipsi nihil videtur (esse.) "
Ipsa enim etiam tristem parit perplexitatem. (probo) "
In paupertate verò & improbus vir, & longè melior (im- "
Apparet, dum paupertas occupat (vtrumq;).
Eius enim (mali) *iniusta cogitat animus: neq; quidẽ semper*
Recta sententia pectoribus (eius) *adest.*

οὐδ' αὖ οὔ τι κακοῖς ἕπεται νόος, οὔτ' ἀγαθοῖσι,
τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ [a] τά τε καὶ τὰ φέρειν.
αἰδεῖσθαι δὴ φίλους, φεύγειν τ' [b] ὀλεσήνορας ὅρκους,
ἔντρεπε δ' ἀθανάτων μῆνιν ἀλευάμενος.
μηδὲν ἄγαν σπεύδειν, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος
ἔργμασιν ἀνθρώπων, πολλάκι δ' εἰς ἀρετὴν
σπεύδει ἀνὴρ κέρδος διζήμενος, ὅντινα δαίμων
πρόφρων εἰς μεγάλην ἀμπλακίην παράγει,
καί οἱ ἔθηκε δοκεῖν ἃ μὲν ᾖ κακὰ ταῦτ' ἀγαθ' εἶναι
εὐμαρέως, ἃ δ' ἂν ᾖ χρήσιμα, ταῦτα κακά.
φίλτατος ὢν ἥμαρτες, ἐγὼ δέ τοι αἴτιος οὐδέν,
ἀλλ' αὐτὸς γνώμης οὐκ ἀγαθῆς ἔτυχες.
οὐδένα θησαυρὸν παισὶν καταθήσῃ ἀμείνω
αἰδοῦς, ἥτ' ἀγαθοῖς ἀνδράσι κύρν' ἕπεται.
μηδενὸς ἀνθρώπων κακίων δόκει εἶναι ἑταῖρος,
ᾧ γνώμη θ' ἕπεται κύρνε, καὶ ᾧ δύναμις.
πίνων δ' οὐχ οὕτως θωρήξομαι, οὐδέ με οἶνος
ἐξάγει, ὥστ' εἰπεῖν δεινὸν ἔπος περὶ σοῦ.
οὐδέν' ὁμοῖον ἐμοὶ δύναμαι διζήμενος εὑρεῖν
πιστὸν ἑταῖρον, [c] ὅτῳ μή τις ἔνεστι δόλος.
ἐς βάσανον δ' ἐλθὼν παρατρίβομαι, ὥστε μολίβδῳ
χρυσός, [d] ὑπερτερίης δ' [e] ἄμμιν ἔνεστι νόος.
πολλά με καὶ [f] συνιέντα παρέρχεται, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
σιγῶ, γιγνώσκων ἡμετέρην δύναμιν.
πολλοῖς ἀνθρώποις γλώσσῃ θύραι οὐκ ἐπίκεινται
ἁρμόδιαι, καί σφιν πόλλ' ἀμέλητα μέλει.
πολλάκι γὰρ τὸ κακὸν κατακείμενον ἔνδον, ἄμεινον·
ἐσθλὸν δ' ἐξελθὸν λώϊον ἢ τὸ κακόν.
πάντων μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
μηδ' ἐσιδεῖν αὐγὰς ὀξέος ἠελίου.
[g] φύντα θ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι,
καὶ κεῖσθαι πολλὴν γῆν [h] ἐπαμησάμενον.
φῦσαι καὶ θρέψαι ῥᾷον βροτὸν, ἢ φρένας ἐσθλὰς
[i] ἐνθέμεν, οὐδείς πω τοῦτό γ' ἐπεφράσατο,

ὅστις

a τά τε καὶ τά, hæc & illa. phrasi familiarissima Pindaro, pro lætis & tristibus. vt 5. Pythiorũ, πόνων δ' οὔ τις ἀπόκληρός ἐστιν, οὔτ' ἔσεται· τὰ καὶ τὰ νέμων. Obseruauimus quoq; eã apud Athenæum alicubi.

b ὀλεσήνορας, ab ὀλέω καὶ ἀνήρ.

c ὅτῳ, pro ᾧτινι.

d ὑπερτερίης, pro ίας, Ionicè. significat autem ὑπερτερία, præstantiã, excellentiam, præualentiam, primasq; partes.

e ἄμμιν, pro ἡμῖν, Doricè.

f συνιέντα, verbi συνίημι.

g φύντα, à φύμι.

h ἐπαμησάμενον, verbi ἀμάομαι.

i ἐνθέμεν, pro ἐνθεῖναι.

Illius verò (probi) *contra neq; aduersis flectitur animus,* "
neq; lætis:
Bonum verò oportet posse læta & aduersa ferre. "
Reuerere autem amicos, fuge verò exitiosa iuramenta:
Reuerere autem, vitans iram immortalium.
Nihil nimium festina, occasio autem optima (est) *in omnib.* "
Rebus hominum: sæpè enim ad potentiam "
Properat vir (quispiam) *lucrum quærens, quem Deus*
Præsciens in magnum errorem adducit.
Et ipsi fecit videre quæ quidem erant mala, illa bona esse
Facilè: quæ verò erant vtilia, hæc mala (esse).
Charissimus existens (mihi Theoguidi) *peccasti, ego verò*
tibi causa (in) *nullo,*
Sed ipse mentem non bonam nactus es.
Nullum thesaurum liberis relinques meliorem "
Pudore: qui bonos viros, Cyrne, comitatur. "
Nullo hominum peior videtur esse socius,
Quem sapientia sequitur Cyrne, & quem potentia.
Bibens autem, non sic inebrior, neq; me vinum
Superat, vt dicam durum verbum de te (amice).
Nullum similem mihi possum quærens inuenire "
Fidum socium, cui non aliquis inest dolus. "
Ad probam verò veniens atteror, vt plumbo
Aurum: (sic) *melior nobis adest mens.*
Multa me etiam prudentem prætereunt: sed præ necessitate
Taceo, considerans nostram imbecillitatem.
Multis hominibus linguæ fores non incumbunt "
Congruæ, & ipsis multa non curanda curæ sunt. "
Sæpe enim malum repositum intus, melius (est) "
Bonum verò prolatum melius quàm (ipsum) *malum.* "
Omnium quidem optimum non nasci hominibus, "
Neq; intueri radios vehementis solis: "
Natum verò quàm celerrimè portas Plutonis transire, "
Et iacere multam terram accumulantem. "
Generare & educare facilius (est) *hominē, quàm mentes* (*bonas* "
Imponere: nemo adhuc hoc considerauit, "

ὅστις σώφρον' ἔθηκε τὸν ἄφρονα, καὶ κακὸν ἐσθλόν.
εἰδ' ἀσκληπιάδαις τοῦτο ἔδωκε θεός,
ἰᾶσθαι κακότητα καὶ ἀτηρὰς φρένας ἀνδρῶν,
πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον.
εἰ δ' ἦν ποιητόν τε καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα,
οὔ ποτ' ἂν ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς [a] ἔγεντο κακός,
πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν, ἀλλὰ διδάσκων
οὔ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.
νήπιος, ὃς τὸν ἐμὸν μὲν ἔχει νόον ἐν φυλακῆσι,
τὸν θ' αὐτοῦ ἴδιον οὐδὲν ἐπιστρέφεται.
οὐδείς τοι πάντ' ἐστὶ πανόλβιος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐσθλὸς
τολμᾷ ἔχειν τὸ κακόν, κοὐκ ἐπίδηλος ὅμως.
δειλὸς δ' οὔτε κακοῖσιν ἐπίσταται, οὔτ' ἀγαθοῖσι
θυμὸν ἔχειν μίμνειν. ἀθανάτων δὲ δόσεις
παντοῖαι θνητοῖσιν ἐπέρχοντ', ἀλλ' ἐπιτολμᾶν
χρὴ δῶρ' ἀθανάτων οἷα δίδωσιν ἔχειν.
εἴ μ' ἐθέλεις πλύνειν, κεφαλῆς ἀμίαντον ἀπ' ἄκρης
αἰεὶ λευκὸν ὕδωρ ῥεύσεται ἡμετέρης.
εὑρήσεις δέ με πᾶσιν ἐπ' ἔργμασιν ὥσπερ ἄπεφθον
χρυσὸν, ἐρυθρὸν ἰδεῖν τριβόμενον βασάνῳ.
τοῦ χροιῆς καθύπερθε μέλας οὐχ ἅπτεται ἰὸς,
οὐδ' εὐρὼς, αἰεὶ δ' ἄνθος ἔχει καθαρόν.
ἄνθρωπ' εἰ γνώμης ἔλαχες μέρος ὥσπερ ἀνοίης,
καὶ σώφρων οὕτως ὥσπερ ἄφρων ἐγένου,
πολλοῖς ἂν ζηλωτὸς ἐφαίνεο τῶνδε πολιτῶν
οὕτως, ὥσπερ νῦν οὐδενὸς ἄξιος εἶ.
οὔ τοι σύμφορόν ἐστι γυνὴ νέα ἀνδρὶ γέροντι,
οὐ γὰρ πηδαλίῳ πείθεται ὡς ἄκατος,
οὐδ' [b] ἄγκυρ' ἂν ἔχουσιν, ἀπορρήξασα δὲ δεσμὰ
πολλάκις ἐκ νυκτῶν ἄλλον ἔχει λιμένα.
μήποτ' ἐπ' [c] ἀπρήκτοισι νόον γ' ἔχε, μηδὲ μενοίνα
χρήμασι, τῶν ἄνυσις γίνεται οὐδεμία.
εὐμαρέως τοι χρῆμα θεοὶ δόσαν, οὔτε τι δειλὸν,
οὔτ' ἀγαθόν, χαλεπῷ δ' ἔργματι κῦδος ἔχει.
ἀμφ' ἀρετῇ τρίβου, καί σοι τὰ δίκαια φίλ' ἔστω,

μηδέ

a ἔγεντο, pro ἐγένετο, per syncopen.

b ἄγκυρ'. De hac voce vide apud Erasmum prouerb. Ancora domus. item, Sacram ancoram soluere, Non vulgari ancora nititur, Bonum est duabus niti ancoris. itē, Ancora rupta, Ancoras tollere: ac, Præuertit ancoræ iactum Deus.

c ἀπρήκτοισι, pro ἀπράκτοις, Ionicè.

Quinam sapientem fecisset insipientē: & malum bonum.
Si verò Aesculapiadis hoc concessisset Deus,
Sanare defectum, & noxias naturas hominum,
Multas sanè & magnas mercedes tulissent.
Si verò liceret facere & imponere homini mentem,
** Nunquam facies peruersum virum bonum.*
Stolidus (est) *qui meam mentem habet in obseruationibus,*
Suam verò ipsius propriam negligit.
Nullus prorsus est in omnib. beatus: sed bonus quidem
Potest ferre malum, & non manifestus tamen (est):
Improbus verò neq; (in) *malis scit, neq; bonis* "
Animum retinere (vt) *sufferat. immortaliū verò dona* "
Varia mortalibus accedunt: sed boni consulere "
Oportet dona immortalium, vt teneant (homines) "
qualia (dij) *dederint.*

*Nunquam ex bono patre natus fuisset malus, Obtemperans præceptis prudentibus, verum docens.

Si me velis lauare purum, à summo capite
Nostro, semper pura aqua fluet:
Inuenies verò me omnibus in rebus vt purum
Aurum (vt) *rubrum appareat, examinatum cote.*
Cuius colorem desuper non attingit rubigo,
Neq; caries: semper verò colorem retinet purum.
O' homo, si mentis nactus esses partem, quemadmodum stulticiæ:
Et sic sapiens, quemadmodum stolidus, esses:
Multis suspiciendus appareres horum ciuium
Sic, quemadmodum nunc nullius precij es.
Non conueniens est iuuenis vxor seni viro: "
Non enim gubernaculo paret, vt nauis. (*vincula* "
Neq; enim ancoram habent (iuuenculæ) *abrumpens verò* "
Sæpè per noctes aliumtenet portum. (*cumbe* "
Ne vnquam impossibilibus animum adhibe: neque in- "
Rebus, quarum vtilitas nulla est. "
Sine labore dij dederint aliquid neq; paruum (bi homo). "
Neq; magnū, difficili verò labore gloriam comparat (si- "
Circa virtutem versare, & iusta tibi sint amica: "

μηδέ σε νικάτω κέρδος ὅτ' αἰσχρὸν[a] ἔοι.
μηδένα τῶν δ' ἀέκοντα μένειν κατέρυκε παρ' ἡμῖν.
μηδὲ θύραζε[b] κέλευ' οὐκ ἐθέλοντ' ἰέναι.
μηδ' εὕδοντ' ἐπέγειρε Σιμωνίδη, ὅντινα ἡμῶν
θωρηχθέντ' οἴνῳ μαλθακὸς ὕπνος ἕλοι.
μηδὲ τὸν ἀγρυπνέοντα κέλευ' ἀέκοντα καθεύδειν·
πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον χρῆμ' ἀνιηρὸν ἔφυ.
τῷ πίνειν δ' ἐθέλοντι παρασταδὸν οἰνοχοείτω,
οὐ πάσας νύκτας γίγνεται ἁβρὰ παθεῖν.
αὐτὰρ ἐγώ, μέτρον γὰρ ἔχω[c] μελιηδέος οἴνου,
ὕπνου[d] λυσικάκου μνήσομαι οἴκαδ' ἰών.
δείξω θ' ὡς οἶνος χαριέστατος ἀνδρὶ[e] πεπόσθαι.
οὔτε τι γὰρ νήφω, οὔτε λίην μεθύω.
ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, οὐκέτι[f] κεῖνος
τῆς αὐτοῦ γλώσσης καρτερός, οὔτε νόου.
μυθεῖται δ' ἀπάλαμνα τὰ νήφοσ' αἴδεται αἰσχρά,
αἰδεῖται θ' ἔρδων οὐδὲν ὅταν μεθύῃ,
τὸ πρὶν ἐὼν σώφρων, τότε νήπιος· ἀλλὰ σὺ ταῦτα
γινώσκων μὴ πῖν' οἶνον ὑπερβολάδην.
ἀλλ' ἢ πρὶν μεθύειν ὑπανίστασο, μή σε βιάσθω
γαστήρ, ὥστε κακὸν λάτριν ἐφημέριον.
ἢ παρεὼν μὴ πῖνε. σὺ δ' ἔχεις· τοῦτο μάταιον
κωτίλλεις αἰεὶ τοὔνεκά τοι μεθύεις.
ἡ μὲν γὰρ φέρεται φιλοτήσιος, ἡ δὲ πρόκειται,
τὴν δὲ θεοῖς σπένδεις, τὴν δ' ἐπὶ χειρὸς ἔχεις.
ἀρνεῖσθαι δ' οὐκ οἶδας, ἀνίκητος δὲ τοιοῦτος,
ὃς πολλὰς πίνων μή τι μάταιον ἐρεῖ.
ὑμεῖς δ' εὖ μυθεῖσθε παρὰ κρητῆρι μένοντες
ἀλλήλων ἔριδας δὴν ἀπερυκόμενοι.
εἰς τὸ μέσον[g] φωνεῦντες ὁμῶς ἑνὶ καὶ συνάπασι,
χ' οὕτως συμπόσιον γίνεται οὐκ ἄχαρι.
ἄφρονος ἀνδρὸς ὁμῶς καὶ σώφρονος οἶνος, ὅταν δὴ
πίνῃ θ' ὑπὲρ τὸ μέτρον, κοῦφον ἔθηκε νόον.

ἐν πυρὶ

a ἴοι, optat. verbi ἴω, tum.

b κέλευ', pro κέλευε, abiecta vocali per apostrophon.

c μελιηδέος, ἀ μέλι καὶ ἡδύς.

d λυσικάκου, ἀ λύω καὶ κακόν. apud Homerum Odyss. ψ vocatur λυσιμελὴς, καὶ λύσιν μελεδήματα θυμοῦ. vnde Ouidius 11. Metamorph. hæc de eo fecit:
Somne quies rerum, placidissime somne deorum,
Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris
Fessa ministerijs mulces, reparasque labori.

e πεπόσθαι, præteritū pass. infinit. verbi πίομαι obsoleti.

f κεῖνος, pro ἐκεῖνος.

g φωνεῦντες, pro φωνοῦντες. ου enim diphthongum ex contractione in ευ solent mutare Dores, quod Iones etiam sequuntur quandoque.

Neq; te vincat lucrum, quando turpe (id) *sit.* "
Nullum (*conuiuarum*) *inuitum manere coge apud nos,* "
Neq; foràs iube non volentem ire. "
Neq; dormientem suscita Simonide, quemcunq; nostrûm
Oppressum vino dulcis somnus ceperit.
Neq; vigilantem iube inuitum dormire:
†*Omne enim coactum opus, molestum est.*
Bibere verò volenti astanter vinum fundat (famulus.)
Non omnes noctes contingit delicatè viuere.
Cæterùm ego, (*modum enim teneo mellisuauis vini*)
Somni malisolui recordabor domum abiens.
Ostendam verò, quòd vinum gratissimum est homini, vt bibatur:
Neq; enim sum sobrius, neq; valdè inebrior.
Qui verò excesserit potus modum, neq; ille
Suæ linguæ compos (est) , *neq; mentis.* "
Loquitur verò imbellia, quæ sobrijs videntur (esse) *turpia:* "
Veretur verò faciens nihil, quando ebrius fuerit. "
Prius existens prudens, tunc puer (est) . *verùm tu hæc* "
Reputans, ne bibe vinum immodicè.
Verùm aut priusquã inebriaris surge, ne te violenter lædat
Venter, vt malum seruum mercede conductum.
Aut præsens non bibe tu verò habebis hoc (meum præceptum) *derisui.*
Garrisq; semper, propterea (etiam) *inebriaris.*
Alter quidem beneuolentiæ (calix) *fertur, alter verò proponitur:*
Alterum namq; dijs libas, alterum verò in manu tenes. "
Recusare verò non nouisti: inuictus autem talis (est) "
Qui multa (pocula) *siccans, non leue aliquid dicit.*
Vos verò rectè loquamini, apud poculum manentes, "
À vobis lites procul abigentes: "
In medium loquentes simul cum vno & omnibus, "
Et sic conuiuium non ingratum est. "
Insipientis viri, simul & sapientis, vinum quando sanè "
Bibitur supra modum, leuem fecit animum. "

† Aristoteles citat hunc versiculum, vt prouerbialem, 1. Rhetor. ijsdem verbis: pro solo χρῆμα, πρᾶγμα posito. Ibidem eum non Theognidi, sed Eueno tribuit.

In

ἐν πυρὶ μὲν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἴδριες ἄνδρες
γινώσκουσ', ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον.
καὶ μάλα περ πινυτοῦ, τὸν ὑπὲρ μέτρον [a] ἤρατο πίνων,
ὥστε καταισχῦναι καὶ πρὶν ἐόντα σοφόν.
οἰνοβαρῶ κεφαλὴν Ὀνομάκριτε, καί με βιᾶται
οἶνος, ἀτὰρ γνώμης οὐκ ἔτ' ἐγὼ [b] ταμίης
ἡμετέρης. τὸ δὲ δῶμα περιτρέχει. ἀλλά γ' ἀναστὰς
[c] πειρηθῶ, μή πως καὶ πόδας οἶνος ἔχει,
καὶ νόον ἐν στήθεσσι. δέδοικα δὲ μή τι μάταιον
[d] ἔρξω θωρηχθεὶς καὶ μέγ' ὄνειδος ἔχω.
οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός· ἢν δέ τις αὐτὸν
πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸν, ἀλλ' ἀγαθόν.
ἦλθες δὴ Κλεάριστε βαθὺν διὰ πόντον [e] ἀνύσσας
ἐνθάδ', ἐπ' οὐδὲν ἔχοντ' ὦ [f] τάλαν οὐδὲν ἔχων.
νηός τοι [g] πλευρῇσιν ὑπὸ ζυγὰ θήσομεν ἡμεῖς,
Κλεάριστ', οἷ' ἔχομεν χ' οἷα διδοῦσι θεοί.
τῶν δ' ὄντων τὰ ἄριστα παρέξομεν, ἢν δέ τις ἔλθῃ
† σεῦ φίλος ὤν, κατάκεισ' ὡς φιλότητος ἔχεις.
οὔτε τι τῶν ὄντων ἀποθήσομαι, οὔτε τι μεῖζον
σῆς ἕνεκα ξενίης ἄλλοθεν [h] οἰσόμεθα.
ἢν δέ τις [i] εἰρωτᾷ τὸν ἐμὸν βίον, ὧδέ οἱ εἰπεῖν,
ὡς εὖ μὲν, χαλεπῶς· ὡς χαλεπῶς δὲ, μάλ' εὖ·
ὥσθ' ἕνα μὲν [k] ξεῖνον πατρώϊον οὐκ ἀπολείπειν,
ξείνια δὲ πλεόν' ἐς' οὐ δυνατὸς παρέχειν.
οὔ σε μάτην, ὦ πλοῦτε, βροτοὶ τιμῶσι μάλιστα,
ἦ γὰρ ῥηϊδίως τὴν κακότητα φέρεις.
καὶ γάρ τοι πλοῦτον μὲν ἔχειν ἀγαθοῖσιν ἔοικεν,
ἡ πενίη δὲ κακῷ σύμφορος ἀνδρὶ φέρειν.
οἴμοι ἐγὼν ἥβης καὶ γήραος οὐλομένοιο,
τοῦ μὲν ἐπερχομένου, τοῦ δ' ἀπανισαμένης.
οὔτε τινὰ [l] προὔδωκα φίλον καὶ πιστὸν ἑταῖρον,
οὔτ' ἐν ἐμῇ ψυχῇ [m] δούλιον οὐδὲν [n] ἔνι.
αἰεί μοι φίλον ἦτορ ἰαίνεται, [o] ὁππότ' ἀκούσω

αὐλῶν

a ἤρατο, verbi αἴρομαι aorist. α. med.
b ταμίης, pro ταμίας.
c πειρηθῶ, aorist. α. pass. coniunct. verbi πειράομαι.
d ἔρξω, pro ῥέξω, per metathesin verbi ῥέζω.
e ἀνύσσας, pro ἀνύσας, cum epenthesi σ.
f τάλαν, vocatiuus à τάλας.
g πλευρῇσιν, pro πλευραῖς.
† σεῦ, pro σοῦ, Ionicè.
h οἰσόμεθα, verbi φέρομαι, seu οἴομαι obsoleti.
i εἰρωτᾷ, pro ἐρωτᾷ, cum epenthesi iota, propter versum.
k ξεῖνον, pro ξένον. & ξείνια, pro ξένια.
l προὔδωκα, pro προέδωκα.
m δούλιον, pro δόλιον, cum epenthesi υ. seu δούλιον seruile, facto nomine δοῦλος, à δόλος vt volunt Grammatici: quòd serui plerunque sint dolosi ac fraudulenti, quemadmodum postea etiam dicet: Nunquam rectum seruile caput. vide prouerbium, Quot seruos habemus, totidem habemus hostes. n ἔνι, pro ἔνεστι. praepositiones namque, translato in vltimam accentu, pro verbis vsurpantur, vt πέρι, pro περίεστι: ἄνα, pro ἀνάστηθι. o ὁππότ' pro ὁπότε, cum epenthesi π.

In igne quidem aurum & argentum periti viri "
Probant, viri verò ingenium vinum prodidit:
Et valde etiam sapientis, quod supra modum hausit bibens, "
Vt cõfundat (vinum) *etiam prius existẽtẽ sapientem.* "
Onero vino caput Onomacrite, & me lædit
Vinum: verùm mentis non amplius ego dominus
Nostræ (sum) *: domus verò circumagitur. sed surgens*
Periclitabor, ne fortè etiam pedes vinum occupet,
Et mentem in pectoribus. metuo verò, ne quid futile
Faciam inebriatus, & magnum dedecus acquiram.
Vinum multum potum, malum (est:) *si verò quis ipsum* "
Bibat sobriè, non malum, sed bonum (est). "
Venisti sanè Clearisté, per profundum mare profectus,
Huc ad nihil habentẽ (me) *ò miser, nihil habens* (ipse quoq;).
Nauis (in) *lateribus sub scamna ponemus nos*
Clearisté, quæ habemus, & quæ dij dant:
Facultatum verò optima exhibebimus. si verò quis venerit,
Tuus amicus existens, facito accũbere. sicut eum diligis.
Neq; quicquam facultatum occultabo, neq; quid maius
Propter te hospitem aliunde mutuabimur.
Si verò quis quærit meum vitæ statum, sic ipsi dicito:
Quòd benè quidem difficulter, quòd verò difficulter valde benè (viuam) *:* "
Quòd vnum quidem hospitem paternum non relinquat (Theognis),
Hospitalia verò munera plura non potens sit præbere.
Non te temerè ò Plute mortales colunt maximè,
Enimuerò facilè fers calamitatem. "
Etenim diuitias possidere, bonis congruit: "
Paupertas autẽ cõgrua (est) *malo virò, vt ferat* (eã). "
Me miserum (propter) *iuuentam & senium perniciosum,*
Altero quidem accedente, altera verò recedente.
Neq; quenquam prodidi amicum, & fidum socium,
Neq; in mea anima quicquam dolosum inest.
Semper mihi carum cor lætatur, quando audiero

αὐλῶν φθεγγομένων ἱμερόεσσαν ὄπα.
χαίρω δ' εὖ πίνων, καὶ ὑπ' αὐλητῆρος ἀκούων.
χαίρω δ' εὔφθογγον χερσὶ λύρην ὀχέων.
οὔποτε δουλείη κεφαλὴ, ἰθεῖα [a] πέφυκεν,
ἀλλ' αἰεὶ σκολιὴ † καὐχένα λοξὸν ἔχει.
οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα [b] φύεται, οὐδ' ὑάκινθος,
οὐδέ ποτ' ἐκ δούλης τέκνον ἐλευθέριον.
οὗτος ἀνὴρ φίλε κύρνε πέδας χαλκεύεται αὐτῷ,
εἰ μὴ ἐμὴν γνώμην ἐξαπατῶσι θεοί.
δειμαίνω μὴ τήνδε πόλιν πολυπαίδη ὕβρις,
ἥπερ κενταύρους [c] ὠμοφάγους ὀλέσῃ.
χρή με παρὰ σταθμὴν καὶ γνώμην, τήνδε [d] δικάσσαι
κύρνε δίκην, ἶσόν τ' ἀμφοτέροισι [e] δόμεν
μάντεσιν, οἰωνοῖς τε καὶ αἰθομένοις ἱεροῖσιν,
ὄφρα μὴ ἀμπλακίης αἰσχρὸν ὄνειδος ἔχω.
μηδένα πω κακότητι βιάζεο, τῷ δὲ δικαίῳ
τῆς εὐεργεσίης οὐδὲν ἄρειότερον.
ἄγγελος ἄφθογγος πόλεμον πολύδακρυν ἐγείρει,
κύρν' ἀπὸ [f] τηλαυγέος φαινόμενος [g] σκοπιῆς.
ἀλλ' ἵπποις ἔμβαλλε [h] ταναυπτερύγεσσι χαλινούς,
δηΐων γάρ σφ' ἀνδρῶν ἀντιάσειν δοκέω.
οὐ πολλὸν τὸ μεσηγὺ [i] διαπρήξουσι κελεύθου.
εἰ μὴ ἐμὴν γνώμην ἐξαπατῶσι θεοί.
χρὴ τολμᾶν χαλεποῖσιν ἐν ἄλγεσι κείμενον ἄνδρα,
πρός τε θεῶν αἰτεῖν ἔκλυσιν ἀθανάτων.
φράζεο, κίνδυνός τοι ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς,
ἄλλοτε πόλλ' ἕξεις, ἄλλοτε παυρότερα.
ὥστε σὲ μήτε λίην ἀφνειὸν [k] κτεάτεσσι γενέσθαι,
μήτε σέ γ' ἐς πολλὴν χρημοσύνην ἐλάσαι.
εἴη μοι τὰ μὲν αὐτὸν ἔχειν, τὰ δὲ πόλλ' ἐπιδοῦναι
χρήματα τῶν ἐχθρῶν τοῖσι φίλοισιν ἔχειν,
[l] κεκλῆσθαι δ' ἐς δαῖτα, παρέζεσθαι δὲ παρ' ἐσθλὸν
ἄνδρα χρεὼν σοφίην πᾶσαν ἐπιστάμενον.

τοῦ συνιεῖν

a πέφυκεν, præterito posito pro præsenti: quod maximè in hoc verbo φύω, p[ræteri]tum posito, sic solet vsuuenire.

† καὐχένα, pro καὶ αὐχένα.

b φύεται, verbum singulare iungitur apud Græcos nomini plurali, vt hoc loco ῥόδα, pro φύονται ῥόδα.

c ὠμοφάγους, tyrãnicos, crudeles, ab ὠμὸν καὶ φάγω obsoleto. vnde φάγος fagus, quòd de glandibus veteres victitarint: quẽadmodum in Archæologio nostro ex versu oraculi monuimus.

d δικάσσαι, pro δικάσαι.

e δόμεν, pro δοῦναι.

f τηλαυγής, à τῆλε procul, καὶ αὐγὴ splendor.

g σκοπιῆς, pro σκοπιᾶς, Ionicè.

h ταναυπτερύγεσσι, pro ταναυπτερύγεσι, volantibus, alas pandentibus, à ταναόω καὶ πτέρυξ.

i διαπρήξουσι, pro διαπράξουσι, Ionicè.

k κτεάτεσσι, pro κτέασι, à κτέας.

l κεκλῆσθαι, præteritum pass. infinitiui verbi καλέομαι.

Tibiarum sonantium gratam vocem.
Gaudeo verò benè bibens, & auscultans tibicinem,
Gaudeo verò sonotam manibus lyram tractans.
Non vnquam seruile caput rectum est, "
Sed semper obliquum, & collum obliquum habet. "
Neq; enim ex scilla rosæ nascuntur, neq; hyacinthus: "
Neq; vnquam è serua, soboles ingenua. "
Nullus vir amice Cyrne pedicas fabricat sibi ipsi,
Nisi meam mentem decipiant dij.
Metuo ne hanc ciuitatem, Polypæda, iniusticia perdat,
Quæ etiam centauros crudiuoros perdidit.
Oportet me ad pondus & rationem hanc iudicare,
Cyrne, litem, & æquale vtrisq; dare:
Vatibus augurijsq;, & ardentibus hostijs,
Ne erroris turpe probrum acquiram.
Neminem vnquam (ex) *malitia iniuria affice, sed iusticiæ* (stude) "
Beneficentia (enim) *nihil melius* (est).
Nuncius mutus bellum lachrymosum excitat,
Cyrne, à procul visibili conspectus specula.
Verùm equis iniјce volucribus frena,
Hostilibus enim ipsos (equos) *viris occursuros puto.*
Non diu medium viæ conficient,
Nisi meam mentem fallunt dij.
Oportet patientem esse grauibus in doloribus positum virum, "
Et à dijs petere immortalibus solutionem. "
Considera, periculum stat in nouaculæ acie: "
Alias multa habebis, aliàs verò pauciora.
Vt tu neq; valde diues facultatibus fias,
Neq; te in magnam paupertatem redigas.
Liceat mihi alia quidem me ipsum habere, alia verò multa distribuere,
Opes hostium amicis ad habendum, "
Vocari verò ad conuiuium, accumbere autem apud bonum "
Virum, vtile (est) *sapientiam omnem scientem.* "

τοῦ συνιεῖν ὁπότ' αὖ τι λέγῃ σοφὸν, ὄφρα διδαχθῇς,
καὶ τοῦτ' εἰς οἶκον κέρδος ἔχων [a] ἀπίῃς.
ἥβῃ τερπόμενος παίζω, δηρὸν γὰρ ἔνερθεν
γῆς, ὀλέσας ψυχὴν κείσομαι, ὥστε λίθος
ἄφθογγος, λείψω δ' ἐρατὸν φάος ἠελίοιο,
ἔμπης δ' ἐσθλὸς ἐὼν ὄψομαι οὐδὲν ἔτι.
δόξα μὲν ἀνθρώποισι κακὸν μέγα, πεῖρα δ' ἄριστον.
πολλοὶ ἀπείρητοι δόξαν ἔχουσ' ἀγαθῶν.
εὖ ἔρδων, εὖ πράττε. τί κ' ἄγγελον ἄλλον ἰάλλοις,
τῆς εὐεργεσίης ῥηιδίη ἀγγελίη.
οἵ με φίλοι προδιδοῦσιν, ἐπεὶ τόν γ' ἐχθρὸν [b] ἀλεῦμαι,
ὥστε κυβερνήτης [c] χοιράδας [d] εἰναλίας.
ῥήϊδιον ἐξ ἀγαθοῦ θεῖναι κακὸν, [e] ἢ 'κ κακοῦ ἐσθλόν.
μή με δίδασκ', οὔτοι τηλίκος εἰμὶ μαθεῖν.
ἐχθαίρω κακὸν ἄνδρα, καλυψαμένη δὲ πάρειμι
[f] μικρῆς ὄρνιθος κοῦφον ἔχουσα νόον.
ἐχθαίρω δὲ γυναῖκα περίδρομον, ἄνδρα τε [g] μαργὸν,
ὃς τὴν ἀλλοτρίην βούλετ' ἄρουραν ἀροῦν.
ἀλλὰ τὰ μὲν προβέβηκ' ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι
ἔργα· τὰ δ' ἐξοπίσω τῇ φυλακῇ μελέτω.
πᾶσιν τοι κίνδυνος ἐπ' ἔργμασιν, οὐδέ τις οἶδε
ποῖ σχήσειν μέλλει πρήγματος ἀρχομένου.
ἀλλ' ὁ μὲν εὐδοκιμεῖν πειρώμενος, οὐ προνοήσας
εἰς μεγάλην ἄτην καὶ χαλεπὴν ἔπεσε.
τῷ δὲ καλῶς [h] ποιεῦντι θεὸς περὶ πάντα τίθησι
συντυχίην ἀγαθὴν, ἔκλυσιν ἀφροσύνης.
τολμᾶν χρὴ τὰ διδοῦσι θεοὶ θνητοῖσι βροτοῖσι,
ῥηιδίως δὲ φέρειν ἀμφοτέρων τὸ λάχος.
μήτε κακοῖσι νοσῶν λυποῦ φρένα, μήτ' ἀγαθοῖσι
τερφθῇς ἐξαπίνης πρὶν τέλος ἄκρον ἰδεῖν.
ἄνθρωπ', ἀλλήλοισιν ἀπόπροθεν ὦμεν ἑταῖροι,
πλὴν πλούτου, παντός χρήματός ἐστι κόρος.
δὴν δὴ καὶ φίλοι ὦμεν, ἀτὰρ ἄλλοισιν ὁμίλει
ἀνδράσιν, οἳ τὸν σὸν μᾶλλον ἴσασι νόον

οὔ μ' ἔλα-

a ἀπίῃς, verbi ἴω.

b ἀλεῦμαι, pro ἀλοῦμαι, verbi ἀλέομαι.

c χοιράδας. Χοιράδες saxa sunt sub mari nigra, aliquantulum eminentia, ut porco natanti similia videantur, unde & nomen factum: χοῖρος namq; porcum significat. verum de eo pluribus in Pindaro nostro diximus.

d εἰναλίας, pro ἐναλίας, cũ epenthesi iota.

e ἢ 'κ, pro ἢ ἐκ.

f μικρῆς, pro μικρᾶς.

g μαργὸν. dacem, stolidũ & ignauum significat, ἄεργον: facto nomine, ut apparet, à μὴ καὶ ἔργον.

h ποιεῦντι, pro ποιοῦντι.

Vt sapiens fias, quando aliquid dixerit sapiens vt erudiaris, "
Et hoc lucrum habens in domum abeas.
(In) *iuuenta delectans* (me) *ludo: diu enim infra*
Terram, perdens animam iacebo vt lapis
Mutus, relinquam verò amabile lumen solis.
Quamuis verò bonus existens, videbo nihil amplius.
Persuasio quidem (falsa) *hominibus magnũ malum* (est) "
experientia verò optimum.
Multi enim imperiti persuasionem habent magnam. "
Benè faciens rectè fac, quare praeconem alium requiris: "
Beneficentiae (enim) *facilis praeco est.* "
Ipsi me deserunt amici, quoniam hostem fugio
Vt gubernator scopulos marinos.
Facile (est) *ex bono facere malum,* (magis) *quàm ex* "
malo bonum.
Ne me doce: non enim aptus (sum) *ad discendum.*
Odi malum virum: tegens verò (me) *assum,*
Paruae aniculae leuem habens animum.
Odi verò mulierem circumcursantem, virumq́ helluonem,
Qui alienum vult arare agrum.
Sed quae quidem praecesserunt, impossibile est iterum fieri, "
Opera: ventura verò cautioni curae sint. "
Omnibus in rebus periculum (est) *neq; quis nouit* "
Quò processurum sit negocio incipiente. "
Verùm alter quidem inclarescere studens, non prouidens, "
In magnam & grauem calamitatem incidit. "
* *Alteri verò feliciter agenti Deus in omnibus ponit*
Successum bonum, solutionem (scilicet) *stulticiae.*

* Et hi versus inter Solonis reperiũtur.

Patienter ferre oportet quae dant dij mortalibus hominibus,
Facile verò ferre vtrorumq; sortem.
Neq; (in) *malis dolens affli͏ge mentem, neq; bonis* "
Eleueris subitò, priusquam finem summum videas. "
O` homo, inter nos seiunctè simus amici. "
Praeter opes, omnis rei est satietas, "
Diu sanè amici simus: verùm alijs conuersare "
Viris, qui tuum melius norunt ingenium. "

οὔ μ' ἔλαθες φοιτῶν κατ' ἀμαξιτὸν, ἣν ἄρα καὶ πρὶν
ἠλάστρεις, κλέπτων ἡμετέρην φιλίην.
[a] ἔῤῥε θεοῖσίν τ' ἐχθρὲ, καὶ ἀνθρώποισιν ἄπιστε,
ψυχρὸν ὃς ἐν κόλπῳ ποικίλον εἶχες ὄφιν.
τοιάδε καὶ μάγνητας ἀπώλεσεν ἔργα καὶ ὕβρις,
οἷα τὰ νῦν ἱερὴν τήνδε πόλιν κατέχει.
πολλῷ τοι πλέονας λιμοῦ κόρος ὤλεσεν ἤδη,
ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλεῖον ἔχειν ἔθελον.
ἀρχῇ ἐπὶ ψεύδει μικρὴ χάρις, ἐς δὲ τελευτὴν
αἰσχρὸν δὴ κέρδος, καὶ κακὸν [b] ἀμφότερον
γίνεται, οὐδέ τι καλὸν [c] ὅτῳ ψεῦδος προσομαρτεῖ
ἀνδρὶ, [d] κἂν ἐξέλθῃ πρῶτον ἀπὸ στόματος.
οὐ χαλεπὸν ψέξαι τὸν πλησίον, οὐδὲ μὲν αὐτὸν
αἰνῆσαι, δειλοῖς ἀνδράσι ταῦτα μέλει.
σιγᾶν δ' οὐκ ἐθέλουσι κακοὶ, κακὰ [e] λεσχάζοντες,
οἱ δ' ἀγαθοὶ πάντων μέτρον ἴσασιν ἔχειν.
οὐδένα παμπήδην ἀγαθὸν καὶ μέτριον ἄνδρα
τῶν νῦν ἀνθρώπων ἠέλιος καθορᾷ.
οὔ τι μάλ' ἀνθρώποις καταθύμια πάντα τελεῖται·
πολλῷ γὰρ θνητῶν [f] κρέσσονες ἀθάνατοι.
πόλλ' ἐν ἀμηχανίῃσι κυλίνδομαι ἀχνύμενος κῆρ,
ἀκρὴν γὰρ πενίην οὐχ [g] ὑπερεδράμομεν.
πᾶς τις πλούσιον ἄνδρα τίει, ἀτίει δὲ πενιχρόν,
πᾶσιν δ' ἀνθρώποις αὐτὸς ἔνεστι νόος.
παντοῖαι κακότητες ἐν ἀνθρώποισιν [h] ἔασι,
παντοῖαι δ' ἀρεταὶ καὶ βιότου παλάμαι.
ἀργαλέον φρονέοντα παρ' ἄφροσι πόλλ' ἀγορεύειν,
καὶ σιγᾶν αἰεί. τοῦτο γὰρ οὐ δυνατόν.
αἰσχρόν τοι μεθύοντα παρ' ἀνδράσι νήφοσιν εἶναι,
αἰσχρὸν δ' εἰ νήφων πὰρ μεθύουσι μένει.
ἥβη καὶ νεότης ἐπικουφίζει νόον ἀνδρὸς,
πολλῶν δ' ἐξαίρει θυμὸν ἐς ἀμπλακίην.
ὧπερ μὴ θυμοῦ κρέσσων νόος, αἰὲν ἐν ἄταις
κύρει,

a ἔῤῥε. Sæpe apud Aristophanem, ab ἔῤῥω, pro ἔρω Aeolicè.

b ἀμφότερον, aduerbialiter, pro ἅμα. quemadmodum reperitur etiam apud Homerũ in eo versu quẽ Alexander Magnus semper vsurpare, reliquisque Homericis præferre solebat, quod eo Homerum virtutem Agamẽnonis cõmendasse, de se autem vaticinatũ fuisse diceret, quemadmodũ Plutarchus aliquoties meminit. Est autem iste:
ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

c ὅτῳ, pro ᾧτινι.

d κἂν, pro καὶ ἄν.

e λεσχάζοντες. De hoc verbo vide prouerbium λέσχαι.

f κρέσσονες, pro κρείσσονες.

g ὑπερεδράμομεν, aor. 2. β. verbi δρέμω. vnde δρόμος cursus: & Dromo seruus apud Terentium, quod seruorum sit currere, ac domini iussa ocyus capessere. h ἔασι, pro εἰσί, Ionicè: ε enim in [illegible] resoluere solent Iones, pro ποιῶν, ποιέων facientes: quemadmodum exemplum est apud Hesiodum in versu, [illegible] ἐξαλαπάξῃ, pro ἐξαλαπάζῃ.

Non me latuisti ambulans per viam, quam vtiq; etiā prius
Ambulabas, fallens nostram amicitiam.
Pereas, dijsq; infense, & hominibus infide,
Frigidum qui in sinu, & varium habebas serpentem.
Talia opera, & iniusticia, etiam Magnetas perdiderunt,
Qualia nunc sacram hanc vrbem detinent.
Multo plures fame, satietas perdidit iam "
Viros, qui plus parte (sua) *habere volebant.* "
In principio mendacij aliqua gratia (est), *in fine verò* "
Turpe sanè lucrum, & malum simul "
Est, neque quicquam pulchrum (est) *cui mendacium comes est* "
Viro, etiamsi exiuerit primùm ex ore.
Non difficile (est) *vituperare proximum, neque quidem ipsum* "
Laudare: improbis viris hæc cura (sunt.) "
Tacere verò non volunt mali mala nugantes, "
Boni verò omnium modum norunt habere. "
Neminem prorsus bonum & modestum virum, "
Præsentium hominum sol aspicit. "
Non vtiq; hominibus grata omnia perficiuntur: "
Multò enim mortalibus præstantiores (sunt) *immortales.* "
Multum in difficultatibus voluor, mærens corde: "
Summam enim paupertatem non superauimus.
Quisq; diuitem virum colit, negligit autem pauperem, "
Omnibusq; hominibus eadem est mens (in isto.) "
Variæ improbitates inter homines sunt, "
Variæ virtutes & vitæ artes. "
Molestum (est) *sapientem apud insipientes multa loqui,* "
Et tacere semper: id enim impossibile est. "
Turpe (est) *ebrium esse apud viros sobrios* "
Turpe verò (est) *si sobrius apud ebrios maneat.* "
Pubertas & iuuentus leuem facit mentem hominis, "
Multorumq; attrahit animum in errorem. "
Cui non ira animus firmior (est) *semper in damnis,* "

Cyrne,

κύρνε. καὶ μεγάλαις κεῖται ἐν ἀμπλακίαις.
βουλεύου δὶς καὶ τρὶς, ὅ τοι κ' ἐπὶ τὸν νόον ἔλθοι·
ἀτηρὸς γάρ τοι λάβρος ἀνὴρ τελέθει.
ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς ἕπεται γνώμη τε καὶ αἰδὼς,
[a] οἳ νῦν μὲν πολλοῖς, ἀτρεκέως δ' ὀλίγοις.
ἐλπὶς καὶ κίνδυνος ἐν ἀνθρώποισιν ὅμοιοι,
οὗτοι γὰρ χαλεποὶ δαίμονες ἀμφότεροι.
πολλάκι παρ δόξαν τε καὶ ἐλπίδα γίνεται εὑρεῖν
ἔργ' ἀνδρῶν, βουλαῖς δ' οὐκ [b] ἐπέγεντο τέλος.
οὔτοι [c] κήδει ὁ εἷς, οὔτ' εὔνουν, οὔτε τὸν ἐχθρὸν,
εἰ μὴ σπουδαίου πρήγματος ἀντιτύχοις.
πολλοὶ πὰρ κρητῆρι φίλοι γίνονται ἑταῖροι,
ἐν δὲ σπουδαίῳ πρήγματι παυρότεροι.
παύρους κηδεμόνας πιστοὺς εὕροις κεν ἑταίρους,
κείμενος ἐν μεγάλῃ θυμοῦ ἀμηχανίῃ.
ἤδη νῦν αἰδὼς μὲν ἐν ἀνθρώποισιν ὄλωλεν,
αὐτὰρ ἀναιδείη γαῖαν ἐπιστρέφεται.
ἆ δειλὴ πενίη, τί ἐμοῖσι καθημένη ὤμοις
σῶμα καταισχύνεις, καὶ νόον ἡμέτερον;
αἰσχρὰ δέ μ' οὐκ ἐθέλοντα βίῃ, καὶ πολλὰ διδάσκεις,
ἐσθλὰ παρ' ἀνθρώπων καὶ κάλ' ἐπιστάμενον;
εὐδαίμων εἴην, καὶ θεοῖς φίλος ἀθανάτοισι,
κύρν', ἀρετῆς δ' ἄλλης οὐδεμιῆς ἔραμαι.
σὺν σοὶ κύρνε παθόντι κακῶς ἀνιώμεθα πάντες,
ἀλλά τοι ἀλλότριον κῆδος ἐφημέριον.
μηδὲν ἄγαν χαλεποῖσιν [d] ἀσῶ φρένα, μήδ' ἀγαθοῖσι
χαῖρ', ἐπεὶ ἔστ' ἀνδρὸς πάντα φέρειν ἀγαθοῦ.
οὐθ' ὀμόσαι χρὴ τοῦθ', ὅτι μή ποτε χρῆμα τόδ' ἔσται,
θεοὶ καὶ γὰρ νεμεσῶσ', οἷσιν ἔπεισι τέλος.
καὶ πρῆξαι μέν τοί τι, καὶ ἐκ κακοῦ ἐσθλὸν ἔγεντο,
καὶ κακὸν ἐξ ἀγαθοῦ. καί τε πενιχρὸς ἀνὴρ
αἶψα μάλ' ἐπλούτησε· καὶ ὃς μάλα πολλὰ [e] πέπασαι,
[f] ἐξαπίνης, πάντ' οὖν ὤλεσε νυκτὶ μιᾷ.
καὶ σώφρων ἥμαρτε, καὶ ἄφρονι πολλάκι δόξα
ἕσπετο,

a οἳ νῦν. Nos legimus pro οἳ, οἱ, & ὀλίγοις ὀλίγοι. Verùm etiã sic sensus constabit, vt sit: Nunc quidem, id est, hoc tempore non multos comitatur pudor, sed verè paucos.

b ἐπέγεντο, pro ἐπεγένοντο, per syncopen.

c κήδει, sollicitus est de eo, cura eius tangitur.

d ἀσῶ, imperat. est vocis med. verbi ἀσάομαι.

e πέπασαι, præteritũ pass. verbi πάομαι.

f ἐξαπίνης, pro ἐξαπίνως, Ionicè.

Cyrne, & magnis iacet erroribus. "
Delibera bis & ter, quod tibi in mentem venerit: "
Calamitosus enim vir praeceps est. "
Viros bonos sequitur sapientia & pudor,
Qui nunc inter multos verè pauci (sunt.)
Spes, & in periculo metus, inter homines similes (sunt):
Ii enim difficiles dij vtrinque (sunt).
Saepè praeter opinionem & spem contingit inuenire "
Res hominum, consilijs verò non affuit euentus. "
Non curat neque vnus, neque bonum neque malum (virum) "
Nisi rem gratam contrà assequaris. "
Multi apud poculum sunt amici socij, "
In negotio verò serio pauciores (sunt.) "
Paucos propinquos inuenias fidos socios, "
Positus in magna animi angustia. "
Nunc iam pudor quidem inter homines perijt, "
Verùm impudentia versatur in terra. "
Proh improba paupertas, quid meis insidens humeris
Corpus deformas & animum nostrum?
Turpia verò me non volentem violenter, & multa doces,
Bona apud homines & honesta scientem?
Beatus sim, & dijs carus immortalibus,
Cyrne, virtutem verò aliam nullam expeto. "
Tecum Cyrne affecto malè tristamur omnes, "
Verùm aliena cura diurna est.
Nihil nimium aduersis molestes mentem, neque laetis "
Gaude: quoniam est viri boni omnia ferre. "
Neque asseuerare decet hoc, quod non vnquam res aliqua eueniet, "
Dij etenim irascuntur quibus adest finis. "
Et conficere quidem alicui aliquid contingit, & ex malo bonum factum est, "
Et malum ex bono: & vir pauper "
Subitò valde diues factus est. & qui valde multa possedit, "
Repentè omnia perdidit nocte vna. "
Et sapiens errauit, & insipientem saepè gloria "

ἔσπετο, καὶ τιμῆς καὶ κακὸς ὢν ἔλαχεν.
εἰ μὲν χρήματ' ἔχοιμι σιμωνίδη, οἷά περ [a] ἤδεν,
οὐκ αὖ [b] ἀνιῴμην τοῖς ἀγαθοῖσι συνών.
νῦν δέ με γινώσκοντα παρέρχεται. εἰμὶ δ' ἄφωνος
χρημοσύνῃ, πολλῶν γνοὺς ἂν ἄμεινον ἔτι.
οὕνεκα νῦν φερόμεσθα καθ' ἱστία λευκὰ βαλόντες,
μηλίου ἐκ πόντου, νύκτα διὰ δνοφερήν.
ἀντλεῖν οὐκ ἐθέλουσιν, ὑπερβάλλει δὲ θάλασσα
ἀμφοτέρων τοίχων, ἦ μάλα τις χαλεπῶς
σώζεται. οἱ δ' εὕδουσι, κυβερνήτην μὲν ἔπαυσαν
ἐσθλόν γ', ὃς φυλακὴν εἶχεν ἐπισταμένως.
χρήματα δ' ἁρπάζουσι βίῃ. κόσμος δ' ἀπόλωλε.
δασμὸς δ' οὐκέτ' ἴσως γίνεται εἰς τὸ μέσον.
φορτηγοὶ δ' ἄρχουσι, κακοὶ δ' ἀγαθῶν καθύπερθε,
δειμαίνω μή πως ναῦν κατὰ κῦμα πίῃ.
ταῦτά μοι [c] ᾐνίχθω κεκρυμμένα τοῖς ἀγαθοῖσι,
γινώσκοι δ' ἄν τις καὶ κακὸν, ἂν σοφὸς ᾖ.
πολλοὶ πλοῦτον ἔχουσιν ἀίδριες, οἱ δὲ τὰ καλὰ
ζητοῦσιν, χαλεπῇ τειρόμενοι πενίῃ.
ἔρδειν δ' ἀμφοτέροισιν ἀμηχανίη παράκειται.
εἴργει γὰρ τοὺς μὲν χρήματα, τοὺς δὲ νόος.
οὐκ ἔστι θνητοῖσι πρὸς ἀθανάτους μαχέσασθαι,
οὐδὲ δίκην εἰπεῖν, οὐδενὶ τοῦτο θέμις.
οὐ χρὴ ποιμαίνειν, ὅ,τι μὴ ποιμαντέον εἴη·
οὐδ' ἔρδειν ὅ,τι μὴ λώιον ᾖ τελέσαι.
χαίρων εὖ [d] τελέσειας ὁδὸν μεγάλου διὰ πόντου,
καί σε ποσειδάων χάρμα φίλοις ἀγάγοι.
πολλούς τοι κόρος ἄνδρας ἀπώλεσεν ἀφραίνοντας·
γνῶναι γὰρ χαλεπὸν μέτρον, ὅτ' ἐσθλὰ παρῇ.
οὐ δύναμαί σοι θυμὲ παρασχεῖν ἄρμενα πάντα·
τέτλαθι, τῶνδε καλῶν οὔ τι σὺ [e] μοῦνος ἐρᾷς.
εὖ μὲν ἔχοντος ἐμοῦ, πολλοὶ φίλοι. ἢν δέ τι δειλὸν
[f] ἐγκύρσῃ, παῦροι πιστὸν ἔχουσι νόον.
πλήθει δ' ἀνθρώπων ἀρετὴ μία γίνεται ἥδε,

πλουτεῖν·

a ἤδεν, plusquamperfect. med. Atticè, pro ᾔδειν, verbi εἴδω.

b ἀνιῴμην, optat. verbi ἀνιάομαι.

c ᾐνίχθω, præterit. pass. imperat. verbi αἰνίττομαι.

d τελέσειας, aorist. α. Aolicè opt. τέτλαθι, reduplicatione Ionica, ε pro iota posito, à τλῆμι, vt apud Homerum etiam in versu quo Vlysses seipsum solans compellat. "τέτλαθι κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης."

e μοῦνος, pro μόνος. f ἐγκύρσῃ, pro ἐγκύρῃ, aorist. α. coniunct. Aeolicè, verbi κύρω.

Secuta est, & honorem etiam malus existens sortitus est. «
Si quidem diuitias haberem Simonides, qualia quidem scio,
Non sanè tristarer bonis congrediens.
Nunc verò me sapientem prætereunt, sum verò quasi mutus
Paupertate, eruditus longè melius alijs.
Propterea nunc ferimur deijcientes vela candida,
Melio in ponto, per noctem tenebricosam.
Sentinam verò haurire non volunt, superat verò mare
Vtraq; latera (nauis) *vbi sanè quis difficulter*
Seruatur. Ipsi verò dormiunt: gubernatorem quidem deposuerunt
Bonum, qui custodiam habuit scienter.
Opes verò rapiunt violenter, ordo verò periјt,
Distributio etiam nō amplius æqualiter fit in medium.
Baiuli verò imperant, mali verò (sunt) *supra bonos:* «
Metuo ne fortè nauim absorbeat fluctus.
Hæc mihi figuratè dicta sint, abscondita bonis:
Cognoscat verò quis etiā (quod) *malū* (est) *si sapiēs sit.*
Multi diuitias habent, imperiti: qui verò pulchra «
Quærunt, graui impediuntur paupertate. «
Facere verò (aliquid) *vtrisq; impossibilitas adiacet:* «
Retinent enim illos quidem diuitiæ, hos verò mens. «
Non licet mortalibus contra immortales pugnare, «
Neq; litem intendere, nulli hoc fas (est). «
Non oportet pascere, quod non pascendum sit: «
Neq; facere, quod non melius quam perficere. «
Gaudens benè perficias viam per magnum mare,
Et te Neptunus gaudium amicis reducat.
Multos saturitas viros perdidit insipientes, «
Tenere enim difficile est modum, quando bona affuerint. «
Non possum tibi anime præbere congruentia omnia: «
Suffer, pulchra enim non tu solus amas. «
Benè quidem habente me, multi amici (sunt):*si verò quid aduersum* «
Incidat, pauci fidum habent animum. «
Multitudini hominum sola virtus hæc est «

a σισύφου, quasi θεοσόφου, quod Aeoles, σιὺς θεὺς, & σόφυς σόφυς nominent. vnde & Sibyllam dici scribit Lactantius, quasi θιοβούλην. tametsi alij rectius id nomen ab Hebræo קכל factū existimēt, quod ex traditione maiorum aliquid accipere significat: quemadmodū id pluribus exponitur à Petro Galatino in opere de Arcanis catholicæ veritatis, lib. 1. cap. 6. Reuchlinum etiā lib. 1 de Cabala, opere doctissimo ac vario. Fuerūt namq; Sibyllæ auditores patrū & discipulæ, & reliquiæ Ecclesiæ eorundem, vt alibi plurib. diximus.

b περσεφόνην, quasi, φέρουσαν τὸ ἄφενος, iuxta Hesychij sententiā: hoc est ferentē diuitias, quòd diuitiæ è terra plerǣq; petantur, aurum ac argentum, frumenta, & cætera vnde victitant animantia. Ideo namq; ipsa Cereris filia, Plutonis sub terra morantis dei vxor fingitur. Pluto enim rapit filiā Cereris, hoc est, frumenta à Cerere in terrā proiecta, abditaq; ad tempus.

πλουτεῖν : τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν ἄρ' ἦν ὄφελος.
οὐδ' εἰ σωφροσύνην μὲν ἔχοις ῥαδαμάνθυος αὐτοῦ,
πλείονα δ' εἰδείης αἰολίδου [a] σισύφου·
ὅστε καὶ ἐξ ἀΐδαο πολυϊδρίῃσιν ἀνῆλθεν,
πείσας [b] περσεφόνην αἱμυλίοισι λόγοις.
ἥτε βροτοῖς παρέχει λήθην, βλάπτουσα νόημα,
ἄλλος δ' οὔπω τις τοῦτό γ' ἐπεφράσατο.
ὅν τινα δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος [c] ἀμφικαλύψοι,
ἔλθοι δ' ἐς κρυερὸν χῶρον ἀποφθιμένων,
κυανέας τε πύλας παραμείψεται, αἵ τε θανόντων
ψυχὰς εἴργουσιν, καί περ ἀναινομένας.
ἀλλ' ἄρα κἀκεῖθεν σίσυφος πάλιν ἤλυθεν ἥρως
ἐς φάος ἠελίου σφῇσι πολυφροσύναις.
οὐδ' εἰ ψεύδεα μὲν ποιοῖς ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
γλῶσσαν ἔχων ἀγαθὴν νέστορος ἀντιθέου,
ὠκύτερος δ' [d] εἴησθα πόδας [e] ταχεῶν ἁρπυιῶν,
καὶ παίδων βορέου, τῶν ἄφαρ [f] εἰσὶ πόδες.
ἀλλά γε χρὴ πάντας γνώμην ταύτην καταθέσθαι,
ὡς πλοῦτος πλείστην πᾶσιν ἔχει δύναμιν.
ἶσόν τι πλουτοῦσιν, ὅσοις πολὺς ἄργυρός ἐστι,
καὶ χρυσὸς, καὶ γῆς [g] πυροφόρου πεδία,
ἵπποι θ', ἡμίονοί τε. καὶ ᾧ τὰ δέοντα πάρεστι,
γαστρί τε, καὶ πλευραῖς, καὶ ποσὶν ἁβρὰ παθεῖν.
παιδός τ' ἠδὲ γυναικὸς, ὅταν δέ κε τῶν ἀφίκηται
[h] ὥρη, σὺν θ' [i] ἥβη γίνεται ἁρμόδιος,
ταῦτ' ἄφενος θνητοῖσι. τὰ γὰρ περιώσια πάντα
χρήματ' ἔχων οὐδεὶς ἔρχεται εἰς ἀΐδην.
οὐδ' ἂν ἄποινα διδοὺς θάνατον φύγοι, οὐδὲ βαρείας
[k] νούσους, οὐδὲ κακὸν γῆρας ἐπερχόμενον.

ζεῦ πά-

c ἀμφικαλύψοι, mortis periphrasis, quales sunt multæ similes apud Homerū. d εἴησθα, pro εἴης Aeolicè, vbi personis in ης, θα adijcitur. e ταχεῶν, pro ταχέων, à ταχὺς, ταχεῖα, ταχύ. f εἰσι, ab εἶμι, τὸ πορεύομαι. g πυροφόρου, à πυρὸς triticum, καὶ φέρω. facto fortè nomine à πῦρ, propter colorē, ad quē accedit propemodū. h ὥρη, pro ὥρα, quę pulchritudinē, decorem, & venustatem, & formā significat: & ὡραῖος speciosum iuuenem, maturum, & in vigore constitutū. i ἥβη, pubertatē & ætatis florem significat, deam quoq; iuuentutis, Iunonis filiā, nuptam cum Hercule in cœlo, apud Pindarum. k νούσους, pro νόσους.

Ditescere, reliquorum verò nulla fuerit vtilitas. “
Neq; si probitatem haberes Rhadamanti ipsius
Plura verò scires Aeolida Sisypho:
Qui etiam ex Plutonis (ædibus *) versutijs rediјt,*
Persuadens Proserpinam blandis sermonibus,
Quæ quidem mortalibus præbet obliuionem, lædens memoriam.
Alius verò quispiam nondum hoc excogitauit,
Quemcunq; mortis obscura nubes circumtexerit,
Venerit verò in horridum locum mortuorum,
Cæruleasq; portas transibit, quæ quidem mortuorum
Animas retinent, quamuis recusantes.
Verum etiam inde Sisyphus iterum venit heros
In lucem solis, suis astutijs.
Neq; siquidem mendacia facias verisimilia,
Linguam habens disertam Nestoris diuini,
Velocior verò esses pedibus velocibus harpyis,
Et filijs Boreæ, quorum celeriter eunt pedes.
Verùm oportet omnes sententiam hanc deponere, “
Quòd Plutus maximam (apud *) omnes habeat potentiam.* “
Atq; diuites sunt, quibus multum argentum est,
Et aurum, & terra fertilis agri,
Equiq; muliq;: & cui mediocria assunt,
Ventrique & lateribus & pedibus molliter affici (adest)
Filijq; & mulieris, quando quidem horum venerit
Hora, cumq; pubertate est conueniens.
Hæ opes sunt mortalibus. superuacuas enim omnes “
Opes ferens, nemo venit ad Plutonem. “
Neq; si præmia dans mortem effugiat, neq; graues “
Morbos, neq; malum senium accedens.†

† Interpres Græcus hoc loco dicit esse inserendum istud Theognidis distichon, quod ab ipso pagina 154 refertur hoc pacto: φροντίδες ἀνθρώπων ἔλαχον πτερὰ ποικίλ' ἔχουσαι, μυρόμεναι ψυχῆς εἵνεκα καὶ βιότου. quo significari ait, homines tum maximè mœrere & cruciari, cum intelligunt se de vita periclitari, re omnium carissima & preciosissima.

ζεῦ πάτερ, εἴθε γένοιτο θεοῖς φίλα, τοῖς μὲν ἀλιτροῖς
ὕβριν ἁδεῖν, καί σφιν τοῦτο γένοιτο φίλον,
θυμῷ σχέτλια ἔργα, μετὰ φρεσὶν ὅστις ἀπηνὴς
ἐργάζοιτο, θεῶν μηδὲν ὀπιζόμενος,
αὐτὸν ἔπειτα πάλιν [a] τίσαι κακὰ, μηδέ τ' ὀπίσσω
πατρὸς ἀτασθαλίη παισὶ γένοιτο κακόν.
παῖδας δ' οἵτ' ἀδίκου πατρὸς τὰ δίκαια [b] νοεῦντες
ποιῶσι, κρονίδη, σὸν χόλον ἁζόμενοι,
ἐξ ἀρχῆς τὰ δίκαια μετ' ἀστοῖσιν φιλέοντες,
μή τιν' ὑπερβασίην ἀντιτίνειν πατέρων.
ταῦτ' εἴη [c] μακάρεσσι θεοῖς φίλα. νῦν δ' ὁ μὲν ἔρδων
ἐκφεύγει, τὸ κακὸν δ' ἄλλος ἔπειτα φέρει.
καὶ τοῦτ', ἀθανάτων βασιλεῦ, πῶς ἐστι δίκαιον;
ἔργων ὅστις ἀνὴρ ἐκτὸς ἐὼν ἀδίκων,
μή τιν' ὑπερβασίην κατέχων, μήθ' ὅρκον ἀλιτρὸν,
ἀλλὰ δίκαιος ἐὼν, μὴ τὰ δίκαια πάθῃ;
τίς δὴ καὶ βροτὸς ἄλλος ὁρῶν πρὸς τοῦτον, ἔπειτα
ἅζοιτ' ἀθανάτους; καὶ τίνα θυμὸν ἔχων,
ὁππότ' ἀνὴρ ἄδικος, καὶ ἀτάσθαλος, οὔτε τι ἀνδρὸς,
οὔτε τι ἀθανάτων μῆνιν ἀλευάμενος,
ὑβρίζει πλούτῳ κεκορημένος, οἱ δὲ δίκαιοι
τρύχονται, χαλεπῇ τειρόμενοι πενίῃ;
ταῦτα μαθὼν φίλ' ἑταῖρε, δικαίως χρήματα ποιοῦ,
σώφρονα θυμὸν ἔχων ἐκτὸς ἀτασθαλίης·
αἰεὶ τῶνδ' ἐπέων μεμνημένος, ἐς δὲ τελευτὴν
αἰνήσεις, μύθῳ σώφρονι πειθόμενος.
ζεὺς μὲν τῆσδε [d] πόληος ὑπειρέχοι αἰθέρι ναίων
αἰεὶ δεξιτερὴν χεῖρ' ἐπ' ἀπημοσύνῃ.
ἄλλοι τ' ἀθάνατοι μάκαρες θεοί, αὐτὰρ Ἀπόλλων
ὀρθώσαι γλῶσσαν, καὶ νόον ἡμέτερον·
φόρμιγγ' αὖ φθέγγοιθ' ἱερὸν μέλος, ἠδὲ καὶ αὐλῷ·
ἡμεῖς δὲ σπονδὰς θεοῖσιν [e] ἀρεσσάμενοι,
πίνωμεν, χαρίεντα μετ' ἀλλήλοισι λέγοντες,
μηδὲν τὸν μήδων [f] δειδιότες πόλεμον.
ὧδ' εἶναι καὶ ἄμεινον εὔφρονα θυμὸν ἔχοντας,

νόσφι

a τίσσαι, pro τίσαι, verbi τίω. & ὀπίσσω, pro ὀπίσω.

b νοεῦντες, pro νοοῦντες.

c μακάρεσσι, pro μάκαρσι, à μάκαρ.

d πόληος, pro πόλεως. Ionicè. & ὑπειρέχοι, pro ὑπερέχοι, cum epenthesi iota.

e ἀρεσσάμενοι, pro ἀρεσάμενοι: id est, grata libantes, offerentes, verbi ἀρέομαι, quod placere, rem gratam facere significat.

f δειδιότες, pro δεδιότες, præterit. med. cum epenthesi iota, verbi δείδω.

Iupiter pater, vtinam fierent dijs grata, iniustis quidem
Iniusticiam placere, & ipsis (dijs) hoc fieret gratum,
Animo iniusta opera, mente quicunq; crudelis,
Faceret, deos nihil curans,
Ipsum postea etiam luere mala, neq; postea
Patris iniquitas liberis fiat malum.
Liberos verò iniusti patris, qui iusta considerantes
Faciunt, Saturnida, tuam iram metuentes,
A principio iusta inter ciues amantes,
Non aliquam transgreßionem persoluere parentum.
Hæc vtinam sint beatis dijs placita: nunc verò peccans
Effugit, pœnam verò alius postea fert.
Et hoc, ò rex immortalium, quomodo est iustum?
Opera quicunq; vir extra existens iniusta,
Nullam præuaricationē continens, neq; iuramentū iniustū,
Sed iustus existens, non iusta patiatur?
Quis verò etiam mortalis alius, respiciens ad illum postea,
Reuereatur immortales? & quem animum habens,
Quando vir iniustus, & temerarius, neq; homines,
Neq; immortalium iram reueritus,
Iniuria afficit, opulentia saturatus: iusti verò
Affliguntur, graui consumpti paupertate?
Hæc considerans care amici, iustè opes acquire,
Modestum animum habens, extra iniquitatem:
Semper horum sermonum memor. in fine verò
Laudabis (me) *sermoni prudenti obtemperans.*
Iupiter quidem (in *) æthere habitans, (* super *) hanc ciuitatem teneat*
Semper dexteram manum, vt sit illæsa,
Aliiq; immortales beati dij: verùm Apollo
Dirigat linguam & mentem nostram.
Cithara rursus sonetis sacrum carmen, atq; etiam tibia:
Nos verò libamina dijs offerentes
Bibamus grata inter nos loquentes,
Nihil Medorum metuentes bellum.
Sic liceat & meliorem lætum animum semper habere,

Sine

νόσφι a μεριμνάων b εὐφροσύνῃσι διάγειν
τερπομένους, τῆλε δὲ κακὰς ἀπὸ κῆρας ἀμῦναι,
γῆράς τ' οὐλόμενον, καὶ θανάτοιο τέλος.
χρὴ μουσῶν θεράποντα καὶ ἄγγελον, εἴ τι περισσὸν
εἰδείη σοφίης, μὴ φθονερὸν τελέθειν·
ἀλλὰ τὰ μὲν μῶσθαι, τὰ δὲ δεικνύναι, ἄλλα δὲ c ποεῖν:
τί σφιν χρήσηται μοῦνος ἐπιστάμενος;
φοῖβε ἄναξ. αὐτὸς μὲν ἐπύργωσας πόλιν ἄκρην,
ἀλκαθόῳ πέλοπος παιδὶ χαριζόμενος.
αὐτὸς δὲ στρατὸν ὑβριστὴν μήδων ἀπέρυκε
τῆσδε d πόλευς, ἵνα σοι λαοὶ ἐν εὐφροσύνῃ
ἦρος ἐπερχομένου κλειτὰς πέμπωσ' ἑκατόμβας,
τερπόμενοι κιθάρῃ, καὶ ἐρατῇ θαλίῃ,
e παιάνων τε χοροῖς, ἰαχῇσί τε σὸν περὶ βωμόν.
ἦ γὰρ ἔγωγε δέδοικ' ἀφραδίην ἐσορῶν,
καὶ στάσιν ἑλλήνων f λαοφθόρον. ἀλλὰ σὺ φοῖβε
ἵλαος ἡμετέρην τήνδε φύλασσε πόλιν.
ἦλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ εἰς σικελήν ποτε γαῖαν,
ἦλθον δ' εὐβοίης ἀμπελόεν πεδίον,
σπάρτην τ' g εὐρώτα h δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστυ,
καί μ' i ἐφίλευν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον.
ἀλλ' οὔτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἦλθεν ἐκείνων·
οὕτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.
μή ποτέ μοι μελέδημα νεώτερον ἄλλο k φανείη
ἀντ' ἀρετῆς σοφίης. ἀλλὰ τόδ' αἰὲν ἔχων,
τέρποιμι φόρμιγγι, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ ἀοιδῇ,
καὶ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἐσθλὸν ἔχοιμι νόον.
μή τε τινὰ ξεῖνον l δηλεύμενος ἔργμασι λυγροῖς,
μή τε τιν' ἐνδήμων· ἀλλὰ δίκαιος ἐών,
τὴν σαυτοῦ φρένα τέρπε. δυσηλεγέων δὲ πολιτῶν
ἄλλος τίς σε κακῶς, ἄλλος ἄμεινον ἐρεῖ.
τοὺς ἀγαθοὺς ἄλλος μάλα μέμφεται, ἄλλος ἐπαινεῖ·
τῶν δὲ κακῶν μνήμη γίγνεται οὐδεμία.
ἀνθρώπων δ' ἄψεκτος ἐπὶ χθονὶ γίγνεται οὐδείς,
ἀλλ' ὡς λῷον; ὃ μὴ m πλεόνεσσι μέλει.

οὐδεὶς

a μεριμνάων, pro μεριμνῶν, Aeolicè.

b εὐφροσύνῃσι, pro εὐφροσύναις. ad verbū, in hilaritatibus.

c ποεῖν, pro ποιεῖν.

d πόλευς, pro πόλιος, Doricè.

e παιάνων, id est, carminū quibus te celebramus. Apollinem namque Pæana vocabant, ἀπὸ τοῦ παύειν τὰς ἀνίας, à sedando curas & molestias, de quo pluribus Lilius in Apollinis historia. vide etiā prouerbium, ἰὼ παιάν.

f λαοφθόρον, à λαὸς καὶ φθείρω.

g εὐρώτα, pro εὐρώτου Doricè: sic enim Dores hos casus faciunt.

h δονακοτρόφου, à δόναξ τοῦ δόνακος, ῥάδιον ἀπὸ τῶν ἀνέμων, καὶ τρέφω.

i ἐφίλευν, pro ἐφίλουν.

k φανείη, aorist. β. pass. opt. verbi φαίνομαι.

l δηλεύμενος, pro δηλούμενος. m πλεόνεσσι, pro πλείοσι, à πλείων.

Sine curis hilariter viuere,
Oblectantes (nos *) : procul verò mala fata depellere,*
Seniumq́ perniciosum, & mortis formidinem.
Oportet Musarum famulum & nuncium, si quid eximium "
Nouerit sapientiæ, non timidum existere : "
Sed alia quidem inquirere, alia verò ostendere, alia etiã componere : "
Quomodo (enim *) ipsis vtetur solus (* ea *) sciens.* "
Apollo rex ipse quidem turribus instruxisti acropolin
Alcatheo Pelopis filio gratificatus.
Ipse quoq́ exercitum iniustum Medorum abige
(Ab *) hac vrbe, vt tibi populi in lætitia*
Vere adueniente inclytas offerant hecatombas,
Oblectantes (se *) cithara, & amabili conuiuio,*
Pæanumq́ choris, hymnisq́ tuam circa aram.
Etenim ego quidem metuo periculum intuens,
Seditionem etiam exitiosam Græcorum. Verùm tu Apollo
Propitius nostram hanc custodi vrbem.
Veni namq́ ego etiam in Siculam olim terram,
Veni etiam Eubææ (ad *) vitiferum solum,*
Spartamq́ Eurotæ arundiniferi inclytam vrbem,
Et me accipiebant liberaliter omnes aduenientem.
Verùm non mihi aliqua voluptas horum venit in animum,
Sic nihil sanè erat aliud dulcius patria.
Ne mihi vnquam cura recentior alia ostendatur "
Pro amabili sapientia, sed eam semper habens
Oblecter cithara, & saltatione, & cantu,
Et cum bonis bonam mentem habeam.
Neq́ hospitem aliquem lædens tristibus operibus, "
Neq́ quenquam popularium. verùm iustus existens "
Tuam mentem delecta : maledicorum verò ciuium "
Alius quispiam tibi malè, alius verò melius dicet. "
Bonos alius vtiq́ culpat, alius (vero *) laudat,* "
Malorum verò mentio fit nulla. "
Hominum irreprehensibilis in terra est nullus. "
Verùm cui melius (est *)? cuius (* res *) nõ plurib. curæ sunt.* "

οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' [a] ἔσσεται, οὔτε πέφυκεν,
 ὅστις πᾶσιν ἁδὼν [b] δύσσεται [c] εἰς ἀΐδου.
οὐδὲ γὰρ, ὃς θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει
 Ζεὺς κρονίδης, θνητοῖς πᾶσιν ἁδεῖν δύναται.
τόρνου, καὶ στάθμης, καὶ γνώμονος ἄνδρα θεωρὸν,
 εὐθύτερον χρή μιν κύρνε [d] φυλασσέμεναι,
ᾧ τινί κεν πυθῶνι θεὸς χρήσας ἱερεία,
 ὀμφὴν [e] σημήνῃ πίονος ἐξ [f] ἀδύτου.
οὔτε τι γὰρ προσθεὶς, οὐδέν κέ τι φάρμακον εὕροις.
 οὔτ' ἀφελὼν πρὸς θεῶν ἀμπλακίην προφύγοις.
χρῆμ' ἔπαθον θανάτου μὲν [g] ἀεικέος οὔτι κάκιον,
 τῶν δ' ἄλλων πάντων κύρν' ἀνιηρότατον.
οἵ με φίλοι προὔδωκαν, ἐγὼ δ' ἐχθροῖσι πελασθεὶς
 εἰδήσω καὶ τῶν, ὅντιν' ἔχουσι, νόον.
βοῦς μοι ἐπὶ γλώσσης κρατερῷ ποδὶ [h] λὰξ ἐπιβαίνων
 ἴσχει κωτύλλειν, καίπερ ἐπιστάμενον.
κύρν' ἔμπης δ' ὅ,τι μοῖρα παθεῖν, οὐκ ἔσθ' [i] ὑπαλύξαι.
 [k] ὅττι δὲ μοῖρα παθεῖν, οὔτι [l] δέδοικα παθεῖν.
ἐς πολὺ ἄρρηκτον κακὸν ἥκομεν, ἔνθα μάλιστα
 κύρνε συνὼ ἀμφοτέρους μοῖρα λάβοι θανάτου.
οἳ δ' ἀπογηράσκοντας ἀτιμάζουσι τοκῆας,
 τούτων τοι χώρη κύρν' ὀλίγη πέλεται.
μήτε τιν' αὖξε τύραννον ἐπ' ἐλπίσι κέρδιος εἶναι.
 μήτε κτεῖνε, θεῶν ὅρκια συνθέμενος.
πῶς ἡμῖν [m] τέτληκεν ὑπ' αὐλητῆρος ἀείδειν
 θυμὸς; γῆς δ' [n] οὖρος φαίνεται ἐξ ἀγορῆς,
ἥ τε τρέφει καρποῖσιν ἐν εἰλαπίναις φορέοντας,
 ξανθῇσί τε κόμαις πορφυρέους στεφάνους.
ἀλλ' ἄγε δὴ σκύθα, κεῖρε κόμην; ἀπόπαυε δὲ κῶμον,
 πένθει δ' εὐώδη χῶρον ἀπολλύμενον.
πίστει χρήματ' [o] ὄλεσσα, ἀπιστίῃ δ' ἐσάωσα.
 γνώμη δ' ἀργαλέη γίνεται ἀμφοτέρων.

πάντα

a ἔσσεται, pro ἔσεται, cũ epenthesi σ.

b δύσσεται, pro δύσεται, à δύομαι.

c εἰς ἀΐδου, in Plutonis, scilicet domum, seu ædes, omisso obliquo: quod & Latini imitati sunt, quem admodũ apud Terentiũ sunt exempla.

d φυλασσέμεναι, pro φυλάσσειν.

e σημήνῃ, præterit. med. coniunct. verbi σημαίνομαι.

f ἄδυτον, sacrarium, locus in templis arcanus, quem non temerè, non sine periculo adire cuiuis licebat: ab α, καὶ δύω.

g ἀεικέος, facto nomine à μὴ εἴκειν, quòd nemini cedat, nemini parcat. vnde & νίκην victoriam, sunt qui factam autument, quòd contra grauia arduaq; tendat in morem palmæ.

h λὰξ adverbium, sæpe apud Homerũ, significans calce, cum calcibus. i ὑπαλύξαι, verbi ὑπαλύσσω. k ὅττι, pro ὅτι, cum epenthesi τ. l δέδοικα, præteritum verbi δείδω. m τέτληκεν, verbi τλάω. n οὖρος, pro ὄρος, cum epenthesi υ. o ὄλεσσα, pro ὤλεσα, ablato augmento, & geminato σ, propter versum.

Nullus hominum neq; erit, neq; natus fuit, "
Qui omnibus placens descendit in Plutonis (domum). "
Neq; enim qui mortalibus & immortalibus imperat "
Iupiter Saturnides, mortalibus omnibus placere potest. "
Torno & libra & gnomone virum oracula sciscitantem,
Rectius oportet ipsum Cyrne obseruare.
Cuicunq; (in) *Pythone Deus vaticinatus* (per) *sacerdotissam,*
Oraculum reddiderit ex pingui adyto.
Neq; enim quid addens vllum remedium inueneris, "
Neq; auferens, à dijs (impendens) *malum effugeris.* "
Quiddam passus sum morte ineuitabili non deterius,
Aliorum verò omnium Cyrne grauissimum:
Amici me prodiderunt. Ego verò hostibus iunctus
Experiar & hos, quemcunq; habeant animum.
Bos mihi in lingua valido pede calce incedens,
Cohibet loqui, quamuis scientem.
Tamen, Cyrne, quod fatatum (est) *pati, non licet subterfugere:* "
Quod verò fatale (est) *pati, non metuo pati.*
In valde ineuitabile malum venimus, quando maximè
Cyrne vtrosq; comprehendat tempus mortis.
Qui verò senescentes non honorant parentes, "
Horum equidem locus Cyrne exiguus est. "
Neq; aliquem iuua tyrannum in spe (vt) *sis lucri,*
Neq; interfice, deorum fœdera paciscens.
Quomodo nobis audet ad tibicinis (sonum) *cantare*
Animus? terræ verò (nostræ) *limes conspicitur ex foro,*
Qui nutrit fructibus, in conuiuijs ferentes
(In) *flauis comis purpureas coronas.*
Verum age Scytha, rade comam, finias verò luxum:
Luge verò odoratum locum pereuntem.
Fidendo opes perdidi, diffidendo verò seruaui, "
Discretio verò difficilis est vtrorumq;. "

πάντα τάδ' ἐν [a] κοράκεσσι καὶ ἐν φθορᾷ, οὐδέ τις ἡμῖν
  αἴτιος ἀθανάτων, κύρνε, θεῶν μακάρων·
ἀλλ' ἀνδρῶν τε βίη καὶ κέρδεα πολλὰ καὶ ὕβρις,
  πολλῶν ἐξ ἀγαθῶν εἰς κακότητ' ἔβαλον.
δισσαί τοι πόσιος κῆρες δειλοῖσι βροτοῖσι,
  δίψα τε λυσιμελὴς καὶ μέθυσις χαλεπή.
τούτων δ' ἂν τὸ μέσον στρωφήσομαι, οὐδέ με πείσεις
  οὔτε τι μὴ πίνειν, οὔτε λίην μεθύειν.
οἶνος ἐμοὶ τὰ μὲν ἄλλα χαρίζεται, ἓν δ' ἀχάριστος,
  εὖτ' ἂν θωρήξας μ' ἄνδρα πρὸς ἐχθρὸν ἄγει.
ἀλλ' ὁπόταν καθύπερθεν, ἐὼν ὑπένερθε, γένηται,
  τουτάκις οἴκαδ' [b] ἴμεν παυσάμενον πόσιος.
εὖ μὲν κείμενον ἄνδρα, κακῶς [c] θέμεν, εὐμαρές ἐστι·
  εὖ δὲ θέμεν τὸ κακῶς κείμενον ἀργαλέον.
λὰξ [d] ἐπίβα δήμῳ κενεόφρονι, τύπτε δὲ κέντρῳ
  ὀξέι, καὶ ζεύγλην δύσλοφον ἀμφιτίθει.
οὐ γὰρ ἔθ' εὑρήσεις δῆμον φιλοδέσποτον ὧδε
  ἀνθρώπων ὁπόσους ἠέλιος καθορᾷ.
ζεὺς ἄνδρ' ἐξολέσειεν ὀλύμπιος, ὃς τὸν ἑταῖρον
  μαλθακὰ κωτίλλων ἐξαπατᾶν ἐθέλει.
[e] ἤδεα μὲν καὶ πρόσθεν ἀτὰρ πολὺ [f] λώονα δὴ νῦν,
  οὕνεκα τοῖς [g] δειλοῖς οὐδεμί' ἐστὶ χάρις.
πολλάκις ἡ πόλις ἥδε δι' ἡγεμόνων κακότητα,
  ὥσπερ κεκλιμένη ναῦς παρὰ γῆν [h] ἔδραμε.
τῶν δὲ φίλων εἰ μέν τις ὁρᾷ μέ τι δεινὸν ἔχοντα,
  αὐχέν' ἀποστρέψας οὐδ' ἐσορᾶν ἐθέλει.
ἢν δέ τί μοι ποθὲν ἐσθλὸν, [i] ἃ πολλάκι γίνεται ἀνδρὶ,
  πολλοὺς ἀσπασμοὺς καὶ φιλότητας ἔχω.
οἵ με φίλοι προδιδοῦσι, καὶ οὐκ ἐθέλουσί τι δοῦναι
  ἀνδρῶν φαινομένων, ἀλλ' ἐγὼ αὐτομάτη
ἑσπερίη τ' ἔξειμι, καὶ ὀρθρίη αὖθις ἔσειμι

ἦμος

a κοράκεσσι, pro κόραξι.

b ἴμεν, pro ἰέναι, verbi εἶμι, τὸ πορεύομαι.

c θέμεν, pro θεῖναι, verbi τίθημι, aorist. β.

d ἐπίβα, pro ἐπίβαθι, per aphæresin syllabæ θι.

e ᾔδεα, pro ᾔδειν, resolutione Ionica, plusquamperfect. med. quemadmodum ἐτετύφεα pro ἐτετύφειν, & ξίρξεα pro ξίρξειν sæpe apud Herodotũ.

f λώονα, pro λωΐονα, expuncto iota ꝑpter versum.

g δειλὸς pauperem etiã significat, & miserum: quare poterit etiam indicari hisce, pauperes non curari, nec gratum esse quicquam quod ab ipsis proficiscatur.

h ἔδραμε, aorist. β. verbi δρέμω.

i ἃ, articuli sæpe aduerbialiter vsurpantur.

Omnia hæc (nostra bona *) inter cornos (* sunt *) & in corruptione : neq; quis nobis*
Autor Cyrne immortalium deorum beatorum, "
Sed hominum violentia, & lucra multa, & iniusticia, "
Multis ex bonis in calamitatem nos coniecerunt. "
Duo potionis extrema sunt miseris mortalibus, "
Sitis membrisolua, & ebrietas grauis : "
Per horum medium versabor, neq; me persuadebis
Neq; nihil bibere, neq; valde inebriari (me *)*
Vinum mihi quidem reliqua grata facit. (in *) vno verò ingratum est,* *(concitat.*
Quando inebrians me, contra virum inimicum (me *)*
Verùm quando superius existens (ego *) inferiusq; fuerit (* vinum *)* "
Tunc domum ire (conuenit *) finientes potum.* "
Benè quidem positum virum malè ponere facile est : "
Benè verò ponere malè positum, difficile (est *)* "
Calce incede (in *) populo stulto, percute verò aculeo*
Acuto, & iugum molestum circumpone :
Non enim amplius inuenies populum sic amantem dominorum
Hominum quoscunq; sol aspicit.
Iupiter cœlestis virum (illum *) disperdat, qui socium*
Molliter garriens decipere cupit.
Cognoueram quidem etiam antea, verum longè melius nunc "
Quòd improbis nulla adest fides. *(sanè,*
Sæpè ciuitas hæc per gubernatorem ignauum,
Quemadmodum deuians nauis, ad terram impegit.
Amicorum verò siquidem quis videt me aliquid malum habentem,
Faciem auertens, neq; aspicere vult. *(minibus,*
Si verò mihi alicunde bonum (venerit *), vt sæpè euenit ho-*
Multas salutes & amicitias habeo.
Amici me deserunt, & non volunt aliquid date
Virorum clarorum : verùm ego spontè
Vesperi exeo, & manè iterum ingredior :

ἦμος ἀλεκτρυόνων φθόγγος ἐγειρομένων.
πολλοῖς ἀχρήστοισι θεὸς διδοῖ ἀνδράσιν ὄλβον
ἐσθλὸν, ὃς οὔθ' αὐτῷ βέλτερος οὐδὲν ἐὼν,
οὔτε φίλοις, ἀρετῆς δὲ μέγα κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
αἰχμητὴς γὰρ ἀνὴρ γῆν τε καὶ ἄστυ [a] σάοι.
ἔν μοι ἔπειτα πέσοι μέγας οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε
χάλκεος, ἀνθρώπων δεῖμα παλαιγενέων.
εἰ μὴ ἐγὼ τοῖσιν μὲν [b] ἐπαρκέσω, οἵ με [c] φιλεῦσι,
τοῖς δ' ἐχθροῖς ἀνίη καὶ μέγα πῆμ' ἔσομαι.
οἶνε [d] τὰ μέν σ' αἰνῶ, τὰ δὲ μέμφομαι. οὐδέ σε πάμπαν
οὔτε ποτ' ἐχθαίρειν, οὔτε φιλεῖν δύναμαι.
ἐσθλὸς καὶ κακός [e] ἐσσι, τίς αὖ σέ γε μωμήσαιτο;
τίς δ' αὖ ἐπαινήσῃ μέτρον ἔχων σοφίης;
πῖν' οἶνον, τὸν ἐμῆς κορυφῆς ἄπο Τηϋγέτοιο
ἄμπελοι ἤνεγκαν, τὰς ἐφύτευσ' ὁ γέρων
[f] οὔρεος ἐν [g] βύσσῃσι θεοῖσι φίλος Θεότιμος,
ἐκ [h] πλατανιστοῦντος ψυχρὸν ὕδωρ ἐπάγων.
τοῦ πίνων ἀπὸ μὲν χαλεπὰς σκεδάσεις μελεδῶνας,
θωρηχθεὶς δ' [i] ἔσεαι [k] πολλὸν ἐλαφρότερος.
εἰρήνη καὶ πλοῦτος ἔχοι πόλιν, ὄφρα μετ' ἄλλων
κωμάζοιμι, κακοῦ δ' οὐκ ἔραμαι πολέμου.
μηδὲ λίην κήρυκος ἀν' οὖς ἔχε μακρὰ βοῶντος·
οὐ γὰρ πατρῴας γῆς πέρι μαρνάμεθα.
ἀλλ' αἰσχρὸν παρεόντα καὶ ὠκυπόδων ἐπιβάντα
ἵππων, μὴ πόλεμον δακρυόεντ' ἐσιδεῖν.
οἴμοι ἀναλκίης, ἀπὸ μὲν Κήρινθος ὄλωλε,
Ληλάντου δ' ἀγαθὸν κείρεται οἰνόπεδον·
οἱ δ' ἀγαθοὶ φεύγουσι, πόλιν δὲ κακοὶ διέπουσιν.
ὡς Κυψελλιζῶν Ζεὺς [l] ὀλέσειε γένος.
γνώμης δ' οὐδὲν ἄμεινον ἀνὴρ ἔχει, ἐν γε ἑαυτῷ,
οὐδ' ἀγνωμοσύνης Κύρν' ἀνιηρότερον.
Κύρνε μὴ ἀνδράσι πάντα καταθνητοῖς χαλεπαίνειν,
γινώσκων ὡς νῦν εἰσιν ἕκαστος ἔχει

αὐτὸς

a σάοι, optat. verbi σάω.

b ἐπαρκέσω, profuero.

c φιλεῦσι, pro φιλοῦσι.

d τὰ μέν, τὰ δὲ, articuli in distributionib. locum habent, & diuisionibus, & aduerbialiter ponuntur.

e ἐσσι, pro εἶς, verbi εἰμί.

f οὔρεος, pro ὄρεος, cum epenthesi υ.

g βύσσῃσι, pro βύσσαις Atticè.

h πλατανιστοῦντος, cōprehensiuū est, vt Grāmatici vocant, quemadmodū & πλατανών: vtroque locum significante platanis consitum.

i ἔσεαι, pro ἔσῃ, Ionicè.

k πολλὸν, pro πολλῷ. l ὀλέσειε, aorist. a. Aeolic. optat.

Quando gallorum cantus excitatorum (auditur).

Multis inutilibus viris Deus dat opulentiam "
Bonam, quæ mala neq; ipsi utilis est, (bit. "
Neq; amicis: virtutis verò magna gloria non unquam peri- "
Bellator enim vir terramq; & urbem seruauerit. "
In me deinde cadat magnum cælum, & latum desuper
Aeneum, hominum metus antiquigenarum:
Si ego non his quidem suppeditauero qui me amant,
Hostibus verò dolor & magnum malum ero.
Vinum partim quidem te laudo, partim verò culpo: neque te prorsus "
Neq; unquam odisse, neq; amare possum, "
Bonum & malum es. quis quidem te culpauerit, "
Quis verò laudauerit, partem habens sapientiæ? "
Bibe vinum, quod meæ vineæ ex Taygeto
Vites tulerunt, quas plantauit senex
Montis in summitatibus, dijs carus Theotimus,
Ex plataneto frigidam aquam adducens.
Illud bibens, abiges graues curas:
Ebrius verò eris multo hilarior. "
Pax & opulentia teneant urbem, ut cum alijs "
Conuiuer: malum verò non amo bellum. (tibus:
Neq; verò valde præconib. aurem adhibeto, valde claman-
Non enim pro patria terra pugnamus.
Ceterum turpe (est) *præsentem* (in acie) *& velocipedes inscendentem*
Equos, non bellum lacrymosum aspicere.
O ignauiam, perijt quidem Cerinthus,
Lelanti verò bonum vinetum vastatur,
Boni verò fugiunt, urbem verò mali gubernant:
Vtinam tyrannicum Iupiter perdat genus. "
Prudentia verò nihil melius vir habet in seipso quidem, "
Neq; imprudentia Cyrne nocentius. "
Cyrne, ne viris mortalibus in omnibus succenseas, "
Cognoscens quòd mentem habes (eandem) *qualem vnusquisq;* "

Ipse

αὐτὸς ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἔργματα· τῷ τε δικαίῳ,
  τῷ δ' ἀδίκῳ, μέγα κεν πῆμα βροτοῖσιν ἐπῆν.
ἔστι τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δ' ἄμεινον γ' ἔργον ἑκάστου,
  οὐδεὶς δ' ἀνθρώπων αὐτὸς ἅπαντα σοφός.
ὅστις ἀνάλωσιν τηρεῖ κατὰ χρήματα θηρῶν,
  κυδίστην ἀρετὴν τοῖς συνιεῖσιν ἔχει.
εἰ μὲν γὰρ κατιδεῖν βιότου τέλος ἦν ὁπόσον τις
  ἤμελλ' [a] ἐκτελέσας εἰς ἀΐδαο περᾶν,
εἰκὸς ἂν ἦν, ὃς μὲν [b] πλέω χρόνον αἶσαν ἔμιμνε,
  φείδεσθαι μᾶλλον τοῦτον ὃν εἶχε βίον.
νῦν δ' οὐκ ἔστιν, ὃ δὴ καὶ ἐμοὶ μέγα πένθος [c] ὄρωρε.
  καὶ δάκνομαι ψυχὴν, καὶ δίχα θυμὸν ἔχω.
ἐν τριόδῳ δ' ἕστηκα, δύ' εἰσὶ τὸ πρόσθεν ὁδοί μοι,
  φροντίζω τούτων ἥν τιν' ἴω προτέρην.
ἢ μηδὲν δαπανῶν τρύχω βίον ἐν κακότητι,
  ἢ ζώω τερπνῶς ἔργα τελῶν ὀλίγα.
εἶδον μὲν γὰρ ἔγωγ' ὃς ἐφείδετο, [d] κοὔποτε γαστρὶ
  σῖτον ἐλευθέριον πλούσιος ὢν ἐδίδου.
ἀλλὰ πρὶν ἐκτελέσαι, κατέβη δόμον ἄϊδος εἴσω,
  χρήματα δ' ἀνθρώπων οὑ [e] 'πιτυχὼν ἔλαβεν.
ὥστ' ἐς ἄκαιρα πονεῖν, καὶ μὴ [f] δόμεν ᾧ κ' ἐθέλοι τις.
  εἶδον δ' ἄλλον ὃς ἣν γαστρὶ χαριζόμενος,
χρήματα μὲν διέτριψεν, ἔφη δ' ὑπάγω φρένα τέρψας.
  πτωχεύει δὲ φίλους πάντας ὅπου τιν' ἴδῃ.
οὕτω δημόκλεις, κατὰ χρήματ' ἄριστον ἁπάντων
  τὴν δαπάνην θέσθαι, καὶ μελέτην [g] ἐχέμεν.
οὔτε γὰρ ἂν [h] προκαμὼν, ἄλλῳ καμάτου μεταδοίης·
  οὔτ' ἂν πτωχεύων δουλοσύνην τελέοις.
οὐδ' εἰ γῆρας ἵκοιτο τὰ χρήματα πάντ' [i] ἀποδραίη,

ἐν δὲ

a ἐκτελέσας, viuens, seu viuendo absoluens. b πλέω, pro πλέονα, Atticè. c ὄρωρε, pro ὦρε, Atticè, verbi ὄρω. d κοὔποτε, pro καὶ οὔποτε. e οὑ 'πιτυχὼν, pro ὁ ἐπιτυχών. f δόμεν, pro δοῦναι. g ἐχέμεν, pro ἔχειν. h προκαμὼν, aorist. β. verbi κάμνω. i ἀποδραίη, aorist. β. optat. verbi ἀποδιδράσκω.

Ipse (quoq;) *in pectoribus & opera* (eadem),*iusto verò* "
Et iniusto (inter) *mortales magnum malum adest.* "
Est alterum quidem peius, alterum verò melius opus vniuscuiusq;:
Nemo verò hominum ipse (per) *omnia sapiens est.* "
Quicunq; expensas seruat, iuxta facultates expendens "
Gloriosissimam virtutem intelligentibus habet. "
Siquidem prospicere vitæ finem liceret,quantum(tempus) *quis*
Perficiens, futurus esset in Plutonis (domum) *transire,*
Conueniens esset, qui quidē longius tempus fatū expectaret,
Parcere magis istum victui, quem haberet.
Nunc verò non licet, quod etiam mihi magnū luctū mouet,
Et tristor animo & diuisim animum habeo.
In triuio verò sto, duæ sunt verò antè (me) *viæ mihi,*
Cogito harum quámnam eam priorem.
An nihil insumens perdam vitam in labore,
An viuam suauiter, labores faciens paucos.
Vidi equidem ego (eum) *qui parcè viuebat, & non vnquam ventri*
Cibum liberaliter diues existens dabat.
Verùm priusquam perficeret (quod volebat),*descendit in domum Plutonis,*
Opes verò (eius) *hominum ignauus quispiam accepit,* "
Vt inutiliter laboraret, & non daret quemadmodum vellet quis.
Vidi verò alium, qui erat ventri gratificans,
Opes verò perdidit: dixit namq;,discedo (hinc) *mentem oblectans:* (*viderit.*
Mèdicat verò(nunc)*amicos*(apud)*omnes, vbi aliquē*
Sic Democles, iuxta facultates optimum (est) *omnium*
Sūptus instituere,& curā habere(partorum bonorū)
Neq; enim prius laborans, alij molestiam præbueris (mendicando)
Neq; mendicans seruitutem incurras.
Neq; si senectus venerit, opes omnes aufugerint. "

ἐν δὲ τοιῷδε χρόνῳ χρήματ' ἄριστον ἔχειν.
εἰ μὲν γὰρ πλουτεῖς, πολλοὶ φίλοι· ἢν δὲ [a] πένηαι,
παῦροι, [b] κοὐκέθ' ὁμῶς αὐτὸς ἀνὴρ ἀγαθός.
φείδεσθαι μὲν ἄμεινον, ἐπεὶ οὐδὲ θανόντ' ἀποκλαίει
οὐδεὶς, ἢν μὴ ὁρᾷ χρήματα λειπόμενα.
παύροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ:
ὄλβιος, ὃς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν.
πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμῶς ἴσοι, οἵ τε κατ' αὐτὸν
εἴκουσι χώρης, οἵ τε παλαιότεροι.
οὐ δύναμαι φωνῇ λιγύρ' [c] ἀδέμεν, ὥσπερ ἀηδών.
καὶ γὰρ τὴν προτέραν νύκτ' ἐπὶ κῶμον ἔβην.
οὐδὲ τὸν αὐλητὴν προφασίζομαι, ἀλλά μ' ἑταῖρος
ἐκλείπει σοφίης οὐκ ἐπιδευόμενος.
ἐγγύθεν αὐλητῆρος ἀείσομαι ὧδε καταστὰς
δεξιὸς, ἀθανάτοις θεοῖσιν ἐπευχόμενος.
εἶμι παρὰ στάθμην ὀρθὴν ὁδὸν, οὐδὲ τέρωσε
κλινόμενος, χρὴ γάρ μ' ἄρτια πάντα νοεῖν.
πατρίδα κοσμήσω λιπαρὴν πόλιν, οὔτ' ἐπὶ δήμῳ
τρέψας, οὔτ' ἀδίκοις ἀνδράσι πειθόμενος.
νεβρὸν ὑπ' ἐξ ἐλάφοιο λέων ὡς [d] ἀλκὶ [e] πεποιθὼς.
[f] ποσσὶ καταμάρψας. αἵματος οὐκ ἔπιον.
τειχέων θ' ὑψηλῶν ἐπιβὰς πόλιν οὐκ ἀλάπαξα.
ζευξάμενος θ' ἵππους ἅρματος οὐκ ἐπέβην.
[g] πρήξας δ' οὐκ ἔπρηξα. καὶ οὐκ ἐτέλεσσα τελέσσας.
[h] δρήσας δ' οὐκ ἔδρησ', ἀνύσας δ' οὐκ ἀνύσας.
δειλοὺς δ' εὖ ἕρδοντι δύω κακά· τῶν τε γὰρ αὐτοῦ
χηρώσει πολλῶν, καὶ χάρις οὐδεμία.
εἴ τι παθὼν ἀπ' [i] ἐμεῦ ἀγαθὸν μέγα, μὴ χάριν εἴδας.
χρήζων ἡμετέρους αὖθις ἵκοιο δόμους.
ἔστε μὲν αὐτὸς ἔπινον ἀπὸ κρήνης μελανύδρου,
ἡδύ τι μοι ἐδόκει καὶ καλὸν [k] εἶμεν ὕδωρ.
νῦν δ' ἤδη [l] τεθόλωται, ὕδωρ δ' ἀναμίσγεται [m] ὕδει.
ἄλλης δὲ κρήνης πίομαι ἢ ποταμοῦ.

μή ποτ'

a πένηαι, pro πένῃ, Ionicè.

b κοὐκέθ', pro καὶ οὐκ ἔτι.

c ἀδέμεν, pro ᾄδειν. & λιγύρα, adiectiuo plurali aduerbialiter posito.

d ἀλκὶ, per metaplasmũ, pro ἀλκῇ.

e πεποιθὼς, præteritũ med. particip. verbi πείθομαι.

f ποσσὶ, pro ποσὶ, geminato σ, a ποῦς.

g πρήξας, faciens seu admittens turpe quiddã. pro πράξας, Ionicè.

h δρήσας, pro δράσας, Ionicè, verbi δράω, quod characteristicam breuem immutatam retinet, vt τελέω τελέσας. i ἐμεῦ, pro ἐμοῦ. k εἶμεν, pro εἶναι. l τεθόλωται, præterit. pass. verbi θολόομαι. m ὕδει, ὕδος Aeolicè, pro ὕδωρ, posito, quod hoc loco cœnum, lutum turbulentum, humidũ & aquosum significat, quemadmodum apud Hesiodum etiã vsurpatur.

In tali enim genere (ætatis *) opes optimũ (* eſt *) habere.* "
Siquidem enim diues es, multi amici (aſſunt *): ſi verò pauper fueris,* "
Pauci, & non amplius ſimiliter idem bonus vir (eſt *).* "
Parcere quidẽ melius (eſt *) quoniam neq; mortuũ deplorat* "
Quiſquam, ſi non videt opes relictas. "
Paucos hominum virtus & forma comitatur: "
Beatus eſt, qui hæc vtraq; ſortitus eſt. "
Omnes quidem (ipſum *) colunt æquales, & coætanei*
Cedunt loco, ipſiq; ſeniores. †

† Hoc etiam loco interpres monet interponendum id diſtichon, quod ſub Tyrtæi etiã poëtæ Athenienſis nomine ei tatum ab autoribus reperitur, cum præcedentib. quatuor verſibus, vt cohærens ipſis coniungendum. Eſt autem id tale: γηράσκων δ' ἀςοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει. Monet vero, quòd formoſi ſimul, & virtute præditi, etiã ſenes iam habeantur ab omnibus in precio, cum aliàs ætas illa ſoleat eſſe deſpicatui omnibus.

Non poſſum voce ſuauiter canere vt luſciniæ:
Namq; priori nocte ad conuiuium abij.
Neq; tibicinem accuſo (abſentem *) verùm me ſodalis*
Deſerit, ſapientiæ non indigus.
Propè tibicinem cantabo hic ſtans
Dexter, immortalibus dijs ſupplicans.
Vado ad libram veram viam, ad neutram partem
Inclinans (me *), oportet enim me integra omnia conſiderare.*
Patriam ornabo ſplendidam vrbem, neq; ad populum
Conuerſus, neq; iniuſtis viris obtemperans.
Hinnulum ſub ceruo, vt leo robore confiſus
Pedibus comprehendens, non bibi ſanguinem,
Muros verò altos aſcendens, vrbem non populatus ſum:
Iungens verò equos, currum non conſcendi.
Faciens verò non feci, & non perfeci perficiens:
Perpetrans verò non perpetraui, perfeci non perficiens.
Improbis benè facienti duo mala (eueniunt *): ſuis enim (* rebus *)*
Priuabit ſe multis, & gratia nulla (ſequetur *).*
Si quod accipiens à me beneficium magnum, non gratiam (noueris,
Egens (ad *) noſtras iterum venias ædes.*
Donec quidem ipſe bibi de fonte limpido,
Dulcis mihi videbatur, & pulchra eſſe aqua:
Nunc verò iam turbata eſt, aqua verò commiſcetur cœno:
Alium verò fontem bibam, aut fluuium.

μή ποτ' [a] ἐπαινέσσῃς, πρὶν ἂν [b] εἰδῇς ἄνδρα σαφηνέως,
ὀργὴν καὶ ῥυθμὸν καὶ τρόπον ὅστις ἂν ᾖ.
πολλοί τοι [c] κίβδηλον ἐπίκλοπον ἦθος ἔχοντες,
κρύπτουσ' ἐνθέμενοι θυμὸν ἐφημέριον.
τούτων δ' ἐκφαίνει πάντων χρόνος ἦθος ἑκάστου,
καὶ γὰρ ἐγὼ γνώμης πολλὸν ἄρ' ἐκτὸς ἔβην,
[d] ἔφθην δ' αἰνήσας πρὶν σοῦ κατὰ πάντα [e] δαῆναι
ἤθεα, νῦν δ' ἤδη ναῦς ἅθ' ἑκὰς δίεχω.
τίς δ' ἀρετὴ πίνοντ' ἐπιοίνιον ἆθλον ἑλέσθαι;
πολλάκι τοι νικᾷ καὶ κακὸς ἄνδρ' ἀγαθόν.
οὐδεὶς ἀνθρώπων ὃν ἐπεί ποτε γαῖα καλύψει,
εἴς τ' ἔρεβος καταβῇ δώματά τε περσεφόνης,
τέρπεται οὔτε λύρης, οὔτ' αὐλητῆρος ἀκούων,
οὔτε [f] διωνύσσου δῶρ' ἐσαειράμενος.
ταῦτ' ἐσορῶν, κραδίην εὖ [g] πείσομαι, ὄφρα τ' ἐλαφρὰ
[h] γούνατα, καὶ κεφαλὴν ἀτρεμέων προφέρω.
μή μοι ἀνὴρ εἴη γλώσσῃ φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ,
χερσίν τε σπεύδοι, χρήμασί τ' [i] ἀμφότερα.
μηδὲ παρὰ κρητῆρσι λόγοισιν ἐμὴν φρένα τέρποι,
ἀλλ' ἔρδων φαίνοιτ' εἴ τι δύναιτ' ἀγαθόν.
ἡμεῖς δ' ἐν θαλίῃσι φίλον [k] καταθώμεθα θυμόν,
ὄφρ' ἔτι τερπωλῆς ἔργ' ἐρατεινὰ φέρῃ.
αἶψα γὰρ ὥστε νόημα παρέρχεται ἀγλαὸς ἥβη,
οὐθ' ἵππων ὁρμὴ γίνεται ὠκυτέρη,
αἵτε περ ἄνδρα φέρουσι [l] δορυσσόον ἐς πόνον ἀνδρῶν
λάβρως [m] πυροφόρῳ τερπόμεναι πεδίῳ.
πῖν' ὁπόταν πίνωσιν, ὅταν τοι θυμὸν [n] ἀσηθῇς,
μηδεὶς ἀνθρώπων γνῶσε βαρυνόμενον.
ἄλλοτέ τοι πάσχων [o] ἀνιήσεαι, ἄλλοτε θ' [p] ἔρδων
χαιρήσειν δύνασαι. ἄλλοτε ἄλλος ἀνήρ.
εἶθ' εἴη σ' ἀκάδημι ἐφήμερον ὕμνον ἀείδειν,

ἆθλον

a ἐπαινέσσῃς, pro ἐπαινέσῃς, σ geminato.
b εἰδῇς aorist. β. pass. coniunct.
c κίβδηλον. vide de hac voce prouer. κίβδηλος. item, Mali cōmatis.
d ἔφθην, aorist. β. verbi φθάνω.
e δαῆναι, aorist. β. pass. ab obsoleto δαίομαι.
f διωνύσσου, pro διονύσου, σ geminato: sic dicti, παρὰ τὸ διαίνειν ἡμᾶς ἡδέως, quòd nos iucundè ac suauiter irriget, vt Phurnutus existimat, seu vt alij, quasi διάλυτος quispiā existens, quòd curas soluat. Vnde & Lyæus Latinis etiam poëtis sæpe dicitur. vel quòd fuerit primus vitium serendarum monstrator in Græcia, παρὰ τὸ διδόναι τὸν οἶνον, vt Plato prodidit.
g πείσομαι, verbi πάσχομαι.
h γούνατα, pro γόνατα, cum epenthesi υ.
i ἀμφότερα, adiectiuo plurali pro aduerbio posito.
k καταθώμεθα, aorist. β. med. verbi κατατίθεμαι.
l δορυσσόον, geminato σ, propter versum, à δόρυ hasta, καὶ σόομαι ruo, moueor, inuado: id est, in bellum, vbi vibrantur, quatiuntur hastæ.
m πυροφόρῳ, triticum ferente, à πυρὸς καὶ φέρω.
n ἀσηθῇς, aorist. α. pass. subiunct. verbi ἀσάομαι.
o ἀνιήσεαι, pro ἀνιάσῃ, Ionicè, verbi ἀνιάομαι.
p ἔρδων, faciens, scilicet malè hosti, seu vlciscens.

Ne vnquam laudaueris (aliquem) *priusquam cognoris* «
virum exactè,
Ingenio, animo & natura qualis sit. «
Multi namq; adulteratum insidiosum ingenium habentes «
Occultant, induentes animum diurnum. «
Horum profert omnium tempus ingenium vniuscuiusque. «
Atqui enim ego prudentiam sæpè extra abij:
Praeoccupaui verò laudans (te) *priusquam tuos in omnibus scirem* *(cedo.*
Mores. nunc verò iam vt nauis (à scopulo) *procul re-*
Quæ verò virtus (est) *bibentem potatiuũ præmiũ cepisse?* «
Sæpè enim vincit etiam malus bonum virum. «
Nemo hominum, quem postquam tandem terra absconderit,
Inq; tenebras descenderit, domumq; Proserpinæ,
Delectatur, neq; lyram neq; tibicinem audiens,
Neq; Bacchi dona attollens.
Hæc aspiciens cordi rectè obsequar, [a] *donec leuia* (sunt)
Genua, & caput non tremens fero.
Ne mihi vir sit lingua amicus, verumetiam opere
Manibusq; iuuet, opibusq; simul.
Neq; apud [b] *pocula verbis meam mentem demulceat:*
Verùm faciendo ostendat, si quod potest beneficium (præstare).
Nos verò in conuiuijs carum deponemus animum,
Dum adhuc delectationis amabilia opera ferat.
Citò enim, vt cogitatio, transit clara iuuenta,
Neq; equorum cursus est celerior,
Qui quidem virum ferunt bellicosum in laborem virorum,
Celeriter, fructifero oblectantes (se in) *campo.*
Bibe, quando biberint: cum verò saturatus fueris,
Nemo hominum noscat quòd graueris.
Quandoque quidem patiens dolebis, quandoq; verò faciens
Gaudere potes, quandoq; alius vir (existens).
Vtinam posses Academe amabilem hymnum canere,

a Ad verbũ, Corde benè patiar: seu, bene afficiam cor, faciam ipsi grata, bona ac placentia.

b κερτῆρι, pro κρατῆρι, Ionicè, à κεραίω capio, vt quidã existimant, seu etiam à κέρας, quòd veterum pocula essent cornua, vt scribit Athenæus: seu, vt alij, à κεράννυμι, misceo, q; veteres merum non biberent, sed aqua temperatũ. Vnde & Nymphas Bacchi nutrices fuisse à poetis non temerè excogitatum est. Et Plato rectè præcepit, dum iubet insanum Bacchum altero Deo sobrio (aqua scilicet affusa) sanare, vt id scribit in Moralibus Plutarchus. Et vetus illud notum est, quod Bacchum æquore mergendum esse monet.

ἄθλοι δ' ἐν a μέσσῳ παῖς καλὸν ἄνθος ἔχων.
σοί τ' εἴη καὶ ἐμοὶ σοφίης πέρι b δηρησάντοιν,
γνοίης χ' c ὅσσον ὄνων κρέσσονες ἡμίονοι.
ἦμος δ' ἠέλιος μὲν ἐν αἰθέρι d μώνυχας ἵππους
ἄρτι παραγγέλλοι e μέσσατον ἦμαρ ἔχων,
δείπνου δὴ f λήγοιμεν ὅπου τινὰ θυμὸς ἀνώγει,
παντοίων ἀγαθῶν γαστρὶ χαριζόμενοι.
h χέρνιβα δ' αἶψα θύραζε φέροι, στεφανώματα δ' εἴσω
εὐειδὴς ῥαδιναῖς χερσὶ λάκαινα κόρη.
† ἡ δ' ἀρετὴ τόδ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον,
κάλλιστόν τε φέρειν γίνεται ἀνδρὶ σοφῷ.
ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο h πόληΐ τε, παντί τε δήμῳ,
ὅστις ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένῃ.
ξυνὸν δ' ἀνθρώποις ὑποθήσομαι, ὄφρα τις ἥβης
ἀγλαὸν ἄνθος ἔχων, καὶ φρεσὶν ἐσθλὰ νοῇ,
τῶν αὐτοῦ κτεάνων εὖ πασχέμεν· οὐ γὰρ ἀνηβᾶν
δὶς πέλεται πρὸς θεῶν, οὐδὲ λύσις θανάτου
θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἐλέγχει
οὐλόμενον, κεφαλῆς δ' ἅπτεται ἀκροτάτης.
ὡς μάκαρ εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὅστις ἄπειρος
ἄθλων, εἰς ἀΐδου δῶμα μέλαν κατέβη.
πρίν τ' ἐχθροὺς πτῆξαι καὶ ὑπερβῆναί περ ἀνάγκῃ,
ἐξετάσαι τε φίλους ὅντιν' ἔχουσι νόον.
αὐτίκα μοι κατὰ μὲν χροιὴν ῥέει ἄσπετος ἱδρὼς
πτοιοῦμαι δ' ἐσορῶν ἄνθος ὁμηλικίης.
τερπνὸν ὁμῶς καὶ καλόν, ἐπεὶ πλέον ὤφελεν εἶναι,
ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίνεται ὥσπερ ὄναρ
ἥβη τιμήεσσα· τὸ δ' οὐλόμενον καὶ ἄμορφον,
αὐτίχ' ὑπὲρ κεφαλῆς γῆρας ὑπερκρέμαται. *

a μέσσῳ, pro μέσῳ, cum epenthesi alterius σ.
b δηρησάντοιν, genitiuus dualis est participij δηρήσας.
c ὅσσον, pro ὅσον.
d μώνυχας, solidam vngulā habentes. Virgilius solidum cornu nominat in Georgicis, quòd pedē non fissum, sed integrum equi habeant. tametsi contrariū prodiderit Suetonius de Iulij Cæsaris equo, qui præter eū nullum sessorem alium ferebat. quod idem de Alexandri Bucephalo Plutarchus scriptum reliquit: ἀ μόνος καὶ ὄνυξ, solungulus.
e μέσσατον, pro μέσατον, geminato σ.
f λήγοιμεν. Interpres Græcus legit θίγοιμεν, ἀ θιγγάνω, aorist. β. optat. quod & nos sic secuti sumus.

οὔ ποτε

g χέρνιβα, ἀ χέρνιψ, significante vas, aquā, ipsamq; manuum ablutionē. facto nomine ἀ χεὶρ manus, καὶ νίζω frico. quemadmodum in versu Epicharmi dicitur, quem Prodico sophistæ Socrates in Platonis Axiocho dicit in ore semper fuisse, propterea quòd gratis neminem doceret, ἡ δὲ χεὶρ τὴν χεῖρα νίπτει, δός τι καὶ λάβοις τί. † Tetrastichon illud apud Stobæum & Lycurgum in oratione contra Leocratem desertorem patriæ, tribuitur Tyrtæo Atheniensi, sapientissimo poëtæ. h πόληϊ, pro πόλει, cum epenthesi ι.
i πασχέμεν, pro πάσχειν. * Hoc loco inter serendos esse putat interpres etiam hos Theognidis versiculos, qui sunt senectutis molestiæ & difficias reprehensio.
ὀχλερὸν ὁμῶς καὶ ἄτιμον ὅτ' ἄγνωστον τιθεῖ ἄνδρα, βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

Præmium verò in medio (positum esset) *puer pulchram coronam habens,*
Tibiq́; contingeret & mihi de sapientia certantibus:
Cognoris etiam, quantum asinis præstantiores sint muli.
Quandoquidem sol in cælo vngulatos equos
Iam denunciat mediam viam tenens,
Cænam tunc attingamus, vbi vnumquemque animus iubet,
(De) *varijs bonis ventri gratificantes.*
Aquam verò statim foras ferat, coronasq́; intus
Manibus teneris, formosa Spartana puella.
Virtus verò (bellica) *decus est inter homines optimum,* "
Pulcherrimumq́; est ad ferendum viro sapienti. "
Commune verò bonum id (est) *vrbiq́; omniq́; populo,*
Quicunq; vir progressus inter prælíantes in prima acie maneat.
Commune verò (dictum) *hominib suggeram, donec quis iuuentæ*
Splendidum florem habens, & mente verè sapit, "
(De) *suis bonis bene affici: non enim repubescere* "
Bis licet, à dijs neq; liberatio mortis (est) "
Hominibus mortalibus: malum verò senectus ostendit
Perniciosa, caput verò tangit summum.
Quàm felix, beatus & fortunatus (est) *quisquis ignarus* "
Certaminum, in Plutonis domum obscuram descenderit. "
Priusquam hostes metuat, & superare necesse (sit)
Explorareq́; amicos, quem habeant animum.
Mox mihi per corpus fluit in membris sudor,
Cohorresco verò intuens florem iuuentæ,
Delectabilem simul & pulchrum, postquam longius (spacium) *debebat esse.*
Verùm paruo tempore durat, quemadmodum somnium "
Iuuenta honoranda: perniciosum verò & deforme "
Statim supra caput senium suspenditur. "

Non

οὔποτε τοῖς ἐχθροῖσιν ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσω
  δύσλοφον, οὐδ' εἴ μοι Τμῶλος ἔπεστι κάρη.
δειλοῖς τοι κακότητι ματαιότεροι νόοι εἰσί,
  τῶν δ' ἀγαθῶν αἰεὶ [a] πρήξιες ἰθύτεραι.
[b] ῥηϊδίη τοι [c] πρῆξις ἐν ἀνθρώποις κακότητος,
  τοῦ δ' ἀγαθοῦ χαλεπὴ κύρνε πέλει παλάμη.
τολμᾶ θυμὲ κακοῖσιν, ὅμως ἄτλητα [d] πεπονθώς,
  δειλῶν τοι [e] κραδίη γίνεται ὀξυτέρη.
μηδὲ σύ γ' ἀπρήκτοισιν ἐπ' ἔργμασιν ἄλγος ἀέξων
  ἔχθει, μηδ' ἄχθου, μηδὲ φίλους ἀνία.
μηδ' ἐχθροὺς εὔφραινε. θεῶν δ' [f] εἱμαρμένα δῶρα,
  οὐκ ἂν [g] ῥηϊδίως θνητὸς ἀνὴρ προφύγοι,
οὔτ' ἂν πορφυρέης καταδὺς ἐς πυθμένα λίμνης,
  οὔθ' ὅταν αὐτὸν ἔχῃ τάρταρος ἠερόεις.
ἄνδρα τοι ἐστ' ἀγαθὸν χαλεπώτατον ἐξαπατῆσαι,
  ὡς ἐν ἐμοὶ γνώμη κύρνε πάλαι κέκριται.
ἤδεα μὲν καὶ πρόσθεν ἀτὰρ πολὺ λώϊον ἤδη,
  οὕνεκα τοῖς δειλοῖς οὐδεμί' ἐστὶ χάρις.
ἄφρονες ἄνθρωποι καὶ νήπιοι, οἵτινες οἶνον
  μὴ πίνουσ' ἄστρου καὶ κυνὸς ἀρχομένου.
δεῦρο σὺν αὐλητῆρι παρὰ κλαίοντι γελῶντες
  πίνωμεν, [h] κείνου κήδεσι τερπόμενοι.
εὕδωμεν. φυλακὴ δὲ [i] πόλευς [k] φυλάκεσσι μελήσει
  ἀστυφελῆς, ἐρατῆς, πατρίδος ἡμετέρης.
ναὶ μὰ Δί' εἴ τις τῶνδε καὶ [l] ἐγκεκαλυμμένος εὕδει,
  ἡμέτερον κῶμον δέξεται ἁρπαλέως.
νῦν μὲν πίνοντες τερπώμεθα, καλὰ λέγοντες,
  [m] ἄσσα δ' ἔπειτ' [n] ἔσται ταῦτα θεοῖσι μέλει.
σοὶ δ' αὖ οἷά τε παιδὶ φίλῳ ὑποθήσομαι αὐτὸς
  ἐσθλά. σὺ δ' ἐν θυμῷ καὶ φρεσὶ ταῦτα βάλε.
μήποτ' ἐπειγόμενος [o] πρήξῃς κακόν, ἀλλὰ [p] βαθείῃ
  σῇ φρενὶ βούλευσαι σῷ ἀγαθῷ τε νόῳ.

τῶν γὰρ

a πρήξιες, pro πράξεις, Ionicè.

b ῥηϊδίη, pro ῥᾳδία.

c πρῆξις, pro πρᾶξις.

d πεπονθώς, præterit. particip. ab inusitato πένθω.

e κραδίη, pro καρδία, per metathesin.

f εἱμαρμένα, pro μεμαρμένα Atticè, temporali augmento pro syllabico posito, verbi μείρομαι.

g ῥηϊδίως, pro ῥᾳδίως, α in η mutato, & interposito iota, propter versum.

h κείνου, pro ἐκείνου.

i πόλευς, pro πόλεως.

k φυλάκεσσι, pro φύλαξι.

l ἐγκεκαλυμμένος, verbi καλύπτομαι. m ἄσσα, pro ἅτινα. n ἔσται, pro ἔσεται. o πρήξῃς, pro πράξῃς. p βαθείῃ, pro βαθείᾳ.

Non vnquam hostibus ceruicem ponam sub iugum
. Intolerabile, neq; si mihi Tmolus sit in capite.
Improbis (in) *calamitate vaniores mentes sunt:* "
Bonorum verò semper actiones rectiores sunt. "
Facilis est actio malitiæ inter homines: "
· Boni verò, Cyrne, difficilis est effectio. "
Fortis sis Cyrne (in) *aduersis, quamuis intolerabilia passus,* "
Afflictorum sanè cor sit prudentius.
Neq; tu quidem impoßibiles propter res dolorem augens "
Odi (quenquam) *neq; indignare, neq; amicos molesta* "
(impatientia).
Neq; hostes exhilara: deorum verò fatata dona "
Non facilè mortalis vir effugerit, "
Neque etiam turbidæ descendens in fundum paludis (Acherusiæ)
. Neq; quando ipsum habeat tartarus caliginosus.
Virum quidem bonum periculosißimum est fallere,
Vt in mea mente Cyrne iam olim decretum est.
Cognoueram quidem etiam antea, verùm multo melius "
iam,
Quòd improbis nulla sit fides. "
Insipientes homines & stulti (sunt) *quicunq; vinum* "
Non bibunt astro (Orione) *& cane oriente.*
Huc cum tibicine apud plorantem ridentes
Bibamus, illius curis delectati.
Dormiamus, custodia verò vrbis custodibus curæ erit,
Fructuosæ (&) *amabilis patriæ nostræ.*
Certè per Iouem si quis horum inuolutus dormit,
Nostram cautionem accipiet libenter.
Nunc quidem bibentes oblectemur, honesta loquentes: "
Quæ verò pòst erunt, hæc dijs curæ erunt.
Tibi verò iterum tanquam filio charo, suggeram ipse
Bona: tu verò in animo & mente ea pone.
Ne vnquam properans facies malum, sed profunda "
Tua mente delibera, tuoq; animo sapiente. "

τῶν γὰρ μαργαμένων μάχεται θυμός τε, νόος τε,
 βουλὴ δ' ἐς ἀγαθὸν καὶ νόον ἐσθλὸν ἄγει.
ἀλλὰ λόγον μὲν τοῦτον ἐάσομεν· αὐτὰρ ἐμοὶ σὺ
 αὔλει, καὶ μουσῶν μνησόμεθ' ἀμφότεροι.
αὗται γὰρ τάδ' ἔδωκαν ἔχειν κεχαρισμένα δῶρα
 σοὶ καὶ ἐμοὶ τιμὴν ἀμφιπερικτύοσι.
Τιμαγόρα πολλῶν ὀργὴν ἀπάτερθεν ὁρῶντι
 γινώσκειν χαλεπὸν, καίπερ ἐόντι σοφῷ.
οἱ μὲν γὰρ κακότητα κατακρύψαντες ἔχουσι
 πλούτῳ, τοὶ δ' ἀρετὴν οὐλομένῃ πενίῃ.
ἐν δ' ἥβῃ παρὰ μὲν ξυνομήλικι κάλλιον εὕδειν,
 ἱμερτῶν ἔργων ἵμερον ἱέμενον.
ἔστι δὲ κωμάζοντα μετ' αὐλητῆρος ἀείδειν,
 τούτων οὐδέν τοι ἄλλ' ἐπιτερπνότερον
ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξί. τί μοι πλοῦτός τε καὶ αἰδώς;
 τερπωλὴ νικᾷ πάντα σὺν εὐφροσύνῃ.
ἄφρονες ἄνθρωποι καὶ νήπιοι, οἵ τε θανόντας
 κλαίουσ', οὐδ' ἥβης ἄνθος ἀπολλύμενον.
τέρπεό μοι φίλε θυμὲ, τάχ' αὖ τινες ἄλλοι ἔσονται
 ἄνδρες, ἐγὼ δὲ θανὼν γαῖα μέλαιν' ἔσομαι.
κύρνε φίλους πρὸς πάντας ἐπίστρεφε ποικίλον ἦθος,
 συμμίσγων ὀργὴν, οἷος ἕκαστος ἔφη.
νῦν μὲν τῷδ' ἐφέπου ποτὲ δ' ἀλλοῖος πέλευ ὀργὴν,
 κρεῖσσόν τοι σοφίη καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
ᵃ πρήγματος ἀπρήκτου χαλεπώτατόν ἐστι τελευτὴν
 γνῶναι, ὅπως μέλλει τοῦτο θεὸς τελέσαι.
ὀρφνὴ γὰρ ᵇ τέταται, πρὸ δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι,
 οὐ ξυνετὰ θνητοῖς ᶜ πείρατ' ἀμηχανίης.
οὐδένα τῶν ἐχθρῶν μωμήσομαι ἐσθλὸν ἐόντα,
 οὐδὲ μὲν αἰνήσω δειλὸν ἐόντα φίλον.
οὕτω χρὴ τόν γ' ἐσθλὸν ἐπιστρέψαντα νόημα
 ἔμπεδον αἰὲν ἔχειν ἐς τέλος ἀνδρὶ φίλῳ.
δῆμον δα * πολλὰ φέρειν βαρύς· οὐ γὰρ ᵈ ἐπίστῃ
 τοῦθ' ἕρδειν, ὅ, τι σοι μὴ καταθύμιον ᾖ.

a πρήγματος, pro πράγματος. & ἀπρήκτου, pro ἀπράκτου.

b τέταται, præterit. pass. verbi τείνομαι.

c πείρατα, pro πέρατα, cũ epenthesi iota.

* Quod si ibi legatur δῆμον δ' οὖν, versus integer iam erit.

d ἐπίστῃ, pro ἐπίστασαι, quod quidam a verbis in μι desinant in η, more barytonorum: vt δύνῃ, pro δύνασαι. Quemadmodum etiam contra certa barytona & circumflexa secundam personam passiuæ vocis formant vt verba in μι, in σαι, pro φάγῃ φάγεσαι, verbi φάγομαι.

κάστορ

Properantium enim pugnat impetus & mens, "
Deliberatio verò ad bonum & consilium bonum ducit. "
Caeterùm sermonem quidem huc mittemus: verùm mihi tu
Tibia cane, & Musarum recordabimur vtriq;.
Ipsa enim haec dederunt temerè grata dona "
Tibi & mihi honorem vicinis. "
O Timagora, multorum ingenium à longè aspicienti "
Cognoscere difficile, quamuis existenti sapienti. "
Alij namq; improbitatem occultantes habent, "
Opulentia: alij verò virtutem exitiosa paupertate. "
In iuuentute quidem apud coaequalem puellam pulchrius "
est dormire
Iucundorum operum desiderium satiantem. "
(Tunc quoq; *) licet conniuantem cum tibicine canere,*
Horum nihil aliud delectabilius (est *)*
Viris & mulieribus. quid mihi opulentia & virtus? "
Voluptas vincit omnia cum laetitia. "
Insipientes homines & stulti (sunt *) quiq; mortuos*
Plorant, neq; iuuentae florem pereuntem.
Delectare mihi care anime: mox alij quidam erunt
Homines, ego verò mortuus terra nigra ero.
Cyrne, ad omnes amicos accommoda varium ingenium,
Obseruans naturam, quali quisq; est.
Nunc quidem hunc insequere: quandoque verò alius sis "
ingenio. *(virtute.*
Praestantius quiddam (est *) sapientia, etiam magna* "
Negocij nondum perfecti difficilimum est finem "
Noscere, quomodo velit Deus perficere. "
Caligo enim expansa est ante id, quod futurum est fieri: "
Non sciuntur termini mortalis infortunij. "
Nullum hostium culpabo, bonum existentem: "
Neq; quidem laudabo amicum, improbum existentem. "
Sic decet bonum quidem considerantem, mentem
Firmam semper habere viro amico ad finem.
*Vulgus sis * saepè ad ferendum firmus: non enim scis*
Hoc facere, quod tibi non gratum sit.

κάστορ καὶ πολύδευκες, οἳ ἐν λακεδαίμονι δίῃ
ναίετ' ἐπ' εὐρώτᾳ καλλιρόῳ ποταμῷ,
εἴ ποτε βουλεύσαιμι φίλῳ κακὸν, αὐτὸς ἔχοιμι,
εἰ δέ τι κεῖνος ἐμοὶ, δὶς τόσον αὐτὸς ἔχοι.
ἀργαλέως μοι θυμὸς ἔχει περὶ σῆς φιλότητος,
οὔτε γὰρ ἐχθαίρειν, οὔτε φιλεῖν δύναμαι,
γινώσκων χαλεπὸν μὲν, ὅταν φίλος ἀνδρὶ γένηται,
ἐχθαίρειν, χαλεπὸν δ' οὐκ ἐθέλοντα φιλεῖν.
σκέπτεο δὴ νῦν ἄλλον. ἐμοὶ γέμεν οὔ τις ἀνάγκη,
τοῦθ' ἔρδειν, τῶν μοι πρόσθε χάριν τίθεσο.
ἤδη καὶ [a] πτερύγεσσιν ἐπαίρομαι, ὥστε πετεινὸν,
ἐκ λίμνης μεγάλης ἄνδρα κακὸν προφυγὼν,
βρόγχον ἀπορρήξας· σὺ δ' ἐμῆς φιλότητος ἁμαρτὼν,
ὕστερον ἡμετέρην γνώσῃ ἐπιφροσύνην.
ἔστις σοι [b] βούλευσεν ἐμοῦ πέρι, καί σ' ἐκέλευσεν
οἴχεσθαι, προλιπόνθ' ἡμετέρην φιλίην.
ὕβρις καὶ μάγνητας ἀπώλεσε, καὶ κολοφῶνα,
καὶ σμύρνην, πάντως κύρνε καὶ [c] ὔμμας ὀλεῖ.
εἰς βάσανον δ' ἐλθὼν, παρατριβόμενός τε μολίβδῳ·
χρυσὸς ἄπεφθος ἐὼν, καλὸς ἅπασιν ἔσῃ.
οἴμοι ἐγὼ δειλὸς, καὶ δὴ κατάχαρμα μὲν ἐχθροῖς,
τοῖς δὲ φίλοισι πόνος, δειλὰ παθὼν [d] γενόμην.
κύρν' [e] οἱ πρόσθ' ἀγαθοὶ, νῦν αὖ κακοί· οἱ δὲ κακοὶ πρὶν,
νῦν ἀγαθοί. τίς κεν ταῦτ' ἀνέχοιτ' ἐσορῶν;
τοὺς ἀγαθοὺς μὲν ἀτιμοτέρους, [f] κακίους δὲ λαχόντας
τιμῆς; μνηστεύει δ' ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς ἀνήρ.
ἀλλήλους δ' ἀπατῶντες ἐπ' ἀλλήλοισι γελῶσιν,
οὔτ' ἀγαθῶν μνήμην εἰδότες, οὔτε κακῶν.
χρήματ' ἔχων πενίην μ' ὠνείδισας· ἀλλὰ τὰ μέν μοι
ἐστὶ, τὰ δ' ἐργάσομαι θεοῖσιν ἐπευξάμενος.
πλοῦτε θεῶν κάλλιστε καὶ ἱμεροέστατε πάντων,

σὺν σοί.

a πτερύγεσσι, pro πτέρυξι, ἀ πτέρυξ. b βούλευσεν, pro ἐβούλευσε, abiecto augmento. c ὔμμας, pro ὑμᾶς, geminato μ, Doricè. d γενόμην, pro ἐγενόμην, abiecto augmento. e οἱ πρόσθ', pro οἱ πρότεροι: aduerbia namque articulorum adminiculo fiunt nomina. f κακίους, pro κακίονας, ἀ κακίων.

Castor & Pollux, qui in Lacedæmone diuina
Habitatis, ad Eurotam pulchrifluum flumen,
Si vnquam insidiatus fuero amico, malum ipse habeam,
Si verò quid ipse mihi (insidiatus fuerit *) bis tantum*
(mali *) ipse habeat.*
Difficulter mihi animus habet circa tuam amicitiam: "
Neq; enim odisse neq; amare possum: "
Cognoscens difficile quidem (esse *) quando amicus viro*
(aliquis *) fuerit,*
Odisse, difficile verò (etiam est *) non volentem amare.* "
Circumspice nunc alium (amicum *), mihi quidem nulla*
necessitas (est *)* *(ponito.*
Hoc facere. tu mihi priorũ (beneficiorum *) gratiam*
Iam alis efferor, quemadmodum volucris
Ex palude magna, malum virum effugiens,
Collum subtrahens: tu verò mea amicitia orbatus,
Posterius nostram cognosces beneuolentiam.
(Pereat) *qui (* tibi *) consuluit de me, & te iussit*
Abire, deserentem nostram amicitiam.
Iniusticia etiam Magnetas perdidit, & Colophonem,
Et Smyrnam: omnino Cyrne etiam nos perdet.
Ad probationem verò veniens attritus plumbo,
Aurum purum existens, pulcher omnibus eris.
Heu mihi, me miserum: etenim gaudium quidem hostib.
Amicis verò molestia, aduersa passus, fui.
Cyrne, qui prius boni (visi sunt, *) nunc iterum mali (* videntur: *) qui verò mali prius,*
Nunc boni. quis hæc sustineret intuens?
Bonos quidem inhonoratiores, peiores verò sortitos
Honorem? ambit verò ex malo (natam *) bonus vir.*
Se inuicem autem decipientes, se inuicem rident: "
Neq; bonorum memoriam scientes, neq; malorum.
Opes habens (tu *) paupertatem mihi exprobrasti. verùm quædam etiam mihi*
Sunt: alia verò labore acquiram, dijs supplicans.
Plute deorum pulcherrime & desideratissime omnium, "

σύν σοι, καὶ κακὸς ὤν, γίνομαι ἐσθλὸς ἀνήρ.
ἥβης μέτρον ἔχοιμι, φιλοῖ δέ με Φοῖβος Ἀπόλλων
Λητοΐδης, καὶ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεύς·
ὄφρα βίον [a] ζώοιμι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,
ἥβῃ καὶ πλούτῳ θυμὸν ἰαινόμενος.
μή με κακῶν [b] μέμνησθε· [c] πέποιθά τι οἷά τ' Ὀδυσσεύς,
ὅς τ' Ἀΐδεω μέγα δῶμ' ἤλυθεν ἐξαναδύς.
ὃς δὴ καὶ μνηστῆρας ἀνείλετο νηλέϊ χαλκῷ,
Πηνελόπης ἔμφρων κουριδίης ἀλόχου.
ἥ μιν δήθ' ὑπέμεινε, φίλῳ πρὸς παιδὶ μένουσα,
ὄφρα τε γῆς ἐπέβη, δειμαλέους γε μυχούς.
ἐμπίομαι, πενίης θυμοφθόρου οὐ μελεδαίνων,
οὐδ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν, οἵ με λέγουσι κακῶς.
ἀλλ' ἥβην ἐρατὴν ὀλοφύρομαι, ἥ μ' ἐπιλείπει·
κλαίω δ' ἀργαλέον γῆρας ἐπερχόμενον.
Κύρνε παροῦσι φίλοισι κακοῦ καταπαύσομεν ἀρχήν,
ζητῶμεν θ' ἕλκει φάρμακα φυομένῳ.
ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐσθλὴ ἔνεστιν,
ἄλλοι δ' [d] οὔλυμπον δ' ἐκπρολιπόντες [e] ἔβαν.
ᾤχετο μὲν πίστις μεγάλη θεός, ᾤχετο δ' ἀνδρῶν
σωφροσύνη, χάριτές τ', ὦ φίλε, γῆν ἔλιπον.
ὅρκοι δ' οὐκέτι πιστοὶ ἐν ἀνθρώποισι δίκαιοι,
οὐδὲ θεοὺς οὐδεὶς ἅζεται ἀθανάτους.
εὐσεβέων δ' ἀνδρῶν γένος ἔφθιτο, οὐδὲ θέμιστας
οὐκέτι γινώσκουσ', οὐδὲ μὲν εὐσεβίας.
ἀλλ' ὄφρα τις [f] ζώῃ, καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο
εὐσεβέων περὶ θεοὺς ἐλπίδα προσμενέτω.
εὐχέσθω δὲ θεοῖσι, καὶ ἀγλαὰ μηρία καίων,
ἐλπίδι τε πρώτῃ καὶ πυμάτῃ θυέτω.
φραζέσθω δ' ἀδίκων ἀνδρῶν σκολιὸν λόγον αἰεί,
οἳ θεῶν ἀθανάτων μηδὲν ὀπιζόμενοι.
αἰὲν ἐπ' ἀλλοτρίοις κτεάνοις ἐπέχουσι νόημα,
αἰσχρὰ κακοῖς ἔργοις σύμβολα [g] θηκάμενοι.

a ζώοιμι, optat. verbi ζῶ.

b μέμνησθε, præterit. plurale pass. imperat. verbi μνάομαι.

c πέποιθα, præterit. med. verbi πείθω, pro πέπιθα, interposito ι.

d οὔλυμπον, pro ὄλυμπον, quasi ὁλόλαμπον, quòd totũ sit lucidum.

e ἔβαν, pro ἔβησαν, per syncopen, aorist. β. verbi βῆμι.

f ζώῃ, optat. Doricè, verbi ζάω.

g θηκάμενοι, aorist. α. med. particip. verbi τίθημι.

μή ποτε

Tecum, etiam malus existens, fio clarus vir.
Iuuenta tempus habeam, amet verò me Phœbus Apollo
Latoides, & Iupiter immortalium rex,
Vt vitam viuam extra mala omnia,
Iuuenta & opulentia animum exhilarans.
Ne me malorum meminisse facite: passus sum enim qualia Vlysses,
*Qui Plutonis magnam domū accessit (*inde*) regressus.*
Qui etiam sustulit immisericordi ferro procos
(Ipse) *prudens, Penelopes iuuenculæ vxoris,*
Quæ quidē diu sustinuit charum apud filiū (Telemachū) *manens,*
Donec adijt terræ horribiles angulos.
Si bibero, paupertatis animaperdæ non curam habeo: "
Neq; virorum hostium, qui mihi malè dicunt. "
Verùm iuuentam amabilem lamentor, quæ me deserit:
*Lugeo verò (*etiam*) molestam senectutē aduenientem.*
Cyrne præsentibus amicis, mali compescemus initium: "
Quæramus verò pharmaca hulceri nascenti. "
Spes inter homines sola bona dea adest, (ram). "
*Reliqui verò (*dij*) ad cælum ierunt relinquentes (*ter-
Abijt quidem fides magna dea, abijt etiam virorum
Modestia: Charites etiam, ô amice, terram reliquerunt.
Iuramenta verò non amplius fida (&*) iusta inter homines* "
Neq; deos aliquis reueretur immortales. (sunt)
Piorum verò virorum genus perijt, neq; iura
Amplius agnoscunt, neq; pietatem.
Verùm dum quis viuit & videt lumen solis, "
*Piè agens circa deos, spem (*bonam*) retineat.* "
Supplicet verò dijs & splendida sacrificia accendens,
Speiq; prima & vltima sacrificet.
Caueat verò iniustorum virorum improbum sermonem semper,
Qui deos immortales nihil reuerentes,
Semper in alienas facultates intendunt animum,
Turpes malis operibus notas ponentes.

Ne vn-

μή ποτε τὸν παρεόντα [a] μεθεὶς φίλον, ἄλλον ἐρεύνα,
δειλῶν ἀνθρώπων ῥήμασι πειθόμενος.
εἴη μοι πλουτοῦντι κακῶν ἀπάτερθε μεριμνῶν
ζώειν ἀβλαβέως, μηδὲν ἔχοντι κακόν.
οὔτ᾽ ἔραμαι πλουτεῖν, οὔτ᾽ εὔχομαι, ἀλλά μοι εἴη
ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων, μηδὲν ἔχοντι κακόν.
πλοῦτος καὶ σοφίη θνητοῖς ἀμαχώτατον αἰεί·
οὔτε γὰρ ἂν πλούτου θυμὸν ὑπερκορέσαις.
ὣς δ᾽ αὔτως σοφίην ὁ σοφώτατος οὐκ ἀποφεύγει,
ἀλλ᾽ ἔραται, θυμὸν δ᾽ οὐ δύναται τελέσαι.
οὐδένα θησαυρὸν καταθήσειν παισὶν ἄμεινον.
αἰτοῦσι δ᾽ ἀγαθοῖς ἀνδράσι κύρνε δίδου.
οὐδεὶς γὰρ πάντ᾽ ἐστὶ πανόλβιος, ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐσθλὸς
τολμᾷ ἔχων τὸ κακὸν, οὐκ ἐπίδηλος ὅμως.
δειλὸς δ᾽ οὔτ᾽ ἀγαθοῖσιν ἐπίσταται, οὔτε κακοῖσι
θυμὸν ὁμῶς μίσγειν. ἀθανάτων δὲ δόσεις
παντοῖαι θνητοῖσιν ἐπέρχοντ᾽. ἀλλ᾽ ἐπιτολμᾶν
χρὴ δῶρ᾽ ἀθανάτων, οἷα διδοῦσιν, ἔχειν.
ὀφθαλμοὶ, καὶ γλῶσσα, καὶ [b] οὔατα, καὶ νόος ἀνδρῶν,
ἐν [c] μέσσῳ στηθῶν ἐν συνετοῖς φύεται.
τοῖς ἀγαθοῖς σύμμισγε, κακοῖσι δὲ μή ποθ᾽ ὁμάρτει,
εὖτ᾽ ἂν ὁδοῦ τελέῃς τέρματα τ᾽ ἐμπορίης.
τῶν ἀγαθῶν ἐσθλὴ μὲν ἀπόκρισις, ἐσθλὰ δὲ τ᾽ ἔργα·
τῶν δὲ κακῶν ἄνεμοι δειλὰ φέρουσιν ἔπη.
ἐκ [d] κακεταιρείης κακὰ γίνεται. εὖ δὲ καὶ αὐτὸς
γνώσῃ, ἐπεὶ μεγάλους [e] ἤλιτες ἀθανάτους.
γνώμην, κύρνε, θεοὶ θνητοῖσι διδοῦσιν ἀρίστην,
ἀνθρώπου γνώμῃ [f] πείρατα παντὸς ἔχει.
ὦ μάκαρ, ὅς τις δή μιν ἔχει φρεσὶν, ἦ πολὺ κρείσσων
ὕβριος οὐλομένης, λευγαλέου τε κόρου.
ἔστι κακὸν δὲ βροτοῖσι κόρος, τῶν οὔτι κάκιον,
πᾶσα γὰρ ἐκ τούτου κύρνε πέλει κακότης.
εἰθ᾽ εἴης ἔργων αἰσχρῶν ἀπαθὴς καὶ ἀεργὸς,
κύρνε μεγίστην κεν πεῖραν ἔχοις ἀρετῆς.

a μεθεὶς, aorist. β. particip. verbi μεθίημι.

b οὔατα, pro ὦτα, ab οὖς.

c μέσσῳ, pro μέσῳ, cum epenthesi σ.

d κακεταιρείης, ἡ κακὴ καὶ ἑταιρεία.

e ἤλιτες, aorist. β. verbi ἀλιτέω: peccando, male, iniquè agendo offendisti.

f πείρατα, pro πέρατα.

κύρνε

Ne vnquam præsentem relinquens virum, alium require,
Improborum hominum verbis obtemperans.
Vtinam contingat mihi ditescenti sine malis curis
Viuere innocuè, nullum tenenti malum.
Neq; cupio ditescere, neq; opto: verùm mihi liceat “
Nullum habenti malum, de paucis viuere. “
Opulentia & sapientia mortalibus inexplebile semper, “
Neq; enim opulentia animum exaturaueris. “
Sic contra, sapientiam sapientißimus non recusat, “
Verùm amat, animum verò explere non potest. “
Nullum thesaurum reponere liberis melius (est). “
Indigentibus verò bonis viris Cyrne largire.
Nullus enim in (omnibus) *prorsus beatus* (est), *cæterùm alter quidem bonus* “
Patienter fert habens malum, non manifestus tamen. “
Improbus verò, neq; (in) *prosperis nouit, neq; aduersis* “
Animum pariter temperare. immortalium verò dona “
Varia mortalibus obueniunt, sed fortiter ferre “
Decet dona immortalium, qualia (ipsi) *dant habere.* “
Oculi & lingua & aures & mens virorum, “
In medio pectorum in prudentibus sunt. “
Bonis adhæreto, malos verò non vnquam sequere, “
Cum viæ perfeceris fines (&) *negotiationis.* “
Bonorum bona responsio (est), *bonaq; opera:* “
Malorum verò venti improbos auferunt sermones. “
Ex malo consortio, mala proueniunt: benè verò etiam ipse “
Cognosces, quoniam valde læsisti immortales.
Mentem, Cyrne, dij mortalibus donant optimam:
Hominis mens metas cuiusq; (rei) *habet.* “
O' beatũ, quicunq; ipsam (mentem) *habet in pectoribus: certè longè* (ea) *melior* (est) “
Iniusticia perniciosa, tristiq; iniuria.
Est verò malum mortalibus satietas, quibus nihil peius:
Omnis enim ex ea Cyrne prouenit iniquitas.
Vtinam sis turpium operum expers & ociosus (ab ijsdem)
Cyrne, maximum sic haberes experimentum virtutis.

κύρνε θεοὺς αἰδοῦ, καὶ [a] δείδιθι· τοῦτο γὰρ ἄνδρα
εἴργει, μήθ' ἔρδειν, μήτε λέγειν ἀσεβῆ.
δημοφάγον δὲ τύραννον, ὅπως ἐθέλεις, κατακλῖναι
οὐ νέμεσις πρὸς θεῶν γίνεται οὐδεμία.
νοῦς ἀγαθὸς, καὶ γλῶσσα, τά τ' ἐν παύροισι πέφυκεν
ἀνδράσιν, οἳ τούτων ἀμφοτέρων ταμίαι.
οὔτις ἄποινα διδοὺς θάνατον φύγοι, οὔτι βαρεῖαν
δυστυχίαν, εἰ μὴ μοῖρ' ἐπὶ τέρμα βάλοι.
οὐδ' αὖ δυσφροσύνας, ὅτε δὴ θεὸς ἄλγεα πέμπει,
θνητὸς ἀνὴρ δώροις βουλόμενος προφύγοι.
οὐκ ἔραμαι κλισμῷ βασιληΐῳ ἐγκατακεῖσθαι
[b] τεθνεὼς, ἀλλά τί μοι ζῶντι γένοιτ' ἀγαθόν.
ἀσπάλαθοι τάπησιν ὅμοιον στρῶμα θανόντι
τὸ ξύλον, ἢ σκληρὸν γίνεται, ἢ μαλακόν.
μήτε θεοὺς ἐπίορκον [c] ἐπόμνυθι: οὐ γὰρ ἀνεκτὸν
ἀθανάτους κρύψαι [d] χρεῖος ὀφειλόμενον.
ὄρνιθος φωνὴν πολυπαίδη, ὀξὺ βοώσης
ἤκουσ', ἥτε βροτοῖς ἄγγελος ἦλθ' ἀρότου
ὡραίου, καί μοι [e] κραδίην ἐπάταξε μέλαιναν,
[f] ὅττι μοι εὐανθεῖς ἄλλοι ἔχουσιν ἀγρούς.
οὐδέ μοι ἡμίονοι κύφων' ἕλκουσιν ἀρότρου.
τῆς ἄλλης μνηστῆς [g] εἵνεκε ναυτιλίης.
οὐκ εἶμ' οὐδ' ὑπ' ἐμοῦ [h] κεκλήσεται, οὐδ' ἐπὶ τύμβῳ
οἰμωχθεὶς, ἐπὶ γῆν εἶσι τύραννος ἀνήρ.
οὐδ' ἂν ἐκεῖνος ἐμοῦ [i] τεθνειότος οὔτ' [k] ἀνιῷτο,
οὔτε κατὰ βλεφάρων θερμὰ βάλοι δάκρυα.
οὔτε σὲ κωμάζειν ἀπερύκομαι, οὔτε καλοῦμαι
ἀργαλέος παρεὼν, καὶ φίλος, εὖ τ' αὖ ἀπῆς.
αἴθων μὲν γένος εἰμὶ, πόλιν δ' εὐτείχεα Θήβην
οἰκῶ, πατρῴας γῆς ἀπερυκόμενος.
μή μ' ἀφελῶς παίζουσα, φίλους [l] δίνναζε [m] τοκῆας,
ἀργύρι, σοὶ μὲν γὰρ δούλιον ἦμαρ [n] ἔπι.
ἡμῖν δ' ἄλλα μέν ἐστι [o] γύναι κακὰ πόλλ', ἐπεὶ ἐκ γῆς
φεύγο-

a δείδιθι, per syncopen, pro δεδίγαθι, aorist. β. verbi δεδίττομαι.

b τεθνεὼς, præterit. med. particip. verbi obsoleti θνέω.

c ἐπόμνυθι, imperat. verbi ἐπόμνυμι.

d χρεῖος, pro χρέος, cum epenthesi iota.

e κραδίην, pro καρδίαν, per metathesin.

f ὅττι, pro ὅτι, geminato τ.

g εἵνεκα, pro ἕνεκα, cum epenthesi iota.

h κεκλήσεται, paulò post fut. verbi καλέομαι.

i τεθνειότος, pro τεθνεότος, cum epenthesi iota. præterit. medium particip. verbi obsoleti θνέω, vt iam monuimus. k ἀνιῷτο, optat. verbi ἀνιάομαι. l δίνναζε. Apud Lycophronem id verbũ legitur aliquoties. Habet namq; is autor multa antiqua vocabula ex Lyricorum & Tragicorum veterũ scriptis, vt apparet, magno studio obseruata. m τοκῆας, pro τοκέας, Ionicè. n ἔπι, pro ἔπεστι: præpositiones namq; pro verbis, tralato accẽtu, vsurpãtur. o γύναι vocatiuus est, nominis γυνὴ.

Cyrne deos venerare & metue. id enim virum
Coërcet, neq; facere, neq; dicere impia.
Populi vorum verò tyrannum quomodo velis interficere
Vltio à dijs contingit nulla. †
Mens bona & lingua, ea in paucis sunt
Viris, qui horum vtrorumq; domini (sunt)
Nemo præmia dans mortem effugerit, neq; grauem
Infelicitatem, nisi fatum finem imposuerit.
Neq; tristitias, quando Deus dolores mittit,
Mortalis vir donis fugiens effugerit.
Non cupio in throno regio cubare
Mortuus, verùm viuenti mihi eueniat boni aliquid.
Tribuli (sunt) *tapetibus simile stratum mortuo:*
Lignum aut durum est, aut molle.
Neq; Deos periurio iurato: non enim ferendum (est)
Immortales occultare rem debitam.
Gruis vocem Polypada, acutè clangentis
Audiui, quæ mortalibus nuncia est arationis
Tempestiuæ: & mihi animum perculit commotum,
Quod mihi floridos alij habent agros.
Neq; mihi muli iugum trahunt,
Alterius caussa promissæ nauigationis.
Non eo (ad tyrannum) *neq; à me vocabitur: neq; apud sepulchrum* "
Deploratus, sub terram abit tyrannus vir. "
Neq; ipse me mortuo neq; doleat,
Neq; de palpebris calidas iecerit lachrymas.
Neq; te conuiuari prohibeo, neq; voco,
Difficilis præsens & gratus quando abfueris. "
Thessalus quidem genere sum, vrbem verò munitam Theben
Habito, patria terra expulsus.
Ne me stultè ludens, charos obijce parentes
Argyri, tibi enim seruilis dies adest.
Nobis verò alia quidem sunt, ô mulier, mala multa: postquam è terra

† Hoc loco etiam hoc distichon Theognidis interpres inserere iubet, quod docet, neminem in hac vita esse qui " sine crimine " viuat, in quo nihil sit quod possit culpari.
οὐδένα κύρν' αὐγαὶ φαεσιμβρότου ἠελίοιο
ἄνδρ' ἐφορῶσ' ᾧ μὴ μῶμος ἐπικρέμαται.

φεύγομεν, ἀργαλέη δ' οὐκ ἔπι δουλοσύνη.
οὐθ' ἡμᾶς περνᾶσι· πόλις δὲ μέν ἐστι καὶ ἡμῖν
καλὴ, ληταίῳ κεκλιμένη πεδίῳ.
μή ποτε πὰρ κλαίουσι καθιζόμενοι γελάσωμεν.
τοῖς αὐτῶν ἀγαθοῖς κύρν' ἐπιτερπόμενοι.
ἐχθρὸν μὲν χαλεπὸν καὶ δυσμενῆ ἐξαπατῆσαι
κύρνε, φίλον δὲ φίλῳ ῥᾴδιον ἐξαπατᾶν.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΤΥΠΩΜΕΝΩΝ ἐπῶν Θεόγνιδος.

ΕΠΗ ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ ΣΠΟΡΑΔΗΝ παρ' ἄλλοις τισὶ φερόμενα.

Οὐδὲν κύρν' ἀγαθῆς γλυκερώτερον ἄλλο γυναικός·
μάρτυς ἐγὼ, σὺ δέ μοι γίνου ἀληθοσύνης.
οὐδὲν κύρν' ὀργῆς ἀδικώτερον, ἣ τὸν ἔχοντα
πημαίνει, θυμῷ δειλὰ χαριζομένη.
πολλὰ φέρειν[a] εἴωθε λόγος θνητοῖσι βροτοῖσι
πταίσματα, τῆς γνώμης κύρνε ταρασσομένης.
* ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάττιος οἴκαδε νεκρὸς.
τεθνηκὼς ζώῳ φθεγγόμενος στόματι.

a εἴωθε, præteritum med. Attic. verbi ἔθομαι, pro ἔθει.

* Extant hi duo ænigmatici versus apud Athenæū lib. δειπνοσοφιστῶν 10.

ΤΕΛΟΣ.

Fugimus, molesta verò non adest seruitus.
Neq; nos vendunt (domini:) *vrbs verò est etiam nobis*
Pulchra, Letao sita (in) *campo.*
Ne vnquam apud plorantes sedentes rideamus,
Proprijs bonis Cyrne oblectantes (nos).
Hostem quidem difficile, & inimicum decipere, "
Cyrne: amicum verò amico decipere, facile (est). "

FINIS EXCVSORVM carminum Theognidis.

CARMINA THEOGNIDIS SPARSIM apud alios quosdam extantia.

* *Nihil Cyrne aliud dulcius bona vxore:*
Testis ego sum, tu verò mihi fies (testis) *veritatis.*
Nihil Cyrne ira iniustius (est) *quæ habentem*
Lædit, animo improba gratificans. "
Multa afferre consueuit sermo mortalibus hominibus "
Errata, mente Cyrne turbata. "
Me verò iam domum vocat marina concha "
Mortua, viuo tamen ore locuta.

* Reperiuntur sex sequentes versus in Stobæi Anthologio.

FINIS.

EXPOSITIO SVCCINCTA ET VTILIS, OMNIVM EORVM QVAE IN THEOGNIDIS GNOMOLOGIA DIFFICILIORA AC OBSCURIORA ESSE VISA SUNT: ex optimis quibusq; Græcis atq; Latinis autoribus conscripta, cum autorum etiam & locorum citatione, ex quibus expositio luculentior petitur: à

Michaële Neandro Sorauiense.

Ω Ἄνα) Exorditur ab inuocatione Apollinis, qui studijs cum Musis præsidet: quemadmodum alij poëtæ ab alijs dijs. de quo in Pythagora & Phocylide pluribus monuimus.

ἀλλ' αἰεὶ πρῶτόν τε.) A dijs enim exordiendum est in omnibus precationibus: quòd nihil ritè, nihilq; prouidenter homines sine deorum immortalium ope, consilio, honore, auspicentur. quemadmodum piè scripsit Plinius Secũdus, in principio Panegyrici quem Traiano Cæsari dixit. Vide prouerbium, Prora & puppis: item, Principium, medium, finis.

Apollinis natiuitas in Delo.

φοῖβε ἄναξ.) De Apollinis natiuitate in Delo insula, quem Latona mater peperit, palmæ arbori innixa: de quo pluribus meminerunt Homerus Odyss. 2. item, in hymno in Apollinem: Callimachus quoq; in Hymnis in Apollinẽ, Dianam, & Delum insulam: Lycophron in Cassandra, & Ouid. lib. 6. Metamorphoseon. Cæterùm Apollonij Rhodij interpres scribit, ideo tangi palmam à parturientibus, quòd partus dolores leuare credatur. De eius arboris viribus plura scribit Gellius noctium Atticarum lib. 3. cap. 6. Plinius lib. 16. cap. 42. & Plutarchus libro octauo Symposiacῶν. Vide etiam prouerbium, Palmam ferre.

Quare tangatur palma à parturientibus.

ἄρτεμι.) Apostrophe ad sororem Apollinis Dianam, venatricem: quam similiter nunc inuocat, propter fratrem. In eam extat Hymnus, ab Homero scriptus.

ἀγαμέμνων.) Alludit breuibus ad fabulam, quomodo Agamemnon profecturus cum Græcis ad Troiæ expugnationem

tionẽ propter Helenæ raptũ, in Aulide Bœotiæ ceruã Dianæ sacrã, & circa eius lucum se pascentem interfecerit:& quòd deinde deæ iram, qua in exercitum sæuiebat, immolata filia Iphigenia placarit. De quo vide Dictyn Cretensem lib. 1. historiæ belli Troiani, cui ipse interfuit: Euripidem in tragœdia quæ inscribitur Iphigenia (de qua Sophoclem quoque tragœdiam scripsisse, Athenæus sæpius meminit.) item, Iphigeniam in Tauris, eiusdem. Ouidium etiam lib.12. Metamorphos. & 2. Aeneid. Virg. Porrò de sacerdote Dianæ, quæ virgo erat, quòd veheretur in festo Dianæ in curru, quem ceruæ trahebant, scribit Pausanias lib. 7. suæ Græciæ. De bello autem exorto inter Troianos & Tyrrhenos, propter ceruam, Virgilius meminit Aeneid. lib. 7. Quæ item à Plutarcho prodita sunt de Luculli cerua, notatu non sunt indigna.

Agamemnon in Aulide interficit ceruam Dianæ, & immolat filiam Iphigeniam.

Ceruæ trahebant currũ sacerdotis Dianæ.

Bellum exortũ propter ceruam.

Luculli cerua.

μοῦσαι καὶ χάριτες.) Apostrophe ad Musas & Gratias, quas similiter inuocat. Eas coniungit, quòd sine Musis iucundum gratiosumque nihil sit: quemadmodum etiam contrà sine Gratijs morosæ sunt Musæ: hoc est, abest hilaritas & amabilitas omnis: quarum virtutum, quemadmodum & beneficentiæ, vetustas Gratias præsides esse voluit. Porrò de Musis vide libellum Gyraldi eruditiss. scriptum. De Gratijs item, libellos eiusdem ad ingratum. Item, Quomodo ingrati crimen sit effugiendum, vbi omnis gratiarum allegoria eruditè exprimitur: quemadmodum etiã apud Senecam lib. de Beneficijs. Cæterùm de Gratijs hæc scribuntur à sapientissimo Pindaro, 14 Olympiorum,.

Gratiæ cum Musis quare iungantur.

Libri scripti de Musis & Gratijs.

σὺν γὰρ ὑμῖν τὰ τερπνὰ καὶ τὰ γλυκέα
γίνεται πάντα βροτοῖς,
εἰ σοφὸς, εἰ καλὸς, εἴ τις ἀγλαὸς.
ἀνήρ· οὔτε γὰρ θεοὶ
σεμνᾶν χαρίτων ἄτερ
κοιρανέοντι χοροὺς,
οὔτε δαῖτας, ἀλλὰ πάντων
ταμίαι ἔργων ἐν οὐρανῷ,
χρυσότοξον θέμεναι
παρὰ πύθιον ἀπόλλωνα θρόνους,
ἀέναον σέβοντι πατρὸς
ὀλυμπίοιο τιμάν. Vide etiam prouerbium, Nudæ Gratiæ.

κάδμου.) Alludit ad fabulã de Cadmo, qui Thebas condidit in Bœotia: cuius nuptijs (quas celebrabat cũ Harmiona.

Dij cum Musis interfuerunt nuptiis Cadmi Thebani, & Pelei Thessali.

miona, Martis Venerisq; filia) dij cum Musis interfuerũt: quemadmodum Pelei etiam, patris Achillis, nuptijs cum Thetide. De his meminit Pindarus 3. hymno Pythiorum, Pausanias etiam in Bœotia: vbi scribit, suo tempore ostensum sibi fuisse locum, vbi in nuptijs Cadmi Musæ cecinerint. Homerus item 24. Iliados. Sic Apollonius historiæ Argonauticæ lib. 4. Quintus etiam Calaber, qui Paralipomena Homeri scripsit, in aliquot libris de eo meminit. Xenophon præterea, Plato & alij quidam.

ὅττι καλόν.) Fuit autem is versus carmen seu cantio, qua ornabant Musæ Cadmi nuptias, vndecunq; etiam poëta eum acceperit. Vide prouerb. Quod pulchrum, amicũ est.

κύρνε.) Post inuocationem Apollinis, Dianæ, Musarum, & Gratiarum, conuertit nunc orationem ad Cyrnum amicum, præcepta iam traditurus de vitæ institutione: quæ docet ita obsignata esse sapientia sua tanquam sigillo, vt nemo ea posit, vt aliena, pro suis facilè vsurpare (quod vsitatum sic fuisse, ex Herodoto in Homeri vita patet) nec quisquam etiam sit futurus, qui ea sapienter scripta, velit posthabere aliorum scriptis longè deterioribus.

Etiam veterib. vsitatũ fuit, aliena scripta sibi vẽdicare.

ἀστοῖσιν.) De patria queritur, quòd in ea nemo propheta sit acceptus, Euripidis etiã testimonio in Hercule furente:

—— *οὐ γὰρ ἐσθ' ὅπου*

ἐσθλὸν τοι δράσας μάρτυρ' ἂν λάβῃς πάτραν. Et porrò, quòd difficile sit placere simul omnibus: vide prouerb. Ne Iupiter quidem omnibus placet.

σοὶ δ' ἐγώ.) Propositio est: Tradam tibi veterum sapientum præcepta, de vitæ & morum gubernatione.

πέπνυσο.) Primum præceptum est, de studio iusticiæ, de opibus non iniustè quærendis.

κακοῖσι δὲ μή.) Alterum præceptum, de vitando prauorum consortio: quod versus octo continet, inter quos antepenultimi duo apud bonos authores sunt celebratissimi. leguntur namq; apud Aristotelem lib. 9. Ethicorum, Clementem Alexandrinum lib. 5. *στρωμάτων*, Platonem in Menone, Xenophontem in Symposio, & lib. 1. eiusdem de dictis ac factis memorabilibus Socratis. qui rogatus quid deceret olere senes, respondit, probitatem. Cum verò porrò rogaretur, vbi id vnguenti venderetur? hoc disticho Theognidis respondit: *ἐσθλῶν μὲν γάρ*, &c. quo indicatũ voluit, multum posse cum bonis consuetudinem.

Socrates rogatus, quid deceat olere senes.

ὧν μεγάλη δύναμις.) Id est, qui plurimum possunt in emendanda,

danda, iuuanda, vita tua: seu, da operam vt concilies tibi fauorem & beneuolentiam potentum & magistratus.

κύρνε κύρ.) Querela, quòd res humanæ semper in peius cõmutentur, quod & poëtæ suis ætatibus indicare voluerunt: & docet, quòd iniusticia euertat vrbes.

Quid poetæ ætatibus suis indicarint.

οὐδεμίαν ἀγαθοὶ πόλιν.) ἀνὴρ γὰρ ἀγαθὸς πόλιος, καὶ παντὸς κοινὸν ἀγαθὸν: quemadmodum in versu Menandri dicitur. Ideoque, quemadmodum Plato dixit, ὅταν μέλλῃ κακῶς πράξαι πόλις, ἐξαίρει τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός. Bonus namque vir tanquam deus in hominibus censendus, quemadmodum id docet Aristoteles Politicorum 3.

De bono uiro.

σὺν κακῷ ἐρχόμενα.) Id est, publicam perniciem afferentia.

μούναρχος.) Contra celebratum illum Homeri versiculum, 2. Iliados à multis vsurpatum, ab Aristotele etiam lib. 4. Ethicorum discussum & examinatum,

De monarchiæ sententiæ.

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω.

Et oraculum Soloni redditum,

εὐδαίμων πολίεθρον ἑνὸς κήρυκος ἀκουον. Et Alexandri Magni vox, qua respondit Dario regi Persarum, nota est: Neque mundum posse duobus solibus regi, neq; orbem summa duo regna saluo statu terrarum habere. Iustinus lib. 11. Cæterùm extat Plutarchi liber, de vnius & populi & paucorum dominatu eruditè scriptus: Platonis quoq; libri 12. de republica: Aristotelis deinde Politicorum octo, & aliorum autorum de varijs rerumpublicarum formis doctæ disputationes: vt Herodoti, Xenophontis, Isocratis, Dionis Chrysostomi, &c. quò studiosos adolescentes ablegamus. Vide etiam prouerbium, Multitudo imperatorum Cariam perdidit.

Libri de reipub. atq; imperij formis scripti.

κύρνε πόλις μὲν) De prioris seu mundi seu Megarorum simplicitate, in qua homines sine scriptis legibus vixerunt, & vestitu & cibo vsi sunt simplici, nec simul in ciuitatibus vixerunt, sed dispersi foris ferarum more vitam egerunt in pagis, quemadmodum id docet pluribus Aristoteles libro Politicorũ primo. Ac scribit Strabo, scriptos fuisse commentarios à Babylonijs & Indis, de veterum simplicitate: Ægyptijs etiam libro septimo.

De prioris mũdi simplicitate.

ἀλλήλοισι γελῶντες.) Id est, iniusticia ea, decipere homines, non amplius habetur pro peccato, sed ioco, ab hominibus qui nesciunt discernere inter vera & falsa bona: vt κακὸν nunc sit, ὃ μὴ τι δρῶν κακόν. quod Hecuba etiam Phrygiæ regina Priami vxor, queritur apud Euripidem.

μηδένα.) De fugienda societate improborum: & quòd nō temerè sit cuiuis fidendum, quòd nusquam sit tuta fides. Vide prouerb. Lingua amicus: item, Verbotenus amicus: &, Ne cuiuis dextram inieceris: ac, Nemini fidas, nisi cum quo prius modium salis absumpseris.

σωζόμενοι.) id est, vt ἀπηλγηκότες, qui dedoluerunt, de quorum salute actum est.

παύροι τοι.) Vide prouerb. Fiducia pecunias perdidi: item Nusquam tuta fides: &, Memento diffidere.

πιστὸς ἀνὴρ.) Extat hoc distichon apud Platonem etiam 1. lib. de Legibus. Vide prouerb. Nihil homine amico est opportuno amicius.

παύρους εὑρήσεις.) Vide prouerbium, Ad felicem inflectere parietem: item, Viri infortunati procul amici: &, Mendico ne parentes quidem amici sunt: item, Amicus certus in re incerta cernitur: ac, Plures adorare solem orientem, quàm occidentem.

μή μ' ἔπεσιν.) Qualem requirat amicum: non simulatorem, sed apertum & sincerum: qui seu apertè amet, seu ex professo odio prosequatur: quòd talis hostis caueri possit. Vide prouerbium, Præstat habere acerbos: item, Ex eodem ore calidum & frigidum efflare: item, Toto pectore: &, Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat: ac, Melle litus gladius: & iterum, Altera manu fert aquam, altera ignem.

ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι.) id est, valde pauci fidi amici reperientur. Vide prouer. Vna nauis non vehit.

ἐπὶ κέρδος ἄγει.) Id est, qui non sui lucri & commodi gratia ament. Vide prouerb. Ollæ amicitia: item, αὐτολήκυθοι.

μή μ' ἔπεσιν.) Vide prouerb. Lingua amicus.

τοιοῦτός τοι.) Huc pertinent versus qui apud Homerum in Iliade Achilli tribuuntur, à Platone etiam celebrati in Hippia Minore:

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν,

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. Leguntur quoque in Odyssea, sed parum mutatis verbis.

μηδεὶς ἀνθρώπων.) Mali fugiendi, boni verò amici habendi sunt.

ἶσον καὶ σπείρειν.) Prouerbialis parabole est, de inani opera, quales similes annotauit plurimas in Chiliadib. suis Erasmus: vt, Aquam in mortario tundere, Arenam metiri, Vndas numerare, Laterem lauare, Arare littus, Harenæ mandare semina,

ſemina, Cribro aquam haurire, Oleum & operam perdere, &c. Vide de hoc Theognidis verſu prouerb. In aqua ſementem facis: item, Qui canem alit externum.

ἄπληστον γὰρ ἔχουσι.) Id eſt, nulla agnoſcunt quantumuis magna beneficia. Huc autem pertinent dulciſsimi D. Philippi Melanchthonis verſiculi, qui tales ſunt:

Sunt homines, humeris quos ſi quis portet ad vrbem
Auſoniam, domiti quæ caput orbis erat,
Nec tamen ad portam placidè deponat eoſdem,
Gratia præteriti nulla laboris erit.

Cuius generis etiam ſunt Plautini illi, niſi quòd de diuitib. ſpeciatim ipſi dicuntur:

Verùm ita ſunt omnes noſtri diuites,
Si quid benefacias, leuior pluma eſt gratia:
Si quid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt. In Pœnulo. vide prouerb. Simul vt miſertum eſt, interijt gratia.

κιβδήλου.) De fucatis amicis admonitio: & ne temerè credamus cuiquam, niſi ipſius animum probè prius explorauerimus. Vide de his ſex verſibus Clementem Alexandrinum lib. 7. *στρωμάτων*, vbi conferuntur cum aliorum poëtarum dictis ſimilibus.

οὐ γὰρ ἂν εἰδείης.) Libro 7. Eudemiorum Ariſtotelis refertur hoc hemiſtichiũ heroicum, *οὐδ' ἄνευ χοίνου φίλος.* Vide prouerbium, Nemini fidas, niſi cum quo prius modium ſalis abſumpſeris.

ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.) *πολλοῖσι γὰρ θνητῶν ἡ μὲν ὄψις εὐγενής,*
ὁ νοῦς δ' ἐν αὐτῇ δυσγενὴς εὑρίσκεται: vt in verſibus veteris poëtæ apud Stobæum dicitur. Quare Aeſopus quoq; apud Planudem, Samios *εἰς τὸν νοῦν ἀφορᾶν* iubet, *καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν.* fallaces enim ſunt rerum ſpecies, quibus credimus: quemadmodum Seneca ſcripſit lib. 5. de Beneficijs. Mens aſpicienda.

μήτ' ἀρετὴν.) De mediocritate præceptum, in qua optimè viuitur, ſine tragicis calamitatibus fortuna aſpirante: hoc eſt, Deo propitio.

οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι.) De parentibus piè & reuerenter habendis, *ὅτι ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαῖς, καὶ γονεῖς, οὐδεὶς τὴν ἀξίαν ποτ' ἂν ἀποδοίη*: quemadmodũ verè ſcripſit Ariſtoteles lib. 8. Ethicorum Nicomachiorum. apud quem etiam refertur memorabile exemplum patris, tracti capillis à ſuo quodam filio, quòd ipſe olim ſuum quoq; patrem ſimiliter accepiſſet: libro ſeptimo Ethicorum. Pater a filio capillis trahitur apud Ariſtotelem.

οὐδεὶς πὲρ) Quòd ſine Deo nihil poſsimus, quòd ipſe ſit

 dator

dator bonorum : malorum quoq;, quibus corripit & punit hominum peccata : quorum non autor est, sed ea odit, & aliunde profecta seuerè castigat. Benè enim merenti benè profuerit, malè merenti par erit. Plautus in Capt.

οὐδέ τις ἀνθρώπων.) οὐ γάρ ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ. lib. Iliados 6.

ἀμηχανίης.) Id est, Impossibile est hominem omnia assequi quæ velit.

εἰδότες οὐδέν.) De futuris, quæ ἀφανῆ καὶ ἄδηλα existunt.

εἰ (γάρ) θνατοὶ πελόμεσθα, τὸ δ' αὔριον ἀεὶ ἐποξῶμεν : vt in versu Theocriti sapienter dicitur.

οὐδείς πω ξεῖνον.) De hospitibus, exulibus, supplicibus, peregrinis, pluribus monuimus in Phocylide. De ijs plurima etiam extant præcepta in Odyssea Homeri : quòd plerique libri de naufragis, hospitibus & afflictis loquantur. apud Hesiodum etiam, & alios.

Odyssea Homeri multa dicit de exulibus, naufragis, atq; hospitibus.

βούλεο.) μᾶλλον ἀποδέχου πενίαν δικαίαν, ἢ πλοῦτον ἄδικον : Isocrates, in oratione ad Demonicum. Et Pindarus hymno 7. Isthmior. τὸ δὲ πὰρ δίκαν γλυκὺ, πικρότατα μένει τελευτά. Et, τὸ δ' εὐσεβὲς, τῆς δυσσεβείας ἀνθέλου, πολλοῖσι γὰρ κέρδη πονηρὰ ζημίαν ἠμείψατο : quemadmodum Vlysses apud Euripidem concionatur Cyclopi.

ἐν δὲ δικαιοσύνῃ.) De iusticia, quæ est summa virtutum. οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν ἄνευ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς ἁπάσης: Plato 2. de Legibus. Refertur is versus ab Aristotele 5. Ethicorum. Vide prouerbium : Iusticia in se virtutem complectitur omnem.

ὕβριν κόρος.) De iniusticia, quæ euertit funditus homines, terras & imperia. Docent id historiæ, & singulorum experientia.

κόρος seu saturitas q d generet.

τίκτει τοι κόρος.) οὐ γὰρ παντὸς ἀνδρὸς, φέρειν εὐτυχίαν: Aristoteles lib. 5. Politicorum. Cæterùm κόρος apud Herodotum in oraculo vocatur ὕβριος υἱός : à Nazianzeno in carmine quodam, ὕβριος ἀρχή : à Pindaro verò, ὕβρις vocatur κόρου μητήρ.

De talentis Iouis apud Homerum & Virgilium, quibus hominum fata examinantur.

ζεὺς γάρ τοι.) Per Iouis talentum, rerum humanarum inconstantiam denotat. Alludit ad locum Homeri, vbi Iupiter in lancibus examinat fata Græcorum & Troianorum : Iliad. θ. & χ. Eius meminit etiam Virgilius lib. 12. Æneid. de Turno & Ænea agens. Vide prouerb. Omnium rerum vicissitudo : itē, Ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca : item, Diuitiæ non semper optimo contingunt.

μή ποτε κύρν'.) Ne superbè nos geramus in rebus secundis, sed semper memores simus humanæ fragilitatis. Vide prouerb.

uerb. Multa cadunt inter, &c. item, Inter os & offam. Et, Nescis quid serus vesper vehat: ac, inter manum & mentum: & iterum, Multa in medio: item, Ne magna loquaris. Seu etiam superbiloquentiam prohibet, qualis est Aiacis Telamonij apud Sophoclem, & Oïlei apud Homerum. De eo hæc sapientissimè & piè præcepta leguntur à veteribus, τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν μανίαισιν ὑποκρέκει: Pind. 9. Olymp. Et, ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους ὑπερεχθαίρει: Sophoclis in Antigone. Ac, ἴσχει τὸ στόμα, ὡς μὴ μέγα λέγων μεῖζον τι πάθῃς: Thesei ad Herculem, apud Euripidem. Ac Homeri illud, quod Iliados ς legitur.

οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι. De mediocritate autem, apud veteres hæc scripta leguntur: εἴη ἐμοὶ μέτρια, μὴ λυπουμένῳ. Et rursum, φιλτάτη σχολὴ, ὄχλος τε μέτριος. Et iterum, λυπηρὰ γὰρ τὰ κρείσσονα: Euripides in Ione. quemadmodum enim

De mediocritate sententiæ.

ὅσῳ μέγιστος, ὅσῳ, μεγίστης τ' ἔμμορε τιμῆς,
οὕτω καὶ μείζονος κακοῦ, vt est apud Homerum.

πολλοί τοι χρῶντ.) ζεὺς (γὰρ) δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε,
ὅππως κεν ἐθέλῃσιν, ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων: Homer. Iliad. ς.

Vide prouerb. Cum Deo quisq; gaudet & flet: item, Dij omnia possunt: &, Felicitas à Deo: ac Atheniensium inconsulta temeritas: &, Sine ope diuina nihil valemus: &, Dormientis rete trahit: ac, Romanus sedendo vincit.

ἀλλ' ἄλλῳ.) Vide prouerb. Nihil est ab omni parte beatum: item, Mala bonis mixta sunt: item, Trabs in omnibus: ac, Oportet omnibus corydalis.

ὄλβιος οὐδείς.) Vide prouerb. Finem vitæ expecta.

σπουδὴ γίνεται οὐδεμία.) Vide prouerb. Citra puluerem, Citra arationem, Citra sementem.

θεοῖς εὔχου.) ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε. Hesiodus.

ἄνδρ' ἀγαθὸν.) De paupertatis incommodis: & quòd eam fugere oporteat omni studio, laborando, suum officium faciendo, & similibus honestis exercitijs, quibus illa fugari solet. Vide prouerb. Abijciendum procul: item, Terra mariq;.

κρειοὺς μὲν.) De coniugijs, quæ iubet fieri cum æqualibus, non improbis, sed honestis, & virtute præditis. Vide prouerb. Malè coniugati. Cascus cascam ducit, Æqualem tibi vxorem quære, Formica camelus. Archidamum mulctarunt Spartani, quòd ducta parua vxore, pro regibus reguneulos ipsis procreare vellet: quemadmodum aliquoties id meminit Plutarchus in Vitis & Moralibus: Athenæus quoque. Iidem

Qualis uxor ducenda.

Archidamus multatus a Spartanis, quod paruam: Anaxandrides, quod sterilem vxorē duxisset.

Apud Spartanos actiones mali & serotini etiam matrimonij.

Anaxandridem, cum sterilem duxisset, fœcundam ducere coëgerunt: teste Herodoto lib. 5. Apud Spartanos namq; nō tantùm mali matrimonij actiones fiebant, sed etiam serotini nimis, quemadmodum ocij, autore Plutarcho in Lysandro. Porrò ex quibus liberi procreandi, à Plutarcho pluribus disputatur in Pædagogia: & in connubialibus etiam præceptis.

ἀνάγκη.) Id est, impellunt ipsum opes, quæ ipsi causa sunt omnis mali, dum propter eas mala sibi accersit, ducta mala vxore: seu ipsa indigentia, ipsa paupertas, quæ misere afficit hominum mentes.

χρήματα.) Præceptum de iusticia: opes iustè quærendas, quòd iniusticiam puniat Deus, vel in nobis ipsis, vel in liberis.

χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά, θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω: Hesiod. lib. 1. *ἡμερῶν καὶ ἔργων* Et Solon apud Stobæum in Elegia de Musis,

πλοῦτον δ' ὃν μὲν δῶσι θεοί, παραγίγνεται ἀνδρὶ
ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος εἰς κορυφήν.

ἐς δὲ τελευτήν.) Vide prouerb. Vindicta tarda, sed grauis: item, Serò molunt deorum molæ: item, Serò Iupiter Diphtheram inspexit: item, Dij laneos habent pedes: item, Mali bibunt improbitatis fecem: &, Flagitiorum turpis exitus. Vide etiam libellum Plutarchi cui titulus est, de ijs qui à Deo serò puniuntur: vbi etiam hic Euripidis versiculus commendatur, *τὰ τῶν θεῶν χρόνια, εἰς τέλος δ' οὐκ ἀσθενῆ.* Extat autem in Ione: quemadmodum is quoq;, *μέλλει τὸ θεῖον, τοιοῦτον γὰρ φύσει*, apud eundem in Oreste reperitur.

ἀλλὰ τάδ' ἀνθρώπων.) Quòd pœnæ dilatio, quia impunitatem sibi pollicentur homines, prouocet ad peccandum eosdē.

ἀλλ' ὁ μὲν αὐτός.) Punit enim Deus peccatum regulariter, etiamsi differat: quemadmodum in versibus oraculi indicatum est,

τοῖς δὲ κακῶς ῥέξασι δίκης τέλος οὐχὶ χρονιστόν,
οὐδὲ παραίτητον, καὶ εἰ διὸς ἔκγονοι εἶεν.

οὐδείς τοι φεύγοντι.) Tempora (enim) si fuerint nubila, solus eris: vt in versu Ouidij dicitur. Citatur à Clemente etiam 6. *στρωμάτων.*

οἶνόν τοι πίνειν.) In veteri versu dicitur,

πάσας δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει
πινόμενος κατὰ μέτρον. Ideoq; à Simonide apud Athenæum lib. 10. *δειπνοσοφιστῶν, οἶνος ἀμύντωρ δυσφροσυνάων* nuncupatur. Idem, autor boni & mali: de quo in versu Hesiodi, qui in scuto Herculis extat, dicitur,

εἶτα διώνυχος δῶκ᾽ ἀνθρώποις χάρμα καὶ ἄχθος.

κύρνε, φίλους.) De accommodando ſe hominum varijs moribus atque ingenijs præceptum. Vide prouerb. Aliter cum alijs agendum : item, Lex & regio : item, Seruire ſcenæ, Seruire foro : &, Eodem collyrio mederi omnibus. Cæterùm de polypo piſce, vide prouerb. Polypi mentem obtine : item, Polypi caput : item, Polypi : &, Bis ſeptem plagis polypus contuſus : ac, Cum exoſsis ſuum rodit pedem. De polypo vide etiam quæ ſcribuntur à Plinio lib. 9. cap. 24. & 30. Athenæũ in Dipnoſophiſtis lib. 7. item lib. 12. vbi etiam verſus iſti Theognidis cum aliorum, Pindari, Sophoclis, Sotadis de polypo ſimilibus leguntur. De polypo loci apud autores.

μηδὲν.) In factionibus quieſcere iubet, nec ſe addicere ſeditioſis, ſeu metu perculſum, ſeu quibuſcunque alijs commotum.

ὅστις τοι δοκέει.) Non ſuperbiendum propter quæcunq; dona, cum quiſq; ſua quædam dona habeat, nemoq; ſolus ſapiat, & ſint diuerſa ſtudia. Vide prouer. Suum cuiq; pulchrum: item, φίλαυτοι. item, Multi oderint, ſi teipſum amas : &, Faſtuoſus Maximus : item, Alius alijs in rebus præſtantior : ac, Fortis in alium fortiorem incidit. Et Plauti verſiculus rectè ſe habet in Trinummo : Qui ſe omnia ſcire ſimulant, nequicquã ſciunt. Et rurſus ibidem : Qui ſeipſum contemnit, in illo eſt indoles induſtriæ. Diuerſa dona ac ſtudia.

πλούτου δ᾽ οὐδέν.) Quòd auaritia ſit inexplebile quiddam, & quòd opes inſtabiles ſint.

γίγνεται ἀφροσύνη.) id eſt, ſtultos cæcosq; efficiunt homines. Vide prouerb. Dolium inexplebile.

ἀκρόπολις.) De ingratitudine vulgi erga viros principes, duces, &c. benè meritos. Exempla eius rei plurima ſuppeditat Romana præcipuè hiſtoria : quemadmodũ patet legenti Plutarchum, Dionem, & alios.

οὐδ᾽ ἔτι γε πρέπει.) Id eſt, ſaniores, ſollicitos de ſalute vrbis, & patriæ ſuæ, non decet eſſe ſimiles ingratis & improbis, qui ſibi ipſis & patriæ afferunt exitium.

σοὶ μὲν ἐγὼ.) Quòd poëtæ multum poſsint in vtranq; partẽ ſuis carminibus, ad gloriam & infamiam. quemadmodum etiam Plato id monuit in Minoë, his verbis : οἱ ποιηταὶ μέγα δύνανται εἰς δόξαν, ἐφ᾽ ὁπότερ᾽ ἂν ποιῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐλογοῦντες ἢ κατηγοροῦντες. Vide prouerb. Cicadam ala corripuiſti : item, Vati non conuiciandum. Poetæ multũ poſſunt ad laudẽ & vituperium.

οὐδέ ποτ᾽.) *Scindentur* (enim) *veſtes, gemma frangentur & aurũ:*

Carmina

Carmina quam tribuent fama perennis erit. Ouid ῥῆμα γὰρ ἐργμάτων χρονιώτερον βιοτεύει: vt Pindarus scripsit Hymno quarto Nemeorum.

Carmina poetarũ, Homeri, Euripidis, &c. in quibus locis apud veteres fuerint recitata.

αὐλίσκοισι.) Alludit ad veterum morem, quo carmina in conuiuijs, & publicis solennibusq; congressibus, mercatibus itẽ, & certaminibus recitabantur: & in tibijs, lyra, alijsq; instrumentis canebantur præclara facta præstantiũ virorum: quemadmodum de Homeri, Sophoclis, Euripidis, &c. scriptis memoriæ prodiderunt, Plato, Lycurgus, Athenæus, Plutarchus in Vitis, in Moralibus: Dion quoq;, & aliquot alij, sicuti suo loco monebimus. Quod ideo præcipuè factum est, vt optimorum exemplorum recitatione ad meliora homines accenderentur.

O sacer & magnus vatum labor: omnia fato Eripis, & donas populis mortalibus æuum. Lucanus.

οὐχ ἵππων.) A' poëtis celebrati, seu quomodocunque celebres, etiam trans mare apud eos homines noti sunt vbique, ad quos penetrare nequeunt. quemadmodum id quoq; Dionysius poëta in Orbis descriptione, de se ipso scripsit his versibus:

οὐδὲ μὲν ὑγκανίοις ἐπιμίσγομαι, οὐδ' ἐρέτῃσιν,
ἀλλά με μουσάων φορέει νόος, αἵ τε δύνανται
νόσφιν ἀλημοσύνης πολλὴν ἅλα μετρήσασθαι,
οὔρεα, ἤπειρόν τε καὶ αἰθερίην ὁδὸν ἄστρων.

Plura similia sunt in Pindari hymnis, maximè verò Nemeorum quinto.

αὐτὰρ ἐγὼν) Id est, ingratus mihi es pro hoc tanto beneficio, quo te immortalitati consecro, vt viuas etiam post obitum.

De ordine votorũ, seu in quibus posuerint sũmum bonum veteres.

κάλλιστον τὸ δικαιότατον.) Aristoteles Moralium Eudæmiorum lib. 1. narrat, hunc hexametrum in vestibulo templi Apollinis, quod est in Delo, scriptum fuisse. Videtur id distichon totum allusio esse ad ordinem votorũ, seu summi boni, popularibus etiam cantilenis celebrati: cuius meminit Plato libro de Legibus 1. libro. item 2. tum in Gorgia etiam & alibi: Stobæus quoq; ex Sclerij cuiusdam sententia, Athenæus similiter libro decimoquinto: Clemens porrò Alexandrinus ex Simonidis Lyrici poetæ & Aristotelis philosophi sententia, quæ extat apud eundem primo Moralium. Cœlius etiam Calcagninus, in commentario de salute ac recta valetudine, ex Philemone aliter commemorat: videlicet, ὑγίειαν πρῶτον, εἶτ' εὐπραξίαν, τρίτον δὲ χαίρειν, εἶτ' ὀφείλειν μηδενί. Vbi multa dicuntur alia huc pertinentia. Cæterùm de sanitate quantum sit bonum, ac quomodo ea tuenda, pluribus disputatur à Galeno in libris sex de Tuenda sanitate, tum

De sanitate tuenda libri.

aliquot

aliquot alijs suis libris ad Hygieinen spectantibus, tum Plutarchum etiam in præceptis sanitatis tuendæ. Vide prouerb. Tria saluberrima: item, Primum rectè valere, proxima forma, tertio loco diuitiæ.

ἵππος ἐγώ.) Querela allegorica, de amico improbo & ingrato, cui nulla fidelis amici placent officia.

οὔ μοι πίνειν.) Quòd infelix sit in amore, & nullo loco habeatur apud amicam: quodq; à famula amicæ, cuius ministerio ipsa vtitur, vix curetur.

ἡ δὲ τίειν.) Id est, mala mihi imprecatur, indignè ferens osculum meum.

γυνή.) De paupertate, quòd spreta sit, & abiecta inter homines: de quo plura dicuntur in Pluto Aristophanis. Et in versibus dicitur,

In precio precium nunc est, dat census honores,

Census amicitias, pauper vbiq; iacet. Vide prouer. Pecuniæ vir: item, Generosus ex crumena: item, Vestis virum facit.

γνώτη τοι πενίη.) Id est, pauperes, quamuis sint hospites, peregrini, seu nihil ad nos pertinentes, tamen facilè ex misero habitu agnoscuntur.

δήμιχλος.) turbæ promiscuæ adnumeratur: non admittitur ad honores, dignitates & officia.

ἴσως τοι.) Querela est, quæ eò spectare debet, vt parentes senes reuerẽter habere discamus. Nec temerè prædicatur Aeneæ pietas, humeris gestantis senem patrem ex belli Troiani incendio, à Calabro Paralipomenon Homeri lib. 13. Aeliano variæ historiæ lib. 3. cap. 23. Virgil. 2. Aeneid. Ouid. 13. Metamorphos. & libro 1. de Ponto. Ac quæ de Calliæ ac Philonomi Cataneorum pietate in parentes produntur ab Aeliano, Pausania, Seneca, Strabone, & Virgilio in Epigrammatis, & aliquot alijs, notatu non sunt indigna. Apud Oppianum in Halieuticis hic versiculus legitur,

Aeneæ pietas, gestantis senem patrem ex incendio Troiano.

Calliæ ac Philonomi Cataneorum pietas in parentes.

πατρὶ δὲ γηράσκοντι νέον θάνος ἤτις εἰσι. Vide prouerb. ἀντιπελαργεῖν, & γηροβοσκεῖν. Vide etiam Senecam lib. 3. de Beneficijs, vbi hæc quæstio excutitur, An liberi poßint parentibus reddere gratiam.

κακὸς τόν.) Quòd mali viri mala & stulta sint opera, etiamsi ipsi rectè & sapienter suscepta esse videantur. Vide prouer. Inanium inania consilia: item, Stultus stulta loquitur: ac, Effœminatorum oratio etiam effœminata: &, Ab impijs egressa est iniquitas.

ἄζων μηδενὶ πιστός.) Vide prouerb. Memento diffidere:

item, Nusquam tuta fides: ac, Sponde noxa præsto.

φεῖδα τῶνδε πίθωσι.) id est, ne minimum quidem.

ἐν γάρ τῇ.) Vt sit quasi ratio superioris: & vt accipiatur seu de poëtæ patria, seu in genere de quibuscunque non fidis.

ἀπαλεύτεροι.) infeliciores, magis inopes, nescientes quo pacto suis rebus possint cōsulere. Nisi locus est corruptus & suspectus, quales in hac Gnomologia sunt plurimi.

νῦν δὲ τὰ.) Quòd improbi ex aliorum incommodis sua comparent commoda, & quòd sæpè emergant in publicis calamitatibus: quemadmodum in versu dicitur,

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς. apud Plutarchum.

νόμοις.) id est, putát semper sic agendum improbi, tanquam lege.

οὐδὲ λέων.) Contra potentes & tyrannos, de fortunæ inconstantia. Vide prouerb. Artem quæuis alit tellus: item, Fortuna æstuaria: item, Dionysius Corinthi. Huc pertinet historia de miserabili exitu Polycratis, Samiorum regis opulentissimi & felicissimi, quæ luculenter describitur apud Herodotum in Thalia. Meminit quoq; Strabo lib. 14. Cicero lib. 5. de Finib. bonorum & malorum. Valerius lib. 6. Plinius etiam in aliquot libris aliquoties.

Epitheta garrulorum.

κωτίλῳ.) Contra immodicè garrulos. κωτίλη hirundinem significat: κωτίλοι autem blaterones, λάλοι, de rebus non necessarijs, non vtilibus garrientes, ἀμετροεπεῖς, πολύμυθοι, locutulei, linguaces, ἀχάλινον, ἀπύλωτόν τι καὶ ἀθυρόγλωττον στόμα ἔχοντες. de quo vide Gellium lib 1 cap. 15. Vide etiam prouerb. Archytæ crepitaculum: item, Os infrene, loquax talpa: ac, Loqui nescit, tacere non potest.

ἀναγκαίη.) coacta: omnia autem coacta molesta sunt. Vide prouerb. Necessitas molesta: item, Volentem bouem ducito.

οὐδ᾽ ἐθέλει.) Vide prouerb. Viri infortunati procul amici: item, Mendico ne parentes quidem amici sunt.

ποικίλον ἦθος.) Vt pro temporum, rerum & personarū conditione, alij quandoq; simus.

οὐ χρή.) Mediocrem statum & fortunam boni consulendā. Vide prouerb. Quod adest, boni consule: item, Præsentem fortunam boni consule: &, Præsentem mulge, &c. ac, Spartam nactus es, hanc orna.

οἱ κακοὶ οὐ πάντως.) Homines mali sunt ex prauo consortio. Vide prouerb. Si iuxta claudum habites, subclaudicare discas: item, sapientes tyranni sapientum congressu. &, A bonis bona disces.

ἐν μέν

ἐν μὲν συσσιτίοισιν.) Qualem ſe oporteat gerere in conuiuio, ne quid ſtultum dicamus, ſeu faciamus.

ὡς ἀπεόντα.) id eſt, Et abſentis loco habito, nihil imprudenter agas, ne minimum quidem. Quod ſi deinde quædam de te ex conuiuio forâs ſparſerint, ferto illa fortiter: ſimul hinc addiſcens, quo quiſq; ſit ingenio.

ἐν μὲν μαινομένοις.) *ἐν θιάσοις δὲ καὶ πιθήκοις ὄντα, δεῖ εἶναι πίθηκον. μετὰ μαινομένων φασὶ χρῆναι μαίνεσθαι πάντας:* Calliæ comici apud Clementem 6. lib. *στρωμάτων.* Et, *οὐ πανταχοῦ τὸ φρόνιμον ἁρμόττει παρόν*, vt ait ibidem Menander comicus. Sunt apud Athenæum aliquoties ſimilia. Et Plautina illa quæ in Bacchidibus leguntur, hoc loco referenda ſunt: Nullus, inquiens, frugi eſſe poteſt homo, niſi qui benè & malè facere tenet. Improbus cum improbis ſit, harpaget, furibus furetur quod queat. Verſipellem frugi conuenit eſſe hominem, pectus cui ſapit: bonis ſit bonus, malus ſit malis: Vtcunque res ſit, ita animum habeat. Vide etiam prouerbium, Inſanire cum inſanientibus.

τὸ μὲν ἔμπεδον αἰεί.) Id eſt, Eſt æterna, & in animo poſita, in quam nullum ius habet fortuna. Ac rectè præcipit apud Stobæum Phocion, *πέπεισο μὴ εἶναι σὸν κτῆμα, ὅπερ μὴ ἐντὸς διανοίας ἔχεις.* Expugnatis itaq; Megaris, cum rogaretur Stilpon philoſophus à Demetrio, an aliquis ſibi aliquid eripuiſſet, reſpondit, Nemo. *πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν.* Id eſt, Bellum non deprædatur virtutem, eruditionem & ſcientiam, autore Plutarcho in Pædagogia, & in vita Demetrij. Vide prouer. Virtus æterna: item, Res mortalium circulus: item, Sapiens ſua bona ſecum fert.

ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.) Vt in Mimo dicitur: Fortuna leuis eſt, citò repoſcit quæ dedit. Vide etiam prouerb. Hodie nullus, cras maximus.

κῦρν' ἀγαθός.) Quod vir bonus vtramq; fortunam rectè ferat, malus verò non item: quod probat ſapienti diſticho. Vide prouerb. Homines frugi omnia rectè faciunt: item, Omnia bonos viros decent: &, Incus maxima non metuit ſtrepitus: ac, Quadratus homo.

κατέχειν.) Id eſt, Eſt malus, abutitur proſpera fortuna.

μέτεστ' ἐπὶ σμικρᾷ.) Iubet ignoſcere amicorum vitijs, quòd nemo viuat ſine crimine, ſine vitio, ſine peccatis: præter ſolos deos, qui peccata nec admittunt, nec ferunt. Vide prouerb. Mores amici noueris, non oderis: item, Nihil eſt ab omni parte beatum: ac, Nemo omnibus horis ſapit item,

Plutarchi libellum de Non temerè credendo calumniæ.

καὶ βραδύς.) Quòd dij patrocinétur iustæ causæ. *οὐ γὰρ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα, κιχάνει καὶ βραδὺς ὠκύν* : quemadmodum Homerus scripsit de Marte in adulterio comprehenso, & confuso corá dijs omnibus.

σὺν εὐθείῃ δίκῃ.) id est, dijs cooperantibus, iuuantibus bona consilia, bonam causam. Vide prouerbium, Velocem tardus assequitur.

ἥσυχος ὥσπερ.) Præceptum de iusticia, quæ in medio consistit, *δίκαιον* quasi *δίχαιον* quoddam existens, secundum Aristotelem, quæ suum cuiq; tribuit.

αὐτὸς ἔτι.) id est, seu non est prioris æstimationis & autoritatis apud suos, seu fortuna in melius commutata obliuiscitur exilij, & quod in eum beneficus extiteris. Vide prouerb. Simul & misertum est, interijt gratia.

μηδὲν ἄγαν.) Laus mediocritatis, & modi: quem obseruare, quemadmodum est optimum, ita quoq; non est cuiusuis, sed rectè instituti & assuefacti. Vide prouerb. Ne quid nimis: Dimidium plus toto: item, Festina lentè.

Ζεύς μοι.) Votum, vt possit facere benè amicis, malè verò inimicis: quemadmodum Hecuba apud Euripidem, *πῶς καλοῖς τι μακρουμένη αἰῶνα τὸν σύμπαντα δουλεύειν ἐθέλεις.*

δύη.) id est, Sim ipsis molestus, quemadmodum ipsi mihi ægrè fecerunt.

ἐγὼ δὲ κύων.) Allusio est ad fabulam Aesopicam (si modò quisquam vnquam fuit Aesopus) de cane cum frusto carnis flumen tranante. vt sit fortè sensus: Dum à prædonib. & alijs improbis vexor, amitto mea bona: vt canis carnem, flumen traijciens.

ὦ δειλή.) Petit se liberari tandem à paupertate improba, difficili & molesta.

τόλμα κύρνε.) Aduersam fortunam patienter ferendam: simul etiam cogitandum, quomodo eam tandem à nobis abigamus.

μηδὲ λίην δείκνυε.) Iubet quemq; suum celare infortunium: quod pauci alienis, vt proprijs, afficiantur. *τὸ οἰκεῖον δὲ πιέζει, ἀλλοτρίων δὲ οὐ μέλει* : vt est apud Pindarum. Vide prouerb. Suam quisq; homo rem meminit.

ἀνδράς τοι κραδίη.) Quòd nihil dulcius sit, quàm vlcisci malè de nobis meritos. quemadmodum in Publij Mimo dicitur: Inimicũ vlcisci, vitã est accipere alterã: &, Quod volentẽ vlcisci hostes, oporteat id clàm habere, ne præmoniti sibi caueant.

δεύτερον

ὀξυτέρη.) Id est, omnia obseruant, omnia metuunt, ne fortè insidiæ ipsis ponantur. Vide prouerbium, in occipitio oculos gerit.

οὐ δύναμαι.) Multi hoc ingenio sunt prædití, vt quodcunq; facias, tamen nullam apud eos ineas gratiam.

μωμεῦνται.) Vide prouerb. Momo satisfacere: item, Carpet citius aliquis quàm imitabitu: &, Vitiligator.

μή μ' ἀέκοντα.) Neminem cogendum, vt seu inuitus amicus sit, seu nobiscum maneat. Vide prouerb. Intempestiua beneuolentia nihil à simultate differt: item, Nosce tempus: item, Inuitis canibus venari: ac, Inuitos boues plaustro inducis.

Ζεῦ φίλε.) Querela est vsitata Ethnicis, (nescientibus caussas ex verbo Dei, quare pij præcipuè sint subiecti cruci) quòd sine prouidentia omnia geri videantur, cum malis plerunque melius sit quàm pijs, qui paupertate & alijs incommodis vt plurimùm premantur. de qua re vide quæ in eam sententiam disputantur à Gellio libro 2. cap. 18. Apud Senecam etiam in libro de Gubernatione mundi & prouidentia: Ciceronem etiam libro tertio de Natura deorum, vbi plurimis exemplis ostendit, quod bonis sæpius mala quàm improbis eueniant. Plutarchum etiam in Vitis illustrium Græcorum & Romanorum: ac Diogenem in philosophorum vitis, vbi plerique optimi viri, de vita optimè meriti, miserrimum vitæ exitum sortiti leguntur. Malis plerunque est melius quam bonis. Multi boni viri misere perijsse leguntur.

οὐδέ τι κεχειρμένον.) Id est, Quia malis benè est, bonis verò malè, non possis dicere, quid agendo placeas dijs. Vide prouerb. Diuitiæ non semper optimis contingunt: item, Liba Coalemo: item, Corui luscinijs honoratiores: item, Paupertas sapientiam sortita est.

πενίης μητέρ'.) Vituperatio paupertatis, & incommodorum eiusdem. ἀμηχανίην autem vocat consilij & mentis inopiam, desperationem, ac summam rerum penuriam. eam Alcæus Lyricus πενίας ἀδελφὴν nuncupauit, quod eam comitari soleat.

ἐς ἀμπλακίην.) Vt se conuertant ad studia, artesque minimè honestas. Vide prouerb. Viro esurienti necesse est furari: item Miserrimum fame mori: ac, Multa docet fames.

ἐν πενίῃ.) Quod mali paupertatem & alia vitæ incommoda non rectè ferant, boni vero in vtraq; fortuna ijdem appareant: quemadmodum de Socrate, Plato, Xenophon, Diogenes & alij scriptum reliquerunt:

ὁ μὲν (γὰρ) πονηρὸς οὐδὲν ἄλλο πλὴν κακός,
ὁ δ' ἐσθλὸς, ἐσθλὸς. οὐδὲ συμφορᾶς ὕπο
φύσιν διέφθειρ', ἀλλὰ χρηστός ἐστ' ἀεί : quemadmodum rectè sic sentit apud Euripidem Hecuba. vide prouer. In beato omnia beata : item, Sapientibus omnia facilia.

αἰδεῖσθαι θ.) De humanitate ac pietate erga amicos & deos, quos periurio contra se irritare prohibet.

μηδὲν ἄγαν.) Quòd iniusticiam & mala lucra sectari, exitiũ afferat, cuius initium est mentis peruersio, qua τὸ κακὸν δοκεῖ ποτ' ἐσθλὸν εἶναι τῷ δ' ὅτῳ θεὸς φρένας ἄγῃ πρὸς ἄτην, quemadmodũ à vetere Tragico scriptum est. Vide prouer. Ne quid nimis: item, Festina lentè.

φίλτατος ὤν.) Ad amicum peccantem in amicitiam, sine causa, ex propria malitia.

οὐδένα θησαυρόν.) Commendatio verecundiæ & pudoris: de quo in versu Hesiodi dicitur,

αἰδὼς ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι. & quæ à turpi maximè auertit homines, & formæ quoq; ingens decus conciliat, ipsa ornamentum faciei existens eximium: quemadmodum Clearchus lib. 1. rerum amatoriarum his verbis indicat ex Lycophronidis sententia, apud Athenæum lib. 13. οὔτε παιδὸς ἄρρενος, οὔτε παρθένων τῶν χρυσοφόρων, οὔτε γυναικῶν βαθυκόλπων, καλὸν τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ κόσμιον πεφύκει. ἡ γὰρ αἰδὼς ἄνθος ἐπισπείρει. Vide etiam prouerb. Pudor & metus.

μηδενός.) Gnome est, quòd sapiens & potens facilè id assequatur, vt nullo hominum videatur esse deterior, seu etiam inferior, Cum benè nummatum decoret Suadela Venusq;: vt in Latini poetæ versu id indicatum est. Vide prouer. Pecuniæ vir: item, Virtutem & sapientiam vincunt testudines.

πίνων δ' οὐχ.) Ita bibendum, ne inebriati maledictis incessamus amicos. οἴνου κατιόντος εἰς τὸ σῶμα, ἐπαναπλέειν κακὰ ἔπεα καὶ τὰ μαινόμενα, autore Herodoto apud Athenæum lib. 13.

οὐδέν' ὁμοῖον.) Prædicat amico candorẽ & sinceritatẽ suam, & quòd neminem in ea re similem sibi inueniat. hoc est, queritur de paucis fidis amicis.

ἐς βάσανον.) Per βάσανον lapidem indicem intelligit, cuius attritu fabri aurum vel argentum explorant. Vide prouerb. Lydius lapis: item, Inexploratus homo: item, Aperto pectore: item, Fidus amicus: ac, Aurum igni probatum. Extat etiam Plutarchi libellus, de laudando seipsum citra inuidiam. Vide prouerb. Teipsum laudas.

πολλά με) Correctio sui ipsius, quòd quamuis habeat studium

dium rectè agendi, tamen sæpè labatur tum in amicitia, tum in alijs rebus: quòd nemo sit ab omni parte beatus, nemo excellat in omnibus, cum πάμπαν sit ἄμωμος οὔτις οὐδ᾽ ἀκήριος, quemadmodum sapiens dixit Simonides. Vide prouerb. Mala bonis mixta sunt.

πολλοῖς ἀνθρώποις.) Contra immodicè loquaces, οἷς ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας: vt Isocrates dixit. Et quòd bona tantum & necessaria dicenda, cætera verò sinenda sint: quemadmodum præcipit apud Stobæum Pythagoras:

ἢ χρὴ σιγᾶν, ἢ κρείσσονα σιγῆς λαλεῖν.

οὐ γάρ τὰ πολλὰ ἔπη φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν. vt de sapientibus quidam monere est solitus.

πάντων μὲν μή.) Multi extitere, qui non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssimè aboleri. Extat autem ea sententia apud Pliniū in præfatione lib. 7. Mundi historiæ: Ciceronem etiam lib. 1. Tusculanarum quæstionum, & Plutarchum in oratione consolatoria. Apud Platonem quoq; in Axiocho non dissimilis legitur. Et τὸ μὴ γενέσθαι οὐδὲν, τὸ δὲ γενέσθαι πόνος, fertur dicere consueuisse Apollonius. Vide etiam prouerb. Non nasci optimum. Hoc loco commemoranda fuerant, quæ de Trophonio & Agamede, quorum Homerus etiam meminit: de Cleobi item & Tello, à pluribus autoribus memoriæ prodita sunt: Platone, Pausania, & Plutarcho, vbi sæpius etiam ea repetita leguntur.

De Trophonio & Agamede Cleobi & Tello, beatis.

ἔθρεψεν) Ideoq; rectè dixit Alexander, se non minus obligatum Aristoteli præceptori, quàm patri Philippo: quòd ab hoc viuendi, ab illo autem bene viuendi rationem & causam esset assecutus. Plutarchus in Alexandro.

Alexāder Magnus quantum dixerit debere se præceptori Aristoteli.

ἀσκληπιάδαις.) Patronymicum: id est, Podalirio & Machaoni, filijs Aesculapij, filij Apollinis, vsque adeò periti & felicis medici, vt mortuos etiam vitæ restituisse ipsum scribat Pindarus 3. Pythior. hymno. Ouid. 2 Met. Xenophon quoq;, vbi de Chironis discipulis loquitur, omnibus præstantibus viris, in lib. de Venatione. Apuleius etiam lib. 4. Floridorum. Extant & Aristidæ Adrianæi orationes aliquot, in laudem Aesculapij, templi et filiorum eius scriptæ de quibus Homerus quoque meminit Iliad. β. item λ. & in hymno Aesculapij, his quidem verbis: ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,

ἰούς τ᾽ ἐκτάμνειν, ἐπί τ᾽ ἤπια φάρμακα πάσσειν.

Aesculapius Apollinis filius, medicus peritus.

Et rursum apud eundem de Aesculapio in Hymnis,

χάρμα μέγ᾽ ἀνθρώποισι κακῶν, θελκτῆρ᾽ ὀδυνάων.

εἰ δ᾽ ἦν ποιητόν.) Quòd virtutes non inserantur liberis ex traduce,

traduce, vt loquuntur. Eius rei ſuppeditant nobis plurima exempla tum veteres hiſtoriæ, tum etiam vita præſens. Pericles vir eloquentiſsimus & ſapientiſs. filios reliquit duos ſtupidos, & tertium Cliniam furioſum etiam. Sic Ariſtides filium habuit nullius rei. Thucydidis quoque duo filij paternæ virtuti non reſponderunt: quemadmodum id docet Socrates apud Platonem. Cicero etiam, fons ille eloquentiæ, & dono quodá prouidentiæ genitus, reliquit filium illaudatum: Cyrus similiter ſuum Cambyſem: vtrumq; à patrijs virtutibus longiſsimè degenerantes, quemadmodum id ſcribunt Plutarchus in Cicerone, & Herodotus lib. 3. in hiſtoria Cambyſæ. Vnde tot exemplis motus Demoſthenes dixit, τῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὥσπερ εἱμαρμένον εἴη φαύλους ἀποβαίνειν υἱούς, quemadmodũ ſcribit id Ariſtides rhetor in Cimone. Et apud nos vir quidam bonus & facetus, in eandem ſententiam hanc ſuam vocem ſæpè (occaſione ita ferente) vſurpare ſolebat: Laudate laudate, Das jo kein weiser Mann einen klugen Sohn lasse. Extat hic locus Theognidis apud Platonem in Menone, vbi Socrates conatur oſtendere, virtutem doceri non poſſe. Cuius contrarium oſtẽdit Plutarchus in commentario, Quod virtus doctrina poſsit acquiri. Vide prouer. Aut regẽ aut fatuum naſci oportere: itẽ, Filius degenerans: ac, Nunquam ex malo patre bonus filius: &, Matrem ſequimini porci: ac, Haud canit paternas cantiones.

Exempla filiorum degenerantium à patrijs virtutibus.

ἀλλὰ διδάσκων.) De tardis & lentis & monſtroſis naturis illa accipienda ſunt, quæ nullo artificio, nulla inſtitutione, nulla diſciplina molleſcunt: qualis fuit Nero Cæſar, cloaca ſathanæ, doctiſsimi & caſtiſs. Senecæ diſcipulus. quales etiá plurimi de Platonis diſcipulis fuerunt peſsimi, crudeles & tyrannici, quemadmodum id prodidit Athenæus libro vndecimo *δειπνοσοφιστῶν*.

Quales fuerint pleriq; Platonis diſcipuli.

νήπιος ὅς.) Vide prouer. Non videmus manticæ quod in tergo eſt: item, Ab ipſo lare: item, Propria vineta cedere: ac, Aedibus in noſtris. Quæ item de duabus Aeſopi peris à Plutarcho & alijs referuntur, notiora ſunt.

οὐδείς τοι πάντ'.) Quod nemo ſit ab omni parte beatus, & quod bonus vir vtranque fortunam rectè ferat.

Sperat (enim) *infeſtis, metuit ſecundis*
Alteram ſortem, benè præparatum Pectus. Horat. lib. 2. Oda 10.

κοὐκ ἐπίδηλος.) id eſt, Celat ſuum infortunium, Macht nicht viel geschrey darvon.

ἤ μ' ἐθέλεις.) Prædicat amico ſuam conſtantiam, fidem & candorem.

candorem. metaphora sumpta ab auro examinato & puro. Vide prouer. Aurum igni probatum : item, Aurum indice exploratum: &, Aurum Colophonium: ac, Inexploratus homo: item, A' puro pura defluit aqua : item, Vera fronte.

αὖθεν σ' ἐι.) Contra eos qui sibi sapere videntur, cum sint stultissimi. Vide prouerb. Nosce teipsum.

εὖ τοι σύμφερον.) Apud Clementem 6. στρωμάτων paulo aliter legitur, quemadmodum Homerici etiam aliquot apud Synesium : ab ipsis fortè scriptoribus, à quibus citantur, pro suo arbitrio sic mutati. Leguntur quoq; apud Athenæum lib. 13. cũ similibus. Sunt autem præceptum de ducenda æquali vxore. Vide prouerb. Aequalem tibi vxorem quære : item, Formica camelus : &, parit puella etiamsi malè adsit viro : ac, Semper seni iuuenculam subijce : &, Vinum caret clauo.

Homerici quidam versus apud Platonem & Synesium aliter leguntur, quam apud Homerum.

μή ποτ' ἐπ' ἀπρήκτοισιν.) Impossibilia non affectanda, sed vtilibus ac necessarijs studendum. Vide prouerb Impossibilia captas : item, Quod fieri non potest, nec incipiendum quidem.

σύμμαχον τοι.) Vide prouerb. Dij facientes adiuuant, Cum Minerua manum quoq; moue, Manum admouenti fortuna imploranda : item, Industriá adiuuat Deus: ac, Difficilia quæ pulchra.

ἀμφ' ἀρετῇ.) De studio iusticiæ, de qua pluribus disputatur ab Aristotele in Ethicis. Vide prouerb, Lucrum malum æquale dispendio.

μηδένα.) Præceptum in symposijs obseruandum, de quo Menelaus etiam in Odyssea præcipere voluit hoc versu,

χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν : Odyss. ο. Vide prouer. Temulentus dormiens non est excitandus: ac, Volentem bouem ducito : item, Necessitas molesta : item, Cogi ad bibendum inhumanum.

οὐ πάσας νύκτας.) Id est, sinas eum bibere, dum bibendi copia datur, quæ ipsi non semper ita suppeditabitur. Vide prouerb. Saturnalia non semper erunt.

αὐτὰρ ἐγώ.) Maturius è conuiuio discedendum : & vinum bonum esse, cum modicè bibitur. tunc enim,

ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει : quemadmodum id de eo prædicat in Iliad. ζ. Hecuba, Hectori à prælio redeunti.

ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ.) De incommodis ebrietatis.

μυθεῖται.) Referuntur ab Athenæo etiam lib. 10. vbi multa similia ex alijs poëtis afferuntur. Vide prouer. Quod in animo sobrij, id in lingua ebrij.

ἰφθιμέριον.) Id est, ne fias ventris mancipium, ipseq; tibi

dominetur quemadmodum dominus seruis, quibus quotidie imperat.

ἢ παρεών.) Id est, si non vis tempestiuè decedere, saltem hoc effice manens, ne bibas largius.

κωτίλλεις.) Multa promiscuè loqueris, garris in morem hirundinis: vt solent fœcundi calices facere disertos, iuxta Horatium.

ἢ μὲν γάρ.) Taxat bibacitatem amici, quòd nullum recuset poculum, sed ex omnibus oblatis bibat. φιλοτήσιος autem crater, amoris & amicitiæ ergò porrigebatur.

Veteres nec edebant nec bibebant, nisi inuocatis prius superis.

σπένδεις.) Libatio erat inuocatio deorum, seu preces antequam biberent: quod veteres ita, quamuis ethnicos, constanter obseruare solitos fuisse, ex multis locis Homeri demonstrari posset. Cæterùm de veterum crateribus vide prouerb. Superis impari numero, inferis pari sacrificandum: ac, Bonæ fortunæ, siue Boni genij: item Philotesius crater.

De quibus in conuiuio disputandum.

ὑμεῖς δ' εὖ.) Iubet procul remouere lites è conuiuio, & in commune de communibus disputare, & vulgaribus: quæ simul omnibus & grata sint, & ab omnibus intelligantur. Id videtur voluisse etiam præcipere Phocylides his versibus, apud Athenæum lib. 10.

χρὴ δ' ἐν συμποσίῳ κυλίκων περινισσομενάων,

ἡδέα κωτίλλοντα καθήμενον οἰνοποτάζειν. quemadmodum similia leguntur conuiualia præcepta apud Athenæum multa. Quamuis ex Dipnosophistis, eiusdem libris, item 9. συμποσιακῶν Plutarchi, & eiusdem Septem sapientum symposio, Platonis etiam, Xenophontis, Macrobijq́; Saturnalibus, satis apparet, quod de valdè etiam serijs interdum in conuiuijs veteres disputare consueuerint. quemadmodum Persas etiam ebrios de maximis rebus consultare solitos fuisse, multi scriptores memoriæ prodiderunt. Vide prouerbium, Intersecta musica.

Veteres de serijs disputabant in conuiuijs.

Persæ ebrij de maximis rebus cōsultare soliti.

ἄφρονος ἀνδρός.) Quòd vinum immodicè sumptum prodat cuiusq; mores & ingenium. Ideoq;, vt scripsit Horatius in Arte poëtica.

Reges dicuntur multis vrgere cucullis,

Et torquere mero, quem perspexisse laborant,

An sit amicitia dignus. —— Vide prouer. In vino veritas: itē, Vinum & veritas, Vinum animi speculum: item, Vinum senem etiam vel nolentem saltare compellit.

οἰνοβαρῶ.) De incommodis vini immodicè sumpti.

περιτρέχει.) Apud Euripidem Cyclopi ebrio ὕβρεις συμμεμιγμένα

μηνύμενος δοκεῖ τῇ γῇ ἀέρεσθαι. Et apud Athenæum lib. 21 non est illepida historia ex Timæi Taurominitani scriptis relata, de adolescentibus vino calefactis, & dementib propterea, vt putarent se naui vehi in mari tempestuosissimo, &c.

Exemplum adolescentum furentiū præ vino.

μάταιον.) Vide prouerb. Vinum caret clauo: item, Vino repuerascere.

οἶνος πινόμενος.) Hoc distichon suprà exposuimus.

ἤλθες δή) Ad amicum, quòd se pauperem, aliunde ad se venientem pauperem, & si quem porrò vnà adducat amicum, sit accepturus: xenion quoq; daturus, pro ædium suarum facultate, nullosq; propterea maiores sumptus facturus, accepta aliunde pecunia mutuo. Deinde petit, vt amicis de fortuna sua sciscitantib, respondeat: quòd ea sit mediocris. Vide prouerb. Munerum animus optimus: item, Si non adsunt carnes, taricho contentos esse oportet: item, Præsentem fortunam boni consule.

ὡς τῷ μέν.) Id est, Si cum felicitate quis nos conferat, miserè viuo: si vero cum infelicitate, nihil est quod queror. non enim sum infelicissimus. Vide prouerb. Vt possumus, quando vt volumus non licet: item, Quæ dantur: &, Quod adest boni consule. Hoc loco referendum est, quod de Atheniensibus scribitur, quomodo sint habiti à Spartanis, ὡς ἐλεύθεροι scilicet ὀλιγαρχικῶς, ὡς δοῦλοι δὲ καὶ πληθύοντες μετρίως.

οὔ σε μάτην.) De diuitijs, quòd facilè ferant calamitatem: & quòd ratio iudicet congruum esse, vt bonis benè, malis vero sit malè. Huc pertinent, quæ de ea re disputantur in Aristophanis Pluto. Vide prouerb. Diuitiæ non semper optimis contingunt, qui plerunq; sub cruce sunt. Homerus cæcus est, & mendicus, & postea fame extinguitur: vt scripsit de ea re Sotades Iambographus.

οἴμοι ἐγών.) Querela, quòd quæ in vita iucunda, citò transeant. quemadmodum poëta etiam Latinus idem questus est:

Optima quæq; dies miseris mortalibus æui
Prima fugit, subeunt curæ, tristisq; senectus.

οὔτε τινά.) Prædicat amico fidem & candorem suum, quòd sit talis, qualis in versu verus amicus describitur:

γνήσιος εἰμὶ φίλος, καὶ τὸν φίλον ὡς φίλον οἶδα. Vide prouerb. Aperto pectore: item, Vera fronte.

αἰεί.) Quod delectetur ijs quæ palato & auribus grata sunt, iuxta Epicuri scilicet doctrinā. sic enim scribit in lib. 1. de fine, referente Athenæo lib. 12. οὐ γάρ ἐγώ γε δύναμαι νοῆσαι τ' ἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ τῶν χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων,

Epicurus in quib rebus summum bonū posuerit.

ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδείας κινήσεις. τίς γὰρ ἁδονᾶς ἄτερ θνατῶν βίος ποθεινὸς, ἢ ποία τυραννὶς τᾶς δ' ἄτερ οὔτε θεῶν ζηλωτὸς αἰών; quemadmodum ibidem apud eundem autorem ex Pindaro refertur. Et Mimnermi illi versiculi à Plutarcho celebrati idem innuunt:

τίς ὁ βίος; τί δὲ τερπνὸν, ἄτερ χρυσῆς ἀφροδίτης;

τεθναίην, ὅτι μὴ μηκέτι ταῦτα μέλει. Eam opinionem hausisse Epicurum scribit Athenæus, ex loco quodam Homerico, qui extat in Odyssea lib. 1. quemadmodum plerosq; alios tùm philosophos tùm poëtas, materiam suorum scriptorum & diuersarum opinionum quæ philosophorum sectas pepererunt. quemadmodum tùm alij autores id ostendere sunt conati, tũ Plutarch. maximè in Homero suo.

Plerique philosophorum materiam scribẽdi ex Homero sumpserunt.

οὔποτε δουλείη.) Exponũtur hi duo versus à Philone Iudæo in oratione, Quòd omnis probus liber sit. Dicetur aũt cõmodè de naturis improbis & fucatis. De seruis náq; id vniuersaliter dici nõ poterit, cum constet multos præstantes viros, & eruditionis & probitatis nomine insignes, seruos fuisse: de quo pluribus vide Gelliũ lib. 2. cap. 18: quæ item lib. 3. de Beneficijs à doctissimo Seneca contra hanc Theognidis de seruis sẽtentiam rectius disputantur. Vide prouerb. Serui dimidio mẽtis carent: &, seruus seruo præstat, &c.

Multi præstãtes viri serui fuerunt.

οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης.) Prouerbiales sunt formulæ, quòd ex improbis improbi nascãtur. Vide prouer. Quot seruos habemus, totidẽ habemus hostes: ac, Quæ semel ancilla, nunquã hera: item, E' squilla non nascitur rosa. Est aũt squilla cæpæ species, quemadmodum id apud Plinium pluribus agitur. Vide etiam prouerb. Squillas à sepulchro vellas.

Squilla.

ὑάκινθος.) Flos est hyacinthus, nostri vocant Breünling/alij aliter nominant. de eo plura vide apud Dioscor. lib. 4 cap. 58. de Re medica: & Mathioli, quemadmodum etiam Amati, in eundem autorem, vtriusq; doctissima commentaria. Quæ itẽ Fuchsius ex optimis autoribus, de Dioscoridis hyacintho, & poëtico fabuloso illo ex sanguine Aiacis orto, in suis Stirpium commentarijs disputet: quæ etiam Tragus non inerudité, de vtroq; hyacintho in sua simplicium historia colligit & ratiocinatur. Reperitur autem is flos sponte natus circa Hetstadiam, in monte qui vocatur. Schenberg. ad Rhenum etiam supra Bonnam, quemadmodũ nobis narrauit clariss. vir, Georgius Aemylius, S. Theologiæ doctor, ac inspector ecclesiarum in comitatu Stolbergensi, amicus noster colendus.

οὔ τις ἑκὼν.) Quòd nemo libens seipsum in mala conijciat.

Quæ:

Quæ verò leguntur in historijs & tragœdijs plurima hominũ sibi manus inferentium exempla, aliò fortè pertinebunt. Vide prouerb. Faber compedes quos fecit ipse gestat: item, Sibi quisq; amicus est.

δειμαίνω.) De iniusticia, quæ solet afferre exitium hominibus: quod exemplo demonstrat Centaurorũ, qui populi Thessaliæ, ἱππευτικῆς autores finguntur: vnde & nominati, ἀπὸ κεντεῖν τοὺς ταύρους, teste Plinio lib. 7. cap. 56. Fabula verò, quomodo perierint propter iniuriam, exponitur apud Diodorum Siculum lib. 5. Homerum Odysseæ φ. Ouid. lib. 12. Metamorphos. Horat. ode 12. lib. 1. Meminerunt eorundem Isocrates, Lucianus: tametsi Lucretius eos nunquam fuisse affirmet. Vide etiam prouerb. Centauricῶs viuere: item, Lapitharum conuiuium: &, Mens non inest Centauris. Symposium item, seu Lapithas Luciani.

Centaurorum fabula.

χρὴ μι.) Monent fortè, vt lites iustè recteq; componamus, adhibitis vatibus, & consulto verbo Dei: vel, vt vnicuiq; suum tribuamus, sacerdotes veneremur, & de sacris piè & reuerenter sentiamus.

μηδένα.) De studio iusticiæ & beneficentiæ.

ἄγγελος.) Quòd, necessitate id exigente, oporteat bonum virum pugnare pro patria, εἷς γὰρ οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης, vt Hector loquitur apud Homerum. Per ἄγγελον autem mutum intelligit πυρκαΐας, seu φρυκτωρίας, hoc est, speculas, è quibus igne sublato aduentus hostium, seu alia etiam significabantur De ijs meminit Aeschylus in Agamemnone, Strabo etiam lib. 3. & Solinus cap. 41. Statius lib. 3. Syluarum, Lucan. lib. 9. Egesippus lib. 4. cap. 2. vbi de Pharo, turri illa excelsa in portu Alexandrino loquuntur, quæ nocturnis corusca facibus nautas ducebat.

Quid veteres πυρκαΐας significarint.

Pharo turris Alexandrina altissima, ac nocturnis ignibus corusca.

διαπρήξουσι.) id est, Non procul absunt à nobis: para itaq; te, vt ipsis pro patria occurras. è specula namq; ignis accensus hostes aduentare nobis significat.

χρὴ τολμᾶν.) Præceptum de patientia in rebus aduersis.

φράζεο.) Quòd in mediocritate, ne nimis diuites, pauperésque simus, consistat felicitas: & quòd modum obseruare difficile sit.

ἐπὶ ξυροῦ.) Prouerbiale, pro summo periculo. quasi diceret: in eo, in medio consistit felicitas, à quo non nisi cum periculo disceditur. Vide prouerb. In acie nouaculæ.

εἴη μοι.) Votum, vt possideat opes hostium, easq; distribuat amicis.

κιχλᾶσθαι.) Bonorum consortio vtendum. Vide prouerb. A bonis discendum.

ἥβην τερπόμενος.) Sententia est prorsus Epicurea, quæ tollit animæ immortalitatem: de qua plurimorum saniorum philosophorum, Platonis, Aristotelis, Xenophontis, Plutarchi, Pindari, Phocylidæ, &c. piæ extant sententiæ & disputationes, quæ huic loco opponendæ sunt.

Philosophorũ sententiæ de animæ immortalitate.

οὐδὲν ἔτι.) Rectius Phocylides, ψυχὴ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως ζῇ διὰ παντός.

δόξα μὲν.) De falsa persuasione seu eruditionis, seu cuiuscunque rei, quæ plurima mala secum affert: audaciam, temeritatem, arrogantiam, & huiusmodi. Vide prouerb. Inscitia parit confidentiam: vbi leguntur multa similia, huc pertinentia. Timonis etiam versiculus refertur,

Timonis versiculus.

αὔθερωποι κενεῆς οἰήσεως ἔμπλεῳ ἀσκοί.

σὺ ἔργων.) Quòd rectè facta sibijpsis sint præconiũ. τεκμαίρει γὰρ χρῆμ' ἕκαστον: Pindar. 6. Olympior. Non itaq; alienam laudem admodum debent expectare. Et recte monuit de sapientibus Hebræis Schemaiah, in libro qui Pirke Abboth inscribitur, id est Capitula patrum: אֱהוֹב הַמְּלָאכָה וּשְׂנָא אֶת הָרַבָּנוּת id est, Dilige opus, & odi magisterium.

Nobilitat quẽque suum opus.

οἵ με φίλοι.) De amicis queritur, volentibus vt vel odio habeat, vel amet, quos ipsi volunt.

ἀργαλέον ἐξ ἀγαθοῦ.) Vide prouer. Difficilia quæ pulchra: item, Mala vltrò adsunt: item, Lædere facile, mederi difficile.

μή με δίδασκ'.) id est, noli à me petere, vt quos velis, seu amem, seu odio habeam. Nisi generaliter accipi velimus, cum nos ad rem quandam discendam ineptos esse dicimus.

ἐχθαίρω.) Vxoris de viro querentis quod non se amet ex animo solam, sed sectetur alias mulieres: quare & ipsa eum à se negligendum esse censet.

κοῦφον.) Id est, deserens eum, quemadmodum auicula non semper eundem locum obtinet.

ἀροῦν.) Id est, qui sectatur aliorum vxores. Vide prouer. Alienum arare fundum, Alienam metere messem: item, Complura masculi canis cubilia: ac, Agrum alienum irrigas, tuis sitientibus: &, Alieno thoro pedem infers.

ἀλλὰ τὰ μὲν.) Quòd præterita non amplius sint in nostra potestate, & quòd futura mala diligentia præcaueri posint. τὸ γὰρ γεγονὸς οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι, vt est apud Aristotelem lib. Eudemior. 5. Vide prouerbium: Quod factum est, infectum fieri non potest.

πάντι

πᾶσι.) Quòd futura sint incerta, vt in versu Nazianzeni dicitur: —— τὸ δ' αὔριον οὐ σάφα οἶδα,

ἢ κακὸν ἢὲ καλὸν ἀντιάσει τέλος. τὸ μέλλον γὰρ ἀθέατον: Isocrat. Et quòd multa accidant præter spem hominibus, læta & aduersa. Vide prouerb. Non omnia eueniunt quæ in animo statueris, Euentus propter expectationem: item, Non quiduis contingit quod optaris.

πονοῦντι.) id est, contempto, afflicto, infelici.

ἀφροσύνης.) Id est, ne amplius habeatur pro stulto, sed sapiente. felicibus enim vulgus sapientiam & eloquentiam tribuere solet: quemadmodũ id aliquot versib. Horatij ostẽditur.

τολμᾶν χρὴ) Quòd oporteat sapiẽter & recte ferre vtramq; fortunam, & se solari in aduersis, expectatione meliorum. Idq; sapienter monent versus seu Basilij, seu cuiuscunq;:

ὡς ἐθέλει τὸ φέρον σε φέρειν, φέρου: ἢν δ' ἐπιθήσεις,

καὶ σαυτὸν βλάψεις, καὶ τὸ φέρον σε φέρει. Vide prouer. Omnium rerum vicissitudo: item, Finem vitæ specta.

αὔθεντ'.) Dicetur de homine, seu amico, cuius mores nostris non congruunt. Vide prouer. Amicitia æqualitas: item, Amicus alter ipse: item, Aequalis æqualem delectat.

πλοῦτον, παντός.) Quemadmodum à Satyrico dicitur:

Interea pleno dum turget sacculus ore,

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. Et ab alio dicitur: *Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.*

πλούτου γὰρ οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται, vt suprà dixit poëta.

ἴσασι.) id est, quibus tui mores congruant.

οὔ μ' ἔλαθες.) Ad amicum malè fidum, qui postquam semel fefellit, iterum tamen conatur apud nos irrepere. Vide prouerb. Piscator ictus sapit. Post mala prudentior: item, Vulpes non bis capitur laqueo: &, Decipienti semel.

ψυχρόν.) id est, Lædebas me, quemadmodum serpens in sinu fotus. Vide prouerb. Colubrum in sinu fouere.

μάγνητας.) De iniusticia, quæ in mala conijcit homines. Per Magnetas autem Centauros intelligit, incolentes olim Magnesiam, vicinam Thessaliæ: de quibus suprà. Vide prouerb. Magnetum mala. Meminit Magnetum etiam, quomodo sint captiui facti Ephesiorum, Athenæus lib. 12. qui totus est conscriptus de veterum delicijs. Liber duodecimus Athenæi de qua materia scriptus.

πολλῷ.) Quòd pleonexia, hoc est, plura habendi cupiditas, auaritiæ & iniusticiæ studium (quæ duo plerunq; coniuncta esse solent) perdãt homines. quemadmodũ de Tantalo

scribit

ſcribit Pindarus Olymp. 1. ὅτι κλέψ' ἔλεν ἅταν ὑπέροπλον: ſicut apud Athenæum lib. 12. qui totus propemodum de ea re ſcriptus eſt, exempla ſimilia plura reperiuntur. Vide prouerb. Diues aut iniquus, aut iniqui hæres.

ἀρχὴ ἐπὶ ψεύδους.) Mendacium non dicendum: quòd ſemper id ſit turpe & noxium, quandocunq; dicatur. Rectè autẽ hoc loco refertur ſententia Tryphiodori, poëtæ & grammatici: ψευδῆ λόγον μὴ ποιεῖσθαι, τὸ γὰρ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι μελαίνεται καὶ ἀμαυροῦται. Vide prouerb. Ne guſtes illa quibus nigra eſt cauda.

καὶ ἐξέλθῃ.) id eſt, quandocunq; dicatur. ſeu, etiamſi id primum eius ſit mendacium. qui enim ſemel malus, &c.

οὐ χαλεπόν.) Quòd eundem laudare & vituperare, pro occaſione temporum & perſonarum, non boni viri ſit. Vide prouerb. Ex eodem ore calidum & frigidum efflare.

σιγᾷν ἢ οὐκ.) Quòd boni viri, quemadmodum rectè ferunt vtramque fortunam, ita etiam modum ſeruare poſſunt in alijs rebus, dicendo, &c. quod mali nequeunt. Vide prouerb. Homines frugi omnia rectè faciunt: item, Sapientibus omnia facilia.

οὐδένα παμπήδην.) Hyperbolica ſententia, qua ſignificare voluit, bonos in vita eſſe paucisſimos. quod & Virgilius in ſuo de viro bono epigrammate indicauit.

ἥλιος καθορᾷ.) id eſt, quotquot viuunt. ſecundum Solonis etiam iſta,

οὐδὲ μάκαρ οὐδεὶς πέλεται βροτὸς, ἀλλὰ πονηροὶ
πάντες, ὅσους θνητοὺς ἥλιος καθορᾷ.

οὔτι μάλ'.) πολλὰ γὰρ ἀνθρώποις παρὰ γνώμαν ἔπεσεν, vt eſt in Pindari Olympijs. Ac bene cogitatum ſurripi ſæpisſimè, Plautus dixit. Vide prouerb. Captantes capti ſumus: item, Arcadiam me poſtulas. καταθύμια, iuxta animi ſententiam.

κρέσσονες.) id eſt, dij omnia faciunt pro ſuo, non ſemper hominum, arbitrio.

πολλ' ἐν.) Querela de paupertate, & quod illa deſpecta ſit, diuites verò in precio habeantur: quemadmodum Latinus etiam poëta monuit. Et Alcæus apud Suidam & Laërtium: χρήματ' ἀνὴρ πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἐσθλὸς οὐδὲ τίμιος.

παντοῖαι.) Quòd in hominum vita multa ſint mala, multa bona, variæ artes, diuerſaq; ſtudia. ἄλλοι γὰρ ἄλλαις ἐπιτεχνήσεις. Quod ab interprete Pindari citatur, vt prouerb. Atticum. Vide prouerb. Suo quiſq; ſtudio gaudet, Inſania non omnibus eadem.

ἀργαλέον.

ἀργαλέον.) Vide prouer. Molestum sapientem apud stultos loqui : item, Canent cygni, cum tacebunt graculi.

αἰσχρὸν τοί.) Vitandos esse congressus intempestiuos, qui fiunt à sobrijs cum ebrijs, & contrà. Vide quæ in eam sententiam pluribus disputantur à Cornario, in præfatione in Symposion Platonis & Xenophontis, à se conuersa.

ἥβη καὶ.) κραιπνότερος μὲν γάρ τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις: quemadmódum de iuuenibus scripsit Homerus Iliad. ψ. & Herodot. in Thalia. ὅτι αὐξανομένῳ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι.

ὀργῆς.) De iræ incommodis in versibus Horatij quoq; dicitur: — *Qui non moderabitur iræ,*

Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mens.

Extat autem Plutarchi commentarius de cohibenda iracundia eruditè scriptus.

βουλεύου.) τὸ εὖ γὰρ βουλευθέντι πρήγματι, τελευτὴ ὡς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι: vt est apud Herodotum lib. 7. Vide prouerb. Antequam incipias, consulto : item, Diu delibera : ac, In arduis cunctanter agendum : item, Citò sapientes non tutò sapiunt : item, Properans nimium serius absoluit.

ἀνδράσι τοῖς.) Quòd viri boni, quorum nunc non multi, sed pauci, in omnibus se rectè gerant. Vide prouerb. Homines frugi omnia rectè faciunt.

ἐλπὶς καὶ.) Quòd metus & spes similiter afficiant & turbent homines. De Spe, in versu Statij id indicatum est:

Et qua non maior mortalibus addita cura,

Spes vbi longa venit. — Deos autem Spem cum Metu facit, more ethnicorum, qui virtutibus, vitijs atq; affectibus, ignotis quoq; dijs, sua templa dicabant, cum suis quibusdam cultibus : vt pluribus id demonstrant, Pausanias, Plutarchus, & alij.

Ethnici templa arasque posuerunt vitijs & affectibus.

πολλάκι.) Quòd multa accidant præter spem hominibus. Vide prouerb. Euentus præter expectationem.

οὔ τοι κήδει.) Quòd ament pleriq; commodi sui gratia, ipsi ollæ amici. *Vulgus (* namq; *) amicitias vtilitate probat.* Ouid.

πολλοὶ πὰρ.) Quòd infelicium pauci sint amici, ἄφιλον γὰρ τὸ δυστυχές. Vide prouerb. Amicus certus in re incerta cernitur.

κηδεμόνας.) curatores beneficos. Vide prouer. Amicos multos habet felicitas.

ἤδη νῦν.) Vt sit seu noua querela de malicia impudente, seu ratio superioris. ideo deseruntur in malis amici, quia perijt pudor. ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι: vt in versu Hesiodi,

Aliquot versus Hesiodi apud Homerum etiam leguntur, iisdem plane verbis.

ſimul & Homeri dicitur. apud vtrunque enim autorem reperitur, quemadmodum præterea aliquot etiam alij.

ἆ δειλή.) De paupertatis malis & incommodis. Eam malorum doctorem tùm Plato, tùm Xenophon, tùm Plutarchus quoq; dixerunt: tametſi etiam ſæpè virtutis ſit occaſio, ὅτι μόνη τὰς τέχνας ἐγείρει, αὐτὰ τῶ μόχθοιο διδάσκαλος: quemadmodũ in Piſcatoribus Theocriti dicitur. Vide prouerb. Paupertas ſapientiam ſortita eſt: item, Viro eſurienti neceſſe eſt furari.

καταισχυνέεις.) id eſt, Etiam ſapiens in nullo habetur precio, ſeu quibuſcunq; virtutibus præditus, ſi pauper fuerit. Nam,

Et genus & virtus, niſi cum re, vilior alga eſt. Horat.

εὐδαίμων.) Votum eſt vulgare pro adipiſcenda beatitudine, & beneuolentia Dei, quæ ſine virtute non paratur. dij enim bonorum amici ſunt, ac facientes adiuuant, maloſque odio habent.

Pindari ſententia a Pauſania vſurpata.

σοὶ τοι.) Quòd aliena mala minus feriant proprijs, iuxta Pindari ſententiam, quæ eſt in 1. Hymno Nemeorum: quam Pauſanias lib. 10. his verbis exponit, καί μοι φαίνεται Πίνδαρος ἀληθῆ καὶ ἐν τῷδε εἰπεῖν, ὃς πάντα τινὰ ὑπὸ κακῶν οἰκείων ἔφη πιέζεσθαι, ἐπὶ δὲ ἀλλοτρίοις κήδεσιν εὐπήμαντον εἶναι. Citò namq; areſcit lachryma, præſertim in malis alienis: vt dixit Cicero. Vide prouer. Non eſt meum negocium, multum valeat.

μηδὲν ἄγαν.) Boni viri eſt, modum ſeruare in lætis & aduerſis. Vide prouerb. Suſtine & abſtine.

οὐδ' ὀμόσαι χρή.) Quòd omnia oporteat expectare hominem, quemadmodum Xenophon monuit: quum nihil ſit quod in vita non poſsit accidere, cum κύκλος ſint τὰ ἀνθρώπινα, vt dicitur. Et, ἄλλοτε δ' ἀλλοῖαι πνοαὶ ὑψιπετᾶν ἀνέμων: vt eſt apud Pindar. Hymno 3. Pythiorum. Vide prouer. Omnium rerum viciſsitudo.

Sententia Euripidis, Sophoclis atque Ouidij ſæpe repetita, de eo quod ante obitum nemo poſsit eſſe beatus.

καὶ ὃς μάλα πολλά.) Quare finis ſemper expectandus, nec ante obitum quiſquam beatus prædicandus: quemadmodum de eo monent præclara ſententia Euripides in Andromacha, in Troadibus, in Heraclidis etiam: Sophocles præterea in Oedipo, & in Trachinijs: & Ouidius, qui eam in 3. Metamorphoſ. reddidit:

—— Sed ſcilicet vltima ſemper
Expectanda dies homini eſt, diciq; beatus
Ante obitum nemo, ſupremaq; funera debet.

καὶ σώφρων.) Vide prouerb. Nemo mortalium omnibus horis ſapit: item, Sæpè etiam eſt olitor, &c.

οἱ μὲν

εἰ μὲν.) Quòd virtus inops, ſpreta & contempta ſit: & oratio ſapientis, ſed pauperis, nihil valeat:

Sed benè nummatum decoret Suadela, Venusq́;. Vide prouerb. Virtutem & ſapientiam vincunt teſtudines.

χρημοσύνη.) id eſt, Paupertas me timidum facit, ſpretum præterea: ne promam in medium quæ habeo, quam alij, meliora conſilia.

οὕνεκα νῦν.) Allegorica ratio eſt ſuperioris querelæ: Quia boni & ſapientes contemnuntur propter paupertatem, mali verò inſipientes rerum potiuntur propter diuitias, quibus & virtus & ſapientia vulgo tribuitur: malè adminiſtratur reſpublica, & in periculo verſatur, propter improbos, ignauos & imperitos gubernatores.

μηλίου.) *μῆλος* inſularum de Cycladibus eſt vna, iuxta Stephanum in commentario de Vrbibus: id eſt, reſpublica verſatur in periculo.

ἀντλεῖν.) id eſt, gubernatores ſunt negligentes, non volunt ferre onera & moleſtias gubernationis.

ὑπερβάλλει.) Quaſi diceret: Ideoque proxima eſt ruinæ reſpublica.

εὕδουσι.) id eſt, ſunt ſecuri & negligentes in officio.

βίῃ.) id eſt, ſunt tyrannici, iniuſti, non ſuum cuique tribuentes.

κῦμα πίῃ.) id eſt, Ne abſorbeatur, ne concidat prorſus talis reſpublica.

ᾐνίχθω.) id eſt, per ænigmata hæc dixi: quibus quid velim, boni facile intelligent: quòd videlicet ſtatus reipublicæ noſtræ ſit malus.

φορτηγοί.) Contra Platonis ſententiam illam celebratiſsimã, à Cicerone & Seneca vſurpatam & redditam, quæ extat lib. 5. de Repub. his verbis: *ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι, καὶ δυνάσαι φιλοσοφήσωσι, γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταυτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, οὐκ ἐσὶ κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσιν, οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει.* Platonis ſententia, vt ſeu philoſophi præſint, ſeu reges philoſophentur.

Cæterùm qualẽ principem eſſe cõueniat, docere voluit Xenophon in ſua Cyropædia: quã ideo aſsiduè in manib. habuit Scipio Aphricanus, Cicerone teſte. Plutarch. etiã cõmentariũ ad principẽ ſcripſit indoctũ: item alium, Requiri in principe doctrinã. Ac nota eſt Alphonſi vox, regis Arragonũ ſapiẽtiſsimi, quòd dixerit, Nõ hominis, ſed bouis vocẽ eſſe, eius qui dixerat, nõ decere principẽ tenere literas. Ideoq; Demetrius Phal.

Xenophontis Cyropædia quid doceat.

Plutarchi libri ad principes.

Alphonſi regis Arragonũ vox memorabilis.

Ptolemæus rex iubetur legere libros scriptos de regno.

Theophrasti auditor, Ptolemæum regem monebat, vt de regno imperioq; libros sibi compararet, atq; perlegeret: quæ enim amici non audent monere reges, hæc in libris scripta esse: referente id Plutarcho.

πολλοί.) Quòd diuitiæ plerunq; indignis in hac vita obueniant: & quod diuites freti opibus, honestis rebus non studeant: pauperes vero, propter inopiá non possint. vt dicitur,

Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat

Res angusta domi. Et in versu Callimachi:

οὔτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν,

οὔτ' ἀρετὴ ἀφένοιο.— quemadmodum à Pindari scholiaste referuntur. Et, ὁ πλοῦτος ἄνευ ἀρετῆς οὐκ ἀσινὴς πάροικος,

ἡ δ' ἐξ ἀμφοτέρων κρᾶσις εὐδαιμονίας ἔχει τὸ ἄκρον: secundum Sapphus sententiam, quæ apud eundem Pindari scholiastē reperitur. Ac rectè se habet quod à Demosthene scriptum est Olynthiaca 2. δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων.

οὐκ ἔστι.) Vide prouerb. Cum dijs pugnare: item, Deo nemo potest nocere: item, Cum dijs non pugnandum.

οὐ χρή.) Inutilia nec alenda, nec facienda, nec inquirenda: quemadmodum sapiens Aeschylus sapienter monuit. τὰ μηδὲν ὠφελοῦντα μὴ ζήτει μάτην.

χαίρων.) Propempticum est, quo amico felicem nauigationem precatur.

πολλοὺς.) De saturitate, quam ὕβριν, hoc est iniusticiam parere, suprà quoq; monuit. Nec facile enim est æqua commoda mente pati. Vide prouerb. Satietas ferociam parit.

οὐ δύναμαι.) Vt viuamus non vt volumus, sed vt possumus: quemadmodum prouerbio etiam dicitur.

μοῦνος.) id est, Tu non solus seu primus es, cui non omnia eueniunt ex animo.

Pecuniæ virū faciunt.

τῷ μέν.) Multis exemplis ostēdit poëta, quòd nihil possint, nulloq; loco habeantur, neq; iusticia, neq; sapientia, neq; eloquentia, neque robur, neque velocitas, neq; quæcunq; virtutes, sine diuitijs. quòd χρήματα ἀνὴρ sint, hoc est, diuitiæ virum faciant, ipsique nomen, decus atque autoritatem concilient: quemadmodum dicit apud Pindarum Spartiata Aristodemus hymno 2. Isthmiorum.

Rhadamantus inferorū iudex.

ῥαδαμάνθυος.) Rhadamantus filius Iouis fuit, frater Minois & Aeaci, qui propter iusticiam à poëtis inferorum iudices cō stituuntur. De ijs meminerunt Virgil. 6 Aeneid. Pindar. 1. Olymp. Plato quoq; sæpius, Plutarchus & alij. Euripides quoq; peculi-

peculiarem tragœdiam de Rhadamanto conscripsit, authore Strabone libro 8. Geographiæ suæ. Vide prouerb. Rhadamanteum iudicium: item, Rhadamanti iusiurandum.

σισύφου.) Qui fuit Aeoli filius, & rex Corinthi, vir astutissimus & sapiens. Porro de Sisyphi sapientia, & apud inferos supplicio, plura vide apud Ouidium 13. lib. Metamorphos. Lycophronem etiam, & græca in eundem commentaria, vbi pluribus eius fabula exponitur. Meminerunt eiusdem Homerus 6. Iliad. Pindarus 13. Olympior. Virgil. lib. 6. Aeneid. & Pausanias in Corinthiacis. Vide etiam prouerb. Sisyphi artes. Cælium item Rhodiginum lib. 42. Antiquarum lectionum, capite quinto. Sisyphus rex Corinthi.

ἐπιφράσατο.) id est, nemo alius hoc efficere potuit, vt ab inferis rediret in lucem. Verùm de Hercule quoq;, Orpheo Eurydicen reducente, Theseo Pirithooq;, Vlysse, Aeneaq;: Homerus, Euripides, Apollonius, Virgilius, & alij poëtæ similiter id prodiderunt. Qui veterum descenderint ad inferos, & inde etiã redierint.

ψύχας ἡγουσιν.) Quemadmodum à Virgilio quoq; id indicatum est his versibus in 6. Aeneid.

Noctes atq; dies patet atri ianua Ditis:
Sed reuocare gradum, superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est. pauci, quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus
Dijs geniti, potuere. —— Et alius quidam scripsit:
Panditur ad nullas ianua nigra preces.

ἐτύμοισιν ὁμοῖα.) Allusio est ad versum Homeri de Vlysse πολυτρόπῳ illo, vtpote ex Sisypho genito, quemadmodum Plutarchus meminit in Problematis: Vlysses ex Sisypho genitus.

ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα. Odyss. 7. vide prouerb. Verisimiliter mentiens.

γλῶσσαν.) De quo meminet pluribus Homerus tùm alibi, tùm in 1. lib. Iliad. hoc versu:

τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. Vide prouer. Nestorea eloquentia: item, Nestorea senecta. Nestoris mellita eloquentia.

ὠκύπτεροι.) De Harpyis, monstris volucribus, vide 3. Aeneid. Virgil. 1. lib. Apollonij Rhodij, Orphea in Argonauticis: vbi tamen aliter Harpyiarum & Phinei fabula, quàm apud Apollonium, narratur. Ouid 7. Metamorphos. Oppianum de venatione lib. 2. Aeschylum etiam in Eumenidibus. De Harpyis.

βορέου.) De Boreadis, hoc est, Boreæ filijs, Zete & Calai, ipsorumq; pernicitate qua pellebant Harpyias à Phineo, lon-

ga est narratio in 1. Apollonij. Meminit quoq; ipsorum Pindarus 4. Pythicorum, hymno illo luculentissimè de Argonautarum profectione scripto.

ἴσον τοι.) Correctio est, quòd diuitiæ sint, habere in vita necessaria, &c. liberos habere formosos, & honestè institutos: vxorem quoq; speciosam & honestam.

τὰ γὰρ περιώσια.) Vide prouerb. Vt ex bulga matris: item, Omnia idem puluis. item, quæ pluribus in eam sententiam à Luciano narrantur in νεκρομαντείᾳ dialogo lepidissimo, & plerisq; alijs inferorum dialogis.

οὐδ' αὖ ἄποινα.) μόνος γὰρ θεῶν θάνατος, δώρων οὐκ ἐρᾷ, vt dixit Aeschylus. Vide prouerb. Mors omnibus communis: item, Ne si ad Iouis quidem aulam.

ζεῦ πάτερ.) Locus est, qui docet, quomodo ratio humana offendatur malorum prosperitate, & cruce bonorum: cùm item puniuntur posteri seu liberi probi & innocentes, propter peccata maiorum & parentum suorum. vbi, vt ipsa existimat ratio, contrarium accidere conueniebat: nihil habens quod statuat aliud sine verbo Dei: vbi causæ indicantur, quare boni & pij magis sint sub cruce, quàm improbi.

ἄζοιτ'.) Eo namq; perducuntur tandem in huiusmodi homines, vt & de Deo & prouidentia dubitent: quamuis de ea multorum ethnicorum etiam piæ scriptæ legantur sententiæ.

κεκορημένος.) Satietas namque ferociam parit, vt in prouerbio dicitur.

καὶ ταῦτα μαθών.) Si cohæret cum superiori, iubet iustè agere, etiamsi malis plerunq; bene sit. ὅτι δίκη ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει εἰς τέλος ἐξελθοῦσα: vt est apud Hesiodum. Et, εἰς τέλος γὰρ οἱ μὲν ἐσθλοὶ τυγχάνουσιν ἀξίων. Eurip. in Ione. Et, ἦλθε γὰρ ἢ πρόσθ' ἢ μετόπισθεν εὐσεβείας χάρις ἐσθλή: Sophocl. apud Stobæũ. Quod si nouum præceptum est, iubet operam dare iusticiæ, mala lucra cauere, & quemadmodum decet opes acquirere.

ζεὺς μέν.) A Ioue & cæteris dijs pacem & protectionem petit, & in pace leticiam, in qua possint colere Deos: grata quoq; & iucunda in conuiuijs canere carmina, quorũ Apollo præses est ex ipso namq;, vt scripsit Hesiodus,

ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθονὶ, καὶ κιθαρισταί.

ἀρεσσάμενοι.) id est, grata libantes, offerentes. verbi ἀρέσκομαι, quod placere, rem gratam facere significat.

μήδων.) id est, in pace viuentes, sine metu, sine expectatione hostium, seu Medorum, qui tunc summas rerũ tenebant, victis Assyrijs in prima monarchia: quemadmodum est apud

apud Herodotum & Iustinum. Thucydides quoq; Medorum meminit.

κακὰς κῆρας.) Id est, Omnia aduersa, tristiaq;, quæ pacem & gaudium hominum interturbare solent: qualia etiam sunt, cum ipsa morte senium.

γῆρας τ' οὐλόμενον.) πρὸς γὰρ τὸ γῆρας, ὥσπερ ἐργαστήριον, ἅπαντα ἀνθρώπινα προσφοιτᾷ κακά: vt ait Antiphanes apud Athenæum Homerus vocat χαλεπὸν γῆρας, Plautus pondus & onus, Aristoteles νόσον φυσικὴν, Seneca verò morbum insanabilem. Vide prouerbium, Sepulchrum viuum: item, Viuum cadauer: item Τυμβογέροντες.

Senij incommoda.

ξὺν μουσῶν.) Vide prouerbium, Expertes inuidentiæ Musarum fores: item, Apertæ Musarum ianuæ: ac, Occultæ musices nullus respectus. Cæterùm poëtæ & eruditi ab Hesiodo etiam μουσῶν θεράποντες, & Pindaro τῶν αὐτῶν ἀοιδοὶ nuncupantur: quemadmodum à Platone deorum filij & prophetæ. Apud Philonem etiam refertur fabella lepidissima, & antiquissima etiam, vt ipse Philo id affirmat: quòd Deus, cum condidisset omnia, rogauerit prophetam quendam, an aliquid nondum creatum desideraret? Respondisse autem, τέλεια μὲν καὶ πλήρη πάντα διὰ πάντων εἶναι, ἓν δὲ μόνον ζητεῖν τὸν ἐπαινέτην αὐτῶν. hoc est, Præconem seu laudatorem operum diuinorum desiderari adhuc: ideoq; paulo pòst genus poëtarum ac vatũ exortum esse.

Poetæ Musarũ famuli, deorum filij, & prophetæ.

Genus poetarum quomodo exortum.

φοῖβε ἄναξ.) Precatio pro defensione vrbis Megarorum, patriæ Theognidis, extructæ ab Alcathoo Pelopis filio, ex Tantalo genito: quemadmodum est apud Pindarum & Pausaniam. Pelopis quoq; historia bis refertur in Iconibus senioris Philostrati, & semel in iunioris.

ἀκρόπολιν.) id est, arcem, ædificium seu splendidum seu magnificũ, seu in quo extruendo Alcothous te adiutorẽ habuit.

ἑκατόμβας.) id est, Centum boum sacrificia, ab ἑκατὸν καὶ βοῦς, quæ vox sæpè apud Homerum legitur: quemadmodum etiam apud Pausaniam, Athenæum, Suidam, Plutarchum, & apud historiæ Romanæ scriptores exempla reperiuntur pompossisimorum & sumptuosissimorum sacrificiorum.

Veterum sacrificia sumptuosissima.

ἦ γὰρ ἔγωγε.) Ratio precationis pro patria, quòd omnia inclinent ad seditionem & interitum.

ἐλθόν.) Quòd patria nihil sit dulcius. ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκήων: quemadmodum id prædicat Vlysses Odyss. 9. Vide prouerbium, Patriæ fumus igne alieno luculentior.

Extat

Extat quoq; Luciani, Encomion patriæ. Cæterùm ita tamen plerunq; vſuuenit, vt optimi quique non in patria, ſed alibi & viuant & moriantur: quemadmodum id Plutarchus multis docet exemplis, in commentario de Exilio, vt rectè dictum eſſe videatur, Quæuis terra patria: item, Patria ibi eſt, vbi benè.

Optimi quique nō in patria, ſed alibi, & viuunt & moriuntur.

σικελίω.) id eſt, Siciliam, inſulam in mari Tyrrheno: cuius eſt elegantiſsima deſcriptio apud Claudianū lib. 1. de raptu Proſerpinæ, Diodorum Siculum lib. 6. & 16. & Polybium lib. 1. belli Punici.

Siciliæ deſcriptio.

εὐβοίης.) Eubœa inſula, auulſa modicum à Bœotia: de qua vide Solinum cap. 18.

σπάρτην.) Vrbs Laconiæ bellicoſiſsima, inſtituta optimis legibus Lycurgi: quemadmodum eſt in Lycurgo apud Plutarchum. De Sparta vide prouerb. Spartana diſciplina, Spartæ ſerui maximè ſerui, Sparta generoſior: item, Spartá nactus es, hanc orna: item, In ſola Sparta expedit ſeneſcere.

εὐρώτα.) Fluuius præterlabens Spartam.

μήποτέ μοι.) Aliorum alia vota ſunt, quorum finis eſt ſumma felicitas, reddiq; Deo ſimilem: quemadmodum Philonis de ijs reperitur ſententia. Pindari quoq; multa dicta id comprobant. Philoxenus poëta gruis collum optabat, vt diutius voluptatem ſentiret è cibo potuq; perceptam: teſte Athenæo lib. 8. Ariſtotele etiam 3. Ethic. cap. 10. Caligula Cæſar, cloaca ſathanæ, optauit populum Rom. vnam habere ceruicē, quo facilius vno ictu abſcindi poſſet: autore Suetonio in Caligula. Modeſtius Cyrus, laudatus ille Perſarum rex, qui longam vitam optauit, vt poſſet benefacere bonis, & punire improbos: quod optimi principis eſt officium. Suidas in ἀλεξόμενος. Sic aliorum vota honeſtiora ſunt & modeſtiora.

Philoxenus quare optauerit gruis collum.

Votum ſceleratum Caligulæ Cæſaris.

Votum modeſtius Cyri regis Perſarum laudatiſsimi.

μή τε τινά.) Rectè faciendum propter conſcientiam, etiamſi opinio & ſermo hominū de nobis, operibus iuſtis & honeſtis non reſpondeat: propterea quod impoſsibile ſit omnibus placere, cum quot homines, tot ſint ſententiæ: vti prouerbio dicitur.

τέρπε.) id eſt, da operam vt habeas bonam conſcientiam, quicquid etiam dicant de te maledici.

μνήμη.) ὁ φθόνος γὰρ πρὸς τὸν ἔχοντα ἕρπει: Sophocles.

μέλει.) Id eſt, mediocris conditionis homo res ſuas curans, optimè agit, effugit varia hominum improborum iudicia.

τόρνου καί.) Præceptum eſt, quo monentur *θεωροὶ* (hoc eſt rerum diuinarum curatores, qui ad oracula conſulenda

mitti

mitti solebant) vt voces oraculorum diligenter obseruent, ne falsa pro veris, ijs à quibus missi fuerint, referant: cum ex eorum responsis, vt vocib. ipsius Dei, tametsi pleraq; λοξὰ dubia & obliqua essent, pependerit vetustas, quemadmodum patet ex plerisq; veterũ tùm historicorum tùm poëtarũ scriptis.

Ex oraculorũ responsis pependit vetustas.

πυθῶνι.) Per Pythonem Delphos vrbem intelligit Bœotię, iuxta Parnassum montem, quæ & Python & Pytho dicta est: ipseq; Apollo Pythius, ἀπὸ τοῦ πυνθάνεσθαι, à sciscitando rogandoq; scilicet, vt putat Phurnutus. Ipsaq; vates quæ responsa reddebat, Pythia dicta. vbi fuit templum, & celeberrimum Apollinis oraculum, Delphicum nuncupatum: quam historiam tum alij scripserunt, tum omnium luculentiss. Diodorus Siculus lib. 16. bibliotheces suæ. Lilius quoq; plurimis 7. Syntagmate super his meminit. Vide quoq; quæ de oraculis doctissimè scribuntur à Peucero in Diuinationibus.

Templum & oraculum. Delphicum celeberrimum.

ἱερεία) Pythiam mulierem sacerdotissam Apollinis intelligit, quæ Phœbas etiam dicta est: de qua ex Iamblicho, Origene & Chrysostomo, sunt qui hæc scribant. Traditur Pythia fœmina fuisse, quæ in tripode sedens expansa, malignum spiritum per inferna emissum, & per genitales partes subeuntẽ excipiens, furore repleretur, ipsaq; resolutis crinibus debaccharetur, ex ore spumas emittens, & sic furoris verba loquebatur. Cæterum furentem eam inducit Virgilius 6. Aeneidos. Extat Plutarchi etiam liber, de eo quòd Pythia non dat nunc oracula carminibus: vbi tum hisce contraria docentur, tum alia etiam, quæ huc pertinere videntur.

Pythia vates quo modo spiritu vatidico repleatur.

πίονος.) Seu propter sacrificia, quæ plurima pro placando Apolline ibi fiebant: seu opulento, propter donaria & thesauros ingentes ibi depositos: quemadmodum id constat ex Pausania, Plutarcho, Diodoro, Herodoto, & alijs scriptorib.

In tẽplo Delphico fuerunt ingentes thesauri repositi.

οὔτε τὶ γάρ.) Fatalia ineuitabilia esse. Vide prouerb. Quæ diuinitùs contingunt.

χρῆμ'.) Quod nihil sit tristius, nihilq; affligat magis, quàm falli ab ijs quos amicorum loco habueris. hos enim quatuor Versus nobis coniungere libuit.

βοῦς μοι.) Prouerbiale est, cum quis seu metu, seu pudore, seu paupertate prohibitus, seu pecunia corruptus, non audet loqui quod sentit. Vetus autem Atheniensium numisma, bonis figuram obtinuit. Vide prouer. Bos in lingua: item, Bouẽ faucibus portat: item, Noctuas Athenas.

Vetus Atheniensium numisma quale fuerit.

κύρ'.) Quod quæ aliter fieri & vitari nequeant, æquo animo sint ferenda. Crux (enim) est, si metuas vincere quod

nequeas : vt in Publij Mimo dicitur. Vide prouerb. Fatum ineuitabile, Fato non repugnandum : item, Ineuitabile fatũ.

ἐς πολύ.) Quòd ineuitabilis ſit hora mortis. Vide prouerb. Ne dij quidem à morte liberant : item, Ne ſi ad Iouis quidem aulam.

οἱ δ' ἀπογηράσκοντας.) Quemadmodum eſt apud Homerum bis de Simoiſio & Hippotheo, Iliad. δ. & ρ. —— οὐδὲ τοκεῦσι θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών. Et Calabrum etiam de Hippaſone lib. 11. quòd breui tempore vixerint, interfecti ad Troiam, quòd parentibus ſenio confectis θρέπτρα non perſoluiſſent, cum πατρὶ δ' ὃ γηράσκοντι νέοι ἐπίουροι εἰσί : vt in Halieuticis Oppiani dicitur. Et apud Aeſchylum in ſeptem ad Thebas, laudatur Parthenopæus Arcas, quòd patriæ pulchra rependat θρεπτήρια.

Exempla eorum quos Deus punijt, quod parentib. non perſoluerint θρέπτρα.

μήτι τιν'.) De iuſticia præceptum, non iuuandum hominẽ ſpe lucri, vt ſeu tyrannidem inuadat, ſeu quæcunque alia iniqua perpetret : nec quoque contra eundem inſurgendum, pactis deorum fœderibus : hoc eſt, confœderatione ſeu coniuratione quadam. Vide prouerbium, Abſtinenda vis à regibus.

πῶς ἡμῖν.) Reprehenſio eſt luxus & ſecuritatis & negligentiæ, quibus termini imperij non prorogantur, ſed minuuntur. quaſi diceret, nos viuimus in ocio & luxu : interea eò redigimur, vt amiſſo imperio ampliſsimo & opulentiſsimo, fines quibus nunc imperium noſtrum continetur, è foro conſpici omnes poſsint.

σκύθα.) Scytharum proprium fuit, radere capillos. Vide prouerb. ἀποσκυθίσαι : id eſt, Luge raſa coma. quod veteres in luctu feciſſe, tum aliunde, tum ex Homero & Euripide patet. De eo vide plura in commentario de Coma, Hadriani Iunij.

Veteres radebant comam in luctu.

γνώμην δ' ἀργαλέον.) id eſt, non cuiuſque eſt ſcire, cui & quando fidendum, & quando non. Vide prouer. Fiducia pecunias amiſi.

πάντα τάδ'.) Quòd homines ſibi ipſi ſint cauſa calamitatum, quas attrahunt vltrò malitia & improbitate, non vero Deus. Verùm.

σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν : vt dicit Homericus Iupiter de hominibus, deos in aduerſis accuſantibus, Odyſſeæ α.

κοράκεσσι.) Id eſt, amiſimus noſtra bona, verſamur in malis propter peccata. id enim parœmiodẽs innuit, quod cadauera à coruis diſtrahantur. Vide prouerb. Ad coruos.

δειλῶν.

δίψαι.) De vino modicè bibendo, vt ſitim reſtinguas, & recreeris, non autem inebrieris. Sors vero, quam κῆρις vocat, vtraq; grauis eſt, & nimium bibere, & ſiti cruciari: propter quam furere legimus Athenienſes, Niciæ exercitũ, Plutarch. autore in Nicia. Lyſimachus quoq; ſiti coactus, in hoſtium Getarum venit poteſtatem: quemadmodum idem autor prodidit in lib. de Sera numinis vindicta. Nec ab re fuit quod Pſametichus Aegypti rex, cum Libyæ deſerta perquirere vellet, educauit quoſdam, vt ſine potu viuere aſſueſcerent: quemadmodum eſt apud Athenæum lib. 8.

Athenienſium exercitus furit præ ſiti.

Quidam homines educati vt ſine potu viuerent.

λυσιμελής.) Quod omnium paſsionum ſit vehementiſsima.

καθύπερθεν.) Id eſt, Cum adhuc compos mentis fuero, nondum inebriatus, aut ſuperatus vino.

εὖ μὲν κείμενον.) Quod facilius ſit in mala conijcere, quàm inde eripere, ſecundum Pindari etiam illud: ῥᾴδιον γὰρ μὲν πόλιν σεῖσαι καὶ φαυροτέροις: ἀλλ' ἐπὶ χώρας αὖθις ἔσσαι, δυσπαλὲς δὴ γίνεται ἐξαπίνας, εἰ μὴ θεὸς ἀγεμόνεσσι κυβερνατὴρ γένηται. 4. Pythiorum Quam ſententiam Saluſtius etiam reddidit in hiſtoria belli Iugurthini: Dion etiam in oratione quadam expreſsit. Vide prouerb. Malum benè conditum non mouendum: item, Mouere Camarinam: ac, Anagyrim commoues: &, Non mouenda moues: item, Non mouenda loqui: ac, Lædere facile, mederi difficile.

λὰξ ἐπίβα.) Monet magiſtratum, vt fortiter vtatur ſuo imperio in improbos: & coërcendo eos, exiſtimationem ſuam tueatur, cum facile ſit populum illum (quemcunq; etiam intelligit) obſequentem habiturus.

ζωός.) Precatur mala fucatis amicis. Vide prouer. Nuſquam tuta fides.

πολλάκις.) Quod ab ignauis & imperitis gubernatoribus, malè & periculosè adminiſtretur reſpublica.

ἔδραμε.) id eſt, Fuit in periculo: quemadmodum nauis alliſa terræ, vado, ſeu ſcopulis, extra curſum delata.

τῶν ζ.) Quod felicium multi ſint amici, infelicium vero nulli.

οἱ φίλοι.) Mulieris corpore quæſtum facientis verba ſunt quod negligatur ab amicis & cognatis, quod cõſpiciatur corpus proſtituere publicè. Ideoq; ait, ſe clam noctu amatores ſectari, ne conſpiciatur.

ἀνδρῶν φαινομένων.) Id eſt, Cognati mei, illuſtres viri, ſeu amici illuſtrium virorum, ſeu, cum conſpiciuntur apud me illi, cum quibus ſoleo conſueſcere.

πολλοῖς.) Quòd opes plerunq; indignis contingant, qui nec sibi nec alijs vtiles existunt: & quòd vir virtute & fortitudine bellica præstans, parta sibi æterna gloria, & sibi prosit, & patriæ: sine qua, patria seu ciuitas aliqua, quemadmodum & iusticia, stare non potest: vt id docet pluribus Aristoteles Politicorum 3.

οὐδὲν ἐών.) nullius precij, perinde ac si non existeret.

ὄλλυται.) Vide prouerb. Virtus æterna.

ἔν μοι.) Execratione etiam sui confirmat, quòd bonis benè, malis malè sit facturus: cœliq; in se casum sibi precatur, si aliter fecerit. quæ sententia non tota probanda est, quemadmodum plurimæ in hac Gnomologia similes.

δεῖμα παλαιγενέων.) Alludit ad id quod priscis & rudib. mortalibus persuasum fuit: Cœlum casurum, si Atlas defessus humeros subduxisset, quibus id sustinere credebatur: authore Aristotele in libro Metaphysicorum, & Plutarcho in libello de Facie quæ apparet in orbe lunæ. Ac Strabo libro septimo refert ex Ptolemæi Lagi scriptis, de Alexandro, eum Gallos Adriæ vicinos percontatum, quidnam esset quod ipsi maximè pertimescerent: illos ratus, sese ipsum, responsuros. At eos respondisse, οὐδένα, εἰ μὴ ἄρα ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι.

Veteres semper metuebant cœli ruinam.

Galli quid responderint Alexandro, se maxime pertimescere.

οἶνος τὰ μὲν.) Quòd vinum modicè sumptum, bonum: immodicè verò, malum sit. Vide prouerb. Vinum malorum metropolis: item, Polypi caput.

πῖν' οἶνον.) Inuitat amicum ad potationem vini, quod in propria vinea sibi prouenerat: vult eum largum esse de proprio. Eam vineam plantasse dicit Theotimum (quicunq; etiá ille fuit) in Taygeto Lacedæmoniæ monte, deriuata aqua pro riganda vinea ex Plataneto, quocunq; etiam: tametsi Pausanias Plataneti, vt loci cuiusdam certi in Lacedæmone, meminit lib. 4. & alibi etiam. Strabo præterea agri cuiusdam πλατανιστοῦντος nuncupati, meminit lib. 8. Platanus autem, cuius Dioscorides meminit lib. primo, capite 108. à latitudine foliorum sic dicitur. sunt qui *Aborn* vocitent. de quo Tragus pluribus, lib. 3. cap. 10. Stirpium suæ historiæ.

θωρηχθείς.) Iuxta versum, πάσας δ' ἐκ κραδίης ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει.

εἰρήνη.) Quòd pax potius optanda, quæ comitem habet conuiuia cum hilaritate, quàm bellum. idq; ne sequatur, nisi necessarium, si pro patria fortè dimicandum, similiter monet amicum.

κήρυκος

κήρυκες.)Rectius legetur fortè κήρυκας: id est, Noli attendere præconibus ab bellum inuitantibus, & exercitum vndecunque mercede conducentibus.

ἀλλ'.) Quòd turpe sit fugere instructum iam, & contra hostes in acie stantem: quum viri sit fortis, aut vincere, aut fortiter cadere.

οἴμοι ἀναλκίης.) Quòd bonis viris pulsis, mali & tyrannici, cum tenent rerum habenas, exitium afferant Rebuspublicis. Cerinthus autem oppidum est Eubœæ insulæ. Plin. libro 4. cap. 12. quemadmodum etiam Lelantum.

κυψελίζων.) id est, moribus & tyrannide referens Cypselũ Corinthiorum tyrannum, cuius historia pluribus scribitur à Pausania lib. 5. Meminit quoq; eius Cicero lib. 5. quæstionũ Tusculanarum, & lib. de Fato. Herodotus quoq; lib. 1. & 5. De eo in Epigrammate hic fertur pentameter,

ἐξώλης εἴη, κυψελιδῶν γενεά. De insigni opulentia Cypseli, Strabo meminit in Corinthi descriptione, lib. 8. Et Aristoteles Cypselidarum meminit in Politicis, tum alibi, tum lib. 5, quòd tyrannis ipsorum durauerit annis septuaginta tribus, mensibus sex. Cypselum autem à cistula nomen accepisse, scribit Pausanias in Eliacis, superius memorato libro, quam Græci cypselon vocant, in qua delituit occultatus à matre, cũ ad perniciem vestigaretur. Veteribus namq; nulla nomina temerè imponebantur: quemadmodũ tum alibi monuimus, tum etiam postea monituri sumus.

De Cypselo Corinthiorũ tyranno.

Cypseli nomen vnde.

Veteribus nomina non temere imponebantur.

κύρνε.) Quòd oporteat patienter ferre quædam hominum & amicorum errata, cum nemo in omnibus sapiat, aut eodem modo omnia semper quemadmodum conueniebat peragat. Vide prouerb. Nemo mortalium omnibus horis sapit: item, Nihil est ab omni parte beatum: item Trabs in omnibus. Bonus enim quandoq; dormitat Homerus, vt ab Horatio dicitur.

ὅστις ἀνάλωσιν.) Primùm probat sententiam, quòd pro modo facultatum sumptus faciendi sint, nec parcè nec profusè nimium, vt semper suppetat vnde viuamus, quoad vixerimus: ne pauperes facti sumptibus profusioribus, contempti egeamus, & mendicando hominibus negocium faciamus molesti. Iubet itaq; fugere paupertatem (in quam, profundendo opes, incurrimus) omni studio, tum in vita, tum post obitũ: quòd & mortuos nemo lugeat, si pauper ipse decesserit.

νῦν δ' οὐκ ἔστιν.) prænosse videlicet horam mortis, vt Pinda-

rus ait 6. Nemeorum, ἐφαμερίαν οὐκ εἰδότες, οὐδὲ μετὰ νύκτας, ἄμμι πότμος ἄν τιν' ἔγραψε δραμεῖν ποτὶ στάθμαν. Et Plinij sententia non dissimilis reperitur.

καὶ δίχα.) id est, nunc huc nunc illuc inclinat. Vide prouer. Cor ne edito: item, In triuio sum. quo significatur, dubitare nos quo potissimum eundum, quidue sequendum.

πρὶν ἐκτελέσαι.) Vt solet plerunq; fieri, quod πᾶς τις ἡμῶν ἀχθολούμενος ἀποθνήσκει, secundum Euripidem. & Senecam lib. 7. de Beneficijs, vbi ait, neminem inueniri, qui non vitam in aliqua vlterius procedenti cogitatione finierit. Hinc illæ morientiũ lamentationes & indignationes, quod natura hominibus vitam breuiorem, bestijs vero longiorem concesserit: quemadmodum de Theophrasto apud Senecam legimus. Marius quoq;, vt autor est Plutarchus in Mario, quamuis septies consul, cum septuagenarius iam vita excederet, fortunam tamen vt crudelem accusare non est veritus, quod ante tempus vita fungi cogeretur. Nulla enim vita est non breuis, vt Seneca alicubi in epistolis id posuit. Ac nescio, an non hoc loco referri debeat quod à Plutarcho commemoratur in commentario de Tuẽda bona valetudine, de Epaminunda Thebano: qui, cum vir quispiam bonus tempore Leuctrici belli morbo perijsset, ioco dixit, ὦ ἡράκλεις, πῶς ἐσχόλασεν ἀνὴρ ἀποθανεῖν ἐν τοσούτοις πράγμασιν. id est: Papæ, quo pacto fuit ocium moriendi homini, in tam multis negocijs? Illud item Tiberij Cæsaris, dicentis: ὃς ἀνὴρ ὑπὲρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη, καὶ προτείνων ἰατρῷ χεῖρα, καταγέλαστος ἐστί.

Querelæ hominũ, quod plerunque inter negocia moriantur.

Marius accusauit naturam crudelem, quod cogeretur ante tempus, vt ipse putabat, mori.

Epaminundas ridet quendam morientem inter ipsa negocia.

Tiberius Cæsar dixit, ridiculos esse homines, qui sexagenarij iam, tamen vtantur medico.

χρήματα.) Iuxta versum Theocriti, χρήματα γὰρ ζώοντες ἀμαλθύνουσι θανόντων: in Charitibus.

ὥς κ' ἐθέλοι τις.) id est, non relinqueret sua bona, quomodo, & quibus ea relicta volebat.

οὕτω δημόκλεις.) Vide prouerb. Nosce teipsum, Ne quid nimis, Intra tuam pelliculam te contine: item, Efficimus pro nostris opibus mœnia: ac, Manu serendum, non thylaco: Tuóque te pede metire, Horatij non malè sapiens præceptum est.

προικαμόν.) Vide prouerb. Alij sementem faciunt, alij metent.

ἀνὴρ ἀγαθός.) Vide prouerb. Pecuniæ vir: item, Generosus ex crumena: ac, Quantum habet.

ἐν δὲ τοίῳδε γένει.) Vide prouerbium, Exacta vita viaticum quærere.

παύροις ἀνθρώπων.) Quod rarissimè multa bona soleant in vno homine concurrere, vt virtus & forma, & huiusmodi.

Aesopum

Aesopum sapientissimum fuisse proditum est: verùm adeo deformem, vt monstro potius & portento similior fuerit, quàm homini. de quo pluribus in eius vita Planudes. Vide prouerb. Non omnia possumus omnes: item, Prudentia coniuncta cum viribus.

AEsopus sapiens sed deformis

εἴκουσι χάρης.) πρὸς γὰρ τὴν ἐράσμιον θέαν καὶ ἀπρόσφιλος ὀφθαλμὸς ἡμεροῦται. Heliodor. lib. 5. Aethiopicæ historiæ. Vide prouerb. Aequalis æqualem delectat.

οὐ δύναμαι.) Quod sit ineptus ad canendum, & inuitandum se hilarius, quod pridiè largius bibisset: deinde etiam, quia abest amicus ipsius, vir bonus & sapiens, sine quo sibi dicit ingrata esse omnia. frigent namq; studia & exercitia, citra solum eius deniq; Musæ æmulum.

ἐγγύθεν αὐλητῆρος.) Quod placatis dijs, velit se in conuiuio, adhibito tibicine, hilarem præbere. Veteres enim, apud quos multum studij Musicæ impendebatur, carminibus, tibijs, & alijs huius generis musicis organis vtebantur in lætitia, conuiuijs, ludis, & certaminibus solennibus, in bello, & sacris etiam, vt nunc quoque fieri solet. ideoq; tibicines, & aliorum instrumentorum artifices, magnis apud eos fruebantur honoribus: vt & plurimi reperti fuerint de veteribus, qui volumina multa & magna, de in organis peritis artificibus, omnis quoque generis instrumentis, conderent: quemadmodum id ex pluribus locis tum Athenæi, tum Plutarchi etiam, planum fieri potest.

Musicæ vsus apud veteres.

Musici magnis fruebantur honoribus apud veteres.

Libri scripti de musica, ac de organis musicis.

δεξιός.) Id est, stans ad dexteram tibicinis.

εἰμι.) Prædicat suam fidem, & quod nemini ad gratiam quicquam seu iniustè faciat, seu de eo aliter quàm conuenit pronunciet. Vide prouerb. Ad amussim.

πάντα ποιεῖν.) Id est, hoc efficere, vt rectè iudicem de rebus.

πατρίδα.) Quod ita ornemus patriam, ita grati simus eidé, si non cum vulgo (quod plerunq; succenset optimis) & improbis contra eam conspirauerimus.

νεβρόν.) Prædicat fortè his sex versibus poëta innocentiam suam ænigmaticè, quod crudeliter & tyrannicè nunquam egerit, siue in bello, vbi abstrahuntur à complexu parentum hinnuli, hoc est, liberi charissimi. quod nullius vrbem vastauerit: nec quamcunque turpitudinem seu ipse admiserit, seu adiuuerit etiam in ea alios. Cæterùm de ænigmatis dicetur in fine libri.

δειλούς.) Videndùm quibus benefaciamus. Vide prouerbium, Simul & misertum est interijt gratia: item, Qui canem alit externum.

εἴ τι παθών.) Quid lucrentur ingrati, indicat: idem nimirum quod mendaces, quibus etiam vera dicentibus nemo credit amplius, quemadmodum de ijs dixit alicubi Aristoteles.

ἐστὶ μὲν αὐτός.) Allegoricẽs significat, amicum desijsse esse sincerum & apertum: ideoq; alium sinceriorem quęrendum.

μή ποτ'.) Suo malo edoctus monet poëta, ne simus præcipites & temerarij in laudandis hominibus, quorum mores nõ penitus perspexerimus. πολλάκι γὰρ γνώμην ἐξαπατῶσ' ἰδίαι: quemadmodum suprà pluribus monuit. Vide prouerbium, Ne cuiuis dexteram inieceris: item, Nemini fidas, nisi cum quo prius modium salis absumpseris: item, Amicos ne citò pares.

ἐφημέριον.) id est, sunt inconstantes, accommodantes se fortunæ & tempori.

χρόνος.) Vide prouerbium, Tempus reuelat omnia: item, Tempus amicum arguit: &, Tempus index morum: ac, Tempus omnium pater: &, Tempus omnium sapientissimũ: ac, Veritatem aperit dies.

ἠλιθὸς ἔθην.) Id est, ego quoque insipienter in eo egi.

Etiam veteres voraces & bibaces fuerunt.

Certamina pulchriorum natium, mamillarum, luxus, ignauiæ, &c. Certamen polyposias quale Alexander instituerit.

Diotimus Atheniensis quare infundibulum sit dictus.

Epitaphium Darij regis Persarum.

τίς δ' ἀρετή.) Etiam veteres bibaces fuisse, & voraces, ex Athenæo, Pausania, Aeliano, Plinio demonstratur: quòd potationum certamina instituerint, propositis præmijs polyphagias similiter, quemadmodum pulchriorum natium etiã, & mamillarum, ignauiæ & deliciarum, & aliarum rerum similium, quæ ne audienda quidem sunt Christianis auribus. In vno vinariæ potationis certamine, quod Alexander Magnus instituit, vnus & quadraginta vino potando perierunt: victor verò in eo polyposias conflictu, accepta corona, triduum tantum superuixit: authore Plutarcho in Alexandro. Diotimus Atheniensis, propterea quòd infundibulo in ore posito, vinum infusum absque interuallo bibebat, Infundibulum dictus fuit. Et Darius Persarum rex inscriptum sepulchro id habebat epitaphium, ἠδυνάμην οἶνον πίνειν πολλὼ, καὶ τοῦτον φέρειν καλῶς: quemadmodum de vtroque meminit Athenæus libro decimo δειπνοσοφιστῶν.

Cæterùm in commentarijs Eustathij in Dionysij orbis descriptionem, epithaphium Darij, seu alterius, seu eiusdem, diuersis etiam verbis legitur, hoc pacto, φίλος ἦν τοῖς φίλοις, καὶ τοξότης ἄριστος ἐγενόμην, κυνηγῶν ἐκράτουν, πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην.

οὐδείς.

εὕδειν.) Sententia est ex doctrina Epicuri sumpta, quæ summum bonum in huius vitæ voluptate & delicijs posuit, & animæ immortalitatem & vitæ melioris expectationem vnà tollens. Quem secutus Sardanapalus rex, luxus & libidinum mancipium, post obitum statuæ suæ inscribi præcepit hoc carmen, Doctrina Epicuri qualis.

κεῖν' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος

τερπν' ἔπαθον : τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται: quemadmodum id refertur ab Athenæo, Plutarcho, Laërtio, Stephano, Dione & Suida: Cicerone quoq;, vbi lib. 5. Tusculanarum quæstionum sic latinè leguntur. Sardanapali epitaphium.

Hæc habeo quæ edi, quæq; exaturata libido

Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta.

Quid aliud, inquit Aristoteles, in bouis, non in regis sepulchro inscriberes? Epitaphiũ Sardanapali, quale solet esse bouis.

περσεφόνης) filiæ Cereris, vxoris Plutonis, ab eo videlicet raptæ: de quo extant 3. libri à Claudiano scripti.

μή μοι εἴη.) De fucatis amicis, de quibus dictũ est, ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία: id est, Dum feruet olla, viuit amicitia. ipsi αὐτολήκυθοι καὶ τραπεζεῖς, hoc est, cibi causa, non ex animo diligentes, ollæ amici: quiq; tum præstò sunt, quoties audiunt κατὰ χειρὸς ὕδωρ, συγκατανωτιφάγοι, quemadmodum Crates id genus hominum nuncupabat, γλωσσογάστορές τι. Vide prouerb. Lingua amicus: item, Amicus salute tenus. Epitheta amicorum fucatorum.

ἡμεῖς.) Iubet frui ætate, & rebus bonis, dum conceditur. Punctum enim temporis est quod viuimus, & adhuc puncto minus: vt Seneca rectè scripsit alicubi in Epistolis.

ὠκυτέρα.) Celerior vitæ breuitate. Vide prouerb. Homo bulla: item, temporis punctum.

πίν'.) Ita bibendum in conuiuio, ne seu turpe faciendo, seu dicendo etiam quid, homines intelligant, nos bibisse nimiũ.

ἀλλοτέτοι.) Quòd doleamus, iniurijs affecti: lætemur verò, & alij quasi homines fiamus, hostes, à quibus affecti malis sumus, vlciscentes: vt in Mimo dicitur, Inimicum vlcisci, vitam accipere est alteram.

αἰθ' ἦν.) Commendat se à pueritia & excellentia in Musica, qua se nõ præferre dubitat maiori etiã cũ iactantia amico Academo. Fuit autem vsitatum veteribus principibus, conuocatis hinc inde doctis poëtis, musicis, oratoribus, & propositis præmijs, instituere musica certamina: quemadmodum id patet ex Hesiodo, Pindaro, Athenæo, Plutarcho, Pausania, Aeliano, Gellio, & quàmpluribus alijs. Ad eam consuetu-

 dinem

dinem videtur hic uelle alludere poëta.

κρέσσονες.)pro κρείσσονες: ideſt, quantum ego mulus, te aſino eſſem præſtantior. Vide prouerb. Muli aſinis quanto præſtantiores: item, Turpis iactantia.

ἦμος δ' ἠέλιος.) Docet, quando cibus ſumendus cum ſol in medio cœli fuerit:id eſt,tempore meridiei,cum quiſq; iam abſoluerit maiorem partem negotiorum,ad quæ mane peragenda ſolet eſſe quiſq; expeditior. Soli autem,quemadmodum & Lunæ & auroræ,poëtæ currus & equos attribuunt.propter motum, ortum & occaſum.

Quare poëtæ ſoli, lunæ, & auroræ currum & equos tribuant.

χέρνιβα.) qua manus videlicet abluerunt conuiuæ. & in qua flores odorati erant diſſeminati. Solebant namque & ante & poſt cœnam lauare manus: quinimò etiam ſemper loti toto corpore, & vncti, ad conuiuia accedere. ἀπρεπὲς γὰρ ἦν, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ, καὶ κονιορτῷ: vt Ariſtoteles ait. & quia ſciebant etiam λευκὰ εἶναι ἄκρα σώματα παντοῖα,vt Athenæus ait, qui& pluribus de his ſcribit, quemadmodum Plutarchus etiam aliquoties de eodem meminit.

Veteres quare ſæpius lauerint.

λάκαινα.) id eſt, ex Laconia, ſeu Lacedæmonia, Peloponneſi prouincia, oriunda. Theſſalis & Siculis, gentibus luxu perditis, famulæ nudæ etiam miniſtrabant: quemadmodum Athenæus aliquoties meminit.

Nudæ famulæ conuiuis miniſtrantes.

ἡ δ' ἀρετή.) Quòd vir bonus fortiſq;, prælians contra hoſtes pro patria,commune bonum ſit: & quòd præmium eius virtutis poſsideat decus & gloriam ſempiternam. de Hectore fratre,cæſo iam ab Achille, Caſſandra ait,

Laus Hectoris.

—— μέγα χρῆμα πόλει τ' ἦν, παντί τε δήμῳ: 24.lib.Iliad.

Et Hecuba mater de eodem: [illegible]

—— μοὶ νύκτας τε καὶ ἦμαρ

εὐχωλὴ κατὰ ἄστυ πελέσκεο πᾶσί τ' ὄνειαρ.lib. Iliad. 22.

ξυνὸν δ' ἀνθρώποις) Vtendum ætate,ac fruendum rebus bonis,dum datur: quòd vita breuis ſit (dum namq; creſcit, decreſcit, vt Seneca monet) optimaq; manibus rapiantur auaris, vt à poëta dicitur.

ἐλέγχει.) id eſt,Senectus oſtendit,quod miſeri imbecilleſq; ſint ſenes, & afflicti, ſeu affert mala. Vide prouerbium, Bis pueri ſenes: item,Sexagenarios de ponte deijcere: item, Senectus per ſe morbus: &, Senectus non ſola venit.

κεφαλῆς.) id eſt,ex facie,capite,computantur anni cuiuſq;, ac de ætate fit iudicium ex canis, ex temporibus (quæ ſunt capitis latera) quæ tempora dicta exiſtimantur, quod ſua canicie & macilentia annos prodant. Vnde & ab Homero,

Tempora capitis vnde ſic dicta.

Heſiodo

Hesiodo, Theocrito, &c. senes non temerè πολιοκρόταφοι appellantur.

ὡς μάκαρ.) Laus est vitæ priuatæ, quæ à Phocylide etiam hoc versu apud Aristotelem commendatur:

πολλὰ μέσοισιν ἄριστα, μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι. Et, τὶν ἐμοὶ μέτριαν καὶ λυπουμένῳ. Et iterum, φίλτατα χολὰ ὄχλος τι μέτριος. Et rursum, λυπηρὰ γὰρ τὰ κρείσσονα: Euripides in Ione, μεγάλα γὰρ καὶ μεγάλα πάσχει κακά: vt in Euripidis Hecuba dicitur. Ac, μεγάλα τὰ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταιρέεσθαι: vt est apud Herodot. lib. 7. Et, τὰ μέγιστα καλὰ ἄνευ μεγάλων κακῶν οὐκ ἐστί: vt dicit Antigonus rex apud Stobæum. Minor (namq;) in paruis fortuna furit, Quatiunt alta sæpe procellæ: Seneca in Tragœd. Vide prouer. Moriendum priusquam.

ἐξετάσαι.) Magni enim viri & potentes omnia suspecta coguntur habere, amicos etiam metuere habent necesse: quemadmodum id in Xenophontis Hierone & Luciani Gallo pluribus exponitur.

αὐτίκα μοι.) Quòd iuuentus, & omnia quæ in vita iucunda existunt, transeant, vt somnium: & quod vsus horum in arcto sit, vt à poëta dicitur, accelerante senio, stipato morborum agmine. Vide prouerbium, Vita mortalium breuis: item, Vita hominis peregrinatio: item, Senectus ipsa morbus est.

οὔποτε τοῖς.) Fugiendam seruitutem, quantum potest fieri: quòd ea nihil sit miserius. Omni malo, omni exitio peior seruitus. &, Quem Iupiter odit, seruum hunc primùm facit: quemadmodum apud Plautum à seruo id dicitur. &,

Nec bene pro toto libertas venditur auro.

τμῶλος.) Mons est Lydiæ, croco florentissimus, & vitibus consitus: vt scribit Plinius lib. 5. historiæ mundi.

ἐπεὶ.) Id est, renitar contra seruitutē omni contentione, vt eam effugiam, ac nunquam in eam veniam.

δειλοῖς.) Quòd boni quamcunq; fortunam rectè ferant, mali verò nullam. De his dicitur in prouerb. Vbi non sis qui fueris, non est cur velis viuere. Vide prouerbium, Lucus maxima non metuit strepitus: item, Quadratus homo.

ῥηΐδιν.) Quòd difficilia sint quæ pulchra: mala verò facilia, & in promptu semper posita. τὴν γὰρ δὴ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστιν ἑλέσθαι, Hesiodus libro primo. Vide prouerbium, Mala vltrò adsunt: item, Compendiaria res improbitas. Et in Mimo dicitur, Mala naturæ non opus habent doctrina. τὸ κακὸν γὰρ ῥᾴδιον ποιῆσαι, vt dicitur.

τόλμα.) Patienter ferenda esse aduersa, paupertatem seu

Mm 3 quæ-

quæcunque mala: propterea quod res minus prosperæ erudiant de multis homines. vt dicitur, τὰ παθήματα μαθήματα: item, ἐξ ὧν ἔπαθεν, ἔμαθεν. Vide prouerbium, Malo accepto stultus sapit, Piscator ictus sapiet: item, Factum stultus cognoscit: ac, Post acerba prudentior: &, Tunc bene nauigaui, cum naufragium feci: ac, Paupertas sapientiam sortita est: & iterum, Multa docet fames: &, Necessitas magistra: ac, Quæ nocent, docent.

μηδὲ σύ γ᾽ ἀσχάλλειν.) Quòd quæ aliter se habere nequeunt patienter & æquo animo sint ferenda. quemadmodum dicitur, Faxis vt libeat quod est necesse: item,

Crux est, si metuas, vincere quod nequeas.

εὔφραινε.) id est, cela tuum infortunium, ne hostibus ridendi & gaudendi materiam ministres. καλῶν μὲν (γὰρ) οὖν μοῖράν τι τερπνῶν ἐς μέσον χρὴ

παντὶ λαῷ δεικνύμεν: quemadmodum apud Stobæum à μεγαλοφωνοτάτῳ Pindaro dicitur.

εἱμαρμένα.) Vide prouerbium, Fatum immutabile: item, Quæ diuinitùs contingunt: ac, Fato non repugnandum.

λίμνης.) Mortis est periphrasis. Per paludem autem, Acherontem fluuium infernalem intelligit, de quo frequens est poëtis mentio. facto fortè nomine à dolorum & cruciatuum apud inferos agmine, ab ἄχος καὶ ῥέω.

ἄνδρα τοι.) Quòd virum bonum decipere non facile sit, seu quòd Deus puniat id conantes: & quòd ab hominibus etiam id genus homines odio habeantur: quod vir bonus commune bonum sit, quemadmodum suprà monuimus.

ἴδια.) Hoc distichon etiam suprà expositũ est, de eo quod beneficium malè locet, qui id in improbum (quem plerunque ingratitudo comitari solet) contulerit. Vide prouerb. Qui canem alit externum.

De Vino, quando id sit bibendum.

ἄφρονες.) Docet, quando vinum sit optimum. dicta autem esse ea videntur, iuxta oraculum, de tempore vinum bibendi, quod tale est:

εἴκοσι ταῖς πρὸ κυνός, καὶ εἴκοσι ταῖς μετέπειτα

οἴκῳ ἐνὶ σκιερῷ διονύσῳ χρῆσθαι ἰατρῷ. —— Et Alcæi veteris Lyrici versus prouerbialis idem monet,

οἴνῳ πνεύμονα τέγγε, τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται. id est,

Aestuat igne astrum, iam pulmo rigandus Iaccho: vt est apud Athenæum lib. 1. & 10: Plutarchum quoque decade septima Conuiualium sermonum, problemate primo: Gellium libro 17. cap. 11. vbi poëta Alcæus erroris insimulatur à medicis, quòd

Alcæus poeta qua re a medicis erroris accusatus.

quòd scripsit, potum defluere ad pulmonem. Macrobium quoq; lib. 7. Saturnalium, cap. 15. vbi ea quæstio discutitur. Per ἄστρον autem Orionem intelligit, κατ' ἐξοχὴν: per κύνα vero, canem maiorem, quæ & canicula, ardentissimo æstatis tempore exoriens, in Iulio (quemadmodum & Orion) vehementissimum sidus σείριος nuncupatum, quod nimio calore inflammet, exiccet & arefaciat, à verbo σειριάω. Porro veteres totius anni tempora discernebant: & quæ fieri, quæ verò non conuenirent, præcipiebant & monebant, per siderum ortus & occasus. quemadmodum nos tẽpora seu per menses, seu singulos horum dies indicamus: vt patet ex Plinio, Rei rusticæ scriptoribus, & poëtis plerisq; Græcis & Latinis.

De ortu caniculæ.

Stella canicularis quare Sirius.

Quomodo veteres discreuerint tempora.

δεῦρο σὺν αὐλητῆρι.) Reprehensio illorum, quibus aliorum calamitas voluptati est: quemadmodum eius generis reperiuntur in mundo homines, vt de Nerone, mancipio satanæ: de Timone Atheniẽse misâthropo illo, Archilocho, Hipponacte, Theone, & similibus pestibus, Pausanias, Plutarchus, Lucianus, Suetonius, alijq; innumeri scriptores prodiderunt: qui tum demum lætari videbantur, cum strages ingentes miserorum, seu cataclysmi, seu terræ motus, seu huius generis alia horrenda tristiaq; nunciabantur. Vide prouerb. Dente Theonino rodi, Hipponactæum præconium, Archilochia edicta: item, Archilochi patria: ac, Genuino mordere.

Timon & alij quidam nulla re lætati sunt in vita, nisi hominum calamitatibus.

εὕδομεν.) Quòd sub bono seduloque magistratu in pace viuat & quiescat dormiens populus, eo excubias pro subditorum salute assiduè habente. quemadmodum Epaminundas, dux ille Thebanus nunquam satis laudatus, cæteris potantibus & dormientibus, cum rogaretur à quopiam, Quî fieret quòd ipse solus sobrius & vigilans persisteret? respondisse fertur, νήφειν καὶ ἀγρυπνεῖν, ὅπως ἐξῇ τοῖς ἄλλοις μεθύειν καὶ καθεύδειν: Plutarchus aduersus ducem imperitum. Et, ἐγρηγορότες ἄρχοντες ἐν πόλεσιν νύκτωρ, φοβεροὶ μὲν κακοῖς, πολεμίοις τε ἅμα καὶ πολίταις: vt Plato scripsit libro septimo de Legibus. Vide prouerb. Nõ decet principem solidam dormire noctem: item, παννύχιον εὕδειν.

Epaminundæ ducis Thebani vox laudanda.

καὶ μὰ δί᾽.) Commendat suauitatem Musices suæ, qua etiam dormientes mortuosque in vitam resuscitari posse: quemadmodũ de vi Musices multa ab Athenæo, Plutarcho, Herodoto, Gellio: plura à poëtis Apollonio, Orpheo, Virg. Ouidio, de Amphione, Lino, Orpheo, Zeto & alijs quibusdam prodita leguntur, qui vocis suauitate, dulci musica, mira quædam & stupenda ediderunt. Et Plutarchus in libro de

fortuna Alexandri versiculum recitat talem, ἕρποι γὰρ ἀντὶ τῷ σιδήρῳ τὸ καλῶς κιθαρίζειν: Vergit ad lethale ferrum, lepidè cithara canere. Quo significabant, certis citharæ modis sedari motus animorum, alijs addi vigorem ad prælium. Cum Alexander audisset Antigenidam, tibia modos incinentem, qui vocantur Harmatij, adeò inflammatus est, vt simul cum armis exurgens, manus iniecerit in proxime assidentes. Lacedæmonios aliquando dissidentes inter se, ex oraculo accersitus ex Lesbo Terpander, musica & cantus suauitate deliniuit, eorumq; discordias sedauit: authore Zenodoto in prouerb. Collectaneis. Boëtius quoque in Musica testatur, Lesbios ac Iones à plerisque morbis fuisse liberatos, cantus dulcedine, ac Terpandri præsidio. Et apud Athenæum in laudem musices, ex citharœdi cuiusdam sententia hæc verba leguntur: μέγας θησαυρός ἐστι, καὶ βέβαιος, ἡ μουσική, ἅπασι τοῖς μαθοῦσι, παιδευθεῖσί τε. καὶ γὰρ ἤθη παιδεύει, καὶ τοὺς θυμοειδεῖς, καὶ τὰς γνώμας διαφόρως κατασπραΰνει. lib. 14.

De vi atque efficacia musicæ exempla.

Musica curantur morbi.

νεῦ μὲν.) Vt quisque suum faciat officium, rebus vtatur præsentibus honestè, cum gratiarum actione & euentum & futura Deo committat, quod illa non sint in nostra manu posita, sed Dei solius, τὸ μέλλον γὰρ ἀόρατον: Isocrat. ad Demonicum, καὶ τὸ ἀφανὲς ἀτέκμαρτον, vt dixit Thucydides.

σὺ δ' οἷα.) Præceptum est, vt meditatè & cum deliberatione omnia faciamus: propterea quod impetus & ratio simul vna in sede morari nequeant. hoc est, vt Apuleius dicit: Non possunt eadem esse festinata simul, & examinata. Vide prouerb. Festina lentè: item, Pedetentim: &, Canis festinans cæcos parit catulos: item, Diu delibera: ac, Antequam incipias consulto.

ἀλλὰ λόγον μὲν.) Inuitatio amici est ad conuiuiũ musicum: qualis quoq; est illa Bacchylidæ Lyrici apud Athenæum lib. 11. inuitantis Dioscuros, hoc est, Castorem & Pollucem, Iouis filios, Helenæ fratres, his quidem verbis: οὐ βοῶν πάρεστι σώματα, οὔτε χρυσὸς, οὔτε πορφύρεοι τάπητες, ἀλλὰ θυμὸς εὐμενὴς, μοῦσά τε γλυκεῖα, καὶ βοιωτίοισιν ἐν σκύφοισιν οἶνος ἡδύς.

Bacchylides ad quale conuiuiũ inuitet Dioscuros.

αὐταὶ γάρ.) Sic & Hesiodus lib. 2. ἔργων καὶ ἡμερῶν, & in Theogonia de seipso,

μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν. quod & Calaber in Homeri Paralipomenis lib. 12. sibi etiam tribuit, his quidem versibus, commemoraturus qui Græcorũ equum Troianum conscenderint, aduocatis in auxilium Musis:

Hesiodum & Quintum Calabrum ipsæ Musæ carmen docuerunt.

ὑμεῖς γάρ πᾶσάν μοι ἐνὶ φρεσὶ θήκατ' ἀοιδὴν,

φρίν μοι ἀμφὶ φαρέτρᾳ κατασκίδναθαι ἰσῦλον

σμήνεος ἐν δαπέδοισι περικλυτὰ μῆλα νέμοντι. Nec temerè etiam scripta sunt, quæ de Minoë Iouis discipulo prodidit antiquitas: Socratis etiam dæmonio, de quo meminerunt tum Plato cum Xenophonte & Aristotele: tum etiam Plutarchus cum Apuleio peculiares commentarios de ea re condiderunt.& quæ Aelianus in Varia historia scripsit de Platone, quod Iouem à consilijs habuerit.& alij de Homero prodiderunt,quod versus sibi ab Apolline dictatos ipse deinde descripserit. Quid docent illa aliud, quàm magnos viros non esse sine afflatu diuino, sine particula quadam diuinæ mentis, quemadmodum Cicero quoq; eloquentiæ parens id iam olim prædicare non dubitauit, his verbis pro Archia poëta scribens: Atqui sic à summis hominibus eruditißimisq; accepimus, cæterarum rerum studia, & doctrina & præceptis & arte constare: poetam natura ipsa valere, & arte constare, & mentis viribus excitari,& quasi diuino quodam spiritu afflari. Quare suo iure noster ille Ennius sanctos appellat poëtas:

Quare vetustas addiderit Socrati dæmoniū, ac Minoem Iouis fecerit discipulum.

Plato Iouem a consilijs habuit, Homero etiam Apollo poemata describēda dictauit.

Nullus magnus vir sine afflatu extitit diuino.

ἐκ γὰρ μουσάων καὶ ἑκηβόλου ἀπόλλωνος

ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθονὶ,καὶ κιθαρισταί: quemadmodum cecinit id nobis Homerus in suo Apolline, Hesiodus quoq; in θεογονίας suæ principio.

τιμῶ.) id est, propter quæ Musarū dona conspicui sumus & honoramur à ciuibus.τιμῶντες γὰρ ἀρετὰς, ἐς φανερὰν ὁδὸν ἔρχονται: Pindarus 6. Olympior. Seu vt sit sensus: Quæ ideo nobis contigerunt, vt & nobis & alijs sint ornamento, & emolumento.

τιμαγόρα.) Non à facie, sed à mente, moribus & ingenio considerandos homines: quod sæpe sub sordido palliolo sapientia & probitas, aliæq; virtutes lateant: cubante interim sub splendido amictu, ac opulentia insigni,tanquam tegmine splendido,improbitate, inscitia,&c.Quare rectè ab Euripide præceptum est, νομίζω καὶ θεάσασθαι οὐδέν τι τῆς εὐμορφίας ὄφελος, ὅταν τις, μὴ φρένας καλὰς ἔχῃ: apud Stobæum in oratione contra pulchritudinem.

ἐν δ' ἴθι.) Præceptum est voluptuosum, è schola ipsius Epicuri philosophi Atheniēsis depromptū, quo iubet præferre voluptatem (in qua Epicurus summum bonum posuit) omnibus rebus, quocunque etiam nomine speciosis seu expetendis. De Sardanapalo Epicuri socio, apud Athenæū libro duodecimo scribit Amyntas, Chaldaicis literis eius

Epicurus prætulit voluptatē omnibus mundi bonus.

Epitaphiū Sardanapali Chaldaicis literis eius statuæ inscriptum.

eius ſtatuæ fuiſſe hæc inſcripta & addita, ἐγὼ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἀφροδίασα, εἰδὼς τόν τε χρόνον βραχὺν, ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, &c. quæ ibi ſequuntur. Ariſtobulus quoque apud eundem autorem ait, in alia eiuſdem ſtatua ſcriptum fuiſſe: ἔσθιε, πῖνε, παῖζε, τἆλλα δὲ οὐκ ἄξια ἐπικροτήματος. Refertur etiam alia forma ab Apollodoro in Ariſtophanis commentarijs, & rurſum alia à Calliſthene apud Suidam. Sunt apud Athenæum plurima alia eius generis. quale & illud eſt, quod Bachidæ cuiuſdam ſepulchro inſcriptum fuit, πῖνε, φάγε, καὶ πάντα τῇ ψυχῇ δίδου.

Epitaphium Bachidæ.

ἄφρονες ἄνθρωποι.) Quòd optima quæque & gratiſsima in vita, citò abeant, & euaneſcant.

τέρπεό μοι.) Ad ſuperius præceptū Epicuri referendum, cui tantum hæc vita, vita habetur: futura, nulla. tametſi de eodem grege fuerint, qui docuerunt, Eos qui benè honeſteq; vixiſſent, apud inferos præmium manere crapulam ſempiternam: quemadmodum Plutarchus id retulit ex Platone repetitum, in Cimonis Luculliq́ue comparatione. Non diuerſam ab hac ſibi Mahometiſtæ ſomniant vitam æternam, ſeu cœleſtem: niſi quod præterea etiam ſperant, pulchrioribus ſe cum mulieribus rem habituros: quemadmodum id ipſorum libri Alcoranici demonſtrant.

Epicurus docuit, bonos viros in vita æterna manere crapulam ſempiternam, Das ſolte wol ein frölicher vnd luſtiger himelſein/ da vff dē morgen eynem der kopf wehe thete/ ex quotidie repetita crapula.

κύρνε.) De accommodando ſe aliorum moribus, atque ingenio, præceptum eſt, aliquoties hactenus repetitum. Vide prouerbium, Lex & regio: item, Aliter cum alijs agendum.

σοφίη.) id eſt, poſſe ſe ſic accommodare hominum nutibus, moribus, & ingenijs.

πρήγματος.) Quòd de futuris nemo poſsit certi quid pronunciare. τῶν μελλόντων γὰρ τετύφλωνται φραδαί: Pindarus duodecimo Olympiorum.

ὄρφνη.) id eſt, futura obſcura ſunt & incerta, inuoluta caligini, & cerni nequeunt.

πείρατ'.) id eſt, quando ventura ſit calamitas aliqua, homines inuaſura, vel etiam deſitura.

οὐδένα τῶν.) Quòd virtutes etiam in hoſte laudandæ, vitia verò etiam in amicis culpanda ſint. Etiam hoſti eſt æquus, qui habet in conſilio fidem: Publius in Mimis. Et Aeſchines rhetor, etiamſi propter Demoſthenem exularet, tamen cum in Rhodo inſula eius contra ſe ſcriptam orationem legiſſet Rhodienſibus, & admirantibus tantam dicendi vim & copiam, non dubitauit ipſi, quamuis hoſti, eloquentiæ

Aeſchines tametſi hoſtis, tamen laudat vim eloquentiæ Demoſthenis, Rhodienſibus.

mirandæ tribuere testimonium, hisce verbis, τί δ' εἰ τοῦ θηρίου αὐτοῦ ἠκηκόειτε; id est, Quid autem si ipsam audissetis beluam? quemadmodum Plinius meminit in Epistolis lib. 2. Plinius etiam Secundus lib. 7. Mundi historiæ, cap. 30. Plutarchus item in Aeschine. Vide etiam prouerb. Viua vox.

οὕτω χρή.) Quòd boni viri sit, constanter diligere amicum. Vide prouerb. Amicitia stabilium.

δήμων.) Hortatur amicum, vt vulgus, etiamsi non semper grata sibi ab eo fiant, tamen patienter ferre discat.

οὐ γὰρ ἐπίστα.) id est, etiamsi id tibi non sit gratum, sed aduersetur tuo animo quàm maximè. Si quis meliorem sensum inde elicere potest, faciat.

κάστορ.) Castorem & Pollucem Dioscuros, Helenæ fratres, Iouis atq; Ledæ filios, quibus Græci diuinos tribuerunt honores, inuocat, vt se puniant, si amicum fefellerit: contra etiam amico malè faciant, si contra se falsi quicquam vsurpauerit. De Dioscuris, ipsorumq; rebus gestis, ac amore fraterno, pluribus meminerunt, Pindarus, Theocritus, Lycophron, & Apollonius Rhodius in Argonauticis. Lacedæmon autem vrbs fuit Laconiæ in Græcia, in qua imperitauerat olim Tyndarus Dioscurorum pater. Eurotas etiam fluuius est non procul à Lacedæmone, seu Sparta. Eius poëtæ Græci & Latini sæpè meminerunt. **Dioscuri.** **Lacedæmon.** **Eurotas fluuius.**

ἀργαλέως.) De homine quem nec amare nec odisse possumus, seu prorsus non congruente nostris moribus: ideoque eius consuetudinem negligimus. Conueniunt propemodum cum hoc disticho Martialis illi,

Non amo te Sabidi, nec possum dicere quare:
Hoc tantum possum dicere, Non amo te. Vide prouer. Malè coniugati: item, Aequalis æqualem delectat: &, Auribus lupum teneo: item, Necessarium malum: &, Neq; cum malis, neq; sine malis: ac, Volens nolente animo: item, Nolens volens: &, Queruli in amicitia.

γιγνώσκειν.) Quòd vtrumq; graue & culpandum sit, quem amicum habueris odisse: ac deinde inuitum, tuamq; amicitiam repudiantem, amare. Vide prouerb. Volentem bouem ducito.

σχέτλιε.) Valedicit amico improbo & ingrato.

τοῦθ' ἔρδειν.) id est, ingratum & malum amici loco habere.

ἐκπαίσομαι.) id est, Deseram amicitiam tuam quàm primum: quemadmodum auis paludem, seu quemcunque locum, vbi moratur in vita.

ὕστερον.) Vt solet fieri plerunq;. *ἡ μεταμέλεια γὰρ γίνεται ἀνθρώποις κρίσις* : id est, Tunc iudicant homines cum pœnitet, vt in versu vetere dicitur. Vide prouerbium, Post rem deuoratam ratio ; item, Prometheus post factum.

ὅστις.) Aegrè fert poëta, amicum, dum calumnijs præbet aures, à se distrahi Cæterùm de non temerè credendo calumnijs, extat libellus Luciani.

ὕβρις.) Exemplis ostendit, quòd iniusticia sit exitiosa terris & vrbibus, magnis & paruis. Per Magnetas autem Centauros intelligit, qui populi fuerunt Thessaliæ, annexæ Magnesiæ, quæ regio est Macedoniæ. De Centauris suprà pluribus monuimus. Vide tamen 16. epistolam Ouidij, Calabrum item libro 6. Paralipomenon Homeri, ac prouerb. Ambrones.

Centauri.

κολοφῶνα.) Colophon vrbs fuit Ioniæ clarissima, de qua pluribus Strabo lib. 14. Vide etiam prouer. Colophonium suffragium, Colophonium calciamentum, Colophonia ferocitas, Aurum Colophonium : item, Colophonem addidit.

Colophō vrbs Ioniæ.

σμύρνην.) Smyrna vrbs fuit Ioniæ similiter, patria Homeri, vt quidam existimarunt. de qua pluribus Strabo lib. 14. Aristides quoq; sophista eius vrbis laudationem scripsit, quæ adhuc extat : quemadmodum etiam monodiam siue luctum ob Smyrnam dirutam igne & terræmotibus, & alia etiam de eadem vrbe, quæ cum cæteris eius orationibus coniuncta leguntur. Porrò de Smyrnæ nominis ratione, quemadmodum & Chiæ insulæ, in quarum altera natum scribunt Homerum, in altera verò decessisse, Plutarchus meminit in Sertorio.

Smyrna, & orationis Aristidę de ea scriptæ.

εἰς βάσανον.) De integritate & candore præceptum : quo simul indicat, quales conueniat esse amicos. Vide prouerbium, Quod index auro, id aurum homini : item, Aurum igni probatum : item, Vera fronte : item, Inexploratus homo.

καλῶς) id est, si cōstās fueris, & fidus, tūc ꝓbabis te ꝓ amico.

οἴμοι.) Querela, quòd calamitate sua afflixerit condolentes amicos, gaudio verò affecerit hostes lætantes. vtrunq; enim in aduersis sic solet vsu euenire.

χαίρ' οἱ πρόσθ'.) Querela est, qualis solet esse senum (laudantium præterita, & culpantium præsentia) de animorum mutabilitate, & quod omnia deferantur in peius. Vide prouerb. Annus superior semper melior. *ἀγαθοί.*) id est, habentur pro bonis : eum sortiuntur honorem, qui bonis debetur.

ἐσθλός.) propter opes aut dignitates. Virtutem enim & sapientiam vincunt testudines: quemadmodum in prouerbio dicitur.

dicitur. Vide prouerb. Candidum linum lucri causa ducis.

γελῶτιν.) id est, deceptiones, fraudes, non amplius vitiorum loco habentur: sed vt iocus & industria quædam probantur.

ἰδῶτις.) id est, nesciunt discernere inter verè bona & verè mala.

χρῆματ'.) Ad obijcientem sibi paupertatem, diuitem: quòd extrema paupertate non prematur, sed habeat necessaria, plura acquisiturus dijs volentibus. Significat scilicet, oraturum se & laboraturum Dij enim facientes adiuuát, vt dicitur.

πλοῦτι.) Encomium est diuitiarum, quòd quantum quisque habeat, tanti etiam habeatur: vt in versu Iuuenalis Satyra 3. dicitur: *Quantum quisq; sua nummorum seruat in arca,*
Tantum habet & fidei. Vide prouerb Quantum habet.

ἥβαν μέτρον.) Votum est poëtæ, vt in ætatis flore sanus ac bene habens fauentibus sibi Apolline, ipsoq; Ioue, vitam exigat sine curis, cum Musis, in opulentia. Eius generis leguntur vota similia tum apud Pindarum, Theocritum & Plutarchum, tum quoq; in magno Græcorum epigrammatum volumine. Alij namq; alijs rebus & studijs afficiuntur vt dicitur, Insania non omnibus eadem item, Quot homines tot sententiæ: ac, Suo studio quisq; gaudet: &, Suum cuiq; pulchrum: item, Suus cuique crepitus bene olet.

Diuersa studia ac vota.

μή μοι.) Obscure indicat poëta, se magnum quid, ac dolore plenum, passum fuisse: quod tamen quale fuerit, non indicat. Forte queritur de calamitate aliqua, quæ ipsius coniugium corripuit: quemadmodú Vlysses, dum annis viginti abest, Penelopen vxorem multi proci ambierunt, eius bona absumentes: quos interfecit ipse omnes reuersus, vt est in Odyss. 22. De descensu quoq; eiusdem ad inferos lib. 11. quem Virgilius totum reddidit in 6. Aeneidos. Deniq; de Vlysse, ipsius moribus, ingenio prudentia eloquentia, erroribus & periculis, vxore Penelope, & filio Telemacho, patre Laërte & procis, tota Odyssea Homeri scripta est vnde & Odyssea, id est, Vlyssea, id volumen, quod lib. 24 continetur, inscriptum fuit. ὀδυσσεὺς enim Vlyssem significat.

Penelope a multis procis expetita, absente Vlysse.

Vlysses descendit ad infernos.

οὐ πίομαι) Quòd bibere largius abigat curas, faciat obliuisci paupertatis & aliorum vitæ incommodorum: & quod ipse ebrius etiam lamentetur, cósiderans, quod, quæ in vita sunt iucunda, prima abeant. quam querelam hactenus sæpius etiam vsurpauit. vide prouerb. Mors optima rapit, deteriora relinquit: item, Malú vas non frangitur.

χώρη παρεῶσι.) Iubet mox principijs obſtare: quemadmodum id ab Ouidio aliquoties pręcipitur, verſib. valdè eleganter & ſapienter ſcriptis, qui notiores ſunt adoleſcentibus, quàm vt hoc locò referri debeant. Vide prouer. Satius initio mederi quàm fini, Minutula pluuia imbrem parit, Mortuum vnguẽto perungis, In tẽpore cauenda pœna mali: item, Poſt rem deuoratam ratio: ac, Sera in fundo parſimonia: &, Tollenda mali occaſio. Ariſtoteles lib. 4. cap. 5. Politicorum, multis exemplis probat, mutationes rerumpub. periculoſas eſſe. Ingentia item bella ex paruis initijs eſſe orta. itaq; principijs obſtare iubet omni ſtudio.

Mutationes in rebuſpub. periculoſæ.

ἐλπίς.) Bonum & pium præceptum eſt, quod etiamſi premamur malis plurimis, tamen ſemper eſſe ſperanda meliora, & ſtudendum pietati, deos colendo, & rectè faciendo: quod ea tandem ſequatur εὐσεβείας χάρις ἐσθλή: quemadmodum à Sophocle ſapiente Tragico dicitur, —— δίκη τι ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει εἰς τέλος ἐξελθοῦσα: —— ſicuti non minus piè ſcripſit Heſiodus.

ἥβαν.) Reſpicit ad ætates poëtarum, de quibus meminerũt Aratus, Orpheus, Apollonius, Plato, & Latini etiam ſcriptores: & Heſiodus, apud quem in ferrea ætate, iuſticia, probitas, pudor, & ſimiles dij deęq; terra relicta in cœlum commigrarunt: hoc eſt, deſierunt tunc homines ſtudere iuſticiæ, probitati, innocentiæ, & alijs virtutibus: in ea ætate nos quoq; hactenus viuimus. Cæterùm de ætatibus ſimul, & mundi duratione, legitur Orphei verſiculus apud Platonem in Philebo, ἕκτῃ ἐν γενεῇ κόσμος καταπαύσετ' ἀοιδῆς. qui proculdubio ex doctrina patrum, ſeu Eliæ prophetæ dicto deſumptus eſt, quod reperitur in libris Hebræorum Thalmudicis.

Poetarum ætates.

Orphei verſus de mundi duratione.

χάριτες.) id eſt, nemo amplius gratus eſt pro beneficijs. Gratiæ enim deæ fuerunt beneficentiæ, gratitudinis atq; humanitatis ſymbola: quæ pluribus perſequitur Seneca lib. 1. de Beneficijs, mox in initio.

Gratiæ cuius rei ſymbola.

ἐλπίδι προύτη) id eſt, Semper ſperet rectè agens, & optimè ſibi conſcius. talem enim virum, ὃς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγοι, γλυκεῖα οἱ καρδίαν ἀτάλλοισα ἃ γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπὶς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ: veluti id ex Pindaro, dulciſsimo poëta, refert Plato ſuauiſsimus, lib. 1. de Republica.

Quid comitetur virum bonũ, ac rectè ſibi conſcium: ſpes bona, dulcis ſenectæ nutricula.

σύμβολα θηκάμενοι.) hoc eſt, oſtendunt omnib. in rebus, doloſè ac perfidè ac iniuſtè ſe agere. mali enim viri mala opera.

μή ποτε.) Ne calumniatoribus aurem præbentes, deſeramus amicos. Vide prouerb. Amicitia ſtabilium, felicitas [illegible] temperan-

temperantium: item, Mores amici noueris, non oderis.

εἴη μοι.) Votum est poëtæ: qualia, seu similia, seu non planè ab hoc diuersa, etiam suprà in hoc libello exposuimus. Verú quia nulla felicitas vnquam fuit absoluta, nemo speret euentura sibi omnia quæ maximè optarit. Vide prouerb. Nihil est ab omni parte beatum: item, Mala bonis mixta sunt. Et quæ de duobus genijs, altero bono, altero malo, Empedocles scripserit, referente Plutarcho, iam monuimus: quæ item de duobus dolijs in Iouis limine positis, ab Homero facta sunt Iliad.ω. à Platone etiam exagitata lib. 2 de Republica, notiora puto adolescentibus sunt, quàm vt hoc loco adscribi debeant. Vide prouerb. Dolia Iouis: item, Dolia duo.

Duo genij Empedoclis. Duo dolia in Iouis limine.

οὔτ' ἔραμαι) Votum superiori contrarium, quòd mediocris status sit optimus: quod minus habeat curarum & periculi, plus verò ocij. πάντα (γὰρ) μέσοισιν ἄριστα, vt in Phocylidæ versu apud Aristotelem dicitur. τὰ γὰρ μέγιστα καλὰ ἄνευ μεγάλων κακῶν οὐκ ἔστι,) quemadmodum id expertus loquitur rex Antigonus apud Stobæum. Vide prouerbium, porrò à Ioue atque à fulmine.

Mediocris status optimus.

πλοῦτος.) Duo inquit poëta inexplebilia esse: Plutum, id est, diuitias congerendi studium, & sapientiam. Quo (enim) plus sunt potæ plus sitiuntur aquæ. quod de vtroq; poëta verum esse voluit. Doctissimi enim quiq; quo plura legerint & didicerint, eo semper plura legere ac addiscere satagunt, animum suum nunquam explentes. οὐδὲν, γὰρ, γλυκύτερόν ἐστιν ἢ πάντα εἰδέναι, quemadmodum in vetere senario dicitur, qui à Cicerone vndecunque etiam refertur lib. 4. Epist. ad Atticum: Philone etiam Iudæo in lib. de Sacrificijs Abelis & Caini. Hinc factum est, referente diuo Hieronymo, vt Origenes, ab assiduo lucubrandi studio Adamantius cognominatus, sex librorum milia scripserit: Didymus vero Alexandrinus, Chalcenterus propterea dictus, cuius Seneca & Quintilianus meminerunt: Athenæus quoq; (qui βιβλιολάθα dicitur, ab ingenti librorum à se conscriptorum numero) ter mille cum quingentis conscriberet: Liuius, Romanæ historiæ scriptor, decades librorum quatuordecim: & Varro septuaginta hebdomadas librorum similiter ederet, autore Gellio lib 3. cap 10. Plura scripturi, si vita longior suppeditata fuisset Vide prouerb. Nihil est vanius quàm omnia scire: item. Nihil est dulcius quàm omnia scire: ac, Honesti nulla satietas.

Origenes sex librorum millia scripsit.

Didymus librorum scripsit tria millia & quingentos. Numerus librorum Liuij, ac Varronis.

ὑπεραιρέστης.) Quemadmodum suprà dixit, πλοῦτον πλοῦτον παντὸς χρήματος ἐστι κλέος.

οὐδένα.) Fortè id vult, ne liberis congeramus multas opes: ne post parentum obitum, dum ipsi non habēt quod faciant, freti thesauris ingentibus, ad mala se conuertant studia, vitam malè perdentes: opes quoque ipsas, multo parentum sudore partas, turpissime profundant. vt in Theocriti versu dicitur, χρήματα δ' ζώοντες ἀμαλδύνουσι θανόντων: in Charit. Ac diuitum & magnorum virorum liberi aliàs plerunq; solent esse noxæ: quemadmodum dicitur, τῶν ἡρώων τέκνα πήματα.

αἰτοῦσι.) Pentameter ille videtur esse nouum præceptum, de beneficentia cum delectu: hoc est, de benefaciendo bonis. quòd de malis in veteri verbo ferè dicatur: Simul & mistertum est, interijt gratia.

οὐδείς.) Hi sex versus hoc loco repetiti, paucis quibusdam immutatis, etiam suprà expositi sunt, de eo quod nemo ab omni parte sit beatus: & quod vir bonus etiam aduersam fortunam rectè ferat, malus verò neutram: & quod oporteat patienter ferre quamcunq; fortunam.

οὐκ ἐπίδηλος.) Id est, celat infortunium suum, fert patienter, ne molestia amicos, gaudio verò inimicos afficiat. Homines namq; boni & frugi omnia rectè faciunt, quemadmodum in prouerbio dicitur.

ὀφθαλμοί.) Quòd sapientes nihil stultum, nihilq; inconsideratum committant: neq; oculis, neq; sermone, neq; auribus. quod, quicquid sapiens agit, id ex virtute proficiscatur: quemadmodum id ita docuerunt Stoici, vt autor est Plutarchus lib. 1. de Fortuna & virtute Alexandri.

τοῖς ἀγαθοῖς.) Præceptum sæpè repetitum, de vitando prauo consortio, & adhærendo bonis: quod ἀνάγκη sit ὁμοιοῦσθαι τὸν χαίροντα, ὁποτέροις ἂν χαίρῃ quemadmodum à Platone dicitur lib. de Legib. 2. Aeschyli quoq; veteris Tragici versiculus memoratu dignus est,

ἐν παντὶ πράγει δ' ἐσθ' ὁμιλίας κακῆς κάκιον οὐδέν: in tragœdia quæ inscribitur, Septem duces ad Thebas.

ἀπόκειται.) id est, à bonis bona disces, quæ & durant & semper prosunt in omni vita, non pereunt, non auferuntur à ventis euanescentia, quemadmodum improborum dicta factaq;

κακὰ γίνεται.) id est, Deus punit eos qui improborum vtuntur consuetudine, quod ipse huiusmodi congresɩib offendatur: mens quoq; bona amittatur, quæ deinde peccata & pœnæ comitari solent.

γνώμην.) Commendat prudentiam, quam vt vtiliorem prę fert saturitati, quæ mater est iniusticiæ, tyrannidis, superbiæ, &c. quemadmodum id suprà pluribus est expositum.

πείρατα ἔχει.) id est, sapientia omnia perficiuntur & gubernantur. De eo vide prouer. Sapientia gubernator nauis: item, Mens cœli terræq; regina.

ὀλλυμένους.) Id est, perdente homines. veluti suprà Centaurorum Lapitharumq; exempla produxit, qualia horum similia multa suppeditat historicorum & poëtarum lectio, vita quoq; præsens, & singulorum experientia.

ἥν τ' εἴπ.) Ad Cyrnum amicum, quòd qui virtutis amore ac studio tenentur, à vitijs tanquam virtutis extremis sibi temperent: quod virtus iubeat viuere ad rectæ rationis regulam, quæ est ipsa lex naturæ, à Deo singulorum animis inscripta. Recta ratio.

κύριε.) Præceptum est valde pium, si de cultu veri Dei, & non deorum gentilium pluralitate ageret: quorum puto tot fuerunt, quot à gentibus, Græcis præcipuè, populo omnium quos sol vidit superstitiosissimo, excogitari potuerunt: ita vt ignotos etiam quosdam deos colerent, quemadmodum suprà & in Pythagora id plurib. exposuimus. Præcipit autem de pietate & timore Dei, quem σοφίας ἀρχὴν etiam scriptura constituit: quod eum deinde sequatur vita ab omnibus peccatis & turpitudinibus aliena. Deorum gentilium turba infinita.

δημοφάγον.) Quòd tyrannum impunè interficere liceat. Tyrannus autem olim cõmune nomen erat regum & principum, quemadmodum id ostendit Xenophon in Hierone, seu Tyranno: Strabo etiam id velle ostendere videtur lib. 7. Nunc verò accipitur pro imperatore sæuo, crudeli & violento: quales fuerunt, Nero Cæsar, cloaca satanæ: Phalaris etiam Agrigentinorum tyrannus, quem Clearchus in libris Vitarum apud Athenæum lib. 9. eò vsque crudelitatis processisse narrat, vt infantes lactentes comederit. Cæterùm de nominis origine, vide Stephanum in voce τυραννία. An verò tyrannum interficere liceat, Ciceronem lib. 3. de Officijs. Aristoteles lib. Politicor. 2. cap. 5. scribit, honorem maximum haberi non ei qui furem, sed qui tyrannum occiderit. Vide prouer. Abstinenda vis à regibus: item, Cum principe non pugnandum. Atqui istud præceptũ Theognidis sequuti Locrenses, qui Locrim Siciliæ metropolim incolebant, non solum Dionysium tyrannum expulerunt, qui matris deûm tympana gestans, ac stipem cogens, miserrimè demum vitam permu- Tyrannus quid olim, quid nunc significet. Phalaris tyrannus infantes lactentes comedit. An tyrannũ interficere liceat. Dionysius pulsus regno misere vixit.

permutauit: ſed etiam illius vxorem ac filios capientes, captiuosq́; in via conſtituentes, in eos atrociter egerunt: & vbi iniuriæ pleni eſſent, acub. ſub manuum vnguibus pungentes, ipſos interfecerunt: mortuorumq́; oſſa in mortarijs contuderunt, atq; carnes reliquas cum diſtribuiſſent, diris imprecationib. eorum caput obligarunt qui ex ijs nō guſtaſſent: reliquas vero demerſerunt. quod ipſe Dionyſius paulo antè in ampliſsima quadá Locrorum domo, quam ſerpillis roſiſq́; ſtrauerat, eò accerſitis Locrorum virginibus, nudus cum nudis, nulla pudoris ratione habita, ſuper ſtratis ſe conuoluiſſet, referente id ad hunc modum Athenæo lib. 12. Dipnoſoph. ſuorum. Vide prouerb. Ne catulus quidem relinquendus ex genere malo.

Locrenſes quo genere ſupplicij necarint filios Dionyſij tyranni.

Dionyſij incōtinentia & luxuria.

νῶν ἀγαθὸς.) Prudentiam & facundiam rarò coniungi docet. & alioqui in omnib. diſciplinis & artibus plures extitere admirabiles, quàm in dicendo: quemadmodum id meminit alicubi Cicero, ipſe dono quodam prouidentię genitus, in quo omnes vires eloquentia experiretur: quemadmodum id ipſi tribuere Quintilianus non dubitauit.

οὔ τις.) Quòd omnibus ſit moriendum, & quòd fatalem neceſsitatem nemo hominum poſsit effugere: alia item, quæ in hominum vita minus grata nobis ſolent vſuuenire, quod ea nulla curent ſeu munera, ſeu potentiam, ſeu opulentiam, ſeu quodcunque tandem mundus ſolet admirari. Vide prouerb. Mors omnibus communis: item, Ne dij quidem à morte liberant.

τέρμα βάλοι.) id eſt, niſi Deus ipſe finierit calamitatem.

ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐςὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε: Heſiod.

οὐκ ἔραμαι.) Non admodum pia eſt hæc ſententia, & nequaquam probanda, quod ſpem videatur ponere in bonis tantum huius vitæ, ſublata ſpe & expectatione vitæ æternæ & melioris, quam Cicero ſubinde æternam illam domum nominat, Pindarusq́; cum Homero fortunatas & beatorum inſulas, campum Elyſium. Plato quoq; & alij multa ſimilia ſcripſerunt, quib ſententiam ſuam de animorum immortalitate ad omnem poſteritatem teſtatam facere voluerunt. Vbi maximè memoranda ſunt Ciceronis illa, vbi Socratem 1. Tuſc. quæſt. iniuſtè damnatum, ex Platonis Apologia, quæ adhuc cum Platonis operibus coniuncta reperitur, ſic loquentem ad iudices inducit: Quis me beatior, ſi vera ſunt quæ dicuntur, migrationem eſſe mortem in eas oras, quas qui è vita exceſſerunt, incolunt? Id multo iam beatius eſt, te, cum ab ijs qui ſe iudi-

Veteres quomodo nominarint vitam æternam.

Socratis morituri ac conſolantis ſe ſpe alterius cuiuſdam vitæ, oratio.

se iudicum numero haberi volunt, euaseris, ad eos venire qui verè iudices appellentur, Minoem, Rhadamanthum, Aeacum, Triptolemum: conuenireq; eos qui iustè & cum fide vixerint. Hæc peregrinatio mediocris nobis videri potest. Vt verò colloqui cum Orpheo, Musæo, Homero, Hesiodo liceat, quanti tandem existimatis? Equidem sæpè mori, si fieri posset, vellem: vt ea quæ dico, mihi liceret inuenire. Quanta delectatione auté afficerer, cum Palamedem, cum Aiacem, cum alios iniquorum iudicio circumuentos conuenirem? Tentarem etiam summi regis, qui maximas copias duxit ad Troiam, & Vlysis, Sisyphiq; prudentiam: nec ob eam rem, cum hæc exquirerem, sicut hic faciebam, capite damnarer. Sensus autem Theognidis est: Quomodocunq; post mortem accipiar, modò dum viuo bona grataque mihi contingant.

In vita altera boni viri inter se colloquentur.

ξυλόν.) Id est, mortui non sentiunt: quare eodem loco ab ipsis habetur, seu molliter, seu duriter tractentur. mollia namque & dura eodem modo eos afficiunt. Vide prouerb. Mortui non dolent. Videtur autem hic locus factus ex versibus Homeri Odysseæ λ. quem Plato totum improbat lib. 3. de Republica.

μήτε θεούς.) Deos non periurio offendendos, & contra se prouocandos: & depositum, id est, id quod proximo debetur, non celandum, non periurio retinendum, sed reddendum esse monet, αἰδρὸς γὰρ εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων: quemadmodum oraculum hoc versu Hesiodi respondit Glauco Spartano, & periuro, apud Herodotum lib. 6.

ὄρνιθος.) Dolet poëta, seu quicunq; alius, cum videt instare iam tempus arationis, redeuntibus gruibus: quod posthabita agricultura, studio dulcisimo & innocentisimo & honestisimo (in quo commendando veteres scriptores sunt plurimi, Virgilius, Varro, Plinius, &c.) alia studia periculosiora sectetur. Cæterùm de gruibus arationis tempus indicantibus, Hesiodus quoq; meminit lib. 2. quò poëta hoc loco respicere videtur.

ἔχουσιν.) Id est, Quòd alijs seu vendiderim, seu colendos permiserim, nec ipse potius in ijs me exerceam, propter nauigationem quandam, quò adiunxi animum.

οὐκ εἰμ'.) Vitandam esse amicitiam tyranni, cuius vita omnibus sit exosa: & quia ipse nullius calamitate, nullius morte afficitur: quod nemo quoque sit qui eundem mortuum lachrymis prosequendum esse censeat. quod adeo ma-

Magna fuit calamitas apud veteres, non defleri mortuum.

Oo gnam

gnam calamitatem existimauit antiquitas, vt Solon id de ea re distichon conscripserit:

μηδέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοισι

καλλείποιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς. autore Plutarcho in Solone, Cicerone quoq; in lib. de Senectute: vbi magis probat versũ Ennij, *Nemo me lacbrymis decoret, nec funera fletu Faxit.* Non enim lugendam mortem arbitratur, quam animæ immortalitas consequatur. Vide prouerb. Senex bos non lugetur: item, Porrò à Ioue atq; à fulmine.

οὔτι σι.) Ad amicum tetricum & grauem, molestumq; in congressibus: quem abesse potius à nobis longissimè, quàm propè adesse, optamus.

ἄθαν.) Ad famulam quandam Argyrin hæc dicuntur, quibus docetur, aduersam fortunam nemini exprobrandã esse: quod nemo sit, qui non possit miser fieri: ipsaq; iam maiori malo, seruitute videlicet, prematur (quæ domino ius in eam permittat vitæ necisq;, & vendendi seu permittendi quibuscunq;) quàm exules illi, quibus exilium exprobrare non dubitabat.

ἄθαν.) Fortè familiæ nomen est.

θήβην.) Stephanus in commentario de vrbibus, in *θήβη*, Thebas nouem commemorat, & *λήθην* Macedoniæ vrbem constituit. Quod si hoc loco Theben Ioniæ in Asia poëtam velle intellexerimus (Strabonem secuti, qui ibidem Lethæum quoque fluuium ex Pactio monte ortum habere affirmat, lib. 14. Geographiæ suæ) plana iam erunt omnia.

δουλοσυνη.) quemadmodum scilicet tibi. Quæ autem semel ancilla, nunquam hera: vt in prouerbio dicitur. Exulibus vero spes adhuc super est, redeundi iterum ad suos, à quibus sunt pulsi, vt dicitur, Spes alunt exules: item. Spes seruat afflictos.

μήποτε.) Vt quæ suo tempore suoq; loco fieri cõueniebat, illa faciamus: non lætemur alijs dolentibus, cum ijs condolere sit æquum. Seu, ne aliorum calamitates rideamus, non simus *ἐπιχαιρέκακοι*, cum hominis sit affici misera miserorum sorte, & *προσδοκᾶν ἅπαντα* (iuxta Xenophontem, Musam illam Atticam) quod *κύκλος* sint *τὰ ἀνθρώπινα*, vt dicitur.

ἐχθρόν.) Quod amicos decipere facilius sit, quàm inimicos: quod amici nihil horum metuant: inimici vero omnia metuant, ac cuncta suspecta habeant, vt suprà ipse monuit,

δειλῶν γὰρ κραδίη γίγνεται ὀξυτέρη. De priori apud Plautum dicitur: Facis, quod est facillimum, amico iniuriam.

αὐδὴν

οὐδὲν κύριʼ.) Secundum Hesiodium etiam illud,

οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ᾽ ἄμεινον,
τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ᾽ αὖ τε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο.

οὐδὲν κύριʼ.) Reprehensio est iræ, quod vel maximè eum etiam damno mulctet, à quo fouetur, instigans eum ad peragenda quæ habet in animo improba, ac contra rationem suscepta. ideoq; κλῆμα vocat ἀδικώτατον, hospitem iniustissimum. de quo in Mimo dicitur: Maior hostis qui latet sub pectore. Et alioqui πᾶν πάθος τῆς ψυχῆς εἰς σωτηρίαν αὐτῆς ἐναντιώτατον, quemadmodum à Platone dicitur.

πολλὰ φέρειν.) Quod homines turbati, & ab affectibus occupati, ratione de sede sua deturbata, multa dicant minus probanda, quorum ipsos deinde pœnitet. Extat autem Plutarchi liber de Cohibenda iracundia, vbi tum hæc, tum id genus alia fusius exponuntur, quæ huc referenda sunt.

ἤδη γάρ.) Aenigma est, quo testa seu concha seu tuba significatur, qua receptui canebatur: hoc est, indicabatur, vt quisq; à prælio ad suos seu domum rediret. Cæterum fuit vsitatum veteribus, ludere huiusmodi ænigmatibus & quæstionibus in conuiuijs: recitatione etiam versuum, in quibus seu sigma nullum, seu alia quæcunq; litera ab ipso nominata, non inesset: seu, vt in quam literam versus, desijsset, ab eadē incipiens alius versus, recitaretur. quem morem etiam hodie à maximis doctissimisq; viris obseruari quandoq; nouimus, in deambulationibus aut peregrinationibus, ne vllum tempus malè ipsis pereat. Exercebantur quoq; magni reges huiusmodi ænigmaticis quæstionibus, quas inter se inuicem mittebant alius soluendas alij, propositis præmijs: mulcta quoq;, si qui non soluisset: quemadmodum id patet ex 10. Athenæi, vbi de Aenigmatis, horumq; scriptoribus plura dicuntur: Hesychio quoq;, in dictione Griphi: Theophilo etiā lib. 3. contra Gentes, vbi (quemadmodū ex sacris etiam libris id patet) scribit, quod Iram rex Tyri Salomonem frequentibus quæstionibus exercuerit. Iosephus quoq; Iudæus idem confirmat ex Beroso Chaldæo scriptore, & Menandro historico Ephesio, de regina Saba (cuius & sacra meminit historia) quomodo sapientiam Salomonis ambagiosis quæstionibus excusserit: scribens de Antiquitate Iudæorum contra Appionem grammaticum. Facit idem lib. 8 ἀρχαιολογίας. Meminit & Planudes præterea in vita Aesopi, & Plutarchus in lib. qui Septem sapientum conuiuium inscribitur. Porro extat etiam liber Aenigmatum

Fuit etiam veteribus vsitatum exercere se recitatione versuum incipientium ab ea litera, in qua prior exierat.

Reges exercebant seipsos ænigmaticis quæstionibus.

Gyraldi liber Aenigmatum.

Gyraldi, in quo tum pleraque veterum Græcorum ænigmata à se exposita referuntur, tum alia etiam ab ijs quæ retulimus non diuersa commemorantur.

FINIS EXPOSITIONIS CARMINVM Theognidis.

RERVM

RERVM AC VERBORVM IN THEOGNIDE, ET NEANDRI AD EVNDEM ANNOTATIONIBVS memorabilium INDEX.

α in ε vertere soliti Iones 160
Acheron fl. infernalis 284
ἀκρόπολις 271
Adagiorum Erasmi opus longè vtiliss. vtriusq; linguæ thesaurus. 147. 149. 174
Adamantij cognomen Origeni inditum cur 293
adolescentibus quomodo imitanda apes 153. 155
aduersa patienter ferenda 283. 284.
de Adultero prouerbia 262
ἄδυτον 210
Aeacus inferorũ iudex 268
ἀεικὴς 211
Aeneæ in patrem senem pietas 249
Aenigmatum liber Gyraldi 300
ænigmatibus ludere, veterib. vsurpatum 299 etiam regibus 299
Aeschinis de Demosthene, etiam hoste, testimonium 288. 289
Aeschyli de Homeri scriptis à se quoq; vsurpatis testimonium 139
Aesculapius Apollinis F. Asclepiadæ 255
Aesopus an quis fuerit, incertum 252
Aesopus sapiens, sed deformis 297
Aesopi dictum 243
Aesopi duæ peræ 256
ætatis nostræ lux ad superiorum temporum tenebras collata 130. 131
ætate ferrea deos è terris in cœlum migrasse 292
ætate fruendum, dum licet 281. 282
ætates poëtarum 292
quid innuant potiss. 241
affectibus turbatos multa dicere, quorum dein pœniteat 299
affectus etiam pro dijs habiti apud ethnicos 265
Agamedes 256
Agamemnon domus & familia custodẽ reliquit poëtam 124
Agamemnon in Aulide interfecta Dianæ cerua, filiam Iphigeniam immolat 238. 239
ἀγαθοὶ 162
ἄγκυρα 188
agricultura studium honestiss. & innocentissimum 297
Aiacis Telamonij & Oilei superbiloquentia 244. 245.
Alcæus poëta cur erroris accusatus à medicis 284. 285 (278
Alcathous Pelopis F. 209.
Alexander M. quanti Homerum fecerit 125. 126. 151. 153.
quantum se præceptori Aristoteli debere dixerit 255
Alexandri Mag. vox de monarchia 241
Alexandro quid responsum, Gallos quid maximè metuerent percontanti 276
ab Alexandro M. institutum potationis certamen 280
Alexandrinæ bibliothecæ interitus 139
Alphonsi regis Aragonum apophthegma 267
amare inuitum difficile 229
amicitia tyranni vitãda 298
amicus constanter diligendus 289
ob calumniam non negligendus 181. qualis esse debeat 289. 290
qualis requirendus 242
amicum decipere facile 237
odisse graue 289
amico homine opportuno nihil amicius 242
amici fidi pauci 242
amici fucati 275. 281
eorundem epitheta ibid.
amici veri, pauci 201. 203
amicorum vitijs ignoscendũ 251. 252
amicos decipere facilius quã inimicos 298
ab amicis falli, molestissimũ 273
Anacreon & Simonides contemporanei 137
Anaxãdrides multatus quòd sterilem vxorem duxisset 246
animus à lingua dissentiens 167
deprehensu difficilis 169
animorum immortalitas etiam veteribus asserta 296.

296. 297
ἀνοχιτοι 168
Antigenidas tibicen 286
ἀπάλαμνα 178
ἀπηλγηκότες 242
apes imitandæ adolescentib. 153. 155
Aphthonij de Theognide sententia 151
Apollo cur Pythius 273 Latonæ & Iouis F. 161. studiorum præses 238
Apollinis in Delo insula natiuitas 238
arationis tempus, gruum reditus 297
Archidamus multatus, quòd paruā vxorē duxisset 245
Archilochus aliorum calamitatibus delectatus 285
ἀρέομαι 206. 270
ἀρετὴ 169
Argyris 298
Aristidis filius inutilis 256
Aristodemi dictum 268
Aristonis philosophi dictum 128. 155
Aristophanem quanti fecerit D. Chrysostomus 126
ἀστὸς. ἄστυ 162.
astuti vnde dicti ibid.
ἄστρον pro Orione 284. 285
ἄστυ 174
Atheniēses quomodo à Spartanis habiti 259
Atheniensium numisma bos & noctua 273
Atlas cœlum sustinere cur fictus 276 auaritia exitiosa 263. 264
inexplebilis 247. 293
auditorem castum & studiosum quid maximè deceat 155
auroræ currus & equi 282
αὐτολήκυθοι 281
in Autorum bonorum scriptis adapum similitudinem esse versandum 153. 155. 157.
autorum interitus 139

B.

Bachidæ epitaphium 288
Bacchus æquore mergendus 221
cur Διόνυσος & Lyæus dictus 220
Bacchus insanus deus, altero sobrio deo sanandus: Platonis dictum 221
Bacchi nutrices cur fingantur Nymphæ ibid.
Bacchylides ad quale conuiuium inuidet Dioscuros 286
βάναυσος 254
ne Balnei nec orationis vlla est vtilitas, vnde non prodeas purior 128. 155
barbariem pristinam nobis Deum ob ingratitudinem rursum immissurum 131
Basilij præclarum consilium, qualiter in ethnicorū scriptorum lectione versandū sit 155. 157. 159.
beatus verè nemo 171. 133
nemo ante obitum iudicandus 266
benefacere improbis, nulla gratia 167. 284
benefacientem improbis duo mala sequi 219
beneficentia cū delectu præstanda 294
benefi. ētia facilis præco 197
beneficentia nihil melius 195
beneficium in quales conferendum 167. 169
beneficiū re ipsa potius quam lingua præstandum 221
bibaces fuisse etiā veteres 280
bibere largius, inebriatum remedium 291
βιβλιολάθας cognomen Didymi 293
bibliothecarum aliquot interitus 139
bona non multa in vno homine concurrere 278. 279
boni affectio difficilis 225
bonum virum vtramq; fortunam rectè ferre 256
è bono malum facere facilius, quàm contrà 197
boni cruci subiecti 270
boni in vita paucissimi 264
bonorum bona & dicta & opera 233
bonis sæpius mala quam improbis euenire 253
bonos non nisi ex bonis nasci 149
bonos omnium rerum modum tenere 199
bonos quamuis fortunam rectè ferre 264. 266. 283
bonos viros plerosq; miserè perijsse 253
cum Bonis conuersandum 163. 165
Boreadū pernicitas 269. 270 (373
bos Atheniensiū numisma
Bremensis Resp. in bonarum literarū studia liberalitas 132
eiusdem præstantes aliquot viri. ibid.
Breuiloquium dictionariū 149 (quis 222
Bucephalus Alexandri e-

C.

Cadmus Thebarum conditor 239
Cadmi nuptijs deos cum Musis interfuisse 239. 240
Calais

Calais et Zetes Boreadæ 269
calamitate aliorum non ridendum 298
calamitatum causa ipsi sibi homines 274
calamitatibus aliorum oblectati qui 285
Caligula Cæs. votum Tyranni cum 272
Callia in parietes pietas 249
calumniatorib. non credendũ contrà amicos 292. 293
Cãbyses Cyri F. degener 256
canis Aesopici fabula 252
canis maior, canicula 285
carmina poetarũ in pub. conuentib. recitari solita 248
Carthaginum mos, non solum optimos, sed etiam ditissimos in magistratibus ponendi 162
Castor & Pollux Helenæ fratres Dioscuri 289
Catholicum dictionariũ 149
centauri 263. 290
Centaurorum & Lapitharum exemplum 295
Centaurorum fabula 261
Cerinthus opp. 277
propter Ceruam ab Agamemnone cæsam, exercitus à Diana afflictus 238 bellum exortum 239
ceruæ currum Dianæ trahere solitæ 239
Chalcenteri cognomen vnde Didymo inditum 293
Charites Iouis filiæ 161
Charites terrã reliquerũt 231
Chia ins. 231
Chiliadum Erasmi præstantia & vsus 147 commendatio 149
Chionis 137
Christianis omnia discẽda & legenda, ex quibus meliores ipsi fieri possint 157
D. Chrysostomus quanti fecerit Aristophanem 126
cibi sumẽdi tempus meridies 282. (nitus 296
Cicero dono prouidentiæ genitus 296
Ciceronis filius illaudatus 259
Clearistus 143
Cleobis & Tellus 255
Clinias Periclis F. 256
coactum omne molestum 191
cœli ruinam semper metuisse veteres 277
Colophon, deq; ea prouerbia 290
Colophonis interitus 229
comam radere soliti veteres in luctu 274
concordiæ commendatio 133
cõditio mediocris optima 272
congressus intempestiui vitandi 285
coniugia cum æqualibus ineunda 245
conscientiæ gratia rectè faciendum 272
consortium malorum vitandum 294
Constantinopolitana bibliotheca interitus 139
consuetudo cum bonis quanti momenti 240
in Conuiuio quæ vitanda 258
cor minui iniurijs, vltione rursum augescere 182
crater φιλοτήσιος 258
Cyclades vnde dictæ 160
Cypselus tyrannus κυψελίζειν 277
Cypselidæ, cypselon ibid.
Cyri filius Cambyses degener 256
Cyri regis pium votum 272
Cyropædiam Xenophontis quanti fecerit Scipio Africanus 126

D.

δαίμων 220
Daniel à Beuern 132
Daniel in Chaldæorum sapientia institutus 157
Darij regis epitaphiũ 280
decipere alios, pro ioco haberi 241
διλλὲς 212
δικαὶ 162
deliberandum sæpè 200
deliberatio commendatur 227
Delphi 273
Delphicum oraculũ ibid.
Delphici templi thesauri 273
Delus ins. vnde dicta 160
Demosthenes ab Aeschine, etiam hoste, laudatus 288. 289
Demosthenem octies descripsisse Thucydidẽ 126
Demetrij Phalerei præclarum cõsilium 267. 268
δινάζει 234 (297
depositum nõ fraudandum
deus bonorum & malorũ dator 243. 244
Dei timor sapientiæ initium 295
nec Deum, nec eius beneficia vnquam impunè sperni 131 (243. 244
sine Deo nos nihil posse
dij bonorum & malorum datores 169. 171
dij etiã ignoti Græcis culti 182. 265. 295
dij inprimis colẽdi 176 venerãdi & metuẽdi 235
dij nõ nisi bonorum amici 266 (qui præcipuè 231
dij terras deseruerunt, & deorum absq; ope & consilio nihil rectè fieri 238
deorum gentilium turba infinita 295
deorũ inuocatio ante cibũ aut potum apud veteres vsurpata 258
deos bona sua vendere laboribus 177

à Dijs

à Dijs exordiendum in precationibus 238
pro Dijs etiam affectus habiti apud ethnicos 265
Diana Apollinis soror, venatrix 238
Iouis F. 261
Dianæ sacerdos curru à ceruis tracto vehi solita 239
Dictionaria quædam veterũ ridicula 149
Didymus quot librorum scriptor. 293 Chalcenterus dictus ibid. eius librorum interitus 139
Dionis Chrysostomi de Theognide censura 151. 153
Dionysij Afri de seipso testimonium 248
Dionysius tyrannus in exiliũ actus, & quale supplicium de eius liberis sumptum à Locrensibus 295
276 eiusdẽ luxuria ibid.
Dionysio tyranno, Platonem ter in Siciliam ad eum esse profectum, nihil profuisse 128
Dioscuri 289
Diotimus Atheniensis infundibulum dictus 280
ditescere, sola vulgo hominũ virtus 203. 205
diuites potißimum ad magistratus admißi apud Carthaginenses 162
diuites qui 205
diuitum leuis gratia, ira verò grauißima 243
diuitibus multi amici 219
diuites rarò honestis reb. studere, opibus fretos 268 solos esse in precio 264
diuitiæ facilè ferunt calamitatem 259
diuitiæ fluxæ & incertæ 181
diuitiæ quæ 270
diuitiarum encomion 291
diuitiarũ nulla satietas 197. 263
nullus terminus 175
diuitiarum præcipuè rationem haberi in cõtrahendis nuptijs 151. 173
diuitias è terra ferè produci 204
diuitias plerunq; indignis obuenire in hac vita 268
sine Diuitijs nihil esse in precio 268
doctrina pars præcipua in quo consistat 126
dolia duo in Iouis limine 293
dona deorum boni consulenda 189
dona quemq; sua habere, neque in ijs superbiendum 247
δυσμακοτρόφος 209
δορυτρόες 226
in Dubijs, diuinare cuiq; licet 127
δούλιον, δοῦλος 192

E.

η in α vertere soliti Dores 160
ἴδμεν 230
ebrietatis mala 191. 193
ει in εα resoluere Iones 198
εἰλαπίνη 177
εἱμαρμένη 224
Eliæ dictum, de mundi duratione 292
Elysius campus 296. 297
Empedoclis duo genij 293
ἔσι pro ἔστι 192
Epaminundæ apophthegma 285
item aliud, mirantis quendam inter negocia obijsse 278
ἐπίαλος 170
ἐπίβα 212
ἔπι pro ἔπεστι 234
Epicharmus pueris vtilia dicere solitus 145
Epicharmi dictum 222
Epicurus quibus in rebus summum bonum posuerit 259. 260
Epicuri doctrina qualis 281
Epicuri summum bonum voluptas 288
Erasmi Chiliadibus multorum autorũ locos feliciß. exponi 145
eiusdem libri præstantia 147. 149
errata quædam hominum & amicorum patienter ferenda 277
eruditionem labore & inquisitione constare 177
ἔρξαι 172
ἔρξο 192
ἔστι 214
ἐσθλοί 162
Ethnicorum scripta cautè legẽda, nec in omnibus sequenda 159
quare legenda 157
ευ diphthõgus pro ιυ apud Dores 190
Eubœa ins. 271
Euripidis carmina in publicis conuentibus recitari solita 124. 248
Euripidis tragœdia Rhadamanthus 268. 269
Eurotas fl. 229. 272. 289
exilium seruitute minus malum 298
experientia optima 197
Exquo dictionarium 149
exulanti nemo amicus 175
de Exulibus multa apud Homerum 244

F.

in Factionibus quiescendum 247
facundiam & prudentiam rarò coniungi 296
famulæ etiam nudæ conuiuis ministrare solitæ 282
fatū ineuitabile 225. 273. 274
fata hominum à Ioue examinari lancibus 244
felicitas in hac vita, nulla absoluta 293 in mediocritate sita 261
felicium multi amici 275
felicib. sapientia & eloquentia vulgò tribui solita 263
fidendum non temerè cuiuis 242
243 non omnibus, & quibus potiss. 265. 267
fides dea terras reliquit 231
fides nulla improbis 213. 225
finis semper spectandus 266
finem negotij nondum perfecti noscere difficile 227
fortis viri aut vincere, aut fortiter occumbere 277
fortuna aduersa nemini exprobranda 298 patienter ferenda 252
fortuna bona non mouenda 181
fortuna quæuis patienter ferenda 294. 263
fortunæ inconstantia 250
fortunam quamuis bonos rectè ferre, malos nullam 283. 294
fortunatæ insulæ 296
fragilitatis humanæ semper recordandum 244. 245
Fronsbergius dux quanti Liuium fecerit 127
futura obscura & incerta 244. 293. 288

G.

Gallorū responsum ad Alexandrum, quid maximè metuerent 276
garrulitas molesta 179. 181
garrulorum epitheta 250
Genij duo Empedoclis 293
Georgius Aemylius 260
Gnomographorum scripta iuuentuti in publicis conuentib. proponi statim initiò solita 123. 141.
Gnomologi veteres præcipui qui 141
Græcorum superstitio 295
gratia officij malè finiti, nulla 243
Gratia dea 292 Musis coniuncta 239
Gratiarum allegoria ibidem
de Gratijs scripti libri ibid.
grus, arationis nuncia 235
gruum reditus, arationis tēpus 297
Gyraldi AEnigmatum liber 300
item de Musis & Gratijs scripta. 239

H.

Harmatij modi 286
Harmonia Martis & Veneris F. 239
Harpyiarum & Phinei fabula 269. 270
ἥβη, Hebe Iunonis F. Herculis vxor 204
ἑκατόμβη 271
Hectoris laus 282
ἑλίκωπες 167
Heracliti dictum 130
Herodotus Ionica lingua vsus 164
Heroū filij noxæ 256. 294
Hesiodi aliquot versus etiam apud Homerum legi 266
Hesiodi versus quanti habiti apud veteres 143
Hesiodum ipsas Musas docuisse carmen 286
Hippaso 274
Hipponax 285
Hippotheus 274
homini expectanda omnia 266
homines à mente, ingenio & moribus considerandi 287
hominib. optimum non nasci 187
Homeri calamitates 259
Homeri carmina in publicis conuentibus recitari atq; edisci solita 124. 248
Homeri cum poëtis alijs collatio 153
Homeri encomion 139
Homeri locus 172
Homeri Odysseam multa habere de exulibus, naufragis & hospitibus 145
Homeri poesis regibus & monarchis potissimùm legenda cur 153
Homeri scripta in templis poni, & aureis literis describi solita 125
Homero etiam Apollinem dictasse carmina 125. 287
apud Homerum etiam Hesiodi versus aliquot legi 139. 266
Homerum in Indica etiam lingua, & aliarum gentium, legi 125
Homerum omnes alij imitati, ipse verò neminem 139
Homerum quanti fecerit Alexander 125. 126. 151. 153
Homerum sua poëmata ex Apollinis ore descripsisse 125

125. 287
ex Homero plerosque philosophos scribendi materiam sumpsisse 139. 260
Homerici versus quidam apud Platonem & Synesium aliter leguntur, quàm apud Homerum 257
honestum, gratum 161
ὥρα. ὡραῖος 204
hospes non decipiendus 171
de Hospitib. tractandis multa apud Homerum 244
hostem decipere difficile 237
hostes boni non culpandi 227
Huguicio dictionarium 149
hyacinthus flos 260
ὕβρις Saturitatis filia 268
ὕδωρ 218
ὕμμαν 228
ὑπέρτερα 186

I.

ἴδμεναι 174
ignauiæ certamina apud veteres 280
ἵμεν 212
impetus & ratio non morantur in vna sede 286
impossibilia non affectanda 277
improbis nulla fides 225
infelicium pauci amici 266
ab inferis reuersi qui memorentur 269
infinitiui pro imperatiuis 168
infortunium cuiq; suum celandum 252
Infundibuli cognomen cur Diotimo inditum 280
ingenium ad omnes accommodandum 227
ingeniorum diuersitas cognitu difficilis 225
ingrati quid mereantur 280
iniusticia interitus causa 195. 229. 254. 261. 263. 264. 291
iniusticia Saturitatis filia 171. 268
iniusticia vrbes, terras & imperia euerti 241. 244
iniusticiam punire Deum vel in nobis ipsis, vel in liberis 246
institutionis rectæ fructus in qua re potiss. consistat 128. 129
insula beatorum, vel fortunatæ 296
inutilia negligenda 268
Ioachimi Camerarij opera, Theognis ab interitu vindicatus 143
Ioannes Hosemannus 132
Ioannes Rhedarius Syndicus Bremensis 132
Iphigenia ab Agamemnone in Aulide immolata Dianæ 238
ira, iniustus hospes 299
ira nihil iniustius 237
ira incommoda 265
reprehensio 299
Iram rex Tyri cuiusmodi quæstionibus Salomonem exercere solitus 299
Isocratis de prauo hominum erga Gnomologos iudicio, querela 151
Iulij Cæsaris equus 222
Iupiter neque pluens, neque non pluens, omnibus semper placet 163
Iouis libra 171
siue talentum 244
ne Iouem quidem omnibus placere 211
iuramenta non amplius fida 231
iusticia virtutum summa 171. 244
iusticiæ studium 240
iuuenta vtendum 223
iuuenta flos citò abit 221. 223. 227
iuuenta studia 227
iuuentus à teneris statim rectè assuefacienda 123
iuuentus fluxa, vt somnium 283

K.

κακοὶ 162
καλόν. κάλλος 160
καταθύμια 264
κατόπιν 179
κῆρες 275
κίβδηλος. κιβδηλεύειν 168. 221
κιγκλίζειν. κίγκλος auis 180
κόρος ὕβριος υἱός 244
κρατὴρ vnde dictus 221
κοτύλη 250
κοτύλαι ibidem

L.

Lacedæmon 289
Laconia. Lacedæmonia 282
λάλοι 250
λαοφθόρος 208
Latonam palmæ innixam, peperisse Apollinem 238
lauandi frequentia apud veteres. 282
laudandus non temerè quisquam 221
laudare seipsum, & vituperare proximum, turpe 199

199
λάτοι 166
Lete vrbs 298
Lethaus fl. ibidem
liber nullus tam malus, qui non aliquid boni habeat 130
librorum interitus 139
liberi ex quibus procreandi 246
liberorum in parentes ingratitudo 179
liberis non congerendæ opes multæ 294
lingua dolosa 167
literarum Gentilium cum sacra scriptura collatio 129
literas odisse eos, quos Iupiter non charos habet 125
Liuij decadum aliquot interitus 139
eiusdem librorum numerus 293
Liuium quanti fecerit Frousbergius dux 126
Locris vrbs 295
Locrensium de Dionysij tyranni vxore ac liberis vin dicta 296
lucro turpi abstinendum 191
in luctu comam radere soliti veteres 274
Luculli cerua 239
Luderus à Belmar 132
lunæ currus & equi 282
luxus certamina apud veteres 280
luxus reprehensio 274
Lyæus vnde dictus Bacchus 220
Lycophronis multa antiqua verba vnde petita 234
Lycurgi leges 272
Lysimachus siti coactus, capitur 275

M.

Machaon medicus 255
Magnesia 290
magistratus officium 175
ad magistratus potiss. admissi diuites apud Carthaginenses 162
Magnetes centauri 263
Magnetum interitus 199. 229
Mahometistarum vita beata, post hanc, qualis 288
mala aliena minus ferire proprijs 266
mala facilia 283
in mala conijcere, quàm eruere, facilius 275
malum nunc haberi, qui minimè sit malus 241
malorum consortium vitandum 240. 242
malis plerunque melius est quàm bonis 253. 270
malos ex malis nasci 260
à malis abstinendum 163. 165. 167. 169
mammillarum pulchriorum certamina apud veteres 280
Mammotrecus dictionarium 249
mare seminare 167
Marij de fortuna querela 278
matrimonij & mali & feroteni actiones apud Spartanos 245
mediocritatis laus 252
mediocritate optimè viuitur 243
de mediocritate sententia 245
in mediocritate sita felicitas 261
Medorum monarchia 270
Megara sex 137
Megara Theognidis patria 271
Megarorum simplicitas 241
de Megaris prouerbia 135
μῆλος insula 267
mendaces quid lucrentur 280
mendacium semper turpe & noxium 264
mendacij principium gratum, finis contrà 199
mens inspicienda 243
meridies, cibi sumendi tempus 282
merum veteres bibere non soliti, nisi aqua dilutum 221
μέλι vnde dicta 176
Metus deus 265
metum & spem similiter afficere homines 265
Mimnermi dictum 260
Minos inferorum iudex 268
Iouis discipulus cur 287
Modestia dea terras reliquit 231
modum seruare in rebus secundis, difficile 203

monachorũ etiam libri aliqua parte vtiles, quantumuis alioqui inepti 130
de Monarchia sententia 241
de Moribus doctrina qualis 126
moribus hominum se accommodandum 247
moriendum omnibus 296
morientium querela 278
mors impudens 174. 175
ineffugibilis 235. 274
mors tranquilla optima 223
mortuum non deflere, magna calamitas habita veteribus 297
mortui non plorandi 227
mortuus frustra delicias sterni 235
mortuos nihil sentire 297. 298
Moses in Chaldæorum sapientia institutus 157. 159
muli asinis præstantiores 223 282
mulier circumcursatrix 197
mundi duratio 292
Musæ Cadmi nuptijs interfuere 239 240
Musæ cur Gratijs coniunctæ 239
Musa vnde dictæ 177
Musarum famulus qualis esse debeat 209
Musarum famuli poëtæ 271
de Musis scripti libri 239
Musica certamina institui apud veteres à principibus solita 281
musica suauitas ac vis 286
vsus apud veteres 279
musica etiam morbos curari 286
de Musica, & organis musicis libri apud veteres 279
musici in precio apud veteres ibid.
mutationes reipublicæ perniciosæ. 292

N.

Natium pulchriorum certamina apud veteres 280
de Naufragis multa apud Homerum 244
Nazianzeni egregia sententia de verbo Dei omni humanæ sapientiæ præferendo 159
Neandri Archæologion 194
in Pindarum Annotationes 196
item in Theognide explicando opera 145
necessaria æquo animo ferenda 273. 274
Nemesis dea 178
nemo ab omni parte beatus 255. 256. 294
nemo sine crimine viuit 235
neminem omnibus placere, ne Iouem quidem 211
Nero, cloaca sathana 256
Seneca discipulus ibid.
mancipiũ satanæ 285. 295
Nestoris eloquentia & senecta 205. 269
nobilitas fucata 243
nobilitat quemq; suum opus 262
noctua Atheniensiũ numisma 273
nomina pueris non temerè imponi solita apud veteres 143. 277
non nasci optimum 255
nuda etiam famula conuiuis ministrare solita 282
in Nuptijs contrahendis maiorem opulentiæ quam bonitatis rationẽ haberi 151. 173
nymphæ Bacchi nutrices cur fictæ 221

O.

Ocij reprehensio 274
Odyssea Homeri vnde dicta, eiusq; materia 291
ὄλυμπος 230
ὠμοφάγοι 194
de Operainani, prouerbia 242. 243
opes hominibus stultitia 175
opes instabiles 247. 248
opes nõ iniustè quærendæ 240 iustè q̃rendæ 246
opes per iniuriam partæ, malæ 178
opes plerunq; contingere indignis 276
opifices à magistratibus exclusi apud Carthaginenses 162
optimos quosq; non in patria, sed alibi & viuere & mori 271. 272
opulẽtia inexplebilis 233
oraculorum curatoribus quid præstandũ 272. 273
oratio sapientis, sed pauperis, contempta 267
nec Orationis, nec balnei vlla vtilitas, vnde non prodeas purior 128. 155
ὀργή 166
Origenes cur Adamantius dictus 293 quot librorum scriptor. ibid. eorundẽ interitus 139
Orphei versus de mundi duratione 292
Pactius mons 298
Paan Apollo, cur 298
palma cur tangi à parturientibus solita 238
palmæ arboris vires 238
parentes piè & reuerenter ha-

ter habendi 243. 249.
non negligendi 274
in Parentes ingratorum exempla 274 parentib. iustis nihil melius 169
Parius poëta 153
Parthenopaus 274
à Parturientibus cur palma tangi solita 238
partus dolores palma tacta leuari 238
patientia commendatio 195. 197
extra Patriam optimos quosque & viuere plerunq; & mori 271. 272
patria nihil dulcius 271
in Patria sua nemo propheta acceptus 240
patris à filio capillis tracti exemplum 243
pauperi melius mori quàm viuere 173
pauperes non curari 212
paupertas anima perda 231
paupertas contempta 79 199. 249. 264.
paupertas fugienda 171. 173. 277
paupertas iusta iniustis opib. praferenda 244
paupertas multa docet 201
paupertas nemini exprobranda 171 patienter ferenda 283. 284 quomodo fuganda 245
paupertatis incōmoda 245. 266. 267. 268. 277
paupertatis necessitas, quodq; multa mala doceat 185
paupertatis vituperatio 253
pax pra bello optanda 276
Peles cū Thetide nuptia 240
Pelopis historia 271
Penelope 231 à multis procis expetita, Vlysse absente 291
de Peregrinis tractandis multa apud Homerum 244
Periclis filij stupidi 256
periurium cauendum 297
Persa ebrij de maximis reb. consultare soliti 258
persuasio falsa magnum malum 197. 262
Peuceri Diuinationes 273
Phalaris tyrannus 295
Pharo turris Alexandrina qualis 261
Pherecydes morbo pediculari interijt 137
D. Philippi Melāchthonis versiculi elegantes 243
Philonomi pietas 249
Philosophia vsus ad opt. reipub. gubernationem 133
philosophorū secta vnde 260
vel Philosophis administranda respub. vel magistratibus philosophandum 267
Philoxeni votum 272
Phocylida poema quale carmen 153
Phocylida versus quanti habiti apud veteres 143
Phœbas quomodo spiritu vatidico repleti solita 273
Phœnicia vnde dicta 160
pietatis in parentes exempla 249
pietati studendum 292
Pindari scripta aureis literis depingi, & in templis poni solita 125
pij plerūq; cruci subiecti 253
piorum genus perijt 231
placere simul omnib. difficile 240
impossibile 272
planta virtus 157
platanetum Laceniæ. platanus vnde dicta 276
Plato Ioue à consilijs habuit 287
Plato ter in Siciliam ad Dionysium profectus 128
Platonis discipuli quales plerique 256
Platonem pediculari morbo interijsse 137
pleonexia exitiosa 263. 264
Plinius Cacilius aliàs Secundo 130
Plinij dictum 130
Plutus deorum pulcherrimus 229
inexplebilis 293 eiusdem maxima apud omnes potentia 205
Plutum facile ferre calamitates 193
pocula cornea apud veteres 221
Podalirius medicus 255
poëmatum varia genera 153
pœna dilatione inuitari homines ad mala 246
pœnitentia, iudicium 290
poesis non quauis regem decet 153
poëta domus ac familia custos ab Agamemnone ad Troiam profecturo relictus 124
poëta morum ac vita optimi formatores habiti 124
poëta Musarum famuli, deorum filij & propheta 271
poëta sancti 287
poëtarū aliorum cum Homero collatio 153
poëtarum carmina in pub. cōuentibus recitari solita 248
poëtarum genus quomodo exortum 271

poëtarum sapientiam omnibus maximè familiarem reddere conati veteres 124
poëtarum veterum scripta in templis reponi, proq; foribus tanquã Deo dignas voces describi solita 125
poëtas diuino spiritu afflari 287
poëtas multum posse ad laudem & vituperium 247. 248
πολιοκρόταφοι cur dicantur senes 283
Polycratis tyranni miserabilis exitus 250
Polyphagiae præmia apud veteres 280
Polypi ingenium 175
de Polypo autorum loci 247
Polyposiae certamen ab Alexandro M. institutum, multis exitiosum 280
πίνος 172
posteros sępè luere peccata maiorum 270
potationum certamina apud veteres 280
potentib. omnia suspecta 283
potionis duo extrema 213
potus an ad pulmonẽ defluat 284. 285
sine potu quidam viuere assuefacti 275
præpositiones, translato accentu, pro verbis vsurpari 234
præteritũ pro præsenti 194
principijs obstandum 292
principis exemplum in Cyropædia expressum apud Xenophontem 267
principis opt. officium quale 272
principem decere doctrinam 267
priuata vita laus 283
probrum vnguentum olere senes debere 240
Prodici sophistæ dictum 222
Proserpina cur Cereris filia, & Plutonis vxor fingatur 204. 281
Protagoræ iactantia 130
prudentia saturitati præferenda 294
prudentiam & facundiam rarò coniungi 296
Psammatichus rex sine potu viuere quosdam assuefecit 275
Ptolemæus rex iubetur libros legere de regno scriptos 268
Ptolemæi reges quanti Homerum fecerent 125. 126
pudoris commendatio 254
pudoris interitus 179 201
pudoris thesaurus optimus 187
puellis patrum nomina plerunq; imponi solita 143
pueros sæpe luere peccata parentum 270
pulcherrimum, quod iustissimum 176
pulchra difficilia 283
πῦρ, πυρ 204
πυραμὶς quid veteres significarint 261
Pythia quomodo spiritu vatidico repleri solita 273
Pytho. Python. Pythius Apollo 273
Pythia vates ibid.

Q.

Quintũ Calabrum ipsas Musas docuisse carmen 286
quod iustissimum pulcherrimum 176

R.

Rapiamus totum, liber 130. 149
rationis rectæ regula 293
rationem & impetum non morari in vna sede 286
receptui canere 298
rectè faciendum propter conscientiam 272
rectè facta sibiipsis præconiũ 262
regem non quæuis poësis decet, sicut neq; quoduis vestimentum 153
regib. cur Homeri poësis præcipuè legenda 153
res humanas semper in peius commutari 241
de Reipub. & imperij formis scripti libri 241
rempub. ab ignauis & imperitis malè administrari 275
respub. quomodo felices sint futuræ 133
rerumpub. mutationes periculosæ 292
Reuchlini opus de Cabala 204
Rhadamantus Iouis F. inferorum iudex 268. eiusdem probitas 205
Rhodi sacrificia 137

S.

Saba regina quomodo Salomonis sapientiam explorarit 299
sacrificia veterũ sumptuosa 271
sacrificijs cur apud gentes coniuncta conuiuia 176
Salomonis sapientiam quomodo explorarint Ira rex Tyri & Saba regina 299
sanitas quantum bonum, & quomodo tuenda 248

sapiens

sapiens vir, si pauper, in nullo precio 266. 267
sapientum scripta publicè & in solennibus conuentibus proponi iuuenibus solita 123
sapientibus conuersandum 197
sapientia hominibus inexplebilis 233 293
sapiētiæ commendatio 227. 295
Sapphus dictum 268
Sardanapali epitaphium 281
Chaldaicis literis eius statuæ inscriptum 287. 288
satietas ferociam parit 270
satietas malū hominib. 233
satietas plures fame perdidit 199
satietas rerum omnium, præterquam opum 197
saturitas 244 iniusticiæ mater 171. 268. 295
saturitas multos perdit 203
scientiam sibi soli arrogans, stultus 175
Scipio Africanus quanti fecerit Xenophontis Cyropædiam 126. 267
scripta aliena sibi vendicare, non rarum apud veteres 240
scriptorum gentiliū cum Sacra scriptura collatio 129
scriptorum veterum interitus 139
S. scripturæ cum Gentilium literis collatio 129
Scythæ radere comam soliti 274
Seneca Neronis præceptor 256
senectus contempta 319
ministra 282
senectutis molestiæ reprehensio 222. 223
senes olere probitatem debere, Socratis dictū 240
senum querela 290
senij incommoda 271. & epitheta ibid.
sententiæ eadem apud diuersos subinde scriptores occurrere solita 139
sententiarum in Theognide confusio 139
sententias cur metris comprehenderint veteres 141
seruile caput semper obliquum 195
seruitus exilio maius malum 298
seruitus fugienda 283
serui plerunq; dolosi 192
sexagenarios vti medicis ridiculum 278
Sibylla vnde dicta 204
Sicilia descriptio 272
Siculorum luxus 282
Simoisius 274
simplicitas victus veterū 241
Sisyphus ab inferis reuersus 205
Sisyphus Corinthi rex, Aeoli filius 269
apud inferos suppliciū ibid
Sisyphi prudentia 205 269
sitis mala 275
propter Sitim furit Atheniensium exercitus 275
Smyrna, deq; ea Aristidis orationes 290
Smyrnæ interitus 229
societas malorum fugienda 242
Socratis apophthegma 242
Socratis morituri & alterius vitæ spe sese consolantis oratio 2;6
Socrati cur dæmonium attributum 287
solis currus & equi 282
Solonis dictum 264
Soloni editum oraculum, de monarchia 241
Sophistarum vita à Philo-
somni epitheta 190
strato descripta 161
σοφίζεσθαι, σοφισταὶ 161
Sophoclis Iphigenia 238. 239
Sophoclis scripta quo loco olim habita 124 in pub. conuentibus recitari solita 248
Sparta, deq; ea prouerbia 272
species rerum fallaces 243
spes bona dea, sola mortalib. relicta 231. 265
spem & metum similiter homines afficere 265
squilla 260
status mediocris boni consulendus 250 optimus 293
Stilbonis philosophi apophthegma 251
studiorum diuersitas 247 finis quis 128 vsus & fructus 128
stupidi hominis esse, ex quouis sermone quærere velle quod discat 130
summum bonum in quo posuerint veteres 248
sumptus iuxta facultates instituendi 217. 277
superbi loquentia prohibetur 245
superlatiuus pro cōparatiuo 178
supplices non lædendi 171
de supplicibus tractandis multa apud Homerum 244
σομᾶδες 170
συγκαταπονεισφάγοι 281
σύφοι 204
Syracidæ sententia 129

τάλαν

T.

τάλαν 192
τάλαντα 170
Tantalus 263. 264
τανυπτέρυγος 194
Taygetus mons 276 Taygeti vites 215
τηλαυγὲς 194
in Templis deponi, proq; templorum foribus describi solita poëtarum veterum scripta 125
tempora capitis unde dicta 282
tempora quomodo veteres discreuerint 285
Terpander musica Lacedamonios dissidentes delinit 286
morbos curat ibid.
τεθνεὼς 234
Tetmarus Kenkel 133
Theba à Cadmo cõdita 240
Theba nouem 298
θέμις 212
θεουδὴν 204
Theocriti locus 161
Theognis episcopus 137
Theognis noster qua ætate vixerit ibid.
Theognis poësin non diutius accusari passus, pro fabulis paraneses introduxit 151
Theognis tragicus 137
Theognidis carmen in vestibulo templi Apollinis Deli inscriptũ 141. 143. 248
Theognidis carmen quale poëma 153 quid potissimũ proponat 149
Theognidis exẽplar suo quodam fato in angulis latuisse, multisq; locis pessimè corruptum, à Ioach Camerario demum restitutum 143
Theognidis exilium 235
Theognidis expositio qua ratione à Neandro scripta, & è quibus confecta 127
Theognidis Gnomologia ex aliorum etiam sententijs contexta 139. 141
Theognidis initium quale olim fuerit 149
Theognidis innocentia 279
Theognidis lectio vtilis 130
Theognidis Megarensis scripta 126
Theognidis Paraneses, & alia eius scripta interijsse 139
Theognidis vita 135. 137. inde
Theognidem quanti fecerint veteres scriptores 141
de Theognide diuersarum ex veteribus doctis sententia 151. 153
in Theognide multa obscura 172 & quid in eodem à Neandro prastitum ibid.
ex Theognide qua potissimũ petere adolescentes possint 127
Theognides plures 137
theologis gracis non improbata ethnicorum scriptorum lectio 129
Theon 285
Theophrasti de natura querela 278
θεωρὸν 272
θεὸς εἶναι 182
Theotimus 276
Thessalorum luxus 282
θεῖα 234
θοίνη 176
Thucydides octies Demosthenis descriptus 126
Thucydidis filij 256
Tiberij Cæs. dictum de sexagenarijs medico vtentibus 278
Timon aliorum calamitatibus delectatus 285
Timonis dictum 262
de Tinctoribus elegans similitudo 157
Tmolus mons 283
τολμᾶν 180
τραπεζῆες 281
Trophonius 255
Tryphiodori dictum 264
Tyndarus 289
tyranni amicitia vitanda 297
tyranni nomen olim regibus commune 295
tyrannum an interficere liceat 295
impunè licere 295
Tyrtæus sapientiss. poeta 222

V.

Vade mecum, liber 130. 149
Varronis librorum numerus 293
interitus 139
οὔατα 232
vates optimus, qui optimè conijciet 177
vates mulieres, quomodo spiritu vatidico repleri solita 273
verbum Dei omni sapientia humana preferendum 159
verecundia commendatio 254
versuum recitatione se exercere, vsurpatum veteribus 299
veteres in eo seduli fuerunt, vt mox ab initio homines rectè assuefierent 123
veterum victus simplicitas 241
veteres etiam fuisse bibaces &

ces & voraces 280
vindicta tarda, sed grauis 246
vinaria potionis certamina apud veteres 280
vinum, animi index 193
vinum, bonũ & malum 215
vinum immodice sumptum 258. 259
vinum malorum obliuionem inducit 231
vinum moderatè bibendum 175. 191. 193. 275. 276
quando bibendum, quando optimum 284
vinum sub Orione & Cane bibendum 225
vini in propria vinea nati, præcipuè bibendi allegoria 276
vini vsus 213
vino furentium adolescentũ exemplum 259
vir bonus arx & turris populo 175
cõmune ciuitatis bonum 241
tanquam deus inter homines censendus ibid.
vir bonus qualis 183
viri boni est, omnia ferre 201
virum bonum decipere, non facile, nec impune 284
virum bonum quæ comitentur 292
virum bonum vtramq; fortunam rectè ferre 251
viri mali mala opera 249
virorum præstantium filij plerunq; degeneres 256
viros præstantes non sine afflatu diuino esse 287
virtus æterna 181
virtus inops contempta 267
virtus, optimum inter homines decus 223
virtutis gloria æterna 213
virtutis præscriptum 295
virtutem doceri non posse 256
virtutem doctrina acquiri posse. ibid.
virtutes etiam in hoste laudandæ. 288
virtutes liberis non inseri ex traduce 255. 256
vita, res omnium preciosissima 205
vitæ breuitas 282
de ea querela 278
vitæ nostræ tempus punctum 281
vitæ priuatæ laus 283
vitam æternam quomodo appellant veteres 296
vitam producendi desiderio omnes laborare 278
vitia etiam in amicis culpanda 288
vitia etiam pro dijs habita apud ethnicos 265
vlcisci malè de se meritos, dulcissimum 252
Vlysses Sisyphi F. 209
Vlysses ab inferis reuersus 231
domum reuersus procos obtruncat 291
Vlyßis descensus ad inferos. ibid.
voluptas omnibus rebus præferenda 287
voluptatis cõmendatio 217
voracitas veterum 280
votorum diuersitas 291
finis 272 ordo 248
vrbium interitus causa 163 165
vulgus patienter ferendum 289
vulgi ingratitudo erga viros de repub. bene meritos 247
vxor qualis ducenda 245
æqualis 257
vxor iuuenis non conuenit seni viro 189
vxore bona nihil dulcius 237

X.

Xenophontis Cyropædiam quanti fecerit Scipio Aphricanus 267
Xenophontis de Theognide locus 148. 149

Z.

Zetes & Calais Boreadæ 269

FINIS.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΛΑΤΙΝΟΝ.

GNOMOLOGICVM GRAECOLATINVM.

Hoc est:

Sententiæ grauiss. sapientissimæ, & de ingenti numero selectissimæ: commonefactiones de omnibus quæ in vita solent accidere; ac de quibus ratio sine Spiritu S. sine agnitione filij Dei, naturali luce potest monere, dicere, docere, præcipere. Exempla etiam varia præceptorum Græcæ linguæ, & Dialectorum, secundum omnes partes Grammaticæ, descriptæ ex omnib. ferè Græcis, multis etiam Latinis veteribus autoribus extantibus: libris videlicet Philosophorum, Historicorum, Medicorum, Geographorum, Rhetorum, Sophistarum, Philologorum, Poëtarum ac Patrum:

Et editæ atque expositæ in gratiam piæ ac studiosæ iuuentutis, opera & studio

Michaëlis Neandri Sorauiensis.

REVERENDIS DOMINIS, ET ILLVSTRIBVS PRINCIPIBVS, D. ALEXANDRO administratori Mersburgi, & D. CHRISTIANO, fratribus, & Illustrisimi Saxoniæ principis Electoris AVGVSTI filijs, Ducibus Saxoniæ, Landgrauijs Thuringiæ, Marchionibus Misniæ, pietatis & doctrinæ veræ cultoribus, Principibus, Dominis ac patronis suis clementisimis.

S Cripta, Dei verum nobis monstrantia verbum,
Pneumatis instinctu libris insculpta sacrati,
Exuperant tantū veterū monumenta Sophorū,
Quantum sordiflua nitidissima machina cœli
Præcellit terræ: quantum mortalibus agris
Ipse Deus, cuius sapientia cuncta gubernat.
Verba Dei sancto diuini numinis igne
Plena, regunt hominum mentes, præsentia mundi
Vt bona despiciant, & in alta palatia cœli
Attollant sensus, tantumq; æterna requirant.
Illa docent, per quem via sit patefacta salutis,
Quodq; sit hospitium post horrida fata petendum.
Sermo Dei dux est ad amœna gaudia vitæ.
Sermo Dei tetra nostros in sorde labantes
Sustentat gressus, & vitæ corrigit actus.
Sermo Dei cibus est, quem qui gustauerit alto
Inseritur cœlo, superûmq; attingit honorem.
Sermo Dei nectar, succusq; è corde Tonantis
Destillans, animis sese sitientibus offert.
Casta Dei vox est, puro velut igne probata,
Et castos reddit. Domini præcepta coruscas
Excedunt stellas claro splendore, serenant
Lumine saluifico, pulsa caligine, mentes.
Sermo Dei viuens, augetq; operando vigorem,
Et crescendo suum, mentes percellit amore
Aetheris, atq; animos hominum penetrantior ipso
Fulmine & ancipiti gladio perstringit, & aptam
Colligit ipse sibi fido sub pectore sedem.
Verbum diuini monumentum & pignus amoris
Est velut optati plenus solaminis hortus
Rebus in aduersis, cum mens agitata procellis
Quærit opem, curisq; petit releuamen acerbis.
Fons est doctrinæ, largos qui suggerit haustus
Aeternæ vitæ, læta dulcedo salutis
Vnde patet, similisq; oritur sapientia Diuis.
Nullus apex, veteres vt apud memoratur Hebræos,

Est

Est in Scriptura, qui non complectitur altos
Doctrinæ montes, & tristibus vbera curis
Pharmaca. Tam magnos cælestis concio fructus
Continet, & tantos thesauros mentibus affert
Humanis, nostra quantos angustia vitæ
Non capiat, dignosq́ queat conuertere ad vsus.
Plus doctrinarum dulcis Scriptura ministrat,
Quàm complecti animo, quàm commemorare, docere,
Et legere atq́ loqui, fragilis dum vita superstes,
Possimus: tanta est cælestis gloria verbi,
Quanta nec in nostros potis est incurrere sensus.
Communis medicina animis, ditissima gaza,
Fertilis vnde venit fœcundo copia cornu.
Contemptus verbi, cunctorum causa malorum,
Quæ non damna dedit? Quòd tantis vita laborat
Nostra malis, extincta facit meditatio verbi.
O` vtinam dignis oracula cœlica curis
Perlegerent homines; & lectio sacra profanæ
Imperium eriperet, fugerent quæ secula spargi
Nostra vident in Christigenum deliria ouile,
Grassandi stygijs raperetur & hostibus ansa.
Sed tamen & libros, sua quos monumenta vetustas
Ethnica conscripsit, proprio dignamur honore:
Et licet hos etiam propter sua commoda doctis
Versari manibus. Nam quas sapientia vires
Humana exprompsit, nobis in luce videndas
Exponunt, rectis monitis dictisq́ referti
Vtilibus: quæ diuinæ virtutis amorem
Conciliant, morum vitaq́ exempla regendæ
Proponunt, hominesq́ iubent insistere rectis.
Sed quia contingit non omnibus æqua facultas,
Vt valeant veterum magnos euoluere libros,
Indeq́ virtutum pulchras conquirere gemmas:
Et multos, vexat quos duræ sortis egestas,
(O` studijs inimica bonis, & rebus honestis)
Deficiant studijs gratissima pascua libri:

Ipse ego Pieridum perculsus amore sororum,
Et gratam cupiens operam præstare iuuentæ
Discenti, multo spacians per prata labore
Priscorum, quibus alta dedit Sapientia nomen,
Tempore non paruo, Flores, quos nectare Musæ
Tinxerunt viridis Parnaßi tesqua colentes,
Decerpsi. Quos nunc vestro sub nomine, clari
Stemmatibus titulisq; Duces, in publica spargo
Compita, mellificis apibus dulcißima dona.
Sic Chorus Aonidum iußit, voluere fauentes
Hoc & amicorum turbæ, conceptaq; vestris
Spes mihi de studijs: quòd, si non omina fallent,
Plurima prouenient nostro de munere vobis
Commoda, perducent quæ vos ad summa petitæ
Culmina doctrinæ: qui nunc assuescitis æuo
In viridi studijs, & castis grata Camœnis
Ocia ducentes, virtutis semina claræ
Imbibitis, quæ nostra feret quoq; pagina vobis.
Adde quòd à charis mihi commendatur amicis
Ingenij vestri virtus, & gratia Musis
Apta laboriferis: vt spes sit certa, futuros
Vos olim Aonij redeuntes vertice montis
Patronos Musis, & vestræ lumina terræ,
Sub quorum fidis Ecclesia tutior alis
Barbariæ pulsis agat ocia mitia ventis.
Sic igitur spero placido mea munera vultu
Vos suscepturos, & vestro digna fauore
Esse putaturos. Ne hæc spes cadat irrita, supplex
Vos rogo Pegasei per mitia numina fontis:
Deniq; me vestro totum commendo fauori,
Qui sum deuotus studijs, & amantibus artes
Ingenuas totus, Musarum natus ad arma,
Sollicitisq; inhians curis in magna iuuentæ
Commoda. Sed nostros æqua peto mente labores
Aspicite interea, multa virtute decori,
Nomineq; illustres, claraq; propagine nati:

Auspicijs

Auspicijs donec vestris edatur in vsum
Discentum maioris opus studij atq; laboris,
GNOMOLOGIA *recens, magnis sudoribus, annis*
Multis, impensis non paruis eruta priscis
Et Græcis Latijsq; libris: si nostra probabit
Cœpta Deus, faciliq; aderunt pietate Camœnæ.
Vos Deus incolumes, multa & virtute vigentes,
Cum Patre illustri canos conseruet in annos,
Proroget & vobis in Mathusalemia vitam
Secula, quo sitis puræ pietatis amici,
Et portus nostro prostratis tempore Musis.

V. Cels.

deditiss.

Michaël Neander
Sorauiensis.

QVOD OMNIBVS ALIIS STVDIIS, EXERCITIIS AC REBVS IN VITA, PLVS STVDII, ocij ac temporis non piè & rectè tribuamus, quàm Bibliis: omnia libentius maiore studio, ac sæpius etiam legamus, exerceamus, cogitemus, discamus, quàm Scripturam:

AD CLARISS. VIRVM GEORGIVM FABRICIVM.

MICHAEL NEANDER.

Εὐγλωττίης τὸ νᾶμ' Ἀριστοτέλης καλὸν,
θεῖος Πλάτων, καὶ Ξενοφῶν μελίχροος,
ἄλλοι τε τῶν πάλαι σοφῶν σοφῶς λέγον,
σποράδην εἰῆς πολλ' ἐν βίβλοισι συντόμως,
πῶς χρὴ καλοῖς ψυχὴν τρόποισι κοσμέειν,
κὀρθῶς διαζῆν τὸν βίον τ' εὖ καὶ καλῶς.
τῶν τιν' ὅσσ' ἁμῖν δόκησαν εἶναι κρείσσονα,
ἀπογράψαμεν πολλῷ χρόνῳ, πολλῷ πόνῳ,
ἄλλοις φέροντες ἦρα, οἷσιν οὐ σχολὴ
πολλῶν τε βίβλους οὐκ ἔχουσι ξυγγραφέων,
ἀγοραστέμεν τε μὴ ἔχον πενόμενοι.
Αὐτὰρ τίς αἰτίη πέλει, πῶς γίνεται,
ὅτι μὴ πλέον τῶν βιβλίων φροντίζομεν,
τοῖς δ' αὖ τόσον χρόνου, πόνου τ' ὀπάζομεν:
τοῖς βιβλίοισι γὰρ ἀμείνονες πολὺ
γνῶμαι ἔνεισι, καὶ δὴ ἱερωτέραι:
ἅγιον δὲ τὰς τὸ πνεῦμα, οὐ Πλάτων λέγει.
Ἐν βιβλίοις γὰρ, ἣ γραφῇ τῇ ἱερῇ
πολὺ εἰσὶ κρείσσονες καὶ ἐντελεστέραι
περ' εὐσεβείης καὶ ὅλον καλῶς περὶ
καὶ εὖ κυβερνῆσαι βίον, παραινέσεις,
ἢ πᾶσιν ἐν τῶν φιλοσόφων ξυγγράμμασι,

ὧν τοι

ὧν τοι φρόνημ᾽ ἐμάρανεν σοφὸν θεοῦ.
ὅμως τε τὰς τῶν φιλοσόφων γνώμας πόνῳ,
ἧπερ χρυφῆς, μαστεύομεν πολὺ μείζονι.
τίς δ᾽ αἰτίη τούτου πέλει τοῦ πράγματος;
φύσεως βροτέης δηλαδὴ τὸ φθαρτιτὸν,
ἢ πάνθ᾽ ἑῆς ζωῆς ἀπολύσι δρόμον,
ἢ μηδὲν ἢ κακῶς ποιεῖν, ἢ τἄλλο δρᾶν.
μεγάλη γὰρ τοῦτο ποινή ἐστ᾽ ἁμαρτίης,
οὐχ ἧττον ἢ ἄλλοι πόνοι καὶ ξυμφοραὶ,
ταῖς ἐνθάδε ζῶντες βροτοὶ ἐγκείμεθα,
ἁμαρτίης ἕκητι. ἀλλ᾽ οὐδεὶς πέλει
τούτοισι πιστεύων, φρεσίν θ᾽ ὃς ἐννοεῖ.
Οὐδὲν γὰρ ἄλλ᾽ ἐκτὸς θεοῦ, καὶ ἔκτοσε
χριστοῦ βίῳ ἐν παντὶ αὖ διδασκέμεν
ἐχρῆν, μαθεῖν, νοεῖν τε καὶ σπουδαζέμεν:
ἡμῶν θ᾽ ὅμως τὰς τῶν πάλαι σοφῶν καλὰς
κοινωποιοῦμεν κὠφελεῖς παραινέσεις.
πολλῶν δι᾽ αἰτιῶν θ᾽ ἄμεις ἡγούμεθα,
ταύτην βίβλον πολλοῖσιν ὠφελησέμεν.
ἡμῶν γὰρ, σεῦ, πόνον γ᾽ ἀρέσεσθαι, φρεσὶν,
ἐγὼν ὅλως ἐμοὶ πέλω πεπεισμένος.
Ἔῤῥωσο, χ᾽ ἡμᾶς, ὡς φιλεῖς, φίλει αἰεί.

AVTORVM NOMINA, DE QVORVM TESTIMONIIS GNOMOLOGICON EST CONSCRIPTVM.

BARBARI.

Zoroaster
Mercurius Trismegistus.

SAPIENTES.

Thales
Solon
Aesopus
Pittacus
Anarcharsis
Bias
Cleobulus
Periander
Chilon.

LEGISLATORES.

Lycurgus
Zaleucus
Chœrondas.

PHILOSOPHI, HABITA FERE SECTARVM ac ætatis ratione.

Anaxagoras
Socrates
Anacharsis
Plato
Speusippus
Crantor
Arcesilaus
Bion
Plotinus
Porphyrius
Iamblichus
Proclus
Simplicius
Themistius
Maximus Tyrius
Aristoteles
Theophrastus
Antisthenes
Diogenes
Crates Thebanus
Musonius
Epictetus
Arrianus
Ammonius
Sextus Empiricus
Empedocles
Archytas
Perictyone
Diotogenes
Theages
Hierocles
Apollonius Tyanæus
Xystus
Epicurus
Metrodorus
Heraclitus
Democritus
Ariston
Timon
Eusebius
Sosiades
Obrimus
Nicostratus
Callimachus
Alcyphron
Aristonymus
Theoctistus
Dion
Arthemidorus
Phauorinus
Synesius.

LATINI.

Cato
Cicero

Seneca

Seneca
Apuleius
Columella
Marsilius Ficinus
Ludouicus Viues.

MEDICI.

Hippocrates
Thessalus Hippocratis filius
Polybus Hippocratis discipulus
Antiphanes
Mnasitheus
Galenus
Dioscorides
Trallianus.

LATINI.

Amatus Lusitanus
Mathiolus.

MATHEMATICI.

Ptolemæus.

GAEOGRAPHI.

Pausanias
Strabo
Stephanus.

LATINI.

Plinius
Pomponius Mela
Vadianus.

HISTORICI.

Berosus Chaldæus
Dictys Cretensis
Xenophon
Herodotus
Thucydides
Diodorus Siculus
Polybius
Dionysius Halicarnasseus
Appianus Alexandrinus
Dion Nicæus
Xiphilinus Dionis abbreuiator
Plutarchus
Laërtius
Arrianus
Herodianus
Heliodorus
Achilles Statius
Zonaras
Nicetas
Nicephorus Gregoras
Chalcondyles.

LATINI.

Liuius
Salustius
Tacitus
Iustinus
Suetonius
Curtius
Lampridius
Iulius Capitolinus
Alexãder Sardus Ferrariensis
Ioannes Boëmus

PHILOLOGI.

Plutarchus
Athenæus
Suidas
Pollux
Stobæus
Tzetzes
Melissa.

LATINI.

Plinius
Solinus
Valerius
Gellius
Macrobius
Petrus Crinitus
Rhodiginus
Reuchlinus
Gyraldus
Erasmus
Steuchus
Gesnerus
Pierius
Simon Tetzius.

GRAMMATICI AC POETARUM INterpretes.

Phurnutus
Tryphon
Apollodorus
Zenodotus
Apostolius
Diogenianus.

Poetarum interpretes,
- Homeri
- Hesiodi
- Theocriti
- Apollonij
- Arati
- Dionysij
- Nicandri
- Lycophronis
- Sophoclis
- Euripidis
- Pindari
- Zoroastris
- Hermogenis
- Synesij.

LATINI.

Porphyrion Horatij,
Seruius Virgilij,
Donatus Terentij.

IUDAEI.

Philon
Iosephus.

RHETORES ET SOPHISTAE.

Antiphon
Andocydes
Lysias
Isocrates
Isæus
Aeschines
Lycurgus
Demosthenes
Hyperides
Demades
Antisthenes
Gorgias
Protagoras
Prodicus
Lesbonactes
Philostratus
Callistratus
Theophylactus
Demetrius Phalereus
Sopater
Aelianus
Polyænus
Lucianus
Dion Chrysostomus
Aristides
Libanius
Longinus
Volumen Græcarum orationum, quod Aldus excudit
Volumen Græcarũ epistolarum, quod idem olim collegit ac edidit.

LATINI.

Cicero
Salustius
Plinius.

PRINCIPES ET IMPERATORES.

Phalaris
Philippus Macedo
Cato
Brutus,
Marcus Antonius Imperator
Iulianus apostata.

INCERTI: HOC EST, QUORUM NOMINA nesciebamus.

POETAE, EPICI.

Sibyllæ
Oraculorum voces
Linus
Musæus

Orphe-

Orpheus
Pampho
Epimenides
Thales
Homerus
Hesiodus
Terpander
Pythagoras
Phocylides
Socrates
Sophocles
Empedocles
Augias
Xenophanes
Parmenides
Alcæus
Simonides
Cleanthes
Antimachus
Rhadamanthus
Democritus
Panyasis
Euenus
Crates
Archilochus
Euripides
Hermippus
Timon
Hippon
Bion
Theocritus
Aratus
Apollonius Rhodius
Nicander
Callimachus
Philo
Rhianus
Dionysius
Palladas
Quintus Calaber
Oppianus
Antipater
Adrianus Cæsar
Nestor
Theodorides
Democharis
Solon Pisander
Hippothous
Lucillius
Eusebius Cæsariensis
Naumachius
Coluthus
Tryphiodorus
Camerarius.

LATINI.

Virgilius
Ouidius
Horatius
Lucretius
Sylius Italicus
Lucanus
Iuuenalis
Persius
Martialis
Manilius
Ausonius
Serenus
Publius.

ELEGIOGRAPHI.

Solon
Tyrtæus
Theognis
Callinus
Mimnermus
Callimachus
Simonides
Alcman
Automedon
Pallades
Lucianus
Nicarchus
Laërtius
Athenæus

Antipater
Antiochus
Politianus
Philippus Melanchthon
Camerarius.

TRAGICI.

AEſchylus
Sophocles
Euripides
Achæus
Agathon.

LATINI.

Seneca.

COMICI.

Epicharmus
Amphis
Theopompus
Alexis
Antiphanes
Anaxandrides
Eubulus
Sotades
Sotion
Menander
Philemon
Diphilus
Apollodorus
Cratetes
Eudæmon
Ariſtophanes
Timocles
Chæremon
Poſidippus
Callias
Philonis
Suſarion
Philippides.

LATINI.

Plautus
Terentius.

IAMBOGRAPHI.

Archilochus
Lycophron
Hipponax
Cleanthes
Euenus
Diagoras
Philoxenus
Philætas
AEolus
Metrodorus
Timotheus
Hippothoon
Pandarus.

LYRICI.

Pindarus
Simonides
Anacreon
Bachylides
Callimachus
Alcæus
Sappho
Ibycus
Timocreon
Alcman
Ariphron
Arion
Phocylides
Hybrias
Ariſtoteles
Solon
Erinna Lesbia
Alphæus
Micyllus
Volumen Græcorum Epigrammatum.

PATRES ET ECCLESIASTICI ſcriptores.

Biblia
Hierotheus

Diony-

Dionysius Areopagita
Iustinus
Theodotus
Theophilus
Irenæus
Athenagoras
Tatianus
Clemens Alexandrinus
Origenes
Methodius
Eusebius
Athanasius
Epiphanius
Basilius
Nazianzenus
Synesius
Macarius
Chrysostomus
Socrates
Cyrillus
Theodoritus
Sozomenus
Euagrius
Gregorius presbyter
AEneas Gazæus
Hermias
Nicephorus
Cyrus Theodorus
Marcus Idruntis episcopus.

LATINI.

Arnobius
Lactantius
Cyprianus
Ambrosius
Augustinus
Hieronymus
Gregorius
Bernhardus
Lutherus.

FINIS.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΛΑΤΙ΄ΝΟΥ ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΒΑΡΒΑΡΩΝ.

Ζωροάστρου.

Θεὸς [a] ἐστὶν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, ἀΐδιος,
ἀγέννητος, ἀμερὴς, [b] ἀνομιότατος, ἡνίοχος
παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόκητος, ἀγαθῶν ἀ-
γαθώτατος, φρονίμων φρονιμώτατος. ἐστὶ δὲ καὶ πατὴρ
εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτοδίδακτος, φυσικὸς καὶ
τέλειος, καὶ σοφὸς, καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος εὑρετής.

Ἑρμοῦ Τρισμεγίστου.

Ὁ [c] δὲ θεὸς τὸ ἀγαθὸν οὐ κατὰ τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν.
μία γὰρ ἡ φύσις τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθόν.

Ἄκρον καὶ τέλος καὶ ὅρος εὐδαιμονίας, ὁ θεός.

Θεὸν μὲν νοῆσαι χαλεπὸν, φράσαι δὲ ἀδύνατον.

Φυλακὴ εὐσεβῶν, ἡ εὐσέβεια· εὐσεβοῦς γὰρ ἀνθρώπου οὔτε
δαίμων κακὸς, οὔτε εἱμαρμένη κρατεῖ. θεὸς γὰρ ῥύεται τὸν εὐ-
σεβῆ ἐκ παντὸς κακοῦ. τὸ γὰρ ἓν καὶ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν
ἀγαθὸν εὐσέβεια, ἡ γνῶσις ἐστὶ τοῦ θεοῦ.

ΕΛΛΗ-

a In Græco apud Euseb. etiam hæc verba legebantur addita: θεὸς ἐστὶν κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος, οὗτος ἐστὶν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, &c. Id est. Deus caput accipitris habet. Ac exponitur hieroglyphicon illud a doctissimo Pierio lib. 21. Hieroglyphicōn, siue de sacris Aegyptiorum literis, in Accipitre. Simile autem ferè isti est, quod alicubi templi parietibus ascriptum vidimus: Deus est sphæra immobilis, cuius centrum est vbique, circumferentia verò nusquam.

b Creaturis omnibus dissimillimus.

c Dei virtutes non sunt accidentia, sed ipsa Dei substantia. Quicquid enim est in Deo, substantia est.

GNOMOLOGICI GRAECOLATINI

Pars prima.

a BARBARORVM.

b Zoroastris.

Eius incorruptibilium primus est, sempiternus, ingenitus, expers partium, sibijpsi similimus, bonorum omnium auriga, munera non expectans, optimus, prudentissimus, pater iuris, sine doctrina iusticiam perdoctus, natura perfectus, sapiens, sacrae naturae vnicus inuentor. Euseb. lib. 1. de Praepar.

D

c Mercurij termaximi.

Deus autem est bonum non secundum precium aut honorem, sed secundum naturam. Vna enim est natura Dei, ipsa bonitas. Steuch. de Peren. philosoph.

Summum & finis terminusq; felicitatis, Deus est. Ibid.

Deum cogitare animo difficile est, loqui impossibile. Stob. orat. 80. & Iustin. in or. ad gentes.

Custodia piorum, pietas. Pio enim homini neq; daemon malus, neque fatum nocere potest. Deus enim liberat pium ex omni malo. Pietas enim vnicum ac solum hominum bonum est. Est autem pietas, Deum nosse. Lactan. lib. 2. Diuin. instit.

a Graeci ac Romani cunctas gétes, quae seu Graeci seu Romani nō essent, Hebraeos, Chaldaeos, Aegyptios, &c. Barbaros vna voce, nulla géte excepta, nuncupabant. Hinc Menelao reuerso à Troia obijcitur in tragoedia apud Euripidem, quòd βεβαρβάρωσαι χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις. Barbari autem peregrinae nationes omnes nuncupabātur, à βάρβαρ absona voce, in quā peregrini homines Athenis, cum primùm Graecè loqui conarentur, saepius incidere solebant. b In fragmentis Berosi Chaldaei legitur, Zoroastrem Persam fuisse Cham, filium Noe, à patre maledictum: ac primùm inuenisse artes magicas, & mundi principia, siderumq; motus diligentissimè spectasse. Vnde & Zoroastres dictus est, quòd velut ζῶν ἄστρον, quasi viuens astrum ab omnibus coleretur, propter doctrinam ac sapientiam. Extant eius quaedam oracula, quae Platonici admirantur, & Psellus exposuit, Parisijs in 4. excusa. Meminerunt autem Zoroastris, Suidas, Plutarchus, Plato, Laërtius, Plinius, Apuleius, & multi alij. c Mercurius τρισμέγιστος dicitur, quòd Philosophus, sacerdos, & rex maximus fuerit. Eo tempore floruit, quo Moses natus est. Eius Pymander, de potestate & sapientia Dei dialogus, & Asclepius, de voluntate Dei, extant Graecè in Italia. Inde testimonia vsurpant Patres Graeci, Steuchus, Reuchlinus, Stobaeus, & alij quibus copia librorum eius manuscriptorum fuit. Apud Suidam Trismegisti versus leguntur de verbo Dei: sed corruptiores sunt, quam vt possint restitui.

ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΟΦΩΝ.

Θάλητος.

a Ἕν τι μάντευε σοφὸν, ἕν τι κεδνὸν αἱροῦ.

Τί τὸ θεῖον; τὸ μήτε ἀρχὴν ἔχων, μήτε τελευτήν.

b Οὓς ἂν ἐράνους εἰσενέγκῃς τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσδέχου καὶ παρὰ τῶν τέκνων.

Σόλωνος.

Λόγος εἴδωλον ἔργων.

τὰ σπουδαῖα μελέτα.

Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ κάλλιστα.

c Διαθήκας κυρίας τῶν τελευτώντων.

ἃ μὴ κατέθου, μὴ ἀνέλου.

d ὁ γὰρ τῶν περιττῶν ζῆλος, εὐθὺς ἀκολουθεῖ καὶ συνοικίζεται τῇ χρείᾳ τῶν ἀναγκαίων.

e Τρόπου καλοκαγαθίαν, ὅρκου πιστοτέραν ἔχε.

Τὸν δὲ f ὑπερουράνιον τόπον οὔτε τις ὕμνησε τῶν τῇδε ποιητὴς, οὔτε ὑμνήσει κατ' ἀξίαν.

* Αἰσώπου.

Οἷα γὰρ ἡ μορφὴ, τοίαδε καὶ ἡ ψυχή.

οὐκ εἰς τὴν ὄψιν, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν ἀποβλέπειν χρή. πολλάκις γὰρ καὶ τῇ φαύλῃ μορφῇ χρηστὸν νοῦν ἡ φύσις ἐνέθηκεν.

ἀγαθὸς γενόμενος μὴ μεταβάλλου.

Πιττακοῦ.

Κάτοπτρον γὰρ εἴδους χαλκός ἐστ', οἶνος δὲ νοῦ.

βαρὺ ἀπαιδευσία.

Ἀναχάρσιδος.

Γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν.

Βίαντος.

Πείσας λαβὲ, μὴ βιασάμενος.

a Vtilia ac necessaria discenda, docenda ac facienda in vita.

b ἔρανος παρὰ τὸ ἐρᾶν, τὸ ἐπιθυμεῖν, donum, collectionem ac tributũ significat.

c Testamenta.

d Necessarijs ac vtilibus studendum.

e Mores persuadent, non oratio.

f Vita æterna in hac vita inenarrabilis.

Vultus proditor animi.

Cõsilio melius vincas quàm iracundia, secũdum Publij Mimum.

νόος, καὶ

* Aesopi Phrygis fabulæ Græcolatinè Basileæ excusæ sunt, cum vita Aesopi, quam Maximus Planudes monachus Constantinopolitanus scripsit. Meminerunt Aesopi Herodotus, Plutarchus, Philostratus, ac multi scriptores alij. nec desunt qui affirment, nullum vnquam Aesopum fuisse. sed fabulas quæ sub eius nomine proponuntur, collectas esse hinc inde ex variorum authorum scriptis ac monumentis.

GRAECORVM [a] SAPIENTVM.

Thaletis.

Vnum aliquid sapiens diuina, vnum quippiam praclarum elige. Laërt. in Thalete.

Quid Deus? quod initio & fine caret. Ibid.

Quaecunque stipendia parentibus intuleris, eadem ipsa à filijs expecta. Ibid.

a Primi qui doctrinæ nomine apud Græcos clari erant, sapientes σοφοὶ nominabantur. Id verò nomen cum Pythagoræ & alijs nimis arrogans & superbum videretur, pro sapientibus seu σοφοῖς, φιλοσόφους, philosophos, hoc est, studiosos ac amatores sapientiæ se nuncuparunt: vt ea copiosius persequitur Laertius in Vitis philosophorum.

Solonis.

Sermo, imago operis. Laërt. in Solone.

Praclara studiose meditare. Ibid.

Consule non quæ suauissima, sed quæ sunt optima. Ibid.

Morientium donationes ratæ sunt. Plut. in Probl.

Quæ non posuisti, ne tollas. Laërt.

Admirationē superuacaneorum, statim sequitur necessariorum indigentia, eiq; contubernalis est. Plutarch. in sept. Sapient. conuiuio.

Probitatem morum habere debes, quæ plus fidei mereatur quàm iusiurandum. Stob. orat. 37.

Cælum neq; laudauit satis poëta mundanus vnquam, neq; laudabit pro dignitate. Aristid. sophista.

AEsopi.

Qualis enim forma, talis & anima. Max. Planud. in vita Aesopi.

Mentem aspicere oportet, non faciem. Sape enim in turpi forma bonum animum natura imposuit. Ibid.

Bonum esse ne pæniteat. Ibid.

Pittaci.

Speculum æreum formæ, vinum mentis est index. Athen. lib. 10.

Imperitia res est intolerabilis. Stob. orat. 3.

Anacharsidis.

[b] *Linguam, ventrem, mentulam compesce. Sententia quæ asscribebatur statuæ Anacharsis Scythæ. Laërt. in Anacharsi.*

b Quibus maximè membris imperandum sit.

Biantis.

Persuasione cape, non vi. Laërt. in Biante.

νόει, καὶ τότε πρᾶττε.
ἄκουε πολλὰ, λάλει καίρια.

Κλεοβούλου.

φιλήκοον εἶναι μᾶλλον, ἢ φιλόλαλον.
καλὸν ἡσυχία. ἐπισφαλὲς προπέτεια.
μελέτη τὸ πᾶν.

Περιάνδρου.

Πρᾶττε ἀμεταμέλητα.

Χίλωνος.

Γλώττης κρατεῖν, καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ.
Ζημίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν. ἡ μὲν γὰρ ἅπαξ ἐλύπησε, τὸ δὲ διὰ παντός.
[a] ἐγγύη, πάρα δ' ἄτη.
πίνων μὴ πολλὰ λάλει· ἁμαρτήσει γάρ.
ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγέλα· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη.

a pro ἐγγύα, venit à verbo ἐγγυάω. Bürgen sol man würgen.

* ΝΟΜΟΘΕΤΩΝ.

Λυκούργου.

[b] φορτίον ἡ γυνή.

b Coniugium.

Ζαλεύκου.

Οὐ [c] τιμᾶται θεὸς ὑπ' ἀνθρώπου φαύλου, οὐδὲ θεραπεύεται δαπάναις, οὔτε τραγῳδίαις τῶν ἀλισκομένων, ἀλλ' ἀγαθῇ προαιρέσει τῶν καλῶν ἔργων καὶ δικαίων.

c Deus peccatores non exaudit.

Χαρώνδα.

[d] Οὐδενὸς ἀδίκου θεὸς κοινωνεῖ.

d Deus iustus est.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ.

Αναξα-

* Legislatores viri docti ac sapientes fuerunt, qui inspectis diligenter cuiusque gentis institutis ac legibus, alijs populis, gentibus ac ciuitatibus leges tradiderunt, quibus ratio commodè ac in pace viuendi monstrata erat. Nam multæ gentes aliquando sine legibus vixerunt: aliæ etiam absurdissimis legibus, ac turpib. planè, aliæ contrà rigidioribus vsæ sunt. Sic Solon, qui Danielis prophetæ tẽporibus floruit, Salaminius, Atheniensib. leges scripsit (quemadmodum Plutarch. & Laërt. in Solone, ac multi alij prodidère) quas postea Romani, cum ipsi quoque scriptam legem necdum haberent, missis in Græciam legatis (teste Liuio, & Dionysio Halicarnasseo) in 12. Tab. descripserunt: quibus etiam nunc vtimur, & Ius ciuile, seu leges 12. Tab. quas Cicero philosophorum bibliothecas appellat, cum Iustiniano nuncupamus.

Considera, & postea rem aggredere. Stob. orat. 3.

Audi multa, loquere tempestiua. Ibid.

Cleobuli.

Audiendi magis quàm loquendi studiosum oportet esse. Laërt. in Cleobulo.

Bona res quies, ac periculosa temeritas. Ibid.

Cura potest omnia. Ibid.

Periandri.

Facito quorum te non pœniteat. Stob. orat. 3.

Chilonis.

Lingua semper, sed in conuiuio præsertim còntinenda. Laërt. in Chilone.

Damnum potius quàm turpe lucrum eligendum. nam id semel tantùm dolori est, hoc semper. Ibid.

Sponde, noxa præstò. Ibid.

Inter pocula non multum loquere: delinques enim. Stob. orat. 3.

Infortunatum ne irriseris: communis enim est fortuna. Stob. orat. 113.

*LEGISLATORVM.

[a] Lycurgi.

Graue onus mulier. Stob. orat. 68.

[b] Zaleuci.

Deus non colitur ab homine malo, neq; placatur sumptibus, neq; tragœdijs captorum, sed bona voluntate bonorum & iustorum operum. Meliß. orat. 55. lib. 1.

[c] Charondæ.

Cum nullo iniusto Deus commercium habet. Stob. orat. 43.

[d] PHILOSOPHORVM.

a Lycurgus Spartanorũ legislator fuit: ac cõmemoratur tota eius Reipub. forma ac institutio à Plutarcho cũ alibi, tum copiosiss. in Lycurgo.

b Zaleucus Locrẽsib. leges condidit.

c Charondæ aliquot leges recitantur apud Diodorũ Sic. lib. 12. Bibliothecæ suæ.

d De initijs, sectis, successionib. & nominib. varijs philosophorum, vbi alij Ionici, Italici, Eleatici: alij Socratici, Pythagorei, Platonici, Peripatetici seu Aristotelici, Academici, Cynici, Stoici, Epicurei dicti sunt, seu à præceptoribus, seu moribus, vita, doctrina, quam profitebantur, & opinionibus variè inter se pugnantibus, vt nunc sunt in religione dissensiones multiplices: seu etiam schola & loco, vbi Athenis conueniebant, & viuebant longè aliter quàm disputabant, vide Laërt. lib. 1. Clement. Alexandrinum libro 1. Stromat. Epiphanium lib. 1. Tom. 1.

Αναξαγόρυ.

a Αρχὴ πάντων ὁ νῦς.

Σωκράτυς.

ὔδε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, ὔτε ἐλπὶς χωρὶς πόνυ γένοιτ᾽ ἂν χρήσιμον.

δεῖ [b] συνεσενέγκαι μὲν τὶς τὸ κοινὸν τὰς ἀτυχίας, ὥστε διελέσθαι τὸ ἴσον ἕκαστον, ἀσμένως τὰς πλείυς τὰς αὐτῶν λαβόντας ἀπελθεῖν.

τῦ σοφῦ σῶμα τῷ ἀνοιχθέντι, καθάπερ ἱερῦ, τὰ τῆς ψυχῆς καταβλέπεται ὥσπερ ἀγάλματα.

ὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστῆλαι δυνατὸν, ὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα [c] χρόνῳ.

Αναχάρσιδος.

Ψυχῆς ὄργανον τὸ σῶμα, θεῦ δὲ ἡ ψυχή.

Πλάτωνος.

Καὶ [d] οἱ μὲν παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν, καὶ ἐγγυτέρω θεῶν οἰκῦντες.

δίκαιος ἀνὴρ, καὶ εὐσεβὴς, καὶ ἀγαθὸς, πάντως θεοφιλής ἐστι.

εὖ θ᾽ ἡ παροιμία δοκεῖ ἔχειν, τὸ δὶς καὶ τρὶς τόγε καλῶς ἔχον ἐπαναπολεῖν τῷ λόγῳ δεῖ.

[e] Τοιαῦτα τὰ ἡμέτερά ἐστιν, ὐχ᾽ οἷα βύλεταί τις, φασὶν ἄνθρωποι ἑκάστοτε παροιμιαζόμενοι, ἀλλ᾽ οἷα δύναται.

θεὸς ὐδαμῇ ὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ᾽ ὡς οἷόντε δικαιότατος. καὶ ὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον ὐδὲν, ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιότατος.

κρεῖττον γὰρ πῦ σμικρὸν εὖ, ἢ πολὺ μὴ ἱκανῶς * περᾶναι.

ἐλάττω πράττων, [f] ἐλάττω αὖ ἐξαμαρτάνοι.

τὸ σπάνιον, τίμιον.

ὗτος μέν τοι ὁ ἔπαινός ἐστι καλὸς, ὃν ἐπαινῇ ὑπ᾽ ἀνθρώπων ἀξίων πιστεύεσθαι.

τὸ ἀδικεῖν τῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον.

τὸ γὰρ ἀληθὲς ὐδέποτε ἐλέγχεται.

τὸ ἀδικεῖν τῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον, καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην τῦ διδόναι.

[g] Φιλοσοφία γάρ τοι ἐστὶν χαρίεν, ἄν τις αὐτῦ μετρίως ἅψηται.

a Deus.

b Nemo adeò miser est & infelix, vt non sint aliqui ipso deteriore conditione. συνεσενέγκαι, aorist. a. est infinitiui verbi ἐνέγκω. Sunt enim quædam, quæ in aoristis retinent characteristicam præsentis. πλείυς pro πλείονας seu πλέους, cōtractione Attica.

c Tempus reuelat omnia.

d Prisci ideo sapientiores, quia viciniores fuerūt origini.

e Vt quimus, quando vt volumus nō licet.

* aorist. a. verbi περαίνω.

f pro ἐλάττονα, cōtractè, minora, pauciora: à μικρός.

g In Philosophia non tota vita consumenda, cū sint magis necessaria ac longè vtiliora legenda, discenda, tractanda ac facienda per vitā.

Anaxagoræ.

Mens omnium est initium. Hermias in Irris. gentil.

Socratis.

Nec mulier absq; viro, nec spes absque labore quicquam parit vtile. Meliss. lib. 1. orat. 5.

Conueniebat vt infelicitates in commune conferrentur, vt vnusquisq; ex æquo partiretur: futurum autem dicebat, vt plures suas libenter capientes discederent. Plutarch. in orat. consolatoria.

Cum sapiens os suum aperuerit, tanquam templum, ibi animæ pulcherrima simulachra perspiciuntur. Stob. orat. 1.

Nec ignem vestimento occulere possibile est, nec fœdum peccatum tempore. Stob. orat. 6.

Anacharsidis.

Corpus animæ instrumentum est: Dei verò, anima. Plutarch in 7. Sapient. conuiuio.

[a] Platonis.

a Platonis Atheniensis sapientissimi ac eloquentissimi philosophi, Socratis discipuli, opera Græcè Basileæ excusa sunt, in folio, in nouem quaternitates diuisa.

Etenim prisci nobis præstantiores, dijsq; propinquiores. (Philebo.

Vir iustus, pius, & probus, Deo amicus est. Ibid.

Præclarum nempe prouerbium illud, quo dicitur:

Quæ pulchra sunt, & bis & ter repetenda esse. Ibid.

Talia quidē nostra sunt, non qualia quis optaret, vt trito prouerbio fertur, sed qualia esse possunt. In Hipp. maiore.

Deus nequaquam & nullo modo iniustus, sed quàm iustissimus, totam videlicet iusticiæ complexus potestatem: nihilq; illius similius, quàm iustissimus homo. In Theæt. vel de scientia.

Præstat namq; parū bene, quàm multum non sufficienter (perficere. Ibid.

Qui pauciora agit, rarius errat. In Euthyd. seu Litigioso.

Quod rarum, in precio habetur. Ibid.

Optima hæc laus est, quæ alicui à viris fide dignis tribui- (tur. In Lachete.

Iniuriam inferre, peius quàm pati. In Gorg.

Quod verum est, refelli nunquam potest. Ibid.

Peius facere iniuriam, quàm accipere: ac pœnas effugere, quàm subire. Ibid.

Philosophia quidem gratiosa res est, & venusta: si quis illam

ἅψηται ἐν τῇ ἡλικίᾳ. ἐὰν δὲ περαιτέρω [a] τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων.

[b] Νόμος καὶ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐστὶν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ ὁσίως, ἐπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα, οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, ἐκτὸς κακῶν. τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως, εἰς τὸ τῆς τίσεώς τε καὶ δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι.

ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἀσπάζομαι, καὶ φιλῶ. [c] πείσομαι δὲ μᾶλλον τῷ θεῷ, ἢ ὑμῖν.

[d] ἄνθρωποι χρησμοδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.

δεῖ ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν, οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα.

οὐκ ἄρα πάνυ ὑμῖν οὕτω φροντιστέον ὅ,τι ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς. ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἐπαΐων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

καὶ [e] γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημεῖν, διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποίαν τινὰ οἰόμεθα αὐτὴν εἶναι. τί γὰρ ἄν τις καὶ ποιεῖ ἄλλο, ἐν τῷ μέχρις ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ;

[f] τῷ ὄντι ἄρα οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἥκιστ' αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν.

ἀλλ' ἐστὶ καὶ τὸ ὄντι, καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι, καὶ ἐκ τῶν [g] τεθνεώτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι, καὶ τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι: καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ἄμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κακαῖς κάκιον.

ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα τὸ ἀειδὲς, εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἴχεται, γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ εἰς [h] ᾅδου, ὡς ἀληθῶς παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν.

οὐ γὰρ χεῖρον πολλάκις ἀκούειν.

ὅταν

a Comparatiuus aduerbij est, factus ab adiectiuo eiusdem gradus.

b Bonis bene, malis male erit in æterna uita, quam esse etiam gentes existimarunt. Beatorum autē insulas, quæ & fortunatæ & felices insulæ nominantur, pro paradiso seu loco vbi saluati viuunt, vsurpāt Poëtæ: vbi aureum seculum esse, scribit Horatius lib. Epod. Ode 16. Vide Straboně lib. 1. Plinium lib. 6. Melam lib. 2.

Τάρταρος, seu à ταρταρίζειν perpetuo tremore, ac dentium stridore, seu διὰ τὸ τεταράχθαι τὸν ἀέρα, à densa caligine.

c Oportet Deo magis obœdire quàm hominibus.

d Exempla Christianorum moriturorum possent numerari plus quàm innumera, puellarum etiam & adolescentum, in quibus morituris Spiritus sanctus potenter potens suam declarat potentiam. e Gloria vitæ æternæ cogitanda est indesinenter, idque vnum tantum faciendum in vita. f Sæpe apud Platonem obuium est. Nomen autem cum articulo pro aduerbio ponitur apud Græcos frequenter: vt τὴν ἀρχὴν, prorsus: τὸ τέλος, tandē: τὰ πρῶτα, primum, pro prima, &c. g pro τεθνηκότων, Ionicè. h In Plutonis, subaudi οἶκον, omissa præpositione. quemadmodum apud Terent. Vbi ad Dianæ veneris: videlicet ædem, vel domum, sacellum vel templum.

illam moderatè in adolescentia attingat. Sin autem supra modum tempus in ea contriuerit, hominum est corruptela. Ibid.

Lex & semper, & nunc etiam, extat apud deos: vt quicunque homines iustè pieq; vitam egissent, cum è vita migrarent, ad beatorum insulas profecti, in omni felicitate viuerent, à malis longè seiuncti: qui verò iniustè impieq; vixissent, in punitionis iustiq; supplicij carcerem, quod appellant tartarum, irent. Ibid.

O' viri Athenienses, diligo vos equidem, atque amo: Deo tamen parêre malo, quam vobis. In Socratis apologia.

Solent homines diuinare, quando videlicet sunt prope mortem. Ibid.

Idq; vnum cogitare oportet, viro videlicet bono nihil mali accidere posse, neq; viuenti, neq; defuncto, neque res illius à dijs negligi. Ibid.

Non admodum vobis curandum est, quid de nobis multi loquantur: sed quid dicat is vnus, qui intelligit iusta, & iniusta, atq; ipsa veritas. In Critone.

Etenim fortè maximè decet illò migraturum considerare, atq; effingere, qualis fore putanda sit hæc ipsa migratio. Quid enim aliud vsque ad solis occasum quis faciat? In Phædro.

Reuerà rectè philosophantes mori meditantur, atque à morte minimè omnium perterrentur. Ibid. Philosophia mortis meditatio.

Sed reuerà reuiuiscentia est, atque ex mortuis viuentes fiunt, mortuorumq; supersunt animæ. Atque bonis quidem melius est, malis verò peius. Ibid. Mortuorum resurrectio, vita æterna.

Anima, quæ inuisibile quiddam est, in quendam alium locum migrat, excellentem, purum, inuisibilem, nobis occultum: reuerà ad bonum sapientemq; Deum. Ibid. Anima immortalis resoluta à corpore.

Neque enim inutile, sæpius idem audire. Ibid.

a Beatitudo sita in tranquillo statu animæ.

ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα, ἢ ἐγγὺς τούτου, καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς πραξάντων, πλανᾶσθαι ἠνάγκασται καὶ τὰ ἐκείνου· τούτῳ ἄριστα παρεσκεύασται ζῆν. οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος, οὗτος γιγνομένων χρημάτων καὶ παίδων καὶ διαφθειρομένων μάλιστα πείσεται τῇ παροιμίᾳ· οὔτε γὰρ χαίρων, οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται.

ἐσχάτη ἀδικία, δοκεῖν δίκαιον εἶναι, μὴ ὄντα.

οὐ ῥᾴδιον, ἀεὶ λανθάνειν κακὸν ὄντα.

ἀδύνατον, ἕνα πολλὰς καλῶς ἐργάζεσθαι τέχνας.

ἀρχὴ παντὸς ἔργου, μέγιστον.

ἀγαθὸς ὅγε θεὸς τῷ ὄντι τε, καὶ λεκτέον οὕτω.

κακῶν δὲ φάναι θεὸν αἴτιόν τινι γίγνεσθαι, ἀγαθὸν ὄντα, διαμαχητέον παντὶ τρόπῳ, μήτε τινὰ ταῦτα λέγειν ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει, εἰ μέλλει εὐνομήσεσθαι, μήτε τινὰ ἀκούειν, μήτε νεώτερον, μήτε πρεσβύτερον, μήτε ἐν μέτρῳ, μήτε ἄνευ μέτρου μυθολογοῦντα: ὡς οὔθ' ὅσια ἂν λεγόμενα εἰ λέγοιτο, οὔτε ξύμφορα ἡμῖν, οὔτε ξύμφωνα αὐτὰ αὑτοῖς.

εἷς ἕκαστος ἓν μὲν ἂν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηδεύοι, πολλὰ δ' οὔ. ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειροίη πολλῶν ἐφαπτόμενον, πάντων ἀποτυγχάνοι ἄν, ὥστ' εἶναί που ἐλλόγιμος.

ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται, φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταυτὸν ξυμπέσῃ δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἐφ' ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης * ἀποκλειθῶσιν: οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσιν, δοκῶ δ' οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει.

* Verbi ἀ-κλειθέω coniunct.

Philosophia malè audit propter mores improbos docentium ac discentium.

πολὺ δὲ μεγίστη καὶ ἰσχυροτάτη διαβολὴ γίγνεται φιλοσοφίας, διὰ τοὺς τοιαῦτα φάσκοντας ἐπιτηδεύειν.

χαλεπώτατον τὸ περὶ τοὺς λόγους.

Dialectica.

καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα † κατορωρυγμένον, ἠρέμα ἕλκει καὶ ἀνάγει ἄνω διαλεκτική.

γενο-

† κατορωρυγμένον particip. præteriti pass. pro κατωρυγμένον, geminatione Attica. quæ Luciano etiam familiaris est, ac plerisque Græcis scriptoribus.

Nam qui ita se comparauit, vt ex ipso pendeant omnia quæ ad beatitudinem ei conferunt, aut quàm proximè ad hoc accedant, nec ex alijs pendeat hominibus, qui si vel benè vel malè agant, hic sua quoque mutare cogatur: is optimè vitam instituit: temperans, fortis, prudens is est: hic siue pecunias nanciscatur, ac filios, siue amittat, prouerbio semper parebit. Nunquam enim nimis aut lætitia exultabit, aut dolore deijcietur. In Epitaphio.

μηδὲν ἄγαν, ne quid nimis.

Extrema iniustitia est, iustum videri eum qui non sit iustus. In 2 de Repub.

Haud facile est, vt malus quis semper lateat. Ibid.

Impossibile est, vnum plures artes bene exercere. Ibid.

In vnaquaque re maximum est, principium. Ibid.

Omne principium graue.

Bonus verò ipse Deus est, & ita dicendum. Ibid.

Malorum autem alicui causam esse ipsum Deum, quum bonus sit, refellendum est omnino: neq; permittendum hoc quenquam dicere in sua ciuitate, si bonis institui legibus ciuitas debet, neq; insuper quenquā audire, siue sit ille iunior, siue senior: siue carminibus hæc infetantur, siue soluta oratione narrentur, tanquam quæ neq; dictu sancta sint, neque nobis vtilia, neq; inter se consona. Ibid.

Singuli singula rectè efficere possunt plura verò minimè. Quod si quis plura tractare aggrediatur, in singulis ita deficiet, vt in nullo euadat egregius. In 3 de Repub.

Nisi philosophi ciuitatibus dominentur: vel hi qui nunc reges potentesq; dicuntur, legitimè sufficienterq; philosophentur, in idemq; ciuilis potentia & philosophia concurrant: neq;, quod nunc fit, à diuersis duo hæc tractentur ingenijs: non erit ciuitati, vel (vt mea fert opinio) hominum generi requies vlla malorum. 5 de Repub.

Maxima verò & vehementissima philosophiæ calumnia oritur propter eorum mores, qui philosophiæ studia profitentur. In 6. de Repub.

Difficilima pars est, peritia differendi. Ibid.

In omnibus disciplinis & artibus plures extitere admirabiles, quam in dicendo. Cicero.

Ac reuerà animi oculū cœno barbarico obrutū, paulatim sursū trahit ac ducit Dialectica. In 6. de Repu. vel de Iusto.

Tt 2 Omne

γινομένῳ παντὶ φθορά ἐστιν.

Bonis seu viuentibus seu mortuis cuncta simul coadiumento sunt in bonum.

οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρὸς, ἐάν τ' ἐν πενίᾳ γίγνηται, ἐάν τ' ἐν νόσοις, ἤ τινι ἄλλῳ τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τελευτήσει ζῶντι, ἢ καὶ ἀποθανόντι. οὐ γὰρ δὴ ὑπόγε θεῶν ποτὲ ἀμελεῖται, ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι, καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ, ὁμοιοῦσθαι θεῷ.

ἡγεῖται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχὺς. εἴς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι. τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος, οὐ τυφλὸς, ἀλλ' ὀξὺ βλέπων, ἄνπερ ἅμ' ἕπηται φρονήσει.

κεφάλαιον δὴ παιδείας, ὀρθὴ τροφή.

Consortium. ὁποτέροις, siue bonis, siue malis.

ὁμοιοῦσθαι δέ που ἀνάγκη τὸν χαίροντα, ὁποτέροις ἂν χαίρῃ.

* ἐὰν δὲ πλουτῇ μὲν τὶς κινύρα καὶ μίδα μᾶλλον, ᾖ δ' ἄδικος, ἄθλιός τε ἐστὶν, καὶ ἀνιαρῶς ζῇ.

ἄρχοντες ὑπηρέται τοῖς νόμοις.

ὁ μὲν δὴ θεὸς, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχει.

Munera ab improbis non accipienda.

παρὰ δὲ μιαροῦ δῶρα, οὔτ' ἄνδρ' ἀγαθὸν, οὔτε θεὸν, ἐστί ποτε τόγε ὀρθὸν δέχεσθαι.

πᾶς γὰρ ὅ, τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς, ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος.

† Accusatiuus 4. contractorũ, ἡ αἰδώς.

παισὶ δὲ † αἰδῶ χρὴ πολλὴν οὐ χρυσὸν καταλείπειν.

ἀλήθεια δὴ, πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται, πάντων δὲ ἀνθρώποις.

Philautia.

τὸ δὲ ἀληθείᾳ γε πάντων ἁμαρτημάτων διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτοῦ φιλίαν, αἴτιον ἑκάστῳ γίγνεται ἑκάστοτε· τυφλοῦται γὰρ περὶ τὸ φιλούμενον ὁ φιλῶν.

δὶς γὰρ τόγε καλῶς ῥηθὲν, οὐδὲν βλάπτει.

ὁ μὴ δουλεύσας, οὐδ' ἂν δεσπότης γένοιτ' ἄξιος ἐπαίνου.

Disciplina & institutio quid possit.

ἄνθρωπος δὲ ὥς φαμεν ἥμερον, ὅμως μὴν παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν, καὶ φύσεως εὐτυχοῦς, θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῷον γίγνεσθαι φιλεῖ. μὴ ἱκανῶς δὲ, ἢ μὴ καλῶς τραφὲν, ἀγριώτατον ὁπόσα φύει γῆ.

χρὴ τὸ

* Lege deûm stabili semper metus angit iniquos. Cinyras autem Phœnicię, & Midas Phrygię, reges fuerunt opulentissimi.

Omne quod genitũ est, corruptioni est obnoxiũ. In 8. de Rep.

Sic itaq; de iusto viro existimandum, siue paupertati, seu morbis, siue quibusuis alijs eorum quæ mala videntur, obnoxius sit, huic demum vel viuenti vel mortuo ad bonum aliquod ista conducere. Neq; enim à dijs vnquam negligitur, quicunq; iustus euadere, virtutisq; officijs (quoad homini licèt) Deo similis fieri conabitur. In 10. de Republica.

Primum est sanitas, forma secundum, tertium vires ad cursum cæterosq; corporis motus. Quartum diuitiæ, quæ cacæ non sunt, sed acutè cernunt, si prudentiam sequuntur. In 1. de Legib.*

Caput disciplinæ, recta educatio. Ibid.

Necesse est vt similis efficiatur, gaudens vtriscunq; gaudeat. In 2. de Legib.

Si quis ditior sit Cinyra & Mida, sit verò iniustus: miser tamen est, & viuit miserè. Ibid.

Magistratus legum ministri. In 4. de Legib.

Deus, sicut antiquus quoque sermo testatur, principium, finem, & media rerum omnium continet.

Ab impuro autem capere munera, neq; bonum virum, neq; Deum decet.

Totum quod super terram, quódue sub terra est aurum, virtuti compensari dignè non potest. In 5. de Legibus.

Liberis nõ auri, sed pudoris multũ oportet relinquere. Ib.

Veritas profectò cùm dijs, tum hominibus dux omnium est bonorum. Ibid.

Sed reuerà nimius in seipsum amor, omnium peccatorũ semper est causa: occæcatur quippe circa amatũ, quod amat. Ibi.

Non enim nocet bis dicere, quod bene dicitur. In 6. de Legib.

Qui nunquam seruiuit, is laude dignus esse dominus nunquam poterit. Ibid.

Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porrò si cum natura felici rectam quoq; disciplinam fuerit assecutus, in diuinißimum mansuetißimũq; animal solet euadere: sin verò nõ satis aut nõ bene fuerit educatus, ferocißimum omniũ quæ in terris nascũtur, animal redditur. Ibid.

* De ordine votorum seu summi boni popularibus etiam cantilenis celebrati: ad quem alludit Aristoteles Moralium Eudæmiorum lib. 1. Meminit eius Plato etiã lib. 2. de Legib. In Gorgia etiam, & alibi. Stobæus quoq; ex Sceleriæ cuiusdã sententia. Athenæus similiter lib. 15. Dipnosophistarum. Clemens porrò Alexandrinus ex Simonidis Lyrici poëtæ & Aristotelis philosophi sententia. Cæterùm ex Philemone hoc pacto refert Lucianus: ὑγιαίνειν πρῶτον, εἶτα εὐπραξίαν, τρίτον δὲ χαίρειν, εἶτ᾽ ὀφείλειν μηδενί.

Vxor sobolis causa ducenda, ne intereat genus humanũ, ac vt quisq; Deo relinquat pro se aliũ cultorem.

χρὴ τῆς ἀειγενοῦς φύσεως ἀντέχεσθαι, τῷ παῖδας παίδων καταλείποντα, ἀεὶ τῷ θεῷ ὑπηρέτας αὑτοῦ ἀνθ' αὑτοῦ παραδιδόναι.

ὁ δὲ παῖς, πάντων θηρίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον. ὅσῳ γὰρ μάλιστα ἔχει πηγὴν τοῦ φρονεῖν μήπω κατηρτυμένην, ἐπίβουλον καὶ δριμὺ καὶ ὑβριστότατον θηρίων γίγνεται. Διὸ δὴ πολλοῖς αὐτὸν οἷον χαλινοῖς τισι δεῖ δεσμεύειν.

μηδεὶς τολμάτω μηδενὸς ἅπτεσθαι τῶν γενναίων ἅμα καὶ ἐλευθέρων, πλὴν γαμετῆς ἑαυτοῦ γυναικός.

δύο δὲ ἐπιτηδεύματα ἢ δύο τέχνας ἀκριβῶς διαπονεῖσθαι, σχεδὸν οὐδεμία φύσις ἱκανὴ τῶν ἀνθρωπίνων.

οὐκ ἐπὶ τὸ μὴ δρᾶν κακὰ τρεπόμεθα οἱ πλεῖστοι, δράσαντες δὲ ἐξακεῖσθαι πειρώμεθα.

Parentes senes à liberis reuerenter habiti, efficacissimũ domus simulachrum.

πατὴρ οὖν ὅτῳ καὶ μήτηρ, ἢ τούτων πατέρες ἢ μητέρες, ἐν οἰκίᾳ κεῖνται κειμήλια, ἀπειρηκότες γήρᾳ, μηδεὶς διανοηθήτω ποτὲ ἄγαλμα αὐτῶν τοιοῦτον ἐφέστιον οἴκημα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μᾶλλον κύριον ἔσεσθαι, ἐὰν δὴ κατὰ τρόπον γε ὀρθῶς αὐτὸ θεραπεύῃ ὁ κεκτημένος.

σοὶ τοῦτο τέλος εἴη τῶν νόμων, θεοὺς προσκαίσαντι, καθαρώτερόν τε διαγαγόντι τὸν βίον, τῆς ἅμα τελευτῆς ἀρίστης τε καὶ καλλίστης τυχεῖν.

πολλάκις δὲ λεγόμενα, καὶ ἀεὶ ἀκουόμενα, καὶ πολλὰ ἔτη, μόγις ὥσπερ χρυσὸς ἐκκαθαίρεται μετὰ πολλῆς πραγματείας.

Potentũ preces, mandata.

τὰς δὲ τῶν τυράννων δεήσεις, ἴσμεν ὅτι μεμιγμέναι ἀνάγκαις εἰσίν.

ἀπὸ γὰρ θεῶν χρὴ πάντα ἀρχόμενον ἀεὶ λέγειν τε καὶ νοεῖν.

ἥδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, τὸ τὰ αὑτοῦ πράττειν.

ἀλλὰ κἀκεῖνο δεῖ σε ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὑτῷ μόνον γέγονεν. ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ μέν τι ἡ πατρὶς μερίζεται, τὸ δὲ οἱ γεννήσαντες, τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς καιροῖς δίδοται, τοῖς τὸν βίον ἡμῶν καταλαμβάνουσιν.

ὅταν βούληται θεὸς εὖ πρᾶξαι πόλιν, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐνεποίησεν: ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πράξειν πόλις, ἐξεῖλε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός.

Σπευσίππου.

Σπάνιόν τι, τὸ τίμιον.

Κράντορος.

Ταῖς θεῶ-

Oportet filiorũ filios relinquendo, nostros videlicet in diuino ministerio successores, naturã assequi sempiternã. Ibid.

Est autem puer omni bestia intractabilior. Nã cùm prudentiæ fontem nondum perfectum habeat, insidiosissimus est, acerrimusq́ & petulantissimus omnium bestiarum. Ideo multis quasi frenis vinciendus est. 7. de Legib. Puer ferocissimus omnium bestiarum.

Nemo generosas liberasq́ mulieres, præter suam vxorem, audeat tangere. In 8. de Legib. Quisque abstineat ab alterius coniuge, propria vxore contentus.

Duas verò artes aut studia duo diligenter exercere humana natura non potest. Ibid.

Plurimi non id studemus, ne faciamus mala: sed vbi fecimus, tũ primùm medicinam malo quærimus. de Legib. 10.

Cuius ergo pater aut mater, vel horum parentes senio cõfecti quasi thesaurus quidam domi iacent: is putet nunquam aliud sibi tale simulachrum, magisq́ efficax domui suæ affuturum, si rectè, vt decet, ab eo colitur. In 11. de Legib.

Finis hic legum tibi sit propositus, vt Dei cultu, & vitæ puritate optimum atq́ pulcherrimum exitum consequaris. In Epinomide. Piorum vitæ exitus placidus.

Sæpe dicta, semperq́ audita, & multis annis, vix tandem velut aurum cum magno labore purificantur. Epist. 2. ad Dionysium. Ex actu multoriens iterato fit habitus.

Preces autem tyrannorum necessitati permixtas esse non ignoramus. Epist. 7. ad Dionis propinquos.

Omnibus in rebus & dicendis & cogitandis principium semper & à dijs est sumendum. Epist. 8. ad eosdem.

Dulcissimũ vitæ genus, agere sua. Epist. 9. ad Archytam.

Sed illud quoq́ te considerare oportet: Nullum nostrûm sibi soli natũ esse: sed ortus nostri partẽ sibi patriam vendicare, partẽ parentes, partẽ amicos: multa insuper ꝑ temporũ diuersitate nobis accidere, quib. vita nostra occupata est.

Cùm Deus beneficia in aliquam ciuitatem conferre voluerit, viros bonos in ea collocat: quos, vbi aliquid mali imminet Reipublicæ, Deus ciuitati adimit. Stob. orat. 1.

Speusippi.

Quod rarum, charum est. Theophrastus in Metaphys.

Crantoris.

τἀνθρώπινα τιμωρία.

Ἀρκεσιλάου.

Πενία, γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον.

Βίωνος.

ἡ φιλαργυρία μητρόπολις πάσης κακίας.

a Πλωτίνου.

Θεοῦ καὶ ὁ καλὸς οὗτος κόσμος σκιὰ, καὶ εἰκών.

b Πορφυρίου.

Deus.

ἄχρονος γὰρ ἀεὶ, καὶ μόνος αἰώνιος, ὁ νοῦς.

c Ἰαμβλίχου.

Sine Deo, & extra Deũ, nemo beatus.

Θεῖα αἰτία ἀρχὴ, τέλος, μέσον: ἧς δεῖ ἀντέχεσθαι, τοὺς μέλλοντας εὐδαιμονήσειν.

d βίος ἅπας συντέτακται πρὸς τὸ ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ.

πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται.

τὸ γὰρ πολλοῖς ἀρέσκειν, τοῖς σοφοῖς ἐστιν ἀπαρέσκειν.

πᾶν τὸ τιμώμενον αὔξεται, ἐλαττοῦται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.

Πρόκλου.

Deus.

οὐκ ἐν χρόνῳ, ἀλλὰ παντὸς χρόνου ἔξω.

Σιμπλικίου.

Pietas, timor Dei, fons virtutum.

ὁ δὲ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν ἀμελὴς καὶ ῥάθυμος φαινόμενος, περὶ τί αὖ τῶν δεόντων σπουδάσειν;

e Θεμιστίου.

Οὐδὲν οὕτως ἄκουσμα φορτικὸν, ὡς ὁ καθ' αὑτοῦ ἔπαινος.

f Μαξίμου Τυρίου.

Τῶν ἐπεξιόντων τοῖς θυμοῖς, οἱ τόκοι μεγάλοι τῶν συμφορῶν.

οὐ γὰρ

a Plotinus è Platonica familia philosophus, celebratur à doctis vt alter Plato. Scripsit autem de rebus Philosophicis lib. 54. in Enneadas sex distributos, quos Latinè à Marsilio Ficino redditos excuderunt Colonienses in folio. Græcè seruari feruntur Venetijs, necdum in publicum quod sciam prodierunt. b Porphyrius Christianorum hostis, contra quos scripsit, Plotini discipulus fuit: cuius extant quædam pauca in Aristotelem & Homerum scripta. c Iamblichus Porphyrij discipulus fuit, cuius extat liber de mysterijs Aegyptiorum, Chaldæorum & Assyriorum, interprete Marsilio Ficino. Græcè hactenus non prodijt ex bibliothecis Italiæ, vbi quædam eius alia latére feruntur. d Ideo viuimus, vt Deo seruiamus, & proximo, inquit Scriptura. In fide, dilectione & patientia se continet Christianismus, quæ fabulæ sunt Platoni & Iamblicho, quibus istæ virtutes ne in somnis quidem visæ sunt vnquam, ne quidem in febribus, vbi tamen somniorum ac phantasmatum multum est. e Tempore Iuliani vixit. Extant eius in Aristotelem Commentarij, ab Aldo Venetijs editi. Orationes item aliquot, quæ Latinè Basileæ sunt editæ. f Maximi Tyrij philosophi Platonici sermones siue disputationes 41. Græcè & Latinè Parisijs sunt editæ in 8.

Res humanæ sunt pœna. Plutarch. in orat. consolatoria.

Arcesilai.

Paupertas, efficax virtutis gymnasion est. Stob. orat. 95.

Bionis.

Auaricia, omnis improbitatis metropolis est. Stob. orat. 10.

Plotini.

Dei & iste pulcher mũdus est vmbra, & imago. Steuch. lib. 4. de Prouidentia.

Porphyrij.

Semper enim est carens tempore, & solã æterna mens. Lib. 4 de historia philosophi, apud Cyrillum contra Iulianum Imp.

Iamblichi.

Diuina causa est principium, finis, medium: cui adhæreant necesse est, qui volunt esse beati. Lib. de secta Pythagorica.

Omnis vita coordinata est ad sequendum Deum. Ibid.

Omnis [a] scientia à iusticia cæterisq; virtutib. disiuncta, non sapientia, sed malicia vel impostura est.

Multis enim placuisse, est sapientibus displicuisse.

Omne honoratum augetur, contemptum minuitur. Stob. orat. 46.

[b] Procli.

Non in tempore est, sed extra omne tempus. Steuch.

[c] Simplicij.

Qui autem circa Dei cultum honoremq; negligens ignauusq; cernitur, quámnam necessariam rem sedulò curabit? Ibid.

Themistij.

Supra modum verò se suaq; iactare, auditu graue ac molestum est. De Amore liberorum.

Maximi Tyrij.

Qui iræ indulgent, maximis se calamitatum vsuris inuoluunt. Sermone 2.

Vn Neq;

a Finis sapientiæ, eruditionis, & omnis doctrinæ est, nõ sapientem aut eruditum esse, sed bonum ac iustum fieri.

b Proclus discipulus Plutarchi fuit. Eius extant quatuor hymni, cũ Orpheo excusi: in Platonẽ & Hesiodum etiam Græci Cõmentarij. Scripsit multa alia, quæ partim perierunt, partim edita sunt, partim in Bibliothecis asseruantur.

c Simplicius in Aristotelem Cõmentaria scripsit, quæ excusa sunt. Præfertur autẽ cæteris omnib. Aristotelicis interpretibus, vt qui illorum omnium scripta legerit, & prolixior etiam sit, dum varias ipsorum sententias aut recenset aut refutat, aut Platonem contra Aristotelem defendit, vt vtrumq; sibi inuicem conciliet. Scripsit etiam alia quædam, quæ publicum nondum acceperunt.

οὐ γὰρ θέμις ἀγαθῷ ἀνδρὶ, ὑπὸ πονηροῦ βλαβῆναι. αὕτη φωνὴ δίκης: ἣν εἴπερ ἅπαντες ταύτην ἐφθέγγοντο, οὐκ ἂν ἦσαν αἱ τραγῳδίαι, οὐδὲ τὰ ἐπὶ τῇ σκηνῇ δράματα, οὐδὲ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ συμφοραί.

οὕτω δυσάρεστόν τι ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος κομιδῇ καὶ φιλαίτιον, καὶ δεινῶς δύσκολον, καὶ οὐδὲν τῶν αὐτοῦ ἀσπάζεται.

καλὰ μὲν γὰρ τὰ Ὁμήρου ἔπη, καὶ ἐπῶν τὰ κάλλιστα καὶ φανώτατα, καὶ ᾄδεσθαι Μούσαις πρέποντα: ἀλλ᾽ οὐ πᾶσι καλὰ, οὐδὲ ἀεὶ καλά.

τυραννὶς ἀκόλαστος, ὅταν ἀπῇ μὲν ὁ λόγος.

a εἰ δὲ καὶ Περσεὺς εὐδαίμων, ὅτι πτηνὸς ἦν, καὶ περιεφέρετο ἐν τῷ αἰθέρι, πάντα ἐποπτεύων τὰ ἐν γῇ παθήματα καὶ χωρία: πολὺ τῶν Περσέως πτερῶν ἡ ἱστορία κουφότερον καὶ μετεωρότερον, ἡ λαβοῦσα τὴν ψυχὴν περιφέρει πανταχοῦ, οὐκ ἀργῶς οὐδὲ ἠμελημένως δεικνύουσα, ἀλλὰ καὶ ἄστρα γενεαλογεῖ, καὶ ποταμόν.

πόλεμος μὲν διδάσκαλος ἀδικίας, γεωργία δὲ δικαιοσύνης.

ὃν γὰρ καλοῦσι πολλοὶ θάνατον, αὐτὸ τοῦτο ἦν ἀθανασίας ἀρχὴ, καὶ γένεσις μέλλοντος βίου: τῶν μὲν σωμάτων τῷ αὐτῶν νόμῳ καὶ χρόνῳ φθειρομένων, τῆς δὲ ψυχῆς ἐπὶ τὸν αὐτῆς τόπον καὶ βίον ἀνακαλουμένης.

τὸ δαιμόνιον αὐτὸ, ψυχὴ ἀποδυσαμένη τὸ σῶμα.

ἐνύπνιον γάρ τι ἐστὶν ἀτεχνῶς οὑτοσὶ ὁ δεῦρο βίος, καθ᾽ ὃν ἡ ψυχὴ κατορωρυγμένη ἐν σώματι, ὑπὸ κόρου καὶ πλησμονῆς, μόλις πως ὀνειρώττει τὰ ὄντα.

οἱ ποιηταὶ ἐξεῦρον μηχανὴν ἐν τοῖς θείοις λόγοις, μύθους λόγων μὲν ἀφανεστέρους, αἰνίγματος δὲ σαφεστέρους: διὰ μέσου ὄντας ἐπιστήμης πρὸς ἄγνοιαν, κατὰ μὲν τὸ ἡδὺ πιστευομένους, κατὰ δὲ τὸ παράδοξον ἀπιστουμένους, καὶ χειραγωγοῦντας τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὰ ὄντα, καὶ διερευνᾶσθαι περαιτέρω.

ἔτυχον

a Perseus Iouis & Danaes, Acrisij regis Argiuorum filiæ, filius fuit: qui talaribus & cæteris insignibus donatus à Mercurio, res multas, maximas & stupendas gessit. quemadmodum id de ipso prodiderunt tum alij, tum etiam Ouid. in Metam.

Neq; enim improbo licet, probo detrimentum inferre. Hæc quidem iusticiæ vox est: qualem si vniuersi mortales loquerentur, nullas profectò Tragœdias, nullas scenicas fabulas, præterea non tam multas variasq; calamitates haberemus. Idem. Iusticiæ vox.

Adeò hominis ingenium rem nullam perpetuò probat, & semper est querulum, morosum præterea, ac proprijs rebus minimè contentum. Serm. 5. Hominis ingenium quale.

Pulchra sunt carmina Homeri, carminumq; pulcherrima & clarissima cunctorũ, dignaq; quæ decantentur à Musis: nõ tamen omnib. pulchra, nec perpetuò pulchra. Serm. 7. Alia alijs pulchra sunt, vt trahit quenque sua voluptas.

Licentiosa nimirum inde oritur tyrannis, vnde abierit ratio. Serm. 10. Affectus non gubernati recta ratione.

Si Perseus beatus, propterea quòd alis vteretur, quibus per ætherem volitans, vniuersas terræ affectiones ac loca despiceret: leuior profectò ac sublimior habẽda est historia Persei alis, quæ animum assumens, vndequaq; circumfert, minimè quidẽ vel hebes vel negligens rerũ demonstratrix, sed quæ vel hominũ vel omniũ genituras depromat. Serm. 12. Historia.

Bellũ est iniuriæ magister, agricultura iusticiæ. Serm. 14.

Hoc enim quod mortẽ homines vocant, idipsum est immortalitatis initium, & futuræ vitæ procreatio: pereuntibus scilicet sua lege, suoq; tempore corporibus, animis verò ad propriũ locum propriamq; vitam ascendentibus. Serm. 25. Animæ immortalitas.

Nihil aliud est dæmon, quàm nudus animus corpore deposito. Serm. 27. Anima spiritus, Deus spiritus.

Quid enim est aliud hominũ vita, præterquã somnium manifestum? per quam animus demersus in corpus, præ nimia (vt ita dixerim) satietate ac crapula, vix rerum somniat substantias. Serm. 28. Anima inclusa in corpore, tanquam in carcere.

Poëtæ structionẽ inuenerunt, quã diuinis accõmodarunt rationibus, rem quidẽ aperta obscuriorẽ ratione, ænigmatis autẽ clariorem: æqualiter à scientia atq; ignorantia distantem, propter iucunditatẽ fidem sibi vendicantẽ, propter admirationẽ minimè creditã. ducentem præterea animũ ad existentiũ rerum inquisitionẽ, remotiorumq; inuestigationẽ. Poëtæ.

ἔτυχον μέχρι πλείστου οἱ ἄνδρες οὗτοι, ἐπιβουλεύσαντες ἡμῶν ταῖς ἀκοαῖς, φιλόσοφοι μὲν ὄντες, ποιηταὶ δὲ καλούμενοι, ἀλλαξάμενοι σχήματος ἐπιφθόνου δημοτερπῆ τέχνην. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος, βαρὺ καὶ προσάντες τοῖς πολλοῖς ἄκουσμα, ὡς ἐν πένησιν ὁ πλούσιος θέαμα βαρὺ, καὶ ἐν ἀκολάστοις ὁ σώφρων, καὶ ἐν δειλοῖς ἀριστεύς. οὐ γὰρ ἀνέχονται αἱ πονηρίαι τὰς ἀρετὰς ἐν αὐταῖς καλλωπιζομένας. ὁ δὲ ποιητὴς, ἄκουσμα ἁβρὸν, καὶ δήμῳ φίλον, ἀγαπώμενον μὲν καθ᾽ ἡδονὴν, ἀγνοούμενον δὲ κατὰ τὴν ἀρετήν. καθάπερ δὲ οἱ ἰατροὶ τοῖς κακοσίτοις τῶν καμνόντων τὰ πικρὰ τῶν φαρμάκων ἀναδεύσαντες γλυκερᾷ τροφῇ, ἀπέκρυψαν τὴν τοῦ ὠφελοῦντος ἀηδίαν: οὕτω καὶ ἡ παλαιὰ φιλοσοφία καταθεμένη τὴν αὐτῆς γνώμην εἰς μύθους καὶ μέτρα καὶ σχῆμα ᾠδῆς, ἔλαθε τῇ περιβολῇ ψυχαγωγίας, κεράσασα τὴν ἀηδίαν τῶν διδαγμάτων.

ἂν δ᾽ ἐξέλῃς τοῦ βίου φιλοσοφίαν, ἐξεῖλες αὐτοῦ τὸ ζώπυρον, τὸ ἔμπνουν, τὸ ζωτικὸν, τὸ μόνον εὔχεσθαι ἐπιστάμενον. ὡς ψυχὴν σώματος ἐὰν ἀφέλῃς τὴν ζωὴν ἐξέταμες. ὡς ἥλιον ἡμέρας, τὴν ἡμέραν ἔσβεσας.

ἀνθρώπου γὰρ βίος πρὸς ἡδονὴν νενευκότος, καὶ λύπην ἐπτοημένου, κοῦφος, καὶ ψοφοδεὴς, καὶ ἄπιστος, καὶ θαλάσσης πάσης ἀδηλότερος.

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ἃ ὑπ᾽ ἀνθρώπων διώκεται, ἢ πείρᾳ γνωρισθέντα παρεδέχθη, ἢ τέχνῃ δοκιμασθέντα ἐτιμήθη, ἢ λόγῳ ἐξετασθέντα ἐπιστεύθη, ἢ χρόνῳ βασανισθέντα ἠγαπήθη.

τί ἂν οὖν γένοιτο ἀπιστότερον βίου δαιμονίας ἐλευθερίας; ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, πατέρες καὶ ποιηταὶ γῆς καὶ θαλάττης, καὶ ὅσα γῆς καὶ θαλάττης θρέμματα, οἷον τοῦτο τὸ ζῶον τῷ δεῦρο τόπῳ καὶ βίῳ ἐγκατεστήσατε; ὡς θρασὺ καὶ ἰταμὸν καὶ λάλον, ἀγαθοῦ ἄπορον, ἔργου ἔρημον, ἡδοναῖς βοσκόμενον καὶ δημαγωγούμενον; αἴθ᾽ ὄφελεν ἄγονόν τ᾽ ἔμεναι, ἄγαμόν τ᾽ ἀπολέσθαι.

Versus est ex Homero vsurpatus.

αἱ παρὰ τῆς τύχης συμφοραὶ, πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδια.

ὁ μὲν

In quo hi viri maximum operæprecium fecerunt, dum auribus nostris insidias commenti, philosophi re, nomine poëtæ, inuidiosam rem ad eam artem traduxerunt, quæ maximè populum demulceat. Philosophus enim ita grauiter ac molestè à multitudine auditur, vt à pauperibus locuples, vt ab imprudentibus temperans, vt etiam à pauidis strenuus spectetur. Haud impuritas sustinet virtutem, nisi eam viderit superinducto aliquo fuco adumbratam. Poëta autem mollis habetur, & multitudinem oblectat, vtpote qui propter voluptatem à populo diligatur, propter virtutem nequaquam cognitus sit. Sicut igitur medici cum fastidientibus ægrotis porrecturi sunt saporis amari medicamentum, dulci ipsum liquore aspergunt, atq; adeò salutarē amaritudinem tegunt: sic etiam illa philosophia vetus, sententijs suis, fabularum, carminum ac cantus amictu velatis, antiquos illos animos cæpit, neq; aliter quam dissimulatæ disciplinæ molestia ad institutionem illexit. Serm. 29.

Philosophus in quo differat à poëta.

Poëtæ quare omnia inuoluāt fabulis.

Si philosophiam de vita sustuleris, huius exiguæ pulchritudinis fomitē penitùs extinxeris: quæ scilicet spirat, quæ vitalis est, quæq; sola veram adorationem intelligit. Veluti dempta è corpore anima, vitam omnino prodideris: dempto sole de die, extinxeris diem. Ser. 30.

Sine doctrina, literis, disciplina & institutione, vita nequit consistere.

Viri eius vita, qui ad voluptatē propēsum animū gerit, dolorēq; formidat, leuis est: & sonos omnes, quamuis tenues, perhorrescit insidias, & omni incertior salo. Serm. 31.

Voluptatib. dediti quales.

Alia namq; quæcunq; homines petunt, aut propter experientiam cognita recepta sunt, aut antè probata in honore habita sunt, aut ratione discussa fidem acceperunt, aut tempore examinata adamantur ac placent. Serm. 33.

Res ac artes quomodo in vitā introductæ.

Cuínam igitur minus credendum sit, quàm miserandæ felicitati? Summe Iupitèr, dijq; omnes, patres & opifices maris ac terræ, quale est animal hoc, quod in extremum hunc angulum coniecistis? quàm illud audax, procax, loquax? quàm indigum boni? vt à voluptatibus exceditur? vt populariter fertur? O` foret, vt nunquam natum, prolémue dedisset. Serm. 34.

Res humanæ, circulus.

Homo mirabile & miserum animal.

ὁ μὲν γὰρ θεὸς ὁ τῶν ὄντων πατὴρ καὶ δημιουργὸς, ὁ πρεσβύτερος μὲν ἡλίου, πρεσβύτερος δὲ οὐρανοῦ, κρείττων δὲ χρόνου καὶ αἰῶνος, καὶ πάσης ῥεούσης φύσεως, ἀώνυμος νομοθέτης, καὶ ἄρρητος φωνῇ, καὶ ἀόρατος ὀφθαλμοῖς.

Ἀριστοτέλους.

Amicus vsq; ad aram.

Ἀμφοῖν ὄντοιν φίλοιν, ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν.

παραμυθητικὸν ὁ φίλος καὶ τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ, ἐὰν ᾖ ἐπιδέξιος.

Vsque adeò à primis annis assuescere multum est.

οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

περὶ δὲ τὸ χαλεπώτερον αἰεὶ καὶ τέχνη γίνεται, καὶ ἀρετή.

ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν.

Malum destructiuum sui.

τὸ κακὸν καὶ καθ' ἑαυτὸ ἀπόλλυσι.

πολλάκις κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη. καὶ οὔθ' ἕσπερος οὔθ' [a] ἑῷος οὕτω θαυμαστός.

Quodq; parum nouit, nemo docere potest.

ἐκ προγινωσκομένων δὲ πᾶσα διδασκαλία.

ὁ ἑλκόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, παύεσθαι ἐκέλευε πρὸς ταῖς θύραις· καὶ γὰρ αὐτὸς ἑλκύσαι τὸν πατέρα μέχρις ἐνταῦθα.

Vnus vir nō omnia videt. vt ferrum ferro acuitur, sic vir amici congressu, inquit Scriptura.

σύν τε δύ' ἐρχομένω, καὶ γὰρ νοῆσαι καὶ πρᾶξαι δυνατώτεροι·

ἀρετὴ μόνιμον.

τὸ [b] δυνατὸν γὰρ ἡ φιλία ἐπιζητεῖ, οὐ τὸ κατ' ἀξίαν. οὐδὲ γάρ ἐστιν ἐν πᾶσι, καθάπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς τιμαῖς, καὶ γονεῦσι· οὐδεὶς γὰρ τὴν ἀξίαν ποτ' ἂν ἀποδοίη. εἰς δύναμιν δὲ ὁ θεραπεύων, ἐπιεικὴς εἶναι δοκεῖ.

τῶν τε γὰρ πεπραγμένων ἐπιτερπεῖς αἱ μνῆμαι, καὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδες ἀγαθαί.

πᾶν μεθ' ἑτέρου ἀγαθοῦ αἱρετώτερον, ἢ μόνου μόνον.

πᾶσαν τε ἐνέργειαν τελειοῖ ἡ ἡδονή.

Veritatis simplex oratio.

τὸ μὲν γὰρ κακὸν πολυειδές, τὸ δ' ἀγαθὸν μονοειδές.

τέ, τε

a Ἕσπερος ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ. Homerus.

b Dijs, parentibus & præceptoribus non potest reddi æquiualens. Et alibi consimiliter ait de præceptoribus: τοῖς φιλοσοφίας κεκοινωνηκόσι τιμὴ ἰσόῤῥοπος οὐκ ἂν γένοιτο, ἀλλ' ἴσως ἱκανὸν ὥσπερ πρὸς θεοὺς, καὶ πρὸς γονεῖς τὸ ἐνδεχόμενον. Id est: Præceptoribus, qui veram sapientiam nobis impertiunt, non potest par honor & precium à nobis referri. Sed fortassis, vt erga Deum & erga parentes, satis est referre gratiam, quantam quisque potest.

Fortunæ incommoda, quasi quadam viatica sunt ad iter philosophiæ. Serm. 37. Res aduersæ materia sunt philosophiæ.

Deus enim rerum omnium pater atque opifex, antiquior sole & cælo, tempore melior, æuo melior, omniq; fluxibili natura, sine nomine, legislator innominabilis voci, inuisibilis oculis est. Sermone trigesimo octauo. Deus qualis.

[a] Aristotelis.

Cum ambo sint amici, sanctum est honori veritatem præferre. Ethic. ad Nicomach. lib. 1.

Non parũ, sed plurimùm, quin potius totũ refert, sic, an non sic, homines ab adolescentia consuescant. Lib. 2. Ibid.

Circa difficilius semper & ars versatur, & virtus. Ibid.

Alij ad alia natura sumus procliues. Ibid.

Malum seipsum perdit. Lib. 4.

Iusticia præclarissima persæpe virtutũ esse videtur. Et neque est hesperus ita, nec lucifer admirabilis. lib. 5.

Ex antea notis fit omnis doctrina. lib. 6.

Qui trahebatur à filio, sistere iubebat in ostio: se enim etiam patrem eo vsque traxisse dicebat. lib. 7. Verba patris mali ad filium. Qua mensura mensus fueris parentibus, eadem remetientur tibi filij.

Duo aut tres simul euntes, & dicere & facere sunt potentiores. lib. 8.

Virtus res permanens est. Ibid.

Amicitia namq; id exposcit quod fieri potest, non id quod est pro dignitate. Neq; enim in omnibus est, vt in honoribus erga deos aut parentes: nemo enim vnquam reddere dignũ potest. Sed qui quoad potest obsequitur, bonus & æquus esse videtur. Ibid.

Actarum rerum recordatio iucunda est, & futurarum spes bona. lib. 9.

Omne bonũ expetibilius est cũ alio bono, quàm solũ. lib. 10.

Omnem operationem perficiet ipsa voluptas.

Malum namq; multiplex: at bonum simplex est. Magnorum moral. lib. 1.

Bonum

a Aristoteles Platonis discipulus, Methodi summus artifex, princeps ac veluti deus philosophorum, tum præceptor Alexandri Magni. Eius opera Græcè Basileæ in tres tomos diuisa, item Latinè, in folio excusa sunt.

Vir bonus idē est semper: malus mutatur in puncta.

τό,τε γὰρ ἀγαθὸν ἁπλοῦν, τὸ δὲ κακὸν πολύμορφον. καὶ ἀγαθὸς μὲν ὅμοιος ἀεὶ, καὶ οὐ μεταβάλλεται τὸ ἦθος: ὁ δὲ φαῦλος καὶ ὁ ἄφρων, οὐδὲν ἔοικεν ἕωθεν καὶ ἑσπέρας.

ὁ θεὸς ἀνέχεται κατὰ δύναμιν λαμβάνων τὰς θυσίας.

κουφότεροι εἰμὲν, μὴ μόνον φέροντες τὰ κακά.

τῶν γ' ἀδικημάτων ἑκουσίων τὰ πλεῖστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ φιλοτιμίαν, καὶ διὰ φιλοχρηματίαν τοῖς ἀνθρώποις.

Vnus homo nō sufficit multis.

ἓν ὑφ' ἑνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται.

οἰκονομία ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός. τοῦ μὲν γὰρ κτᾶσθαι, τῆς δὲ φυλάττειν, ἔργον ἐστίν.

Maior pars concludit.

πανταχοῦ τὸ πλέον μέρος κύριον.

*** Pro ἥττονες.**

ἀεὶ ζητοῦσι τὸ ἴσον, καὶ τὸ δίκαιον, οἱ * ἥττους: οἱ δὲ κρατοῦντες, οὐδὲν φροντίζουσι.

ἀγαθοί γε καὶ σπουδαῖοι γίγνονται διὰ τριῶν. τὰ τρία δὲ ταῦτά ἐστι: φύσις, ἔθος, λόγος.

† quodcunque etiam turpium.

ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν † ὁτιοῦν τῶν αἰσχρῶν, γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς.

Artes monstratæ diuinitus vt sint adminicula quædā in infirma natura, qua ipsa subleuetur.

πᾶσα τέχνη καὶ παιδεία, τὸ προσλεῖπον βούλεται τῆς φύσεως ἀναπληροῦν.

μετὰ λύπης γὰρ ἡ μάθησις.

Commoda coniugij.

οὐ μόνον τοῦ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι, σύνεργα ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐστί. καὶ ἡ τῶν τέκνων κτῆσις οὐ λειτουργίας ἕνεκεν τῇ φύσει μόνον οὖσα τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὠφελείας. ἃ γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνάτους ποιήσωσι, πάλιν κομίζονται παρὰ δυναμένων ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρᾳ. ἅμα δὲ καὶ ἡ φύσις ἀναπληροῖ ταύτῃ τῇ περιόδῳ, τὸ ἀεὶ εἶναι.

Coniugium ad hoc datum, vt genus humanum sit perenne.

Germani rectè dicunt vetere ac sapiente verbo, Selbst ist der Mann.

τὸ τοῦ Πέρσου καὶ τὸ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὖ ἂν ἔχοι. ὁ μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς, τί μάλιστα ἵππον πιαίνει; ὁ τοῦ δεσπότου ὀφθαλμὸς, ἔφη. ὁ δὲ Λίβυς ἐρωτηθεὶς, ποία κόπρος ἀρίστη; τὰ τοῦ δεσπότου ἴχνη, ἔφη.

Mores dicentis persuadent, non oratio.

σχεδὸν κυριωτάτην ἔχει πίστιν τὸ ἦθος.

ἐν τοῖς νόμοις ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πόλεως.

τὸ μεταβάλλειν, ἡδύ.

Mortem ideò non metuunt homines, quia non se tā citò morituros existimant.

τὰ πόρρω σφόδρα, οὐ φοβοῦνται. ἴσασι γὰρ πάντες ὅτι ἀποθανοῦνται: ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐγγὺς, οὐδὲ φροντίζουσιν.

μάρτυς πιστὸς, καὶ ἧς χρήσιμος.

πολλοῖς

Bonum simplex est, malum verò multiplex. & bonus similis sibi semper, neque mores mutat: prauus autem & stultus, sibi dispar est, manè & vesperi. Lib. 5.

Deus pro facultatum modulo nostrarum, sacrificia sibi probari sinit. Ibid.

Leuius mala tolerantur, cum non à solis feruntur. Ibid.

Pleraq; eorum quæ homines iniustè faciunt, per ambitionem & auariciam committuntur. Politic. lib. 2.

Vnicum ab vno optimè perficitur opus. Ibid.

Administratio domus alia mulieris, alia viri. nam viri est acquirere, mulieris seruare. Libro 3.

Vbiq; maior pars praualet. Lib. 4.

Semper qui imbecilliores sunt, æquũ & iustum quærunt: sed qui plus possunt, ista non curant. lib. 6.

Boni quidem & studiosi fiunt propter tria. Sunt autem hæc tria: natura, assuefactio, doctrina. lib. 7.

Ex turpiter loquendi licẽtia, sequitur & turpiter facere.

Omnis ars & disciplina implere vult id ꝙ deest naturæ.

Quæ nocent, docent. lib. 8.

Non essendi causa solùm, verùm etiam bene essendi, mas & fœmina ope mutua coniunguntur, filiosq; procreant: non solùm vt id naturæ tributum ferant, verùm etiam vt commoda exinde suscipiant. Valentes enim ipsi, imbecilles ob senium facti, à valentibus eadem reportant. Et simul natura per hunc circuitum adimplet sempiternitatem. Oeconom. lib. 1.

Persæ simul & Libyci dictum rectè se habet. Persa enim rogatus, quid equum maximè pinguem faceret? Oculus domini, respondit. Libycus verò rogatus, quod sterquilinium agro foret optimum? Domini, inquit, vestigia. Ibid.

Ferè præcipuam mores faciunt fidem. Rhetoric. lib. 1.

Salus ciuitatis in legibus sita est. Ibid.

Varietas quoq; ac vicissitudo iucunda est.

Remota nimium non timent. omnes enim sciunt se morituros: verùm quoniam non propè, iccirco non curant. lib. 2.

Testis probus, vel vnus facit satis. Ibid.

Deus multis bona dat non ex gratia, sed ira.

πολλοῖς ὁ δαίμων οὐ κατ' εὔνοιαν φέρων, μεγάλα δίδωσιν εὐτυχήματα· ἀλλ' ἵνα τὰς συμφορὰς λάβωσιν ἐπιφανεστέρας.

μέγα μέν τοι τὸ ἔθος ἐστὶν ἑκάστοις.

Atrocia delicta, atroces pœnæ.

τῶν μὲν ἀξιολόγων ἁμαρτημάτων μεγάλαι καὶ αἱ κολάσεις εἰσίν.

σημεῖον εἰδότος, τὸ δύνασθαι διδάσκειν.

ἅπαντα ἢ ἀρχὴ, ἢ ἐξ ἀρχῆς.

Prouidentia.

οὐδὲν ὡς ἔτυχε ποιεῖ ἡ φύσις.

Deus.

θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον ὄντως χρῆμα, ἡ φιλοσοφία.

μηδὲν ἡ φύσις ποιεῖ μάτην, μήτε ἀπολείπει τῶν ἀναγκαίων

Curæ ac exercitia conseruant memoriā.

αἱ δὲ μελέται τὴν μνήμην σώζουσι.

φύσις, τὸ ἔθος.

λείπεται [a] δὲ τὸν νοῦν μόνον θύραθεν ἐπεισιέναι, καὶ θεῖον εἶναι (μόνον.

οὐ [b] μόνον τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἔξεστι μεγαφρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσι.

νομίζειν χρὴ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐν τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ τῇ ψυχῇ εὖ διακεῖσθαι.

Θεοφράστου.

ἁπάντων [c] ζητοῦντες λόγον, ἀναιροῦσι λόγον. ἅμα δὲ τὸ εἰδέναι.

Gute wort / harte straff / retinent in officio homines.

Θεόφραστος ἐρωτηθεὶς, τί συνέχει τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον; ἔφη. εὐεργεσία, καὶ τιμὴ, καὶ τιμωρία.

Ἀντισθένους.

Bona mens, bona conscientia, murus ahene[illegible], secundū Horat.

τείχη κατασκευαστέον ἐν τοῖς αὐτῶν ἀναλώτοις λογισμοῖς.

Διογένους.

Pessimus ac stultissimus iudex, vulgus.

εἰσὶ δὲ οἱ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκοντες, γάλλοι μᾶλλον ἢ φιλόσο- (φοι.

Κράτητος.

ἀσκεῖτε ὀλίγων δεηθῆναι. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω θεοῦ· τὸ γὰρ ἐναντίον, * μακροτάτω.

Μουσωνίου.

ἄν τι πράξῃς καλὸν μετὰ πόνου, ὁ μὲν πόνος οἴχεται, τὸ δὲ καλὸν

a Anima nō nascitur ex traduce, sed diuinitùs inseritur, ipsa spiritualis immortalis essentia, infanti formato in vtero materno.

b Tanta vnius Christiani est gloria, vt fortior sit omnibus diabolis, quos ipse iudicaturus est in extremo die. Sed hanc gloriam ignorat Aristoteles, & eloquens Demosthenes, & Plato ille magnus: quorum [illegible] sapientia dicta ac opera peccatum sunt, ac maledictum coram Deo, quia ex fide non fiunt.

c Ratio omnium reddi non potest.

* Comparatiuus aduerbialis, formatus ab adiectiuo eiusdem gradus μακρότατος.

Multis non ex beneuolentia Deus ingentes præstat prosperitates, verùm vt nobiliores fiant suæ calamitates.

Consuetudo res magna cuiq;. Lib. Problematum.

Magnis delictis, magna supplicia statuta sunt. Ibid.

Signum scientis est, posse docere. Metaphys. lib. 1.

Omne quod est, aut est principium, aut ex principio est. lib. 3.

Nihil casu natura facit. 2. de Cœlo.

Philosophia est res sacra, & planè diuina. de Mundo.

Natura nihil facit frustra, neq; necessariorum quicquam omittit. 3. de Anima.

Commentationes memoriam conseruant. de Memoria.

Consuetudo vim naturæ obtinet. Ibid. Consuetudo altera natura.

Restat vt mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit. 2. de Animal. generat.

Non solùm multorum hominum imperatoribus licet excelsum gerere animum, sed ijs etiam qui veras de dijs habent opiniones. Plutarch. de sua ipsius laude.

Existimandum est, felicitatem non in magnitudine possessionis esse, sed in bono statu animæ. Stob. orat. 3. Bona conscientia, summum bonum.

* Theophrasti.

* Theophrasti, discipuli Platonis, & Aristotelis etiã, opera philosophica & physica, Græcè Basileæ in folio excusa sunt.

Qui de omnibus rationem quæritant, simul cum ratione scientiam tollunt. In Metaphys.

Theophrastus interrogatus, quídnã vitã humanã conseruaret: dixit, Beneficentia, honor & pœna. Stob. orat. 43.

Antisthenis.

Mœnia struẽda in nostris animis, quæ capi non possunt. Laërt. in Antisthene.

Diogenis.

Qui multitudini placent, spadones potius sunt quàm philosophi. Epistol. ad Cratetem.

Cratetis Thebani.

Assuefacite vos vt paucis indigeatis. id enim Deo proximum. Pluribus verò indigere, contrà. In epist. ad Hermaiscum.

Musonij.

Si quod feceris pulchrum cum labore, labor recedit, sed

καλὸν μένει. ἄν τι ποιήσῃς αἰσχρὸν μετὰ ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδὺ οἴχεται, τὸ δὲ αἰσχρὸν μένει.

οὐκ ἔστι τὴν ἐνεστηκυῖαν ἡμέραν καλῶς βιῶναι, μὴ προθέμενον αὐτὴν ὡς ἐσχάτην βιῶσαι.

καὶ ἐσθίειν δὲ, καὶ πίνειν, καὶ καθεύδειν ὑφορώμενον ὑπ' ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, μέγα ὄφελος.

Philosophiæ definitio. οὐ γὰρ δὴ φιλοσοφεῖν ἕτερόν τι φαίνεται ὂν, ἢ τὰ ἃ πρέπει καὶ ἃ προσήκει, λόγῳ μὲν ἀναζητεῖν ἔργῳ δὲ πράττειν.

Ἐπικλήτου.

Bona conſcientia, optima ſubſtantia. κρεῖσσον γὰρ λιμῷ ἀποθανεῖν ἄλυπον καὶ ἄφοβον γενόμενον, ἢ ζῆν ἐν ἀφθόνοις ταρασσόμενον.

φιλοσοφίας ἐπιθυμεῖς; παρασκευάζου αὐτόθεν, ὡς καταγελασθησόμενος, ὡς καταμωκησομένων σου πολλῶν.

Quicquid agas, memori mente teneto mori. θάνατος καὶ φθορὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα δεινὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοι καθ' ἡμέραν, καὶ οὐδὲν οὐδέποτε ἐνθυμηθήσῃ, οὔτε ἄγαν ἐπιθυμήσεις.

De Deo aſsiduè cogitandum, loquendum. ἀθάνατον χρῆμα ἡ ἀλήθεια, καὶ ἀΐδιον.

ἀνανεούσθω ὁ περὶ θεοῦ λόγος καθ' ἡμέραν μᾶλλον, ἢ τὰ σιτία.

συνεχέστερον νόει τὸν θεὸν, ἢ ἀνάπνει.

Solus & artifices qui facit, vſus erit. Quid. εἰδέναι χρὴ, οὐ ῥᾴδιον δόγμα παραγενέσθαι ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ αὐτὰ καὶ λέγοι τις, καὶ ἐπακούῃ, καὶ ἅμα χρῷτο πρὸς τὸν βίον.

θαυμαστοὶ ἄνθρωποι, μήτε ζῆν θέλοντες, μήτε ἀποθνήσκειν.

Ἀῤῥιανοῦ.

* σχολαστικόν σε δεῖ γενέσθαι, τοῦτο τὸ ζῶον, οὗ πάντες καταγελῶσιν.

ὅπου ἡ οὐσία τοῦ θεοῦ, ἐκεῖ καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ.

πόλιν μὲν ἢ οἶκον μὴ δύνασθαι διαμένειν, μηδ' ὀλιγοστὸν χρόνον, δίχα τοῦ διοικοῦντος καὶ ἐπιμελουμένου: τὸ δ' οὕτω μέγα καὶ καλὸν κατασκεύασμα, εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν οὕτως ἀτάκτως οἰκονομεῖσθαι; ἔστιν οὖν ὁ διοικῶν.

ὁ σπουδαῖος

* Scholaſtici ordinis homines, ac ij magis qui iuuentutem docent, ſunt ludibrium diabolorum & hominum.

pulchrum manet. Si verò turpitudinem aliquam cum voluptate admiseris, voluptas abit, sed turpitudo te comitatur semper. A. Gell. lib. 15.

Non licet præsentem diem bene transigere, ni eam tibi quasi postremum illuxisse statueris. Stob. orat. 1.

Cibum potumq; sumere, & dormire in boni viri conspectu, perquàm vtile est. In lib. quisnam quæstus philosopho conueniat. Stob. 56.

Philosophari non aliud esse videtur, quàm ea quæ decet & conuenit, tum ratione inquirere, tum re ipsa facere. Ibid. orat. 67.

Epicteti.

Epicteti philosophi Stoici enchiridiô, seu præcepta philosophica, de vita, de moribus, Græcè & Latinè in 8. exierunt Basileæ.

Præstat enim fame perire, sine dolore & metu, quàm in affluentia viuere cum perturbatione. In Enchirid.

† Si philosophiam cupis, præpara te continuò, vt irridearis, vt subsanneris à multis.

† Qui bonus studet esse in mundo, irridetur ab omnib.. In hanc sententiam longè sunt meliora in Scriptura.

Mors, corruptio, & alia omnia terribilia, quotidie tibi ante oculos versentur, & nihil vnquam mali desiderabis, vel appetes nimium. Meliß. orat. 14. lib. 1.

Immortalis & æterna res est veritas. Ibid. or. 21. lib. 1.

Magis est de Deo sermo renouandus quotidie, quàm ipsi cibi. Max. orat. 52.

Crebrius Deum cogitato, quàm respirato. Ibid.

Sciendum quòd homo non facilè vllum sibi dogma comparauerit, nisi quotidie eadem dicat & audiat, & simul ad vitam accommodet. Stob. orat. 29.

Mirabiles homines, qui nec viuere nec mori volunt. Ibid orat. 122.

* Arriani.

* Arrianus philosophus, Epicteti discipulus, scripsit libros 4. de Epicteti dissertationibus, præceptis saluberrimis refertissimos, qui & in 4. Basileæ Græcè & Latinè excusi sunt, adiuncto vnà etiam Epicteti enchiridio, item ex H. Vuolfij versione, cum Simplicij in Epictetum commentario.

Scholasticus nempe tale animal est, quod irrideatur ab omnibus. lib. 1.

Vbi est Deus, illic boni quoq; est substantia. lib. 2.

Ciuitas autem domus ne momento quidem, aut puncto tēporis consistere sine procuratione & gubernatore potest: & hic tanta amplitudine & magnitudine præditus mundus, temere ac fortuitò, nulloq; ordine administrari poterit? Ergo est aliquis ipsius gubernator. Ibid.

Vis eloquentiæ.

[a] ὁ σπουδαῖος ἀήττητος.
λέγων τὸ καλὸν, καὶ λίθον κινῆσαι δύναται.
[b] ἰατρεῖόν ἐστιν τὸ τοῦ φιλοσόφου σχολεῖον.
στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὕτη μακρὰ καὶ ποικίλη.
οὐδεὶς [c] γὰρ ἐπαμφοτερίζων δύναται προκόψαι.
τίς [d] οὖν ὕλη τοῦ φιλοσόφου; μὴ τρίβων; οὐκ, ἀλλὰ ὁ λόγος.
ἐστὶν ὁ λιμὴν πάντων, ὁ θάνατος.

Πυθαγόρου.

[e] παῖδες εἴκοσι, νεανίσκοι εἴκοσι, νέοι εἴκοσι, γέροντες εἴκοσι.
ἑλοῦ βίον ἄριστον, ἡδὺν δὲ αὐτὸν ἡ συνήθεια ποιήσει.
[f] πέπεισο μὴ εἶναι σὸν κτῆμα, ὅπερ μὴ ἐντὸς διανοίας ἔχεις.
ψυχῆς πᾶν πάθος, εἰς σωτηρίαν αὐτῆς πολεμιώτατον.
οὗτος θεοῦ νόμος, ἀρετὴν εἶναι τὸ ἰσχυρὸν μόνον, τὰ δ᾽ ἄλλα λῆρον.

Bona mens, bona conscientia.

ζῆν κρεῖττόν ἐστιν ἐπὶ στιβάδος κατακείμενον, καὶ θαρρεῖν, ἢ ταράττεσθαι χρυσῆν ἔχοντα κλίνην.
ῥώμη ψυχῆς σωφροσύνη.

Patienter posse ferre quorũdam stulticiam, magnæ est sapientiæ.

μεγάλην παιδείαν νόμιζε, δι᾽ ἧς δυνήσῃ φέρειν ἀπαιδευσίαν.
χρὴ σιγᾷν, ἢ κρείσσονα σιγῆς λαλεῖν.
μὴ ἐν πολλοῖς ὀλίγα λέγε, ἀλλ᾽ ἐν ὀλίγοις πολλά.
φαῦλος κριτὴς παντὸς καλοῦ πράγματος ὄχλος.
[g] λεωφόρους μὴ βαδίζειν.

στρώματα lectos significãt.

τὰ στρώματα ἀεὶ συνδεδεμένα ἔχειν.
ἐν δακτυλίῳ θεοῦ εἰκόνα μὴ περιφέρειν.

καθῆσθαι

a Christianorum ac piorum martyrum exempla constantiæ ac fortitudinis stupenda, assignauit multa vetus Ecclesiæ historia, cuius generis similia nulla habet vlla gentium historia, nec habitura est vsque ad finem mundi. in promptu causa est. b Philosophia, medicina, quæ versatur in contemplatione omnium rerum conditarum, tradunt mutuas operas. c Nemo claudicans in quamcunque partem, vir bonus est. d Pallium non facit philosophum, aut barba. Summa autem philosophiæ est, inquit Plato, vt affectus obtemperent rationi tanquam regi. e Vitæ hominum in quatuor partes diuisio, quæ sumpta est ex Solonis carmine, quod legitur apud Clementem Alexandrinum lib. 6. Stromatum, & Philonem orat. 1. de Mundi opificio, vbi loquitur de mundi septenario. f In animi opes nullũ ius habet fortuna, docent id exempla innumera. πέπεισο autem est secunda præteriti passiui imperatiui modi, verbi πείθομαι. g Optima plurimis rarò placent, vulgo ferè semper displicent, cuius iudicio non est standum. Vnum est de symbolis Pythagoræ, quæ referuntur & exponuntur à Plutarcho, Clemente Alexandrino, diuo Hieronymo, Erasmo in Chiliad. lib. Lilio Gyraldo in lib. ænigmatum, & aliquot alijs tum veteribus, tum recentibus. λεωφόρος autem à λαὸς populus, via regia, Die laudstrasse.

Vir bonus insuperabilis est. lib. 3.

Ornata enim oratio vel lapidem mouere posset. Ibid.

Schola philosophi, officina est medici. Ibid.

Militia est cuiusq; vita, & diuturna quidem, ac varia. Ibid.

Nemo enim in vtramq; partem claudicans, potest proficere. lib. 4.

Materia porrò philosophi est, num pallium? Non: sed recta & conueniente vti ratione. Ibid.

Portus omnium miseriarum, ac receptus, quidam mors est. Ibid.

Pythagoræ.

Pueri viginti, adolescentes viginti, iuuenes viginti, senes viginti. Crinit. lib. 5. cap. 9. de Honest. discipl. Gell. lib. 10. cap 28. item lib. 15. cap. 7. vbi de sexagenarijs.

Vitam optimam elige, hanc tibi non insuauem consuetudo efficiet. Plutarch. de Exilio.

Persuasum habeas, tuas non esse facultates, quas non conclusas animo geras. Stob. orat. 1.

Animæ quiuis affectus, infensissimus saluti ipsius est hostis. Affectus immoderati noxij hominibus.

Dei hæc lex est, virtutem solam esse, quæ potens solidaq; sit, cætera omnia nugas & ineptias.

Satius est humi cubantem viuere, & bono animo esse, quàm perturbatum in aureo lecto. Ibid. orat. 5.

Robur animæ est temperantia. Ibid.

Magnamq; peritiam existimato, quæ ferre potes aliquorum imperitiam. Ibid. orat. 19.

Aut oportet silere, aut afferre meliora silentio. Ibid. orat. 34.

Ne multis verbis pauca comprehendas, sed paucis multa. Ibid. orat. 35.

Omnis rei honestæ malus iudex, vulgus est. Ibid. orat. 46.

Per publicam viam ne ambules.

Stragula semper conuoluta habeto. Vbique verecundiæ studendum.

*In annulo * Dei imaginem ne circumferas.*

Ado-

* Non passim temerè admiscenda Dei mentio.

a καθῆσθαι προσκυνήσοντας.

Ἐμπεδοκλέους.

τὸν φιλόσοφον προσήκει οὐ μιᾶς τινος πόλεως, οὐδὲ τῶν παρ' ἐνίοις πατρίων εἶναι θεραπευτὴν, κοινῇ δὲ τοῦ ὅλου κόσμου b ἱεροφάντην.

Ἀρχύτα.

ὁ θεὸς c ἀρχά τε καὶ τέλος καὶ μέσον ἐστὶν τῶν μετὰ δίκαν τε καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον περαινομένων.

Περικτυώνης.

Μείζων γὰρ ἁμαρτίη καὶ ἀδικίη ἀνθρώπων οὐκ ἂν γένοιτο, ἢ εἰς πατέρας ἀσεβεῖν.

Ἴσα θεοῖσι πάντα τέλουσι καὶ d πρήσσουσι τοῖς ἐγγόνοις.

Διοτογένους.

Ἀρχὰ πολυτείας ἁπάσης, νέων τροφά.

Θεάγεος.

Ἑκουσίως δεῖ τὰν ἀρετὰν τὰ δέοντα πράσσειν.

τὸ μὲν ἀκούσιον οὐκ ἄνευ e λύπας, καὶ φόβω: τὸ δὲ ἑκούσιον, οὐκ ἄνευ ἡδονᾶς καὶ φιλοφροσύνας.

ἀρχὰ γὰρ καὶ αἰτία καὶ κανὼν * ἐντὶ τᾶς ἀνθρωπίνας εὐδαιμοσύνας, ἁ τῶν θείων καὶ τιμιωτάτων ἐπίγνωσις.

Ἱεροκλέους.

Τέλος ἁπασῶν ἀρετῶν ἡ φιλία, ἀρχὴ δὲ ἡ εὐσέβεια.

Τέλος βίου, θεὸν ποιεῖν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ δυνατόν.

οὐδὲν οὕτω φορτικόν ἐστι τῶν ὄντων, ὥστε μὴ ῥᾷστον εἶναι συμφρονοῦσι γε ἀνδρὶ καὶ γυναικί.

συμβέβηκε δὲ, καὶ τὸν μὴ πεῖραν ἐσχηκότα γαμετῆς γυναικὸς καὶ τέκνων, ἄγευστον εἶναι τῆς ἀληθινωτάτης καὶ γνησίου εὐνοίας.

Ἀπολλωνίου.

Τὸ μὴ

a καθῆσθαι infinitiuo posito, pro imperatiuo κάθησο, verbi κάθημαι. vt est is mos solennis admodum poëtis.

b ἱεροφάντης, rerum sacrarum custodiæ præfectus, qui sacra ostenderet aliis.

c ἀρχὰ pro ἀρχὴ, δίκαν pro δίκην, Ionicè.

d πρήσσουσι, pro πράσσουσι, Ionicè.

e λύπας pro λύπης, φόβω pro φόβου, Doricè: & sic cætera.

Orans sedulò oret, non aliud agens, cogitansque.

Bonæ ac iustæ actiones à Deo proficiscuntur.

Virtus spōte facit facienda, sine coactione.

* ἐντὶ, pro ἐστὶ, Doricè. Exempla multa sunt apud Theocritum: τᾶς pro τῆς, ἁ pro ἡ.

Saluari in vita æterna, dij erunt.

Qui nunquā coniux & pater fuit, nihil scit.

Adoraturi sedeant.

Empedoclis.

Decet philosophum non vnius ciuitatis, neque certarum tantum gentium institutorum ac rituum curam gerere, sed esse in vniuersum totius orbis antistitem. In vita Procli, quæ excusa est cum Antonini Cæsaris vita.

Philosophus non sibi viuat, sed omnibus, pro omnium hominum salute sollicitus.

Archytæ.

Deus est principium & finis & medium, omnium quæ secundum ius rectamq́; rationem peraguntur. Iamblich. de secta Pythagoræorum.

Perictyonæ.

Maius enim inter homines peccatum admitti nequit, quàm erga parentes impietas. Stobæus oratione 79.

Parentes dijs per omnia similes sunt, & similia suis liberis exhibent. Ibid. orat. 85.

Diotogenis.

Fundamentum est totius reipublicæ, adolescentium educatio. Stob. orat. 43.

Theagis.

Voluntariè oportet virtutem, quæ decet, agere. coactum quidem non caret dolore & metu: voluntarium verò non vacat voluptate & hilaritate. Stob. orat. 1.

Principium & causa & regula humanæ beatitudinis est, diuinarum præstantissimarumq́; rerum cognitio. Ibid.

Dei cognitio, fons felicitatis.

[a] Hieroclis.

Finis virtutum charitas, principiumq́; pietas. Steuch.

Finis vitæ huius, vt homo deus fiat. Ibid.

Nihil tam onerosum est, quod vir & vxor non facilimè ferant concordes. Stob. orat. 67.

Coniugij commoda.

Profectò quisquis vxorem & liberos nō expertus est, verißimam & genuinam beneuolentiam ignorat. Ibid.

[b] Apollonij Tyanæi.

Ty Non

a Hieroclis philosophi Alexandrini commentaria in aurea carmina Pythagoræ ex Græco versa, Basileæ in 8. excusa sunt: Græcè nondum prodierunt. b Apollonij Magni Tyanæi, qui discendi causa ferè orbem vniuersum peragrauit (vt scribit Philostratus libris 8. quos de eius vita composuit) epistolæ aliquot in volumine epistolarum Græcarum, quas Aldus collegit & edidit, leguntur.

Vita humana, miseria.

Τὸ μὴ γενέσθαι, οὐδέν· τὸ δὲ γενέσθαι, πόνος.
τὸ λυπούμενον, ἀλλοτρίοις κακοῖς παραμυθοῦ.

Ξύστου.

Ἀφόρητος γίνεται κακία, ἐπαινουμένη.

* Ἐπικούρου.

οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τὸ ἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς διὰ μορφῆς κατ᾽ ὄψιν ἡδείας κινήσεις.

Iusticiæ fructus, bona conscientia.

δικαιοσύνης καρπὸς μέγιστος, ἀταραξία.
ὁ δὲ πάντων βίος μελλισμῷ παραπόλλυται, καὶ διὰ τοῦτο ἕκαστος ἡμῶν ἀσχολούμενος ἀποθνήσκει.
χάρις τῇ μακαρίᾳ φύσει, ὅτι ἀναγκαῖα ἐποίησεν εὐπόριστα, τὰ δὲ δυσπόριστα οὐκ ἀναγκαῖα.

Μετροδώρου.

Vox Epicurei.

Περὶ γαστέρα τὸ ἀγαθόν.

Ἡρακλείτου.

Μένει τοὺς ἀποθνήσκοντας, ὅσα οὐκ ἔλπονται, οὐδὲ δοκέουσιν.
αὔτη γὰρ ψυχὴ ξηρὴ, ἀρίστη.
ἀνθρώποις γίνεσθαι ὁπόσα θέλουσιν, οὐκ ἄμεινον.
ἀξυνετοὶ ἀκούσαντες κωφοῖς ἐοίκασι.
εἰ μὴ ἥλιος ἦν, εὐφρόνη ἂν ἦν.
βλὰξ † ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ πτοιεῖσθαι φιλεῖ.

Δημοκρίτου.

Λόγος ἔργου σκιή.
τὰς μὲν πόλεις ἀναθήμασι, τὰς δὲ ψυχὰς μαθήμασι δεῖ κοσμεῖν.
τὸ[a] προσπεσὸν, τερπνόν.
ὅλος ἄνθρωπος ἐκ γενετῆς νοῦσός ἐστιν.

ἐλπίς

* Epicureis summum bonum voluptas, quibus vita æterna (Platone, Plutarcho ac Laertio testibus) est æterna crapula, κραιπάλη αἰώνιος, vbi estur ac bibitur dies noctesq́; ac itur de vna zecha in aliam. Talis æterna vita contingat hostibus, non nobis, sed Epicuri de grege porcis, qui alia sibi somnia fingere nesciunt.

† Imò sapientis est, etiam de stercore colligere aurum: cùm nullus liber tam sit malus, qui non boni aliquid habeat.

a Aorist. β. participium neutrum, verbi πίπτω.

Non esse natum, nihil est: natum autem esse, labor est. Stob. orat. 29. (orat. 125.

Quæ molesta sunt, alienis malis consolari oportet. Stob. Exempla.

Xysti, *aliàs* Sexti.

Improbitas si laudetur, intolerabilis fit. Meliß. orat. 68. lib. 1.

Epicuri.

Ego bonum dignoscere nequeo, si laborum, reiq́ Venereæ, audituśq voluptatem abstulero, ac si ademero suaues formæ motus per aspectum. Athen. lib. 7.

Iusticiæ fructus maximus est, vacuitas perturbationis. Clemens lib. 6. Stromat.

Omnium verò vita cunctando perit: & hinc est, quòd vnusquisq́ nostrûm inter negocia moritur. Stob. orat. 16.

Gratia est habenda naturæ beatæ, quæ necessaria parabilia fecerit, difficilia autē paratu nō necessaria. Ibid. orat. 17.

Metrodori.

Summū bonū existit in ventre. Plutarch. contra Coloten.

Heracliti.

Manent morientes homines, ea quæ neque sperant, neq́ expectant. Theodorit. lib. 8. de Martyrib.

Ipse enim animus siccus, optimus. Plutarch. in Romulo.

Hominib. omnia quæ volunt cōtingere, nō bonū est. Stob.

Indocti audientes (sapiens dictum) surdis similes sunt. Theodorit. Therapeut. lib. 1. Indocti surdis similes.

Nisi sol esset, nox esset perpetua. Plutarch. lib. Vtrum ignis vel aqua vtilior. Sine sole nō est vita.

Stupidi est ingenij, ex quouis sermone quærere quod discat. Plutarch. de Officio auditoris.

Democriti.

Sermo operis vmbra. Laërt. in Democrito.

Ciuitates ornāt anathemata, animas verò mathemata. Melissa orat. 50.

Quod se forte fortunà obtulit, id iucundum est. In epist. Hippocratis ad Damagetum. Inexpectata gratiora.

Totus homo ex natiuitate morbus est. Ibid.

ἐλπὶς κακοῦ κέρδους, ἀρχὴ ζημίης.

a. ἀπανδόκευτος, ἀ πανδοχεῖον, verbi δέχομαι.

βίος ἀνέορτος, μακρὴ ὁδὸς [a] ἀπανδόκευτος.

ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι, ὕβρις ἀνδρὶ ἐσχάτη.

διζημένοισι τ' ἀγαθὰ μόλις παραγίνεται, τὰ δὲ κακὰ καὶ μὴ διζημένοισι.

Ἀρίστωνος.

Οὔτε γὰρ βαλανείου, οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος ὄφελός ἐστιν.

Τίμωνος.

στοιχεῖα τῶν κακῶν ἀπληστία καὶ φιλοδοξία.

[b] Εὐσεβίου.

Ἀνὴρ ἀγαθὸς εὖ πρήσσων, πόλιος καὶ παντὸς κοινὴ εὐδαιμονίη.

Σωσιάδου.

Ne doceas, ne facias, quæ nescis.

Γνοὺς πρᾶττε.

ἐργάζου κτητά.

Ὀβρίμου.

Est aliqua flere voluptas, Expletur lacrymis egeriturq; dolor. Ouidius.

Ἔστι δὲ ἀνθρώποις καὶ θρηνῶν χάρις, καὶ ταύτην ἔδωκεν ἡμῖν παραμυθίαν ἡ φύσις ἐν ταῖς τύχαις.

Νικοστράτου.

[c] Τοῦ ὑγιαίνειν οὐδὲν ἐμοί γε δοκεῖ ἄλλο τι περίθημα [d] περιδέῤῥαιον κρεῖττον.

Καλλιμάχου.

[e] Μέγα βιβλίον ἴσον μεγάλῳ κακῷ.

Ἀλκύφρονος.

Superuacua in breui hac vita non agenda.

οὐ μακρὸν δίδωσιν ὁ δαίμων χρόνον τοῦ ζῆν, μὴ λάθῃς τοῦτον εἰς αἰνίγματα καὶ λήρους ἀναλώσας.

Ἀριστωνύμου.

Falsa persuasio.

Ἔστιν ἐν βίῳ μάλιστα βλάπτον, τὸ ἀνοήτους ὄντας τοὺς πολλοὺς, οἴεσθαι φρονίμους εἶναι.

ἔοικεν ὁ βίος θεάτρῳ. διὸ πολλάκις χείριστοι τὸν κάλλιστον ἐν αὐτῷ κατέχουσι τόπον.

Θεο-

b Eusebius iste philosophus fuit, quicunque etiam. Alius Cæsareæ in Palæstina Episcopus fuit, cuius opera Græca extant plurima, quæ in hoc Sententiarum libello sæpe citamus: Historiæ Ecclesiasticæ lib. 10, de vita Constantini lib. 5. de Præparatione euangelica contra gentes lib. 15. de Demonstratione euangelica lib. 10. edita Græcè in voluminib. tribus Parisijs. c Τοῦ ὑγιαίνειν sanitate: infinitiuo cum articulo, posito pro genitiuo nominis, more Græcis vsitato. d περιδέῤῥαιον, seu περιδέραιον, collarium: à δέρη collū, καὶ περὶ circum. e Et libri, & vniuersa doctrina ac institutio, est magna pœna peccati. Nam labore docendi ac discendi non fuisset opus, si peccatum non esset.

Spes mali lucri, initium est iacturæ. Stobæus orat. 10.

Vita sine festiuitatibus, longa est via sine diuersorijs. Ibid. orat. 16.

Parere mulieri, extremũ dedecus est viro. Ibid. orat. 74.

Bona quærentibus vix obtingunt, mala autem non quæsita. Ibid. orat. 98.

Aristonis.

Neq; balnei vlla est vtilitas, neq; orationis, vnde non prodeas purior. Plutarch. de auditoris officio.

Timonis.

Elementa malorum auaricia & ambitio. Stob. orat. 10.

Eusebij.

Vir bonus feliciter agens, communis est prosperitas & ciuitatis & vniuscuiusq;. Stobæus orat. 38.

Sosiadis.

Vbi cognoueris rem, actioni incumbe. Stob. orat. 3.

Labora pro rebus quæ acquiri possunt. Ibid. Impossibilia non affectanda.

Obrimi.

Hominibus etiam luctuum est aliqua gratia, & hoc solatium natura nobis in aduersis casib. dedit. Stob. orat. 123.

Nicostrati.

Bona valetudine nullum ornamentum aut monile præstantius est. Stob. orat. 74.

* Callimachi.

Magnus liber, magnum malum. Athen. lib. 3.

Alcyphronis.

Non longum tempus vitæ tribuit tibi Deus. Ne itaq; temerè hunc insumas in ænigmata & nugas. Epistol. 1.

Aristonymi.

Est hoc inprimis in vita damnosum, quòd hominũ pars maxima stulta sit, sapere tamen sibi videatur. Stob. orat. 23.

Similis est vita theatro. Quocirca sæpius pessimi quiq; honoratissimũ inter homines obtinent locum. Stob. orat. 106.

* Callimachus grammaticus & poëta, volumina plusquã octingenta scripsisse traditur, quæ interciderunt cuncta temporis iniuria, vsque ad paucos hymnos qui Græcè in 4. Basileæ cum Scholijs editi sunt.

Θεοκτίστου.

χαλεπὰ τὰ καλὰ, τὰ δὲ κακὰ οὐ χαλεπά.

Δίωνος.

Iocorū modus sit.

Τῷ γελοίῳ, καθάπερ ἁλὶ, πεφεισμένως δεῖ χρῆσθαι.

[a] Ἀρτεμιδώρου.

Bona conscientia neminem formidat, liberè dicit quod sentit.

Οὐδὲν γὰρ ἐλευθεριώτερον ὑγιοῦς γνώμης, οὐδὲ βασιλικώτερον.

Οὐ γὰρ ἀπὸ γνώμης, οὔτε κατὰ προαίρεσιν φιλεῖ αὖ πολλὰ μητρυιὰ πρόγονον.

Φαβωρίνου.

Modus.

Φρονήσῃς μὲν οὖν μηδέποτε ἐπὶ σεαυτῷ μέγα, ἀλλὰ μηδὲ καταφρονήσῃς σεαυτοῦ.

[b] Συνεσίου.

Mediocrium conditio optima.

Οὐ γὰρ χωρεῖ μέγεθος συμφορᾶς οἰκία μικρὰ, οὐδὲ ὄγκον ἀτυχημάτων πτωχεία.

Εὔνοια μόνη καὶ μάλιστα βασιλέως ἐστὶν ἰσχυρὸν φυλακτήριον.

Rarò in vna sede morantur virtus & fortuna.

Ἀρετὴ δὲ καὶ τύχη, μόλις μὲν, ἀλλὰ ἐπὶ μεγάλοις συγγίνονται.

αὔξειν δὲ ἅπαν ἀνάγκη τὸ τιμώμενον.

ἔργου μεῖζον τὸ πάρεργον.

ἀγαθός ἐστι φύλαξ, ὅταν κατὰ θεόν τι πιστεύηται.

ΙΑΤΡΩΝ.

Ἱπποκράτους.

Τέχναι θεῶν χάριτες, ἄνθρωποι δὲ ἔργα φύσεως.

Malum lucrū non diuites, sed pauperes facit.

οὐκ ἔστι πλοῦτος, τὸ πανταχόθεν χρηματίζεσθαι.

μέγιστα ἔχει πρὸς δόξαν ἀγαθὰ, τὸ δὲ ἦθος εἶναι καλὸν καὶ ἀγαθόν.

Ἰητρὸς φιλόσοφος, ἰσόθεος.

Medicina testimoniū Dei, ac prouidētiæ.

καὶ γὰρ μάλιστα ἡ περὶ θεῶν εἴδησις, ἐν νόῳ ἰατροῦ ἐμπλέκεται.

ἰητρικὴ

a Artemidorus philosophus Ephesius, libros quinque scripsit de somniorum interpretatione, quos Aldus Græce excudit Venetijs in 8.

b Synesij philosophi Christiani opera in folio Græcè excusa sunt Parisijs. Eos verò libros vnde nos has sententias descripsimus, ante conuersionē scripsit, ideoq; locum inter philosophos gentiles ipsi reliquimus.

Theoctisti.

Difficilia quæ pulchra sunt, mala verò non difficilia. Stob. orat. 127.

Dionis.

Ridiculo sermone, tanquam sale, parcè vtendũ est. Stob. orat. 34.

Artemidori.

Nihil enim liberius est sana mente, neq; quicquam magis regium. lib. 2. de Som. interpretat.

Neq; enim ex animo, neq; beneuolè vnquam amauerit priuignum nouerca. lib. 3.

Phauorini.

Nunquam de te superbam opinionem concipies: neq; contrà nimium de te humiliter senties. Stob. orat. 22.

Synesij.

Non enim capit domus exigua calamitatem magnam, neq; paupertas molem aduersationum. de Regno.

Beneuolẽtia sola est firmissima imperatoris custodia. Ibid.

Virtus autem & fortuna rarò quidem, sed in magnis tamen viris coniunguntur. orat. 1. de Prouidentia.

Crescere & augescere necesse est, quæ in honore sunt. Ibid. Honos alit ac excitat studia.

Plura sunt parerga, quàm erga. lib. de Somnijs.

Fides in Deum, optima custodia. Ibid.

MEDICORVM.

* Hippocratis.

Artes deorum dona sunt, homines naturæ opera. Epist. ad senatum Abderitarum.

Non sunt diuitiæ, vndiquaq; lucrari. Ibid.

Maximè ad opinionem ac autoritatem comparandam conducit, bonis ac honestis morib. præditũ esse. lib. de Medico. Vita honesta honestum nomen conciliat.

Medicus philosophus, est Deo æqualis. Ibid.

Scientia de dijs vel maximè animo medici implexa est. Ibid.

Medi-

* Hippocrates Cous fuit, medicorum vetustissimus & coryphæus, medicorum & philosophorum primus, qui primus naturæ opera cognouit, cuius libros studiosi exosculantur tanquam oracula diuina, non autem humanæ vocis verba. Quotquot eius reperiuntur opera, Græcè edita sunt Basileæ in folio.

ἰητρικὴ [a] τεχνέων μὲν πασέων ἐστὶν ἐπιφανεστάτη. διὰ δὲ ἀμαθίην τῶν χρεομένων αὐτῇ, καὶ τῶν εἰκῇ τοὺς τοιούσδε κρινόντων, πολὺ δὴ πασέων ἤδη τῶν τεχνέων ἀπολείπεται.

οἱ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοί, ἔργῳ δὲ παγχύβαιοι.

φύσιος αὐτὶ πρατιλύσης, κενέα πάντα.

ἐπίδειξις τῶν πολλῶν.

Contraria cõtrarijs curãtur.

τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν [b] ἰήματα.

τὰ ἀνόμοια στασιάζει.

τὰ μέγιστα τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ὁσιώτατα τὸ θεῖον ἐστὶ τὸ καθαῖρον καὶ ἁγνίζον, καὶ ἔρυμα γινόμενον ἡμῖν.

Sanitas in quibus rebus consistat.

ἄσκησις ὑγιείας, ἀκορίη τροφῆς, ἀοκνίη πόνων.

ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ [c] καιρὸς ὀξύς.

δοτέον δέ τι καὶ τῷ ἔθει, καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ.

ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γινόμενα, κακόν.

περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστατα, περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότατα.

πᾶν τὸ πολὺ, τῇ φύσει πολέμιον· τὸ δὲ κατ' ὀλίγον, ἀσφαλές.

αἱ μεταβολαὶ τῶν [d] ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα.

σιτία, ποτὰ, ὕπνοι καὶ ἀφροδίσια, πάντα μέτρια.

Nimia confidentia perniciosa.

οἱ δὲ ἰητροὶ σοφιζόμενοι, δῆθεν ἐστὶν, οἳ ἁμαρτάνουσιν.

Θεσσαλοῦ ἱπποκράτους υἱοῦ.

Alia alibi proueniunt.

οὐ πάντες τόποι τὰ αὐτὰ φέρουσι βοηθήματα.

Πολύβου ἱπποκράτους μαθητοῦ.

Νόμος πάντα κρατύνει.

Ἀντιφάνους.

[e] Μία τῶν νόσου αἰτιῶν, ἐδεσμάτων ἡ πολυειδία.

Μνασιθέου.

κατα-

a τεχνέων, pro τεχνῶν Ionicè, qua Dialecto, quemadmodum & Herodotus historicus, Hippocrates vtitur. sic πασέων, pro πασῶν. b ἰήματα pro ἰάματα, verbi ἰάομαι. c καιρὸς, occasio agendorũ præceps: hoc est angustissima, & ferè momentanea, atq; adeò difficulter comprehensibilis, vt copiosius in commentarijs Aphorismorum idem prosequitur Galenus. d ὡρέων, pro ὡρῶν. e Si homo vnum esset, (id est ederet) nunquam infirmus esset.

Medicina omnium artium præclarißima est. Verùm propter ignorantiam eorum qui eam exercent, & ob vulgi ruditatem, quod tales pro medicis iudicat & habet, iam eò res deuenit, vt omnium artiũ longè vilißima censeatur. In lege.

Medicina duplici de causa ars contempta.

Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci. Ibid.

Natura repugnante irrita omnia fiunt. Ibid.

Ostentatio vulgi est. 1. de Diæta.

Viri boni ac sapientes non ostentatores sunt.

Contraria contrariorum sunt medicamina. de Flatib.

Seditiones mouent, quæ sunt inæqualia. Ibid.

Inæqualitas parit bellum.

Deus est, qui maxima ac scelератißima peccata purgat, ac purificat, & liberatio nostra existit. de Morbo sacro.

Exercitatio sanitatis est, vesci citra saturitatem, non refugere laborem. de Morbis popularibus libro 6.

Vita breuis, ars longa, tempus præceps. In Aphoris.

Dandum etiam aliquid consuetudini, & tempori, & regioni, & ætati. Ibid.

Somnus, vigilia, vtraque modum excedentia, malũ. Ibid.

Circum principia ac fines omnia debiliora sunt, circa vigores verò fortiora. Ibid.

Omnis multitudo naturæ contraria est: quod verò paulatim fit, tutum est. Ibid.

Mutationes temporum maximè pariunt morbos. Ibid.

Cibi, potus, somni & amores, hæc omnia sint mediocria.

Sanitatis tuendæ præceptũ, quæ in mediocritate consistit.

Qui sapientes sibi videntur medici, hi sunt nimirum qui peccant. lib. de Fracturis.

Thessali Hippocratis filij.

Non omnes loci eadem auxilia ferunt. in Orat. legati ad Athenienses, quam habuit in senatu ipsorum, cùm patriæ excidium deprecaretur.

Polybi Hippocratis discipuli.

Lex omnia corroborat. lib. de Genitura.

Antiphanis.

Vna morborum causa, ciborum varietas. Clement. lib. 2. Pædagogi.

Mnasithei.

καταινίζεται γὰρ τὸ σῶμα τοῖς οἴνοις, ὑγρὸν γὰρ καὶ θερμὸν ὁ οἶνος.

* Γαληνοῦ.

a Deus non ex opib. & honoribus homines, sed ex virtute æstimat.

b εἴθισται præteritū pass. verbi ἐθίζομαι. augetur addito iota.

[a] οὐ γὰρ ἀξιώμασι πολιτικοῖς, οὐδὲ γένους ὑπεροχαῖς, οὐδὲ πλούτῳ τοὺς ἀρίστους ὁ θεὸς οὗτος [b] εἴθισται κρίνειν· ἀλλὰ τοὺς καλῶς μὲν βιοῦντας, ἐν δὲ ταῖς ἑαυτῶν τέχναις πρωτεύοντας, ἑπομένους δὲ τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, καὶ νομίμως τὰς τέχνας ἐργαζομένους. τιμᾷ τε, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἄγει περὶ αὐτὸν ἔχων ἀεί.

Nemo ab omni parte beatus.

σπάνιόν ἐστι καὶ τὸ τυχεῖν αὐτῶν ὁμοῦ πάντων, ὡς εὐγενῆ τε καὶ πλούσιον εἶναι, καὶ καλὸν ἅμα τὸν αὐτόν.

Deliberandū ante opus.

εὐεξαπάτητος ἕκαστος, ἐν οἷς ἐστιν ἀπρόσκεπτος.

Eruditio summum bonum.

ἐπιμελήσασθαι χρὴ παιδείας, ἧς τυχόντες μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἕξομεν.

ἀλλ' οὐκ ἐνδέχεται, πλοῦτον ἀρετῆς τιμιώτερον ὑποθέμενον, καὶ τὴν τέχνην οὐκ εὐεργεσίας ἀνθρώπων ἕνεκεν, ἀλλὰ χρηματισμὸν μαθόντα, τοῦ τέλους τοῦ κατ' αὐτὴν ἐφίεσθαι.

Nemo vnus sufficit simul multis.

ἀνάγκη καταφρονῆσαι θατέρου, τὸν ἐπὶ θάτερον ὁρμήσαντα σφοδρότερον.

ἐπίκτητοι φύσεις τὰ ἤθη.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ.

† Πτολεμαίου.

Vulgus iniquū artibus ac literis.

Πᾶν μὲν τὸ δυσέφικτον παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδιάβλητον ἔχει φύσιν.

οὐ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ τῶν μεταχειριζομένων ἐστὶν ἀδυναμία.

Abusus rerū non tollit rem ipsam.

οὐδὲ γὰρ φιλοσοφίαν ἀναιρετέον, ἐπειδή τινες τῶν προσποιουμένων αὐτὴν πονηροὶ καταφαίνονται.

ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης.

ἡ ἐπιτή-

* Claudij Galeni medici celeberrimi ac feliciss. & ingeniosissimi interpretis librorum Hippocratis, opera Basileæ in magno folio Græcè typis excusa sunt Tomis quinque. Eius autem librorum lectio non tantùm Medicinæ studiosis vtilis ac necessaria est, sed alijs etiam philosophiæ, philologiæ, & bonarum artium candidatis. sermone Græco enim loquitur admodum puro & eleganti, & magnam vocabulorum supellectilem habet, & rerum optimarum ac variarum copiam suppeditat lectoribus, quarum cognitio ad omnem vitam vtilis est, & necessaria.

† Claudij Ptolemæi, excellentis ac summi mathematici, Basileæ opera excusa sunt Græcè: hoc est, Geographiæ lib. 8. Magnæ constructionis mathematicæ, Almagestum vulgò vocant, id est, perfectæ cœlestium motuum pertractationis lib. 13. De Iudicijs astrologicis, seu Quadripartitæ constructioni, lib. 4. Et centum eiusdem sententiæ, in quibus quæcunque tradit Ptolemæus, vsu experientiaq; probata esse dicit, ac veritati maximè consentire.

Corpus vino lauatur, cùm vinum calidum sit, ac humidum. Athen. lib. 11.

Galeni.

Non ex dignitatibus ciuilibus, neq; ex generis claritate, neque ex diuitijs consueuit Deus hic præstantißimos iudicare: sed qui cum virtute vitam agerent, quiq; in suis artibus excellerent, quiq; præceptis ipsius obsequerentur, ac legitimè suas artes exercerent, hos & magni facit, & cæteris anteponit, sibi coniunctißimos habens semper. Orat. adhortatoria ad artes.

Rarum est istis simul vniuersis potiri, vt idem pariter & nobilis sit, & diues, & formosus. Ibid.

Facilè quisq; fallitur in his, in quib. est impræmeditatus. (Ibid.

Curemus eruditionem: quam assequuti, quod est in bonis summum habebimus. Ibid.

[a] *Fieri non potest, vt qui pluris faciat diuitias quàm virtutem, quiq; artem non in hoc didicit, vt de hominibus bene mereretur, sed vt ditesceret, ad proprium artis finem perueniat. Orat. Quod opt. med. etiam philos. sit.*

a Finis studiorũ, vt Deo seruiamus, ac proximo. Omnia quæ scio, inquit Seneca, cupio in alium transfundere: ac in hoc cupio discere, vt doceam.

Necesse est vt qui vehementius incumbit in alterum, alterum negligat. Ibid.

Consuetudo altera natura. lib. 1. de Tuenda valetud.

MATHEMATICORVM.

Ptolemæi.

Artes difficiliores cunctæ, vulgi iudicijs vituperantur, lib. 1. Quadripartit.

Non artis sunt errata, quæ ab imbecillitate professorum oriuntur. Ibid.

Non artes incertæ, si artifices errant quandoque.

Nec Philosophia ideo tollenda est è medio, quod nonnulli studium eius simulantes, praui sunt, & impostores. Ibid.

[b] *A te, & à scientia. In fructu librorum suorum, seu Centum sententijs.*

b Natura & ars coniuncta, eruditos & excellentes artifices facit in omnibus artibus. Cùm enim natura negat, facit indignatio versum, Qualemcunque potest, inquit Iuuenalis.

Exercitatio non idem potest quod natura.

ἡ ἐπιτύδεια ψυχὴ πρὸς γνῶσιν πλέον ἐπιτυγχάνει τοῦ ἀληθοῦς, ἢ ὁ ἄκρως ἀσκήσας τὴν ἐπιστήμην.

ΓΑΙΟΓΡΑΦΩΝ.

† Παυσανίου.

ὅσιον, ἀνθρώπου νεκρὸν γῇ κρύψαι.

χαλεπὸν ἀνθρώπῳ, τὰ θεῖα βιάσασθαι.

οὐ γάρ τι ἕτοιμον μεταπεῖσαι τοὺς πολλοὺς ἐναντία ὧν δοξάζουσιν.

μάλιστα δὲ πως ἐπὶ πταίσμασι μεγάλοις, φιλεῖ προαφαιρεῖσθαι τὸν ἡγεμόνα ὁ δαίμων.

κέρδος, καλῶς τινα ἀποθανεῖν.

συνειδὸς ἀγαθὸν φιλεῖ παῤῥησιάζεσθαι.

* ἕπεται δέ πως τῷ γήρᾳ τά τε ἄλλα, ὡς τὸ πολὺ ἐναντιοῦσθαι νέοις, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐς τοὺς ἐρῶντας τὸ ἀνάγλητον.

Wers glück hatt / füret die braut heym.

ἀνθρώποις καὶ τὰ ἐς ἔρωτα τύχῃ μᾶλλον, ἢ ὑπὸ κάλλους κατορθοῦται.

* Senes difficiles adolescétibus amatoribus, ex ingenio suo senili eos iudicantes. γήρᾳ pro γήρατι, à τὸ γῆρας contractè.

ἀδίκοις μὲν τὸ μήνιμα τὸ ἐκ τῶν θεῶν ὀψέ τε, καὶ ἀπελθοῦσιν ἐντεῦθεν ἀπόκειται.

ἀλλὰ ἀνθρώπων μὲν τῶν ἐφ᾽ ἑαυτοῦ κακὰ αὖτις ἐλάσσονα ἀναδέξαιτο, καθὰ καὶ ναῦς ἧσσον ἂν χειμασθείη νεὼς ἄλλης· ἄνδρα δὲ συμφορῶν ἀεὶ πάντα ἐκτὸς, ἢ τὰ πάντα οὐρίῳ ναῦν χρησαμένην πνεύματι οὐκ ἔστιν ὅπως δυνησόμεθα ἐξευρεῖν.

* Στράβωνος.

Peregrinationes vtiles.

Ἐν μεγάλῳ τίθεται, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα, καὶ νόον γνῶναι.

† Pausaniæ [illegible] οἱ παcommentarios Græcos, Græciam describentes vniuersam, Aldus excudit olim Venetijs in folio, & Oporinus Latinè Basileæ similiter in folio. Excuderunt eosdem Latinè etiam Florétini. Continet autem hoc Pausaniæ opus antiquæ rareque eruditionis thesauros, multa recondita, multa scitu pulchra, quæ maximam toti historiæ Græcarum rerum lucem afferunt. Non enim tantùm describit Pausanias regiones & loca Græciæ omnia, & quid in singulis extiterit ἀξιομνημόνευτον: verùm etiam familiarum ac principum in Græcia genealogias ex antiquissimis stirpibus deductas, & multarũ insignium rerum narrationes, quæ nusquam alibi leguntur: dignum opus quod studiosorum manibus omnium teratur. * Strabonis Geographiæ libri 17. seu de situ orbis, vita, moribus, consuetudinibus ac legibus variarum gentium Græcolatinè impressi sunt in fol. Basileæ. In ea Geographia, vt Strabo ipse scribit in Præfatione quadam, ad res vrbanas actionesq; principum, nonnulla ad cœlestium, terrestrium, rerumq; maritimarum scientiam, animalium, plantarum, fructuum, & aliorum quæ penes vniuersos cernuntur: pertinent. permulta etiam passim Homeri carmina citat & interpretatur, ipse Homericæ philosophiæ summus admirator, ac diligens rerum omnium indagator.

Anima ad cognitionem apta, veri plus aſſequitur, quàm qui ſupremum in modum ſe in ſcientia exercuit. Ibid.

GAEOGRAPHORVM.

Pauſaniæ.

Pietatis officium eſt, hominis cadauer terra mandare. lib. 1. deſcriptionis Graciæ.

Difficile eſt, res diuino conſilio ordinatas, humana violentia cogere. lib. 2.

Difficile eſt, vulgi animos ab opinione ſemel confirmata ad diuerſam traducere. Ibid.

Maximè cùm calamitates imminent ingentes, duces præripere Deus ſolet. lib. 3. Quando Deus vult punire gentem aliquã, tollit prius viros bonos.

Lucrum eſt, honeſtè mori. lib. 4.

Bona conſcientia loqui facit liberrimè. lib. 7.

Familiare eſt ſenibus, vt aliás plerunq; aduerſentur iuuenibus, & vel in primis contra amantes duros ſe præbeant.

In rebus amatorijs plus poteſt fortuna, quàm pulchritudo.

Iniuſtos deorum indignatio & ſerò vindicat, & è viuis ſublatos. lib. 8. Deus certò punit peccata, etiamſi pœnam quandoque differat.

Fieri ſanè poteſt vt paucioribus, quàm alij eo tempore homines, malis quis conflictetur: quemadmodum & nauis vna, naue alia minus obruitur tempeſtate. Hominem autem qui extra calamitatem perpetuò ſit poſitus, & nauis quæ vento ſecundo ſemper vehatur, non eſt vt poſſim inuenire. Ibid.

Strabonis.

Eſt res non parua, multorum hominum vidiſſe vrbes, & prudentiam cognouiſſe. lib. 1. Deſcriptionis terræ.

Poëtica, prima philosophia.

οἱ παλαιοὶ φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικήν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις μεθ᾽ ἡδονῆς.

Delectatio retinet operantem in opere, Lust zu einem dinge.

ἡδονή ἐστι τοῦ μανθάνειν φίλτρον.

ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθούς, καὶ τὰ φαύλως οἰκούμενα, καὶ λῃστρικῶς, ἡμεροῦνται.

Multorum imperium, malum.

χαλεπὸν δὲ ἄλλως οἰκεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν, ἢ ἑνὶ ἐπιτρέψοντας ὡς πατρί.

ἅπαντες γὰρ τῆς δεισιδαιμονίας ἀρχηγοὺς οἴονται τὰς γυναῖκας· αὗται δὲ καὶ τοὺς ἄνδρας προκαλοῦνται πρὸς τὰς ἐπιπλέον θεραπείας τῶν θεῶν, καὶ ἑορτάς, καὶ ποτνιασμούς. σπάνιον δ᾽ εἴ τις ἀνὴρ * καθ᾽ αὑτὸν ζῶν, εὑρίσκεται τοιοῦτος.

* τοῦ καθ᾽ αὑτ. eorum qui sibi viuunt soli, sui iuris.

a εὖ μὲν γὰρ εἴρηται καὶ τοῦτο, τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα μιμεῖσθαι τοὺς θεούς, ὅταν εὐεργετῶσιν· ἄμεινον δ᾽ ἂν λέγοι τις, ὅταν εὐδαιμονῶσι. τοιοῦτον δὲ τὸ χαίρειν, καὶ τὸ ἑορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, καὶ μουσικῆς ἅπτεσθαι.

In die welte ist gut liegẽ, Mentiri.

τὸ δὲ πόρρω δυσέλεγκτον.

νομίζειν μὲν γὰρ χρὴ τὸν μὲν ἐνθάδε βίον, ὡς ἂν b ἀκμὴν κυομένων εἶναι· τὸν δὲ θάνατον, γένεσιν εἰς τὸν ὄντως βίον, καὶ τὸν εὐδαίμονα τοῖς φιλοσοφήσασι.

ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ.

c Ξενοφῶντος.

ἕπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἡ ἀναισχυντία. καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ἡγεμών.

μέτρον βασιλεῖ, οὐχ ἡ ψυχή, ἀλλ᾽ ὁ νόμος ἐστίν.

Parum debet libère ei, cui plurimũ licet. Seneca.

πόνοι τοῦ ζῆν ἡδέως ἡγεμόνες

καὶ πρὸς τὸ ἡδέως ἐσθίειν ἀγαθόν, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν, οἱ πόνοι.

a Vsurpatur hæc sententia alicubi etiam à Philone. Deus est mortali mortalem iuuare. Hæc est ad æternam gloriam via: inquit Plinius lib. 2. Historiæ mundi. b ἀκμὴν κυομένων, seu florem, seu summum dolorem, miseriam parientium. c Xenophon Socratis discipulus, fuit philosophus, historicus ac miles, cuius iucunditatẽ Quintilianus inaffectatam nuncupat, quam nulla affectatio consequi possit. Ideoq; à priscorum eruditis Attica Musa nuncupatus est, & Cicero sermonem ipsius quouis melle dulciorem dicit, & meritò quidẽ. Nam vbique sui similis Xenophon, amœnus iuxtà ac fœcundus, neque sterilis, neque aridus vnquam: non tamen suprà quàm oportet effusus. Eius opera varia tum alibi aliquoties Græcè excusa, tum etiam Basileæ in folio Græcolatinè prodierunt.

Antiqui Poëticã, primã quandã philosophiam esse perhibent, quæ ab ineunte nos ætate ad viuendi rationes adducit, quæ res gerendas cum iucunditate præcipiat. Ibid.

Oblectatio, discendi illecebra est. Ibid.

Curatores autem probos nacta, loca etiam praué per latrocinia habitata mitigantur. lib. 2. Lex magistratus.

Arduum sanè ac difficile est, alio pacto ingens regere imperium, quàm si vni perinde ac parenti procuratio demandetur. lib. 6.

† *Cuncti namq; fœminas superstitionis duces existimant & autores esse. Ea enim sunt quæ viros ad deorum cultus, ad dies festos, ad venerationes, ad preces inuitent amplius. Rarumq; est, vt vir quispiam sine vxoribus solus degens, talis reperiatur. lib. 7.*

Rectè enim illud dictum est, mortales tunc maximè deos imitari, quando benefici sunt: rectius verò quis dixerit, cùm beati fuerint: quod gaudere est, & festos dies agere, & philosophari, & Musicam attingere. lib. 10. Beatitudo, est æternũ gaudium.

Longinquitas redargui non facile est. lib. 11.

Hæc vita putanda est quasi quidam viuidus hominum conceptus: mors verò, natiuitas ad veram illam & felicem vitam, ijs qui rectè philosophati sunt. lib. 15. Vita misera, mors verò porta felicitatis æternæ.

HISTORICORVM.

Xenophontis.

Ingratitudinẽ verò potissimùm impudẽtia sequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima est dux. lib. 1. de Pædia Cyri.

Modus, non libido regi est, sed lex. Ibid.

Labores iucundæ vitæ duces. Ibid.

Labores ad suauiter vescendum, & bonam valetudinem faciunt. lib. 2.

Nullus

† Fœminæ superstitionis duces ac autores viris. Epiphanius scribit plerosque hæreticos à fœminis primarijs adiutos omnis generis officijs, ac defensos.

διδάσκαλος οὐδεὶς κρείττων τῆς ἀνάγκης.

τὰς μεγάλας ἡδονὰς, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ μεγάλα, ἡ πειθὼ καὶ ἡ καρτερία, καὶ οἱ ἐν τῷ καιρῷ πόνοι καὶ κίνδυνοι παρέχονται.

Viri boni præferunt virtutẽ omni mundanæ gloriæ.

ἀντὶ ἀρετῆς καὶ δόξης ἀγαθῆς, οὐδ' ἂν τὰ σύρων καὶ ἀσσυρίων πάντα περιέλοιντο ἀγαθοί.

σὺν θεοῖς πάρεστιν ἡμῖν ἀγαθά.

ἡ γὰρ κατὰ μικρὸν μετάλλαξις, πᾶσαν ποιεῖ φύσιν ὑποφέρειν τὰς μεταβολάς.

τὰ ἔργα πιθανώτερα τῶν λόγων.

μηδέν ἐστι κερδαλεώτερον ἀρετῆς.

πόνοι, ὄψον τοῖς ἀγαθοῖς.

* Verba sunt Crœsi, Lydorũ regis opulentissimi & potentissimi paulo antè, sed captiui tunc, ad Cyrũ Persarũ regem sapiẽtissimum.

* αἱ τέχναι πηγαὶ τῶν καλῶν.

ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ.

εὐδαιμονέστεροι ἦν. θεραπεύουσι τοὺς θεοὺς ἄνθρωποι.

ἀδύνατον ἦν, πολλὰ τεχνώμενον ἄνθρωπον, πάντα καλῶς ποιεῖν. (θοῦ.

παραπλήσια ἔργα ἐστὶ νομέως ἀγαθοῦ, καὶ βασιλέως ἀγα-

a ἀνάγκη τὸν πολλὰ ἔχοντα, πολλὰ καὶ δαπανᾶν, καὶ εἰς θεοὺς, καὶ εἰς φίλους, καὶ εἰς ξένους.

b οὐ τόδε τὸ χρυσοῦν σκῆπτρον τὴν βασιλείαν διασῶζόν ἐστιν, ἀλλ' οἱ πολλοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον.

ὁποῖοί τινες γὰρ ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιοῦτοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνονται.

αἱ μὲν δὴ γνῶμαι ἀνθρώπων χείρους νῦν εἰσὶν, ἢ τὸ παλαιόν.

πάντα μὲν, ἄνθρωπον ὄντα, προσδοκᾶν δεῖ.

εἰσὶ μὲν δή που πᾶσαι μεταβολαὶ πολλῶν θαναληφόροι.

ἐλεύθερον εἶναι, ἀντάξιον τῶν πάντων χρημάτων.

Prouidentia.

θεοὶ οὔτε τῶν ἀσεβούντων, οὔτε τῶν ὅσια ποιούντων ἀμελοῦσι.

ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ γίγνεται.

Bona conscientia.

ἄνδρες ἀγαθοὶ ὀρθοῖς βλέπουσιν ὄμμασι.

τῶν χρηστῶν ὁμιλία, ἄσκησις τῆς ἀρετῆς· ἡ δὲ τῶν πονηρῶν, κατάλυσίς ἐστι.

ἔπαινος ἑαυτοῦ, ἄκουσμα ἥδιστον παντός.

οὐ πάνυ

a Qui multum accepit, debet multum reddere. b Verba sunt Cyri morituri, ad filios multis rationibus ostendentis, nõ interire animam vnà cum corpore, sed immortalem ipsam esse.

Nullus est præstantior doctor necessitate. Ibid.

Magnæ voluptates, maximaq́; bona præbentur obædientia, constantia, tempestiuisq́; & laboribus & periculis. lib 3.

Virtuti atq; bonæ gloriæ ne bona quidem omnia Syrorum Assyriorumq́; præferrent boni viri. libro 5.

Deorum benignitate contingunt nobis bona. Ibid.

Nam mutatio quæ fit paulatim, efficit vt omnis natura mutationes ferat. lib. 6.

Opera verbis probatiora sunt. Ibid.

Nihil est virtute fructuosius. lib. 7.

Labores obsonium sunt bonis viris. Ibid.

Artes bonorum fontes sunt. Ibid.

*Bonus princeps nihil differt * à bono patre. lib 8.*

* Inde Homerus suos principes λαῶν ποιμένας nũcupat, ac Romani consules suos patriæ patres appellarunt.

Feliciores sunt homines, si deos coluerint. Ibid.

Non fieri potest vt qui multis vtitur artibus, is homo omnia pulchrè faciat. Ibid.

Similia sunt opera boni pastoris & boni regis. Ibid.

Necesse est, qui multa possidet, eum facere multum etiam sumptũ, & erga deos, & erga amicos, & erga hospites. Ibid.

Non est aureum hoc sceptrum, quod regnum seruet: sed amici multi sceptrum sunt regibus verissimum, maximeq́; securum. Ibid.

Quales enim fuerint præfecti, tales etiam qui sub ipsis sunt, frequentius fiunt. Ibid.

[a] *Mentes hominũ nunc deteriores sunt, quàm antiquitus. Ibid.*

a Homines subinde fiunt infirmiores, ac tota rerum natura fit deterior.

Nihil est quod homini metuendũ nõ sit. li. 7. de Exped. Cyri.

Sunt omnes fermè publicarum rerum mutationes morti obnoxiæ. lib 2. rer. Græcarum.

[b] *In libertate viuere cunctis anteferendũ reb. est. lib. 4.*

b Non bene pro toto libertas venditur auro.

Dij scelestos, impios & iniustos minimè negligunt. lib 5.

Laboribus paratur ocium lib. 6.

Viri boni erectis suspiciunt oculis. lib. 7.

Bonorum hominum conuersatio, exercitium est virtutis: prauorum verò, destructio. lib. 1. de dict. & fact. Socratis memoratu dignis.

Omnium dulcissimum est, suas audire laudes. lib 2.

οὐ πάνυ γε ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἄν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν· χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντας, μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν.

ψυχῆς ἦθος οὐ μιμητόν.

Dij colendi secundum suū verbum.

πῶς ἂν αὖ τις κάλλιον καὶ εὐσεβέστερον τιμῴη θεοὺς, ἢ ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν;

a δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες πολλοὶ, ἄδικα ποιοῦσι.

ὃ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν.

κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον καὶ ἥδιστον γεωργία.

ἔστιν δ' οὐδὲν οὕτως οὔτ' εὔχρηστον, οὔτε καλὸν ἀνθρώποις, ὡς ἡ τάξις.

μείζων ζημία, φίλων ἢ χρημάτων στερίσκεσθαι.

οὐδὲν ἄδικον ποιεῖν, μελέτη καλλίστη ἀπολογίας.

ἥδιστόν ἐστιν b ἤδειν, ὁσίως καὶ δικαίως ἅπαντα τὸν βίον βεβιωμένον.

ἥδιστον ἀκρόαμα ἔπαινος.

τοσοῦτον δέ τι ἀγαθὸν κρίνω ἔγωγε τὸ φιλεῖσθαι εἶναι, ὥστε νομίζω τῷ ὄντι αὐτόματα ἀγαθὰ τῷ φιλουμένῳ γίγνεσθαι καὶ παρὰ θεῶν, καὶ παρὰ ἀνθρώπων.

αἱ ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἡμισεῖαι χάριτες, πλέον ἢ ὅλον τὸ παρὰ τοῦ ἰδιώτου δώρημα δύνανται.

οὐκ ἔστιν ἐμπορεύματα λυσιτελέστερα, ἢ ὅσα ἄνθρωποι ἄθλων ὠνοῦνται.

ὁποῖοί τινες οἱ προστάται ὦσι, τοιαῦται καὶ αἱ πολιτεῖαι γίγνονται.

πρῶτον μὲν ἐνθύοντα χρὴ αἰτεῖσθαι θεοὺς ταῦτα διδόναι, καὶ νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ἀφ' ὧν θεοῖς μὲν κεχαρισμενώτατα ἄρξειας ἄν, σαυτῷ δὲ καὶ φίλοις καὶ τῇ πόλει προσφιλέστατα καὶ εὐκλεέστατα καὶ πολυωφελέστατα.

πάντων δὲ τῶν ὑπομνημάτων κράτιστον, τὸ ὅσα ἂν γνῷ ἀγαθὰ εἶναι, ἐπιμελεῖσθαι ὡς ἂν πραχθῇ.

αἱ θερα-

a Aliter disputamus & docemus, inquit Lacydes philosophus apud Eusebium: aliter verò viuimus. οὐδὲν γὰρ τῶν πάλαι φιλοσόφων ἀφιλοσοφώτερον, ait ille apud Athenæum. b ἤδειν, pro ᾔδειν, Atticè.

Haud facile opus aliquod reperias, cuius nullam partem quisquam reprehendat. Difficile namq; est, ita quicquam peragere, vt nihil erres. Quod si etiam sine errore quis aliquid peragat, difficile est non iniquum iudicem reperire.

Animi mores pictura imitari nequit. lib. 3.

Quo pacto aut melius aut magis piè deos quisquam honorare possit, quàm eo modo quo ipsi præcipiunt? lib. 4.

Multi dum iusta dicunt, iniusta faciunt. Ibid.

Sapiens quisq; est in ea re quam scit. Ibid.

Dulcissimum ac pulcherrimum vitæ genus, agrorum cultus est. In Oeconomico.

Nihil in reb humanis est ordine præstātius, nihil vtilius.

Maior iactura est, amicis quàm pecunijs nudari. In orat. in Agesilaum regem.

Nihil iniustè facere, defensionis optima est meditatio. In apologia pro Socrate.

Dulcissimum est scire, se ætatem piè iusteq; totam transegisse. Ibid. Bona conscientia.

Nihil est auditu iucundius, laude. In Hierone, seu Tyrannico.

* *Ego sanè tam ingens bonum iudico amari, vt existimem reuera ei qui diligitur, vltrò bona affluere tum à dijs, tum ab hominibus. Ibid.* * Subditi oderunt, quos metuūt: imprecantur verò bona ijs quos diligunt, solliciti de ipsorum salute.

Dimidium beneficentiæ à potentissimis profectum plus valet, quàm totum à priuato profectum. Ibidem.

Nulla merx est magis vilis, quàm quæ ab hominibus præmijs emitur. Ibid.

Quales sunt gubernatores, tales respub. existere solent. In poris, seu de vectigalibus.

Primùm precandum est à dijs, faciendis sacrificijs, vt illud tibi largiantur, ea vt sentias, loquaris & agas, quæ gratissima ipsis sunt: tibi autem, amicis & reipub. minimè molesta, summeq; gloriosa ac vtilia aggrediaris. In Hipparchico, seu de magistri equitum officio. A dijs quæ precanda.

Omnium præceptorum illud præclarissimum est, vt quæ noris vtilia esse, ea cures etiam conficienda. Ibid.

αἱ θεραπεῖαι αἱ ἀλλότριαι οὐκ εἰσὶν αὔξιμοι. τὸ δὲ τῶν μητέρων καὶ τὸ γάλα ἀγαθὸν, καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ αἱ περιβολαὶ φίλαι.

* Contra Sophistas, qui in scholis ad meras logomachias assuefaciebant iuuentutem.

* ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ ἂν παιδεύσειαν· γνῶμαι δὲ, εἰ καλῶς ἔχοιεν.

τῷ ὄντι ἄρδων τὰς ψυχὰς μὲν, τὰς λύπας ὥσπερ ὁ μανδραγόρας τοὺς ἀνθρώπους κοιμίζοι· τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὥσπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει.

ἁβροτώτατον κτῆμα σχολὴ, ὥστε καὶ θεάσασθαι τὰ ἀξιοθέατα, καὶ ἀκούειν τὰ ἀξιάκουστα.

οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὔνοι εἰσί.

πενία αὐτοδίδακτος φιλοσοφία.

† Ἡροδότου.

a Ἱστορίης τοῦτο, ὡς μήτε τὰ γινόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται· μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ b θωμαστὰ τὰ μὲν ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισιν ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται.

ἀνθρωπηΐη γὰρ εὐδαιμονίη c οὐδαμὰ ἐν d τὠυτῷ μένει.

e ὦτα τυγχάνει ἀνθρώποισιν ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν.

δεῖ τινα σκοπέειν τὰ f ἑωυτοῦ.

Longa vita, longa calamitas.

ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστιν g ἰδέειν, τὰ μή τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθέειν.

πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορή.

οὐδέν ἐστι τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον.

παθήματα, μαθήματα.

κύκλος τῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶ πρηγμάτων, περιφερόμενος δὲ οὐκ ἐᾷ αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν.

τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.

φθονέεσθαι h κρέσσον ἐστὶ, ἢ οἰκτείρεσθαι.

ἄριστον

a ἱστορίης τοῦτο, hoc est historiæ, scilicet opus seu finis, seu huc debet respicere. b θωμαστὰ, pro θαυμαστὰ Ionicè. c οὐδαμὰ, pro οὐδαμῇ. d τὠυτῷ, pro ταὐτῷ. e ὦτα autem, ἀπὸ τοῦ οὖς ὠτός. † Inter omnes historicos quorum extant monumenta, primus est Herodotus: ac cæteros omnes Græcos & Latinos antiquitate rerum ac regnorum, & exemplorum multitudine & eloquentia vincit. Historiæ pater est, vt Cicero ait, & sine vllis salebris, quasi sedatus amnis fluit. tanta enim puritate, elegantia & suauitate orationis res maximas exposuit, vt nulla vox humana existimetur, dulcius eas res narrare potuisse. Ideo & propter rerum maximarum cognitionem, & sapientissima vitæ præcepta, & propter orationis natiuam & castissimam formam legendus est. Incipit autem historiam suam à Cyro Persarum rege, & desinit in prælio ad Plateas, in quo Persæ post cæsum Xerxem Persarum regem, è Græcia eiecti sunt. Eius historiæ libri 9. Basileæ Græcè excusi sunt. f ἑωυτοῦ, pro ἑαυτοῦ. g ἰδέειν, pro ἰδεῖν, Ionica epenthesi. h κρέσσον, pro κρεῖττον.

** Ministeria aliena nihil ad alendũ prosunt: matrũ lac & halitus bonus est, & somẽta iucunda sunt. de Venatione.*

* Galenus idem præcipit lib. 1. de Tuenda valetudine, vt materno lacte alantur infantes, non alieno. Causas indicat multas vtiles. Facit idem Plutarchus.

Neq; enim verba, sed sententiæ, si honestæ fuerint, doctos faciunt. Ibid.

Vinum animos rigans, tristicias & dolores, quemadmodum † mandragoras sopit: & hilaritatem, quemadmodum oleum flamma, excitat. In Sympośio.

Iucundissima possessio est ocium, vt res magnas spectare & audire liceat. Ibidem.

Similes enim similib. bene volunt. In Athenienſ. politia.

Simile simili charum.

Paupertas, philosophia est sine magistro acquisita. Max. orat. 18.

Herodoti.

Historiæ finis is est, vt neq; ea quæ gesta sunt, ex rebus humanis obliterentur ex æuo: neq; ingentia & admiranda opera, vel à Græcis edita, vel à barbaris, gloria fraudentur. lib. 1.

Humana felicitas nequaquam in eodem tenore persistit. Ibid.

Oculis magis credimus quàm auribus, quàm ijs quæ ipsi non vidimus.

Magis incredulæ sunt hominib. aures, quàm oculi. Ibid.

Quæ sua sunt, inspicere debet quisq;. Ibid.

In diuturno enim tẽpore multa vidẽtur, quæ nemo velit videre: & tolerãtur multa, quæ nolit quispiã tolerare. Ibid.

Omnino calamitosus homo est. Ibid.

Nihil est in rebus humanis stabile. Ibid.

Quæ nocent, docent. Ibid.

Humanarum rerum circulus est, qui rotatus semper eosdem fortunatos esse non sinit. Ibid.

Magnarum iniuriatũ magnæ à dijs quoq; sunt vltiones. lib. 2.

Atrocia delicta sequuntur atroces pœnæ.

Satius est inuidiosum quam miserabilem esse. lib. 3.

† Mandragora, officinis Pythagoræ ἀνθρωπόμορφος, Germanicè Alraun, vim habet refrigeratoriam, adeò vt tertij sit ordinis refrigeratiuum. ita sopit dolorem, vt stupefactiuum. quo vtuntur in his, quos sine doloris sensu secare aut vrere volunt: vt scribit Dioscorides.

ἀρίστων ἀνδρῶν εἰκὸς ἄριστα βουλεύματα γίγνεσθαι.

τὰ γὰρ τοῦ θεοῦ πρεσβύτερα, ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν.

τὸ πειρηθῆναι τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ποιῆσαι, ἴσον δύναται.

φιλέει δὲ [a] κῶς προσημαίνειν, εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλει ἢ ἔθνει ἔσεσθαι.

οὐ γὰρ ἐᾷ φρονέειν ἄλλον μέγα ὁ θεὸς, ἢ ἑωυτόν.

[b] ἐπειχθῆναι πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα.

ἐν οὕτω βραχέϊ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἅπαξ, [c] τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῆν.

Nunquã periculum sine periculo vincitur, inquit Publius.

μεγάλα πρήγματα, μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταιρέεσθαι.

[d] ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήϊα κακὰ ἐς μέσον [e] συνενείκαιεν, ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ [f] τῶν πέλας κακὰ, ἀσπασίως ἕκαστοι [g] αὐτέων [h] ἀποφεροίατο ὀπίσω, τὰ [i] ἐσενείκαντο.

τῷ εὖ βουλευθέντι πρήγματι, τελευτὴ ὡς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.

μὴ βούλου ἐς κίνδυνον ἀπικέσθαι, μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης.

ἄνθρωπός ἐστιν οὐδεὶς, οὐδὲ ἔσεται, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτέων μέγιστα.

Eloquentia necessitas.

πειθὼ καὶ ἀνάγκη, δύο θεοὶ μεγάλοι.

δύναμις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἡ βασιλῆος ἐστὶ, καὶ χεὶρ ὑπερμήκης.

τύραννος τυράννῳ συγκατεργάζεται.

φιλέει ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς γίνεσθαι. οὐ γάρ τι τῆς αὐτῆς γῆς, καρπόν τε θωμαστὸν φύειν, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια.

Vinum.

οἴνου κατιόντος εἰς τὸ σῶμα, ἐπαναπλέει κακὰ ἔπεα, καὶ τὰ μαινόμενα.

Θουκυ-

a κῶς pro πῶς, litera posita pro litera. b ἐπειχθῆναι, verbi ἐπείγομαι. c τεθνάναι verbi τέθνημι, reduplicatione Ionica. Iones enim pro ι sumunt ε: sed hæc ex Grammatica debent esse nota pueris. d Quisque suam putat conditionem esse miserrimam, scribit Cicero.
e συνενείκαιεν, aorist. α. est verbi ἐνείκω. Retinet characteristicam præsentis. f τῶν πέλας, vicinorum. aduerbia enim cum articulis iuncta, fiunt nomina: vt τῶν ἄνω, τῶν κάτω.
g αὐτέων pro αὐτῶν. h ἀποφεροίατο, pro ἀποφέροιντο, sæpe obuium apud Homerũ.
i ἐσενείκαντο, aorist. α. med. verbi ἐνείκομαι, retenta characteristica, vt dictum est.

Ex optimis viris, credibile est optima cõsilia existere. Ibid.

[a] *Antiquiora enim quæ ad Deum, quàm quæ ad homines pertinent. lib. 5.*

[b] *Cogitare & facere mala, idem apud Deum valet.*

Quoties ingentes sunt euentura calamitates vel ciuitati vel nationi, solent signis pronunciari. lib. 6.

Deus neminem alium, quàm se ipsum, sinit magnificè de se sentire. lib. 7. Deus superbis resistit.

Omnis res properando parit errores. Ibid.

In tam breui vita nullus hominum adeò felix extitit, cui non crebrò, nedum semel, subeat animo, moriendi voluntas potius, quàm viuendi. Ibid. Vita misera.

Magna negocia magnis cũ periculis suscipi volunt. Ibid.

Id verò scio si omnes homines qui domestica mala in medium contulissent, cum vicinis mutare volentes, mala vicinorum intuiti fuissent, libenter reportaturos rursum singulos, ea quæ ipsi attulissent. Ibid.

Rei consilio gestæ, lætus plerumq; est exitus. Bonum consilium sequitur lætus exitus.

Ne res periculosas suscipias cuiuscunq; rei fiducia, nulla cogente necessitate.

Homo quispiam nec est, nec erit, qui ex quo natus est, mali exors sit: & vt quisq; maximus est, ita ei debentur maxima. Ibid. Plus est sollicitus magis beatus. Ausonius. μεγίστοις μέγιστα.

Duo magna numina, suadela & necessitas. lib. octauo.

Regis vires supra hominũ sunt, & manus prælonga. Ibid. Regibus longæ manus.

Tyrannus tyranno operam præstat. Ibid.

Natura comparatum est, vt è mollibus regionibus molles viri existant: neue ex eadem terra admirandæ fruges, & egregij bello viri gignantur. lib. 9. Alia alibi proueniunt.

Vino descedente, ascendunt verba improba, ac furiosa. Athen. lib. 13.

Thu-

a Deus ante homines conditos ab æterno fuit principio & fine carens. seu docet illa sententia, quòd Deo oporteat magis obedire quàm hominibus. Laudat enim ea sententia Spartanos, qui pietatem prætulerint hominibus.

b Deo non tantùm scelera externa, sed etiam interiores vitiosi affectus displicent.

* Θουκυδίδου.

ἀεὶ ^a καθεστῶς γέγονε, τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι.

Nemo contentus præsenti fortuna.

τὸ παρὸν γὰρ ἀεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις.

προσπίπτουσαι τύχαι οὐ λόγῳ διαιρεῖται.

b πλεῖω καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, εἰς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη.

Futura, incerta.

ἥκιστα πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ.

c πάτριον ὑμῖν, ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι.

a καθεστῶς Atticè, pro καθεστηκὼς, verbi καθίστημι.

b Etiã quæ bene cogitata sunt, surripiuntur hominibus sæpissimè. Plautus.

τὰ πολλὰ τοῦ πολέμου γνώμῃ καὶ χρημάτων περιουσίᾳ κρατοῦνται.

ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει.

τὸν οὐκ ἐόντα ἅπας ^d εἴωθεν ἐπαινεῖν.

φθόνος τοῖς ζῶσι πρὸς τὸν ἀντίπαλον· τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται.

αἴσχιον ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι.

ἐλπίδος ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς.

φεύγων πόνους, φεύγει καὶ τιμάς.

τὸ ἄπραγμον οὐ σώζεται, μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον.

Nihil perpetuum.

πάντα πέφυκε ἐλασσοῦσθαι. (ἀκολασίας.

ἀμαθία μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιότης μετ'

δοῦλοι τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων.

Crux vigilãtes & cautos, felicitas negligentes efficit.

κακοπραγίαν ῥᾷον ἀπωθοῦνται ἄνθρωποι, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται.

ξύγγνωμον ἐστὶ τὸ ἀκούσιον.

c Generosos animos labor nutrit: quẽ si recuses, parũ esse poteris. Seneca.

e πεφύκασι ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν· καὶ οὐκ ἐστὶ νόμος ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ ^f ἐξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι.

Βραχὺ.

* Thucydidis Atheniensis, belli Peloponnesiaci, quod Græcæ ciuitates inter se gesserunt multis annis, varijs ac multiplicibus vltro citroq; acceptis calamitatibus, lib 8. cum Græcis commentarijs, Basileæ impressi sunt in fol. Complexus est autem Thucydides in singulis libris aliqua insignia & splendida exempla & historias obseruatione & memoria dignas, quæ illustri specie & splendore suo mentes legentium allicerent. Oratio eius pressa est, quæ paucis verbis res multas complectens, propria, breuis, augusta, neruosa, conferta rebus, verborum numerum ferè sententiarum numero consequitur, qualis fuit sapientis illius antiquitatis βραχυλογία τις λακωνική, seu, vt Marcellinus inquit, in qua ἡ λέξις [illegible]. d εἴωθε præteritum med Atticum, cum prosthesi ε, & epenthesi ω, verbi ἔθω, pro ἦθε. e Homines sine peccatis, sine delictis non viuunt. f ἐξεληλύθασι Atticè pro ἐξηλύθασι, repetita prima thematis.

Thucydidis.

Semper factitatum est, vt imbecillior à potentiore coherceretur. lib. 1.

Semper enim præsens status grauis est subditis.

Fortuiti casus sub orationem non veniunt.

Futura, fortuita & incerta.

Plura quæ bene consulta videbantur, turpiter in contrarium ceciderunt.

Perrarò bellum eò, quò euasurum prædicatur, euadit.

Patrium vobis est, per labores assequi virtutes.

Magna ex parte bellū cōsilio & pecunia vi geritur. lib. 2.

Inscitia fiduciam, prudentia verò cunctationem affert.

[a] *Non viuentem amplius, quilibet solet laudare.*

Viuenti inuidia est apud aduersarium: quod verò sublatum est, irrefragabili colitur beneuolentia.

Turpius est, quàm conatu potiendi frustrari, exui potientem.

Vis spei lubrica est.

Recusans laborem, & honores recusat.

[b] *Ocium neq; potest esse incolume, nisi negocio modificatum.*

Naturâ comparatum est, vt omnia decrescant.

[c] *Vtilior est imperitia cum modestia, quàm peritia cum immodestia. lib. 3.*

Homines serui sunt absurdarum rerum, & præsentia fastidiunt.

Aduersitatem facilius propulsant homines, quàm felicitatem tutantur.

Quod citra voluntatem fit, id dignum est venia.

Solēt natura omnes & priuatim & publicè delinquere: nec vlla lex tanti est, quæ istud prohibere posit, cum per omnia iuerint supplicia homines.

Ad bonam causam tria verba sufficiunt.

a Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit:
Tunc suus ex merito quenque tuetur honos. Ouid.

b Homines nihil agendo, malè agere discunt: quemadmodum rectè se habet sapiens illud M. Catonis oraculum, apud Columellam lib. 11. de re Rustica.

c Potior modestus indoctus, quàm eruditus improbus. Nam finis doctrinæ ac eruditionis, est probitas, modestia, &c.

βραχὺ, ἀνθρώπων ὁσίων σώματα διαφθεῖραι· ἐπίπονον δὲ, τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι.

Veritatis simplex oratio.

ἔργων ἀγαθῶν ὄντων, βραχεῖα ἡ ἐπαγγελία ἀρκεῖ.

ἔργων ἁμαρτημένων λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται.

σωφρόνων ἀνθρώπων, οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτεροι ἂν προσφέροιντο.

ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο.

τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ· πάντων τε σφαλερώτατον ὂν, καὶ χρησιμώτατον φαίνεται.

ἄφανες ἀτέκμαρτον.

Vicini.

πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται.

τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴ εἰσὶν οἱ βωμοί.

ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως, καὶ ἀβλαβῶς, καὶ ἀδόλως· καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ, οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ.

Reprobum hominum iudicium.

τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια.

ἡ πόλις ἂν μὲν ἡσυχάζῃ, φιλεῖ τρίψεσθαί τε αὐτὴ περὶ ἑαυτὴν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι.

φθόνον καὶ φόβον, ἀμφότερα πάσχει τὰ μείζω.

εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς, ἀκριβέστατα ἑκάστους, τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους, φοβεῖσθαι.

λόγος ἐστὶ, ὡς εἰ πολέμιός γέ τις γεγονὼς σφόδρα ἔβλαψε, ὁ αὐτὸς φίλος πάλιν γενόμενος, ἱκανῶς ἂν ὠφελῆσαι δύναιτο.

πόλεμος, καὶ τὸ τῆς τύχης, παράλογόν ἐστι.

* ἀποπλῆσαι, verbi πλήθω.

* ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι, πάντων ἥδιστόν ἐστι.

ἰσομοιρία τῶν κακῶν μετὰ πολλῶν, κούφισιν ἔχει μεγίστην.

ἄνδρες πόλις, καὶ οὐ τείχη, οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.

Διοδώρου

Facile est, viros innocentes perdere: sed arduum, eius facti infamiam abolere.

Res si bonæ fuerint, breuis commemoratio sufficit.

Compti autem modulatiq; sermones, improbis operibus sunt vel anima.

[a] *Est prouidorum hominum, felicitatem suam, persuasum habere, in incerto positam esse, vt ferendis aduersis sint instructiores. lib. 4.*

Prudentes homines, qui animos non tollunt, sua prosperitate confisi, minimum labuntur, in summa felicitate maximè trepidi.

Plerumq; futuri temeritas præualet: quæ cum sit omniũ rerum fallacissima, tamen vtilissima videtur.

Quod obscurum, inexploratum est.

Bonum ac malum hominibus proficiscitur à vicinis.

[b] *Delictis non voluntarijs refugium sunt aræ.*

[c] *Stabo in societate secundum conuenta, iustè & innocenter, & simpliciter: neq; transgrediar vlla neq; arte, neque machinatione. lib. 5.*

Ea pro honestis habent homines, quæ sunt voluptuosa: pro iustis, quæ sunt vtilia.

† *Ciuitas si sit in ocio, in se ac per se ipsam conteri solet, more aliarum rerum. lib. 6.*

Inuidiam ac timorem, vtrunq; patiuntur potentiora.

Conuenit vnumquemq;, quæ sibi periculosa sunt, ea & scire præcipuè, & timere.

Vetus sermo est, Si quis, dum hostis esset, vehementer nocuit: eundem si amicus sit, satis profuturum.

Inopinati bellorũ sunt euẽtus, ac anceps fortuna est. lib. 7.

Sumere vltionem, & saturare animi iracundiam, simul inimicos propulsare, res est omnium iucundissima.

Aerumna, quæ cum multis communis est, habet aliquid leuamenti.

Viri enĩ ciuitas sunt, non mœnia, & naues viris vacuæ.

Bbb 2 Dio-

Ad bonam causam tria verba sufficiunt.

a Nihil est quod ita eleuet obtundatq; ægritudinẽ, quã perpetua in omni vita cogitatio, nihil esse quod nõ accidere possit. Cicero.

Spes futuri incerta, sæpe fallit homines

b Supplices ad templa, aras, statuas confugiebant, apud gẽtes.

c Iusiurãdum est confœderatorum Atheniensium cum Argiuis, Mantinæis & Elæis, ad annos centum.

Inimicum vlcisci, vitam accipere est alteram. Publius in Mimis.

† Docet id Roma, quæ, destructa Carthagine contra Catonis consilium, suis ruebat viribus: vt scribit Horatius.

* Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου.

Lectio historiarũ seruit omnibus.

Φυλακὴ μὲν τῆς τῶν ἀξιολόγων ἀρετῆς, μάρτυς δὲ τῆς τῶν φαύλων κακίας, εὐεργέτης δὲ τοῦ κοινοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

προφῆτις τῆς ἀληθείας ἱστορία, τῆς ὅλης φιλοσοφίας οἱονεί μη τρόπολίς ἐστι.

οἱ δὲ † αἰγύπτιοι τὸν μὲν ἐν τῷ ζῆν χρόνον εὐτελῆ παντελῶς εἶναι νομίζουσι· τὸν δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν δι' ἀρετὴν μνημονευθησόμενον, περὶ πλείστου ποιοῦνται. καὶ τὰς μὲν τῶν ζώντων οἰκήσεις, καταλύσεις ὀνομάζουσιν, ὡς ὀλίγον χρόνον ἐν ταύταις οἰκούντων ἡμῶν. τοὺς δὲ τῶν τετελευτηκότων τάφους, ἀϊδίους οἴκους προσαγορεύουσιν, ὡς ἐν ᾅδου διατελούντων τὸν ἄπειρον αἰῶνα. διόπερ τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας κατασκευῶν ἧττον φροντίζουσι, περὶ δὲ τοὺς τάφους ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπουσι φιλοτιμίας.

τῶν μὲν παρανομούντων κολαζομένων, τῶν δ' ἀδικουμένων βοηθείας τυγχανόντων, ἀρίστη διόρθωσις ἔσται τῶν ἁμαρτημάτων.

ὁ φόβος ὁ γινόμενος ἐκ τῶν κρίσεων τοῖς παρανομοῦσιν, ἀνατρεπόμενος χρήμασιν ἢ χάρισιν, τοῦ κοινοῦ βίου σύγχυσις.

Principijs obstandum.

θεραπεία ἀναιροῦσα τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου, μάλιστ' ἂν παρασκευάζει τὴν ὑγίειαν.

πάντα ἡ χρεία διδάσκει τὴν φύσιν.

καθόλου μὲν γὰρ ἐν ταῖς ἱστορουμέναις μυθολογίαις, οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου πικρῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξεταστέον.

μηδέν ἐστι μᾶλλον δυνάμενον εὐδαίμονα βίον παρασκευάσαι, τῆς εὐνομίας καὶ δίκης καὶ εἰρήνης.

τοῦ μὲν ζῆν, τὴν φύσιν αἰτίαν ὑποληπτέον· τοῦ δὲ καλῶς ζῆν, τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων συγκειμένην παιδείαν.

κάλλιόν * ἐστι τοῦ νικᾶν, τὸ τὴν νίκην ἐνεγκεῖν ἀνθρωπίνως.

μηδεὶς

* Diodorus Siculus bibliothecam, seu vniuersalem totius ferè orbis habitati historiam omnium accuratissimã, temporibus & annis singulis distinctam, vsq; ad Iulij Cæsaris tempora complexus est: & res omnes eodem tempore in diuersissimis mundi partibus gestas, maxima perspicuitate & luce suo quasq; loco ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἦγε, hoc est, sub vnum aspectum posuit, & velut in tabula aspiciendas exhibuit. Verùm de 40. eius libris tantùm 15 extant, qui in Gallia typis Græcè excusi sunt: priores videlicet quinq;, deinde decimus ad vigesimum vsq;: quinq; intermedijs, quemadmodum cæteris etiam viginti quinq;, temporis iniuria amissis. † Etiam gentes crediderunt restare aliam vitam. Qualis verò illa futura esset, sine scriptura explicare non potuerunt. Ideoq; quisque suos affectus secuti, alij aliter eam sibi somniabant. Epicurus, quia bis vomebat per diem, docuit, vitam æternam futuram æternam crapulã, teste Platone. Quid enim diceret porcus ille aliud, sua sibi fingens somnia? Aegyptij autem semper clari fuerunt doctrinæ ac sapientiæ nomine. Ideo hinc inde ex Græcia discendi causa viri docti in Aegyptũ sunt profecti, vt est de Solone traditũ in Platonis Tymæo. * Maior hostis, qui latet sub pectore. Item: Bis vincit, qui se vincit in victoria. Publius. De Hannibale scribit Liuius, quòd vincere sciuerit, sed victoria vti nesciuerit.

Diodori Siculi.

Est historia custos eorum quæ cum virtute acta sunt, testem se malefactis, beneficamq́; erga omne genus hominum præbens. lib. 1.

Historia veritatis assertrix, totius philosophiæ veluti parens est.

Aegyptij sanè omnino parui faciendum præsentis vitæ tempus esse putant: futuræ verò gloriam, quæ virtute comparatur, maximi æstimandam. Domos nostras diuersoria appellant, tanquam breui tempore à nobis inhabitandas. Defunctorum sepulchra sempiternas domos, quoniam apud inferos infinitum sit tempus, vocant. Ideo domus ædificandæ curam contemnunt: circa sepulchrorum magnificentiam summum studium operamq́; impendunt.

Punire nocentes, auxilium ferre oppreßis, optima ad prohibenda mala facinora via.

Pœna delicti aut pecunia aut gratia sublata, confusio vitæ cõmunis existit. Non punire delicta confundit hominum vitam.

Ea ad valetudinem cura est optima, quæ morborũ principia aufert.

Neceßitas in omnibus naturam instruit. lib. 3.

In priscis illis rebus, ac fabulis similibus, non omnino ad quadrantem veritas peruestiganda est. lib. 4. Superstitio in exponendis fabulis damnata.

Nil est vitæ hominum ad felicitatem comparandum vtilius, quàm leges, iusticia & pax. lib. 5.

[a] *Vitam nobis à natura datam existimandum est: verùm bene beateq́; viuendi rationem à literarum eruditione sumptam esse, cogitandum est. libro 12.*

Victoria clementer ac humaniter vti scire, longè, quàm ipsum vincere, pulchrius est. lib. 13.

Bbb 3 Nemo

a Summum literarum elogium Alexander dicebat, se non minus obligatum Aristoteli præceptori, quàm patri Philippo, autore Plutarcho.

μηδεὶς ἐλπιζέτω τῶν τυχόντων ὑπεροχῆς τινος, ἂν ἐξαμαρτάνῃ μεγάλα, λήσεσθαι διατελεῖν ἀνεπιτίμητος.

χαλεπὸν, δύναμιν μὲν σώματος ἔχειν μεγάλην, νοῦν δὲ μικρόν.

ταῖς εὐτυχίαις εἴωθεν ὡς ἐπίπαν ἀκολουθεῖν ῥαθυμία καὶ καταφρόνησις.

Πολυβίου.

Historia. μηδεμία ἑτοιμοτέρα ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσις, τῆς τῶν προγεγενημένων πράξεων ἐπιστήμης.

Oculus historiæ veritas. ὥσπερ γὰρ ζῶον, τῶν ὄψεων ἀφαιρεθεισῶν, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον· οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀφαιρεθείσης τῆς ἀληθείας, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα.

μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου, μηδὲ ὠμότερον τῶν ζώων.

εἰρωνεία γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου πρέποντος, κάλλιστόν ἐστι κτῆμα, καὶ λυσιτελέστατον· μετὰ δὲ κακίας ἢ δουλείας ἐπονειδίστου, πάντων αἴσχιστον καὶ βλαβερώτατον.

οἵ τε περὶ τὰς αὐλὰς, κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως νεῦμα μακάριοι καὶ παρὰ πόδας γίγνονται.

Principium finis. οὐ γὰρ οἷόν τε τοῦ τέλους τυγχάνειν, μὴ οὐ τῆς ἀρχῆς εὐστοχήσαντα.

πολλαπλασίους ἂν εὕροι τις τοὺς ἐπὶ προτερημάτων γεγονότας τῶν καλῶς τοῖς προτερήμασι κεχρημένων.

Quod malè fers, assuesce. Ouidius. πολλὰ γὰρ οὐ μόνον τῶν δυσχερῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδυνάτων εἶναι δοκούντων κατὰ τὰς ἀρχὰς, μετὰ ταῦτα χρόνου καὶ συνηθείας τυχόντα, ῥᾷστα πάντων ἐπιτελεῖται.

καθάπερ ἐμψύχου σώματος, τῶν ὄψεων ἐξαιρεθεισῶν, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον· οὕτως ἐξ ἱστορίας ἐὰν ἄρῃς τὴν ἀλήθειαν, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίγνεται διήγημα.

τῶν δὲ παραβόλων καὶ καλῶν ἔργων ἐφίενται μὲν πολλοὶ, τολμῶσι δ' ὀλίγοι.

πολλὰ

Nemo in eminentia constitutus existimet, si magna peccata admiserit, quòd semper impunè id sit habiturus. lib. 14.

Haud facilè euenit, vt quispiam ingentes corporis vires, & ingenium subtile habeat. lib. 17.

Vix erit immensus in pingui corpore sensus.

Secundas res consueuit vt plurimùm comitari ignauia & negligentia. lib. 19.

[b] Polybij.

Nulla hominibus facilior ad vitæ institutionem via est, quàm rerum antè gestarum cognitio. lib. 1.

Perinde ac si quis oculos animanti effoderit, quicquid superest corporis inutile fit: ita dempta ex historia veritate, narratio omnis inutilis est. Ibidem.

** Nullum ex reliquis animantibus homine atrocius, atque efferatius est.*

Pax enim si iusta & honesta sit, res est certè omnium rerum pulcherrima atque optima. Nihil tamen est aut faciendum iniustè, aut patiendum turpiter, vt pace frui valeamus. lib. 4.

Qui regias principum sequuntur, pro regis voluntate nunc beati, mox miseri fiunt. lib. 5.

Aulica beneuolentia non diuturna.

Haud enim fieri potest, vt finem ritè consequatur, qui de principio non rectè conijcit. lib. 9.

Fit vt plures sint qui prærogatiuis potiantur, quàm qui prærogatiuis rectè vtantur. lib. 10.

Facilius adipisci dignitates & honores, quã ijs rectè vti.

Etenim multa non modò ex illis quæ difficilia, sed quæ impossibilia initio videntur, temporis successum & consuetudinem adepta, omnium facillima redduntur.

Quemadmodum corpus animatum, si ossa sint exempta, totum redditur inutile: ita & historia, si veritatem illi abstuleris, quod reliquum est, inanis redditur oratio. lib. 12.

Oculus historiæ veritas.

Facta audacia & præclara appetunt quidem multi, aggrediuntur autem pauci. lib. 17.

Volunt potiri omnes, sed suum in potiundo periculum esse nolunt.

Multa

[b] Polybius libros scripsit historiæ Romanæ 40. de quibus supersunt quinque priores tantùm, & sequentium duodecim Epitome. Editi sunt autem Basileæ Græcè & Latinè simul, in fol.

* Omnia namque suæ naturæ debita soluunt,
Præter eum plus his qui rationis habet: vt ait Poëta.

πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου.

Διονυσίου τοῦ ἁλικαρνασσέως.

ἱστορία ἀρχὴ φρονήσεώς τε καὶ σοφίας.

ἅπαν δὲ συγγνώμης ἄξιον τὸ ἀκούσιον.

πίστεως οὔτε μεῖζον, οὔτε ἱερώτερον πάθος ἀνθρώποις οὐδέν.

οὕτω γε οὖν σεβαστόν τι πρᾶγμα καὶ ἀμίαντον νενόμισται τὸ πιστὸν, ὥστε ὅρκον τε μέγιστον γενέσθαι τὴν ἰδίαν ἑκάστῳ πίστιν, καὶ μαρτυρίας συμπάσης ἰσχυρότερον.

* Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat Res angusta domi. Iuuenalis.

πολλῶν συνειδότων, οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον πέφυκε τὰ ἀπόρρητα σιωπᾶσθαι χρόνον.

* οὐ γὰρ ἂν γένοιτο φρόνημα εὐγενὲς, ἐν ἀνδράσιν ἀπορουμένοις τῶν καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων.

Concordia paruæ res crescunt, discordia magnæ dilabũtur. Salustius.

αἴτιον ἰσχύος μὲν τοῖς ἀσθενέσιν ὁμοφροσύνη, ταπεινότητος δὲ καὶ ἀσθενείας καὶ ταῖς ἰσχυροτάταις ἀλληλοφθονία.

ἅπαντα μὲν, ὡς ἔοικεν, ἄνθρωπον ὄντα δεῖ προσδοκᾶν τὰ παράδοξα, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι ἄτοπον.

χωρὶς θεοῦ οὐδὲν ἂν γένοιτο τῆς ἀνθρωπίνης σπουδῆς καὶ προνοίας ὄφελος.

τέκνα καὶ γυναῖκες καὶ γονεῖς, τιμιώτερα τῆς ἰδίας ἐστὶν ἑκάστῳ ψυχῆς.

Honores mutant mores.

οὐχ ὁμοία διάνοια τῶν ἀνθρώπων δεομένων τε, καὶ ἀποπληρωθέντων ὅταν ἂν δεηθῶσιν.

τυραννὶς πάντας ἔχει ὑφ' ἑαυτῇ τοὺς νόμους.

τὰ ἀσφαλέστερα πρὸ τῶν θρασυτέρων χρὴ αἱρεῖσθαι.

πολλῷ κρείττων καὶ βεβαιοτέρα ἀρχὴ, ἥτις εὐεργεσίαις, ἀλλὰ μὴ τιμωρίαις κρατεῖν βούλεται τῶν ὑπηκόων.

τὸ βεβαιότερον, δικαιότερον.

ἔρωτι ἅπαντες γλίχονται μεταβολῆς.

Contumeliæ.

τὸ γὰρ ἠρεθισμένον ἅπαν, ἄλλως τε κἂν ταπεινὸν ᾖ, πρὸς μὲν τοὺς ὑπερηφανοῦντας ἀγριαίνεσθαι φιλεῖ, πρὸς δὲ τοὺς θεραπεύοντας ἡμεροῦσθαι.

Absolutum nihil.

οὐ γὰρ ἐν δυνατῷ ἦν ἄρα, πάσας τὰς ἀρετὰς ἐν ἀνθρώπου γενέσθαι φύσει, οὐδὲ φύεταί τις ἀπὸ θνητῶν καὶ ἐπικήρων σπερμάτων, περὶ πάντα ἀγαθός.

Mora, dilatio.

χρήσιμον δὲ πρᾶγμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥκιστα σφαλερὸν ἀναβολὴ, καὶ πολλὰ ὁ χρόνος ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μετατίθησι.

τὸ μὴ

Multa in bello noua. Apud Suidam pag. 295.

* Dionysij Halicarnasſei.

Hiſtoria prudentiæ ſapientiæq́; principium. lib. 1.

Omne peccatum inuoluntarium meretur veniam.

Fide nulla res apud mortales maior, aut ſanctior eſt. lib. 2.

Adeò veneranda res fides habetur, & inuiolabilis, vt ſua cuiq; fides pro teſtimonio debeat eſſe, proq; iureiurando ſanctiſsimo.

Quæ multi ſciunt, non diuturno teguntur ſilentio. lib. 3.

Nihil generoſum poteſt ſapere, qui quotidiani victus penuria premitur. lib. 4.

Infirmæ res concordia potentes fiunt: cæterùm vel potentiſsimæ peſſum eunt, vbi laboratur inuidia mutua.

Omnia expectanda ſunt homini, quantumuis incredibilia, nihilq́; abſurdum putandum eſt.

Sine Deo nihil humana conſilia proficiunt.

Coniuges, liberi atq; parentes, vita ipſa chariora pignora ſunt vnicuiq;.

Alia mens eſt indigentibus, alia aſſecutis ea quibus eguerant. lib. 5.

a *Tyrannis omnibus legibus ſuperior eſt.*

Præferenda tutiora conſilia fortioribus. lib. 6.

b *Optimum & firmiſsimum eſt imperium, quod ſubditos beneficio magis quàm pœna in officio continet.*

Summum ius c *ponitur in ſumma violentia.*

Nouarũ rerũ cupidine plerìq; omnes homines naturâ laborant.

Sic natura eſt comparatum, vt vel modeſtiſsima ingenia exaſperentur irritata contumelijs, ſed eadem facile miteſcant officijs

Non poteſt omnes virtutes natura humana capere, nec vnquã è mortali ſemine naſcetur vir abſolutè bonus. lib. 8.

Plerumq; autem vtile eſt differre, caretq́; periculo, & multa mutantur vel vnius diei tempore.

* Romanæ hiſtoriæ initia, & vrbis, magiſtratuũ, ſacrorum, Iuris ac legum Romanarum origines, accuratiſſimè & ornatiſſimè deſcripſit Dionyſius Halycarnaſſeus, vſq; ad initium primi belli Punici, & annũ Vrbis 489. Extant eius hiſtoriæ adhuc libri vndecim, in quibus vſq; ad annum Vrbis 312 peruenit, & editi ſunt in Gallia Græcè, in fol.

a Iuxta Satyricum illud: Sic volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas. Iuuenalis.

Nihil eſt dulcè, quod non reficit varietas.

b Si quis vult regnare, languida regnet manu. Violenta imperia nemo tenuit diu: inquit Seneca tragicus. c Id eſt: Qui eſt potentior, ille quoque eſt iuſtior wer den anderen vbermagt / der ſteckt jhn in ſackt & habet bonam cauſam.

Magistratus concordia.

τὸ μὴ στασιάζειν τοῖς προεστηκόσι τῶν κοινῶν, ἁπάντων ἀγαθῶν ἐν ταῖς πόλεσιν αἴτιον.

κρεῖττον γάρ ἐστιν ἄρξασθαι ὀψὲ τὰ δέοντα πράττειν, ἢ μηδέποτε.

τὰ μεγάλα ἔργα μεγάλων ἀεὶ κινδύνων ὠνούμεθα.

Historia.

βουλεύονταί τε ἄριστα περὶ τῶν μελλόντων, οἱ παράδειγμα ποιούμενοι τὰ γεγονότα τῶν ἐσομένων.

Non verborum, sed operum est philosophia.

μὴ λόγων, ἀλλ' ἔργων καλῶν ἄσκησις ἡ φιλοσοφία.

κρείττων ἡ πρόνοια τῆς μεταμελείας.

Ἀππιανοῦ τοῦ ἀλεξανδρέως.

φάρμακον δὲ κακῶν ἀκεστήριον, λήθη.

χρὴ τῶν κακῶν ἐπιλέγεσθαι τὰ μετριώτερα.

τοῖς μὲν εὖ πράξασιν ἔχουσιν πολλῶν ἀγαθῶν ἀμοιβὴ, τοῖς δ' ἀπραγοῦσι μετάνοια.

Fatalia.

τὴν * πεπρωμένην μοῖραν χείρονά τε καὶ κρείσσονα, οὐκ ἐστιν οὔτε ἀνδρὸς, οὔτε πόλεως ἐναλλάξαι. μοῖρα δέ τις καὶ πόλεων ἐστὶν, ὥσπερ ἀνδρῶν.

δεῖ τι καὶ παθεῖν μεγάλων ἐφιεμένους.

ἄνοια πᾶσιν ἐγγίνεται πλησιαζόντων τῶν κακῶν.

θαῤῥεῖν δὲ χρὴ τοῖς τε θεοῖς, καὶ αὐτῷ τῷ λογισμῷ.

χρὴ τὸ παρὸν σκοπεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ γεγενημένον.

χρήματα, νεῦρα πολέμου.

† Δίωνος τοῦ νικαιέως.

φύσει τε γὰρ πᾶν τὸ νικῶν ἄπληστον.

Facilè omnes cùm valemus, recta cõsilia ægrotis damus. Terentius.

ῥᾷον παραινέσαι ἑτέροις ἐστὶν, ἢ αὐτὸν παθόντα καρτερῆσαι.

οὐ γὰρ δήπου τὰ χωρία οὔτε εὐτυχίαν οὔτε κακοδαιμονίαν τινὰ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ καὶ πατρίδα καὶ εὐδαιμονίαν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ ποιεῖ.

ὅτι αὐτὸ μὲν τῶν φόβων τῆς δίκης ἐλευθερωθῇ, τὸ δὲ τῆς ἐλπίδος τῶν ἄθλων στερηθῇ, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν, κακὰ δὲ μυρία ἀπεργάζεται.

ἡ μὲν

* πεπρωμένην autem particip. præteritum pass. syncopatum, pro πεπερατωμένον, verbi περατόω, quod termino: παρὰ τὸ πείρω, traho: fatatum, fato præscriptum.

† Dion Cassius, Nicææ in Bithynia natus, annorum 981. historiam ab vrbe Roma condita, vsque ad annum à nato Christo 231. quo ipse Dion vixit, deductam, libris 80. complexus est: quorum vix quarta pars hoc tempore extat. Libri autem historiæ Romanæ Dionis, quotquot reperiri adhuc potuerunt, 23. in Gallia sunt editi Græcè in fol. Eiusdem verò Dionis Epitome Græca, quam Xiphilinus patriarcha Constantinopolitanus ex Dione conscripsit, ibidem in 4. excusa est, forma maiori seu regali, vt vocant.

Magistratuum consensus, omnium bonorum causa solet esse ciuitatibus.

Præstat enim serò quàm nunquam officium facere. lib. 9.

* *Magna operæ præmia semper magnis emũtur periculis.*

* Nihil natura magnum voluit effici citò, proposuitq; pulcherrimæ cuiq; rei difficultatem: vt scribit Quintilianus.

Non aliunde melius consilia petuntur quæ in futurum prosint, quàm à præteritarum rerum exemplis. lib. 10.

Non verborum, sed pulchrorum operum exercitatio, philosophia. lib. 11.

Melior prouidentia, pœnitentia.

Appiani Alexandrini.

Appiani Alexandrini de ciuilibus Romanorũ bellis historiarum lib. 5. libri item, Illyrius, Celticus, Libycus, Syrius, Parthicus, Mithridaticus, editi sunt Græcè in Gallia, in fol.

Remedium autem aduersus calamitates, est obliuio. lib. 1. de bellis Punicis.

E' malis eligenda minima.

Obœdientes magna præmia manent, inobœdientes pœnitentia.

Fatalem necessitatem, siue malam siue bonam, nec homo potest mutare, nec ciuitas. Sunt enim in ciuitatibus sua fata, sicut hominibus singulis. lib. de bello Syriaco.

Nunquam periculum sine periculo vincitur. de bellis Parthicis.

Imprudentia plerunq; solet calamitatem antecedere. de bello Mithridatico.

Dijs decet fidere, & causæ. lib. 2. de bello ciuili.

Oportet præsentia magis curare, quam præterita.

Pecunia, nerui belli. lib. 4.

Dionis Nicæi.

Ita fert natura, vt omnis victor inexatiabili rerum secundarum desiderio efferatur. lib. 35. Romanæ historiæ.

Victoria, res inexplebilis.

Facilius est adhortari alios, quàm seipsum contra aduersas res obfirmare. lib. 38.

Neq; enim loca ipsa felicitatẽ aut infortuniũ afferunt homini: sed vnusquisq; nostrûm ipse sibi & patriam & vitã beatam omni tempore vbicunq; locorum efficit.

Non locus, non patria beatũm faciũt, sed bonus status animæ.

Vbi metus suppliciorum aufertur, vbi spes præmiorum præciditur, ibi nihil boni, mala autem innumera existunt. lib. 41.

Pœna & præmia.

ἡ μὲν γὰρ εὐπραγία σωφροσύνην λαβοῦσα, διαμένει· καὶ ἡ ἐξουσία μετριάσασα, πάντα τὰ κληθέντα τηρεῖ.

ἐν τῷ χρόνῳ ὅτ᾽ οὐδὲν ὄφελός ἐστιν, αἰσθάνονται ὅτι κακῶς ἐβουλεύσαντο.

Naturam expellas furca, tamen vsque recurret. Horatius.

οὐδεὶς γὰρ οὔτε νόμος, οὔτε φόβος κρείττων, τῶν φύσει πεφυκότων, γίγνεται.

πῶς μὲν γὰρ οὐκ ἄριστον γυνὴ σώφρων, οἰκουρός, οἰκονόμος, παιδοτρόφος, ὑγιαίνοντά τε εὐφρᾶναι, καὶ ἀσθενοῦντα θεραπεῦσαι, εὐτυχοῦντί τε συγγενέσθαι, καὶ δυστυχοῦντα παραμυθήσασθαι, τοῦ τε νέου τὴν ἐμμανῆ φύσιν καθεῖρξαι, καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ἔξωρον αὐστηρότητα κεράσαι; πῶς δ᾽ οὐχ᾽ ἡδὺ, ἀνελέσθαι τέκνον ἐξ ἀμφοῖν συμπεφυκὸς, καὶ θρέψαι, καὶ παιδεῦσαι, εἰκόνα μὲν τοῦ σώματος, εἰκόνα δὲ καὶ τῆς ψυχῆς, ὥστε ἐν ἐκείνῳ αὐξηθέντι ἕτερον αὐτὸν γενέσθαι; πῶς δ᾽ οὐ μακάριον, ἀπαλλαττόμενον ἐκ τοῦ βίου, διάδοχον καὶ κληρονόμον τοῦ βίου καὶ τοῦ γένους οἰκεῖον ἐξ ἑαυτοῦ γεγονότα καταλιπεῖν, καὶ τῇ μὲν φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ διαλυθῆναι, τῇ δὲ ἐκείνου διαδοχῇ ζῆσαι; καὶ μήτε ἐπ᾽ ἀλλοτρίοις, ὥσπερ ἐν πολέμῳ, γενέσθαι, μήτε ἄρδην ὥστε ἐν πολέμῳ ἀπολέσθαι; καὶ ταῦτα μὲν τὰ κέρδη ἰδιά που τοῖς γαμοῦσι καὶ τεκνοποιοῦσιν ὑπάρχει.

Liberi, imago corporis & animæ parentum.

† Πλουτάρχου.

* ἔοικε γὰρ ὄντως χαλεπὸν εἶναι, φαύλην ἐχούσῃ πόλει, καὶ μισοῦσαν, ἀπεχθάνεσθαι.

* Docti viri non habendi inimici, quòd nocere possint. ἔοικε, pro εἶκε, præterit. mediū verbi εἴκω, cum prosthesi ε.

ἡ πειθαρχία μάθημα μέν ἐστιν ἄρχοντος. ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἕπεσθαι.

μία κακῶν παῦλα καὶ λύσις ἀνθρώποις ἐστὶν, ἔκ τινος τύχης θείας, εἰς ταυτὸ διανοίᾳ φιλοσόφῳ βασιλικὴν συμπεσοῦσαν δύναμιν, ἐγκρατῆ καὶ ὑπερδέξιον τῆς κακίας τὴν ἀρετὴν καταστῆσαι.

ἔργμασι

† Amplissimus historiæ Græcæ & Latinæ thesaurus, & verè bibliotheca omnium veterum historiæ scriptorū, sunt Plutarchi Chæronensis (qui circa annum à nato Christo 100 floruit) monumenta, in quibus vitas illustrium gentis Græcæ ac Latinæ virorū circiter 50 complexus est, plenas optimarū rerum copia, & stipatas sapientissimis sententijs, & regulis vitæ: ad quas, velut ad scopū, narrationes plerasq; solet referre. Orditur autem Græcorum vitas à Theseo Athenarum rege: ac desinit in Philopœmene Achæorum duce, qui octennio ferè post Antiochi Magni cum Romanis bellum decessit, anno ante Christi natalem 180. Romanos vero duces à Romulo vsque ad Galbam & Othonem deducit, qui anno post natalem Christi 71 inter se de imperio dimicarunt. Eius Parallela, id est vitæ illustrium virorum numero 48. Græci nominis ac Latini ita digestæ, vt semper Græco homini Latinus aliquis comparetur, vt Theseo Romulus, Alexandro Cæsar, &c. Basileæ Græcè excusæ sunt, in fol.

Res secundæ, vbi animus continens ijs moderatur, perdurant: potentiaq; mediocriter vsurpata, omnia bona conseruat. lib. 43.

Tum demum sentiunt se malè de rebus suis statuisse, cum id nihil iam prodest. lib. 44.

Tūc iudicant homines, cum pœnitet.

Nulla lex, nullus metus, hominibus natura insunt, quàm quæ plus valet. lib. 55.

Cur non optima res sit vxor pudica, domus custos, administratrix, liberorum nutrix? quæ & sanum exhilarare, & agrum curare, lætis vtenti rebus socia esse, aduersas consolari, iuuentutis nimiam animi ferociam coërcere, effœtam senectæ austeritatem temperare poßit? non sit suaue, ex vtrisq; natum infantem alere & educare, imaginem corporis animiq; sui, vt in eo adolescente alter tute nascaris? non beatißimum, vita obeuntem, proprium ac ex te ipso editum relinquere, qui in facultates & stirpem tuam succedat: ac naturæ humanæ ratione dissolutum, eius succeßione viuere? neq; quod in bello fit, inter alienos versari, ac protinus semel perire? Hæc commoda priuatim eos sequuntur, qui nuptijs & liberis student. lib. 56.

Commoda coniugij.

Plutarchi.

Equidem videtur reuera difficile, eam ciuitatē inimicā habere, quæ Musica & poëtica præstet. In Theseo.

Vt obœdiant subditi, disciplinæ principis est. Nam qui rectè ducit, vt rectè sequantur efficit. In Lycurgo.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Vna malorum quies est, solutioq; hominibus, si ex diuina quadam sorte philosophico animo regia potestas coniungatur, quæ virtutem vitij victricem superioremq; constituat. In Numa.

Principes philosophi magnū cōmodum imperijs.

*ἔργμασι γὰρ ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἁδεῖν χαλεπόν.
ἀπορίᾳ γὰρ δεῖ βοηθεῖν, οὐκ ἀργίαν ἐφοδιάζειν.
ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν, τὸ θαῤῥεῖν.
ἡ δ᾽ εὐλάβεια, καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἄριστον.
λόγος ὄργανον πειθοῦς.
μία γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀπειρία καὶ θράσος γεννᾷ, καὶ θάρσος ἀφαιρεῖται.

Pietatē cautè ac prudenter ambulare, εὐλάβεια significat. Fructus studiosum.

οὐδὲν γὰρ ἄλλο μουσῶν εὐμενείας ἀπολαύουσιν ἄνθρωποι τοσοῦτον, ὅσον ἐξημερῶσαι τὴν φύσιν ὑπὸ λόγου καὶ παιδείας, τῷ λόγῳ δεξαμένην τὸ μέτριον, καὶ τὸ ἄγαν ἀποβαλοῦσαν.

οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ συνδιαιτήσει καὶ συμβιώσει τὸ γινόμενον ἔοικεν, ὅτ᾽ ἂν ὥσπερ ἐπιξενούμενον ἕκαστον αὐτῶν ἐν μέρει διὰ τῆς ἱστορίας ὑποδεχόμενοι, καὶ παραλαμβάνοντες ἀναθεωροῦμεν, ὅσος ἦν, οἷός τε, τὰ κυριώτατα καὶ κάλλιστα πρὸς γνῶσιν ἀπὸ τῶν πράξεων λαμβάνοντες. φεῦ φεῦ, τί τούτου χάρμα μεῖζον ἂν λάβοις, πρὸς ἐπανόρθωσιν ἠθῶν ἐνεργότερον;

ἀρετή τοι δυστυχοῦσι μεγάλην ἔχει μοῖραν αἰδοῦς καὶ παρὰ πολεμίοις· δειλία δὲ, κἂν εὐποτμῇ, πάντῃ ἀτιμότατον.

καίτοι τὸ θεῖον τρισὶ δοκεῖ διαφέρειν, ἀφθαρσίᾳ, καὶ δυνάμει, καὶ ἀρετῇ· ὧν σεμνότατον ἡ ἀρετὴ, καὶ θειότατόν ἐστι.

ἐκεῖσε χρὴ τὸν ἄρχοντα τὴν γνώμην ἔχειν, τὰ μὲν δίκαια μὴ κινεῖν, ἀλλὰ καὶ παριδεῖν τι καὶ παρακοῦσαι τῶν ἁμαρτανομένων.

εὔνοια θαυμαστὴ, δι᾽ ἐπιείκειαν ἠθοῦς.

† verbi ἀδω.

τὸ κολακεύειν τοὺς στρατιώτας, αἴσχιον τοῦ † δεδιέναι τοὺς πολεμίους.
αἱ γὰρ ἀριστοκρατικαὶ φύσεις, ὀλίγα τοῖς πολλοῖς ἀδοῦσι, καὶ πρὸς ἡδονὴν ἔχουσι.

προειπε-

* Si demas γὰρ, erit versus pentameter, ex Theognide: si rectè memini, à Plutarcho vsurpatus.

In magnis enim rebus administrandis difficilimum est, omnibus posse placere. In Solone.

Indigentiæ enim ac necessitati subueniendum, inertiæ verò ac desidiæ minimè opitulandum.

Vincendi enim initium fiducia est. in Themistocle.

Pium autem atq; optimũ est, vt nihil nimis. In Camillo.

Eloquentia, persuasionis instrumentum. In Fabio Max.

Sola enim, vt videtur, inexperientia gignit audaciam, eademq; fiduciam aufert.

Nullum verò alium homini fructum benigna Musarum affert consuetudo, quàm studio ac disciplina mansuefactam naturam, medium ratione certa suscipere, & quod nimis est abijcere. In Mario.

Est enĩ conuictui & conuersationi similis res, cum apud nos ceu diuertentẽ vnumquenq; procerũ illorũ, historia duce, hospitio accipimus: acceptũ contemplamur, quantus sit, qualisq;: ex omnibus maximè illustria, maximè scitu digna decerpentes. Quid per immortales aut iucundius, aut ad instaurandos mores efficacius esse potest? In Aemilio Paulo. Historia ad cuius rei similitudinem quid conferat.

Virtus profectò infeliciter agentiũm magnam habet reuerentiæ partem, etiam apud hostes: ignauia verò, etiamsi fortunata sit, tamen vituperatione non caret.

Deus his tribus maximè præstare cæteris omnibus videtur, immortalitate scilicet, potestate atq; virtute: è quibus nihil virtute pulchrius, nihil honestius, nihil diuinius est. In Aristide.

Oportet præfectum eò mentẽ dirigere, eò cogitationẽ vertere, domestica minimè commouere, quædam videntẽ dissimulare & obaudire. In Philopœmene.

Ex morum comitate comparatur mirifica beneuolentia. In T. Flaminio.

Militem per assentationem sibi conciliare, quàm hostẽ reformidare, deformius existit. In Sylla.

Nobilissima enim & summa virtute ornata ingenia, quia non ad voluptatem consilia sua referunt, multitudini pertarò placere consueuerunt, In Lucullo.

προπεπτωκότων καὶ προηττημένων ταῖς ψυχαῖς, τὰ σώματα ῥᾳδίως ἐνίκησε.

Potentia imperiorum quomodo crescat.

οὐ γὰρ εὐτυχία τὰ Ῥωμαίων, ἀλλὰ τλημοσύνη καὶ ἀρετῇ πρὸς τὰ δεινὰ χωρούντων, εἰς τοῦτο προῆλθε δυνάμεως.

ἄμαχον γὰρ τὸ ἐνδελεχές.

Ξενοφῶν φησὶ, τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔχειν τι καὶ τὰς ἐν οἴνῳ καὶ παιδιᾷ φωνὰς καὶ διατριβὰς, ἀξιομνημόνευτον, ὀρθῶς λέγων.

Affectus non cohibiti, cæcos reddunt homines.

ἀνθρωπίνη φύσις ἐν πάθει γενομένη, τυφλόν ἐστι, καὶ μανιῶδες.

ἀλλ᾽ ἔοικεν οὐχ οὕτως ἀπροσδόκητον, ὡς ἀφύλακτον εἶναι τὸ πεπρωμένον.

ὡς γὰρ ἡ τοῦ νομίσματος ἀξία, πλείστην ἐν ὄγκῳ βραχυτάτῳ δύναμιν ἔχει· οὕτω λόγου δεινότης ἐδόκει πολλὰ σημαίνειν ἀπ᾽ ὀλίγων.

ῥῆμα καὶ νεῦμα μόνον ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, μυρίοις ἐνθυμήμασι καὶ περιόδοις ἀντίρροπον ἔχει πίστιν.

οἱ μὲν εὐφυεῖς, ἀναμνηστικοὶ μᾶλλον εἰσί· μνημονικοὶ δὲ, οἱ μετὰ πόνου καὶ πραγματείας παραδεχόμενοι. γίνεται γὰρ οἷον ἔγκαυμα τῆς ψυχῆς τῶν μαθημάτων ἕκαστον.

πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν περιόδων, ἓν ῥῆμα καὶ νεῦμα πίστιν ἔχοντος ἀνθρώπου, κυριώτερον ἡγεῖται.

οὐδὲν ἀνθρώπου θηρίον ἐστὶν ἀγριώτερον, ἐξουσίαν πάθει προσλαβόντος.

* καὶ κακίας μεγάλας, ὥσπερ ἀρετὰς, αἱ μεγάλαι φύσεις ἐκφέρουσι.

ταχεῖα πειθὼ τῶν κακῶν ὁδοιπορεῖ. λεία γάρ τις ἡ πορεία, καὶ κατάντης ἐπὶ τὸ βουλόμενον. βούλονται δὲ οἱ πλεῖστοι τὰ φαῦλα, δι᾽ ἀπειρίαν τῶν καλῶν, καὶ ἄγνοιαν.

οὐδὲν, οἷον ἀληθινὴ καὶ βέβαιος εὔνοια, φυλακτήριον ἀνδρὸς ἄρχοντος.

λῃσταὶ

* Magni viri vtrumque faciunt : magnas virtutes, magna vitia. Platonis est.

Facilimè confractis animis, corpora debellari solent.

Nec verò tam fortunæ prosper euentus Romanorum potentiam auxit, quàm egregia virtus, ac summa in laboribus asperisq; rebus tolerantia, aduersis casibus succumbere nescia. In Crasso.

Omnia namq; vincit studiosa sedulitas. In Sertorio.

Xenophon scribit: Fortium virorum voces & gestus etiã in vino, etiam in lusu, dignum studio quiddam seruant, præclarè indicans. In Agesilao. Sapientum virorum ioci & lusus etiam vtiles.

Humanum ingenium cupiditate actum, cæcum quiddã, furiosumq; est. In Pompeio.

Sed enim fatum præuideri, quàm euitari, facilius potest. In Cæsare.

Idem rationi conuenit quod nummis, qui eo sunt præstantiores, quo in minore materia plus valoris ac precij complectantur. Sic optimum esse videtur orationis genus illud, quo paucis multa sunt grauiter, sapienter, acutè significata. In Phocione. Mores persuadent, non oratio.

Multa diserti hominis argumentationes ingenio & arte instructæ, vel vno viri boni verbo, vno etiam nutu facilè funduntur.

Qui celeri ingenio sunt, non multum memoria valent: qui verò cum labore percipiunt, hi sunt perceptorum tenaciores, propterea quòd velut inuritur, quicquid ab huiusmodi ingenijs discitur. In Catone.

Plerumq; enim probatus vir, & fidem apud populum habens, vno verbo vel nutu longas aliorum orationes superat. In Demosthene.

Nulla est fera vastior homine, cum licentiam affectuum nactus sit. In Cicerone.

Præclara ingenia, quemadmodũ virtutes maximas, eodẽ pacto vitia quoq; maxima producere solent. In Demetrio.

Subita persuasio ad scelus praua est, facilis est autẽ via & prona, qua quò volumus ducimur: mala autẽ plurimi volunt, ob inexperientiã bonorũ, atq; inscitiã. in Artaxerxe. Malæ naturæ non opus habent doctrina Publius: Ea quæ volumus, libẽter facimus.

Vera ac stabilis ciuium beneuolentia, optima principis custodia. In Arato.

λῃσταὶ γὰρ ἐμφωλεύονται πέτραις τε καὶ κρημνῶν περιέχονται· βασιλεῖ δὲ πίστεως καὶ χάριτος ἰσχυρότερον οὐδὲν, οὐδὲ ὀχυρώτερον.

Militaris potestas sine sapientia & consilijs, & ducibus formidabilis.

μηδὲν φοβερώτερον ἀπαιδεύτοις χρωμένης καὶ ἀλόγοις ὁρμαῖς ἐν ἡγεμονίᾳ στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Ἀῤῥιανοῦ.

* Ἔσθιε καὶ πίνε καὶ παῖζε, ὡς τἆλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια.

αἰσχρὸν κλέψαι τὴν νίκην.

οὔτε τὸ σῶμα ὅτῳ εἴη καρτερὸν, οὔτε ὅστις γένει ἐπιφανὴς, οὔτε κατὰ πόλεμον εἰ δή τις εὐτυχοίη ἔτι μᾶλλον ἢ Ἀλέξανδρος, οὐδὲ εἰ τὴν λιβύην τις πρὸς τῇ ἀσίᾳ ἐκπεριπλεύσας κατάσχοι, οὐδὲ εἰς τὴν εὐρώπην ἐπὶ τῇ ἀσίᾳ τε καὶ λιβύῃ τρίτην, τούτων οὐδέν τι ὄφελος ἐς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου, εἰ μὴ σωφρονεῖν.

οὐδὲ πρὸς τῶν πολεμίων ἄρα ἀμελεῖται, ὅσα σώφρονα ἔργα.

Generosos animos labor nutrit: quem si recuses, parum esse poteris. Seneca.

πέρας δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν, ὅτι μὲν αὐτοὶ οἱ πόνοι, ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ ἔργα φέρουσι.

πονούντων τοι καὶ κινδυνευόντων τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ζῆν τε ξὺν ἀρετῇ ἡδὺ, καὶ ἀποθνήσκειν, κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένους. (σωφροσύνη.

καλὸν δὲ, ὦ βασιλεῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἀνδρῶν, τὰ ἔργα.

Nunquã periculũ sine periculo vincitur. Publius.

τῷ τι δρῶντι, καὶ παθεῖν ἐστὶν ὀφειλόμενον.

μόνη ἴασις ἁμαρτίας, ὁμολογεῖν τε ἁμαρτάνοντα, καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα.

† Ἡρωδιανοῦ.

τά τε δε-

* Apud Suidam pag. 268. sic legitur: Ἔσθιε, πῖνε, ὄχευε, ὡς τἆλλα οὐδενὸς ἐστὶν ἄξια. vel pag. 319. ὡς τἆλλα ἀνθρώπινα οὐ τούτου ἐστὶν ἄξια, videlicet τοῦ τῶν δακτύλων ἐπικροτήματος, δεικτικῶς videlicet, gestu colludentis in plausu manus. Sic enim efficta erat, & hoc gestu posita, statua Sardanapali, in qua hæc verba erant inscripta. Legitur etiam apud Strab. lib. 14. Athenæus autem lib. 12. vbi multa similia aliorum voluptuosorum epicedia leguntur, hæc verba Chaldaicis literis eius statuæ fuisse adscripta ait: ἐγὼ δὲ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἠφροδισίασα, εἰδὼς τόν τε χρόνον ὄντα βραχὺν, ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτον πολλὰς ἔχοντα μεταβολὰς καὶ κακοπαθείας· καὶ ὧν ἂν καταλίπω ἀγαθῶν, ἄλλοι ἕξουσι τὰς ἀπολαύσεις, διὸ κἀγὼ ἡμέραν οὐδεμίαν παρέλιπον τοῦτο ποιῶν. Apud Plutarch. libro πρὸς κολώτην, Metrodorus Epicureus περὶ γαστέρα τὸ ἀγαθὸν constituit, in voluptate summum bonum clarè posuit: & πᾶν ἔργον κενὸν esse dicit, ὃ μὴ εἰς τοῦτο καταντᾷ. τὴν ἡδονὴν γὰρ (inquit Plutarchus ibidem) ἢ μέγιστον, καθάπερ κέντρῳ καὶ διαστήματι τῇ γαστρὶ περιγράφουσι. id est, totam voluptatem, quantacunque fuerit, tanquam centro & ambitu, ventre definiunt. † Herodianus historiam sui temporis à morte M. Antonini philosophi, ab anno Christi 181. vsque ad Gordianos in Africa interfectos, anno Christi 241 contexuit. Quem dulcissima & purissima oratione Latina, politissimè reddidit Angelus Politianus. Editus est Græcolatinè in 8. Basileæ.

Latrones enim rupes ac saxa incolunt, & præcipitijs se tutantur: regi autem nihil fide & beneuolentia firmius, neç munitius esse potest.

Nihil est in imperio formidabilius potestate militari, quæ indoctis vtitur, absurdisque consilijs. In Galba.

Arriani.

Comede, bibe, lude: cum cæteræ res humanæ hoc plausu nequaquam dignæ sint. lib. 1. expeditionis Alexandri.

** Victoriam furari turpe. lib. 4. Ibid.*

Nemo, siue is viribus polleat, siue genere excellat, siue fortuna Alexandrum exuperet, siue quis deuictæ Asiæ imperio Aphricam adiungat, & cum his Europam continuet, nisi moderatio animi assit, felix esse potest. Ibid. lib. 4.

Ne ab hostibus quidem, quod honestè quis agit, negligitur. Ibid.

Etiam hostis in hoste nō potest non probare virtutem.

Nullus alius laborū finis generoso animo, quàm honesti & gloriosi labores, qui ad facta honesta ferunt. lib. 5.

Labores enim ac discrimina pro re honesta aggredientibus, vt viuere, sic mori dulce est, cum immortalem sui nominis gloriam posteritati relinquere se sciant. Ibid.

Viris bonis & viuere & mori dulce.

Perpulchra verò res est, si quicquam aliud, in humanis vel prosperis rebus, animi moderatio. Ibid.

Animi moderatio maxima virtus.

Virorum est, magna facinora aggredi. lib. 6.

Virorum quid.

Qui præclarè quicquam facit, æquum est & pati. Ibid.

Summa medicina peccati est, & peccatum confiteri suum, & eiusdem pœnitentiam præ se ferre. libro 7.

Qui peccatū agnoscit, propemodùm est innocens. Seneca.

Herodiani.

* Alexandri verba sunt, volentis apertè potius cum hoste congredi, quàm ex insidijs adortum superare, sine laude & gloria, quam solam vigilabat & somniabat dum vixit.

τά τε δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα, οἶκτον προκαλεῖται μείζονα.

οὐδὲν παράδοξον, ἄνθρωπον ὄντα εἰ τελευτὴ κατέλαβεν.

τοῖς μὲν γὰρ δυστυχήσασιν ἔλεος, τοῖς δὲ κρατήσασι φθόνος παρακολουθεῖ.

χρὴ δ' ἄνδρας γενναίους τε καὶ σώφρονας εὔχεσθαι μὲν ὑπάρχειν τὰ βέλτιστα, φέρειν τε τὰ προσπίπτοντα.

φύσει ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν, ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς.

Heliodorus Aethiopicæ historiæ libros 10 conscripsit, editos Græcè Basileæ in 4. Autor est iucundissimus & doctiss. argumentũ variũ est, & multiplex, vbi inter cætera multa, omnium humanorum affectuum absolutissima quædam imago, & coniugalis amoris, fidei ac constãtiæ pulcherrimum exemplar est.

Ἡλιοδώρου.

Εὐγενείας ἔμφασις, καὶ κάλλους ὄψις, καὶ λῃστρικὸν ἦθος οἶδεν ὑποτάττειν καὶ κρατεῖν, καὶ τῶν αὐχμηροτέρων δύναται.

εὐχαῖς, οὐκ αἰτίαις, ἐξιλεοῦται τὸ κρεῖττον.

μεγίστη παραψυχὴ, ἡ τῶν ὁμοίων ἀκοή.

κόρος γὰρ ἔρωτος, τῶν ἔργων τὸ τέλος.

τίς ἂν γένοιτ' ἂν γάμος ἁρμοδιώτερος, τοῦ προφητικοῦ τὴν ἱερωμένην λαμβάνοντος.

καλὸν γάρ ποτε καὶ τὸ ψεῦδος, ὅταν ὠφελοῦν τοὺς λέγοντας, μηδὲν καταβλάπτῃ τοὺς ἀκούοντας.

εὐχαριστία ξενίων τὸ κάλλιστον ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι.

τέχνη καὶ φύσιν οἶδε βιάζεσθαι.

τροφὴ γὰρ νόσων, ἡ σιωπή. τὸ δὲ ἐκλαλούμενον, εὐπαραμύθητον.

ἀλλὰ ἐστὶν ἄρα καὶ νοῦ παντὸς ὀξύτερον τὸ θεῖον, καὶ τοῖς κατὰ βούλησιν αὐτῷ δρωμένοις ἐπίκουρον γίγνεται, καὶ ἄκλητον, εὐμένεια πολλάκις φθάνον τὴν αἴτησιν.

ἀνθρώπου φύσις, ἀμιγὲς καὶ καθαρὸν τὸ χαῖρον οὐκ ἐπιδέχεται.

ξένη γὰρ ἐν γῇ τὸ μὲν ὤνιον, ἀπόριον τοῖς ἀγνοοῦσι· τὸ δὲ αἰτούμενον, δυσμετάδοτον τοῖς ἐλεοῦσιν.

ἀρετῆς ἄρα ἐστὶ λογισμῶν ἡ ἀνάγκη.

ἀκοὴ γὰρ ὄψεως εἰς τὸ λυπῆσαι κουφότερον.

ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχὴ, καὶ πιστεύειν φιλεῖ.

εὐγενοῦς γὰρ ἤθους καὶ ὄψεως, καὶ βάρβαρον γένος οἶκτος εἰσέρχεται.

θαυμα-

Multo magis misericordiam pronocant, quæ oculis vsurpamus. lib. 1. *(lib. 2.*

Nihil profectò nouum fuit mori, qui homo natus fuerat.

Infelices misericordia, potentes inuidia sequitur. lib. 4.

Decet autem viros fortes atq; moderatos, optima quidē optare, sed ferre quæcunque incidant. libro. 6.

Natura homines condolent, ac misericordes sunt in contribulium infortunijs.

Heliodori.

Nobilitatis specimen, & pulchritudinis aspectus, & prædonū ingeniū sibi subijcere, & vincere ferociores potest. lib. 1. Formæ potentia.

Precibus, nō criminibus, placatur id quod est potentius.

Maxima consolatio, similia suorum casuum audire.

Amoris enim, quo res prosequimur, finis est satietas.

Quod coniugium hoc conuenientius esse potest, homine prophetico dicatam Deo ducente? Quisq; æqualem sibi ducat vxorem.

Pulchrum est enim mendacium, cum authori commodat, & audienti non nocet.

Gratitudo viro sapienti pulcherrimum munus. lib. 2.

Ars & naturam frangere potest. lib. 3.

Alimentum est enim morborum, silentium: cæterùm quod enunciatur, leniri consolatione facilè potest. lib. 4.

Sed est quauis cogitatione celerius numen: & ijs qui actiones suas ad illius voluntatem accommodant, auxiliatur etiā non imploratū, beneuolentia sæpius preces anteuertens.

Natura humana meram & non temperatam laticiam, capere non potest. lib. 5. Nihil ab omni parte beatum.

Etenim in peregrina terra empturis, ignorantibus loci consuetudinem, omnia carius venduntur, mendicantibus verò dantur facilius. lib. 6.

Inuentrix omnino consiliorum, necessitas est. lib. 7.

Auditus enim aspectu ad commouendum dolorem minus est efficax. lib. 8.

Quæ enim expetit animus, libenter credit.

Generosæ enim indolis & vultus commiseratio, etiam barbaricum genus subire solet. Virtus admirationi etiā hostibus.

θαυματοποιΐα τις ἐστὶ δαίμονος, εἰς τὰ ἔσχατα μὲν βάλλοντος, ἐκ δὲ τῶν ἀπόρων διασώζοντος.

τὰ μεγάλα τῶν πραγμάτων, μεγάλων δεῖται κατασκευῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ.

† Ἀθηναίου.

Λυτρὰ ἄκη πόνων παντοῖα.

τροφὴ γὰρ ψυχῆς λόγοι καλοί.

τράγημα ὁ σωφρονιστὴς πᾶσιν ἐν μέσῳ λόγος.

* λαθεῖν δέ ἐστιν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα, ποιοῦσαν οἶνον.

ἡδονὰς διώκειν προπετῶς, λύπας ἐστὶ θηρεύειν.

οὐδέν ἐστι ὀφθαλμῶν οὕτως ἀφραυλικὸν, ὡς γυναικὸς κάλλος.

[a] Ἰουλίου Πολυδεύκους.

ἐν ταῖς δίκαις, εἷς ἀξιόχρεως, πολλῶν μαρτύρων ἀρκεῖ.

οὐ γὰρ ἐργώδης ἡ μίμησις, κατὰ τὴν τῆς εὑρέσεως ὑφήγησιν.

πολλὰ καὶ ὧν πάνυ † ἴσμεν, ἐστὶν ὅτε ἐπὶ τὴν μνήμην οὐκ ἀπαντᾷ.

[b] τὸ ἐπιτήδευμα ἡρωϊκὸν, καὶ πρὸς εὐσωματίαν ἅμα καὶ εὐψυχίαν ἀσκεῖ, καὶ ἐστὶν εἰρηνικῆς τε καρτερίας ἅμα καὶ πολεμικῆς τόλμης μελέτημα. Πλουτάρ-

* Aorist. β. verbi λανθάνω.

† pro ἴσαμεν, per syncopé verbi ἴσημι.

† Athenæus, qui M. Antonini temporibus floruit, præter admirabilem multarum scituq; dignissimarum rerum & vocabulorum varietatem, plurimas etiam historias, ex omnium gentium scriptoribus, qui temporum iniuria amissi sunt, ac verè bibliothecam omnium veterum historicorum, poetarum, philosophorum complexus est. Similiter & Suidas non tantum Lexicon, seu Grammaticas vocabulorum interpretationes collegit, verùm etiam multorum regũ & hominum doctorum vitas & scripta, & tempora, quibus vixerunt, annotauit: vterque Athenæus & Suidas Basileæ in folio sunt editi, quisque separatim iusto volumine. Athenæus Latinè extat ab aliquot annis superioribus hactenus. Suidas autem ex Vuolphij versione sub prælo erat Basileæ apud Oporinum nostrum, dum hæc scribebamus. a Iulius Pollux sophista Atheniensis, scripsit Lexicon, seu Onomasticon impressum Basileæ, Græcè & Latinè, in 4. Libri sunt decem rerum ac synonymorum ordinibus & titulis secundum genera instructissimi, qui varietatem ac copiam vocabulorum ac rerum mirabilem suggerent: quemadmodum id pluribus verbis indicatur in præfatione Simonis Grynæi, vbi id opus ludimagistris omnibus diligentissimè commendat. b Venatio, cui deditos fuisse ab initio semper principes & reges tam barbaros quàm Græcos & Romanos, ac in scholis venatorijs ad eã rem institutos fuisse à peritis præceptoribus, scribũt Xenophon, Pindarus, Homerus, Plinius, Spartianus, Suetonius, Lampridius, Dion Cassius, Iulius Capitolinus, & multi alij: ita vt dedecus ferè fuerit principi viro, non operã dare venationi quæ belli esset meditatio. Hinc factum est, vt Darius rex Persarum iuberet asscribi suo sepulchro, quòd venator bonus fuisset, hoc pacto: φίλος ἦν τοῖς φίλοις, ἱππεὺς καὶ τοξότης ἄριστος ἐγενόμην, κυνηγῶν ἐκράτουν, πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην. quemadmodum id Epicedion refertur ab Eustathio in commentarijs Dionysij, in Orbis descriptione. Atque hac etiam ætate omnia ferè curant remissius principes, quàm venationes, quibus omnino multum temporis & cogitationis tribuunt.

Miraculum Dei secretius, vt in extrema pericula coniiciat: & vbi nihil spei sit reliquum, seruet.

Magna negocia magnis indigent apparatibus. lib. nono.

PHILOLOGORVM.

Athenæi.

Variorum malorum remedia sunt balnea. Lib. 1. Dipnosophist.

Animi nutrimentum, est pulcher sermo.

Temperans sermo in medio bellarium est. lib. 10. Iucūdus sermo in cōuiuijs bellariorum instar est.

Fieri autē non potest vt mulier lateat, quæ biberit vinum.

Voluptates immoderatè sectari, dolores perquirere existimandum est. lib. 12. Voluptates immodicæ, dolorum causa.

Nihil oculis magis est iucundum, quàm mulieris præstantis forma. lib. 13.

Iulij Pollucis.

In iudicijs vnus fide dignus, pro multis testibus sufficiens est. lib. 3.

Non enim laboriosa est imitatio, post inuentionis explicationem. lib. 4.

Multa, quorum nobis magna noticia est, memoriæ tamen non semper succurrunt. Ibid.

Hoc studium heroicum regiumq́ est, & ad corporis animiq́ bonam constitutionem confert: estq́ tam placidæ fortitudinis, quàm militaris audaciæ specimen. lib. 5.

Plu-

[a] Πλουτάρχου.

ἡ μὲν γὰρ φύσις ἄνευ μαθήσεως, τυφλὸν, ἡ δὲ μάθησις δίχα φύσεως ἐλλιπὲς, ἡ δὲ ἄσκησις χωρὶς ἀμφοῖν ἀτελές.

καὶ τὰ μὲν ῥάδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χαλεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἁλίσκεται.

εὔπλαστον γὰρ καὶ ὑγρὸν ἡ νεότης, καὶ ταῖς τούτων ψυχαῖς ἁπαλαῖς ἔτι τὰ μαθήματα ἐντήκεται· πᾶν δὲ τὸ σκληρὸν χαλεπῶς μαλάττεται. καθάπερ γὰρ σφραγῖδες τοῖς ἁπαλοῖς ἐναπομάττονται κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἔτι παιδίων ψυχαῖς ἐναποτυποῦνται.

ἓν πρῶτον καὶ μέσον καὶ τελευταῖον ἐν τούτοις κεφάλαιον, ἀγωγὴ σπουδαία, καὶ παιδεία νόμιμός ἐστι· καὶ ταῦτα φορὰ καὶ συνεργὰ πρὸς ἀρετὴν, καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν.

τὸ γὰρ πολλοῖς ἀρέσκειν, τοῖς σοφοῖς ἐστὶν ἀπαρέσκειν.

Viri docti omnia bona secum portant.

πόλεμος οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν.

ὄργανον τῆς παιδείας οὐ κτῆσις ἀλλ᾽ ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων ἐστί.

τὸ λίαν φιλεῖν, τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον.

στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς, ἐλπίς τε τιμῆς, καὶ φόβος τιμωρίας.

στιγμὴ χρόνου πᾶς ὁ βίος ἡμῶν.

ἡ συντροφία γὰρ, ὥσπερ ἐπιτόνιόν ἐστι τῆς εὐνοίας.

οἱ δ᾽ ἐν σοφοῖς φαῦλοι, παρ᾽ ὄχλῳ μουσικώτεροι λέγειν.

Philosophia.

τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀῤῥωστημάτων καὶ παθῶν, ἡ φιλοσοφία μόνη φάρμακόν ἐστι.

σώζεται σῶμα μὲν ἐνδείᾳ, καὶ πηρώσει, ψυχὴ δὲ αὔξει καὶ πόνῳ.

μνήμη

[a] De Plutarchi Vitis paulo antè dictum est. Scripsit autem idem autor etiam Moralia quædam opera, erudita, varia, ac verè philologica: vnde apparet eum plurimæ lectionis hominem fuisse, & miræ memoriæ: tam frequens est in recitandis veterum historijs, & allegandis sententijs, vt multa potius collectanea dici mereantur, quàm scripta Plutarchi. Quod quidem eo gratius nobis esse debet, postquam plærique autores ab eo citati iam interciderunt: ex quibus saltem optimas & pulcherrimas quasque sententias nobis remansisse, beneficio & laboribus Plutarchi debemus. Apud Athenæum locus ei est inter multiscios illos Dipnosophistas. Illa eius Moralia, libelli plurimi ac varij, plerique iucundi, vtilis, antiqui ac eruditi argumenti, Basileæ in fol. sunt edita.

Plutarchi.

Cæca enim res est, sine doctrina & institutione, natura. Doctrina verò sine natura, manca existit: exercitatio autẽ vtroq; destituta, imperfectum quiddam est. libro de Puerorum institutione.

Negligentes ipsa quoq; fugiunt facilia, difficilia verò, diligentia comprehenduntur.

** Illa namq; nouella ætas ad fingendum facilis & tenera est, & ipsorum animis, dum molles adhuc extant, disciplinæ melius instillantur. Difficilius autem, quæ dura sunt, molliuntur. Quemadmodum enim sigilla mollibus imprimuntur ceris: ita & doctrinæ, dum puerilis adhuc animus est, insculpuntur.*

Vnum primum & medium & vltimum in his caput est, institutio diligens, & disciplina honesta. Et hæc ad virtutem & felicitatem plurimum afferunt adiumenti. Institutio diligens quid conferat.

Vulgo placere, est displicere sapientibus.

Bellum non deprædatur virtutem.

Instrumentum eruditionis, non librorum possessio est, sed eorundem diligens lectio.

Nimium amare liberos, eos odisse est. Nimia indulgentia corrumpit liberos.

Elementa virtutis sunt, spesq; honoris, & formido pœnæ.

Punctum temporis est omnis vita nostra. Punctum est quod viuimus, & adhuc pũcto minus. Seneca.

Victus enim cibiq; sodalitium, quoddam beneuolentiæ & amoris incrementum existit.

Qui peritis contempti sunt, ij ad perorandum in multitudine magis idonei habentur. Omnis honestæ rei pessimus iudex, vulgus.

Animorum autem ægritudines atque languores sola est quæ curet ac medeatur philosophia.

Corpus quidem indigentia ac replemento, animus verò remissione atq; labore conseruatur.

Eee *Memoria*

* Tu quos ad studium atque vsum formabis agrestem,
Iam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
Dum faciles anni iuuenum, dum mobilis ætas. Virgil. in Georgicis.

μνήμη γὰρ ὥσπερ τῆς παιδείας ἐστὶ ταμεῖον.

σοφὸν γὰρ εὔκαιρος σιγὴ, καὶ παντὸς λόγου κρεῖττον.

ὅπου γὰρ γέροντες εἰσὶν ἀναίσχυντοι, ἐνταῦθ' ἀνάγκη καὶ νέους ἀναιδεστάτους εἶναι.

ζωγραφία μὲν ἐστὶ φθεγγομένη ἡ ποίησις.

ταυτόν ἐστι τὸ ἕπεσθαι θεῷ, καὶ τὸ πείθεσθαι λόγῳ.

τὴν φύσιν ἡμῶν ἑκάστῳ λέγουσι δύο μὲν ὦτα δοῦναι, μίαν δὲ γλῶτταν, ὡς ἐλάττονα λέγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλοντι.

* pro βιοῦν καὶ ζῆν.

ἀρχὴ τοῦ καλῶς * βιῶναι, τὸ κακῶς ἀκοῦσαι.

ἡ δὲ ἀπραγμοσύνη γλυκὺ μὲν, ἀλλ' ἄδοξον καὶ ταπεινόν.

πᾶσα μὲν γὰρ ὀνειδιζομένη χάρις ἐπαχθὴς, καὶ ἄχαρις, καὶ οὐκ ἀνεκτή.

† Particip. præsens neutrũ contractũ, verbi φρονέω.

ὀλίγοι γὰρ εἰσὶν, οἷς μετὰ τὸ εὐτυχεῖν παραγίνεται τὸ † φρονοῦν.

φίλος ἐπιεικὴς καὶ πατὴρ χρηστὸς, καὶ διδάσκαλος, ἐπαίνῳ μᾶλλον ἢ ψόγῳ χαίρει, πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους χρώμενος.

ἐν δὲ τῷ φιλοσοφεῖν, οὐκ ἔστι ληγούσης διάλειμμα προκοπῆς, οὐδὲ στηριγμός.

ὅσῳ μᾶλλον ἅπτονται τοῦ λόγου, μᾶλλον τὸ οἴημα καὶ τὸν τῦφον κατατιθέμενοι τυγχάνουσι.

οὔτ' ἔπαινος ἀρετῆς διάπυρος καὶ δραστήριος, ὁ μὴ νύττων, μηδὲ κεντρίζων.

Conscientia.

θαρρεῖν ὁμόσε χωροῦντα τοῖς τοιούτοις, ἔχει τινὰ τοῦ συνειδότος ἐκβεβαίωσιν.

πλοῦτος ἡδίων, καὶ δόξα λαμπροτέρα, καὶ δύναμις, ἂν τὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔχῃ γῆθος.

Vita misera.

πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας, οὐδὲν ἄλλο, περιέχει τὸ σῶμα, καὶ αἱ ἀπὸ τούτου ἐπιθυμίαι.

διὰ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν, πάντες οἱ πόλεμοι ἐγγίνονται.

[a] τό, τε πολὺ δήπουθεν ἢ μικρὸν οὐδὲν διαφέρειν δοκεῖ,

πρὸς τὸ

a In vita æterna nullum erit tempus post extremum diem: qui ideo extremus seu vltimus dicitur, quòd post illum nullus dies, nullum tempus amplius futurum sit.

Memoria disciplinæ quasi quædam cella penaria est.

Magna enim sapientiæ tempestiuum est silentium, & omni certè sermone præstantius.

Vbi enim impudens est senectus, ibi & inuerecundos esse iuuenes est necesse.

Poëtica, loquens est pictura. lib. Quomodo oporteat iuuenem poëmata audire. (audiendo.

Is demum sequitur Deum, qui parère scit rationi. lib. De

Naturam tradunt cuilibet geminas præbuisse aures, & linguã vnicã: quòd plura expediat hominẽ audire, quã loqui.

Initium est rectè viuendi, vt malè audias.

A negocijs abesse, iucunda quidem res est, sed humilis & ingloria. lib. Quomodo quis discernat adulatorem ab amico.

Summa philosophiæ, inquit Plato, vt affectus obtemperent rationi, tanquam regi.

Omne beneficium si exprobretur, molestum est, & gratiã perdit, nec ferri potest.

Perpauci sunt, quib. cõtigit simul & felices esse, & sapere.

Aequus amicus, & bonus pater, ac præceptor, laude potius quã reprehẽsione gaudet vti ad emẽdandos suorũ mores.

** In philosophia virtutisq; itinere, nulla est quies, nulla perpetui profectus intermißio. lib. Quomodo quis sentiat seipsum profecisse in virtute.*

Quo enim magis cuiq; ex philosophia accedit rationis, eo plus decedit fastus & arrogantiæ.

Virtutis studium satis non est vehemens, mireq; friget, si careat incitamento & calcaribus.

In aduerso statu fortunæ, stabili & inconcusso durare animo, conscientiæ solius est integræ, prorsusq; illæsæ.

Opes enim plus habent voluptatis: gloria multo est illustrior, & potentia item, si in animo solidum poßideas gaudium. lib. de Virtute & vitio.

Neq; enim quicquam aliud præter bella & seditiones pugnasq; corpus continet, & quæ ab ipso proueniunt cupiditates. In oratione consolatoria ad Apollonium.

Propter pecuniarum possessionẽ omnia excitantur bella.

Multũ vtiq; temporis, aut parũ, minimè referre videtur,

Tamdiu discendum est, quamdiu nescias: aut, si prouerbio credimus, per omnem vitam Seneca.

Conscientia.

* Ingenuas didicisse fideliter artes, Emollit mores, nec finit esse feros. Ouid.

πρὸς τὸν ἄπειρον ᵃ ἀφορῶσιν αἰῶνα. τὰ γὰρ χίλια, καὶ τὰ μύρια, κατὰ σιμωνίδην, ἔτη, στιγμή τις ἐστιν ἀόριστος, μᾶλλον δὲ μόριόν τι βραχύτατον στιγμῆς.

καὶ γὰρ ὁ μακρότατος βίος, ὀλίγος ἐστὶ, καὶ στιγμαῖος, πρὸς τὸν ἄπειρον αἰῶνα.

κύπρις εἰς ἡδονὴν τελευτᾷ, καὶ βρῶσις καὶ πόσις. ἡ δὲ ὑγεία ταῖς ἡδοναῖς, ὥσπερ ἡ γαλήνη ταῖς ἀλκυόσιν, ἀσφαλῆ καὶ καλὴν γένεσιν καὶ λοχείαν ἐνδίδωσιν.

Sanitatē conseruantia.

ἄριστα λέλεκται· τροφῆς ἀκορίην, καὶ πόνων ἀοκνίην, καὶ πρὸς σπέρματος οὐσίης συντήρησιν, ὑγιεινότατα εἶναι.

ἄμαχον οὖν τι γίνεται πρᾶγμα γαμετὴ γυνὴ, καὶ νόμιμος, ἂν ἐν αὐτῇ πάντα θεμένη, καὶ προῖκα, καὶ γένος, καὶ φάρμακα, καὶ τὸν * κεστὸν αὐτὸν, ἤθει καὶ ἀρετῇ κατεργάσηται τὴν εὔνοιαν.

κοσμεῖ δὲ, τὸ κοσμιωτέραν γυναῖκα ποιοῦν. ποιεῖ δὲ ταύτην οὐ χρυσὸς, οὔτε σμάραγδος, οὔτε κόκκος· ἀλλ' ὅσα σεμνότητος, καὶ εὐταξίας, αἰδοῦς ἔμφασιν περιτίθησιν.

θάλαμος διδασκαλεῖον εὐταξίας, οὐκ ἀκολασίας.

Verbū, proditor animi.

αἱ γινόμεναι παρὰ τὰ ἔργα, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς τύχας ἀποφάσεις καὶ ἀναφωνήσεις, ὥσπερ ἐν κατόπτροις καθαρῶς παρέχουσι τὴν ἑκάστου διάνοιαν ἀποθεωρεῖν.

Deus eò vsq; finit furere tyrannos, donec perficiant in populo ad quod sunt excitati. Sunt autem ferè pœnæ peccati.

ὁ θεὸς ἐνδόξου καὶ βασιλικοῦ γένους ῥίζαν πονηρὰν καὶ τραχεῖαν οὐκ ἀναιρεῖ πρότερον, ἢ φῦσαι τὸν προσήκοντα καρπὸν ἀπ' αὐτῆς.

ἡ δὲ κακία τῶν κολαστηρίων ἐφ' ἑαυτὴν ἕκαστον ἐξ αὐτῆς τεκταίνεται, δεινή τις οὖσα βίου δημιουργὸς, οἰκτροῦ, καὶ σὺν αἰσχύνῃ φόβους τε πολλοὺς καὶ πάθη χαλεπὰ, καὶ μεταμελείας καὶ ταραχὰς ἀπαύστους ἔχουσα.

τοῖς γε θεοῖς πᾶν ἀνθρωπίνου βίου διάστημα, τὸ μηδέν ἐστι. καὶ τὸ νῦν· ἀλλὰ μὴ πρὸ ἐτῶν τριάκοντα, τοιοῦτόν ἐστι, οἷον τὸ δείλης, ἀλλὰ μὴ πρωΐ.

ὁ θεὸς

a ἀφορῶσι, datiuus pluralis participij, respicientibus, verbi ἀφοράω, ρῶ. ρῶν.

* Per κεστὸν autem, Veneris cingulum intelligit: de quo est apud Homerum & Lucianum, quo ipsa Martem, & Iuno Iouem conciliabat.

si ad infinitum respexeris seculum. Mille enim, vt Simonidi placet, & decem annorum millia, punctus est quidam indeterminatus, quinimò breuissima quadam puncti portio.

Etenim longissima vita breuis est, ac fermè punctus, si ad infinitum seculum comparetur.

Veneris finis voluptas est, quemadmodũ & esus & potus. Sanitas condimentum voluptatum.

At bona valetudo voluptatibus, haud aliter atq; cæli tranquillitas alcyonibus, præbet vt tutò cõmodeq́; generent, incubentq́;. lib. De sanitate tuenda.

Præclarè dictum est illud: Vesci citra saturitatem, impigrum esse ad laborem, vitale semen conseruare, res esse longè saluberrimas.

Inexpugnabilis res est vxor legitima, si omnia in se ipsa collocans, dotem, genus, potiones, cingulumq́; ipsum, moribus atq; virtute compares beneuolentiam. In connubialibus præceptis. Vxor pia & honesta.

Ornat autem, quod honestiorem mulierem facit. talem verò præstat non aurum, non smaragdus, non coccineus color: sed quæcunq; grauitatis, moderationis & pudoris specimen adhibent. Quæ dos matronis pulcherrima? Vita pudica. Ausonius.

Thalamus officina modestiæ, non intemperantiæ existit. Coniugium.

Quæ verò in negocijs & perturbationibus, ac vtraq; fortuna emittuntur dicta atq; responsa, tanquam in speculis vniuscuiusq; mentem perspicuè exhibent contemplandam. In Apophthegmatis.

Deus scelestam ac perniciosam, splendidi ac regij generis stirpẽ, haud antè euellit, quàm fructus debitus ex ea sit productus & generatus. lib. De ijs qui tardè à numine puniuntur.

Improbitas ex seipsa supplicium sibi struit ipsi, grauis quædam vitæ artifex, calamitates ingentes, cumq́; turpitudine formidines innumeras, paßionesq́; molestißimas, pœnitentias ac indesinentes in se continens perturbationes. Nihil est miserius quàm animus hominis sibi cõscius. Plautus.

Apud Deum enim vniuersæ humanæ spacium vitæ, atq; adeò præsens momentum, nihil est: cum anni triginta, in illius cõspectu veluti crepusculũ, ne dicã hora sint matutina. Apud Deum nullũ tempus, cuncta ipsi præsentia, qui habet omnia in conspectu præterita, præsentia & futura, quæ ipsi cuncta sunt præsentia. Sed hæc exponet nobis clarius æterna vita.

ὁ θεὸς οὔτε ἀγνοεῖ δήπου τὴν ἑκάστου διάθεσιν καὶ φύσιν, ὅ,τε δὴ ψυχῆς μᾶλλον ἢ σώματος αἰσθάνεσθαι πεφυκώς.

τοσούτῳ μεγέθει καὶ σφοδρότητι τοὺς διὰ σαρκὸς ὑπερβάλλουσιν, ὅσῳ τὸ ὕπαρ ἂν εἴη τοῦ ὀνείρατος ἐναργέστερον.

Contraria cõtrarijs curãtur.

οἱ ἰατροὶ πικρῷ πικρὰν κλύζουσι φαρμάκῳ χολήν.

μοιχεία πολυπραγμοσύνη ἐστὶ τῆς ἀλλοτρίας ἡδονῆς.

Honos alit artes.

οὐ γὰρ θερμὸν ὕδωρ τοσόνδε τέγγει μαλθακὰ γυῖα, ὡς δόξα ποιεῖ καὶ τὸ τιμᾶσθαι μετά τινος δυνάμεως πόνον ἡδὺν, κάματόν τ' ἀκάματον.

a τ' ἀλλότριον κακὸν ὀξυδορκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις.

* Genius additus mox nato homini.

ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαραστατεῖ εὐθὺς γενομένῳ, * μυσταγωγὸς τοῦ βίου ἀγαθός.

ἡ σύνεσις, οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ, τῇ ψυχῇ τὴν μεταμέλειαν, αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύττουσαν, ἐναπολείπει.

Bona conscientia, & animus secum viuens.

οὔτε οἰκία πολυτελὴς, οὔτε χρυσίου πλῆθος, οὔτε ἀξίωμα γένους, οὔτε μέγεθος ἀρχῆς, οὐ λόγου χάρις, οὐ δεινότης εὐδίαν παρέχει βίῳ καὶ γαλήνην τοσαύτην, ὅσην ψυχὴ καθαρεύουσα πραγμάτων, καὶ βουλευμάτων πονηρῶν.

ἐλλείπομεν εἰς τὰ καλὰ, πλεονάσαντες τοῖς περιττοῖς.

οὐ γὰρ αἰσχρὸν, τὸ μὴ πάντα δύνασθαι.

b κέρδαινε καὶ φείδου, καὶ τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς.

Virtutis fructus.

ὅμοιόν γε τὸ σωφρονεῖν, τὸ φιλοσοφεῖν, τὸ γινώσκειν ἃ δεῖ περὶ θεῶν, κἂν λανθάνῃ πάντας ἀνθρώπους. ἴδιον γὰρ σέλας ἔχει καὶ φέγγος ἐν τῇ ψυχῇ μέγα, καὶ χαρὰν ποιεῖ σύνοικον ἄν τε ἴδῃ τις, ἄν τε λανθάνῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους ἅπαντας.

μεγάλη ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντα ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα.

τὰς κοί-

a Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:
Sed præcedenti spectatur mantica tergo, Persius.

b Quantum quisque sua nummorum possidet arca,
Tantum habet & fidei. Iuuenalis.

Deus vniuscuiusq; affectum ac naturam haud ignorat, vtpote qui magis animæ quàm corporis scrutator existit.

Supplicia inferorum magnitudine ac acerbitate tantum carnales exuperant animaduersiones, quantum ab insomnijs veritas distare videtur.

Medici amaram amaro pharmaco bilem eluunt. lib. de Cohibenda iracundia.

Adulteriũ curiositas est alienæ voluptatis. lib. de Curiositate.

Neq; aqua quidem calida vsq; adeò mollia membra facit, quemadmodũ honores & gloria cũ potestate iuncta suauem laborẽ faciunt, & facilem. lib. de Animi tranquillitate.

Aliena vitia miluinis oculis cernis, tua verò transmittis nocturnis & conniuentibus.

Homini statim nato præstò genius est aliquis auspicandæ bonæ vitæ initiator, recteq; degendæ magister.

Facinorosa conscientia est in anima instar vlceris in corpore, vtpote quæ pœnitentiam relinquat, lancinantem iugiter peruellentemq; animam. Conscientia sæuissimus carnifex.

Nec ædificiorum elegantia, nec auri pondus, nec generis nobilitas, nec imperij magnitudo, nec deniq; facundiæ lepos, dicendiq; acrimonia, tantam vitæ serenitatem afferunt, tamq; placidam tranquillitatem: quantum affert animus ab negotiorum anxietate feriatus, procul prauis consilijs secum, vt dicitur, viuens.

Deficimus circa honesta, redundantes in superuacaneis. lib. De vitiosa verecundia. Necessaria ignoramus, quia superuacua didicimus.

Nec enim turpe est, non omnia posse.

Lucrator, ac parcito: tantiq; te ipsum esse putato, quantum habueris. lib. De amore circa diuitias.

Temperatum esse, philosophum esse, de dijs scire quæ scitu sunt necessaria, id semper idem est, etiamsi vniuersi nesciant mortales. Sed proprium iubar magnamq; lucem habet in animo, & gaudium domesticum parit, siue videat aliquis, siue lateat omnes & deos & homines.

In administrandis rebus humanis maximum, vel potius vnicũ fortuna momentũ existit. lib. De fortuna Romanorũ.

τὰς κρίσεις ἐκκρούουσιν αἱ φαντασίαι, τῶν κινδύνων ἐγγὺς γενομένων.

* καρπῶν μὲν γὰρ ἀφορίαν δυσκρασία ποιεῖ, καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος· τεχνῶν δὲ καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν, εὐμένεια καὶ τιμὴ καὶ φιλανθρωπία βασιλέως ἐκκαλεῖται. καὶ τοὐναντίον ὑπὸ φθόνου καὶ σμικρολογίας ἢ φιλονεικίας τῶν κρατούντων σβέννυται καὶ φθίνει πᾶν τὸ τοιοῦτο.

Vbi nõ merces, ibi nec ars est.

Honesti conatus laudandi.

τοῖς γὰρ ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις ἀγῶσι, κἂν δυστυχῶνται, τὸ αἰσχρὸν οὐ πρόσεστιν.

τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων ἃ θεοὶ χαρίζονται δώρων καὶ ἀγαθῶν, οὐκ ἔστιν ἀπόλαυσις, οὐδὲ χρῆσις ὀρθή, δίχα νόμου καὶ δίκης καὶ ἄρχοντος.

δίκη μὲν νόμου τέλος ἐστίν, νόμος δὲ ἄρχοντος ἔργον, ἄρχων δὲ εἰκὼν θεοῦ τοῦ πάντα κοσμοῦντος.

μέγας ὁ κίνδυνος, βούλεσθαι ἃ μὴ δεῖ, τὸν ἃ βούλεται ποιεῖν δυνάμενον.

μιμεῖσθαι δεῖ τὸν ἥλιον τὸν ἄρχοντα, ὃς ὅταν ὕψωμα λάβῃ μέγιστον ἐξαρθεὶς ἐν τοῖς βορείοις, ἐλάχιστα κινεῖται, τῷ σχολαιοτέρῳ τὸν δρόμον εἰς ἀσφαλὲς καθιστάμενος.

τὰ σμικρότατα τῶν ἐλλειμμάτων περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς καὶ ἐνδόξους συκοφαντεῖται.

οὐ γὰρ ὧν λέγουσιν ἐν κοινῷ καὶ πράττουσιν οἱ πολιτευόμενοι, μόνον εὐθύνας [a] διδόασιν· ἀλλὰ καὶ δεῖπνον αὐτῶν πολυπραγμονεῖται, καὶ κοίτη, καὶ γάμος, καὶ παιδιά, καὶ σπουδὴ πᾶσα.

εἷς δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων θεός, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντός.

Pauperum ac mediocriũ conditio optima.

ᾧ δὲ ἔξεστιν εἰς μικρὰν ἀποβάντι νῆσον, οὐ μικρῶν [b] ἀπηλλάχθαι κακῶν, οὗτος ἄθλιός ἐστι, μὴ προσλαλῶν ἑαυτῷ τὰ [c] πινδαρικά, μηδὲ ἐπᾴδων πολλάκις· ἐλαφρὰν κυπάρισσον φιλεῖν, ἐᾶν δὲ νόμον κρῆτας περιδαίων.

οἱ δεξι-

a διδόασιν, pro διδοῦσι, Ionicè. b ἀπηλλάχθαι, præterit. pass. infinit. verbi ἀπαλλάττομαι. c Hæc Pindari sententia in hymnis eius extantibus non legitur, sed ex alio quodam eius libro citatur à Plutarcho, qui iam olim intercidit temporis quacunq; iniuria.

* Sint Mecœnates, non deerunt Flacce Marones.
Vergiliumq; tibi vel tua rura dabunt. Martialis.

Iudicia eludunt aduentantia pericula. lib. 1. De fortuna, seu virtute Alexandri.

Affectus & pericula impediunt verum iudicium.

Vt enim fruges aëris temperie, liquidioreq; cælo exuberant: haud secus bonæ artes, eximiaq; ingenia, benignitate, honorificentia, humanitateq; regia euocantur. contraq; inuidia, sordibus, morositate eorum qui rerum potiuntur, restinguuntur, & languescunt. Ibid. lib. 2.

Ingentia claraq; certamina vt successum non habeant, dedecoris certè nullam notam inurunt.

Tot tantisq; muneribus ac bonis quæ dij largiuntur, non licet nec frui, nec vti rectè, si desit lex, iusticia & princeps.

Iusticia quidem legis est finis, lex autem principis opus, princeps verò Dei simulachrum, administrantis vniuersa. lib. Ad principem indoctum.

Vehementer est periculosum, velle quæ non decet, eum qui quæ velit facere possit.

Parum debet libêre ei, cui plurimum licet. Seneca.

* *Princeps solem imitetur, qui cum altissimus est, ad polum septentrionalem euectus, tum minimum mouetur, cursum tutum reddens tarditate.*

† *Minima etiam nobilium & illustrium virorum delicta calumniantur homines.*

Sicuti verruca citius conspicitur in facie: sic principum quæcunque delicta facilius animaduertuntur, & citius.

Eorum qui respub. præsunt, non modò singula verba, nec res tantum publicitus gestæ animaduerti notariq; solent: sed cibi quoque ipsorum, domus, ipsa familia, vxor, cubile, ioci & seria curiosius conquiruntur. In politicis præceptis.

Vnus autem rex & princeps Deus est, principium medium ac finem vniuersi tenens. lib. De fuga.

Cui licet in paruulam aliquam egresso insulam magnis calamitatibus liberari, is profectò miser est, nisi seipsum alloquens, versus illos Pindaricos sæpius quasi ad remediũ canat: Tenuem cupressum dilige, Cretamq; syluæ prodigam missam face.

* In prospera fortuna cautè ambulandum. Si Fortuna iuuat, caueto mergi. Rectè præcipit Ausonius.

† Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto is qui peccat, maior habetur. inquit Satyricus.

οἱ δοκιμώτατοι καὶ κράτιστοι, ζῶσιν ἐπὶ ξένοις.

φθονεῖ δὲ οὐδεὶς τῷ δυστυχοῦντι.

Sacerdotes.

περὶ μικρῶν ἀπιστεῖσθαι τὸν τὰ θεῖα καὶ μέγιστα πεπιστευμένον, οὐκ εἰκός ἐστιν.

τοῦ φιλοσοφεῖν, τὸ ζητεῖν, τὸ θαυμάζειν καὶ ἀπορεῖν.

ἀληθείας δὲ φῶς ἀπόδειξις.

νοῦς ὁ θεὸς, χωριστὸν εἶδος, τουτέστι τὸ ἀμιγὲς πάσης ὕλης, μηδενὶ παθητῷ συμπεπλεγμένον.

ἱστορία πολλὰς μὲν ἐπιτερπεῖς διατριβὰς ἔχει.

μεταβολὴ τῆς ψυχῆς, οὐ φθορὰ, ὁ θάνατος.

Aeternitas.

καὶ γὰρ τὸ παρὸν, ὡς μικρὸν, μᾶλλον δὲ μηδοτιοῦν, πρὸς τὸ σύμπαν.

οὕτω μέγα τι καὶ τέλεον ὄντως ἀγαθὸν ἡγοῦμαι τὴν τελευτὴν, ὡς βίον ἀληθῆ βιωσομένην ἐκεῖ τὴν ψυχὴν, οὐχ * ὕπαρ ζῶσαν, ἀλλ' ὀνείρασιν ὅμοια πάσχουσαν.

* ὕπαρ visionem veram, non somnium significat Homero. vbi est aliquotiens ὕπαρ οὐκ ὄναρ, hoc loco aduerbialiter vsurpatur, verè.

† οὐδέν ἐστιν οὕτως ἀτελὲς, οὐδὲ ἄπορον, οὐδὲ γυμνὸν, οὐδὲ ἄμορφον, οὐδὲ μιαρὸν, ὡς ἄνθρωπος ἐν * γοναῖς ὁρώμενος.

οὐ γὰρ ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ μακάριον τὸ θεῖον, οὐδὲ βρονταῖς καὶ κεραυνοῖς ἰσχυρὸν, ἀλλὰ ἐπιστήμῃ καὶ φρονήσει.

οὔτε γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσιν, οὔτε ἰσιακοὺς αἱ λινοστολίαι καὶ ξύρησις.

* γοναῖς, à γονὴ, quod natiuitatem significat.

αὐτῷ μὲν γὰρ ὁ παρ' ἄλλων ἔπαινος ἥδιστον ἀκουσμάτων ἐστίν· ἑτέροις δὲ ὁ περὶ αὑτοῦ λυπηρότατον.

οὐδ' αὖ πάλιν μείζων ἐπίδειξις ἀθείας γέγονε, τῆς περὶ γονεῖς ὀλιγωρίας καὶ πλημμελείας.

οὔτε γὰρ φιλόλογος πατὴρ οὕτως, οὔτε φιλότιμος, οὔτε φιλοχρήματος γέγονεν, ὡς φιλότεκνος.

ἀπιστοῦνται δ' οἱ λάλοι, κἂν ἀληθεύωσι.

οὔτε γὰρ

† Nullum animal miserabilius homine recens edito. quemadmodum eam rem graphicè queruntur Plato in Axiocho, si modò est is Platonis dialogus, & Plinius in proœmio lib. 7. Mundi suæ historiæ, vbi inter cætera inquit: Feliciter natus infans iacet manibus pedibusq; deuinctis, flens, animal cæteris imperaturum, & à supplicijs vitam auspicatur, &c.

Optimus quisq; , & probatissimus , peregrè viuit. Optimi quique non in patria , sed alibi viuunt.

Nemo est qui miseris inuideat. lib. De inuidia & odio.

Parua in re ei fidem non habere absurdum est, cui diuina ac summa credita sunt. In libris Problematum.

Philosophia est quærere , & admirari, & dubitare. lib. de u in Delphis.

Veritatis lux est demonstratio.

Deus mens est , abiuncta quadam forma , id est, nulli omnino materiæ mixta, nulli patibili rei coalita. De placitis philosophorum lib. I.

Historia multis oblectationum diuerticulis plena est. lib. contra Coloten Epicureum. Historiæ lectio iucunda.

Mors loci mutatio est , non animæ extinctio.

Huius etenim vitæ spacium , vt exiguum, aut ne tantulum quidem potius est, si cum vniuersa æternitate conferas.

Mea quidem sententia boni tantum cumulatè secum affert mors , vt tunc demum verè sit animus victurus , cum excesserit è vita: hic nō viuat reuera, sed instar somnij nutet. Anima misera est, quamdiu est in corpore.

Nihil vsq; adeò indignū , imperfectum, nudū informe, abiectum existit, quod cum homine, modo illum mox à partu editum conspicias , conferri possit. lib. De amore naturali erga prolem.

Neq; enim argento & auro beatus est Deus , neq; fulguribus & fulminibus potens est, sed scientia & sapientia. lib. De Iside & Osir.

Neq; enim philosophos barba promissa ac vestis talaris faciunt , neq; Isiacos vestes lineæ aut rasura. Ibid. Isidis sacerdotes in Aegypto.

Cuiq; enim laus ab alijs impertita, iucundissima auditu res est : si quis autem semetipsum laudet , alijs odiosissima. lib. Quomodo quis se citra inuid. laudare queat.

Neq; maior impij hominis ostensio est , quàm si negligens ac improbus sit circa parentes. lib. De frat. amore. Cōtemptus parentum, summa impietas.

Neq; quisquam pater vnquam ita eloquentiæ euasit amator , neq; ita ambitiosus, neq; auarus, vt liberorū amans. Omnes infanimus amore liberorum.

Loquacibus autem nemo credit , tametsi verum dicant. lib. De garrulitate.

οὔτε γὰρ πνεῦμα ἐκ τῶν χειρῶν * ἀφέντα ῥᾴδιόν ἐστιν αὖθις καταλαβεῖν, οὔτε λόγον ἐκ τοῦ στόματος προέμενον κρατῆσαι καὶ συλλαβεῖν δυνατόν.

πειθαρχικὸν γὰρ ἡ νεότης, ἡγεμονικὸν δὲ τὸ γῆρας. καὶ μάλιστα σώζεται πόλις, ἔνθα βουλαὶ γερόντων, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀριστεύουσιν αἰχμαί.

ἡ δὲ ψυχὴ νοῦ μετασχοῦσα, καὶ λογισμοῦ, καὶ ἁρμονίας, οὐκ ἔργον ἐστὶ τοῦ θεοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ μέρος· οὐδ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ γέγονεν.

λόγος μὲν ἔργου, καὶ λόγου δὲ μῦθος εἰκὼν καὶ εἴδωλόν ἐστι.

ἀεὶ μὲν γὰρ ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐφημία, καὶ τὸ πρὸς τὴν τύχην ἵλεον καὶ ἀμεμφὲς, καλὸν καὶ ἡδὺν ἀποδίδωσι καρπόν.

† δεῖ γὰρ οὐχ οὕτω τὸν ῥήτορα (κατ᾽ αἰσχίνην) αὐτὸ φθέγγεσθαι καὶ τὸν νόμον, ὡς τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου τῷ λόγῳ σύμφωνον εἶναι. ὁ γὰρ λόγος τοῦ φιλοσόφου, νόμος αὐθαίρετος καὶ ἴδιός ἐστιν.

ὄντως ἐν πλησμονῇ κύπρις.

δεῖ γὰρ ὡς τὸν οἶνον, κοινὸν εἶναι καὶ τὸν λόγον, οὗ πάντες μετέχουσιν.

ὁ ζητῶν ἐν ἑκάστῳ τὸ εὔλογον, ἐκ πάντων ἀναιρεῖ τὸ θαυμάσιον.

ὅπου γὰρ ὁ τῆς αἰτίας ἐπιλείπει λόγος, ἐκεῖθεν ἄρχεται τὸ ἀπορεῖν, τουτέστι τὸ φιλοσοφεῖν.

ἡ γὰρ φύσις παρανομεῖται, γυναικοκρατουμένη.

ἡ δὲ γενναία γυνὴ πρὸς ἄνδρα νόμιμον συγκρατοῦσα δι᾽ ἔρωτος, ἄρκτων ἂν ὑπομείνειε καὶ δρακόντων περιβολὰς μᾶλλον, ἢ ψαῦσιν ἀνδρὸς ἀλλοτρίου, καὶ συγκατάκλισιν.

γυναιξί τε γαμεταῖς ἀρχαὶ τέκνα φιλίας, ὥσπερ ἱερῶν μεγάλων κοινωνήματα.

μίξις γὰρ οὐκ ἔστι τῶν μὴ πρὸς ἄλληλα πεποιθότων.

πᾶσα φωνὴ γαστρός ἐστιν αὐτοῖς καὶ σαρκὸς ἡδονὴ, ἀσπαζομένη καὶ σαίνουσα παροῦσαν ἢ μέλλουσαν.

οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατὸν, οὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνῳ.

Φουρνούτου.

* Particip. aorist. β. verbi ἀφίημι, ἀφίμεν, aorist. β. medij participium eiusdem verbi.

† Philosophia & lex ad eundem finem respiciunt. Philosophus autē sæpe aliter disputat in scholis quàm domi viuit. Docet id philosophorū historia: quorū plerique, non quemadmodū cōueniebat viros philosophos, vixerunt.

In conuiuijs ea dicēda, quæ ab omnibus intelligantur.

Neq; auem è manibus emissam iterum comprehēdere facile est: neq; verbum emissum cohiberi, aut colligi potest.

Iuuentus enim imperata facere, senectus imperare debet. Certè Rempub. eā in qua senum consilium, iuuenum hasta primum locum obtinent, saluam esse arbitror. lib. An seni sit gerenda respub.

Anima ratione ac prudentia gubernata, nec secum pugnans, non solum opus est Dei, sed etiam Dei pars quædam: neq; sub ipso, sed ab ipso, & ex ipso est. In Platon. quæst.

Sermo quidem operis, sermonis autem oratio imago & effigies est. lib. Vtrū Athenienſ. bello an sapientia clariores.

Bene de dijs sentire & loqui, ergaq; fortunam placatum, non querulum esse, pulchrum & iucundum affert fructum. In orat. consol. ad prop. vx.

Fortunam quamcunq; rectè ferre, fructuosum.

Oportet enim non tā rhetorē (vt Aeschines dixit) idem sonare cum lege, quàm vitam philosophi doctrinæ eius consonam esse. Sermo enim philosophi, lex est spontanea & propria. lib. Stoicarum contrarietatum.

Satietatis comes Venus est. lib. Causar. physicarum.

Sine Cerere & Baccho friget Venus. Terent.

Par est, vt vinum, sic sermonem quoq;, qui ad omnes instituitur communem esse. Sympoſiacorum, lib. 1.

* *Qui rei cuiuslibet probabilē inuestigare rationem nititur, is rerū miracula vbiq; tollit funditus, & euertit. lib. 5.*

* Rerum omnium ratio non semper vestiganda. Ex admirari, cœptum est philosophari: inquit Aristoteles.

Vbi cessat ratio, illinc nascitur dubitatio: hoc est, philosophia.

Natura vim patitur, muliebri imperio subiecta. In Amatorio.

Virorum est imperare, non mulierum.

Generosa mulier suo marito amore copulata, viſorum & draconum citius sustinuerit amplexus, quàm cōsuetudinem & concubitum alterius viri.

Mulieribus nuptis liberi principia sunt amoris, quasi magnorum sacrorum communiones.

Non est amicitia inter ea, quæ inter se non conueniunt.

Omnis sermo Epicureis est ventris & carnis voluptas, amplect[...] præsentē, aut expectans futurā. lib. ad Coloten.

Epicureorū summum bonum in voluptate.

Nec ignis tunica, nec turpe delictum tempore celari potest. Apud Melissam orat. 16. lib. 1.

Tempus reuelat omnia.

φαβωρίνου.

οἶνος * δίθυρον τὸ στόμα ποιεῖ.

Τρύφωνος.

a ποιεῖσθαι pro ποιεῖσθε, infinitiuo posito pro imperatiuo.

ψευδῆ λόγον μὴ [a] ποιεῖσθαι. τὸ γὰρ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι μελαίνεται, καὶ ἀμαυροῦται.

ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

φίλωνος.

Anima spiritus.

b Articulus cum nomine iunctus facit adverbia: τὰ πρῶτα, primùm: τὸ τέλος, tandem: sic hoc loco τὸ παράπαν, prorsus, omnino.

ἡ δὲ ψυχὴ ἀπ' οὐδενὸς γεννητοῦ τὸ [b] παράπαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἡγεμόνος τῶν ἁπάντων.

ὡσανεὶ θεός ἐστι τοῦ ἀλόγου, ὁ νοῦς.

τὸ δουλεύειν θεῷ μέγιστον αὔχημα, καὶ οὐ μόνον ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ πλούτου καὶ ἀρχῆς καὶ πάντων ὅσα τὸ [c] θνητὸν ἀσπάζεται τιμιώτερον.

λόγος ἀδελφός ἐστι διανοίας.

τροφὴ φιλαρέτων ψυχῶν ἐλπίς.

ἐν ἑαυτῷ δὴ πᾶς σοφὸς χαίρει, οὐκ ἐν τοῖς περὶ αὐτόν.

κόρου ὕβρις ἔκγονος.

Genus poëtarũ quomodo exortum.

παλαιός γ' οὖν ᾄδεται λόγος ὑπὸ μὲν σοφῶν εὑρεθεὶς, μνήμη δὲ (οἷα φιλεῖ) κατὰ διαδοχὰς παραδοθεὶς τοῖς μετέπειτα, οὐδὲ τὰς [d] ἀγρύπνους παιδείας ἡμετέρας παρῆλθεν ἀκοάς. ἔστι δὲ τοιόσδε· ἡνίκα, φασὶ, τὸν σύμπαντα κόσμον ὁ ποιητὴς ἐτελεσφόρησεν, ἑνὸς τῶν ὑποφητῶν [e] ἐπύθετο, εἴ τι ποτὶ μὴ γινόμενον τῶν ὅσα κατὰ γῆς καὶ καθ' ὕδατος, ἢ ὅσα κατὰ τὴν μετάρσιον ἀέρος ἢ τὴν ἐσχάτην τοῦ παντὸς φύσιν οὐρανοῦ γέγονεν; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, τέλεια μὲν καὶ πλήρη πάντα διὰ πάντων εἶναι· ἓν δὲ μόνον ζητεῖν, τὸν ἐπαινετὴν αὐτῶν λόγον, ὃς τὰς ἐν πᾶσι καὶ βραχυτάτοις καὶ ἀφανεστάτοις δοκοῦσιν ὑπερβολὰς. οὐκ ἐπαινέσει μόνον, ἢ ἐξαγγελεῖ. τὰς γὰρ διηγήσεις τῶν τοῦ θεοῦ ἔργων, αὐταρκέστατον ἐκείνων ἔπαινον εἶναι, προσθήκης οὐδεμιᾶς ἔξωθεν εἰς κόσμον δεομένων, ἀλλὰ τὸ ἀψευδὲς τῆς ἀληθείας τελειότατον ἐχόντων ἐγκώμιον.

ἀκού-

c Mortalis homo, mortalis natura. Adiectiua enim neutra sæpe Græcis, pro substantiuis vsurpantur. τὸ θεῖον, pro ὁ θεὸς, &c.

d Ad lucernas scribentes, laborantes, legentes, discentes. Quantum verò profecerit Philo, tametsi Iudæus, assiduitate lucubrandi (quemadmodum & Iosephus) ac quomodo vterq; vniuersas veterum bibliothecas excusserint, illi testari possunt, qui vtriusq; libros legerunt.

e ἐπύθετο, aorist. β. medius verbi πυνθάνομαι. Ad verbum, Vnũ Prophetarum audiuit, si quid nondum factum esset eorum quæ, &c.

* Multæ naturæ, vbi inuitàrunt se largius, fiunt loquacissimæ, Aeschylum suas tragœdias potando scripsisse, Athenæus tradit. Ac, Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma Prosilijt dicenda: autore Horat. Et Martialis queritur, quòd nil possit sobrius. δίθυρον, biforem significat, à δὶς καὶ θύρα.

Phurnuti.

Vinum os facundum facit. Eras. in Adagijs.

Tryphonis.

Mendacē sermonem ne protuleris: mendacium enim in externis partib. nigrescit & obscuratur. Ibid. in Aenigmatis.

Veritas æterna, mendacium temporarium.

IVDAEORVM.

* Philonis.

Anima ex nulla omnino re creata est, sed ex patre atq; rectore rerum omnium. lib. De mundi opificio.

Mens seu ratio, Deus est corporis.

Est mens tanquā Deus, partis bruta. lib. 1. De allegorijs.

Seruire Deo maxima est gloriatio, non modò libertate maior, sed & diuitijs & principatu, & omnibus rebus quas mortales mirantur, preciosior. lib. de Cherubim.

Sermo frater mentis est. libro, Quòd deterius potiori insidiari solet.

Spes est alimentum animarum virtutem amantium.

In seipso vtiq; gaudet omnis sapiens, non in his quæ circa se habet.

Felicitas sita est in bono statu animæ, non rebus externis.

Saturitatis proles est petulantia.

Fertur certè antiqua fabula à sapientibus viris ad posteros per manus tradita, quæ ad nostras quoq; auidissimas discendi aures peruenit. Est autem talis. Olim cum totum mundum opifex absolueret, quendam è Prophetis rogauit, num quid desideraret mundo creato, siue in terra & aqua, siue in sublimi aëre, siue in cœli extremo ambitu? Respondit ille: Esse quidem perfecta ac plena vbiq; omnia: vnum tamen se requirere, laudatorem horum sermonem, qui in rebus omnibus, vel quod minimum obscurissimumq; videtur, non tam laudet quàm enarret. Ipsam enim enarrationem operū Dei, laudē esse sufficientissimā, nullo egentē actuario, quando ipsa infucata veritas sit pro laude cumulatissima.

Hoc

* Philo Iudæus fuit Alexandrinus, disciplinis omnibus eruditus, & in Græcorum philosophia diligenter versatus: Platonis eloquentiæ tantus æmulator, vt prouerbio etiam de ipso iactatum fuerit, ἢ πλάτων φιλωνίζει, ἢ φίλων πλατωνίζει: vt scribit Suidas. Vixit anno Christi 50. Eius opera Græca quotquot extant, libri videlicet 43. in Gallia sunt edita, in folio.

ἀκούσαιτα δὲ τὸν πατέρα τοῦ παντὸς τὸ λεχθὲν ἐπαινέσω, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τὸ πάμμουσον καὶ ὑμνῳδὸν αὐτίκα φανεῖσθαι γένος· ἐκ μιᾶς δὲ τῶν περὶ αὐτὸν δυνάμεων, παρθένου μνήμης, ἣν μνημοσύνην παρατρέποντες οἱ πολλοὶ τὸ ὄνομα καλοῦσιν. ὁ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν μῦθος ὧδε ἔχει. ἑπόμενοι δὲ ἡμεῖς αὐτῷ λέγομεν, ὅτι οἰκειότατόν ἐστιν ἔργον, θεὸν μὲν εὐεργετεῖν, γένεσιν δὲ εὐχαριστεῖν, μηδὲ ἔξω τούτου πλέον τῶν εἰς ἀμοιβὴν ἀντιπαρασχεῖν δυναμένων. ὃ γὰρ ἂν θελήσῃ τῶν ἄλλων ἀντιχαρίζεσθαι, τοῦτ' εὑρήσεται τοῦ πάντα πεποιηκότος. ἀλλ' οὐ τῆς κομιζούσης φύσεως κτῆμα ἴδιον.

παράνομον, ἐφήμερόν τε, καὶ εὐδιάλυτον ἐξ ἑαυτοῦ.

τὸ βίαιον, ὀλιγοχρόνιον.

τὸ δὲ τέρμα, γνῶσίς ἐστι καὶ ἐπιστήμη θεοῦ.

Prima tentātem honestum est in secundis tertijsúe consistere. Cicero.

τὰ μέντοι δευτερεῖα; καὶ ταῦτα μεγάλα.

τυφλοὶ γὰρ πρὸς ὀξὺ βλέποντας, ἀναποδήμητοι πρὸς ἐκδεδημηκότας.

μέρη τέκνα γονέων.

πρῶτον μὲν ὁ θεὸς φῶς ἐστί.

πόνον φεύγων, φεύγει καὶ τἀγαθά.

ἀρχὴ δ' ἀρίστη πάντων τῶν ὄντων θεὸς, ἀρετῶν δ' εὐσέβεια.

a εὐχῶν ἀρίστη καὶ τέλος εὐδαιμονίας, ἡ πρὸς θεὸν ἐξομοίωσις.

b ὅπερ ἐν ὀφθαλμῷ κόρη, ἢ ἐν ψυχῇ λογισμὸς, τοῦτ' ἐν ἑλλάδι ἀθῆναι.

λαλίστατον ἄνθρωπος ἀτυχῶν.

* Ιωσήπου.

τὰ γὰρ παράλογα καὶ μείζω τῆς ἐλπίδος, τοῖς τερατώδεσι πιστοῦται πράγμασιν.

τὸ γὰρ μηδὲν ἀδικεῖν, ἰσχυρὰ δύναμις.

δυσπόριστον ἡ ἀρετὴ τοῦ σωφρονεῖν, οἷς ἀνυπεύθυνον τὸ πράσσειν † ῥᾳστώνη πάρεστι.

a Saluati in æterna vita, erunt Deo similes, consortes diuinæ naturæ, & tandem Deus ipse: vt Naziāzen* ex Scriptura loquitur. θεοῦ μόνου καὶ ὅλου χωρητικοί. τοῦτο γὰρ ἡ τελείωσις, πρὸς ἣν σπεύδομεν.

b Laus Athenarum, quæ omnis doctrinæ, sapientiæ ac eloquentiæ humanæ olim fuit officina: ad quam discendi causa ibatur ex omnibus terris, regionibus, prouincijs. In Athenis autem laudandis multus est Nazianzenus, Aristides, Lycurgus, Isocrates, &c. * Flauius Iosephus Iudæus, scripsit 20. Antiquitatum libros, dictione purissima ac dulcissima, ab exordio mundi vsq; ad decimum quartum annum Domitiani Cæsaris: & duos ἀρχαιότητος aduersus Appianum Grāmaticum Alexandrinum, vituperantem gentem Iudaicam: libros item 7. belli ac totalis euersionis regni Iudaici. & librum de Macabæorū martyrijs. Hi libri simul coniuncti in vno volumine, excusi sunt Græcè in officina Frobeniana Basileæ, in fol. typis maiusculis & perquàm elegantibus.

† ῥᾳστώνη, τὸ πράσσειν ἀνυπεύθυνον, appositio est: facultas, id est facere impunè, ἀνυπεύθυνον adiectiuo posito pro aduerbio.

οὐδὲν

Hoc responsum patri vniuersorũ placuisse fertur: nec multò post exortum genus canorum & Musicum, ex vna diuinatum potentiarum, virgine Memoria, quam Mnemosynem quidam vocant, detorto nomine. Hæc est priscorum fabula, ex cuius autoritate dicimus, * *Nihil esse Deo magis proprium, quàm benefacere: nihil item creaturæ, quàm gratias agere, cum præterea nihil rependere valeat. Nam si quid aliud retribuere voluerit, id inueniet iam antè non ad creaturæ offerentis, sed ad ipsius omniũ creatoris possessionem pertinere. lib. De plantatione Noë.*

* Dei proprium, benefacere: hominũ, Dei beneficia celebrare: ac eò debet respicere vniuersa nostra vita, studia, labores, carmina, & tota poëtica, vt Deus celebretur.

Quicquid iniquum, vix vno die durabile, à seipso dissoluitur. lib. De temulentia.

Quicquid violentum, idem non diuturnũ est. lib. Quòd Deus sit immutabilis.

Finis metaq; huius vitæ est, scientia & cognitio Dei.

Magnum fuerit, vel in secundo loco consistere. lib. De Abraham.

Quantum cæci cedunt videntibus, tantum præstant peregrinati nunquam egressis patriam.

Parentum partes sunt liberi. lib. De profugis.

Deus, est lux primaria. lib. De somnijs.

Deus est primum lumen, angeli secundũ, tertium homines, inquit Nazianzenus. Est autẽ Deus lux, secundum Scripturam: id est, lucidissima ac purissima essentia, & habitat lucẽ nobis inaccessam in hac vita.

Qui fugit laborẽ, fugit felicitatẽ. lib. 3. De vita Moysis.

Principium rerum omnium optimum Deus est, sicut virtutum pietas. lib. De decalogo.

Votorũ summa & felicitatis finis est, reddi Deo similem.

Quod in oculo pupilla, in anima ratio, hoc Athenæ sunt in Græcia. lib. Quod omnis probus liber sit.

Nihil calamitosis loquacius. lib. De legatione ad Caiũ.

Iosephi.

Quæ enim supra spem & rationem videntur, eorum solet oraculis confirmari veritas. lib. 10. Antiquit. Iud.

Finis miraculorũ, confirmatio doctrinæ.

Inuictum robur est innocentiæ. lib. 12.

Veritas laborare potest, opprimi non potest.

Ardua res est, eos sapere, quibus adest quiduis facientibus impunitas. lib. 19.

οὐδὲν ἀλκιμώτερον τῆς ἀπογνώσεως.

καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι· καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδωμεν. τὰ μέν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται· ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται.

Anima, Dei particula, immortalis est.

πείθεται δὲ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΣΟΦΙΣΤΩΝ.

Ἀντιφῶντος.

ἐστὶ μὲν τὰ πλείω τοῖς ἀνθρώποις τοῦ βίου ἐν ταῖς ἐλπίσιν· ἀσεβῶν δὲ καὶ παραβαίνων τὰ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ αὐτῆς ἂν τῆς ἐλπίδος, ὅπερ ἐστὶ μέγιστον ἀνθρώποις τοῦ βίου ἀγαθὸν, αὐτὸς αὑτὸν ἀποστεροίη.

πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος.

Ἀνδοκίδου.

Fuit & Andocydes Atheniēsis, cuius aliquot orationes in eodem Aldi Opere leguntur.

χρὴ τεκμηρίοις χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις, περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

a Λυσίου.

μήτε ἔλεον, μήτε συγγνώμην, μήτε χάριν μηδεμίαν περὶ πλείονος χρὴ ποιήσασθαι τῶν νόμων τῶν κειμένων.

εὖ μὲν γὰρ ἂν ποιεῖν χαλεπὸν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥᾴδιον.

b Ἰσοκράτους.

ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν. ἄνευ δὲ ταύτης * πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε.

* pro πλείονα, seu καὶ πλείονα, in pluribus.

τοιοῦτος

a Lysias rhetor fuit Syracusanus, cuius orationes aliquot in eodem opere extant.

b Isocrates Atheniensis summus rhetor fuit, cuius domus (vt Cicero inquit) officina eloquentiæ est habita: & cuius è ludo, tanquam ex equo Troiano, innumeri principes prodierunt. Qui non vnam aliquam, sed vniuersas politicas virtutes ac negocia scire voluerit, ille Isocratis orationes sibi familiares faciat. quarum 21. cum Epistolis eiusdem, Basileæ apud Oporinum Græcolatinæ, ex Vuolphij conuersione, in 8. expressæ sunt.

Nihil est fortius desperatis. lib. 3. belli Iudaici.

Ab illo accepimus, vt essemus: rursumq́, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est, Deiq́, particula in corporibus collocata. (daici.

Citò autẽ in aduersis homini persuadetur. lib. 6. belli Iu-

Ad tristem partem strenua suspicio. Publius.

* RHETORVM AC SOPHISTARVM.

Antiphontis.

Antiphontis oratoris Atheniensis extant aliquot orationes Græcè, ab Aldo Manutio Venetijs excusæ, in magno Opere Græcarum orationũ.

Plurima vitæ huius in spe mortalibus sita sunt: sed impius & iniquus in deos, ipsa etiam spe, quæ est hominibus maximum vitæ bonum, seipsum priuat. Orat. poste. ex Apologia.

Preciosißima res tempus. Plutarch. in Antonio.

Andocydæ.

Futura ex præteritis coniecturanda sunt. Orat. de pace cum Laced. 5.

Lysiæ.

Neq, misericordiam, neq, veniam, neq, vllam gratiam pluris oportet facere, quàm leges scriptas. Orat. in Alcibiadem aciei desertorem.

Rectè facere, difficile: peccare autẽ, facile. in Apologia.

Isocratis.

Robur verò cum prudentia coniunctum, sanè prodest: sed sine hac, plus ipsis robustis obfuit. Orat. ad Demonicum.

 Talem

* Rhetores sunt, qui artem oratoriam profitentur, & dicendi præcepta tradunt, quorumq; artes totæ forenses & populares sunt, vt inquit Cicero. Oratores autem erant viri doctrina sapientia ac eloquentia præstantes, iuris ac legum periti, regum principum ac ciuitatum consiliarij & syndici, qui legati ad reges & nationes cũ mandatis mittebantur: ac erant etiam sæpe magistratus, rectores rerum publicarum in causis publicis ac priuatis, eloquentia perfecta vtentes, vt Festus loquitur. Sophistæ verò olim philosophi & sapientiæ professores dicebantur. Deinde verò Rhetores. Postremò verò abijt nomen in inuidiam, vt Sophistæ dicerentur, qui fictam quandam sapientiæ speciem iactitarent, ac qui de qualibet materia in vtramque partem dicere possent, ἐν τοῖς ὀνόμασι σοφιζόντες, καὶ οὐκ ἐν τοῖς νοήμασι, vt Xenophon ait. Sæpe autem vox rhetoris ac oratoris indifferenter pro eodẽ accipitur: quemadmodũ nos etiã vsurpauimus hoc loco.

τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σαυτοῦ παῖδας.

σοφία μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατον.

πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων.

τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν.

μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

Importunũ, molestum.

τὸ γὰρ ἄκαιρον, πανταχοῦ λυπηρόν.

πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων, ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

* Nos, loquitur de se in plurali Isocrates, id est, quæ ego tibi, ô Demonice, præscribo ac trado præcepta.

χρὴ παραδείγμασι χρωμένους, ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας· καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' * ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν, καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγινώσκειν. ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν· οὕτω χρὴ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους, μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας, τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

Adulatores, amici veri.

πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς πᾶν ὅ, τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῇς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.

Quæ vitari non possunt.

φιλοσοφία καὶ πρός τε τὰς πράξεις ἡμᾶς ἐπαίδευσε, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔπαυσε· καὶ τῶν συμφορῶν τάς τε δι' ἀμαθίαν, καὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας διεῖλε, καὶ τὰς μὲν φυλάξασθαι, τὰς δὲ καλῶς ἐνεγκεῖν ἐδίδαξεν.

οὐ γὰρ ἐν ταῖς πολυτελείαις ἡ εὐσέβεια, ἀλλ' ἐν τῷ μηδὲν κινεῖν, ὧν ἡμῖν οἱ πρόγονοι παρέδοσαν.

Plures pauperes, quàm diuites.

πλείους εἰσὶν οἱ σπανιζόμενοι, τῶν ἐχόντων.

ἀλλὰ γὰρ πάντες πλείω πεφύκαμεν ἐξαμαρτάνειν, ἢ κατορθοῦν.

μωρόν ἐστι, ἐπὶ τὴν λέξιν πλείονα χρόνον διατρίβειν, ἢ ἐπὶ τὰς πράξεις.

ὁ * πλοῦ-

Talem erga parentes tuos te prabe, quales in te liberos tuos esse optares.

Solius possessio sapientia est immortalis.

Omnium rerum satietas est.

Vt aurum igni probatur, sic amicorum fides reb. aduersis declaratur.

Nemini calamitatem exprobres. nam fortuna communis est, futuraq; prouideri non possunt.

Quicquid alieno tempore fit, vbiq; molestum est.

Laus enim multitudinis magnis opibus est praferenda.

*Decet in exempla bonorum virorum intuentes, virtutis & honestatis flagrare desiderio: nec ea seruare duntaxat qua nos diximus, sed & poëtarum optimas sententias discere: & qua alij viri sapientes * vtiliter praceperunt, legere. Nam vt apes omnibus insidere flosculis, de singulis autem vtilia carpere videmus: sic eruditionis comparanda studiosos nihil inexploratum relinquere, sed profutura qua sint, vndiq; colligere decet. Tametsi enim hac omnia diligenter prastiterimus, etiam sic natura nostra prauitatem agrè superabimus.*

* Studiosi debent in lectione bonorum autorum apum exemplum sequi, ac ex omnibus optima seligere.

Fideles existima, non eos qui quicquid dixeris aut feceris laudant. sed qui etiã errata ac delicta reprehendant. Orat. 2. ad Nicoclem de regno.

Philosophia nos & alias actiones erudiuit, & inter nos mitiores reddidit: & calamitates qua tum ex inscitia tum necessariò oriuntur, distinxit: atq; illas cauere, has pulchrè ferre docuit. Orat. 4. qua Panegyrica inscribitur, quòd in celebri Gracia conuentu sit habita.

Quid cõferat philosophia.

Nec enim magnitudine sumptuum religio metienda est, sed solicita eorum rituum obseruatione, quam nobis maiores tradiderunt. Orat. 5. Areopagitica.

Religio non cultibus sumptuosis, sed verbo tradito metienda.

Plures sunt qui egeant, quàm qui rem habeant.

Sed ita natura comparatum est, vt omnes sapius peccemus, quàm officio fungamur. Orat. 6. ad Philippum.

Stultitia est, compositioni dictionis diutius immorari, quàm rebus ipsis.

Plus temporis dandum rebus, quàm verbis.

ὁ * πλοῦτος ἀδίκως εἰς τὴν πόλιν εἰσελθὼν, καὶ τὸν δικαίως ὑπάρξαντα, διὰ ταχέων μέλλει προσαπολεῖν.

αἱ συμφοραὶ συστέλλουσι, καὶ ποιοῦσι σωφρονεστέρους.

μέτριον βίον μετὰ δικαιοσύνης μᾶλλον, ἢ πλοῦτον μέγαν μετὰ ἀδικίας, δεῖ προαιρεῖσθαι.

δεῖ καρτερεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι, καὶ θαῤῥεῖν περὶ τῶν μελλόντων.

μηδὲν οὕτω δεινὸν νομίζειν χρὴ, ὡς τὸ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν πολιτῶν.

φθόνῳ τοῦτο μόνον πρόσεστιν ἀγαθὸν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσιν ἐστίν.

κρεῖττόν ἐστιν ἐπὶ τῶν χρησίμων ἐπιεικῶς δοξάζειν, ἢ περὶ τῶν ἀχρήστων ἀκριβῶς ἐπίστασθαι.

κάλλος καὶ τῆς ῥώμης αὐτῆς ἄρχειν πέφυκεν.

Semper est misera conditio literarum.

ἡ φιλοσοφία ἐπικήρως διακειμένη καὶ φθονουμένη ἐστί.

μέγιστον ἀγαθῶν, ἡ ἐπὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑγίεια.

πᾶσα πολιτεία, ψυχὴ πόλεως ἐστί.

Vis literarũ.

τὰ γράμματα τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, ὥστε τοὺς ἐπισταμένους αὐτὰ, καὶ χρωμένους ὀρθῶς αὐτοῖς, μὴ μόνον ἐμπείρους γίγνεσθαι τῶν ἐπὶ τῆς ἡλικίας τῆς αὐτῶν πραχθέντων, ἀλλὰ καὶ τῶν πώποτε γενομένων.

a Id est, Cogitant, quomodo & quibus rationibus suum peccatum velint excusare, defendere.

b In aulis facilimè effunditur in vno momento gratia, quam quis collegit multorum annorum meritis.

τὰ γὰρ αὐτὰ πανταχῆ, καὶ μηδαμῆ διαφέροντα, τοῖς μὲν ὠφέλιμα, τοῖς δὲ βλαβερὰ γίνεται.

μέγιστον κακὸν διαβολή.

πάντες ἄνθρωποι ὅταν περ ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσιν, ἅμα καὶ τὴν [a] ἀπολογίαν σκοποῦνται.

[b] πολλάκις μεῖζον ἴσχυσαν αἱ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων κολακεῖαι, τῶν εὐεργεσιῶν πολλῶν τε καὶ μεγάλων.

Ἰσαίου.

Rigor legum remittẽdus, ne summũ ius fiat summa iniuria.

χρὴ τοὺς νόμους μὲν τίθεσθαι σφοδρῶς, πρᾳοτέρως δὲ κολάζειν ἢ ὡς ἐκεῖνοι κελεύουσι.

Αἰσχίνου.

* Generaliter vera est hæc sententia: specialiter autẽ verissima, de bonis spiritualib. quæ instar pennarũ aquilæ (vt scribit Aelianus) absumunt cætera bona, etiam iustè parta. Exempla sexcenta sunt præ manib. Principum, comitũ, nobilium & aliorum, qui pauperes fiunt ex diuitibus, propter raptas illas eleemosynas, quæ Scholis, Ecclesiæ, pauperi Christo fuerunt consecratæ à pijs maiorib. Verùm super his alibi plurib. sumus cõmentati.

Opes vrbem iniustè ingressa, etiam eas quæ iure tenebantur, paruo temporis spacio secum vnà euersuræ sunt. Oratione 7. de Pace.

Calamitates erudiunt & modestiores reddunt homines.

Mediocrem vitæ statum, cum iusticia, magnis opibus malè partis præstat anteponere.

Præsentia æquis animis perferamus, de futuris autem bene speremus. Orat. 8. quæ Archidamus inscribitur. Præsentia boni consulenda.

Nihil horrendum magis est ducendum, quàm malè audire apud suos.

Inuidia id duntaxat habet boni, quòd sibimetipsi plurimum affert mali. Orat. 9. quæ Laudatoria inscribitur.

Longè præstabilius est de rebus vtilibus mediocres opiniones habere, quàm superuacanearum exquisitam cognitionem. Orat. 10. in Helenæ encomio. Superuacanea non discenda.

Pulchritudo ipsi etiam robori solet imperare.

Studia bonarum literarum veluti fatali calamitate vrgentur, & in odio sunt. Orat. 11. quæ Busiris inscribitur.

Maximum bonorum, mens sana in sano corpore. Orat. 12. quæ Panathenaicus inscribitur. Sana mens & sanum corpus coniuncta, maximum bonum.

Cuiusque reipublicæ forma, anima est ciuitatis.

Literæ tantam vim habent, vt qui ijs instructi sunt, rectéq; vtuntur, non ea solùm cognoscant quæ sua ætate geruntur, sed illa etiam quæ vnquam facta sunt.

Vbiq; terrarum eædem res, planéq; nihil differentes, alijs prosunt, alijs obsunt. Non omnia congruunt omnibus.

Summũ malũ est calumnia. Orat. 15. De permutatione.

Omnes homines si quid iniusti moliantur, etiam defensionem simul meditantur. Orat. 21. Contra Euthynum.

Sæpe plus valent leuissimorum hominum adulationes, quàm multa magnaq; boni alicuius viri merita. Epist. 4. ad Philippum.

Isæi.

Oportet leges quidem acriter statui: mitius autem quàm ipsæ iubent, pœnas sumere. Stob. Orat. 48. Isæus rhetor fuit Assyrius, cuius aliquot Græcæ orationes in Aldi oratorum magno volumine, cum cæterorum rhetorum plurimorũ orationib. sunt coniunctæ.

Αἰσχίνους.

Quorumcunque rectè facta imitanda.

καλόν δ' ἐστὶ καὶ τὰς ξενικὰς ἀρετὰς μιμεῖσθαι.

τὸ γὰρ ψευδὲς ὄνειδος, οὐ περαιτέρω τῆς ἀκοῆς ἀφικνεῖται.

Hütte dich für der that / so wirdt der lügen bald rhat.

χρὴ γὰρ τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα, καὶ τὸν νόμον. ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντείᾳ.

Qui malè præest domui suæ, non bene præerit rebus publicis.

ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πατὴρ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός.

ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός.

Reipub. gubernatio, summa miseria.

ἀρχὴ τοῦ βίου, ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πολιτείας.

Λυκούργου.

Homines & pœnis & præmijs continentur in officio.

δύο γάρ ἐστι τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥτε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά.

ἁπλοῦν τὸ δίκαιον, ῥᾴδιον τὸ ἀληθές.

ἔπαινος μόνος ἆθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί.

Δημοσθένους.

ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν.

τὰ μὲν δὴ πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι.

Tyrannis ciuium libertas contraria.

βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος.

οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς.

ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχεται.

μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον τε τὸ ὅλον, ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα.

ἄδηλον τὸ μέλλον, ἅπασιν ἀνθρώποις.

χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί.

τοὺς ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντες, τῶν ἐπιτιμώντων.

σπουδαί-

* Aeschynis.

Honestum autem est, etiam exterorum virtutes imitari. Orat. *Contra Timarchum.*

Falsum enim probrum vltra aures non penetrat. Orat. *De falsa legatione.*

Decet enim oratorem & legem eandem vocem edere. Cum autem aliud sonat lex, aliud orator: æquitati legis est assentiendum, non impudentiæ dicentis. Orat. *contra Ctesiphontem.*

Nam impius atq; improbus pater, nunquam bonus erit Reipub. gubernator.

Qui priuatim malus est, nunquam futurus est publicè bonus.

Vitæ principium est Reipub. effugium. Epist. 5.

* Aeschynis oratoris Atheniēsis orationes aliquot, in eodē Aldi Opere reperiuntur. Sed epistolæ eius in opere magno Epistolarum, quas Aldus collegit, leguntur.

* Lycurgi.

Duo enim sunt quæ erudiunt iuuenes: pœna eorum qui deliquerunt, ac honos qui viris bonis tribuitur. Orat. *contra Leocratem, patriæ desertorem.*

Iusticia simplex, veritas facilis est.

Laus sola est præmium viris bonis.

* Lycurgi rhetoris Atheniensis aliquot orationes excudit Aldus Venetijs, in magno volumine Græcarum orationum.

Demosthenis.

Demosthenes orator fuit Atheniensis clarissimus, cuius orationes 62. Basileæ in 8. tomis duob. sunt excusæ.

Omnis oratio, si res desit, inane quiddam, & frustra suscepta esse videtur. Olynthiaca 2.

Verùm quæ facta sunt, non possunt mutari. Olynth. 2.

Rex enim & tyrannus omnis inimicus est libertati, & legibus aduersatur. Orat. *contra Philipp. 1.*

Nō enim fieri, non fieri potest, vt externi hostes superētur, nisi prius domesticos hostes punieritis. Orat. *De Chersoneso.*

Domestici hostes nocentiores externis.

Imperia beneuolentia coalescunt. Orat. *ad Philippi epist.*

Magna enim est vis in fortuna ad omnes res mortalium.

Nemo omnium mortalium, quid sit futurum, exploratum habet. Orat. *de libertate Rhodiorum.*

Difficile est, optima suadere. In exordijs concionum septuaginta quinq;.

Laudatores omnibus sunt iucundiores, quàm monitores.

σπουδαίων τοίνυν ἐστὶν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλείω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν. οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλαττομένοις οὕτω δεινὸν, ὡς ἀφύλακτον εἶναι· οὔτε ὀλιγωροῦσιν, ἀπροσδόκητον παθεῖν.

εἰπεῖν μὲν γὰρ πάντα πέφυκε ῥάδιον, πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἱδρὼς πρότε τοῦ λέγειν, καὶ πρὸ τοῦ πράττειν ἐστίν.

ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι.

οὐδενὸς γὰρ εὐδοκιμεῖ πράγματος ἡ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ.

πάντων κύριος δαίμων.

Institutio quid possit in diuersis naturis.

ὅλως μὲν γὰρ ἅπασα φύσις βελτίων γίγνεται, παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν· πολὺ δὲ μάλιστα ὅσαις ἐξ ἀρχῆς εὐφυέστερον τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξε. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίοσι γίγνεσθαι, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν.

Cõuicia hominibus obsonium.

φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως.

Omnibus moriendum.

πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος, κἂν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ.

τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται.

Nulla iniustitia diuturna.

σαθρόν ἐστι φύσει, πᾶν ὅ, τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον.

ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους ὄντας. ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν.

τί δὲ μεῖζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος, ἢ μὴ ταὐτὰ καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν;

τἀληθὲς ἰσχυρόν ἐστι, καὶ τοὐναντίον ἀσθενές.

οὐδέν ἐστιν ὄφελος πόλεως, ἥτις μὴ κύρια ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει· οὐδὲ πολιτείας, ἐν ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μεῖζον ἰσχύουσιν.

μικρὰ, ἃ πρὸ τοῦ μεγάλα, νῦν φαίνεται.

ἀσθενὴς

Iam proborum hominum officium est, cum fortuna vtuntur secundißima, tum summum habere modestiæ studiũ. Neque enim quicquam tam formidabile, quin vigilantia præcaueri: neque vllum malum est, quin oscitantibus euenire poßit.

Nam dictu quidem facilia sunt omnia, factu verò non item omnia. Nec enim pari labore & sudore ad dicendum & agendum peruenitur.

* *Magistratus virum ostendit.*

Nullius enim rei susceptio laudatur, nisi finem etiam vtilem sortiatur, & honestum.

* Quidam Pittaci Mitylenei putant esse apophthegma. Sunt qui Soloni tribuant. Docet autem, in priuata vita vix satis perspici posse mores & ingenium hominis, vt in imperio, vbi quicquid libet licere quemadmodũ ille inquit.

Fortuna omnium domina. Orat. funebri.

Nam cùm omne ingenium, si apta institutio accedat, fit melius: tum verò ea multo maximè, quæ à primo statim ortu dexteriora cæteris extiterunt. Illa enim sese duntaxat vincunt: hæc etiam alijs antecellunt. In Orat. amatoria.

Mortalibus omnibus est natura insitum, vt & conuicia & criminationes cum voluptate audiant.

Mortalibus omnibus vitæ finis est mors, etiam si quis in domuncula conclusum se conseruet.

Rerum enim omnium exitus talis est, qualem Deus esse voluit.

Futura soli Deo nota.

Natura est ruinosum, vti par est, quicquid non rectè actum fuerit.

Video facultatem oratorum maxima ex parte in potestate esse auditorum. vt enim vos accipitis, & beneuolentia quosq; persequimini, sic de prudentia oratoris fit iudicium.

Ex affectu beneuolentia.

Quid verò grauius & sceleratius in oratorẽ dici queat, quàm si dicatur non eadem sentire & loqui?

Veritas est potens: contrarium infirmum. Orat. de falsa legatione.

Nullus est vsus ciuitatis, quæ neruos contra facinorosos non habeat: neque Reipub. in qua venia & deprecatio plus valeant legibus.

Quæ magna olim habebantur, nunc parui æstimantur. Oratione contra Aristocratem.

Tempus mutat ac producit omnia.

ἀσθενὴς μὲν γάρ ἐστι πᾶς ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν.

πᾶς ἐστι νόμος εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δὲ ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν πόλει.

Virtus opib. potior.

πολλῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν λυσιτελέστερον.

μέγα γὰρ τοῖς ἠτυχηκόσιν, δυνηθῆναι περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν. (χεῖν.

οὐ χαλεπώτερον οὐδέν, ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν. πάντων δυσχερέστατον, τὸ πολλοῖς ἀρέσκειν.

πόλεμος ἔνδοξος, εἰρήνης αἰσχρᾶς αἱρετώτερος.

† Ὑπερίδου.

ἡ ἀγωνία, τοῦ λέγειν πέδη.

Veterū puellæ & fœminæ rariſſimè in publico viſebantur. Hinc Athenienſes vrſas c[illegible] nominabant, quòd domi vrſorum inſtar deliteſcerent.

δεῖ τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπορευομένην, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἶναι τῆς ἡλικίας, ὥστε τοὺς ἀπαντῶντας πυνθάνεσθαι, μὴ τίνος ἐστὶ γυνή, ἀλλὰ τίνος μήτηρ.

Δημάδου.

ἐμποδίζει τὸν λόγον ὁ φόβος.

ἡ διὰ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία, κρείττων πάσης σοφιστικῆς διδασκαλίας ἐστί.

a Ἀλκιδάμαντος.

μακρότερα τῆς ἐπιθυμίας λέγοντες, ἀπεχθάνονται τοῖς ἀκούουσιν.

Sapientia honoratur ab omnibus, etiam cauſam eius rei ignorantibus.

πάντες τοὺς σοφοὺς τιμῶσι, περὶ [b] ὁτιοῦν.

Ἀντισθένους.

δι' ἀπορίαν ἔργων, πολλοὶ καὶ μακροὶ λόγοι λέγονται.

ἀμαθία κακὸν μέγιστον τοῖς ἔχουσιν.

Γοργίου.

αἴσχιστον

† Hyperides, vnus ex decem præcipuis rhetorib. rhetor fuit, Platonis philoſophi & Iſocratis rhetoris diſcipulus, qui orationes ſcripſit numero 56. teſte Suida: quæ perierunt cunctæ temporis iniuria, ita vt nihil de ipſis extet amplius, quàm paucæ aliquot ſententiæ, quæ ab alijs auctoribus ex eius orationibus allegantur. a In eodem Opere etiam huius aliquot orationes, cum cæteris aliorum rhetorum vnà ſunt excuſæ. Porrò illud volumen Orationum rhetorum, quas Aldus collegit & edidit, olim excuſum tomis quatuor in folio, continet orationes Aeſchynis, Lyſiæ, Alcidamantis, Antiſthenis, Demadis, Andocidis, Iſæi, Dinarchi, Antiphontis, Lycurgi, Gorgiæ, Lesbonactis, Herodis, Iſocratis: & Ariſtidæ duas, de laudibus Athenarum alteram, & Romæ encomium alteram. b ὁτιοῦν, ob quodcunque etiam. ὅ,τι articulus ſubiunctiuus, compoſitus cum τις, & proſtheſi οὖν.

Omnes improbi per se infirmi sunt. Orat. contra Aristogitonem 1.

Omnis lex inuentum est & donum deorum immortaliũ, decretum hominum sapientum, regula delictorum, quæ de industria & fortuitò committuntur, ciuitatis commune pactum: cui viuere omnes qui sunt in vrbe, debent.

Bonitas, magna pecunia est potior. Orat. pro Phormione.

Magnum enim calamitosis solatium est, queri posse iniurias. Orat. in Stephanum.

Nihil profectò molestius est, quàm in vicinum improbũ & auarũ incidere. Orat. aduers. Calliclem de prædio.

Omnium difficilimum est, multis placere. Stob. Orat. 45.

Bellum honestum turpi paci præferendum est. Ibidem Orat. 50.

Hyperidis.

Timor est vinculum orationis. Stob. Orat. 8.

Oportet mulierem egredientem domo, hunc ætatis terminum attigisse: vt qui non cognoscunt ipsam, cuiusnam sit mater, non autem cuius vxor, interrogent. Ibidem Orat. 74.

Sollicitudo, angor.

Demadæ.

Vinculum linguæ, timor. In orat. de Duodecennio.

Rerum experientia potior est omni sophistica doctrina.

Extat & huius aliquid in opere orationũ Græcarũ Aldi.

Alcidamantis.

Qui longiores orationes habent quàm expectabant auditores, iisdem exosi sunt. Orat. Vlyss. contra Palamedem proditorem.

Omnes honorant sapientes, cuiuscunque etiam rei causa. Aristot. Rhet. lib. 1.

Antisthenis.

Veritatis simplex oratio. Oratione quæ Aiax inscribitur.

Inscitia maximum malum habentibus.

Et huius aliquæ ibidem leguntur.

* Gorgiæ.

Hhh 3 *Turpissi-*

* Et Gorgiæ orationes ibidem reperiuntur, & in his Helenæ laudatio, eiusdé cum Encomio Helenæ, quod Isocrates scripsit, argumenti.

αἴσχιστον ἀνδρὶ, δυστυχεῖν δι' αὐτόν.

Fides, vt anima, vnde abijt, nunquã redit.

βίος δ' ἀβίωτος πίστεως ἐστερημένῳ.
ὁ δὲ πίστιν ἀποβαλὼν, οὐκ ἂν ἔτι κτήσαιτο.

Πρωταγόρου.

τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον· καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην, τοῦ διδόναι.

Προδίκου.

τῶν ἡδυσμάτων ἄριστον ἐστὶ τὸ πῦρ.

[a] Λεσβωνάκτου.

ἀρετὴν πλεῖστον ἂν εὕρης αὐτὴν ἐπιδιδοῦσαν, ὅπου μεγίστην καὶ τιμὴν ἔχει καὶ ἄθλοις καὶ ἐπαίνοις.

[b] Φιλοστράτου.

Balnea frequenter vsurpata strangulãt vires corporis, ac senectã immaturam attrahunt.

Γῆρας ἀνθρώπων τὰ βαλανεῖα. (γλόη).
τὸ παρὰ φύσιν, οὔτ' ἂν γένοιτο, ταχεῖαν τε ἔχει φθορὰν, καὶ οἶνος ἀγαθὸν τοῦ ὕπνου φάρμακον.

Literæ quomodo ornent reges ac principes.

φιλοσοφία περὶ βασιλεῖ ἀνδρὶ ξύμμετρος μὲν καὶ * ὑπανειμένη, θαυμαστὴν ἐργάζεται κρᾶσιν. ἡ δ' ἀκριβὴς καὶ ὑπερεπιτείνουσα, φορτική τε, καὶ ταπεινοτέρα τῆς βασιλικῆς σκηνῆς φαίνεται.

* ἀνειμένη, præteriti passiui particip. est, verbi ἵεμαι.

οἱ θεοὶ πρῶτον μὲν ἐπιμέλειαν ποιοῦνται τῶν ξὺν ἀρετῇ φιλοσοφούντων.
ἄριστον τὸ πράττειν ἕκαστον ὅ, τι οἶδε, καὶ ὅ, τι δύναται.
σοφώτερα τὰ ἀληθέστερα.
ἐγὼ [c] μὲν οὖν ἂν ἡγοῦμαι φοβερὸν οὕτω γενέσθαι τῶν κατ' ἀνθρώπους, ὡς [d] ἐκπλαγῆναί ποτε ὑπ' αὐτοῦ τὸν σοφόν.
ἡδίω τὰ μετὰ κινδύνων ἐρωτικά.
θαυμασιουργίας καὶ βιαίου τέχνης μὴ δεῖται ἀλήθεια.
σιωπὴ, λόγου διδάσκαλος.

Robur sine prudentia, sine senili consilio, inutile ac noxium.

νεότητος δὲ γῆρας ἅμα ἐς τὴν ἀρχὴν ἰούσης, τίς μὲν λύρα, τίς δὲ αὐλὸς ἡδεῖαν ὧδε ἁρμονίαν καὶ [e] ξυγκεκραμένην ᾄσεται;

πρεσβύ-

a Lesbonactis aliquas orationes Aldus excudit, in opere aliquotiens hactenus nominato. b Philostrati duo fuerunt, senior & iunior. Senioris extant Græcè lib. 8. de vita Apollonij Tyanæi, philosophi Pythagoræi, Venetijs ab Aldo excusi. Icones item, quæ sunt accuratæ, elegantes, & tanquam depictæ variarum rerum florido stylo descriptiones. Heroica præterea, id est heroes qui apud Troiam pugnárunt: & vitæ Sophistarũ. Iunioris Philostrati Icones extant, quæ vnà cũ senioris iam dictis libris excusæ sunt Venetijs, in fol. ab Aldo. c Sapiens ad omnem fortunam paratus est, vtranq; rectè ferens. τὰ καὶ τὰ, inquit Pindarus, & Theognis. d ἐκπλαγῆναι, aorist. β. infinit. pass. verbi πλήττομαι. e ξυγκεκραμένην, verbi κεράω, præteriti pass. participium.

Turpißimum homini, infelicem esse sua culpa. In Apologia Palamedis.

Vita non vita est, ei qui omnem fidem perdidit.

Qui fidem semel perdidit, haud eam ille recuperauerit.

Protagoræ.

Iniuriam facere, quàm pati, deterius est: & pœnam non dare, quàm dare. Stob. Orat. 46.

Prodici.

Optimum condimentum ignis est. Plut. de tuenda valetudine.

Lesbonactis.

Virtutem maximè inuenias cultam & proficientem, vbi maximè honoratur laudibus & præmijs. In Protreptico.

Laudataque virtus Crescit, & immensum gloria calcar habet. Ouid.

Philostrati.

Senecta hominum, balnea calida. De vita Apollonij Tyanæi lib. 1.

*Quæ præter * naturam sunt, effectum rarò sortiuntur, sortita quoque citò corrumpuntur.*

* Lignum tortum, nunquam rectum. Simia est simia, etiamsi aurea gestet insignia.

Vinum idoneum somni medicamentum est. lib. 2.

Philosophia namque modesta, ac (vt sic dicam) remißior in rege conspecta, admirandam quandam temperiem gignit. Eadem verò exactior, & ad summam deducta subtilitatem, modestior sanè atque humilior apparet, quàm conditioni regiæ conueniat.

Dij quidem in primis illorum hominum curam habent, qui cum virtute philosophantur.

Dij bonorũ amici.

Optimum est, vt quisque quod scit, atque efficere potest, id (agat. Lib. 4.

Sapientiora, quæ sunt veriora.

Ego ita sentio, eorum quæ apud homines sunt, nihil esse tam terribile, vt sapientem terrere poßit.

Iucundiores amatores sunt, qui cum periculo habentur. lib. 5.

Miraculorum verò ostentatione, aut arte violenta non indiget veritas. lib. 6.

Silentium sermonis magister est.

Iuuentute enim vnà cum senectute regnum gubernante, qua lyra, quæ fistula iucundiorem resonabit harmoniam?

Hic

a πρεσβύτερα, plurale neutrum, positum substantiuè, Græca consuetudine. Seniora enim congredientur iuuenibus: ad verbū.

a πρεσβύτερα γὰρ ξυμβήσεται νέοις, ἐξ ὧν καὶ γῆρας ἰσχύσει, καὶ νεότης οὐκ ἀτακτήσει.

τυραννίδες ἀρίστη βάσανος ἀνδρῶν φιλοσοφούντων.

οἱ γὰρ κακοί, κακίους ἐπαινούμενοι.

ἐγὼ δὲ ἀποθνήσκειν μὲν ὑπὲρ φιλοσοφίας οὕτω φημὶ δεῖν, ὡς ὑπὲρ ἱερῶν καὶ τειχῶν καὶ τάφων.

* aorist. β. verbi ἵημι.

† ἀνεμιαῖα, ὑπηνέμια, ventis similia, ab ἄνεμος.

πέμπει ἤδη τὸν ἄνδρα ἡ ξυνέσις ἐς πάντα μὲν ἱερά. πάσας δὲ ἀγυιάς, πάντα δὲ τεμένη, πάντα δὲ ἀνθρώπων ἤθη, κροτοῦσά τε καὶ ᾄδουσα· ἐφυμνήσει δὲ αὐτῷ καὶ καθεύδοντι, παριστᾶσα χορὸν εὔφημον ἐκ τοῦ τῶν ὀνείρων δόμου. ἣν δ᾽ ἐς φαῦλα ὀλισθήσῃ ἡ τοῦ νοῦ στάσις, οὐκ ἐᾷ τοῦτον ἡ ξυνέσις, οὔτε ὄμμα ὀρθὸν ἐς ἀνθρώπων τινὰ * ἀφεῖναι, οὔτε τὸ ἀπ᾽ ἐλευθερᾶς γλώττης φθέγμα. ἱερῶν τε ἀπελαύνει, καὶ τῆς εὐχῆς. οὐ δὲ γὰρ χεῖρα αἴρειν ξυγχωρεῖ ἐς τὰ ἀγάλματα, ἀλλ᾽ ἐπισκόπτει αἴροντας, ὥσπερ τοὺς ἐπανατεινομένους οἱ νόμοι. ἐξίστησι δὲ αὐτοὺς καὶ ὁμίλου παντός, καὶ δειματοῖ καθεύδοντας· καὶ ἃ μὲν ὁρῶσι μεθ᾽ ἡμέραν, καὶ ἤδη τινὰ ἀκούειν ἢ λέγειν οἴονται, ὀνειρώδη καὶ † ἀνεμιαῖα ποιεῖ τούτοις. τὰς δὲ ἀμυδρὰς καὶ φαντασιώδεις πτοίας, ἀληθεῖς ἤδη, καὶ πιθανὰς τοῦ φόβου.

τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐπιμελητέα τῶν καιρῶν ἐν οἷς ἀποθανοῦνται, ὡς μὴ ἄτακτοι, μὴ δὲ θανατῶντες, ξὺν ἀρίστῃ θ᾽ αἱρέσει ἐς αὐτοὺς φέροιντο.

σοφίας ἑρμηνεὺς λόγος.

Nemo bonus sine Deo.

οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων, θεοῦ τι ἔχουσι.

οἱ ὀφθαλμοὶ ξύμβουλοι τοῦ ἐρᾶν.

* τρυγᾶν ἀμπέλους, voluptatem ac fructū percipere ex vite, ex vinea.

ἥδιστον τῶν ἐν γεωργίᾳ, τὸ * τρυγᾶν ἀμπέλους.

ἀλήθεια μητὴρ ἀρετῆς.

τὰ γὰρ ἀμφοῖν πάθη παραπλήσιά τε, καὶ ἐοικότα.

εἰς εὔνοι-

Hic enim & senectus robur aliquod accipiet, & iuuentus inordinate non efferetur.

Magnum iudicium verè philosophantium, tyrannides existunt. lib. 7.

Praui enim, si laudentur, deteriores euadunt.

* *Ego autem pro philosophia moriendũ itidem arbitror, sicut pro templis, pro muris, & pro maiorum sepulchris.*

Conscientia virum mittit ad omnia sacra, per omnes vias, per omnia deorum templa, ad omnes hominum species, & plaudẽs canensq; ipsum vbiq; laudat: † *dormienti quoque eidem assistens, praclarum chorum è somniorum domo illi circumponit. Sin ad aliqua delicta seditiosa mens prolabitur, non sinit conscientia talem hominẽ rectis oculis quenquam aspicere: nec expedita verba proferre. A sacris quoque & precibus votisq; eundem arcet: neq; manus ad simulachra deorum attollere sinit, &* * *attollentem increpat & reijcit, (sicuti leges contra rebelles fieri iubent:) ab omni etiam hominum cœtu eundem exterminat, & dormientes terrefacit: & quacunque per diem fecerint, ea tanquam imagines audire aut dicere arbitrantur; & ea omnia similia somnis vanaq; cõscientia efficit. Debiles autẽ visiones & phantasticos terrores, probabiles & verè timendos ostendit.*

Philosophantibus meditanda sunt tempora, in quibus mori possunt, ne imparati improuisiq;, sed cum optima electione ad mortem ferantur.

Sapientia interpres sermo. Lib. 8.

Viri boni Dei particulam quandam habent.

Oculi amoris conciliatores. Epist. ad Athenod.

Dulcissima res in agricultura, vindemia. In heroicis.

Veritas mater virtutis.

Mala quæ eadem & consimilia duobus accidunt,

Iii *ad bene*

Tyrannis, crux, & quæcunq; molesta, proba sunt virorum bonorũ.

Summa laus bonæ conscientiæ, quæ hominem quocunq; pergat, comitatur; ac ad omnia accedere facit intrepidum.

† Bonorum somnia læta, improborum cõtrà tristia ac terrifica.

* Mala conscientia non inuocat Deum.

Philosophia mortis meditatio, in qua meditatione occupati esse debent perpetuò viri boni.

Ex aspectu nascitur amor.

Mala conciliant homines.

* Pro veritate viro bono moriendum: quemadmodum pro sacris sepulchris violatis, propter quæ bella sæpe mota. Exempla sunt apud Euripidem, Sophoclem, &c. Nam sepulchra apud multas gentes reuerenter sunt obseruata. Sunt tamen multæ quæ minus piè tractant defunctorum corpora. Colchi, vt scribit Apollonius Rhodius, de arboribus suspendunt mortuos.

εἰς εὔνοιαν. ἀγαθῶν μὲν γὰρ κοινωνία τίκτει ποτὲ καὶ φθόνον. ὅσοι δ' αὖ κοινωνήσωσι συμφορῶν, ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, τὸν ἔλεον τοῦ ἐλέου ἀντιδιδόντες.

* ἐγὼ γράμματα οὐχ εὗρον, εἶπεν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν εὑρέθην. πάλαι γὰρ ταῦτα ἐν μουσῶν οἴκῳ κείμενα, ἐδεῖτο ἀνδρὸς τοιούτου. θεοὶ δὲ τὰ τοιαῦτα δι' ἀνδρῶν σοφῶν ἀναφαίνουσι.

σοφίᾳ δὲ καταληπτὰ ἅπαντα.

ἃ γὰρ σὺν δαπάνῃ σπουδάζομεν, μᾶλλον ἀσπαζόμεθα τῶν προΐκα.

εἰ γὰρ μὴ ὁμολογήσει ὁ λόγος ἤθει, ἀλλοτρίᾳ γλώττῃ δόξομεν φθέγγεσθαι, ὥσπερ οἱ αὐλοί.

σκιὰ καὶ ὀνείρατα, αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι.

φύσει μὲν γὰρ ἐπίφθονον χρῆμα ἄνθρωποι.

Homines miseri. οἱ ἄνθρωποι μὴ θεοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων παίγνια.

ἄριστα δὲ ἀνθρώπων πλούτῳ ἐχρήσατο. τουτὶ δὲ, μὴ τῶν εὐμεταχειρίστων, ἀλλὰ τῶν πάνυ χαλεπῶν τε καὶ δυσκόλων. οἱ γὰρ πλούτῳ μεθύοντες, ὕβριν τοῖς ἀνθρώποις ἐπαντλοῦσι.

ξύμβουλοι γὰρ σχετλίων ἔργων, μῦθοι μὴ ἀπιστούμενοι.

ὑποψίαι γνώμης ἀχλὺς, καὶ δεσμὰ γλώττης.

ἡ τύχη κράτιστον ἐπὶ πάντα τἀνθρώπεια.

† Καλλιστράτου.

Nullus magnus vir in quacunq; arte fuit vnquam sine afflatu diuino.

οὐ ποιητῶν δὲ καὶ λογοποιῶν μόνον πνέονται τέχναι ἐπὶ τὰς γλώττας ἐκ θείων θειασμοῦ πεσόντος, ἀλλὰ καὶ τῶν δημιουργῶν αἱ χεῖρες θειοτέρων πνευμάτων ἐράνους ληφθεῖσαι, κάτοχα, καὶ μετὰ μανίας προφητεύουσι τὰ ποιήματα.

Γαΐου.

Τὸ ἀληθὲς ἀμελέτητόν ἐστιν.

Θεοφυ-

* Verba sunt Palamedis, viri sapientissimi, poëtæ & philosophi, Nauplij regis Eubœæ filij, qui in bello Troiano aliquot literas Græcas à se repertas prioribus adiecisse scribitur tum à multis alijs, tum à Philostrato, Plinio & Suida. Poëmata multa scripsit, quæ siue posterorum Agamemnonis inuidia, siue (vt verius quidam arbitrantur) ipsius Homeri, perierunt. πάνσοφος ἀηδὼν cognominatus est ab Euripide, in Philostrati heroicis, in Vlysse, & apud Laërtium in Socrate.

† Callistrati, Græci scriptoris descriptiones, seu pulcherrimæ icones, seu hypotyposes, quæ ita rem oculis artificio sermonis subijciunt, vt coram videantur, & ipsam prope statuariam aut picturæ artem excellant: Venetijs apud Aldum cum Philostrati Iconibus sunt editæ.

ad beneuolentiam mutuam efficacia sunt. Bonorum communio parit quidem aliquando etiam inuidiam: qui verò ijsdem malis premuntur simul, se inuicem diligunt, misericordiam pro misericordia reddentes.

Ego literas non inueni, sed ab ipsis inuentus sum. Iam olim enim in Musarum æde positæ, indigebant viro tali. Dij autem literas per viros sapientes hominibus monstrant.

Sapientia inuestigari possunt omnia.

Quæ enim cum sumptu liberiore nobis comparamus, pluris facimus ijs quæ vltrò offeruntur. In Sophistis, in vita Protagoræ.

Nisi enim congruat oratio vitæ, aliena lingua videbimur loqui, sicut tibiæ. Ibid. in Critia.

Vita congruat cũ doctrina.

Cunctæ voluptates aliud nihil sunt quàm vmbra & somnia. in Isæo.

Homines natura animal sunt subdolum ac inuidum. in Scopeliano.

Homines non Dei solùm, sed etiam sibi inuicem alter alteri sunt ludibrium.

Ipse hominum omnium optimè opibus vsus est. Id verò non de facilibus, sed omnium difficilimis est. Nam opibus ebrij, iniuria homines afficiunt. Ibid. in Herode.

Loquitur mox in principio libri secundi de vitis sophistarum, de Herode sophista Atheniense.

Fabulæ non pro fabulis habitæ, malorum operum sunt autores. (Heraclide.

Poëtarum fabulæ, fabulæ sunt: nec in exemplum propositæ, vt res veræ proponuntur.

Suspiciones mentis caligo, & linguæ vincula sunt. In

Fortuna potenter imperat reb. mortalium. In Heliodoro.

Callistrati.

Non poëtarum aut rhetorum solùm viuum quiddã sunt artes, cadente afflatu quodam diuino à dijs in linguas: sed aliorum etiam artificum manus, diuiniorum afflatuum donum sortitæ, diuina & quasi cum furore fabricant opera. In Baccha imagine.

Caij.

Nullam præmeditationẽ veritas requirit. Stob. Orat. xx.

Θεοφυλάκτου.

πυρίνθης ἀφροδίσιος, θαλάττης φλογωδέστερος.

ἀπιστία πίστεως ἀσφαλέστερον.

Vna puella eodem tempore ardenter duos amare non potest.

ὡς γὰρ ἡ γῆ δυσὶν ἡλίοις οὐ δύναται θάλπεσθαι, οὕτω μία ψυχὴ δυάδος πυρσῶν ἐρωτικῶν οὐκ ἀνέχεται.

ἀδωροδόκητοι οἱ ἔρωτες.

ἅπαντα τῷ γυναικείῳ φύλῳ δεδούλωται.

ἅπαντα σοφὸν φέρειν.

φιλοσοφοῦντος γὰρ λογισμοῦ βέλος ἀφροδίσιον οὐχ ἅπτεται.

ἀφύτευτος γὰρ πόθος θᾶττον μαραίνεται.

ποικίλοις γὰρ πάθεσιν ὁ τῆς ἀφροδίτης κεστὸς ἐγκεχάρακται.

Δημητρίου τοῦ Φαληρέως.

Jung schöne sadt.

πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἐστιν.

Epistola, animi simulachrum cuiusq;.

σχεδὸν γὰρ εἰκόνα ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς γράφει τὴν ἐπιστολήν.

ἔστι μὲν καὶ ἐξ ἄλλου λόγου παντὸς ἰδεῖν τὸ ἦθος τοῦ γράφοντος· ἐξ οὐδενὸς δὲ οὕτως, ὡς ἐξ ἐπιστολῆς.

δεῖ γὰρ οὐ χρήματα μόνον ἀπολιπεῖν τοῖς ἑαυτῶν παισὶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμην τὴν χρησομένην αὐτοῖς.

Σωπάτρου.

Σύμφυτον τὸ ἁμαρτάνειν ἀνθρώποις.

Αἰλιανοῦ.

ὥσπερ γὰρ ἐχῖνον λαβεῖν μὲν ῥᾴδιον, συνέχειν δὲ χαλεπὸν, οὕτω καὶ τὰ χρήματα.

τί δὲ οὕτως ὡραῖον γένοιτο αὐτὸς, ὥσπερ οὖν καλὸν, ἢ τὸ πρόσωπον αἰδεῖσθαι πεπαιδευμένης παρθένου;

* ῥυῆναι, aorist. β. verbi ῥέομαι.

† Olympias, spaciũ quinque annorum

πρώτῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ † ὀλυμπιάδι φασὶ τὴν αἴτνην * ῥυῆναι· ὅτι καὶ Φιλόνομος καὶ καλλίας οἱ καταναῖοι, [illegible] τοὺς ἑαυτῶν

continet, quòd Græci quinto quoque anno certamina Olympica celebrarent: quorum fuit magna celebritas, quemadmodum Pausanias, & Pindarus, & innumeri alij autores id meminerunt. vnde etiam annos & tempora numerabant, res ac historias suas signabant. Aetna autem mons est Siciliæ, qui globos expuit flammeos, Pindari etiam testimonio. ad cuius radices Catane vrbs sita fuit, vnde Callias & Philonomus Catanæi nuncupati sunt. Meminerunt huius historiæ, præter alios scriptores multos, Pausanias, Strabo, Seneca & Virgilius in Epigrammatis. Consimilia ferè sunt istis quæ de Aenea gestante humeris senem patrẽ ex incendio Troiano, scripta reliquerunt Calaber lib. 13. Paralipom. Aelianus lib. 3. cap. 23. Variæ historiæ, Virg. 2. Aeneid. Ouid. 13. Metamor. & lib. 1. de Ponto.

* Theophylacti.

Flamma Veneris ipso mari est feruentior. Epist. 26.

Diffidere, credendi facilitate sæpe est tutius.

Quemadmodum terra duobus solibus non potest illuminari: sic vna anima duas flammas amoris simul non capit. Epistola 39.

Amor non conciliatur muneribus. Epistol. 42.

Cuncta mulieres in seruitutem redigunt. Epist. 50.

Sapientis est, cuncta rectè facere. Ibidem.

Philosophantem animam non sauciat telum Cupidinis. Epist. 57.

Meretricius amor non durat longo tempore. Epist. 66.

Varijs affectibus veneris cestus insignitus est. Epist. 75.

* Theophylacti Simocati cognomine, epistolæ aliquot Græcæ morales, rusticæ & meretriciæ, impressæ sunt Venetijs ab Aldo in volumine Græcarum epistolarum variorum autorum. Id verò volumē in 4. excusum, tomis duobus, continet epistolas 177. autorum 36.

Demetrij Phalerei.

Omnia iuuenescentia pulchra sunt. lib. de Elocutione.

Ferè enim vnusquisque, animi sui simulachrum epistola declarat.

Possumus etiam ex omni genere orationis, mores eius qui scribit, perspicere: sed tamen nulla ex oratione magis, quàm epistola.

Oportet enim non solùm facultates liberis relinquere, verum etiam scientiam, qua præditi possint rectè vti pecunia.

Demetrij Phalerei liber de elocutione Græcè & Latinè impressus est Basileæ.

Sopatri.

Homini congenitum est peccare. Stob. Orat. 46.

* Aeliani.

Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummos capere facilius est, retinere verò difficile. lib. 4. Variæ historiæ.

Qui verò flos tam speciosus aut elegans inueniri potest, quàm vultus virginis, ad verecundiam comparatus & institutus? lib. 13.

Olympiade octogesima prima Aetnam igne fluxisse aiunt: quo tempore Philonomus & Callias Catanæi,

* Aeliani sophistæ lib. 14. Variæ historiæ, libri item 16. historiæ animalium, pleni doctrina ac variarum rerum vtilium cognitione, editi sunt Tiguri opera & studio Conradi Gesneri, in folio, Græcolatinè.

τοὺς ἑαυτῶν πατέρας ἀράμενοι διὰ μέσης τῆς φλογὸς ἐκόμισαν, τῶν ἄλλων κτήματα καταφρονήσαντες, ἀνθ' ὧν καὶ ἀμοιβῆς ἔτυχον τῆς ἐκ τοῦ θείου. τὸ γάρ τοι πῦρ θεόντων αὐτῶν διέστη, καθ' ὃ μέρος ἐκεῖνοι παρεγίνοντο.

Πολυαίνου.

ἐπὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι μὴ λυποῦ, ἀναγκαῖον γάρ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αἰσχρῶς τελευτῶσιν.

* Λουκιανοῦ.

τῷ ὄντι νήπιος ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων· ἐπεί τοι μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος, πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα.

ἰσοτιμία γὰρ ἐν ᾅδου, καὶ ὅμοιοι ἅπαντες.

ὀλίγοι μὲν οἱ εὐδαίμονες.

Studio ac vigilātia opus est in literis.

† ἐγρηγορὼς, præteritū medium verbi γρηγορέω.

τῷ λόγῳ μᾶλλον ἄριστον, ἤπερ τῷ ξύλῳ. φιλοσοφία καὶ μακρῷ τῷ χρόνῳ ἀνέφικτος, ἢν μὴ πάνυ τις † ἐγρηγορὼς ἀτενὲς ἀεὶ καὶ γοργὸν ἀποβλέπῃ ἐς αὐτήν.

ἀτεχνῶς γὰρ ἐν τῷ πυθμένι δοκεῖ ὁ θεὸς κατακρύψαι τὸ φιλοσοφίας ἀγαθόν, ὑπὸ τὴν τρύγα αὐτήν.

Homines inter negocia morimur ἀσχολούμενοι.

οὐδενὸς ἀνθρώπων βίος ἐξαρκέσειεν ἂν ὡς ἐπὶ πάντων ἐλθεῖν, καὶ ἕκαστον ἀκριβῶς ἐπιδεῖν, καὶ ἐπιδόντα κρῖναι, καὶ κρίναντα ἑλέσθαι, καὶ ἑλόμενον φιλοσοφῆσαι.

ἓν ἔργον ἱστορίας, καὶ τέλος, τὸ χρήσιμον· ὅπερ ἐκ τοῦ ἀληθοῦς μόνου συνάγεται.

μάλιστα δὲ καὶ πρὸ τῶν πάντων ἐλεύθερος ἔστω τὴν γνώμην, καὶ μήτε φοβείσθω μηδένα, μήδε ἐλπιζέτω μηδέν.

* ἀνακλώσειεν, aorist. 1. optat. Aeolicus, verbi ἀνακλώθω.

τὰ μὲν πραχθέντα οὐδὲ Κλωθὼ ἂν ἔτι * ἀνακλώσειεν, οὐδ' Ἄτροπος μετατρέψειε.

* Lucianus Samosatensis vixit sub Traiano Cæsare, & perijt ille apostata discerptus à canibus, autore Suida. Eius opuscula Græca 171. argumenti omnino varij & iucundi, impressa sunt tum alibi, tum Basileæ in 8. tomis quatuor, Græcolatinè, cum Annotationibus.

patres suos apprehensos, per mediam flammam extulerunt, spretis opibus reliquis, quamobrem auxilium diuinitus ipsis collatum est. Ignis etenim currentibus ipsis ea parte diuulsus est, qua ingrediebantur. Stob. orat. 79.

* Polyæni.

Propter morientes ne tristeris: est enim necessarium. Sed propter turpiter è vita discedentes. Stob. Orat. 125.

Luciani.

Reuera omnis homo puer est, maximè verò senex: quoniam omne vitæ nostræ tempus modicum est, & ferè nihil aliud quàm puericia, ad vniuersum æuum comparatum. In Halcyone, aut Metamorphosi. Vita mortalis ad vniuersum æuum cõparata, nihil est.

Apud inferos æqualitas est, paresq; sunt omnes. In Nereo, Thersita & Menippo. Moriendum omnibus.

Felices admodũ pauci. In Charonte, aut Contemp.

Satius enim lingua quàm ligno rem agere. In Piscatoribus seu Reuiuiscentibus. Omnia prius consilio quã armis experiri decet.

Philosophia multo tempore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa vigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. In Hermotimo aut Sectis. Philosophiæ studia inquisitione, studio ac labore multo constant.

Planè in fundo visus est philosophiæ adyta abscondisse Deus, sub ipsam fecem vsq;.

Nullius hominis vita satis longa esse potest, vt omnia percurrat, & vnumquodq; non oscitanter perspiciat, perspectaq; iudicet, iamq; iudicata eligat, delectuq; habito philosophetur.

Vnum opus est historiæ, & vnus finis, vtilitas: quæ ex sola veritate conciliatur. In lib. Quomodo oporteat historiam scribere. Finis historiæ veritas.

Maximè autẽ & ante omnia libero animo sit historicus, vt neq; metuat quenquam, neq; ab vllo speret quicquam.

Ea quæ semel facta sunt, neq; Clotho reuoluet denuo, neq; Atropos in diuersum mutabit. Quod semel factum, infectũ fieri nequit.

Sæpe-

* Polyænus rhetor Macedo fuit, & scripsit libros 8. Stratagematũ, quibus amplissima fœcundissimaq; rei militaris scientia continetur. Extierũt Basileæ in 8. sed Latinè tantùm.

ἀρχὴ κακῶν μειζόνων γίγνεται πολλάκις ἡ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολή.

ὀργίζονται ἅπαντες τοῖς μετὰ παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι.

καὶ τοί γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἐπιτάττει φιλεῖν.

ἀνδρὶ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθῷ, διὰ δ' ἀνάγκην πικρῷ, πολὺ τοῦ κολάζεσθαι τὸ κολάζειν χαλεπώτερον.

μέγιστον τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν φιλία.

τοῖς γὰρ φιλοῦσιν ἥδιστος μὲν ὁ τοῦ ζῆν χρόνος, οὐδεμιᾶς ἀπρεποῦς συνειδήσεως παροικούσης.

ὅσοι τὸ θεῖον μὴ ἐν παρέργῳ σέβουσιν, οὗτοι καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἄριστοι ἂν εἶεν.

Auxilia humilia firma cõsensus facit. Publius.

φιλία μόνον ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον.

b τεχνή ἐστι σύστημα ἐγκαταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων, πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ.

ὁ μὲν βίος τοῦ παρασίτου κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν φιλοσόφων, ὁ δὲ θάνατος φαυλότερος.

ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πατρὶς αἰτία καὶ διδάσκαλος, γεννησαμένη καὶ ἐκθρεψαμένη καὶ παιδευσαμένη.

πατρίδα δὲ στέργουσι πάντες. καὶ τοσοῦτον οὐδεὶς ἐξηπατήθη τῶν καὶ πάνυ κεκρατημένων ὑπὸ κατὰ τὴν θέαν ἡδονῆς. ὡς ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμάτων λήθην ποιήσασθαι τῆς πατρίδος.

ἅμα δὲ οἴνῳ ἐσιόντι, παῤῥησίη τε ἐσέρχεται.

Artes, Dei donum sunt.

αὐτὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, δῶρα τῶν θεῶν ἐστί.

καὶ ἄλλα δέ σοι πολλὰ ὑπάρχει μανθάνειν. ἅπερ μὴ αὐτὸν εἰδέναι οὐκ εἰδὼς δόξει.

c ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντων θεὸς ἐς τὸ εἶναι παρήγαγε, καὶ ἐστιν

a Viri pij, viri sunt optimi. Pietas enim fons virtutum. Vbi autem non pietas, ibi nihil est boni in homine, quantumuis erudito, sapiente, eloquente, potente, opulento. b Artes, vtilitatis communis causa discendæ, vt & proximo & nobis ipsis seruiamus: Deo vero ante omnia. Sed hæc Scriptura docet multo rectius, quæ sola de veris virtutibus loquitur, ac fontem virtutum monstrat.

c Hæc scelestus ille Lucianus, apostata impius ex Christiano nesciret, nec dicere posset, nisi ex Scriptura illa didicisset: quam postea risit, ac dicterijs prosecutus est, sed suo maximo & æterno malo. Hic quoq; pœnam luit linguæ blasphemæ, discerptus à canibus, vt Suidas prodidit.

Sæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum con suevit esse principium. In Historiæ veræ libro. I.

Liberatio à cruce securiores ac deteriores ferè efficit homines.

Succensent omnes ijs qui liberè verum loquuntur. In Abdicato.

Natura comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi parentes.

Etenim viro natura bono, necessitate autem sauo & amarulento, multo durius est de alijs sumere, quàm de se sumi supplicium. In Phalaride primo.

Viro bono natura nihil æquè aduersum, quàm pœnas sumere de merentibus.

Res omnium maxima & præstantissima in rebus humanis, amicitia. In vita Demonactis.

Amantibus suauissimum quidem vitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. In Amoribus.

Conscientia bona summum bonum.

Quibuscunq; moris est deorum immortalium numina non negligenter colere, illi quoq; in humanis actionibus optimi censendi sunt. In dialogo pro Imag.

Amicitia sola, arma inuicta atq; inexpugnabilia existit.

Ars est perceptionum exercitarum comprehensio, ad vnũ exitum vitæ vtilem pertinentium. In Parasito, aut Quod ars sit parasitica.

Parasitus meliori quàm rhetores ac philosophi, viuendi conditione fruitur: fato tamen deteriore absumitur.

Mali in hac vita florent magis quàm boni: sed exitus acta probat.

Quæcunq; diuina, quæcunq; veneratione digna homines existimant, horum causa atq; magistra est patria quæ nos genuit, aluit atq; instituit. In patriæ encom.

Patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neque quisquam, quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm visendarum, tùm admirandarum excellentiam obliuiscatur patriæ.

Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit. In narrat. de dea Syria.

Vinum audaces in dicendo facit.

Ipsa quoq; artium effecta, deorum dona sunt. In Cynico.

Etiam alia multa licet alicui discere, si modò non ipse sibi scire, cùm nesciat, videbitur. In Pseudosophista.

Persuasio sapientiæ profectus impedimẽtum.

Hominem ex nihilo ad essentiam produxit Deus, estq;

 in cælo

καὶ ἐστὶν ἐν οὐρανῷ βλέπων δικαίους τε κἀδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις ἀπογραφόμενος. ἀνταποδώσει δὲ πᾶσιν, ἣν [a] ἡμέραν αὐτὸς ἐνετείλατο.

καὶ τίνα ἐπομόσωμαί γε; ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, οὐρανίωνα, υἱὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἐξ ἑνὸς τρία. ταῦτα νόμιζε ζῆνα, τὸν δὲ ἡγοῦ θεόν.

Deus curam habet piorum.

† τὸ θεῖον, Atticè adiectiuo posito pro substãtiuo, Deus.

ἀεὶ τὸ † θεῖον οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' αὔξει, ἄγον ἐπὶ τὰ κρείττονα.

ἀλλὰ θελῆσαι δεῖ μόνον, εἶτα σοὶ πέπρακται τὸ πᾶν εὐμαρῶς.

Δίωνος τοῦ χρυσοστόμου.

ῥᾷον γὰρ ἄν τις συμφορὰν τὴν χαλεπωτάτην φέροι μετὰ φίλων, ἢ μόνος εὐτυχίαν τὴν μεγίστην.

* τὰ ἐμποδὼν καὶ τὰ ἐν ποσὶ, quæ sunt in medio posita, propinqua.

διὰ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν μόλις ὁρᾶν ἐστὶ τὰ * ἐμποδὼν· διὰ δὲ τῶν φίλων, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πέρατι θεάσασθαι.

ἀπάτη πάνυ ὡραία, καὶ πιθανή.

† πεισθῶσι, aorist. α. pass. coniunct. verbi πείθομαι.

ὅσοι γὰρ ἂν ἀμαθεῖς ὄντες, † πεισθῶσι σοφοὶ εἶναι, οὗτοι πολὺ εἰσὶ ἀθλιώτεροι τῶν ἄλλων ἁπάντων.

διδάσκειν μὲν ἀνθρώπους ἅπαντας χαλεπόν ἐστιν, ἐξαπατᾶν δὲ ῥάδιον.

οὐ γὰρ, ὃν τρόπον τὰ καλῶς παρ' ἑτέροις γενόμενα, πᾶσιν ἔθος ἐστὶ λέγειν ζήλου καὶ προτροπῆς ἕνεκεν· ὁμοίως καὶ φαῦλόν τι πράττεται παρ' ἄλλοις, δεῖ τοῦτο μνημονεύειν, ὥστε μιμεῖσθαι· τοὐναντίον δὲ ὑπὲρ τοῦ φυλάξασθαι, καὶ μὴ λαθεῖν εἴς τι τοιοῦτον ἐμπεσόντας.

* πείσθητε, aoristus α. pass. coniũctiui modi.

τοῦτο * πείσθητε βεβαίως, ὅτι τὰ συμβαίνοντα τοῖς ἀνθρώποις ἐπ' ἀγαθῷ, πάνθ' ὁμοίως ἐστὶ δαιμόνια· καὶ

a Extremo die: Vbi tu tibi quoque cauebis, si potes tunc, blasphemum os Luciane, cui Christus est ἀνεσκολοπισμένος σοφιστὴς, in Nigrino, hoc est de palo suspensus sophista.

in cælo aspiciens iustos pariter atq; iniustos, & in libris describens cuiusq; res & actiones. Rependet autem omnibus eo die, quem ipse præfiniuit. In Philopatride.

Quémnam tibi iurabo? Deum altè regnantem, magnũ, æthereum, atq; æternum filium patris, spiritum ex patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc existima Deum.

De trinitate ex Scriptura sumpta. Ridet autem in toto Dialogo & gentilium deos, & Christianorum religionem, vt sæpè aliàs.

Semper Deus non negligit bonos, sed auget, prouehens in melius.

[a] *Sed solum velle oportet, postea facilè perficies quodcunque voles. In mercede seruientibus.*

[b] Dionis Chrysostomi.

Facilius enim quis calamitatem durißimam ferat cum amicis, quàm solus felicitatẽ maximam. Orat. 3 de Regno.

Oculis enim vix ea videre licet, quæ sunt ante pedes: per amicos autem, ea etiam quæ in terræ finibus sunt spectare.

Error valde speciosus & efficax ad persuadendum est. Orat. 4. de regno.

Nam qui sunt indocti, persuadent tamen se doctos esse, hi multo sunt miseriores alijs omnibus hominibus. Orat. 10. quæ Diogenes, seu de seruis inscribitur.

Persuasio nocentissima pestis profectui.

Homines docere difficile est, in errorem autem inducere, facile. Orat. 11. De eo quòd Troia nũquã sit capta à Græcis.

Non enim quemadmodum rectè ab alijs facta omnes prædicare solent, æmulationis & exhortationis gratia: similiter etiam si quid vitiose apud alios fit, commemorandum est, vt id alij imitentur: verùm è diuerso, vt vitetur, néue improuise in simile quid incidamus. Orat. 31. in Rhodiaca.

Mala nõ proponenda in exemplum.

Quæ hominib. accidũt in bonũ, oĩa similiter sunt diuina etiam

A Deo omne quod bonũ, proficiscitur: mala autem ex alio fonte profluunt.

[a] Studium discendi voluntate constat, inquit Quintilianus: quæ cogi nequit. Et Seneca: Magna pars profectus est, velle seriò & ex animo proficere.

[b] Dionis Chrysostomi Prusæi, sophistæ & philosophi eloquentissimi, sapientissimi ac dulcissimi orationes 80. Venetijs in 8. tomis duobus impressæ sunt. Inter has vna est de eo, quòd Troia seu Ilium nunquam sit captum.

καὶ πλέων τὶς ἐμπείρου τύχῃ κυβερνήτου. καὶ ἔθνος ἢ πόλις χρηστῶν ἡγεμόνων. καὶ ἰατρὸς ἐν καιρῷ παραγένηται τῷ κάμνοντι, καὶ τοῦτον ἡγεῖσθαι χρὴ βοηθὸν ἥκειν παρὰ θεοῦ. καὶ λόγων τὶς ἀκούσει φρονίμων, ἐκεῖθεν ἐπιπεμφθῆναι. καθόλου γὰρ οὐδὲν εὔδαιμον, οὐδ᾽ ὠφέλιμον, ὃ μὴ κατὰ γνώμην καὶ δύναμιν τῶν θεῶν ἀφικνεῖται πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἁπανταχῆ πάντων ἀγαθῶν αὐτοὶ κρατοῦσι, καὶ διανέμουσι δαψιλῶς τοῖς ἐθέλουσι δέχεσθαι. τὰ κακὰ δὲ ἀλλαχόθεν, ὡς ἑτέρας τινὸς πηγῆς ἔρχεται τῶν πλησίον, οὔσης παρ᾽ ἡμῖν.

τὰ τῶν μουσῶν, καὶ τὰ τοῦ ἀπόλλωνος ἤπια δῶρα καὶ προσηνῆ.

οὐ ποταμός ἐστιν, οὐδὲ πεδίον, οὐδὲ λιμὴν, ὁ ποιῶν εὐδαίμονα πόλιν· οὐδὲ χρημάτων πλῆθος, οὐδὲ οἰκοδομημάτων, οὐδὲ θησαυροὶ θεῶν, οἷς οὐδὲν προσέχει δαιμόνιον· οὐδ᾽ αὖ εἰς τὰς πόλεις τινὲς μεταφέρουσι τὰ ὄρη καὶ τὰς πέτρας σὺν πολλῇ ταλαιπορίᾳ καὶ πόνοις, καὶ μυρίοις ἀναλώμασιν. ἀλλὰ σωφροσύνη καὶ νοῦς ἐστὶ τὰ σώζοντα, ταῦτα ποιεῖ τοὺς χρωμένους μακαρίους, ταῦτα τοῖς θεοῖς προσφιλῆ· οὐχὶ λιβανωτὸς, οὐδὲ σμύρνα πόθεν, οὐδὲ ῥίζαι καὶ δάκρυα δένδρων, οὐδὲ ἰνδῶν καὶ ἀράβων φρύγανα.

ἡ σμικρὰ πόλις ἐν βραχεῖ σκοπέλῳ κειμένη, κρείττων ἐστὶ καὶ εὐτυχεστέρα, κατὰ κόσμον οἰκοῦσα· ἢ μεγάλη ἐν λείῳ καὶ πλατεῖ πεδίῳ, ἐάν περ ἀκόσμως καὶ ἀνόμως ὑπὸ ἀνθρώπων ἀφρόνων οἰκῆται.

Maior hostis, qui latet sub pectore. Publius. Ac iterum: Bis vincit, qui se vincit in victoria.

ἑαυτοῦ ἄρχειν τῷ παντὶ χαλεπώτερον, ἢ συμπάντων μὲν ἑλλήνων, συμπάντων δὲ βαρβάρων βασιλεύειν.

οὐδὲ πολυδάπανος, οὔτε ἐργώδης, οὔτε ἐπισφαλὴς ὁ τοῦ ἐγκρατοῦς ἀνθρώπου βίος.

ἀτείχιστοι μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων διαμένουσι, νόμων δὲ χωρὶς οὐκ ἔστιν οὐδεμίαν οἰκῆσαι πόλιν.

Ἀριστείδου.

οὐ γὰρ ἔσθ᾽ ὅπως ἡσυχάσουσιν ἁμαρτόντες.

οὔτε τυραννὶς ἰσχυρὸν, οὔτε πλοῦτος βέβαιον. μυρίαι δὲ αἱ με-

etiam si quis nauigans peritum nanciscatur nauclerum, aut gens aut ciuitas bonos præfectos: & si medicus opportunè aßit ægrotanti, etiam hunc existimare oportet auxiliatorem venire à Deo missum. Et si quis sermones audiat prudentes, eos inde esse transmissos. In summa enim, nihil fortunatum neq; fructuosum est, quod non iuxta deorum & voluntatem & potentiam perueniat ad vos: & vbiq; omnium ipsi bonorum ditionem tenent, distribuuntq́; largiter volentibus recipere. Mala autem aliunde tanquam ex alio quodam fonte profluunt, nobis ꝓpinquo. Or. 32. ad Alexādrinos habita.

** Musarum & Apollinis dona sunt blanda & mitia.*

* Ingenuas didicisse fideliter artes, Emollit mores nec sinit esse feros.

Non flumen est, neq; campus, neq; portus, qui ciuitatem faciat felicem: neq; pecuniarum multitudo, neq; ædificiorum, neq; deorum thesauri, quibus nihil afficitur diuinitas: neq; si quis in ciuitates montes quosdam & saxa cum multis ærumnis & laboribus, infinitisq́; sumptibus transferat. Sed modestia, sapientiaq́;: ea sunt quæ conseruant, ea faciunt vtentes beatos, ea dijs sunt accepta: non thus, neq; myrrha alicunde, neq; radices, neq; arborum lachrymæ, neq; Indorum aut Arabum sarmenta. Orat. 33. in Tharsica priore.

Sola virtus beatos facit homines, ac ea sola Dijs acceptissimum sacrificium est.

Parua ciuitas in breui sita scopulo, melior & fortunatior est, si modestè habitetur: quàm magna in plano latoq; campo, si immodestè & iniquè ab hominibus insipientibus incolatur. Orat. 36. In Borysthenitica.

Sibi imperare, longè difficilius est, quàm omnium Græcorum vniuersorumq; Barbarorum regnum obtinere. Orat. 49.

Neq; sumptuosa, neq; laboriosa, neq; periculosa est hominis continentis vita.

Absq; mœnibus multæ ciuitates perdurant, absq; lege autem nulla ciuitas potest habitari. Orat. 75. De lege.

Aristidæ.

Aristidis Adrianæi Sophistæ oratiões 56 Græcè Florentiæ in folio prodierunt.

Non potest fieri vt tranquillo sint animo improbi. Leuctrica. 2.

Neq; tyrannis valida, neq; opulētia firma est. Innumeræ

γὰρ αἱ μεταβολαὶ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, καὶ νὴ δία γ' οὐ πόλεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλοις ἔθνεσι.

Virorum sapientum, quod cunque acciderit, rectè ferre.

ἔστι δ' εὖ φρονούντων, ἐπ' ἀμφότερ' ἐξετάζοντας, οὕτω τίθεσθαι πρὸς τὸ συμβαῖνον.

ἀκίνητον γὰρ οὐδὲν φασὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις.

ἴδιον τοῦ θνητοῦ γένους αἱ μεταβολαὶ, καὶ πολλὰ τὰ θαύματα τοῦ χρόνου.

μία τῶν καθ' ἕνα ἐστὶν οἰκιῶν σωτηρία, τὸ ταὐτὰ φρονεῖν.

οὐ γάρ ἐστιν οὐ σίδηρος, οὐ χαράκωμα, οὐχ ὅπλον οὐδὲν φοβερὸν ταῖς πόλεσιν, ἂν εὖ φρονεῖν ἐθέλωσι μόνον· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὑπὸ τῆς ἀνοίας, καθ' αὑτῶν ἰσχυρὰ ποιοῦσιν οἱ πολλοί.

τὰ μὲν γεγονότα, οὐκέτ' ἂν ἄλλως ἔχοι.

οὐ γὰρ ἔνεστιν ἄρχεσθαι καλῶς, ὅταν κακῶς οἱ ἄρχοντες ἄρχωσιν.

τὸ μὲν νικᾶν ἐν ταῖς μάχαις, καὶ τοῖς φαύλοις πολλάκις περιγίνεται. φρονήσει δὲ καὶ σοφίᾳ κρατεῖν δύνασθαι, μόνων ἐστὶ τῶν εἰδότων βουλεύεσθαι.

τῶν δὲ λόγων οἱ περὶ τοὺς θεοὺς ἀναγκαιότατοι καὶ δικαιότατοι.

* Finis omnis eruditionis ac eloquentiæ debet esse colloquium de Deo, ac celebratio Dei.

* οὔτε τῷ θεῷ καλλίων χάρις τῆς ἐπὶ τῶν λόγων, οὔτε τοῖς λόγοις ἔχοιμεν ἂν εἰς ὅ, τι κρεῖττον χρησαίμεθα.

ἔρως τε καὶ ἀνάγκη δύω συναγωγοτάτω καὶ ἰσχυροτάτω.

ζεὺς πάντων πατὴρ καὶ ποταμῶν, καὶ οὐρανοῦ, καὶ γῆς, καὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ φυτῶν. καὶ διὰ τοῦτον ὁρῶμεν ἡ ἔχομεν, ὁπόσα ἔχομεν. οὗτος ἁπάντων εὐεργέτης, καὶ ἔφορος, καὶ προστάτης. οὗτος πρύτανις καὶ ἡγεμὼν καὶ ταμίας ὄντων, καὶ γιγνομένων ἁπάντων. οὗτος δοτὴρ ἁπάντων, οὗτος ποιητὴς, οὗτος ἐν μὲν ἐκκλησίαις καὶ δίκαις νίκην διδοὺς.

οὗτος ἁπάντων ἀρχὰς καὶ πέρατα καὶ μέτρα καὶ κλήρους ἔχει.

ἀπὸ τούτου ἄρχεσθαι χρὴ, καὶ τελευτᾶν εἰς τοῦτον, παντὸς λόγου καὶ πάσης πράξεως ἡγεμόνα καὶ βοηθὸν καλοῦντας.

ἀλλὰ

enim mutationes accidunt & priuatim & publicè: ac per Iouem non ciuitatibus solùm, sed etiam totis gentibus. Orat. 2. de Pace.

Virorum sapientum est, vtrunq; expectantes, bona & mala, sic disponi ad euentum.

Nihil perpetuum est in rebus humanis. In Smyrn.

Mutationes, & multa temporis miracula, proprium est humano generi.

Concordia ac idem velle, sola in vniuersum, domuum est salus. Orat. de Concordia.

Non enim ferrum, non vallum, non bellum terrori sunt ciuitatibus, si modò concordes esse voluerint: sed etiam ista multi ex stulticia valida contra seipsos faciunt.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Quæ enim semel facta sunt, aliter se habere nequeunt. In Rhodiaca.

Non enim bene administrantur res, quando principes malè regnant. Orat. in Romam.

Vincere in bellis, etiam ignauis quandoq; contingit: prudentia autem & sapientia vincere posse, eorum solummodo est, qui consilijs bonis vtuntur. Orat. in Regem.

Sermones maximè necessarij & iustißimi sunt, qui de dijs habentur. Orat. in Aesculapium.

Sermonibus de Deo, de pietate, quæ fons est omnium virtutum, plurimum temporis tribuendum.

Neq; Deo gratior res aliqua est, quàm de se sermones: nec habemus sanè vbi eloquentia rectius vtamur.

Amor ac necessitas duo sunt potentissima, & quæ maximè conciliant sibi inuicem homines. Orat. in Iouem.

Deus omnium pater & fluminum & cæli & terræ, & deorum & hominum & plantarum: ac per hunc videmus ac habemus, quæcunq; habemus ipse omnium bonorum autor & inspector, & præses: ipse dispensator & gubernator & œconomus existentium & quæ fiunt omnium. Ipse dator omnium est, ipse creator, ipse in synodis & iudicijs victoriam largitur.

Ipse omniũ initia & terminos & media & sortes habet.

Ab hoc incipere oportet & desinere in hunc, omnis orationis & omnis rei rectorem ac opitulatorem inuocantes.

Verùm

ἀλλὰ μὴν κατὰ φύσιν γε μᾶλλον ἐστὶν ἀνθρώπῳ πεζῷ λόγῳ χρῆσθαι, ὥσπερ γε βαδίζειν μᾶλλον ἢ ὀχούμενον φέρεσθαι.

ὅστις ἂν κάλλιστ' ἀγωνίσηται, τοῦτον στεφανοῦν καὶ πρῶτον ἀναγορεύειν χρή, κἂν ὕστατος εἰσελθὼν τύχῃ.

* λαμπρότερον καὶ θεοφιλέστερον, τὸ μὴ δουλεύειν τέχνῃ.

οὐ τέχνη κυρία ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ τὸ τῆς φύσεως κράτος. καὶ τὸ δοκοῦν τῷ θεῷ.

τὸ μὲν κράτιστον ἐν τοῖς ὀλίγοις, τὰ δὲ φαυλότερα ἐν τοῖς πολλοῖς.

γυναικὸς δ' ἀνὴρ κρείττων καὶ τελεώτερος, τοσούτῳ κρεῖττον καὶ ἱκανώτερον φύσις ἢ τέχνη.

οὐ ταῦτα πᾶσι λυσιτελεῖ τοῖς σώμασιν, οὔτε νοσοῦσιν, οὔτε ὑγιαίνουσι.

ἅπαν ἐν λόγοις, καὶ μέγιστον καὶ πρῶτον τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ τελεώτατον.

ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη καὶ φύσις ῥητορικῆς, καὶ βούλημα τοῦτο, σῶσαι πάντας ἀνθρώπους, καὶ τὴν βίαν διὰ τῆς πειθοῦς † ἀπώσασθαι.

* Ταυτὶ δύ' ἐστὶν ὡς εἰπεῖν τῶν νόμων κεφάλαια, τιμωρία τῶν ἀδικούντων, καὶ τιμὴ τῶν ἐπιεικῶν.

ὅπερ κατὰ σῶμα ἰατρική, τοῦτ' ἐν ψυχῇ ῥητορική.

ὅσῳ κάλλιον φρόνησις ἀνδρείας, τοσούτῳ ῥητορικὴ τῆς κατὰ πόλεμον εὐψυχίας.

χαλεπὸν, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον, ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον, δικαίως διαβιῶναι. ὀλίγοι δὲ γίγνονται οἱ τοιοῦτοι.

τοῦτ' ἐν ψυχῇ λόγοι, ὅπερ κάλλος ἐν σώματι.

πολλὰ καὶ παράδοξα κατ' ἀνθρώπους καὶ γέγονε, καὶ γενήσεται.

ἕτερόν ἐστι πρῶτον Ἑλλήνων εἶναι, καὶ ἄκρον ἐν λόγοις.

πάντα λῆρος πρὸς τὸ πείθεσθαι τῷ θεῷ.

τοὺς μὲν νέως τοῖς θεοῖς προσήκει καθιεροῦν, τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ἐλλογίμους τῇ τῶν βιβλίων ἀναθέσει τιμᾶν.

Λιβανίου.

* Poëta non fit, sed nascitur. ἡ τέχνη ποιητική, inquit Aristides in eodem contextu, ἀλλ' ἐπίπνοια ἐκ μουσῶν. ὃς δ' ἂν ἄνευ μανίας μουσῶν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφίκηται, ὡς ἄρα ἐκ τέχνης ἱκανὸς ποιητὴς ἐσόμενος, ἀτελὴς αὐτός τε, καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἡ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη.

† ἀπώσασθαι, verbi ἀπώθομαι.

* Pro ταυτὰ, Atticè. Apud Aristophanem multa sunt exempla.

Libri quibus inscribendi.

Verùm magis secundum naturam est hominis, pedestri sermone vti: quemadmodum etiam ambulare magis, quàm in curru vehi. Orat. in Serapin.

Quicunq; pulcherrimè certauerit, hunc coronare, & primò victorem proclamare oportet, etiamsi postremus in arenam descenderit. Orat. prima de Rhetorica.

Natura, non arte poëtam esse, res est illustrior multò, & afflatu diuino ducitur.

Non ars orationis domina est, sed natura vis, & Dei voluntas. Natura & Deus potētior arte.

Optima in paucis, deteriora verò in multis reperiuntur.

Muliere vir melior & perfectior est: tanto etiam melior & absolutior est natura quàm ars.

Non eadem omnibus conducunt corporibus, neque ægrotantibus, neq; sanis.

Oratio inter homines, totum maximum primum ac perfectißimum bonum est. Laus Rhetorices ac eloquētiæ.

Summa itaq; ipsa & natura & intentio rhetorica est, seruare cunctos homines, & vim eloquentia abigere. Finis Rhetorices.

Hæc duo sunt, vt sic dicam, legum capita: pœna iniustorum, ac honor bonorum.

Quod in corpore medicina, id in anima p̃stat rhetorice.

Quanto pulchrior prudentia robore est, tanto Rhetorica magnanimitate in bello præstat.

Arduum est, & magna prædicatione dignum, in magna licentia peccandi constitutum iustè viuere. Horum verò pauci sunt. Lib. 2. Rhet.

Hoc in anima orationes sunt, quod in corpore forma.

Multa inexpectata inter homines & acciderunt, & accident postea. In communi Apologia contra Platonem.

Aliud est Græcorum omnium primum esse, & admirabilem in dicendo. Orat. 4. sacrorum.

Cuncta virtutes ad Dei timorem, verborum strepitus sunt. Orat. 5. ἱερῶν.

Templa dijs consecrare conuenit, viros verò eximios decet librorum dedicatione honorare.

* Λιβανίου.

εἰ πρὸς τὸ τάχος συντιθέμενοι τῶν λόγων, ὀρθῇ μὲν ἀπολείπονται τῶν σχολῇ χραφομένων.

φαιδρὸν εἶναι δεῖ τὸν νυμφίον.

οὐδὲν ἡ προσηγορία τῶν ἔργων χωρίς.

τὰ καινὰ πανταχοῦ μεγάλα, καὶ ἀγαθὰ ᾖ, καὶ θάτερα.

θεοῦ, παῦσον κακά.

κακία παιδὸς, αἰσχύνη πατρός.

Was man zu eilends redet, das kan man nicht wol behalten.

τῶν ὀξέως ῥηθέντων, ὀξεῖα φιλεῖ γίνεσθαι λήθη.

μεγάλη ῥοπὴ, εὔνοια θεῶν.

ἑνὸς πονηρία κοινὰς ἀπεργάζεται συμφοράς.

Crux, afflictio vtilissima.

εὐδαιμονέστεροι τῶν ὑγιαινόντων οἱ κάμνοντες.

τά γε δῶρα τῆς φύσεως ἀμεμπτά.

πρὸ δὲ τῶν ἔργων κηρυχθὲν, μάταιον.

Vnglück schläfft nicht.

μυρίαι δ' ἀτυχημάτων ὁδοί.

ὁ φθόνος μὲν ἐπὶ τοῖς εὖ πράττουσι.

Lege Deûm stabili semper metus angit, iniquos.

τοῖς μὲν ὁσίοις αἱ βελτίους ἐλπίδες ἀπόκεινται, τοῖς δὲ ὡς ἑτέρως ζῆν ᾑρημένοις, καὶ παρόντα δυσχερῆ, καὶ τὰ μέλλοντα φόβου μεστά.

βουλήθητι μόνον, καὶ πάντα ἕψεται.

ποιεῖ μὲν κακῶς ἄλλους, ποιεῖ δὲ αὐτὸν τὸν ἔχοντα.

γειτόνων ὀργίλος ἔν τε ἀγρῷ καὶ πόλει μεγάλη συμφορά.

ΑΡΧΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ.

Φαλάριδος.

Phalaridis Agrigentinorum tyranni epistolæ excusæ sunt ab Aldo, cum alijs diuersorũ epistolis, in magno volumine, ab Oporino etiam Græcolatinè in 8.

τὸ δὲ ἀκούσιον παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνως λογιζομένοις, συγγνώμης ἄξιον.

λόγος ἔργου σκιά.

πέφυκε γὰρ θυγάτηρ, μᾶλλον ἀρσένων παίδων, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι γονέας.

Φιλίππου

* Libanius ex Antiochia Syriæ, tempore Iuliani Apostatæ claruit, ludum aperuit Constantinopoli primùm, deinde Nicomediæ, multosq; reddidit in arte Rhetorica viros excellentes. inter quos & Chrysostomus & Basilius fuère. Plurimæ eius declamationes iam olim Romæ impressæ sunt in 4. Et præter illas aliæ 12. Venetijs manuscriptæ seruari dicuntur. Scripsit etiam epistolas Græcas: quarum aliquæ leguntur in Aldi volumine epistolarum, cum cæteris diuersorum. Quæ verò quæ supersunt, excusæ sunt in 4. Parisijs.

Libanij.

Quæ inelaboratè scribuntur orationes, procul absunt à virtute earum quæ diligenter scribuntur. Orat. 1.

Non eadem possunt esse festinata simul, & examinata.

Sponsum oportet esse hilarem.

Oratio, vbi res verba non comitatur, nulla est. Orat. 2.

Noua semper magna sunt, seu bona sint, seu aliter se habeant. Orat. 4.

Dei est, sedare mala. Orat. 6.

Improbitas filij, patris dedecus est.

Quæ properanter dicuntur, citò obliuiscuntur homines. Orat. 10.

Magnum momentum est, deorum beneuolentia.

Deus propitius optima possessio.

Vnius delictũ sæpe publicas calamitates attrahit. Or. 11.

Laborantes sanis feliciores sunt Orat. 16.

Naturæ dona non culpanda. Orat. 19.

Vanum est, epinicion canere ante victoriam. Orat. 20.

Innumeræ viæ sunt infortunij. Orat. 21.

Inuidia petit felices.

Pijs meliores spes repositæ sunt: alijs verò qui aliter viuere decreuerunt, & præsens vita misera est, & futura metu plena. Orat. 22.

Solum velis, & cuncta sequentur. Orat. 28. in legatione ad Iulianum Imp.

Voluntas in actionibus omnibus multum potest. Ideo Quintilianus ait: Studium discendi voluntate cõstat, quæ cogi nequit.

Ira lædit alios, malis etiam mulctat ipsum iratum. Orat. 32. De ira.

Vicinus iracundus in agro & vrbe magnum malũ est.

PRINCIPVM ET IMPERATORVM.

Phalaridis.

Inuoluntaria enim si humanè considerentur, venia digna sunt. Epistola ad Antimachum.

Sermo rerum vmbra. Epistola ad Polygnostum.

Solent namq; filiæ, quàm mares, longè pluris parentes facere. Epistola ad Mnesidem.

Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος.

δεῖ πρότερον τὴν χρῆσιν ἢ τὴν κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν σκοπεῖν.

Κάτωνος.

τὸν ὀργιζόμενον νόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν.

Βρούτου.

Ingenia non exculta, inutilia.

οὐδὲν οὔτε θαλάττης ἄνευ νεῶν, οὔτε ἀγεωργήτου γῆς ὄφελος.

Μάρκου Αντωνίνου αὐτοκράτορος.

ὡς ἤδη δυναμένου ὄντος ἐξιέναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα δεῖ ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι.

Omnib. moriendum, ac id perpetuò in vita cogitandum.

κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλῃς, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς τοῦτο οὖν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ.

* Paulo post futurum, verbi θνήσκομαι.

ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα * τεθνηξόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει.

ὁ δὲ βίος, πόλεμος, καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη.

ὀλίγα πρῆσσε, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν.

τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν.

ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι τῷ ἀδικοῦντι.

ἀλέξανδρος ὁ μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ, ἀποθανόντες εἰς τ' αὐτὸ κατέστησαν.

ὅ, τι ἄν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι.

Moriendum omnibus quantumuis diu quis viuat.

ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλέον [a] ὄψει; καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν φύντα, εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου [b] βλαστόντα γονῆς, εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.

Mors omnibus punctis expectanda.

ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικός σου ἐξέλθῃ· οὕτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται.

a ὄψει, secũda persona vocis mediæ, Attica, pro ὄψῃ.

βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν [c] σέσωσαι.

ἄπιθι οὖν ἵλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων, ἵλεως.

Ιουλιανοῦ.

b βλαστόντα, aorist. β. verbi βλαστάνω.

c σέσωσαι, 2. præteriti pass. verbi σώζομαι.

* Philippi Macedonis.

Oportet prius vsum quàm possessionem bonorum considerare. Epistola ad Olympiad.

Catonis.

Iratum ab insano, tempore tantùm distare puta. Stob. Orat. 20.

Bruti.

Neq; maris sine nauibus, neq; agrorum sine cultu, extat vtilitas. Epistola ad Coos.

Marci Antonini Cæsaris.

Omnia tibi ita agenda & dicenda sunt, & cogitanda, vt si iam nunc vitam in exitu esse arbitreris. Lib. 2. de se ipso, seu vita sua.

Quòd si tria annorum millia tibi viuenda forent, insuperq; triginta alia, tamen recordandum tibi est, neminem aliam ab ea quam viuit, vitam deponere: neq; aliam viuere, quàm eam quam deponit. Itaq; idem est longissimum spacium, cum eo quod est breuissimum.

Is qui diutissimè vixit, & is qui celerrimè moritur, tantundem amittunt.

Vita, bellum est, & peregrinatio, fama post mortem, (obliuio est.

Pauca age, si tibi tranquillitas animi cura est. Lib. 4.

Insani est, sectari impossibilia. Lib. 5.

Vlciscendi ratio optima est, ne similis fias eius qui iniuriam fecit. Lib. 6.

Alexander Macedo, agasoq; eius, mortui in idem sunt (redacti.

Quicquid alij loquantur & faciant, me quidem oportet esse bonum. Lib. 7.

Idem est, quadraginta, an decies milium spacio annorum, vitam humanam examines: nihil enim amplius videbis. Ex terra enim nata, in terrã redacta sunt: quæ verò genus traxerunt cœlitùs, rediere ad æthereum polum.

Perinde atq; nunc expectas quando fœtus ex vtero tuæ vxoris edatur: ita expectanda etiam hora, qua animula tua ex hoc receptaculo excidat. lib. 9.

Eijce opinionem, & saluus es. lib. 12.

Discede æquo animo: nam is qui te demittit, propitius (tibi est.

* Philippi, patris Alexandri, & ipsius etiã Alexãdri aliquot epistolæ, in eodem Aldi volumine leguntur, ex Gellio & Plutarcho descriptæ.

Bruti Romani Imperatoris epistolæ aliquot Græcæ ibidem leguntur.

Marci Antonini Imperatoris Rom. & philosophi, de se ipso seu vita sua libri 12. Græcè & latinè sunt editi Tiguri in 8. vnà cum Marini de Procli vita & felicitate libro.

Non quid alij faciant, sed quid Deus præcipiat videndũ.

Multi opinione pauperes miseri sunt, nõ contenti ijs quibus ipsa natura est.

[a] Ἰουλιανοῦ.

[b] ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι δὲ ὀρνέων, ἄλλοι θηρίων ἐρῶσι· ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ παιδαρίου δεινὸς ἐντέτηκε πόθος.

εἰ δὲ καὶ παθεῖν τι συμβαίη, μετὰ καλοῦ τοῦ συνειδότος οὐ μικρὰ παραμυθία πορευθῆναι.

ΑΔΗΛΩΝ.

πολλοῖς ὁ δαίμων οὐ κατ' εὔνοιαν φέρων, μεγάλα δίδωσιν εὐτυχήματα, ἵνα τὰς συμφορὰς λάβωσιν ἐπιφανεστέρας.

μὴ συμπίνειν ἀλλήλοις εἰς μέθην.
συγγνώμη τιμωρίας κρείσσων.
ἴσθι μὴ λουτρῷ, ἀλλὰ νόῳ καθαρός.
ὕπνος τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια.

Stulte, quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago? Ouid.

ἄριστα λέλεκται, τροφῆς ἀκορίην, καὶ πόνου ἀοκνίην, καὶ σπέρματος οὐσίης συντήρησιν, ὑγιεινότατα εἶναι.

τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος.

ὧν αἱ ἀρχαὶ οὐκ ἀναγκαῖα, τὰ τέλη ἀναγκαῖα.
εὐφημία γὰρ, εὐκολώλατος πόνων.
τὸ γὰρ καλὸν μὴ καλῶς γινόμενον, οὐ καλόν.
γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ἀνορθώσουσα, καὶ πόλιν καταστρέψουσα.

οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω. ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω.

Iuramentum est Atticum, quod iurabant ciues Athenienses magistratui.

πλείω

a Iuliani Imperatoris philosophi, sed apostatæ, epistolæ in Aldi Græcarum epistolarum volumine leguntur.

b Iulianus qua doctrina præditus fuerit, docent tum eius aliquot epistolæ Græcæ, quæ adhuc leguntur: tum alij id de ipso autores prodiderunt, Cyrillus, Nazianzenus: ac qui Ecclesiæ historiam Græcam conscripserunt, Socrates, Sozomenus, Theodoritus. Et extat inter Libanij sophistæ, præceptoris Iuliani, orationes, vna quæ laudationem Iuliani continet, titulo εἰς Ἰουλιανὸν αὐτοκράτορα.

Iuliani.

Alij equos, alij aues, alij feras amant: mihi verò vehemens amor poßidendi libros, à puero est insitus. Epistola ad Ecdicium.

Quòd si verò quid acciderit, cum bona tamen conscientia ambulare non paruum solatium. Epist. ad Oribasium.

INCERTORVM.

Multis non ex beneuolentia Deus ingentes præstat prosperitates: verùm vt nobiliores suæ fiant calamitates. apud Aristotelem lib. 1. Rhetoricorum.

Ne inuicem compotetis ad ebrietatem. Plat. in Minoë.

Venia est melior supplicio. * *Clemens libro 2. Stromatũ.*

Non lauacro mundus esto, sed animo. Clemens lib. 4. Strom. Studium bonæ cõscientiæ.

Somnus parua mortis mysteria. Plut. in Orat. consol.

Præclarè dictum est illud: Vesci citra saturitatem, impigrum esse ad laborem, vitale semen conseruare, res esse longè saluberrimas. Plut. de Tuenda valetudine.

† Lingua optimum ac pessimum, inquit Aesopus apud Planudem, ad Xanthum Sami philosophum: & Bias, referente Plutarcho in libro de Audiendo: & rursum in alio, de Loquacitate. Mors & vita in manibus linguæ, inquit Scriptura.

Quod enim est in corde sobrij, id est, in lingua ebrij. Plutarch. in lib. de Garrulitate.

Quorum principia non necessaria, fines necessarij sunt. Ibid. ad Coloten.

Bene loquendi studium, labor facilimus. Suid. pag. 194. editionis Frobenianæ. *(pag. 194.*

Bonum non rectè administratum, non bonum est. Ibid.

† *Lingua quò vadis? ciuitatem erectura, & eandem iterum destructura. Ibid. 295.*

Nõ ignominia afficiã arma sacra, neq; deserã meũ astitẽ, quo cùm iunctus fuero. Dimicabo pro sacris & pphanis, siue solus, siue cũ multis. Patriã non relinquã in deteriori statu, sed

* Clemens autem Alexandrinus, vir doctissimus, ac lectionis innumeræ, librum scripsit adhortatorium ad gentes, qui Protrepticus inscribitur. Libros item tres Pædagogi, & libros octo Stromatum, siue commentariorum de varia multiplicíq; literatura, ad instituendum Christianum philosophum, conscripsit de plurimis veterum philosophorum patrum, Scripturæ, & proprij etiam sententij, & testimonijs, dignos lectione omnium studiosorum, ob variam, eruditam ac multiplicem rerum optimarum doctrinam, quæ in ijs ex medijs antiquitatis erudi ex thesaur. [illegible]ibuntur.

πλείω ἢ καὶ ἀρείω ὅσην ἂν παραδέξωμαι. καὶ συνηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι, καὶ οὕς τινας ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως. καὶ ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς, ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων· καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. ἵστορες θεοὶ τούτων.

a τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὥσπερ εἱμαρμένη εἴη, οἱ υἱεῖς φαῦλοι ἀποβαίνουσι, καὶ ὀλίγου τινὸς ἄξιοι τῆς πατρῴας ἀρετῆς.

μεγίστη δ' ἀρχὴ κακῶν, τὰ λίαν ἀγαθά.
b τὸ ἕτοιμον εἰς ἐξουσίαν, ἀργὸν εἰς ἐπιθυμίαν.

Bona conscientia.

ὁ σπουδαῖος, μακάριος, κἂν ὁ Φαλάριδος ταῦρος ἔχῃ καιόμενον.

παρὰ τὰ δεινὰ φρονιμώτερος.
ἐξ ὧν ἔπαθες, ἔμαθες.
μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον.
ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.
c ἄνθρωπος ἀνθρώπου λύκος.
ὠτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί.
μωρὸς μωρὰ λέγει.
ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί.
ἂν πολλὰ βάλλῃς, ἄλλοτ' ἀλλοῖον βαλεῖς.
d ὁ τῆς πατρίδος καπνὸς, λαμπρότερος τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός.
ἧλιξ ἥλικα τέρπει.
ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον.
ὅμοιον ὁμοίου ἐφίεται.

ὁμοιό-

a Hëroum liberi noxæ. Laudate laudate, dat so kein kluger man ein weisen sohn late: solebat apud nos quidam vir bonus ac facetus dicere.

b Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius vrit. Ouidius.

c Nulla est tam detestabilis pestis, quæ non proficiscatur homini ab homine: vt Cicero scripsit.

d Natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui. Ouid.

sed ampliori melioriq; quàm acceperim. Semper magistratui prudenter obœdiam, & legibus constitutis parebo, atq; alijs quibuscunq; plebis consensu decretis. Quòd si quis leges vel irritas facere, vel eis non obtemperare velit, non concedã: sed vlciscar tam solus quàm cum pluribus. Sacra quoq; patria colam. Horum dij mihi testes & cõscij sunto. Stob. Orat. 41. & Pollux lib. 8.

Honestorum ac bonorum virorum, ac si fatale sit, filij improbi euadunt, & parum referentes paternam virtutem. Refertur apud Aristidem in Cimone.

Ingens est malorum initium, nimia rerum bonarum copia. Apud Philonem lib. de Abraham &c. Luxuriant animi rebus plerunq; secundis. Ouidius.

Quod ad fruendum est expositum, imminuit desideriũ, apud Nazianzenum in Orat. de reditu suo.

Vir virtuti deditus, beatus est: etiamsi in Phalaridis tauro combustus torqueatur. Nazianzen. in epistola ad Eudoxium rhet. Stoic.

Post mala prudentior. Eras. in Prouerb. Malo accepto stultus sapit.

Quæ nocent, docent. ibid. apud eundem.

Malum bene conditum ne moueris. Ibid.

Homo homini Deus. Ibid.

Homo homini lupus. Ibid.

Oculis magis habenda fides, quàm auribus. In epistola Iuliani ad Leontium.

Stultus stulta loquitur. Ibid.

Aures atq; oculi regum multi. apud Aristot. lib. 3. Politicorum, & Lucian. lib. 20. cui tit. De mercede seruientibus. Cura potest omnia.

Si crebrò iacias, aliud aliàs ieceris. Aristotel. lib. de Diuinatione.

Patriæ fumus igne alieno luculentior. Lucian. in Encomio patriæ.

Aequalis æqualem delectat. Aristot. lib. 2. Rhet.

Simile gaudet simili. Ibid. lib. 9. Moralium, lib. item 8. & in conuiuio Platonis: vbi sic refertur, ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. *Simile appetit simile.*

ὁμοιότης τῆς φιλότητος μήτηρ.

Mala conscientia. αἱ φῶρες τὴν βοήν.

Viri boni ac docti quales. ἄφθονοι μουσῶν θύραι.

ἀνεῳγμέναι μουσῶν θύραι.

μὴ πρότερον εἰς βουλὴν παρέλθης, πρὶν ἂν κληθείης.

ὃν τύχη μέλανα γράφῃ, τοῦτον οὐ πᾶς χρόνος δύναται λευκᾶναι.

[a] ἄκουε τοῦ τέσσαρα ὦτα ἔχοντος.

ζεῖ [b] χύτρα, ζῇ φιλία.

δὶς παῖδες οἱ γέροντες.

Dij facientes adiuuant. σὺν ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

ἐκ τοῦ λέγειν, τὸ λέγειν πορίζεται.

[c] πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα.

Omnib. moriendum, quicunque etiam fuerint. πάντα μία κόνις.

[d] οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀπορρήτου (φασὶ) καὶ ἀφανοῦς τῆς μουσικῆς.

ὁ καλῶς ἄγων, ἐμποιεῖ τὸ καλῶς ἕπεσθαι.

ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα.

κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

[e] κάμηλος καὶ ψωριῶσα, πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία.

τὸ γὰρ [f] ἅπαξ ἢ δίς, παραβαίνουσι νομοθέται.

δύσκολα τὰ καλά.

προφάσεως δεῖται μόνον ἡ πονηρία.

ἐν [g] ὀφθαλμοῖς ἡ αἰδώς.

συνάγει

a Senes audiendi, qui audiuerunt & viderũt multa. Ab his itaq: consilium petendum. b De ollæ amicis, qui tantùm præstò sunt, quoties audiunt: κατὰ χειρὸς ὕδωρ αὐτολήκυθοι καὶ τραπεζῆες, vt vocat hos Plutarchus lib. Quo pacto dinoscas adulatorem ab amico. c Naturam expellas furca, tamen vsque recurret. Horatius. d Omnia cupio, quæ scio in alium transfundere: & in hoc gaudeo discere, vt doceam. Seneca. e De ijs qui vsque adeò præcellunt, vt etiam senes, aut alioquin ægroti, præstantiores tamen sint integris.

f Ad ea debet potius aptari ius, quæ & frequenter fiunt, & facilè: quàm ad ea quæ perrarò eueniunt, inquit Celsus Iureconsultus Pandectarum 1. Tit. de Legibus & senat. g Quos pudet, non attollunt oculos: &, pueri cum pudescunt, oculos legunt. Hinc figuræ: Quo ore, qua fronte hoc negabis? &, non audent φαινοπροσωπεῖν, illud apud Ciceronem in epistolis ad Atticum.

Similitudo mater amoris.

Fures clamorem. Erasmus in Chiliadib.

Candida Musarum ianua. Refertur à Zenodoto.

Aperta Musarum ianua.

Ad consilium ne accesseris, priusquam voceris. Plutarch. lib. συμποσιακῶν.

Quē fortuna nigrū scripserit, hunc non vniuersum annū candidum reddere potest. Refertur in Collectaneis Apostolij.

Cui fortuna refragatur, ille miser erit, quecunq; tentabit.

Ausculta eum cui quatuor sunt aures. Refertur & exponitur apud Zenodotum.

Feruet olla, viuit amicitia. Refertur à Diogeniano.

Bis pueri senes. Apud Platonem lib. 1. de Repub.

Auxiliante Minerua, manum interim moue. Apud Erasmum in Chiliadibus.

Dicendo consequimur vt dicamus. Apud Syrianum, Hermogenis interpretem, refertur.

Ex actu mul totiens iterato, fit habitus: Aristoteles.

Simia simia fuerit, etiamsi aurea gestet insignia. Apud Lucianum orat. contra ineruditum.

Omnia idem puluis. Refertur à Luciano.

Nulla etenim vtilitas occulta (quemadmodū prouerbio dicūt) & abstrusa Musices. Apud Lucianū in Harmonide.

Qui bonum ducem praestat, is bonum reddit comitem. apud Plutarchum in vita Lycurgi.

Alia vita, alia viuendi ratio. apud Eras. in Chiliad.

Alia vita alios mores postulat.

Mali corui malum ouum. Refertur in Prolegomenis ad Hermogenis rhetoricen.

Camelus etiam scabiosa, complurium asinorum tollit onera, apud Synesium legitur.

Quae semel aut bis accidunt, contemnunt legislatores. extat apud Theophrastum.

Ardua, quae pulchra. apud Platonem in Hippia maiore.

Occasione duntaxat opus est malicia. apud Aristotelem lib. Rhetoricorum 2.

Male facere qui vult, nusquam non causam inuenit: vt in mimo Publij dicitur.

In oculis pudor. Ibid. lib. eodem. In Problematis etiam, vbi causam inquirit, quamobrem pudefactis rubescant aures, iratis oculi. Citatur etiam apud Athenaeum lib. 13.

[a] συνάγει τοὺς ἀνθρώπους κακά.
ἡ [b] πορφύρα παρὰ τὴν πορφύραν διακριτέα.
μία λόχμη οὐ τρέφει δύο ἐριθάκους.

Ignauis precibus fortuna repugnat.

τὰν χεῖρα ποτιφέροντα, δεῖ τὰν τύχαν ἐπικαλεῖν.
οἶνος οὐκ ἔχει πηδάλια.
οὐ [c] σχολὴ δούλοις.
πομφόλυξ ὁ ἄνθρωπος.
τῶν [d] πιθήκων ὁ εὐμορφότατος, δύσμορφός ἐστι.

Præter modum captantes voluptatē, incidunt in molestiam.

μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς.
μέγα [e] στόμα τοῦ ἐνιαυτοῦ.
εὐδαίμων ὁ μηδὲν ὀφείλων.
εἰ μὴ δύναιο βοῦν, ἔλαυνε ὄνον.
γαστὴρ [f] οὐκ ἔχει ὦτα.

Quisque sua sorte ac fortuna contentus viuat.

τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν.
τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι.
[g] ἀπορία ψάλτου βήξ.
ἅπαντα τοῖς σοφοῖσιν εὔκολα.
πτωχῶν οὐ λαὶ ἀεὶ κεναί.
πτωχοῦ πήρα οὐ πίμπλαται.
εἵματα ἀνήρ.

Lignum tortum, nunquam rectum.

ὁ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει.
ὁ πολὺ ἔχων πέπερι, τίθησι καὶ λαχάνοις.

Institutione.

ὁ πηλὸς ἢν μὴ δαρῇ, κέραμος οὐ γίνεται.
πυρὶ οὐ σβέννυται πῦρ.

Potentes, aliorum damnis crescunt.

ὄφις ἢν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται.

τόν

a Ex malis communibus sæpe mutua nascitur beneuolentia. b Iudicium ex collatione faciendum. Sæpe enim quæ videbantur optima, euanescunt atque moriuntur comparatione meliorum. c Omni malo omni, exitio peior seruitus. Et: Quem Iupiter odit, seruum hunc primùm facit. Plautus.

d De his dicitur, quæ ipso genere sunt vitiosa. Aleator, quanto in arte est melior, tanto est nequior: inquit Publius. e Vberior rerum prouentus addit libertatem, alioqui ad loquendum timidioribus. Solent rustici magnificentius loqui & polliceri, spe prouentus vberioris. f Vbi de pastu agitur, non admittuntur honestæ rationes. Venter, inquit Seneca, præcepta non audit: poscit, appellat. Non est autem molestus creditor, paruo dimittitur: si modò das illi, quod debes, non quod potes. g Quoties non suppetit quod dicamus, illud velut aliud agentes dissimulamus: sicuti cantores cum hærent in cantione, tussim simulant, vt hæc videatur interrupta cantilena, non inscitia.

Conciliant homines mala. Ibid. Rhet. 2.

Purpura ad purpuram dijudicanda est. Refertur à Phæbammone sophista, in commentario de figuris Rhetoricis, & Isocrate in Panathenaica.

Multorum imperiûm malũ, nec diuturnum est.

Idem arbustum non alit duos erithacos. apud Erasmum in Chiliadibus.

Manum admouenti Fortuna inuocanda est. apud Plutarchum in Apophthegmatis Laconicis.

** Vinum caret clauo. Refertur apud Athenæum.*

Non est ocium seruis. apud Aristotel. Politic. 7.

Homo bulla. Apud Lucianum in Charonte.

Simiarum pulcherrima deformis. apud Platonem, Heraclito tribuitur.

* Ebrietas nihil consultè neq; moderatè vel dicit vel facit.

Ne quære mollia, ne dura feras. Refertur à Phurnuto in opere, De natura deorum.

Phurnuti cõmentarius de historia deorũ gẽtilium, olim ab Aldo expressus est Venetijs in 8. & postea Græcolatinè ab Oporino.

Magnum os anni. Refertur à Suida.

Felix qui nihil debet. Plutarch. lib. De vitandis vsuris.

*Si * nequeas bouem, asinum agas. Apud Suidam.*

* Vt quimus, quando vt volumus nõ licet.

Venter non habet aures. Apud Erasmum in Chiliadib.

Quod adest, boni consule. apud Plat. in Gorgia.

Quod adest, æqui boniq; facere oportet. Ibid.

Hæsitantia cantoris, tussis. apud Suidam.

Facilia cũcta sunt viris sapientib. Refertur à Zenodoto.

Mendicantium sacculi semper inanes. apud Suidam.

Mendici pera non impletur. Ibid.

Vestis vir. apud Quintilianum lib. 8. Institutionum oratoriarum.

Vestitus virũ facit (aiunt) qui habet, induat.

Lupus pilum, non ingenium mutat. apud Eras. in Chiliadibus.

Qui multum habet piperis, etiam oleribus admiscet. Ibid.

Opulentia.

Lutum ni tundatur, non fit testa. Refertur ab Apostolio.

Igni non extinguitur ignis. Eras. in Chiliadib.

Serpens nisi serpentem edat, non futurus est draco. Ibid.

τότ᾽ [a] ᾄσονται κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι.

τοῖς κακοῖς, τρὶς κακά.

Ingenio plenus, qui viribus extat egenus.

αὔως ὁ μακρός.

εἷς θεὸς, καὶ πολλοὶ φίλοι.

ἐξὸν [b] φυγεῖν μὴ ζήτει δίκην.

Proximus quisque est sibi.

εὔχου τῷ πλησίον ἔχειν, ἐπεὶ πλέον ἢ τῇ χύτρᾳ.

ἔχει καὶ ἡ μυῖα σπλῆνα.

ἔνεστι καὶ μύρμηκι χολός.

θαλάττιος δ᾽ ὤν, μήποτε χερσαῖος γένου.

Stultus stulta loquitur.

κενοὶ κενὰ βουλεύονται.

ὁ σπεύδων ταχὺ πάντα διελθεῖν, μᾶλλον βραδύνει.

νόμος, καὶ χώρα.

[c] τύχη εὔριπος.

ἕτερόν ἐστιν σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πλῆκτρον.

πτωχοῦ φίλοι οὐδ᾽ οἱ γεννήτορες.

Nautarum vita, misera & periculosa.

ἐν γῇ πένεσθαι μᾶλλον, ἢ πλουτοῦντα πλεῖν.

[d] γεννητὸς γεγονὼς, τήρει τὴν τάξιν.

κόρακες [e] ἀηδόνων αἰδεσιμώτεροι.

κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον.

Homine imperito nihil quicquam iniustius. Terent.

ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει.

ὁποία ἡ δέσποινα, τοῖαι καὶ θεραπαινίδες.

[f] λαβὲ μηδὲν, καὶ κράτει καλῶς.

εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα.

[g] ὀλέθρου οὐδεὶς λόγος.

τὸ καλὸν, φίλον.

Vicinus vicino inuidet.

δυσμενὴς γὰρ καὶ βάσκανος, ὁ τῶν γειτόνων ὀφθαλμός.

[h] ὅπου σὺ κάϊος, ἐγὼ κάϊα.

μακρὸν

a Nunc loquuntur Homerus, Cicero, Virgilius, Horatius. & tacent Zoilus, Pero, Philiscus, Meuius, qui viuis illis obstrepebant: tanto loquaciores, quanto indoctiores. b Extra carcerem causam suã agere commodiss. est: Ausser dem loche ist gut dingen / inquiunt. ἐξὸν, particip. neutrum impersonale, verbi ἔξεστι. c Fortuna inconstans, sicut Euripus, mare inter Aulidem Bœotiæ portum, & Eubœam insulam: cuius meminit Strabo lib. 9. & Plinius lib. 2. d Coniux factus, fac quæ sunt coniugis: ac ne desis officio tuo, quicunque es in officio quocunque.

e Pro vitio virtus crimina sæpe tulit: Ouid. f De doctrina inutili & falsa: vbi doces friuola, iubet tamen auditores bene meminisse. g Cum imminet homini fatale exitiũ, Deus adimit ipsi cõsilium & rationẽ. apud Quintilianum, vt vulgò celebratum legitur, scelera non habere consiliũ lib. 5. h Apud Romanos, qui sponsam ad pontum adducebant, iubebant illam hæc verba profari: Vbi tu Caius, ego Caia. quo indicabant, coniugibus omnia communia: vt quemadmodum ipse esset dominus domus, sic ipsa domina.

*Tum canent cygni, cùm tacuerint graculi. Refertur à * NaZianZeno.*

Malis, ter mala. apud Athenaum lib. 9. — Digna dignis euenmnt.

Amens, qui longus. Eras. in Chiliadibus.

Vnus Deus, & plures amici. Ibid. — Amici secundum Deũ plurimum opitulari possunt.

Cùm fugiendi potestas est, ne quare litem. Ibid.

Opta vt proximus habeat, magis autem vtolla. Ibid.

Habet & musca splenem. Ibid.

Inest & formica bilis. Ibid.

Si sis marinus, abstine à terrestribus. Ibid.

Inanium inania consilia. — Inimicum quamuis humilem, docti est metuere. Publius.

Qui nimium properat, serius absoluit. apud Platonem in 7. de Republica. — Festina lentè.

Mos, siue lex, & regio. Ibid.

Fortuna Euripus, siue volubilis. Ibid.

Alia res est sceptrum, alia verò plectrũ. apud Athenaũ. — Verba sũnt Stratonici cytharœdi, ad Ptolemæum, contentiosius secũ disputantem de cytharistica. Iubet vt quisque exerceat artem, quam norit.

Mendico ne quidem parentes amici sunt. apud Erasmum in Chiliadibus.

Egere præstat in solo, quam diuitem sulcare fluctus. Ibid.

Tribulis factus, serua ordinem. Ibid.

Corui luscinijs honoratiores. Ibid.

Commune naufragium omnibus solatium. Ibid. — Quod multis accidit malum, leuius fertur.

Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat. Apud Platonem lib. 4. epistolarum.

Qualis hera, tales & ancillæ. apud Ciceronem lib. 5. epistolarum ad Atticum.

Cape nil, & serua bene. apud Galenum lib. 3. de Placitis Platonis & Hippocratis.

In crastinum seria. apud Plutarchum in vita Pelopidæ. — Seria in conuiuijs non tractanda.

Exitij nulla ratio. apud Plutarchum in vita Eumenis.

Quod pulchrum, amicum. apud Platonem in Lyside. — Pulchrũ virtus, per se amatur & expetitur.

Malevolus & inuidus vicinorum oculus. In epistola Alcyppi ad Eudemonem.

Vbi tu Caius, ego Caia. apud Plut. in Problem.

Longum

* Gregorij Nazianzeni episcopi, viri eloquentissimi opera varia ac erudita, excusa sunt Græcè vno volumine in folio, Basileæ.

μακρὸν τὸ [a] προοίμιον, τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκοῦσαι.

οὐ δεῖ τὸν ξένον, ξένον ἀεὶ εἶναι.

οὐδὲν θᾶσσον ξηραίνεται δακρύου.

ἐκ τοῦ λέγειν, τὸ λέγειν πορίζεται.

οἷος ὁ τρόπος, τοιοῦτος ἐστὶ καὶ λόγος.

οὔτε πάντα, οὔτε πάντη, οὔτε παρὰ πάντων.

αἵ τε κύνες, οἷαί περ αἱ δέσποιναι.

πολέμου καὶ ἀκροάσεως πολλὰ τὰ κενά ἐστι.

κακὰ μὲν θρίπες, κακὰ δὲ ἶπες.

τὰ γὰρ οἰκεῖα ἑκάστοις φαίνεται πολλοῦ ἄξια.

εἰς τὸν νοῦν ἀφορᾶν δεῖ φιλόσοφον, καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν.

ἐγώ * εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς, καὶ ὂν, καὶ ἐσόμενον· καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον οὐδείς πω θνητὸς ἀπεκάλυψεν.

a Athenis praeco, qui dicendi potestatē faciebat rhetoribus, praefabatur, ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν, Sine procemijs & affectibus: quòd haec extra causam sint.

* Fuit inscriptio templorum Mineruae, aureis literis, apud Aegyptios: quemadmodū post Plutarchū & Diodorum Siculum scribunt Proclus & Marsilius Ficinus. De ea verò multa dicunt Platonici, alij aliter: quae nos sinimus cuique liberum relinquentes, quodcunque de hac inscriptione statuat.

ΤΕΛΟΣ.

Longum prooemium audiendi cupido. apud Platonem lib. 4. de Repub.

[a] *Non oportet hospitem semper hospitem esse. apud Aristotelem lib. 3. Rhetoricorum.*

[b] *Lachryma nihil citius arescit. apud Ciceronem lib. 1. de Inuentione.*

Dicendo, dicere discunt. apud Ciceronē lib. 1. de Oratore. Solus & artifices qui facit, vsus erit.

Qualis vir, talis oratio. apud Aristidem in secunda Rhetorices aduersus Platonem defensione.

Nec omnia, nec paßim, nec ab omnibus. In Pandectis, ex epistola diui Seueri & Antonini Imperatorum. Ibidem subduntur hæc quoq; verba: Inhumanum, à nemine accipere: sed paßim, vilißimum est: & omnia, auarißimum. Admonet autem, in muneribus accipiendis, non solùm verecundiam adhibendam esse, sed etiam delectum.

Catulæ dominas imitantur. apud Platonem lib. 8. de Republica.

Belli & auditus multa vana sunt. apud Plutarchum, libro περὶ ἀκούειν.

Malum thripes, malum ipes. apud Diogenianum. De duplici malo dicitur, vbi non magni refert vtrū eligas. Thrips autem, & Ips vermiculi sunt, materias seu ligna vitiantes, cornibus & vitibus infesti.

Vnicuiq; quæ sua sunt videntur esse magni precij. apud Aristotelem moralium Nicomachiorum libro 9.

Mentem intueri oportet philosophum, non faciem. apud Platonem in Gorgia.

Ego sum omne quod fuit, & existens, & futurum: & meum peplum nemo mortalis reuelauit. apud Plutarchum lib. de Iside & Osiride.

a Hospites ignari sunt eius loci in quo viuunt. Sed turpe est, diu in eadem ciuitate viuere, & semper esse peregrinum.

b Apollonij dictum est: & significat, quòd vehemens affectus facile vertatur in tædium.

F I N I S.

Νομ ΓΝΩ-

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΛΑΤΙΝΟΥ ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

GNOMOLOGICI GRAECOLATINI PARS

ALTERA.

Continet verò ea: Versus selectiores Sibyllarum oraculorum variorum, quæ non in vno loco orbis, sed diuersis, petentibus reddebantur: & poëtarum Epicorum, Elegiographorum, Tragicorum, Comicorum, Iambographorum: Senarios etiam insigniores, Heroicos, & Hemistichia heroica, eorum quorum nomina nescimus: & tandem Lyricorum. Eodem studio & labore, quo cætera, ex plerorumque veterum optimorum autorum lectione Græcorum & Latinorum obseruata, edita & exposita à

Michaële Neandro Sorauiense.

DE MI-

DE MISERIA, VNA ETIAM DIGNITATE ET GLORIA PAEDAGOGORVM, AD omnes iuuentutis ſedulos Doctores.

ΜΟ'ΧΘΟΣ ἄτλητος, μεγάλη τ' ὀϊζὺς,
φασ' ἀληθῶς, γραμματικῆς, γραφῆς τε
αὐθάδη ἱρῆς νεότητ' ἐφελμὰς,
ἐστὶ διδάσκειν.

Docere pueros grammaticam, magnus labor eſt: ſed maior, regere ipſorũ mores.

πουλὺ δ' ἐστὶν δεινότερον, μεριμναῖς τ'
ἔμπλεον, μείζων τε πόνος τέτυκται,
ἄφρονας παίδων ἁπαλούς τε θυμοὺς,
κ' ἤθεα πλάσσαι.
καί ῥα ἡ λύσση μανίη τε μείζων,
δαίμονος ψυχοκτόνου ἀνδριφόντου,
ἢ πάλαι, νῦν ἐστ', ἐπειδὴ τέλος δὲ
κόσμος ἐκλίνθη.

Quia maior eſt rabies diaboli in fine mũdi, maior quoque iuuentutis improbitas nũc quàm olim, vnde præceptoribus miſeriæ & ærumnæ augẽtur.

τούνεκεν καὶ ἡ νεότης παρόντι
ἐν χρόνῳ ζωὴν ἀσεβεστέρην μὲν
δυσσεβὴς τέμνει, βιοτόν τε πάμπαν
θηρσὶν ὅμοιον.
ἦ τε μᾶλλον δυσσεβίη καὶ ὕβρις
τῶν νέων πάντεσσι καλοῖς κ' ἀγρύπνοις
παιδαγωγοῖς, ἢ κάματός γ' ἀγωγῆς.
ἐστ' ἀνιηρή.
καίπερ οὐ μικρὸς πόνος ἐστ' ἀγωγῆς·
δυσσεβῶν τόσση κακότης δ' ἀρχῆς
λοισθίης παίδων, προκέλευθος ἠοῦς
ἐστὶν ἀληθής.

Iuuentus deploratè improba, certiſſimũ ſignum nouiſſimi diei.

" εἰς γὰρ ἄκρον δυσσεβίης ἵκοντο
" παῖδες, οὐδ' αἴνοις διδαχῆς τε καλαῖς
" οὐδὲ πληγαῖς, οὐδ' ὁμοκλῆς δρείους
ἐκπονέονται.
οὐδὲ τῶν εὐεργεσίῃσι θυμοὺς
ἀφραδεῖς πείσῃ, κραδίας τ' ἀτειρεῖς,

οὔτε δὴ πάσῃ δυνάμει, γενέσθαι
ὡς ἐχεθύμους.

Sulticia innata cordi pueri.

ἀλλὰ ταῖς εὐεργεσίαις κ' ἐπαίνοις
αὐθάδεις γίνοντ' ἄγριοί τε μᾶλλον
καὶ κακοί, καὶ ὠμοβόρων λαβόντες
ἤθεα θηρῶν.
καὶ σὺ μὲν πᾶν ῥηϊδίως δαμάσσεις
θηρίων, αἰῶν' ἐπὶ τῷ παρόντι
παγκάκῳ, ἥπερ κραδίην νέοιο
ἀγριοθύμου.
" ῥᾴδιον σοῖσιν βλοσυρὸς πιθήσας
" νεύμασιν λέων, κρατερός τε ἄρκτος,
" ἢ νέος παῖς πειθόμενος κελευθὲν
ἔργον ἀνύσσει.
παιδὸς οὐκ οὐδ' ἀρετῆς τίν' οὐδὲ
εὐσεβείης ἢ ἀρετῆς ἔρωτα
ἄφρος' ἐμπνεύσεις πραπίδεσσι, καίπερ
Πολλὰ μογήσας.
Τοὺς γε παιδευτὰς συγέουσιν ἐσθλοὺς,
ὥς τινας στρυφνοὺς μάλα βασανιστὰς,
Μυρίαις τέχναις σφίσι μηχανῶντες
ἄλγεα τεῦξαι.
Ἀλλ' ὅν οὐχ ἧσιν μέγα φρεσὶ πῆμα
Καὶ κακὸν τοῖσδ' ἀφραδέες νοοῦσι·
" ἡ ἀνοίη γὰρ πραπίδεσσι παίδων
" ἔμφυτός ἐστι.

Alicubi scholasticus quispiã contumax, & præceptori nõ obœdiens, se suspendit: cæteri obiurgati, aut virgis cæsi ob delicta, minitabãtur præceptoribus idẽ se facturos, ne non essent satis miseri.

Οἴδαμεν δ' ὥς τις δυσσεβὴς μαθητὴς,
ὅς γε παιδευτῇ ἑῷ οὐ πιθέσθαι
ἤθελεν, συγνῶς βρόχον ᾧ τραχήλῳ
ἔμβαλε λυγρόν.
Τόν ῥα παιδευτὴν δόμεναι ἐολπὼς
ἄλγεσιν· πληγὰς γὰρ λαβόντες ἄλλοι.
Ταῦτ' ἀπειλήσαντο διδασκάλοισιν
Οἷσι ποιήσειν.
Τίς δ' αὖ οὐ μᾶλλον θέλοι ἐν μυλῶνι
Δυσπονὴς μόχθους ἀνέχεσθ' ἀτηρεῖς.

ἢ συῶν

ἢ συῶν πολλὴν ἀγέλην νομεύειν
Ἀχθομενάων·
ἢ τοσὴν παίδων ἀσεβῶν ἀγέλην
Δυσσεβείην τλῆναι ἀεὶ, τοσαύτους
Καὶ τοίους μόχθους μέτα, καὶ ἄτλητον
ἄχθος ὄνειο;
* Μέμφεται πλῆθος καμάτων καὶ ἔργων
Ὁ παρ' αἰσώπῳ ὄνος· αὐτὰρ ἄμμες
Μάρτυρες δῆλοι ἐτυμώτερον τόδ'
ἔρξαι ἔχοιμεν.

* Aesopicus asinus queritur super laboribus.

Εἱρκτὴ ἄρ στυγνὴ σχολή ἐστ' ἀληθῶς.
Οὐδ' οἱ ἐν δεσμοῖς βιοτὴν χερείω
Εἰργμένοι ζώουσιν, ἢ οἱ σχολείων
Ἡνί' ἔχοντες.

Praeceptores quib. miseriores.

Ἠὲ καὶ τούτου ἕνεκεν πρὸ πάντων
Ἀνέρων οἱ παιδονόμοι ἔασιν
ἄθλιοι, τοὺς εἰσορᾶν φάσιν
φοῖβος ἐοῖσιν·
ὅττι μὲν τὴν δ' ἡλικίαν φιλεῦντι
Καὶ καλῶς καὶ εὖ ποιέουσ' ἑάς τε
Εὐμενεῖς εὐεργεσίας ἐς αὐτὴν
Πολλὰ τιθεῖσι.

Quia iuuentus non intelligit praeceptorū labores, perdūt ipsi officia.

ἥτις ἐκ εὐεργεσίας ἐοῖσι
Νηπίοις καὶ ἀφρονέοισι θυμοῖς
Ἐννοεῖ, οὐδ' εὖ ποιέουσιν ἐσθλὴν
Τίει ἀμοιβήν.
Οὐδὲ τῶν μόχθων μέγεθος, καὶ ἀλγέων
Πλῆθος, οὐδ' ἄχθος δύναται μεριμνῶν
Φραζέμεν πλείστων, τὸ ἐοῖς φέρουσι
Δῆλοι ἐπ' ὤμοις
Παιδαγωγοί· ἀφραδίως δὲ πάντα
Οὐδενὸς πάμπαν ποιεῖ λόγοιο
ὅσσα μοχθίζουσ' ἰδὲ καὶ πονοῦσιν
Πολλὰ παθόντες.
Ἶσα κείνοισιν ποιέουσιν, εὐρὺ
Εἰς πολυφλοίσβοιο βύθον σπορεῦσι

Τῆς θαλάσσης, ἢ δαναοῦ θυγατρῶν,
Μόχθον ἔχουσι.
Οὐ γὰρ ἐς πόντον πολιὸν σπορόντες
Οξεῖ ἀμῶσιν στάχυας σιδήρῳ,
Αλλὰ σὺν πολλῷ καμάτῳ καὶ αὐτὸς
Καρπὸς ὀλεῖται.
Νηλεῶς ἔνθεν πραπίδας μαθηταὶ
Καὶ ἀχθρίστους κατέχοντες, αὐτοὺς
Κέρτομοι λυγροῖς κακόωσ' ἐνιπαῖς,
Λοιδορίης τε.
Καὶ λόγων πικροῖς συνεγρῶν οἰστοῖς,
Χ' ὕβρισμοῦ βάλλουσι, κακοψόγους τε
Νητρεκῶς μύθους περὶ τῶν, παρ' ἄλλοις
ψευδολογοῦσι.
Καὶ ἐπεὶ πλεῖστας ἀπὸ παιδαγωγῶν
Εὐμενῶν εὐεργεσίας λάβοντο,
Κῆρ' ἀπειλοῦσιν συνεργὴν, μόρον τε
Οκρυόεντα.
Δηλαδὴ τούτοις στεφάνοις κακοῦργος
Εχθρὸς ἀστόργους διὰ τοὺς μαθητὰς
Εὐσεβῶν κοσμεῖ κεφαλὰς σεβαστὰς
Παιδοτριβάων.
Οἱ σφέας ἔργοισιν ἀταθάλοισιν
ἔκτανον, πλῆθός τε παραὶ ἀλήτη
Καὶ φιλοψευδεῖ ποιέουσ' ἀκούειν
Οὐ μάλα καλῶς.
" ἦρα τοιοῦτοι μέροπες κρίνουσι
" Τόν γε παιδευτὴν τελέθειν, ὁποῖοι
" Οἵτινες κεῖνοι κακοήθεες μὲν
Εἰσὶν ἀκουσαί.
Πρός δ' ἔτ' οὐ μοῦνον παρὰ τῶν μαθητῶν
Σχετλίων σμικρῆς ἐτύχοντο τιμῆς,
Αὐτὰρ ἔνδοξον συνετῶν καὶ ἀνδρῶν
Οὔνομ' ἐχόντων.
Πολλὰ καὶ αὐτοὶ ἱεροῦ λόγοιο
Κήρυκες, δεινοὺς χολέων κακῶσι.

Ex eadē causa discipuli succensent præceptoribus recta ipsos monentibus, traducunt ac malè loquūtur de ipsis apud alios: plagas, cædes, & alia atrocia minantur.

Margaritæ quibus præceptores ornantur à discipulis.

Pædagogi nō tantū apud discipulos contēpti, sed etiā apud alios doctrina & sapientia magnos. ipsiq; quandoq; Ecclesiarum pastores alicubi, ludimagistrorum sunt carnifices, ne non sint semper vexati & miseri.

Κοιρά-

Κοιράνους πολλάς τε διδῶσ' ἀνίας,
ἤτε μερίμνας.
Ἀλλὰ τοιοῦτοι μεγαλόφρονες μὲν
Εἰσὶ, καὶ τιμὰς μόνον ἣν τε δόξαν
Οὐ τὰ Χριστοῦ διζόμεν' οὐδ' ὄνειαρ
Ἱροῦ ὁμίλου.
* Εὐαγεῖς δὲ τῆς τριάδος φαεινῆς
Λάτρεις, θυμοῖς πινυτοῖς ἀνίας
Παιδαγωγούντων χαλεπὰς νοοῦσι,
Καὶ μελεδῶνας.
Κ' ἀξίην αὐτοῖς μάλα εὖ καλῶς τε,
Τοῖς τε μουσείοις νεμέειν καλίστοις
Οἴδασιν τιμὴν, κραδίαις τε ἐσθλαῖς
Ἀμφαγαπάζειν.
Δυσφορῆς μούνους πενίη σχολάων
Δάμναται ἀρχοὺς, χρημοσυνή τε λυγρὴ,
Ἐν σκιῇ δεινῇ βίοτον, κόνει τε
Ἐκτελέοντας.
Οἱ ἰητῆρες δὲ, δικασπόλοι τε,
Κύδεσιν πολλοῖς, μεγάλαις τε τιμαῖς
Εὐθαλεῖς, πλοῦτον, πολυώνυμόν τε
ὄλβον ἔχουσι.
Εἰσὶν οὖν ἐσθλοὶ φρόνιμοί τε ἄνδρες,
Οἳ τὰ ἡμῶν εἰσορόωντες ἄλγη,
Καὶ πόνους πλείστους, πενίην τε δεινὴν,
ὧδε λέγουσι·
Οὐ τόσον τλῆναι ὀδυνέων, τὸν, ἄχθος,
Οὔγε ζώοντος συγερῶς ἀφ' οἷο
Σώματος δηκτῷ δέρεται, μελέων τε
Δέρμα σιδήρῳ·
ὅσσον ὃς πολλοὺς σφαλερὴν κακήν τε
Κ' ἀφραδῆ πλάτειν λυκάβαντας ἤδη,
ἢ ἑοῖς, ὡς γινομένοις ἀρίσταις,
Τέρπεται ἔργοις.

Pædagogi deteriori loco quàm medici, iurisperiti, & alij.

Dixit quispiam de pædagogorum miseria, tolerabilius esse semel viuum excoriari, quàm pædagogum esse perpetuò.

* Εἶεν.

* Pij pastores scholas ac pædagogos reuerentur, non contemptim ac imperiose habēt: vt sui ordinis aliqui superbi ac sapientuli, quibus theologia tantum quæstus est, dignitates & honores.

* Quisq; , vt ipsi Deus partitus est, ita oportet in statione sua manere : ac Spartam suam, tametsi ærumnosam, ornare ℞ viribus.

* Εἴην. ἀλλ' αὐτὸς θεὸς ἣν ἔνειμε,
Δεῖ ἕκαστόν γ' ἐμμελέως καλῶς τε
Κοσμεῖν σπάρταν, καὶ εὖ βίοιο
ἔργα τελέσαι.

Ὡς θεῷ σπουδὴν κάματόν τε αὐτοῦ
Ὠφελῆ εἶναι, χρεῇ τε θνητῶν,
Εὐθαλὲς θ' οἷον φυτὸν αἰὲν ἐσθλῶς
Καρποφορεῖται.

Christianismi finis, seruire Deo & proximo : seu fides & dilectio, vt Paulus loquitur.

Τοῦ χάριν γὰρ θεοσεβῶν ὅμιλος
Τῷ θεῷ πλάσθη βασιλῆϊ, τοῦτο
Εὐσεβοῦς τέ χριστοφιλῶν ἐτύχθη
Τέρμα βίοιο.

a Consolationes, quibus se sustentāt inter maximos labores, miserias, ærumnas, paupertates, contemptus, ingratitudines, & alia innumera mala & incommoda, præceptores.

a Ἀλλὰ κ' εἰ πολλοῖσι διδασκαλείων
Ἡνία σχόντες τάλανες θλίβον)
ἄλγεσιν, μόχθους χαλεποὺς φέροντες.
Καὶ μελεδῶνας·

Δυσφορεῖς καὶ ὀλεμένης ἑοῖσιν
ἄχθος ὤμοισιν πενίης φέρουσιν.
Σύν τε λυγρῷ ἀσθενίης ὀλέθρῳ
Αἴθοπα λιμὸν·

Πολλὰ δ' αὖ εἰς εὐφροσύνην γλυκεῖαν
Καὶ χαρὰν πολλὴν μογεροῖς φέροντα,
ὅσσα τὴν πρόσθεν πικρότητ' ἐῷ μὲν
Ἡδὺ νικᾷ.

„ Τερπνὰ γὰρ πάντων μεδέων κακοῖσι
„ Μιγνύειν εἴωθε θεὸς, πικροῖς τε
„ Ἡδέα Ζεὺς εὐφροσυνίας τε μίξαι
Δυσφροσύνῃσι.

b Pædagogorũ labore Deo gratus, vniuersæ hominum societati vtilis.

„ b Προσφιλὴς αὐτῶν κάματος, πόνος τε
„ Τῷ θεῷ, ποίμνη τ' οἵων θεοῖο
„ Ὠφελής ἐστιν, πόλεσιν καὶ οἴκοις,
„ Παντὶ βίῳ τε.

Discipuli nõ omnes ingrati, improbi, & incarnati & per diabolāti ac à diabolis obsessi diaboli sunt : sed multi pij, modesti, grati, obsequentes tractabiles.

Οὔ τε ἐν πᾶσιν κάματος μάταιος.

Οὓς δι-

Οὓς διδάσκουσιν, πέλει· τίνες δὲ
Πρόφρονες μύθοισι καλοῖς πίθοντο, ἐννεσίης τε.
Κ' εὐσεβῶς εἰσ' ἀπασίοις μαθόντες
Στήθεσιν, τιμῶσί τε διδασκάλοισι
Οἷς νέμουσιν, καὶ περὶ κῆρι αἰὲν ἀμφαγαπῶσι.
Ἔμφρονα σκεῦη ἐλέους θεοῦ
Τῷ θεῷ καὶ εὐσεβίων χοροῖσιν,
Καὶ σχολείοισιν, πολέεσσι, τοῖς τε χρήσιμα λαοῖς.
Ὧν δὲ θυμοῖσιν τὰ ἀτάσθαλ' αἰεὶ
Ἔργα, καὶ μήδη μεμέληκεν αἰσχρὰ,
Πρῶτ' ἀμείβουσιν σφαλερῆς κακῆς τε ἤθεα ζωῆς.
Τῶν τε παιδευτῶν ἀγαθὰ φρονούντων
Μανθάνουσ' εὐεργεσίας νοῆσαι,
Καὶ καλῶς ἐσθλῶς θ' ὁρόωσιν αὐτοὺς παίντ' ἐπιτάξαι.
* ὥσπερ αἰγλήεντος ἄνευθε φωτὸς
Ἡλίου θνητῶν βίοτος μογηρὸς
Ἀβλαβῶς, ἄρτου τε, μένειν, κ' ἀήτου οὐ σθένει αἰθρῶν·
Ὡς ῥα καὶ τεχνῶν βιότης καλίστων,
Καὶ σχολείων αἰδρομένη, κ' ἄϋπνων,
Παιδαγωγῶν οὐ δύναται ἀληθῶς ἄμμορος εἶναι.
† Ῥεῖθρα γὰρ μουσεῖα πέλον πολίταις
Χάρμα τοι καὶ εὐφροσύνην φέροντα,
Καὶ θεοῦ ἀρδευσάμεν' ἀβρότοιο δῶμα θυώδες.
Εἰσὶ κρῆναι καλλίροοι, καθ' ὥνπερ
Ἱερὸν ὕδωρ σκιδνάμενον βιώνην
Δεύεται πάσην, πόλιας καὶ οἴκους καὶ δόμον ἱερόν.

Etiam improbi & ingrati discipuli conuertuntur sæpe, & tandem agnoscunt beneficia præceptorum.

„ * Quemadmodū sine pane quotidiano homines non possunt viuere, siue aëre & sole: sic scholis, linguis, artibus, præceptoribus, vita carere nō potest.

„ † Scholæ flumina sunt, lætificantia politias & Ecclesiam: fontes, vnde profluūt in Ecclesiam, politiam, œconomiam, & totam hominum vitam, bona omnia.

E scholis prodeunt philosophi, Theologi, medici, iurisperiti, & multi alij viri sapientes, vtiles vitæ hominum.

ἐκ σχολέων γὰρ σοφίης ἐρασταί,
καὶ θεσπνεύστων ὁσίων γραφάων
ἴδριες, κόσμοιο κλέος, λέων τε
θεῖα θέμεθλα.

Οἵ τε Φοιβείης φραδίῃσι τέχνης
Σωμάτων λυγρὰς ἀκέουσι νούσους,
Καὶ νόμων ἑρμηνέες ἠ θέμιστας
Ἀμφιπολεῦντες.

Ἠδὲ καὶ ἄλλοι ἀγαθ' ὠφελέες τε
Ἀνέρες, καὶ πεπνυμένα φρονοῦντες,
ὧν βίος θνητῶν μερόπων ἄμοιρος
Οὐ δύνατ' εἶναι.

Horum bonorum omniũ autores, & virorum doctorũ fabri & architecti sunt præceptores: tametsi miseri, pauperes & contẽpti.

Αἱ σχολαὶ καλοῦ ἀγαθοῦ τε παντὸς
Εἰσὶν ἐργαστήρια, εἰνὶ οἷσιν
Παιδαγωγοὶ τέκτονες, εἰσὶ σεμνοί,
ἐργατῖναί τε.

δυστυχεῖς καίπερ μογεροί τε εἰσίν,
καὶ κακῆς ἀχρημοσυνῆς φέροντες
ἄχθος, ἀνδρῶν πάρ τ' ὀλίγης βροτείων
ἔλλαχον αἰδοῦς·

ἀλλ' ὅμως εὐχρηστότατόν γε κέρδος
τῇ πολυτλήτῳ μερόπων βιωῇ,
κ' ἔξοχον δῶρον παρέχουσ', ὄνεάρ τ'
ὡς ὅτ' ἄριστον.

Sine pædagogis, scholis, sine institutione, nullæ artes, nulla Biblia, & tandem nulla Ecclesia.

τῶν γε παιδευτῶν ἀπάνευθε, τέχνη
οὔ τις ἔσσεται νυ ἐλευθεράων.
οὐκ ἐπιστήμη, σοφίη τε θυμοῦ
ἀνδρομέοιο.

οὐ θεογλώσσων ζαθέη γραφάων
ἔσσεται γνῶσις χ' ἱεροῖσιν οὐδεὶς
βιβλίοις, ἁγνὸν τὰ χάραξε πνεῦμα
ἐμμελετήσει.

καὶ τελευταίως σχολέων μὴ οὐσῶν.
οὔ τις ἔσσετ' εὐσεβέων ὅμιλος,
ὃς θεὸν θείοις ἐπέεσσι κλείει
αἰὲν ἐόντα.

* Πῶς τις ἱερὸν χριστοφιλῶν ὅμιλον,
θεσπίδων ὀσσῶν ἀμαθὴς διδάξει
ἂς σχολήοισιν γ' ἐνὶ πουλυχρήστοις
μοῦνα δαήσει;
οὔ γε νημερτῶς ἁγίων ἀΐδρης
γλωττίων, θεοφραδίων γραφάων
ἀπειρῶς θείων μεταφράσσει ὀμφὴν,
οὐδὲ νοήσει.
ἱερὸν γὰρ πνεῦμα γραφὰς θεοῖο
ταῖς καλαῖς γλώσσαις ἐνί τοι χάραξεν,
ἧς ἐν ὡς κουλεῷ κεκαλυμμέν' εἰσὶ,
φάσγανον ὀξύ.
πλεῖστον ἑρμηνεῦσαι ἐς ἱεράων
τῶν γραφῶν γλῶσσαι πορέουσ' ὄνειαρ·
ἂς μάλ' οὐκ ἔστ' ἄλλοθι ἢ σχολῆσιν
ἐνὶ, μαθῆσαι.
οὔ γε δὴ εὐαγγελίου βιαρκοῦς
ἡ θεόρρητος διδαχὴ, μόνοιο
πατροπροβλήτου ἅγιον θεοῖο
δῶρον ἐτύχθη.
αὐτὰρ ἀνθρώπους ποτὶ ἦλθε γλώσσας
τὰς θεοπνεύστους διὰ, ὧν δ' ἀρωγῇ
πὰρ βροτέοις ηὔξετο, καὶ μενήσει
τὰς διὰ αὐδάς.
ὄππη οὐ γλῶσσαι τελέθουσιν ἐσθλαὶ,
κ' ὠφελεῖς, ζωαρκὸς ἐκεῖ θεοῖο
σβέννυται εὐαγγελίου φάος, καὶ
πάμπαν ὀλεῖται.
εἰ θεοφθέγκτου διδαχὴ βροτοῖσιν
δυμαρὴς εὐαγγελίου τέτυκται·
τάς δε καὶ γλώσσας φιλέειν ἔοικε
σύζυγι θεσμῷ
σπαργανίσθη γὰρ μάλα τῆσιν αὐτὴ,
χ' οἷον ἐν πτύξει κέαται ἀείδης,
τῷ ἀσημάντου κεκαλυμμένη γε
φάρει σιγῆς.

* Linguæ necessariæ Ecclesiæ, multum conferunt Theologo, Scripturæ interpreti.

Verbũ Dei gladius & arma spiritualia, in linguis tanquã in vagina includitur.

Doctrina Euangelij, tametsi solius spiritus sancti donũ ac opus sit, tamen venit per media, per linguas: per eas creuit, & retinetur.

Linguæ sunt fasciæ in quibus inuolutum iacet verbum Dei.

Οὐ γὰρ ἐς θείην διδαχὴν λόγοιο
Λαὸν ἀνθρώπων μερόπων διδάξαι.
Τοῦτον ὸς μούνη ἱκανὴ τέτυκται
Φωνὴ Ἀρχῆς.

Christus non emisit in orbē Apostolos ad docendum, nisi instructos linguis varijs.

Οὐθ' ἑὸν χριστὸς ζάθεον μαθητῶν
Ἑσμὸν ἐς κόσμοιο ὅρους ἀλήτους
Πέμψ' ἀσιγήτῳ λογίων νομεύειν
ἔθνεα ῥάβδῳ.
Πρίν γε κείνων οὐρανίης κατ' αὐλῆς
ἥψατο γλώσσων φλογόεντι πυρσῷ,
Γλωσσοπύρσευτον νοεροῦ ἀήτου
δῶρον ὀπάσσας.

Hostes veritatis sine linguis non facilè est vincere: nec exteræ nationes sine linguis doceri possunt.

Ὡς ἀληθείης δηΐοις ἀμεμφοῦς
Καὶ κακοῖς ὀρθῆς διδαχῆς μάλ' ἐχθροῖς.
γηρύων χρὴ μαρναμένους γε πολλῶν
ἴδριας εἶναι.
Γλωττέων οὐ μὴ ἀπάτερθ' ἀρίστων
Γνώσεως, θείῳ λόγῳ ἐν δυνάνται
Ἐκδιδαχθῆν' ἀλλοθρόων λιπαυγῆ
ἔθνεα λαῶν.

Vna vox Hebræa, Græca, vna phrasis linguæ, rectè intellecta, est commentariorum instar.

Πολλάκις λέξις μία εὖ νοοῦντι
Ἑλλάδων φωνὴν κάτα, ἠδ' ἑβραίων,
Καὶ φράσις τ' ἐστὶν σχολίων δίκην τοι
τῶν πολυμύθων.

a Lutheri lingua plus nocuit regno diaboli & antichristi, quàm spiritus, quàm fides eius. Tom. 2. pag. 220. A

[a] Εὐρεὸς κόσμου μεδέοντος ἀρχῇ,
Κ' ἀντιχρίστου ψυχοφόνοιο, μεῖζον
Πυρπνόος γλώσση καλάμα τε πῆμα
δῶκε Λούθηρος.
ἢ ἑοῦ ζήλῳ πυρόεντι θυμοῦ,
Ἀρραγέεσσιν τ' ἀκλινέος θεμέθλοις
Πίστεως καὶ πνεύματος ἐξόχησι
οἷο ἐρωαῖς.

Magna dignitas & gloria scholarum ac pædagogorum.

Μακρὸν οὖν κῦδος, μεγάλη τε τιμὴ
Παιδαγωγείων πέλεται ἀληθῶς,
Τῶν τε σεμνείοις, ἀπαλοῖς τε παισὶν
κοιρανεόντων.

Θευσε-

b Θευσεβὲς κεῖνος τελέει γε ἔργον,
ὅς γ' ἀτίμῳ ἑζόμενος θοώκῳ
Ἀφρόνων πλάττει διδαχῇσι καλῇς
ἤθεα παίδων·
Εὐσεβῶς καὶ δὴ ὁ πατὴρ ὁμοίως
Ποιέει κεῖνος, φίλον ὅστις υἱὸν
Παιδαγωγοῖσιν πορέει τρέφειν διὰ
γράμμασι καλοῖς.
Οὐ γὰρ ἐν τέχναις τρέφεται καλῇσιν
Παῖς φίλος, κεῖνον γρέτης ὀπάζει
Τοῦ θεοῦ ἱεροῦ θεράπονθ' ὁμιλεῖν,
καὶ βασιλῆα.
Κ' ἔνθεον σωτῆρα βροτῶν, σοφόν τε
Πημάτων, λυγρῶν τε νόσων ἰητρὸν,
ὅσσα γε ψυχὴν ἴδε, καὶ βρότειον
σῶμα ἔχουσι.
Καὶ ῥα αἰχμητὴν κρατερὸν, κ' ἄνακτα
Ἀλκιμὸν, κόσμου βασιλεῖ κακούργῳ,
Πᾶσι τ' αὐτοῦ μαρνάμενον στρατοῖσι
ἶφι βίηφι.
Ἀλλὰ τοιούτων κρατερῶν στρατηγῶν,
ἠτε αἰχμητῶν τέκεος θεοῖο
Τέκτονες, πιστοὶ σχολέων πέλουσιν
Ἡγεμονῆες.
* Πρὸς δὲ τοίσδε τοσ' ἀέναοι βιαρκεῖς
Αἱ σχολαὶ καλαὶ, συνόδοι ἔασιν,
Εὖ τε παιδευτὴς καλὸς, εὐσεβής τε
αὐτὸς ἐτύχθη.
Καὶ ἐς ἰθεῖαν προκέλευθος οἶμον
Εὐσεβείης καὶ ἀρετῶν ἀρίστων
Παιδαγωγήσας νεότητα, τοῦτον
ἰσμὸν ἀέλκει·
Οὐ ἀκοίμητοι φύλακες πέλονται
ἄγγελ' αἰγλήεντες, ἀεθέες τε,

a Piè facit, qui præceptor est: piè quoq;, qui filium erudiendum præceptoribus tradit: quia suppeditat Deo ministrum & regē in suo regno, seruatorem ac consolatorē hominum in spiritualib. & corporalibus, an leib vnd sehle/ gut vnd ehre/ ac præliatorem contra diabolū, ac totum eius regnum.

Ministrorū, ducum, ac militum filij Dei architecti pædagogi sunt.

* Scholæ perpetua sunt concilia: præsertim vbi præceptor pius nō tantum in literis, sed etiam ante omnia in pietate sedulò instituit iuuentutem.

Præceptores formant puerorum cœtum, quorū custodes Angeli, die grossen mechtigen himel fürsten / quorum singuli (vt Psalmus inquit) sunt potentissimi exercitus.

οἳ θεῶ χρυσοῖ ἐλαφροὶ θόωκον
ἀμφιβεβῶτες.

a Praeceptores, quia ipsorum gloria tanta est, non debent queri se esse miseros.

Paedagogi rectores cōciliorum quotidianorum.

a ἡμέας καὶ νῦν λέγομεν πέλεσθαι
δυσμόρους, ἀχρημοσύνην βαρεῖαν,
καὶ ἀτιμίην παθέειν σχολείων
ἡγεμονῆες;
οὔ τι νῦν ἡμεῖς ἐχόμεσθα κῦδος;
ἢ ἐ τιμὴν οὐδεμίην; ἀληθῶς
ἐξοχὴν καὶ μακροτάτην, κλέος τε
πουλὺ μέγιστον·
εἰσὶ γὰρ καλοὶ σχολέων ἄνακτες
βουλέων πολυφραδέων καὶ ἐσθλῶν
ὄρχαμοι, ὧν πᾶς βίοτος βροτείων
ἐστ᾽ ἐπιδευής.

Suppeditant doctores ac gubernatores Ecclesiae & politiae.

ποιμένας καὶ ὠφελίμους καὶ ἁγνοὺς
θρεμμάτων θείων, πόλεών τε πασῶν
κοιράνους, καὶ παντὶ βίῳ πορουσι
λυσιτελοῦντας.

b Quòd de Deo docentur homines, regūtur legibus, coercentur disciplina, pace fruuntur, id è scholis proficiscitur.

τούς τε ἀνθρώπους ἁγίοις θεοῖο
ἐκδιδαχθῆναι λογίοις, νόμοις τε
λαὸν εἴργεσθ᾽ ἡσυχίης τε ἱρῆς
ἐξαπολαύειν·
τοῦτο δῶρον δ᾽ ἐκ σχολέων ἱκάνει.
παιδαγωγῶν καὶ ῥα γέρας τέτυκται,
ἀξίων τιμῆς ἰδὲ καὶ ἐπαίνου
αἰὲν ἀρίστου.
„ οὐ γάρ τις μείζων ἀρετῶν ἐτύχθη,
„ ἢ ἐ τῶν ἄλλων ἀναπλάσαι αὐτοὺς,
„ πρός τε παντοίας ἀρετὰς ἐθίζειν
„ στήθεα αὐτῶν.
„ καὶ σφίσιν τοῖον τι γέρας πορῆσαι,
„ ὅττ᾽ ἄπαι γεννησαμένων μάλ᾽ αὐτῶν
„ οὐχ ὁμοίως δὴ τυχέειν δύνανται.
„ οὐδ᾽ ἐπιδέξαι

Magnus Lutherus debet se totū scholis. Tom. 5. pag. 174. a.

„ πάντα θ᾽ αὐτοῦ, ὅσα γε ἔχει, θεῖος
„ καὶ θεόγλωσσος θειανὴρ Λουθῆρος.
„

παιδα-

παιδαγωγείοις, μελέτη τ' ὀφέλλει
παιδοτριβάων.
ὃς τόσον θεοσεβείων ὁμίλῳ
οὐ τάχ' ἐνήνεγκεν αὖ ὠφέλειαν,
ἐκ ζόφου ῥύσας στυγεροῦ βιαρκὲς
ῥῆμα θεοῖο·
εἰ μὴ αὖ πιστός γε, φιλήκοός τε
ἐνὶ σεμνείοισι πέλοι μαθητής,
ἐξ ἑῶν χειλέων γάλ' ἐπιστατάων
ἁγνὸν ἀμέλγων.
* καίπερ ἀνθρώπων κραδίας, ἅπαντος
ὁ θεὸς πηγὴ ἀγαθοῦ διδάσκει,
καὶ ὃν ἀγγέλλει φανερόν τε ποιεῖ
πᾶσι θέλημα;
καὶ βροτοῖς θείων πορέει βιαρκῆ
ὧν λόγων μυστήρια, ζωοποιεῖ
καρδίας, ἱροῦ τε φάει ἀήτου
στήθεα ἅπτει·
ἀλλ' ὅμως ποιεῖ τάδε πάντ' ἀρωγαῖς
χρώμενος δήλαις, φανεραῖς τ' ἕως μὲν
τοῦ πολυπλάγκτου χαλεπὸν βίοιο
πλώομεν οἶδμα.
ὄφρ' ἀτερμάντῳ ἐνὶ τῇ βιωῇ,
πάμφαγος τὴν οὐ χρόνος οἶδ' ὀλέσσαι,
πάντ' ἐν ἐκλέκτοις δυνάμει τελείῃ
πᾶσι πέλοιτο.
χαπλὰ γὰρ θεοφραδέων ἀπαιτεῖ
καταμαθεῖν, θνητοὺς κ' ἀναγνῶναι ἄνδρας,
καὶ ἀσυλήτοις φρεσ' ὑπαὶ φυλάξαι
θέσφατα μύθων.
οὐ θέλ' ἐνθέσμων γε, θεοσδότων τε,
καὶ ἀναγκαίων ἀμελεῖν ἀρωγῶν
παιδαγωγῶν, καὶ σχολέων, τεχνῶν τε,
συγγραφέων τε.
ὧνπερ ἐκ γλῶσσαι μάλα μανθάνονται)
μείζον' αἰ ἐκκλησίῃ ὠφελείην,

* Tametsi Deus solus sit fons ac doctor omnium bonorum, det & reuelet verbũ suum, viuificet, illuminet, sanctificet: tamen id facit per media, donec in æterna vita ipse absoluta sua potẽtia sit omnia in omnib. Interea vult legi, & disci verbũ: non vult negligi adminicula, auxilia licita, præceptores, scholas, linguas, artes, libros, autores, vnde linguæ discuntur.

ἥτις ἢ

ἤ τις ἢ εἰπεῖν δύναται, φέρουσι,
ἠδὲ νοῆσαι.

Lutherus copiosus in laudandis scholis.

Τῷ θεόγλωσσος θεόφρων λυθῆρος,
Ἐξόχοις αἴνεισι, θευδέσιν τε
Παιδαγωγοῦντας νεότητ' αἰηβὰν
κλείει ἔπεσσιν.

Scholis & præceptoribus iniquus, agitatur à furijs.

Ὃς δὲ παιδευτὰς στυγέει ἀχρύπνους,
Καὶ σχολὰς, τὸν δ' ἀντιπάλοιο λύσσης
Δαίμονος πικροῦ μελανὶ φρονός τε
οἶστρος ἐλαύνει.

Τὸν δ' ἀρίζηλός τε παῖς κρόνοιο
Ζεὺς ἀπεχθαίρει, ἱερῷ τε μουσῶν
Ἀξίως ἐς' ἡδυμελῶν ὁμίλῳ
οὗτος ἀπεχθής.

ἀγιοπνευσθεισινατος Lutherus, pædagogos ferè præfert Ecclesiæ doctoribus.

Τοὺς δὲ παιδευτὰς ἅγιος θεουδὴς
Καὶ θεόκλητος ζάθεος λυθῆρος,
Τῶν σχεδὸν ψυχῶν ἱερῶν προτιμᾷ
κηδεμονήων.

Ἦρα τοὺς αὐτῶν καμάτους, πόνους τε
Φησὶ, μεῖζον κέρδος ἰδ' ὠφέλειαν
Προσφέρειν, πλείους τε θεὸν πρὸς ἄξαι.
ἠδὲ σαῶσαι.

Ἔμφρονας πλεῦνας θ' ἱερὴν θεοῖο
Εἰς ἀλωὴν ἐργατίνας ὀπάζειν.
Τῶν τε λαῶν καὶ πόλεων ἀρίστους
ἡγεμονῆας.

* Lutherus inquit: Si non essem doctor Ecclesiæ, pædagogus essem. Tom. 5. pag. 147. a.

* Οὐδέ τοι ἄλλην ἐθέλειν κέλευθον
Τοῦ βίου τέμνειν, λέγε, μᾶλλον, εἰ μὴ
Θεῖ' ἀσιγήτῳ οἷαν νομεύσῃ
παῖσι ῥάβδῳ;

Ἤπερ ἀξέστων ἀδαϊμόνων τε
Τῶν νέων ἴσμους ἀδαεῖς διδάξαι,
Εὐσεβείης καὶ διδαχῇσι παίδων
ἤθεα πλάσσαι.

Pædagogorũ solatium inter molestias, improbitates, malitiam ac ingratitudines iuuentutis, quòd labor ipsorũ non inanis sit.

Τοῦτο παιδευτῶν ἄρα νῦν ἀρίστων
Κ' ἀκριβῶν παραμύθιον ὂν μέγιστον

Τυχέ-

τυγχάνει, πολλοὺς καμάτους κ' ἀνίας
οἵ γε φέρουσι.
καὶ κακοῤῥέκτων, σκολιοφρόνων τε
δυσσεβήησιν καὶ ἀεικίησιν
τῶν νέων, ὕβρει κ' ἀχαριστίησιν
ἐκκακόων).
ὅτθ' ἐὸς μόχθος, μελέτη, πόνος τε
οὐκ ἀεὶ παίτιος' ἐπὶ τοῖς μαθηταῖς
ἐσ' ἄκαρπός τοι, ἀνεμώλιός τε,
ἠδὲ μάταιος.
ἀλλὰ καὶ ποίμνῃ οἴων θεοῖο
ὠφελὴς τῶν χριστοφιλῶν ὁμίλῳ,
τῇ τε δυστήνῳ μερόπων βιώτῃ
σύμφορός ἐστιν.
* ἢ θεόφραστόν τε γραφὴν, νόμους τε
καὶ τέχνας, καὶ τὰς διδαχὰς, γαλήνην
τῷ θ' ὁμοῦ θείῳ, καλὰ παίτι ὀφείλει
παιδονόμοις τε.
τῷ τινες θαρσυνόμενοι, κέλευθον
παιδαγωγήσαντες ὅλην βίοιο,
ὠκέσιν τιμὰς ἐάσαντες αὔραις,
ἐξετέλεσσαν.
καί τινες πλείστην βιότοιο μοῖραν,
τῷ νέους νήμαντ' ἀδαῆς διδάξαι,
εὐπρεπῶς πρυμνήσια τῶν σχολείων
ἡνιοχεῦντες.
οἷχ παντοίων ἀρετῶν ἄριστον
δεῖγμα Τροζενδόρπιος, ἐκ θεοῖο
πᾶν ἀληθῶς ὑψιθρόνοιο πλασθὲν
ὠφελὲς ἔργον.
ἡγεμὼν αἰνῶν πολέμων πεφύκει
ὁ Ἀλέξανδρος, Σκιπίων πόληος,
ὁ δ' σεμνείων νεοθηλέος τε
ὄρχαμος ἥβης.
οὐ σχολὴ, ὡς δυνάτεος πελάσσγειν
ἵππος, ἐς πάσας διδαχῆσι χώρας,

" * Vita ho-
" minũ quan-
" tum & quid
" debeat pæ-
dagogis.

His consola-
tionibus freti,
alij omne tem-
pus vitæ suæ
docendo pue-
ritiam, alij me-
liorem partem
in scholis con-
sumptere.

Trozendor-
phius scholæ
Goltpergensis
in Silesia rector
celeberrimus,
" exemplũ vir
" tutũ omni-
um nat' ad
" scholas regẽ
" das vt Ale-
xander ad
" bella geren-
" da, Scipio
ad gubernã-
dam Rempub.

εὐκλέας, πάσαις μεγάλους τε τεχναῖς
ἔκχειν ἄνδρας.
ἤπιος πάντων ὁλοὴν φερόντων
κηδεμὼν ἀχρημοσύνην, πατήρ τε
εἷς ἐὼν πάσην κτεάνων καὶ ὄλβου
νείματο μοῖραν.
εὐκλεὴς ὄντος μέγ' ὑπείροχός τε
ἦν ἀνὴρ, θυμόν τε ἔχων θεουδῆ,
ὃν κόραι Ζηνός γ' ἐδίδαξαν αὐταί,
ἠδ' Ἀπόλλων.
οὗ φρένας ζῆλος πυρόεις ἐρίσας
εἶχε, τῇ ἐκκλησίῃ ὠφελῆσαι
καὶ σχολαῖς, εὐκυλοτάτης βίοιο
μέχρι τελευτῆς.
μέχρ' ἑὴν ψυχὴν μεγάλους γόνοιο
ἱερὴν κόλπους ἐπὶ μὲν θεοῖο
θεῖναι, οὗ πιστὸς θεράπων κ' ἀμύμων
λάτρις ἐτύχθη.
ἔνθα νῦν μισθὸν πολὺν ἄπλετόν τε
λαμβάνει, χάρμ' ἀέναον κ' ἄληκτον
ἐννοῶν, ἠοῦς τε ἀειαστέροιο
φῶς ἐσορῶσας.
ὧδε καὶ παῖδας νεαροὺς κ' αἰήβους
ἐκδιδάσκοντες, σχολέων τ' ἔχοντες
ἡνία, ζωῆς μὲν ὅλης κέλευθον
ἐξετέλεσσαν.
* Ῥέιχιος, καὶ Δασπόδιος, Στόκηλος.
Ῥέιυος, σὺν θ' Ερτελίῳ ἀγρύπνῳ,
καὶ Διόννυσός γ' ἐπίκλην Μυσῆνος.
Πλατέανός τε.
καὶ διδάσκουσιν χρόνῳ ἐν παρόντι
τοὺς νέους, πολλ' ὠφελίμως ἔτ' ἄνδρες
ἐν λόγοις τεθραμμένοι, εὐφυεῖς τε,
εὐσεβέες τε.
καὶ θεῶν μὲν βουλομένων, αἴηβον
ἐκδιδάξουσιν νεότηθ' ἕως μὲν

* Franciscus Reich Sorauiensis, discipulus & συνεργὸς fidelis Trozendorphij: Dasipodius, Stokelius, Riuius, Hertelius, Dionysius Mysenus, Plateanus, &c. vitam suam in scholis consumpserũt. Veterani præceptores hoc tempore.

ἐκ χερῶν

ἐκ χειρῶν μοίρη σφισ' ἔλη αἰαιδῦς
ἡνία πότμυ.
ὁ Γέωργ☉ Φαβρίκι☉ γ' ἑοῖσιν
σιὺ ἀδελφοῖσιν πολὺ ἐξόχοισιν,
ἀκλινεῖ θεσμῷ φιλότητ☉ ἡμᾶς
ἀμφαγαπῶσιν.
a καὶ Ἰῶβ☉ παρθενοπεὺς, Σίβηρ☉,
καὶ Δαβερκύσι☉, ὁ Λινδέμαν☉,
Λώσιός τ' ἐσθλός γε θεοσεβής τε,
ἦτε γεραιός.
πολλὰ παισὶν πρεσβυτάτοις τε ἀνδρῶν
χρήσιμ' εἰπὼν Εμμέρικ☉ τ' ἀμύμων,
σιὺ Ποχλωσίῳ, ἰδὲ συραυῆι
τῷ Βασιλείῳ.
b καὶ ὁ Ουγκλῆρ☉ πολιῆ πεποιθὼς,
καὶ πολύγλωττ☉ λόγι☉ Ταβῶρ☉,
ἀςέρων εἰδὼς πυκινὰς πορείας
ὐρανοφοίτων.
ὃς Τροζενδόρπυ πίσιν☉ καλός τε
ἦν συνεργ☉, καὶ παρὰ τῦ χολεῖυ
εὐπρεπῶς εἰλημμένα ἦν ἤδη
ἡνιοχεύς.
εὐσεβείῃ καὶ ἀρετῇ μεμηλῶς,
καὶ ἐπιςήμαις διδαχαῖς τ' ἀρίςαις
ἔξοχ☉ σεμνοῖς ἀγαθὸν πυκασθεὶς
ἤθεσιν ἦτορ.
* καὶ Ἰῦς☉ θ' ἡνίοχ☉ μάλ' ἐσθλὸς
καὶ φίλ☉ μύςησι, καὶ Ελμερῖκ☉
εὐσεβὴς, πιςὼ μάλα δὴ συνέργω
τῦ γε Ταβώρυ.
τῶν δὲ καὶ θυμῷ πεφιλημένον μῶ
Κρύσιον προσβάλλω ἀριθμῷ, ὃς δὴν
ἤδη ἐν σαδίῳ ἐπὶ φιλμαθέσι
δῶκε νέοισι.
καὶ νέων νῦν πολυμαθῶν ὅμιλον
τὰς καλὰς τέχνας κ' ἰδιώματ' ὅσων

Georgius Fabricius cũ fratribus, viris doctissimis, Blasio, Iacobo, Andrea, amicis nostris.

a Iobus Madeburgus, synergus fidelis Georgij Fabricij: Siberus, Dabercusius, Lindemannus, Lossius.

Emmericus, Pochenius, Basilius Faber Sorauiensis.

b Vuincklerus rector scholæ Vratislauiensis, & Martinus Thabor rector scholæ Goltpergensis. Trozendorphij olim charus ac fidelis synergus.

* Iodocus Heniochus, M. Helmericus, cũ Martino Thabor, professores scholæ Goltpergensis, viri pij ac docti, ac bene meriti lõgo tempore de schola, ecclesia & politia.

Martinus Crusius professor linguarum in Academia Tubingensi.

Ἐκδιδάσκει τερψινόοις νομάδων
αὖθισι βίβλων.
τὸν δὲ τιμᾷ καὶ φιλέει κ' ἀκούει
Λύδιος, φρεσὶν κεχαρισμένος μοῦ.
ἐν σχολείοις λυσιτελῆ ἔολπα
ἄνδρα ἔσεσθαι.
Εὐφυὴς γάρ, πουλυμαθής τ' ἐτύχθη,
καὶ ἐπιστήμῃ, μελέτῃ τε πολλῇ
ἔξοχος, καὶ θελξινόοις πυκαθεὶς
δ' ἐπίησιν.
ἔξοχος τῶν πιερίδων ἐραστής,
καὶ σχολῆς ἱμειρόμενος νέοις τε
ὠφελεῖν, καὶ μειλιχίοις κέκασται
ἤθεσι θυμόν.
τῷ θεοὶ δοῖεν καλὰ πάντ' ὀλύμπου
δῶμα ναίοντες νιφόεν φαεινοῦ,
ὅσσα μ' εὔχεσθαι θεόθεν δοθῆναι
αὐτὸς ἔαθα.
τῷ τε Γερδνήρῳ νέῳ ὄντ' ἀρίστῳ,
οὓς ἀλωφήτῳ ἀλύτοιο δεσμῷ
ἐκ φιλοστόργου κραδίης, ἔρατος
ἀμφαγαπάζω.
* νῦν δέ μοι πάντας ἀγαθοὺς κ' ἀγρύπνους
παιδαγωγούς, οὐ νόος ἐστ' ἀριθμεῖν,
οὐ σχολή, οὐ τοῦτο ποιεῖν θέλοντι
εὐμαρές ἐστι.
ἀλλὰ μοῦνον παρακαλεῖν ἅπαντας
ἔλδομαι θυμῷ, νεότητος ὅσσοι
εἰσὶ παιδευταί, χαλεπὰ σχολείων
τὴν ἔχοντες·
μὴ ἑὴν σπάρτην λιπεῖν, χ' ἑοῖο
ἀτραπὸν φεύγειν βιότοιο· ἀλλὰ
κοσμεῖν αὐτήν, δυνάμει τε πάσῃ
τὴν δὲ διοικεῖν.
οὐκ ἀτιμίη βιότου, πόνος τε
οὐ λυγρή, ἀσχημοσύνη κ' αἰδώς.

Crusius amicus Martini Lydij Lubecensis, iuuenis summa pietate, doctrina, morum ac ingenij suauitate præditi.

Christophorus Gerdnerus Lubecensis, iuuenis summo ingenio, Lydio, Crusio, ac Neandro charus.

* Ad pædagogos, ne deserant Spartam suam, quia ærumnosa & laboriosa.

οὐ μαθη-

οὐ μαθητάων ἀχαριστίῃ αὐτῶν
θυμὸν ὀρίνῃ.
ἀλλὰ μείνωσ' ἐμμελέως τε ἔργον
ὠφελὲς μέχρ' οὗ βιότου τελευτῆς,
οἷα Τροζενδόρπιος ἠδὲ ἄλλοι,
ἐκτελέσωσιν.
a δεῖ δὲ παιδευτὰς ἀγαθοὺς πρὸ πάντων
τὴν θεουδείην ζαθέην διδάξαι,
χ' ὅσσα σωθῆν' ἐλδομένῳ χρέος μὲν
ἐστὶ δαῆναι.
ἅπτα δὴ θεοφραδέων ἀφύσσαι
ἐκ βίβλων πάντως πέλεται ἀνάγκη·
ἃς μὲν ἀγνώσσειν κακότητός ἐστιν
πηγὴ ἁπάσης.
τῶ καὶ ἱράων θεοῦ ἤδε μῦνον
υἱὸς λέχθη γραφίδων περ' ὀμφῇ·
γραπτ' ἐρευνᾶτε ζαθέων θεεῖα
ὄργια μύθων.
οὐ βίβλους ἐθνέων ἀθέους παλαιῶν
φιλσόφων γνῶναι κέλεται, μαθεῖν τε,
ἃς χέρες γ' Ἀρριστοτέλους ἔγραψαν,
ἠὲ Πλάτωνος.
ὧν περ ἐκ δόξας κενεὰς κακάς τε
Πνεύματος θείου χάριτός τ' ἀμοίρους,
καί γε γνώμας ἀτρεκέως βεβήλους
ἐστὶν ἀφύσσαι.
b οὔτι βίβλοισιν κατέχεται ἔησιν
ἢ σοφὸν, παιδευτικὸν ἤ τε ἐσθλὸν,
τῶν πάλαι μὲν συγγραφέων, κλυτῶν τε
γράμματ' ἀοιδῶν.
ὅτι μὴ πολλὸν ζάθεαι ἄμεινον
αἱ γραφαὶ, καὶ ὀρθότερον λέγουσιν
χάρμα μεῖζον μὲν κομίσασαι, ἤ τε
πλείονα καρπόν.
c πνεῦμα γὰρ θεῖον λογίοις ἑοῖσιν

Trozendorphius in scholastico munere diem suũ obijt.

a Pietas docẽda ante omnia in scholis, quæ ex Scriptura traditur, de qua præceptum extat filij Dei, magis quàm de Aristotele: Scrutamini scripturam.

Ex prophanis autoribus prophani hauriuntur spiritus ab adolescentibus.

b Nullum bonum sapiens uc præceptum est in philosophia, quod in Scriptura non multo reperiatur melius ac perfectius.

c Spiritus sanctus per solum suum verbum potenter potens est, non philosophorum.

μῦθοι, ὧν αὐτ' ἐστὶ διδάσκαλος καὶ
συγγραφεὺς, κάρτος δυνάμιν τε θείην
ἐστὶ τελέσσαι.
καὶ φρέας θνητῶν νοερῶν ἀφεγγέας
πληροῦσι παλμῷ, φαίδει τ' ἀήτου,
οὐχ οἷοι οἱ μυθόλογοι ἀοιδοὶ,
φιλόσοφοί τε.
αὐτὰρ ἀστεμφῆ ἐνὶ φρεσὶ πίστιν
καὶ καλὸν λοιπῶν ἀρετῶν ὅμιλον,
θεοφεγγεῖ ἐν κραδίῃσι τυφλῆς
πυρσῷ ἀνάπτει.

a Plus est doctrinæ vtilis, bonæ, salutaris, viuæ ac efficacis, in Biblijs, quâ vti possumus quisque in quocunq; vitæ genere, quodcunq; etiã accidat, quodcunq; sit dicendũ, docendum & faciendum piè, benè & rectè.

a θέσκελος πλεῖον διδαχῆς βιαρκοῦς
ἡ γραφὴ θνητοῖς μερόπεσσ' ὀπάσσει,
ἣ κατὰ ζωὴν δυνάμεσθα πᾶσιν
τῇδε κεχρῆσθαι.
πλεῖον εὑρήσεις ἐνὶ τῇδε γνωμῶν
χρησίμων καὶ φραδμοσυνῶν ἀρίστων,
ἐν μιῆς χάρτης ὄπιθι, στιχῷ τε,
ἤτ' ἐνὶ λέξει·

Philosophia in quibus rebus consistat.

ἥπερ ἐν πάσῃ κενεαυχεῖ ἔξω
σωφρόνων ἀνδρῶν σοφίῃ, ἣ ἐν μὲν
πλεῖστ' ἀραχναίοισι λόγοις, σοφοῖς τε
πλέγμασι κεῖται.

Scripturæ elogium.

ἱερὰ γὰρ θείων κ' ἀμίαντα μύθων
χεύματ' εἰσὶν, λαμπετόωντα, σεμνὰ,
αἰθέρων αὐγαζόμεν' εὐαγέσσι
ὄμμασι πυρσοῖς.
ἡ γραφὴ σεμνῇσιν ἐνὶ φρένεσσι
εὐσεβῶν χάρμ' εὐφροσύνην τ' ὀρίνει,
κ' ἀττικοῦ πολλὸν μέλιτος γλυκίστου
ἥδιόν ἐστι.

b In Scriptura nullus apex, in quo non pendeant magni montes, inquiunt Hebræi.

πυρπνόος πᾶσιν βριαρὴ πιθοῦσιν
ἀσπὶς ἄρρηκτος, ξίφεός θ' ἅπαντος
ὀξέος μὲν θηκτοτέρη, ἐνεργὴς
ἠδὲ τελεία.
b ἐν γραφῇ λέξις μάλα οὔτις ἐστὶ,

ἣ εἰπ'

ἢ ἔπ' οὐκ ὄρη μεγάλα κρέμαται

πνεύματος, γνώσεως, διδαχῆς, βίου τε,

χαρμοσυνῶν τε.

[a] αὐτὰρ ἴσην ἀχλυόεντι τιμὴν

θεσκελ' ἐν κόσμῳ γραφίδες λάχοντο,

ἣν λόγος παῖς μουνογενὴς τοκῆος

εἶχε θεοῖο.

ὡς γὰρ ἐν κόσμῳ ἀφραδεῖ ἐκεῖνος

ἦν ἀπόβλητος μάλα καὶ ἄτιμος,

οὐ βροτὸς, σκώληξ δὲ κακὴ νομίσθη

πᾶσι βροτεῖσι.

ὡς κ' ἀειζώου ἅγιος βιαρκὴς

τοῦ θεοῦ μῦθος γ' ἀπόβλημ' ἄχρειον,

οὐ βίβλος κόσμοιο παραὶ σοφοῖσι

ἐκνενόμισται.

καί ῥα ἄλλῃσιν μελέτη βίβλοισιν,

καὶ χρόνος πλείων νέμεται, πόνος τε,

ἢ θεορρήτοις ἱεροῖς βιαρκῶν

γράμμασι βίβλων.

ἀλλ' καὶ τοῖς παιδονόμοισιν, οἷσι

ἄλλα μᾶλλον φρεσὶ μέμηλεν, ἤπερ

παῖδας ὀρθὴν εὐσεβίης ἀνήβους

ἐς ὁδὸν ἕλκειν.

* ἧς ἄνευ πάντ' ἄλλ' ὁποσοῦν φαεινὰ,

ἢ σοφ' ἢ εὔσχημα βροτῶν ὀπωπαῖς,

ἐν θεοῦ μῦσός γε, βλάβη, βδέλυγμά τ'

ὄμμασι φαίνεται.

ταῖς γὰρ ὑψίστου ἱεραῖς θεοῖο

φρεσσὶν, ἀνθρώπων ὅτι ἐξ ἀκαμποῦς

οὐ ῥέει πίστεως πίδακος, μάλ' οὐδὲν

αἰδαιὸν ἔργον.

εἴδασιν παῖδες γ' ἐνὶ τῆς σχολῇσιν

εἰπέμεν· μαχλὸς, κρονίδης, ἀσελγής.

ἔπλετο, ζώνην δέ τε λῦσ' ἀνύμφοις

παρθενικῇσι.

Τίς δὲ

a Quo honore habitus est filius Dei in terris, eodem honore afficitur quoque Scriptura, cui nullos nō alios libros præferimus.

Omnibus alijs libris plus studij ac temporis tribuitur quàm biblijs.

* Sine pietate, eruditio, sapientia omnis, peccatū & maledictum est in oculis Domini: quicquid enim non fit ex fide, peccatum est.

Pueris in scholis notiores fabulæ de amorib. lasciuis Iouis, quam historiæ Abraham, David, Daniel, Pauli, &c. & qua fide, zelo, quibus virtutibus ipsi fuerint præditi.

τὶς ἢ Δαυὶδ, ἢ Δανιὴλ πέλοιτο,
ἠδὲ Ἀβραὰμ ξεινοδόκος, μέγας τε
Παῦλος, οὓς τοι ἱερόμεν' οἴδασιν μὲν
ἐξαγορεύειν.
οὐθ' ὅσην εἰς ὑψιμέδοντ' ἄνακτα
πίστιν εἶχον, τῷ δὲ μόνῳ πιθόντες,
οὐθ' ὅσους κόσμου κατὰ λυγρὸν ἀρχὸν
τλῆσαν ἀγῶνας.
ταῦτα δ' εἰδῆσαι χρέος ἦν πρὸ πάντων,
χρήσιμ' ὡς καὶ λυσιτελοῦντα μᾶλλον,
ἢ περὶ Ζηνός γ' ἀκόλαστ' ἀνάγνων
μῦθοι ἐρώτων.
οἳ κακὰς μὲν μαχλοσύνας καὶ ἔργα
ἐκδιδάσκουσιν σχέτλι' Ἀφροδίτης,
καὶ διαφθείρουσ' ἀδαῆ αἰήβων
ἤθεα παίδων.

* Peruersitas formandæ iuuentutis plus incommodat hominũ vitæ, quàm quisquã credit.

* καὶ πλέον Ζωῇ ὀλέθρου βροτείῃ
στρεβλότης αὕτη φέρει, ἤ τις εἰπεῖν
ἠὲ πιστεύειν δύναται ἐῆσιν
ἐνὶ μενοιναῖς.

Pij præceptores pietatem tradunt discipulis ante omnia.

Εὐσεβεῖς δ' ἀρχοὶ σχολέων μὲν οὐδὲν
τῶν καθηκόντων παριᾶσι παῖδας
εἰς θεουδεὴς ἔπεσιν πρὸ πάντων
οἶμον ἄγουσι.

Præceptores pij solantur se expectatione vitæ æternæ.

καὶ πόνους πάντας καμάτων τε ἄχθος
δυσπονῶν θυμοῖς ἀνέχουσ' ἐλαφροῖς,
τῆς θεοῦ δόξης, βροτέης τε μοῦνον
εἵνεκα ζωῆς.
καὶ ἑοὺς τέρπουσι νόους ἀκαμπεῖ
ἐλπίδ' ὅτι εἰν ἀστερόεσσι πλεῖστον,
καὶ ἀλώφητον κατέχωσι κόλποις
κ' ἄφθορον ὄλβον.

† Gloria vitæ æternæ quanta sit futura.

„ † ὅππη, ἡμείων τελέθει ἀληθὴς
„ αὐλὴ, οἶκος καὶ πολίτευμα τοὐχθη,
„ ἄφθιτον καὶ αὐτοθέμεθλον ἐστὶν
„ ἄμμι μέλαθρον.

ἐννέα

ἐν νέῳ λαμπρῷ δαπέδῳ πόλοιο
κεῖθι, καὶ καινῇ μετὰ πότμον αἴῃ,
σὺν θεῷ πάμμακρον ἀνέσπερόν τε
ζήσομεν ἦμαρ.
τὴν θ' ὑπέρζωον μεγάλου ἄληπτον
οὐσίαν, μορφήν τε θεοῦ φαεινὴν
ὄμμασ' εἰσαθρήσομεν, οἵη ἐστὶν,
αὐτιπόροισιν.
ἣν γε νήριθμ' οὐ πολυχανδέεσσι
οὐρανοὶ κόλποις περιλαμβάνουσι,
τῆς γε κοινωνοὶ φύσεως θεείης
ἐκγεγαῶτες.
τοῦ θεοῦ οἴοιο μονωτάτου τε
δέγμονες, πᾶσιν θεοῦ εἰν ἐκλεκτοῖς
παύτ' ἐόντος, συζυγέες γεγῶτες
σὺν θεῷ αὐτῷ.
ἴδμονες πάντων μάκαρες, κ' ἔχοντες
πάνθ' ὑπέρφωτος τὰ θεὸς κομίζει.
σὺν θεῷ ἴσην δύναμιν, κράτος τε
ἶσον ἔχοντες.
κτώμενοι, ὅσσ' οὐ ποτέ τις βροτείη
δέρξ' ὀπωπὴ, οὐ πότ' ἄκουσεν οὖας,
οὔτε κευθμῶσιν νοερῶν βαθείαις
ἔμπεσε θυμῶν.
καὶ τέλος ῥ' ὡς θαρσαλέοισιν εἰπεῖν
χρώμενον μύθοισιν, ὅλης ἄχραντον
θειότητός γ' ἑσσάμενοι χιτῶνα,
τῷ ἔνι πάντα.
τοῦτο δὴ κῦδος τελέθει μέγιστον,
ἥδε καὶ τιμὴ περίπυστός ἐστιν,
ἣν γε δὴ ἡμεῖς ἔχομεν σχολείων
ἡγεμονῆες.
καὶ τελείωσις πέλεται ἀληθὴς
ἥδε, πρὸς τὴν ὠκυτέροις πεδίλοις
σεύομεν, μικρὴν βιότοιο τέρψιν
τοῦ γε λιπόντες.
τὴν δ' ἀνάψυξιν μεγάλην, χαρήν τε

Vitæ æternæ gloria vnicum miserorum Pædagogorum solatium.

ἐξόχως, στρωφώμενοι ἐν σχολείοις
κ' ἀμφὶ παῖδας δὴ κταόμεθ' αἰνήεντας
μόχθον ἔχοντες.
παγκάκοις ἀνθρωπολέθρου δόλοισι
δαίμονος πληκλιζόμεν' αἰτιῶντες,
καὶ βαρυζήλοισι κακοτρόποιο
ἤθεσιν ἥβης.
τὸ κλέος τοῦτ' εὐφροσύνη τε πάντας,
ἴδμονας χριστοῦ παθέων ἴηνεν,
καὶ ἀνέψυξεν βασάνους παθόντας
ἀλγινόεντας.

Gloria vitæ æternæ ad omnia paratos fecit martyres.

τοῦ δε ἱμερόων κλέος θεουδὴς
Παῦλος, οὐ μοῦνον ποθέει δεδέσθαι,
ἀλλὰ καὶ χριστοῦ ὑπὲρ, ἠλίοιο
φῶς καταλείπειν.
a πινυτὸς τούτῳ μεγαλοσθενής τε,
γλωσσοπύργευτος πιστὸς Λυθῆρος,
πνευμάτων πουλύρροον οὐ ζοφωδῶν
δείδιεν ὄμβρον.
καὶ ἀμετρήτοις βελιῶν κακίστων,
ἦν ἐπιβῆναι μεμαὼς στρατοῖσι,
καὶ ὑπὲρ χριστοῦ κακὰ λυγρὰ, ἠδὲ
πήματα πάσχειν.

a Magnus Lutherus hac gloria inflammatus, non metuisset ne quidem diabolorũ imbres indesinentes: ad omnia paratus pro Christo, in ipsa etiam insilire diabolorum agmina. Das war ein held / plenus fide & spiritu, quem omnes formidabant diabolorum diaboli.

b τοῦ δέ τ' εὐκλείης διὰ, πουλυφλοίσβου
ἀσταθὲς κόσμου ῥέεθρον κ' ἀφαυρὸν
πᾶν τε ῥίψωμεν φθίμενον παρούσης
κῦδος ἐρούσης.
ὅσσα καὶ εὔσχημ' ἐρόεντά τ' ἀνδρῶν
ἀσθενὴς θνητῶν κατέχει βιώνη,
ἐν γέῃ πρώτῃ πρὸ πάροιθε κείνης
πάντα βάλωμεν.
ἡμέας πάσῃ καμάτων γενέθλῃ
καὶ μεριμνάων, πενίη τε μᾶλλον
ἠδ' ἀτιμίη κακόη, τέλος τε
μοῖρα μελαινή.

b Propter hanc gloriam pij valedicunt mundo, cum omni sua fallaci gloria.

μοῦνον ἄγρυπν' ἡμετέρης πέλωμεν,
καί γε ὀτρηροὶ στρατιῆς ὁπλῖται,
κυρίου πιστοὶ θεράποντες, ἁγνοί θ',

ὑψι-

ὑψιθρόνοιο.

† καὶ καλῶς ἄλλοι δόμενον τάλαντον
ἐκτιθῶσιν, κ' ὠφελίμως δράχμην τε
ἄλλοι, ἐς δόξην θεοῦ, ἔς τ' ὄνειαρ
τοῦ δὲ βίοιο.

† Homines ad hoc conditi, vt quisque pro viribus, quemadmodum ipsi Dominus partitus est, alius talentum, alius drachmam, alius vnciam ad Dei gloriam & proximi vtilitatem elocaret. Nam his se finibus Christianorum vita cõtinet.

τοῦ χάριν γὰρ πηλογόνων γενέθλη
αἰέρων κτίσθη, διάγειν τε ζωήν,
ὡς ἀπαύστως ἀκριβέως τε μοῦνον
τοῦτο τελῆσι.

καὶ σθένει ποιῇ δυνάμει τε πάσῃ
ὡς οἱ ἄρρητος μάλα καὶ ἄτρεπτος
τοῦ θεοῦ βουλὴ ἐπέκλωσ' ὀλύμπου
δώματ' ἔχοντος.

* ἀλλὰ τοῦθ' ἡμᾶς τελέειν δύνασθαι,
σὸν μένος τοῖον σὺ θεὸς πόρησον·
ἐκ σέθεν καλὸν γὰρ ἅπαν καὶ ἐσθλὸν
μοῦνου ἱκάνει.

* Apostrophe ad Deum pro auxilio diuino.

ὡς τεὸν κῦδος βίῳ ἐν παρόντι
τῷ τ' ἀτερμάντῳ ποτὲ, καὶ ἀλήκτῳ
ἱερῶν κλείῃ μελέεσσ' ἀπαύστοις
πλᾶσος ὅμηλος.

εὖ ὑμῶν καλῶς τε βίου ἀταρπὸν
τέμνετε, γνώμας τε φιλοσόφων, τὰς
δῶμεν, εὐδέκτους ποιεῖτ' ἀκουσταῖς
ὑμετέροισιν.

Apostrophe ad pædagogos de Gnomologico.

ἢ θεορρήτων πολὺ τῶν δ' ἀρείους
ἐκ γραφῶν αὐτοῖς προτίθεσθ', ἐν ᾗς μὲν
ἦν χρεὸς πᾶσιν βιοτῆς κέλευθον
ἐκτελέσασθαι.

‡ εἰ γὰρ ἐν ἱερῇς νεότης γραφῇσι
πλεῖον' ἀσκηθῇ μελέθῃ πλέον μὲν
πνεύματος, πίστιος, ἀρετῶν τε πασῶν
ἐν βίῳ εἴη.

θεσπίδας θεοφραδέος, πέλει γὰρ
τ' οὐκ ἀναγνῶναι, γραφίδας λόγοιο,
φάρμακα ψυχῶν, ὀλοὴ κακῶν τοι
ῥίζα ἀπάντων.

† Plus esset spiritus pietatis, fidei, atque hinc aliarum virtutũ in hominibus, si iuuentus eo studio in pietate, quo in alijs reb. instituere-tur.

ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΛΑΤΙΝΟΥ

τόμος δεύτερος.

ΠΟΙΗΤΩΝ ΕΠΙΚΩΝ.

* Σιβυλλῶν.

Deus.

Α ΥΤΟΓΕΝΗΣ, ἀγένητος, ἅπαντα κρατῶν διαπαντός.
Τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθὸν προφέρων πολὺ πλείονα μισθὸν·
τοῖς δὲ κακοῖς, ἀδίκοις τε, χόλον καὶ θυμὸν ἐγείρων,
καὶ πόλεμον καὶ λοιμὸν, ἰδ' ἄλγεα δακρυόεντα.

Deus punit peccatores.

Λοιμοὺς καὶ λιμοὺς θήσει θεὸς, ἠδὲ κεραυνοὺς
ἀνθρώποις· οἳ ἄτερθε δίκης κρίνουσι θέμιστας.
ὑστατίης γενεῆς φῶτες κακοεργέες αἰνοί.

Dies extremus incertus.

ἥξει γάρ τ' ἠῶος, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ·
ἥξει δ' ἀτρεκέως, καὶ ἔσσεται ὡς ἀγορεύσω.
καὶ καλέουσι καλὸν τὸ θανεῖν, καὶ φεύξετ' ἀπ' αὐτῶν.
οὐκ ἔτι γὰρ θάνατος τούτοις, οὐ νὺξ † ἀναπαύσει.
οὐ γὰρ πτωχὸς ἐκεῖ, οὐ πλούσιος, οὐδὲ τύραννος,
οὐ δοῦλος, οὔτ' αὖ μέγας, οὐ μικρός τις ἔτ' ἔσται.
οὐ βασιλεῖς, οὐχ ἡγεμόνες, κοινῶς ἅμα πάντες,
κοὐκ ἔτ' ἐρεῖ τις ὅλως, νὺξ ἦλθεν, οὐδέ μεν αὔριον,
οὐκ ἐχθὲς γέγονεν, οὐχ ἤματα πολλὰ μεριμνᾶν,
οὐκ ἔαρ, οὐχὶ θέρος, οὐ χειμὼν, οὐ μετόπωρον·
οὐ γάμον, οὐ θάνατον, οὐ πράσεις, οὐδ' ἀγορασμοὺς·
οὐ δύσιν

† ἀναπαύσει, refocillabit.

* Poëtæ, primi Græcorum sapientes, fuerunt longè ante philosophos & historicos: qui doctrinam de moribus alij aliter tradiderũt. Inter hos, principes fuerunt Linus, Musæus, Orpheus, Homerus, Hesiodus. Multa autem ex Sibyllarum doctrina acceperunt, sicuti id ex multis exemplis planum fieri posset. Constat autem Sibyllas fœminas vatidicas fuisse, quarum aliquæ sine dubio patres audiuerunt, ac horum sententias, oracula ac prophetias suis carminibus exposuerunt. Ac meminerunt Sibyllarum innumeri autores, Plato, Strabo, Clemens Alexandrinus, Iustinus, Eusebius, & alij: Suidas in voce Sibylla: Lactantius lib. 1. cap. 6. Diuinarum institutionum: Augustin. lib. 18. cap. 23. de ciuitate Dei: & Ludouicus Viues in commentarijs suis eruditis in eosdem libros. Cæterùm Epici, Heroici carminis scriptores sunt, quòd ἔπος carmen Heroicum significat. Cuius inuentionem alij Mosi ex Iosepho, alij Apollini, alij Phemonoæ eius filiæ, quæ Delphis vaticinata sit, alij etiam ipsis Sibyllis ascribunt. Libri 8. Sibyllinorum oraculorũ, Græcè excusi sunt in 8. Basileæ: ac feruntur libri 14. eorundẽ seruari manuscripti in Italiæ bibliothecis, & item aliud Sibyllinorum oraculorum volumen diuersum ab isto.

GNOMOLOGICI GRAECOLATINI PARS ALTERA.

POETARVM EPICORVM.

Sibyllarum.

NOngenitus, per se constans, tenet omnia semper.
Libro 1. oraculorum Sibyllinorum.
Et multo maiora bonis bona præmia reddens:
Iniustosq́; , malosq́; , ira pœnisq́; coërcens.
Immittens bellum, pestem, durosq́; dolores.
Pestes atq; fames Deus, & sua fulmina mittet
Illis, qui viuent expertes legis & æqui. libro 2.
O nimium praui, quos vltima proferet ætas.
Nam veniet manè, aut serò, medióue diei:
Adueniet certè, neque me sententia fallet.
Optandumq́; mori dicent, fugietq́; vocantes:
Non iam mortis enim requiem, non noctis habebunt.
Nam neq; pauper ibi, neq; diues, nemo tyrannus,
Nec seruus, nec erit quisquam maiórue, minórue,
Non rex, non ductor: sed agent communiter omnes.
Nec iam dicetur, Venit nox, aut veniet cras,
Aut transiuit heri: nec erunt, quos multa fatigat
Cura, dies: non ver, æstas, autumnus, hyemsúe:
Non nuptus, non mors, non emptio, venditióue:

Deus bonis benefacit, & punit malos.

Senecta mũdi.

Damnati mori non poterunt.

In vita æterna idem gaudium erit sine tempore.

ἐς δύσιν ἀντολίην, ποιήσεται γὰρ μακρὸν ἦμαρ.
Deus. ἄνθρωποι, θεόπλαστον ἔχοντες ἐν εἰκόνι μορφήν.
αὐτοφυὴς, ἀόρατος, ὁρῶν μόνος αὐτὸς ἅπαντα.
τετραγράμματον, quatuor literarum. αὐτὸς δὴ θεός ἐσθ' ὁ πλάσας τετραγράμματον Ἀδὰμ,
αὐτολίην τε, δύσιν τε, μεσημβρίαν τε, καὶ ἄρκτον.
οἷσιν ἀεὶ βουλή τ' ἀγαθὴ, καλά τ' ἔργα μέμηλεν.
* ὅσσα, redditur per ferè, semper, plerũque, multùm: aduerbialiter. * ὅσσα κεν ἄφρονες ἄνδρες ἐρευνῶσιν κατὰ ἦμαρ.
ψυχὰς γυμνάζοντες ἐς οὐδὲν χρήσιμον οὐδέν.
ὕψιστος δεινὴν ἐπιπέμψει ἔθνεσι πληγήν.
μούνοις γάρ σφιν δῶκε θεὸς μέγας εὔφρονα βουλήν,
καὶ πίστιν, καὶ ἄριστον ἐνὶ στήθεσσι νόημα.
† αἴθ' ὧν, propter quæ peccata. † αἴθ' ὧν ἀθάνατος θήσει πάντεσσι βροτοῖσιν
ἄτην καὶ λιμὸν, καὶ πήματά τε, στοναχάς τε,
καὶ πόλεμον καὶ λοιμὸν, ἰδ' ἄλγεα δακρυόεντα.
τὴν δὲ δικαιοσύνην τίμα, καὶ μηδένα θλίβε.
ὁ φθόνος οὐκ ἀγαθὸν πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
οὐδ' ἀτελεύτητα, ὅτι κεν μόνον ἐν φρεσὶ θείη.
ἄψευδον γὰρ πνεῦμα θεοῦ πέλεται κατὰ κόσμον.
Malum bene conditum non mouendum. Μὴ κίνει καμαρίναν· ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων,
πάρδαλιν ἐκ κοίτης, μή τοι κακὸν ἀντιβολήσῃς.
Τοῖς δὲ γὰρ ἀθάνατος κεχολώσεται, ὅς κεν ἁμάρτῃ.
Deus. ἐν σοὶ δ' οἰκήσει. σοὶ δ' ἔσσεται ἀθάνατον φῶς.
ὃς καθορῶν ἅμα πάντας, ὑπ' οὐδενὸς αὐτὸς ὁρᾶται.
Deus benefacit pijs ὄλβιοι ἀνθρώπων κεῖνοι κατὰ γαῖαν ἔσονται,
ὅσσοι δὴ στέρξουσι μέγαν θεὸν εὐλογέοντες.
πρὶν φαγέειν, πιέειν τε. πεποιθότες εὐσεβίῃσιν.
ὦ μακάριστος, ἐκεῖνον ὃς ἐς χρόνον ἔσσεται ἀνήρ.
In Romam superbam ista prædicuntur à Sibylla, cui minatur ruinã & pœnam diuinã. Μοιχεῖαι παρά σοι, καὶ παίδων μίξις ἄθεσμος.
θηλυγενὴς, ἄδικός τε, κακὴ πόλι, δύσμορε πάντων.
οὐκ ἔγνως τί θεὸς δύναται, τί δὲ μηχανάαται.

ἀλλ' ἔλε-

Non occasus erit, non ortus: namq; creabit
Ille diem longam.
O' homines, quibus est diuina in imagine forma.
Per se subsistens, inuisibilis, solus cuncta videns.
Nimirum Deus is finxit tetragrammaton Adam,
Ortus, occasus, austrum, boreamq; rigentem.
Queis bona mens cordi est, & rerum cura probarum.
* *Dementes homines qua perscrutantur in horas,*
In re exercentes animos qua non iuuat hilum.
Altissimus duram pœnam infliget impijs.
Solis quippe Deus sanum donauit habere
Consiliumq;, fidemq;, bonamq; in pectore mentem.
Pro qua te Deus in mortales sauiet omnes,
Immitterq; famem, plangores, bella, malam rem,
Pestem, perniciem, lachrymas, tristesq; dolores.
Iusticiam colito, nulliq; iniurius esto.
Inuidia nihil est peius mortalibus agris.
*Neq; non perficiuntur & fiunt, qua vel in mentem reposuerit (*Deus.*)*
Namq; Dei nescit mentiri spiritus orbi.
Ne † Camarinam agita: nam prastat non agitari:
Pardalin è lecto, ne nanciscare malam rem.
Nam Deus aternus peccantes opprimit ira.
In te habitaturus, tibi lux aterna manebit.
Omnes qui cernens, à nullo cernitur ipse. Lib. 4.
Felices hominum illi versabuntur in orbe,
Qui laudare Dei supremi numen amabunt
Ante cibum & potum, freti pietatis amore.
O' nimium felix, veniet qui tempus ad illud.
Mater adulterij, marium teterrima nutrix
Concubitus: vrbs mollis, iniqua, scelesta, nefanda.
Nescis quid possit Deus, & quid cogitet: atq;

Homines cōditi ad Dei imaginem.

Piorum studia.

Deus punit peccatores.

Christiani quales.

Omnes calamitates sunt pœnæ peccati.

Pium præceptum, de studio iusticiæ.

Deus punit peccatores.

De Ecclesia, de Christianis loquitur, qui sunt templum Dei.

Beatissimos prædicat electos, qui in nouissimo die ad vitam æternam cum Deo ingredientur.

Solà

* Homines superuacuis & non necessarijs, ferè omnem vitam consumunt: quæ ipsa quoque res ingens pœna peccati est.

† Camarinam alij fruticem esse contendunt, cuius ramos si quatias tetrum odorem exhalent. Legitur hic versus apud Stephanum etiam in commentario de Vrbibus, & exponitur ab Erasmo copiosius in opere Adagiorum.

ἀλλ᾽ ἔλεγες, μόνη εἰμὶ, καὶ οὐδεὶς μ᾽ ἐξαλαπάξει.

δεῖ στέργειν γενετῆρα θεὸν σοφὸν, αἰὲν ἐόντα,

μὴ χόλος ἀνθρώπων βίοτον καὶ πάντας ὀλέσσῃ.

Dei potentia & prouidentia.

— ἐν χειρὶ δ᾽ αὐτοῦ

κόσμος ὅλος, καὶ γαῖα, καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα.

Piorum sacrificia.

ἐλπίς τ᾽ εὐσεβίη τε ποθεινὴ, σεβασμοσυνή τε

οὐ χρυσῷ χαίρουσα, ἢ ἀργύρῳ, ἀλλὰ σεβασμοῖς

ἀνθρώπων, θυσίαις τε, δικαιοτάτων τε λογισμοῖς.

ἀστράψεις ἐς ὄλυμπον, θεὸς δέ σε πάμπαν

* ἄπυστον

* ἄπυστον, obscurū, ignobilem.

ποιήσει, ὁπόταν δοκέεις πολὺ κρεῖσσον ἐς ὄμμα.

Veniente videlicet die nouissimo.

ἔσται κόσμος ἄκοσμος, ἀπολλυμένων ἀνθρώπων.

† μυρία μέν μοι λέκτρα, γάμος δ᾽ οὐδεὶς ἐμελήθη.

ὀψὲ θεοῦ μῦλοι ἀλέουσι τὸ λεπτὸν ἄλευρον.

χρυσοῦ γὰρ δολίοιο καὶ ἀργυρίου πόθος ἔσται.

οὐδὲν γὰρ τούτων θνητοὶ μεῖζον προέκριναν,

οὐ φάος ἠελίου, οὐκ οὐρανὸν, οὐδὲ θάλασσαν,

οὐ γαῖαν πλατυώδεα τὸν, ὅθεν φύουσιν ἅπαντα·

οὐ τὸν πάντα διδόντα θεὸν, γεννήτορα πάντων.

οὐ πίστιν τούτων, καὶ εὐσεβίην προέκριναν.

πηγὴ δυσσεβίης, καὶ ἀταξίης προοδηγὸς,

μηχανίης πολέμων, εἰρήνης ἔχθρα τ᾽ ἄνοια,

* Lege ἐχθραίνουσα, hostes, inimicos faciens.

* ἐχθραίνοντας τέκνοις γονέας, καὶ τέκνα γονεῦσιν.

κ᾽ οὐδὲ γάμος ἄμα χρυσῷ ὅλος ποτὲ τίμιος ἔσται.

κ᾽ οὔτε γονεῖς τέκνοισι φίλοι, οὐ τέκνα γονεῦσιν.

ἐξαφανισθήσῃ, καὶ ἔσῃ κόνις αἰώνεσσιν.

πᾶσιν ὁμοῦ νὺξ ἐστὶν ἴση τοῖς πλοῦτον ἔχουσιν,

καὶ πτωχοῖς. γυμνοὶ δ᾽ ἀπὸ γῆς, γυμνοὶ πάλιν εἰς γῆν.

† De tyrannis, quibus voluntas pro lege est: Sic volo, sic iubeo, &c.

αὔξοντες λήγουσι βίου χρόνον ἐκτελέσαντες.

καὶ σὺ θρίαμβος ἴση κόσμου, καὶ ὄνειδος ἁπάντων.

αἰδοίην † προλιπόντες, ἀναιδείην δέ τ᾽ ἐλθοῦσα.

Terra post resurrectionem qualis futura sit.

γαῖα δ᾽ ἴση πάντων, οὐ τείχεσι, οὐ περιφραγμοῖς.

πάντα

† De toto papatu, vbi ipse quidem Papa (quemadmodum & sui Cardinales, Episcopi, Canonici & sacerdotes) non habet propriam vxorem, sed plures meretrices quini dies in anno, subinde nouam: quemadmodum de Persarum regibus meminit alicubi Diodorus Siculus, cum Athenæo.

Sola (inquis*) ago ſum, non ſum ſuperabilis vlli. Libro 5.*
Oportet diligere Deũ genitorem, ſapientẽ ſemper exiſtentẽ.
Ne genus humanum & vitam & cunctos perdat.
In manibus totus mundus, tellus, mare, cælum. lib. 6.

Sublata fide, corruent vno ictu cœlum & terrã.

—— Eius
Spes alacris, pietas, & dulcis relligio, quæ
Non auro gaudet, non argento, ſed honeſtis
Cultibus humanis, ſacriſq́, & pectore iuſto. lib. 7.
Fulgure perſtringes cælum: ſed te Deus omni
Robore priuabit, cùm firma videberis eſſe.

In Romam, cui interitum vaticinatur.

Mundus erit iam non mundus, populiq́ peribunt.
Mille mihi lecti, connubia nulla fuerunt.
[a] *Sed mola poſtremò pinſet diuina farinam. lib. 8.*
Nam fallacis erit auri, argentiq́ cupido.
Nil etenim cenſent homines præſtantius iſtis:
Non lumen ſolis, non cælum, non maris æquor:
Non vaſtam terram, quæ procreat omnia: non qui
Donat cuncta Deum, genitorem totius orbis:
Non fidei, non plus tribuunt pietatis amori.
Impietatis fons, perturbandi ordinis autor,
Belli cauſa, hoſtis pacis, dementia habendi:
Quæ patribus natos, patres inimicat alumnis.
Connubijs nec honos, auro præſente, manebit.

Auro præferunt homines omnia.

Aurum fons omnis mali.

[b] *Tum nec amicus erit nato pater, ipſeúe patri.*
Vaneſces, & eris cinis ardens tempus in omne.
Illic diuitibus par nox eſt, pauperibusq́
Omnibus: è terra nudi, nudi ſub eandem.
Creſcentis vitæ tempus, mox exitus aufert.

In Romam. Omnib. ex æquo moriendũ.

Tuq́ triumphus eris mundo, tu dedecus orbis.
Omne nefas proni patrare, pudoris inanes.
Terraq́ par cunctis, ſine muro aut ſepibus vllis.

In Romam.

a Loquitur de Romano imperio, q. vltimũ futurum eſſe dicit: vbi hoc verſu docet, quòd Deus id quoque regnum tandem ſit deſtructurus, & daturus æternum regnum pijs. Vide Prouerb. Serò molunt deorum molæ.

b Loquitur de ſignis præcedentibus diem nouiſſimum. Ex hoc loco poetæ & philoſophi ſuas ætates, auream, argenteam, æneam, ferreamq́ue fecerunt.

πάντα ὁρῶν, καὶ πάντα βλέπων, καὶ πάντα ἀκούων.
αὐτὸς γὰρ πάντων ἀκοὴ, καὶ νοῦς, καὶ ὅρασις.
γνῶθι τίς ἐστ' οὗτος, καὶ τὸν γενετῆρα τότ' ὄψει.
οἶδα ἐγὼ ψάμμων τ' ἀριθμοὺς, καὶ μέτρα θαλάσσης,
οἶδα μάχας γαίης, καὶ τάρταρον ἠερόεντα·
καὶ μερόπων ὄντων τε, καὶ ἐσσομένων, νεκύων τε,
οἶδ' ἀριθμοὺς ἄστρων, καὶ δένδρεα, καὶ πόσα φύλλα.
ὀφθαλμοὺς ὁ πλάσας, καὶ ὦτα, βλέπων καὶ ἀκούων,
καὶ πᾶν ἐνθύμημα νοῶν, πάντων τε συνίστωρ,
καὶ κωφοῦ ξυνιεῖς, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούων·
καὶ πόσον ἐστὶ τὸ πᾶν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ὕψος.
εἰκὼν ἐστ' ἄνθρωπος ἐμὴ, λόγον ὀρθὸν ἔχουσα.
θνητὸς ἔην κατὰ σάρκα, σοφὸς τερατώδεσιν ἔργοις.

Deus.

Quod nemo nouit patrem, nisi per filium Christum.

Λίνου.

ἔλπεσθαι χρὴ πάντ', ἐπεὶ οὐκ ἔστ' οὐδὲν ἄελπτον·
ῥάδια πάντα θεῷ τελέσαι, καὶ ἀνήνυτον οὐδέν.
[a] ἑβδομάτῃ δή οἱ τετελεσμένα πάντα τέτυκται.

Μουσαίου.

Καὶ γὰρ ἐπ' ἀγλαΐῃ ζηλήμονές εἰσι γυναῖκες.
οὐ τόσον ἀθανάτων ἀγέμεν σπεύδουσι θυηλὰς,
ὅσσον ἀγειρομένων διὰ κάλλεα παρθενικάων.
Γλῶσσα γὰρ ἀνθρώπων φιλοκέρτομος. ἐν ᾗ σιωπῇ
ἔργον ὅπερ τελέει τις, ἐνὶ τριόδοισιν ἀκούει.
ὃς τρία μὲν τίκτει, δύο δ' ἐκλέπει, ἓν δ' ἀλεγίζει.
ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰσχύος ἐστίν.

De aquila loquitur.

Prudentia, ars, præstāt robore.

Ὀρφέως.

a Legitur etiam apud Clementem Alexandrinum, & Iustinum martyrem. Huiusmodi verò sententiæ à Patribus acceptæ sunt, seu ijs qui Patres audiuerunt, ac cum ijs vixerunt.

Cuncta sciens, spectans, auscultans,
Ipse cunctorum auditus, mens, & visus est. — Deus.

** Noui ego arenarum numeros, mensumq́; profundi,*
Tellurisq́; sinus, tenebrosaq́; tartara noui:
Quot fuerint homines, quot sint, quot deinde futuri.
Astrorum numeros, stirpes, frondesq́; quot vsquam. — Deus.

Lumina qui finxit, quiq́; aures, cernit & audit,
Omnes qui mentis motus tenet, omnia nouit.
Qui nil dicentes, mutos, intelligit, audit:
Et quantum tellus à cœli vertice distet.

Effigies mea homo est, recta rationis alumna.
Corpore mortalis, sapiens per facta stupenda. Milesij Apollinis de Christo, apud Lactantiũ lib. 4. Diuinar. instit. cap. 14.

† Lini.

Speranda sunt omnia: nihil enim non sperari potest.

Omnia Deo factu facilia, & nihil impossibile. apud Stobæum, orat. 3.

Septimo verò die Deo cuncta opera perfecta sunt. apud Eusebium libro 13. de præparatione Euangelica.

a Musæi.

Etenim ob pulchritudinem in admiratione sunt mulieres. In lib. de amore Erus & Leandri.

Non tantũ (iuuenes *) festinant deorũ celebrare festa, Quantum (* properant *) ob pulchritudinem virginum congregatarum (* in choreis *). Ibid.*

Lingua enim hominum amica conuiciorum est. in silentio enim

Opus quod perficit aliquis, in triuijs audit (à lingua conuiciatrice prolatum.) *Ibid.*

Excludit binos, edit terna, educat vnum. apud Aristotelem lib. 6. de historia animantium.

Melior longeq́; est robore semper ars. apud Clementem lib. 6. Stromatum.

Exemplumq́; Dei quisque est in imagine parua. Manilius.

* Sibylla id de se loquitur, ac sibi diuino quodam munere asscribit. Rectius autẽ vsurpabitur de Deo. Hi autẽ versus, quemadmodũ Sibyllarũ multi alij, apud varios veteres Græcos autores inter oraculorum voces, vt ab Apolline editæ, leguntur.

a Musæi antiquissimi poetæ nihil extat, præter poemation Heroicum de amore Erus & Leãdri, quod in varijs locis excusũ est in 8.

† Linus Apollinis & Terpsychores Musæ filius, poëta fuit antiquissimus, præceptor Orphei, Thamyræ (cuius Homerus meminit) & Herculis. Eius nihil extat amplius, quàm pauci, quos huc asscripsimus, versus.

Ὀρφέως.

—— a ἐπιστάμενος τά τε ὄντα,
ὅσσα τε πρόσθεν ἔην, ὅσσ' ἔσσεται ὕστερον αὖτις.
—— δικαιοσύνη μεγαλαυχὴς,
ἣ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
ἄθραυστον τὸ συνειδός. ——

Cum Deo quisque flet & ridet.

ἐν σοὶ γὰρ λύπης τε χαρᾶς κληῖδες ὀχεῦνται.
εὐσεβέσιν γὰρ ἀεὶ τὸ τέλος γλυκερώτερον ἐστί.
b ἕκτῃ δ' ἐν γενεῇ καταπαύσετε κόσμον ἀοιδῆς.
Ζεὺς κεφαλὴ, Ζεὺς μέσσα, Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

Soli Dei verbo credendum & adhærendū.

εἰς δὲ λόγον θεῖον βλέψας, τούτῳ προσέδρευε,
ἰθύνων κραδίης νοερὸν κύτος. εὖ δ' ἐπίβαινε
ἀτραπιτοῦ, μοῦνον δ' ἐσόρα κόσμοιο τυπωτὴν
ἀθανάτου. ——

Deus.
Dei natura à mortalibus in hac vita explicari non potest.

εἷς ἔστ' αὐτοτελὴς ἑνὸς ἔκγονα πάντα τέτυκται.
αἰθέρος ἠδ' ἀΐδου, πόντου γαίης τε τύραννος.
ἄφθιτος, ἀθάνατος, ῥητὸς μόνος ἀθανάτοισιν.

Coniugia nō dissoluenda temere.

c Δειναὶ γὰρ κατὰ γαῖαν ἐριννύες εἰσὶ τοκήων.
ἀλλ' οὐκ ἔσθ' ὑπαλύξαι, ἃ δὴ πεπρωμένα κεῖται.
οὐ μὲν δὴ λῦσαι φίλον ἔστ' ἐκπυρσὸν ἔρωτος.
θυμαίνει μάλα γὰρ σφὶ * διωναίη ἀφροδίτη
ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶν, ὅτις τάδε μήσεται ἔργα.

* διωναίη, Venus dicitur, à matre Dione.

Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ζεὺς, βασιλεὺς, Ζεὺς αὐτὸς ἁπάντων ἀρχιγένεθλος.

Vnus Deus.

ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο, μέγας ἀρχὸς ἁπάντων.
καὶ μὴ-

a De Proteo, deo marino ista scribuntur, De deo rectius vsurpata. Imitatio est Homerica, vbi versus hic sæpius legitur de Calchante, ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα: Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur. quem Hippocrates medicorum coryphæus, suo medico accommodat. Macrobius lib. 1. Saturnal.

b Hunc versum Orphei, quamuis Plato aliò refert, tamen optimè conuenit cum dicto Eliæ de duratione mundi, quod in libris Talmudicis Hebræorum non vno loco refertur. Poëtæ autem & philosophi multa ex Patrum, Prophetarum ac Sibyllarum doctrina sunt suffurati: quemadmodum id aliquotiens alibi de patrum Græcorum testimonijs ac alijs rationibus ostendimus, quò remittimus adolescentes.

c Dij puniunt peccata in parentes commissa.

a Orpheï.

— *Nouit præsentia,*

Quæ iam olim præterierunt, ac quæ ventura sunt olim. *Hymno 25.*

O iusticia ore intrepidè loquens,
Quæ pura mente semper iusta administras,
Illæsa (tamen) *conscientia. Hymno 63.*

In te enim & tristicia & læticia sedes, tanquam in curru vehuntur. Hymno. 73.

Pijs autem finis semper placidior contingit. Hymno. 86.

In sexto millenario expectate mundi finem. apud Platonem in Philebo.

Deus initium ac medium est, ac à Deo omnia facta sunt. apud Euseb. lib. 2. de præparat. Euangelica.

Ad verbum diuinum respiciens, ei soli adhære,
Dirigens (ad illud) *cordis intelligentem mentem, rectéq; ingredere.*
Semitam veram, solùm verò intuere mundi regem
Immortalem. Ibid. lib. 13. ac apud Clementem, in Oratione exhortatoria ad gentes.

Vnus perfectus per se, ex vno omnia facta. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Aetheris atq; erebi, ponti terræq; tyrannus. Ibid.

Aeternus, immortalis, solis dijs dicendus.

Sunt enim vehementes in terra parentum furiæ. apud Stobæum orat. 79.

Sed non licet effugere, quæ fato decretà sunt. In Argonauticis.

Non bonum est, diuellere flammas coniugij,
Nam Venus Dionæa valde irascitur illis,
Viris & mulieribus, quicunq; talia conatus fuerit. (*ibidem.*)

Idem Iupiter est terræ fundamentum, cæliq; micantis.
Iupiter idem rex cunctorum, principiumq;. apud Clementem, Iustinum, & alibi.

Vna potestas, & Deus vnus, magnus & autor. apud Eusebium, Clementem, Iustinum, & alibi.

Iusticia consistit in bona conscientia, in bono statu animæ, ut inquit Aristoteles.

a Orphei Argonautica Hymnos & libellum de lapidibus, Aldus excudit Venetijs in 8. cum Musæo. Argonautica etiam Basileæ impressa sunt in 4.

Dei prouidentia gubernantur & seruantur cuncta.

καὶ μῆτις πρῶτος γένετο, καὶ ἔρως πολυτερπής.

Diaboli. δαίμονες, ἀνθρώπων δηλήμονες ἀγριόθυμοι.

—οὐδέ τις αὐτὸν
εἰσοράᾳ ψυχῶν θνητῶν, νῷ δ' εἰσοράαται.
αὐτὸς ἐπουράνιος, καὶ ἐπὶ χθονὶ πάντα τελευτᾷ.
ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων, καὶ μέσσον, ἠδὲ τελευτήν.

Angelorum officium. Σῷ δὲ θρόνῳ πυρόεντι παρεστᾶσιν πολύμοχθοι
ἄγγελοι, οἷσι μέμηλε, βροτοῖς ὡς πάντα τελεῖται.

Vnus Deus. οὐδέ τις ἔσθ' ἕτερος, χωρὶς μεγάλου βασιλῆος.
εἷς Ζεύς, εἷς ἀίδης, εἷς ἥλιος, εἷς διόνυσος,
εἷς θεὸς ἐν πάντεσσι.—

Πάμφυς.

† εἰλυμμένε, pro εἰλυμένε, cũ epenthesi μ, verbi εἰλύω.

* Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε θεῶν, † εἰλυμμένε κόπρῳ
μηλείῃ τε καὶ ἱππείῃ καὶ ἡμιονείῃ.

Ἐπιμενίδου.

[a] Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Θάλητος.

Garrulitas non sapientiæ, sed stulticiæ indicium.

οὔ τι τὰ πολλὰ ἔπη φρονίμην * ἀπεφήνατο δόξαν.

[b] Ὁμήρου.

* ἀπεφήνατο, aorist. β. med. à φαίνομαι.

† μέμηλε, præteritũ med. verbi μέλομαι, pro μέμιλα, verbi μιλέω.

Ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.
οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοί τ' [c] ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα † μέμηλεν.
οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω.
αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι.
αἰεὶ ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται.
—οὐδὲ τοκεῦσι

θρεπτὰ

* De Ioue, per media gubernante & seruante omnia, fœcundante agros, & producente vermes, & animalia ex fimo. Ideo ipsum Iouem in fimo inuolutum scribit: id est, esse cum medijs, & per ea operari. Nazianzenus orat. 1. in Iulianum Apostatam, videtur hos duos versus asscribere Orpheo. a Citatur à Paulo apostolo, in epistola ad Titum, quemadmodum idem in Actis hemistichion Arati, & in prima ad Corinthios Menandri senarium vsurpat. Vsi sunt eodẽ versu pleriq; Patres Græci & Latini. Diuus Hieron. repertũ ait in lib. oraculorũ Epimenidis: Callimachus in hymno Iouis vtitur. b Homeri, poëtarũ principis Ilias, hoc est lib. 24. de prælijs Græcorum & Barbarorum ante Troiã captam. Odyssea præterea, hoc est lib. 24. de erroribus ac laboribus Vlyssis, viri sapientissimi ac astutissimi, capta iam Troia dum domũ redire conatur. Hymni item in laudes deorũ. & Batrachomyomachia, cum vita Homeri, scripta ab Herodoto, Plutarcho & Dione Chrysostomo, simul exierunt in 8. Venetijs, Florentiæ, Argentinæ, Parisijs, & Basileæ in folio, cum Scholijs Græcis: & Romæ in duobus amplissimis voluminibus ijdẽ Homeri libri excusi sunt, cum locupletissimis ac eruditiss. Eustachij Commentarijs. c. τετράφαται) Ionicè, pro τετραμμένοι εἰσὶ, verbi τρέπομαι, præteritum pass. de quo in Erotematis, parte quinta de Dialectis, pag. 160. plura dicuntur.

Prima fuit genitrix sapientia, dulcis amorq́;. apud Steuchum lib. 7.

Causa rerum omnium quæ?

Dæmones humani hostes, atque feri, atq; maligni. In hymno Titanum.

—— Neque quis ipsum
Intuetur mortalium hominum: sola mente conspicitur. apud Eusebium lib. 13. de præpar. Euangelica.

Deus spiritus.

Ipse in cælo est, & in terra cuncta perficit: (ibidem.
Ipse habens principium, medium & finem. apud eundem,
Tuo throno igneo astant laboriosi
Angeli, quibus curæ est vt hominibus cuncta perficiantur. apud eundem, ibidem.

Nec est quisquam alius Deus, præter magnum regem. apud eundem, ibidem.

Vnus Iupiter, vnus infernus, vnus sol, vnus Bacchus,
Vnus Deus in omnibus. apud Iustinum, libro de Monarchia.

Vnus Deus, sed appellationes diuersæ, secundum varia sua opera.

Pamphus.

Iupiter inclyte, deorum maxime, fimo inuolute
Ouino, equino & mulino. lib. 1. Iconum Philostrati iunioris.

Epimenidis.

Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.

De monachis hæreticis, & improbis, qui ingenium non exuunt, ac mores eosdem semper retinent.

Thaletis.

Non multa verba prudentis animi indicium sunt. apud Laërtium in Thalete.

Homeri.

Qui dijs obtemperauerit: hunc libenter exaudiunt. lib. 1. Iliados.

[a] *Non oportet totam noctẽ dormire virum consiliarium,*
Cui populi commissi, & tot curæ sunt. lib. 2.

Monarcha.

Non bonum est multorum dominiũ, vnus dominus esto.
Turpe est diu manere (in terra peregrina) *ac vacuum redire.*
Semper iuuenum mentes superbæ sunt. lib. 5.

[b] *—— Neq; parentibus*
Dilectis

a Turpe duci, somno totam consumere noctẽ: O' Rector Libyæ, vigili stant bella magistro. Silius Italicus.

b Leguntur bis apud Homerum, semel de Simoisio, & iterum de Hippothoo, qui vterque ingrati parentibus fuerunt: ideoq; ad Troiam ab Aiace Telamonio misere interfecti pœnas dederunt.

θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰὼν.
αἰδομένων τ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται.
οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.
ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος † ἀέξει.
—τῷ * πείσεαι, ὅσκεν ἀρίστην
βουλὴν βουλεύσῃ.—
ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.
—— a ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται.
Σίτου καὶ οἴνοιο. τὸ γὰρ μένος ἐστὶ, καὶ ἀλκή.
ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
ἰούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπί τ' ἤπια φάρμακα πάσσειν.
εἷς b οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.
—— πλεόνων δέ τοι ἔργον ἄμεινον.
—— ἀκεσταί τοι φρένες ἐσθλῶν.
Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν, καὶ μάλα λυγρῶν.
πάντων μὲν κόρος ἐστὶ, καὶ ὕπνου, καὶ φιλότητος,
μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.
ἀλλὰ τὰ μὲν † προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ.
ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος, ἠέπερ ἀνδρῶν.
—— * ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.
οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀϊζυρώτερον ἀνδρὸς
πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἐπιπνείει τε καὶ ἕρπει.
ἀλλ' ὁ μὲν ἐν μύθοισιν, ὁ δ' ἔγχει πολλὸν c ἐνίκα.
ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ.
ἀνθρώπους τίνυνται, ὅστις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ.
Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε, μινύθει τε

ὅππως

† Verbi ἀέξω.
* pro πείσῃ, 2. persona fut. 1. medij, Ionica consuetudine.

De Machaone medico, sauciato à Paride, ista dicuntur.

Viel hende/ machen leichte arbeit.

† Præteritum passiuum est infinitiui verbi τεύχομαι.
* ῥεχθὲν, 1. aorist. 1. pass. verbi ῥέζομαι.

Diuersa dona.

Aeneæ verba sunt ad Achillem, quòd à Deo proficiscatur omne bonum.

a Cuique bono viro sua vxor pulcherrima, atque carissima. Verba sunt Achillis ad Vlyssem, de Agamemnone, qui sibi rapuerat charam ac dilectam suam Briseida.

b Hectoris ad Polydamantem, qui debebat desistere à pugna, quòd paulo antè habuissent augurium minus auspicatum.

c ἐνίκα, imperfect. contractum est, verbi νικάω.

Dilectis nutricationis præmia persoluit. Ideo breuis ipsi vita extitit. lib. 4.

Hominum in quibus pudor est, plures seruantur quàm pereunt. lib. 5.

Qualis foliorum, talis etiam hominum generatio. lib. 6.

Viro defatigato vinum valde auget robur.

— Huic obtemperabis, qui optimum
Consilium consulet. lib. 8. 9.

Ille mihi odio est vt portæ inferni,
Qui aliud occultat in animo, aliud verò loquitur.

Verba sunt Achillis, irascẽtis adhuc Agamemnoni, contra simulatores.

— Quisquis bonus & cordatus vir est,
Suam ipsius vxorem amat & curat. —

Panis & vinum robur est, & nutrimentum.

Diomedis, ad Græcorum principes, qui legati venerant ad Achillem.

Medicus vir multis præferendus est alijs, (lib. 11.
Vt sagittas eximat, & blanda pharmaca super imponat.

Vnum auguriũ optimum est, pugnare pro patria lib. 13.

Plurium labor plus potest.

** Placabiles mentes bonorũ sunt. lib 13. (test plurimũ.*

Concors mens hominum, tametsi timidorum, tamen po-

Auxilia humilia firma consensus facit. Publius.

Omnium quidem satietas est, & somni, & amoris,
Cantusq́; dulcis, & inculpatæ saltationis.

Sed quæ antè facta sunt sinamus, tametsi dolentes. lib. 16.

Bellum administratur manuum robore, & bono consilio.

Sed semper Iouis voluntas potentior est quàm hominũ.

— Damno accepto stultus sapit. lib. 17.

Quod factũ vt infectũ, patienter ferendũ.

Non quicquam est alicubi miserius homine,
De cunctis quæ super terram & spirant & serpunt.

Sed alius eloquentia, alius robore præstat.

Sed non Iupiter cuncta vota mortalibus perficit.

Homines puniunt (dij) *quicunq;* (ex ipsis) *periurium iurarint lib. 19. Verba sunt Agamemnonis Græcorum principis.*

Achillis verba sunt, quærẽtis, quòd Patroclus, cum quo vt par amicorũ vixerat, præter suam spem sit interfectus ab Hectore.

Iupiter virtutem hominibus auget, minuitq́;

Sss *prout*

* Quo quisque est maior, magis est placabilis iræ: Et faciles motus mens generosa capit. Ouid. Cæterùm de Achille irascente Græcis, illa dicuntur à Neptuno.

a ἐθέλῃσιν, pro ἐθέλῃ, cum paragoge syllabæ σι.

ὅππως κεν [a] ἐθέλῃσιν, ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων.
[b] ὁπποῖόν κ' [c] εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.
Μήτι τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων, ἠὲ βίηφι.
— οὐδ' ἄρα πως ἦν.

Nemo vnus sufficit multis artibus.

ἐν πάντεσσ' ἔργοισι δαήμονα φῶτα γενέσθαι.
Σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.
— αὐτὰρ ὀδυσσεὺς

b Aeneæ verba ad Achillem, quòd qui malè dicit malè quoque audiat.

ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι
ἧς γαίης, θανέειν ἱμείρεται.
Μολπή τ' ὀρχηστύς τε, τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.
Παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.
— Πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι.

* Aoristus β. est pass. verbi δαμάομαι.

ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ * δαμῆναι.
Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,
ἐσθλοῖς ἠδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν ἑκάστῳ.
— πρὸς γὰρ διός εἰσιν ἅπαντες

Modus.

ξεῖνοί τε, πτωχοί τε, δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.
— ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
οὐκ † ἀρετᾷ κακὰ ἔργα, κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν.

c εἴπησθα, pro εἴπῃς: quòd Aeoles personis in ης addant θα.

ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται
ἀνέρι, ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσι.
ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκήων.
Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε, ξείνων τε

Cuncta habent suum tempus.

ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
ὥρη μὲν πολέων μύθων, ὥρη δὲ καὶ ὕπνου.
οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν,
ἀλλὰ δίκην τίουσι, καὶ αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων.

Diuersa studia.

ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.

οὐ μὲν

† Dicuntur de Marte, concumbente cum Venere. Vulcani vxore: qui tametsi claudus erat, tamen deprehensos simul in lecto, cathenis affabrefactis vinctos confudit, dijs omnibus ad id spectaculum conuocatis.

Prout quidẽ voluerit: ipse enim omniũ potentissimus. lib. 20.

Quale quidem verbum dixeris, tale audies.

Cõsiliũ est melius, quàm vis, cùm ligna secantur. lib. 23.

— — Neq; sane possibile est
In cunctis artibus peritum artificem fieri.

Verba sunt Nestoris, docẽtis filium Antilochum, quòd plus sæpe possit prudẽtia quàm robur corporis.

Propria stulticia ante tempus accersunt sibi homines mala. lib. 1. Odyss.

— Verùm Vlysses
Cupiens saltem fumum prodeuntem videre *
Suæ patriæ, mori (postea *) non recusat.*

* Non dubia est Ithaci sapientia, sed tamẽ optat Fumum de patrijs posse videre focis. Ouid.

Musica & chorea conuiuij sunt ornamenta.

Pauci liberi similes patri sunt,
Plures peßimi. pauci verò patre meliores sunt. lib. 2.

Cuncti mortales deorum opera indigent. lib. 3.

Difficile est vt Deus cogatur ab homine. lib. 4.

Ipse Deus cœlestis tribuit opulentiam hominibus,
(Bonis & malis *) quemadmodum vult vnicuiq;. lib. 6.*

— A' Deo enim sunt cuncti
Hospites & mendici: eleemosyna (itaq; ipsis præbeatur*)*
parua & animo hilari.

— Omnia mediocria meliora. lib. 7.

Non prosperè succedunt malè facta, assequitur tardus velocem. lib. 8.

Pro fratre hospesq; & supplex sit
Viro, qui modò parum sapit in pectore.

Hospites, pauperes, exules, amicè ac reuerenter habendi.

Sic nihil est dulcius sua patria & parentibus. lib. 9.

Supplicum & hospitum vindex est Iupiter
Hospitalis, qui hospites reuerenter habendos vnà sequitur.

Tempus est colloquiorum, tempus etiam somni est. lib. 11.

Pauperes exules. Deo curæ sunt, ideo non inhumaniter tractandi.

Non equidem scelera amant dij beati:
Sed iusticiã præmijs ornãt, & iusta hominũ opera. lib. 12.

Alius enim homo alijs mouetur studijs.

Oportet hospitem, dum adest, amicè tractare: cùm verò voluerit ipse, dimittere. lib. 15.

Inuitũ cùm retineas, exire imperas. Publius.

* χέρειον, comparat. neutri generis, pro positiuo positus, τοῦ κακόν.

οὐ μὲν γάρ τι * χέριον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.
ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.
βλάπτει. ὅς αὖ μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.
οὐχ' ὁσίη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
— ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα.

Deus punit peccata.

— a χαίρει δέ τε πότνια λητὼ,
οὕνεκα τοξοφόρον καὶ καρτερὸν υἱὸν ἔτικτεν.
οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
Χάρμα μέγ' ἀνθρώποισι, κακῶν θελκτὴρ ὀδυνάων.
αἰδεῖσθαι ξενίων κεχρημένον, ἠδὲ δόμοιο.
ἀνδρὸς μὲν παῖδες στέφανοι, πύργοι δὲ πόληος.
Κῆρα δ' ἐγὼ τὴν μοὶ θεὸς ὤπασε γεινομένῳ περ,
γλήσομαι ἀκράαντα φέρων τετληότι θυμῷ.

Ησιόδου τοῦ ἀσκραίου.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων.

Vita, miseria ac malis plena est.

καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
* Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

* πλείη, pro πλέη, cum epēthesi ι.

οὐδὲ b πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖος, οὐδέ τι παῖδες,
οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάροσπερ.

Veritas laborare potest, opprimi non potest.

— δίκη θ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει,
ἐς τέλος ἐξελθοῦσα. παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Πολλάκι καὶ συμπᾶσα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
ὅστις ἀλιτραίνει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

ἀνδρὸς

a Omnis cura parentum pro liberis. De Aenea scribit Virgilius in Aeneid. Omnis in Ascanio chari stat cura parentis. Et iterum de Latona, gaudente ob filiam Dianam, quæ forma præstabat inter cæteras deas: Latonæ tacitum pertentant gaudia pectus.

b Fructus peccati, qui sunt secuti lapsam naturam. Ouid. 1. Metam. sic reddidit: Viuitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus. Non socer à genero, fratrum quoque gratia rara est.

Non equidem nocet, certo tempore cibum capere. lib. 17.
Ferè semper ducit Deus similem ad similem.

Lædit (vinum) *si quis ipsum largiter sumpserit, neq; modicè biberit lib. 21.*

Non sanctum est viris interfectis insultare. lib. 22. Mortui non tyrannicè tractandi.

— Deus habet vindicem oculum. In Batrachomyomachia.

— Lætatur autem veneranda Latona,
Quòd peperit filium præstantem & pharetratũ (Apollinem.) *Hymno in Apollinem.*

Domi melius est esse, quia foras esse noxium est. Hymno in Mercurium. Domi manere oportet, qui vult feliciter agere.

Magnum gaudium erat hominibus, & medicus malorum morborum. Hymno in Aesculapium, de ipso Aesculapio.

Reuerenter habete indigos eleemosynarum ac hospitij. Hymno in hospites.

Viri corona sunt liberi, turres autem vrbis. apud Suidam, pag. 258.

Sortem, quam quidem mihi, dum nascerer, Deus dedit,
Tolerabo constanter, ferens patienti animo apud Herodotũ in vita Homeri: ipsius Homeri, de se ipso mendico semper, & cæco.

* Hesiodi po etæ sapiẽtissimi Opera & dies, Theogonia & Scutum Herculis, aliquotiens Basileæ in 8. exierunt, & Venetijs eadem eius Opera cũ Græcis cõmentarijs in 4. impressa sunt. Ascra autem Bœotiæ vicus fuit.

* Hesiodi Ascræi.

Et figulus figulo infensus est, & faber fabro,
Ac mendicus mendico inuidet, cantorq; cantori. lib. 1 Operum & dierum.

Plena namq; malorum terra est plenum etiam mare.

Neq; pater liberis similis, neq; liberi,
Neq; hospes hospiti, & amicus amico,
Neq; frater (fratri) *amicus erit, vt prius quidem.*

Nunc scilicet in ferrea ætate, post deploratè corruptam naturam humanam.

At iusticia præualet iniusticia, (dus cognouit.
Ad exitum progressa (quod) *damno affectus etiam stoli-*
At sæpe vniuersa ciuitas luit (scelera) *improbi viri,*
Qui peccat, ac iniqua machinatur.

Malum consilium autem ipsi consultori est pessimum.

Deus benefacit posteritati piorum.

ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν.
ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.

Pudor inutilis viro egenti.

αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
Χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά, θεόσδοτα, πολλὸν ἀμείνω.
Καδδύναμιν θ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἁγνῶς καὶ καθαρῶς.—
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
[a] ἔμμορέ τοι τιμῆς, ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτησιν.
Καὶ [b] δόμεν ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῷ.

Wer da stielet / wird gehangen.

Δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα.
εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ [c] καταθεῖο,
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

Mercenarius dignus mercede.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος, ἄρκιος ἔστω.
Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.
Πίστεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.

Viel hende / machen leichte arbeit.

Πλεόνων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα.
Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' [d] ἄρμενα ποιήσασθαι.
αἰεὶ [e] δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄταισι παλαίει.
[f] οὐκ αἰεὶ θέρος [g] ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
ἦος γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.
ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
Μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Vxor qualis, & quomodo ducenda.

Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.

τὴν δὲ

a Præteritum medium verbi μείρομαι, pro μέμορε, per literarum metathesin.
b δόμεν, pro δοῦναι, Ionico infinitiuo posito pro imperatiuo δός, Ionica consuetudine.
c καταθεῖο, aorist. β. medius optatiui, verbi τίθεμαι.
d ἄρμενα, congrua, suo loco & ordine posita. Ordinem enim commendat tum in œconomia, tum omni vita.
e ἀμβολιεργός, pro ἀναβολίεργος. Procrastinatio, & mora noxia.
f Occasio non negligenda: tempore æstatis ad hyemem necessaria comparanda sunt.
g ἐσσεῖται, pro ἔσται Doricè.

Viri autem iusti progenies postea felicior est.
Ante virtutem autem, sudorem posuerunt dij.
Labor verò nullum opprobrium sed ignauia dedecus est.
Pudor autem minimè bonus virum egenum sustinet.
Opes autem non rapina partæ, sed quæ à Deo dantur, multo meliores sunt.
Facito sacra dijs immortalibus, pro viribus, sanctè pureq́;.
Vicinus improbus, malum (tantum est) *quàm bonus ingens commoditas existit.*
Sortitus autẽ est rẽ preciosam, qui sortitur bonũ vicinũ.
Ne malè lucreris: mala lucra æqualia damnis.
Ac dato ei qui dederit, & non dato ei qui non dederit.
Donatio bona est, rapina autem perniciosa, ac mortis conciliatrix existit.
Siquidem autem parum ad paruum deposueris,
Ac frequenter id feceris, mox id etiam magnum fuerit.
Merces etiam viro amico promissa sufficiens esto.
Et fratri per risum iocatus, testem adhibeto.
Fides enim simul, & diffidentia, perdiderunt homines.
Plurium namq; cura fortior maiorq́; fit additio.
Domum primum tibi parato, & vxorem, & bouem aratorem. lib. 2. Operum ac dierum.
Res verò omnes in domo paratas possideto.
Semperq́; vir procrastinator cum damnis luctatur.
Non semper æstas erit, facitote vobis habitacula.
Aurora namq; laboris [a] *tertiam sortitur partem.*
[b] *Musæ enim me docuerunt carmen canere eximium.*
Penes hos enim potestas est bonorum simul & malorum.
Opes namque anima existunt miseris hominibus.
Modum seruato, modus namq; in omnibus optimus est.
Cæterùm virginem ducito, vt mores castos eam doceas.

Eam

Dij bona vẽdunt laboribus.

Dij colendi secundum suũ verbum, bona cõscientia, pro viribus.

Manus manum fricat.

Assiduitate studio, ac labore cuncta vincuntur.

Nusquam tuta fides: memento diffidere: cautè agito ac loquitor.

Ad œconomiam futuram necessaria.

Sine dijs nihil possumus homines.

a Mane ter tantum facies, quantum post meridiem, vbi remissiores sumus ad omnia.

Aurora amica Musis, & omnibus laboribus ac exercitijs alijs commodissima.

b Hesiodi de se ipso, quòd natura poëta sit, Musarum beneficio. Nullus enim magnus vir sine afflatu diuino est, inquit Cicero. Ideo Ouidius suum quoque carmen ad Deum autorem refert, cùm ait: Ista Dei vox est, Deus est in pectore nostro: Hoc duce prædico vaticinorque Deo.

τὴν δὲ μάλιστα γαμεῖν, ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει,
πάντα μάλ᾽ ἀμφὶς ἰδών, μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ᾽ ἄξεινον καλέεσθαι.
εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ᾽ αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.
Μηδ᾽ ἀπὸ χυτρόποδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα
ἔσθειν. —

Si maledices, audies.

Φήμη [a] δ᾽ οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥν τινα πολλοὶ
λαοὶ φημίζουσι, θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.
ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
ὡς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον, οὐδὲ παρελθεῖν.
ὄλβιος ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
ναίει ἀπήμαντος, καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Νήπιος, ὃς τὰ ἕτοιμα λιπών, τ᾽ ἀνέτοιμα διώκει.
Μάντις δ᾽ οὐδείς ἐστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
b Τὸν δ᾽ οὔτ᾽ ἂρ σκαπτῆρα θεοὶ θέσαν, οὐδ᾽ ἀροτῆρα,
οὐδ᾽ ἄλλως τι σοφόν, πάσης δ᾽ ἡμάρτανε τέχνης.
ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
ἀνδρῶν ἡβώντων· ἔλαφος δέ τε τετρακόρωνος,
τρεῖς δ᾽ ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκεται, αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
ἐννέα τοὺς κόρακας. δέκα δ᾽ ἡμεῖς τοὺς φοίνικας,
νύμφαι εὔπλοκα μοι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.
c αἰακίδαι πολέμῳ [d] κεχαρηότες, ἠΰτε δαιτί.
e πρόσθε λέων, μετόπισθε δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα.

Nulla fortuna perpetuò bona.

Pij in cœlo beati sunt.

a At nequit ex nihilo volucris prorumpere fama, Sed partem veri fabula quæque tenet. Ouid.

b Dion Hesiodo tribuit hos versus, contra citationē Clemētis. 1. Strom. & Aristotelis 6. Moralium Nicomachicorū. Describunt autem versus isti Margiten quendam, quem docet Suidas ob insignem stulticiam fuisse celebrem, qui non potuerit numerare supra quinque. Quum iam esset factus iuuenis rogauit matrem, an ex eodem patre nata esset? Dicetur in hominem, qui ad nullam prorsus actionem vtilis est. c Aeacidæ fuerunt Telamon, Peleus, Achilles & vterq; Pyrrhus: Achillis filius alter, alter Epiroticus, laude fortitudinis bellicæ clarus. Vide Plutarch. in Pyrrho. Vsurpabitur de familia aliqua Heroica, in qua semina excellentium virtutum plærunque in posteros propagantur. Refertur à Polybio lib 5. d κεχαρηότες, præterit. med. Ionicum, cum epenthesi. ι. pro κεχαρηκότες, verbi χαίρομαι. e Legitur etiam apud Homerum: quemadmodum apud ipsum Orphea & Hesiodum ijdem versus multi leguntur. De Chimæra loquitur, quam Bellerophon domuisse scribitur. Pierius in Hieroglyphicis, de amoris petulantia interpretatur, in Icone hieroglyphico. Cicero vtitur de epistola inæquali. Nos vtemur de homine inconstante, varijs moribus, seu opere non cohærente. Hunc versum de Arcesilao philosophus hoc pacto retorsisse scribitur: πρόσθε πλάτων, ὄπισθε πύρρων, μέσσος διόδωρος. Id est: Antè Platon, retrò Pyrrhon, medius Diodorus: quòd videlicet non solùm Homeri Arcesilaus esset studiosissimus, vt semper ante somnum aliquid legeret: sed etiam Platonis, Pyrrhonis & Diodori philosophorum sedulus sectator esset. Laert. in Arcesilao. Meminit etiam Eusebius in præparatione.

Τερπάν-

Eam verò ducito maximè, quæ prope te habitat:
Omnia valde diligẽter cõsiderans, ne vicinis gaudia ducas.

Modus vbiq; seruandus, ne in extrema impingamus.

Non oportet te multorũ hospitem, neq; nullius nominari.
Si verò maledixeris, fortè etiam ipse peius audies.
Neq; de ollis nondum consecratis rapiens, edito.

Etiam gẽtes nisi precibus factis, aut sacrificijs peractis, cibum non capiebant.

Nec vlla fama prorsus vana est, quam multi famant populi: dea equidem & ipsa est.
Aliquando nouerca existit dies, aliquando verò mater.
Sic non licet Dei mentem decipere, neque præterire. In Theogonia.

Deus non irridetur.

Beatus ille est, qui pium opus operatus secundum deorũ voluntatem,
Habitat illæsus ac immortalis omni tempore.
Stultus est, qui præsentia relinquens, absentia persequitur. apud Scholiasten Theocriti Idyll. 11.
Non vates inter terrestres vllus habetur,
Qui Iouis ægiferi poßit cognoscere mentem. apud Clementem lib. 5. Stromat.
Hunc nec aratorem dij, fossorémue crearunt,
Vllo alióue modo sapientem, arsq; absuit omnis. ex Dione Chrysostomo, orat. 7.
* *Ter tria secla hominis transmittit garrula cornix.*
Quatuor at peragit cornicis tempora ceruus:
Ceruinam ætatem coruus ter præterit ater.
Coruinos annos nouies agit Indica phœnix.
Atqui crispicomæ, soboles Iouis alma tonantis,
Egredimur decies phœnicia secula Nymphæ. apud Plutarchum in commentario qui inscribitur περὶ τῶν ἐκλελειπότων χρηστηρίων, citantem Hesiodum, sub persona Naidis ætates animalium varias sic complectentem.
Aeacidæ magis virtuti studuerunt quàm voluptati.
A fronte leo, pone verò serpens, media capra. In Theogonia.

* Hoc Hesiodi carmen Latinè legitur inter Epigrammata, quæ cum Vergilio ad finẽ sunt addita. Plinius etiam oppidò quàm commodè breuiterq; reddit: Hesiodus, inquit, cornici nouem nostras attribuit ætates, quadruplum eius ceruis, id triplicatũ coruis: etiamsi nonnullis autoribus hæc fabulosa videntur, inter quos Aristoteles arbitratur, homine nullum aliud animal viuacius esse, excepto vno elephanto.

Τερπάνδρου.

ἔνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει, καὶ μοῦσα λιγεῖα,
καὶ δίκα εὐρυάγυια. —

Πυθαγόρου.

Opes non perpetuum aut constans bonū sunt.

Χρήματα δ' ἄλλοτε μὲν κτᾶσθαι φιλεῖ, ἄλλοτ' ὀλέσθαι.
βουλεύου δὲ πρὸ ἔργου, ὅπως μὴ μωρὰ πέληται.
πῇ * παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
— ἔρχευ ἐπ' ἔργον,
θεοῖσιν ἐπευξάμενος τελέσαι. —
— θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν.
ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα, ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς, ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

* Pythagoras solitus est admonere adolescentes, vt quotiens domum ingrederentur, hunc versiculū suo cū animo versarēt. Monet namq; hic versus, de omnibus lapsibus humanæ vitæ, qui in tribus rebus consistūt: aut cùm secus facimus quàm oportet, hoc est, plúsue minúsue quam decet: aut facimus quod omissum oportuit: aut omittimus quod factum oportuit. Virgilius in carmine de viro bono, sic reddidit: Non prius In dulcem declinat lumina somnum, Omnia quàm longi reputauerit acta diei: Qud prætergressus? quid gestum in tempore? quid non? Cur isti facto decus absuit, aut ratio illi?

Φωκυλίδου.

Κοινὰ πάθη πάντων, ὁ βίος τροχὸς, ἄστατος ὄλβος.
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.
οὐκέτι γὰρ δύναται τὸ τετυγμένον εἶναι ἄτυκτον.
Μέτρῳ μὲν φαγέειν, καὶ πιεῖν, μυθολογεῖν τε.
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλεγεινή.
Πειθὼ μὲν γὰρ ὄνεαρ, ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει.
τὴν σοφίην σοφὸς ἰθύνει, τέχνας θ' ὁμότεχνος.
Πολλοὶ γὰρ πόσιος καὶ βρώσιός εἰσιν ἑταῖροι.
Λαῷ μὴ πίστευε· πολύτροπός ἐστιν ὅμιλος.
Ψυχαὶ γὰρ μίμνουσιν ἀκήριοι ἐν φθιμένοισι.
πνεῦμα γάρ ἐστι θεοῦ χρῆσις θνητοῖσι καὶ εἰκών.
Ψυχὴ δ' ἀθάνατος, καὶ [a] ἀγήρως ζῇ διαπαντός.
Καιρῷ λατρεύειν, μηδ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.

Βέλτερος

a ἀγέρως, pro ἀγήρατος, ἀγήραος, & Atticè ἀγήρως.

Terpandri.

* *Hic iuuenum cuspis viret, & dulcissima Musa,*
Iudiciumq́; patens. apud Plutarchum in Lycurgo, de Lacedæmonijs.

Pythagoræ.

Opes verò quandoq; teneri solent, quandoq; etiã amitti. In aureis carminibus.

Delibera autem ante opus, ne stulta sint quæ agis.

Quò transgressus sum? quid verò feci? quid faciendum mihi non effectum est?

— Abi ad opus,
Deos precatus vt perficiant. —
— Diuina origo hominum est.
Si verò deinde derelicto corpore, ad æthera liberum veneris,
Eris immortalis Deus, semper viuẽs, nec amplius mortalis.

Pythagoræ & Phocylidæ sapientissima & antiquissima poëmata, aliquotiens Basileæ in 8. excusa sunt in 4. etiam Oporinus edidit Græcolatina, ex nostra conuersione ac expositione.

Anima spiritus immortalis est.

Phocylidæ.

Communes enim casus omnium sunt, vitaq́; circulus est, & instabilis felicitas. In admonitorio.

Omnium modus optimus est, excessus verò vitiosi sunt.
Non enim iterum, factum potest fieri infectum.
Cum modo edito, & bibito, & loquitor.
Modus enim in omnib. optimus, excessus autẽ noxius est.
Persuasio enim vtilitatẽ affert, lis verò litem (alterã.)
Sapientiam enim sapiens iudicat, artes verò artifex.
Multi enim potus cibiq́; sunt amici.
Vulgo ne credas, mutabile enim vulgus est.
Animæ enim in mortuis manent incorrupta:
Spiritus namq; Dei imago est & vsus hominibus.
Anima verò immortalis, & sine senio viuit semper.
Tempori seruito, neq; repugnes ventis.

Artifices iudicant de artibus.

* De Spartanis ista dicuntur, quos indicat & bellicosissimos, & eruditissimos fuisse: quorum rex cùm prælium initurus esset, sacra Musis antè persoluebat. Docet autem, alias gentes & nationes alijs rebus & studijs deditas esse, ac præstare alias alijs rebus. Pindarus eodem loco apud Plutarchum, Lacedæmonios his verbis prædicat: ἔνθα βωλαὶ γερόντων, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀριστεύοντι αἰχμαὶ καὶ χόροι, καὶ μοῦσαι, καὶ ἀγλαΐα

a Βέλτερος ἀλκήεντος ἔφυ σεσοφισμένος ἀνήρ.
Ἀρχεῖς καὶ πόλιας σοφίη, καὶ νῆα κυβερνᾷ.
Ἀμφότεροι κλῶπες, καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ κλέψας.
Λάμβανε καὶ βουλὴν παρὰ οἰκέτου εὖ φρονέοντος.
Πολλὰ μέσοισιν ἄριστα, μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι.

Der heler / ist wie der steler.

Σωκράτους.

Οἳ δὲ χοροῖς κάλλιστα θεοὺς τιμῶσιν ἄριστοι.

Deus à nemine libentius & rectius colitur, quàm à pijs.

Σοφοκλέους.

Οὐδὲ θεοῖσι, λέγει, αὐθαίρετα πάντα πέλονται,
νόσφι Διός· κεῖνος γὰρ ἔχει τέλος, ἠδὲ καὶ ἀρχήν.
ἰσχὺς ἀπήμβλυνται τε, νοῦς θεῖος δὲ μενοινᾷ.

Εμπεδοκλέους.

b Πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώποισι.
ὡς γλυκὺ μὲν γλυκὺ μάρπτε, πικρὸν δ' ἐπὶ πικρὸν.
ὀξὺ δ' ἐπ' ὀξὺ ἔβη, θερμὸν δ' ἐποχεῖτο θερμῷ.
ὄλβιος, ὃς θείων πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον·
δειλὸς δ' ᾧ σκοτόεσσα θεῶν πέρι δόξα μέμηλεν.
ἀλλ' ἀπάνευθε πόνοιο νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει.
φάρμακα δ' ὅσσα c γεγᾶσι κακῶν, καὶ γήραος ἄλκαρ.
d Ζεὺς ἀργής, ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' ἀϊδωνεύς,
νῆστις θ' ἣ δακρύοις ἐκπικρεῖ ὄμμα βρότειον.
Οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει, οὐδὲ περισσόν.
Οἵων ἐξ ἐρίδων, ἔκ τε στοναχῶν ἐγένεσθε
ἄνθρωποι θνητοί, καὶ σάρκινοι, οὐδὲν ἐόντες.

Simile simili charum.

Πῦρ δὲ

a Pectora sunt potiora manu, vigor omnis in illis: ait Vlysses apud Ouid. ad Aiacem Telamonium, robore stupendo præditum.

b Tam diu discendum est, quàm diu nescias: aut si prouerbio credimus, per omnem vitam, ait Seneca.

c γεγᾶσι, pro γεγόνασι, verbi γάω.

d Quatuor elementa: Iupiter ignis, Iuno terra, Aidoneus aër, (vt Laërtius exponit, ἀϊδωνεὺς autem Plutonem significat) Nestis aqua. νῆστις à νάω, fluo. Apud Plutarchum ijdē versus paulò aliter leguntur.

Præstantior est robusto vir sapiens.

Agros enim & vrbes, & nauem, gubernat sapientia.

Vtriq; enim fures sunt, & qui recipit, & qui furatur. Faciens & cōsentiens eadem pœna plectuntur.

Accipe consilium etiam à seruo prudente.

Mediocris fortunæ homines multa habent commoda: talis itaq; in ciuitate esse cupio. apud Aristotel. Politic. lib. 4. cap. 11.

Socratis.

Quiq; boni diuos rectè venerantur ad aras. apud Athenæum lib. 14.

Sophoclis.

Neq; dijs cuncta obueniunt spontanea
Sine Ioue. Is enim habet finem & principium. apud Eusebium lib. 13. de præparat. Euangelica. Sine Deo nihil possumus nec magni, nec parui.

Robur senibus debile est: sed mens diuina valet. apud Athenæum. Senum prudentia.

Empedoclis.

Ad præsens hominum crescit sapientia semper. apud Aristotelem lib. 3. de Anima.

Scilicet dulce dulce corripit: amarum autem ad amarum,
Acidum autem ad acidum vadit, calidum autem calido adiungitur. apud Macrobium lib. 7. Saturnalium.

Diuinæ mentis possedit qui bona felix:
Sed miser est, tenebrosa Deum cui opinio curæ. apud Clementem lib. 5. Stromat.

Sed sine labore animi res omnes mente mouet. apud Steuchum. Deus.

[a] *Pharmaca quis pellas morbos, leuesq; senectam. apud Laërtium in Empedocle.*

Iupiter albus, & alma soror Iuno, atq; potens Dis,
Et Nestis, lachrymis hominum quæ lumina complet. apud eundem.

[b] *In toto vacui nihil est, nihil inde supersit. apud Theodoritum, libro De materia & mundo.*

Litibus ex quantis prognati, & planctibus estis,
Caro qui tantum, & nihil estis. apud Clementem libro. 3. Stromatum. Homines miseri.

a Pharmaca, morborum ac senectæ sunt remedium.

b Natura abhorret à vacuo, & nihil facit frustrà, cùm etiam capillus vnus habeat suam vmbram.

Quatuor elementa.

Πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γαῖα, καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος.
Τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς, αἰθήρ, ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' ἀϊδωνεύς,
νῆστις θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

Vinum quid.

Οἶνος ἀπὸ φλοιοῦ πέλεται, a σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ.

Loquitur de maris fœcunditate.

Φῦλον ἄμουσον * ἄγουσα πολυσπερέων καμασήνων.
ἀλλὰ μόνον μίξις τε, διάλλαξίς τε μιγέντων.
ὡς ὄφρα μέν τε βιῶσι, τὸ δὴ βίοτον καλέουσι,
τόφρα μὲν οὖν εἰσιν καί σφι πάρα δεινὰ καὶ ἐσθλά.
b ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κούρη τε, κόρος τε,
θάμνος τ', οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπορος ἰχθύς.
Ἀλλὰ c τὸ μὲν πρῶτον νόμιμον, διά τ' εὐρυμέδοντος
αἰθέρος ἠνεκέως τέταται, καὶ ἀπλέτου αὐγῆς.

* ἄγουσα, subaudi θάλασσα.

Αὐγίου.

Δῶρα γὰρ ἀνθρώπων νοῦν ἤπαφεν, ἠδὲ καὶ ἔργα.

Ξενοφάνους.

Deus nulli mortalium similis.

Εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
οὔτι δέμας θνητοῖσιν ὁμοίιος, οὐδὲ νόημα.
ἵπποι μὲν ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὅμοιοι.

Παρμενίδου.

Deus.

Μοῦνον, μουνογενές τε, καὶ ἀτρεμὲς, ἠδ' ἀγένητον.
οὐδέποτ' ἦν, οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἐστιν ὁμοῦ πᾶν.

ταυτότ'

a σαπὲν, participium aorist. β. pass. verbi σήπομαι.

b Empedocles & Pythagorei docuerunt, hominum animas transire in varia animantium corpora: quemadmodum Laërtius id pluribus exponit in Pythagora. & Lucianus in Micyllo seu Gallo suo, vbi exagitat Pythagoram.

c Deus prima lex est, ordinans omnia in hominum mentibus, ac tota rerum natura.

d Munera, crede mihi, placant hominesque deosque, Placatur donis Iuppiter ipse datis. Ouid.

Ignis, aqua & terra, & aëris blanda sublimitas. apud Plutarchum lib. Quomodo dinoscendus amicus ab adulatore.

Audi primùm quatuor rerum cunctarum elementa: Iupiter, ather, Iunoq; vitalis (id est aër) *& Pluto* (terra) *Et aqua, qua lachrymis rigat terram. apud eundem lib. 1. De placitis philosophorum.*

Vinum est putrescens sub ligni cortice lympha. apud eundem, libro De causis naturalibus.

Fœcundos pisces, multum qua ductitat agmen. Ibid. decade 4. Symposiacon.

Natura solummodo mixtio est, & alteratio mixtorum. Ibid. lib. contra Coloten.

Definitio naturæ temperamenti seu complexionis, quæ est humorum temperatura.

Cùm viuunt homines, id quod nominant vitam,
Tunc subsistunt & assunt ipsis bona & mala. eod. lib. contra Coloten.

Vita hæc temperata bonis & malis.

Ille ego qui quondam fueram virgoq́; puerq́;,
Atq; frutex, volucrisq́;, & venditus ex mare piscis. apud Origenem libro philosophumenon.

Verùm prima quidem lex per amplum
Cælum & immensum aërem explicatè extensa est. apud Aristotelem 2. Ethicorum.

Augiæ.

Namq; hominum mentes cum factis munera fallunt. apud Clement. lib. 6. Stromat.

Xenophanis.

Maximus in genere est diuûm atq; hominũ Deus vnus,
Qui neq; corpore nec mente est mortalibus vllis Assimilis. apud Clement. lib. 5. Stromat.

* *Equi equis, & boues bobus similes sunt. apud Eusebium lib 13. de præparat.*

* De perpetuitate specierum, quòd equus nascatur ex equo, ceruus ex ceruo: quæ testimonium sunt prouidentiæ diuinæ.

Parmenidis.

Solum, soligenum, intrepidum manet, ingeneratum. apud Theodoritum libro secundo, de principio.

Neq; fuit ipse unquã, neq; erit, quia nunc simul omne est,
Idemq́;

Apud Deum qui ab æterno est, nullum est tempus.

ταυτόν τ' ὄν, ἐν ταυτῷ τε μένον, καθ' ἑαυτό τε κεῖται.
ἐν δὲ μέσῳ τούτων δαίμων, ὃς πάντα κυβερνᾷ.
ἡ μὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ,
ἠδὲ βροτῶν δόξας, τῶν δ' οὐκ ἔτι πίστις ἀληθής.

Deus gubernator rerum omnium.

Ἀλκαίου.

* οἴνῳ πνεύμονα τέγγε, τὸ γὰρ πυρὶ τέλλεται ἄστρον.

Σιμωνίδου.

Μνήμην δ' οὔ τινα φημὶ σιμωνίδῃ ἰσοφαρίζειν.

Κλεάνθους τοῦ στωϊκοῦ.

Μὴ πρὸς δόξαν ὅρα, ἐθέλων σοφὸς αἶψα γενέσθαι.
μηδὲ φόβου πολλῶν ἄκριτον καὶ ἀναιδέα δόξαν.
οὐ γὰρ πλῆθος ἔχει συνετὴν κρίσιν, οὔτε δικαίαν,
οὔτε καλήν, ὀλίγοις δὲ παρ' ἀνδράσι τοῦτο κεν εὕροις.

Vero iudicio præditi pauci sunt.

Ἀντιμάχου.

Πᾶρος τοι γ' ἀλόχοισι, καὶ οἷς τεκέεσσιν ἕκαστος.

Ῥαδαμάνθυος.

Εἴκε πάθοι τάκ' ἔρεξε, δίκη ἰθεῖα γένοιτο.

Vt sementem feceris, ita etiā metes.

Δημοκρίτου τοῦ Χίου.

Οἵ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνήρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων.

Πανυάσιος.

Οἶνος πυρὶ ἶσον ἐπιχθονίοισιν ὄνειαρ,
ἐσθλὸν ἀλεξίκακον, πάσῃ συνόπηδον ἀοιδῇ.
οἶνος δὲ θνητοῖσι θεῶν παρὰ δῶρον ἄριστον,
πάσας δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει,
πινόμενος κατὰ μέτρον, ὑπὲρ μέτρον δὲ χερείων.

Εὐήνου.

* Memini alicubi me hāc sententiam hexametro versu legere, quem retuli: sed locus iam non occurrit. Apud Athenæum lib. 1. & 10. & apud Plutarch. decade 7. Conuiualium sermonum, problemate primo sic legitur: πνεύμονα τέγγε, τὸ γὰρ ἄστρον πυρὶ τέλλεται, ἁ δ' ὥρα χαλεπά, πάντα δὲ δίψαις ὑπὸ καύματος, lib. 10. Athenæi rursum hoc pacto legitur: θέγγε πνεύμονα οἴνῳ. Monet autem is Alcæi versus, apud veteres etiam vulgò celebratus, teste Macrobio: Vinum bibendum esse oriente stella caniculari. Vide plura de hoc versu Alcæi apud Gellium lib. 17. cap. 11. vbi poeta erroris insimulatur a medicis, quod dixit, potum defluere ad pulmonem. Macrobium quoque libro septimo Saturnalium, cap 15. vbi ea quæstio discutitur.

Idemq́, existens, eademq́, in sorte moratur. apud Steuchum lib. 3.

In medioq́, horum, dæmon qui cuncta gubernat. Ibidem.

Aut verum simplex, & pectore semper aperto,
Aut malè constantis laudem & suffragia vulgi. apud Laërtium lib. 6.

Quòd aut veritatem oporteat sequi, aut opiniones, cùm nullum sit medium.

Alcæi.

Aestuat igne astrum, iam pulmo rigandus Iaccho.

[a] Simonidis.

Aio Simonidi memoria neminem parem esse. apud Aristidem orat. περὶ παραδείγματος.

[a] Simonidis de se ipso, qui memoria admirabiliter excelluit: quam quidem comparasse arbitrantur quibusdam epotis medicamentis, quod Marcellinus Ammianus scribit. Philostratus autem in Apollonij Tyanæi vita scribit, quòd Apollonius memoria superauerit ipsum Simonidem. Meminit etiam Suidas aliquotiens, & multi alij. Vide Pliniũ lib. 7. historiæ suæ mũdi, vbi commemorantur stupẽdæ memoriæ aliquot memorabilia exempla. cap. 24.

Cleanthis Stoici.

[b] *Ne spectes famam, dum vis sophos esse repentè.*
Terreat amentis nec te sententia vulgi,
Iudicium sapiens & iustum non habet vllum
Vulgus, & in paucis vix hoc reperire licebit. apud Clementem lib. 5. Strom.

[b] Optimæ cuiusq; rei pessimus iudex vulgus.

Antimachi.

Vnusquislibet (maritus *) luctus est vxoribus ac liberis suis. apud Sophoclis Scholiasten in Oedipo Colonæo.*

Rhadamanthi.

Si quis patiatur quæ fecit, iusta pœna illa fuerit. apud Aristotel. lib. 5. Ethicor. ad Nicomachum.

Democriti Chij.

Ipse sibi mala cudit, quisq́, alij mala cudens. apud Aristotelem 3. Rhetoricorum.

Panyasis.

Est cibus igni par, vinum mortalibus ipsum
Cuiusuis medicina mali, medicina dolorum. apud Athenæum lib. 2.

A superis homini vinum gratissima dona,
Omnes mortali pepulit de corde dolores
Parcius hoc haustum, triste immoderatius vsu. Ibidem.

Εὐήνου.

Natura contentiosa.

Πολλοῖς ἀντιλέγειν μὲν ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως.

Κράτητος.

* Virtus studio, doctrina ac labore parata manet æterna: cætera bona cuncta pereũt. Sunt facti ex epitaphio Sardanapali, quod paulo infrà refertur.

* Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ μουσῶν σεμν' ἐδάην· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια τῦφος ἔμαρψε.

Ἀρχιλόχου.

Κόσμος μὲν μακάρεσσι λίθος, θνητοῖς δὲ πλακοῦντες.

Εὐριπίδου.

Εἴης μοι, μέτριον δ' εἴης πῶς, μηδ' ἀπολείποις.

De Veneris viniq; vsu mediocri.

Ἑρμίππου.

ἡ ῥόδος ἀσταφίδας τε καὶ ἰσχάδας ἡδυονείρους.

Iouis glandes nominat, quòd quercus ipsi grata sit.

Τὰς δὲ διὸς βαλάνους καὶ ἀμύγδαλα σιγαλόεντα
παφλάγονες παρέχουσι, τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.
[a] καρχηδὼν δάπιδας καὶ ποίκιλα προσκεφάλαια,
ἀνδράποδ' ἐκ φρυγίας, ἀπὸ δ' ἀρκαδίας ἐπικούρους.

Τίμωνος.

Ἄνθρωποι κενεῆς οἰήσιος [b] ἔμπλειοι ἄσκοι.
ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι.
Πάντων μὲν πρώτιστα κακῶν ἐπιθυμίη ἐστί.

Concupiscẽtia:

Ἵππωνος.

[c] Πουλυμαθημοσύνης τῆς οὐ κενεώτερον οὐδέν.

Βίωνος.

Alia decent alios.

[d] Μορφὰ θηλυτέρῃσι πέλει καλόν, ἀνέρι δ' ἀλκά.

Θεοκρίτου.

Qui nihil potest sperare, desperet nihil. Seneca.

Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
— ἦ γὰρ ἔρωτι
πολλάκις, ὦ Πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ, καλὰ [e] πέφανται.

Omnis amor cæcus, non est amor arbiter æquus.

τέττιξ

a Carthaginem significat, sic dictam (vt Appianus meminit, & Eustathius in Commentarijs in Dionysium) à Carchedone quodam. Docent autẽ hi versus Hermippi, quòd in alijs regionibus alia proueniant, & crescant copiosius & felicius, nec vlla sit terra quæ non alterius opera indigeat, quando Deus vni & soli non dat omnia.

b ἔμπλειῳ, nominatiuus pluralis est 4. simplicium nominis ἔμπλεως. Ideoque iota subscriptum habet.

c Qui apponit scientiam, apponit laborem, Wer viel kan / muß viel thun.

d μορφὰ, pro μορφὴ, Doricè. e πέφανται, 3. præteriti pass. verbi φαίνομαι.

Eueni.

Multis consuetudo est contradicere in omni (re) similiter.

Cratetis.

Tantum habeo, quantum didici, quantumq́ labore
Percepi & studio: rapuit sed cætera fastus. apud Laërtiũ in Cratete.

Archilochi.

Dijs ornamentũ est margarita, hominib. verò placenta.

Euripidis.

Adsis quidem mihi, sed temperatè moderatéque, nec desis. apud Rhodiginum lib. 28. cap. 32. Antiq. lect.

Hermippi.

Rhodus insula vuas passas profert, & dulces caricas. apud Athenæum lib. 1.

Iouis verò glandes & amygdala candida
Paphlagones præbent, quæ conuiuij sunt bellaria.
Carchedon dat tapetes, ac pulchra puluinaria:
Mancipia ex Phrygia, auxiliarios autem ex Arcadia pete. Ibidem.

Timonis.

Homines, vanæ persuasionis pleni vtres sunt. apud Theodoritum lib. 2. de principio.

Tempus est amandi, vxorem ducendi, & requiescendi. apud Athenæum lib. 7.

Sola libido malis est cunctis fons & origo. apud Athenæum lib. 8.

Hipponis.

Nihil est inanius quàm multa scire. apud Ath. lib. 13.

Bionis.

Forma mulieres ornat, virum autem robur. In Bucol. apud Stob. orat. 65.

* Theocriti.

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepultis. Idyl. 4.

— Enimuerò amori
O Polypheme, sæpe non pulchra, pulchra apparent. Idyll. 6.

* Theocrit' poëta Syracusanus, multa scripsit, quæ perierunt. Extant adhuc eius Idyllia 36. Bucolico Ionico & nouo Dorico sermone composita. Ea tum alibi, tum quoque Fràcofurdæ ad Mœnũ, Græcè excusa sunt. Ea etiã paulo pòst dabit Oporinus Græcolatina, ex nostra conuersione, Scholijs quoq; nostris, argumentis item Græcolatinis illustrata: in quibus quæ difficilia sunt, & explanata, & facilima legent adolescentes.

Τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ.

Alia alio tempore proueniunt.

ἄλλα τὰ μὲν θερέος, τὰ δὲ γίνεται ἐν χειμῶνι.
Οἱ δὲ ποθεῦντες ἐν ἄματι γηράσκουσιν.
[a] Πάντα γυναῖκες [b] ἴσαντι, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγεθ' Ἥραν.
οὐ γάρ ἔτ' ἄνδρες ἐπ' ἔργοις, ὡς πάρος, ἐσθλοῖς
αἰνεῖσθαι σπεύδοντι, [c] νενίκηνται δ' ὑπὸ κερδέων.
ἐκ [d] μοισᾶν ἀγαθὸν κλέος ἔρχεται ἀνθρώποισι,
χρήματα δὲ [e] ζώοντες ἀμαλδύνουσι θανόντων.

Hominũ beneuolẽtia præstat opibus.

Αὐτὰρ ἐγὼ τιμήν τε, καὶ ἀνθρώπων φιλότητα,
πολλῶν ἡμιόνων τε καὶ ἵππων πρόσθεν [f] ἑλοίμαν.
Χαλεπαὶ γὰρ ὁδοὶ τελέθουσιν [g] ἀοιδᾶν
† μουσάων, ἀπάνευθε διὸς μέγα βουλεύοντος.

† μουσάων, pro μουσῶν, Aeolica consuetudine.

Ῥέξαντες καλὰ ἔργα, σοφῶν ἐκύρησαν ἀοιδῶν.
ἁ πενία Διόφαντε μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει,
αὐτὰ * τῶ μόχθοιο διδάσκαλος.

** τῶ, pro τοῦ Doricè.*

Πᾶσα κύων [h] ἄρτως μαντεύεται, ἰχθύα [i] κἠγών.
εὐσεβέων παίδεσσι τὰ λῷα, δυσσεβέων δ' οὔ.

Deus benedicit posteritati piorum.

Ἀράτου.

—μεσταὶ δὲ διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστὴ δὲ θάλασσα,
καὶ λιμένες. πάντῃ δὲ διὸς κεχρήμεθα πάντες.
τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν· ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποισιν.
— Δεξιαὶ ὧραι,
καὶ φυτὰ γυρῶσαι, καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
—ὄφρ' ἔμπεδα πάντα φύονται.
τῷ μιν ἀεὶ [k] πρᾶτόν τε καὶ ὕστατον ἱλάσκονται.

Pietas.

Χαῖρε

a De nuptijs clandestinis Iouis cum sorore Iunone, quas inscijs ac inuitis parentibus celebrauit cum ipso, vt in versu Homeri indicatum est: εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλους τε λήθοντε τοκῆας.
b ἴσαντι Doricè, pro ἴσασι.
c νενίκηνται, 3. præterit. pass. verbi νικάομαι.
d μοισᾶν, pro μουσῶν, Doricè.
e ζώοντες, pro ζῶντες, cum epenthesi o.
f ἑλοίμαν, pro ἑλοίμην.
g ἀοιδᾶν, pro ἀοιδῶν.
h ἄρτως, pro ἄρτους.
i κἠγών, pro καὶ ἐγώ.
k πρᾶτον, pro πρῶτον.

Cicada cicadæ chara, formica formicæ. Idyll. 9.

Alia æstatis tempore, alia verò hyeme fiunt. Idyll 11.

— Sed amatores in vno die senescunt. Idyl. 12.

Cuncta mulieres nouerunt, & Iunonē quomodo Iupiter duxerit. Idyll. 15.

[a] *Non enim amplius homines, vt olim, propter egregia facta*
Laudari expetunt, sed victi sunt ab auaricia. Idyll. 16.

Ex Musis bona fama prouenit hominibus:
Sed opes mortuorum absumunt viuentes. Ibid.

Verùm ego honorem ac hominum amorem
Multis mulis ac equis antepofuerim. Ibid.

—Difficiles namq; viæ sunt carminum
Musarum, sine sapiente Ioue. Ibid.

[b] *Pulchra patrantes opera, præclara sortiti sunt carmina. Idyll. 17.*

Ipsa paupertas, ô Diophante, sola artes excitat, Ipsa laboris magister. Idyll. 27.

[c] *Omnis canis panes somniat, pisces autem ego. Ibid.*

Piorum liberis bona (eueniunt *) impiorum verò liberis minimè. Idyll. 33.*

Aequalis æqualem delectat.

Mora molestissima amatoribus.

a Postquam desijmus laudāda facere, desijmus etiam amare historias. Plinius.

Carmina quā tribuent, fama perennis erit. Ouid.

Tu nihil inuita dices faciésue Minerua.

Paupertas occasio virtutis: quæ copiosius exponuntur ab Aristophane in Pluto.

* Arati.

— Omnes viæ Ioue plenæ sunt,
Ac omnes hominum frequentiæ, plenum etiam mare est,
Et portus. Vbiq; Ioue indigemus omnes,
Huius enim genus sumus: ipse verò hominib. misericors est.
— Idonea sunt tempora,
Et arbores plantandi, & semina cuncta spargendi.
— Vt omnia rectè nascantur,
Ideo (homines *) ipsum (* Deum *) primum & vltimū supplice voce placant.*

Est Deus, est prouidentia.

Alia tempora alijs rebus cō ueniunt.

b Poëtæ præclara facta immortalia reddūt suis carminibus. Virtus enim laude ac celebratione digna est. c Iudicibus lites, aurigæ somnia currus, Claudianus. Induperatores pugnare, & prælia obire, Nautæ cum ventis contractum degere bellum. Lucretius.

* Arati Solensis poëtæ, vnum extat adhuc opusculum, Phænomena, id est Apparentia inscriptum: quòd in ea agat de stellis apparentibus, earum motu, ortu, occasu, situ & numero insigniorum siderum, &c. Proœmium huius poëtæ ita pium est, vt etiam diuus Paulus versum inde allegare in Actis voluerit: quemadmodum quoque Epimenidis & Menandri poëtarum, in epistolis ad Titum & Corinth.

Χαῖρε πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ.
οὐ[a] μὲν πῶς ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ διὸς ἀστήρ.
Πολλὰ μεταξὺ νότοιο καὶ ἠελίοιο κελεύθου.
ὥρη μὲν τ' ἀρόσαι νειὸν, ὥρη δὲ φυτεῦσαι,
ἐκ διὸς ἤδη πάντα πεφασμένα πάντοθι κεῖται.
[b] ἀστέρες ἀνθρώποισι τετυγμένα σημαίνουσι.
Μόχθος μέν τ' ὀλίγος, τὸ δὲ μυρίον αὐτίκ' ὄνειαρ
γίνετ', ἐπιφροσύνης αἰεὶ[c] πεφυλαγμένῳ ἀνδρί.
— πάντα γὰρ οὔπω
ἐκ διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ' ἔτι πολλὰ
κέκρυπται, τῶν (d αἴκε θέλῃ) καὶ ἐσαυτίκα δώσει
Ζεύς. ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει.
[e] Ἀμβολίη χειμῶνος ὀφέλλεται ὕστερα ἔργα.
Οὕτω γὰρ μογεροὶ καὶ ἀλήμονες ἄλλοθεν ἄλλοι
ζώομεν ἄνθρωποι. —

Vnaquælibet res habet suum tempus, ordinatione diuina.

Alius aliunde alio labore viuit, vt sunt studia ac artes diuersæ.

Ἀπολλωνίου τοῦ Ροδίου.

Θάρσει, ἐπεὶ δαίμων ἕτερον πλόον ἡγεμονεύσει.
— Οὐδέ τις ἔλθῃ
αὔτιον αὐγάσασθαι ἐς ὄμματα καλὰ θεοῖο.
Ζεὺς[f] αὐτὸς τὰ ἕκαστ' ἐπιδέρκεται· οὐδέ * μιν ἄνδρες
λήθομεν ἔμπεδον, οὔτε θεουδέες, οὐδὲ δίκαιοι.
Μηδ' αὔτως ἀλκῆ, πρὶν ἔπεσσί γε πειρηθῆναι.
— Σχεδόθεν δὲ κακῷ κακόν.
Λίην γὰρ δύσζηλοι ἑοῖς ἐπὶ παισὶ τοκῆες,
— αἱ δὲ ἀοιδαὶ
εἰς ἔτος ἐξ ἔτεος γλυκερώτεραι εἰσὶν ἀκούειν.

* μιν, pro αὐτὸν, Doricè.

Nulla calamitas sola.

Νικάνδρου

ἵπποι

a Tametsi autem hoc loco hæc Arati non sit sententia: tamen indicabimus hoc versu, signa in cœlo apparentia, plerunque tristia aliqua portendere.

b Quòd tempora notarint ortu & occasu siderum veteres, docent Hesiod: poemata, Theocritus, & multi poëtæ alij Græci & Latini.

c Id est, obseruanti & notanti ortus & occasus siderũ, quæ tempestates seu afferunt, seu auferũt, & ad has nauigationẽ & alios labores rusticos seu intermittenti seu instituenti.

d αἴκε, pro εἴκε, Doricè, sæpe obuium apud Theocritum.

e Hyems tarda, commoda agricolis. ἀμβολίη, pro ἀναβολίη, per syncopen.

f Est profectò Deus, qui quæ nos gerimus, auditque & videt. Bene merenti bene profuerit, malè merenti par erit. Plautus.

Salue ô pater Iupiter, magnum mortalibus miraculum, & magnum commodum. Deus.

Non vanè perijt, sine significatione tristi, à Ioue signum.

Multa † (sunt spacia) *inter meridiem & cursum solis.*

Tempus est arandi agros, tempus etiam plantandi:

Quæ omnia à Ioue sic ordinata sunt.

Astra hominibus facienda indicant.

Labor quidem exiguus est, sed commodũ ilico maximũ

Prudentia adest semper viro prudenter agenti.

† De ijs quæ differunt aut distant non paruo interuallo & spacio. Notus autẽ ventus meridionalis est.

Cautè ac prouidè agendum.

— Multa enim nondum

À Ioue homines cognoscimus: sed adhuc multa

Latent, quorum (quædam) *siquidem volet, etiam mox manifestabit*

Iupiter. Ipse enim hominum genus manifestè iuuat.

Dilatio hyemis commoda est seræ arationi.

Sic laboriosi & pendentes aliunde alij,

Vitam exigimus homines.

Multa in hac caligine ac misera corruptione humanæ naturæ non nota, nec penitùs vestigata sunt hominibus.

* Apollonij Rhodij.

Fac tuum officium, deinde Deus reliquum cursum gubernabit. lib. 2. Argonauticorum.

— Neq; quis sustineat

Rectè intueri in faciem fulgidam Dei. Ibid.

Ipse Iupiter singula aspicit, neq; ipsum homines

Latemus semper, qui pij sunt, & iusti. (lib.3.

Nec temerè viribus prius, quàm consilio, pericliteris.

— Propè malum malo.

Parentes insaniunt amore suorum liberorum. lib.4.

— Ipsaq; carmina

In annum ex anno dulciora sunt ad canendum.

Deus in hac vita secundum substantiam suam, sine nocumẽto videri nõ potest.

Omnia prius consilio quàm armis experiri sapientẽ decet.

Vetera gratiora.

a Nicandri.

Equi

* Apollonius poëta dictus Rhodius, quòd in Rhodo insula ageret, vt scribit Suidas, cum in Alexandria Aegypti natus esset, Callimachi discipulus, scripsit libros 4. de profectione Argonautarum in Colchos, ad rapiendum aureum vellus. Ii libri tum alibi, tum Francofordæ in 8. exierunt, cum Græcis Commentarijs. a Nicandri Theriaca, & Alexipharmaca, scripta carmine hexametro, edita sunt Venetijs in folio ab Aldo, cum Græcis Commentarijs. In Theriacis remedia docet, aduersus serpentes, & varia animalia quæ morsu vel ictu virus infligunt, quæ etiam graphicè describit. In Alexipharmacis autẽ, aduersus cætera venena, quæ in cibo vel potu nocẽt, antidota præscribit.

[a] ἵπποι γὰρ σφηκῶν γένεσις, ταῦροι δὲ μελισσῶν.
μὴ [b] σύγ' ἐνὶ τριόδοισι τύχοις, ὅτι δῆγμα πεφυζὼς
περκὸς ἔχεις θύησι τυπεὶς ψολόεντος ἐχίδνης,
ἡνίκα θορνυμένη ἔχιος θολερῷ κυνόδοντι
θυρὰς ἄμυξ ἐμφῦσα κάρην ἀπέκοψεν ὁμεύνου,
οἱ δὲ πατρὸς λώβην μετεκίαθον, αὐτίκα τυτθοὶ
τεινόμενοι ἐχίηες ἐπὶ διὰ μητρὸς ἀραιὴν
γαστέρ' ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεγένοντο.

Καλλιμάχου.

— δῶτορ ἐάων,
δῶτορ ἀπημονίης, τεὰ δ' ἔργματα τίς κεν ἀείδοι;
οὐ γένετ' οὐκ ἔσται τις κεν Διὸς ἔργματ' ἀείσει.
— δίδου δ' ἀρετήν τ' ἄφενός τε.
οὔτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν,
οὔτ' ἀρετὴ ἀφένοιο· δίδου δ' ἀρετήν τε καὶ ὄλβον.
— κακὸν μακάρεσσιν ἐρίζειν.

Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat Res angusta domi. Iuuenalis.

De homine omnium horarum, operarum & hominum.

Ἀμφότερον, κέντρον τε βοῶν, καὶ μέτρον ἀρούρης.
τὴν δ' ὀλίγην, ὡς κεῖνος, ἐς οἰκίον ἤγαγε νύμφην.
ἑσπέριον φιλέουσιν, ἀτὰρ στυγέουσιν ἑῷον.

Φίλωνος.

Πάντα [c] θ' ὅσα σπλάγχνοισιν ἐνίσταται ἄλγεα παύει.

Ῥιανοῦ.

Καί περ ἐὼν ὀλίγος, μνᾶται δὲ πῆχυν ἀθλῶν.

Διονυσίου.

Præmia virtutis, honores.

* ἀκήρατον, immortalem.

Ἀρετὴ γὰρ * ἀκήρατον ἔλλαχε τιμήν.

— Τοῖς

a Corruptio vnius, est generatio alterius: ex cadauere hominis serpentes nascuntur. De apum reparatione ex tauro, tum alij multi meminerunt, tum docet doctiss. carmine Virgil. Georgic. lib. 4. b Horus in Hieroglyphicis, Aristoteles, Plinius, Galenus, ac multi alij autores prodiderunt, quòd vipera, cum mari copulatur, caput eius suo ori insertet, ac abrodat in Veneris conflictu præ nimia dulcedine: & quòd fracta aluo matris, postea egrediantur catuli, moræ impatientes. Sed sunt de recentioribus, qui veris rationibus hanc opinionem vt vanam confutarunt, Amatus & alij: quemadmodum etiam illam, quòd vrsus carnem informem pariat, quam lambendo formet. Exempla sunt in Commentarijs Mathioli in Dioscoridem. c Vsurpetur seu de medico felici, seu de pharmaco aliquo efficace, seu de libris vtilibus: quales Lutheri sunt, in quibus remedia sunt contra omnes animi morbos.

Equi crabronum sunt generatio, tauri autem apum.

In Theriacis, & sæpe legitur apud Suidam & quamplurimos alios autores, cùm Græcos tum Latinos.

Dij meliora velint, ne tunc incautus apertis
In triuijs, cùm fortè acres mas luridus atra
Coniugis euasit dentes, & fulminis ictum,
Vipereo occurras generi. namq; illa in apertas
Excipiens semen fauces, caput inde mariti,
Complexu in dulci abscindit: mox damna parentis
Extincti, fera progenies vlciscitur, aluo
Materna abrosa, & catuli sine matre oriuntur. extat apud Galenum lib. ad Pisonem, de Theriaca.

[a] Callimachi.

a Callimachus, poëta Cyrensis, composuit volumina plusquam octingenta, quæ omnia interciderunt temporis iniuria, vsq; ad sex hymnos, Basileæ Græcè impressos in 4. cum commentarijs, & in 8. olim Venetijs apud Aldum.

— O' dator bonorum Iupiter,
Dator incolumitatis, tua opera quis celebrauerit?
Non fuit, nec erit, qui Iouis opera pro dignitate celebrabit. Hymno in Iouem.

— Da mihi virtutem & opes:
Neq; enim sine virtute opes possunt homines iuuare,
Neq; virtus sine opibus: da mihi itaq; virtutẽ & opes. ibidẽ.

Malum est contendere dijs. Hymno in Apollinem.

Vtrunq; est stimulusq; boum, mensuraq; terræ. apud Scholiasten Apollonij.

At tenuem modicas vxorẽ duxit in ædes. apud Laërtiũ. — Vxor opulẽta nimium non ducenda.

Vespertinum amant, sed oderunt matutinum. apud Tzetzen Chiliade 8. Variæ historiæ. — De amicis mutantibus se in puncta singula.

Philonis.

Cunctos dolores qui exoriri possunt in visceribus, hos curo. Galen. in Philonis Antidoto celebri.

Rhiani.

Tametsi paruus existens, tamen ambire audet formosam Mineruam. — De conante maiora viribus.

* Dionysij.

Virtus enim exoptandum meruit honorem.

Xxx   *Etenim*

* Dionysius poëta, Apher genere, carmine Græco orbem descripsit. Is liber adhuc extat, & cum Arato in octauo, tum quoque in quarto cum Græcis commentarijs in vtrunque autorem, Basileæ impressus est.

— Τοῖς γὰρ ἀλιτροῖς
εἰν ἁλὶ καὶ γαίῃ κακὰ θήκατο μυρία δαίμων.
a ψυχῆς οὐκ ἀλέγοντες, ἵν' ἄσπετον ὄλβον ἕλωνται.
Ἀλλά b με μουσάων φορέει νόος, αἵ τε δύνανται
νόσφιν ἀλημοσύνης πολλὴν ἅλα μετρήσασθαι,
οὔρεά τ' ἤπειρόν τε καὶ αἰθερίην ὁδὸν ἄστρων.
— Οὐ γὰρ ἐν ὄλβῳ
ἴσην μοῖραν ἅπασιν ἐπ' ἀνδράσι c θήκατο δαίμων.

Terra mari circumcirca circumflua, producit omnia.

Παντοίων γὰρ γαῖα μετ' ἀνδράσιν ὄλβον ἀέξει,
ἀενάοις ποταμοῖσι κατάρρυτος ἔνθα καὶ ἔνθα.
— Μοῦνοι δὲ θεοὶ ῥέα πάντα δύνανται.
d αὐτοὶ δ' ἔμπεδα πάντα βίῳ διετεκμήραντο·
οὕτως ἀνθρώποις ἑτεροῖα πάντα τέτυκται.

Παλλάδου.

Silentij tutũ præmium.

Μήποτε θελξάσασα γυνὴ δέσποινα γένοιτο.
πᾶς τις ἀπαίδευτος φρονιμώτατός ἐστι σιωπῶν.

e Κοΐντου Καλάβρου.

* Pro λοχῶσι, cum epenthesi.

Sapientia emollit mores.

Senum prudentia.

Κρύβδα δ' ἀνάλκιδες αἰὲν ἀγαυοτέρους * λοχόωσι.
ἀλλ' οὐ πάντα τελοῦσι θεοὶ μογεροῖσι βροτοῖσιν.
ἀνδράσι γὰρ πινυτοῖσι πέλει νόος ἤπιος αἰεί.
Αἰεὶ δ' ἐν βουλῇσι γέρων πολυΐδρις ἀμείνων.
οὐ γὰρ ἀνίδρωτί γε μετ' ἀνδράσι κῦδος ἀέξει.

οὐ γὰρ

a De nautis mercatoribus, qui lucri causa nulla recusant, nulla reformidant pericula.

b Summum elogium literarum ac literatorum, quorum commoditates vnà commemorat, quòd doctrinæ ac eruditionis & librorum beneficio possint cognoscere ex historijs & veterum scriptis, quæ vbique terrarum sunt, fiunt ac accidunt. c θήκατο, pro ἐθήκατο, aor. α. med. verbi τίθημι. d Est prouidentia, nec feruntur omnia casu: sunt dij qui ordinant ac disponunt omnia in vita. e Quintus Calaber poeta ὁμηρικώτατος, scripsit libros 14. quæ paralipomena Homeri inscripsit. Eustathius in Commentarijs suis in Iliadem, τὰ μεθ' ὅμηρον nominat. Homerus enim historiam suam belli Troiani vsque ad interfectum Hectorem scripsit. Inde Calaber incipiens, historiam belli Troiani vsque ad captam & vastatam vrbem deduxit. Excusi sunt Venetijs ab Aldo, in 8. Cæterùm quia nec Romanus, nec Italus fuit poëta, non rectè Quintus dicitur, nec Calaber cognominatur, sed Cointus scribendum erat ex Græco. Quod verò Calaber cognominatur hactenus, inde fortè accidit, quòd extra Hydruntem, Calabriæ in Italia oppidum, repertus olim, in æde diui Nicolai, à Bessarione cardinale, viro doctissimo, cùm cognomen aliud in fronte libri scriptum non esset, sic cognominaretur. Quod autem Cointi Smyrnæi sint Homeri paralipomena, & sic scribendum ac dicendum sit, docet ipse poëta Cointus lib. 12. octo versibus: & Tzetzes ex Paralipomenis hisce sub Cointi Smyrnæi nomine sæpe testimonia vsurpat tum in Chiliadibus suis Variæ historiæ, tum etiam in commentarijs suis Græcis in Cassandram Lycophronis. Ideoq́, si quis pro Quinto Calabro, spurio ac suppositio nomine, supponat verum nomen, Cointi Smyrnæi, non peccabit.

— *Etenim praevaricatoribus*
In mari & terra mala plurima struxit Deus.
Anima prodigi, quo immensas diuitias cumulent.
Verùm me Musarum agitat mens, quæ quidem possunt
Citra errorem magnum mare metiri,
Montesq; terramq; & æthereum cursum siderum.
— *Non enim in felicitate*
Aequam sortem vniuersos per homines disposuit Deus.
Omnigenas enim terra inter homines diuitias producit,
Perpetuò manantibus amnibus irrigua hinc inde.
— *Soli autem dij facile omnia possunt.*
Ipsi inquam stata omnia vitæ disposuerunt:
*Sic * etiam hominibus variè omnia existunt.*

Deus peccatorib. succenset, ac punit peccata.

Non omnes felices sunt.

Dij beati, ac sine labore exigêtes, possunt omnia.

Palladæ.

Famula nunquam debet fieri domina. libro primo Epigrammatum.

Omnis indoctus sapientißimus habetur, silens. Ibidem.

Asperius nihil est humili, cùm surgit in altū. Claudian.

Quinti Calabri.

Imbelles semper præstantiorib. occultè insidiantur. lib. 2.
Sed non cuncta præstant dij miseris mortalibus.
Viris sapientibus semper mens blanda est. lib. 3.
Semper in consilijs dandis senex peritus vtilior est. lib. 5.
Non enim sine labore hominibus crescit gloria. lib. 6.

* Vel de diuersis hominū ingenijs, moribus, legibus, institutis intelligatur; vel quòd varia Deus condiderit propter hominem, quæ & reficiant corpora, & animas ipsorum recreent quoque, & oblectent.

οὐ γὰρ ἅμ' ἀνθρώποισι θεοὶ τελέουσιν ἅπαντα,
ἀλλ' ἐσθλῷ κακὸν ἄγχι παρίσταται ἔκ τινος αἴσης.
ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια θεῶν ἐν [a] γούνασι κεῖται.
— Καὶ ἀνέρι πολλάκις ἐσθλῷ
ἀμφεχύθη μέγα πῆμα, λυγρῷ δ' ἐπὶ [b] κάππεσεν ὄλβος.
— Μερόπων δὲ πανόλβιος οὔτις ἐτύχθη
ἐς τέλος ἐξ ἀρχῆς, ἑτέρῳ θ' ἕτερ' ἀντιόωσι.
Καὶ γάρ ῥα πέλει φάτις ἀνθρώποισιν,
ἐσθλὸν μὲν νίσσεσθαι ἐς οὐρανὸν ἄφθιτον αἰεί,
ἀργαλέον δὲ ποτὶ ζόφον.
οὐ γὰρ ὑπὲρ κῆρας τις ὑπ' ἄρεϊ δάμναται ἀνήρ.
ἄλλοτε γάρ τε φίλη πέλει ἠὼς, ἄλλοτε δ' ἐχθρή.
ἀνδράσιν ἐκ καμάτοιο πέλει θαλίη τε καὶ ὄλβος.
ἄλλοτε μὲν σμερδνὸν τελέθειν, ὅτε δ' ἤπιον εἶναι.
βέλτερον ὑπνώειν, ἢ ἐπὶ πλέον εἰλαπινάζειν.
ἄλγεα μὲν περὶ ποσσὶ θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν,
ἐσθλὰ πολλὸν ἄπωθε, πόνον δέ γε μέσσον ἔλασσαν.
— Πολὺ λώϊον ἄνδρες
ἔργῳ ἐποίχονται, ὁπότ' εἰσορόωσιν ἄνακτας.
οὐ γάρ τι ψυχῆς πέλει ἀνδράσι φίλτερον ἄλλο.
οὐ γὰρ δὴν ἐπὶ κῦδος ἀέξεται ἀνθρώποισιν.
ἄλλον δ' ἄλλα κέλευθα φέρει στονόεντος ὀλέθρου.
[c] ἴσην δ' αὖ καὶ ἄνασσα καὶ δμωῒς φέρειν ἀνάγκην.
ἀνέρι γὰρ πινυτῷ καὶ ἐπίφρονι, πολλὸν ἀμείνων
κῦδος καὶ χρυσοῖο, καὶ οὔδεος, ἠδὲ καὶ ἄλλων
ἐσθλῶν, ὁππόσα ἐστὶ καὶ ἔσσεται ἀνθρώποισιν.
Τίε δ' ἀμύμονας ἄνδρας ὅσοις νόος ἔμπεδός ἐστιν.
ἐσθλῷ γὰρ φίλος ἐσθλὸς ἀνὴρ, χαλεπῷ δ' ἀλεγεινός.
ἦν δ' ἀγαθὸν φρονέῃς, ἀγαθῶν καὶ τεύχεαι ἔργων.

[b] Ὀππιανοῦ.

Dij possunt omnia.

a γούνασι, genibus, pro γόνασι.

b κάππεσεν, pro κατέπεσεν, per syncopen, aorist. β. verbi πίπτω.

Quisque habet constitutos terminos vitæ suæ.

Mala vltrò assunt, sed bona labore comparantur.

Res humanæ, circulus: quare nemini superbiendum est.

Vir bonus honorandus.

c Omnib. moriendum. Differunt auté in eo, quòd μεγίστοις ferè μέγιστα debentur: magni sæpè tragicum vitæ exitum sortiuntur, vt exemplorum plena est & vetus & recens historia. d Oppianus, poeta Cilix, scripsit libros 5. de Piscatione: quatuor item de Venatione: qui Venetijs ab Aldo in 8. excusi sunt: Florentiæ quoque, & in Gallia. Scripsit libros de Aucupio, qui adhuc extare feruntur manuscripti: verùm hactenus, quod ego sciam, in publicum nondum sunt editi. Huius Halieutica, hoc est de piscatione libros tanti fecisse legitur Seuerus Imperator, vt pro quolibet carmine aureum et nummum dono dederit. Stylum habet floridum & planum, cum facundia & maturitate, & in sententijs ac parabolis præcipuè excellit.

Non enim dij hominibus simul dant omnia.
Sed bono malum aliquod adiunctum est fato quodam. lib. 7.
Et bona & mala in deorum potestate sunt.
— [a] *Sæpe bonum virum*
Premit magna paupertas: malus aūt affluit opibus.
Mortalium verò plenè beatus nemo fuit,
Ad finem vsq; à principio, sed alij alia acciderunt.
Etenim sermo quispiam est inter homines,
Bonum quidem proficisci in cœlum, quod durat semper:
Improbum autem ad infernum.
Non enim ante tempus quisquam in bello interficitur.
[b] *Ipsa dies quandoq; parens, quandoq; nouerca. lib. 8.*
Hominibus labore paratur lætitia, & opulentia. lib. 9.
Quandoq; terribilem, quandoq; etiam facilem te præbeas hominibus.
Satius est dormire, quam nimium in conuiuio bibere.
Mala ad pedes dij hominibus posuerunt.
Sed bona procul inde (remouerunt) *ac laborem in medio posuerunt. lib. 12.*
— *Multo libentius subditi*
Officium faciunt, quando intuentur reges (facientes.)
Non vita quicquam charius est hominibus. lib. 13.
Non enim fortuna gloriosa semper durat hominibus.
Alius autem alio mortis genere extinguitur.
Eandem mortē moriuntur & regina & famula. lib. 14.
Viro sapienti & cordato longè melior est
Honesta fama, & auro, & agro, & alijs
Bonis, quæcunq; sunt aut erunt (vnquam) *hominibus.*
Honora viros vita integra, quib. mens firma est.
Bono bonus vir amicus est, improbo autem improbus.
Bona consilia bona etiam sequuntur opera.

Nulla tam bona fortuna est, de qua non possis queri.

[a] Bonis malè, malis ferè bene est in hac vita.

Accommodare se temporibus, locis, personis.

Mille modis lethi miseros mors vna fatigat. Statius.

[b] Est imitatio Hesiodica, vbi hic versus legitur, ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. lib. 2. quemadmodū apud Homerū quoque versus leguntur, quos etiam apud Hesiodum reperimus.

Oppiani.

Αἰεὶ μὲν ἀπτερήτων νόος αἰθρῶν
δύσμαχος, ἐδὲ θέλεσι καὶ ἀτρικέεσι πιθέσθ.
ἀλλ' αὐτοὶ κρατέεσι, καὶ ἰθυνεσιν ἕκαστα
τηλόθεν ἐγγὺς ἐόντες.

Aſpiciunt oculis ſuperi mortalia iuſtis. Ouid.

Κεῖνοι καὶ τέχνας πολυκερδίας αἰθρώποισι
δῶκαν ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἐπιφρεσυνίω ἐδίδαξαν.
— δίκης πρεσβήια κεῖται
αἰδοίης, πάντη δὲ γεράσμιον ἤρατο τιμιώ.
Ως ἐδὲν λιμοῖο κακώτερον, ἐδὲ βαρείης
γαστέρος, ἣ κρατέει μὲν ἐν αἰθρώποισιν ἀπηνής.
Γαστὴρ καὶ θήρεσι, καὶ ἑρπιστῆρσιν αἰάσσει,
ἀερίαις τ' ἀγέλησι. —

a Homo, irrequietum & laborioſum animal propter peccatum, nil relinquit intentatum.

a Ως ἐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, ἔτ' ἐπὶ γαίῃ
μητρὶ καμεῖν, ἐ κόλπον ἀν' ἐυρώεντα θαλάσσης.
Αλλά τις ἀτρικέως ἰκέλιω μακάρεσσι γενέθλιω
αἰθρώποις αἰέφυσε, χερείονα δ' ὤπασεν ἀλκιώ.
Οὐ γάρ τι πέλει καθυπέρτερον αἰθρῶν
νόσφι θεῶν, μέγοισι θ' ὑπείξομεν ἀθανάτοισιν.
Πατρὶ δὲ γηράσκοντι νέον σθένος υἱέες εἰσί.

Solo Deo minor homo eſt, cæteris omnib. ſuperior.

Ως ἔτ' ἐυοράης, ἔτ' ἐδεος ἔπλετ' ὄνειαρ
τόσσον, ὅσον πραπίδων. ἀλκὴ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων.
Καί τι μέγα βριάοντα κατέσβεσεν, ἠδ' ἐσάωσε
βαιὸς ἀνὴρ εὔμητις. —
ἦ ῥα τόσον τεκέων τε, καὶ ἀρτιγόνοιο γενέθλης
φίλτρον ἐπὶ κραδίῃ στάξεν θεὸς, ἐδ' ἄρα μένοις
αἰθρώποις, οἳ πάντα νοήμασι * μητήσαντο,
ἀλλὰ καὶ ἑρπιστῆρσι, καὶ ἰχθύσιν, ἠδὲ καὶ αὐτοῖς
θήρεσιν ὠμησῆσι, καὶ ὑψιπόλοις ἀγέλαισιν
οἰωνῶν. τόσσον ῥα φύσις κρατερώτατον ἄλλων.

* μητήσαντο pro ἐμητιήσαντο, per syncopē, verbi μητιάομαι.

Αντιπάτρου.

Δειλαί τοι δειλοῖσιν ἐφεδρήσεσι πελειαί.

Semper graculus aſſidet graculo.

* *Semper enim imperitorum mens hominum*
Intractabilis est, neq; volunt imperiti veris etiam
Obtemperare dictis. lib. 1 de Piscatione.
Caterùm ipsi dij regnant & gubernant omnia
Procul à nobis existentes: propè tamen sunt. lib. 2.
Ipsi dij etiam artes ingeniosas hominibus
Dederunt ad habendũ, & omnẽ prudentiã eos docuerunt.
Iusticiæ verò sua præmia reposita sunt
Venerandæ, vbiq; verò venerandum sortitur honorem.
Scilicet nihil peius est fame, neq; molesto
Ventre, qui immitis dominatur omnibus hominibus.
Venter etiam feris & reptilibus imperat,
Aërijsq; gregibus. lib 3.
Sic nihil hominib. inuestigatum relinquitur neq; in terra
Matre, quod operentur, neq; per sinum amplum maris.
Verùm aliquis deus verè dijs similem naturam
Hominibus inseuit: imbecillius verò robur ipsis præbuit. lib. 5.
Nihil enim est superius hominibus,
Præter deos: solis nanq; cedimus dijs nos homines.
Parenti senescenti nouum robur sunt filij.
[a] *Scilicet neque roboris neque formæ est vsus aliquis*
Tantũ, quantum sapientiæ. robur nanq; insipiens inutile est.
Etenim valde superbũ perdidit, & seruauit etiã (eundẽ)
Exiguus vir prudens.——
[b] *Etenim tantum liberorum & nuper natæ prolis*
Amorem in cor stillauit Deus, neq; sanè solis
Hominibus, qui omnia intellectu sapientius agunt:
Verùm etiam reptilibus & piscibus, præterea etiam ipsis
Feris sæuis, & altiuolantibus gregibus
Auium. Tanto enim natura potentior est alijs rebus. lib 3. de venatione.

[c] Antipatri.

Trepidæ columbæ assident trepidis. lib. 8. Epigram.

Adriani

* Homine imperito nihil quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecerit, nil rectum esse putat. Terent.

Artes deorũ donum ac inuentum.

Exẽplumq; Dei quisq; est in imagine parua. Manilius.

Liberorum est alere & gestare, omnibusq; pijs officijs fouere iam senes.

a Robur sine prudentia & cõsilio inutile. Ducis in consilio posita est virtus militũ, inquit Publius.

b Amor prolis omnib. animantibus inditus, vt amore sobolis insaniant ferè.

c Antipatri, & cũ hoc multorum aliorum versus ex magno volumine Græcorum Epigrammatũ descripsimus, quod distinctum libris 7. Aldus olim edidit in 8. & post hunc cũ doctissimis commentarijs Ioãnis Brodæi, Frobenius Basileæ in folio excudit. Autores autem quorum Epigrammata in eo volumine referuntur, sunt prope trecenti, quos breuitatis causa prætereo.

Ἀδριανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος.

a τῷ ναοῖς βρίθοντι, πόσῃ παῖς ἔπλετο τύμβου.

Νέστορος.

ἱππεὺς ἱππεύειν ἐδάη, καὶ ἀοιδὸς ἀείδειν.

Θεοδωρίδου.

b τόλμα καὶ τὶς ἀίδαν καὶ ἐς οὐρανὸν ἄνδρα κομίζει.

Δημοχάριδος.

μὴ νεμέσα βαιοῖσι, χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ.

Σόλωνος.

Futura incerta.

πάντη δ' ἀθανάτων ἀφανὴς νόος ἀνθρώποισι.

Πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα * πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.

* Dictus, factus, verbi φάζομαι.

c Πρῶτα μὲν εὐχώμεσθα διὶ κρονίδῃ βασιλῆϊ,

θεσμοῖς τοῖς δε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι.

Πισάνδρου.

οὐ νέμεσις καὶ ψεῦδος ὑπὲρ ψυχῆς ἀγορεύειν.

Ἱπποθόου.

Senectus sapiens, ideo pauciloqua.

παυρολόγοι πολιοὶ, τὸ † γήρως ἄνθεα θνητοῖς.

† pro γέροντος,

Λουκιλλίου.

ὃς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἤπατι τεύχει.

Εὐσεβίου.

d Ἀντίοχ' εἰς νοῦν ἐλθὲ, καὶ ἐν πενίᾳ μὴ ὀδύρου.

ὄλβου καὶ μανίας ναίεται, πολλοῦ θ' ἅμα τύφου,

οἰκεῖον τελέειν κέλομαι λήροιο καθαρμὸν

ἀναγέοντας, ὅπως σοφίαν καταναντάητε,

ὄλβον

a Multi magni viri malè perierũt. quod exemplis multis doceri posset, si chartæ angustia ea caperet: quia fortuna inconstans est. Loquitur autem, si rectè memini, de Pompeio Magno, miserrimè interfecto post multas victorias & gloriosos triumphos, & prodito in Aegypto in conspectu coniugis & liberorum. quæ tragœdia tristissima, pluribus verbis narratur tum à Plutarcho in Pompeio, tum Appiano ac Dione Cassio, Græcis scriptoribus.

b Hercules virtute sua fretus, ad inferos vsque penetrauit, Cerberum abducens, & eadem virtute laudem decusque sibi comparauit: & tandem etiam propter eandem inter deos in cœlum relatus est, si non mentiuntur poetæ.

c Verba Solonis, leges scripturi Atheniensibus: quibus monet, in omnibus rebus agendis exordiendum ab imploratione diuini auxilij.

d Ridet Eusebius hoc versu Apollinis responsum, quod dederat tristi Antiocho Pario, qui bona sua casu quodam amiserat. Id verò tale fuit: Ἀντίοχ' εἰς θάσον ἐλθὲ, καὶ οἴκει εὔκλεα νῆσον. cui potius versu Eusebij respondere debuisset, ac hortari vt paupertatem ferret patienter, quòd multis sæpe sit virtutis occasio.

Adriani Cæſaris.

Abundanti templis magna contigit ſepulchri inopia. lib. 1. Epigram.

Neſtoris.

Eques equitare nouit,& cantor canere. lib. 1. Epigrammatum.

Exerceat quiſq; eam artem quam nouit.

Theodoridæ.

Virtus & ad inferos & ad cælum hominem effert. lib. 3. Epigrammat.

Democharidis.

Ne ſuccenſe paruis muneribus, gratia ſequitur parua. lib. 4. Epigram.

Solonis.

Omnibus atq; viris mens eſt obſcura deorum. apud Clement. lib. 5. Strom.

Diuitiarum nullus eſt inter homines conſtitutus terminus. apud Stob. orat. 9.

Primùm quidem ſupplicemus Ioui regi Saturnidæ,
Vt legibus his bonum ſucceſſum & gloriam tribuat. apud Plutarchum in Solone.

Piſandri.

Non reprehendendus eſt, qui mendacium pro vita ſua dixerit. apud Stob. orat. 12.

Hippothoi.

Cani non loquaces ſenectæ flores ſunt, inter homines. apud Stob. orat. 116.

Lucillij.

Qui alijs mala fabricat, ſuo malũ epati cudit. lib. 2. Epigrã.

Euſebij.

Antioche, apud animum reputa, ac noli in paupertate triſtis eſſe. lib. 5. de præparat. Euangelica.

a *Opulentiæ & inſaniæ habitatores, & magnæ ſimul ſuperbiæ,*
Propriam vos iubeo inſtituere purgationem furoris veſtri
Mundatos, vt ſapientiam habitando acquiratis

a Sunt verba Euſebij, quibus corrigit oraculũ, Apollinis, quo iuſſit Cretenſes Apollo, ſibi neſcio quæ ſacra facere. ὄλβοι μὴ πατρίοισι νόμοις καὶ ζῆνα σέβοντες. Vbi Euſebius ſingulos Apollinis verſus euertit, ac hos quos retulimus opponit, & iubet ipſos ſtolidos ac ſuperbos Deum colere, iuxta ſuum verbum.

ὄλβον μὴ πατρίοισι νόμοις, θείοις δὲ σέβοντες.

Ναυμαχίου.

Vxor bona solatium.

* ἀχαλέοντι, pro ἀχαλῶντι, tristãti, mœrenti.

Corrumpũt, bonos mores colloquia praua.

ἔστω σοι πόσις ὗτος, ὃν αὖ κρίνωσι τοκῆες.
Ανδρὶ γὰρ * ἀχαλέοντι παραίφασις ἐστὶν ἄκοιτις.
Μήτε γραῶν πότε σοῖσι κακὴν δέξαιο μελάθροις.
Πολλῶν χρῆες ἔπερσαν ἐΰκτιτα δώματα φώτων.
Κεδνὰ κακοὶ φθείρουσι γυναικῶν ἤθεα μῦθοι.

Κολούθου.

Πύκνα δὲ μυρομένης θαλεραὶ μινύθουσιν ὀπωπαί.

Τρυφιοδώρου

Nox horrorem incutit hominibus.

— νύκτες
Ανθρώποισι φέρουσιν ἐλαφροῦ δείματα θυμοῦ.

Καμεραρίου.

Ἢν ὑγιὴς ἐθέλῃς διάγειν, τὰ δὲ δισσὰ φυλάξαι·
ἤματι δὶς, καὶ νυκτὶ δὶς, ἠδὲ δὶς εἰν ἐνιαυτοῖς,
καὶ δὶς ἔτος καθ' ἕκαστον, ἅπαξ βιοτὸν δ' αὖ ἅπαντα·
αἶρε τροφὴν, οὖρει, λοῦσαι, φλέβα τέμνε, γαμήσῃς.

† Quæ oblonga sunt oua, gratioris saporis putat Horatius. Plinius lib. 10. cap. 52. historiæ Mundi.

Ωῶν † λάμβαν' ὅσ' ἐστὶ προμήκεα, λευκὰ, νεογνά.
Μητὴρ ἤμ' ἔτεκεν, νῦν αὖθ' ὑπὸ τίκτετ' ἐμοῖο.

ΑΔΗΛΩΝ.

Omnes homines student dignitatibus, honoribus, semper sua magis quærẽtes quam quæ Dei, quæ proximi.

Deus certò punit peccata, nec aufertur q̃ debetur.

Ενδιάδε τιμὴ ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἐσθλός.
Αθάνατος ψυχὴ, κοὐ χρῆμα σὸν, ἀλλὰ προνοίης,
ἡ μετὰ σῶμα μαρανθὲν ἅτ' ἐκ δεσμῶν θοὸς ἵππος,
ῥηιδίως προθοροῦσα κεράννυται ἠέρι κούφῳ,
δεινὴν καὶ πολυτλητὸν ἀποσείξασα λατρείην.
Τοῖς δὲ κακῶς ῥέξασι δίκης τέλος οὐχὶ χρόνιστον,
οὐδ' ἀπαραίτητον, οὐδ' εἰ Διὸς ἔγγονοι εἶεν.

ἀλλ' αὖ-

Beatitudinem, non in receptis patrijs impijs legibus, sed diuinis pio cultu ponentes. Ibid.

Naumachij.

Hic tibi sit maritus, quemcunque parentes decreuerint. apud Stob. orat. 74. Cõnubia inuitis & inscijs parentibus nõ debent contrahi.

Viro enim indignanti consilium & solatium est cõiunx.

Improbam anum domi nunquam receperis.

Multorum bene conditas familias pessundederunt anus. Anuum maliciæ.

Egregias mulierũ mores improbi sermones corrumpunt.

[a] Coluthi.

Frequenter flentis puellæ pulchri deficiunt oculi. lib. de raptu Helenæ.

[a] Coluthi extat opusculum de Helenæ raptu, quod vnà cum Tryphiodori poëmatio de Troiæ excidio Græcolatinum, ex nostra cõuersione & expositione, edidit Oporin* in 4. Basileæ.

Tryphiodori.

— Noctes

Hominib. afferunt horrores trepidi animi. in Ilij excidio.

Camerarij.

Si sanus volueris exigere, hæc duo seruato:
Die bis, & nocte bis, & bis in mense,
Et bis quolibet anno, & semel per omnem vitam:
Cape cibum, vrinam redde, laua, venam incide, & vxorẽ ducito.

Tuendæ sanitatis summũ præceptum.

Oua ede quæ longa sunt, candida & recentia.

Mater quæ me peperit, nunc ipsa nascitur ex me. Aenigma est de glacie.

INCERTORVM.

Honori incumbit tam ignauus quàm bonus. apud Aristot. lib. 2. Politicor.

Est anima immortalis, & incorrupta manebit. Anima immortalis.
Non tua res, verùm quæ prouidet omnia diuæ,
Quæ velut acer equus corrupto corpore vinclis
Prosilit, & tenui miscetur flamine cæli,
Cui graue seruitium est atq; intolerabile visum. apud Philostrat. lib. 8. de vita Apollonij Tyanæi.

Si quis enim prudens, scelerata & mente profectum
Committat facinus, grauis hunc prope pœna sequetur:
Non exorabit, neq; si genus ab Ioue summo

ἀλλ' αὐτῶν κεφαλῇσι, καὶ ἐν σφετέροισι τέκεσσιν.
εἰλεῖται, καὶ πῆμα δόμοις ἐπὶ πήματι βαίνει.
Τεύχων ὃς ἑτέρῳ τις, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει.
Πολλὰ ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.
αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τότε μὲν κακὸς, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.
Ὡς λύκοι ἄρν' ἀγαπῶσ', ὡς παῖδα φιλοῦσιν ἐρασταί.
[a] Κάτθαν' ὁμῶς ὅς' ἄτυμβος ἀνὴρ, ὅς' ἔλλαχε τύμβου.
ἐν δ' ἰῇ τιμῇ [b] Ἶρος, κρείων τ' Ἀγαμέμνων.
Κάτθαν' ὁμῶς ὅτ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅτε πολλὰ [c] ἐοργώς.
ὄλβιος, ᾧ παῖδές τε νέοι καὶ μώνυχες ἵπποι.
γηράσκει θ' ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρώτατα, κοῦραι
τὸν φιλέουσιν.
[d] ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, πορδαὶ δὲ γερόντων.
[e] Ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι Κῦρος βασιλεὺς βασιλήων.
Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν.
μυστάων θεράποντα κατέκτανες. ἔξιθι τηῦ.
[f] τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον.
[g] Εἴκοσι τὰς πρὸ κυνὸς, καὶ εἴκοσι τὰς μετέπειτα,
Οἴκῳ ἐνὶ σκιερῷ Διονύσῳ χρῆσθαι ἰατρῷ.
[h] Τὸν σικυὸν τρώγουσα γυνὴ, τὴν χλαῖναν ὕφαινε.
Αὐτόματοι ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν.

Εὖ εἰδὼς

Vir bonus fit omnia omnib.

a Pro κατέθανε, per syncopen aorist. β.

Beatitudinē alij in alijs rebus constituebant, variantibus opinionib. de summo bono. vt solet fieri, vbi sine verbo lucerna pedibus viuitur.

b Irus celebratus mendicus est in Odyssea Homeri. Vnde prouerb. factū, Iro pauperior Agamēnon dux exercitus Græcorum ad Troiam, quem Homerus celebrat in tota Iliade.

c Præteriti medij particip. pro ἐργὼς, cum prosthesi ε, verbi ἔργω.

d Legitur apud varios autores, Plutarchum etiam, & alibi aliter: vbi pro πορδαὶ & βρονταὶ & εὐχαὶ legitur ac refertur ex Hyperide rhetore sub Hesiodi nomine.

e Omnibus moriendum, exemplo Cyri docetur, sapientissimi, felicissimi ac potentissimi Persarum regis, cuius historia scribitur luculenter ab Herodoto & Xenophonte libris 8. in Cyropædia: quam ideam esse voluit consummati principis, qualem fortè necdum mundus vidit. vt talem fortè etiam non videbit oratorem, qualem Cicero & Quintilianus pingunt.

f Taxat superstitionem priscorum hominum, qui ad depellenda mala solebant ter abstergeri: quemadmodum apud Theocritum, Cyclops ter in suum sinum expuit, ne sibi noceat fascinatio: & apud Galenum & Homerum morbi abiguntur preculis notulisque in scriptis chartis: vt apud Serenum dicitur, Inscribas chartæ quod dicitur, Abracatabra.

g Docet, quando vinum sit optimum, & quando bibendum. Per κύνα autem canem maiorem, quæ & canicula, intelligit, quæ ardentiss. æstiuis tempore exoritur in Iulio, vehementiss. sidus Sirium nuncupatum, quòd nimio calore inflammet, exiccet & arefaciat, à σειριάω.

h Qui non laborat, non manducet: seu vt quadret in eos qui strenuè profundunt, quod alij esurientes parauerunt.

Ducens, ipse suo collo colliúq; nepotum
Hoc luet, & generi cumulatim damna ferentur. apud Aelianum lib. 3. Variæ historiæ.

Qui struit insidias alij, sibi damna dat ipse. Ibid. lib. 8.

Multa quidem nouerat, sed mala nouerat omnia. apud Platonem in Alcibiade secundo.

De ijs qui donis, ingenio, doctrina, sapientia, eloquentia abutuntur.

Vir bonus nunc prauus, nunc bonus est. apud Plat. in Protagora.

Trahit sua quenque voluptas, & studia aliorum sunt alia.

Vt lupus ipse agnum, puerũ sic ardet amator. apud Plat. in Phædro.

Moritur simul & qui sepulchro caret vir, & qui tumbã sortitur:
a *In eadem namq; sorte sunt Irus mendicus, & rex Agamẽnon. apud Lucianum in Charonte.*

a Omnibus promiscuè moriendum est.

Strennus, vt segnis, fato potiuntur eodem. apud Lucianum in Demonactis vita.

Beatus, cui liberi, & equi solidunguli.

Ille verò senex viuit iucundissimè, puellæ
Quem diligunt. Apud eundem, in Amoribus.

Res iuuenum, consulta virûm, crepitus seniorum. apud Strab. lib. 14. Geographiæ.

Cyrus ego rex olim regum conditus hic sum. apud eundem lib. 15. Geographiæ.

* *Virtuti grauibus facient conuicia verbis. apud Antoninum Cæsarem lib. 11. Historiæ suæ.*

* Pro vitiò virtus crimina sæpe tulit. Ouid.

b *Occisor clari vatis ne templa subito. apud Galen. orat. exhortatoria ad bonas artes.*

b Verba sunt Apollinis, prohibentis à templo suo Coraca Naxium, interfectorẽ Archilochi poëtæ, tametsi maledici. Docet, quod dij non probẽt peccata. Legitur idem versus apud Suidam, Plutarchum itẽ lib. de sera numinis vindicta.

Tergenti præbent dij ter meliora superni. apud Athenæum lib. 1.

Viginti duobus ante canem, & viginti post,
In vmbrosa domo bibito bonum vinum. apud Athenæum lib. 1. Dipnosophist.

Cucumerem comedens mulier vestem texe. apud Athen. lib. 3.

Sponte boni accedunt conuiuia læta bonorum. apud eundem lib. 4. legitur etiam apud Platonem.

Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, τὸν θυμὸν ἄεξε
τερπόμενος θαλίῃσι, θανόντι σοι οὔτις ὄνησις.
Κεῖν' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ σὺν ἔρωτι
τέρπν' ἔπαθον. τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλυνται.
Οἶνος ἀνάγει γέροντα, καὶ οὐκ ἐθέλοντα, χορεύειν.

Vt sementē feceris, ita & metes.

Οἷά τ' ἀνὴρ ἔρξει, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει.
Οὐ μὲν πῶς ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ διὸς ἀστήρ.

Mens ad cœlum quare attollenda.

Μήδε κάτω νεύσῃς εἰς τὸν μελαναυγέα κόσμον,
ᾧ βυθὸς αἰὲν ἄπιστος ὑπέστρωταί τε, καὶ ἄδης
ἀμφικνεφὴς ῥυπόων εἰδωλοχαρὴς ἀνόητος.
a Ἀγνεῦσαι δ' ἀκοὰς βλασφημοσυνῆς ἀλεγεινῆς.
b Αὐτὸς ἐγὼ τάδ' ἔγραψα, λάφυρά τε κέλτ' ἀνέθηκα.
Τέτλαθι μειράων ἀμετάτροπα δῶρα θυμῷ.
Αἰπεινὴ γὰρ ὁδὸς μακάρων, τρηχεῖα τε πολλὸν,
χαλκοδέτοις τὰ πρῶτα c διοιγμένη πυλεῶσιν.
ἀτραπιτοὶ δὲ * ἔασιν ἀθέσφατοι d ἐγγεγάασι.
e Μοῦνοι χαλδαῖοι σοφίαν λάχον, ἠδ' ἄρ' ἑβραῖοι
αὐτο-

a Ad voces blasphemas aures obstruēdæ, quemadmodū Polycarpū legimus fecisse, ne hæreticorū voces audiret: qui locum etiā vitabat, vbi ipsos commoratos fuisse sciebat.

b Ex Mutiano refertur, quòd elephas ductus Græcarum literarum didicerit, ac hoc carmen scripserit, autore Sipontino, quod apud Plinium soluta oratione Latinè sic legitur lib. 8. cap. 3. Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui. Cæterùm ex Plinio, Aeliano, Philostrato, Plutarcho, Q. Curtio, Maximo Tyrio, Athenæo, Arriano, Callimachi hymnis, Martiale, Gellio, Macrobio, Seneca, multa animalium docilitatis exempla nouimus: de hinnulo cerui, de luscinia, quod Græcè loqui didicissent ad longiores contextus: quòd elephantes funambuli, per funem ambulare discant: de leone saccos ferente, vt asinus: de ceruis, de leonibus, de tigridibus rapidissimis animalibus, de elephantis currui iunctis, de leonibus ad venationes non secus ac canibus condocefactis, & ita cicuratis vt loro circumducerentur. Omnia namque animalia citius condocefacias ad quæcunque, quàm homini imperabis, extremè perditissimo animanti. Vide de elephantorum historia, plura in primo tomo Historiæ animalium Gesneri, qui est de quadrupedibus.

c διοιγμένη, præt. pass. particip. verbi διοίγομαι.

* ἔασιν pro εἰσὶν, Ionicè.

d Pro ἐγγεγενῆμαι, verbi γάομαι.

e Vsurpantur à Clemente etiam, & Iustino in Apologetico contra gentes, his: quibus Apollo sciscitanti cuidam, qui vnquam pij homines fuerint, & rectè de Deo senserint, respondet. Iis probat contra gentes, solam doctrinam, quæ spiritus sancti oracula continet, Hebraico idiomate proditam, esse veram & antiquissimam.

a *Cum te mortalem noris, præsentibus exple*
Delicijs animum: post mortem nulla voluptas. Ibid. lib. 8. è Chrysippo relati.

Hæc habeo quæ edi, quæq; exaturata libido
Hausit: at illa manēt, multa & præclara relicta. Ibid. lib. 8.

Eiusdem epitaphium est: quod Satyricus reddidit hoc versu: Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas.

Vina senem cogunt, minimè saltare volentē. Ibid. lib. 10.

Quæ quis facit, ea patitur. apud Pindari Scholiasten in 4. Pythiorum.

Non vnquam vanum fuit à Ioue profectum signū. apud Synesium in caluiciei Encomio: Arati autem est.

Rerum mutationes præcedūt signa, vt docet singularum gentium historia. ac suprà idem indicauit præclara sententia Herodoti.

Ne mentem demittas in mundum tenebricosum,
Cui profunditas (curarum) *infida substrata est, & infernus*
Circumquaq; caliginosus, immundus, idololatricus & stolidus. apud Nicephorum Gregoram, in commentarijs in lib. de somnijs Synesij.

Obturato aures blasphemiæ maledicæ. apud Synesium in Epistolis.

Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui. apud Petrū
b Crinit. lib. 5. de Honesta disciplina.

c *Parcarum consulta feras, quæ vertere non est.* apud Theodorit. lib. 10. de Oraculis.

Ardua & valde aspera via est deorum,
Aeneis primum firmata portis,
Deinde viæ inenarrabiles (in ea) *sunt factæ.* apud Porphyrium lib. 1. de Philosophia responsorum.

Angusta via est, quæ ducit ad vitam cœlestem.

Soli Chaldæi & Hebræi sapientiam veram sortiti sunt,
Deum

a Sardanapali regis Assyriorum mollissimi epitaphia sunt, ac referūtur à pluribus, ab alijs aliter. Amyntas apud Athenæū lib. 12. eius statua Chaldaicis literis hæc verba fuisse inscripta dicit: ἐγὼ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τὸ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἠφροδίσια, εἰδὼς τόν τε χρόνον βραχὺν, ὃ ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, &c. quæ ibi sequuntur. Aristobolus quoq; apud eundem autorem ait, in alia eiusdem statua scriptum fuisse: ἔσθιε, πῖνε, παῖζε, τἆλλα δ' οὐκ ἄξια ἐπικροτήματος. Refertur etiam alia forma ab Apollodoro in Aristophanis commentarijs, & rursum alia à Callisthene apud Suidam. Sunt apud Athenæum plurima alia eius generis, quale & illud est · πῖνε, φάγε, καὶ πάντα τῇ ψυχῇ δίδου.

b Petri Criniti de Honesta disciplina libri 25. excusi sunt Basileæ in 4. Opus est variū, miscellaneum, & philologia plenum, de testimonijs optimorum Græcorum & Latinorum scriptorum conscriptum.

c Faxis vt libeat, quod est necesse. Item: Crux est, si metuas, vincere quod nequeas. Ausonius.

αὐτογλύφθλον ἄνακτα σεβαζόμενοι θεὸν ἁγνῶς.

a Σαυτὸν γινώσκων εὐδαίμων κροῖσε περάσεις.

Αγνὸν χρὴ, νηοῖο θυώδεος ἐντὸς ἰόντα
ἔμμεναι. —

b Στεῦχε δίκης ἆσσον, μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις.

Εὔδαιμον πτολίεθρον ἑνὸς κήρυκος ἀκούειν.

Πικρὴ μέν τε λύκοις, ἀτὰρ χιμάροισιν ἀκηδής.

c Αντ' εὐεργεσίης ἀγαμέμνονα τίσαν ἀχαιοί.

Αργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις.

Αὐτίκα καὶ φυτὰ δῆλα ἃ κάρπιμα ἐστὶ γενέσθαι.

Γραῦς ἀνακροτήσασα πολλὴν κονιορτὸν ἐγείρει.

d Αφιλοχρηματία σπάρταν ἕλοι, ἄλλο δ' οὐδέν.

Δὸς τότε, καὶ δὸς, πᾶς ὁ βίος· λάβε δ' οὐκ ἐπὶ νηυσὶν ἀ-
κούσαις.

e Αἴκε πάθοι τάκ' ἔρεξε, δίκη δ' ἰθεῖα γένοιτο.

Αἰπεινὴ ἐλάτην ἔρις * ὤρορεν αἴσυλα † φᾶσα.

f ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

g Αὐταρκὴς ὁ πρέσβυς ἔχων ἅλα καὶ δύο κρίμνα.

Πολλάκιν εἰδείης, οἷς τὸν θεὸν ἐξαπατήσαις.

h Σφρὴν μὲν φίλον ἀγγέλλει. ξεῖνον δ' ἡ μέλισσα.

Φήμη τὸν γ' ἐσθλὸν καὶ μυχοῖς δείκνυσι γαίης.

Ζωὸν ἀτιμάσαντες, ἀποφθίμενον ποθέουσι.

Μηδὲν

Vrit maturè quod vult vrtica manere.

Qui dat, gratus est omnibus.

* pro ὦρσεν, verbi ὄρω, Atticè, aorist. β. repetitione primæ thematis.

† φᾶσα, aorist. β. medij verbi φημί.

a Noſce teipſum, oraculũ redditũ Crœſo regi Lydiæ potentiſſimo ac opulentiſſ. deuicto tandem à Cyro, cum huic Apollinis præcepto non obtemperaſſet.

b Deus pœnam Pauſaniæ Lacedæmoniorum duci ob ſtupratam ac interfectam puellam hoc verſu minitatus eſt: στεῦχε δίκης ἆσσον, accede propius pœnæ: id eſt, impunè non id auferes: para te ad pœnam, quæ tibi proxima & ſupra caput eſt.

c Agamemnonem reducem ex Troia interfecit vxor Clytemneſtra, quæ ipſo abſente conſueuerat cum Aegyſtho: quemadmodum meminit Homerus, Euripides, Pindarus, Lycophron, & alij multi. Contra ingratos vſurpabitur.

d Oraculum renunciatum è Delphico ſpecu, Theopompo & Alcameni regibus Spartanis.

e Pro εἰ, Dorice: vbi ει in αι tranſit. Vt ſementem feceris, ita metes.

f Decreſcente robore minuendi labores, augenda remiſſio.

g Senes paucis contenti, ac viuunt frugaliter.

h Quoties complures eadem de re bene ominantur: aut vbi ſuæ quiſque ſpei blandiens, ex quamlibet leuibus argumentis diuinat futurum quod optat. Sφην autem hoc loco inſectum, non vnam ex virginibus illis, de quibus eſt apud Homerum in Odyſſea, ſignificat.

Deum æternum regem sanctè colentes. apud Euseb. lib. 9. de præparat. Euangelica.

Teipsum noscens, Crœse, felix eris. apud Xenophontem, lib. Cyroped. 7. & Herodotum lib. 1.

[a] *Esse decet castum sancti qui limina templi Ingreditur. apud Clement. lib. 5. Strom.*

Pœna luenda tibi est, affert iniuria clades. apud Plutarch. in Cimone. lib. item de Sera numinis vindicta: & alibi.

[b] *Vrbecula est felix, quæ præconem audiat vnum. apud Plutarch. in septem Sapientum conuiuio. (pag. 13.*

Amara est lupis, sed capellis iucunda. apud Suidam

Non delectant omnes eadem.

Pro beneficentia Agamemnonem Græci affecerunt supplicio. apud Suidam pag. 34.

Aureis pugnato hastis, & omnia expugnabis. Idē pag. 50.

Aurum expugnat omnia. Oraculi versus est, redditus Philippo Macedonum regi.

Mox etiam plantæ manifestæ fiunt, quæ fructiferæ futuræ sunt. Ibid. pag. 62.

Anus subsaltans multum puluerem excitat. Ibid pag. 79.

Auaricia Spartam capiat, nihilq; aliud. Ibidē pag. 94.

Da tunc, & da iterum, tota vita est: accipe verò, neq; in nauibus audiueris. Ibid. pag. 100. (pag. 105.

De ijs dicitur, qui ob rerum experientiam, multa aggrediuntur.

Si patiatur quæ fecit (alijs *) pœna iusta fuerit. Ibid.*

Excelsam abietē ira nouit impia dicere. Ibidē pag. 107.

Magni Domini in ira multa pœnitenda & dicunt & faciunt.

Equo senescenti minora onera imponito. Ibidem pag. 172.

Senex contentus est, habens sal & duos panes hordeaceos, Ibid. pag. 208.

Multa sanè scieris, quib. Deum fallas. Ibidem pag. 295.

Deus non decipitur.

Siren prædicit amicum, sed hospitem apis. Ibidem pag. 322. & apud Hesychium.

Virtus æterna immortalis.

Gloria vitæ anteactæ celebrem facit etiam in terræ visceribus sepultum. Ibid. pag. 352.

Malum est, malum est, dicunt, cum tenent: at cum amiserint, laudant.

Viuum ignominia afficientes, mortuum verò desiderant. Ibid. pag. 376.

a Fuit inscriptio templi Aesculapij pij medici in Epidauro, Achaiæ vrbe. Fuit autem vsitatum, foribus templorum & scholarum, denique etiam ædium, versus huiusmodi inscribere: quemadmodum Pausanias & Suidas, tum alij id quoq; confirmant. b Oraculum est Soloni redditum, pro monarchia: non enim bona est, inquit Homerus, πολυκοιρανίη.

Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν.
ἄνδρες ὕδωρ ναίουσιν ἀπὸ χθονὸς ἐν πελάγεσσι.
δυστηνοί τινες εἰσὶν, ἔχουσι γὰρ ἔργα πονηρά.
ὄμματ' ἐν ἄστροισι, ψυχὴν δ' ἐν πόντῳ ἔχουσιν.
ἦπου πολλὰ θεοῖσι φίλας ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες
εὔχονται, σπλάγχνοισι κακῶς ἀναβαλλομένοισι.
Ἐκ νυκτῶν ἄνεμοι χαλεποὶ δηλήματα νηῶν.

Malum consilium pessimũ consultori.

Ταῖς αὐταῖς τέχναισιν ἁλώσεται, αἷσπερ ὑπῆρξεν.
Μήθ' ἱκέταις ἀδικεῖν, ἱκέται ἱεροί τε καὶ ἁγνοί.
[a] Εὐδαίμων συβαρῖτα πανευδαιμον σὺ μὲν αἰεὶ
ἐν θαλίῃσι θεῶν τιμῶν γένος αἰὲν ἐόντων.
εὖτ' ἂν δὴ πρότερον θνητὸν θεόιο σεβίσῃ,
τηνίκα σοι πόλεμός τε καὶ ἐμφύλιος στάσις ἥξει.

Mortalium iucunditas volucris & pendula. Horat.

Πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.
Πᾶς λόγος ἐστὶ μάταιος, ὁ μὴ τετελεσμένος ἔργῳ.
Ὁ φθόνος αὐτὸς ἑαυτὸν ἑοῖς βελέεσσι δαμάζει.

Vinum modicè bibendũ.

Βάκχου μέτρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ, μήδ' ἐλάχιστον.
Πολλὰς δὴ φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσεν.
Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει.
Ἀρχὴν ἰᾶσθαι πολὺ λῷον, ἢ τελευτήν.
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖον τελέθει καὶ χώρου ἔπεστι.

Multa inter os & offam.

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.
Πολλάκι καὶ κηπωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπε.
† Πολλάκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ κατακαίριον εἶπεν.

Οἶνος

a Impietas, Dei contẽptus, ac neglectus religionis, causa multorum malorum & calamitatum hominibus. Sybaris autem vrbs fuit Calabriæ, cuius populus delicijs ac luxu fuit perditus: euersus etiam tandem à vicinis, propter luxum, vt scribit Athenæus, Strabo, & alij.

† Ioannes Stobæus quatuor libros, seu locos communes sententiarũ Græcarum scripsit, quos ex thesauris Græcorum delegit: quorum autores, quorum scripta ferè perierunt temporis iniuria, circiter ducentos & quinquaginta citat in illo suo Anthologio, planè aureo & incomparabili opere, nempe totius Græciæ ac omnis humanæ sapientiæ veluti speculo nitidissimo, siue theatro potius, in quo variæ personæ agunt, philosophi, poëtæ, oratores, historici, quod Tiguri Græcolatinum in fol. excusum est.

Nihil peccare, & cuncta rectè facere, deorum est. apud Demosthenem in orat. de Corona.

Homines vndas habitant à terra in fluctibus,
Miseri ipsi sunt, exigunt enim vitam miseram:
Oculos in astris, mentem autem in mari habent.
Enimuerò sæpe dijs caras manus eleuantes
Vota faciunt, corde malè affecto & tristi. apud Longinum rhetorem, lib. de grandi seu sublimi orationis genere.

Nautarũ vita misera & periculosa.

Noctu venti vehementes sunt, nauium damna. apud Arati scholiasten.

Iisdem artibus quis capietur, quibus vsus est. apud Pausaniam lib. 4.

Ne supplices iniuria afficias. Supplices enim sancti ac venerandi sunt. Ibid. lib. 7.

Felix omnino felix Sybarita futurus,
Dum rebus lætis venerabere numina diuûm.
At simulatq; illis mortalis homo anteferetur,
Tum veniet bellumq; tibi, atq; domestica turba. apud Stephanum, in Onomastico suo geographico.

Oraculi Dodonæi vox est, Atheniensibus reddita, de exulibus, hospitibus, supplicib⁹ & nulla sua culpa pauperibus, amicè ac reuerenter habendis.

Cuncta risus, & cuncta puluis sunt, & cuncta nihil sunt. lib. 1. Epigramm.

Omne verbũ est irritum, nisi res ipsa consequatur. Ibid.

Ipsa inuidia seipsam suis armis conficit. Ibid.

Vini potus optimus, qui nec nimius, nec etiam minimus. Ibid.

Plurium amicitias soluère silentia ruptas. apud Aristotelem lib. Moral. 8.

Insanire facit sanos quoque copia vini. apud Athenæum lib. 11.

Multo quàm finem medicari initia præstat. apud Suidã.

Proq; loco nunc hoc fieri, nunc expedit illud. apud Eras. in Adagijs, & Plutarch. in Moralibus.

Multa cadunt inter calicẽ supremaq; labra. apud Gellium lib. 13. & Athenæum lib. 11.

Sæpe etiam est olitor valde opportuna locutus. apud Gell. lib. 2. cap. 6.

a *Sæpe etiã stultus fuit opportuna locutus.* apud Stobæum.

a Rusticanum oratorem ne contempseris. Publius.

Οἶνος ἄνωγε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.
Δῶρα θεοὺς πείθει, καὶ αἰδοίους βασιλῆας.
Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς.
[a] Ταὶ ἀρεταὶ καὶ ταὶ σοφίαν [b] νικᾶντι χελῶναι.
Δίζεσθαι βιοτὴν, ἀρετὴν δ' ὅταν βίος εἴη.
Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.
Ἀπήντησε κακοῦ βουλὴ πρὸς ὑπέρτατον ἄτην.
Πέτραν κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχείῃ.
Δηρὸν βουλεύου, ἵν' ἔχῃ καὶ πολλὸν ἄμεινον.
Νεκροῦ σῶμα λέοντος ἐφυβρίζουσι λαγωοί.
Σίτου καὶ κριθῆς, ὦ νήπιε, πλοῦτος ἄριστος.
Χρειὼ πάντ' ἐδίδαξε. τί δ' οὐ χρειὼ κεν ἀνεύροι;
Ὀρθοῦσι, καὶ μᾶλλον ἐπωδίνουσι μέριμναι.
Ἡ δὲ μακρ' ἀναβολὴ τῷ ποιήσαντι κακίστη.
Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.
[c] Εἰς πόλιν ἣν κτίσητε θεοῖς σέβας ἄφθιτον αἰεὶ
θεῖναι, καὶ φυλακαῖς τε σέβειν, θυσίαις τε χοροῖς τε.
Μὴ σπεῦδ' εὐρώπην, ἀσίη τοι πολλὸν ἀμείνων.
[d] ἄργος ἀλιυόμενος, τὸ πεπρωμένον εἰς ἔτος ἥξεις.
εἰδ' ἄργει.

Inter cæcos monocul⁹ rex.

Assiduitas.

Quercu cadẽte omnis vir colligit ligna.

Cura potest omnia.

a Et genus & virtus, nisi cum re vilior alga est. Horat. Veteres autem suas monetas alij aliter signabant, bobus, quadrigis, noctuis: vnde Noctuas Athenas: testudine, vt Aeginetæ: vnde pro ipsa pecunia testudo hoc loco accipitur. Exempla sunt apud Plutarch. Plinium, & alibi.

b νικᾶντι, pro νικῶσι, Doricè.

c Oraculum Apollinis, quòd oporteat fundamentum politiæ constituere religiosum cultum deorum. Gentes autem aliæ aliter deos colebant sine verbo: aliæ etiam Deum ignotum venerabantur, cui templa, aras, sacella, statuas erigebant.

d Oraculum est Apollinis, editum eidem Seleuco, qui bellum gessit contra Antigonum & Demetrium Asiæ reges: ac docet, perire in periculis, qui pericula amat & sequitur.

Vina senem, vt nolit, cogunt ductare choreas. apud Athenæum lib. 11.

Cum diuis flectunt venerandos munera reges. apud Platon. lib. 7. de Republica.

Reb. turbatis vel pessimus est in honore. apud Plutarch. aliquotiens.

Virtutem & sapientiam vincunt testudines. apud Pollucem, lib. 9.

Quærendus victus: virtus autem, vbi victus affuerit. apud Diogenianum.

Vota senum, consulta virorum, & facta iuuenta. apud Hyperidem in orat. contra Autoclem.

Incidit extremam in noxam mens improba tandem. apud Erasm. in Chiliadibus.

[a] *Stillula mollis aquæ lapidem assiduo cauat ictu.* apud Galen. lib. 3. περὶ κράσεων.

Consultato diu, multum vt præcellere possis. apud Eras. in Chiliadib.

Audet vel lepus exanimi insultare leoni.

Frumenti & hordei, ô puer, optimæ diuitiæ sunt. apud Phurnutum in lib. de Natura deorum gentilium.

Necessitas omnia docuit. quid enim illa non inueniret? apud Plut. lib. Quòd etiam mulier erudienda sit.

Curæ emendant, & plura parturiunt.

Longa dilatio differenti nocentissima. apud Aristotel. lib. 3. Rhetoricor.

Nemo est hominum iniustè agens, qui pœnam non luat. apud Herodot. lib. 5.

In vrbe quam condetis, dijs cultum perpetuum
Instituite, ac diligenter colite sacrificijs ac carminibus. apud
Dionysium Halicarnasseum lib. 1. ἀρχαιολογίας.

[b] *Ne vrge Europam, Asia tibi multo est commodior.* Refertur bis apud Appianum in Syriacis.

Argos vitans, ad præfinitum vitæ terminum venies.

a Gutta cauat lapidē, non vi, sed sæpe cadendo. Ouid.

Necessitas ignauiam acuit. Q. Curtius.

Mora noxia.

Versus est, quo Deus in somno tetra & horribili specie assistere visus, pœnam minitatus est Hipparcho, Pisistrati Atheniensium tyranni filio.

b Oraculum est Didymæi Apollinis, redditum Seleuco primo Syriæ regi. Monet, semper sequi ac deligere commodiora tutioraq; debere.

εἰδ' ἄργει πελάσαις, τότε κεν παρὰ μοῖραν ὄλοιο.

[a] ἤειδον μὲν ἐγὼ, ὃδ' ἀπέγραφε δῖος Ὅμηρος.

[b] ἶσόν τοι κυάμους τε φαγεῖν, κεφαλάς τε τοκήων.

[c] φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

[d] ὅσσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ὅσ' οὐχ' ἕλομεν, φερόμεσθα.

Ἐξ † ἰάδος χώρης ἥκει σοφὸν ἰταλίησιν.

[e] ἔστεπται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστιν ὁ θύσων.

Ἱστὸς ὑφαινόμενος ἄλλῳ κακὸν, ἄλλῳ ἄμεινον.

[f] Καὶ ζῶν καὶ φθίμενος, φθίμενος δ' ἔτι πολλὸν ἀγήρως.

Γλώσσῃ νοῦν ἐχέμεν, κρεῖττον λόγον ἐν φρεσὶν ἔχειν.

[g] Τοὺς συνετοὺς δ' ἄν τις πείσειε τάχιστα, λέγων εὖ.

[h] Ἡ κώδων ἀκαλανθὶς ἐπειγομένη τυφλὰ τίκτει.

[i] Πρῶτα θεὸς, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς.

Γαστρὸς

a Verba sunt Apollinis, quibus commendat lectoribus scripta Homeri, quòd ipse carminum ac poematû eius autor sit, ac Homero Musarum famulo excipienda dictauerit. Docet, quòd virtus, eruditio donum Dei sit: & nullus magnus vir sit sine afflatu diuino.

b Adeò exosas habuerunt fabas Pythagorei, vt id odium hoc versu non dubitarint indicare. Causæ expositæ in Adagio, a fabis abstine. Hunc etiam Empedoclis versum semper habuerunt in ore: δειλοὶ πᾶς, δειλοὶ κυάμων ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι, vt testatur Gellius lib. 4. cap. 11.

c Oraculum redditum Crœso, vt potius timidum se patiatur dici, quàm vt congrediatur cum Cyro Persico rege, cum quo infeliciter sit præliaturus.

d Aenigma quod piscatores proposuerant Homero: q; cum non posset soluere, mœrore ac pudore mortuus dicitur: vt moriuntur mœrore infiniti homines, etiam nunc quoque. Piscatum profecti, cum piscatio esset infelix, pediculos piscati sunt in vestibus suis: id est, sie lausetten die kleider / ac captos abijciebant. Quos autem capere nequibant, vnà domum & ad portum secum referebant.

e Oraculum Apollinis Philippo Macedoniæ regi, patri Alexandri, redditû: qui quærebat, an deberet mouere bellum Persis? Monebat autem ipsum Philippum, paulo pòst interfectum iri, quasi coronatum in nuptijs filiæ suæ Cleopatræ, à Pausania nobili adolescente, quem iniuria affectum neglexerat: vt multi autores eam rem prodiderunt.

f De Homero, quòd celebri nominis fama perpetuò victurus sit: quemadmodum verè dixit Apollo, seu quomodocunque hic versus è specu Delphico Homero est redditus: Viuitur ingenio, cætera mortis erunt. Virgil.

g Sapientibus satis dictum. Terent.

h Canis festinans cæcos parit catulos. De ijs qui nimio festinandi studio rem parum absolutam edunt. Hinc natum, quòd canis, quia celerius pariat, catulos cœcos velut adhuc immaturos edit. Acalanthis nomen canis, παρὰ τὸ ἀκάλλειν, à blandiendo. κώδων verò tintinabulum est, quo in ædibus magnatum, & hodie in collegijs conuocantur familiares ad officium. Docet, cautè ac lentè festinandum: vt dicitur, σπεῦδε βραδέως.

i Oraculum est redditum è templo Serapidis Thucydidi regi potentissimo, qui imperitasse scribitur toti Aegypto: cum quæreret; an esset rex aliquis in mundo qui se potentior esset? Corruptum autem legitur apud Suidam: quod tamen restitutum extat, ac emendatum, apud Camerarium in Epigrammatis, Gyraldum in deorum syntagmate, Ludouicum Viuem in commentarijs in Ciuitatem Dei Augustini, & Beatum Rhenanum in castigationibus in Cornelium Tacitum.

† ἰὰς ἰάδος, linguam seu dialectum Ionicam, qua vsi sunt Homerus & Herodotus significat, specie posita pro genere.

Si verò Argi appropinquaueris, tunc ante tempus peribis. Ibid. in Syriacis.

Ego Apollo dictaui, sed Homerus dictata descripsit. apud Synesium in Dione, seu de vita sua ratione. Legitur etiam apud Suidam.

Fabas edere, & capita parentum, idem est. apud Clementem in Strommatis: & meminit eiusdem Lucianus, egregius Pythagoræ exagitator, in Gallo seu Micyllo suo.

Fuge, neq; mane: neq; metue fugitiuus dici. apud Herodotum lib. 1.

Quæ capimus, abiecimus: quæ non capimus, nobiscum asportamus. apud Herodot. Plutarchum & Suidam in vita Homeri.

[a] *Ex Græcia terra venit sapientia Italis.* Refertur sub Sibyllæ nomine in epistola Heracliti ad Hermodorum.

Corona ornatus est taurus, & paratus est ipsum immolaturus. apud Diodorum Siculum, lib. 16. bibliothecæ, & Pausaniam in Arcadicis.

[b] *Tela texta alij malum, alij commodum afferet.* apud Diodorum lib. 17. Bibliothecæ.

Et viuus & defunctus non senesces: defunctus autē minus quàm viuus. Plutarch. in vita Homeri.

[c] *Prudenter loquere: vtile namq; est prudentiam in pectore habere.*

Viris sapientibus facile quis persuaserit, bona vbi dixerit.

Cæca parit properato Acalanthis tinnula nixu. Reperitur apud Aristophanem in Pace.

Primùm Deus pater, postea filius verbum, & cum his spiritus sanctus. apud Suidam, in Serapide.

Ventre

a Græci à patribus ex Aegypto, Chaldæa, ex Sibyllarum oraculis, & denique ex omnib. mundi angulis suā sapientiam congesserunt ac didicerunt. Latini verò Græcorum discipuli ac interpretes facti sunt. Vocabula etiam innumera ab ipsis mutuati, quemadmodum alibi ex patrib. Græcis eā rem pluribus verbis indicauimus. Id verò sic futurū esse Sibylla, vt multa alia de Christo venturo, ac imperiorum mutatione, iam olim prædixerat. b Tempore quo Alexander Magnus bellum inferebat Thebanis, in templo Cereris tela aranearum maior solito extendi visa est. De ea vt re prodigiosa, ipsi superstitiosissimus populus cùm Apollinem rogassent, respondit hoc versu obliquo ac dubio: quo victoriam Alexandro, deuastationem vrbis suæ ipsis denunciasse, euentus belli paulo pòst docuit: quemadmodum Diodorus pluribus id narrat. Dicetur de eo, quòd alijs alia commoda ac congrua sint. c Lingua ne præcurrat mentem.

* forte μῦθος.

Γαστρὸς ἀποπλείης, βουλὴ καὶ * μῦθος ἀμείνων.

Αὐτοφυὴς, ἀδίδακτος, ἀμήτωρ, ἀστυφέλικτος,
οὔνομα μηδὲ λόγῳ χωρούμενον, ἐν πυρὶ ναίων,
τοῦτι θεός. μικρὰ δὲ θεοῦ μερὶς ἄγγελοι ἡμεῖς.

Θνητὸς ἔην κατὰ σάρκα, σοφὸς τερατώδεσιν ἔργοις.

Ψυχὴ μὲν μέχρις οὗ δεσμοῖς πρὸς σῶμα κρατεῖται.
φθαρτὰ νοοῦσα πάθη, θνηταῖς ἀλγηδόσιν εἴκει.
ἡνίκα δ' ἀνάλυσιν βροτέην μετὰ σῶμα μαρανθὲν
ὠκίστην εὕρηται, ἐς αἰθέρα πᾶσα φορεῖται,
αἰὲν ἀγήραος οὖσα, μένει δ' εἰς πάμπαν ἀτειρής.
πρωτόγονος γὰρ τοῦτο θεοῦ διέταξε πρόνοια.

Οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἔστιν νῦν ἐπὶ γαίης.

Apollinis rogati de natura diuina.

Ζωογόνος, πάντων πηγὴ, πάντων δὲ καὶ ἀρχή,
αὐτοφανὴς, ἀλόχευτος, ἀσώματος, ἠδέτ' ἄϋλος.

Apollinis rogati, an quis peccans Deum latêre possit.

Οὐδεὶς ἂν λήθοι τοῖος θεὸν, οὐδὲ σοφοῖσι
κέρδεσιν, οὐδὲ λόγοις ὑπεκφύγοι ἄλκιμον ὄμμα.
πάντα θεοῦ πλήρη, πάντη θεὸς ἐστεφάνωται.
πάντα ζωογονῶν, ὁπόσα πνείει τε καὶ ἕρπει.

Ἦν Ζεὺς, ἐστί τε νῦν Ζεὺς, καὶ ἔσεται ὦ μεγάλε Ζεῦ.
εἴ οἴ μοι, χρησμῶν ὑπολείπεται ἠριγένεια.

De Christi præsentia loquitur, vbi veritate emergēte ac lucente per orbē, euanescant mendacia, oraculorum vanitas, quibus diabolus Apollo longo tempore illuserat misero mortalium generi.

Οἴ οἴ μοι τρίποδες στοναχήσατε, οἴχετ' Ἀπόλλων.
οἴχετ', ἐπεὶ βλογόεν με βιάζεται οὐράνιον φῶς.

ἐν καὶ

Ventre repleto ad consilia & cogitandum sumus expeditiores. apud Plutarchum, conuiualium sermonum decade 7. problemate 2.

[a] *Ex sese constans, sine matre, à nemine doctus,*
Immotus, nomen quod verbis dicere non est,
In flammis habitans, hoc scilicet est Deus: at nos
Eius parua sumus genij pars. apud Lactantium lib. 1. cap. 7. Institutionum diuinarum.

[b] *Corpore mortalis, sapiens per facta stupenda: apud eundem lib. 4. diuinarum Institutionum, cap. 13.*

[c] *Donec corporeis animus connexibus hæret,*
Cedit mortali patiens humana dolori.
Sed cum mortali compage solutus abiuit,
Corpore confecto, tum totus in æthera fertur,
Incorruptus vbi maneat, nunquamq; senescens.
Sic antiqua Dei fieri prudentia mandat. Ibidem lib. 7. cap. 13. diuinarum Institutionum.

Nihil veritatis restat nunc in terris. Refertur ex Zoroastris oraculis.

Vitalis omnium fons, omnium quoq; principium
Ex se apparens, inlocabilis, incorporeus, immaterialis. apud Steuchum lib 13. de Perenni philosophia.

Nemo profectò, qui talis est, Deum latêre poßit: neque sagacibus
Dolis aut verbis acerrimum oculum subterfugiat.
Omnia plena Deo, Deus vbiq; vagatur,
Omnia viuificat, producitq;, quæcunq; spirant & inambulant. Ibid. eodem libro.

[d] *Erat Iupiter, est & nunc, & erit: ô magne Iupiter,*
Heu mihi, deficit oraculorum claritas. Ibidem.
Heu heu tripodes plangite, obit Apollo:
Obit, quoniam flammans cælestis lux vim adhibet. Ibid.

[e] *Quem & terra tremit, & cælum desuper patens,*

A a a a   Pontusq;

Variant tamen naturæ, ita vt alij alijs temporibus aptiores sint, vt ineptiores, ad res agendas.

a Apollinis, respōdētis quærenti cuidam, quis esset aut quid esset omnino Deus?

b Apollinis Milesij, rogati de Christo, vtrumne Deus an homo fuerit.

c Apollinis Milesij, respondentis Politæ cuidam, quærēti an anima sit immortalis, an verò extinguatur vnà cum corpore?

Veritas nulla.

d Eiusdem, rogati de æterno Deo, & respondentis de suo interitu, quòd mendacia non sint æterna: quòd oracula Christo nato cuncta cōticuerint in orbe, quòd iubar diuini luminis ferre non possent: vt inquit Theodoritus lib. de Oraculis: & Plutarch. idē testatur lib. cui titulus περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων.

e Eiusdem oraculū est de Deo, quod reddidit Bizano, condenti Bizantium.

ὃν καὶ γῆ τρομέει, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
πόντος τ', ἠέλιός τ', ἠδ' ἠέριον χάος αὐτό.
a ἔνθεν ἄδην θρώσκει γένεσις πολυποικίλου ὕλης.
Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης,
καὶ κωφοῦ ξυνίημι, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούω.
b Θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστροφῶσι πόληας.
Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φῶς, καὶ πατρὸς αὐγάς.
ἔνθα ἐπέμφθη σοι ψυχὴ πολὺν ἑσσαμένη νοῦν.
Ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὸν,
ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστὶ,
καὶ ἴσχει κόσμου πολλὰ πληρώματα κόλπων.
Δαίμονες οἳ φοιτῶσι περὶ χθόνα καὶ περὶ πόντον

† ὑπαὶ, pro ὑπὸ, propter versum, poëticè.

Ἀκάματοι, δάμνανται † ὑπαὶ μάστιγι θεοῖο.
Ὃν τρέμεται καὶ γαῖα, καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα,
ταρτάρεοί τε μυχοὶ, καὶ δαίμονες ἐκφρίττουσιν.

Apollinis de Deo, quis sit, & qua potentia.

Ὡρῶν καὶ καιρῶν ταμίης, ἀνέμων τε καὶ ὄμβρων,
ἠοῦς καὶ νυκτὸς πολυάστερος ἡνία νωμῶν,
ζαφλεγέων ἄστρων βασιλεὺς, ἠδ' ἀθάνατον πῦρ.
c Φαιδρὰ μὲν οὐρανίοις, χθονίοις δ' ἐναλίγκια χροιῇ.

Οἶνον

a Inde à Deo, inquit, proficiscuntur omnia. Is enim curat & seruat & gubernat res cunctas, vt fons omnium, πηγὴ πηγῶν, vt Proclus scribit. ἄδη autem, pro ἄδην, copiose, abundè, affatim, largiter.

b Dij apparent hominibus non secundum essentiam suam, sed in inuolucris, vt videri possint: quòd Deus in hac vita in essentia sua spirituali oculis humanis videri non possit.

c Apollinis, docentis quibus victimis vnusquisque deorum placandus sit. Vsurpabitur, cum docebimus alia alijs congruere.

Pontusq́, solq́, & tenebrosum chaos ipsum. Ibidem.

Exilit hinc rapidè variantis materiæ ortus. Apollinis oraculum, apud Proclum super Timæum Platonis.

a *Est mihi perceptus cumulus numerosus arenæ,*
Audio quid mutus loquitur, & verba silentum. apud Porphyrium in vita Plotini.

Hospitibus similes, variaq́ in veste, figuraq́
Ipsi adeunt vrbes superi, ac versantur vbiq́. apud Platonem in Republica.

b *Accelerare opus est te ad lucem, & patris splendorem,*
Vnde tibi est animus missus, multa indutus mente.

Refertur ex Zoroastris oraculis, ac exponitur à Psello.

* *Est anima ignis clarus ex virtute paterna,*
Incorrupta manens, vitæ est regina suaq́,
Atq́ sinu retinet mundi loca plurima sola. Ex iisdem oraculis adducitur à Steucho lib. 9.

Dæmones qui ambulant circa mare & terram
Fortes, coërcentur tamen flagello Dei. apud Lactan. lib. Diuin. instit. 1. cap. 8.

Deum tremit & terra, & cælum, & mare,
Inferniq́ specus, ipsiq́ dæmones exhorrescunt. Apollinis Milesij apud Lactan. lib. de ira Dei, cap. 23.

Horarum & temporum dispensator, ventorumq́ simul & pluuiarum.
Auroræ & noctis stellata gubernacula versans,
Fulgentium siderum rex, & ignis immortalis. Apollinis oraculum de Deo, lib. 3. de præpar. Euangelica Eusebij.

Candida cælestibus, terrestribus autem quæ colore ipsis congruunt. apud eundem lib. 4.

a Apollinis, de vero Deo: quòd omnia videat, sciat, audiat, & cordiũ arcana scrutetur, supra quoque ex Sibyllis relatũ est: vnde Apollo & poëtæ multa sunt mutuati.

Apollinis q dæmonum potentia non sit infinita, sed sit subiecta Deo.

b De anima, substantia diuersâ à corpore, spirituali videlicet, non corporea, à Deo habens esse, vt ad Deum lumenque diuinum perpetuò se à corpore conuertat.

* De anima spirituali substantia, ideoq; complectente animo & cogitatione omnes mundi angulos, terras, regiones, ciuitates, prouincias, spiritu, cogitationibus, homo potest esse vbique, vbi vult, in ictu, in momento oculi.

Οἶνον καὶ γάλα βάλλε, καὶ ὕδατος ἀγλαὸν εἶδος.

Δαῖμον ἀλιτρονόων ψυχῶν διάδημα λελογχὼς,
ἠερίων ὑπένερθε μυχῶν, χθονίων τ' ἐφύπερθεν.

a Μητέρι μὲν μακάρων μέλεται † τιτηνίδι ῥείῃ
αὐλοὶ, καὶ τυμπάνων πάταγοι, καὶ θῆλυς ὅμιλος.
παλλάδι δ' εὐπήληκι μόθοι, καὶ δῆρις ἐνυοῦς.
θῆρας ὀρειονόμους ἐλάφειν * λητωΐδι κούρῃ.

Φαιδρὴ μὲν κατὰ δῶμα θεοῦ καταλάμπεται αὐγή.

Ῥέξατε θ' ὡς ἔθος ἐστὶ θεόπροπα θύματα φοίβῳ.

Νίκην σοι φαίνουσι θεοὶ δι' ὁδοῖο τευύχων.

ὄλβιε b καὶ δύσδαιμον, ἔφυς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι.

Εἰς πάτρην φυγάδας κατάγειν, δήμητραν ἀμήσεις.

Ὑμεῖς οὖν καὶ ἄτλητον ἐνὶ φρεσὶν ἄλγος ἔχοντες
τέτλατε μοιράων ἀμετάτροπα δῶρα θυμῷ.
ταῖσι γὰρ οὐρανίδαο διὸς κατένευσε κάρηνον,
ὅττι κε δινήσωσι μένειν ἀσάλευτον ἀτράκτοις.

Εὐτάκτων θνητῶν βιοτῇ θεοὶ ἵλαοί εἰσιν,
εὐσεβέων θ' ἁγίας θυσίας, τιμάς τε δέχονται,

Αἰπεινὴ c γὰρ ὁδὸς μακάρων, τρηχεῖά τε πολλόν.
χαλκοδέτοις τὰ πρῶτα διοιγομένη πυλεῶσιν,
ἀτραπιτοὶ δὲ ἔασιν ἀθέσφατοι ἐγγεγαυῖαι.
ἃς πρῶτοι μερόπων ἐπ' ἀπείρονα πρῆξιν ἔφηναν,
οἱ τὸ καλὸν πίνοντες ὕδωρ νειλώτιδος αἴης.
πολλὰς καὶ φοίνικες ὁδοὺς μακάρων ἐδάησαν
ἀσσύριοι, λυδοί τε, καὶ ἑβραίων γένος ἀνδρῶν.

* Κρεῖ-

a Didymæi sunt Apollinis, quòd vnumquenque sua trahat voluptas. Rhea autẽ vxor Saturni, quæ tibijs & tympanis à castratis sacerdotib. colebatur.

† τιτηνὶς dicitur à matre Titea, οὐρανοῦ seu Cœli vxore.

* λητωΐδι κούρη, periphrasis est Dianæ, filiæ Latonæ, quæ λητὼ dicitur.

b Apollinis vox, de Homeri fortuna: quòd miser, & beatus tamen futurus sit, propter poëmata sua. Refertur à multis autoribus. Vsurpabitur autem in genere, de toto humano genere. Historiam verò vitæ miseræ Homeri, scripserunt Herodotus, Plutarchus, & Suidas.

c Apollinis vox, qua docet viam ad Deum monstratam & inuentam esse à Barbaris, Aegyptijs, Phœnicibus, Assyrijs, Lydis: maximè verò ab Hebræis veram doctrinam de Deo ad alias gentes sparsam esse, quòd his solis fuerint concredita oracula Dei.

a Vinum & lac affer, & aquæ pulchram formam. apud eundem, ibidem.

* Dæmon peccantium animarum diadema sortitus,
In caliginoso aëre supra homines (moratur.) apud eundem, ibidem.

Rheæ Titenidi matri deorum curæ sunt,
Tibiæ & tympanorum strepitus, & effœminatus cœtus:
Mineruæ autem bellicosa prælia, & bellum Martis:
Feras autē montanas venari, Dianæ. apud eundem lib. 5.

Fulgore splendido fulgent cuncta in Dei domo. Serapidis vox oraculi est. apud eundem, ibidem.

Facite Phœbo sacra ipsum decentia, vt solenne est. Apollinis, apud eundem, ibidem.

† Dij dant tibi victoriam per arcta viæ. eiusdem, apud eundem, ibidem.

O' beate & infelix: natus es enim ad vtranq; fortunam. apud eundem lib. 5.

In * patriam exules reducens, frumentum metes. apud eundem, ibidem.

Vos tametsi immensum dolorem in corde habentes,
Ferte animo patienter Parcarum decreta immutabilia.
Iis enim cœlestis Iouis caput annuit,
Vt firmum maneat, quodcunq; ipsæ fusis versarint. apud eundem lib. 6.

Piorum hominum vitæ dij propitij sunt,
Et probant piorum sancta sacra, & honores. apud eundem, ibidem.

Ardua enim via est deorum, ac multum aspera
Aeratis primùm aperta portis.
Viaq; immensæ in ea factæ sunt,
Quas primi mortalium rem infinitam aperuerunt,
Bibentes pulchram aquam terræ Aegyptiæ.
Multas etiam vias deorum Phœnices monstrarunt,
Assyrij, Lydiq;, ac genus virorum Hebræorum. Apollinis, apud eundem libro 9.

a Apollinis respondentis, quærenti quomodo dijs sacrificandum. Accommodationem lectoribus relinquimus, quo quisque vtatur vt velit.

Cœlum.

Dij colendi secundum leges, secundum verbum suum.

Apollinis, q fatum immutabile.

Dij bonorū amici.

* Diabolus impiorum rex & dominus, habitat in aëre, cū è cœlo deturbatus, secundum Scripturā. Sunt autem vox Apollinis.

* Vox oraculi Thasijs reddita, quòd Deus benefaciat & benedicat ijs, qui miserentur exulis & egeni.

† Apollini, vox est. Et vsurpabitur de eo, quòd dij bona vendant laboribus, sudoribus, periculi...

* Legitur oraculum illud apud Suidam aliquoties, & plerosq; patres Græcos, hoc versu, quo retulimus. Apud Herodotũ autem lib. 1. prosa recitatur, hoc pacto: ἢν στρατεύηται ἐπὶ πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. Fuerunt autem pleraq; Apollinis oracula λοξὰ, quæ

* Κροῖσος ἅλυν διαβὰς, μεγάλην ἀρχὴν διαλύσει.
[a] Ἔρριπται δ' ὁ † βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέταται.
Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κεῖται.
Ὄλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.
Πολλοῖσιν [b] δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,
σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομήταις.
Ὥς [c] ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπ' ἐσσομένων ἀνθρώπων,
δεινὸς ὄφις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθείς.
Κινήσω [d] καὶ Δῆλον, ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.
Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Δία [e] δίκη σβέσσῃ κρατερὸν κόρον ὕβριος υἱὸν,

δεινὸν

in vtramque partem possent, & diuersimodè tandem accipi: ne Apollo, seu quicunq; ille fuit dæmon qui oraculorum voces edebat, consultus, quia ignorabat futura, ignorantiam suam proderet, ac autoritatem amitteret. Huic similia sunt multa alia, & illud quod apud Herodotum in Polymnia extat redditum Atheniensibus, Xerxe Græciæ bellum inferente: vt salutem non in vrbibus manentes, sed in nauibus quærerent. τεῖχος τριτογενεῖ (inquit Apollo) ξύλινον διδοῖ εὐρυόπα ζεύς. id est, Iuppiter altitonans dat lignea habere Mineruæ Mœnia. Tale quoque est, quo respondit Iuliano Apostatæ in Persas ituro, ac roganti prius de fortuna eius expeditionis: vt id legitur tum alibi, tum etiam apud Theodoritum lib. de Oraculis: Νῦν γὰρ πάντες ὡρμήθημεν παρὰ θηρὶ ποταμῷ νικῆς τρόπαια κομίσασθαι, τῶν δ' ἐγὼ ἡγεμονεύσω θοῦρος πολεμόκλονος ἄρης. Id est: Nunc omnes dij appulimus ad Theram fluuium, relaturi tropæa victoriæ: horum ego dux acer belli turbo Gradiuus. Huc quoque pertinet, quod Cyro Persarum regi responsum, roganti de vitæ suæ exitu, dedit caput Orphei, quod oracula in Lesbo reddebat: vt scribit Philostratus in Heroicis, in Philoctete. ὦ κῦρε τὰ ἐμὰ καὶ σά. id est, Quemadmodum ego perij discerptus à mulieribus Thracensibus: ita te quoque mea fata expectant, vt interficiaris à Thomyri Scytharum regina: vt Iustinus id, tametsi diuersum à Xenophonte, de obitu Cyri prodidit. Et quod Pyrrho Epirotico editum est, hic quoq; recenseri debet, quemadmodum lib. 2. de diuinationibus à Cicerone ex Ennio affertur, Aio te Aeacida Romanos vincere posse: cùm de vtroque intelligi possit. Alia tamen alijs clariora fuerunt. quale est quod dedit Apollo Alexandro Seuero iuueni, quo pollicebatur ipsi imperium Romanum. Est autem tale, referente Aelio Lampridio: Te manet imperium, quod tenet imperiũ: id est Romanum, quod dominatur omnibus. Sed hæc pluribus persequi, non est huius loci.

a Vox est Amphilyti arioli, diuino spiritu afflati, qua hortator est Pisistrato tyranno inuadendi Athenienses, à quibus erat vrbe pulsus. Accommodet quisque quò velit pro libitu.

† βόλος rete piscatorum, seu aleæ iactum significat, atque ita Plautus in Rudente vsus est: Profectò nimis lepidè iecisti bolon.

b Oraculum editum Milesijs, quod præda futuri essent Persis: quod & factum est forma minitandi bellum, aut quæcunque mala impendentia.

c Apollinis oraculũ, quod reddidit Argiuis & Milesijs simul. Recitabitur de fortunæ inconstantia, ac pœna tyrannidis.

d Eiusdem Apollinis vox, quòd Deus possit omnia, cum ipsi nihil sit impossibile.

e Bacydis oraculum est, quò Deus resistat superbis & iniustis.

Crœsus Halyn penetrans, magnā peruertet opum vim.

Est iacta alea, item sunt retia tensa. apud Herodotum in Clio, vox oraculi.

Forma [a] *forma opposita, & plaga superaddita plaga. apud eundem, eodem libro.*

[b] *Vir felix nostras hic qui descendit ad ædes.*

Ipse & eo gnati, sed nulli deinde nepotes. apud eundem, ibidem, in Terpsichore.

Permultis cœna, & præstantia munera fies,

Crinitisq́ pedes tua pluribus abluet vxor. apud eundem, in Erato.

Tunc venturorum virorum dicet aliquando quispiam,

Telo sauus obit sinuoso corpore serpens. apud eundem, ibidē.

Et Delon, quamuis adhuc sit immota, mouebo. apud eundem, ibidem.

[c] *Finitimis inuise, deis dilecte beatis. apud eundem, in Polymnia.*

Diuina vltio compescet magnam superbiam, iniusticiæ sobolem,

Valde

a Lacedemonijs redditum oraculum est, qui infeliciter longo tempore contra Thegeatas bellauerāt.

b Oraculū redditum Cypselo Corinthiorum regi: q regna transferantur, nec maneāt perpetuò in ijsdem familijs: quēadmodum exempla suppeditat omnis historia.

c Eiusdem, Argiuis redditum, eo tempore quo Xerxes bellum inferebat Græcis: de viro bono, exoso hominibus, sed non Deo.

ἀφνὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πυθέσθαι.

Τῇ πολλοὶ † πεσέονται ὑπὲρ λάχεσίν τε, μόρον τε,
τοξοφόρων Μήδων ὅταν αἴσιμον ἦμαρ ἐπέλθῃ.

ἔχθιστος μακάρεσσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν,
ῥωμαίων βασιλεὺς ἰουλιανὸς θεουδής.

Λήξει [a] παῖς σὸς ἔρωτος, ὅταν κύψῃ νεότητι
κύπριδος ἱμερόεντι καταφλεχθῇ φρένας εἴσω.
ὀργὴν οὖν πρηΰνον ἀμέλδεια, μηδ' ἐπιτείνειν
κωλύων· πράσσεις γὰρ ἐναντία σεῖο λογισμοῖς.
ἢν δὲ ἐφ' ἡλικίην ἔλθῃ, λήθην τάχα ἕξει
φίλτρων καὶ νήψας αἰσχρᾶς καταπαύσεται ὁρμῆς.

Ἥξει [b] δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Τί κνώσσεις μεγάθυμε λέων; νεβροί δέ τοι ἔγγυς.

Γαίης ἐστ' ἀσέβημα, καὶ οὐρανοῦ, ἠδὲ θαλάσσης.

Στεῖχε, φίλος γὰρ ἔσῃ καὶ ἐμοὶ καὶ ἐμοῖς σκυλάκεσσι.

Ὑλογενής, ἀνάκανθος, ἀναίματος, ὑγροκέλευθος.

Ἀλκὴν [c] μὲν γὰρ ἔδωκεν ὀλύμπιος αἰακίδῃσι,
νοῦν δ' ἀμυθαονίδαις, πλοῦτον δέ περ ἀτρεΐδῃσι.

Μισῶ

† πεσέονται, fut. a. med. pro πεσοῦνται, dialysi Ionica.

a Apollinis oraculum, quo respondit Diogeni, duro ac difficili patri, ægrè ferenti amores filij: Ideoque ad Apollinem profecto, & roganti, quomodo filium ab amore reuocare, ac sibi reddere posset? Docet autem, stulticiam innatam esse cordi adolescẽtis: qui multa vltrò omittet facere, maturiorem ac prudentiorem ætatem nactus. Legitur autem apud Suidam, in Diogene.

b Apollinis, de bello Peloponesiaco, quod Græcæ ciuitates inter se longo tempore gesserunt, cuius belli secundo anno etiam grassata est sæuissima illa lues, quæ Attica dicitur, quemadmodũ eam describit Thucydides lib. 2. ita vt pestilentia illa nulla horribilior & sæuior vllis alijs temporibus in mundo grassata esse legatur. Meminit eiusdem Hippocrates 3. lib. Epidem. Manilius in fine lib. 1. Lucretius alicubi, Virgilius lib. Georg. 3. & Nicephorus lib. 17. cap. 17. similem tempore Iustiniani Cæsaris luem magnam partem orbis terrarum peruagatam esse ait.

c Quòd diuersa Dei dona sint, ac alij alijs præstent, ac nemo cuncta simul habeat. De Aeacidis Cicero quoq; scripsit lib. 2. de Diuinationibus, quòd bellipotentes sint potius, quam sapientipotentes. Amythaon autem Argiuus, Melampodis medici pater fuit, cuius passim meminit in Odyssea Homerus: quemadmodum & in Iliade multùm Atridas, hoc est, Agamemnonem & Menelaum fratres celebrat.

Valde sæuientem, ac sibi cedere cuncta putantem. apud eundem, in Vrania.

[a] *Hic multi occumbent, defuncti munere vitæ,*
Quando sagittiferis aderit lux vltima Persis. apud eundẽ in Calliope.

a Bacidis oraculũ est redditum Persis: quòd Deus rebus omnibus suos constituat terminos, hominibus etiam, quos non prȩterire queant.

[b] *Inuisissimus est dijs cœlestes domos habitantibus,*
Iulianus Romanorũ rex Deo similis. apud Suidã, pag. 168.

b Apollinis, de Iuliano Apostata, Ecclesiȩ persecutore.

Desinet filius tuus amare, cùm (in) iuuenili ætate (eius)
Expletus fuerit animo dulci Veneris amore.
Ideoq; iram in eum sæuam mitiga, neq; intende
Prohibens: facies enim contraria tibi ipsi.
Si verò ad maturam ætatem peruenerit, obliuionem fortè habebit
Amorum: & sobrius effectus turpem cohibebit affectum.

Veniet bellum Doriacum, & pestis cum ipso. Oraculum *Atheniensibus redditum.*

Quid [c] *stertis Leo magnanime? hinnuli autem propè sunt.*
[d] *Terræ est piaculum, & cœli & maris.*
Veni: [e] *gratus enim hospes eris, & mihi & meis catellis.*

Sylua filia, spinis & sanguine priuata, & humenti assueta viæ. apud Athenæum lib. 2.

Aenigma est de testudine, quod apud Ciceronem lib. 2. de Diuinatiõe sic refertur: Terrea, tardigrada, domiporta, sanguine cassa.

Robur dedit Deus Aeacidis,
Sapientiam autẽ Amythaonidis, opes verò Atridis. apud Suidam pag. 18.

c Versus est, quem Venus occinere visa est in somno, Lucullo Romano, quo eum inflãmare volebat ad inuadendum Mithridatis regis Ponti exercitum, qui non procul aberat. Extat apud Suidã in Lucullo, & Plutarcho ibid. Mario quoq; Romano trepido ac turbato, cùm intelligeret sibi bellũ gerendũ cum Sylla crudelissimo ac audacissimo homine, ac propterea valde turbaretur, visus est quidam per quietem, qui hunc versum assiduè sibi ad aures occineret.

δειναὶ γὰρ κοῖται καὶ ἀτειχομένοιο λέοντος. id est: Nec tutus subeas absente cubile leone.

d Oraculum est redditum Achæis & Sicyonijs, de sepultura Arati Sicyonij: vt scribit Plutarch. in Arato Sicyonio. Quisque vsurpabit & accommodabit tum hoc, tum aliquot alia oracula, pro libitu, vt vult, vt potest. e Versus est, quem horrenda species in somnis visa Cimoni Atheniensi, profecturo cum exercitu in Cyprios & Aegyptios, cum latratu canis in ipsum edidit, quem Astyphilus Posidonites vir vaticinij peritus, de morte Cimonis interpretatus est: nec fefellit interpretatio, autore Plutarcho in Cimone.

Μισῶ τὴν ἀφελῆ, μισῶ τὴν σώφρονα λίαν.
Παῖς μοι τριτογενὴς εἴη, μὴ τριτογένεια.
Πανδοσία τρικόλωνε, πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις.
a Ἆσσον * ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' † ἵκηαι.
b Βαῖν' ἀπ' ἐμῶν τριπόδων, ἔτι τοι φόνος ἀμφὶ χερείοσι.
Οὔ σε θεμιστεύσω, περικαλλέος ἔξιθι νηοῦ.
Αγγελέω παρεοῦσι, Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται.
Πολλοί τοι ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι.
Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ γε μάντιες ἄνδρες.
Πολλοὶ c βουκένται, παῦροι δέ τε γῆς ἀροτῆρες.
Πουλύποδος κεφαλὴ ἐνὶ μὲν κακὸν, d ἔνδε καὶ ἐσθλόν.
Οὐ χρὴ συμποσίοισι φίλους ἀπέχεσθαι ἑταίρους
δηρὸν, ἀνάμνησις γάρ πέλει χαριεστάτη αὕτη.
e Μίνθην ἐν πολέμῳ, μήτ' ἔσθιε, μήτε φύτευε.
Δελφὸς ἀνὴρ στέφανον μὲν ἔχων, δίψῃ δ' ἀπολωλώς.

* ἴθι, imperatiuus est, eas, seu ito, verbi εἶμι.

† ἵκηαι, pro ἵκῃ, Ionicè.

Multas amicitias diremit silentium.

a Assus, ciuitas Troadis fuit, arte & natura munita, ἐρυμνὴ καὶ εὐτυχής, vt inquit Strabo: de qua Stratonicus quidam hunc versum commodè dixerit. Quomodo vero eum intelligi velit, Strabo non explicat. Non errabit fortè, qui occinet ijs, qui admoniti aliquotiens, tamen non desinunt vitare pericula.

b Oraculum redditum Sybaritis, qui in seditione quadam interfecerant citharœdũ, qui supplex quasi confugerat ad templum Iunonis: quos contra Apollo à se repellit. Non probat enim cædes Deus: ideo homicidas & peccatores impœnitentes non exaudit. Simile est isti, quod Apollo Calondæ Naxio, qui Corax cognominabatur, respondit, post interfectum à se in bello Archilochum: μουσάων θεράποντα κατέκτανες, ἔξιθι νηοῦ: Plutarcho autore, in lib. de sera numinis vindicta.

c Idem monet, quod superiora: quæ vnà cum ipso leguntur non semel, sed aliquoties, apud Platonem, Plutarchum, Suidam, & aliquot alios.

d ἔνδε, pro ἔνεστι δὲ: vt solent præpositiones poni pro verbis, transposito accentu: vt πάρα, pro πάρεστι, &c.

e Monet, ne quid alieno tempore faciamus, quod officiat. Mentha autem quia frigida est, belli tempore non audaces, sed formidolosos reddit. nam frigus aduersatur fortitudini & audaciæ.

Odi [a] *nimis simplicem, & nimis etiam sapientem puellã. apud Suidam pag. 63.* *(357.*

[b] *Filius mihi sit sapiens, non filia. apud Suidam pagina*

[c] *Pandosia perdes populum quandoq; triuertex. apud Strabonem lib. 6.* *(lib. 13.*

Qui celeri passu assumit, mortis periculum adit. Ibidem

Cede meis mensis, manibus nam sanguis adhæret. apud Aelianum lib. 3. Variæ historiæ.

Non tibi vaticinor, sacro te proripe templo. Ibid.

Atq; [d] *Midam, viatori narro, hic esse sepultum. apud Platonem in Phædro.*

Plures [e] *thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos. apud Platonem in Phædone.*

Plures [f] *thriobolos, paucos est cernere vates.*

Qui taurum stimulent multi, sed pauci aratores.

In [g] *Polypi capite inest bonum & malum. apud Plutarch. lib. Quomodo sint audiendi poëtæ.*

Non oportet à congreßibus abstinere amicos dilectos
Diu: nam recordari amicorum, res existit gratißima. apud
Athen. lib. 5.

Mentham ne comedas; nec seras tempore belli. apud Aristotelem in Problem. sect. 20.

Vir [h] *Delphus dum portat serta, siti exanimatur. apud Diogenianum.*

a Quales puellas esse velit, docet poëta, quicunq; ipse est: nam nomẽ autoris apud Suidã non fuit additum.

b Eiusdem sensus cum superiore. Minerua autem dea sapientiæ, Tritogenia nuncupatur à poëtis, seu Tritonia, à palude Tritone, vbi primò habitu virginis apparuisse à poëtis fingitur.

c Pandosia vrbs est Lucaniæ, in Italia: ad quam trucidatus est olim Alexander rex Molossorũ, seu Epirotarum, quã tamen longè antè, hoc versu ipsum cauere ac fugere iusserat Dodonæum oraculũ. Vsurpabitur de quacunq; re quam suspectã habemus, fugimus, ac metuimus. d Midas rex fuit potentissimus & opulentissimus, & tamen de ipso in eius statua fuit inscriptum, quòd mortuus sit, ac sepultus: Est namq; moriendum omnibus. e Docet, non omnes qui habent citharas, esse citharœdos: & compluribus quidem adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute vacent. Barbam enim, palliumq; semper citius videas in plerisq;, quàm philosophum: vt Herodes Atticus dicere solebat. Thyrsus autẽ hasta erat frondib. vestita, qua vtebantur celebrantes festa Bacchi. Narthix idẽ significat, seu thyrsum, seu ferulã. f Eiusdẽ est sensus cũ superiori. Thria autẽ calculum sortemq; significabat vnde Thrioboli, q sortes in vrnã iaciebãt. Dicitur autem fuisse oraculũ Apollinis, quo aliorum dæmonum oracula, quæ multa fuerunt passim in orbe, & varia, cuncta suis, quæ Delphis edebat, postposuerit. g Polypus piscis est, sic dictus à pedum multitudine. Eius caput esu quidẽ suaue ac esculentum est: cæterùm somnia parit tristia, & ꝓdigiosa. Vocat autẽ Plutarch. poëticen polypi caput, in qua sicuti sunt permulta cognitu tum iucunda, tum frugifera: ita sunt nonnulla, nisi caueas, pestilentia. h Apud veteres mos fuit gestare coronas in conuiuijs. id est, dum sectatur conuiuia, commessationes, ad inopiam homo redigitur. vt dicatur apte in temulentum & lurconem qui abligurita re lauta ac ampla nũc siti ac fame prematur. Vtitur eo etiã Aristophanes in Equitib. vbi sub Comiæ cuiusdã nomine taxat Cratinũ comicũ, tanquã ebriosum & delirantẽ.

Ἐν [a] διχοστασίῃ κἀνδροκλείδης πολεμαρχεῖ.
ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς.
Ἐν γὰρ ἀμηχανίῃ καὶ κάρκινος ἔμμορε τιμῆς.
Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει.
Εἰς [b] σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴμεν, μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι.
Μέτρῳ ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρως μάζαν ἔδοντες.
Μηκέτι [c] νυκτὸς ὕειν, ἧκεν τέκη ἀγροτέρα σῦς.
Εὐδαίμων [d] γε κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην τεγεάτης.
Οἶνός τι χαρίεντι πέλει μέγας ἵππος ἀοιδῷ.
Αἶξ οὔπω τέτοκεν, ἔριφος δ' ἐπὶ δώματα παίζει.
Οὓς ἐδίδαξαν ἀριστερὰ γράμματα μοῦσαι.
Πολλὰ μεταξὺ πέλει * κοτύλης, καὶ χείλεος ἄκρου.
Ἀνδράποδ' ἐκ Φρυγίας, ἀπὸ δ' ἀρκαδίας ἐπικούρους.
Οὐ δύναμαι τὴν αἶγα φέρειν ἐπιτίθετε μοὶ βοῦν.
ἡ πλήρης μὲν ἐλαφροτέρα, κενὴ δὲ βορεῖα.
Νῆια [e] καὶ κώπεας, αἶθ' ὅπλων ἠλλάξαντο.
Εἰ τὸ [f] μέσον κτήσαιο κορίνθου καὶ Σικυῶνος.

Εἰ

a Dicetur in homines cōtemptos & humiles, qui per occasionem aliquam incidentem dignitatem sortiuntur.

In peruerse doctū, aut maledicū dicetur.

Vtemur, vbi maiora viribus nobis imponūtur.

* Pro κοτύλης, apud Gellium κύλικος legitur. vt suprà ipsum retulimus.

b Vtemur significaturi, modis omnibus abstinendum à conuictu cuiuspiam, aut loco, vbi nihil sit sperandum quod vel ad voluptatem faciat, vel emolumentum. Scolon autem, vt Strabo prodidit, vicus fuit sub Cithærone monte inamœnus, incultus, & asper.

c Aper, sus agrestis, tantùm parit tempore æstatis, qua rariores sunt tempestates & pluuiæ. Per iocum vsurpare poterunt, indicaturi omnia futura tranquilliora, postquam rixosus seu morosus animo suo morem gessit.

d Versus est oraculo proditus cuidam Asiano, quærenti num præstaret Corinthum demigrare? Tegea autem vicus quidam fuit, haud procul à Corintho, nemorosus & amœnus. Vtemur, cùm in collatione duorum indicamus, non inficiari nos, alterum quidem per se præstantius, sed alterum magis arridere animo nostro.

e De ijs dicitur, qui artem aut quæstum solitum relinquunt, gloriæ cupiditate commoti.

f Apollinis, quo respondit Aesopo, sciscitanti de parandis opibus. Legitur etiam apud Athenæum lib. 5. Vrbs autem vtraque Corinthus & Sicyon opulentissimæ: ac agri qui interiacebant, feracissimi.

Seditione orta, dux est etiam Androclides.

Rebus turbatis, vel pessimus est in honore.

Fert rebus desperatis & cancer honorem. apud Plutarchum in vita Niciæ, in comparatione Lysandri & Syllæ: libro etiam περὶ Φιλαδελφίας. apud Suidam præterea & Diogenianum. apud Plutarchum etiam in Alexandro.

Insanire facit sanos quoq; copia vini. apud Athenæum lib. 10.

Nec per te Scolon ipse, nec ulli alij comes ito. apud Strabonem libro 9. & Eustathium in commentario in Bœotiam Homeri.

* *Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes.* apud Zenodotum.

Non iam nocte pluet, sus qua enitetur agrestis. apud Plutarchum lib. de causis naturalibus.

Fortunata Corynthus, at ego sim Tegeates. apud Strabonem lib. 8.

Sanè magnus equus lepido sunt vina poëtæ. apud Athenæum lib. 2.

Nondum enixa capra, & iam ludit in ædibus hædus. apud Zenodotum.

Literulas Musæ quos edocuere sinistras. apud Athenæum (lib. 13.

Multa cadunt inter calicem, supremaq; labra. apud Athenæum lib. 11.

Mancipia ex Phrygia, sed ab Arcadia auxiliares. apud Athenæum.

Tauro oneratis, cum nequeam portare capellam. apud Plutarchum libro περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι.

Plenus is est leuior, grauis idem ubi pendet inanis. In Græcorum adagiorum collectaneis.

Mutatunt armis ventos, & nautica vincla. apud E(rasmum.

Si teneas quod agri Sicyonem interq; Corinthum est. apud Scholiasten Aristophanis in Auibus.

Bbbb 3 Ilico

Aquam bibens, nihil boni paries. In eos, qui omnia faciunt præposterè: qui ad maiora adiungunt animum, nondum perceptis minorib.

Aliæ terræ præstant alijs rebus.

Venter famelicus, caret auribus.

* Versus oraculo proditus de Sybaritis, q ob immoderatū luxū à Crotoniatis subuersi sunt. In eos dicetur, qui præposterè seu omnia faciunt, seu sic sordidi sunt, seu qui ex summis delicijs opibusq; rediguntur ad extremam inopiam.

Εἰ ὁ [a] νότος βορέαν προκαλέσεται, αὐτίκα χειμών.
Εἰ βορρᾶς πηλὸν καταλήψεται, αὐτίκα χειμών.
[b] Δαίμων, τί κόλποισιν ἐπιπτύουσι γυναῖκες;
Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν, Δαναάι θέσαν Ἄργος ἔνυδρον.
Σὸν γάρ τ' * ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσι.
Εἴη c μοὶ τὰ μεταξὺ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος.
Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς, μέγα μ' αἰτεῖς. οὐδέ τι δώσω.
Φράζεο [d] δὴ Σπάρτη, καίπερ μεγάλαυχος ἐοῦσα,
ἥτ' ὀπίσω τίσις ἐστι, καὶ ἔνθεον ἐξαπατώης·
ἔρδ' ὅππη τὸ χρεών· ἄτη δ' ἄλλοισι πρὸ ἄλλων.
Πάντως e ὁ χρόνος εὗρε δίκην ἀδίκω βασιλῆϊ
ῥηϊδίως· χαλεπὸν δ' ἐστὶ, λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον.
Καὶ τότε δὴ Σπάρτης μὲν ἀπ' ἀγλαὸν αἶθος ὀλεῖται,
Μεσσήνη δ' αὖτις οἰκήσεται ἤματα πάντα.
Ἀνδρῶν [f] δυσμενέων φθίσω στρατὸν ἀσπιστάων.
Μηδ' ἐὰν Ἰάσων γαμέῃ, κέλεται δ' Ἀφροδίτα.

Οὗτος

De homine, qui fit esca vermibus.

* ἀγγεῖον, vas, carcer, domicilium animæ.

a Vtrunq; vsurpabimus, indicaturi ingens periculũ imminere, si malum malo successerit.

b Taxat morem superstitiosum mulierculorum, quæ abominantes inuidiam, seu quæcunque aduersa, in sinum expuebant.

c Idem est cum superiori, de ijs qui optabant ingentia: seu ijs etiam qui quod assequi non possunt, id votis tamen quasi somniant.

d Oraculum redditum Agesilao & Leotychidæ, Lacedæmonijs. Vtemur, admonentes aliquem modestiæ, ne fretus opibus, potentia, nimium efferatur, cùm fortuna vitrea sit.

e Versus inscripti erant in columna, quam erexerũt Arcades in Lycæi Iouis luco, cùm lapidibus obruissent Aristocratem proditorem, ac extra fines insepultum abiecissent. Referuntur etiam à Polybio.

f Oraculum redditum Thebanis. Vtemur indicaturi, quòd Deus cohibeat tandem hostiles vires tyrannicorum, qui sine causa oppugnant innocentes.

Illico hyems fit, vbi Boream accersiuerit auster. apud Aristotelem in Problem. sect. 13.

Notus suapte natura nubem & imbrem affatim colligit. Si verò eodem tempore accesserit boreas, cōgelascunt omnia huius rigore, atq; ita protinus hyems.

Molle lutum Boreas si prenderit, illico hyems. Ibid. in eod. Problem.

O fortuna, sinum mulier quur conspuit omnis? Callimachi, apud Theocriti Scholiasten.

[a] *Argos aquis vacuum, Danaæ struxêre redundans. apud Strabonem.*

O homo, tuum vas seu corpus habitabunt bestiæ terræ. Refertur ex Zoroastris oraculis, apud Rhodigin. lib. 9. Antiq. lect.

Sit mihi quod Sicyonem interiacet atq; Corinthum. apud Eustathium in 2. Iliadis.

Arcadiam me oras: magnum petis, haud dabo quicquã. apud Diogenianum, & Ciceronem lib. 4. Epistol. ad Atticũ. Herodotum etiam, vbi vt Apollinis vox refertur.

Cōuenit vel in magna, vel vtilia petentes.

Sparta caue tibi, quanquã clara feraris. apud Pausan. in Lacon.

At[b] *pòst vltio erit, tactum quoq; numine fallas:*
Fac quæ fata volunt, quia damna hinc inde vagantur. apud Pausaniam in Messenicis.

Omnino tempus pœnam attulit iniusto regi
Facilè. difficile est enim, latere Deum virum periurum. apud eund. ibid.

Tunc[c] *equidem Spartæ flos inclytus ille peribit, (ibid.*
Messenæ rursus, totũq; habitabitur æuum. apud eund.

Hostiles perdam quæ gestant scuta cateruas. apud eund. ibidem.

Medeam[d] *ducit Iason, Venus aurea mandat. apud Pausan. in Eliacis.*

a De Danai regis Argiuorũ filiab. refertur à Strabone, q̃ summa solertia apud Argos inuenerint puteos, cum ciuitas iaceret in loco arido. Dicetur de ijs, quib. beneficiũ aliquod debetur.

b Oraculũ redditum Messenijs, q̃ Deus puniat, etiamsi ad tempus conniueat, ac se falli sinat. ἔνθεος, vatem, numine tactum, afflatum numine, seu ipsum Apollinem, seu Deum significat.

c Bacchidis afflati Nympharum furore oraculum est, de Messenijs. Nos vtemur consolantes exules, ac fortunam meliorem ipsis prædicentes. Messena autem ciuitas Græciæ fuit, à Spartanis tandem [illegible] multa bella [illegible] in seruitutem redacta. [illegible]

d Versus fuit [illegible] Iasonis & Medeæ, in Græcia. Vtemur fortè, [illegible] coniugia esse fatal[illegible]

a Inscriptio scuti fuit Agamemnonis, cui timor insidebat habens caput leonis.

Οὗτος [a] μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ' ἔχων ἀγαμέμνων.

b Τρισμάκαρες κεῖνοι, καὶ τετράκις ἄνδρες ἔσονται.
οἳ πάγον οἰκήσουσι πέρην ἱεροῖο μέλητος.

Αὐχοῦντες βασιλεῦσι μακηδόνες ἀργεάδῃσιν,
ὑμῖν κοιρανέων ἀγαθὸν, καὶ πῆμα, φίλιππος.
ἤ τοι ὁ μὲν πρότερος πόλεσιν λαοῖσί τ' ἄνακτας
θήσει, ὁ δ' ὁπλότερος τιμὴν ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσει,
δμηθεὶς ἑσπερίοισιν ὑπ' ἀνδράσιν ἠώοις τε.

c Δυρὶ πιεζομένους τοὺς μὴ σὺ κτεῖνε σιδήρῳ.

Πολλοὶ ἐν ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν.

Carmen est Peliadum virginũ antiquissimarum.

Ζεὺς ἦν, ζεὺς ἐστὶ, ζεὺς ἔσεται, ὦ μεγάλε ζεῦ,
ἃ καρποὺς ἀνίει διὸ κλήζετε μητέρα γαῖαν.

d ἄλλος ἄρ ἡρακλέης τιρύνθιος, οὐχὶ κανωβεύς.

Ἑλλάδος εὐρυχόρου μῦθος κακὰ πρῶτος ἀείσας,
ἔσεται ἀθάνατος, καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.

Ἀλλὰ [e] σὺ μή τι λίην πεπονημένος ἔνδοθι θυμὸν
βουλεύειν, ἀσκὸς γὰρ ἐν οἴδματι ποντοπορεύσῃ.

Ἀσκὸς βαπτίζῃ, δῦναι δέ τοι οὐ θέμις ἐστίν.

Κλαίει [f] ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικήσας ἀπόλωλε.

ἔνθαδ' ἀπορρήξας ψυχὴν βαρυδαίμονα, κεῖμαι·

τοὔνομα

b Oraculum Clarij Apollinis, Smyrnæis redditum, de vrbe sua Smyrne, quam Alexander condidit ad montẽ Pagum. Refertur autem de illis, quos quocunque nomine beatos prædicamus.

c Oraculum Delphicum, redditum Atheniensibus, in deuictos hostes non esse hostiliter ac crudeliter sæuiendum: exules, pauperes, miseros ac supplices clementer esse tractandos.

d Xenocleæ vatis, quæ cum ab Hercule cogeretur, rogata sibi respondere, hunc versum, edidit. Prius autem Aegyptius quidam Hercules Delphos sciscitatum oraculum venerat, cui Tyrinthium Alcmenes filium parem facit. Vsurpabimus de aliquo, qui virum aliquem magnum quacunque virtute æquat. Canopus autem, Aegypti ciuitas est.

e Oraculum Theseo Atheniensium regi redditum, quo Apollo ipsi prædixit labores & certamina, quæ ad imitationem Herculis erat subiturus. Animandi aliquem ad constantiam & perseuerantiam sunt formulæ.

f Sibyllæ vaticinium est, de pugna commissa apud Chæroneam. nam illic Athenienses victi, cum Thebanis perierunt: Philippus victor, protinus à Pausania adolescente nobili sublatus est. Dicetur, quotiens vtraque pars magno suo malo discedit, ita vt solet plerunque in bello accidere, in litibus etiam forensibus & contentionibus.

Hic timor est hominum, sed eum gestans Agamemnon. apud eund. ibid.

Felices illi sunt terq́; quaterq́; futuri,
Qui Pagon obtineant vltra ampla fluenta Meletis.

Oraculum Smyrnæis redditum, apud eund. in Achaicis.

[a] *Argeadas reges qui iactare soletis,*
Proderit & vobis regnans, oberitq́; Philippus.
Nam prior instituet populis atq; vrbibus altos
Reges: posterior cunctos abolebit honores, (ibidem.
Victus ab Hesperijs populis, & victus Eois. apud eundem

[b] *Hasta victos noli tu occidere ferro.* apud eundẽ, ibidẽ.

[c] *Glandinori multi in Arcadiæ regione morantur.* apud eund. in Arcadicis.

Iuppiter est, & erit, fuit idem Iuppiter ante:
Quæ fructus profert Tellurem dicite matrem. apud eundem, in Phocicis. (ibidem.

Hercules ex Tirynthe alius, non ille Canobeus. apud eundẽ

Graciæ amplæ solus ac primus, bella describens, erit immortalis, & viuet diebus cunctis. Ibid.

Tuq́; inuicte malis, animo ne cede labori: (Theseo.
Vter vt insanis pelagi iactaberis vndis. apud Plutarchũ in
Vter [d] *tingeris, sed mergere nemo valebit.* apud eundem, ibidem: Sibylla est.

Qui vicit, perijt: plorant qui succubuere. apud eundem in Demosthene bis legitur, & apud Gemisthum lib. 2. rerum Græc.

Hic [e] *sum post vitam miseramq́; inopemq́; sepultus:*

a Sibyllæ versus sunt, de duobus Philippis: quorum alter, pater Alexãdri Magni, auxit imperiũ Macedonicum multis victorijs: alter verò destruxit ac perdidit, cæsus à Romanis dominis Orientis & Occidentis. Referẽtur de eo, qui prodesse potest & obesse pariter.

Vaticinium Eucli est, de Homero, qui bellum Græcorum cum Troianis descripsit, quòd magnus poëta sit futurus, cuius poëmata sint æterna futura: sicut non fefellit oraculum hactenus, cum plerisq; eius carmina sæpius legãtur, ac notiora sint quàm Biblia.

b Oraculum Delphicum redditum Atheniensibus, in deuictos hostes non esse hostiliter ac crudeliter sæuiendum: exules, pauperes, miseros ac supplices clementer esse tractandos.

c Apollinis, monentis Lacedæmonios, ne terram Arcadicam irrumperent. Victitabant aũt olim veteres de glandib. ac arborum fructu, ante vsum frumenti. Germani dicunt: Anderswo sind auch leute: monituri, ne solos nos sapere existimemus.

d Sibyllæ est, de Athenis. Vsurpabitur de eo qui laborat quidem ad tempus, sed non opprimitur tamen.

e Epicedion sunt Timonis Misanthropi Atheniensis, q̃ iussit inscribi monumento suo, vt odium suum quo arsit in homines etiam post mortem, nec dum desijsse testaretur: Hipponactis, Theonis, Archilochi, ac huius similium diaboli cloacarum socius. De Timone vide plura apud Plutarch. in Antonio, & Lucianum in Timone.

τοὔνομα δ' οὐ πεύσοισθε, κακοὶ δὲ κακῶς ἀπόλοισθε.

ἕκτῃ[a] δ' ἐν γενεᾷ καταπαύσετε[b] θυμὸν ἀοιδῆς.

Ἀείσω ξυνετοῖς, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.

Delphicum oraculum est, de obitu Cleomedis Astypalæensis, viri robore præstantis. Vtemur de viro magno, cuius similem vix vlla secula sint latura.

ἔσχατος ἡρώων κλεομήδης ἀστυπαλαιεύς.

[c] Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ ἀνθηδόνα ναίεις.

οὐδ' ἱερὰν ὑπέραν, ὅτι καὶ τρύγα οἶνον ἔπινες.

[d] Σμῆνα μελισσάων, τάχα τοι καὶ σφῆκες ἔσονται.

Τοῦτό νύ που γέρας ἐστὶ ὀϊζυροῖσι βροτοῖσι,

κείρασθαί τε κόμην, βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν.

[e] ἔνδ' ἀπάτη παύρη συνέσις, καὶ νοῦς ἀλαπαδνός.

Γαῖα δέ μοι πόδες εἰσὶ, τὰ δ' οὖατ' ἐν αἰθέρι κεῖται.

ὄμματά τε τηλαυγὲς λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.

Principijs obstandum.

Πολλάκι δ' ἐξ ὀλίγης ὀδύνης μέγα γίνεται ἄλγος.

[f] Ἐστὶ πύλος, πρὸ πύλοιο, πύλος γε μέν ἐστι καὶ ἄλλος.

Ἐστὶ τόκος πρὸ τόκοιο, τόκος γε μὲν ἐστὶ καὶ ἄλλος.

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ εὐδαίμονες υἱοί;

In eos, qui maiorum facta iactitant, quòd ipsi nihil laude dignum gesserunt.

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα;

Δίζεσθαι βιοτὴν, ἀρετὴν δ' ὅταν βίος ᾖ.

Ἐξ αὐτῆς λεύσσω τ' οὐμὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα.

Ἀρχομένου[g] τε νότου, καὶ λήγοντος βορέαο.

Ἐν δὲ

a Orphei est, quem in Orpheo ex Platone aliter retulimus.

b Θυμὸς, iram, mœsticiam, tristiciam significat: quæ cuncta desinent in sexto mundi millenario, iuxta Heliæ dictum: tametsi Plutarchus ad eam sententiam (sed aliò) hunc versum non referat, vt cui de Helia nihil constitit.

c Pythiæ versus sunt, quos ex Aristotele refert Plutarchus. Morituri aliquos, vt mediocria & qualiacunq; boni consulant, cum nec domi meliora apud suos habeant.

d Oraculum est Timesiæ cuidam redditum, de futura quadam colonia. Refertur fortè de fortunæ ac rerum omnium inconstantia.

e Oraculum est Apollinis Clarij, quòd veritatis simplex sit oratio, & firmā: mendacij autem imbecilla, ac quæ suo se prodat sæpe indicio.

f Plutarch. testatur, apud Messenios prouerbialem fuisse de eo, vbi quid alteri præfertur, velut antiquius & præstantius. Vnde verò natum sit prouerbium, docet Eustathius Homeri interpres, in Homeri Bœotia. Strabo etiam lib. 8. meminit prouerbij. Aristophanes quoque in Equitibus. Pylus autem Messeniorum ciuitas fuit in Græcia, à Nestore, viro sapiente & eloquente apud Homerum celebris.

g Indicatio est temporis opportunæ nauigationis, seu quarumcunq; aliarum rerum, quas cœpimus commodè ac opportunè administratas. Subauditur enim δεῖ πλεῖν, seu τὸ πλεῖν. Ibidem etiam ille legitur, tempestatum prognosticon:

Οὔ ποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἵκετο φέγγος.

Tertia lux nunquam nocturno aquilone laborat.

Nomen non quaras, dij te Lector malè perdant. apud eundem, in Antonio.

Sexta verò atate omnem deponite curam. apud eundem, lib. de ει in Delphis.

Cordatis [a] *cantabo, fores tamen obde prophane. apud Stobaeum, oratione 5.* *(in Romulo.*

Vltimus heroum Cleomedes Astypalaeus, apud eundem

Bibe vinum feculentũ, quoniã nõ Authedonem habitas, Nec sacram Hyperam, quoniam & fecem vini bibisses. apud Plutarchum in Problematis.

Aluens hic iam pulcher apum, mox tempore vespas Accipiet. apud eundem, lib. de Amicitia in multos diffusa.

[b] *Qua maneant miseros mortales pramia disce: Tonsa coma, & lachrymis qua turpia multa supersunt. apud eundem, lib. Quomodo iuueni audiendi poëta.*

In mendacio paucus intellectus, & mens exigua. apud Macrob. lib. 1. Saturn.

[c] *Terra mihi pedes est, aures autem in cœlo sunt: Oculus autem cuncta videns, est solis lumen fulgidum. apud eundem, ibidem.*

Sape ex paruo dolore ingens dolor nascitur.

Est Pylus ante Pylum, siquidem est Pylus altera sanè. apud Plutarch. in lib. περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι.

Vsura vsura prior, vsura altera sanè est. apud Plutarch. Ibid.

Quis patrem laudet, nisi felices filij?

Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis? apud Plutarchũ in vita Arati: Ciceronẽ quoq; in epistolis ad Atti.

O' ciues ciues, quarenda pecunia primùm. apud Diogenianum legitur.

Indemnis spectabo alium mala nostra ferentem. apud Erasmum in Adagiorum opere.

Surgat vbi notus exoriens, boreasq; residit. apud Aristot. Problem. 47. sect. 26.

Cccc 2 *Pugna*

[a] Inscriptio fuit scholae Pythagorae, qui non quosuis admittebat in eã: sicuti Platonis fuit, referente Gellio ac Tzetze: ἀγεωμέτρητος οὐδεὶς εἰσίτω. Vtemur, cũ iudicamus, non omnibus nostrã operam paratã esse, sed pijs & dignis. Et similis est Orphei ille, qui à Cyrillo, Iustino, Clemente, Plutarcho, Luciano, ac multis alijs scriptorib. refertur: φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.

In eos dicetur, quib. vsura alia ex alia nascitur.

Pij grati sunt parentibus.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit. Plautus.

[b] Vita misera laborum, curarum, fletuum ac luctuum plena, ad quae nascimur sicut auis ad volatum.

[c] Oraculum Serapidis est, datum Nicocreonti Cypriorum regi, de Deo quantus sit.

Ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ' οὐκ ἦν ἀνελέσθαι.
Οἵ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων.
Ἄνδρ' [a] εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.
Δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ, πολυτλήμων γόος ἀνδρῶν.
† μελδῆσαν δὲ θεῶν ἱερῶν γόος ἐβλάστησεν.
Αὐτόματοι [b] δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν.
* Νεβρὸς ἐὼν ἑάλων, ὅτ' ἐς Ἴλιον ἦν Ἀγαπήνωρ.

† μελδῦσαν, aor. a. particip. neutrum.

ΑΔΗΛΩΝ ΗΜΙΣΤΙΧΙΑ.

Πολλὰ

a Aenigma est de cucurbitulis, barbari ventosas nominant, Köpffe / quibus sanguinem è corpore prodigiosa quadam vi (quod Galenus etiam miratur) præcedente scarificatione extrahunt.

b Ibid. eod. libro etiam hoc pacto legitur: Αὐτόματοι ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν.

* Legitur hic versus apud Pausaniam in Arcadicis, & fuit inscriptio torquis, quam cerua circum collum habuit sacra Dominæ, ἱερὰ τῆς καλυμνίας δεσποίνης, vt Pausanias ibidem scribit. Loquitur auté de ceruorum longæuitate, de qua Plinius sic: Vita ceruis in confesso longa: post centum annos, aliquibus captis cum torquibus aureis, quos Alexander magnus addiderat, adopertis iam cute in magna obœsitate. Addiderat autem, inquit Solinus, ad dinoscendam cerui viuacitatem. Et Agathocles rex Siciliæ cepit ceruum, in cuius torque scriptum fuerat, Diomedes Dianæ: vt scribit Aristoteles in Mirabilibus, & Leonicenus in varia historia. In Pamphilia etiam capta est panthera, aureum torquem circa collum habens, Armenijs literis huiusmodi inscriptum, Rex Arsaces deo Nisæo: vt scribit Philostratus lib. 2. de vita Apollonij Tyanæi. Arsaces autem rex fuit Armeniæ. Bacchus verò Nisæus dictus ab Orientalibus omnibus, à Nisa Indiæ vrbe. Idem Philostratus porrò scribit eodem libro, quòd penes Taxicam vrbem Indiæ maximam, fuerit repertus elephas, cum torque inscripta his verbis: Alexander Iouis filius Aiacem soli. Sic enim nominauerat Alexander elephantum illum magnitudine stupendum, magnum animal magno ducis magni nomine exornans. Ab eo tempore autem, quo torquis illa erat addita, conijciebant indigenæ, annos quinquaginta supra trecentos ad ea tempora intercessisse. Ibidem ab eodem referuntur alia exempla de elephantis, quorum dentibus fuerint inscriptæ turres, & aliæ notæ, vnde de tempore ac viuacitate animalium poterat capi indicium. Et fortè huc pertinent, quæ à Pindaro de cerua aureis cornibus apud Hyperboreos scribuntur. De piscibus etiam mansuetis, & qui cibum porrectum è manibus hominum caperent in multis locis terrarũ, monilibus præterea & in auribus argenteis & aureis ornatis, meminit Aelianus lib. 12. cap. 30. historiæ animalium: & Athenæus lib. 8. Et scribit Conradus Celtis de Friderico secundo imperatore, quòd tum aliàs vir eruditus fuerit, tum Græcè etiam calluerit, (quod mirum illo seculo fuit) & animalium quoq; naturæ fuerit studiosus: inde id probans, quod lucius piscis anno salutis 1497. captus in stagno circa Haylprun, imperialem Sueuiæ vrbem, & repertus in eo annulus ex ære cyprio in branchijs sub cute modica parte splédere sit visus. vbi verba Græca circumferentiæ annulo inscripta hæc legebantur: Εἰμὶ ἐκεῖνος ἰχθὺς, ταύτῃ τῇ λίμνῃ πάντων πρῶτος ἐπιτεθεὶς, διὰ τοῦ κοσμοῦ Φρεδερίκου β. ταῖς χερσὶν, ἐν τῇ ε. ἡμέρᾳ τοῦ ὀκτωβρίου. Id est (sicut Ioannes Dalburgius, Vuormaciæ Episcopus, interpretatus est) Ego sum ille piscis, huic stagno omniũ primus impositus, per mundi rectore Friderici Secundi manus, die quinto Octobris. Numerus annorum, qui in annulo, suo quoq; loco erat asscriptus, indicabat piscem illum in stagno vixisse annis 247. Verùm in huiusmodi inquirendis, vel etiam vestigandis, quàm diu musca viuat, omnes sumus diligentiores, quàm ijs cogitandis quæ ad Dei gloriam & proximi vtilitatem pertinent. Ibi fere vt quisq;, ibi industria tempore & ocio destituitur.

Pugna[a] *erat in saxis, neq; saxum tollere quibant. apud Athen. lib. 10. Plutarch. 1. problemate 4. decad. Symposiacon.*

Malum cõsilium, consultori pessimum. Sape legitur apud Aristotelem, Plutarchum, Suidam, Athenaum, & alios.

Aera viro, igne virum iungentẽ vt glutine vidi. apud Plutarch. in Symposio septem Sapientum.

Lachryma tua sunt, ô miserum genus mortalium:

Sed genus sacrorum deorũ cum risu nascitur. apud Proclum Platonis interpretem leguntur.

Sponte boni accedunt conuiuia lata bonorum apud Athenaum lib. 4.

* *Hinnulus hac capta est, peteret cum Troiam Agapeñor.*

a Refertur de ijs qui in summa copia sunt maximè inopes. apud Athenæum eodem libro, is quoq; non dissimilis sententétiæ refertur: δίψῃ δ' ἐξόλλυντο δ' ὕδαρ δ' ὑπερεῖχε γενείου. id est, Deperire siti superante ad labra liquore. Soli dij extra telorum iactum sunt, homines autẽ omnibus fortunæ telis ac ludibrijs sunt expositi.

INCERTORVM HEMISTICHIA HEROICA.

Πολλὰ [a] ψεύδονται ἀοιδοί.
Δῶρα γε ἔργα τελεῖται.
Τίκτει τοι κόρος ἄτας.
Ἀγαθὴ [b] καὶ μάζα μετ᾽ ἄρτον.
Ἀγαθοὶ δ᾽ ἀριδάκρυες ἄνδρες.
Ἄκρον [c] λάβε, καὶ μέσον ἕξεις.

Potentum amicitiæ non ambiendæ.

ἄλλου ἀπὸ μείζονος ἀνδρός.
ἁλιεὺς πληγεὶς νόον οἴσει.
Ἄλλοι κάμον, ἄλλ᾽ * ὤναντο.

* Pro ὠνήσαντο, verbi ὀνήμι.

Δέδοται [d] καὶ ἄγρα κακοῖσιν.
Δέχεται [e] καὶ βῶλον ἀλήτης.
Ἔργα δὲ χεῖρας ἐλέγχει.
Ἐλεύθεραι [f] αἶγες ἀρότρων.
Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.

Die zeit bringt rosen.

ἔτος φέρει, οὐχὶ ἄρουρα.
Κἂν [g] αἲξ δάκοι ἄνδρα πονηρόν.

Natura non facilè expellitur.

Ξύλον ἄγκυλον οὐδέποτ᾽ ὀρθόν.
Ξενίων δέ τε θυμὸς ἄριστος.
Ξένος ἔλθοι ὅστις ὀνήσει.
Μία [h] μάστιξ πάντας ἐλαύνει.
Μανία γ᾽ οὐ πᾶσιν ὅμοια.

† Aorist. β. cōiunctiui verbi δίδωμι.

Δῶρον δ᾽ ὅ, τι † δῷ τις, ἐπαίνει.
Φεύγων [i] μύλον, ἄλφιτα φεύγει.
Τὸ [k] δέ τοι κλέος ἐσσομένοισι.
Οὐδὲν ἄνευ χρόνου φίλος.
Τρία [l] κάππα κάκιστα.

Συν

a Pictoribus atque poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Horatius.

b De ijs qui penuria meliorum amplectuntur deteriora: quòd pane cocto sit deterius quiddam maza, ex lacte & farina. c Summum animo destinandum, vt saltem modicis potiamur: seu, cognito argumento cuiuscunque seu libri seu disputationis, plana ac facilia erunt cætera. d De eo cui immerenti quid feliciter contigit, quod fortunæ magis, quàm industriæ ipsius sit acceptum ferendum. e De ijs qui nihil aspernantur: sed quodcunque datur, boni consulunt, quantumlibet pusillum. f In genere dicetur de ijs, inquit Suidas, qui à quocunq; onere immunes sunt. g Vel mus mordeat virum improbum: non enim deest vindicta malis, quacunq; ratione. h De vnius imperio, vel de ijs quos eadem causa impellit, eadem spes lucri, studium commune, idem amor aut odium. i Labor homines nutrit: quem si recuses, parum esse poteris. Seneca. k Fama gloriaq; rectè factorum contingit potissimùm apud posteros.

l Trium gentium mores olim quasi ænigmate his verbis notabantur: Cappadocum, Cretensium, Cilicum. Nunc quoq; accommodabitur pariter improbis.

Poëta multa mentiuntur. apud Aristot. lib. 1. Metaphysicorum.

Munera crede mihi placant homines'q; deos'q; apud Platon. lib. 3. de Repub. 6.

Iniusticia pœnas attrahit. apud Pindari Scholiasten, 1. Olympiorum.

Et post panes bona maza est. apud Suidam pag 3.

Viri boni misericordes sunt. ibid pag 97.

Summum cape, & medium habebis. ibid. pag. 40.

Caueto à viro potente. ibid. pag. 16.

Piscator ictus sapiet. ibid. pag. 17. Stultus damno accepto sapit.

Alij laborarunt, alij fructū ex labore ceperunt. ibid. pag. 19.

Contigit & ignauis è venatu præda. Ibid. pag. 83.

Accipit & glebam erro. ibid. pag. 85.

Nobilitat quenq; suum opus. ibid. pag. 114.

Capræ à laboribus liberæ sunt. ibid. eadem pagina.

Domus cara, domus optima. ibid. pag. 154. & apud Ciceronem in epistola quadam ad Dolobellam. Nusquam commodius viuitur, quàm domi.

Annus producit, non ager. apud Theophrast. lib. 8. de Plantis.

*Mordebit vel capra nocentem. apud * Diogenian.*

Nunquam rectum tortile lignum. apud Galenum lib. 4. De pulsuum differentia.

Verùm in munerib. res præstantissima mens est. apud Phurnutum lib. De natura deorum.

Veniat qui proderit hospes. apud Zenodotum. Si nihil attuleris, ibis Homere foras. Ouidius.

Vna scutica incitat omnes. apud Suidam.

Haud est eadem vesania cunctis. apud Plutarchum.

Donum quodcunq; probato. apud Strabon. lib. 6.

Deuitat quicunq; molam, fugit ille farinam. apud Eras. in Chiliadibus.

Gloria futuri est. apud Plutarchum.

Non est amicus absq; temporis mora. apud Aristotelem lib. 7. Moral. Eudemiorum.

Tria pessima cappa. Refertur ab Augustino in Grāmaticis.

* Apostolius, Diogenianus, Zenodotus, prouerbiorum expositionem Græcè scripserunt, vnde multa descripsit in suo Adagiorum opere Erasmus.

Vna

Σὼ [a] τῷ κυνὶ, καὶ τὸν ἱμάντα.
Πόλις ἄνδρα διδάσκει.
Δοκὸς [b] ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.
Τὸ δάκρυον εὗδον ἐγείρεις.
Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Εφιέσετο μείζονος οἴκου.
Εφυγον [c] κακὸν, εὗρον ἄμεινον.
πόλεμος κώπαισι μελήσει.
Μὴ [d] μοὶ βαιὼν κακὸς ἰχθῦς.

Aequalis vxor ducenda. Id est: duxit parem, non ex magna, sed mediocri familia honestè ortam.

ΕΛΕΓΕΙΟΓΡΑΦΩΝ.

Σόλωνος.

Πλοῦτον δ' ὃν μὲν δῶσι θεοὶ, παραγίγνεται ἀνδρὶ
ἔμπεδος, ἐκ νεάτου πυθμένος εἰς κορυφήν.
Μοῖρα δέ τοι θνητοῖσι κακὸν φέρει, ἠδὲ καὶ ἐσθλὸν,
δῶρα δ' ἄφυκτα θεῶν γίγνεται ἀθανάτων.
Εργα [e] δὲ κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα, καὶ διονύσου,
καὶ μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.
Μὴ [f] δέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοισι
ποιήσαιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς.
Χρήματα δ' ἱμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ † πεπᾶσθαι
οὐκ ἐθέλω, πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη.

† Verbi πάομαι præteritū pass. infinit.

Εἰ δὲ πε-

a Quoties simul omnia pereunt, vt nihil omnino sit reliqui, nec spes recuperandi vlla supersit.

b Nemo sine crimine: nihilque tam certum, quin obstet scrupulus; cogens nos ad exactiorem rei considerationem.

c Vox est quæ à puero iactabatur, in nuptijs, qua bene ominabatur, & gratulabatur sponso & sponsæ, adhibitis ceremonijs quibusdam. Dicitur de eo, cui fortuna aliqua lautior contigit.

d Βαιὼν, piscis nomen est, inditum ac factum ei à breuitate. laudantur autem magni pisces. Dicetur in hospitem ingratum & molestum.

e Plutarchus scribit hos versus ostendere, quòd Solon in senecta ocio abundauerit. Leguntur etiam apud Plutarchum in Conuiuio septem sapientum.

f Solonis quidem sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolere, lamentisque amicorum vacare. Vult se charum, credo, suis esse, sed haud scio an melius Ennius: Nemo me lachrymis decoret, nec funera fletu Faxit. non esse lugendam mortem censet, quam animæ immortalitas consequatur. Cicero in lib. de Senectute.

Vnà cum cane lorum quoq;. apud Eras. in Chiliad.

Respublica virum docet. Simonidis apud Plutarch.

Trabes in omnibus facta est. Refertur à Galeno lib. 3. De differentijs pulsuum.

Lachrymam sepultam suscitas. Callimachi, apud Suidam pag. 85.

Malum benè conditum, non mouendū.

Tu tibi sume parem. Callimachi, apud Laërtium in Pittaco Mitylenæo.

Magnis ædibus abstinuit. Callimachi, ibidem, de ducenda æquali.

Effugi malum, nactus sum meliora. apud Demosthenē orat. pro Ctesiphonte.

Curabit prælia Conon. apud Erasmum.

Ne mihi Bœon, piscis nequam. apud Athenæum lib. 7.

De eo q curat negocium, quod ad se nihil attinet πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει, inquit Hector apud Homerum Iliad 2. Conon autem dux fuit Atheniēsium, multum in belli negocijs exercitatus.

* ELEGIOGRAPHORVM.

Solonis.

Diuitiæ à dijs collatæ, manent homini
Firmæ, ab extremo fundo ad verticem vsq;. Stob. orat. 9.
Fatum mortalibus profectò adducit mala simul & bona:
Nec dona diuûm fugeris immortalium. Ibid.
Grataq; sunt Veneris nobis, & dulcia Bacchi,
Quæq; viris Musæ munera læta ferunt. apud Plutarchum in Solone.
Nec mihi mors sine luctu eueniat, sed charis amicis
Vtinam relinquam moriens dolores & gemitus. apud eundem, in Publicola.
Pecunias quidē habere desidero, per iniuriam autē parare
Nolim: omnino enim in posterum pœna consequitur. apud Plutarchum in Solone.

* Hoc gen° carminis Elegiacon dicitur, ab ἐλεεῖν: quod misereri dicitur: quòd eo luctus & querimoniæ, ærumnæ & calamitates hominum scriberētur. Postea eius vsus etiam ad alias materias & argumenta transijt. Alij ab ἐλελίζειν denominant, quod insanire significat, quòd autor & inuentor huius carminis Theocles commotæ mentis esset μετὰ τὸ ἄλγος, cùm primum hoc carmen ederet: Quis tamen exiguos Elegos emiserit autor, Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est, scribit Horatius in arte poëtica.

Εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ἡμετέρην κακότητα,
μή τι θεοῖς τούτων μῆνιν * ἐπαμφέρετε.

* Pro ἐπαναφέρετε.

Τυρταίου.

a Εὖθ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου, οὐδέ μιν ὥρη
γίνεται, οὐδ' αἰδὼς εἰς ὀπίσω τελέθει.

Θεόγνιδος.

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι· ἢν δὲ κακοῖσι
συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.
Ἀλλήλους δ' ἀπατῶσιν ἐπ' ἀλλήλοισι γελῶντες,
παῦροί τοι πολλῶν πιστὸν ἔχουσι νόον.

Memento diffidere.

Ἄπληστον γὰρ ἔχουσι κακοὶ νόον. ἢν δ' ἐν ἁμάρτῃς,
τῶν πρόσθεν πάντων ἐκκέχυται φιλότης.
Βούλεο δ' εὐσεβέων ὀλίγοις σὺν χρήμασιν οἰκεῖν,
ἢ πλουτεῖν ἀδίκως χρήματα † πασάμενος.

† Cum epenthesi σ, verbi πάομαι.

Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶς ᵇ ἀρετή 'στι.
Τίκτει τοι κόρος ὕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἕπηται.

Gut macht mut.

Οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' ὄλβιος, οὔτε πενιχρὸς,
οὔτε κακὸς, νόσφιν δαίμονος, οὔτ' ἀγαθός.
Οἶνον τοι πίνειν πουλὺν κακόν. ἢν δέ τις αὐτὸν
πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς, ἀλλ' ἀγαθός.
Κάλλιστον τὸ δικαιότατον. λῷστον δ' ὑγιαίνειν·
πρᾶγμα δὲ τερπνότατον, οὗ τις ἐρᾷ, τὸ τυχεῖν.
Κωτίλῳ ἀνθρώπῳ σιγᾶν χαλεπώτατον ἄχθος.
Πολλοί τοι πλουτοῦσι κακοὶ, ἀγαθοὶ δὲ πένονται.
Κύρν' ἀγαθὸς μὲν ἀνὴρ γνώμην ἔχει ἔμπεδον αἰεὶ,
τολμᾷ δ' ἔν τ' ἀγαθοῖς κείμενος, ἔν τε κακοῖς.

Vir bonus idem est in vtraq; fortuna.

Μωμεῦνται δέ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ, ἠδὲ καὶ ἐσθλοί.

μιμεῖσθ

a εὖθ', pro εἶτα, deinde, propter sequentem vocem incipientem ab aspera, mutata tenui in aspiratam.

b. ἀρετή 'στι, pro ἀρετὴ ἐστί.

Tristia[a] *commissa luitis si pramia noxa,*
Ne vos insuperos concitet ira deos. apud eundem, ibid.

Tyrtæi.

Deinde viri exulantis, neq; venustas aliqua
Est, neq; reuerentia ipsum postea comitatur. Licurgus in oratione contra Leocratem, desertorem patriæ.

Nô exul curæ creditur esse Deo.

[b] Theognidis.

A' bonis namq; bona discis: si verò malis
Coniungaris, perdes etiam quem habes animum. In gnomis elegiacis.

Se inuicem verò decipiunt mutuò ridentes (sc.)
Pauci namq; de multis fidum habent animum.

Insatiabilem enim mali habent animum: si verò in vno peccarus,
Priorum omnium effusa est gratia.

Apud malos leui delicto gratia longo tempore collecta effunditur.

Velis verò piè agens, modicis cum opib. habitare potius,
Quàm ditescere iniustus opes possidens.
In iusticia verò simul omnis virtus est.

Iusticia omnes virtutes côplectitur.

Parit autem saturitas iniusticiam, quando malum felicitas comitatur.

Nemo hominum neq; diues, neq; pauper,
Neq; miser sine Deo, neq; fortunatus.

Bona & mala accidunt hominibus, deorû voluntate.

Vinum bibere multum, noxium est: si verò quis ipsum
Bibat scienter, non noxium, sed vtile est.
Pulcherrimum est, quod iustissimum: optimum verò sanum esse.
Res quoq; dulcissima, assequi quod quis desiderat.

Pertinet ad vota bonorû, in quibus veteres felicitatem ponebant, de quib. suprà ex Platone diximus.

Garrulo homini tacere grauissimum onus est.
Multi sanè ditescunt mali, boni verò pauperes sunt.
Cyrne, bonus quidem vir mentē habet constantem semper:
Animosus est, in bonis positus, & in aduersis.
Reprehendunt verò me multi, mali simul ac etiam boni:

Facilius reprehendere, quàm imitari.

a Culpa malorum non in Deum, sed peccata nostra conferenda. Inuehitur autem in Athenienses, qui libera ciuitas Pisistrato tyranno se commiserunt regendos. b Theognidis elegiographi sapientissimi Gnomologia excusa est Basileæ in 8. cum commentarijs Græcis Camerarij. Ibidem quoque in 4. Græcolatina, ex nostra conuersione & expositione, ex officina Oporini prodijt.

μιμεῖσθαι δ' οὐδεὶς τῶν ἀσόφων δύναται.

Vir bonus. — Τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ τά τε, καὶ τὰ φέρειν.

Οὔτοι σύμφορόν ἐστι γυνὴ νέα ἀνδρὶ γέροντι,

Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον χρῆμ' ἀνιηρὸν ἔφυ.

Fortuna inconstans. — Ἄλλοτε πόλλ' ἔχεις, ἄλλοτε παυρότερα.

Δόξα μὲν ἀνθρώποισι κακὸν μέγα, πεῖρα δ' ἄριστον.

Εὖ ἔρδων, εὖ πράττε. τί κ' ἄγγελον ἄλλον ἰάλλεις;

τῆς εὐεργεσίης ῥηϊδίη ἀγγελίη.

Factum, infectum fieri nequit. — Ἀλλὰ τὰ μὲν προβέβηκεν ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι.

Πλεῖον πλούτου, παντὸς χρήματός ἐστι κόρος.

Οὔτι μάλ' ἀνθρώποις καταθύμια πάντα τελεῖται.

Citò arescit lachryma in aliena calamitate. — Ἀλλά τοι ἀλλότριον κῦδος ἐφημέριον.

Γνῶναι γὰρ χαλεπὸν μέτρον, ὅτ' ἐσθλὰ παρῇ.

Χρὴ μουσῶν θεράποντα καὶ ἄγγελον, εἴ τι περισσὸν

εἰδείη σοφίης, μὴ φθονερὸν τελέθειν·

Ἀλλὰ τὰ μὲν μῶσθαι, τὰ δὲ δεικνύναι, ἄλλα δὲ ποιεῖν·

τί σφιν χρήσηται μοῦνος ἐπιστάμενος;

a ἀδῶν, placiturus. fut. β. verbi ἅδω, placeo. — Οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' ἔσεται, οὔτε πέφυκεν,

ὅστις πᾶσιν [a] ἀδῶν [b] δύσεται * εἰς ἀΐδου.

b Pro δύσει. — οὐδὲ γὰρ ὃς θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

c ἀδεῖν, aorist. β. — Ζεὺς κρονίδης, θνητοῖς πᾶσιν [c] ἀδεῖν δύναται.

Πίστει χρήματ' ὄλεσσα, ἀπιστίῃ δ' ἐσάωσα.

Senectuti, opes optimum subsidium. — Ἐν δὲ τοιῷδε γήρᾳ χρήματ' ἄριστον ἔχειν.

Ῥηϊδίη τοι πρῆξις ἐν ἀνθρώποις κακότητος.

Principijs obstandum. — Ζητῶμεν δ' ἕλκει φάρμακα φυομένῳ.

Πλοῦτος καὶ σοφίη θνητοῖς ἀμαχώτατον αἰεί.

Ὀφθαλμοὶ, καὶ γλῶσσα, καὶ οὔατα, καὶ νόος ἀνδρῶν

Ἐν μέσσῳ στηθῶν ἐν συνετοῖς φύεται.

Οὐδὲν κύρν' ἀγαθῆς γλυκερώτερον ἄλλο γυναικός.

Καλλίνου.

* κῶς, pro πῶς, Doricè. — Οὐ γὰρ * κῶς θάνατόν γε φυγεῖν † εἱμαρμένον ἐστίν.

αἴδρ

* εἰς ἀΐδου, per eclipsin obliqui οἶκον, seu domum. Nam εἰς accusatiuum regit: qualia etiam apud Latinos exempla sunt.

† εἱμαρμένον, particip. præteritum pass. verbi μείρομαι.

Imitari verò nullus imperitorum potest.
Bonum verò oportet posse læta & aduersa ferre.
Non conueniens est iuuenis vxor seni viro. Aequalē vxorem ducitó.
Omne enim coactum opus molestum est.
Aliàs multa habebis, aliàs verò pauciora.
Persuasio quidem falsa hominibus magnum malum est, ex perientia verò optimum.
Benefaciens rectè fac, quare præconem alium requiris? Virtus sibi-ipsi præmium, ac nobilitat quenque suum opus.
Beneficentia enim facilis præco est.
Sed quæ quidem præcesserunt, impossibile est iterum fieri.
Præter opes omnis rei est satietas.
Non vtique hominibus grata omnia perficiuntur. Sæpe fallit spem euentus
Verùm aliena cura diuturna est.
[a] *Tenere enim difficile est modũ, quando bona affuerint.*
Oportet Musarum famulum & nunciũ, si quid eximiũ Occultæ Musices nullus respectus.
Nouerit sapientiæ, non inuidum existere:
Sed alia quidem inquirere, alia verò ostendere, alia etiam componere:
Quomodo enim ipsis vtetur, solus ea sciens?
Nullus hominum neq; erit, neq; natus fuit,
Qui omnibus placens descendit in Plutonis (domum.) Nemo vixit vnquam, qui omnibus placuerit.
Neq; enim qui mortalibus & immortalibus imperat
Iupiter Saturnides, mortalibus omnibus placere potest.
[b] *Fidendo opes perdidi, diffidendo verò seruaui.*
In tali enim genere ætatis opes optimum est habere.
Facilis est actio maliciæ inter homines. Omnes à labore procliues sumus ad libidinem.
Quæramus verò pharmaca hulceri nascenti.
Opulentia & sapientia mortalibus inexplebile semper. Studiũ discẽdi est res inexplebilis.
[c] *Oculi & lingua & aures & mens virorum,*
In medio pectorum in prudentibus sunt.
Nihil Cyrne aliud dulcius bona vxore legitur in Stobæi Anthologio. Omnib. moriendum, sine exceptione.

Callini.

Nullo pacto enim mortem fugere fatale est, a Luxuriant animi reb. plerunq; secũdis;

 Virum

Nec facile est æqua commoda mente pati. Ouid. b Non temerè credere, nerui & artus sunt sapientiæ: inquit ex Epicharmo Siculo Cicero. c Viri sapientes omnes suas actiones ac cogitationes ratione gubernant.

ἄνδρ' οὐδ' εἰ προγόνων ᾖ γένος ἀθανάτων.

Μιμνέρμου.

Laus est coniugij.

Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄτερ χρυσῆς Ἀφροδίτης;
[a] τεθναίην, ὅτε μοι μηκέτι ταῦτα μέλοι.
— Οὐδέ τις ἐστὶ
ἀνθρώπων, ᾧ Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

Καλλιμάχου.

Malorum leuamen querelæ, lachrymæ.

* Pro τριακοσίων, poëticè.

† ἀηδόνες, lusciniæ sunt, κατ' ἐξοχήν.

Κουφοτέρως τότε φῶτα διαθλίβουσιν ἀνῖαι,
ἐκ δὲ * τριηκόντων μοῖραν ἀφεῖλε μίαν.
ἢ ὅτ' ἐς ἄνδρα συνέμπορον, ἢ ὅτε κωφαῖς
ἄλγεα μάψ αὔραις ἔσχατον ἐξερύῃ.
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν † ἀηδόνες, ᾗσιν ὁ πάντων
ἁρπάκτης Ἀΐδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.
Τίμων μισάνθρωπος ἐνοικέω, ἀλλὰ πάρελθε.
Οἰμώζειν εἴπας πολλά, πάρελθε μόνον.

Σιμωνίδου.

Πολλὰ [b] φαγὼν, καὶ πολλὰ πιὼν, καὶ πολλὰ κακ' εἰπὼν
ἀνθρώποις, κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

Iuuenum vana consilia, cogitationes multæ irritæ.

Θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυήρατον ἥβης,
κοῦφον ἔχων θυμὸν πολλ' ἀτέλεστα νοεῖ.
ἢ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς, ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων.
παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Ἀλκμᾶνος.

Alcmanis de seipso, quòd nominis sempiterni gloria paretur, doctrina & virtute.

Καὶ μούσας [c] ἐδάην ἑλληνίδας, αἵ με τυράννων
[d] θῆκαν [e] Δασκύλεω κρέσσονα καὶ γύγεω.

Αὐτο-

a τεθναίην, optatiuus præsens, reduplicatione Ionica: vbi ε pro Iota vsurpatur. θνάω, θνῆμι, morior: & τίθνημι, Ionicè.

b Epitaphium est Timocreontis Rhodij, Comici, priscæ comœdiæ poëtæ: qui qualis fuerit, quibus moribus, docet eius Epicedion. Inimicitias exercuit cum Themistocle, cum Simonide, vt scribunt Plutarchus & Suidas. Id verò epigramma alterius temperanter viuẽtis sepulchro his verbis inscriptum fuit, vt testatur volumen Epigrammatum: Βαιὰ φαγὼν, καὶ βαιὰ πιὼν, καὶ πολλὰ νοσήσας, Ὀψὲ γε ἀλλ' ἔθανον, ἔρρετε πάντες ὁμοῦ: Pauca vorans, & pauca bibens, mala plurima passus, Serò obij, ah tandem: vsque valere precor. Et in Epitaphio Eccij: πολλὰ φαγὼν, καὶ πολλὰ πιὼν, καὶ πολλὰ κακ' εἰπὼν, Τῷδε τάφῳ [illegible] ἐμέ. Μὴ ζήτει μεγάλα ψυχὴ ποῖ φευγῇ [illegible]· ψυχὴ [illegible] αὐτῷ κενεὴν, οὐδὲ φάρυγξ.
c ἐδάην, verbi δαίω, & epenthesi iota, δαίω, scio. d θῆκαν, pro ἔθηκαν. e Δασκύλεω poëticè, pro Δασκύλου, à Δασκύλος. Sic etiam γύγεω: quæ regum propria sunt.

Virum: neq; si progenitores ei fuerint immortales. apud Stob. orat. 51.

Mimnermi.

Qualísnā vita foret, aut quid iucundi sine aurea Venere?
Emoriar, cùm ista non amplius mihi cura fuerint. apud Stobæum orat. 63.

— Non deniq; vllus est
Hominum, cui non Iupiter mala multa largiatur. Ibid. orat. 98.

Nulla est tā bona fortuna, de qua non possis queri. Publ.

Callimachi.

Leuius tunc hominem dolores affligunt,
Et vna pars ex multis aufertur:
Cùm quis aut comiti suo, aut surdis
Auris dolores postremò, quamuis temere narrauit. apud Stobæum orat. 114.

Puluis at es tenuis nunc hospes: sed tua Musa
Viuit, Plutonis nec timet illa manus. apud Laërtium in Heraclito.

** Hic habito Timon hominum osor: tu modò perge,*
Dira precare mihi plurima, perge modò. apud Plutarchum in Antonio.

Epicedion est, scriptum à Callimacho, Heraclito Elegiarum poetæ: quòd virtus & doctrina æterna sint.

* Epicedion est, quod fecit Timoni Misanthropo Callimachus.

Simonidis.

Multa bibens, tum multa vorans, mala deniq; dicens
Multis, hic iaceo Timocreon Rhodius. Athenæus libro 10.
Quandiu verò mortalium aliquis amabilem iuuentæ florem obtinet,
Animo leui præditus, multa cogitat irrita. apud Stobæum orat. 96.

Quæ a patre, germanisq;, viro, gnatisq; tyrannis, In nullū tamē est facta superba nefas. apud Thucydidē lib. 6.

a Epigramma est, quod fuit inscriptum monumento Archedicæ, filiæ Hippiæ, filij Pisistrati. Summa laus est modestiæ & virtutis in fœmina quæ multis nominib. potens ac nobilis, contra virtutem neminimū tamen delinquit.

Alcmanis.

Et literas didici Græcas, quæ me regibus
Dascyla & Gyge fecerunt clariorem. apud Plutarchum libro de Fuga.

Automc-

Αὐτομεδόντος.

Εὐδαίμων πρῶτον μὲν ὁ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλων,
εἶτα δ' ὁ μὴ γήμας, τὸ τρίτον ὅστις ἄπαις.

Παλλάδου.

Εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρου. εἰ δ' ἀγανακτεῖς,
καὶ σαυτὸν λυπεῖς, καὶ τὸ φέρον σε φέρει.
Πᾶσα γυνὴ χολός ἐστιν. ἔχει δ' ἀγαθὰς δύο ὥρας,
τὴν μίαν ἐν θαλάμῳ, τὴν μίαν ἐν θανάτῳ.

Λουκιανοῦ.

Ὠκεῖαι χάριτες, γλυκερώτεραι. ἢν δὲ βραδύνῃ,
πᾶσα χάρις κενεὴ, μὴ δὲ λέγοιτο χάρις.

Νικάρχου.

Κάλλος ἄνευ χαρίτων τέρπει μόνον, οὐ κατέχει δὲ,
ὡς ἄτερ ἀγκίστρου νηχόμενον δέλεαρ.

Λαερτίου.

Quisque suam sortem ferat patienter.

Μήποτε λυπήσῃ σε τὸ μή σε τυχεῖν τινος, ἀλλὰ
τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς, οἷσι δίδωσι θεός.

Ἀθηναίου.

Natura paucis contenta.

Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τί χείρονα, καὶ διὰ κέρδος
ἄπληστον, νεικέων ἄρχεσθε καὶ πολέμων;
Τῆς φύσιος δ' ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει,
αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες τὰν ἀπέραντον ὁδόν.

Ἀντιπάτρου.

Λωΐτερος κύκνου μικρὸς θρόος, ἠὲ κολοιῶν
κρωγμὸς, ἐν εἰαριναῖς κιδνάμενος νεφέλαις.

Ἀντιόχου.

Mentē qui poterit pingere, nullus erit.

Ψυχὴν μὲν γράψαι χαλεπὸν, μορφὴν δὲ χαράξαι
ῥάδιον. —

Φιλίππου.

Οἰνοποτεῖν μετρίως, κούρης τ' ἀπολαῦσ' ἐρατεινῆς.
ἥδιστος βιοτὸς σὺν φόβῳ ἐστὶ θεοῦ.

Καμεραρίου.

Οὐκ

Automedontis.

Qui[b] *nulli debet, fortunatißimus ille est:*
Proximus huic cælebs, tertius orbus erit.

b Vide prouerbium apud Erasmum, Felix qui nihil debet. Vide etiam lib. Plutarchi περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι. & quæ lib. 1. Herodoti scribantur Persis duo fuisse peccata: primum debere, maximum mentiri.

Palladæ.

Quod res fert, pacatè feres: sin fortè repugnes,
Te lædes: quod res fert, tamen vsq; feres. lib. 1. epig.
Omnis mulier onus est graue marito: ac solùm duas bonas horas habet,
Alteram cum ducitur, alteram cùm sepelitur. lib. 2. Epigrã.

Luciani.

Si bene quid facias, facias citò. nam citò factum
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit. libro 1. Epigrammatum.

Nicarchi.

Forma sine morum suauitate, solum delectat, sed nõ detinet:
Veluti cibus natans sine hamo (non capit piscem.) lib. 7. Epigrammatum.

Amoris irritamentum mores.

Laërtij.

Ne tibi tam doleat, si non optata sequaris:
Sed viuet id, superi quod tribuere dij. In Cleobolo.

Athenæi.

Quis furor ô ciues, vt vos ob vile lucellum
Rixas & bellum sollicitetis atrox?
Nam natura opibus facile est contenta pusillis:
Contenta nullis ambitio est opibus. apud Laërtium in Epicuro.

Antipatri Thessali.

Melior est vna breuis vox cygni, quàm graculorum
Strepitus, sparsus in aëre verno. Lib. 3. Epigrammatum.

Vnius viri sapientis vox, consilium, iudicium, præstat omnibus indoctorum.

Antiochi.

Animam pingere difficile est, faciem autem sculpere facile. lib. 2. Epigrammatum.

Philippi Melanthonis.

Vinum modicè bibere, ac vxorem habere dilectam,
Et timere Deum, vita est omnium iucundißima. In Epigrammatis Philippi editis.

Camerarij.

Οὐκ* ἄλλος ποτ' ἔγεντ' ἔτω θάνατος μέγ' ἄκαιρος,
 ἕκτορος ὡς, ᾧδ' ἣν θεῖαν ἐπισομίσας.

Πολιτιάνου.

Αρκεῖ δ' ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον.

ΕΛΕΓΕΙΑΚΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

Secundæ nuptiæ.

Εἴ τις ἅπαξ γήμας, πάλι δεύτερα λέκτρα διώκει,
 ναυηγὸς πλώει δὶς βυθὸν ἀργαλέον.
Οἶνος, καὶ τὰ λοετρὰ, καὶ ἡ περὶ κύπριν ἐρωὴ,
 ὀξυτέρην πέμπει τὴν ὁδὸν εἰς ἀίδην.
Ζεὺς † κύκνος, ταῦρος, σάτυρος, χρυσὸς, δι' ἔρωτα
 Λήδης, εὐρώπης, ἀντιόπης, δανάης.
Ἓξ ὧραι μόχθοις ἱκανώταται. αἱ δὲ μετ' αὐτὰς,
 γράμμασι δεικνύμεναι ζῆθι λέγουσι βροτοῖς.
Ηλις καὶ μεθύει, καὶ ψεύδεται· οἷος ἑκάστου
 οἶκος, τοίηδε καὶ ξυνάπασα πόλις.

Aesculapius insignis medicus, & Plato philosophorũ princeps, vterque scribuntur Apollinis filij fuisse.

Φοῖβος ἔφυσε βροτοῖς ἀσκλήπιον, ἠδὲ πλάτωνα,
 τὸν μὲν ἵνα ψυχὴν, τὸν δ' ἵνα σῶμα σάοι.
Τὰς [a] δὲ τὰς ὀστρογραφεῖς καὶ χρυσελεφαντεπιλέκτρους
 ἀσπίδας, ἀσπιδίοις εἵλομεν εὐτελέσι.
 Πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.
Νῶϊ [b] ἄμμες, πρόσθ' ἄλλοι ἐθάλλεον, αὐτίκα δ' ἄλλοι,

ὧν ἄμ-

* Id verò ideo dicit, quòd Homerus Iliada suam finiat in cæso Hectore ab Achille. Vnde incipiens Cointus Smyrnæus in Paralipomenis Homericis, quæ postea acciderunt vsque ad captam & vastatam vrbem, dulcissimo orationis genere commemorat & exponit, libris quatuordecim.

† Iupiter salacissimus ac turpissimus adulter, omnia fit amoris causa, qui sæuissimus tyrannus est in multis. Miseras autem gentes, quorum dij scortatores sunt, & in ormunur etiam tandem, quia peccatores miserrimi. Leda autem, Europa, Antiope, Danaë, sunt matronæ & puellæ quarum Homerus, Pindarus, Theocritus, ac tragici poetæ sæpe meminerunt: cum quibus omnibus consueuit, quemadmodum infinitis alijs, Iupiter, assumta forma, in qua Deus ipse latêre posset, quæ alibi copiosius exposuimus. Vide lib. ξ Iliad. Homeri, Ouidij etiam Metamorp. lib. 6. ac Isocratem in Helenæ laudatione. vbi Iupiter ipse sua adulteria prædicat, ac commemorat quasi re præclarè gesta. Vt non mirum sit, cæteros quoq; deos esse ψεύστας, ἀνδροφόνους, σκολιοὺς, ἐπίορκον ὀμνῦντας, ἅρπαγας, ἀνδραγωγοὺς, μοιχοὺς, ἐπιβήτορας ἀνδρῶν, vt in versibus Nazianzeni dicitur. a Inscriptio est clypeorũ, quos victis hostibus ereptos in templis deorum pro more suspenderant Syracusanorum hostes. Monent autem versus, sæpe à multo infirmioribus cædi ac vinci fortiores: nec conferre ad virtutem & robur quicquam, ornatum splendidum. b Cantio fuit Laconica (de qua infrà in Lyricis, pluribus dicetur) de inconstantia ac fragilitate rerum humanarum. Et quòd viri boni vtrunq; rectè faciant, viuant honestè, & moriantur honestè.

Non vlla alia mors adeò importuna accidit,
Hectoris (morte) *vt, silentium imponens ore diuino* (Homeri.) *In Epigrammatis Camerarij.*

Politiani.

Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas. apud Erasmum in Adagijs.

ELEGIACORVM INCERTORVM.

Si quis semel ducta vxore, iterũ secundas nuptias sequitur,
Ille naufragus bis nauigat mare tempestuosum. lib. 1. Epigrammatum.

Si quis ad infernos properet descendere manes,
Huc iter accelerant balnea, vina, Venus. Ibid.

Iupiter cygnus, taurus, satyrus & aurum fit, propter amorem
Leda, Europa, Antiopes, Danaës. Ibid.

Sex [a] *horæ rebus tantum tribuantur agendis,*
Viuere post illas litera Zeta docet. Ibid.

Elis [b] *ebria est, & mentitur: qualis autem cuiusq;*
Domus, talis etiam (est *) vniuersa ciuitas. apud Athenæum libro 10. refertur, sub Polemonis cuiusdam nomine.*

Produxit nobis Asclepion atq; Platonem
Phœbus, vt hic corpus curet, & ille animam. in obitum Platonis, apud Laërtium in Platone.

Insignes ostroq;, auroq;, eboreq; atq; electro,
Vicimus hos clypeos simplicibus clypeis. apud Plutarchum in Timoleonte.

Hostes primi inuenerunt malum. apud eundem in Cimone.
Nunc nos, antè alij vigebant, mox alij,

Versus inscriptus ab Atheniensib. statuæ Cimonis, de malo consilio, consultori pessimo.

Eeee 2 Quorum

a Sex horæ antemeridianæ tribuẽdæ laboribus, & exercitijs: cæteræ sequentes pomeridianæ quieti dandæ. id est, ita tẽperandi labores, ne succumbamus.
b Elis Arcadiæ ciuitas fuit. cuius sæpe meminit Pindarus, & Pausanias, quòd ad eã Olympica certamina celebrarentur, quinto quoque anno solenniter. Quòd si ἑκάστη pro regis seu principis domo acceperis, monebit, vulgus imitari mores principum, vt dicitur.

ὧν ἄμμες γῆρας οὐκέτ' ἐποψόμεθα.
Οἵδ' ἔθανον, οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλὸν, οὐδὲ τὸ θνήσκειν,
ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφότερ' ἐκτελέσαι.
Μᾶλλόν τις τάδ' ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων, ἐθελήσει
ἀμφὶ περὶ ξυνοῖς πράγμασι δῆριν ἔχειν.

ΠΕΝΤΑΜΕΤΡΩΝ.

Ἀνακρέοντος.

ἄρης δ' οὐκ ἀγαθῶν φείδεται, ἀλλὰ κακῶν.

Σόλωνος.

ἔργμασιν ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἁδεῖν χαλεπόν.

Τυρταίου.

Πᾶσα δ' ἀθυμία καὶ κακότης ἕπεται.

Ἀλκαίου.

φίλος μὲν ξυνετοῖς, ἀξυνέτοις δ' ἐριβόος.

Πλάτωνος.

ἡμῖν οὐ πίεται τοῦτο τὸ παιδάριον.

Καλλιμάχου.

Αἰεὶ τοῖς * μικροῖς μικρὰ διδοῦσι θεοί.
Τέρπουσι [a] λιπαραὶ Φοῖβον ὀνοσφαγίαι.
Νύμφῃ καὶ πλούτῳ, καὶ γονῇ κατ' ἐμέ.

Λουκιλλίου.

Ταῦθ' [b] ὅσ' ἔχεις, ἕξεις, πλείονα δ' οὐ δύνασαι.

Φίλωνος.

Εὕρεμα [c] πρὸς πολλὰς εἰμὶ παθῶν ὀδύνας.

Εὐήνου.

ἰδεῖ

* μεγάλοις μεγάλα.

a Asini mactati Apollini ideo fortè, quòd institutio, doctrina, Musæ, eximant animis feritatē: mansuetos ac humanos, molles & excultos reddant: quæ res Deo grata est, ac vtilis mortalib. Pectora mollescunt, asperitasque fugit, inquit Ouidius. b Faxis vt libeat, quod est necesse. Ausonius. c De antidoto seu Theriaca agit. Vsurpabitur de præsente aureo ac efficace remedio.

Quorum nos genus non amplius cernemus.
Hi autem obierunt, nec viuere nec mori honestum reputantes,
* *Verum vtraque hac honestè perficere.* apud eundem in Pelopida, & consolatoria oratione ad Apollonium.
Ventura his laudum studijs accensa iuuentus,
Promptius ardebit patrios defendere muros. apud Plutarchum in Cimone.

* Epigramma, quod inscripserunt Athenienses statuæ Cimonis, quam ipsi bene merito de Athenis honoris ergo posuerunt, vt hoc pacto suos ad studiũ laudis & virtutis excitarent. Nam honorib. & præmijs excitatur amor virtutis.

PENTAMETRORVM.

Anacreontis.

Bellum non bonis parcit, sed malis. libro 3. Epigrammatum.

Solonis.

In magnis rebus omnibus placere, difficile est. apud Plutarch. in Solone.

Tyrtæi.

Omnis tristicia & miseria sequitur exules & mendicos. apud Lycurgum, in orat. contra Leocratem.

Alcæi.

Plana ac clara sunt multa sapientibus, obscura autem indoctis. lib. 1. Epigram.

Platonis.

Aliger huc ad nos nõ volat ille puer. apud Laërtium in Platone, quòd amor non noceat Musis.

Callimachi.

Semper paruis dant parua dij. apud Artemidorum lib. 4. de Somnijs.

Pingues asinorum mactationes delectant Apollinem. apud Pindari scholiasten, hymno 10. Pythiorum.

Sponsa & opibus & ætate mihi par. apud Laërtium.

Aequalis vxor ducenda.

Lucillij.

Hæc quæcunq; habes, habebis. Plura verò (habere) nõ potes. lib. 2. Epigram.

Philonis.

Omnes visceribus collectos dißipo morbos. apud Galenum.

Eueni.

ἰδεῖν [a] ὅση λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

Παλλάδα.

Οἱ βασκαινόμενοι, λαμπρὸν ἔχουσι βίον.

[a] Vxorem duxi, inquit ille senex apud Terent. quam ibi miseriam vidi? nati liberi, altera cura.

ΠΕΝΤΑΜΕΤΡΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

Μήτ᾽ ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ᾽ ἀχάλινα λέγειν.
ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα.
Στεῖχε δίκαια φρονῶν, μὴ φίλον ἐξαπάτα.
Αἰχμηταὶ καὶ νῦν, καὶ πάρος, αἰακίδαι.

* ΤΡΑΓΙΚΩΝ.

Αἰσχύλου.

Inutilia non discenda.

Σὰ μηδὲν ὠφελοῦντα, μὴ πόνει μάτην.
Ἡδύ τι θαρσαλέαις τὸν μακρὸν τείνειν βίον
ἐλπίσι. —
Ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα
τὸ δῖον, ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ.

Obedientia, causa felicitatis & salutis

Πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας
μητὴρ, γυνὴ σωτῆρος.
— Δεινὸς ὃς θεοὺς σέβει.
ἐν παντὶ πράγει δ᾽ ἔσθ᾽ ὁμιλίας κακῆς
κάκιον οὐδέν. —
Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν, εὐτυχεῖν βροτούς.
Ομμα γὰρ δόμων νομίζω, δεσπότου παρουσίαν.

Dij faciētes adiuuant.

Ἀλλ᾽ ὅταν σπεύδῃ τις αὐτὸς, χ᾽ ὡ θεὸς συνάπτεται.

ταχεῖα

* Tragœdia alijs fabulis longè est vetustior, vt Aristoteles, & cum hoc Donatus scribunt. & est ἡρωϊκῆς τύχης περίστασις, autore Theophrasto: id est, heroicæ fortunæ calamitas, vbi introducuntur ferè personæ regiæ ac magnæ periclitantes, ac tandem malè pereuntes: vt est Tragœdiæ tristis exitus, & Comœdiæ contrà lætus. Alij verò Tragœdiam dictam putant ἀπὸ τοῦ τράγου καὶ ᾠδῆς, quòd poëta donaretur hirco, seu vino, quod præmium capiebat. τρὺξ enim vinum & fecem significat: vt sit quasi τρυγῳδία. Alij etiam initia Tragœdiæ aliter commemorant, quæ curiosius vestigare non est huius loci. Aeschylus autem Tragœdiarum pater, 90 Tragœdias scripsit, de quibus sex tantùm supersunt, Venetijs in 8. impressæ, & in Gallia in 4. cum Græcis commentarijs.

Vide quanta cura sit filius patri omni tempore. apud Plutarch. lib. de Amore parentum.

Palladæ.

Qui patiuntur inuidiam, splendidè vitam degunt. apud Stobæum orat. 38.

Non bona fortuna est, quæ hoste caret.

INCERTORVM PENTAMETRORVM.

Sit modus in rebus, dictaq; frenum habeant. ex Epigrammate quodam, de Nemesi.

Oculus iusticiæ omnia inspicit. apud Stob. orat. 9.

Viue iusticiæ studens, nec decipe amicum. Refertur à Platone, inscriptus statuis Hipparchi, Pisistrati Atheniensium tyranni filij.

* *Aeacidæ bello egregij sunt & nunc, & olim semper fuerunt. apud Pausaniam in Atticis, de Pyrrho qui cũ Romanis bellum gessit.*

TRAGICORVM.

Aeschyli.

Quæ nihil prosunt, ne frustra persequitor. In Prometheo vincto.

Suaue quiddam est, longam extendere vitam bona spe.

Mentiri nescit os

Iouis: sed quæ dicit, perficit.

Obedientia enim est felicitatis

Mater, seruatoris vxor. In septem ad Thebas.

— Fortis est, qui deos colit.

In omni negocio conuersatione mala nihil est peius.

Dei verò donum est, mortales felices esse.

Oculum enim domus arbitror domini præsentiam. in Persis.

Quando quis suum facit officium, illum Deus quoque adiuuat.

Bona conscientia.

Homine pio nihil fortius, animosius, alacrius, hilarius, apertius, & minus intrepidũ.

Oculus domini saginat equum.

* Refertur etiam à Plutarcho in Pyrrho, & additur quòd scripserit hoc carmẽ ipse Pyrrhus in templo Mineruæ Itonidis, cæsis Galatis. Dicetur de ijs, qui se semper honestè ac præclarè gerunt. Aeacidæ autem sunt ab Aeaco oriundi, Telamon, Peleus, Achilles, Pyrrhus, & Pyrrhus Epiroticus, versus huius autor.

Noxa

ταχεῖα δ' ἄτα πέλει.
Ἅπαξ [a] θανόντος, οὔτις ἔστ' ἀνάστασις.
Θρασυστομεῖν γὰρ οὐ πρέπει τοὺς ἥσσονας.
ἁπλῆ [b] οἶμος εἰς ἅδου φέρει.
Ἄλλος [c] ἄλλῃ πρὸς πόλει τεταγμένος.
Οἴκοι [d] μένειν χρὴ τὸν καλῶς εὐδαίμονα,
καὶ τὸν κακῶς πράσσοντα καὶ τοῦτον μένειν.
Θάρσει, [e] πόνου γὰρ ἄκρον οὐκ ἔχει χρόνον.
ὁ χρήσιμ' εἰδὼς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδὼς, σοφός.
ἔρχεται τ' ἀληθὲς εἰς φῶς, ἐνίοτ' οὐ ζητούμενον.
φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν θεός.
Μόνος θεῶν γὰρ θάνατος οὐ δώρων ἐρᾷ.
Ζεὺς [f] ἐστὶν αἰθὴρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ' οὐρανός.
Ζεύς τοι τὰ πάντα † χ' ὦ τι τῶν δέ τοι ὑπέρτερον.

a Ethnica est sententia, contraria Scripturæ.

b Noctes atq; dies patet atri ianua Ditis. Virgil.

c Diuersa dona, studia, mores, consuetudines diuersæ.

d Et qui beatus vult esse, & qui malè habet, is domi maneat.

e Vehemés morbus, ingés calamitas, diuturna esse non possunt.

f Iupiter vbique, ac curat res humanas Deus: est prouidentia, non feruntur temerè cuncta.

† χ' ὦ τι, pro καὶ ὅτι.

* Σοφοκλέους.

Γέλως ἥδιστος, εἰς ἐχθροὺς γελᾶν.
— Τοὺς δὲ σώφρονας
θεοὶ φιλοῦσι, καὶ στυγοῦσι τοὺς κακούς.
Πρὸς τὸν γὰρ ἔχοντ' ὁ φθόνος ἕρπει.
Γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.
Ξὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ καὶ ὀδύρεται.
Χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' ἀεί.
Ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν, ἥδιστος βίος.
τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ κάρτ' ἀνώδυνον κακόν.
Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κοὐκ ὀνήσιμα.
Τὰ γὰρ περισσὰ κἀνόνητα σώματα,
πίπτει βαρείαις πρὸς θεῶν δυσπραξίαις.
Ξὺν τῷ δικαίῳ γὰρ μέγ' ἔξεστι φρονεῖν.
Τόν τοι τύραννον εὐσεβεῖν οὐ ῥᾴδιον.
Φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν, πρᾶγμ' ἀνὴρ πράσσων μέγα.

Deus resistit superbis.

Gut ding will weyl haben.

Δεινὸν

* Sophocles, Atheniensis poëta tragicus fuit. Is cum Euripide, vt olim Socrates, ab Apollinis oraculo sapientes nuncupati fuere. deliciæ Bacchi, nouaque Syren vocatus est: quemadmodum apud Philostratum, Pausaniam & Plinium legimus. Tragœdias scripsit centum viginti, de quibus adhuc septem superstites, Francofordiæ ad Mœnum in 8. & in 4. cum Commentarijs Græcis excusæ sunt.

Noxa non dormitat. In Agamemnone.

Semel mortui nulla est resurrectio. In Eumenidibus.

Audaci ore non decet esse inferiores. in Supplicibus.

Simplex ac plana via est, quæ ducit ad inferos. apud Platonem in Phædone.

Alter alteri ciuitati conuenit. Ibid lib. 8. de Repub.

Est qui beatus, is domi maneat decet.

Rem qui gerit malè, is benè est vt maneat. apud Clementem lib. 6. Stromat.

Virili sis animo, laboris immensitas tempus non habet. apud Plut. lib. Quomodo audiendi poëtæ.

Qui vtilia nouit, non qui multa nouit, sapiens. apud Stob. orat. 3.

Venit veritas in lucē, interdum nō quæsita. Ibid. orat. 11.

Solet laborantem Deus pariter adiuuare. Ibid. orat. 29.

Mors enim sola Deûm non amat munera. Ibidē orat. 119.

Iupiter est æther, est terra Iupiter, cælumq;

Et omnia Iupiter, & si quid supra. Tribuuntur etiam Euphorioni, apud Clement. lib. 5. Strommatum.

Mala vltrò adsunt.

Dij faciētes adiuuant.

Sophoclis.

Dulcissimus risus est, in calamitate inimici ridere. in Aiace flagellifero.

— Modestos verò
Dij amant, & oderunt malos.

Nam qui habet, is inuidiæ obnoxius est.

Silentium decus affert mulieribus.

Omnes Deo volente vel rident, vel lugent.

Gratia semper parit gratiam.

** In non sapiendo enim dulcissima vita est.*

Siquidem non sapere, malum est doloris expers.

Hostium dona, non dona, nec vtilia sunt.

Homines magni & immodesti,
Incidunt in graues pœnas deorum.

In causa iusta decet esse ingenti animo.

Regi non semper est facile pietatem colere.

Solet cunctari vir, qui rem magnam molitur. In Electra.

Inimicum vlcisci, vitam accipere est alteram. Publius.

* Sunt verba Aiacis Telamonij, quòd mediocriū hominum vita sit tranquillissima, vbi sapientes ac eruditi multis curis ac laboribus exercētur.

Δεινὸν τὸ τίκτειν ἐστίν· οὐδὲ γὰρ κακῶς
πάσχοντι, μῖσος ὧν τέκῃ προσγίνεται.

Veritas, res omnipotens.

ὁ πᾶς αὖ τρέπει ἐννέπειν
τάδε δίκαια χρόνος.

—Τὸ δὲ ζητούμενον
ἁλωτόν· ἐκφεύγει δέ τ' ἀμελούμενον.
ἴσθ' αὐτάκουσον, κᾆτα κρῖν' αὐτὸς μαθών.

Festina lentè.

φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς, οὐκ ἀσφαλεῖς.
Σμικρὰ, παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή.
πάντα γὰρ καιρῷ καλά.

—a Πλείων χρόνος.
ὃν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω, τῶν ἐνθάδε.

* Pro ἄτης.

Οἷς γὰρ ἂν σφαλῇ θεόθεν δόμος, * ἄτας
οὐδὲν ἐλλείπει. —
Τὸ b μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος.

—Ὀρθὸν ἡ ἀλήθει' αἰεί.

—Ἄλλα δ' ἀλλαχοῦ καλά.

Θυμὸς δ' ἐν κακοῖς οὐ ξύμφορον.
Θνήσκει γὰρ πίστις, βλαστάνει δ' ἀπιστία.
Χωρὶς τότ' εἰπεῖν πολλὰ, καὶ τὰ καίρια.

Veritas.

τοῖς τοι δικαίοις χ' ὁ βραχὺς νικᾷ μέγαν.

—Λιπαρεῖν γὰρ οὐ καλὸν
δίκαια προσχρῄζουσιν.

Mala conscientia.

Οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς μὴ καλοῖς βουλεύμασιν
οὐδ' ἐλπὶς, ἥ τις καὶ θράσος τι προξενεῖ.

—Καιρὸς τοι πάντων
γνώμαν ἴσχει. —

Pietas æterna.

ἡ γὰρ εὐσέβεια συνθνήσκει βροτοῖς·
καὶ ζῶσιν, καὶ θανῶσιν, οὐκ ἀπόλλυται.
Τὸ μεθύειν, πημονῆς λυτήριον.
Σὺ δ' c αὐτὸς ὥσπερ οἱ σοφοὶ, τὰ μὲν

δίκαι-

a Verba sunt puellæ, quibus respõdet tyranno præcipienti impia, quòd oporteat Deo magis obedire quàm hominibus.

b Semper in aulis malè audiunt pastores & docti, quibus auaritiæ crimen tribuitur, cum vera loquuntur, & castigant scelera.

c Video meliora proboq; Deteriora sequor: inquit Medea apud Ouid & Euripid. Sophi autem, hoc est pleriq; sapientes ab initio semper, & nunc etiam, aliter in Scholis docent & disputant, & aliter viuunt: vt inquit quidam non ignobilis philosophus.

Vehemens res est liberos parere, neq; enim iniuria — Liberorum amor vehemés.
Læsi, eos quos peperimus odisse possumus.
Omne conuenit tempus
Ad dicendum ea quæ iusta sunt.
— Quod quæritur, — Cura potest omnia.
Hoc inueniri potest, facile elabitur, si quid neglectum sit.
In Oedipo tyranno.
Vicissim audi, & deinde re cognita iudica.
Subitò qui sapit, non tutò sapit.
Parua inclinatio sopit corpora senilia. — Senectus imbecilla.
Omnia tempestiua pulchra sunt.
— Longius tempus est,
Quo oportet me placere subterraneis, quàm his qui hic sunt.
In Antigone.
Quibus enim mota est domus diuinitus, — Pœnæ diuinæ, calamitates fatales.
Nulla deest calamitas.
Vates omnes captant pecuniam.
— Veritas enim mutari non potest.
Alibi alia pulchra sunt. In Oedipo Coloneo.
Ira homini calamitoso non est vtilis.
Moritur fides, & repullulat perfidia. — Nõ possunt multa simul benefieri.
Diuersa sunt hæc, multa dicere, & opportuna.
In causa iusta enim paruus vincit magnum.
— Blandè enim supplicare non decet, — Veritas, iusticia.
Eos qui iusta petunt.
In malis consilijs non est
Vlla spes, quæ animum erigere possit. In Trachynijs. — In tempore venire, rerum omnium primum. Terentius.
Occasio omnium
Consilia superat. In Philoctete.
Pietas simul moritur cum hominibus:
Et seu viuant, seu moriantur, nunquam interit.
Ebrium esse, curæ solutio est. apud Athenæum libro 2.
Tu lauda, velut Sophi,

δίκαι' ἐπαινεῖ, τὸ δὲ κερδαίνειν ἔχει.
μηδὲν a σιωὼ κέρδει κακόν.
ἅπαν b τὸ χρηστὸν ἴσην ἔχει φύσιν.
Ταχεῖα c πειθὼ τῶν κακῶν ὁδοιπορεῖ.
Boni initij bonus exitus. ἔργου δὲ παντὸς ἤν τις ἄρχηται καλῶς,
καὶ τὰς τελευτὰς εἰκός ἐσθ' οὕτως ἔχειν.
Οὐκ ἔστ' ἀπ' ἔργων μὴ καλῶν, ἔπη καλά.
Οὐ d γάρ τι βουλῆς ταυτὸ καὶ δρόμου τέλος.
* φορῶν, verbi φοράω. Τὰ πλεῖστα * φορῶν, αἰσχρὰ φωράσεις βροτῶν.
ἰατροὶ πικρὰν πικροῖς κλύζουσι φαρμάκοις χολήν.
Τοῖς γὰρ δικαίοις αὐτέχειν οὐ ῥᾳδίως.
Nullũ mendacium diuturnum. Ἀλλ' οὐδὲν ἕρπει ψεῦδος εἰς γῆρας χρόνου.
Θάρσει λέγων τ' ἀληθές, οὐ σφάλλη ποτέ·
καὶ γὰρ δίκαια γλῶσσ' ἔχει κράτος μέγα.
Πόλλ' ἔχει σιωπὴ καλά.
Ἀκὼν δ' ἁμαρτὼν οὔ τις ἀνθρώπων κακός.
ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.
Ἀμοχθος γὰρ οὐδείς, ὁ δ' ἥκιστα ἔχων μακάρτατος.
Longa vita, longa calamitas. Οὐδὲν γὰρ ἄλγος, οἷον ἡ πολλὴ ζωή.
Σημεῖα e γὰρ καὶ ταῦτα γίγνεσθαι φιλεῖ,
ὅταν τι ναοῖς ἐγκατασκήψῃ μύσος.
Ἀεὶ f παρθένοι ἐριννῦς.

Εὐριπί-

a Lucri ex quauis re odor optimus: Vespasiani imperatoris vox est, apud Suetonium.

b Veritatis simplex & bona & eadem perpetua oratio.

c Mala naturæ non opus habent doctrina. Publius.

d Etiam bene cogitatum surripitur sæpissimè. Plautus.

e Templa polluta, religio ac doctrina mutata, signa & causæ pœnarum impendentium.

f Deus certò punit peccata: Furiæ enim, deæ vltrices scelerum, semper sunt virgines. non deserunt officium suum, non exuunt naturam suam, non corrumpuntur muneribus, sed virgines manent.

Quæ iusta sunt, at lucra sola quærito. In Aethiopibus apud Athen. lib. 3.

Nihil cum lucro malum.

Quicquid bonum est, naturam habet constantem. apud Clementem lib. 6. Stromatum.

Subita persuasio ad scelus praua est. apud Plutarchum i Artaxerxe.

Initia si bona das cuiq; negocio,
Talem rei speres licebit exitum. apud Plutarch. Quo modo iuueni audiendi poëta.

Non conuenit turpi rei bona oratio. Ibid.

Consilij & rei non idem finis est. Ibid. lib. De garrulitate.

Mortalium si cuncta examinare studeas, vbiq; multa deprehendes vitia. Ibid. lib. de fraterno amore.

Qui vitia odit, homines odit. Plinius

Medici amaram bilem amaris pharmacis purgant. Ibid. lib. De apparentibus in circulo lunæ.

Malo nodo malus cuneus.

Iusto resistere non est facile. apud Stob. in Halieasi, orat. 9.

Nullum mendacium procedit ad senectutē æui. ibid. orat. 12.

Bono sis animo, vera dicendo nunquam erraueris:
Nam iusta lingua maximam vim possidet. In Tereo, orat. 13. Ibidem.

Dic fac vera iustaque, cætera committe Deo.

Multa continet bona silentium. In αἰλίαισι, orat. 33. Ibidem.

Nemo malus est, qui peccauerit inuitus. In Tyro, ibidem, orat. 46.

Omne quod bonum est, genuinam & legitimam habet naturam. in Aleadais, ibid orat. 77.

Veritas eadē & constans, & immutabilis.

Nullus absq; labore viuit: felicissimus autem ille, cui minimum obtigit. In Mysis, ibid. orat. 98.

Nulla est tanta dolendi causa, quàm vitæ longitudo. In Scyrijs, ibid. orat. 117.

Signa enim hæc malorum futurorum esse solent,
Si fortè templa polluat piaculum. Referuntur apud Nicephorum lib. 14. Ecclesiasticæ historiæ.

Nicephori, Græci scriptoris historiæ Ecclesiasticæ lib. 18. ex Græco latini facti in fol. Lauanè sunt editi.

Semper virgines furiæ. apud Suidam.

a Verba sunt Hecubæ, reginæ Phrygiæ, post Troiã destructam, cùm serua captiua abduceretur ab hostibus, de fortunæ inconstantia.

Εὐριπίδου.

Κἀγὼ[a] γὰρ ἦν ποτ᾽· ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ᾽ ἔτι.
τὸν πάντα δ᾽ ὄλβον, ἦμαρ ἕν μ᾽ ἀφείλετο.
Τὸ[b] γὰρ ζῆν μὴ καλῶς, μέγας πόνος.
Κακὸς δ᾽ ὁ μή τι δρῶν κακόν.
Τοὺς κακοὺς γὰρ τιμωρουμένη,
αἰῶνα τὸν σύμπαντα δουλεῦσαι θέλω.

Mala non laudanda, sed vt mala vituperanda sunt.

Ὀλέθριον ὀλέθριον κακόν.
Γνώμη δ᾽ ἀρίστη μάντις, ἥτ᾽ εὐβουλία.
Γυναικὶ πρόσφορον γυνή.
Ἐν τῷ δικαίῳ δ᾽ ἐλπίδες σωτηρίας.

Memento diffidere.

— Σώφρονος δ᾽ ἀπιστίας
οὐκ ἔστιν οὐδὲν χρησιμώτερον βροτοῖς.
Πονηροῦ φωτὸς ἡδοναὶ κακαί.

Veritas.

Ἐσθλὸν σαφὲς αἰεί.
Οὐδεὶς γυναικὸς φάρμακ᾽ ἐξεύρηκέ πω
κακῆς. —
κέρδος ἡ προμηθία.

Verba sunt Hermiones, filiæ Helenæ, vxoris Neoptolemi, de prauorum consortio vitando.

Κακῶν γυναικῶν εἴσοδοί μ᾽ ἀπώλεσαν.
Νυμφευμάτων μὲν τῶν ἐμῶν, πατὴρ ἐμὸς
μέριμναν ἕξει· κοὐκ ἐμὸν κρίνειν τάδε.
Εἰς ὄχλον ἕρπειν, παρθένοισιν οὐ καλόν.
Φίλον τοι τῷ νοσοῦντι δέμνιον.
Μεταβολὴ πάντων γλυκύ.
οὐ δεινὰ, πάσχειν δεινὰ τοὺς εἰργασμένους.

* Lento gradu procedit ira diuina ad vindictam sui, sed tarditatem grauitate supplicij compensat. Valerius Max.

* Μέλλει, τὸ θεῖον δ᾽ ἐστὶ τοιοῦτον φύσει.
βεβαρβάρωσαι, χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις.
Ζηλωτὸς, ὅστις ηὐτύχησεν εἰς τέκνα,
καὶ μὴ ᾽πισήμους συμφορὰς ἐκτήσατο.
Γάμοι δ᾽ ὅσοις μὲν εὖ καθεστᾶσι βροτῶν,

μακά-

b Verba sunt Polyxenæ filiæ Hecubæ, quæ cum matre captiua viuere non cupiebat vltrà. Vbi non sis qui fueris, non est cur viuas: inquit Cicero, ipse quoque sæpe cum cæteris gentibus in aduersis ad hanc extremam quasi consolationem confugiens.

Euripidis.

Et ego enim eram quondam, sed nunc non sum amplius:
Cunctas sed opes dies vnica mihi abstulit. in Hecub.
Viuere enim non honestè, ingens labor est.
Malus verò, qui mali nihil agit.
* *Improbos sed vlta,*
Aeuum vniuersum seruire volo.
Pestiferum pestiferum malum.
Sed mens optima, vates est, & bonum consilium. in Hel.
Mulieri conuenit mulier.
In iusticia spes salutis.

Probitas laudatur, & alget. Persius. Hecubæ verba sunt de Thracico rege, malè de se merito.

Inimicum vlcisci, vitam accipere est alteram. Publius.

— Prudenti incredulitate
Non est quicquam vtilius mortalibus.
Mali viri voluptates malæ. In Iphigenia Aulidense.
Bonum certum semper est.
Nullus cōtra mulierem remedia inuenit adhuc
Malam. in Andromache.
Lucrum est prouidentia.
Malarum mulierum accessus me perdiderunt.
Sponsaliorum quidem meorum pater meus
Curam habebit: neq; meum, decernere hac.
Ad populum ire virginibus non decet. in Oreste.
Charus sanè ægrotanti lectus.
Vicißitudo omnium grata.
Non mitum pati grauia eos qui patrarint.
Differt: sed numen ipsum est tale natura.
Barbarus † *factus es, diu versatus apud Barbaros.*
Beatus est, qui beatus est in liberis,
Neq; sibi insignes calamitates acquisiuit.
Nuptiæ sanè quibuscunque bene constitutæ sunt mortalium, *In be-*

Verba Hermiones sunt, recusantis nubere Oresti cognato inscijs parētib. Citat & recitat hos versus diuus Ambrosius in historia Rebeccæ: vbi postulat cōsensum parentum in sponsalibus. Idq; dicit adeo honestū & naturæ consentaneum esse, vt poëtæ quoque idē docuerint.

* Euripides poëta tragicus, Atheniēsis fuit. Eum Aristoteles in poëtica τραγικώτατον vocat. Tragœdias scripsit 92, de quib. adhuc extant 18. Basileæ in 8 impressæ: & decima nona etiam Electra nuper reperta, ibid. excusa. De eo autore Cicero lib. 15. Epistolarū familiarium sic meminit: Euripidem quanti tu facias, nescio: ego certè singulos eius versus singula testimonia puto.

† Menelao ista obijcit Tyndareus, quòd diutius versatus ad Troiam inter barbaros, mores Græcorum dediscerit.

μακάριος αἰὼν· οἷς δὲ μὴ πέπλευσιν εὖ,
τάτ᾽ ἔνδον εἰσὶ, τάτε θύραζε δυστυχεῖς.
Κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων.
Δυσχερὲς ψαύειν νοσοῦντος ἀνδρός.

Modus vbique seruandus.

Βάρος τι κἂν τῷδ᾽ ἐστιν, αἰνεῖσθαι λίαν.
— Τίσομαι·
ἑνὸς γὰρ εἰ λαβοίμεθ᾽ εὐτυχοῖμεν ἄν.
Στύλοι γὰρ οἴκων εἰσὶ παῖδες ἄρσενες.
Πολὺς a ταραγμὸς ἔν τε τοῖς θεοῖς ἔνι,
καὶ τοῖς βροτείοις.
Οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις ἀνήρ.

Singuli in vita habemus, quo cum confligemur: alij aliud.

Πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ.
ἄλλῳ δ᾽ ἄλλο πρόσκειται γέρας.
Ἀκούει δ᾽ οὐδὲν οὐδεὶς οὐδενός.
Φῶς γὰρ ἐμπολήμασι πρέπει.

In contractibus apertè ac sine dolo malo agendum.

b Οὔ τινι θύω, πλὴν ἐμοὶ, θεοῖσι δ᾽ οὔ·
καὶ τῇ μεγίστῃ γαστρὶ τῇδε δαιμόνων.
ὡς * τοῦ πιεῖν γε καὶ φαγεῖν † τοὐφ᾽ ἡμέραν.
Ζεὺς οὗτος ἀνθρώποισι τοῖσι σώφροσι,
λυπεῖν δὲ μηδὲν αὑτόν.
Ὁ δ᾽ οὐρανός μοι συμμεμιγμένος δοκεῖ
τῇ γῇ φέρεσθαι.
— Ἡδονὴ δέ τις
γυναιξὶ, μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλαις λέγειν.

* τοῦ πιεῖν καὶ φαγεῖν, cum articulo infinitiui, pro genitiuis ponuntur.

† τοὐφ᾽ pro τὸ ἐφ᾽ pro ἐπί.

Τὰ φίλων δ᾽ οὐδὲν, ἤν τις δυστυχῇ.
ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.
Πᾶν γὰρ ἐξαιρεῖ λόγος,
ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.
ὁ δ᾽ ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ᾽ ἐφήμερος.
Ἀσφαλὴς γάρ ἐστ᾽ ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης.
Καὶ μὴν τὸ νικᾶν ἐστὶ πᾶν εὐβουλία.
Εἷς ἀνὴρ οὐ πάνθ᾽ ὁρᾷ.

ὄλωλ᾽

a Nihil certi in rebus tum diuinis, tum humanis, secundum ethnicos: qui sine verbo loquuntur, rationem stolidam secuti.

b Verba Polyphemi, quòd præter ventrem suum, cibum & potum, quibus se expleat sine fine, nullos deos curet, iuxta Epicuri regulam, quòd ea res Iupiter & Deus sit.

Iis beata vita contingit: quibus verò non cadunt benè,
Domi forisq; infelices sunt.
— Communes enim res amicorum.
Res molesta est, tractare ægrotantem hominem.
Molestia quædam etiam in hoc est, laudari nimis.
— [a] Vlciscar:
Vnum enim si adepti fuerimus, felices extiterimus.
Filij enim mares columnæ sunt familiæ. in Iphigenia Taurense.
Magna perturbatio in rebus diuinis est,
Atq; in humanis.
Nullus sibi similis in periculis homo.
Multa enim multis accidunt.
Alij aliud additum est donum. In Rheso.
Paret verò nulla in re nullus nulli. In Cyclope.
Lux enim mercationibus conuenit.
Ego nulli sacrifico, nisi mihi: dijs verò nequaquam:
Et maximo, Ventri huic, deorum,
Sicut & potus & cibi deo, qui per diē integrum sumuntur.
Iupiter is hominibus est sapientibus: &
Molestare nihil se ipsum.
Cœlum verò mihi commixtum videtur
Terra, ferri.
— Voluptas [b] quædam est
Mulieribus, nihil sani inuicem obloqui. In Phœnissis.
Officia amicorum nulla sunt, si quis infelix fuerit.
Simplex oratio veritatis est.
Omnia enim efficit oratio,
Quæ & ferrum hostile efficere potest.
Itaq; diuitiæ non stabiles sunt, sed diurnæ:
Cautus enim est melior quàm temerarius Imperator.
Atq; victoria est tota sita in bona consultatione.
Vnus enim vir non omnia videt.

Crux, pericula, mutant etiā intrepidos.

De Cyclopū politia, vbi quisque facit quod sibi bonum videtur, nec audit rectè monentem.

Polyphemi ebrij, vbi nec mens nec pedes suum faciunt officium.

b Mulieres cōniciantur libenter sibi inuicem.

Ducis in cōsilio posita est virtus militum.

Gggg *Perij,*

a Orestis, volentis vlcisci Menelaū, patris sui Agamemnonis fratrem, quòd in periculo se vt alienis. deserat. Docet autem, quòd vindicta nihil sit dulcius hominibus.

Antigones filiæ, de Oedipo patre rege Thebano, cæco tunc, misero, & destituto omni spe & auxilio, cum olim esset beatissimus. de fortunæ incõstantia.

ὅλωλ' ἕν ἦμαρ μ' ὤλβησεν, ἕν δ' ἀπώλεσεν.
Νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν, δίκαι' ἔχων.
Σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς.
Πέλας γὰρ πᾶν ὅ, τι σπουδάζεται.
ἃ δ' αὖ μάθοι τις, ταῦτα σώζεσθαι φιλεῖ
πρὸς γῆρας, οὕτω παῖδας εὖ παιδεύετε.
— Πατρὶ δ' οὐδὲν ἥδιον
γέροντι, θυγατρός, ἀρσένων δὲ μείζονες
ψυχαὶ, γλυκεῖαι δ' ἧσσον εἰς θωπεύματα.
ἡ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων
πασῶν ἀναίδεια. —
Κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.
Πείθειν δῶρα καὶ θεοὺς, λόγος.

Auro loquẽte, omnis ratio est irrita.

Χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς.
— ὦ γλυκεῖα προσβολή.
ὦ μαλθακὸς χρὼς, πνεῦμα δ' ἥδιστον τέκνων.
ἄλλοισιν ἄλλως θεῶν τε κἀνθρώπων μέλει.
Κρεῖσσον δὲ νοσεῖν, ἢ θεραπεύειν.

[a] Ouid. in Metamorph. sic reddidit: Video meliora, proboq;, Deteriora sequor.

[a] Τὰ χρήστ' ἐπιστάμεσθα, καὶ γιγνώσκομεν,
οὐκ ἐκπονοῦμεν δ'.
Σχολὴ, τερπνὸν κακόν.

Hic murus aheneus esto: Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Horatius.

Μόνον δὲ τοῦτό φασ' ἁμιλλᾶσθαι βίῳ,
γνώμην δικαίαν κἀγαθὴν ὅτῳ παρῇ.
Αἱ δεύτεραί πως φροντίδες, σοφώτεραι.
Πρὸς τὰς τύχας γὰρ τὰς φρένας κεκτήμεθα.
Μωρὰ γὰρ μωρὸς λέγει.

Silentij tutũ præmium.

Ἀχαλίνων στομάτων,
ἀνόμου τ' ἀφροσύνας,
τὸ τέλος δυστυχία.
— Μεγάλα διώκων,
τὰ παρόντ' οὐκ ἔχει φέρειν.
Οἴνου δὲ μηκέτ' ὄντος, οὐκ ἔστιν κύπρις,
οὐδ' ἄλλο τερπνὸν οὐδὲν ἀνθρώποις ἔτι.
Θάνατος ἀπρόφασιστος.
Εἰ δ' [b] ἔστιν ὅστις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ,

[b] Cadmi senis, aui Penthei, cui tradiderat regnum Thebanum, ad spectatores de Pentheo miserè decepto à Bacchis, quòd sacra Bacchi spreuisset, quòd Deus puniat contemptũ sui, atrocibus pœnis.

Perij, vna dies me beauit, vna quoq; perdidit.

Vincit verò minor maiorem, si ius habuerit. in Supplicib. Veritas Iustitia.

Periculosa res est, dux audax.

Præsto enim est quodcunq; sedulò agitur. Cura potest omnia.

Quæcunq; verò didicerit aliquis, eadem seruare solet.
Ad senium vsq;. Itaq; filios bene instituite. Quæcunque quis iuuenis discit & audit ea meminisse solet senex.

— Patri nihil suauius
Seni, filia: masculorum quidem maiores
Animi, suaues verò minus ad blanditias.

Impudentia, maximum eorum quæ sunt inter homines, vitiorum omnium. in Medea.

Improbi enim viri dona commodum non habent.

Persuadere munera etiam deos, dicterium est.

Aurum verò potius est mille dictis, hominibus.

— O dulcis applicatio,
O tenerum corpus, anhelitusq; suauißimus liberorum. Liberi, cara pignora.

Alius alijs deorumq; hominumq; curæ est. In Hippolyto. Diuersa hominum studia, opiniões de dijs & religione diuersæ.

Facilius ægrotare, quàm ægrotum curare.

Quæ bona sunt, scimus & cognoscimus,
Operibus verò non elaboramus.

Ocium, iucundum malum.

Solùm hoc aiunt certare cum vita,
Si cui adest iusta & honesta mens.

Alteræ semper cogitationes sapientiores.

Secundum fortunam affecti sumus.

Stulta stultus dicit. In Bacchis.

Infrenis oris,
Enormisq; dementiæ,
Finis infelicitas.

— Qui magna sectatur,
Mediocria non consequitur. Superbis resistit Deus.

Vino enim sublato, non est Venus.
Neq; aliud iucundum quicquam mortalibus posthac.

Mors non accipit excusationes.

Si qui deos contemnit est,

εἰς ἓν δ' ἀθρήσας θάνατον, ὑγίαθω θεὺς.

— Οὐ γὰρ ἐσθ' ὅπη

Veritatis facilis oratio.

ἐσθλόν τι δράσας, μάρτυρ' ἂν λάβοις πάτραν.

Ἀφορμὰς τοῖς λόγοισιν * οἱ 'γαθοὶ

* Pro οἱ ἀγαθοί.

θνητῶν ἔχουσι, κἂν βραδύς τις ᾖ λέγειν.

a Post tres sæpe dies piscis vilescit, & hospes.

Τὰ [a] ξένων πρόσωπα φεύγουσιν φίλοι,

ἓν ἦμαρ ἡδὺ βλέμμ' ἔχειν φασὶν μόνον.

ἄφιλον, ἵνα αὖθις σοι λέγω, τὸ δυστυχές.

Senum prudentia.

— Γέρων ἀοιδὸς

κελαδεῖ μναμοσύναν.

ὅταν [b] γὰρ κρηπὶς μὴ καταβληθῇ γένους

ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐκγόνους.

— ἐπίφθονον

λίαν γ' ἐπαινεῖν ἐστι.

Μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη.

[c] Παρὰ δ' ἄλλον γ' ἄλλα

μοῖρα διώκει.

ἁ δ' ἀρετὰ βαίνει διὰ μόχθων.

Ζεύς μοι ξύμμαχος, οὐ φοβοῦμαι.

Συμφέρεται τὰ πολλὰ πολλοῖς.

Etiam hosti est æquus, qui habet in consilio fidem. Publius.

Καὶ γὰρ ἐχθρὸς ὤν,

ἀκούσεταί γ' ἐσθλά, χρηστὸς ὢν ἀνήρ.

Ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος, ἀλλὰ συμφορά.

— Συμφορὰ δ' ἑτέρους ἑτέρα

πιέζει.

Τὸ μὲν πρόσωπον ἡδύ, τἀν δόμοισι δὲ

λυπηρά. —

Εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐσβλέψαι γλυκύ.

Κακῷ γὰρ ἐσθλὸν οὐ συμμίγνυται.

χρόνια μὲν τὰ τῶν θεῶν πως, εἰς τέλος δ' οὐκ

ἀσθενῆ. —

Libertas.

τ' ἐλεύθερον γὰρ ὄνομα παντὸς ἄξιον·

κἂν σμικρ' ἔχῃ τις, μεγάλ' ἔχειν νομίζεται.

Ἐν πλησ-

b Herculis ad Thesea, Atheniensium regem: Mei progenitores mali & impij fuerunt, & parricidæ: ergo ipsorum impietas in me meosque redundat. c Alius alia habet mala, quibus cum luctatur: quisque suum vulnus, sibi inflictum à diabolo.

Ad huius respiciens mortem, existimet esse deos.
— Non est enim, vbi
Strenuè quid agens, testem accipias patriam. In Hercule furente.

In patria propheta non acceptus.

— Occasionem dicendi, boni
Mortalium habent: & si tardus quis fuerit ad dicendũ.
Hospitum vultum fugiunt amici,
Vnum diem gratum aspectum habere aiunt solum.
† *Caret amicis (vt iterum tibi dicam) infelicitas.*
— Certè vetulus cantor.
Cantat memoria dignum.

† Megaræ, vxoris Herculis, ad maritũ, qui abfuerat diutius peregrè, quòd interea fuerit deserta cum liberis, cũ sene patre, ab omnibus: quòd Hercules mortuus putaretur ab omnibus, quem metuissent viuum.

Cum enim fundamentum non iactum fuerit generis
Rectè, necesse est infelices esse posteros.
— Inuidiosum est
Nimis laudare. in Heraclidis.
Vnius manus, imbecilla pugna.
— Alium verò alia
Parca consequitur.
Sed ipsa virtus incedit per labores.
Iupiter mihi auxiliator, non metuo.
Conducunt alia alijs.

In iusta causa bellũ gerentes bene sperant, vt hoc loco chorus.

Quamuis hostis,
Audiet bene vir bonus existens.
Vita reuera non est vita, sed calamitas. in Alceslide.
— Calamitas verò alios alia
Premit. —
* *Vultus quidem iucundus, interiora verò*
Tristia. —
Ad vultum boni viri aspicere dulce.
Malo enim bonum non permiscetur.
Serò veniunt res deorum, sed postremò non infirmæ.
Nam liberum esse, maximum dico bonum.
Quòd si quis est pauper, putet se diuitem. Apud Philonem, in lib. Quòd omnis probus liber.

Deus etiamsi differt pœnam, non aufert tamen.

* Vita tyrannorum, potentum ac diuitum, etsi splendida est, tamen intus plena est curarum: quemadmodũ apud Xenophontem in Hierone, & Lucianum idem argumentum erudite tractatur.

Ἐν [a] πλησμονῇ τοι κύπρις, ἐν πεινῶντι δ' οὔ.
Οὐ χρυσὸς, οὐ τυραννὶς, οὐ πλούτου χλίδη
τοσοῦτον εἶχεν διαφόρους τὰς ἡδονὰς,
ὡς ἀνδρὸς ἐσθλοῦ καὶ γυναικὸς εὐσεβοῦς
γνώμη δικαία, καὶ φρονοῦσα τ' ἀνδρικά.
Εἰ θεοί τι δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσὶ θεοί.
Μή μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος.
Ἄνθρωπος μίμημα δαιμόνιον.
Μάντις ἄριστος, ὅστις εἰκάζει καλῶς.
πενία [b] ἣ τὴν σοφίαν ἔλαχε.
ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνὴρ, οὐ
πώποτ' ἠρώτησα, γιγνώσκων ὅτι τοιοῦτος
ἐστὶν, οἷσπερ ἥδεται ξυνών.
Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακὰ,
ἀλλ' ἐστί τις σύγκρασις.
Κακῆς ἀπ' ἀρχῆς γίγνεται τέλος κακόν.
ἅπαντες ἐσμὲν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί.
αὐτοὶ δ' ὅταν σφάλωμεν, οὐ γιγνώσκομεν.
Σὺν μυρίοις τὰ καλὰ γίγνεται πόνοις.
ἢ [c] λέγε τι σιγῆς κρεῖττον, ἢ σιγὴν ἔχε.
Οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις ἴσον.
Φεῦ [d] φεῦ τὰ μεγάλα, μεγάλα καὶ πάσχει κακά.
Οὐδεὶς στρατεύσας ἄδικα, σῶς ἦλθεν πάλιν.
Ἄλλη πρὸς ἄλλο γαῖα χρησιμωτέρα.
Δικαιότατον κτῆμ' ἐστὶν ἀνθρώποις ἀγρός.

Ο πλοῦ-

a Lasciuit raro non bene pasta caro.

Aequalis æqualem delectat.

b Paupertas, occasio virtutis. Id verò pluribus verbis demonstrat ipsa Paupertas, apud Aristophanem in Pluto.

Bella iniusta.

Laus agriculturæ.

c Vel dicenda vtilia, vel silendum.
d Ima tenent pacem, perflant altissima venti. Ouidius.

In repletione Venus, in famescentibus nequaquam. apud Athenaum lib. 6.

Non aurum, non imperium, non opum splendor,
Tam habet varias voluptates,
Vt viri boni, & vxoris pia
Mens iusta & concors. apud Clem. lib. 3. pædagogi.

Si dij quid faciunt malum, non sunt dij. apud Plutarchum lib. Quomodo audiendi poëta: & apud Iustinum Martyrem.

Nec mihi cõtingat tristis vita, qua felix sit. apud Plutarch. lib. Num philosophandum inter pocula.

Homo Dei imago est. apud Plutarch. lib. de oraculis qua defecerunt.

Vates optimus, qui optimè coniectarit. Ibid. lib. eod.

Paupertas sapientiam sortita est. apud Zenodotum.

Quando vir aliquis malorum gaudet consortio, non
Vnquam rogaui (qualis esset) *sciens quòd talis*
Sit, (quales sunt) *quib. gaudet conuersans. In Phœnice. apud Aeschinem in orat. aduersus Timarchum.*

Bona sperare non licet malis:
Sed est mixtura quadam. apud Plutarch. in moralibus. Nihil ab omni parte beatum.

De malo principio malus finis exit. In Aeolo apud Stobaum, orat. 4.

Omnes in admonendo sapimus: (*23. in Dictye.*
Sed cùm ipsimet aberramus, haud aduertimus. ibid. orat.

Qua pulchra sunt, infinitis laboribus comparantur. In Archelao, ibid. orat. 29.

Aut dic aliquid silentio melius, aut sile. Ibid. orat. 34.

Nihil est inter humanas res aquale. in Philoctete or. 43. Nulla fortuna perpetuò bona.

Papa, quàm qua magna sunt, magnis etiã implicantur. in Alcmaone. ibid. orat. 49.

Nullus in bello iniustus, redijt incolumis. in Erechtheo, ibid. orat. 54. (*orat. 56.*

Est alia tellus ad alium vsum aptior. in Antiope, ibid. Non omnis fert omnia tellus.

Iustißima poßeßio hominibus est ager. in βυτημένῳ. *ibid. orat. eadem.*

Qui

Ὁ πλεῖστα πράσσων, πλεῖσθ' ἁμαρτάνει βροτῶν.
Νοῦν[a] χρὴ θεάσασθαι· οὐδέν τι τῆς εὐμορφίας
ὄφελος, ὅταν τις μὴ φρένας ἔχῃ.

Coniugium, regnum est.

Μεγάλη τυραννὶς ἀνδρὶ, τέκνα καὶ γυνή.
Ἡδὺ καὶ ἀπάται φίλων.
Γάμους δ' ὅσοι σπεύδουσι μὴ πεπρωμένους,
μάτην πονοῦσιν. ἡ δὲ τῷ χρεὼν πόσει
μένουσα, κἀσπούδαστος ἦλθεν εἰς δόμους.

a Animus magis, quàm forma in hominib. spectanda.

κέρδους δ' ἕκατι καὶ τὸ συγγενὲς νοσεῖ.
Δεινόν τι τέκνων φίλτρον ἔθηκε θεὸς ἀνθρώποις.
Ἀρετὴ κρείσσων τ' ἐστὶ πλουσίου γάμου.
ὃς[b] δ' ἂν πλεῖστ' ἔχει, σοφώτατος.
— Τὰ γὰρ κακῶς
οἴκους εἰσελθόντ' οὐκ ἔχει σωτηρίαν.
— Μί' ἡμέρα
τὸν μὲν καθεῖλεν ὑψωθέντα, δήρ' ἄνω.

Omnia oportet expectare hominem.

Θνητὸς γὰρ ὢν, καὶ θνητὰ πείσεσθαι δόκει.
Τῷ δὲ δυστυχοῦντί πως
τερπνὸν τὸ λέξαι, κἀποκλαύσασθαι πάλιν.
Ὁ κάμνων δακρύων μεταδοὺς
ἔχει κουφότητα μόχθων.
Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς κακῆς.
Ἴτω[c] μὲν πῦρ, ἴτω δὲ φάσγανον,
πίμπρα, κάταιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
πίνων κελαινὸν αἷμα. πρόσθε γὰρ κάτω
γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' εἰς αἰθέρα,

πρὶν

b Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est. Horatius.

c Leguntur hi versus apud Eusebium quoque in Præparationũ libris, & aliquot autores alios. Sũt autem verba contemnentis minas & tormenta, & mortem ipsam, veritatis & virtutis causa: quales etiam apud gentes reperti multi, qui nominis comparandi causa nihil non pertulerunt, etiam exquisitissima supplicia; alij linguas in facies tyrannorum expuerunt, ne proderent arcana.

Qui plurima facit, is & plurimùm peccat. In Oenomao. ibid. orat. 58.

Animus spectandus est: nihil pulchritudo
Iuuat, cum quis mentem non bonam habet. in Oedipo. ibid. orat. 66.

Satis magnum est regnum marito, liberi & vxor. in Oedipo. ibid. orat. 67.

Delectant etiam doli eorum quos amamus. Ibid.

Quicunq; nuptias fato sibi non destinatas ambiunt,
Frustra laborant: vxor autem viro fatali manens, etiam absque omni cura domum ingreditur. in Menalippe. ibid. orat. 70. Coniugia fatalia sunt.

Lucri causa vel consanguinei mali fiunt. in Oeneo, orat. 75. ibid.

Vehementem in liberos amoris affectum dedit Deus hominibus. in Alcmene. ibid. orat. 83.

Generosæ nuptiæ præstãt opulẽtis. In Archelao, ibid. orat. 88.

Qui autem plurimum habuerit, sapientißimus indicatur. In Palamede, ibid.

— Quæ malè parta
Domi accumulantur, nihil salutis habent. in Erechtheo, ibid. orat. 94.

— Vna dies
Aliquem diu in sublimi constitutũ deiecit. Ibid. orat. 105.

Mortalis existens, mortalia quoq; te passurum expectes. Ibid. orat. 108.

Homini infelici
Iucundum est narrare sua mala, & ea denuò deplorare. In Oeneo. ibid. orat. 114.

Aeger lachrymis fusis,
Ab ærumnis leuatur. in Andromeda. ibid.

Nõ diu durat malæ voluptatis delectatio. in Erechtheo. ibid. orat. 116.

Accedat ignis, accedat & gladius,
Combure carnem hanc, concrema, reple te
Meo cruore. Nam prius vel sidera
Terram subibunt, terra vel scandet polum,

* θῶπα, à θώψ, quod adulatorem siue assentatorē significat.

πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι * θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.
Τέκτων γὰρ ὤν, οὐκ ἔπρατῖες ξυλουργικά.
Ἀλλ' ἐπ' ἄλλη φάρμακον κεῖται νόσῳ.
λυπομένῳ μὲν μῦθος εὐμενὴς φίλων·
ἄγαν δὲ μωραίνοντι, νουθετήματα.

Ἀχαιοῦ.

Ἐν κενῇ γὰρ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως οὐκ ἔστι·
πεινῶσι γὰρ ἡ Κύπρις πικρά.

Ἀγαθῶνος.

Τὸ μὲν πάρεργον, ἔργον ὡς ποιούμεθα·
τόδ' ἔργον, ὡς πάρεργον ἐκπονούμεθα.

Dij faciētes adiuuant.

Τέχνη τύχην ἔστερξε, καὶ τύχη τέχνην.
Γνῶμαι πλέον κρατοῦσι, ἢ σθένος χερῶν.

† ΚΩΜΙΚΩΝ.

Ἐπιχάρμου.

Εὐσεβὴς νῷ πεφυκώς, οὐ πάθοις γ' οὐδὲν κακὸν
κατθανών, ἄνω τὸ πνεῦμα διαμενεῖ κατ' οὐρανόν.
[a] Ἐγγύα ἄτας θυγάτηρ, ἐγγύα δὲ ζαμίας.
Καθαρὸν τὸν νοῦν ἐὰν ἔχῃς, ἅπαν τὸ σῶμα
καθαρὸς εἶ.
Συνεκρίθη, [b] καὶ διεκρίθη, καὶ ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθε πάλιν·
γᾶ μὲν εἰς γᾶν, πνεῦμα δ' ἄνω. τί τῶν δε χαλεπὸν; οὐδὲ ἕν.

Νοῦς

Sponde, noxa præstò.

a ἐγγύα, imperat. sponde, verbi ἐγγυάω. ἐγγυὴ autē, sponsio, fideijussio.

b Mors, resolutio animæ seu spiritus, (qui immortalis est) à corpore.

† Comœdia, est imitatio vitæ, speculum consuetudinis, imago veritatis, affectuum ciuilium ac priuatorum, & quotidianæ vitæ speculum: vt eam nominauit, ante Ciceronē, Liuius Andronicus. Porrò in Comœdia mediocres fortunæ hominum, parui impetus, periculaq;, lætiq; sunt exitus actionū. At in Tragœdia omnia contraria, ingentes personæ, magni timores, exitus funesti habentur. & illic turbulenta prima, tranquilla vltima: in Tragœdia contrario ordine res aguntur. tum in Tragœdia fugienda vita, in Comœdia capessenda exprimitur. Postremò omnis Comœdia de fictis argumentis, Tragœdia sæpe de historica fide petitur. Sunt qui dictam putant, quòd τῶν κωμῶν, id est viculorum & humilium domuum fortunæ in ea comprehenduntur: non vt in tragœdia, publicarum, regiarumq;. Sunt etiam qui dictam putant à Co insula, in qua Comœdiæ inuētor exulauit Epicharmus: cuius nihil extat amplius, quemadmodum nec Menandri, nec cæterorum, vno Aristophane excepto, cuius adhuc vndecim comœdiæ supersunt, vt suo loco indicabimus.

Quàm mollis à me extorqueatur vox tibi. Philo, de Ioseph. ac or. Quòd omnis probus liber sit.

Cùm sis faber, opera haud facis fabrilia. apud Plutarchū in Politicis. Tractant fabrilia fabri.

Aliud in alio morbo est remedium:
Tristi verò (medicina est *) sermo beneuolus amicorū:*
Vehementer autem desipienti, admonitiones. apud Plutarch. in consolat. ad Apollonium.

Achæi.

[a] *In vacuo ventre nullum est formosorum desiderium.* a Sine Cerere & Baccho friget Venus. Terentius.
Famescentibus amara est Venus. In Aethone satyrico, apud Athenæum lib. 6.

Agathonis.

Quod est parergon, expedimus tanquam opus: In omni vita plura parerga, quàm erga.
Opus parergon rursus esse credimus. apud Athenæum lib. 5.

Fortunam vt ars, fortuna ita artem amat inuicem. apud Aristotelem lib. Morali. 5.

Rationes manuum viribus præpollent. apud Stobæum, orat. 54. Sapiētia præualet potentiæ.

COMICORVM.

Epicharmi.

Si fueris mente pius, nihil mali patieris mortuus: Superius manet in cælo spiritus. apud Clementem lib. 4. Stromat.

Sponsio est noxæ filia, sponsio verò mulctæ. Ibidem lib. 6. Stromatum.

Mundam si mentem habeas, es mundus toto corpore. Ibid. lib. 7. Stromat.

Concretus est, ac discretus: & rursus abijt, vnde venerat: terra quidem in terram, spiritus ad supera. Quid horum graue ac difficile? nihil. apud Plutarchum in orat. consolatoria.

Νοῦς ὁρᾷ, καὶ νοῦς ἀκούει· τἄλλα δὲ τυφλὰ καὶ κωφὰ τυγχάνει, λόγου δεόμενα.

Gratia gratiam parit. — ἡ δὲ χεὶρ τὴν χεῖρα κνίζει. δός τι, καὶ λάβοις τι.

Πρεπόντων πόνων πωλοῦσιν ἁμῖν πάντα τἀγαθὰ οἱ θεοί.

a ἁ δὲ μελέτα φύσιος ἀγαθᾶς † πλεῦνα δωρεῖται φίλοις.

† πλεῦνα, pro πλεῖνα, Doricè.

ὁ τρόπος ἀνθρώποισι δαίμων ἀγαθὸς, εἷς δὲ κακός.

ὁ βίος ἀνθρώποις λογισμοῦ καὶ ἀριθμοῦ δεῖται πάνυ.

ζῶμεν δ᾽ ἐν ἀριθμῷ καὶ λογισμῷ· ταῦτα γὰρ σώζει βροτούς.

a Plus sæpe potest cura, studium, labor, quàm ingeniũ non excultum.

ὁ λόγος ἀνθρώποις κυβερνᾷ, κατὰ πρόσωπον καὶ σώζει ἀεί.

ἐστὶν ἀνθρώπων λογισμὸς, ἐστὶ καὶ θεῖος λόγος.

ὁ λόγος ἀνθρώπῳ πέφυκε περὶ βίου καταστροφάς.

ὁ δέ γε τὰς τέχνας ἅπασι συνέπεται θεῖος λόγος,

διδάσκων αὐτὸς αὐτοὺς, ὅτι ποιεῖν δεῖ συμφέρον.

οὐ γὰρ ἄνθρωπος τέχναν τιν᾽ εὗρεν, ὁ δὲ θεὸς ταύτην φέρει.

ὁ δέ γε τοῦ ἀνθρώπου λόγος πέφυκεν ἀπό γε τοῦ θείου λόγου.

Simile simili charum.

— Καὶ γὰρ ἡ κύων κυνὶ

κάλλιστον εἶμεν φαίνεται, καὶ βοῦς βοΐ,

ὄνος τ᾽ ὄνῳ κάλλιστον, ὗς δὲ τῷ συΐ.

Αμφιδος.

Πῖνε καὶ παῖζε, θνητὸς ὁ βίος, ὀλίγος ὁ ὑπὸ γῆς χρόνος· θάνατος δ᾽ ἀθάνατός ἐστιν, ἅπαξ ἄν τις ἀποθάνῃ.

Χρυσοῦν ἐστὶ πρᾶγμ᾽ ἐρημία.

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀτυχίας ἀνθρωπίνης

παραμύθιον γλυκύτερον ἐν βίῳ, τέχνης.

Θεοπόμπου.

Τὰ πετραῖα τῶν ἰχθυδίων ἀπέφθισε.

Plerique aliud agimus in vita.

Αλέξιδος.

Ερῶμεν ἀλλοτρίων, παρορῶμεν συγγενεῖς,

ἔχοντες οὐδέν.

Οὐκ ἔστιν οὔτε τεῖχος, οὔτε χρήματα,

οὐδ᾽ ἄλλο

Mens cernit, mens audit: reliqua autem surda cacaque sunt, & rationis indiga. Ibid lib. 2. de fortuna Alexandri.

Affricat manum manus: da quiddam, & etiam aliquid accipe. apud Platonem in Axiocho.

Conuenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona dij. apud Stobaeum orat. 29.

Plus donat amicis cura & labor, quàm bonū ingeniū. Ibidē.

Ipsum hominibus ingenium vel bonus vel malus damō est. Ibidem orat. 37.

Hominū vita verbo & numero valde indiget: (seruant.
Viuimus enim in numero & verbo. hæc ipsa mortales
** Verbum homines gubernat, & cum modo seruat quorum*
Hominum est verbum, est etiam diuinum verbum.
Verbum adest homini vsque ad vitæ exitum.
Diuinum hoc verbum omnibus artes suppetit,
Docens ipsum ipsos, quid conducibile facere opus sit.
Neque enim homo ipse artem aliquā inuenit, sed Deus affert.
Hominis autem verbum diuino prouenit
Verbo. apud Eusebium lib. 13. de Præparat. Euangelica. extat etiam apud Clementem Alexandrinum.

* Artes, Dei inuentū, monstratæ à Deo hominibus: à quo homines sermonē, verba & sapientiā habent. Vsurpat autem Eusebius hanc Epicharmi sententiam, contra gētes: quib. his Epicharmi versib. demonstrat, quòd poëtæ ac philosophi multa suffurati sint ex Scriptura.

— Nam & cani
Pulcherrimus canis videtur, bos boui:
Asinus asello pulcher est, & sus sui. apud Laërtium.

Amphidis.

Bibe, lude, mortalis est vita, breue tempus super terram: mors perpetua est, si mortem quispiam semel obierit. in inscripto muliebri imperio, apud Athenæum. lib. 8.

Epicuri symbolum.

Aurea res est solitudo. apud Stob. orat. 56.

Non est vllum humani infortunij
Solatium dulcius in vita, quàm ars. Orat. 60. ibidem.

Artem quæuis alit tellus.

Theopompi.

Edisse pisces conuenit saxatiles. in Phineo, apud Athen. lib. 14.

Pisces saxatiles meliores cæteris, qui in stagnis vel piscinis capiuntur.

Alexidis.

Aliena amamus, apta nobis spernimus.
Atque his abundamus, tenētes nil propè. apud Athenaū lib. 3.
Non est vel murus, vel pecuniæ,

οὐδ' ἄλλο δυσφύλακτον οὐδὲν, ὡς γυνή.

Ἀντιφάνους.

Ἐστὶν[a] ὀλίγον τὸ καλὸν, ἔστι πανταχοῦ καὶ τίμιον.
Πενία γάρ ἐστιν ἡ τρόπων διδάσκαλος.

a Pulchra ac bona, difficilia & rara sunt.

Ἀναξανδρίδου.

Ἐκ μελέτης * πλείους ἢ φύσεως ἀγαθοί.

* Atticè pro πλείονες.

Εὐβούλου.

Θύουσι [b] αἷμα, κύσιν· μὴ καρδίαν, μηδὲ ἐπιπόλαιον.

b Deus ad cor respicit, ac id requirit vbique.

Σωτάδου.

Ἂν ἀλαζονῇς, τοῦτ' ἀνοίας ἐστὶ φρύαγμα.
ἡμέρας μιᾶς ἀλυπία, μέγα ἐστὶ κέρδος.

Soli stulti superbi.

Σωτίωνος.

—— [c] Γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον·
αὕτη πατήρ σοι, καὶ πάλιν μήτηρ μόνη,
ἀρεταὶ δ' ἦ, πρεσβεῖαι τε, καὶ στρατηγίαι.
ἔξεις [d] δ' ὅσ' ἂν φάγῃς τε καὶ πίῃς μόνα,
σποδοὶ δέ τ' ἄλλα, περικλέης, κόδροι, κίμων.

c Epicuro & suis porcis, summum bonum venter est.

d Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas.

† Μενάνδρου.

Ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς.
Ἀρ' ἐστὶ πάντων ἀγρυπνία λαλίστατον.
Τὸ κακὸν τῶν ἱερῶν διπλάζεται.
ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται.
εὐθὺς γενομένῳ μυσταγωγὸς τοῦ βίου.
Θεῷ δὲ θῦε διὰ τέλους, δίκαιος ὤν,
μὴ λαμπρὸς ὢν ταῖς χλαμύσιν, ὡς τῇ καρδίᾳ.
ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

Crux premit pios.

Deus cor requirit.

† Menander Atheniēsis κωμικώτατος καὶ γνωμικώτατος poëta, ac qui multa ex doctrina patrum hausit: quemadmodum Clemens, Cyrillus, Iustinus, Eusebius, id aliquot illustribus exemplis declarant: 108. scripsit Comœdias, quas Terentius Latinas fecit, quæ interciderunt temporis iniuria, vsque ad paucas gnomas, quarum aliquot insigniores hinc inde descriptas ex varijs autoribus hoc loco adscripsimus.

Πᾶς

Vel aliud quicquã custoditu tam difficile, quàm mulier. apud Stobæum orat. 73.

Antiphanis.

Rarum bonum est, vbiq; fitq; plurimi. apud Athen. lib. 3.

Paupertas magistra morum est. apud Stob. orat. 95.

Anaxandridæ.

Plures studio boni sunt, quàm natura. apud Stob. orat. 29.

Eubuli.

Sacrificant sanguinem & vesicam, cordis autem ne superficiem quidem. In Semele, apud Clementem libro 7. Stromatum.

Sotadis.

Si superbis, huiusmodi est stulticia iactantia. (vel hinnitus. *) apud Stobæum orat. 22.*

Vnius certè diei indolentia magnum lucrum est. apud Stob. orat. 98. Vita humana misera.

Sotionis.

— Ventre nihil dulcius:
Sit solus hic mater, pater sit solus hic,
Legatio, virtus, dux etiam militum. apud Athen. lib. 8.
— Erunt solum tua,
Potaueris quæcunq;, vel comederis:
Cinisq; cætera, vt Pericles, Codri, Cimon.

Menandri.

Qui rectè viuere nequit, turpiter ne viuito. apud Strabon. lib. 8. Geograph.

Insomnia non est aliquid loquacius vsquam. in Epiclero, apud Theonem in Progymnas. rhetorices. (lib. 8.

Aerumna duplicatur viris pijs. In ebrietate, apud Athen.

Mortalium cuilibet nato sumus
Vitæ custos rectorq; genius iungitur. apud Euseb. lib. 13. de præparatione Euangelica. Angelus custos vnicuique additur confestim atq; nascitur.

Iustus Deo autem assiduè sacrifica,
Nõ vestib. nitidis, sed corde splendidus. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Dij quẽ amant, excedit is vita iuuenis. ibid. lib. 6. Stromat.

Qui-

Conscientia bona.

Πᾶς ἁγνός ἐστιν, ὁ μηδὲν ἑαυτῷ κακὸν συνιδών.
Τρόπος ἔσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος.
Ἆρ' ἐστὶ συγγενές τι, λύπη καὶ βίος.
Μακάριος, ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.
φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.
Πολὺ χεῖρόν ἐστιν ἐρεθίσαι γραῦν, ἢ κύνα.
Ἁμαρτάνει τε καὶ σοφοῦ σοφώτερος.
ἅπαντα δοῦλα τοῦ φρονεῖν καθίσταται.
Ταμιεῖον ἐστὶν ἀρετῆς ἡ σωφροσύνη.
Οὐδεὶς ἐπλούτησε ταχέως δίκαιος ὤν.
Πάντων χρῆμα δικαιότατον ἀλήθεια,
θεῶν ὁμόπολις, μόνη θεοῖς συνδιαιτωμένη.
ἐφ' ᾧ φρονεῖς μέγιστον, ἀπολεῖ τοῦτό σε.
Ὁ συνιστορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.
Δεῖ τοὺς γινομένους μέχρι ἂν ζῶσιν, ποιεῖν.
ἀπραξία γὰρ λιτὸν οὐ τρέφει βίον.
ὡς ἡδὺ, τῷ μισοῦντι τοὺς φαύλους, ἐρημία.
Τῶν γὰρ πλούτων ὁ δ' ἄριστος, γνησίαν λέχος
εὑρεῖν. —
Δύ' ἐστ' ἃ κρῖναι τὸν γαμεῖν μέλλοντα δεῖ·
ἤτοι προσηνῆ ὄψιν, ἢ χρηστὸν τρόπον·
τὴν γὰρ ὁμόνοιαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ποιεῖ.
ὅστις γυναῖκ' ἐπίκληρον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν
πλουτοῦσαν, ἤτοι μῆνιν ἐκτίνει θεῶν,
ἢ βούλετ' ἀτυχεῖν, μακάριος καλούμενος.
ὁ σκληρότατος πρὸς υἱὸν ἐν τῷ νουθετεῖν,
τοῖς μὲν λόγοις πικρός ἐστι, τοῖς δ' ἔργοις πατήρ.
Ἡδύ γε φίλου λόγος ἐστὶ τοῖς λυπουμένοις.

Τοῦτ'

Quilibet est mundus, qui nullius est sibi mali conscius. ibid. lib. 7. Stromat.

Mores dicentis sunt, qui persuadent, non oratio. apud Plutarch. in Politicis.

Cognatum quiddam sunt atq; congenitum, vita & mæsticia. ibid. lib. de Tranquillitate animi.

Beatus est opib. iungens industriam. apud Plutarch. lib. Quomodo audiendi Poëtæ.

Mores bonos cōuictus inficit improbus. apud Paul. 1. Cor. 15.

Plus est periculi anum lacessere, quàm canem. apud Eras. in Chiliadib.

Est vel quando peccat sapientißimus aliquis. apud Stob. (orat. 3.

Subijciuntur omnia sapientiæ. apud Stob. orat. 3.

Penu virtutis est temperantia. Ibid. orat. 5.

Nullus continuò iustè viuens ditatus est. Ibid. or. 10.

Res omnium iustißima

Veritas, cœli ciuis, & sola fruitur conuictu deorum. Ibid. orat. 11.

Quo tibi maximè places, idipsū te pessundabit. Ibid or. 22.

Qui aliquid sibi conscius est, etiamsi fuerit audacißimus, Conscientia tamen facit ipsum timidißimum. ibid. orat. 24.

Genitos oportet, quoad vixerint, laborare:
Ignauia enim non alit frugalem vitam. Ibid. orat. 29.

O quàm suauis est solitudo, ei qui malos odio habet In Hydria. Ibid. orat. 56.

Optimæ sunt diuitiæ generosam inuenisse coniugem. in Andromeda, ibid. orat. 67.

Res duæ potißimùm vxorem ducturo consideranda sunt:
Nempe aut facies blanda, aut boni mores.
Hæc enim alunt beneuolentiam mutuam. Ibid. orat. 70.

Quisquis vxorem ex asse hæredem ducere cupit
Diuitem, is vel pœnam iratis luit dijs:
Vel infelix esse vult sub nomine fortunati. Ibidem, or. 72.

Qui durißimus filio videtur in admonendo,
Verbis quidem asper est, reipsa verò pater. Ibid. orat. 83.

Suaue quid est amici sermo, tristantibus. ibid. orat. 114.

Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον.

* Φιλήμονος.

Οἱ γὰρ θεὸν σέβοντες, ἐλπίδας καλὰς ἔχουσιν
εἰς σωτηρίαν. —
ἥδιον οὐδὲν, οὐδὲ μουσικώτερόν ἐστ', ἢ δύνασθαι
λοιδορούμενον φέρειν. —
Ἐκ τοῦ φιλοπονεῖν γίνεθ' ὧν θέλεις κρατεῖν.
Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλούσιος.

Cœlibis vita pauca desiderat.

Τὸν μόνον ὄντα
καὶ κακὴ τύχη τρέφει.
Ἄρ', ἐστὶ λόγος τοῖς νοσοῦσι χρήσιμος.
Ὡς σπλήνιον πρὸς ἕλκος οἰκείως τεθὲν
τὴν φλεγμονὴν ἔπαυσεν, οὕτω καὶ λόγος.

Morbi multi, medicorum messis.

Ψυχῆς ἰατρὸς γράμματα.
-Κακῶς ἔχει ἅπας ἰατρὸς, ἂν κακῶς μηδεὶς ἔχῃ.
Πολλ' ἐστὶν ἐν πολλαῖσιν οἰκίαις κακά.

Improbè Neptunũ accusat, qui iterum naufragium facit. Publius.

Τεθαύμακα οὐκ ἐπεὶ πέπλευκεν, ἀλλ' εἰ δὶς
πέπλευκε. —
a Αἰτῶ δ' ὑγείαν πρῶτον, εἶτα εὐπραξίαν, τρίτον δὲ χαίρειν,
εἶτ' ὀφείλειν μηδενί.

Διφίλου.

a Ἐσα

* Ex Theophilo Antiochense Episc. cuius lib 3. Græcè editi sunt Tiguri in fol. cum oratione Græca Tatiani Assyrij, Iustini martyris discipuli, contra gentes scripta. Pleraq; autem Patrum scripta, quibus ipsi gentium idolomaniam oppugnant, sunt philologica, argumento vario ac iucundo, ac multis philosophorum, poëtarum, rhetorum ac historicorum testimonijs aspersa: ac ferè hinc contexta, vt gentes suo gladio iugularent: quemadmodum adolescentibus vel ex hoc Sententiarum libello planum fiet. Exempla sunt in libris Clementis Alexandrini, Iustini, Cyrilli, Nazianzeni, Eusebij, Theodoriti, Chrysostomi, Theophili, Tatiani, Athenagoræ, Aeneæ Gazæi, & Origenis in libris contra Celsum, qui Græcè scripserunt, & adhuc extant: in libris etiam Lactantij, & præceptoris eius Arnobij, Tertulliani, Latinorum: & ante omnia Augustini, in libris de Ciuitate Dei, quos bibliothecam potius quàm libros rectius dixeris, propter rerum bonarum ac testimoniorum immensam copiam.

a Sententia est de ordine votorum, seu summi boni, à multis autoribus celebrata. apud Stobæum orat. 103. ex Scleria poëta quodam sic refertur:

Ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ,
Δεύτερον δὲ, φυὰν καλὸν γενέσθαι.
Τρίτον δὲ, πλουτεῖν ἀδόλως εἶτα.
Τέταρτον, ἡβᾶν μετὰ τῶν φίλων.

Istud est viuere, non sibi viuere soli. Ibid. orat. 122.

Philemonis.

Hi qui Deum colunt, spes bonas habent
Ad salutem. apud Theophilum contra gentes, lib. 3.
Suauius nihil est, nihil deniq; concinnius, quàm
Si possis æquo animo ferre conuicia. apud Plutarchum lib. Quomodo audiendi poëta.
Assiduitate qualibet assequi datur. in Catapseudomeno. apud Stob. orat. 29.
Agricola semper in proximum annum diues est, ibid. orat. 57.
Hominem solum
Quantumuis angusta fortuna alit. In Hypobolimæo, orat. 68.

Oratio sanè vtilis est ægrotantibus: veluti splenium vlceri aptè impositum, inflammationem sedat, sic & oratio. In Phileta. Ibid. orat. 81.

Splenion herba, quæ spleni medetur: vnde & splenion cognominata est, apud Plinium lib. 25.

Medicus animæ, literæ. In Apolline. Ibid. orat. 81.
Malè habet quiuis medicus, si nemo malè habuerit. Ibid. orat. 102.
Multa sunt multis in ædibus mala. In Myside, orat. 108. Ibid.

Non miror eum qui se mari committit: verùm si bis id tentauerit. apud Diodor. Sicul. lib. 12. Bibliothecæ.

Primùm peto à dijs rectè valere, deinde agere bene, saluere tertio, vltimò debere nihil. apud Lucianum in dialogo, Pro eo qui inter salutandum verbo lapsus fuerat.

Diphili.

[a] Ἔσται γὰρ ἔσται κεῖνος αἰῶνος χρόνος,
ὅτ' ἂν πυρὸς γέμοντα θησαυρὸν σχάσῃ
χρυσωπὸς αἰθήρ· ἡ δὲ βοσκηθεῖσα φλὸξ
ἅπαντα τἀπίγεια καὶ μετάρσια
φλέξει μανεῖσα.

Noſce teipſum.

Ἂν γνῷς τί ἐστ' ἄνθρωπος, ἡδίων ἔσῃ.

Πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν εὐτυχέστερον,
τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολὴν οὐ προσδοκᾷ.

Λύπης δὲ πάσης γίνετ' ἰατρὸς χρόνος.

Laus puellæ, ſeu amicæ.

Κάλλει καλή, μεγέθει μεγάλη, καὶ τέχνῃ σοφή.

b Quod Deus tandem puniat peccata. Euſebius hæc cum ſequentibus tribuit Diphilo: cum Iuſtinus in libro de Monarchia, quædam horũ Philemoni, q̃dam Euripidi adſcribat.

[b] Κλέπτ', ἀποστέρει, κύκα,
μηδὲν πλανηθῇς, ἔσται κἀν ᾅδου κρίσις,
ἥνπερ ποιήσει ὁ θεὸς ὁ πάντων δεσπότης,
οὗ τοὔνομα φοβερόν.

[c] Εἴ τις δὲ θνητῶν οἴεται [d] τοὐφημερίαν
κακόν τι πράσσων τοὺς θεοὺς λεληθέναι,
δοκεῖ πονηρὰ, καὶ δοκῶν ἁλίσκεται,
ὅταν σχολὴν ἄγουσα τυγχαίῃ δίκη.

Εἰ δέ τις πράττει κακῶς,
κακὸς πεφυκὼς, τὸν χρόνον κερδαινέτω,
χρόνῳ γὰρ οὗτος ὕστερον δώσει δίκην.

c Nemo peccans latet Deũ, etiamſi ad tempus impunè peccet.

Ἀπολλοδώρου.

Τὸ γῆρας ἐστὶν αὐτὸ νόσημα.

Ἐν θηρίοις δὲ καὶ πιθήκοις ὄντα, δεῖ
εἶναι πίθηκον. —

Κράτητος.

Pauperum conditio optima, ac liberrima.

Ἐλευθερία, ἀκλημοσύνη.

Εὐδαίμονος.

Εἴπερ εἰσὶ θεοὶ, οὐ δυνάμεθα
περὶ αὐτῶν λέγειν ὁποῖοι τινες εἰσί,
πολλὰ γὰρ εἰσὶ τὰ κωλύοντά με.

Ἀριστο-

a De extremo die, qui veniet cum flammæ incendio: quæ à patribus accepta ſunt, vt id multis argumentis non ſolùm Clemens oſtendit, ſed Iuſtinus etiam, Chryſoſtomus, Theophilus, Theodoritus, Tatianus, Cyrillus, Origenes, & quotcunque de patribus Græcis, gentium idolomaniam ex ipſis poëtarum ac philoſophorum libris, deſumptis teſtimonijs & ſententijs, oppugnarunt: ſicuti id alibi copioſius expoſuimus.

d Pro τοὐφημερίαν, legit Iuſtinus, τοὐφ' ἡμέραν, & tribuit Euripidi.

Erit nã, erit nouum nam tempus seculi,
Quando ignis effundet refertas copias
Auratus æther, flamma qua depasta fuit
Terrena cuncta, cunctaq; & sublimia
Vret furens. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Iucundius viues, si noueris quid homo sit. apud Stobæũ, orat. 21.

Homine paupere nihil fortunatius est:
Mutationem enim in deteriorem statum non expectat. Ibid. orat. 95.

Tempus omni tristicia medetur. Ibid. orat. 125.

Forma formosa, magnitudine magna, & arte sapiens. apud Athenæum lib. 13.

Furare, defrauda, misce,
Ne erres: erit in inferno iudicium,
Quod faciet Deus omnium Dominus,
Cuius nomen formidabile. apud Eusebium libro 13. de præparat. Euangelica.

Si quis mortalium putat, interim
Dum malum aliquid facit, Deum se latere:
Is videtur malus, & dum existimat (latêre se *) capitur,*
Cum ocium agit iusticia. apud eundem, ibidem.

Quòd si quis malè facit,
Et est malus, tempus sanè lucretur:
Nam tempore postea dabit pœnas. apud eundem, ibid.

Apollodori.

Ipsa senectus morb. est. apud Donatũ, Terentij scholiastẽ.

Inter feras autem & simias versantẽ oportet esse simiam. apud Stob. orat. 122.

Cratetis.

Libertas, inopia est. apud Epiphanium, in Massilianis.

Eudæmonis.

Si quidem dei sunt, non possumus
De ipsis dicere quales sunt:
Multa enim sunt quæ me impediunt. apud Epiphanium in Ancorato.*

* Epiphanij, episcopi Cypri, contra octoginta hæreses Opus, cũ aliquot alijs eiusdem libris, editũ est Græcè Basileæ, in folio.

Ἀριστοφάνους.

Probitas laudatur, & alget.

—— Σφόδρα ἐστὶ συμφέρον
τὸ, μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς, ἐν τῷ νῦν χρόνῳ.
Ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γὰρ ἔσθ' ὑπήκοα.

Opes.

Μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος,
καὶ τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν.
Ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός.
ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες.

Honos alit artes.

Οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδέν ἐστ' οὔθ' ἡ τέχνη.
Οὐ δεῖ σχετλιάζειν καὶ βοᾶν, πρὶν ἂν μάθῃς.
Πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροί,
ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι· πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοί,
πράττουσι κακῶς, καὶ πεινῶσιν.

Alia vita, alia dicta.

—— Τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ὤν,
ἔπειτα πλουτῶν, οὐκ ἔθ' ἥδεται φακῇ.
Πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ' ἵνα ἂν πράττῃ τις εὖ.
—— Εὐστόμει,
καὶ μηδὲν εἴπῃς φλαῦρον ἄνδρας δεξιοὺς,
καὶ νοῦν ἔχοντας. ——
* Ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἐστὶ, καὶ στωμύλματα,
χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης.
γόνιμον δὲ ποιητὴν ἂν οὐχ εὕροις ἔτι,
ζητῶν ἄν, ὅστις ῥῆμα γενναῖον λάκοι.
Λοιδορεῖσθαι δ' οὐ πρέπει
ἄνδρας ποιητὰς, ὥσπερ ἀρτοπώλιδας.

Verba sunt Euripidis ad Aeacum, inferorum iudicẽ, de poëtæ officio.

Τίνος οὕνεκα χρὴ θαυμάζειν ἄνδρα ποιητήν;
δεξιότητος, καὶ νουθεσίας, ὅτι βελτίους τε ποιοῦμεν
τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσι.
Οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ.
Μόνος θεῶν γὰρ θάνατος οὐ δώρων ἐρᾷ.
a Νῦν μὲν οὐδεὶς, αὔριον δ' ὑπὲρ μέγας.

Καίκε

* Verba sunt Dionysij, qui ad inferos descendit cum Hercule, vt videret ac audiret Euripidem, ac reduceret etiam secum. cuius poëmatũ admiratione tenebatur, cum neminem poëtarum inueniret quem cum Euripide conferret, poësitastros ipsos nuncupans.

a Ex humili magna ad fastigia rerum Extollit, quotiens voluit fortuna iocari. Iuuenalis.

* Ariſtophanis.

— *Admodum conducibile eſt,*
Malum eſſe potius quàm bonum, hac ætate. in Pluto.
Cuncta diuitijs ſunt ſubdita.
Solus tu Pluto es omnium cauſa,
Et malorum & bonorum.
Verè nemo ſibi ipſi imperat,
Sed ſunt omnes auaricia minores.

Auaricia imperat omnibus.

Vbi non merces, ibi neq; ars eſt.
Non conuenit quiritari ac vociferare, antequam rem cognoſcas.
Multi hominum mali exiſtentes, diuites ſunt,
Iniuſtè opes congerentes: multi verò contrà valde boni exiſtentes,
Infeliciter agunt, & eſuriunt.
Aliquis moribus non improbus exiſtens,
Poſtea vero vbi diues factus eſt, non amplius veſcitur faba.
Patria eſt quiuis locus, vbi quis viuit bene.
— *Meliora loquitor,*
Ac nihil mali dicas contra viros bonos
Et cordatos. in Nubibus.

Bonis non conuiciandum.

Racemuli hi ſunt, & blaterones,
Hirundinum cantus, artis corruptores.
Qui verò natura poëta ſit eximius, vix inuenies amplius
Quærens, qui carmen ſcribat generoſum. in Ranis.
Conuicia amare non decet
Viros ſapientes, vt panum venditrices.
Cuius cauſa admirari conuenit poëtam?
Dexteritatis & doctrinæ gratia, quòd meliores reddamus
Homines in vrbibus.
Nemo eſt ab omni parte beatus.
[a] *Sola deorum Mors non curat munera.*
Modò nihil exiſtens, paulo poſt plus quàm magnus eſt. in Equitibus.

[a] Verba ſunt Aeſchyli apud inferos. Eum etiam ſuprà in Aeſchylo ex Stobæo retulimus.

* Ariſtophanes Athenienſis, ingenio fuit ad omnia facili ac prompto, per excellentiã Comœdiæ Poëta ab ipſo etiã magno Perſarũ rege cognominatus. In eo ſunt omnia linguæ Atticæ ornaměta. acutus eſt, copioſus, doctus, & merus Atticus. Comœdias ſcripſit 54. de quibus adhuc vndecim extant, quæ Baſileæ in fol. excuſæ ſunt cũ doctiſſimis cõmentarijs. In 8. quoque ibidem, & Francofurdæ prodierunt.

Καί κε γυνὴ φέροι ἄχθος, ἐπεί κεν ἀνὴρ ἀναθείη.
ἔρδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.
φύσιν ἄνδρες ἀμαυρόβιοι, φύλλων γενεᾷ προσόμοιοι,
ὀλιγοδρανέες, πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα φῦλ' ἀμενηνά,
ἀπτῆνες, ἐφημέριοι, ταλαοὶ, βροτοὶ, ἀνέρες εἰκελόνειροι.
Οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν.
οὐδ' ἐπὶ τῷ πραχθέντι ποιήσεις ὕστερον οὐδέν.
οὐδέ ποτ' ἂν θείης λεῖον τὸν τραχὺν ἐχῖνον.

a κώθων, varia significat. Vide Erasm. in Chiliadibus, in prouerb. Anus cothonissat, itē Cothonissare.

Χρησμολόγῳ δ' οὐδεὶς ἐδίδου [a] κώθωνα φαεινόν.
Οὐ γὰρ ποιήσεις λεῖον τὸν τραχὺν ἐχῖνον.
Δέσποινα γὰρ γέροντι νυμφίῳ γυνή.
οὐδὲν ἐστὶ θηρίον γυναικὸς ἀμαχώτερον,
οὐδὲ πῦρ, οὐδ' ὧδ' ἀναιδὴς
οὐδεμία πάρδαλις.
Οἶνος ἀφροδίτης γάλα.
Βέβαιον ἕξεις τὸν βίον, δίκαιος ὤν,
χωρίς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς.
Τὸ γὰρ πολὺ, κἂν ᾖ γλυκὺ, μοχθηρόν.

Mediocritatis commendatio.

Οὔτε σὺν πανολέθροισιν, οὔτ' ἄνευ πανολέθρων.

Τιμοκλέους.

Πληγὰς λαβεῖν ἁπαλαῖσι χερσὶν, ἡδύ γε.
* Τεθνεῶσιν ἔλεος ἐπιεικὴς θεός.

* Pro τεθνηκόσιν, Ionicè.

Χαιρήμονος.

Ο μὲν γὰρ οἶνος τοῖς τρόποις κεράννυται τῶν πινόντων.
Οὐ ζῶσιν, οἵ τι μὴ † συνίεντες σοφόν.

Homines indocti nihil differunt à mortuis.

Ποσειδίππου.

[b] Υἱὸν τρέφει τις, κἂν πένης τις ὢν τύχῃ·
θυγατέρα δ' ἐκτίθησι, κἂν ᾖ πλούσιος.

† συνίεντες, verbi συνίημι.

Καλλίου.

b Legibus exponebant liberos veteres, & abijciebant, prædam sæpe canibus: seu eos qui indole non bona iudicarentur, à iudicibus ad eam rem delectis: seu etiam, quia legibus vetebantur supra numerum præfinitum alere & educare, quæ admodum tristia fuère. exemplum insigne furoris diaboli apud miseras gentes, quæ sine verbi lucerna viuebant. Exempla plura quàm multa nominare possemus, ex Græcis veteribus scriptoribus.

a *Mulier portauerit onus, si vir imposuerit.*

Faciat quisq; quam nouit artem. in Vespis.

Homines natura breuis vitæ sunt, foliorum generationi similes, (*euanida,*

Imbecilles, ex luto figmenta, vmbræ simulachra, genera

Inuolucres, diurni, ærumnosi, mortales, vmbrarum somnia. in Auibus.

Nunquam cancrum rectè ambulare facies:

Neq; rem factam, postea infectam facies:

Neq; erinaceum asperum, vnquam leuem facies. in Pace.

* *Vati nemo dederit vas fictile.*

Neq; enim leuem facies asperum echinum.

Seni sponso iuuencula imperat. in Cereris sacra celebrantib.

Nulla fera

Muliere ferocior,

Neq; ignis: neq; sic inuerecunda (est)

Vlla pardalis. in Lysistrate.

Dulce vinum lac Veneris. apud Athenæum lib. 10.

Si iustus es, vitam habebis stabilem,

Viues bene expers & tumultus & metus. apud Clement. lib. 6. Stromat. (*Suidam, pag. 376.*

Immodicum etiamsi bonum sit, tamen molestum est. apud

Neq; cum malis, neq; sine malis. ibid.

a Auxilia cõiuncta firmiora sunt.

* Contemnentis oraculorum vanitatem, in quibus fuit multum mendacij & ambiguitatis: quem admodũ id docent tũ oracula ipsa Apollinis λοξά, quotquot adhuc leguntur apud veteres: tum id demonstrant multis rationibus Theodoritus lib. de Oraculis, Eusebius in libris de Præparatione Euangelica: & plerique patres Græci alij idem ostendunt similiter.

Timoclis.

Plagas accipere amicæ manibus, res iucunda est. in Marathonijs, apud Athenæum lib. 13.

Mortuis impertitur misericordiam æquus Deus. apud Theophil. lib. 2. contra gentes.

Cum vxoribus malè viuitur, ac fine illis prorsus non viuitur, inquiebat Cato.

Chæremonis.

Vinum sese pro moribus vtentium applicat. apud Aristotel. in Problemat. (*orat. 4.*

Non viuunt illi, qui nihil sapiens intelligunt. apud Stob.

Vinum, in quo veritas, morum speculum.

Posidippi.

Filium aliquis educare potest, etsi inops fuerit.

Filiam verò exponit, quamuis diues fuerit. In Hermaphrodito, apud Stob. orat. 77.

Καλλίου.

Μετὰ μαινομένων φασὶ χρὴ μαίνεσθαι πάντας.

Φιλωνίδου.

Οὐκ ἄν τις εἴπῃ πολλὰ, θαυμασθήσεται·
ὁ μικρὰ δ' εἰπὼν, μᾶλλον ἂν ᾖ χρήσιμα.

Σουσαρίων.

Trahit sua quenque voluptas.

Καὶ γὰρ τὸ γῆμαι, καὶ τὸ μὴ γῆμαι, κακόν.
ἄλλοις γὰρ ἄλλος καρδίην ἰαίνεται.

Λυκόφρων.

Res humanæ sunt circulus, & multa accidunt inter os & offam.

Ως πολλὰ χεῖλος καὶ δεπαστραίων ποτῶν
μέσῳ κυλίνδει μοῖρα, παμμήστωρ βροτῶν.

† ΙΑΜΒΟΓΡΑΦΩΝ

Αρχιλόχου.

Deus punit peccata.

ἓν δ' ἐπίσταμαι μέγα, τὸν κακῶς δρῶντα δεινοῖς ἀνταμείβεσθαι κακοῖς.

Τῶν σπουδαίων οὐδὲ θανόντων οἱ θεοὶ λήθην τίθενται.

Φιλιππίδου.

a Τὰς τῶν θεῶν τιμὰς, ἀνθρωπίνας ποιεῖσθαι,
ταῦτα καταλύει δῆμον, οὐ κωμῳδία.

Ιππώνακτος.

* χάλις, παρὰ τὸ χαλᾷν τοὺς ἶνας.

Ολίγα φρονοῦσιν, οἱ * χάλιν πεπωκότες.

Δυ' ἡμέραι γυναικός εἰσιν ἥδισται,
ὅταν γαμῇ τὶς, κἀκφέρῃ τεθνηκυῖαν.

† Iambicum carmen, à pede Iambo nominatur, παρὰ τὸ ἰάπτω, seu ἰαμβίζω sic dicto, quòd pes sit prælistor ac sanguinarius. maledicere enim & calumniari hæc verba significant, quòd conuicia, calumniæ & maledicta hoc genere carminis scriberentur. Tametsi sint qui à Iambo verula denominent. Aiunt autem Iambum compositum ex breui longa, propterea quòd ex breui causa calumnia oriatur, & in magnum malum desinat: vt sapientissimus testis est Homerus. Sed hæc copiosius à Grammaticis, vbi Iambicorum carminum multæ sunt species, quas recensere non est huius propositi. Alij autem inuentionem huius carminis ad alios referunt. alij etiam Archilocho tribuunt, qui ex insula Paro oriundus fuit, nobilis & generosus, sed maledicus, & in sermone obscœnus. Nam & de mulieribus ea scripsit, quæ nemo frugi ac sobrius audiat. Hocq; nomine malè audit apud Pindarum, Patres, Plutarchū & alios. Lycamben socerum & tres eius filias adeò acerbè carmine insectatus est, vt omnes simul ad laqueum compulerit. Eodem ingenio fuere Theon, Hipponax, & cum his etiam Aristophanes. De quibus vide prouerb. Archilochi patria, Archilochum calcas, Hipponacteum præconium, & Theonino dente rodi. a Versus sunt facti in Comœdia, à Philippida, contra literarum hostes: qui Athenis Demetrio, Antigoni regis Macedoniæ filio, diuinos honores decreuerant, vt pro Deo coleretur. Superstitio & idololatria euertunt gentes & vrbes, non literæ.

Calliæ.

Cum insanientibus aiunt oportere omnes insanire. apud Clement. lib. 6. Stromat.

Accommodare se hominum moribus iubet.

Philonidis.

Non si quis multa dixerit, admiratione dignus est: sed potius qui pauca pronunciauit, si fuerint vtilia. apud Stob. orat. 35.

Susarionis.

Nam vxorem ducere, & non ducere, malum est. apud Stobæum, orat. 69.

Alius enim alijs cor oblectatur. apud Clemen. Alex.

* Lycophronis.

Ita multa labij & pocularium potionum
In medio volutat fatum, quod nouit res omnes mortalium. in Cassandra.

* Lycophronis Cassandra, poëma obscurissimum quidem, sed doctissimum, ac copiosissimum fabularum & historiarum oceanũ, Græcè Oporinus Basileæ in folio expressit, cum erudito commentario, quod nos vertimus ac exposuimus. Complectitur autem res Herculis, historiam Argonauticã, belli item Thebani & Troiani, & multa alia. In fine etiã res Romanorum attingit.

IAMBOGRAPHORVM.

Archilochi.

Vnum noui, & illud quidem magnum: malefacta malefactori grauissimis compensatum iri malis. apud Theophilum lib. 2. contra gentes. (pag. 55.

Bonorum neq; mortuorum dij obliuiscuntur. apud Suidã.

Philippidæ.

Honores diuinos mortalibus tribuere,
Hæc populum corrumpunt, non comœdia. apud Plutarchũ in Demetrio.

Hipponactis.

Parum sapiunt, qui vinum biberunt. apud Lycophronis Scholiasten.

Bini sunt cum vxore iucundissimi dies,
Alter quo ducitur, alter quo mortua effertur. apud Stobæum orat. 68.

Vox Ethnica, contumeliosa in coniugium.

Κλεάνθους τοῦ στωϊκοῦ.

Αἰσχρὸν, τόγ' αἰσχρὸν, κἂν δοκῇ, κἂν μὴ δοκῇ.

Εὐήνου.

a Nihil tam facile, quin difficile fiat, quod inuitus facias. Terentius.

a Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιαρὸν ἔφυ.

Διαγόρου.

Κατὰ δαίμονα καὶ τύχην πάντα τελεῖται.

Φιλοξένου.

b Ita demũ iucundissimum vnumquodq;, si diuersi generis admixtu tẽperatum adhibeatur.

b Τῶν κρεῶν, τὰ μὴ κρέα, ἥδιστά ἐστι· καὶ τῶν ἰχθύων, οἱ μὴ ἰχθύες.

Φιλήτου.

Πᾶς γὰρ πένης ὢν, μεγάλα κερδαίνει κακά.

Αἰόλου.

Ἀρχῆς κακῆς τέλος κακόν.

Μητροδώρου.

Ambitio iuuenilis.

Νέος φιλοδοξῶν πρώϊμος πονηρία.

Τιμοθέου.

Οὐκ ἀείδω τὰ παλαιὰ,
καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσων.
νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει,
ἀπίτω μοῦσα παλαιά.

Ἱπποθέοντος.

Senum sapientia potior viribus iuuenũ.

Γῆρας λεόντων, κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν.

Πανδάρου.

c Deo cũcta possibilia, quia omnipotens.

c Θεοῦ θέλοντος, κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις.

Κερκίδου.

Οἶκος γὰρ ἄριστος ἀλαθείας, καὶ φίλος.

ΙΑΜ-

Cleanthis Stoici.

Turpe, quod est turpe: siue videatur, siue non videatur (turpe esse.) *apud Plutarch. lib. Quomodo audiendi Poëta.*

Eueni.

Omnis res coacta, molesta est. apud Aristotel. lib. 2. Ethicorum ad Eudemum.

Diagoræ.

Deus & fortuna cuncta gubernant. apud Sextum Empiricum, lib. contra physicos.

Philoxeni.

Ex carnium numero dulciores illæ habentur, quæ carnes non sunt: & ex piscib. hi, qui non sunt pisces. apud Plut. lib. Quomodo iuueni audiendi poëta.

Philetæ.

Omnis enim pauper magna mala lucratur. apud Stobæum orat. 97. Pauperum conditio tutissima.

AEoli.

Prĩcipij mali, finis malus. apud Stob. & Eras. in Adagijs.

Metrodori.

Iuuenis ambitiosus præcox est malicia. apud Stob. orat. 52.

Timothei.

Non cano antiqua, Noua cantio gratissima.
Quoniam meliora sunt noua.
Iupiter nouus imperat,
Abeat antiqua musa. apud Athenæum lib. 3.

Hippothoontis.

Leonum senectus melior est vigentibus hinnulis. apud Stobæum orat. 116.

Pandari.

Deo volente, etiam in vimine nauigabis. apud Plutarch. lib. Quòd Apollo non carmine reddat oracula.

Cercidæ.

Verè enim domus chara est, & optima. In Hemiambis, apud Stob. orat. 58. Domi optimè ac commodissimè viuitur.

ΙΑΜΒΙΚΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

a Ἀλλὰ τῷ λόγῳ μᾶλλον· ἄριστον γὰρ ἤπερ τῷ ξύλῳ.
Ὄλοιο, b θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς.
c Ἐρημία μεγάλη ἐστὶν, ἡ μεγάλη πόλις.
Τό τοι γενόμενον, κατθανεῖν ὀφείλεται.
Ῥοφεῖν d φακῆν ἐσθ' ἡδὺ μὴ δεδοικότα,
μαλακῶς καθεύδειν ἄθλιον † δεδοικότα.
e Πίεν, φάγεν, καὶ πάντα τᾷ ψυχᾷ δόμεν.
Χεῖρες μὲν ἁγναὶ, φρὴν δ' ἔχει μιάσματα.
Αἰσχρὸν δὲ κρίνειν τὰ καλὰ τῷ πολλῷ ψόφῳ.
αἶ αἶ, τὸ δὴ θεῖον ἀνθρώποις κακὸν, ὅταν τις εἰδῇ τ' ἀγαθὸν,
χρῆται δὲ μή.
Αἰδὼς ἡ μὲν οὐ κακὴ, ἡ δ' ἄχθος οἴκων.
Οὗτος f μακάριος ἐν ἀγορᾷ νομίζεται,
ἐπ' ἂν ἀνοίξῃ τὰς θύρας τρισάθλιος.
Οὐδεὶς g κάματος εὐσεβεῖν θεούς.
Σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας νικᾷ.
Ἀλάλα πολέμου θυγάτηρ.
Ἦθος ἀνθρώπου δαίμων.
Αὐτός τι νῦν δρῶν, εἶτα τοὺς θεοὺς κάλει.

a Consilio prius quàm armis sapientem experiri decet omnia. Terentius.

† δεδοικότα, verbi δείδω.

b Sunt qui delectantur hominum miseriis, & in censendis infirmitatibus vehementes & acres nimium sunt.

c De vrbibus aut domibus, agris aut hortis, aut similibus id genus amplis quidem & spaciosis, sed parũ excultis.

Δίκη

d Præstat parum cum securitate & ocio, quàm multum cum periculo & labore.

e Est inscriptio monumenti cuiusdam, qui fuit de grege Epicuri porcus. πίεν, φάγεν, Doricè, pro πιεῖν, φαγεῖν. δόμεν, pro δοῦναι. Vsurpantur autem à poëtis sæpe pro imperatiuis, infinitiui.

f Beatitudo sita in bono statu animæ.

g Deum secundùm suum verbum colere, minus laboriosum, quàm colere iuxta hominum opiniones & traditiones.

IAMBICORVM INCERTORVM.

Satius enim lingua, quàm ligno rem agere. apud Lucianum in Piscatoribus.

Pereas, miserias qui eligis mortalium. apud Lucian. in Lexiphane.

Magna ciuitas, magna solitudo est. apud Strabon. lib. 5. Geographiæ.

Morti debetur, quicquid vsquam nascitur. apud Philonem, in lib. Quòd mundus sit corruptibilis.

Sorbere lentes est quiete dulcius,
Quàm molliter dormire sit timentibus. apud Athenæum, lib. 4.

Bibito, edito, & cuncta cordis desideria perficito. apud Athenæum, lib. 8.

Casta manus sunt, mens habet piacula. apud Athenæum, ex Aristotele relatus.

Deus cor intuetur ac requirit.

Pulchra in turba iudicare non decet. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Optimæ cuiusq; rei pessimus iudex vulgus.

Hei hei cœlitùs inuectum est hominibus malum, cum quis meliora videt, probatq́, deteriora sequitur. apud Plutarchum in politicis.

Duplex est pudor: alter non malus, alter domorum labes ibid. in Politicis.

Quem vulgus in foro beatum prædicat,
Domum petens est omnium miserrimus. Ibid. lib. de Virtute & vitio.

Rectè deos coles præter negotium. Ibid. lib. Quomodo audiendi Poëtæ.

Multas manus vincit prudens, vnum licet, consilium. ibid. lib. An seni gerenda respublica.

Tumultus belli filia. apud Plutarch. lib. de fraterno amore.

Mores homini Deus. ibid. lib. an Athenienses bello, an verò sapientia præstantiores.

Sui cuiq; mores fingunt fortunam.

Ipse fac quantum potes, deinde deos inuoca. apud Suidã pag. 62.

Δίκη δίκην ἔτικτε, καὶ βλάβη βλάβην.
Εὐσεβεῖν δεῖ τὰ πρὸς θεὸν, ὥς τ' ἄλλα πάντα δεύτερ' ἡ-
γεῖται πατὴρ ζεύς.
Σὺν ἀθηνᾷ καὶ χεῖρας κίνει.
Χάρις χάριν γὰρ ἐστὶν ἡ τίκτουσ' αἰεί.
Χωρὶς τότ' εἰπεῖν πολλὰ, καὶ τὰ καίρια.
Χωλῷ παροικεῖς κἂν ἐνὶ σκάζειν μάθοις.
Οὐδεὶς ἐραστὴς, ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ.
Πῦρ καὶ θάλασσα καὶ γυνὴ, τρία κακά.
a Πολλαῖσι πληγαῖς δρῦς στερὰ δαμάζεται.
Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.
Πάλιν δρομῆσαι μᾶλλον, ἢ δραμεῖν κακῶς.
Γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ·
ἁλίσκεται μὲν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται.
b Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται.
Τὰν χεῖρα c ποτιφέροντα ταὶ τύχαν d καλεῖν.
Μωμήσεταί τις θᾶσσον, ἢ μιμήσεται.
Ἐκ τοῦ εἰσορᾶν γὰρ γίγνεται ἀνθρώποις ἐρᾶν.
e Ἐν παντὶ γάρ τε σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ.
Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν εἰσκρούειν λίθον.
Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός.
Κακοῖς ὁμιλῶν, καὐτὸς ἐκβήσῃ κακός.
Τοῖς γὰρ καλῶς πράσσουσι, πᾶσα γῆ πατρίς.
Ἀεὶ κολοιὸς πρὸς κολοιὸν ἵζανει.

Senum prudentia.

a Labor omnia vincit Improbus. Virgilius.

b Fures magnis prædis manum adijcientes, deprehensi habent vnde corrumpant iudicem: parua autē tollentes, pendent, cum nihil habeant quod impertiant præfectis.

Simile simili charum.

Τὸ τέ-

c ποτὶ, pro πρὸς, Doricè. d καλεῖν, voca: infinitiuo posito, pro imperatiuo.
d Nusquam tuta fides, suspecta cuncta.

Lis litem parit, & noxa noxam. Ibid. pag. 95.

Pietati in deos ante omnia studendum est, quòd pater Iupiter cætera cuncta pietati postponat. Ibid. pag. 195.

Cum Minerua tu quoq; manus moueto. Ibid. pag. 339.

Gratia gratiam parit semper. Ibid. pag. 382.

Diuersa hæc sunt, dicere multa, ac ea opportuna. Ibid. pag. 387.

Claudo vel vni si propinquus manseris, disces & ipse claudicare protinus. apud Pindari scholiasten.

Non est amicus hic, qui amare desinit. apud Aristotelem lib. 7. Eudemiorum.

Ignis, mare, & mulier, tria mala. apud Eras. in Adagijs.

Multis rigida quercus domatur ictib. apud Diogenianũ.

Annosa vulpes haud capitur laqueo. apud Erasmum in Chiliadib.

Satius recurrere, quam currere male. Lucian. in Asino.

Laqueo vetustus simius non prenditur:
*Capitur quidem ille, capitur autem serius. apud ** Laertium in Heraclide philosopho.*

** Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur. apud Ael. Lamprid. in Alexandro Seuero.*

Manum admouenti sunt vocanda numina. apud Plutarch. in apophthegmatis Lacedæmoniorum.

Reprehendet aliquis citius, atq; imitabitur. apud Erasmum in Adagijs.

Amor ex videndo nascitur mortalib. apud Diogenianum.

Etenim sub omni lapide scorpius excubat. apud Nicandri Scholiasten, qui ex Sophoclis Captiuis ipsum citat.

Iterum ad eundem turpe lapidem impingere. apud Zenodotum.

Sapientem eum odi, qui ipse sibi non sapit. apud Ciceronem aliquoties in Epistolis.

Malus ipse fies, si malis conuixeris. apud Aristot. lib. 9. Moral.

Solum omne patria, prosperè quicunq; agit. apud Ciceron. lib. 5. Tusculan. quæstion.

Assidet vsq; graculus apud graculũ. apud Aristot. lib. 8. Moral.

** Diogenes Laërtius Græcus scriptor, scripsit vitas Philosophorum priscorum lib. 10. in quibus multa dicuntur de moribus, doctrina, studijs, opinionibus varijs & peregrinationibus veterũ sapientum, qui Basileæ Græcè in 4. sunt editi.

* Aelius Lampridius vetus autor, scripsit aliquot Imperatorum vitas, quæ cum Suetonio, & aliquot alijs veteribus, qui Cæsarum vitas scripserunt, Basileæ in fol. excusæ sunt.

Etiam stulti est, damno accepto sapere.

Τὸ τέχνιόν γε πᾶσα γαῖα ἐκτρέφει.
a Φρὺξ ἀνὴρ πληγεὶς ἀμείνων, καὶ διακονέστερος.
Ὅπου τις ἀλγεῖ, κεῖσε καὶ τὴν χεῖρ᾽ ἔχει.
Ὅπου τις ἀλγεῖ, κεῖσε καὶ τὸν νοῦν ἔχει.

Epinicion canere ante victoriam.

Μήπω μέγ᾽ εἴπῃς, πρὶν τέλους αὐτιάσας.
b Ἔγνω δὲ φώρ τε φῶρα, καὶ λύκος λύκον.
c Οὐδεὶς, μέγας, ἰχθὺς, κακός.
Ἂν μὴ παρῇ κρέα, στερκτέον τῷ ταρίχῳ.
Κακὸς κακῷ συντέτηκεν ἡδονῇ.
Τηλοῦ φίλοι ναίοντες, οὐκ εἰσὶ φίλοι.
Φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσῃς δὲ μή.
d ἅπαντα γάρ τοι βροτὰ πολιορκουμένοις.
Ἄρχων e ἄκουε, καὶ δικαίως κἀδίκως.
Ἔστι δ᾽ ἅπαντα τοῖς σοφοῖσιν εὔκολα.
f Πράγματ᾽ ἐξ ἀπραξίας.
Πολλοί σε τοι μισοῦσιν, ἂν σαυτὸν φιλῇς.
g ἅπανθ᾽ ὅμοια, καὶ ῥοδῶπις ἡ καλή.
Ἂν μὴ * καθαρῇς καὶ ἀλέσῃς, οὐ μὴ φάγῃς.

a Barbari, servilique ingenio homines non pudore, non monitis, sed verberibus redduntur meliores: ubi contra generosus animus (ut ait Seneca) rectius ducatur quàm trahatur.

Philautia, invisum malum.

ἄκμων μέγιστος οὐ φοβεῖται τοὺς ψόφους,
καὶ νοῦς ἐχέφρων πᾶσαν ἕλκουσαν βίαν.

Vir bonus, bona conscientia.

ἅμ᾽ ἠλέηται, καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις.
Ἀκίνδυνον γὰρ ἐστὶ τῆς σιγῆς γέρας.

Silentij tutũ præmium.

Ἐπὶ τοῖς παροῦσι τὸν βίον διάπλεκε.
Ἐσθλὸς ἐὼν, ἄλλου κρείττονος ἀντέτυχεν.
h Πολλοὶ μαθηταὶ κρείσσονες διδασκάλων.

Nihil naturæ placuit sine pari. Plin.

Παχεῖα

b Pares cum paribus facilimè congregantur.

c De hominibus prægrandi quidem corpore, cæterùm ingenio nullo.

d Obsessi in bellis, fame sæpe ad extrema adiguntur: quòd vel sola Hierosolymorum obsidio satis docere posset, ex Iosepho.

e Magistratus patientissimus sit, nec dimoveatur à recto, nec laudibus nec conuicijs populi. Regium est, malè audire, cum bene feceris: inquit Alexander.

f Homines nihil agendo, malè agere discunt. Cato apud Columellam.

g Mors nulli parcit. Rhodopis autem meretrix fuit, pulchritudinis nomine laudatissima: de qua Herodotus lib. 2. Plinius lib. 36. cap. 13.

* Aorist. β. coniunctiui, verbi καθαίρω.

h Multi discipuli præstantiores magistris.

Artem quænis alit terra. apud Sueton. in Nerone.

Verberatus Phryx melior, & obsequens erit magis. apud Suidam.

Vbi dolet quis, ibi & manum frequens habet. apud Plutarchum lib. de futili loquacitate.

Vbi quis dolet, ibi & mentem habet. apud Stobæum.

Ne quando iactes, ni prius perfeceris. apud Ciceron. lib. 4. Epistolarum.

Furemq́ fur cognouit, & lupum lupus. apud Aristot. lib. 7. Moral. Eudemiorum:

Nullus, magnus, malus. piscis. apud Athenæum lib. 8.

Probanda salsamenta, vbi defectus carnium. apud Diogenianum.

Etenim improbo vir est voluptati improbus. apud Aristotel. lib. Moral. Eudem.

Haud est amicus, amicus absit si procul. apud Athenæum lib. 4.

Mores amici noueris, non oderis. apud Porphyrionem, Horatij scholiasten.

Cinctis ab hoste vesca sunt & quælibet. apud Eras. in Adagijs.

Princeps iniqua & æqua pariter audias. apud Eras. in Adagijs.

Facilia sunt cuncta viris sapientibus. apud Zenodotum.

Ex ocio negocium. apud Suidam.

Multi oderint, si temet ipse diligas. apud Suidam.

Similia cuncta, Rhodopis ipsa etiam decens. apud Suidã.

Nisi & repurges & molas, haud vnquam edes. apud Diogenianum.

Strepitum ac tumultum maxima incus haud timet:
Constans nec animus quam libet violentiam. apud Eras. in Adagijs.

Simul & misertum est, interijtq́ gratia apud Zenodot.

Vacat periculo præmium silentij. apud Diogenianum.

Quæ præstò sunt, in hisce vitam nectito. apud Athenæum lib. 10.

Forti alius potior contigit, ac melior. apud Suid.

Plerię discipuli magistros anteeunt. apud Ciceron. lib. 9. Epist. familiar.

Suetonius vitas scripsit duodecim Cæsarũ, quæ in fol. excusæ sunt, cum commentarijs, & in 8. sine expositionibus.

Vt quimus, aiunt, quando vt volumus, nõ licet. Terent.

Dij bona vẽdunt laborib.

Homines ingrati, beneficiorũ sunt immemores.

Præsentia curanda, ac boni cõsulenda sunt.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.
Τῶν εὐτυχούντων πάντες εἰσὶ συγγενεῖς.
Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.
Nihil ab omni parte beatū. Ἀμώμητον οὐδὲν ἔγεντο βροτοῖς.
Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.
Δέσποιν', ὁποῖαι καὶ θεραπαινίδες.
Κακὸν τὸ καλὸν, ἤν τι μὴ καιροῦ τύχῃ.
† Pro κιθαρίζειν, Doricè. a ἕρπει γὰρ ἄντα τῶ σιδήρω, τὸ καλῶς † κιθαρίσδειν.
Ζῶμεν γὰρ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα.
Μουσικὴν ἔρως διδάσκει, κἄν τις ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν.
Sine paruis maiora consistere nequeūt. Εἰ μὴ φυλάσσεις μικρὰ, ἀπολεῖς τὰ μείζονα.
Γλυκεῖ' ὀπώρα φύλακος ἐκλελοιπότος.
Ἱκανῶς βιώσεις, γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς.
Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.
Ἔγνωκε δὲ θὴρ θῆρα.
b Φόβου τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.
Πολλοὶ c στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.
Μετὰ τὴν δόσιν τάχιστα γηράσκει χάρις.
Cura, labor, assiduitas, possunt omnia. Αἰ πολλὰ βάλλης, ἄλλοτ' ἀλλοῖον βαλεῖς.
d Καιροῦ τυχὼν γὰρ πτωχὸς ἰσχύει μέγα.
Οὐδὲν γλυκύτερόν ἐστιν, ἢ πάντ' εἰδέναι.
e Ἀνδρὸς γέροντος αἱ γνάθοι βακτηρία.
Verbum, ꝓditor animi. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.
Ἡ γλῶσσ' ἁμαρτάνουσα τ' ἀληθῆ λέγει.
Ἴσον, λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης.

** Τὸ

a Vis Musicæ maxima, quæ mirè ac variè afficit cor hominum, discordias ac seditiones sopit, morbos sanat, ad prælium inflammat, ac multa agit alia: quorum exempla sunt multa apud Plutarchum, Pausaniam, Suidam, Athenæum (cuius ferè totus 14. liber est de vi ac potentia Musicæ) Tzetzen in Varia historia, Dionem Chrysostomum, Boëtium in Musica: in Argonautico quoque carmine Orphei & Apollonij, vbi lib. 1. de Orphei Musica hi versus leguntur:

Αὐτὰρ τόν γ' ἐνέπουσιν ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας
Θέλξαι ἀοιδάων ἐνοπῇ, ποταμῶν τε ῥέεθρα.

b Circumsilit agmine facto Morborum omne genus. Iuuenalis.
c Multorum imperium malum est. Cariam olim florentissimam perdiderunt seditiones.
d Inimicum quamuis humilem docti est metuere. Publius.
e Senes robur suum debent quærere in cantharo, inquiunt Germani.

Subtile pectus venter obæsus non parit. apud Galenum. Plenus venter non parit sensum tenuem.
Cognatus vnusquilibet feliciū. apud Eras. in Chiliad.
Felicitas datur deûm homini munere. Ibid.

Nihil vnquam est homini, carpere quod nequeas. apud Athenæum.

Fames, magistra est artium complurium. apud Eras. in Adagijs.

Qualis hera, tales pedissequa. apud Cic. lib. Epistolarum ad Atticum 5.

Bonum, malum fit, tempore haud datum suo. apud Eras. in Adagijs.

Vergit ad lethale ferrum, lepidè cithara canere. apud Plutarch. lib. 2. de fortuna Alexandri.

Non vti libet, sed vti licet, sic viuimus. apud Eras. in Adagijs. Vt quimus, aiunt, quando vt volumus, nō licet. Terent

Musicem docet amor, etsi fuerit indoctus prius. apud (*Plut.*

Maiora perdes, parua ni seruaueris. apud Eras. in Chiliad.

Custos vbi deest, dulce pomū est scilicet. apud Plutarch. in Erotico. Occasio facit furem.

Viuax eris, senes parentes confouens. apud Eras.
At veritatem tempus in lucem eruit. Ibid.
Nouit profectò fera feram. apud Aristot. lib. Rhetor. 1. Simile simili charum.
Metue senectam, non enim venit sola. apud Eras.
Multi duces deperdidêre Cariam. Ibid.
Post munus ilico consenescit gratia. Ibid. Homines beneficio accepto, ingrati sunt.
Si crebrò iacias, aliud aliàs ieceris. Ibid.
Mendicus etiam plurimum in loco potest. Ibid.

Nihil dulcius quàm scire prorsus omnia. apud Ciceronem lib. 4. epistolarum ad Atticum.

Maxilla senibus scipionis est vice. apud Erasm. Die sich verschnappet / effundit inuita arcana.
Hominis figura oratione agnoscitur. Ibid.
Verum solet prolapsa lingua dicere. Ibid.

Par est leana & fœmina crudelitas. apud Pierium in Hieroglyphicis 92.

** Τὸ a σχῆμα φαίνει τὸν τόπον, καὶ τὸν τρόπον.
Κάδμου πολῖται, χρὴ λέγειν τὰ καίρια.
Ἀνὴρ γὰρ ἄνδρα, καὶ πόλις σώζει πόλιν.
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλός τε δάκτυλον.
Μισῶ μνάμονα συμπότην.
b Ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσιν.
Δοῦλος c πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δεσπότου.
Λίαν φιλῶν ἑαυτὸν, οὐχ ἕξεις φίλον.
Οἱ ἕνα σέβοντες, ἐλπίδας ἔχουσι καλὰς εἰς σωτηρίαν.
Γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει,
παῖς παιδὶ, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνὴ,
νοσῶν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξίᾳ
ληφθεὶς ἐπῳδός ἐστι τῷ πειρομένῳ.
Οὐ ναῦλον κακουτοῖσιν, ἡ λυρὰ φίλη.
Τὸ γὰρ γεγονὸς, οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι.
Κακὸς κακῷ γὰρ συντέτηκεν ἡδονῇ.
Ἀγαθὸς ἀνὴρ λέγοιτ' ἂν, ὁ φέρων τ' ἀγαθὰ·
ἀγαθὸς ἂν εἴη, καὶ ὁ φέρων καλῶς κακά.
Προβάτων γὰρ οὐδὲν ὄφελος, ἂν ποιμὴν ἀπῇ.
Εἱμαρμένον γὰρ, τῶν κακῶν βουλευμάτων
κακὰς ἀμοιβὰς ἐστὶ καρποῦσθαι βροτοῖς.
Οὐ d χρή ποθ', ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ,
παῖδας περισσῶς ἐκδιδάσκεσθαι σοφοὺς

Νυκτὶ

a Vestitus prodit gentem, & mores eiusdem.

Philautia, vitium odiosissimum.

b In vita priuata vix satis perspici possūt mores & ingenium hominis: verùm si committas imperium, vt quod libeat, idem liceat, tum demum apparet quo sit animo.

c In eodem etiam hominū genere non omnes æquales sunt.

d Pueri in quibus instituendi à præceptoribus.

** Zonaras tres tomos scripsit historiarum. Vbi autem desinit Zonaras, incipit Nicetas: vbi Nicetas desinit, ibi contrà incipit Nicephorus Gregoras, & in fine huius Chalcondyles: ita vt historiam orbis Græcam continua narratione ferè ad hæc nostra tempora deductam habeamus. Nicetas autem vnà cum dictis scriptoribus historicis, tomis quinque Græcolatinè prodijt Basileæ ex officina Oporini in fol. maiori, seu Regali, vt vocant. Pierij autem extant Hieroglyphica, siue de sacris Aegyptiorum literis, commentariorum libri 58. opus varium, eruditum, iucundum & philologicum, Basileæ in fol. excusum.

Figura & locum & mores indicat. Reperitur apud Nicetam lib. 1. de imperio Isaacij Angeli.

O populares, dicere oportet commoda ac opportuna. Refertur apud Aristidem, orat. 4. in Hieronem.

Vrbs seruat vrbem, seruat item vir virum. Mutua officia hominum.

Manus manum, digitusque digitum abluit. apud Senecam in lib. de morte Claudij Caesaris. (Lapithis.

Odi memorem compotatorem. Extat apud Lucianum in

Imperia demonstrant virum. Legitur apud Aristot. lib. 5. Moralium.

Seruoque seruus potior est, heruque hero. apud Aristot. lib. Pollitic. 1.

Nemo erit amicus, ipse si te ames nimis. apud Eras.

Qui vnum Deum colunt, bonas spes habent ad salutem. apud Epiphanium in Ancorato. Vnus Deus cultus spes salutis.

Seni senilis lingua iucundissima est, Simile sibi charum.
Puerogue puer, & mulier apta faemina,
Aegrotus itidem aegroto: & in malis situs,
Exercito malis placet atque cōgruit. apud Plut. in comment. Quo pacto sit amicus ab adulatore dinoscendus.

Ingrata nabla, ingrata lugenti lyra. apud eundem, lib. de ει Delphico. Alia alijs cōgruunt.

Quod factum est, infectum fieri nequit. apud Aristot. lib. Moral. Eudem. 5.

Etenim improbo vir est voluptati improbus. apud eundem libro Eudemiorum 7.

Bonus vir dicatur, modestè ferens prospera:
Bonus etiam fuerit, rectè ferens aduersa. apud Athenaeum lib. 10. (dagijs.

Ouium nullus vsus, vbi pastor absit. apud Erasm. in A-

Consilia si quis destinarit improba,
Huic necesse est praemium ferre improbū. apud Plutarchū libro De audiendis poëtis.

Quisquis sapit, non vnquam oportet plus satis
Docendo pueros, mox philosophos reddere. apud Aristotelem lib. Rhetor. 2.

Nocti

ᵃ Νυκτὶ φωνῶ, νυκτὶ βουλῶ, νυκτὶ νίκῶ.

ΛΥΡΙΚΩΝ.

Πινδάρου.

Alius de alio iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Plinius.

Ἁμέραι δ' ἐπίλοιποι
μάρτυρες σοφώτατοι.
— Ἀκέρδεια b λέλογχεν
θαμινὰ κακηγόρας.
χρονιώτατον φάος εὐρυσθενέων ἀρετᾶν.
— c Ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον
χρὴ θέμεν τηλαυγές.

Virtus celebres reddit.

— Πολλοὶ γὰρ d μέμνηνται, καλὸν εἴτι e πονηθῇ.
ὁ δ' ὄλβιος, ὃν
φᾶμαι κατέχοντ' ἀγαθαί.
f Κουφότεραι γὰρ ἀπειράτων φρένες.

* Pro ἀίδε.

* Αἴδα τοι λάθε
ἄρμενα πράξας ἀνήρ.
— Ἀγαθοὶ δὲ

Sapiētia, Dei donum.

καὶ σοφοὶ κατὰ δαίμονα ἄνδρες
ἐγένοντο. —
Τό γε λοιδορῆσαι
θεοῖς, ἐχθρὰ σοφία, καὶ
τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν,
μανίαισιν g ὑποκρέκει.
ἔα πόλεμον, μάχαν τε πᾶσαν,

S χωρὶς

a Versus est, quem Olbius pædagogus filiorum Nicogenis, viri inter Aeolidas præstantissimi, quasi insanus ac numine afflatus effudit: cum Themistoles pulsus ab Atheniensibus, apud Nicogenē hospes esset, omniaq; metueret & suspecta haberet, vt exules solent. Monet fortè, noctu, seu in solitudine multa, quæ cælata velimus, geri rectius. b Verbi λαγχάνω. θαμινὰ, adiectiuum plurale, positum aduerbialiter. κακηγόρας, Doricè, pro κακηγόρους. c Id præceptum videatur voluisse obseruare Plato philosophus, qui Atlanticum sermonem à Solone cœptum, continuare voluit, in quo initium fuit magnificum & splendidum: de quo sic Plutarchus in Solone: ὁ δὲ Πλάτων ἐξεργάσασθαι καὶ διακοσμῆσαι φιλοτιμούμενος τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπόθεσιν· πρόθυρα μὲν μεγάλα καὶ περιβόλους καὶ αὐλὰς τῇ ἀρχῇ περιέθηκεν, οἷα λόγος οὐδεὶς ἄλλος ἔσχεν, οὐ μῦθος, οὐδὲ ποίησις. d μέμνηνται, pro μέμνηνται. e Pro πονηθῇ.

e Fortius dicunt, qui minus habent artis: cùm interim cordatus orator, ac periculum intelligens, initio trepidet: & qui minus sapiunt minus habent pudoris: & qui nondum didicerūt quid sit scire, nullius rei non arrogant sibi scientiam: deniq; maximè bellum affectant, qui quid sit bellare, nunquā experti sunt. Quintilianus. g Id est, stridulus sonus in cithara Es laut nicht wol auff der harpffen / wenn man Godt lestert. Vide prouerb. Ne magna loquaris.

Nocti vocem, nocti consilia, nocti victoriam dato. apud Plutarchum, in Themistocle.

* LYRICORVM.
Pindari.

Dies autem posteriores
Testes sunt sapientißimi. Olympiorum hymno 1.
Damnum reportant
Plerunq; conuitiatores.
Non interit lux
Virtutum latè potentium, hymno 4.
Incœpto operi faciem
Conuenit dare præfulgidam. hymno 6.
Multi meminerunt, si
Quid honesti laboriosè peractum est.
Felix ille, quem
Bona detinet fama. hymno 7.
Leniores namq; eorum, qui bonas disciplinas
Non sunt experti, animi (sunt.*) hymno 8.*
Inferiorum sanè obliuiscitur,
Quisquis pia & honesta perficit.
Boni autem
Et sapientes ex Deo solum
Proueniunt. hymno 9.
Quoniam conuiciari
Dijs, inimica sapientia est,
Importunaq; gloriatio
Insaniæ consonat.

Virtus æterna.

Honesta opinio homini tutior argento. Publius.

Bona conscientia nō formidat mortem.

* Lyrici dicti sunt, quòd sua carmina nō sine cantu & lyra pronunciabant: seu q; in organis musicis ipsorum hymni ac odæ canebantur. Sunt aūt Lyricorum poëmata ferè difficiliora, & obscuriora quàm cæterorū poëtarum, propter crebras & densas allusiones ad fabulas & historias antiquas, & digreßiones frequentes in antiquas heroū familias: cuius rei apud Pindarū qui solus extat, ferè in singulis Odis sunt exempla. Ideó Cicero, teste Seneca, dixit non vacare sibi legere Lyricos: inter quos præstat omnes Pindarus Thebanus, ἐνδοξότατος ille καὶ μεγαλοφωνότατος, spiritus magnificentia, figuris, beatißima rerum ac verborū copia, velut quodā eloquentiæ flumine inundans, ac hoc nomine inimitabilis. Extant eius adhuc Olympia, Isthmia, Pythia, Nemea, seu hymni, quibus celebrat victores in quatuor solennibus Græciæ certaminibus: Basileæ in 8. & 4. cū Græcis cōmentarijs: quē nos quoq; vertimus, expoliuimus, & Græcolatinū (si Dominus volet) daturi sumus.

χωρὶς ἀθανάτων.

Τὸ δὲ φυᾷ, κράτιστον ἅπαν.

Ἄπονον δ' ἔλαβον χάρμα παῦροί τινες.

Ἐκ θεῦ δ' ἀνὴρ σοφαῖς ἀνθεῖ ἐς ἀεὶ πραπίδεσσιν.

Τῶν δὲ μελλόντων τετύφλωνται φραδαί.

Ἄμαχον δὲ κρύψαι τὸ συγγενὲς ἦθος.

Soli impij & deorum contẽptores auersantur Musarum cantum: hoc est, contemnũt artes ingenuas, literas & studia.

ὅσα δὲ μὴ πεφίληκε
ζεύς, ἀτύζονται βοὰν
πιερίδων, ἀϊόντα
γᾶν τε καὶ πόντον κατ' ἀμαιμάκετον.

[a] Κρέσσων γὰρ οἰκτιρμῶν φθόνος.

Ἀλλὰ κέρδει καὶ σοφία δέδεται.

Aurum expugnat omnia.

Τὰν δὲ ἔμπρακτον ἄντλει μαχανάν.

Nemo ab omni parte beatus.

ἓν παρ' ἐσθλόν, πήματα σὺν
δύο δαίονται βροτοῖς
ἀθάνατοι. τὰ μὲν * ὦν
ὀ δύνανται νήπιοι κόσμῳ φέρειν,
ἀλλ' ἀγαθοὶ τὰ καλὰ τρέψαντες ἔξω.

* Pro οὖν.

[b] Ῥᾴδιον μὲν γὰρ πόλιν σεῖσαι καὶ φαυροτέροις· ἀλλ' ἐπὶ
χώρας αὖθις [c] ἕσσαι, δυσπαλὲς
δὴ γίνεται, ἐξαπίνας·
εἰ μὴ θεὸς † ἀγεμόνεσσι κυβερνατὴρ γένηται.

† Pro ἡγεμόσι.

Πόνων δ' οὔ τις ἀπόκλαρός ἐστιν,
οὔτ' ἔσεται.
ἔμπας τὰ καὶ τὰ νέμων.

Id est, bona cum malis, cũ nemini fortuna sit perpetuò bona.

Ἐπάμεροι. τί δέ τις; τί δ' οὔ τις;
σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωποι.

Κακολόγοι δὲ πολῖται.
φθονεροὶ δ' ἀμύνονται ἄτα.

Τὸ γὰρ

a Pro κρέσσων. Misera fortuna, quæ inimico caret.

b Interpres pro huius sententiæ explicatione citat dictum hoc quasi prouerbiale, τὸ καλὸν ῥᾴδιον ποιῆσαι.

c ἕσσαι, pro ἕσαι, verbi ἕω.

* *Intermitte bellum, pugnamq́ omnem*
Sine dijs.

Quod verò à natura bonum est, totum est, optimum. Natura præstat arti.

Labore vacantem læticiam pauci quidem assecuti sunt. hymno. 10.

Dei prouidentia sapientib. aliquis perpetuò cogitationib. floret. hymno 11.

Venturorum consilia cæca sunt. hymno 12.

Difficile est ingenitum occultare morem. hymno 13.

Quæcunq́ autem exosa habet
Iupiter, auersantur cantionem
Pieridum, ambulantem per terram
Ac immensum mare. Pythiorum hymno 1.

Musæ cultores suos vbique celebres reddunt, terra mariq́.

Melior est miseratione inuidia.

Sapientia etiam ipsa lucro vincitur. hymno 3.

Artem vires tuas non superantem aggredere.

Qui sua metitur pondera, ferre potest. Martialis.

Ad vnum bonum, mala
Duo impertiunt mortalibus
Dij, quæ quidem
Non possunt stulti sapienter ferre:
Sed boni, quæ bona sunt, foras vertunt.

Boni vtranque fortunam rectè ferunt.

Facile enim est, vrbem mouere, etiam paucioribus:
At pristino restituere statui, hoc opus, hic labor
Est e uestigiò:
Nisi ipse Deus etiam ductoribus
Gubernator factus fuerit. hymno 4.

Nemo laborum expers est,
Nec erit:
Sed hæc & hæc sortitur. hymno 5.

Diurni sunt homines, quid verò quis? quid verò nō quis?
Vmbræ somnium homines sunt. hymno 8.

[a] *Ciues libenter conuiciantur hymno 11.*

[b] *Inuidi puniuntur noxa propria.*

Mmmm 2 *Proprium*

* Quamuis apud Pindarū hoc dictum ita accipiatur, vt moneat, non esse de dijs irreuerēter sentiendum: tamen etiam significat, sine Dei auxilio, ipsiusq; voluntate homines nihil posse. Ac sic id dictum sæpe vsurpauit, ac ferè semper, Philippus Melanchthon.

a Vulgus propensum est ad obseruanda potentiorum crimina.

b Dum nocere conantur alijs inuidi, obsunt sibi ipsis, marcescentes inuidia.

a Citò arescit lachryma, præsertim in malis alienis. Cicero.

a Τὸ γὰρ οἰκεῖον πιέζει.
Οὐδὲ θερμὸν ὕδωρ τόσον
γε μαλθακὰ τεύχει
γυῖα, τόσον εὐλογία
φόρμιγγι συνάορος.
Πρὸς ἄκρον ἀρετᾶς
ἦλθον, οἵ τε πόνων
ἐγείσαντο· σὺν θεῷ δὲ τύχᾳ.

Veritatis simplex oratio.

Εὐώνυμον ἐς δίκαν
τρία ἔπεα διαρκέσει.
Τυχεῖν δ' ἓν ἀδύνατον
εὐδαιμονίαν ἅπασαν.

b Opes iustè partæ, ac diuina benedictione datæ, durabiliores.

b Σὺν θεῷ γάρ τοι φυτευθεὶς
ὄλβος, ἀνθρώποισι παρμονώτερος.
Νεαρὰ δ' ἐξευρόντα δόμεναι
βασάνῳ ἐς ἔλεγχον, ἅπας κίνδυνος, ὄψον λόγοι φθονεροῖσιν.
c Θαρσαλέα δὲ παρὰ
κρητῆρα φωνὰ γίνεται.

Quod licet, ingratum est: quod nō licet, acrius vrit. Ouidius.

Ἀπροσίκτων δ' ἐρώτων ὀξύτεραι μανίαι.
ἀτρωτοί γε μὰν παῖδες θεῶν.
Θνατὰ θνατοῖσι πρέπει.
d Ἀλλὰ παλαιὰ γὰρ εὕδει
χάρις· ἀμνάμονες δὲ βροτοί.

c Fœcundi calices, quem non fecere disertum? Horatius.

Τὸ δὲ πὰρ δίκαν
γλυκὺ, πικροτάτα μένει τελευτά.
Χρὴ δ' ἀγαθὰν
ἐλπίδ' ἀνδρὶ μέλειν.
e Ἄλλα δὲ ἄλλοις νόμιμα, σφέτερα δέδεκται ἑκάστοις.

Νικαί-

d Si poëtæ & historici non mandarent res præclarè gestas memoriæ, densissimæ essent tenebræ in vita, & ignorantia cæca superiorum temporum. Est enim gnome, qua ad poëtices laudem excurrit Pindarus: & simul docet, quòd multi præstantes viri æterno silentio sepulti sint, quia eruditis viris caruerint, qui ipsorum præclarè facta æterno carmine posteritati commendare potuissent. Obiter quoq; ad gratitudinem erga se hortari voluit victorem Strepsiadem.

e Diuersa studia, mores, leges, consuetudines gentium ac nationum diuersæ. Exempla sunt in Alexandri Sardi Ferrariensis libris tribus, de moribus ac ritibus gentium, quos ipse conscripsit magno labore ac longo tempore, ex vniuersa erudita antiquitate. In libris item tribus Ioannis Bohemi, de omnium gentium moribus, ritibus ac legibus.

Proprium enim infortunium contristat. Nemeorum hymno 1.

[a] *Neq; calida aqua tantum*
Lassa membra reficit,
Quantum laus
Cytharæ consona. hymno 4.

a Nihil dulcius quàm laudum suarũ audire præconia. Hac gnome autẽ odas & hymnos suos extollit Pindarus, quod æternum nomen cõciliet victoribus, quorum virtutes celebrat.

Ad summum (culmen) virtutis
Venerunt, qui labores
Gustarunt, Dei tamen beneficio. hymno 6.

Ad bonam verò causam
Tria verba suffecerint. hymno 7.

— Consequi verò vnum
Aliquem impoßibile felicitatem omnem.

Diuinitùs plantata
Felicitas, hominibus durabilior est. hymno 8.

Nupera inuenta subijcere
Examini, vt probentur, omni periculo obnoxium.
Inuidis enim sermones obsonium sunt.

Noua & nuper inuéta, inuidiæ & iniquis iudicijs exposita sunt.

Confidens & alacris apud
Craterem vox editur. hymno 9.

Amorum, quos consequi nequeas, vehementiores insaniæ sunt. hymno 11.

Extra telorum iactum positi sunt deorum filij. Isthmiorum hymno 3.

Omnia oportet expectare homines, soli dij extra telorum iactũ sunt.

Mortalia mortales decent. hymno 5.

Cæterùm vetus sopita est
Gratia: immemores enim sunt mortales. hym. 7.

Rem præter iusticiam
Dulcem, acerbißimus finis manet.

Deus punit tandẽ peccata.

[b] *Decet bonam*
Spem homini curæ esse. hymno 8.

b In aduersis semper meliora speranda.

Alia alijs legitima, sua singulis existunt. apud Artemidor. lib. 4. de Somnijs.

Exules, captiui miseri.

Νικώμενοι γὰρ ἀγρυξίᾳ δέδενται.

Ψυχαὶ δ' εὐσεβῶν ἐν οὐρανοῖς νάουσαι
μολπαῖς μάκαρα μέγαν ἀείδουσιν ἐν ὕμνοις.

Ἀλήθεια ἀρχὴ μεγάλης ἀρετῆς.

Φιλοτιμία καὶ στάσις ἄλγος ἐμφανές.

Ἄλλοτ' ἀλλοῖα φρονεῖ.

Μὴ πρεσβυτέραν ἀριθμοῦ δίωκε θυμὲ πρᾶξιν.

Deus non est causa peccati.

Ζεὺς ὑψιμέδων, ὃς ἅπαντα δέρκεται, οὐκ αἴτιος θνατοῖς μεγάλων ἀχέων· ἀλλ' ἐν μέσῳ κεῖται κιχεῖν πᾶσιν ἀνθρώποισι δίκαν ὁσίαν, ἁγνὰν, εὐνομίας ἀκόλουθον, καὶ πινυτᾶς Θέμιδος.

ὅτι ὃς ἂν δικαίως καὶ ὁσίως τὸν βίον διαγάγοι, γλυκεῖα οἱ καρδίαν † ἀγάλλοισα, ἡ γηροτρόφος συναορεῖ ἐλπὶς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον γνώμαν κυβερνᾷ.

† Pro ἀγάλλουσα.

A Deo victoria, non viribus humanis.

Ἐν ἅρμασι γὰρ νικᾷ τύχα, οὐ σθένος.

Τὸ γὰρ μὴ δεῖ φίλτερον, σιγῶμαι πάμπαν.

a Τὰς γὰρ Θεοξένου ἀκτῖνας προσώπου b μαρμαριζοίσας c δρακεὶς, ὃς μὴ d πόθω κυμαίνεται, ἐξ ἀδάμαντος ἢ e σιδάρου κεχάλκευται μέλαιναν καρδίαν ψυχρᾷ φλογί.

Σκυρίας δ' ἐς ἄμελξιν αἶγες ἐξοχώταται.

Ὅπλα δ' ἀπ' Ἄργεος.

Τὰ θεῶν βουλεύματα ἐρευνᾶσαι βροτέᾳ φύσει δύσκολον.

Σιμωνίδου.

Οὔτις ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβεν, οὐ πόλις, οὐ βροτός.

a Pulchritudo expugnat mentes etiam, & mouet ferocissimas. Loquitur autem Pindarus, seu quicunque apud eundē, de formoso puero, quem honesto amore prosequebatur.

b Pro μαρμαριζούσας, Doricè.

c Pro δαρκεὶς, per metathesin, verbi δέρκω.

d πόθω, pro πόθῳ. nam Dores non subscribunt iota, quod Pindaro familiarissimum est.

e σιδάρου, pro σιδήρου.

Victi linguam vinctam habent, vt non audeant hiscere. apud Plutarch. in lib. Quomodo quis vtilitatem capiat ex inimicis.

a *Animæ piorum cœlos colentes Cantum beatum & magnum in hymnis canunt.* b *apud Theodoritum lib. 8. de Martyribus.*

a Studia sanctorum in æterna vita.

b Theodoritus Cyrenensis episcopus, scripsit multa alia quæ extãt: tum etiam de Græcarum affectionum curatione, seu contra gentes lib. 12. eruditos, varios & philologicos, qui Antuerpiæ in 8. sunt editi.

Magna virtutis principiũ veritas. apud Plut. in Mario.

Ambitio & seditio speciosa molestia (sunt.) *ibid. in lib. de Iracundia cohibenda.*

Alio tempore sis affectus aliter. apud Athenæum lib. 12.

O' anime, noli aliquid suscipere, quod vires excedat tuas. apud Athenæum lib. 13.

Iupiter regnator superûm, qui omnia aspicit, non est mortalib. causa malorum: sed omnibus hominibus in medio est propositum, vt apprehendant iusticiam castam & sanctam, Eunomiæ comitem, & prudentis Themidis. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Qui instè pieq; vitam peregerit, huic dulcis cor, exhilarans senectutis altrix, familiaris est spes, quæ maximè versatilem mortalium mentem gubernat. apud Platonem lib. 1. de Republica, vnde postea vsurpauit Plutarch. ac celebratunt in suis scriptis piam illam sententiam ferè omnes patres Græci, Clemens, Iustinus, &c.

Bona conscientia, optima nutricula senectæ.

In curuli certamine vincit fortuna, non robur. apud Aristid. orat. 1. de Rhet. In apolog. etiam communi.

Id quod Deo non gratum est, silebo prorsus. ibid. orat. 1. de Rhetorica.

Deum offẽdentia nec dicenda, nec facienda.

Sed tamen qui ex Theoxeni facie coruscantes radios intuitus, amore non æstuat, ex adamante aut ferro fabricatũ habet nigrũ cor frigida flãma. apud Athenæũ lib. 3.

E' Scyria capræ ad lac sunt præstantissimæ. Arma verò ab Argis optima afferuntur apud Athenæum libro 14.

Aliæ terræ regiones & ciuitates alijs rebus præstant.

Deorum consilia scrutari difficile est humanæ naturæ. apud Eusebium lib. 13. de præparatione Euang.

Simonidis.

Nemo absque dijs, virtutem accepit: non vrbs, non homo.

βροτὸς, θεὸς ὁ παμμήτις. ἀπήμαντον δὲ οὐδέν ἐστιν ἐν αὐτοῖς.

Πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις, οὔτ' ἀκήριος.

Οἶνος ἀμύντωρ δυσφροσυνάων.

Γυναικὸς δ' οὐδὲν χρῆμα ἀνὴρ ληΐζεται ἐσθλῆς ἄμεινον, οὐδὲ ῥίγιον κακῆς.

a De ordine votorum, seu summi boni, supra dictum est ex Platone, Aristotele, Philemone, & Scleria. Eôdem autem hæc etiam Pindari sententia pertinet.

a Ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνητῷ,
δεύτερον δὲ, φυὰν καλὸν γενέσθαι,
τὸ τρίτον δὲ, πλουτεῖν ἀδόλως,
καὶ τὸ τέταρτον, συνηβᾶν μετὰ τῶν φίλων.

b Voluptas, summum bonum, secundū Epicureos.

† ἁδονᾶς, pro ἡδονῆς, Doricè. θνατῶν, pro θνητῶν. τᾶς pro τῆς. ζαλωτὸς, pro ζηλωτός.

b Τίς γὰρ † ἁδονᾶς ἄτερ θνατῶν βίος ποθεινὸς, ἢ ποία τυραννίς; τᾶς δ' ἄτερ οὐδὲ θεῶν ζαλωτὸς αἰών.

Τὸ δοκεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάζεται.

Τὸ γὰρ γεγεννημένον οὐκ ἔτ' ἄρρεκτον ἔσται.

Ἀνακρέοντος.

Φύσις κέρατα ταύροις,
ὁπλὰς δ' ἔδωκεν ἵπποις,
ποδωκίην λαγωοῖς,
λέουσι χάσμ' ὀδόντων,
τοῖς ἰχθύσιν τὸ νηκτὸν,
τοῖς ὀρνέοις πέτασθαι,
τοῖς ἀνδράσι φρόνημα,
γυναιξὶν οὐκ ἔτ' εἶχεν.
τί οὖν δίδωσι; κάλλος,
ἀντ' ἀσπίδων ἁπασῶν,
ἀντ' ἐγχέων ἁπάντων.
νικᾷ δὲ καὶ σίδηρον,
καὶ πῦρ, καλή τις οὖσα.

Amor sine argento nullus. χρυσῶ enim παίζοντα est ἀφροδίτη, inquit Theocritus.

Χαλεπὸν τὸ μὴ φιλῆσαι,
χαλεπὸν δὲ καὶ φιλῆσαι.
χαλεπώτερον δὲ πάντων,
ἀποτυγχάνειν φιλοῦντα,

γένος

homo, non prudens Deus. nihil autem integrum inest eis sine Deo. apud Theophilum lib. 2. contra gentes.

Nullus planè sine vitio aut calamitate viuit. apud Stob. orat. 105.

Vinum expellit tristicias, est adiutor in tristibus. apud Athenæum lib. 10.

Vxore autem bona vir nullam rem poßidet meliorẽ, neq́; mala deteriorem. apud Clement. lib. 5. Stromat.

Bene valere præstantißimum est viro mortali,
Secundum autem, pulchrum indole esse,
Tertium verò, diuitem esse non dolosè,
Quartum, pubertate frui vnà cum amicis. apud Clementẽ Alexandrinum libro 3. Stromatum.

Quæ enim absq; voluptate vita mortalium optabilis, aut quòd regnum? absq; hac, ne vita quidem deorum cõcupisci debeat. apud Athenæum lib. 12.

Opinio veritati quoq; vim affert. apud Scholiasten Euripidis.

Quod enim factum est, non amplius infectum erit. apud Scholiasten Sophoclis.

* Anacreontis.

* Anacreontis tota poësis amatoria fuit, suauis, & iucunda: quod testantur odæ aliquot paucæ, quæ in Gallia excusæ sunt Græcolatinæ in 4. & 8. cum scholijs & obseruationibus Henrici Stephani.

Natura cornua tauris,
Vngulas verò dedit equis,
Velocitatem leporibus,
Leonibus hiatum dentium:
Piscibus vt natare poßint,
Auibus vt volent,
Viris prudentiam:
Mulieribus verò non item potuit (dare prudentiam.)
Quid igitur donat? (ipsis) *formam,*
Pro clypeis omnibus,
Superat autem ferrum,
Et ignem, si quæ pulchra est. Ex odis.

Forma pulchrarũ, expugnat omnia.

Durum est non amare,
Durum verò etiam amare.
Molestius verò omnium,
Frustrari amantem.

γένος οὐδὲν εἰς ἔρωτα.
σοφίη, τρόπος, πατεῖται,
μόνον ἄργυρον βλέπουσιν.
ἀπόλοιτο πρῶτος αὐτός,
ὁ τὸν ἄργυρον φιλήσας.
διὰ τοῦτον οὐκ ἀδελφός,
διὰ τοῦτον οὐ τοκῆες.
πόλεμοι, φόνοι δι' αὐτόν.
τὸ δὲ χεῖρον, * ὀλλύμεσθα
διὰ τοῦτον οἱ φιλοῦντες.

* Pro ὀλλύμεθα, Doricè inserta σ.

Τὸ σήμερον μέλει μοι,
τὸ δ' αὔριον τίς οἶδε;

† Πολιοὶ μὲν ἡμῖν ἤδη
κρόταφοι, κάρα δὲ λευκόν.
χαρίεσσα δ' οὐκέτ' ἥβη
a πάρα, γηραλέοι δ' ὀδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς
βιότου χρόνος λέλειπται.
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω
θαμά, τάρταρον δεδοικώς.
* ἀΐδεω γὰρ ἐστὶ δεινὸς
μυχός, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος. καὶ γὰρ ἕτοιμον
καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

† Vox est poëtæ gentilis, qui formidat mortem, quòd nesciat quæ vita mortem sit secutura: quod nouerunt Christiani, ideóque attollunt capita sua, quòd appropinquet redemptio ipsorum.

* Pro ἀΐδου, Poëticè.

Βακχυλίδου.

Aurum expugnat omnia.

φρένα καὶ πυκινὰν κέρδος ἀνθρώπων βιᾶται.

Πάντεσσι θναλοῖσι δαίμων ἐπέταξε πόνους, ἄλλοισιν ἄλλους.

Virtus æterna.

Πιστὸν κῦδος ἔχει ἀρετά.

b Οὐ βοῶν πάρεστι σώματ', οὐδὲ χρυσός, οὔτε πορφύρεοι τάπητες· ἀλλὰ θυμὸς εὐμενής, μοῦσά τε γλυκεῖα, καὶ Βοιωτίοισιν ἐν σκύφοισιν οἶνος ἡδύς.

Τίκλε

a πάρα, pro πάρεστι. Fiunt enim præpositiones verba, transposito accentu.

b Inuitantis amicos magis ad pia & honesta colloquia, quàm ad cœnam lautè & opiparè paratam. Verba sunt ipsius Bacchylidæ, ποιουμένου τὸν λόγον (inquit Athenæus) πρὸς Διοσκόρους, Iouis filios, Pollucem & Castorem, καλοῦντος αὐτοὺς ἐπὶ ξένια.

Genus (nobile) *nihil potest vt ameris.*
Sapientia quoq; & mores pedib. calcantur (pecunia non præsente.)
Solum argentum suspiciunt.
Pereat primus ipse
Qui argentum amauit.
Propter ipsum fratres,
Propter ipsum parentes (negliguntur.)
Bella, cædes propter ipsum fiunt.
Quod verò peius (est,) *perimus per ipsum nos amantes.*

Aurum, opes, irritamenta malorum.

Hodierna dies mihi cura est,
Quis scit quid cras futurum sit? ex Gellio lib. 19. cap. 9. & Crinito de honesta discip. lib. 9. cap. 4.

Futura incerta. cõtra procrastinatores.

Cana nobis iam
Tempora, caputq́; album:
Venustaq; non amplius pubes
Adest, senesq́; (sunt) *dentes:*
Et dulcis non amplius multum
Vitæ tempus relictum est.
Propterea ingemisco
Frequenter, tartarum reformidans.
Orci enim est horrendus
Specus, & grauis in ipsum
Descensus. nam patet,
Ei qui descendit, nullus ascensus. Legitur in fine Odarum Anacreonticarum, vndecunq; descriptum.

Bacchylidæ.

Quantumuis sapientem animum hominis, lucrum vi superat. apud Stob. orat. 10.

Omnibus mortalibus labores dæmon imposuit, alij alios. ibid. orat. 98.

Nemo ab omni parte beatus.

Virtus fidam & constantem habet gloriam. apud Plut. Quomodo deceat iuuenem audire poëmata.

Non habeo boum corpora, neq; aurum, neq; purpureas tapetas: sed animum beneuolum, dulcem Musicam, & Bœoticis in poculis (infusum) *dulce vinũ. apud Athenæum lib. 4.*

 Parit

† Pro εἰρήνη μεγάλη.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν † εἰράνα μεγάλα
πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδῶν ἄνθεα.
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἴθεται βοῶν
ξανθᾷ φλογὶ μηρία, τῶν εὐτρίχων τε μήλων.
γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
ἐν δὲ a σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν b αἰθᾶν ἀράχναν
ἱστοὶ πέλονται· ἔγχεά τε λογχωτά,
ξίφεά τ' ἀμφάκεα εὐρὼς δάμναται. χαλκέων
οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος
ἀπὸ βλεφάρων c ἀμὸς, ὃς θάλπει κέαρ.
συμποσίων δ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Οἱ μὲν ἀδμῆτες ἀεικελίων νόσων εἰσὶ,
καὶ ἀναίτιοι, οὐδὲν ἀνθρώποις ἴκελοι.

Καλλιμάχου.

* Pro μηνύει.

Λυδία μὲν γὰρ λίθος * μανύει χρυσὸν· ἀνδρῶν δ' ἀρετὰ, σοφία τε παγκρατὴς τελέθει ἀλήθεια.

Ἀλκαίου.

Οἶνος γὰρ ἀνθρώποις δίοπτρον.

Pudor geminus.

Αἰδὼς ἡ μὲν οὐ κακὴ,
ἡ δὲ δόμων ἄχθος.

d Χρήματ' ἀνὴρ, πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἐσθλὸς, οὐδὲ τίμιος.

Ἄνδρες πόλεως πύργοι ἀρήιοι.

Σάπφους.

Λέχος ἄρνυσο νεότερον.

Πλοῦτος ἄνευ ἀρετῆς, οὐκ ἀσινὴς πάροικος.
ἡ δ' ἐξ ἀμφοτέρων κράσις, εὐδαιμονίας ἔχει
τὸ ἄκρον.

Μήτ' ἐμοὶ μέλι, μήτε μέλιττα.

Feras quod lædit, vt quod prodest, perferas. Publius. Et: Fortiter malum qui patitur, post patitur bonum.

Εἰ τοῖς

a Pro σιδηροδέτοισιν, facta compositione à σίδηρος καὶ δέομαι.
b αἰθᾶν, pro αἰθῶν. ἀραχνᾶν, Doricè.
c ἀμὸς Doricè, pro ἡμέτερος, noster.
d Et bene nummatum decorat Suadela, Venusq́ue. Horatius.

Parit autem mortalibus Pax (dea *) magna*
Diuitias, & carminum flores ex mellitis linguis (prodeuntium *)*
Arisq; super affabrefactis: dijs incenduntur
Flamma fulua femora boum, lanigerûmq; ouium.
Gymnasiaq; iuuenes, & tibias, & cõmessationes cura habẽt.
At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum
Tela sunt, hastasq; cuspidatas
Et enses ancipites ærugo consumit: ærearumq;
Non amplius tubarum clangor, neq; subripitur mellitus somnus noster.
A palpebris, nostrum qui fouet cor:
Sed amabilibus conuiuijs onusti sunt vici,
Amatorijq; hymni resplendent. apud Plutarchum in vita Numæ, & apud Stob. de Pace.

Pacis commoda recenset.

Dij liberi sunt à tristibus morbis,
Nec sunt causa malorum: in nullo similes hominibus. apud Euseb. lib. 13 de præparat. Euangelica.

Callimachi.

Lapis Lydius aurum indicat: hominũ verò virtus & omnipotens sapientia veritas est. apud Stob. orat. 9.

Alcæi.

Vinum hominibus morum ac ingenij cuiusq; speculum. apud Lycophronis Scholiasten.

Pudor alius quidem non noxius est,
Alius verò domorũ onus. apud Plutarch de morali virtute.

Pecuniæ vir sunt: nullus verò pauper bonus, aut honore dignus habetur. apud Scholiasten Pindari, hymno 2. Isthmiorum.

Viri vrbis mœnia sunt Martia. apud Suidam, pag. 51.

Sapphus.

Lectum iuuenilem sequere. apud Stob. orat. 69.

Opes citra virtutem domum non bene incolunt. Sin verò vtrunq; commisceas, felicitas hinc summa prouenit. apud Pindari interpretem, in 2. hymno Olymp.

Par pari iugato coniunx, dissidet quod impar est. Ausonius.

Neq; mihi mel, neq; apis. Refertur apud Tryphonem grammaticum, in figuris.

Εἰ τοῖς ἄνθεσιν ἤθελεν ὁ Ζεὺς ἐπιθεῖναι βασιλέα, τὸ ῥόδον ἂν τῶν ἀνθέων ἐβασίλευε, γῆς ἐστὶ κόσμος, φυτῶν ἀγλάισμα, ὀφθαλμὸς ἀνθέων. λειμῶνος ἐρύθημα, κάλλος ἀστράπτον, ἔρωτος πνέει, ἀφροδίτην προξενεῖ. εὐώδεσι φύλλοις κομᾷ, εὐκινήτοις πετάλοις τρυφᾷ. τὸ * πέταλον † τῷ ζεφύρῳ γελᾷ.

* πέταλον, folium, laminã significat.

Ἰβύκου.

Δέδοικα μή τι παρὰ θεοῖς ἀμπλακὼν, τιμὰν πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω.

Τιμοκρέοντος Ῥοδίου.

Ὤφελες ὦ τυφλὲ πλοῦτε,
μήτ' ἐν γῇ, μήτ' ἐν θαλάττῃ,
μήτ' ἐν ἠπείρῳ φανήμεναι·
ἀλλὰ τάρταρόν τε ναίειν, κ' ἀχέροντα·
διὰ σὲ γὰρ πάντ' ἐν ἀνθρώποις κακά.

Ἀλκμᾶνος.

Πεῖρα τοι μαθήσιος ἀρχά.

Τύχη εὐνομίας καὶ πειθοῦς ἀδελφὴ, καὶ προμηθείας θυγάτηρ.

Ἀρίφρονος.

Sanitatis laus.

Ὑγίεια πρεσβύτα μακάρων,
μετὰ σεῦ ναίοιμι
τὸ λειπόμενον βιοτεῖο.
σὺ δέ μοι πρόφρων σύνοικος εἴης.
εἰ γάρ τις ἢ πλούτου χάρις, ἢ τεκέων,
τᾶς εὐδαίμονός τ' ἀνθρώποις
βασιληΐδος ἀρχᾶς, ἢ πόθων
οὓς κρυφίοις ἀφροδίτης ἄρκυσι θηρεύομεν·
ἢ εἴ τις ἄλλα θεόθεν ἀνθρώποισι τέρψις,
ἢ πόνων ἀμπνοὰ πέφανται,
μετὰ σεῖο μάκαιρα ὑγίεια
τέθηλε πάντα, καὶ λάμπει χαρίτων ἔαρ.

σέθεν

† τῷ ζεφύρῳ γελᾷ, veris tempore floret. Zephyrus enim quasi ζωηφόρος, ineunte vere flat, vitam ferens omnibus plantis ac arboribus, quæ tunc germinant & pullulant.

Vere nouo gelidus canisi cum montibus humor
Liquitur, & zephyro putris se gleba resoluit,
Cùm leuis alterno zephyrus concrebuit Euro. Virgilius.

Si florib. vellet Iupiter imponere regem, rosa inter flores regnum obtineret. Terræ est ornamentum, plantarum decus, oculus florum, prati rubor, pulchritudo coruscans: amorē spirat, Veneris est conciliatrix. formosis folijs comata est, nobilibus frondibus luxuriat: calix Zephyro ridet. apud Achillē Statiū lib. 2. de Leucippa & Clitophontis amorib.

Rosæ est elogium, quam reginam florū facit.

Ibyci.

* *Metuo ne aliquo in deos cōmisso delicto, honorem ab hominib. per permutationē accipiam. apud Plutarchū & Suidā.*

* Plus placent mundo, qui Deo displicēt: inquit diuus Hieronymus.

Timocreontis Rhodij.

Vtinam ô cæce Plute (deus diuitiarum)
Neq; in terra, neq; in mari,
Neq; in continente compareres:
Sed tartarum habitares, & Acheronte m.
Propter te enim omnia inter homines mala. apud Aristophanis Scholiastē, & Eustathium Homeri interpretem, & Suidam.

Alcmanis.

Experientia rerum magistra. apud Pindari enarratorem in 1. Isthmiorum.

Fortuna soror est rectæ institutionis & persuasionis, & filia prouidentiæ. apud Plutarch. in commentario de fortuna Romanorum.

Ariphronis.

Sanitas, dearum antiquissima,
Tecum exigam
Quod superest vitæ.
Tu verò prompta cohabitatrix mihi sis.
Si enim quæ opum est gratia, aut liberorum,
Aut beati apud homines
Regij imperij, aut amorum
Quos occultis Veneris cassibus venamur.
Aut si quæ alia voluptas à Deo hominibus,
Aut laborum requies confertur,
(Hæc) *tecum ô beata sanitas*
Florent cuncta, & fulget gratiarum ver.

Sed

σύθε ἢ χωρὶς οὔ τις εὐδαίμων.

Αρίων@.

Prouidentia.

Οὐκ ἐστὶν ὡς ὁ τῆς δίκης ὀφθαλμὸς· ἀλλὰ πᾶσι τούτοις ἐπισκοπεῖ κύκλῳ ὁ θεὸς τὰ πραττόμενα, περὶ γῆν τε καὶ θάλατταν.

Φωκυλίδου.

* Niniuen forte intelligit, à Nino rege Assyriorũ, Beli filio, cõditam: de qua in Ionæ historia, & apud Augustinum lib. 25. de Ciuitate Dei.

Πόλις ἐν σκοπέλῳ κατὰ κόσμον οἰκεῦσα μικρὴ, κρέσσων * Νίνου ἀφραινούσης.

Χρὴ παῖδ' ἔτ' ἐόντα καλὰ διδάσκειν ἔργα.

Υβρίου.

Εστί μοι πλοῦτ@, μέγα δόρυ, καὶ ξίφ@,
καὶ τὸ καλὸν λαισήϊον, πρόβλημα χρωτός.
τούτῳ γὰρ ἀρῶ, τούτῳ θερίζω,
τούτῳ πατέω τὸν [a] ἁδὺν οἶνον ἀμπ' [b] ἀμπέλω,
τούτῳ [c] δεσπότας κέκλημαι.

a Pro ἡδύν.
b Pro ἀμπέλου, Doricè.
c Pro δεσπότης.

Αριστοτέλους.

Αρετὰ [d] πολύμοχθε
γένει βροτείῳ,
θήραμα κάλλιστον βίῳ.
[e] σᾶς πέρι παρθένε μορφᾶς
καὶ θανεῖν ζηλωτὸν, ἐν Ἑλλάδι πότμ@,
καὶ πόνους τλῆναι μαλερούς
ἀκάμαντας. τοῖον
ἐπὶ φρένα βάλλεις
καρπόν τ' ἀθάνατον,
χρυσοῦ τε [f] κρέσσω, καὶ γονέων
μαλακαυγήτοιο θ' ὕπνου.
σεῦ δ' ἕνεκεν ὁ δῖ@ ἡρακλῆς,
[g] λήδας τε [h] κοῦροι πολλ' ἀνέτλασαν,
ἔργοις [i] σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.
σοῖς δὲ πόθοις ἀχιλλεὺς,
αἴας † ἀΐδαο δόμους ἦλθον

d πολύμοχθε, quòd labore paretur: quẽadmodũ exemplis aliquot declarat.
e Pro σῆς μορφῆς.
f Atticè, κρείσσονα.
g Pro λήδης.
h κοῦροι, sunt Dioscuri, Castor & Pollux, Iouis & Ledæ filij, quos sæpè celebrant Pindarus, Theocritus, & Lycophron in Cassandra. Laudat quoq; Isocrates in Helenæ encomio. i σὰν, pro σήν. † ἀΐδαο, pro ἀΐδου, Aeolicè: id est, mortui sunt, occumbentes vterq; ad Troiam: vt scribunt Homerus in Odyssea, Sophocles in Aiace, Euripides in Hecuba, Cointus Smyrnæus in Paralipomenis, & Dictys Cretensis in historia belli Troiani.

σᾶς

Sed sine te nemo beatus est. apud Athenæum lib. 15.

Arionis.

Non vnus est iusticiæ oculus, sed hisce omnib. Deus circumquaq; inspicit, quæ terra & mari geruntur. apud Plut. in Septem sapientum conuiuio.

Phocylidæ.

Ciuitas parua, inq; scopulo posita, & modestè se gerens, melior est Nini (ampliss. ciuitate.) *immodesta apud Dionem Chrysost. in Borysthenicis orat. 36.* Magna ciuitas, magna solitudo.

Oportet puerum adhuc (aptum regi) *honesta docere opera. apud Plut. in lib. de puerorum institutione.*

Hybriæ.

Est mihi pro diuitijs magna hasta, & ensis,
Et pulchrum è crudo corio scutulum, propugnaculū corporis.
Hoc enim aro, hoc meto,
Hoc calco suaue vinum ex vite,
Hoc Dominus vocor. apud Athenæum.

Cuique sua ars, suum artificium quæstui est. Verba sunt fortè militis alicuius.

Aristotelis.

Virtus multum laboriosa
Generi humano,
Venatio pulcherrima vitæ:
Pro tua facie virgo
Mortem oppetere, optabilis Græciæ (est) *mors,*
Laboresq; tolerare feruidos
Indomitos. Talem
Menti immittis
Fructum immortalem,
Auro præstantiorem, & parentibus
Splendidum, somnoq; (dulciorem.)
Tui gratia Hercules Iouis (filius)
Ledæq; filij, multa perpeßi sunt,
Operibus tuam venantes potentiam.
Tui desiderio Achilles quoq;,
Et Aiax Orci domos adierunt.

Virtutis est præconium.

σᾶς δ' ἕνεκε φιλίης μορφᾶς,
καὶ [a] ἀταρνέος ἔντροφος
ἠελίου [b] χήρωσεν αὐγάς.
τοὶ γὰρ ἀοίδιμον ἔργοις,
ἀθάνατόν τε μιν αὔξουσι Μοῦσαι
μνημοσύνης θυγατέρες,
[c] διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι.
φιλίας τε γῆρας βεβαίας.

Σόλωνος.

Πεφυλαγμένος ἄνδρα ἕκαστον,
ὅρα μὴ κρυπτὸν ἔχθος ἔχων
κραδίην, φαιδρῷ προσεννέπῃ προσώπῳ.
γλῶσσα δέ οἱ διχόμυθος
ἐκ μελαίνας φρενὸς γεγωνῇ.

Ἠρίννης Λεσβίας.

Χαῖρέ μοι ῥώμα θυγάτηρ ἄρηος,
χρυσεομίτρα, δαΐφρων ἄνασσα,
σεμνὸν * ἃ ναίεις ἐπὶ γᾶς ὄλυμπον
αἰὲν ἄθραυστον.
σοὶ [d] μόνα πρεσβίστα δέδωκε μοῖρα,
κῦδος [e] ἀρρήκτω βασιλήϊον ἀρχᾶς.
ὄφρα κοιρανήϊον [f] ἔχοισα κράτος
[g] ἀγεμονεύῃς.
[h] σᾷ δ' ὑπὸ [i] ζεύγλᾳ κρατερῶν λεπάδνων
στέρνα γαίας καὶ πολιᾶς θαλάσσας
σφίγγεται. σὺ δ' ἀσφαλέως κυβερνᾷς
ἄστεα λαῶν.
πάντα δὲ σφάλλων ὁ μέγιστος αἰών,
καὶ μεταπλάσσων βίον ἄλλοτ' ἄλλως,
σοὶ μόνα πλησίστιον οὖρον ἀρχᾶς
οὐ μεταβάλλει.

ἢ γὰρ.

a ἀταρνέος ἔντροφος, id est, Hermias Atarnensis. Eius cõcubinã adamauit Aristoteles, & diuino honore coluit ritu Eleusinæ Cereris, vt scribit Laërtius. In hunc Hermiã etiam carmen illud, quod virtutis elogium continet, scripsit, indicans ipsum quoque Hermiam virtute decus sibi comparasse.

* ἃ pro ἣ, Doricè.

b χήρωσεν, subduxit se solis splendori.

c διὸς ξενίου, id est, Musæ Iouis, qui & hospitalis & Philius Iupiter dicitur, filiæ, ipsum celebres fecerunt: ei decus auxerunt: quia virtutis causa omnia pertulit.

d Pro μόνῃ πρεσβίστῃ. e Pro ἀρρήκτου ἀρχῆς. f ἔχοισα, pro ἔχουσα.
g Pro ἡγεμονεύῃς. h Pro σῇ. i ζεύγλᾳ, pro ζεύγλῃ, & γαίης θαλάσσης.

Quin etiam tuæ amabilis faciei causa,
Aternei alumnus
Solis orbatus est lumine.
Itaq; celeberrimum operibus,
Immortalemq; eum promouebunt Musæ
Mnemosynes filiæ,
Iouis hospitalis venerationem augentes,
Amicitiæq; honorarium firmæ. apud Athenæum lib. 15. &
Laërtium in Aristotele.

Aterna antē ciuitas fuerunt prope Lesbum nsul ā, vt scribunt Suidas & Stephanus de Vrbibus.

Solonis.

** Tu si sapis, fac singulos probè obserues,*
Ne fortè quisquam tegat quod habet intus
Odium: & interim vultu loquatur blando,
Ac lingua duplex
Ex atra sonet mente.

Erinnæ Lesbiæ.

Martis ô proles mihi Roma salue,
Auream bellis decorans coronam,
Quæ vel in terris stabiles Olympi
Incolis arces.
Hoc dedit soli tibi Parca munus,
Sceptra quòd gestas labefacta nunquam,
Imperatricis tua quo potestas
Cuncta gubernet.
Vinculis ponti sinuosa terga,
Atq; telluris validis coërces,
Et statum seruant moderare quotquot
Oppida firmum.
Ipsa quæ gaudet dare cuncta pessum,
Resq; transformans hominum vetustas,
Implet æternùm tua sola ventis
Regna secundis.

Vrbis Romæ est encomion: quale etiā, sed soluta oratiōe, scripsit Aristides Sophista Græcus, quod adhuc extat, & impressum est cū cæteris eius orationibus.

* Habentur apud Laërtium in Solone. Non dissimiles ipsis videntur Martialis isti, libro 12. Epigrammatum, quos quia elegantes sunt valde, adijcio:

Si vitare velis acerba quædam,
Et tristes animi cauere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem,
Gaudebis minus, & minus dolebis.

ἢ γὰρ ἐκ πάντων σὺ μόνα κρατίστους
ἄνδρας αἰχματὰς μεγάλως λοχεύεις,
εὔσταχυν[a] δάματρος ὅπως[b] ἀνεῖσα
καρπὸν ἀπ' ἀνδρῶν.

Ἀλφαίου.

* Οὐ στέργω[c] βαθυληΐους ἀρούρας,
οὐκ ὄλβον πολύχρυσον οἷα Γύγης.
αὐταρκοῦς ἔραμαι βίου Μακρῖνε·
τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν, ἄγαν με τέρπει.

Μικύλλου.

Πάντα χρόνος φθίνει μακρὸς,
μήδ' ἔμπεδον μηδὲν ἐᾷ,
οὐ πλοῦτον, οὐδὲ χρήματα,
οὐ κάλλος, οὐδέ τι κράτος,
οὐδ' ὅπλων κόσμος τρέφει.
πᾶν γινόμενον φθείρει χρόνος.
μόνη δὲ πάντων ἄφθιτος
σοφίη μένει, καὶ ἀβλαφὴς·
οὔτ' ὄμβρος, οὔτε κύματα,
οὔτε φοβερὸν διὸς βέλος
ἀπολεῖν δύναιτο πώποτε
σοφίας ἀνίκητον σθένος.

ΛΥΡΙΚΩΝ ΑΔΗΛΩΝ.

Οὐ χρυσὸς ἀγλαὸς, οὐδ' ἀδάμας
οὕτως ἀστράπτει πρὸς ὄψιν,
ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν
ὁμοφράδμων νόησις.

Τοὺς ἀγαθοὺς φίλει, τῶν † δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς ὅτι δειλῶν ὀλίγα χάρις.

[Senum.] [d] ἄμες ποτ' ἦμεν ἄλκιμοι νεανίαι·

[Puerorum.] ἄμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ [e] καῤῥόνες.

ἄμες

a Pro ῥέμητρος.

b ἀνεῖσα, ab ἀνίημι, profero, aorist. 2. particip.

c Ἀ' λήϊον, seges, fruges, campus.

* Huc pertinet, quod Plutarchus refert lib. περὶ εὐθυμίας, ex poëta quopiam innominato: Οὔ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει, οὐδ' ἀγαίομαι θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἐρῶ τυραννίδος. ἀπόπροθεν γάρ ἐστιν ὀφθαλμῶν ἐμῶν.

† δειλὸς, improbus, timidus.

d ἄμες, Doricè, pro ἡμεῖς.

e καῤῥόνες, pro κρείσσονες, præstantiores, Doricè, vtitur Plutarchus in Lycurgo.

Namq; præ cunctis sobolem valentem
Procreas, bellis habilem: feraxq;
Non Ceres spicis magis, ipsa quàm sis
Prole virorum. apud Stobæum, sermone de Fortitudine.

Alphæi Mitylenæi.

Agros ego haud porrectiores appeto,
Non auream aut Gygis beatitudinem.
Quæ sit satis sibi vita, sat eadem est mihi
Illud, nihil nimis, nimis mihi placet. libro 1. Epigrammatum Græcorum.

Quòd mediocriũ hominum vita sit iucundissima.

Micylli.

** Cuncta tempus corrumpit longum,*
Neq; firmum quicquam sinit:
Non diuitias, non opes:
Non formam, non robur,
Neq; quodcunq; tandem mundus habet.
Omne genitum, consumit tempus.
Sola verò præ omnibus integra,
Et illæsa manet Sapientia:
Neq; imber, neq; tempestas,
Neq; horrendum Iouis fulmen
Perdere poterit vnquam
Sapientiæ immensum robur. bli. 2. Epigrammat.

* Tempus omnia consumit, præter vnam sapientiã.

LYRICORVM INCERTORVM.

Non aurum rutilum, neq; adamas
Sic fulgent aspectu, vt virorum bonorum
Pia concordia. apud Platon. epistol. ad Dionysium.
Fortes ama, & ignauos fuge: id tibi persuasum habens, exiguam talium esse gratiam. apud Eustathium Homeri interpretem, in 2. Iliad.
† Nos olim eramus robusti iuuenes.
Nos verò multo erimus præstantiores.

† Hũc chorum τριχορίαν vocant: ac instituit apud Lacedæmonios Tyrtæus iuxta triplex ætatum discrimen. Nã pueritia, ingressus est vitæ: virilis ætas, progressus: senecta, exitus. Cõstabat autem is chorus triplici serie atq; orbe, senum, puerorum, iuuenum. ac fuit ea cantio, concio de rerum humanarum inconstantia. Refertur etiã à Diogeniano, in Græcorum adagiorum collectaneis.

Iuuenum. ἄμες δέ γ' [a] εἰμὲν· αἰ δὲ λῆς, αὐγάσδεο.

† Εἴθ' ἐξῆν, ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος, τὸ στῆθος διελόντα, ἔπειτα τὸν νοῦν ἰδόντα, κλῆσαι τὰ πάλιν, ἄνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.

b Pro χηλῇ. Ὁ δὲ καρκίνος ὧδ' ἔφη, [b] χαλᾷ τὸν ὄφιν λαβών·

c Pro εἶναι. εὐθέα χρὴ τὸν ἑταῖρον [c] ἔμμεν, καὶ μὴ σκολιὰ φρονεῖν.

Apud quos homines nullum discrimen sit turpis & honesti.

Πόρνη καὶ βαλανεὺς ταυτὸν ἔχουσ' ἐμπέδως ἔθος.
ἐν [d] τ' αὐτᾷ πυέλῳ τόν τ' ἀγαθὸν τόν τε κακὸν λόει.

Σύν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, συστεφανηφόρει.
σύν μοι μαινομένῳ μαίνεο, σὺν σώφρονι σωφρόνει.

Τῷ δ' ἀφανεῖ πᾶς ἕπεται δόλος.

d Pro τῇ αὐτῇ.

Ἐκ γῆς χρὴ κατιδεῖν πλόον,
εἴ τις δύναιτο, καὶ παλάμην ἔχοι.
ἐπεὶ δὲ κἀν πόντῳ γένηται,
τῷ παρεόντι τρέχειν ἀνάγκη.

ΑΠΟΦΘΕ-

a εἰμὲν, pro ἐσμὲν poeticè. αἰ, pro εἰ: sicut αἶκα, pro εἶκα, Apud Plutarchum in epistola Laconica. λῆς, Doricum: verbum sæpe obuium apud Theocritum, à λῶ, vel θέλω formatum, abiecta priore θε. αὐγάσδεο, pro αὐγάζου, Doricè, cum resolutione Ionica.

† Momus Deus, qui omnia reprehendit, dicitur, cùm Deus hominem condidisset, nihil aliud desiderasse, quàm quòd pectus ipsi sine ianua fabricasset per quam in cor ipsius introspicere liceuisset, ac hinc cognoscere, an verba eius cum corde congruerent.

Τέλος.

At nos sumus: si autem vis, experire. Chori Lacedæmonij apud Plutarch. de sua ipsius laude. Meminit etiã Pollux lib. 4. cap. 15.

Vtinam liceret qualis esset quisq;, vbi quis eius pectus discidisset, deinde mentem conspexisset, clausissetq; rursum, virum amicum existimare non doloso animo. apud Eustathium Homeri interpretem.

Cancer autem ita locutus est, cum serpentem chelis prehendisset:

Necesse est vt sodalis rectum sequatur, & non obliqua voluat animo. apud eundem.

Alludẽtis ad ad fabulam, & candidum pectus in amico requirentis.

Meretrix & balneator eundem habent perpetuò morẽ:
In eodem solio & probum & improbum lauat. apud eundẽ.

Mecum bibe, mecum pubertatem transige, mecum esto amator, mecum corollas gesta:
Cum insaniam, vna mecum insani: cum ero mentis compos, mentis mecum sis compos. apud eundem.

Cum fueris alibi, viuito sicut ibi.

Id enim quod est in tenebris, adiunctum habet omnem dolum. apud eundem.

È terra oportet explorare nauigationem,
Si quis possit, & industriam habeat.
At postquam in alto fuerit,
Eo vento qui adest currere est necesse. apud eundem.

Præsentia, quæ mutari nõ possunt, boni consulenda.

FINIS.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩ ΔΥΩ.

Id eſt,

APOPHTHEGMATVM
GRAECORVM LIBRI DVO.

CONGESTI OLIM IN SCHOLA ILFELDENSI E' LECTIONE optimorum veterum Græcorum autorum, Ac Editi ſtudio & labore

Mathæi Gothi Elrichenſis.

DOCRI-

DOCTRINA, VIRTVTE AC ELOQVENTIA PRAESTANTISSIMIS VIRIS, D. FRANCISCO SCHVSlero, D. Henrico Celnero, D. Valentino Medero I. V. Doctorib. D. Ioanni Celnero, & D. M. Ioanni Ernesto Ammanno: Generosorum & illustrium Comitum Stolbergensium consiliarijs, Dominis ac Patronis suis studiosissimè colendis

S.

QVi gymnasium Ilfeldense vtriusque literaturæ professione, atq; adeò totum Hercyniæ tractum doctrinæ cœlestis propagatione illustrat, D. M. Michaël Neander, præceptor meus obseruantia mihi perpetua colendus, quantam in euoluendis tum græcorum tum latinorum veterum & recentium bonorum autorum monumentis, iuxta & erudiendis pijs adolescentibus, diligentiam, fidem & curam adhibeat, nemini vestrum obscurum est, præstantissimi viri, Domini ac Mecœnates studiosissimè mihi colendi, qui dũ euoluit & excutit omne genus veterum optimorum græcorũ autorum, ac dum inde describit tum alia innumera explicationi omnium eorum, quæ in scholis cum fructu tradi ac enarrari solent, eruditæ seruientia, etiam Apophthegmata quædam illustriora veterum sapientum, Philosophorum, Sophistarum, Rhetorũ, Poëtarum, Ducũ, Regum ac principum, doctrinæ, sapientiæ, fortitudinis, gloriæ ac virtutis nomine celebratorum, eadem opera annotauit. Quæ cum dedisset aliquando describenda discipulis & aliquot alijs, quos modestiæ, probitatis ac doctrinæ nomine charos habuit, vt solet esse largissimus cõmunicando ferè ea, quæ immenso labore sibi constiterunt, ac in multorum manibus pagellæ illæ versarentur, & à plærisq; perperàm descriptæ haberentur, & perire nollem, quæ autorem non cu- Apophthegmata.

tare amplius aut magnifacere, tametſi ipſi maximo labore, multoque tempore & ſumtu conſtitiſſent, intelligerē, digna tamen nihilominus, quæ à ſtudioſis adoleſcētib. omnib. vt nō protrita aut vulgaria, ſed ex ipſa media erudita græca antiquitate magno iudicio eruta, legerentur, cum exiſtimarem, non ingratam me operam iuuentuti præſtiturum, oraui ipſum, vt mihi in ordinem aliquem commodum redacta, & ad archetypum autoris emendata, cum omnibus communia facere liceret, cum non rarò audiſſem querentem, multa ſe habere in aduerſarijs iampridem depoſita, tum è græcis latina facta & illuſtrata expoſitionibus vtilibus & eruditis & de teſtimonijs doctiſſimorum veterū ſcriptorum græcorum & latinorum conſcriptis, tū etiam hinc inde ex ijſdem magno ſtudio, labore & annorum non paucorum numero deſcripta & cōgeſta habere: theſauros ampliſſimos & precioſiſſimos rerum variarum, vtilium & neceſſariarum ſeparatim ijs, qui iuuentutem in literis, in omni doctrina erudita & antiqua eſſent aliquando informaturi, quæ tamen propter temporis inopiam forte non ſit vnquam æditurus.

Quia verò hunc vnicum habet finem propoſitū, vt & θεῷ κεχαρισμένα dicat, & παισὶ loquatur χρήσιμα, non fuit difficile honeſta petenti & vtilia, exorare eum, qui ſingulari quadam animi propenſione me amicè non ſolum, ſed pœnè paternè & cōplectitur, & diligit hactenus incredibiliter, quiq; tanta liberalitate officiorum in bonos omnes propendet (citra omnē adulationis ſuſpicionem planè quod res eſt loquor) vt beneficio dando beneficiū videatur accipere, & meriti loco apud ipſum ſemper ſit benè merendi cupiditas. Nulla enim ſuorum commodorum ſpe propoſita, humanitatem modò ſuam ſecutus, neruos omnes intendit in id, vt de

vt de quouis, de pia præſertim iuuentute mereatur optimè, cui quod tribuere videtur, id non tam illi, quam literis, quam virtuti, quam conſuetudini & naturæ ſuæ tribuit, ipſe bonarum literarum ac ſtudioſorum adoleſcentum patronus ſine controuerſia maximus, & quem ſingulari quodam fato multorumq; commodo in hâc noſtram viciniam Deus conſtituit μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι (vt de Achille loquitur humanæ ſapientiæ fons Homerus) πρηκτῆρά τε ἔργων. Sacratioribus enim literis adiuncta monita ſalutaria non ſolum tradit iuuentuti, ſed ipſe quoq; morum integritate vitæq; ſanctimonia confirmat & doctrinam ſuam imo cum pectoris ſenſu concordare luculenter declarat, homo ipſe ad iuuandas honeſtas literas natus, Muſisq; viuens inprimis, eo tamen, vt dixi, fine, vt ad Deum referat omnia.

Vtinam verò tantum mihi dij ſuperi dediſſent virium, doctrinæ & ingenij, vt cætera quoq; aliquando, quæ fortè ipſe nunquam æditurus eſt, immenſa & varia occupationum variarum mole impeditus, mihi ædere liceat: Pindarum inquam Lyricum ſuauiſſimum, Theocritum poëtam dulciſſimum, Apollonium Rhodium Argonauticæ hiſtoriæ & profectionis ſcriptorem doctiſſimum, Lycophronem, qui fabularum poëticarum panegyrin à Hercule vſq; ad Iulij Cæſaris tempora cõplexus eſt, & quoſdam alios ab ipſo conuerſos, argumentis illuſtratos & commentarijs eruditis exornatos: Obſeruationes item eruditas, & Annotationes in varios græcos autores: Indices præterea ſeu Notationes breues, ſed eas tamen numeroſiſſimas rerũ præcipuarum eruditarum ac optimarũ, plenas doctrina ac ſapientia, ex varijs autoribus tum græcis tum latinis, Indicationes inquam hiſtoriarum variarum, exemplorum, apophthegmatum, fabularum, ſententiarum ſiue præceptorum de moribus

Pindarus, Theocritus, Apollonius Rhodius, Lycophrôn de græco latini facti & expoſiti.

Notationes & indices numeroſiſsimi rerũ optimarum & præcipuarũ in omni doctrinarum genere.

& vniuersæ vitæ laudabili gubernatione, rerum physicarum, miraculorum, prodigiorum, rerum deniq; omnium, quæ in lectione bonorum veterũ autorum quisq; sibi vt videtur commodum annotare solet, quæ sibi tantum ad certos vsus suo quodam ordine annotata & descripta in amplissimis aliquot voluminibus κειμηλίων loco in Bibliotheca sua reposta possidet, quæ materiam ac copiam suppeditabunt vberrimam, quoduis argumentum, quamcunq; materiam tractandi tum splendidè tũ luculenter. Descripserat autem eas Notationes ab aliquot hinc annis in aliquot voluminibus, è quamplurimis omnibus vetustis ac probatis autoribus Hebræis, Græcis & Latinis: philosophis, philologis, historicis, Rhetorum, sophistarum ac medicorum etiam aliquot libris: poëtis ac patrum præsertim græcorum & quorundam latinorum præcipuorum monumentis.

Eas verò quemadmodum sine omni dubio non grauatè esset communicaturus cum omnibus, ita vehementer dolendum est, neq; ipsi tantum esse ocij, vt ad æditionem publicam possit parare, neq; mihi aut alijs tantum ingenij & industriæ, vt quæ ipse publicæ vtilitati non inuidet, nos nihilominus præstare nequimus, vt nostro studio in publicum exeant, & prælo subdita è tenebris in lucem prolata bibliothecæ eruditæ ac copiosæ fiant instar omnibus, qui doctrinæ literatæ & elegantis studio tenentur, vnde tanquam ἐκ τῆς ἀμαλθείας cornu materiam vberrimam quoduis argumentum vel amplificandi vel exornandi decenter, nullo negocio possint depromere.

Quid autẽ sint Aphopthegmata, & quàm varia doctrinæ sapiẽtiæq; vbertate referta, non arbitror operæ precium me facturum, si pluribus hîc verbis ostendere velim, cùm vel ex vno illo Aesopi Phrygis,

Phrygis, præstantiã & vſum eorũ apparere exiſtimem, quod & in his noſtris Apophthegmatib. primo loco nõ immeritò conſtituitur vbi Xantho philoſopho, ſermonis prudentiam in Aeſopo probanti quidem, ſed corporis deformitatem culpanti, non minus eleganter quàm ſapienter ille reſpondet, in hunc modum, εἰς τὸν νοῦν, inquiens, ἀφορᾶν δεῖ φιλόσοφε, καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν h.e. Mentẽ inſpicias & conſideres oportet, ô philoſophe, non formam: Vel ex illo Biantis, inter ſeptem Græciæ ſapientes numerati, qui diu firmiterq; gubernaturos affirmat illos imperatores, qui non armis ſolummodò, ſed beneuolentia ſtipentur ac muniantur, τοὺς μέλλοντας, inquit, ἀσφαλῶς τυραννήσειν δορυφορεῖσθαι τῇ εὐνοίᾳ, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις. Vnde conſtat Apophthegmata eſſe breues & argutas ſententias, non cuiuslibet, ſed virorum duntaxat ſapientia, doctrina, virtute ac fortitudine illuſtrium.

Tametſi verò, viri clariſſimi, domini atq; patroni ſumma obſeruantia mihi colendi, hîc nihil mihi vendicem aut ârrogem ſuperbè, tamen quia ſciebam, & mentionem honorificam D. Neandri, quem magnifacitis non ſine cauſa, non inſuauem vobis futuram, & probaturos vos exiſtimabam, quod meo tamẽ ſtudio Apophthegmatum illi duo libri, qui conditi & aſperſi ſunt doctrina & ſapientia varia, prodirent in publicum, non dubitaui, quicquid eſt hîc laboris à me impẽſũ, ꝙ nõ magnũ eſſe ipſe non intelligo modò ſed ingenuè quoq; fateor, tamen vobis nuncupare, vt quia me quoq; diligitis, tum propter Præceptorem, tum aliàs etiam, veſtris moti rationibus, & impulſi cauſis, humaniter & amicè complectimini, de meo in vos ſtudio & gratitudine, quod poſſum publica quadã ſignificatione vobis teſtatum facerem. Id verò vt ſic benignè, pro veſtro tum erga omnes bonos

candore, tum singulari quoq; erga me beneuolentia, accipiatis, & me etiam deinceps, quod facitis hactenus, amare patrocinioq; vestro iuuare pergatis, peto à vobis studiosissimè. Bene καὶ μήκιστον valete. Stolberga Prid. Non. Feb. Anno à partu Virginis 1574.

Præstant. Vestræ addictissimus

Matthæus Gothus Elrichensis.

AD PIENTISSIMVM IVXTA ET DOCTISSIMVM VIRVM D. IOHANNEM VVAGNERVM Elrichensis Ecclesiæ doctorem sinceriss. ἐπίγραμμα

Matthæi Gothi Elrichensis.

Ποῖον τοσσαύτης φιλίης ἀρωτῆρα πιφαύσκω;
τόσσης δ' εὐμενίης ἵνα μοι προσοδηγὸν ἐνίψω;
τῇ περ ἐμὲ, χθαμαλῆς μούσης πλέον, ἀμφαγαπάζει
εὐσεβίην τε μέγιστος ἐπιστήμην τε Νέανδρος.
οὐκ ἄλλον ποτὲ τοῖον ἐπίσταμαι ἐξονομαίνειν
πλὴν σέθεν, ὦ κῆρυξ ὀπὸς εὐάγγελε θείης
παγγλυκὺς, ἀλλὰ τί κέρδος ἔην; καὶ πόσσον ὄνειαρ
ταύτης ἐκ φιλότητος ἐφ' ἡμέας εἰσαφικάνει;
δέρκεο τήνδε βίβλον, καὶ ὀνείατα πολλὰ νοήσεις,
ἥν μοι ἐπεξωώσε βαθυστόργῳ τινὶ θυμῷ
κασαλίδων φιλόμουσον ἐμὲ δωρητῆρα μεμαρπώς.
τοὔνεκα μειλίξαιο λιταῖς μέγαν ἄνδρα Νέανδρον,
ὄφρα καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον καὶ ἐς ἤματα πάντα
τόσσον ἐϋφρονέοντι περιπλύξειεν ἀγοστῷ·
καί με μελιστόργοις σπεύσῃ παλάμῃσιν ὀφέλλειν.
ἀλλά σὺ καὶ σὺν ἐμοὶ ταύτης ἀπολαύεο δέλτου
τήν δ' ἰλβελδιακῆς γλυκερὴν φιλότητος ὀπώρην
πρηὺς ἐπιβλέψειας, εὐζώου δὲ βιώτης
λαῖτμα διαπλώσειας, ἄτερ χαλεπῶν μελεδώνων
καὶ νούσων ἀπάνευθε, γαλήνιον ὅρμον ἱκάνων.

AVTO-

AVTORES GRAECI, E QVORVM MONVMENTIS APOPHTHEGMATA CONgesta ac transſcripta ſunt.

THEOLOGI.

Philo Iudæus.
Clemens Alexandrinus.
Epiphanius.
Euſebius.

PHILOSOPHI.

Plato.
Ariſtoteles.
Arrianus de diſſertationibus Epicteti.
Epictetus in Enchiridio.

HISTORICI.

Diodorus Siculus.
Appianus Alexandrinus.
Dion Cocceius.
Xiphilinus Dionis abbreuiator.
Plutarchus.
Diogenes Laërtius.
Libri de vita Antonini Cæſaris ſcripti ab ipſo Antinino.

GAEOGRAPHI.

Strabo.

SOPHISTAE.

Dion Chryſoſtomus.
Philoſtratus.
Aelianus.
Maximus Planudes.

PHILO-

PHILOLOGI.

Plutarchus.
Athenæus.
Aelianus.
Suidas.
Stobæus.

Volumen græcarum Epiſtolarum, quod Epiſtolas Septingentas continet, ab Aldo olim duobus tomis collectas.

PERSONAE QVARVM APOPHTHEGMATA SVO ORDINE REFERUNTUR.

LIBRO PRIMO.

SAPIENTVM.

Aeſopi Phrygis.
Biantis Prienæi.
Pittaci Mitylenæi.
Thaletis Mileſij.
Periandri Corinthij.
Chilonis Lacedæmonij.
Myſonis Lacedæmonij.

LEGISLATORVM.

Draconis Athenienſis.
Solonis Salaminij.
Lycurgi Lacedæmonij.
Zaleuci Locrenſis.

PHILOSOPHORVM.

Socratis Athenienſis.
Platonis Athenienſis.
Xenophontis Athenienſis.
Antiſthenis Athenienſis.

Timonis Athenienſis.
Theophraſti Epheſij.
Democriti Mileſij.
Anaximenis Mileſij.
Carneadæ Cyrenæi.
Hegeſiæ Cyrenæi.
Ariſtippi Cyrenæi.
Lacydis Cyrenæi.
Stilponis Megarenſis.
Diogenis Sinopæi.
Cratetis Thebani.
Zenonis Cittiæi.
Pythagoræ Samij.
Anaxagoræ Clazomenij.
Calliſthenis.
Anarcharſidis Scythæ.
Archytæ Tarentini.
Xenophanis Colophonij.
Demetrij Phalerei.
Empedoclis Agrigentini.
Stilponis Megarenſis.
Theodori Melij.
Diagoræ Melij.
Xenocratis Chalcedonij.
Menedemi Lampſaceni.
Arceſilai Pitanei.
Lyconos Troadenſis.
Cleanthis Aſsij.
Chryſippi Solenſis.
Hieroclis Alexandrini.
Panætij Rhodij.
Ciceronis Romani.
Epicteti Hieropolitæ.
Thaſsi Hermionæi.
Democratis.
Ariſtonis.

Digitized by Google

Timothei.
Antiphanis.
Glyconis.

RHETORVM.

Demosthenis Atheniensis.
Aeschynis Atheniensis.
Demadæ Atheniensis.
Isocratis Atheniensis.
Demeæ.
Protagoræ Abderitæ.
Gorgiæ Leontini.
Leonis Byzantij.
Pythonis Byzantij.
Polemonis Laodicensis.
Theocriti.
Isæi Asyrij.
Scopeliani Clazomenij.
Alexandri Cilicis.
Antiochi Sophistæ.
Aristidæ Adrianæi.
Heraclidæ Lycij.
Philisci Thessali.
Philostrati Lemnij.

POETARVM.

Aeschyli Atheniensis.
Sophoclis Atheniensis.
Euripidis Atheniensis.
Philippidæ Atheniensis.
Pindari Thebani.
Simonidis Cei.
Eudæmonis Pelusini.
Neoptolemi Histrionis.

PICTORVM.

Apellis Cei.

Zeuxidis Xeracliotæ.
Phidiæ Statuarij.

LIBRO SECVNDO.
REGVM ET DVCVM
Perſarum.

Zoroaſtris.
Cyri Maioris.
Darij.
Cyri minoris.
Artoxerxis.
Ochi.
Siramnæ.

AEGYPTIORVM.

Amaſis.
Ptolemæi.

LYDORVM.

Crœſi.

ATHENIENSIVM.

Piſiſtrati.
Themiſtoclis.
Periclis.
Ariſtidæ.
Alcibiadis.
Theramenis.
Critiæ.
Chabriæ.
Iphicratis.
Thucydidis.
Niciæ.
Archeſtrati.

LACEDAEMONIORVM.

Ageſilai.
Pauſaniæ.

Leonidæ.
Lysandri.
Archidami.
Agidis.
Charilli.
Cleomenis.
Eudæmonidæ.
Panthædæ.
Polydori Alcamenis filij.
Demarati.
Eteoclis.
Onomademi.
Androclidæ.
Antallidæ.
Archidamidæ.
Alexandridæ.
Eudamidæ.
Zeuxidami.
Hippocratidæ.
Theopompi.
Telecri.
Anaxandridæ.
Thrasonidæ.
Pelopidæ.

THEBANORVM.

Epaminondæ.

THESSALORVM.

Achillis.
Alexandri pheræi.
Scopæ.
Iasonis.
Vlyssis.

MACEDONVM.

Philippi.
Alexandri Magni.

Lysimachi.
Archelai.

EPIROTARVM.

Pyrrhi.

THRACVM.

Cotyos.

SYRACVSANORVM.

Hieronis.
Dionysij.
Agathoclis.

ASIATICORVM.

Antigoni.

PONTICORVM.

Clearchi.
Mithridatis.

SYRIACORVM.

Seleuci.

CARTHAGINENSIVM.

Hannibalis.

ROMANORVM.

Romuli.
Numæ.
Pauli Aemilij.
Scipionis.
Fabij.
Minucij.
Cæcilij Metelli.
Catonis.
Syllæ.
Luculli.
Iulij Cæsaris.
Pompeij.
Crassi.

Bruti.

Bruti.
Augusti.
Tiberij.
Neronis.
Titi.
Traiani.
Iuliani Apostatæ.
Constantini Magni.
Agrippæ.
Sciluri.
Melanthi.
Satyri.

FAEMINARVM.

Theanus.
Olympiadis.
Fuluiæ.
Vxoris Augusti.

INCERTORVM.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΟΦΩΝ.

Sapientum.

ΑΙΣΩΠΟΥ ΦΡΥΓΟΣ.

Aesopi Phrygis.

ὁ ξάνθος: καλῶς μὲν λέγεις, ἀλλ' αἰσχρὸς εἶ, κἀκεῖνος, εἰς τὸν νοῦν ἀφορᾶν δεῖ φιλόσοφε, καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν. Maximus Planudes in vita Aesopi.

ἃ ὑπὸ θείας προνοίας γίνεται, ταῦθ' ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν τυγχάνει τῆς λύσεως. Ibidem.

οὐδὲν ἄρα τῆς γλώσσης ἄμεινον. Ibidem.

καὶ τί ποτε χεῖρον τῆς γλώττης; Ibidem.

ἕνα ἄνθρωπον ἐν τῷ βαλανείῳ τεθέαμαι. Ibidem.

Dicit, se vnũ tantum hominẽ vidiſſe in balneis, nam cum omnes pedes offẽderent ad lapidem poſitũ ante fores, nemo tamen remouit, quam tandem vnus.

ἄνδρες σάμιοι τί μοῦ τὴν ὄψιν σκόπτετε; οὐκ εἰς τὴν ὄψιν, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν ἀποβλέπειν χρή. πολλάκις γὰρ καὶ τῇ φαύλῃ μορφῇ χρηστὸν νοῦν ἡ φύσις ἐνέθηκεν, ἣν τὴν ἔξωθεν τῶν κεραμίων μορφὴν σκοπεῖτε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐ τὴν ἐν τοῖς γεῦσιν τοῦ οἴνου. Ibid.

Ingenio formæ damna repẽdo meæ.

ἐν εὐτελείᾳ δὲ σώματος γενναῖον φθέγγομαι λόγον. Ibidẽ.

Αἴσωπος ἔφη δύο πήρας ἕκαστον ἡμῶν φέρειν, τὴν μὲν ἔμπροσθεν τὴν δὲ ὄπισθεν, καὶ εἰς μὲν τὴν ἔμπροσθεν ἀποτιθέναι τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα, εἰς δὲ τὴν ὄπισθεν τὰ ἑαυτοῦ, διὸ οὐδὲ καθορῶμεν αὐτά. Stobæus.

Αἴσωπος ἐρωτηθεὶς, τί ὄφελος τοῖς ψευδομένοις ἐκ τοῦ ψεύδους; ἔφη, τὸ, κἂν ἀληθῆ λέγωσι, μὴ πιστεύεσθαι. Antonius Meliſſa.

ΒΙΑΝΤΟΣ ΠΡΙΗΝΕΩΣ.

Biantis Prienæi.

ὁ μὲν οὖν βίας τῷ ὑιῷ πρὸς αἰγυπτίους ἀπαίροντι, καὶ πυνθανομένῳ τί ἂν ποιῶν αὐτῷ μάλιστα κεχαρισμένα πράττοι ἐφόδιον, ἔφη, πρὸς γῆρας κτησάμενος, τὴν ἀρετὴν δὴ τὸ ἐφόδιον λέγων. Suidas.

ὁ βίας ἀπεκρίνατο καλῶς τῷ πυθομένῳ, τί τῶν ζώων χαλεπώτατόν ἐστιν, ἀποκρινάμενος ὅτι τῶν μὲν ἀγρίων ὁ τύραννος, τῶν δὲ ἡμέρων ὁ κόλαξ. Plutarchus in Moralibus.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, ὡς οἱ παροιμιαζόμενοι φασὶν, ὅθεν ὁ Βίας ἐν τινὶ πότῳ σιωπῶν καὶ σκωπτόμενος εἰς ἀβελτηρίαν ὑπό τινος ἀδολέσχου, καὶ τίς ἂν ἔφη, δύναιτο μωρὸς ὢν ἐν οἴνῳ σιωπᾷν Ibidem.

συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι χειμαζομένης τῆς νηὸς, κἀκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, σιγᾶτε ἔφη, μὴ αἴσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας. Laërtius.

ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου τί ποτέ ἐστιν εὐσέβεια, ἐσίγα. τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς σιγῆς πυθομένου, σιωπῶ, ἔφη, ὅτι περὶ τῶν οὐδέν σοι προσηκόντων πυνθάνῃ. Ibidem.

ἔλεγε τὸν βίον οὕτω μετρεῖν, ὡς καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον χρόνον βιωσομένους. Ibidem.

καὶ φιλεῖν ἐκέλευε ὡς μισήσοντας, τοὺς γὰρ πλείστους εἶναι κακούς. Ibidem.

εἶπε τὲ τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν, τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις. Ibidem.

Βίας ἐρωτηθεὶς, τί ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν ἄφοβον, εἶπεν, ὀρθὴ συνείδησις. Stobæus.

ἐρωτηθεὶς τί δυσχερὲς, τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἔφη, μεταβολὴν εὐγενῶς ὑπενεγκεῖν. Antonius Melissa.

ΠΙΤΤΑΚΟΥ ΜΙΤΥΛΗΝΑΙΟΥ.

Pittaci Mitylenæi.

ὁ Πίττακος οὐ κακῶς τοῦ αἰγυπτίων βασιλέως πέμψαντος ἱερεῖον αὐτῷ, καὶ κελεύσαντος τὸ κάλλιστον καὶ τὸ χείριστον ἐξελεῖν κρέας, ἐξελὼν τὴν γλῶτταν ὡς ὄργανον μὲν ἀγαθῶν, ὄργανον δὲ τῶν κακῶν, τῶν μεγίστων οὖσαν. Plutarchus in Moralibus.

χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. Ibidem.

ὑπὸ Κροίσου ἐπερωτώμενος τίς ἀρχὴ μεγίστη, ἡ τοῦ ποικίλου ἔφη ξύλου. σημαίνων τὸν νόμον. Laërtius.

ἔφη δὲ πρὸς τὸν Φωκαϊκὸν φάσκοντα, δεῖ ζητεῖν ἄνθρωπον σπουδαῖον, ἂν λίαν ἔφη ζητῇς οὐχ εὑρήσεις. Ibidem.

ἀφανὲς τὸ μέλλον. Ibidem.

πιστὸν γῆ. Ibidem.

ἄπιστον θάλασσα.

ὃ μέλλεις (ἔφη) πράττειν μὴ προλέγε, ἀποτυχὼν γὰρ γελασθήσῃ. Ibidem.

Πίττακος ἀδικηθεὶς ὑπό τινος, καὶ ἔχων ἐξουσίαν αὐτὸν κολάσαι, ἀφῆκεν εἰπὼν συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων. τὸ μὲν γὰρ ἡμέρου φύσεως ἐστὶ τὸ δὲ θηριώδους. Stobæus.

Πίττακος συνετῶν μὲν ἀνδρῶν εἶπεν ἔργον, ἵνα μὴ γένοιτο κωλῦσαι, ἀνδρείων δὲ γενόμενα φέρειν ἐγκρατῶς. Stobæus.

Thaletis milesii.

ΘΑΛΗΤΟΣ ΜΙΛΗΣΙΟΥ.

εὖ Θαλῆς ὁ παλαιὸς ἀπὸ ξένης ἐλθὼν διὰ χρόνου, τῶν φίλων ἐρωτώντων, ὅ,τι καινότατον ἱστορήκοι, τύραννον ἔφη γέροντα. Plutarchus in Moralibus.

ἔφασκε φασὶ τριῶν τούτων ἕνεκα χάριν ἔχειν τῇ τύχῃ. πρῶτον μὲν ὅτι ἄνθρωπος ἐγενόμην, καὶ οὐ θηρίον. εἶτα ὅτι ἀνὴρ, καὶ οὐ γυνή. τρίτον ὅτι ἕλλην καὶ οὐ βάρβαρος. Laërtius.

λέγεται δ' ἀγόμενος ὑπὸ γραὸς ἐκ τῆς οἰκίας ἵνα τὰ ἄστρα κατανοήσῃ εἰς βόθρον ἐμπεσεῖν, καὶ αὐτῷ ἀνοιμώξαντι φάναι τὴν γραῦν. σὺ γὰρ ὦ Θαλῆ τὰ ἐν ποσὶν οὐ δυνάμενος ἰδεῖν, τὰ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴει γνώσεσθαι. Ibidem.

ἠρώτησέ τις αὐτὸν εἰ λήθοι θεοὺς ἄνθρωπος ἀδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενος, ἔφη. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς τί δύσκολον, ἔφη, τὸ ἑαυτὸν γνῶναι. Ibidem.

τί δὲ εὔκολον, τῷ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι. Ibidem.

τί ἥδιστον, τὸ ἐπιτυγχάνειν. Ibidem.

τί τὸ θεῖον, τὸ μήτε ἀρχὴν ἔχον, μήτε τελευτήν. Ibidem.

τί δύσκολον εἴη τεθεαμένος, γέροντα ἔφη τύραννον. Ibid.

πῶς ἄν τις ἀτυχίαν ῥᾷστα φέροι, εἰ τοὺς ἐχθροὺς χεῖρον πράσσοντας βλέποι. Ibidem.

πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν ἐὰν ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ μὴ δρῶμεν. Ibidem.

οὓς ἂν ἐράνους εἰσενέγκῃς (φησὶν) τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσδέχου καὶ παρὰ τῶν τέκνων. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς πόσον ἀπέχει τὸ ψεῦδος τοῦ ἀληθοῦς, ὅσον, ἔφη, ὀφθαλμοὶ ὤτων. Stobæus.

Θαλῆν εἰς τὸν οὐρανὸν ὁρῶντα, καὶ ἐμπεσόντα εἰς τὸ βάραθρον, ἡ θεράπαινα θεωροῦσα, δίκαια παθεῖν, ἔφη, ὃς τὰ

παρὰ

παρὰ ποσὶν ἀγνοῶν, τὰ ἐν οὐρανῷ ἐσκόπει. Ibidem.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥ.

Periandri Corinthij.

Περίανδρος ἐρωτηθεὶς, τί ἐστιν ἐλευθερία, εἶπεν ἀγαθὴ συνείδησις. Stobæus.

εἶπε τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις. Laërtius.

ΧΙΛΩΝΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

Chilonis Lacedæmonij.

Χίλων ἀπεφήνατο τὴν μάλιστα νόμων ἥκιστα δὲ ῥητόρων ἀκούουσαν πολιτείαν ἀρίστην εἶναι. Plutarchus in Moralibus.

πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο αὐτοῦ ὄντος, ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπίσταμαι ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὔ. Laërtius.

φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ αἰσώπου πυθέσθαι ὁ Ζεὺς τί εἴη ποιῶν. τὸν δὲ φάναι τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινῶν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψῶν. Ibi.

ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ἐλπίσιν ἀγαθαῖς. Ibidem.

τί δύσκολον; τὸ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, καὶ σχολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς τί χαλεπώτατον, τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν ἔφη, πολλὰ γὰρ ὑπὸ φιλαυτίας ἕκαστον ἑαυτοῦ προστιθέναι. Stob.

Χίλων λυπουμένου τινὸς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κακοῖς, εἶπεν, εἰ τὰ πάντων κατανοήσειε, ἧττον γὰρ τοῖς σεαυτοῦ δυσφορήσεις. Ib.

ΜΥΣΩΝΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

Mysonis Lacedæmonij.

δεῖ γὰρ παρασκευασαμένους πράττειν, ἀλλὰ μὴ παρασκευάζεσθαι πράττοντας ὡς Μύσων πρὸς Χίλωνα τὸν σοφὸν εἶπεν ἐν χειμῶνι θρίνακα τεκταινόμενος. Plutarchus in Moralibus.

ΝΟΜΟΘΕΤΩΝ.

Legislatorum.

ΔΡΑΚΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Draconis Athenienſis.

αὐτὸς δὲ ἐκεῖνος ὡς φασὶν ἐρωτώμενος εἶπεν, ὅτι δι' ἀ-

ματος ὁ διὰ μέλανος τοὺς νόμους ἔγραψεν. Plutarchus in Vitis.

ὅτι οὐκ ἀνθρώπου οἱ νόμοι, ἀλλὰ δράκοντος, χαλεποὶ γάρ. Aristoteles.

Solonis Salaminij.

ΣΟΛΩΝΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΥ.

καὶ τοῦτο δὲ ἔοικε συνιδεῖν πρότερος ὁ Σόλων ὅτι δῆμος ὧδ᾽ ἂν ἄριστα σὺν ἡγεμόνεσσιν ἕποιτο μήτε λίαν ἀνεθεὶς μήτε πιεζόμενος. Plutarchus in Vitis.

Φασὶ δέ τινες ὅτι κοσμήσας ἑαυτὸν ὁ κροῖσος παντοδαπῶς καὶ καθίσας εἰς τὸν θρόνον, ἤρετο αὐτὸν εἴ τι θέαμα κάλλιον τεθέαται, ὁ δὲ ἀλεκτρυόνας, εἶπε φασιανοὺς καὶ ταώς. φυσικῷ γὰρ ἄνθει κεκόσμηνται, καὶ μυρίῳ καλλίονι. Laërtius.

τοὺς δὲ νόμους τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους καὶ γὰρ ἐκεῖνα ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ τι κοῦφον καὶ ἀσθενὲς στέγειν. ἐὰν δὲ μεῖζον διακόψαν οἴχεσθαι. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε, διὰ τὸ ἀπελπίσαι ἔφη. Ibidem.

Σόλων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ περιάνδρου παρὰ πότον ἐπεὶ σιωπῶν ἐτύγχανε, πότερα διὰ λόγου ἀπορίαν ἢ διὰ μωρίαν σιωπᾷ, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἂν εἴπε μωρὸς σιωπᾶν ἐν συμποσίῳ δύναται. Stobæus.

Σόλων ἀποβαλὼν υἱὸν ἔκλαυσεν. εἰπόντος δὲ τινὸς πρὸς αὐτόν, ὡς οὐδὲν περαίνει ποιεῖ κλαίων, δι᾽ αὐτὸ γάρ τοι τοῦτο, ἔφη, κλαίω. Ibidem.

Lycurgi Lacedæmonij.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

Λυκοῦργος ὁ τὴν λακεδαιμονίαν νομοθέτης δύο σκύλακας τῶν αὐτῶν γονέων λαβὼν, οὐδὲν ὁμοίους ἀλλήλοις ἤγαγεν. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπέφηνε λίχνον καὶ σινάμωρον, τὸν δὲ ἐξιχνεύειν καὶ θηρᾶν δυνατόν. εἶτα ποτὲ τῶν λακεδαιμονίων εἰς ταυτὸ συνειλεγμένων, μεγάλη τοι ῥοπὴ πρὸς ἀρετῆς κτῆσίν ἐστιν, ἄνδρες ἔφησε λακεδαιμόνιοι, καὶ ἔθη, καὶ παιδεῖαι, καὶ διδασκαλίαι, καὶ βίων ἀγωγαί, καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν αὐτίκα δὴ μάλα ποιήσω φανερά, εἶτα προσαγαγὼν τοὺς δύο σκύλακας διαφῆκε καταθεὶς εἰς μέσον λοπάδα καὶ λαγωόν, καθ᾽ εὐθὺ τῶν

σκυλά-

σκυλάκων, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὸν λαγωὸν ᾖξεν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν λοπάδα ὥρμησε. τῶν δὲ λακεδαιμονίων οὐδέπω συμβαλεῖν ἐχόντων, τί ποτε αὐτῷ τοῦτο δύναται, καὶ τί βουλόμενος, τοὺς σκύλακας ἐπιδείκνυσιν οὗτοι γονέων ἔφη τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι. διαφέρουσι δὲ τυχόντες ἀγωγῆς· ὁ μὲν λίχνος, ὁ δὲ θηρευτὴς ἀποβέβηκε. Plutarchus in Moralibus.

Λυκοῦργος ὁ λακεδαιμόνιος εἴθισε τοὺς πολίτας κομᾶν λέγων ὅτι τοὺς μὲν καλοὺς ἡ κόμη εὐπρεπεστέρους ποιεῖ, τοὺς δὲ αἰσχροὺς φοβερωτέρους. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί ἐκώλυσεν, ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολεμίους πολλάκις στρατεύεσθαι, ἔφη, ἵνα μὴ ἐμπειρότεροι πολέμου πολέμιοι γίνωνται, διὸ καὶ ἀγησιλάῳ ἔγκλημα οὐ βραχὺ ἔδοξεν εἶναι, ταῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν συνεχέσιν εἰσβολαῖς καὶ στρατείαις, τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους λακεδαιμονίοις κατασκευάσαι ος, Ibid.

εἴρξας δὲ τοὺς ἀγάμους τῆς ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις θέας, καὶ ἀτιμίαν προσθεὶς, πολλὴν πρόνοιαν ἐποιήσατο τῆς παιδοποιΐας. τιμῆς δὲ καὶ θεραπείας ἣν νέοι πρεσβυτέροις παρεῖχον ἐστέρησε. καὶ τὸ πρὸς δερκυλλίδαν ῥηθὲν, οὐδεὶς ἐμέμψατο καίπερ εὐδόκιμον ὄντα στρατηγόν. ἐπιόντι γὰρ αὐτῷ τῶν νεωτέρων τὶς, ἕδρας οὐχ ὑπεῖξεν εἰπών, οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ σὺ τὸν ὑπείξοντα ἐγέννησας. Ibidem.

πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί μικρὰς οὕτω καὶ εὐτελεῖς ἔταξε τὰς θυσίας ὅπως ἔφη μηδέποτε τιμῶντες τὸ θεῖον διαλείπωμεν. Ibidem.

καὶ πάλιν ἐπιζητούντων περὶ τειχῶν οὐκ ἔφη πόλιν εἶναι ἀτείχιστον, ἥτις ἀνδράσι καὶ οὐ πλίνθοις ἐστεφάνωται. Ibidem.

ἐκέλευσε λακεδαιμονίοις μὴ πολλάκις τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν, ἵνα μὴ ἄκοντας πολεμεῖν διδάξωσιν. Stobæus.

Λυκοῦργος συμβουλεύοντος τινὸς αὐτῷ κατὰ τῶν μὴ γαμούντων ἐπιτίμιον τάξαι, χαλεπὸν, εἶπεν ὦ ἄνθρωπε φορτίον ἡ γυνή. Ibidem.

ΖΑΛΕΥΚΟΥ ΛΟΚΡΕΩΣ.

Zaleuci Locrensis.

Ζάλευκος ὁ τῶν λοκρῶν νομοθέτης τοὺς νόμους ἔφησε τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους εἶναι. ὥσπερ γὰρ εἰς ἐκεῖνα, ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ μυῖα ἢ κώνωψ κατέχεται, ἐὰν δὲ σφὴξ ἢ μέλιττα, διαρρήξασα

ἀφίεται. οὕτω καὶ εἰς τοὺς νόμους ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ πένης, συνέχεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ἢ δυνατὸς λέγειν, διαῤῥήξας ἀποτρέχει. Ibidem & apud Antonium Melissam.

Philosophorum.

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ.

Socratis Atheniensis.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

εἶπεν ὡς οὐδὲν ὀφθαλμῶν ὄφελος εἴη, εἰ μὴ συμφωνοῖεν, οὐδὲ χειρῶν, οὐδὲ ποδῶν. Suidas.

τὸ γὰρ τοῦ Σωκράτους εὖ ἔχει, ὃς μέγα φρονοῦντος πλουσίου ἀνδρὸς ἐπὶ τοῖς χρήμασιν οὐ πρότερον αὐτὸν θαυμάσειν ἔφη, πρὶν ἂν καὶ ὅτι κέχρηται τούτοις ἐπίσταται πειραθῆναι. Ibid.

ἐρωτήσαντός αὐτὸν, τινὰ δὴ ἔχει περὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως ὑπόληψιν, καὶ εἰ νομίζοι τοῦτον εὐδαίμονα εἶναι, οὐκ οἶδα ἔφησε πῶς ἀρετῆς καὶ παιδείας ἔχει, ὡς τῆς εὐδαιμονίας ἐν τούτοις, οὐκ ἐν τοῖς τυχηροῖς ἀγαθοῖς κειμένης. Plutarchus in Moralibus.

Σωκράτης μὲν γὰρ λακτίσαντος αὐτὸν νεανίσκου θρασέος μάλα καὶ βδελυροῦ, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὁρῶν ἀγανακτοῦντας, ὡς καὶ διώκειν αὐτὸν ἐθέλειν, ἆρα ἔφησε, καὶ εἴ με ὄνος ἐλάκτισεν, ἀντιλακτίσαι αὐτὸν ἠξιώσατε ἄν. Ibidem.

πρῶτος μὲν ὁ Σωκράτης παρακελευόμενος φυλάττεσθαι τῶν βρωμάτων ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει, καὶ τῶν πομάτων, ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας, οὐχ ἁπλῶς τὸ χρῆσθαι τούτοις ἀπηγόρευσεν, ἀλλὰ χρῆσθαι δεομένους ἐδίδασκε, καὶ τὸ ἡδὺ κατατάττοντας αὐτῶν εἰς τὸ ἀναγκαῖον. Ibidem.

ὁ Σωκράτης παρῄνει φυλάττεσθαι τῶν βρωμάτων, ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει, καὶ τῶν πομάτων, ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας. Ibidem.

Σωκράτης δοκῶν πρὸς τοὺς κατηγόρους Ανυτον καὶ Μέλιτον λέγειν, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἔλεγεν, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν Ανυτος καὶ Μέλιτος δύνανται, βλάψαι δὲ οὐ δύνανται. Ibidem.

ὁ δὲ Σωκράτης βέλτιον οὐκ ἀθηναῖος, οὐδὲ ἕλλην, ἀλλὰ κόσμιος εἶναι φήσας. Ibidem.

ὁ μὲν γὰρ Σωκράτης ἔλεγε, βούλεσθαι δαρεικὸν ἔχειν μᾶλλον φίλον, ἢ τὸ δαρεικόν. Ibidem.

πυθομέ-

πυνθομένου τινὸς εἰ εὐδαίμονα νομίζοι τὸν Περσῶν βασιλέα, τυχὸν εἶπεν, εὐδαίμων, οὐκ ἔφη δὲ αὐτὸς εἰδέναι. διὰ τὸ μὴ συγγενέσθαι αὐτῷ, μηδὲ γινώσκειν ὁποῖός ἐστι τὴν διάνοιαν. ὡς οὐκ ἀλλαχόθεν οἶμαι γιγνόμενον τὸ εὐδαιμονεῖν ἀπὸ χρυσευμάτων ἢ πόλεων, ἢ χώρας, ἢ ἄλλων ἀνθρώπων, ἑκάστῳ δὲ παρά τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ διανοίας. ὁ μὲν οὖν Σωκράτης ὅτι ἐτύγχανεν ἄπειρος ὢν τοῦ Πέρσου τῆς ψυχῆς, ἄπειρος ἡγεῖτο εἶναι καὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ. Dion Chrysostomus.

Φασὶ γὰρ ποτὲ Ἱππίαν Ἠλεῖον διὰ χρόνου πλείονος ἀκούοντα τοῦ Σωκράτους περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς λέγοντος, καὶ παραβάλλοντος, ὥσπερ εἰώθει τοὺς κυβερνήτας, καὶ ἰατροὺς καὶ σκυτοτόμους καὶ κεραμέας εἰπεῖν ἅτε σοφιστὴν, πάλιν σὺ ταῦτα Σώκρατες, καὶ ὃς γελάσας ἔφη, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἔοικε ὑπὸ σοφίας οὐδέποτε ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγεις. ἡμῖν δὲ ἓν τοῦτο δοκεῖ τῶν καλλίστων εἶναι. τοὺς μὲν γὰρ ψευδομένους οἶδα μὲν πολλὰ καὶ ἀνόμοια λέγοντας, τοῖς δὲ ἀληθεύουσιν, οὐχ οἷόν τε ἕτερα εἰπεῖν τῶν ἀληθῶν. Ibidem.

Φησὶ Ξενοφῶν ὅτι Θεοδότῃ τῇ ἑταίρᾳ εἰς λόγους ἀφίκετο Σωκράτης, καλλίστῃ γυναικὶ οὔσῃ, ἀλλὰ καὶ τῇ καλλίστῃ ἦλθεν εἰς λόγους, ἣ ἔλεγεν, ἐγὼ μὲν ὦ Σωφρονίσκου, κρείττων εἰμί σου. σὺ μὲν γὰρ οὐδένα τῶν ἐμῶν δύνῃ ἀποσπάσαι, ἐγὼ δὲ ἐὰν βούλομαι τοὺς σοὺς πάντας. ὁ δὲ καὶ μάλα γε εἰκότως. σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοὺς πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἥκειν βιάζομαι, ὀρθία δὲ ἡ ἄνοδός ἐστι, καὶ ἀήθης τοῖς πολλοῖς. Aelianus.

ὁ δὲ οὖν Σωκράτης φυλάττεσθαι κελεύει τὰ ἀναπείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, καὶ μὴ διψῶντας πίνειν, καὶ τὰ βλέμματα, καὶ τὰ φιλήματα τῶν καλῶν ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ φαλάγγων ἰὸν ἐνιέναι πεφυκότα. Clemens Alexandrinus.

ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐπίσταμαι πλέον πλὴν βραχέος ὅσον λόγον παρ' ἑτέρου σοφοῦ λαβεῖν, καὶ ἀποδέξασθαι μετρίως. Plato in Dial.

Σωκράτης ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, πότερα γαμήσει εἰ μὴ ἀλλὰ ὅ, τι μετανοήσει ἀμφότερα. Eusebius de Præparatione Euangelica.

ἑτέρου δὲ ἀποδημεῖν ἐγνωκότος διὰ τὸ κακῶς ἔχειν οἴκοι. οὐκ ἔφη ὀρθῶς αὐτὸν βουλεύεσθαι. τὴν μὲν γὰρ πατρίδα αὐτόθι ἀπολιπὼν ἄπεισι, τὴν δὲ ἀμαθίαν μεθ' ἑαυτοῦ ἄγων. Ibidem.

λακτι-

λακτισθέντα ἐπειδὴ ἠνέσχετο, τινὸς θαυμάσαντος, εἰπεῖν. εἰ δέ με ὄνος ἐλάκτισε, δίκην ἂν αὐτῷ ἐλάγχανον. Laërtius.

πολλάκις δ' ἀφορῶν εἰς τὰ πλήθη τῶν πιπρασκομένων ἔλεγεν πρὸς αὑτὸν, πόσων ἐγὼ χρείαν οὐκ ἔχω. Ibidem.

καὶ ἔλεγεν ἥδιστα ἐσθίων ἥκιστα ὄψου προσδεῖσθαι, καὶ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν ποτὸν ἀναμένειν. καὶ ἐλαχίστων δεόμενος ἔγγιστα εἶναι θεῶν. Ibidem.

ἐπῄνει σχολὴν ὡς κάλλιστον κτημάτων. Ibidem.

ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν μηδὲν λέγων ἄτοπον εἶναι ἅ τις μὴ οἶδεν ἐκμανθάνειν. Ibidem.

ἔλεγε δὲ καὶ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τὰ μέλλοντα αὐτῷ. τότε εὖ ἄρχεσθαι μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ. καὶ εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι.

ἔφασκέ τε δεῖν γεωμετρεῖν μέχρι ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν τι παραλαβεῖν, καὶ παραδοῦναι. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς πότερον γῆμαι ἢ μή, ἔφη, ὃ ἂν αὐτῶν ποιήσῃς μεταγνώσῃ. Ibidem.

ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι. ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἄξιοι γίγνοιντο, εἰ δ' αἰσχροὶ, παιδείᾳ τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτοιεν. Ibidem.

καλέσας ἐπὶ δεῖπνον πλουσίους καὶ τῆς ξανθίππης αἰδουμένης, ἔφη, θάρρει. εἰ μὲν γὰρ εἰμέτριοι συμπεριενεχθεῖεν ἄν, εἰ δὲ φαῦλοι, ἡμῖν αὐτῶν οὐδὲν μελήσει. Ibidem.

ἔλεγε τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν ἵν' ἐσθίοιεν, αὐτὸν δὲ ἐσθίειν ἵνα ζῴη. Ibidem.

τῆς γυναικὸς εἰπούσης ἀδίκως ἀποθνήσκεις, σὺ δὲ ἔφη δικαίως ἐβούλου. ibidem.

πρὸς τὸν εἰπόντα οὐ σοὶ λοιδορεῖται ὁ δεῖνα, οὐχὶ, ἔφη, ἐμοὶ γὰρ οὐ πρόσεστι ταῦτα. Ibidem.

πρὸς τὸν εἰπόντα κακῶς ὁ δεῖνα σε λέγει, καλῶς γὰρ ἔφη λέγειν οὐκ ἔμαθε. Ibidem.

πρὸς ξανθίππην πρότερον μὲν λοιδοροῦσαν ὕστερον δὲ καὶ περιχέασαν αὐτῷ, οὐκ ἔλεγον εἶπεν, ὅτι ξανθίππη βροντῶσα καὶ ὕδωρ ποιήσει. Ibidem.

Vox est Apollinis de Socrate.

ἀνδρῶν ἁπάντων σωκράτης σοφώτατος. Ibidem.

σωκράτης παρῄνει, ὡς ἥκιστα δυνασταῖς, ἢ ὡς ἥδιστα ὁμιλεῖν. Stobæus.

Σωκράτης ἰδὼν μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον, ἰδοὺ ἔφη, χρυσοῦν ἀνδράποδον. *Ibidem.*

Σωκράτης ἰδών τινα προχείρως πᾶσι χαριζόμενον, καὶ ἀνεξετάστως ὑπηρετούμενον, κακῶς εἶπεν. ἀπόλοιο, ὅτι τὰς χάριτας παρθένους οὔσας, πόρνας ἐποίησας. *Ibidem.*

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς τίνι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρει, εἶπεν, καθόσον οἱ μὲν λοιποὶ ζῶσιν ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτὸς δὲ ἐσθίει, ἵνα ζῇ. *Ibidem.*

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν γένοιτό τις πλούσιος, εἰ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἔφη, εἴη πένης. *Ibidem.*

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οὐ συγγράφει. ὅτι εἶπεν, ὡς μὲν βούλομαι, οὐ δύναμαι, ὡς δὲ δύναμαι, οὐ βούλομαι. *Ibidem.*

ὁρῶν ὁ Σωκράτης τὸν Ἀλκιβιάδην τετυφωμένον τῷ πλούτῳ, καὶ μέγα φρονοῦντα ἐπὶ τῇ περιουσίᾳ καὶ τοῖς ἀγροῖς, ἤγαγεν αὐτὸν εἴς τινα τῆς πόλεως τόπον, ἔνθα ἀνέκειτο πινάκιον ἔχον γῆς περίοδον. καὶ προσέταξε τῷ Ἀλκιβιάδῃ τὴν Ἀττικὴν ἐνταῦθα ἀναζητεῖν. ὡς δὲ εὗρε, προσέταξε, καὶ τοὺς ἰδίους ἀγροὺς αὐτοῦ διαθρῆσαι, τοῦ δὲ εἰπόντος, ἀλλ' οὐδαμοῦ γεγραμμένοι εἰσίν, ἐπὶ τούτοις οὖν, εἶπε, μέγα φρονεῖς, οἳ περὶ οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἰσίν. *Stobeus.*

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, τίνες ἀταράχως ζῶσιν, εἶπεν, οἱ μηδὲν ἑαυτοῖς ἄτοπον συνειδότες. *Ibidem.*

Σωκράτης ἐν γήρᾳ κιθαρίζων, καὶ παρακρούων ἐτύγχανε, καί τινος εἰπόντος, κιθαρίζεις τηλικοῦτος ὤν, κρεῖττον εἶπεν ὀψιμαθῆ εἶναι, ἢ ἀμαθῆ. *Ibidem.*

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τίς σοι πλουσιώτερος εἶναι δοκεῖ, εἶπεν, ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος, αὐτάρκεια γάρ ἐστι φύσεως πλοῦτος. *Ibidem.*

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις ἄλυπος διάγει. τοῦτο ἀδύνατον εἶπεν· οὐ γάρ ἐστι πόλιν ἢ οἰκίαν οἰκοῦντα καὶ ἀνθρώποις ὁμιλοῦντα, μὴ λυπεῖσθαι. *Antonius Melissa*

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Platonis Atheniensis.

κυβείᾳ γὰρ ὁ Πλάτων τὸν βίον ἀπείκασεν, ἐν ᾧ καὶ βαλεῖν δεῖ τὰ πρόσφορα καὶ βαλόντα χρῆσθαι καλῶς τοῖς πεσοῦσι. *Plutarchus in Moralibus.*

φίλῳ διδοὺς πρὸς Διονύσιον ἐπιστολὴν, ἐπῄνεσεν αὐτὸν ὡς ἐπιεικῆ καὶ μέτριον. εἶτα προσέγραψε τῇ ἐπιστολῇ τελευτώσῃ. γράφω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου, ζώου φύσει εὐμεταβόλου. *Ibidem.*

Πλάτων μὲν οὖν ἤδη πρὸς τὸ τελευτᾶν γινόμενος ὕμνει τὸν αὐτοῦ δαίμονα καὶ τὴν τύχην ὅτι πρῶτον μὲν ἄνθρωπος, εἶτα Ἕλλην οὐ βάρβαρος, οὐδὲ ἄλογον τῇ φύσει θηρίον γένοιτο πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τοῖς Σωκράτους χρόνοις ἀπήντησεν ἡ γένεσις αὐτοῦ. *Plutarchus in Vitis.*

ὁ Πλάτων λέγεται θεασάμενός τινα κυβεύοντα αἰτιάσασθαι. τοῦ δὲ εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῖς, ἀλλὰ τό γε ἔθος εἶπεν οὐ μικρόν. *Laërtius.*

ἐρωτηθεὶς εἰ ἀπομνημόνευμα αὐτοῦ ἔσται ὥσπερ τῶν προτέρων, ἀπεκρίνατο ὀνόματος δεῖ τυχεῖν πρῶτον, εἶτα πολλὰ ἔσται. *Ibidem.*

εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους εἶπε, μαστίγωσαι τὸν παῖδα, αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι, διὰ τὸ ὀργίζεσθαι. Ibidem.

ἀλλὰ καὶ πρός τινα τῶν παίδων μεμαστίγωσο ἄν εἶπεν, εἰ μὴ ὠργιζόμην. *Ibidem.*

Πλάτων πρὸς τὸν ἀεὶ ζητοῦντα χρηματίζεσθαι, ὦ πονηρὲ, εἶπε, μὴ πειρῶ τὴν κτῆσιν αὔξειν, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμίαν μειῶσαι. *Stobaeus.*

Πλάτων λοιδορούμενος ὑπό τινος λέγε, ἔφη, κακῶς, ἐπεὶ καλῶς οὐ μεμάθηκας. *Ibidem.*

Πλάτων ὀργισθείς ποτε τινὶ τῶν δούλων, χάριν ἔχειν τοῖς θεοῖς ἐκέλευεν αὐτὸν ὅτι ὀργίζεται. κολασθῆναι γὰρ ἂν πάντας εἰ μὴ ὀργίζετο. *Ibidem.*

Πλάτων, Ἀντισθένους ἐν τῇ διατριβῇ πολὺ μακρολογήσαντος, ἀγνοεῖς εἶπεν, τὸ τοῦ λόγου μέτρον ἐστὶν οὐχ ὁ λέγων, ἀλλ' ὁ ἀκούων. *Ibidem.*

Πλάτωνί τινος λέγοντος, ὅτι τινές λοιδοροῦσί σε. ἔφη, ἀλλ' ἐγὼ οὕτως διάξω, ὥστε ἀπιστεῖσθαι αὐτούς. *Antonius Melissa*

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Xenophontis Atheniensis.

τοῦ ὄντι ἔνοντός ἐστι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

ξενοφῶντα

Ξενοφῶντα δὲ τὸν Σωκρατικὸν θύοντά ποτε παρὰ τῶν ἀγγέλων ἀπὸ τοῦ πολέμου πυθόμενον, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γρύλλος ἀγωνιζόμενος ἐτελεύτησε, περιελόμενον τὸν στέφανον ἐξετάζειν τίνα τρόπον ἐτελεύτησε. τῶν δὲ ἀπαγγειλάντων ὅτι γενναίως ἀριστεύων, καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀποκτείνας, μικρὸν παντελῶς διαστήσαντα χρόνον, καὶ τῷ λογισμῷ τὸ πάθος παρακατασχόντα, ἐπιθέμενον πάλιν τὸν στέφανον, ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους εἰπεῖν, ὅτι θεοῖς εὐξάμην, οὐκ ἀθάνατον, οὐδὲ πολυχρόνιον γενέσθαι μοι τὸν υἱόν, τὸ γὰρ τοιοῦτον ἄδηλον ἔτι συμφέρει, ἀγαθὸν δὲ καὶ φιλόπατριν, ὃ δὴ καὶ γέγονεν. *Ibidem.*

τὸν Ξενοφῶντά φασι θύειν ἐστεμμένον ἀπαγγέλλοντος δ' αὐτῷ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ, ἀποστεφανώσασθαι. ἔπειτα μαθόντα ὅτι γενναίως, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν στέφανον. ἔνιοι δὲ οὐδὲ δακρῦσαι φασὶν αὐτόν, ἀλλὰ γὰρ εἰπεῖν, ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς. *Laërtius.*

ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Antisthenis Atheniensis.

ὀρθῶς ὁ Ἀντισθένης εἶπεν, ὅτι τοῖς μέλλουσι σώζεσθαι, ἢ φίλων δεῖ γνησίων, ἢ διαπύρων ἐχθρῶν. οἱ μὲν γὰρ νουθετοῦντες τοὺς ἁμαρτάνοντας, οἱ δὲ λοιδοροῦντες ἀποτρέπουσι. *Plutarchus in Moralibus.*

λέγει Ἀντισθένης βασιλικὸν πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δὲ ἀκούειν. *Arrianus.*

πρὸς δὲ τὸν ἐρώμενον ποδαπὴν γήμῃ ἔφη, ἂν μὲν καλήν, ἕξεις κοινήν· ἂν δὲ αἰσχράν, ἕξεις ποινήν. *Laërtius.*

ἀκούσας ποτὲ ὅτι Πλάτων αὐτὸν κακῶς λέγει, βασιλικὸν ἔφη, καλῶς ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενός ποτε ὡς οὐκ εἴη ἐκ δύο ἐλευθέρων. οὐ γὰρ ἐκ δύο ἔφη παλαιστικῶν, ἀλλὰ παλαιστικός εἰμι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς διὰ τί πικρῶς τοῖς μαθηταῖς ἐπιπλήττει. καὶ οἱ ἰατροί φησι τοῖς κάμνουσιν. *Ibidem.*

ἰδών ποτε μοιχὸν φεύγοντα, ὦ δυστυχής, εἶπε, πηλίκον κίνδυνον ὀβολοῦ διαφυγεῖν ἐδύνασο. *Ibidem.*

κρεῖττον ἔλεγε καθάφησιν ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις, εἰς κό-

ρακας. ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν. οἱ μὲν γὰρ νεκροὺς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί μακαριώτερον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, εὐτυχοῦντα ἀποθανεῖν. *Ibidem.*

ὥσπερ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτως ἔλεγε τοὺς φθονεροὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἤθους κατεσθίεσθαι. *Ibidem.*

τότ' ἔφη τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι, ὅταν μὴ δύνωνται τοὺς φαύλους ἀπὸ τῶν σπουδαίων διακρίνειν. *Ibidem.*

ἐπαινούμενός ποτε ὑπὸ πονηρῶν, ἔφη, ἀγωνιῶ μήτι κακὸν εἴργασμαι. *Ibidem.*

ὁμονοούντων ἀδελφῶν συμβίωσιν, παντὸς ἔφη τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι. *Ibidem.*

τοιαῦτα δεῖν ἔφη διαποιεῖσθαι ἐφόδια, ἃ καὶ ναυαγήσαντι συγκολυμβήσει. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ πονηροῖς συγγίνεσθαι, καὶ οἱ ἰατροὶ μετὰ τῶν ἀσθενούντων εἰσὶν, ἀλλ' οὐ πυρέττουσιν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὁμιλεῖν. *Ibidem.*

πρὸς τὸν εἰπόντα πολλοί σε ἐπαινοῦσι, τί γὰρ ἔφη κακὸν πεποίηκα. *Ibidem.*

τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς, τοὺς καὶ ἐναρέτους. *Ibidem.*

τῷ σοφῷ ξένον οὐδέν. *Ibidem.*

ἀναφαίρετον ὅπλον ἀρετή. *Ibidem.*

κρεῖττόν ἐστιν μεθ' ὀλίγων ἀγαθῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς κακοὺς, ἢ μετὰ πολλῶν κακῶν, πρὸς ὀλίγους μάχεσθαι. *Ibidem.*

ἐκέλευσε προσέχειν τοῖς ἐχθροῖς, πρῶτοι γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων αἰσθάνονται. *Ibidem.*

ἐκέλευε τὸ δίκαιον περὶ πλείονος ποιεῖσθαι, τοῦ συγγενοῦς. *Ibidem.*

τείχη κατασκευαστέον ἐν τοῖς αὐτῶν ἀναλώτοις λογισμοῖς. *Ibidem.*

Ἀντισθένης ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις προσέλθοι πολιτείᾳ, εἶπε καθάπερ πυρὶ, μήτε λίαν ἐγγὺς, ἵνα μὴ καύσῃς, μήτε πόρρω ἵνα μὴ ῥιγώσῃς. *Stobæus.*

τὰ μὲν τείχη τῶν πόλεων εἶναι σφαλερὰ, πρὸς τὴν ἔσω προσδοσίαν, ἀσάλευτα δὲ τὰ τῆς ψυχῆς τείχη καὶ ἀρραγῆ. *Epiphanius.*

ΤΙΜΩ-

ΤΙΜΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Timonis Athenienſis.

εὖ γ' ἔφη ποιεῖς, αὐξόμενος ὦ παῖ· μέγα γὰρ αὔξῃ κακὸν ἅπασι τούτοις. *Plutarchus in Vitis.*

Verba ſunt Timonis ad Alcibiadem adoleſcentem, quem preſpiciebat futurum peſtē Reipublicæ Athenienſis.

φιλεῖν ἔφη τὸν νεανισκὸν, εἰδὼς ὅτι πολλῶν ἀθηναίοις κακῶν αἴτιος ἔσοιτο. *Ibidem.*

φασὶ δὲ καὶ ἄρατον πυθέσθαι πῶς τὴν ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῶς κτήσαιτο, τὸν δὲ εἰπεῖν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διορθωμένοις. *Laërtius.*

ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Epicuri Athenienſis.

Επίκουρος κέκραγε ὀλίγων. ᾧ ὀλίγον οὐχ ἱκανὸν, τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. ἔλεγε δ' ἑτοίμως ἔχειν, καὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι μάζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. *Stobæus.*

Επίκουρος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις πλουτήσειεν; οὐ τοῖς οὖσι προσιθεὶς, ἔφη, τῆς δὲ χρείας τὰ πολλὰ περιτέμνων. *Ibidem.*

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΣΤΑΓΥΡΙΤΟΥ.

Ariſtotelis Stagyritæ.

οὕτω δὲ καὶ πρὸς Αλέξανδρον ὁ Αριστοτέλης οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἐξεῖναι μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσιν. *Plutarchus in Moralibus.*

ἐρωτηθεὶς τί περιγίνεται κέρδος τοῖς ψευδομένοις, ὅταν ἔφη λέγωσιν ἀλήθειαν, μὴ πιστεύεσθαι. *Laërtius.*

ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημοσύνην δέδωκεν, οὐ τὸν τρόπον εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἠλέησα. *Ibidem.*

συνεχὲς εἰώθει λέγειν πρός τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς φοιτῶντας αὐτῷ, ἔνθα ἂν καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὅρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων. *Ibidem.*

τῆς παιδείας ἔφη τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικρὰς, γλυκὺν δὲ τὸν καρπόν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί γηράσκει ταχὺ, χάρις ἔφη. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐλπίς; ἐγρηγορότος εἶπεν ἐνύπνιον. *Ibid.*

τριῶν ἔφη δεῖν, παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως. *Ibidem.*

ἀκούσας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, ἀπόντα με, ἔφη, καὶ μαστιγούτω. *Ibidem.*

τὸ κάλλος παντός ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον. *Ibid.*

ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ὅσον εἶπεν οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων. *Ibidem.*

τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμιον, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγήν. *Ibidem.*

τῶν γονέων τοὺς παιδεύσαντας ἐντιμοτέρους εἶναι τῶν μόνον γεννησάντων, τοὺς μὲν γὰρ τὸ ζῆν, τοὺς δὲ τὸ καλῶς ζῆν παρασχέσθαι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν φίλος, ἔφη, μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί ποτ' αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν, ἅ τινες διὰ τὸν ἀπὸ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. *Ibidem.*

πρὸς τὸν αἰτιασόμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκώς, φέρεται γὰρ καὶ οὕτως, οὐ τῷ ἀνθρώπῳ φησὶν ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, ὡς ἂν εὐξαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεσθαι. *Ibidem.*

τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς διανεμητικὴν τοῦ κατ' ἀξίαν. *Ibidem.*

κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε. *Ibidem.*

ἑκάστοτε λέγειν, ὦ φίλοι οὐδεὶς φίλος. *Ibidem.*

πρὸς δὲ τὸν ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα τὸ ὅλον, ἔφη, εἰ μὲν ἀμαθὴς εἶ φρονίμως ποιεῖς, εἰ δὲ πεπαίδευσαι ἀφρόνως. *Ib.*

συνεχές τε ἔλεγε πολυτελὲς ἀνάλωμα εἶναι τὸν χρόνον. *Ibidem.*

Theophrasti Ephesij.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ.

Φασὶ δ' αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἴ τι ἐπισκήπτει, εἰπεῖν, ἐπισκήπτειν μὲν ἔχειν οὐδὲν πλήν, ὅτι πολλὰ τῶν ἡδέων ὁ βίος διὰ τὴν δόξαν καταλαζονεύεται, ἡμεῖς γὰρ ὁπότ' ἀρχόμεθα ζῆν, τότ' ἀποθνήσκομεν, οὐδὲν ἀλυσιτελέστερον ἐστὶ φιλοδοξίας, ἀλλ' εὐτυχεῖτε, καὶ ἤτοι τὸν λόγον ἄφετε, πολὺς γὰρ ὁ πόνος, ἢ καλῶς αὐτῷ πρόστητε, μεγάλη γὰρ ἡ δόξα. τὸ δὲ κενὸν τοῦ βίου πλεῖον τοῦ συμφέροντος. *Ibidem.*

ὁ αὐτὸς

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τίς καταισχεῖν δύναται λόγον ἀπόρρητον, ἔφη ὅστις καὶ διάπυρον ἄνθρακα τῇ γλώσσῃ κατασχεῖν δυνήσεται. *Antonius Melissa.*

ἰδὼν μειράκιον ἐρυθριάσαντα ἔφη, θάρρει τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ἔχει τὸ χρῶμα. *Ibidem.*

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ.

Heracliti Ephesij.

Ἡράκλειτον λέγεται πρὸς τοὺς ξένους εἰπεῖν, τοὺς βουλομένους αὐτῷ ἐντυχεῖν, οἳ ἐπειδὴ προσιόντες εἶδον αὐτὸν θερόμενον πρὸς τῷ ἴπνῳ, ἔστησαν, ἐκέλευσε γὰρ αὐτοὺς εἰσιέναι θαρροῦντας, εἶναι γὰρ καὶ ἐνταῦθα θεούς. *Aristoteles.*

ἔλεγε δὲ καὶ ὕβριν χρὴ σβεννύειν μᾶλλον ἢ πυρκαϊὰν, καὶ μάχεσθαι χρὴ τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου, ὅπως ὑπὲρ τείχεος. *Laërtius.*

τέλος μισανθρωπήσας καὶ ἐκπαλήσας ἐν τοῖς ὄρεσι διῃτᾶτο πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας, καὶ μέντοι καὶ διὰ τοῦτο περιτραπεὶς ὕδερον, κατῆλθεν εἰς ἄστυ, καὶ τῶν ἰατρῶν αἰνιγματωδῶς ἐπυνθάνετο, εἰ δύναιντο ἐξ ἐπομβρίας αὐχμὸν ποιῆσαι, τῶν δὲ μὴ συνιέντων, αὑτὸν εἰς βούστασιν κατορύξας τῇ τῶν βολίτων ἀλέᾳ ἤλπισεν ἐξατμισθήσεσθαι, οὐδὲν δὲ ἀνύων, οὕτως ἐτελεύτα. *Ibidem.*

ὅτι καὶ νέος ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι, τέλειος μέντοι γενόμενος, πάντα ἐγνωκέναι. *Ibidem.*

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ ΜΙΛΗΣΙΟΥ.

Democriti Milesij.

λόγος ἔργου σκιή. *Plutarchus in Moralibus.*

ἔν τινι συνεδρίῳ ἐρωτώμενος πότερον διὰ μωρίαν, ἢ δι᾽ ἀπορίαν λόγων σιωπᾷ, ἀλλ᾽ ὅγε μωρὸς οὐκ ἂν δύναιτο σιωπᾶν ἔφη. *Ibidem.*

ὁ μὲν Δημόκριτος περὶ Ὁμήρου φησὶν οὕτως. Ὅμηρος φύσεως λαχὼν θεαζούσης, ἐπέων κόσμον ἐτεκτήνατο παντοίων. ὡς οὐ κενὸν ἄνευ θείας καὶ δαιμονίας φύσεως, οὕτως καλὰ καὶ σοφὰ ἔπη ἐργάσασθαι. *Dion Chrysostomus.*

φασὶ γὰρ Δημόκριτον τὸν Ἀβδηρίτην ἐπειδὴ Δαρείῳ γυναικὸς καλῆς ἀλγοῦντι θάνατον, οὐκ εἶχεν ὅτι αὐτῷ εἰπὼν εἰς παραμυθίαν ἀρκέσειεν, ὑποσχέσθαι οἱ τὴν ἀπελθοῦσαν εἰς φῶς ἀνάξειν, εἰ ἐθελήσει τῶν εἰς τὴν χρείαν ἐχόντων ὑποστῆναι

τὴν χο-

τὴν χορηγίαν κελεύσαντος δὲ ἐκεῖνον μὴ φείσασθαι ὅτι ἂν ἐξῇ λαβόντα, τὴν ὑπόσχεσιν ἐμπεδῶσαι. μικρὸν ἐπισχόντα χρόνον, εἰπεῖν ὅτι τὰ μὲν ἄλλα αὐτῷ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου πρᾶξιν συμπεπορισθείη, μόνου δὲ ἑνὸς προσδέοιτο. ὃ δὴ αὐτὸν μὲν οὐκ ἔχειν, ὅπως ἂν λάβοι, Δαρεῖον δὲ ὡς βασιλέα τῆς ὅλης Ἀσίας οὐ χαλεπῶς ἂν ἴσως εὑρεῖν. ἐρομένου δ' ἐκείνου, τί ἂν εἴη τοσοῦτον ὃ μόνῳ βασιλεῖ γνωσθῆναι συγχωρεῖται. ὑπολαβόντα φασὶ τὸν Δημόκριτον, εἰ τριῶν ἀπενθήτων ὀνόματα τῷ τάφῳ τῆς γυναικὸς ἐπιγράψειν, εὐθὺς αὐτὴν ἀναβιώσεσθαι τῷ τῆς τελευτῆς νόμῳ δυσωπουμένην. ἀπορρήσαντος δὲ τοῦ Δαρείου, καὶ μηδένα ἄνδρα δυνηθέντος εὑρεῖν ὅτῳ μὴ καὶ παθεῖν λυπηρόν τι συνηνέχθη, γελάσαντα συνήθως τὸν Δημόκριτον, εἰπεῖν, ἔτι ὦ πάντων ἀτοπώτατε θρηνεῖς ἀναίδην, ὃς μόνος ἀλγεινῷ τοσούτῳ συμπλακείς. ὁ μηδὲ ἕνα τῶν πώποτε γεγονότων ἄμοιρον οἰκείου πάθους ἔχων εὑρεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀκούειν ἐδεῖτο Δαρεῖος ἀνὴρ βάρβαρος καὶ ἀπαίδευτος, ἐκδότος ἡδονῇ καὶ πάθει. *E Graecarum Epistolarum volumine.*

Ἔχαιρε δὲ ὁ Δημόκριτος αἰεὶ τῷ μέλιτι καὶ πρὸς τὸν πυθόμενον, πῶς ἂν ὑγιῶς τις διάγοι, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλιτι βρέχοι, τὰ δ' ἐκτὸς ἐλαίῳ. καὶ τῶν πυθαγορικῶν δὲ τροφὴ ἄρτος, μετὰ μέλιτος. *Athenaeus.*

Δημοκρίτῳ ἔφη τις διὰ τί μέγας ὢν μικρὰν ἔγημε γυναῖκα; κἀκεῖνος εἶπε, τοῦ κακοῦ ἐκλογὴν ποιούμενος, τὸ ἐλάχιστον ἐξελεξάμην. *Antonius Melissa.*

Anaximenis Milesij.

ΑΝΑΞΙΜΕΝΟΥΣ ΜΙΛΗΣΙΟΥ.

Ἀναξιμένης Ἀριστοκλέους Λαμψακηνὸς, ῥήτωρ, μαθητὴς Διογένους τοῦ κυνὸς καὶ Ζωΐλου τοῦ Ἀμφιπολίτου τοῦ γραμματικοῦ τοῦ κακίζοντος Ὅμηρον, διδάσκαλος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, εἵπετο δὲ αὐτῷ ἐν τοῖς πολέμοις. οὗτος βασιλέα Ἀλέξανδρον θυμῷ χρώμενον ἐς Λαμψακηνοὺς τέχνῃ περιῆλθε τοιῇδε. φρονούντων Λαμψακηνῶν τὰ Περσῶν ὑπερζέων τῷ θυμῷ Ἀλέξανδρος, ἠπείλει τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάσασθαι. οἱ δὲ ἅτε περὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς πατρίδος δέοντες, ἀποστέλλουσιν Ἀναξιμένην ἱκετεύσοντα. Ἀλέξανδρος δὲ γνοὺς καθ' ἥντινα αἰτίαν ἥκει, καταμόσατο θεοὺς ἦ μὴν αὐτοῦ τοῖς

δεήσεσι τἀναντία ἐργάσασθαι. Αναξιμένης δὲ χάρισαί μοι ἔφη, ὦ βασιλεῦ τὴν χάριν, γυναῖκας καὶ τέκνα λαμψακηνῶν ἐξανδραποδίσασθαι, καὶ τὰ ἱερὰ ἐμπρῆσαι, καὶ τὴν πόλιν ἐς ἔδαφος καταβαλεῖν. Αλέξανδρος δὲ οὐκ ἔχων τι πρὸς τοῦτο σοφίσασθαι ἢ ἀντιμηχανήσασθαι, καὶ ἐνεχόμενος τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὅρκου, συγγνώμην ἔνειμεν οὐκ ἐθέλων λαμψακηνοῖς. *Suidas.*

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ.

Carneadæ Cyrenæi.

Καρνεάδης δὲ ἔλεγεν ὅτι πλουσίων καὶ βασιλέων παῖδες ἱππεύειν μόνον, ἄλλο δὲ οὐδὲν εὖ καὶ καλῶς μανθάνουσι. κολακεύει γὰρ ἐν ταῖς διατριβαῖς ὁ διδάσκαλος ἐπαινῶν, καὶ ὁ προσπαλαίων, ὑποκατακλινόμενος, ὁ δὲ ἵππος, οὐκ εἰδὼς οὐδὲ φροντίζων ὅστις ἰδιώτης ἢ ἄρχων, ἢ πλούσιος ἢ πένης, ἐκτραχηλίζει τοὺς μὴ δυναμένους ὀχεῖσθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

ὁ Καρνεάδης ἐπὶ πραγμάτων μεγάλων ὑπεμίμνησκεν, ὅτι πᾶν καὶ ὅλον ἐστὶν, εἰς λύπην καὶ ἀθυμίαν τὸ ἀπροσδόκητον. *Ibidem.*

ΗΓΗΣΙΟΥ ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ.

Hegesiæ Cyrenæi.

ἔλεγε δὲ καὶ τῷ φαύλῳ ἀνδρὶ λυσιτελὲς τὸ ζῆν, τῷ δὲ σοφῷ τὸ ἀποθανεῖν, ὡς τινὰς ἐκ πεισιθάνατον καλέσαι. *Epiphanius.*

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΥ ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ.

Aristippi Cyrenæi.

ἐδήλωσε δὲ Αρίστιππος ἐν τινὶ λόγῳ κατασοφισθεὶς ὑπ' ἀνθρώπου τόλμαν ἔχοντος, ἄλλως δὲ μανικοῦ πως καὶ ἀνοήτου. χαίροντα γὰρ αὐτὸν ὁρῶν καὶ τετυφωμένον, ἐγὼ μὲν εἶπεν ὁ ἐλεγχθεὶς ἄπειμι, σοῦ τοῦ ἐλέγξαντος ἥδιον καθευδήσων. *Plutarchus in Moralibus.*

στράτωνα, οἱ δὲ Πλάτωνα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν φασί. σοὶ μόνῳ δέδοται καὶ χλαμίδα φορεῖν καὶ ῥάκος. *Laërtius.*

ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, τὸ δύνασθαι πᾶσι θαῤῥούντως ὁμιλεῖν. *Ibidem.*

ἐρωτηθείς ποτε τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν ὁμοίως βιώσομεν. *Ibidem.*

ἔφη ὅτι οὐδὲν κωλύει, καὶ πολυτελῶς καὶ καλῶς ζῆν. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ὥσπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι, τῶν ἀδαμάστων. Ibi.

εἰσιὼν ποτὲ εἰς ἑταίρας οἰκίαν, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μειρακίων τινὸς ἐρυθριάσαντος, οὐ τὸ εἰσελθεῖν ἔφη χαλεπὸν, ἀλλὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν. Ibidem.

σεμνυνομένου τινὸς ἐπὶ πολυμαθίᾳ ἔφη, ὥσπερ οὐχ οἱ τὰ πλεῖστα ἐσθίοντες, καὶ γυμναζόμενοι ὑγιαίνουσι μᾶλλον, τῶν τὰ δέοντα προσφερομένων, οὕτως οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλὰ οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσὶ σπουδαῖοι. Ibidem.

πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον εἰπόντα καὶ νικήσαντα, ἔπειτα φάσκοντα πρὸς αὐτόν. τί σε ὤνησε Σωκράτης, ἔφη, τοῦτο, τοὺς λόγους οὓς εἶπας ὑπὲρ ἐμοῦ ἀληθεῖς εἶναι. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί αὐτοῦ ὁ υἱὸς ἀμείνων ἔσται παιδευθεὶς, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο εἶναι, ἐν γοῦν τῷ θεάτρῳ οὐ καθεσθήσεται λίθος ἐπὶ λίθου. Ibidem.

αὐχοῦντος τινὸς ἐπὶ τῷ κολυμβᾷν οὐκ αἰσχύνῃ, εἶπεν, ἐπὶ δελφῖνος ἔργοις ἀλαζονευόμενος. Ibidem.

ἐρωτηθεὶς ποτὲ τίνι διαφέρει ὁ σοφὸς τοῦ μὴ σοφοῦ. ἔφη. εἰς ἀγνῶτας, τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον, καὶ εἴσῃ Ibidem.

αὐχοῦντος τινὸς ἐπὶ τῷ πολλὰ πίνειν καὶ μὴ μεθύσκεσθαι. τοῦτο καὶ ἡμίονος φησί. Ibidem.

ἐχρῆτο καὶ Λαΐδι τῇ ἑταίρᾳ πρὸς τοὺς οὖν μεμφομένους ἔφη, ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι, ἐπεὶ τὸ κρατεῖν, καὶ μὴ ἡττᾶσθαι ἡδονῶν ἄριστον, οὐ τὸ μὴ χρῆσθαι. Ibidem.

σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ζαμίου πολυτελεῖς οἴκους αὐτῷ καὶ λιθοστρώτους δεικνύντος, ἦν δὲ Φρὺξ καὶ ὄλεθρος, ἀναχρεμψάμενος, προσέπτυσε τῇ ὄψει, τοῦ δὲ ἀγανακτήσαντος, οὐκ εἶχον εἶπε τόπον ἐπιτηδειότερον. Ibidem.

πλέων ποτὲ ἐπεὶ τὸ σκάφος ἔγνω πειρατικὸν, λαβὼν τὸ χρυσίον ἠρίθμει, ἔπειτα εἰς θάλατταν, ὡς μὴ θέλων παρακατέβαλε καὶ δῆθεν ἀνῴμωξεν. οἱ δὲ καὶ ἐπειπεῖν φασὶν αὐτὸν, ὡς ἄμεινον ταῦτα ὑπ' Ἀριστίππου ἢ διὰ ταῦτα Ἀρίστιππον ἀπολέσθαι. Ibidem.

καί ποτε παρὰ πότον κελεύσαντος Διονυσίου ἕκαστον ἐν πορφυρᾷ ἐσθῆτι ὀρχήσασθαι, τὸν μὲν Πλάτωνα μὴ προσέσθαι

εἰπόντα,

εἰπόντα, οὐκ ἂν δυναίμην θήλειαν ἐνδῦναι στολήν, τὸν δ' Ἀρίστιππον λαβόντα ὀρχήσασθαι εὐστόλως εἰπεῖν, καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν οὖσ' ἥγε σώφρων, οὐ διαφθαρήσεται. *Ibidem.*

δεόμενός ποτε περὶ φίλου Διονυσίου, καὶ μὴ ἐπιτυγχάνων εἰς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε, πρὸς οὖν τὸν ἐπισκώψαντα, οὐκ ἐγώ φησιν αἴτιος ἀλλὰ Διονύσιος ὁ ἐν τοῖς ποσὶ τὰς ἀκοὰς ἔχων. *Ibidem.*

ὁ δ' οὖν Ἀρίστιππος ἐρωτηθεὶς τίνα ἐστὶν ἃ δεῖ τοὺς καλοὺς παῖδας μανθάνειν, ἔφη, οἷς ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται. *Ibidem.*

ἑταίρας εἰπούσης πρὸς αὐτόν, ἐκ σοῦ κύω, οὐ μᾶλλον ἔφη γινώσκεις ἢ εἰ δι' ὁλοσχοίνων ἰοῦσα ἔφασκες ὑπὸ τοῦδε κεκεντῆσθαι. *Ibidem.*

εἰπόντος πρὸς αὐτὸν Διονυσίου, ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται, κείνου 'στι δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μολῇ, ὑπολαβὼν οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μολῇ. *Ibidem.*

ΛΑΚΥΔΟΥ ΚΥΡΗΝΑΙΟΥ.

Lacydis Cyrenæi.

ἄλλως ἔφη ταῦτα ὦ παῖδες, ἐν ταῖς διατριβαῖς λέγεται ἡμῖν, ἄλλως δὲ ζῶμεν. *Eusebius in præparatione Euangelica.*

ΣΤΙΛΠΩΝΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΣ.

Stilponis Megarensis.

καὶ Δημήτριος ὁ Ἀντιγόνου καταλαβὼν τὰ Μέγαρα τήν τε οἰκίαν αὐτῷ φυλαχθῆναι, καὶ πάντα τὰ ἁρπασθέντα προυνόησεν ἀποδοθῆναι, ὅτε καὶ βουλομένῳ παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπολωλότων ἀναγραφὴν λαβεῖν, ἔφη, μηδὲν τῶν οἰκείων ἀπολωλέναι· παιδείαν γὰρ μηδένα ἐξενηνοχέναι, τόν τε λόγον ἔχειν, καὶ τὴν ἐπιστήμην. *Ibidem.*

Κράτητος γοῦν αὐτὸν ἐρωτήσαντος, εἰ οἱ θεοὶ χαίρουσι ταῖς προσκυνήσεσι καὶ εὐχαῖς, φασὶν εἰπεῖν περὶ τούτων μὴ ἐρώτα ἀνόητε ἐν ὁδῷ ἀλλὰ μόνον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Βίωνα ἐρωτηθέντα εἰ θεοί εἰσιν εἰπεῖν. οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ. *Ibidem.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΣΙΝΩΠΕΩΣ.

Diogenis Sinopæi.

Διογένης ἔλεγεν, ὅτι τῷ μέλλοντι σώζεσθαι, δεῖ φίλους ἀγαθοὺς, ἢ διαπύρους ἐχθροὺς ὑπάρχειν, οἱ μὲν γὰρ διδάσκουσιν, οἱ δὲ ἐλέγχουσι. *Plutarchus in Moralibus.*

Διογένης δὲ τὸν πίνοντα ταῖς χερσὶ θεασάμενος, ἐξέβαλε τῆς πήρας, τὸ ποτήριον. *Ibid.*

χαρίεν τὸ τοῦ Διογένους πρός τινα νανίσκον ὀφθέντα ἐν καπηλείῳ, καταφεύγοντα δὲ εἰς τὸ καπηλεῖον. ὅσῳ γὰρ εἶπεν αὐδοτέρω φεύγεις, μᾶλλον ἐν τῷ καπηλείῳ γίνῃ, καὶ τῶν φαύλων ἕκαστος, ὅσῳ μᾶλλον ἀρνεῖται τοσούτῳ μᾶλλον ἐνδύεται καὶ καθείργνυσιν ἑαυτὸν εἰς τὴν κακίαν. *Ibidem.*

Διογένης οὖν ἀνδριάντας ᾔτει περιιὼν ἐν κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν ἀποτυγχάνειν μελετᾶν. *Ibidem.*

Διογένης ὁ κύων πρὸς τὸν εἰπόντα, σινωπεῖς σου φυγὴν ἐκ πόντου κατέγνωσαν, ἐγὼ δὲ εἶπεν ἐκείνων ἐν πόντῳ μονήν, ἀκραῖς ἐπὶ ῥηγμῖσιν ἀξείνου πόντου. *Ibidem.*

τί δὲ Διογένης οὐκ εἶχε παρρησίαν ὃς ὡς τὸ τοῦ φιλίππου στρατόπεδον παρελθὼν ὁπηνίκα μαχούμενος ἐχώρει τοῖς ἕλλησι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναχθεὶς ὡς κατάσκοπος, ναὶ κατάσκοπος ἔφη τὰς ἀπληστίας ἀφῖχθαι αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀφροσύνης, ἥκοντος ἐν βραχεῖ καιρῷ διακυβεῦσαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἅμα καὶ τοῦ σώματος. *Ibidem.*

Διογένης ὁ σοφὸς εἰπόντος τινὸς πρὸς αὐτὸν οὗτοί σου καταγελῶσιν, ἀλλ' ἐγὼ εἶπεν οὐ καταγελῶμαι μόνους ἡγούμενος καταγελᾶσθαι τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα διαταραττομένους. *Plutarchus in vitis.*

τοὺς δὲ πόδας οὐδέποτε ἐσκεπεν, οὐ γὰρ ἔφη τρυφερωτέρους εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τοῦ προσώπου. ταῦτα γὰρ ἀσθενέστατα πεφυκότα μάλιστα ἀνέχεσθαι τὸ ψῦχος. διὰ τὸ γυμνοῦσθαι ἀεί. μὴ γὰρ εἶναι τοῖς ἀνθρώποις δυνατὸν καταδυσαμένους τὰ ὄμματα βαδίζειν ὥσπερ τοὺς πόδας. *Dion Chrysostomus.*

οὐκ αἰσχύνῃ ἔφη ἐπὶ πράγματι σεμνυνόμενος ἐν ᾧ τῶν φαυλοτάτων θηρίων χείρων πέφυκας, οἶμαι γάρ σε μὴ δὲ ἀλώπεκα δύνασθαι φθάσαι. *Ibidem.*

κόπον ἔχει, ἔφη, πᾶσα τέχνη τῷ ἰδιώτῃ καὶ ἀπείρῳ αὐτῆς, ὅταν παραδίδωται. *Arrianus.*

ἴδετε ὦ ἄνθρωποι, ὅτι οὐδὲν ἔχω, ὅτι οὐδενὸς δέομαι, ἴδετε πῶς ἄοικος ὢν καὶ ἄπολις, καὶ φυγὰς πάντων τῶν ἀπατρίδων καὶ πλουσίων ἀταραχώτερον διάγω καὶ ἀξιώτερον. *Ibidem.*

δεινός τε ἦν κατασοβαρεύσασθαι τῶν ἄλλων, καὶ τὴν μὲν εὐκλείδου σχολὴν, ἔλεγε χολὴν, τὴν δὲ Πλάτωνος διατριβὴν κατατριβήν. *Laërtius.*

τοὺς δὲ

τοὺς δὲ διονυσιακοὺς ἀγῶνας μεγάλα θαύματα μωροῖς ἔλεγε, καὶ τοὺς δημαγωγοὺς ὄχλου διακόνους. *Ibidem.*

τοὺς δὲ γραμματικοὺς ἐθαύμασε, τὰ μὲν τοῦ Ὀδυσσέως κακὰ ἀναζητοῦντας, τὰ δὲ ἴδια ἀγνοοῦντας. *Ibidem.*

καὶ μὴν καὶ τοὺς μουσικοὺς, τὰς μὲν ἐν τῇ λύρᾳ χορδὰς ἁρμόττεσθαι, ἀνάρμοστα δὲ ἔχειν τῆς ψυχῆς τὰ ἤθη. *Ibidem.*

τοὺς μαθηματικοὺς ἀποβλέπειν μὲν πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, τὰ δ' ἐν ποσὶ πράγματα παρορᾶν. *Ibidem.*

τοὺς ῥήτορας τὰ δίκαια μὲν ἐσπουδακέναι λέγειν, πράττειν δὲ οὐδαμῶς. *Ibidem.*

θαυμάζειν τε ἔφη, εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι σκοποῦμεν. ἄνθρωπον δὲ μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι. *Ibidem.*

εἰσαγαγόντος τινὸς αὐτὸν εἰς οἶκον πολυτελῆ, καὶ κωλύοντος πτύσαι, ἐπειδὴ ἐχρέμψατο, εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔπτυσεν, εἰπὼν χείρονα τόπον μὴ εὑρηκέναι. οἱ δὲ τοῦτο Ἀριστίππου φασί. *Ibidem.*

κατέλαβέ ποτε Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ἐν πανδοχείῳ ἀριστῶντα, τοῦ δὲ ὑποχωροῦντος, τοσούτῳ ἔφη, μᾶλλον ἔσῃ ἐν τῷ πανδοχείῳ. *Ibidem.*

θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πῖνον, ἐξέριψε τῆς πήρας τὴν κοτύλην, εἰπὼν παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ. ἐξέβαλε δὲ καὶ τὸ τρυβλίον ὁμοίως παιδίον θεασάμενος ἐπειδὴ κατεάξατο σκεῦος τῷ κοίλῳ ἄρτῳ τοῦ ψωμίου τὴν φακῆν ὑποδεχόμενον. *Ibidem.*

συνελογίζετο δὲ καὶ οὕτως τῶν θεῶν ἐστὶ πάντα. φίλοι δὲ οἱ σοφοὶ τοῖς θεοῖς κοινὰ δὲ τῶν φίλων, πάντα ἄρα ἐστὶ τῶν σοφῶν. *Ibidem.*

εἰώθει δὲ λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι. εἶναι γοῦν ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, πτωχὸς, πλανήτης, βίον ἔχων τοὐφημέραν.

μακρά τινος ἀναγινώσκοντος καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ἄγραφον παραδείξαντος, θαρρεῖτε ἄνδρες γῆν ὁρῶ. *Ibidem.*

πρὸς τὸν λέγοντα περὶ τῶν μετεώρων ποσταῖος ἔφη πάρει. ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. *Ibidem.*

εὐνούχου μοχθηροῦ ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, μηδὲν εἰσίτω κακὸν ὁ οὖν κύριος ἔφη τῆς οἰκίας, ποῦ εἰσέλθοι. *Ibidem.*

τῷ μύρῳ τοὺς πόδας ἀλείψάμενος ἔφη ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἀέρα ἀπιέναι τὸ μύρον. *Ibidem.*

ἐκ τοῦ βαλανείου ἐξιὼν τῷ μὲν πυθομένῳ εἰ πολλοὶ ἄνθρωποι λοῦνται; ἠρνήσατο, τῷ δὲ, εἰ, πολὺς ὄχλος, ὡμολόγησε. *Ibidem.*

Πλάτωνος ὁρισαμένου ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον δίπουν, ἄπτερον, καὶ εὐδοκιμοῦντος τίλας ἀλεκτρυόνα, εἰσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ, καὶ φησὶν, οὗτος ἐστὶν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος, ὅθεν τῷ ὅρῳ προσετέθη τὸ πλατυώνυχον. *Ibidem.*

πρὸς τὸν πυθόμενον ποίᾳ ὥρᾳ δεῖ ἀριστᾶν, εἰ μὲν πλούσιος ἔφη, ὅταν θέλῃ, εἰ δὲ πένης, ὅταν ἔχῃ. *Ibidem.*

ἐν μεγαρεῦσιν ἰδὼν τὰ μὲν πρόβατα τοῖς δέρμασιν ἐσκεπασμένα τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν γυμνοὺς ἔφη λυσιτελέστερον ἐστὶ μεγαρέως εἶναι κριὸν, ἢ υἱόν. *Ibidem.*

λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας ἄνθρωπον φησὶ ζητῶ. *Ibidem.*

πρὸς τὸν ὑπὸ οἰκέτου ὑποδούμενον οὔπω εἶπε μακάριος εἶ, ἂν μή σε καὶ ἀπομύξῃ. τοῦτο δὲ ἔσται πηρωθέντι σοι τὰς χεῖρας. *Ibidem.*

θεασάμενός ποτε τοὺς ἱερομνήμονας τῶν ταμίων τινὰ φιάλην ὑφῃρημένον ἄγοντας, ἔφη, οἱ μεγάλοι κλέπται τὸν μικρὸν ἄγουσι. *Ibidem.*

θεασάμενός ποτε μειράκιον λίθους βάλλον ἐπὶ σταυρὸν, εὖγε, εἶπε, τεύξῃ γὰρ τοῦ σκοποῦ. *Ibidem.*

πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ λεοντῇ θρυπτόμενον, παῦσαι ἔφη, τὰ τῆς ἀρετῆς σκώμματα καταισχύνων. *Ibidem.*

πρὸς τὸ κοτταβίζον, ἐν τῷ βαλανείῳ μειράκιον φησὶν, ὅσῳ βέλτιον τοσούτῳ χεῖρον. *Ibidem.*

ἐν δείπνῳ προσερρίπτουν αὐτῷ τινες ὀστάρια ὡς κυνὶ. καὶ ὃς ἀπαλλαττόμενος προσεούρησεν αὐτοῖς ὡς κύων. *Ibidem.*

τοὺς ῥήτορας καὶ πάντας τοὺς ἐνδοξολογοῦντας τρισανθρώπους ἀπεκάλει, ἀντὶ τοῦ τρὶς ἀθλίους. *Ibidem.*

τὸν πλούσιον ἀμαθῆ, πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον. *Ibidem.*

πάντως κιθαρῳδὸν πρὸς πάντων μεμφομένου, αὐτὸς μόνος ἐπῄνει, ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, ἔφη, ὅτι τηλικοῦτος ὢν κιθαρῳδεῖ, καὶ οὐ λῃστεύει. *Ibidem.*

ἀπόντος

εἰπόντος τινὸς Σινωπεῖς σοῦ φυγὴν κατέγνωσαν, ἐγὼ δέ γε εἶπεν ἐκείνων μονήν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς διὰ τί οἱ ἀθληταὶ ἀναίσθητοί εἰσιν, ἔφη, ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδόμηνται. *Ibidem.*

ᾔτει ποτὲ ἀνδριάντα, ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί τοῦτο ποιεῖ, μελετῶ εἶπεν ἀποτυγχάνειν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς πῶς χρῆται Διονύσιος τοῖς φίλοις, ἔφη ὡς θυλάκοις, τοὺς μὲν πλήρεις κρημνῶν, τοὺς δὲ κενοὺς ῥίπτων. *Ibidem.*

νεογάμου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν ὁ τοῦ Διὸς παῖς Ηρακλῆς καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακὸν, ἐπέγραψε μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. *Ibidem.*

τὴν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν. *Ibidem.*

ἄσωτον θεασάμενος ἐν πανδοχείῳ ἐλαίας ἐσθίοντα, ἔφη, εἰ οὕτως ἠρίστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείπνεις. *Ibidem.*

τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῶν εἰκόνας εἶναι ἔλεγε. *Ibidem.*

τὸν ἔρωτα σχολαζόντων ἀσχολίαν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί ἄθλιον ἐν βίῳ, ἔφη γέρων ἄπορος. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει, ἔφη, τῶν μὲν ἀγρίων συκοφάντης, τῶν δὲ ἡμέρων κόλαξ. *Ibidem.*

τὸν πρὸς χάριν λόγον ἔφη μελιτίνην ἀγχόνην εἶναι. *Ibidem.*

τὴν γαστέρα χάρυβδιν ἔλεγε τοῦ βίου. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς διὰ τί τὸ χρυσίον χλωρόν ἐστιν, ἔφη, ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας. *Ibidem.*

ἰδών ποτε γυναῖκας ἀπ' ἐλαίας ἀπηγχονισμένας, εἴθε γὰρ ἔφη πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἤνεγκεν. *Ibidem.*

πρὸς τὸν πολυτελῶς ὀψωνοῦντα. ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγοράζεις. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς ποίῳ καιρῷ δεῖ γαμεῖν, ἔφη, τοὺς μὲν νέους μηδέποτε, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μηδεπώποτε.

ἐρωτηθεὶς τί θέλοι κονδύλου λαβεῖν, περικεφαλαίαν ἔφη. *Ibidem.*

ἰδών ποτε μειράκιον ἐρυθριῶν, θάρρει ἔφη, τοιοῦτον ἐστὶ τῆς ἀρετῆς τὸ χρῶμα. *Ibidem.*

ἐρωτη-

ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει, ἔφη τὸν ἀλλότριον. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ παραχαράξαι τὸ νόμισμα ἔφη, ἦν ποτε χρόνος ἐκεῖνος ὅτ' ἤμην ἐγὼ τοιοῦτος ὁ ποῖος σὺ νῦν. ὁποῖος δ' ἐγὼ νῦν, σὺ οὐδέποτε. *Ibidem.*

καὶ πρὸς ἄλλον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνειδίσαντα, καὶ γὰρ ἐνεούρουν θᾶττον, ἀλλὰ νῦν οὔ. *Ibidem.*

εἰς Μύνδον ἐλθὼν καὶ θεασάμενος μεγάλας τὰς πύλας, μὴ ἡ πόλις ἡμῶν ἐξέλθῃ. *Ibidem.*

θεασάμενός ποτε πορφυροκλέπτην πεφωραμένον ἔφη, ἔλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. *Ibidem.*

κρατεροῦ ἀξιοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀπιέναι, ἀλλὰ βούλομαι ἔφη ἐν Ἀθήναις ἅλα λείχειν ἢ παρὰ κρατερῷ τῆς πολυτελοῦς τραπέζης ἀπολαύειν. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, ἐν ἀγορᾷ γὰρ ἔφη καὶ ἐπείνησα. *Ibidem.*

εὐμόρφῳ μειρακίῳ ἀπιόντι εἰς συμπόσιον ἔφη, χείρων ἐπανήξεις. τοῦ δὲ ἐπανελθόντος, καὶ τῇ ἑξῆς εἰπόντος καὶ ἀπῆλθον καὶ χείρων οὐκ ἐγενόμην, ἔφη χείρων μὲν οὔ. *Ibidem.*

ἐπανήρχετο ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ἀθήνας πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον ποῖ καὶ πόθεν, ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος εἶπεν εἰς τὴν γυναικωνῖτιν. *Ibidem.*

ἐπανῄει ἀπὸ ὀλυμπίων, πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον εἰ ὄχλος ἦν πολὺς, πολὺς μὲν εἶπεν ὁ ὄχλος, ὀλίγοι δὲ ἄνθρωποι. *Ibidem.*

Φρύνης ἀφροδίτην χρυσῆν ἀναθείσης ἐν Δελφοῖς τοῦτον ἐπιγράψαι φασίν, τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας. *Ibidem.*

Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐπιστάντος αὐτῷ, καὶ εἰπόντος, ἐγώ εἰμι Ἀλέξανδρος ὁ μέγας βασιλεὺς, κἀγώ φησι Διογένης ὁ κύων. *Ibidem.*

ἰδὼν ὀλυμπιονίκην εἰς ἑταίραν πυκνότερον ἀτενίζοντα, ἰδὲ ἔφη κριὸς ἀρειμάνιος ὡς ὑπὸ τοῦ τυχόντος κορασίου τραχηλίζεται. *Ibidem.*

τὰς εὐπρεπεῖς ἑταίρας ἔλεγε θανασίμῳ μελικράτῳ παραπλησίους εἶναι.

θεασάμενος υἱὸν ἑταίρας λίθον εἰς ὄχλον βάλλοντα, πρόσεχε ἔφη μὴ τὸν πατέρα πλήξῃς.

ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη καὶ

εἰ μηδὲν

εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ γοῦν πρὸς πᾶσαν τύχην παρασκευάσθαι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη, κοσμοπολίτης ἔφη. *Ibidem.*

τὰς ἑταίρας βασιλέων εἶναι βασιλίσσας, αἰτοῦν γὰρ ὅτι ἂν δόξῃ αὐταῖς. *Ibidem.*

πρὸς τὸν ὀνειδιζόμενον ὡς εἰς τόπους ἀκαθάρτους εἰσιόι, καὶ γὰρ ἥλιος ἔφη εἰς τοὺς ἀποπάτους ἀλλ' οὐ μιαίνεται. *Ibidem.*

πρὸς τὸν εἰπόντα οὐδὲν εἰδὼς φιλοσοφεῖς, ἔφη, εἰ καὶ προσποιοῦμαι σοφίαν, καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν ἐστι. *Ibidem.*

τοὺς λέγοντας μὲν τὰ σπουδαῖα, μὴ ποιοῦντας δὲ ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν κιθάρας, καὶ γὰρ ταύτην μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι. *Ibidem.*

εἰς θέατρον εἰσῄει ἐναντίος τοῖς ἐξιοῦσιν ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, τοῦτο ἔφη παντὶ τῷ βίῳ ἐπιτηδεύω ποιεῖν. *Ibidem.*

πρὸς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ πατρὸς, οὐκ αἰσχύνῃ ἔφη καταφρονῶν τούτου δι' ὃν μέγα φρονεῖς. *Ibidem.*

ἰδὼν εὐπρεπῆ νεανίσκον ἀπρεπῶς λαλοῦντα, οὐκ αἰσχύνῃ ἔφη ἐξ ἐλεφαντίνου κολεοῦ μολυβδίνην ἕλκων μάχαιραν. *Ibid.*

ὀνειδιζόμενος ὅτι ἐν καπηλείῳ πίνει, καὶ ἐν κουρείῳ φησὶ κείρομαι. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενος ὅτι παρὰ Ἀντιπάτρου τριβώνιον ἔλαβεν, ἔφη, οὔτοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικύδεα δῶρα. *Ibidem.*

πρὸς τὸν μυριζόμενον, βλέπε εἶπε μὴ ἡ τῆς κεφαλῆς σου εὐωδία δυσωδίαν σου τῷ βίῳ παράσχῃ. *Ibidem.*

ἄσωτον ᾔτει μνᾶν, πυθομένου δὲ διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους ὀβολὸν ζητεῖ αὐτὸν δὲ μνᾶν, ὅτ' εἶπε παρὰ μὲν τῶν ἄλλων πάλιν ἐλπίζω λαβεῖν, παρὰ δὲ σοῦ, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, εἰ πάλιν λήψομαι. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενος ὅτι αὐτὸς αἰτεῖ Πλάτωνος μὴ αἰτοῦντος, κἀκεῖνος εἶπεν, ἀλλ' ἄγχι σχὼν κεφαλὴν ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι. *Ibidem.*

τὴν παιδείαν εἶπε τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις παραμυθίαν, τοῖς δὲ πένησι πλοῦτον, τοῖς δὲ πλουσίοις κόσμον εἶναι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη παρρησίαν. *Ibid.*

εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου, καὶ μούσας μὲν ἰδὼν πολλὰς,

μαθητὰς δὲ ὀλίγους. σὺ θεοῖς, ἔφη, διδάσκαλε πολλοὺς μαθητὰς ἔχεις. *Ibidem.*

εἰώθει δὲ πάντα ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ καὶ τὰ δήμητρος, καὶ τὰ ἀφροδίτης, καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους, εἰ τὸ ἀριστᾶν μηδὲν εἴη ἄτοπον, οὐδ' ἐν ἀγορᾷ ἐστιν ἄτοπον. *Ibidem.*

εὐγενείας δὲ καὶ δόξας καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα διέπαιζε, προκοσμήματα κακίας εἶναι λέγων. *Ibidem.*

πλέων γὰρ εἰς αἴγιναν καὶ πειραταῖς ἁλοὺς εἰς κρήτην ἀναχθεὶς ἐπιπεράσκετο, καὶ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, τί οἶδε ποιεῖν, ἔφη ἀνθρώπων ἄρχειν, ὅτε καὶ δείξας τινὰ κορίνθιον εὐπάρυφον ξενιάδην ἔφη, τούτῳ με πώλει· οὗτος δεσπότου χρῄζει. ὠνεῖται δὴ αὐτὸν ὁ ξενιάδης, καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν κόρινθον, ἐπέστησε τοῖς ἑαυτοῦ παιδίοις καὶ πᾶσαν ἐνεχείρισε τὴν οἰκίαν. ὁ δὲ οὕτως αὐτὴν ἐν πᾶσι διετίθει. ὥστε κἀκεῖνος περιιὼν ἀγαθὸς ἔλεγε δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε. *Ibidem.*

θαυμαστὴ δέ τις ἦν περὶ τὸν ἄνδρα πειθὼ, ὥστε πάνθ' ὁντινοῦν ῥᾳδίως αἱρεῖν τοῖς λόγοις. *Ibidem.*

ἔφασκε θεῖον μὲν ἴδιον εἶναι μηδενὸς δεῖσθαι, τὸ δὲ θεοῖς ὁμοίων, τὸ ὀλίγων χρῄζειν. *Ibidem.*

ἔφη τις τὸν Διογένην ἀνόητον εἶναι· ὁ δὲ ἀνόητος μὲν οὐκ εἰμὶ, ἔφη, τὸν δὲ αὐτὸν ὑμῖν νοῦν οὐκ ἔχω. *Stobæus.*

Διογένης ἔλεγεν τῶν οἴκων ἔνθα πλείστη τροφὴ πολλοὺς μῦς εἶναι, καὶ γαλᾶς. καὶ δὴ σώματα τὰ πολλὴν τροφὴν δεχόμενα, καὶ νόσους ἴσας ἐφέλκεσθαι. *Ibidem.*

περὶ εὐριπίδου τις ἔλεγεν ὅτι μισογυνὴς εἴη, καὶ ὁ Σοφοκλῆς, ἀλλ' οὐκ ἔν γε τῇ κλίνῃ, ἔφη. *Ibidem.*

Διογένης παρὰ μὲν τῶν θεῶν φησὶν ὑγιείαν εὔχονται, πάντα δὲ οἱ πλεῖστοι τἀναντία τῇ ὑγιείᾳ πράττουσιν. *Ibidem.*

ὁρῶν μεγαρέας ὁ Διογένης τὰ μακρὰ τείχη ἱστάντας, ὦ μοχθηροὶ, εἶπε, μὴ τοῦ μεγέθους προνοεῖτε τῶν τειχῶν, ἀλλὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν στησομένων. *Ibidem.*

ἐπὶ Πλάτωνος εἶπε Διογένης τί δὲ ὄφελος ἡμῖν ἀνδρὸς, ὃς πολὺν ἤδη χρόνον φιλοσοφῶν, οὐδένα λελύπηκεν, δεῖ γὰρ καὶ τὸν λόγον τοῦ φιλοσόφου τὸ γλυκὺ δηκτικὸν ἔχειν τῶν ἡλκωμένων. *Ibi.*

Διογένης πρὸς τὸν φιλόσοφον εἶναι φήσαντα, ἐρωτῶντα δὲ ἐριστικῶς. κακόδαιμον, ἔφη. τὸ βέλτιστον τῶν ἐν τῷ βίῳ τοῦ φιλοσό-

φου λυμαι

φοῦ λυμαινόμενος τῷ λόγῳ φιλοσοφεῖν φής. *Ibidem.*

Διογένης τὴν πενίαν αὐτοδίδακτον ἔφη εἶναι ἐπικούρημα πρὸς φιλοσοφίαν. ἃ γὰρ ἐκείνη πείθει τοῖς λόγοις, πειρᾶσθαι ταῦτ' ἐν ἔργοις τὴν πενίαν ἀναγκάζειν. *Ibidem.*

Σπευσίππῳ παραλυθέντι τὰ σκέλη Διογένης ἐξαγαγεῖν αὑτὸν παρῄνει τοῦ βίου, ὁ δὲ οὐ τοῖς σκέλεσιν ἔφη ζῶμεν, ἀλλὰ τῷ νῷ. *Ibidem.*

Διογένης κοινολογουμένας γυναῖκας θεασάμενος, ἔφη, ἀσπὶς παρ' ἐχίδνης φάρμακον δανείζεται. *Antonius Melissa.*

Διογένης πρὸς τὸν λοιδορούμενον αὐτῷ, ἀλλ' οὔτε ἐμοὶ ἔφη πιστεύει τις εὐφημοῦντί σε, οὔτε σοὶ ἐμὲ βλασφημοῦντι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί γῆ βαρύτερον βαστάζει, ἔφη, ἄνθρωπον ἀπαίδευτον. *Ibidem.*

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΘΗΒΑΙΟΥ.

Cratetis Thebani.

κόσμος ἐστίν, ὡς ἔλεγε Κράτης, τὸ κοσμοῦν, κοσμεῖ δὲ τὸ κοσμιωτέραν γυναῖκα ποιοῦν, ποιεῖ δὲ ταύτην οὔτε χρυσὸς, οὔτε σμάραγδος, οὔτε κόκκος, ἀλλ' ὅσα σεμνότητος, εὐταξίας, αἰδοῦς, ἔμφασιν περιτίθησιν. *Plutarchus in Moralibus.*

πήραν ἔχων καὶ τρίβωνα παίζων καὶ γελῶν ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τὸν βίον διετέλεσε. *Ibidem.*

ἰδὼν χρυσῆν εἰκόνα Φρύνης τῆς ἑταίρας ἑστῶσαν ἐν Δελφοῖς, ἀνέκραγεν, ὅτι τοῦτο τῆς τῶν ἑλλήνων ἀκρασίας τρόπαιον ἕστηκε. *Ib.*

Φασὶν Ἀρκεσίλαον μετελθόντα παρὰ Θεοφράστου πρὸς αὐτοὺς, Κράτητα καὶ Διογένην, λέγειν, ὡς εἶεν θεοί τινες ἢ λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους. *Laërtius.*

ἔστι καὶ ἐφημερὶς ἡ θρυλλουμένη οὕτως ἔχουσα, τίθει μαγείρῳ μνᾶς δέκα, συμβούλῳ καπνὸν, πόρνῃ τάλαντον, φιλοσόφῳ τριώβολον. *Ibidem.*

ἐκαλεῖτο καὶ θυραπανοίκτης διὰ τὸ εἰς πᾶσαν εἰσιέναι οἰκίαν, καὶ νουθετεῖν. *Ibidem.*

ἐρωτώμενος ὅ, τι ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ περιγένοιτο, ἀπεκρίνατο, θέρμων τε χοῖνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν. *Ibidem.*

ἔλεγέ τε ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ῥοιᾷ καὶ σαπρόν τινα κόκκον εἶναι. *Ibidem.*

πρὸς Ἀλέξανδρον πυθόμενον εἰ βούλεται αὐτοῦ τὴν πατρίδα ἀνορθω

θῆναι ἔφη· καὶ τί δεῖ πάλιν; γὰρ ἴσως Ἀλέξανδρος ἄλλος αὐτὴν κατασκάψει. *Ibidem.*

ἔχειν δὲ ἔφασκε πατρίδα ἀδοξίαν, πενίαν ἀνάλωτα τῇ τύχῃ. *Ibidem.*

ἔλεγε τάδ' ἐστὶν ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα κατακαίων. *Ibidem.*

Κράτης πρὸς νέον πλούσιον πολλοὺς κόλακας ἐπισυρόμενον, νεάνισκε εἶπεν ἐλεῶ σου τὴν ἐρημίαν. *Stobaeus.*

ἔλεγεν, ἐλευθερίας εἶναι τὴν ἀκτημοσύνην. *Epiphanius.*

Zenonis Cittiaei.

ΖΗΝΩΝΟΣ ΚΙΤΤΙΕΩΣ.

Ζήνωνι γὰρ τῷ Κιτιεῖ ἐχρήσθη πιθανομένῳ περὶ βίου, πῶς ἂν εὐδαίμων γένοιτο εἰ συγχρωτίζετο τοῖς νεκροῖς, ὅ ἐστι τοῖς βιβλίοις τῶν ἀρχαίων, τουτέστι, μελέτην ἀσκεῖν, καὶ λόγοις τρέφειν ψυχὴν τὴν βασίλειαν. *Suidas.*

νῦν εὐπλόηκα, ὅτι νεναυάγηκα ἐπὶ τῶν παρ' ἐλπίδα εὐτυχησάντων, ζήνων γὰρ καταλιπὼν τοὺς πρὶν διδασκάλους, καὶ Κράτητος τοῦ φιλοσόφου φοιτητὴς γενόμενος, τοῦτο εἴρηκε ναυαγίῳ περιπεσών, καὶ εἰπών, εὖγε ποιεῖ ἡ τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ. οὕτω τραπῆναι πρὸς φιλοσοφίαν. *Ibidem.*

ὁ δὲ Ζήνων ὁρῶν τὸν Θεόφραστον ἐπὶ τῷ πολλοὺς ἔχειν μαθητὰς θαυμαζόμενον, ὁ ἐκείνου μὲν χορὸς ἔφη μείζων, ἐμὸς δὲ συμφωνότερος. *Plutarchus in Moralibus.*

Ζήνων δὲ τῆς ναυκληρίας αὐτῷ συντριβείσης, πυθόμενος εἶπεν, εὖ γε ὦ τύχη ποιεῖς, εἰς τὸν τρίβωνα καὶ τὴν στοὰν καὶ βίον φιλόσοφον συνελαύνουσα ἡμᾶς. *Ibidem.*

Ἀθήνησι δέ τις ἑστιῶν πρέσβεις βασιλικοὺς, ἐφιλοτιμήθη σπουδάζουσιν αὐτοῖς, συναγαγεῖν εἰς ταυτὸ τοὺς φιλοσόφους. χρωμένων δὲ τῶν ἄλλων κοινολογίᾳ καὶ τὰς συμβολὰς ἀποδιδόντων, τοῦ δὲ Ζήνωνος ἡσυχίαν ἄγοντος φιλοφρονησάμενοι καὶ προπιόντες οἱ ξένοι, περὶ σοῦ δὲ τί χρὴ λέγειν ἔφασαν ὦ Ζήνων τῷ βασιλεῖ. κἀκεῖνος μηδὲν ἄλλο εἶπεν, ἢ ὅτι πρεσβύτης ἐστὶν ἐν Ἀθήναις, παρὰ πότον σιωπᾶν δυνάμενος, οὕτω τι βαθὺ καὶ μυστηριῶδες ἡ σιγὴ καὶ νηφάλεον, ἡ δὲ μέθη λάλον. αὕτη γὰρ καὶ ὀλιγόφρονα διὰ τοῦτο, καὶ πολύφωνον. εἰ

δὲ φιλο-

δὲ φιλόσοφοι καὶ ὁριζόμενοι τὴν μέθην λέγουσιν εἶναι λήρησιν πάροινον. *Ibidem.*

Ζήνων δὲ ὁ φιλόσοφος, ἵνα μὴ δὲ ἄκοντος αὐτοῦ προῆταί τι τῶν ἀπορρήτων ἐκβιαζόμενος τὸ σῶμα, ταῖς ἀνάγκαις διαφαγὼν τὴν γλῶτταν προσέπτυσε τῷ τυράννῳ. *Ibidem.*

Θᾶττον ἀσκὸν βαπτίσαι πλήρη πνεύματος ἢ βιάσαιτο τὸν σπουδαῖον, ὁντινοῦν ἄκοντα δρᾶσαι τι τῶν ἀβουλήτων. *Philo Iudaeus.*

Ζήνων ὁ Κιττιεὺς σκληρὸς ὢν καὶ πάνυ θυμοτικὸς πρὸς τοὺς γνωρίμους, ἐπεὶ πλεῖον τοῦ οἴνου σπάσας, ἡδὺς ἐγίνετο καὶ μείλιχος, πρὸς τοὺς πυνθανομένους οὖν τοῦ τρόπου τὴν διαφορὰν ἔλεγε τὸ αὐτὸ τοῖς θέρμοις πάσχειν καὶ γὰρ ἐκείνους πρὶν διαβραχῆναι πικροτάτους εἶναι, ποτισθέντας δὲ γλυκεῖς καὶ προσηνεστάτους. *Athenaeus.*

Χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων ἄριστα βιώσεται, ἀποκρίνασθαι τὸν θεόν, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς, ὅθεν ξυνέντα τὰ τῶν ἀρχαίων ἀναγινώσκειν. *Laërtius.*

λέγεται δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ζήνωνος εἰπεῖν τὸν Ἀντίγονον, οἷον εἴη θέατρον ἀπολωλεκώς. *Ibidem.*

εἰπόντος δέ τινος ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, λέγεις εἶπε τἀληθῆ. δεῖ μέν τοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι εἰ δυνατόν. *Ibidem.*

οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ κείμενον, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. *Ibidem.*

νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος ἔφη, τὰ ὦτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνερρύηκε. *Ibidem.*

δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι κεχρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι καὶ περιβολῇ, συνεχές τε προεφέρετο τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπανέως Εὐριπίδου στίχους ὅτι βίος μὲν ἦν αὐτῷ, ἥκιστα δὲ ὄλβῳ γαῦρος ἦν φρόνημα δ' οὔτι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνήρ. *Ibidem.*

ἔλεγε μηδενὸς ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς, ὡς χρόνου. *Ibidem.*

δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ φασὶν ἐμαστίγου, τοῦ δὲ εἰπόντος, εἵμαρτό μοι κλέψαι, καὶ δαρῆναι ἔφη. *Ibidem.*

τὸ κάλλος εἶπε τῆς φωνῆς ἄνθος εἶναι, τοῦ κάλλους δὲ τὴν φωνήν. *Ibidem.*

πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, διὰ τοῦτο εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν. *Ibidem.*

ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ. τὴν αἰτίαν ἐρωτήθη, ἔφη τῷ ἐγκαλέσαντι ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι παρῆν τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος. ἦσαν δὲ οἱ ἐρωτήσαντες παρὰ Πτολεμαίου πρέσβεις, καὶ βουλόμενοι μαθεῖν τί εἴποιεν περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. *Ibidem.*

Φασὶ δ᾽ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἕλκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἰπεῖν ὦ Κράτης λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων, πείσας οὖν ἕλκε τοῦτον, εἰ δέ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρὰ σοὶ ἔσται, ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι. *Ibi.*

ἐρωτηθεὶς φησὶ διὰ τί αὐστηρὸς ὢν ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται, ἔφη καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες βρεχόμενοι γλυκαίνονται. *Ibidem.*

ἔλεγε κρεῖττον εἶναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν, ἢ τῇ γλώττῃ. *Ibid.*

ἦν δὲ καρτερικώτατος καὶ λιτότατος ἀπύρῳ τροφῇ χρώμενος καὶ τρίβωνι λεπτῷ, ὥστε λέγεσθαι ἐπ᾽ αὐτοῦ τὸν δ᾽ οὔτ᾽ ἂρ χειμὼν κρυόεις, οὐκ ὄμβρος ἀπείρων, οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνή, οὐχ ὅστις δήμου ἐναρίθμιος, ἀλλ᾽ ὅγ᾽ ἀτειρής, ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέταται νύκτας τε καὶ ἦμαρ. ἤδη δὲ καὶ εἰς παροιμίαν σχεδὸν ἐχώρησεν. ἐλέγετο γοῦν ἐπ᾽ αὐτῷ, τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος ἐγκρατέστερος. *Ibidem.*

εἰκάζουσι δὲ ζῴῳ τὴν φιλοσοφίαν ὀστοῖς μὲν καὶ νεύροις τὸ λογικὸν προσομοιοῦντες, τοῖς δὲ σαρκώδεσι τὸ ἠθικόν, τῇ δὲ ψυχῇ φυσικόν. ἢ ᾠῷ παμφόρῳ, τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν τὸ λογικόν, τὸν δὲ καρπὸν τὸ ἠθικόν. τὴν δὲ γῆν ἢ τὰ δένδρα τὸ φυσικόν. ἢ πόλει καλῶς τετειχισμένῃ καὶ κατὰ λόγον διοικουμένῃ. *Ibidem.*

τὸν δὲ φυσικὸν τόπον καὶ τὸν λογικὸν ἀνῄρει λέγων, τὸν μὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς, τὸν δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς. μόνον δὲ ἠθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς. *Ibidem.*

τῶν τις ἐν ἀκαδημίᾳ νεανίσκων περὶ ἐπιτηδευμάτων διελέγετο ἀφρόνως, ὁ δὲ Ζήνων ἐὰν μὴ τὴν γλῶσσαν ἔφη εἰς τὸν νοῦν ἀποβρέξας διαλέγῃ, πολὺ πλείω ἔτι καὶ ἐν τοῖς λόγοις πλημμελήσεις. *Stobaeus.*

Ζήνων

Ζήνων ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος, ὁρῶν τινα τῶν γνωρίμων ὑπὸ τοῦ ἀγροῦ περισπώμενον, εἶπεν ἐὰν μὴ σὺ τοῦτον ἀπολέσῃς, οὗτος σε ἀπολέσει. *Ibidem.*

Ζήνων ὁ κιτιεὺς ὁ στωϊκὸς ἔφη, μὴ δεῖν θεοῖς οἰκοδομεῖν ἱερὰ, ἀλλ' ἔχειν τὸ θεῖον ἐν μόνῳ τῷ νῷ, μᾶλλον δὲ θεὸν ἡγεῖσθαι τὸν νοῦν, ἐστὶ γὰρ ἀθάνατος. *Epiphanius.*

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΣΑΜΙΟΥ. Pythagorae Samii.

οἱ Πυθαγόρειοι ἕωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾶν κελεύουσι, ἵνα ὑπομιμνησκώμεθα, τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος καὶ τῆς γυμνότητος. οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρου. *Arrianus.*

εἶπε τε πρῶτος ὥς φησι τίμαιος κοινὰ τὰ τῶν φίλων εἶναι, καὶ φιλίαν, ἰσότητα. *Laërtius.*

καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας εἰς ἓν ποιούμενοι, πενταετίαν δὲ ἡσύχαζον μόνον τὸν λόγον κατακούοντες. *Ibidem.*

οὕτω δὲ ἐθαυμάσθη, ὥστε ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ παντοίας θεοῦ φωνάς. *Ibidem.*

μεταποντῖνοι γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ, δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν, τὸν στενωπὸν δὲ, μουσεῖον. *Ibidem.*

λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν ἑκάστοτε τοῖς μαθηταῖς τάδε λέγειν εἰς τὸν οἶκον εἰσιοῦσι. πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη. *Ibidem.*

εἶναι δὲ ἔφασκε τὴν ψυχὴν ἀπόσπασμα αἰθέρος. *Ibidem.*

Πυθαγόρας παρηγγύα μὴ πυκνὰ τὸν αἴθρα πον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, μὴ δεῖν συνεχῶς ἀφροδισιάζειν αἰνιττόμενος. *Stobaeus.*

Πυθαγόρας παρῄνει τοῖς ἑταίροις αἱρεῖσθαι βίοτον ἄριστον, καὶ γὰρ εἰ ὁ ἐπιπονώτατος εἴη, ἀλλὰ τῇ συνηθείᾳ ἡδὺν αὐτὸν ποιήσειν. *Ibidem.*

Πυθαγόρας ἐρωτηθεὶς πῶς δεῖ ἀγιωμονούσῃ πατρίδι προσφέρεσθαι, εἶπεν, ὡς μητρί. *Ibidem.*

ΒΙΩΝΟΣ ΒΟΡΥΣΘΕΝΙΤΟΥ. Bionis Borysthenitae.

Βίων ἠξίου τοὺς συνήθεις οἴεσθαι προκόπτειν, ὅταν τῶν λοιδορούν-

λοιδορούντων οὕτως ἀκούωσιν ὡς λεγόντων, ὦ ξένε, ἐπεὶ οὔτε κακῷ, οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας, οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε, θεοὶ νύ τοι ὄλβια δοῖεν. *Plutarchus in Moralibus.*

καλῶς ἔλεγεν ὁ Βορυσθενίτης Βίων οὐ δεῖν ἀπὸ τῆς τραπέζης τὰς ἡδονὰς πορίζεσθαι. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ φρονεῖν. *Athenaeus.*

ὡ τινῶν δὲ γονέων καὶ ἀφ' οἵων πραγμάτων ἧξεν ἐπὶ φιλοσοφίαν, αὐτὸς Ἀντιγόνῳ διασαφεῖ. ἐρομένου γὰρ αὐτὸν τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες, αἰσθόμενος ὅτι προδιαβέβληται, φησὶ πρὸς αὐτόν. ἐμοῦ ὁ πατὴρ μὲν ἦν ἀπελεύθερος τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, διεδήλου δὲ τὸν ταριχέμπορον, ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι. *Laërtius.*

ἐρωτηθεὶς εἰ γῆμαι ἀναφέρεται γὰρ καὶ εἰς τοῦτον, ἔφη ἐὰν μὲν γήμῃς αἰσχρὰν, ἕξεις ποινήν, ἂν δὲ καλήν, ἕξεις κοινήν. *Ibid.*

τὸ γῆρας ἔλεγεν ὅρμον εἶναι τῶν κακῶν, εἰς αὐτὸ γοῦν πάντα καταφεύγειν. *Ibidem.*

τὴν δόξαν ἐτῶν μητέρα εἶναι, τὸ κάλλος ἀλλότριον ἀγαθὸν, τὸν πλοῦτον νεῦρα πραγμάτων. *Ibidem.*

πρὸς τὸν τὰ χωρία κατεδηδοκότα, τὸν μὲν Ἀμφιάραον ἔφη ἡ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν. *Ibidem.*

ἔλεγε μέγα κακὸν, τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν κακόν. *Ibidem.*

εὔκολον ἔφασκε τὴν εἰς ᾅδου ὁδὸν, καταμύοντας γοῦν ἀπιέναι. *Ibidem.*

ἔλεγε τοὺς ἐν ᾅδου μᾶλλον ἂν κολάζεσθαι, εἰ ὁλοκλήροις καὶ μὴ τετρημένοις ἀγγείοις ὑδροφόρουν. *Ibidem.*

πλέων μετὰ πονηρῶν, λησταῖς περιέπεσε, τῶν δὲ ἀπολώλαμεν εἰπόντων ἐὰν γνωσθῶμεν, ἐγώ φησιν ἐὰν μὴ γνωσθῶμεν. *Ibid.*

τὴν οἴησιν ἔλεγε προκοπῆς ἐγκοπήν. *Ibidem.*

πρὸς πλούσιον μικρολόγον οὐχ οὗτος ἔφη τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον. *Ibidem.*

πρὸς τὸν βάσκανον, ἐσκυθρωπακότα οὐκ οἶδα ἔφη πότερόν σοι κακὸν γέγονεν, ἢ ἄλλῳ ἀγαθόν. *Ibidem.*

τὴν δυσσέβειαν πονηρὸν ἔλεγεν εἶναι σύνοικον τῇ παρρησίᾳ. δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύστομός τις ᾖ. *Ibidem.*

Βίων ἔλεγε τοὺς γραμματικοὺς ζητοῦντας περὶ Ὀδυσσέως πλάνης, μὴ ἐξετάζειν τὴν ἰδίαν μηδὲ καθορᾶν ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ πλανῶνται, πονοῦντες περὶ τὰ μηδὲν χρήσιμα. *Stobaeus.*

Βίων

Βίων ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἄνοια, εἶπε προκοπῆς ἐμπόδιον. *Ibidem.*

Βίων ὁ σοφιστὴς ἰδὼν φθονερὸν σφόδρα κεκυφότα, εἶπεν. ἢ τούτῳ μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν. *Ibid.*

Βίων ἔλεγε γελοιοτάτους εἶναι τοὺς ἀστρονομοῦντας, οἳ τοὺς πάρποσι, τοὺς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ἰχθῦς οὐ βλέποντες, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ φάσκουσιν εἰδέναι. *Ibidem.*

ΑΝΑΞΑΓΟΡΟΥ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΟΥ.

Anaxagoræ Clazomenij.

Ἀναξαγόραν παρειλήφαμεν, ὥς φασι φυσιολογοῦντα καὶ διαλεγόμενον τοῖς γνωρίμοις, ἀκούσαντα παρά τινος τῶν ἀναγγειλάντων αὐτῷ τὴν περὶ τὸν υἱὸν τελευτὴν μικρὸν ἐπισχόντα πρὸς τοὺς παρόντας εἰπεῖν, ᾔδειν ὅτι θνητὸν ἐγέννησα υἱόν. *Plutarchus in Moralibus.*

Ἀναξαγόρας δὲ τὰς διδομένας ἀφεὶς τιμὰς ᾐτήσατο τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἂν τελευτήσῃ, τοὺς παῖδας ἀφιέναι παίζειν καὶ σχολάζειν ἀπὸ τῶν μαθημάτων. *Ibidem.*

οἱ τοῦ λύχνου χρείαν ἔχοντες, ἔλαιον ἐπιχέουσιν. *Plutarchus in vitis.*

οὐδεὶς δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων, μέλαν ἱμάτιον περιεβάλλετο. *Ibidem.*

Ἀναξαγόρας μὲν οὖν φησὶ διὰ τὸ χεῖρας ἔχειν φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων ἄνθρωπον, τὸ λαμβάνειν γὰρ χεῖρες ὄργανόν ἐστιν. *Aristoteles.*

περὶ τὴν φυσικῶν θεωρίαν ἦν, οὐ φροντίζων τῶν πολιτικῶν, ὅτε καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα οὐδέν σοι μέλει τῆς πατρίδος, εὐφήμει ἔφη, ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος, δείξας τὸν οὐρανόν. *Laërtius.*

ἐρωτηθείς ποτε εἰς τί γεγέννηται, εἰς θεωρίαν, ἔφη, ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ οὐρανοῦ. *Ibidem.*

πρὸς τὸν δυσφοροῦντα ὅτι ἐπὶ ξένης τελευτᾷ, πανταχόθεν ἔφη ὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις. *Ibidem.*

πρῶτος λέγεται καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποφήνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης. *Ibidem.*

καὶ τέλος ἀποχωρήσας εἰς λάμψακον αὐτόθι κατέστρεψεν.

ψειν. ὅτε καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως ἀξιούντων τί βούλεται αὐτῷ γενέσθαι φάναι. τοὺς παῖδας ἐν ᾧ ἂν ἀποθάνῃ μηνὶ κατὰ ἔτος παίζειν συγχωρεῖν, καὶ φυλάττεται τὸ ἔθος καὶ νῦν. *Ibidem.*

Callisthenis.

ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΟΥΣ.

Καλλισθένης δὲ ὁ σοφιστὴς ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου τῆς τοῦ ἀκράτου κύλικος εἰς αὐτὸν ἐλθούσης ὡς διωθεῖτο εἰπόντος τινὸς αὐτῷ, διὰ τί οὐ πίνεις, ἔφη οὐ θέλω πιὼν δεῖσθαι Ἀσκληπίου. *Athenæus.*

Anacharsidis Scythæ.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΔΟΣ ΣΚΥΘΟΥ.

Τὸν Ἀνάχαρσιν πυθόμενον, καταγελᾷν φασὶ τῆς πραγματείας τοῦ Σόλωνος οἰομένου γράμμασιν ἐφέξειν τὰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας τῶν πολιτῶν, ἃ μηδὲν τῶν ἀραχνίων διαφέρειν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα τοὺς μὲν ἀσθενεῖς καὶ λεπτοὺς τῶν ἁλισκομένων καθέξειν, ὑπὸ δὲ τῶν δυνατῶν καὶ πλουσίων διαρραγήσεσθαι. *Plutarchus in Vitis.*

μαθὼν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεὼς, τοσοῦτον ἔφη τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν. *Laërtius.*

τὸ ἔλαιον μανίας φάρμακον ἔλεγε, διὰ τὸ ἀλειφομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπιμαίνεσθαι ἀλλήλοις. *Ibidem.*

ἐπιγράφεται δὲ αὐτοῦ ταῖς εἰκόσι, γλώσσης γαστρὸς αἰδοίων κρατεῖν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς εἰ εἰσὶν ἐν Σκύθαις αὐλοὶ εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ ἄμπελοι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τίνα τῶν πλοίων εἰσὶν ἀσφαλέστερα ἔφη. τὰ νενεωλκημένα. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενος ὑπὸ ἀττικοῦ ὅτι σκύθης ἐστὶν, ἔφη, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος ἡ πατρὶς, σὺ δὲ τῆς πατρίδος. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον, ἔφη γλῶσσα. *Ibidem.*

κρεῖττον ἔλεγεν ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους. *Ibidem.*

ὀνειδιζόμενος ὅτι σκύθης ἐστιν, εἶπε. τῷ γένει, ἀλλ' οὐ τῷ τρόπῳ. *Stobæus.*

ΑΡΧΥ-

ΑΡΧΥΤΟΥ ΤΑΡΕΝΤΙΝΟΥ.

Archytæ Tarentini.

Ἀρχύτας ἔλεγεν. ὥσπερ ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἰχθὺν ἄκανθαν μὴ ἔχοντα, οὕτω καὶ ἄνθρωπον μὴ κεκτημένον τι δολερὸν καὶ ἀκανθῶδες. *Aelianus.*

Ἀρχύτας ἔφη ταὐτὸν εἶναι διαιτητὴν καὶ βωμόν, ἐπ' ἄμφω γὰρ τὸ ἀδικούμενον καταφεύγει. *Aristoteles.*

ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΥ.

Xenophanis Colophonij.

τοῦ νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΑΛΗΡΕΩΣ.

Demetrij Phaleric.

Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ παρῄνει, τὰ περὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας βιβλία κτᾶσθαι, καὶ ἀναγινώσκειν, ἃ γὰρ οἱ φίλοι τοῖς βασιλεῦσιν οὐ θαρροῦσι παραινεῖν, ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται. *Plutarch. in Moralib.*

ὁ Δημήτριος εἶπε τῷ Νέρωνι, ἀπειλεῖς μοι θάνατον, σοὶ δ' ἡ φύσις. *Arrianus in Epicteto.*

οὗτος ἀκούσας ὅτι τὰς εἰκόνας αὐτοῦ κατέστρεψαν Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐ τὴν ἀρετὴν ἔφη δι' ἣν ἐκείνας ἀνέστησαν. *Laërtius.*

ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ ΑΓΡΙΓΕΝΤΙΝΟΥ.

Empedoclis Agrigentini.

καὶ γὰρ πρόχειρον ἐκεῖνο εἶχεν ἀεὶ καὶ ἔλεγεν ὁ θεοσεβέστατος ἀνήρ, ὅτι τὸν φιλόσοφον προσήκει οὐ μιᾶς τινος πόλεως οὐδὲ τῶν παρ' ἐνίοις πατρίων εἶναι θεραπευτήν, κοινῇ δὲ τοῦ ὅλου κόσμου ἱεροφάντην. *Proclus.*

ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι. οἰκίας δὲ κατασκευάζονται, ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι. *Laërt.*

ΣΤΙΛΠΩΝΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΣ.

Stilponis Megarensis.

καί μοι δοκεῖ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος ἀξιομνημόνευτον ποιῆσαι ἀπόκρισιν, ὅτε Δημήτριος ἐξανδραποδισάμενος τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέβαλε, καὶ τὸν Στίλπωνα ἤρετο, μήτι ἀπολωλεκὼς εἴη; καὶ ὅς, οὐ δῆτα εἶπε, πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν. *Plutarchus in Moralibus.*

ὁ Δημήτριος τὴν Μεγαρέων πόλιν καταλαβὼν ἠρώτησε τὸν Στίλπωνα, μήτι τῶν ἐκείνου διήρπασαι; καὶ ὁ Στίλπων ἔφη μηδένα ἴδον τὰ ἐμὰ φέροντα, καὶ τοίνυν τῆς τύχης πάντα τ' ἄλλα λεηλατούσης καὶ περιαιρουμένης ἔχομέν τι τοιοῦτον ἐν ἑαυτοῖς, οἷον κ' οὔτε φέροιεν Ἀχαιοὶ, οὔτ' ἄγοιεν. *Ibidem.*

οὐδένα γὰρ εἶδον ἔφη ἐπιστάμαν ἀποφέροντα. *Plutarchus in Vitis.*

Στίλπων ὁ Μεγαρικὸς φιλόσοφος ἁλούσης αὐτοῦ τῆς πατρίδος ὑπὸ Δημητρίου τοῦ τυράννου, καὶ διαρπαγείσης, αἰχμαλωτισθεὶς ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ ἐρωτώμενος, εἴτι δὴ αὐτὸς ἀπώλεσε· τῶν ἐμῶν μὲν οὐδὲν, ἔφη. τὸν γὰρ λόγον καὶ τὴν παιδείαν ἔχω· τὰ δὲ λοιπὰ, διὰ τί μᾶλλον ἐμὰ, ἢ οὐχὶ τῶν πολιορκούντων; *Antonius Melissa.*

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς τῆς πόλεως αὐτοῦ διαρπαζομένης ὑπὸ Δημητρίου, μὴ καὶ τῶν σῶν Στίλπων τί ἀφαιρεῖται. εἶπεν οὐδέν· οὐ γὰρ πώποτ' ἐμοὺς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους, ἄλλως τε δὲ οὐδένα στρατιωτῶν ἀρετὴν ἐπ' ὤμων ἐκφέροντα εἶδον. *Ibidem.*

Archimedis Megarensis.

ΑΡΧΙΜΗΔΟΥΣ ΜΕΓΑΡΕΩΣ.

Ἀρχιμήδην δὲ τῇ σανίδι προσκείμενον ἀποσπῶντες βίᾳ καὶ ἀποδυόντες ἤλειφον οἱ θεράποντες, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ σώματος ἀληλιμμένου διέγραφε τὰ σχήματα. *Plutarchus in Moralibus & apud Stobeum.*

Theodori Melij.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΗΛΙΟΥ.

Θεόδωρος ὁ κληθεὶς ἄθεος ἔλεγε τῇ δεξιᾷ τοὺς λόγους ὀρέγοντος αὐτοῦ, τῇ ἀριστερᾷ δὲ δέχεσθαι ἀκροωμένους. οἱ δὲ ἀπαίδευτοι πολλάκις τὴν τύχην δεξιὰν παριστάμενην, ἐπαριστέρως μεταλαμβάνοντες, ἀσχημονοῦσιν. οἱ δὲ φρόνιμοι καθάπερ ταῖς μελίτταις φέρει μέλι τὸ δριμύτατον, καὶ ξηρότατον ὁ θυμὸς οὕτως ἀπὸ τῶν δυσχερεστάτων πραγμάτων πολλάκις οἰκεῖόν τι καὶ χρήσιμον αὐτοῖς λαμβάνουσι, τοῦτο οὖν δεῖ πρῶτον ἀσκεῖν καὶ μελετᾶν. *Plutarchus in Moralibus.*

Θεόδωρος ὁ ἄθεος ἐπικληθεὶς, ἔφη, λῆρον εἶναι τοὺς περὶ τοῦ θεοῦ λόγους. *Epiphanius.*

Diagoræ Melij.

ΔΙΑΓΟΡΟΥ ΜΗΛΙΟΥ.

οὐ ἀκούσει γὰρ Διαγόρου τοῦ τὸν ἴδιον Ἡρακλέα ξύλινον ὄντα δι' ἀπορίαν ξύλων ὑποκαύσαντος, καὶ ἐπισκωμματικῶς αὐτῷ λέγοντα, ἄγε δὴ Ἡρακλεῖς τὸν τρισκαιδέκατον ἆθλον ἐκτελῶν, πάρελθε τὸ ὄψον ἡμῖν ἑψήσων· ὃν δὴ λαβὼν καὶ σχιδαπίας, καταγελῶν τοῦ ἰδίου θεοῦ ὡς οὐκ ὄντος, τῷ παρατιθέντι αὐτῷ ἀρίστῳ γελοιάζων ἐτρέφετο. *Epiphanius.*

ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΧΑΛΚΗΔΩΝΙΟΥ.

Xenocratis Chalcedonij.

ἦν δὲ τὴν φύσιν νωθρός, ὥστε φασὶ λέγειν τὸν Πλάτωνα συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, τῷ δὲ χαλινοῦ, τῷ δὲ κέντρου. καὶ ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω. *Laërtius.*

σεμνὸς δὲ τά τε ἄλλα Ξενοκράτης καὶ σκυθρωπὸς ἀεί, ὥστε αὐτῷ λέγειν συνεχὲς τὸν Πλάτωνα, Ξενόκρατες θῦε ταῖς χάρισι. *Ibidem.*

καὶ δὴ καὶ αὐταρκέστατος ἦν· Ἀλεξάνδρου γοῦν συχνὸν ἀργύριον ἀποστείλαντος αὐτῷ, τρισχιλίας ἀττικὰς ἀφελών, τὸ λοιπὸν ἀπέπεμψεν εἰπὼν ἐκείνῳ πλειόνων δεῖν, πλείονας τρέφοντι. *Ibidem.*

πρὸς δὲ τὸν μήτε μουσικὴν μήτε γεωμετρίαν, μήτε ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτὸν φοιτᾶν, πορεύου ἔφη· λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας. οἱ δέ, τοῦτό φασιν εἰπεῖν, παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται. *Ibidem.*

ΜΕΝΕΔΗΜΟΥ ΛΑΜΨΑΚΗΝΟΥ.

Menedemi Lampsaceni.

Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο, σιωπήσας τἄλλα μόνον ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι ὅτι βασιλέως υἱός ἐστι. *Laërtius.*

καὶ ποτέ τινος ἀκούσας ὡς μέγιστον ἀγαθὸν εἴη τὸ πάντων ἐπιτυγχάνειν ὧν ἐπιθυμεῖ, εἶπε πολὺ δὲ μεῖζον τὸ ἐπιθυμεῖν ὧν δεῖ. *Ibidem.*

ΑΡΚΕΣΙΛΑΟΥ ΠΙΤΑΝΕΩΣ.

Arcesilai Pitanei.

ἀπεδέχετο δὲ πάντων μᾶλλον Ὅμηρον οὗ καὶ εἰς ὕπνον ἰὼν πάντως τι ἀνεγίνωσκεν. ἀλλὰ καὶ ὄρθρου λέγων ἐπὶ τὸν ἐρώμενον ἀπιέναι ὁπότ' ἂν βούλοιτο ἀναγνῶναι, τόν τε Πίνδαρον ἔ-

φάσκε δεινὸν εἶναι φωνῆς ἐμπλῆσαι καὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἀπορίαν παρασχεῖν. *Ibidem.*

διήκουσε δὲ καὶ Ἱππονίκου τοῦ γεωμέτρου, ὃν καὶ ἔσκωψε, τὰ μὲν ἄλλα νωθρὸν ὄντα καὶ χασμώδη. ἐν δὲ τῇ τέχνῃ τεθεωρημένον. εἰπὼν τὴν γεωμετρίαν αὐτοῦ χάσκοντος, εἰς τὸ στόμα ἐμπτῆναι. *Ibid.*

Ἀρκεσίλαος ἔλεγεν ὥσπερ ὅπου φάρμακα πολλὰ καὶ ἰατροὶ πολλοὶ, ἐνταῦθα νόσοι πλεῖσται, οὕτω δὲ καὶ ὅπου νόμοι πλεῖστοι, ἐκεῖ καὶ ἀδικίαν εἶναι μεγίστην. *Stobaeus & Antonius Melissa.*

ἔλεγε, διαλεκτικὴν φεῦγε, συγκυκᾷ γὰρ τἄνω κάτω. *Ibid.*

ἔφησε τῷ θεῷ ἐφικτὸν εἶναι μόνον τὸ ἀληθὲς, ἀνθρώπῳ δὲ οὔ. *Epiphanius.*

Lyconis Troadensis.

ΛΥΚΩΝΟΣ ΤΡΩΑΔΕΩΣ.

ἔφασκε παρεζεῦχθαι τοῖς παισὶ τὴν αἰδῶ καὶ φιλοτιμίαν, ὡς τοῖς ἵπποις μύωπα καὶ χαλινόν. *Laërtius.*

Cleanthis Assij.

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΑΣΣΙΟΥ.

καί ποτε ὀνειδιζόμενος ὡς δειλὸς, διὰ τοῦτο εἶπεν, ὀλίγα ἁμαρτάνω. *Ibidem.*

ἐρωμένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ, τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας ἔφη, σῖγα, σῖγα, λεπτὸν ἴχνος. *Ibidem.*

λάκωνός τινος εἰπόντος ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν, διαχυθεὶς φησὶν αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος. *Ibidem.*

ἔλεγε δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι, αὑτῶν οὐκ ἀκούουσι. *Ibid.*

τοῦτον φασὶν εἰς ὄστρακα ὠμοπλάτας γράφειν, ἅπερ ἤκουεν ἀπ' αὐτοῦ Ζήνωνος, ἀπορίᾳ κερμάτων, ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία. *Ibidem.*

Κλεάνθης ἔφη, τοὺς ἀπαιδεύτους μόνῃ τῇ μορφῇ τῶν θηρίων διαφέρειν. *Stobaeus.*

Κλεάνθης ἐρωτώμενος, διὰ τί παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οὐ πολλῶν φιλοσοφησάντων, ὅμως πλείους διέλαμψαν ἢ νῦν, ὅτι εἶπε, τότε μὲν ἔργον ἠσκεῖτο, νῦν δὲ λόγος. *Ibidem.*

Κλεάνθης ἐρωτώμενος, πῶς ἄν τις εἴη πλούσιος, εἶπεν εἰ τῶν ἐπιθυμιῶν εἴη πένης. *Ibidem.*

τοὺς θεοὺς μυστικὰ σχήματα ἔλεγεν εἶναι, καὶ κλήσεις ἱεράς. *Epiphanius.*

ΧΡΥΣΙΠΠΟΥ ΣΟΛΕΩΣ.

Chrysippi Solensis.

οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς ἐγένετο ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους, ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ διαλεκτική, οὐκ ἂν ἦν ἄλλη ἢ ἡ Χρυσίππου. *Laërtius.*

πρὸς δὲ τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, πέπαυσο εἶπε παρέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τοῖς νέοις ταῦτα προτίθει. *Ibidem.*

ἐν μέν τι ταῖς οἰνώσεσιν ἡσύχαζε παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν ὥστ' εἰπεῖν τὴν δούλην, Χρυσίππου μόνα τὰ σκέλη μεθύει. *Ibidem.*

οὕτω δὲ ἦν φρονηματίας ὥστ' ἐρομένου τινὸς τίνι συστήσει τὸν υἱὸν εἰπεῖν ἐμοί, εἰ γὰρ ὑπελάμβανον εἶναί τινα ἐμοῦ βελτίονα παρ' αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. ὅθεν ἐπ' αὐτοῦ λεχθῆναι φασὶν οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι, καὶ εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος οὐκ ἂν ἦν στοά. *Ibidem.*

ἔνιοι δέ φασι γέλωτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆσαι, ὄνου γὰρ τὰ σῦκα αὐτῷ φαγόντος, εἰπόντα τῇ γραΐ διδοῦναι ἄκρατον ἐπιρροφῆσαι τῷ ὄνῳ ὑπερκαγχλάσαντα τελευτῆσαι. *Ibid.*

ΙΕΡΟΚΛΟΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ.

Hieroclis Alexandrini.

τοῦ δὲ Ἱεροκλέους τὸ ἀνδρεῖον καὶ μεγαλόθυμον ἦθος, ἀπέδειξεν ἡ συμβᾶσα τύχη περὶ αὐτόν, εἰς γὰρ τὸ Βυζάντιον ἀνελθὼν προσέκρουσε τοῖς κρατοῦσι, καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθεὶς ἐτύπτετο τὰς ἐξ ἀνθρώπων πληγάς. ῥεόμενος δὲ τῷ αἵματι βάψας κοίλην τὴν χεῖρα, προσέρραινε τὸν δικαστὴν ἅμα λέγων, κύκλωψ, πῖθι οἶνον ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα, φυγὴν δὲ καταkριθεὶς καὶ ἐπανελθὼν χρόνῳ ὕστερον εἰς Ἀλεξάνδρειαν συνεφιλοσόφει τὰ εἰωθότα τοῖς πλησιάζουσιν. *Suidas.*

ΠΑΝΑΙΤΙΟΥ ΡΟΔΙΟΥ.

Panætij Rhodij.

ἔλεγε φληναφὸν εἶναι τὸν περὶ θεοῦ λόγον. *Epiphanius.*

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥ.

Ciceronis Romani.

τῷ Καίσαρι κελεύσαντι τὰς Πομπηΐου στήλας ἀνασταθῆναι καταβεβλημένας ὁ Κικέρων τοὺς Πομπηΐου φησὶν ἀνδριάντας ἔστησας, τοὺς δὲ σοὺς ἔπηξας. *Plutarchus in Moralibus.*

κτῶ δὲ τὴν

μετὰ δὲ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην Πομπηΐου μὲν φυγόντος, Νονίου δέ τινος ἔτι παρ' αὐτοῖς ἀετοὺς ἑπτὰ φήσαντος εἶναι, καὶ διὰ ταῦτα θαῤῥεῖν παρακαλοῦντος, καλῶς ἂν παρῄνεις εἶπεν εἰ κολοιοῖς ἐπολεμοῦμεν. *Ibidem.*

οὕτω δὲ πολλοῦ τὸ καλῶς λέγειν ἐτίμα τε καὶ περὶ τοῦτο μάλιστα ἠγωνία, ὥστε προκειμένης τῆς ἡμέρας, ἐρωτᾷ ἀπαγγείλαντα αὐτῷ οἰκέτην, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπερτεθῆναι τὴν δίκην, ἐλευθέρωσε. *Ibidem.*

ἐρομένῳ γὰρ αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν ὅπως ἐνδοξότατος γένοιτο, προσέταξεν ἡ πυθία τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἀλλὰ μὴ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τοῦ βίου. *Plutarchus in Vitis.*

τί Ἰουδαίῳ πρὸς χοῖρον; ἔφη ὁ κικέρων. *Ibidem.*

πολλὰ δ' αὐτοῦ καὶ ἀπομνημονεύουσιν, οἷον περὶ Ἀριστοτέλους, ὅτι χρυσίου ποταμὸς εἴη ῥέοντος. καὶ περὶ τῶν Πλάτωνος διαλόγων, ὡς τοῦ Διὸς εἰ λόγῳ χρῆσθαι πέφυκεν, οὕτω διαλεγομένου. τὸν δὲ Θεόφραστον εἰώθει τρυφὴν ἰδίαν ἀποκαλεῖν, περὶ δὲ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐρωτηθεὶς, τίνα δοκοίη κάλλιστον εἶναι, τὸν μέγιστον εἶπε. *Ibidem.*

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΙΕΡΟΠΟΛΙΤΟΥ.

Epicteti Hieropolitæ.

αὔξου τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν. *Epictetus in Enchiridio & apud Gellium.*

Sunt verba Epicteti contra Philosophos, qui quiduis potius sunt, quam veri Philosophi, factis procul dictis tenus.

ἀνέχου καὶ ἀπέχου. *Ibidem.*

Ἐπίκτητος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις τὸν ἐχθρὸν λυπήσῃ, ἔφη, ἑαυτὸν παρασκευάζων βέλτιστα πράττειν. *Antonius Melissa.*

ΘΑΣΣΟΥ ΕΡΜΙΟΝΕΩΣ.

Thassi Hermionei.

Θάσος Ἑρμιονεὺς ἐρωτηθεὶς τί εἴη σοφώτατον, πεῖρα, ἔφη. *Stobæus.*

ΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Democratis.

Δημοκράτης ἰδὼν κλέπτην ὑπὸ τῶν ἕνδεκα ἀπαγόμενον, ἄθλιε, εἶπε, τί γὰρ τὰ μικρὰ ἔκλεπτες, ἀλλ' οὐ τὰ μεγάλα ἵνα καὶ σὺ ἄλλους ἀπῆγες. *Ibidem.*

ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ.

Aristonis.

οὔτε γὰρ βαλανείου φησὶν ὁ Ἀρίστων, οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος, ὄφε-

τος, ὀφιλός ἐστι. *Plutarchus in Moralibus.*

ἔλεγεν ἀρίστων πρὸς ὅλον τὸ τετράχορδον· ἡδονὴν, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, πολλῆς δεῖ τῆς ἀσκήσεως καὶ μάχης. *Clemens Alexandrinus.*

Ἀρίστων τοὺς λόγους τῶν διαλεκτικῶν τοῖς τῶν ἀραχνίων ὑφάσμασιν εἴκαζεν, οὐδὲν μὲν χρησίμους. λίαν δὲ τεχνικούς. *Stobæ.*

ὁ ἐλλέβορος ὁ δυσχερέστατος μὲν ληφθεὶς καθαίρει, εἰς δὲ πάνυ μικρὰ τριφθεὶς, πνίγει, οὕτω καὶ ἡ κατὰ φιλοσοφίαν λεπτολογία. *Ibidem.*

ΤΙΜΟΘΕΟΥ.

Timothei.

ἀμέλει καὶ Τιμόθεον εἰπεῖν τῇ προτεραίᾳ δεδειπνηκότα ἐν ἀκαδημίᾳ παρὰ Πλάτωνι μουσικὸν καὶ λιτὸν δεῖπνον, ὡς οἱ παρὰ Πλάτωνι δειπνήσαντες καὶ εἰς αὔριον ἡδέως γίνονται. *Plutarchus in Moralibus.*

Τιμόθεος εὐτυχὴς ἐνομίζετο στρατηγὸς εἶναι καὶ φθονοῦντες αὐτῷ τινες ἐζωγράφουν τὰς πόλεις εἰς κύρτον αὐτομάτως ἐκείνου καθεύδοντος ἐνδυομένας ἔλεγεν οὖν ὁ Τιμόθεος, εἰ τηλικαύτας πόλεις λαμβάνω καθεύδων, τί με οἴεσθε ποιήσειν ἐγρηγορότα. *Ibidem.*

Τιμόθεος πρὸς τὸν ἐρωτώμενον, ᾧ διαφέρει στρατηγικὴ ῥητορικῆς, ᾧ πόλεμος, ἔφη εἰρήνης. *Ibidem.*

ΑΝΤΙΦΑΝΟΥΣ.

Antiphanis.

Ἀντιφάνης ἔλεγε παίζων ἔν τινι πόλει τὰς φωνὰς εὐθὺς λεγομένας πηγνύσθαι διὰ ψυχὰς εἶθ' ὕστερον ἀνιεμένων ἀκούειν θέρους ἃ τοῦ χειμῶνος διελέχθησαν, οὕτω δὴ τῶν ὑπὸ Πλάτωνος ἔφη νέοις οὖσι λεχθέντων μόλις ὀψὲ τοὺς πολλοὺς αἰσθάνεσθαι, γέροντας γενομένους. *Plutarchus in Moralibus.*

ΓΛΥΚΩΝΟΣ.

Glyconis.

Γλύκων ὁ σοφὸς τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἱερὸν ἄσυλον εἶναι. *Antonius Melissa.*

ΡΗΤΟΡΩΝ.

Rhetorum.

Demosthenis Atheniensis.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Καὶ δράματός τινος φέρεται ἐπιγραφὴ ὄνου σκιά. οἱ δὲ πρῶτον φθέγξασθαι τοῦτο Δημοσθένην ἀπολογούμενον ὑπέρ τινος ἐπὶ μεγάλαις αἰτίαις κρινομένου, ὡς ἑώρα θορυβοῦντας τοὺς ἀκροωμένους παρακελεύσασθαι γὰρ αὐτοὺς μικρὰ προσέχειν. ἤρξατο διηγεῖσθαι. ὡς μέγαρα δὲ ἀπιὼν, μισθώσαιτο ὄνον. καύματος δὲ ἐν τῇ ὁδῷ γενομένου, ὑπὸ τῆς σκιᾶς τοῦ ὄνου βουληθείη ἀναπαύσασθαι. οὐ παρεῖναι γὰρ οὔτε δένδρον, οὔτε ἄλλο τοιοῦτον οὐδέν. τὸν δὲ ὀνηλάτην κωλύειν, φάσκοντα ὄνον αὐτῷ μεμισθωκέναι μόνον, οὐ μὴν καὶ σκιάν, ὥστε διατριβὴν αὐτοῖς καὶ φιλονεικίαν, πολλὴν περὶ τούτου γενέσθαι. ταῦτα δὲ εἰπὼν ὡς εἶδε τοὺς Ἀθηναίους προσέχοντας σφόδρα, καὶ ἡδομένους καὶ ποθοῦντας τὰ ἑξῆς ἀκοῦσαι, ἐπέπληξεν αὐτοῖς εἰπών, ὄνου μὲν σκιᾶς ἀκροᾶσθαι δέονται, καὶ παρακαλοῦσιν. ὑπὲρ δὲ ἀνδρὸς περὶ τοῦ ζῆν κινδυνεύοντος, οὐκ ἐθέλουσιν ἀκούειν. *Suidas.*

ὡσαύτως δὲ καὶ Δημοσθένης ζηλωτὴς τῆς πολιτείας γενόμενος, καλούντων αὐτὸν τῶν Ἀθηναίων σύμβουλον, ἀντέβαινεν, οὐ συντέταγμαι, λέγων. *Plutarchus in Moralibus.*

παραφθαρεὶς δὲ τὴν φωνὴν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ θορυβηθεὶς, τοὺς ὑποκριτὰς ἔφη δεῖν κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς, τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. *Ibidem.*

καὶ πυθέας ἐπισκώπτων ἐλλυχνίων ἔφησεν ὄζειν αὐτοῦ τὰ ἐνθυμήματα. *Plutarchus in Vitis.*

ἐπαινέσαι μὲν ἱκανώτατος ἦν τὰ τῶν προγόνων καλὰ, μιμήσασθαι δὲ οὐχ ὅμοιος. *Ibidem.*

εἶπεν, ὑμεῖς ἐμοὶ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συμβούλῳ μὲν κἂν μὴ θέλητε χρήσεσθε, συκοφάντῃ δὲ, οὐδ' ἐὰν θέλητε. *Ibidem.*

τοὺς δὲ προσιόντας αὐτῷ καὶ συνδιατρίβοντας νεανίσκους ἀπέτρεπε τῆς πολιτείας, λέγων, ὡς εἰ δυοῖν προκειμένων ὁδῶν ἀπ' ἀρχῆς, τῆς μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ τὴν ἐκκλησίαν, τῆς δ' ἄντικρυς εἰς τὸν ὄλεθρον (ἐτύγχανε δὲ προειδὼς τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν κακὰ, φόβους καὶ φθόνους καὶ διαβολὰς, καὶ ἀγῶνας) ἐπὶ ταύτην ἂν ὁρμῆσαι τὴν εὐθὺ τοῦ θανάτου, τείνουσαν. *Ibidem.*

καλῶς οὖν καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Διογένης, ὁ μὲν χρυσᾶ πρόβατα καλῶν τοὺς πλουσίους καὶ ἀπαιδεύτους, ὁ δὲ ταῖς ἐπὶ τῶν κρημνῶν συκαῖς ἀπεικάζων αὐτούς. ἐκείνων τε γὰρ τὸν καρπὸν, οὐκ ἀνθρώ-

πους ἀλλὰ

τοὺς ἀλλὰ κόρακας ἢ κολοιοὺς ἐσθίειν. τούτων τε τὰ χρήματα μηδὲν μὲν ὄφελος εἶναι τοῖς ἀστείοις, δαπανᾶσθαι δ' ὑπὸ τῶν κολάκων, οἵ τινες, ἐὰν οὕτως τύχῃ, πάντων αὐτοῖς ἀναλωθέντων, ἀπαντῶντες παρέρχονται, μὴ γνωρίζειν προσποιούμενοι. *Dion Chrysostomus.*

Δημοσθένης λοιδορουμένου τινὸς αὐτῷ. οὐ συγκαταβαίνω. εἶπεν εἰς ἀγῶνα, ἐν ᾧ ὁ ἡττώμενος τοῦ νικῶντός ἐστι κρείττων. *Stob.*

Δημοσθένης ἐρωτηθεὶς πῶς τῆς ῥητορικῆς περιεγένου; πλέον, ἔφη, ἔλαιον οἴνου δαπανήσας. *Ibidem.*

Δημοσθένης δυεῖν ἔφησεν οὔσαιν ὁδοῖν τῆς μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα, τῆς τε εἰς ᾅδου, μᾶλλον ἂν ἐλέσθαι τὴν εἰς ᾅδου τὴν διαφέρουσαν. *Ibid.*

ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί μίαν γλῶτταν ἔχομεν ὦτα δὲ δύο, εἶπεν, ὅτι διπλάσιον δεῖ ἀκούειν τοῦ λέγειν. *Antonius Melissa.*

ΑΙΣΧΥΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Aeschynis Atheniensis.

ἀνέγνω τε τοῖς ῥοδίοις τὸν κατὰ Κτησιφῶντος λόγον ἐπιδεικνύμενος. θαυμαζόντων δὲ πάντων εἰ ταῦτα εἰπὼν ἡττήθη, οὐκ ἂν ἔφη ἐθαυμάζετε ῥόδιοι εἰ πρὸς ταῦτα Δημοσθένους λέγοντος ἀκούσατε. *Plutarchus in Moralibus.*

ἀναγνοὺς ποτε δημοσίᾳ τὸν κατὰ Κτησιφῶντος οἱ μὲν ἐθαύμαζον. ὅπως ὑπὸ τοιούτῳ λόγῳ ἡττήθη καὶ καθήπτοντο τῶν Ἀθηναίων ὡς παρανομούντων. ὁ δὲ οὐκ ἄν, ἔφη, θαυμάζετε, εἰ Δημοσθένους λέγοντος πρὸς ταῦτα ἠκούσατε, οὐ μόνον ἐς ἔπαινον ἐχθροῦ καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ τοὺς δικαστὰς ἀφιεὶς αἰτίας. *Philostratus.*

ΔΗΜΑΔΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Demadis Atheniensis.

ὁ Δημάδης πολεμικοὺς ἀκαίρως τοὺς Ἀθηναίους ὄντας ἔλεγε μηδέποτε χειροτονεῖν εἰρήνην ἄνευ μελάνων ἱματίων. *Plutarchus in Moralibus.*

Δημάδης ὕστερον εὐδοκίμησεν εἰπών, ὅτι δι' αἵματος οὐ διὰ μέλανος τοὺς νόμους ὁ δράκων ἔγραψεν. *Plutarchus in Vitis.*

Δημάδης μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν ναυάγιον τῆς πόλεως, οὕτως ἀσελγῶς βιώσας καὶ πολιτευσάμενος, ὥστε Ἀντίπατρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ γέροντος ἤδη γεγονότος ὅτι καθάπερ ἱερείου διαπεπραγμένου, γλῶσσα καὶ κοιλία μόνον ἀπολέλειπται. *Ibid.*

πρώτου δὲ Ἀθηναίοις Ἀσκληπιάδου τοῦ ἱππάρχου τεθνάναι προσαγγείλαντος Ἀλέξανδρον, ὁ μὲν Δημάδης ἐκέλευσε μὴ προσέχειν, πάλαι γὰρ ἂν ὅλην ὄζειν νεκροῦ τὴν οἰκουμένην. Ibid.

ἀναπηδώντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ βοώντων, ἀληθῆ τὸν Ἀσκληπιάδην ἐπαγγέλλειν, καὶ τεθνάναι τὸν Ἀλέξανδρον, οὐκ οὖν εἶπεν. εἰ σήμερον τέθνηκεν, καὶ αὔριον ἔσται, καὶ εἰς τρίτην τεθνηκώς. *Ibidem.*

Δημάδης μὲν γὰρ Ἀλεξάνδρου τελευτήσαντος, εἴκαζε τὴν μακεδόνων στρατιὰν, ἐκτετυφλωμένῳ τῷ κύκλωπι, πολλὰς κινουμένην ὁρῶν κινήσεις ἀτάκτους καὶ παραφόρους. *Ibidem.*

Δημάδης ἐρωτηθεὶς, τίς αὐτοῦ διδάσκαλος γεγονὼς εἴη, τὸ τῶν ἀθηναίων βῆμα. ἐμφαίνων, ὅτι ἡ διὰ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία, κρείττων πάσης σοφιστικῆς διδασκαλίας ἐστίν. *Stobaeus.*

Δημάδης εἶπε τὴν αἰδῶ τοῦ κάλλους ἀκρόπολιν εἶναι. *Ibid.*

Isocratis Atheniensis.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Ἰσοκράτης δὲ μικροῦ δεῖν τρεῖς ὀλυμπιάδας ἀνήλωσεν ἵνα γράψῃ τὸν πανηγυρικὸν λόγον. *Plutatchus in Moralibus.*

οὐδὲ Ἰσοκράτην τὸν σοφιστὴν ὑπομεῖναι φασὶν δεομένων εἰπεῖν τι πάροινον, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον, ἐν οἷς μὲν ἐγὼ δεινὸς οὐχ ὁ νῦν καιρὸς, ἐν οἷς δὴ ὁ νῦν καιρὸς, οὐκ ἐγὼ δεινός. ὁ Διόνυσος λύσιός ἐστι καὶ λύδιος. *Ibidem.*

πρὸς τὸν ἐρόμενον δι' ὅτι οὐκ ἂν αὐτὸς ἱκανὸς ἄλλους ποιεῖ, εἶπεν ὅτι καὶ αἱ ἀκόναι αὗται μὲν ποιεῖν οὐ δύνανται· τὸν δὲ σίδηρον τμητικὸν ποιοῦσιν. *Ibidem.*

πάλιν δὲ ἐρομένου τινὸς αὐτὸν, τί ῥητορικὴ, εἰπεῖν φασὶν, τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα, τὰ δὲ μεγάλα μικρὰ ποιεῖ. *Ibidem.*

Σοφοκλέα δὲ τὸν τραγικὸν θεασάμενος ἑπόμενον ἐρωτικῶς παιδὶ εἰπεῖν λέγουσι, οὐ μόνον δεῖ Σοφοκλεις τὰς χεῖρας ἔχειν παρ' αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. *Ibidem.*

Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ Καρεῶνος ὄντος λάλου, καὶ σχολάζειν αὐτῷ βουλομένου διττοὺς ᾔτησε μισθοὺς, τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν πυθομένου, ἕνα, ἔφη μὲν ἵνα λαλεῖν μάθῃ, τὸν δὲ ἕτερον ἵνα σιγᾶν. *Stobaeus.*

Demeæ.

ΔΗΜΕΟΥ.

Δημέα δὲ τῷ υἱῷ νύμφην ἀγόμενος, ἐμοῦ μὲν εἶπεν ὦ παῖ τὴν σὴν μητέρα γαμοῦντος, οὐδὲ ὁ γείτων ᾔσθετο. τοῖς δὲ σοῖς γάμοις, καὶ βασιλεῖς καὶ δυνασταὶ συγχορηγοῦσιν. *Plutarchus in Vitis.*

ΠΡΩΤΑΓΟΡΟΥ ΑΒΔΗΡΙΤΟΥ.

ἔφη, πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος. *Aristoteles.* Protagoræ Abderitæ.

Πρωταγόρας ἐρωτηθεὶς διὰ τίνα αἰτίαν ἐχθρῷ τὴν θυγατέρα δέδωκας πρὸς γάμον εἶπεν, οὐκ εἶχον γὰρ αὐτῷ δεδωκέναι χεῖρον. *Antonius Melissa.*

ΓΟΡΓΙΟΥ ΛΕΟΝΤΙΝΟΥ.

Γοργίας μὲν ὁ Λεοντῖνος φησὶ τὸν Κίμωνα τὰ χρήματα κτᾶσθαι μὲν ὡς χρῷτο, χρῆσθαι δὲ ὡς τιμῷτο. *Plutarchus in Vitis.* Gorgiæ Leontini.

διὰ τὸ σωφρόνως ζῆν σχεδὸν ὀγδοήκοντα ἔτη τῷ φρονεῖν συνεβίωσεν, καὶ ἐπεί τις αὐτὸν ἤρετο, τίνι διαίτῃ χρώμενος οὕτως ἐμμελῶς καὶ μετ' αἰσθήσεως τοσοῦτον χρόνον ζήσειεν, οὐδὲν πώποτε ἡδονῆς ἕνεκα πράξας. *Athenæus.*

Γοργίας ὁ ῥήτωρ ἤδη γηραιοῖς ὑπάρχων ἐρωτηθεὶς εἰ ἡδέως ἀποθνήσκοι. μάλιστα εἶπεν. ὥσπερ γὰρ ἐκ σαπροῦ καὶ ῥέοντος οἰκιδίου ἀσμένως ἀπαλλάττομαι. *Stobæus.*

ΛΕΩΝΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

Λέων ὁ Βυζάντιος ὑπὸ κυρτοῦ λοιδορηθεὶς εἰς τὴν τῶν ὀμμάτων ἀσθένειαν, ἀνθρώπινον ἔφη πάθος, ὀνειδίζεις, ἐπὶ τοῦ νώτου φέρων νέμεσιν. *Plutarchus in Moralibus.* Leonis Byzantij.

ὁ Βυζάντιος Λέων ἧκε δή ποτε τοῖς Ἀθηναίοις στασιάζουσι διαλεξάμενος, ὀφθεὶς δὲ μικρὸς καὶ γελασθεὶς, τί δὲ εἶπεν, εἰ τὴν γυναῖκα μου θεάσασθε, μόλις ἐξικνουμένην πρὸς τὸ γόνυ, πλείων οὖν ἐγένετο γέλως, ἀλλ' ἡμᾶς ἔφη μικροὺς οὕτως ὄντας, ὅταν διαφερώμεθα πρὸς ἀλλήλους, ἡ Βυζαντίων πόλις οὐ χωρεῖ. *Ibidem.*

ΠΥΘΩΝΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

Πύθων δὲ ὁ Βυζάντιος ῥήτωρ, πάνυ ἦν παχὺς τὸ σῶμα, Pythonis Byzantij.

καὶ Βυζαντίοις ποτὲ στασιάζουσι πρὸς ἀλλήλους, τοῖς πολίταις παρακαλῶν εἰς φιλίαν, ἔλεγεν, ὁρᾶτε μὲν ἄνδρες πολῖται οἷός εἰμι τὸ σῶμα. ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω πολλῷ ἐμοῦ παχυτέραν, ὅταν οὖν ὁμονοῶμεν καὶ τὸ τυχὸν ἡμᾶς σκιμπόδιον δέχεται, ὅταν δὲ στασιάσωμεν οὐδὲ ἡ σύμπασα οἰκία. *Athenaeus.*

Polemonis Laodicensis.

ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΛΑΟΔΙΚΕΩΣ.

ἔλεγε τὴν ῥωμαίων πόλιν ἐπιτομὴν τῆς οἰκουμένης. *Athenaeus.*

Αρίστων δ᾽ ὁ φιλόσοφος Πολέμωνά φησι τὸν ἀκαδημαϊκὸν παραινεῖν τοῖς ἐπὶ δεῖπνον πορευομένοις φροντίζειν ὅπως ἡδεῖαν ποτὸν ποιῶνται, μὴ μόνον εἰς τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὔριον. *Ibidem.*

ἔλεγεν τὸν Ομηρον ἐπικὸν εἶναι Σοφοκλέα, Ομηρον δὲ Σοφοκλέα τραγικόν. *Laërtius.*

Πολέμωνι λέγοντος φιλοσόφου Τιμοκράτους ὡς λάλον χρῆμα Βαβωρῖνος γένοιτο, ἀστειότατα ὁ Πολέμων καὶ πᾶσα γραῦς *Philostratus.*

ἰατροὺς δὲ θαμὰ ὑποκείμενος λιθιώντων αὐτῷ τῶν ἄρθρων παρεκαλεῖτο αὐτοῖς ὀρύττειν καὶ τέμνειν τὰς πολέμωνος λιθοτομίας. Ηρώδης δὲ ἐπιστέλλων ὑπὲρ τῆς νόσου ταύτης ὧδε ἐπέστειλε, δεῖ ἐσθίειν, χεῖρας οὐκ ἔχω, δεῖ βαδίζειν, πόδας οὐκ εἰσί μοι, δεῖ ἀλγεῖν, τότε καὶ πόδες εἰσί μοι καὶ χεῖρες. *Ibidem.*

Theocriti.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ.

Θαῤῥεῖτε ἄχρις ἂν ὁρᾶτε τοὺς θεοὺς πρότερον τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκοντας. *Clemens Alexandrinus.*

Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ συγγράφει, ὅτι εἶπεν, ὡς μὲν βούλομαι, οὐ δύναμαι, ὡς δὲ δύναμαι, οὐ βούλομαι. *Stobaeus.*

Θεόκριτος, Αναξιμένους λέγειν μέλλοντος ἄρχεται εἶπε, λέξεων μὲν ποταμὸς, νοῦ δὲ στάλαγμος. *Ibidem.*

Isaei Assyrij.

ΙΣΑΙΟΥ ΑΣΣΥΡΙΟΥ.

Λακεδαιμονίων περὶ τείχεος βουλευομένων ἔφη, ἀσπὶς ἄρ᾽ ἀσπίδ᾽ ἔρειδε κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ᾽ ἀνήρ, οὕτω στῆτέ μοι Λακεδαιμόνιοι καὶ τετειχίσμεθα. *Philostratus.*

Scopeliani Clazomenij.

ΣΚΟΠΕΔΙΑΝΟΥ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΟΥ.

ἔλεγε

ἔλεγε τὴν ἀηδόνα ἐν οἰκίσκῳ μὴ ᾄδειν. *Ibidem.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΙΛΙΚΟΣ.

ὦ Ἡρώδη τεμμάχιά σου ἐσμὲν οἱ σοφισταὶ πάντες. *Ibidem.*

Alexandri Cilicis.

Dicuntur autē ista de Herode Atheniense insigni Sophista, cuius extant etiā- num orationes Graecae. Ac similia sunt illis apud Athenaeum, quae Aeschylus dicit de Tragoedijs suis, quod sint Μικρὰ τινὰ τεμάχια τῶν μεγάλων δείπνων Ὁμήρου.

ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ.

Antiochi Sophistae.

μέλλων δὲ ναυμαχεῖν πρὸς τοὺς Πτολεμαίου στρατηγοὺς εἰπόντος τοῦ κυβερνήτου πολὺ πλείονας εἶναι τὰς τῶν πολεμίων ναῦς, ἐμὲ δὲ ἔφη αὐτὸν παρόντα πρὸς πάσας ἀντιτάττεις. *Plutarchus in Moralibus.*

ἐπεὶ δὲ νεανίσκος ἀνδρείου πατρὸς αὐτὸς δὲ μὴ πάνυ δοκῶν ἀγαθὸς εἶναι στρατιώτης ἠξίου τὰς τοῦ πατρὸς λαμβάνειν ἀποφορὰς, ἀλλ' ἐγὼ εἶπεν ὦ μειράκιον ἀνδραγαθίας οὐ πατραγαθίας μισθοὺς καὶ δωρεὰς δίδωμι. *Ibidem.*

Ἀντίοχος ὁ Σοφιστὴς ἀποσκώπτων ἐν Ἑρμογένην ἔφη. Ἑρμογένης ὁ ἐν παισὶ μὲν γέρων, ἐν δὲ γέρουσι παῖς. *Philostratus.*

Nam Hermogenes adolescēs ingenio, doctrina ac eloquentia, tametsi praestaret senibus, tamen Senex ipse prorsus oblitus est literas.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΑΔΡΙΑΝΕΩΣ.

Aristidae Adrianaei.

ἔλεγε οὐ γὰρ ἐσμὲν τῶν ἐμούντων, ἀλλὰ τῶν ἀκριβούντων. ἠκροῶντο δὲ ὥσπερ εὐστομούσης ἀηδόνος τὴν εὐγλωττίαν ἐκπληττόμενοι. καταρχὼν δὲ τὸν ἄνω θρόνον, οὕτω τὴν ῥώμην πρὸς αὐτὸν ἐπέστρεψεν ὡς καὶ τοῖς ἀξυνέτοις τῆς γλώττης ἑλλάδος, ἔρωτα παρασχεῖν ἀκροάσεως. *Ibidem.*

ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ ΛΥΚΙΟΥ.

Heraclidae Lycij.

φίλων λεγόντων οὐ μελέτην ἀφαιρεθήσεσθαί τις ὦ Ἡρακλείδη οὐδὲ τὸ ἐπ' αὐτῇ κλέος, καὶ ἐπιρραψῳδήσαντος αὐτῷ τὸ εἰς δὴ πυλοιπὸς κατηρύκεται εὐρεῖ οἴκῳ, ἔφη, μάλα ἀσυνέτατα δὴ ἐπιπαίξας τοῖς ἑαυτοῦ κακοῖς. *Ibidem.*

ΦΙΛΙΣΚΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΥ.

Philisci Thessali.

τὸν μὲν ἄνδρα δείκνυσιν ἡ κόμη· τὸν δὲ ῥήτορα ἡ φωνή. *Ibidem.*

ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΛΕΜΝΙΟΥ.

Philostrati Lemnij.

τὸν μὲν ζῶντα τύραννον ἐπικόπτειν ἀνδρὸς, τόδε ἐπεμβαίνειν κειμένῳ παντός. *Ibidem.*

ΠΟΙΗ-

Poetarum.

ΠΟΙΗΤΩΝ.

Aeschyli Atheniensis.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

τὰς αὑτοῦ τραγῳδίας τεμάχη εἶναι ἔλεγε τῶν Ὁμήρου μεγάλων δείπνων. φιλόσοφος δὲ ἦν τῶν πάνυ ὁ αἴσχυλος ὃς καὶ ἡττηθεὶς ἀδίκως ποτὲ, ἔφη, χρόνῳ τὰς τραγῳδίας ἀνατιθέναι, εἰδὼς ὅτι κομιεῖται τὴν προσήκουσαν τιμήν. *Athenaeus.*

μεθύων ἔγραψε τὰς τραγῳδίας διὸ καὶ Σοφοκλῆς αὐτῷ μεμφόμενος ἔλεγεν, ὅτι ὦ Αἴσχυλε, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖς, ἀλλ' οὖν οὐκ εἰδώς γε ποιεῖς. *Ibidem.*

Sophoclis Atheniensis.

ΣΟΦΟΚΛΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

εἰπόντος Σοφοκλεῖ τινὸς ὅτι μισογύνης ἐστὶν Εὐριπίδης, ἔν γε ταῖς τραγῳδίαις ἔφη ὁ Σοφοκλῆς, ἐπεὶ οὖν γε τῇ κλίνῃ. *Ibidem.*

Euripidis Atheniensis.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Εὐριπίδης ὀνειδίζαντος αὐτῷ τινὸς ὅτι τὸ στόμα δυσώδης ἦν, πολλὰ γὰρ εἶπεν αὐτῷ ἀπόρρητα ἐγκατεσάπη. *Ibidem.*

Philippidae Athenaei.

ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

καλῶς Φιλιππίδης ὁ κωμῳδοποιὸς εἰπόντος αὐτῷ ποτε Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως, τίνος σοι τῶν ἐμῶν μεταδῶ, μόνον εἶπεν ὦ βασιλεῦ μὴ τῶν ἀπορρήτων, τὰ γὰρ ἥδιστα καὶ κάλλιστα τῶν βασιλέων ἔξω πρόκειται τὰ δεῖπνα, οἱ πλοῦτοι, αἱ πανηγύρεις, αἱ χάριτες, εἰ δέ τι ἀπόρρητόν ἐστι μὴ προσέλθῃς μηδὲ κινήσῃς. οὐ κρύπτεται χαρὰ βασιλέως εὐτυχοῦντος, οὐδὲ γέλως παίζοντος, οὐδὲ φιλανθρωπίας παρασκευὴ καὶ χάριτος. φοβερόν ἐστι τὸ κρυπτόμενον, σκυθρωπὸν, ἀγέλαστον, δυσπρόσιτον, ὀργῆς τινὸς ὑπούλου θησαυρὸς, ἢ τιμωρίας βαρυθύμου σκέψις ἢ ζηλοτυπία γυναικὸς, ἢ πρὸς υἱὸν ὑποψία τις, ἢ πρὸς φίλον ἀπιστία. φεῦγε τὸ μελανὸν τοῦτο καὶ συνιστάμενον νέφος, οὐ λήσεταί σε βροντῆσαν οὐδὲ ἀστράψαν, ὅταν ἐκραγῇ τὸ νῦν κρυπτόμενον. *Plutarchus in Moralibus.*

Pindari Thebani.

ΠΙΝΔΑΡΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ.

ἀρχῇ

ἀρκεῖ γὰρ οἶμαι τὸ τοῦ Πινδάρου πρὸς τὸν λέγοντα πανταχοῦ καὶ πρὸς πάντας ἐπαινῶν αὐτὸν, εἰπόντος, κἀγὼ σοὶ χάριν ἀποδίδωμι, ποιῶ γὰρ σὲ ἀληθεύειν. *Ibidem.*

ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΚΗΟΥ.

Simonidis Cei.

ὁ Σιμωνίδης, τὴν μὲν ζωγραφίαν ποίησιν σιωπῶσαν προσαγόρευε, τὴν δὲ ποίησιν ζωγραφίαν λαλοῦσαν. *Ibidem.*

Σιμωνίδης ὁ τῶν μελῶν ποιητὴς, Παυσανίου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων μεγαλαυχουμένου συνεχῶς ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ πράξεσι, καὶ κελεύοντος ἐπαγγεῖλαί τι αὐτῷ σοφὸν μετὰ χλευασμοῦ συνετῶς αὐτοῦ τὴν ὑπερηφανίαν συνεβούλευε, μεμνῆσθαι, ὅτι ἄνθρωπός ἐστι. *Ibidem.*

Σιμωνίδης ἔλεγε, μηδέ ποτε αὐτῷ μεταμελῆσαι σιγήσαντι, φθεγξαμένῳ δὲ πολλάκις. *Stobæus.*

ΕΥΔΑΙΜΟΝΟΣ ΠΕΛΟΥΣΙΝΟΥ.

Eudæmonis Pelusini.

εἶπεν εἰ εἰσὶ θεοὶ οὐ δυνάμεθα περὶ αὐτῶν λέγειν, ὁποῖοί τινές εἰσι, πολλὰ γὰρ εἰσὶ τὰ κωλύοντά με. *Epiphanius.*

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ ΥΠΟΚΡΙΤΟΥ.

Neoptolemi Histrionis.

Νεοπτόλεμον τὸν τῆς τραγῳδίας ὑποκριτὴν ἤρετό τις τί θαυμάζοι τῶν ὑπ' Αἰσχύλου λεχθέντων, ἢ Σοφοκλέους ἢ Εὐριπίδου, οὐδὲν μὲν τούτων εἶπεν ὁ δ' αὐτὸς ἐθεάσατο ἐπὶ μείζονος σκηνῆς Φίλιππον ἐν τοῖς τῆς θυγατρὸς Κλεοπάτρας γάμοις πομπεύσαντα καὶ τρισκαιδέκατον θεὸν ἐπικληθέντα, τῇ ἑξῆς ἐπισφαγέντα ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐρριμμένον. *Stobæus.*

ΖΩΓΡΑΦΩΝ.

Pictorum.

ΑΠΕΛΛΟΥ ΚΗΟΥ.

Apellis Cei.

Μεγάβυζον τὸν πέρσην εἰς τὸ ζωγραφεῖον ἀναβάντα τοῦ Ἀπελλοῦ, καὶ λαλεῖν ἐπιχειρήσαντα περὶ τῆς τέχνης ἐπεστόμισεν ὁ Ἀπελλῆς εἰπὼν, ἕως μὲν ἡσυχίαν ἦγες, ἐδόκεις τις εἶναι διὰ τὰ χρυσία καὶ τὴν πορφύραν, νυνὶ δὲ καὶ ταυτὶ τὰ τρίβοντα τὴν ὤχραν παιδάρια, καταγελᾷ σου φλυαροῦντος. *Plutarchus in Moralibus.*

Zeuxidis Heracliotæ.

ΖΕΥΞΙΔΟΣ ΗΡΑΚΛΙΩΤΟΥ.

Ζεῦξις αἰτιωμένων αὐτὸν τινῶν ὅτι ζωγραφεῖ βραδέως, ὁμολογῶ εἶπεν, ἐν πολλῷ χρόνῳ γράφειν, καὶ γὰρ εἰς πολύ. *Plutarchus in Moralibus.*

Ζεῦξις ὁ Ἡρακλιώτης ἔγραψε τὴν Ἑλένην, Νικόστρατος οὖν ζωγράφος ἐξεπλήττετο τὴν εἰκόνα, καὶ τεθηπὼς τὸ γράμμα δῆλος ἦν. ἤρετο οὖν εἷς προσελθών, τί δὴ παθὼν οὕτω θαυμάζει τὴν τέχνην, ὁ δὲ οὐκ ἄν με ἠρώτησας εἶπεν, εἰ τοὺς ἐμοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκέκτησο. *Aelianus.*

Phidiæ Statuarij.

ΦΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΠΟΙΟΥ.

τὴν ἠλείων ὁ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν, οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναιξὶν, καὶ σιωπῆς. δεῖ γὰρ ἢ πρὸς τὸν ἄνδρα λαλεῖν, ἢ διὰ τοῦ ἀνδρὸς μὴ δυσχεραίνουσαν, εἰ δι' ἀλλοτρίας γλώσσης ὥσπερ αὐλητὴς φθέγγεται. *Plutarchus in Moralibus.*

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ,

Regum ac Ducum.

ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Persarum.

ΠΕΡΣΩΝ.

Zoroastris.

ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ.

Ζωροάστρης ἐπὶ Νίνου βασιλέως Ἀσσυρίων ὅστις ηὔξατο ὑπὸ πυρὸς οὐρανίου τελευτῆσαι. παρεγγυήσας τοῖς Ἀσσυρίοις τὴν τέφραν αὐτοῦ. φυλάττειν οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἡ βασιλεία οὐκ ἐκλείψει διαπαντὸς ὅπερ μέχρι νῦν πεφύλακται παρ' αὐτοῖς. *Suidas.*

ΚΥΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΙΖΟΝΟΣ. Cyri maioris.

ηὔχετο δὲ ὁ Κῦρος τοσοῦτον ὑπερζῆν ὥστε νικᾷν τοὺς εὖ καὶ κακῶς ποιοῦντας ἀλεξάμενος. *Ibidem.*

Διὰ τὴν ἐπίταξιν τοῦ φόρου ἔλεγον οἱ Πέρσαι, ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος, Καμβύσης δὲ δεσπότης, Κῦρος δὲ πατήρ. ὁ μὲν, ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ πράγματα, ὁ δὲ χαλεπός τε ἦν καὶ ὀλίγωρος, ὁ δὲ, ὅτι ἤπιός τε καὶ ἀγαθά σφι ἐμηχανήσατο. *Ibidem.*

Κῦρος δὲ ἔλεγε ἑτέρους ἀναγκάζεσθαι τἀγαθὰ πορίζειν τοὺς αὐτοῖς μὴ θέλοντας. *Plutarchus in Moralibus.*

ἄρχειν δὲ μηδενὶ προσήκειν, ὃς οὐ κρείττων ἐστὶ τῶν ἀρχομένων. *Ibidem.*

βουλόμενος δὲ τοὺς Πέρσας ἀντὶ τῆς ἑαυτῶν οὔσης ὀρεινῆς, καὶ τραχείας, πεδιάδα καὶ μαλακὴν χώραν λαβεῖν, οὐκ εἴασεν, εἰπὼν ὅτι καὶ τῶν φυτῶν τὰ σπέρματα καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ βίοι ταῖς χώραις συνεξομοιοῦνται. *Ibidem.*

ὁ δὲ Κῦρος οὐκ ἐβούλετο τὴν Πάνθειαν ἰδεῖν ἀλλὰ τοῦ Ἀράσπου λέγοντος, ὡς ἄξιον θέας εἴη τὸ τῆς γυναικὸς εἶδος, οὐκ οὖν ἔφη διὰ τοῦτο μᾶλλον αὐτῆς ἀφεκτέον. *Ibidem.*

ΔΑΡΕΙΟΥ. Darij.

Δαρεῖος δὲ ὁ τοὺς Μάγους ἀνελὼν ἐπιγεγραμμένον εἶχεν ἐπὶ τοῦ μνήματος, ἠδυνάμην καὶ οἶνον πίνειν πολὺν καὶ τοῦτον φέρειν καλῶς. *Athenaeus.*

ΚΥΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΙΟΝΟΣ. Cyri Minoris.

οἶνον δὲ πλείονα πίνειν καὶ φέρειν ἐδύνατο. *Plutarchus in Vitis.*

ΑΡΤΟΞΕΡΞΟΥ. Artoxerxis.

Ἀρτοξέρξης ἐν φυγῇ τινι τῆς ἀποσκευῆς αὐτοῦ διαρπαγείσης, ξηρὰ σῦκα φαγὼν καὶ κρίθινον ἄρτον, οἵας εἶπεν ἡδονῆς ἄπειρος ἤμην. *Plutarchus in Moralibus.*

σοὶ μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἃ βούλει, ἐμοὶ δὲ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν. *Plutarchus in Vitis.*

Dicuntur ista de Peribarzene Eunucho, qui Artoxerxem sitientem, cum nihil aliud haberet suauissime tamē refecit aqua putri, quam in sordido vtre a rustico quodam acceptā attulit.

ἐκπιόντα δὲ ἅπαν, ἠρώτησεν εἰ μὴ πάνυ δυσχεραίνοι τὸ ποτόν. ὁ δὲ ὤμοσε τοὺς θεοὺς μήτε οἶνον ἡδέως οὕτως πώποτε πεπωκέναι, μήτε ὕδωρ τὸ κουφότατον. ὥστε ἔφη πρὸς τὸν δόντα μοι τοῦτο ἄνθρωπον, ἂν ἐγὼ μὴ δυνηθῶ ζητήσας ἀμείψασθαι, τοὺς θεοὺς εὔχομαι ποιῆσαι μακάριον καὶ πλούσιον. *Ibidem.*

Ochi.

ΩΧΟΥ.

Ὦχος δὲ πολλῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν λοιπὴν περὶ τὸν βίον χορηγίαν διαρκῆ κτησάμενος, ὡς τελευτῶν ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν τί πράσσων τοσαῦτ' ἔτη διαφυλάξειε τὴν βασιλείαν ἵνα καὶ αὐτὸς τοῦτο μιμοῖτο, τὰ δίκαια πράττων εἶπεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους καὶ θεούς. *Athenaeus.*

Siramnae.

ΣΕΙΡΑΜΝΟΥ.

καὶ Σειράμνης δὲ ὁ πέρσης πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ὅτι τῶν λόγων αὐτοῦ νοῦν ἐχόντων, αἱ πράξεις οὐ κατορθοῦνται. τῶν μὲν λόγων ἔφη κύριος αὐτὸς εἶναι, τῶν δὲ πράξεων καὶ τύχην μετὰ τοῦ βασιλέως. *Plutarchus in Moralibus.*

Aegyptiorum.

ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ.

Amasis.

ΑΜΑΣΙΟΣ.

Ἄμασις ἐπὶ μὲν τῷ υἱῷ ἀγομένῳ ἐπὶ τῷ ἀποθανεῖν οὐκ ἐδάκρυσεν, ὥς φασιν. ἐπὶ δὲ τῷ φίλῳ προσαιτοῦντι. τοῦτο μὲν γὰρ ἐλεεινόν, ἐκεῖνο δὲ δεινόν. *Aristoteles.*

Ptolemaei.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ.

Πτολεμαῖον φησὶν τὸν δεύτερον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα πάντων σεμνότατον γενόμενον τῶν δυναστῶν, καὶ παιδείας. εἴτινα καὶ ἄλλον καὶ αὐτὸν ἐπιμεληθέντα οὕτως ἐξαπατηθῆναι τὴν διάνοιαν καὶ διαφθαρῆναι ὑπὸ τῆς ἀκαίρου τρυφῆς ὥστε τὸν πάντα χρόνον ὑπολαβεῖν βιώσεσθαι καὶ λέγειν ὅτι μόνος εὕροι τὴν ἀθανασίαν, κατατεινόμενον οὖν ὑπὸ ποδάγρας πλείους ἡμέρας, ὡς ποτ' οὖν ἐράισε καὶ κατεῖδεν διά τινων ὑπολαμπάδων τοὺς Αἰγυπτίους, παρὰ τὸν ποταμὸν ἀριστοποιουμένους καὶ τὰ

τυχόντα

τυχόντα προσφερομένους, ἐπί τε τῆς ἄμμης χύδην ἐπιῤῥιμμένους, εἶπεν, ὦ τάλας ἐγὼ τὸ μηδὲ τούτων ἕνα γενέσθαι. *Athenaeus.*

ΛΥΔΩΝ.

Lydorum.

ΚΡΟΙΣΟΥ.

Crœsi.

οἱ σοφοὶ ἐρωτώμενοι ὑπὸ Κροίσου, τίς τῶν ὄντων εὐδαιμονέστατος, οἱ μὲν ἀπεκρίναντο τὰ ἄγρια ζῶα, ὑπὲρ γὰρ τῆς αὐτονομίας ἀποθνήσκει. οἱ δὲ πελαργοὺς δίχα γὰρ νόμου, τῇ φύσει τὸ δίκαιον ἔχουσι. Σόλων δὲ οὐδένα πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας. παρεστὼς δὲ Αἴσωπος ὁ Φρὺξ ὁ λογοποιὸς, τοσοῦτον εἶπεν, ὑπερέχεις τῶν ἄλλων, ὅσον θάλασσα ποταμῶν. ἀκούσας δὲ Κροῖσος, εἶπε, μᾶλλον ὁ Φρύξ. *Suidas.*

ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Atheniensium.

ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΥ.

Pisistrati.

Πεισίστρατος γὰρ ὁ τύραννος δεκάτην τῶν γεωργουμένων ἀπῄτει τοὺς Ἀθηναίους, παριών ποτε καὶ ἰδὼν πρεσβύτην πέτρας ἐργαζόμενον, καὶ τόπους λιθώδεις, ἤρετο τὸν πρεσβύτην τίνας ἐκ τῶν τόπων κομίζοιτο τοὺς καρποὺς, ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὀδύνας καὶ σφακέλους, καὶ τούτων δεκάτην Πεισίστρατος φέρει. θαυμάσας δὲ ὁ Πεισίστρατος τὴν παῤῥησίαν αὐτοῦ, τῆς δεκάτης ἀτέλειαν ἔδωκε. *Ibidem.*

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ.

Themistoclis.

εἶπεν ὡς οὐκ ἐᾷ καθεύδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὕπνου ἀνίστησιν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον οὐκ ἐπαινῶν μόνον οὐδὲ θαυμάζων, ἀλλὰ καὶ ζηλῶν καὶ μιμούμενος εὐθὺς καταφανής. *Plutarchus in Moralibus.*

Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν οὐκ ἐᾶν αὐτὸν καθεύδειν τὴν ἐν Μαραθῶνι Μιλτιάδου νίκην. *Ibidem.*

Miltiades autem dux Atheniensiũ exercitũ Darij regis Persarum magna cũ laude fuderat in campo Marathonio.

πρὸς δὲ Σιμωνίδην ἐξαιτούμενον τινὰ κρίσιν οὐ δίκαιον, ἔφη μήτ' ἂν ἐκεῖνον γενέσθαι ποιητὴν ἀγαθὸν ᾄδοντα παρὰ μέλος, μήτ' αὐτὸν ἄρχοντα χρηστὸν δικάζοντα παρὰ τὸν νόμον. *Ibid.*

τῶν δὲ τὴν θυγατέρα μνωμένων αὐτοῦ, τὸν ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου προτιμήσας, ἄνδρα ἔφη ζητεῖν χρημάτων δεόμενον μᾶλλον ἢ χρήματα ἀνδρός. *Ibidem.*

χωρίον δὲ πωλῶν ἐκέλευσε κηρύττειν, ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει. *Ibidem.*

εἶπε Θεμιστοκλῆς ὁπηνίκα φυγὼν ἔτυχε δωρεῶν μεγάλων παρὰ βασιλέως, καὶ τρεῖς πόλεις ἔλαβε, τὴν μὲν εἰς σῖτον, τὴν δὲ εἰς οἶνον, τὴν δὲ εἰς ὄψον, ὦ παῖδες ἀπωλόμεθα ἂν εἰ μὴ ἀπωλόμεθα. *Ibidem.*

εἰώθει λέγειν ὁ διδάσκαλος πρὸς Θεμιστοκλέα παῖδα ὡς οὐδὲν ἔσῃ, παῖ, σὺ μικρὸν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν ἢ κακόν. *Plutarchus in Vitis.*

ἐν ταῖς ἐλευθερίοις καὶ ἀστείαις λεγομέναις διατριβαῖς ὑπὸ τῶν πεπαιδεῦσθαι δοκούντων χλευαζόμενος, ἠναγκάζετο φορτικώτερον ἀμύνασθαι λέγων, ὅτι λύραν μὲν ἁρμόσασθαι καὶ μεταχειρίσασθαι ψαλτήριον οὐκ ἐπίσταται, πόλιν δὲ μικρὰν, καὶ ἄδοξον παραλαβὼν, ἔνδοξον καὶ μεγάλην ἐπεργάσασθαι. *Ibidem.*

καὶ τοὺς τραχυτάτους πώλους, ἀρίστους ἵππους γίνεσθαι ἔφασκεν, ὅταν ἧς προσήκει τύχωσι παιδείας καὶ καταρτύσεως. *Ibidem.*

λέγεται δ' ὀλυμπίων τῶν ἐφεξῆς ἀγομένων, καὶ παρελθόντος εἰς τὸ στάδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν τοὺς παρόντας ὅλην ἡμέραν ἐκεῖνον θεᾶσθαι, καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύειν ἅμα θαυμάζοντας καὶ κροτοῦντας. ὥστε καὶ αὐτὸν ἡσθέντα πρὸς τοὺς φίλους ὁμολογῆσαι τὸν καρπὸν ἀπέχειν τῶν ὑπὲρ ἑλλάδος αὐτῷ πονηθέντων. *Ibidem.*

τὸν δὲ υἱὸν ἐντρυφῶντα τῇ μητρὶ, καὶ δι' ἐκείνην αὐτῷ σκώπτων, ἔλεγε πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων δύνασθαι, τοῖς μὲν γὰρ ἕλλησιν ἐπιτάττειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίοις δὲ αὐτὸν, αὐτῷ δὲ τὴν ἐκείνου μητέρα, μητέρι δ' ἐκεῖνον *Ibidem.*

τῶν δὲ μνωμένων αὐτοῦ τὴν θυγατέρα τὸν ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου προκρίνας ἔφη. ζητεῖν ἄνδρα χρημάτων δεόμενον μᾶλλον, ἢ χρήματα ἀνδρός. *Ibidem.*

Verba sunt Persæ cuiusdam ad Demosthenē exulantē in Persia.

ὦ ξένε, νόμοι διαφέρουσιν ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ ἄλλοις καλὰ, καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεῖα κοσμεῖν καὶ σώζειν. *Ibidem.*

Verba sunt eiusdem Persæ ad eundem.

ἡμῶν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, κάλλιστος οὗτός

ἐστι τιμᾶν

ἐστι τιμᾶν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν εἰκόνα θεοῦ τοῦ τὰ πάντα σώζοντος. *Ibidem.*

μακαρίσαι δέ φασι βασιλέα Περσῶν πρὸς τοὺς φίλους ἑαυτὸν ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ, καὶ κατευξάμενος ἀεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀρειμάνιον, ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν. θῦσαι τοῖς θεοῖς λέγεται, καὶ πρὸς πόσιν εὐθὺς τραπέσθαι, καὶ νύκτωρ ὑπὸ χαρᾶς διὰ μέσων τῶν ὕπνων βοῆσαι τρὶς, ἔχω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον. *Ibid.*

De Persarum rege qui beatum se prædicarit ob Themistoclem, verum præstantē & sapientē, qui relicta Græcia ingrata, ad se venerat in Persiā.

Θεμιστοκλῆς τε ὡς φησὶν Ἰδομενεὺς ἅρμα ζευξάμενος ἑταιρῶν, πληθούσης ἀγορᾶς εἰσήλασεν εἰς τὸ ἄστυ. ἦσαν δὲ αὗται λαμία καὶ σκιώνη καὶ σατύρη καὶ νάννιον. *Athenæus.*

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ.

Periclis.

ὁ Περικλῆς ὡς ἡμῖν παραδέδοται καλούμενος ὑπὸ τοῦ δήμου πολλάκις οὐχ ὑπήκουσε λέγων ἀσύντακτος εἶναι. *Plutarchus in Moralibus.*

Περικλῆς πρὸς φίλον τινὰ μαρτυρίαν ψευδοῦς δεόμενον ᾗ προσῆν καὶ ὅρκος, ἔφησε, μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἶναι. *Ibid.*

μέλλων δὲ ἀποθνήσκειν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐμακάριζεν, ὅτι μηδεὶς Ἀθηναίων μέλαν ἱμάτιον δι' αὐτὸν ἐνεδύσατο. *Ibidem.*

Περικλῆς ἐκεῖνος ηὔχετο πρὸ τοῦ δημηγορεῖν μηδὲ ῥῆμα, μηδὲν ἀλλότριον τῶν πραγμάτων ἐπελθεῖν αὐτῷ. *Ibidem.*

αἱ μέν τοι κωμῳδίαι τῶν τότε διδασκάλων σπουδῇ τε πολλὰς καὶ μετὰ γέλωτος ἀφεικότων φωνὰς εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα τὴν προσωνυμίαν γενέσθαι δηλοῦσι, βροντᾶν μὲν αὐτὸν καὶ ἀστράπτειν ὅτε δημηγοροίη. δεινὸν δὲ κεραυνὸν ἐν γλώσσῃ φέρειν λεγόντων. *Plutarchus in Vitis.*

περὶ τὸν λόγον εὐλαβὴς ἦν, ὥστ' ἀεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων, ηὔχετο τοῖς θεοῖς μηδὲ ῥῆμα ἐκπεσεῖν μηδὲν ἄκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν ἀνάρμοστον. ἔγγραφον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε, πλὴν τῶν ψηφισμάτων. *Ibidem.*

οὐ μόνον ἔφη τὰς χεῖρας ὦ Σοφόκλεις δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὄψεις. *Ibidem.*

ὁσάκις γοῦν ἔμελλεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παριέναι. ηὔχετο μηδὲν αὐτῷ ῥῆμα ἐπιπολάσαι τοιοῦτον, ὅπερ οὖν ἔμελ-

λεν ἐκτεταραχυῖαν τὸν δῆμον, πρόσαντες αὐτῷ γενόμενον, καὶ ἐβούλητον δόξαν. *Aelianus.*

Περικλῆς τὴν νεότητα τὴν ἀπολομένην ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτως ἀφανισθῆναι ἐκ τῆς πόλεως ἔφησε, ὥσπερ εἴ τις τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξέλῃ. καὶ Λεπτίνης περὶ Λακεδαιμονίων, οὐκ ἐᾶν περιιδεῖν τὴν Ἑλλάδα ἑτερόφθαλμον γενομένην. *Aristoteles.*

Phocionis.

ΦΩΚΙΩΝΟΣ.

καλὸν τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον οὐ δύνασαί μοι καὶ φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι, τουτέστι καὶ φίλῳ καὶ μὴ φίλῳ. συνεργεῖν γὰρ δεῖ τῷ φίλῳ μή, συμπανουργεῖν, καὶ συμβουλεύειν μή, συνεξαπατᾶν, καὶ συνατυχεῖν νὴ Δία, μὴ συναδικεῖν. *Plutarchus in Moralibus.*

λόγου δὲ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς ἐμπεσόντος ἀδεσπότου καὶ τῶν ῥητόρων ἀναπηδώντων εὐθὺς ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ μὴ μέλλειν. ἀλλὰ πολεμεῖν ἤδη κελευόντων, ὁ Φωκίων ἠξίου περιμεῖναι καὶ γνῶναι βεβαίως, εἰ γὰρ τήμερον ἔφη τέθνηκε καὶ αὔριον ἔσται καὶ εἰσέτι τεθνηκώς. *Ibidem.*

ὁ Ζήνων ἔλεγεν ὅτι δεῖ τὸν φιλόσοφον εἰς νοῦν ἀποβάπτοντα προφέρεσθαι τὴν λέξιν, οὕτως ὁ Φωκίωνος λόγος, πλεῖστον ἐν ἐλαχίστῃ λέξει νοῦν εἶχεν καὶ πρὸς τοῦτο ἔοικεν ἀπιδὼν ὁ Πολύευκτος εἰπεῖν, ὅτι ῥήτωρ μὲν ἄριστος εἴη Δημοσθένης, εἰπεῖν δὲ δεινότατος ὁ Φωκίων. *Ibidem.*

ὁ δὲ Δημοσθένης, τῶν μὲν ἄλλων κατεφρόνει πολὺ ῥητόρων. ἀνισταμένου δὲ Φωκίωνος, εἰώθει λέγειν ἀτρέμα, πρὸς τοὺς φίλους, ἡ τῶν ἐμῶν λόγων κόπις πάρεστιν. *Ibidem.*

καὶ γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἕκαστος ἐφαίνετο κατὰ τὸν Ἀρχίλοχον ἀμφότερον θεράπων μὲν Ἐνυαλίοιο θεοῖο, καὶ Μουσέων ἐρατῶν δῶρον ἐπιστάμενος. *Ibidem.*

ἐγκαλούντων δὲ τῶν φίλων ὅτι πονηρῷ τινι κρινομένῳ συνεῖπεν, τοὺς χρηστοὺς ἔφη, μὴ δεῖσθαι βοηθείας. *Ibidem.*

αὐτὴ δὲ ἡ γυνή, ξένης τινὸς ἰωνικῆς ἐπιδειξαμένης χρυσοῦν καὶ λιθοκόλλητον κόσμον πλοκίοις καὶ περιδεραίοις, ἐμοὶ δὲ ἔφη κόσμος ἐστὶ Φωκίων εἰκοστὸν ἔτος ἤδη στρατηγῶν Ἀθηναίων. *Ibidem.*

ὦ Ἡράκλεις εἶπεν, ὡς πολλοὺς ὁρῶ στρατηγούς. ὀλίγους δὲ στρατιώτας. *Ibidem.*

ἐρομένου

ἐρομένου δέ τινος τῶν φίλων εἴ τι πρὸς Φῶκον λέγει τὸν υἱόν, πάνυ μὲν οὖν ἔφη λέγω μὴ μνησικακεῖν Ἀθηναίοις. *Ibidem.*

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ. — Aristidæ.

Θαυμαστὴ δέ τις ἐφαίνετο αὐτοῦ παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταβολὰς, ἡ εὐστάθεια μήτε ταῖς τιμαῖς ἐπαιρομένου, πρός τε τὰς δυσημερίας ἀθορύβως καὶ πράως ἔχοντος. *Ibidem.*

τὴν δ' ἀρετὴν οὐκ ἀφαιρεῖται τόπος, οὐδὲ δίδωσιν. *Ibidem.*

ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ. — Alcibiadæ.

Ἀλκιβιάδης προσελθὼν διδασκαλείῳ ῥαψῳδίαν Ἰλιάδος ᾔτει. τοῦ δὲ διδασκάλου μηδὲν ἔχειν Ὁμήρου φήσαντος, ἐντρίψας αὐτῷ κόνδυλον παρῆλθεν. *Plutarchus in Moralibus.*

ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ. — Theramenis.

Θηραμένης δὲ ὁ γενόμενος Ἀθήνησι τῶν τριάκοντα τυράννων, συμπεσούσης τῆς οἰκίας ἐν ᾗ μετὰ πλειόνων ἐδείπνει, μόνος σωθεὶς, καὶ πρὸς πάντων εὐδαιμονιζόμενος ἀναφωνήσας μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὦ τύχη εἶπεν εἰς τίνα με καιρὸν ἄρα φυλάττεις μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον καταστρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν συντυράννων ἐτελεύτησεν. *Ibidem.*

ΚΡΙΤΙΟΥ. — Critiæ.

Κριτίας δὲ τῶν τριάκοντα γενόμενος ἐν ταῖς ἐλεγείαις εὔχεται. πλοῦτον μὲν Σκοπαδῶν, μεγαλοφροσύνην δὲ Κίμωνος, νίκας δ' Ἀγησιλάου τοῦ Λακεδαιμονίου. *Plutarchus in Vitis.*

ΧΑΒΡΙΟΥ. — Chabriæ.

Χαβρίας εἰώθει λέγειν ὅτι φοβερώτερόν ἐστιν ἐλάφων στρατόπεδον, ἡγουμένου λέοντος ἢ λεόντων, ἐλάφου. *Plutarchus in Moralibus.*

ΙΦΙΚΡΑΤΟΥΣ. — Iphicratis.

Ἰφικράτης ἐν φιλίᾳ καὶ συμμάχῳ χώρᾳ στρατοπεδεύων καὶ χάρακα βαλλόμενος καὶ τάφρον ὀρύττων ἐπιμελῶς, πρὸς τὸν εἰπόντα, τί γὰρ φοβούμεθα, χειρίστην ἔφησε στρατηγοῦ φωνὴν εἶναι, τὴν οὐκ ἂν προσεδόκησα. *Ibidem.*

Ἰφικράτης ὑπὸ τοῦ περὶ Ἀριστοφῶντα καταρρητορευόμενος λέγει, βελτίων μὲν ὁ τῶν ἀντιδίκων ὑποκριτής, δρᾶμα δὲ τὸ ἐμὸν ἄμεινον. *Ibidem.*

Ἰφικράτης ὀνειδιζόμενος εἰς δυσγένειαν, ἐγὼ ἄρξω εἶπε τοῦ γένους. *Ibidem.*

Thucydidis.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥΣ.

Θουκυδίδης ὡς ἀναγκαίως ἑπομένου τῷ δύνασθαι τοῦ φθονεῖσθαι, καλῶς φησι βουλεύεσθαι, τὸν ἐπὶ μεγίστοις λαμβάνοντα τὸ ἐπίφθονον. *Plutarchus in Moralibus.*

Dicuntur de Periclis eloquentia, qua nihil nō potuit persuadere hominibus.

ὅταν εἴπω ἐγὼ καταβάλλω παλαίων, ἐκεῖνος ἀντιλέγων ὡς οὐ πέπτωκε νικᾷ, καὶ μεταπείθει τοὺς ὁρῶντας. *Plutarchus in Vitis.*

Niciæ.

ΝΙΚΙΟΥ.

Νικίας ὁ ζωγράφος οὕτως ἔχαιρε τοῖς τῆς τέχνης ἔργοις, ὥστε τοὺς οἰκέτας ἐρωτᾶν πολλάκις εἰ λέλουται καὶ ἠρίστηκεν. *Plutarchus in Moralibus.*

Archestrati.

ΑΡΧΕΣΤΡΑΤΟΥ.

ἐδόκει δὲ καὶ Ἀρχέστρατος οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγειν, ὡς ἡ Ἑλλὰς οὐκ ἂν ἤνεγκε δύο Ἀλκιβιάδας. *Plutarchus in Vitis.*

Lacedæmoniorum.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

Agesilai.

ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ.

τὸν Ἀγησίλαον ὁ Ξενοφῶν ἡδέως ἐπαινεῖσθαι φησὶν ὑπὸ τῶν καὶ ψέγειν ἐθελόντων. *Plutarchus in Moralibus.*

Ἀγησίλαος περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης ἐρωτηθεὶς πότερα βελτίων, οὐδὲν ἀνδρείας ἔφη χρήζομεν, ἐὰν πάντες ὦμεν δίκαιοι. *Ibidem.*

ἔτι δὲ παῖδα αὐτοῦ ὄντα, γυμνοπαιδίας ἀγομένης, ὁ χοροποιὸς ἔστησεν εἰς ἄσημον τόπον, ὁ δὲ ἐπείσθη, καίπερ ἤδη βασιλεὺς ἀποδεδειγμένος, καὶ εἶπεν, εὖγε δείξω γὰρ ὅτι οὐχ οἱ τόποι τοὺς ἄνδρας ἐντίμους, ἀλλ᾽ οἱ ἄνδρες τοὺς τόπους ἐπιδεικνύουσι.

ἔφη τοῖς φίλοις ἀπατήσασθαι μὲν ἀδίκως ἀσεβές, τοὺς δὲ πολεμίους παραλογίζεσθαι, οὐ μόνον δίκαιον καὶ ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ ἡδὺ καὶ κερδαλέον. *Ibidem.*

διετέλει δὲ λέγων, τοῖς ἄρχοντα προσήκειν οὐ μαλακίᾳ καὶ τρυφῇ, καρτερίᾳ δὲ καὶ ἀνδρείᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. *Ibidem.*

πυθομέ-

πυθομένου γοῦν τινος τί περιεποίησαν οἱ Λυκούργου νόμοι τῇ Σπάρτῃ, καταφρονεῖν ἔφη τῶν ἡδονῶν. *Ibidem.*

ἐγὼ εἶπεν ἐμαυτὸν ἐθίζω ὡς ἐν μηδεμιᾷ μεταβολὴν ζητεῖν. *Ibidem.*

τῶν δὲ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἑλληνικῶν ἐθνῶν ψηφισαμένων ἐν ταῖς ἐπιφανεστάταις πόλεσιν, εἰκόνας ἀνιστᾶν αὐτοῦ, προσέγραψεν· ἐμοῦ μηδεμία εἰκὼν ἔστω μηδὲ γραπτὴ, μηδὲ πλαστὴ, μηδὲ κατασκευαστή. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς δέ ποτε, ἄχρι τίνος εἰσὶν οἱ τῆς Λακωνικῆς ὅροι, τὸ δόρυ κραδαίνας εἶπεν ἄχρις, οὗ τοῦτο φθάνοι. *Ibidem.*

ἄλλου δὲ ἐπιζητοῦντος διὰ τί ἀτείχιστος ἡ Σπάρτη, ἐπιδείξας τοὺς πολίτας ἐξωπλισμένους, ταῦτα ἐστὶν εἶπε τὰ Λακεδαιμονίων τείχη, ἄλλου δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιζητοῦντος, οὐ λίθοις δεῖ καὶ ξύλοις τετειχίσθαι τὰς πόλεις ἔφη, ταῖς δὲ τῶν ἐνοικούντων ἀρεταῖς. *Ibid.*

θεωρήσαντος δέ τινος Λάκωνα χωλὸν ἐπὶ πόλεμον ἐξιόντα, καὶ ἵππον ζητοῦντος, οὐκ αἰσθάνῃ ἔφη ὅτι οὐ φευγόντων, ἀλλὰ μενόντων ὁ πόλεμος χρείαν ἔχει. *Ibidem.*

κάλλιστον τῶν μαθημάτων ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι. *Ibidem.*

ἄλλοτε δ' ἐρωτώμενος διὰ τί μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους εὐδαιμονοῦσιν οἱ Σπαρτιᾶται, διότι εἶπε παρὰ τοὺς ἄλλους ἀσκοῦσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι. *Ibidem.*

ἐπιδεικνύντος αὐτῷ τῆς πόλεως τὸ τεῖχος ὀχυρὸν καὶ κρατερῶς ἄγαν ἐξῳκοδομημένον, καὶ ἐρωτῶντος εἰ καλὸν αὐτῷ φαίνεται, νὴ Δία ἔφη καλὸν οὐχ ὡς ἀνδράσι δὲ, ἀλλ' ὡς γυναιξὶν ἐνοικεῖν. *Ibid.*

ἐρωτηθεὶς δέ ποτε ὁπότερα βελτίων τῶν ἀρετῶν ἀνδρεία ἢ δικαιοσύνη, οὐδὲν ὄφελος ἀνδρείας ἔφασκεν εἶναι μὴ παρούσης δικαιοσύνης, εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο, μηδὲν ἀνδρείας δεηθήσεσθαι. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς δὲ πῶς ἄν τις μάλιστα παρ' ἀνθρώποις εὐδοκιμοίη, εἰ λέγοι εἶπε τὰ ἄριστα, πράττοι δὲ τὰ κάλλιστα. *Ibidem.*

τὸν δὲ στρατηγὸν δεῖν ἔφασκε πρὸς μὲν τοὺς ἐναντίους τόλμαν, πρὸς δὲ τοὺς ὑποτεταγμένους, εὔνοιαν ἔχειν. *Ibidem.*

ἐπιζητοῦντος δέ τινος τίνα δεῖ μανθάνειν τοὺς παῖδας, ταῦτ' εἶπεν εἷς καὶ ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται. *Ibidem.*

Φιλοτεκνότατος δ' ὢν διαφερόντως, λέγεται ὅτι μικροῖς τοῖς παιδίοις κάλαμον ἐπιβεβηκὼς, ὥσπερ ἵππον οἴκοι συμ-

παίζειν. ὀφθεὶς δ᾽ ὑπό τινος τῶν φίλων, παρεκάλει μηδενὶ φράζειν, πρὶν καὶ αὐτὸς πατὴρ παίδων γένηται. *Ibidem & apud eundem in Vitis.*

κατὰ δὲ τὸν Αἰγύπτου ἀπόπλουν, ἀποθνήσκων, ἐνετείλατο τοῖς περὶ αὐτόν, μήτε μιμηλὰν τοῦ σώματος εἰκόνα ποιήσασθαι. εἰ γάρ τι καλὸν ἔργον πεποίηκα, τοῦτο μου μνημεῖον ἔσται, εἰ δὲ μή, οὐδ᾽ οἱ πάντες ἀνδριάντες βαναύσων, οὐδενὸς ἀξίων ἔργων ὄντες. *Ibidem.*

τοῦ δὲ ἰατροῦ Μενεκράτους, ἐπεὶ κατατυχὼν ἔν τισιν ἀπεγνωσμέναις θεραπείαις Ζεὺς ἀπεκλήθη, φορτικῶς ταύτῃ χρωμένου τῇ προσωνυμίᾳ, καὶ δῆτα πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστεῖλαι τολμήσαντος οὕτως, Μενεκράτης Ζεύς, βασιλεῖ Ἀγησιλάῳ χαίρειν. ἀντέγραψε, Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. *Plutarchus in Vitis.*

Καίτοι τῷ λόγῳ πανταχοῦ τὴν δικαιοσύνην ἀπέφαινε πρωτεύειν τῶν ἀρετῶν. ἀνδρείας μὲν γὰρ οὐδὲν ὄφελος εἶναι, μὴ παρούσης δικαιοσύνης. εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο μηδὲν ἀνδρείας δεήσεσθαι. *Ibidem.*

Ἀγησίλαος δὲ κάλαμον περιβάς, ἵππευε μετὰ τοῦ υἱοῦ παιδὸς ὄντος, καὶ πρὸς τὸν γελάσαντα εἶπε, νῦν μὲν σιώπα, ὅταν δὲ γένῃ πατὴρ αὐτός, τότε ἐξαγορεύσεις πρὸς τοὺς πατέρας. *Aelianus.*

Ἀγησίλαος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ἐρωτηθεὶς τίνα δεῖ τὸν στρατηγὸν ἔχειν, εἶπε πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους τόλμαν, πρὸς δὲ τοὺς ὑποταγμένους εὔνοιαν, πρὸς δὲ τοὺς καιροὺς λογισμόν. *Stobæ.*

Pausaniæ.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ.

Παυσανίας ὁ Πλειστόνακτος ἐπαινοῦντος αὐτοῦ ἐν Τεγέᾳ μετὰ τὴν φυγὴν τοὺς Λακεδαιμονίους, εἶπέ τις, διὰ τί οὖν οὐκ ἔμενες ἐν Σπάρτῃ, ἀλλ᾽ ἔφυγες, ὅτι οὐδ᾽ ἰατροὶ ἔφη παρὰ τοῖς ὑγιαίνουσιν, ὅπου δ᾽ οἱ νοσοῦντες διατρίβειν εἰώθασιν. *Plutarchus in Moralibus.*

μεμφομένου δέ τινος αὐτὸν τῶν φίλων διότι ἰατρόν τινα κακῶς λέγει πεῖραν οὐκ ἔχων αὐτοῦ οὐδὲ ἀδικηθείς τι, ὅτι εἶπεν, εἰ ἔλαβον αὐτοῦ πεῖραν, οὐκ ἂν ἔζων. τοῦ δὲ ἰατροῦ εἰπόντος αὐτῷ, γέρων γέγονας, διότι εἶπεν οὐκ ἐχρησάμην σοι ἰατρῷ. κράτι-

στον δὲ ἐλε-

στον δὲ ἔλεγε τοῦτον ἰατρὸν εἶναι, τὸν μὴ κατασήποντα τοὺς ἀῤῥωστοῦντας, ἀλλὰ τάχιστα θάπτοντα. *Ibidem.*

Παυσανίας ὁ Πλειστώνακτος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, διὰ τί τῶν ἀρχαίων νόμων οὐδένα κινεῖν ἔξεστι παρ' αὐτοῖς, ὅτι τοὺς νόμους ἔφη τῶν ἀνδρῶν, οὐ τοὺς ἄνδρας τῶν νόμων κυρίους εἶναι δεῖ. *Ibidem.*

ΛΕΩΝΙΔΟΥ.

Leonidæ.

πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα πυνθανομένην ἐξιόντος εἴτι λέγοι μεταστραφεὶς, εἶπεν ἀγαθοῖς γαμεῖσθαι καὶ ἀγαθὰ τίκτειν. *Ibidem.*

πάλιν δὲ τοῦ Ξέρξου γράψαντος, πέμψον τὰ ὅπλα ἀντέγραψεν, μολὼν λαβέ. *Ibidem.*

. Λεωνίδαν μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν λέγουσιν ἐπερωτηθέντα ποῖός τις αὐτῷ φαίνεται ποιητὴς γεγονέναι Τυρταῖος, εἰπεῖν ἀγαθὸς νέων ψυχὰς αἰκάλλειν, ἐμπιπλάμενοι γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐνθουσιασμοῦ παρὰ τὰς μάχας ἠφείδουν ἑαυτῶν. *Plutarchus in Vitis.*

γοργόνη λακεδαιμονία Λεωνίδου γυνὴ ἀσπίδα ἐπιδιδοῦσα, εἶπεν, ἢ ταύτην ἢ ἐπὶ ταύτης. *Stobaeus.*

Λεωνίδης ἀκούσας ἐπισκιάζεσθαι τὸν ἥλιον τοῖς περσῶν τοξεύμασιν, χαρίεν ἔφη ὅτι καὶ ὑπὸ σκιᾷ μαχούμεθα. *Ibidem.*

ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ.

Lysandri.

Λύσανδρος πρὸς τοὺς ψέγοντας αὐτὸν ἐπὶ τῷ δι' ἀπάτης τὰ πολλὰ πράσσειν, ὡς ἀνάξιον τοῦ ἡρακλέους, ἔλεγεν, ὅπου μὴ ἐφικνεῖται ἡ λεοντῆ προσραπτέον εἶναι ἐκεῖ τὴν ἀλωπεκῆν. *Plutarchus in Moralibus.*

ἀπομεμφομένων δ' ἑτέρων αὐτὸν ἐπὶ ταῖς παραβάσεσι τῶν ὅρκων, οὓς ἐν μιλήτῳ ἐποιήσατο. ἔλεγε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις δεῖν ἐξαπατᾶν, τοὺς δὲ ἄνδρας ὅρκοις. *Ibidem.*

πρὸς ἀργείους δὲ περὶ γῆς ὅρων ἀμφισβητοῦντας πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ δικαιότερα λέγειν αὐτῶν φάσκοντας, σπασάμενος τὴν μάχαιραν ὁ ταύτης ἔφη κρατῶν, βέλτιστα περὶ γῆς ὅρων διαλέγεται. *Ibidem.*

Πέρσου δ' ἐρωτήσαντος ποίαν μάλιστα ἐπαινεῖ πολιτείαν, ἥτις ἔφη τοῖς ἀνδρείοις καὶ δειλοῖς τὰ προσήκοντα ἀποδίδωσι. *Ibidem.*

μεγαρέως δ' ἀνδρὸς ἐν τινὶ συλλόγῳ παῤῥησίᾳ χρησαμένου πρὸς αὐτὸν, οἱ λόγοι σου εἶπεν, ὦ ξένε, πόλεως δέονται. *Ibidem.*

Archidami.

ΑΡΧΙΔΑΜΟΥ.

Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου, καταπελτικὸν ἰδὼν βέλος τότε πρῶτον ἐκ Σικελίας κομισθὲν, ἀνεβόησεν, ὦ Ἡράκλεις ἀπόλωλεν ἀνδρὸς ἀρετά. *Plutarchus in Moralibus.*

Ἀρχίδαμος Ἀγησιλάου, Φιλίππου μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην σκληροτέραν αὐτῷ ἐπιστολὴν γράψαντος, ἀντέγραψεν, εἰ μετρήσεις τὴν σεαυτοῦ σκιὰν, οὐκ ἂν εὕροις αὐτὴν μείζονα γεγενημένην, ἢ πρὶν νικᾶν. *Ibidem.*

ὅτε δὲ εἰς Ἀρκαδίαν ἐνέβαλε πυθόμενος βοηθεῖν αὐτοῖς ἠλείους, ἀπέστειλεν αὐτοῖς, Ἀρχίδαμος ἠλείοις, καλὸν ἡσυχία. *Ibidem.*

ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα σιτεῖται κατὰ τὸν Ἀρχίδαμον, ὥσθ' ὁ πρὸς πόλεμον πλοῦτος ἀόριστος. *Ibidem.*

ὡς δὲ Θεόφραστος ἱστορεῖ τὸν Ἀρχίδαμον ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι γήμαντα γυναῖκα μικρὰν, οὐ γὰρ βασιλεῖς ἔφασαν ἡμῖν ἀλλὰ βασιλίσκους γεννάσει. *Ibidem.*

Agidis.

ΑΓΙΔΟΣ.

Ἆγις ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔφη τοὺς Λακεδαιμονίους ἐρωτᾶν πόσοι εἰσὶν, ἀλλὰ ποῦ εἰσὶν οἱ πολέμιοι. *Plutarchus in Moralib.*

ἐν δὲ Μαντινείᾳ κωλυόμενος διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις πλείοσιν οὖσιν, εἶπεν ἀνάγκη πολλοῖς μάχεσθαι τὸν ἄρχειν πολλῶν βουλόμενον. *Ibidem.*

Σοφιστοῦ δέ τινος εἰπόντος, πάντων λόγος ἐστὶ κράτιστον, οὐκοῦν ἔφη, ἐὰν σιωπᾷς οὐδενὸς ἄξιος εἶ. *Ibidem.*

Charilli.

ΧΑΡΙΛΛΟΥ.

Χάριλλος ὁ βασιλεὺς ἐρωτηθεὶς διὰ τί νόμους ὀλίγους οὕτω Λυκοῦργος ἔθηκεν, ἀπεκρίνατο, τοὺς χρωμένους ὀλίγοις λόγοις, μὴ δεῖσθαι νόμων πολλῶν. *Ibidem.*

πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί τὰς μὲν κόρας ἀκαλύπτους, τὰς δὲ γυναῖκας ἐγκεκαλυμμένας εἰς τοὐμφανὲς ἄγουσιν, ὅτι ἔφη τὰς μὲν κόρας ἄνδρας εὑρεῖν δεῖ, τὰς δὲ γυναῖκας σώζειν τοὺς ἔχοντας. *Ibidem.*

ΚΛΕΟ-

ΚΛΕΟΜΕΝΟΥΣ.

Cleomenis.

τοῦ δὲ πολίτου τινὸς λέγοντος ὅτι τὸν ἀγαθὸν βασιλέα πάντῃ πάντως πρᾶον εἶναι δεῖ, οὐκοῦν ἔφη ἄχρι τοῦ μὴ δι' αὐτὸ καταφρόνητον εἶναι. *Ibidem.*

Σοφιστοῦ δέ τινος περὶ ἀνδρείας λέγοντος πλείω, ἐγέλασε. τοῦ δὲ εἰπόντος, τί γελᾷς Κλεόμενες, περὶ ἀνδρείας λέγοντος ἀκούων καὶ ταῦτα βασιλεὺς ὤν, ὅτι ἔφη ὦ ξένε καὶ ἡ χελιδὼν, εἰ περὶ αὐτῆς ἂν ἔλεγε, τὸ αὐτὸ ἂν ἐποίουν. εἰ δὲ ἀετὸς πολλὴν ἂν εἶχον ἠρεμίαν. *Ibidem.*

εἰπόντος δέ τινος διὰ τί πολεμοῦντας ὑμῖν ἀργείους πολλάκις κρατήσαντες οὐκ ἀνῃρήκατε, οὐδ' ἂν ἀνέλοιμεν, ἔφη, ὡς ἂν γυμναστὰς τοῖς νέοισιν ἔχοιμεν. *Ibidem.*

ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΔΟΥ.

Eudamonidæ.

Εὐδαμονίδας ἰδὼν ἐν ἀκαδημίᾳ Ξενοκράτην πρεσβύτερον ἤδη μετὰ τῶν μαθητῶν φιλοσοφοῦντα, καὶ πυθόμενος ὅτι τὴν ἀρετὴν ζητεῖ, πότε οὖν εἶπεν αὐτῇ χρήσεται. *Ibidem.*

πάλιν ἀκούσας φιλοσόφου διαλεχθέντος ὅτι μόνος ἀγαθὸς στρατηγὸς ὁ σοφός ἐστιν, ὁ μὲν λόγος, ἔφη, θαυμαστὸς, ὁ δὲ λέγων οὐ περισεσάλπισται. *Ibidem.*

ΠΑΝΘΟΙΔΟΥ.

Panthoid'æ.

Πανθοίδας πρεσβεύων εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπιδεικνυόντων αὐτῷ τεῖχος ὀχυρὸν, εἶπε, νὴ τοὺς θεοὺς ὦ ξένοι καλὴ γυναικωνῖτις. *Ibidem.*

ἐν ἀκαδημίᾳ δὲ τῶν φιλοσόφων διαλεγομένων πολλὰ καὶ σπουδαῖα, ἐπερωτώντων δὲ τὸν Πανθοίδαν μετὰ ταῦτα τί δοκοῦσιν αὐτῷ οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι, τί δ' ἄλλο ἔφη ἢ σπουδαῖοι, ὄφελος δ' οὐδὲν μὴ χρωμένων ὑμῶν αὐτοῖς. *Ibidem.*

ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ ΥΙΟΥ.

Polydori Alcamenis filij.

Πολύδωρος ὁ Ἀλκαμένους ἀπειλοῦντός τινος τοῖς ἐχθροῖς συχνὰ, οὐ συνίης ἔφη τὸ πλεῖστον καταναλίσκων τῆς τιμωρίας. *Ibidem.*

ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ.

Demarati.

Δημάρα-

Δημάρατος ὀρόντου ἔν τινι συνεδρίῳ ἐρωτώμενος πότερον διὰ μωρίαν, ἢ δι' ἀπορίαν λόγων σιωπᾷ, ἀλλ' ὅγε μωρὸς οὐκ ἂν δύναιτο σιωπᾶν ἔφη. *Ibidem.*

Δημάρατος μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος εἷς ὢν τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων, ὅτε Ἀλέξανδρον εἶδεν ἐν σούσοις περιχαρὴς γενόμενος καὶ δακρύσας μεγάλης ἔφη χαρᾶς ἐστερῆσθαι τοὺς ἔμπροσθεν τεθνηκότας ἕλληνας, ὅτι Ἀλέξανδρον οὐκ εἶδον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. *Ibidem.*

Eteoclis.

ΕΤΕΟΚΛΟΥΣ.

Εὐδοκίμησεν Ἐτεοκλῆς ὁ Λακεδαιμόνιος εἰπὼν, ὡς οὐκ ἂν ἡ ἑλλὰς δύο Λυσάνδρους ἤνεγκε, τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ Ἀλκιβιάδου φησὶ Θεόφραστος εἰπεῖν ἀρχίστρατον. *Ibidem.*

Onomademi.

ΟΝΟΜΑΔΗΜΟΥ.

Πολιτικὸς ἀνὴρ Ὀνομάδημος, ἐν χίῳ τῆς κρατούσης μερίδος ἐν στάσει γενόμενος παρῄτει τοῖς ἑτέροις μὴ πάντας ἐξελάσαι τοὺς ἀντιστασιάσαντας, ἀλλ' ὑπολιπέσθαι τινάς, ὅπως ἔφη μὴ πρὸς τοὺς φίλους ἀρξώμεθα διαφέρεσθαι τῶν ἐχθρῶν παντάπασιν ἀπαλλαγέντες. *Plutarchus in Moralibus.*

Androclidæ.

ΑΝΔΡΟΚΛΙΔΟΥ.

Ἀνδροκλίδας ὁ Λάκων πηρωθεὶς τὸ σκέλος κατέταξεν αὑτὸν εἰς τοὺς πολεμιστὰς ὡς δὲ ἵσταντό τινες, διακωλύοντες ὅτι ἐπεπήρωτο, ἀλλ' οὐ φεύγοντα εἶπε μένοντα δὲ δεῖ τοῖς ἀντιτεταγμένοις μάχεσθαι. *Ibidem.*

Antaclidæ.

ΑΝΤΑΛΚΙΔΟΥ.

ἔλεγε δὲ οὗτος τείχη εἶναι τῆς Σπάρτης τοὺς νέους, ὅρια δὲ τὰς ἐπιδορατίδας. *Ibidem.*

ἄλλου δὲ ἐρωτήσαντος πῶς ἄν τις μάλιστα ἀρέσκοι τοῖς ἀνθρώποις, εἰ ἥδιστα μὲν ἔφη αὐτοῖς διαλέγοιτο, ὠφελιμώτατα δὲ προσφέροιτο. *Ibidem.*

Archidamidæ.

ΑΡΧΙΔΑΜΙΔΟΥ.

Ἀρχιδαμίδας μεμφομένου τινὸς Ἑκαταῖον τὸν Σοφιστὴν ὅτι παρα-

παραληφθεὶς εἰς τὸ συσσίτιον αὐτῶν, οὐδὲν ἔλεγεν, ἀγνοεῖν μὴ δοκῇς εἶπεν ὅτι ὁ εἰδὼς λόγον, καὶ τὸν τοῦ λέγειν καιρὸν οἶδεν. *Ibidem & apud eundem in Vitis.*

Ἀρχιδαμίδας πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα Χαρίλαν ὅτι πρὸς ἅπαντας ὅμοιος πρᾶος ἐστί, καὶ πῶς τις ἔφη δικαίως ἂν ἐπαινοῖτο, εἰ καὶ πρὸς τοὺς πονηροὺς πρᾶος εἴη. *Ibidem.*

ἈΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ.

Alexandridæ.

Ἀλεξανδρίδας ὁ Λέοντος πρὸς τὸν δυσφοροῦντα διὰ τὴν ἐκ τῆς πόλεως αὐτῷ γενομένην φυγήν, ὦ λῷστε ἔφη, μὴ τὴν πόλιν φεύγων ἀρρώδει, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην. *Ibidem.*

ΕΥΔΑΜΙΔΟΥ.

Eudamidæ.

ἐρωτηθεὶς δέ τινος ἕνεκα πρὸ τῶν κινδύνων μούσαις σφαγιάζουσιν, ὅπως ἔφη ἀγαθῶν τυγχάνωσιν. *Ibidem.*

ΖΕΥΞΙΔΑΜΟΥ.

Zeuxidami.

Ζευξίδαμος πυνθανομένου τινὸς διὰ τί τοὺς περὶ ἀνδρείας νόμους ἀγαθοὺς τηροῦσι καὶ τοῖς νέοις ἀπογραψάμενοι οὐ διδόασιν ἀναγινώσκειν, ὅτι ἔφη συνεθίζεσθαι δεῖ ταῖς ἀνδραγαθίαις κρεῖττον ἢ ταῖς γραφαῖς προσέχειν. *Ibidem.*

ἹΠΠΟΚΡΑΤΙΔΟΥ.

Hippocratidæ.

Ἱπποκρατίδας ἀπαντήσαντος δέ ποτε αὐτῷ μειρακίου ᾧ ἠκολούθει ἐραστής τις, καὶ διατραπέντος μετὰ τοιούτων ἔφη βαδίζειν δεῖ μεθ' ὧν ὀφθεὶς τὴν αὐτὴν χρόαν τηρήσεις. *Ibidem.*

ΘΕΟΠΟΜΠΟΥ.

Theopompi.

Θεόπομπος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς τηροίη τὴν βασιλείαν, εἰ τοῖς μὲν φίλοις ἔφη μεταδιδοίη παρρησίας δικαίας, τοὺς δὲ ἀρχομένους κατὰ δύναμιν μὴ περιορῴη ἀδικουμένους. *Ibidem.*

ΤΕΛΕΚΡΟΥ.

Telecri.

εἰπόντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτῷ προσφέρονται οἱ πολῖται, ὡς ἐκείνῳ ὄντι ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀγνωμονέστερον δὲ

εἶπεν, σὺ γὰρ οὐκ οἶδας ἀδικεῖσθαι, ἐγὼ δέ. *Ibidem.*

Anaxandridæ.

ΑΝΑΞΑΝΔΡΙΔΟΥ.

Ἀναξανδρίδου τὸ ἐπαινούμενον, καλὸν γ' ἀποθανεῖν, πρὶν θανάτου δρᾷν ἄξιον. *Aristoteles.*

Thrasonidæ.

ΘΡΑΣΩΝΙΔΟΥ.

παιδισκάριόν με φησὶ καταδεδούλωκεν ἀτελές, ὃν οὐδεὶς τῶν πολεμίων πώποτε. *Arrianus.*

Pelopidæ.

ΠΕΛΟΠΙΔΟΥ.

Πελοπίδας ἀνδρείου στρατιώτου διαβληθέντος αὐτῷ ὡς βλασφημήσαντος αὐτὸν, ἐγὼ τὰ μὲν ἔργα ἔφη αὐτοῦ βλέπω. τῶν δὲ λόγων οὐκ ἤκουσα. *Stobaeus.*

Thebanorum.

ΘΗΒΑΙΩΝ.

Epaminondæ.

ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑ.

ὥσπερ φασὶν εἰπεῖν τὸν Ἐπαμινώνδαν μετὰ παιδιᾶς, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ περὶ τὰ Λευκτρικὰ νόσῳ τελευτήσαντος, ὦ Ἡράκλεις, πῶς ἐσχόλασεν ἀνὴρ ἀποθανεῖν ἐν τοσούτοις πράγμασι. τοῦτο ἀληθῶς ἐστιν εἰπεῖν ἐπ' ἀνδρὸς ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν ἢ φιλόσοφον φροντίδα διὰ χειρὸς ἔχοντος, ὡς δὲ σχολὴ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ νῦν ἀπεπτεῖν, ἢ μεθύειν, ἢ λαγνεύειν. *Plutarchus in Moralib.*

Ἐπαμινώνδας Θηβαῖος ἑορτὴν τῆς πόλεως ἀγούσης, καὶ πάντων ἐν πότοις καὶ συνουσίαις ὄντων, ἀπήντησέ τινι τῶν συνήθων αὐχμηρὸς βαδίζων. θαυμάζοντος δὲ καὶ πυνθανομένου τί δὴ μόνος οὕτως ἔχων περίεισιν, ὅπως εἶπεν ἐξῇ πᾶσιν ὑμῖν μεθύειν, καὶ ῥαθυμεῖν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς δὲ πότερον ἑαυτὸν ἡγεῖται βελτίονα στρατηγὸν ἢ Χαβρίαν ἢ Ἰφικράτην, δύσκριτον εἶπεν ἕως ζῶμεν. *Ibidem.*

αὐτὸς οὐκ ἔφη βελτίονας ἔχειν τῶν ἔργων, λόγους. *Ibidem.*

Ἐπαμινώνδας ἐρωτηθεὶς, τί ἥδιστον αὐτῷ γέγονεν, ἀπεκρίνατο, τὸ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος, καὶ τῆς μητρὸς νικῆσαι τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. *Ibidem.*

Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος ἰδὼν στρατόπεδον μέγα καὶ καλὸν,

λὸν, στρατηγὸν οὐκ ἔχον ἡλίκον, ἔφη, θηρίον, καὶ κεφαλὴν οὐκ ἔχει. *Stobaeus.*

Ἐπαμινώνδας ἐρωτηθεὶς τί ὀνεῖται ὁ μὴ γήμας, μηδὲ παιδοποιησάμενος, τὸ μὴ ὀκνεῖν, εἶπεν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκειν. *Ibidem.*

ΘΕΣΣΑΛΩΝ.

Thessalorum.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ.

Achillis.

ἐρομένου Ἀχιλλέα τοῦ Αἴαντος ποῖα τῶν ἔργων ἐπικινδυνώτατα αὐτῷ γένοιτο τὰ ὑπὲρ τῶν φίλων ὁ Ἀχιλλεὺς ἔφη. πάλιν δὲ ἐπερομένου ποῖα ἡδίω καὶ ἀπονώτερα ταῦτα ἀπεκρίνατο. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Αἴαντος, πῶς αὖ ταὐτὸ ἔργον χαλεπόν τε γένοιτο καὶ ῥᾴδιον ὅτι ἔφη τὰ ὑπὲρ τῶν φίλων κινδυνεύματα μεγάλα ὄντα προθύμως πράττων τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης παύομαι. τραῦμα δὲ ποῖον μάλιστά σε ὦ Ἀχιλλεῦ ἐλύπησεν, ἀπεκρίνατο ὁ ἐτρώθην ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος, Πάτροκλον φάμενος, ὅντινα χεῖρος αὐτοῦ ἐπικαλεῖν εἴωθε. *Philostratus.*

Θεῖος Ὅμηρος κλέος ἀνδρῶν κλέος ἡμετέρων πόνων δι' ὃν οὐ θανόν, δι' ὃν ἔστι μοι Πάτροκλος, δι' ὃν ἀθανάτοις ἴσος Αἴας ἐμὸς, δι' ὃν ἀδορύληπτος ᾀδομένη σοφοῖς κλέος ἤρατο, κὖπιστε Τροία. *Ibidem.*

Verba sunt Achillis de Homero.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΦΕΡΑΙΟΥ.

Alexandri Pheraei.

Ἀλέξανδρος ὁ Φεραίων τύραννος θεώμενος τραγῳδὸν, ἐμπαθέστερον ὑφ' ἡδονῆς διετέθη πρὸς τὸν οἶκτον, ἀναπηδήσας οὖν ἐκ τοῦ θεάτρου, θᾶττον ἢ βάδην ἀπῄει δεινὸν εἶναι λέγων εἰ τοσούτους ἀποσφάττων πολίτας, ὀφθήσεται τοῖς Ἑκάβης καὶ Πολυξένης πάθεσιν ἐπιδακρύων. οὗτος μὲν οὖν μικροῦ καὶ δίκην ἐπράξατο τὸν τραγῳδὸν ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθάπερ σίδηρον ἐμάλαξεν. *Plutarchus in Moralibus.*

ΣΚΟΠΑ.

Scopae.

σεμνύνεται δὲ ὁ πλοῦτος ἐπὶ τοῖς περιττοῖς καὶ Σκόπαν τὸν Θετταλὸν ἐπαινέσαις ὃς αἰτηθεὶς τι τῶν κατὰ τὴν

οἰκίαν ὡς περιττὸν, οὕτω καὶ ἄχρηστον. ἀλλὰ μὲν ἔφη τούτοις ἐσμὲν ἡμεῖς εὐδαίμονες καὶ μακάριοι τοῖς περιττοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοις τοῖς ἀναγκαίοις. *Ibidem.*

Σκοπᾶς δὲ ὁ Θεσσαλὸς αἰτουμένου τινὸς τῶν φίλων παρ' αὐτοῦ τοιοῦτον, ὃ μὴ σφόδρα ἦν χρήσιμον ἐκείνῳ, καὶ λέγοντος, ὡς οὐδὲν αἰτεῖ τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων, καὶ μὴν ἐγὼ τούτοις εἶπεν εὐδαίμων καὶ πλούσιός εἰμι, τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιττοῖς. *Plutarchus in Vitis.*

Iasonis. ΙΑΣΟΝΟΣ.

ἔφη Ἰάσων ὁ Θετταλὸς δεῖ ἀδικεῖν ἔνια ὅπως δύνηται καὶ δίκαια πολλὰ ποιεῖν. *Aristoteles.*

Vlyssis. ΟΔΥΣΣΕΩΣ.

τὰ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἥτις τῶν ἄστρων ἀταξία τε καὶ τάξις Ζεὺς οἶδεν ὑφ' οὗ ταῦτα κεκόσμηταί τε καὶ εὕρηται, σὺ δὲ Παλαμήδης ἧττονα λυπήσεις προσέχων τῇ γῇ μᾶλλον, ἢ τὰ ἐν οὐρανῷ σοφιζόμενος. *Philostratus.*

Macedonum. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Philippi. ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Φίλιππος δὲ ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς τριῶν αὐτῷ προσαγγελθέντων εὐτυχημάτων ὑφ' ἕνα καιρὸν, πρώτου μὲν ὅτι τεθρίππῳ νενίκηκεν ὀλύμπια, δευτέρου δὲ ὅτι Παρμενίων ὁ στρατηγὸς μάχῃ δαρδανεῖς ἐνίκησε, τρίτου δ' ὅτι ἄρρεν αὐτῷ παιδίον ἐκύησεν Ὀλυμπιὰς, ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας, ὦ δαῖμον, εἶπε, μέτριόν τι τούτοις ἀντίθες ἐλάττωμα, εἰδὼς ὅτι μεγάλοις εὐτυχήμασι φθονεῖν πέφυκεν ἡ τύχη. *Plutarch. in Moralib.*

Φίλιππος Ἀλεξάνδρου πατὴρ πολλῶν κατορθωμάτων αὐτῷ καὶ καλῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ προσαγγελθέντων, ὦ τύχη, εἶπε, μικρὸν τί μοι κακὸν ἀντὶ τοσούτων καὶ τηλικούτων καλῶν ποίησον. *Ibidem.*

μέλλων δὲ καταστρατοπεδεύειν ἐν χωρίῳ καλῷ, καὶ πυθόμενος ὅτι χόρτος οὐκ ἔστι τοῖς ὑποζυγίοις, οἷος εἶπεν ἡμῶν ὁ βίος ἐστὶν, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῶν ὄνων καιρὸν ὀφείλομεν ζῆν. *Ibidem.*

Φέρειν

Φρούριον δέ τι βουλόμενος λαβεῖν ὀχυρὸν ὡς ἀπήγγειλαν οἱ κατάσκοποι παντάπασι ἀνάλωτον, ἐρώτησεν, εἰ χαλεπὸν οὕτως ἐστὶν ὥστε μηδὲ ὄνον προσελθεῖν χρυσίον κομίζοντα. *Ibidem.*

συνεβούλευε δὲ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς φίλους κτᾶσθαι καὶ τοὺς πονηροὺς εἶτα οἷς μὲν χρῆσθαι, οἷς δὲ ἀποχρῆσθαι. *Ibidem.*

τῶν δὲ Ἀντιπάτρου φίλων τινὰ κατατάξας εἰς τοὺς δικαστὰς, εἶτα τὸν πώγωνα βαπτόμενον αἰσθανόμενος, καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέστησεν, εἰπὼν, τὸ ἄπιστον ἐν θριξὶ μὴ νομίζειν ἀξιόπιστον ἐν πράγμασι. *Ibidem.*

μαχαίτα δέ τινι κρίνων δίκην καὶ ὑπονυστάζων, οὐ πάνυ προσεῖχε τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ κατέκρινε. ἐκείνου δὲ ἀναβοήσαντος ἐκκαλεῖσθαι τὴν κρίσιν, διοργισθεὶς ἐπὶ τίνα εἶπε, καὶ ὁ μαχαίτας ἐπὶ σὲ βασιλεῦ αὐτὸν ἂν ἐγρηγορὼς καὶ προσέχων ἀκούῃς, τότε μὲν οὖν ἀνέστη, γενόμενος δὲ μᾶλλον ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ γνοὺς ἀδικούμενον τὸν μαχαίταν, τὴν μὲν κρίσιν οὐκ ἔλυσε, τὸ δὲ τίμημα τῆς δίκης αὐτὸς ἐξέτασεν. *Ibidem.*

πάλιν δὲ ἡμέρας καθεύδοντος αὐτοῦ καὶ τῶν ἠθροισμένων ἐπὶ θύραις ἑλλήνων ἀγανακτούντων καὶ ἐγκαλούντων, ὁ Παρμενίων μὴ θαυμάστητε εἶπεν καθεύδει νῦν φίλιππος, ὅτε γὰρ καθεύδετε ὑμεῖς. οὗτος ἐγρηγόρει. *Ibidem.*

φιλίππου γράφοντος ὅτε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν παρεγένετο, πότερον βούλεται φίλον ἐλθεῖν ἢ πολέμιον αὐτὸν, ἀντεφώνησαν οὐδέτερον. *Ibidem.*

ἐν ὀλυμπίοις δὲ βλασφημίας περὶ αὐτοῦ γενομένης, καὶ τινῶν λεγόντων ὡς οἰμῶξαι προσήκει τοὺς ἕλληνας, ὅτι εὖ πάσχοντες ὑπὸ τοῦ φιλίππου κακῶς αὐτὸν λέγουσι τί οὖν ἔφη φίλιππος ποιήσουσιν ἂν κακῶς πάσχωσι. *Ibidem.*

ὁ δὲ φίλιππος πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιτερπῶς ἔν τινι τόπῳ ψήλαντα καὶ κατατεχνικῶς εἶπε οὐκ αἰσχύνῃ καλῶς οὕτω ψάλλων. ἀρκεῖ γὰρ ἂν βασιλεὺς ἀκροᾶσθαι ψαλλόντων σχολάζῃ, καὶ πολὺ νέμῃ ταῖς μούσαις ἑτέρων ἀγωνιζομένων τὰ τοιαῦτα θεατὴς γιγνόμενος. *Plutarchus in Vitis.*

ἐρρέθη ὅτι τὰς πόλεις αἱρεῖ τῶν ἑλλήνων, οὐ φίλιππος, ἀλλὰ τὸ φιλίππου χρυσίον. *Ibidem.*

βασιλεῦ τῆς τύχης σοὶ περιθείσης πρόσωπον Ἀγαμέμνονος,

Verba reprehẽdentis Philippũ, inhoneste se gerentẽ, ac sua persona indigna facientem.

αὐτὸς οὐκ αἰσχυνῇ πράττων ἔργα Θερσίτου. *Diodorus Sicnlus.*

ὁ σοφιστὴς Ἑρμοκράτης ὑπὸ γὰρ Παυσανίου κολαζόμενος αὐτῷ, καὶ κατὰ τὴν διατριβὴν πυνθομένου πῶς ἄν τις γένοιτο ἐπιφανέστατος, ὁ σοφιστὴς ἀπεκρίθη, εἰ τὸν τὰ μέγιστα πράξαντα ἀνέλοι. *Ibidem.*

πρεσβῦτις δικαζομένη ἐπὶ Φιλίππου ὡς νυστάζοντα ἐπὶ τὰ μέλλοντα ἀποφαίνεσθαι ἐθεᾶτο συγχωρῆσαι αὐτῇ ἐφεῖναι, ὁ δὲ ἐπὶ τίνα εἶπεν, ἐπὶ Φίλιππον ἀπεκρίνατο, ἐγρηγορότα. *Stobe.*

ἐν Χαιρωνείᾳ τοὺς Ἀθηναίους ἡνίκα ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, ἐπαρθεὶς, τῇ εὐπραγίᾳ ὅμως λογισμῷ ἐκράτησε, καὶ οὐχ ὕβρισε, καὶ διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν αὐτὸν ὑπομιμνήσκεσθαι ὑπό τινος τῶν παίδων ἕωθεν, ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν. *Ibidem.*

Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἔλεγε δεῖν τὸν βασιλέα μνημονεύειν, ὅτι ἄνθρωπος ὢν ἐξουσίαν εἴληφεν ἰσόθεον, ἵνα προαιρῆται καλὰ μὲν καὶ θεῖα, φωνῇ δὲ ἀνθρωπίνῃ χρῆται. *Ibidem.*

Φίλιππος ἔλεγε κρεῖττον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων, λέοντος στρατηγοῦντος, ἢ λεόντων, ἐλάφου στρατηγοῦντος. *Ibidem.*

Φίλιππος ἐρωτώμενος, οὕς τινας μάλιστα φιλεῖ καὶ οὕστινας μάλιστα μισεῖ, τοὺς μέλλοντας ἔφη, προδιδόναι, μάλιστα φιλῶ, τοὺς δὲ ἤδη προδεδωκότας μάλιστα μισῶ. *Ibidem.*

Alexandri Magni.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

λέγεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἰπεῖν τοὺς ἐθάδας ὀψοποιοὺς ἀπομεμψάμενος ὡς ἔχει βελτίονας ἄγειν ἀεὶ σὺν αὐτῷ, πρὸς μὲν τὸ ἄριστον τὴν νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον τὴν ὀλιγαριστίαν. *Plutarchus in Moralibus.*

Ἀλέξανδρος ἔτι παῖς ὤν, πολλὰ τοῦ Φιλίππου κατορθοῦντος οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους ἔλεγε παῖδας, ἐμοὶ δὲ πατὴρ οὐδὲν ἀπολείψει, τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι ταῦτα σοὶ κτᾶται, τί δὲ ὄφελος εἶπεν, ἐὰν ἔχω μὲν πολλά, πράξω δὲ οὐδέν. *Ibi.*

Δαρείου διδόντος αὐτῷ μυρία τάλαντα καὶ τὴν Ἀσίαν νείμασθαι πρὸς αὐτὸν ἐπ' ἴσης, καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος, ἔλαβον ἂν εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, κἀγὼ νὴ Δία εἶπεν, εἰ Παρμενίων ἤμην. ἀπεκρίνατο δὲ Δαρείῳ μήτε τὴν γῆν ἡλίους δύο, μήτε τὴν Ἀσίαν δύο βασιλεῖς ὑπομένειν. *Ibdem.*

τοξεύματι δὲ πληγεὶς εἰς τὸ σκέλος, ὡς πολλοὶ συνέδραμον τῶν πολλάκις εἰωθότων αὐτὸν θεὸν προσαγορεύειν, διαχυθεὶς τῷ

προσώπῳ

προσώπῳ τουτὶ μὲν αἷμα εἶπεν ὡς ὁρᾶτε, καὶ οὐκ ἰχὼρ οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν. *Ibidem.*

τῶν δὲ Ἰνδῶν τὸν ἄριστα τοξεύειν δοκοῦντα καὶ λεγόμενον διὰ δακτύλου τὸν οἰστὸν ἀφιέναι λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσεν ἐπιδείξασθαι· καὶ μὴ βουλόμενον ὀργισθεὶς ἀνελεῖν προσέταξε, ἐπεὶ δὲ ἀγόμενος ὁ ἄνθρωπος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄγοντας ὅτι πολλῶν ἡμερῶν οὐ μεμελέτηκε καὶ ἐφοβήθη διαπεσεῖν, ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐθαύμασε καὶ ἀπέλυσε μετὰ δώρων αὐτὸν, ὅτι μᾶλλον ἀποθανεῖν ὑπέμεινεν, ἢ τῆς δόξης ἀνάξιος φανῆναι. *Ibidem.*

Ξενοκράτῃ δὲ τῷ φιλοσόφῳ πεντήκοντα τάλαντα πέμψας, ὡς οὐκ ἐδέξατο, μὴ δεῖσθαι φήσας, ἠρώτησεν εἰ μηδὲ φίλον ἔχει Ξενοκράτης, ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔφη μόλις ὁ Δαρείου πλοῦτος εἰς τοὺς φίλους ἤρκεσεν. *Ibidem.*

ἐπεὶ δὲ Πῶρος ἐρωτηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ μετὰ τὴν μάχην, πῶς σοι χρήσομαι βασιλικῶς εἶπε, καὶ προσερωτηθεὶς, καὶ μή τι ἄλλο, πάντα εἶπεν ἐν τῷ βασιλικῶς ἔνεστι, θαυμάσας καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν πλείονα χώραν πρότερον εἶχε προσέθηκε. *Ibid.*

πυθόμενος δὲ ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, βασιλικὸν ἔφη ἐστὶν εὖ ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν. *Ibidem.*

τελευτήσαντος αὐτοῦ, Δημάδης ὁ ῥήτωρ ὅμοιον ἔφη διὰ τὴν ἀναρχίαν ὁρᾶσθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδόνων ἐκτετυφλωμένῳ τῷ Κύκλωπι. *Ibidem.*

ὁμοίως οὐδὲ Ἀλέξανδρος εἰς ὄψιν ἦλθε τῆς Δαρείου γυναικὸς, καὶ πρεπεστάτης εἶναι λεγομένης, ἀλλὰ πρὸς τὴν μητέρα φοιτῶν αὐτῆς πρεσβῦτιν οὖσαν, οὐχ ὑπέμεινε τὴν νέαν καὶ καλὴν ἰδεῖν. *Ibid.*

Ἀλέξανδρος Ἀναξάρχου περὶ κόσμων ἀπειρίας ἀκούων, ἐδάκρυσε, καὶ τῶν φίλων ἐρωτώντων ὅ, τι πέπονθεν, οὐκ ἄξιον ἔφη δακρύειν εἰ κόσμων ὄντων ἀπείρων, ἑνὸς οὐδέπω κύριοι γεγόναμεν. *Ibidem.*

τοῖς μὲν γράφουσι ποτὲ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν ἀκολουθεῖν αὐτῷ τῆς στρατείας ἐφόδιον πιστεύομεν, Ὅμηρον σεμνύνοντες. ἂν δέ τις φῇ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν παραμύθιον πόνου καὶ διατριβῆς ἕπεσθαι καὶ σχολῆς γλυκείας, ἐφόδιον δὲ ἀληθῶς γεγονέναι τοὺς ἐκ φιλοσοφίας λόγους, καὶ τοὺς περὶ ἀφοβίας καὶ ἀνδρείας, ἔτι δὲ σωφροσύνης καὶ μεγαλοψυχίας ὑπομνηματισμοὺς. *Ib.*

Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν ἐξημεροῦντος, Ὅμηρος ἦν ἀνάγνωσμα, καὶ

Περσῶν

περσῶν καὶ σουσιανῶν καὶ γεδρωσίων παῖδες, τὰς Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους τραγῳδίας ᾖδον. *Ibidem.*

Σοφιστοῦ τινος αὐτῷ συγγράμματα προσάδοντος περὶ δικαιοσύνης, ἀβέλτερος εἶ εἶπεν, ὃς ὁρῶν με τὰς ἀλλοτρίας πόλεις τύπτοντα, λέγεις περὶ δικαιοσύνης. *Ibidem.*

ποδωκέστατος γὰρ τῶν ἐφ' ἡλικίας γενόμενος νέων, καὶ τῶν ἑταίρων αὐτὸν ἐπ' ὀλύμπια παρορμώντων, ἠρώτησεν εἰ βασιλεῖς ἀγωνίζονται, τῶν δὲ οὐ φαμένων, ἄδικον εἶπεν εἶναι τὴν ἅμιλλαν, ἐν ᾗ νικήσει μὲν ἰδιώτας, νικηθήσεται δὲ βασιλεύς. *Ibid.*

εἴ ποτε γένοιτο τοῦ Ὁμήρου σύγκρισις ἐπῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς, ἢ παρὰ τὰ συμπόσια, ἄλλον ἄλλου στίχον προκρίνοντος, αὐτὸς ὡς διαφέροντα πάντων ἐνέκρινε τοῦτον. ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής, ὃν ἄλλος ἔπαινον τῷ χρόνῳ προέλαβε, τοῦτον αὐτῷ νόμον κεῖσθαι λογιζόμενος ὥστε εἰπεῖν Ὅμηρον, ὅτι τῷ αὐτῷ μέτρῳ, τὴν μὲν Ἀγαμέμνονος ἀνδραγαθίαν κεκόσμηκε, τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου μεμάντευται. *Ibidem.*

Διογένει αὐτῷ περὶ Κόρινθον εἰς λόγους ἐλθὼν οὕτως ἔφριξε καὶ κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ μνημονεύων λέγειν. εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην, τουτέστιν, ἠσχολούμην ἂν περὶ λόγους, εἰ μὴ δι' ἔργων ἐφιλοσόφουν. *Ibidem.*

λέγεται ὅτι χρόνοις ὕστερον, ἀρχεστράτου γενομένου ποιητοῦ χαρίεντος, ἐν δὲ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ διάγοντος, εἰπέ τις πρὸς αὐτόν. ἀλλ' εἰ κατ' Ἀλέξανδρον ἐγένου, καθ' ἕνα στίχον ἄν σοι Κύπρον ἢ Φοινίκην ἔδωκεν. οἶμαι δὲ καὶ τῶν τότε τεχνιτῶν οὐ κατὰ Ἀλέξανδρον τοὺς πρώτους γενέσθαι. καρπῶν μὲν γὰρ εὐφορίαν εὐκρασία, ποιεῖ καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος, τεχνῶν δὲ καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν, εὐμένεια καὶ τιμὴ καὶ φιλανθρωπία βασιλέως ἐκκαλεῖται. καὶ τοὐναντίον ὑπὸ φθόνου καὶ σμικρολογίας ἢ φιλονεικίας τῶν κρατούντων, σβέννυται καὶ φθίνει πᾶν τὸ τοιοῦτο. *Ibid.*

πᾶν ἔργον Ἀλεξάνδρου ἐκ πασῶν ἔοικε τῶν ἀρετῶν μεμίχθαι βεβαιοῦντος αὐτοῦ τὸν στωϊκὸν ἐκεῖνον λόγον, ὅτι πᾶν ὃ ἂν δρᾷ σοφὸς, κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐνεργεῖ. *Ibidem.*

Ἀλέξανδρος ἀντιγενίδου ποτὲ τὸν ἁρμάτειον αὐλοῦντος νόμον, οὕτως παρέστη καὶ διεφλέχθη τὸν θυμὸν ὑπὸ τῶν μελῶν, ὥστε τοῖς ὅπλοις ἀΐξας, ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἐγγὺς παρακειμένοις, ἔρπε

νοις, ἔρπε

νεις. ἔρπει γὰρ ἄντα τῷ σιδάρῳ τὸ καλῶς κιθαρίσδεν. *Ibidem.*

ἦν δὲ καὶ Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος καὶ Λύσιππος ὁ πλάστης κατ᾽ Ἀλέξανδρον. ὧν ὁ μὲν ἔγραφε τὸν κεραυνοφόρον οὕτως ἐναργῶς καὶ κεκραμένως ὥστε λέγειν ὅτι δυοῖν Ἀλεξάνδρων ὁ μὲν Φιλίππου γέγονεν ἀνίκητος, ὁ δὲ Ἀπελλοῦ ἀμίμητος. *Ibidem.*

κωμῳδῷ δὲ εἰς τινα κωμῳδίαν ἐμβαλόντι στίχον αἰτητικὸν, γελάσας ἔδωκε δέκα τάλαντα. *Ibidem.*

τοῦτον ἐκ παιδὸς ἔμφυτον εἶχεν ἔρωτα συντρεφόμενον καὶ συναυξανόμενον Ἀλέξανδρος, ὡς ἀφίκοντο πρέσβεις παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρὸς Φίλιππον, ὁ δὲ οὐκ ἔνδημος ἦν, φιλοφρονούμενος καὶ ξενίζων αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἠρώτα παιδικὸν, οἷον ἄλλοι, περὶ τῆς χρυσῆς ἀναδενδράδος, ἢ τῶν κρεμαστῶν κήπων ἢ πῶς ὁ βασιλεὺς κεκόσμηται, ἀλλ᾽ ὅλος ἐν κυριωτάτοις ἦν τῆς ἡγεμονίας, διαπυνθανόμενος, πόση δύναμις ἡ Περσῶν, ποῦ τεταγμένος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μάχαις ἀγωνίζεται, καθάπερ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος, ποῦ δὲ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα, ποῦ δὲ οἱ ἵπποι, τινὲς ὁδοὶ βραχύταται τοῖς ἄνω πορευομένοις ἀπὸ θαλάττης, ὥστε τοὺς ξένους ἐκπεπλῆχθαι καὶ λέγειν ὡς ὁ παῖς οὗτος βασιλεὺς μέγας, ὁ δ᾽ ἡμέτερος πλούσιος. *Ibidem.*

ὁσάκις γοῦν ἀπαγγελθείη Φίλιππος ἢ πόλιν ἔνδοξον ᾑρηκὼς ἢ μάχην τινὰ περιβόητον νενικηκὼς, οὐ πάνυ φαιδρὸς ἦν ἀκούων ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν, ὦ παῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατήρ. ἐμοὶ δὲ οὐδὲν ἀπολείψει μεθ᾽ ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρὸν, οὐ γὰρ ἡδονὴν ζηλῶν, οὐδὲ πλοῦτον ἀλλ᾽ ἀρετὴν καὶ δόξαν, ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάττονα κατορθώσειν δι᾽ ἑαυτοῦ. *Plutarchus in Vitis.*

ὁ δὲ πατὴρ καὶ δακρῦσαί τι λέγεται πρὸς τὴν χαρὰν, καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας ὦ παῖ φάναι, ζήτει σεαυτῷ βασιλείαν ἴσην. Μακεδονία γάρ σε οὐ χωρεῖ. *Ibid.*

De Philippo præ gaudio lachrymas fundente, cum videret Bucephalum sibi donatum a nemine tractari melius quam ab Alexandro filio tametsi puero.

* τίνι γὰρ δὴ διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων εἰ καθ᾽ οὓς παιδεύθημεν λόγους οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί, ἐγὼ δὲ βουλόμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις, ἢ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν. *Ibid.*

* Alexandri expostulātis cū Aristotele præceptore de libris quibusdam editis quos sibi soli seruatos volebat, non cōmunicatos cū alijs.

ἦν δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλαναγνώστης, καὶ τὴν μὲν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον, καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβεν μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος εἶχεν δὲ ἀεὶ

μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησικράτης ἱστόρηκεν. *Ibidem.*

Ἀριστοτέλη δὲ θαυμάζων ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀγαπῶν οὐχ ἧττον, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, τοῦ πατρὸς, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν. *Ibidem.*

τὴν δὲ Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν ἑταίρων συνδραμὼν γυμνὸς, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν, ἐστεφάνωσε μακαρίσας αὐτὸν, ὅτι καὶ ζῶν φίλου πιστοῦ, καὶ τελευτήσας μεγάλου κήρυκος ἔτυχεν. *Ibidem.*

Alexandri ingressi Regiam Darij Persarum regis cæli, quam reperit plenam poculis vino repletis.

τοῦτο ἦν ὡς ἔοικεν ἔφη, τὸ βασιλεύειν. *Ibidem.*

τὰς δὲ ἄλλας αἰχμαλώτους ὁρῶν ὁ Ἀλέξανδρος κάλλει καὶ μεγέθει διαφερούσας ἔλεγε παίζων. ὡς εἰσὶν ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ Περσίδες. *Ibidem.*

Verba Alexandri de Homero.

Ὅμηρος ἦν ἄρα τά τε ἄλλα θαυμαστὸς, καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων. *Ibidem.*

λύκωνος δὲ τοῦ σκαρφέως εὐημεροῦντος ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ στίχον εἰς τὴν κωμῳδίαν ἐμβαλόντος, αἴτησιν περιέχοντα δέκα ταλάντων, γελάσας, ἔδωκεν. *Ibidem.*

οὕτως ἦν χρηστὸς, κρατήσας Ἀλέξανδρος ὡς δεινὸς μαχόμενος. *Ibidem.*

ἀπὸ τῶν ἱερῶν γινομένῳ τῷ βασιλεῖ προσελθόντες ἔπειθον αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι νύκτωρ τοῖς πολεμίοις, καὶ τῷ σκότει τὸ φοβερώτατον συγκαλύψαι τοῦ μέλλοντος ἀγῶνος, ὁ δὲ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, οὐ κλέπτω τὴν νίκην. *Ibidem.*

ὅλως δὲ ἤχθετο τοῖς μὴ λαμβάνουσι μᾶλλον, ἢ τοῖς αἰτοῦσιν. *Ibidem.*

Anaxarchi philosophi ad Alexandrum turbatũ & tristem post interfectum Clitum.

ὁ δὲ Ἀναξαρχὸς, ἰδίαν τινὰ καὶ δόξαν εἰληφὼς ὑπεροψίας τῶν συνηθῶν, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν, οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος εἰς ὃν οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει. ὁ δὲ ἔρριπται κλαίων ὥσπερ ἀνδράποδον, ἀνθρώπων νόμον καὶ ψόγον δεδοικὼς, οἷς αὐτὸν προσήκει νόμον εἶναι καὶ ὅρον τῶν δικαίων. ἐπείπερ ἄρχειν καὶ κρατεῖν νενίκηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κενῆς δόξης κεκρατημένον. οὐκ οἶσθα εἶπεν, ὅτι τὴν δίκην ἔχει πάρεδρον ὁ Ζεὺς καὶ τὴν Θέμιν, ἵνα πᾶν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος θεμιτὸν ᾖ καὶ δίκαιον. *Ibid.*

Alexandri colloquiũ cum aliquot Gymnosophistis Indorum.

τὸν ἔκλον ἠρώτα, πῶς ἄν τις φιληθείη μάλιστα. ἂν κράτιστος ὢν ἔφη, μὴ φοβερὸς ᾖ. *Ibidem.*

τῶν δὲ λοι-

τῶν δὲ λοιπῶν, ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς πῶς ἄν τις ἐξ ἀνθρώπου γένοιτο θεὸς, εἴ τι πράξειεν, εἶπεν, ὃ πρᾶξαι δυνατὸν ἀνθρώπῳ μὴ ἐστίν. *Ibidem.*

εἶτα ἐπεδείξατο μηδένα μετ' αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερβῆναι τοὺς ὅρους τῆς στρατείας. *Ibidem.*

Votum Alexandri ad Indiam delati, terminũ expeditionis suæ.

τοῖς μὲν πρέσβεσιν ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὡς αὐτὸς ὁ κόσμος δυοῖν ἡλίων ὄντων τηρῆσαι οὐ δύναται τὴν ἰδίαν διακόσμησίν τε καὶ τάξιν, οὐδ' ἡ οἰκουμένη δύο βασιλέων ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, ἀταράχως καὶ ἀστασιάστως διαμένειν ἂν δύναιτο. *Diodorus Siculus.*

Alexandri ad legatos Darij offerentis sibi mediã partem regni sui.

πρὸς δὲ τούτοις τὰς παλλακίδας ὁμοίως τῷ Δαρείῳ περιῆγε, τὸν μὲν ἀριθμὸν οὔσας οὐκ ἐλάττους πλήθει τῶν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν, κάλλει δὲ διαπρεπεῖς, ὡς ἂν ἐξ ἁπασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν ἐπιλελεγμένας, αὗται δὲ ἑκάστης νυκτὸς περιῄεσαν τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως, ἵνα τὴν ἐκλογὴν αὐτὸς ποιήσηται τῆς μελλούσης αὐτῷ συνεῖναι. *Ibidem.*

Concubinæ Alexandri tot, quot dies in anno.

τῶν δὲ φίλων ἐπερωτώντων, τίνι τὴν βασιλείαν ἀπολείπεις; εἶπε τῷ κρατίστῳ. *Ibidem.*

Ἑλλήνων δὲ φιλοσόφοις οὐκ ἐξομοιούμεθα, ὅσοι αὐτῶν εἰς πανήγυριν λόγους ἐμελέτησαν ἀλλὰ λόγοις ἔργα παρ' ἡμῖν ἀκόλουθα, καὶ ἔργοις λόγοι. *Philo Iudæus.*

Verba sunt Gymnosophistæ cuiusdam ad Alexandrum.

Φίλαρχος δὲ ἐν ἕκτῳ ἱστοριῶν, Νικησίαν φησὶ τὸν Ἀλεξάνδρου κόλακα, θεασάμενον τὸν βασιλέα σπαραττόμενον ὑφ' οὗ εἰλήφει φαρμάκου εἰπεῖν, ὦ βασιλεῦ, τί δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς, ὅτε καὶ ὑμεῖς οἱ θεοὶ τοιαῦτα πάσχετε, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μόλις ἀναβλέψαντα ποῖοι θεοὶ φῆσαι, φοβοῦμαι μὴ τοῖς θεοῖσιν ἐχθροί. *Athenæus.*

Ἀλέξανδρος νοσήσας μακρὰν νόσον ὡς ἀνέρρωσεν, οὐδὲν ἔφη, διατεθῆναι χεῖρον, ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος, μὴ μέγα φρονεῖν, ὡς θνητοὺς ὄντας. *Stobæus.*

Ἀλέξανδρος ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, πῶς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῆς οἰκουμένης ἐκυρίευσεν εἶπε. βουλῇ, καὶ μύθοις καὶ ἠπεροπηδεῖ τέχνῃ. *Ibidem.*

τὸν αὐτὸν φασὶ διαβαλλομένου τινὸς τῶν συνήθων, τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν ἐπιμελῶς ἐπιφράξασθαι τῇ χειρὶ ἀκεραίαν δηλονότι ταύτην διασώζοντα τῷ μὴ παρόντι. *Antonius Melissa.*

Ἀλέξανδρος ἐρωτηθεὶς, πῶς αὖ τις πολιτεύηται ἐπὶ ἐξουσίᾳ, ἔφη· καθάπερ πυρὶ μήτε λίαν ἐγγὺς εἶναι, ἵνα μὴ καταχαῇ, μήτε πόρρω, ἵνα μὴ ῥιγώσῃ. *Ibidem.*

Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐρωτηθεὶς τίνα μᾶλλον ποθεῖ τὸν πατέρα Φίλιππον ἢ Ἀριστοτέλην τὸν διδάσκαλον, ἔφη, ὁ μὲν γὰρ τοῦ γενέσθαι, ὁ δὲ τοῦ καλῶς γενέσθαι αἴτιος. *Ibidem.*

αὐτοῦ ἐξιόντος ἐπὶ τὸν πόλεμον, Ἀριστοτέλης ἔφη περιμένειν τὸ τέλειον τῆς ἡλικίας, καὶ τότε πολεμεῖν, ὁ δὲ φοβοῦμεν (εἶπε) μὴ περιμένων τὸ τέλειον τῆς ἡλικίας, τὴν τῆς νεότητος τόλμαν ἀπολέσω. *Ibidem.*

εἰπόντος αὐτῷ τινὸς τῶν δοκούντων συνοεῖν ὅτι δύναιντο αἱ πόλεις σοῦ πλεῖον παρέχειν ἐξόδους, ἔφη· κηπωρὸν μισῶ τὸν ἐκ ῥιζῶν ἐκτέμνοντα τὰ λάχανα. *Ibidem.*

Lysimachi.

ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.

ὁ Λυσίμαχος ἐν Γέταις συσχεθεὶς δίψῃ καὶ παραδοὺς ἑαυτὸν μετὰ στρατεύματος αἰχμάλωτον, εἶτα πιὼν ὕδωρ ψυχρὸν, ὦ θεοὶ εἶπεν ὡς βραχείας ἡδονῆς ἕνεκα μεγάλην εὐδαιμονίαν ἀπεβαλόμην. *Plutarchus in Moralibus.*

πρὸς δὲ Φιλιππίδην τὸν κωμῳδοποιὸν φίλον ὄντα καὶ συνήθη, τίνος τί σοι εἶπε τῶν ἐμῶν μεταδῶ, κἀκεῖνος οὗ βούλει, πλὴν τῶν ἀπορρήτων. *Ibidem.*

Archelai.

ΑΡΧΕΛΑΟΥ.

Ἀρχέλαος ἀδολέσχου δὲ κουρέως ἐρωτήσαντος αὐτὸν πῶς σε κείρω, σιωπῶν ἔφη. *Ibidem.*

ὕδωρ δέ τινος αὐτοῦ κατασκεδάσαντος, ὑπὸ τῶν φίλων παροξυνόμενος ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐκ ἐμοῦ φησὶν, ἀλλ' ἐκείνου κατεσκέδασεν ὃν ἔδοξεν ἐμὲ εἶναι. *Ibidem.*

Epirotarum.

ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ.

Pyrrhi.

ΠΥΡΡΟΥ.

Πύρρον υἱοὶ παῖδες ὄντες ἠρώτων τίνι καταλείψει τὴν βασιλείαν, καὶ ὁ Πύρρος εἶπεν ὃς ἂν ὑμῶν ὀξυτέραν ἔχῃ τὴν μάχαιραν. *Plutarchus in Moralibus.*

ἀκούσας δὲ ὅτι νεανίσκοι πολλὰ βλάσφημα περὶ αὐτοῦ πίνοντες εἰρήκασιν, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι μεθ' ἡμέραν πρὸς αὐτόν. ἀπάντων δὲ ἀχθέντων, τὸν πρῶτον ἠρώτησεν εἰ ταῦτα εἰρήκασι περὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ νεανίσκος· ταῦτα εἶπεν ὦ βασιλεῦ. πλείονα δ' ἂν τούτων εἰρήκαμεν, εἰ πλείονα οἶνον ἔχομεν. *Ibidem.*

ἦν δ' ὁ Πύρρος τῇ μὲν ἰδέᾳ τοῦ προσώπου φοβερώτερον ἔχων ἢ σεμνότερον βασιλικὸν, πολλοὺς δ' ὀδόντας οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἓν ὀστέον συνεχὲς ἦν ἄνωθεν, οἷον λεπταῖς ἀμυχαῖς, τὰς διαφυὰς ὑπογεγραμμένον τῶν ὀδόντων. τοῖς δὲ σπληνιῶσιν ἐδόκει βοηθεῖν, ἀλεκτρυόνα θύων λευκὸν ὑπτίων τε κατακειμένων, τῷ δεξιῷ ποδὶ πιέζων ἀτρέμα τὸ σπλάγχνον. οὐδεὶς δὲ ἦν πένης, οὔτε ἄδοξος οὕτως, ὥστε μὴ τυχεῖν τῆς ἰατρείας δεηθείς. ἐλάμβανε δὲ καὶ τὸν ἀλεκτρυόνα θύσας, καὶ τὸ γέρας τοῦτο, ἥδιστον ἦν αὐτῷ. λέγεται δὲ τοῦ ποδὸς ἐκείνου τὸν μείζονα δάκτυλον ἔχειν δύναμιν θείαν, ὥστε μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ λοιποῦ σώματος κατακαέντος, ἀπαθῆ καὶ ἄθικτον ὑπὸ τοῦ πυρὸς εὑρεθῆναι. *Idē in Vitis.*

λέγεται γὰρ ὡς ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑνὸς αὐτῶν ἔτι παιδὸς ὄντος, ᾧ τινι καταλείψει τὴν βασιλείαν εἰπεῖν, ὃς ἂν ὑμῶν τὴν μάχαιραν ὀξυτέραν ἔχῃ. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἀπάδει τῆς τραγικῆς ἀρᾶς ἐκείνης. θηκτῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τοὺς ἀδελφούς, οὕτως ἄμικτός ἐστι καὶ θηριώδης, ἡ τῆς πλεονεξίας ὑπόθεσις. *Ibidem.*

ὁ γοῦν Πύρρος ἔλεγε, πλείονας πόλεις ὑπὸ Κινέου τοῖς λόγοις, ἢ τοῖς ὅπλοις ὑφ' ἑαυτοῦ προσῆχθαι, καὶ διετέλει τὸν ἄνδρα τιμῶν, ἐν τοῖς μάλιστα χρώμενος. *Ibidem.*

ΘΡΑΚΩΝ.

Thracum.

ΚΟΤΤΟΣ.

Cotyos.

ἐρωτηθεὶς, τίνι καταλιμπάνεις τὸ βασίλειον; ἔφη, τῷ δυναμένῳ. *Antonius Melissa.*

ΣΥΡΑΚΟΥΣΑΝΩΝ.

Syracusanorum.

ΙΕΡΩΝΟΣ.

Hieronis.

Ἱέρων τύραννος πρὸς Ξενοφάνην τὸν κολοφώνιον εἰπόντα μόλις οἰκέτας δύο τρέφειν, ἀλλ' Ὅμηρος εἶπεν, ὃν σὺ διασύρεις, πλείονας ἢ μυρίους τρέφει τεθνηκώς. *Plutarchus in Moralib.*

ὁ αὐτὸς ἔλεγε, μεγάλους δεῖν λαμβάνειν μισθοὺς μαθητῶν, τοὺς διδασκάλους, παρὰ μὲν τῶν εὐφυῶν, ὅτι πολλὰ μανθάνουσι. παρὰ δὲ τῶν ἀφυῶν, ὅτι πολὺν κόπον παρέχουσιν. *Antonius Melissa.*

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ γέγονεν ἐκ φιλοσοφίας ἔφη· τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν, ἅτινες διὰ τὸν ἐκ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. *Ibidem.*

Dionysij.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος τῆς μητρὸς αὐτοῦ παρήλικος μὲν οὔσης, δοθῆναι δὲ ἀνδρὶ βουλομένης, ἔφη, τοὺς μὲν τῆς πόλεως βιάσασθαι νόμους δύνασθαι. τοὺς δὲ τῆς φύσεως μὴ δύνασθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. *Ibidem.*

ὁ δὲ νεώτερος Διονύσιος ἔλεγε πολλοὺς τρέφειν, σοφιστὰς, οὐ θαυμάζων ἐκείνους, ἀλλὰ δι' ἐκείνων θαυμάζεσθαι βουλόμενος. *Ibidem.*

ἐκπεσὼν δὲ τῆς ἀρχῆς, πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα τί σε Πλάτων καὶ φιλοσοφία ὠφέλησε· τὸ τηλικαύτην ἔφη τύχης μεταβολὴν ῥαδίως ὑπομένειν. *Ibidem.*

Διονύσιος ὁ τύραννος ἐκέλευε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν. *Ibidem.*

Διονύσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. τόξον μὲν γὰρ ὥς φασιν ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀνειμένη. *Ibidem.*

Agathoclis.

ΑΓΑΘΟΚΛΟΥΣ.

Ἀγαθοκλῆς υἱὸς ἦν κεραμέως, γενόμενος δὲ κύριος Σικελίας καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς εἰώθει κεραμεᾶ ποτήρια τιθέναι παρὰ τὰ χρυσᾶ, καὶ τοῖς νέοις ἐπιδεικνύμενος λέγειν ὅτι τοιαῦτα ποιῶν πρότερον, νῦν ταῦτα ποιεῖ, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἀνδρείαν. *Ibidem.*

ἐγκαλέντων δὲ τοῖς ναύταις αὐτοῦ τὴν ἐθηκησίαν ὅτι τῇ νήσῳ προσβαλόντες τῶν θρεμμάτων τινὰ ἀπέσπασαν. ὁ δὲ ὑμέτερος ἔφη βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς οὐ μόνον τὰ πρόβατα λαβὼν, ἀλλὰ καὶ τὸν ποιμένα προσεκτυφλώσας ἀπῆλθε. *Ibidem.*

ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Hermocratis.

Ἑρμοκράτης μὲν εἶπεν, ὅτι τοῦ νικᾶν κρεῖττόν ἐστι, τὸ καλῶς χρῆσθαι τῇ νίκῃ. *Plutarchus in Vitis.*

ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ.

Asiaticorum.

ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.

Antigoni.

Ἀντίγονος εἰσέπραττε χρήματα συντόμως, εἰπόντος δέ τινος, ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ἦν τοιοῦτος, εἰκότως εἶπεν, ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι. *Plutarchus in Moralibus.*

θαυμαζόντων δὲ πάντων ὅτι γέρων γενόμενος ἠπίως ἐχρῆτο καὶ πράως τοῖς πράγμασι, πρότερον μὲν γὰρ εἶπε δυνάμεως ἐδεόμην, νῦν δὲ δόξης καὶ εὐνοίας. *Ibidem.*

νοσήσας δὲ μικρὰν νόσον, ὡς ἀνέρρωσεν, οὐδὲν ἔφη χεῖρον, ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος μὴ μεγαφρονεῖν ὡς ὄντας θνητούς. *Ibidem.*

εἰπόντος δέ τινος ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦσι, καὶ μὰ δία εἶπεν, τοῖς τῶν βαρβάρων, ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ καὶ μόνα δίκαια τὰ δίκαια. *Ibidem.*

ἐπεὶ δὲ ποτὲ χειμῶνος ἐν τόποις σπανίζουσι τῶν ἐπιτηδείων, ἠνάγκασε καταζεῦξαι καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες ἐλοιδόρουν αὐτὸν, ἀγνοοῦντες ὅτι πλησίον ἐστὶν, τῇ βακτηρίᾳ τὴν σκηνὴν διαστήλας, οἰμώξετε εἶπεν, εἰ μὴ μακρότερον ἀποστάντες λοιδορήσετε ἡμᾶς. *Ibidem.*

Θρασύλλου δὲ τοῦ κυνικοῦ δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτὸν, ἀλλ' οὐ βασιλικὸν εἶπε τὸ δόμα, τοῦ δὲ εἰπόντος οὐκοῦν τάλαντα δός μοι, ἀλλ' οὐ κυνικὸν ἔφη τὸ λῆμμα. *Ibidem.*

Ἀντίγο-

Ἀντίγονος πρὸς τινὰ νεανίσκον γεγονότα μὲν ἐκ λοχαγοῦ χαρίεντος, αὐτὸν δὲ ἄτολμον ὄντα καὶ μαλακὸν ἀξιοῦντα δὲ προαχθῆναι, παρ᾽ ἐμοί φησιν ὦ μειράκιον ἀνδραγαθίας εἰσίν, οὐ πατραγαθίας τιμαί. *Ibidem.*

Ἀντίγονος ὁ δεύτερος, τἆλλα μὲν ἦν ἄτυφος καὶ μέτριος, ἐν δὲ τῇ περὶ Κῶν ναυμαχίᾳ, τῶν φίλων τινὸς εἰπόντος, οὐχ ὁρᾷς ὅσῳ πλείους εἰσὶν αἱ πολέμιαι νῆες; ἐμὲ δέ γε αὐτὸν εἶπε πρὸς πόσας ἀντιτάττεις. *Ibidem.*

Ἀναιρεθέντος Ἀντιγόνου, καὶ τῶν αἱρελόντων ἐκεῖνον δεξαμένων βιάζεσθαι καὶ λυπεῖν τοὺς ἀνθρώπους, ἀνὴρ ἄγροικος ἐν Φρυγίᾳ χωρίον ὀρύττων. πυθομένου τινὸς, τί ποιεῖς; στενάξας, Ἀντίγονον εἶπεν ζητῶ. *Plutarchus in Vitis.*

Ἀντίγονος δὲ ἔφη τὰ μέγιστα καλὰ ἄνευ μεγάλων κακῶν οὐκ εἶναι. *Stobaeus.*

Ἀντίγονος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἄν τις ἐπιθῆτο τοῖς πολεμίοις, εἶπεν, ἢ δόλῳ, ἠὲ βίηφι, ἢ ἄμφαδον, ἠὲ κρυφηδόν. *Ibidem.*

Ponticorum.

ΠΟΝΤΙΚΩΝ.

Clearchi.

ΚΛΕΑΡΧΟΥ.

Κλέαρχος δὲ ὁ Ποντικὸς τύραννος εἰς κιβωτὸν ἐνδυόμενος, ὥσπερ ὄφις ἐκάθευδε. *Plutarchus in Moralibus.*

Mithridatis.

ΜΙΘΡΙΔΑΤΟΥ.

ὁ δὲ ἵππαρχος Λουκούλλου Πομπήϊος ἐς Μιθριδάτην τεθρωμένος ἀνήχθη, καὶ πυθομένου βασιλέως, τίνα χάριν εἰ περισωθεὶς δύναιτο ἀποδοῦναι, εἰ μὲν, ἔφη, σὺ φίλος γένοιο Λουκούλλου, πάνυ πολλοῦ ἀξίαν. εἰ δ᾽ ἐχθρὸς εἴης, οὐδὲ βουλεύσομαι. ὧδε μὲν ὁ Πομπήϊος ἀπεκρίνατο καὶ αὐτοῦ τῶν βαρβάρων κτείνειν ἀξιούντων, ὁ βασιλεὺς εἶπεν, οὐκ ἐξυβρίσειν ἐς ἀτυχοῦσαν ἀρετήν. *Appianus.*

Syriacorum.

ΣΥΡΙΑΚΩΝ.

Seleuci.

ΣΕΛΕΥΚΟΥ.

Ἀλλὰ μὴν

Ἀλλ' ἀμέλει ἥ γε βασιλεία τελεωτάτη πασῶν οὖσα καὶ μεγίστη τῶν πολιτειῶν πλείστας φροντίδας ἔχει καὶ πόνους καὶ ἀσχολίας. τὸν γοῦν Σέλευκον ἑκάστοτε λέγειν ἔφασαν, εἰ γνοῖεν οἱ πολλοὶ τὸ γράφειν μόνον ἐπιστολὰς τοσαύτας καὶ ἀναγινώσκειν ὅσον ἐργῶδές ἐστιν, ἐρριμμένον οὐκ ἂν ἑλέσθαι διάδημα. *Plutarchus in Moralibus.*

ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΩΝ.

Carthaginensium.

ΑΝΝΙΒΑ.

Hannibalis.

Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἀννίβας ὅτι μᾶλλον φοβεῖται Μαρκέλλου μαχομένου, Φάβιον μὴ μαχόμενον. *Ibidem.*

Φασὶν λόγου περὶ στρατηγῶν ἐμπεσόντος καὶ τοῦ Ἀννίβα κράτιστον ἀποφηναμένου γεγονέναι τῶν στρατηγῶν Ἀλέξανδρον, εἶτα Πύρρον, τρίτον δ' αὑτόν, ἡσυχῇ μειδιάσαντα τὸν Ἀφρικανὸν εἰπεῖν. τί δ' εἰ μή σε ἐγὼ νενικήκειν, καὶ τὸν Ἀννίβαν, οὐκ ἂν ὦ Σκιπίων φάναι τρίτον ἐμαυτὸν ἀλλὰ πρῶτον ἐποιούμην τῶν στρατηγῶν. *Plutarchus in Vitis.*

Λέγεται δ' ἐν ταῖς δευτέραις διατριβαῖς, ἐν τῷ γυμνασίῳ λεσχηνεῦσαί ποτε πρὸς ἀλλήλους Σκιπίωνα καὶ Ἀννίβαν περὶ στρατηγίας, πολλῶν ἐφεστώτων, καὶ τοῦ Σκιπίωνος ἐρομένου, τίς δοκεῖ οἱ στρατηγὸς ἄριστος γενέσθαι; τὸν Ἀννίβαν εἰπεῖν, ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος. Σκιπίωνα δ' ἡσυχάσαι μὲν ἐπὶ τῷδ' ἐξανιστάμενον ἄρα Ἀλεξάνδρῳ, ἐπανέρεσθαι δὲ τίς εἴη δεύτερος μετὰ Ἀλέξανδρον, καὶ τὸν φάναι, Πύρρος ὁ Ἠπειρώτης. τὴν ἀρετὴν ἄρα τὴν στρατηγικὴν ἐν τόλμῃ τιθέμενον. οὐ γάρ ἐστιν εὑρεῖν μεγαλοτολμοτέρους τῶνδε τῶν βασιλέων. δακνόμενον δ' ἤδη τὸν Σκιπίωνα ὅμως ἐπανέρεσθαι, τίνι διδοίη τὰ τρίτα, ταχὺ γοῦν ἐλπίζοντα ἕξειν τὰ τρίτα. τὸν δὲ ἐμαυτὸν φάναι. νέος γὰρ ὢν ἔτι Ἰβηρίας τε ἐκράτησα, καὶ στρατῷ τὰ Ἄλπεια ὄρη μεθ' Ἡρακλέα πρῶτος ὑπερῆλθον, ἔς τε τὴν Ἰταλίαν ὑμῶν, οὐδενός που θαρροῦντος ἐμβαλὼν, τετρακόσια ἀνέστησα ἄστη, καὶ περὶ τῇ πόλει τὸν ἀγῶνα πολλάκις ὑμῖν ἀνέστησα, οὔτε μοι χρημάτων, οὔτε στρατιᾶς ἐπιπεμπομένης ἐκ Καρχηδόνος. ὡς δὲ αὐτὸν ὁ Σκιπίων εἶδεν ἀπομηκύνοντα τὴν σεμνολογίαν, ἔφη γελάσας· ποῦ δ' ἂν ἑαυτὸν ἔταττες ὦ Ἀννίβα, μὴ νενικημένος ὑπ' ἐμοῦ. τὸν δέ φασιν

αἰσθανόμενον ἤδη τῆς ζηλοτυπίας εἰπεῖν, ὅτι ἔγωγε ἔταξα ἂν ἐμαυτὸν πρὸ Ἀλεξάνδρου. οὕτω μὲν ὁ Ἀννίβας ἐπέμεινε τῇ σεμνολογίᾳ, καὶ τὸν Σκιπίωνα λαθὼν ἐθεράπευσεν, ὡς καθελόντα τὸν ἀμείνονα Ἀλεξάνδρου. διαλυομένης δὲ τῆς συνόδου, Σκιπίωνα μὲν ὁ Ἀννίβας ἐπὶ ξενίαν ἐκάλει, Σκιπίων δὲ ἐλθεῖν ἂν ἔφη μάλα προθύμως, εἰ μὴ συνῆσθα νῦν Ἀντιόχῳ πρὸς ῥωμαίους ὑπόπτως ἔχοντι. ὧδε μὲν ἐκεῖνοι τῆς στρατηγίας ἀξίως τὴν ἔχθραν ὥριζον τοῖς πολεμίοις. *Appianus.*

Romanorum.

ΡΩΜΑΙΩΝ.

Romuli.

ΡΩΜΥΛΟΥ.

ἴδιον δὲ τὸ μηδεμίαν δίκην κατὰ πατροκτόνων ὁρίσαντα, πᾶσαν ἀνδροφονίαν, πατροκτονίαν προσειπεῖν, ὡς τούτου μὲν ὄντος ἐναγοῦς, ἐκείνου δὲ ἀδυνάτου. *Plutarchus in Vitis.*

Numæ.

ΝΟΥΜΑ.

αὐτοῦ δὲ τοῦ Νουμᾶ οὕτω φασὶν εἰς τὸ θεῖον ἀνηρτῆσθαι ταῖς ἐλπίσιν, ὥστε καὶ προσαγγελίας αὐτῷ ποτε γενομένης ὡς ἐπέρχονται πολέμιοι, μειδιάσαι καὶ εἰπεῖν, ἐγὼ δὲ θύω. *Ibidem.*

Pauli Aemylij.

ΠΑΥΛΟΥ ΑΙΜΥΛΙΟΥ.

Νικήσας δὲ τὸν Περσέα καὶ τὰς ἐπινικίους ποιούμενος ἑστιάσεις, ἔλεγε τῆς αὐτῆς ἐμπειρίας εἶναι στράτευμα φοβερώτερον πολεμίοις καὶ συμπόσιον ἥδιστον φίλοις παρασχεῖν. *Plutarchus in Moralibus.*

Scipionis.

ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

Σκιπίων οὗτος στρατηγὸς γέγονε ῥωμαίων ὃς χρησμὸν εἴρηκεν οὐ λόγον, καὶ γὰρ μετὰ τὴν τῆς Καρχηδόνος καθαίρεσιν θαρσούντων ῥωμαίων ὡς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τὸ λοιπὸν διάξοντες τοῦ χρόνου, παρελθὼν εἰς μέσους νῦν μέν τοι χρὴ νομίζειν ἔφη πολέμων ἀρχὰς τὰ παρόντα. κινδυνεύσομεν γὰρ μήτε οὓς φοβήσομεν, μήτε οὓς φοβηθῶμεν ἀπολελειπότες. *Suidas.*

Σκιπίων ὁ ῥωμαῖος συνεβούλευσεν οὕτως ἢ μὴ πράττειν, ἢ οὕτως ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τέλος ἐπιθεῖναι τῇ πράξει. τὸ γὰρ δὶς πρὸς τὸ αὐτὸ πράττειν, ἅμα μὲν ἐπισφαλὲς, ἅμα δ᾽ εὐκαταφρόνητον γίνεσθαι ποιεῖ παντελῶς. *Ibidem.*

Σκιπίων δὲ ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀπὸ τῶν στρατηγιῶν καὶ τῆς πολιτείας σχολὴν ἐν γράμμασι διατριβὴν ποιούμενος ἔλεγεν. ὁπότε σχολάζοι πλείονα πράττειν. *Plutarch. in Moralib.*

πρεσβύτερος ἐπεὶ καρχηδόνα κατακράτος εἷλε καὶ τῶν στρατηγῶν τινες αἰχμάλωτον λαβόντες εὐπρεπῆ παρθένον, ἧκον μίζον κοτες, αὐτῷ τε ἐδίδοσαν, ἡδέως ἂν ἔφη ἔλαβον, εἴπερ ἦν ἰδιώτης, καὶ μὴ ἄρχων. *Ibidem.*

ἔτι δὲ νέος ὤν, τοσαύτην εἶχε δόξαν ἀνδρείας καὶ συνέσεως, ὥστε Κάτωνα μὲν τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν ἐρωτηθέντα περὶ τῶν ἐν καρχηδόνι στρατευομένων, ἐν οἷς καὶ Σκιπίων ἦν, οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν. *Ibidem.*

ἀπίου δὲ κλαυδίου περὶ τῆς τιμητικῆς ἀρχῆς ἁμιλλωμένου πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγοντος ὅτι πάντας ὀνομαστὶ ῥωμαίους αὐτὸς ἀσπάζεται Σκιπίωνος ὀλίγον δεῖν ἀγνοοῦντος ἅπαντας, ἀληθῆ λέγεις εἶπεν, ἐμοὶ γὰρ οὐκ εἰδέναι πολλοὺς, ἀλλ᾽ ὑπὸ μηδενὸς ἀγνοεῖσθαι μεμέληκεν. *Ibidem.*

ἑτέρου δὲ θυρεὸν ἐπιδείξαντος εὖ κεκοσμημένον, ὁ μὲν θυρεός εἶπεν, ὦ νεανία καλὸς, πρέπει δὲ ῥωμαῖον ἄνδρα μᾶλλον ἐν τῇ δεξιᾷ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἢ τῇ ἀριστερᾷ. *Ibidem.*

ΦΑΒΙΟΥ.

Fabij.

πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν ὅτι τὸν σκώμματα φοβούμενον καὶ λοιδορίας, δειλότερον ἡγεῖται τοῦ φεύγοντος τοὺς πολεμίους. *Ibid.*

* ἀπολείπομεν τοὺς θεοὺς ταραντίνοις κεχολωμένους. *Plutarchus in Vitis.*

* Verba Fabij capto Tarēto, q Deorum statuas non abducebat secū neq; loco mouebat, sed immotas sinebat.

ΜΙΝΟΥΚΙΟΥ.

Minucij.

Μινούκιος δὲ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἀθροίσας ἄνδρες ἔφη συστρατιῶται, τὸ μὲν ἁμαρτεῖν μηδὲν ἐν πράγμασι μεγάλοις μεῖζον ἢ καθ᾽ ἄνθρωπόν ἐστι, τὸ δ᾽ ἁμαρτάνοντα χρήσασθαι τοῖς πταίσμασιν διδάγμασι πρὸς τὸ λοιπὸν, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ νοῦν ἔχοντος. *Ibidem.*

ΚΑΙΚΙΛΙΟΥ ΜΕΤΕΛΛΟΥ.

Cæcilij Metelli.

αὐτὸς οὐκ αἰσχυνῇ πράττων ἔργα Θερσίτου. *Diodorus Siculus.*

ὁ σοφιστὴς Ἑρμοκράτης τοῦ γὰρ Παυσανίου κολάζοντος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν διατριβὴν πυνθομένου πῶς ἄν τις γένοιτο ἐπιφανέστατος, ὁ σοφιστὴς ἀπεκρίθη. εἰ τὸν τὰ μέγιστα πράξαντα ἀνέλοι. *Ibidem.*

πρεσβύτις δικαζομένη ἐπὶ Φιλίππου ὡς νυστάζοντα ἐπὶ τὰ μέλλοντα ἀποφαίνεσθαι ἰθᾶτο συγχωρῆσαι αὐτῇ ἐφεῖναι, ὁ δὲ ἐπὶ τίνα εἶπεν, ἐπὶ Φίλιππον ἀπεκρίνατο, ἐγρηγορότα. *Stobæ.*

ἐν Χαιρωνείᾳ τοὺς Ἀθηναίους ἡνίκα ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, ἐπαρθεὶς, τῇ εὐπραγίᾳ ὅμως λογισμῷ ἐκράτησε, καὶ οὐχ ὕβρισε, καὶ διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν αὐτὸν ὑπομιμνήσκεσθαι ὑπό τινος τῶν παίδων ἕωθεν, ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν. *Ibidem.*

Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἔλεγε δεῖν τὴν βασιλέα μνημονεύειν, ὅτι ἄνθρωπος ὢν ἐξουσίαν εἴληφεν ἰσόθεον, ἵνα προαιρῆται καλὰ μὲν καὶ θεῖα, φωνῇ δὲ ἀνθρωπίνῃ χρῆται. *Ibidem.*

Φίλιππος ἔλεγε κρεῖττον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων, λέοντος στρατηγοῦντος, ἢ λεόντων, ἐλάφου στρατηγοῦντος. *Ibidem.*

Φίλιππος ἐρωτώμενος, οὕς τινας μάλιστα φιλεῖ καὶ οὕς τινας μάλιστα μισεῖ, τοὺς μέλλοντας ἔφη, προδιδόναι, μάλιστα φιλῶ, τοὺς δὲ ἤδη προδεδωκότας μάλιστα μισῶ. *Ibidem.*

Alexandri Magni.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

λέγεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἰπεῖν τοὺς ἰθάδας ὀψοποιοὺς ἀπομεμψάμενος ὡς ἔχει βελτίονας ἄγειν ἀεὶ σὺν αὐτῷ, πρὸς μὲν τὸ ἄριστον τὴν νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον τὴν ὀλιγαριστίαν. *Plutarchus in Moralibus.*

Ἀλέξανδρος ἔτι παῖς ὤν, πολλὰ τοῦ Φιλίππου κατορθοῦντος οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους ἔλεγε παῖδας, ἐμοὶ δὲ πατὴρ οὐδὲν ἀπολείψει, τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι ταῦτα σοι κτᾶται, τί δὲ ὄφελος εἶπεν, ἐὰν ἔχω μὲν πολλὰ, πράξω δὲ οὐδέν. *Ibi.*

Δαρείου διδόντος αὐτῷ μυρία τάλαντα καὶ τὴν Ἀσίαν νείμασθαι πρὸς αὐτὸν ἐπ' ἴσης, καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος, ἔλαβον ἂν εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, κἀγὼ νὴ Δία εἶπεν, εἰ Παρμενίων ἤμην. ἀπεκρίνατο δὲ Δαρείῳ μήτε τὴν γῆν ἡλίους δύο, μήτε τὴν Ἀσίαν δύο βασιλεῖς ὑπομένειν. *Ibdem.*

τοξεύματι δὲ πληγεὶς εἰς τὸ σκέλος, ὡς πολλοὶ συνέδραμον τῶν πολλάκις εἰωθότων αὐτὸν θεὸν προσαγορεύειν, διαχυθεὶς τῷ προσώπῳ

προσώπῳ τουτὶ μὲν αἷμα εἶπεν ὡς ὁρᾶτε, καὶ οὐκ ἰχὼρ οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν. *Ibidem.*

τῶν δὲ Ἰνδῶν τὸν ἄριστα τοξεύειν δοκοῦντα καὶ λεγόμενον διὰ δακτύλου τὸν οἰστὸν ἀφιέναι λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσεν ἐπιδείξασθαι καὶ μὴ βουλόμενον ὀργισθεὶς ἀνελεῖν προσέταξε, ἐπεὶ δὲ ἀγόμενος ὁ ἄνθρωπος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄγοντας ὅτι πολλῶν ἡμερῶν οὐ μεμελέτηκε καὶ ἐφοβήθη διαπεσεῖν, ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐθαύμασε καὶ ἀπέλυσε μετὰ δώρων αὐτὸν, ὅτι μᾶλλον ἀποθανεῖν ὑπέμεινεν, ἢ τῆς δόξης ἀνάξιος φανῆναι. *Ibidem.*

Ξενοκράτει δὲ τῷ φιλοσόφῳ πεντήκοντα τάλαντα πέμψας, ὡς οὐκ ἐδέξατο, μὴ δεῖσθαι φήσας, ἠρώτησεν εἰ μηδὲ φίλοι ἔχει Ξενοκράτης, ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔφη μόλις ὁ Δαρείου πλοῦτος εἰς τοὺς φίλους ἤρκεσεν. *Ibidem.*

ἐπεὶ δὲ Πῶρος ἐρωτηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ μετὰ τὴν μάχην, πῶς σοι χρήσομαι βασιλικῶς εἶπε, καὶ προσερωτηθεὶς, καὶ μήτι ἄλλο, πάντα εἶπεν ἐν τῷ βασιλικῶς ἔνεστι, θαυμάσας καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν πλείονα χώραν πρότερον εἶχε προσέθηκε. *Ibid.*

πυθόμενος δὲ ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, βασιλικὸν ἔφη ἐστὶν εὖ ποιοῦντα, κακῶς ἀκούειν. *Ibidem.*

τελευτήσαντος αὐτοῦ, Δημάδης ὁ ῥήτωρ ὅμοιον ἔφη διὰ τὴν ἀναρχίαν ὁρᾶσθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδόνων ἐκτετυφλωμένῳ τῷ Κύκλωπι. *Ibidem.*

ὁμοίως οὐδὲ Ἀλέξανδρος εἰς ὄψιν ἦλθε τῆς Δαρείου γυναικὸς, εὐπρεπεστάτης εἶναι λεγομένης, ἀλλὰ πρὸς τὴν μητέρα φοιτῶν αὐτῆς πρεσβῦτιν οὖσαν, οὐχ ὑπέμεινε τὴν νέαν καὶ καλὴν ἰδεῖν. *Ibid.*

Ἀλέξανδρος Ἀναξάρχου περὶ κόσμων ἀπειρίας ἀκούων, ἐδάκρυσε, καὶ τῶν φίλων ἐρωτώντων ὅ,τι πέπονθεν, οὐκ ἄξιον ἔφη δακρύειν εἰ κόσμων ὄντων ἀπείρων, ἑνὸς οὐδέπω κύριοι γεγόναμεν. *Ibidem.*

τοῖς μὲν γράφουσιν ποτὲ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν ἀκολουθεῖν αὐτῷ τῆς στρατείας ἐφόδιον πιστεύομεν, Ομηρον σεμνύνοντες. ἂν δέ τις φῇ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν παραμύθιον πόνου καὶ διατριβῆς ἕπεσθαι καὶ σχολῆς γλυκείας, ἐφόδιον δὲ ἀληθῶς γεγονέναι τῶν ἐκ φιλοσοφίας λόγων, καὶ τοὺς περὶ ἀφοβίας καὶ ἀνδρείας, ἔτι δὲ σωφροσύνης καὶ μεγαλοψυχίας ὑπομνηματισμούς. *Ib.*
Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν ἐξημεροῦντος, Ομηρος ἦν ἀνάγνωσμα, καὶ Περσῶν

περσῶν καὶ σουσιανῶν καὶ γεδρωσίων παῖδες, τὰς Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους τραγῳδίας ᾖδον. *Ibidem.*

Σοφιστοῦ τινος αὐτῷ συγγράμματα προσάδοντος περὶ δικαιοσύνης, ἀβέλτερος εἶ εἶπεν, ὃς ὁρῶν με τὰς ἀλλοτρίας πόλεις τύπτοντα, λέγεις περὶ δικαιοσύνης. *Ibidem.*

ποδωκέστατος γὰρ τῶν ἐφ' ἡλικίας γενόμενος νέων, καὶ τῶν ἑταίρων αὐτὸν ἐπ' ὀλύμπια παρορμώντων, ἠρώτησεν εἰ βασιλεῖς ἀγωνίζονται, τῶν δὲ οὐ φαμένων, ἄδικον εἰπεῖν εἶναι τὴν ἅμιλλαν, ἐν ᾗ νικήσει μὲν ἰδιώτας, νικηθήσεται δὲ βασιλεύς. *Ibid.*

ἐπεί ποτε γινομένης τῆς Ὁμήρου σύγκρισις ἐπῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς ἢ παρὰ τὰ συμπόσια, ἄλλον ἄλλου στίχον προκρίνοντος, αὐτὸς ὡς διαφέροντα πάντων ἐπέκρινε τοῦτον. ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητὴς, ὃν ἄλλος ἔπαινον τῷ χρόνῳ προέλαβε, τοῦτον αὐτῷ νόμον κεῖσθαι λογιζόμενος ὥστε εἰπεῖν Ὅμηρον, ὅτι τῷ αὐτῷ μέτρῳ, τὴν μὲν Ἀγαμέμνονος ἀνδραγαθίαν κεκόσμηκε, τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου μεμάντευται. *Ibidem.*

Διογένει αὐτῷ περὶ Κόρινθον εἰς λόγους ἐλθὼν οὕτως ἔφριξε καὶ κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ μνημονεύων λέγειν. εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην, τουτέστιν, ἠσχολούμην ἂν περὶ λόγους, εἰ μὴ δι' ἔργων ἐφιλοσόφουν. *Ibidem.*

λέγεται ὅτι χρόνοις ὕστερον, ἀρχιστράτου γενομένου. ποιητοῦ χαρίεντος, ἐν δὲ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ διάγοντος, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν. ἀλλ' εἰ κατ' Ἀλέξανδρον ἐγένου, κατὰ στίχον ἄν σοι Κύπρον ἢ Φοινίκην ἔδωκεν. οἶμαι δὲ καὶ τῶν τότε τεχνιτῶν οὐ κατὰ Ἀλέξανδρον τοὺς πρώτους γενέσθαι. καρπῶν μὲν γὰρ εὐφορίαν εὐκρασία, ποιεῖ καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος, τεχνῶν δὲ καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν, εὐμένεια καὶ τιμὴ καὶ φιλανθρωπία βασιλέως ἐκκαλεῖται. καὶ τοὐναντίον ὑπὸ φθόνου καὶ σμικρολογίας ἢ φιλονεικίας τῶν κρατούντων, σβέννυται καὶ φθίνει πᾶν τὸ τοιοῦτο. *Ibid.*

πᾶν ἔργον Ἀλεξάνδρου ἐκ πασῶν ἔοικε τῶν ἀρετῶν μεμίχθαι βεβαιοῦντος αὐτοῦ τὸν στωϊκὸν ἐκεῖνον λόγον, ὅτι πᾶν ὃ ἂν δρᾷ σοφὸς, κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐνεργεῖ. *Ibidem.*

Ἀλέξανδρος Ἀντιγενίδου ποτὲ τὸν ἁρμάτειον αὐλοῦντος νόμον, οὕτως παρέστη καὶ διεφλέχθη τὸν θυμὸν ὑπὸ τῶν μελῶν, ὥστε τοῖς ὅπλοις ἀΐξας, ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἐγγὺς παρακειμένοις, ἔργῳ

νεις, ἕρπει γὰρ ἄντα τῷ σιδάρῳ τὸ καλῶς κιθαρίσδεν. *Ibidem.*

ἦν δὲ καὶ Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος καὶ Λύσιππος ὁ πλάστης κατ' Ἀλέξανδρον, ὧν ὁ μὲν ἔγραφε τὸν κεραυνοφόρον οὕτως ἐναργῶς καὶ κεκραμένως ὥστε λέγειν ὅτι δυοῖν Ἀλεξάνδροιν ὁ μὲν Φιλίππου γέγονεν ἀνίκητος, ὁ δὲ Ἀπελλοῦ ἀμίμητος. *Ibidem.*

κωμῳδῷ δὲ εἴς τινα κωμῳδίαν ἐμβαλόντι στίχον αἰτητικὸν, γελάσας ἔδωκε δέκα τάλαντα. *Ibidem.*

τοῦτον ἐκ παιδὸς ἔμφυτον εἶχεν ἔρωτα συντρεφόμενον καὶ συναυξανόμενον Ἀλέξανδρος, ὡς ἀφίκοντο πρέσβεις παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρὸς Φίλιππον, ὁ δὲ οὐκ ἔνδημος ἦν, φιλοφρονούμενος καὶ ξενίζων αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἠρώτα παιδικὸν, οἷον ἄλλοι, περὶ τῆς χρυσῆς ἀναδενδράδος, ἢ τῶν κρεμαστῶν κήπων ἢ πῶς ὁ βασιλεὺς κεκόσμηται, ἀλλ' ὅλος ἐν κυριωτάτοις ἦν τῆς ἡγεμονίας, διαπυνθανόμενος, πόση δύναμις ἡ Περσῶν, ποῦ τεταγμένος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μάχαις ἀγωνίζεται, καθάπερ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος, ποῦ δὲ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα. ποῦ δὲ οἱ ἵπποι, τίνες ὁδοὶ βραχύταται τοῖς ἄνω πορευομένοις ἀπὸ θαλάττης, ὥστε τοὺς ξένους ἐκπεπλῆχθαι καὶ λέγειν ὡς ὁ παῖς οὗτος βασιλεὺς μέγας, ὁ δ' ἡμέτερος πλούσιος. *Ibidem.*

ὁσάκις γοῦν ἀπαγγελθείη Φίλιππος ἢ πόλιν ἔνδοξον ᾑρηκὼς ἢ μάχην τινὰ περιβόητον νενικηκὼς, οὐ πάνυ φαιδρὸς ἦν ἀκούων ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν, ὦ παῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατὴρ, ἐμοὶ δὲ οὐδὲν ἀπολείψει μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρὸν, οὐ γὰρ ἡδονὴν ζηλῶν, οὐδὲ πλοῦτον ἀλλ' ἀρετὴν καὶ δόξαν, ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάττονα κατορθώσειν δι' ἑαυτοῦ. *Plutarchus in Vitis.*

ὁ δὲ πατὴρ καὶ δακρῦσαί τι λέγεται πρὸς τὴν χαρὰν, καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας ὦ παῖ φάναι, ζήτει σεαυτῷ βασιλείαν ἴσην, Μακεδονία γὰρ σὲ οὐ χωρεῖ. *Ibid.*

De Philippo præ gaudio lachrymas fundente, cum videret Bucephalum sibi donatum a nemine tractari melius quam ab Alexandro filio tametsi puero.

* τίνι γὰρ δὴ διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων εἰ καθ' οὓς παιδεύθημεν λόγους οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί, ἐγὼ δὲ βουλόμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις, ἢ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν. *Ibid.*

* Alexandri expostulãtis cũ Aristotele præceptore de libris quibusdam editis quos sibi soli seruatos volebat, non cõmunicatos cũ alijs.

ἦν δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλαναγνώστης, καὶ τὴν μὲν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον, καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος εἶχεν δὲ ἀεὶ

Τῶν δὲ λοιπῶν, ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς πῶς ἄν τις ἐξ ἀνθρώπου γένοιτο θεός, εἴ τι πράξειεν, εἶπεν, ὃ πρᾶξαι δυνατὸν ἀνθρώπῳ μὴ ἐστίν. *Ibidem.*

εἶτα ἐπηύξατο μηδένα μετ' αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερβῆναι τοὺς ὅρους τῆς στρατείας. *Ibidem.*

Votum Alexandri ad Indiam delati, terminũ expeditionis suæ.

τοῖς μὲν πρέσβεσιν ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὡς αὐτὸς ὁ κόσμος δυοῖν ἡλίων ὄντων τηρῆσαι οὐ δύναται τὴν ἰδίαν διακόσμησίν τε καὶ τάξιν, οὐδ' ἡ οἰκουμένη δύο βασιλέων ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, ἀταράχως καὶ ἀστασιάστως διαμένειν ἂν δύναιτο. *Diodorus Siculus.*

Alexandri ad legatos Darij offerentis sibi medĩ partem regni sui.

πρὸς δὲ τούτοις τὰς παλλακίδας ὁμοίως τῷ Δαρείῳ περιῆγε τὸν μὲν ἀριθμὸν οὔσας οὐκ ἐλάττους πλήθει τῶν κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν, κάλλη δὲ διαπρεπεῖς, ὡς ἂν ἐξ ἁπασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν ἐπιλελεγμένας, αὗται δὲ ἑκάστης νυκτὸς περιῄεσαν τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως, ἵνα τὴν ἐκλογὴν αὐτὸς ποιήσηται τῆς μελλούσης αὐτῷ συνεῖναι. *Ibidem.*

Concubinæ Alexandri tot, quot dies in anno.

τῶν δὲ φίλων ἐπερωτώντων, τίνι τὴν βασιλείαν ἀπολείπεις; εἶπε τῷ κρατίστῳ. *Ibidem.*

ἑλλήνων δὲ φιλοσόφοις οὐκ ἐξομοιούμεθα, ὅσοι αὐτῶν εἰς πανήγυριν λόγους ἐμελέτησαν ἀλλὰ λόγοις ἔργα παρ' ἡμῖν ἀκόλουθα, καὶ ἔργοις λόγοι. *Philo Iudæus.*

Verba sunt Gymnosophistæ cuiusdam ad Alexandrum.

Φίλαρχος δὲ ἐν ἕκτῃ ἱστοριῶν, Νικησίαν φησὶ τὸν Ἀλεξάνδρου κόλακα, θεασάμενον τὸν βασιλέα σπαρασσόμενον ὑφ' οὗ εἰλήφει φαρμάκου εἰπεῖν, ὦ βασιλεῦ, τί δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς, ὅτε καὶ ὑμεῖς οἱ θεοὶ τοιαῦτα πάσχετε, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μόλις ἀναβλέψαντα ποῖοι θεοὶ φῆσαι, φοβοῦμαι μὴ τοῖς θεοῖσιν ἐχθροί. *Athenæus.*

Ἀλέξανδρος νοσήσας μακρὰν νόσον ὡς ἀνέρρωσεν, οὐδὲν, ἔφη, διατιθέναι χεῖρον, ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος, μὴ μέγα φρονεῖν, ὡς θνητοὺς ὄντας. *Stobæus.*

Ἀλέξανδρος ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, πῶς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῆς οἰκουμένης ἐκυρίευσεν εἶπε, βουλῇ, καὶ μύθοις καὶ ἠπεροπηδεῖ τέχνῃ. *Ibidem.*

Τὸν αὐτὸν φασὶ διαβαλλομένου τινὸς τῶν συνήθων, τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν ἐπιμελῶς ἐπιφράξασθαι τῇ χειρὶ ἀκεραίαν δηλονότι ταύτην διασῴζοντα τῷ μὴ παρόντι. *Antonius Melissa.*

ἀκούσας δὲ ὅτι νεανίσκοι πολλὰ βλάσφημα περὶ αὐτοῦ πίνοντες εἰρήκασιν, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι μεθ' ἡμέραν πρὸς αὐτόν. ἁπάντων δὲ ἀχθέντων, τὸν πρῶτον ἠρώτησεν εἰ ταῦτα εἰρήκασι περὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ νεανίσκος ταῦτα εἶπεν ὦ βασιλεῦ. πλείονα δ' ἂν τούτων εἰρήκαμεν, εἰ πλείονα οἶνον εἴχομεν. *Ibidem.*

ἦν δ' ὁ Πύρρος τῇ μὲν ἰδέᾳ τοῦ προσώπου φοβερώτερον ἔχων ἢ σεμνότερον βασιλικὸν, πολλοὺς δ' ὀδόντας οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἓν ὀστέον συνεχὲς ἦν ἄνωθεν, οἷον λεπταῖς ἀμυχαῖς, τὰς διαφυὰς ὑπογεγραμμένον τῶν ὀδόντων. τοῖς δὲ σπληνιῶσιν ἐδόκει βοηθεῖν, ἀλεκτρυόνα θύων λευκὸν ὑπτίων τε κατακειμένων, τῷ δεξιῷ ποδὶ πιέζων ἄτρεμα τὸ σπλάγχνον. οὐδεὶς δὲ ἦν πένης, οὔτε ἄδοξος οὕτως, ὥστε μὴ τυχεῖν τῆς ἰατρείας δεηθείς. ἐλάμβανε δὲ καὶ τὸν ἀλεκτρυόνα θύσας, καὶ τὸ γέρας τοῦτο, ἥδιστον ἦν αὐτῷ, λέγεται δὲ τοῦ ποδὸς ἐκείνου τὸν μείζονα δάκτυλον ἔχειν δύναμιν θείαν, ὥστε μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ λοιποῦ σώματος κατακαέντος, ἀπαθῆ καὶ ἄθικτον ὑπὸ τοῦ πυρὸς εὑρεθῆναι. *Idē in Vitis.*

λέγεται γοῦν ὡς ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑνὸς αὐτοῦ ἔτι παιδὸς ὄντος, ᾧ τινι καταλείψει τὴν βασιλείαν εἰπεῖν, ὃς ἂν ὑμῶν τὴν μάχαιραν ὀξυτέραν ἔχῃ. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἀπάδει τῆς τραγικῆς ἀρᾶς ἐκείνης. θηκτῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τοὺς ἀδελφοὺς, οὕτως ἄμικτός ἐστι καὶ θηριώδης, ἡ τῆς πλεονεξίας ὑπόθεσις. *Ibidem.*

ὁ γοῦν Πύρρος ἔλεγε, πλείονας πόλεις ὑπὸ Κινέου τοῖς λόγοις, ἢ τοῖς ὅπλοις ὑφ' ἑαυτοῦ προσῆχθαι, καὶ διετέλει τὸν ἄνδρα τιμῶν, ἐν τοῖς μάλιστα χρώμενος. *Ibidem.*

ΘΡΑΚΩΝ. Thracum.

ΚΟΤΥΟΣ. Cotyos.

ἐρωτηθεὶς, τίνι καταλιμπάνεις τὸ βασίλειον; ἔφη, τῷ δυναμένῳ. *Antonius Melissa.*

ΣΥΡΑΚΟΥΣΑΝΩΝ. Syracusanorum.

ΙΕΡΩΝΟΣ. Hieronis.

Ἱέρων τύραννος πρὸς Ξενοφάνην τὸν κολοφώνιον εἰπόντα μόλις οἰκέτας δύο τρέφειν, ἀλλ' Ὅμηρος εἶπεν, ὃν σὺ διασύρεις, πλείονας ἢ μυρίους τρέφει τεθνηκώς. *Plutarchus in Moralib.*

ὁ αὐτὸς ἔλεγε, μεγάλους δεῖ λαμβάνειν μισθοὺς μαθητῶν, τοὺς διδασκάλους, παρὰ μὲν τῶν εὐφυῶν, ὅτι πολλὰ μανθάνουσι. παρὰ δὲ τῶν ἀφυῶν, ὅτι πολὺν κόπον παρέχουσιν. *Antonius Melissa.*

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ γέγονεν ἐκ φιλοσοφίας ἔφη· τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν, ἅτινες διὰ τὸν ἐκ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. *Ibidem.*

Dionysij.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος τῆς μητρὸς αὐτοῦ παρήλικος μὲν οὔσης, ἐκδοθῆναι δὲ ἀνδρὶ βουλομένης, ἔφη, τοὺς μὲν τῆς πόλεως βιάσασθαι νόμους δύνασθαι. τοὺς δὲ τῆς φύσεως μὴ δύνασθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. *Ibidem.*

ὁ δὲ νεώτερος Διονύσιος ἔλεγε πολλοὺς τρέφειν σοφιστὰς, οὐ θαυμάζων ἐκείνους, ἀλλὰ δι' ἐκείνων θαυμάζεσθαι βουλόμενος. *Ibidem.*

ἐκπεσὼν δὲ τῆς ἀρχῆς, πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα τί σε Πλάτων καὶ φιλοσοφία ὠφέλησε; τὸ τηλικαύτην ἔφη τύχης μεταβολὴν ῥαδίως ὑπομένειν. *Ibidem.*

Διονύσιος ὁ τύραννος ἐκέλευε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν. *Ibidem.*

Διονύσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. τόξον μὲν γὰρ ὥς φασιν ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀνιεμένη. *Ibidem.*

Agathoclis.

ΑΓΑΘΟΚΛΟΥΣ.

Αγαθόκλης υἱὸς τοῦ κεραμέως, γενόμενος δὲ κύριος σικελίας καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς εἰώθει κεραμεᾶ ποτήρια τιθέναι παρὰ τὰ χρυσᾶ, καὶ τοῖς νέοις ἐπιδεικνύμενος λέγειν ὅτι τοιαῦτα ποιῶν πρότερον, νῦν ταῦτα ποιεῖ, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἀνδρείαν. *Ibidem.*

ἐγκα-

ἐγκαλούντων δὲ τοῖς ναύταις αὐτοῦ τῶν Ἰθακησίων ὅτι τῇ νήσῳ προσβαλόντες τῶν θρεμμάτων τινὰ ἀπέσπασαν. ὁ δ' ὑμέτερος ἔφη βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς οὐ μόνον τὰ πρόβατα λαβών, ἀλλὰ καὶ τὸν ποιμένα προσεκτυφλώσας ἀπῆλθε. *Ibidem.*

ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Hermocratis.

Ἑρμοκράτης μὲν εἶπεν, ὅτι τοῦ νικᾶν κρεῖττόν ἐστι, τὸ καλῶς χρῆσθαι τῇ νίκῃ. *Plutarchus in Vitis.*

ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ.

Asiaticorum.

ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.

Antigoni.

Ἀντίγονος εἰσέπραττε χρήματα συντόμως, εἰπόντος δέ τινος, ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ἦν τοιοῦτος, εἰκότως εἶπεν, ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι. *Plutarchus in Moralibus.*

Θαυμαζόντων δὲ πάντων ὅτι γέρων γενόμενος ἠπίως ἐχρῆτο καὶ πράως τοῖς πράγμασι, πρότερον μὲν γὰρ εἶπε δυνάμεως ἐδεόμην, νῦν δὲ δόξης καὶ εὐνοίας. *Ibidem.*

νοσήσας δὲ μακρὰν νόσον, ὡς ἀνέρρωσεν, οὐδὲν ἔφη χεῖρον, ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος μὴ μεγαφρονεῖν ὡς ὄντας θνητούς. *Ibidem.*

εἰπόντος δέ τινος ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦσι, καὶ μὰ Δία εἶπεν, τοῖς τῶν βαρβάρων, ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ καὶ μόνα δίκαια τὰ δίκαια. *Ibidem.*

ἐπεὶ δέ ποτε χειμῶνος ἐν τόποις σπανίζουσι τῶν ἐπιτηδείων ἠνάγκασε καταζεῦξαι καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες ἐλοιδόρουν αὐτόν, ἀγνοοῦντες ὅτι πλησίον ἐστί, τῇ βακτηρίᾳ τὴν σκηνὴν διαστείλας, οἰμώξετε εἶπεν, εἰ μὴ μακρότερον ἀποστάντες λοιδορήσετε ἡμᾶς. *Ibidem.*

Θρασύλλου δὲ τοῦ κυνικοῦ δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτόν, ἀλλ' οὐ βασιλικὸν εἶπε τὸ δόμα· τοῦ δὲ εἰπόντος οὐκοῦν τάλαντα δός μοι, ἀλλ' οὐ κυνικὸν ἔφη τὸ λῆμμα. *Ibidem.*

Ἀντίγο-

Ἱέρων τύραννος πρὸς Ξενοφάνην τὸν κολοφώνιον εἰπόντα μόλις οἰκέτας δύο τρέφειν, ἀλλ' ὅμηρος εἶπεν, ὃν σὺ διασύρεις, πλείονας ἢ μυρίους τρέφει τεθνηκώς. *Plutarchus in Moralib.*

ὁ αὐτὸς ἔλεγε, μεγάλους δεῖ λαμβάνειν μισθοὺς μαθητῶν, τοὺς διδασκάλους, παρὰ μὲν τῶν εὐφυῶν, ὅτι πολλὰ μανθάνουσι. παρὰ δὲ τῶν ἀφυῶν, ὅτι πολὺν κόπον παρέχουσιν. *Antonius Melissa.*

ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ γέγονεν ἐκ φιλοσοφίας ἔφη· τὸ αὐεπιτάκτως ποιεῖν, ἅτινες διὰ τὸν ἐκ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. *Ibidem.*

Dionysij.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος τῆς μητρὸς αὐτοῦ παρήλικος μὲν οὔσης, δοθῆναι δὲ ἀνδρὶ βουλομένης, ἔφη, τοὺς μὲν τῆς πόλεως βιάσασθαι νόμους δύνασθαι. τοὺς δὲ τῆς φύσεως μὴ δύνασθαι. *Plutarchus in Moralibus.*

πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. *Ibidem.*

ὁ δὲ νεώτερος Διονύσιος ἔλεγε πολλοὺς τρέφειν, σοφιστὰς, οὐ θαυμάζων ἐκείνους, ἀλλὰ δι' ἐκείνων θαυμάζεσθαι βουλόμενος. *Ibidem.*

ἐκπεσὼν δὲ τῆς ἀρχῆς, πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα τί σε Πλάτων καὶ φιλοσοφία ὠφέλησε τὸ τηλικαύτην ἔφη τύχης μεταβολὴν ῥαδίως ὑπομένειν. *Ibidem.*

Διονύσιος ὁ τύραννος ἐκέλευε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν. *Ibidem.*

Διονύσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι, μηδέποτε εἶπεν ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη. τόξον μὲν γὰρ ὥς φασιν ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀνιεμένη. *Ibidem.*

Agathoclis.

ΑΓΑΘΟΚΛΟΥΣ.

Ἀγαθόκλης υἱὸς ἦν κεραμέως, γενόμενος δὲ κύριος σικελίας καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς εἰώθει κεραμεᾶ ποτήρια τιθέναι παρὰ τὰ χρυσᾶ, καὶ τοῖς νέοις ἐπιδεικνύμενος λέγειν ὅτι τοιαῦτα ποιῶν πρότερον, νῦν ταῦτα ποιεῖ, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἀνδρίαν. *Ibidem.*

ἐγκα-

ἐγκαλέντων δὲ τοῖς ναύταις αὐτοῦ τὴν ἰθηκησίαν ὅτι τῇ νήσῳ προσβαλόντες τῶν θρεμμάτων τινὰ ἀπέσπασαν. ὁ δὲ ὑμέτερος ἔφη βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς οὐ μόνον τὰ πρόβατα λαβὼν, ἀλλὰ καὶ τὸν ποιμένα προσεκτυφλώσας ἀπῆλθε. *Ibidem.*

ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥΣ. Hermocratis.

Ἑρμοκράτης μὲν εἶπεν, ὅτι τοῦ νικᾶν κρεῖττόν ἐστι, τὸ καλῶς χρῆσθαι τῇ νίκῃ. *Plutarchus in Vitis.*

ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ. Asiaticorum.

ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. Antigoni.

Ἀντίγονος εἰσέπραττε χρήματα συντόμως, εἰπόντος δέ τινος, ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ἦν τοιοῦτος, εἰκότως εἶπεν, ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι. *Plutarchus in Moralibus.*

θαυμαζόντων δὲ πάντων ὅτι γέρων γενόμενος ἠπίως ἐχρῆτο καὶ πρᾴως τοῖς πράγμασι, πρότερον μὲν γὰρ εἶπε δυνάμεως ἐδεόμην, νῦν δὲ δόξης καὶ εὐνοίας. *Ibidem.*

νοσήσας δὲ μικρὰν νόσον, ὡς ἀνέρρωσεν, οὐδὲν ἔφη χεῖρον, ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος μὴ μεγαφρονεῖν ὡς ὄντας θνητούς. *Ibidem.*

εἰπόντος δέ τινος ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦσι, καὶ μὰ δία εἶπεν, τοῖς τῶν βαρβάρων, ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ καὶ μόνα δίκαια τὰ δίκαια. *Ibidem.*

ἐπεὶ δὲ ποτὲ χειμῶνος ἐν τόποις σπανίζουσι τῶν ἐπιτηδείων, ἠνάγκασε καταζεῦξαι καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες ἐλοιδόρουν αὐτὸν, ἀγνοοῦντες ὅτι πλησίον ἐστὶν, τῇ βακτηρίᾳ τὴν σκηνὴν διαστείλας, οἰμώξετε εἶπεν, εἰ μὴ μακρότερον ἀποστάντες λοιδορήσετε ἡμᾶς. *Ibidem.*

Θρασύλλου δὲ τοῦ κυνικοῦ δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτὸν, ἀλλ' οὐ βασιλικὸν εἶπε τὸ δόμα· τοῦ δὲ εἰπόντος οὐκοῦν τάλαντα δός μοι, ἀλλ' οὐ κυνικὸν ἔφη τὸ λῆμμα. *Ibidem.*

Ἀλλὰ μὴν ἥτε βασιλεία τελεωτάτη πασῶν οὖσα καὶ μεγίστη τῶν πολιτειῶν πλείστας φροντίδας ἔχει καὶ πόνους καὶ ἀσχολίας, τὸν γοῦν Σέλευκον ἑκάστοτε λέγειν ἔφρασαν εἰ γνοῖεν οἱ πολλοὶ τὸ γράφειν μόνον ἐπιστολὰς τοσαύτας καὶ ἀναγινώσκειν ὅσον ἐργῶδές ἐστιν, ἐῤῥιμμένον οὐκ ἂν ἐλέσθαι διάδημα. *Plutarchus in Moralibus.*

ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΩΝ.

Carthaginensium.

ΑΝΝΙΒΑ.

Hannibalis.

Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἀννίβας ὅτι μᾶλλον φοβεῖται Μαρκέλλου μαχομένου, Φάβιον μὴ μαχόμενον. *Ibidem.*

Φασὶν λόγου περὶ στρατηγῶν ἐμπεσόντος καὶ τοῦ Ἀννίβα κράτιστον ἀποφηναμένου γεγονέναι τῶν στρατηγῶν Ἀλέξανδρον, εἶτα Πύῤῥον, τρίτον δ᾽ αὑτόν, ἡσυχῆ μειδιάσαντα τὸν Ἀφρικανὸν εἰπεῖν. τί δ᾽ εἰ μή σε ἐγὼ νενικήκειν, καὶ τὸν Ἀννίβαν, οὐκ ἂν ὦ Σκιπίων φάναι τρίτον ἐμαυτὸν ἀλλὰ πρῶτον ἐποιούμην τῶν στρατηγῶν. *Plutarchus in Vitis.*

λέγεται δ᾽ ἐν ταῖσδε ταῖς διατριβαῖς, ἐν τῷ γυμνασίῳ λεσχηνεῦσαί ποτε πρὸς ἀλλήλους Σκιπίωνα καὶ Ἀννίβαν περὶ στρατηγίας, πολλῶν ἐφεστώτων, καὶ τοῦ Σκιπίωνος ἐρομένου, τίς δοκεῖ οἱ στρατηγὸς ἄριστος γενέσθαι; τὸν Ἀννίβαν εἰπεῖν, ὁ μακεδὼν Ἀλέξανδρος. Σκιπίωνα δ᾽ ἡσυχάσαι μὲν ἐπὶ τῷδ᾽ ἐξαναστάμενον ἄρα Ἀλεξάνδρῳ, ἐπανέρεσθαι δὲ τίς εἴη δεύτερος μετὰ Ἀλέξανδρον καὶ τὸν φάναι, Πύῤῥος ὁ ἠπειρώτης, τὴν ἀρετὴν ἄρα τὴν στρατηγικὴν ἐν τόλμῃ τιθέμενον. οὐ γὰρ ἐστὶν εὑρεῖν μεγαλοτολμοτέρους τῶνδε τῶν βασιλέων. δακνόμενον δ᾽ ἤδη τὸν Σκιπίωνα ὅμως ἐπανέρεσθαι, τίνι διδοίη τὰ τρίτα, ταχὺ γοῦν ἐλπίζοντα ἕξειν τὰ τρίτα. τὸν δὲ ἐμαυτὸν φάναι. νέος γὰρ ὢν ἔτι Ἰβηρίας τε ἐκράτησα, καὶ στρατῷ τὰ ἄλπεια ὄρη μεθ᾽ ἡρακλέα πρῶτος ὑπερῆλθον, ἔς τε τὴν ἰταλίαν ὑμῶν, οὐδενός που θαῤῥοῦντος ἐμβαλὼν, τετρακόσια ἀνέστησα ἄστη, καὶ περὶ τῇ πόλει τὸν ἀγῶνα πολλάκις ὑμῖν ἀνέστησα, οὔτε μοι χρημάτων, οὔτε στρατιᾶς ἐπιπεμπομένης ἐκ Καρχηδόνος. ὡς δὲ αὐτὸν ὁ Σκιπίων εἶδεν ἀπομηκύνοντα τὴν σεμνολογίαν, ἔφη γελάσας ποῦ δ᾽ ἂν ἑαυτὸν ἔταττες ὦ Ἀννίβα, μὴ νενικημένος ὑπ᾽ ἐμοῦ. τὸν δέ φασιν

αἰσθανόμενον ἤδη τῆς ζηλοτυπίας εἰπεῖν, ὅτι ἔγωγε ἔταξα αὑτὸν ἐμαυτοῦ πρὸ Ἀλεξάνδρου. οὕτω μὲν ὁ Ἀννίβας ἐπέμψε τῇ σεμνολογίᾳ, καὶ τὸν Σκιπίωνα λαθὼν ἐθεράπευσεν, ὡς καθελόντα τὸν ἀμείνονα Ἀλεξάνδρου. διαλυομένης δὲ τῆς συνόδου, Σκιπίωνα μὲν ὁ Ἀννίβας ἐπὶ ξενίαν ἐκάλει, Σκιπίων δὲ ἐλθεῖν αὐτὸν ἔφη μάλα προθύμως, εἰ μὴ συνῆσθα νῦν Ἀντιόχῳ πρὸς ῥωμαίους ὑπόπτως ἔχοντι. ὧδε μὲν ἐκεῖνοι τῆς στρατηγίας ἀξίως τὴν ἔχθραν ὡρίζοντο τοῖς πολέμοις. *Appianus.*

Romanorum.

ΡΩΜΑΙΩΝ.

Romuli.

ΡΩΜΥΛΟΥ.

ἴδιον δὲ τὸ μηδεμίαν δίκην κατὰ πατροκτόνων ὁρίσαντα, πᾶσαν ἀνδροφονίαν, πατροκτονίαν προσειπεῖν, ὡς τούτου μὲν ὄντος ἐναγοῦς, ἐκείνου δὲ ἀδυνάτου. *Plutarchus in Vitis.*

Numae.

ΝΟΥΜΑ.

αὐτοῦ δὲ τοῦ Νουμᾶν οὕτω φασὶν εἰς τὸ θεῖον ἀνηρτῆσθαι ταῖς ἐλπίσιν, ὥστε καὶ προσαγγελίας αὐτῷ ποτε γενομένης ὡς ἐπέρχονται πολέμιοι, μειδιάσαι καὶ εἰπεῖν, ἐγὼ δὲ θύω. *Ibidem.*

Pauli Aemylij.

ΠΑΥΛΟΥ ΑΙΜΥΛΙΟΥ.

Νικήσας δὲ τὸν Περσέα καὶ τὰς ἐπινικίους ποιούμενος ἑστιάσεις, ἔλεγε τῆς αὐτῆς ἐμπειρίας εἶναι στράτευμα φοβερώτερον πολεμίοις καὶ συμπόσιον ἥδιστον φίλοις παρασχεῖν. *Plutarchus in Moralibus.*

Scipionis.

ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

Σκιπίων οὗτος στρατηγὸς γέγονε ῥωμαίων ὃς χρησμὸν εἴρηκεν ἢ λόγον, καὶ γὰρ μετὰ τὴν τῆς Καρχηδόνος καθαίρεσιν θαρσούντων ῥωμαίων ὡς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τὸ λοιπὸν διάξοντες τοῦ χρόνου, παρελθὼν εἰς μέσους νῦν μέντοι χρὴ νομίζειν ἔφη πολέμων ἀρχὰς τὰ παρόντα. κινδυνεύσομεν γὰρ μήτε οὓς φοβήσομεν, μήτε οὓς φοβηθῶμεν ἀπολελοιπότες. *Suidas.*

Σκιπίων

Σκιπίων ὁ ῥωμαῖος συνεβούλευσεν οὕτως ἢ μὴ πειράζειν, ἢ οὕτως ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τέλος ἐπιθεῖναι τῇ πράξει. τὸ γὰρ δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν πειράζειν, ἅμα μὲν ἐπισφαλὲς, ἅμα δ' εὐκαταφρόνητον γίνεσθαι ποιεῖ παντελῶς. *Ibidem.*

Σκιπίων δὲ ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀπὸ τῶν στρατηγιῶν καὶ τῆς πολιτείας σχολὴν ἐν γράμμασι διατριβὴν ποιούμενος ἔλεγεν. ὁπότε σχολάζοι πλείονα πράττειν. *Plutarch. in Moralib.*

πρεσβύτερος ἐπεὶ καρχηδόνα καταχράτος εἷλε καὶ τῶν στρατηγῶν τινες αἰχμάλωτον λαβόντες εὐπρεπῆ παρθένον, ἧκον μίζον κοτες, αὐτῷ τε ἐδίδοσαν, ἡδέως ἂν ἔφη ἔλαβον, εἴπερ ἦν ἰδιώτης, καὶ μὴ ἄρχων. *Ibidem.*

ἔτι δὲ νέος ὤν, τοσαύτην εἶχε δόξαν ἀνδρείας καὶ συνέσεως, ὥστε Κάτωνα μὲν τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν ἐρωτηθέντα περὶ τῶν ἐν καρχηδόνι στρατευομένων, ἐν οἷς καὶ Σκιπίων ἦν, οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν. *Ibidem.*

ἀππίου δὲ κλαυδίου περὶ τῆς τιμητικῆς ἀρχῆς ἁμιλλωμένου πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγοντος ὅτι πάντας ὀνόμασι ῥωμαίους αὐτὸς ἀσπάζεται Σκιπίωνος ὀλίγον δεῖν ἀγνοοῦντος ἅπαντας, ἀληθῆ λέγεις εἶπεν, ἐμοὶ γὰρ οὐκ εἰδέναι πολλοὺς, ἀλλ' ὑπὸ μηδενὸς ἀγνοεῖσθαι μεμέληκεν. *Ibidem.*

ἑτέρου δὲ θυρεὸν ἐπιδείξαντος εὖ κεκοσμημένον, ὁ μὲν θυρεὸς εἶπεν, ὦ νεανία καλὸς, πρέπει δὲ ῥωμαῖον ἄνδρα μᾶλλον ἐν τῇ δεξιᾷ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἢ τῇ ἀριστερᾷ. *Ibidem.*

ΦΑΒΙΟΥ.

Fabij.

πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν ὅτι τὸν σκώμματα φοβούμενον καὶ λοιδορίας, δειλότερον ἡγεῖται τοῦ φεύγοντος τοὺς πολεμίους. *Ibid.*

* ἀπολείπομεν τοὺς θεοὺς ταραντίνοις κεχολωμένους. *Plutarchus in Vitis.*

* Verba Fabij capto Tarẽto, q Deorum statuas non abducebat secũ neq; loco mouebat, sed im motas sinebat.

ΜΙΝΟΥΚΙΟΥ.

Minucij.

Μινούκιος δὲ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἀθροίσας ἄνδρες ἔφη συστρατιῶται, τὸ μὲν ἁμαρτεῖν μηδὲν ἐν πράγμασι μεγάλοις μεῖζον ἢ καθ' ἄνθρωπόν ἐστι, τὸ δ' ἁμαρτόντα χρήσασθαι τοῖς πταίσμασιν διδάγμασι πρὸς τὸ λοιπὸν, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ νοῦν ἔχοντος. *Ibidem.*

ΚΑΙΚΙΛΙΟΥ ΜΕΤΕΛΛΟΥ.

Cæcilij Metelli.

τοῦ δὲ νεωτέρων τινὸς χιλιάρχου πυνθανομένου τί μέλλει ποιεῖν, εἰ τοῦτον ἔφη συνειδέναι μοι τὸν χιτωνίσκον ἐνόμιζον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπέθηκα. *Plutarchus in Moralib.*

Μέτελλος δὲ ὁ γέρων, ἕτερόν τι τοιοῦτο ἐρωτώμενος ἐπὶ στρατείας, εἰ φησὶν ᾤμην τὸν χιτῶνά μοι συνειδέναι τοῦτο τὸ ἀπόρρητον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν, ἐπὶ πῦρ ἔθηκα. *Ibidem.*

μικροῦ γὰρ ἐκ λαμπτῆρος ἴδαιον λέπας πρήσειεν ἄν τις, καὶ πρὸς ἄνδρ' εἰπὼν ἕνα, πύθοιντ' ἂν ἀστοὶ πάντες. *Ibidem.*

Catonis.

ΚΑΤΩΝΟΣ.

λοιδορῶν δέ ποτε τὴν ἐπιπολάζουσαν γυναικοκρατίαν, πάντες εἶπεν ἄνθρωποι τῶν γυναικῶν ἄρχουσιν, ἡμεῖς δὲ πάντων ἀνθρώπων, ἡμῶν δὲ αἱ γυναῖκες. *Ibidem.*

τῶν δὲ νέων ἔφη χαίρειν τοῖς ἐρυθριῶσι μᾶλλον ἢ τοῖς ὠχριῶσι. *Ibidem.*

τοὺς δὲ τῆς ἀρετῆς τὴν τιμὴν ἀφαιροῦντας ἔλεγε τὴν ἀρετὴν ἀφαιρεῖν τῆς νεότητος. *Ibidem.*

τὴν δὲ ἀδικίαν ἔλεγε τοῖς ἀδικοῦσι, κἂν μὴ φέρῃ, κίνδυνον ἅπασι φέρειν. *Ibidem.*

τὸν δὲ ὀργιζόμενον ἐνόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν. *Ibidem.*

ἔφη δὲ βούλεσθαι μᾶλλον εὐεργετήσας μὴ κομίσασθαι χάριν ἢ μὴ ὑποσχεῖν κόλασιν ἀδικήσας, καὶ πᾶσιν ἀεὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν χωρὶς ἑαυτοῦ, δοῦναι συγγνώμην. *Ibidem.*

τοὺς δὲ σπουδάζοντας ἐν τοῖς γελοίοις ἔλεγεν ἐν τοῖς σπουδαίοις ἔσεσθαι καταγελάστους.

Ποστουμίου δὲ Λαβιήνου γράψαντος ἱστορίας ἑλληνιστὶ καὶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀκροωμένων αἰτοῦντος, εἰρωνευόμενος Κάτων ἔφη, δοτέον εἶναι συγγνώμην εἰ τῶν Ἀμφικτυόνων ψηφισαμένων ἀναγκασθεὶς ἔγραψε. *Ibidem.*

ὁ μὲν οὖν Κάτων ἔλεγε τῶν νέων μᾶλλον ἀγαπᾶν τοὺς ἐρυθριῶντας, ἢ τοὺς ὠχριῶντας, ὀρθῶς ἐθίζων καὶ διδάσκων τὸν ψόγον μᾶλλον, ἢ τὸν ἔλεγχον δεδιέναι καὶ τὴν ὑποψίαν μᾶλλον, ἢ τὸν κίνδυνον. *Ibidem.*

καὶ ὁ λόγος τοῦ ἀνδρὸς ἰδέαν εἶχε. εὔχαρις γὰρ ἅμα καὶ δεινὸς ἦν, ἡδὺς καὶ καταπληκτικὸς, φιλοσκώμμων καὶ αὐστηρός. *Plutarchus in Vitis.*

τῷ δὲ Κά-

τῷ δὲ Κάτωνι πολλὴ μὲν ἀπὸ λόγου δύναμις αὔξετο. καὶ ῥωμαῖον αὐτὸν οἱ πολλοὶ Δημοσθένη προσηγόρευον, ὁ δὲ βίος μᾶλλον ὀνομαστὸς ἦν αὐτοῦ καὶ περιβόητος. *Ibidem.*

χαλεπὸν μέν ἐστιν ὦ πολῖται πρὸς γαστέρα λέγειν, ὦτα οὐκ ἔχουσαν. *Ibidem.*

περὶ δὲ τῆς γυναικοκρατίας διαλεγόμενος, πάντες, εἶπεν, ἄνθρωποι τῶν γυναικῶν ἄρχουσιν, ἡμεῖς δὲ πάντων ἀνθρώπων, ἡμῶν δὲ αἱ γυναῖκες. τοῦτο μὲν οὖν ἐστιν ἐκ τῶν Θεμιστοκλέους μετενηνεγμένον ἀποφθεγμάτων. ἐκεῖνος γὰρ ἐπιτάττοντος αὐτῷ πολλὰ τοῦ υἱοῦ διὰ τῆς μητρὸς, ὦ γύναι, Ἀθηναῖοι μὲν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων, ἐγὼ δὲ ἀθηναίων, ἐμοῦ δὲ σὺ, σοῦ δ' ὁ υἱός. *Ibidem.*

βούλεσθαι δ' ἔλεγε μᾶλλον εὖ πράξας ἀποστερηθῆναι χάριν, ἢ κακῶς, μὴ τυχεῖν κολάσεως. *Ibidem.*

τῶν δὲ ῥωμαίων εἰς Βιθυνίαν τρεῖς ἑλομένων πρεσβεῖς, ὧν ὁ μὲν ποδαγρικὸς ἦν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐξ ἀνατρήσεως καὶ περικοπῆς κοίλην εἶχεν, ὁ δὲ τρίτος ἐδόκει μωρὸς εἶναι, καταγελῶν ὁ Κάτων εἶπε πρεσβείαν ὑπὸ ῥωμαίων ἀποστέλλεσθαι μήτε πόδας, μήτε κεφαλὴν μήτε καρδίαν ἔχουσαν. *Ibidem.*

τοῦ δ' ἐρῶντος ἔλεγε τὴν ψυχὴν ἐν ἀλλοτρίῳ σώματι ζῆν. *Ibidem.*

μεταμεληθῆναι δ' αὐτὸς ἐν παντὶ τῷ βίῳ τρεῖς μεταμελείας ἔφασκε, μίαν μὲν ἐπὶ τῷ γυναικὶ πιστεῦσαι λόγον ἀπόρρητον, ἑτέραν δὲ πλεύσας, ὅπου δυνατὸν ἦν πεζεῦσαι, τὴν δὲ τρίτην, ὅτι μίαν ἡμέραν ἀδιάθετος ἔμεινεν. *Ibidem.*

χαλεπόν ἐστιν ἐν ἄλλοις βεβιωκότα ἀνθρώποις, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. *Ibidem.*

αὐτῷ δ' ἔφη τὴν γυναῖκα μηδέποτε πλὴν βροντῆς μεγάλης γενομένης περιπλακῆναι, καὶ μετὰ παιδιᾶς εἰπεῖν, αὐτὸν ὡς μακάριός ἐστι τοῦ διὸς βροντῶντος. *Ibidem.*

γενομένου δὲ τοῦ παιδὸς, οὐδὲν ἦν ἔργον οὕτως ἀναγκαῖον, εἰ μήτι δημόσιον, ὡς μὴ παρεῖναι τῇ γυναικὶ λουούσῃ τὸ βρέφος καὶ σπαργανούσῃ. *Ibidem.*

τὴν δὲ τράπεζαν ἐν τοῖς μάλιστα φιλοποιὸν ἡγεῖτο. *Ibid.*

οὐ παύσῃ ἔφη σύ. πλουτεῖ μὲν ὡς κράσσος, ζῶν δ' ὡς κύ-

Catonis ad quendam improbum verbis non factis philosophum.

κύλλος, λέγων δ' ὡς Κάτων. *Ibidem.*

πρός τινα τῶν ἑταίρων εἰπόντα, μέμφονταί σου οἱ ἄνθρωποι τὴν σιωπήν. μόνον ἔφη μὴ τὸν βίον. ἄρξομαι δὲ λέγειν, ὅταν μὴ μέλλω λέγειν ἄξια σιωπῆς. *Ibidem.*

μοχθηροῦ δὲ ἀνθρώπου καὶ πολυτελοῦς λόγον ἐν συγκλήτῳ διαθεμένου πρὸς εὐτέλειαν καὶ σωφρονισμόν. ἐπαναστὰς ἀμναῖος, ὦ ἄνθρωπε εἶπεν. τίς ἀνέξεταί σου, δειπνοῦντος μὲν ὡς κράσσου. οἰκοδομοῦντος δὲ ὡς λευκούλλου, δημηγοροῦντος δὲ ἡμῖν ὡς Κάτωνος. *Ibidem.*

ἄχρι τοῦ βήματος καὶ τοῦ συνεδρίου. χαλεπὸς ἦν καὶ φοβερὸς ὑπὲρ τῶν δικαίων εἶτα πᾶσιν εὐνοϊκῶς καὶ φιλανθρώπως προσφερόμενος. *Ibidem*

μὴ Κάτων τῆς ῥώμης, ἀλλὰ ἡ ῥώμη δεῖται Κάτωνος. *Ibidem.*

συνεβούλευε πᾶσαν ἀρχὴν ὡς ἀναρχίας κρείττονα. *Ibid.*

τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἔλεγε καὶ ποιεῖν τὰ μεγάλα κακά, καὶ παύειν. *Ibidem.*

ὅμοιον γὰρ ἐστὶ τῷ ἡρακλεῖ μαλακίαν ὀνειδίζειν καὶ κατηγορεῖν αἰσχροκέρδειαν Κάτωνος. *Ibidem.*

Πομπήιον ἀκούσας ἐκλελοιπότα παντελῶς Ἰταλίαν, ἐν δυρραχίῳ στρατοπεδεύειν, πολὺν ἔφη περὶ τὰ θεῖα πλάνον εἶναι καὶ ἀσάφειαν, εἰ Πομπήιον ἐν οἷς ὑγιὲς οὐδὲν οὐδὲ δίκαιον ἔπραττεν ἀήττητον γενόμενον. νῦν ὅτε τὴν πατρίδα βούλεται σώζειν καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπερμαχεῖται προλέλοιπε τὸ εὐτυχεῖν. *Ibidem.*

Syllæ.

ΣΥΛΛΑ.

καὶ κάρβωνά φασι εἰπεῖν ὡς ἀλώπεκι καὶ λέοντι πολεμῶν ἐν τῇ Σύλλα ψυχῇ κατοικοῦσιν ὑπὸ τῆς ἀλώπεκος ἀνιῷτο μᾶλλον. *Ibidem.*

τὸ μὲν οὖν μνημεῖον ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ ἄρεώς ἐστι, τὸ δὲ ἐπίγραμμά φασιν αὐτὸν ὑπογραψάμενον καταλιπεῖν οὗ κεφάλαιόν ἐστιν ὡς οὔτε τῶν φίλων τις αὐτὸν εὖ ποιῶν, οὔτε τῶν ἐχθρῶν κακῶς ὑπερεβάλετο. *Ibidem.*

Luculli.

ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΥ.

ἰδ' ἀπε-

ὁ δ᾽ ἀπεκρίνατο τὴν μνημονευομένην φαύλην, ἐγὼ γὰρ ἔφη καὶ ταύτην εὐτυχῆ ποιήσω τὴν ἡμέραν. *Ibidem.*

Responsum Luculli, qui prohibebatur a vate pugnare die vt v. debatur inauspicato, οὐ πάντ᾽ ἦμαρ κακὸν ἦμαρ, dixit Hesiodus.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

Iulij Cæsaris.

πολίχνιον δὲ αὐτοῦ λυπρὸν ἐν τοῖς ἄλπεσι περιερχομένου, καὶ τῶν φίλων διαπορούντων, εἰ καὶ ἐνταῦθά τινες στάσεις εἰσὶ καὶ ἅμιλλαι περὶ πρωτείων. ἐπιστὰς καὶ συννοὺς γενόμενος, μᾶλλον ἂν ἔφη ἐβουλόμην πρῶτος ἐνταῦθα εἶναι, ἢ δεύτερος ἐν ῥώμῃ. *Plutarchus in Moralibus.*

ἐπεὶ δὲ μάχης γενομένης νικῶν ὁ Πομπήϊος οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἀλλὰ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, τήμερον εἶπεν ἡ νίκη παρὰ τοῖς πολεμίοις ἀλλὰ τὸν εἰδότα νικᾶν οὐκ ἔχουσιν *Ibidem.*

Φαρνάκην νικήσας τὸν ποντικὸν ἐξ ἐφόδου πρὸς τοὺς φίλους ἔγραψεν, ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα *Ibidem.*

Πομπηΐαν δὲ τὴν γυναῖκα κακῶς ἀκούσασαν ἐπὶ κλωδίῳ παραιτησάμενος, εἶτα τοῦ κλωδίου φεύγοντος ἐπὶ τούτῳ δίκην, μάρτυς εἰσαχθεὶς οὐδὲν εἶπε φαῦλον περὶ τῆς γυναικὸς, ἐρομένου δὲ τοῦ κατηγόρου. διὰ τί τοίνυν ἐξέβαλες αὐτὴν, ὅτι τὴν Καίσαρος ἔφη γυναῖκα καὶ διαβολῆς δεῖ καθαρὰν εἶναι. *Ibidem.*

καὶ διέβη τὸν ὕβρωνα ποταμὸν ἐκ τῆς γαλατικῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ Πομπήϊον εἰπὼν, πᾶς ἀνερρίφθω κύβος. *Ibidem.*

ξένους τινὰς ἐν ῥώμῃ πλουσίους, κυνῶν τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας, ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ὡς ἔοικεν, ἠρώτησεν εἰ παιδία παρὰ αὐτοῖς οὐ τίκτουσιν αἱ γυναῖκες· ἡγεμονικῶς σφόδρα νουθετήσας, τοὺς τὸ φύσει φιλητικὸν ἐν ἡμῖν καὶ φιλόστοργον, εἰς θηρία καταναλίσκοντας, ἀνθρώποις ὀφειλόμενον. *Plutarchus in Vitis.*

ἐλέγχθη μὲν οὖν ὅτι τῶν ἀφιγμένων τις ἀπὸ Καίσαρος ταξιαρχῶν ἑστὼς παρὰ βουλευτήριον, καὶ πυθόμενος ὡς οὐ δίδωσιν ἡ βουλὴ Καίσαρι χρόνον τῆς ἀρχῆς, εἶπεν ἐπικρούων τῇ χειρὶ τὸ ξίφος, ἀλλὰ τοῦτο δώσει. *Ibidem.*

ἔστιν δὲ ταῦτα πολλῶν ἀκοῦσαι διεξιόντων· ὥς τις αὐτῷ μάντις, ἡμέρᾳ μαρτίου μηνὸς, ἣν εἰδοὺς ῥωμαῖοι κολοῦσιν, προεῖποι μέγαν φυλάττεσθαι κίνδυνον, ἐλθούσης δὲ τῆς ἡμέρας, προϊὼν ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν σύγκλητον, ἀσπασάμενος προσπαίζει τῷ μάντει φάμενος, αἱ μὲν δὴ μάρτιαι εἰδοὶ πάρεισιν,

ὁ δὲ ἡσυχῇ πρὸς αὐτὸν εἴποι, καὶ πάρεισιν ἀλλ᾽ οὐ παρεληλύθασιν. *Ibidem.*

ὥσπερ θηρίον αὐλεῖτο ταῖς πάντων χερσὶν, τοὔνομα μόνον καὶ τὴν ἐπίφθονον καρπωσάμενος δόξαν παρὰ τῶν πολιτῶν. *Ibidem.*

οὐδὲν ἀτυχέστερον ἔφη διηνεκοῦς φυλακῆς, εἶναι γὰρ αἰεὶ δεδιότος. *Appianus.*

Cæsaris parcentis Atheniensibus propter Maiorũ gloriam & virtutem.

αὐτὸς ὁ καῖσαρ μηδὲν μνησικακήσας ἀθώους, ἀφῆκε, τοσοῦτον μόνον εἰπὼν, ὅτι πολλὰ ἁμαρτάνοντες, ὑπὸ τῶν νεκρῶν σώζοιντο, τὸ δὲ δὴ ἔπος τοῦτο ἐδήλου ὅτι σφῶν διά τε τοὺς προγόνους καὶ διὰ τὴν δόξαν, τήν τε ἀρετὴν αὐτῶν ἐφείσατο. *Diogenes Laërtius.*

τότε ὅλον τῇγε ἀφροδίτῃ πᾶς ἀνεκινεῖτο καὶ πείθειν πάντας ἤθελεν ὅτι καὶ αὐτὸς τῆς ὥρας ἀπ᾽ αὐτῆς ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο, καὶ τὸ γλύμμα αὐτοῦ ἔνοπλον ἐφόρει καὶ συνώθημα αὐτὴν ἐν τοῖς πλείστοις καὶ μεγίστοις ἐποιεῖτο. *Ibidem.*

Pompeij.

ΠΟΜΠΗΙΟΥ.

ὁ δὲ Πομπήϊος οὐχ ὑπέπτηξεν, ἀλλ᾽ εὐνοεῖν ἐκέλευε. τὸν Σύλλαν ὅτι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα πλείονες, ἢ δυόμενον. προσκυνοῦσιν ὡς αὐτῷ μὲν αὐξανομένης δὲ καὶ μαραινομένης ἐκείνῳ τῆς δυνάμεως. *Plutarchus in Vitis.*

Honos exhibitus Pompeio ab Atheniensibus, & duo versus inscripti honoris caussa portis, per quas vrbem ingrediebatur.

τὸ μὲν ἐντὸς τῆς πύλης, ἐφ᾽ ὅσον ὢν ἄνθρωπος οἶδας, ἐπὶ τοσοῦτον εἶ θεὸς, τὸ δ᾽ ἐκτὸς, προσεδοκῶμεν, προσεκυνοῦμεν, εἴδομεν, προπέμπομεν. *Ibidem.*

φεῦ τῶν ἀνηνύτων ἄθλων ὡς ἄρα κρεῖττον ἦν ἕνα τῶν ἀδόξων γενέσθαι, εἰ μηδέποτε παύσομαι στρατευόμενος, μηδὲ τὸν φθόνον τοῦτον ἐκδὺς, ἐν ἀγρῷ διαιτήσομαι μετὰ γυναικός. *Ibidem.*

Pompeij nimium sibi tribuentis tempore belli ciuilis.

ὅπου γὰρ ἂν ἔφη τῆς Ἰταλίας, ἐγὼ κρούσω τῷ ποδὶ τὴν γῆν, ἀναδύσονται καὶ πεζικαὶ καὶ ἱππικαὶ δυνάμεις. *Ibidem.*

Crassi.

ΚΡΑΣΣΟΥ.

καὶ ὅλως νομίζων τῷ δεσπότῃ προσήκειν μάλιστα τὴν περὶ τοὺς οἰκέτας ἐπιμέλειαν ὡς ὄργανα ἔμψυχα τῆς οἰκονομικῆς. *Ibidem.*

ἀλλ᾽ ὡς ἔοικε καὶ τοῖς σπουδάζουσι περὶ αὐτὸν ἐδόκει κατὰ τὸ κωμικὸν, ἀνὴρ ἄριστος εἶναι τἄλλα πλὴν ἐν ἀσπίδι. *Ibidem.*

τοῦ δὲ Κράσ-

τὸν δὲ Κράσσον καίπερ αἴτιον ἁπάντων νομίζοντες, ἐπόθουν ὅμως αὐτοῦ τήν τε ὄψιν καὶ τὴν φωνήν. ὁ δὲ καθ' ἑαυτὸν ἐγκεκαλυμμένος ὑπὸ σκότους ἔκειτο παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τύχης, τοῖς δὲ εὖ φρονοῦσιν ἀβουλίας, δι' ἣν οὐκ ἠγάπα πρῶτος ὢν καὶ μέγιστος ἐν μυριάσιν ἀνδρῶν τοσαύταις, ἀλλ' ὅτι δυοῖν μόνων ἀνδρῶν ὕστερος ἐκρίνετο, τοῦ παντὸς ἀποδεῖν ἐνόμιζε. *Appianus.*

De Crasso, qui, cũ domi felix esse posset, tamen, ne minor esset duobus, Cæsare & Pompeio contra Parthos profectus cæsus est cum filio, cum exercitu.

ΒΡΟΥΤΟΥ.

Bruti.

λέγεται δὲ Καῖσαρ, ὅτε πρῶτον ἤκουσεν αὐτοῦ λέγοντος, εἰπεῖν πρὸς τοὺς φίλους· οὗτος ὁ νεανίας οὐκ οἶδα μὲν ὃ βούλεται, πᾶν δ' ὃ βούλεται, σφόδρα βούλεται. *Plutarchus in Vitis.*

ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

Augusti.

Καῖσαρ ὁ πρῶτος ἐπικληθεὶς Σεβαστὸς εἶπεν· ἐγὼ προδοσίαν φιλῶ, προδότας δ' οὐκ ἐπαινῶ. *Plutarchus in Moralib.*

Ἀθηνοδώρῳ δὲ τῷ φιλοσόφῳ διὰ γῆρας εἰς οἶκον ἀφεθῆναι δεηθέντι, συνεχώρησεν, ἐπεὶ δὲ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὁ Ἀθηνόδωρος, εἶπεν· ὅταν ὀργισθῇς Καῖσαρ μηδὲν εἴπῃς, μηδὲ ποιήσῃς πρότερον, ἢ τὰ εἴκοσι καὶ τέτταρα γράμματα διελθεῖν πρὸς ἑαυτόν, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς ἔτι σου παρόντος ἔφη χρείαν ἔχω, καὶ κατέσχεν αὐτὸν ὅλον ἐνιαυτὸν εἰπών, ὅτι ἔστι καὶ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας. *Ibidem.*

γάϊον δὲ τὸν θυγατριδοῦν εἰς Ἀρμενίαν ἀποστέλλων, ᾐτεῖτο παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν αὐτῷ τὴν Πομπηΐου, τόλμαν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου, τύχην δὲ τὴν ἑαυτοῦ παρακολουθῆσαι. *Ibidem.*

ῥωμαίοις δὲ τῆς ἀρχῆς ἔλεγεν ἀπολείψειν διάδοχον, ὃς οὐδέποτε περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δὶς ἐβουλεύσατο, Τιβέριον λέγων. *Ibidem.*

ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

Tiberij.

ἤκουσα τοίνυν Τιβέριόν ποτε Καίσαρα εἰπεῖν ὡς ἀνὴρ ὑπὲρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη καὶ προτείνων ἰατρῷ χεῖρα καταγέλαστός ἐστιν. *Ibidem.*

Τιβέριος ὁ Καῖσαρ ἔλεγε τὸ τὴν χεῖρα τῷ ἰατρῷ προτείνειν ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότας, αἰσχρόν ἐστιν. *Ibidem.*

Αἰμιλίῳ γοῦν ῥήκτῳ χρήματά ποτε αὐτῷ πλείω παρὰ τὸ τεταγμένον ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἧς ἦρχε πέμψαντι, ἀντεπέστειλεν

ὅτι κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξύρεσθαι βούλομαι. *Dion Chrysostomus.*

Neronis.

ΝΕΡΩΝΟΣ.

Ἀλέξανδρος αἰγαῖος, φιλόσοφος περιπατητικὸς διδάσκαλος Νέρωνος τοῦ βασιλέως ἅμα χαιρήμονι τῷ φιλοσόφῳ. υἱὸν δὲ ἔχει καίλινον ὄνομα, οὗτος ἐκάλει τὸν Νέρωνα πηλὸν αἵματι πεφυρμένον. κακῶν μαθητῶν ὡς οἶμαι κακίονες οἱ διδάσκαλοι. διδακτὴ γὰρ ἀρετὴ, καὶ κακία ἀσκητή. *Suidas.*

Vatis de Nerone adulto.

δύο ἅμα περὶ αὐτοῦ ἐμαντεύσατο, ὅτι τε βασιλεύσει, καὶ ὅτι τὴν μητέρα φονεύσει, ἀκούσασα δὲ ταῦθ' ἡ Ἀγριππῖνα παραυτίκα μὲν οὕτως ἐξεφώνησεν, ὡς καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀναβοῆσαι. ἀποκτεινάτω με, μόνον βασιλευσάτω. *E Xiphilino abbreuiatore Dionis.*

καίτοι γε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τοῦ Νέρωνος, καὶ ὁ Δομίτιος ὁ πατὴρ ἱκανῶς οὐκ ἐκ μαντείας ἀλλ' ἐκ τῶν τρόπων τῶν τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν τῆς Ἀγριππίνης προείδετο, καὶ εἶπεν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἄνδρα τινὰ ἀγαθὸν ἔκ τε ἐμοῦ καὶ ἐκ ταύτης γεννηθῆναι. *Ibidem.*

Titi.

ΤΙΤΟΥ.

Τίτος βασιλεὺς ῥωμαίων, υἱὸς οὐεσπασιανοῦ, ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν συνειληφὼς γένος, ὡς πρὸς ἁπάντων ἔρως τε καὶ τρυφὴ τοῦ θνητοῦ προσαγορευθῆναι γένους. εὐγλωττότατός τε γὰρ πολεμικώτατος, καὶ μετριώτατος ἦν. καὶ τῇ μὲν λατίνων ἐπιχωρίῳ γλώττῃ πρὸς τὰς τῶν κοινῶν ἐχρῆτο διοικήσεις. ποιήματα δὲ καὶ τραγῳδίας ἑλλάδι φωνῇ διεπονεῖτο. ἐπεὶ δὲ ᾕρηκε τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Τίτος, σύριά τε πᾶσα καὶ Αἴγυπτος καὶ ὅσα τῇ Παλαιστίνῃ πρόσοικα γένη, ἐστεφάνουν τὸν ἄνδρα νικητὴν ἀνακαλοῦντες. ὁ δὲ διωθεῖτο τοὺς στεφάνους, οὐκ αὐτὸς λέγων εἰργάσθαι ταῦτα, θεῷ δὲ φήναντι ὀργὴν ἐπιδεδωκέναι τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας. *Suidas.*

Traiani.

ΤΡΑΙΑΝΟΥ.

Τραϊανὸς βασιλεὺς ῥωμαίων, ὃς ἀγαθὸς καὶ μισοπόνηρος καὶ δίκαιος τοσοῦτον ὑπῆρχεν, ὥστε ποτὲ γυμνώσας ῥομφαίαν ἐνώπιον τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ἐπέδωκε τῷ ὑπάρχῳ, λέγων δέξαι τὸ ξίφος τοῦτο, καὶ εἰ μὲν καλὸς ὑπάρχω ὑπὲρ

ἐμοῦ. εἰ δὲ

ἐμοῦ, εἰ δὲ μὴ καὶ ἐμοῦ χρῆσαι. *Ibidem, & apud Xiphilinum.*

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ.

Iuliani Apostatæ.

μάρης ὁ ἐν Βιθυνίᾳ χαλκηδόνος ἐπίσκοπος, καταλαβὼν Ἰουλιανὸν τὸν παραβάτην θύοντα τῇ τύχῃ ἐν τῇ βασιλικῇ Κωνσταντίνου πόλει τηνικαῦτα χρηματιζόμενος, ἦν γὰρ δὴ πρὸς τῷ γήρᾳ ὑπόχυσιν ὀφθαλμῶν ὑπομείνας, πολλὰ τὸν βασιλέα προσελθὼν περιύβρισε τὸν ἀσεβῆ καλῶν, τὸν ἀποστάτην τὸν ἄθεον· ὁ δὲ λόγοις τὰς ὕβρεις ἠμείβετο, τυφλὸν καλέσας, καὶ οὐκ ἂν φησιν, οὐδὲ ὁ Γαλιλαῖός σου θεὸς θεραπεύσει σε, Γαλιλαῖον γὰρ εἰώθει καλεῖν τὸν χριστόν. ὁ δὲ δὴ μάρης παρρησιαίτερον πρὸς τὸν βασιλέα εἶπεν, εὐχαριστῶ φησι τῷ θεῷ τῷ τυφλώσαντί με ἵνα μὴ ἴδω τὸ πρόσωπόν σου. οὕτως ἐκπεπτωκότος πρὸς τὴν ἀσέβειαν, οὐδὲν πρὸς ταῦτα ὁ Ἰουλιανὸς ἀπεκρίνατο. *Suidas.*

ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι δὲ ὀρνέων, ἄλλοι θηρίων ἐρῶσιν, ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ παιδαρίου δεινὸς ἐντέτηκε πόθος. *In volumine magno Græcarum Epistolarum quas Aldus olim edidit.*

Iuliani eripientis bona Christianis, quod Regnum Cœlorum sit pauperum.

ἵν' εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εὐοδώτερον πορευθῶσι, ἵνα πενόμενοι σωφρονῶσι καὶ μὴ στερηθῶσιν ἧς ἐλπίζουσιν οὐρανίου βασιλείας. *Ibidem.*

ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Constantini Magni.

Acesius quidẽ semel lapsos excludebat a Regno Dei.

θὲς ὦ Ἀκέσιε κλίμακα καὶ μόνος ἀνάβαθ' ὡς τὸν οὐρανόν. *Suidas.*

ΑΓΡΙΠΠΟΥ.

Agrippæ.

δυοῖν οὖν παρῆναι τὸν ἄνδρα τὸν σωθησόμενον τῶν μὲν δυσχερείας αὐτὸν τῶν πραγμάτων ἀπαλλάττειν, τὴν δὲ δὴ κατόρθωσιν σφῶν ἐκείνοις φυλάττειν. *Dion Chrysostomus.*

ΣΚΙΛΟΥΡΟΥ.

Scilurl.

Σκίλουρος ὀγδοήκοντα παῖδας ἄρρενας ἀπολιπὼν, ἐπεὶ τελευτᾶν ἔμελλε δεσμὴν ἀκοντίων προτείνων, ἐκέλευσε καταθραῦσαι, πάντων δὲ ἀπαγορευσάντων καθ' ἓν αὐτὸς ἐξελὼν ἀκόντιον ἅπαντα ῥᾳδίως συνέκλασε, διδάσκων ἐκείνους, ὅτι συνεστῶτες ἰσχυροὶ διαμενοῦσι, ἀσθενεῖς δ' ἔσονται διαλυθέντες καὶ στασιάσαντες. *Plutarchus in Moralibus.*

Melanthi.

ΜΕΛΑΝΘΟΥ.

Γοργίου τοῦ ῥήτορος ἀναγνόντος ἐν ὀλυμπίᾳ λόγον περὶ ὁμονοίας τοῖς ἕλλησιν, ὁ Μέλανθος οὗτος ἡμῖν, ἔφη, συμβουλεύει περὶ ὁμονοίας, ὃς αὑτὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θεράπαιναν ἰδίᾳ τρεῖς ὄντας ὁμονοεῖν οὐ πέπεικεν. *Ibidem.*

Satyri.

ΣΑΤΥΡΟΥ.

Ἀριστοτέλης δὲ ἱστορεῖ Σατύρου τοὺς φίλους ἐμφράξαι τὰ ὦτα κηρῷ δίκην ἔχοντος, ὅπως μὴ συγχέῃ τὸ πρᾶγμα διὰ θυμὸν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν λοιδορούμενος. *Ibidem.*

Fœminarum.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Theanus.

ΘΕΑΝΟΥΣ.

Θεανὼ ἐρωτηθεῖσα ποσταία γυνὴ ἀπ' ἀνδρὸς καθαρεύει, ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου εἶπε παραχρῆμα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου οὐδέποτε. *Stobæus.*

Θεανὼ ἡ πυθαγορικὴ φιλόσοφος ἐρωτηθεῖσα τί πρέπον εἴη γυναικί, τὸ τῷ ἰδίῳ ἔφη ἀρέσκειν ἀνδρί. *Ibidem.*

Olympiadis.

ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ.

ὁ βασιλεὺς φίλιππος ἤρα Θεσσαλῆς γυναικὸς αἰτίαν ἐχούσης καταφαρμακεύειν αὐτόν, ἐσπούδασεν οὖν ἡ Ὀλυμπιὰς λαβεῖν τὴν ἄνθρωπον ὑποχείριον, ὡς δὲ εἰς ὄψιν ἐλθοῦσα τότε εἶδός τε εὐπρεπὴς ἐφαίη καὶ διελέχθη πρὸς αὐτὴν οὐκ ἀγεννῶς, οὐδὲ ἀσυνέτως, χαιρέτωσαν εἶπεν ἡ Ὀλυμπιὰς αἱ διαβολαί, σὺ γὰρ ἐν σεαυτῇ τὰ φάρμακα ἔχεις, ἄμαχον οὖν τι γίνεται πρᾶγμα γαμετὴ γυνὴ καὶ νόμιμος, ἂν ἐν αὐτῇ πάντα θεμένη καὶ προῖκα καὶ γένος, καὶ φάρμακα, καὶ τὸν κεστὸν αὐτόν ἤθει καὶ ἀρετῇ κατεργάσηται τὴν εὔνοιαν. *Plutarchus in Moralibus.*

Καλλίστη δὲ ἦν καὶ παντίκα ἡ Κυπρία περὶ ἧς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν ὅτι παρ' Ὀλυμπιάδι οὖσαν τῇ Ἀλεξάνδρου μητρὶ ἤτει πρὸς γάμον μόνιμος ὁ πυθίωνος καὶ ἐπεὶ ἦν ἀκόλαστος ἡ γυνή. ἔφη ἡ Ὀλυμπιάς, ὦ πονηρὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς γαμεῖς καὶ οὐ τῷ νῷ. *Athenæus.*

ΦΟΛΟΥΙ-

ΦΟΛΟΥΙΑΣ.

Fuluiæ.

Φολουΐα Αντωνίου γυνὴ αὕτη Κικέρωνος τοῦ ῥήτορος ἀποτεμοῦσα τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπὶ τοῖς γόνασιν λαβοῦσα, πολλὰ μὲν ἐς αὐτὴν ἐξυβρίσαι καὶ ἐμπλύσαι, τέλος δὲ τὸ ἑαυτοῦ διανοίξασα στόμα, ἐκείνου τε τὴν γλῶτταν ἐξελκύσαι, καὶ τῇ βελόνῃ τῇ κατὰ τὴν κεφαλὴν κατακεντῆσαι, πολλά τε καὶ μιαρὰ προσφθεγξαμένη, ἐπὶ τὸ βῆμα τεθῆναι προσέταξεν ἵν' ὅθεν καθ' αὐτοῦ δημηγορῶν ἠκούετο, ἐκεῖθεν καὶ ὁρῷτο *Suidas*.

ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

Vxoris Augusti.

πυθομένου τε τίνος αὐτοῦ πῶς τὶ δρῶσα οὕτω τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησεν, ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα, καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέως ποιοῦσα, καὶ μήτε ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα, καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἀθύρματα μήτε διώκουσα. *Apud Dionem.*

ΑΔΗΛΩΝ.

Incertorum.

ἐν Κρήτῃ διὸς ἦν ἄγαλμα μὴ ἔχον ὦτα τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων, οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει, τῷ δὲ τῆς Αθηνᾶς, τὸν δράκοντα Φειδίας παρέθηκε. τῷ δὲ τῆς ἀφροδίτης ἐν ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν, καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. *Plutarchus in Moralibus.*

τὴν τοίνυν ἐν μαραθῶνι μάχην ἀπήγγελλεν, ὡς μὲν ἡρακλείδης ὁ ποντικὸς ἱστορεῖ Θέρσιππος ὁ ἐρωεὺς οἱ δὲ πλεῖστοι λέγουσιν εὐκλέα δραμόντα σὺν τοῖς ὅπλοις θερμὸν ἀπὸ τῆς μάχης καὶ ταῖς θύραις ἐμπεσόντα τῶν πρώτων, τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν, χαίρετε καὶ χαίρομεν. εἶτα εὐθὺς ἐκπνεῦσαι. *Ibidem.*

ἀμάχιος οὗτος ἐπὶ Ιουλιανοῦ τοῦ παραβάτου ἄρχων ἦν μικρᾶς πόλεως Φρυγίας ἐλλήν, Γοργὸς τῶν ἱερῶν ἀνοιγομένων. μακεδόνιός τις καὶ θεόδουλος καὶ τατιανὸς ζήλῳ τοῦ χριστιανισμοῦ νυκτὸς εἰσπηδήσαντες, συντρίβουσι τὰ ἀγάλματα. οἱ πολλὰς αἰτίας καὶ τιμωρίας διὰ τοῦτο ὑπομείναντες αἰσχάραις τε ἐπιτεθέντες καὶ πυρὶ ἐτιμωροῦντο, τὴν δὲ ἀνδρείαν

ὑπεδέξαντο τηνικαῦτα εἴποντες, εἰ ἐπιθύμησας ὦ ἀμάχιε ὀπτῶν κρεῶν ἀπογεύσασθαι, στρέψον ἡμᾶς καὶ εἰς ἑτέρας πλευρὰς ἵνα μὴ εἰς τὴν γεῦσιν ἡμίοπτα ὀφθῶμεν σοὶ, καὶ οὕτως ἐτελεύθησαν. *Suidas.*

δοκεῖ γὰρ δαπανηρὸν εἶναι τὸ ἵππους τρέφειν, ὅπερ καὶ τῇ λακωνικῇ προσέζευκται κατάρα. καὶ γὰρ δὴ τοῦτο οἱ λακεδαίμονες ἐν κατάρας ἔθεσαν μέρει. ἔστι δὲ αὕτη. οἰκοδομᾷ σε λάβοι καὶ ἀμβολὰ, ὅ, τε ἵππος καὶ ἁ γυνὰ μοιχὸν ἔχοι. ὡς τούτων πάντων δαπανηρῶν ὄντων, καὶ ἐπιζημίων. *Ibidem.*

εἴποις τὰ τρία παρὰ τῇ αὐλῇ. τοῖς ἐπὶ θάνατον ἀγομένοις, ἐξῆν σίτου καὶ οἴνου πληρωθεῖσι τρία λέγειν ἃ βούλοιντο, μεθ' ἃ φιμωθέντες, ἀπήγοντο τὴν πρὸς θάνατον. *Ibidem.*

κἀνταῦθα δὴ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἱπποκόμου χαρίεν ὡς οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν ἵππον, ὡς βασιλέως ὀφθαλμός. *Plutarchus in Moralibus.*

οἱ μὲν οὖν λακεδαιμονίων ἄρχοντες, ἀνδρὸς οὐκ εὖ βεβιωκότος γνώμην δοκιμάσαντες, ἑτέρῳ προσέταξαν εἰπεῖν, εὐδοκιμοῦντι περὶ τὸν βίον καὶ τὸ ἦθος, ὀρθῶς πάνυ καὶ πολιτικῶς ἐθίζοντες τὸν δῆμον, ὑπὸ τῶν τρόπων μᾶλλον ἢ τῶν λόγων τῶν συμβουλευόντων ἄγεσθαι. *Ibidem.*

ὁ μὲν ψάλτης οὐκ ἀπιθάνως οὐδὲ ἀμούσως ἐπεστόμισε τὸν φίλιππον ἐπιχειροῦντα περὶ κρουμάτων διαφέρεσθαι πρὸς αὐτὸν, εἰπὼν μὴ γένοιτό σοι οὕτως ὦ βασιλεῦ κακῶς, ἵνα ἐμοῦ ταῦτα βέλτιον εἰδῇς. *Ibidem.*

ὁ ῥωμαῖος ὑπὸ τῶν φίλων νουθετούμενος ὅτι σώφρονα γυναῖκα, καὶ πλουσίαν, καὶ ὡραίαν ἀπεπέμψατο, τὸν κάλτιον αὐτοῖς προτείνας καὶ γὰρ οὗτος ἔφη καλὸς ἰδεῖν, καὶ καινὸς, ἀλλ' οὐδεὶς οἶδεν ὅπου με θλίβει. *Ibidem.*

γελοῖον δὲ καὶ τὸ λακωνικὸν, νυῦ ἄμμες, πρόσθ' ἄλλοι ἐθάλλεον, αὐτίκα δ' ἄλλοι, ὧν ἄμμες γενεαὶ οὐκέτ' ἐποψόμεθα. καὶ πάλιν οἱ δ' ἔθανον, οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλὸν, οὐδὲ τὸ θνήσκειν, ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφότερ' ἐκτελέσαι. *Ibidem.*

τὸν τῶν λυκίων νομοθέτην φασὶ προστάξαι ταῖς αὐτῶν πολίταις ἐπὰν πενθῶσι, γυναικείαν ἠμφιεσμένους ἐσθῆτα πενθεῖν, ἐμφαίνειν βουληθέντα, ὅτι γυναικῶδες τὸ πάθος ἐστὶ καὶ οὐχ ἁρμόττον ἀνδράσι κοσμίοις, καὶ παιδείας ἐλευθέρου μεταπεποιημένοις. *Ibidem.*

Πινδά-

Πινδάρου γράψαντος ἑλλάδος ἔρεισμα ἀθῆναι, λάκων ἔφη, καταπεσεῖν ἂν τὴν ἑλλάδα οἰκουμένην ἐρείσματι τοιούτῳ. *Ibid.*

ἐπεὶ δὲ ἰδών τις ἐν πίνακι γραπτῷ λάκωνας ὑπὸ ἀθηναίων σφαττομένους, ἔλεγεν, ἀνδρεῖοι γ' ἀθηναῖοι, λάκων ὑποτυχὼν ἐν τῷ πίνακι εἶπεν. *Ibidem.*

πρὸς δὲ τὸν κολαζόμενον καὶ λέγοντα ἄκων ἥμαρτον, εἶπέ τις, ἄκων τοίνυν καὶ κολάζου. *Ibidem.*

τίλας τις ἀηδόνα καὶ βραχεῖαν πάνυ σάρκα εὑρὼν εἶπε, φωνά τυ τίς ἐσσι καὶ οὐδὲν ἄλλο. *Ibidem.*

πόλιν τινὰ κατακράτος ἑλόντων λακεδαιμονίων, οἱ ἔφοροι εἶπον, οἴχεται τὸ πάλαισμα τῶν νέων, οὐκ ἔτι ἕξουσιν ἀνταγωνιστάς. *Ibidem.*

ἐνέγκαντός τινος ἀρίστην γνώμην μοχθηροῦ ταύτην μὲν ἀπεδέξαντο περιελόμενοι δὲ τούτου, περιέθηκαν ἑτέρῳ καλῶς βεβιωκότι. *Ibidem.*

λάκων ἐρωτηθεὶς, τί ἐπίσταται, εἶπεν, ἐλεύθερος εἶναι. *Ibidem.*

ἕτερος πωλούμενος, εἰπόντος τινὸς χρήσιμος ἔσῃ ἐάν ἀγοράσω σε, κἂν μὴ ἀγοράσῃς, εἶπεν. *Ibidem.*

ἕτερος ἐν συμποσίῳ προσενεχθείσης λύρας, οὐ λακωνικὸν εἶπε τὸ φλυαρεῖν. *Ibidem.*

χωλὸς ἐπὶ πόλεμον ἐξιὼν καὶ διαγελώμενος εἶπεν, οὐ φευγόντων δεῖ, ἀλλ' ἱσταμένων καὶ τὴν τάξιν τηρούντων. *Ibidem.*

πρὸς δὲ τὸν μακαρίζοντα λάμπιν τὸν αἰγινήτην διότι ἐδόκει πλουσιώτερος εἶναι, ναυκλήρια πολλὰ ἔχων, λάκων εἶπε, οὐ προσέχω εὐδαιμονίᾳ ἐκ σχοινίων ἀπηρτημένῃ. *Ibidem.*

ἅπαντες μὲν οἱ ἕλληνες ἐπίστανται τὰ καλά. χρῶνται δ' αὐτοῖς μόνοι λακεδαιμόνιοι. *Ibidem.*

εἰς λακεδαίμονα παραγενόμενός τις καὶ τὴν πρὸς τοὺς πρεσβύτας τῶν νέων τιμὴν θεασάμενος, ἐν σπάρτῃ μόνῃ εἶπε λυσιτελεῖ γηράσκειν. *Ibidem.*

ἐρωτηθεὶς λάκων ὁποῖός ἐστι τυρταῖος ὁ ποιητὴς, ἀγαθὸς εἶπε ἀνακινεῖν νέων ψυχάς. *Ibidem.*

ἡλίκον ἐστὶν τὸ τῆς ἐλευθερίας ἦς, οὐκ ἂν ἀλλάξαι τό τις νῦν ἔχων τὴν περσῶν βασιλείαν. *Ibidem.*

ἕτερος ἐλθὼν εἰς ἀθήνας καὶ ὁρῶν τοὺς ἀθηναίους τὸ τάριχος ἀποκηρύττοντας καὶ τὸ ὄψον καὶ τελωνοῦντας καὶ πορνοβοσκοῦντας.

καὶ ἕτερα

καὶ ἕτερα ἔργα ἀσχήμονα πράττοντας καὶ μηδὲν αἰσχρὸν ἡγουμένους, ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα τῶν πολιτῶν πυνθανομένων αὐτοῦ, ποῖά τινα τὰ ἐν Ἀθήναις, πάντα εἶπε καλὰ εἰρωνευόμενος καὶ παριστὰς ὅτι πάντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καλὰ νομίζεται, αἰσχρὸν δὲ οὐδέν. *Ibidem.*

ἄλλος ἐπὶ παρατάξεως τῷ πολεμίῳ τὸ ξίφος καταφέρειν μέλλων, ἐπεὶ τὸ ἀνακλητικὸν ἐσήμηνεν, οὐκ ἔτι κατήνεγκε. πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τὸν ἐχθρὸν ἔχων ὑποχείριον οὐκ ἀπέκτεινεν, ὅτι ἔφη βέλτιόν ἐστι τοῦ φονεύειν τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι. *Ibidem.*

τῶν δὲ εἰσιόντων εἰς τὰ συσσίτια, ἑκάστῳ δεικνύων ὁ πρεσβύτατος τὰς θύρας διὰ τούτων φησὶν οὐδεὶς ἐξέρχεται λόγος. *Ibi.*

ἡ δὲ παιδεία ἦν αὐτοῖς πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς καὶ καρτερεῖν πονοῦντα καὶ μαχόμενον νικᾶν ἢ ἀποθνήσκειν. *Ibidem.*

εἴ τις φωραθείη ἁμαρτάνων, ἔδει τοῦτον βωμόν τινα τῶν ἐν τῇ πόλει κύκλῳ περιϊέναι ψόγον ᾄδοντα πεποιημένον εἰς ἑαυτόν, ὅπερ ἦν οὐδὲν ἕτερον, ἢ ἐπιπλήττειν αὐτὸν ἑαυτῷ. *Ibidem.*

ἐσπούδαζον δὲ καὶ περὶ τὰ μέλη καὶ τὰς ᾠδὰς οὐδὲν ἧττον. κέντρον δ' εἶχε ταῦτα ἐγερτικὸν θυμοῦ καὶ φρονήματος, καὶ παραστατικὸν ὁρμῆς ἐνθουσιώδους καὶ πρακτικῆς, καὶ ἡ λέξις ἦν ἀφελὴς καὶ ἄθρυπτος· οὐδὲν δ' ἕτερον εἶχεν ἢ ἐπαίνους τῶν γενναίως ζησάντων καὶ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀποθανόντων καὶ εὐδαιμονιζομένων, καὶ ψόγους τῶν τρεσάντων ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία πρὸς ἀρετὴν πρέπουσα ταῖς ἡλικίαις, καὶ συνισταμένων ἐν ταῖς ἑορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων ἀρχόμενος ᾖδεν, ἄμμες ποτ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι. εἶτα ὁ τῶν ἀκμαζόντων ἀνδρῶν ἀμειβόμενος, ἄμες δέ γ' ἐσμὲν αἰ δὲ λῇς αὐγάσδεο, ὁ δὲ τρίτος ὁ τῶν παίδων, ἄμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάρρονες. καὶ οἱ ἐμβάτεροι δὲ ῥυθμοὶ παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαρραλεότητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου οἷς ἐχρῶντο ἔν τε χοροῖς καὶ πρὸς αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις, ὁ γὰρ Λυκοῦργος παρέζευξε τῇ κατὰ πόλεμον ἀσκήσει τὴν φιλομουσίαν, ὅπως τὸ ἄγαν πολεμικὸν τῷ ἐμμελεῖ κερασθὲν, συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν ἔχῃ. διὸ καὶ ἐν ταῖς μάχαις προεθύετο ταῖς μούσαις ὁ βασιλεὺς, ἵνα λόγου ἀξίας παρέχωσι τὰς πράξεις οἱ μαχόμενοι καὶ

νει καὶ μνήμης εὐκλεοῦς. *Ibidem.*

εἰ δέ τις παραβαίνοι τι τῆς ἀρχαίας μουσικῆς οὐκ ἐπέτρεπον, ἀλλὰ καὶ τὸν Τέρπανδρον ἀρχαϊκώτερον ὄντα καὶ ἄριστον τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν κιθαρῳδῶν, καὶ τῶν ἡρωϊκῶν πράξεων ἐπαινέτην, ὅμως οἱ ἔφοροι ἐζημίωσαν, καὶ τὴν κιθάραν αὐτοῦ προσεπαττάλευσαν φέροντες, ὅτι μίαν μόνην χορδὴν ἐνέτεινε περισσοτέραν τοῦ ποικίλου τῆς φωνῆς χάριν, μόνα γὰρ τὰ ἁπλούστερα τῶν μελῶν ἐδοκίμαζον. Τιμοθέου δ᾽ ἀγωνιζομένου τὰ κάρνεια, εἷς τῶν ἐφόρων μάχαιραν λαβὼν, ἠρώτησεν αὐτὸν ἐκ ποτέρου τῶν μερῶν ἀποτέμοι τὰς πλείους τῶν ἑπτὰ χορδῶν. *Ibidem.*

ἀποδημεῖν δ᾽ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς ἵνα μὴ ξενικῶν ἐθῶν καὶ βίων ἀπαιδεύτων μετάσχωσι, καὶ ξενηλασίας δὲ εἰσηγήσατο ὅπως οἱ παρεισρέοντες, μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινὸς τοῖς πολίταις ὑπάρχωσι. *Ibidem.*

τῶν πολιτῶν ὃς ἂν μὴ ὑπομείνῃ τὴν τῶν παίδων ἀγωγὴν, οὐ μετεῖχε τῶν τῆς πόλεως δικαίων. *Ibidem.*

ταῖς εὐχαῖς προσιθέασι, τὸ ἀδικεῖσθαι δύνασθαι. *Ibidem.*

εὐχὴ δ᾽ αὐτῶν, διδόναι τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ πλέον οὐδέν. *Ibidem.*

ἀφροδίτην σέβουσι, τὴν ἐνόπλιον, καὶ πάντας δὲ τοὺς θεοὺς θήλεις καὶ ἄρρενας λόγχας ἔχοντας ποιοῦνται, ὡς ἁπάντων τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν ἐχόντων. ἐπιλέγουσι δὲ καὶ οἱ παροιμιαζόμενοι, τὰν χεῖρα ποτιφέροντα τὰν τύχαν καλεῖν, ὡς δέον ἐπικαλεῖσθαι τοὺς θεοὺς, μετὰ τοῦ ἐγχειρεῖν τι καὶ πράττειν, ἄλλως δὲ μή. *Ibidem.*

κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας οὐκ ἠκροῶντο ὅπως μήτε ἐν σπουδῇ μήτε ἐν παιδιᾷ ἀκούωσι τῶν ἀντιλεγόντων τοῖς νόμοις. *Ibid.*

κηφισοφῶντα εἰπόντα περὶ τοῦ τυχόντος δύνασθαι ὅλην τὴν ἡμέραν λέγειν, ἐξέβαλον φάμενοι τὸν ἀγαθὸν μυθήταν δεῖν τοῖς πράγμασιν ἴσον τὸν λόγον ἔχειν. *Ibidem.*

οἱ παῖδες παρ᾽ αὐτοῖς ξαινόμενοι μάστιξι δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ὀρθίας ἀρτέμιδος μέχρι θανάτου πολλάκις, διακαρτεροῦσιν, ἱλαροὶ καὶ γαῦροι ἁμιλλώμενοι περὶ νίκης πρὸς ἀλλήλους, ὅστις αὐτῶν ἐπιπλέον τε καὶ μᾶλλον καρτερήσει τυπτόμενος, καὶ ὁ περιγινόμενος ἐν τοῖς μάλιστα ἐπίδοξός ἐστι. καλεῖται δὲ ἡ ἅμιλλα διαμαστίγωσις. γίνεται δὲ καθ᾽ ἕκαστον ἔτος. *Ibidem.*

δαμάτρια τὸν υἱὸν δειλὸν καὶ ἀνάξιον ἑαυτῆς ἀκούσασα, παραγενόμενον ἀνεῖλε, τὸ δ' ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῆς, τόδε· τὸν παραβάντα νόμους δαμάτρια, ἔκτανε μάτηρ, ἁ λακεδαιμονία, τὸν λακεδαιμόνιον. *Ibidem.*

λάκαινα ἑταίρα τὸν υἱὸν λειποτακτήσοντα ὡς ἀνάξιον τῆς πατρίδος ἀνεῖλεν, εἰποῦσα, οὐκ ἐμὸν τὸ φίτυμα· ἐφ' ἧς τὸ ἐπίγραμμα τόδε· ἔρρε κακὸν φίτυμα διὰ σκότος, οὗ διὰ μῖσος.

Εὐρώτας δειλαῖς μηδ' ἐλάφοισι ῥέοι

ἀχρεῖον σκυλάκευμα καταμερὶς, ἔρρε ποτ' ἄδαν

ἔρρε, τὸ μὴ σπάρτας ἄξιον, οὐδ' ἔτεκον. *Ibidem.*

προσάγοντά τις τὸν υἱὸν θεασαμένη, ἐπύθετο τί πράσσει ἡ πατρίς, εἰπόντος ὅτι πάντες ἀπολώλασι, κεραμίδα ἄρασα, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, καὶ ἀνεῖλεν εἰποῦσα, σὲ οὖν κακάγγελον ἔπεμψαν ἁμῖν *Ib.*

σεμνυνομένης γυναικός τινος ἰωνικῆς ἐπί τινι τῶν ἑαυτῆς ὑφασμάτων ὄντι πολυτελεῖ, λάκαινα ἐπιδείξασα, ὡς τέσσαρας υἱοὺς ὄντας κοσμιωτάτους, τοιαῦτα ἔφη δεῖν εἶναι τὰ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γυναικὸς ἔργα, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαίρεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν. *ib.*

ἑταίρα ἐπ' ἀδικήματι τῷ παιδὶ κρινομένῳ τέκνον εἶπε, ἢ τὰς αἰτίας ἢ σεαυτὸν τοῦ ζῆν ἀπόλυσον. *Ibidem.*

ἄλλη προσαναδιδοῦσα τῷ παιδὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ παρακελευομένη, τέκνον ἔφη, ἢ ταὰν ἢ ἐπὶ τάς. *Ibidem.*

λάκαινα πιπρασκομένη καὶ ἐρωτωμένη τί ἐπίσταται, ἔφη, πιστὰ ἦμεν. *Ibidem.*

ἐπῃνέθη γοῦν ἀθήνησιν ἡ ἱέρεια μὴ θελήσασα καταράσασθαι τῷ Ἀλκιβιάδῃ τοῦ δήμου κελεύοντος. ἔφη γὰρ εὐχῆς οὐ κατάρας ἱέρεια γεγονέναι. *Ibidem.*

λάκων ἐρωτηθεὶς τί παρέχει παιδαγωγῶν, τὰ καλὰ, ἔφη, τοῖς παισὶν ἡδέα ποιῶν. *Ibidem.*

τὸ τοῦ Αἰγυπτίου χαρίεν, πρὸς τὸν ἐρωτῶντα τί φέρει συγκεκαλυμμένον, διὰ τοῦτο συγκεκάλυπται· καὶ σὺ δὴ τί πολυπραγμονεῖς τὸ ἀποκρυπτόμενον, εἰ μή τι κακὸν ἦν, οὐκ ἂν ἀπεκρύπτετο. *Ibidem.*

Ἀθήνησιν ἀρχιτεκτόνων, ποτὲ δυεῖν ἐξεταζομένων πρὸς δημόσιον ἔργον. ὁ μὲν αἱμύλος καὶ κομψὸς εἰπεῖν, λόγον τινὰ διελθὼν περὶ τῆς κατασκευῆς μεμελετημένον ἐκίνησε τὸν δῆμον. ὁ δὲ βελτίων τῇ τέχνῃ. λέγειν δὲ ἀδύνατος παρελθὼν εἰς μέσον, ἄνδρες εἶπεν ἀθηναῖοι, ὡς οὗτος εἴρηκεν, ἐγὼ ποιήσω.

οὐδὲ γὰρ

οὐδὲ γὰρ ἐπ᾽ ἐργασίᾳ καὶ χρηματισμῷ προσιτέον τοῖς κοινοῖς, ὡς οἱ ἐπὶ στρατοκλέα καὶ δρομοκλείδην ἐπὶ τὸ χρυσοῦν θέρος, τὸ βῆμα μετὰ παιδιᾶς οὕτως ὀνομάζοντες ἀλλήλους παρεκάλουν. *Ibidem.*

καὶ πρὸς τινὰ δυνάστην ἐπιστόλιον τοιοῦτον φέρεται. νικίαν, εἰ μὲν οὐκ ἀδικεῖ ἄφες, εἰ δ᾽ ἀδικεῖ ἐμοὶ ἄφες, πάντως δὲ ἄφες, *Ibidem.*

Lacones vbique studebant breuitati. Exempla aliquot Epistolarum Laconicarũ.

ὁ λακωνικὸς λόγος οὐκ ἔχει φλοιὸν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸ τὸ δραστήριον ἀφαιρέσει τοῦ περιττοῦ διωκόμενος στομοῦται. τὸ γὰρ ἀποφθεγματικὸν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ τὸ μετ᾽ εὐστροφίας ὀξὺ πρὸς τὰς ἀπαντήσεις ἐκ τῆς πολλῆς περιγίγνεται σιωπῆς. καὶ δεῖ τὰ τοιαῦτα μάλιστα τοῖς ἀδολέσχοις προσβάλλειν, ὅσην χάριν ἔχει καὶ δύναμιν. οἷόν ἐστι τὸ λακεδαιμονίων φιλίππῳ, Διονύσιος ἐν κορίνθῳ. καὶ πάλιν γράψαντος αὐτοῖς τοῦ φιλίππου, ἂν ἐμβάλλω εἰς τὴν λακωνικὴν ἀναστάτους ὑμᾶς ποιήσω, ἀντέγραψαν αἴκα. Δημητρίου δὲ τοῦ βασιλέως ἀγανακτοῦντος καὶ βοῶντος, ἕνα πρὸς ἐμὲ λακεδαιμόνιοι πρεσβευτὴν ἔπεμψαν; οὐ καταπλαγεὶς ὁ πρεσβευτὴς, ἕνα εἶπε ποτὶ ἕνα θαυμάζονται δὲ καὶ τῶν παλαιῶν οἱ βραχυλόγοι. καὶ τῷ ἱερῷ τοῦ πυθίου ἀπόλλωνος, οὐ τὴν ἰλιάδα καὶ τὴν ὀδύσσειαν, οὐδὲ τοὺς Πινδάρου παιᾶνας ἐπέγραψαν οἱ ἀμφικτύονες, ἀλλὰ τὸ γνῶθι σαυτὸν, καὶ τὸ ἐγγύα πάρα δ᾽ ἄτα, καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν. *Ibidem.*

φιλίππου γράψαντος εἰ δέχονται τῇ πόλει αὐτὸν, εἰς χάρτην ΟΥ μέγα γράψαντες, ἀπέστειλαν. *Ibidem.*

ὁ μὲν οὖν τῶν ἀσσυρίων βασιλεὺς ἆθλον ὑπὸ κήρυκος κατήγγειλε τῷ καινὴν ἡδονὴν ἐξευρόντι. *Ibidem.*

καίτοι πέρσαι γε τὸ ψεύδεσθαι δεύτερον ἡγοῦνται τῶν ἁμαρτημάτων. πρῶτον δὲ τὸ ὀφείλειν, ὅτι καὶ τὸ ψεύδεσθαι τοῖς ὀφείλουσι συμβαίνει πολλάκις. *Ibidem.*

ὁ μὲν γὰρ περσῶν βασιλεὺς, ἕνα τῶν κατευναστῶν εἶχε πρὸς τοῦτο τεταγμένον ὥστε ἕωθεν εἰσιόντα λέγειν πρὸς αὐτὸν ἀνάστα ὦ βασιλεῦ καὶ φρόντιζε πραγμάτων ὧν σε φροντίζειν ὁ μεσορομάσδης ἠθέλησε. τοῦ δὲ πεπαιδευμένου καὶ σωφρονοῦντος ἄρχοντος, ἐντός ἐστιν ὁ τοῦτο φθεγγόμενος ἀεὶ καὶ παρακελευόμενος. *Ibid.*

ὁ μὲν οὖν λάκων μικρὰν γυναῖκα γήμας ἔφη, τὰ ἐλάχιστα δεῖν αἱρεῖσθαι τῶν κακῶν. *Ibidem.*

λακεδαιμόνιοι λύοντες ἐν χρείᾳ τὴν ἀτιμίαν τῶν ἁλόντων περὶ πύλον ἔφασαν, κοιμάσθων οἱ νόμοι τήμερον. *Appianus.*

ὁ γάρ τις ἐπὶ τῆς τύχης εἶπε, πολὺ μᾶλλον ἂν ἐπ' ἀνθρώπων ῥηθείη τοῦτο, τὸ μηδένα εἰδέναι περὶ μηδενὸς, εἰ μέχρι τῆς αὔριον διαμενεῖ τοιοῦτος. *Dion Chrysostomus.*

σταγειριτῶν νόμος οὗτος καὶ παντῇ ἑλληνικὸς, ὃ μὴ κατέθου, μὴ λάμβανε. *Aelianus.*

οὐδεὶς οὔτε πλάστης, οὔτε γραφεὺς τῆς διὸς θυγατέρων τὰ εἴδη παρέστησεν ἡμῖν ὡπλισμένα, ὁμολογεῖ δὲ τοῦτο ὅτι δεῖ τὸν ἐν μούσαις βίον εἰρηνικόν τε ἅμα, καὶ πρᾶον εἶναι. *Ibidem.*

ἔν τινι τῶν εὐνομωτάτων πόλεων ἔθος εἶναι φασὶ τοιοῦτον, ἐπειδάν τις ἢ βουλῇ, ἢ δήμῳ τῶν μὴ βεβιωκότων ὀρθῶς ἐπιχειρῇ γνώμην εἰσηγεῖσθαι, κωλύεται μὲν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τοῦτο πράττειν, ἀναγκάζεται δὲ πρὸς τῶν ἀρχόντων ἀνενέγκειν τὴν γνώμην ἑνὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν. εἶτ' ἐκεῖνος ἀναστὰς ἃ ἤκουσε διηγεῖται. καὶ ἀλλοτρίας εὑρέσεις ἐπιδείκνυται, οὐδ' ἀκροατοῦ τάξιν ἢ θεατοῦ τὸν ἐπινενοηκότα λαχεῖν ἀξιώσας οὕτως οὐδὲ ὠφεληθῆναί τινες πρὸς ἀδίκων ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ τῆς γενησομένης ὠφελείας μεῖζον τὸ ἐκ τῆς παρακολουθήσεως βλαβερὸν αἰσχύνης νομίζουσι. *Apud Philonem.*

οὐ χάριν καὶ παρὰ τοῖς ἄριστα πολιτευομένοις ἀναγέγραπται νόμος, ἀκοῇ μὴ μαρτυρεῖν, ὅτι φύσει τὸ δικαστήριον αὐτῶν πρὸς τὸ δικάζεσθαι ταλαντεύει. *Ibidem.*

χαριέντως εἶπέ τις, οὔτ' ἂν δύο λυσάνδρους ὑπήνεγκεν ἡ Σπάρτη, οὔτ' ἂν δύο ἀλκιβιάδας Ἀθῆναι. *Athenaeus.*

τὸ περὶ τῶν λακεδαιμονίων λεγόμενον οἴκοι λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ δ' ἀλώπεκες, καὶ ἐφ' ἡμῶν ἁρμόσειεν, ἐν σχολῇ λέοντες, ἔξω δ' ἀλώπεκες. *Ex Arriani Epicteto.*

ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι, παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομιμνήσκεσθαι τῶν παλαιῶν τινὸς τῶν ἀρετῇ χρησαμένων. *In Vita Antonini Caesaris.*

Πέρσαις ἦν ὁ νόμος ὁπότε βασιλεὺς ἀποθάνοι ἀνομίαν εἶναι πέντε ἡμερῶν, ἵν' αἴσθοιντο ὅσου ἄξιός ἐστιν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ νόμος. *Stobaeus.*

ἐν δὲ Θήβαις εἰκόνες εἰσὶν ἀνακείμεναι δικαστῶν ἄχειρες. ἡ δὲ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ μύουσα τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἅμα τὴν

δικαιοσύ-

δικαιοσύνην καὶ ἀνέντευκτον οὖσαν. *Ibidem.*

Φασὶ δὲ ἑταιρικόν τινα ἀναγκαζόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς γεωργεῖν, ἀπάγξασθαι, γράψαντα ἐν γραμματιδίῳ· ἀπέραντόν τι καὶ ἀκατάστροφον ἡ γεωργία ἐστί. σπείρειν ὅπως θερίσωμεν, εἶτα θερίζειν, ὅπως σπείρωμεν· ἄτοπόν τι τὸ χρῆμα τῆς περιόδου. *Ibidem.*

τινὶ σοφῷ ἔφη τις, ὅτι ὁ δεῖνα κακῶς σε ἐλοιδόρει ἐπὶ ἐμοῦ, ὁ δὲ ἔφη· εἰ μὴ σὺ ἡδέως ἤκουες, οὐκ ἂν ἐκεῖνος με ἐλοιδόρει. *Antonius Melissa.*

ἔνθα γὰρ ἐτέθη τὰ σώματα τῶν τελευτησάντων παραγίγνονται καὶ προσφωνοῦσι τοῖς τεθαμμένοις νεκροῖς ἐξ ὀνόματος, ἀνάστα φάσκοντες, ὁ δεῖνα, φάγε, καὶ πίθι, καὶ εὐφράνθητι. *Epiphanius.*

Sunt verba quarundam Gentium quibus cōpellant suos defunctos, quorum animas existimāt superesse neque perire vna cum corpore

ΤΕΛΟΣ.

AVREI OPERIS
Pars Altera.

ΝΕΙΛΟΥ ΕΠΙ-ΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥ-ΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, Η ΠΑ-ΡΑΙΝΕΣΕΙΣ.

NILI EPISCOPI ET MARTYRIS CAPITA, SEV PRAECEPTIONES DE VITA PIE,

Chriſtianè ac honeſtè exigenda,
Græcolatinè:

A

Michaële Neandro Sorauienſe conuerſa & expoſita.

Cum Priuilegio.

OPTIMIS ET PRVDENTISSIMIS VIRIS, CONSVLIBVS ET SENATORIBVS HILPERHAVSENſibus in Francia, ſuis Dominis obſeruandis

S. D.

EOs autores iuuentuti proponendos eſſe, Conſules ac Senatores ſapientiſſimi, ſaniores omnes putant, qui & pietatẽ docent: & de moribus, ac deniq; totius vitæ honeſta gubernatione præcepta ſimul continẽt. Inter quos meritò etiam connumerabitur Nili epiſcopi & martyris, viri ſanctiſſimi, Parænesєon libellus, pius valde & elegans: cum breuibus ſententijs & axiomatis tanquam oraculis quibuſdam, præcipua pietatis honeſtatis, virtutis, vitæ & morum gubernationis capita, breuibus ſententijs incluſa, ſit complexus. Quæ docendi ratio, quemadmodũ eſt vetuſtiſſima & optima, ita quoq; longè eſt vtiliſſima, quod alibi pluribus oſtendere ſumus conati.

Cæterùm eum autorem reperit aliquando in bibliotheca quadam vetuſtiſſima, apud barbaros planè homines, in Vualachia (quæ regio eſt vicina Tranſſyluaniæ) Ioannes Honterus Coronenſis, vir doctiſſimus, & de literis in patria ſua Trãſſyluania optimè meritus, linguarũ ac totius antiquitatis ſtudioſiſſimus: dum eius regionis, & vicinæ Moldauiæ bibliothecas excutit. Plura auten proculdubio reperturus, & cum ſtudioſis communicaturus fuerat, ſi eum virum, quemadmodum etiam Vuagnerum, vtrumq; doctiſſimum & linguarum cognitione eximium, & Tranſſyluaniæ ſuæ lumina clariſſima, fata minus æqua ei terræ, & publicæ etiam vtilitati non inuidiſſent.

Porrò eum autorẽ (quem Hontero, vt diximus,

 debemus,

debemus, qui primus eum ex tenebris in lucē eduxit, vbi cum blattis, tineisq́;, situ & alijs huiusmodi bonorum librorum pestibus delitescens, diu bellū gesserat) cum amici eum è Transsyluania ad nos misissent, vt publici eum vsus faceremus, ex græco in latinum conuertimus: Græca quoq;, quæ corrupta erant, seu correximus: seu etiam de nostra sententia, quid legendū putaremus, adolescentes certiores fecimus. ac deniq; totum libellum græcè & latinè eregionè descriptum, breui expositione exposuimus. Eam nostram operam non modò gratam, sed etiam vtilem futuram speramus, bonis adolescentibus.

Vobis autem, prudentissimi Consules ac Senatores, hanc nostram lucubrationem ideo nuncupauimus, quòd iam olim nobis notum esset, quanto studio id ageretis, vt vestra iuuentus non modò in pietate & bonis morib. (de quo plurimæ piæ & sobriæ præceptiones in Nili nostri Parænesibus reperiuntur) sed etiam in bonis literis à fidelibus præceptoribus informaretur. Idq́; argumento erat vel maximè, quòd me puero adhuc ex vestra vrbe & schola, multi adolescentes mediocriter instituti ad alias scholas, maiora & altiora studia sequentes, cateruatim properarent. Ac fuit mihi familiaris quædā noticia cum aliquot honestis adolescentibus, vestris filijs & ciuibus, qui in patria nostra dulcissima, Sorauia, sub vno præceptore, doctissimo viro, M. HEINRICO THEODORO, vestro ciue, nunc verò Ecclesiæ in ducatu Lignicensi in Silesia, inspectore dignissimo, vnà nobiscum discebant: cum quibus & postea Vitebergæ familiariter viximus.

Sperauimus itaq; hanc nostram inscriptionem gratam futuram, non tantum vobis, viri sapientissimi, sed præceptori etiam nostro veteri, & dilecto, M. Hen-

M.Heinrico Theodoro: qui huc vſq; nos, noſtraq; ſtudia amanter & honorificè complecti non deſinit. Præterea ijs etiam veſtris ciuibus, cum quibus adoleſcentes tùm domi tùm alibi olim amicè & cõiunctè viximus: quorum pleriq;, vt ego exiſtimo & audio, nunc docent in ſcholis & Eccleſijs. Quod quemadmodũ iucundum debet eſſe vobis, & præceptori cuius communi opera vſi ſumus: ait nobis quoq; gratum eſt, recordari, quòd cum eiuſmodi adoleſcentib. amicitia & conſuetudo nobis interceſſerit, qui nec tempus nec ſumptus malè prorſus perdiderimus, nec etiam parentum & præceptorũ expectationem totam fefellerimus.

Maximè autem profuturam hanc noſtram operam, quam præſenti libello vertendo, corrigendo, deſcribendo, & exponendo impendimus, non dubitamus tum veſtræ ſcholæ iuuentuti: tum alijs etiã adoleſcentibus, quibus & græcæ linguæ cognitio, & pietas, & virtutis ſtudium ex animo curæ ſunt: vtrumq; enim inde petent non infeliciter. Valete, prudentiſſimi domini: atq; hanc voluntatis noſtræ erga vos, præceptores, notos & amicos veteres, ac quæ nunc diſcit in veſtra ſchola iuuentutẽ, amicam ſignificationem æqui boniq; facite. Anno 1558. in ipſo die Michaëlis Archangeli.

V. P.

deditiſſ.

Michaël Neander
Sorauienſis.

AD PVBEM HILPERHAVSENSEM προτρεπτικόν.

βιβλίον οὐτιδανὸν τό δε καὶ βραχύ ἐστιν ἰδέσθαι.
  ὦ παῖδες, βαιῷ μὴ νεμεσίζετ' ὅμως.
„ πολλὰ γὰρ ὥς γε λέγουσι χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ
„   καὶ θάμιν' οὐ μεγάλου μεῖζον ὄνειαρ ἔχει.
οὔ τιν' ἀνωφέλιμα, μικρόν περ ὄν, ἤτ' ἀπόβλητα,
  οἷα νῦν ἡμετέρων πολλάκι βιβλί' ἔχει.
αὐτὰρ ἐπιχθονίοις θεόπνευστα μαθήματα Νεῖλος
  δείκνυσι χριστοφιλὴς ἐνθάδε πᾶσιν ἀνήρ.
ἆθλα πρὸς εὐσεβίης ἀγαθοὺς ἄσκησιν ὀτρύνει
  ἀέναόν τε φοβεῖν κέκλετ' ἐόντα θεόν.
τῷ τε μόνῳ κρατερὴν πισυνοὺς ἐπὶ ἐλπίδα βάλλειν
  μοῦνος ἐπεὶ ῥύστης ἐν κακότητι πάρα.
ἐνθάδ' ἐοὺς τιμᾶν ὅππως φίλα τέκνα γονῆας,
  κ' ἀμφαγαπαζέμεναι, πᾶσιν ἔοικε λέγει.
χ' ὅττ' ἀέκητι θεοῦ οὐ ῥάδιον ἔργματι θνητοῖς
  ἐστι, πικροῖς πάντων ὅσσα μογοῦσι πόνοις.
„ ἄνθρωποι χάριτος γὰρ ἄνευ δυνάμεσθα θείης,
„   οὔτ' ἀγαθὸν νοέειν, οὔτε καλόν τι ποιεῖν.
καὶ ὅτι σὺν καμάτῳ θεὸς εὐχομένοισιν ἀρήγει
  εὐμαρέως, στυγέει δ' ὅς κεν ἄεργος ἔῃ.
πλεῖστ' ἀπὸ τ' ἄλλα γέρων πολυτίμιος ἀνδράσι φαίνει
  αἰδεσίμων φρονίμως δόγματα κεδνὰ τρόπον.
οἷσιν ὁμαρτοῦντες πᾶσίν γ' ἐνὶ πράγμασι παῖδες,
  καὶ μελέτην περὶ μὲν γράμματ' ἔχοντες ὅλην.
ἕξετε ὑμετέρης φίλον ὔμμιν ἀμύντορα σπουδῆς
  χριστὸν ἐπουρανίου ἐνναετῆρα δόμου.
καὶ μάλα μὲν τοκέων ἐπὶ ἐλπίσι συγχροέοντε
  πάντῃ ἔσεσθ' ἀρετῇ ἤτε λόγοισι κλυτοί.
σκεύεα γιγνόμενοι ἐλεήτορος οὐ ῥὰ χόλοιο
  πατρίδ' ἔτ' ἠδ' ἄλλοις ὄργανα χρηστὰ βροτοῖς.
εὔχομαι ὥστε ὑμῖν πᾶσιν περικηρὶ γενέσθαι
  πρατθέμεν ὅσσ' αὐτῷ τ' εἰσὶν ἄριστα θεῷ.

ἔρρωσθ'

ἔῤῥωσθ᾽ ἐλλογίμοις παιδευταῖς ἠδὲ τοκεῦσι
πειθόμενοι. καὶ με οὐκ ἀπολήγετ᾽ ἐρᾶν.

Georgius Vuillius
Northusanus.

DE NILO.

HOc nomine ſcriptores, Theologi, Patres, Epiſcopi, & Martyres, pleriq; viri tum pietatis, tum doctrinæ & confeſſionis nomine præſtantes, multi fuere. Meminit Nili cuiuſdam Nicephorus, vbi agit de maximarum epiſcopalium ſedium præfectis, aliiſq; virtute atq; doctrina præſtantibus diuinis viris: eumq; ἀσκητὴν, hoc eſt certatorē & pugilem venerandum nominat. Et iterum alterius, qui epiſcopus fuit in Aegypto, & quòd cum alijs non paucis, omnibus ſanctis viris, propter confeſſionem doctrinæ, igne fuerit combuſtus.

Multi Nili fuere.
Lib. 14. cap. 30. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ.

Lib. 7. cap. 16. Euſebius quoq; in hiſtoria ſua Eccleſiaſtica lib. 8. cap. 13.

Alium etiam Nilum archiepiſcopum Theſſalonicenſem fuiſſe legimus, virum eruditum, & Papatui minimè æquum: propterea quòd plurimis ſcriptis, eius tum idolomaniam, tum etiam ſuperbiam, qua ſe ſupra Deum & Eccleſiam extulit, acerrimè confutarit. Eius extat adhuc Sermo, manifeſtè explicans, nullam aliam hactenus fuiſſe Latinæ ac Græcæ Eccleſiæ diſſenſionis cauſam, quàm quòd vniuerſali concilio, Papa rei controuerſæ legitimam cognitionem concedere non vult: quin ſolus ipſe tanquam magiſter atq; arbiter controuerſiæ ſedere vult, alios autem tanquam diſcipulos dicto audientes eſſe: & hoc ab apoſtolorum ac patrum legibus & actionibus eſſe alieniſſimum. Eiuſdem ſermo de Papæ origine.

Nilus archiepiſcopus Theſſalonicenſis Papæ hoſtis acerrimus.
Libri Nili qui adhuc græca extant contra Papam ſcripti.

Eiuſdem clara & breuibus ad Latinos reſponſio, tanquā enchiridion quoddā, propoſitū his qui aduerſus

Nili ſcripta, græce manuſcripta, nondum edita.

uerſus illos pugnare volunt. Aduerſus papæ tyrannidem & Latinos. De vita in Chriſto. Ea omnia nos manuſcripta vidimus apud amicum, in amplo & antiquo volumine, quæ ſeu ipſe, ſeu alij, quibus id negocij dabitur, aliquando cum ſtudioſis communia facient.

Nili liber de primatu Romani pontificis græce & latine editus.

Eiuſdem Epiſcopi editus quoque eſt nuper in Germania libellus de primatu Romani pontificis. Agit autem in eo de primatu Papæ, quem ita ex vetuſtiſſimis concilijs, alijsque vetuſtis monumentis refutat, vt oſtendat eũ nec diuini iuris eſſe, ſed tantum à patribus ac imperatoribus conceſſum: nec tamen talem ac tantam vim ſuæ præeminentiæ eſſe, quantam papa nunc nullo ſibi iure

Nilus Teſſalonicenſis quando vixerit.

vſurpat. Is Nilus quando vixerit, non certò cõſtat. vixit ſanè poſt Caroli Magni, primi Germanorum imperatoris, tempora: ſeptimæ namq; ſynodi aliquoties mentionem facit.

Nili cuiuſdam græca hiſtoria manuſcripta.

Nili etiam cuiuſdam Græcam hiſtoriam in bibliothecis Italiæ aſſeruari, aiunt.

De Nilo Scholaſtico.

Volumen Græcorum epigrammatum.

Nili autem ſcholaſtici tetraſtichon legitur libro quarto magni voluminis Græcorum Epigrammatum: quod in folio, cum breuibus, ſed valde eruditis Ioannis Brodæi commentarijs Baſileæ impreſſum eſt. Id verò hoc loco ideo referre noluimus, quòd quum de Satyris ſcriptum eſſet, non videretur magni eſſe momenti.

Lib. 4. cap. 54.

Cæterùm de Nilo Conſtantinopolitano hæc apud Nicephorum in Eccleſiaſtica hiſtoria legũtur. Admirando autem Nilo patria Conſtantinopolis fuit: cuius etiam propter egregiam generis nobilitatem præfectus fuit. Potentia autem & opibus affluens, aſceticam illis prætulit vitam: quippe qui ad exemplum diuini Dauidis, ad domum Dei abijci, quàm in tabernaculis peccatorum habitare maluerit. Et cum eloquentiæ vi polleret, diuinæq; gra-

Scripta Nili Cõſtantinopolitani

tiæ neruis validus eſſet, ſcripta varia quæ vitæ monaſticæ

nasticæ exercitium instruũt, reliquit verbis & sententijs ita composita, vt lectoris animum gratia incredibili recreent. Scripsit quoq; diuinorũ patrũ in monte Sina obitũ, martyriũ, facundia & affectu tãto, vt satis inde colligere liceat, quàm eximia doctrina iuxtà & virtute vir is fuerit: vbi etiam suas & filiorum res paucis cõmemorat, miserabiliter veluti in tragœdia captiuitaté eorum exponens: quũ barbari Blẽmyæ, excursione sua cædẽ ingentẽ fecere. ꝙ opusculũ, tanquã spirituale quoddã oblectamentum, studiosis reliquit. Alios item libros optimos edidit, spiritualis gratiæ nõ expertes: inter quos primas cũ ferre puto, quẽ ad græcæ superstitionis sectatores scripsit. Et rursum, qui ab eo ad Eulogiũ compositi sunt. Capita autẽ collegit aliqua quidẽ fusius, multa autẽ compẽdiosius tractata, in quib. spiritualem fructũ, perinde atq; nectar aut ambrosiam aliquã, oculis subiectũ, ita vt facilè percipi posset, proposuit. Quem vita defunctũ, Iustinus posterior inde translatũ, in fundamento sacratioris mensæ, in eo ꝙ ab ipso Petro & Paulo apostolorũ principibus, ad Orphanotrophiũ constructũ est, templo reposuit. Huic Nilo non dubitaremus ascribere, quẽ conuertimus Parænescon libellũ, nisi alij martyrem quoq; ipsum facerent, ꝙ & nos sequuti sumus: simul quoq; floruisse scriberent, anno à Christo nato 309. ꝙ indiscussum ita relinquimus. Id solũ studiosis affirmãtes, libellũ esse elegantem & pium, qui præcepta de pietate, honestate & virtute, morũ deniq; ac totius vitæ Deo placente informatione proponat, in breuibus sententijs & dictis tanquam oraculis quibusdam inclusa. quam rationem docendi pietatem & morum honestatem, ab initio semper vsitatam fuisse cùm nostris, tum ethnicis, * alibi pluribus exposuimus.

Liber scriptus ad Græcæ superstitionis sectatores, cuius argumenti scripsit & libros Theodoretus Cyrensis episcopus, qui adhuc extãt, & bonarum rerũ doctrina & cognitione sunt referti.

Cui Nilo ascribendus sit præsens Parænescon libellus.

Argumentum parænescon Nili episcopi.

* In præfatione quam præmisimus poëmatis Pythagoræ & Phocylidæ, & Xenophontis libello de Hercule, à nobis conuersis, vbi quoq; commemorauimus authores Græcos, qui doctrinam de morum formatione breuibus sententijs inclusam tractassent.

ΝΕΙΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, ἢ παραίνεσις.

ρχὴ σωτηρίας, ἡ ἑαυτοῦ κατάγνωσις.
βέλτιον εἰκῆ ἐμβάλλειν λίθον, ἢ λόγον.
Α γίνου τοῖς πᾶσιν, ὡς σὺ θέλεις πάντας.
δικαιοσύνην μᾶλλον ἔργῳ, ἢ λόγῳ ἄσκει.
εὐσεβὴς οὐχ ὁ πολλοὺς ἐλεῶν, ἀλλ᾽ ὁ μηδένα ἀδικῶν.
ζῆν ἄμεινον ἐπὶ [a] στιβάδος, καὶ θαῤῥεῖν, ἢ χρυσῆν ἔχοντα κλίνην.
ἡδὺς ἐκεῖνος ὁ φίλος, ὁ τὴν ψυχὴν διατρέφων.
θεὸν μὲν λόγοις ὕμνει, ἔργοις δὲ σέβου, ἐννοίᾳ δὲ τίμα.
ἱερέα φρόνησις, καὶ βίος, καὶ ἁγνεία ποιεῖ.
κάκιστόν ἐστι πᾶσι δουλεύειν αἰσχροῖς.
λόγῳ μὲν τὴν ἀρετὴν δίδασκε, ἔργῳ δὲ αὐτὴν κήρυττε.
μὴ τὸ ἔχειν ἀρετὴν καλὸν νόμιζε, ἀλλὰ τὸ ὡς δεῖ.
νόμον τιμῶν, κατὰ νόμον ζήσεις.
ξένος ἐκεῖνος, οὗ ξένα τὰ τοῦ κόσμου.
ὁ φθονῶν ἑαυτὸν ζημιοῖ· ὁ γὰρ κατ᾽ ἄλλου φθεγγόμενος, [b] φθάνει πάσχων ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κακῶς.
πλούσιον μήτε κολάκευε, μήτε παρόξυνε.
ῥώννυσι μὲν οἶνος τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν λόγος θεοῦ.
σιτίοις χρῶ, οὐ τοῖς ἡδέσιν, ἀλλὰ τοῖς ὠφελίμοις.
τοῖς ὄχλοις πειρώμενος ἀρέσκειν, τῶν ὄχλων ὅμοιος ἔσῃ.
ὑπὲρ πάντα καταχρῶ τῷ σώματί σου.
φιλόπονος ἐκεῖνος, ᾧ χρόνος οὐ περισσεύει.
χριστιανοῦ ἀνδρὸς μὴ τὸ σχῆμα ἀποδέχου, ἀλλὰ τὸ τῆς ψυχῆς φρόνημα.
ψέγειν ἀνεπίληπτον εἰς θεὸν, ἁμαρτία.
ὤτων καὶ γλώσσης, μέγας ὁ κίνδυνος.
φόβον ἔχε θεοῦ, καὶ πόθον, καὶ καθαρὸν πρὸς πάντας τῷ μαρτυρίῳ τοῦ συνειδότος [c] κέχρησο.
αὐτὸν ἐφιστάναι τὸν θεὸν πίστευε, ἐν οἷς πράττεις ἑκάστοτε.
φεῦγε τοὺς ἐπαίνους, αἰσχύνου δὲ τοὺς ψόγους.

a στιβάς, vile stragulum, lectũ ex paleis, folijs & gramine: quẽadmodum in ea significatione aliquoties apud Theocritum legitur.

b Græca loquẽdi forma est. ad verbum, præuenit patiens, seu affectus a seipso male.

c Præteritum est passiuum imperatiui verbi χρήομαι.

χαίρε

NILI EPISCOPI ET MARTYRIS CAPITA SEV PRAECEPTIONES SENtentiosæ.

INitium salutis est, sui ipsius accusatio.
Satius est temerè mittere lapidem, quàm verbū.
Fac omnibus, quemadmodū tu vis omnes (facere
Iusticiā magis opere quàm verbo exerce. (tibi.)
Pius est, non qui multorum miseretur, sed qui neminem iniuria afficit.
Satius est humi cubantem viuere, & bono esse animo, quàm perturbatum in aureo lecto.
Dulcis ille amicus est, qui animam pascit.
Deū verbis quidē lauda, operib. cole, & cogitatione honora.
Sacerdotē facit intelligentia, & vita, & morum integritas.
Pessima res est, omnibus seruire turpitudinibus.
Verbo virtutem doceto, opere autem eandem declara.
Non habere virtutē praclarū putato, sed quemadmodū decet
Legem honorans, iuxta legem viues. (ea vti.)
Hospes ille est, cui sordent mundana.
Inuidus seipsum mulctat. qui enim aduersus alterum loquitur, seipsum inscius malis afficit.
Diuiti neq; adulare, neq; eundem irrita.
Vinum roborat corpus, animam autem verbum Dei.
Cibis vtere non dulcibus, sed salutaribus.
Si conaris placere vulgo, vulgo similis fias.
Super omnia autem mortifica corpus tuum.
Ille laboriosus est, cui non tempus superat. (us prudentiā.
Ne recipito Christiani hominis formā tantū, sed anima poti
Culpam transferre in Deum non culpandum peccatum est.
Aurium & lingua magnum est periculum.
*Timorem & desiderium Dei habeto: & * puro conscientia testimonio erga omnes vtere. (agis.*
Deum ipsum semper praesentē adesse existima, in omnib. qua
Fugito laudem, & caueto vituperium.

* Sic enim nos legimus, vt sit datiuus καθαρῷ, vt conueniat cū altero μαρτυρίῳ.

χαίρου τὴν ἀρετὴν ἡνίκα πράττεις· ἀλλὰ μὴ ἐπαίρου, μήποτε τὸ ναυάγιον ἐν τῷ λιμένι γένηται.

ὅσον ἐν τῷ νόμῳ προκόπτεις, ἀπολείπεσθαι τῆς τελειότητος γίνωσκε.

πάσης πράξεως τὸ τέλος πρὸ τῆς ἀρχῆς ἐξέταζε.

νύκτωρ καὶ μεθημέραν πρὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἐσχάτην ἀπόβλεπε.

μὴ ἀναμίγνυσο τούτῳ, ὃν παρὰ τῶν ἀγαθῶν θεωρεῖς λοιδορούμενον. (γενέσθαι.

σπεῦδε μηδενὶ βλάβην, ἐν οἷς πράττεις, ἢ λέγεις, ἢ φιλοσοφεῖς

μὴ εὐφραίνου τοῖς αἰσθητοῖς τοῦ βίου. τὸ γὰρ χόρτινον ἄνθος, ὡς ψηλαφᾷς, μαραίνεται.

ἐν τοῖς λυπηροῖς εὐχαρίστει, καὶ ὁ ζυγὸς τῶν ἁμαρτιῶν κουφίζεται.

ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἀσφαλίζου· πολλοὺς γὰρ καὶ μείζονας ἤλεγξαν.

μὴ μέμφου τὴν τοῦ θεοῦ μακροθυμίαν· κοινὸν γάρ ἐστι φάρμακον.

μίσει τὸ ἀνώμαλον τοῦ βίου, ἐπ᾽ αὐτὸ δὲ τὸν θεὸν μὴ διάβαλλε.

* Lege περιέχομεν, & sic nos reddidimus.

* προσεύχομεν ἑαυτοῖς, καὶ ἄλλους οὐ σκώψομεν· πολλὰ γὰρ ἐν ἡμῖν, ἀφ᾽ ὧν τοὺς ἄλλους σκώπτομεν.

ψαλμὸς ἔστω σοι εὐχῆς ἐν τῷ στόματί σου· θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος, φυγαδεύει τοὺς δαίμονας.

προσευχὴ μετὰ νήψεως γενέσθω ἵνα μὴ τὸν θεὸν αἰτοῦμεν, εἰς αὐτὸς οὐκ ἀρέσκεται.

ἀεὶ μνημόνευε τοῦ θεοῦ, καὶ οὐρανὸς ἡ διάνοιά σου γίνεται.

χαλίνου τὸν ὀφθαλμόν· ὡς γὰρ οὐκ οἶδας, ῥέμβεται. (πτεσθαι.

φείδου τῆς γλώττης· πολλάκις γὰρ προφέρει, ἅπερ ἄμεινον κρύ-

γεώργει τῇ μελέτῃ τοῦ νόμου, τὴν διάνοιαν· ἐκτείλει γὰρ τῶν λογισμῶν τοὺς πονηροὺς, συνεχῶς μελετώμενος.

τὰς ἀρετὰς κρύπτε, μάρτυρας δὲ τοῦ βίου πολλοὺς κέκτησαι.

μίσει τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκός· ῥυπαρὰν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν ἐργάζονται.

μόνα δίδου τῇ σαρκὶ ὅσα χρῄζει λαβεῖν, οὐχ ὅσα βούλεται.

μὴ ἀγάπα τὸ τρυφᾶν· φιλίαν γὰρ πρὸς τὸν βίον ἐμποιεῖ, ἔχθραν δὲ πρὸς τὸν θεὸν ἐξ ἑκατέρου τίκτει.

ἀποστρέφου τὴν ἐν τῷ βίῳ χαρὰν· αὕτη γὰρ ὀλισθαίνει καὶ σκελίζει τοὺς τρέχοντας.

πλοῦτον εἰ μὲν ἔχεις, σκόρπιζε· εἰ δ᾽ οὐκ ἔχεις, μὴ συνάγε.

ὅπλον

Gaude quando virtutem exerces : verùm ne efferaris, ne quando in portu naufragium accidat.

Quanto magis in lege proficis, tanto magis te abesse à perfectione intelliges.

Vniuscuiusq; rei finem ante initium considera.

Diu noctuq; ad vltimam horam respice.

Ne conuerseris isti, quem à bonis vides culpari.

Studeas nemini damnum dare, his quæ seu facis, seu dicis, seu cogitas.

Ne lateris floridis vitæ : flos enim gramineus, cum attrectaueris, flaccescit.

In tristibus gratias age, & iugum afflictionum leue erit.

In tentationib. sis fortis : multos .n. etiã maiorũ arguerũt.

Ne incusa Dei longanimitatẽ : cõmune enim est pharmacũ.

Inæqualitatem vitæ odio prosequere, propter eam verò Deum ne criminator.

Attendamus nobis ipsis, & alios non reprehendemus :

Multa enim in nobis sunt, propter quæ alios taxamus.

Psalmus precationis sit tibi in ore tuo : Deus enim nominatus, fugat dæmonas.

Oratio cum sobrietate fiat, ne à Deo petamus, quæ ipsi non grata sunt.

Semper recordare Dei, & cælum sit cogitatio tua.

Cohibe oculum : cum enim non attenderis, circumuoluitur.

Parcè vtere lingua : sæpe enim pfert, q̃ melius fuisset celari.

Meditatione legis mentem colito : extirpat enim malas cogitationes, continuè frequentata.

Virtutes tuas celato : testes verò vitæ tuæ multos acquirere (stude.

Odio prosequere carnis voluptates: sordidam enim animam cum corpore efficiunt.

Corpori solum quantum indiget impende, non quantũ cupit.

Delicatè viuere ne eligas. amorem enim huius vitæ conciliat : inimicitia autẽ aduersus Deum ex vtroq; nascitur.

Auersare in vita gaudium : ipsum enim lubricum est, & præcipitat exultantes.

Diuitias si habes, distribue : si verò non habes, ne collige.

ὅπλον ἡγοῦ τὴν νηστείαν, καὶ τὴν προσευχὴν τεῖχος, καὶ λουτῆρα τὰ δάκρυα.

ὅσα ἐξήμαρτες, πάντα μετὰ στεναγμῶν * μέμνησο· γίνεται γὰρ ἐντεῦθεν τῇ ψυχῇ διηνεκὴς κατάνυξις.

* Præteritum passiuum imperatiui, verbi μνάομαι.

περιποιοῦ τοὺς πτωχούς· οὗτοι γὰρ ἡμῖν τὸν κριτὴν καταλλάττουσι.

ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινώνει· δι' αὐτῶν γάρ σοι κοινωνία πρὸς τὸν θεὸν γίνεται.

τὴν ἐκκλησίαν ὡς οὐρανὸν πάτει· καὶ μηδὲν ἐν αὐτῇ μηδὲ λέγε, μηδὲ λογίζου γήϊνον.

ἀναγκαίαν νόμιζε τὴν αὐτάρκειαν, παραχώρει δὲ τῷ θεῷ τὴν ὑπὲρ ταύτης μέριμναν.

κόλλα τὴν σάρκα ἀγαθοῖς πόνοις, παντελῶς δὲ αὐτὴν μὴ καταπεσεῖν φρόντιζε.

πίνε τὸν οἶνον ἐλάχιστον· ὅσον γὰρ κολοβοῦται, εὐεργετεῖ τοὺς πίνοντας.

κόλαζε τὸν θυμόν· μανίας γὰρ ἐστὶ πατὴρ, τὸ μέτρον ἐξερχόμενος. (σο.

ἐν ταῖς νόσοις τῇ προσευχῇ πρὸ τῶν ἰατρῶν καὶ φαρμάκων κέχρη

τοὺς ἱερεῖς πάντας μὲν τίμα, τοῖς ἀγαθοῖς δὲ πρόστρεχε.

ἀγάπα τοῦ θεοῦ τοὺς οἴκους, οἶκον δὲ θεοῦ καὶ σαυτὸν κατασκεύασον.

εἰς τὴν ἐκκλησίαν σύχναζε· θορύβων γὰρ ἡμᾶς καὶ ζάλης ἀπαλλάττει τῶν ἔξωθεν.

ὅσα ἐν τῇ γῇ πρόσκαιρα, μὴ σὲ νῦν λύπει τὸ χωριζόμενον.

ὅταν σοὶ λογισμὸς ἡδυπαθείας ἐγγίνηται, ἀντίστησον αὐτῷ τὴν τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνην, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρόσκρουσιν.

ἀσφαλίζου τὴν ἀκοὴν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· δι' αὐτῶν γὰρ πάντα τὰ βέλη τῆς κακίας εἰσέρχονται.

ἡνίκα προσεύχῃ, τὸν λογισμὸν πρὸς θεὸν ἀνάγαγε· κἂν περισπασθεὶς κατέλθῃ, πάλιν αὐτὸν ἀνάγαγε.

οὐ παύεται ἡ διάνοια τίκτουσα †· σὺ δὲ τοὺς μὲν φαύλους ἔκβαλλε, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς γεώργησον.

† Subaudi λογισμοὺς, cogitationes.

χαῖρε τῇ ταπεινώσει· τὸ γὰρ ἐξ αὐτῆς ὕψος πολὺ, καὶ πεσεῖν μὴ δυνάμενον.

ἄσκει τοσοῦτον, ὅσον χαλᾶται τῆς σαρκὸς τὰ κινήματα· κἂν ἀσθενήσῃ, πρὸς ὑγείαν τὸ σῶμα, μὴ πρὸς τρυφὴν θεράπευσον.

τοὺς πονηροὺς τῶν λογισμῶν, λογισμοῖς ἑτέροις ἀναμόχλευε.

λογίζου

Armaturam enim ieiunium, orationem murum, & balneum lachrymas esse putato.

Quacunq; iniquè fecisti, omnia cum gemitibus recordare. oritur enim hinc animæ continua compunctio.

Pauperes foueto: ipsi enim iudicem nobis conciliant.

Inopiæ sanctorum subueni: per eos enim tibi cum Deo contigit societas.

Ecclesiam non secus ac cœlum frequenta: nihilq; in ipsa seu loquere, seu cogita terrenum.

Necessarium existima, suis rebus contentum esse: permitte autem Deo eius rei curam.

Carnem tuam debilitato bonis laboribus, penitus verò eam non domari posse existima.

Vinum bibe valde modicum. quantum enim offendit, tantū etiam corroborat bibentes.

Iram compesce: insaniam enim parit, modum excedens.

In morbis, oratione prius quàm medicis & pharmacis vtere.

Sacerdotes omnes honora, bonis verò tantum conuersare.

Venerare Dei domus, domū verò Dei etiam teipsum effice.

In Ecclesiam frequenter venias: à perturbationibus enim & fluctuationibus exterioribus liberare nos solet.

Quacunq; in terra sunt, temporanea existunt: ne te ergo perturbet, quod tibi aufertur.

Quando te voluptatis affectus inuaserit, oppone ipsi metum hominum, & Dei offensam.

Munito auditum, & oculos: per illa enim omnia, tela malitiæ ingrediuntur.

Cum oraueris, mentem ad Deum attolle: & etiamsi inde abstracta descenderit, iterum tamen ipsam recollige.

Mens humana non vnquā cessat generare (cogitationes) tu verò malas quidē expelle, bonas verò colendo exerce.

Humilitate gaude: altitudo n. eius firma est, nec ruere potest.

Ita exerce corpus, vt compescas carnis motus: & si æger fueris, corpus cura, vt sanitatem adipiscatur, non vt delicijs eneruetur.

Prauas cogitationes alijs cogitationibus (melioribus) abige.

Conside-

λογίζου τῶν οὐρανῶν ἀγαθῶν τὴν εὐπρέπειαν· καὶ πάθος οὐδέν σοι τῆς γῆς, ἢ τῶν ἐκ ταύτης τερπνῶν ἐπεισέρχεται.

ἡνίκα τι περὶ θεοῦ ἐπέρχεταί σοι νοεῖν, μὴ τὸν θεόν, ἀλλὰ σαυτόν· οὐδὲν γὰρ ἀσφαλές, ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὅπερ χωροῦμεν, ἐπέρχεσθαι.

τοὺς φαύλους ἐνθυμήσεις, σπόρον εἶναι τοῦ διαβόλου πίστευε· οὗτοι γὰρ αὐταὶ παιδοῦνται, ὁ δὲ σπορεὺς αἰσχύνεται.

φεῦγε τὰ πολλὰ γέλωτος· χαυνοῖ γὰρ τὴν ψυχήν· χαυνωθεῖσα δέ, τῷ τοῦ νόμου χαλινῷ δυσχερῶς ὑποδύεται.

εἰς ἔργα δεῖ τὴν ψυχὴν καὶ προσευχὰς μερίζεσθαι· οὕτω γὰρ οὐ πολλὰς εὑρίσκει πρὸς ἡμᾶς τὰς εἰσόδους ὁ διάβολος.

ἔργον εἶναι τοῦ νόμου τὴν ἀνάγνωσιν νόμιζε, ὅταν μετὰ τῆς γλώττης ὁ νοῦς τρυγῆσαί τι θέλων, ἐν ταῖς βίβλοις ἐργάζηται.

ἐὰν εἰς ἔργα τὴν χεῖρα κινῇς, ἡ γλῶττα ψαλλέτω, καὶ ὁ νοῦς προσευχέσθω· ἀπαιτεῖ γὰρ ἀεὶ παρ' ἡμῶν ὁ θεὸς μνημονεύεσθαι.

πᾶσαν μὲν πρᾶξιν διὰ προσευχῆς σφράγιζε· ταύτην δὲ μάλιστα, ἐφ' ἣν τὸν λογισμὸν θεωρεῖς ἀμφιβάλλοντα.

εἰ [a] βούλει τὰ τῶν χειρῶν ἔργα, θεῖά σοι καὶ μὴ χοϊκὰ γίνεσθαι, [b] κοινά σοι τὰ ἐξ αὐτῶν γινέσθω πρὸς τοὺς χρῄζοντας.

χαῖρε τῇ τῶν ἁγίων ἐντεύξει· δι' αὐτῶν γὰρ ὁ θεὸς ἐμφανίζεται.

τοὺς ἀληθῶς ἁγίους ἀπὸ τῶν ἔργων διάκρινε· ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ γνωρίζεται.

ἀεί τι κερδαίνειν ἐκ τῆς θεωρίας τῆς τῶν ἁγίων σπούδαζε· ἐπιτήρει δὲ αὐτῶν βλέμμα, καὶ σχῆμα· ἐπωφελὲς γὰρ ἑκάτερον.

ἀκακίαν ἄσκει τῇ καρδίᾳ, καὶ ἁγνείαν τῷ σώματι· ταῦτα γὰρ ἄμφω σε θεοῦ ναὸν ἀπεργάζεται.

οὕτως οὖν φύλαττε τὸν ναόν, ὡς τοῦ * κλήσαντος καὶ κρίναι μέλλοντος, καὶ τὴν εἰκόνα σε τὴν ἑαυτοῦ καθαρὰν μεθοδεύοντος.

αἱ τῶν βιωτικῶν ὁμιλίαι τὸν λογισμὸν ἀπὸ θεοῦ χωρίζουσι· διόπερ αὐταῖς μηδὲ συλλάλει, καὶ τοὺς λαλοῦντας ἔκκλινε.

ὅταν λοιδορηθῇς, σκόπει μή τι σοι τῆς λοιδορίας πέπρακται ἄξιον. εἰ δὲ οὐ πέπρακται, καπνὸν εἶναι φεύγοντα τὴν λοιδορίαν νόμιζε.

ἐν οἷς ἀδικῇ τῇ ὑπομονῇ πρόσφευγε, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας ἡ βλάβη μεθίσταται.

ἡνίκα πλοῦτον ἢ δόξαν ὁρᾷς, ἢ βιωτικὴν δυναστείαν, λογίζου τὸ ἐν αὐ-

a Secunda persona est passiua, verbi βούλομαι. quædã enim verba in ea persona Attica consuetudine η in ει commutant.

b Ad verbum, Quædam de ijs communia tibi sint ad egenos id est, communia ea facies: seu communicabis cum egentibus.

* Lege κλίσαντος, cõdentis: seu κλήσαντος, possidentis, tenentis, occupantis.

Considera cælestium bonorum decorũ, & nullũ te capiet desiderium terræ, nec aliquid ex ea dulcium.
Quando tibi aliqua de Deo subit cogitatio, non Deũ, sed teipsum. Nihil enim tutũ est ꝙ modũ excedit. quem seruare conuenit. (desinunt, ipseq; seminator confunditur.
Prauas cogitationes semen esse diaboli existima. sic enim ipsæ
Excessum risus fugito: eneruat enim animam. Anima verò eneruata, facilè à freno legis exuitur.
In labores & orationes oportet animã partiri: sic enim non multos in nobis introitus inuenit diabolus.
Laborem esse non mediocrem putato legis meditationem: quando mens simul & lingua cognoscere quid volens, in libris cum labore versatur.
Cum ad labores manũ moueris, lingua psallat, et mens oret. Exigit enim Deus, vt eius semper memores simus.
Omne ꝙ agis, oratione obsignato: id verò maximè, de quo mentẽ vides dubitantẽ. (ex ijs cõmunicabis cũ egentib.
Si vis manuũ tuarũ labores diuinos et nõ terrenos fieri, q̃dã
Gaude sanctorũ colloquio: per eos.n. Deus tibi manifestatur.
Verè sanctos ab operibus dignosce. Vnaquæq; namq; arbor à fructu dignoscitur.
Sẽper lucrari aliqd stude ex sanctorũ contẽplatione, Obserua verò ipsorũ aspectũ et habitũ: vtrunq; enim perutile est.
Exerce puritatem in corde, & castitatem in corpore. Ea enim vtraq; templum Dei te efficiunt.
Sic itaq; templum custodi, vt Dei, qui extruxerit: & indicare volentis, & imaginem tuam (quæ est ipsius imago) putam ad regulam exigentis.
Secularium conuersationes mentem à Deo segregant: quapropter ipsos nec alloquere, sed alloquentes declina.
Quando conuicijs peteris, considera an aliquid à te factum sit conuicio dignum. Si vero nihil à te admissum fuerit, fumum fugientem conuicium esse existimato.
In omnibus, in quibus iniuria afficeris, ad patientiã confugito: & super iniuriantes nocumentum deuoluetur.
Cũ vides diuitias, aut gloriã aut mundanã potentiã, cõsidera

ἐν αὐτοῖς φθαρτὸν, καὶ διαφθείρεις τὸ δέλεαρ.

καρτέρει τὰς θλίψεις· ἐν αὐταῖς γὰρ αἱ ἀρεταὶ, καθάπερ ἐν ἀκάνθαις ῥόδα, φύονταί τε καὶ τρέφονται.

μηδὲ εἶναι τὸ τῆς ἀρετῆς ἴσον εἰς ἀξίωμα νόμιζε· ὄψις γάρ ἐστι Θεοῦ. διόπερ ἐστὶ, καθὰ καὶ αὐτὸς, ἄπειρος.

θρήνει τὸν ἁμαρτωλὸν εὐθηνοῦντα· τὸ ξίφος γὰρ αὐτῷ τῆς δίκης ἐπιτείνεται.

μητέρα κακῶν τὴν ῥαθυμίαν νόμιζε. ἀγαθὰ γὰρ ἃ μὲν ἔχεις συλᾷ· ἃ δὲ οὐκ ἔχεις, οὐκ ἐᾷ προσκτήσασθαι.

ὅταν φαῦλα πράττων, ἐπ' αὐτοῖς μὴ αἰσχύνηται, βαρεῖται τὸ τραῦμα, καὶ τὸ πτῶμα εἰς ἀπόγνωσιν ἔρχεται.

ὁσάκις ἀθυμεῖς, λογίζου πόσα τοῖς πιστοῖς παρεσκεύασαι. καὶ ὁ καρπός σοι τοῦ πνεύματος εὐχερῶς παραγίνεται.

χρὴ τὸν πιστὸν ταπεινοῦσθαι πρὸς πάντας· τὸ γὰρ πρὸς ἐνίους ταπεινοῦσθαι, πεπλανημένην τὴν ταπείνωσιν κέκτηται.

τὸ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης μηδὲν προτιμήσῃς, πλὴν ὅσα ἐξ αὐτοῦ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν παραβλέπεται.

μηδενὶ παρὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ πρόσεχε, μηδὲ πρόσταχε· Θεοῦ γὰρ ἀνάξιον ποιεῖ τὸν αὐτοῦ τινὰ προτιμῶντα.

μὴ συνηγόρει τοῖς κακοῖς. αὐτοὺς μὲν γὰρ εἰς κακίαν ἀλείφεις, σὺ δὲ μολύνῃ τῇ κοινωνίᾳ τοῦ πράγματος.

νουθέτει τὸν ἁμαρτάνοντα, μὴ κατηγόρει τὸν πταίοντα· λοιδόρου μὲν γὰρ τὸ δεύτερον, τὸ δὲ πρότερον διορθοῦντος.

ἀκούειν ἀεὶ καὶ λαλεῖν [a] τὰ τῶν ἁγίων σπούδαζε· εἰς ζῆλον γὰρ ἀγαθὸν τὴν ψυχὴν ἐρεθίζουσι.

[a] Ad verbum, Quæ sanctorum sunt: seu, quæ sancti solent facere.

εἰ ἐκκλησίαν κατ' οἶκον ἕκαστος τὴν διάνοιαν ἔχομεν, καὶ τελεῖν ἐν αὐτῇ τοὺς θεσμοὺς τῆς ἐκκλησίας ὀφείλομεν.

εἰ τελεῖται σύναξις ἐν ἐκκλησίᾳ, παράβαλε· εἰ δὲ μὴ τελεῖται, σὺ ψάλλων ἀποστολικὸν εὐαγγέλιον, ἄπελθε.

τὴν τῆς ἀρετῆς δόξαν ἐκ τῶν ἁγίων κατόπτευε· ἀθάνατοι γὰρ αὐτῶν αἱ δόξαι, καὶ μετὰ θάνατον γίνονται.

τὴν κακίαν τότε μισήσεις, ὅταν λογίσῃ δαιμόνων ὅτι ἐστὶ καθ' ἡμῶν στιλβουμένη μάχαιρα.

εἰ νουθετεῖς τὸν πταίσαντα, κέρασον συμπαθείᾳ τὰ ῥήματα· καὶ τὰ μὲν ὦτα μαλάσσονται, ἡ δὲ καρδία φωτίζεται.

ὅταν ἐν ἁγίοις λαλεῖς, [b] ἐρώτα τὰ τοῦ πνεύματος· ὅταν

[b] Imperatiuus est verbi ἐρωτάω, quære, interroga: propemodum spiritualia.

δὲ μὴ τειά

labilitatem ipsorum, & effugies illecebram.

Tolera tribulationes: inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas rosa, nascuntur & germinant.

Nihil cum virtute dignitate conferendũ esse existima: imago enim Dei est. Ideoq́, quemadmodũ ipse, immutabilis est.

Luge peccatorẽ felicem: gladius enim iusticiæ ipsi imminet.

Matrẽ vitiorũ ignauiã existima. Bona enim quæ iam tenes, deprædatur: quæ verò nondũ possides, non sinit acquirere.

Quando iniqua agens quis, propter ea tamen nullo pudore afficitur, vulnus magis exasperat, & error ipsius tendit ad desperationem.

Quotiescunq; tristaris, reputa quanta bona fidelibus præparata sint: & fructus spiritus facilè tibi aderit.

Decet fidelẽ humiliter se gerere erga omnes: corã quibusdam enim tantũ humiliari, fictã quandã humilitatẽ arguit.

Nihil amori proximi præferas, præterquàm ea, propter quæ charitas Deum non rectè intuetur.

Nemini contra legẽ Dei adhæreto, neq; auxiliator. Indignũ enim facit Deum, qui ipsi præfert alium.

Ne patrocineris malis: ipsos enim ad mala prouocas, tu verò contaminaris peccati communione.

Admoneto peccantẽ, ne verò accusa errantẽ: alterum enim conuiciatoris est proprium, alterum verò castigantis.

Semper audire & loqui stude, quæ sancta sunt: ad bonum enim zelum animam extimulant.

Quandoquidẽ domi nostræ, Ecclesiã, mentẽ quisq; suam, habemus: peragere etiã debemus in ipsa, Ecclesiæ sacrificia.

Si pagitur congregatio in Ecclesia, & tu adesto: si vero non peragitur, tu psallens apostolicum Euangelium abito.

Virtutis gloriam sanctorum aspicito: ipsorum enim gloria immortalis est, etiam post obitum.

Tunc malitiam maximè oderis, quando cogitabis quòd dæmonum sit fulgurans contra nos gladius.

Si peccantem admones, misce compassionis verba: & aures emollientur, cor verò illuminabitur.

Cum inter sanctos loqueris, quæ spiritus sunt loquere: si

δὲ μὴ τοιούτοις λαλῇς, οὐ ταῦτα λαλεῖ.

τὰς πράξεις ἀεὶ τὰς ἀγαθὰς ἐπίσπευδε, μή ποτε καταλιπὼν αὐτὰς ἡμιτελὴς ἀπελεύσῃ.

οὕτω τρέχε, ἵνα καταλάβῃς, τουτέστιν ἀπαύστως. δεῖ γὰρ τὴν ἀρετὴν τρέχειν, μέχρις ἂν ἐξέλθωμεν τοῦ βίου τὸ στάδιον.

μὴ γίνου περὶ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν ὀλίγωρος· τοῖς γὰρ τοιούτοις ὁ κόπος ἀκερδὴς ἐπὶ κόπον προστίθεται.

τὴν ὑπομονὴν καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης ἄσκει, ὅπως αὐτὴν εὕρῃς καὶ ἐν τῇ ἀνάγκῃ τὴν πανοπλίαν ἕτοιμον.

μάχου τοῖς πονηροῖς λογισμοῖς, καὶ λέγε πρὸς αὐτοὺς ὅσα τῷ νόμῳ λαλεῖται.

σπουδῇ πολλῇ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκ τοῦ βίου μετάστησον· καπνὸς γὰρ ἐξ αὐτοῦ πονηρός, θολὴν τὴν ψυχὴν ἀναδίδοται.

εἰ φαύλῃ τινὶ συνηθείᾳ κεκράτησαι, κατὰ μικρὸν ἀπότεμνε· καὶ κόπου πολλοῦ χωρίς, τῆς ψυχῆς ἀποβαλεῖς τὴν ἄκανθαν.

καθαρὸν ὄντα τὸν θεόν, καθαρῶς ἀγάπα· καὶ [a] τοῦ ἐπὶ πάντων, πάντα δεύτερα νόμιζε.

a pro τούτου. articuli enim præpositiui sæpe pro demonstratiuis vsurpantur.

εἰ θέλεις εἶναι ναὸς θεοῦ, θυσίαν ἐνδελεχισμοῦ τὴν προσευχὴν αὐτῷ τὴν διηνεκῆ πρόσφερε.

τὸν ἀμελῶς βιοῦντα, μὴ προσλάμβανε σύμβουλον· ὁ γὰρ τοῖς κακοῖς χαίρων, ἀγαθὰ καὶ μισεῖν καὶ συμβουλεύειν οὐκ αἰσχύνεται.

πάσης ἀπέχου φθορᾶς, καὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου πᾶσαν ἡμέραν μέτεχε· οὕτω γὰρ Χριστοῦ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον γίνεται.

ἐν οἷς παιδεύῃ παρὰ θεοῦ, μὴ γόγγυζε· παιδεύει μὲν γὰρ ὡς πατήρ, εὐχαριστεῖσθαι δὲ ὡς εὐεργέτης ἐστὶν ἄξιος.

ὅταν ἀτιμασθῇς, χαῖρε· εἰ μὲν γὰρ ἀδίκως, ὁ μισθὸς πολύς· εἰ δὲ δικαίως, ἐὰν σωφρονῇς, ἐκουφίσθης τῆς μάστιγος.

σκιᾷ καὶ τροχῷ τὰ λυπηρὰ τοῦ βίου καὶ τὰ φαιδρὰ παράβαλλε· ὡς γὰρ σκιὰ οὐ μένει, καὶ ὡς τροχὸς κυλίεται.

ἀεὶ προκόπτειν κατὰ θεὸν σπούδαζε. ὁ γὰρ μικρῷ ἐπὶ μικρὸν προστιθείς, πλοῦτον καλὸν κατὰ βραχὺ συλλέγει, παρὰ πάντων ζητούμενον.

εἰ * βούλει τῆς κολάσεως ἐκφυγεῖν τὸ ἐπίπονον, μηδένα ποτὲ λοιδορήσῃς· ἐκ τούτου γὰρ τὸ θεῖον παροξύνεται.

* pro βούλῃ, vt supra, Attica consuetudine.

εἰ θέλεις ἐκ τοῦ οἴκου σου ἀποδιώξαι πᾶσαν μάστιγα, μὴ κακο-

λογήσεις

verò talibus non loquaris, de ijs ne loquaris quicquam.
Semper bonas actiones vrge, ne quando relictis illis semiperfectus abeas.
Sic curre, vt assequaris scopũ: hoc est, indesinenter. Oportet. n. (iuxta) virtutẽ viuere, donec vita stadiũ exuperemus.
Ne sis in studio mandatorum Dei negligens: talibus enim labor inanis, laborem super laborem aggerit.
Patientiam etiam antequam necesse est, exerce, vt ipsius armaturam paratam inuenias, etiam in necessitate.
Improbis resiste cogitationibus, & responde ipsis quæ in lege dicuntur.
Diligentia multa oculos à vita hac abstrahe: fumus enim perniciosus ex ipsa veniens, turbidam reddit animam.
Si consuetudine aliqua mala detentus fueris, paulatim eam rescinde: et sine vllo negocio ab anima spinã eradicabis.
Deum purum existentem, purè quoq; dilige: & præ eo, in omnibus omnia secundo loco habenda esse existimato.
Si vis esse templum Dei: sacrificium assiduitatis, assiduam scilicet orationem, assiduè ipsi offeras.
Negligẽter & prauè viuentẽ ne accersas consultorẽ: malis. n. gaudens, bona simul odisse, & consulere eadẽ non potest.
Ab omni corruptione abstine, & mystica cœnæ omni die particeps fias: sic enim Christi corpus nostrum fieri incipit.
In omnibus quando à Deo corriperis, ne murmura: castigat enim vt pater. Ideoq; vt benefactor dignus est, vt gratiarumactione celebretur.
Si ignominia affectus fueris, gaude, siquidem enim iniustè, merces tua copiosa erit: si verò iustè, & si resipueris, iam liberatus es à flagello.
Vmbræ & rotæ, & tristia & læta huius vitæ compara. nam quemadmodũ vmbra non manent & vt rota vertũtur.
Semper proficere in Deo conare: modicum enim modico addens, breui colliget diuitias ab omnibus expetitas.
Si vis supplicij effugere molestiam, neminem vnquam conuicijs afficies eo enim Deus exasperatur.
Si vis è domo tua expellere omne flagellũ, ne maledictis in-

λογήσεις ὁμόφυλον ἄνθρωπον· ὁ γὰρ ποιήσας αὐτὸν, εἰκότως παροξύνεται.

εἰ θέλεις πάσης ἁμαρτίας ἀνώτερον εἶναι, πράξεις ἀλλοτρίας μὴ καταμάνθανε· πολλὰ γάρ ἐστιν ἐν σοὶ, ἀφ' ὧν ἕτερον ὑπολαμβάνεις.

φεῦγε τὴν ὑπερηφανίαν, ὦ ἄνθρωπε, κἂν πλούσιος ᾖ, μή ποτε τὸν θεὸν ἀντιτασσόμενον ἕξεις.

φίλει τὴν ταπεινοφροσύνην, κἂν μέγας ὑπάρχεις, ἵνα ὑψωθῇς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

μὴ σκώψῃς ἄνθρωπον, καὶ μῶμον οὐχ ἕξεις ἐν πάσῃ ζωῇ σου.

ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ ὑπάρχεις, μὴ μετεωρίζου· ἐνώπιον γὰρ βασιλέως οἱ ἑστῶτες, οὔτε γελῶσιν, οὔτε μετεωρίζονται.

μὴ καταφρόνει τῆς ζωῆς σου, καὶ ἀδιαφόρως πράττε παρὰ τὸν νόμον, ἵνα μὴ παρὰ νόμον τὴν ἀπώλειαν ἕξεις.

μετὰ πάσης ἀσφαλείας μνημόνευε τῶν εἰρημένων, ἵνα σε λαμπρὸν τῷ βίῳ ἀναδείξωσιν.

ζήλωσον βίον σεμνὸν, ἵνα ἔχεις παῤῥησίαν ἐπιστρέφειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

ἀσφαλίζου τὴν αὐθάδειαν, μὴ ἐπιπλήξεις τινὶ, ἵνα μὴ κατακριθῇς ὡς ὑψηλοφρονήσας.

μὴ γελάσῃς ἐπὶ πτώματι ἑτέρου, ἵνα μὴ γελασθῇς ὑφ' ὧν οὐ θέλεις. (σωσί σοι.

φύλασσε ταὶς παραινέσεις ταύτας, ἵνα στέφανον δόξης προξενήγενοῦ ἐγκρατὴς τῶν ἐντολῶν τούτων: ἵνα προσάξωσί σε ἐμφανῆ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ εὐάρεστον τῷ θεῷ· οὕτω γὰρ ἥδεται τὸ θεῖον, καὶ τοιούτοις κατορθώμασι θεραπεύεται ὁ θεός.

ἀεὶ προκόπτειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις σπούδαζε· ὁδὸς γὰρ εἰς ἀρετὴν ἡ τοῦ βίου φυγὴ, ἀγαθή τε καὶ σύντομος.

χρὴ τὸν ἐπιθυμοῦντα τῶν ἀφθάρτων, μηδενὸς ἡγεῖσθαι τὰ φθειρόμενα.

εἰ τὴν ζωὴν τὴν ὄντως ποθεῖς, προσδέχου ἀεὶ τὸν ἀνθρώπινον θάνατον, μίσει τὸν παρόντα βίον· ὁρᾷς γὰρ τὸν τροχὸν ἀπαύστως κυλιόμενον.

μὴ ποθήσῃς ἀγαθὰ ὧν ἡ χρῆσις παρέχεται, καὶ ἡ κλίσις ἀπόλλυται.

a Lege εὐπραγοῦντας, verbi εὐπραγία.

γέλα τοὺς [a] εὐπραγοῦντας, τοῖς δυσπραγοῦσι σύμπασχε· τοῦτο μὲν μισθὸς, ἐκεῖνο δὲ φιλοσοφίας πρόξενον,

τὴν ὑπο

cessas contribulem hominem: qui enim ipsum creauit Deus, meritò ad iram prouocatur.

Si omni peccato vis esse superior, res alienas ne curiose inquirito: multa enim in te sunt, de quibus alium suspectum habes.

Superbiam fugito ô homo, etiamsi diues sis: ne fortè Deum aduersum tibi habeas.

Dilige humilitatē, etiāsi magnus sis: vt exalteris in die iudicij.

Ne cauillus petas hominem, & reprehensionem non incurres in omni vita tua.

Cum existis in Ecclesia, ne eleueris: coram rege enim stantes neq; rident, neq; superbiunt.

Ne negligenter habeas vitam tuam, nec temerè contra legem facito: ne contra legem faciens, perniciem incurras.

Memor sis horum præceptorum cum omni studio, vt te clarum in vita reddant.

Puram æmulator vitam, vt habeas liberam potestatem increpandi peccantes.

Abige à te contumaciam, neq; increpa quenquā (temerè) ne condemneris vt arrogantia inflatus.

In alterius infortunio ne rideas, ne ridearis à quibus non velis.

Obserua admonitiones istas, vt coronā tibi gloriæ concilient.

Sis obseruans horum præceptorum, vt te clarum efficiant hominibus, & acceptum Deo: sic enim gaudio afficitur Deus, & huiusmodi operibus colitur Deus.

Semper proficere in bonis operibus studeto: vitæ enim fuga, via est ad virtutem bonaq; & compendiaria.

Oportet incorruptibiliū desiderio flagrantem, pro nihilo ducere corruptioni obnoxia.

Si vitam quæ verè vita est desideras, expecta semper mortē humanam, & odio prosequere vitam præsentem. Vides enim, quòd rota indesinenter voluatur.

Ne appetas bona quorum vsus præterit, & possessio perit.

Feliciter agentes ride, infelicibus verò condole: alterum enim felicitatis merces est, alterum verò philosophiæ est documentum.

Patien-

τὴν ὑπομονὴν ἄσκει, οἵαν αὐτὴν ἔγνως γυμνασθεῖσαν τοῖς μάρτυσιν· ἐπειδὴ τὸ τῆς συνειδήσεως μάρτυρι καὶ ἡμεῖς ἀπαιτούμεθα. (αὐτοῦ).

πάντων πρότιμα τὴν ψυχήν, καὶ τῆς ἀρετῆς ὁ δρόμος ἀκαμάτως.

πάντα μὲν φθαρτά, ἡ ψυχὴ δὲ ἀθάνατος· προτιμᾶσθαι τοίνυν τὰ ἄφθαρτα τῶν φθαρτῶν δέον.

ἑτοιμάζου πρὸς τὰ λυπηρά, καὶ κερδαίνεις τὰ πλείονα.

μὴ ζήτει παρὰ τοῦ θεοῦ τὰ ἡδέα, μόνα δὲ τὰ συμφέροντα· ἐκεῖνα γὰρ αἰτηθεὶς, οὐ δίδωσιν· εἰ δὲ καὶ λάβῃς, φθείρονται.

μὴ μέμφου τὴν πενίαν· ἀπερίσπαστον γὰρ τοῦ νόμου τὸν ἀθλητὴν ἀπεργάζεται.

μὴ εὐφραίνου τῷ πλούτῳ· αἱ περὶ αὐτῶν γὰρ φροντίδες χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ, ὡς τὰ πολλά, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἀνθρώπων.

ἐγγὺς τὸ τέλος, ὁ ῥαθυμῶν ἑτοιμαζέσθω πρὸς μάστιγας. οὐ μακρὰν τὸ θέρος· ἀκανθῶν τοίνυν τὸν ἀγρὸν τῆς ψυχῆς ἀπαλλάξωμεν.

οὐδὲν λανθάνει τὸν κριτήν, ὥστε μάτην λανθάνοντες ἁμαρτάνειν ἀποδίδομεν.

πρὸ τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνου τοὺς ἀγγέλους. πολλοὶ γὰρ ἡμῖν πάρεισιν, καὶ πάσης αἰσχρᾶς ἀποσχοινίζουσι πράξεως.

μερίμνα τοῦ κριτοῦ τὸν ζυγόν, καὶ πᾶν ἔτι σοι κίβδηλον τῆς βιωτικῆς πείρας ἔκβαλλε.

ζημίαν εἶναι τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἄνεσιν νόμιζε· καὶ σπεῦδε τι πράττειν, ὧν ἀπαιτεῖσθαι μέλλομεν.

ἀεὶ τοῦ βίου λογίζου τὸ ἀβέβαιον, καὶ οὐδέν σε τῶν ἐν αὐτῷ περισπᾶσαι δυνήσεται.

τὰ φαιδρά σε τῆς γῆς μὴ τερπέτω τὰ πρόσκαιρα. ἄγκιστρα γάρ ἐστι, τὴν ψυχὴν ὡς ἰχθὺν σαγηνεύοντα.

ἀπέχου τοὺς πειρασμοὺς· εἰσελθὼν δὲ, τὴν ἀνδρείαν ἐπίδειξαι· μή ποτε πτωχὸν παρίδῃς δακρύοντα, ἵνα μὴ παροφθῇ τῆς εὐχῆς σου τὸ δάκρυον.

ἡ φιλοσοφία χρῆμα τοῖς ἀνθρώποις ἐξαίρετον. οὖσα δὲ μονογενής, μόνη μόνῳ [a] συνῆναι τῷ κεκτημένῳ βούλεται.

[a] Lege συνεῖναι, verbi εἰμί, τὸ ὑπάρχω, seu εἶμι, τὸ πορεύω vado.

χιτὼν ἡ ἀρετή ἐστι τοῦ θεοῦ· ταύτην ὕφαινε, καὶ γίνῃ στολιστὴς τοῦ τὴν κλῖσιν ἐνδύοντος.

ὅσα ἐπὶ γῆς κλέπτεται, τὰ κατ' οὐρανὸν ἐργάζου· ταῦτα γὰρ εἰς

τοὺς τῶν

Patientiam exerce, quemadmodum ipsam cognouisti exercitatam martyribus: quandoquidem conscientiæ testimonio etiam nos examinabimur.

Omnibus rebus præferas animam, & sic virtutis cursus sine defatigatione perficitur.

Omnia sunt corruptioni obnoxia: anima verò immortalis est. Incorruptibilia ergo præferre decet corruptibilibus.

Præpara te contra aduersa, & luctaberis inde plurima.

Ne petas à Deo dulcia, sed sola tibi salutaria: illa etenim rogatus non donat. quòd si ea acceperis, nocumentum tibi afferunt. (efficit.

Ne accuses paupertatem: constantem enim legis athletam

Ne læteris diuitijs: curæ enim quæ ipsis impenduntur, à Deo se parant vt plurimùm, & præter hominum expectationem.

Propè est finis: ignauiæ deditus paret se ad supplicium. non longè abest messis: à spinis itaque agrum animæ liberemus.

Nihil iudicem latet: frustra ergo peccare conamur, vt lateamus iudicem.

Reuerere angelos magis quàm homines: multi enim nobis adsunt, & ab omni turpi actione recedunt.

Meditare sententiam iudicis: & abige à te omne si quid tibi adhæret adulterinum, mundanæ versutiæ.

Damnum esse ocium et segniciem existimato: semperque aliquid peragere studeto, quorum rationem possimus reddere.

Semper vitæ considera inconstantiam: & nihil quod in ea vsuuenerit, animum tuum diuersè trahere poterit.

Læta vitæ huius fluxa ne te oblectent: hami enim sunt, animam vt pisces irretientes.

Arce tentationes, tentatus verò fortitudinem præsta: nec vnquam pauperem despicias lachrymantem, ne contrà despiciatur orationis tuæ lachryma.

Philosophia hominibus res est eximia: vnigenita verò existens, sola soli vult coire possessori.

Virtus Dei indumentum est: hanc contexe, & ornaberis stola Dei naturam humanam induentis.

Quæcunque in terra furto auferri possunt, fugito, & acquire

τοὺς τῶν συλώντων δακτύλους οὐκ εἰσέρχεται.

παραιτεῖσθαι δεῖ τὸ τρυφᾶν· ἕλκει γὰρ εἰς πράξεις, ἀφ' ὧν στεναγμοὶ μετὰ τὴν νῆψιν γίνονται.

τοὺς λογισμοὺς ἄμεινον τοὺς φιλοσάρκους βδελύττεσθαι· φθείρουσι γὰρ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν μολύνουσιν.

οὐδὲ τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ χωρὶς κόπων ἀνύεται. αἰθ' [a] ὅτῳ τοίνυν τὰ οὐράνια, διὰ τὸν μόχθον ἐκκλίνομεν;

a pro ὅτινι, ab ὅστις articulo subiunctiuo composito, cum indefinito τὶς.

εἰ [b] βούλει τὴν ἀρετὴν ἐκτὸς κόπου ἐργάζεσθαι, λογίζου τὸν κόπον πρόσκαιρον, τὸν δὲ μισθὸν αἰώνιον.

b Secunda persona est pass. verbi βούλομαι. Quædam enim in ea persona ει in η commutant.

ὅσοι πρὸς τὰς ἡδονὰς τὰς ἀτόπους [c] προστετήκασι τῆς ἀπολαύσεως τὸ βαρὺ, καὶ τῆς τιμωρίας τὸ μακρὸν λογιζέσθωσαν.

c præteritum est med. verbi προστήκομαι.

ὅσον ὁ βίος ῥυπαρὸς, κτηνώδης εἰκότως ἡ ψυχή. καὶ πενθεῖν ὡς τὸ λογιστικὸν ὑφ' ἑαυτῶν ζημιωθέντες ὀφείλουσι.

πάντα νόμιζε φθαρτὰ, καὶ τὴν ἀρετὴν ἄφθαρτον.

ἀμέλει τῶν ἄλλων ὅσα κτηνώδη κατασκευάζει τὸν ἄνθρωπον· ἐργάζου δὲ ταῦτα ὅσα σε οὐράνιον ἀναδεῖξαι δυνήσεται.

ἐπιμελοῦ τῆς ἀρετῆς· αὕτη γὰρ διὰ φιλοσοφίας νέον Ἀδὰμ ἀναδείκνυσιν.

εἰ κρατεῖς γαστρὸς κράτει καὶ γλώσσης, ἵνα μὴ [d] τὸ μὲν ὑπάρχῃς δοῦλος, τὸ δὲ τυγχάνῃς ἀνήτος ἐλεύθερος.

d Articuli in diuisionibus & distributionibus sæpe adhibentur, partem, cum & tū significantes.

ἀγάπα τὸν θεὸν, ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ τοὺς οἰκείους μὴ πρόσπασχε· μήπως αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ φανῇς ἀρετῆς, ὡς οὐ θέλεις, ἀνάξιος.

καρτέρει τὰς θλίψεις· ἐν αὐταῖς γὰρ τοῖς ἀθλοῦσιν οἱ στέφανοι.

μακάριον τὸ πάσχειν κακῶς, τὸ ποιεῖν δὲ τρισάθλιον· τοῦ Χριστοῦ γὰρ κληρονόμος ὁ πάσχων, τοῦ δὲ διαβόλου ὁ ποιῶν συγκληρονόμος.

καλὸς ὁ τῆς νηστείας ἄρτος, ἐπειδὴ τῆς ζύμης τῶν ἡδονῶν ἐστιν ἐλεύθερος.

ἅγιος ὁ τῆς προσευχῆς βωμὸς· ἕλκει γὰρ πρὸς ἡμᾶς τὸν ἅγιον τῶν ἁγίων. ἁγίως.

μὴ δόκει τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι πάρεργον· ταύτης γὰρ χωρὶς, πᾶσα πρᾶξις ἀκάθαρτος.

εἰ σπείρεις πτωχοῖς, τὰ σαυτοῦ σπεῖρε· τὰ γὰρ ἀλλότρια ζιζανίων πικρότερα.

τυφλός ἐστιν ὁ ἐλεήμων, εἰ μὴ τυγχάνει δίκαιος, γεωργῶν ἀγρὸν, ὃν θεωρῆσαι οὐ δύναται.

προσ δό-

cælestia: ea enim in prædantium digitos non perueniunt.

Delicatè viuere, fugere oportet: ad opera enim rapit, ex quibus gemitus post sobrietatem oriuntur.

Cogitationes carnales satius est abominari: corrumpunt enim corpus, & animam polluunt.

Neq; terrena bona sine laboribus parantur: cuius gratia igitur cælestia, propter laborem declinamus?

Si vis virtuti citra laborem studere, cogita laborem temporaneum esse, mercedem verò æternam.

Qui ad voluptates obscœnas colliquescunt, cogitent illi voluptatis breuitatem, & pœnæ magnitudinem.

Si vita est sordida, bestialis est sine dubio anima: debentq; lugere rationem homines, à se ipsis pœnis affecti.

Omnia corruptioni obnoxia esse putato: solam verò virtutem incorruptibilem existere.

Neglige alia omnia quæ bestialē efficiunt hominē: ea verò perage, quæ te cælestem habere originē ostendere possint.

Operam da virtuti: ipsa enim per philosophiam nouum Adamum te constituet.

Si ventri imperas, impera quoq; lingua: ne tum seruus existas ventris, tum etiam liber sis stolidè.

Deū dilige: super ipsum verò domesticos ne colloces: ne fortè iuxta ipsius vocē ipso indignus, cū non vis, inueniaris.

Fortiter perfer afflictiones: coronæ enim horum sunt, qui in eis certamen sustinent.

Res est beata, malis affici: inferre verò miserrimū. q. n. patitur, Christi hæres: faciēs verò, diaboli cohæres esse creditur.

Bonus ieiunij est panis: quandoquidē à voluptatis pane immunis existit.

Sancta est orationis ara: pertrahit enim ad nos sanctè, sanctum sanctorum.

Ne putes iusticiā virtutis esse parergon. Nam sine ipsa omne opus immundum est.

Si seminaueris pauperibus, quæ tua sunt serito: aliena enim Zizanijs sunt amariora.

Cæcus est misericors, ni existat etiam iustus: colens agrum, quem contemplari non potest.

προσδόκα μὲν ἀεί, μὴ φόβου δὲ τὸν θάνατον, ἀληθὴς χαρακτὴρ φιλοσοφίας ἑκάτερον.

σχημάτιζε τὴν ἀρετήν, οὐχ ὅπως ἀπατήσῃς, ἀλλ' ὅπως ὠφελήσῃς τοὺς βλέποντας.

λέγειν χρὴ καλά, καὶ τὰ μὴ καλὰ πράττοντα, ὅπως ἄρξηται τῶν ἔργων τοὺς λόγους αἰσχύνεσθαι.

εἰ τὸν οὐρανὸν ποθεῖς, [a] μηδέν σοι καὶ τῇ γῇ· οὐκ ἐᾷ γὰρ αὕτη πρὸς ἐκεῖνον ἀνίπτασθαι.

μὴ βούλου πλουτεῖν [b] φιλοπτωχείας ἕνεκα· ἀπὸ γὰρ δικαίων ἐλεεῖν ὁ θεὸς νομοθετεῖ τὸν δίκαιον.

εἰ ποτήριον ψυχροῦ δικαιοῖ τὸν οἰκτίρμονα πόσῃ τις ἀμοιβῇ τὸν πάντα σκορπίζοντα τοῖς πτωχοῖς διαδέχεται;

μήτηρ τῆς ἀρετῆς, ἁγνεία καὶ συμπάθεια· οὐ τοίνυν [c] ἔνι τῷ χριστῷ δίχα ταύτης ἢ ἐκείνης στρατεύεσθαι.

μὴ ἀμέλει τῆς συμπαθείας· αὕτη γὰρ τὸν ἀγαθὸν δεσπότην ἐξ οὐρανοῦ κατήγαγεν.

μὴ καταφρόνει τῆς ἁγνείας· τὸ γὰρ ἐξ αὐτῆς ὄργανον, τὸν δι' ἡμᾶς σαρκωθέντα τοῖς ἀνθρώποις παρέστησε.

μὴ εἴπῃς, στήσομαι τὸν ἐχθρόν· κριτὴν γὰρ δίκαιον ἐν οὐρανῷ κεκτήμεθα.

μὴ βούλου τρυφᾶν, μὴ πλουτεῖν, μὴ δοξάζεσθαι· φθορὰ γὰρ ταῦτα τοῦ βίου, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν οἱ φθειρόμενοι.

ἐπὶ νεκρῷ μὴ θρήνει. κοινὴ γὰρ ἡ ὁδός, ὁ δὲ φθάσας μακάριος.

τὸν ἁμαρτάνοντα πένθησον, οὐχὶ δὲ τὸν πτωχεύοντα· στεφανοῦται γὰρ οὗτος, ἐκεῖνος κολάζεται.

γέλα μὲν τοῦ βίου τὸν τροχόν, ἀτάκτως κυλιόμενον· φυλάττου δὲ τὸν βόθρον, εἰς ὃν κυλίει τοὺς ἐν αὐτῷ νυστάζοντας.

λάλει τῷ θεῷ πολλά, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγα, τῇ μελέτῃ δὲ τοῦ νόμου κατορθώσεις ἑκάτερα.

λουτὴρ ἀγαθὸς ψυχῇ, τῆς προσευχῆς τὸ δάκρυον· ἀλλὰ μετὰ τὴν προσευχήν, μέμνησο τίνος χάριν ἐδάκρυσας.

τοὺς δυνάστας τοῦ βίου μὴ μακάριζε· δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς ἐτασθήσονται, ὅθεν αὐτοὶ τὴν κρίσιν αὐστηρότερον ἕξουσιν.

δεῖ πονεῖν τὸν ἀδάμ, ἡμεῖς δὲ πονοῦντες ἐν τῷ νόμῳ τὴν ἀμοιβὴν κερδαίνομεν.

ἀνάγκη τινὰς τοὺς κληρονόμους θλίβεσθαι, ἀλλ' ὅταν εὐχαρί-

στως ταῖς

a Ad verbum, nihil tibi & terræ: pro, nihil tibi cū terra. sic enim ipsi loquuntur, τί ἐμοὶ καὶ σοί, quid mihi & tibi: id est, quid mihi tecū rei est, quemadmodum apud authores Græcos multa sunt exempla.

b Vt ames pauperes, sis amator paupertatis, ad verbum.

c Pro ἔνεστι, præpositiones enim transposito accentu fiunt ad verbia vt ἄνα pro ἀνάστηθι, ἔπι pro ἔπεστι, &c. quæ in Grammaticis libellis traduntur.

Expecta semper, nec verò metue mortem: vtrunq; enim verum philosophiæ signum est.

Virtutem colito non vt decipias, sed vt iuues videntes.

Honesta loqui decet, etiam non honesta facientē: vt incipiat eū pudere verborū, quibus opera turpia significantur.

Si cœlum desideras, nihil tibi in terra sit negocij: non enim sinit ipsa ad cœlum euolare.

Ne velis malis artibus ditescere, vt pauperū sis subleuator: de iustè partis enim iubet Deus misereri iustum.

Si poculum frigidæ aquæ iustificat misericordem: quanta putas retributio expectat, distribuentē omnia pauperibus?

Mater virtutum est castitas, & compaßio: non itaq; licet Christo militare sine hac vel illa.

Ne negligas compaßionem: ipsa enim bonum Dominum è cœlo nobis detraxit.

Ne contemnas castitatem: nam illius organum, propter nos incarnatum Christum exhibuit.

Ne dicas, Vlciscar hostē: iustū enim iudicē in cœlo habemus.

Nec velis delicatè viuere, nec ditescere, nec gloriæ cupidus esse: corruptio enim hæc sunt vitæ, nos verò non sumus corruptibiles.

Propter mortuum ne lugeas: communis enim via est, beatus verò qui præcesßit.

Peccantem luge, non verò pauperem existentem: coronatur verò iste, ille verò plectitur.

Ride rotam vitæ sine ordine rotatam: caue verò foueam, in quam deuoluit dormientes in ipsa (vita).

Loquere Deo multa, & hominibus pauca: legis verò meditatione vtraq; rectè dispones.

Balneum bonū est animæ, orationis lachryma: verùm cum oratione memor sis, cuius gratia lachrymas fuderis.

Principes vitæ, ne beatos pdica: potētes enim cū sint, potenter quoq; præerunt. Vnde ipsi etiā iudicē austeriorē habebunt.

Oportet laborare Adami filios: nos enim laborantes in lege, retributionem lucrabimur.

Necesse est Euæ filios affligi: verùm quando patienter affli-

σαι τὰς θλίψεις ὑπομένωμεν, εἰς ἀπολογίαν ἡμῖν ἡ κατάρα μετέρχεται.

λύχνῳ πρὸς τὰς πράξεις τῷ συνειδότι κέχρησο. οὗτος γάρ σοι ποίας μὲν ἐν βίῳ ἀγαθάς, ποίας δὲ πονηρὰς ὑποδείκνυσιν.

ἑαυτοὺς κρίνομεν καὶ ὁ κριτὴς καταλλάσσεται· χαίρει γὰρ ὡς ἀγαθὸς τὸν ἁμαρτωλὸν θεωρῶν, τὸ φορτίον αὐτοῦ σκορπίζοντα.

εἴ τι ῥυπαρὸν ἡμῖν πέπρακται, τῇ μετανοίᾳ πλύνωμεν· μέλλομεν γὰρ καθαρὰν τὴν εἰκόνα μεθοδεύεσθαι.

πρὶν γυμνωθῆναι τὰ ἕλκη τῆς ψυχῆς, θεραπεύσωμεν, ἵνα κερδαίνωμεν τοῖς φαρμάκοις τὰς μάστιγας.

ὥσπερ δυσχερῶς οἱ δεσμῶται βαδίζουσιν, οὕτω τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς οἱ [a] συμπλακέντες τῷ βίῳ, καθαρὸν οὐκ ἀνύουσιν.

a Aor. β pass. particip. verbi συμπλέκομαι, quod ε in α mutetur in hoc tempore.

χρὴ τὴν ἁμαρτίαν μισεῖν· οὕτω γὰρ αὐτῆς τὴν παγίδα, κἂν ὀλισθήσῃ τις πρὸς αὐτήν, ἐξελεύσεται.

ὃς οὐ μισεῖ τὴν ἁμαρτίαν, ἐν ἁμαρτωλοῖς, εἰ καὶ μὴ πράττει τὴν ἁμαρτίαν, κρίνεται.

ἐπὶ τῷ [b] πλησίον ἁμαρτάνοντι στέναζε, ἵνα καὶ σεαυτὸν στενάξῃς· πάντες γὰρ ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις καὶ ἁμαρτίαις ὑπεύθυνοι.

b Prope, aduerbium. sed fiunt nomina aduerbia, præpositis articulis, ut τῶν ἄνω, τῶν κάτω, superiorum, inferiorum.

ἀναμίμνησκε οὖν κριτοῦ τὸν φίλον ἁμαρτήσαντα, καὶ τὸ σὸν ἐμπλάττεις τραῦμα· κοινὸν γάρ ἐστι τῆς βουλῆς τὸ φάρμακον.

λέγειν τι μέλλων, ἢ πράττειν, τῆς μετὰ μικρὸν ἀπολογίας φρόντιζε, καὶ σωφρονήσεις τῷ φόβῳ διορθούμενος.

τῆς ἁμαρτίας τὴν τιμωρίαν φοβοῦ, τὴν αἰσχύνην δὲ νάρκα· τὸ χαλεπὸν γὰρ ἑκατέρωθεν ἄμετρον.

τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ πλῆθος ἄπειρον.

πάντα σκιὰ, καὶ καπνὸς, καὶ πομφόλυγες.

μὴ σπεῖρε πονηρά· τὸ γὰρ θέρος ἐγγὺς, καὶ τὸ πῦρ τῶν [c] γεωργῶν τῶν ἀγαθῶν ἐκδέχεται.

c Lege τὸν γεωργόν. & pro ἀγαθῶν, ἀκανθῶν.

ῥόδα τοῦ βίου ὑποκρίνεται, πλεονέκται, ὑπερφιλήδονοι· ἀλλὰ μικρὸν καρτέρει, καὶ τὸν χόρτον θεωρήσεις πατούμενον.

πᾶσα πονηρὰ πρᾶξις, ὁπλίζει τὸν διάβολον· ὁπλισθεὶς δὲ χαλεπῶς τοῖς ὁπλίταις κέχρηται.

εἰ βούλει τὸν ἐχθρὸν ἀσθενεῖν, τὴν ἁμαρτίαν περίκοπτε· γυμνὸς γὰρ [d] ὢν πτερῶν, ὡς στρουθίον ἐμπαίζεται.

d Lege ὤν, ab εἰμί, τὸ ὑπάρχω sum, existo.

καὶ τῷ

ctiones sustinuerimus, in benedictionem nobis vertitur maledictio.

Conscientia pro lucerna vtere in actionibus. Ea enim quæ in vita bonæ sint actiones, quæ verò malæ, tibi ostendit.

Nos ipsos iudicemus, & iudex placabitur: gaudet enim vt bonus, peccatorem conspicatus, onus suum discutientem.

Si sordidum quid à nobis commissum est, pœnitentia id lauemus: debemus enim puram nostram imaginem vt regulam imitari.

Priusquam videntur animæ hulcera, ea curabimus: vt lucremur ijs pharmacis pœnam.

Quemadmodum vincti difficulter incedũt: sic cursum virtutis purum haud absoluunt, vitæ negocijs impliciti.

Oportet peccatum odisse: sic enim ipsius laqueum, etiamsi quis eo irretitus fuerit, effugiet.

Qui peccatum non odit inter peccatores, etiamsi non fecerit ipsum peccatum, tamen iudicatur.

Super proximo peccante suspira, vt & teipsum accuses: omnes enim vitijs & peccatis sumus obnoxij.

Commonefacias iudicis amicum qui peccauit, & hoc pacto tuum vulnus curabis: commune enim est consilij pharmacum.

Dicere quid volens, aut facere, de apologia eius cogita paulò pòst adhibenda: & cautius ages, metu correctus.

Peccati pœnam metue, turpitudinem verò neglige: in vtroque namq; excessus periculosus est.

Futurorũ bonorũ & pulchritudo & multitudo infinita est.

Omnia (mundana) vmbra & fumus & bulla sunt.

Mala ne semina: meßis enim propè est, & ignis excipiet spinatum agricolam.

Rosæ vitæ sunt hypocritæ, auari, & voluptuarij. Cæterùm parumper sustine, & gramen videbis conculcatum.

Omne opus malum armat diabolum: armatus verò, grauiter armatos accipit.

Si vis inimicum imbecillem reddere, peccatum rescinde: nudatus enim alis, vt passerculus, illuditur.

Væ impio:

οὐαὶ τῷ ἀσεβεῖ. ὅταν πάντες φωτίζονται, τότε μόνος σκοτίζεται.

οὐαὶ τῷ βλασφήμῳ· δεσμεῖται γὰρ τὴν γλῶσσαν, καὶ πῶς ἀπολογίσασθαι τῷ κριτῇ οὐ δυνάται;

οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ· πρὸς κριτὴν γὰρ αὐστηρόν τε, καὶ δίκαιον, καὶ νομοθέτην ἀπέρχεται.

οὐαὶ τῷ πλεονέκτῃ· ὁ πλοῦτος αὐτοῦ φεύγει, καὶ τὸ πῦρ ὑποδέχεται.

οὐαὶ τῷ ῥαθύμῳ· ζητήσει γὰρ τὸν καιρὸν, ὃν κακῶς ἐδαπάνησεν.

οὐαὶ τῷ ἀλάζονι· ὅταν εἰσέλθει εἰς τὸν τάφον, τίς ὑπάρχει διδάσκεται.

οὐαὶ τῷ φιλοπόρνῳ· ῥυποῖ γὰρ στολὴν, καὶ τοῦ νυμφῶνος ἐκβέβληται.

οὐαὶ τῷ λοιδόρῳ, καὶ σὺν αὐτῷ μεθύσῳ· μετὰ φονευτῶν τάττεται, καὶ μετὰ μοιχῶν κολάζονται.

οὐαὶ τῷ τρυφῶντι· καιρὸν γὰρ ὀλίγον ὡς μόσχος εἰς σφαγὴν ἑτοιμάζεται.

οὐαὶ τῷ ὑποκριτῇ· ὁ ποιμὴν αὐτοῦ ἀρνεῖται, καὶ λύκος ὁ κριὸς ἀποφαίνεται.

μακάριος ὁ τὴν στενὴν ὁδεύων ὁδόν· στεφανηφορῶν γὰρ εἰς τὸν οὐρανὸν εἰσέρχεται.

μακάριος ὁ τὰς ἡδονὰς πατῶν· τρέμουσι γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν πάλην οἱ δαίμονες.

μακάριος ὁ τῇ ἀρετῇ καθαρὸς, καὶ τὴν ψυχὴν ἀνυπόκριτος· κρίνειν γὰρ μέλλει τὸν κόσμον, οὐχὶ δὲ μετὰ τοῦ κόσμου κρίνεσθαι.

μακάριος ὁ ἀγρυπνῶν ἐν προσευχαῖς καὶ ἀναγνώσεσι, καὶ τῷ ἔργῳ τῷ ἀγαθῷ· φωτισθήσεται γὰρ ὁ τοιοῦτος, τοῦ μὴ ὑπνοῦν εἰς θάνατον.

Τέλος τοῦ Νείλου παραινέσεων.

Væ impio: cum enim omnes illuminantur, ipse solus manet in tenebris.

Væ blasphemo: nam lingua ligabitur, & quo pacto iudici respondere poterit?

Væ iniquo: ad iudicem enim austerum, & iustum, & legislatorem proficiscitur.

Væ auaro: diuitiæ enim fugiunt, & excipit eum ignis.

Væ socordi: quæret enim tempus quod malè insumpsit.

Væ superbo: cũ enim ingreditur sepulchrũ, quis sit edocetur.

Væ scortatori: sordidã enim habet stolã, & è nuptijs eijcietur.

Væ conuiciatori, & vnà cum ipso ebrio: cum homicidis enim constituitur vterq;, & cũ mœchis puniuntur simul.

Væ delicias sectanti: tempore enim exiguo tanquam vitulus ad mactationem paratur.

Væ hypocritæ: pastor enim ipsum negabit, & ipse aries lupus esse demonstrabitur.

Beatus qui angustam ambulat semitam: coronatus enim in cælum ingredietur.

Beatus qui voluptates calcat: metuunt enim dæmones cum eo certamen suscipere.

Beatus virtute purus, & anima simplex existens: mundum enim ille iudicare, nec verò cum mundo iudicari futurus est.

Beatus qui vigilat in orationibus & lectionibus, & opere bono: illuminabitur enim huiusmodi, ne obdormiat in mortem.

FINIS NILI PARAENESEON.

E IN NI-

IN NILVM, MICHAELIS NEANDRI OBSERVATIONES.

ἦν ἄμεινον.) Eadem sententia in Stobæi Aretologio, Oratione de Prudentia, tribuitur Phocioni
Z philosopho, paucis mutatis, hoc modo: ζῆν κρεῖττον ἐστιν ἐπὶ στιβάδος κατακείμενον, καὶ θαρρεῖν, ἢ ταράττεσθαι χρυσῆν ἔχοντα κλίνην. Verùm id non rarum est, vt eædem sententiæ, ijdem versus, ijsdem verbis, aut parum immutatis, apud diuersos autores legantur: quemadmodum patebit legenti & conferenti Homerum & Hesiodum, Clementem quoq; Alexandrinum in στρώμασι: vbi bene multis id conatur ostendere, dum autorum furta persequitur. quemadmodum idem studuit efficere Macrobius in Saturnalibus, curiose vestigans singula quæ ex autoribus Virgilius erat imitatus: cum plerique autores idem argumentum sæpe tractarint, vt Comici & Tragici, belli quoque Troiani & Thebani scriptores, & qui historiã Argonauticæ expeditionis carmine exposuerunt, prima & antiquissima apud Græcos argumenta.

ὁ φθονῶν.) In veteri heroico dicitur, ὁ φθόνος αὐτὸς ἑαυτὸν τοῖς βέλεσσι δαμάζει. Et Carcini veteris tragici non dissimiles versus apud Gnomologum leguntur, ἐν δεξιᾷ μόνον ἴδιον ἂν ποιεῖ φθόνος: λυπεῖ γὰρ αὐτὸ τὸ κλῆμα τοὺς κεκλημένους.

ἴσθι.) sis, imperatiuus verbi εἰμὶ, τὸ ὑπάρχω. id est, Si vis placere vulgo, sis ipsi similis, sectare ipsius studia, mores & voluptates: aliàs nunquam placebis.

περιουσιάζει.) Qui non abundat ocio, cui nullum tempus sufficit. Quod hominibus studiosis sic solet accidere, considerantibus vitam esse breuem, artem verò longam: quemadmodũ dixerunt, cum Zenone philosopho Hippocrates, medicorum δᾳδοῦχος ille mirandus & sapiens. Et alius dixit, nullius rei maiore penuria laborare homines, quàm temporis. Vnde Theophrastus moriens naturam accusasse legitur, quòd hominibus vitam largita esset breuiorem. φιλοπόνου autem exempla sunt, Plinius, Demosthenes, Aristoteles, Didymus grammaticus (βιβλιολάθα ille, vt Athenæus ipsum nominat, à lucubrandi quoque studio Chalcenterus cognominatus) Origenes, cuius sex librorum millia legisse se fatetur diuus Hieronymus: & alij plurimi, à lucubrandi & laborandi studio celebratissimi.

χρηστοῦ.) id eſt, non velis tantum dici bonus, ſed etiam talis opere eſſe ſtudeas: quemadmodum etiam ethnicos id ſedulò conatos legimus.

ψέγειν.) id eſt, Deum peccati autorem facere, quod ab ipſo etiam Ethnici ſaniores remouerunt. εἰ θεοὶ (γὰρ) τι δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσὶ θεοί: vt in verſu Euripidis dicitur, quem Iuſtinus etiam Martyr contra gentes vſurpauit.

συνειδότος.) Participium eſt medium, verbi συνείδω. vnde συνειδὸς, conſcientia: & ἄπταιστον συνειδὸς δικαιοσύνη, apud Orphea.

χαίρειν.) Id eſt, noli ſuperbire ob quæcunque tua ſeu rectò facta, ſeu dona, ne ea à te auferantur illicò.

ὅσον ἐν νόμῳ.) Vt ſemper de nobis humiliter ſentiamus: quòd quando fecimus quod debuimus, tamen ſerui inutiles ſimus.

πάντως.) In verſu eleganter dicitur: Quicquid agas, ſapienter agas, & reſpice finem.

νόκλας.) Quicquid agas, memori mente teneto mori.

φιλοσοφεῖς.) Vel, quæ ſtudes, inquiris, circa quæ occupatus es: ſeu, quæ diſputas, tractas ue hæc enim omnia, quemadmodum multa alia, id verbum apud authores ſignificat: præcipuè autem, operam dare ſapientiæ, quæ ipſam cyclopędiam complectitur, vnde deinde φιλοσοφία καὶ φιλόσοφος.

ἁμαρτιῶν.) peccatorum, vt ſit ſenſus: Minus peccatis & vitijs indulgebis, cum crux ſit carnis mortificatio quædam, homineſq́; eò redigat, vt vel inuiti etiam in officio manere cogantur.

ἤλεγξαν.) Id eſt: tentationes, crux, aduerſitas, te longè præſtantiores habitos probarunt, vt palam fieret, quo ſtudio, Deo ipſiusq́; verbo, fortuna nondum mutata addicti fuiſſent. Seu, in parum lætis ſolaberis te, quòd ab initio optimi & Deo gratiſsimi quique ſub crucę fuerint, vt ipſorum fides atque conſtantia probarentur.

κοινὸν φάρμακον.) Omnibus ſalutaris eſt Dei longanimitas & patientia, tam probis quàm improbis: quod nemo ſit vſque adeò conſummatus, qui ipſius patientia atq́; bonitate & miſericordia non opus habeat. πάντες γὰρ θεῶν χατέουσι, etiá Ethnicorum iudicio.

ἀνώμαλον.) Seu, omne quod fit in vita irregulariter, hoc eſt, contra normam & vocem legis diuinæ, quæ bona & ſancta eſt: cum Deus nec velit nec præcipiat iniuſta, ſed puniat: ideoq́; vt eius ἀνωμαλίας autor non eſt accuſandus.

θεὸς ὀνομαζόμενος.) hoc eſt, Deus inuocatus protegit aduerſus mala & pericula quæ, nobis intentat & minatur omni

 tempo-

tempore diabolus, obambulans vt leo rugiens, quærens quem deuoret.

νήφειως.) Id eſt, ne ſine diſcrimine ſecuri, precationi non attendentes, quæuis petamus, illicita etiam & vetita.

χαλίνου.) Oculi ſæpe peccatorum cauſæ ſunt, amoris inhoneſti, & ſimilium. vnde ſunt, qui eos ſibi eruiſſe leguntur, vt hoc pacto peccandi anſam ſibi omnė præſcinderent: quod nec pium, nec Deo gratum eſt, ideoq; nulli ſano & Chriſtiano imitandum. De lingua verò, membro optimo & peſsimo, quòd ciuitates ædificet, easq; deſtruat iterum, & vulgo dicitur.

τὰς ἀρετάς.) vt alij noſtras dotes, & virtutes noſtras prædicent, ne fiant de ore proprio ſordidæ.

τὸ τρυφᾶν.) Genio indulgere, luxurioſe viuere, & voluptatib. deditū eſſe, tum alia etiam quæ delicias augent ſignificat.

τρέχοντας.) currentes, ſemper in gaudijs, ſine cura, ſine cruce luxuriantes.

μὴ συνάγει.) Id eſt, noli impendere omne ſtudium & tempus colligendis opibus, id vnum dies noctesque vigilans & ſomnians. Aliàs opum poſſeſsio, & proprium, non prohibentur in Scriptura.

ὅπλον.) De ſobrietate & cruce ſententia eſt, quæ carnem mortificans, aduerſus vitia & peccata nos armat & munit, dū plerunq; horum occaſiones eripit.

περιποιοῦ.) Pietas promiſsiones habet præſentis & futuræ vitæ, & alia opera Chriſtianorum ſua habent præmia: non quod horum tanta ſit dignitas, ſed quod Deus ea approbet & honoret, ſibiq; placere ſinat in credentibus, propter mediatorem.

ταῖς χερσὶ) Pij pauperes iuuandi, quod vnum habeamus Dominum, & quod ſimul cum Deo ſimus victuri: vel quod noſtram eleemoſynam Deo commendent & prædicent: & compenſationem beneficij, deniq; benedictionem, quæ ſola diuites facit, à Deo nobis petant.

τὴν ἐκκλησίαν.) Id eſt, quando es in cœtu audientium & profitentium veram doctrinam, ſeu cum fueris in templo, in ipſo loco vbi conueniunt homines ad diſcendam doctrinam de Deo, & celebrandum beneficia ipſius: pro vtroque enim ponitur *ἐκκλησία*.

καταπιστεῖν.) tabeſcere, concidere poſſe, ne exerat ſuas vires, & appetat ea quæ ſunt carnis, & quibus ſuauiſsimè afficitur.

αἰνεῖ τὸν οἶνον.) Iuxta verſus Theognidis valde elegantes,

ὅπως

οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός. ἢν δέ τις αὐτὸν
πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ πολὺς, ἀλλ' ἀγαθός. Et Homerus:
σῖτος καὶ οἶνος μένος ἐςὶ καὶ ἀλκή. Et,
οἶνος ἀνδρὶ κεκμηῶτι μέγα μένος ἀέξει. vt apud eundem de vino id prædicat Hecuba, filio Hectori è prælio redeunti, & defatigato.

ἐν ταῖς νόσοις.) *παντὸς γὰρ καλοῦ κεφάλαιόν ἐστιν ἡ προσευχή*, quemadmodum id piè dicitur à Ioanne Chrysostomo, sancto illo & eloquente feruidoq; pectore, lib. 2. de Oratione.

θεοῦ τοὺς οἴκους.) Id est, templa reuerenter habe, vt loca Deo sacra, ipsique dedicata: in quibus & verbum ipsius saluificum annunciatur, & bonitas ipsius prædicatur.

χαίρει τῇ ταπεινοφροσύνῃ.) Id est, minus subest periculis: etiamsi cadat humilis, cadet certè leuius. tolluntur autem in altum superbi, vt lapsu grauiore ruant. Et Deus resistit superbis, humilibus autem dat gratiam.

ὅσον χαλάσαι.) vt languescant & flaccescant carnis ad mala inclinationes.

μὴ τὸν θεόν.) Vetat fortè, ne nimium indulgeamus cogitationibus de Deo & arcanis, quæ scire prohibemur, & quæ sæpe hominem ad errores etiam abripiunt: quemadmodum id docent, tum Epiphanius, qui hæreticorum scripsit historiam: tum alij etiam Ecclesiasticæ historiæ scriptores, qui hæresium etiam, sed sparsim, meminerunt. Vt sit sensus, *μὴ τὸν θεόν*, non Deum, quantus est in maiestate & gloria sua, cogitationibus tuis angustis capies, sed te ipsum in errorem & mala induces.

χαυνοῖ.) inflat, laxat, leuem vanamq; facit: vt leuibus delectata non curet seria, quæ Dei sunt, quæque maximè curata oportebat.

εἰς ἔργα.) In libro quodam antiquo, olim in monasterijs vsurpato, hos versus legimus:

Nunc lege, nunc ora, nunc cum feruore labora:
Sic erit hora breuis, & labor ipse leuis.

τρυγῆσαι.) vindemiare, cum fructu & voluptate aliquid agere. Contra imperitos, à quibus studiosi in docendo & discendo, multo cum sudore & labore, corporis quoq; iactura versantes, ocij & socordiæ sæpe accusantur. quibus peculiari capite respondit Syracides, in Panareto suo quo ablegamus lectorem.

καὶ εἰς ἔργα.) Semper Deum inuocandum, eiq; gratias agendas esse, in omni vita, omni tempore.

ἁγίων ἐντεύξει.) conuerſatione. hoc eſt, libenter verſare cum ſanctis: quòd ab ijs de Deo eiusq; voluntate poſsis erudiri.

ἀεὶ τὶ κερδαίνειν.) Ideo aliorũ vita, ſtudia & mores ſunt contemplandi, vt vitæ etiam noſtræ regula ſint, cum exempla in quæ intuemur tanquam in ſpeculum, ſemper fortius impellant & excitent animos ad amplectendam virtutem, quàm nuda præcepta de virtute præſcripta.

οὕτως οὖν φύλαττε.) vt cautè & piè ſemper viuamus, templa ſcilicet exiſtentes Dei viuentis.

μισθοδοτοῦντος.) volẽtis, vt ad regulã & normã verbi ſui viuas.

μισθίσεται.) Pleraq; præſentia per futura reddidimus, ſcientes ipſa quoque præterita Græcis ſæpe in præſentis ſignificatione vſurpari: nec minus frequẽter id apud Hebræos quoq; ſolere accidere.

τὸ δέλεαρ.) eſca ad capiendum præparata, ſeu propoſita: hoc eſt, Non ineſcaberis rebus mundi, non curabis ea, cogitans æterna & cœleſtia: præ quibus σκύβαλον ſunt, καὶ ῥάκος καθημένης, menſtruatæ pannus, vt Spiritus ſanctus loquitur, quæcunq; in mundo ſplendida & fulgentia.

ὄψις γάρ ἐστι θεοῦ.) hoc eſt, talis eſt ipſe Deus, omnibus virtutibus præditus, iuſtus, bonus, caſtus, miſericors, & qualem in Decalogo ſe expreſsit, qualesq; nos eſſe voluit: & quales futuri ſumus denique, redditi priori innocentiæ, qua exuti ſumus tum lapſu primorum parentum, tum propria quiſque immundicie.

θεωρεῖ τὸν ἁμαρτωλόν.) Pium refertur dictum Iuſtini philoſophi & martyris, quod tale & hoc loco commemorandum eſt: ὅστις δὲ πολλῷ χρόνον ἀδικῶν ἄβλαπτος μένει, τοῦτον δεῖ νομίζειν τὸν ἀτυχέστατον.

ὅταν φαῦλα πράττων.) Qui nullis admonitionibus emendantur, vitæ ſuæ exitum tandem ſortiuntur periculoſum, in deſperatione animam perditam euomentes: quemadmodum id docent multa exempla, profectò triſtia & horrenda.

παραβλέπεται.) limis aſpicit, non recto vultu intuetur, Sehet ime nicht recht vnder augen. Eo iubet loco habere proximũ, ne Deo ipſiusq; gloriæ anteponatur, ne violetur religio: quẽadmodum ethnicum etiam dixiſſe legimus, Vſque ad aram, μέχρι βωμοῦ.

ἀνάξιον ποιεῖ.) ſeu, indignè facit, aduerbialiter, præpoſterè facit, peccat.

ἀλείφεις.) vngis: agiles, promptos atq; expeditos reddis.

ἀκούειν ἀεί.) φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί, vt verè in Me-

nandri

nandri comici senario dicitur, ab Apostolo etiam vsurpato in epistola ad Titum: seu sanctificato, vt Tertullianus ad vxoré scribens loquitur. vbi eundem hoc versu liberiore reddidit,

Bonos corrumpunt mores congressus mali.

τοὺς θεσμοὺς ἐκκλησίας.) id est, quæ facit ipsa ecclesia, vt Deũ agnoscat, inuocet, laudet & prædicet.

εἰ τελεῖται.) Semper Deus laudandus, de Deoq; cogitandum & loquendum, in Ecclesia, & extrà.

ψάλλων ἄπελθε.) Domi, seu vbicunque, res tuas curans de Deo loquere, eius verbum cogita.

εἰ νουθετεῖς.) Errantes & peccantes quomodo tractandi sint, monet.

ὅταν ᾖ μοί.) Sanctum enim non dandum canibus.

τὰς πράξεις.) Iubet studere pietati, honestati, & alijs Deo placentibus virtutibus, semper dum viuimus, dum currimus in hoc stadio.

ἐνδελεχισμοῦ.) & ἐνδελέχεια, continua animi mobilitas, assiduitas quoq;, vt in versu vetere qui apud Galenum legitur: κοιλαίνει πέτραν ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχείῃ. Hoc est, vt Ouidius eum reddidit,

Gutta cauat lapidem non vi, sed sæpe cadendo.

πᾶσαν ἡμέραν.) Ergo non tantum in anno semel, quemadmodum id sub papatu frequentatum nouimus: cum simus omnes homines, hoc est, qui sæpius labimur & peccamus: ideoque sæpius etiam condonatione & consolatione, fideique nostræ imbecillis confirmatione opus habemus.

εὐεργέτης.) Beneficijs enim afficit nos, dum per crucem & afflictionem à malis ad bona, & vitam reuocat, non puniens, sed medicans morbum quo laboramus.

σκιᾷ.) Pindarus ἄνθρωπον vocat non vmbram, sed somnium de vmbra, σκιᾶς ὄναρ. Et vulgo dicitur, κύκλος τὰ ἀνθρώπινα.

εἰ βούλει.) Quod Deus puniat maledicos & conuiciatores, vel Ethnicorum etiam testimonio. Nota est sententia Pindari, ὅτι ἀκέρδεια λέλογχε θαμινὰ κακαγόρους. σοφία γάρ ἐστιν ἐχθρὰ θεῶν, τὸ λοιδορῆσαι: vt ibidem piè dicitur.

ὑπολαμβάνεις.) Iustus debet esse primùm accusator sui, non aliorum. Cæterùm non videmus manticæ quod in tergo est, vt poëta scripsit. Ideoque Aesopus sapienter cuique homini duas peras tribuit, in quibus tum sua, tum aliorum errata abscondit. Et polypragmosyne plerisque hominibus innata est, peruersaque curiositas in vita, multorum malorum semper causa extitit.

καὶ

καὶ πλούσιος ᾖ.) *οὐ γὰρ ἐᾷ φρονεῖν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν*: vt est apud Herodotum, historiæ parentem dulcissimum & antiquissimum.

μὴ σκώψῃς.) Contumeliam enim si dices, audies: vt apud Plautum comicum dicitur. & in veteri versu Cæcilij,

Audibis malè, si malè dicis mihi.

ζήλωτον βίον.) Turpe enim est doctori, cum culpa redarguit ipsum. Et Paulus in epistolis ad Timotheum & Titum, præcipit episcopis & pastoribus, vt sint *ἀνέγκλητοι*, præbētes se formam bonorum operum, *ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ αὐτῶν λέγειν.*

ἀσφαλίζου.) In voce actiua munire, stabilire significat: passiua verò plerunq; vtuntur, cum propulsare, arcere significat.

αὐθάδεια.) Factam vocem putant ab *αὐτὸς καὶ ἅδω*, cano seu placeo: & *αὐθάδης*, cui sua tantum placet & probatur sententia: sui capitis, qui nihil nisi quod ipse fecit, rectum esse putat.

κατορθώματι.) id est, eiusmodi virtutis operibus iustè & rectè factis, quæ fiunt ad ipsius voluntatem: ea enim sola probat.

βίου φυγή.) id est, non curare, negligere mundana & caduca huius vitæ bona: quæ tamen plerosque in sui admirationem ita rapiunt, vt relicto Deo, ea potius transitoria quàm æterna sectentur.

χρὴ τὸν ἐπιθυμοῦντα.) Vt cogitatione rerum æternarum abducamus cogitationes & animum à terrenis.

ὁρᾷς τὸν τρόχον.) id est, Vides enim quanta sit humanarum rerum inconstantia, quæ perpetuo rotatu voluuntur. *ὁ βίος τρόχος, ἄστατος ὄλβος*: vt in hemistichio Phocylidæ dicitur.

τοῦτο μὲν μαθέ.) Philosophia enim tum alia docet, tum exemplis tum dictis declarat, in felicitate non confidendū, quod fortuna vitrea leuisq; sit: & rideri felices, infelices factos, quod fortunæ inconstantiam non considerarunt. Sic etiam eadem afflictis condolere præcipit, quod *κοινὰ πάθη* sint omnium, vt à veteri Poëta dicitur.

ἡ ψυχὴ ἐστ' ἀθάνατος.) Non tantum literæ sacræ, sed etiam ethnicorum saniorum sententiæ id docent:

ψυχὴ δ' ἀθάνατος, καὶ ἀγήρως ζῇ διὰ παντὸς, vt in versu Phocylidæ dicitur. Et extant in eandem sententiam multæ nō impiæ disputationes & narrationes, apud Platonem, Xenophontem, Aristotelem, Plutarchum, Pindarum, & alios innumeros. Vnde maximis ingenijs præditi, magna cura coluerunt, & inex-

inexpiabili religione ſanxerunt ſepulchrorum ceremonias: vt Cicero loquitur in Tuſculanis quæſtionibus.

μὴ μέμφου.) Vexatio dat intellectum, dicit Scriptura. Preſsi itaque paupertate, & alijs vitæ incommodis, Deum inuocantes, de Deo & eius voluntate ſæpius cogitant. Et vulgò dicitur, Paupertas occaſio virtutis, *ἡ πενία σοφίαν ἔλαχε.* καὶ, *πενία τέχνας ἐγείρει.*

μὴ εὐφραίνου) Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.

ἐγγὺς τὸ τέλος.) Ne ſimus procraſtinatores, qui ſemper cum damnis luctantur, vt Poëta dicit: ne differamus vitæ emendationem, quum de exitu & fine, qui ſemper impendet, ſimus incerti.

πεῖραν.) à *πεῖρα*, periculum, conatus, ſtudium, *δόλος τι καὶ τέχνη.* vnde *πειραταὶ, οἱ κατὰ θάλασσαν κακοῦργοι.*

ἀπαιτεῖσθαι.) Quæ à nobis exigentur, ſeu, quorum rationem à nobis poſtulabit ipſe Deus.

ἀεὶ τοῦ βίου.) Nihil eſt enim quod ita eleuet obtundatq́; ægritudinem, quá perpetua in omni vita cogitatio, nihil eſſe quod non accidere poſsit: vt Ciceronis verbo vtar.

ἀπέχου.) id eſt, Ne te præcipites temere in mala & pericula: ſi verò acciderint, perfer ea pectore digno Chriſtiano homine.

ἡ φιλοσοφία.) Philoſophia omnem humanam complectitur ſapientiam, omnia ab hominibus ſapienter & ingenioſe dicta atque cogitata: totam *κυκλοπαιδείαν*, hoc eſt, vniuerſum diſciplinarum circulum. Hoc verò loco intelligenda eſt ea pars philoſophiæ, quæ vitam, ſtudia & mores format: quæ *ἠθικὴ*, hoc eſt, moralis appellatur. De ea parte loquitur Plutarchus in *παιδαγωγίᾳ*, his quidem verbis, quæ non grauabor aſcribere: Animorum autem ægritudines atque languores ſola eſt quæ curet ac medeatur philoſophia. Per hanc enim, & cum hac ſcire licet, quid honeſtum, quid turpe, quid iuſtum, quid iniuſtum: & ſummatim, quid deligendum, quid fugiendum: quomodo parentibus, quomodo natu grandioribus, quomodo peregrinis, magiſtratibus, amicis, vxoribus ac ſeruis vtendum ſit: vtque deos veneremur, parentes honoremus, ſeniores vereamur, legibus obtemperemus: quod magiſtratibus cedendum ſit, amicos diligere oporteat: in mulieres ſeruare modeſtiam, charos habere liberos, minimè ſeuire cum ſeruis: & quod maximum eſt, in proſperis fortunæ ſucceſsibus lætitia non effundi, nec in aduerſis caſibus triſtitia deprimi, nec omnino voluptatibus eſſe deditos: nec ita per iracundiam

affici, vt beluarum animos induamus, quæ ex omnibus philosophiæ bonis antiquissima iudico. Et legitur in eandem sententiam dictum Musonij, sapientis philosophi: οὐ γὰρ δὴ φιλοσοφεῖν ἕτερόν τι φαίνεται ὄν, ἢ τὸ ἃ προσήκει λόγῳ μὲν ἀναζητεῖν, ἔργῳ δὲ πράττειν. Multa sunt similia, & his etiam meliora, quidq; etiam de vniuersa philosophia sit sentiendum, apud Clementem in στρώμασι, Tatianum in oratione contra gentes, & propemodum omnes Græcos Theologos, qui gentium vanitatem refutarunt: Nazianzenum etiam, quæ nos esse sinimus, hoc loco: cum non commentarios scribere, sed paucis de obscurioribus adolescentes monere constituerimus.

οὖσα μονογενής.) Cũ ea sola & vnica homines rectè instruat: ijs tamen tantum adest, qui eam non aspernantur, sed recipiunt, & ad ipsius monita vitam quoq; instituunt.

ἐνδύντος.) Hoc est, Christi veri Dei, induti nostram carnem, ἐνανθρωπήσαντος καὶ σαρκωθέντος.

μετὰ τὴν νῆψιν.) Post deliberationem, cum reputant iam & cogitant homines, quòd iniqua patrarint. ἡ γὰρ μετάνοια ἀνθρώποις κρίσις, vt in veteri senario dicitur. Tunc iudicant homines, cum pœnitet.

διὰ τὸν μόχθον.) Propter tribulationes, per quas nos oportet ingredi in regnum Dei. Omnes autem qui volunt piè viuere, persequutionem patientur.

ὅτῳ ὁ βίος ῥυπαρός.) vita auaritiæ dedita, sordida, suum defraudans genium, nec sibi nec alijs quicquam benefaciens. Vnde in Mimo dicitur: Auaro quid mali optes, nisi vt viuat diu?

κτηνωδῶς.) Habet se instar pecorum, negligitur, nulla ipsius cura & ratione habita.

λογιστικόν.) rationem, eam partem animæ qua sola à brutis & bestijs differimus Summaque philosophiæ est, hoc est, omnium honestorum præceptorum veterum sapientum, vt affectus obtemperent rationi tanquam regi. Eò enim spectant omnes commentarij omnium saniorum philosophorum, qui de vita honestè & rectè viuenda scripti sunt.

φιλοσοφίας.) Id est, studium honestatis, per disciplinam & rectam institutionem.

ἀνόητος ἐλεύθερος.) stolidus liber, qui non rectè vtitur linguæ libertate, qua necessaria tantum Deoq; grata dicenda sunt: quemadmodum de eloquentia à Platone dicitur. Et Pythagoræ præceptum extat, quo iubet ἢ σιγᾶν, ἢ κρείσσονα σιγῆς λαλεῖν.

κατὰ.

κατὰ τὴν αὐτοῦ φωνήν.) Qui non abiecerit omnia propter me, non eſt me dignus.

νηστείας.) Vitæ ſobriæ & temperantis, ſemper in timore Dei verſantis.

ζύμης.) *ζύμη*, fermentum propriè ſignificat. A' feruore, ab incitamentis ad voluptatem.

πάρεργον.) Id eſt, quiddam nihil pertinens ad virtutem: cũ iuſticia ipſo Lucifero formoſior, omnes virtutes complectatur: vt in verſu etiam vetere id indicatum eſt. *ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετ' ἔνι.* Id eſt:

Iuſticia in ſeſe virtutes continet omnes.

οἰκείου.) Vt de noſtro, non alieno, ſimus liberales.

ζιζανίων.) *ζιζάνιον*, lolium, vnkraut / *παρὰ τὸ τὸν σῖτον σίνειν*, quòd ſegetes lædat & ſuffocet: vel quòd frumentis plerunq; adhæreat, & vnà cum illis naſcatur, *παρὰ τὸ σῖτος καὶ ἵζανω, τὸ τῷ σίτῳ παρεδρεῦον*, vt monet Etymologus.

τυφλός.) Videdũ, vt dignis tribuamus noſtras eleemoſynas.

εἰ μὴ τυγχάνει δίκαιος.) niſi iuſtè diſpenſet, diſtribuat ſua pauperibus: non conſiderans, non attendens, quem agrum colat, id eſt, cui benefaciat.

χαρακτῆρ φιλοσοφίας.) De philoſophia, quod ſit mortis meditatio quædam: id eſt, quod doceat, hominibus eſſe moriendum, cum videat non licere hic verſari perpetuo: præclara extat apud Platonem ſententia & memoratu digna, quæ talis eſt. *οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἥκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν:* In Philebo.

σχηματίζου.) Ne ſimula virtutem: ſed id quod vis dici, id quoque re ipſa eſſe velis. quemadmodum de Amphiarao vate ſcripſit Aeſchylus in *ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις*: quod deinde Græci, teſte Plutarcho, de omni bono viro, nec ſimulatè probo, dixerunt. *οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει.*

μητήρ.) Gregorius Thaumaturgus virtutum matrem pietatem facit, piè ſentiens, his verbis: *εὐσεβείας ἐπὶ πᾶσι φροντιστέον, ἣν μητέρα φασὶ τῶν ἀρετῶν, ὀρθῶς λέγοντες. αὐτὴ γάρ ἐστιν ἀρχὴ καὶ τελευτὴ πασῶν τῶν ἀρετῶν.* Chryſoſtomus verò (aureum illud os, & verè candidum, pium ac Chriſtianum pectus) fidem non minus piè virtutum facit principem & coronam, dum ait: *πίστις μητὴρ καὶ στεφάνη καὶ συμπεραίωσις τῶν ἀρετῶν ὑπάρχει.* Simile dictum Ariſtoteli etiam tribuunt: *ἀρχὴ* (videlicet) *ἀρίστη πάντων μὲν ὁ θεός, ἀρετῶν δὲ εὐσέβεια.*

ἄγαμον.) Mariam matrem CHRISTI *ἀειπαρθένον* intelligit.

ἐπὶ νεκρῷ.) Non vetat prorſus non lugere mortuos, cum ſcri-

ptura id permittat, & patres, suos defunctos luxerint: sed, ne in impatientiam & indignationem aduersus Deum luctus erumpat: dubitationem quoque de prouidentia, cum videmus bonos citius mori quàm improbos.

γέλα μὲν.) Id est, ride eos, ac stultos putato, qui confidunt nimium in bonis istis fortunæ inconstantibus, & quauis aura leuioribus.

τῇ μελέτῃ δὲ τοῦ νόμου.) Id est, Dei voluntatem considerans, id efficies, ne seu Deum seu proximum offendas.

τινὸς χάριν ἐδάκρυσας.) Id est, cogita quid petas, quam necessitatem Deo proponas.

ἐτασθήσονται.) Potentes, quia abutuntur sua potentia, facientes non quod licet, sed quod libet (Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas, vt in versu Satyrici indicatum est) potenter quoq; tormenta patientur.

δεῖ πονεῖν.) Auis ad volatum, homo ad laborem nascitur: vt in Iobi historia scribitur.

λύχνῳ.) Ne contra conscientiam faciamus, quam toties prædicat Paulus: quod ea nos nō accusante, fiduciam habeamus erga Deum: sed vt ad eam, tanquam Lydium lapidem, & secus & rectè facta examinemus.

καθαρὰν εἰκόνα.) Primam nostram innocentiam, quæ qualis fuerit, in Decalogo, summa illa & inexhausta Dei sapientis sapientia ostenditur.

πρὶν γυμνωθῆναι.) Vt resistamus prauis cogitationibus, ante quam in ipsum opus erumpant. Quid enim prauæ cogitationes sunt aliud, quàm animæ vulnera & hulcera, quæ matura & rupta, quid effunderēt aliud quàm pus, quàm sordes, quàm sanguinem atrum & corruptum: hoc est, prauas actiones, & pugnantes legi diuinæ.

κρίνεται.) damnatur, reus peragitur peccati.

ἐπὶ τῶν πλησίον.) Vt ex aliorum hominum imbecillitatibus & lapsibus, nostros defectus cogitemus, & vitia quoque propria contemplemur. ἐπιτιμίοις.) pœnis, seu vitijs & peccatis, propter quæ pœna irrogatur.

κοινὸν γὰρ.) Dum enim alium admones, teipsum quoque mones, doces & instigas, ne labaris, aut contra Dei voluntatem in similibus facias.

λέγειν τί.) Nihil dicendum aut faciendum, cuius honestas rationes non possimus probare bonis omnibus. Ea verò cura efficiet, vt semper cautè & sapienter agere studeamus.

αἰσχύνῃ νάρκα.) Id est, noli dare operam turpibus: sis piger,

torpeas.

torpeas in malis, ne afficiaris ijs quæ dedecus turpe ſecum afferunt. Vide ne fias infamis ob quodcunq; ſcelus perpetratum: ſeu, ne habeas cauſam metuendi iuſtam reprehenſionem hominum.

τῶν μελλόντων.) Id eſt, æternorum bonorum, vt ſcriptura inquit: Quæ oculus non vidit, nec auris audiuit.

χόρτον.) Id eſt, omnes in mundo potentes & cõſpicuos, quorum venter deus eſt: omnem mundi gloriam, omnem ſplendorem, & magnificentiam.

ὁπλίταις κέχρηται.) Malè vtitur armigeris: id eſt, fortiter repugnat ijs qui peccatores cum ſint, conantur tamen ſe contra ipſum armare, non reconciliati prius cum Deo, carentes veris armis, quibus repelluntur ignita tela hoſtis.

ἀθέσμῳ.) Id eſt, ſine lege viuenti, non curanti legem.

τίς ὑπάρχει διδάσκεται.) Id eſt, tum demum cum moriendum eſt, intelligit ſe puluerem eſſe, & cinerem, & ſuperbijſſe ſine cauſa: cum ex eadem maſſa peccatrice, qua cæteri homines, fuerit conditus. Id cogitantem, ferunt ſymboli loco vſurpaſſe Maximilianum Cæſarem hæc verba:

Wir ſein eyn man Wie eyn ander man/
allein das vns Gott die ehre gan.

Et in verſibus, à quocunq; etiam ſcriptis, idé propè indicatur:

Omnia Cæſar erat: ſed gloria Cæſaris eſſe
Deſijt, & tumulus vix erat octo pedum.

νυμφῶνος.) *νυμφὼν*, vt *περιστερὼν*, *χαλκὼν*, & ſimilia, nomina ſunt quæ comprehenſiua Grammatici nominarunt. locum itaq; ſignificat conuiuij, ſeu ædes vbi nuptiæ celebrantur: tametſi malim legere *νυμφιῶνος*.

ὁ κριός.) Aries, dux gregis eſt. Sic falſi doctores, hypocritæ, ſe etiam gregis, hoc eſt, eccleſiæ duces profitentur: cum non ſint arietes, non duces, non paſtores, ſed lupi rapaces, qui ex fructibus cognoſcuntur.

πρέμουσι.) Propterea quod voluptatibus, quæ malorum eſca ſunt, vt hamis, capiant homines.

ἀνυπόκριτος.) candidus, qui quod corde ſentit, ore & vita profitetur.

FINIS.

ΚΟΛΟΥΘΟΥ
ΛΥΚΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΗ-
ΒΑΙΟΥ ΕΛΕΝΗΣ ΑΡΠΑΓΗ ΕΛ-
λινικολατίνως.

id est,

COLVTHI LYCOPO-
LITAE THEBAEI HELENAE
RAPTVS, GRAECE ET
Latinè:

Continet autem id Poëma, historiam de nuptijs Pelei patris Achillis, celebratis in Thessalia cum Thetide dea marina, quibus ipsi etiam dij cum Musis & Apolline interfuerunt. Narrationem item de pomo Eridis, de iudicio Paridis: ac tandem de profectione Paridis in Græciam, ac raptu Helenæ, qui deinde belli Troiani causa & materia extitit.

CONVERSA ET EXPOSITA
A
Michaële Neandro Sorauiense.

PIETATE, PRVDENTIA ATQVE VIRTVTE ORNATISSIMIS VIRIS, CONSVLIBVS ATQVE Senatoribus in Imperiali NORTHVSA, suis Dominis atque patronis colendissimis,

S. D.

APVD Herodotum historiæ parentem, vt nominant eum plerique, Græci ridentur à Persis, quòd causa mulieris Argiuæ, Helenæ scilicet, vxoris Menelai regis Spartani, raptæ à Paride, Priami Phrygiæ regis filio, contra Troianos bellum mouerint: idq; tam diuturnum, tantis cum sumptibus, totque malis & laboribus attriti, gesserint: quòd existimarent, τὸ μὲν ἁρπάζειν γυναῖκας, ἀνδρῶν ἀδίκων ἔργον εἶναι· τὸ δὲ ἁρπασθεισέων σπουδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν, ἀνοήτων· τὸ δὲ μηδεμίαν ὤρην ἔχειν ἁρπασθεισέων, σωφρόνων. δῆλα γὰρ δή, ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβουλέατο, οὐκ ἂν ἡρπάζοντο. Id est. Quòd putarent, iniuriorum quidem virorum factum esse, rapere fœminas: amentium verò, raptis vlciscendis operam dare: prudentium autem, pro nulla habere raptarum pulchritudinem: quippe quæ, nisi voluissent, haud dubiè raptæ non fuissent. Lib. 1.

Videntur hæc quidem non insipienter planè, sed speciosè & plausibiliter dicta. verùm quia scriptum est, Adulteros & fornicatores iudicabit Dominus: sciendum est ab ipso Deo, qui mens est casta, omnemque impuritatem & odit acerrimè, & punit grauissimè, excitari magistratus, & mitti exercitus militares, qui raptus, adulteria, nuptias prohibitas, & quascunque alias fœdas & turpes libidines puniant, bellis, cædibus, terrarum ac imperiorum etiam potentissimorũ euersionibus. Cum maximæ calami- 1. Corinth. 6. Ebræ. 13.

calamitates humanæ plærunq; pœnæ ſint idololatriæ, tyrannidis ac libidinum: quemadmodum id monſtrat & indicat tum ſacra, tum ethnica etiam hiſtoria. Vnde adoleſcentes exempla aliquot in promptu & conſpectu ſemper habere, non eſt inutile, vt exemplis iſtis pœnarum moti, vitam ſuam ac mores diligentius & regant: & Deo aſſiduè etiam vitam ſuam commendantes, eundem rogent, ne à diabolo ſuperati, vitam ſuam turpibus voluptatibus polluant: ac ita iram Dei, calamitates & pœnas ſibi & alijs accerſant, quòd ab initio ſemper in eius generis flagitia grauiſſimè Deus animaduerterit.

Maximæ in mundo calamitates cuius rei pœnæ ſint.

Exẽpla, quod Deus puniat grauiſsime vagas libidines, ac omnem impuritatẽ. Geneſ. 6. et 19.

• Docent id hiſtoriæ diluuij, Sodomæ etiã & Gomorrhæ, Adamæ & Seboim, quatuor ciuitatum, quæ paulo antè vt hortus Domini irriguus floruerunt, ſed poſtea propter nefariam impuritatẽ igni de cœlo miſſo conflagrarunt. Sic ciues Sichem interfecti ſunt, propter ſtupratam filiam Iacob. Deinde in deſerto, propter libidines vna die viginti tria hominum millia perierunt. Poſtea ferè tota tribus Beniamin deleta eſt, propter ſtupratam Leuitæ vxorem. Filij etiam Heli ſacerdotis, propter adulteria perierunt: ipſe quoq; pater poſtea punitus eſt, quòd filios adulteros non obiurgaſſet. Ac Dauidis adulterium magnas ipſi & regno calamitates attulit.

Geneſ. 34. Numeri 25. & 1. Cor. 10.

Iudicum 19.

1. Samuel. 20.

2. Samuel. 11.

Ac exempla non pauciora, apud Ethnicos etiã ſcriptores vbique ſunt obuia. Thebæ vrbs in Bœotia celebris, à dijs atrociſſima peſte affligitur, propter Oedipi filij cum matre Iocaſte inceſtas nuptias. Poſtea verò filij ex ijs nuptijs prognati, Eteocles & Polynices, de regno inter ſe dimicantes, ac ſingulari prælio congreſſi, mutuis vulneribus cõciderunt. Mater verò Iocaſte eo ſpectaculo triſtiſſimo perculſa, cum de vulnere alterius filij ferrum rapuiſſet:

Thebarum excidiũ. de eo vide Euripidis Phœniſſas, & eiuſdẽ Supplices: Sophoclis Oedipũ tyrannum, Oedipum Coloneum, & Antigonem: Aeſchyli etiam ſeptem ad Thebas, Lycophronem in Caſſandra, & Statium in Thebaide, vbi tota illa triſtiſsima Tragœdia late exponitur.

puiſſet: ipſa quoq; illatis ſibi cruentis manibus, ſuper cadauera filiorum occubuit. Poſtea ipſe pater Oedipus, ingenti mole tantarum curarum confectus, cum ſibi ipſi eripuiſſet oculos, ac à Creonte Iocaſtæ fratre, cum filia cæcitatis ſuæ duce in exiliū eijceretur, viuus à terra eſt abſorptus, ne ſol & luna huius aſpectu polluti, cœlum & terram ipſi quoque deinde macularent: cum ipſe etiam Oedipus procul à ſe diſcedere iuberet omnes, quòd vel vmbra etiam ſua noceret bonis.

Propter fœdas libidines Athenæ etiam τῆς ἑλλάδος, quamuis ipſæ præ multis alijs Græciæ ciuitatibus opinione virtutis, doctrinæ & eloquentiæ, ſemper claruerint, funditùs ſunt deletæ: quòd tot propè meretrices ſemper habuerit, quot homines: quarū conſuetudine principes etiam, & alij viri prudentia & eloquentia inſignes, oratores, philoſophi & Poëtæ gaudebant: in quarum laudibus, etiā ſcriptis magno cum ſtudio orationibus, & poëmatis ſapienter excogitatis, pleriq; ipſorum ſolebant eſſe aſſidui: ſtatuis præterea, aris, & ſacellis, ac carminum inſcriptionibus eaſdem mortuas honorantes: laudi ac gloriæ ſibi ducentes, quòd quamuis ſapientia alias, doctrina & eloquentia excellerent, ac inuicti planè in alijs eſſent, ab harum tamen pulchritudine ac amorib. expugnati ac ſuperati eſſent. quod tum alijs ſcriptionibus pluribus indicarunt, tum & epigrammate docere voluerunt, quod in monumento Laidis Corinthiæ ſcriptum viſebatur, idq́; tale fuiſſe referunt:

Athenæ in Græcia quare deletæ.

Athenæus lib. 13. Δειπνοσοφιστῶν.

Hyperides orator ſcripſit orationē pro Phryne: Cephalus autem orator Encomiū Laidis, alij aliarum etiam. Athenæus lib. 13.

Athenæus li. 13.

τῆς δέ ποθ' ἡ μεγάλαυχος ἀνίκητός τε πρὸς ἀλκὴν
  ἑλλὰς, ἐδουλώθη κάλλεος ἰσοθέου,
λαΐδος, ἣν τέκνωσεν ἔρως, θρέψεν δὲ κόρινθος,
  κεῖται δ' ἐν κλεινοῖς θεσσαλικοῖς πεδίοις.

Neq; enim Athenis vitium fuit ſcortari adoleſcentem, neq; fores effringere. quæ verba non à Te-

Athenis ſcortari nullum fuit vitium. Terentius in Adelphis.

rentio sic sunt conficta temerè, & posita tanquam in Comœdia: sed potius ex ipso Menandro græco comico Atheniensi expressa, qui Atheniensium adolescentum studia & mores, quales suo tempore fuerũt, referret voluit, quòd sciret amores eiusmodi turpes lege etiam permissos esse, non tantum Athe-
Athenæus li. 13. niensibus (vbi Solon Atheniensium legislator, tametsi sapientissimus ab omnibus haberetur, ac tantũ non numinis loco ex Apollinis etiam oraculo à cunctis coleretur, lupanaria tamen primus Athenis instituit, ac ibi publicæ Veneris templum erexit, vbi puellæ Veneris sacerdotistæ, publica corporis prostitutione lucrum ac quæstum ex lege etiam faciebant: quemadmodum ex Philemone & Nicandro Colophonio id referri à veteribus nouimus) sed Græcis propemodum vniuersis, vbi idolomanias, deorum commenticiorum, cultuum idolatricorũ, scortorum ac amorum turpium ac fœdorum plena fuerunt omnia, ipso numero ipsos propemodum ciues ac homines superantia: quemadmodum id de Athenis alicubi commemorari, ex veterum commentarijs repetitum apud Athenæum nouimus, his
Lib. 13. Δειπνοσοφιστῶν. quidem verbis: αἱ γὰρ καλαὶ ἡμῶν Ἀθῆναι τοσοῦτον πλῆθος ἤνεγκαν ἑταιρῶν, ὅσον ὄχλον εὐανδροῦσα πόλις οὐκ ἔσχεν. quod est: Optima namq; Athenarum ciuitas tantam tulit meretricum multitudinem, quantam virorum turbam, cum maximè floreret, nunquam habuit.

Non καλαὶ itaque Athenæ, sed multo magis κάλλίσαι ipsæ erant nominandæ, quòd pudicarum mulierum tanto numero facilè omnes reliquas Græciæ vrbes superarent: ipsæ inquam, sine quibus Græciam cæcam futuram, Græci sunt arbitrati. Ac meritò id quidem sic metuebant: quòd nisi tam amplum lumen Athenæ, quæ libidines sequendæ monstrasset, nemo in Græcia futurus fuisset, qui

turpibus

turpibus voluptatibus operam vllam dare sine eo lumine potuisset: quòd putaretur, neminem secuturum fuisse turpia, ad quæ omnes sponte nostrapte natura rapimur, etiamsi pœnis, vinculis, carceribus atq; legibus inde omni studiò prohibeamur, cum (quemadmodum ipsorum scribunt doctores, Poëtæ) omnes à labore ad libidines simus procliues ac mala naturæ nulla doctrina indigeant, quemadmodum in Publij sapientis Mimo indicatum est:

τὴν γάρ τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστιν ἑλέσθαι.

Ea tamen omnia adeò non pro turpibus, aut pietati seu etiã honestati pugnantibus sunt habita, vt in ijs depingendis, describendis, ornandis ac prædicandis, Comici pleriq; omnes, Rhetores etiam, fuerint occupatissimi, tanquam in re momenti omniũ maximi, ac neutiquã leuiter aut obiter[a] cõmemoranda. Alij etiã scriptores plurimi sunt reperti, ijq; multo plures etiã quàm oportuit, qui meretricum illarũ impudicissimarum (quarum aliæ vniuersam perturbarũt Græciam, [b] aliæ etiam amplissima ac potentissima regna euerterunt) historiam, formam, mores, astus, dolos, voces etiã & apophthegmata (si dijs placet) ac tandem qua arte sint ab amatoribus tractandæ, multis libris exposuerunt. Alij etiam commentarijs proprios amores, ac turpes horribilesq; voluptates descripserunt: qualia exempla apud Latinos etiam poëtas reperiuntur. Stultus namque, cum facinus perpetrat, ridet. quid verò ageret aliud? Peccatum namque suum, sicut Sodoma, prædicauerunt: ait Propheta. Quinimò eo etiam loco impudicissimas illas mulieres habuerunt, vt in rebus asperis ac periculosis, cumque dij omnium maximè succensere Græcis existimarentur, ad eas solas, tanquam ad vltimum refugiũ, sacramq; anchoram iretur: vt ipsæ in templo Veneris deæ suæ conuenientes, pro salute Græciæ, &

[a] Apud Athenæũ lib. 13. cõmemorantur, Apollodorus, Antiphanes, Gorgias rhetor, & quam plurimi alij, qui de meretricibus commentarios scripserunt.

[b] Apud Plutarchum in Pericle, & Athenæum lib. 13. de Aspasia & Agathoclea.

Esaiæ 3.

Veneri & dijs reliquis supplicarent: quemadmodũ de Corinthijs meretricibus, quo tempore Xerxes illas adeò multis celebratas in Græcos simul vniuersos copias duxit, Chameleõ Heracleotes, Theopompus & Timæus historici prodiderunt. Amplissimis præterea opibus atque muneribus easdem auxerunt, ac opulentissimas reddiderunt, veluti de Phryne, celebratissimo illo scorto, scripserunt veteres, quòd tantum diuitiarũ tandem acquisiuerit, vt etiam Thebas suis se sumptibus muro cincturã polliceri non dubitaret: si modo Thebanijs iam sua pecuniare ædificatis, hæc contrà ijsdé inscribere non recusarent, ἀλέξανδρος μὲν κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα. id est: Alexander euerterat, restituit autem Phryne meretrix. quemadmodum id retulit Callistratus in lib. de Meretricibus scripto.

Apud Athenæum li. 13. vide etiam prouerbiũ, Corinthiari.

Apud Athenæum lib. 13.

Athenæ & vniuersa Græcia quare vastatæ & deletæ.

Meritò itaq; non tantum Athenæ, omnis sapientiæ, virtutis atque eloquentiæ, vt falso credebatur, schola ac domicilium, malè à Domino de cœlo deletæ perierunt: sed etiam vniuersa Græcia intestinis malis fracta, ac à vicinis debellata, vastata, ac crudelissimè habita, lacerataq; & deiecta, vt corpus cadauerosum, impurum & pollutum, amisso priori illo suo splendore, magnificentia, potẽtia, prudentia, eloquentia & opulentia, in æternam captiuitatem barbarorum, miserrimam barbariem, seruitutẽ & tenebras tristissimas, sua culpa ac suopte merito est delata.

Corinthus ꝓpter libidines euersa a Romanis: Strabo lib. 8. Plinius lib. 35. cap. 1. Iustinus lib. 34. Flor. lib. 2. cap. 16. Meminit etiam Cicero tum alibi, tum lib. Officiorũ 1.

* De eo vide lib 8 Strabonis, Gell. lib. 1. cap. 8. item prouer. Non est cuiuslibet Corinthum appellere.

Sic ante omnium hominum oculos prostrata etiam iacet Corinthus, vrbs illa Achaiæ florentissima ac opulentissima, ab ipso Deo per Romanos, ab ipsis fundamentis euersa: quòd cùm alia multa insolenter, impiè & lasciuè & turpiter in ea fierent: tũ etiam, quòd in Veneris templo, magnifico splendore ac apparatu apud Corinthios extructo, supra * mille puellæ à viris ac fœminis deæ dicatæ, publica corpo-

corporis proſtitutione, tanquam cultu deo longè gratiſſimo, ipſam Venerem quotidie venerarentur. Quæ res quàm fuit longè horrendiſſima & triſtiſſima, ac ab ipſo diabolo hominibus primitùs monſtrata, qui excæcatis miſeris hiſce ac ſimilibus alijs ἐπιχαιρεκακωτάτοις ſarcaſmis, ac ludibrijs inſultabat: ita fuit ea pleriſq; gentibus & ante CHRISTI filij Dei in carnem aduentum, receptiſſima: & poſtea etiam longo tempore durauerat, eò vſq; progreſſa, vt etiam Hieroſolymis gentes ſuper monumentum, in quo corpus Domini repoſitum fuerat, templum ſimile, quale fuit Corinthiacum illud, Veneri extruxerint: locum illum polluere, ac memoriam mortis, paſſionis ac reſurrectionis CHRISTI hoc pacto abolere ſe poſſe exiſtimantes. quod mõſtrum Conſtantinus Magnus, Cæſar ille pientiſſimus, potentiſſimus ac laudatiſſimus (quemadmodũ omnia ſimilia templa, ſacella, ſtatuas & aras idololatricas in mundo vniuerſas) ſuſtulit, extructo ibi oratorio ampliſſimo, multis ſumptibus, longoq; tempore, artificum etiam induſtria, materia nobili, & operis totius mirabili ſtructura, ſplendido & illuſtri: ad quod tanquam in publica læticia, profligatis vbiq; terrarum idolis, ex vniuerſo terrarum orbe epiſcopi, viri pietate, doctrina, conſtantia & eloquentia præſtabiles, abſoluto iam opere, ab ipſo Imperatore literis acciti, à remotiſſimis ac longinquis alij terris profecti, aduenerunt: vbi quiſq; in laudem ac gloriam Dei, in eo oratorio, in pulcherrima præſtantium virorũ corona, qualem vix viderat ab initio ſimilem mundus antea, dicendo concionãdoq; ſpecimen quiſq; ſuæ pietatis, ingenij & doctrinæ exhibuerunt.

Hieroſolymis ſuper ſepulchrũ Chriſti templum Veneris extruitur.

Conſtantinus Magnus tollit omnia totius mũdi idola, omnem idololatriã gentium, & impuritatem. Euſeb. lib. 3. de vita Conſtantini.

Raptus Medeæ etiã, regis Colchici Aeëtæ, filiæ, quam Iaſon Theſſalus rapuit, dux Argonautarum, tum ipſi, tum alijs exitium attulit.

Raptus Medeę. Eius hiſtoria deſcribitur ab Apollonio Rhodio, Pindaro, 4. Pythior. Ouid. 7.

Metamorph. & Lycophrone in Cassandra.

a Græci affliguntur propter stupratam Cassandram, ab Aiace. Odyss. δ. Calaber lib. 4.

b Lycophron in Cassandra.

c Historia de filiab. Scedasi in Leuctris Bœotiæ stupratis. Pausanias in Bœoticis Plutarchus in Pelopida. Et in Amatorijs etiam narrationibus, vbi simila plura reperiuntur.

[a] Propter stupratam Cassandram, Priami filiam, ab Aiace Locrensi Oilei filio, non tantum pleriq; Græcorum in reditu, vastata iam Troia, tempestatibus maris obtriti, submersi vnà cò nauibus, miserè perierunt: verùm postea etiam Locrenses, propter idem scelus diuturnam [b] famen sunt perpessi.

[c] Plutarchus etiam, grauissimus autor, narrat, duas puellas, filias Scedasi, viri honesti, boni & hospitalis, in Leuctris Bœotiæ vico, à duob. Laconicis iuuenibus per vim stupratas ac interfectas, ac in puteũ quendam abiectas fuisse: vbi deinde in pugna Leuctrica Lacedæmonij, ad ipsa Leuctra, ad sepulchra puellarũ grauissima clade sunt superati, quòd tantum scelus adolescentum neglexissent: ac patrẽ puellarum de atrocissima illa iniuria querentẽ, per contemptum præterea ac ludibrium etiam habuissent. qui postquam ab Ephoris Lacedæmoniorũ, vt stulti ac desipientis, querelas suas contemni videret, protensis ad cœlum manibus, ac inuocatis Furijs contra Lacedæmonios, in medio Spartanæ vrbis, multis tristissimã illam tragœdiam oculis intuentibus, necem sibi ipsi consciuit.

Pausanias fame necatur in tẽplo Palladis Chalciœcæ. Plutarchus in Parallelis.

Pausanias etiam dux Spartanorum miserè tandem perijt in templo, fame necatus, tum ob alia sua minus laudanda facta: tum etiam, quòd virginem Cleonicen, quam patri ciui Byzantio eripuerat, ad suas voluptates ea abusurus, interfecisset: cuius idolum postea aliquot continuis noctibus ei assistere visum est, quod hunc versum multoties repetitum ipsi inculcare non desijt:

Plutarchus in Cimone: item in lib. de sera numinis vindicta.

βαῖνε δίκης ἆσσον μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις. Id est:
Pœna luenda tibi est, affert iniuria clades.

Herdot. lib. 5.

Cuius generis etiam de Hipparcho Atheniensi prodita ab autoribus legimus. Huius pater Pisistratus, Atheniensium tyrannus, tum multa crudeliter & tyrannicè egerat; tum etiam fœdis libidinibus,

quas

quas ne cogitare quidē pium est Christiano homini, se polluerat. Quare, vt sæpe luunt liberi parentum peccata, ipsi Hipparcho ea [a] nocte, quæ cædē eius præcessit, visus est in somno astare vir grandi ac tetra specie expauescendus, qui sibi hunc versum in aurem veluti insusurraret.

οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

[b] Ac tristia sunt & horrenda, ac memorabile exemplum iræ Dei, in raptores, impuros, molles ac libidinosos, quæ Athenæus de Dionysio tyranno Siculo prodidit: quem Locrenses, Locrim Siciliæ metropolin~~i incolentes~~, non solum [c] expulerunt sed etiam illius vxorē ac filios capientes, captiuósq; in via publica constituentes, in eos atrociter multa egerunt: & vbi iniuriæ iam pleni ac saturi essent, acubus sub manuū vnguibus pungentes ipsos, mirandis modis trucidarunt, mortuorūq; ossa in mortarijs contuderunt: & carnes reliquas cum distribuissent, diris imprecationibus eorum caput deuouerūt, qui ex ijs non gustassent, reliquas verò in ipsum mare abiectas demerserunt, Idque adeo, ideo ea crudelitate perfecerunt, quòd pater ipsorum Dionysius paulo antè in amplissima quadam Locrorū domo, quam serpillis rosisq; strauerat, eò accersitis Locrorum virginibus, nudus cum nudis nulla pudoris ratione habita, super stratis se conuoluisset.

a Hipparchū, paulo ante obitum, Venerem ex Phiala quasi sanguinem sibi in faciem spargere somniasse memorāt, Plutarch. in lib. de sera numinis vindicta.

b Dionysij libidines quam horribiliter sint punitæ & in seipso, & in liberis etiam crudelissime vindicatæ.

c Athenæus lib. 12. Strabo lib. 6. vbi ea crudelitatis supplicia paulo etiam aliter referuntur.

Cambyses, filius Cyri, regis Persarum prudentissimi ac modestissimi (quem veteres pleriq; principibus, vt exemplum absolutum Imperatoris, proponere solebant) à patrijs virtutibus longissimè degenerans, (vt solent ἡρώων τέκνα εἶναι πήματα) proprio gladio in femore vulneratus non multo post Cyri laudatissimi sui patris ac principis placidissimum (vt Xenophon de ea re scribit) obitum, ex eo vulnere perijt, cū imperium tenuisset annos

Cambysis filij Cyri tetræ libidines.

Herodot. lib. 13.

Lib. Cyropædias 8.

vixdum

vixdum ſeptem,& menſes quinq; : quòd tum tyrannicè & crudeliter multa in vita egiſſet : tum etiam cum propria ſorore, ex ijſdem parentibus nata, contra legem etiam Perſarum,nuptias celebraſſet: quam & prægnantem, calcibus vtero eius inſiliens,crudeliſſimè trucidauit, quòd crudelitatem, qua fratrem innocentē ſuſtulerat,obliquè taxaſſet.

Herodotus lib. 3.

Ei Cambyſæ ferunt reſpondiſſe conſiliarios, tyrannidem ipſius,pertimeſcentes, cum rogarentur, An liceret Perſico regi ſororem ducere vxorem ? νόμον οὐδένα ἐξευρίσκειν ὃς κελεύει ἀδελφεῇ συνοικέειν ἀδελφεόν· ἄλλον μέντοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βούλη). Id eſt: Retulerunt, nullā ſe inuenire legem, quæ permittat coniugium cum ſorore : aliam autem legem ſe reperire, qua liceat Perſarum regi facere quæ vellet.

Reges Romæ expelluntur propter ſtupratam Lucretiam. Liui. Decadis 1. lib. 1. Flo. lib. 1. cap. 9. Dionyſius Halicarnaſſeus lib. 4.
a Lib. 8. cap. 41.

Romæ, propter ſtupratam Lucretiam, pudiciſſimam fœminam, Collatini vxorem, à Sexto Tarquinio, Tarquinij Superbi filio,reges ſunt eiecti,& translata eſt ſumma imperij ad duos conſules. quā mutationem reipublicæ [a] Plinius ſcribit, prodigijs & portentis fuiſſe præſignificatam, per ſerpentem qui latrare, ac canem qui loqui, ſunt auditi.

Reſpublica Romana ſecundo mutata, propter libidines. Liuius Decadis 1. lib. 3. Dionyſius Halicarn. lib. 10. Flo. lib. 1. cap. 24.

Poſtea propter Appij Claudij decemuiri ſcelus, qui Virginij ciuis Romani filiam,ad turpes ſuas libidines explendas dolo malo ſibi rapere voluit, reſpublica iterum eſt mutata : depoſitis decemuiris, & creatis nouis magiſtratibus, à militibus,ad quos Virginius cōfugerat : interempta prius filia iniudicio,cum videret alio ſe pacto eius pudicitiam tueri non poſſe. Appius autem captus, & in carcerem coniectus, ſibi ipſi manus iniecit.

Polluere ſe fœdis libidinibus, cōmune fuit malum multorum alias magnorum virorum.

Ac ſuppeditāt multa exempla alia hiſtoriæ Græcorum & Romanorum, quorum plerique magni quamuis viri, tamen à fœdiſſimis libidinibus non abſtinebant : ita vt ex veteri hiſtoria ex multis manifeſtum

nifeſtum fiat, quòd id quaſi commune fuerit malũ (quod tamen eo loco ipſis non habebatur) plerorumq; veterum principum, regum, monarcharum, philoſophorum, rhetorum, poëtarum, ac aliorum, opinione virtutis, fortitudinis, prudentiæ ac gloriæ apud ſuos illuſtrium. veluti de Themiſtocle, viro prudentia atq; fortitudine præſtantiſſimo, ac cuius conſilio ac prudentia multa præclariſſimè Græci contra Xerxen & alios hoſtes ſæpiſſimè egerant, Idomeneus Græcus ſcriptor, ſcriptum reliquit, quòd cum meretricum currum iunxiſſet, foro pleno per ciuitatem hoc pacto ire non erubuerit: ipſe vir aliàs præſtantiſſimus, & in cuius exemplum cæteri, tanquam virtutum omnium exemplar abſolutiſſimum, intueri aſſiduè fuerant ſoliti. Ita magnis viris ab initio ſemper quaſi proprium ac hæreditarium extitit, vt & ſapienter aliquandiu multa agerent, ac tandem etiam turpiſſimis vitijs priorem ſuam gloriam commacularent: quemadmodum de vtroque ſapienter à Platone dictum eſt, μεγάλας κακίας, ὥσπερ καὶ ἀρετάς, αἱ μεγάλαι φύσεις ἐκφέρουσι.

Themiſtoclis laudes vide apud Plutarchum in Themiſtocle.

Athenæus lib. 11. & lib. 13.

Magni viri veterumq; faciunt, magnas virtutes & magna vitia.

Taceamus interim polygamias ipſorum: quemadmodum de Perſicis regibus ſcriptum legimus, quòd trecentas pleriq; vxores habuerint. [a] Luxum quoq;, quem circa cultum ac ornatũ harum exercuerunt, ita vt certas etiam terras & regiones eis attribuerint, ex [b] quarum reditibus mundum muliebrem ſibi compararent, prætereamus: apud quos [c] præmia etiam propoſita erant ampliſſima, nouæ alicuius voluptatis primis monſtratoribus: homines præterea dimittebantur, qui peragrato vniuerſo terrarum orbe, omnibus præterea emenſis aquis, fluminibus ac maribus, magno cum ſtudio obſeruare ac annotare iubebantur, quicquid vbique locorum nouarũ ac prius incognitarum voluptatũ quicquid deliciarum denique, ac ad luxum gulamq;

Polygamia veterum.

a Athenæus lib. 13. vbi quoq; multa alia aliorũ polygamias exẽpla reperiuntur.

b Meminit de his Plato in Alcibiade primo, vbi loquitur de Zona & Calyptra terris attributis Perſicis reginis, ad mundum muliebrem comparandum.

c Præmia propoſita nouarum voluptatum repertoribus, quẽadmodum alibi rerum vtilium ac bonarum monſtratoribus. Ariſtot. li. 2. cap. 6. de Republica.

& ventrem pertinens deprehendissent, quemadmodum de Archestrato proditum legimus. [a] Nec etiam commemoremus, quàm leues ipsi fuerint in mutandis subinde coniugijs, dimittendis vxoribus prioribus, facto cum ipsis [b] diuortio, eoq; non semel in vita, sed sæpius etiam ac pluribus vicibus repetito, leuibus semper, aut nullis etiam caussis moti: seu quòd id ita sibi, ac præsenti tempori ac amicis, cum quibus firmiorem amicitiam fieri volebant, commodũ esse videretur: seu etiã, quòd amico suam coniugem à se petenti, morem gerendum esse putarent (quemadmodum apud Plutarchũ plura de ea re leguntur exempla) coniuges permutantes, dimittentes ac recipientes, mangorum more, qui equos nunc hosce vendunt, nunc iterum alios alibi emunt: seu etiam monachorũ ac canonicorũ instar, quib. id familiare ac solenne propemodum fuisse audiuimus & olim, & nunc quoq;, vt concubinas alius ab alio mutuò acceptas peteret, seu etiã perpetuò retineret, redemptas ab alio, non eodem semper precio, caligis etiã (vt notæ sunt historiæ) & pannis quibusdã obsoletis, calceis præterea detritis. nam & id nobis narratum meminimus: ita vilis etiam harũ est merces, propterea quòd id genus castæ ac pudicæ famulæ, vt ipsas nominant, turpi ministerio honestum nomen prætexentes, in nõ paruo apud hosce numero reperiantur.

a Apud Athenæum lib. 7. meminit præterea eiusdem in alijs etiam libris sæpius.

b Veterum leuitas in dimittendis & permutandis vxoribus.

Sic Pericles Atheniensis, quamuis aliàs vir esset sapientissimus, simul & eloquentissimus, hac verò in re minimè prouidus & prudens, priorem vxorẽ tradit alteri: ac ducit postea Aspasiam meretricem quæ vna fax fuit belli Peloponnesiaci, in quo vniuersa propè Græcia proprijs armis ac mutuis cædibus est obtrita: quemadmodum id bellum à Thucydide Atheniensi eloquentissimo libris octo luculenter est descriptum.

Plutarch. in Pericle.

Athen. lib. 13. & Plutarch. in Pericle.

Sic et-

Sic etiam Cato Vticensis, cum haberet coniugem honestam & pudicam, Martiam Philippi filiã, tametsi grauidã: tamen concedit eam amico Hortensio, cum eam à se peteret: quòd turpe putaret, amico denegare quicquam. Eam verò postea reduxit, mortuo Hortensio.

Plutarchus in Catone Vticense.

Augusto etiã imperatori petenti, à Druso marito conceditur Liuia vxor, quamuis grauida: quæ cum tres menses ápud Augustum fuisset, Drusum peperit. Vnde iocus deinde ortus est, τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία· id est, Beatis etiam trimestres sunt liberi.

Sueton. in Augusto cap. 61. In Claudio itẽ cap. 1. vide item prouerb. Felicibus sunt & trimestres liberi.

Similia referuntur apud Plutarchum, de Sylla etiam: quem dij tandem escam pediculis obiecerunt. Pompeio prætereà, Iulio Cæsare, ac plurimis alijs: vt etiam hoc nomine calamitosissimè vitam ipsos finijsse, nemini debeat venire in dubium.

Sylla a pediculis voratur. Plutarchus in Sylla.

Maximè autem illustre est testimonium vltionis diuinæ (qua semper regulariter animaduertere solet, & quidem multo grauissimè, in horrenda illa turpitudinũ portenta) excidium vrbis Troianæ, in Phrygia nobilitatissimæ: quod sequutũ est raptum Paridis, quo Helenam in Græcia raptam, in Phrygiam adduxit, ipsam malorum tubã ac facem, qua vniuersa Phrygia in cineres est conuersa. Ita vt ipsa etiam Helena, quæ sæpius rapta, multoties etiam malorũ causa extiterat, euersa iam Troia, postquã in Græciam redijsset, ignominioso mortis genere perijsse memoretur. Cum namque post obitum Menelai mariti sui, à Nicostrato & Megapente Menelai liberis, domo patriáque expelleretur, ac in Rhodum insulam ad Polyxenam, Tlepolemi Rhodi insulæ domini vxorem, confugeret, cum qua veteris sibi ius amicitiæ intercedebat, ab eadem famularum suarum ministerio, furorem simulantium, cum in intima ædium parte sola Helena

Excidiũ Troianum illustre exemplum, quod Deus puniat libidines.

Helena sæpius rapta. Pausanias in Corinthiacis, Plutarch. in Theseo, Isocrat. in Helenæ Encomio, Lycophron in Cassandra.

Helena domo pellitur a Menelai liberis. Leonicus lib. 2. variæ historiæ cap. 31.

Helena ex arbore suspẽditur in Rhodo insula: Pausanias in Laconicis.

Homerus Iliad ι lauaret, sublimis raptata, de arbore quadã procera est suspensa: quòd putaret indignè viuere ipsam diutius, propter quam & maritus Tlepolemus à Sarpedone Lycio ad Troiam esset interemptus, & quæ tum Troianis tum Græcis ingentium calamitatum causa extitisset. Ita & hoc tam deformi supplicij genere Deus testatum facere voluit, quòd nec probet libidines, nuptias à se prohibitas, & quæcunq; alia peccata contra regulam facta: etiamsi differat aliquandiu pœnam. quod à poëta etiam vetere indicatum est hoc versu,

Euripid. in Ione.

τὰ τῶν θεῶν χρόνια εἰς τέλος δ' οὐκ ἀσθενῆ.

Tandem enim euentus ipse conuincit, verè ac sapienter scriptum fuisse ab Herodoto, id quod sæpe recitatur:

Herodot. li. 2.

" ὅτι τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι
" παρὰ τῶν θεῶν.

Coluthus poeta paridis raptũ descripsit.

Eum Paridis raptum Coluthus poëta Græco carmine descripsit: quem nos conuertimus ac exposuimus, & græcolatinũ adolescentibus dare voluimus.

Discent ex eo authore adolescentes, tum linguam græcam, tum alia etiam, quæ de multis rebus vtiliter ac sapienter eos monere in omni vita poterunt. Propter eos namque, quicquid operæ in eo authore vertendo, castigando ac exponendo consumpsimus, potissimum à nobis fuit institutum.

Eam nostram lucubrationem, Amplissimi viri, Consules atq; Senatores sapientissimi, Domini atque patroni nobis colendi, ad vos & vestram scholam mittimus, multis rationibus adducti: quas omnes hoc loco iam commemorare non duximus esse necesse, cum iampridem epistolæ modum superauerimus.

Id tantum nunc erat indicandum, quia hactenus longo tempore multis, humanitatis, hospitalitatis, libera-

liberalitatis, beneficentiæ, amoris atque honoris officijs in vestra vrbe suauissimè fruimur, quoquo pacto & quocunq; etiam argumento potius, vobis significandam ac declarandam fuisse animi nostri voluntatem, quàm silendum etiam porro non sine nota turpissimæ ingratitudinis diutius. Id namq; de vobis, sapientissimi Consules atq; Senatores, ac ciuibus vestris, possumus verè affirmare, quòd ab eo tempore quo primùm ad hasce oras appulimus, ac eum ante decennium in schola etiam vestra frequenter & laudabiliter constituta, partes quasdam operarum scholasticarum sustineremus, amicè ac humaniter nos semper habueritis: nec dum hodie etiam de nobis amanter ac honorificè sentire desinatis, sed eadem officia beneficentiæ, humanitatis, hospitalitatis, adhuc sæpe nobis exhibeatis. In primis verò de nobis luculenter bene mereri nunquã destitit, toto eo tempore quo in his terris egimus, ad hunc vsq; diem præsentem, vir optimus, Dominus ERASMVS FABER, pietate, humanitate, liberalitate, candore, ac bonis iuuandi promptitudine, virtute ac eloquentia præstabilis, Reipub. vestræ inclytæ decus ac lumen haud vulgare, Domini atque patroni loco nobis perpetuò obseruandus ac colendus. Eius, ac tandem familiæ ipsius honestissimæ beneficia, quæ plurima ac magna in nos existunt, næ scelerate admodum ac impiè ingrati fuerimus, nisi æterna memoria bonis omnibus prædicauerimus.

Quia verò etiam hac nuncupatione, prudentissimi viri, Domini atq; patroni colendi, vestræ scholæ, vestrisq; filijs (quorum pleriq; & antea nostra opera vsi sunt libenter, & adhuc eadem non illubenter, nec etiam, vt speramus, sine quodam studiorũ suorum fructu vtuntur) testatum facere voluimus, quòd eodem erga ipsos adhuc simus animo, quo

olim: hoc eſt, quòd ipſorum ſtudijs ſemper, vbicunque etiam terrarum ac locorum agamus, honeſtiſſimè conſultum cupiamus: Spero vos noſtrã voluntatem, vel eo etiam nomine probaturos, ac iſtud opuſculum noſtra opera conuerſum & expoſitum, exiguum munuſculum, animi tamen grati indicationem æqui boniq́ue facturos: ac quemadmodum hactenus, ita quoq; poſtea etiam, ijſdem amoris, beneuolentiæ atq; humanitatis officijs nos ſemper proſecuturos. Id vt faciatis, petimus à vobis Conſules atq; Senatores prudentiſſimi, officioſiſſimè. Valete viri optimi, ac Neandrum vobis commendatũ ſemper habetote. Anno 1559. 5. Martij.

V. Prudent.

deditißimus

Michaël Neander
Soravienſis.

ΚΟΛΟΥΘΟΥ ΒΙΟΣ.

Κολοῦθος λυκοπολίτης θηβαῖος ἐποποιὸς, γεγονὼς κατὰ σουίδαν ἐπὶ ἀναστασίου τοῦ κληθέντος βραχινοῦ, μετὰ ζήνωνα βασιλεύσαντος ἐν κωνσταντινουπόλει. μεθ᾽ ὃν, ἐβασίλευσε ἰουστῖνος ὁ θρᾷξ· καὶ μετ᾽ ἐκεῖνον ἰουστινιανὸς ὁ θεῖος. ὁ ἐλευθερώσας ἰταλίαν τῆς δουλείας τῶν γότθων, διὰ βελισαρίου, ἀνεψιὸς ὢν ἐκείνου. χίλια ἔτη εἰσὶ, καὶ μικρόν τι πρός. οὗτος ἔγραψε καλυδωνιακὰ δι᾽ ἐπῶν, ἐν βιβλίοις ἕξ. καὶ ἐγκώμια, καὶ περσικά. τούτῳ ἐπιγέγραπται καὶ τὸ παρὸν ποίημα, ἑλένης ἁρπαγὴ, ἐν ἀπουλίᾳ σωὸν θὲν, καὶ γνώριμον, ὅπου καὶ ἡ ποίησις τοῦ ὁμηρικοῦ κοΐντου πρῶτον εὑρηται ἐν τῷ ναῷ τοῦ θείου νικολάου τὴν κασσούλαν, ἔξω τοῦ ὑδρύντου. ὃ ἀναστώσας ὁ θεῖος * βησσαρίων ὁ νικαίας καρδινάλις † θουσκουλάνου, τοῖς βουλομένοις ἐκοίνωσε· καὶ τοῦτο γὰρ ἀπόκρυφον γεγονὸς, νῦν κοινὸν ἐστι.

Ἄλλως, καὶ συντομώτερον, ἐκ τοῦ Σουίδα.

Κόλουθος λυκοπολίτης, θηβαῖος, ἐποποιὸς, γεγονὼς ἐπὶ τῶν χρόνων ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἔγραψε καλυδωνικὰ ἐν βιβλίοις ς, καὶ ἐγκώμια δι᾽ ἐπῶν, καὶ περσικά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ποιήματος.

Ἐστὶ γὰρ ἰδεῖν ἐν τούτῳ, τὴν ἐν τῷ γάμῳ τοῦ πηλέως καὶ θέτιδος συναγωγὴν τῶν θεῶν, καὶ τὴν τῆς ἔριδος σύγχυσιν, καὶ ἔριν περὶ τοῦ μήλου, καὶ ὅτι ὁ ζεὺς ἔπεμψεν ἑρμῆν πρὸς πάριν, κρινοῦντα τὰς τρεῖς θεὰς· καὶ τῇ εὐειδεστέρᾳ δώσοντα τὸ μῆλον. καὶ πολλῶν ῥηθέντων, ὁ πάρις δέδωκε τῇ ἀφροδίτῃ τὸ μῆλον, ἐπὶ ὑποσχέσει λαβεῖν τὴν ἑλένην, ὃ καὶ γέγονε. πλεύσας γὰρ εἰς τὴν ἑλλάδα, καὶ εἰς σπάρτην, καὶ λαβὼν ἐκείνην, ἀνήγαγεν εἰς ἴλιον, κακὸν ἀρχέκακον πάντων τῶν δεινῶν.

* Bessarion Nicænus Cardinalis, fuit homo Græcus, vir græce atque latine doctissimus, ingenij acumine, eloquentia & prudentia admiranda præditus, vir de literis optime meritus: qui & ipse multa erudite in philosophia scripsit, quæ adhuc extant: & qui erutis & vindicatis ab interitu multis optimis vetustis græcis authoribus, bibliothecam græcā triginta millibus nummum aureorum emptam, Venetijs extruxit, ne omnino græca literatura deficeret. Ex ea bibliotheca aliquot optimi authores editi, adhuc hodie sunt in publico. Fuit itaque Cæsaribus, regibus, principibus, ac ipsi etiam Papæ vir charissimus. Comitatus Romæ plerunque incedebat, græcæ ac latinæ linguæ eius temporis luminibus. Circa eū namque semper visebantur, Trapezuntius, Gaza, Argyropylus, Plethon, Philelphus, Blondus, Aretinus, Pogius, Valla, Sipontinus, Campanus, Platina, Domitius, &c. Moritur, secundum Tritemium, anno Christi 1473. De eo vide plura apud Platinam in Panegyrico diui Bessarionis, Iouium etiam in Bessarione, & Volaterranum lib. 21.

† Forte legendum est θουσκουλάνοις, nisi θουσκουλάνου cū καρδινάλις potius iungendum est.

COLVTHI VITA.

Coluthus [a] Lycopolita Thebæus poëta, floruit, secundum Suidam, Anastasij temporibus, cui Brachino nomen erat, ac post Zenonem regnantis in Cõstantinopoli. Post eum regnauit Iustinus Thrax. Ac post hunc iterum Iustinianus ille diuus, qui liberam fecit Italiam à seruitute Gotthorum, per [b] Belisarium, huius (Iustini) nepos existens. Mille anni (ab [c] eo tempore) abierunt, & præterea paulo plures. Is (Coluthus) scripsit Calydoniaca versibus, libris sex. Encomia etiam, & Persica. Huic inscriptũ est etiam præsens poëma, Helenæ raptus, in [d] Apulia familiare & cognitum: vbi & poëma [e] Homerici Quinti primò repertum est, in templo diui Nicolai Cassularũ, extra [f] Hydruntem. quod cum ab interitu vindicasset diuus Bessarion Nicææ Cardinalis, Tusculanis volẽtibus communicauit. Idq́; cum prius absconditum fuisset, nunc omnibus commune fiet.

Aliter, & breuius, ex Suida.

Coluthus Lycopolita, poëta Thebæus, floruit tẽporibus Athanasij regis. Scripsit verò Calydonica libris sex, & Encomia versibus, & Persica.

ARGVMENTVM PRAESENTIS POEMATIS.

Licet videre in hoc (poëmate) in [g] nuptijs Pelei & Thetidis, deorum conuentum, & Eridis deæ tumultum & contentionem de pomo: & quod Iupiter miserit Mercurium ad Paridem, [h] iudicaturum tres deas, & formosiori daturum pomum. Et (quod) multis vtrinq; dictis Paris dederit Veneri pomum, propter promissionem, quod accepturus sit Helenam: quod etiam factũ est. Nauigans enim in Græciam & Spartam, & rapiens Helenam, traduxit in Ilium, malum principale aduersorum omnium.

a Id est, ex Lycopoli ciuitate Thebaidis, quę regio est Aegypti, in qua & fuit Thebe vrbs maxima, hecatonpylos Homero vocata, quod portas haberet centum, & vicos ad tria millia. Diodorus Sicul. li. 2. Volaterranus lib. 11.

b Belisarius, vir fuit fortis ac bellicosus, homo græcus, dux exercitus Iustiniani. Is Belisarius Persas in Oriente vicit, Vuandalos in Aphrica, & Gothos in Italia. Volaterranus lib. 23. Commentariorum vrb.

c Ab eo tempore, quo vixit Coluthus. Id autẽ argumentum forte primum scriptũ est tempore Bessarionis Cardinalis, qui vixit sub Friderico tertio, q regnũ accepit anno Christi 1440. sub Papis Eugenio, Nicolao, Pio, Callisto, & Xysto, vsq; ad annum septuagesimum ætatis suæ.

d Italiæ est regio, inter Daunĩ & Calabriam, quæ Iapygia etiam a scriptorib. vocitatur. Strabo lib. 6. Mela. 2.

e Quintum Calabrum intelligit, qui libris 14. scripsit Homeri Paralipomena, dulcissimo græco carmine: vbi ab interfecto Hectore incipiens (ibi namq; desierat Homerus) bellum Troianum vsq; ad finẽ, hoc est, vltimam Troiæ vastationem persequitur: qui libri adhuc extant, Venetijs ab Aldo olim editi.

f Hydrus mons est Apuliæ, iuxta quem est oppidum eiusdem nominis. Strabo lib. 6.

g De nuptijs quas Peleus celebrauit cum Thetide, in Thessalia, in monte Pelio, in ædibus Chironis centauri, vbi dij inuitati affuerũt omnes, vide 3. hymnum Pythiorũ Pindari. Librum item 4. historiæ Argonauticę Apollonij: Homeri 24. Iliad. Calabrum lib. 3. in Paralipomenis. meminit etiam Plato alicubi, cum Xenophonte.

h De eo vide Daretẽ Phrygium, mox in initio historiæ Troianæ: Lycophronem in Cassandra Dionem oratione 10. Lucianum in dialogo qui θεῶν κρίσις inscribitur. Meminerunt etiam Euripides, Virgilius, Ouidius & Apuleius: tametsi ab Homero ad iudicium Paridis sit neglectũ, quod Macrobius etiam obseruauit.

ΚΟΛΟΥΘΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

ΛΥΚΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΠΟΠΟΙΟΥ,

ΕΛΕΝΗΣ ΑΡΠΑΓΗ.

Νύμφαι τρωϊάδες, ποταμοῦ ξάνθοιο γενέθλη,
αἳ πλοκάμων [a] κρήδεμνα, καὶ ἱερὰ παίγνια χειρῶν
πολλάκι [b] πατρῴῃσιν ἐπὶ ψαμάθοισι λιποῦσαι,
ἐς χορὸν [c] ἰδαίῃσιν [d] ἐπαντέλλεσθε χορείαις,
δεῦτε [e] θεμιστοπόλοιο νοήματα μηλοβοτῆρος,
ἔσπετέ μοι κελάδοντος ἀπορνύμεναι ποταμοῖο,
ἐξ ὀρέων, πόθεν ἦλθεν ἀηθέα πόντον ἐλαύνων,
ἄγνωστον ἁλὸς ἔργα. τί δὲ χρέος [f] ἔπλετο ὑμῖν
ἀρχεκάκων, ἵνα πόντον ὁμοῦ καὶ γαῖαν ὀρίνῃ
βουκόλος; [g] ὠκυπέτη δέ τις ἔπλετο νεῖκος ἀρχή.
ὄφρα καὶ ἀθανάτοισι θεμιστεύσασι [h] νομῆες.
τίς δὲ δικασπολίη, πόθεν ἔκλυεν οὔνομα νύμφης
ἀργείης· αὐταὶ γὰρ ἐθηήσασθε [i] μολοῦσαι,
ἰδαίης [k] κάρηνον ἐπὶ πρηῶνα φαλάκρης,
καὶ πάριν [l] οἰοπόλοισιν ἐφεδριόωντα θοώκοις,
καὶ χαρίτων βασίλειαν ἀγαλλομένην ἀφροδίτην.
ὡς ὁ μὲν ὑψιλόφοισιν ἐν [m] οὔρεσιν αἱμονιήων
νυμφιδίων [n] πηλῆος ἀειδομένων ὑμεναίων,
ζωὸς ἐφημοσύνῃσιν [o] ἐωνοχόει γανυμήδης.
πᾶσα δὲ κυδαίνουσα θεῶν ἔσπευδε γενέθλη,
αὐτοκασιγνήτην [p] λευκώλενον ἀμφιτρίτης.
ζεὺς μὲν ἀπ' [q] οὐλύμποιο, [r] ποσειδάων δὲ θαλάσσης,
ἐκ δὲ μελισσήεντος [s] ἀπεσσυμένων ἑλικῶνος

μουσάων

a κρήδεμνα, vittam coronamq́; significat κρήδεμνον, quasi καρήδεμνον, a κάρα καὶ δέομαι, quòd capiti circum ligetur, seu caput in eo voluatur.

b πατρῴῃσιν, pro πατρῴαις.

c ἰδαίῃσιν, pro ἰδαίαις. Atticè.

d ἐπαντέλλεσθε, pro ἐπανατέλλεσθε, per syncopen.

e θεμιστοπόλοιο, legis iura versantis, iudicium ferentis, à θέμις θέμιστος καὶ πολέω.

f ἔπλετο, pro ἐπέλετο, per syncopen, verbi πέλομαι.

g ὠκυπέτη, subita, subitò, deque improuiso aduolans, ab ὠκὺς καὶ πέτομαι volo.

h νομῆες, pro νομεῖς, Ionicè, a νομεύς.

i μολοῦσαι, aorist. β. particip. verbi μολέω.

k κάρηνον. quòd si legas δικάρηνον, seu τρικάρηνον, verticem tricipitē, constabit versus.

l οἰοπόλοισιν, ab οἶος καὶ πολέω, in quibus solus versabatur.

m οὔρεσιν, pro ὄρεσι, cum epenthesi υ.

n πηλῆος, pro πηλέος, Ionicè.

o ἐωνοχόει, pro ᾠνοχόει, cum epenthesi Attica ε, verbi οἰνοχέω.

p λευκώλενον, albas vlnas habentem: synecdochicôs, parte pro toto vsurpata.

q οὐλύμποιο, pro ὀλύμπου.

r ποσειδάων, pro ποσειδῶν, Aeolicè.

s ἀπεσσυμένων, verbi ἀπέσσυμαι.

COLVTHI THEBAEI LYCOPOLITAE POETAE, HELENAE raptus.

N Ymphæ Troianæ, fluminis Xanthi propago,
Quæ capillorum tegumenta, & sacra manuum ludicra,
Sæpe paternis in arenis (Xanthi) *linquentes*
In chorum ascendistis, (ad) *Idæa tripudia,*
Agite iudicis pastoris iudicia
Narrate mihi, egressæ fluuium sonorum,
Ex montibus, vnde venit insuetũ mare nauigans,
Ignorans maris labores. quæ verò necessitas fuit nauium (cuteret,
a Perniciosarum, vt mare simul etiam terram con
Bubulcus (ipse)? *inexpectatum vtiq; fuit contentionis initium,*
Vt etiam immortalibus ius dicerent pastores.
Quod verò iudiciũ (id fuit) *vnde audiuit nomẽ*
Arginæ? ipsæ .n. (vos) *vidistis, abeũtes* (*nymphæ*
Ad iugum excelsum Idæi promontorij,
Et Paridem solicitarijs [b] sedibus insidentem,
Et [c] Venerẽ Gratiarũ reginã victoria exultantẽ.
Quando [d] altijugis in montibus Thessaliæ,
Sponsales cum celebrarentur [e] Hymenæi Pelei,
Iouis mandatis vinum pocillabatur Ganymedes:
Omnis verò deorum natio properabat ornare (sua præsentia)
(Thetidem) *formosam germanã Amphitritæ:*
Iupiter quidẽ de cœlo, Neptunus autẽ è mari (affue
Ex mellito verò Helicone properantiũ (runt.)

a ἀρχεκάκους, quæ fuerunt belli principia. vbi quoque ρ αι legi debet, quòd versus aliàs non constet: quòd & apud Homerũ Paridis naues νῆας ἀρχεκάκους nominentur, Iliad. ε.

b ἐφιδρειόωντα, p ἐφιδρειῶσα, cum epenthesi ο, verbi ἐφιδρειάω. & θοώκοις pro θώκοις, cum epenthesi ο similiter.

c ἀφροδίτην, quam alij ἀπὸ τῆς ἀφροσύνης deducunt, q stultos faciat homines: quemadmodum in Mimo etiam dicitur, quòd amare & sapere vix Deo concedatur. vel ἀφροδίσιος τῆς διαίτης, quòd sine Cerere Bacchoq; frigeat Venus. ἐν γὰρ πλησμονῇ τοι κύπρις, ἐν πεινῶσι δ' οὔ, quemadmodũ in versu Euripidis apud Athenæum id indicatur. Alij aliunde dictam putant, quæ nunc finimus, in Etymologicum illa nostrum reijcientes.

d ὑψιλόφοισιν, ab ὕψι altè, καὶ λόφος vertex, tumulus, cacumen: vbi quoque pro ω iota legendum est.

e ὑμεναίων. Hymenæus, & Hymen nuptiarũ Deus à græcis habitus, vt Thalassi[a] a Romanis: quemadmodũ id docet Plutarchus in Problematis. Vnde Hymenæi pluraliter pro nuptijs ipsis, & Hymenæa in genere neutro pro nuptialibus sacris ponuntur, autore Suida: nomine etiam facto ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ ναίειν, hoc est, simul habitando, quia vir & vxor vna caro in duob. corporibus, vnaq; anima cohabitat.

[a] μυσάων [b] λιγύφωνον ἄγων χορὸν ἦλθεν ἀπόλλων.
τῷ δὲ μεθωμάρτησε κασιγνήτη διὸς ἥρη.
οὐδ' αὐτὴ βασίλεια καὶ ἁρμονίης ἀφροδίτη
ἐρχομένη [c] δήθυνεν ἐς ἄλσεα κενταύροιο.
καὶ στέφος ἀσκήσασα γαμήλιον ἤλυθε πειθὼ,
τοξευτῆρος ἔρωτος [d] ἐλαφρίζουσα [e] φαρέτρην.
καὶ [f] βριαρὴν τρυφάλειαν ἀπὸ κροτάφοιο [g] μεθεῖσα,
ἐς γάμον ἀμάρτησε, γάμων δ' ἀδίδακτος ἀθήνη.
οὐδὲ κασιγνήτη λητωΐας ἀπόλλωνος
ἄρτεμις ἠτίμησε, καὶ ἀγροτέρη περ ἐοῦσα.
οἷος δ' οὐ κινέων, οὐ [h] δήιον ἔγχος ἀείρων,
ἐς δόμον ἡφαίστοιο [i] σιδήρεος ἤλυθεν ἄρης,
τῆνος ἄτερ [k] θώρηκος, ἄτερ θηκτοῖο σιδήρου,
[l] μειδιόων ἐχόρευεν. ἔριν δ' ἀγέραστον ἐάσας
οὐ χείρων ἀλέγιζε, καὶ οὐκ ἐμπάζετο πηλεύς.
χρυσείοις δ' ἑκάτερθε τιναστόμενος πλοκάμοισι
[m] βότρυς. [n] ἀκερσεκόμης ζεφύρῳ [o] συνεφίλιζε
χαίτην.
ἦδ' ἅτε ποιήεντος * ἀποπλαγχθεῖσα νομοῖο
πόρτις, ἐρημαίῃσιν ἐνὶ [p] ξυλόχοισιν ἀλᾶται,
φοινήεντι μύωπι βοῶν ἐλατῆρι τυπεῖσα·
[q] τοῖα [r] βαρυζήλοισιν ἔρις πληγῇσι [s] δαμεῖσα,
[t] πλάζετο, μαστεύουσα θεῶν πῶς δαῖτας ὀρίνοι.
πολλάκι δ' [u] αὐλάϊγγος ἀπὸ κλισμοῖο [x] θοροῦσα,
ἵστατο, καὶ [y] παλίνορσος ἐφέζετο, [z] χεῖρι δὲ γαίης
οὐδέ τι [a] κόλπον [b] ἔρυξε, καὶ οὐκ [c] ἐφράσσατο πέτρην.
ἤθελε δ' ἠχήεντα πυρὸς πρηστῆρα τινάσσειν,
ἐκ χθονίων τιτῆνας ἀναστήσασα βερέθρων,
οὐρανὸν ὑψιμέδοντος ἀϊστῶσαι διὸς ἕδρην.
ἡφαίστῳ δ' [d] ὑπόεικεν ἀτυζομένη περ ἐοῦσα,

καὶ πυρὸς

a μυσάων, pro μουσῶν, Aeolice.

b λιγύφωνον, ἀ λιγὺς καὶ φωνὴ, dulcem sonoramque vocem emittentem.

c δήθυνεν, pro ἐδήθυνεν, abiecto augmento, more poëtico.

d ἐλαφρίζουσα, alleuans, sustinens, facilè gestans.

e φαρέτρην, pro φαρέτραν, Ionicè, quasi φέρουσαν τὰ ἰοὺς ἤτοι, hoc est, βέλη, sagittas.

f βριαρὴν, pro ἐρὰν, Ioni.

g μεθεῖσα, aorist. β. participium verbi μεθίημι.

h δήιον, παρὰ τὸ δαίω, τὸ κόπτω, seu τὸ καίω etiam.

i σιδήρεος, ferreus. & τῆνος, lege τοῖος.

k θώρηκος, pro θώρακος, Ionicè.

l μειδιόων, pro μειδιῶν.

m βότρυς, accusatiuus contractus, pro βότρυας, vnũ de ijs quæ ὀλιγοπαθῆ solent vocare Grammatici.

n ἀκερσεκόμης, id est, iuuenis adhuc, intonsus, imberbis, cui nondũ barba radebatur, ἀ κείρω καὶ κόμη.

o συνεφίλιζε, pro ἐσυνεφίλιζε, spargendam dabat, abiecto augmento.

* ἀποπλαγχθεῖσα, verbi πλάζομαι.

p ξυλόχοισιν, ἀ ξύλον lignũ, καὶ λοχμὴ, in locis cõsitis arboribus, in arboreto, vt sic loquamur.

q τοῖα, adiectiuo plurali pro aduerbio posito.

r βαρυζήλοισιν, grauis æmulationis, ad verbum.

s δαμεῖσα, aorist. β. pass. particip. verbi δαμάω. t πλάζετο, pro ἐπλάζετο, abiecto augmento. u αὐλάϊγγος, ab αὐ καὶ λάϊγξ. x θοροῦσα, aorist. β. particip. verbi θορέω. y παλίνορσος, iterum mota, ἀ πάλιν καὶ ὄρομαι. z χεῖρι, Legendum fortè χερσὶ. a κόλπον, lege κόλπῳ. b ἔρυξε, verbi ἐρύκω. c ἐφράσσατο, pro ἐφράσατο, obseruauit, vidit iacentem. d ὑπόεικεν, obtemperabat, cedebat, ab εἴκω.

Musarum sonorum chorum venit ducens Apollo.
Eum verò simul secuta est Iuno, Iouis soror:
Neq; ipsa regina & Harmonie (mater) *Venus*
Cūctabatur proficiscens ad ædes centauri Chironis.
Venit etiam coronam nectens sponsalē (sponsæ) *Suadela.*
Sagittarij Cupidinis pharetram gestans.
Et horrendā galeam de capite deponens
Ad nuptias secuta est Minerua, nuptiarū (quā-uis) *expers.*
Neq; soror Latonia Apollinis
Diana neglexit, agrestior quamuis existens.
Qualis verò non galeā, non hostilē hastam quatiēs
In domum Vulcani Mars venit rigidus:
Talis (quoq;) *sine thorace, sineq; acuto ferro*
Ridēs saltabat (in nuptijs Pelei). *Contentionē autem inhonoratam sinere.*
Non metuebat Chiron, & non curabat Peleus.
Aureis verò vtrinq; quatiens capillis
Vuas, Bacchus Zephyro spargendam dedit comam.
Ipsa verò, quasi decedens de herboso pabulo
Vitula, (quæ) *desertis in syluis errat,*
*Cruento * œstro boum agitatore percussa:*
Taliter (quoq;) *Contentio vehementibus plagis domita*
Errabat, quæritans quomodo deorum conuiuia (turbaret.
Sæpe verò de lapidea sede proruens
Stabat, & iterum insidebat: manum verò terræ
Sine non abstinuit, & non (tamen) *inuenit lapidem.*
Voluit enim sonorum fulmen ignis (inde è silice) (elidere.
Ex terrestribus voraginibus Titanas resuscitans,
Igni hostili perdere cælum, Iouis summipotentis sedem.
Irata autem quamuis existens, tamen obtemperabat Vulcano,

* μύωπι, insecti genus, quod maximè boues insectatur. Sunt qui crabronē interpretantur, facto nomine à μύω, claudere, oculisq; conniuere (à quo verbo sunt qui μυωπάζειν etiam factum volunt) Græci alio quoque nomine οἶστρον nuncupant, latini asylum & tabanum: cuius longior etiā notatio est in 3. Georg. Virgilij. Vide apud Erasmum prouerb. Oestro percitus.

καὶ πυρὸς ἀσβέστοιο, καὶ ἰθυντῆρι σιδήρου.
καὶ σακέων a βαρύδουπον b ἐμήσατο κόμπον ἀράσσειν,
εἴποτε δημαίνοντες ἀναθρώσκοιεν ἰωήν.
ἀλλὰ καὶ ὁπλοτέρην δολίην ἐφράσσατο βουλήν,
ἄρεα δημαίνουσα σιδήρεον ἀσπιδιώτην.
ἤδη δ' ἑσπερίδων χρυσέων c ἐμνήσατο μήλων.
ἔνθεν ἔρις πολέμοιο προάγγελον ἔρνος ἑλοῦσα,
μῆλον d ἀριζήλων ἐφράσσατο δήια μόχθων.
χειρὶ δὲ κινήσασα σκότου e πρωτόσπορον ἀρχήν,
ἐς θαλίην ἔρριψε, χορὸν δ' ὤρινε f θεάων.
ἥρη μὲν παράκοιτις ἀγαλλομένη Διὸς εὐνῇ
ἵστατο θαμβήσασα, καὶ ἤθελε ληΐζεσθαι.
g πασάων δ' ἅτε κύπρις ἀφειοτέρη h γεγαυῖα,
μῆλον ἔχειν ἐπόθησεν, ὅτι κλέας ἐστὶν ἐρώτων.
ζεὺς δὲ θεῶν καὶ νεῖκος ἰδὼν, καὶ παῖδα i καλέσσας,
k τοῖον l ἐφεδρήσσοντα προσέννεπεν ἑρμάωνα·
εἴ τινά που ξάνθοιο παρ' ἰδαίοισι ῥεέθροις
παῖδα πάριν πριάμοιο τὸν ἀγλαὸν ἡβητῆρα,
τροίης βουκολέοντα κατ' m οὔρεα τέκνον n ἀκούεις;
o κείνῳ μῆλον ὄπαζε, διακρίνειν δὲ θεάων
p κέκλεο, καὶ βλεφάρων συνοχὴν καὶ q κύκλα προσώπων.
ἡ δὲ διακριθεῖσα φέροι r περίπυστον ὀπωπῆς
κάλλεος, ἀρχοτέρης ἐχέτω καὶ κόσμον ὀπώρης.
ὣς ὁ μὲν ἑρμάωνι πατὴρ ἐπέτελλε κρονίων.
αὐτὰρ ὁ πατρῴῃσιν ἐφημοσύνῃσι πιθήσας,
εἰς ὁδὸν ἡγεμόνευε, καὶ οὐκ ἀμέλησε θεάων.

πᾶσα

a βαρύδουπον, ὃ βαρὺ καὶ δουπεῖν.
b ἐμήσατο, verbi μήδομαι.
c ἐμνήσατο, verbi μνάομαι.
d ἀριζήλων, valde æmulandorum.
e πρωτόσπορον, primum seminarium, seu adiectiuè, primò seminatum principium, ὃ πρῶτον καὶ σπείρεται.
f θεάων, pro θεῶν Aeolicè.
g πασάων, pro πασῶν.
h γεγαυῖα, pro γεγονυῖα, verbi γάω, Ionicè.
i καλέσσας, pro καλέσας, geminato σ propter versum.
k τοῖον, adiectiuum ad uerbialiter vsurpatum.
l ἐφεδρήσσοντα, verbi ἐφεδράω.
m οὔρεα, pro ὄρεα.
n ἀκούεις, nouisti: seu, an vnquam aliquid de Paride audiuisti.
o κείνῳ, pro ἐκείνῳ, ablato ε.
p κέκλεο, pro κέκλου, verbi κέκλομαι.
q κύκλα, circulos, seu oculos circulares, rotũdos.
r περίπυστον, verbi περιπύθομαι.

Et ignis inextinguibilis & ferri moderatori.
Et in animo cogitauit grauisonum strepitum clipeorum excitare. (illum.
Si verò metuentes (dij) *psilirent* (ad) *strepitum*
Verùm etiam recentius (aliud) *dolosum excogitauit consilium,*
Martem metuens ferratum (&) *scutatum.*
Tum etiam aureorum malorum Hesperidum recordata est. (men,
Inde (ipsa) *Eris belli seminarium decerpens ger*
Pomum, illustrium inuenit consilia certaminum.
Manu autem mouens (pomum) *primum belli principium* (ipsum)
In conuiuiũ iecit, et deinde chorũ dearũ turbauit.
Iuno quidẽ (Iouis) *coniux, Iouis lecto superbiẽs,*
Stabat admirata (pomũ,) *et volebat* (ipsum) *vt prædam capere.*
Venus verò quasi præstantior existens omnibus,
Pomum (etiam) *habere voluit, quod peculium esset amorum.*
Iupiter autem dearum etiam contentionẽ videns, & puerum vocans
Mercurium, taliter assidentẽ (sibi) *compellabat:*
An quenquam fortè apud fluenta Xanthi Idæi
Paridem Priami filiũ, splendidum illum iuuenẽ,
In montibus Troiæ boues pascentem, ô fili (Mercuri) *nouisti?*
Ipsi pomũ præbe: dijudicare verò dearũ (formã)
Iube, & palpebrarum aptam coniunctionem, & rotunditatem faciei.
Dijudicata verò, quòd ferat celebratam faciei
Pulchritudinem, habeat etiam (illa) *decus præstantioris* [a] *pomi.*
Sic quidẽ præcipiebat pater Saturnius Mercurio.
Cæterùm ipse paternis mandatis obsequens,
In via dux fuit (ipsis) *& non negligenter curam habuit dearũ.* Vna-

a ὀπώρας. Autumnum etiã significat, & huius fructus molli cortice, παρὰ τὸ ὀψ καὶ ὥρα, quasi conspectus temporis.

πᾶσα δὲ λωιτέρην καὶ ἀμείνονα [a] δίζετο μορφήν.
κύπρις μὲν δολόμητις ἀναπλήξασα καλύπτρην,
καὶ περόνην θυόεντα διαστήσασα κομάων,
χρυσῷ μὲν [b] πλοκάμους, χρυσῷ δ' ἐστέψατο χαίτην.
[c] τοῖα δὲ παῖδας ἔρωτας [d] αἰνηύτησεν ἰδοῦσα·
ἐγγὺς ἀγὼν φίλα τέκνα, [e] περιπλύξασθε τιθήνην.
σήμερον ἀγλαΐαι με διακρίνουσι προσώπων.
δειμαίνω τίνι μῆλον ὁ βουκόλος οὗτος [f] ὀπάσσῃ.
ἥρην μὲν χαρίτων [g] ἱερὴν ἐνέπουσι τιθήνην,
φασὶ δὲ κοιρανίην μεθέπειν, καὶ σκῆπτρα φυλάσσειν.
καὶ πολέμων βασίλειαν ἀεὶ καλέουσιν ἀθήνην.
† μούνη κύπρις ἄναλκις [h] ἔην θεός, οὐ βασιλήων
κοιρανίην, οὐδ' ἔγχος ἀρήϊον, οὐ βέλος ἕλκω.
ἀλλὰ τί δειμαίνω περιώσιον; αὐτὶ μὲν αἰχμῆς,
ὡς θοὸν ἔγχος ἔχουσα [k] μελίφρονα δεσμὸν ἐρώτων
κεστὸν ἔχω, καὶ κέντρον ἄγω, καὶ τόξον ἀείρω.
κεστὸν, ὅθεν φιλότητος ἐμῆς ἐμὸν [l] οἶστρον [m] ἑλοῦσαι,
πολλάκις ὠδίνουσι, καὶ οὐ θνήσκουσι γυναῖκες.
τοῖον ἐφεσπομένη [n] ῥοδοδάκτυλος ἔννεπε κύπρις.
οἱ δ' ἄρα μητρῴης ἐρατὸν ἀΐοντες ἐφετμῆς
[o] φοιτῆρες ἔρωτες, [p] ἐπιῤῥώοντο τιθήνῃ·
ἄρτι μὲν ἰδαίην [q] ὑπέδραμεν [r] οὖρος ἄκρην.
κουρίζων δ' ἐνόμευε πάρις πατρῷϊα μῆλα.
[s] ποιμένων ἑκάτερθεν ἐπὶ προχοῇσιν ἀναύρου.
τόσφι μὲν [t] ἀχρομένων ἀγέλην [u] πεμπάζετο ταύρων.
τόσφι δὲ βοσκομένων [x] διεμέτρεε [y] πώεα μήλων.
καί τι ὀρειοταύλοιο [z] δόρυ μηλόπιαθε χιμαίρης.
ἐκκρεμὲς

[a] δίζετο, pro ἐδίζετο. poëtæ namq; rarißimè augent tempora, quòd id versus ratio haud patiatur semper facere.

[b] πλοκάμους, flagella, die zeppe.

[c] τοῖα, taliter, vel secundum talia, subaudito κατὰ.

[d] αἰνηύτησεν, verbi αὐτέω.

[e] περιπλύξασθε, verbi περιπλύσσομαι.

[f] ὀπάσσῃ, pro ὀπάσῃ, σ geminato.

[g] ἱερὴν, pro ἱερὰν, Ionicè.

† μούνη, pro μόνη. υ inserto.

[h] ἔην, pro ἦν, cum prosthesi ε.

[i] βασιλήων, pro λέων, Ionicè.

[k] μελίφρονα, mellisapũ, à μέλι καὶ φρὴν, seu mellitam amicamque mentem constituens.

[l] οἶστρον. de hac voce suprà monuimus, in voce μύωπι.

[m] ἑλοῦσαι, capientes.

[n] ῥοδοδάκτυλος, id est, formosi, synecdochicôs.

[o] φοιτῆρες, lege φοιτητῆρες, & constabit iam versus.

[p] ἐπιῤῥώοντο, pro ἐπιῤῥῶντο, verbi ἐπιῤῥώομαι.

[q] ὑπέδραμεν, lege ὑπέδραμεν, verbi δρέμω.

[r] οὖρος, pro ὄρος.

[s] ποιμένων, lege ποιμαίνων.

[t] ἀχρομένων, pro ἀγρομένων, in agris congregatorũ.

[u] πεμπάζετο, mittebat ad pascua, in quinq; metiebatur. factũ enim est à πέντε.

[x] διεμέτρεε, expendebat, certis spacijs à se inuicẽ separabat.

[y] πώεα, à τὸ πᾶυ.

[z] δόρυ, lege δορὴ pellis, à δέρομαι, excorio.

Vnaquaeq; verò meliorem et praestantiorem formā
(sibi) *tribuebat.*
Venus quidem dolosā explicans calyptram,
Et fibulam odoratam comarum discriminans,
Auro flagella, auro etiam ornauit comam.
Ita verò filios Cupidines affata est, intuita (eos):
Propè certamen (est) *dilecti filij, iuuate* (me)
matrem (vestram)
Hodie me dijudicabunt faciei splendores.
Metuo (autem) *cui pomum bubulcus iste* (Paris) *sit praebiturus.* (*dicunt:*
Iunonē quidē Gratiarū venerandā matrē (esse)
Aiūt etiā imperiū administrare, et sceptra tenere:
Mineruā etiam semper nominant bellorū reginā:
Sola Venus ego imbellis dea sum, non regum
Imperium, non hastā Martiam, non telū (quod
cunq;) *administro.* (Mineruae)
Caeterū quare metuo sine causa? pro hasta quidem
Ac si haberē celerē hastā, mellitū amorū vinculū
[a] *Cestū habeo, & stimulum* (amoris) *habeo, &*
arcum (Cupidinis)
Cestū (inquam) *vnde amoris mei, meū aestrū experta,* (*mulieres.*
Saepe vehementer dolent, nec tamen moriuntur
Taliter insequens (Mercurium) *loquebatur Venus roseis digitis insignis.*
Ipsi verò audientes amabile praeceptum matris
Cupidines comites, animum confirmabant matri.
Iam verò superauit (Mercurius) *montis Idaeū*
iugum, (*nas oues,*
Paris verò adolescens (adhuc) *pascebat pater-*
Pascens (eas) *seorsum ad fluenta Anauri.*
Seorsum quidē gregē agrestium taurorū pascebat,
Seorsum etiam pascebat greges, pascentium (se)
ouium.
Et à tergo eius pellis [b] *montanae capellae*

K *Depen-*

a κεστὸν, cingulum picturatum punctuatumque significat, a κεντεῖν facto nomine. Ac Celsus Aphricanus 24. libros scripsit, quos a rerum varietate cestos appellauit: quemadmodum ex eadem causa Origenes quinque libros, & Clemens Alexandrinus octo, Stromata nominauit. Eos 24. lib. Celsi refutauit in libris Origenes, quos contra Celsum scripsit, qui adhuc extant. Vide prouerb. Cestū habet Veneris.

b ὀρεσταύλοιο, in monte morantis, seu stabulantis. αὐλὴ namq; caulā seu septū ouium significat, locum amplum, auraeque expositum, vt id scribit alicubi Athenaeus.

[a] ἐκκρεμὲς [b] ἠώρητο, καὶ αὐτοῦ ἄπλετο μηρῶν.
ποιμενίη δ' ὑπέκειτο βοῶν ἐλάτειρα καλαῦροψ.
τοῖος ἐών, σύριγγος ἐς ἤθεα βαιὸς ὁδεύων,
ἀγροτέρην καλάμων λιγυρὴν ἐδίωκεν ἀοιδήν.
πολλάκι δ' οἰοπόλοισιν ἐνὶ σταθμοῖσιν ἀείδων,
καὶ ταύρων ἀμέλησε, καὶ οὐκ ἐμπάζετο μήλων,
ἔνθεν ἔχων σύριγγα. [c] καὶ ἤθεα καλὰ νομήων,
Πανὶ καὶ Ἑρμάωνι φίλην ἀνεβάλλετο μολπήν.
οὐ κύνες ὠρύοντο, καὶ οὐ μυκήσαντο ταῦροι,
μούνη δ' ἠνεμόεσσα βοὴν ἀδίδακτος ἐοῦσα,
Ἰδαίων ὀρέων [d] αὐτίθροος [e] ἴαχεν ἠχώ.
ταῦροι δὲ χλοερῆς [f] κεκορηότες ὑψόθι ποίης,
κεκλιμένοι † βαρύγουνον ἐπ' ἰσχίον εὐνάζοντο.
ὡς ὁ μὲν [g] ὑψιλόφοιο φυτοῦ ὑπένερθε [h] καλύπτρης,
τηλόθεν Ἑρμάωνα διάκτορον εἶδε λιγαίνων.
δειμαίνων δ' ἀνόρουσε, θεῶν δ' ἀλέεινεν ὀπωπήν.
καὶ χορὸν [i] εὐκελάδων δονάκων ἐπὶ φυτοῦ ἐάσας,
μήπω [k] πολλὰ [l] καμοῦσαν ἀνέκοπτεν ἀοιδήν.
τοῖα δὲ δειμαίνοντα προσέννεπε θέσκελος Ἑρμῆς·
τάρβον ἀπορρίψας, καὶ πώεα καλὰ [m] μεθήσας,
δεῦρο [n] θεμιστεύσειας ἐπουρανίῃσι δικάζων,
δεῦρο διακρίνων προφερέστερον εἶδος ὀπωπῆς,
φαιδροτέρῃ τόδε μῆλον, ἐπήρατον ἔργον [o] ὀπάσσαις.
τοῖον ἀνηύτησεν, ὅδ' ἤπιον ὄμμα [p] τανύσσας,

ἦκα δια.

a ἐκκρεμὲς, adiectiuum neutrum aduerbialiter positum verbi κρέμαμαι.

b ἠώρητο, verbi αἰωρέομαι.

c καὶ ἤθεα, lege καθ' ἤθεα.

d αὐτίθροος, a θρόος, quasi φωνὴν ἄσημον, dubiamque & incertam significat.

e ἴαχεν, verbi ἰάχω.

f κεκορηότες, pro κεκορηκότες, expuncto κ, verbi κορέω.

† βαρύγουνον genua grauātem a γόνυ, & γύνη, cum ο iniecto.

g ὑψιλόφοιο, altijugo, altum verticem habente.

h καλύπτρης, verbi καλύπτομαι.

i εὐκελάδων, a κελαδέω.

k πολλὰ, adiectiuū plurale pro aduerbio ponitur.

l καμοῦσαν, aoristus. β. verbi κάμνω.

m μεθήσας, verbi μεθίημι.

n θεμιστεύσειας, aorist. α. Aeolicus optat.

o ὀπάσσαις, pro ὀπάσαις, aoristus α. optat.

p τανύσσας, pro τανύσας, geminato σ.

Dependenter suspensa fuerat, & ipsius tangebat fœmora:
Pastorale verò pedũ boum agitator supponebatur.
Talis existens (Paris *) fistula ad modos lentus procedens,*
Agrestiorem quidem (sed *) suauem modulabatur Musam, in arundinibus.*
Sæpe etiam solitarijs in stabulis cantu se oblectans,
Et taurorum curam neglexit, & non curam gerebat ouium.
Vnde fistulã gestans, iuxta consuetudines laudandas pastorum,
Pani & Mercurio dulce incipiebat canere carmen.
(Tum *) non canes vlulabant, & non mugierunt (* etiam *) tauri:*
Sola verò obstrepera voceq́; imperita existens
Echo resonuit, voce inarticulata (in *) Idæis mon*
Tauri verò saturati florẽtis herbæ summitate, (tib.
Reclinati super obæsam coxendicem quiescebant.
Cum verò ipse (Paris *) sub edito vmbraculo vir gultorum*
Suauiter modulans, à longè videret Mercurium deorum nuncium,
Metuens exilijt: deûm enim fugiebat conspectũ.
Et chorum benè sonantium fistularum in virgultis sinens,
Nondum multum defatigatam suam interrumpebat cantilenam. (rius:
Ita verò metuentem compellabat diuinus Mercu-
Metum abijciens, & greges pulchros dimittens,
Hic iudicium facias, sententiam ferens deabus,
Huc adsis dijudicans præstantiorẽ formam faciei:
Formosiori pomum istud, germen (inquam *) amabile præbeas.*
Sic locutus est. Ipse verò (Paris *) blandum oculum intendens,*

ἦκα διακρίνουσα [a] πειρήσατο κάλλος ἑκάστης.
[b] δέρκετο μὲν γλαυκῶν [c] βλεφάρων σέλας [d] ἔδρα-
κε δ' αὐτῷ
χρυσῷ δαιδαλέης [e] ἐφράσσατο κόσμον ἑκάστης,
καὶ πτέρνις μετόπισθε, καὶ αὐτῶν ἴχνια ταρσῶν,
χειρῶν [f] μειδιόωντα δίκης προπάροιθεν ἑλοῦσα,
τοῖον Ἀλεξάνδρῳ [g] μυθήσατο μῦθον Ἀθήνη·
δεῦρο τέκος Πριάμοιο, Διὸς παράκοιτιν ἐάσας,
καὶ θαλάμων βασίλειαν ἀτιμάσας Ἀφροδίτην,
ἠνορέης ἐπίκουρον [h] ἐπαινέσσειας Ἀθήνην.
φασί σε κοιρανέειν, καὶ Τρώϊον ἄστυ φυλάσσειν,
δεῦρό σε τειρομένοισι [i] σαόπτολιν ἀνδράσι θήσω,
μή ποτέ σοι [k] βαρύμηνις [l] ἐπιβρίσειεν Ἐνυώ.
πείθεο, καὶ [m] πτολέμους τε, καὶ ἠνορέην σε διδάξω.
ὣς ἡ μὲν πολύμητις ἀνηύτησεν Ἀθήνη.
τοῖα δ' [n] ὑποβλήδην λευκώλενος ἔννεπεν Ἥρη·
εἴ με διακρίνων, προφερέστερον ἔρνος ὀπάσσης,
πάσης ἡμετέρης Ἀσίης ἡγήτορα θήσω.
ἔργα μόθων ἀθέριζε· τί γὰρ πολέμων βασιλῆϊ;
κοίρανος ἰφθίμοισι καὶ ἀπτολέμοισι κελεύει.
οὐκ αἰεὶ θεράποντες [o] ἀριστεύουσιν Ἀθήνης.
[p] ὠκύμοροι θνήσκουσιν ὑποδρηστῆρες Ἐνυοῦς,
τοίην κοιρανίην [q] πρωτόθρονος ὤπασεν Ἥρη.
ἡ δ' ἑανὸν βαθύκολπον ἐς ἠέρα γυμνώσασα,
κόλπον [r] ἀνηώρησε, καὶ οὐκ [s] ᾐδέσσατο Κύπρις.
χεῖρε δ' ἐλαφρίζουσα μελίφρονα θεσμὸν ἐρώτων,
στῆθος ἅπαν γύμνωσε, καὶ οὐκ [t] ἐμνήσατο μαζῶν.

τοιάδε.

a πειρήσατο, pro ἐπειρήσατο.

b δέρκετο, pro ἐδέρκετο.

c βλεφάρων, oculorum, synecdochicῶs. propriè enim ὀμματόφυλλον, oculi pellicula seu tegumentum est, quasi φάρος, seu ἱμάτιον ὂν τοῦ βλέπειν. seu, παρὰ τὸ ἐν τῷ βλέπειν αἴρεσθαι.

d ἔδρακε, pro ἔδαρκε, per metathesin aorist. β. verbi δέρκω.

e ἐφράσσατο, pro ἐφράσατο, geminato σ.

f μειδιόωντα, pro μειδιῶντα, cum epenthesi ο, verbi μειδιάω.

g μυθήσατο pro ἐμυθήσατο.

h ἐπαινέσσειας, Aorist. α. Aeolicè optat.

i σαόπτολιν, ἀ σάω καὶ πόλις, τ interposito, propter versum.

k βαρύμηνις, grauis, vehementis iræ.

l ἐπιβρίσειεν, aorist. α. Aeolicus opt. verbi ἐπιβρίθω.

m πτολέμους, pro πολέμους, τ interposito.

n ὑποβλήδην, aduerbium, verbi ὑποβάλλομαι.

o ἀριστεύουσι, præclarè se gerunt, seu optimè habent.

p ὠκύμοροι, velocioris mortis sunt, ἀ μόρος seu μοῖρα, fatū, mors, verbi μείρομαι, hoc est, citius sortiuntur fatum suum.

q πρωτόθρονος, in honoratiore gradu sedens in cœlo, Homero χρυσόθρονος.

r ἀνηώρησε, verbi ἀναωρέω.

s ᾐδέσσατο, pro ᾐδέσατο, geminato σ, verbi αἰδέομαι.

t ἐμνήσατο, lege ἀμελήσατο, vel ἐπιλήθετο. Homer. Odyss. ι. ἀλλ' ἐοῖ ὡς χήϊας ἐπελέλειτο..

Placidè dijudicare conatus est formam cuiusq;.
Contemplabatur verò casiorũ oculorũ fulgorẽ, con templabatur (etiam) *ceruicem,*
Cõsiderauit etiã ornatũ vniuscuiusq; ornata auro.
Et (pulchritudinem) *calcanei posterioris, & figuras plantarum earundem.*
Manibus verò ridentem (Paridem) *ante iudicium apprehendens*
Minerua, talem Alexandro dixit sermonem:
Huc age fili Priami, Iouis coniugem (Iunonem) *relinquens,*
Negligens etiam Venerem thalamorum præsidẽ,
Laudaueris (autem) *Mineruam fortitudinis gubernatricem.*
Aiunt verò imperium te tenere, & Troianã vrbẽ (seruare.
Huc age (vt) *constituam te seruatorem afflictis hominibus,*
Neq; tibi neq; iracũda Bellona grauis fuerit: (te.
Obtẽpera (modò) *et bella & fortitudinẽ docebo*
Si quidem multum sapiens Minerua elocuta est.
Ita verò interpellato sermone pulchra (eum) *Iuno affata est:*
Si me formosiorem pronuncians, præstantius germen concesseris,
Vniuersæ nostræ Asiæ te dominum faciam.
Opera bellorum parui pendito: quid enim vrbiũ domino (prosunt?) "
Dominus (enim existens) *fortibus & ignauis imperat.* " "
Nec semper sectatores Mineruæ præclara faciunt: "
(Quin potius) *moriũtur citius Bellonæ famuli.*
Tale dominium, eximia obtulit Paridi Iuno,
Ipsa verò, peplum sinuosum in aëra denudans
Venus sinum sustulit, nec est reuerita:
Manu verò exonerans mellitũ amorũ vinculum,
Pectus omne nudauit, nec oblita est mamillarum.

τοῖάδε [a] μειδιόωσα προσέννεπε μηλοβοτῆρα·
δέξεο, καὶ πολέμων [b] ἐπιλήθεο· [c] δέχνυσο μορφὴν
ἡμετέρην, καὶ σκῆπτρα· καὶ ἀσίδα [d] κάλλιπε γαῖαν.
ἔργα μόθων οὐκ οἶδα· τί γὰρ σακέων ἀφροδίτῃ;
ἀγλαΐῃ πολὺ μᾶλλον ἀριστεύουσι γυναῖκες.
ἀντὶ μὲν ἠνορέης, ἐρατὴν παράκοιτιν [e] ὀπάσσω.
ἀντὶ δὲ κοιρανίης, ἑλένης [f] ἐπιβήσεο λέκτρων.
νυμφίον [g] ἀθρήσειε μετὰ τροίην λακεδαίμων.
οὔπω μῦθος ἔληγεν, ὁ δ' ἀγλαὸν ὤπασε μῆλον,
ἀγλαΐης ἄνθημα, μέγα κλέος ἀφρογενείῃ.
† φοιταλίην πολέμοιο, κακὴν πολέμοιο γενέθλην.
χειρὶ δὲ μῆλον ἔχουσα [h] τόσσην [i] ἀνενείκατο φωνὴν,
ἥρην κερτομέουσα, καὶ [k] ἀντιάνειραν ἀθήνην·
εἴξατέ μοι πολέμοιο συνήθεες, [l] εἴξατε νίκης.
ἀγλαΐην ἐφίλησα, καὶ ἀγλαΐη με διώκει.
φασί σε μῆτερ ἄρηος ὑπ' [m] ὠδίνεσσιν [n] ἀέξειν
[o] ἠϋκόμων χαρίτων ἱερὸν χορόν· ἀλλά σε πᾶσαι
σήμερον ἠρνήσαντο, καὶ οὐ μίαν εὗρες ἀρωγήν.
οὐ σακέων βασίλεια, καὶ οὐ πυρὸς [p] ἐσσί τιθήνη,
οὔ σοι ἄρης [q] ἐπάρηξε καὶ εἰ [r] δορὶ μαίνεται ἄρης·
οὐ φλόγες ἡφαίστοιο, καὶ εἰ φλογὸς ἄσθμα λοχεύει.
οἷά τε κυδιάεις ἀνεμώλιος ἀτρυτώνη.
ἣν γάμος οὐκ ἔσπειρε, καὶ οὐ [ſ] μαιώσατο μήτηρ,
ἀλλὰ σιδηρείη σε τομὴ, καὶ ῥίζα σιδήρου,
πατρῴων * ἀλόχευτον ἀνεβλάστησε καρήνων.
οἷα δὲ χαλκείοισι καλυψαμένη χρόα πέπλοις,
καὶ φεύγεις φιλότητα, καὶ ἄρεος ἔργα διώκεις,
ἁρμονίης ἀδίδακτος, ὁμοφροσύνης ἀδαήμων.
ἀγνώσσεις ὅτι μᾶλλον ἀνάλκιδές εἰσιν ἀθήνη,

καὶ οὐ

a μειδιόωσα, pro μειδιῶσα, cum epenthesi ο, verbi μειδιάω.

b ἐπιλήθεο, pro ἐπιλήθου, verbi ἐπιλήθομαι.

c δέχνυσο, verbi δέχνυμαι.

d κάλλιπε, pro κατάλιπε, aorist. β. per syncopen, verbi καταλείπω.

e ὀπάσσω, pro ὀπάσω.

f ἐπιβήσεο, pro ἐπιβήσου, verbi βῶμι, seu βαίνομαι.

g ἀθρήσειε, aorist. α. Aeolicè optat. verbi ἀθρέω.

† φοιταλίην, lege φυταλίην.

h τόσσην, lege τόσην, aliàs non constabit versus.

i ἀνενείκατο, aoristus α. med. de ijs quæ in aoristo α. characteristicam præteriti retinent, verbi ἀνενείκομαι.

k ἀντιάνειραν, viris aduersam, seu cõtra viros stantẽ, seu non metuentem viros.

l εἴξατε, aorist. α. imperat. verbi εἴκω.

m ὠδίνεσσιν, datiuus poëticus, pro ὠδῖσι, nominatiui ὠδὶς seu ὠδίν· est enim δυσκατάληκτον.

n ἀέξειν, verbi ἀέξω.

o ἠϋκόμων, pulchricomarum, ab ἠὺς, seu ἠῢ καὶ κόμη.

p ἐσσὶ, pro εἶς.

q ἐπάρηξε, verbi ἐπαρήγω.

r δορὶ, pro δόρατι.

ſ μαιώσατο, pro ἐμαιώσατο, verbi μαιόομαι.

* ἀλόχευτος, a λοχεύω, quòd parere, dolores partus experiri significat.

Ita verò ridens affata est pastorem (Paridem):
Accipe, & bellorum obliuiscere, accipe formam
Nostram, & imperia, & neglige Asiaticā terram:
Opera bellorum non noui. Quis enim clypeorum "
(vsus est) *Veneri?* (quam armis) "
Formæ splendore excellunt mulieres multo magis
Pro fortitudine autē dabo tibi amabilē coniugem:
Proq; imperio Helenæ conscendes choros.
Sponsum videbit (te) *post Troiam Lacedæmon.*
Nondū sermo finierat, (&) *ipse splendidū pomum*
Veneri formæ donum, & munus nobile, (dedit
Seminarium belli, & perniciosam belli originem.
Manu verò pomum tenens (Venus) *talē extulit vocem,*
Iunonem conuicijs incessens, et Mineruā viraginē:
Cedite mihi belli sociæ, cedite victoria:
Pulchritudinē dilexi, & pulchritudo me comitatur. (peperisse.
Aiunt te ô mater Martis (Iuno) *cum doloribus*
Pulchrarum Gratiarum venerandum chorum: verùm te omnes (auxiliatricē,
Hodie deseruerunt, & nō vllā (harum) *inuenisti*
O clypeorū regina (Iuno) *etiāsi Vulcani mater es,*
Non tibi Mars auxilio venit, etiamsi Mars hasta grassatur:
Non (iuuerunt te) *flāmæ Vulcani* (filij) *etiamsi flammæ halitum* (ipse) *parit.*
*Quantopere verò superbit vana * Minerua?*
Quam connubiū non seuit, nec etiā peperit mater
Verum ferrea sectio, & ferri radix te
Produxit, sine partu, è paterno capite.
Qualiter verò tecta es corpore æreis vestimentis?
Et fugis amorem, & Martis opera persequeris,
Connubij ignara, concordiæ nescia?
Ignoras (verò) *ô Minerua, quod magis imbelles sunt* (tales)

* Mineruæ est epitheton, ac indomitā significat, quòd bellicis laboribus non defatigetur.

Nec et-

καὶ οὐ κυδαλίμοισιν ἀγαλλόμεναι πολέμοισιν
κεκριμένων μελέων, οὔτ' ἄρσενες, οὔτε γυναῖκες;
τοῖα δ' ἐφυβρίζουσα, προσέννεπε κύπρις ἀθήνην.
ὡς ἡ μὲν, [a] πτολίπορθον ἀέθλιον [b] ἔλλαχε μορφῆς,
ἥρην ἐξελάσασα, καὶ [c] ἀσχαλόωσαν ἀθήνην.
ἱμείρων δ' ὑπ' ἔρωτι, καὶ ἣν οὐκ οἶδε διώκων
[d] δύσπαρις, ἀθρήσας, ἐπὶ [e] δάσκιον ἤγαγεν ὕλην,
ἀνέρας [f] ἐργοπόνοιο δαήμονας ἀτρυτώνης.
ἔνθα [g] τανυπρέμνοιο δαϊζόμεναι δρύες ὕλης
[h] ἤριπον ἀρχεκάκοιο περιφροσύνῃσι φερέκλου,
ὅς ποτε μαργαίνοντι χαριζόμενος βασιλῆι,
νῆας ἀλεξάνδρῳ [i] δρυτόμῳ [k] τεχνήσατο χαλκῷ.
αὐτὶ μὲν ἰδαίων ὀρέων [l] ἠλλάξατο πόντον,
καὶ λεχέων ἐπίκουρον ἐφεσπομένην ἀφροδίτην
πολλάκις ἀκταίοισιν ἱλασκόμενος [m] θυέεσσιν,
ἔπλεεν ἑλλήσποντον, ἐπ' εὐρέα νῶτα [n] τιθήνης.
τῷ δὲ [o] πολυτλήτων σημήια [p] φαίνετο μόχθων.
κυανέη μὲν ὕπερθεν ἀναθρώσκουσα θάλασσα,
οὐρανὸν ὀρφναίῳ ἑλικῶν [q] ἐζώσατο δεσμῷ.
ἠδ' ἄρα μυχθαλόεντος ἐπ' ἠέρος ὄμβρον ἀνῆσσα.
[r] ἐκλύσθη δέ τε πόντος, ἐρεσσομένων [s] ἐρετάων,
τόφρα καὶ δαρδάνιον, καὶ τρώιον οὖδας ἀμείψας,
ἰσμαρίδος [t] μετέηκε παραπλώων στόμα λίμνης.
αἶψα δὲ θρηικίοιο [u] μεταῤῥία παγγαίοιο,
φυλλίδος [x] ἀντέλλοντα [y] φιλήνορος [z] ἔδρακε τύμβον,
καὶ δρόμον ἐννεάκυκλον ἀλήμονος ἦδε κελεύθου.
ἔνθα διαστείχουσα, [a] κινύρετο φυλλὶς [b] ἀκοίτιν,
ἀχνυμένη [c] παλίνορσον ἀπήμονα δημοφόωντα,
[d] ὁππότε [e] νοστήσειεν ἀθηναίης ἀπὸ δήμου.
τῷ δὲ [f] βαθυκλήροιο διὰ χθονὸς αἱμονιήων

φθίη

a πτολίπορθον, vrbem Troiam vastantem, eius euersioni causam præbenté, verbi πέρθομαι.

b ἔλλαχε, pro ἔλαχε, geminato λ, verbi λαγχάνω.

c ἀχαλόωσαν, cum epenthesi ο, pro ἀχαλῶσαν, verbi ἀχαλάω.

d δύσπαρις, Homerus Iliad. γ. δύσπαρι εἶδος ἄριστε, vbi scholia, ἐπὶ κακῷ ὀνομασμένε πάρι, κακὲ πάρι.

e δάσκιον, quasi δασύσκιον.

f ἐργοπόνοιο, quæ labore & opere perficitur.

g τανυπρέμνοιο, ramos expandētis, à τανύω καὶ πρέμνον.

h ἤριπον, aorist. β. verbi ἐρείπω tametsi ἐρίπω quoque legatur.

i δρυτόμῳ, quercus findente, secante, à δρῦς καὶ τέμνω.

k τεχνήσατο, pro ἐτεχνήσατο, aorist. α. verbi τεχνάομαι.

l ἠλλάξατο, verbi ἀλλάσσομαι.

m θυέεσσι, pro θύεσι, à τὸ θύος.

n τιθήνης, nutricis Veneris. Venus enim è mari nata perhibetur. vnde & ἀφρογενὴς Hesiodo alijsque Græcis poëtis dicitur.

o πολυτλήτων, multa mala toleranda esse significantia, à πολὺ καὶ τλῆμι.

p φαίνετο, pro ἐφαίνετο.

q ἐζώσατο, verbi ζώομαι obsoleto.

r ἐκλύσθη, verbi κλύζομαι. tametsi rectius fortè legas ἤχλύθη, tenebris caligine tectus est: vt Homerus Odyss. ξ. δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε κρονίων, νηὸς ὕπερ γλαφυρῆς ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς. s ἐρετάων, pro ἐρετῶν Aeolicè. t μετέηκε, aorist. α. cum prosthesi ε, verbi μεθίημι. u μεταῤῥία lege μετάφρενα. x ἀντέλλοντα, pro ἀνατέλλοντα, per syncopen. y φιλήνορος virum amantis. z ἔδρακε pro ἔδαρκε, per metathesin, verbi δέρκω. a κινύρετο, pro ἐκινύρετο. b ἀκοίτιν, Le. ἀκοίτην. c παλίνορσον, à πάλιν καὶ ὄρνυμαι. d ὁππότε pro ὁπότε, geminato π. e νοστήσειεν, Aorist. α. Aeolicè. f βαθυκλήροιο, profundæ, amplæ sortis.

Nec etiam gloriosæ illustribus bellis,
Iudicatisq́; membris neq; viri, neq; fœminæ sunt.
Ita Venus exprobrans affata fuit Mineruam.
Sic ipsa quidē sortita formæ præmiū vrbib. exitio
Iunonē expellens, & Mineruā tristantem. (*sum,*
Aestuans verò præ amore, & quam non nouerat
perſequens: (*xit ſyluam,*
(Et) *conſiderans infauſtus Paris, in denſam du-*
Viros laborioſæ peritos architecturæ,
Ibi denſæ ſyluæ ſectæ quercus
Ceciderunt, conſilijs Pherecli malorum autoris:
Qui olim ſtulto gratificatus regi
Alexandro, naues fabricarat acuto ferro.
Pro Idæis quidem montibus commutauit (Paris)
pontum, (*nerem*
Et nuptiarum conciliatricem comitantē (ſe) *Ve-*
Sæpe placans litoralibus ſacrificijs,
Nauigabat Helleſpontū ſuper lata dorſa † *maris.*
Ipſi verò (Paridi) *ingentium calamitatum ſigna*
apparebant.
Cæruleum namq; in altum exiliens mare,
Cælum vrſarum cinxit obſcuro vinculo.
Quæ in aëre nimboſo imbrem excutiens,
Mare inūdauit motis remis,
Tunc & Dardaniū & Troicū ſolum permutans,
Tranſijt præter nauigans oſtiū Iſmaricæ paludis,
Mox quoq; (tranſijt) *vertices Thracici Pangæi,*
(Et) *vidit ſuborientem Phyllidis perdito amore*
flagrantis * *tumbam.*
Vidit etiam curſum Enneæ cyclum viæ erraticæ,
Vbi perambulans lugebat Phyllis maritum,
Triſtis expectans reducem illæſum Demophoonta,
Quando rediret à populo Athenienſi.
Ipſi (deinde) *per terram amplam Theſſalorum*
(proficiſcenti)
Mox apparebant ciuitates terræ Achaicæ:

 Phthia

† Nutricis ſcilicet Veneris. Venus namque ἀφροδίτη καὶ ἀφρογένεια ideo nuncupatur, quòd ex ἀφρῷ, hoc eſt, ſpuma marina, & Vrani, id eſt, Cœli teſticulis ſit nata: teſte Heſiodo in Theogonia. vnde ἁλιγενῆ eam alij nominant. Tametſi ſint qui ἀφροδίτην, παρὰ τὸ ἀφραίνειν, id eſt, inſanire dictā arbitrentur, quò & Euripides hoc verſu alludere voluit:
τὰ μωρὰ γὰρ πάντ᾽ ἐστιν ἀφροδίτη βροτοῖς. Didymus etiam ἀφροδίτην dictam putauit παρὰ τὸ ἁβρὸν τῆς διαίτης: hoc eſt, à mollicie vitæ & victus ratione, media litera in aſpiratam verſa in compoſitione.

* τύμβον, verbi τύφω, quòd veterum corpora cremarentur, Romanorum etiam: & cinis deinde in vrna collectus, terræ mandaretur, vel alibi etiam reponeretur & cuſtodiretur: qui locus deinde Buſtum dici conſueuit. Eius rei exempla multa ſunt apud Homerū, Calabrum, &c.

Φθίη [a] βοτιανέρα, καὶ [b] εὐρυάγυια μυκήνη.
ἔνθεν ἀνερχομένοιο παρ' εἱαμένας ἐρυμάνθου,
σπάρτην καλλιγύναικα, φίλην πόλιν ἀτρείωνος,
κεκλιμένην ἐνόησε παρ' [c] εὐρώταο ῥεέθροις.
γείτονα πεπταμένων, ἐρατὴν [d] θηεῖτο θεράπνην.
ἄγχι δὲ ναιομένην ὑπὸ δάσκιον [e] οὔρεος ὕλην.
οὔπω κεῖθεν ἔην δολιχὸς πλόος, οὐδὲ γαλήνης
δηρὸν ἐρεσσομένων ἠκούετο δοῦπος ἐρετμῶν.
καὶ χθονὸς ἐν κόλποισιν ἐπ' [f] ἠιόνεσσι βαλόντες
πείσματα νηὸς ἔδησαν ὅσοις ναὸς ἔργα [g] μέμηλεν.
αὐτὰρ ὁ [h] χιονέοιο [i] λοεσσάμενος ποταμοῖο,
ᾤχετο φειδομένοισιν ἐπ' [k] ἴχνεσσιν ἴχνος [l] ἐρείσας.
μὴ πόδες ἱμερόεντες ὑποχαίνοιντο κονίης,
μὴ πλοκάμων [m] κυνέηθεν [n] ἐπιθρύσαντες ἔθειραι.
ὀξύτερον σπεύδοντος ἐπαντιτέλλειεν ἀήταις.
ἄρτι μὲν [o] αἰπύδμητα [p] φιλοξείνων ναετήρων
δώματα παπταίνων, καὶ γείτονας ἐγγύθι νηοὺς,
ἄστεος ἀγλαΐην διεμέτρεεν. ἔνθα μὲν αὐτοῦ,
χρύσεον ἐνδαπίης [q] θηεύμενος εἶδος ἀθήνης.
ἔνθα δὲ καρνείοιο παραγνάμψας ὑακίνθου,
ὅν ποτε κουρίζοντα σὺν ἀπόλλωνι νοήσας
δῆμος ἀμυκλαίων, [r] ἠγάσσατο μὴ διὶ λητὼ
σκυζομένη. καὶ τοῦτον ἀνήγαγεν. αὐτὰρ ἀπόλλων
οὐκ [s] ἐδάη ζεφύρῳ, καὶ ζηλήμονα παῖδα φυλάσσων.
γαῖα δὲ δακρύσαντι [t] χαρισσαμένη βασιλῆι,
ἄνθος [u] ἀνηέξησε παραίφασιν ἀπόλλωνι.
ἄνθος ἀριζήλοιο φερώνυμον ἡβητῆρος
ἤδη δ' ἄγχι δόμοισιν ἐπ' [x] ἀτρείδαο μελάθροις
ἵστατο. θεσπεσίῃσιν ἀγαλλόμενος [y] χαρίτεσσιν.
οὐ διὶ τοῖον ἔτικτεν ἐπήρατον [z] υἷα θυώνη.

ἰλήκοις

a βοτιανέρα, lege βωτιάνειρα, cum ω, pascens viros. propriè terræ epitheton, à βόσκω καὶ ἀνήρ. Ex Homer. Iliad. α. οὔ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ.

b εὐρυάγυια, ab εὐρὺ καὶ ἄγυια platea, via, ἀπὸ τοῦ ἄγειν facto nomine.

c εὐρώταο, pro εὐρώτου, Aeolicè.

d θηεῖτο, pro ἐθηεῖτο, abiecto augmento.

e οὔρεος, pro ὄρεος.

f ἠιόνεσσι, pro ἠιόσι, nominatiui ἠιών.

g μέμηλεν, præterit. med. verbi μέλομαι.

h χιονέοιο, pro χιονέου.

i λοεσσάμενος, pro λουσάμενος, geminato σ, & resoluta diphthongo in suas vocales, verbi λούομαι, seu etiā λοέομαι: nam & id reperitur.

k ἴχνεσσιν, pro ἴχνεσι, geminato σ.

l ἐρείσας, verbi ἐρείδω.

m κυνέηθεν, è galea, seu capitis tegmine, facto aduerbio à κυνέη.

n ἐπιθρύσαντες, verbi ἐπιθρύω.

o αἰπύδμητα, ab αἰπὺ καὶ δέμω. in altum extructas.

p φιλοξείνων pro φιλοξένων, cum epenthesi iota.

q θηεύμενος, pro θηώμενος, Ionicè & Doricè.

r ἠγάσσατο, pro ἠγάσατο, geminato σ, verbi ἀγάζομαι.

s ἐδάη, aorist. β. pass. verbi δαίω.

t χαρισσαμένη, pro χαρισαμένη, σ geminato propter versum.

u ἀνηέξησε, aorist. α. verbi ἀναέξω.

x ἀτρείδαο pro ἀτρείδου, Aeolicè.

y χαρίτεσσιν, pro χάρισι.

z υἷα accusatiuus quintæ simplicium ab υἱς.

Phthia (scilicet) *viribus præstans, & Mycenæ latissimæ.*
Inde ad prata (transiens) *assurgẽtis Erymãthi,*
Spartã formosis mulierib. præstantẽ, dilectã ciuitatem Atridæ,
Sitã intellexit ad fluenta Eurotæ.
Spectans, vicinam (&) *amabilem admirabatur Therapnem,*
Propè verò sub vmbrosa sylua montis habitatam,
Non autem inde erat longa nauigatio, neq; (in) *serenitate* (etiam)
Diu audiebatur sonitus motorum remorum,
Et terræ in sinubus, in littorib. (scilicet) *mittẽtes*
Rudentes nauis ligarunt (ij) *quibus nauis opera cura erãt.*
Verùm ipse (Paris) *niuea lotus aqua,*
Ibat suspensis gressibus vestigium firmans,
Ne pedes amabiles pollucrentur à puluere:
Ne capillorum è pileo emergentes comæ,
Ocyus festinante ipso turbarentur flatibus.
Et tunc quidem excelsas hospitalium incolarum
Domus circumspectans, & propè vicina templa,
Vrbis splendorem considerabat. Ibi quidem ipsius
Mineruæ indigenæ admiratus aureũ simulachrũ,
Ibi etiã (conspicatus est) *altò deflectens oculos*
Carnei Hyacinthi (statuam)
Quẽ olim iuuenẽ cũ Apolline (versantẽ) *intelligens*
Amyclæorum populus, veritus est ne Ioui Latona
Ìtata, etiam hunc abduceret. Cæterùm Apollo
Non cognouit Zephyro (quoq; dilectum eum ipse), *& dilectum obseruans puerum* (imprudens perdidit)
Terra verò lachrymanti gratificata regi (Apollini)
Florem produxit, solatium Apollini:
Florem (scilicet) *cognominem illustri iuueni.*
Iã verò prope ades ad atria Atridæ (Menelai)
Stabat (Paris,) *diuina exultans forma.*
Non Ioui talem amabilẽ filiũ pariebat * *Semele:*

* Semelem intelligit, Cadmi Thebarum regis filiã, ex qua Iupiter suscepit Bacchum: quemadmodum eã fabulam scribit Ouidius in Metamorphosi. Pindarus quoq; in Olympiis. Ea Semele θυώνη vocatur, ab ipso filio Baccho, quem Thyonæũ & θυωνεὺς sæpe scriptores nominãt, facto nomine ἀπὸ τοῦ θύειν, à sacrificando seu celebrãdo orgia, seu mystica Bacchi sacra. Vel etiã, quòd Mænades & Bacchæ, cum impetu ferrentur: vtrunque namq; θύειν significat, & solet vinum expeditos reddere, excitato calore. Nisi Semelem Thyonẽ quoq; dictam fuisse credibile est, quod vidètur velle indicare Diodorus Siculus lib. 4. Bibliothecæ suæ.

a ἱλήκοις διόνυσε καὶ εἰ διὸς b ἐσσὶ γενέθλης.
καλὸς ἔην c κἀκεῖνος ἐπ' ἀγλαΐησι προσώπου.
ἡ δὲ φιλοξείνων θαλάμων κληῗδος d ἀνεῖσα
ἐξαπίνης ἑλένη, e μετεκίαθε δώματος αὐλήν.
καὶ θαλερῶν προπάροιθεν ὀπιπτεύουσα f θυράων,
ὡς ἴδεν, ὡς ἐνόησε, καὶ ἐς μυχὸν ἤγαγεν αὐλῆς,
καί μιν g ἐφεδρήσσασθαι † νεοπηγέος ὑψόθεν ἕδρης,
ἀργυρέης ἐπέτελλε. κόρον δ' οὐκ εἶχεν * ὀπωπῆς.
ἀλλ' ὅτε δὴ h χρύσειον i ὀΐσσαμένη κυθερείης
κοῦρον ὀπιπτεύεσκε k θαλαμηπόλον, ὀψὲ δ' αὖ ἔγνω
ὡς οὐκ ἔστιν ἔρως, βελέων δ' οὐκ εἶχε φαρέτρην.
πολλάκι δ' ἀγλαΐησιν l ἐϋγλήνοιο προσώπου,
παπταίνεσκεν ἐδόκευε τὸν ἱμερίδων βασιλῆα.
ὀψὲ δὲ θαμβήσασα, τόσην m ἀνενείκατο φωνήν·
n ξεῖνε, πόθεν τελέθεις; ἐρατὸν γένος εἰπὲ, καὶ πάτρην.
ἀγλαΐην μὲν † ἔοικας ἀριζήλῳ βασιλῆϊ.
ἀλλὰ τεὴν οὐκ οἶδα παρ' ἀργείοισι γενέθλην.
οὐ πύλον ἠμαθόεσσαν ἔχεις, νηλήϊον οὖδας.
ἀντίλοχον δεδάηκα· τεὴν οὐκ εἶδον ὀπωπήν.
οὐ φθίην χαρίεσσαν o ἀριστήων τροφὸν ἀνδρῶν,
οἶδα περικλήϊστον ὅλον γένος p αἰακιδάων,
ἀγλαΐην πηλῆος q ἐϋκλείην τελαμῶνος,
ἤθεα πατρόκλοιο, καὶ ἠνορέην ἀχιλῆος.
τοῖα πόθῳ ποθέουσα r λιγύθροος ἔννεπε νύμφη.

αὐτὰρ

a ἱλήκοις, id est, ne desinas esse propitius mihi ô Bacche, qui te sic conferre audeā cum Paride. opt. verbi ἱλήκω.

b ἐσσὶ, pro εἶς.

c κἀκεῖνος, pro καὶ ἐκεῖνος, per crasin.

d ἀνεῖσα. aorist. 2. particip. verbi ἀνίημι.

e μετεκίαθε, à κατὰ μετὰ κίω.

f θυράων, pro θυρῶν.

g ἐφεδρήσσασθαι, pro ἐφεδρήσασθαι, geminato σ, verbi ἐφεδράω.

† νεοπηγέος, a νέον & πήγω.

* ὀπωπῆς. Hemistichiũ ex Musæi extante poëmate mutuò acceptum, quemadmodum ex alijs etiam poëtis hemistichia in hoc poëmate vsurpata a Colutho animaduertimus: quòd posteriores non tantum a maioribus argumentum scribendi desumpserint, quemadmodum id de Homero alibi pluribus monuimus, sed etiam horum verbis, phrasibus, hemistichijs, versibus, quinimò etiam locis integris pro suis vsi fuerint. Obseruarunt id tum alij, tum præcipuè Clemens in Stromasi, Macrobius in Saturnalibus, Plutarchus in Homero, Strabo, Athenæus, Dion Chrysostomus, Laërtius: ac de patribus Iustinus, Synesius, Theophilus, Theodoretus, ac alij quidam. Nec enim ab re fuit, quod Aeschilum dicere solitum fuisse Athenæus memorat, τὰς τραγῳδίας αὐτοῦ εἶναι μικρά τινα τεμάχια τῶν μεγάλων δείπνων ὁμήρου, quod omnibus ipse dederit, acceperit a nemine aliquid. quem enim ipse imitari potuerit, hactenus nemo est qui id prodere ausus fuerit. h χρύσειον, pro χρύσεον, cum epenthesi iota. i ὀΐσσαμένη, pro οἰσαμένη, geminato σ, & soluta diphthongo propter versum, verbi οἴομαι. k θαλαμηπόλον, in thalamis versantem, ac suum officium exequentem. l ἐϋγλήνοιο, pro εὐγλήνου, ab εὖ καὶ γλήνη. m ἀνενείκατο, aorist. α. med. verbi ἀνενείκομαι. est enim de quinque illis, quæ in aorist. α. characteristicam retinent præteriti. n ξεῖνε, pro ξένε. † ἔοικας, præterit. med. cum prosthesi ε, verbi εἴκω. o ἀριστήων, pro ἀριστέων, ab ἀριστεύς. p αἰακιδάων, pro αἰακιδῶν. q ἐϋκλείην, pro εὔκλειαν, dialysi diphthongi. r λιγύθροος, suauisona, à λιγὺ, καὶ θρόος.

Ignoscas Bacche, etenim (de) *Iouis es genere.*
Pulcher (namq;) *erat etiam ille* (Paris) *splendoribus faciei.*
Ipsa verò reserans claue hospitales ædes
Helena, statim transibat domus aulam,
Et animaduertens ante pulchras fores,
Vt vidit, vt considerauit, in penetrale etiam aulæ abduxit.
Et ipsum considere in sede recenti
(Et) *argentea iubebat: satietatem verò non cœpit aspectus.*
Verùm tunc quidem existimans, aureum Veneris
Filium aspicere, thalami ministrum (Cupidinem)*: tandem cognouit,*
Quòd non esset Cupido: telorum enim non habebat pharetram.
Sæpe quoq; in splendoribus decentis faciei
Spectare putabat desideriorum regem.
Tandem autem stupore perculsa, talem extulit vocem:
Hospes, vnde es? amabile (tuum) *genus & patriam indica,*
Forma quidem similis es illustri regi.
Verùm tuum non noui genus apud Argiuos.
Non (vtiq;) *Pylum arenosam incolis, Neleium solum.*
Antilochum noui: tuam verò faciem non noui.
Non etiam Phthiam gratiosam (incolis) *altricem præstantium virorum.*
Noui omne inclytum genus Aeacidarum.
Splendorem Pelei, gloriam Telamonis:
Mores Patrocli, & fortitudinem Achillis.
Talia desiderio æstuans loquebatur nympha.

αὐτὰρ ὁ [a] μειλιχίην ἠμείβετο γῆρυν. [b] ἀνοίξας,
εἴ τινα που Φρυγίης ἐνὶ τέρμασι γαῖαν ἀκούεις
ἴλιον, ἣν [c] πύργωσε ποσειδάων καὶ ἀπόλλων,
εἴ τινά που πολύολβον ἐνὶ τροίῃ βασιλῆα.
ἔλλυες [d] εὐώδιον ὑπὸ [e] κρονίδαο γενέθλης,
ἔνθεν ἀριστεύων, ἐμφύλια πάντα διώκω.
εἰμὶ [f] γυῶαι πριάμοιο πολυχρύσου φίλος υἱός.
εἰμὶ δὲ δαρδανίδης, ὁ δὲ δάρδανος ἐκ διὸς [g] ἦεν,
ἔνθεν ἀπ' [h] οὐλύμποιο θεοὶ ξεινήονες ἀνδρῶν,
πολλάκι θνητεύουσι καὶ ἀθάνατοί περ ἐόντες.
ὧν ὁ μὲν ἡμετέρης δωμήσατο τείχεα πάτρης,
τείχεα μὴ πίπτοντα, ποσειδάων καὶ ἀπόλλων.
αὐτὰρ ἐγὼ βασίλεια δικασπόλος εἰμὶ θεάων.
καὶ γὰρ [i] ἀκηχεμένῃσιν ἐπ' οὐρανίῃσι δικάζων,
κύπριδος ἀγλαΐην, καὶ ἐπήρατον [k] ᾔνεσα μορφήν.
ἡ δὲ περικλήϊστον, ἐμῶν ἀντάξιον ἔργων,
νύμφην ἱμερόεσσαν ἐμοὶ κατένευσεν [l] ὀπάσσαι.
ἣν ἑλένην ἐνέπουσι, κασιγνήτην ἀφροδίτης.
ἧς ἕνεκεν [m] τέτληκα καὶ [n] οἴδματα τόσσα [o] περῆ-
σαι.
δεῦρο γάμον κεράσωμεν, ἐπεὶ κυθέρεια κελεύει.
μή με καταισχύνειας, ἐμὴν καὶ κύπριν ἐλέγξῃς.
οὐκ ἐρέω. τί δὲ [p] τόσσον ἐπισταμένην σε διδάξω;
οἶσθα γὰρ ὡς μενέλαος ἀνάλκιδός ἐστι γενέθλης.
οὐ τοῖαι [q] γεγάασιν ἐν ἀργείοισι γυναῖκες.
καὶ γὰρ ἀκιδνοτέροισιν ἀεξόμεναι [r] μελέεσσιν,
ἀνδρῶν εἶδος ἔχουσι, νόθοι δ' ἐγένοντο γυναῖκες.
ἔννεπεν. ἡ δ' ἐρόεσσαν ἐπὶ χθονὶ [s] πῆξεν ὀπωπήν,
δηρὸν ἀμηχανέουσα, καὶ οὐκ ἠμείβετο νύμφη.
ὀψὲ δὲ θαμβήσασα, τόσην ἀνενείκατο φωνήν.

ἀτρεκέως

a μειλιχίην, lege μελιχίην, expuncto ι, & stabit versus.

b ἀνοίξας, lege ὀΐξας, soluta diphthongo, verbi οἴγω.

c πύργωσε, pro ἐπύργωσε, abiecto augmento verbi πυργόω.

d εὐώδιον, lege εὐώδινος, felicis partus. ab ὠδίν, seu ὠδίς. Oppian. 3. de venatione. ῥεῖα εὐώδινος ὑπὸ ζεύγλαισιν ἄγουσι.

e κρονίδαο, pro κρονίδου.

f γυῶαι, vocatiuus nominis γυνή.

g ἦεν, pro ἦ, cum paragoge syllabæ εν.

h οὐλύμποιο, pro ὀλύμπου, cum epenthesi υ.

i ἀκηχεμένῃσιν, pro ἀκηχημέναις, Ionicè præterit. pass. particip. verbi ἀκαχίομαι.

k ᾔνεσα, ab αἰνέω.

l ὀπάσσαι, pro ὀπάσαι.

m τέτληκα, a τλάω.

n οἴδματα, fluctus, vndã intumescentem, ab οἰδέω tumeo.

o περῆσαι, verbi περάω.

p τόσσην, pro τόσην, geminato σ.

q γεγάασιν, Ionicè, præteritum pro γεγόνασι, verbi γάω.

r μελέεσσιν, pro μέλεσι, geminato σ.

s πῆξεν, pro ἔπηξε, verbi πήγω.

Caterùm ipse respondebat, blādā reddens vocem:
An fortè aliquam terram audiuisti (sitam) *in*
extremitate Phrygia,
Ilium, quā mœnibus cinxit Neptunus & Apollo?
An fortè regem aliquem felicem in Troia
Audiuisti, de genere felici Saturnida?
*Inde optimus existēs, omnia * domestica exprimo.*
Sum ô mulier (Helena) *dilectus filius Priami*
opulenti. (natus) *erat.*
Sum inquā Dardanides: Dardanus aūt ex Ioue
Vnde de cælo dij hospites hominum,
Sape seruiunt (hominibus)*, immortales quam*
uis existentes. (dificauit muros.
Horum quidem alter nostra patria (Troiæ) *a-*
Neptunus & Apollo: muros inquā non ruituros.
Verùm ego, ô regina (Helena) *sum dearū iudex,*
Etenim iudiciū faciens, quāuis tristantib. deabus,
Prætuli Veneris pulchritudinē & amabilē formā.
Ipsa verò illustrē compensationē meorū studiorum,
Sponsam amabilem mihi recepit daturam,
Quam Helenam nominant, sororem (videlicet)
Veneris:
Cuius causa sustinui etiam tot maria transire.
Hic nuptias celebrabimus: quia Venus (id) *iubet.*
Ne me † opprobrio afficias, nec etiam meum coniu
gium vituperes. (*tem* (id) *docebo?*
Non dicam (plura). *Quare enim prolixè te scien-*
Nouisti enim, quòd Menelaus (maritus tuus)
(de) *imbelli sit* (progenie.) (tu es):
Neq; tales sunt inter Argiuos mulieres (qualis
Etenim imbecillioribus prædita membris,
Virorum formam habent: (ideoq;) *spuria sunt*
mulieres. (*in terra faciem,*
(Sic) *dixit* (Paris). *Ipsa verò amabilem fixit*
Diu dubitans, & non respondebat (ipsa) *mulier.*
Tandē verò stupore perculsa, talē extulit vocem:
O hospes,

* ἐμφύλια omnia gentis insignia refero in omnibus Troianos à Ioue progenitos: id est, *Sein sie schelck, so bin ich auch nicht from.*

† καταιχυνῄσαις, aorist. a. Aeolic. opt. id est, ne me asperneris, vt indignum tuis nuptijs.

ἀτρεκέως ὦ [a] ξεῖνε τεῆς ποτὲ τείχεα πάτρης,
τὰ πρὶν ἐδωμήσαντο ποσειδάων καὶ ἀπόλλων.
ἤθελον ἀθανάτων [b] δεδάλματα [c] κεῖνα νοῆσαι,
καὶ νόμον [d] οἰοπόλοιο [e] λιγύπνοον ἀπόλλωνος.
ἔνθα [f] θεοδμήτοισι παρὰ προβολῆσι πυλάων,
πολλάκις εἰλιπόδεσσιν ἐφίστατο βουσὶν ἀπόλλων.
[g] ἄγρεο νῦν [h] σπάρτηθεν, ἐπὶ τροίην με κομίζων.
ἕψομαι ὡς κυθέρεια γάμον βασίλεια κελεύει.
οὐ [i] τρομαίω μενέλαον, ὅτ' ἐν τροίῃ με νοήσῃ.
τοίην συνθεσίην [k] καλλίσφυρος ἔννεπε νύμφη.
νὺξ δὲ πόνων [l] ἄμπαυμα μετ' ἠελίοιο κελεύθους
ὕπνον ἐλαφρίζουσα, μετήορον ὤπασεν [m] ἠὼς
ἐρχομένην. δοιὰς δὲ πύλας [n] ὤϊξεν ὀνείρων.
τὴν μὲν ἀληθείης [o] περάων ἀπελάμπετο κόσμῳ.
ἔνθεν ἀναθρώσκουσι θεῶν νημερτέες ὀμφαί.
τὴν δὲ δολοφροσύνης, κενεῶν θρέπτειραν ὀνείρων.
αὐτὰρ ὁ [p] ποντοπόρων ἑλένην ἐπὶ σέλματα νηῶν.
ἐκ θαλάμων [q] ἐκόμισσε φιλοξείνου μενελάου,
[r] κυδιόων [s] ὑπέροπλον ὑποσχεσίῃ κυθερείης,
φόρτον ἄγων ἔσπευδεν εἰς ἴλιον ἰωχμοῖο.
ἑρμιόνη δ' ἀνέμοισιν ἀπορρίψασα καλύπτρην.
ἱσταμένης πολύδακρυς ἀνέστενεν ἠριγενείης.
πολλάκι δ' ἀμφιπόλους θαλάμων ἔκτοσθε λαβοῦσα,
ὀξύτατον βοόωσα, τόσην ἀνενείκατο φωνήν·
παῖδες, πῆ με λιποῦσα [t] πολύστονος ᾤχετο μήτηρ,
ἡ χθιζὸν σὺν ἐμοὶ θαλάμων κληῖδας ἑλοῦσα,
[u] ἔδραθεν ὑπνώουσα, καὶ ἐς μίαν ἤλυθεν εὐνήν.
ἔννεπε δακρυχέουσα, συνωδύροντο δὲ παῖδες.

ἀχνύμε-

a ξεῖνε, pro ξένε.

b δεδάλματα, lege δαιδάλματα, verbi δαιδάλλομαι.

c κεῖνα, pro ἐκεῖνα, à principio ablato ε.

d οἰοπόλοιο, ab οἶος καὶ πολέω.

e λιγύπνοον, a λιγὺ καὶ πνέω.

f θεοδμήτοισι, a θεὸς καὶ δέμομαι.

g ἄγρεο καὶ ἄγρει hortandi aduerbia sunt.

h σπάρτηθεν, aduerbium de loco.

i τρομαίω, lege, τρομέω.

k καλλίσφυρος, pulchros talos habens, synecdochicôs: quæ laudationum epitheta ab Homero desumpta sunt, fonte ingeniorū, primoq; doctrinarū & antiquitatis omnis parente, ingenij cœlestis vate, sapientissimo pictore, rege poëtarum diuinissimo, architecto mirabili, multiscio illo, seu potius cunctarum rerum apprimè perito, politioris ac antiquioris literaturæ oceano inexhausto, quiq; omnibus eloquentiæ, doctrinarumque partibus initium & ortum dedit: vt cum Plutarcho, Athenæo, Plinio, Valerio, Apuleio & Quintiliano hoc loco sic loquar & sentiam, de scriptore quē admodum antiquissimo, ita quoque sapientissimo & diuinissimo quemadmodum Plato eum subinde nominare assolet. a καλὸν καὶ σφυρὸν, quod plantam talumque pedis significat. l ἄμπαυμα, pro ἀνάπαυμα, per syncopen. m ἠὸς, leg. ἠὼ, quemadmodū nos in accusatiuo reddidimus. n ὤϊξεν, verbi οἴγω, pro ᾦξεν: iota nō sub vocali, sed ad latus eius adscripto. o περάων, lege κεράων, Ionicè, pro κεράτων, a τὸ κέρας.

p ποντοπόρων, a πόντος καὶ πορεύω. q ἐκόμισσε, pro ἐκόμισε. r κυδιόων, pro κυδιῶν, cum epenthesi ο, verbi κυδιάω. s ὑπέροπλον, ἀπὸ τῶν ὅπλων, qui valet potentia, viribus & armis: quòd talem plerunque comitetur superbia & iactantia. t πολύστονος, multum luctuum ac gemituū pariens hominibus, toties scilicet rapta, & cum quinque viris nupta, secundum Lycophronis πεντε[illegible]άτην, ἀλλὰ σοφωτάτην Cassandram. u ἔδραθεν, aorist. β. pro ἔδαρθεν, per metathesin, verbi δαρθέω.

O hospes, verè olim mœnia tuæ patriæ,
Quæ prius extruxerunt Neptunus & Apollo,
Illa (inquam) *egregia opera deorũ volui videre,*
Et pascua flagrantia solitarij Apollinis.
Vbi apud propugnacula munita portarũ (Troiæ)
Sæpe insequebatur boues * *volupedes Apollo.*

* εἰλιπόδεσσι, frequens boum epitheton Homero, pro εἰλίποσι, ab εἰλεῖν τοὺς πόδας.

Age (itaq;) *nunc, è Sparta ad Troiam me ferens,*
Sequar (te) *quemadmodum Venus nuptiarum domina præcipit.* *(intellexerit.*
Nec metuo Menelaum, quando in Troia me (esse)
Tale pactũ iniȷt (cum Paride) *formosa nympha,*
Cæterùm nox laborum requies, post solis vias
Somnum attollens, auroram suspensam exhibuit (hominibus)
Orientem: duasq; somniorum portas aperuit,
Alteram quidem cornuũ (&) *veritatis ostendebat*
Vnde prosiliunt deorum veræ voces: *(mundo*
Alteram verò (eburneam) *deceptionis* (&) *altricem vanorum somniorum.*
Porrò ipse (Paris) *Helenam in transtris nauium pontigradarum*
Abduxit, ex thalamis hospitalibus Menelai,
Superbiens excellenter pollicitatione Veneris:
(Et) *festinabat ducens ad Ilium* (Helenam) *sarcinam belli.*
Hermione autem ventis (ferendam) *abȷciens calyptram,*
Ingemuit lachrymarum plena, appetente aurora,
Sæpe itaq; famulas extra thalamos accipiens,
Acerrimè vociferans, talem extulit vocem:
Famulæ, quò abiȷt mater luctifica, me relinquens?
Quæ heri vnà mecum claues thalami capiens
Dormitum abiȷt, somnum capiens, & in vnum ascendit lectum.
(Sic) *dixit illachrymans: collachrymabantur autem famulæ*

M *Collecta*

ἀχνύμεναι δ' ἑκάτερθεν ἐπὶ προθύροισιν ἐρυχθεὶς
ἑρμιόνην στενάχουσαν ἐπεσσεύοντο γυναῖκες·
τέκνον, ὀδυρομένη γόον [a] ἄνασον· ᾤχετο μήτηρ.
νοστήσει παλίνορσος, ἐπεὶ κλαύσαν [b] νοήσει.
οὐχ [c] ὁράας· γοεραὶ μὲν ὑπημύουσι παρειαί,
πυκνὰ δὲ μυρομένης θαλεραὶ μινύθουσιν ὀπωπαί.
ἢ τάχα [d] νυμφάων ἐς ὁμήγυριν ἀχνυμενάων
ἤλυθεν. ἰθείης δὲ παραπλάζουσα κελεύθου
ἵσταται [e] ἀχαλέουσα. καὶ ἐς λειμῶνα [f] μολοῦσα
[g] ὡράων, [h] δροσόεντος ὑπὲρ πεδίοιο θαάσσει.
ἢ χρόα πατρῴοιο [i] λεσσαμένη ποταμοῖο,
ᾤχετο, καὶ [k] δήθυνεν [l] ὑπὲρ Εὐρώταο παρ' ὄχθαις.
τοῖα δὲ δακρύσασα πολύστονος ἔννεπε κούρη.
οἶδεν ὄρος, ποταμῶν ἐδάη ῥόον, οἶδε κελεύθους,
ἐς ῥόδον, ἐς λειμῶνα, τί με φθέγξασθε γυναῖκες;
ἀστέρες ὑπνώουσι, καὶ ἐν σκοπέλοισιν ἰαύει.
ἀστέρες [m] αὐτέλλουσι, καὶ οὐ παλίνορσος ἱκάνει.
μῆτερ ἐμή, τίνα χῶρον ἔχεις; τίνα δ' [n] οὔρεα ναίεις;
πλαζομένην θῆρές σε [o] κατέκλανον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
θῆρες ἀριζήλοιο Διὸς τρομέουσι γενέθλην.
[p] ἤριπες ἐξ ὀρέων χθαμαλῆς ἐπὶ [q] νῶτα [r] κονίης,
σὸν δέμας οἰοπόλοισιν ἐνὶ δρυμοῖσι λιποῦσα.
ἀλλὰ πολυπρέμνων ξυλόχων ὑποδάσκιον ὕλην
δένδρεα [s] παπτήνασα, καὶ αὐτ' ἄχρι πετήλων,
σὸν δέμας οὐκ ἐνόησα, καὶ οὐ νεμεσίζομεν ὕλην.
μηδ' ἱερῶν γονόεντος ἐπ' Εὐρώταο ῥεέθρων,
νηχομένην ἐκάλυψεν ὑποβρυχίην σε γαλήνη;
ἀλλὰ καὶ ἐν ποταμοῖσι, καὶ ἐν [t] πελάγεσσι θαλάσσης,
νηϊάδες ζώουσι, καὶ οὐ κτείνουσι γυναῖκας.
ὣς ἡ μὲν [u] στενάχεσκεν, ἀνακλίνασα δὲ δειρὴν,
[x] ὕπνωσ'. ἐπεὶ θανάτοιο συνέμπορος. εἰ γὰρ [y] ἐτύ-
χθη

ἄμφω,

a ἄνασον, aorist. α. imperat. verbi ἀνάζω.
b νοήσει, lege οἴσει, ab οἴω.
c ὁράας, pro ὁρᾷς, cum epenthesi alterius α.
d νυμφάων, pro νυμφῶν ἀχνυμενάων, Aeolicè.
e ἀχαλέουσα, pro ἀχαλῶσα, cum epenthesi ε, verbi ἀχαλάω.
f μολοῦσα, verbi μολέω.
g ὡράων, pro ὡρῶν: id est, in prato amœno, viridi, quod horæ, hoc est, tempus omnia producens, cuncta quoque grata, virescentia florentiaq́; efficiat.
h δροσόεντος, lege δροσόεντος.
i λεσσαμένη, pro λεσαμένη, geminato σ.
k δήθυνεν, pro ἐδήθυνεν, pro præsenti δηθύνω vsurpato.
l ὑπέρ, expungatur ὑπέρ, & legatur deinde pro Εὐρώταο, ἐυρώταο, soluta diphthongo, & constabit ita versus.
m αὐτέλλουσι, pro ἀνατέλλουσι, per syncopen.
n οὔρεα, pro ὄρεα.
o κατέκλανον, aorist. β. verbi κλάω.
p ἤριπες, ab ἐρείπω.
q νῶτα, dorsa.
r κονίης. pulueris.
s παπτήνασα. aoristus α. verbi παπταίνω.
t πελάγεσσι, pro πελάγεσι, à τὸ πέλαγος.
u στενάχεσκεν, pro ἐστέναχε, poëticè, verbi στενάχω: de qua dialecto regulæ in grammaticis præceptionibus traduntur, quemadmodum etiam de alijs. vnde & huc accommodandæ sunt. x ὕπνωσ', lege ὕπνασ', verbi ὑπνάζω. y ἐτύχθη, verbi τύχομαι.

Collectæ; vtrinq; in vestibulis. (&) *consolari*
Famulæ (ipsæ) *studuerunt Hermionē gementē:*
Filia lugens luctum sopito: abijt mater, (rit.
(Et) *redibit reuersa postquā plorantē te intellexe-*
An non vides, quòd flaccidæ subsidunt genæ?
Frequenter enim lugentis marcescit facies.
Aut fortè ad chorum virginum congregatarum,
Profecta est, vera aberrans via,
Statq; (alicubi) *tristis, & in pratum abiens*
Horarum, moratur (alicubi) *in campo roscido:*
Aut corpus lauans indigete flumine
Abijt, et cunctatur apud ripas Eurotæ.
Talia verò lachrymans valde dolens reddit pu-
ella (Hermione) (*nouit itinera*
Nouit (vtiq;) *montem, nouit etiā fluminū fluxū,*
In rosetū, in pratū. qd (ad) *me loquimini* (talia)
famulæ? (*dormit* (mater mea).
Astra (nūc) *occidunt. et tamē* (adhuc) *in scopulis*
Astra oriuntur (iterū,) *& nondū reuersa adest.*
O mater mea, quem locū tenes? quem verò montē
incolis? (*etiā ipsæ*
Aberrantem te feræ (forte) *occiderunt. Verùm*
Feræ Iouis illustris metuunt genus. (*terræ,*
Decidisti (fortè) *ex montibus, in planiciē planæ*
Corpus tuum linquens in desertis syluis.
Cæterùm frondosorum nemorū vmbrosam syluā
(Id est) *arbores lustraui, etiam vsq; ad ramos*
(penetrans) (*mus syluam,*
Tuū (tamen) *corpus non offendi. non itaq; culpa*
Neq; ad sacra fluenta fertilis Eurotæ (*quillitas:*
Occultauit te natantē (&) *submersā* (aquæ) *trā-*
Atq; etiam in fluuijs & profunditatibus maris
Naiades viuunt, nec interimunt mulieres.
Sic hæc quidem gemitus edebat: reclinans verò
ceruicem, (*enim sunt*
Obdormijt, quia mortis comes est (somnus). *si*

 Ambo,

EXPOSITIO POEMATIS COLVTHI, DE HELENÆ RAPTV, EX OPTIMIS VTRIVSQVE LINGVÆ autoribus conscripta: in qua cuncta quæ expositionem desiderabant, plana sunt facta & exposita: Autores præterea & libri indicati, ex quib. singulorum explicatio prolixior petitur: à

Michaële Neandro Sorauiense.

N
Τρωϊάδες νύμφαι.) Alij poëtæ ab aliorum deorum dearumq; inuocatione ordiuntur. noster hic Nymphas inuocat, quòd maxime suo instituto idoneæ esse viderentur: quòd dicturus erat & de iudicio Paridis, facto in monte Ida, & nauigatione deinde per mare, qua Helenam sibi promissam à Venere, ex Græcia in Phrygiam adduxit Nymphæ namque deæ sunt, quas antiquitas præfecit syluis, montibus, fluminibus, stagnis, lacubus, &c. quemadmodum id patet in poëtarum lectione versanti.

Nymphæ quales deæ.

ξάνθοιο.) Xanthus fluuius prope Troiam. Eius crebra fit mentio apud Homerum & Virgilium, poëtarum principes.

ἰδαίησιν.) De Ida monte Phrygiæ notiora etiam sunt omnia, quàm vt hic pluribus exponi debeat, cum frequentissimè eius mentionem vsurpent Virgilius & Homerus, quorum hic subinde eum πολυπίδακα nominat: hoc est, multorum fontium, quòd aquis abundaret, plurimaq; flumina inde descenderent: multarum etiam ferarum parentem. In eo monte Paris tulit sententiam pro Venere. In eo monte moritur ac sepelitur, defletus à pastoribus, quemadmodum id à Calabro scribitur. In eo monte cõceptus est Aeneas, (à quo deinde orti Romani, nunquam boni: vtpote à patriæ proditoribus atque spurijs maioribus suis prognati) ex concubitu Anchisæ cum Venere: vt est apud Homerum, in hymno Veneris.

De Ida monte, ac quæ in eo acciderint.

δεῦτε.) Propositio est: sum scripturus, quomodo Paris sententiam tulerit tribus deabus, de formæ præstantia. id vt possim rectè facere, adiuuate quæso me. *Sentit namque* poëta, nihil posse homines sine deorum auxilio. Vnde & facta sunt quæ Plutarchus prodidit de Minoe, quòd Iouis fuerit discipulus: Aelianus etiam de Platone, quòd Ioue à cõsilijs habu-

Quibus rebus monuerint veteres. quod homines sine deorum auxilio in bonis rebus nihil possint.

habuerit. Ac quæ de Socratis dæmonio referuntur à Platone, Aristotele, Xenophonte, Plutarcho & Apuleio, etiam alibi pluribus diximus: quibus id indicatum voluit veneranda antiquitas, quod his versibus valde pijs Homerus ingeniorum fons & antiquitatis parens monuit,

ζώει δ' ἀρητῷ ἀνδρεσσιν ὀφέλλει, μινύθει τε,
ὅππως κεν ἐθέλῃσιν, ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων. Iliad. ς.

ἄλλος ἔργα.) Ipse vt pastor, ac inter pastores educatus, cum exponeretur infans adhuc, & qui armenta secutus fuerat in eum vsq; diem. Mater namq; Hecuba eo grauida, facem per quietem edidisse visa est, cuius ignibus conflagrare Ida, deorum delubra, omnisq; demum ad cineres collabi Troia videretur, intactis inuiolatisque Antenoris atq; Anchisæ domibus. Quæ visio cum ad perniciem publicam spectare videretur, aruspices puerum necari præceperunt: quem mater in Ida pastoribus educandum tradidit, autore Dicty Cretense in fine lib. 3. Meminerunt eius somnij Homerus, Euripides, Cicero, Virgilius, ac multi scriptorum alij. Dion verò clàm eum ab ancilla educatum scribit. Lycophronis autem interpres ab vrsa lactatum in Ida scribit, ad mores fortè & raptus eius respiciens. Nominatus autem primò fuit Paris, postea etiam Alexander: quorum nominum alij alias causas indicát, ad matris nocturnam visionem respicientes.

Narratio de somnio Hecubæ ac expositione Paridis in monte Ida.

Paris a quib. educatus.

Paris postea etiam Alexander nominatus.

νείκεος.) contentionis inter tres deas, de formæ præstantia.

νύμφης.) Id est, quisnam ipsi dixit de Helena Argiua, quòd forma præcelleret omnes Græciæ mulieres, vt deinde ad rapiendam eam paratis nauibus in Græciam proficisceretur?

φαλάκρης.) Phalacra vnum fuit de quatuor Idæ promontorijs facto nomine *ἀπὸ τοῦ φαλὸν ἔχειν κάρα*, quòd eam partem Alexander nudam caluamq; effecisset, sectis inde lignis ad eas naues, quibus profectus est ad raptum Helenæ: quemadmodum id pluribus exponitur in commentarijs doctissimis, in sapientiss. Lycophronem.

ἀγαλλομένην.) parta victoria exultantem, seu lætantem: nec dubitantem, quòd facilè velit persuadere iudici Paridi suis promissis, suis illecebris, ad quas natura proni sumus omnes, vt sibi pomum tribuat, victoriæ ac pulchritudinis eximiæ, qua putaretur præstare deabus reliquis, indicium. *βασίλειαν χαρίτων* autem vocat Venerem, fortè à venustate ac splendore corporis, ab effabilitate, huiusmodique alijs, quæ Veneri ab autoribus tribuuntur: quapropter etiam eandem *χάριτα* nominant, quemadmodum est apud Plinium.

Charitum mater.

Cæterùm

Cæterùm χαρίτων, quæ humanitatis atq; mansuetudinis fuerunt symbola, Hesiodus in Theogonia matrem non Venerem, sed Nympham quandam constituit: tametsi sint, qui huic quoque sententiæ reclament.

ὡς ὁ μὲν.) Absoluta inuocatione Nympharum, in qua petijt, vt sibi scripturo de Paridis iudicio, de dearum contentione, de Helenæ raptu, adessent, quod ipsæ spectatrices plerorumq; coràm fuissent: incipit nunc narrare occasiones contentionis dearum, quâ inde iudicium Paridis ac Helenæ raptus secuta sunt.

Causa raptus Helenæ.

De nuptijs Pelei, quibus dij etiam, interfuerunt.

ὡς ὁ μὲν ὑψιλόφοισιν) De nuptijs Pelei, Aeaci illius celebratissimi filij, patris Achillis, cum Thetide dea marina, celebratis in Thessalia, in monte Pelio, in ædibus Chironis, viri præstantis, & plerorumq; heroum Græciæ præceptoris, quibus ipsi etiam dij interfuerunt, vbi ipsæ Musæ dulcissimo carmine eas nuptias celebrarunt & ornarunt: quemadmodum id etiá meminerunt Pindarus lib. 3. Pythiorum, Apollonius historiæ Argonauticæ lib. 4. Homerus item 24. Iliad. Calaber præterea lib. 3. in Paralipomenis, & aliquot libris alijs: quemadmodum Plato etiam, Xenophon & alij. Solebant autem veterum dij libenter inuitati in conuiuijs comparêre exempla sunt apud Pindarum, apud Homerum & Aristophanem, quò Xenophon etiam alicubi alludit: vbi quæsiti in cœlo, non sunt inuenti, quod abessent in conuiuio, seu apud Aethiopas, seu alibi. O' miseras gentes, quarum dij non domi sunt, cum auxilio opus est: & qui, postquam varijs scelerum se macularunt generibus, tandem & moriuntur, vt ipsis etiam dijs mors propter peccatum veniat, vitam alijs pollicentes, quam sibi ipsis præstare nequeunt. In Creta namq; sepulchrum Iouis visitur, cum hac inscriptione, ὁ ζεὺς τοῦ κρόνου: hoc est, In hoc sepulchro conditur Iupiter Saturni filius: referente id Lactâtio tametsi Callimachus in Hymnis iam olim id refellere sit conatus κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται nominans. Cæterùm Epithalamion sponso sponsæq; scripsit Hesiodus, ex quo hi duo versus in commentarijs Lycophronis referuntur:

Gentiũ dij libenter conuiuabantur: ac domi, in cœlo quæsiti, aut nũquam, aut rarius sunt inuenti.

Gentium dij moriãtur etiam.

Epithalamion scriptum sponso Peleo.

τρὶς μάκαρ αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε πηλεῦ,

ὅστις δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις. Apud Theognidem autem Musæ in nuptijs Cadmi Thebani hoc carmen subinde repetitum cecinerunt, ὅττι φίλον καλὸν ἐστί, τὸ δ' οὐ καλὸν οὐ φίλον ἐστί. id est, quòd quæ pulchra, formosa ac venusta sint, grata quoq; eadem existant: commendantes hac ratione sponso formam sponsæ suæ.

Quid cecinerint Musæ in nuptijs Cadmi Thebani.

ἁρμονίων

αἱμονιῆων) Id eſt,in monte Pelio, vbi habitauit Chiron centaurus in Theſſalia, quæ olim Hæmonia etiam fuit appellata, quæ & patria fuit Achillis & Iaſonis, & multorum aliorum præſtantium virorum, qui cum Argonautis duce Iaſone ſunt profecti in Scythiam, ad aureum vellus. quam hiſtoriam Apollonius Rhodius lib. 4. erudito & grauiſsimo carmine expoſuit.

Theſſalia patria fuit multorum præſtantiſsimorum heroum.

γανυμήδης.) Ganymedes filius fuit Trois, Troianorum regis, qui primus Troiam de ſuo nomine ſic nominauit. Eum propter inſignem pulchritudinem Iupiter in aquilam verſus rapuit, vt ſibi eſſet in cœlo à poculis: tametſi ad alios turpiores eum vſus habuerit, referente Plinio. Cæterùm de eo raptu plura vide apud Homerum, qui Iliad. υ de Ganymede his verbis meminit:

De Ganymede rapto a Ioue.

ὃς δὴ κάλλιστος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων,
τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεύειν,
κάλλεος εἵνεκα οἷο ἵν' ἀθανάτοισι μετείη, &c. In hymno item Veneris eiuſdem: Lucianum in Dialogis cœleſtibus, Apollonium item Rhodium lib. 3. & Philoſtratum in Iconibus, vbi in cœlo cum Cupidine talis ludere fingitur (in tali namque cœlo non ſunt alia exercitia & ſtudia) Ouid. etiam lib. 10. Metamorph.

Ganymedes in cœlo cum Cupidine talis ludit.

ἀμφιτρίτης.) Thetis dea marina ſororem habet *ἀμφιτρίτην*, teſte Heſiodo in Theogonia, quo poeta naturam atque ingenium maris indicare voluit. pro ipſo namque toto mari ſæpiſsimè vſurpatur, ab *ἀμφιτρέειν* facto nomine, authore Heſychio, à timore & formidine, qua vndiq; circumdantur qui per mare nauigant. Tametſi ſint qui etiam *ἀπὸ τοῦ ἀμφιτρίβειν* nomen factum exiſtiment: hoc eſt, à circumterendo, quod mare terram vndique terat & circumdet. alij quoque alias cauſas eius nominis afferunt, quas quid opus eſt ſcrupuloſius rimari?

Mare cur ἀμφιτρίτη dicatur.

ζεύς.) Ioui namq;, defuncto patre Saturno, in diuiſione hæreditatis paternæ, cœlum: Neptuno terra, mareq;: Plutoni autem, ea quæ ſub terra, in ſortem ceſſerunt habenda.

μελισσήεντος ἑλικῶνος.) Helicon mons Bœotiæ, Phocidi vicinus, non procul à Parnaſo; eique æmulus & altitudine & circuitu, qui & ipſe Apollini ſacer eſt, & Muſis, autore Strabone lib. 9. vnde & Muſæ Heliconiades dictæ ſunt. In eo primi Otus & Ephialtes Muſis ſacra fecere, ac poſtea ſemper Muſis eum ſacrum eſſe voluere, extructo ibi templo: in quo ſacerdotem Muſarum fuiſſe olim Heſiodum, deſcriptis in eo,

De Helicone monte Bœotiæ.

Heſiodus ſacerdos Muſarũ in Helicone.

in tabulis plumbeis, suis poëmatis, quæ ἔργα καὶ ἡμέραι vocantur, Pausanias meminit in Bœotia sua. De Helicone autem libro iam nominato, Pausanias hæc quoq; scribit: Helicon inter Græciæ montes fertilissimus est, & arboribus plenus: & portulacæ arbusta fructum proferunt, vndiquaq; dulcissimũ. Aiunt præterea Heliconis accolæ, omnes in monte herbas & radices ne minima quidem ex parte nasci quæ necem hominibus inferant. nam & illarum pastu serpentibus venenum redditur imbecillius, &c. Ita vt nihil mirum sit, si abundet is mons apibus. Quamuis Nicandri interpretes, non μελισσήεντα ab apibus nominatum velint, sed ex causa alia.

Musæ quales deæ

μουσάων.) Musas alij aliter numerant, ac aliunde prognatas faciunt. Hesiodus in Theogonia nouem numerat, ac filias eas facit Iouis ac Mnemosynes, hoc est, memoriæ: ac musicæ omnisq; doctrinæ cum Apolline præsides:

ἐκ γὰρ μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθονὶ, καὶ κιθαρισταί. Ac,
ᾗσιν (scilicet Musis) ἀοιδὴ
μέμβλεται, ἐν στήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις. Eadem de Musis ab Homero quoq; ac Orpheo (poetarum facilè antiquissimo, quem faciunt ἀρχήν τε καὶ πατέρα ποιητῶν) scribuntur. Ac in Solonis quadam elegia is versus de Musis legitur,

μνημοσύνης καὶ ζηνὸς ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα.

Apollo quare medicinæ etiam præses sit.

ἀπόλλων.) Apollinem varijs rebus præfecit antiquitas. Musis, quòd autor esset carminis, & Musices: ideoque poëtis vt præcipuum numen colitur. vaticinijs etiam, & medicinæ: quòd ipse sol omnia generet, producatq; quibus in corporum curationibus solent vti medici. Hinc quoq; pater est Aesculapij, medici illius à tot tantisq; scriptoribus tantopere celebrati, Pindaro præcipuè & Homero: quemadmodum de eo pluribus egimus in Theognidis expositione.

Iupiter sororem propriam habuit vxorem.

ἥρη.) Iuno soror fuit Iouis, ex ijsdem parentibus suscepta: quam postea, inscijs parentibus, ipsam deceptam, sub aliena specie, cuculi videlicet, in qua abdebatur, sibi vxorem fecit.

εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλους λήθοντε τοκῆας:

Iupiter propter amorem in fœminas, nihil non factus.

Iupiter a quibus educatus.

quemadmodmu de nuptijs istis incestis, fratris cũ sorore, scribit Homerus Iliad. ξ. Quid enim Iupiter propter mulieres ab initio nõ factus est, quarum amore æstuabat? vt non immeritò mortuus, in Creta deinde sepultus sit, ipse à leonibus porcisq;, aquilis & columbis educatus, vt scribit Athenæus: vt & sæuiret in capram, nutricem alteram: qua mactata, clypeum sibi

ſibi parauit ex pelle eius, pulchra ipſi perſoluens θρεπτήρια: ita vt porcum potius eius, quam nutricem eſſe oportuerit (quem admodum Macrobius ſcribit dicere ſolitum fuiſſe Auguſtum, de Herode infantes necante, nec proprio quoq; filiolo parcente) ac vt deinde porcorum more in omnis generis nefandis etiam libidinibus volutaretur. Verſus Nazianzeni de amoribus Iouis, propter quos fit omnia, iſti ſunt:

ταῦρος, κύκνος, χρυσὸς, ὄφις, πόσις, ἄρκτος, ἅπαντα
ὅσσα μὲν ὠκὺς ἄνωγεν ἔρως, κοῦρος τ' ἀλαπαδνός.

Gentium namq; deos idem ſcribit eſſe

ψεύστας, ἀνδροφόνους, σκολιοὺς, ἐπίηρον ὁμοιωτάς,
κέρταγας, ἀνδρογυνίους, μοιχοὺς, ἐπιβάτορας ἀνδρῶν.

Ac incæſtuoſum illum Iouem tot & tam altis veri Dei honeſtaſſe nominibus antiquitatem, quid aliud dixerim, quàm vix vnquam expiandam veſaniam, excordemq; tam Græcorum quàm Romanorum, Anticyris vel centum non explodendum, furorem? Salaciſsimus ipſe, tot ſpurios habuit, vt Pythagoram, ſi præſtò ſit, numerandi ſubterfugiat calculatio. Ipſe caſtrandus non vulgariter, ſed toties, quoties innocentes puellas & honeſtas aliorum coniuges polluiſſe deprehenſus fuiſſet, qui ne à ſorore quidem abſtinere potuit. O' longè lateq; miſerrimas gentes, quorum dij cœlum habent pollutum cædibus, rapinis, furtis, odijs, æmulationibus, concertationibus de primatu, adulterijs, alijsque libidinibus, quæ ne nominandæ quidem ſunt coram innocentibus auribus, ac animis pijs nunquam cogitandæ, & à quibus philoſophi etiam & omnes ſaniores ethnici vt omnes homines ſibi temperarent præceperunt. εἰ γὰρ θεοί τι δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσὶ θεοί: Eurip. apud Iuſtinũ, in lib. de Monarchia. Cæterùm de Iouis adulterijs ac amoribus, vide Iliad. Homer. lib. ξ. vbi Iupiter ipſe eos prædicat ac cómemorat omnes, ſorori ac vxori Iunoni, quaſi re præclarè geſta (ſtultus namq; ridere ſolet, facinus cũ perpetrat.) Ouid. etiã in Metamorphoſi lib. 6. ac Iſocratẽ in Helenæ laudatione.

Iupiter ſalaciſsimus innumeros habuit ſpurios.

Gentes longe miſerrimæ, propter deos ſuos impuriſsimos.

ἁρμονίης.) Harmonia filia Veneris ex Marte ſuſcepta ἀπὸ τοῦ ἁρμόζειν, à copulando, quòd eſſet coniugiorum præſes.

κενταύρων.) Centauri populi fuêre Theſſaliæ, de quibus plurimi autores meminere, ἱππικῆς ipſi primi inuentores. Inter eos facile princeps extat Chiron, vir à multis celeberrimis ſcriptorib. multum celebratus, tum pietatis tum doctrinæ nomine. De eo refert Clemens Alexandrinus in 1. ςρωμάτων, ex Titanomachia innominati autoris, quòd πρῶτος οὗτος

εἰς τε δικαιοσύνην θνητῶν γένος ἤγαγε, δείξας

ὅρκον καὶ θυσίας ἱλαρὰς καὶ σχήματ' ὀλύμπου. Meminit eiusdẽ sæpè alibi, tum quoque in primo Pædagogi, vbi de heroum veterum præceptoribus loquitur. Et Homerus Iliad. μ. vbi scribens, quod Achillem in medicina instituerit subdit: ὃν χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος κενταύρων. Fuit is Chiron præceptor plerorumque præstantium heroum in Græcia: Achillis, Herculis, Iasonis, Aesculapij, Dioscurorum, &c. quos omnes in pietate, honestate, Musica, Astronomia, medicina & venatione diligenter erudijt: vt deinde rectè instituti, rebus suis rectius & cautius præessent: quemadmodum id scribunt Apollonius Rhodius libro primo & quarto, Pindarus 3. Pythiorum, Xenophon in Hipparchico, ac Ouidius quinto Fastorum. Apud Pindarum autem quarto Pythiorum, Iason è schola Chironis domũ reuersus, vbi sub Chironis institutione vixerat annos viginti, suam institutionem his verbis prædicare auunculo Peliæ non veretur:

Chiron centaurus præceptor plerorumq; præstantium heroum in Græcia.

εἴκοσι δ' ἐκτελέσαις
ἐνιαυτοὺς, οὔτ' ἔργον
οὔτ' ἔπος ἐντράπελον
κείνοισιν εἰπὼν ἱκόμαν
οἴκαδ'. Id est:

Annis viginti commoratus in schola Chironis, neque factum neque dictum turpe loquutus sum, ac domum nunc profectus venio. De Chirone quoque est in heroicis senioris Philostrati.

Iason in quib. a Chirone institutus.

πειθώ.) Pitho persuadendi dea ab antiquis Græciæ scriptoribus celebratur: quidam Suadam & Suadelam, quidam & Lepôrem dixere. Fuit autem is etiam mos antiquus, vt cum Venere & πειθὼ & Charites affingerent: vt significarent, quale deberet esse connubium. Veteres namque huiusmodi scriptionibus picturis ac fabulis, quibus omnia inuoluit antiquitas, ad considerationem & explicationem rerum quæ proponebantur, exuscitare voluit: ὅτι τοιαῦτα χειραγωγεῖ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὸ θαυμάζεσθαι καὶ ζητεῖν vt scripsit Maximus Tyrius, philosophus Platonicus non incelebris. Quare autem veteres sessitare dixerint in labris Periclis, eloquentissimi Atheniensium, Pitho quandam, & quam ob causam Cethegus ab Ennio Suadæ medulla vocatus sit, notum est ex Plutarchi Pericle, Quintiliano etiam: & exponit id pluribus in Miscellanea Politianus.

Quare veteres cum Venere, Pitho deã & Charites effinxerint. Curant quutas inuoluerit omnia fabulis.

In labris Periclis persuadendi quædã dea sessitabat.

ἔρωτος.) filij Veneris: cui ideo pharetra additur, referta sagittis,

Cupido quare pharetratus.

gittis, quod amore hominum mentes quasi saucientur, & feriantur, alijq; aliter eo afficiantur: quemadmodum id docent tum veterum narrationes, tum experientia. Vide quæ diximus de Cupidine in Idylium Theocriti, quod ἔρως δραπέτης, id est, Cupido fugitiuus inscribitur: in quo Venus ipsum, eiusq; naturam depingit. quemadmodum id facit Philostratus pluribus etiam, in Iconibus.

ἀθηνῶν.) Mineruam veteres deam fecerunt sapientiæ, artium & bellorum: quòd sine prudentia, sine consilio, etiam bella infeliciter administrentur. Quare rectè Euripides τὸ νικᾶν πᾶν constituit ἐν εὐβουλίᾳ. Ac Homerus, qui cum robore prudentiam coniungit,

De Mineruæ, qualis illa dea.

ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ. Virginitatem illa fouet perpetuam: quòd seu studia & recta institutio modestiores ac temperantiores faciant homines, seu etiam quòd homines liberos exigant. vnde & Liberalia ea sunt qui dicta existiment: tametsi Plinius alia veriore opinione præsentem confutet. In eius templis hæc plerunque scripta legebantur: Ego sum quæ sunt, quæ erunt, & quæ fuerunt: velum meum reuelauit nemo: quem ego fructum peperi, sol est natus quemadmodum id repetit ex Proclo Platonico Marsilius Ficinus.

Quæ fuerint scripta in tēplis Mineruæ.

ἄρτεμις.) Diana, venatrix ipsa, filia fuit Latonæ, ac soror Apollinis, quod & ipsum non temerè sic finxit antiquitas: ac mediocriter in authorum lectione versatus, ipse causas & origines fabularum singularum facilè videbit. Nobis, cum Socrate apud Platonem, non tantum iam ocij est, vt possimus verè dicere, quid omnibus fabulis veteres voluerint: nec id patitur etiam præsens institutum, cum illa maioris sint operæ, ac tractationis luculentioris Sat itaq; erit, paucis tantum, vel literaliter etiam indicare ea, sine quibus poëta fortè obscurus discentibus videri posset.

οἷος δ' οὐ κινέων.) Id est, Mars deus belli, domi relictis armis, qualis accedere solebat Venerem in domo Vulcani, cum qua clàm consueuit, ipse quoq; affuit: sed vt amicus, vt conuiua. ad conuiuium namq; se proficisci, non ad pugnas, præliáue, vbi armis opus esset, sciebat.

ἡφαίστοιο) Vulcanus ignis deus est, faber fulminum Iouis, armorum ac clypeorum, quemadmodum sæpe est de ea re apud Homerum. Alludit autem hoc loco poëta vno verbo ad concubitum Martis cum Venere, vxore Vulcani, quam fabulam Aristoteles lib. 2. Politicorum videtur voluisse exponere his

Allegoria fabulæ, de concubitu Martis cū Venere, ex Aristotele.

verbis: Accidit omnibus fermè militaribus bellicosisq; gentibus, vt mulieribus sint obnoxij: nec Venerem cum Marte temerè coniungi sunt fabulati. quoniam omnes huiuscemodi homines proni sunt ad venerea, illisq; obnoxij. Ab his non abludunt admodum, quæ à Plutarcho de eâ re & materia referuntur, in libro de Audienda poëtica. Cæterùm ea fabula lepidißimè descripta reperitur apud Homerum Odysseæ libro 8. apud Calabrum 4. lib. item 4. Metamorphos. Ouidij, ac secundo de Arte amandi eiusdem, Virgilium præterea libro 4. Georg. Vide etiam prouerbium, Vulcanium vinculum.

Veterum stulticia & superstitio in fingendis dijs innumeris.

ἔριν.) Etiam contentionem deam facit: quemadmodum Famem, Inuidiam, Famam, & huiusmodi alia, alij poëtæ. Ac quibus somnijs veteres non decreuerunt diuinos honores? affectibus, ignotis etiam dijs? vt solet fieri, quando semel à vera via aberrare cœpimus. vt rectè à spiritu sancto dictum sit: Lucerna pedibus meis verbum tuum.

χείρων.) Apud quem celebrantur illæ nuptiæ, in monte Pelio, in Thessalia.

πηλεύς.) Ipse sponsus, cui nuptiale istud sacrum parabat Chiron, non inuitauerat Contentionem: quod ipsa tulit animo iniquißimo. Id est, voluerunt esse conuiuium hilare, non interruptum contentionibus.

οὐ γὰρ (quemadmodũ Homerus ait) δαιτὸς
ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ:

Odyss. 6. ἡσυχίαν γὰρ φιλεῖ συμπόσιον: Pind. 9. Nemeorum.

Apud veteres etiam viri capillis aureos funiculos intexebãt.

χρυσείοις.) aureis capillis. Alludit fortè ad veterum consuetudinem, vbi etiam viri capillis aureos funiculos intertexebant: quemadmodum est apud Homerum & Lucianum, Plinium etiam de Euphorbo. quem morem taxauit Phocylides etiam, vt effœminatiorem & molliorem: quemadmodum nos in eius poëmatis expositione id pluribus indicauimus. Seu etiam, vt χρυσείοις pro pulchris & formosis accipiatur: quemadmodum est apud Pindarum, referente Athenæo, χρύσεον πρόσωπον τᾶς δικαιοσύνας. pro pulchra, qua nec pulchrior est ὁ ἕσπερος, ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ: quemadmodum in Homeri versu, ab Aristotele ad iusticiam translato dicitur.

Bacchum quomodo pinxerit antiquitas.

ἀκερσεκόμας.) Bacchus, vini & hilaritatis deus, quòd ipse fortè primus Græcis serendi vites rationem ostenderit, vndecunq; etiam allatam. Eum antiquitas varijs effingebat modis, vini naturam indicatura. Intonsum: de quo, tanquam eius rei causa, hæc scribit Ouid. in Metamorphosi,

Tibi

— Tibi enim inconsumpta iuuenta.
Tu puer aeternus, tu formosissimus, &c. —

Nuda etiam eius simulachra fiebant: quo vinum arcana reuelare, monere volebant. Vitibus deinde, seu racemis coronabant: vt sciretur, cuius rei ipse deus seu monstrator fuisset.

ζεφύρῳ.) vento occidentali, quem Germani vocant Den Westwind. Quasi ζωηφόρος, Viuiferus. est enim ventus tepidus, quòd eo flante terra hyemali frigore constricta aperiatur, ac plantæ omnes germinare incipiant. id est: diffuderat Bacchus comas, hatte die har zu felde geschlagen. Veteres namq; comam alebant: hoc est, comam prolixiorem gestabant: nec id alicubi, vt decus non vulgare, passim omnibus permittebatur. Vide prouerb. Seruus cum sis, comam geris.

Apud veteres non licebat cuilibet comam alere.

ἡ δ' ἄτη.) Simili declarat, quàm indignè tulerit ἔρις θεὰ, quòd nec ipsa honore conuiuij fuerit digna habita. Dolet namq; id diabolo vehementer, cum videt se negligi: ideoq; nihil non tentat, vt cœlum terræ misceat, & pacem omnem impediat, ne impunè spernatur.

τιτῆνας.) Id est: hoc egit, vt iniuriam hanc vlta, cœlum terræ misceret, si id vllo modo efficere potuisset. quare Titanas Cœli Terræq; filios, quos Iupiter sibi bellum inferentes, quemadmodum prius patri Saturno, fulminibus ad ipsa vsq; Tartara depresserat, libenter resuscitasset, vt dijs omnibus qui in ædibus Chironis conuenerant, bellum inferens, hac ratione ipsa gaudium ipsorum interpellaret, ne solidum esset. De Titanibus autem plura vide in Theogonia Hesiodi. Meminit quoq; Calaber lib. 8. Paralipomenon. Timoclei comici Titanomachiam citat Athenæus, quemadmodum alterius etiam scriptoris Clemens in στρώμασι. Vide prouer. Titanicus aspectus.

De Titanibus.

ἡφαίστῳ.) Vulcanus deus ignis est, & faber deorum, vt suprà quoq; diximus. ab eo fortè admonita ἔρις, consilium de resuscitandis Titanibus abiecit.

σακέων.) Quia metuit ἔρις Martem, belli armorumq; præsidem: etiam id consilij repudiat, de perterrefaciendis dijs clypeorum collisione: arrepto commodiore ac placidiore, de abijciendo in conuiuium formoso pomo, ex hortis Hesperidum decerpto.

ἑσπερίδων.) Hesperides, Hesperi, fratris Atlantis regis Mauritaniæ, filiæ fuerunt: quibus horti fuerunt nemore aurifero preciosi ac commendabiles, à dracone custoditi: de qua re alij aliter sentiunt, Plinius cum Solino. Alij volunt, draconem

Expositio historica fabulæ de Hesperidib.

conem pastorem fuisse: nec poma, sed oues fuisse: quæ aureæ ideo appellatæ sunt, vel propter earum decorē, siue quòd ex pecoribus antiquis diuitiæ constabant: vnde etiam aurea vellera dicta sunt. Nec desunt, qui in Chemicam artem hæc vellera referant: vt Eustathius Homeri interpres, & Suidas, à quibus tamen dissentit Strabo. Vide etiam de Hesperitibus Diodorum Siculum lib. 5. prouerb. item apud Erasmum, Hesperidum mala. Pomum autem & pecus eadem voce Græcis significantur τοῦ μῆλον.

Fabula de aureo vellere quid significet.

κλίεας ἱεώτων.) Interpres Aristophanis, vbi exponit in Nebulis hæc verba, μήλῳ βληθεὶς ὑπὸ πορνιδίου, id est, A' scorto malo percussus, adscribit, malum esse amoris symbolum, propterea quod Veneri sit sacrum, ac quod eo sæpè amor concilietur: quemadmodum Philostratus id quoq; scribit in Cupidinibus, ac fabula de Hippomene, qui Atalantam tandē pomo superauit ac expugnauit, apud Ouid. in Metamorphosi nota est. Et quæ apud Theocritum sæpè repetuntur,

Pomum Amoris symbolum.

βάλλει καὶ μάλοισι τὸν αἰπόλον ἁ κλεάριστα, in Hodœporis.

Ac Maronis etiam illa in Bucolicis:

Malo me Galatea petit, lasciua puella. Et,

Aurea mala decem misi, cras altera mittam. Et similia plura apud Ouid. etiam obseruabis. Ac malis munuscula olim constitisse, Horatius in Epistolis etiam indicauit hoc versu:

Frustis & pomis viduas venemur auaras.

ἱεμάωντα.) Mercurium sermonis deum finxerunt veteres. vnde & ἑρμῆς græcè dicitur, hoc est interpres: quòd sermo sit animi interpres. Vnde & φωνὴν vocem factam esse existimant, quasi φῶς βίου. Hinc quoq; mercibus præesse dictus est, ipse mercatorum deus, ac deorum nuncius, quòd per sermonem omnia mandata ac imperia enuncientur.

Mercurio quibus rebus præfecerit antiquitas.

βουκολέοντα.) Rectè facit Paridem, filium Priami, boues pascentem: quòd inter pastores, ipse expositus, educatus sit quemadmodum etiam Cyrus, rex Persarum, referente id Herodoto: Romulus quoque & Remus, vrbis Romæ primi conditores, vt testatur Plutarchus in Romulo. Seu etiam, quòd de antiquis illustrissimus quisque pastor fuerit: vt Varro prodidit. Plinius etiam de suis Romanis: quibus ille diues habebatur, qui plurimum agrorum tenebat: vt locuples nihil aliud fuerit veteribus, quàm loci plenus, eodem referente. Sic pastores fuerunt sancti patres, Dauid, Loth, Abraham, Iacob, cum filijs patriarchis. Homerus etiam veterum facultates, oues bouesq; fuisse sæpe meminit. Hinc etiam poëtæ alios

Paris, Cyrus, Romulus & Remus expositi.

De antiquis illustrissimus quisque pastor fuit.

Sancti patres pastores fuerūt.

Veterum facultates apud Homerum.

alios πολυάρνας, πολυμήλους, πολυβούτας τε nominant. Nec magnos etiam reges, de agricultura præcepta suis hominibus scribere piguit. Hinc etiam, quid aureum illud vellus fuerit, ad quod ex Thessalia flos Græciæ profectus est, facilè æstimari potuerit.

Magni etiam reges de agricultura scripserunt.
Aureum vellus quid.

ἀγλαΐαι με διακρίνουσι.) Id est, Paris pronunciabit de mea forma. vos ne deserite in hoc certamine me matrem, sed ornate eam vestra præsentia, vestra opera animum iudicis mouentes, vt non contra, sed pro me pronunciet.

χαρίτων τιθήνην) Gratiæ namq; deæ sunt humanitatis, amoris, fauoris ac beneuolentiæ. Quia verò eas secum habet Iuno vt filias, est certè (inquit Venus) quod metuere debeant. Cæterùm Gratias alij aliarum dearũ deorumq; filias faciunt, alij quoq; ex Venere Iouéq; progenitas scribunt: vt & posit esse ironia quædam, & illusio Veneris. Qui verò eas Iunonis filias fecerit, hactenus nondum me legisse memini.

De Gratijs, & earum parentib.

κεστόν.) ἀ κεντεῖν, pungendo seu punctuando putant factum nomen. Significat namq; cingulum pulcherrimum, ac picturatum, efficax ad illectamenta Gratiarum & amorum, quo Venus Martem sibi conciliare dicitur. Homerus eum cingulum lib. Iliad. 6. depingit his versibus:

De cesto, cingulo Veneris.

> ποικίλον, ἔνθα δέ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο,
> ἔνθ' ἐνὶ μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστὺς
> πάρφασις, ἥτ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

Meminit etiam Theocritus in Adonidis Epitaphio,

> —— σοὶ δ' ἅμα κεστὸς ὄλωλε.

Et Martialis,

Vssit amatorem balthens iste Iouem.

κέντρον) Id est: possum incitare, inflammare, sauciareque ita homines, vt quod cupio, quodq; volo, perficiant, grataq; mihi & dicant & faciant.

πολλάκις ὠδίνουσι.) Furentium, decumbentium, ac manus sibi præ amore afferentium exempla alibi retulimus.

Durius (namq;) *in terris nihil est, quod viuat, amante*: vt in versu Latini poetæ dicitur.

ἀναύρου.) Anaurus apud Theocritum Idyll. κ, vnde hanc particulam sumpsit Coluthus, Syriæ fluuius est. Apud Pindarum verò, & Apollonium, vtrobiq; in Argonautica historia, Thessaliæ fluuius. Qui verò in Troade Anaurum constituat, hactenus, quod memini, legi neminem.

δορῇ χιμαίρης.) Fuit verò vsitatum veteribus, vestiri pellibus ferarum, maximè verò leonum, vrsorum, luporum, tigridum, pardalium ac lyncum. quemadmodum de Hercule,

Veteribus vsitatum, vestiri pellibus, principibus potissimum. quemadmodum nunc quoque ijdem, magis quã pauperes, suffultis ac subducticijs vtuntur vestibus.

Aiace Telamonio, Pindarus prodidit, & Theocritus: quòd pellem leonis plerunq; induti fuerint. sicuti 8. Aeneidos id de Aenea, ac 9. de Niso. Virgilius etiam scripsit: ac de Cadmo, 3. Metamorphoseos Ouidius similiter retulit. Quinetiam certatoribus pellis leonina victoriæ præmium proponebatur. Aeneid. 5. Ac xeniorum loco pelles hospitibus, vt amoris amicitiæq; symbola, donabantur: quemadmodum Chiron pardi pelle donat Orphea, veluti ipse Orpheus in Argonauticis id Chironis munus prædicat. In pellibus etiam dormiebant ac decumbebant: quemadmodum id patet ex Apollonio, Homero, Virgilio, Quinto Curtio, qui res gestas Alexandri scripsit, & alijs. Vide prouerbium, Induit me leonis exuuium: item, Si leonina pellis non sat est, vulpina addenda. Ac citatur ab Athenæo Polemon, qui de diuina pelle commentariũ scripserit, quodcunque id etiam fuerit.

Pellium ferinarum apud veteres vsus multiplex, ac varius.

ἔχων σύριγγα.) Vel vt pastor: vel etiam, quia veterum heroum ac principum liberi in omni instituebantur ἐγκυκλοπαιδίᾳ (quemadmodum Pindarus à studijs suis sæpè prædicat principes) in Physicis, in Musica. cuius apud veteres fuit vsus prorsus multiplex: sine qua nec sacra etiam fiebant, quemadmodum id apud Athenæum & Plutarchũ sæpè reperitur. Verùm de Græcis illa scripta sunt hominibus, non de barbaris: quibus non video quare Paris adnumerari non debeat, tametsi sint, qui eum Græcis disciplinis institutum fuisse perhibeant, ita etiam vt in poëtica excelluerit.

Veterum heroum ac principum liberi in omni encyclopædia instituebantur.

Paris in poetica excelluit.

πανὶ.) Pan pastorum deus, in Arcadia maximè à pastoribus cultus, à quibus nec Apollo negligitur, propter Musicã, cuius sunt studiosi pleriq; pastores. De eo crebrius etiam meminit Virgilius in Bucolicis: ac nos plura diximus interpretati σύριγγα, Idyllium Theocriti.

Pan pastorum deus.

κηλήσι θέλγοντο.) deliniti suauitate carminis eius. quid enim non præstare potest Musica? Nec enim temerè conficta sunt, quæ de Orpheo, Amphione, Arione etiam ac Zeto poëtæ scripserunt.

ἠχώ.) Et hanc deam fecerunt, Panis pastorum præsidis amicam: quemadmodum id in Theocriti Syringe est expositum: quæ non oculis cernatur, sed auribus solummodo inarticulata sonans percipiatur ab ἠχεῖν, sonare. ἠχὼ namq; vocis est collisio, ac repercussio.

De Echo dea.

μήπω πολλὰ καμοῦσαν.) Id est, quia vixdũ canere inceperat, ita vt nondum canendo defatigatus esset: cecinisset diutius, nisi

nisi carmen, Mercurij atq; dearum interuentu, sibi fuisset interpollatum.

καὶ πλέγνυς) Id est, diligenter lustrauit singula, contemplatus ea à vertice vsque ad pedis plantam.

χειρῶν.) Videntur hinc esse facta idq; asseuerat etiam Athenæus ille multiscius lib. 13. quæ apud Xenophontem in *ἀπομνημονεύμασι* commemorantur, ex Prodici Sophistæ sapientis narratione de Hercule, ac colloquio duarum dearum Virtutis ac Voluptatis: cuius narrationis Cicero ac multi alij scriptores meminerunt, vt memoratu dignæ: quemadmodum nos in eius expositione pluribus ostendere sumus conati.

Prodici, seu Xenophontis Hercules vnde sit factus.

ἐπιβρίσειν.) id est, eris felix in gerendis bellis: erit tibi ea res non labor, sed volupeas: succedent tibi omnia pro animi arbitrio. quemadmodum id de monarchis quibusdam sic proditum legimus: de Cyro à Xenophonte & Herodoto: de Alexandro à Plutarcho, Arriano, & Curtio. Ac de Romanis dicitur, Romanus sedendo vincit. Et Timotheo Atheniensi, Cononis illius filio, felici ac insigni bellatore, dormienti rete impleri dixit antiquitas: vt autor est Suidas. Vide prouerb. Dormientis rete trahit: item, Atheniensium inconsulta temeritas.

Quibusdā monarchis ac ducibus dormientibus, rete impletur.

ἐνυώ.) Bellonam, seu Duellonam, sororem fecerunt Martis: alij etiam vxorem, autore Suida, facto nomine *κατ' εὐφημισμὸν*, quòd neutiquam *ἐνῆς & ἐπιεικὴς*, id est æqua & mitis sit.

Bellona dea.

ἔρνος.) germen, pomum, de quo nobis tribus deabus certamen est.

ἀσίης.) Asia, tertia ac melior pars orbis terrarum, ac amplior, in qua & Phrygia: siquidem plurimarum regionum ac terrarum est capacissima, quemadmodum id pluribus persequuntur Strabo ac Mela, cum Eustathio, Dionysij poëtæ de situ orbis terræ interprete.

τὸ γὰρ πόλλων βασιλῆι.) Hoc est: rex, si modò est rex, etiamsi non sit virtute aut eruditione præditus, magnanimitate & fortitudine: tamen nihilo secius à subditis, seu nolentibus seu volentibus, regios honores consequitur. Rectius Alphonsus, rex ille Arragonum laudatissimus, Pontani illius magni discipulus, cum relatum sibi fuisset, nobilium quendam suorum contendisse, non decere principem nouisse literas: respondit, vocem eam non hominis, sed bouis esse Nec sunt ad huiusmodi instigandi principes, cum suapte natura ad virtutis ac doctrinarum fastidium ac contemptum ferantur: quemadmodum Plutarchus scribit de Antæa Scytharum rege,

Alphonsi regis vox memoratu digna.

De Antæa Scytharū rege, hinnitum equi præferente dulcissimæ musicæ.

qui cum audiſſet ſuauiſsimè canere cithara Iſmeniam inſignē muſicum , cæteris omnibus admirantibus , & præ voluptate gaudentibus , ipſe iureiurando etiam affirmauit , ſuauius interdum equum ſe hinnientem audiſſe : vſque adeò aures habebat à Muſis abhorrentes. in libro 2. de fortuna Alexandri. Vide prouerbium , Principi obtemperandum in omnibus. Id enim hoc loco videtur inculcare Iuno. Cæterùm qualem conueniat principem eſſe , luculenter id docet Xenophon in Cyropœdia , Plutarchus etiam in commentario ad principem indoctum : ac etiam in altero , Quòd maximè oporteat philoſophum cum principibus agere. ac ſunt apud Platonem plurima , quæ hoc loco recitari poterant.

ἀριστεύουσιν.) optimè , præclarè , feliciter habent , florent , præſtant potentia , opibus , &c.

ἀκύμοροι θνήσκουσιν.) freti ſuis viribus , ſua potentia & robore. Multis namq; eximium robur ac confidentia attulit exitiū: vtriq; Aiaci apud Homerum & Sophoclem , Capaneo apud Euripidem , Miloni Crotoniatæ apud Gellium , ac quamplurimis alijs : quorum exempla plura quid attinet cōmemorare?

Multis præclara dona exitio fuerunt.

κόλπον ἀνηώρησε.) Id eſt , nudauit ac ſpectanda exhibuit, quę natura vult abdi ac tegi accuratiſsimè : & quod morituras etiam ſic obſeruaſſe attentiſsimè legimus , vt in morte etiā honeſtè ſe gererent , aliquoties apud Euripidem in Hecuba , Iphigenia , Heraclidis : ac apud hiſtoricos , de Iulio Cæſare , ac Olympiade Alexandri matre. Id autē ideo ſic inſtituit Venus , vt amore inflammatum , quò vellet inclinaret Paridem.

De in morte etiam ſe honeſte gerentibus.

σκῆπτρα.) id eſt , audi quale meum ſit ſceptrum , qualeue regnum teneam , & quod tibi imperium promittam.

ἀτίδα γαῖαν.) oblatam , ac promiſſam tibi à Iunone.

ἀγλαΐη.) iuxta Muſæi etiam veteris poëtæ verſiculum,

καὶ γὰρ ἐπ' ἀγλαΐῃ ζηλήμονές εἰσι γυναῖκες.

τὶ γὰρ σακέων.) Quare apud Homerū rectè præcipitur Andromachę ac Penelopę , vt ſuas res curent , his quidē verbis :

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε. Iliad. ζ , θ & φ.

Apud eundem id quoq; hemiſtichium ſæpe repetitum legitur, —— πόλεμος ἄνδρεσσι μελήσει. Vide prouerbium , Bellum Cononi curæ erit. Ac reperitur verſus apud Athenæum lib. 14. ex Thelèclidæ comici ſocijs relatus , qui omnino hoc loco commemorandus erat : ὡς οὖσα θῆλυς εἰκότως οὔθαρ φέρω. Id eſt, Fœmina cum ſim, fero decenter vbera.

λακεδαίμων.) Id eſt , ex Lacedæmone duces tibi ſponſam Helenam , quam raptam videndam deinde tu ſponſus exhibebis:

bebis tuis Troianis. Lacedæmon autem vrbs est Laconiæ in Græcia, Sparta etiam vocata, regia Menelai, mariti Helenæ. De ea pluribus agit Pomponius Mela libro 2. cap. 3. Habuit ea vrbs olim inhabitatores bello egregios, qui iuuentutem laboribus & nando, currendo, esuriendo, algendo, æstiuando, furari etiam docendo, erudiebant: vt autor est Plutarchus in Lycurgo, & post eum Vegetius libro 3.

Lacedæmones seu Spartam in quibus rebus instituerint suam iuuentutem.

καλὸν πολέμοιο γενέθλην.) Huius Paridis iudicij multi autores meminere (tametsi id ab Homero sit neglectum, quod Macrobius etiam obseruauit in Saturnalibus suis) Euripides, Lycophron, Virgilius, Ouidius, in Epistolis præcipuè aliquot: Apuleius in Asino suo, vbi etiam publicè in comœdiæ seu ludi forma exhibetur in theatro. Ac sunt qui de eo aliter sentiunt: vtpote somniasse Paridem, quòd dearum iudex à Ioue constitueretur: & profectionem in Græciam non propterea, sed alijs de causis susceptam. Si vis, vide quæ dicuntur in principio historiæ Troianæ, quam Dares Phrygius conscripsit: quæ item scribit Plutarchus in vita Homeri. Dictys verò Cretensis, qui & ipse id bellum 6. libris historico more descripsit, iudicij nullius, quod ego sciam, sed raptus meminit. Dion quoq; Chrysostomus oratione 20. quæ de Secessu inscribitur, philosophicè (vt solet) exponit pluribus etiam, quid de eo iudicio sit existimandum. Lycophron autem in Cassandra, & huius doctissimus interpres, *ἱστορικώτερον* omnia cómemorant, mox in initio. Ac Thucydides & Herodotus, vterque insignes historici, mox in initio vterque primi libri, eius raptus ac belli Troiani meminerunt: verùm ita, vt appareat prorsus eos alias causas & profectionis Paridis in Græciam, & belli deinde quod inter Græcos atque Barbaros gestum est, facere. Alij ex veterum narrationibus referunt, vetustissimum hymnum Parin Priami filium parentum iussu, tametsi barbarorum, Græcis disciplinis institutum scripsisse, quem Ceston veteres vocauere: in quo Veneris laudes complexus erat, eamque Palladi ac Iunoni prætulit: ex quo quidem hymno aiunt poëtis causam præstitam, quæ de fingendi Paridis iudicio ac cesto traduntur. Vide etiam quomodo id interpretetur Fulgentius lib. 2. Mythologiarum. Cæterùm apud Lucianum adeò id iudicium describitur in omnibus cum hac nostri poëtæ narratione congruens, in Dialogo qui *θεῶν κρίσις* inscribitur, vt nihil debeat esse verisimilius, quàm hinc omnem eam narrationem desumptam, cum Luciano longè fuerit posterior. Vide prouerb. Ilias malorum.

Iudicij Paridis qui autores meminerint.

Opiniones variorum variæ de Paridis iudicio.

Paris hymnum scripsit in laudē Veneris, qui occasionem præbuit fabulæ de iudicio Paridis.

Iudicium Paridis a Luciano etiam descriptū.

Vide etiam quæ de hac quæstione non protrita ex Græcorũ thesauris scribit Rhodiginus, lib. 19. Antiquarum lectionum, capite 19.

ἀγλαΐῃ ἐφίλησα.) Sententia, quòd fructus ex ijs rebus percipiamus, quibus studemus. Vide prouerb. Vt sementem feceris, ita & metes. Et in versu Oraculi dicitur.

οἷά τ' αἰνῆς ἔρξει, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει.

φασὶ) aiunt. qui verò id aiant, quòd Iuno Gratiarum mater sit, hactenus nec audiuisse nec legisse nos memini. Fabij consilium itaq; sequuti, non turpe putabimus, si quædam ignorauerit Grammaticus: cum bonus etiam Horatio quandoque dormitet Homerus. Ac

—— Pictoribus atq; poëtis

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas: eodẽ id scribente.

λοχεύει.) Id est, etiamsi tractet fabrilia, ipse deus ac moderator ignis, qui subigit omnia, ipse cum Marte tuus filius. vnde & clypeorum dominam eam vocat, filium habentem Martem.

Mineruæ natiuitas a quibus autoribus exposita.

ἣν γάμος οὐκ ἔσπειρε.) Alludit obiter ad Mineruæ natiuitatem, quæ ex capite Iouis est edita: quam fabulam scitè admodum interpretatur lib Etymologiarum 10. Isidorus Hispalensis: omnium verò copiosissimè eam fabulam exposuit Chrysippus, Stoicorum scriptor acerrimus, apud Galenum libro 3. de Hippocratis ac Platonis dogmatis: vbi à Galeno non vt medico, sed philosopho etiam acutissimo, acerrimè obiurgatur, quòd tantum temporis exponendis fabulis semper tribuat, quæ res & infinita sit, nec semper cum vtilitate aliqua insigni coniuncta.

Minerua quomodo nata e capite Iouis.

σιδηρείῃ τε τομῇ.) Vulcanus namq; à Ioue accersitus, cum è capite parere vellet Mineruam, securi caput eius aperuit: vnde ipsa iam nubilis, armata & hastata etiam prosilijt, & speciosa: quemadmodum eam fabulam prolixè tractat Pindarus Olymp. 7. Lucianus etiam in Dialogis cœlestibus. Meminit quoq; eius Homerus in hymno Apollinis.

ἀμνονίης ἀδίδακτος.) Virginitatem enim vouit perpetuam: quemadmodum id à Ioue refertur apud Lucianum.

ὁμοφροσύνης ἀδαήμων.) Quòd bella sectetur, quæ ex discordijs oriuntur: seu quòd bella, discordias ac tumultus generent, vt dicitur, ἀλάλα πολέμων θυγάτηρ: quemadmodum id refert ex Pindaro Plutarchus, in lib. de Fraternitate.

αἰάλκιδες.) Vult indicare, quòd mulierum nõ sit res tractare bellicas. πόλεμος ἄνδρεσσι μελήσει: quemadmodum suprà ex Homero

Homero retulimus. Tametsi multæ sunt gentes (quemadmodum scribit Strabo, Apollonius, & alij) vbi mulieres virorum sortiuntur opera. Ac quæ de Amazonibus prodiderunt historici, Calaber etiam, Dictys Cretensis, Lycophron & Virgilius, notiora sunt.

Alicubi mulieres virorum sortiuntur opera.

κεκρυμμένων.) Id est, expansis membris mulierum, armis tectarum, nemo facilè dicet quale corpus ibi tegatur, viri ne an fœminæ. Apud Homerũ Andromacha iubetur curare domum, imperare famulis, ac colum tractare, his quidẽ verbis:

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα, τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,
ἱστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι: πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει. Iliad. ζ.

ἣν οὐκ εἶδε διώκων.) Contra id quod dicitur, Ignoti nulla cupido. Ac Iuuenalis prodigij loco refert, de cæco amante,

Qui nunquam visæ ardebat amore puellæ. Tametsi apud Athenæum multa memorentur exempla, eorum qui nunquã visas amarunt, seu ex alia causa, seu somnio quodam: quemadmodum scribit de puella & adolescente, vtrisq; de regia stirpe prognatis, quòd se vicissim amabãt ac cupiebant ob phantasiam quandam per somnum inceptam: lib. 13. Dipnosophiston. Ac Democritum philosophum oculos sibi eruisse, tanquam omnium malarum cupiditatum authores, multi prodidere. *Vt vidi (namq;) vt perij, vt me malus abstulit error*: veluti à Marone scriptum est. Apud quem præterea

Exempla eorũ qui nunquam visas ex somnio amarunt.

Democritus sibi ipsi eruit oculos.

—— *Vtróq; videndo* *Fœmina* —— Iuxta namque Musæi veteris poëtæ versiculos,

κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς
ὀξύτερον μερόπεσσι πέλει πτερόεντος ὀϊστοῦ.
ὀφθαλμὸς δ' ὁδός ἐστιν, ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων
ἕλκος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει. in opere de Ero & Leandro.

φερέκλου.) Phereclus faber fuit, cuius pluribus meminerunt Lycophron, & huius interpres: Homerus Iliad. ε. Ouidius quoq; alicubi in Epistolis. Is Paridi naues fabricauit, quibus in Græciam profectus abduxit Helenam.

De Phereclo fabro.

ἱλασκόμενος θυέεσσιν.) Vt eam semper sibi propitiam ac beneuolam retineret, ac adiutantem profectionem suam, ad ea quæ in animo parabat. quod enim nobis preces, id gentibus sua quædã fuerunt sacrificia, horrẽda ac abominanda pleraq; omnia, ludi, certamina, & huiusmodi alia, quibus deos seu iratos placabant, seu etiam propitios eos sibi esse perpetuò optabant. quin fuerunt etiam, qui puellarum prostitutione

Quibus sacrificijs veteres suos deos coluerint.

eosdem

eosdem colerent: quemadmodum scribunt Strabo, Plutarchus. Eusebius quoq; in vita Constantini aliquoties id meminit, item Herodotus, & alij.

Hellespontus.

ἑλλήσποντον.) Hellespontus maris sinus est inter Thraciam & Asiam, qui septem tantum stadijs Asiam ab Europa diuidit: authore Plin. libro quarto capite 12. sic denominatus ab Helle Athamantis (qui fuit frater aui paterni Iasonis, Argonautarum principis) filia: quæ cum fratre Phryxo fugiens in aureo ariete nouercæ insidias, in eo submersa perijt: quæ nos pluribus commemorauimus in nostris in Apollonium annotationibus.

Signa plerunque solent præcedere rerū mutationes.

σημήια φαίνετο.) φιλέει δέ πως προσημαίνειν, εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνει ἔσεσθαι: vt ait Herodotus libro sexto historię suæ. Ac comprobant hanc sententiam Herodoti multæ aliæ multorum autorum narrationes, quòd signa præcedentia plerunq; soleant comitari, vt præcursores, mala futura: quemadmodum id exemplis etiam ostendit Calaber libro 12. recepto iam in vrbem equo Troiano: Ouidius etiam 15. Metamorphos. & Virgilius 1. Georgicorum: commemorantes prodigia, quæ mactationem Cæsaris in Capitolio præcesserunt. Ac reperiuntur apud Plutarchum, Herodotum, Pausaniam, Plinium, Liuium ac Valerium, plurima quæ hoc loco referri possent. Porro cui non sunt nota quæ Iosephus scribit libro septimo, capite 12. ἁλώσεως, de signis quæ futurum exitium vrbis Hierosolymitanæ multo antè portendebant? Apud Apollonium Rhodium libro quarto, ipsa Argo nauis loquitur, ac pœnam Absyrti interfectoribus, filij regis Colchici, minatur. Apud Homerum Odys. 12. carnes boum mactatorum iá, ac excoriatorum, serpunt tamen, ac verubus iam transfixæ, taurorum more mugiunt, quæ portenta deinde secutum est naufragium, in quo socij Vlyssis in mari disiecti ac fulmine percussi miserè perierunt. Ac sunt in eadem Odyssea etiam alia, si operæprecium esset ea omnia commemorare. Cæterùm si quis plura de ea materia cupit cognoscere, legat librū Iulij Obsequentis, qui totus est de prodigijs. Volumen etiá amplum ac præclarū de Prodigijs viri multiscij, CONRADI LYCOSTHENIS, in quo secundum certam annorum seriem, à condito mundo ad hoc vsque tempus, pleraq; omnia quæ eius sunt argumenti, optimo ordine ex optimis quibusque authoribus referuntur. Vide etiam quæ Alexander ab Alexandro scribit libro tertio, capite decimoquinto, Dierum genialium.

De Argo naui loquente.

Carnes verubus trāsfixæ mugiunt.

Iulij Obsequētis ac Conradi Lycosthenis libri de prodigijs.

οὐρανὸν

οὐρανὸν ἑλικῶν.) Id est, totam illam cœli partem, in qua videtur vrsa maior, caliginoso cinxit vinculo: quæ mox tempestas maris cum imbri delapso secuta est.

δαρδάνιον καὶ τρώϊον.) Troia Dardania primò fuit vocata, à primo rege Dardano. Troia à Troe: quemadmodum eadem etiam Ilium ab Ilo rege fuit denominata. Cæterùm genealogiam regum Troianorũ omnium, ac heroum qui inde descenderunt, habes apud Homerum Iliad. *υ.* Troia, Dardania & Ilium vnde nuncupata.

ἰσμάριδος.) Ab Ismaro oppido Thraciæ: Herodotus in Polymnia.

παγγαίοιο.) montis Thraciæ, autore Plinio lib. 4. capite 11. Thracia autem Europę regio est, inter partes Scythiæ posita, nec cœlo nec solo tractabilis, & (nisi qua mari propior est) infœcunda, frigidaq;. populos habet truci aspectu, bellicosos, laborum ac frigorum patientissimos: Plin. lib. 4. cap. 11. Thracia qualis sit regio.

φυλλίδος τύμβον.) in Thracia scilicet. Phyllis namque Lycurgi Thracum regis filia fuit, quæ Demophoontem Thesei regis Atheniensium filium, è bello Troiano redeuntem, hospitio ac lecto accepit. Cum autem Athenas proficisceretur, & tardius rediret, ipsa se spretam existimans, moræ impatientia guttur suum laqueo præfocauit. Ouidius epistola secunda, quam Phyllis scribit Demophoonti. Meminit quoq; 2. de Arte amandi. Phyllidis ac Demophoontis amores.

ἐννεάκυκλον.) Locus est in Thracia, sic nominatus, quò Phyllis comitata est Demophoontem, Athenas nauigantem, cum prius de reditu sibi affirmasset: & vbi quoq; redeuntem persæpe præstolari solebat. Meminit eius Lycophron, & huius interpres: Herodotus lib. 7. Ouid. etiam libro tertio, de Arte amandi.

αἱμονιάων.) Thessalia regio est Græciæ, præstantissimorum heroum ac principum alumna, Achillis, Argonautarum, &c. Ibi enim schola fuit Chironis. Aemonia etiam olim Helles, Pharsalia, Macedonia dicta est: Emathia etiam, & campi Philippici: Plin. lib. 4. Strab. lib. 10. Montes habet 24. quorum longè nobilissimus Pieria, parens domusq; Musarum. Fuit verò ea gens magiæ deditissima: quod patet ex Apuleij & Luciani Asinis, luculentissimè scriptis. Vide prouerb. Thessalorũ commentum, Thessalorum alæ, item Thessala mulier. Thessalia alũna multorũ pręstantiss. virorũ. Thessali magiæ deditissimi.

ἀχαιΐδος.) Achaia ampla est regio Græciæ, cuius caput est Corinthus: vrbs à Strabone, Pausania, Plutarcho etiam multum celebrata, alio etiam nomine Peloponnesus vocata Plin. lib. 4. cap. 5. Strabo lib. 8. Vide etiam prouerb. Non cuiuis Corinthus caput Achaiæ.

P datum

datum est adire Corinthum.

Phthia Achillis patria.

φθίην.) Thessaliæ ciuitas, in qua natus Achilles, Græcorum facile præstantissimus, Chironis discipulus, quem Homerus in tota celebrat Iliade Plin. lib. 4. cap. 8.

Mycenæ regiæ Agamemnonis.

μυκήνην.) vrbs Peloponnesi, seu Achaiæ, in qua regnauit Agamemnon. de ea vide Pausaniam in Corinthiacis.

ἐρυμάνθου.) fluuij Arcadiæ, quæ à Peloponneso vndiq; cingitur. Mela lib. 2. cap. 3.

Sparta præstabat formosis mulieribus.

σπάρτην.) De ea diximus suprà in Lacedæmone. Eam hoc loco *καλλιγύναικα* nominat: quemadmodum etiam in versu oraculi, qui ab Herodoto, Pausania, Stephano, & plerisq; alijs refertur, non alio nomine commendatur.

ἵπποι θρήϊκιοι, λακεδαιμόνιαι τε γυναῖκες. Fuit autem Menelai regia. Vide prouer. Spartam quã nactus es, hanc orna: item, Generosior Sparta: ac, In sola Sparta expedit senescere.

Agamemnon & Menelaus vnde dicti Atridæ.

ἀτρείωνος.) Id est, Atrei filij. inde enim Atridæ dicuntur Agamemnon & Menelaus fratres: tametsi Dictys Cretensis Plisthenis filios eos faciat. Atridas autem cognominatos, quòd ab Atreo Plisthenis fratre essent educati: cum Plisthenes, ipsis pueris adhuc existentibus, morte immatura esset præreptus. lib. 1. historiæ belli Troiani. Itaque hinc factum est, vt ab Homero, Euripide, Pindaro ac Virgilio, non Plisthenidæ, sed semper Atridæ fuerunt nominati: quod hoc loco monere nobis visum est.

Eurotas fluuius.

εὐρώταο.) Eius fluuij Pausanias, Plutarchus, Theognis, Theocritus, & plerique alij meminerunt. non procul abfuit à Sparta.

Therapne Helenæ patria.

θεράπνην.) ciuitatem Laconiæ, Helenæ patriam, prope Spartam sitam. Stephanus in commentario de Vrbibus, Plinius etiam, eam ciuitatem Theramnas appellant. Meminit eius Pausanias in Laconicis, Isocrates etiam in Helenæ encomio. Vide Melam lib. 2. cap. 3.

οὔπω κεῖθεν.) A' Therapne videlicet ad Spartam: non procul enim à se inuicem distabant. quare paulo pòst nauigare desinebant, cum iam quò voluissent, Spartam scilicet, appulissent.

Quando veteribus lauari solenne fuerit.

λοεσσάμενος.) Id est, Paris exornat se, compositis diligenter singulis, vt eo citius amore sui inflammaret Helenam. Et alioqui veteribus vsitatum fuit lauare semper, antequam seu conuiuia accederent, seu aliàs etiam in solennibus congressibus comparèrent: quemadmodum id ex Homero, Luciano, Plutarcho atq; Athenæo alibi ostendimus.

εἶδος

εἶδος ἀλιώσε.) Græci enim, gens superstitiosissima puto hominum omnium quos sol aspexit, adeò repleuit omnia templis, sacellis, aris, statuis & imaginibus, vt idola eos tot propemodum statuisse, totq; deos excogitasse ex Pausania manifestum sit, quot seu homines tunc, seu eorundem etiam cogitationes ac somnia fuerint. Ignotis etiam dijs honores decreuerunt, ne quid ipsorum deesse posset superstitioni, dementiæ, ac vanitati.

Græci tot habuerunt idola, quot cogitationes & somnia.

καρνείοιο.) Id est, Hyacinthi, quem amauit Apollo Carneus cognominatus: de quo alij aliter sentiunt. Vide de ea re Pausaniam in Laconicis, ac Callimachum in hymno in Apollinem, & huius Græcum interpretem. Carnea autem celebritas non tantum apud Lacedæmonios, sed tota fermè Græcia, alibi etiam gentiū solenniter peragebatur. De ijs verò sacris, & more in eis seruato, plurima perscribit Athenæus lib. 4. ex Demetrio Scepsio.

Carnea celebritas.

δὴ κατὰ σκυζομένη.) Id est, Amyclæorum populus, vrbis Amyclæ in Laconia, cum consideraret formam Hyacinthi, pueri Amyclæi, semper metuebat ne Latona pertæsa nuptiarum Iouis (ex eo namq; Dianam cum Apolline peperit in Delo) huius pueri amore percita, eum raperet: Auroræ exemplo, quæ Orionem rapuit: aut Cereris, quæ Iasonem. quemadmodum id meminit Theocritus etiam.

οὐκ ἰδάη ζεφύρῳ) Id est, nesciuit Apollo se habere corriualem in hoc puero ventum Zephyrum. Eum puerum cum imprudenter iaculo confecisset, commutauit cruorem eius in florem eiusdem nominis Hyacinthum. de quo flore, quis ille sit, ac quomodo nobis dicendus, video hucusq; apud rei medicæ ac simplicium scriptores, litem esse sub iudice. Fabulam recitat Ouid. lib. Metamorphos. 10. De Hyacintho etiam scribit Philostratus senior, & Iunior in Iconibus.

De Hyacintho puero.

ἀγαλλόμενος χαρίτεσσιν.) Nam & Homerus, & Dictys Cretensis, vterq; Paridē à forma excellenti prædicāt. Similia istis sunt quæ Apollonius scribit de suo Iasone, Argonautarū principe,

Laus Iasonis a forma.

θεσπέσιον δ' ἐν πᾶσι μετέπρεπεν Αἴσονος υἱὸς
κάλλεΐ τε καὶ χαρίτεσσιν. —— Et rursum ibidem;
ἔνθ' οὔπω τις τοῖος ἐπὶ προτέρων γένετ' ἀνδρῶν,
οὔθ' ὅσοι ἐξ αὐτοῖο Διὸς γένος, οὔθ' ὅσοι ἄλλων
ἀθανάτων ἥρωες ἀφ' αἵματος ἐβλάστησαν
τὸν μὲν παπταίνοντες ἐθάμβεον αὐτοὶ ἑταῖροι,
λαμπόμενον χαρίτεσσιν, &c. lib. 3. Ac apud Homerum Minerua Vlysſi augustiorem circumfundit aspectum,

De Vlysse formoso.

hoc quidem pacto : —— τῷ δ' ἄρ' ἀθήνη
θεσπεσίην κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις,
καί μιν μακρότερον καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι. Ac de Aeneæ

Aeneæ pulchritudo.

ſubitò apparente corã Didone, ſic ſcribit 1. Aeneid. Virgilius :

—— Claraq́, in luce refulſit
Os humeroſq́, Deo ſimilis : namq́, ipſa (Venus) *decoram*
Cæſariem nato genitrix , lumenq́, iuuentæ
Purpureum , & latos oculis afflarat honores.

διόνυσι.) Collatio Bacchi cum Paride. Bacchus autem natus eſt ex Ioue ac Semele, Cadmi Thebani filia. Ouid. in Metamorph. lib. 3. Meminit etiam Pindarus 2. Olympiorum.

κόρον ὀπωπῆς.) Simile iſti illud Virgilij de Didone,

Expleri mentem nequit , ardeſcitq́, tuendo.

ἡμερίδων βασιλῆα.) ſeu vitium ſatorem , ſeu demonſtratorẽ Bacchum. ἡμερὶς namq; , ἡμερίδος , vitem ſignificat.

ἀργείοισι.) quaſi diceret : Non puto te eſſe Græcum hominem , quum plerique Græciæ præſtantes viri mihi non ſint ignoti.

Pylus.
Neſtoris eloquentia.
Neleus.

πύλον.) Achaiæ oppidum, in quo Neſtor ille regnauit ἡδυεπής. de quo Homerus libro Iliad. β.

τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. Neleium autem vocat , à Neleo , patre Neſtoris. Homer. Iliad. β. & Odyſ. γ. Vide prouerbium , Neſtorea eloquentia. item , Neſtorea ſenecta. Vide etiam de Pylo Strabonem lib. 8. Melam lib. 2. cap. 3. Plinium libro quarto , capite quinto, ac prouerbium, Eſt Pylus ante Pylum.

ἀντίλοχον.) Neſtoris filium , qui in bello Troiano cecidit : cuius pietatem & Pindarus celebrauit 6. Pythiorum , cum Quinto Calabro lib. 2. Paralipomenon Homeri.

φθίαν πέδον ἀνδρῶν.) Inde enim fuit Achilles Græcorum præſtantiſsimus, quemadmodum paulo antè diximus.

Aeacus rex inſulæ Aeginæ celebratiſsimæ.

γένος αἰακιδάων.) Id eſt, omnes deſcendentes ab Aeaco. Aeacus autem rex fuit Aeginæ inſulæ circa Peloponneſum , in Aegeo mari , in qua prædicanda Pindarus eſt fuſiſsimus, tum ob præclaras Aeaci ac Aeacidarum virtutes : tum etiã quòd , quemadmodum Croton ciuitas in Italia , viros præſtantes ac victores in ſolennibus Græciæ certaminibus dederit plurimos. Vide Strabonem libro octauo , & Stephanum in Commentario de vrbibus.

Aeaci filij tres.

Filios habuit tres : Pelea , vnde Achilles : Telamonem , vnde Aiax ille Telamonius : & Phocum , à Peleo interemptum : qui Aeacidæ dicti ſunt , multumq́ue celebrati ab Homero , Apollonio , Pindaro , vt diximus ::

ximus: Ouidio etiam in aliquot Metamorphoseon libris. Vide prouerb. Aegina pueros optimos alit: item, Aeginenses neq; tertij, neq; quarti.

πατρόκλου.) Et hic de Aeacidarum fuit familia, Achilli propinquitate coniunctus, cum quo in Chironis schola institutus, dum vixit, arctissimè ipsi adhæsit: ita vt & antiquitas, cũ Achille, paribus amicorum eum adnumerare non dubitarit. Eam fidem Homerus etiam in Iliade prædicat. Tandem interficitur ab Hectore, cum esset indutus armis Achillis. Homerus Iliados π, vbi eius præstantia insigni laude effertur. Patroclus Achillis cognatus.

φρυγίης.) Phrygia, regia est minoris Asiæ. De ea, Phrygibúsque, vide Plinium lib. 5. cap. 32. Aeneam item Syluium in Asia minore, vbi per aliquot capita, multa non ineruditè, nec ex protritis autoribus dicuntur, argumentum historiæ Troianæ illustrantia. In ea olim Troia fuit, vrbs opulentissima, florentissima, ac multorum monumentis celebratissima. Quibus enim veterum Troia non suppeditauit scribendi materiam? Eam exædificasse Neptunum cum Apolline, meminit Homerus Iliad. θ ac φ. Euripides etiam in Troadibus, Ouid. libro 12. Metamorphos. Virgilius item 2. & 5. Aeneidos. Quæ tametsi ad excellentiam dicta accipere oporteat, quemadmodum Strabo scribit lib. 1: tamen videntur rectius sentire, qui existimant (vt Lycophronis interpres) muros Troianos à Laomedonte extructos, ipsamq; Troiam exornatam de pecunia quæ in templo Neptuni & Apollinis Troiæ deposita fuerat. Quòd veteres, thesauros, pecunias, aliaque quæ chara habebát, in templis ac regum sepulchris reponere consueuerint, vt loco tutissimo, quem violare seu spoliare nefas esset maximum: quemadmodum id patet ex plurimis locis Plutarchi, Pausaniæ, Strabonis, Athenæi, Herodoti, Dionis Chrysostomi, &c. Ac in templo Delphico ingentes thesauri, auri argentiq;, statuarum, arborum, atque vitium aurearum, ac similium donariorum, custodiebantur: quemadmodum Diodorus etiam Siculus meminit: adeò vt, referente Athenæo, Theopompus de thesauris Delphicis commentarios scripserit: Alcetas etiam libros depositorum in Delphis condiderit: quemadmodum alij quoque de rebus surreptis è Delphis, commentationes ediderunt. Exempla quoque eius rei sunt in sacris Biblijs, 2. Macabæorum cap. 3. Iosephum etiam græcum lib. 14. cap. 8. ἀρχαιολογίας.

Phrygia Asiæ regio.

Troia caput Phrygiæ.

Troia exædificata a Neptuno & Apolline, ac quid eo indicatum sit.

Veteres, thesauros suos in templis ac regũ sepulchris abscondere soliti.

Thesauri amplissimi templi Delphici.

Libri scripti de thesauris templi Delphici.

Pompeius intrat Hierosolymis sanctum sanctorum.

γίας, & Iosephum Hebræum li. 4. cap. 22. de Pompeio Magno, qui capta Hierosolyma sanctum sanctorum ingressus, perlustrauit ea quæ solis summis sacerdotib aspicere licebat: vbi & ingentem vim auri facti, & pecuniæ duodecim tonnas reperit, a viduis ac alijs bonis viris, vt in locum tutum depositas. Ac Romanorum ærarium fuisse in templo Saturni, Plutarchus sæpius meminit in Vitis, & Moralibus etiam. Apud Athenienses etiam ærarium cella erat, post ædem Mineruæ, obq; id Opisthodomos dictum: quemadmodum est apud Demosthenem in oratione περὶ συντάξεως.

Romanorum ærarium in templo Saturni.

Atheniensium ærarium.

κρονίδαο.) Saturnidæ, Iouis Saturni filij, ex quo natus est Dardanus, primus rex Troianorum. Homer. Iliad. *υ. vbi integra texitur genealogia regum Troianorum.*

διώκω.) refero moribus ac virtutibus meos maiores, meam gentem. Apollo namq; pauit armenta Troianis, quemadmodum ex Homero postea indicabimus. Sic idem cum Neptuno Troiam muris cinxit, mercede vtroq; conducto à Laomedonte: veluti fabulantur poëtæ.

κασιγνήτην ἀφροδίτης.) Id est, non inferiorem forma, ipsa Venere: tametsi Venus & Helena eundem patrē, Iouem scilicet, habuerint. Iupiter enim, qui cum nulla non mortali fœmina consueuit, etiam cum Leda Tyndarei vxore rem habuit, ex quo concubitu nati Dioscuri ac Helena: vt deinde (quemadmodum dicitur, Matrem sequimini porcæ) Helena ac Clytemnestra sorores, Ledæ filiæ, matri non dissimiles fierent, & fidem coniugalem Menelao ac Agamemnoni maritis suis nihilo melius conseruarent, quàm id ipsis à matre monstratum fuisset. *κακοῦ γὰρ κόρακος κακὸν ᾠόν*, vt in veteri veroq; verbo dicitur. Vide Pausaniam lib. 1. in Atticis: Athenæum item lib. 8. vbi de Helenæ parentibus agitur: Rhodiginum quoq; lib. 11. cap 19. Antiquarum lectionum.

Iupiter Helenę pater.

Quare Helena ac Clytemnestra sorores, matri non dissimiles fuerint.

κυθέρεια κελεύει.) Iuxta versum illum poetæ: Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum. Verùm philosophia diuersum docet, vt affectus obtemperent rationi, tanquam regi quod & in carmine Pythagoræ sapienter præcipitur, *καὶ φράζευ ἕκαστα, ἡνίοχον γνώμην στήσας καθύπερθεν ἀρίστην.*

Recta ratio rex sit affectuum.

κατονοσσήσῃς.) Id est, noli repudiare meas nuptias, nec facias me indignum tuo connubio, cum scias quòd cum *imbelli* viro sis nupta, qui mecum nullo modo possit comparari: turpe quoque sit, te Argiuarum mulierum præstantissimam, cum tali viro diutius viuere.

ἀνδρῶν εἶδος ἔχουσι.) Id est in muliebri ac imbecilli corpore, forma

forma tamen viros referunt, in qua nullus decor, nulla venustas renideat. Non sunt itaque veræ mulieres, sed nothæ, sed adulterinæ, à tua speciosa indole degenerantes: tuq; sola mereris in Græcia dici mulier, dignaq; quæ cum nullo alio quàm Paride sis iuncta.

ἐφέπεσιτο βουσὶν Ἀπόλλων.) Apollo Laomedonti pauit boues: Homer. Iliad. φ. Idem quoq; pauit oues annis nouem Admeto Thessalorum regi, quemadmodum est apud Euripidem in Alceste: in Orphei Argonauticis, Ouid. 2. Metamorphos. lib. item 2. de Arte amandi, in Heroidibus etiam. Vide prouerb. Admeti nænia.

Apollo pascit boues Laomedō ti: oues etiam Admeto Thessalorum regi.

μετήμερον.) Id est, nox diem distulit, sustulit, eripuit hominibus aliquandiu lucem, auroram etiam, diei procœmium.

δοιὰς πύλας ὀνείρων.) Allusio est ad locum Homeri, de duabus somniorum portis, qui est lib. 19. Odysseæ, habetque ad hunc modum.

De duab. somnij portis.

δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων.
αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετύχαται, αἱ δ' ἐλέφαντι.
τῶν οἳ μέν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,
οἵ ῥ' ἐλεφαίρονται, ἔπε' ἀκράαντα φέροντες.
οἳ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,
οἵ ῥ' ἔτυμα κραίνουσι βροτῶν, ὅτε κέν τις ἴδηται.

Eum Virgilius expressit lib. 6. Aeneidos, his versibus:

Sunt geminæ somni portæ, quarum altera fertur
Cornea, quæ veris facilis datur exitus vmbris:
Altera candenti perfecta nitens elephanto,
Sed falsa ad cœlum mittunt insomnia manes.

Qui locus exponitur à Macrobio lib. 1. in Somnio Scipionis, cap. 3. Seruio etiam in commentarijs super eosdem versus. Cæterùm apud veteres multum somniorum, hoc est, vanitatum fuisse, passim ex authoribus historicis atq; poëtis sciri potest: quòd apud eos multum etiam esset superstitionis. qua multum fidei his tribuebatur. quemadmodum Plutarchus refert in Lucullo, Syllam in commentarijs suis scripsisse: Nil credi esse dignius, quàm quod per somnium fuerit præsignatū. Ac Pompeius, eodem referente in Pompeio, deuicto Mithridate Ponti rege potentissimo, in aula reperit commentarium, in quo fuerant conscriptæ somniorum interpretationes, quæ partim ipse rex, partim fœminæ quædam viderant. Complures namq; de ea cognitione scripsisse legimus. Demetrium etiam Phalereum, cuius de eadem scientia 5. commentarios extitisse proditum est. Artemonem præterea Milesium, qui

Quare apud veteres multum fuerit somn orū.

Syllæ Romani vox de somnijs.

Mithridatis ac aliorum cōmentaria de somnijs.

qui ad 22. Onirocriticῶν libros conſcripſit, qui perierunt. Ac extant adhuc hodie veterum etiam cōmentarij de inſomnijs, græcè ſcripti: vt Syneſij Cyrenes epiſcopi liber, quem Gregorius Nyſſenus expoſuit: Artemidori etiam philoſophi libri 5. à Iano Cornario latinè facti. Ac veterum aliorum præterea alij. Cardanus etiam lib. 10. ſcripſit latinè, de inſomnijs. Paſsim etiam apud Suidam & Heſychium leguntur ſenarij Græci, qui ſomniorum expoſitiones continent: quos iam olim doctiſsimus vir Camerarius in vnum collegit: ac poſt eū Hadrianus Iunius lib. 1. Animaduerſorum, à ſe etiam latinis ſenarijs expreſſos. Vide etiam de Somnijs prouerbium, In ſomnis quæcunq; videntur, Somnium, Somnio beatus, Somnium hybernum, Somnium tuum tibi narra, Ne per ſomnium quidem: ac, Aegroti ſomnium.

Libri de Somnijs ſcripti adhuc extantes.

θαλάμων φιλοξείνων.) Id eſt, ædibus, vbi fuerat hoſpitio exceptus, in quibus viuebat Helena iuuenis adhuc, cum florente ætate marito Menelao, qui tunc aberat in Creta, quemadmodum dicetur poſtea.

ἑρμιόνη.) Filia Helenæ & Menelai, quæ poſtea Oreſti nupſit, filio Agamemnonis: quemadmodum eſt apud Euripidem.

Regum Perſicorum opulētia.

καλύπτρων.) tegumentum capitis, flammeum, inde καλυπτήρια ac ζωστήρια, Schleyer land / Gürtel land / terræ & ciuitates, quas Perſarum reges opulentiſsimi ſuis vxoribus concedebant habendas, vt ex harum redditibus, quæ ad ornatum, flāmmea, zonas & huiuſmodi alia ſpectabant, ſibi compararent: quemadmodū id à Platone ſcribitur in Alcibiade primo: Athenæo etiam alicubi, qui id ex Platone repetitum, in ſuis quoq; Dipnoſophiſtis referre voluit.

Veterum puellę in pratis cōueniebant, ad ſua quædam exercitia.

νυμφάων ἐς ὁμήγυριν.) Pro veterum conſuetudine. veterum namq; puellæ, ac præcipuè heroum filiæ, certo tempore in pratis, in littoribus conuenire ſolebant, ad ſua quædam exercitia: quemadmodum patet ex Homeri Odyſſ. ζ. de Nauſicaa Alcinoi regis Phæacum filia. Ex Theocriti item Europa, ac Helenæ epithalamio, Apollonio etiam Rhodio lib. 1. de Orithyia filia Erechthei, rapta à Borea, cum ad Iliſſum flumen cum puellis luderet. Ac ſcribit Ouid. epiſtola 15. *raptam* Priamo Helenam à Theſeo (cuius raptus multi autores meminere) cū nuda luderet in palæſtra, cum nudis virginibus.

Helena quomodo à Theſeo rapta.

ἀστέρες ὑπνώουσι.) Id eſt, illuxit iam, pulſis ab aurora ſtellis, quæ non amplius lucent: ac ijſdem denuò prodeuntibus in cœlo, occidente ſole, noctescit: & tamen non reuertitur inde mater, quò eam ad chorum adoleſcentularum acceſsiſſe confin-

confingitis, vbi certè tam diu abesse non posset.

θάρσεε τεκμαίρουσι) Alludit ad id quod suprà diximus, Helenam ex Ioue prognatam esse. *ἀπόρρωγι* autem *παῖδες θεῶν*, vt est apud Pindarum. Ac de Iano prodidit Pindarus, quòd expositus, à dracone sit pastus: quemadmodum Romulus & Remus à lupa, Cyrus à cane, Telephus à cerua, Paris ab vrsa, alij ab alijs feris beneficijs sunt affecti: quemadmodum meminit Herodotus, Plutarchus, Pausanias, Athenæus, Dion, apud quos etiam pluribus exemplis id demonstratur. Alij ab alijs expositi, beneficijs a feris affecti.

ναϊάδες.) Deæ seu Nymphæ sunt fluminum atq; fontium, *ἀπὸ τοῦ ἀεὶ νάειν*, à semper fluendo: tametsi alij subtilius etiam illa discernant. Hesiod. in Theogonia sua. Naiades quales deæ.

θανάτοιο συνάμποροι.) Iuxta Homerum, ac Orpheum etiam, qui Somnum Mortis fratrem nominat: ac vtrumq; simul gemellos facit, vno partu quasi ab vna eademque matre editos, cum ait Iliad. π. Mors & somnus gemelli & fratres.

πέμπε δέ μιν ὕπνῳ καὶ θανάτῳ διδυμάοσιν. Ac Gorgias sophista moriturus, cum rogaretur à familiarium quodam, quo modo haberet? Iam, inquit, somnus incipit me suo fratri tradere: *ἤδη με ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι τῷ ἀδελφῷ.* Aelianus lib 2. Variæ historiæ. Ac consanguineus leti sopor: 6. Aeneidos. Et in versu alterius etiam dicitur:

Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago?

οἱ ἄμφω λαχόντα.) Id est, quia in vtroque sopiuntur curæ, sollicitudines, anxietates, lachrymæ, & huiusmodi alia in vita molesta (fratres enim sunt) necesse est ac sequitur, vt somnus quandoq; exerceat opera mortis, fratris natu maioris: hoc est, homines in somnum cōuersos faciat cessare à lachrymis, à mœroribus: quemadmodum mors idem facere consueuit, vt in eo nullus amplius sit dolor, nullusq; cuiusquam sensus superstes relinquatur.

μητέρα πατλάνειν.) in somnis scilicet.

οὕτω.) Id est, itáne decebat te, sequi nuptias illicitas, ab ipsa Venere ad id excitatam?

Τυνδαρείδην.) Patronymicum est: id est, Helena Tyndarei Ledæq; filia, ex quibus parentibus nata fuit Clytemnestra etiam (sororem ingenio ac moribus æquè castis referens) Castor præterea & Pollux, diuinos etiam honores apud Græcos consecuti: apud quos, superstitiosissimam videlicet gentem, non perinde erat difficile inter deos censeri, cum etiam sceptra, & eius generis alia, quæ seu Agamemnon seu alius quispiam princeps gestarat, vt deos, diuinis honoribus Inter deos referri apud Græcos non fuit difficile.

ſint proſequuti, referente Pauſania: ipſi ſtulti facti in ſumma ſua ſapientia, ac in ſenſum reprobum traditi. quemadmodum ſcriptum eſt, Perdam ſapientiam ſapientum.

ἀνέγρουσι.) à ſomno excitata. ὄναρ οὐκ ὕπαρ, ὅτι καὶ τετελεσμένον ἔσται: vt in verſu Homerico dicitur.

Menelaus abeſt in Creta inſula, dum Paris Helenam rapit.

Atridæ non Atrei, ſed Pliſthenis filij.

ἀπείνος ἐρνίθος.) Abſuit enim tunc Menelaus, cum raperetur Helena: quod etiam Dares Phrygius prodidit. tametſi ſcholiaſtes Lycophronis contrarium defendat. Dictys Cretenſis lib. 1. ſcribit, abſuiſſe per id tempus Menelaum in Creta inſula, quò omnes Pelopidæ conuenerant, defuncto Atreo Cretenſium rege, ad diuidendas inter ſe Atrei opes, quas ampliſſimas reliquerat ipſis, vt nepotibus & hæredibus. Ex Pliſthene autem fratre Atrei, nati erant Menelaus cum Agamemnone: cum autem ab Atreo educati eſſent poſt obitum Pliſthenis, non Pliſthenidæ, ſed Atridæ à ſcriptoribus ſunt nuncupati.

Helena an ſola, & cum quantis opib. fuerit rapta.

ἀγλαΐην ἁλάπαξε.) Non tantum enim Helenam abduxit, ſed vnà etiam alias generis nobilitate præſtantes fœminas, quæ tum temporis in ædibus Menelai morabantur: Aethrá, Theſei regis Athenienſium matré. opes item grandes: quemadmodum ibidem à Dicty Cretenſe narratur: Lycophrone quoque in Caſſandra. vbi expoſitionis loco interpres Iſacius Tzetzes, ex quocunq; etiam autore, hæc inſuper addidit: ἁρπάσας τὴν ἑλένην μετὰ καὶ τριῶν ταλάντων χρημάτων, καὶ πέντε θαλαμηπολουσῶν γυναικῶν, ὧν μία ἦν αἴθρα ἡ μήτηρ θησέως.

κικόνων.) Cicones populi ſunt Thraciæ: ad quos Vlyſſem etiam appuliſſe, ſcribit Odyſſ. lib. 1. Homerus.

Helleſpontus vnde.

αἰολίδος πόρον ἕλλης.) Id eſt, per Helleſpontum, mare ſic dictum ab Helle filia Athamantis, ſorore Phrixi, quæ auum habuit Aeolum (vnde Aeolicam eam Hellen nominat) quæ in aureo vecta ariete in id pelagus decidit, ac id ſibi fecit ὁμώνυμον: quemadmodum eam hiſtoriam pluribus perſequitur Apollonius, & huius interpres.

A magni nominis ſcriptoribus proditum eſt, quod Helena rapta nunquã Troiam perueniret.

ἤγαγε νύμφην.) Huic narrationi, quòd Paris raptam Helenam perduxerit Troiã, non ſunt infinitæ notæ ſcriptores qui reclament. Herodotus pater hiſtoriæ lib. 2. ſcribit, eam in Aegypto relictam, ereptam Paridi à Proteo, eius temporis Aegypti rege iuſtiſsimo Cui ſententiæ patrocinantur prætereà Philoſtratus etiam lib. 4. de vita Apollonij Tyanei, viri illius tantopere celebrati: Euripides in Helena & Electra, Lycophron in Caſſandra, Dion quoq; in oratione de Ilio nõ capto.

πυκνὰ δ' ἔτιλλε κόμην.) Caſſandra filia fuit Priami, & vates: cuius

cuius historiam ac oracula conscripsit Lycophron proprio scripto, eoq; opulentissimo, quod Cassandram nominauit. Ea quia vates fuit, cum videret abduci alterius coniugem à Paride raptam, ac sciret raptum eum deos non impunè laturos, prædixit mala quæ paulo pòst id factum sunt consecuta: hoc est, vrbis Troiæ excidium, ac Phrygiæ totius miseram vastationem. τὸ γὰρ πὰρ δίκαν γλυκὺ πικροτάτα μένει τελευτὰ, quemadmodum rectè canit Pindarus Isthmiorum 7. Et,

Cassandra vates, Priami filia.

> πολλάκι καὶ σύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
> ὅστις ἀλιτραίνει καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται: Hesiod.
> οὐ μὲν (γὰρ) σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσι,
> ἀλλὰ δίκην τίουσι, καὶ αἴσιμα ἔργα ἀνθρώπων: quemadmodũ

id Homerus etiam piè admodum de dijs scripsit, Iliad. ξ.

Deus sæpe punit propter vnius peccatum vniuersos.

FINIS EXPOSITIONIS COLVTHI DE RAPTV HELENAE.

ΤΡΥΦΙΟΔΩ-
ΡΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΑΙΓΥΠ-
ΤΙΟΥ, ΙΛΙΟΥ ΑΛΩΣΙΣ, ΕΛ-
ληνικῶς καὶ λατίνως.

id eſt,

TRYPHIODORI POETAE AEGYPTII POEMA DE TROIAE EXCIDIO: IN QUO PLERAQUE
Troiani belli memorabilia, tanquam in breui ſumma commemorantur, Græcè & Latinè, conuerſum & expoſitum

A

Michaële Neandro Soravienſe.

AMPLISSIMIS VIRIS, VIRTVTE ATQVE PRVDENTIA PRÆSTANTIBVS, CONSVLIBVS AT- que Senatoribus in inclyta Silesiorum GORLITIA, Dominis atq; patronis suis perpetua obseruantia colendis, S. D.

HIstoriam belli Troiani multi veterum scripserunt: Syagrius, qui Iliada scripsit: Corinnus postea, qui & Corinæus dictus est, Iliensis, qui adhuc feruente bello Troiano, & ipse Iliada scripsisse dicitur, ante Homerum. Callisthenem etiam quendam bellum Troicum scripsisse, Cicero alicubi meminit. Ac Demetrij Scepsij Troici apparatus, tùm alios libros, sæpe in Cœnis suis allegare solet Athenæus: tùm etiam ex eiusdem argumenti libro vigesimosexto, aliquoties eundem autorem testimonia citare obseruauimus: ex quo manifestum est, plures eum de ea re libros conscripsisse: qui, quemadmodum infiniti aliorum autorum alij, temporis iniuria iam olim interciderunt. Hegesionacta quoq; Alexandrinum Troica scripsisse, quæ Cephalionis dicta fuerint, idem author prodidit: quemadmodum etiam Acatum Argiuum Iliopersin condidisse, idem commemorat. Dares etiam Phrygius, & Dictys Cretensis, belli Troiani historiã, cuius ipsi spectatores fuere, prosa oratione græcè descripserunt: quorum libri adhuc extantes reperiuntur.

Historiæ belli Troiani scriptores.

Aelianus variæ historiæ lib. 14. & Suidas in Corinno.

Apud Athenæum lib. 4. Dipnosophist. & aliquot eiusdem libris alijs.

Lib. 4. Dipnosophist.

Lib. 12.

Daretis Phrygij. & Dictys Cretensis historia belli Troiani adhuc extat.

Ac tandem Homerus in Iliade & Odyssea sua, pleraque eius belli insignia descripsit: ipse fons ingeniorum, primusq; doctrinarum ac antiquitatis omnis parens, ingenij cœlestis vates, pictor ipse sapiẽtissimus, ac mirabilis architectus, multisciusq;, seu potius cunctarum rerum apprimè peritus, qui

Homerus quid scripserit, & quantus sit scriptor.

Hæc epitheta, & plura alia Homero a veterib. tributa, leguntur apud Platonem, Athenæum, Plutar. in Vitis & moralib. Strabonem, Heraclidem Ponticum, Quintilianũ, Valeriũ & Apuleiũ.

omnib. eloquentiæ & doctrinarum partibus ortum initiumq; dedit, βασιλεὺς ποιητῶν θειότατος, & de cuius amplissimis & splendidiss. cœnis omnes scriptores saturati, suas quisq; particulas ad suos quosdam vsus inde sibi decerptas domum retulerunt, lumen sumentes ipsi videntes: hoc est, cæci, ab Homero cæco, id est, omnia acerrimis & acutissimis mentis oculis cótemplante: vt non temerè eum cæcum fecerit Antiquitas, fabulis simul omnia intexens, suis quibusdam rationib. ducta, quòd cæci acerrimis sensib. præditi esse dicátur.* τυφλὸς γὰρ οὐ τυφλὰ ἀλλὰ πάντα ὁρῶντα ἔλιξε. nàq; *Multũ animo vidit, lumine captus erat:* quemadmodum de Appio Claudio cæco scripsit a Ouidius.

Aeschylus Tragicus vocauit sua scripta μικρά τινα τεμάχια τῶν μεγάλων δείπνων ὁμήρου apud Athenęum lib. 8.
* Versus qui reperitur apud Sophoclē in Oedipo Colonæo cæco.
a 6. Fastorum. Valer. lib. 8. Plutarchus in Pyrrho.

† Post Homerum autem Iliada scripserunt: Lesches, quæ parua vocatur, ac vsurpant inde sæpius testimonia Pausanias, Lycophronis interpres, alij etiam quidã Gręcorum poëtarum interpretes: Hipparchus etiá, ex cuius Aegyptia Iliade carmina aliquot aliquoties affert Athenæus in Dipnosophistis suis multiscijs, ac plerarumq; veterũ rerũ cognitione insigniter instructis: Pigres præterea Carius, ex vrbe Halicarnasso, vt & ipse aliquid de eo bello prodidisse videretur: Artemisiæ illius celebratę Mausoli regis Carię vxoris, frater, Homeri Iliados versibus Heroicis pentametrũ adiecit, adeò vt in Elegiacum carmen Iliada cõmutaret. sic enim Homerus Iliada sua exorditur, μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω ἀχιλῆος. Pigres verò addidit, qui sequitur, pentametrum:

μοῦσα γὰρ σὺ πάσης πείρατ' ἔχεις σοφίης. atque ita deinceps.

† Iliadum scriptores post Homerum.
Lib. 9. & alibi etiam.
De eo vide Suidam in Pigre.

Veteres namq;, reges etiã & principes, Homeri scripta omnium fecerunt maximi, vt poëmata de virtute ac iusticia conscripta: quæ vt vitę ac morũ, deniq; consiliorum & actionum omniũ normã ac regulã, sibi sequenda in omni vita esse existimabant. Ea adeò etiam familiariter ipsis nota fuisse, ex Plutarcho, Herodoto, Athenæo, Strabone, Dione, Laërtio, Platone, Aristotele, Xenophonte, Heraclide Pontico, Maximo Tyrio, Cicerone, Gellio & Macrobio: patrib. etiã, Clemente, Iustino, Synesio, Eusebio, Philone, Iosepho, Theophilo & Theodorito, liquet: vt versus Homericos in omni vita, in omni sermone, quodcũq; etiã dicere vellet, ad quascũq; res, casus & euentus qui in vita euenire solent, paratos ad manus & in numerato sẽper haberẽt. Ideoq; & publicè huius poëmata recitari præceperũt in mercatib in festiuitatibus, in publicis solennibusq; cõgressibus, in synodis, in tẽplis, ijs præsertim vbi frequẽtior hinc inde solebat cõuenire populus, quacunq; etiã de causa, vt in Delphis, in conuiuijs (b quod de Euripidis, Sophoclis, atq; Aeschyli

Veteres quanti Homeri scripta fecerint & quod ipsis ea fuerint longe notissima.
De eo vide Platonem in Hipparcho, Xenophõtẽ in Symposio, Lycurgum in oratione contra Leocratem, Heraclidẽ Ponticũ in allegorijs Homericis, Plutarchum in musica, Dionem Chrysostomũ oratione 27. Athenæum libro 14.
b De quo vide Plutarchum in vita Lysandri, Crassi etiam, & Niciæ.

ſchyli etiã tragœdijs proditũ obſeruauimus, Tyrtæi etiã & aliquot aliorum poëtarum ſcriptis) in ſolennib. ludorũ certaminumq; ſpectaculis, in Olympijs, vbi flos heroum, principũ, nobiliũ, philoſophorũ, poetarum ac oratorum, ac deniq; vniuerſa Græcia, quinto quoq; anno ſuis de cauſis ſolebat conuenire. Ac a Alexander ille, ob rerum a ſe geſtarum ſplendorẽ Magnus cognominatus, cum eum rei militaris viaticum eſſe ſciret tutiſsimum, ac planè cõſiliarium neceſſariũ & ſapientem, quocunq; iret, in precioſiſsima capſa ex margaritis auroq; Perſico confecta, b eum repoſitum, ſecum circumducebat, vt Achatem fidum & indiuiduum, omniumq; arcanorum ſuorũ conſcium: ac veſperi cum pugione ſub puluinari recondebat, ne à dormiente etiã longius abeſſet: ille nimirũ, qui tum Alexandrum, tùm alios principes iam olim ſapientiſsimè monuerat his verſibus, qui quia longe celebratiſsimi exiſtunt, in ore omnium eruditorum ſunt poſiti:

a Homerus ab Alexandro rei militaris viaticũ appellatur. Plutarchus in Alexandro. item lib. 1. de virtute ac fortuna Alexandri.

b Plutarchus in Alexandro, Plinius libro 7. cap. 29.

Lib. 2. Iliad.

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοὶ ἐπιτετράφαται, καὶ τόσα μέμηλε.

Ob quæ & ſimilia præcepta ac conſilia alia, ſapienter ab ipſo ſcripta, meritò reges & principes eum ſemper fecerunt maximi: adeò vt alij etiã regũ, ſcriptis in eum cõmentarijs obſcuriora expoſuerint: alij etiã obtrectatorib. Homeri, editis cõtra eos libris, reſponderint: vnaquæq; etiã ciuitas eũ ſibi, vt ſuũ ciuẽ, vendicarit, quemadmodũ id in verſib. indicatũ eſt, qui hoc pacto referuntur.

Leguntur apud Gellium, Noctiũ Atticarum lib. 3. cap. 11. & 4. libro Epigrammatum Græcorum. apud Pliniũ lib. 30. cap. 2. Appion grammaticus euocat manes Homeri, de patria ipſius ſciſcitaturus, de qua tanta erat inter ciuitates contentio.

ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν ὁμήρου,
σμύρνα, ῥόδος, κολοφὼν, σαλαμὶν, ἴος, ἄργος, ἀθῆναι.

Verùm hæc extra capellas fortè, cum non hoc loco laudandum Homerum ſuſceperimus.

Pigris deinde exemplum ſequutus eſt Idæus, etiam Rhodius, poëta egregius & ingenioſus, qui & ipſe verſum verſui Homerico addens, poëſin Homericam duplicauit: & ſuper tria adhæc millia verſuum de patria Rhodo conſcripſit.

Suidas ἐν ἰδαίῳ.

Cæterùm Timolaus Lariſſæus, ex Macedoniæ ciuitate Lariſſa, Anaximenis Lampſaceni diſcipulus, rhetor ac poeta egregius, vti Pigres pentametrum, ita hic heroicum heroico Homeri addidit. Homerus enim hoc pacto canit,

Suidas ἐν τιμολάῳ.

μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω ἀχιλῆος.

Ipſe verò eum qui ſequitur adiecit,

ἣν ἔλετο χρύσου κεχολωμένος εἵνεκα κούρης. & ſic deinceps.

Porro Neſtus etiam Lycius, vir in poëtica admodũ clarus, qui Seueri Cæſaris floruit temporibus, Iliada ſcripſit ſimiliter: ſed λειπογράμματον, ſeu ἀστοιχείωτον, vt vocant: quemadmodũ Tryphiodorus etiam Aegyptius, ſimilem condidit Odyſſeam, vbi in ſingulis libris certæ aliquæ literæ, ſecundum alphabeti ſeriem, in vocum capitibus non reperiebantur.

De eo vide Leonicũ lib. 5. cap. 61. Variæ hiſtoriæ, ac Suidam in Tryphiodoro et Neſtore. ibi enim Neſtor, non Neſtus nuncupatur.

Poſtea etiã Q. Calaber Homeri ſcripſit paralipom. (quemadmodũ Macer apud Latinos) li. 14. in quib. hiſtoriã ab interfecto Hecto-

Summa librorum Quinti Calabri.

Homerus vbi desinat in historia belli Troiani.

Hectore (ibi namq; desijt Homerus, morte fortè immatura præuentus, seu quibuscunq; alijs causis impeditus) vsq; ad finem belli, hoc est, Troiæ excidium deducit, complectens etiā vnà in libro vltimo pauca quædā de Græcorum in patriā reditu.

Lib. 9. Dipnosophist.

Ac fuerunt multi alij, qui seu Græcorum ad Troiam profectionem tantùm & apparatum describerent, seu etiam horum vastata iam Troia reditum literis mandarent (sicuti Athenæus cuiusdam meminit, verùm non indicato nomine, qui Atridarum reditum descripserit: hoc est, Agamemnonis & Menelai) alij etiam vtrunq; simul cōplecterentur, ac totam historiam, causas, initia, progressus, prælia, certamina & pericula, belli durationem, exitum, & reditum, ac quæ vtrisq; Græcis & Troianis etiam post bellum, superstitib. adhuc, postea acciderint, vna narratione simul cōprehenderunt: quemadmodum id demonstrari facilè potest, ex ijs authoribus, quorum testimonijs sæpe vtuntur Athenæus, Pausanias, Stephanus in commentario Geographico, Plutarchus, Suidas, &c. ac Græcorum poëtarum interpretes.

Infinitorū autorum scripta temporis iniuria sunt deperdita.

Quis namq; veterum non meminit Troiani excidij? aut quibus non suppeditauit Troia scribendi vberrimam materiam? historicis plerisq; omnibus, Tragicis, Gnomologis etiam, qui inde præceptorum suorum solebant petere exempla. vt veteres autores legenti facilè planū fiat, de vix vlla re alia plures commentarios, plura poëmata scripta fuisse: vt si id bellum non fuisset, nec Homerus etiam vixisset, deorum ille ædituus, doctor virtutis, ac *iusticiæ* præco sapientissimus & indefessus, vix habituri fuissent poëtarum veterū pleriq; omnes argumentum, in quo elaborando, fingendo, tractando atq; exponendo quisq; pro suo arbitratu potuissent esse occupati: tametsi illa Græcorū hominum improba ac super

Belli Troiani scriptores fuisse innumeros.

ac ſuperſtitioſa fingendi ſcribendíque libido ac licentia, haud potuiſſet quieſcere, quiduis potius arreptura & inuentura aliud.

Quare plures in ſcribenda hiſtoria Troiana elaborarint.

Cæterùm ideo plures in deſcribenda eius belli hiſtoria fuerunt occupati, quòd putarent non parũ referre, vt ea tanquã exemplũ illuſtre ac maximè inſigne vltionis diuinæ, omnibus quàm fieret notiſsima. Præterea ideo etiã plures in ea exponenda laborare voluerunt, quòd viderent, quantumuis multi id bellum deſcriberent, nondũ tamen omnẽ eius belli calamitatẽ ſic totã ab ijs explicatã & expoſitam, vt non alijs quoq; materia ſcribendi luculentiſsima adhuc eſſet relicta: etiamſi ea tantũ cõſcriberentur, quæ ab alijs non fuerant attacta, aut leuius etiam ac breuius commemorata. Luculentiſsimam autẽ ac triſtiſſimam ſcribendi materiam bellum id præbere potuiſſe, omnib. ſcribere volentibus, vel partes aliquæ ex hiſtoria deſumptæ & conſideratæ planum faciunt.

Demonſtratio, quod belli Troiani hiſtoria luculentiſsimam ſcribendi materiam præbuerit.

Ac vt alia mala, quæ multa & ingentia fuerunt, prætereamus, ac de Priamo ſaltẽ dicamus, quid potuit in eo bello euenire triſtius ſeni Priamo patri, & Hecubæ matri, quã de muro Troiano, in medio campi, à Græcis obrutũ lapidib. ſpectare Polydorum, filiũ minorẽ natu, ideoq; parentib. magis dilectũ? Lycaonẽ etiã poſtea, & Troilũ ſimiliter, filios, præſtantes iuuenes, verecundia, probitate, tum corporis præcipuè forma amabiles, atq; acceptos Troianis omnib. à Græcis captos, ac ex eodẽ loco de Achillis iuſſu, nõ procul à ſuo (parentũ ſcilicet) conſpectu, miſerrimè trucidatos aſpicere? Eam poſtea calamitatem, longè lateq; ſuperauit alius caſus, omnib. qui in eo bello accidere regi ac Troiãis potuerũt, grauiſſimus ac triſtiſſimus. Hector Priami filiorũ, fortitudine, virtute, iuſticia, deorũ cultu ac metu facilè præſtantiſsimus (quod præconiũ à dijs

Qui Priami filij a Græcis, durante adhuc bello, ſint interfecti, ante faciem Priami & Hecubæ parentũ. Dictys lib. 3. & 4.

Hector ab Achille interfect9, perforatis pedibus currui alligatus, raptatur ad naues Græcorum.

Hæc nomina tribuuntur ipſi 22. item 24. lib. Iliad. & apud Pindarũ 1. hymno Olymp.

etiam ipsi apud Homerum tribuitur: ipse inquam, τροίας ἄμαχος ἀστραβής τε κιὼν, ἐπίσκοπος ϗ μέγα χάρμα πόλει, παντὶ δὲ δήμῳ, μητρός τε νύκτας τε ϗ ἦμαρ εὐχωλὴ πᾶσι τε ὄνειαρ ϗ κῦδος, vt cum Homero ac Pindaro loquar) ab Achille tandem interfectus, anno eius belli decimo: qui perforatis pedibus alligatus currui Achillis, & per campũ raptatus, ac crudelissimè ab hoste habitus, cum ad naues Græcorum esset pertractus, cadauer ipsius multis ludibrijs atq; vulnerib. Græci affecerunt, insultantes mortuo, cuius viui ne aspectũ quidem sustinere audebant, ꝙ tunc

Homerus Iliad. χ. Virgilius 2. Aeneidos.

—μάλα δὴ μαλακώτερος ἀμφιφάασθαι

Iliad. χ.

Ἕκτωρ, ἢ ὅτε νῆας ἐνέπρησε πυρὶ κηλέῳ, quemadmodum de eo apud Homerũ scribitur: ipsis interim parentibus è muro Troiano eiulantib. ac afflictissimè se habentibus: cogitantibus nimirum, quantã Troianæ vrbis columnam, quantum & senij sui & suorũ protectorem ac defensorẽ amisissent: de prouidentia etiã dubitantes, vbi indignius tractari vident eum, qui nõ tantum de hominib. sed dijs etiã ipsis multo quàm alij præclarius meritus esse videbatur: quẽadmodũ solet id accidere ijs qui causas mortis, & deniq; calamitatum omnium ex verbo Dei non didicere: idq; tum maximè, cum bonis peius esse intelligunt plerunq; quàm improbis. Cuius rei causas explicari nõ posse putabant philosophi, quòd arcanæ ipsæ essent, ad quas paucorum posset peruenire curiositas: quemadmodum de ea re apud Gellium leguntur sententiæ. Tametsi alij etiã, inter quos est & Seneca, pectus illud castum & sanctum, ostendi eas posse contenderint: vbi apud Senecam de ea re hæc verba leguntur, quæ tametsi fontẽ malorum in mundo nõ monstrent, tamen de causa aliquid dicunt, & rectius quidẽ id quã aliorũ sentẽtiæ exponunt. habẽt autẽ Senecæ verba hoc pacto: Bonum virũ in delicijs Deus non habet, experitur,

Gentes quomodo sint affecti in malis.

Lib. 2. cap. 18. vbi ostenditur, quod optimi plerique pauperes & serui fuerint.

In lib. de Gubernatione mundi & ꝓuidentia.

peritur, indurat, sibi illũ præparat. Atqui Hector, & senex Priamus, nõ habebant quare suã innocentiã dijs obijcerent, ac Dei iniustã vltioné accusare meritò possent: cũ & peccatũ alienum, raptũ Paridis, ipsi vt magistratus probassent: & iam tum propria, tum aliena peccata, quorum se participes fecerant scientes atq; volentes, luerent. Ideoq; Priamũ toto eo belli tẽpore subinde tristiorib. malis dij cumulare nõ desinebãt, quòd innocẽs nõ esset, & ꝙ pœna propter vnius delictũ in omnes simul grassaretur.

Priamus & Hector quare iuste patiantur.

Vtrumq; autẽ malum fuit tristissimũ & grauissimum, videre in conspectu interfici Hectorem: & postea ad hostem Achillem, ipsum senẽ Priamum innumeris malis, senio etiam ipso iam confectũ, in castra proficisci: allatisq; plurimis munerib. ad pedes hostis supplicem abiectum, cadauer filij Hectoris miserabili habitu, ac lugubri voce ad sepulturã petere. Quæ si calamitosa, miseranda ac deflenda non sunt, nõ video quid tristius pingere voluerit in Iliade sua vniuersa Homerus. Ac rectè Priamus magnitudinem eius calamitatis mente reputans, quòd hostẽ, ac filij sui præterea dilectissimi crudelissimum occisorẽ, voce insuper amica ac supplici, ipse ad pedes eius abiectus, rogare, munerib. etiam placare ac conciliare sibi, cogeretur, coram ipso Achille lamentans, ac afflictissimè ἀχνύμενος, iure queritur, ꝙ πάντων ἀνθρώπων sit ἐλεεινότατος, cũ inquit:

Priamus profectus ad redimẽdum ad sepulturam cadauer Hectoris, fit supplex Achilli.

ἔτλην δ' οἷ' οὔπω τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
ἀνδρὸς παιδοφόνοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.

Homerus libro Iliad. ω.

Ac ne postea etiam vnquam deesset Priamo ac Hecubæ vxori, doloris, curarũ ac mœrorũ materia, ipso adhuc bello durãte, filij quos ex Helena Paris susceperat interea, ruina cameræ omnes simul sũt oppressi: vnde maior pars eius calamitatis ad Priamũ & Hecubã redijsse, omnino est credibile, cogitantib. tum primùm, nimirum —ὅτι

Filij Paridis ex Helena suscepti, obruuntur lapsu cameræ. Dictys libro 4.

Theocriti Idyllio 33. Paris interficitur a Philocteta. Dictys lib. 4. Calaber lib. 10. a Dares Phrygius in fine Troianæ historiæ. Calaber libro 13. Euripid. in Troadib. Pausanias lib. 10. Ouidius 13. Metamorph.

εὐσεβέων παίδεσσι λώϊα, δυσσεβέων δ' οὔ. quemadmodum in veteris poëtæ versu piè & sapienter est indicatum. Non multo etiam pòst, Paris malorum omnium daduchus, ac eius belli fax & tuba, à Philoctete est interfectus.

Deinde capta iam Troia, postquam annis decē, mensibus sex & dieb. duodecim à Græcis ad eam esset [a] bellatum, sæuitū est pariter in omnes, maximè verò Priami familiam, ac eius vrbis principes, vt malorum omniū sibijpsis & Græcis etiā autores.

Astyanacta, Hectoris filium, de communi Græcorum omnium consensu, de turri altissima præcipitem deiecerunt.

b Calaber lib. 14. Lycophrō in Cassandra Virg. 2. Aeneid. c Calaber li. 13. d Calaber li. 13. Virg. Aeneid. 2. Dictys lib. 5. e Dictys lib. 5. Calaber lib. 13. Virg. 2. Aeneidos.

[b] Cassandrā, virginē & vatem, stuprauit in templo Mineruæ Aiax Locrensis, Oilei filius. Huius soror [c] Laodice, dum hostes persequentes conatur effugere, terræ hiatu viua est absorpta. [d] Deiphobum, cum quo Helena nupta fuit interfecto Paride, obtruncauit ac crudelissimè habuit Menelaus, Helenæ maritus.

[e] Senex etiā Priamus, confectus multis ingentib. calamitatib. suorū, ad arā Iouis Hercei, quò ipse senex cōfugerat supplex, à Neoptolemo Achillis filio miserrimè est occisus, in ipso natorū suorū sāguine abiectus, quos Pyrrhus spectāte ipso interemerat.

Virgil. 2. lib. Aeneidos.

—— Hic enim exitus illum
Sorte tulit, Troiam incensam & prolapsa videntem
Pergama, tot quondam populis terrisq; superbum
Regnatorem Asiæ. iacet ingens littore truncus,
Auulsumq; humeris caput, & sine nomine corpus.

f Polyxena mactata ad tumulum Achillis. Dictys lib. 5. Philostratus lib. 4. de vita Apollonij Tyanæi. Euripides in Hecuba. Calaber lib. 14. Ouidius 13. Metamorph.

Deinde Troia iam in cineres conuersa, & ante omniū hominū oculos prostrata, vt esset æternum exemplū iræ diuinæ in peccatores, cum iam Græci reditū in patriā pararent, ac prædā sortirentur: [f] Polyxenā Priami filiā, præstantē forma atq; pudicitia virginē, viuā ad tumulū Achillis immolant: præstātissimum

tisimum Græcorum, ac iampridem inter deos relatum, humana victima honorantes.

[a] Hecuba verò, quæ paulo antè Phrygiæ regina fuerat florentissima ac potentissima, cum seruitutis esset impatiens, ac propterea multa in Græcos maledicta & conuicia iaceret, ab ijsdem lapidibus est oppressa.

a Dictys lib. 5. Calaber lib. 14. Ouid. 13. Metam. vbi in canem cõuertitur.

[b] Andromache autẽ Hectoris vxor, cum Heleno vate & Priami filio in Græciam est abducta: quemadmodum & Cassandra paulo antè ab Aiace stuprata, ab Agamemnone, cui sorte in prædæ diuisione munus honorariũ ipsa cõtigit, Mycenas similiter in Græciam est aduecta: vbi, quemadmodum & [c] Agamẽnon, à Clytæmnestra, Helenæ sorore, paulo pòst miserè perijt interempta.

b Andromache vxor Hectoris a Pyrrho abducitur in Græciam. Dictys li. 5. Euripid. in Andromache, Virgil. 3. Aeneid.

c Homerus Odyss. λ & ω. Aeschylus in Agamemnone & Eumenidib. meminit etiam Pindarus cũ Euripide.

Posthæc Græci, qui in eo bello multos bellicosissimos viros desiderabant: [d] Palamedẽ, virũ sapientissimum ac eloquentissimũ, πάνσοφον illũ ἀνδόνα, ex Climene Agamemnonis sorore natũ, virũ præstantissimum, de quo plurimi scriptores multa prodidere: [e] Achillẽ etiã, & Patroclum, huius in omni vita comitẽ, in bonis ac malis constantem socium: & [f] Aiacẽ Telamoniũ, virũ stupendo robore præditum, à se ipso interemptum dolore repulsæ ac ereptorum sibi armorũ Achillis: ac plurimos alios, quos cõmemorare omnes hoc loco nõ est necesse, reduces, excipiunt mala plurima. [g] Pleriq; enim in reditu malè perierunt in mari, tempestatib. attriti, à Minerua, cuius templum Aiax Oilei polluerat, per vim in eo violata Cassandra quæ ad Mineruæ statuam supplex confugerat. Quare [h] non tantum ipsũ Aiacẽ in mari malè perdidit, ac qui vnà nauigabant cæteros quoq; Græcos ibidẽ in tempestate submersit: sed [i] Locros etiam propter eundem Aiacem diuturna fame afflixit, quod tale portentum ipsi aluissent ac produxissent. Alij, etiamsi

d De obitu Palamedis vide Daretẽ Phrygium. Dictyn li. 2. Pausaniam lib. 16.

e Achilles interfectus a Paride. Dictys li. 4. Calaber lib. 4. Patroclus autẽ ab Hectore Iliad. π

f Dictys lib. 5. Calaber lib. 5. Sophocles in Aiace. item Odyss. λ. Ouidius 13. Metamorph.

g Quæ Græci in reditu fuerint experti.

h Odyss. δ. Calaber libro 14. Virgilius. 1. Aeneidos.

i Lycophron in Cassandra.

qui è tempestatib. euaserunt, domum non sunt reuersi: sed in peregrinis terris, pertæsi tot malorum, quib. terra mariq; exercebantur, propter vnius delictum, sedes ponentes, quod reliquum fuit vitæ absoluerunt. Quia verò diutius etiam Græci ad Troiam abfuerant, ac in castris suas pleriq; principes concubinas captiuas habuerant (vt solet id sic in bellis accidere, vbi magna peccandi solet esse licentia & scelerum impunitas) vxores ipsorum diuturnam illam absentiã ægrè ferentes, ipsæ quoq; interea alios amatores, quos sectarentur, repererunt: ac reuersos tandẽ suos maritos seu interfecerunt, seu regno expulerunt: quemadmodum exempla non pauca sunt apud Lycophronem, Homerum, Calabrum, Dictyn, Virgilium & Ouidium.

Græci reuersi quomodo a suis vxoribus sint accepti.

Postmodũ vastata iam Troia, pœnæ apud Troianos, etiãsi qui ex eius belli incendio sospites cum paucis aliquot euaserant, longius etiam vagatæ sunt, per longam posteritatem, ac annorum seriem immensam. Aeneas namque, cum quo nupta fuit Creusa Priami filia, aliàs quoq; sanguinis cognatione ipsi Priamo deuinctus, multis malis terra marique iactatus, tandem in Italiam peruenit: quemadmodum id oraculis iam olim fuerat prædictũ. Vbi quæ bella gesserit, quæ mala ac pericula etiam pertulerit, tum multi alij prodiderunt, tum Virgilius quoq; in sua Aeneide id indicauit.

Aeneas venit in Italiam: Liuius Decadis 1. libro 1. Dionysius Halicarnass. lib. 1. ἀρχαιολογίας ῥωμαϊκῆς. Plutarchus in Romulo. Virgil. in Aeneide. Ouid. 13. Metamorph. Lycophrõ in Cassandra.

† Ab eo cum generis sui primordia caperent Romani, cũ iam Roma caput esset domiti orbis, ipsiq; rerum domini, imperium orbis terrarum multis victorijs ac triumphis præclarissimis sibi peperissent, suæq; potentiæ omnia subdita fecissent, profligatis ac superatis plerisque omnibus qui ipsorum potentiæ resistere ac aduorsum ire possent: ipsi postea inter se ipsos æternis bellis, seditionibus, concertationibus ac digladiationibus de summa imperij

† Romani oriundi a Troianis, æternis bellis inter se ipsi conflixerunt.

perij acerrimè conflixerunt: ac bellis intestinis inter seipsos æmulatione quadā potētiæ ac gloriæ excitati, Rempub. Romanā miserè afflixerunt, ac se suosq; etiā tandē obtriuerunt, quēadmodū de Cinna, Perpēna, Catilina, Carbone, Domitio, Mario, Sylla, Catilina, Pompeio, Cassio, Bruto, Cæsare & Antonio, Plutarch. & alij Romanæ historiæ scriptores plurib. id prodiderunt. Ij namq; Romam, patriā suā, sanguine ac cadauerib. repleuerūt: nec tēpla deorū, nec vllū locum purum à cædib. reliquerūt, quarum Romæ & in Italia nec finis fuit vnquā, nec numerus. Iidemq; tot ciuium millia interemerunt, quot ne numerare quidē cuiquā facile extitit: qui dominos etiā, ciuesq;, innocentes & bonos viros, suā tyrannidē nō probantes, crudeliter mactarunt, horumq; vxorib. per vim etiā se cōmiscuerunt, aliaq; nefanda cū eorundē liberis filijs ac filiab. patrarunt, quæ mens etiā meminisse & horret & expauescit: vt quiduis potius Romæ esse rectius ac consultius fuerit, quàm ciuem, seu dominum etiam, eius vrbis, quæ perpetuis dissensionibus, cædibus, ac sanguine suorum conspersa quassabatur. Idque ideo maximè, quod de summa imperij quisque pro se certabat: quò per cædes, per sanguines ac bonorū virorum mactationes, nec aliter, erat eundū ac veniendum. Ideoq; dignitates, honores & magistratus petituri, in forum descendebant, nō precibus freti amplius, virtutis etiā aut rerum à se præclarè gestarū conscientia, aut largitionib. confisi, vt antea consueuerant: verùm armis, gladijs ac exercitibus plerunq; ad pugnā instructis stipati, ipsi sine suffragijs seu senatus seu populi, consulatus ac alios quos volebant magistratus, ac potestates, suis rebus, quas habebant in manibus, commodas sibijpsis rapiebant, per cædes, per sanguines, viā & aditū ad eas sibi struētes: nō amplius iā candidati, sed

De eo vide Plutarchum in vita Marij, Syllæ, Bruti, Pompeij & Cæsaris.

Quæ fuerit causa æternorum bellorum inter principes Romanos.

Quomodo cādidati Romani magistratus petiuerint.

Exempla vbique leges apud Plutarchum in vitis.

ſed mactationibus bonorũ, eorumq́; ſanguine madidi & cruentati ipſi ἀδελφοὶ διαδοχῶντες θηκτῷ σιδήρῳ οἶκον, iuxta imprecationẽ illã Oedipi tragicã: ſibi maximè dictũ, ac ad ſe pertinere primò omniũ exiſtimantes, id ꝙ Pyrrhus Epirotarum rex, dux & bellator egregius ac fortis, reſpõdit rogãti filio, cui regnũ relinqueret mortuus: τῷ, ὃς ἂν ὑμῶν τὴν μάχαιραν ὀξυτέραν ἔχῃ: Ei, inquit, qui ex vobis gladium acutiorem habebit.

Legitur apud Euripidẽ in Phœniſsis, & apud Plutarch. in Pyrrho.

Apud Plutarchũ in vita Pyrrhi.

Potentiam autẽ deinde conſecuti, cum ad ſummũ dignitatis, gloriæ atq; honoris faſtigiũ perueniſſent, miſerabilẽ plerunq; pleriq; vitæ exitum ſunt ſortiti, vel bello laceſsiti ab alijs, qui horũ potentiã demolitam ac ad ſe translatã volebant: (quemadmodum de Pompeio ſcripſerunt hiſtorici, cuius gloria ac potentia tanta fuit, quanta nemini obtigit poſt Alexandrum. Ipſe namq; Pompeius ſolus, de omnib. partib. orbis terrarũ triũphos aliquot glorioſiſſimos egerat: de quo quiduis dici ſcribiq́; potuiſſe, quẽadmodũ de Ageſilao illo Xenophontico, Plutarchus in eius vita retulit. Verũtamẽ quã turpi ac miſero mortis genere vitã clauſerit, ab ijs necatus quos multis beneficijs ornauerat, quis id ignorat? vel etiam à populo, qui ab initio malè ſemper mereri ſtuduit de optimis, & quib. vitã, ſalutem, patriam, ſeq́;, vxores ac liberos debebat, quoſq́; paulo antè ſeruatores ac patriæ patres nuncupauerat, poſt res multas præclariſſimè geſtas, poſt multos labores, plurimaq́; pericula publicæ vtilitatis gratia ſuſcepta, poſtquam vix res ſuas eò quò volebant ſe perduxiſſe exiſtimabant, ſeu exilijs, ſeu bonorum proſcriptionibus, ſeu etiam ipſa morte, facile vndecunque etiam arrepta cauſa (πολύτροπος γάρ ἐστιν ὅμιλος, quemadmodum à vetere poëta dicitur) ſunt multati. ꝙ populo Athenienſi apprimè fuit familiare ac ſolẽne: vt de Themiſtocle, de Thucydide, Phoci-

Plutarchus in Pompeio.

Pompeij corpus in Aegypto ad littus abiectũ eſt, auulſo humeris capite. Plutarch. in Pompeio.

Romani quemadmodũ & Græci, plerunq; male merebãtur de viris bene meritis.

In Phocylide.

Plutarchus in Themiſtocle, in Moralib. etiam, & Athenæus. de Phocione, Plutarchus: Thucydide, qui hiſtoriam belli Peloponneſiaci in exilio ſcripſit, iuxta ſyluam Scapten nomine, Plutarchus in libro de exilio ac Marcellinus in Thucydidis vita.

Phocione,& multis alijs præſtantibus viris, ac de patria, imò vniuerſa Græcia optimè meritis, notæ ſunt hiſtoriæ. Vel etiam pactis fœderibus inſcio populo,à paucis aliquot ex inſidijs ſunt oppreſſi.veluti de Iulio Cæſare,qui Romanum imperiũ multis clariſſimis triumphis atque victorijs auxerat ac ornauerat, iamq; ſolus ſummam rerum tenebat, eſt proditum : quòd à Caſſio & Bruto, ac horum conſortibus in ipſo ſenatu, viginti tribus vulneribus crudeliſſimè ſit interemptus: ita vt nullus ipſi fructus de tot laboribus, tot rebus præclarè geſtis, obtigerit in vita, præter nomen & inuidiam: ac tandem mors calamitoſiſſima, & tanto principe minimè digna.

Iulius Cæſar viginti trib. vulneribus confoſſus in ſenatu. Plutarchus in Bruto & Cæſare.

Horum malorum omnium cauſam, ab ipſis Troianis longius etiam repetitam,cum diligentius inquireret poëta Latinus Virgilius,hoc verſu indicare voluit :

Laomedontiadæ luimus periuria Troiæ. Solent enim pœnæ ſæpe vagari latius, & propagari à parentibus etiam in poſteros. quemadmodum in verſibus Solonis id indicatum eſt :

Virgil. lib. 1. Georgicorum.

— ἀναίτια ἔργα τίνουσιν
καὶ παῖδες τούτων ἡγεμόνων ὀπίσω.

In elegia de Muſis,apud Stobæum, oratione 7. de Iuſticia.

Quare quum ampla & luculenta ſit eius belli materia,ita vt omnium hominũ ſcriptiones facile ſuperet : Tryphiodoro etiam,poëtæ Aegyptio,placuit vnam aliquam Troianæ hiſtoriæ partem verſu ſuo deſcribere. Scripſit itaq; Troiæ excidium. In eo, tametſi breui poëmate, multa inſunt abſtruſa, nec paſſim obuia : quorum expoſitionem, niſi ex veterum Græcorum, nec horum etiam vulgarium authorum lectione, ad ipſum Tryphiodorum attuleris, pleraque eius poëmatis, ænigmatica ac obſcura prorſus illicò tibi apparebunt, manebuntque.

Tryphiodori Troię excidium.

In Græco exemplari qd præstitum.

Id nos poëma ex Græco latinum fecimus, ac cũ textu Græco coniunximus, vt ab adolescentibus eo facilius conferri ac legi posset. Cæterùm, quia in Græco exemplari (quo nos vno vsi sumus, vtpote quod Aldus Manutius, de republica literaria plus quàm optimè meritus, iam olim cum Calabro dederat) plerique loci fœdè erant deprauati, ac temporis iniuria, seu etiam librariorum inscitia, aut maiorum nostrorum incuria miserè erant corrupti ac deformati: conati sumus sedulò, vt ijs restitutis, veram lectionem Lectori indicaremus.

Expositio Tryphiodori quo modo & vnde conscripta.

Porrò etiam, quia multæ inerant fabulæ, & huiusmodi aliæ narrationes, ad quas sæpè vix obiter poëta alludere videbatur, ac alia quoque non pauca essent quæ expositionem desiderarent, nec ea in parte deesse adolescentibus voluimus. Conscripsimus itaq; eius poëmatis expositionem ex optimis authoribus Græcis atque Latinis. Ibi verò id maximè efficere sedulò studuimus, vt id poëma adolescentibus facile, gratum atque familiare faceremus, sublatis inde omnibus quæ horum intellectum remorari posse videbantur, ac propter quæ autor ille hactenus paucis notus, à paucioribus etiã lectus & intellectus, in tenebris apud paucos quosdam, apud quos in bibliotheca ipsorum locum inuenerat, vel propter argumenti vetustatẽ, vel quamcunq; aliam causam, sine vllo vsu delituisset. Ac speramus, bonos omnes studium nostrum, quod eo animo ei poëtæ impendimus, probaturos.

Vobis verò, viri amplissimi, Consules atque Senatores sapientissimi, ac scholæ vestræ laudatissimæ, eam nostram lucubrationem inscribere voluimus, iam olim ab amicis admoniti, qui vt id faceremus, multis nobis rationibus persuadere sæpius sunt conati: tametsi ipsi etiam sat rationũ haberemus. Sciebamus enim, & à puero etiam audiueramus,

ueramus, quum adhuc domi in patria, sub dilectis parentibus, in schola à præceptoribus optimis & eruditis viris institueremur, quantum studij, operæ atque diligentiæ in eo poneretis, vt vestra Respub. quam autoritate, consilio & sapientia vestra sapienter gubernatis & regitis, honestis disciplinis & legibus honestissimè posita esset, & constituta: ita vt ea tantum non vt norma quædam à plerisq; magnis viris prædicaretur, ad quam multæ aliæ respublicæ, felices futuræ, sint conformandæ. fuit tum laus illa non minima, sed multò omnium maxima. Præterea etiam, necdũ nobis exciderat, quod nostro quoq; tempore, ea vobis laus præ multis alijs in Silesia ciuitatibus tribueretur, quòd hoc ageretis non minori studio semper, vt Ecclesiæ & scholæ vestræ optimos ac doctissimos viros, nullis sumptibus impensisq; parcentes, præficeretis, qui & doctrinã de filio Dei purè & incorruptè docerent: ac pietatis capita, tum linguas Græcam & Latinam, atq; artium dicendi elementa iuuentuti fidelissimè proponerẽt. Ac quia ipsi quoque prudentia, iudicio & alijs virtutibus, viris consularibus atq; senatorijs dignis, excellitis: sperabam me huic meæ lucubrationi vos tales patronos reperisse, quales eos mihi amici boni & eruditi viri iam olim prædicassent, qualesúe optare alios nemo debuisset. Accipite ergo nunc, Consules ac Senatores sapientissimi, domini atq; patroni perpetuò mihi obseruãdi atq; colendi, autorẽ optimũ, mea opera conuersum & expositum, clementer ac benignè: eoq; animo, quo ferũt boni omnes vos accipere semper consueuisse cuncta quæ publicæ vtilitatis discentium atq; Ecclesiæ causa suscepta atq; elaborata, nõ obscurè animaduertitis. Ac Neandrũ, qui se suaq; omnia iampridẽ discentiũ commodis χρηστῶς καὶ κλῆσιν despondit, vobis commendatũ nunc habetote. Pro eo officio

S 2 ego vo-

ego vobis contrà, ſapientiſſimi viri, meam operam, ſtudium & gratitudinem perpetuam cum omni obſeruantia & reuerentia promitto. Anno Chriſti 1559. 5. Martij.

V. Praſtant.

deditiſsimus

Michaël Neander
Soranienſis.

DOCTRI-

DOCTRINA AC VIRTVTE PRÆSTANTISSIMO VIRO D. M. OTHOMANNO GORLICENSI, AC optimis viris scholæ Gorlicensis rectoribus, nec non & eiusdem scholæ scholasticis, bonæ spei iuuenibus:

MICHAEL NEANDER SORAVIENSIS

εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν.

Ἔκπαγλον τῶν αὐτῇ ἁμαρτιάων,
χἀκ θεῶν ποιναὶ μεγάλαι ἔασι,
ὡς σοφῶς πολλοὶ φρονίμως τ' ἔγραψαν
τῶν πάλαι ἀνδρῶν.
ἄστυ εὔκλεινον σολύμη ὑπῆρχεν,
ἱερὰ κληθεῖσα πόλις, παλαιῶν
μείζόνων οἴκημα πατρῶν τε, πολλῶν
καὶ βασιλήων.
δῶμα παμπληθῶν ἱερῶν προφητῶν,
τῶν καὶ ἄλλων ἐλλογίμων ὁμοίως,
εὐσεβῶν μυστῶν, ἀρεταῖς τ' ἀρίστων
πάντοτε ἀνδρῶν.
αὕτη οὐχ' ἤκουσε μόνον ζαθέων
μυσταγωγῶν, τῶν τε καὶ ἱεράρχων
θεσπισάντων, καὶ τὸ θέλημα θεῖον
ἐκφανερούντων.
μήτε μοῦνον τοὺς σοφίᾳ ἀρίστους
ἠὲ λῴστους, οὐδὲ διδασκάλους, οἷς
τῆς ἀπ' ἀρχῆς κόσμος ὄπωπεν οὔτος
μήπω ὁμοίους.
πλήν γε τοῦ παντοκράτορος θεοῖο
τέκνον ἤθρησέν γε θεοῦ ἀληθοῦς
τοῦ καὶ ἐξ ἀρχῆς μετὰ πατρὸς αὐτοῦ
ὄντος ἀκοῦσεν.
ὃς σαφῶς καὶ οὐρανὸν ἠδὲ γαῖαν
πάντα καὶ θνητῶν μερόπων ὅμιλον,

ἀγγέλων τῶν θεοσεβῶν τε ἱερὸν
πλῆθος ἔπλασεν.
ἔστις εἰς κόσμον κατέβησε ζωὴ
τυγχάνων, καὶ λαόσος, βιαρκὴς
λύτρον, ἐλπὶς, καὶ φερέζωος, ἀνδρῶν
εἵνεκ' ἀλιτρῶν.
ὃς καὶ ἀνθρώπεια ἔλεσκε γυῖα,
καὶ περιβληθεὶς μερόπων πρόσωπον
δωρεὰν πάντας ῥ' ἐθέλων σαῶσαι
ἐκ θανάτοιο.
εἰσιὼν κόσμον ξένος εὐρύχωρον
κοσμίως, καὶ πήματα πόλλ' ἀνέτλεν
κ' ἐν κακοῖς πλείστοισι βίον διῆγεν
ζωὴ ὑπάρχων.
δεῖξε παμπληθέσσι γε σημάτεσσι
χριστὸν εἶναί σ' ἀνδρομέην γενέθλην,
ὃν πατὴρ λυτρῶσαι ἑκὼν προῆκε
ἐκ κακότητος.
ποικίλας νόσους ἀκέσατο προθύμως
χειρὶ, τοῖς πολλοῖς ἐναρεῖσι ζωὴν
πᾶσι, ξὺν τῇ λύσει ἀλιτριάων
δῶκεν ἀλιτροῖς.
τὸν βίον τ' ἀνδρῶν ἀτυχοῦντα πρόσθεν,
μυρίαις εὐεργεσίαις ὀφέλλων,
ἔμπαλιν δὴ εὐτυχίας τε αὐτοὺς
μοῦνος ἔπραξεν.
κηρυγὼν ἤγγελλ' ἀγαθοῖς, ἀλήκτως
ῥήμασιν χριστόν σ' ἔμεναι ἀληθῶς,
παῖδα γεννηθέντα τοῦ ἐκ πατρὸς
πᾶσι βροτοῖσι.
μοῦ με γεννητὴρ ἀπάτωρ λυτῆρα,
εἶπε, ἱρὸν τῆς βροτέης γενέθλης
ἐμφανῶς, δεῖ ὡς ἀπολωλεκυίας
ὧδε προῆκε.

πάντα

παῦτα πρόσαξίν με διδάσκει ἰὴς
ὁππόσ' ἀνθρώποις τελέθει δέξιων,
οἷον εἰς χριστὸν μόνον, ὥσθ' ἅπαντας
ἐλπίδα θεῖναι.
τοιγαροῦν θνητοὺς ἐδίδαξε πάντας
ἔμμεναι τοὺς ἀϊδίου βίοιο,
τοῦ λόγου, μετόχους ἀληθῶς
ἀμφαγαπῶντας.
οἷσιν ἠμερτῆς πόθος ἐστὶν αὐλῆς.
ἵμερος καὶ ἀενάοιο ζωῆς.
ῥημάτων δ' οὖν γνῶσιν ἔχει μάλιστα
τῶν θεοπέμπτων.
τοῦ βίου γὰρ δῶρα, ἃ μὲν γενητῆς "
τοῖς μὲν ἀνθρώποις ὁσίοις δίδωσι, "
πίστις ἡ μόνη ἁγίων λόγων τε "
γνῶσις ἔασι. "
ὄλβιος πάντως πέλεται, ὃς ἴσχει "
ἐλπίδας μούνῳ ἐνὶ χριστῷ αὐτοῦ, "
ῥημάτων τοῖς ποσσὶ τρίβων ἀλήκτως "
ἴχνια θεῖα. "
ἀλλὰ τοιοῦτος γέγονεν διδάσκων,
αὐτῶν, οὐδεὶς ἐστι λόγους ἑαυτοῦ,
ἄξιον τούτων μελέδημα ποιῶν,
ἀμφαγάπησε.
ἄστυ καὶ κλεινὸν σολύμων ἰησοῦ
οὐ θέλεν δωρήματα θεῖα στέργειν,
πασέων μᾶλλον δ' ἀγαθεργιάων
εἶχεν ἀπεχθῶς.
καὶ τρόπον τοῦ: ἐν μεγαλοφρονοῦσα,
μείζονως ἤρξεν, κακὰ ἔργα δρῶσα,
γαυριᾶν, κ' ἄλλων τραγέων ἀέθλους
κάρτα φιλῆσαι.
αἰσχρὰ πρὸς, θυμὸν τὸν ἀμείνονα ἐν
ἀσμενὴς ῥιφθεῖσα, κακουργιάων

παντὶ

παντὶ τῷ κάρτει δυνάμει θ' ἁπάσῃ
ὡς ἐπάκουσεν.
ὥσθ' ὑμᾶς ἄῤῥητα θεῖο δῶρα,
ἤδε τὸν χριστὸν βασιλῆα πάντων
κτισμάτων, χρισμήτορα τῶν γε ἡμῶν
λοιδορέασθαι.
νηλέως πληγῇσιν ἔπληξεν αὐτοῦ
σῶμα, καὶ ποιοῦσα κακῶς ἐκεῖνον,
γυῖα τοῦ δεσμοῖς, κεφαλήν τ' ἀκαίθαις
δεινὸν ἔπειρεν.
ὅς ῥα τοῦ παῖδας γενέταο ἡμᾶς
ζητέων πάντας μέροπας ποιῆσαι,
μυρίων ἀχθῶν ἐμόγησε σκληρὰ
οὐ χάρις ἐστί.
αὐτὶ γὰρ τόσσων ἀγαθῶν ἔλεξεν
τὸν κακῶν τῶν ἐργόπονον μεγίστων,
οὐ πόνων, αἷθ' ὧν ἔπαθεν καλίστην
δοῦσα ἀμοιβήν.
τοιγαροῦν ἴσην ἀχαριστίας ἧς,
τῶν παλαιῶν δὴ κατὰ ῥῆμ' ἀληθὲς,
ἡ πόλις τίσιν ῥ' ἀποδοῦσα πάντως
ἱρὰ ὄλωλεν.
ἀνέρων τόσος καὶ ἐκεῖθι ὄχλος
τῷ χρόνῳ κείνῳ ἀπόλεσσεν, ὅσσον
μὴ σαφῶς ῥᾶον τίς ἔχει ἀριθμὸν
ἐξαγορεύειν.
συμφοραῖς πλείστῃσι καμόντες, ἄταις
καὶ κακωθέντες κατὰ θυμὸν αἰναῖς,
μηδὲ τῶν ἄμπαυμα κακῶν ὁρῶντες
πότμον ἔφιασεν.
οἱ δὲ λιμῷ τηκόμενοι ἀτερπεῖ,
καρδίην οἱ τὴν νοσερῶς ἔχοντες,
εἵνεκεν τοῦ λοιμοῦ, ἀπέῤῥοον, ἐχθρῷ
οἱ δὲ σιδήρῳ.
λοιποὶ αἰσχύνης, μεγάλων τ' ὀνειδῶν
ἔμμοροι, ἔργοις ἐπὶ ἔργα αἰὲν

ἐκπονοῦν-

ἐκπονοῦντες, θυμοβόροις μερίμναις
ἤθιον ἦτορ.
θήβη ἀρχαίη τὸ παλαιὸν οὕτως,
πρόρριζως λυθεῖσα ὄλωλ' ἕκητι
δυστυχοῦς τέκνου, βασιλῆος, οἷον
οἰδιπόδαο.
ὅς γε γεννητῆρα λαβὼν ἔκτεινε
τῆς κ' ἰωκάστης ἰδίης τεκούσης
ἧς πόθῳ θυμοῦ ἀνεκαύθη ἐντὸς,
ἦγεν ἄκοιτιν.
οὗ χάριν ξύμπασα πόλις κρατίσταις
ζημίαις φθαρθεῖσα, νόσοις τε λυπραῖς,
τῶν πονηρῶν τοῦ βασιλῆος ἔργων
πρῶτον ἐπαυρεῖ.
δεύτερον κ' ἄμφω κατέχει ἀδελφὼ
τοῦ κακοῦ τούτου μέρος, οὓς ἔτικτεν
ἡ ἰωκάστη παράκοιτις υἱοῦ
οὐ θέμις αὐτῆς.
τὼ μάχην ἀρχῆς περὶ τοῦ πατρῴας
δυστυχῶς ποιοῦντ' ἐπιθυμέοντε
καρδίαις, πρωτόθρονον εἰνὶ αὐταῖς
σκῆπτρον ἀνίσχειν.
ὑσμίνης δ' οὔσης γλυκεροῦ βίοιο
οἱ ἄπτεροι, πίπτον ἔραζε, κ' ἐχθροῖς
φασγάνοις τετρωμένοι ἐντὸς, αἰνὰ
τραύματ' ἔχοντες.
πρὸς μμάτων μήτηρ τὸ δρακοῦσ' ἀδελφοὺς
υἱέας, τοὺς ἀμφοτέρους θανόντας,
καρδίαν τυφθεῖσ' ἀνιηρῆσι λύπαις
δεινὰ πέπονθε.
υἱέων ἄοσσον ποτιοῦσ' ἀνεῖλεν
ἐξ ἑνὸς μηροῦ· ξίφος ἐξαπίνης
τῶν κακῶν ἀλκτῆρα, δοτῆρ' ὁμοίως
τοῦ θανάτοιο.
τῷ κ' ἑὸν ἀποδῦσα μέγιστον μεγίστῳ
ἤλασεν στέρνον τε πεσοῦσ' ἐχυταῖς

ὠλέναις ἡμᾶς περιεῖχεν, ἄτην
πολὺ μεγίστην.
οἰδίπους τ' ὢ γῆρας ἔτλην ὄλεθρον,
συμφοραῖς ταύταις μεγάλαις βαρυνθείς,
φρεσὶ καὶ δειναῖς ἄτης κακωθείς,
ἔρριπτεν ὄσσε.
εἶτα τὴν γαῖαν πατρίδος φυγόντα,
γῆ περιπτύξασα ἑοῖσι κόλποις,
δέξατ' αὐτὸν, καὶ καθάπερ κάθαρμα
κεῦθεσ' ἔκρυψεν.
κἀκ μέσου θνητῶν σφαλερῶν ἀφεῖλεν
μὴ μιαίνῃ τῇ κακότητι ἄλλους
ἢ σελήνη ὠχριᾷ ἢ ὁ φοῖβος
αὐτὸν εἰσαθρῶν.
οὕτω δ' εὔπυργος καὶ ἄπωλε τροίη,
ἡ μὲν ὑψωθεῖσα πάρος γ' ἀοιδῶν
τῶν γε πάντων εὐκελάδοις λόγοισι
πανταχοῦ αἴης.
νῦν γὰρ ἀνθρώπων προπάροιθ' ὀπωπῶν
κεῖται, ἐκλυθεῖσα, πάρος τὸ κ' εἶδος
ξυνόλως συντριφθὲν ἄπισιν, ἐχθροῖς
χερσὶν ἀχαιῶν.
ἄμμι καλλίστην διδαχὴν βροτοῖσι
τοῦ θεοῦ παρδοῦσα ἀφύκτου ὀργῆς,
ἣν ἔχει πρὸς τοὺς ἀθέμιστ' ἀλλήλοις
ἔργα ποιοῦντας.
» ὁρᾷ οὖν τῶν ἀκροτάτων καρηνῶν
» κύριος, γαίης τε καὶ εὐρυχώρου,
» εἰσαθρῶν πάντας, τὰ ἅπαντα κρίνει
» κρίμασιν ὀρθοῖς.
» ἀντὶ τῶν ἔργων ἀγαθῶν ἀμοιβὴν
» ἀξίαν θνητοῖσι τίθησι, καὶ τοὺς
» εὐσεβεῖς πάσαις ἐν συμφορῇσι
» κάρτα βοηθεῖ.
» τοὺς πονηροὺς δ' εἶσι κακουργίας γὰρ
» ἵμερος ξύμπαν κατὰ ἦμαρ ἐστὶ

εἰσαεὶ τίει, ἐνὶ στήθεσι φρεσὶν “
αἰνὰ χολωθείς. “
οὗ λόγον πλεῖστον νομίμοισι ποιεῖ “
τό γε τῶν θεοστυγέων ἁπάσας “
πράξιας μισῶν, ὁσίης ἐρᾶται “
σωφροσύνης τε. “
ἐκπάγλως τοὺς κοινολεχεῖς κολάζει “
ξὺν ἅπασιν δρῶσιν ἀτάσθαλ' ἔργα, “
τῶν γε μνηστῶν γῆθεν ἀφαιρεῖ, ὄμμα “
ἔκδικον ἴσχων. “
παντελῶς τοὺς παρβεβαῶτας ἀνδρῶν
τὸν νόμον θεῖον, χαλεπήν γε ποινὴν
λαμβάνειν τῶν αὐτὶ κακῶν ὁρῶμεν
ὧν ἀδίκησαν.
ἀξίη πάντας κίχε ἀμπλακοῦντας
ζημία, καὶ ὑπερβάσεως ἕκαστος
τῶν γε μοιχειῶν ἀποκωλυκτῶν
ἔμμορεν ἄθλου.
ξυνόλῳ γ' ἀνὴρ δυσεβὴς ὁμίλῳ “
πολλάκις καὶ οἴσει ὀλοὸν ὄλεθρον, “
ἠδὲ χώρῃ, ὡς κακιῶν ἀπαυρεῖν “
ὧν ἀσέβησε. “
ὡς πάρις κλεινὸς πριάμοιο υἱεὺς
νυμφοκλέπτης ἐριδηλὸς αὐτὸς
τῷ κακὸν πολυχρόνιον, πατρώῳ
ὕδατι θῆκεν.
πρῶτα γὰρ ῥητὴν πόλιν, ἔργον ἐστὶν
τοῖν θεοῖν, φοίβου τε καὶ εὐτειχέος
ὑσμίνῃ δεινῶς δεκετεῖ ἔθλιψαν
λαοὶ ἀχαιῶν.
εἶτα πρὸ ὀφθαλμῶν πολιῶν τοκήων
τέκνα ἐχθίστως ἀγάπης ἔπεφνον,
καὶ εἰς δόμον στυγνοῦ ἀΐδα ἔπεμψαν
θυμὸν ἑλόντες.
κηρὶ κεκμηῶτα κακοῖσι πλείστοις,
τὸν πολύχρυσον πρίαμον γέροντα

τοῖς ἰουλίζων κροτάφοισι πύῤῥος
κλεινὴ μάχαιρα.
ἡ δὲ μήτηρ δουλοσύνης ἀπεχθοῦς
ἔμμορος, κ' αὐτὴν χαλεπῶς φέρουσα,
τέθνακεν βληθεῖσα λίθων οἰστοῖς
ὠκυμόροισιν.
ἡ δὲ κούρη ἀμφιπόλος θεμίστων,
δῆτα κασσάνδρη θυγάτηρ, βιαίως
λόκρου ἠσχύνθη ὑπὸ τοῦ δὲ τέκνου
τοῦ οἰλῆος.
τὴν κασιγνήτην δ' ἐρατὴν ἑαυτοῦ
τὴν πολυξένην κατέσφαξε πύῤῥος,
ἐκδικεῖν πότμον μεμαὼς θανόντος
αἰακίδαο.
τόν γ' ὁμοίως ἀστυάνακτα τέκνον
ἕκτορος πύργων ἀπὸ ἠλιβάτων
ὑψόθεν ῥιφθέντα κάτω, χολωθεὶς
κτεῖνεν ὀδυσσεύς.
λοισθίως πρησθεῖσα ἀθεσφάτοισι
φλοξὶν εὐκλεινὴ πόλις, ἐμβεβῶσα
καὶ ἀκίνεσσιν τὸ πάρος θεμέθλεις
ἐξολοθρεύθη.
ταῦτα ὧδ' ὁ τρυφιόδωρος οὗτος
ἱστορεῖ, θνητοὺς ἐθέλων διδάσκειν
ὥστ' ἀναγνόντας τάδε, ἢ πυθόντας,
ἐσθλὰ πονεῖσθαι.
καὶ ἀφελκύειν διανοίας αὐτῶν
μανθάνειν ἔργων ἀπὸ τῶν πονηρῶν,
καὶ γάμους πάσῃ δυνάμει ἀσελγεῖς
πάντοτε φεύγειν.
καὶ τέλος μοῦνον περὶ σεμνότητος
τὴν γε τῶν σπουδὴν ἀρετῶν ἁπασῶν,
νύκθ' ὅλην καὶ ἤματα παίθ' ὑπάρχειν
τῶν θεαρέσκων.
προφρόνως καὶ ἐκτὸς ἀλατρειῶν
νῦν ἐπιστρέψαντας ἐπ' ἐσθλ' ἀλήκτως,

εὐσεβῶς

εὐσεβῶς ζωὴν διάγειν, θεοῖο
        μνήμονας ὀργῆς.
τὴν ποιητὴν εὖ μεταπεφραδμένην
νῦν καλίστως ἐξεπονησάμεθα,
καὶ ἅμ' ἐξηγησάμεθ' εἰνὶ χρῆσιν
        τῆς νεότητος.
σοὶ δ' ὀθώμανε προφερέστατ' ἀνέρ,
ξεῖν' ἀγαφθεγκτῶν χαρίτων ἄριστε,
ᾧ δὲ τὰ πρωτεῖα νέμειν μάλιστα
        θυμὸς ἀνώγει.
τοιγαροῦν τὰ πρῶτά σε τῶν ἁπάντων
ἀνέρων ῥητῶν κορυφαῖον ὄντα,
εἰνὶ τῷ νῦν ἡμετέροις λόγοισιν
        δεῖ προσειπεῖν.
ἐστὶ γὰρ πολλαῖς ἀρεταῖς φαεινός,
καὶ μεγίστην δόξαν ἔχεις, κλέος τε
ταῖς ἐπὶ γλωττῶν πολυϊδρίῃσι
        πάντῃ ἄριστον.
ἐκ διὸς κούραις διδαχαῖς ἀρίσταις
ἀνθέων, τῆς γαλλικίας γλυκίστης
πατρίδος σῆς, πολύφατόν τε κλεῖτο
        κῦδος ὑπάρχεις.
προστάτης γὰρ γυμνασίου ποιηθεὶς
εἰνὶ τῇ γαίῃ πατρίδ' οὐκ ἀβούλως
σοὶ τὰ, σὴν δόξαν μεγάλῃ, δοθέντα
        σκῆπτρα δίωκες.
οὗ χάριν πάντων ἀγαθῶν τε καλῶν
ἀνέρων εὔνοιαν ἔχεις πρόθυμον,
καὶ ἐν ἀνθρώπων στομάτεσσ' ἁπάντων
        κείμενός ἐστι.
καὶ μὲν εὐανθής σ' ἀγαθῶν ὅμιλος
εὐλογεῖ, τιμᾷ, φιλεῖ, εὐστομεῖ τε
εἰκότως, καὶ εὐκελάδοις ἐπαίνεις
        οὔνομα ὑψοῖ.
ἄξιος καὶ εὐστομίης μεμίχθαι
τῶν βροτῶν, τιμήν τε ἔχειν εὔκλη.

πανταχοῦ καὶ τοῖς παρὰ ἀνέρεσσιν
εὐδοκιμῆσαι.
ἔργμασιν γὰρ καὶ ἀρεταῖς ἄριστος
τυγχάνεις, καὶ γράμμασ' ἐλευθέροισι
δόξαν εὔυμνόν τε φέρεις καλίσαις
τοῦ δ' ἐπὶ τέχναις.
τοῖς καλοῖς εὔνους τελέθεις ἅπασιν,
καὶ ὁμῶς σπουδαῖα φρονοῦσ' ὁμιλῶν
ἀσμένως, σπουδῇ μεγάλῃ σεβίζεις
τοὺς φιλομούσους.
ἐξόχως σεμνῶν χαρίτων ὀπηδούς,
καὶ μετ' εὐνοίας θεραπευσάμενος
ἔστ' ἐριζήλους σοφίης ἐραστάς,
κ' ἀμφαγαπάζεις.
πραότης καὶ μειλίχιος μάλιστα
καλλύνει θυμὸν σέο, καὶ καλίστως
μουσέων ἡ ἀγλαΐα γλυκεῖα
ἤθεα κοσμεῖ.
" καὶ τέλος μὲν τοῦτο πέλει τὸ πρῶτον
" τοῦ μαθεῖν ἡμῶν, καὶ ἐλευθέρων δὴ
" γραμμάτων, τεχνῶν, διδαχῶν τε καλῶν
" οὗτος ὁ καρπός.
" ἔκ γε ταῖς μούσαις ἀγαθοὶ φύονται,
" καὶ σοφοὺς ἄνδρας μόνον, ἠδὲ ῥητοὺς
πάνσοφαι κοῦραι Διὸς εἰργάσαντο
αἰγιόχοιο.
σὲ νῦν ἄρ σαυτόν τ' ἀτρεκῶς γενέσθαι
εἴδαμεν, πρᾶον, λογίον τε, ἤγουν
τοῖς καλοῖς τεχνῶν τε τρόπων καὶ ἠθῶν
εἴδεσ' ἄριστον.
σοῦ δὲ σπουδαίως μάλα λισσόμεσθα
κλεῖτ' ἄνερ πάνυ δεόμεσθ' ὁμοίως,
ὥστε τὴν σπουδὴν σοι ἐὰν ἀρέσκειν
ἔξοχα γ' ἡμῶν.
τὸ καὶ ἄρξασθαι ἀγαπᾶν νέανδρον
ἐμμελῶς ὅστις μελετῶν ἐστεῖται,

ἄστ' ἀεὶ

ὥστ' ἀεὶ ταύτῃ φιλότητι ἴσην
δοῦναι ἀμοιβήν.
προστάται ὑμμεῖς ἅμα καὶ ὕπαρχοι
τοῦ σχολείου Γωρλικίου ἄριστοι
τὸ μετὰ πλείστης χάριτος δέχεσθε
τοῦτο πόνημα.
πραγματείαν καί γε παροῦσαν ἡμῶν
σῆμα εὐνοίας κραδιῶν τιθέντες,
πρόφρονες καὶ στέργετε, τὸν Νέανδρον
κ' ἀμφαγαπᾶτε.
τοῖσιν ὃς πάμπλειστα ὁμοῖα δώσει
ὕστερον, καὶ ὠφελίμοισι τέχναις
τῶν νεῶν ψυχὰς μεμαὼς ὀφέλλειν
δημοσιεύσει.
τὴν ὁμῶς παῖδες φιλόμουσ' ἅπαντες
αἶθος εὐτερπὲς χαρίτων χόροιο
βίβλον αἰδέξασθ' ἀναγνόντες αὐτὴν
χερσὶ προθύμοις.
ἐσθλὰ καὶ πάμπολλα φρονεῖθ' ὁμοίως
τῷ Νεάνδρῳ εὐνοέοντι ὔμμιν
ὃς μετέφρασσεν, νεότητ' ὀφλήσων,
συγγραφέ' αὐτόν.
τῷ χάριν πλείστην νόῳ εὐνοοῦντι
καὶ ὁμῶς τιμὴν ἱκανὴν ἔχοντες
μὴ τὰς ἐκθύμως ποτὲ. τοῦ δὲ μούσας
παύετε στέργειν.
ὃς πόνοις οἷς καδδύναμιν μεταξὺ,
τὴν χ' ὑμῶν σπουδῶν προκοπὴν ὀνήσει
πλεῖστα καὶ μὲν τἄλλ' ἀποδώσει ὑμμῖν
μουσικὰ δῶρα.
πολλὰ γὰρ δὴ κεῖνος ὁμοῖα τούτοις,
κίστῃ ἐγκλεισθέντα ἔχει φυλάσσων,
κοῖν' ἅπερ ποιήσει ὑμῖν καὶ ἄλλοις
οὐ μετὰ πολλοῦ.
εἶθεν ἄρ στοιχεῖα μαθεῖν δύνασθε
ἑλλάδος γλώττης, καὶ ὁμοῖα πλεῖστα
ἄλλα,

ἀλλὰ, οὐχ ἧττον καλὰ καὶ βίωθι
χρήσιμα θνητοῦ.
τοῖς καλίσταις ἐμφιλοχωρέοντες
εἰσαεὶ σπουδῇ δυνάμεθ' ἁπάσῃ
πράξεσιν, ἀσκεῖθ' ἅμα εὐσέβειαν
ἤματα πάντα.
κλειτὸν αἰνοῦντες γλυκεραῖς ἀοιδαῖς
τὸ κλέος ποιεῖτε θεοῦ ἀπαύστως.
καὶ λόγοισιν δοξολόγοισι τιμὴν
αἴρετε αὐτῷ.
κεῖνος εἰς αἰῶνα μένει ἅπαντα
ξυνὸν φίλοις μὲν θεοσεβῶν ὁμίλῳ
κ' ὑμνεόντων ἐμμελέεσσιν ὕμνοις
τοὔνομα αὐτοῦ.
θεῖα ἀλλήκτως μελετῶντες ἔργα,
πράξεων πασῶν ἐπὶ τοῖς μάλιστα
τὸν θεὸν ῥεκτῆρ' ἀγαθῶν ἁπάντων
θήκατε ἀρχήν.
ἀκριβῶς σπουδὴν περὶ τὴν δὲ γνῶσιν
γραμμάτων τῶν πιερίδων ποιοῦντες,
κῆπον εὐαίθη χαρίτων νέμεσθε
μαλθακοφώνων.
πρὸς θεὸν πύκνας χέατε προσευχὰς,
αὐτὸν αἰτοῦντες λιγυρῇσιν αὐδαῖς,
τῶν πόνων τῶν ὑμμετέρων ἀρωγὸν
ὥστ' ἐθελῆσαι.
πᾶν γὰρ ἄπρακτον μερόπων πόνημα
οὗ κυβερνητὴρ θεὸς ἄνευ τέτυκται,
ἦ ῥα συμπραχθὲν θεῷ ἐμποιεῖται
πανσθενῆ ὀργήν,
εἶτα παιδευτῶν ἔπεσιν κρατίστοις
ἀσμένως θυμὸν προσέχοντες αἰεὶ
ἀκριβῶς αὐτῶν ἀγαθαῖς πρόθυμοι
πείθετε βουλαῖς.
γραμμάτων σπουδὴν ἱκανὴν ποιεῖτε,
ὡς τοκῆας ὑμμῶν μὴ ἀποστερῆτε

ἐλπίδων

ἐλπίδων, τῶν γηροτρόφων, καὶ αὐτῶν
νῦν ἀταλουσῶν.

τοῦτο πράσσοντες κ' ἔσεσθ' ἀμμώτωρ
μηχανῶν πασῶν θεὸς, ἠδ' ἁπάντων
πραγμάτων στήριγμα, πόνων τε σπουδῶν
ὑμμετεράων.

τὴν σχολὴν ζωῆς γλοιερῆς ἅπασαν
ἔργμασιν καλοῖσιν ἀεὶ δίδοσθε
καὶ τὰ σπουδαίως διαπράξατ' ἔργα
πάντοθ' ἕκαστοι.

καὶ θεὸς καλὴν παρασχήσει αἶσαν
εἰς ὁδὸν καὶ εὐπραγίας παρέλκων.
δωρεαῖς κοσμήσει ὑμῶν ἁπάσας
σώματα θείαις.

μοῦνον ἐργῶντας θεὸς ἐστ' ὀφέλλων
αἰνόει καὶ τοῖσι φέρουσιν ἄχθος,
ἀνέρας καὶ παῖδας, ἐναντίον δὲ
μισεῖ ἀέργους.

χαῖρ' ὀθώμαννε πολὺ φέρτατ' ἀνδρῶν,
καὶ ἐμοὶ βέλτιστα φρονῶν ἑταῖρε,
ὕστερον στέργειν κ' ἀγαπᾶν φιλεῖν τε
μήποτε λῆξον.

μοὶ τέλος χ' ὑμεῖς πολυτίμι' ἄνδρες,
τοῦ σχολείου ἡγεμόνες κάλλιστοι,
ξὺν συνέργοισιν χ' ἅμα ταῖς σχολάρχαις
χαίρετε πᾶσιν.

εὔχομαι πάντ' ὄλβι' ὁμοῖα ὔμμιν,
ὦ νέοι παῖδές τε καλοὶ, μέγιστον
παιδαγωγείου κλέος, ἠδὲ δόξα
Γορλικίοιο.

ζώσατε ζωὴν ὁσίως ἄλυπον,
καὶ δι' αἰδοῦς καὶ ἀγάπης ἄγοντες,
ξὺν ἐμῆς μούσης γλυκερῆς Νέανδρον
χαίρεθ' ἅπαντες.

ΒΙΟΣ ΤΡΥΦΙΟΔΩΡΟΥ,
ἐκ τῶν Σουίδα.

Τρυφιόδωρος αἰγύπτιος γραμματικὸς, καὶ ποιητὴς ἐπῶν, ἔγραψε μαραθωνιακὰ, ἰλίου ἅλωσιν, τὰ κατὰ ἱπποδάμειαν, ὀδυσσείαν * λειπογράμματον. ἔστι δὲ ποίημα τῶν ὀδυσσέως καμάτων, καὶ ὅσα μυθολογοῦσι περὶ αὐτοῦ, καὶ ἄλλα.

Ἄλλως, καὶ συντομώτερον.

Τρυφιόδωρος διάφορα ἔγραψε δι' ἐπῶν, παράφρασιν τῶν ὁμήρου παραβολῶν, καὶ ἄλλα πλεῖστα.

VITA TRYPHIODORI,
EX SVIDA.

Tryphiodorus Aegyptius grammaticus, & carminum conditor, scripsit Marathoniaca, Ilij captiuitatem, quæ de Hippodamia feruntur, Odysseã etiam Lipogrammaton. Est autem poëma de Vlyssis laboribus,& alijs quæ fabulantur de ipso. Scripsit etiam alia quædam.

ALITER, ET BREVIVS.

Tryphiodorus varia scripsit versibus: paraphrasin parabolarum Homeri, ac alia plurima.

* Id est, vbi in vnoquolibet libro non reperiebatur vna aliqua litera alphabeti. vt verbi causa, in primo nullũ α, in secundo nullũ β, & sic deinceps procedendo secundum seriem 24 literarum Græci alphabeti, quib. ipsi libros & numeri ordinem assignare solẽt. Ante Tryphiodorum autem Nestus Lycius, qui & Metamorphoseon libros græcè scripsit, in arte poëtica clarus admodum, tempore Seueri Cæsaris, Iliadem etiam λειπογράμματον scripsisse traditur: quemadmodum Pindarus etiam Oden asigma similiter fecit, veluti meminit id alicubi Athenæus. Et hodie adhuc extant poëmata quædam, vt Pugna porcorum, Laus caluorum, &c. vbi in toto poëmate voces omnes à p & c incipientes reperias. vide Leonicenum lib. 3. Variæ historiæ, cap. 61. & Volaterranum libro 17. Commentariorum vrb.

ΜΙΧΑΗΛ ΝΕΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΡΑΝΕΩΣ

ὑπόθεσις εἰς τὸ τοῦ Τρυφιοδώρου ποίημα περὶ τῆς Τροίας ἁλώσεως.

Η Ἑλένη Τυνδαρέως τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντος, τοῦ Ἰκαρίου ἀδελφοῦ (ἐξ οὗ ἐγεννήθη ἡ Πηνελόπη) ἢ τοῦ Διὸς μᾶλλον καὶ τῆς Λήδας θυγάτηρ ἔτυχε, ἀδελφὴ μὲν τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ τῶν Διοσκούρων, τουτέστι, τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους τῶν ἀδελφῶν, γυνὴ δὲ τοῦ Μενέλεω, τοῦ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλέως, τὸ κάλλος μὲν κρατίστη καὶ πάσας τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα γυναῖκας πολὺ ὑπερνενικηκυῖα. ταύτην τὴν Ἑλένην ὁ Πάρις τοῦ Πριάμου, εἰς Ἑλλάδα καταπλεύσας, ἁρπάζων ἀπήγαγε. περὶ ταύτης δὲ τῆς ἁρπαγῆς πολλοὶ οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχουσιν. εἰσὶ γάρ τινες οἳ ἔγραψαν, τὴν Ἑλένην ὑπὸ Πάριδος ἁρπασθεῖσαν, οὔποτε ἐπὶ Τροίην ἐληλυθέναι· ἀλλὰ ὑπὸ Πάριδος μέντοι ἀέκοντος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπολειφθεῖσαν, ἡγεμονεύοντος ἐκεῖ τότε τοῦ Πρωτέως δικαιοτάτου βασιλέως. καθὼς καὶ ἄλλοι τινές, τὴν Τροίην οὐ μή ποτε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡλωμένην ἢ κατὰ κράτος ληφθεῖσαν, φανερὸν ποιεῖν ἐπιχείρησαν, κατὰ πασῶν μαρτυριῶν, ἁπάντων τῶν ἐξ ἀρχῆς τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ τέλους συνόντων.

Ταύτην δὲ ἁρπαγὴν οἱ Ἕλληνες ἀμυνόμενοι, κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα πλεῖστον στρατόπεδον καὶ πενταετὲς συστησάμενοι, ὅταν οἱ Τρωϊκοὶ τὴν Ἑλένην ἀποδοῦναι οὐ μὴ ἠθέλησαν, ἐπὶ Τροίην τὴν στρατείαν ἐποίησαν, καὶ δέκα ἔτη ἐκείνους πεπολιορκουμένους πάντα τρόπον τεταλαιπωρήκασιν. αὐτοὶ δὲ ἐν πολλοῖς κακοῖς ὄντες, πλείστους πόνους καὶ δυσχερείας ὑπέμειναν· καθάπερ ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἑτερορρεπής, ἄστατος, ἑτεραλκής, ἀβέβαια, ἀτέκμαρτος, ἄνδρας τ' ἀμειβομένη, καὶ τάχυ μεταπίπτουσα ἐστί, καὶ ποτὲ μὲν τοῖς συλλαμβάνουσα, ποτὲ δὲ τοῖς ἄλλοις συναγωνιζομένη.

Ἀλλά τοι οἱ Ἕλληνες τοὺς πόνους, οὓς εἰκῇ καὶ μάτην ὑπέμειναν, προσοχθοῦντες, καὶ τῆς Τροίης ὡς ἤδη εἰλημμένης (καίπερ πολλοὺς τῶν συμμάχων τῶν ἐξοχωτάτων ἀνδρῶν, καὶ τοῦ στρατοπέδου ἐρείσματα, ὥσπερ τὸν Ἀχιλλέα, τὸν Πάτροκλον, τὸν Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος, καὶ ἄλλους τινὰς ἀπολωλότας ἐθρήνουν) καὶ μηδὲν διαπράξαντες τὴν Τροίην καταλιπόντες, εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας πρὸς τοὺς ἰδίους, ἀφ' ὧν πολὺν ἤδη χρόνον ἀπῆσαν, ὥστε καὶ μάλα εἰκότως ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοὺς ἱμείρεσθαι, ἐπανελθεῖν ἠθέλησαν.

Τούτων δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι οὕτως γενομένων, ἴσως τῶν θεῶν οὕτω κατεπειγόντων, ὁ Ἕλενος ὁ μάντις Πριάμου υἱός, ἀπολιπὼν τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν Τροίην, τὸ τῆς Πάριδος μῦσος, καὶ τῶν ἄλλων ἀνομίαν μισήσας, ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν εἰσῆλθε, καὶ τοῦτο διέπραξε, ὥστε ἀφιστάναι αὐτοὺς τῆς προαιρέσεως καὶ γνώμης τοῦ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. καὶ αὐτοῖς ἅμα μὲν τὴν μοῖραν καὶ τὰ πεπρωμένα τῆς Τροίης, αὐτὸς μαντευτικός τις ὤν, ἐδήλωσε· ἅμα δὲ περὶ τοῦ Παλλαδίου, καὶ τῶν ὀστέων τοῦ Πέλοπος, καὶ τοῦ Ἡρακλέους τόξου, καὶ ἄλλων τινῶν ἔδειξεν, χωρὶς ὧν καλῶς εἰδὼς

ἐτύγχανε τὴν τροίαν ἑλεῖν, καὶ λαβεῖν οὐχ οἷόν τ' εἶναι. καὶ πρὸς τούτοις ἔλεγε τὸν χρόνον ὑπέγγυον, καὶ πάσας μαντείας πληρωθείσας. καὶ πάνυ τετελεσμένας, ὥστε τὴν τροίαν διὰ τὰ αὐτῆς ἀνομήματα ὑπὸ τῶν θεῶν κακῶς πεπορθημένην ἐξανδραποδισθῆναι, καὶ ἀνάστατον γενέσθαι. καὶ ἵππον ἅμα τὸν δουρειὸν τεύχειν ἐκέλευσεν.

Οἱ δὲ ἕλληνες τούτοις οὐχ ἥκιστα χαίροντες, καὶ πληροφορηθέντες περί τε τῆς νίκης, καὶ τοῦ πολέμου τέλους, φιλικῶς καὶ ἡδέως ἔχειν πρὸς τὸν ἕλενον, καὶ τὰ αὐτοῦ βουλεύματα, καὶ διανοήματα ἐν ἅπασι διέπραξαν.

Ἐπειδὴ οὖν συμβαλλούσης καὶ συμβουλευσάσης τῆς ἀθηνᾶς, ἵππον τὸν δουράτειον ἐποίησεν, ὥσπερ ὁ ἕλενος ἐπέταξεν. εἰς ἐκεῖνον δὲ τὸν ἵππον εἰσέβησαν τῶν ἑλλήνων ἄριστοι καὶ πολεμικώτατοι. ὁ νεοπτόλεμος δῆτα ὁ τοῦ ἀχιλλέως, καὶ ὁ διομήδης, καὶ ὁ ὀδυσσεύς, καὶ ὁ μενέλαος, καὶ ὁ τεῦκρος ὁ τελαμῶνος, καὶ ὁ δημοφόων καὶ ἀκάμας, οἱ τοῦ θησέως τοῦ ἀθηναίων κρατίστου βασιλέως μεγαλοψυχότατοι υἱοί, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι, οὓς πάντας ἀπαριθμεῖν καὶ καταλέγειν μηδεμίαν χρείαν ἔχει. οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν πατρίδα καταπλεῖν προσποιοῦντες, ἀπῆλθον εἰς τένεδον, τὴν πέλας νῆσον, τὴν τῆς τροίας ἀπέναντι.

Οἱ δὲ περὶ τὴν τροίαν, τοὺς ἕλληνας ἀπελθόντας νομίσαντες, ἴλαδον καὶ ἀθρόως οἱ μὲν πρεσβύτεροι μετὰ τῶν νεωτέρων, ἅμα καὶ αἱ μητέρες σὺν ταῖς θυγατράσιν ἐκ τῆς πόλεως ὥρμησαν, τῆς εἰρήνης τε καὶ ἐλευθερίας ἑαυτοῖς συνηδόντες. καὶ μάλιστα ἀγαλλιῶντες, ἐκεῖνον τὸν ἵππον τὸ μέγεθος φοβερόν, ὑπὸ τῶν ἑλλήνων καταλειφθέντα, μέγα θαυμάζονται.

Διαλλαττόντων δὲ αὐτῶν τῆς γνώμης περὶ ταύτης τῆς μηχανῆς, ἰδοὺ ἐξαίφνης διαλεγομένων καὶ θαυμαζομένων τῶν τρωϊκῶν, φαίνεται σίνων τις, τὸ σῶμα ἀφ' ἑαυτοῦ (ἵνα τοὺς τρωϊκοὺς θᾶττον ἐξαπατήσῃ, καὶ μηδαμῶς πρὸς τοὺς ἕλληνας φιλικῶς τε καὶ εὐνοϊκῶς ἔχειν αὐτὸν δηλώσῃ) πλείσταις πληγαῖς τρωθεὶς καὶ οἰκτρῶς κεκομμένος. ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὸν πρίαμον ἐπήχθη, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ἐρωτηθείς, τὰ μὲν ἄλλα διὰ πλειόνων ἐξηγεῖται. τοῦτο δὲ τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὥσπερ συμπέρασμά τι προσέθηκε, τὴν τροίαν λαβεῖν τοὺς ἕλληνας οὐχ οἵους τ' εἶναι, εἰ ἐκεῖνον τὸν ἵππον εἰς τὴν τροίαν ἀγόμενον ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἀθηνᾶς καθισῶσι. καὶ τοῦτο ποιεῖν τοὺς τρωϊκοὺς ῥαδίως ἔπειθεν, ὅταν μηδὲν δόλου ὑπεῖναι ἐνόμιζον.

Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἵππον εἰς τροίαν εἰσήνεγκαν οἱ τρῶες, ξύμπαντες ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τινι διονυσιάζοντες, ᾠδάς τε ἄγοντες, καὶ μηδὲν τῶν κακῶν ἢ κινδύνων φοβοῦντες, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀποσοβηθέντας ὑπὸ θεοῦ τινος πρὸς τοὺς ἕλληνας μηδαμῶς εὐνούστατα ἔχοντος νομίσαντες, καὶ ἅμα μὲν οἰνωμένοι, ἅμα δὲ φροντίσι καὶ ἀγρυπνίαις τοῦ παρελθόντος χρόνου ταλαιπωρηθέντες, εἰς ὕπνον ἀπαξάπαντες βαθὺν καὶ οἱονεὶ δυσανάκλητον κατεφέροντο. τοῦτο δὲ ἐπειδὴ ᾔσθετο ὁ σίνων (διὰ τοῦτο γὰρ προσῆλθε) ἀνοίγων τὴν τοῦ ἵππου κοιλίαν, τοὺς ἕλληνας ἐκεῖ ἀποκεκρυμμένους ἐξάγει· καὶ τῶν φυλάκων ἀπεκταμένων, λαμπάδα ἁψάμενος, καὶ ἀναφθεῖσαν ἐξ ὑψηλοῦ προτείνας, τοὺς ἕλληνας τοὺς ἐν τενέδῳ τοιοῦτο σημεῖον προσδοκοῦντας, ἐπὶ τροίαν ὁρμᾶν κελεύει. οἵτινες μὲν εἰς τροίαν ἐλθόντες, πάντα πορθοῦσι καὶ φονεύουσι, μηδε-

ουσι, μηδενὸς τῶν χεῖρα ἀπέχοντες, καὶ μηδενὶ φειδόμενοι, πλὴν τοῦ οἴκου τοῦ αἰνείου καὶ ἀντήνορος, οἳ αὐτοῖς τὴν πόλιν παρέδοσαν, ὥσπερ καὶ τοῦτο οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων οὐδαμῶς τῶν τυχόντων παραδιδόντες εὑρίσκονται.

Οἱ δὲ ἀμφότεροι τῷ πριάμῳ καὶ κατὰ τὸ γένος καὶ κατὰ τὴν ἀγχιστείαν προσήκοντες ἔτυχον. ὁ γὰρ αἰνείας τὴν κρεοῦσαν τοῦ πριάμου θυγατέρα ἐκ τῆς ἑκάβης γεννηθεῖσαν, γυναῖκα ἔλαβεν. ὁ δὲ ἀντήνωρ τὴν θεανὼ τὴν τῆς ἑκάβης ἀδελφὴν ἔχειν, καθάπερ τοῦτο ὁ τοῦ λυκόφρονος ἑρμηνεὺς ἐκ τῶν παλαιῶν ὑπομνημάτων πολλὰ ἐδήλωσε.

Καὶ οὕτω μὲν ἡ τροίη, ἡ τῆς φρυγίας, πολὺ ὑπὸ πλείστων τῶν ἀρχαίων ὑπομνήμασι θρυλλουμένη ὑπὸ τῶν ἑλλήνων εἴληπται, ἐδαφιζομένη καὶ πεπορθημένη εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ ἀπριλλίου, ἔτει πρὸ τῆς χριστογονίας χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ὀγδοηκοστῷ· πρὸ τοῦ κτίσαι δὲ τὴν ῥώμην ἔτεσι τετρακοσίοις εἷς καὶ τριακοσίοις δυσί, καθὼς πολλοὶ τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ὀνομαστότατοι μαρτυροῦσιν.

Ἐν ἐκείνῳ δὲ πολέμῳ λέγει ὁ δάρης ὁ φρύγιος, κατὰ πάντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τῶν ἑλλήνων ἀνῃρῆσθαι ὀγδοακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς ἔτι καὶ ἓξ χιλιάδας· τῶν δὲ τρωϊκῶν ἑξακοσίας ἑβδομήκοντα, καὶ ἓξ πρὸς τούτοις χιλιάδας.

Τί δὲ οἱ πάλαι καὶ ποιηταὶ καὶ ἄλλοι (οἱ κατὰ τὸ τῶν πάλαι χρόνων ἔθος πάντα μύθοις καὶ ἀπολόγοις ἐμπεπλέκασιν) τῷ ἵππῳ σημαίνειν ἠθέλησαν, ἐκ τῇ ἐξηγήσει αὐτοῦ τοῦ ποιήματος τοῦτο λεχθήσεται.

Εἰ δέ τις πλείω περὶ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς πόλεως ἀνδραποδισμοῦ καὶ πορθήσεως, καὶ τὰ τοῖς ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, πρὶν ληφθῆναι τὴν πόλιν, ὅλον τὸν χρόνον διαπραχθέντα καλῶς ἢ καὶ ἄλλως, εἰδέναι πάντως ἐπιθυμεῖ, ὅταν ἐπὶ τροίαν ἐπολέμητο, ἔτη δέκα, μῆνας ἕξ, ἡμέρας πρὸς ἔτι δύο καὶ δέκα, ἐκεῖνος ἀναγνωσάτω τὰ ἐν δάρητι τῷ φρυγίῳ, καὶ δίκτυι τῷ κρητὶ βιβλίοις ἓξ συγγεγραμμένα, τήν τε τοῦ ὁμήρου ἰλιάδα καὶ ὀδυσσείαν, καὶ τὰς τοῦ κοΐντου καλάβρου τέσσαρας καὶ δέκα βίβλους τῶν παραλειπομένων τοῦ ὁμήρου. εὐριπίδης πρὸς τούτοις, σοφοκλῆς τε καὶ αἰσχύλος ἐν τραγῳδίαις, ὁ δὲ οὐεργίλιος ἐν τῇ αἰνεΐδι, καὶ ὁ παυσανίας, καὶ ὁ πλούταρχος, καὶ ὁ ἀθηναῖος, καὶ ὁ διόδωρος ὁ σικελιώτης ἅμα τῷ διονυσίῳ τῷ ἁλικαρνασσεῖ, καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων, ὁ ζωβριγῖνος δῆτα καὶ λεώνικος, περὶ ἐκείνων μέμνηνται. καὶ ἐκ τούτων ἁπάντων καὶ ἄλλων τινῶν συγγραφέων μαρτυριῶν, καὶ ἄλλων τινῶν ἅπερ αὐτοὶ εὑρίσκοντες ἐτύχομεν, ἵνα ἐλάχιστον μέρος τῆς ἐξηγήσεως ἡμῶν, τῆς τῷ τρυφιοδώρῳ προστιθεμένης, τῶν σπουδαζόντων καινοφιλείας ἕνεκα ἐπεξεργασάμεθα, ὥστε ἅμα μὲν τὰ χαλεπὰ καὶ πραγματώδη ἡμᾶς ἐκθεῖναι, ἅμα δὲ καταδηλῶσαι, ἐκ τίνων συγγραφέων τὴν τῶν παλαιῶν ἐξήγησιν μάθοιεν τις ἄν.

MICHAELIS NEANDRI SORAVIENSIS ARGVMENTVM IN TRYphiodori poëma de Troiæ excidio.

HElena Tyndarei, Græcorum principis, fratris Icarij (cuius filia fuit Penelope) seu potius Iouis & Ledæ fuit filia, soror Clytæmnestræ, & Dioscurorum, hoc est, Castoris & Pollucis fratrum: vxor Menelai, Spartanorum regis: forma omnium in Græcia mulierum præstantissima. Eam Helenam, in Græciam profectus cum nauibus Paris Priami filius, rapuit. De eo raptu alij aliter sentiunt. Sunt etiam [a] *qui scribunt, quòd Helena rapta à Paride, Troiam nunquam peruenerit: sed à Paride inuito etiam, in Aegypto regnante tum Proteo, iustissimo rege, relicta fuerit. Quēadmodum etiam* [b] *alij ostendere se posse non dubitarunt, Troiam à Græcis captam nunquam fuisse: contra omnium etiam illorum testimonia & scripta, qui ei bello à principio ad finem vsq; interfuerunt.*

a Dares in initio historiæ Troianæ. Plutarch. in vita Homeri. Lycophron in Cassandra. item Herodotus lib 2. Philostratus lib. 4. & 7. de vita Apollonij Tyanæi. Euripides in Helena.

b Dion orat. 11. de Ilio non capto.

c Dictys Cretensis lib. 1.

[c] *Eum raptum Græci vlturi cum ingenti exercitu, quem toto quinquennio ex vniuersa Græcia conscripserant, cū Troiani Helenam reddere omnino nollent, ad Troiam sunt profecti: vbi & toto decennio maximis malis Troianos obsessos afflixerunt: ipsi quoq; cum plurimis laboribus, periculis atq; difficultatibus sunt conflictati: vt solet fortuna belli esse communis, anceps, dubia, varia & inconstans, quæ modo his adest, modò alijs patrocinatur.*

Cæterùm Græci pertæsi tot laborum, quos incassum hactenus sustinuerant, necdum tamen Troiam ceperant, tametsi interea amisissent multos præstantissimos viros, ac exercitus sui columnas, Achillem, Patroclum, Aiacem Telamonium, & alios: re infecta, Troia relicta domū ad suos, à quibus iam diutius abfuerant, vt non immeritò horum desiderio tenerentur, redire volebant.

Dum ea hoc pacto inter Græcos agitantur, ecce dijs fortè volentibus, Helenus vates, Priami filius, deserta patria Troia, Paridis

ia, Paridis facinora & reliquorum etiam improbitatem exosus, sua sponte ad Græcos se contulit, ac quibus potuit à proposito redeundi in patriam eorum animos abstraxit: ac tum alia fata Troianæ vrbis ipse, vt vates ipsis aperuit: tum de Palladio, de ossibus Pelopis, de Herculis arcu, & similibus eos edocuit, sine quibus Troiam capi non posse sciebat. Tempus quoq; adesse iam dicebat, completis in vniuersum oraculis omnibus, quo Troiam dij, ob facinora sua impia malè essent perdituri. Equum etiam ligneum eos fabricare iubet.

Dictys lib. 5.

Leonicus lib. 3. Variæ historiæ cap. 45. Pausan. lib. 5. Græciæ suæ.

Græci itaq; aduentu eius non parum exhilarati, certi ac confirmati de victoria ac belli euentu, & Helenum amicè ac reuerenter habuerunt, & consilium eius in omnibus sunt sequuti.

Epeus itaq; faber, auxilio & consilio Mineruæ, equum ligneum ædificat, quemadmodum Helenus fieri præceperat. In eum descendunt Græcorum optimi ac præstantissimi quique, Neoptolemus Achillis filius, Diomedes, Vlysses, Menelaus, Teucer Telamonis filius, Demophoon & Acamas duo Thesei Atheniensium regis præstantissimi, ipsi quoq; magnanimi filij, ac plurimi alij, quos hoc loco commemorare omnes nihil est necesse. Reliqui cum nauibus reditum in patriam simulantes, in vicinam insulam Tenedum Troiæ oppositam sunt profecti.

Dictys lib. 5. Calaber lib. 12. Paralipomenon Homeri. Meminit quoq; Epei Homerus in Odyss. & Pausan. lib. 10.

Porrò Troiani Græcos abijsse rati, proruunt ex vrbe turmatim omnes, seniores cum iunioribus, matres cum filiabus, pacem ac libertatem præter omnem spem subitò sibi oblatam gratulantes. Lætantur itaque plurimùm, ac equum stupendum à Græcis fugientibus relictum, vehementius etiam admirantur.

Virgil. 2. Aeneidos.

Dum verò certatim inter se alij aliter de eo opificio statuunt, ecce apparet subitò, disceptantibus & admirantibus Troianis, Sinon quispiam, qui corpus suum vltrò (vt Troianos falleret, ac se Græcorum amicum minimè esse ostenderet) plurimis plagis atq; vulneribus deformatum mutilauerat. Is ad Priamum adductus, ac de equo rogatus, tum alia pluribus exposuit, tum etiam hoc addidit

tanquam

tanquam orationis suæ summam: Troiam capi nunquam nulloq; tempore posse, si eum equum Troiam abductũ, in templo Mineruæ statuerint. atq; vt id facerent, Troianis nihil tum mali suspicantibus facilè persuasit.

Atqui introducto iam equo, Troiani tanquam in solenni festiuitate inuitant se omnes largius secuti, ac nihil malorum aut periculorum amplius timentes, profligatis (vt ipsi opinabantur) hostibus à Deo aliquo Græcis malè propitio: ac tum vino madidi, tum etiam curis atq; vigilijs superioris temporis confecti, in somnum simul omnes sunt prolapsi. Quod cum obseruasset Sinon (ideo namq; aduenerat) laxato equi vtero, Græcos in equo absconditos educit: ac cæsis vigilibus, faceq; ardente ex edito loco prolata, Græcos qui in Tenedo id signum expectabant, Troiam versus properare iubet. qui in vrbem recepti miserè vastant, ac mactant omnia, à nemine manũ abstinentes, neminiq; parcentes, quàm Aeneæ atq; Antenoris familiæ, qui vrbem ipsis prodiderãt: quemadmodum id à multis non postremæ notæ Græcis scriptoribus est proditum.

Darete, Dicty, Dionysio Halicarnasseo, &c.

Vterq; autem Priamo propinquitate & affinitate erant deuincti, siquidem Aeneas Creusam, Priami filiam, ex Hecuba sibi natam, vxorem habuit: Antenor verò, Theano Hecubæ sororem, quemadmodum id Lycophronis interpres ex veterum scriptis aliquoties indicauit.

Atq; sic tandem Troia, vrbs illa Phrygiæ plerorumq; veterum monumentis celebratissima, à Græcis capta, solo æquata ac euersa est, vigesimo quinto die mensis Aprilis, anno ante Christum natum millesimo centesimo octuagesimo, annis quadringentis triginta duobus ante initium vrbis Romæ: vt multi Græci scriptores magni nominis testantur.

Plutarchus in Camillo.

In eo verò bello, scribit Dares Phrygius, cecidisse toto belli tempore, ex Argiuis octingenta octuaginta sex millia: ex Troianis verò, vsq; ad oppidum proditum, 676. millia.

Toto belli Troiani tempore, vtrinq; ceciderũt quindecies centena & sexagies duo hominũ millia.

Porrò de equo Troiano, ac quidnam eo scriptores ac poëtæ præcipuè qui omnia pro eius temporis consuetudine fabulis inuoluerunt, indicare voluerint, dicetur postea in expositione.

Quòd

Quòd si quis plura de historia belli Troiani scire cupit, ac tandem eius excidio, ac quæ ante captam vrbem inter Græcos Barbarosq́; gesta fuerint, tanto tempore (cũ ad Troiam pugnatum sit annis decem, mensibus sex, & diebus duodecim) legat is quæ à Darete Phrygio ac Dicty Cretense libris sex de eo bello scripta sunt, & adhuc extant: quæ item Homerus in Iliade, Odyssea, & Q. Calaber in libris quatuordecim Paralipomenon Homeri, Euripides, Sophocles & Aeschylus in Tragœdijs suis, Virgilius in Aeneide, Pausanias, Plutarchus etiam & Athenæus, Diodorus Siculus, Dionysius præterea Halicarnasseus. & alij quidam autores, vt de recentioribus Rhodiginus & Leonicenus sparsim de ea re meminerunt: ex quorum etiam autorum testimonijs, & alijs quibusdam nostris obseruationibus, maiorem partẽ expositionis nostræ, quam appendimus Tryphiodoro, adolescentibus ea in re gratificati, confecimus, vt & quæ difficilia essent, ipsis plana efficeremus: simul etiam vnà ostenderemus, ex quibus autoribus antiquitatis expositio esset petenda.

ΤΡΥΦΙΟΔΩΡΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ, ΚΑΙ ΕΠΟΠΟΙΟΥ,

ἰλίου ἅλωσις.

Τέρμα [a] πολυκμήτοιο μεταχρόνιον πολέμοιο,
καὶ λόχον ἀργείης [b] ἱππήλατον ἔργον ἀθήνης,
αὐτίκα μοι σπεύδοντι, πολὺν διὰ μῦθον [c] ἀνεῖσα,
ἔννεπε καλλιόπεια· καὶ ἀρχαίην ἔριν ἀνδρῶν
[d] κεκριμένου πολέμοιο, * ταχείῃ λῦσον ἀοιδῇ.
ἤδη μὲν δεκάτοιο κυλινδομένου λυκάβαντος,
γηραλέη [e] τετάνυστο φόνων ἀκόρητος ἐνυὼ
τρωσί τε καὶ δαναοῖσιν, ἐναιρομένων δ' ἄρα φωτῶν,
[f] δύρατα [g] κεκμήκει, ξιφέων δ' [h] ἔθνησκον ἀπειλαί.
[i] σβέννυτο θωρήκων ἐνοπὴ, [k] μινύθεσκ' [l] ἑλικτὴ
ἁρμονίη λυθεῖσα φερεσσακέων τελαμώνων.
ἀσπίδες οὐκ ἀνέχοντο μένειν ἔτι δοῦπον ἀκόντων.
[m] λῦτο καμπύλα τόξα, κατ' ἔρρεον ὠκέες ἰοί.
ἵπποι δ' οἱ μὲν ἄνευθεν ἀεργηλῆς ἐπὶ φάτνης,
[n] οἰκτρὰ κάτω μύοντες, ὁμόζυγας ἔστενον ἵππους.
οἱ δ' αὖτ' ἂρ ποθέοντες [o] ὀλωλότας [p] ἡνιοχῆας
[q] κεῖτο δὲ πηλείδης, ἔχων ἅμα νεκρὸν ἑταῖρον.
ἀντιλόχῳ δ' ἐπὶ παιδὶ γέρων [r] ὀδύρετο νέστωρ.
αἴας δ' αὐτοφόνῳ βριαρὸν δέμας [s] ἕλκεν ἰλύσας.
φάσγανον ἐχθρὸν ἔλυσε [t] μεμηνότος αἵματος ὄμβρῳ.
τρωσὶ δὲ λωβητοῖσιν ὑφ' ἕκτορος ἑλκυθμοῖσι
μυρομένοις, οὐ μόνον ἔην ἐπιδήμιον ἄλγος,
ἀλλὰ καὶ ἀλλοθρόοις ἐπὶ πένθεσι κωκύοντες.

δάκρυσ

a πολυκμήτοιο, ἀ πολὺ καὶ κάμνω.

b ἱππήλατον ab ἵππος καὶ ἐλάω.

c ἀνεῖσα, verbi ἀνίημι, vt supra in Colutho.

d κεκριμένου, finiti, iudicati belli.

* ταχείῃ, pro ταχείᾳ, Ion.

e τετάνυστο, pro ἐτετάνυστο, productum, extensum fuerat, verbi τανύομαι.

f δύρατα, pro δόρατα, cũ epenthesi υ.

g κεκμήκει, pro ἐκεκμήκει, plusquamperfect. verbi κάμνω.

h ἔθνησκον, moriebantur, languescebant.

i σβέννυτο, pro ἐσβέννυτο, verbi σβέννυμι.

k μινύθεσκ', pro ἐμίνυθε, verbi μινύθω.

l ἑλικλή, lege ἑλικτή.

m λῦτο, pro ἐλύετο.

n οἰκτρὰ, adiectiuum plurale pro aduerbio.

o ὀλωλότας, præt. med. verbi ὄλλομαι, obsoleti.

p ἡνιοχῆας, ab ἡνία ἔχοντες, habenas tenentes.

q κεῖτο, pro ἔκειτο.

r ὀδύρετο, pro ὠδύρετο, abiecto augmento.

s ἕλκεν, traxit, seu trahebat, pro εἷλκεν. augetur enim addito iota.

t μεμηνότος, præterit. med. verbi μαίνομαι.

TRYPHIODORI AEGYPTII GRAMMATICI ET POETAE, ILII excidium.

Inem serum laboriosi belli,
F *Et dolum equestrem, opus Argiuæ Minerua,*
Mox mihi festinanti, intermittens longũ (sermonem
Expone Calliopea: & longũ certamen virorum
Troiani belli, properante expedi Camœna.
Iam quidem exacto decimo [a] *anno,*
Fuerat diuturnum bellum cædibus inexplebile
Troianis & Græcis. Interfectis autem viris
Hastæ defessæ fuerant, gladiorum etiam minæ sopiebantur.
Extinguebatur etiam strepitus thoracũ, (&) minuebatur arcta
Connexio soluta lororum clypeos tenentium,
Clypei verò non sustinebant amplius expectare strepitũ iaculorũ.
Soluebantur quoq; incurui arcus, peribāt (similiter) *veloces sagittæ.*
Equi autẽ seorsim (existentes) *in præsepi ocioso,*
Flebiliter caput demittẽtes, equos gemebāt socios:
Alij etiam (equi) *desiderantes* (gemebant) *aurigas interemptos.*
Iacebat verò Pelides, habens secum mortuum socium (Patroclum.)
Senex autẽ Nestor lugebat ꝓpter filiũ Antilochũ.
Porrò Aiax [b] *sopiens confecit robustũ corpus propria cæde*
(Et) *lauit inimicũ ensem imbre furiosi sanguinis.*
Troianis autem miseris (&) *propter Hectoris raptationes*
Lugentibus, non solum domesticus dolor aderat:
Verumetiam propter luctus alienos lugentes.

[a] λυκάβαντος, à λυγὴν βαίνω, quod tempus anniq; tacitè prætereunt: quemadmodum à poëta quoque eò allusum esse videri possit, dum scribit, Tacito pede labitur ætas.

[b] ἰλύσας, abscondens, sopiens, dormire & à vita quiescere faciens: à verbi ἰλύω.

δάκρυσιν ἠμείβοντο πολυγλώσσων ἐπικούρων.
[a] κλαῖον μὲν λύκιοι σαρπηδόνα, τόν ποτε μήτηρ
ἐς τροίην [b] πέμψεν μὲν [c] ἀγαγομένη διὸς εὐνῇ.
[d] δουρὶ δὲ πατρόκλοιο [e] μενοιτιάδαο [f] πεσόντα,
καὶ δολίην ὑπὸ νύκτα κακῷ πεπεδημένον ὕπνῳ.
ῥῆσον μὲν θρήϊκες ἐκώκυον. ἡ δ' ἐπὶ πότμῳ
μέμνονος οὐρανίην νεφέλην [g] ἀνεδύσσατο μήτηρ,
φέγγος [h] ὑποκλέψασα κατηφέος ἤματος ἠώς.
αἱ δ' ἀπὸ θερμώδοντος ἀρηϊφίλοιο γυναῖκες,
κοπτόμεναι περὶ κύκλον ἀθήλεα [i] ὀμφακαμαζοὺς,
παρθένοι ὠδύροντο δαΐφρονα πενθεσίλειαν,
ἥτε πολύξεινον χορὸν πολέμοιο μολοῦσα,
θηλείης ἀπὸ χειρὸς ἀπεσκέδασε νέφος ἀνδρῶν.
νῆας ἐς ἀγχιάλους μελίῃ δὲ μοῦνος ἀποστάς,
καὶ [k] κτάνε, καὶ σύλησε, καὶ ἐκτερέϊξεν ἀχιλλεύς.
[l] εἱστήκει δ' ἔτι πᾶσα θεοδμήτων ἐπὶ πύργων
ἴλιος, [m] ἀκλινέεσσιν [n] ἐπεμβεβαυῖα θεμέθλοις.
[o] ἀμβολιῇ δ' [p] ἤχαλε δυσαχθεῖ λαὸς ἀχαιῶν.
καὶ νίκην ὑστατίοισιν [q] ὑποκνήσασα πόνοισιν,
ἀκάματός περ ἐοῦσα, μάτην ἵδρωσεν ἀθήνη,
εἰ μὴ δηϊφόβοιο [r] γαμόκλοπον ὕβριν ἐάσας
ἰλιάθεν δαναοῖσιν ἐπίξεινος ἤλυθε μάντις,
οἷα δέ που μογέοντι χαριζόμενος μενελάῳ,
[s] ὀψιτέλεστον ὄλεθρον ἑῇ [t] μαντεύσατο πάτρῃ.
οἱ δὲ βαρυζήλοιο θεοπροπίης ἑλένοιο,
αὐτίκα μηκεδανοῖο μόθου τέλος [u] ἠρτυώαντο.
καὶ σκῦρον μὲν λιπὼν βαῖνεν [x] ἐϋπάρθενον ἄστυ
υἱὸς ἀχιλλῆος, καὶ ἐπασσῆς δηϊδαμείης,
μήπω δ' [y] εὐφυέεσσιν ἰουλίζων κροτάφοισιν,
ἀλκὴν πατρὸς ἔφαινε, νέος περ ἐὼν πολεμιστής.

ἤθελε

a κλαῖον, pro ἔκλαιον.
b πέμψεν, pro ἔπεμψε.
c ἀγαγομένη, lege ἀγαλλομένη.
d δουρὶ, pro δόρατι, sæpe apud Homerum. quemadmodum etiam δορί.
e μενοιτιάδαο, pro μενοιτιάδου.
f πεσόντα, aor. st. β. verbi πίπτω.
g ἀνεδύσσατο, pro ἀνεδύσατο, verbi δύομαι, σ geminato propter versum.
h ὑποκλέψασα, verbi ὑποκλέπτω.
i ὄμφαξ, vuam propriè acerbam, immaturam & rigentem significat, ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ φαγεῖν.
k κτάνε, pro ἔκτανε. & ἐσύλησε, verbi συλάω.
l εἱστήκει, plusquamperf. verbi ἵστημι.
m ἀκλινέεσσι, pro ἀκλινέσι, nominatiui ἀκλινής.
n ἐπεμβεβαυῖα, pro ἐπεμβεβηκυῖα, Ionicè, verbi βάω.
o ἀμβολιῇ, pro ἀναβολίᾳ, per syncopen.
p ἤχαλε, verbi ἀχάλλω, quasi τὸ ἄχος ἅλις ἔχω.
q ὑποκνήσασα, verbi ὑποκνήθω, seu κνάω etiam.
r γαμόκλοπον, id est iniusticiam, qua furtiuas seu alij (Menelao scilicet) furto ereptas nuptias tenebat.
s ὀψιτέλεστον, tandem perficiendum.
t μαντεύσατο, pro ἐμαντεύσατο abiecto augmento.
u ἠρτυώαντο, aorist. α. med. verbi ἀρτυόομαι.
x ἐϋπάρθενον, id est, formosas mulieres habentem Scyrum, pro εὐπάρθενον, soluta diphthongo. y εὐφυέεσσι, pro εὐφυέσι.

Lachrymis respondebant (lachrymis) [a] *multorũ*
auxiliatorum (suorum).
Lycij quidem flebant Sarpedona, quẽ olim mater,
Iouis lecto superbiens, misit ad Troiam,
Interfectum hasta Patrocli Menœtiadæ,
Et impeditum pernicioso somno, dolosa in nocte.
Rhesum etiã Thraces lugebant. Ipsa verò propter
Memnonis, cœlestẽ subijt nubem mater (*mortẽ*
Aurora, lumen abscondens tenebrosi diei.
Mulieres verò (Amazones) *à bellicoso Ther-*
modonte,
Ferientes circa circulũ vbera, florentẽ mammam,
(Ipsæ) *virgines, lugebãt bellicosam Penthesileã,*
Quæ profecta (ad) [b] *exercitum Troianum,*
Fœminea sua manu dissipauit nubem Græcorum,
Ad naues littorales. Solus verò seorsim stans hasta
Achilles, & interfecit (eam) *& spoliauit, &*
terræ mandauit (etiam).
Steterat verò adhuc super firmas munitiones
Troia, innixa immobilibus fundamentis.
Mora autẽ molesta affligebatur populus Græcorũ.
Et vltimis confecta laboribus,
Indefessa quãuis existẽs, sudasset frustra Mineruа,
Nisi Deiphobi adulterinas nuptias deserens
Ex illo Græcis amicus venisset vates (Helenus):
Quasi scilicet gratificaturus laboranti (frustra)
Menelao. (Troiæ).
Vaticinatus est (itaq;) *vltimũ exitiũ suæ patriæ*
Ipsi verò (Græci) *oraculis Heleni odio habentis*
Troianos (moti),
Illico apparârunt finem belli diuturni.
Scyrũ etiã linquens pulchrã ciuitatẽ, adueniebat
Filius Achillis & laudatæ Deianiræ (Pyrrhus),
Nondum verò pubescens decentibus genis,
Robur (tamen) *patris promittebat, iuuenis quã-*
uis bellator existeret,

[a] πολυγλώσσων, non vna, sed diuersa lingua loquentium: quòd non omnes essent Troiani, sed aliunde alius aduenisset auxiliatum Troianis.

[b] πολύξεινον, ad exercitũ multorum hospitũ: id est, qui Troianorum exercitus constabat ex multo peregrino milite.

ἤθελε καὶ [a] δαναοῖσι [b] ἰέον βρέτας ἁγνὸν ἀγείρειν.
λήσῃ μὲν ἔχουσα φίλης ἐπικούρας ἀθλύνης.
ἤδη καὶ βουλῆσι θεῆς ὑποεργὸς ἐπείος,
τροίης ἐχθρὸν ἄγαλμα πελώριον ἵππον ἐποίει.
καὶ δὴ [c] τέμνετο [d] δοῦρα, καὶ ἐς πεδίον κατέβαινεν
ἴδης ἐξ αὐτῆς. ὁπόθεν καὶ πρόσθε φέρεκλος
[e] νίκας ἀλεξάνδρῳ [f] ἐτεκτήνατο, πήματος ἀρχήν.
[g] ποίει δ' ἀρυτατης μὲν ἐπὶ πλευρῆς [h] ἀραρυίας,
γαστέρα [i] κοιλήνας ὁπόσον νέος [k] ἀμφιλίαστης.
ὀρθὸν ἐπὶ σταθμῷ μέγεθος [l] τορνώσατο τέχνην,
αὐχένα δ' ἢ γλαφυροῖσιν ἐπὶ [m] στηθεσφιν [n] ἔπηξεν,
ξανθῷ [o] πορφυρόπεζαν [p] ἐπιρρήνας τρίχα χρυσῷ,
ἥδ' [q] ἐπικυμαίνουσα μετήορος αὐχένι κυρτῷ,
ἐκ κορυφῆς λοφόεντι κατεσφηγίζετο δεσμῷ.
ὀφθαλμοὺς δ' ἐνέθηκε λιθώπεας ἐν δυσὶ κύκλοις
γλαυκῆς βηρύλλοιο, καὶ [r] αἱμαλέης ἀμεθίστου. (ἧς
τῶν δ' ἐπὶ μισγομένων διδύμοις ἀμαρύγμασι χροι
γλαυκῷ [s] φοινίσσοντο λίθων [t] ἑλίκεσσιν ὀπωπαί.
ἀργυρέους δ' ἐχάραξεν ἐπὶ γναθμοῖσιν [u] ὀδόντας,
ἄκρα [x] δακεῖν σπεύδοντας ἐϋστρέπτοιο χαλινοῦ.
καὶ στόματος μεγάλοιο [y] λαθὼν [z] ἀνέῳξε κελεύθους. (σιν.
ἀνδράσι κευθομένοισι [a] παλίρροον ἆσθμα φυλάσ-
καὶ διὰ μυκτήρων φυσίζωος ἔπνεεν αὐτμή.
[b] οὔατα δ' ἀκροτάτοισιν ἐπὶ κροτάφοισιν [c] ἄρηρεν,
ὀρθὰ μάλ' [d] αἰὲν ἕτοιμα μένειν σάλπιγγος ἀκούειν.
νώτῳ ὁμοῦ [e] λαγόνεσσι συνήρμοσε, καὶ ῥάχιν ὑγρήν.
ἰσχία τε γλουτοῖσιν ὀλισθηροῖσι [f] συνῆψεν.
[g] σύρρετο δ' ἢ πρυμνοῖσιν ἐπ' ἴχνεσιν ἕλκυτος οὐρή,
ἄμπελος ὡς γναμπτοῖσι καθελκομένη [h] θυσάνοισιν.
[i] οὐδὲ πόδες βαλιοῖσιν ἐπερχόμενοι [k] γονάτεσσιν,

ἄπλετον

a δαναοῖσι, id est, in gratiam Græcorum, Græcis eā nauans operam.
b ἰέον, lege ἑὸν.
c τέμνετο, pro ἐτέμνετο.
d δοῦρα, à τὸ δόρυ.
e νίκας, lege νῆας.
f τεκτήνατο, aorist. 1. pro ἐτεκτήνατο, verbi τεκταίνομαι.
g ποίει, pro ἐποίει.
h ἀραρυίας, lege ἀραρυίας. præterit. med. particip. verbi ἄρομαι.
i κοιλήνας, aorist. 1 verbi κοιλαίνω.
k ἀμφιλίαστης, vtrinque remis impulsæ.
l τορνώσατο, pro ἐτορνώσατο, verbi τορνόομαι.
m στηθεσφιν, pro στήθεσι, cum paragoge Ionica syllabæ φιν.
n ἔπηξεν, verbi πηγνύω.
o πορφυρόπεζαν, purpuriocedē comam, vt ἀργυρόπεζα apud Homerum Thetis. forte aspersit pedes purpureos auro.
p ἐπιρρήνας, aorist. 1. verbi ἐπιρραίνω.
q ἐπικυμαίνουσα, inundans, vt fluctus irruens, incumbens.
r αἱμαλέης, sanguinei.
s φοινίσσοντο, pro ἐφοινίσσοντο.
t ἑλίκεσσιν, pro ἕλιξι.
u ὀδόντας, ab ὀδούς.
x δακεῖν, verbi δάκνω, aorist. 2.
y λαθὼν, non erat ignarus, quòd os apertum ipsi fecisset: seu, non latebat causa, quare ore patente equum fabricasset. aorist. 2 verbi λανθάνω, seu verius obsoleti λήθω.
z ἀνέῳξε cum prosthesi ε Attica, verbi ἀνοίγω. a παλίρροον, à πάλιν καὶ ῥέω. b οὔατα, pro ὦτα, ab οὖς. c ἄρηρεν, præterit. med. verbi ἄρομαι. Atticè, pro ἦρεν. d αἰὲν, pro ἀεί.
e λαγόνεσσι, pro λαγόσι à λαγών. f συνῆψεν, à συνάπτω. g σύρρετο, pro ἐσύρετο, geminato ρ, verbi σύρομαι. h θυσάνοισιν, ramis propaginis. i οὐδὲ, lege οἱ δὲ.
k γονάτεσσιν, pro γόνασι, poëticè, nominatiui τὸ γόνυ.

Voluit etiam Græcis iuuenis ipse venerandam
statuam (Mineruæ) *abducere,*
a *Donum existentem amicū auxiliariæ Mineruæ.*
Tum etiam Epeus faber consilijs deæ (Mineruæ)
Fabricabat immensum equū, opificium inimicum
Et cadebat ligna, & in campū deducebat (*Troiæ,*
Ex ipsa Ida, vnde etiam prius Phereclus
Naues fabricauerat Alexandro belli principium.
Faciebat autem in amplissimo latere aptatam
Ventrem, cauans (eum) *quanta est amplitudo*
nauis amplæ.
Magnitudinemq; ipse artifex descripsit secundum
rectam lineam,
Ceruicem verò infixit sculptis pectoribus,
Flauo aspergens auro purpuream comam,
Ipsa verò sublimis incumbens curuæ ceruici,
A vertice colligebatur nodoso vinculo.
Oculos etiam imposuit lapideos in duobus circulis
Cæsij berylli, & rubicundi amethisti.
Ipsi autem (equo) *propter geminos splendores*
coloris mixtorum
Lapidum, rubebant palpebris cæsij oculi.
Argenteos quoq; sculpsit dentes in genis,
Extremitates versatilis freni mandere conantes.
Nec temerè etiam aperuit vias magni oris,
Præbēs (hac ratione) *viris occultatis* (in e-
quo) *aërem retrofluum.*
Per nares etiam spirabat viuus halitus.
Aures etiam adaptauit in summis temporibus
Valde rectas, semper paratas vt manerent (&)
tubam audirent. (*coaptauit,*
Spinam etiam mollem dorso, simul etiam lumbis
Coxas etiam copulauit clunibus mollibus. (*gia,*
Trahebatur aūt cauda demissa ad vltima vesti-
Quemadmodū vitis detracta tortuosis fimbrijs.
Ipsi verò pedes maculosis genubus innitentes,
Quem-

a λόρα. Versus est corruptus. sensus tamen erit integer, si λύρα, per donum reddatur, quæcunque etiam illa vox fuerit, aut qualis qualis etiam pro ea substitui debeat, vt versus restituatur.

ἄπλετον ὥσπερ ἔμελλον ἐπὶ δρόμον ὁπλίζεσθαι.
οὕτως ἠπείγοντο· μένειν δ' ἐκέλευσεν ἀνάγκη.
οἱ μὲν ἐπὶ κνήμῃσιν ἀχάλκεες [a] ἔξεχον ὁπλαί,
μαρμαρέης δ' [b] ἑλίκεσσι κατεσφήκοντο χελώνης,
ἁπτόμεναι πεδίοιο. μόγις κρατερὸν ὀχῆ χαλκῷ,
κληΐδα μὲν ἔθηκε θύρην, καὶ κλίμακα τυκτήν,
ἡ μὲν ὅπως ἄϊδηλος ἐπὶ πλευρῆς ἀραρυῖα,
[c] ἔνθα καὶ ἔνθα [d] φέρῃσι λόχον [e] κλυτοπώλων ἀχαιῶν.
ἡ δ' ἀναλυομένη τε, καὶ ἔμπεδον [f] εἶεν ἐοῦσα,
εἴη σφὶν καθύπερθεν ὁδὸς, καὶ νέρθεν ἐρῦσαι.
ἀμφὶ δέ [g] μιν λευκοῖο κατ' αὐχένος, ἠδὲ γενείων,
ἄνθεσι πορφυρέοισι λύκοισιν ἀναγκαίοιο χαλινοῦ
[h] κλήσας ἐλέφαντι, καὶ [i] ἀργυροδινέϊ χαλκῷ.
αὐτὸς ἐπεὶ δὴ πάντα [k] κάμεν μενεδήϊον ἵππον,
κύκλον [l] ἐϋκνήμιδα ποδῶν ὑπέθηκεν ἑκάστῳ,
ἑλκόμενος πεδίοισιν ὅπως ἐπιθήϊος εἴη,
μηδὲ [m] βιαζομένοισι δυσέμβατον οἶμον ὁδεύῃ.
ὡς ὁ μὲν [n] ἐξήστραπτο φόβῳ καὶ κάλλεϊ πολλῷ.
εὐρύς θ', ὑψηλός τε. τὸν δ' οὐδέ κεν ἀρνήσαιτο,
εἰ μὴ ζῶον [o] ἔτευξεν [p] ἐλαυνέμεν ἵππιος ἄρης.
ἀμφὶ δέ μιν μέγα τεῖχος [q] ἐλήλατο, μή τις ἀχαιῶν
πρίν μιν [r] ἐπαθρήσειε, δόλον δ' ἀνάπυστον ἀνάψῃ.
οἱ δὲ μυκηναίης ἀγαμέμνονος ἐγγύθι νηὸς
λαῶν [s] ἀγρομένων ὅμαδον, καὶ κῦμα φυγόντες,
ἐς βουλὴν βασιλῆες [t] ἐλίσθησαν ἀχαιῶν.
ἡ δ' [a] ταυ-

a ἔξεχον, pro ἐξεῖχον, abiecto augmento.

b ἑλίκεσσι, pro ἕλιξι.

c ἔνθα καὶ ἔνθα, huc & illuc.

d φέρῃσι, pro φέρῃ. tertiã enim subiunctiui hoc pacto formant Iones.

e κλυτοπώλων, illustres equos habentium.

f εἶεν, lege αἰέν.

g μιν, pro αὐτόν. Vsurpatur casus ille sæpissimè apud Pindarum & Theocritum, Homerum quoque.

h κλήσας, verbi κλῄζω, iota non ad latus posito, sed subscripto ι.

i ἀργυροδινεῖ, ab ἄργυρος καὶ δίνη. vortex, aquarum reuolutio. sunt autem ἀργυροδίνης, χρυσοδίνης, καὶ βαθυδίνης, fluminum epitheta.

k κάμεν, pro ἔκαμε, verbi κάμνω.

l ἐϋκνήμιδα, pro εὐκνήμιδα, dialysi diphthongi: bene tibiatam, vt sic dicamus.

m βιαζομένοισι, vrgentib. per vim, ad incedendum cogentibus.

n ἐξήστραπτο, plusquamperfect. pass. effulserat, verbi ἀστράπτομαι. vel etiam, vt sit imperfect. per syncopen, pro ἐξηστράπτετο.

o ἔτευξεν, ἀ τεύχω. p ἐλαυνέμεν, pro ἐλαύνειν. q ἐλήλατο. Atticè, pro ἠλάσατο, verbi ἐλάομαι. est enim aorist. α. med. per syncopen factus. quemadmodũ ἠγήσατο pro ἡγησάσατο, & huiusmodi multa similia. r ἐπαθρήσειε. aorist. α. Aeolic. optat. verbi ἐπαθρέω.

s ἀγρομένων, pro ἀγερμένων, cum epenthesi ν. t ἐλίσθησαν, aorist. α. act. pro ἠλίσθησαν abiecto augmento, verbi ἐλισθέω.

Quemadmodum debebant ad cursum inuolucrẽ
parari,
Ita pergebant: manere aũt(eos) *iußit necesßitas.*
Vngulæ verò non aneæ,non extabant super tibias,
Sed cooperiebantur inuolucris splẽdidæ testudinis,
Tangentes solum. * μόγις κρατερὸν ὀχῆ χαλκῷ.
Clausam etiam fabricauit ianuam,et scalã(à se)
factam,
Ipsa quidẽ vt inconspicua in latere(equi)*aptata*
Intus & extra ferret exercitum inclytorum Græcorum:
Illa (verò ianua) *aperta, & benè firmata semper existens,*
Esset ipsis via sursum & deorsum proruendi.
Deinde verò vndiq; ipsum circa ceruicem candidam, & genas, (*freni*
Floribus purpureis lupatis, (scilicet) *necessarÿ*
Ornauit (ex) † *ebore, & are argenteos vortices habente.*
Ipse postquam (secundum) *omnia absoluit hostilem equum,*
Supposuit vnicuiq; pedum rotam tibÿs congruã,
Vt tractus (in) *campo versatilis esset,*
Neq; difficulter viã ambularet trahentibus(Troianis).
Sic is quidem effulsit horrore & decore multo,
Capaxq́;et excelsus(ipse).*Eũ verò neq; recusasset*
Mars equestris agere, nisi fabricasset (eum Epeus) *non viuum.*
Circa ipsum autem magnum murum excitarat (Epeus) *ne quis Græcorum*
Prius ipsum aspiceret, & attingeret dolum nondum vulgatum. (*nis*
Ipsi verò (Græci) *ad nauẽ Myceneã Agamẽno-*
Populis festinantib. simul,& vndã linquentibus,
Ad consilium regium Græcorum sunt lapsi.

* μόγις. Id hemistichium corruptum est: verùm ita, vt nihil officiat sensui. quare id sic finimus, donec aliquãdo melioris exemplaris copia id liceat restituere.

† ἐλέφαντι, pro ipso animali sumitur, de cuius ingenio Plinius atque Aelianus plurima miranda prodiderunt, quod non solum græcè doctum elephantem videre licuerit, sed etiam græcè scribentem cognoscere facultas fuerit. Pro ebore quoque ipso elephas vsurpatur: hoc est, dente quo ingentia sustinet onera, & in quo, viuo adhuc ipso elephante, veteres sculpere solebant turres, munitiones, pugnas, & huiusmodi: quales fuisse elephantes olim, alicubi scribit Philostratus in suo Apollonio, ipse maxima mendacia longè maioribus ornans & exponens.

ἡ δὲ [a] τανυφθόγγοιο δέμας κήρυκος ἑλοῦσα,
συμφράδμωνι ὀδυσῆϊ παρίστατο [b] θοῦρις ἀθήνη,
ἀνδρὸς ἐπιγρείκσα [c] μελόχροϊ ἴκελα φωνήν.
αὐτὰρ ὁ δαιμονίης νόον βουλῆσιν ἑλίσσων,
πρῶτα μὲν [d] ἑστήκει [e] κενεόφρονι ἀνδρὶ [f] ἐοικώς,
ὄμματος ἀστρέπτοιο βολὴν ἐπὶ γαῖαν [g] ἐρείσας.
ἄφνω δ' ἀενάων ἐπέων [h] ὠδῖνας ἀνοίξας,
[i] δεινὸν ἀνεβρόντησε, καὶ ἱερῆς ἅτε πηγῆς
[k] ἐξέχεεν μέγα κῦμα [l] μελισταγέος νιφετοῖο·
ὦ φίλοι, ἤδη μὲν κρυφίος λόγος ἐκτετέλεσται,
χερσὶ μὲν ἀνδρομέης, αὐτὰρ βουλῆσιν ἀθήνης.
ὑμεῖς δ' οἵ τε μάλιστα [m] πεποίθατε κάρτεϊ χειρῶν,
πρόφρονες ἀλκήεντι νόῳ, καὶ τλήμονι θυμῷ
[n] πείθεσθέ μοι. οὐ γὰρ [o] ἔοικε πολὺν χρόνον ἐνθάδε ὄντας,
μοχθίζειν [p] ἀτέλεστα, καὶ ἄχρεα γηράσκοντας,
ἀλλὰ [q] χρήζοντας ἀοίδιμον ἔργον ἀνύσσαι.
ἢ θανάτῳ βροτόεντι [r] κακοκλεὲς ἄχος [ſ] ἀλύξαι.
ἡμῖν [t] θαλπωραὶ προφερέστερα, ἤπερ ἐκείνοις,
εἰ μή που στρουθεῖο, καὶ ἀρχέιοιο δράκοντος,
καὶ [u] καλιῆς πλατανοῖο, καὶ [x] ὠκυμόροις ἐπὶ τέκνοις
μητέρος ἑλκομένης, ἁπαλῶν τε [y] λάθεσθε νεοσσῶν.
οἷς δὲ θεοπροπίῃσι γέρων ἀνεβάλλετο κάλχας.
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐλέγχοιο μετήλυδος ὀμφητῆρος,
μαντοσύνας καλέουσιν ἑτοιμοτάτην ἐπὶ νίκην.
[z] τοὔνεκά μοι πείθεσθε, καὶ ἱππείην ἐπὶ νηδὺν
θαρσαλέως σπεύδωμεν, ὅπως αὐτάρετον [a] ἄλλος
τρῶες ἀταρβήτοιο θεᾶς ἀπάτην [b] ἐρᾶ τέχνην,
ἴλιον εἰσανάγωσιν, ἑὸν κακὸν [c] ἀμφαγαπῶντες.
οἱ δ' ἄλλοι πρύμναια μεθέντες πείσματα νηῶν,
πῦρ ἴδιον πλεκτῇσιν ἐνὶ κλισίῃσι βαλόντες·
ἰλιάδος δὲ λιπόντες ἐρημαίην χθονὸς ἀκτήν,

πλώετε

a τανυφθόγγοιο, vocem eleuantis, seu extendentis, à τανύω καὶ φθόγγος.

b θοῦρις, à θορέω, impetuosa, bellicosa.

c μελίχροϊ, melleum corpus seu colorem habente.

d ἑστήκει, steterat, plusquaperfect. med. verbi ἱστάω.

e κενεόφρονι, vanam mentem habenti, à φρήν.

f ἐοικώς, cum prosthesi ε, præterit. med. verbi εἴκω.

g ἐρείσας, verbi ἐρείδω.

h ὠδῖνας, parturigines, fontes, scaturigines.

i δεινόν, aduerbialiter, adiectiuo posito pro δεινῶς.

k ἐξέχεεν, aorist. α. verbi χέω seu χεύω. quædã enim in hoc tempore purè formã tuẽt, expulso σ, pro ἔχευσα.

l μελισταγέος, mel stillantis, à μέλι καὶ σταλάζω stillo.

m πεποίθατε, præt. med. verbi πείθομαι.

n πείθεσθε, verbi πείθομαι.

o ἔοικε, præt. med. cum prosthesi ε, verbi εἴκω.

p ἀτέλεστα καὶ ἄχρεα, adiectiua sunt pluralia, & aduerbialiter vsurpantur.

q χρήζοντας, lege χρηΐζοντας.

r κακοκλεές, quòd sequitur mala gloria.

ſ ἀλύξαι, verbi ἀλύσκω.

t θαλπωραὶ, solamen, lætitia, voluptas, verbi θάλπω.

u καλιῆς, pro καλιᾶς, Ionicè.

x ὠκυμόροις, breuis vitæ, velocis fati.

y λάθεσθε, pro ἐλάθεσθε, aorist. 2. med. verbi λήθομαι obsoleti.

z τοὔνεκα, pro τὸ ἕνεκα.

a ἄλλος, lege ἄλγος. b ἐρᾶ. Versus corruptus est. nos vertimus per ἐρῶν: sic namque sensus est integer. c ἀμφαγαπῶντες, id hemistichium ex Hesiodo desumptũ est.

Ipsa autem, corpus assumens præconis canori,
Minerua astabat strenua consultori Vlyßi,
Inungens vocem viri (Vlyssis) *mellito nectare.*
Verùm ipse mentem voluens diuinis consilijs,
Primùm quidem stabat insipienti viro similis.
Ad terram figens consilium oculi immobilis.
Subitò verò aperiens fontes semper fluentiũ verborum, (*sacro fonte*
Horribiliter fulminare visus est, & veluti (de)
Effudit magnum flumen niuis melliflui.
O amici, iã quidẽ tectus (ille) *dolus absolutus est,*
Manibus quidem humanis, sed consilijs Mineruæ.
Vos verò (inquã) *q maximè fiditis robori manu*
Promti intrepido pectore, et tolerãte animo, (*um,*
Sequimini me: non enim decet longum tempus hic existentes, "
Laborare sine fine, & senescentes inutiliter, "
Sed conantes celebre opus perficere, "
Aut morte cruenta turpe dedecus euitare. "
Nobis (Græcis) *spes* [a] *meliores* (sunt) *quàm illis* (Troianis.)
Nisi forte passeris, & antiqui draconis,
Et nidi (in) *platano, & cum miseris pullis*
Matris interfectæ, & tenerorũ pullorũ obliti estis.
Si verò protraxit(tempus) *senex Calchas vati-*
Veruntamen etiã Heleni vatis [b] *aduenæ* (*cinijs,*
Oracula vocant (nos) *ad victoriam certißimã.*
Propterea obtemperate mihi, & in equinam aluũ
Audacter properemus, vt spontaneum malum
Fallacem artem intrepidæ deæ (Mineruæ) *Troiani videant:*
(Et) *in Iliũ introducant, suũ malũ amplexantes.*
(Vos) *verò alij* [c] *laxate* [d] *rudentes extremos nauium,*
Ignem proprium in tentorijs extructis iacientes:
Desertum autẽ littus [e] *Troianæ terra linquentes,*

a προφερέστεροι, comparatiuus verbi φέρω. Comparantur namq; Græcis verba etiam, & participia, quẽadmodum apud Homerum etiam sunt exempla, nisi à προφερὴς positiuo id factum malis.

b μετάλιδος, lege μετήλυδος. venit enim ab ἐλεύθω. qualia sunt similia multa apud Nonnum in Ioannis paraphrasi, ἐπήλυδες, συνήλυδες.

c μελίστε, lege μεθίετε.

d πρύμνασα, à πρύμνη, quæ puppim posteriorem nauis partem significat. vide prouerb. Prora & puppis.

e ἰλιάδος, Iliacæ. nam Troia Ilium quoque vocatur, à rege Ilo, quemadmodum Troia à Troe: Dardaniaq; à primo rege Dardano, generis authore.

πλώειν πανσυδίῃ ψευδώνυμον οἴκαδε νόστον,
εἰσόκεν [a] εὐόρμου [b] τετανυσμένου ἐκ περιωπῆς
[c] ὔμμι [d] συναγρομένοις ἐπὶ γείτονας αἰγιαλοὺς
σημαίνῃ παλίνορσον ἐπὶ πλόον ἑσπέριον πῦρ.
καὶ τότε μήτε τις ὄκνος ἐπεγρομένων [*] ἐρετάων
γιγνέσθω, μήτ᾽ ἄλλο φόβου νέφος, [e] οἷά τε νύκτες
ἀνθρώποισι φέρουσιν ἐλαφροῦ δείματα θυμοῦ.
ἔστω δὲ προτέρης ἀρετῆς [f] ἐμφύλλιος αἰδώς,
μήτε τις [g] αἰσχυνέειν ἑὸν κλέος, ᾧ κεν ἕκαστος
ἄξιον ὧν ἐμόγησε λάβοι γέρας, ἵππου ἀέθλων.
ὣς φάμενος, βουλῆς [h] ἐξήϊε. τοῖο δὲ μύθοις
πρῶτος ἐφωμάρτησε νεοπτόλεμος θεοειδής,
πῶλος ἅτε δροσόεντος ἐπειγόμενος πεδίοιο,
ὅς τε [i] νεοζυγέεσσιν ἀγαλλόμενος [k] φαλάροισιν
[l] ἔφθασε καὶ μάστιγα, καὶ ἡνιοχῆος ἀπειλήν.
τυδείδης δ᾽ ἐπόρουσε νεοπτολέμῳ διομήδης,
θαυμάζων, ὅτι τοῖος ἔην καὶ πρόσθεν ἀχιλλεύς.
ἕσπετο καὶ κυάνιππος, ὃν εὐπατέρεια κομαιθὼ
τυδῆος, θαλάμοιο μινυνθαδίοιο τυχοῦσα,
ὠκυμόρῳ [m] τίκε παῖδα [n] σακεσπάλῳ αἰγιαλῆϊ.
[o] ἔστηκεν μενέλαος, [p] ἄγεν δέ μιν ἄγριος ὁρμὴ
δηϊφόβῳ [q] ποτὶ δῆριν ἀπειλέϊ· [r] δίζετο θυμῷ
δεύτερον ἁρπακτῆρα γάμου [s] λεληϊμένος εὑρεῖν.
τῷ δ᾽ ἐπὶ λοκρὸς ὄρουσεν οἰλῆος ταχὺς υἱὸς,
εἰσέτι θυμὸν ἔχων [t] πεπνυμένον, οὐδ᾽ ἐπὶ κούραις
μαργαίνων [u] ἀθέμιστον, ἀνέστησε δὲ καὶ ἄλλον
κρητῶν ἰδομενῆα [x] μεσαιπόλιον βασιλῆα.
νεστορίδης δ᾽ ἅμα [y] τοῖσιν ἔβη κρατερὸς θρασυμή-
δης.
καὶ τελαμώνιος υἱὸς [z] ἑκηβόλος [a] ἤϊε τεῦκρος.

εὔμηλος

a εὐόρμου, ab ὅρμος, portus, τῷ ἔρμαι, τουτέστιν ἀσφάλισμα, quòd ibi naues stant tuto.

b τετανυσμένου, præterit. pass. verbi τανύομαι.

c ὔμμι, pro ὑμῖν, Doricè.

d συναγρομένοις, per syncopen, pro συναγειρομένοις.

* ἐρετάων, pro ἐρετῶν, nominatiui ἐρέτης.

e οἷά τε, qualia, aduerbialiter.

f ἐμφύλλιος, pro ἐμφύλιος, geminato λ propter versum.

g αἰσχυνέειν, aorist α. Aeolic. opt.

h ἐξήϊε, pro ἐξῇει. Ionica diphthongi solutione præterit. med. verbi εἶμι, τὸ πορεύομαι.

i νεοζυγέεσσι, recens iunctis, impositis, pro νεοζυγέσι, à νέος καὶ ζεύγνυμι.

k φαλάροισιν, phaleræ equorum ornamenta sunt, ἀπὸ τῷ φαλὸς facto nomine, quod illustre significat.

l ἔφθασε, verbi φθάω.

m τίκε, pro ἔτικε, verbi τίκτω.

n σακεσπάλῳ, scutum vibranti, concutienti, horrendo, à σάκος καὶ πάλλομαι.

o ἔστηκε, præt. med. verbi ἱστάω.

p ἄγεν, pro ἦγε, abiecto augmento.

q ποτὶ, pro πρὸς, sæpe apud Homerum, sæpius Theocritum & Pindarum.

r δίζετο, pro ἐδίζετο.

s λεληϊμένος, lege λελιημένος, sic namq; constabit versus, verbi λίομαι. t πεπνυμένον, à πνύομαι. u ἀθέμιστον, aduerbialiter. x μεσαιπόλιον, *Der halb graw war.* à μέσον καὶ πόλιος facto nomine. y τοῖσιν, pro τούτοις, articulo pro demonstratiuo posito. z ἑκηβόλος, epitheton aliàs est Apollinis apud Homerum, procul iaciens, ab ἑκὰς καὶ βάλλω. a ἤϊε, præt. med. pro ᾔει, dialysi Ionica, verbi εἶμι.

Nauigate omni studio domum(ad) *confictum reditum.*
Donec è specula littoris eminentis,
Vobis congregatis ad vicina littora
Signum det nocturnus ignis ad nauigationem retrogradam.
Et tunc neq; cessatio aliqua vrgentium remigum
Eueniat,neq; alia(quædam) *timoris nubes,veluti noctes*
Hominibus ferunt horrores trepidi animi.
Sit verò vobis pudor ingenitus prioris virtutis:
Neq; quis dedecoret suã gloriã, qua quidẽ vnusquisq; (*hostium.*
Dignũ (his) *quæ geßit accipiat honorariũ. equos*
Sic locutus(è) *cõcilio exibat. Eius verò verba*
Primus insecutus est Neoptolemus diuinus,
Quemadmodum pullus festinans(per)*roscidum campum,*
Qui quidem nouis phaleris superbiens,
Prauenit & flagellum & equitis increpationem.
Tydei autem filius Diomedes subsecutus est Neoptolemum, (*chilles.*
(Eũ) *admiratus, quia talis fuerat etiã prius A-*
Sequebatur etiã Cyanippus, quẽ generosa Coma-
Tydei nuptias breues sortita. (*tho,*
Peperit filiũ bellicoso(sed) *breuis vita Aegialeo.*
Affuit etiam Menelaus,ducebat verò ipsum ferox impetus. (*bo:*
Quærebat nanq; malũ in animo, inimico Deipho
Cupiens vlcisci alterum vxoris (suæ) *raptorem.*
Post hũc secutus est Locrẽsis Aiax acer, filius Oilei.
Adhuc habens animum prudentem,neq; in puellis
Insaniẽs illicitè. Suscitauit verò etiã aliũ (*canũ.*
Idomenea (scilicet) *Cretensiũ regẽ aliquantum*
Cum his etiã Nestorides ibat fortis Thrasymedes.
Iuit (etiã vnà) *Teucer iaculator, Telamonis filius,*

εὔμηλος, μετὰ τόνδε θεοπρόπος [a] ἔσσυτο κάλχας,
εὖ [b] εἰδὼς ὅτι μόχθον ἀμήχανον ἐκτελέσαντες,
ἤδη τρώϊον ἄστυ καθιππεύουσιν ἀχαιοί.
οὐ μὲν οὐδ' οἱ [c] ἔλειφθεν [d] ἀποστραφέντες ἀρωγῆς,
δημοφόων τ', ἀκάμας τε [e] δοιὼ θησῆι [f] τέκνω.
ὀρτυγίδης αὐτίκλος, ὃν αὐτόθι [g] τεθνεῶτα
ἵππῳ δακρύσαντες ἐνεκτερέϊξαν ἀχαιοί.
πηνέλεώς τε, μέγης τε, καὶ ἀντιφάτης ἀγαπήνωρ.
ἀμφιδάμας τε καὶ εὐρυδάμας, [h] πελίαο γενέθλη.
τόξῳ δ' ἀμφιδάμας κεκορυθμένος. ὕστατος αὖτε
τέχνης [i] ἀγλαομῆτις ἑῆς ἐπέβαινεν ἐπειός.
δεξάμενοι δ' ἔπειτα διὸς [k] γλαυκώπιδι κούρῃ,
ἱππείην ἔσπευδον ἐς [l] ὁλκάδα. [m] τοῖσι δ' ἀθήνη,
ἀμβροσίην κεράσασα θεῶν ἐκόμισσεν ἐδωδὴν,
δεῖπνον ἔχειν, ἵνα μή τι πανημέρια [n] λοχόωντες,
τειρόμενοι, [o] βαρυθοῖεν ἀτερπέϊ γυῖατα λιμῷ.
ὡς δ' ὁπότε κρυμοῖσιν [p] ἀελλοπόδων [q] νιφελάων
ἠέρα παχνώσασα χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας,
τηκομένη δ' [r] ἀνέηκε πολὺν ῥόον· οἱ δ' ἀπὸ πέτρης
ὀξὺ καταθρώσκοντες [s] κυβηστῆρι κυδοιμῷ
δοῦπον ὑποπλήξαντες [t] ὀρεστρεφέος ποταμοῖο,
θῆρες, ἐρωήσαντες ὑπὸ πτύχα κοιλάδος εὐνῆς,
[u] σιγῇ φρικαλέῃσιν ἐπὶ πλευρῇ σιμένουσι,
τλήμονες [x] ἐκδέχαται πότε παύεται ὄμβριμον ὕδωρ·
ὡς οἵ γε γλαφυροῖο διὰ [y] ξυλόχοιο [z] θορόντες,
ἀτλητοὺς [a] ἀνέχοντο πόνους [b] ἀκμῆτες ἀχαιοί.
τοῖσι δ' ἐπὶ [c] κληῗσι θύρην ἐγκύμονος ἵππου
πιστὸς ἀτεκμάρτοιο λόχου πυλάωρος ὀδυσσεύς.
αὐτὸς δ' ἐν κεφαλῇσι σκοπὸς ἕζετο. τῷ δ' [d] οἱ ἀμ-
φω
ἀτρεῖδαι ἐκέλευσαν ὑποδρηστῆρας ἀχαιοὺς

χεῦσαι

a ἔσσυτο, pro ἐσεύετο, per syncopen, verbi σεύομαι.

b εἰδὼς, præterit. med. particip. verbi εἴδω.

c ἔλειφθεν, pro ἐλείφθησαν. sic enim Bœoti solent formare aorist. α. pass. tertias plurales, præsens est λείπομαι.

d ἀποστραφέντες, aorist. β. pass. verbi ἀποστρέφομαι.

e δοιὼ, pro δύο, poëticè. aliquoties apud Homerum.

f τέκνω, nominatiui dualis.

g τεθνεῶτα, præterit. particip. verbi θνήω, in præterito τέθνηκα, Bœoticè: & expuncto κ Ionicè, abiecta quoque subiunctiua, τεθνεὼς pro τεθνηκώς.

h πελίαο, pro πελίου.

i ἀγλαομῆτις, clarus prudentia.

k γλαυκώπιδι, cæsios seu noctuæ habenti oculos. γλαὺξ namque noctuam significat.

l ὁλκάδα, ventrem equi.

m τοῖσι, pro τούτοις.

n λοχόωντες, pro λοχῶντες, cū epenthesi ο, verbi λοχάω.

o βαρυθοῖεν, aorist. β. opt. verbi βαρύθω.

p ἀελλοπόδων, velocipedū, ab ἄελλα, quod τὸ ταχὺ significat, καὶ ποῦς.

q νιφελάων, pro νιφελῶν.

r ἀνέηκε, cum prosthesi ε, verbi ἀνίημι.

s κυβηστῆρι, lege κυβιστητῆρι, saltatore seu saltatorio præcipiti.

t ὀρεστρεφέος; in monte nutriti, seu ex monte delabentis.

u σιγῇ, cum silentio, tacitè. x ἐκδέχαται, pro ἐκδεδέχαται, ablato augmento. est autem tertia pluralis præteriti pass. Ionica, pro ἐκδεδεγμένοι εἰσί, verbi δέχομαι. y ξυλόχοιο. ξύλοχος propriè locum arboribus consitum significat. hoc loco pro ædificio seu equo sumitur, ex lignis compacto. z θορόντες, verbi θορέω, aorist. β. a ἀνέχοντο, pro ἠνείχοντο, abiecto augmento. b ἀκμῆτες, ab α καὶ κάμνω, μὴ κεκμηκότες. c κληῗσι, pro κλείσι, verbi κλῄζω. d οἱ pro αὐτῷ quemadmodum sæpe legitur.

Eumelusq́ue. Post hunc verò properabat Calchas vates,
Benè intelligens, quòd labore immenso absoluto,
Græci nūc Troianā vrbē equo expugnaturi essent.
Neq́ue verò & hi relicti sunt, auersi ab auxilio,
Demophoon & Acamas, duo [a] *Thesei filij:*
Et Ortygides Anticlus, quem ibi mortuum
(In) *equo lugentes sepeliuerunt Achiui.*
Peneleos quoq́ue, et Meges, et Antiphates magnanimus:
Amphidamasq́ue, & Eurydamas, Peliæ proles.
Amphidamas etiā arcu [b] *eximius. Tandē verò vltimus*
Prudens Epeus suum conscendit opificium.
Postea autem vota facientes castæ filiæ Iouis,
Festinabāt ad nauim equinā. Ipsis autē Minerua
[c] *Attulit deorū cibū, temperans* (cum) *ambrosia,*
Vt cibum haberent, ne per totum diem insidiantes
Exhausti, grauarent genua (sua) *molesta fame.*
Quemadmodum autem, quando frigoribus velocium nebularum
Nix condensans aërem conspersit terras,
Liquefacta autem demisit magnum flumen: ipsæ
Celeriter desilientes celeri saltu, (*verò de petra*
Strepitum pertimescentes montani fluminis,
Feræ, diffugientes sub decliue caua cauerna,
Facilè manent iuxta latera horrenda (montis)
(Et) *miseræ expectāt quādo desitura sit pluuialis aqua:*
Sic ipsi quidē ruentes per concauum equum,
Achiui indefessi sustinebant infinitos labores.
Post hos vero clausit ianuam prægnantis equi
Fidus Vlysses, portitor occulti doli.
Ipse deinde in summitate speculator sedebat. [d] *Ei autem ambo*
Atridæ præceperunt, vt ministri Achæi

a Θησεῖ, Vox est corrupta, adiectiuè proculdubio reddēda, Theseij hoc autem loco est datiui casus, qui nec in versu, nec syntaxi etiam stabit.

b κεκορυθμένος, verbi κορύθομαι pro κεκορυσμένος. Attici namque in præterito passiuo vsurpant pro σ, characteristicam præteriti medij.

c ἀκύμοισιν, leg. ἀκέμοισιν.

d τοῦ, leg. τὼ, vt si articulus dualis, conueniens cum ἄμφω.

Circum-

[a] χῦσαι λαΐνων ἐϋγνάμπτοισι μακέλλαις,
[b] ἵππος ὅπερ [c] κεκάλυπτο. [d] θέλεν δὲ γυμνὸν ἐᾶσαι,
τηλεφανὴς ἵνα πᾶσιν ἑὴν χάριν ἀνδράσι πέμπῃ.
καὶ τὸ μὲν ἐξελάχαινον ἐφημοσύνῃ βασιλῆος.
ἠέλιος δ' ὅτε νύκτα παλίσκιον ἀνδράσιν ἕλκων,
ἐς δύσιν [e] ἀχλύπιζεν ἑκηβόλον [f] ἔτραπεν [g] ἠῶ,
δὴ τότε κηρύκων [h] ἐπεκίδνατο λαὸν ἀϋτὴ
νῆας [i] ἐϋκρείρους, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
ἔνθα δὲ πευκήεντος [k] ἀνασχόμενος πυρὸς ὁρμὴν,
ἕρκεά τε [l] πρήσαντες ἐϋσταθέων [m] κλισιάων,
νηυσὶν [n] ἀνεπλώεσκον ἀπορρωγάδος ἀκτῆς,
γλαυκὸν ἀναπλώοντες ὕδωρ ἀθαμαντίδος Ἕλλης.
μοῦνος δὲ πληγῇσιν ἑκούσια γυῖα χαραχθεὶς,
αἰσιμίδης [o] ἐλέλειπτο σίνων, ἀπατήλιος ἥρως,
κρύπτων ἐν [p] τρώεσσι δόλον, καὶ σήματα κεύθων.
ὡς δ' ὁπότε [q] σταλίκεσσι λίνον περικυκλώσαντες,
θηρσὶν [r] ὀρειπλανέεσσι λόχον περίοπτον ἔπηξαν
ἀνέρες ἀγρευτῆρες, ὁ δὲ σχεδὸν οἶος ἀπ' ἄλλων,
λαθρίως πυκινοῖσιν ὑπὸ πτόρθοισι [ſ] δέδοικεν,
δίκτυα παπταίνων θηροσκόπος ἀνήρ·
ὣς τότε λωβητοῖσι περίστικτος [t] μελέεσσι,
τροίῃ λυγρὸν ὄλεθρον [u] ἐμήδετο, [x] καδδὲ οἱ ὤμους
ἕλκεσι ποιητοῖσιν ἐπέρρεε νήχυτον αἷμα.
ἡ δὲ περὶ κλισίῃσιν ἐμαίνετο παννυχίη φλὸξ,
καπνὸν ἐρευγομένη ἐριδινέα [y] φοιτάδι ῥιπῇ.
ἥφαιστος δ' ἐκέλευεν ἐρίβρομος, ἐκ δὲ θυέλλας
παντοίας [z] τίνασσεν ἐπ' ἵππους καὶ [a] αὐτὴ
μήτηρ ἀθανάτοιο πυρὸς [b] φαεσίμβροτος ἥρη.
ἤδη δὲ [c] τρώεσσι, καὶ [d] ἰλιάδεσσι γυναιξὶ,
δήϊον ἀγγελέουσα φόβῳ σημάντορι καπνῷ.

ὄρθρον

a χῦσαι, à χέω.
b ἵππος, lege ἵππου.
c κεκάλυπτο, pro ἐκεκάλυπτο, plusquamperfect. pas. actiuè & præsenter præterea vsurpatum, quod Atticis familiare est.
d θέλεν, pro ἤθελε.
e ἀχλύπιζεν, obscuripedem, ab ἀχλὺς caligo, καὶ πέζα.
f ἔτραπεν, aor. α. verbi τρέπω.
g ἠῶ, lege ἠώ, vltima acuta.
h ἐπεκίδνατο, verbi κίδναμαι.
i ἐϋκρείρους, pro εὐκρείρους, dialysi diphthongi.
k ἀνασχόμενος, lege ἀνασχόμενοι, aor. β. med. verbi ἀνίσχομαι.
l πρήσαντες, à πρήθω.
m κλισιάων, pro κλισιῶν, Aeolicè.
n ἀνεπλώεσκον, pro ἀνέπλωον, poëticè.
o ἐλέλειπτο, plusquamperfect. passiui verbi λείπομαι.
p τρώεσσι, pro τρωσὶ, poëticè.
q σταλίκεσσι, pro στάλιξι.
r ὀρειπλανέεσσι, pro ὀρειπλανέσι, ab ὄρος καὶ πλανάω, in montibus errantibus, morantibus.
ſ δέδοικεν, metuit: id est, latet ac si metueret. præteritum med. verbi δείδω.
t μελέεσσι, pro μέλεσι, geminato σ.
u ἐμήδετο, verbi μήδομαι.
x κάδδε, per syncopen, pro κατὰ δὲ. exempla multa sunt apud Homerum.
y φοιτάδι, currente, ambulante, celeri, à φοιτάω.
z τίνασσεν, pro ἐτίνασσε. a αὐτὴ, pro αὐτὴ, soluta diphthongo. b φαεσίμβροτος, lucem ministrans hominibus, à φάος καὶ βροτοῖς. c τρώεσσι, pro τρωσί.
d ἰλιάδεσσι, pro ἰλιάσι.

Circumfunderēt lapidū a (vllū) *acutis ligonibus,* a τὸχθ videlicet.
Equum quod quidem occultaret. Volebat autem nudum relinquere (equum)
Conspicuus vt omnib. Troianis suū decus exhiberet.
Et illud quidem perfecerunt mandato regis.
Cū verò sol hominibus afferens noctē vmbrosam,
Conuertisset auroram splendidam ad occasum tenebrosum:
Tūc sanè dispersa est vox praeconū (per) *populos,*
Vt soluerent naues veloces & rudentes.
Ibi verò sustollentes ardentis ignis impetum,
Et propugnacula incendentes firmorum castrorū,
Nauibus renauigabant de Rhœteo littore,
Cæsiam secantes aquam Athamantidis Helles.
Solus verò sponte membra sauciatus plagis
Relictus fuerat Aesimides Sinō fraudulētus heros,
Occultans contra Troianos dolum, & nocumenta abscondens.
Quemadmodū verò quando vallis rete circūdantes,
Feris montanis dolum circumspectè struxerunt
Viri venatores, alter verò seorsim solus ab alijs
Occultè sub densis ramis latet,
Vir (scilicet) *venator retia spectans:*
Sic tunc stigmatis notatus membris saucijs
Troiæ triste exituim struebat (Sinon). *per humeros autem ipsi*
(De) *vulnerib. inflictis defluebat fluidus cruor.*
Cæterum flamma circa tentoria furebat per noctē totam,
Fumū eructās valde vorticosum, ingenti impetu.
Vulcanus enim (id) *iubebat grauisonus, et ꝓcellas*
Varias excutiebat: afflauit etiam ipsa
Iuno mater lucida immortalis ignis.
Iam verò Troianis & Iliadibus mulieribus
Hostile quid annuncians (cum) *timore significatore fumo*

ὄρθρον ὑπὸ σκιόεντα πολύθροος ἤλυθε φήμη.
αὐτίκα δ' [a] ἐξέθορον [b] πυλέων πετάσαντες [c] ὀχῆας,
πεζοί δ' ἱππῆές τε, καὶ ἐς πεδίον [d] προχέοντο
διζόμενοι, μή πού τις [e] ἔω δόλος ἄλλοθ' Ἀχαιῶν.
οἱ δὲ θοοὺς [f] ὤρῃ ὑποζεύξαντες ἀπήνας,
ἐκ πόλιος κατέβαινον ἅμα πριάμῳ βασιλῆι
ἄλλοι δημογέροντες. ἐλαφρότατοι δ' ἐγένοντο,
θαλπόμενοι περὶ παισὶν, ὅσους [g] λίπε φοίνιος ἄρης,
ὀσσόμενοι καὶ γῆρας ἐλεύθερον. οὐ μὲν [h] ἔμελλον
γηθήσειν ἐπὶ δηρὸν, ἐπεὶ [i] διὸς ἤλυθε βουλή·
οἱ δ' ὅτε τεχνήεντος ἴδον δέμας αἰόλον ἵππου,
[k] θαύμασαν ἀμφιχυθέντες, [l] ἅτ' ἠχήεντες ἰδόντες
αἰετὸν ἀλκήεντα περικράζουσι κολοιοί.
τοῖσί τε τρηχεῖα καὶ ἄκριτος ἔμπεσε βουλή·
οἱ μὲν γὰρ πολέμῳ βαρυπενθέϊ [m] κεκμηῶτες,
ἵππον [n] ἀπεχθήραντες, ἐπεὶ [o] πέλεν ἔργον Ἀχαιῶν,
ἤθελον ἢ δολιχοῖσιν ἐπὶ κρημνοῖσιν [p] ῥῖξαι,
[q] ἠὲ καὶ ἀμφιτόμοισι διαρρῆξαι [r] πελέκεσσιν.
οἱ δὲ νεοξέστοιο [s] πεποιθότες ἐρίγμασι τέχνης,
ἀθανάτοις ἐκέλευον ἀρήιον ἵππον ἀνάψαι,
ὕστερον Ἀργείοισι μόθου σημήιον εἶναι.
φραζομένοις δ' ἐπὶ τοῖσι, [t] πανάιολα γυῖα κομίζων
γυμνὸς ὑπὲρ πεδίοιο [u] φάνη κεκακωμένος ἀνήρ,
αἵματι δὲ σμώδιγγες ἀεικέα [x] βεβρίθυιαι
ἴχνια λωβήεντα θοῶν ἀνέφαινον ἱμάντων.
αὐτίκα δὲ πριάμοιο ποδῶν προπάροιθεν ἐλυσθείς,
ἱκεσίαις παλάμῃσιν ἥψατο [y] γούνων,
λισσόμενος δὲ γέροντα, δολοπλόκον ἴσχετο μῦθον·

a ἐξέθορον, exilierunt, aorist. β. verbi θορέω.
b πυλέων, pro πυλῶν, Ionicè.
c ὀχῆας, pro ὀχέας, Ionicè, ab ὀχεύς.
d προχέοντο pro προεχέοντο.
e ἔω, cum prosthesi ε, pro ὦ seu ᾖ, verbi εἰμὶ τὸ ὑπάρχω.
f ὤρῃ, pro ὥρᾳ, Ionicè, datiuus est: cum impetu, festinatione. nos aduerbialiter reddidimus, ab ὥρα.
g λίπε, pro ἔλιπε, aorist. β. verbi λείπω.
h ἔμελλον, futuri erant.
i διὸς, Homerica imitatio. -- διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, Iliados α.
k θαύμασαν, pro ἐθαύμασαν.
l ἅτ'. Articulus pluralis aduerbialiter ponitur.
m κεκμηῶτες, pro κεκμηκότες, Ionicè verbi κάμνω.
n ἀπεχθήραντες, aorist. α. verbi ἀπεχθαίρω.
o πέλεν, pro ἔπελε.
p ῥῖξαι, verbi ῥίπτω, id est, volebant ex loco edito in præceps abijcere.
q ἠὲ, cū paragoge ε, pro ἢ.
r πελέκεσσιν, pro πελέκεσι, seu πελέκεσι, à πέλεκυς.
s πεποιθότες, præt. med. verbi πείθομαι.
t πανάιολα, omnifaria, variegata.
u φάνη, pro ἐφάνη, aorist. β. pass. verbi φαίνομαι.
y βεβρίθυιαι, oneratæ, plenæ. præt. med. verbi βρίθομαι.
z γούνων, pro γονάτων, à γόνυ γόνατος Atticè, cum epenthesi υ.

Fama venit multisona, sub crepusculũ vmbrosum,
Mox verò exiliebant pandentes seras portarum.
Pedites autem & equites (exibant *) & in campum effundebantur* *(uorum:*
Vestigantes, ne fortè quis esset alicubi dolus Achi-
Ipsi verò (etiam *) veloces (* equos *) festinanter iungentes curribus,*
Ex vrbe descendebant cum Priamo rege,
Alij senes in populo: expeditissimi autem fuerunt
Latantes propter filios, quoscunq; reliquisset (ipsis superstites *) Mars cruentus,*
Videntes etiam senectutem (suam *) liberã, Non vtiq; debebant*
Gaudere ad longum (tempus *): quandoquidem Iouis decretum aderat.*
Ipsi verò (Troiani *) postquam vidissent corpus pictum artificiosi equi,*
Admirati sunt circumfusi: quemadmodum stri-duli videntes
Aquilam robustam circumstrepunt graculi.
Porrò Troianis asperũ et dubiũ incidit consilium.
Alij enim defatigati bello luctuoso,
Equum ex-si, cum esset opus Græcorum,
Volebant aut in longis præcipitijs perdere,
Aut etiam aperire acutis securibus.
Alij verò confisi artificijs nuper facti operis,
Iusserunt equũ (illum *) Mart-ũ dijs consecrare,*
Posterius vt esset Græcis signum belli.
Deliberantib. verò de his, deformata mẽbra gerẽs
Per campum apparuit vir (quispiam *) nudus, miseteq; affectus,*
Sanguine verò vibices indecenter referta
Ostendebant vestigia dira vehementiũ flagellorũ.
Mox autem ante pedes Priami volutus,
Supplicibus manibus attigit eius genua:
Precib verò rogans senẽ, dolosum ꝓmebat sermonem:

ἄνδρα μὲν ἀργείοισιν ὁμόπλοον εἴ μ' ἐλεήσεις,
τρώων δὲ ῥυτῆρα καὶ ἄστεος, εἴ με σαώσεις
δαρδανίδη σκηπτοῦχε καὶ ὕστατον ἐχθρὸν ἀχαιῶν,
οἷά με [a] λωβήσαντο θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες,
οὐδὲν ἀλιτραίνοντα, κακοί, καὶ ἀπηνέες αἰεί.
ὡς μὲν ἀχιλλῆος γέρας ἥρπασαν αἰακίδαο.
ὧδε φιλοκτήτην ἔλιπον πεπεδημένον ὕδρῳ.
ἔκτειναν δὲ καὶ αὐτὸν [b] ἀγασσάμενοι παλαμήδην.
καὶ νῦν μ' οἷα ἔρεξαν ἀτάσθαλοι, οὕνεκα φεύγειν
οὐκ ἔθελον σὺν τοῖσι, μένειν δ' ἐκέλευον ἑταίρους.
οἱ δὲ νεῶν πληγῇσιν ἀτασθαλίῃσι [c] τυπέντες,
εἵματ' ἀπέδυσαν, ἀεικελίῃσι θ' [d] ἱμάσθλοις
πᾶν δέμας οὐτήσαντες ἐπὶ [e] ξείνῃ λίπεν ἀκτῇ.
ἀλλὰ μάκαρ [f] πεφύλαξο διὸς σέβας [g] ἱκεσίαο.
χάρμα γὰρ ἀργείοισι γενήσομαι, εἴ κεν ἐάσῃς
χερσὶν ὑπὸ τρώων ἱκέτην καὶ [h] ξεῖνον [i] ὀλέσθαι.
αὐτὰρ ἐγὼ [k] πάντεσσιν ὑπάρχιος [l] ἔσσομαι ὑμῖν,
μηκέτι δειμαίνειν πόλεμον παλίνορσον ἀχαιῶν.
ὣς [m] φάτο. τὸν δ' ὁ γέρων ἀγανῇ μειλίξατο φωνῇ·
ξεῖνε, σὲ μὲν τρώεσσι μεμιγμένον οὐκ ἔτ' ἔοικε
τάρβος ἔχειν. ἔφυγες γὰρ ἀνάρσιον ὕβριν ἀχαιῶν.
[n] αἰεὶ δ' ἡμέτερος φίλος [o] ἔσσεαι· οὐδέ σε πάτρης,
οὐδὲ [p] πολυκτεάνων θαλάμων γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
ἀλλ' ἄγε καὶ σύ μοι εἰπὲ, τί τοι τόδε θαῦμα [q] τέτυκται.
ἵππος ἀμειλίκτοιο φόβου τέρας; εἰπὲ δὲ [r] σεῖο
[s] οὔνομα

a λωβήσαντο, pro ἐλωβήσαντο, abiecto augmento.

b ἀγασσάμενοι, pro ἀγασάμενοι, geminato σ, ab ἄγαμαι: id est, etiamsi admirarentur ipsius virtutem, scientes virum ipsum esse præstantem.

c τυπέντες, lege τυπόντες, cædentes, percutientes.

d ἱμάσθλοις, lege ἱμάσθλαις, ab ἱμάσθλη.

e ξείνῃ, pro ξένῃ. & λίπεν, pro ἔλιπεν.

f πεφύλαξο, præt. pass. imperat. verbi φυλάττομαι.

g ἱκεσίαο, pro ἱκεσίου, Aeolicè.

h ξεῖνον, pro ξένον.

i ὀλέσθαι, aorist. β. med. verbi obsoleti ὄλλομαι.

k πάντεσσιν, pro πᾶσι, poëticè.

l ἔσσομαι, pro ἔσομαι, geminato σ.

m φάτο, pro ἔφατο, aor. β. med verbi φημί.

n αἰεί, pro ἀεί, cum epenthesi ι.

o ἔσσεαι, pro ἔσῃ, Ionic.

p πολυκτεάνων, ἀπὸ πολὺ καὶ κτέομαι multum possideo.

q τέτυκται, præterit. pass. verbi τεύχομαι.

r σεῖο, pro σοῦ, soluta prius diphthongo consuetudine Ionica σέο, & inserta deinde subiunctiua propter versum σεῖο.

Si me miseratus fueris, virum Græcis socium nauigationis,
Troianorum & vrbis seruatorẽ, si me seruaueris
O dardanide imperator, & infensissimum hostem Achæorum,
Sic me læserunt deorum metum non curantes,
Nihil peccantem (ipsi) *improbi, & immisericordes semper:*
Sic etiam Achillis Aeacidæ honorarium munus rapuerunt:
Sic Philoctetẽ etiã reliquerunt impeditum morbo:
Interfecerunt etiam inuidi (ipsi) *ipsum quoq; Palamedem.*
Nunc & mihi sic fecerunt iniqui, quia fugere
Non volebam cum ipsis, sed manere iubebã socios.
Qui afficientes me plagis improbitate iuuenum
Vestes exuerunt, diris verò flagris (runt.
Omne corpus cædentes, in peregrino littore reliquerunt.
Cæterum ô beate (Priame) *obserua Iouis supplicis reuerentiam.*
Gaudium enim Græcis fuero, si sineris
Supplicem & hospitem me perire sub manibus Troianorum.
Verùm ego omnibus vobis sponsor ero, (Græcorũ.
Vt non amplius metuatis bellum redintegratum
Sic dixit. Eum verò senex (Priamus) *consolatus est voce blanda:*
Hospes, te quidem Troianis mixtum, non amplius conuenit
Metum tenere: effugisti enim impiam iniuriam Achæorum.
Semper verò noster amicus eris: neq; te patriæ,
Neq; opulentarũ ædium dulce desiderium capiet.
Atqui age & tu mihi dic (ad) *quidnam hoc monstrum factum est,*
Equus inquã horrendi timoris portentũ? dic etiã tuum

ᵃ οὔνομα, καὶ γενεήν, ὁπόθεν δέ σε νῆες ᵇ ἔνεικαν.
τὸν δ' ἐπιθαρσήσας προσέφη πολυμήχανος ἥρως·
ἐξερέω καὶ ταῦτα· σὺ γάρ μ' ἐθέλοντα κελεύεις.
ἄργος μοι πόλις ἐστί, Σίνων δέ μοι οὔνομα κεῖται.
αἴσιμον καλέουσιν ἐμὸν πολιὸν γενετῆρα.
ἵππον δ' ἀργείοισι παλαίφατον εὗρεν ἐπῳδός.
εἰ μὲν γὰρ ἐᾶτ' ἐμμενέειν ᶜ αὐτοῦ ἐνὶ χώρῃ,
τροίην θέσφατόν ἐστιν ἑλεῖν πόλιν υἷας ἀχαιῶν.
εἰ δέ μιν ἁγνὸν ἄγαλμα λάβῃ νηοῖσιν ἀθήνη,
φεύξονται, προφυγόντες ᵈ αἰνολύτοις ἐπ' ἀέθλοις.
ἀλλ' ἄγε δὴ σειρῇσι περίπλοκον ἀμφιβαλόντες,
ἕλκετε εἰς ἀκρόπολιν μεγάλην ᵉ χρυσήνιον ἵππον.
ὣς ἄρ' ἔφη. καὶ τὸν μὲν ἄναξ ἐκέλευσε λαβόντα
ᶠ ἑσσάσθαι χλαῖνάν τε, χιτῶνά τε· τοὶ δὲ βοείας
δησάμενοι, σειρῇσιν ἐϋπλέκτοισι ᵍ κάλοισιν
ἕλκον ἐπὶ πεδίοιο θοῶν ἐπιβήτορα κύκλων
ἵππον, ʰ δηρισήεσσι ⁱ βεβασμένον. οἱ δὲ πάροιθεν
αὐλοὶ καὶ φόρμιγγες ὁμὴν ἐλίγαινον ἀοιδήν.
σχέτλιον ἀφραδέων μερόπων γένος, εἴσιν ὁμίχλη
ἄσκοπος ἐσσομένων, κενεῷ δ' ὑπὸ χάρματι πολλῷ
πολλάκις ᵏ ἀγνώσουσι περιπλαίοντες ὀλέθρῳ.
οἵη καὶ τρώεσσι φθισίβροτος ἄτη,
ἐς πόλιν αὐτοκέλευθος ˡ ἀμησάμενοι σιμόεντος
ἔστεφον αὐχενίους πλοκάμους σφετέροιο φονῆος.
γαῖα δὲ χαλκείοισιν ᵐ ἐρειδομένη περὶ κύκλοις,
δεινὸν ⁿ ὑπερβρυχᾶτο. σιδήρεοι δέ γ' αὐτῶν
τριβόμενοι τρηχῦναν ἀήθεστον ἄξονες ἠχήν.

ᵃ τετρύ-

a οὔνομα, pro ὄνομα.
b ἔνεικαν, aorist. a. verbi ἐνείκω.
c αὐτοῦ, hic, hoc loco. apud Græcos namq; plæræque orationis partes pro adverbijs vsurpantur articuli, pronomina, nomina, præpositiones, &c.
d αἰνολύτοις, ab αἰνὰ καὶ λύω.
e χρυσηνίοιν, a χρυσοῦ καὶ ἡνίον, aureum frenum.
f ἑσσάσθαι, pro ἕσασθαι, geminato σ, verbi ἕομαι.
g κάλοισιν, a κάλον lignū. καλὸν autem adiectiuè, pulchrum honestumq; significat.
h δηρισήεσσι, pro δηρισταῖς.
i βεβασμένον, calcatum, quem conscenderāt Græci, pro βεβαμένον, Atticè, verbi βαίνομαι: sic enim formant ipsi præterita passiua à verbis in νω. nisi quis etiam putet factum esse per syncopen, a βαδίζομαι, vt sit βεβασμένον, pro βεβαδισμένον.
k ἀγνώσουσι, lege ἀγνώσσουσι.
l ἀμησάμενοι, verbi ἀμάομαι.
m ἐρειομένη, lege ἐρειδομένη.
n ὑπερβρυχᾶτο, pro ὑπερεβρυχᾶτο, abiecto augmento, verbi βρυχάομαι.

Nomen, & genus, vnde verò te naues tulerint.
Hunc verò confisus allocutus est valde versutus heros:
Eloquar etiã hæc: tu enim me volentẽ(id) *iubes.*
Argos mihi patria est, Sinonq́; mihi nomen est.
Aesimon (autem) *nominant meũ senem patrẽ.*
Equum autem ab oraculis iam olim prædictum excogitauit Græcis Epeus:
Siquidẽ enim siueritis manere (eũ) *hic in cãpo,*
Troiam fatatum est capturos filios Græcorum.
Si verò ipsam venerandã statuã, templis(suis) *acceperit Minerua,* (*certamina.*
Fugient (Græci) *diffugientes propter infecta*
Verum agite circundantes cathenis vndiq;,
Trahite in arcem magnum equum, (&) *aureo freno conspicuum.*
Sic vtiq; dixit & hunc quidem rex (Priamus) *capientem iußit* (*lora*
Induere chlanã & tunicã. Ipsi verò (Troiani)
Alligantes lignis, cathenis bene conglutinatis
Trahebant per campũ ascensorẽ velocium rotarũ
Equum, procerib.(Græcorum) *onustum. Ipsæ verò ante* (equum)
Tibiæ & citharæ æquabile modulabãtur carmen.
Miserum (aũt) *genus* (est) *stultorum hominum, quib. caligo*
Inconsiderata futurorum (adest) *& gaudiũ cũ vanitate multa,*
Sæpeq; ignorant incidentes periculo. (tabatur)
Qualis etiam Troianos perniciosa noxa(comi-
In vrbem sponte accersita. Metentes autem Simoentis (flores)
Coronarunt collates capillos sui occisoris.
Porrò terra æneis preßa rotis tarum)
Grauiter mugiebat. Ferrei verò ipsarum (ro-
Axes attriti suspirabant graui gemitu.

Gemebat

[a] τετρύγει δὲ καλῶν ξυνοχὴ, καὶ πᾶσα [b] ταθεῖσα
λιγνὺν αἰθαλόεσσαν ἕλιξ [c] ἀνεκήκιε σειρή.
πολλὴ δ' ἑλκόντων ἐνοπὴ καὶ κόμπος [d] ὀρώρει.
ἔβρεμε νυμφαίῃσιν ἅμα δρυσὶ δάσκιος ἴδη,
ἴαχε καὶ ξανθοῦ ποταμοῦ [e] κυκλόμενον ὕδωρ,
καὶ στόμα [f] κεκλήγει σιμοέσσιον. οὐρανίη δὲ
ἐκ διὸς ἑλκόμενον πόλεμον [g] μαντεύετο σάλπιγξ.
οἱ δ' ἦγον προπάροιθεν. ὁδὸς δ' ἐβαρύνετο μακρὴ
σχιζομένη ποταμοῖσι, καὶ οὐ πεδίοισιν ὁμοίη.
[h] εἵπετο δ' αἰόλος ἵππος ἀρηΐφιλος ἐπὶ βωμοὺς,
[i] κυδιόων ὑπέροπλα. βίη δ' [k] ἐπέρεσεν ἀθηνή,
χεῖρας [l] ἐπιβρίσασα [m] εὐγλυφέων ἐπὶ μηρῶν.
ὡς δὲ θεῶν ἀκίχητος [n] ἐπέδραμε θᾶσσον ὀϊστοῦ,
τρῶας εὐσκάρθμοισιν ὁδοιπορίῃσι διώκων.
ἀσσόκε δὴ πυλέων ἐπεβήσατο δαρδανιάων.
αἱ δὲ οἱ [o] ἀρχομένῳ θυρέων πτύχες ἐστείνοντο.
ἀλλ' ἥρη μὲν ἔδυσεν, ἐπίδρομον ὅρμον ὁδοῖο
πρόσθεν ἀναστέλλουσα. ποσειδάων δ' ἀπὸ πύργων
σταθμῶν ἀνοιγομένων, πυλέων ἀνέκοπτε τριαίνῃ.
τρωϊάδες δὲ γυναῖκες ἀνὰ [p] πτόλιν ἄλλοθεν ἄλλαι,
νύμφαι τε, πρόγαμοί τε καὶ ἴδμονες [q] εἰλεθύης,
μολπῇ τ', ὀρχηθμῷ τε περὶ βρέτας εἱλίσσοντο.
ἄλλαι δὲ κνοόεσσαν ἀμελγόμεναι [r] χάριν ὄμβρου,
ὁλκῷ δυρατέῳ ῥοδέους [s] στορέσαντο τάπητας.
αἱ δὲ [t] θαλασσαίης ἐπιμάζια νήματα μίτρης
λυσάμεναι, κλωστῆσι [u] περίστεφον αὔθεσιν ἵππον.
καί τις ἀπφεσίοιο πίθου κρήδεμνον [x] ἀνεῖσα,
[y] χρυσείῳ προχέουσα κρόκῳ [z] κεκεκασμένον οἶνον,
γαῖαν ἀνεκνήζωσε χυτλῷ λιώδεϊ πηλῷ.
ἀνδρομένη δὲ βοῇ συνεβάλλετο θῆλυς ἰωή,

καὶ παί-

a τετρύγει, præsens est poëticum, verbi τετρύγω.
b ταθεῖσα, aorist. a. pass. verbi τείνομαι.
c ἀνεκήκιε, verbi ἀνακηκίω, poëticè, à κίω.
d ὀρώρει, pro ὦρει. est enim plusquamperfectũ medium Atticũ, verbi ὄρομαι.
e κυκλόμενον, lege κυκλούμενον, verbi κυκλόομαι, circularis aqua.
f κεκλήγει, verbi κεκλήγω, poëticè.
g μαντεύετο, pro ἐμαντεύετο.
h εἵπετο, verbi ἕπομαι, augetur namque tantum addito iota.
i κυδιόων, pro κυδιῶν, cum epenthesi o, verbi κυδιάω.
k ἐπέρεσεν, pro ἐπήρεσεν, abiecto augmento, verbi περείδω.
l ἐπιβρίσασα, verbi ἐπιβρίθω.
m εὐγλυφέων, ab εὖ καὶ γλύφω, sculpo.
n ἐπέδραμε, aorist. β. verbi δρέμω.
o ἀρχομένῳ, lege ἐρχομένῳ.
p πτόλιν, pro πόλιν.
q εἰλεθύης, lege εἰλειθυίης.
r χάριν. Forte χόρον, turbam, agmen aquarum.
s στορέσαντο, abiecto augmento, verbi στορέομαι.
t θαλασσαίης, marinæ: hoc est, per mare aliunde aduectæ, ideoq; preciosæ.
u περίστεφον, pro περιέστεφον, abiecto augmento.
x ἀνεῖσα, aorist. β. verbi ἀνίημι.
y χρυσείῳ, pro χρυσέῳ, cum epenthesi iota.
z κεκεκασμένον, cum prosthesi κε, pro κεκασμένον, verbi κάζομαι.

Gemebat etiam lignorũ compages, ac tota extensa
(* Et) *tracta catena, suscitabat puluerẽ turbidũ.*
Magnus vero ducentium (equum) *clamor &*
strepitus excitabatur.
Strepebat verò vmbrosa Ida cum nymphalibus
quercubus,
Insonuit etiam Xanthi fluminis aqua rotunda,
Ipsumq; ostium Simoisium clangebat: ac cœlestis
A Ioue tuba, indicabat bellum accersitũ (à Troianis)
Qui quidem ducebant ante (sc equum) *via verò aspera erat,*
Dissecta fluuijs, neq; etiam æqualis (in) *campo.*
Sequebatur verò variegatus (&) *Martius equus*
ad aras. *(Minerua*
Superbiens excellenter. Per vim etiam impulit
Manus supponens benefabricatis costis. *(lo,*
Quare currens velox ipse ruebat velocior iacu-
Troianos expeditis gressibus subsequens,
Donec ingressi sunt portas Dardanias.
Ipsi verò anguli portarũ venienti (ipsi) *angustiores erant.*
Cæterùm Iuno accessit, facilem accessum viæ
Prius præparans: Neptunus verò de turribus
Tridente dissecuit limina apertarum portarum.
Troianæ mulieres per vrbem aliunde aliæ,
Puellæq; desponsatæ, & expertæ Lucinam,
Carmine et saltatione circa equum voluebantur,
Aliæ verò auertentes molestam copiam imbri
(In) *equo ligneo, strauerunt roseos tapetes.*
Aliæ verò pectoralia ornamenta preciosa Zonæ
Soluentes, nexis floribus circum coronabant equũ,
Et alia retinens caput immensi dolij,
Diffundens vinum temperatum aureo croco,
Terram conspersit fusilem odorato vino.
Porrò virili voci cõmiscebatur clamor muliebris,

* Vt ordo is sit: ὁλκῷ ἕλικι, catena voluta, abstracto posito pro adiectiuo. seu vt sit appositio, catena conuexio. ἕλιξ autem circumuolutionem, anfractum, vertiginẽ, & alia quædam significat. ταθεῖσα, & extensa, tracta à Troianis, excitabat fumum seu puluerem ardentem, seu turbidum. Id est, Troiani circumfusi equo, dum quisque apprehensa catena cum in vrbem vnà cum reliquis attrahere satagit, fumũ seu puluerem excitabant.

καὶ παίδων ἀλαλητὸς ἐμίσγετο γήραος ἠχῇ.
οἷαι δ' ἀφνειοῖο μετήλυδες ὠκεανοῖο,
χείματος ἀμφίπολοι, γεραιῶν στίχες ἠεροφώνων,
κύκλον ἐποχμάζουσιν, ἀλήμονες ὀρχηθμοῖο
γειοπόνοις ἀρότοισιν ἀπεχθέα [a] κεκληγυῖαι,
ὡς οἵ γε κλαγγῇ. πρὸ ἄστεος ἠδὲ κυδοιμοῦ,
ἦγον ἐς ἀκρόπολιν βεβαρημένον ἔνδον ἵππον.
κούρη δ' ἐκ θαλάμοιο θεήλατος, οὐκέτι μίμνειν
ἤθελεν ἐν θαλάμοισι· διαῤῥήξασα δ' ὀχῆας,
ἔδραμεν ἠΰτε πόρτις ἀήσυρος, ἥντε τυπεῖσα,
κέντρον δ' [b] αὖ [c] ἐποίησε [d] βοοῤῥαίταο [e] μύωπος.
ἥδ' οὔτ' εἰς ἀγέλην [f] ποτιδαίεται, οὔτι βοτῆρι
πείθεται, οὐδὲ νομοῖο λιλαίεται, ἀλλὰ βελέμνῳ
ὀξέϊ θηγομένη, [g] βοείων ἐξήλυθε δεσμῶν·
τοίη μαντιπόλοιο βολῆς ὑπὸ * νύγμασι κούρη
πλαζομένη κραδίην, ἱερὴν ἀνεσείετο δάφνην.
πάντη δὲ [h] βρυχᾶτο. κατὰ πόλιν, οὐδὲ τοκήων
οὐδὲ φίλων ἀλέγιζε· [i] λίεπεν δέ [k] ἑ παρθένον αἰδώς·
οὐχ οὕτω θρηΐσσαν ἐνὶ δρυμοῖσι γυναῖκα
νήδυμος αὐλὸς ἔτυψεν [l] ὀρειμανέος διονύσου,
ἥτε θεῷ τυπεῖσα παρήορον ὄμμα τιταίνει,
γυμνὸν ἐπισείουσα [m] κάρη [n] κυανάμπυκι κισσῷ
ὡς ἥ γε πτερόεντος † ἀναΐξασα νόοιο
κασσάνδρη, νοόφοιτος ἐμαίνετο. πυκινὰ δὲ χαίτην
κοπτομένη, καὶ στέρνον, ἀΐαχε μαινάδι φωνῇ·
ὦ μέλεοι, τίνα τοῦτον ἀνάρσιον ἵππον ἄγοντες
[o] δαιμόνιοι μαίνεσθε, καὶ ὑστατίην ἐπὶ νύκτα
σπεύδετε, καὶ πολέμοιο τέλος, καὶ νήγρετον ὕ-
πνον;
δυσμενέων ὅδε [p] κῶμος ἀρήϊος. αἳ δή που ἤδη
τίκτουσιν μογερῆς ἑκάβης ὠδῖνες ὀνείρων.

a κεκληγυῖαι, præt. med. verbi κλάζομαι.

b αὖ, lege ὦ.

c ἐποίησε, fecit, scilicet currere.

d βοοῤῥαίταο, pro βοοῤῥαίτου, à βοῦς καὶ ῥαίω.

e μύωψ, insecti genus est, quod infestat boues. facto nomine à μύειν τοῖς ὠψὶ, quòd conniueat oculis: Græci οἶστρον etiã nominant, Latini asylum & tabanum, quemadmodum in Colutho quoq; monuimus. vide prouerb. Oestro percitus.

f ποτιδαίεται, pro προσδαίεται, Doricè.

g βοίων, pro βοείων, expuncta subiunctiua.

* νύγμασι, punctionibus, stimulis.

h βρυχᾶτο, pro ἐβρυχᾶτο.

i λίεπεν, pro ἔλιπε, altero ε inserto propter versum.

k ἑ, accusatiuus est nominatiui ἕς.

l ὀρειμανέος, in montibus furẽtis seu per montes à furore correptis Bacchico celebrati. ab ὄρος καὶ μαίνομαι.

m κάρη, syncope est, pro κάρηνον.

n κυανάμπυκι, nigrã vittam habente, à κυανὸν seu κῦμα, καὶ ἄμπυξ, hoc est, qua hedera vt reticulo seu vitta circa caput redimita est. † ἀναΐξασα, verbi ἀΐσσω. o δαιμόνιος, diuinum, fortunatum, miserumq; significat: in qua significatione sæpe reperitur apud Homerum.

p κῶμος, veteribus propriè commessationum deum significabat, quem eleganter depingit Philostratus imagine tertia in Iconibus. significat quoq; cœtum commessantium iuuenum, & locum commessationum. hoc loco pro equo, in quem descenderunt Græc, epulaturi de Troianorum bonis.

λήγει

Et puerorum strepitus miscebatur sono senectæ.
Quales verò aduenæ diuitis Oceani,
Hyemis ministri, turmæ gruum in aëre gruentiũ,
Circulum ineunt, ignaræ choreæ,
Clangentes exosa agris cultis:
Sic hi ante vrbem clangore & tumultu
Duxerunt in arcem grauidum intus equum.
Virgo verò (Cassandra) *è thalamo à Deo producta, non amplius manere*
Volebat intra thalamos: effringens verò repagula,
Ferebatur quasi bucula expedita, & veluti æstro percita,
Aculeus quam sauciauit boues vexantis æstri:
Ipsa verò (bucula) *neq; ad gregem accedit, neq; pastori*
Obtemperat, neq; pabulum desiderat: sed iaculo
Acuto sauciata, bouina transijt septa.
Talis (erat etiam) *virgo* (Cassandra) *vatidici impetus stimulo*
Errans corde, sacram concutiebat laurum:
Vbiq; verò mugiebat per vrbem, neq; parentes
Neq; amicos curabat: reliquit nãq; ipsam virginẽ
Non sic Thressam mulierẽ in saltibus (pudor.
Dulcis tibia in montib. culti Bacchi excitauit:
Quã qdẽ adeò Baccho excitata, vagabundũ ocu-
Nudũ quassans caput nigra hedera: (lũ intẽdit,
Sic ipsa quidem errabunda mente exiliens
Cassandra, recenter prodiens furebat. Frequenter autem comam
Lanians, & pectus, exclamauit furiosa voce:
O miseri (Troiani) *quare istum detestandum equum ducentes,*
Miseri furore agimini, & extremam ad noctem
Properatis, & belli finẽ, & inexcitabilẽ somnum?
Hostiũ hic equus Martius est. Ipsi verò scilicet nũc
Somniorum parturigenes miseræ Hecubæ partu edentur,

λήγει δ' [a] ἀμβολίεργον ἔτος πολέμοιο λυθέντος·
τοῖς ἀριστήων λόχος ἔρχεται, οὓς ἐπὶ χάρμην
τεύχεσιν ἀστράπτουσιν ἀμαυροτάτην ἐπὶ νύκτα
τέξεται ὄβριμος ἵππος. ἐπὶ χθόνα δ' ἄρτι [b] θορῶντες
ἐς μόθον ὁρμήσουσι τελειότατοι πολεμισταί. (τέτο-
κε γὰρ ὑπ' [c] ὠδίνεσι μογοστόκον ἵππον ἀΐσσαι,
ἀνδράσι τικτομένοισι, [d] νέφη ἐχήσουσι γυναῖκες·
αὕτη δ' εἰλύθυια γενήσεται, ἥ μιν ἔτευξε.
γαστέρα δὲ πλήθουσαν ἀνακλίνασ' ἀναβοήσει,
μαῖα [e] πολυκλαύτοιο τόκου [f] πτολίπορθος ἀθήνη.
καὶ δὴ πορφύρεον μὲν ἐλίσσεται ἔνδοθι [g] παρειῶν,
αἵματος [h] κεχυμένον πέλαγος, καὶ κῦμα φόνοιο.
δέσματα [i] συμπαθέων πλέκεται περὶ χερσὶ γυναι-
κῶν
μυρία. φωλεύει δ' ὑπὸ [k] δούρασι κευθόμενον πῦρ.
[l] ᾧ μοι ἐμῶν ἀχέων, ᾧ μοι [m] πάτριον ἄστυ.
αὐτίκα μοι λεπτὴ κόνις [n] ἔσσεται. οἴχεται ἔργον
ἀθανάτων, [o] προθέλυμνα [p] θεμείλια λαομέδον-
τος.
καί σε πάτερ ὀδύρομαι, οἷά με ἤδη
ἀμφότεροι [q] πείσεσθε; σὺ μὲν πάτερ οἰκτρὰ [r] δε-
δυπώς,
[s] κείσεαι [t] ἑρμείοιο διὸς μεγάλου παρὰ βωμῷ.
μῆτερ [u] ἀριστοτόκεια, σέο δὲ βροτέης ἀπὸ μορφῆς
λυσσαλέην ἐπὶ παισὶ θεοὶ κύνα ποιήσουσι.
δῖα πολυξείνη, σὲ δὲ πατρίδος ἐγγύθι γαίης
κεκλιμένην, ὀλίγον δακρύσομαι. ὡς ὄφελέν τις
ἀργείων, ἐπὶ σοῖσι γόοις, ὀλέσαι με καὶ αὐτήν.
τίς γάρ μοι χρεὼ βίου, [x] πλέον ἤ με φυλάσσει
οἰκτροτέρῳ θανάτῳ; ξείνη δέ με γαῖα καλύψει.

ποῖα

a ἀμβολίεργον, per syncopen, pro ἀναβολίεργον, ab ἀναβάλλομαι, καὶ ἔργον, quæ vox ex versu Hesiodi delumpta est: αἰεὶ δ' ἀμβολίεργος ἀνὴρ ἄταισι παλαίει. id est, procrastinatoré sequuntur damna.

b θορῶντες, lege θορόντες, verbi θορέω.

c ὠδίνεσι, pro ὠδῖσι, ab ὠδίς.

d νέφη, subaudi κατὰ, per nebulas, per caligines: id est noctem, cum aperto equo prosilierint ex aluo eius Græcorum principes. ἀπὸ τὸ νέφος.

e πολυκλαύτοιο, ἀπὸ πολὺ καὶ κλαίω.

f πτολίπορθος, ἀπὸ πτόλις καὶ πέρθω.

g παρειῶν, genas.

h κεχύμενον, lege κεχυμένον, accentu posito in penultima, verbi χύομαι, effusi: seu etiam, quod rectius, fusum pelagus. nisi pro κεχύμενον malis legere κεχυμένον, vt conueniat cum αἵματος.

i συμπαθέων. condolentium, compatientium.

k δούρασι, lignis: id est, equo compacto de lignis.

l ᾧ, lege ὤ, sine iota subscripto.

m πάτριον, lege πατρῷον.

n ἔσσεται, pro ἔσται.

o προθέλυμνα, προθέλυμνος frequens significat: προθέλυμνα autem aduerbialiter, fundıtus, radicıtus.

p θεμείλια, pro θεμέλια, cum epenthesi iota.

q πείσεσθε, verbi πάσχομαι, fut. a. med. r δεδυπὼς præterit. med. particip. verbi δυπέω. s κείσεαι, pro κείσῃ, Ionicè. t ἑρμείοιο, mallem ἑρκείοιο. u ἀριστοτόκεια, id est, quæ optimos liberos peperisti. x πλέον, longius, diutius, amplius.

Et desinet etiam annus qui excidiũ distulit bello
soluto.
Troianis (enim) *adest principũ* (Græcorum)
dolus, quos ad bellum
Armis coruscantibus sub obscurißimam noctem
Pariet fortis equus. In terram verò modò prosi-
lientes (Græci ex equo)
Ad prælium festinabunt (ipsi) *consummatißimi*
bellatores. (*releuantes*
Non enim equũ conflictantẽ cum partus doloribus
Editis viris (per) *noctem iuuabunt mulieres:*
Ipsa verò Lucina fiet, q̃ ipsum (equũ) *fabricauit.*
Ventrem verò prægnantem aperiens exclamabit
Minerua vrbiũ vastatrix, obstetrix partus luctuo-
si (Troianis,)
Atqui purpureũ voluitur intra parietes (Troiæ)
Sanguinis effusi pelagus, & fluctus cadis: (*rum*
Vinculaq; nectuntur circa manus miserarũ mulie
Infinita. Latet verò sub equo ignis occultatus.
Væ mihi propter meos dolores, væ mihi ꝑpter pa-
triam vrbem. (ia) *opus*
Mox (enim) *mihi exiguus cinis erit. perit* (Tro-
Deorum, radicitus (pereunt) *fundamenta Lao-*
medontis (aui mei)
Te etiam pater (Priame) *lugeo, qualia mihi nũc*
Ambo sustinebitis? Tu quidẽ pater miserè cadens,
Iacebis apud magnam aram Hercei Iouis.
(Tu verò) *ô mater liberis præstans, tua de mor-*
tali forma (ptos).
Dij rabidũ canem facient post liberos (interem-
Diuina Polyxena te quoq; propè patriam terram
Mactatã paulũ lugebo. Vtinam debuisset aliquis
Græcorũ, post tuos luctus me etiã ipsam occidere,
Quæ enim mihi vtilitas vitæ est huius, si me re-
seruat longius
Miseriori morti? Hospita namq; me teget terra.

ποῖα δέ μοι δέσποινα, καὶ αὐτῷ δῶρα ἄνακτι,
ἀντὶ τόσων καμάτων ἀγαμέμνονι δῶρον ὑφαίνει;
ἀλλ' ἤδη μοι [a] φράζεσθε. τάδε γνώσεσθε πάντες,
καὶ νεφέλην [b] ἀπόθεσθε [c] βλαψίφρονος ἄτης.
ῥηγνύσθω [d] πελέκεσσι δέμας [e] πολυχανδέος ἵπ-
που,
ἢ πυρὶ καιέσθω. δολόεντα δὲ σώματα κεύθων
ὀλλύσθω, μεγάλη δὲ πυρὴ δαναοῖσι γενέσθω.
καὶ τότε μοι δαίνυσθε, καὶ ἐς χορὸν ὀτρυνέεσθε,
στησάμενοι κρητῆρας ἐλευθερίης ἐρατεινῆς.
ἡ μὲν ἔφη· τῇ δ' οὔ τις ἐπείθετο. τὴν γὰρ ἀπόλλων
ἀμφότερον, μάντιν ἀγαθὸν καὶ ἄπιστον ἔθηκεν.
τὴν ὁ πατὴρ ἐνένιπεν, ὁμοκλήσας ἐπέεσσι·
τίς σε πάλιν κακόμαντιν δυσώνυμος ἤγαγε δαί-
μων,
θαρσαλέην [f] κυνόμυια; μάτην δὲ [g] χρῆς [h] ἅπερ ἔ-(χεις
οὔπω σοι κέκμηκε νόος λυσσώδεϊ [i] νούσῳ,
οὐδὲ παλιφήμων [k] ἐκορέσσατο λαβροσυνάων;
ἀλλὰ καὶ ἡμετέρῃσιν ἐπαχνυμένη θαλίῃσιν
ἤλυθες, ὁππότε πᾶσιν ἐλεύθερον ἦμαρ [l] ἀνῆψεν
ἡμῖν ζεὺς κρονίδης, [m] ἐκέδασε νῆας ἀχαιῶν;
οὐδέ τι δούρατα μακρὰ τινάσσεται, οὐδέ τι τόξα
ἕλκεται, οὐ ξιφέων πάταγος, σιγῶσι δ' ὀιστοί·
ἀλλὰ χοροί, καὶ μοῦσαι μελίπνοοι, [n] οἱ δ' ἐπὶ νίκῃ.
οὐ μήτηρ ἐπὶ παιδὶ κινύρεται, οὐδ' ἐπὶ δῆριν
ἄνδρα γυνὴ πέμψασα νέον [o] δακρύσατο χήρη.
ἵππον ἀνελκόμενον δέχεται [p] πολιοῦχος ἀθήνη.
παρθένος [q] τολμήεσσα, σὺ δὲ πρὸ δόμους θορῦσα,
ψεύδεα θεσπίζουσα, καὶ ἄχρεια σεῖο πόληϊ,
[r] μοχθόζεις ἀτέλεστα, καὶ ἄστυ * ἱερὸν μιαίνεις.
† ἔρρ' οὕτως. ἡμῖν δὲ χοροί, θαλίαι τε, μολπαί τε.

οὐ γὰρ

a φράζεσθε, lege φράζεσθε.
b ἀπόθεσθε, aorist. β. med. verbi ἀποτίθεμαι.
c βλαψίφρονος, ἀ βλάπτω καὶ φρήν.
d πελέκεσσι, pro πελέκεσι, seu πελέκεσι, nominis πέλεκυς.
e πολυχανδέος, a πολὺ καὶ χανδάνω, poëtico: seu etiã ipso χάδω, capio.
f κυνόμυια, pro valde impudente ponitur: à cane & musca, vtroque impudente, composita dictio. Significat autem propriè muscã caninam.
g χρῆς, pro χρᾶς, à χράω.
h ἅπερ ἴχεις, id est, quæcunq; profers, quæ habes: seu aduerbialiter, vt soles, *Wie dein brauch ist.*
i νούσῳ pro νόσῳ, cum epenthesi υ.
k ἐκορέσσατο pro ἐκορέσατο, geminato σ, verbi κορέννυμαι.
l ἀνῆψε, accendit.
m ἐκέδασε, lege ἐσκέδασε.
n οἱ δὲ, lege ὡς δ'.
o δακρύσατο, pro ἐδακρύσατο aorist. α. posito pro præsenti.
p πολιοῦχος, vrbitenens, vrbem seruans, custodiensque.
q τολμήεσσα, audax intrepida.
r μοχθόζεις, lege μοχθίζεις. * ἱερὸν sacram, seu sacra & conuiuia celebrantem: seu quia deorum ipsa extitit opus, Neptuni & Apollinis. † ἔρρ', pro ἔρρε, imperat. verbi ἔρρω. sæpe apud Aristophanem, ἔρρ' ἐς κόρακας.

Qualis verò mihi dõina(erit) *ipsi etiã regi dona,*
Donũ inquã texit Agamẽnoni, pro tot laboribus.
*Cæterùm nunc mihi * considerate, hacq́; noscite omnes,*
Et nebulam noxæ insipientis abstergite.
Rumpatur securibus corpus ampli equi,
Aut igni cõburatur. Hostilia verò corpora occul- (tans
Pereat, & magnus rogus fiat Græcis.
Et tũc mihi cõniuamini, & ad choreã excitamini,
Statuentes crateras libertatis amabilis.
Ipsa quidẽ (sic) *locuta est: ei verò non quisquã obtemperabat. Ipsam namq; Apollo*
Simul & bonam vatem & suspectam reddidit.
Eã pater (Priamus) *increpuit, minatus verbis:*
Quis te iterum improbam vatem infaustus dæmõ (huc) *adduxit*
Confidentem, impudentia prædita? frustra namq; vaticinaris quæcunq; dicis.
Nondũ tibi defatigatus est animus insano morbo,
Neq; saturatus est turpibus furoribus?
Cæterùm etiam nostris conuiuijs molesta
Aduenisti, quando omnibus liberũ diem exhibuit
Nobis Iupiter Saturnides (&) *dißipauit naues Græcorum?*
Neq; amplius longa hasta vibrantur, neq; arcus
Intenduntur, nec armorũ strepitus (adest) *silent etiam sagittæ:* (adsunt.)
Verum choreæ, carmina mellisona, vt in victoria
Non mater propter filium luget, neq; ad pugnam
Mulier virũ iuuenẽ mittens plorat (vt) *vidua.*
Minerua(verò) *tutelaris suscipit equũ adductũ,*
(Ipsa) *virgo bellicosa. Tu autẽ ante ædes ,pruẽs*
Mendacia vaticinata, & inutilia patria tua,
Laboras temerè, & vrbem latam turbas.
Malè pereas. Nobis verò choreæ, conuiuia & carmina (curæ sint)

* φράζεσθε, seu vt ordo sit, γνῶτε τάδε (subaudito articulo τὸ) φράζεσθε, noscite hæc vt consideretis omnes.

Non

οὐ γὰρ ἔτι τροίης ὑπὸ τείχεσι δεῖμα λέλειπται,
οὐδ' ἔτι μαντιπόλοιο τεῆς κεχρήμεθα φωνῆς.
ὣς εἰπὼν, ἐκέλευσεν ἄγειν [a] ἑτερόφρονα κούρην,
κευθμῶν [b] εἴσω θαλάμοιο. μόγις δ' ἀκέουσα τοκῆϊ,
πείθετο. [c] παρθενὶ δὲ περὶ κλιντῆρι πεσοῦσα
[d] κλαῖεν, ἐπισταμένη τὸν ἑὸν μόρον. ἔβλεπεν ἤδη
πατρίδος αἰθομένης ἐπὶ τείχεσι μαρνάμενον πῦρ.
οἱ δὲ πολιούχοιο θεῆς ὑπὸ νηὸν ἀθήνης,
ἵππον ἀναστήσαντες, ἐϋξέστων ἐπὶ βάθρων,
ἔφλεγον ἱερὰ καλὰ πολυκνίσσων ἐπὶ βωμῶν·
ἀθάνατοι δ' ἀνένευον ἀνηνύτους ἑκατόμβας.
[e] εἰλαπαίνη τ' ἐπιδήμιος ἔην, καὶ ἀμήχανος ὕβρις,
ὕβρις ἐλαφρίζουσα μέθην [f] λυσήνορος οἴνου.
ἀφραδίῃ τε [g] βέβυστο, μεθυμοσύνῃ τε καὶ μολπῇ
πᾶσα πόλις. [h] πυλέων δ' ὀλίγοις [i] φυλάκεσσι [k] μεμήλει.
ἤδη καὶ γὰρ φέγγος ἐδύετο· δαιμονίη δὲ
ἴλιον αἰπεινὴν ὀλεσίπτολις ἀμφέβαλε νύξ.
ἀργείη δ' ἑλένη, πολιὸν δέμας ἀσκήσασα,
ἦλθε δολοφρονέουσα πολυφράδμων ἀφροδίτη.
ἐκ δὲ [l] καλεσσαμένη, προσέφη πειθήμονι φωνῇ·
νύμφα φίλη, καλέει σε πόσις μενέλαος [m] ἀγήνωρ,
ἵππῳ δουρατέῳ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δ' ἀχαιῶν
ἡγεμόνες [n] λοχόωσι τεῶν μνηστῆρες ἀέθλων.
ἀλλ' [o] ἴθι, μή τι μελέτω πριάμοιο γέροντος,
μήτ' ἄλλων τρώων, μήτ' αὐτοῦ δηϊφόβοιο.
ἤδη γάρ σε διδόνα πολυτλήτῳ μενελάῳ.
ὡς φαμένη θεὸς, αὖθις ἐπέδραμεν. ἡ δὲ δόλοισι
θελγο-

a ἑτερόφρονα. aliud sapientem & sentientem, non id quod probabat Priamus.

b εἴσω, pro ἔσω, cum epenthesi iota.

c παρθενὶ, lege παρθενίῃ, seu παρθενικῇ.

d κλαῖεν, pro ἔκλαιεν.

e εἰλαπαίνη, lege εἰλαπίνη.

f λυσήνορος, viros, vires, roburque soluente.

g βέβυστο, pro ἐβέβυστο, verbi βύομαι.

h πυλέων, pro πυλῶν, Ionicè.

i φυλάκεσσι, pro φύλαξι.

k μεμήλει, plusquamperfect. med. verbi μέλομαι, pro ἐμεμήλει abiecto augmento.

l καλεσσαμένη, pro καλεσαμένη, geminato σ.

m ἀγήνωρ, quasi ἄγαν ἀνήρ.

n λοχόωσι, pro λοχῶσι, verbi λοχάω, cum epenthesi ο.

o ἴθι, imperatiuus verbi εἶμι, τὸ πορεύομαι.

Non enim amplius Troia sub mœnibus metus relictus est,
Neq; amplius indigemus vatidica tua voce.
Sic locutus, iussit abducere desipientē virginē,
Intra penetralia thalami. Vix verò (&) *inuita patri*
Obtemperabat. Virgineum autē in lectū procidens
Plorabat, cognoscens suū fatū. Videbat (enim) *iā*
Patriæ ardentis in mœnibus grassantem ignem.
Ipsi verò (Troiani) *sub templum deæ Mineruæ*
Equum constituentes, in bene firmatis fundamentis.
Comburebant sacrificia pulchra in odoratis aris:
Immortales verò respuebāt ingratas hecatombas.
Porro conuiuiū erat populare, & magnus luxus,
Luxus prouocans ebrietatem (ex) *vino molles faciente:*
Stulticia verò ebrietate et tumultu sepulta fuerat
Tota ciuitas, portarum verò paucis custodibus cura fuerat.
Et iam lumen (solis) *occidebat: diuina verò nox*
Vrbi exitium afferens circumdedit Iliū excelsum,
Argiuæ autem Helenæ (canum corpus sibi adaptans)
Apparuit Venus prudens (&) *dolosa.*
Euocans verò voce blanda compellauit:
Nympha dilecta, vocat te maritus (tuus) *Menelaus robore præstans,*
Equo (in) *ligneo absconditus: in* (ipso namq;) *Græcorum*
Duces, tuorum certaminū proci, insidiosè latent.
Cæterùm abi, neq; cura tibi sit senis Priami,
Neq; aliorū Troianorū, neq; etiā ipsius Deiphobi.
Iā enim te reddi (tēpus est) *laborioso Menelao.*
Sic locuta Dea (Venus) *iterū recessit. Ipsa autē* (Helena) *dolis* (istis)

θελγομένη ᵃ κραδίην, θάλαμον λίπε κηώεντα·
καὶ ὁ δηΐφοβος πόσις ἕσπετο. τῇ δὲ ᵇ κιοῦσαν,
τρῳϊάδες ᶜ ἑλκεχίτωνες ἐθηήσαντο γυναῖκες.
ἡ δ' ἐπόθ' ᵈ ὑψιμέλαθρον ἐς ἱερὸν ἦλθεν ἀθήνης,
ἔστη παπταίνουσα ᵉ φυὴν δολόεντος ἵππου.
ᶠ τρεῖς δὲ περιστείχουσα, καὶ ἀργείους ἐρέουσα,
ᵍ πάσσας ʰ ἠϋκόμους ἀλόχους ⁱ ὀνόμαζεν ἀχαιῶν
φωνῇ λεπταλέῃ. τοὶ δ' ἔνδοθι θυμὸν ᵏ ἄμυσσον,
ἀλγεινῇ κατέχοντες ˡ ἐελγμένα δάκρυα σιγῇ.
ᵐ εἰπέμεναι μενέλαος ἐπεὶ ἔκλυε τυνδαρεώνης.
κλαῖε δὲ τυδείδης μεμνημένος αἰγιαλείης.
οὔνομα δ' ἐποίησεν ὀδυσσῆα πηνελοπείης.
ἄντικλος, ὅτε κέντρον ἐδέξατο λαοδαμείης,
μοῦνος δ' ἀμείβαιην ἐνεβάλλετο γῆρυν ἀνοίξας·
ἀλλ' ὀδυσεὺς ⁿ κατέπαυτο, καὶ ἀμφοτέρῃς ᵒ θαλάμοισιν
ἀμφιπεσὼν ἐπίεζεν, ἐπειγόμενον στόμα ᵖ λῦσιν·
ᵠ μύστακα δ' ἀρρήκτοισιν ʳ ἀλυκτοπέδῃσι ˢ μεμαρπὼς,
εἶχεν ἐπικρατέως. ὁ δ' ᵗ ἐπάλλετο χερσὶ ᵘ πιαθεὶς,
φεύγων ἀνδροφόνοιο πελώρια δεσμὰ σιωπῆς.
καὶ τὸν μὲν λίπεν ἆσθμα φερέσβιον. οἱ δέ μιν ἄλλοι
δάκρυσι λαθριδίοισι κλαύσαντες ἀχαιοὶ,
κοῖλον ἀποκρύψαντες ἐς ἰσχίον ˣ ἔθεσαν ἵππου,
καὶ χλαῖναν ʸ μελέεσσιν ἐπὶ ψυχροῖσι βαλόντες.
καὶ νύ κεν ἄλλον ἔθελγε γυνὴ δολόμητις ἀχαιῶν,
εἰ μή οἱ ᶻ βλοσυρῶπις ἀπ' αἰθέρος αἰτήσασα
παλλὰς ἐπηπείλησε. φίλου δ' ἐξήγαγε νηοῦ,
μούνη ᵃ φαινομένη. στερρὴν δ' ἀπεπέμψατο φωνὴν·
ᵇ δειλὴ ᶜ τεὸ ᵈ μάχλεις ᵉ αἰτεοσιώαι ᶠ τε φέρουσι,
καὶ πόθος ᵍ ἀλοτρίων λεχέων, ἢ κύπριδος ἄτη;

ὕπα δ'

a κραδίην, pro καρδίαν, per metathesin.
b κιοῦσαν, particip. præsentis verbi κίω. quod in particip. præsenti acuit vltimam, quemadmodum idem faciunt ἰὼν & ἰὰν, verbi εἶμι καὶ εἶμι.
c ἑλκεχίτωνες, ad verbum, trah. uestes.
d ὑψιμέλαθρον, altidomū.
e φυὴν, naturam indolem.
f τρεῖς, lege τρίς.
g πάσσας, pro πάσας.
h ἠϋκόμους, pulchricomas.
i ὀνόμαζεν, pro ὠνόμαζε, abiecto augmento.
k ἄμυσσον, pro ἤμυσσον.
l ἐελγμένα, pro εἰλγμένα, diphthongi resolutione verbi ἔλκομαι, compressas lachrymas, contractas.
m εἰπέμεναι, pro εἰπεῖν.
n κατέπαυτο, syncope est, pro κατεπαύετο, verbi παύομαι.
o θαλάμοισιν, lege παλάμῃσιν.
p λῦσιν, lege λῦσαι impediens soluere, seu vt aperiret os.
q μύστακα. μύσταξ, labrum ac barbam menti significat.
r ἀλυκτοπέδῃσι, ab α, λύω, καὶ πέδη. id est, vinculis indissolubilibus.
s μεμαρπὼς, præt. med. particip. verbi μάρπτομαι.
t ἐπάλλετο, pro ἐπάλλετο, abiecto augmento.
u πιαθεὶς, lege πιασθεὶς.
x ἔθεσαν, pro ἔθεσαν.
y μελέεσσι, pro μέλεσι, geminato ε.

z βλοσυρῶπις, à βλοσυρὸν καὶ ὤψ. a φαινομένη, apparens. b δειλή, lege δειλαίη. c τεὸ, pro σοῦ. d μάχλεις, lege μάχλεις. e αἰτεοσιώαι, lege αἰσχροσύναι. f τὲ, lege σέ. g ἀλοτρίων, lege ἀλλοτρίων.

Oblectata corde, thalamum reliquit odoratum,
Ipse etiam Deiphobus eam sequebatur. Ipsam verò euntem (mirata.
Mulieres Troianæ longis vestibus indutæ sunt ad
Porrò ipsa quando sublime ad templũ venit Mi-
Stetit contẽplata opificiũ præstantis equi. (nerua,
Ter verò circumiens, & Græcos compellans,
Omnes formosas vxores Græcorum nominabat
Voce submissa. Ipsi verò (Græci) intra (equũ) animum affligebant,
Continentes tristi silentio dolentes lachrymas:
Menelaus (præcipuè) quando audiuit Helenam loqui.
Flebat etiam Tydides, recordatus Aegialeæ.
Nomen verò Penelopes fecit (flere) Vlyssem.
Anticlus autem quando accepit stimulum (amoris) Laodamiæ, (os):
Solus parabat reddere vocẽ responsoriã, aperiens
Sed Vlysses compẽscuit (ipsum) et ambab. manib.
Irruens verberabat, impediens oris solutionem:
Labrum autem firmis vinculis comprahendens,
Tenebat fortiter. Ipse verò (Anticlus) insurgebat manibus casus,
Effugiturus immania vincula lethalis silentij.
Et ipsum quidẽ reliquit spiritus vitalis. Ipsi verò
Lachrymis tacitis flentes Græci, (alij ipsum
Sepelientes imposuerunt in cauã coxendicẽ equi,
Et vestem inijcientes frigidis membris.
Enimuerò etiam alium Græcorum mouisset dolosa Helena,
Si non ipsi horrendo aspectu de cœlo occurrens
Pallas, comminata fuisset, & dilecto (de) templo eduxisset,
Sola affata duram verò emisit vocem:
Improba tu, huc vsq; tuæ te libidines agunt.
Et desideriũ alienorũ lectorũ, & Veneris noxa?

οὔπω δ' οἰκτείρεις πρότερον πόσιν, οὐδὲ θύγατρα
ἑρμιόνην ποθέεις, ἔτι δὲ τρώεσσιν ἀρήγεις;
χάζεο, καὶ θαλάμων ὑπερώϊον [a] εἰσαναβᾶσσα,
σὴν πυρὶ μειλιχίην [b] ποτιδέχνυσο νῆας ἀχαιῶν.
ὣς φαμένη, κενεὴν ἀπάτην [c] ἐκέδασσε γυναικός.
καὶ τὴν μὲν [d] θαλαμόνδε πόδες φέρον. οἱ δὲ χορεῖο
παυσάμενοι, καμάτοις [e] βεβαρηότες, [f] ἤριπον ὕπνῳ.
καὶ δή που φόρμιγξ ἀνεπαύσατο. [g] κεῖτο δὲ κάμνων
αὐλὸς ἐπὶ κρητῆρι. κύπελλα δὲ πολλὰ χυθέντα,
αὐτομάτως [h] ῥείεσκε καθελκομένων ἀπὸ χειρῶν.
ἡσυχίη δὲ πόλιν [i] κατεβόσκετο, νυκτὸς ἑταίρη.
οὐδ' ὑλακὴ σκυλάκων ἠκούετο· πᾶσα δὲ σιγὴ
[k] εἱστήκει καλέουσα φόνον [l] πνείουσαν ἀυτήν.
ἤδη δὲ τρώεσσιν ὀλέθριον ἦλθε τάλαντον
ζεὺς ταμίης πολέμοιο· μόγις δ' ἐλέλιξεν ἀχαιούς.
[m] χάζετο ἰλιόθεν, λυκίης ἐπὶ πίονα νηὸν,
ἀχνύμενος μεγάλοις ἐπὶ τείχεσι φοῖβος ἀπόλλων.
αὐτίκα δ' ἀργείοισιν ἀχιλλῆος παρὰ τύμβον
ἀγγελίην ἀνέφαινε Σίνων εὐφεγγέϊ δαλῷ.
παννυχίη δ' [n] ἑτάροισιν ὑπὲρ θαλάμοιο καὶ αὐτὴ
αἰθὴς ἑλένη, χρυσέην ἀπεδείκνυτο πεύκην.
ὡς δ' ὁπότε πλήθουσα πυρὸς γλαυκοῖο σελήνη,
οὐρανὸν αἰγλήεντα κατεχρύσωσε προσώπῳ,
οὐχ ὅθ' ὑπὸ γλωχῖνας ἀποξύουσα [o] κεραίης
πρωτοφανὴς ὑπὸ μηνὸς αὔξεται ἄσκιον ἀχλύν,
ἀλλ' ὅτε κυκλώσασα ἐπίτροχον ὄμματος αὐγήν,
ἀντιτύπους ἀκτῖνας ἀφέλκεται ἠελίοιο·

τοίη μαρ-

a εἰσαναβᾶσσα, pro βᾶσα, geminato σ, verbi βῆμι.

b ποτιδέχνυσο, pro προσδέχνυσο, imperat. præs. pass. verbi δέχνυμαι.

c ἐκέδασσε, pro ἐσκέδασε, expuncto primo σ, & geminato altero, vtroque autem propter versum.

d θαλαμόνδε aduerb. ad locum significans.

e βεβαρηότες, præt. med. particip. verbi βαρέομαι.

f ἤριπον, aorist. β. verbi ἐρείπω, ceciderunt somno, ad verbum, seu somno superati.

g κεῖτο, pro ἔκειτο.

h ῥείεσκε pro ἔρει, poëticè, cum epenthesi quoque iota, verbi ῥέω.

i κατεβόσκετο, depascebatur.

k εἱστήκει, plusquamperf. med. verbi ἵστημι.

l πνείουσαν, pro πνέουσαν, cum epenthesi iota.

m χάζετο, pro ἐχάζετο.

n ἑτάροισιν, pro ἑταίροις, expuncta subiunctiua.

o κεραίης, pro κεραίας, apicis cornu sui.

Nondum verò miseraris priorem maritum(Me-
nelaum *),neq; filiam* *(tularis ?*
Hermionem desideras : adhúcne Troianis opi-
Abi, & thalamorum tabulatum ingressa.
Cum igne amico excipe naues Græcorum.
Sic locuta, vanam deceptionem Helena remouit.
Et eam quidē ad thalamum pedes ferebant. Ipsi
autem (Troiani *) à chorea*
Desinētes, laborib. defatigati, inciderūt in somnū.
Cithara etiam requieuerat. iacebat verò fessus
Alius apud craterem : multa verò pocula infusa
Spontè defluebant de manibus dormientium.
Quies verò noctis comes, iterum occupabat (ho-
mines),
Neq; latratus catulorū audiebatur. Omnis verò
tacitè [illegible] *(dium.*
Steterat (Troia *) aduocans spirantē clamorē ca-*
Iā verò Troianis venit (ferens)*exitiale talentū*
Iupiter belli gubernator: vix verò vertit Græcos.
Discessit (autē *) ab Ilio ad illustre templū Lyciæ*
Phœbus Apollo, tristatus proptêr ampla mœnia
(Troianorum),
Mox verò apud tumulum Achillis, Græcis
Signum ostendit Sinon lucente face.
Per totam quoq; noctem socijs (Græcorum) *è*
thalamo ipsa etiam
Formosa Helena lucidam ostendebat facem.
Quemadmodum autem quando luna plena lu-
mine splendido
Cœlum splendidum illustrauit facie (sua),
Non verò quando exacuens cuspides cornuum
Recens orta sub mensis (initium) *resuscitat vm-*
brosam caliginem :
Verùm quando circulo complens orbicularē splen-
dorem oculi (sui *)*
Oppositos solis radios detrahit :

τοίη μαρμαίρουσα θεράπναις τότε νύμφη,
[a] οἴνοπα πῆχυν ἄειρε, φίλον πυρὸς ἡνιοχῆα.
οἱ δὲ σέλας πυρσοῖο μετήορον ἀθρήσαντες,
νῆας ἀνεκρούσαντο παλιγνάμπτοισι [b] κελεύθοις,
ἀργαλέοι ἀπαΐξοντες. ἅπας δ᾽ ἠπείγετο ναύτης,
ἀργαλέου πολέμοιο τέλος διζήμενος εὑρεῖν.
οἱ δ᾽ αὐτοὶ πλωτῆρες [c] ἔσαν, κρατεροί τε μαχηταί.
ἀλλήλοις τ᾽ ἐκέλευον. [d] ἐλαυνέμεναι δ᾽ ἄρα νῆες
ὠκύποροι κραιπνῶν ἀνέμων ταχυπειθέϊ ῥιπῇ.
ἴλιον εἰς ἀνέποντο ποσειδάωνος ἀρωγῇ,
ἔνθα δὲ δὴ πρότερον [e] κίον. οἱ δ᾽ [f] ἐλέλειφθεν
ἱππῆες κατόπισθεν, ὅπως μὴ τρώϊοι ἵπποι
λαὸν ἀναστήσωσιν ἐγειρόμενοι χρεμετισμῷ.
οἱ δ᾽ ἕτεροι γλαφυροῖο διὰ ξυλόχοιο θορόντες,
[g] τευχοσταὶ βασιλῆες, ἀπὸ δρυὸς οἷα μέλισσαι,
αἵτ᾽ ἐπεὶ οὖν ἔκαμον πολυχανδέος ἔνδοθεν [h] ἵππου
κηρὸν ὑφαίνουσαι μελυηδέα φωλάδι τέχνῃ,
ἐς νομὸν [i] αἰγυάλοιο, καὶ ἄνθεσιν ἀμφιχυθεῖσαι
νύγμασι [k] πημαίνουσα παραστείχοντας ὁδίτας·
ὡς δαναοὶ κρυφίοιο λόχου κληῗδας [l] ἀνέντες,
[m] θρῶσκον ἐπὶ τρώεσσι καὶ εἰς ἔτι κοῖτον ἔχοντας
χαλκείῳ θανάτοιο κακοῖς [n] ἐκάλυψεν ὀνείροις.
[o] νήχετο δ᾽ αἵματι γαῖα, βοὴ δ᾽ [p] ἄλητος ὀρώρει
τρώων φευγόντων· [q] ἐσσεῖτο, δ᾽ ὄλιγος [r] ἱερὴ
πιπτόντων νεκύων· [s] τοίδ᾽ ἀνδροφόνῳ κολεσυτῷ
[t] εὔζονοι, ἔνθα καὶ ἔνθα [u] μεμαυῶτες οἷα λέοντες,
σώμασιν [x] ἀρτιφάτοισι γεφυρώσαντες ἀγυιάς.
τρωϊάδες δὲ γυναῖκες ὑπὲρ τεγέων ἀίουσαι,
αἱ μὲν ἐλευθερίης ἐρατῆς ἔτι [y] διψώουσαι,
αὐχένας εἰς θάνατον δεινοῖς [z] ὑπέβαλλον ἀκοίταις.

αἱ δὲ

[a] οἴνοπα, habentem vini aspectum, synecdochicôs, seu colorem.

[b] κελεύθους, ad itinera, ad nauigationem.

[c] ἔσαν, pro ἦσαν, verbi εἰμί.

[d] ἐλαυνέμεναι, pro ἐλαύνεσθαι.

[e] κίον, pro ἀπῄεσαν, simplici posito pro composito.

[e] ἐλέλειφθεν, pro ἐλελείφθησαν, quemadmodum supra simile exemplũ in hoc tempore habuimus.

[g] τευχοσταί, lege τευχησταί.

[h] ἵππου in capsa excauata & capaci, in morem alui equinæ.

[i] αἰγυάλοιο, lege αἰγιάλοιο.

[k] πημαίνουσα, lege πημαίνουσαι.

[l] ἀνέντες, aorist. β. part. verbi ἀνίημι.

[m] θρῶσκον, pro ἔθρωσκον.

[n] ἐκάλυψεν, lege ἐκάλυψαν.

[o] νήχετο, pro ἐνήχετο.

[p] ἄλητος, lege ἀλάλητος, seu ἀλάστος, indelebilis. Constabit etiam, si δ᾽ non cũ apostropho, sed integrè δὲ scripseris.

[q] ἐσσεῖτο, pro ἐσεῖτο, geminato σ.

[r] ἱερὴ, lege ἱερά. nisi volueris ἱερὴ legere, cum συνεκφωνήσει.

[s] τοίδ᾽, pro οἵδε.

[t] εὔζονοι, leuis armaturæ milites, pro εὔζωνοι ω in ο mutato propter versum, *Die leicht gerüste knechte*, à ζώνη, succincti, expediti.

[u] μεμαυῶτες, præterit. med. part. verbi μαίομαι.

[x] ἀρτιφάτοισι, ab ἄρτι καὶ σφάπτω.

[y] διψώουσαι, pro διψῶσαι, verbi διψάω.

[z] ὑπέβαλλον subijciebant, submittebant.

Talis radians tunc nympha Therapnaa (*facis,*
Formosum cubitum sustulit, amicũ gubernatorem
Ipsi verò lumen sublime lampadis conspicientes,
Naues detruserunt recuruis instrumẽtis(ad *)iter*
Græci properantes. Omnis verò vrgebat nauta
Tristis belli cupiens exitum reperire:
Ipsi verò ijdem et nautæ erant, et fortes bellatores,
Sibiq́, inuicem animos addebant. Cæterùm naues impulsæ,
Citæ, celeri flamine velocium ventorum,
Ad Ilium peruenerunt, Neptuni auxilio,
Vnde prius recesserant. Ipsi verò relicti sunt
Equites post tergum, ne Troiani equi
Populum suscitarent, excitantes hinnitum.
Ipsi verò alij è concauo equo proruentes
Bellatores reges, quemadmodum è quercu apes,
Quæ postquam laborarunt in alueari capaci
Ceram dulcem contexentes occulta arte,
Ad pabulum littoris (cuiusdam proficiscuntur*), & floribus circumfusa*
Aculeis lædunt prætereuntes viatores:
Sic Danai occulti doli repagula remouentes
Irruerunt in Troianos, & adhuc lectum tenentes
Oppresserunt malis somnijs Aeneæ mortis.
Natabat autem sanguine terra, clamor etiam immensus excitabatur
Troianorum fugientium: quassabatur namq́, sacrum Ilium
Cadauerib. cadentibus. Ipsi verò cruento tumultu
Milites hinc & inde cum furore ruentes, quemadmodum leones
Corporibus recens interemptis, quasi ponte strauerunt vias. (multum)
Troianæ verò mulieres in tectis audientes (tu-
Aliæ quidem adhuc libertatem amabilẽ sitientes,
Colla ad necem porrigebant miseris maritis.

Ipsæ

αἱ δὲ φίλοις ἐπὶ παισὶ χελιδόνες οἷά τε κοῦφαι
μητέρες ὠδύροντο. νέη δέ τις ἀσπαίροντα
ἠΐθεον κλαύσασα, θανεῖν ἐσπούδαζε κ' αὐτή.
ἡ δὲ δορυκλήτοισιν ὁμοῦ δεσμοῖσιν ἕπεσθαι
ἤθελεν, ἀλλ' ἐχόλωσε καὶ οὐκ ἐθέλοντα φονῆα.
καὶ ξυνὸν [a] λέχος [b] ἔχεν ὀφειλομένῳ παρακοίτῃ.
πολλαὶ δ' ἠλιτόμηνα καὶ ἄπνοα τέκνα φέρουσαι,
γαστέρος ὠμοτόκοιο χύδην ὠδῖνα μεθεῖσαι,
[c] ῥιγεδαναὶ συμπαισὶν ἀπεψύχοντο καὶ αὐταί.
παννυχίη δ' ἐχόρευσεν ἀνὰ πτόλιν οἷα θύελλα,
κύμασι παφλάζουσα [d] πολυφλοίσβου πολέμοιο,
αἵματος ἀκρίτοιο μέθης [e] ἐπίκωμος ἐνυώ.
σὺν δ' ἔρις [f] οὐρανόμηκας ἀναστήσασα [g] καρήνων
δέργειους [h] ὀρέθυνεν· ἐπεὶ καὶ φοίνιος ἄρης.
ὀψὲ μὲν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἑτεραλκέα νίκην
ἦλθε φέρων δαναοῖσι, καὶ ἀλλοπρόσαλλον ἀρωγήν.
ἴαχε γλαυκῶπις ἐς ἀκρόπολιν ἀθηνῆ,
αἰγίδα κινήσασα διὸς σάκος. ἔτρεμε δ' αἰθὴρ,
ἥρης ἀπερχομένης. ἐπεὶ δ' [i] ἔβραχε γαῖα βαρεῖα,
παλλομένη [k] τριόδοντι ποσειδάωνος ἀκωκῇ.
ἔφριξε δ' ἀΐδης, χθονίων δ' ἐξέδραμε θώκων,
ταρβήσας μή πού τι διὸς χωσαμένοιο [l] μέγα,
πᾶν γένος ἀνθρώπων κατάγῃ [m] ψυχοστόλος ἑρμῆς.
πάντα δ' ὁμοῦ [n] κεκίνητο, φόνος δέ τις ἄκριτος [o] ἦεν
[p] τὴν μὲν γὰρ φεύγοντας ἐπὶ σκαιῇσι πύλῃσι,
[q] κλεῖνον [r] ἐφεστιῶτες, ὃ δ' ἐξ εὐνῆς ἀνορούσας,
τεύχεα μαστεύων, [s] δνοφερῇ [t] περικάππεσεν αἰχμῇ.
καί τις ὑπὸ σκιόεντι δόμῳ [u] κεκρυμένος ἀνὴρ,
ξεῖνος

a λέχος, lectum.
b ἔχεν, aorist. β. verbi χέω.
c ῥιγεδαναὶ, terribiles, horribiles, horrore terroreque perculsæ: ipsæ miseræ, frigentes & rigentes metu.
d πολυφλοίσβου, apud Homerum maris est epitheton à sono. φλοῖσβος namque sonitum spumamq; significat.
e ἐπίκωμος, comessatrix sitis, sanguinis, infiniti belli. is enim ordo est eius versus.
f οὐρανόμηκας, cœlum pertingentia, ab οὐρανὸς καὶ τὸ μῆκος.
g καρήνων, capitum, excelsa capitum.
h ὀρέθυνεν, pro ὠρόθυνε, abiecto augmento.
i ἔβραχε, verbi βράχω.
k τριόδοντι, à τρὶς καὶ ὀδούς.
l μέγα, adiectiuo neutro posito aduerbialiter.
m ψυχοστόλος, à ψυχὴ καὶ στέλλω.
n κεκίνητο, pro ἐκεκίνητο, plusquamperfect. pass. verbi κινέομαι.
o ἦεν, pro ἦ, erat, cum paragoge ν.
p τὴν, lege τοὺς.
q κλεῖνον, pro ἔκτεινον.
r ἐφεστιῶτες, lege ἐφεστηῶτας, pro ἐφεστηκότας, Ionicè. est namq; præt. med. verbi ἵστημι.
s δνοφερῇ, obscuram, quam non videbat in noctis caligine.
t περικάππεσεν, pro περικατέπεσε, per syncopen verbi πίπτω.
u κεκρυμένος, lege κεκρυμμένος, verbi κρύπτομαι.

Ipsæ verò super charis liberis veluti hirundines
expeditæ *(tem*
Matres lugebant Iuuencula verò quæpiã palpitã-
Iuuenem deplorans, moti festinabat etiam ipsa:
Neq; vnà sequi bello captos vinctos *(stem,*
Volebat, verùm irritauit (contra se*) inuitũ ho-*
Et cõmune sepulchrũ sortita est cũ ꝓprio marito.
Multæ verò gestantes fœtus [a] *immaturos, necdum*
vitales,
[b] *Effundentes partum* [c] *imperfectum ventris* [d]
abortientis.
Et ipsæ efflabant animã horribiliter cum liberis.
Per noctẽ verò totam tripudiauit per vrbẽ quasi
turbo,
Vndis æstuans tumultuosi belli.
Sanguinis immensi sitim sitiens Bellona.
Simul etiam contentio excelsa suscitans capita.
Græcos concitabat: postea etiam cruentus Mars,
Serò quamuis, veruntamen etiam sic [e] *alternantẽ*
victoriam *(præsens*
Venit afferens Græcis, & auxiliũ vni non semper
Insonuit (etiã*) versus arcem casta Minerua,*
Aegidẽ concutiẽs Iouis clypeũ. tremuit etiã æther,
Iunone approperante. postea verò insonuit (etiam*) terra ampla*
Quassata tricipite mucrone Neptuni. *(bus,*
Horruit verò Pluto, ac cucurrit è sedib. terrestri-
Metuens ne fortè Ioue irascente valde,
Vniuersum genus hominum deducat animarum
deductor Mercurius,
Omnia enim simul quassata fuerant, cædesq; im-
mensa erat.
Hos enim fugientes ad Scæas portas
Interfecerunt astantes. alius verò è lecto surgens,
Armaq; quærens, incidit hastæ inexpectatæ.
Alius etiam vir in domo vmbrosa absconditus

a ἠλιτόμηνα, nondum completi secundum menses, ante absolutos menses, editi. ab ἀλιτεῖν καὶ μήν.

b μεθεῖσαι, effundentes, dimittentes ex vtero, non retinentes, propter terrores motus vehementissimos, qui & pellendi & trudendi vim habent maximam. Aorist. β. verbi μεθίημι.

c ὠμοτόκοιο, crudum quiddam, nondum maturũ edentis, parientis.

d χύδην, aduerbialiter, sparsim, fusim.

e ἑτεραλκέα, frequens est epitheton apud Homerum, quod victoria modò his modò alijs contingat, robúrq; suppeditet: ab ἕτερος καὶ ἀλκή. Apud eundem Homerũ est, νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας. Ex eadem causa Martem quoque ἀλλοπρόσαλλον nominat, quod nunc his nunc alijs adsit. ξυνὸς (γὰρ) ἐνυάλιος καί τε κτανέοντα κατέκτα: quemadmodum ab eodem de Marte id scriptum reperitur.

ξεῖνος ἐὼν ἐκέλευσεν, [a] ὀϊόμενος φίλον εἶναι,
νήπιος, ὃ μὲν ἔμελλεν ἐν [b] ἠέϊ φωτὶ [c] μιγῆναι,
[d] ξέινια δ' ἐχθρὰ [e] κόμιοσεν. ὑπὲρ τέγεος δέ τις ἄλλος,
μήπω παπταίνων τε, θοῷ διέπιπτεν ὀϊςῷ.
καί τινες ἀλγηρῷ κραδίην [f] βεβολιότες οἴνῳ,
ἐκπλαγέες ποτὶ δοῦπον ἐπεγρόμενοι καταβῆναι,
κλίμακος [g] ἐξελάθοντο, καθ' ὑψηλῶν τε μελάθρων
[h] ἔκπεσον [i] ἀγνώσοντες· ἐπ' αὐχενίοις δὲ λυθέντες,
ἀςραγάλοις ἐάγησαν· ὁμοῦ δ' ἐξήρυγεν οἶνος.
πολλοὶ δ' εἰς ἕνα χῶρον ἀολλέες ἐκτείνοντο
μαρνάμενοι. πολλοὶ δὲ διωκόμενοι, κατὰ πύργων
ἤριπον ἐς ἀίδαο, πανύςατον ἅλμα θορόντες.
παῦροι δὲ ςεινῆς διὰ κοιλάδος, οἷά τε φῶρες,
πατρίδος ὀλλυμένης ἔλαθον, χειμῶνα φυγόντες.
οὐδ' ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἀχλύϊ λαχόντες, [k] ἀθλεῖοι,
ἀνδράσι νηχομένοις, καὶ οὐ φεύγουσιν ὁμοῖοι,
[l] πίπτον ἐπ' ἀλλήλοισι. πόλις δ' οὐ [m] χαῖδανε λύθρον,
ἀνδρῶν χηρεύουσα, περιπλήθουσά τε νεκρῶν.
οὐδέ τι [n] φειδηλή τις ἐγίγνετο. φοιταλέη δὲ
ἐπερχομένοις, μάςιγι [o] φιλαγρύπνοιο κυδοιμοῦ.
οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἶχον ἀθεσμοτάτης ὑπὸ ῥιπῆς.
ἀθανάτων δ' ἔχθραινον [p] ἀπενθέας αἵμαλι βωμούς.
οἰκτρότατοι δὲ γέροντες ἀτιμοτάτοισι φόνοισιν,
οὐδ' ὀρθοὶ κτείνοντο, χαμαὶ δ' ἱκετήσια [q] γοῦνα
[r] θεινόμενοι, πολιοῖσι κατεκτείνοντο [s] κάρησιν.
πολλὰ δὲ νήπια τέκνα μινυνθαδίων ὑπὸ μαζῶν
μητέρος ἡρπάζοντο, καὶ οὐ νοέοντα, τοκήων
ἀμπλακίας ἀπέτινον. [t] αἰνημιλ δὲ γάλακτος
παιδὸς.

a ὀϊόμενος pro οἰόμενος, diphthongo soluta propter versum.
b ἠέϊ, datiuus, ab ἠὼς ἠόος.
c μιγῆναι, aorist. β. passi. infinit. verbi inusitati μίγομαι.
d ξέινια, pro ξένια.
e κόμιοσεν, pro ἐκόμισεν.
f βεβολιότες, lege βεβοληότες, pro βεβοληκότες, Ionicè verbi βολέω.
g ἐξελάθοντο, aorist. β. med. verbi λήθομαι.
h ἔκπεσον, pro ἐξέπεσον.
i ἀγνώσοντες, lege ἀγνώσαντες.
k ἀθλεῖοι, pro ἄθλιοι, cum epenthesi ε, propter versum.
l πίπτον, pro ἔπιπτον.
m χάνδανε, pro ἐχάνδανε.
n φειδωλὴ, lege φειδωλή.
o φιλαγρύπνοιο, amantis vigilias, non sinentis dormire.
p ἀπενθέας, luctu carentes.
q γοῦνα, pro γόνατα: inde γούνατα, Ionicè: & γοῦνα, Atticè.
r θεινόμενοι, verberantes.
s κάρησι, lege κάρησιν, ab ὁ κάρη.
t αἰνημιλ, lege αἰνημέλκτου, verbi ἀμέλγομαι.

Existens, hospitem nominauit (hostem) *putans hospitem esse.*

Stultus (ipse) *non quidem futurus erat misceri cum bono viro.* (*spiã,*

Ac xenia inimica abstulit. In tecto verò alius qui-

Nondum circumspiciens, veloci concidit iaculo.

Alij etiam sauciati cor tristi vino,

Ex territi ad tumultum, festinantes descendere,

Gradum obliti fuerant. de altis itaq; tabulatis

Deciderunt inscij: soluti verò collaribus

Vertebris, [a] *fracti sunt: simul etiam vinum in vomitu* [b] *exijt.*

Multi verò in vno loco frequẽtes interficiebantur,

Pugnantes. Multi verò fugati de turribus

Deciderunt in Plutonis (domum) *postremum saltum saltantes,*

Pauci verò in angusta valle, quemadmodũ fures

Patria pereunte latuerunt, tempestatem (belli) *fugientes.* (*ti,* † *miseri,*

* *Alij verò neq; in bello neq; in nocte hostem sorti-*

Viris natantibus & non fugientibus similes,

Cadebant super se inuicem. Vrbs verò non capiebat cruorem,

Viris orbata, & repleta cadaueribus.

Neq; clementia aliqua erat, insania sed (aderat)

Accedentibus (Græcis) *flagello nocturni tumultus.*

Neq; deorũ metũ habebãt iniquißimo præ impetu:

Hostiliter etiam maculabant sanguine latas aras immortalium.

Miserrimi verò senes iniquißimis cædibus

Non stantes necabãtur, sed humi supplicia genua

Abijcientes, canis interficiebantur capitibus.

Multi etiã infantes liberi de [c] *mortalibus vberib.*

Matris rapiebantur, et [d] *infantes quãuis. parentũ*

Delicta luebant: ac lac nondum exhaustũ prorsus

a ἰάγησαν, pro ἄγησαν, Aorist. β. pass. resoluta vocali longa in duas breues, verbi ἄγνυμι, seu potius obsoleti ἄγομαι, frangor.

b ἐξήρυγεν, verbi ἐρεύγω, seu etiam ἐρύγω: vtrumque namque dicitur.

* οὐδ'. lege οἱ δ'.

† id est, Si qui Troiani non sortiti fuissent congressum cũ hostibus, ipsi similes non fugientibus, sed natantib. in sanguine, terroribus, metu, malis, cædibus & periculis, super se inuicem cadebant, à seipsis interfecti.

c μινυνθαδίων, breui tẽpore durantibus, apud Homerum est hominum breuis æui epitheton. vt de Hippothoo Simoisioq; μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών.

d νήπια, nondum rationis compotes, non iudicio prædi::i, nihil intelligentes adhuc per ætatem.

παιδὶ μάτην [a] ὀρέουσα χοὰς ἐκόμισσε τιθήνη.
οἰωνοί τε, κύνες τε, κατὰ πτόλιν ἄλλοθεν ἄλλοι,
ἠέριοι, πεζοί τε, συνέστιοι εἰλαπινασταὶ,
αἷμα μέλαν πίνοντες, ἀμείλιχον [b] ἕλκον ἐδωδήν.
καὶ τοὶ μὲν κλαγγῇ φόνον [c] ἐπήεον· οἱ δ' [d] ὑλάοντες,
ἄγρια κοπτομένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν ὠδύροντο,
[e] νηλέες, οὐδ' [f] ἀλέγιζον ἑοὺς [g] ἀρεύοντας ἄνακτας.
[h] τῷ δὲ γυναῖκα [i] νέως ἐπὶ δώματα Δηϊφόβοιο
[k] στελέχεσσιν, Ὀδυσσεύς τε, καὶ εὐχαίτης Μενέλαος,
καρχαρέοισι λύκοισιν [l] ἐοικότες, οἵθ' ὑπὸ νύκτα
χειμερίην [m] φονόωντες, ἀσημάντοις ἐπὶ μήλοις
οἴχονται, κάματον δὲ καταστεύχουσι νομήων.
ἔνθα δύω περ ἐόντες, ἀπειρεσίῃσιν [n] ἔμιχθεν
ἀνδράσι [o] δυσμενέεσσι· νέη [p] ἠγήρετο χάρμη.
τῶν μὲν ἐπορνυμένων, τῶν δ' ὑψόθεν ἐκ θαλάμοιο
βαλλόντων [q] λιθάσκεσσι, καὶ ὠκυμόροισιν ὀϊστοῖς.
ἀλλὰ καὶ ὣς ὑπέροπλα [r] καρήατα [s] πυργώσαντες
ἀρρήκτοις [t] κορύθεσσι, καὶ ἀσπίσι κυκλώσαντες,
[u] εἰσέθορον μέγα δῶμα καὶ ἀντίβιον μὲν ὅμιλον,
θύρας τε δειμαλέους [x] ἐδάϊζεν Ὀδυσσεύς.
Ἀτρείδης δ' ἑτέρωθεν ὑποτμήξαντα διάξας
Δηΐφοβον κατέμαρψε, μέσην κατὰ γαστέρα τύψας
ἧπαρ ὀλισθηροῖσι [y] συνεξέχεε [z] χολάδεσσιν.
ὡς ὁ μὲν αὐτόθι κεῖτο [a] λελασμένος [b] ἱπποσυνάων.
τῷ δ' [c] ἕπετο τρομέουσα δορυκτήτις παράκοιτις,
ἄλλοτε μὲν χαίρουσα κακῶν ἐπὶ τέρμασι μόχθων,
ἄλλοτε δ' [d] αἰθομένη· τότε δ' ὀψέ περ ὡς ἐν ὀνείρῳ
λαθρίδιον στενάχουσα, φίλης [e] μιμνήσκετο πάτρης.

αἰακι-

a ὀρέουσα, lege ὀρέγουσα.

b ἕλκον, pro εἷλκον, abiecto augmento.

c ἐπήεον, lege ἐπῄεσαν, accesserant. est enim plusquã perfect. med. verbi εἶμι, τὸ πορεύομαι.

d ὑλάοντες, pro ὑλῶντες, verbi ὑλάω.

e νηλέες, immisericordes, sine misericordia existentes, à νηλεής.

f ἀλέγιζον, pro ἠλέγιζον.

g ἀρεύοντας. lege εὐρυόπας, quod frequens est epitheton Iouis apud Homerum.

h τῷ, lege τὼ, vt sit dualis nominatiuus.

i νέως, lege νέω, dualiter.

k στελέχεσσι, pro στελέχεσι, à τὸ στέλεχος.

l ἐοικότες, cum prosthesi ε, præterit. med. verbi εἴκω.

m φονόωντες, pro φονῶντες, cum epenthesi ο, verbi φονάω: mortem alterius appeto.

n ἔμιχθεν, pro ἐμίχθησαν, vt bis supra: Bœotorum consuetudine, verbi obsoleti μίγομαι.

o δυσμενέεσσι, pro δυσμενέσι.

p ἠγήρετο, lege ἠγείρετο, verbi ἐγείρομαι.

q λιθάσκεσσι, pro λιθάσι, à λιθὰς λιθάδος.

r καρήατα, cum epenthesi η, pro κάρατα, à κάρας κάρατος.

s πυργώσαντες, munientes, cingentes se quasi turribus.

t κορύθεσσι, pro κορύθεσι, à κόρυς κόρυθος.

u εἰσέθορον, aorist. β. verbi θορέω. x ἐδάϊζεν, diuidebat; verbi δαΐζω, aperiebat, dissecabat. y συνεξέχεε, aorist. α. purè formatus, pro συνεξέχευσε, verbi χέω seu χεύω. z χολάδεσσιν, pro χολάσι. a λελασμένος, lege λελασμένος verbi λήθομαι. b ἱπποσυνάων, artis seu peritiæ equitandi. c ἕπετο, pro εἵπετο abiecto augmento. d αἰθομένη, lege ἀχθομένη. e μιμνήσκετο, pro ἐμιμνήσκετο.

Infanti frustra prębens mater[a] mortem consecuta (est.
Aues verò, canesq́, per vrbem aliunde alij
Aërea, terrestresq́, domestici comessatores,
Cruorē atrū bibentes, horrendū carpserunt cibum.
Ac aliorum quidem eadem latratu accedentes: alij verò latrantes
Iuxta viros hostiliter interemptos lugebant,
Immites (ipsi) neq́ reuerebantur suos potentes dominos.
Duo verò iuuenes (propter Helenam) ad ędes Deiphobi,
Vlysses, & bene comatus Menelaus, stipitib. (properabant)
[b] Frendentibus lupis similes, quiq́ sub noctem
Hybernam grassantes in oues incustoditas
Abeunt, ac laborem pastorum consumunt.
Ibi duo quamuis existentes, infinitis congressi sunt
Viris hostilibus. noua verò excitabatur pugna.
Alijs quidē irruentibus, alijs verò ex alto ē thala- (mo
Iacientibus lapidibus, & funestis iaculis.
Atqui etiam sic excelsa capita munientes
Robustis galeis, & clypeis circumdantes,
Irruperunt (in) amplam domū (Deiphobi): & obuiam quidem turbam,
Foresq́ stupendas superauit Vlysses.
Atrides verò aliunde armatum insecutus,
Deiphobū excepit, & per mediū ventrem feriens,
Simul effudit epar (cum) lubricis intestinis.
Sic ipse quidem (Deiphobus) iacebat, oblitus fortitudinis.
Eum autem sequebatur tremens hasta acquisita vxor (Helena)
Aliquando quidem gaudens propter fines malorum laborum,
Aliquando verò tristata. tuncq́, serò quamuis, vt in somnio,

a χρεὼν. forte legendum χρεῖος, debitum, fatū, mortem, quam omnes Deo naturęq; debemus. Nascentes (namque) morimur, finisq; ab origine pendet: vt in versu Manilij indicatum est.

b καρχαρέοισι, asperis. καρχαρόδους, canis est epitheton apud Hesiodum.

αἰακίδης ἢ γέροντα νεοπτόλεμος βασιλῆα,
πήμασι [a] κικμηῶτα παρ᾽ ἑρκείῳ [b] κλάιε βωμῷ
οἶτον [c] ἀπωσάμενος πατρώιον, ἐδὲ [d] λιτάων
ἔκλυεν, ἐ πηλῆος ἐρώμενος ὁμήλικα χαίτην
[e] ἠδέσθ᾽, [f] ἧς ἀπὸ θυμὸν [g] ἀπέκλαυσεν, ἐ ἢ [h] γέροντος,
καίπερ ἐὼν βαρύμηνις, [i] ἐφίσατο τὸ πρὶν ἀχιλλεύς.
χέτλιος, ἢ μὲν ἔμελλεν καὶ αὐτόποτμος ὁμοίως
[k] ἔσσεσθαι παρὰ βωμὸν ἀληθέος ἀπόλλωνος
ὕστερον, [l] ὁππότε μὲν ζαθέω δηλήμονα νηῷ
δελφὸς ἀνὴρ ἐλάσας, ἱερῇ κατέπεφνε μαχαίρῃ.
ἡ ἢ κυβιστήσαντα δι᾽ [m] ἡ ων ἀπὸ πύργων
χέρος ὀδυστῆος ὀλοὸν [n] μέλος ἀθρήσασα
ἀνδρομάχη, μινύωρον ἐκώκυσεν ἀστυάνακτα.
κασσάνδρην δ᾽ ἤχυνεν [o] ὀϊλῆος ταχὺς αἴας,
παλλάδος ἀχράντοιο θεῆς ὑπὸ γοῦνα πεσοῦσαν,
ἡ ἢ βίην ἀνένευσε, καὶ ἦτορ, τοπρόσθεν ἀγήνωρ,
αὐθ᾽ ἐὸς ἀργείοισιν ἐχώσατο πᾶσιν ἀθήνη.
αἰνείαν δ᾽ ἔκλεψεν, καὶ ἀγχίσην ἀφροδίτη,
οἰκτείρασα γέροντα, καὶ [p] υἱέα. τῆλε ἢ πάτρης
αὐσονίην [q] ἐπένασσε. θεῶν δ᾽ [r] ἐτελείετο βουλή,
ζηνὸς ἐπαινήσαντος, ἵνα κράτος ἄφθιτον εἴη
παισὶ, καὶ υἱωνοῖσιν ἀρηϊφίλης ἀφροδίτης.
τέκνα ἢ καὶ γενεὴν ἀντήνορος ἀντιθέοιο
ἀτρείδης ἐφύλαξε, φιλοξείνοιο γέροντος
μειλιχίης προτέρης μεμνημένος, ἡ ἢ τραπέζης
κοινῆς, ἥ μιν [s] ἔδεκτο γυνὴ [t] πρηεῖα θεανώ.
δειλὴ λαοδίκη, σὲ ἢ πατρίδος ἐγγύθι γαίης
γαῖα περιπτύξασα, [u] κεχηνότι [x] δέξατο κόλπῳ.

ἐδέ σε

a κικμηῶτα, pro κεκμηκότα, verbi κάμνω, Ionicè. Iones namque ante vocales plerunque expellunt consonantes.

b κλάιε, pro ἔκλαιε.

c ἀπωσάμενος, verbi ἀπωθέομαι.

d λιτάων, pro λιτῶν.

e ἠδέσθ᾽, pro ἠδέσθη, aorist. 1. pass. verbi αἰδέομαι.

f ἀπὸ ἧς, de qua canicie scilicet Priami.

g ἀπέκλαυσεν, lege ἀπέκλασεν, verbi κλάζω.

h γέροντος, senem scilicet Priamum reueritus est, neque canos eius, quos habuit similes cum canis Pelei, aui Neoptolemi, patris Achillis.

i ἐφίσατο, verbi φείδομαι.

k ἔσσεσθαι, pro ἔσεσθαι, esse, fieri.

l ὁππότε, pro ὁπότε, geminato π.

m ἡ ων, lege ἠλιβάτων.

n μέλος, filium, membrum, partem, ἀπόσπασμα, ἀπόρρωγα corporis sui.

o αἴας ὀϊλῆος, Aiax Oilei, filius.

p υἱέα, ab υἱεύς.

q ἐπένασσε, aorist. 1. geminato σ.

r ἐτελείετο. Hemistichiũ est Homeri, mox in initio Iliad. positum lib. 1.

s ἔδεκτο, pro ἐδέδεκτο, plusquamperfect. pass. verbi δέχομαι.

t πρηεῖα, lege πραεῖα.

u κεχηνότι. præterit. med. verbi χαίνομαι.

x δέξατο, pro ἐδέξατο.

Clanculum gemens, caræ recordabatur patriæ.
Aeacides porrò Neoptolemus senē regem Priamū
Malis confectum interfecit, apud Herceiā aram,
Necem vlciscens paternam: neq; preces
Exaudiuit, non Pelei videns æqualem caniciem
Reueritus est, de quà vitam abstulit: neq; senem (Priamum)
(Cui) *quamuis vehemens existens pepercerat antea Achilles:*
Improbus (ipse Pyrrhus) *vtiq; debebat etiam similiter* (ipse) *eodem* * *fato*
Perire apud aram veracis Apollinis
Postea, quando ipsum diuini vt hostem templi
Delphicus vir irruens, interfecit sacro gladio.
Ipsa verò præcipitatum de altis turribus
Manu Vlyssis miserum filium conspicata
Andromache, paruum lugebat Astyanacta.
Cassandram verò stuprauit Oileus fortis Aiax,
Ad genua procidentem Palladis castæ deæ.
Ipsa autem (Pallas) *opem abnuit et robur, antea opitulata* (Græcis):
Propter vnum enim Minerua Græcis omnibus succensuit.
Cæterùm Aeneā & Anchisen sustulit clam Venus,
Miserata senem (Anchisen) *& filium* (Aeneam:) *procul verò à patria* (*decretum,*
Italiam habitare fecit. ac deorum sic perficiebatur
Ioue (id) *approbante, vt imperiū æternum esset*
Filijs & nepotibus Martiæ Veneris.
Liberos verò & familiam Antenoris diuini,
Hospitalis senis, Atrides seruauit,
Recordatus humanitatis prioris & mensæ
Communis, qua ipsum excepit vxor (eius) *blanda Theano,*
Te verò misera Laodice, prope patriam terram
Terra complexata, hiante suscepit sinu.

* αὐτόποτμος, eiusdem fati: id est, debebat cadere ipse Pyrrhus ad aram in Delphis, quemadmodū ipse interfecerat ad aram Iouis Priamum, non reueritus Iouem supplicū defensorem.

Neq; te

οὐδέ σε Θησείδης ἀκάμας, οὐδ' ἄλλος ἀχαιῶν
ἤγαγε ληΐδ' ἑήν· ἔθανες δ' ἅμα πατρίδι γαίῃ.
πᾶσαν δ' οὐκ ἂν ἔγωγε, μόθου χύσιν ἀείσαιμι·
μουσάων ὅδε μόχθος, ἐγὼ δ' ἅπερ ἵππον, [a] ἐλάσσω
τέρματος [b] ἀμφιέλισσαν ἐπιψαύουσαν ἀοιδήν.
ἄρτι γὰρ [c] αὐτολίηθεν [d] ἀπόσσυτος ὠκεανοῖο,
ἠρέμα λευκαίνουσα κατέγραφεν ἠέρα πολλήν,
νύκτα διαρρήξασα [e] μιαιφόνον ἱππότις ἠώς·
οἱ δ' [f] ἐπ' ἀγαλλομένοισι πολέμου ὑπεραυχέϊ
νίκῃ,
πάντες [g] παπταίνεσκον ἀνὰ πτόλιν, εἴ τινες ἄλλοι
κευθόμενοι φεύγουσι φόνου πανδήμιον ἄτην.
ἄλλοι μὲν [h] δέδμηντο λυγρῷ θανάτοιο [i] πανάγρῳ,
ἰχθύες ὡς ἁλίησιν ἐνὶ ψαμάθοισι χυθέντες.
ἀργεῖοι δ' ἀπὸ μὲν μεγάρων [k] νεοτευχέα κόσμον
ἐξέφερον, νηῶν ἀναθήματα. πολλὰ δ' ἐρήμων
ἥρπαζον θαλάμων κειμήλια. σὺν δὲ γυναῖκας
ληΐδας σὺν παισὶν [l] ἄγον [m] ποτὶ νῆας ἀνάγκῃ.
τείχεσι δὲ [n] πτολίπορθον ποτὶ φλόγα θωρήξαντες,
ἔργα ποσειδάωνος ἵῃ συνέχευον ἀϋτμῇ.
αὐτοῦ καὶ μέγα σῆμα φίλοις ἀστοῖσιν [o] ἐτύχθη,
ἴλιος αἰθαλόεσσα. πυρὸς δ' [p] ὀλεσσίπολιν ἄτην
ξάνθος ἰδὼν [q] ἔκλαυσε [r] γόων, ἁλιμυρέϊ πηγῇ.
οἱ δὲ πολυξείνης ἐπὶ τύμβιον αἷμα χέοντες,
μοῦνον [s] ἱλασσόμενοι [t] τεθνειῶτος αἰακίδαο.
τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλάγχανον· ἄλλα τε πάν-
των
χρυσὸν ἐμοιρήσαντο, καὶ ἄργυρον, οἷσι βαθείας
νῆας ἐπαχθήσαντες, ἐριγδούπου διὰ πόντου
ἐκ τροίης [u] αἰώρεντο μόθον [x] τελέσσαντες ἀχαιοί.

a ἐλάσσω, pro ἐλάσω, geminato σ.

b ἀμφιέλισσαν lege ἀμφιελίσσην.

c αὐτολίηθεν, pro αὐτοτελίηθεν, per syncopen.

d ἀπόσσυτος, verbi ἀποσεύομαι, σ geminato propter versum.

e μιαιφόνον, lege μιαιφόνον, contaminatam cædib.

f ἐπ' ἀγαλλομένοισι, lege ἐπαγαλλόμενοι, vt vna sit vox, immodicè, supra modum exultantes.

g παπταίνεσκον, pro ἐπάπταινον.

h δέδμηντο, pro ἐδέδμηντο, plusquamperfect. pass. verbi δέμομαι: id est, mortui cæsi fuerant.

i πανάγρῳ, morte omnes venante, nemini parcente.

k νεοτευχέα, recens paratum factum.

l ἄγον, pro ἦγον.

m ποτὶ, pro πρός.

n πτολίπορθον, vrbem Troiam vastantem, ἀ πόλις καὶ πέρθω.

o ἐτύχθη, verbi τεύχομαι.

p ὀλεσσίπολιν geminato σ, verbi ὀλέω καὶ πόλις.

q ἔκλαυσε, ἀ κλαίω.

r γόων, lege γοῶν, verbi γοάω.

s ἱλασσόμενοι, pro ἱλασόμενοι, geminato σ, verbi ἱλάομαι.

t τεθνειῶτος, pro τεθνεῶτος, seu τεθνηκότος, Ionicè, verbi θνέομαι. Iones expellunt κ, & mutant deinde longum η in breues seu α seu ε.

u αἰώρεντο, imperfect. verbi αἰώρομαι.

x τελέσσαντες, pro τελέσαντες, geminato σ.

ΤΕΛΟΣ.

Neq; te Thesides Acamas, neq; alius Græcorum
Abduxit captiuã: mortua sed es cũ patria terra.
Non verò ego omnẽ belli calamitatẽ possem canere:
Musarum (nanq; *) is labor est. Ego verò quemadmodum equum, impellam*
Cantionem impulsam terminum contingentem.
Atqui iam ab oriente proruens Oceano
Paulatim albescens descripsit multum aëris,
Aurora [a] *equestris, noctem dissipans funestam:*
Ipsi verò(Græci *)exultãtes gloriosa victoria bel-*
Omnes lustrabant per vrbem, si qui alij li,
Latentes fugerent popularem cadis calamitatem.
Alij quidẽ vincti fuerãt laqueo vniuersali mortis,
Fusi quemadmodum pisces in marinis littoribus.
Græci autem ex ædibus recentem ornatum
Efferebant, nauiũ ornamenta, multa quoq; ex desertis
Aedibus rapiebant clinodia. Simul etiã mulieres
Captiuas cum liberis ducebãt ad naues violenter.
Contra mœnia verò flammã vastatricẽ armantes
Opera Neptuni vna confuderunt flamma.
Ibi etiam magnũ sepulchrum dilectis ciuibus factum est,
Troia incensa. Ignis verò vastatricem noxam
Xanthus salsus fluuius intuitus, fleuit plorando.
Ipsi verò (Græci *) Polyxenes* [b] *sanguinem fũdẽtes ad sepulchrum Achillis,*
Iram placantes (erant *) mortui Aeacidæ.*
Troianas porrò mulieres sortiebantur. Cæterùm etiam omnium
Aurum diuiserunt & argentum, quib. profundas
Naues onerantes, per mare grauisonum
E Troia soluebant, bellum finientes Achiui.

a ἱππότις, ab equis in curru vecta. Lunæ enim, quemadmodum etiam soli, à poëtis sui attribuuntur equi, sui currus, propter motum.

b ἐπὶ τύμβιον, lege ἐπιτύμβιον, vt vna sit dictio, sepulchralem sanguinem fundentes Achilli, nece seu mactatione Polyxenes.

FINIS.

Troia quo tempore a Græcis fuerit capta.

Troiam autẽ captam esse à Græcis 24. die mensis Aprilis, multi magni nominis Græci scriptores prodidere: anno ante Christum natum 1183. annis 432. ante initiũ vrbis Romæ: authore Plut. in Camillo, quũ pugnatũ esset annis decẽ, mensibus sex, dieb. duodecim, veluti id à Darete Phrygio memoriæ est proditum. Cæterum scribit idẽ author qui ei bello interfuit, corruisse ex Argiuis toto belli tempore, octingenta octuaginta sex millia: ex Troianis verò vsq; ad oppidũ proditum, sexcenta septuaginta sex millia: hoc est, vtrinq; concidisse scribit quindecies centena & sexaginta duo hominum millia: quo numero nescio an cæsorũ alicubi in quocunq; etiam bello maior legatur numerus.

Numerus eorũ qui toto Troiani belli tempore vtrinque ceciderunt.

Xerxis regis Persici exercit^{9}. secundum Iustini narrationem.

De Xerxe quidem, rege Persarum potentissimo & opulentissimo, ex Iustino, Trogi Pompeij abbreuiatore, nouimus, quòd decies centena hominum millia in Græciam duxerit, qui exercitus à Græcis cæsus ac funditus deletus est, cum ipse Xerxes turpissima fuga in cymba piscatoria vix esset elapsus: ipse, inquam, cuius exercitum Græcia vix capere potuit, qui bellum etiam indixit mari, fluminibus atq; montib. ac qui telorum suorum multitudine paulo antè lumẽ solis obscurauerat. φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. οὐ γὰρ ἐᾷ φρονέειν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτὸν, Herodotus libro 7. Tametsi idẽ autor, historiæ parẽs, (vt vocari solet) de multo maiori numero, fidẽ etiã omnẽ excedente, scripserit lib. 7. his quidẽ verbis: quingentas & viginti octo myriadas, & tria millia ducentos & viginti viros, id est, quadragies bis centena hominũ millia, octuagies ter hominũ millia, ducẽtos & viginti viros, duxit Xerxes Darij filius, vsq; ad Thermopylas Græciæ, saluos & incolumes. vbi Græca sic habent: πεντηκοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, καὶ χιλιάδας τρεῖς.

Xerxis copiæ, secundum Herodotum.

δας τρεῖς, καὶ ἑκατοντάδας δύο ἀνδρῶν ἤγαγε ξέρξης ὁ δαρείου μέχρι σηπιάδος καὶ θερμοπυλέων. Ibi subdit Herodotus, quod mulierũ pinsẽtiũ, ac pallacũ, ac sarcinas gestãtiũ hominũ, numerũ nemo potuerit cõprehendere: qui si ad calculũ reuocandus fuisset, haud futurus erat superiori inferior. vt rectè ab eodẽ scriptũ sit, omniũ exercituũ hunc multo maximum extitisse, neq; omnes exercitus alios, qui vnquã in mundo conscripti sunt, cũ eo potuisse conferri: qui tamen totus, quantus quãtusq; etiã ille fuit, à parua Græcorũ manu cæsus, in Græcia obtritus est. Et sic, *Has toties optata exegit gloria pœnas:* quemadmodum Iuuenalis scripsit, dum eandem expeditionem ridere ac suggillare voluit, Satyra 10. Sic Plutarchus etiam scriptum reliquit de Alexandro, qui de summa imperij decertans cum Dario rege Persico, tũ cecìdit tum cæpit decem & centena hostium millia. Ac de Zærah AEthiope cæso cum vniuerso exercitu, ab Asa rege Iudæ, Scriptura etiam meminit. fuerunt autem eius copiæ, quæ contra Iudam ducebantur, mille millia אֶלֶף אֲלָפִים χίλια χιλιάδες, libro Paralipomenon 2. cap. 14. secundũ Hebræa Biblia, Græca verò cap. 7. eiusdẽ libri. In bello verò Hierosolymitano, quod Vespasianus & Titus pater cũ filio gesserunt cõtra Iudæos, Romanis rebelles, toto obsidionis tempore interijsse scribit Iosephus Græcus lib. 7. ἁλώσεως, vndecies centũ millia, τουτέστι μυριάδας ἑκατὸν καὶ δέκα. hæc enim Græci Iosephi verba sunt, in quo & Iosippus Hebræus & Iosephus similiter Hebræus conueniunt: siue ille idẽ sit cum Græco, siue ab eo alius atq; diuersus. numerant enim vterq; mille millia, & centũ millia: qui numerus à superiori nihil variat, sed in omnib. est idẽ, cũ mille & centũ millia, vndecies centena millia cõtineant: nisi quod ipsi Hebraicè eius belli historiam scribentes, Hebraicè quoq; loquantur, quẽadmodum, supra ex Biblijs mille millia eadem

Xerxis exercitus omnium qui vnquam cõscripti sunt maximus.

Alexander in exercitu Darij regis Persarũ cęcidit decies centena hostiũ millia.

Exercitus Zęrah constans ex mille millibus, cæsus ab Asa rege Iudæ.

In bello Hierosolymitano interierunt vndecies centum hominum milia. Iosephus & Iosippus Hebræi conueniunt cum Græco Iosepho, in numero cęsorũ.

Summa interfectorum in bello Hierosolymitano.

phrasi retulimus. Eũ interfectorũ in isto bello numerum Nicephorus Callistus in sua ἁλώσεως ἱερουσαλὴμ synopsi, ex Iosepho facta, his versibus complexus est:

εἰ μὲν θανόντες ἦσαν μυριάδες δέκα
πρὸς τοῖς ἑκατὸν, ἐν πάσῃ μάχῃ λέγω.
οἵδ' αἰχμάλωτοι μυριάδες ἐννέα,
σὺν ἑπτὰ σαφῶς τοῦ λαοῦ χιλιάσιν.

Quadragies quinquies centena Iudæorũ millia interfecta in Beryto Syriæ oppido. Vide Chronicon Philippi Melanthonis in Adriano.

Petrus Galatinus etiam ex veterum Hebræorum commentarijs, ac libris Thalmudicis, in opere de Arcanis catholicæ veritatis refert, sub Hadriano Cæsare interfectos esse in Bitter, siue Beryto (quæ vrbs Syriæ est, cuius Iosephus & Iosippus etiã meminerũt) quadragies quinquies centena Iudæorũ millia: cũ paulo antè ab eodẽ Alexandriæ ingẽti clade essent affecti, propterea quòd duce Barcozba, seu Bencozba (vtroq; namq; modo legitur) defectionẽ pararẽt. De quo numero tametsi ambigere quis posset, propterea quòd nec Romani scriptores, nec alij quicunq; (quod ego quidem meminisse queam) eius tam stupendi ac prius nunquam auditi cæsorum numeri meminerint: tamen id qui hæc prodiderunt, monere voluerunt, quòd Deus peccata nec velit, nec probet, sed ea suo tempore grauissimè & puniat & vlciscatur. quod tum Troiani & Thebani belli historia indicant: tum etiam id docent probantq;, quæ à Iosepho de excidio & vltima vastatione Hierusalẽ literis sunt mandata.

Troianum excidium quid moneat.

οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσι,
ἀλλὰ δίκην τίουσι, καὶ αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων. ipse sci.
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Odyss. ρ.
& Iliad. ξ.

FINIS.

EXPO-

EXPOSITIO POEMATIS TRYPHIODORI DE ILII EXCIDIO, EX OPTIMIS QVIBVSQVE GRAECIS atq; Latinis autoribus conscripta, in quibus omnia quæ lectorem remorari posse visa sunt, plana ac perspicua redduntur, ac potior pars historiæ Troianæ exponitur, cum autorum etiam & locorum citatione, ex quibus vberior singulorum expositio petitur:

OPERA ET STVDIO MICHAELIS NEANDRI SORAVIENSIS.

T Ερμα.) Alij poëtæ ab aliorum deorum dearumq; inuocatione ordiuntur: ipse Calliopeam Musarum vnam inuocat. Musas namq; nouem, de quibus apud Hesiodum in Theogonia, cum Apolline, antiquitas Musicæ, literis atq; doctrinæ præfecit. Simul autem hæc inuocatio propositionem præsentis operis complectitur. dicit namq; Poëta, scripturum se, quem euentum & exitum bellum illud decennale, quod ad Troiam à Græcis Barbarisq; gestum est, tandem acceperit: & quòd Troia dolo equi Troiani sit expugnata, captiq; dolis lachrymisq; coactis (Troiani) Quos neq; Tydides, nec Larissæus Achilles, Non anni domuere decem, non mille carinæ. Virg. 2. Aeneid. Ac, Dolus an virtus quis in hoste requirat? vt ibidem dicitur. Vide prouerb. Si leonina non sufficit, vulpina assuenda.

ἔργον ἀθλώνς.) Id est, quod fabricauerat faber Epeus, de instinctu Mineruæ, quæ partes Græcorum fouebat, irata Troianis: quòd à Paride in iudicio dearum spreta ac neglecta esset. Tametsi Dictys Cretensis scribat libro 5. historiæ belli Troiani, cui ipse spectator interfuit, factum eum equum de consilio Heleni vatis, Priami F. (qui ad Græcos vltrò profugerat, exosus Troianorum scelera) quòd fatale esset, equo Troiam capi.

Equus Troianus a Græcis exædificatur, de consilio Heleni, Priami filij.

πολὺν μῦθον ἀνεῖσα.) Cupio enim paucis dicere, quomodo Troia exacto decennio tandem capta, solo sit æquata: cum alij ante me idem argumentum pluribus exposuerint, vt Q. Calaber in Paralipomenis Homeri, vbi lib. 12. 13. & 14. toti scripti sunt de capta vrbe, eaq; vastata. Alij etiam, quorũ scripta, vt iam olim amissa, ab Athenæo, Stephano & alijs

Qui libri Calabri scripti sunt de capta vrbe Troia.

quibus-

quibusdam, ac Græcorum poëtarum interpretibus non semel citantur.

ἤδη μὲν.) Narratio, quæ subditur inuocationi, cum propositione. Sensus autem est: Interemptis vtrinq; pluribus, omnibus deniq; exhaustis & confectis, tot tamq; diuturnis laboribus, quorum erant pertæsi Græci etiam ipsi, qui & de reditu cogitabant: & suos, à quibus diutius abfuerant, tandem etiam videre desiderabant. Virgilius 2. Aeneidos, eam narrationem sic exorditur: —— *Fracti bello, fatisq; repulsi*

Ductores Danaum, tot iam labentibus annis.

πηλείδης.) Id est, Pelei filius Achilles, Græcorum præstantissimus & fortissimus, in cuius laude plurimus est vbiq; Homerus in Iliade. Fuit ipse Chironis centauri in *Thessalia* discipulus: de cuius institutione & disciplina, mira prodidit Pindarus, μεγαλοφωνότατος ille Lyricorum princeps castissimus, Nemeorum 3. Philostratus senior etiam, Achillis educationem scripsit in Iconibus, & Orpheus in Argonauticis. eum Achillem dolo Paris necauit in templo Apollinis: quemadmodum Dictys Cretensis id refert lib. 3. Meminit quoq; Dares Phrygius, Euripides, Homerus, & alij quidam.

Achilles interfectus a Paride, in templo Apollinis.

νεκρὸν ἑταῖρον.) Patroclum intelligit, Achillis cognatum, ac eiusdem in laboribus & periculis omnibus per omnem vitam fidum comitem ac socium, interemptum ab Hectore, cum armis Achillis indutus, pro Achille agnosceretur. Homerus lib. Iliad. π.

Patroclus interficitur ab Hectore.

ἀντιλόχῳ.) Antilochus (cuius insignem pietatem Pindarus etiam celebrat, quòd non dubitarit se obijcere periculo, vt patrem inde eriperet) filius fuit Nestoris: perijt autem, interemptus à Memnone, Aethiopum rege. Calaber lib. 2. Paralipomenon Homeri. meminit eius Philostratus quoq; senior in Iconibus & Heroicis.

Antilochus Nestoris F. interficitur a Memnone.

γέρων) pater Antilochi iam senex, quique tres hominum ætates viuendo tunc absoluerat, vir prudens & eloquentissimus fuit, τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή: quemadmodum de eo scribit Homerus Iliad. lib. α.

Nestor eloquentissimus senex.

αἴας.) Aiacem Telamonium intelligit, virum robore præstantem, Telamonis, Aeaci illius laudatissimi filij, filium: qui seipsum proprijs interemit manibus, cum se spreto, arma Achillis defuncti, propter quæ certamen tunc erat, Vlysi à Græcis traderentur: quòd putaretur plus profuisse consilio ac prudentia exercitui, quàm Aiax suo robore. Pectora (namque) sunt potiora manu: vigor omnis in illis. Histo-

Aiax Telamonius seipsum interfecit.

De qua re certamen fuerit Aiaci cum Vlysse.

Historia est apud Dictym Cretensem lib. 5. (qui tamen ab aliorum narrationibus in isto variat maximè, quòd non de armis Achillis, sed de Palladio contentio ipsis fuerit) Quintum Calabrum lib. 5. (qui totus de Aiace furioso, ac eius nece quam sibi intulit, scriptus est.) Sophoclem in Aiace μαστιγοφόρῳ, Ouid. 13. lib. Metamorphos. Homerus etiam eius meminit lib. Odysseæ λ.

ἕκτορος ἑλκυθμοῖσιν.) filij Priami, Troianorum præstantissimi & fortissimi: quem Pindarus etiã celebrat, vt Τροίας ἄμαχον ἀστραβῆ τε κίονα, id est, Troiæ inexpugnabilem firmamq; columnam: 2. Olympiorum. Erat is namq; μέγα χάρμα πόληϊ τε, καὶ παντὶ δήμῳ, ἐπίσκοπός τε καὶ εὐχωλὴ κατὰ ἄστυ, πᾶσι τε ὄνειαρ Τρωσί τε καὶ Τρωῇσιν κατὰ πόλιν. Iis enim nominibus subinde honestare solet ipsum Homerus, admirandus huius quoq; viri præco, 22. & 24. Iliados, tum etiam in quampluribus locis alijs in eodem opere. Eum interfecit tandem Achilles: à quo currui alligatus, miserè fœdatus ac raptatus est per terram, aspectantibus id miseris parentibus de muro Troiano. Homer. lib. Iliad χ. tametsi id refutet Plato. Id imitatum Alexandrum Magnum scribit Curtius lib. 4. dum Betim præsidem Gazæ vrbis Persicæ, traiectis loris per talos viuentis ipsius, ac ad currum religatum, circa eandem vrbem ab equis raptari præcepit: gloriante Alexandro, Achillem, à quo genus ipse deduceret, imitatum se esse, pœna de hoste capienda. Cæterùm eo interfecto tantum per totam Troiam luctum atq; clamorem exauditum fuisse scribit Dictys lib. 3. vt aues etiam clamore consternatæ, ex alto in terram prolapsæ deciderint. Cuius rei exempla similia aliquotiens leguntur apud Plutarchum in Vitis, semel etiam apud Euripidem in Phœnissis: qua re, clamores immensos, gaudium quoque & luctum non vulgarem, ipsi scriptores significare voluerunt.

Laus Hectoris.

Hector ab Achille interemptus crudelissime raptatur.

Alexãder Magnus currui alligatum viuum raptari præcipit Gazę vrbis pręsidem.

Interfecto Hectore, eiulationibus Troianorum immensis aues consternatæ, in terram delabuntur.

ἐπιδήμιον ἄλγος.) Id est, non tantum lugebant Hectorem, & alios Troianos, præstantes viros interfectos: sed etiam alios belli socios, qui aliunde Troianis auxilio venerant.

σαρπηδόνα.) Lyciæ regem, natum ex Ioue & Laodamia Bellerophontis filia, Hom. Iliad. lib. 16. Herodotus autem in Polymnia, Europæ eum filium fecit, ac Minois fratrem. Interijt is interfectus à Patroclo. Homer. Iliad. lib. π. Virg. Aeneid. lib. 1.

μενοιτιάδαο.) Menœtiadæ: hoc est, Menœtij filij. Homerus Iliados lib. λ.

Rhesus Thracum rex quomodo interemptus.

ζᾶτον μὲν θρήϊκες) Rhesus Thracum rex fuit, qui cum magna Thracum copia subsidio Troianis veniens, prima mox nocte ex itinere defessus, in ipsis tentorijs ab Vlysse ac Diomede est interemptus. Dictys Cretensis lib. 2. Virg. Aeneid. 1. Homer. Iliad. κ. Euripides etiam in Rheso.

Aurora interfecto filio, mœrore percussa, tenebras inducit orbi.

Sol & luna expallescunt ad incestas nuptias.

μέμνονος.) Memnon filius fuit Tithoni (fratris Laomedontis) & Auroræ, rex Aethiopum (Dictys lib. 4. Homerus Odyss. λ. Virg. 1. Aeneid.) interfectus ab Achille. Calaber lib. 2. Paralipomenon: vbi Aurora Ioui irata, & mœrore luctuq; perculsa, in tenebris se ac astra abdidit, ac lucem dijs hominibusque eripuit. quod & Ouidius meminit 13. Metamorphoseon. vbi apud eundem lib. 10. in eodem opere, luna ac sidera reliqua expallescunt, ac se abscondunt, cum sine horrore aspicere non possent concubitum Cynaræ regis Cypri, cum filia Myrrha. De Memnone vide pluribus Philostratum in Iconibus.

Amazones, & vnde dictæ.

Penthesilea interfecta ab Achille.

Exempla puellarũ etiã in morte pudice & honeste se gerentiũ.

ἀπὸ θερμώδοντος γυναῖκες.) Amazones mulieres fuerunt bellicosissimæ, ad fluuium Thraciæ Thermodontem habitantes, de quibus plurimi autores meminerunt: quæ puellis mox natis dexteriores inurebant mammas, quo expeditius dextro brachio in certamine vterentur. vnde & dictas putant ab α & μαζὸς, quòd mamma careant. Tametsi alij alias eius nominis causas afferant: de quo vide Stephanum in commentario de Vrbibus. Harum reginam Penthesileam, quæ Troianis auxiliatum venerat, interemit Achilles. Dictys lib. 4. Calaber lib. 2. quæ etiam moriens honestè se gessit, ne ex equo defluens nudaret quicquam quod natura tectum voluit: quemadmodum idem de Lucretia Ouid. 2. Fastorum, ac de Polyxena Priami filia ad tumulum Achillis mactata, idem 13 Metamorphos. prodidit. Euripides etiam de eadem, ac Macaria Herculis quadam filia, id scripsit: sicuti Plutarchus de Cæsare, ac Iustinus de Olympiade Alexandri Magni matre eadem memoriæ prodiderunt.

κοπτόμεναι περὶ κύκλον.) Id est, obarmantes pectus clypeo, seu aptantes scutum rotundum, lunatum & circularem pectori, vbi sunt vbera, seu mamma altera, non exusta ab Amazonibus.

ἀπεσκέδαστε ξίφος.) Id Virgilius his versibus significauit:

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthesilea furens, medijsq; in millibus ardet,
Aurea subnectens exertæ cingula mammæ,
Bellatrix, audetq; viris concurrere virgo.

εἰςήκει.) Id eſt, tametſi vtrinq; multæ cædes eſſent factæ, ac bellum longo tempore duraſſet, tamen nondum finis aliquis laborum apparebat.

θεοκμήτων.) à deo extructis. Neptunus namq; & Apollo Laomedonti precio conducti, muros Troianos ædificarunt: quẽadmodum Homerus meminit Iliad. libris η & φ, Euripides in Troadibus, Virg. 2. ac 5. Aeneid. vbi & Neptunia Troia dicitur, ac Ouidius 12. Metamorph. Cæterùm quid ea narratione poëtæ indicare voluerint, in commentaciunculis noſtris in Coluthum pluribus ſumus proſequuti. Exponitur quoq; id à Lycophrone, quemadmodum etiam Virgilij interprete.

Troiani muri extructi ab Apolline & Neptuno.

μά τ' ἐμ ἰδρυτιν ἀθήνην.) Id eſt, Nec ipſa Minerua, dea quamuis, ac quæ partes Græcorum ſtudioſiſsimè ſequebatur, potuiſſet his malis monſtrare remedium, niſi Helenus filius Priami relictis Troianis, ad Græcos vltrò profugiſſet: cuius fugę alij alias cauſas faciunt. Ita prorſus ſunt miſeri gentium dij, vt ſine opera hominum nihil poſsint: die armen dij / vnd armen leutte / qui in huiuſmodi dijs, prorſus in ſenſum reprobum traditi, tamen non deſiſtunt ſperare.

εἰ μὴ δηίφοβον.) Deiphobus filius fuit Priami, frater Hectoris, eo nihilo inferior: cui ceſsit in vxorem Helena, interempto Paride à Philoctete, ſeu vulnerato tantum, ac deinde ex eo vulnere mortuo in monte Ida: vbi & à paſtoribus ſepultum, ſcribit Calaber lib. 10. Eas Deiphobi nuptias cum Helena, quum improbaret Helenus, ait Tryphiodorus vltrò confugiſſe ad Græcos, proditurum ipſis fatum patriæ ſuæ: tametſi Dictys lib. 4. & alij etiam quidam, rem aliter geſtam commemorent.

Deiphobo collocatur in vxorẽ Helena, Paride interempto.

Paris ſepelitur in monte Ida a paſtoribus.

Quare Helenus ad Gręcos vltro confugerit.

ἐπίξενος ἤλυθε μάντις.) Priamus namque duos filios vates habuit, quemadmodum Cicero quoq; meminit: Caſſandram etiam filiam vatidicam, de qua dicetur poſtea. Fuitq; id veterib. vſitatiſsimum, vt Regum heroumq; liberi in omni cyclopædia inſtituti (quemadmodum Plato id quoq; teſtatur cum Herodoto & Pindaro) vates eſſent, ſeu ſacerdotes: quòd ſacerdotalis dignitas regiæ par haberetur, veluti id aliquoties Plutarchus etiam meminit in Vitis & Moralibus, Ariſtoteles etiam in Politicis, quòd in heroica hominum ætate plerique reges ſimul etiam ſacerdotes fuerint. Ideoq; Plato in libro de Regno ſcribit, cautum fuiſſe apud Aegyptios legibus, vt Rex ſeu ipſe ſacerdotio fungeretur: ſeu verò ſi id pręſtare nollet, nec poſſet etiam, ſacerdotes ſibi ſemper ad litos haberet. Ac notus eſt Virgilij verſus, quo Anium prædicat Deli inſulæ regem.

Veterum heroum liberi in omni cyclopædia inſtituebantur.

Plerię veterũ regum ſacerdotes fuerunt: ſeu quod ſacerdotalis dignitas regiæ par haberetur, ſeu quod id alibi lege inſtitutum ſic fuerit.

gem. quemadmodum etiam Ouidius 13. Metamorphos.

Rex Anius, rex idem hominum Phœbiq; sacerdos.

χαριζόμενος μενελάῳ.) marito Helenæ, qui hactenus frustra laborauerat in Troia capienda & euertenda.

ὄλεθρον μαντεύσατο πάτρη.) Hoc est, tum alia quædam indicauit Græcis, à quibus pendeant fata Troiana vrbis: tum etiam tempus excidij iam adesse, idq; sua proditione adiuturos Aeneam atq; Antenorem. Dictys lib. 4. Fuit autem Aeneas Priamo tum consanguinitate, tum affinitate coniunctus. filiam namq; eius Creusam habuit, ex qua Iulum filium suscepit, vt scribit Lycophronis doctissimus interpres.

Creusa vxor Aeneæ, Priami filia.

καὶ σκῦρον μὲν λιπών.) In Scyro enim insula latuit Achilles, ne vnà cum Græcis ad Troiam proficisceretur, vnde sciebat se viuum non reuersurum. Vbi ex Deidamia filia Lycomedis, regis Scyri, Pyrrhum suscepit filium: qui Scyro relicta, cognita patris Achillis nece (quem Paris dolo in templo Apollinis necarat: Virg. Aeneid. 6.) ad Troiam est profectus, eam cædem ipse quoque vlturus. Dictys libro 4. Calaber lib. 7. Homer. Odyss. lib. λ. Statius etiam 2. Achilleidos, vbi Scyron quoq; insulam Magnesiæ, iuxta Thessaliam, describit. Cæterùm plura de Scyro, ac his quæ hoc loco retulimus, vide lib 2. Græciæ Gerbelij.

Achilles qua occasiõe ex Deidamia in Scyro insula susceperit filium Pyrrhum.

ἀλκὴν πατρὸς ἔφανε). De Achille autem, & quòd puer etiamnum sexennis, sine armis, sine fuste, nuda manu leones aprosque strauerit in venatione, cum à Chirone præceptore educaretur, sic scribit Pindarus Nemeorum 3.

Quantus fuerit Achilles robore, vixdum sexennis.

ξανθὸς δ' ἀχιλλεὺς, τὰ μὲν μέ-
νων φιλύρας ἐν δόμοις,
παῖς ἐὼν ἄθυρεν
μεγάλα ἔργα χερσὶ, θαμινὰ
βραχυσίδαρον ἄκοντα πάλλων,
ἶσον τ' ἀνέμοις, μάχα λεόντεσσιν ἀ-
γροτέροις ἔπρασσεν φόνον,
κάπρους τ' ἔναιρεν. σώμα-
τα δὲ παρὰ κρονίδαν
κένταυρον ἀσθμαίνοντα κόμιζεν,
ἑξέτης τὸ πρῶτον, ὅλον δ' ἔπειτ' ἂν
χρόνον τὸν ἐθάμβεον ἄρτε-
μίς τε καὶ θρασεῖ' ἀθάνα,
κτείνοντ' ἐλάφους ἄνευ κυ-
νῶν, δολίων θ' ἑρκέων.

καὶ

πολλὶ γὰρ κεάτιστιν.

Ac de Cicerone, quòd puer adhuc Romæ fuerit admirationi omnibus, Plutarchus in Cicerone scriptum reliquit. Eum namq; pueri scholastici, ac patriciorum filij, pauperem, plerunq; medium honoris gratia per viam ducebant: multique Romanorum ad ludum proficiscebantur, ad visendum eum Ciceronem, de quo tam multa ex filijs suis audierant. Sic in Pompeio, puero etiam adhuc, mox conspicuum fuit, qualis adultior esset futurus: qui & impubes nomen Magni, ac triumphum etiam est consequutus quemadmodum similia exempla plurima in vitis apud Plutarchum, ac Aelianum de Themistocle leguntur. Vide prouerb. Generosioris arboris statim planta cum fructu est: item, Patris est filius: ac, Matrem sequimini porci.

Cicero, Pompeius, pueri etiamnum, Romæ sunt in maxima admiratione

ἤθελ καί.) Id est, Pyrrhus ad omnia pericula promptum atq; paratum se Græcis obtulit: profecturus etiam, si id ita iuberent cum Vlysse ad abripiendum Palladium clàm noctu: quo à Troianis ablato, fatale erat perire Troiam. Palladium autem, cuius Græci scriptores plurimi meminere, Homerus Plutarchus, Strabo Pausanias, &c. statua fuit lignea, cœlitus delapsa in templum Mineruæ, quod Ilus rex Troianus in arce in honorem Mineruæ ædificauit. De eo Palladio dixerat Antenor, qui Troiam cum Aenea prodidit Græcis, quòd Troia capi non posset, dum ea statua in templo Mineruæ seruaretur. Ideoq; noctu inde à se ablatam, Diomedi ac Vlysſi auferendam tradidit Antenor. Dictys lib. 5. Ouid. 5. Fastor. & lib. 13. Metamorph. Virg. Aeneid. 2.

Palladiū quid fuerit: & quod præsente adhuc palladio cū Troianis, capi Troia nequiuerit.

βουλῇσι θεῆς.) De equo Troiano, cuius multi veterum meminere, Homerus etiam Odyſſ. λ. Euripides aliquoties, alij aliter scribunt ac sentiunt: vt solent in re incerta ac dubia, dubiæ quoq; ac minimè certæ multorum esse sententiæ Dictys lib. 5. scribit, equum eum de consilio Heleni, non Mineruæ fabricatum fuisse: quòd diceret, iam olim oraculis prædictum esse, Troiam à Græcis ædificio equi lignei, nec alio pacto, cepta ab illis pecunia equum eum ata cum Troianis pace, acduxisse: sed vacuum, non armastupendum ad portas Troiæ duxisse: sed vacuum, non armato milite (quemadmodum Tryphiodorus & alij memorant) instructum. ac rogasse Troianos, vt in perpetuá rei pactorū atq; belli memoriá, eum in vrbem receptū, in templo Mineruæ constituerent. Id eos omnium rerū securos sedulò perfecisse. ac dum portarū angustia

Narratio Dictys Cretēsis de equo Troiano.

equum recipi prohibet, magnam partem murorũ demolitos, per quam noctu deinde Græci (dum ea vrbs somno vinoq; iacet sepulta, propterea quod hostes abijsse omnes, nemo esset qui non crederet) à Sinone, qui ad res Troianorum considerandas relictus fuerat, cum stertere omnes intelligeret, ex edito loco prolata face, ex Tenedo sunt reuocati: & per partes demolitas, non secus ac portas apertas, in vrbem deinde introducti, tacentibus & cóniuentib. Aenea & Antenore, qui consilium Heleni de hoc pacto capienda Troia cóprobarant.

Daretis Phrygij, de equo.

Dares autem (& ipse indicare volens, vnde fabula de equo posſit esse facta) scribit, Græcos ab Aenea & Antenore noctu in vrbem admissos per portas Scæas (de quibus etiam postea dicemus) in quarum vestibulo pictus fuisset equus.

Pausaniæ, de equo.

Pausanias verò in Atticis, cômemorans quæ in Attica visuntur insignia & memoratu digna, de equo Troiano etiam meminit, atque id his quidem verbis: Equus, qui Durius, id est ligneus appellatur, æneus ibi est dedicatus. Cæterùm opus id Epei fuisse, instrumentũ ad prosternendos muros excogitatum, facilè intelligit is qui ignauiam planè Phrygib. non asſignat. Cæterùm

Palæphati, de equo opinio.

Palæphatus in Fabulis, de Durateo equo & Troia loquens, equi meminit his verbis: Achiuos ligneo in equo Ilium expugnauisse credunt: qui quidem sermo vanus vtiq; ac fabulosus omni ex parte est. Veritasq; ipsa hoc habet: Equum ligneum ita fabricarunt Græci, vt magnitudine sua portas vrbis supereminteret, ne portis recipi aut intra mœnia duci vllo pacto posset. Ductores verò iuxta ciuitatem ipsam concauo in loco quodam sedebant, qui in hunc vsque diem Argiuorum insidiæ vocatur. Transfuga autem Sinon, quum ad Ilium perueniſſet, Iliensib. ipsis persuadet, vt equum illum intra ciuitatem suam ducere omnino debeant: hoc ipsum addens quoq; fore scilicet, vt nullo pacto deinceps Græci aduersum eos accedere possent. Cui audientes Troiani cum fuissent, & portas quoq; vrbis deposuissent, equum ipsum introducentes admittunt. Prandentibusq; mox ipsis cum securitate, ac nil tale verentib. Troianis, impetu facto, eos adorti sunt Græci. Ac tali quidem pacto Troia capta est. Reperiuntur etiam aliorum plures opiniones, quas commemorare omnes noluimus. sequatur in his quisq; quam volet. Reddiderunt namq; veritatem incertam etiam Historici veteres quibus solenne fuit (idq; quasi ex professo) historijs fabulas appendere: quemadmodũ ex Plutarcho de Theopompo nouimus, Cicerone etiam: qui nisi alijs rebus fuisset impeditus, patriæ historiam scribere decreuerat,

Veteres historij multas admiscuerũt fabulas.

creuerat, insertis vbiq; narrationibus, multis Græcorum fabulis: authore Plutarcho in Cicerone. vide prouerb. δούρειος ἵππος: item Porcus Troianus, ac Equum habet Seianum. Seu βουλῆσιν ἀθήνης.) vt sit, peritia seu arte: quòd Minerua dea sit sapientiæ, artiumq; monstratrix, ipsa Iouis filia, ac ex huius capite prognata.

ἐπειὸς.) faber equi, cuius meminit Homerus Odyss. lib. θ. & λ. Virg. etiam lib. 2. Aeneid. Dictys item Cretensis lib. 5. vbi eius equi procuratio Epeo, & præterea Aiaci Oilei, qui deinde in mari malè perijt, committitur. Calaber etiam lib. 12. ac 13. Epeus faber equi Troiani.

ἴδης.) Mons est Phrygiæ, non procul à Troia, in quo expositus fuit Paris, somnio quodam terrifico matris Hecubæ: & vbi inter pastores educatus, armenta pauit: quemadmodum id pluribus egimus in Coluthi expositione. Vbi quoque arbiter trium dearum constitutus, certantium de formæ præstantia, Veneri palmam tribuit: quæ ipsi contrà promisit Helenæ coniugium, quam profectus in Græciam nauibus, quas Phereclus sibi ædificarat, cæsis ad hoc ex Ida lignis, rapuit, ac Troiam versus abduxit. de quo tamen Herodotus, Philostratus, Euripides & alij quidam aliter sentiunt: quæ nos hoc loco indiscussa sic finimus. Cæterùm Phereclí meminit Homer. Iliad. lib. 1. quemadmodum Idæ etiam montis sæpius, quem & à fontibus & feris plurimis subinde solet commendare. De monte Ida, & quæ in eo acciderint.

ποιεῖ.) Descriptio est equi, fabricati ab Epeo.

ἡ δ' ἐπικυμαίνουσα.) Id est, ceruici fecit incumbere comam densam ac frequentem, cui addebatur vinculum, quo coma colligebatur in nodos, seu flagella: vt solent etiam hodie equorum comam, nostri equites in ceruice colligere.

γλαυκῆς βηρύλλοιο) Plinius Chrysoberyllon vocat, à colore: lib. historiæ mundi 37. cap. 5. vbi de smaragdi agit generibus. Est autem lapillus pallidus, & transparens, smaragdo similis, ac semper sexanguli figura artificum opera politur: quoniam hebescit, nisi color repercussu angulorum excitetur. Vnde Iuuenalis Satyra 5. beryllos inæquales vocat. De Beryllo.

αἰμαλέης ἀμεθύσου.) De amethysto Plinius lib. 37. cap. 19. de Iaspidibus scribens, his verbis meminit: Principatū amethysti Indicæ tenent. Sordidissimæ autem, vilissimæq; in Thaso & Cypro. Causam nominis afferunt, quòd vsq; ad vini coloré accedens, priusquam eum degustet, in violam desinat, fulgor quidam in illo purpuræ, non ex toto igneus, sed in vini co- De Amethysto.

lorem deficiens. Perlucent auté omnes violaceo colore, ſcalpturis faciles. Indicæ abſolutum felicis purpuræ colorem habent, ad hancq; tingentium officinæ dirigunt vota. fundit aũt eum aſpectum leuiter blandum, neque in oculos vt carbunculi vibrat.

Troia quomodo equo ſit capta.

ςόματος αἰνῷξε.) Os equi apertum fabricauit, propter Græcos, qui in eo abditi fuerant: tametſi Dictys ſcribat, quòd equum Troiani introduxerint vacuum, ſine viris: & quòd deinde Græci noctu, cum parté murorum demoliti eſſent Troiani, propter portarum anguſtias, per quas equus introire nequibat, Troianis ſomno vinoque ſepultis, omniumq; rerum ſecuris, de improuiſo, Sinone per partes *eas introducente* exercitum, Troiam occuparint: ac cædibus *ſanguineque* omnia, replentes, Troiam ſic, quemadmodum Helenus prædixerat, cœperint: quod ſic futurum, iam olim oraculis erat prædictum.

σ᾽ ἐξέτο οὐρή.) Id eſt, affabricarat reliquo corpori caudam prolixam, ad ipſos vſque pedes, ad ipſum vſque cornu demiſſam: quòd conueniret, vt equo ſtupendo, & inſtar montis fabricato (vt Virgilius ſcripſit ſecundo Aeneid.) cauda quoque prolixior adderetur.

ἄπλετον.) lentum, tardum, quòd magna corpora tardius moueantur.

μένεν.) Id eſt, non poterant procedere, aut mouere ſe ocyus, quod à magno corpore, magno onere equi, quo premebantur, impedirentur.

ἔξεχον ὁπλαί.) Id eſt, vngulæ quoq; ſuo erant loco poſitę, in loco pedum inferiore ſub tibijs, tanquam teſtudine quadam in cornu incluſæ.

πορφυρέοις λύκοισι.) hoc eſt, ori eius inſeruit frenũ variegatum, pulchreque ac affabrè elaboratum, machte jhm einen ſchönen ſchmuckten zaum.

εἰ μὴ ζωόν.) Id eſt, tanta arte, tantaq; induſtria *fuit elaboratus* ab Epeo, ac tridui etiam ſpacio, vt Calaber *meminit* lib. 12. vt nec Marté deum belli puduerit talem agitare equũ, ſi viuus ille, ac non ex ligno paratus fuiſſet.

δόλον αἰάτυςον.) Quod proceribus tantum ac primoribus Græcorum id conſilium Heleni indicatum fuiſſet, de equo extruendo. Dictys lib. 5.

οἱ δ᾽ μυχ᾽ ιάνης) Græcis congregatis apud nauem ſeu tentorium Agamemnonis, ſummi ducis exercitus Gręcorũ, ab Vlyſſe exponitur conſilium de dolo equi lignei. ac porrò etiam monen-

monentur, vt quisq; compositis rebus suis omnibus, ad abitum ac reditum in patriam simulatum se comparet. quod & ita factum est.

μυκηνάων.) Mycenę vrbs fuerunt Peloponnesi in Græcia, in qua regnauit Agamemnon, summus dux exercitus Grȩcorũ, qui ad Troiam fuerant congregati. De eo apud Homerum in hoc versu celebratissimo dicitur, **Mycenæ regia Agamemnonis.**

ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής : Iliad. lib. γ. Frater fuit Menelai, mariti Helenæ, quos coniunctos, Atridas poëtæ nominant, ab Atreo, Plisthenis horum patris fratre: quo intempestiuius defuncto, deinde ab Atreo vterq; sunt educati: autore Dicty lib. 1. De Mycenis vide Gerbelium lib. sexto Græciæ. **Agamemnon & Menelaus vnde Atridæ nuncupentur.**

θυγάτηρ ἀθήνη.) Minerua dea est & præses ingeniorum, artiũ, doctrinæ, sapientiæ atq; prudentiæ: bellorum etiam, quòd ea sine consilio infeliciter gerantur. **Minerua qualis dea.**

ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ: vt in versu Homeri dicitur Iliad. π. *καὶ τὸ νικᾶν πᾶν ἐστὶ εὐβουλία*, vt rectè scripsit Euripides. Ea Vlyssi apud Homerum, Sophoclem etiam, perpetuò comes atq; gubernatrix in rebus omnibus additur. vnde etiam hoc loco, vbi consilio ac persuasione opus est, non temerè à poeta Vlyssi adesse fingitur, quòd prudenter omnia agat, ac prudentia ardua pericula & aduersa omnia superet: quemadmodum id Apuleius in lib. de dæmonio Socratico, circa eius libri finem, pluribus explicat. **Minerua quare semper addatur Vlyssi.**

ὄπι γαῖαν ἐρείσας.) Quod solent facere seu deliberantes, seu profundum etiam quiddã cogitãtes, vt seu clausis id faciant, seu demissis in terram oculis, ne quid sensib obiectũ, ac oculis exceptum, cogitationes eorũ distrahat ac remoretur. Nec fortè temerè scriptum est ab authoribus, Homerum cæcum factum, cum ad scribendum quæ habemus poëmata animum appulisset: Democritum quoq; philosophum sibi ipsi oculos eripuisse, ne quid eum à rerũ consideratione abstraheret (vt consueuit antiquitas omnia fabulis inuoluere, suis quibusdam rationibus mota) cum ipsi cæci plura in ea cæcitate viderent, quàm centum alij qui sibi Lyncei etiam esse videbãtur. Ita vt non immeritò quispiam de vtroque dixerit, de Homero verò maximè, quæ apud Sophoclem scribuntur de Oedipo cæco exule: qui quamuis cæcus esset, tamen significabat se propterea non minus Thesea Atheniensium regẽ de necessarijs atq; vtilib. monere posse, *ὅσα γὰρ ἂν*, inquit, *λέγωμεν, πάνθ' ὁρῶντα λέξομεν.* **Quare profundius quid cogitantes, id faciant deiectis in terram oculis.** **Vnde prodítū sit, Homerum cęcum, ac Democritum sibi oculos eruisse.** **Homerus cæcus plura vidit quàm alij optimè videntes.**

ξωμεν: in Oedipo Colonæo. Id etiam quod de Appio Romano Cæco, dissuadente Romanis amicitiam cum Pyrrho Epirotarum rege, Valerius scribit his quidem verbis: Hunc Cæcum aliquis nominat, à quo patria, quod honestum erat per se parum cernens, coacta est prouidere: lib. 8. cap. 13. Plutarchus etiam in Pyrrho. Ipse enim Homerus, quemadmodũ de eodem Appio Ouidius prodidit,

Multum animo vidit, lumine captus erat.

Oratio viri eloquẽtis, cui rei conferatur.

ἀενάων ἐπέων.) Sæpe à poëtis confertur oratio viri eloquentis, fontibus ac fluminibus. vt in versu Homerico, qui Iliad γ. de Nestore scriptus legitur:

τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. Theocriti etiam, οὕνεκα οἱ γλυκὺ μοῦσα κατὰ στόμα χέε νέκταρ: Idyllio 7. vbi de Comata loquitur, inclusо à domino in cauo arboris, & pasto ab apibus melle, quod Musis αἰὲν esset πεφιλαμένος. Et in Hesiodi Theogonia his non dissimilia scripta reperies,

Comatas pastor in arbore inclusus, ab apib. Musarum beneficio pascitur.

—— ὁ δ' ὄλβιος ὅν τινα μοῦσαι

φιλεῦνται, γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή. Ac Cicero, (ille patriæ suæ pater, ac dono quodam prouidentiæ genitus, in quo eloquentia omnes suas vires experiretur, vt scribit Quintilianus) Aristotelem, principem, ac veluti deum philosophorum, flumen aureum nuncupare solebat: authore Plutarcho in Cicerone.

Periclis eloquentia.

δεινὸν αἰνιξάντησι.) Quemadmodum de Pericle etiam scribunt Plutarchus & Quintilianus, & quod nihil non dicendo impetrare potuerit. Quid enim non potest, quid non conficit hominis sapientis ac eloquentis oratio, ipsa rerum domina? vt est apud Sophoclem.

" μῦθος (γὰρ) καὶ βασιλῆας ἄγει, καὶ δῆμον ἐφέλκει.

" ἔν τ' ἀγορῇσι τέθηλε, καὶ ἐν θαλίῃσιν αἰάσει: quemadmodum in versibus Nazianzeni sapienter dicitur.

" οὐ γὰρ ἔοικε.) Iuxta Pindaricum illum Pelopem: θανεῖν δ' οἷσιν
" ἀνάγκα τί κέ τις ἀνώνυμον γῆρας ἐν σκότῳ καθήμενος, ἕψοι μάταν,
" ἁπάντων καλῶν ἄμμορος. 1. Olympiorum. Et Homericum *illum* Hectorem, cuius hæc verba sunt ante congressum *vltimum* cum Achille, vbi & occubuit:

" μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,

" ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι, καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. Iliad. 22. Mors namque necessitatem habet fati: quæ si prius oppetenda est, oppetatur cum gloria, vt scribit alicubi Cicero. τὸ γὰρ ζῆν μὴ καλῶς, μέγας πόνος: vt Polyxena, mox mactanda ad tumulum Achillis, loquitur apud Euripidem, in Hecuba.

ἡμῖν

… ἡμῖν θαλπωρή.) Id eſt, meliorem cauſam habemus: pugnamus pro defenſione iuſticiæ, quæ ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει ἐς τέλος ἐξελθοῦσα. Heſiod. Habemus meliora oracula, quàm illi, quæ nobis deorum præſentiam & auxilium, ipſis peſtem atq; excidium denunciant. Meminiſtis enim, quid in Aulide acciderit: & quòd Calchas iſtud prodigium interpretatus, portendi ſignificarit, Troiam anno decimo à nobis eſſe euertendam. Id tempus nunc adeſt. Eſtote ergo bono animo, ac bene ſperate, eaq; quæ etiam Helenus non ſperare monuit.

εἰ μὴ σπουδῇ.) Aulis ciuitas fuit Bœotiæ, ſic dicta ἀπὸ τοῦ αὐλισθῆναι αὐτόθι τὸν ἑλλήνων στρατὸν, quòd ibi collectus fuerit Græcorum exercitus, vt putat Stephanus: & quòd ibi Græci coniurauerint contra Troianos, vt ſcribit Dictys lib. 1. In ea inſula Agamemnonem, filiam etiam ſuam Iphigeniam mactaſſe, ſcribit Euripides, vt & Dianam placaret, & mare Græcis nauigabile efficeret. Vides autem Ethnicorum perfidiam, qui è literis ſacris Abrahami hiſtoriam ad vaniſsimas nugas detraxerunt: id quod etiam Pindari interpres, quiſquis ille fuit, animaduertit. Nam pro Abrahamo Agamemnonem, pro Iſaaco Iphigeniam, pro ariete ceruam ſubſtituerunt. Dum autem ibi commorantur diutius Græci, draco conſpectus eſt deuorare octo pullos paſſeris ex platano: cum ipſa matre, quo portento Calchas vates ſignificari retulit, quòd Troia exacto demum nono anno, aduentante iam decimo, à Græcis poſsit capi: [illegible]

In Aulide Bœotiæ Græci conuenerunt.

Agamemnon in Aulide immolat Iphigeniam.

Immolatio Iphigeniæ ex Biblica hiſtoria deſumpta.

Portentum obiectum Græcis in Aulide.

ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται. quo verſu ipſe vates Græcos apud Homerum animat, ne tam longam moram impatientius ferant. Fabula eſt apud Homerum Iliad. β. Meminit etiam Philoſtratus lib. 1. & 3. de vita Apollonij Tyanei: Cicero etiam lib. 1. de Diuinatione. Refertur à Virgilio quoque, Ouidio & alijs. Quia verò Ethnici talia portenta, ipſi ſuperſtitioſiſsimus populus, magni faciebant, fuerunt talium prodigiorum vbiq; plena omnia: quemadmodum id ex Vitis Plutarchi patet, cuilibet id obſeruare volenti.

εἰ δὲ θεοπροπίησι.) Id eſt, quod ſi hactenus Calchantis vaticinia in Aulide nondum ſunt completa, moueant vos ſaltem Heleni, filij Priami, oracula, qui & ipſe affirmare non dubitat, fatum vrbis Troianæ nunc eſſe completum: quòd & anni decem nunc præterierint, Palladium etiam à Troianis ad nos ſit tranſlatum. Ei etiam Heleno maximè placuit conſilium de equi fabricatione: quem perfectum nunc eſſe, ex me puto cognouiſtis.

Ff ἀμφα-

ἀμφαγαπῶντες.) Id est, equum in suum exitium in vrbem ducentes.

πῦρ ἴδιον.) Id est, accensis castris citò abite, reditum in patriam simulantes, abditi alicubi, donec aduentante nocte Sinon ex edito loco prolata face, nos ad occupandam Troiam reuocet. Virgil. 2 Aeneid. in Tenedum insulam, contra Troiam sitam, intra Mitylenem & Hellespontum, eos secessisse scribit, quam ab opibus Virgilius eodem libro commendat. Athenæus autem lib. 13. Dipnosophistarum, Nymphodorum in Asiæ nauigatione scripsisse refert, omnium quæ alibi nascantur pulcherrimas mulieres reperiri in Tenedo, Troica insula: de qua vide *Melam lib.* 2. ac apud Erasmum prouerb. Tenedia bipennis, *Tenedius homo*, item Tenedius patrem.

Tenedus insula commendatur ab opulentia, ac mulierũ formosarum præstantia.

ἑσπέριον πῦρ.) *πυρσοὺς* multa solebant monere veteres, ijsq; crebrius etiam vti, quàm hodie fortè solet fieri. Verùm de eo fusius egimus in Theognide.

καὶ τότε.) Id est, nihil tunc vos impediat, quo minus properetis dato signo: neque remigantium cessatio & mora: neque tenebræ noctis, quæ sæpe hominibus horrorem incutiunt, ambulantibus in tenebris, quæ per se etiam horrendæ ac metuendæ existunt: sed quisque tunc videat, vt se suo genere ac virtute digna faciat, & præmium eius accipiat, partem prædæ hostium, qua honorari solent milites strenui & intrepidi.

Catalogus eorum qui in equum descenderunt.

πρῶτος ἐφωμάρτησε.) Catalogus Græcorum, qui in equum descenderunt: quem equum Demodocus cantor celebrat apud Alcinoum, Phæacum regem, in Odys. lib. θ.

πρῶτος ἐφωμάρτησε.) De Neoptolemo Achillis filio suprà diximus. Eam autem eius alacritatem ac fortitudinem, ac tandem quomodo se in equo gesserit Vlysses, apud inferos etiam prædicat patri Achilli: Odys. lib. λ.

ἔφθασε καὶ μάστιγα.) hoc est, vltrò sua sponte fertur ad cursum, ante etiam quàm flagello ad id concitetur.

Diomedis in Troiano bello laudanda facinora.

Τυδείδης.) Diomedes Aetoliæ rex fuit, ac Tydei filius, qui in bello Troiano adeò strenuè se gessit, vt post Achillem & Aiacem Telamonium fortissimus haberetur. Nam præter occisos à se reges, & monomachias aduersus Hectorem & Aeneam, aliosq; insignes Troianorum principes, & captos Rhesi Thracum regis equos, eumq; ipsum in castris noctu comite Vlysse cæsum, palladium à Troianis surreptum, seu potius ab Antenore acceptum, Martem quoque in eo bello

vulnera-

vulnerauit: Venerem etiam in dextra manu fauciam fecit, cum Aeneam filium ipſa protegere vellet: quemadmodum tum iſta, tum plura alia ab Homeso de ipſo in Iliade ſcribuntur, vbi & hic verſus de Diomede factus legitur,

τυδεύς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής: Iliad. ε. Quò Statium reſpexiſſe credibile eſt, cum ſcribit:

Maior in exiguo regnabat corpore virtus.

—— οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς,
οὐδ᾽ εὐρυνῶτοι φῶτες ἀσφαλέστατοι
ἀλλ᾽ οἱ φρονοῦντες εὖ: veluti id à Sophocle in Aiace *μαστιγοφόρῳ* ſapienter dicitur.

τοῖος ἔην ἀχιλλεύς.) hoc eſt, patrem in omnibus retulit, tametſi id multo ſit rariſsimum: quemadmodum Homerus quoque iam olim id indicauit his quidem verſibus:

παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους: Odyſſ. β.

Et Euripides: *ἔστι γὰρ ἐν πολλοῖς ἰδεῖν* [illegible]
εὕροις ἂν, ὅστις ἐστὶ μὴ χείρων πατρός. Ac Plutarchus (vbi multa ſunt ſimilia exempla) ſcribit, Phocionem Athenienſem, virum modeſtiſsimum, & in omnibus vitæ Socraticæ per omnem vitam æmulum, eodemque vultu in omni fortuna ſemper conſpectum: Catonem etiam Vticenſem, virum prudentiſsimum, ac ſobrium: vtrumq; reliquiſſe filios illaudatiſsimos, immodeſtiſsimos, & à patrum virtutibus longiſsimè declinantes. *τῶν ἡρώων γὰρ τέκνα πήματα*: vt verè dicitur in Phocione & Catone.

Liberi raro imitantur virtutes parentum.

ὠκυμόρῳ.) quòd non diu vixerit, ſed citius perierit. Frequens autem eſt hominum apud poëtas epitheton, qui & *πνεῦμα, σκιά, σκιᾶς τε ὄναρ, ἐπάμεροι, εἴδωλα, κουφὴ σκιά, κηροτρεφέες, φύσιν ἀμαυρόβιοι, φύλλων γενεᾷ προσόμοιοι, ὀλιγοδρανέες, πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα, φῦλ᾽ ἀμενηνά, ἀνέρες εἰκελόνειροι, μινυνθάδιοι, φύλλοισιν ἐοικότες, ἔμψυχοι νεκροί, ὄχλος, σχῆμα, ὀνείρων μιμήματα, ἔμψυχοι τάφοι, ἀσθενείας ὑπόδειγμα, καιροῦ λάφυρον, τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκών, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολὴ* vocitantur ab Homero, Heſiodo, Pindaro, Euripide, Sophocle & Ariſtophane, Ariſtotele & alijs. Quis enim poſſet omnia commemorare epitheta, quæ miſeris nobis non ſine cauſa ſunt attributa?

Epitheta, quæ a Græcis ſcriptoribus hominibus tribuuntur, omnis generis malis in vita ſubiectis.

οὐ μὲν γάρ τι που ἐστὶν ὀϊζυρώτερον ἄλλο
πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει: Ilia. ρ. & Odyſ. 18.
ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ζώειν ἀχνυμένους αὐτοὶ δ᾽ ἀκηδέες εἰσί: quemadmodum

 Achil-

Achilles consolatur senem Priamum, dilectissimum filium Hectorem lugentem, Iliad. lib. 24. Et à Proclo philosopho Platonico in commentarijs super α. Iliad. non dissimiles isti versus referuntur, vndecunq; etiam accepti:

δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήμων γόος ἀνδρῶν,
μειδῆσαι δὲ θεῶν ἱερὸν γένος ἔλλαχεν.

χομαιθώ.) Apud Lycophronem quædam eo nomine, Pterelæ de Pelopidarum familia est filia, quem Neptunus inexpugnabilem fecerat, quam diu in capite coma illius aurea, quam ipsi dono dederat, non abraderetur: quam filia Comætho, amore hostis flagrans cum abrasisset, patrem hostibus prodidit. quæ ex historia Samsonis sic facta esse videntur. Eius fabulæ, ni fallor, Ouidius etiam *alicubi meminit in* Metamorphosi. Verùm hoc loco Comætho Tydei facit filiam poeta: nisi fortè exemplar est corruptum. Cyanippum quoq; huius filium, ac Aegialeum maritum.

Fabula quædam facta ex historia Samsonis.

Menelaus qualis fuerit.

μενέλαος.) maritus Helenæ, rex Spartanus, cupiens vlcisci iniuriam sibi factam à Paride.

" *——Nec (enim) turpe marito est,* [illegible]
" *Aspera pro charo bella tulisse thoro*: Ouidius epistolà 8.

De eodem Menelao 2. Iliad. ab Helena dicitur ad Priamũ, *παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολύμυθος.* id est: Pauca loqui solet, verùm ea arguta omnia Vide prouerbium, Pauciloquus, sed eruditus.

Liberi Paridis ex Helena suscepti opprimũtur ruina cameræ.

Helena cũ quinque maritis nupsit.

Helena septennis vixdum a Theseo rapit. quæ ipsi postea Iphigeniam peperit.

δηΐφοβον) cum quo nupta fuit Helena, post interfectum Paridem à Philoctete. Virg. 2. Aeneid. Dictys lib. 4. vbi quoque refertur, quòd liberi quos Paris ex Helena suscepit, in ipsa Troiæ obsidione, ante vrbem captam, cameræ ruina fuerint oppressi: *εὐτέκνων (γὰρ) παίδεσσι λαῖνα; δυστέκνων δ' οὔ.* quemadmodum rectè scripsit Theocritus Idyll 33. Helenam autem per vitam cum quinque maritis nuptam fuisse, scribit Lycophron. Rapuit namq; eam puellam adhuc, & septennem vixdum (quemadmodum alij scribunt) Theseus rex Atheniensium, ex qua etiam aliquanto pòst Iphigeniam peperit, teste Pausania in Corinthiacis, Isocrate etiam in Helenæ encomio, & Plutarcho in Theseo.

Duo Aiaces.

λοκρὸς.) Duo fuerunt Aiaces: Aiax Telamonis filius vnde ipse Telamonius etiam dictus est: & alter Aiax Oilei filius, regis Locrorum, habitantium ad Locrinum montem, ad extremum Italiæ, oppositum Peloro, de eo dicemus infrà pluribus.

δ μὲν

θυμὸν ἔχων.) id est, tunc nondum vitium obtulerat Cassandræ, filiæ Priami, in templo Mineruæ. nec enim dum vrbs capta fuerat. De vtroque Aiace vide Philostratum seniorem in Heroicis.

ἰδομενῆα.) Fuit Idomeneus rex Cretensium, cuius Homerus etiam meminit in Bœotia, Minois nepos. Sub eo duce ad Troiam militauit Dictys Cretensis, qui belli Troiani historiam libris sex descripsit, qui adhuc extant: ex quibus etiam in hac expositione sæpe testimonia petimus.

Dictys Cretensis scriptor Romanæ historiæ, sub quo militarit duce ad Troiam.

θρασυμήδης.) Thrasymedis, Nestoris filij, meminit Homerus 9 Iliad. De Nestore autem patre, ac Antilocho eius filio, suprà diximus.

τεῦκρος.) Teucer, frater fuit Aiacis Telamonij, natus quidem ex eodem patre Telamone, sed matre diuersa, Hesione scilicet filia Laomedontis, sorore Priami: quam Hercules Telamoni præmium fortitudinis tribuerat, cum Troiam cæpisset. Quod accidisse referunt, quo tempore Argonautæ in Scythiam profecti sunt, ad aureum illud vellus, quodcunq; id etiam fuerit. Cæterùm quòd Hercules etiam Troiam cæperit regnante Laomedonte, meminerunt Dares Phrygius in historia Troiana, Isocrates in Helenæ Encomio, Homerus, Euripides, Lycophron in Cassandra, ac Ouidius 11. Metamorph. Eius expugnationis autem alij alias causas afferunt.

Teucer frater Aiacis Telamonij.

Hercules quando Troiam cæperit.

εὔμηλος.) Græcorum fuit quispiam: nec enim omnes qui bello Troiano interfuerunt, similiter clari fuerunt, vt in horum descriptionibus laborandum sibi multum esse putarint veteres, quorum monumenta adhuc extant.

κάλχας.) Græcorum vates fuit, cuius crebra mentio est apud Homerum, Daretem, Dictym, & Virgilium: de quo etiam apud Homerum is versus sæpe repetitus legitur,

ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. Ideoq; eius consilio & oraculis Græci plerumq; regebantur, quemadmodum Argonautæ Mopsi: veluti est apud Apollonium & Lycophronem. Fuit autem natus ex Thestore (vnde & Thestorides dicitur) filio Aglaiæ, quæ vna Musarum est & Apollinis. Ac perijt Calchas dolore ac pudore extinctus, cum post Ilij vastationem Colophonem profectus, non posset Mopso vati, filio Apollinis, respondere, interrogatus (certabant enim inter se, propositis huiusmodi quæstionibus) quod scropha grauida catulos paritura esset. Fabula est apud Lycophronem in Cassandra, ac huius interpretem.

Calchas Græcorum vates sapientissimus. Aglaiæ musæ filius, extinguitur mœrore & pudore.

Exempla mortuorũ præ gaudio, risu & mœrore.

Ac leguntur apud Plinium, Gellium & Valerium, multa similia exempla, eorum qui gaudio, risu ac mœrore sunt extincti, quemadmodum de Homero quoq; Herodotus scripsit, cum non posset soluere piscatorum ænigma, quod hoc versu proponebatur:

ὅσσ' ἕλομεν, λίπομεν. ἃ ἢ μὴ ἕλομεν, φερόμεσθα. πᾶν γὰρ πάθος τῆς ψυχῆς εἰς σωτηρίαν αὐτῆς ἐναντιώτατον, quemadmodum Plato alicubi de affectibus modum excedentibus verè scripsit.

Theseus rapit Helenam septennem adhuc.

Θησεῖ.) Theseus rex fuit Atheniensium, qui & ipse Helenam olim, paruam adhuc rapuerat: ereptam deinde sibi iterum, expugnatis ipsius ædibus per Castorem & Pollucem fratres, qui & matrem Thesei vnà abduxerunt: quam deinde Paris cum Helena vnà Troiam abduxit. Is se in omnibus ad imitationem gestorum Herculis componere studuit. Eius vitam luculenter descripsit Plutarchus in Vitis, vide etiam prouerb. Non absque Theseo. Eius filij fuerunt Demophoon & Acamas, de quibus dicemus postea in fine poëmatis.

Aethra mater Thesei vna cũ Paride Troiam abducta.
Filii Thesei.

ὀρτυγίδης.) Anticli Calaber meminit libro 12. Homerus etiam Odyss. δ. vbi annumeratur ijs Græcis, qui in equum descenderunt. Quis verò Græcorum, & à quibus parentibus ortus fuerit, non explicat: nisi quod ex patronymico, quod hoc loco ponitur, de patre non difficilis coniectura sit. Cæterùm quomodo eum mortuum in equo Græci sepeliuerint, infra dicetur: quò remittimus lectorem.

πηνέλεως.) Peneleos, Meges & Antiphates, Amphidamas etiam & Eurydamas, & ipsi Græci sunt virtute & fortitudine præstantes: quorum parentes, genus & patrias, quid attinet semper pluribus persequi?

Pelias autor fuit profectionis Argonauticæ.

πελίαο.) Pelias, filius fuit Neptuni, patruus Iasonis: qui etiam Iasoni præcepit nauigationem in Colchos, ad aureum vellus. Eius pluribus meminit Homerus Odyss. λ. Apollonius in Argonautica historia, Lycophron in eadem, ac tandem Ouidius lib. Metamorph. 7.

ἐπειός.) Faber equi lignei, qui Durateus seu Troianus dicitur. De eo Epeo supra diximus.

Minerua nata ex Iouis cerebro.

γλαυκώπιδι.) id est, Mineruæ, Iouis filiæ, natæ ex Iouis capite: quemadmodum scribit Pindarus Olymp. 7. Ouidius etiam tertio Fastorum, ac exponit eam fabulam pluribus Chrysippus philosophus Stoicus apud Galenum libro 3. de Platonis & Hippocratis dogmatibus, mox circa finem. Meminit

minit quoq; eiusdem Homerus hymno 1. tametsi Pausanias in Atticis, Herodotus etiam libro quarto Neptuni eam facit filiam: ideoque glaucoculam nominari, quemadmodum glaucum mare dicimus. Minerua quibusdam Neptuni filia.

ἱππείω ὁλκάδα.) id est, ad equum ligneum, qui ad modum vastæ & amplæ nauis fuerat extructus, quemadmodum supra dixit, γαστέρα κοιλήνας ὁπόσον νέος ἀμφιελίσσης. seu etiam, quod traheretur rotis innixus, quemadmodum nauis remis impellitur.

ἀμβροσίη.) Ambrosia deorum cibus, ab α καὶ βροτός: quod dij mortales non sint, seu mortali cibo non indigeant, vnde & ἄμβροτοι ipsi, nos vero βροτοὶ nominamur: à βιβρώσκω fortè facto nomine, quod & cibo opus habeamus, ac deinde moriamur. νέκταρ autem ipsorum potus est, quo ipsorum immortalitas similiter indicata est, à νε καὶ κτείνω facto nomine. Ideoq; μάκαρες καὶ ῥεῖα ζῶντες, καὶ αἰὲν ἐόντες nuncupantur ab Homero, ipsi ἄπειροι θεῶν παῖδες, vt de ijsdem scripsit Pindarus. De nobis vero, ὅτι θνατὰ περιστέλλομεν μέλη, καὶ τελευτᾷ ἁπάντων γᾶ ἐπιεσσόμενοι, 11. Nemeorum: Ambrosia deorum cibus, nectar potus.

οἶνπερ (γάρ) φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν. Cæterùm de deorum cibo potuq;, in versu Martialis dicitur:

Iuppiter Ambrosia satur est, & Nectare viuit. Significat autem poëta, Deum approbasse conatum Græcorum, ac ipsorum cœpta adiuuisse, quod pro bona causa præliarentur.

ὡς δ' ὁπότε.) Simili declarat studium ac impetum Græcorum, quo properabundi ac præcipites in equum pro communi Græciæ salute descenderunt.

νιφάδα παχυτάτα.) Est enim nix nihil aliud, quàm vapor infra mediam regionem aëris à frigore resolutus, & mox inde ad instar lanæ carminatæ molliter, conglobatus & congelatus. Plinius scribit libro secundo Historiæ mundi, cap. 40. grandinem conglaciato imbre gigni: & niuem eodem humore, mollius coacto. Nix quid.

ὀρεσιτρεφέος ποταμοῖο.) id est, niuis liquefactæ, & cum impetu instar torrentis ex monte, vbi morabantur feræ, delatæ.

ἐγκύμονος.) grauidi, vterum gestantis, occulentis Græcos qui in eum descenderant.

αὐτὸς δ' ἐν κεφαλῇσι.) Vlyssem coniungit Poëta cæteris, qui in equo se abdiderant: eumque, vt sapientiorem, administratorem & gubernatorem omnium constituit, copulans hac ratione consilium & auxilium, mentem & manum, animum & gladium: quemadmodum id in hanc senten-

tiam non inſcitè interpretatur Apuleius in libro de Socratis dæmonio. Ac in veteri ſapienteque Publij Mimo dicitur: Ducis in conſilio poſita eſt virtus militum. cum, vt Euripides ſcripſit, τὸ νικᾶν πᾶν ſit εὐβουλία.

ἐξελέλειπον.) id eſt, Græci reliquerunt nudum equum, non tectum ſeu circundatum vallo, vt à Troianis conſpici poſſet. quod quidem vt ita facerent, iuſſerunt Atridæ (hoc eſt, Agamemnon & Menelaus, fratres, Atrei filij, ſeu potius Pliſthenis, & ab Atreo educati) Vlyſsis ſententiam vt potiorem approbantes. Seu fecerunt id ita Græci mandato regis, Vlyſsis ſcilicet, qui rex erat Ithacæ inſulæ: quæ quamuis τρηχεῖα eſſet, tamen videbatur ipſi ἀγαθὴ κουροτρόφος, ita vt etiam mori cupiat deinde, ſi ſaltem prius ſibi liceat fumum eius aſpicere:

Ithaca patria Vlyſsis, quam fecit maximi.

—— αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῴσκοντα νοῆσαι
ἧς γαίης, θανέειν ἱμείρεται.—— Quos verſus Ouidius expreſsit his verbis:

Non dubia eſt Ithaci prudentia: ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe videre focis.
Neſcio (enim) *qua natale ſolum dulcedine cunctos*
Ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui.

λαῶν.) Per exercitum Græcorum, vt ad reditum ſimulatum accingerentur.

ἀπὸ ῥοιτιάδος ἀκτῆς.) Rhœteum, ſiue Rhœtus, promontorium fuit Troiæ: à quo Rhœteum, id eſt Troianum littus, & Aeneas ductor Rhœteus, libro 12. Aeneidos nuncupantur. Meminit eius littoris ac promontorij bis Lycophron in Caſſandra ſua. In eo littore ſepeliuerunt Græci Aiacem Telamonium, quum ſeipſum præ dolore interemiſſet: quemadmodum id ſcribit Dictys libro 5.

Aiax Telamonius ad Troiam ſepultus in littore Rhœteo.

ἀθαμάντιδος ἕλλης.) hoc eſt, Helleſponti. Tenedos enim inſula contra Troiam poſita, in quam nauigarunt, *ſita fuit* inter Mitylenem & Helleſpontum, ſic nominatum ab Helle filia Athamantis, filij Æoli: quæ cum fratre Phrixo, in aureo ariete fugiens inſidias nouercæ, in eo mari perijt. Cæterùm ea fabula pluribus exponitur apud Apollonium Rhodium in Argonauticis.

Helleſpontus vnde dicatur.

De Sinone ſeipſum vulnerãte.

μοῦνος δὲ πληγῇσιν.) Narratio de Sinone, qui ſeipſum vltrò plagis affecerat, deformato corpore ſuo, vt eo citius perſuaderet Troianis, quo equum illum ligneum in vrbem reciperent. Sic veteres, ſeu laudis cupiditate ducti, ſeu et-

ſeu etiam vt publicæ vtilitati conſulerent, ac patriæ prodeſſent, nihil non malorum atque periculorum ſuſtinere ſunt auſi, adeò vt vxor pro marito moreretur: quemadmodum eſt in Alceſtide Euripidis, de Alceſtide Admeti coniuge. parentes etiam liberos mactarent, ſeu pro patria, ſeu pro exercitus incolumitate: veluti Erechtheus Athenienſium rex apud eundem in Ione, & Agamemnon ibidem in Iphigenia. Ac ſæpe recitari ſolent quæ ſcribit de Codro Athenienſium rege Iuſtinus lib. 2. quod etiam Plato in conuiuio meminit: de M. Curtio & C. Mutio, nobilibus & virtute præſtantibus Romanis, Liuius Decadis 1. libro ſecundo & ſeptimo. Plutarchus etiam in Parallelis, vbi ſimilis quoque eſt hiſtoria de Anchyro Midæ Phrygiæ regis filio, qui omnes ſua morte (ad quam ſe vltrò obtulerunt) patriæ pacem ac liberationem à præſentib. malis pepererunt. De Bule & Sperche Lacedæmonijs, Herodotus li. 7. Plutarchus etiam in Apophthegmatis Laconicis. De Decio ſeipſum litante Saturno, pro imperio, Plutarchus in commentario, Num improbitas ſufficiat ad infœlicitatem. De Zopyro etiam Herodotus lib. 3. Ac de alijs alij, quæ omnia commemorare non huius eſt inſtituti. Porrò etiam Vlyſſes apud Calabrum lib. 5. prædicat ſua vulnera, quæ vltro ſibi inflixit Troiam profectus, vt hac ratione minori cum periculo conſilia Troianorum cognoſceret, quemadmodum eadem fabula apud Homerum quoq; refertur Odyſſ. δ. Cæterùm Calaber lib. 12. ſcribit, huic narrationi prorſus contraria: id eſt, quòd Sinon ſine vulneribus, integro corpore, ad Troianos acceſſerit, conſilium Græcorum de equo expoſiturus. Mutilatũ autem fuiſſe auribus naribusque non à ſe ipſo vltro ſponteq;, ſed inuitum vtiq;, ab ipſis Troianis, qui indignis prorſum modis eum acceperint, vt verũ exculperent: quemadmodum nunc quoq; tormentis ſubijciuntur homines, ijsq; varijs. Aſt Virgilij de Sinone commemoratio, poetæ noſtri recitationi congruit: vt ſimile veri ſit, præſens poema ad imitationem 2. Aeneidos à poeta eſſe conſcriptum, cum Virgilio Tryphiodorum multo poſteriorem fuiſſe credibile ſit. Nomen verò Sinonis apparet factum eſſe à Græco σίνομαι, quod lædere ſignificat: & quod in verſu qui apud Heſiodum, Homerum etiam bis reperitur, legitur:

αἰδὼς ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι: cum veteres ſuis liberis nõ temerè, vt nunc fit, nomina impoſuerint, quemadmodum id alibi à nobis eſt expoſitum. Patrem verò habuit Aeſimum, qui filius fuit Autolyci, qui furandi arte omnes in

Exempla eorũ qui laudis cupiditate, & patriæ gratia, nihil nõ ſuſtinuerũt.

Calaber hiſtoriam de Sinone aliter recitat, quam Tryphiodorus.

Virgilius 2. Aeneidos in pleriſq; cum Tryphiodori narratione de Troiæ excidio congruit.

Etymologia nominis Sinon.

Vlyſſes & Sinon conſobrini.

orbe homines excellebat, vnde Aeſimides dicitur. & quia ex Anticlia Autolyci filia natus eſt Vlyſſes, factum eſt, vt conſobrini eſſent, vterque non diſsimili aſtutia præditi. Fabula eſt apud Lycophronem, eius interpretem, & Homerum Odyſſ. λ.

Vulcanus ex ſola Iunone naſcitur.

μάτηρ πυρὸς ἦεν.) Iuno namque mater eſt Vulcani, fabri deorum: quemadmodum ſcribit Homerus in Iliade, quod eum ex Ioue ſuſceperit. tametſi Heſiodus in Theogonia, Apollonius etiam lib. 1. & huius interpretes, ac Lucianus in Dialogo de ſacrificijs, eum ex ſola Iunone natum aſſerant, citra virilem congreſſum: quam fabulam Phurnutus de Natura deorum explicat.

ἤδη δὲ τρώεσσι.) Id eſt, & fumus ipſe ſublatus ex incendio caſtrorum, ac verſus vrbem à vento delatus, & fama ſub crepuſculum matutinum, nunciabant hoſtes arrepta fuga caſtra incendiſſe.

πριάμῳ βασιλῆι.) Id eſt, non tantum Priamus iam ſenex & confectus curis tam diuturni belli, mœroribus etiam & luctibus interfecti Hectoris, & aliorum ſuorum liberorum, qui fortiter pro patria dimicauerant, in curru propter ſenium extra vrbem vectus eſt: ſed etiam alij ſenes eum comitati ſunt, tantum non obliti ſui ſenij, propter tam inſperatum hoſtium diſceſſum, ac gaudium illud ἐπίδημιον, ne in ſomnijs quidem à quopiam vnquam expectatum. Quæ enim præter ſpem nobis omnia accidunt, in quacunq; fortuna, mentes hominum magis percellunt, & fortius afficiunt.

ἔμελλον.) futuri erant gaudere. Id eſt, gaudium iſtud non erat futurum perpetuum, quemadmodum aliàs etiam nulla fortuna perpetuò bona aut conſtans reperitur: ἄλλοτε γὰρ ἀλλοῖαι πνοαὶ ὑψιπετᾶν ἀνέμων, ὄλβος δ' οὐκ ἐς μακρὸν ἀνδρῶν ἔρχεται, ſecundum Pindarum noſtrum, γλύκιστον καὶ σεμνότατον ἀοιδῶν, tertio Pythiorum. Et Hecubæ querela apud Euripidem nota eſt.

> κἀγὼ γὰρ ἦν ποτε, ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμὶ ἔτι,
> τὸν πάντα δ' ὄλβον ἦμαρ ἕν μ' ἀφείλετο.

Cauſæ belli Troiani quæ.

Διὸς ἤλυθε βουλή.) Factum eſt id hemiſtichium ad Homericum illud quod eſt in principio α. Iliad. Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή. Vbi id indicatur, quod Iupiter miſeratus terram, deorum ac hominum matrem (quemadmodum Pindarus eam nominat) pertæſam tantæ hominum improbitatis, bellum Troianum excitarit, vt ad Troiam plurimis interfectis, ipſa improborum hominum onere, quo premebatur, leuaretur: veluti id interpres Homeri

pres Homeri ex Stasimo refert, qui res Cypriacas scripsit, ac meminit Euripides etiam alicubi, locus enim iam non succurrit. Hoc autem loco significatur adesse iam tempus, quod diruendæ ac vastandæ Troiæ, propter peccata Iupiter iam olim decreuisset, qui ἔχει ἐκδικοῦν ὄμμα, vt ab Homero scriptum est. Siquidē οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει, quēadmodum Hipparcho, Pisistrati Atheniensium tyranni filio, dormienti à spectro horrendo dicitur, apud Herodotum libro 5. μάλα γάρ τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις. Punit namque Deus iniuriam, vt in versu oraculi dicitur.

μόθου ἐσμῦεν.) Id est, in æternum memoriam belli gesti inter Græcos & Troianos.

Δαρδανίδη.) Id est, ô Priame, à Dardano oriunde. Dardanus namq; primus Troianorum rex fuit: de quo ac reliquis regibus ab eo descendentibus, vsque ad vltimum Priamum (cuius imperij anno 40. Troia ante omnium hominum faciem est prostrata, vt scribit Eusebius in Chronicis) vide Homerum Iliad. lib. 2.

Dardanus primus Troianorum rex fuit.

Troia quo anno imperij Priami capta.

θεῶν ὄπιν) Id est, ipsi impij crudeles atque tyrannici: quum viri boni & pij neminem lædant, nemini iniuriam afferant, sed omnia recte faciant. ἀεὶ γὰρ, ἢ μάλιστα πάντων πράξει καὶ θεωρήσει τὰ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὰς τύχας οἴσει κάλλιστα, καὶ πάντη πάντως ἐμμελῶς, ὅγ' ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς καὶ τετράγωνος ἄνευ ψόγου, quemadmodum Aristoteles libro Nicomachicorum primo scripsit, de viro verè bono, quadrato ipso existente, ac omni vitio carente.

Vir bonus qualis esse debeat.

αἰακίδαο.) Achillem Aeacidem vocat, ab auo Aeaco, viro à Pindaro maximè in plerisque hymnis celebrato. Ex huius filio Peleo natus est Achilles, vnde & Pelides dicitur: quemadmodum ex Pelei fratre Telamone, Aiax Telamonius, vt supra diximus. vide prouerbium, Primùm Aegina pueros optimos alit.

Aeacus, Achillis auus. Achilles, Aiax Telamonius, duorum fratrum filij.

γέρας ἥρπαξεν.) Ab hac iniuria facta Achilli ab Agamemnone, exorditur Homerus suam Iliada. Ac meminit deinde eius sæpius etiam in eodem Opere, propterea quòd multis malis ac cladibus ea res Græcos affecerit: cum Achilles Græcorum fortissimus, quique solus Hectoris impetum sustinere ac fugare posset, à prælio prorsus abstineret, propter ereptam sibi ab Agamemnone Briseida, speciosissima forma virginem: quæ dum Græci vastant vicinas Phrygiæ vrbes, in prædæ distributione præmium virtutis Achilli obuenerat. Eam Dictys Hippodamiam nominat, lib. 2.

Ira Achillis multis cladibus affecit Græcos.

Briseis speciosissima virgo.

φιλοκτήτην.) Philoctetes, laborum ac periculorum Herculi comes ac socius fuerat: à quo etiam moriente, arcum cum sagittis, sine quibus (quemadmodum & Pelopis filij Tantali ossibus) Troiam capi non posse, iam olim oraculis prædictum fuerat: veluti est apud Pausaniam libro quinto, Ouid. in Metamorphosi libro nono. Is cum fortè letaliter vulnerasset, letali Herculis iaculo, hydræ Lernææ felle tincto, pedem: ac Græci fætorem eius vulneris diutius ferre nequirent, in Lemnum insulam missus est. Vnde ab Vlysse tandem reducitur, ablegatus ab exercitu. Calaber libro 9. Paralipomenon, Sophocles in Philoctete, *Euripides etiam* & Aeschylus in eodem. nam hi *tres tragici simul singuli* tragœdiam de Philoctete scripserunt, quarum extat *collatio* apud Dionem oratione quadragesima, quæ Philoctetes inscribitur, quæ eius est Tragœdiæ paraphrasis: Ouid. Metamorph. li. 13. Verùm Dictys non inuitum eum in Lemnum missum scribit, neq; ad contumeliam, quod innuere videtur Tryphiodorus: quemadmodum reliqui poetæ ommes, quotquot eam fabulam scripserunt: sed vt curaretur (quòd Græci de eius, vt viri præstantis, salute, ac in quo plurimum momenti esse scirent, essent solliciti) ibi à sacris Vulcani antistitibus, qui soli in periculosis huiusmodi vulneribus curandis tum temporis peritissimi esse credebantur. lib. 2. Verùm cui tantum est ocij, vt omnes fabulæ poeticæ, quomodo cum veritate congruant, possit ostendere? cum pictoribus atque poetis quidlibet audendi semper fuerit æqua potestas: vt scribit Horatius lib. de Arte poetica.

Sine quib9 Troia capi non potuerit.

De Philoctete tres Tragici scripserunt tragœdias.

Philoctetes quomodo sit missus in Lemnum.

παλαμήδην.) Palamedes vir fuit præstantissimus, ac qui multa ipse primus inuenit & obseruauit, hominum vitæ vtilia: quemadmodum Plinius de ea re pluribus meminit, sicuti & Philostratus in Heroicis. Nauplij fuit filius, regis Eubœæ: qui vt filij Palamedis iniustam cædem vlcisceretur, Græcos absentes, & deinde redire in patriam conantes, multis affecit damnis & malis, vt refert Lycophron, *ac pluri*b. id exponit huius interpres. Cæterùm de Palamedis nece perpetrata ad Troiam à Græcis, alij aliter sentiunt. Dictys libro. 2. scribit, interemptum ab Vlysse & Diomede: quòd dolerent eũ sibi anteire sapientia, & alijs virtutibus, suffocatũ in puteo: à qua sententia Pausanias etiam non multum discedit, libro 10. Dissentit verò Dares in Troiana historia. Meminerunt interfecti Palamedis, Xenophon etiam in Hipparchico, Ouidius 13. Metamorph. Virgilius libro 2. Aeneidos. Ac

Palamedes vir sapientissimus.

Palamedes quomodo sit interfectus ad Troiam.

dos. Ac Euripides cum vellet exprobrare Athenienſibus ingratitudinem & impietatem, qua Socratem innocentem ſuſtuliſſent, in Palamede ſuo hos verſus inſeruit: *ἐκάνετ᾽ ἐκάνετε ταὶ πάνσοφον, ταὶ οὐδὲν ἀλγυνοῦσαν ἀηδόνα μουσᾶν*: autore Laertio in Socrate. quod præconium vtrique conuenire poeta voluit, quod & Palamedes eſſet ſapientiſsimus, & ipſe vt dulciſsima luſcinia poemata multa ſcripſerit: quemadmodum Suidas teſtatur, quæ ſiue poſterorum Agamemnonis inuidia, ſiue (vt verius quidam arbitrantur) ipſius Homeri, perierunt: adeò ferè ſemper inter præclara ingenia fuit inuidia, vt in verſibus etiam Silij indicatum eſt.

Verſus Euripidis de palamede & Socrate.

Palamedes multa ſcripſit poemata.

O' dirum exitium mortalibus, ô nihil vnquam
Creſcere, nec magnas patiens exurgere laudes
Inuidia. — Lib. 17. belli Punici.

μένειν δ᾽ ἐκέλευον.) hoc eſt, quia ipſorum improbabam cœpta, non honeſtum nec vtile eſſe dicens, re infecta, non ſine turpi æternaq; nominis infamia, domum redire.

νιῶν.) miniſtrorum, quibus id negocij datum fuerat.

ξείνη.) Troiano, apud hoſtes, vt me his necandũ obijcerent.

Διὸς ἱκεσίου.) Iupiter veteribus tot propè inuocabatur ac colebatur nominibus, à quot cultoribus pro Ioue habebatur: quorum alia aliunde indita ipſi fuerunt, quemadmodum & cauſæ horum tum ab alijs, tum à Pauſania etiam in Græcia exponuntur. Vocabatur *βουλαῖος, βρονταῖος, κεραύνιος, εἰλαπιναστὴς*, quod libenter conuiuaretur, & domi rarius eſſet, quemadmodum alibi ex Homero & Ariſtophane retulimus: *ἐξακεστήριος, γαμήλιος, μοιραγέτης, νεφεληγερέτης, τερπικέραυνος*, cuculus, Meliſſæus, &c. ſecundum quæ epitheta omnia, templa, ſacella, aras, ſtatuas, in Græcia ſibi in diuerſis locis poſitas habuit: *ἱκεσίης* etiam, ſeu *ἱκέσιος*, quòd ſupplicum pater ac defenſor crederetur, ſeu ad quem ſupplices confugiebant: de quibus non lædendis, ſed amicè ac reuerenter habendis, multæ extant præceptiones apud Heſiod. Theognidem, Phocylidem, & Homerum, maximè verò in Odyſſea, quæ tota propè de exulib. ſupplicibus, mendicis atque naufragis eſt conſcripta. Ac in oraculo Dodonæo Athenienſibus præcipitur, *μηθ᾽ ἱκέτας ἀδικεῖν, ἱκέτας ἱεροί τε καὶ ἁγνοί.* Pauſanias lib. 7. deſcriptionis Græciæ.

Iupiter tot habuit nomina, quot cultores.

Apud quos autores plurimæ ſententiæ de exulibus benignè tractandis.

ἄργος,) Argos, vnde Græci Argiui, non procul ab Athenis ſita ciuitas fuit nobiliſsima, Peloponneſi regionis Achaiæ, in qua Mycene etiam, Corinthus, Lacedæmon & Epidaurus, omnes illuſtres vrbes, & apud veteres celebratiſsimæ fuerunt.

Argos Peloponneſi nobiliſsima ciuitas.

Fuerunt etiam aliæ hoc nomine vrbes, quas commemorat Stephanus in ἄργος. Strabo etiam quarundam meminit.

εἰ μὲν γὰρ ἐᾶτ'.) O Sinon, Wie leugest du. contrarium namq; verum est: non id quod tu fingis, tuæ caussæ inseruiens: cum tu optimè cognoris ex Heleno, quale oraculum iam olim Troianis de equo ligneo sit redditum: & quòd Troiam tunc capi fatale sit, si ipsi Troiani equum illum (quocunque etiam nomine, à quocunque tandem commendatum) in vrbem accersitum, Mineruæ consecrauerint: quemadmodum id oraculi ab Heleno Priami filio *vobis Græcis refertur* apud Dictym lib. 5. veluti suprà etiam monuimus. *Vnde* sunt qui scripserunt, non tam ab Aenea & Antenore Troiam Græcis proditam, quàm etiam ipso Heleno: quòd Græcis indicaret omnia, ex quibus fata Troiæ penderent, de ea re vide quid scripserint Tzetzes in Varia sua historia, Chiliade sexta, cap. 65. Leonicenus etiam in Varia sua historia, lib. 3. cap. 45.

Troia prodita ab Aenea, Antenore & Heleno.

ἀκρόπολιν.) vbi fuit templum Mineruæ, extructum in eius honorem, ab Ilo rege Troiano: vbi etiam Palladium fuit, cælitus in id templum delapsum, quemadmodum suprà ex quinto Fastorum Ouidij, & aliquot alijs scriptoribus pluribus indicauimus.

In templo Mineruæ palladium fuit.

ἐπιβήτορα κύκλων.) Id est, qui super rotas fabricatus, motu rotarum ducebatur in vrbem, cum magno & publico totius Troiæ gaudio, mit tromlen vnd pfeiffen/ vt dicitur: & quemadmodum solet fieri in solenni lætitia, in conuiuijs, festiuitatibus, & huiusmodi: in quibus omnibus, gentes præcipuè peractis primò sacris, totos deinde se hilaritatibus dedere consueuerunt: in quibus Musicam & Musicæ organa adhibebant, quòd hisce hominum mentes maximè excitari ad gaudium scirent: quemadmodum de ea re multa scribuntur apud Plutarchum & Athenæum, maximè verò libro decimo, qui propè totus de ea est materia, hoc est Musica ac varijs Musicorum instrumentis, quibus Græci ad sacra, conuiuia, solennes conuentus, in gaudio, bello etiam vtebantur, vt horum sono ac modulatione rebus, temporibus atq; personis accommodata, militum animi excitati, alacrioresque contra hostem agerentur.

Veterum conuiuia.

Decimus liber Athenæi totus de Musica scriptus.

Musice vsus veteribus.

χίτλιον ἀφραδίων,) Sententia est, quòd homines (quia τὸ μέλλον plerunque ἄδηλον καὶ ἀόρατον vt dicitur) multa pœnitenda & admittant & incurrant, gaudentes vbi tristandum fuerat. Ac verè, vt sapiens scripsit Pindarus,

ἀμφὶ δ'

ἀμφὶ δ' ἀνθρώ-
πων φρεσὶν ἀμπλακίαι
ἀναρίθμητοι κρέμανται.
τοῦτο δ' ἀμάχανον εὑρεῖν,
ὅ, τι νῦν καὶ ἐν τελευ-
τᾷ φέρτατον ἀνδρὶ τυχεῖν. Et,
ἐπὶ μὰν βαίνει τι καὶ
λάθας ἀτέκμαρτον νέφος,
καὶ παρέλκει πραγμάτων ὀρ-
θὰν ὁδὸν γ' ἔξω φρενῶν.

ἄτη.) noxa, caligo, ne viderent ipsi cæci, quæ omnium maximè ipsos videre ac considerare oportebat.

σιμόεντος.) demessis floribus qui enati erant ad ripas Simoentis, fluuij, equum ornarunt, Bestacken es mit blumen. Simois autem fluuius est, qui ex Ida monte Troiano defluens, iuxta Troiam labitur: & mari appropinquans, commiscetur Xantho, ac in paludes cogitur: deinde exit in mare, iuxta Sigæum promontorium. Eius, quemadmodum & Xanthi, crebra fit mentio apud Homerum, Virgilium etiam, maximè verò primo & vndecimo Aeneidos. De Simoente fluuio.

κάλων ξυνοχῇ.) ex quibus equus fuerat compactus ac fabricatus.

ἴδη.) Mons prope Troiam Ida: tametsi generali nomine Theocriti interpres omnes montes excelsos ἴδας vocari scribat, ἀπὸ τοῦ ἰδεῖν: quasi inde tantum, tanquam ex edito, κατ' ἐξοχὴν, liceat aspicere & videre, quæ procul à nobis sint dissita, Eius quercus ideo Nymphæas siue Nymphales vocat, quòd Nymphæ syluarum, fruticum, arborum, montium, &c. deæ sint. Nihil enim fuit rerũ conditarum, cui antiquitas nõ numẽ aliquod præfecerit: quo Dei præsentiam in mundo ac rerum gubernationem & conseruationem indicare voluit, qui Deus sedens De Ida monte Phrygiæ. Quare antiquitas omnibus rebus numen aliquod præfecerit.

χρυσέῳ ἐνὶ θρόνῳ, γαίης ἐπὶ ποσσὶ βεβήκει,
χεῖρά τε δεξιτερὴν ἐπὶ τέρματος ὠκεανοῖο
πάντοθεν ἐκτέτακεν, περὶ γὰρ τρέμει οὔρεα μακρὰ,
καὶ ποταμοὶ, πολιῆς τε βάθος χαροποῖο θαλάσσης. quemadmodum non malè scripsit Orpheus in libro quem Testamenta inscripsit, referente id Iustino, lib. de. Monarchia.

ἰαχῇ.) præ clamore, gaudio, exultatione atque iubilo, equum in vrbem ducentium. Nemo enim tunc erat, qui non notas aliquas læticiæ, vt in publico bono, eoque subito præter omnem expectationem obiecto, ederet.

ἐκ Διός.)

ἐκ Διός.) Fortè significat vocem tubæ, in nubibus inter ducendum equum exaudità: qua Iupiter ostendere voluit, quod Troiani sibijpsis bellum et hostes in equo absconditos, in vrbem ducerent: vt solent rerum mutationes & euentus, signa, portenta & prodigia præcedere. quemadmodum ante eiectos reges Romæ, canem locutum, anguem latrasse, scribit Plinius lib. 8. cap. 41. Herodotus etiam de equa quadam prodidit, quæ in Xerxis exercitu (qui ex decies centenis hominum millibus compositus, ex Persia in Græcos ducebatur) leporem peperit: quo fuga *Xerxis* præsignificata est. quemadmodum similia multa, non tantum apud Historicos, sed etiam Poetas inuenias, Homerum, Apollonium, &c. vbi naues loquuntur: carnes etiam assæ, & pelles excoriatorũ boũ, & parietes pœnam sceleratis minitantur. *φιλεῖ γάρ κως προσημαίνειν, εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλει ἢ ἔθνει ἔσεσθαι*: autore Herodoto lib. 6. historiæ suæ.

Rerum mutationes prodigia præcedere solent.

Exercitus Xerxis immensus.

Naues loquuntur, ac minantur pœnam improbis.

ὁδός.) per quam trahebatur, antequam ad portas ciuitatis perduceretur.

βωμούς) aras templi Mineruæ. de eo namq; loco redditum fuerat Troianis oraculum, perituram tunc Troiam, cum ad templum Mineruæ equus adductus fuisset, cuius non prorsus inscius Sinon, eo in loco, & non alibi, equum statui voluit.

ἀθήνη.) Irata Troianis tum propter Paridis iudicium, in quo spreta fuerat: tum etiam, quòd iam tota aliena facta esset à Troianis, postquam Palladium per Antenorem ad Græcos esset translatum. nam & id fieri oportebat, quod eo præsente Troia à Græcis capi nequiret, quemadmodum suprà retulimus.

Minerua quare irata fuerit Troianis.

ἥρη.) Iuno, soror & coniux Iouis (à nullius enim mulieris nuptijs temperauit, salacissimus ipse, ac nihil non factus propter mulieres) quæ & ipsa exosos habuit Troianos, propter Paridem. Ideoq; & deinde infinitis laboribus & periculis terra marique obiecit Aeneam, Italiam petentem, *Troia* iam euersa: quemadmodum id in tota Aeneide Virgilius ostendere voluit.

Iuno quare exosos habuerit Troianos.

Aeneas multis periculis terra mariq; obiectus a Iunone.

ποσειδάων.) Neptunus frater Iouis, terræ marisque dominus, & ipse iratus Troianis, quod cum pacta certa mercede vna cum Apolline Laomedonti Priami patri, muris Troiam cinxisset: deinde finito opere, pro eo labore, nec tum quidem adhuc quicquam accepisset. Fabula est apud Homerum Iliad. θ. & φ. Ouidium etiam libro 12. Metamorphos.

Virgilium

Virgilium 2. & 5. Aeneid. De ea quid sit sentiendum, & ex qua vera historia sit sumpta, pluribus in Colutho diximus. Tridens autem, seu sceptrum ipsi additur, vt regi, vt domino: tametsi alij alias causas, easq; Physicas afferant.

ἀρόγαμοι.) desponsatæ, promissæ viris, sponsis: verùm nondum nuptæ, nondum domum abductæ. Germani, verlobt/ versagt / nominant.

ἴδμονες εἰλειθύης.) id est, nuptæ, & quæ iam pepererant. Lucina namq; dea fuit, cuius Homerus, Hesiodus, Pindarus, ac Latini etiam poëtæ sæpe meminerunt, quam parturientibus præesse credebat antiquitas, causa lucis nascentibus, quæ & εἰλειθυῖα, & ἐλευθὼ Græcis dicitur, παρὰ τὸ εἰς τικτούσας ἐλευθέναι, quod ad parturientes accedat. Ea tum plura alia nomina apud veteres habuit, tum Diana quoq; vocata est: cuius alij prolixiores etiam rationes ostendunt, in quibus quid versari opus est scrupulosius? Illud saltem hoc loco referamus, quod apud Ciceronem & Plutarchum, Strabonem etiam ex Timæo historico repetitum legitur, quo etiam ipsæ gentes suorum se deorum vanitatem ridere manifestè sunt professi. Timæus namq;, cum in historia scripsisset, qua nocte natus Alexander esset, eadem Dianæ (quæ & Lucina est) Ephesiæ templum deflagrauisse: adiunxit, idem minimè esse mirandum, quod Diana, cum in partu Olympiadis matris Alexandri adesse voluisset, domo tunc abfuisset, ita vt simul vtrobiq; esse, & duo diuersa simul curare rectè nequiuerit. O' miseras gentes, quorum dij seu non domi sunt, cum auxilio opus est: seu etiam alibi existentibus opitulari nequeunt, propterea quod ab ijs sint remoti longius. Noster autem Deus καὶ ὃ πάντη,

αὐτὸς ἐπουράνιος, καὶ ἐπὶ χθονὶ πάντα τελευτᾷ, vt in Orphei versibus apud Clementem lib. 5. Stromatum dicitur.

Lucina qualis dea fuerit.

Ipsæ etiā Gentes suos deos rident.

Gentium dii nō habeāt infinitam potentiam.

χάζεν ὄμβρον.) Id est, ne madesceret pluuia, texerunt eum tapetibus.

θαλασσαίης μίτρης.) Zonæ confectæ ex preciosa materia, aliunde trans mare allatæ. Eas zonas solutas à corpore, & intextas floribus, equo circumponebant: ne quis esset, qui non suam læticiam, quibus posset rebus, publice testatam omnibus faceret.

καὶ τὴν ἀπυρίστην) Alibi in ariditate ingenti puluis aqua macerari & conspergi solet: hic, vt omnia gerantur magnificentius, & maiori cum pompa atque solennitate equus Mineruæ adducatur, neglecta aqua, vinum effunditur: quod

tamen in hos vſus hominibus à Deo nec datum nec monſtratum fuerat, ſed ad id potius, de quo Hecuba apud Homerum dicit Hectori ex prælio reuerſo & defatigato,

ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγας οἶνος ἀέξει. Iliad. ζ.

De gruibus.

γεράνων στίχες.) De gruibus, pluribus ſcribit Plinius lib. 10. cap. 23. vbi inter cætera hæc quoque leguntur: Immenſus eſt tractus, quo veniunt, ſi quis reputet à mari Eoo, &c. Eædem manſuefactæ laſciuiunt, gyroſque quoſdam indecoro curſu vel ſingulæ peragunt. Cæterùm habitationes atq; terras tum grues, tum aliæ aues, ciconiæ, hirundines, luſciniæ, corrucæ, cuculus, & multæ aliæ cum tempore mutare ſolent. Nulla namq; harum tempore hyemis in his terris conſpicitur: quod Lucullus quoque ſe imitari dicit apud Plutarchum, vt alijs temporibus in alijs ædibus, in mitiori aëre ſitis, ageret. quemadmodum de Regibus Perſicis potentiſsimis, & luxu ac delicijs perditiſsimis, id prodiderunt Xenophon & Athenæus, quod ſcilicet ſedem pro temporum anni atque aëris ratione mutare ſint ſoliti. Cæterùm Oceanus mare eſt magnum, quod terram vndique cingit: ac vnum cum ſit, varias tamen appellationes à littoribus ſortitur: quemadmodum id Dionyſius poeta in Orbis deſcriptione his verſibus indicauit,

Multa auium mutant terras, pro ratione temporis.

Reges Perſarũ mutabant ſedes pro anni ac temporum ratione, more gruum.

Oceanus; mare magnum.

πάντῃ δ' ἀκαμάτου φέρεται ῥόος ὠκεανοῖο. εἷς μὲν ἐὼν πολλῇσιν ἐπωνυμίῃσιν ἀρηρώς. quod pluribus exponitur ab eius interprete.

Caſſandra vates, filia Priami, incluſa in turri, propter vaticinia ſua.

κούρη.) Caſſandra filia fuit Priami & Hecubæ, vates, quæ & mala ſequutura raptum Paridis prædixit, & multa alia, quæ deinde euentus vt vera demonſtrauit. Eius vaticinia cum pater ægrè ferret, fidemq; ipſis nullam prorſus adhiberet, iuſsit eam abdi, & in turri concludi: quemadmodum & Dares Phrygius id meminit, & pluribus perſequitur id Lycophron in Caſſandra, vbi exponuntur vaticinia eius, quæ in turri incluſa edidit: in quibus ſumma belli Troiani, Thebani, hiſtoriæ Argonauticæ, belli Lapitharum & Centaurorum, reditus Græcorum in patriam vaſtata iam Troia, ac multarum aliarum antiquiſsimarum hiſtoriarum ac fabularum, quæ alibi nuſquam ſic reperies, ab ipſo Hercule ad Romana vſque tempora continentur. Inde ex vinculis elapſa, cum ſe tenere diutius nequiret, ſuam ſententiam de equo omnibus aperit: face etiam ardente, ad perdendum equum, omni cum ſtudio defertur: quemadmodum id pluribus exequitur Calaber lib. 12. Paralipomenon.

Argumentum Caſſandræ Lycophronis.

ὥσπερ-

οἴστρῳ.) Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu, vnde & nomen inditum apud Græcos: quo vaccæ & boues in furorem aguntur. Latini asilum & tabanum nominant, cuius extat prolixior etiam descriptio lib. 3. Georg. Oestrum quid.

τοῖο μαντιπόλοιο.) Vates namque, dum numine inflarentur, impetu quasi quodam furoris agebantur, quemadmodum est apud Virgilium sexto Aeneid. de Sibylla Cumana, de cuius numinis, quodcunque id etiam fuerit, conceptione, alij miranda quoque ex Origine & Chrysostomo retulerunt, de quibus alibi diximus. Lauream verò coronam gestabant, & laurū præterea vorabant: quod, vt scribit Hesiodicæ Theogoniæ interpres, laurum ἐνεργεῖν πρὸς τοὺς ἐνθουσιασμοὺς, hoc est, efficere & operari numinis afflatus, putarint. Vnde de Cassandra apud Lycophronem dicitur, δαφνηφάγον φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα. Et Claudianus, venturi præsciam laurum dixit. Alij etiam μαντικὸν φυτὸν, hoc est, vaticam plantam seu arborem cognominarunt, seu etiam, quod laurus perpetuo vireat, quemadmodum id exponit Lycophronis interpres: & vatum ac eruditorum gloria ac fama sempiterna sit. tametsi alij etiam referant ad Daphnes fabulam, adamatæ Apollini, quæ est apud Ouid. in Metamorph. Vates furere quando videantur. Vates quare lauream coronam gesserint. Laurus vires perpetuo.

λίπεν δ' παρθένον αἰδώς.) Siquidem virginum est, domi manere, & in publico nunquam conspici: quemadmodum apud Euripidem dicitur, εἰς ὄχλον ἕρπειν παρθένοισιν οὐ καλὸν: in Oreste. Vnde & παρθένους dictas sunt qui existimant, ἀ παραμένειν τῇ μητρὶ, quod ipsæ ἀνανδροι domi cum matre manserint, nec quôquam ante nuptias exierint, iuxta Phocylidæ etiam sapientis præceptum, Virgines non debent conspici in publico.

παρθενικὴν δ' φύλασσε πολυκλείστοις θαλάμοισι,
μηδέ ἄχρι γάμων πρὸ δόμων ὀφθῆμεναι ἐάσῃς.
κάλλος (etenim) δυσέρητον ἔφυ παίδων τοκέεσσι. Plura diximus huc pertinentia in horum versuum expositione, in Annotationibus nostris in Phocylidem.

οὐχ οὕτω θρήϊσσαν.) Orpheus primum in Thracia fertur instituisse sacra Bacchi, quæ ὄργια dicta sunt, ἀπὸ τῆς ὀργῆς, id est, à furore: quod ea sacra facientes, diuino quasi quodam furore corripi viderentur. vel ἀπὸ τοῦ θύειν ἐν τοῖς ὄρεσι, quod in montibus & per montes Bacchi festum cum incondito quodam vlulatu & furore à Bacchis, Bacchi sacerdotisis, celebraretur. Quo quid aliud significatum est, quam Bacchum, seu vinum in rabiem agere homines, immodicè haustum: quemadmodum id alibi ex Athenæo exemplis Sacra Bacchi in Thracia primum instituta. ὄργια vnde dicta. Ceremoniæ Bacchārū quid monuerint.

ostendimus. Et adhuc hodie reperiuntur, qui furere videantur poti plus satis. Solet enim vinum variè afficere homines. Id vt significaret antiquitas, comites atq; satellites Baccho non quosuis addidit, sed Silenos, Satyros, Bacchas, Lænas, Nymphas & Tityros: quemadmodum Strabo scribit lib. 10. quibus Phurnutus Panas etiam & Syluanos adijcit. Atque is Ariadnæ chorus dictus est, quem Dædalum statuarium effinxisse ferunt in Cnoso, ex albo marmore: cuius Homerus etiam alicubi in Iliade meminisse videtur, his quidem:

Satellitium Bacchi quid moneat.

ἐν δὲ χόρον ποίκιλλον. —

Coronabatur autem Bacchus pampinis, hedera & ficulneis frondibus: de quo alij aliter sentiunt. hedera forte ideo, quod contra ebrietatem facere putetur: de quo scribit Athenæus, quod veteres in conuiuijs corona myrtea, rosacea etiam, & ex hedera contexta, caput cinxerint, ne caput vino largius potis, vaporibus ascendentibus læderetur: propterea quod eæ coronæ astringendi simul & refrigerandi potestatem obtinerent. Easq; sic monstratas hominibus ab ipso Baccho existimat, vt illis esset adiutor, quibus malorum plurimorum author extiterit: lib. 5. Vide apud Erasmum prouerb. Hedera post Anthisteria: item, Cares foras: item, Multi thyrsigeri, pauci Bacchi. Cæterùm quare etiam tibia in Bacchi sacris adhibita fuerit, planum id est. Porrò de ritu, ceremonijs atq; habitu Baccharum, vide quæ scribuntur apud Ouid. 6. Metamorphoseon: Euripidem etiam in Bacchis, ac Herodotum lib. 2. vbi scribit, quomodo Ægyptij eius festum peregerint. Græci autem eò dementiæ processerunt, vt in anniuersaria celebritate Baccho viuos homines sacrificarent: quiq; ita erat immolatus, maximam inter suos probitatis ac religionis laudem est consequutus: quod & plerisq; alijs dijs alios etiam fecisse, tum ex Plutarcho & Pausania, tum alijs quoq; scriptoribus est manifestum: quod putarent preciosissimam victimam deos vt cum maxime delectare, placareq;: suas opiniones, sua somnia, sine verbo prælucente (quod solum est lucerna pedibus nostris) secuti.

Bacchus quare hedera fuerit coronatus.

Vis hederæ qualis.

Ceremoniæ Baccharũ quales.

Græci in festo Bacchi viuos immolant homines, & quare id fecerint.

κυανάμπυκι κισσῷ.) Hederam Germani ephew nominant, facto nomine ab hærendo, vt quidam putant, quod vetustis parietibus inhæreat: seu etiam ab edendo, quasi ederam, quod vetustos parietes, serpendo, & latius per muros quibus adhæret diuagando, corrumpat atque exedat: vel etiam, quia edita petat, Baccho sacra, quod non secus omnia, atq; ille, mentes illigat. Eius plures sunt species, de quibus vide Diosco-

Etymologia hederæ.

Dioscoridem lib. 2. cap. 175. Plinium li. 16. cap. 34. Theophrastum libro. 3. cap. 18. candida, quæ femella vocatur: & nigra, mas nominata.

ὠδῖνες ὀνείρων.) Id est, nunc complebuntur, quæ somnijs Hecubæ præsignificata sunt, cum grauida somniaret, se Paridem facem ardentem parere, qua omnis Phrygia conflagraret: ideoq; vatibus monentibus, vt patriæ commune malum, in Ida exponi iussit, vbi à pastoribus altus est: Dictys lib. 2. Euripid. in Andromache, Lycophron in Cassandra.

Somnium Hecubæ, putantis parere se Paridem facem ardentem.

λήγει.) Id est, finietur tandem bellum, quod hactenus dilatum est: quod tempus excidij Troiani nondum aduenisset, quod nunc adest, completis nunc oraculis, equo in vrbem recepto.

πληθύτατοι πολεμισταί.) Habuit namq; Græcia ab initio, si qua gens in orbe alia, multos præstantissimos atq; excellentissimos viros, quod ea natio præ reliquis nationibus omnibus, mox à prima ætate iuuentutem ad virtutis, gloriæ atq; laudis studium assuefaceret atque excitaret, eoque quicquid haberet industriæ præcipuè conferret. Cæterùm multorum heroum Græciæ memoranda facta celebrat Homerus in vtroque opere, Pindarus in Hymnis suis, Plutarchus in Vitis seu παραλλήλοις, ac Philostratus in Heroicis.

Græcia quare multos habuerit viros præstantes.

Qui autores scripserint laudes heroũ Græciæ.

οὐ γὰρ ὑπ' ὠδῖνεσσι.) id est, pariet ac edet equus suum fœtum, Græcos absconditos: non quemadmodum mulieres mortales parere solent, alijs mulieribus præsentibus ac obstetricantibus: sed habebit obstetricem ac Lucinam, Mineruam, cuius etiam consilijs equus ille primitus est fabricatus, ac absolutus trium dierum spacio: quemadmodum est apud Calabrum lib. 12. Paralipomenon. Ideoq; nunquam deseret Mineruа equum laborantem, ac parturientem, suum opificium.

Equus Troianus trium dierum spacio ædificatus.

πολίπορθος.) Minerua namq; dea artium est, bellorum etiam: quo significatur, bella geri non tam robore ac viribus, quàm etiam prudentia & consilio, μῆτί τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων, ἠὲ βίηφι: Homer. Iliad. lib. ψ. Ac, ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλεῖον ἔβλαψεν τοὺς ἔχοντας. Isocrates ad Demonic. βέλτερος (etenim) ἀλκήεντος ἔφυ σεσοφισμένος ἀνήρ. Et, ἀγροὺς καὶ πόλιας σοφία καὶ νῆα κυβερνᾷ: quemadmodum in versibus sapientissimis Phocylidæ sapienter indicatum est.

Quare Minerua fingatur dea bellorum.

καὶ δὴ προφέρειν) Ipsa Cassandra certa de venturis malis, cædibus, captiuitatibus, vinculis, atq; captiuarum mulierum abductionibus, loquitur de ijs vaticinantium more, vt de præsentib. iam & perfectis.

φαλεύει πῦρ.) Id eſt, iſti, quos equus aluo condit, igne vaſtabunt Troiam.

Caſſandra ab Aiace ſtuprata, ab Agamemnone in Græciam abducta, vbi & occiſa eſt.

ὤ μοι ἐμῶν ἀχέων.) Sciebat namque, ſibi quoq; impendere mala, vitium in templo Mineruæ offerendum ab Aiace Oileo, & abductionem in Græciam, vbi à Clytæmneſtra cum Agamemnone ſimul mactaretur, de quo poſtea.

Muri Troiani à dijs extructi.

ἔργον ἀθανάτων.) Quod muri Troiani à Neptuno & Apolline Laomedonti eſſent extructi, quemadmodum ſupra etiam monuimus.

κεῖται.) interemptus à Neoptolemo, filio *Achillis.*

ἑρκείοιο.) ad quam confugerat, tanquam ad locum *tutum*, ſacrumque, à quo abſtrahere ſupplices nemini impunè *licebat*: quod dij templorum atque ararum ſuarum violationem grauiter ſemper vlciſcerentur, quemadmodum apud Pauſaniam & Plutarchum exempla ſæpe leguntur: & quod Deus ſupplices, ad deorum opem confugientes, reuerenter ac honeſtè haberi vellet, quod *πάντες δὲ θεῶν χατέουσ᾽ ἄνθρωποι*, ſecundum Homericum illud celebratiſsimum, Odyſ. γ. Ac omnes miſeri poſsimus fieri, cum *πάντα προσδοκᾶν πάντας ἀνθρώπους* præcipiat Xenophon. Supra autem diximus, quod vetuſtas Ioui multa cognomina tribuerit, quorum alij ab officijs eius facta fuere: ſic etiam eundem Hercæum dixere (quemadmodum Pollux etiam meminit lib 8. de nouem vrbibus principibus agens) cuius ara in medio ædium, præſertim optimatum, erigebatur, vt ædium ac totius familiæ columen ac munimentum exiſteret, facto nomine *ἀπὸ τοῦ ἕρκειν*, id eſt, à ſepiendo & circundando. Vnde & *ἕρκος*, hoc eſt, ſeptum, factum eſt. Meminit eius aræ Virg. etiam 2. Aeneid.

Quare ſupplices & miſeri benigne ſint habendi.

Nomina varia Ioui vnde ſiut impoſita.

ἀριστοτόκεια.) Id eſt, quæ mater es præſtantiſsimorum liberorum, Hectoris, Deiphobi, Creuſæ, Polyxenæ, Caſſandræ, &c. Ac apud Virgil. 2. Aeneidos ait Aeneas, vidiſſe ſe Hecubam, centumque nurus. Et apud Homerum Odyſſ. ω. Priamus ſenex flens queritur apud Achillem, quod 50. habuerit filios, pleroſque præſtantes viros, cum Græci primum Troiam appuliſſent, quos in eo bello omnes amiſiſſet, paucis admodum exceptis, bis quidem verbis:

Quinquaginta filij Priami.

αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ᾽ οὔ τινα φημὶ λελεῖφθαι
πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ᾽ ἤλυθον υἷες ἀχαιῶν.
ἐννεακαίδεκα μέν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν
τοὺς δ᾽ ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες,
τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος ἄρης ὑπὸ γούνατ᾽ ἔλυσεν,

ὃς δέ

ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
τὸν σὺ πρῴην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης,
Ἕκτορα, τοῦ νῦν εἵνεχ' ἱκάνω νῆας ἀχαιῶν,
λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.

λυσσαλέῃ κυνί.) De eo ſcribit Dictys libro 5. quod Troia deſtructa, in prædæ diuiſione obtigerit Hecuba Vlyſsi. vbi cum ipſa paulò ante regina Phrygiæ potentiſsima, impatientius ſeruitutem ferret, ac multa maledicta in milites Græcorum ingereret, ab ijſdem lapidibus obruta, vitam finiuit. Ex qua narratione confixerunt poetæ, quod in canem ſit mutata, tum quod proteruius lingua in Græcos eſſet inuecta, tum etiam quod canes lapidibus petamus. Eius Hecubæ Metamorphoſeos meminerunt Calaber lib. 14. Ouid. 13. lib. Metamor.

Hecuba deſtructa Troia lapidib. obruitur.

Fabula de Hecuba in canem mutata vnde ſit facta.

δῖα Πολυξείνη.) Polyxena filia fuit Hecubæ, quam diruta vrbe Græci mactarunt ad tumulum Achillis, humana hoſtia Achillem Græcorum præſtantiſsimum, ac inter deos iam relatum, placantes ac honorantes. Dictys libro 5. Calaber lib. 14. Ouid. 13. Metamorphoſ. Euripides in Hecuba tragœdia, ὡς ὅτι τραγικωτάτη, vbi duo natorum funera, Polyxenæ & Polydori, miſeræ Hecubæ & ſeruæ & captiuæ, ſimul offeruntur, triſtiſsime ſe habenti, & tantum non ſubito præ dolorum magnitudine, quibus longo tempore fuerat confecta, concidenti.

Polyxena mactata ad tumulum Achillis. Hecuba Euripidis tragœdia τραγικωτάτη.

ξείνη δέ μοι γαῖα.) Caſſandra namq; in prædæ diuiſione contigit Agamemnoni, quemadmodum Dictys ſcribit lib. 5. & 6. Calaber item lib. 14. Clytæmneſtra autem, cum abſente Agamemnone ad Troiam, interim conſueuiſſet cum Aegyſtho, auxilio eiuſdem reducem ſimul etiam Caſſandram interfecit, cum præbuiſſet Agamemnoni balneum exeunti induſium, quod manicis carebat: quodque ipſi interea dum ad Troiam abeſt, redituro ad cædis occaſionem parauerat: idque hoc loco dona exitioſa nominat. Eius rei meminit Homerus Odyſſ. λ. item ω. Aeſchylus in Agamemnone & Eumenidibus, Euripides bis in Oreſte, Pindarus item cum Lycophrone. Vide etiam prouerb. Pro beneficentia Agamemnonem vlti ſunt Achiui.

Caſſandra ab Agamemnone abducitur in Græciam.

Agamemnon quomodo ab vxore Clytæmneſtra interfectus.

μεγάλῃ πυρί.) Hoc eſt, perdantur igni Græci, in equo incluſi, ſimul tanquam in vno rogo igni traditi: fiat is equus ipſis πολυάνδριον (quemadmodum Strabo loquitur, de trecentis interfectis cum Leonida ad Thermopylas) hoc eſt, commune ſepulchrum.

κεντῦρας

κρητῆρας ἐλευθερίης.) hoc eſt, cùm verè à bello, ab hoſtibus, à periculis liberi facti fueritis, tunc propoſitis poculis inuitate vos largius, veluti in libertate gaudentes. nunc verò adſunt adhuc hoſtes, ijq́; vobis ſunt propiores quàm antea, in ipſa vtique penetralia à vobis recepti: qui hoc moliuntur, vt vobis exitium ſtruant, ac ſuperſtitibus inde æternam ſeruitutem afferant. Niſi forte alludit ad crateras veterum varios, quorum alio tempore alius vſus fuerat: de quibus Athenæus etiam in ſuis Dipnoſophiſtis meminit.

Crateres veterum varii.

ἀμφότερον μάντιν ἀγαθόν.) Apollo namque vatem eam fecerat ea cum lege, vt ipſi ſuas nuptias polliceretur: quod cum deinde recuſaſſet, ſuſpecta omnia eius vaticinia reddidit: hoc eſt, vt vera quidem prædiceret, cæterum nemo dictis eius fidem haberet: quod ipſa quoq; apud Lycophronem queritur. Fabula refertur à Lycophronis interprete, tum in Caſſandræ argumento mox ab initio, tum alibi quoque in eius poëmatis expoſitione.

Quare omnia vaticinia Caſſandræ ſuſpecta fuerint.

μάτην δ' ἐρεῖς.) Id eſt, nunquam efficies vt dictis tuis, tanquam veris, quiſquam animum adhibeat.

Κρονίδης.) Id eſt, Iuppiter Saturni filius, poſt cuius obitum imperium cœli ceſsit Ioui. Veterum enim dij, ipſi cœli domini etiam moriebantur: quod multo magis ſe, quam homines, omnibus ſcelerum ac libidinum generibus polluerent, propter quæ mors venit in mundum, cui ipſi merito quoque ſubijciuntur. εἰ θεοί τι γὰρ δρῶσι φαῦλον, οὐκ εἰσὶ θεοί, ſed impuri, ſcelerati, parricidæ, atq; libidinoſi: quemadmodum de pleriſque gentium dijs, omne turpitudinis genus ipſa prodidit antiquitas.

Gentiũ dii quare moriantur.

ἐσκίδναντο.) Putat enim Priamus verè abijſſe Græcos, cum non procul à Troia in Tenedo reditum ac fugam confingentes, abditi deliteſcerent: ſignum inuadendæ vrbis ſomno vinoq́; ſepultæ à Sinone prolatum præſtolantes.

νέον δακρύσατο χήρη.) Ipſius vitæ atq; ſaluti timens, quemadmodum eſt apud Homerum Iliad. χ. vbi parentes Hectoris de ipſius ſalute ſolliciti, ante vltimum congreſſum cum Achille, vbi & perijt, eum obſecrant, miſerabili geſtu, à propoſito auertere conantes: ſenex Priamus euulſis ſibi capillis, mater Hecuba nudatis mammis, quas ſuxerat, vt in vrbē redeat. Verba Homeri ſic habent:

Senex Priamus euulſis ſibi capillis, mater Hecuba prolatis mammis, Hectorem orant, ne cum Achille congrediatur.

ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἕλκετο χερσί
τίλλων ἐκ κεφαλῆς, οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθε.
μήτηρ δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ὀδύρετο δακρυχέουσα,

κόλπον

κόλπον ἀνιεμένη, ἑτέρηφι δὲ μαζὸν ἀνέσχε.
καί μιν δακρυχέουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
Ἕκτορ τέκνον ἐμὸν, τάδε τ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον
αὐτὴν, εἴποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέσχον,
τῶν μνῆσαι φίλον τέκνον, ἄμυνε δὲ δήϊον ἄνδρα
τείχεος ἐντὸς ἐὼν, μηδὲ πρόμος ἵστασο τούτῳ.

πολιοῦχος.) Fouerat illa quidem hactenus aliquantulum partes Troianorum, tametsi grauiter læsa esset à Paride, à quo neglecta erat in dearum iudicio: verùm quia & Palladium iam ad Græcos erat translatum, à Troianis prorsus animum alienum gerebat. Ideoque multum fallitur Priamus.

ἔῤῥ' οὕτως.) In Harcinia hæc verba hoc sensu exprimunt, Das dir nimmer guts geschehe: qua imprecatione, quæ ipsis est familiarissima (quòd planè leuis atque mitis illa putetur vulgo) non video quid possit dici vehementius, aut atrocius, aut tristius etiam.

ἰὸν μόρον.) quòd abducenda esset in Græciam (stuprata prius in templo Mineruæ ab Aiace Oilei) ibique mactanda cum Agamemnone à Clytemnestra, Helenæ sorore, quemadmodum paulo antè monuimus.

ἔβλεπεν ἤδη.) Quæ enim à Troianis risui habebantur, ac vix vnquam futura credebantur, ipsi certa atque præsentia esse visa sunt.

ἔφλεγον.) Vt in publica lætitia ac solenni festiuitate, quam peragebant introducto equo, quasi recuperata iam libertate, belloque profligato, quare etiam hecatombas immolant, hoc est, centum boum sacrificia: quæ vox sæpe est apud Homerum, quòd vsitatum fuerit gentibus tam magnificè deis suis sacrificare: quemadmodum apud Plutarchum, Suidam, ac Latinos, etiam historiæ Romanæ scriptores tam sumptuosorum sacrificiorum multa extant exempla. Facessant à nobis dij huiusmodi, quos infinitos quamuis sumptus facias, tam nunquam ita placabis, vt in malis ac necessitatibus eos præsentes habeas. Ac piè admodum dictum est, vndecunque id etiam à Plutarcho in moralibus referatur, εὐσεβεῖν τοῖς θεοῖς ῥᾴδιον, hoc est, Recte Deum colere, secundum verbum ipsius, facile est: quòd id tam permissum sit inopi, quàm opulento.

Centum boum sacrificia.

Gentium dij multis sumptibus, sed temere colebantur.

Deos recte colere facile.

ἀνένευον.) Non probabant, non accipiebant: quòd auersentur improborum munera, & bonorum tantum sint amici. ὤν γάρ τοί γε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς, vt in Hesiodi versu

 dicitur:

dicitur: ipsi ἀγαθῶν αἴτιοι, κακῶν δ' ἀναίτιοι, quemadmodum Plato de dijs loquitur. Et quòd iam adesset tempus, quo Troiam funditus volebant euertere.

εἰλαπινὴ.) Peractis enim sacris, deinde conuiuabantur, ac se inuitabant hilarius. vnde & μεθύειν factum putat Aristoteles, referente Athenæo: quòd μετὰ τὸ θύειν, hæc est, postquam sacrificassent, deinde hilaritati se traderent. Ac apud Homerum cibum nunquam capiunt, nec cubitum se conferunt, nisi prius dijs libassent, quod & Hesiodus sic facere præcipit, his quidem verbis:

μεθύειν vnde factum.

Veteres ante omnia deos prius placabant.

μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων ἀνελόντα ἔσθειν. —

vnde prouer. Principium, medium, finis. Item, prora puppis.

λυσιμόρος.) viros soluente, robur prosternente, ac vires eneruante, cum immodicè sumitur, quemadmodum de ea re multæ sunt admonitiones ac sententiæ apud Theognidem. Virg. 2. Aeneidos sic:

Inuadunt vrbem somno vinoq; sepultam,
Cæduntur vigiles, portisq; patentibus omnes
Accipiunt socios, atq; agmina conscia iungunt.

δαιμονίη.) Veteres namque, sine luce verbi huc illuc vagantes, quò cæca rapiebat quemque opinio, quòd quicquid vel in somnis visum semel fuit, id pro deo statim coluerint, hactenus sæpius à nobis dictum est. Ignotos etiam deos coluerunt, ac adorarunt, quo quidem quid potest esse stultius? cum vulgò etiam dicatur, quòd ignoti nulla sit cupido. Sic etiam deos fecerunt tempora, vt hoc loco Noctem.

Gentilium deorum multitudo quare innumerabilis fuerit.

ἀφροδίτη.) Id ideo facit Venus, vt hac ratione Troianis prodat dolum Græcorum: hoc est, Græcos in equo absconditos esse, Troianis commonstret, quòd pro horum salute magis laboraret, quàm deæ dijque cæteri, quòd & Aeneas in monte Ida ex suo cum Anchisa concubitu sibi dilectus esset natus filius, quemadmodum est his apud Homerum in Hymno Veneris, 2. Aeneid. etiam: & quòd etiam Troianis faueret, quòd Paris pro se sententiam tulisset, ac de suo præcepto Helenam raptam abduxisset, propter quam bellum illud motum vtrinque fuerat.

Quare Venus magis fouerit res Troianorũ, quam dij reliqui.

μνηστῆρες.) Id est, qui propter te certamen illud subierunt, seu qui olim tuas nuptias ambierunt: propter quas, quia illegitimè possidentur ab alio, nunc bellum est.

Δηιφόβῳ.) filio Priami, cum quo iam nupta es, interempto Paride

pto Paride à Philoctete.

μενελάῳ.) priori marito, qui multa propter te sustinuit hoc decennio, & à quo Paris te abduxit.

ἄμυνσον.) mentione quisque vxoris suæ, à qua absfuerat hactenus.

τυνδαρεώνης) Tyndareonem, hoc est, Helenam, Tyndarei regis Oebaliæ & Ledæ filiam.

τυδείδης.) Id est, Diomedes, Tydei filius: cuius fortitudinem Homerus hoc versu prædicat, — Diomedes Tydei filius.

τυδεύς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής: Iliad. ε. De eo pluribus meminit Homer. Iliad. δ.

αἰγιαλείης.) Vxoris suæ, à qua tamen domo pulsus est reuersus: quòd interea dum ipse abest diutius, ipsa cum alio consuetudinem habuerit. Dictys lib. 6. Lycophron in Cassandra. — Diomedes reuersus domo pellitur ab vxore.

πηνελοπείης) Penelopem vxorem Vlysis: qui ab ea absfuerat annis viginti, in tota Odyssea celebrat Homerus à pudicitia, fide coniugali, & alijs virtutibus, honesta matrona dignis. Vide etiam apud Ouidium epistolam Penelopes ad Vlyssem. Voluit autem Homerus, celebrans Penelopem, proponere simul ideam honestæ coniugis: quam cogitari videbat posse facilius, quàm talem, qualem ipse pingit, alicubi ita reperiri. Tametsi sint qui scribant, nihil horum de Penelope ab Homero rectè & verè dici: cum in fide coniugali, absente diutius Vlysse, minimè perstiterit: quemadmodum pleræque aliæ Græcorum vxores, maritis absentibus, id facere, & quidem sedulo studuerunt: veluti id patet ex Homero, Calabro, Euripide, Aeschylo, Lycophrone, dicty, & multis autoribus alijs. — Penelope vxor Vlysis ab Homero celebrata, vt idea honestæ coniugis. — Quæ de pudicitia ac castitate Penelopes scribit Homerus, ab alijs aliter sunt tradita. — Pleræque Græcorum vxores absentibus maritis impudice vixerunt.

ἄντικλος.) Is, quicunque etiam Græcorum fuerit, dum respondere parat Helenæ (qua re & se prodidisset Troianis, & cæteros qui secum in equo inclusi tenebantur, ac Græcorum conatus fuisset remoratus) ab Vlysse in equo interficitur: ac à Græcis simul ibi conclusis ibidem sepelitur. Homer. Odys. δ. Calaber lib. 12. — Anticlus interficitur ab Vlysse in equo troiano.

δέσματα σιωπῆς.) Id est, propulsurus vim illam sibi illatam, ideo maximè vt taceret, cum vitæ etiam discrimine, suique occisione, si aliter id fieri nequiret.

ἤθελγε.) Scilicet, vt responderet Helenæ nominanti & Græcos in equo inclusos, & horum vxores: à quibus quia absfuerant diutius, meritò ad ipsorum nomina commouebantur.

πάλλας.) Non amplius fauens Troianis, propterea quòd ad Græcos palladio ſuo tranſlato, ipſa quoque eò ſuum tranſtuliſſet animum.

πόθος ἀλλοτρίων.) Id enim, quòd potius cuperet perpetuò viuere cum Deiphobo, quàm Menelao, videbatur Helena indicare, quòd aſsiſtens equo vocabat ſigillatim Græcorum optimos: quo tandem Græcorum dolum prodidiſſet, de Veneris inſtinctu, niſi Minerua ab hoc cœpto eam auertiſſet.

κύπριδος ἄτη.) quæ ſcilicet deſerto Menelao, Paridem ſecuta es, & commouiſti bellum illud lachrymoſum inter Græcos & Barbaros.

Iphigenia Helenæ filia.

ἰφιμέδην.) Eam ſuſcepit ex Menelao, quemadmodum id ſcribit Euripides, ſicuti etiam ex alijs alias: vt ex Theſeo, à quo primitùs ſeptennis adhuc rapta eſt, Iphigeniam, referente id Pauſania.

περὶ μειλιχίῳ.) Id eſt, protenſa face (Sinonem ſecuta) oſtende te fauere, ac conſultum optimè cupere Græcorum rebus, ac exoſas nunc habere res Troianas: ſic quidem proderis ipſis Græcis, ac tibi quoque rectè conſules.

αὐτομάτως ἐσέπεσε.) Id eſt, largius poti, dum adhuc manibus tenent pocula, obdormiunt: quæ deinde dormientibus de manibus effluunt, profuſo in terram vino.

Iupiter fata hominum in lance examinat.

τάλαντον.) Iam tempus aderat, quo decreuerant perdere Troiam dij. Alludit autem ad id, quòd Iupiter fata Græcorum & Troianorum in lance examinat, apud Homerum lib. Iliad. θ. quemadmodum etiam Turni & Aeneæ, Aeneid. lib. 12. Ac ſcripſit Aeſchylus ψυχοστασίαν, in qua agit de lancibus Homericis, quemadmodum id refertur à Plutarcho in Moralibus alicubi. τάλαντον autem trutinam libramque ſignificat, παρὰ τὸ τλῆναι τὸ βάρος: pondus etiam, in qua ſignificatione apud Homerum quoque legimus, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.

ψυχοστασία Aeſchyli. Etymologia talenti.

ἐλέλιξεν.) Excuſsit à trutina Græcos. id eſt, vix tandem decreuit Iupiter, quòd vellet perdere Troianos, conceſſa victoria Græcis. diſputauerat namque ſecum: an Troiam euertere conueniret.

Apollo miſeratur Troiam perituram.

λυκίης νηόν.) Apollo, qui cum Neptuno Troiana mœnia extruxerat, quamuis Laomedon pro eo officio ingratus admodum extitiſſet, tamen miſeratus Troianorum ſortem, diſcedit in Lyciam, minoris Aſiæ regionem, vbi templum habebat: ne cogeretur ſpectator eſſe Troiani excidij, ac deſtructionis eius operis, cuius ipſe autor fuerat. De Lycijs,

Lyciæ

Lycíæ colonis, atque horum laudibus, vide Strabonem lib. 14.

ἀχιλλῆος παρὰ τύμβον.) Fuerat enim Achilles ſepultus à Græcis in Sigæo, quod erat promontorium Troiæ, cum ex inſidijs ante Troiam, dolo ac proditione in templo Apollinis eſſet interfectus à Paride, homine mollisſimo: quæ præconia, nec alia, ab ipſo quoque Hectore apud Homerum ipſi tribuuntur. Dictys lib. 4. Calaber lib. 4. vbi tamen non à Paride, ſed ipſo Apolline ſublatus Achilles refertur. Cæterùm Dictys lib. quinto cum his conſona ſcribit, Sinonem extra Troianæ vrbis mœnia Troianorum luxum & ſecuritatem obſeruantem, propter quæ eò miſſus à Græcis fuerat, ex loco edito inuadendi ſignum, facem ardentem Græcis porrexiſſe.

Achilles ſepultus in Sigæo.

Paris homo mollisſimus.

Sinon vnde ſignum inuadendi vrbem porrexerit Græcis.

ὡς δ' ὁπότε.) Simili declarat formam Helenæ, ſumpto à plenilunio.

πλήθουσα.) Cum ſcilicet eſt in oppoſitione, quod tempus πανσέληνον Græci nominant: Germani, Den vollen monat.

κεραίης.) Id eſt, dum prodit à coniunctione cum ſole, cum lumen eius minutum adhuc eſt, ipſaque nondum ſemiplena, μηνοειδὴς, corniculans falcataque apparet: hoc eſt, in nouilunio. Germani nominant, Den newen monat.

ἀντιτύπους ἀφέλκεται.) Id eſt, in oppoſitione, in plenilunio, cum pars lunæ opaca ſoli oppoſita, etiam illuſtratur. Luna namque lumen ſuum à ſole mutuatur & abſtrahit, vt ipſa quoque habeat vnde luceat, vt tota totoque circulo fulgens lucidaque appareat: quo etiam tempore, terra opaco denſoque corpore interpoſito inter aſpectum ſolis & lunæ, eclipſes lunæ fieri ſolent. Senſus autem eſt: Quemadmodum fulget luna plena, ita fulgebat quoque forma Helenæ, facem de thalamo proferens.

Luna mutuatur ſuum lumen à ſole.

Eclipſes lunæ quomodo fiant.

Therapne patria Helenæ.

θεραπναίη.) à Therapne oppido Laconiæ, patria Helenæ, Pauſan. lib. 3. Mela lib. 2.

ἀπέπεμπε.) ſcilicet ex Tenedo inſula, vbi Græci ſe abdiderant, reditum ſimulantes.

ποσειδάωνος.) Dei, qui maris terræque tenebat imperium, ac infenſi Troianis, quòd pro extructis à ſe muris pactam mercedem non accepiſſet.

ἵππῆες.) Id eſt, exercitum equeſtrem poſt ſe reliquerunt Græci: quòd metuerent, ne ſi equi Troiani ſuorum equorum hinnitu ad rehinniendum prouocarentur, Troiano hoc pacto à ſomno excitati, Græcorũ conatib. doloſis reſiſterent.

οἱ δ' ἕτεροι.) Simili ab apibus sumpto declarat studium Græcorum, ex equo Troiano ed cædem stragemque Troianorum proruentium.

De apibus qui scripserint.

φωλάδι τέχνῃ.) De apum ingenio, studijs, politia atque industria, vide 4. Georg. Virgilij, qui totus de ea materia est scriptus: Plinium etiam in mundi historia, tum alibi, tum maximè lib. 11. per aliquot capita: Aelianum etiam in sua animalium historia, præcipuè lib. 5. Meminerunt etiam Aristoteles, Columella, Palladius, ac plurimi alij.

χαλκείου θανάτοιο.) Hoc est, tradiderunt eos æternæ, seu rigidæ, seu inexorabili morti, quæ nemini parcit, sed suo tempore rapit singulos: quemadmodum id multis poetarum sententijs docetur, quæ adolescentibus notæ sunt. Ipsa enim θάνατος vocatur, quòd sit τανάος ἐπὶ πάντας, quod in omnes se extendat, ac in cunctos suum ius exerceat.

θανάτου etymologia.

νήχετο αἵματι,) præ multitudine cæsorum.

αὐχένας εἰς θάνατον.) Id est, mori potius volebant suorum manibus, quàm hostibus turpiter seruire, qua calamitate quid potest excogitari tristius? & tamen eius rei plurima similia, aut etiam tristiora, in Gentium historia reperias. Sic Cato, sic Demosthenes, sic Hannibal, proprijs armis concidunt, ne hosti seruiant, aut etiam tristius quid seruitute patiantur: quemadmodum est apud Plutarchum in Catone Vticense, Demosthene & Hannibale, apud quem multa eius generis reperies alia: vt in Mario, vbi Cymbrorum vxores (fusis iam Cymbris à Romanis, cum esset desperata salus & victoria) liberos, parentes, fratres, maritosque suffocant, ne in potestatem Marij viui veniant. Fuit etiam reperta inter easdem mulier, quæ suspendio vitam finiuerat, ac infantes liberos pedibus suis appenderat, vt vno mortis genere cum ipsa matre perirent. Quemadmodum postea etiam Marij filius à Sylla obsessus, in eodem modo libertati suæ, nec aliter, consulit. Fuit id namq; solenne veteribus, magnificum etiam gloriosum, spontanea morte dedecus, turpitudinem, aduersa, seruitutem ca huiusmodi alia declinare. Quare nec Mithridatis regis Pontici sorores, fratre superato & fuso, diutius sibi in vita manendum esse existimarunt: eodem authore in Lucullo, quemadmodum nec Cleopatra Aegypti regina id expedire sibi putauit, quòd victum videret esse Antonium

Cato Demosthenes, hannibal, quare seipsos interemerint.

Cymbrorum vxores suas interficiunt ipsi, ne in Romanorum manus veniant.

Mulier Cymbrica se interimens, pedibus sui appendit liberos, vt vna secum moriantur.

Marij filius seipsum interimit.

Fuit solenne veteribus, ac gloriosum, sibi ipsi manus afferre.

Sorores Mithridatis. Cleopatra etiam,

tonium ab Augusto: Plutarchus in Antonio. Quæ etiam in Bruto ab eodem autore scribuntur, de Lycijs (qui populi fuerunt minoris Asiæ) obsessis, omnem superant calamitatem. Ij namque, ne in hostium manus venirent, cum se dedere nollent, incensa vrbe viri ac mulieres, pueri paruulique cum clamore atque vlulatu in ignem omnes se coniecerunt, quidam etiam ab excelsis muris se præcipitarunt, alij etiam suorum patrum ensibus iugulum nudum porrexerunt. Postea consumpta ciuitate, inuenta est mulier, quæ laqueo se suspenderat, quæ paruum infantem manibus strágulauerat, quæ incensis præterea ardens lampadibus domum cembusserat. Ac plura alia tum à Plutarcho, tum Pausania, id genus tristia memorantur, quæ animus cogitare etiam cohorrescit. Sunt verò ea indicia furoris diaboli, quem exercet pro suo arbitratu, apud eos præsertim homines, qui luce veritatis non reguntur.

Aegypti regina, seipsas interimunt. Lycij incensa vrbe se ipsos in ignem omnes conijciunt.

Mulier quædam strangulata, altera manu infante, altera incensis ædibus, seipsam suspendit.

νύστον.) quem amabat ac cui iam erat desponsa à parentibus, paulo pòst domùm ducenda. Atque huc pertinent, quæ de Choræbo scribit 2. Aened. Virgil. cum videret Cassandram Priami filiam, sibi desponsam virginem, trahi è templo Mineruæ crinibus,

Impotentis amoris exemplum.

Non tulit hanc speciem furiata mente Choræbus,
Et sese medium iniecit moriturus in agmen.

ἐχόλωσε.) ad iram lacessebat, vt ira percitus, etiamsi nollet, se quoque interimeret.

ὀφειλομένῳ παρακοίτῃ.) cum sponso, cui se debebat, cui erat promissa à parentibus, ab amicis.

πολλαὶ δ' ἠλιθιώμεναι.) Id est, multæ abortiunt terrore, atque periculorum magnitudine perculsæ, atque in ipso abortu vnà quoque pereunt.

ἐνυὼ,) Bellona, quæ & Duellona veteribus, soror Martis, vxor etiam, vt refert Suidas, dea fuit belli, quæ Marti in bella eunti currum & equos parabat: vt à Statio poeta in Thebaide canitur.

Bellona dea belli.

ἔρις.) Etiam Contentionem deam facit, quemadmodum in Colutho pluribus diximus. Quibus namque somnijs superstitiosa antiquitas non diuinos honores tribuit, non modò virtutibus, sed vitijs etiam, affectibus, somnijs (veluti apud Homerum) & id genus alijs? quæ execranda potius sunt, quàm seu sæpe recitanda, seu etiam cuiquam sano vnquam imitanda.

Antiquitas superstitiosissima fuit in dijs innumeris confingendis.

φόνιος ἄρης.)

Fratres ac comites Martis qui.

φοίνιος ἄρης.) Mars Deus belli est: cuius fratres comitesque sunt indiuidui, ἔρις κακόγαμος (vt Hesiodus etiam nominat) luctus, cædes, victoria incerta, anceps & dubia. Ideoque eam ἑτεραλκέα, & Martem seu auxiliũ ἀλλοπρόσαλλον nominat, Homerum poetarum principem sequutus, quòd nunc his nunc alijs adsit:

ξυνὸς (γάρ) ἐνυάλιος, καί τοι κτανέοντα κατέκτα, vt apud Homerum de Marte dicitur. vbi νίκη etiam δ' ἀπομείβεται ἄνδρας. Per alternantem autem victoriam innuere vult, nunc Græcos, nunc Troianos, (etiam capta iam Troia) in conflictibus superiores fuisse, quemadmodum 2. Aeneid. Virgil. his verbis declarat:

Quondam etiam victis redit in præcordia virtus,
Victoresq́ cadunt Danai. ——

αἰγίδα) Aegida Iouis clypeum facit, quo etiam vtitur filia Iouis Minerua, ex capite ipsius progenita. Ipse verò Iupiter inde Aegiuchus nominatur, quòd de pelle capræ, quæ eum expositum in Ida Cretæ aluerat, clypeum sibi pararit, ipsa mactata, cum eius ministerio non amplius indigeret: pulchra me hercule θρεπτήρια matri persoluens, vt puer etiamnum declararet scilicet, qua pietate etiam postea in vita vsurus esset, dum cædibus, adulterijs, atque alijs nefandis & incæstis libidinibus tartata (non dicam cœlum, cuius ipse nunquam seu dominus seu hæres extitit, ne futurus etiam est postea) polluere non desijt. Fabulam narrat Lactantius libro primo Diuinarum institutionum, apud quem etiam in Creta sepelitur, cum hac monumenti inscriptione, ὁ ζεὺς τοῦ κρόνου: id est. Iupiter Saturni filius hoc tumulo iacet conditus.

Iupiter mactauit capram, a qua nutritus fuerat.

Iupiter in Creta sepelitur.

Neptuno quare sceptrum tribuatur.

ποσειδάωνος.) terræ marisque domini: vnde & sceptrum, vt regi, ipsi tribuitur, cuius tamen alij alias caussas, easque plures etiam afferunt, quas nos hoc loco sinimus: quòd res planè sit infinita, ac diligentiæ superuacuæ & superstitiosæ, semper ostendere conari, quid fabulis singuli poetæ indicatum voluerint: cum & alterius mentem assequi non semper sit procliue, aliæque fabulæ ex historijs, aliæ ex physicis quibusdam rationibus sint desumptæ atque confictæ: quemadmodum id demonstrant Macrobius, Lactantius, ipsorum etiam poetarum (vt Homeri, Calabri, Pindari, Apollonij, Lycophronis, Theocriti) narrationes, ac horum interpretum expositiones. Verùm id in vniuersum poetæ ferè omnes suis fabulosis scriptionibus conati sunt efficere, quod in versibus Horatij indicatum est:

Fabulæ pleræque vnde sint factæ.

Et prodesse

Et prodesse volunt, & delectare poëta. Item,
Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Cæterùm ea pluribus disputantur à Strabone lib. 1. Geographiæ, Plutarcho etiam in vita Homeri.

ἴφριξε δ' ἀΐδης.) frater Iouis & Neptuni, Saturni filius, inferorum dominus.

ψυχοςόλος ἑρμῆς.) Mercurius Iouis fuit ac Maiæ filius, cui varia attribuit officia antiquitas. Fecit namq; eum deorum nuncium, sermonis, mercium, furum etiam deum, quemadmodum est apud Homerum in Hymno in Mercurium scripto. vnde poëtis sæpissimè dicitur ἄγγελος οὐρανιώνων, διὸς ἄγγελος, εὐάγγελος, διάκονος, ἐμπεραῖος, κερδῶος, κλέπτης. κλῶπα quoque Suidas vocari asserit. Eidem virgam quoque attribuit vetustas, cuius Apuleius etiam meminit in aureo, seu potius plumbeo atque monstroso suo Asino (vbi propter affectatam barbaramque sermonis nouitatem, non loqui, sed rudere potius videri posset) De eius virgæ potentia sic meminit Homerus, Mercurio varia officia attributa. Varia nomina Mercurii. Apuleii aureus asinus quo genere sermonis sit scriptus.

εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνοῶντας ἐγείρει. Odyss. ε. Et

Virg. 4. Aeneidos:

Tum virgam capit: hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq́;, & lumina morte resignat.
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat
Nubila.—— Virga Mercurii, eiusdemq; potestas.

Ab his non diuersa de ea virga Homerus quoq; scribit in Odyss. hinc ταμίαν ψυχῶν, id est, quæstorem animarum, Mercurium dicere solebat Pythagoras, πομπαῖα πυλαῖον, & χθόνιον etiam: hoc est, ductorem, ianitorem, ac terrenum: quod is ex corporibus, eq; terra ac mari animas immittat, & puras quidem atque purgatas in excelsum ducat: impuras verò illis ne appropinquare quidem, neque inuicem sibijpsis, cæterùm vinciri à furijs infractis nexibus curet: quemadmodum est apud Diogenem Laërtium in Pythagora. Mercurii aliquot epitheta.

σκαιῇσι πύλῃσι.) Scæas portas dictas fuisse, scribit Hesychius, quod in sinistra parte vrbis Troiæ fuerint, à σκαιὸς, vel à Scæo opifice, vel quod Troianis sinistræ fuerint. per eas namq; receptus equus ligneus, exitium eis attulit. Dares etiam Phrygius in historia belli Troiani, cui ipse interfuit, scribit, quod per eas portas Græci sint intromissi ab Ænea & Antenore in vrbem. Fuisse autem in ijs portis pictam imagi- Scæa porta vnde dicta. Equus pictus in fronte portarũ Scæarum. Fabula de equo Troiano vnde facta.

nem equi: vnde fortè nata etiam esse possunt quæ de equo Troiano poetæ prodiderunt, Homerus, Calaber, Tryphiodorus, Virgilius & alij.

Vsitatum fuit veteribus, dare xenia hospitibus.

ξείνια ἐχθρά.) Fuit namque vsitatum veteribus, & hospites liberaliter ac humaniter excipere: ac eosden deinde non sine xenijs, hoc est, muneribus hospitalibus dimittere: quemadmodum id patet ex multis locis Homeri, Pindari, Virgilij, & Orphei etiam.

Ossibus hostium interfectorum sepiuntur vineæ.

Vox Hannibalis intuentis fossam sanguine plenam.

πίτνε δ' ἐν χαίδανε λύθρον.) Quemadmodum similia multa passim apud veteres leguntur. Apud Plutarchum in Sylla, Athene inundant sanguine, in Mario item, apud eundem, tanta strages hostium editur, vt ossibus interfectorum vineas etiá sepserint, & flumina cadaueribus oppleta fuerint. De Hannibale Carthaginensium duce, quique longo tempore grauissimè afflixit Romanos, scribit Seneca lib. 2. de ira, quòd cum fossam humano sanguine plenam vidisset, lætus exclamarit, O' formosum spectaculum. Ac quæ ex ἁλώσεως lib. Iosephi referuntur de capta à Tito Vespasianoque Hierusalem, quòd sanguine cæsorum abundarint omnia, vt ignem etiam extinguerent in focis, nota sunt. Cæterùm cum postea iterum rebellarent Iudæi Romanis, sub duce Bencozba, seu Barcozba (vtroque namque modo legitur) in Bitter, seu Beryto vrbe Syriæ, & à Salomone rege Israel olim extructa (cuius vrbis Iosephus Græcus, Hebræus etiam, & Iosippus similiter Hebræus, meminerunt) à Romanis ingenti cæde sunt cæsi: vbi nec quieuerunt ab occisione milites, quousque equi vsque ad os per sanguinem effusum incederent: sanguisque tantus funderetur, vt lapides etiam maximos voluens duceret, ac deinde vineæ ossibus interfectorum sepirentur, eædemque per annos septem solo fimo ex sanguine cæsorum stercorarentur: quemadmodum eam historiam pluribus persequitur ex Hebræorum Commentarijs Galatinus libro quarto Catholicæ veritatis. Ac de ea Troianorum cæde, de qua hoc loco scribit Tryphiodorus, Virgilius his verbis meminit libro secundo Aeneid.

Quanta clade sint affecti Iudæi, sub Hadriano Cæsare.

Quantum sanguinis effusum sit à Romanis in Bitter, Syriæ oppido.

Ossibus cæsorum sepiuntur vineæ, & stercorantur eadē solo cruore interemptorum, toto septennio.

Quis cladem illius noctis, quis funera fando
Explicet, aut possit lachrymis æquare labores?

Maxima calamitas, senes trucidari.

οἱκτρότατοι γέροντες.) Quam calamitatem multo scribit esse maximam Homerus, vbi Priamum Hectori sic loquentem introeucit:

—— νέῳ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν
ἀρηϊ κταμένῳ, δεδαϊγμένῳ ὀξέϊ χαλκῷ

κεῖσθαι,

κεῖσθαι, πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅττι φανείη.
ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη, πολιόν τε γένειον,
αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος,
τοῦτο δ' οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν. Iliad. lib, χ.

Vſurpatur quoque idem locus à Lycurgo in oratione contra Leocratem, deſertorem patriæ.

τοκήων ἀμπλακίας ἀπέτισεν.) iuxta Homericum illud,
ἐπεί γάρ τε καὶ αὐτίκ' ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
ἔκ τε καὶ ὀψὲ τελεῖ σύν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν.
σὺν σφῇσιν κεφαλῇς γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν. Iliad. 4.

Ac in Mimo Publij dicitur: Inferior horret quicquid peccat ſuperior. Vide prouerbium, Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.

οἰωνοί τε.) Vbi enim eſt cadauer, ibi ſolent congregari aquilæ, & aliæ aues rapaces, quæ ex cadaueribus ac laniatu animalium viuere ſolent, & à remotiſsimis etiam terris ad id aduolare: quòd ſicciſsimo ipſæ prœditæ cerebro, ex aere ſuper plura etiam milliaria, quàm quidem credi poſſe videtur, facile odoratu intelligant, quò ſibi tanquam ad eſcam paratam ſit properandum: quemadmodum eſt apud Plinium libro decimo, capite duodecimo, à quo non diſſentit Apuleius in libro de Magia, vbi vulturum odorandi ſagacitatem prædicat his verbis: Vincit idem ſagacitate odorandi canes,& vultnrios, cui enim cani, cui vulturio, Alexandrini cœli quicquam ab vſque Actenſium finibus oboleat? Alii etiam, dum cauſas huius rei veſtigare conantur, ex Thoma Aquinatenſe repetunt, per quingenta millia paſſuum à vulturibus præſentiri cadaueris putorem. Ab aquilis autem perlongè plura: quod ex D. Hieronymo aſſerunt. Sunt & qui futuram ſtragem præſenſione quadam mirè percipere tradant: de quibus ſunt Plinius libro decimo, capite ſeptimo. Baſilius etiam Magnus in Hexamero: triduoque aut biduo antè ibi volare, vbi cadauera futura ſunt. Eoque nomine Marti ſacratos cenſuit vultures veterum auctoritate Phurnutus, quoniam plurimi viſentur, vbi ſunt πτώματα πολλὰ ἀγρίφατα. Quin & ingentis mali certiſsimum haberi præſagium, vbi exercitum aues inſequantur eiuſmodi: cuius rationem ſcrutari difficilimum cenſuit Albertus Ratiſponenſium ille epiſcopus, ac propter eruditionem (qualis illa tum temporis eſſe potuit) Magnus cognominatus: niſi ſtellarũ poteſtate occultiore fieri collibeat credere. Ac Horus ſcribit, veteres imperatores accuratè ſolitos explorare, in quam belli par-

Aquilæ, corui, vultures, ſupra plurima milliaria præſentiunt cadauerum putorem.

Aues rapaces futuram ſtragẽ præſentire poſſunt.

Vultures quare Marti ſacrati.

Aues exercitũ ſequentes, futuri mali præſagium.

Albertus M. epiſcopus Ratiſponenſis.

Veteres accurate obſeruabãt, in quam belli partem ſpectarent vultur.s.

belli partem spectarent vultures, inde victoriam coniectantes, vel profligationem.

Canum fidorũ exempla.

ἐπ' ἀνδράσιν ὠδύροντο) quemadmodum passim apud authores varia canum fidorum fida exempla leguntur, quæ etiam quis sine stupore ac admiratione vix considerauerit, præcipuè autem apud Plutarchum, in Commentario, seu Dialogo, vbi terrestria animalia cum marinis conferuntur: Pollucem etiam libro 5. de rerum vocabulis: ac Plinium libro 8. capite 40. vt de cane Pyrrhi Epirotarum regis, qui, eo mortuo, & cadauere incenso, in pyram ipse quoque insilijt: canibus etiam Hesiodi, qui iuxta eum occisum manentes, occisores eius latratu prodidere, & plura similia alia apud eundem leguntur, quæ hic commemorare nimis longum esset. quemadmodum ea etiam, quæ de Bucephalo Alexandri, elephanto Pori Indorum regis, à Plutarcho: equo quoq; Iulij Cæsaris, qui pedes fissos habebat ad modum digitorum hominis, à Suetonio similiter referuntur. Vide apud Erasmum prouerbium, Canis vindictam.

Canis Pyrrhi regis Epirotarum, abiicit se in pyram Pyrrhi.

Hesiodi canes produnt interfectores Hesiodi.

Iulij Cæsaris equus pedes fissos habebat.

δώματα δηϊφόβοιο.) filij Priami, cum quo nuptam fuisse post interfectum Paridem supra diximus Helenam.

Somnia variè afficiunt homines.

ὡς ἐν ὀνείρῳ.) Variè namque afficiunt homines somnia, pro obiectorum ratione ac varietate, quæ nobis videnda cogitandaque offerunt: ita vt tristentur, doleant, rideant, lætentur, loquantur, exclament, in fletum conuertantur, ac ingemiscant homines. quod hoc loco poeta significare voluit, alludens nimirum ad id quod Simætha amore Delphidis Myndij prorsus perdita, Thestylidi famulæ suæ queritur, his quidem verbis:

οὐδέ τι φωνῆσαι δυνάμαν, οὐδ' ὅσσον ἐν ὕπνῳ
κνυζῶνται φωνεῦτα φίλαν ποτὶ μητέρα τέκνα. Idyll. β. vbi

κνυζᾶσθαι quid significet.

κνυζᾶσθαι propriè inarticulata & incerta loqui significat, quales ferè sunt somniantium sermones.

Sententia Herodoti de raptib. mulierum.

φίλης πάτρης.) Græciæ, seu Spartæ, à qua non inuita Paridem secuta fuerat. vt non male prorsus scribat Herodotus tum de hoc, tum alijs similib. raptibus: τὸ μὲν ἁρπάζειν γυναῖκας ἀνδρῶν ἀδίκων ἔργον, τὸ δὲ ἁρπαθησέων σπουδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν ἀνοήτων, τὸ δὲ μηδεμίαν ὤρην ἔχειν ἁρπαθησέων σωφρόνων. δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβουλέατο, οὐκ ἂν ἡρπάζοντο. id est: Iniuriorum virorum factum esse, rapere fœminas: amentium verò, raptis vlciscendis operam dare: prudentium autem, pro nulla habere raptarum pulchritudinem: quippe quæ nisi voluissent, haud dubiè raptæ non fuissent.

αἰακίδης.

αἰακίδην.) Id est, ab Æaco Æginæ insulæ rege, viro celebratisſimo, oriundus. Eius namque Æaci filij fuerunt, Telamon pater Æaci Telamonij, Phocus, & Peleus pater Achillis: ex quo Neoptolemus, qui & Pyrrhus: quos poëtæ Æacidas nominant. In horum virtutibus celebrandis plurimi ſunt Homerus, Pindarus, Apollonius & Lycophron, Ouidius etiam in aliquot Metamorphoſeon libris. vide prouerb. Primum Ægina pueros optimos alit: item, Æginenſes neq; tertij neque quarti. Aeaci tres filij. Aeacidæ a quibus potiſsimum autoribus celebrentur.

ἑρκείῳ βωμῷ.) De Hercæo Ioue ſupra diximus. Id eſt, apud eam aram quæ in medio domus poſita fuerat, Ioui tutelari, cuius curæ ac fidei, tanquam ſepto & munimini, ædium, ac denique totius familiæ cuſtodiam antiquitas committere ſolebat, religioſa & ſuperſtitioſa admodum circa deorum cultum: ſi non à vero Deo tam longè aberraſſet, de quo ſcire certi nihil potuit ſine patefactione. ἕρκος autem ſeptum Græcis dicitur, quæ appellatio ſæpe apud Homerum reperitur. Sunt itaque Hercæi dij veteribus, quos Latini penetrales, ſeu penates nominant. Officium Iouis Hercæi quale fuerit. Hercæi dii quales.

οἶτον πατρώιον.) Erat namq; Achilles à Paride interfectus dolo malo ante Troiam, in templo Apollinis, ac ſepultus in Sigæo ibidem: quemadmodum ſupra ex Darete, Dicty atq; Calabro retulimus. Achilles interficitur a Paride.

ἐς ὅπα θυμόν.) Id eſt, non cogitauit, quod Priamus in ea ætate, in ea canicie conſtitutus eſſet, in qua Peleus, pater Achillis, auus ſuus: qui & ipſe adhuc ſimilibus malis, quibus Priamus, poſſet implicari: quæ cogitatio eum à cæde ſenis ac cani Priami abſtrahere debebat, ne ab ea Priami canicie vitam auferret. qua ſententia ſi quis habet meliorem, per me tuto ea vti poterit. Nollem ego quenquam de me id affirmare, quod in tanta exemplaris corruptione mentem poëtæ in omnibus fuerim aſſequutus: quod quia conatus ſum maximè, non dubito boni omnes ſtudium & honeſtam voluntatem interim commendabunt. ἀρκεῖ ἄρ' ἐν μεγάλοις καὶ αὐτὸ θέλημα δίκαιον, vt dicitur. Ac quædam ignorare, à Fabio inter virtutes Grammatici numerari, nouerunt ſtudioſi adoleſcentes. τυχεῖν γὰρ ἕνα εὐδαιμονίαν ἅπασαν, ἀδύνατον, vt verè dixit Pindarus, pectus illud caſtum ac ſapiens. Nemo in omnibus ſemper ſapit.

ἐφείσατο τὸ πρὶν ἀχιλλεύς.) cum ſcilicet ad ſe profectus in caſtra veniſſet, redempturus ad ſepulturam corpus Hectoris, filij ſui præſtantiſsimi, ab Achille crudeliter interempti. vbi non modo humaniter ab eo acceptus eſt: ſed etiam Achillē, Priamus redempturus corpus Hectoris ab Achille, tametſi hoſtis, humaniter accipitur.

Achilles quibus verbis sit consolatus lugentem Priamum.

se senem ac confectum multis curis & doloribus consolantem audiuit, ac inculcantem doctrinam eam quæ à multis veterum est repetita, de fortunæ inconstantia, ac quòd hominem existentem omnia oporteat expectare, *καὶ τάγε καὶ τὰ φέρειν*, his quidem versibus, quos adscribere placuit, quòd & eruditè scripti sint, & à plurimis non spernendæ notæ scriptoribus vsurpati, Platone & alijs.

—— ἄλγεα δ' ἔμπης
ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ζώειν ἀχνυμένους, αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
δώρων, οἷα δίδωσι κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων,
ᾧ μέν κ' ἀμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ.
ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ λωβητὸν ἔθηκε,
καί ἑ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος, οὔτε βροτοῖσιν. Iliad. ω. Vide prouerb. Dolia duo: item, Dolia Iouis.

Neoptolemus interficitur in templo delphico.

αὐτὸς πτόλεμος ἔστειχε.) Neoptolemus namque Achillis filius, domum reuersus, cum ad templum Delphicum esset profectus, placaturus Apollinem, quem cædis paternæ in templo Apollinis ad Troiam à Paride peractæ postulauerat, de instinctu Orestis filij Agamemnonis, à Delphicis in templo Apollinis est interemptus: quòd crederetur venisse vt hostis, ad id templum, quod thesauris atque donarijs egregiè erat instructum atque exornatum, diripiendum. quæ tamen ab alijs aliter referuntur. Meminit autem eius Dictys lib. 6. Pausanias lib. 2. 4. & 10. Euripides in Andrómacha, in Oreste etiã, vbi hic versus sub persona Apollinis de Neoptolẽo reperitur:

Amplissimi thesauri in templo Delphico condebantur.

θανεῖν γὰρ αὐτῷ μοῖρα Δελφικῷ ξίφει. Virgilius etiam 3. Aeneid. his quidem verbis:

—— Et scelerum furijs agitatus Orestes
Excipit incautum, patriasq́ obtruncat ad aras.

Vide etiam prouerbium, Neoptolemi vindicta: item, Delphicus gladius.

Andromache cum Heleno à Pyrrho in Græciã abducitur.
Helenus potitur regno Pyrrhi, & connubio Andromachæ.

ἀνδρομάχη.) Vxor fuit Hectoris, quam Troia vastata Pyrrhus secum domum abduxit: quemadmodum & Helenum, Priami filium, qui deinde eius connubio, quamadmodum & regno, potitus est, interfecto Pyrrho in templo Delphico: vt est apud Virgilium 3. Aeneid. Astyanax autem, Hectoris

& An-

& Andromachæ filius fuit, quem Græci de altissima turri præcipitem dederunt: veluti est apud Euripidem in Andromache, Calabrum lib. 13 Paralipomenon, Ouid. 13. Metamorph. & Pausaniam lib. 10 descriptionis Græciæ. Astyanax Hectoris filius præcipitatur de turri.

κασσάνδρην ἤχωιν.) Duo fuerunt Aiaces, quemadmodum suprà etiam monuimus: alter Telamonius, Telamonis filius, Achillis cognatus, qui seipsum ad Troiam interemit, vt est apud Sophoclem in Aiace *μαστιγοφόρῳ*: alter verò Aiax Oilei, Locrensium regis, filius. Is capta Troia Cassandram, quæ ad aram Mineruæ supplex confugerat, stuprare in Mineruæ templo non est veritus. tametsi Dictys libro quinto planè contrarium affirmet. Ideoque Minerua Græcis irata, plerosque in reditu excitata tempestate male perdidit: ipsum quoque Aiacem in mari submersit, superbiloquentia etiam ipsius non parum exasperata.

Aiax Oilei stuprauit Cassandram in templo Mineruæ.

Græci pereunt in reditu, propter peccatum Aiacis.

Superbiloquentia Aiacis Oilei.

καί νύ κεν ἔκφυγε κῆρα καὶ ἐχθόμενός περ ἀθήνῃ,
εἰ μὴ ὑπερφίαλον ἔπος ἔκβαλε καὶ μέγ' ἀάσθη,
φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης. Odyss. δ.

Ac, vt Calaber scribit,

φῆ δ', καὶ εἰ μάλα πάντες ὀλύμπιοι εἰς ἓν ἵκωνται,
χωόμενοι, καὶ πᾶσαν ἀνασ᾽τήσωσι θάλασσαν,
ἐκφυγέειν, ἀλλ' οὔτι θεῶν ὑπάλυξεν ὁμοκλήν. libro 14. Paralipomenon, Impetrauit namque Minerua apud Iouem, vt liceret sibi eum superbum & incestum punire, propter exemplum, ne pij & boni de prouidentia dubitarent, si viderent improbis quiduis impunè licere: & alij admoniti, deos timere discerent. Sic namque Ioui ipsa loquitur apud Calabrum, eodem libro:

Minerua ad Iouem, quare Aiax sit puniendus.

ζεῦ πάτερ, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὰ θεοῖς ἐπιμηχανόωνται
ἀνέρες, οὐκ ἀλέγοντες κατὰ φρένας, οὔτι σεῦ αὐτοῦ,
οὔτ' ἄλλων μακάρων, ἐπεὶ τίσις οὐκ ἔτ' ὀπηδεῖ
ἀνδράσι λευγαλέοισι, κακοῦ δ' ἄρα πολλάκις ἐσθλὸς
συμφέρετ' ἄλγεσι μᾶλλον, ἔχει γ' ἀλίαστον ὀιζύν.
τοὔνεκ' ἄρ' οὔτε δίκην τις ἔτ' ἄζεται, οὐδέ τις αἰδὼς
ἔστι παρ' ἀνθρώποισιν, ἔγωγε μὲν οὔτ' ἐν ὀλύμπῳ
ἔσσομαι, οὔτ' ἔτι σεῖο κεκλήσομαι, εἰ μὴ ἀχαιῶν
τίσομ' ἀτασθαλίην, ἐπεὶ ἦ νύ μοι ἔνδοθι νηοῦ
υἱὸς ὀιλῆος μέγ' ἐνήλιτεν, οὐδ' ἐλέαιρεν
κασσάνδρην ὀρέγουσαν ἀεικέας εἰς ἐμὲ χεῖρας
πολλάκις, οὐδ' ἔδεισεν ἐμὸν μένος, οὐδέ τι θυμῷ
ᾐδέσατ' ἀθανάτην, ἀλλ' ἄσχετον ἔργον ἔρεξε.
τῷ νύ μοι ἀμβροσίῃσι περὶ φρεσὶ μή τι μεγήρῃς

ῥέξαι

ῥέξαι, ὅπως μοι θυμὸς ἰΐλδεται, ὄφρα καὶ ἄλλοι
αἰζηοὶ τρομέουσι θεῶν ἀρίδηλον ὁμοκλήν.

Meminit quoque Aiacis interitus Virgilius libro primo Æneidos. Dictys libro ſexto naufragium tantum eius commemorat, quemadmodum aliorum etiam Græcorum, nulla facta mentione Caſſandræ ab eo ſtupratæ. de qua Virgilius 2. Æneidos hæc ſcribit:

Heu nihil inuitis fas quenquam fidere diuis:
Ecce trahebatur paſſis Priameia virgo
Crinibus à templo Caſſandra, adytiꝗ́; Mineruæ,
Ad cœlum tendens ardentia lumina fruſtra:
Lumina, nam teneras arcebant vincula palmas.

Dictys Caſſandram ab Aiace ſtupratam non meminit.

Lumina, nam teneras arcebant vincula palmas. quæ conueniunt cum ijs quæ à Dicty referuntur lib. 5. quod ab Aiace de templo Mineruæ fuerit quidem abſtracta, ſed non ſtuprata: eam tamen etiam abſtractionem dea indignißimè tulit, quod ſuis videret non parci ſupplicibus, quos à templis auellere non ſine ſcelere & piaculo cuipiam licebat: quemadmodum id docent exempla apud Pauſaniam, Plutarchum, & alios plurima. *ἱκέται γὰρ ἱεροί τε καὶ ἁγνοί*, vt in verſu oraculi dicitur. Porrò quid de tota hac narratione violatæ Caſſandræ ab Aiace ſit ſentiendum, vide Lycophronis Caſſandram, ac huius doctißimum interpretem, apud quem ea omißis fabulis *ἱστορικώτερον* narratur.

Supplices nemo impune violabat.

Fabula de ſtuprata Caſſandra ab Lycophrone *ἱστορικώτερον* narratur.

ἀνθ' ἑνός.) *πολλάκι (γὰρ) ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ*, iuxta Heſiodi ſententiam: Phocylidæ etiam *πολλάκι καὶ συνθνήσκουσι κακοῖς οἱ συμπαρεόντες.*

Aeneas Veneris filius.

αἰτίαν.) Fuit namque Æneas Veneris filius, cum qua conſueuerat Anchiſes pater, in monte Ida: quemadmodum eſt apud Homerum in hymno Veneris, Virgil. in Æneide locis aliquot. Meminit etiam Theocritus Idyllio. 1. Ideoque merito pro vtroque eſt ſollicita. Cæterum quomodo Æneas, deſtructa Troia, cum claſſe in Italiam ſit profectus ad nouum regnum, ſcribunt Dictys Cretenſis lib. 5. Liuius lib. 1. Decadis 1. Dionyſius Halicarnaſſeus lib. 1. *ἀρχαιολογίας ῥωμαϊκῆς*: Plutarchus in Romulo, Lycophron in Caſſandra: Virg. in Æneide, maxime verò libris ſex poſterioribus: Ouid. lib. 13. Metamor.

Aeneas deſtructa Troia proficiſcitur in Italiam.

Oraculum Homeri de poſteritate Aeneæ, perpetuo regnatura.

θεῶν δ' ἐτέλειτο βουλή.) Deorum decretum ſeu *βουλὴν* vocat, quod iam olim oraculis prædictum fuerat, Æneam in Italiam venturum, & poſteritatem eius perpetuo regnaturam: quod quidem apud Homerum Neptunus his verſibus prædicere commemoratur.

ἤδη γὰρ πριάμου γενεὴν ἤχθηρε κρονίων,
νῦν δὲ δὴ αἰνείαο βίη τρώεσσιν ἀνάξει,
καὶ παῖδες παίδων τοίκεν μετόπισθε γένωνται. Iliad. υ.

Quod oraculum Virg. his quidem versibus in Aeneide latinè ad hunc modum expreſsit:

Hic domus Aeneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis. 3. Aeneid. Ac apud Calabrum Calchas Græcorum vates huc reſpiciens, iubet parcere Aneæ, quod eius poſteritatem dicat perpetuo longè lateq́ue in plurimas gentes imperium habituram, vbi ſic loqui ad Græcos introducitur:

Calchas vates quare iuſsit parcere Græcos Aeneæ.

ἴσχεσθ' αἰνείαο κατ' ἰφθίμοιο καρήνου
βάλλοντες στονόεντα βέλη, καὶ λοίγια δοῦρα.
τὸν γὰρ θέσφατόν ἐστι θεῶν ἐρικυδέϊ βουλῇ,
θύμβριν ἐπ' εὐρυρέεθρον ἀπὸ ξάνθοιο μολόντα,
τευξέμεν ἱερὸν ἄστυ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀγητὸν
ἀνθρώποις, αὐτὸν δὲ πολυσπερέεσσι βροτοῖσι
κοιρανέειν, ἐκ τοῦδε γένος μετόπισθεν ἀνάξειν,
ἄχρις ἐπ' ἀντολίην τε, καὶ ἀκάματον δύσιν ἐλθόν.
καὶ γάρ οἱ θέμις ἐστὶ μετέμμεναι, ἀθανάτοισιν,
οὕνεκα δὴ πάϊς ἐστὶν ἐϋπλοκάμου ἀφροδίτης.

ἀντήνορος ἀντιθέοιο.) Antenori parcitur à Græcis, quod Palamedem, Vlyſſem atque Menelaum, mox poſt raptum ad Troiam à Græcis miſſos, ante belli initium, ad repetendam Helenam amice hoſpitali menſa accepiſſet, cum à Priamo minus humaniter acciperentur: quemadmodum ſcribit Calaber lib. 13. Dictys lib. 1. Quare poſtea (veluti idem prodidit lib. 5.) cum Troia caperetur, ab Aenea Antenoreq; prodita, (vt ab eodem ſimul & Darete explicate proditum eſt) traditi ſunt à Græcis cuſtodes vtriſque, qui vtriuſque ædes tutarentur. Pauſanias lib. 10. ſcribit, pardi pellem in veſtibulo domus Antenoris ſuſpenſam, ſigno Græcis fuiſſe, vt ab eius ædibus abſtinerent.

Antenori quare parcatur a Græcis.

Cuſtodes traduntur ædibus Aeneæ atq; Antenoris.

Pardi pellis ſuſpenſa in veſtibulo ædiū Antenoris.

θεανὼ.) Vxor fuit Antenoris, & ſacrificula Mineruæ, quemadmodum Dictys ſcribit lib. 5. & Lycophronis interpres. Quare non difficile fuit Antenori, conſentiente vxore ſacerdotiſſa Mineruæ, clàm noctu Palladium de templo Mineruæ ablatum Græcis tradere, ſine quo Troia capi nequibat. Sunt itaque Antenor cum Aenea Troiæ patriæ ſuæ proditores multipliciter, quantumcunq; etiam ſcriptores in ipſorum laudibus pietate atque virtutibus celebrandis laborent: vt Calaber lib. 13. Aelianus quoque, Ouidius & Virgilius, dum

Theano ſacerdos Mineruæ.

Antenor et Aeneas Troiæ proditores.

Aeneam capta iam Troia, posthabitis omnibus, solos penates atque senem patrem arreptos ex incendio gestasse commemorant. quo quid aliud conati sunt efficere, quam vt gratificati suis Romanis, notam proditionis à suis maioribus auerterent, ac Romanos à laudatissimis maioribus prognatos ostenderent: quæ maximè summa est librorum Aeneidos Virgilij.

Scriptores Aeneam laudantes quid uoluerint. Summa Aeneidos Virgilij.

δειλὴ λαοδίκη.) Laodice Priami filiá fuit, quæ ne in hostium manus veniret, rogauit Deos, vt hiatu terræ absorberetur: quod & impetrauit. Calaber lib. 13. Paralipomenô Hôeri. Eã fabulam ad historiã referens Lycophronis interpres, scribit, vndecunq; etiam acceptum id referat, in speluncam decidisse, dum Græci eam persequuntur, ac sic vitam in spelunca finijsse. tametsi idem quoque alibi commemoret, quòd mœrore à dracone interfecti filij, quem ex Acamante Thesei filio clam susceperat, mortem obierit. Verùm in tanta scriptorũ & sententiarũ discrepãtia, vix quod sequaris, amplectaris've, reperies Ac multa mirabiliter portẽtoseq; in illa antiquitate solebant accidere, quæ omnia, etiam quæ vera erant, fabulosis narrationib. solebat inuoluere: quæ inde iterũ eruere, abstersis illis fabularum præstigijs, ne, esset id futurũ operæ prorsus infinitæ, miseræ præterea, nec vtilis etiam, aut necessariæ.

Laodice Priami filia hiatu terræ absorbetur.

Laodice decidit in speluncam.

Laodice mœrore interijt.

Vetustas inuoluit omnia fabulis.

θησείδης ἀκάμας.) Acamas Thesei, Atheniensium illius celebratissimi regis, fuit filius: qui postquam cum Diomede à Græcis Troiam missus esset, ad reposcendam amicè Helenã, cum Laodice, quæ eius amore exarserat, clàm consueuit, quæ ex eo grauida, filium suscepit Munippum: quemadmodum paulo antè ex Lycophrone monuimus. vbi contraria multa reperiuntur, bisce quæ à Calabro & Tryphiodoro te Troiæ excidio sunt prodita: ita vt non procliue sit cuiquam, poetarum sententias conciliare, cum ipsorum fingendi mentiendique licentia in infinitum sese extendat.

Acamas Laodicem grauidam reddit.

Quare poetarũ fabulas conciliare difficile.

πᾶσαν δ' οὐκ ἄν.) Imitatio est Homerica. sic namque & ipse scribit, Græcorum duces commemoraturus,

πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομήνω,
οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
φωνὴ δ' ἄῤῥηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.
εἰ μὴ ὀλυμπιάδες, μοῦσαι διὸς αἰγιόχοιο
θυγατέρες μνησαίαθ'. 2. Iliad.

ἄστεϊ ἵππον.) Id est, carmen hoc quod scribo de Troiæ excidio, impellam ac perducam nunc ad finem: quemadmodum equus solet impelli, vt properet seu ad stabulum, seu quo

cunque

cunque ire iubetur. Hoc est, desinam pluribus persequi ea mala, quibus affecti sunt miseri Troiani, expugnata vrbe.

ἄρτι γὰρ ἀντολίηθεν.) Id est, oriebatur iam aurora ipsa ἱππότης, hoc est, equis vecta. tribuitur namque à poetis etiam auroræ currus & equi, quemadmodum soli quoque & lunæ, propter motum quo mouentur.

Auroræ, soli, lunæ, quare equi & currus tribuantur.

πανάγρω.) quæ tunc omnes venabatur, seu quæ aliàs nemini parcit- —— τὰ γὰρ μέρσιμα πάντων,

οὔτι τις οἰωνὸς ξύσεται, οὐθ' ἱερά: vt in versu Solonis apud Stobæum dicitur. *Omnibus obscuras inijcit illa manus*: quemadmodum à Latino quoque poeta scriptum est.

μέγα σῆμα.) Id est, bustum. Veterum namque corpora comburebantur, ac deinde cinis in vrna colligebatur: quẽadmodum id patet ex Homero, Calabro, Pindaro, Plutarcho etiam: apud quem Romanorum etiam mortuorum, Iulij Cæsaris & aliorum corpora cremantur. vnde & τύμβον factum existimant, à τύφεσθαι.

Veterum corpora cremabantur, sepulto deinde cinere.

τύμβος vox vnde.

ξάνθος ἔκλαυσε.) Id est, etiam inanima miserabantur tam tristem calamitatem Troianæ vrbis. Fuit autem Xanthus fluuius Troiæ vicinus, sic dictus, quòd ipsius aqua pota oues rufas efficeret: quemadmodum similia multa de diuersis alijs fluminibus, lacubus, fontibus atque aquis, apud Pausaniam aliquoties reperias. Eius autem fluuij crebra est mentio apud Homerum in Iliade, & Virg. in Aeneide.

Aliarum aquarum alij effectus.

οἷς πολυξένης.) Polyxena filia fuit Priami, quam cum deperiret Achilles, petijt eam sibi vxorem dari. Cum itaq; in templum Apollinis, quod ante Troiam erat, veniret, cum Priamo de Polyxenæ nuptijs acturus: à Paride, cum nihil tale tunc metueret, est interemptus: autore Darete, & Dicty Cretense lib. 3. Quare postea expugnata Troia, vt Achillem, quem vt Deum venerabantur Græci, sibi propitium placatumq; redderent, Polyxenam ad eius tumulum immolarunt: quemadmodum id factum refertur à Dicty lib. 5. Euripide in Hecuba, Calabro lib. 14. Ouid. 13. Metaorphos. Philostrato lib. 4. de vita Apollonij. vbi quoq; ostenditur, vnde narratio de Polyxenæ immolatione primitùs sit accepta.

Achilles quomodo à Paride interemptus.

Polyxena mactatur ad tumulum Achillis.

γυναῖκας ἐλάγχανον.) Helena conceditur Menelao, vt pote marito: Cassandra Agamemnoni, Andromacha Neoptolemo, quemadmodum & Helenus vates Priami filius: Hecuba Vlysi, quæ impatiens seruitutis, à Græcis lapidibus obruitur. Sic alijs aliæ contigerunt in prædæ distributione. Dictys lib. 5.

Troianæ mulieres quæ quibus Græcis in prædæ diuisione obtigerint.

De reditu Græcorum qui authores scripserint.

ἐν σφίσιν ἀνέρχοντο.) domum redituri ad suos. Cæterùm de reditu Græcorum, quæ item mala mari terraq; in reditu pertulerint, à quibus postea malis domum vix tandem reuersi, exilijs iterum, cædibus atque similibus calamitatibus multati fuerint, pluribus exposuerunt Dictys Cretensis lib. 6. (qui totus de reditu Græcorum scriptus est) Homerus in Odyss. Calaber lib. 14. ac Lycophron in Cassandra: Euripides in Oreste, Andromache, Cyclope, Troadibus & Helena: Aeschylus in Agamemnone. In Virgilij etiam Aeneide quædam de eo reperias, obiter alijs narrationibus inserta.

RERVM.

RERVM ET VERBORVM IN TRYPHIODORO, ET NEANDRI ANNOTATIONIbus memorabilium INDEX.

Abrahami historia de Isaaco F. mactato, ab Ethnicis in fabulas detorta 225

Acamas 175. Thesei F. 231. 266

Acatus 125

Achilles in Scyro latitans Pyrrhū ex Deidamia gignit 218. cur Pelides et Aeacides dictus 235 Chironis discipulus 214

Achilles Priamum consolatus 262

Achilles ab Apolline, non Paride sublatus. 253 à Paride interfectus 126. & quomodo 261 in Sigæo sepultus 253

Achillis adhuc etiam pueri robur 218

Achillis cædem vltus Pyrrhus F. 218

Achillis ira multarum cladium causa Græcis 235

Achillis interitus 132. 214

Achillis cur mactata Polyxena 267

ἀχρίπεζα 176

ἀκμᾶτις 175

pro Aduerbijs plerasq; orationis partes vsurpari apud Græcos 182

Aeacus, Aeacides Achilles 235. 261 eius filij ibid.

Aeacidæ à quibus autoribus præcipuè celebrati 261

Aegialea Diomedis vxor 195. 291

Aegialeus 173. 228

Aegis clypeus Iouis & Palladis 256

Aegiuchus Iuppiter 256

ἄελλος. ἀελλοπόδης 174

Aeneas Anchisæ & Veneris F. 250. 264 Priamo sanguine & affinitate coniunctus 134. 160. 218

Aeneas cum Antenore Troiæ proditor 160. 219. 265

Aeneas cum Anchisa Veneris ope excidio Troiano subtracti 207

Aenea & Antenoris domibus custodes à Græcis adhibiti 265

Aeneæ infensa Iuno, innumeris eum periculis obijcit 240

Aeneæ in Italiam profectio 264 quot malis obiecta 134

Aeneæ posteri Romani perpetuis bellis & seditionib. obiecti cur 134. 135

de Aeneæ posteritate perpetuò regnatura oraculum 264. 265

Aeneā laudantes scriptores quid potissimum voluerint 266

Aeschyli de Homero laus 125

Aeschyli ψυχοστασία 252

Aeschyli scripta in publicis congressib. recitari solita 127

Aesimos. Aesimides 183. 234

Aethra Thesei mater à Paride vna cum Helena Troiam aucta 230

Agamemnon à Clytemnestra vxore cæsus 133. 247. 249

Agamemnon & Menelaus cur Atridæ dicti 223

Agamemnon Iphigeniam F. mactat 226

Agamemnonis encomion 223

ἀγύρτας 192
Agesilai ad Pompeium collatio 136
Aglaia 229
ἀγλαομῆτις 174
ἄγομαι 203
Aiaces duo 228. 263
Aiax Oileus 173. eiusdem in Cassandram facinus 132. 207 interitus ibid. 263
Aiax Telamonius fratruelis Achillis 235. eius interitus 132 163. 214. 263
Aiax in Rhœteo littore sepultus 292
Albertus Magnus Ratisponensis episcopus 259
Alcestidis in maritum pietas 233
Aldus Manutius de literis optimè meritus 138
Alexander M. Achillem in raptando Gazæ præside imitatus 215
Alexander Magnus quanti Homerum fecerit 127
Alexander qua nocte natus, Ephesiæ Dianæ templum deflagrasse 241
ἀλλοπρόσαλλος Mars 201
Amazones 165. 216
ἀμβολιεργὸν 188
Ambrosia, deorum cibus 231
ἄμβροτοι 231
Amethystus 221
Amoris impotentis exemplũ 255
Amphidamas 175
Anchisa cum Venere congressus 264
Anchyri Midæ F. pietas 233
Andromache à Pyrrho in Græciam abducta 133. 262
Anguis latrans 240
Anius rex & sacerdos 218
Antenor Priamo affinitate iunctus 160. 220. Troiæ proditor ibid. eiusdem hospitalitas 207
Antenori cur in Troiæ excidio Græci pepercerint 207. 265
Anticlia 234
Anticlus 175. 230. ab Vlysse in equo necatus 195. 261
Antilochi interitus 214
Antiphates 175
de Apibus qui scripserint 254
Apollo Troiam iam perituram deserit 197. discedit in Lyciam 252
Appius Claudius cæcus 125. 224
ἄπτιερος 222
Apuleij Asinus rudere, non loqui videtur 257
Aquilarum cadauera odorandi sagacitas 259
Aræ deorum, supplicũ asyla 245
ἀρέξαι 178
Argiuorum insidiæ, locus 220
Argos. Argiui 237
Ariadnæ chorus 244
ἀριστοτόκεια 188. 246
Aristoteles flumen aureum Ciceroni dictus 224
Artemisia 125
ἀστράλλω 164
Asylum 184. 242
ἀσυγχύντον scriptum 127
Astyanactis interitus 132. 207 262
Athenæi Dipnosophistæ, multiscium opus 125
Atheniensis populi in optimè de repub. meritos ingratitudo 136. 137
Atreus 223. Atridæ 232. cur ita dicti Aga-

dicti Agamemnon & Menelaus 223
Aues clamore hominum consternatæ 216
Aues pro ratione temporis locum mutantes quæ 242
Aues rapaces futuram stragem præsentire multo antè 259
exercituum sequentes, futuræ cladis præsagium ibid.
Aulis Bœotiæ ciuitas vnde dicta 225
Auroræ equi & currus 267. luctus caso Memnone filio 216
eius mors
Autolycus 232. 233
B.
Bacchæ, earumq; ceremoniæ & furor 243. 244
Bacchus quibus coronari solitus, & cur 243
Bacchi sacra vbi primùm instituta 244
Bacchi satellitio ita vario quid vetustas innuere voluerit 244
Baccho etiam viui homines immolati 244
Barcozba, qui & Bencozba 212. 258
Bella geri non tam armis quàm consilio 245. vide victoria.
Bellorum dea cur fingatur Minerua 223
in Bellis magna peccandi licentia & scelerum impunitas 134
Bellona belli dea 255 eius tripudium capta Troia 201
Bencozba 268
Beryllus 221
Berytus. Bitter 211. 258.
Betis Gazæ præses ab Alexandro M. raptatus 215
Bitter 211. 258
Briseis Achilli erepta 235
Bulis & Sperchis pietas 233
C.
Cadauer etiam longissimo remotum spacio olfacere aquilas 259
Cadauera veterum comburi, & cinis sepeliri solitus 267
Cæci acerrimis sensibus præditi 125
Cæcorum aliquot, sed summè sapientum, exempla 223. 224
Calchas vates 171. 172. 229 ibid.
Calchas Aeneæ parcere Græcos iubet 265
Calchantis vaticinium de Troia sub decimum annum capienda 225
Callisthenes 125
Canis locuta 240
Canum fidorum exempla 260
Cassandra ab Aiace compressa 132 in Græciam abducta 133 ibiq; cæsa ibid. 207. 246 248. 249. 263.
Cassandra furore percita, equo ligneo intra vrbem tracto, Troiæ interitum prædicit 187. 189
Cassandra propter vaticiniā sua turri inclusa 242
Cassandræ consilium de equo ligneo in vrbem adducto 191
Cassandræ quamlibet vera vaticinanti, fides à nemine habita. ibi.
Cassandræ vaticinia cur suspecta fuerint 248
Cassandræ vaticinium à Priamo repressum 191

Cato cur

Cato cur sibijpsi manus intulerit. 254
Catonis Vticensis filius degener. 227
Cephalio 125
χωρτάνιον 182
Chrysoberyllus 221
χίδων 201
Cicero puer etiamnum Romæ in admiratione fuit 219
Ciceronis laus 224
Cleopatra seipsam occidit 254. 255
Climene 133
Codri in patriam pietas 233
Comatho 143. 228
Comatas pastor ab apibus pastus 224
Comparari apud Græcos etiam verba & participia 171
Consilium armis præualere in bello 245
Contentio dea 254 eiusdem Troia capta, stimuli 201
Conuiuia sacris peractis agitari solita 238
Conuiuia veterum musica condiri solita 238
Corinnus. Corinæus 125
Corœbus Cassandræ amore perit 255
Coronæ quales in conuiuijs adhiberi solitæ 243
Crateres veterumq; varij 248
Creusa Aeneæ coniunx 134. 160 Priami F. 218
Cyanippus 173. 228
Cymbricæ mulieris seipsam & liberos vna interimentis exemplum 254. 255
Cymbrorum vxores suos interficiunt ipsæ, ne in Rom. manus veniant ibid.
ad Cynaræ incestum cum filia, etiam astra expalluisse 216

D.

Daphnes fabula 243
Dardanus. Dardania 171. 235
Decij in Rom. pietas 233
Deidamia 218
Deiphobi interitus 132. 207
Deiphobo nupta Helena post Paridis mortem 217. 228
Delphici templi thesauri 262
Demetrius Scepsius 125
Democritum sibi oculos eruisse, cur 223
Demophoon Thesei F. 157. 230
Demosthenes cur seipsum interfecerit 254
Dares Phrygius 125
Darij copia ab Alexandro cæsa 211
Dei præsentia & rerum omnium gubernatio quomodo à veteribus significata 239
Deum peccata odisse, suoq; tempore punire, exempla 212
Dij etiam ignoti Gentilibus culti 260
Dij gentium miseri 217 ridiculi 241 cur etiam moriantur 248 omnis generis sceleribus polluti. ibid. magnis sumptib. celebrantur, sed incassum 249
Deorum apud Gentiles multitudo vnde 250. ex superstitione 255
Deorum cibus & potus 231
de Deorum cultu superstitio veterum 261
Deorum epitheta 231
Deos ante omnia placandos veteres pu-

res putarunt 250
Deos munera improborum auersari ibid.
Deos rectè colere facile 249
Deos suos etiam Gentes ipsi riserunt 241
Diaboli furor homines exagitans. 255
Diana, eadem qua Lucina 241
Diana Ephesia templum eâdem, qua Alexander natus, nocte deflagrasse 241
Dictys Cretensis 125
sub Idomeneo duce militauit ad Troiam 229
Diomedes Tydides 173
reuersus domo pellitur ab vxore 241
Diomedis in Troiano bello egregia facta 226
Dionis oratio Philoctetes, cuiusmodi 236
Dioscuri 158
δοιὼ 174
δοῤὶ. δουρὶ 164
Draconis passerem cum octo pullis deuorantis in Aulide portentum 225
Duellona 255
δούρατα 164
Durateus equus 230
Durius equus 221

E.

ἠδ 198
εἰλειθύια. ἐλευθὼ 241
ἐλήλατο 168
Elephas pro ebore 169
Elephantis ingenium mirabile. ibid.
ἠλιτόμηνα 201
Eloquentia rerum domina 224
ἠνιοχῆες 162
Epeus equi Lignei faber. 159. 167. 213. 221. eundem etiã ingressum cum aliis 175
Ephesia Diana templum eadem qua Alexander natus est nocte, deflagrasse 241
ἐπίχωμος 200
Equa leporem enixa 240
Equus in Scæa porta pictus 257
Equus ligneus Mineruæ consilio fabricatus 245. trium dierum spacio. ibid. & 223. Idem etiam Heleni consilio fabricatus 213. 220. 225. eiusdem descriptio 167. inde eum qui potissimum ex Græcis ingressi 159. 171. inde de equo ligneo à Græcis relicto diuersa Troianorũ consilia 179. eum Troiani in vrbem trahunt. 183
Equus Troianus, qui & Durateus 230. machina ad prosternendos muros facta 220
Equi Troiani fabula vnde conficta 257. 258. de eodem diuersa multorum sententia 219. 220
Erechthei in patriam pietas 233
ἔργα 203
Ethnicorum perfidia Biblicæ historiæ in fabulas relata 225
Ethnicorum superstitio prodigiis nutrita 225
εὐκνήμις 168
Eumelus 165. 229
εὔξοος 172
εὐπάρθενος 164
Euripidis Hecuba τραγικωτάτη tragœdia 247
Euripidis scripta in publicis congressibus recitari solita 126

Eurydamus 175
εὔζωνος 198
De Exulibus benignè tractandis qui autores potiss. scripserint 237

F.

Fabulæ pleraq; vnde factæ 256
Fabulis omnia inuoluere soliti veteres 223. 266. historijs etiam eas admiscere, nimis receptum apud veteres 220
Fabulas poëtarum ita variè mentientium conciliare, nec facile, nec vtile 266. omnes explicare velle, infinita opera & supernacanea 256
Fluminum epitheta 166
Fortunæ inconstantia 234

G.

γαμψώνυχες 164
Gaudio nimio quidam mortui 229
Gentes quomodo affecti in aduersis 136
Glaucocula cur dicta minerua 230
γλαυκῶπις 174
Glaucum mare 231
Gorlicensis respublica optimè instituta 139. schola 141
Grando quid 231
Græciæ heroum laudes quibus autoribus descriptæ 245
Græciam præ alijs gentibus multos præstantes viros habuisse 245
Græci incensis castris discessum simulant 177
Græci in reditu periclitati, ob Aiacis incestum 133. 134. 263. reuersi malè à suis vxoribus accepti 134
Græcorum qui equum ligneum conscenderunt catalogus 226
Græcorum ad Troiam expetitio, & decennalis obsidio 148
De Græcorum reditu qui autbores scripserint 268
Græcorum scribendi libido 129
Gruum migrandi ratio 242
γυῖα 202

H.

Hannibal cur seipsum interfecerit 254. eiusdem vox fossam sanguine plenam intuentis 258
Harcinia recepta imprecatio qualis 249
Hecatombe 149
ἑκηβόλος 172
Hector ab Achille cæsus, & indignè raptatus 215
Hector iustè malis affectus 130. 131
Hectoris cadauer Priamus ab Achille redimit 131
Hectoris cæde quantus Troiæ luctus excitatus 215
Hectoris epitheta 130. laus 215. & miserabilis interitus, & cadauer indignè tractatum ibid.
Hectorem Priamus et Hecuba parentes à pugna reducere in vrbẽ precibus conati 248. 249
Hecuba lapidibus obruta, & in canem versa 133. 247
Hecubæ interitum prædixit Cassandra 189
Hecubæ somnium, facem se parere putantis 245
Hedera coronari solitus Bacchus cur 244
Hedera vnde dicta eiusdem species. ibid.

cies. ibid. vis 244
Hegesionax 125
ἑλκεχίτωνες 194
Helena à Paride rapta in Aegypto retenta 158. Deiphobo post Paridis mortem nupta 217. 228
Helena equum ligneum contemplatur, Graecorumq; eo inclusorum colloquium prouocat. 195. à Pallade minis abigitur ibid.
Helena Graecis Troiam vastaturis face praelucet 199
Helena quinq; maritis nupta 228
Theseo etiam rapta 228. eidem rursum per Castorem & Pollucem erepta 229
Helenae forma, & raptus 158. 253
de Helenae raptu diuersae scriptorum sententiae 158
Helenus vates Graecis fata Troiae aperit 158. 165. in Graeciam etiam abductus 133. 262. Pyrrhi regno & Andromacha vxore potitus 262
Helenus Troiae proditor 238. eiusdem ad Graecos fuga 217. de Troiae excidio oracula 225
Heleni etiam consilio fabricatus equus Troianus 213. 225. 219
ἕλιξ 285
Helle. Hellespontus 232
Herceus Iupiter 246. 261
Hercei dij, qui et penates 261
ἕρκος 246. 261
Herculis letale telum Philocteti relictum 236
Herculi capta Troia 229
Heroum filij apud veteres plerunq; docti, vates, sacerdotes 217
Hermione Menelai F. 252
Herodotus historiae parens 210
Hesiodi canes 260
Hesiodi locus 188
Hesione 229
ἐπιβάλλεις 201
οἱ pro αὐτῷ 174
ἱκέσιος 237
Hierosolymitana clades quid moneat 212
Hipparchus 125
ἱππήλατον 162
Hippodamia, quae & Briseis 235
ἱππότις 209
Historijs veterum multae fabulae admixtae 220
Homerica poesis duplicata 127
Homerus à Quinto Calabro completus 228
Homerus caecus 125. cur 224.
Homerus ex moerore mortuus 230
Homeri encomia 125. 128
Homeri Ilias in Elegiacum carmen redacta 126. item heroico aucta 127. de Homeri patria contentio 127
Homeri poemata in publicis congressibus recitari solita 126
Homeri scripta, & epitheta eiusdem 125. 128
Homerum quanti fecerit Alexander Magnus 127
Homeri scripta quanti fecerint veteres, etiam principes 226
Hominum futuri nesciorum miseria 183
Hominum omnis generis malis in hac vita subiectorum epitheta apud

ta apud poetas 193
Hominum victima apud veteres preciosissima habita 244
ὅρμος 172
Hospitalitas veterum 258

I.

ὅρμοι 172
Icarus 158
Ida generale omnium montium nomen 239. Troia mons ibid. & 221. fontibus & feris scatens ibid.
Ideus Rhodius 126
Idomeneus 173. 174
Ignorare quedam inter virtutes Grammatici numerari 261
Ilias parua 126
Iliados diuersi scriptores 125. 126
Iliopersis 125
Ilium. Ilus 173
ἰλύσας 163
De Imperij summa quanta contentione inter se grassati principes Romani 135
Iniuriam certò puniri à Deo 234
Inuidia inter praeclara semper ingenia 236. 237
Iosippus & Iosephus, vterque Hebraeus, historici, an ijdem 211
Iphigenia in Aulide mactata 225
Iphigeniae immolatio ex Biblica historia desumpta 225
Iphigenia Theseo ex Helena nata 228. 252
Isaaci immolatio ab Ethnicis in fabulas detorta 225
Ithaca Vlyssis regnum & patria 238
Iudaeorum clades 258. in Beryto 212. quot millia in bello Hierosolymitano interierint 212
Iulij Caes. equus fissis pedibus 260
Iulij Caesaris res gestae, & indignus interitus 137
Iuno Troianis infensa cur 240
Iupiter a capra nutritus, eandem mactat 256
Iupiter conuiuiorum amans 237
Iupiter fata hominum lance examinat 252
Iupiter in Creta sepultus 256. Saturni F. & successor. 248
Iupiter tot habuit cognomina quot cultores 237
Iouis Hercei officium 261
Iouis cognomina diuersa explicantur 237. 246
Iouis libidines 240. alia etiam scelera 256

K.

κάδδι 176
κακοκλέες 170
κάλον. καλὸν 182
κάρη 186
καρχαρόδους 205
κεκορυθμένος 175
κεκριμένων 162
κακόφρων 170
κλυτοπῶλοι 168
κνυζᾶσθαι 260
κυανάμπυξ 186
κυνομυῖα 190
κῶμος 186

L.

Laodamia Anticli vxor 197
Laodice Priami F. hiatu terrae absorpta 266. moerore interijsse ibid. & 132. 207. 266

Larissa

Larissa 127
Lauream coronam gestare, & laurum vorare soliti vates cur 243
Laurum numinis afflatus operari 243
Laurum perpetuò virere 243
λειπογράμματον scriptum 190
eiusmodi 154
λύθω 166
λύθομαι 170
λῦσε 167
Lesches 126
Liberi rarò imitantur parentum virtutes 227
Locri propter Aiacem afflicti 133
Locrinus mons 228
Lucina 241
eadem cum Diana 241
Luculli dictum 242
Luna lumen suum à sole mutuatur 253
Lunæ eclipses quomodo fiant 235
Lunæ equi & currus 209. 267
λυκάβας 163
Lycaonis, Priami F. interitus 129
Lycij 252. obsessi incensa vrbe seipsos in ignem conijciunt 255
Lycomedes Scyri rex 218
Lycophronis Cassandræ argumentum 242
M.
Macri Paralipomena 127
Magistratus apud Rom. vi occupandi contentio 135
Maiorum peccata sæpe etiam in posteris multari 137
Marinum pro precioso 184 (Marij filius sibijpsi manus infert 254
Mars à Diomede vulneratus 226
Mars ἀλλοπρόσαλλος 202. 256
belli deus. ibid.
Martis comites & fratres qui 256
Meges 175
μελιηδὴς 170
Memnon 216. eius interitus 163. 216
Menelaus qualis fuerit 228
Mercurius animarum deductor 201. eiusdemq́; varia & nomina & officia 257
Mercurij virga 257
μεσαιπόλιον 172
μετάλλυδες 171
μεθύειν 250
μίγομαι 202
μὶν 168
Minerua artium & sapientiæ dea. 221
Iouis filia ibidem
Item bellorum dea 223. 245
Item artium ibidem
è Iouis capite nata 231
Neptuni filia ibid. 256
Minerua Græcis à Troia reuertentibus aduersa 133
ob Aiacem 207. 263
quare Troianis infensa. Græcis fauerit 213. 240. 249
quare semper Vlyssi addatur 223
μινυνθάδιος 203
Miseri benignè tractandi 246
Mithridatis sorores sibijpsis manus inferunt 254
Mœrore quidam mortui 230
Mopsus vates 229
Morientium sollicitudo, vt honestè cadant, exempla aliq. 216
Mors cur θάνατος dicta 254

Mors fati necessitas 224
Mors πάναγρος*, nemini parcit* 267
Mors, peccati pœna 248
Mortem qui seruituti prætulerint 254
Morte spontanea se liberare, gloriosum apud veteres 254
Mortuorum præ gaudio, risu aut mœrore, exempla 230
Mulieres in Tenedo pulcherrimæ. 226
de Mulierum raptibus Herodoti sententia 260
Munippus 266
Musæ nouem literarum præsides 213
Musica vsus veteribus quis 238
Mycene 222
μηνοειδὴς *luna* 253
μύωπος 186
μύσταξ 194

N.

Naues locutæ 240
Nauplius, eiusdemq́, de Græcis ob necatum Palamedem F. vltio. 236
Nectar deorum potus 231
Neoptolemus 173. 261
eiusdem interitus ibid.
νεοζυγὴς 172
Neptunus Troianis infensus cur. 119. 241. 242. 253
Neptuni tridens 241
sceptrum 256
Nestoris eloquentia & longæuitas 214
Nestus Lycius 127. *qui & Nestor. ibidem. eiusdem Ilias* λειπογράμματος 190
Nicephori captiuitatis Hierosolymæ synopsis 211
Nix quid 231
Nomina apud veteres non temerè pueris imposita 233. 234
Nox dea 250
Nymphæ, nymphales siue nymphææ quercus 239

O.

Oceanus & varia eius cognomina. 242
Oculi cur à profundis aliquid cogitantibus, deyci in terram soliti 223
ὠκύμορος 170
ὠδῖνες ibid.
Oedipi cæcitas 223
Imprecatio 136
οἰκτρὰ 162
οἶστρον 186
Oestrum 253
ὄμφαξ 164
ὀψιτέλεστον ibidem
Oratio hominis sapientis & eloquentis, rerum domina 224
Oratio viri eloquentis fontibus et fluminibus comparari solita 224
ὀρειμανὴς 186
ὀρειπλανὴς 176
ὀρειτρεφὴς 174
Orgia vnde dicta 244
Orpheus Bacchi sacrorum autor in Thracia 243
Orphei de Deo testimonium 239. 241
Ossibus hostium vinea septa 258
Othomannus Gorlicensis 141
Ouidij locus 232

P.

Palamedes, & indignus eiusdem interitus 133. 236

Palamedis poemata suppressa ibidem.
πελίζζεον 166
Palladium quid & quomodo Troiæ fatale fuerit 219. quomodo Troianis ereptum ibidem. ab Antenore Græcis traditum. 265
Pallas. vide Minerua
Pallas Helenen ab equo ligneo minis abigit 197
παναίολα 178
πανσέληνον 253
Pardi pellis suspensa Græcis signum Antenoris domus 265
Parentum virtutes rarò imitari liberos 227
Paris homo molliss. Achillem interficit 253
Paris in Ida expositus, inq; eadem pastor & dearum iudex 221. 245
Paris Helenam rapit 158
Paridis ex Helena liberorum interitus 131. 228
Paridis interitus 131. & sepultura 217
παρθένοι vnde dictæ 243
Patriæ amore nihil non periculorum ferentium, exempla 233
Patrocli interitus 133. 214
Peccata Deo exosa, suo tempore puniri, exempla 212
Peleus. Pelides 235. 261
Pelias Argonauticæ profectionis autor 230
Pelopis ossa Troiæ fatalia 226
Penates et penetrales dij, Hercei. 261
Peneleos 175
Penelope 158
Vlyssis vxor 195
Pudicitiæ exemplar 251
Penelopen absente in bello Vlysse, fidem coniugalem non seruasse. 251
Penthesileæ interitus 165. 216
Periclis eloquentia 224
Persicorum regum luxus & delicia 242
φαεσίμβροτος 176
Phaleræ, φάλον 173
Phereclus 221. nauium Paridis faber 167
φέρτροι 168
Philoctetes 236. eius sagitta fatales Troiæ ibid. quomodo in Lemnũ missus 236. quomodo inde ad Troiam adductus 236
φλοίσβος 200
Phocionis filius degener 227
Phocus 261
φοιτὰς 176
φονάω 204
Phrixi & Helles fuga 232
Pigres Carius 126
Pindarus lyricorum princeps 214
Pindari Ode asigma 154
Plisthenes 223
Pluto ἀΐδης 257
Poetarum fingendi licentia infinita 236. 266
πολυάνδριον 247
πολύκμητος 162
πολυκτέανος 180
Polydorus lapidibus obrutus 129
πολύγλωσσος 165
πολιοῦχος 190
πολύφλοισβος 200
Polyxena ad Achillis tumulũ mactata 132. 209. 247. 267
Polyxenæ interitus à Cassandra prædictus 189
πολύξεινος 165

Pompeius,

Pompeius, Magni cognomen, impubes etiam adhuc, adeptus. 219
Pompeij gloria & potentia quanta, & quam miserabilis eiusdem interitus 136
Pompeium, puerum etiamnum, admirationi fuisse multis Romæ 219
Populus πολύτεροπος 136
Populi inconstantia & ingratitudo. ibidem
πορφυρόπιζα 166
Posteros sæpe maiorum suorum peccata luere 137
ποτί 172
Priamus Achilli supplex factus 131
Priamus Cassandram Troiæ fata vaticinantem increpat, & reprimit 191
Priamus Hectoris corpus redempturus, ab Achille, quanquam hoste, humaniter exceptus. 261
Priamus iustè malis afflictus 131
Priami facilitas in recipiendo Sinone proditore 181. inde
Priami filiorum in conspectu eiusdem interitus 129. 130
Priami interitus 132. 207
à Cassandra prædictus 191
Priamo quinquaginta filij nati. 246
Prodigia rerum mutationes præcedere solita 240
Prodigiorum apud ethnicos plena omnia cur 225
πρόγνωμα 241
προφιρὴς 171
προφερέστερος ibidem
Proteus Aegypti rex 158
Prudentia in periculis robore præstantior 223
πρύμνη. πρύμναια 171
ψυχοσόλος 200
Pterela fabula ex Samsonis historia facta 228
πτολίπορθος 188
Pugna procorum, poema 154
πυγμαίων apud veteres vsus 226
Pyrrhus 261. 165. Achilli in Scyro latitanti ex Deidamia genitus 218. Achillis patris cædem vlturus ad Troiam venit 218
Pyrrhus Priamum obtruncat 207. eiusdem alacritas 219
Pyrrhi regis canis 260. eiusdem dictum 136. interitus 207

Q.

Quinti Calabri Paralipomena 127. 213

R.

de Raptibus mulierum Herodoti sententia 260
Reges Romæ eiectos quæ prodigia præcesserint 240
Reges veteribus plerunq; etiam sacerdotes 217
Rerum mutationes prodigia præcedere solita 240
Rebus omnibus numen aliquod à veteribus præfectum ibidem
Rhesi equi à Diomede capti 226
Rhesi interitus 226. 165. 216
Rhœteum littus 177. item Rhœteum & Rhœtus promont. 233
Risu nimio quidam mortui 230
Romani populi in optimè de Rep. meri-

Rep. meritos ingratitudo 136
Romani à Troianis orinndi, perpetuis bellis afflicti 134. 137
Romanis principib. quæ fuerit perpetuò inter se mutuò grassandi causa 136

S.

Sacerdotalis dignitas regiæ par habita veteribus 217
Sacrificiorum apud Gentiles sasumptuositas 249
Samsonis historiã in fabulam rela 228
Sanguinis cæsorum omnia inundantis exempla 258
Sanguine cæsorum stercoratæ vinea 258
Sarpedon Lyciæ rex, eiusq; interitus 215. 165
Scæa porta insignis, pictus equus. 220. 257
Scyrus 165. insula 218
Sedes mutandi, gruum more, exempla 242
Seneca laus 130
Senes trucidari, maxima calamitas 258
Sigæum promontorium 253
Simætha querela 260
Simois fl. 239
Sinon proditor 166. Troia à Græcis capta autor ibid. inde 220
Sinon solus à Græcis discessum simulantibus relictus 177
Sinon face signum dat Græcis 197. 253
Sinonis ad Priamum oratio 181
Sinonis etymon 233 fraudulentia 177. 181
de Sinone diuersa ab alijs Calabri narratio 233
Socratis cum Palamede collatio, nec dissimilis interitus 236
Sol & Luna expallescunt ad incestas nuptias 216
Solis equi & currus 267
Solonis dictum 137
Somnia variè afficiunt homines 260
Sophoclis scripta in publicis congressibus recitari solita 126
Stasimus 235
Statij locus 227
Superbiloquentia Aiacis punita 263
Supplices ad aras deorum confugere soliti 248
Supplices benignè tractandi 246
Supplices nemini impunè læsi 264
Supplicum defensor Iupiter 237
Syagrius 125

T.

Tabanum 186. 243
τάλαντον 252
Telamon 261. Aeaci F. 214
Temporis lapsus tacitus 163
Tempora etiam pro dijs culta veteribus 250
Tenebræ horrorẽ incutere solita 226
Tenedos ins. 159. 226. 232
Terra deorum ac hominum mater 234
vt Terra malorum hominum onere leuaretur, bellum Troianum à Ioue excitatum 245
Teucer 173. Aiacis Telamonij frater 229
Theano Antenoris coniux 160. 207
Mineruæ sacerdos 265
Thebanum excidium quid moneat 212

Theocriti locus 224
Therapne 253
Thermodoon fl. 216
Theseus Helenam rapit 230
Theseus Herculem imitatus 230
Thesei filij 230
Thesei mater à Castore & Polluce abducta 230. item cum Helena Troiam à Paride auecta ibid.
Theseo rapta Helena 228
Thestor. Thestorides Calchas 229
Thrasymedes 173. 229
Thucydidis exilium 136
Tibia cur Bacchi sacris adhibita 244
Timolaus Larissaeus 127
Tithonos 246
Tridens Neptuni 240
Troia ab Aenea et Antenore Graecis prodita 160. 238. 265 item ab Heleno 238. quando ab Hercule capta 229. quam diu à Graecis obsesse 132. quomodo equo capta 222. quo anno imperij Priami capta 235. quo tempore euersa 160. 210
Troia nunquam à Graecis capta 158
Troia sine quibus capi non potuerit 236
Troiae à Graecis captae miserabilis calamitas 199. 201. 203 inde
Troiae excidium à Cassandra praedictum, attracto in vrbem equo 187
Troiae interitus aeternum exemplum irae diuinae in peccatores 132
ad Troiam quanto tempore pugnatum 160. 210
Troianae res à quibus potiss. autoribus descriptae 160
Troianae mulieres quae quibus Graecis in praedae diuisione obtigerint 267
Troianarum mulierum studium in ornando equo ligneo 185
Troiani equum ligneum Graecis refertum in vrbem trahunt, à Sinone persuasi 185
Troianis infensa Iuno & Minerua cur 140. item Neptunus. ibid.
Troianorum breuis laeticia, Graecos discessisse putantium 179
Troianorum conuiuia sub vrbis interitum 193. secura ebrietas 197. caedes 258
Troianorum decennalis obsidio. 158
Troianos vino ac somno obrutos Graeci inuadunt 199
Troianos poena etiam post excidium secuta 134
in Troiana historia scribenda cur plures elaborarint 129
Troiani belli historia amplissima scribendi materia 128. 137 eiusdem scriptores 125. 127. 128 causae quae 234
Troiani belli tempore toto quot ex Graecis pariter & Troianis occubuerint 160. 210
Troianum excidium quid moneat 212
Troiani muri ab Apolline & Neptuno extructi 217. 246
Troili, Priami F. interitus 129
Tros. Troia 173
Tryphiodorus quanto studio à Neandro explicatus 138. 161

Tryphiodo-

Tryphiodorus Virgili. posterior 233
Tryphiodori argumentum 158
Tryphiodori exemplar corruptum 261
Tryphiodori Odyssea 127
Tryphiodori scriptum de Troiæ excidio 137
Tryphiodori vita 154
Tydides. Tydeus 251
Tyndareone 251
Tyndareus 158
Tyrtæi scripta in publicis congressibus recitari solita 127

V.

Vates furere quando videantur 243. *laurum vorare, & laurem coronam gestare cur soliti* ibid. & 243
Vatum gloria perpetua ibid.
Venus à Diomede vulnerata 227
Venus cur Troianis fauerit præ diis reliquis 259
Venus Helenæ prodit, equo ligneo inclusos esse Græcorum proceres 193
Victoriam consilio magis quàm viribus constare 223. 232
Vini vsus 242
Vinum variè homines afficere 244
Vino vires solui 250
Vir bonus qualis 235
Virga Mercurij 257
Virgilij Æneidos præcipuus scopus 266
Virgilij locus 137. 233. 264. 265
Virgines cur παρθένοι dictæ 243
Virginum officium ibid.
Vlysses rex Ithacæ 232. *Aiaci cur prælatus* 214. 214
Vlysses sibijpsi vulnera infligit, vt hostem fallat 233. 234
Vlyssis astutia 233. *eloquentia* 171
Vlyssi cur semper comes & gubernatrix Minerua fingatur 223
ὑφαρθμικις 200
Vulcanus Iunonis F. sine patre 233
Vulcani antistites in Lemno medici præstantissimi 236
Vultures Marti sacra 259
Vulturum odorandi sagacitas 259
Vxoris honestæ idea ab Homero in Penelope proposita 251
Vxores Græcorum pleræque absentibus maritis impudicè vixisse 251

X.

Xanthus fl. 239. 267. *vnde dictus.* ibid.
Xanthus falsus fl. 269
Xenia dandi hospitibus, veterum mos 258
Xerxis exercitus numerosus 210 *eiusdem fuga* ibid. 240
ξύλοχος 175

Z.

Zerah exercitus ab Asa cæsus 211
Zopyrus 233

ΚΟΙΝΤΟΥ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ,

ΙΛΙΟΥ ΑΛΩΣΕΩΣ
βιβλίω δύω.

Νόστων, βιβλίον ἕν.

ID EST,

COINTI SMYRNAEI,

POPVLARIS HOMERI, POETAE
vetustissimi & suauissimi, Ilij Excidij
LIBRI DVO.

Reditus Græcorum, capta Troia,
LIBER VNVS.

EXPOSITI OLIM IN SCHOLA
Ilfeldensi, & editi nunc studio, industria & labore,

Laurentij Rhodomanni Cherusci.

LIPSIAE.

ΤΩ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΩ ΚΑΙ ΕΠΙ-
φανεῖ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ ΕΥΕΡΑΤΩΙ, τῶν Λυβεκκαίων
καὶ Φιρεδαίων Ἐπισκόπῳ, καὶ τῆς οἰκίας ἐν τῇ καλῇ Λυνο-
πύργῃ προστάτῃ, τῆς εὐσεβείας καὶ πάσης ὑγιοῦς δι-
δασκαλίας κηδεμόνι, καὶ εὐεργέτῃ, ὑγιαί-
νειν τε καὶ εὐπράττειν.

Χωρη τὶς νύμφης Ἀθαμαντίδος ἄγχι θαλάσσης
κέκληται, οὔνομ' ἔχουσα περικλυτὸν εἵνεκεν ἀλκῆς
θύριδος, εὐπορίης τε καὶ ἀρχῶν εὐρυμεδόντων.
τρωάδα τὴν καλέουσιν ἐπώνυμον. ἧχι Σκάμανδρος
καὶ Σιμόεις προχέουσιν ὕδωρ εἰς γείτονα πόντον
ἴδης ἀρχομένω πολυπίδακος, ἔνθα θεαίνας
κρῖνε δικαζομένας πριάμου παῖς εἵνεκα μορφῆς.
ἔνθα πότ' ὄλβιον ἄστυ θεῶν ἀριδείκετον ἔργον
ναῖετ' ἐϋκτεάνοισιν ὑπ' ἀνδράσιν οὔνομα τροίη,
ἣν καὶ Δαρδανίην τε καὶ ἴλιον αὐδάζονται
ἕδρανον ἀρχαίων τε καὶ εὐθενέων βασιλήων.
τῶν γὰρ ἀνακτορίην μεγαλώνυμος ἔλλαχεν ἀρχὴν,
δώδεκ' ἔτεσσι πάρος θεοειδέος ἔθνος ἀβράμου
εἰς χθόνα πατρῴην περάαν ἀπ' ἐρημάδος αἴης.
χίλια δ' εἰσέτι φοῖβος ἐτήσιον οἶμον ὁδεύων
δίς τε διηκόσι', εἶχε καὶ ὀγδώκοντα τέλεσσαι,
πρὶν θεὸς εἰς γῆν ἔπεμψε λαβεῖν μεροπηΐδα μορφήν.
σκῆπτρον δ' αὖ κράτος εἶχον ὑπέρβιον, ἔθνεα δ' αὐτοῖς
μυρία ὑπηκούοντο, κατ' Ἀσίδα πουλυβότειραν.
ἀλλὰ μινυνθάδιον χρόνον ἤνδανε κύδιμος ἀρχὴ,
πέρθετο γὰρ μιαρῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ἀνάκτων.
εὖτε τριηκοσίων ἐτέων εἰς τέρμα τεθήλει.
» πῆμα κακὸς γὰρ ἄναξ, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
ὡς γὰρ κοιρανίης εὐκυδέος ἡνία νώμα
ἕκτος ἀπὸ πρώτου κοσμήτορος ἠδὲ γενάρχεω
Δαρδανίδης πρίαμος, τόθ' ὑπὸ κνέφας εἶδεν ὄνειρον
ἀγχίτοκος βασίλισσα, φέρειν ἐγκύμονι κόλπῳ
αἰθόμενον πρηστῆρα, καὶ εἰς φάος ὀψὲ λοχεύειν,
ὅς τάχ' ἀϊστώσει πατρῷιον ἄστυ ἀνάψας,

πᾶσιν

REVERENDISSIMO ET INCLYTO PRAESVLI AC DOMINO, D. EBERHARDO, Lubecensium & Verdensium Episcopo, domusq; Luneburgensis Domino, Pietatis & omnis sanæ doctrinæ Mecœnati, Dn. suo clementiss. S.

EST regio Aeolia, quà se mare contrahit Helles
Cui quondam virtus bene gestis cognita bellis
Imperiumq; & opes vexêre ad sidera nomen,
Hanc Phrygiam dicunt, flauas vbi voluit arenas Phrygia.
Xanthus, & æquoreis Simois confunditur vndis:
Ex Ida geniti: iudex vbi nata diremit Ida.
Priamides inter diuas certamina formæ.
Barbaricis hic clara opibus constructaq; Diuûm
Vrbs fuit auspicio, celebrato nomine Troia, Troia.
Appellant etiam de nomine Dardani & Ili.
Hæc veterum sedes regum sceptrisq; potentum
Qui iecêre sui primum fundamina regni, Troia quando condita.
Quando bissenis restabant lapsibus anni,
Ante sacras iniit quam terras Abramidum gens.
Et sol omnipotens bis septem secula habebat
Cursibus euoluenda suis, & lustra bis octo
Ante dei humanos proles quam sumeret artus.
Horum etiam latè se extendit gloria sceptri,
Innumeras Asiæ gentes complexa feracis,
Sed breuis iliè fuit flos & dominatio Troiæ:
Nam cadit obscœna prostrata libidine regum:
Cum tria complesset vix secula tanta potestas: Regni Troiani duratio.
Vt regni momenta Ducum sunt ardua mores.
Namq; vbi florentis tenuit moderamina regni
Latipotens Priamus, qui prima ab origine stirpis
Dardaniæ sextus fuit: Vxor regia somnum
Lucinæ propior vidit, ceu lampada viuam
Ventre gerat tumido, iam iamq; emittat ad auras Somnium Hecubæ grauidæ cum Paride.
Quæ patriam inuoluat flammis, atq; omnia perdat,

Consulti

πᾶσιν ὁμοῦ κτεάτεσσιν. ὀνειροπόλοι δὲ πίφαυσκον
πῆμα Φρυγῶν λαοῖσιν ὀλέθριον ἠδὲ καὶ ἀρχὴν
δαιμονίην Ἑκάβην, Τροίην ὅτε πᾶσαν ἀμέρσῃ.
τοὔνεκα γεινόμενον βρέφος ἔκβαλε θηρσὶν ἐδωδὴν
αἰνοτόκης γενετήρ. κρυφίων δ' ὑπὸ δήνεσι μοιρέων
παῖς ὀλοὸς φύγε κῆρα, δασύτριχα δ' ἄρκτον ἄμελγε
χείλεσι νηπιαλέοισι: βοῶν δέ μιν ἠρανὸς εὗρε
καὶ τράφεν εἰσόκεν ἄνθος ἀνέδραμεν εὔχλοον ἥβης
ἔνθα μιν ἀσπασίως κραδίῃ προσέπτυξε τοκήων
οὐκέτι φραζομένη σφετέρης τεκμήριον ἄτης,
καὶ Πάριν ὀξονόμηναν, Ἀλέξανδρόν τε πολῖται.
„ ὡς ὀλίγοι ὑπάλυξαν ἃ δὴ πεπρωμένα κεῖται
„ εὖτε γὰρ ἀνθρώποισι κακῶν τεκταίνετ' ἀμοιβὴν
„ ὕβριος ἐργατίνῃσιν ἔχων θεὸς ἔκδικον ὄμμα
„ φαίνει δῆλα πάροιθεν ἑοῦ σημήϊα θυμοῦ
„ εἴποθ' ὑποστρέψωσι βροτοὶ προφύγωσι δ' ὀϊζύν.
„ παυρίδιοι δ' ἀλέγουσι προάγγελα σήματα ποινῆς
„ ἐκ κακίης νήψαντες. ὁ δ' εἰς τίσιν ὄρνυτ' ἀνηλῶς.
αὐτὰρ ἐϋκτεάνου Πριάμου παῖς ὕβρεϊ χαίρων
ἤρτισεν εὐτυκάρθμων νηῶν στόλον ἧσι περήσειν
Ἑλλάδ' ἐς εὐναέτειραν, ἵν' ἤθεα καὶ πέδον ἀνδρῶν
ἀλλοδαπῶν σκέψαιτο κακόσχολος, ἢ τίσιν αὐτοῖς
ὁρμαίνων, ὅτι πατρὸς ἑοῦ νόσφισσεν ἀδελφὴν
Ἡσιόνης χαρίεσσαν, ἐϋσθενὸς Ἡρακλῆος,
Δαρδανίης ὑπ' ἄρηϊ λύσας κρήδεμνα πόληος.
ἢ καὶ θελξινόοισιν ἐφημοσύνῃσι πιθήσας
Κύπριδος, ἣ νέμε πρῶτα, περιφροσύνην ἀθερίξας
Παλλάδος, ἠνορέην τε καὶ Ἥρης ὄλβιον ἀρχήν.
ἡδέ οἱ ἀμφ' Ἑλένης κληηδόνι φίλτρον ἐνῆκεν.
ἔπλεε δ' εἰς κλυτὸν ἄστυ φιλοξείνου Μενελάου
Σπάρτην καλλιγύναικα, φίλην δέ οἱ ἥρπασ' ἄκοιτιν
κάλλεος ἄκρα λαχοῦσαν ἐχέφρονος ἄμμορον αἰδοῦς.
ἣν μάλα κυδιόων εἰς Τρώϊον ἄστυ κόμισσε
σπέρμα κακοῦ πολέμοιο καὶ ὀκρυόεντος ὀλέθρου,
λαῶν θ' ἡγεμόνων τε θεοκμήτου τε πόληος.
αὐτίκα γὰρ κατὰ γαῖαν Ἀχαιΐδα πρῶτα φέροντες

Consulti vates igitur responsa dederunt,
Exitio fœtum regno, populisq; futurum
Infelix Hecube grauida quem ferret in aluo.
Ergo feris prædam vix tractum ad lumina vitæ
Exponit genitor puerum. Sed numine diuûm
Arcano euitat fatum, sua porrigit vrsa
Vbera deserto: Dum forte per auia pastor
Suscipit inuentum, pubesq; educit ad annos.
Agnitus hic iterum subiji pia tecta parentum,
Quos monita illa Deûm nihil amplius abdita tangunt:
Dictus Alexander prius, ac Paris inde vocatus:
Sic pauci effugiunt decretum immobile fati,
Namq; vbi constituit meritas infligere pœnas
Vindicis ira dei, & sceleratos perdere ciues,
Ostendit primum manifesti signa furoris:
Si fors conuertant animum, auertantq; ruinam,
Sed pauci aduertunt diuinis pectora monstris,
Emendantq; nefas, ideo vindicta redundat.
Hic Paris instructa classi scelerum improbus autor,
Tristibus auspiciis Graiorum tendit in oras
Excultas, vt vel mores & clara virorum
Mœnia spectaret vacuus, vel damna pararet
Contra: quod Priami Tyrinthia claua sororem
Transtulit ad Graios, lacrymosi præmia belli:
Quando solo æquarant domita munimina Troiæ,
Improba vel blandæ Veneris promissa secutus:
Qui formæ palmam dederat, Iunonia sceptra
Postponens Helenæ, Viresq; artesq; Mineruæ,
Cuius eum magno Cypris inflammârat amore.
Idcirco claras Menelai fertur ad arces
Sparta vbi pulcra iacet, quem cara coniuge priuat,
Cui facies præstans forma, mens cassa pudore,
Hanc Paris exultans, delatam ad Pergama iungit
Connubio, heu segetem belli fontemq; malorum
Troiugenumq; simul regno pubiq; Pelasgum,
Dedecus hoc etenim commune ardentibus armis

Paris infans exponitur et alitur ab vrsa.

Causæ variæ profectionis Paridis in Græciam.

Paris rapit Helenam.

τισσόμενοι λυγρὸν ἔργον ἀμύντορες Ἀτρείωνι,
σφὸν κράτος εἰς ἓν ἄγειραν, ὁμοφραδέεσσι μενοιναῖς,
καὶ στρατιὴν νήριθμον ἀόλλισαν ἣν ἐπὶ Τροίην,
τυφομένην νήεσσιν ἁλιπτερύγεσσι κόμιζον.
πρῶτα δὲ δῃώσαντο πέριξ ὁμοτέρμονα χῶρον
λαῶν, οἳ Τρώεσσιν ὁμόφρονα θυμὸν ἄεξον,
ἄστεα μύρι' ἑλόντες ἅμ' ἀνδράσιν αἰχμητῇσιν.
ὀψὲ δὲ πᾶσαν ἔτρεψαν ἄρειος ζηλήμονος ἀλκὴν
Ἴλιον εἰς εὔπυργον. ἐπ' ἠόσι δ' Ἑλλησπόντου
ἰλαδὸν αὐλίζοντες ἀνὰ Ξάνθοιο ῥέεθρα,
πολλάκι σὺν Τρώεσσι διεκρίναντο σιδήρῳ,
πολλάκι Δαρδανίης ὑπὸ τείχεσι, πολλάκι δ' αὐτῆς
ἄγχ' ἁλὸς, ἀλλήλων δὲ μένος χαλεποῖσι κυδοιμοῖς
τρῦχον ἀνηκέστως· οὐ γὰρ κράτος ἔλλιπε Τρῶας
Ἕκτορος ἡγεσίης ἀθαρσέος, ὅς σφίσιν ἦμαρ
οὐλοὸν ἠνορέῃσι μενεπτολέμοισιν ἄμυνεν,
εἰῶς ἔμπνοος ἦε, μόνος δ' ἦν πατρίδος ἕρκος.
πολλοὶ δ' ἀμφοτέρωθεν ἀριστῆές τε καὶ ἄλλοι
ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἀγήνορα θυμὸν ὄλεσσαν.
δάμνατ' ἀνικήτου θράσος Ἕκτορος, ὤλετο δ' ἀλκὴ
Πηλείδεω Ἀχιλῆος ὑπέρβιος, ἤριπε δ' ἠῢ
Αἴαντος μέγεθος κρατερόφρονος ἔφθιτο δ' αὐτοῦ
ἀγλαΐη Πάριδος, φθισήνορος αἴτιος ἄτης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δέκ' ἄνυσσεν ἀεξιμόθους ἐνιαυτοὺς,
ἤματα δ' ἓξ ἐπὶ μησὶ δυώδεκα, φέγγεος ἀρχὸς,
τέρμα πόνοις ἐπέθηκαν ὑποκνήσαντες Ἀχαιοί.
εἷλον δ' ἄστυ δόλῳ Πριαμήϊον ὄφρα δαμάζειν
οὐκ ἐδύναντο βίῃ, λόχον ἵππιον ἀρτύναντες.
καὶ τὸ μὲν Ἡφαίστου μαλερῇ τέφρωσαν ἀϋτμῇ,
κτήματα δ' ἐκτὸς ἕλοντο καὶ ἀργαλέως κτάνον ἄνδρας
σὺν σφετέροις τεκέεσσιν, ἐδούλωσαν δὲ γυναῖκας.
κοιρανίης δέ τ' ἄνακτα φίλης τ' αἰῶνος ἄμερσαν,
δαίμονος ἀσταθέος μέγα θαῦμα βροτοῖσι γεγῶτα·
οἵδ' εἰς πατρίδα γαῖαν ἐπεντύνοντο νέεσθαι
ἀλλὰ κακῶς ἀπόλοντο, κακοὶ δι' ἀέκεα λαβὼν
οἱ μὲν ὑπὸ βρύχιοι συνεγερσῖς μετὰ κύμασι πόντου.

Vlturi coiêre duces & robore iuncto
Atridam auxilio iuuêre indigna ferentem.
Aegeumq; salum tot millibus arma ferentum
Traijciunt, validisq; inuadunt viribus hostes.
Ac primum fidei Troianæ iura tuentes
Subijciunt, socioq; excludunt milite Troas,
Innumerasq; ipsis delent cum ciuibus vrbes,
Hinc omnes belli vires ad mœnia Troiæ
Turrigenæ vertunt, & castra Adamanthidos Helles
Littoribus figunt, & ad alta fluenta Scamandri
Crebro decernunt cùm Troũm pube feroci.
Crebro etiam ad Troiæ portas, & littora crebro
Obsessi maris inq; vicem se marte fatigant
Infractis animis. Nec deerat robur in armis
Iliadis, magni ductu Hectoris, ille furentes
Vnus sustinuit, seu murus aheneus, hostes,
Et patriæ auertit casum, dum fata sinebant.
Vtrinq; innumeros Mauortius abstulit ensis
Ductoresq; aliosq;, quis enumerare valeret?
Hectoris inuicti domita est fiducia tandem,
Frangitur Aeacidæ cedendi nescia virtus,
Sternitur Aiacis robur proprio ense cadentis,
Forma perit Paridos, quæ perniciem attulit omnem.
Postquam autem duo lustra infando exercita bello
Finierat Titan & bis sex ordine luces,
Lunaq; sex menses, tunc fessi pergama Græci
Occulto cepêre dolo, quæ vincere Marte
Non poterant, & equo metam inuenêre laborum.
Tunc cadit in cineres Vulcani tradita flammis,
Vrbs vetus, & prædas abigunt ad castra pelasgi,
Masculeam extingunt stirpem, abducuntq; puellas,
Imperio regem mulctant, & munere vitæ,
In quo fortunæ speculum mutabilis extat.
Hinc patrias repetunt victrici classe penates
At belli pœnas expendunt turpiter acti,
Nam maris absumsit multos cum nauibus æstus,

Græci proficiscuntur ad Troiam vlturi raptum Paridis.

Hector Troianus.

Hector, Achilles, Aiax, Paris pereunt ante captam vrbem.

Quamdiu pugnatum sit ad Troiam.

Troia capitur equo.

Reditus Græcorum in patriam.

οἵδ' οἶκοι κύρσαντες ὀλεθροφόροισιν ἀνάγκαις.
τοῦτο πολυξενίοιο μόθου κλέος, οὗ φάτις ἔπλη
πάντα κατὰ τριμερῆς χθονὸς ἕδρανα πᾶσιν ἀκουστή.
τοῦ γὰρ μνῆστιν ἄεξον ἀριστολόγοις γραφίδεσσι
πολλοὶ καὶ λόγιοι. μάλ' ἐνὶ πρώτοισι δ' Ὅμηρος
αἰδρομένης σοφίης πρεσβήϊον οἶον ἀείρων,
πάσης δ' εὐμαθίης γένεσιν Δαναοῖσιν ὀπάσσας.
ὃς βίβλοις τετόρεσσι καὶ εἴκοσι μῶλον ἄεισε,
Τρώων τ' Ἀργείων τε θεόσσυτον ἔργον ὑφαίνων.
Φοῖβος γὰρ ποίησεν, ἀπέγραφε δ' ὀξὺς Ὅμηρος.
ἀλλ' οὐκ εἰς πολέμοιο βαρυκμήτοιο τελευτὴν
ἤγαγεν ἡδυεπῆ μούσης θρόον, ἀλλὰ σιωπὴν
ἔμβαλεν ἀχνυμένη φόνον Ἕκτορος, ὥς μιν Ἀχιλλεὺς
συμμίξας ἐδάμασσεν, ἀμυνόμενον περὶ πάτρης.
Ἔνθεν δ' ἀρξαμένη Σμυρναίου μοῦσα Κοΐντου
μαιονίδην πλήρωσε καὶ εἰς τέλος ἤνυσεν ἔργον.
Δαρδανίης δ' ἐνέπει πύματον κακὸν ἤδεϊ μέτρῳ.
εὐεπίην χαρίτεσσιν ὁμήρου πάμπαν ὁμοίην.
τοῦ δὲ γὰρ εὐφυέως μιμήσατο κάλλιμον ἦθος
ἠέπου εὐμαθίην, ἢ καὶ φράσιν ἀρτιέπειαν
πευκαλίμοις σκέψαιο νοήμασιν: ὡς μεθ' Ὅμηρον
πάνσοφον, ἀτρεκέως ὅγε δεύτερός ἐστιν Ὅμηρος.
τόνδ' οὐ γνήσιον οὔνομ' ἐπηυδάξαντο Κάλαβρον,
οὕνεκα βησσαρίων ποτ' ἐν ἀγχιάλοισι Καλάβρων
εὕρατό μιν δαπέδοισιν ἀϊστωθέντα πάροιθεν
ἐκ μερόπων· οὐδὲ κλῆσιν ἐτήτυμον ἔσχε Κοΐντου.
Σμύρνη δ' αὐτὸν ἔθρεψεν, ὅθεν καὶ δῖος Ὅμηρος·
ὡς αὐτὸς σήμηνεν ἐνὶ σφετέρῃς σελίδεσσι
μάρτυρος ἀξιόπιστος. ἔπος καὶ τοῦτο χαράξας
ὡς μοῦσαι μιν ἔθηκαν ἁλιρρόου ἀγχόθεν ἑρμοῦ
βώτορ' ἐὼν ὀΐων, καὶ ἐνὶ φρεσὶ χεῦαν ἀοιδὴν
οὐκέτ' ἰουλίζοντος ἐπήρατον: ἔνθεν ἔοικε
παίδων ἀρτιμαθῶν κοσμήτορα τόνδε γενέσθαι
μουσοπόλοις περίβωτον ἐν ἀνδράσιν. αὐτὰρ ἄϊστον
ὅν τινά μιν βίος ἔσχεν ἀνὰ χρόνον, ὧν δ' ἀνέτελλεν
ἐκ πατέρων, εἴην τε τελευτήσας λάχε μοῖραν.

In laribus fatum multos excepit acerbum.
Hæc tibi prolixi breuis est narratio belli,
Quod fama triplicis peragrauit Climata terræ.
Huius enim calamo mandarunt gesta diserto
Multi atq; eloquio clari, quos inter Homerus
Qui summos gerit humanæ sapientiæ honores
Omnis & Arginis doctrinæ præbuit ortum,
Ille ter octo libris lento conserta duello
Pergama cum Danaïs diuino carmine narrat:
Nam Phœbus dictauit, acutus scripsit Homerus. Homerus.
Sed non funesti dulciflua stamina Musa
Texuit ad finem belli, namq; Hectoris ægra
Funere rupit opus: dum pro patria arma gerentem
Sternit Pelides, & circum mœnia raptat.
Hinc telam instituens Smyrnæi Musa Cointi Cointus Smyrnæus incipit, vbi Homerus desinit.
Mæonidæ pertexit opus, partesq; tuetur,
Suauiloquis nam fata modis canit vltima Troiæ,
Eloquio dignus, dulci qui certet Homero,
Et venam ingenio referat solerte canoram.
Si doctrinam igitur, si verba vtriusq; Poëtæ
Contuleris, merito censebitur alter Homerus,
Qui tam felici studio succedit Homero.
Hunc Quintum falso Calabrum cognomine dicunt, Cointus Smyrnæus cur hactenus non verè Cointus Calaber dicatur.
Quod fuit in Calabris à Bessarione repertus
Hospes vbi latuit, carie confectus in vrbe
Hydruntis: verum sed nomen redde Cointo
Quem Smyrnæa aluit vnde ortus Homerus.
Hæc vero ipse sua, cui fas quoq; credere, voce
Testatur vates reliquisq; hoc insuper addit,
Musarum quod pauit oues, vbi voluitur Hermus
In mare, & in tenero concepit flore iuuentæ
Munere pieridum, perfectam carminis artem.
Hinc patet ingenuas pubem duxisse per artes
Et tunc eximios inter fulsisse Poëtas.
Sed latet ignotum, quo tempore traxerit æuum,
Et qua stirpe satus, qua functus morte quiescat.

Τόνδε πότ' ἀγχίνοον πινυτοῦ μιμήτορ' Ὁμήρου
ἑρκυνίοις ὑπ' ὄρεσσιν, ἑαῖς ξύνωσε Νέανδρος
ποίμναις, τὰς ἀνὰ κῆπον ἐλεύθερον ἄνθεσι μουσῶν
φέρβεν. τῇσιν ἐγὼ πότε σύννομος εἶδαρ ἔρεψα
ἄφθονον, ἰδμοσύνης τε καὶ ἤθεος εἶδαρ ἀμώμου,
μυρία δ' ἐσθλὰ πέπονθα φιλοφροσύνῃσι Νεάνδρου.
οὗτος ἄρ' ἑλλήνων βίβλων ἐπιδέξιος ἑρμῆς
ἡμῖν Σμυρναίοιο μετέφρασεν ἐσχατοώσας
τρεῖς βίβλους, αἷς εἶπε δολόρραφον ἵππον Ἀχαιῶν,
μήδεα Σίνωνος πολυκερδέα καὶ θράσος αἰπύ.
τρώων τ' ἀφραδίην κακὸν ἀμφαδὸν οὐκ ἐσορώντων,
νίκην τ' Ἀργείων ἀπατήλιον ἔσχατον ἄτην
ἄστεος αἰθομένοιο, δαϊζομένων τε πολιτῶν.
ληϊάδων θ' ὕβριν καὶ ἀτερπέα νόστον Ἀχαιῶν.
Τῶν μὲν ἐγὼ βίβλων γε μετάφρασιν ἐκ χερὸς αὐτοῦ
δεξάμενος ποτὶ χρῆσιν ἐπαρτέα θῆκα φέρεσθαι
εἰς χέρας ἐσθλομαθῶν. βίβλου δὲ σύνοψιν ἑκάστης
δίγλωσσον μελέτησα, καὶ αὐτοῦ λύματ' ἀοιδοῦ
πολλὰ μάλ' ἐξεκάθηρα, τὰ οἱ χρόνος ἀργὸς ἔμιξε.
Τόνδ' ἄρ' ἄεθλον ἔμοιγε διδάσκαλος ἐσθλὸς ἔταξε.
χρὴ γοῦν παιδευτάο παραιφασίῃσι πιθέσθαι
ἑρμαίνω δὲ καὶ αὐτὸς ὀνήσιμα πολλὰ τελέσσαι
κουροτέροις δὲ μάλιστα, τὸ γὰρ γέρας ἐστὶν ἐμεῖο.
Ἀλλὰ τινὶ πρώτῳ καρπῶν ἀναθήσομ' ἀπαρχὰς
ἡμετέρων; πολλοὶ γὰρ ὑπερφιάλοισι νόοισιν
οὐ μόνον ἡδίσταις μουσέων χαρίτεσσι θύρετρα
ἀφραδέως κλείουσιν, ἀδωρήτους τ' ἀφιᾶσιν
ἀλλὰ κακαῖς νύσσουσιν ἐπισβολίῃσι μολύσας.
πάγχυ δ' ἀποστυγέουσιν ἀχρήϊον ἠΰτε παῖγμα
νήπιοι, οὐ νοέοντες ὅτι Ζεὺς ὤπασε μύθους
χρήζοντος βιότου κειμήλιον ὀλβιόκαρπον,
οὔκεν ἄνευθε πέσοιεν ὁμῶς ἀγοραί τε καὶ ἀρχαί.
Ἀλλὰ σὺ τριχθαδίης τιμῆς ἀριδείκετε φωστὴρ
ὃν θεὸς ὧν προβάτων ἀγανόφρονα ποιμένα θῆκεν
ἀμφότερον καὶ σκῆπτρα καὶ ἱερὰ σεμνὰ βραβεύειν.
δέχνυσο τοῦτο πόνημα, καὶ εἰ μάλα φαίνετ' ἄτιμον,

Hunc quondam Hercinia florens sub valle Neander Neander.
Pracinuit gregibus Romano suauiter ore
Libero in Aonidum quos pascit floribus horto,
Inter quos etiam me pubescentibus annis
Doctrina & sacra virtutis gramine paui,
Cum patrio nudum me fouit amore Neander.
Is veterum pollens Graecorum interprete lingua
Ausonio nobis Smyrnai reddidit ore,
Tres libros, celebrauit equum quibus ille Pelasgum,
Sinonisq́ dolos & pectus ad omnia promptum
Et caecos Troûm sensus, sua fata trahentum.
Victrices Danaûm latebras, lachrymabile Troia
Incensa fatum, crudelia funera gentis,
Captarum sortem, reditus discrimina Achiuûm.
Hos ego conuersos iucundum munus ab ipso
Accepi libros, discentumq́ vsibus aptos
Effeci, & gemino librorum carmine summas
Conscripsi, ac mendas, quas Barbara secula vati
Miscuerant, dempsi, ne quid bona publica tardet.

Summa trium librorum Cointhij Smyrnaei.

Hoc mihi praeceptor studium commisit honestum,
At decet omnino monitis parêre magistri,
Quamuis ipse etiam vita prodesse laborem
Pracipuè pueris, quorum mihi tradita cura est.
Sed cui primitias nostra sacrauero messis? Dedicatio.
Multi etenim nostro quos vana superbia tollit
Tempore, non solum Charites à limine pellunt
Musarum, vacuasq́ immiti corde remittunt,
Probra sed in miseras etiam & conuicia iactant,
Prorsus & explodunt, ceu lusus inutilis esset,
O` stolidi, quos non tangit reuerentia dulcis
Doctrina, ad nostram quam contulit ipse salutem
Iuppiter, & sine qua nec sceptra aut concio florent.
At tibi lux patria triplicis quem splendor honoris
Illustrat, curam ipse pij cui Christus ouilis
Mandat, vt & sacris prasis & sceptra gubernes,
Exiguum miti precor accipe fronte laborem,

Qui

τοῦτο γὰρ ἡμετέροιο νόου τεκμήριον ἔστω.
ὡς χάριν οἶδα τεῇς εὐεργεσίῃσιν ἑτοίμως,
οἷς μ' ἀγανῶς κόσμησας ἐνηέα ῥάβδον ὀπάσσας
ποίμνης βοσκομένης ἱεροῖς ἐνὶ τέμπεσι μουσῶν,
ἥτι ποθεινὸν ἔδειμας ἐπαύλιον εὔφρονι θυμῷ
πολλὰ χαριζόμενός σφιν ὀνήσιμα, καὶ γὰρ ἄριστα
ἐν πυκινῇσι φρένεσσιν ἐπίστασαι, ὡς βίος οὐδὲν,
εἰ μὴ μουσάων σπουδάσματα καλὰ τεθήλῃ
εἰ μὴ παιδείας νόμος ἄρτιος ἤθεα παίδων
καὶ νόας εὖ πλάσσῃσι, καὶ ὡς λόγος εὔθεος αἰεὶ
τοιαύτης κρηπῖδας ἐν ἀνθρώποισι χατίζει.
ὅν σὺ πείθῳ στέργεις ἀψευδέϊ, καὶ ἑ πρὸ πάντων
τιμᾷς, ὅσσ' ἐρίτιμα καὶ ἱμερόεντα πέφανται.
οὔτε σ' ὑπ' ἀγχιθύροισι λύκοις βαρὺ δεῖμα ταράσσει
ἐσθλὸς ἐοις. σὺ δ' ὄπισθεν ἐπάξιος ἕξετ' ἀμοιβῆ.
καὶ τὰ μὲν ἀτρεκίη με λέγειν αἰχφανδὸν ἀνώγει
καὶ περ ἀναινομένοιο σέθεν. σὺ δὲ μέλιχος ἔης
προσπτύξας τὸν ἀοιδὸν ἐΰκλυτον. οὐ μὲν ἀεικὲς
ἀρχῷ εὖ πρήσσοντι διελθεῖν πρήξιας ἀρχῶν,
οὓς προτέρων ἀνέδειξε βροτῶν βιοδαίδαλος αἰών.
ἔνθε γὰρ οὔ σοι μοῦνον εὔφρονα θυμὸν ἰαίνει
τέρψις ἀοιδοπόλοιο μελίφρονος. οὐ γὰρ ἐκείνου
μούσης αἰτιάει γλυκερώτερον ἡδυεπείης
ἀλλὰ καὶ ἔπλετ' ὄνειαρ, ὃ σοὶ θυμάρμενοι ἔσται
ὑμετέρου τ' οἴκου ἐπάξιον. οὐ γὰρ ἔθηκεν
ἔργα μικρῶν ἀγέλαια βροτῶν εἰς μέσσον ἰδέσθαι
ἀλλὰ τάθ' ἡγεμόνεσσιν ἀριζήλοισι τελέσθη.
εἵνεκα κοιρανίης, τῆς περ κλέος αἰθέρ' ἵκανεν
ἔνθ' ὑποθημοσυνῶν πολλῶν χρεῖος ἐστὶ νοῆσαι
πᾶσι μὲν, ἀλλὰ μάλιστα βροτῶν ἡγήτορι λαμπρῷ.
τροίη μὲν πολύολβος ἀϊστωθεῖσα δ' ὀπίσσω
πρόρριζον, τάδε πάντα πολύφρονα φῶτα διδάξει.
ὡς τέλος ἄτερπνον μεγάλης θεὸς ὥρισεν ἀρχῆς
ὧν πιστεύειν χρεῖος ἐστὶν, ἐπὴν εἰς ἄκρον ἵκωνται.
ὡς δέ τ' ἀτασθαλίῃσιν ὁμῶς λαῶν τε καὶ ἀρχῶν
κοιρανιῶν μέγα κάρτος ἀμείβεται. ὡς δέ τ' ἀβλαχρὸν

παν κάρ-

Qui certo gratam declaret pignore mentem,
Quâ colo, quâ veneror tanti benefacta fauoris,
Me quibus exornas, dum me gregis esse tenelli
Custodem facis Aonidûm pascentis in Agris:
Templa quibus nuper sacrasti, & munera largè
Accumulas, tutosq; tuis facis esse sub alis,
Nam certum est animoq; sedet, quod corruat omnis
Vita, nisi studijs teneat se fulta colendis,
Ni bona deformes iuuenum informatio mentes
Expoliat, moresq; regat, quod verba salutis
Hoc velut insistant miseræ fundamine Vitæ:
Quæ tibi verus amor quæ sunt tibi summa voluptas,
Et cunctis potiora hominum quæ pectora mulcent.
Hac gregibus syncera tuis das pabula, nec te
Instantum terrent fremitus& vota luporum,
Macte animo tibi parta Dei sunt præmia in arte.
Atq; hac me veri ratio proferre iubebat
Te renuente licet, sed tu sis mitis & istum
Excipias gremio Vatem, non dedecet alta
Conspicua virtute ducem legisse priorum
Facta Ducum, & vita petere hinc exempla probatæ.
Hic tibi non tantum ceu nectare tincta voluptas
Oppressos curis mulcebit carmine sensus,
Quo Venus & Charite digitos lauere tenellos.
Sed maiora etiam tibi commoda Musa ministrat
Nec curis indigna tuis, nec enim obuia passim
Cantat, & abiecto tractata negocia vulgo:
Magnorum sed gesta ducum, consultaq; narrat
De regno cuius volitauit ad æthera nomen,
Propterea diues monitorum hic copia præsto esse
Cuilibet inprimisq; illi qui tractat habenas.
En primum florens opibus mox diruta Troia,
Exemplo docet ipsa suo, quod numina regnis
Constituant metas, quas non transcendere possunt.
Quod plerunq; trahunt cum ventum ad summa ruinas
Quod populi rabies & iniqua libido regentum
Exitium pariat regni, quod nulla potestas

E' lectione librorum Cointi Smyrnæi quæ petenda sint.

πᾶν κάρτος καὶ μῆχος ὅταν θεὸς αὔτια βαίνῃ.
ὡς κακὰ πολλὰ λόχουσιν αἰκίσιμα φίλτρα γυναικῶν
πολλάκις ὡς σύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.
εἷς δέ τ' ἀνὴρ ἀγαθὸς λαόν τε καὶ ἄστυ σαώζει.
ὡς κρύφιος δόλος ἤνυσ' ὃ μὴ φανερὴ δύνατ' ἀλκή.
πολλάκις ὡς μεθύουσι καὶ ἀτρεμέουσιν ἀκαίρως
ἐχθρὸς ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπὶ τέρψει· πῆμα κορύσσει.
ὡς ἡμεῖς θαλίῃσι μεμηλότες ἠδὲ χορείαις
φιλτροτόκοις τε γυναιξί, καὶ ἠλεμάτως προφέοντες
πολλὰ δ' ἄωρα τελεῦντες ἀταρβέες οὐδιόωμεν,
τυρκῷ δ' αὖ τα μεταξύ, καὶ ἀλλοδαποῖσι τυράννοις
κεῖρειν τευτονίην χθόνα λείπομεν, ἄχρι καὶ ἐλθεῖν
εἰς πρόπυλον, φανερῆς δ' οὐδεὶς ἐμπάζεται ἄτης.
Εἰσίδε. καὶ Πριάμου μεγάλου πολυτερέα μοῖραν
ὅς δὴ πρόσθεν ἔην θνητοῖς παντέσσιν ἀγητὸς.
ὄλβῳ καὶ τεκέεσσι, καὶ εὐρυβίῃ βασιλείῃ;
αὐτίκα σὺν τέκνοισιν ὀϊζυρώτατος ἔσκεν,
ὤλλυτο δ' ὀλλυμένοισιν ἐφ' υἱάσιν, ἠδὲ πόληϊ.
ἀκέψεαι ἀτρεκέως ἀρχῶν βίον οἷά τε δαίμων
ἄστατος ἀλλάσσει μεροπήϊα πάντα καθ' ὥραν,
λυγροῖς ἠδ' ἀγαθοῖσιν ἀμοιβαίοισιν ἀθύρων.
›› αἶψα γὰρ αὐχήεντα χάμαι βάλεν, αἶψα ταπεινὸν
›› ζηνὸς ὑπ' αἰνεσίῃσι πρὸς ὄλβον ὕψος ἄνηρε.
τοὔνεκεν οὐ θέμις ἐστὶ τύχης ἀπάτῃσι πιθέσθαι.
καὶ τὰ μὲν ἄλλα τε πολλὰ φέρει σκέψασθαι ἀοιδὸς
ἡμέτερος, μελέεσσι δ' εὐρρύθμοισι κέκευθεν.
ὅσσ' ἐνέπειν μακρὸν ἐστὶ καὶ ὀχληρὸν φρονέοντι.
Νῦν δὲ σὺ τόνδε δέδεξο γαληνιόωντι προσώπῳ
θυμῷ δ' εὐφρονέοντι· τὸ γὰρ κεχαρισμένον ἔσται
μούσαις, αἵ σε φιλεῦσι καὶ οὐ λίπον ἄμμορον αὐθῶν.
οἷς μάλα κυδαίνουσιν ὅτοι σφίσιν ἄρθμιοί εἰσιν.
ἁπλοτέροις δ' ἔμεναι σπουδῆς τόδε κέντρον ἔολπα
μᾶλλον ὅπως ἀγαποῖσιν Ἀχαιΐδος ἤθεα φωνῆς.
εἰ κλειτοὺς ὁρόωσιν ἀνάκτορας οὐκ ἀθερίζειν.
Οὐκ ἔτ' ἐρητύσω σε δαΐφρονος αἷμα γενέθλης,
ἡ πάρος εὐχωλῇσι θεὸν περὶ σοῦ ἱκέτευσα,

ἔργα

Inuitis valeat diuis, solertia nulla.
Illicitos quod amor clades accersat acerbas,
Sæpe quod vnius totum scelus hauriat vrbem,
Vnius & virtus contra tota agmina seruet,
Quod dolus efficiat quæ vis non vlla peregit.
Sæpe quod incautis & onustis pectora Baccho
Perniciem voluat supra caput impiger hostis.
Sic dum nos structæq; dapes chorea lætæq;
Fœmineiq; iuuant lusus & splendor inanis,
Ociaq; haud matura, omnis dum cura sepulta est,
Interea patrios nobis sterdentibus agros
Barbarici vastant reges, & ad intima ferro
Haud segni penetrant, sed quis ea damna moratur?
Aspice deinde senis Priami mirabile fatum,
Quem prius heu nimium felix ad summa vehebat
Sors opibus sceptrisq; & multa prole superbum
Mors vice mutata detrusit ad infima, cunctis
Vt miser amissis, Plutonia regna subiret.
Regia vita tibi nonne hic elucet & ipsa
Fortunæ facies? subitoq; euertere casu
Cuncta solet, vicibusq; alternis inuida ludit.
Nam mox sublimen solio deturbat ab alto
Permissu Iouis, & miserum ad fastigia tollit.
Non tutum est igitur male fida fidere sorti
Talia nempe monet vates, & condita Musis
Exhibet argutis alia insuper, edere longum
Quæ foret, atq; animo sapienti audire molestum.
Hunc igitur facili complectere mente Poëtam
Et placido aspectu, nam sic præstabis amicum
Officium Musis, quæ te venerantur & ornant
Floribus Aonijs, queis pectora amica coronant.
Sic etiam calcar discentibus addere spero
Gnauius vt studeant Graiam cognoscere linguam,
Quando vident Dominos etiam has complectier artes.
Iam te dimittam generis decus armipotentis,
Si prius exorem cæli super axe parentem,

ὄφρα πολυχρόνιον σὲ καὶ ἀρτεμέοντα φυλάξῃ
καὶ καθαρῇ λεύσσῃς καὶ πήματος αἰὲν ἄθικτον
εἰς πάγκοιτον ὄνειαρ, ἐμὸν δέ τε καὶ χρέος αὐτοῦ
ὃς χρῄζω πτερύγεσσι τεαῖς, ὑπὸ δηρὸν ἀλύξαι
λιμὸν ἀεικέλιον, καὶ χρήσιμα παισὶν αἰύσαι,
καὶ Θεὸν ὑμνῆσαι, καὶ σὸν κλέος, εἰς ὅσον ἥκω.

Ἐν Σεληνοπόλει, τῇ ἱερᾷ τοῦ Βαρθολομαίου ἀποστόλου ἡμέρᾳ, ἔτη σωτηρίας, ͵α. φ. ο γ.

τῆς χρηστότητός σου

ὑπουργὸς Λαυρέντιος Ροδομανὸς ἐν Λυνοπύργῃ παρὰ τοῦ ἁγίου Μιχαήλου γυμνασιάρχης.

Vt ſanas longo ſeruet tibi tempore vires,
Et tutum à vitijs præſtet ſortisq́ procellis.
Publica id vtilitas & ſors mea poſtulat vnà,
Qui veſtris exopto diu latitando ſub alis
Euitare famem, puerisq́ impendere curas
Quaq́ datur cantare Deo & tibi grata facultas.

Luneburgi in feſto Bartholomæi, anno Sal. CIↃ. IↃ. LXXIII.

Clementiæ Tuæ obſeruantiſs. cliens M. Laurent. Rhodom. ſcholæ Luneburgenſis, ad D. Michaëlem Rector.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΩΝ Κοΐντου Σμυρναίου, βιβλίων τῆς ἰλίου ἁλώσεως.

Κάλχας, ὃς Δαναοῖσι θεοπρόπος ἔπλετο μάντις,
καὶ σφίσιν εὖ βούλευε, θεήλατα σήματ' ἐνίψας,
ἡγεμόνων ποίησεν ὁμήγυριν: εὖτε πέφαστο
οὐδὲν ἀλωφήτου πολέμου τέκος αὐτία τροίης.
τοῖσι δ' ὅγ' ἀχνυμένοισι μετέννεπεν εὔφρονι θυμῷ,
ἴλιον ὡς οὐ πρηκτὸν ὑπαὶ χείρεσσι δαμάζειν.
ἀλλὰ δόλῳ χρέος ἦε θεόκτιτα τείχε' ἀλῶναι
τοῦτο γὰρ οἰωνῷ τεκμήρατο. τοὔνεκα μῆτιν
εὑρέμεν ἠνώγει, ἥ σφιν γλυκὺ τέκμαρ ἀνύσσῃ.
αὐτίκα δ' ἐν μέσσοις βουλὴν ὑπέθηκεν ὀδυσσεύς,
δούρασιν ἁρμόζειν ξεστοῖς περιμήκετον ἵππον
ὃς κεύθῃ λαγόνεσσιν ἀταρβέας εἰς λόχον ἄνδρας.
τοῦ δὲ Νεοπτόλεμος κατεναντίον ἔκφρατο μῦθον
„ ὡς πόνος ὡς ἀρετὴ μάλ' ἀριστήεσσιν ἔοικεν,
„ ἀλλὰ δόλος καὶ τάρβος ἀνάλκισι. τῷ καλὸν εἶναι
ἀκαμάτοις χείρεσσιν ἑλεῖν Πριαμήϊον ἄστυ.
τῶν δ' ἑτεφρονέοντι τεράασιν ἐν φόβον ὦρσε
Ζεὺς κοτέων ἀρίδηλα κατ' αἰθέρος. αὐτὰρ Επειὸς
δούριον ἵππον ἔτευξεν, ἐπεὶ φρεσὶν ἔμβαλε τέχνην
Παλλὰς εὐφρονέουσα μόθῳ κάμνουσιν Αχαιοῖς.
αὐτὰρ ἐπεὶ τετέλεστο πελώριον ἔργον Αθήνης.
υἱὸς λαέρταο θρασυμήχανος ὦρσεν ἑτέρους
ἐμβαίνειν εἰς ἵππον ὅσων μέγα θάρσος ὀρώρει
τοὺς δ' ἄλλους τενέδοιο πρὸς ἠόνας ἄμμιγα πάντας
χωρῆσαι νήεσσιν ὁμῶς Αγαμέμνονι δίῳ
Νέστορί τ' ἀρχεύουσι: μόνον δ' ἐγκύμενος ἵππου
ἄγχι μένειν Σίνωνα δολοφρονέοντα κέλευεν
ὅς ψευδῶς ἐνέπῃσι, μακρὸν προφυγόντας ἄρηα
τόνδ' ἵππον λιπέειν τριτωνίδι δῶρον Αχαιοὺς
εἵνεκα Δαρδανιδῶν κεχολωμένῃ εἴ μιν ἐς ἄστυ
ἀφραδέοντες ἄγωσιν ὑποπλήθοντα μαχητῶν
οἳ νύκτωρ ἐκβάντες ἕλωνται κύδιμον ἄστυ,

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI, ILII EXCIDII, Cointi Smyrnæi.

Calchas Graiugenum venturi præscius augur
Monstrorum interpres, monitis qui castra regebat,
Consilium procerum cogit: cum meta laborum
Nulla foret, longo tentantum Pergama bello,
Atq; inter medios prudenti pectore fatur.
Haud posse Argolicis excindi mœnia Troiæ
Viribus, insidijs potius capienda dolosis:
Quod Dij prodigijs iubeant: mox ergo sagaces
Intendant technis animos, quarum vltima spes sit.
Consilium extemplo Laërtius explicat Heros,
Mox vt equum multo spaciosum robore texant,
Qui tegat insidijs iuuenes fallentibus aptos.
Nititur hinc contra fortis sententia Pyrrhi
Quod labor & virtus generosis congruat ausis, “
Sed metus imbelles & fraus comitentur: honestum “
Esse igitur manius Tubiûm prosternere turres.
Sed nimis obstantem signis Deus æthere ab alto
Terruit, iratum quatiens caput, illico Epeus
Struxit equum lignis: animum postquam imbuit arte
Eximia Pallas, Danaûm noua cœpta secundans.
Machina iam stabat Diuæ perfecta Mineruæ,
Cum vafer ingenij socios hortatur Vlysses,
Vt latus ingrediantur equi, quorum inclyta virtus,
Aufugium reliqui simulantes classe vehantur
Ad Tenedum, Pylij senis & maioris Atridæ
Auspicio, grauidi sed equi prope viscera solum
Sinonem remanere iubet, qui perfidus astu
Mendaci fingat, longo certamine fractos
Argiuos fugisse, & equum statuisse Mineruæ,
Infensæ propter Troias: si forsitan istum
Armatis fœtum persuasi in mœnia ducant,
Qui noctu emissi capiant his fraudibus vrbem,

Et procul

ἄλλοι δ' ἐκ τενέδου γνωστὸν κατὰ σῆμα νέων).
καὶ τὰ μὲν ὣς ἐτέτυκτο. δόλῳ μὲν τρῶας ἔθελγε
Σίνων, εἰρῦσαι θανατηφόρον, εἰς πόλιν, ἵππον.
Λαοκόων μὲν ἔεργεν ἐτώσια, φαῖνε δὲ σῆμα
Κασσάνδρη κενόμαντις, ὁμοῦ κρυεροῖς τεράεσσιν
ἀλλὰ θεὸς σφιν ἄμερσε νόον θράσος αἰνὸν ἀέξων
οὐκ ἀλέγιζον ἑστῶτος ἐνὶ προθύροισιν ὀλέθρου.
εἰ γὰρ ἀλιτραίνουσι θεὸς τεκμαίρετ' ὀϊζὺν
ἐσθλὸν ὑφῆλε πάροιθε νόον καὶ χεῖρον ἔδωκεν
ὡς κακὸν οὐκ ἐσορῶντες ἑὸν μόρον ἀμφιχάνωσι.

Τοιάδε δωδεκάτη κεῦθε βίβλος ἄλλα τε πολλὰ,
ὡς μακάρων ἐνοπὴν μενεδήϊον εἵνεκ' Ἀχαιῶν
καὶ τρώων καὶ ἀριθμὸν ἀρίστων ἔνδοθεν ἵππου
τοῖς δ' ἐπὶ Λαοκόωντος ὁμοῦ τεκέεσσιν ὄλεθρον.

KOIN-

Et procul ostenso reuocent socia agmina signo.
Concilijs fortuna fauet: namq; illicit arte
Troianos Sino, trahiturq; in mœnia pestis.
Laocoon frustrà suadet diuersa, propinquum
Cassandra exitium canit & portenta videntur.
Sed secura mali & fati mens cæca repugnat,
Ne curent ipso pendentem in limite cladem.
Nam si forte Deus sceleratam affligere gentem
Destinat, occæcat mentes, rabidoq; furori
Permittit proprio, celerent vt crimine pœnas.
Hæc sunt bissexto Smyrnei condita libro
Atq; alia, vt diuûm discordia propter Achæos
Pugnantum & Troas, procerumq; recensio equino
In ventre, & fatum lacrymabile Laocoontis.

ΚΟΙΝΤΟΥ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ,

ἰλίου ἁλώσεως,

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀλλ' ὅτε δὴ μάλα πολλὰ κάμον περὶ τείχεα Τροίης
αἰχμηταὶ Δαναοί, πολέμου δ' οὐ γίνετο τέκμωρ,
δὴ τότ' ἀριστήων ἄγυριν ποιήσατο Κάλχας
εὖ εἰδὼς ἀνὰ θυμὸν ὑπ' ἐννεσίῃς ἑκάτοιο
πτήσιας οἰωνῶν ἠδ' ἀστέρας, ἄλλα τε πάντα
σήμαθ', ὅσ' ἀνθρώποισι θεῶν ἰότητι πέλονται.
καί σφιν ἀγειρομένοισιν, ἔπος ποτὶ τοῖον ἔειπε.
μηκέτι πὰρ τείχεσιν ἀφεζόμενοι πονέεσθε,
ἀλλ' ἄλλην τινὰ μῆτιν ἐνὶ φρεσὶ μητιάασθε,
ἢ δόλον, ὅς νήεσσι, καὶ ἡμῖν ἔσσετ' ὄνειαρ.
ἦ γὰρ ἔγωγε χθιζὸν ἐσέδρακον ἐνθάδε σῆμα.
ἴρηξ σεῦε πέλειαν. ἐπειγομένη δ' ἄρα κείνη,
χηραμὸν ἐς πέτρης κατεδύσατο. τῆς δὲ χολωθεὶς
ἀργαλέως, μάλα πολλὸν ἐπὶ χρόνον ἀγχόθι μίμνε
χηραμοῦ. ἡ δ' ἀλέεινεν, ὁ δ' ἐνθέμενος χόλον αἰνὸν,
θάμνῳ ὑπεκρύφθη. ἡ δ' ἔκθορεν ἀφραδίῃσιν,
ἔμμεναι ἐλπομένη μιν ἀπόπροθεν. ὃς δὲ ἐπαρθεὶς
δειλαίῃ τρήρωνι φόνον στονόεντ' ἐφέηκε.
τῷ νῦν μή τι βίῃ πειρώμεθα Τρώϊον ἄστυ
περσέμεν, ἀλλ' εἴ τι που δόλος ἀνύσῃ, καὶ μῆτις.
ὣς ἄρ' ἔφη. τῶν δ' οὔ τις ἑῇ φρεσὶ τεκμήρασθαι
ἄλκαρ ὀιζυροῖο μόθου. δίζοντο δὲ μῆχος
εὑρέμεναι. μοῦνος δὲ σαοφροσύνῃσι νόησεν
υἱὸς Λαέρταο, καὶ ἀντίον ἔκφατο μῦθον.
ὦ φίλ' ἐπουρανίοισι τετιμένε πάγχυ θεοῖσιν,
εἰ ἐτεὸν πέπρωται ἐϋπτολέμοισιν ἀχαιοῖς
ἐκπέρσαι Πριάμοιο δολοφροσύνῃσι πόληα.
ἵππον τεκτήναντες, ἀριστέες ἐς λόχον ἄνδρες
βησόμεθ' ἀσπασίως. λαοὶ δ' ἀπὸ νόσφι νέεσθαι
ἐς Τένεδον σὺν νηυσὶν, ἐνιπρῆσαι δ' ἄρα πάντα

Hic versus ita in ordinem redigitur: περσέμεν ἀλλ' εἴ που τι δόλος καὶ μῆτις ἀνύσῃ.

ἐς κλισίην

COINTI SMYRNAEI, Ilij Excidij, LIBER PRIMVS.

CVm iam valde diu bellum gessissent ad mœnia Troiæ
Bellicosi Græci, nec dum belli esset finis.
Tunc optimatum concilium coëgit Calchas,
Probè sciens in animo impulsu Apollinis,
Volatus auium & astra, cæteraq́ cuncta
Signa, quæ fiunt mortalibus deorum voluntate,
Ac ipsis congregatis orationem talem habuit.
Ne amplius tempus teratis ad muros desidentes,
Sed aliud quoddam consilium in animo versate
Aut dolum, qui nauib. ac nobis sit emolumento.
Etenim ego heri hîc signum oculis notaui.
Accipiter fugabat columbam, ipsa verò cum impetu acta
Subijt recessum antri. Ibi ira accensus
Vehementer, ad valde longum tempus manebat prope
Antrum, ipsa verò sibi cauebat: at ille inflammatus sæua
Sub ramo frondoso latuit: tum ipsa ꝓsiluit stulticia (ira
Illum existimans longè abesse. Ipse verò sublatus
Miseræ columbæ exitium luctuosum attulit.
Ideoq́ nunc non amplius tentemus vi Troianam vrbem
Vastare, verū si qd dolus cōficiat et cōsiliū(experiamur.)
Sic dixit, Nemo verò horum dicebat animo se inuenire
Finem tristis belli, Sed solliciti erant de remedio
Inueniendo, solus autem reperit prudentia (sua)
Filius Laërtæ, ac contra respondit.
O' dilecte (Calchas) *valde honorate dijs cœlestibus,*
Si verè fatatum est bellicosis Græcis
Excidere dolis Priami vrbem,
Equum exædificantes, (nos) *viri optimates in aluum*
Cōscēdāus celeriter, Exercitus aūt seorsim secedere(opor-
Cum nauib. in Tenedum, ac omnia incendere (tet)

Qq 2 *Inten-*

ἐς κλισίην, ἵνα Τρῶες ἀπ' ἄστεος ἀθρήσαντες,
ἐς πεδίον προχέωνται ἀταρβέες. ἀλλά τις ἀνὴρ
θαρσαλέος, ὅ, τ' οὔτις ἐπίσταται ἐν Τρώεσσι,
μιμνέτω ἔκτοθ' * ἵππου, ἀρήιον ἐνθέμενος κῆρ,
ὅστις ὑποκρίναιτο, βίην ὑπέροπλον Ἀχαιῶν
ῥέξαι † ὑπὲρ νόστοιο λιλαιομένων μιν, ἀλύξαι,
ἵππῳ ὑποπλήξας εὐεργέϊ. τόνδ' ἐκάμοντο
Παλλάδι χωομένῃ Τρώων ὑπὲρ αἰχμητάων.
καὶ τὰ μὲν ὡς ἐπὶ δηρὸν ἀνειρομένοισι πιφαύσκειν,
εἰσόκε οἱ πεπίθωνται, ἀταρτηροί περ ἐόντες,
ἐς δὲ πόλιν μιν ἄγωσι θοῶς ἐλεεινὸν ἐόντα,
ὄφρ' ἡμῖν ἀλεγεινὸν ἐς ἄρεα σῆμα πέληται,
τοῖς μὲν, ἂρ αἰθαλόεντα θοῶς ἅμα πυρσὸν ἀείρας,
τοὺς δ' ἂρ ἐποτρύνας ἐκβήμεναι εὐρέος ἵππου,
ὁππότε Τρώϊοι υἷες ἀκηδέες ὑπνώωσιν.
ὣς φάτο. τὸν δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον. ἔξοχα δ' ἄλλων
Κάλχας μιν θαύμαζεν ὅπως ὑπεθήκατ' Ἀχαιοῖς
μῆτιν, καὶ δόλον ἐσθλόν. ὃς Ἀργείοισιν ἔμελλεν
νίκης ἔμμεναι ἄλκαρ, ἀτὰρ μέγα Τρώεσσι πῆμα.
τοὔνεκ' ἀριστήεσσιν ἐϋπτολέμοισι μετηύδα.
μηκέτι νῦν δόλον ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μητιάασθε
ὦ φίλοι, ἀλλὰ πίθεσθε ἐϋπτολέμῳ Ὀδυσῆϊ.
οὐ γάρ οἱ ἔσσετ' ἄπρηκτον ἐΰφρονέοντι νόημα.
ἤδη γὰρ Δαναοῖσι θεοὶ τελέουσιν ἐέλδωρ.
σήματα δ' οὐκ ἀτέλεστ' ἀναφαίνετ' * ἄλλοθεν ἄλλα.
Ζηνὸς. ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ μέγα κτυπέουσι δι' αἴθρης
βρονταὶ ὁμῶς στεροπῇσι. παραΐσσουσι δὲ λαοὺς
δεξιοὶ ὄρνιθες, τανααῇ ὀπὶ κεκλήγοντες.
ἀλλ' ἄγε μηκέτι πολλὸν ἐπὶ χρόνον ἀμφὶ πόληα
„ μίμνωμεν. Τρωσὶ γὰρ ἐνέπνευσεν μέγ' ἀνάγκη
„ θάρσος, ὅπερ πρὸς ἄρηα καὶ οὐτιδανόν περ ἐγείρει.
„ κάρτιστοι δὲ τότ' ἄνδρες ἐπὶ μόθον, ὁππότε θυμὸν
„ παρθέμενοι, στονόεντος ἀφειδήσωσιν ὀλέθρου.
ὡς νῦν Τρώϊοι υἷες ἀταρβέες ἀμφιμάχονται
ἄστυ περὶ σφέτερον. μέγα δέ σφιν μαίνεται ἦτορ.
ὣς φάμενον, προσέειπεν Ἀχιλλέος ὄβριμος υἱός.

ὦ κάλ-

Lege ἐν κλισίῃς, Budæus legit, πάντα ἐς κλισίην, πάντα τὰ ἐν ταῖς κλισίαις ὄντα, ipsa simul castra.

* Lege ἔκτοθεν seu ἔκτοθ'.

† Budæus: ῥέξαι, quasi votum pro reditu fecisse, λιλαιομένων μιν ἀλύξαι, quæ in eo reditu pericula accidere possunt effugere cupientes. ἵππῳ, hoc donario, ὑποπλήξας, Arridet ὑποπλήξας, hæc verba contexens. Verum in dubijs sequatur quisque quod lubet. Pro ὑποπλήξας legi ὑποπτήξας.

ἐκάμοντο.) Quem Palladi ob Troianos infensæ ædificarunt Græci.

* Lege ἀναφαίνεται. Et pro ὑπὲρ, ὕπερθε.

In tentorijs : vt Troiani ex vrbe spectantes
In campum effundantur intrepidi. Verum vir quispiam
Intrepidus, quem nemo nouerit inter Troianos
Maneat extra equum, Martium assumens animum,
Qui simulet crudelem se vim Græcorum
Immolare pro reditu ipsum volentium effugisse,
Postq̃ sub equũ affabre factũ se timidè recepisset, quẽ adi-
Palladi infensæ (Græciæ) *pro Troianis bellicosis. (ficarint*
Et hæc quidẽ eloq(oportet Troianis) *sciscitãtib. diu mul*
Donec ipsi crediderint, difficiles quamuis ad credendũ (tũq;
Ipsumq; in vrbem ducant celeriter miserabilem existentẽ
Vt nobis signum det triste, ad conflictum miserum.
Illis qdẽ(abditis in Tenedo) *celeriter signũ pferens facẽ*
Alios vero excitans vt exeant ex ingenti equo, (ardentẽ
Cum iam Troiani viri dormiunt sine cura.
Sic dixit ac eum omnes laudabant, præ alijs vero
Calchas ipsum admirabatur, quod suggeßisset Græcis
Consilium ac dolum vtilem, qui Græcis debebat
Esse victoriæ auxilium, sed magnum malum Troianis.
Ideoq; principib. bellicosis verba fecit.
Non amplius nunc dolum alium in animis versate
O dilecti, sed obtemperate bellicoso Vlyßi.
Non enim ipsi prudenti erit irritum inuentum.
Nunc enim dij Græcis perficient votum,
Non enim temere conspiciuntur alibi alia signa
Iouis, quæq; desuper valde resonat per aërem
Tonitrua cum fulguribus, ac quæ populis volant
Dextræ aues voce magna clangentes.
Verũ age nõ amplius ad longũ tempus ad vrbẽ (Troiã)
Maneamus. Troianis enim neceßitas addidit magnum
Robur, quod ad prælium quamuis imbellem excitat.
Tunc autem fortißimi viri sunt in pugna, quando animũ
Colligentes, non metuunt mortem tristem.
Quemadmodum nunc Troiani intrepidi depugnant
Pro sua vrbe, ac valde ipsis impellitur animus.
Sic loquentẽ interpellauit fortis Achillis filius (Pyrrhus)

» ὦ κάλχαν, δηΐοισι κατ' ἀντίον ἄλκιμοι ἄνδρες
» μάρναινθ'. ὅσοι δ' ἐκτὸς ἀλευάμενοι ἀπὸ πύργων
» οὐτιδανοὶ πονέονται, ὅσων φρένα δεῖμα χαλέπτει.
» τῶ, νῦν μήτι δόλον φραζώμεθα, μήτε τι μῆχος
» ἄλλο. πόνῳ γὰρ ἔοικεν ἀριστέας ἔμμεναι ἄνδρας,
» καὶ δορί. θαρσαλέοι γὰρ ἀμείνονες ἐν δαῒ φῶτες.
ὣς φάμενον, προσέειπε μένος λαερτιάδαο.
ὦ τέκος ὀβριμόθυμον ἀταρβέος Αἰακίδαο,
ταῦτα μὲν ὡς ἐπέοικεν ἀμύμονι φωτὶ, καὶ ἐσθλῷ,
θαρσαλέως μάλα πολλὰ πονεύμενοι. ἀλλ' ἄγε θᾶσσον (Lege πονεύμενον.)
κάλχαντος βουλῇσι θοὰς ἐπὶ νῆας ἰόντες,
ἵππον τεκταίνωμεν ὑπαὶ παλάμῃσιν Ἐπειοῦ,
ὅς ῥά τε πολλὸν ἄριστος ὑπ' Ἀργείοισι τέτυκται,
εἵνεκα τεκτοσύνης. δίδαεν δέ μιν ἔργον Ἀθήνη.
ὣς φάτο. τῷ δ' ἄρα πάντες ἀριστῆες πεπίθοντο
νόσφι Νεοπτολέμοιο δαΐφρονος. οὐδὲ μὲν ἐσθλὸν
πεῖθε Φιλοκτήταο νόον, κρατερὰ φρονέοντος.
ὑσμίνης γὰρ ἔτ' ἔσκον ὀϊζυρῆς ἀκόρητοι.
ὥρμαινον δὲ μάχεσθαι ἀνὰ κλόνον. ἀμφὶ δὲ λαοὺς
σφωϊτέρους ἐκέλευον ἀπειρέσιον περὶ τεῖχος
πάντα φέρειν, ὅσα δῆριν ἐνὶ πτολέμοισιν ὀφέλλει,
ἐλπόμενοι πτολίεθρον ἐϋκτίμενον ἐξαλαπάξαι. (Lege Εὔκτιτον.)
ἄμφω γὰρ βουλῇσι θεῶν ἐς δῆριν ἵκοντο.
καὶ νύ κεν αἶψα τέλεσσαν ὅσα σφίσιν ἤθελε θυμὸς,
εἰ μὴ Ζεὺς νεμέσησεν ἀπ' αἰθέρος, ἀμφὶ δὲ γαῖαν
Ἀργείων ἐλέλιξεν ὑπαὶ ποσὶ, σὺν δ' ἐτίναξεν
ἠέρα πᾶσαν ὕπερθε, βάλεν δ' ἅμα πάντα κεραυνὸν
ἡρώων προπάροιθεν, ὑπεσμαράγησε δὲ πᾶσα
Δαρδανίη. τῶν δ' αἶψα μετετράπετ' ἠῢ νόημα
ἐς φόβον. ἐκ δ' ἐλάθοντο βίης, καὶ κάρτεος ἐσθλοῦ.
καί ῥα κλυτῷ κάλχαντι, καὶ οὐκ ἐθέλοντι πίθοντο.
ἐς δ' ἄρα νῆας ἵκοντο σὺν Ἀργείοισι καὶ ἄλλοις
μάντιν ἀγασσάμενοι, τὸν, ἄρ' ἐκ Διὸς ἔμμεν ἔφασαν,
ἢ Διὸς, ἢ Φοίβοιο. πίθοντο δὲ οἱ μάλα πάντα.
ἦμος δ' αἰγλήεντα περιστρέφετ' οὐρανὸν ἄστρα
πάντοθι μαρμαίροντα, πόνου δ' ἐπιλήθεται ἀνὴρ,

δὴ τότ'

O calchas hostibus cominus mihi viri robore
Dimicent,illi qui verò campū declinātes de propugnaculis
Dimicant imbelles, quorum robur timor infringit,
Ideoq; nūc nō āpliꝰ dolū aliquē excogitabimus,neq; machi
Aliā, Fortitudine enim decet viros excellere (nā quandā
Ac hasta, Fortes enim viri præstant in prælio.
Sic loquentem compellauit Vlysses.
*O fili magnanime fortis Aacidæ (*Achillis*)* *(bono :*
*Hæc quidē (*dixisti*) quēadmodū conuenit viro honesto ac*
Ac audacter valdemulta periclitato,sed age celeriter
Profecti ad naues celeres Calchantis monitis,
Equum fabricemus manibus Epei,
Qui sanè multò optimus est inter Græcos,
Causa architecturæ. Docuit enim ipsum Minerua archite-
Sic dixit, Ei verò omnes proceres obtemperarunt,(cturā,
Præter Neoptolemum bellicosum, neq; etiam fortem
Mentem Philoctetæ excelsa spirantis mouere potuit.
Pugnæ enim tristis erant insatiabiles hactenus,
Ac cupiebant pugnare in conflictu, milites itaq;
Suos iubebant ad immensum murum
Cuncta ferre, quæ expugnationem in bellis adiuuant,
Sperantes occupaturos se vrbem munitam.
Ambo enim Deorum consiliis ad bellum venerant,
Ac illico perfecissent, quæ ipsis cupiebat animus,
Nisi Iupiter inuidisset de cælo, terram enim
Græcorum sub pedibus concussit,simul etiam commouit
Omnem aërem desuper, ac deiecit sæuum fulmen
Ante heroas, Resonuit autem vniuersa
Dardania. Horū verò extēplo audax propositū cōmutatā
In metum. Obliti autē sunt audaciæ,ac roboris magni, (est
Ac inclyto Calchanti obtemperarunt etiam non volentes,
Ac ad naues recesserunt cum Græcis cæteris
Vatem suspicientes, eumq; ex Ioue esse dicebant.
Aut Ioue,aut(certè *) Apolline,ac obtemperabant ipsi in*
Cum verò voluerentur in cælo astra fulgida *(omnibus,*
Vndiq; splendentia, ac mortalis obliuisceretur laboris :

Tum

δὴ τότ' Ἀθηναίη μακάρων γένος ἀμφιλιποῦσα,
ἤλυθε παρθενικῇ ἀταλάφρονι πάντ' εἰκυῖα
ἐς νῆας, καὶ λαόν. ἀρηϊφίλου δ' ἂρ Ἐπειοῦ
ἔστη ὑπὲρ κεφαλῆς ἐν ὀνείρασι, καί μιν ἀνώγει
τεῦξαι δούριον ἵππον. ἔφη δὲ οἱ ἐγκονέοντι
αὐτὴ συγκαμέειν. αὐτὴ δ' ἄφαρ ἔνδοθι βῆναι
εἰς ἔργον ὀτρύνουσα. θεῆς δ' ὅγε μῦθον ἀκούσας,
καγχαλόων ἀνὰ θυμὸν, ἀκηδέος ἔκθορεν εὐνῆς.
ἔγνω δ' ἀθάνατον θεὸν ἄμβροτον. οὐδέ οἱ ἦτορ
ἄλλο παρὲξ ὥρμαινε, νόον δ' ἔχεν αἰὲν ἐπ' ἔργῳ
θεσπεσίῳ. πινυτὴ δὲ περὶ φρένας ἤιε τέχνη.
ἠὼς δ' ὁππότ' ἵκανεν ἀπωσαμένη κνέφας ἠοῦ
εἰς ἔρεβος, χαροπὴ δὲ δι' ἠέρος ἤιεν αἴγλη,
δὴ τότε θεῖον ὄνειρον ἐν Ἀργείοισιν Ἐπειὸς
ὡς ἴδεν, ὡς ἤκουσεν, ἐελδομένοισιν ἔειπεν.
οἱ δὲ οἱ εἰσαΐοντες, ἀπειρέσιον κεχάροντο.
καὶ τότ' ἄρ' Ἀτρέος υἱεῖς ἄγζια τηλεθάοντα
Ἴδης ὑψικόμοιο θεοὺς προέηκαν ἱκέσθαι
ἀνέρας. οἱ δ' ἐλάτῃσιν ἐπιβρίσαντες ἐς ὕλην,
τάμνον δένδρεα μακρά. περικτυπέοντο δὲ βῆσσαι
θλιβομένων. δολιχαὶ δὲ κατ' ἰκρία † μακρὰ κολῶναι
δύοντ' ἐκ ξυλόχοιο. νάπη δ' ἀνεφαίνετο πᾶσα.
πρέμνα δ' ἀπαυαίνοντο, βίην ποθέοντ' ἀνέμοιο.
καὶ τὰ μὲν ἂρ πελέκεσσι διατμήγοντες Ἀχαιοὶ,
ἰσουμένους φορέεσκον ἐπ' ἠϊόνας Ἑλλησπόντου
ἐξ ὄρεος λασίοιο. μόγησε δὲ θυμὸς ἐπ' ἔργῳ
αἰζηῶν τε, καὶ ἡμιόνων. πονέοντο δὲ λαοὶ
ἄλλοθεν ἄλλος ὑποδρήσσοντες Ἐπειῷ.
οἱ μὲν, γὰρ τέμνεσκον ὑποκριθέντι σιδήρῳ
δοῦρά τε, καὶ σανίδας διεμέτρεον. οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ὄζους
λείαινον πελέκεσσιν ἔτ' ἀπρίστων ἀπὸ φιτρῶν.
ἄλλος δ' ἄλλο τι ῥέζε πονεύμενος. αὐτὰρ Ἐπειὸς,
ἵππου δουρατέοιο πόδας κάμεν. αὐτὰρ ἔπειτα
νηδύατ', ἠδ' ἐφύπερθε συνήρμοσε νῶτα, καὶ ἰξὺν
ἐξόπιθεν. δειρὴν δὲ πάροιθε καθύπερθε δὲ χαίτην
αὐχένος ὑψηλοῖο καθήρμοσεν, ὡς ἐτεόν περ

Cõstabit versus, si legas: ἔργον ἐς ὀτρύνουσα, vel, ἔργον ἐποτρύνουσα.

Pro υἱεῖς lege υἷε duo filij Atrei Agamemnon & Menelaus, Et pro ἄγζια, ἐς ἄγκεα τηλεθάοντα.

† Quid si ὀρεῖα legas, tametsi sint, qui ἰκρία etiam montiū iuga explicēt.

Versus constabit, si addas seu πάντη seu μόγοι.

κινυμέ-

Tum Minerua relinquens Deorum catum,
Venit omnia similis puellæ teneræ
Ad naues, & exercitum, cæterum bellicosi Epei
Stetit supra caput in somnio, ac ipsum iubet
Fabricare ligneum equum, ac dixit quod ipsi opus vrgẽti
Ipsa opitulari, ac celeriter intra(equum)*descẽdere velit*
Ad ædificiũ incitans. Ipse verò cũ audiuisset dea sermo-
Lætatus in animo, dulci somno excitatus est, *(nem,*
Ac agnouit immortalem ac cælestem deam, neq; ipsi cor
Aliud præter(equũ)*versabat, sed mẽtẽ habebat semper in*
Diuino, ac sapiẽs ars versabatur ipsi circa præcordia.(opere
Cæterum cum oriretur aurora pulsa densa caligine
Ad Erebum, & roseũ iam spargeretur(solis)*iubar per*
Tunc Epeus diuinum somnium apud Græcos *(aëra.*
Cupidus exposuit, quomodo vidisset, quomodo audiuisset,
Hi verò ipsum audientes valde gauisi sunt,
Et tunc Atridæ ad valles nemorosas
Frondosæ Idæ iusserunt abire celeres *(pificium futurum*
Viros. Ipsi verò totis viribus incumbentes abietibus ad o-
Cedebant arbores proceras, ac resonuerunt valles(vertices
Cæsarum fragore(arborum)*longiq; in magnis montibus*
Nudabantur syluæ. Nemus omne oculis peruium erat.
Trunci vero exarescebant desiderantes ventorum flatus.
Ac ligna quidem securibus dissecantes Græci
Festinanter ferebant ad littora maris Hellespontiaci
De monte frondoso. Sudabat autem in opere animus,
Iuuenum ac mulorum, occupabanturq; Græci,
Magno numero aliunde alius ministrantes Epeo.
Alij enim secabant serra
Ligna, ac asseres dimetiebantur, alij verò ramos
Poliebant securib. de stipitib. arborum nondum fissis.
Alius verò aliud quoddam operabatur laborans. verum
Equo ligneo pedes fabricauit, verum postea *Epeus*
Ventrem, ac desuper tergum adaptauit, & lumbum
Postea, ac ceruicem ante. Tubam verò super
Arduam ceruicem adoptauit ac si verè

 Moueretur:

κινυμένην. λάσιον δὲ κάρη, καὶ ἐΰτριχον οὐρήν.
οὔατα δ', ὀφθαλμούς τε διαυγέας, ἄλλα τε πάντα,
οἷς ἐπικίνυται ἵππος. ἀέξετο δ' ἱερὸν ἔργον
ὡς ἐτεὸν ζώοντος, ἐπεὶ θεὸς ἀνέρι τέχνην
δῶκ' ἐρατήν. τετέλεστο δ' ἐπὶ τρισὶν ἤμασι πάντα
Παλλάδος ἐννεσίῃσι. πολὺς δ' ἐπεγήθεε λαὸς
Ἀργείων. θαύμαζε δ' ὅπως ἐπὶ δούρατι θυμὸς.
Lege ἐκπεπό-τατο. καὶ τάχος ἐκπεπότηται ποδῶν. χρεμέθοντι δ' ἐΐσκει.
καὶ τότε δῖος Ἐπειὸς ὑπὲρ μεγακήτεος ἵππου
εὔχεθ' ὑπ' ἀκαμάτῳ Τριτωνίδι χεῖρας ὀρέξας.
κλῦθι θεὰ μεγάθυμε, σάου δ' ἐμὲ, καὶ τεὸν ἵππον.
ὣς φάτο. τοῦ δ' ἐσάκουσε θεὰ πολύμητις Ἀθήνη,
καί ῥα οἱ ἔργον ἔτευξεν ἐπιχθονίοισιν ἀγητὸν
πᾶσιν, ὅσοι μιν ἴδοντο, καὶ οἳ μετόπισθε πύθοντο.
ἀλλ' ὅτε δὴ Δαναοὶ μὲν ἐγήθεον ἔργον Ἐπειοῦ
δερκόμενοι, Τρῶες δὲ πεφυζότες ἔνδοθι πύργου
μίμνον ἀλευάμενοι θάνατον, καὶ ἀνηλέα κῆρα.
δὴ τότ' ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοὰς, καὶ Τηθύος ἄντρα,
Ζηνὸς ὑπερθύμοιο θεῶν ἀπάτερθε μολόντος,
Lege σφίσι. ἔμπεσεν ἀθανάτοισιν ἔρις. δίχα δέ σφιν θυμὸς
Lege ὀρινομέ-νοις. ἔπλετ' ὀρινομένων. ἀνέμων δ' ἐπιβάντες ἀέλλας,
οὐρανόθεν φορέοντο ἐπὶ χθόνα. τοῖσι δ' ὑπ' αἰθὴρ
ἔβραχεν. οἱ δὲ, μολόντες ἐπὶ Ξάνθοιο ῥέεθρα,
ἀλλήλων ἵσταντο καταντίον, οἱ μὲν Ἀχαιῶν,
οἳ δ' ἄρ ὑπὲρ Τρώων. πολέμου δ' ἔρος ἔμπεσε θυμῷ.
τοῖσι δ' ὁμῶς ἀγέροντο καὶ οἳ λάχον εὐρέα πόντον.
καὶ ῥ' οἱ μὲν, δολόεντα, κοτεσσάμενοι, μενέαινον
ἵππον ἀμαλδῦναι σὺν νήεσιν, οἳ δ' ἐρατεινὴν
Ἴλιον. αἶσα δ' ἔρυκε πολύτροπος. ἐς δὲ κυδοιμὸν
τρέψε νόον μακάρεσσιν. Ἄρης δ' ἐξῆρχε μόθοιο,
ἆλτο δ' Ἀθηναίης κατεναντίον. ὣς δὲ καὶ ἄλλοι
σύμπεσον ἀλλήλοισι. περὶ σφίσι δ' ἄμβροτα τεύχη
χρύσεα κινυμένοισι μέγ' ἴαχεν. ἀμφὶ δὲ πόντος
εὐρὺς ὑπεσμαράγησε, κελαινὴ δ' ἔτρεμε γαῖα

ἀθανάτων

Moueretur : hirsutumq́; caput ac caudam pilosam,
Auresq́; & oculos pellucidos, cæteraq́; cuncta
Quibus mouetur equus. Crescebat autem sacrum opus
Vt verè viuentis (equi. *) quia Dea Epeo artem*
Dederat ãabilẽ. Cæterum õnia perfecta sunt in dieb. trib.
Mineruæ auxilijs. Gaudebat itaq́; ingens exercitus
Græcorum, ac mirabatur, quomodo in ligno animus
Et pedum celeritas fabricata essent, Hinnientiq́; similis videretur,
Ac tunc diuinus Epeus pro stupendæ magnitudinis equo
Supplicabat Mineruæ indefessæ, sublatis manibus,
Audi dea intrepida serua me ac tuum equum,
Sic orauit. Ipsum verò exaudiuit Minerua Dea prudens,
Ac ipsi opificium (suum *) effecit hominibus suspiciendum*
Omnibus, qui ipsum viderunt, ac qui postea audiuerunt,
Verum cum Græci gauderent opus Epei
Videntes, Troiani verò trepidantes intra vrbem
Manerent, fugientes mortem, ac sæuum fatum,
Tunc ad fluenta Oceani ac Thetyos antra
Ioue magnanimo secedente seorsim à dijs,
Incidit dijs contentio. Diuisusq́; ipsis animus
Erat concitatis. Ventorum verò ascendentes turbines,
Cælitus ferebantur in terram. Sub ipsis autem æther
Sonuit, qui cum venissent ad Xanthi flumina,
Stabant contra se inuicem, alij quidem (pro *) Græcis,*
Alij verò pro Troianis: Belliq́; desiderium incidit animo,
Hisq́; se adiungebant & qui sortiti fuerant vastum mare.
Ac alij quidem cupiebant, ita perciti, dolosum
Equum demoliri cũ nauib. (Græcorũ *) alij verò amabile*
Ilium. Verum fatum obstabat varium, ac ad bellum
Conuertit mentẽ cælestib. Cæterum Mars exorsus est præliũ,
Prosilijtq́; contra Mineruam, quemadmodum etiam alij
Concurrerunt inter se. Arma verò immortalia
Aureaq́; circa illos commotos valde sonuerunt. Circumq́; mare
Magnum resonuit, ac terra obscura tremuit

Lege παῖτες. ἀθανάτων ὑπὸ ποσσί. μακρὸν δ' ἅμα πάντ' ἄϋσαν.
σμερδαλέη δ' ἐνοπὴ μέχρις οὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε,
μέχρις ἐπ' Αἰδονῆος ὑπερθύμοιο βερέθρων.
Τιτῆνες δ' ἐφύπερθε μέγ' ἔτρεσαν. ἀμφὶ δὲ μακρὴ
Ἴδη ὑπέστενε πᾶσα, καὶ ἠχήεντα ῥέεθρα
ἀενάων ποταμῶν. δολιχαὶ δ' ἅμα τοῖσι χαράδραι,
νῆές τ' Ἀργείων, Πριάμοιό τε κύδιμον ἄστυ.
ἀλλ' οὐκ ἀνθρώποισι πέλεν δέος, οὐδ' ἐνόησαν
αὐτῶν ἐννεσίῃσι θεῶν ἔριν. οἱ δὲ, κολώνας
Lege οὔρεος. χερσὶν ἀπορρήξαντες ἀπ' οὔδεος Ἰδαίοιο,
βάλλον ἐπ' ἀλλήλους. αἱ δὲ, ψαμάθοισιν ὁμοῖαι,
ῥεῖα διεσκίδναντο. θεῶν πέρι δ' ἄσχετα γαῖα
Lege ῥηγνύμεναι. ῥηγνύμενα διὰ τυτθά. Διὸς δ' ἐπὶ πείρασι γαίης
οὐ λάθον οὐ νόημα. λιπὼν δ' ἄφαρ ὠκεανοῖο
χεύματ', ἐς οὐρανὸν εὐρὺν ἀνήιε. τὸν δὲ φέρεσκον
Εὖρος, καὶ Βορέης, Ζέφυρος δ' ἐπὶ τοῖσι, Νότος τε.
τοὺς δ' ὑπὸ θεσπέσιον ζυγὸν αἰόλος ἤγαγεν Ἶρις
ἅρματος αἰὲν ἐόντος, ὅ οἱ κάμεν ἄμβροτος αἰὼν
χερσὶν ὑπ' ἀκαμάτοισιν ἀτειρέος ἐξ ἀδάμαντος.
ἵκετο δ' οὐλύμποιο ῥίον μέγα. σὺν δ' ἐτίναξεν
Pro ὑπὲρ lege ὑπέρ'ς χολούμενος. αἰθέρα πᾶσαν ὑπὲρ χολούμενος. ἄλλοτε δ' ἄλλαι
βρονταὶ ὁμῶς στεροπῇσι μέγ' ἔκτυπον. ἐν δὲ κεραυνοὶ
ταρφέες ἐξεχέοντο ποτὶ χθόνα. καίετο δ' ἀὴρ
ἄσπετος. ἀθανάτῃσι δ' ὑπὸ φρένας ἔμπεσε δεῖμα.
πάντων δ' ἔτρεμε γυῖα, καὶ ἀθανάτων περ ἐόντων.
τῶν δὲ περιδδείσασα κλυτὴ Θέμις, εὖτε νόημα
ἆλτο διὰ νεφέων. τάχα δὲ σφέας εἰσαφίκανεν.
οἴη γὰρ στονόεντος ἀπόπροθι μίμνε μόθοιο.
τοῖον δ' ἔκφατο μῦθον, ἐρυκανόωσα μάχεσθαι.
ἴσχεσθ' ἰωχμοῖο δυσηχέος. οὐ γὰρ ἔοικε
Ζηνὸς χωομένοιο, μινυνθαδίων ἕνεκ' ἀνδρῶν
μάρνασθ' αἰὲν ἐόντας, ἐπεὶ τάχα πάντες ἄϊστοι
ἔσσεσθ'. ἢ γὰρ ὕπερθεν ἐφ' ἡμέας οὔρεα πάντα
εἰς ἓν ἀναρρήξας, οὐθ' υἱῶν, οὔτε θυγατρῶν

Deorum sub pedibus, ac magnum, simul omnes clamorem edebant.
Ac horrenda vox vsq; ad cælum amplum penetrabat,
Vsq; ad barathra Plutonis potentis,
Titanes autē infra valde tremuerunt, circum etiam longa
Ida gemuit vniuersa, ac sonora fluenta
Perennium fluuium, ac cum his longæ valles,
Nauesq; Græcorum, Priamiq; vrbs inclyta.
Verū nō hominib. metus(vllus *)accidit, neq; perpēderunt,*
Mentibus suis deorum pugnam. Ipsi verò dij iuga
Manibus abrumpentes de idæo monte,
Iaculabantur inter se inuicem. Ipsa verò similia arenis
Facile dissiliebant, in validis Deorum membris
Comminuta in exiguas partes. Iouis verò in finibus terræ
Non latuit præstans pectus. Linquēs autē celeriter Oceani
Vndas in cælum immensum rediјt. Eumq; deferebant
Eurus & Boreas, ac cunctus Zephyrus Notusq;,
Cæterum versicolor Iris duxit sub iugum
Currus immortalis, quem ipsi fabricarat immortalis ætas,
Manibus firmis de solido Adamante,
Rediјt verò ad arduum verticem Olympi ac concussit
Cælum vniuersum desuper iratus, subinde verò alia
Tonitrua cum fulguribus valde tonabat, ac simul fulmina
Densa effundebantur in terram, ardebatq; aër
Immensus, Dijs verò metus cor subijt,
Ac omnium tremebant membra, quamuis immortales essent.
His itaq; valde metuens inclyta Themis tanq̄ phantasma:
Desilijt per nubes, celeriterq; ad ipsos peruenit.
Sola enim manserat procul à luctuoso prælio,
Hanc verò habuit orationem cohibens pugnare.
Abstinete à pugna tristi. Non enim decet
Ioue irato, mortalium causa hominum,
Pugnare immortales. Nam mox omnes(ira eius *)sublati*
Eritis, etenim desuper super vos, montes omnes,
In vnum confundens, neq; filiorum neq; filiarum

Φείσεται, ἀλλ᾽ ἄρα πάντας ὁμῶς ὕπερθε καλύψει
γαίη ἀπειρεσίη. οὐδ᾽ ἔσσεται ἄμμιν ἄλυξις
ἐς φάος. ἀργαλέος ἢ περὶ ζόφος αἰὲν ἐρύξει.
ὣς φάτο, τοὶ δ᾽ ἐπίθοντο, Διὸς τρομέοντες ὁμοκλήν,
ὑσμίνης δ᾽ ἔσχοντο. χόλον δ᾽ ἀπὸ νόσφι βάλοντο
ἀργαλέον. φιλότητα δ᾽ ὁμηθέα ποιήσαντο.
καί ῥ᾽ οἱ μὲν νίσσοντο πρὸς οὐρανὸν, οἱ δ᾽ ἁλὸς εἴσω,
οἱ δ᾽ ἀνὰ γαῖαν ἔμιμνον. ἐϋπτολέμοισι δ᾽ Ἀχαιοῖς
υἱὸς Λαέρταο πυκνὰ φρονέων φάτο μῦθον,
ὦ νῦν μοι ἀργείων σημάντορες ἀκριτόμυθοι,
νῦν μοι …λδομένῳ τεκμήρατε οἵτινές ἐστε
ἐκπάγλως κρατεροὶ, καὶ ἀμύμονες. ἦ γὰρ ἱκάνει
ἔργον ἀναγκαίης. ἀλλὰ μνησώμεθ᾽ Ἄρηος,
ἐς δ᾽ ἵππον βαίνωμεν ἐΰξοον, ὄφρα τι τέκμωρ
εὕρωμεν πολέμοιο δυσηχέος. ὣς γὰρ ἄμεινον
ἔσσεται, ἤν κε δόλῳ, καὶ κήδεσιν ἀργαλέοισιν
ἄστυ μέγ᾽ ἐκπέρσωμεν, οὗ εἵνεκα δεῦρο μολόντες,
πάσχομεν ἄλγεα πολλὰ, φίλης ἀπὸ τηλόθι γαίης.
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ μένος ἠῢ, καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θέσθε.
» καὶ γάρ τις κατὰ δῆριν ἀνὴρ ἤὺπ᾽ ἀνάγκῃ
» θαρσήσας ἀνὰ θυμὸν, ἀμύμονα φῶτα κατέκτα
» χειρότερος γεγαώς. μάλα γάρ μέγα θυμὸν ἀέξει
» θάρσος, ὅπερ τε μάλιστα πολὺ λώϊον ἀνθρώποισιν.
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἀριστῆες μὲν ἐὺν λόχον ἐντύνεσθε.
οἱ δ᾽ ἄλλοι Τενέδοιο πρὸς ἱερὸν ἄστυ μολόντες,
μίμνετε, εἰσόκεν ἄμμε ποτὶ πτόλιν εἰρύσσουσι
δήϊοι, ἐλπόμενοι Τριτωνίδι δῶρον ἄγεσθαι.
αἰζηῶν δέ τις ἐσθλὸς, ὃν, οὐ σάφα Τρῶες ἴσασι,
μιμνέτω ἄγχ᾽ ἵπποιο, σιδήρεον ἐνθέμενος κῆρ.
καὶ οἱ πάντα μέδοντα μάλ᾽ ἔμπεδον, ὁππόσ᾽, ἔγωγε
πρόσθ᾽ ἐφάμην, καὶ μήτι περὶ φρεσὶν ἄλλο νοήσῃ,
ὄφρα μὴ ἀμφαδὰ Τρωσὶν Ἀχαιῶν ἔργα πέληται.
ὣς φάτο. τόνδε Σίνων ἀπαμείβετο, φώνησέν τε.
ἄλλων δειδιότων. μάλα γὰρ μέγα ἔργον ἔμελλεν

ἐκτελέειν.

Pro … lege κατέπιεζε, vel ἐφύπιεζε, et constabit versus.

Pro πυκνὰ lege πύκα.

Lege ὦ φίλοι, vel ὦ νέμοι.

Forte legendum πολύλιστον, aut pro μάλιστα ponendum φίλον, nam alias versus nō constabit.

Legitur etiam μένοιτο, forte legendum μίλοιτο.

Rationem habebit, sed cunctos simul desuper adoperiet
Terra immensa. Neq; erit nobis reditus
In lucem. Sed tristis caligo firmiter detinebit semper.
Sic dixit, Hi verò morem gerebant, Iouis formidantes indignationem,
Pugnamq; sistebant, ac abijciebant procul iram
Grauem, ac amicitiam concordem inierunt.
Ac alij quidem redibant ad cælum, alij verò intra mare,
Alij contra in terra manebant. Cæterum bellicosis Græcis
Filius Laërtæ semper sapiens habuit orationem,
O amici Græcorum duces citra iudiciū sæpe multa loquētes
Nunc mihi cupienti indicate coniecturantes quicunq; estis
Valde fortes, & strenui. Etenim venit
Opus necessariò peragendum. Recordemur itaq; Martis
Ac in equum affabrè factum conscendamus, vt tandem
Inueniamus belli tristis. Sic enim rectius (exitum
Erit, si etiam dolo ac conatibus periculosis
Vrbem magnam excindamus, cuius causa huc profecti
Patimur mala multa, procul à chara patria.
Sed age robur magnum ac validum in animo assumite,
Etenim aliquis in prælio tristi necessitate (adactus *)*
Sumpta in animo audacia præstantem virum interfecit,
Viribus inferior existens. Valde enim animum confirmat
Audacia, quod maxime optandum (est *) hominibus.*
Verum agite vos principes callidas adornate insidias,
Alij verò ad sacram vrbem Tenedi profecti
Manete, donec nos ad vrbem trahant
Hostes, putantes Mineruæ donum adduci.
Iuuenum verò præstans quispiam, quem non certo Troiani norunt,
Maneat prope equum, ferreo assumto animo.
Ac ei omnia curæ sint valde diligenter, quæcunq; ego
Antea dixi, nec quid aliud in mente volutet,
Vt ne manifesta fiant Troianis Græcorum consilia,
Sic locutus est. Ipsi verò Sinon respondit ac dixit,
Alijs trepidantibus. Valde enim magnum opus volebat
Perficere,

ἐκτελέειν. τῷ καί μιν ἐΰφρονέοντ' ἀνὰ θυμὸν
ἠῢς ἀγάσσατο λαός. ὁ δ' ἐν μέσσοισιν ἔειπεν,
ὦ Ὀδυσεῦ, καὶ πάντες Ἀχαιῶν φέρτατοι υἷες,
ἔργον μὲν τόδ' ἔγωγε λιλαιομένοισι τελέσσω,
εἴτε μ' ἀεικίζωσι, καὶ εἰ πυρὶ μητιόωνται
βάλλειν ζωὸν ἐόντα. τὸ γὰρ νύ μοι εὔαδε θυμῷ
ἢ θανέειν δηΐοισιν ὑπ' ἀνδράσιν, ἢ ὑπαλύξαι,
Ἀργείοις μέγα κῦδος ἐελδομένοισι φέροντα.
ὣς φάτο θαρσαλέως. μέγα δ' Ἀργεῖοι κεχάροντο.
καί τις ἔφη. ὡς τῷδε θεὸς μέγα κάρτος ἔδωκε
σήμερον. οὐ γὰρ πρόσθεν ἔην θρασύς. ἀλλά ἑ δαίμων
ὀτρύνει πάντεσσι κακὸν Τρώεσσι γενέσθαι,
Lege νῦν δὴ γὰρ, vel, νῦν γὰρ μάλ'. ἢ νῶϊν. νῦν γὰρ ὀΐομαι ἐσσυμένως περ
ἀργαλέου πολέμου τέκμαρ εὔδηλον ἔσεσθαι.
ὣς ἄρ ἔφη κατὰ λαὸν ἀρηϊφίλων τις Ἀχαιῶν.
Νέστωρ δ' αὖ ἑτέρωθεν ἐποτρύνων μετέειπεν,
νῦν χρεὼ φίλα τέκνα βίης, καὶ θάρσεος ἐσθλοῦ.
νῦν γὰρ τέρμα πόνοιο θεοί, καὶ ἀμύμονα νίκην
ἡμῖν ἐελδομένοισι φίλας ἐς χεῖρας ἄγουσιν.
ἀλλ' ἄγε θαρσαλέως πολυχανδέος ἔνδοθεν ἵππου
βαίνετ', ἐπεὶ μερόπεσσι κλέος μέγα θάρσος ὀπάζει.
" ὡς ὄφελον μέγα κάρτος ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι κεῖτο,
οἷον ὅτ' Αἴσονος υἱὸς ἔσω νεὸς ὠκυπόροιο
Ἀργώης καλέεσκεν ἀριστέας, ὁππότ' ἔγωγε
πρῶτος ἀριστήων καταβήμεναι ὁρμαίνεσκον,
εἰ μὴ ἄρ' ἀντίθεος Πελίης ἀέκοντά μ' ἔρυκε.
νῦν δέ με γῆρας ἔπεισι πολύστονον. ἀλλ' ἄρα καὶ ὥς,
ὡς νέος ἡβώων καταβήσομαι ἔνδοθεν ἵππου
θαρσαλέως. θάρσος γὰρ θεὸς, καὶ κῦδος ὀπάσσει.
ὣς φάμενον, προσέειπε πάϊς ξανθοῦ Ἀχιλῆος.
" ὦ Νέστωρ, σὺ μὲν ἐσσὶ νόῳ προφερέστερος ἀνδρῶν
" πάντων. ἀλλά σε γῆρας ἀμείλιχον ἀμφιμέμαρψεν.
" οὐδέ τις ἔμπεδός ἐστι βίη κατέοντι πόνοιο.
τῷ, σε χρὴ Τενέδοιο πρὸς ἠϊόνας ἀπονέεσθαι.
εἰς δὲ λόχον νέοι ἄνδρες, ἔθ' ὑσμίνης ἀκόρητοι

βησόμεθ'

Perficere, Ideoq; etiam ipsum rectè sentientem in animo.
Omnis populus admirabatur, Ipse verò inter medios dixit,
O Vlysses ac omnes Græcorum præstantissimi viri,
Id quidem opus ego cupientibus perficiam,
Siue me flagris cadant, siue igne statuant
*Torquere (*Troiani*) viuum existentem. Id enim in animo mihi (*sic*) placuit*
*Vt aut moriar inter hostiles viros, aut effugiam (*mortē*)*
Græcis magnam gloriam acquirens cupientibus.
Sic dixit audacter. Græci verò valde gauisi sunt,
Ac dixit aliquis, quā huic Deus magnum robur addidit
Hodie. Non enim antea erat audax, sed ipsum Deus
Excitat omnibus Troianis exitium afferre,
Aut nobis. Nunc enim planè spero, celeriter
Longi belli exitum certum esse futurum.
Sic verò dixit aliquis in populo bellicosorum Græcorum,
*Nestor etiam ab alia parte extimulans (*Græcos*) verba (fecit.*
Nunc opus est dilecti filij virib. ac robore magno,
Nunc enim dij finem belli, ac inclitam victoriam,
Nobis cupientibus, dilectas in manus adducunt.
Agite itaq; confidenter intra equum capacem
Conscēdite. Nā hominibus magnā gloriam præbet audacia
Vtinam verò sic magnum robur in meis genib. positū esset
Quemadmodum quando Iason intra nauem celerem
Argo vocabat principes, quando ego
Primus principum conscendere contendebam,
Si non diuinus Pelias inuitum me detinuisset,
Nunc verò tristis senectus me inuadit, verum tamē etiā sic
Vt iuuenis ætate florens conscendam intra equum
Intrepidè. Deus namq; robur præbebit ac audaciam,
Sic loquentem affatus est filius præstantis Achillis.
O Nestor, tu quidem sapientia es præstantior viris
Omnibus, verum senectus grauis te occupauit.
Neq; robur quoddam firmum inest laboris cupido.
Ideoq; oportet te ad Tenedi littora discedere, (explebiles
*In ventrem verò (*equi*) viri iuuenes pugnæ hactenus in*

 Conscenda-

βησόμεθ', ὡς σὺ γεραιὲ λιλαιομένοις ἐπιτέλλεις.
ὣς φάτο. τῷ δ' ἄγχιστα κιὼν πηλήϊος υἱὸς,
ἀμφοτέρας οἱ ἔκυσσε χέρας, κεφαλήν τ' ἐφύπερθεν,
οὕνεχ' ὑπέσχετο πρῶτος ἐς εὐρέα δύμεναι ἵππον
αὐτὸς, ὃν οὔτι κέλευε γεραίτερος ἔκτοθι μίμνειν
ἄλλοις σὺν Δαναοῖσιν. ἐέλδετο γὰρ πονέεσθαι.
καί ῥά μιν ἰωχμοῖο λιλαιόμενον προσέειπεν.
ἐσσὶ πατρὸς κείνοιο βίη, καὶ ἐΰφρονι μύθῳ
αὐτιθέου Αχιλῆος. ἔολπα δὲ σῇσι χέρεσσιν
Αργείους Πριάμοιο διαπραθέειν κλυτὸν ἄστυ.
„ ὀψὲ δ' ἄρ ἐκ καμάτοιο μέγα κλέος ἔσσεται ἡμῖν,
„ πολλὰ πονησαμένοισι κατὰ κλόνον. ἄλγεα λυγρὰ.
Forte πα- „ ἄλγεα μὲν περὶ ποσσὶ θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν,
ρὰ. „ ἐσθλὰ δὲ πολλὸν ἄπωθε. πόνον δέ γε μέσσον ἔλασσαν.
„ τοὔνεκα ῥηιδίη μὲν ἐς ἀργαλέην κακότητα
„ αἰζηοῖσι κέλευθος, ἀνιηρὴ δ' ἐπὶ κῦδος,
„ μέσφ' ὅτε τις στονόεντα πόνον διὰ ποσσὶ περήσῃ.
ὣς φάτο. τὸν δ' Αχιλῆος ἀμείβετο κύδιμος υἱός.
ὦ γέρον, ὥς σύγ' ἔολπας, ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο πέλοιτο
ἡμῖν εὐχομένοισιν, ἐπεὶ πολὺ λώϊον οὕτως.
„ εἰ δ' ἑτέρως ἐθέλουσι θεοὶ, καὶ τοῦτο τετύχθω.
βουλοίμην δ' ὑπ' Αρηϊ ἐϋκλεῶς ἀπολέσθαι,
ἠὲ φυγὼν Τροίηθεν, ὀνείδεα πολλὰ φέρεσθαι.
ὣς εἰπὼν, ὤμοισι κατ' ἄμβροτα θήκατο τεύχη
πατρὸς ἑοῦ. τοὶ δ' αἶψα καὶ αὐτοὶ θωρήχθησαν
ἡρώων οἱ ἄριστοι, ὅσοις θρασὺς ἔπλετο θυμός.
τούς μοι νῦν καθ' ἕκαστον ἀειρομένῳ σάφα μοῦσαι
ἔσπεθ', ὅσοι κατέβησαν ἔσω πολυχανδέος ἵππου.
ὑμεῖς γὰρ πᾶσάν μοι ἐνὶ φρεσὶ θήκατ' ἀοιδὴν,
πρίν μοι ἀμφὶ παρειὰ κατασκίδνασθαι ἴουλον,
Σμύρνης ἐν δαπέδοισι περικλυτὰ μῆλα νέμοντι,
τρὶς τόσον Ερμου ἄπωθεν, ὅσον βοόωντος ἀκοῦσαι,
Αρτέμιδος περὶ νηὸν, ἐλευθερίῳ ἐνὶ κήπῳ,
οὔρεϊ οὔτε λίην χθαμαλῷ, οὔθ' ὑψόθι πολλῷ.
πρῶτος μὲν κατέβαινεν ἐς ἵππον κητώεντα

Conscendamus, quidem tu senex cupientibus præcipis,
Sic dixit. Ipsi verò proximè assistens Nestor
Ambas ipsi osculatus est manus, ac caput desuper,
Quia promisit primus conscendere in amplum equum
Ipse, quem non iubebat senior, (Nestor *) extra manere*
Cæteris cum Græcis. Cupiebat enim laborem subire
Ideo ipsum prælium cupientem affatus est.
Patris es illius filius & fortitudine & prudenti oratione
Diuini Achillis. Speraui verò (semper *) tuis manibus*
Græcos vastaturos Priami inclytam vrbem.
Serò verò ex labore magna gloria perueniet nobis.
Qui multos tristes labores sustinuimus in prælio,
Mala enim ante pedes Dij posuerunt hominibus,
Bona verò valde procul, ac laborē in medio constituerunt.
Ideo facilis ad tristem malum
Iuuenibus via (est. *) Difficilis verò ad gloriam,*
Tantisper donec quis molestum laborem pedib. prætereat.
Sic fatus est. Ipsi verò respondit inclytus filius Achillis,
O senex quidem tu spem concepisti, in animo id eueniat,
Nobis optantibus, quandoquidem sic multo melius est.
Si verò aliter decreuerint Dij, & id eueniat.
Vellem verò in prælio gloriosè occumbere,
Quam fugiens à Troia, probra multa referre.
Sic fatus imposuit humeris splendida arma
Patris sui (Achillis. *) Mox vero etiam armati sunt ipsi*
Heroum præstantissimi, quibus intrepidus erat animus.
Eos verò nunc mihi sigillatim quærenti disertè Musæ
Commemorate, qui conscenderint in equum capacem,
Vos enim mihi in corde omne carmen posuistis.
Antequam mihi circa genam erumperet lanugo,
Pascenti inclytas oues, in Smyrnæ agris,
Ter tanto spacio ab Hermo (flumine, *) quanto quis clamantem audire possit;*
Prope templum Dianæ in horto publico,
Monte neq; admodum humili neq; perinde arduo.
Cæterum primus descendit in equum ingentem

υἱὸς Ἀχιλλῆος, σὺν δ' ὁ κρατερὸς Μενέλαος,
ἠδ' Ὀδυσεύς, Σθένελός τε, καὶ ἀντίθεος Διομήδης.
βῆ δὲ φιλοκτήτης τε, καὶ Ἄντικλος, ἠδὲ Μενεσθεύς,
σὺν δὲ Θόας ἐρίθυμος, ἰδὲ ξανθὸς Πολυποίτης.
Αἴας τ', Εὐρύπυλός τε, καὶ ἰσόθεος Θρασυμήδης.
μηριόνης τε, καὶ Ἰδομενεύς, ἀριδείκετοι ἄμφω.
σὺν δ' ἄρ ἐϋμελίης Ποδαλείριος, Εὐρύμαχός τε.
Τεῦκρός τ' ἀντίθεος, καὶ Ἰαλμενὸς ὀβριμόθυμος.
Θάλπιος, Ἀντίλοχός τε, μενεπτόλεμός τε Λεοντεύς.
σὺν δ' Εὔμηλος ἔβη θεοείκελος, εὐρύαλός τε,
Δημοφόων τε, καὶ Ἀμφίμαχος, κρατερός τ' Ἀγαπήνωρ.
σὺν δ' Ἀκάμας τε, Μέγης τε κραταιοῦ φιλέος υἱός.
ἄλλοι δ' αὖ κατέβαινον, ὅσοι ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι,
ὅσσους χάνδανεν ἵππος.
ἵππον ἔτευξεν. ἐπίστατο δ' ᾧ ἐνὶ θυμῷ
ἠ μὲν ἀνῶϊξαι κείνου πτύχας, ἠδ' ἐπερεῖσαι.
τοὔνεκα δὴ πάντων βῆ ὕστατος. εἴρυσε δ' εἴσω
κλίμακας, ᾗς ἀνέβησαν. ὁ δ' αὖ μάλα πάντ' * ἐπιέρσας
αὐτοῦ περὶ † κληῗδι καθέζετο. τοὶ, δὲ σιωπῇ
πάντες ἔσαν, μεσσηγὺς ὁμῶς * καὶ ὀλέθρου
οἱ δ' ἄλλοι νήεσσιν ἐπέπλεον εὐρέα πόντον.
ἐς † κλισίας πρήσαντες, ὅπῃ πάρος αὐτοὶ ἴαυον.
τοῖσι δὲ κοιρανέοντε, δύω κρατερόφρονε φῶτε
σήμαινον, Νέστωρ τε, καὶ αἰχμητὴς Ἀγαμέμνων.
τοὺς δὲ καὶ ἐλδομένους καταβήμεναι ἔνδοθεν ἵππου,
Ἀργεῖοι κατέρυξαν, ἵν' ἐν νήεσσι μένοντες,
ἄλλοις σημαίνωσιν. ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἄνδρες „
ἔργῳ ἐποίχονται, ὁπότ' εἰσορόωσιν ἄνακτας. „
τοὔνεκ' ἄρ ἔκτοθι μίμνον ἀριστῆές περ ἐόντες.
οἱ δὲ θοῶς ἀφίκοντο πρὸς ἠϊόνας Τενέδοιο.
εὐνὰς δ' ἔνθ' ἔβαλον κατὰ βένθεος. ἐκ δ' ἔβαν αὐτοὶ
νηῶν ἐσσυμένως. ἀπὸ δ' ἔκτοθι πείσματ' ἔδησαν
ἠϊόνων. αὐτοὶ δὲ παρ' αὐτόθι μίμνον ἕκηλοι,
δέγμενοι ὁππότε πυρσὸς ἐελδομένοισι φανείη.
οἱ δ' ἄρ ἐν ἵππῳ ἔσαν δηΐων σχεδὸν, ἄλλοτε μὲν πτου-

φθείσας.

Hic luxatus fuit Codex, verum nō est dubium, quin Coint[s] Smyrnæus Epeum, qui ἵππον ἔτευξεν, nouissime conscendisse dicat. Lacuna vtriusq; versus sic impleri potest: ὅσσους χάνδανεν ἵππος, ἴσον δ' ἐπὶ τοῖσιν Ἐπειὸς ὃς μέγαν ἵππον ἔτευξεν.
* Forte ἐπιέρξας. quib. omnib. confectis, vel ἐπερείσας.
† Forte παρά.
* Deest βιότου.
† Lege ἐς.

Filius Achillis, simul etiam præstans Menelaus,
Ac Vlysses, Sthenelusq́; & diuinus Diomedes.
Descendit etiam Philoctetes & Antichus & Menestheus.
Simulq́; Thoas magnanimus, ac flauus Polypœtes,
Aiax & Eurypilus & illustris Thrasimedes.
Merionesq́; & Idomeneus illustres ambo,
Simul etiam bellicosus Podalirius, Eurymachusq́;
Teucerq́; diuinus & Ialmenus magnanimus,
Thalpius, Antilochusq́; ac strenuus Leonteus.
Simul porrò intrauit Eumelus inclytus, Euryalusq́;,
Et Demophoon, & Amphimachus ac præstans Agapenor.
Simul etiam Acamas Megesq́; Cratai Philei filius.
Aliíq́; postea subierunt quotquot erant longè optimi,
Quotquot capiebat equus. Cæterum post illos etiam Epeus intrauit
Qui magnũ istum equum fabricauerat, noueratq́; suo in (animo
Et aperire illius (equi *) recessus & claudere.*
Ideoq́; subijt postremus omnium. Traxit autem intus
Scalas, quib. conscenderant Ipseq́; cunctis diligẽter occlusis
Ibi circa seram considebat. Ipsi verò taciti
Cuncti erant in medio vitæ & mortis (constituti. *)*
Alij verò nauibus innauigabant vastum mare,
Tentoria sua incendentes, vbi prius ipsi quiescebant.
Istis verò imperantes duo præstantes viri
Præerant Nestor & bellator Agamemnon.
Eos verò tametsi cupientes conscendere in equum
Græci prohibuerant, vt in nauibus manentes
Alijs præessent, quandoquidem multo rectius viri
Officium faciunt, quando reges aspiciunt (præsentes *)*
Ideoq́; extra manebant, principes quamuis essent,
Ipsi verè celeriter abibant ad littora Tenedi,
Anchoras vbi iecerunt in profundo, & exierunt è
Nauibus festinanter, ac extra religarunt funes à
Littore. Ipsi verò ibidem manebant taciti, (proferretur.
Expectãtes quãdo fax cupiẽtib. (signũ inuadẽdæ vrbis *)*
Ipsi verò (Græci *) in equo erant prope hostes, quandoq́;*

 Perituros;

φθεῖσθαι οἰόμενοι, ὅτε δ' ἱερὸν ἄστυ δαΐξαι.
καὶ τὰ μὲν ἐλπομένοισιν ἐπήλυθεν ἠριγένεια.
Τρῶες δ' εἰσενόησαν ἐπ' ἠόσιν Ἑλλησπόντου
καπνὸν ἔτ' ἀΐσσοντα δι' ἠέρος. οὐδ' ἄρα νῆας
δέρκονθ', αἵ σφιν ἔνεικαν ἀφ' Ἑλλάδος αἰνὸν ὄλεθρον.
γηθόσυνοι δ' ἄρα πάντες ἐπέδραμον αἰγιαλοῖσι,
τεύχη ἐφεσσάμενοι. ἔτι γὰρ δέος ἄμφεχε θυμόν.
ἵππον δ' εἰσενόησαν ἐΰξοον. ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
θάμβειον ἑσταότες. μάλα γὰρ μέγα ἔργον ἐτύχθη.
ἀγχόθι δ' αὖτε Σίνωνα δυσάμμορον εἰσενόησαν.
καί μιν ἀνειρόμενοι Δαναῶν ὕπερ, ἄλλοθεν ἄλλος
μέσσον ἐκυκλώσαντο περισταδόν. ἀμφὶ δὲ μύθοις
μειλιχίοις εἴροντο πάρος. μετέπειτα δ' ὁμοκλῇ
σμερδαλέῃ. καὶ πολλὰ δολόφρονα φῶτα δαΐζον
πολλὸν ἐπὶ χρόνον αἰέν. ὁ δ' ἔμπεδος ἠΰτε πέτρη
μίμνεν, ἀτειρέα γυῖ' ἐπιειμένος. ὀψὲ δ' ἄρ' αὐτοῦ
οὔαθ' ὁμῶς, καὶ ῥῖνας ἀπὸ μελέων ἐτάμοντο
πάμπαν ἀεικίζοντες, ὅπως νημερτέα εἴπῃ
ὅππως βὰν Δαναοὶ σὺν νήεσιν, ἠδὲ καὶ ἵππος
ἔνδον ἐρητύεσκεν. ὁ δ' ἐνθέμενος φρεσὶ κάρτος
τοῖα δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι δολοφρονέων ἀγόρευεν.
Ἀργεῖοι μὲν νηυσὶν ὑπὲρ πόντοιο φέβονται,
Ante αὐίῃ inferatur copulatiua καὶ, & constabit versus, nisi malis legere μακρῷ ἀκηδήσαντες ἐπὶ πτολέμοιο αὐίῃ.
μακρῷ ἀκηδήσαντες ἐπὶ πτολέμῳ αὐίῃ.
Κάλχαντος δ' ἰότητι, δαΐφρονι Τριτογενείῃ
ἵππον ἐτεκτήναντο, θεῆς χόλον ὄφρ' ἀλέωνται
πάγχυ κοτεσσαμένης Τρώων ὕπερ. ἀμφὶ δὲ νόστου
ἐννεσίῃ Ὀδυσῆος ἐμοὶ μενέαινον ὄλεθρον,
ὄφρα με δῃώσωσι δυσηχέος ἄγχι θαλάσσης
δαίμοσιν εἰναλίοις. ἐμὲ δ' οὐ λάθον, ἀλλ' ἀλεγεινὰς
σπονδάς τ', οὐλοχύτας τε μάλ' ἐσσυμένως ὑπαλύξας,
ἀθανάτων βουλῇσι παραὶ ποσὶ κάππεσον ἵππου.
οἱ δὲ, καὶ οὐκ ἐθέλοντες, ἀναγκαίῃ με λίποντο,
ἁζόμενοι μεγάλοιο Διὸς κρατερόφρονα κούρην.
ὣς φάτο κερδοσύνῃσι. καὶ οὐ κάμεν ἄλγεσι θυμόν.
„ ἀνδρὸς γὰρ κρατεροῖο κακὴν ὑποτλῆναι ἀνάγκην.

τῶν οἱ-

Perituros se putantes, quandoq; verò sacram vrbem va-
Ac hæc quidem sperantib. exorta est aurora. (staturos.
Troiani verò cognouerunt in littoribus Hellesponti
Fumum adhuc subsilientem per aërem, neq; tamen naues
Videbant, quæ ipsis attulerant de Græcia triste exitium,
Lætabundi itaq; omnes occurrerunt ad littora
Armis induti. Metus enim adhuc occupabat animum,
Equum verò viderunt affabre factum, ac circa ipsum
Obstupescebant stantes. Valde enim stupendum opus erat.
Prope verò etiam Sinonem infelicem conspexerunt,
Ac ipsum interrogantes de Græcis, aliunde alius
Medium cingebant circumstando. Sermonibus autem
Blandis rogabant primò, postea etiam increpatione
Terribili, ac multum dolosum hominem cædebant,
Continue longũ ad tempus. Ipse verò firmiter veluti rupes
Manebat, intrepida membra gerens. Tandem autẽ eius
Aures simul & nares à membris resecabant
Omnino indignis modis tractantes, vt vera diceret,
Quo(videlicet *) abijssent Græci cum nauibus ac(* quid *)*
etiam equus
Intus occultaret. Ipse verò assumpta in corde fiducia,
Talia inter medios dolosè meditans loquebatur.
Græci quidem cum nauibus trans mare fugiunt,
Affecti tædio ob diuturnum bellum.
Cæterum Calchantis consilio bellicosæ Mineruæ
Equum fabricarunt, vt deæ(Mineruæ *) iram euitarent.*
Valde succensentis propter Troianos. Pro reditu autem
Consilio Vlyssis mihi parabant exitium.
Vt me hostiliter mactarent prope tempestuosum mare
Dijs marinis. Me vero non latuerunt, sed tristia
Libamina ac conspersiones valde celeriter euitans,
Deorum consilijs ad pedes equi procubui.
Ipsi verò non volentes necessariò me reliquerunt,
Reueriti magni Iouis potentem filiam.
Sic dixit dolosè, nec succubuit doloribus animo.
Viri enim (est *) fortis patienter ferre malum ineuitabile.*

Cæterum

τῶν οἱ μὲν πεπίθοντο κατὰ στρατόν. οἱ δ' ἄρ ἔφαντο
ἔμμεναι ἠπεροπῆα πολύτροπον. οἷς ἄρα βουλὴ
ἥνδανε Λαοκόωντος. ὁ γὰρ πεπνυμένα βάζων,
φῆ δόλον ἔμμεναι αἰνὸν ὑπ' ἐννεσίῃσιν Ἀχαιῶν.
πάντας δ' ὀτρύνεσκε θοῶς ἐμπρῆσαι μὲν ἵππον, Lege ἐμπρεσέμεν, pro ἐμπρῆσαι μέν.
ἵππον δουράτεον, καὶ γνῶναι ἅτι κέκευθε.
καὶ νύκέ οἱ πεπίθοντο, καὶ ἐξήλυξαν ὄλεθρον,
εἰ μὴ Τριτογένεια κοτεσσαμένη περὶ θυμῷ
αὐτῷ, καὶ Τρώεσσι, καὶ ἄστεϊ, γαῖαν ἔνερθεν
θεσπεσίην ἐλέλιξεν ὑπαὶ ποσὶ Λαοκόωντος.
τῷ δ' ἄφαρ ἔμπεσε δεῖμα. τρόμος δ' ἀμφέκλασε γυῖα
ἀνδρὸς ὑπερθύμοιο. μέλαινα δέ οἱ περὶ κρατὶ
νὺξ ἐξεχύθη. στυγερὸν δὲ κατὰ βλεφάρων πέσεν ἄλγος.
σὺν δ' ἔχεεν λασίοισιν ὑπ' ὀφρύσιν ὄμματα φωτός.
γλῆναι δ' ἀργαλέῃσι πεπαρμέναι ἀμφ' ὀδύνῃσι,
ῥιζόθεν ἐκλονέοντο. περιστρωφῶντο δ' ὀπωπαὶ
τειρόμεναι ὑπένερθεν. ἄχος δ' ἀλεγεινὸν ἵκανεν
ἄχρι καὶ ἐς μήνιγγας, ἰδ' ἐγκεφάλοιο θέμεθλα.
τοῦ δ' ὁτὲ μὲν φαίνοντο μεμιγμένοι αἵματι πολλῷ
ὀφθαλμοί, ὁτὲ δ' αὖτε δυσαλθέα γλαυκιόωντες.
πολλάκι δ' ἔρρεον οἷον ἀπὸ στυφελῆς ὅτε πέτρης
εἴβειν ἐξ ὀρέων νιφετῷ πεπαλαγμένον ὕδωρ.
μαινομένῳ δ' ἤικτο. καὶ ἔδρακε διπλόα πάντα,
αἰνὰ μάλα στενάχων. καὶ ἔτι Τρώεσσι κέλευεν,
οὐδ' ἀλέγιζε μόγοιο. φάος δέ οἱ ἐσθλὸν ἄμερσε
δῖα θεή. λευκαὶ δὲ ὑπὸ βλέφαρ' ἦσαν ὀπωπαὶ
αἵματος ἐξ ὀλοοῖο. περιστενάχιζε δὲ λαὸς,
οἰκτείρων φίλον ἄνδρα. καὶ ἀθανάτην Ἀγελείην
ἐρρίγ', ὡς μὴ δή τι παρήλιτεν ἀφραδίῃσι.
καί σφιν ἐς αἰνὸν ὄλεθρον ἀνεγνάμφθη νόος ἔνδον.
οὕνεκα λωβήσαντο δέμας μογεροῖο Σίνωνος,
ἐλπόμενοι κατὰ θυμὸν ἐτήτυμα πάντ' ἀγορεύειν.
τοὔνεκα προφρονέως μιν ἄγον ποτὶ Τρώιον ἄστυ.
ὀψέ περ οἰκτείραντες. ἀγειρόμενοι δ' ἄρα πάντες,

σειρὴν

Cæterum alij de exercitu fidem habuerunt (Sinoni) *alij verò dixerunt*
Esse veteratorem versipellem, quibus scilicet consilium
Placebat Laocoontis. Is namq; sapienter locutus
Dixit dolum exitiosum esse de consiliis Græcorum,
Omnes itaq; hortabantur vt celeriter incenderent equum,
Equũ(inquam *)ligneũ, ac cognoscerẽt, si quid abscõderẽt,*
Ac obtemperassent ipsi ac effugissent excidium,
Nisi Minerua irata in animo
Ipsi & Troianis & vrbi (Troiæ *) subtus terram*
Diuinam concussisset sub pedibus Laocoontis.
Ipsi autẽ subito timor ingruit, ac tremor membra confregit
Viri intrepidi, & circa caput ipsi atra
Nox fundebatur, ac tristis dolor incubuit palpebris,
Ac conturbauit oculos viri sub hirsutis supercilijs,
Pupillæ etiam vehementibus præ doloribus confixæ
Funditus mouebantur, circumagebantur etiam lumina
Confecta ab imo, sæuusq; dolor penetrabat
Etiam vsq; ad pelliculas ac bases cerebri.
Eius itaq; nunc quidem videbãtur suffusi sanguine copioso
Oculi, nunc verò incurabili glaucomate laborare,
Sæpe etiam defluebant, veluti quando de dura petra
Stillat aqua ex montibus turbata imber niuali.
Furenti autem similis erat, ac cernebat duplicia omnia,
Miserè valde gemiscens, ac adhuc tamen hortator erat
Troianis(vt perderent equũ *) (eripuit,*
Neq; rationem habebat doloris sui, lumen etiam ipsi charũ
Immortalis Minerua, ac rubicũdi ipsi erant oculi sub palpe
De sanguine purulẽto. Populus itaq; circũ gemebat (bra,
Miseratus bonum virum ac immortalem Mineruam
Formidabat, ne quid peccaret imprudentia.
Ac cor intus ipsis declinabat ad triste exitium,
Quod inhumaniter tractassent corpus miseri Sinonis,
Statuentes in animo quod vera cuncta dixerit,
Ideo libenter ipsum duxerunt ad Troianam vrbem,
Tandem miserati. Cæterum cuncti collecti

σειρὴν ἀμφεβάλοντο θοῷ περιμήκεϊ ἵππῳ,
δησάμενοι καθύπερθεν, ἐπεί ῥά οἱ ἐσθλὸς Επειὸς
ποσσὶν ὑπὸ βριαροῖσιν ἐΰτροχα δούρατα θῆκεν,
ὄφρα κεν αἰζηοῖσιν ἐπὶ πτολίεθρον ἕπηται
ἑλκόμενος Τρώων ὑπὸ χείρεσιν, οἱ δ' ἅμα πάντες
ἕλκον ἐπιβρίσαντες ἀολλέες, ἠΰτε νῆα
ἕλκωσιν μογέοντες ἔσω ἁλὸς ἠχηέσσης
αἰζηοὶ, στιβαραὶ δὲ περιστενάχοντο φάλαγγες
τριβόμεναι, δεινὸν δὲ τρόπις περιτετριγυῖα,
ἀμφὶς ὀλισθαίνουσα κατέρχεται εἰς ἁλὸς οἶδμα.
ὥς οἵγε σφίσι πῆμα ποτὶ πτόλιν ἔργον Επειοῦ,
πανσυδίῃ μογέοντες, ἀνείρυον. ἀμφὶ δ' ἄρ αὐτῷ,
πολλὸν ἄδην στεφέων ἐριθηλέα κόσμον ἔθεντο.
αὐτοὶ δ' ἐστέψαντο κάρη. μέγα δ' ἤπυε λαὸς,
ἀλλήλοις ἐπικεκλομένων. ἐγέλασσε δ' Ενυὼ,
δερκομένη πολέμοιο κακὸν τέλος. ὑψόθι δ' Ηρη
τέρπετ'. Αθηναίη δ' ἐπεγήθεεν. οἱ δὲ μολόντες
ἄστυ ποτὶ σφέτερον, μεγάλης κρήδεμνα πόληος
λυσάμενοι, λυγρὸν ἵππον ἐσήγαγον. αἱ δ' ὀλόλυξαν
Τρωϊάδες. πᾶσαι δὲ περισταδὸν εἰσορόωσαι,
θάμβεον ὄβριμον ἔργον. οἱ δὲ σφίσιν ἔκρυφε πῆμα.
λαοκόων δ' ἔτ' ἔμιμνεν ἐποτρύνων ἑτάροισιν
ἵππον ἀμαλδῦναι θαλερῷ πυρί. τῷ, δὲ οἱ οὔτι
πείθοντ' ἀθανάτων γὰρ ὑποτρομέεσκον ὁμοκλήν.
Forte τοῦ. τῷ δ' ἐπὶ κύντερον ἄλλο θεὰ μεγάθυμος Αθήνη
δυστήνοις τεκέεσσιν ἐμήδετο λαοκόωντος.
δὴ γάρ που πέλεν ἄντρον ὑπὸ ζοφερώδεϊ πέτρῃ
Lege αἰέμβατον. ἠερόεν, θνητοῖσιν αἰέμφατον. ᾧ ἔνι, θῆρες
σμερδαλέοι ναίεσκον, ἔτ' οὐλομένοιο γενέθλης
Τυφῶνος, νήσοιο κατὰ πτύχας, ἥντε Καλύδνην
Forte rectius κικλήσκουσι. λαοὶ ἐπικλήσκουσιν ἔσω ἁλὸς, ἀντία Τροίης.
ἔνθεν ἀναστήσασα, βίην καλέεσκε δρακόντων
ἐς Τροίην. οἱ δ' αἶψα θεῆς ὑποκινηθέντες,
νῆσον ἑὴν ἐτίναξαν, ἐπεσμαράγησε δὲ πόντος

νισσομέ-

Cathenam celeriter circumiecerunt immenso equo,
Religantes desuper: quando quidem ipsis præstans Epeus
Sub pedibus validis habiles rotas affabricarat.
Vt iuuenes ad vrbem sequeretur
Tractus Troianorum manibus, qui simul omnes
Traxerunt incumbentes frequentes, sicuti nauem
Trahunt annitentes(nautæ *)intra mare sonorum*
Iuuenes, ac validi circumgemiscunt cylindri
Pressi, ipsaq́; carina circumstridens
Vtrinq; nutans descendit in maris vndam.
Ad eundem modum etiam illi sibi ipsis exitium ad vrbem
opus Epei [illegible] *(ipsum*
Cum omni multitudine laborantes attrahebant, ac circa
Valde copiosū virentium coronarum ornatum posuerunt,
Ipsiq́; caput (suū*)coronis ornarūt. Populus verò valde vo*
Se inuicem adhortantes. Bellona autem risit,(ciferabātur.
Videns belli triste exitium, Iuno etiam ex alto
Oblectabatur. Minerua preterea arridebat. Ipsi verò
Ad suam vrbē, mœnia magna vrbis (Troiani *) pgētes*
Diuidentes, exitiosum equū introduxerunt. Vlularunt au-
Troianæ fœminæ: omnesq́; circumstando intuentes(tē ipsā
Stupebant ingentem machinā, quæ ipsis occultabat exitiū
Porrò Laocoon adhuc perstabat in sententia hortator exi-
stens socijs
Vt equum perderent sæuo igne. Ei verò ipsi non
Obtemperarunt. Deorum enim metuebant indignationē.
Illo autē(malo *) dea magnanima Minerua aliud tristius*
Miseris filiis Laocoontis meditabatur.
Erat enim antrum sub petra aspera
Obscurum, mortalibus inaccessum, in quo feræ
Horrendæ habitabant, de exitiosa sobole
Typhonis in recessibus insulæ, quam Calydnam
Homines cognominant in mari è regione Troiæ:
Vnde excitatos euocabat Dracones violentos
Ad Troiam. Ipsi vero celeriter à Dea commoti
Insulam suam concusserunt, insonuitq́; mare

νισσομένων, καὶ κῦμα διΐστατο. τοὶ δ' ἐφέροντο
αἰνὸν λιχμώοντες. ἔφριξε δὲ κήτεα πόντου.
ἀμφὶ δ' ἄρα στενάχοντο μετὰ Ξάνθοιο θύγατρες,
νύμφαι καὶ Σιμόεντος. ἀπ' οὐλύμποιο δὲ Κύπρις
ἄχνυτο. τοὶ δ' ἄφαρ ἵζαν ὅπη θεὸς ὀτρύνεσκε, — Lege ἷξαν.
θήγοντες βλοσυρῇσι γενειάσι λοιγὸν ὀδόντων
δυστήνοις ἐπὶ παισί. κακὴ δ' ἐπενίσσατο φρύγα — Lege φευγὰ translato accentu, fuga.
τρῶας, ὅτ' εἰσενόησαν ἀνὰ πτόλιν αἰνὰ πέλωρα.
οὐδέ τις αἰζηῶν, οὐδ' εἰ μένος ἄτρομος ἦεν
μεῖναι ἔτλη. πάντας γὰρ ἀμείλιχον ἄμφεχε δεῖμα
θῆρας ἀλευομένους. οἰμωγὴ δ' ἔχεν, ἔνθα γυναῖκες
οἴμωζον. καί πού τις ἑῶν ἐπελήσατο τέκνων
αὐτὴ ἀλευομένη στυγερὸν μόρον. ἀμφὶ δὲ Τροίη
στεῖν' ἐπισσυμένων. πολλοὶ δ' ἄφαρ ὡς ἐν ἰόντες,
γυῖα περιδρύφθησαν. ἐνεστείνοντο δ' ἀγυιαὶ
ἀμφιπεριπτώσσοντες. ἐλέλειπτο δὲ μοῦνος ἄπωθεν — Lege ἐλείπετο.
Λαοκόων ἅμα παισί. πέδησε γὰρ οὐλομένη κὴρ,
καὶ θεός. οἱ δέ οἱ υἷας ὑποτρομέοντας ὄλεθρον,
ἀμφοτέρους ὀλοῇσιν ἀνηρείψαντο γένυσι
πατρὶ φίλῳ ὀρέγοντι ἑὰς χέρας. οὐδ' ὅς ἀμύνειν — Lege ὀρέγοντας.
ἔσθενεν. ἀμφὶ δὲ Τρῶες ἀπόπροθεν εἰσορόωντες,
κλαῖον ὑπὸ κραδίῃσι τεθηπότες. οἳ δ' ἄρ Ἀθήνης
προφρονέως τελέσαντες ἀπεχθέα Τρωσὶν ἐφετμὴν,
ἄμφω ἀϊστώθησαν ὑπὸ χθόνα. τῶν δ' ἔτι σῆμα
φαίνεθ' ὅπου κατέδυσαν ἐς ἱερὸν Ἀπόλλωνος
Περγάμῳ ἐν ζαθέῃ. προπάροιθε δὲ Τρώϊοι υἷες
παίδων Λαοκόωντος ἀμείλιχα δηωθέντων,
τεῦξαν ἅμ' ἀγρόμενοι κενὸν τάφον. καὶ ἐπὶ δάκρυ
χεῦε πατὴρ ἀλαοῖσιν ἐπ' ὄμμασιν. ἀμφὶ δὲ μήτηρ
πολλὰ κινυρομένη, κενεῷ ἐπαΰτεε τύμβῳ,
ἐλπομένη τι καὶ ἄλλο κακώτερον. ἔστενε δ' ἄτην
αἰέρος ἀφραδίῃ. μακάρων δ' ὑποδείδιε μῆνιν.
ὡς δ' ὅτ' ἐρημαίην περιμύρεται ἀμφὶ καλιὴν
πολλὰ μάλ' ἀχνυμένη κατὰ δάσκιον ἄγκος ἀηδὼν,

Festinantibus ipsis, ac vnda sulcabatur. Ipsiq; ferebantur
Horribiliter linguas vibrantes. Horruerunt etiam balenæ
Ac simul gemebant Xanthi filiæ (maris
Nymphæ & Simoentis, Sed Venus de cælo
Indignabatur. Ipsi verò celeriter properabant, quo Dea
Acuentes horribilib. genis exitium dentium (iubebat,
In miseros filios, malus autem metus inuasit
Troianos, cum conspexissent in vrbe horrenda monstra.
Nec quisquam iuuenum licet animo intrepidus esset,
Manere sustinuit. Cunctos .n. horrendus detinebat metus
Dum feras fugiebant et dolor occupabat eos: vbi mulieres
Plorabant, aliqua etiam oblita est suorum liberorum
Ipsa fugiens odiosam mortem. Vbiq; verò Troia
Gemebat irruētib. (Dracōib.) Multi ideo in vnū euntes
Membra comminuerunt, premebantur enim in plateis
Dum trepidatione vndiq; fugam quærentes, Ac relictus fu
erat seorsim solus
Laocoon cū filijs, Impediuerat enim ipsum fatū exitiosum,
Ac Dea (Minerua.) Verum Dracones ipsi filios metu-
Ambos corripuerunt, exitiosis genis. (entes mortem
Patri dilecto porrigētes suas māus, Neq; verò ille opitulari
Valebat. Circum verò Troiani eminus videntes,
Plorabant stupore perculsi in cordibus: illi autem Mineruæ
Promptè persequentes iussum inuisum Troianis,
Ambo euanuerunt sub terram. Horum verò adhuc ve-
Apparebat, vbi subijssent in templū Apollinis (stigiū
In Pergamo sacra. Ante autem Troiani
Liberis Laocoontis hostiliter necatis
Excitarunt simul collecti cenotaphium, lacrimas verò su-
Fudit pater cæcis oculis, materq; circum (per
Multum questa eiulabat ad vacuum sepulchrum,
Expectans aliud etiā tristius. Lugebat autem calamitatē
Viri (sui) stulticia (attractam) ac deorum formidabat
indignationem.
Vt cum circa vacuum nidum queritur
Valde multum dolens luscinia, in vmbrosa valle,

ἧς ἔτι νήπια τέκνα, πάρος κελαδεινὸν ἀείδειν,
δάμναθ' ὑπὸ γναθμοῖσι βλοσυροῖο δράκοντος,
μητέρι δ' ἄλγεα θῆκε. καὶ ἄσπετον ἀσχαλόωσα
μύρετ' ἀμφὶ δόμον κενεὸν, μάλα κεκληγυῖα,
ὡς ἥγε στενάχιζε λυγρὸν τεκέων ἐπ' ὀλέθρῳ,
μυρομένη τεκέων ἐπὶ σήματι. σὺν δέ οἱ ἄλλο
πῆμα μάλ' ἀργαλέον πόσιος πέλεν ἀμφ' * ὀλεοῖο,
τὰς μὲν ἀποφθιμένας, τὸν δ' ἄμμορον ἠελίοιο.
Τρῶες δ' ἀθανάτοισιν ἐπεντύνοντο θυηλὰς,
λείβοντες μέθυ λαρὸν, ἐπεὶ σφίσιν ἦτορ ἐώλπει
λευγαλέου πολέμοιο βαρὺ θέος ἐξυπαλύξειν.
ἱρὰ δ' οὐ καίοντο. πυρὸς δ' ἐσβέννυτ' ἀϋτμὴ,
ὄμβρου ὅπως καθύπερθε δυσηχέος ἐσσυμένοιο.
καπνὸς δ' αἱματόεις ἀνεκήκιε. μηρὰ δὲ πάντα
πίπτε χαμαὶ τρομέοντα. κατηρείποντο δὲ βωμοί.
σπονδαὶ δ' αἷμα γίγνοντο. θεῶν δ' ἐξέῤῥεε δάκρυ,
καὶ νηοὶ δεύοντο λύθρῳ. στοναχαὶ δ' ἐφέροντο
ἔκποθεν ἀπροφάτοιο. περιστείνοντο δὲ μακρὰ
τείχεα, καὶ πύργοι μεγάλ' ἐκτύπεον ὡς ἐτεόν περ.
αὐτόματοι δ' ἄρ' ὀχῆες ἀνῳίγνυντο πυλάων
αἰνὸν κεκλήγοντες. ἐπεστενάχοντο δὲ λυγρὸν
ἐννύχιοι ὄρνιθες, ἐρημαῖον βοόωντες.
ἄστρα δὲ πάντ' ἐφύπερθε θεοκμήτοιο πόληος
ἀχλὺς ἀμφεκάλυψε, καὶ αἰνεφέλυπτερ ἐόντος
ἠραιοῦ αἰγλήεντος. ἐπαυαίνοντο δὲ δάφναι
πὰρ νηὸς Φοίβοιο, πάρος θαλεραί περ ἐοῦσαι.
ἐν δὲ λύκοι, καὶ θῶες ἀναιδέες ὠρύσαντο
ἔκτοθε πυλήων. μάλα μυρία δ' αἰνὰ φαάνθη
σήματα Δαρδανίδῃσι, καὶ ἄστεϊ πῆμα φέροντα.
ἀλλ' οὐ δεῖμ' ἀλεγεινὸν ἐπὶ Τρώων φρένας ἷξε,
δερκομένων ἀλεγεινὰ τεράατα πάντα κατ' ἄστυ.
κῆρες γὰρ πάντων νόον ἔκβαλον, ὄφρ' ἐπὶ δαιτὶ
πότμον ἀναπλήσωσιν ὑπ' Ἀργείοισι δαμέντες.
οἴη δ' ἔμπεδον ἦτορ ἔχεν, πινυτόν τε νόημα

Post γναθμοῖσι forte μίνες inferendum, vt sit integer versus cuius implumes pullos occidit dentibus, maxillis, vis horrendi Draconis.

* Lege ἀλαοῖο, cæcum.

Lege ἔκτυπον.

Lege ἔκτοθεν πυλέων.

Κασσάν-

Cuius adhuc implumes pulli, priusquã suauiter canerent
Occisi sunt sub maxillis horrendi Draconis,
Matriq; dolorem pepererunt, ac ipsa immensum dolens
Luget circa nidum vacuum, valde vociferans.
Sic ipsa etiam lugebat miserè ob necem filiorum,
Ad monumentum filiorum quiritans. & simul altera ipsi
Afflictio valde grauis erat propter cæcum maritum.
*Filios enim (*lugebat*) extinctos: sed maritum priuatum*
*Cæterum Troiani dijs adornabant sacra (solis (*lumine*)*
Libantes dulce vinum, quandoquidem ipsis cor sperabat
Tristis belli graue onus euitaturum.
Verum sacrificia non comburebantur, ac extinguebatur ig-
Veluti imbre vehemente desuper effuso, (nis flamma
Ac fumus sanguinolentus sursum ferebatur, cũctaq; femora
Cadebant in terram trementia, lababant etiam aræ.
Ac libamina sanguis fiebant. Lachryma etiam fluebat ex
*deorum (*simulachris*)*
Ac templa rigabantur sanie gemitusq; exaudiebantur
Alicundè ex improuiso & concutiebantur alti
Muri, ac turres sonitum reddebant ingentem ac si vere
commouerentur.
Ac vectes portarum sponte aperiebantur,
Horribiliter sonantes. Vlulabant etiam horrendè
Nocturnæ aues in solitudine vociferantes.
Cunctaq; astra super diuinam vrbem
Caligo obtexit, sereno licet existente
Cælo splendido, nec non lauri exarescebant
Ad templum Apollinis, quamuis floridæ antea fuissent.
Ad hac etiam lupi & vrsi minaces rugiebant
Extra portas, ac valde multa apparuerunt
Prodigia Troianis, ac vrbi exitium denunciantia,
Verum metus tristis ad Troianorum corda non peruenit,
Videntium tristia cuncta signa per vrbem.
Fata enim omnibus mentem excusserant, vt in conuiuio
Fatum explerent, à Græcis cæsi.
Sola verò cor immotum tenebat ac sapientem mentem

Cassandra,

Κασσάνδρη, τῆς οὔποτ' ἔπος γένετ' ἀκράαντον,
ἀλλ' ἄρ' ἐτήτυμον ἔσκεν. ἀκούετο δ' ἔκ τινος αἴσης
ὡς ἀνεμώλιον ἦεν, ἵν' ἄλγεα Τρωσὶ γένηται.
ἦ ῥ' ὅτε σήματα λυγρὰ κατὰ πτόλιν εἰσενόησεν,
εἰς ἓν ἅμ' ἀΐσσουσα, μέγ' ἴαχεν, ἠΰτε λέαινα,
ἥν ῥά τ' ἐνὶ ξυλόχοισιν ἀνὴρ λελιημένος ἄγρης,
οὐτάσῃ, ἠὲ βάλῃ. τῆς δ' ἐν φρεσὶ μάρναται ἦτορ
πάντῃ ἀν' οὔρεα μακρά, πέλει δέ οἱ ἄσχετος ἀλκή,
ὣς ἄρα μαιμώωσα θεόπροπον ἔνδοθεν ἦτορ,
ἤλυθεν ἐκ μεγάροιο. κόμαι δέ οἱ ἀμφεκέχυντο
ὤμοις ἀργυφέοισι, μετάφρενον ἄχρις ἰοῦσαι.
ὄσσε δέ οἱ μάρμαιρεν ἀναιδέα. τῆς δ' ὑπὸ δειρὴ
ἐξ ἀνέμων, ἅτε πρέμνον, ἄδην ἐλελίζετο πάντῃ.
καί ῥα μέγα στενάχησε, καὶ ἴαχε παρθένος ἐσθλή.
Si cui non placet hæc lectio, si volet, legat νῦν βῆμεν. ἆ δειλοί, νῦν ἔβημεν ὑπὸ ζόφον. ἀμφὶ γὰρ ἡμῖν
ἔκπλεον* πυρὸς ἄστυ, καὶ αἵματος, ἠδὲ καὶ οἴτου
λευγαλέου. πάντῃ δὲ τεράατα δακρυόεντα
* Lege ἔμπλεον. ἀθάνατοι φαίνουσι, καὶ ἐν ποσὶ κείμεθ' ὀλέθρου.
" σχέτλιοι, οὐδέ τι ἴστε κακὸν μόρον, ἀλλ' ἄρα πάντες
" χαίρετε ἀφραδέοντες. ὃ γὰρ μέγα πῆμα κέκευθεν
ἀλλά μοι οὐ πείθεσθ', οὐδ' εἰ μάλα πόλλ' ἀγορεύσω,
οὕνεκ' Ἐρινύες ἄρα γάμου κεχολωμέναι αἰνοῦ
ἀμφ' Ἑλένης, καὶ κῆρες ἀμείλιχοι ἀΐσσουσι
πάντῃ ἀνὰ πτολίεθρον. ἐπ' εἰλαπίνῃ δ' ἀλεγεινῇ
δαίνυσθ' ὕστατα δόρπα, κακῷ πεφορυγμένα λύθρῳ.
ἤδη ἐπιψαύοντες ὁμὴν ὁδὸν εἰδώλοισιν.
καί τις κερτομέων, ὀλοφώϊον ἔκφατο μῦθον.
ὦ κούρη Πριάμοιο, τίη νύ σε μάργος ἀνώγει
γλῶσσα, κακοφραδίη τ', ἀνεμώλια πάντ' ἀγορεύειν;
οὐδέ σε παρθενικὴ, καὶ ἀκήρατος ἀμφέχει αἰδώς.
ἀλλά σε λῦσσ' ὀλοὴ περιδέδρομε. τῷ νύ σε πάντες
αἰὲν ἀτιμάζουσι βροτοὶ πολύμυθον ἐοῦσαν.
ἔρρε, καὶ Ἀργείοισι κακὴν προτιόσσεο φήμην,
Post τάχα interserere, vel δὴ, vel που. ἠδ' αὐτῇ. τάχα σε καὶ ἀργαλεώτερον ἄλγος

μίμνει

Cassandra, cuius non vnquam oraculum fuerat vacuum.
Sed erat verum semper. Fato autem quodam audiebatur
Quod vanum esset, vt dolores Troianis euenirent,
Ipsa autem cum tristia prodigia in vrbe obseruasset,
In vnum simul irruens, valde insonuit, veluti leana,
Quam in saltibus vir prædæ cupidus (accenditur
Vulnerauit aut iecerit, eius verò cor in pectorib. ad pugnã
Vbiq; per montes vastos, eiusq; vim nemo cohibere potest.
Sic etiam furore percita in corde fatidico,
Proruit è domo, comæ verò ipsi diffusæ fuerant,
Per humeros niueos protensæ vsq; in dorsum,
Et oculi ipsi radiabant impudenter. Eius autem ceruix
Quasi ramus à ventis valde agitabatur huc illuc,
Ac valde gemuit, ac clamauit virgo eximia.
Heu miseros, nunc subimus tenebras. vndiq; enim nobis
vrbs plena igne, & sanguine, præterea etiam exitio
Tristi & vbiq; prodigia luctuosa
Dij exhibent, ac in pedib. exitij iacemus,
O miseri planè ignoratis triste fatum: sed omnes valde
Gaudetis stulta perpetrantes. Latet enim magnum illud malum,
Verum mihi non obtemperatis, neq; si valde multa dixero.
Quia furiæ iratæ propter nuptias tristes
Helenæ, parcæ etiam malè propiciæ irruunt
Vbiq; per vrbem. In conuiuio autem tristi
Epulamini postremas epulas, inquinatas tristi tabo,
Iam attingentes communem cum simulachris viam.
Cæterum quispiam conuicijs eam incessens protulit verbũ exitiosum.
O Priami filia, quare iubet incontinens te
Lingua, ac stultiloquentia, omnia vana dicere?
Neq; te virginitatis & intactus pudor retinet.
Sed te rabies perniciosa circumuersat. Ideoq; te cuncti
Homines nullo vnquam honore dignantur, loquacem exi-
Pereas ac vaticineris Græcis rem malam. (stentem,
Ac tibi ipsi. Fortè te etiam tristior calamitas

„ μίμνει Λαοκόωντος ἀναιδέος, οὐ γὰρ ἔοικεν
„ ἀθανάτων φίλα δῶρα δαϊζέμεν ἀφραδέοντα.
ὣς ἄρ' ἔφη Τρώων τις ἀνὰ πτόλιν. ὡς δὲ καὶ ἄλλοι
κούρην μωμήσαντο, καὶ οὐ φάσαν ἄρτια βάζειν,
οὕνεκα σφι πῆμα, καὶ ἀργαλέον μένος αἴσης
ἄγχι παρεστήκει. τοὶ δ' οὐ νοέοντες ὄλεθρον,
κείνην κερτομέοντες ἀπέτρεπον οὐρέος ἵππου.
ἢ γάρ οἱ μενέαινε διὰ ξύλα πάντα κεδάσσαι,
ἠὲ καταπρῆσαι μαλερῷ πυρί. τοὔνεκα πεύκης
αἰθομένης ἔτι δαλὸν ἀπ' ἐσχαρεῶνος ἑλοῦσα,
ἔσσυτο μαιμώωσ'. ἑτέρῃ δ' ἐνὶ χειρὶ φέρεσκεν
ἀμφίτυπον βουπλῆγα. λυγρῷ δ' ἐπεμαίνετο ἵππῳ,
ὄφρα λόχον στονόεντα καὶ ἀμφαδὸν ἀθρήσωσι
Τρῶες. τοὶ δ' αἶψα χερῶν ἀπὸ νόσφι βαλόντες
πῦρ, ὀλοόν τε σίδηρον, ἀκηδέες ἐντύνοντο
δαῖτα λυγρήν. μάλα γὰρ ῥα ἐπήιεν ὑστατίη νύξ.
Αργεῖοι δ' ἔντοσθεν ἐγήθεον εἰσαΐοντες
δαινυμένων ὅμαδον κατὰ Ιλιον, οὐδ' ἀλεγόντων
Κασσάνδρης, τὴν, ῥ' αὐτοὶ ἐθάμβεον ὡς ἐτέτυκτο
ἀτρεκέως εἰδυῖα νόον, καὶ μῆτιν Αχαιῶν.
ἡ δ' ἅτε πάρδαλις ἔσσυτ' ἐν οὔρεσι καγχαλόωσα,
ἥν τ' ἀπὸ μεσσαύλοιο κύνες, μογεροί τε νομῆες
σεύοντ' ἐσσυμένως, ἡ δ' ἄγριον ἦτορ ἔχουσα,
ἐντροπαλιζομένη, ἀναχάζεται ἀχνυμένη κῆρ,
ὣς ἥγ' οὐρέος ἵππου ἀπέσσυτο ἐσσυμένηπερ *
Τρώων ἀμφὶ φόνον. μάλα γὰρ δέχνυτο πῆμα.

Post οὕνεκα adde δὴ σφίσι.

Rectius ἐπεμαίνετο.

Forte ἀχαλόωσα.

* Lege ἀχνυμένη περ, in altero versu pro φόνον, lege φόνου, & post γὰρ insere μέγα, aut simile quiddam.

ΠΕΡΙΟ-

Manet impudente Laocoonte. Non enim decet
Deorum cara dona impetere stultè se gerentem.
Sic sanè dixit Troianorum quispiam in vrbe, hoc pacto etiam alij garrire.
*Puellam obiurgarunt, & dixerunt non sacra (*ipsa*)*
Quia ipsis exitium, & vis fati ineluctabilis
Prope astabant. Ipsi verò non cogitantes de interitu
Illam conuicijs petentes depellebant ab equo immenso,
Etenim ipsi in animo erat cuncta ligna dissipare,
Aut comburere sæuo igne. Ideoq́ picea
Ardentis adhuc torrem de foco corripiens,
Irruebat furore percita, altera verò manu ferebat
Ancipitem bipennem. Totis verò viribus incumbebat tristi equo,
Vt insidias luctiferas etiam apertè oculis contemplarentur
Troiani, sed hi celeriter è manibus ipsi excutientes
Ignem ac pernitiosum ferrum, hilares adornabant
Conuiuium triste. Valde enim ingruebat nox postrema.
Cæterum Græci intus gaudebant exaudientes
Strepitum conuiuantium in Ilio neq́ curantium
Cassandram, quam ipsi etiam admirabantur, quod fuisset
Verè edocta mentem & consilium Græcorum.
Illa verò ruebat vt Pardalis in montibus iritata,
Quam de medio stabuli canes ac ærumnosi pastores
Profligarunt festinanter. Ipsa verò sæuum cor habens
Auersa, retrocedit corde dolens, (doleret
Sic ipsa etiam recedebat ab equo stupendo, licet grauiter
*Propter Troianorum exitium. certò enim expectabat excidium (*Troiæ.*)*

ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, Κοΐντου Σμυρναίου, τῆς ἰλίου ἁλώσεως.

Τρῶες οἰόμενοι μὲν ἐς Ἑλλάδα νοστὸν ἀνύσσαι
ἀντιπάλους, ζωῆς πολυγηθέα κῶμον ἑορτῆς
ἔντυον, ἀκρήτοις δ' ἀεσίφρονες ἀμφὶ κυπέλλοις
ἔκλυσαν ἀγχιμόλοιο κακοῦ φόβον, εἰσόκεν ὕπνος
ὕστατος ἀμφεκάλυψε, ποτῷ βεβαρημένον ἄστυ.
δὴ τότε πυρσὸν ἔδειξε λιλαιομένοισιν Ἀχαιοῖς
ἐν τενέδῳ Σίνων, νυχίης γλυκὺ σύμβολον ὁρμῆς,
κλεῖθρα δ' ἄφραστα χάλασσε θοῶς, πολυχανδέος ἵππου.
καὶ τόκου αἰχμητῶν μαιώσατο θαρσαλέος φώς.
οἱ δ' ἄφαρ εἰς ἓν ἰόντες, ἀμήχανα πήματ' ἔτευξαν
ἀπτολέμοις τρώεσσι, καὶ ἄστεϊ πάμπαν ἐρήμῳ.
ἀλκτήρων προμάχωντε, καὶ εἰς ἓν ἔμιξαν ἅπαντα,
καὶ πυρὶ καὶ θανάτοισιν, ἀφειδέα μαιμώωντες.
πάντα φέροντες, ἄγοντες, ἃ τίμια καὶ χαρίεντα.
δυσμενέων δ' ἄρ' ἄνακτα λυγρῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ
νηλέα δῶκεν ὄλεθρον Ἀχιλλέος ὄμβριμος υἱός,
ὡς ἴδε καιομένην σφετέρην πόλιν, ὡς ἴδε παῖδας
ὀλλυμένους προπάροιθεν, ἀμειλίκτοισι φόνοισι,
καὶ πάθεν ὅσσ' οὔπωποτ' ἄναξ πάθεν: υἱέα δ' ἐσθλοῦ
Ἕκτορος Ἀστυάνακτα, βάλον στυγέοντες Ἀχαιοί.
πύργου ἀπ' ἠερίου, καὶ μητέρι δούλιον ἦμαρ
σὺν πολλαῖς τρῳῇσιν ἀγαυοτέρῃσι πέλασσαν.
Κασσάνδρην δ' ἀέκουσαν ἀφείλετο παρθένον αἰδῶ
Αἴας αἰσχρομανής, ζάθεον κατὰ νηὸν ἀθήνης
καὶ θεὸν αἰνὰ χόλωσ', ἥ οἱ κακὸν ἔμβαλ' ὀπίσσω.
Δηΐφοβον δ' ἐδάιξε βαρίζηλος μενέλαος
ἐν θαλάμῳ μεθύοντα καὶ ὑπνώοντα κιχήσας.
κευθομένην δ' Ἑλένην, εὑρὼν ζηλήμονι θυμῷ
καὶ μάλα περ μεμαώς, ἀπειρήτους φοίνιεν ὁρμήν,
κύπρις γάρ μιν ἔθελξεν, ἐρωτοτόκοισιν ὀϊστοῖς.
ὡς δ' ἀλλοφροσύνην ἐπαείρατο λοίγιον ἄορ
αὐτιόων ἀπατηλὸν ἀδελφέος ἔσχεθεν οἶμα.

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI, ILII EXCIDII, Cointi Smyrnæi.

PErsuasi Troës in patria regna Pelasgos
Auectos, magno celebrant conuiuia luxu,
Et festum commune agitant, curasq́; meraci
Immergunt Baccho, donec sopor vltimus vrbem
Occupat immemorem fati, vinoq́; sepultam.
Tunc socijs flammam Tenedo latitantibus effert
Proditor, vt captam properent inuadere Troiam.
Inde capacis equi furtim claustra abdita laxat,
Impiger armisonoq́; leuat caua viscera partu.
Hi mox extremis coniuncti cladibus hostem
Imbellem afficiunt, vacua & grassantur in vrbe
Pro libitu, flammisq́; & cædibus omnia miscent.
Nec cuiquam ferri rabiosa licentia parcit,
Cætera cuncta ferunt & agunt, quæ cara videntur.
Dardaniumq́; ducem postremo in limine vitæ,
Pelidæ soboles crudili funere mactat,
Cum prius excisam vidisset funditus vrbem,
Et coram natos indigna morte peremptos,
Passus, nemo alius regum quæ pertulit vnquam.
Hectoriden alto infesti de culmine Graij
Præcipitem misêre neci. Sed Troïdas inter
Nobilis Andromache seruitum est ducta puellas.
Cassandræ sacra compressa in palladis æde
Virgineum inuitæ decus abstulit improbus Aiax,
Offenditq́; deam, quem post scelus vlta nefandum est.
Deiphobum fortis Menelai dextera cædit,
Dum iacet in thalamo somnoq́; meroq́; grauatus.
Post Helenam offendens latebrosa sede latentem,
Quamuis commotus grauiter, tamen imperat iræ,
Cypris enim mites animo inspirauerat ignes.
Vtq́; dolum meditans aduersum strinxerat ensem
Occurrit ficto fratris pia cura furori.

Αἰνείας δ' ἐκόμισσεν ὑπὲξ ὀλοοῖο κυδοιμοῦ
σφὸν πατέρ' ἀδρανέοντα, καὶ ὃν νεοθηλέα κοῦρον,
ὡς μάλα πολλ' ἐμόγησεν ὑπὲρ πάτρης καὶ ἑταίρων.
πῦρ δέ μιν οὐκ ἔβλαψε, καὶ οὐκ ἔτρωσαν ὀϊστοί,
οὓς βάλον Ἀργεῖοι κατεναντία. τοὺς δ' ἄρα Κάλχας
μαντοσύνης ἀπέεργε θεόφρονα φῶτα χαλέπτειν.
υἱωνοῖς δ' ἐπέκυρσεν ἑοῖς τότε Θησέος ἐσθλοῦ
μήτηρ, ἣ δμωαῖς μὲν ἐφέσπετο Τυνδαρεώνη
ἐξόθ' ὑπεὶρ Ἑλένης κοῦροι Διὸς εἷλον Ἀφίδνας.
οὔ μιν ἀναρπάξας κούρω ἀπέθηκατο Θησεύς.
Λαοδίκη δ' ἐρατὸν Πριάμου τέκος ὡς τάχ' ἔμελλε
δισμενέων ὑπὸ χερσὶν ἄγειν χθονὸς εὔχετο δῦναι
ζωὴ κοῖλα βέρεθρα, πρὶν ἐχθροῖς κύρμα γενέσθαι,
τῆς δ' ἐπένευσε θεός: γαίης δέ μιν ἀμφεκάλυψε
χάσμα διϊσταμένης, ζωὴ δ' ἵκετ' ἀΐδος αὐλήν.

KOIN-

Grandæuum hinc patrem, teneræq; ætatis alumnum
Transfert Aeneas pius ex hostilibus armis,
Plurima pro socijs passus Danaûmq; salute,
Cedit flamma viro, metuuntq; nocere sagittæ,
Quas Graij densè fundunt, quos parcere tandem
Calchas ipse iubet dum postera fata resoluit,
Hic Thesei genitrix casu duo pignora nati
Agnoscit, comes infelix & serua Lacænæ,
Ex quo Tyndaridæ ceperunt tempore Aphydnas,
Causa Helenæ, raptam natus quo duxerat Aegei.
Laodice Priami Soboles pulcherrima iam iam
Hostiles subitura manus, se deuouet vltro,
Vt prius occultet tellus quam se abstrahat hostis.
Audijt orantem Deus, & telluris hiatu
Absorptam Ditis viuam transmisit ad arces.

COINTI

ΚΟΙΝΤΟΥ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ,

ἰλίου ἁλώσεως,

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Οἱ δ' ἄρ' ἀνὰ πτολίεθρον ἐδόρπεον. ἐνδ' ἄρα τοῖσιν
αὐλοὶ ὁμῶς σύριγξι μέγ' ἤπυον. ἀμφὶ δὲ πάντῃ
μολπὴ ἐπ' ὀρχηθμοῖσι, καὶ ἄκριτος ἴσκεν ἀϋτὴ
δαινυμένων, ἥτε πέλει περὶ δαιτὶ, καὶ οἴνῳ.
ὧδε δέ τις χείρεσσι λαβὼν ἐνὶ πλεῖον ἄλεισον,
πῖνεν ἀκηδέστως, βαρύθοντο δέ οἱ φρένες ἔνδον.
ἀμφὶ δ' ἄρ' ὀφθαλμοὶ στριφεδίνεον. ἄλλο δ' ἐπ' ἄλλῳ
ἐκ στόματος προΐεσκεν ἔπος, κεκολουμένα βάζων.
καί ῥά οἱ ἐν μεγάρῳ κειμήλια, καὶ δόμος αὐτὸς
φαίνετο, κινυμένοισιν ἐοικότα, πάντα δ' ἐώλπει
ἀμφιπεριστρωφᾶσθαι ἀνὰ πτόλιν. ἀχλὺς δ' ὄσσε
ἀμφέχεν. ἀκρήτῳ γὰρ ἀμαλδύνονται ὀπωπαὶ,
καὶ νόος αἰζηῶν, ὁπότ' ἐς φρένα χανδὸν ἵκηται.
καί ῥα καρηβαρέων, τοῖον ποτὶ μῦθον ἔειπεν.
ἦ ῥ' ἅλιον Δαναοὶ πολὺν στρατὸν ἄγειραν
χίλιοι, οὐδ' ἐτέλεσσαν ὅσα φρεσὶ μηχανόωντο,
ἀλλ' αὔτως ἀπόρουσαν ἀπ' ἄστεος ἡμετέροιο,
νηπιάχοις παίδεσσιν ἐοικότες, ἠδὲ γυναιξίν.
ὣς ἄρ' ἔφη Τρώων τις ἐεργόμενος φρένας οἴνῳ,
νήπιος. οὐδ' ἄρ' ἐφράσσατ' ἐπὶ προθύροισιν ὄλεθρον.
εὖτε γὰρ ὕπνος ἔρυκεν ἀνὰ πτόλιν ἄλλοθεν ἄλλον,
οἴνῳ ἀναπλήθοντας ἀπειρεσίῳ, καὶ ἐδωδῇ,
δὴ τότ' ἄρ' αἰθαλόεντα Σίνων ἀνὰ πυρσὸν ἄειρεν,
δεικνὺς Ἀργείοισι πυρὸς σέλας. ἀμφὶ δέ οἱ κῆρ
ἄπλετα πορφύρεσκε κατὰ φρένα, μή μιν ἴδωνται
Τρῶες ἐϋσθενέες. τάχα δ' ἂν φυτὰ πάντα γένηται.
ἀλλ' οἱ μὲν, λεχέεσσι πανύστατον ὕπνον ἴαυον
πολλῷ ὑπ' ἀκρήτῳ βεβαρηότες. οἱ δ' ἐσιδόντες

ἐκ Τενέ-

Lege ἤισ- γι.

Lege ἀχλὺς οἱ ὄσσε, vel ὄσσε δ' ἄρ' ἀχλὺς.

Restitue πολὺν στρατὸν ἤ- ειδ' ἄγειραν.

Lege ἀμφαδὰ, vel etiam φυκτὰ, Res iam penè confecta, illi è manibus aufugeret. Vt apud Homer. Iliad. π. καὶ οὐκ ἔτι φυκτὰ πέλονται. φυκτὰ pro φευκτὰ.

COINTI SMYRNAEI,
Ilij Excidij,
LIBER SECVNDVS.

Caeterum ipsi Troiani in vrbe conuiuabantur. Inter eos verò
Tibiæ cum fistulis valde sonabant, simul etiam vbiq;
Cantus cum tripudijs erat, & sonitus indiscretus
Conuiuantium, qui solet esse circa conuiuium & vinum,
Ibi verò quis in manibus accepto pleno poculo
Bibebat securè, grauabatur autem mens intus.
Simul etiam oculi vertigine corripiebantur, aliudq; super
Ex ore emittebat verbum impeditè loquens, (*alio*
Ac ipsi in domo quæ preciosa erant, ac ipsa domus
Commotis similia videbantur. Putabatq; omnia
Circumferri in vrbe. Caligo enim oculos
Circumsepiebat. Nam oculi mero hebetantur,
Et mens iuuenum: cum in præcordia copiosè descenderit,
Ac capite grauatus tale verbum protulit.
Certè Græci frustra immensum exercitum contraxerunt,
Miseri, neq; complerunt quæ in animo parata habebant.
Sed re infecta fugam dedère à nostra vrbe,
Paruis pueris similes ac mulieribus.
Sic sane dixit Troianorum quispiam mēte vino impedita
Stolidus, neq; cogitabat præ foribus exitium (adesse. *)*
Postquam enim somnus oppresserat alibi alium
Vino multo impletos & cibo,
Tunc sanè Sinon protulit facem ardentem,
Ostendens Græcis (in Tenedo *) Ignis flammā. Cor autem ipsi*
Valde sollicitum erat in pectore, ne ipsum viderent
Troiani bellicosi, ac celeriter palam cuncta fierent.
Verum ipsi in thoris postremum somnum carpebant,
Multo mero grauati. Græci autem conspicientes

ἐκ Τενέδυ. νήεσσιν ἐπὶ πλόον ἐντύνοντο.
αὐτὸς δ' ἄγχ' ἵπποιο Σίνων κίεν, ἦκα δ' ἄϋσεν
ὦκα μαλ', ὡς μήπυτις ἐνὶ Τρώεσσι πύθηται.
ἀλλ' οἶοι Δαναῶν ἡγήτορες, ὧν ἀπὸ νόσφιν
ὕπνος ἄδην πεπότητο λιλαιομένων πονέεσθαι.
οἵ ῥα οἱ ἔνδον ἐόντες ἐπέκλυον. ἐς δ' Ὀδυσῆα
πάντες ἐπ' ὖατ' ἔνευσαν. ὁ δὲ, σφέας ὀτρυνέσκεν
ἦκα, καὶ ἀτρεκέως ἐκβήμεναι. οἱ δ' ἐπίθοντο
ἐς μῦθον ὀτρυνόντι. καὶ ἐξ ἵπποιο χαμᾶζε
ὥρμαινον πονέεσθαι. ὁ δ' ἰδρείῃσιν ἔρυκε
πάντας ἐπεσσυμένυς. αὐτὸς δ' ἄρα χερσὶ θοῇσιν
ἵππυ δυρατέοιο [a] ἀτρέμας ἔνθα καὶ ἔνθα
πλευρὰ διεξώϊξεν ἐϋμελίω ὑπ' Ἐπειῶ.
βαιὸν δ' [b] ἐξανέδυσ' ἰδὼν ὕπερ. ἀμφὶ δὲ πάντη
[c] τρῶας παπταίνεσκεν ἐγρηγορότας εἴπυ ἴδοιτο.
ὡς δ' [d] ὅτ' ἀργαλέῳ λιμῷ βεβολημένος ἦτορ
ἐξ ὀρέων ἔλθῃσι λύκος χατέων μάλ' ἐδωδῆς
ποίμνης πρὸς σταθμὸν εὐρὺν, ἀλευόμενος δ' ἄρα φῶτας
καὶ κύνας, οἵ ῥά τε μῆλα φυλασσέμεναι μεμάασι,
βαίνῃ ποσσὶν ἕκηλος ὑπὲρ ποιμνήιον ἕρκος,
ὡς Ὀδυσεὺς ἵπποιο κατήιεν. ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
ὄβριμοι ἄλλοι ἕποντο πανελλήνων βασιλῆες,
νισσόμενοι κλίμαξι κατὰ στίχας, ἅσπερ Ἐπειὸς
τεῦξεν [e] ἀριπρεπέεσσιν ἐϋσθενέεσσι κέλευθα
ἵππον ἐπερχομένοισι, καὶ ἐξ ἵπποιο κιοῦσιν.
οἵ ῥα τότ' ἀμφ' αὐτοῖσι κατήιον ἄλλοθεν ἄλλοι
θαρσαλέοι, σφήκεσσιν ἐοικότες, οὕς τε κλονήσῃ
δρυτόμος, οἱ δ' ἄρα πάντες ὀρινόμενοι περὶ θυμῷ
ὄζυ ὑπερπροχέονται, ὅτε κτύπον εἰσαΐυσιν,
ὡς οἵγ' ἐξ ἵπποιο μεμαότες ἐξεχέοντο
ἐς Τρώων πτολίεθρον ἐΰκτιτον. ἐν δ' ἄρα τοῖσι
[f] πάλλ' ἐνὶ στέρνοισι κέαρ. τάχα τοὶ μὲν ἔναιρον
δυσμενέας. τοὶ δ' ἔρεσσον ἔσω ἁλός. αἱ δ' ἐφέροντο
νῆες ὑπὲρ μέγα χεῦμα. Θέτις δ' ἰθεῖαν κέλευθα

Forte rectius legatur ἶκα.

Lege ἀτρεμέως.

a Ante ἀτρέμας collocandũ, seu μαλ', seu μιν, quod deest.

b Lege ἐξανέδυνεν.

c In hoc versu aut ἐν expungendum, aut pro ἐγρηγορότας ἐγρηγορόντ' legendũ. Spectabat Troianos, si forte quem vigilantem videret.

d Pro ὅτ' lege ὅταν, & constabit versus.

e Forte ἀριστήεσσι.

f Lege πάλλετ', vel πάλλεν.

ξεον

Ex Tenedo, adornabant nauibus nauigationem.
Ipse verò Sinō prope ad equū accedebat, ac submiſſè clama
Submiſſè valde, ne quis forte Troianorum audiret (bat
Sed soli Græcorū duces (in equo inclusi *) à quib. procul*
Valde somnus aberat, cupientibus pugnam inire.
Græci verò in equo inclusi eum exaudiebant, ac ad Vlyſſē
Omnes inclinabant aures. Ipse autem hortabatur illos
Tacitè & intrepidè exire, qui etiam obtemperabant
Ad bellum excitanti. ex equo autem in terram
Contendebant vt præliarentur. Verum ipse(Vlysses *) prudenter cohibebat*
Cunctos cum impetu erupturos, ac manib. ipse expeditis
Lignei equi perplacidè hinc & illinc
Latera aperuit, cum benè hastato Epeo. (diq;
Ac paulum egreſſus est suſpiciens ac quaqua versum vn-
Circumſpectabat, si forte videret Troianos vigilum munia
Vt cum tristi fame cor ictus (obeuntes,
Ex montibus proruit lupus. Valde expetens prædæ
Ad amplum stabulū gregis(ouium *) ac metuens pastores,*
Et canes, qui oues custodire promti sunt,
Pedibus incedit tacitus ad ſeptum ouium,
Sic Vlyſſes ex equo descendit. Post ipſum autem
Cæteri fortes duces Græcorum sequebantur,
Descendentes scalis per gradus, quos Epeus
Fabricarat vias eximio robore præstantibus Græcis,
In equum conscendentibus ac ex equo descendentibus,
Ipsi verò tunc per ipsas(scalas *) descendebant aliunde alij*
Intrepidi, vespis similes, quos turbat
Frondator. Ipsæ verò cunctæ percitæ ira
Super ramum effunduntur cum sonum(securis *) exaudi-*
Sic etiam ipsi ex equo promti effundebantur (unt,
In Troianorum vrbem munitam. In ipsis verò
Palpitabat cor in pectoribus. Mox itaq; trucidabant
Hostes (Troianos. *) Alij verò remigabant in mari, Ferebantur autem ipsæ (onem*
Naues super vastum mare. Thetisq; gubernabat nauigati-

ἔργον ἐπιπρεσοῦσα. νόος δ' ἰαίνετ' Ἀχαιῶν.
καρπαλίμως δ' ἐλθόντες ἐπ' ἠϊόνας Ἑλλησπόντου,
ἂψ αὖθις στήσαντο νέας. σὺν δ' ἄρμενα πάντα
εἷλον ἐπισταμένως, ὅσα νήεσιν αἰὲν ἕπονται.
αὐτοὶ δ' αἶψ' ἐκβάντες ἐς Ἴλιον, ἐσσεύοντο
ἄτρομοι, ἠΰτε μῆλα περὶ σταθμὸν ἀΐσσοντα
ἐκ νομοῦ ὑλήεντος ὀπωρινὴν ὑπὸ νύκτα,
ὡς οἵγ' ἀΐαχοι Τρώων ποτὶ ἄστυ ἵεντο,
παῖδες ἀριστήεσσιν ἀρηγέμεναι μεμαῶτες.
οἵδ' ὥς τ' ἀργαλέῳ λιμῷ περιπαιφάσσοντες,
σταθμῷ ἐπιβρίσουσι κατ' οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλην,
εὕδοντος μογεροῦ σημάντορος, ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις
Lege δάμναται, pro ἐκτὸς lege αὐτὸς. δάμναθ' ἕρκιος ἐκτὸς ὑπὸ κνέφας. ἀμφὶ δὲ πάντη,
αἵματι, καὶ νεκύεσσιν, ὀρώρει δ' αἰνὸς ὄλεθρος,
καίπερ ἔτι πλεόνων Δαναῶν ἔκτοσθεν ἐόντων.
ἀλλ' ὅτε δὴ μάλα πάντες ἔβαν ποτὶ τείχεα Τροίης,
δὴ τότε μαιμώωντες, ἀνηλεγέως ἐπέχυντο
ἐς Πριάμοιο πόληα, μένος πνείοντες Ἄρηος.
πᾶν δ' εὗρον πτολίεθρον ἐνίπλεον πολέμοιο,
καὶ νεκύων. πάντη δὲ περὶ στονόεντα μέλαθρα
κυόμεν' ἀργαλέως. μέγα δὲ φρεσὶν ἰαίνοντο.
Lege ὄρουσαν, sine præpositione ἐν. ἐν δὲ καὶ αὐτοὶ Τρωσὶ κακὰ φρονέοντες, ἐνόρουσαν.
μαίνετό τ' ἐν μέσσοισιν Ἄρης, στονόεσσά τ' Ἐνυώ.
πάντη δ' αἷμα κελαινὸν ὑπέρρεε. δεύετο δὲ χθὼν
Τρώων ὀλλυμένων, ἠδ' ἀλλοδαπῶν ἐπικούρων.
τῶν οἱ μὲν θανάτῳ δεδμημένοι ὀκρυόεντι,
κεῖντο κατὰ πτολίεθρον ἐν αἵματι, οἱ δ' ἐφύπερθεν
πῖπτον ἀναπνείοντες ἔτι μένος. οἱδ' ἄρα χερὶ
δράγδην ἔγκατ' ἔχοντες, ὀϊζυρῶς ἀλάληντο
Lege ἀρτύζον. ἀμφὶ δόμους. ἄλλοι δὲ ποδῶν ἑκάτερθε κοπέντων,
ἀμφὶ νεκροὺς εἷρπυσαν, ἀάσπετα κωκύοντες.
πολλῶν δ' ἐν κονίῃσι μαχέσσασθαι μεμαώτων,
χεῖρες ἀπηράχθησαν ὁμῶς κεφαλῇσι καὶ αὐταῖς.
Lege ἑτέρων. φευγόντων δ' ἑτέρωθεν μελίαι διὰ νῶτα πέρησαν

ἀντικρὺς

Ventum commodum immittens. Caeterum cor Graecorum
gaudio perfundebatur,
Celeriter autem profecti ad littora Hellesponti
Ibi iterum constituerunt naues, ac armamenta cuncta
Contraxerunt scienter, quae naues semper sequuntur.
Ipsi verò celeriter egressi in Ilium cum impetu ferebantur
Intrepidi. Veluti oues ad stabulum properantes
E` pascuis nemorosis sub noctem autumnalem,
Sic etiam ipsi silentes ad vrbem contendebant,
Omnes principibus auxilio venire parati. (em acti
Ipsi vero (ruebant) vt cũ (lupi) difficili fame in rabi-
Per montes arduos & syluam stabulo ingruunt,
Dormiente defatigato pastore, aliasq; post alias (oues)
Mactant intra septum in caligine atra, Circũ autẽ vbiq;
Sanguine & cadauerib. (implebantur cuncta) ac pa-
trabatur cades ingens,
Quamuis adhuc plures, Graeci extra (vrbem) essent.
Verum cum iam cunei accessissent ad muros Troiae,
Tunc sanguinem sitientes sine ordine infundebantur
In Priami vrbem, robur Martis spirantes.
Caeterum totam vrbem inuenerunt repletam bello
Et cadaueribus, vbiq; etiam circumquaq; luctuosas domos
Ardentes terribiliter. Valde autẽ in corde oblectabãtur
Inde etiã ipsi in Troiãos hostili animo irruerũt. (Graeci)
Furebat autem inter medios Mars ac luctifica Bellona,
Ac vbiq; sanguis ater inundabat ac terra rigabatur
Troianis pereuntibus ac auxiliarijs alienigenis,
Horum alij quidem morte tristi victi
Iacebant per vrbem in sanguine, alij super
Cadebant efflantes suam animam, alij manu
Collectum intestina tenentes miserè errabant
Per domus Alij verò vtrinq; resectis pedibus,
Per mortuos serpebant, horrendum vlulantes,
Multis etiam in puluere pugnare cupientibus
Manus amputatae sunt, etiam cum ipsis capitibus,
Alijs contra fugam capientibus hasta per dorsa trãsierũt

ἄντικρυς ἐς μαζούς. ὧν δ' ἰξύας ἄχρις ἱκέσθαι
αἰδοίων ἐφύπερθε διαμπερές, ἧχι μάλιστα
Ἄρεος ἀκαμάτοιο πέλει πολυώδυνος αἰχμή.
πάντῃ δ' ἀμφὶ πόληα κυνῶν ἀλεγεινὸς ὀρώρει
ὠρυθμός. στοναχὴ δὲ δαϊκταμένων αἰζηῶν
ἔπλετο λευγαλέη. περὶ δ' ἴαχε πάντα μέλαθρα
ἄσπετον. οἰμωγὴ δὲ πόλιν στονόεσσα γυναικῶν,
εἰδομένων γεραιόισιν, ὅτ' αἰετὸν ἀθρήσωσιν
Lege δι' αἰθέρος. ὑψόθεν ἀΐσσοντα δ' αἰθέρος, οὐδ' ἄρα τῇσι
θαρσαλέον στέρνοισι πέλει μένος, ἀλλά ἑ μοῦνον
μακρὸν ἀνατρύζουσι, φοβεύμεναι ἱερὸν ὄρνιν,
ὣς ἄρα Τρωϊάδες μέγα κώκυον ἄλλοθεν ἄλλαι,
αἱ μὲν ἀνισχόμεναι λεχέων ἄπο, ταὶ δ' ἐπὶ γαῖαν
θρώσκουσαι. τῇς, οὔτι μίτρης ἔτι μέμβλετο λυγρῆς,
ἀλλ' αὔτως ἀλάλυντο, περὶ μελέεσσι χιτῶνας
μοῦνον ἐφεσσάμεναι. ταὶ δ' οὐ φθάσαν οὔτε καλύπτρην,
οὔτε βαθὺν μελέεσσιν ἔχειν πέπλον, ἀλλ' ἐπιόντας
δυσμενέας τρομέουσαι, ἀμηχανίῃ πεπέδηντο,
παλλόμεναι κραδίην. μοῦνον δ' ἄρα χερσὶ θοῇσιν
αἰδῶ ἀπεκρύψαντο δυσάμμοροι. αἱ δ' ἀλεγεινῶς
ἐκ κεφαλῆς τίλλοντο κόμην. καὶ στήθεα χερσὶ
θεινόμεναι, γοάασκον ἄδην. ἕτεραι δὲ κυδοιμὸν
δυσμενέων ἔτλησαν ἐναντίον. ἐκ δ' ἐλάθοντο
δείματος, ὀλλυμένοισιν ἀρηγέμεναι μεμαυῖαι
ἀνδράσιν, ἢ τεκέεσσιν, ἐπεὶ μέγα θάρσος ἀνάγκη
ὤπασεν. οἰμωγὴ δὲ κατὰ φρένας ἔκβαλεν ὕπνου
νηπιάχους, τῶν οὔπω ἐπίστατο κήδεα θυμός.
Lege ἀπίστευον. ἄλλοι δ' ἀμφ' ἄλλοισιν ἐπέπνεον. οἱ δ' ἐκέχυντο
πότμον ὁμῶς ὁρόωντες ὀνείρασιν. ἀμφὶ δὲ λυγραὶ
κῆρες ὀϊζυρῶς ἐπεγήθεον ὀλλυμένοισιν.
οἱ δ' ὥς τ' ἀφνειοῖο σύες κατὰ δώματ' ἄνακτος
Pro ἀλλήλοισιν lege vel πηοῖσιν, cognatis familiaribus, vel ἄλλοις. εἰλαπίνην ἄλλοισιν ἀπείριτον ἐντύνοντος,
μυρίοι ἐκτείνοντο. λυγρῷ δ' ἀνεμίσγετο λύθρῳ
οἶνος ἔτ' ἐν κρητῆρσι λελειμμένος. οὐδέ τις ἦεν

ὅσκεν

Vsq; ad papillas, aliorum verò vt ad lumbos vsq; perue-
Penitus super verenda, vbi maximè (niret,
Martis indefessi hasta dolorifica existit.
Porrò circa vrbem vbiq; canum excitatus est tristis
Latratus, ac iuuenum cæsorum gemitus
Erat miserabilis, cunctaq; domus circumquaq; sonuerunt
Valde, ploratus etiam erat tristissimus mulierum
Quæ similes erant gruibus, quando aquilam conspexerint
Ex alto irruentem per aërem. Neq; enim ipsis
Est robur intrepidum in pectoribus, sed tantum ipsam
*Auem (*Ioui*) sacram metuentes, multum strident.*
Sic etiam Troiades valde plorabant aliunde aliæ
Aliæ quidem excitatæ de lecto, aliæ verò in terram
Prosilientes, quibus neq; tristis mitra cura erat,
Sed temerè errabant, circa membra subuculas
Tantum indutæ, aliæ verò neq; calyptram prius cogitarũt
*Neq; peplum demissum membris (*suis*) induere: sed irru-*
entes
Hostes trementes perplexitate fuerant obuinctæ.
Turbatæ animo, sed solum manibus celeribus
Verenda tegebant infelici fato editæ. Aliæ miserè
E capite vellebant comam, ac pectora manibus
Plangentes plorabant admodum. Aliæ verò pugnam
Hostium sustinuerunt intrepidè, ac obliuiscebantur
Timoris, paratæ auxiliari pereuntibus
*Viris aut liberis, quia ingens robur necessitas (*ipsis*)*
Præbuerat. Cæterum ploratus excitabat è somno
Infantes, quorum mens nondum sentiebat calamitates
*(*præsentes*) (tur*
Alij verò post alios expirabant, alij verò superfundeban-
Exitium conspicientes vnà cum somnijs, vndiq; autẽ tristes
Parcæ terribiliter gaudebant ob pereuntes.
*Ipsi vero (*Troiani*) vt porci in ædibus opulenti regis*
Conuiuium alijs splendidum apparantis
Innumeri trucidabantur ac atro cruore miscebatur
Vinum in poculis eousq; relictum. Neq; quisquam erat

Qui sine

ὅσσεν ἄνευθε φόνοιο φέρει στονόεντα σίδηρον,
οὐδ' ἄτις μάλ' ἄναλκις ἔην. ὀλέκοντο δὲ Τρῶες.
ὡς δ' ὑπὸ θώεσι μῆλα δαΐζεται, ἠὲ λύκοισι,
καύματος ἐσσυμένοιο δυσαέος ἤματι μέσσῳ
ποιμένος οὐ παριόντος, ὅτε σκιερῷ ἐνὶ χώρῳ
ἴλαδον ἀλλήλοισιν ὁμῶς συναρηρότα πάντα
μίμνωσιν κείνοιο γλάγος ποτὶ δῶμα φέροντος,
νηδύα πλησάμενοι πολυχανδέα πάντ' ἐπιόντες,
αἷμα μέλαν πίνουσιν, ἅπαν δ' ὀλέκουσι μένοντες
πῶϋ, κακὴν δ' ἄρα δαῖτα λυγρῷ τεύχουσι νομῆϊ,
ὣς Δαναοὶ Πριάμοιο κατὰ πτόλιν ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
κτεῖνον ἐπεσσύμενοι πυμάτην ἀνὰ δηϊοτῆτα.
οὐδ' ἄρ' ἔην Τρώων τις ἀνούτατος, ἀλλ' ἄρα πάντων
πλαγκτὰ μέλη πεπάλακτο, μελαινόμεν' αἵματι πολλῷ.
οὐ δὲ μὲν Ἀργείοισιν ἀνούτατος πέλε δῆρις,
ἀλλ' οἱ μὲν δεπάεσσι τετυμμένοι, οἱ δὲ τραπέζαις,
οἱ δ' ἔτι καιομένοισιν ὑπ' ἐσχαρεῶσι, τυπέντες
δαλοῖς, ἠδ' ὀβελοῖσι πεπαρμένοι, ἐκπνείεσκον,
εἷς ἔτι που καὶ σπλάγχνα συῶν περὶ θερμὰ λέλειπτο
Ἡφαίστου μαλεροῖο περιζείοντος ἀϋτμῇ.
ἄλλοι δ' αὖ πελέκεσσι, καὶ ἀξίνῃσι θοῇσιν
ἤσπαιρον τμηθέντες ἐν αἵματι. τῶν δ' ἀπὸ χειρῶν
δάκτυλοι ἐτμήθησαν ἐπὶ ξίφος, εὖτε βαλόντες
χεῖρας, ἐελδόμενοι συγερὰς ἐπὶ κῆρας ἀμύνειν.
καί πού τις βρεχμόν τε, καὶ ἐγκέφαλον συνέχευε,
λᾶα βαλὼν ἑτάροιο κατὰ μόθον. οἱ δ' ἅτε θῆρες
οὐτάμενοι σταθμοῖς ἐνὶ ποιμένος ἀγραύλοιο
ἀργαλέως μαίνοντο διεχομένοιο χόλοιο
νύχθ' ὑπὸ λευγαλέην. μέγα δ' ἰσχανόωντες Ἄρηος
ἀμφὶ δόμους Πριάμοιο, κυδοίμεον ἄλλοθεν ἄλλον
σεύοντες. πολλοὶ δὲ καὶ ἐγχείῃσι δάμησαν
Ἀργείων. Τρῶες γὰρ ὅσοι φθάσαν ἐν μεγάροισιν
ἢ ξίφος, ἢ δόρυ μακρὸν ἑῆς ἀνὰ χερσὶν ἀεῖραι,
δυσμενέας δάμναντο, καὶ ὣς βεβαρηότες οἴνῳ.

Forte γναμπτὰ legendum.
Lege ἀνούτητος.

Forte posset rectius legi ἑτέροιο.

αὔγλη

Qui sine cæde gestaret ensem cruentum.
Neq; si quis valde imbellis esset, Troes autẽ prosternebantur
Veluti quando à lyncibus aut lupis oues laniantur,
Die medio existente æstu vehemente.
Pastore non præsente, quando in loco vmbroso
Gregatim inter se simul coniunctæ omnes
Manent ipso (pastore *) lac domum ferente,*
Ventrem implentes famelicum, cunctas (oues *) inuadentes* *(uersum*
Sanguinem atrum bibunt, ac perseuerantes sternunt vni-
Gregem, sed epulum triste parant misero pastori.
Sic Græci in vrbe Priami alium post alium
Trucidabant, irruentes in extremo prælio
Nec quisquam Troianorum erat sine vulnere, sed omnium
Flexibilia mẽbra inquinata fuerãt, atrata sanguine multo
Neq; Græcis etiam incruentum erat (id *) prælium:*
Verum alij quidem poculis percussi, alij contra mensis
Alij etiam percussi à focis ardentibus adhuc
Titionibus ac verubus transfixi animam efflabant,
In quibus (verubus *) etiam porcorũ viscera adhuc calida relicta fuerant,*
Calido igne circum feruente cum vapore.
Alij contra securibus ac ascijs acutis
Cæsi palpitabant in sanguine. Aliorum verò de manibus
Digiti resecti fuerant, cum admouerent ad ensem
Manus, cupientes abigere tristia fata,
Alius etiam occiput ac cerebrum confregit
Alterius, in prælio saxo iaciens. Porro ipsi (Græci *) veluti*
Sauciatæ in stabulis pastoris in agro morantis *(feræ*
Terribiliter grassabantur commotæ bile,
In nocte funesta. Valdeq; cupidi martis,
Circa ædes Priami, tumultuabantur aliunde alium
Concitantes, vbi etiam interfecti sunt hastis multi
Græcorum. Troiani enim quodcunq; potuerunt in ædibus
Corripere suis manibus aut ensem aut hastam longam
Hostes occidebant etiam sic grauati vino.

 Splendor

αἴγλη δ' ἄσπετος ὦρτο δι' ἄστεος, οὕνεκ' Ἀχαιῶν
πολλοὶ ἔχον χείρεσσι πυρὸς σέλας, ὄφρ' ἀνὰ δῆριν
δυσμενέας τε, φίλους τε μάλ' ἀτρεκέως ὁρόωσι.
καὶ τότε Τυδέος υἱὸς ἀνὰ μόθον ἀντιόωντα
αἰχμητῆρα Κόροιβον Μύγδονος υἷα

Ne claudicet versus adde ἀγαυὸν, vel ἐϋκλέα, vel ἐΰφρονα, nam horū aliquid hic deest.

ἐγχείῃ κοίλοιο διὰ στομάχοιο πέρησεν,
ἧχι θοαὶ πόσιός τε καὶ εἴδατός εἰσι κέλευθοι.
καὶ τὸν μὲν περὶ δουρὶ μέλας κιχήσατο πότμος,
κάππεσε δ' ἐς μέλαν αἷμα, καὶ ἄλλων ἔθνεα νεκρῶν.
νήπιος· οὐδ' ἀπόνητο γάμων, ὧν οὕνεχ' ἵκανε
χθιζὸς ὑπὸ Πριάμοιο, καὶ ὑπέσχετ' Ἀχαιοὺς

Post Πριάμοιο desideratur, seu δόμον, seu πόλιν.

Ἰλίου ἂψ ὦσαι. τῷ δ' οὐ θεὸς ἐξετέλεσσεν
ἐλπωρήν. κῆρες γάρ οἱ προέηκαν ὄλεθρον.
σὺν δέ οἱ Εὐρυδάμαντα κατέκτανεν ἀντιόωντα,
γαμβρὸν ἐϋμελίην Ἀντήνορος, ὅς ῥα μάλιστα
θυμὸν ἐνὶ Τρώεσσι σαοφροσύνῃσ' ἐκέκαστο.

* expungendum est in σαοφροσύνῃσ'.

ἔνθα καὶ Ἰλιονῆϊ συνήντετο δημογέροντι,
καί οἱ ἐπὶ ξίφος αἰνὸν ἐρύσσατο. τοῦ δ' ἄρα πάγχυ
γηραλέου κλάσθησαν ἅδην ἐνὶ σώματι γυῖα.
καὶ ῥα περιτρομέων μάλα χείρεσιν ἀμφοτέρῃσι,
τῇ μὲν ἄορ συνέδραξε θοόν, τῇ δ' ἥψατο γούνων
ἀνδροφόνου ἥρωος. ὃ δ' ἐς μόθον ἐσσύμενός περ

* Lege ἔπαυσε.

ἢ χόλου ἀμβολίῃ, ἢ καὶ θεοῦ ὀτρύναντος,
βαιὸν * ἔπαισε γέροντος ἐὸν ξίφος, ὄφρα τι εἴπῃ
λισσόμενος θοὸν ἄνδρα, καὶ ὄβριμον. ὃς δ' ἀλεγεινὸν
† ἴσχεν ἐσσυμένως. συγερὸν δέ νιν ἄμφεχε δεῖμα.

† Si legas ἴσχεν, constabit versus, nisi malis legere ἴαχεν clamabat.

γουνοῦμαί σε, τίς ἐσσὶ πολυσθενέων Ἀργείων,
αἴδεσε ἀμφὶ γέροντος ἑὰς χεῖρας, ἀργαλέου τε

Lege αἴδεσαι.

» λῆγε χόλου. καὶ γάρ ῥα πέλει μακρὸν ἀνδρὶ κῦδος
» ἄνδρα νέον κτείναντι, καὶ ὄβριμον. ἢν δὲ γέροντα
» κτείνῃς, οὔ τις αἶνος ἐφέψεται εἵνεκεν ἀλκῆς.
τοὔνεκ' ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐς αἰζηοὺς τρέπε χεῖρας.
ἐλπόμενός ποτε γῆρας ὁμοίιον εἰσαφικέσθαι.
ὣς φάμενον, προσέειπε κρατερῶ Τυδέος υἱός.

Lege κρατεροῦ.

γέρων,

Splēdor autē immēsus excitatus fuerat per vrbē, quia Græ
Multi manibus gestabant flammā ignis, vt in prælio (corū
Hostes ac amicos verè discernerent.
*Ac tunc Tydei filius (*Diomedes*) in pugna occurrentem*
Bellicosum Corœbum generosi Mygdonis filium (sibi)
Hasta transfixit per cauum stomachum,
Vbi potus ac cibi celeres via sunt,
Ac hunc quidem cum hasta atra mors apprehendit.
Procidit autem in atrum sanguinem, ac aceruos aliorum cadauerum (venerat
Stolidus ipse, neq; fructum percepit ex nuptijs, quarū causa
Pridie in Priami ciuitatem, promiserat enim Græcos
Ab Ilio depellere. Ei verò Deus non perfecit
Votum. Parcæ enim mortem ipsi prius immiserunt.
Simul verò Eurydamanta interemit occurrentem (sibi)
Generum bellicosum Antenoris, qui maximè
Animi excelluit prudentia inter Troianos.
Inde etiam Ilioneo occurrebat vni ex senioribus vrbis,
Ac in ipsum ensem hostilem strinxit. Omnino autem eius
Senis membra fracta sunt in corpore
Ideoq; trepidus celeriter manibus ambabus
Hac quidē ensem corripuit acutum, illa verò contigit genua
*Herois sanguinarij. At ille (*licet cum impetu ad cædem raperetur*)*
Aut iræ remissione, aut etiam Deo monente,
Paulum cohibuit à sene suum ensem, vt quidem diceret
Precatus virum acrem ac fortem. Ipse verò miserè
Clamabat extemplo. Nam tristis metus eum detinebat:
Suppliciter te rogo, quisquis es bellicosorum Græcorum
Reuerentia motus abstine à sene manus tuas, sanam
Mitte iram, Est enim viro ingens gloria
Interficienti virum iuuenem ac fortem. Si verò senem
Interimas, non vlla laus consequetur ob fortitudinem.
Ideoq; à me procul ad florida ætatis homines cōuerte mãus,
Dijs supplicans vt tu olim ad similem senectā peruenias,
Sic loquentem responso excepit præstantis Tydei filius:

a Deprauata est lectio, quæ sic restitui posse videtur: ὦ γέρον, ἔλπομ' ἔγωγε σεῖο ἐσθλὸν γῆρας ἱκέσθαι: Vel hoc modo: ἔλπομ' ἔγωγε ἐσθλὸν ποτὶ γῆρας ἱκέσθαι. Vel, ἐγὼ ποτὶ γήραος ἐσθλὸν ἱκέσθαι.

[a] ὦ γέρον, ἔλπομ' ἔγωγε ποτὶ γῆρας ἐσθλὸν ἱκέσθαι.
ἀλλά μοι ὡς ἔτι κάρτος ἀέξεται, οὔτιν' ἰάσω
ἐχθρὸν ἐμῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἄϊδι πάντας ἰάψω.
οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸς ἀνὴρ καὶ δήϊον ἄνδρ' ἐπαμύνει.
ὣς εἰπὼν, λαιμοῖο διήλασε λοίγιον ἄορ
δεινὸς ἀνήρ. ἴθυσε δ' ὅπῃ θνητοῖς ἐπὶ πότμος
ψυχῆς εἶσι τάχιστα, καὶ αἵματος αἰνὰ κέλευθα.
καὶ τὸν μὲν μόρος αἰνὸς ὑπέκλασε δηωθέντα
Τυδείδαο χέρεσσιν. ὃ δ' εἰς ἥρωας ἐναίρων,
ἔσσυτ' ἀνὰ πτολίεθρον, ἑῷ μέγα κάρτεϊ θύων.
δάμνατο δὴ σὺν Ἄβαντα. βάλεν δ' ὑπὸ δούρατι μακρῷ
ἦα Περιμνήστοιο περικλυτὸν Εὐρυκόωντα.
Αἴας δ' Ἀμφιμέδοντα, Δαμαστορίδην τ' Ἀγαμέμνων.
Ἰδομενεὺς δὲ Μίμαντα. Μέγης δ' ἕλε Δηϊοπίτην.
υἱὸς δ' αὖτ' Ἀχιλῆος ἀμαιμακέτῳ ὑπὸ δουρὶ
Πάμμονα δῖον ὄλεσσε, βάλεν δ' ἐπιόντα Πολίτην.
Τησίφονόν τ' ἐπὶ τοῖσι κατέκτανε. τοὺς ἅμα πάντας,
υἷας Πριάμοιο, καὶ ἀντιόωντ' ἀνὰ δῆριν
δάμνατ' Ἀγήνορα δῖον. ἐπ' ἄλλῳ δ' ἄλλον ἔπεφνεν
ἡρώων. πάντῃ δὲ μέλας ἀνεφαίνετ' ὄλεθρος
ἀλλυμένων. ὁ δὲ, πατρὸς ἐῦ καταειμένος ἀλκὴν,
μαιμώων ἐδάϊζεν ὅσους κίχεν. ἔνθα καὶ αὐτῷ
δυσμενέων βασιλῆϊ κακὰ φρονέων ἐνέκυρσεν
Ἑρκείου ποτὶ βωμόν. ὃ δ' ὡς ἴδεν υἱ' Ἀχιλῆος,
ἔγνω ἄφαρ τὸν ἐόντα, καὶ οὐ τρέσεν, οὕνεκ' ἄρ' αὐτοῦ
θυμὸς ἐέλδετο παισὶν ἐπὶ σφετέροισιν ὀλέσθαι.
τοὔνεκά μιν προσέειπε λιλαιόμενος θανέεσθαι.
ὦ τέκος ὀβριμόθυμον ἐϋπτολέμου Ἀχιλῆος,
κτεῖνον, μηδ' ἐλέαιρε δυσάμμορον. οὐ γὰρ ἔγωγε
τοῖα παθὼν, καὶ τόσσα, λιλαίομαι εἰσοράασθαι
ἠελίοιο φάος πανδερκέος. ἀλλά που ἤδη
φθεῖσθαι ὁμῶς τεκέεσσι, καὶ ἐκλελαθέσθαι ἀνίης
λευγαλέου, ὁμάδου τε δυσηχέος. ὡς ὄφελόν με
σεῖο πατὴρ κατέπεφνε, πρὶν αἰθομένην ἐσιδέσθαι

O senex ego quidē spero, ad senectam bonā me peruenturū:
Verum dum mihi robur suppeditatur, non quenquā sinam
(impunitum)
Mei capitis hostem, sed Plutoni mittam omnes.
Quia vir strenuus virum hostilem semper vlciscitur.
Sic locutus impulit per guttur lethale ferrum
Sanus vir. Recta autem adegit vbi hominibus mors (sunt.
Ad animam penetrat celerrimè ac funesta sanguinis via
Ac hunc quidem tristis mors prostrauit hostiliter casum
*Manibus Tydidæ. Porrò ipse (*Diomedes*) in principes*
(Troianorum) *grassans,*
Cum impetu ferebatur per vrbem, valde furens suo robore.
Interemit vnà Abantem: ac prostrauit longa hasta
Filium Perimnesti inclytum Eurycoontem. (ridem
Aiax verò Amphimetantem. Agamemnon autē Danasto-
Idomeneusq; Mimantem, Meges porrò sustulit Deïopeten.
*Hinc filius Achillis (*Pyrrhus*) indomita hasta,*
Diuinum Pammonem interemit, ac fudit irruentē Politē
*Tesiphonumq; post hos interemit, hos (*inquam*) simul*
Priami filios, ac occursantem sibi in prælio (omnes
Interemit nobilem Agenorem, ac alium leto dedit post aliū
Heroum. vbiq; autem tristis mors conspiciebatur (ctus
*Pereuntium. Ipse verò patris sui (*Achillis*) robore instru*
Quasi extra se raptus sternebat quoscūq; assequebatur. Ibi
*Hostium regi (*Priamo*) infestus occurrit, (etiam ipsi*
Ad aram Mercurij. Ipse verò vt vidit Achillis filium,
Cognouit celeriter ipsum esse, & non metuit, quia eius
Cor cupiebat super suis liberis occumbere.
Ideo ipsum compellauit, mori expetens.
O præstans fili bellicosi Achillis.
Occide me, nec miserare infelicem, non enim ego quidem
Talia ac tanta passus cupio intueri
Lumen solis cuncta illustrantis, sed potius nunc
Mori cum liberis, ac obliuisci calamitatis
Tristis, ac belli luctuosi. O vtinam me
Tuus pater interfecisset priusquam accensum vidissem
 Ilium,

Ἴλιον, ὁππότ' ἄποινα περὶ κταμένοιο φέρεσκον
Ἕκτορος, ὃν ἔπεφνε πατὴρ τεός. ἀλλὰ τὸ μέν που,
Κῆρες ἐπεκλώσαντο. σὺ δ' ἡμετέροιο φόνοιο
ἄασον ὄβριμον, ὅπως λελάθω μ' ὀδυνάων.
ὣς φάμενον, προσέειπεν Ἀχιλλέος ὄβριμος υἱός.
ὦ γέρον, ἐμμεμαῶτα, καὶ ἐσσύμενόν περ ἀνώγεις.
οὐ γάρ σ' ἐχθρὸν ἐόντα μετὰ ζωοῖσιν ἐάσω.
οὐ γάρ τι ψυχῆς πέλει ἀνδράσι φίλτερον ἄλλο.
ὣς εἰπὼν, ἀπέκοψε κάρη πολιοῖο γέροντος
ῥηϊδίως, ὡς εἴτις ἀπὸ στάχυν ἀμήσειται
ληΐου ἀζαλέοιο, θέρευς ἀνελπέος ὥρῃ.
ἡ δὲ μέγα μεύζουσα, κυλίνδετο πολλὸν ἐπ' αἶαν
νόσφ' ἄλλων μελέων, ὁπόσοις ἐγκίνυται ἀνήρ.
κεῖτο δ' ἂρ ἐς μέλαν αἷμα, καὶ εἰς ἑτέρων φόνον ἀνδρῶν.
ὄλβῳ, καὶ γενεῇ, καὶ ἀπειρεσίοις τεκέεσσιν.
οὐ γὰρ δὴν ἐπὶ κῦδος ἀέξεται ἀνθρώποισιν. ‹‹
ἀλλ' ἄρα καὶ ὄνειδος ἐπέσσυται ἀπροτίοπτον. ‹‹
καὶ τὸν, μὲν πότμος εἷλε. κακῶν δ' ὅγε λήσατο πολλῶν. ‹‹
οἵδ' ἐπὶ Ἀστυάνακτα βάλον Δαναοὶ ταχύπωλοι
πύργου ἀφ' ὑψηλοῖο. φίλον δέ οἱ ἦτορ ὄλεσσαν,
μητρὸς ἀφαρπάξαντες ἐν ἀγκοίνῃσιν ἐόντα,
Ἕκτορι χωόμενοι, ἐπειὴ σφίσι πῆμα κόρυσσε
ζωὸς ἐών. τῷ, καί οἱ ἀπεχθήραντο γενέθλην,
καί οἱ παῖδ' ἐβάλοντο καθ' ἕρκεος αἰπεινοῖο
νήπιον, ὅτι δῆριν ἐπιστάμενον πολέμοιο,
ἠΰτε πόρτιν ὄρεσφι λύκοι χατέοντες ἐδωδῆς
κρημνὸν ἐς ἠχήεντα κακοφραδίῃσι βάλωνται,
μητρὸς ἀποτμήξαντες ἐϋγλαγέων ἀπὸ μαζῶν.
ἡ δὲ θέει γοόωσα φίλον τέκος ἔνθα καὶ ἔνθα
μακρὰ κινυρομένη, τῇδ' ἐξόπιθεν κακὸν ἄλλο
ἔλθῃ, ἐπεί κε λέοντες ἀναρπάξωσι καὶ αὐτήν.
ὣς τὴν ἀσχαλόωσαν ἄδην περὶ παιδὸς ἑοῖο,
ἦγον δήιοι ἄνδρες ἅμ' ἄλλῃς ληϊάδεσσι,
κούρην Ἠετίωνος ἀμύμονος αἶνα βοῶσαν.

ἦδ' ἄρα

Post οἱ adde τότ', vel μοί.

Post ὄβριμον adde ἦτορ.

Forte ἀλιαλπῖος.

Forte μύζουσα stridens, vel οἰμώζουσα.

Post καὶ adde seu τάχ', seu πότ', seu δὴ καὶ ὄνειδος.

Legendum forte ὄντα, vel ἄιτι.

Ilium, cum dona ferrem pro caeso
Hectore, quem mihi interemit pater tuus. Verum id quidem tunc
Fata sic decreuerant. Caeterum tu caede nostra
Satia te fortiter, vt obliuiscar dolorum,
Sic locutum interpellat praestans Achillis filius
O' senex cupidum ac properantem incitas, (perstitem.)
Non enim te hostem existentem inter viuos sinam (esse su
Non aliud enim quicquam hominibus vita carius est,
Sic fatus desecuit caput cani senis,
Nullo negocio. Vt si quis demessuerit spicam
Arida segetis, optata aestatis tempore. (*in terra,*
Ipsum verò magnum edens stridorem voluebatur multũ
A' caeteris membris quibus commouetur homo,
Dilabebatur autem (truncus) *in atrum sanguinem, ac in stragem caeterorum hominum*
(Cum sua) *opulentia & genere & innumeris liberis,*
Non enim diu durat gloria hominibus,
Sed mox etiam improperium repentinum irruit. (*lorũ.*
Ac hunc quidẽ mors sustulit, ac sic oblitus est multorũ ma
Ipsi verò Graeci bellicosi praecipitarunt Astyanacten
De turri edita, ac coram vitam ipsi eripuerunt
Abstrahentes existentem in vlnis matris,
Hectori succensentes, quandoquidẽ ipsis malum intulerat,
Viuus existens. Ideoq; etiam ipsi sobolẽ exosam habuerunt,
Ac ipsi filium praecipitarunt de muro edito
Infantem, nondum gnarum belli certaminum.
Veluti vitulum in montibus lupi victus indigi
In ventis expositum praecipitium malo consilio adigunt,
A' matris auulsum vberibus foecundis:
Ipsa verò currit huc & illuc lugens carum vitulum,
Valde quiritans, Ei autem postea aliud infortunium
Accedit, quandoquidem leones etiam ipsam abripuerint.
Sic etiam hanc dolentem valde ob filium suum
Abduxerunt hostiles viri cum alijs captiuis mulieribus
Filiam Eëtionis inculpati, misere fletu omnia implentẽ.

Ipsa

ἠδ' ἄρα παιδὸς ἑοῖο, καὶ ἀνέρος, ἠδὲ τοκῆος
μνησαμένη, φίλον αἰνὸν ἐΰσφυρος Ἠετιώνη,
ὤρμηνεν θανέειν. ἐπεὶ βασιλεῦσιν ἄμεινον “
τεθνάμεν ἐν πολέμῳ, ἢ χείροσιν ἀμφιπολεύειν. “
καί ῥ' ὀλοφυδνὸν ἄϋσε, μέγ' ἀχνυμένη κέαρ ἔνδον.
εἰ δ' ἄγε νῦν καὶ ἐμοῖο δέμας κατὰ τείχεος αἰνοῦ,
ἢ κατὰ πετράων, ἢ καὶ πυρὸς αἶψα βάλεσθε
Ἀργεῖοι. μάλα γάρ μοι ἀάσπετα πήματ' ἔασι.
καὶ γάρ μευ πατέρ' ἐσθλὸν ἐνήρατο Πηλέος υἱὸς
Θήβῃ ἐνὶ ζαθέῃ. Τροίῃ δ' ἐνὶ φαίδιμον ἄνδρα,
ὅς μοι ἔην μάλα πολλὰ, τὰ τ' ἔλδετο θυμὸς ἐμοῖο.
καί μοι κάλλιπε τυτθὸν ἐν ἡμετέροις ἔτι παῖδα.
ᾧ ἔπι κυδιάασκον ἀπείριτον, ᾧ ἔπι πολλὰ
ἐλπομένην ἀπάφησε κακὴ, καὶ ἀτάσθαλος αἶσα,
τῷ νύμ' ἀκηχεμένην πολυτειρέος ἐκ βιότοιο
νοσφίσατ' ἐσσυμένως, μήδ' εἰς ἑὰ δώματ' ἄγεσθε
μίγδα δορυκτήτοισιν, ἐπεὶ νύ μοι οὐκ ἔτι θυμῷ
εὔαδεν ἀνθρώποισι μετέμμεναι, οὕνεκα δαίμων
κηδεμονῆας ὄλεσσεν. * ἄχος δέ μοι ἄχνυται αἰνὸν,
ἐκ Τρώων συγεροῖσιν ἐπ' ἄλγεσιν οἰωθεῖσαν.
” ἦ ῥα, λιλαιομένη χθόνα δύμεναι. οὐ γὰρ ἔοικεν
” ζωέμεναι κείνοισιν, ὅσων μέγα κῦδος, ὄνειδος
” ἀμφιχάνῃ. δεινὸν γὰρ ὑπόψιον ἔμμεναι ἄλλων.
οἱ δὲ βίῃ ἀέκουσαν ἄγον ποτὶ δούλιον ἦμαρ.
ἄλλοι δ' ἄλλοις ἐν δώμασιν θυμὸν ἔλειπον
ἀνέρες. ἐν δ' ἄρα τοῖσι βοὴ πολύδακρυς ὀρώρει.
ἀλλ' οὐκ ἐν μεγάροις Ἀντήνορος. οὕνεκ' ἄρ' αὐτοῦ
Ἀργεῖοι μνήσαντο φιλοξενίης ἐρατεινῆς,
ὃς ξείνισσε πάροιθε κατὰ πτόλιν, ἠδ' ἐσάωσεν
ἰσόθεον Μενέλαον ὁμῶς Ὀδυσῆϊ μολόντα.
τῷ δ' ἐπίηρα φέροντες Ἀχαιῶν φέρτατοι υἷες
αὐτὸν μὲν ζώοντα λίπον, καὶ κτῆσιν ἅπασαν,
καὶ Θέμιν ἁζόμενοι πανδερκέα, καὶ φίλον ἄνδρα.
καὶ τότε δὴ πάϊς ἐσθλὸς ἀμύμονος Ἀγχίσαο

Pro αἰνὸν forte legendum αἰδῶ, seu φίλον ἦτορ, vel etiā βίον αἰνόν.

* Quid si legas ἄχθος δέ μοι ἄχνυται αἰνόν.

Lege ἄλλοισι.

Pro ἅπασαν forte rectius legeretur ἔπασαν.

πολλὰ

Ipsa namq; filij sui ac viri & patris
Recordata, carum animum pulchra Eetione
Incitabat ad moriendum, quandoquidem regib. satius est,
Mori in bello, quam deterioribus seruire. (ciens cor.
Ideoq; lugubriter vociferata est. Valde intus dolore confi-
Eia agite nunc meum etiam corpus de edito muro,
Aut de petris, aut in ignem mox præcipitate,
(Vos)*Græci. Valde enim innumera mala mihi præsto sunt*
Nam & patrem meum bonum (virum *) interemit Pelei*
filius (Achilles) (*in Troia,*
In inclyta Thebe, illustrem autem maritum (Hectorem)
Qui mihi erat valde multa, quæq; desyderabat cor meum
Ac mihi reliquit paruulũ in(ædibus)*nostris puerũ adhuc*
In quo mihi placebam admodum, de quo multam
Sperantem fefellit improbum ac iniquum fatum,
Ideoq; nunc me dolentem ex afflictißima vita
Exterminate celeriter, neq; in vestras domus abducite
Simul cum aliis bello captis, quia non amplius animo meo
Placet inter homines agere, quandoquidem Deus
Curatores(mihi)*sustulit, Dolor autem grauis excipit,*
Summis cum(animi)*cruciatib. solã existentẽ de Troianis,*
Sic dixit, terrã subire cupiens. Neq; enim decorum videtur
Illis viuere, quorum immensam gloriam opprobrium
Obtegit. Graue enim est alijs inuisum & suspectum esse.
Ipsi verò(Græci)*violẽte renuentẽ abduxerunt ad seruilẽ*
Porrò iam alij domib. vitam relinquebant alij (*vitam.*
Homines, inq; his clamor flebilis excitabatur,
Sed non in ædibus Antenoris. Nam eius
Hospitalitatis benignè Græci sunt recordati, (*uerat*
Qui hospitio exceperat antea in vrbe (Troia) *ac serua-*
Eximium Menelaum cum Vlysse(legatum) *venientem,*
Ei itaq; præstantißimi Græcorum filij gratiam referentes
Et viuere ipsum siuerunt, & vniuersas facultates permi-
serunt ei.
Et Themidẽ reueriti omnia lustrantem, & amicũ virum
Ac tunc sane præstans filius inculpati Anchisæ,

 Cum mul-

πολλὰ καμὼν περὶ ἄστυ θεηγενέος Πριάμοιο
δουρί, καὶ ἠνορέῃ, πολλῶν δ' ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσας,
ὡς ἴδε δυσμενέων ὑπὸ χείρεσι λευγαλέῃσιν
αἰθόμενον πτολίεθρον, ἀπολλυμένους θ' ἅμα λαοὺς
πανσυδίῃ, καὶ κτῆσιν ἀπείριτον, ἔκ τε μελάθρων
ἑλκομένας ἀλόχους ἅμα παίδεσιν, οὐκ ἔτ' ἄρ' αὐτῷ
ἐλπωρὴν ἔχε θυμός, ἰδεῖν αὖ τείχεα πάτρην,
ἀλλά οἱ ὡρμαίνεσκε νόος μέγα πῆμ' ὑπαλύξαι.
ὡς δ' ὅθ' ἁλὸς κατὰ βένθος ἀνὴρ οἰήια νωμῶν
Forte ἀλιεύων legendum. νηὸς ἐπισταμένως, ἄνεμον, καὶ κῦμ' ἀλεγεινὸν
πάντοθεν ἐσσύμενον, στυγερῇ δ' ὑπὸ χείματος ὥρῃ
χεῖρα κάμῃ, καὶ θυμόν, ὑποβρυχίης δ' ἄρα νηὸς
ὀλλυμένης ἀπάνευθε, λιπὼν οἰήια μοῦνα,
τυτθὸν ἐπὶ σκάφος εἶσι, μέλει δέ οἱ οὐκ ἔτι νηὸς
φορτίδος. ὣς πάϊς ἐσθλὸς ἀμύμονος Ἀγχίσαο
ἄστυ λιπὼν δηίοισι καταιθόμενον πυρὶ πολλῷ,
υἱέα, καὶ πατέρα σφὸν ἀναρπάσας, φορέεσκε,
τὸν μὲν, ἐπὶ πλατὺν ὦμον ἐφεσσάμενος κρατερῇσι
χερσί, πολυτλήτῳ ὑπὸ γήραϊ μοχθίζοντα,
τὸν δ' ἄλλης μάλα χειρός, ἐπιψαύοντα πόδεσσι
Lege οὐλομένην δὲ φοβούμενον, &c. γαίης οὐλομέν', οὐδὲ φοβούμενον ἔργα μόθοιο
ἐξῆγεν πολέμοιο δυσηχέος. ὃς δ' ὑπ' ἀνάγκης
ἐκρέματ' ἐμπεφυὼς ἁπαλὸς πάϊς. ἀμφὶ δὲ δάκρυ
χεύατο οἱ ἁπαλῇσι παρειάσιν. αὐτὰρ ὁ νεκρῶν
σώμαθ' ὑπέρθορε πολλὰ θοοῖς ποσί. πολλὰ δ' ἐν ὄρφνῃ
οὐκ ἐθέλων στείβεσκε. Κύπρις δ' ὁδὸν ἡγεμόνευεν,
υἱωνόν, καὶ παῖδα, καὶ ἀνέρα πήματος αἰνοῦ
πρόφρων ῥυομένη. τοῦ δ' ἐσσυμένου ὑπὸ ποσσὶ
πάντῃ πῦρ ὑπόεικε. περισχίζοντο δ' ἀϋτμαὶ
Ἡφαίστου μαλεροῖο. καὶ ἔγχεα, καὶ βέλη ἀνδρῶν
πίπτον ἐτώσια πάντα κατὰ χθονός, ὁππόσ' Ἀχαιοὶ
κείνῳ ἐπέρριψαν πολέμῳ ἐνὶ δακρυόεντι.
καὶ τότε δὴ Κάλχας μεγάλ' ἴαχε λαὸν ἐέργων.
ἴσχεσθ' Αἰνείαο κατ' ἰφθιμένοιο καρήνου

βάλλοντες

Cum multos labores sustinuisset propter vrbē Priami à dijs
Hasta ac fortitudine, ac multis vitam eripuisset, (oriundi
Vt vidit crudelibus manibus hostium
Incensam vrbem simulq; cæsos populos
Confertim, ac opes immensas, & ex ædibus
Raptatas vxores cum liberis, non amplius ipsi (triam
Spem fouebat animus visurum se munitam (denuo *) pa-*
Verum ipsi destinabat animus ingēs malum subterfugere,
Vt cum in alto mari vir administrans gubernacula,
Nauis peritè, ventum ac fluctus deuitat
Vndiq; insurgentes: Sed tristi hyemis tempore
Manum defatigatur ac animum. Naui autē fluctib. op-
Pereunte procul relinquens gubernacula sola (pressa
In scapham pusillam descendit. Nec cura tangitur ampli-
us nauis
Onerariæ, Sic etiam præclarus filius præstantis Anchisæ,
Vrbem relinquens hostibus conflagrantem igne multo,
Filium ac patrem suum sustollens ferebat,
Alterum quidem super latum humerum imponēs validis
Manibus, misera senectute grauatum.
Alterum verò altera manus, perstringentem pedibus
Terram diriḡ, formidantem labores belli,
Eduxit è bello tumultuoso. Ipse verò pro necessitate,
Pendebat adhærens (patri *) tenellus puer, & lachrymæ*
Fundebatur ipsi per teneras genas. Porrò ipse cæsorum
Corpora transilijt multa, pedibus celeribus. Sæpe etiam in
caligine noctis
Non volens ambulabat. Venus autem per viam ducebat
Nepotem & filium et maritū (Anchisen *) è tristi malo,*
Promta liberans. Sub pedibus autem eius properantis
Vbiq; ignis locum dabat, ac diffindebantur flammæ
Sæui incendij & hastæ & tela virorum
Cadebant irrita in terram omnia, quæcunq; Græci
In ipsum iecerunt in bello lamentabili,
Ac tunc Calchas (vates *) valde clamabat populū cohibens*
Desinite in caput fortis Aeneæ

βάλλοντες στονόεντα βέλη, καὶ λοίγια δοῦρα.
τὸν, γὰρ θέσφατόν ἐστι θεῶν ἐρικυδέϊ βουλῇ
Θύμβρην εὐρυρέεθρον ἀπὸ Ξάνθοιο μολόντα,
τευξέμεν ἱερὸν ἄστυ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀγητὸν
ἀνθρώποις, αὐτὸν δὲ πολυσπερέεσσι βροτοῖσι
κοιρανέειν. ἐκ τοῦδε γένος μετόπισθεν ἀνάξειν,
ἄχρις ἐπ' ἀντολίην τε, καὶ ἀκάματον δύσιν ἔλθῃ.
καὶ γάρ οἱ θέμις ἐστὶ μετέμμεναι ἀθανάτοισιν,
οὕνεκα δὴ πάϊς ἐστὶν ἐϋπλοκάμου Ἀφροδίτης.
Lege ἀπεχώμεθα. καί δ' ἄλλως τοῦ δ' ἀνδρὸς ἑκὰς ἐπεχώμεθα χεῖρας,
* οὕνεκά οἱ χρυσοῖο, καὶ ἄλλοις ἐν κτεάτεσσιν
ἄνδρα σάοι φεύγοντα καὶ ἀλλοδαπὴν ἐπὶ γαῖαν.
τῶν, πάντων προβέβουλεν ἑὸν πατέρ', ἠδὲ καὶ υἷα.
Quid si legeretur pro μιν νὺξ δὲ μί', nox vna. νὺξ δέ μιν, ἧμιν ἔφηνε καὶ υἱέα πατρὶ γέροντι
ἤπιον ἐκπάγλως, καὶ ἀμεμφέα παιδὶ τοκῆα.
ὣς φάτο. τοὶ δ' ἐπίθοντο, καὶ ὡς θεὸν εἰσοράασκον
πάντες. ὃ δ' ἐσσυμένως ἐξ ἄστεος οἷο βεβήκει.
ἧχί ἑ ποιπνύοντα πόδες φέρον. οἱ δ' ἔτι Τροίης
Ἀργεῖοι πτολίεθρον ἐϋκτίμενον διέπερθον.
καὶ τότε δὴ Μενέλαος ὑπὸ ξίφεϊ στονόεντι
Δηΐφοβον κατέπεφνε, καρηβαρέοντα κιχήσας
ἀμφ' Ἑλένης λεχέεσσι δυσάμμορον. ἣ δ' ὑπὸ φύζῃ
κεύθετ' ἐνὶ μεγάροισιν. ὃ δ' αἵματος ἐκχυμένοιο
γήθεεν ἀμφὶ φόνῳ. τοῖον δ' ἐπὶ μῦθον ἔειπεν.
ὦ κύον, ὥς τοι ἔγωγε φόνον στονόεντ' ἐφέηκα
σήμερον. οὐδέ σε δῖα κιχήσεται ἠριγένεια
ζωὸν ἔτ' ἐν Τρώεσσι, καὶ εἰ Διὸς εὔχεαι εἶναι
γαμβρὸς ἐρισμαράγοιο. μέγας δέ σ' ἐδέξατ' ὄλεθρος
ἡμετέρης ἀλόχοιο, παρ' ἡμετέροισι δαμέντα
ἀργαλέως. ὡς εἴθε καὶ οὐλομένοιο πάροιθε
θυμὸν Ἀλεξάνδροιο κατὰ μόθον αἰτιόωντος,
νοσφισάμην. καί κέν μοι ἐλαφρότατον πέλεν ἄλγος.
Post μιν adijce ἤδη, & constabit versus. ἀλλ' ὁ μὲν, ἵκανεν ὑπὸ ζόφον ὀκρυόεντα,
τίσας αἴσιμα πάντα. σὲ δ' οὐκ ἄρ ἔμελλεν ὀνήσειν

ἡμετέρη,

Mittere iacula stridentia et exitiosas hastas,
Eum enim fatatum est deorum inclyto consilio
Ad Thybrim latifluum à Xantho profectum,
Extructurum amplam vrbem stupendam venturis etiam
Mortalibus, Ipsum verò diuersis gentibus
Imperaturum: ac ex eo gentem postea regnaturam
Quæ vsq; ad oriẽtem et occidentẽ indefessum fines imperij
Etenim ipsi fas est interesse immortalibus, (extendat,
Quia filius est formosæ Veneris,
Ac alias etiam ab hoc viro nostras abstineamus manus
Quia sibi præ auro & alijs facultatibus,
Seruaret virum fugientem etiam in peregrinam terram.
His omnibus prætulit suum patrem, simul etiam filium
Noxq́; vna nobis ostendit, & filium patri seni
Admodum pium,& filio patrem inculpatum. (ciebãt
Sic locutus est. Ipsi vero obtemperarunt ac vt Deum suspi
Cuncti. at ille festinanter ex vrbe sua abibat,
Quo ipsum pedes occupatum ferebant. Troiæ autem adhuc
Græci vrbem amplam vastabant.
Ac tunc Menelaus ense hostili
Deiphobũ interemit, somno vinoq́; grauatum deprehendẽs
Miserum in Helenæ thoro. Ipsa vero fuga
Se abdiderat in ædibus (Deiphobi,)tunc ille effuso san guine
Gaudebat de cæde, ac tale verbum extulit.
O canis sic ego tibi quidem exitium triste attuli
Hodie, neq; te formosa aurora deprehendet
Viuum adhuc inter Troianos, etiamsi Iouis gloriaris esse
Formidandi gener. Nam ingens te excepit exitium
Nostræ coniugis (Helenæ) apud ea quæ nostra sunt (Helenam) casum
Miserè. Vtinam etiam antea pestilentis
Alexandri in prælio occurrentis animam
A corpore separassem, tunc esset mihi dolor leuissimus.
Verum ipse quidem sub caliginem tristem deuenit,
Luens cuncta decenter. Te autem non poterat iuuare

„ ἡμετέρη παράκοιτις, ἐπεὶ θέμιν οὔποτ' ἀλιτροὶ
„ ἀνέρες ἐξαλέονται ἀκήρατον, οὕνεκ' ἄρ' αὐτοὺς
„ εἰσοράᾳ νυκτός τε, καὶ ἤματος. ἀμφὶ δὲ πάντῃ
„ ἀνθρώπων ἐπὶ φῦλα διηερίη πεπότηται,
„ τινυμένη σὺν Ζηνὶ κακῶν ἐπιίστορας ἔργων.
ὣς εἰπὼν, δηΐοισιν ἀνηλέα τεῦχεν ὄλεθρον.
μαίνετο γάρ οἱ θυμὸς, ὑπὸ κραδίῃ μέγ' ἀέξων,
ζηλήμων. καὶ πολλὰ περὶ φρεσὶ θαρσαλέῃσι
„ Τρωσὶ κακὰ φρονέεσκε, τὰ δὴ θεὸς ἐξετέλεσσεν
„ πρέσβα Δίκη. κεῖνοι γὰρ ἀτάσθαλα πρῶτοι ἔρεξαν
„ ἀμφ' Ἑλένης, πρῶτοι δὲ καὶ ὅρκια πημήναντο
„ σχέτλιοι, ὁππότε κεῖνο δι' ἐκ μέλαν αἷμα, καὶ ἱρὰ
„ ἀθανάτων ἐλάθοντο παραιβασίῃσι νόοιο
„ τῷ καί σφιν μετόπισθεν Ἐριννύες ἄλγεα τεῦχον.
„ τοὔνεκ' ἄρ' οἱ μὲν ὄλοντο πρὸ τείχεος. οἱ δ' ἀνὰ ἄστυ
τερπόμενοι παρὰ δαιτὶ. παρ' ἠϋκόμοις ἀλόχοισιν.
ὀψὲ δὲ δὴ Μενέλαος ἐνὶ μυχάτοισι δόμοιο
εὗρεν ἑὴν παράκοιτιν ὑποτρομέουσαν ὁμοκλὴν
ἀνδρὸς κυριδίοιο θρασύφρονος. ὅς μιν ἀθρήσας,
ὥρμηιε κτανέειν ζηλημοσύνῃσι νόοιο.
εἰ μή οἱ κατέρυξε βίην ἐρόεσσ' Ἀφροδίτη,
ἥ ῥά οἱ ἐκ χειρῶν ἔκβαλε ξίφος, ἔσχεδ' ἐρωὴν.
τοῦ γὰρ ζῆλον ἐρεμνὸν ἀπώσατο, καί οἱ ἔνερθεν
ἡδὺν † ἐφίμερον ὦρσε κατὰ φρενὸς, ἠδὲ καὶ ὄσσων.
τῷ δ' ἄρα θάμβος ἄελπτον ἐπήλυθεν. οὐδ' ἄρα ἔτλη,
κάλλος ἰδὼν * δρίζηλον, ἐπὶ ξίφος αὐχένι κῦρσαι,
ἀλλ' ὥσπερ ξύλον αὖον ἐν οὔρεϊ ὑλήεντι
εἱστήκει, τὸ, μὲν † οὔτι Βορέαο θύελλαι
ἐσσύμεναι κλονέουσι δι' ἠέρος, οὔτε νότοιο,
ὣς ὁ ταφὼν, μένε δηρόν. ὑπεκλάσθη δέ οἱ ἀλκὴ
δερκομένου παράκοιτιν. ἄφαρ δ' ὅγε λήσατο πάντων,
ὅσα οἱ ἐν λεχέεσσιν ἀλίτε κυριδίοισι.
πάντα γὰρ ἠμάλδυνε θεὴ Κύπρις, ἥπερ ἁπάντων
ἀθανάτων δάμνησι νόον, θνητῶν τ' ἀνθρώπων.

Pro ἔκβαλε lege ἔβαλε, aut praepone verbo ἔκβαλε ξίφος.

† Lege disiunctim ἐφ' ἵμερον.

* Lege ἀρίζηλον.

† Post οὔτι desideratur θοαὶ, vel λοχμαὶ, vel simile quiddam.

ἀλλὰ

Nostra coniux, quandoquidem iusticiam non vnquam sce-
Homines effugiunt incorruptam: quoniam ipsos (lerati
Obseruat (per) noctem ac diem, & vbiq; circum
Ad hominum cœtus äere amicta volitat,
Puniens cum Ioue malorum operum conscios,
Sic locutus, hostibus hostile parabat exitium:
Furebat enim ipsi ira, in pectore valde intumescens,
Zelotypus, ac multa in pectore intrepido
Mala Troianis meditabatur quæ perfecit Dea
Veneranda iustitia. Ipsi enim primi iniqua patrarunt
In Helena. Primi etiam fœdera ruperunt
Scelerati, quando illum atrum cruorem & sacra
Deorum obliti sunt, transgressione mentis.
Ideoq; etiam ipsis postea furiæ mala pararunt,
Ideo alij ante mœnia accubuerunt, alij in vrbe
Oblectantes se in conuiuio apud pulchras vxores.
Tandem autem Menelaus in penetralibus domus
Inuenit suam coniugem (Helenam) pertimescentem increpationem
Viri legitimi & fortis: qui ipsam conspicatus
Irruit vt interficeret Zelotypia mentis
Ni ipsi cohibuisset violentiam blanda Venus,
Quæ ipsi è manibus excussit ensem, ac cohibuit impetum,
Eius enim grauem iram depulit, & ipsi intus
Dulcem amorem excitauit in corde & oculis,
Ipsum verò stupor insperatus inuasit, neq; sustinuit,
Formam videns eximiam, admouere ensem ceruici:
Sed vt lignum aridum in monte syluoso
Stabat immotus, quod neq; rapidi boreæ flatus
Moti concutiant per äerem, neq; noti.
Sic ipse stupore perculsus manebat diu, ac diminutum est ipsi robur
(nium
Aspicienti coniugem. Ipse itaq; celeriter oblitus est om-
Quæ ipsi in thoro coniugali deliquerat,
Cuncta enim obliterauerat Dea Venus: quæ cunctorum
Deorum domat animum ac mortalium hominum,

Verum

ἀλλὰ καὶ ὥς, θοὸν ἄορ ἀπὸ χθονὸς αὖθις ἀείρας,
κουριδίῃ ἐπόρουσε. νόος δέ οἱ ἄλλ' ἐνὶ θυμῷ
ὡρμᾶτ' ἐσσυμένοιο. δόλῳ δ' ἄρ ἔθελγεν Ἀχαιούς.
καὶ τότε μιν κατέρυξεν ἀδελφεὸς ἱέμενόν περ,
μειλιχίοις μάλα πολλὰ παραυδήσας ἐπέεσσι,
δείδιε γὰρ μὴ δή σφιν ἐτώσια πάντα γένηται.
ἴσχεο νῦν Μενέλαε χολούμενος. οὐ γὰρ ἔοικε
κουριδίην παράκοιτιν ἀναιρέμεν, ἧς περὶ πολλὰ
ἄλγε' ἀνέτλημεν, Πριάμῳ κακὰ μητιόωντες.
οὐ γάρ τοι Ἑλένη πέλεν αἰτίη, ὡς σύγ' ἔολπας.
ἀλλὰ Πάρις ξενίοιο Διὸς, καὶ σεῖο τραπέζης
λησάμενος. τῷ καί μιν ἐν ἄλγεσι τίσατο δαίμων.
ὣς φάθ'. ὃ δ' αἶψ' ἐπίθησε. θεοὶ δ' ἐρικυδέα Τροίην
κυανέοις νεφέεσσι καλυψάμενοι, γοάασκον,
νόσφιν ἐϋπλοκάμου Τριτωνίδος, ἠδὲ καὶ Ἥρης,
αἳ μέγα κυδιάασκον ἀνὰ φρένας, εὖτ' ἐσίδοντο
περθόμενον κλυτὸν ἄστυ θεηγενέος Πριάμοιο.
Lege pro μὲν, μὰν, vel μήν.
ἀλλ' οὐ μὲν οὐδ' αὐτὴ ἐΰφρων Τριτογένεια
πάμπαν ἄδακρυς ἔην, ἐπεί ῥά οἱ ἔνδοθι νηοῦ
Κασσάνδρην ᾔσχυνεν Ὀϊλέος ὄβριμος υἱὸς,
θυμοῦ τ', ἠδὲ νόοιο βεβλημένος. ἡ δέ οἱ αἰνὸν
εἰσοπίσω βάλε πῆμα, καὶ ἀνέρα τίσατο λώβης.
οὐδέ οἱ ἔργον ἀεικὲς ἐσέδρακεν, ἀλλά οἱ αἰδὼς,
καὶ χόλος ἀμφεχύθη. βλοσυρὰς δὲ τρέψεν ὀπωπὰς
νηὸν ἐς ὑψόροφον. περὶ δ' ἔβραχε θεῖον ἄγαλμα,
καὶ δάπεδον νηοῖο μέγ' ἔτρεσεν. οὐδ' ὅγε λυγρῆς
λῆγεν ἀτασθαλίης, ἐπεὶ οἱ φρένας ἄασε Κύπρις.
πάντῃ δ' ἄλλοθεν ἄλλα κατηρείποντο μέλαθρα
ὑψόθεν. ἀζαλέη δὲ κόνις συνεμίσγετο καπνῷ.
Post αἰνὸς interpone ὁμῶς, vel ἄλλων.
ὦρτο δ' ἄρα κτύπος αἰνός. καίοντο δὲ πάντα
Ἀντιμάχοιο μέλαθρα. καταίθετο δ' ἄσπετος ἄκρη
Πέργαμον ἀμφ' ἐρατεινὴν, περί θ' ἱερὸν Ἀπόλλωνος,
νηόν τε ζάθεον Τριτωνίδος, ἀμφί τε βωμὸν
Ἑρμείου. θάλαμοι δὲ κατεπρήθοντ' ἐρατεινοὶ

υἱωνῶν

Verum etiam sic iterum sustollens de terra acutum ensem
Vxorem aggressus est: Mens verò ipsi alia in pectore
Festinanti meditabatur. Dolo enim imponebat Græcis.
Ac tunc ipsum cohibuit frater alias cupientem (cohi-
Valde blandis verbis multum interpellans, (beri)
Metuebat enim ne ipsis cuncta irrita fierent:
Desine nunc Menelaë irasci. Non enim decet
Legitimam vxorem interficere, pro qua multas
Aerumnas sustinuimus Priamo mala meditantes,
Non enim Helena (horum) *causa est, vt tu censes*
Sed Paris, hospitalis Iouis ac tuæ mensæ
Oblitus, ideoq; ipsum doloribus puniit Deus.
Sic dixit. Ipse vero illico obtemperauit. Dij autem incly-
Atris nubibus tecti deflebant, (*tam Troiam*
Præter formosam Mineruam & Iunonem,
Quæ valde efferebantur animo, cum vidissent
Solo æquatam inclytam vrbem diuini Priami,
Veruntamen neq; ipsa sapiens Minerua
Omnino sine lachrymis erat, quandoquidem ipsi intra tem-
Cassandram stuprauit Oilei fortis filius (*plum*
Animo ac corde captus. Ipsa verò ipsi graue
Postea attulit malum, ac virum vlta est(causa) *stupri.*
Neq; facinus sibi displicens aspexit, sed ipsi pudor
Ac ira offusa erant, ac auerterat truculentos oculos
In templum sublime, circumstrepebat autem diuinum si-
mulachrum, (*à tristi*
Ac solum templi valde commotum est. Neq; tamen ipse
Destitit scelere, quia ipsi mentē transuersum rapuit libido,
Vbiq; autem alibi alia conuellebantur tecta
Ex alto. Siccus verò puluis commiscebatur fumo,
Subsequebatur etiam strepitus vehemens & conflagra-
bant tota
Antimachi ædes, ardebat etiam celsum fastigium
In Pergamo amabili ac delubro Apollinis
Temploq; venerando Mineruæ, ac ara
Mercurij. Thalami etiam dulces comburebantur

 Nepotum

αὔγλη δ' ἄσπετος ὦρτο δι' ἄστεος, οὕνεκ' Ἀχαιῶν
πολλοὶ ἔχον χείρεσσι πυρὸς σέλας, ὄφρ' ἀνὰ δῆριν
δυσμενέας τε, φίλους τε μάλ' ἀτρεκέως ὁρόωσι.
καὶ τότε Τυδέος υἱὸς ἀνὰ μόθον ἀντιόωντα

Ne claudicet versus adde ἀγχοῦ, vel ἰσχία, vel ἰξύα, nam horū aliquid hic deest.

αἰχμητῆρα Κόροιβον Μύγδονος υἷα
ἐγχείῃ κοίλοιο διὰ στομάχοιο πέρησεν,
ἧχι θοαὶ πόσιός τε, καὶ εἴδατός εἰσι κέλευθοι.
καὶ τὸν μὲν περὶ δουρὶ μέλας κιχήσατο πότμος.
κάππεσε δ' ἐς μέλαν αἷμα, καὶ ἄλλων ἔθνεα νεκρῶν.
νήπιος. οὐδ' ἀπόνητο γάμων, ὧν οὕνεχ' ἵκανεν

Post Πριάμοιο desideratur, seu δόμον, seu πόλιν.

χθιζὸς ὑπὸ Πριάμοιο, καὶ ὑπέσχετ' Ἀχαιοὺς
Ἰλίου ἀψῶσαι. τῷ δ' οὐ θεὸς ἐξετέλεσσεν
ἐλπωρήν. Κῆρες γάρ οἱ προέηκαν ὄλεθρον.
σὺν δέ οἱ Εὐρυδάμαντα κατέκτανεν ἀντιόωντα,
γαμβρὸν ἐϋμελίην Ἀντήνορος, ὅς ῥα μάλιστα

* expungendum est in σαοφροσύνῃσ.

θυμὸν ἐνὶ Τρώεσσι σαοφροσύνῃσ' ἐκέκαστο.
ἔνθα καὶ Ἰλιονῆι συνήντετο δημογέροντι,
καί οἱ ἐπὶ ξίφος αἰνὸν ἐρύσσατο. τοῦ δ' ἄρα πάγχυ
γηραλέου κλάσθησαν ἄδην ἐνὶ σώματι γυῖα.
χεῖρα περιτρομέων μάλα χείρεσιν ἀμφοτέρῃσι,
τῇ μὲν ἄορ συνέδραξε θοόν, τῇ δ' ἥψατο γούνων

* Lege ἔπαυσε.

ἀνδροφόνου ἥρωος. ὁ δ' ἐς μόθον ἐσσύμενός περ
ἢ χόλου ἀμβολίῃ, ἢ καὶ θεοῦ ὀτρύναντος,

† Si legas ἴχεν, constabit versus, nisi malis legere ἴαχεν clamabat.

βαιὸν * ἔπαισε γέροντος ἑὸν ξίφος, ὄφρα τι εἴπῃ
λισσόμενος θοὸν ἄνδρα, καὶ ὄβριμον. ὃς δ' ἀλεγεινὸν
† ἴαχεν ἐσσυμένως. στυγερὸν δέ νιν ἄμφεχε δεῖμα.
γουνοῦμαί σε. τίς ἐσσὶ πολυσθενέων Ἀργείων,

Lege αἴδεσαι.

αἴδεσε ἀμφὶ γέροντος ἑὰς χεῖρας, ἀργαλέου τε
» λῆγε χόλου. καὶ γάρ ῥα πέλει μακρὸν ἀνδρὶ κῦδος
» ἄνδρα νέον κτείναντι, καὶ ὄβριμον. ἢν δὲ γέροντα
» κτείνῃς, οὔ νύ τις αἶνος ἐφέψεται εἵνεκεν ἀλκῆς.
τοὔνεκ' ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐς αἰζηοὺς τρέπε χεῖρας.
ἐλπόμενός ποτε γῆρας ἐμοὶ ἴσον εἰσαφικέσθαι.

Lege κρατεροῦ.

ὣς φάμενον, προσέειπε κρατεροῦ Τυδέος υἱός.

ὦ γέρον,

Splēdor autē immēsus excitatus fuerat per vrbē, quia Græ
Multi manibus gestabant flammā ignis, vt in prælio (corū
Hostes ac amicos verè discernerent.
Ac tunc Tydei filius (Diomedes *) in pugna occurrentem*
Bellicosum Corabum generosi Mygdonis filium (sibi)
Hasta transfixit per cauum stomachum,
Vbi potus ac cibi celeres viæ sunt,
Ac hunc quidem cum hasta atra mors apprehendit.
Procidit autem in atrum sanguinem, ac aceruos aliorum
cadauerum [illegible] *(venerat*
Stolidus ipse, neq; fructum percepit ex nuptijs, quarū causa
Pridie in Priami ciuitatem, promiserat enim Græcos
Ab Ilio depellere. Ei verò Deus non perfecit
Votum. Parcæ enim mortem ipsi prius immiserunt.
Simul verò Eurydamanta interemit occurrentem (sibi *)*
Generum bellicosum Antenoris, qui maximè
Animi excelluit prudentia inter Troianos.
Inde etiam Ilioneo occurrebat vni ex senioribus vrbis,
Ac in ipsum ensem hostilem strinxit. Omnino autem eius
Senis membra fracta sunt in corpore
Ideoq; trepidus celeriter manibus ambabus
Hac quidē ensem corripuit acutum, illa verò contigit genua
Herois sanguinarij. At ille (licet cum impetu ad cædem raperetur *)*
Aut iræ remissione, aut etiam Deo monente,
Paulum cohibuit à sene suum ensem, vt quidem diceret
Precatus virum acrem ac fortem. Ipse verò miserè
Clamabat extemplo. Nam tristis metus eum detinebat:
Suppliciter te rogo, quisquis es bellicosorum Græcorum
Reuerentia motus abstine à sene manus tuas, sanam
Mitte iram, Est enim viro ingens gloria
Interficienti virum iuuenem ac fortem. Si verò senem
Interimas, non vlla laus consequetur ob fortitudinem.
Ideoq; à me procul ad floridæ ætatis homines cōuerte māus,
Dijs supplicans vt tu olim ad similem senectā peruenias,
Sic loquentem responso excepit præstantis Tydei filius:

[a] ὦ γέρον, ἔλπομ' ἔγωγε ποτὶ γῆρας ἐσθλὸν ἱκέσθαι.
ἀλλά μοι ὡς ἔτι κάρτος ἀέξεται, οὔτιν' ἐάσω
ἐχθρὸν ἐμῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἄϊδι πάντας ἰάψω,
οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸς ἀνὴρ καὶ δήϊον ἄνδρ' ἐπαμύνει.
ὣς εἰπὼν, λαιμοῖο διήλασε λοίγιον ἄορ
ὀξὺς ἀνήρ. ἴθυσε δ' ὅπῃ θνητοῖς ἐπὶ πότμος
ψυχῆς εἰσι τάχιστα, καὶ αἵματος αἰνὰ κέλευθα.
καὶ τὸν μὲν μόρος αἰνὸς ὑπέκλασε δῃωθέντα
Τυδείδαο χέρεσσιν. ὁ δ' εἰς ἥρωας ἑταίρων,
ἔσσυτ' ἀνὰ πτολίεθρον, ἑῷ μέγα κάρτεϊ θύων.
δάμνατο δὴ σὺν Ἄβαντα. βάλεν δ' ὑπὸ δούρατι μακρῷ
ἦα Περιμνήστοιο περικλυτὸν Εὐρυκόωντα.
Αἴας δ' Ἀμφιμέδοντα, Δαμαστορίδην τ' Ἀγαμέμνων.
ἰδομενεὺς δὲ μίμαντα. μέγης δ' ἕλε Δηϊοπήτην.
υἱὸς δ' αὖτ' Ἀχιλῆος ἀμαιμακέτῳ ὑπὸ δουρὶ
Πάμμονα δῖον ὄλεσσε, βάλεν δ' ἐπιόντα πολίτην.
τισίφονόν τ' ἐπὶ τοῖσι κατέκτανε. τοὺς ἅμα πάντας,
υἷας Πριάμοιο, καὶ ἀντιόωντ' ἀνὰ δῆριν
δάμνατ' Ἀγήνορα δῖον. ἐπ' ἄλλῳ δ' ἄλλον ἔπεφνεν
ἡρώων. πάντῃ δὲ μέλας ἀνεφαίνετ' ὄλεθρος
ὀλλυμένων. ὁ δὲ, πατρὸς ἑοῦ καταειμένος ἀλκὴν,
μαιμώων ἐδάϊζεν ὅσους κίχεν. ἔνθα καὶ αὐτῷ
δυσμενέων βασιλῆϊ κακὰ φρονέων ἐνέκυρσεν
Ἑρμείου ποτὶ βωμόν. ὁ δ' ὡς ἴδεν υἱ' Ἀχιλῆος,
ἔγνω ἄφαρ τὸν ἐόντα, καὶ οὐ τρέσεν, οὕνεκ' ἄρ' αὐτοῦ
θυμὸς ἐέλδετο παισὶν ἐπὶ σφετέροισιν ὀλέσθαι.
τοὔνεκά μιν προσέειπε λιλαιόμενος θανέεσθαι,
ὦ τέκος ὀβριμόθυμον ἐϋπτολέμου Ἀχιλῆος,
κτεῖνον, μηδ' ἐλέαιρε δυσάμμορον. οὐ γὰρ ἔγωγε
τοῖα παθὼν, καὶ τόσσα, λιλαίομαι εἰσοράασθαι
ἠελίοιο φάος πανδερκέος, ἀλλά που ἤδη
φθεῖσθαι ὁμῶς τεκέεσσι, καὶ ἐκλελαθέσθαι ἀνίης
λευγαλέου, ὁμάδου τε δυσηχέος. ὡς ὄφελόν με
σεῖο πατὴρ κατέπεφνε, πρὶν αἰθομένην ἐσιδέσθαι

[a] Deprauata est lectio, quæ sic restitui posse videtur: ὦ γέρον, ἔλπομ' ἔγωγε πρὶν ἐσθλὸν γῆρας ἱκέσθαι: Vel hoc modo: ἔλπομ' ἔγωγε ἐσθλὸν ποτὶ γῆρας ἱκέσθαι. Vel, ἐγὼ ποτὶ γήραος ἐσθλὸν ἱκέσθαι.

Ἰλίου,

O senex ego quidẽ spero, ad senectam bonã me peruenturũ:
Verum dum mihi robur suppeditatur, non quenquã sinam
(impunitum)
Mei capitis hostem, sed Plutoni mittam omnes.
Quia vir strenuus virum hostilem semper vlciscitur.
Sic locutus impulit per guttur lethale ferrum
Sanus vir. Recta autem adegit vbi hominibus mors (sunt.
Ad animam penetrat celerrimè ac funestæ sanguinis viæ
Ac hunc quidem tristis mors prostrauit hostiliter casum
*Manibus Tydidæ. Porrò ipse (*Diomedes*) in principes*
(Troianorum) *grassans,*
Cum impetu ferebatur per vrbem, valde furens suo robore.
Interemit vnà Abantem: ac prostrauit longa hasta
Filium Perimnestis inclytum Eurycoontem. (ridem
Aiax verò Amphimetantem. Agamemnon autẽ Danasto-
Idomeneusq́; Mimantem, Meges porrò sustulit Deïopeten.
*Hinc filius Achillis (*Pyrrhus*) indomita hasta,*
Diuinum Pammonem interemit, ac fudit irruentẽ Politẽ
*Tesiphonumq́; post hos interemit, hos (*inquam*) simul*
Priami filios, ac occursantem sibi in prælio (omnes
Interemit nobilem Agenorem, ac alium leto dedit post aliũ
Heroum. vbiq; autem tristis mors conspiciebatur (ctus
*Pereuntium. Ipse verò patris sui (*Achillis*) robore instru*
Quasi extra se raptus sternebat quoscũq; assequebatur. Ibi
*Hostium regi (*Priamo*) infestus occurrit, (etiam ipsi*
Ad aram Mercurij. Ipse verò vt vidit Achillis filium,
Cognouit celeriter ipsum esse, & non metuit, quia eius
Cor cupiebat super suis liberis occumbere.
Ideo ipsum compellauit, mori expetens.
O præstans fili bellicosi Achillis.
Occide me, nec miserate infelicem, non enim ego quidem
Talia ac tanta passus cupio intueri
Lumen solis cuncta illustrantis, sed potius nunc
Mori cum liberis, ac obliuisci calamitatis
Tristis, ac belli luctuosi. O vtinam me
Tuus pater interfecisset priusquam accensum vidissem

Ἴλιον, ὁππότ' ἄποινα περὶ κταμένοιο φέρεσκον
Post ὃν adde τότ', vel μιν. Ἕκτορος, ὃν ἔπεφνε πατὴρ τεός. ἀλλὰ τὸ μέν που,
κῆρες ἐπεκλώσαντο. σὺ δ' ἡμετέροιο φόνοιο
Post ὄβριμον adde ἔγχος. ἄασεν ὄβριμον, ὅπως λελάθω μ' ὀδυνάων.
ὣς φάμενον, προσέειπεν Ἀχιλλέος ὄβριμος υἱός.
ὦ γέρον, ἐμμεμαῶτα, καὶ ἐσσύμενόν περ ἀνώγεις.
οὐ γὰρ σ' ἐχθρὸν ἐόντα μετὰ ζωοῖσιν ἐάσω.
οὐ γάρ τι ψυχῆς πέλει ἀνδράσι φίλτερον ἄλλο.
ὣς εἰπών, ἀπέκοψε κάρη πολιοῖο γέροντος
ῥηϊδίως, ὡς εἴτις ἀπὸ στάχυν ἀμήσεται
Forte εὐελπίδος. ληΐου ἀζαλέοιο, θέρους εὐελπίδος ὥρῃ.
Forte μύζουσα stridēs, vel οἰμώζουσα. ἣ δὲ μέγα μύζουσα, κυλίνδετο πολλὸν ἐπ' αἶαν
νόσφ' ἄλλων μελέων, ὁπόσοις ἐγκίνυται ἀνήρ.
κεῖτο δ' ἄρ' ἐς μέλαν αἷμα, καὶ εἰς ἑτέρων φόνον ἀνδρῶν.
ὄλβῳ, καὶ γενεῇ, καὶ ἀπειρεσίοις τεκέεσσιν.
οὐ γὰρ δὴν ἐπὶ κῦδος ἀέξεται ἀνθρώποισιν, "
Post καὶ adde seu τάχ', seu ποτ', seu δὴ καὶ ὄνειδος. ἀλλ' ἄρα καὶ ὄνειδος ἐπέσσυται ἀπροτίοπτον. "
καὶ τὸν μὲν πότμος εἷλε. κακῶν δ' ὅγε λήσατο πολλῶν. "
οἵ δ' ἐπὶ Ἀστυάνακτα βάλον Δαναοὶ ταχύπωλοι
πύργου ἀφ' ὑψηλοῖο. φίλον δέ οἱ ἦτορ ὄλεσσαν,
μητρὸς ἀφαρπάξαντες ἐν ἀγκοίνῃσιν ἐόντα,
Ἕκτορι χωόμενοι, ἐπεὶ ἦ σφίσι πῆμα κόρυσσε
ζωὸς ἐών. τῷ, καί οἱ ἀπεχθήραντο γενέθλην,
καί οἱ παῖδ' ἐβάλοντο καθ' ἕρκεος αἰπεινοῖο
Legendum forte οὔτι, vel ἄιτι. νήπιον, ὔτι δῆριν ἐπιστάμενον πολέμοιο,
ἠΰτε πόρτιν ὄρεσφι λύκοι χατέοντες ἐδωδῆς
κρημνὸν ἐς ἠχήεντα κακοφραδίῃσι βάλωνται,
μητρὸς ἀποτμήξαντες ἐϋγλαγέων ἀπὸ μαζῶν.
ἡ δὲ θέει γοόωσα φίλον τέκος ἔνθα καὶ ἔνθα
μακρὰ κινυρομένη, τῇδ' ἐξόπιθεν κακὸν ἄλλο
ἔλθῃ, ἐπεί κε λέοντες ἀναρπάξωσι καὶ αὐτήν.
ὣς τὴν ἀσχαλόωσαν ἄδην περὶ παιδὸς ἑοῖο,
ἦγον δήιοι ἄνδρες ἅμ' ἄλλης ληϊάδεσσι,
κούρην Ἠετίωνος ἀμύμονος αἰνὰ βοῶσαν.

ἦδ' ἄρα

Ilium, cum dona ferrem pro caso
Hectore, quem mihi interemit pater tuus. Verum id quidem tunc
Fata sic decreuerant. Caterum tu cade nostra
Satia te fortiter, vt obliuiscar dolorum,
Sic locutum interpeliat praestans Achillis filius
O' senex cupidum ac properantem incitas, (perstitem.*)*
Non enim te hostem existentem inter viuos sinam (esse su
Non aliud enim quicquam hominibus vita carius est,
Sic fatus desecuit caput cani senis,
Nullo negocio. Vt si quis demessuerit spicam
Arida segetis, optata aestatis tempore. (in terra,
Ipsum verò magnum edens stridorem voluebatur multũ
A' cateris membris quibus commouetur homo,
Dilabebatur autem (truncus*) in atrum sanguinem, ac in stragem caterorum hominum*
(Cum sua *) opulentia & genere & innumeris liberis,*
Non enim diu durat gloria hominibus,
Sed mox etiam improperium repentinum irruit. (lorũ.
Ac hunc quidẽ mors sustulit, ac sic oblitus est multorũ ma
Ipsi verò Graci bellicosi pracipitarunt Astyanacten
De turri edita, ac coram vitam ipsi eripuerunt
Abstrahentes existentem in vlnis matris,
Hectori succensentes, quandoquidẽ ipsis malum intulerat,
Viuus existens. Ideoq; etiam ipsi sobolẽ exosam habuerunt,
Ac ipsi filium pracipitarunt de muro edito
Infantem, nondum gnarum belli certaminum.
Veluti vitulum in montibus lupi victus indigi
In ventis expositum pracipitium malo consilio adigunt,
A' matris auulsum vberibus facundis:
Ipsa verò currit huc & illuc lugens carum vitulum,
Valde quiritans, Ei autem postea aliud infortunium
Accedit, quandoquidem leones etiam ipsam abripuerint.
Sic etiam hanc dolentem valde ob filium suum
Abduxerunt hostiles viri cum alijs captiuis mulieribus
Filiam Eetionis inculpati, misere fletu omnia implentẽ.

Ipsa

ἤδ᾽ ἄρα παιδὸς ἑοῖο, καὶ ἀνέρος, ἠδὲ τοκῆος
μνησαμένη, φίλον αἰνὸν ἐΰσφυρος Ηετιώνη, — Pro αἰνὸν forte legendum αἰνῶς, seu φίλον ἦτορ, vel etiā βίον αἰνόν.
ὥρμηνεν θανέειν. ἐπεὶ βασιλεῦσιν ἄμεινον ‹‹
τεθνάμεν ἐν πολέμῳ, ἢ χείροσιν ἀμφιπολεύειν. ‹‹
καί ῥ᾽ ὀλοφυδνὸν ἄϋσε, μέγ᾽ ἀχνυμένη κέαρ ἔνδον.
εἰ δ᾽ ἄγε νῦν καὶ ἐμοῖο δέμας κατὰ τείχεος αἰνῶς,
ἢ κατὰ πετράων, ἢ καὶ πυρὸς αἶψα βάλεσθε
Αργεῖοι. μάλα γάρ μοι ἀάσπετα πήματ᾽ ἔασι.
καὶ γάρ μευ πατέρ᾽ ἐσθλὸν ἐνήρατο Πηλέος υἱὸς
Θήβῃ ἐνὶ ζαθέῃ. Τροίῃ δ᾽ ἐνὶ φαίδιμον ἄνδρα,
ὅς μοι ἔην μάλα πολλὰ, τά τ᾽ ἔλδετο θυμὸς ἐμοῖο.
καί μοι κάλλιπε τυτθὸν ἐν ἡμετέροις ἔτι παῖδα,
ᾧ ἔπι κυδιάασκον ἀπείριτον, ᾧ ἔπι πολλὰ
ἐλπομένην ἀπάφησε κακὴ, καὶ ἀτάσθαλος αἶσα,
τῷ νύμ᾽ ἀκηχεμένην πολυτλήμονα ἐκ βιότοιο
νοσφίσατ᾽ ἐσσυμένως, μηδ᾽ εἰς ἑὰ δώματ᾽ ἄγεσθε
μίγδα δορυκτήτοισιν, ἐπεὶ νύ μοι οὐκ ἔτι θυμῷ
εὔαδεν ἀνθρώποισι μετέμμεναι, οὕνεκα δαίμων
κηδεμονῆας ὄλεσσεν. * ἄχος δέ μοι ἄχνυται αἰνὸν,
ἐκ Τρώων συγεροῖσιν ἐπ᾽ ἄλγεσιν οἰωθεῖσαν.
›› ἦ ῥα, λιλαιομένη χθόνα δύμεναι. οὐ γὰρ ἔοικεν
›› ζωέμεναι κείνοισιν, ὅσοις μέγα κῦδος, ὄνειδος
›› ἀμφιχάνῃ. δεινὸν γὰρ ὑπόψιον ἔμμεναι ἄλλων.
οἱ δὲ βίῃ ἀέκουσαν ἄγον ποτὶ δούλιον ἦμαρ.
ἄλλοι δ᾽ ἄλλοις ἐν δώμασιν θυμὸν ἔλειπον
ἀνέρες. ἐν δ᾽ ἄρα τοῖσι βοὴ πολύδακρυς ὀρώρει.
ἀλλ᾽ οὐκ ἐν μεγάροις Αντήνορος. οὕνεκ᾽ ἄρ᾽ αὐτοῦ
Αργεῖοι μνήσαντο φιλοξενίης ἐρατεινῆς,
ὅς ξείνισσέ πάροιθε κατὰ πτόλιν, ἠδ᾽ ἐσάωσεν
ἰσόθεον Μενέλαον ὁμῶς Οδυσῆϊ μολόντα.
τῷ δ᾽ ἐπίηρα φέροντες Αχαιῶν φέρτατοι υἷες,
αὐτὸν μὲν ζώοντα λίπον, καὶ κτῆσιν ἅπασαν,
καὶ θέμιν ἁζόμενοι πανδερκέα, καὶ φίλον ἄνδρα.
καὶ τότε δὴ παῖς ἐσθλὸς ἀμύμονος Αγχίσαο

* Quid si legas ἄχος δὲ μὲ δέχνυται αἰνόν.

Lege ἄλλοι δ᾽ ἀλλοίοις.

Pro ἅπασαν forte rectius legeretur ἔπασαν.

πολλὰ

Ipsa namq; filij sui ac viri & patris
Recordata, carum animum pulchra Eetione
Incitabat ad moriendum, quandoquidem regib. satius est,
Mori in bello, quam deterioribus seruire. *(ciens cor.*
Ideoq; lugubriter vociferata est. Valde intus dolore confi-
Eia agite nunc meum etiam corpus de edito muro,
Aut de petris, aut in ignem mox præcipitate,
(Vos)*Græci. Valde enim innumera mala mihi præsto sunt*
*Nam & patrem meum bonum (*virum*) interemit Pelei*
*filius (*Achilles*)* *(in Troia,*
In inclyta Thebe, illustrem autem maritum (Hectorem)
Qui mihi erat valde multa, quaq; desyderabat cor meum
*Ac mihi reliquit paruulũ in (*ædibus*) nostris puerũ adhuc*
In quo mihi placebam admodum, de quo multam
Sperantem fefellit improbum ac iniquum fatum,
Ideoq; nunc me dolentem ex afflictissima vita
Exterminate celeriter, neq; in vestras domus abducite
Simul cum aliis bello captis, quia non amplius animo meo
Placet inter homines agere, quandoquidem Deus
*Curatores (*mihi*) sustulit, Dolor autem grauis excipit,*
*Summis cum (*animi*) cruciatib. solã existentẽ de Troianis,*
Sic dixit, terrã subire cupiens. Neq; enim decorum videtur
Illis viuere, quorum immensam gloriam opprobrium
Obtegit. Graue enim est aliis inuisum & suspectum esse.
*Ipsi verò (*Græci*) violẽte renuentẽ abduxerunt ad seruilẽ*
Porrò iam alij domib. vitam relinquebant alij *(vitam.*
Homines, inq; his clamor flebilis excitabatur,
Sed non in ædibus Antenoris. Nam eius
Hospitalitatis benignè Græci sunt recordati, *(uerat*
*Qui hospitio exceperat antea in vrbe (*Troia*) ac serua-*
*Eximium Menelaum cum Vlysse (*legatum*) venientem,*
Ei itaq; præstantissimi Græcorum filij gratiam referentes
Et viuere ipsum siuerunt, & vniuersas facultates permi-
serunt ei.
Et Themidẽ reueriti omnia lustrantem, & amicũ virum
Ac tunc sane præstans filius inculpati Anchisæ,
 Cum mul-

πολλὰ καμὼν περὶ ἄστυ θεηγενέος Πριάμοιο
δουρὶ, καὶ ἠνορέῃ, πολλῶν δ' ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσας,
ὡς ἴδε δυσμενέων ὑπὸ χείρεσι λευγαλέῃσιν
αἰθόμενον πτολίεθρον, ἀπολλυμένους θ' ἅμα λαοὺς
πανσυδίῃ, καὶ κτῆσιν ἀπείριτον, ἔκ τε μελάθρων
ἑλκομένας ἀλόχους ἅμα παίδεσιν, οὐκ ἔτ' ἄρ' αὐτῷ
ἐλπωρὴν ἔχε θυμὸς, ἰδεῖν εὐτειχέα πάτρην,
ἀλλά οἱ ὡρμαίνεσκε νόος μέγα πῆμ' ὑπαλύξαι.
ὡς δ' ὅθ' ἁλὸς κατὰ βένθος ἀνὴρ οἰήια νωμῶν
Forte ἀλεινὸν legendum. νηὸς ἐπισαμένως, ἄνεμον, καὶ κῦμ' ἀλεγεινὸν
πάντοθεν ἐσσύμενον, στυγερῇ δ' ὑπὸ χείματος ὥρῃ
χεῖρα κάμῃ, καὶ θυμὸν, ὑποβρυχίης δ' ἄρα νηὸς
ὀλλυμένης ἀπάνευθε, λιπὼν οἰήια μοῦνα,
τυτθὸν ἐπὶ σκάφος εἶσι, μέλει δέ οἱ οὐκ ἔτι νηὸς
φορτίδος. ὣς πάις ἐσθλὸς ἀμύμονος Ἀγχίσαο
ἄστυ λιπὼν δηΐοισι καταιθόμενον πυρὶ πολλῷ,
υἱέα, καὶ πατέρα σφὸν ἀναρπάσας, φορέεσκε,
τὸν μὲν, ἐπὶ πλατὺν ὦμον ἐφεσσάμενος κρατερῇσι
χερσὶ, πολυτλήτῳ ὑπὸ γήραϊ μοχθίζοντα,
τὸν δ' ἁπαλῆς μάλα χειρὸς, ἐπιψαύοντα πόδεσσι
Lege ἑλομένου δὲ φοβεύμενον, &c. γαίης ὑλομέν', οὐδὲ φοβούμενον ἔργα μόθοιο
ἐξῆγεν πολέμοιο δυσηχέος. ὃς δ' ὑπ' ἀνάγκης
ἐκρέματ' ἐμπεφυὼς ἁπαλὸς πάϊς. ἀμφὶ δὲ δάκρυ
χεύατο οἱ ἁπαλῇσι παρειάσιν. αὐτὰρ ὁ νεκρῶν
σώμαθ' ὑπέρθορε πολλὰ θοοῖς ποσί. πολλὰ δ' ἐν ὄρφνῃ
οὐκ ἐθέλων στείβεσκε. Κύπρις δ' ὁδὸν ἡγεμόνευεν,
υἱωνὸν, καὶ παῖδα, καὶ ἀνέρα πήματος αἰνοῦ
πρόφρων ῥυομένη. τοῦ δ' ἐσσυμένου ὑπὸ ποσσὶ
πάντῃ πῦρ ὑπόεικε. περισχίζοντο δ' ἀϋτμαὶ
Ἡφαίστου μαλεροῖο. καὶ ἔγχεα, καὶ βέλη ἀνδρῶν
πῖπτον ἐτώσια πάντα κατὰ χθονὸς, ὁππόσ' Ἀχαιοὶ
κείνῳ ἐπέρριψαν πολέμῳ ἐνὶ δακρυόεντι.
καὶ τότε δὴ κάλχας μεγάλ' ἴαχε λαὸν ἐέργων.
ἴσχεσθ' Αἰνείαο κατ' ἰφθιμένοιο καρήνου

I

βάλλοντες

Cum multos labores sustinuisset propter vrbẽ Priami à dijs
Hasta ac fortitudine, ac multis vitam eripuisset, (oriundi
Vt vidit crudelibus manibus hostium
Incensam vrbem simulq́ cæsos populos
Confertim, ac opes immensas, & ex ædibus
Raptatas vxores cum liberis, non amplius ipsi (triam
Spem fouebat animus visurum se munitam (denuo *) pa-*
Verum ipsi destinabat animus ingẽs malum subterfugere,
Vt cum in alto mari vir administrans gubernacula,
Nauis peritè, ventum ac fluctus deuitat
Vndiq́ insurgentes: Sed tristi hyemis tempore
Manum defatigatur ac animum. Naui autẽ fluctib. op-
Pereunte procul relinquens gubernacula sola (pressa
In scapham pusillam descendit. Nec cura tangitur ampli-
us nauis
Onerariæ, Sic etiam præclarus filius præstantis Anchisæ,
Vrbem relinquens hostibus conflagrantem igne multo,
Filium ac patrem suum sustollens ferebat,
Alterum quidem super latum humerum imponẽs validis
Manibus, misera senectute grauatum.
Alterum verò altera manus, perstringentem pedibus
Terram diriq́ formidantem labores belli,
Eduxit è bello tumultuoso. Ipse verò pro necessitate,
Pendebat adhærens (patri *) tenellus puer, & lachrymæ*
Fundebatur ipsi per teneras genas. Porrò ipse cæsorum
Corpora transilijt multa, pedibus celeribus. Sæpe etiam in
caligine noctis
Non volens ambulabat. Venus autem per viam ducebat
Nepotem & filium et maritũ (Anchisen *) è tristi malo,*
Prompta liberans. Sub pedibus autem eius properantis
Vbiq́ ignis locum dabat, ac diffindebantur flammæ
Sæui incendij & hastæ & tela virorum
Cadebant irrita in terram omnia, quæcunq́ Græci
In ipsum iecerunt in bello lamentabili,
Ac tunc Calchas (vates *) valde clamabat populũ cohibens*
Desinite in caput fortis Aeneæ

βάλλοντες στονόεντα βέλη, καὶ λοίγια δοῦρα.
τὸν. γὰρ θέσφατόν ἐστι θεῶν ἐρικυδέϊ βουλῇ
Θύμβρην εὐρυρέεθρον ἀπὸ Ξάνθοιο μολόντα,
τευξέμεν ἱερὸν ἄστυ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀγητὸν
ἀνθρώποις, αὐτὸν δὲ πολυσπερέεσσι βροτοῖσι
κοιρανέειν. ἐκ τοῦδε γένος μετόπισθεν ἀνάξειν,
ἄχρις ἐπ' ἀντολίην τε, καὶ ἀκάματον δύσιν ἔλθῃ.
καὶ γάρ οἱ θέμις ἐστὶ μετέμμεναι ἀθανάτοισιν.
οὕνεκα δὴ πάϊς ἐστὶν ἐϋπλοκάμου Ἀφροδίτης.
Lege ἀπεχώμεθα. καί δ' ἄλλως τοῦ δ' ἀνδρὸς ἑὰς ἐπεχώμεθα χεῖρας.
* οὕνεκά οἱ χρυσοῖο, καὶ ἄλλοις ἐν κτεάτεσσιν
ἄνδρα σάοι φεύγοντα καὶ ἀλλοδαπὴν ἐπὶ γαῖαν.
τῶν, πάντων προβέβουλεν ἑὸν πατέρ', ἠδὲ καὶ υἷα.
Quid si legeretur pro μιν νὺξ δὲ μί', nox vna. νὺξ δέ μιν, ἦμιν ἔφηνε καὶ υἷα πατρὶ γέροντι
ἤπιον ἐκπάγλως, καὶ ἀμεμφέα παιδὶ τοκῆα.
ὣς φάτο. τοὶ δ' ἐπίθοντο, καὶ ὡς θεὸν εἰσοράασκον
πάντες. ὁ δ' ἐσσυμένως ἐξ ἄστεος οἷο βεβήκει,
ἠχί ἑ ποιπνύοντα πόδες φέρον. οἱ δ' ἔτι Τροίης
Ἀργεῖοι πτολίεθρον ἐϋκτίμενον διέπερθον.
καὶ τότε δὴ Μενέλαος ὑπὸ ξίφεϊ στονόεντι
Δηΐφοβον κατέπεφνε, καρηβαρέοντα κιχήσας
ἀμφ' Ἑλένης λεχέεσσι δυσάμμορον. ἣ δ' ὑπὸ φύζῃ
κεῦθετ' ἐνὶ μεγάροισιν. ὁ δ' αἵματος ἐκχυμένοιο
γήθεεν ἀμφὶ φόνῳ. τοῖον δ' ἐπὶ μῦθον ἔειπεν.
ὦ κύον, ὥς τοι ἔγωγε φόνον στονόεντ' ἐφέηκα
σήμερον. οὐδέ σε δῖα κιχήσεται ἠριγένεια
ζωὸν ἔτ' ἐν Τρώεσσι, καὶ εἰ Διὸς εὔχεαι εἶναι
γαμβρὸς ἐρισμαράγοιο. μέγας δέ σ' ἐδέξατ' ὄλεθρος
ἡμετέρης ἀλόχοιο, παρ' ἡμετέροισι δαμέντα
ἀργαλέως. ὡς εἴθε καὶ οὐλομένοιο πάροιθε
θυμὸν Ἀλεξάνδροιο κατὰ μόθον αἰτιόωντος,
νοσφισάμην. καὶ κέν μοι ἐλαφρότατον πέλεν ἄλγος.
Post μὲν adijce ἤδη, & constabit versus. ἀλλ' ὁ μὲν ἵκανεν ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα,
τίσας αἴσιμα πάντα. σὺ δ' οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἀνήσειν.

ἡμετέρη

Mittere iacula stridentia et exitiosas hastas,
Eum enim fatatum est deorum inclyto consilio
Ad Thybrim latifluum à Xantho profectum,
Extructurum amplam vrbem stupendam venturis etiam
Mortalibus, Ipsum verò diuersis gentibus
Imperaturum: ac ex eo gentem postea regnaturam
Quæ vsq; ad oriētem et occidentē indefessum fines imperij
Etenim ipsi fas est interesse immortalibus, (extendat,
Quia filius est formosæ Veneris,
Ac alias etiam ab hoc viro nostras abstineamus manus
Quia sibi præ auro & alijs facultatibus,
Seruaret virum fugientem etiam in peregrinam terram.
His omnibus prætulit suum patrem, simul etiam filium
Noxq; vna nobis ostendit, & filium patri seni
Admodum pium, & filio patrem inculpatum. (ciebāt
Sic locutus est. Ipsi vero obtemperarunt ac vt Deum suspi
Cuncti. at ille festinanter ex vrbe sua abibat,
Quo ipsum pedes occupatum ferebant. Troiæ autem adhuc
Græci vrbem amplam vastabant.
Ac tunc Menelaus ense hostili
Deiphobū interemit, somno vinoq; grauatum deprehendēs
Miserum in Helenæ thoro. Ipsa vero fuga
*Se abdiderat in ædibus (*Deiphobi,*) tunc ille effuso san-*
guine
Gaudebat de cæde, ac tale verbum extulit.
O canis sic ego tibi quidem exitium triste attuli
Hodie, neq; te formosa aurora deprehendet
Viuum adhuc inter Troianos, etiamsi Iouis gloriaris esse
Formidandi gener. Nam ingens te excepit exitium
*Nostræ coniugis (*Helenæ*) apud ea quæ nostra sunt (*Helenam*) casum*
Miserè. Vtinam etiam antea pestilentis
Alexandri in prælio occurrentis animam
A corpore separassem, tunc esset mihi dolor leuissimus.
Verum ipse quidem sub caliginem tristem deuenit,
Luens cuncta decenter. Te autem non poterat iuuare

›› ἡμετέρη παράκοιτις, ἐπεὶ θέμιν οὔ ποτ' ἀλιτροὶ
›› ἀνέρες ἐξαλέονται ἀκήρατον, οὕνεκ' ἄρ' αὐτὴ
›› εἰσοράᾳ νυκτός τε, καὶ ἤματος. ἀμφὶ δὲ πάντῃ
›› ἀνθρώπων ἐπὶ φῦλα διηερίη πεπότηται,
›› τινυμένη σὺν Ζηνὶ κακῶν ἐπίστορας ἔργων.
ὣς εἰπών, δηΐοισιν ἀνηλέα τεῦχεν ὄλεθρον.
μαίνετο γάρ οἱ θυμὸς, ὑπὸ κραδίῃ μέγ' ἀέξων,
ζηλήμων. καὶ πολλὰ περὶ φρεσὶ θαρσαλέῃσι
›› Τρωσὶ κακὰ φρονέεσκε, τὰ δὴ θεὸς ἐξετέλεσσεν
›› πρέσβα Δίκη. κεῖνοι γὰρ ἀτάσθαλα πρῶτοι ἔρεξαν
›› ἀμφ' Ἑλένης, πρῶτοι δὲ καὶ ὅρκια πημήναντο
›› σχέτλιοι, ὁππότε κεῖνο δι' ἐκ μέλαν αἷμα, καὶ ἱρὰ
›› ἀθανάτων ἐλάθοντο παραιβασίῃσι νόοιο
›› τῶ καί σφιν μετόπισθεν Ἐρινύες ἄλγεα τεῦχον.
›› τοὔνεκ' ἄρ οἱ μὲν ὄλοντο πρὸ τείχεος. οἳ δ' ἀνὰ ἄστυ
τερπόμενοι παρὰ δαιτὶ. παρ' ἠϋκόμοις ἀλόχοισιν.
ὀψὲ δὲ δὴ Μενέλαος ἐνὶ μυχάτοισι δόμοιο
εὗρεν ἑὴν παράκοιτιν ὑποτρομέουσαν ὁμοκλὴν
ἀνδρὸς κυριδίοιο θρασύφρονος. ὅς μιν ἀθρήσας,
ὥρμηνε κτανέειν ζηλημοσύνῃσι νόοιο.
εἰ μή οἱ κατέρυξε βίην ἐρόεσσ' Ἀφροδίτη,
Pro ἔκβαλε lege ἔβαλε, aut praepone verbo ἔκβαλε ξίφος. — ἥ ῥά οἱ ἐκ χειρῶν ἔκβαλε ξίφος, ἔσχεθ' ἐρωήν.
τοῦ γὰρ ζῆλον ἐρεμνὸν ἀπώσατο, καί οἱ ἔνερθεν
† Lege disiunctim ἐφ' ἵμερον. — ἡδὺν † ἐφίμερον ὦρσε κατὰ φρενὸς, ἦ δὲ καὶ ὄσσων.
τῷ δ' ἄρα θάμβος ἄελπτον ἐπήλυθεν. οὐδ' ἄρα ἔτλη,
* Lege ἀρίζηλον. — κάλλος ἰδὼν * ἀρίζηλον, ἐπὶ ξίφος αὐχένι κῦρσαι,
ἀλλ' ὥσπερ ξύλον αὖον ἐν οὔρεϊ ὑλήεντι
εἱστήκει, τὸ μὲν † οὔτε βορέαο θύελλαι
ἐσσύμεναι κλονέουσι δι' ἠέρος, οὔτε νότοιο,
† Post οὔτε desideratur θοαὶ, vel λαιψηραὶ, vel simile quiddam. — ὣς ὁ ταφών, μένε δηρόν. ὑπεκλάσθη δέ οἱ ἀλκὴ
δερκομένου παράκοιτιν. ἄφαρ δ' ὅγε λήσατο πάντων,
ὅσσα οἱ ἐν λεχέεσσιν ἀνήλιτε κυριδίοισι.
πάντα γὰρ ἠμάλδυνε θεὴ Κύπρις, ἥπερ ἁπάντων
ἀθανάτων δάμνησι νόον, θνητῶν τ' ἀνθρώπων.

ἀλλὰ

Nostra coniux, quandoquidem iusticiam non vnquam sce-
Homines effugiunt incorruptam: quoniam ipsos (lerati
Obseruat (per *) noctem ac diem, & vbiq; circum*
Ad hominum cætus aëre amicta volitat,
Puniens cum Ioue malorum operum conscios,
Sic locutus, hostibus hostile parabat exitium:
Furebat enim ipsi ira, in pectore valde intumescens,
Zelotypus, ac multa in pectore intrepido
Mala Troianis meditabatur quæ perfecit Dea
Veneranda iustitia. Ipsi enim primi iniqua patrarunt
In Helena. Primi etiam fœdera ruperunt
Scelerati, quando illum atrum cruorem & sacra
Deorum obliti sunt, transgreßione mentis.
Ideoq; etiam ipsis postea furiæ mala pararunt,
Ideo alij ante mœnia accubuerunt, alij in vrbe
Oblectantes se in conuiuio apud pulchras vxores.
Tandem autem Menelaus in penetralibus domus
Inuenit suam coniugem (Helenam *) pertimescentem in-*
crepationem
Viri legitimi & fortis: qui ipsam conspicatus
Irruit vt interficeret Zelotypia mentis
Ni ipsi cohibuisset violentiam blanda Venus,
Quæ ipsi è manibus excußit ensem, ac cohibuit impetum,
Eius enim grauem iram depulit, & ipsi intus
Dulcem amorem excitauit in corde & oculis,
Ipsum verò stupor insperatus inuasit, neq; sustinuit,
Formam videns eximiam, admouere ensem ceruici:
Sed vt lignum aridum in monte syluoso
Stabat immotus, quod neq; rapidi boreæ flatus
Moti concutiant per aërem, neq; noti.
Sic ipse stupore perculsus manebat diu, ac diminutum est
ipsi robur (nium
Aspicienti coniugem. Ipse itaq; celeriter oblitus est om-
Quæ ipsi in thoro coniugali deliquerat,
Cuncta enim obliterauerat Dea Venus: quæ cunctorum
Deorum domat animum ac mortalium hominum,

Verum

ἀλλὰ καὶ ὡς, θοὸν ἄορ ἀπὸ χθονὸς αὖθις ἀείρας,
κουριδίῃ ἐπόρουσε. νόος δέ οἱ ἄλλ' ἐνὶ θυμῷ
ὡρμᾶτ' ἐσσυμένοιο. δόλῳ δ' ἄρ ἔθελγεν Ἀχαιούς.
καὶ τότε μιν κατέρυξεν ἀδελφεὸς ἱέμενον περ,
μειλιχίοις μάλα πολλὰ παραυδήσας ἐπέεσσι,
δείδιε γὰρ μὴ δή σφιν ἐτώσια πάντα γένηται.
ἴσχεο νῦν Μενέλαε χολούμενος. οὐ γὰρ ἔοικε
κουριδίην παράκοιτιν ἀποκτάμεν, ἧς περὶ πολλὰ
ἄλγε' ἀνέτλημεν, Πριάμῳ κακὰ μητιόωντες.
οὐ γάρ τοι Ἑλένη πέλει αἰτίη, ὡς σύ γ' ἔολπας.
ἀλλὰ Πάρις ξεινοῖο Διός, καὶ σεῖο τραπέζης
λησάμενος. τῷ κέν μιν ἐν ἄλγεσι τίσατο δαίμων.
ὡς φάθ'. ὃ δ' αἶψ' ἐπίθησε. θεοὶ δ' ἐρικυδέα Τροίην
κυανέοις νεφέεσσι καλυψάμενοι, γοάασκον,
νόσφιν ἐϋπλοκάμου Τριτωνίδος, ἠδὲ καὶ Ἥρης,
αἳ μέγα κυδιάασκον ἀνὰ φρένας, εὖτ' ἐσίδοντο
περθόμενον κλυτὸν ἄστυ θεηγενέος Πριάμοιο.
Lege pro μὲν, μὰν, vel μὴν. ἀλλ' ὁ μὲν οὐδ' αὐτὴ εὔφρων Τριτογένεια
πάμπαν ἄδακρυς ἦεν, ἐπεί ῥά οἱ ἔνδοθι νηοῦ
κασσάνδρην ἤσχυνεν Ὀϊλέος ὄβριμος υἱός,
θυμῷ τ', ἠδὲ νόοιο βεβλημένος. ἡ δέ οἱ αἰνὸν
εἰσοπίσω βάλε πῆμα, καὶ ἀνέρα τίσατο λώβης.
οὐδέ οἱ ἔργον ἀεικὲς ἐσέδρακεν, ἀλλά οἱ αἰδὼς,
καὶ χόλος ἀμφεχύθη. βλοσυρὰς δὲ τρέψεν ὀπωπὰς
νηὸν ἐς ὑψόροφον. περὶ δ' ἔβραχε θεῖον ἄγαλμα,
καὶ δάπεδον νηοῖο μέγ' ἔτρεσεν. οὐδ' ὅγε λύσσης
λῆγεν ἀτασθαλίης, ἐπεὶ οἱ φρένας ἄασε Κύπρις.
πάντῃ δ' ἄλλοθεν ἄλλα κατηρείποντο μέλαθρα
ὑψόθεν. ἀζαλέη δὲ κόνις συνεμίσγετο καπνῷ.
Post αἰνὸς interpone ὁμοῦ, vel ἄδην. ὦρτο δ' ἄρα κτύπος αἰνός. καίοντο δὲ πάντα
Ἀντιμάχοιο μέλαθρα. καταίθετο δ' ἄσπετος ἄκρη
Πέργαμον ἀμφ' ἐρατήν, περί θ' ἱερὸν Ἀπόλλωνος,
νηόν τε ζάθεον Τριτωνίδος, ἀμφί τε βωμὸν
Ἑρμείου. θάλαμοι δὲ κατεπρήθοντ' ἐρατεινοὶ

ἡρώων

Verum etiam sic iterum sustollens de terra acutum ensem
Vxorem aggressus est: Mens verò ipsi alia in pectore
Festinanti meditabatur. Dolo enim imponebat Græcis.
Ac tunc ipsum cohibuit frater alias cupientem (cohi-
Valde blandis verbis multum interpellans, (beri)
Metuebat enim ne ipsis cuncta irrita fierent:
Desine nunc Menelaë irasci. Non enim decet
Legitimam vxorem interficere, pro qua multas
Aerumnas sustinuimus Priamo mala meditantes,
Non enim Helena (horum *) causa est, vt tu censes*
Sed Paris, hospitalis Iouis ac tuæ mensæ
Oblitus, ideoq; ipsum doloribus puniit Deus.
Sic dixit. Ipse vero illico obtemperauit. Dij autem incly-
Atris nubibus tecti deflebant, (*tam Troiam*
Præter formosam Mineruam & Iunonem,
Quæ valde efferebantur animo, cum vidissent
Solo æquatam inclytam vrbem diuini Priami,
Veruntamen neq; ipsa sapiens Minerua
Omnino sine lachrymis erat, quandoquidem ipsi intra tem-
Cassandram stuprauit Oilei fortis filius (*plum*
Animo ac corde captus. Ipsa verò ipsi graue
Postea attulit malum, ac virum vlta est (causa *) stupri.*
Neq; facinus sibi displicens aspexit, sed ipsi pudor
Ac ira offusa erant, ac auerterat truculentos oculos
In templum sublime, circumstrepebat autem diuinum si-
mulachrum, (*à tristi*
Ac solum templi valde commotum est. Neq; tamen ipse
Destitit scelere, quia ipsi mentē transuersum rapuit libido,
Vbiq; autem alibi alia conuellebantur tecta
Ex alto. Siccus verò puluis commiscebatur fumo,
Subsequebatur etiam strepitus vehemens & conflagra-
bant tota
Antimachi ædes, ardebat etiam celsum fastigium
In Pergamo amabili ac delubro Apollinis
Temploq; venerando Mineruæ, ac ara
Mercurij. Thalami etiam dulces comburebantur

ἠώων Πριάμοιο. πόλις δ' ἀμαθύνετο πᾶσα.
Τρῶες δ' οἱ μὲν, παισὶν ὑπ' Ἀργείων ὀλέκοντο,
οἱ δ' ὑπὸ λευγαλέου τε πυρὸς, σφετέρων τε μελάθρων.
ἔνθα σφιν καὶ μοῖρα κακὴ, καὶ τύμβος ἐτύχθη.
ἄλλοι δὲ ξιφέεσσιν ἑὸν διὰ λαιμὸν ἔλασσαν,
πῦρ ἅμα δυσμενέεσσιν ἐπὶ προθύροισιν ἰδόντες.
οἱ δ' ἄρ' ὁμῶς τεκέεσσι κατακτείναντες ἄκοιτιν,
κάππεσον, ἄσχετον ἔργον ἀναπλήσαντες ἀνάγκῃ.
καί ῥά τις οἰόμενος δηΐων ἑκὰς ἔμμεναι αὐτὸν,
ἔκποθεν Ἡφαίστοιο θοῶς ἀνὰ κάλπιν ἀείρας,
ὥρμηνεν ποτὶ νέεσθαι ἐφ' ὕδατι· τὸν δὲ παραφθὰς
Ἀργείων τις ἔτυψεν ὑπ' ἔγχεϊ. καί οἱ ὄλεσσε
θυμὸν ὑπ' ἀκρήτῳ βεβαρημένον. ἤριπε δ' εἴσω
δώματος. ἀμφὶ δέ οἱ κενεὴ περικάππεσε κάλπις.
ἄλλος δ' αὖ φεύγων τις διὰ μεγάροιο, μεσόδμη
ἔμπεσε καιομένη. ἐπὶ δ' ἤριπεν αἰπὺν ὄλεθρον.
πολλαὶ δ' αὖτε γυναῖκες ἀνηλεὰ ὑπὸ φύζαν
ἐσσύμεναι, μνήσαντο φίλων ὑπὸ δώματι παίδων,
οὓς λίπον .. λεχέεσσιν. ἄφαρ δ' ἀνὰ ποσσὶν ἰοῦσαι,
παισὶν ὁμῶς ἀπόλοντο, δόμων ἐφύπερθε πεσόντων.
ἵπποι δ' αὖτε, κύνες τε δι' ἄστεος ἐπτοίηντο,
φεύγοντες στυγεροῖο πυρὸς μένος. ἀμφὶ δὲ ποσσὶ
στεῖβον ἀποκταμένους. ζωοῖσι δὲ πῆμα φέροντες,
αἰὲν ἐρήγνυντο. βοὴ δ' ἀμφίαχεν ἄστυ,
καί τινος αἰζηοῖο διὰ φλογὸς ἐσσυμένοιο
φθεγγομένου. τοὺς δ' ἔνδον ἀμείλιχος αἶσα δάμασσεν.
ἄλλον δ' ἄλλα κέλευθα φέρεν στονόεντος ὀλέθρου.
φλὸξ δ' ἄρ' ἐς ἠέρα δῖαν ἀνέγρετο. πέπτατο δ' αἴγλη
ἄσπετος. ἀμφὶ δὲ φῦλα περικτιόνων ἐρόωντο,
μέχρις ἐπ' Ἰδαίων ὀρέων ὑψηλὰ κάρηνα,
Θρηϊκίης τε Σάμοιο, καὶ ἀγχιάλου Τενέδοιο.
καί τις ἁλὸς κατὰ βένθος ἔσω νεὸς ἔκφατο μῦθον·
ἤνυσαν Ἀργεῖοι κρατερόφρονες ἄσπετον ἔργον,
πολλὰ μάλ' ἀμφ' Ἑλένης ἑλικοβλεφάροιο καμόντες.

Magis probatur ἀναπλήσαντες.

Forte sic restituetur hic versus: ἄλλῳ δ' αὖ φεύγοντι διὰ μεγάροιο, μεσόδμη ἔμπεσε καιομένη.

Lege ἐπειγόμενοι, pro αἰέν, etiã forte melius legitur αἰνῶς.

πᾶσα

Nepotum Priami, ac cuncta vrbs in cinerem redigebatur.
Troianorum porro alij quidem à Græcis sternebantur,
Alij verò sæuo igne ac suis ædibus (opprimebantur*)*
Ibi ipsis & sæua mors & sepulchrum contigit,
Alij transfixerunt guttur suum ferro,
Ignem cum hostibus in vestibulis videntes,
Alij cum liberis interficientes vxorem
Conciderunt, infandum facinus exequentes necessitate,
Ac quispiam etiam existimans se procul esse ab hostibus,
Ex quadam parte ignis, celeriter sustollens vrnam,
Contendebat restinguere (incendium *) aqua. Eum verò præoccupans*
Græcorum quispiam, prostrauit hasta & ipsi eripuit
Animam mero grauatam. Collapsus autem fuit intra
Domum, propeq; ipsum decidit vrna.
Rursus alij cui iam fugienti per domum media columna
Ardens incidit, vnaq; traxit sæuum exitium.
Multæ etiam mulieres in tristem fugam
Concitatæ, recordatæ sunt in domo liberorum charorum
Quos reliquerant in lectis, celeriterq; regressæ pedibus
Vnà cum liberis perierunt, ædibus desuper collapsis,
Equi etiam canesq; per vrbem extra se rapti palabantur
Fugientes vim sæui ignis, pedibus autem per
Cæsos incedebant, viuis etiam malum inferentes
Semper perrumpebant. Clamor verò perstrepebat vrbem
Quodam enim iuuene, per flammam dum ruit,
Vociferante, alios verò intus sæuum fatum domuit,
Aliumq; alia via luctuosi exitij rapiebant,
Cæterum flamma ad æthera sublimem surgebat, splendorq; volabat
Immensus, circum autem gentes vicinæ videbant
Vsq; ad altos vertices montium Troianorum
Thraciæq; Sami & littoralis Tenedi.
Ac aliquis in mari in naui (hanc *) vocem edidit,*
Græci magnanimi perfecerunt immensum opus
Valde multum de Helena formosa laborantes.

πᾶσα δ' ἄρ' ἡ τὸ πάροιθε πανόλβιος, ἐν πυρὶ Τροίη
καίεται. οὐδὲ θεῶν τις ἐελδομένοισιν ἀμύνει.
» Πάντα γὰρ ἄσχετος αἶσα βροτῶν ἐπιδέρκεται ἔργα.
» καὶ τὰ μὲν ἀκλέα πάντα, καὶ οὐκ ἀρίδηλα γεγῶτα,
» κυδήεντα τίθησι. τὰ δ' ὑψόθι μείονα θῆκε.
» πολλάκι δ' ἐξ ἀγαθοῖο πέλει κακόν. ἐκ δὲ κακοῖο
» ἐσθλὸν, ἀμειβομένοιο πολυτλήτου βιότοιο.
ὣς ἄρ' ἔφη μερόπων τις, ἀπόπροθεν ἄσπετον αἴγλην
εἰσορόων. στονόεσσα δέ τ' ἄμφεχε Τρῶας ὀϊζύς.
Ἀργεῖοι δ' ἀνὰ ἄστυ κυδοίμεον, ἠΰτ' ἀῆται
λαῦροι ἀπείρονα πόντον ὀρινόμενοι κλονέουσιν,
ὁππότ' ἂρ αὐτιπέρηθε δυσαῖος Ἀρκτούροιο
βηλὸν ἐς ἀστερόεντα θυτήριον αὐτέλλησιν,
ἐς νότον ἠερόεντα τετραμμένον, ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
πολλαὶ ὑπόβρυχα νῆες ἀμαλδύνοντ' ἐνὶ πόντῳ,
ὀρνυμένων ἀνέμων, οἷς ἴκελοι ἦες Ἀχαιῶν
πόρθεον Ἴλιον αἰπύ. τότ' ἐν πυρὶ καίετο πολλῷ,
εὖτ' ὄρεος λασίῃσιν ἄδην κατασειμένον ὕλης,
ἐσσυμένως καίηται ὑπὲρ πυρὸς ὀρνυμένοιο
ἐξ ἀνέμων, δολιχαὶ δὲ περιβρομέουσι κολῶναι.
τῷ δ' ἄρα λευγαλέως ἐπιτείρεται ἄγρια πάντα,
Ἡφαίστοιο βίηφι περιστρεφθέντα καθ' ὕλην,
ὣς Τρῶες κτείνοντο κατὰ πτόλιν. οὐδέ τις αὐτοὺς
ῥύετ' ἐπικρατέων. περὶ γὰρ λίνα πάντοθε μοῖραι
μακρὰ περιστήσαντο. τά περ βροτὸς οὔποτ' ἄλυξε.
καὶ τότε Δημοφόωντι, μενεπτολέμῳ τ' Ἀκάμαντι
Θησῆος μεγάλοιο δι' ἄστεος ἤντετο μήτηρ,
καίπερ ἐελδομένη. μακάρων δέ τις ἡγεμόνευεν,
ὅς μιν ἄγεν κήνοισι καταντίον. ἡ δ' ἀλάλητο
φεύγουσ' ἐκ πολέμοιο, καὶ ἐκ πυρός. οἱ δ' ἐσιδόντες
αἴγλῃ ἐν ἡφαίστοιο δέμας, μέγεθός τε γυναικὸς,
αὐτὴν ἔμμεν ἔφαντο θεηγενέος Πριάμοιο
ἀντιθέην παράκοιτιν. ἄφαρ δὲ οἱ ἐμμεμαῶτες,
χεῖρας ἐπερρίψαντο, λιλαιόμενοί μιν ἄγεσθαι

ἐς Δα-

Vniuersi autem Troia paulò ante multùm beata in igne
Conflagrat, neq; deorum quispiam sperantibus opem tulit.
Fatum enim insuperabile cuncta hominum facta intuetur,
Ac cunctas res obscuras nec nobiles existentes
Conspicuas efficit. Sublimia autem humilia facit,
Sæpe autem ex bona fortuna nascitur aduersa, contra ex aduersa
Bona, mutante se per vices ærumnosa vita.
Sic sanè dixit hominum quispiam, procul inde immensam ignis fulgorem
Intuens. Cæterum calamitas tristis detinebat Troianos.
Græci autem in vrbe grassabantur veluti ventorum flatus
Impetuosi concitati turbant immensum mare,
Quando videlicet è regione tempestuosi Arcturi
In cælo astrifero acerra oritur
Ad astrum pluuiosum versa, ac propter ipsam
Multæ naues in profundum acta absumuntur in mari.
Ventis concitatis. Iis verò similes filij Græcorum
Vastabant Ilium sublime. Id verò in igne copioso confla- (grabat
Veluti mons vestitus valde densis syluis
Celeriter comburitur igne excitato
A' ventis, ac longæ rupes circumstrepunt,
Cunctaq; feræ in ipso miserè afflictantur
Hinc inde per syluam ignis vi circumactæ.
Ad eundem modum Troiani cedebantur in vrbe, neq; quis
Eripiebat Deorum, Parcæ namq; vndiq; fila (ipsos
Longa circumduxerant, quæ homo nunquam effugerit.
Ac tunc Demophoonti & bellicoso Acamanti
Magni Thesei mater obuiam, veniebat in vrbe.
Id valde expetens. Deorum autem quispiam præibat,
Qui ipsam ducebat illis obuiam, namq; errabat
Fugiens è bello & ex incendio. Ipsi autem conspicientes
In splendore ignis corpus ac magnitudinem mulieris,
Putabant eam esse inclyti Priami
Eximiam vxorem, Celeriter itaq; ipsi impetu facto
Manus iniecerunt, volentes eam abducere

ἐς Δαναούς. ἦδ' αἰνὸν ἀναστενάχουσα, μετηύδα.
μὴ νύ με κύδιμα τέκνα φιλοπτολέμων Ἀργείων,
δήϊον ὥς ἐρύοντες, ἐὰς ἐπὶ νῆας ἄγεσθε.
οὐ γὰρ Τρωϊάδων γένος εὔχομαι, ἀλλά μοι ἐσθλὸν
αἷμα πέλει Δαναῶν μάλ' ἐΰκλεές, οὕνεκα Πιτθεὺς
γείνατό μ' ἐν Τροιζῆνι. γάμῳ δ' ἐδνώσατο δῖος
Αἰγεύς. ἐκ δ' ἄρ' ἐμεῖο κλυτὸς πάϊς ἔπλετο Θησεύς.
ἀλλά με πρὸς μεγάλοιο Διὸς, τερπνῶν τε τοκήων,
εἰ ἐτεὸν Θησῆος ἀμύμονος ἐνθάδ' ἵκοντο
υἷες ἅμ' Ἀτρείδῃσι, φίλοισι δὲ παίδεσι κείνου
δείξατ' ἐελδομένοισι κατὰ στρατὸν, ὥσπερ ὀΐω
ὔμμιν ὁμήλικας ἔμμεν. ἀναπνεύσει δέ μευ ἦτορ,
ἢν κείνους ζώοντας ἴδω, καὶ ἀριστέας ἄμφω.
ὣς φάτο. οἱ δ' ἀΐοντες, ἑοῦ μνήσαντο τοκῆος
ἀμφ' Ἑλένης ὅσ' ἔρεξε, καὶ ὡς διέπερσαν Ἀφίδνας
κοῦροι ἐριγδούποιο Διὸς πάρος, ὁππότ' ἄρ αὐτοὺς
ὑσμίνης ἀπάνευθεν ἀπεκρύψαντο τιθῆναι,
νηπιάχους ἔτ' ἐόντας. ἀνεμνήσαντο δ' ἀγαυῆς
Αἴθρης, ὅσσ' ἐμόγησε δορυκτήτῳ ὑπ' ἀνάγκῃ,
ἄμφω ὁμῶς ἑκύρη τε, καὶ ἀμφίπολος γεγαυῖα
αὐτιθέης ἐλένης. σὺν δ' ἀμφασίῃ κεχάροντο.
Δημοφόων δέ μιν ἠΰς ἐελδομένην προσέειπεν.
σοὶ μὲν δὴ τελέουσι θεοὶ θυμηδὲς ἔελδωρ
Lege ἀδδέρκεαι. αὐτίκ', ἐπεί ῥα δέδοικας ἀμύμονος υἱέος ὑμᾶς
ἡμέας, οἵ σε φίλης συναειράμενοι παλάμησιν,
οἴσομεν ἐς νῆας, καὶ ἐς Ἑλλάδος ἱερὸν οὖδας
ἄξομεν ἀσπασίως, ὅθιπερ πάρος ἐμβασίλευες
ὣς φάμενον, μεγάλοιο πατρὸς προσπτύξατο μήτηρ.
χείρεσιν ἀμφιβαλοῦσα. κύσεν δέ οἱ εὐρέας ὤμους,
καὶ κεφαλὴν, καὶ στέρνα γένειά τε λαχνήεντα.
ὡς δ' αὔτως Ἀκάμαντα κύσεν. περὶ δὲ σφίσι δάκρυ
ἡδὺ κατὰ βλεφάροιιν ἐχεύατο μυρομένοιιν.
ὡς δ' ὁπότ' αἰζηοῖο μετ' ἀλλοδαποῖσιν ἐόντος
λαοὶ φημίξωσι μόρον, τὸν δ' ἔκποθεν υἷις

ὕστερον

Ad Græcos. Ipsa autem vehementer ingemiscens affata est
Ne quæso præclari filij Græcorum bellicosorum (ipsos)
Vt hostem abripientes ad vestras naues ducatis,
Non enim Troianorum genus iacto, sed mihi clarus
Sanguis Græcorum valde nobilis est. Nam Pittheus
Genuit me in Træzene, coniugio autem iunxit diuinus
Aegeus, & ex me natus est inclitus filius Theseus.
Sed me, per magnum Iouem, ac dilectos parentes,
Si verè Thesei fortis huc venerunt
Filij cum Attidis, dilectis filijs eius
Exhibete desyderantibus(id *) in exercitu, quos quidē puto*
Vobis ætate pares esse. Resocillabitur autem mihi cor,
Si ipsos viuentes videro ac ambos virtute præstantes.
Sic locuta est. Illi vero audientes, sui parentis (Thesei *)*
sunt recordati, *(Aphidnas*
Quæ fecisset propter Helenam, ac quando populati essent
Antea Iouis Tonantis filij, quando ipsos
Procul à pugna abscondissent nutrices,
Paruulos adhuc existentes, Recordati etiam sunt inclytæ
Aethræ, quot mala sustinuisset seruili necessitate,
Vtrunq; facta, socrus simul etiam serua
Formosæ Helenæ: ac vnà gauisi sunt stupore (perculsi. *)*
Cæterum Demophoon præstans ipsam expectantē (id *) affa*
Tibi quidem dij implent gratum votum *(tuus est:*
Nunc quoniam vides præstantis filij tui (Thesei *) filios,*
Nos, qui te sustollentes manibus caris
Feremus ad naues, ac ad sacrum Græciæ solum
Ducemus libenter. Vbi etiam antea regina eras,
Sic loquentē mater magni patris (Thesei *) amplexata est,*
Manibus circundans, & osculata est ei latos humeros,
Et caput & pectus, & mentum hirsutum,
Sic etiam eodem modo osculata est Acamanta, Porro ipsis
Largiter fundebantur de genis flentibus *(lachrymæ*
Vt cum viri iuuenis apud peregrinos agentis
Populi obitum disseminarunt rumore: Eum autem ali-
cunde filij (eius *)*

Postea

ὕστερον ἀθρήσαντες ἐς οἰκία νοστήσαντα,
κλαίουσιν μάλα τερπνὸν, ὁ δ' ἔμπαλι παισὶ καὶ αὐτὸς
μύρεται ἐν μεγάροισιν ἐπωμαδὸν, ἀμφὶ δὲ δῶμα
Lege ἡδύ τι μυρομένων γοερὴ περιπέπλατ' ἰωή. ἡδύ τι μυρομένῳ γοερὴ περιπίπτ' ἰωὴ,
ὡς τῶν μυρομένων, λαρὸς γόος ἀμφιδέδηε.
καὶ τότε που Πριάμοιο πολυκτήτοιο θύγατρα,
Λαοδίκην ἐνέπουσιν ἐς αἰθέρα χεῖρας ὀρέξαι,
εὐχομένην μακάρεσσιν ἀτειρέσιν, ὄφρα ἑ γαῖα
ἀμφιχάνῃ, πρὶν χεῖρα βαλεῖν ἐπὶ δούλια ἔργα.
τῆς δὲ θεῶν τις ἄκουσε, καὶ αὐτίκα γαῖαν ἔνερθεν
ῥῆξεν ἀπειρεσίην. ἡ δ' ἐννεσίῃσι θεοῖο
κούρην δέξατο δῖαν ἔσω κοίλοιο βερέθρου
Ἰλίου ὀλλυμένης, ἧς εἵνεκά φασι καὶ αὐτὴν
Ἠλέκτρην βαθύπεπλον ἑὸν δέμας ἀμφικαλύψαι
ἀχλύϊ, καὶ νεφέεσσιν, ἀπηχθομένην χορὸν ἄλλων
Πληϊάδων, αἳ δή οἱ ἀδελφειαὶ γεγάασιν.
ἀλλ' αἱ μὲν μογεροῖσιν ἐπ' ὄψιοι ἀνθρώποισιν
ἀθρόαι ἀντέλλουσιν ἐς οὐρανόν. ἡ δ' ἄρα μούνη
κεύθεται αἰὲν ἄϊστος, ἐπεί ῥά οἱ υἱέος ἐσθλοῦ
Δαρδάνου ἱερὸν ἄστυ κατήριπεν. οὐδέ οἱ αὐτὸς
„ Ζεὺς ὕπατος χραίσμησεν ἀπ' αἰθέρος, οὕνεκα μοίραις
„ εἴκει καὶ μεγάλοιο Διὸς μένος. ἀλλὰ τὸ μέν που
ἀθανάτων τάχ' ἔρεξεν ἐὺς νόος, ἠὲ καὶ οὐκί.
Ἀργεῖοι δ' ἔτι θυμὸν ἐπὶ Τρώεσσιν ὄρινον.

ΠΕΡΙΟ-

Postea conspicati domum redeuntem,
Flent valde suauiter, isq; vicissim cum liberis & ipse
In humeros sublatus, flet(præ gaudio *) in ædibus circaq;*
Suauiter lachrymantium flebilis vox resultat. (domum
Sic etiam horum dulcis ploratus, ibi excitatur,
Ac tunc Priami opulenti filiam
Laodicen asserunt ad cælum manus expandisse,
Vota facientem dijs beatis , vt ipsam terra
Hiatu absorberet. priusq; manum admoueret ad seruilia
opera. (fra terram
Eam verò Deorum quispiam axaudiuit, ac continuo in-
Immensam rupit : qua Dei voluntate
Puellam formosam excepit, intra cauam voraginem,
Ilio pereunte : cuius causa ferunt etiam ipsam
Electram formosam suum corpus obduxisse
Caligine, ac nubibus, mærore afficientẽ chorum reliquarũ
Pleiadum , quæ ipsi sorores fuerunt,
Verum istæ quidem (sorores *) laboriosis hominibus in a-*
Gregatim oriuntur in cælo. Illa verò sola (spectum
Occultatur semper inconspicua. quia ipsi filij præstantis
Dardani sacra vrbs corruit. Neq; illi ipse
Summus Iupiter opem tulit de cælo, quandoquidem parcis
Cedit etiam magni Iouis robur. Cæterum id fortè
Fecit celeriter Deorum mens sapiens aut etiam non,
Græci autem adhuc animum in Troianos concitabant.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΝΟΣΤΩΝ,
Κοΐντου Σμυρναίου.

Ὣς ἄρα δῃώσαντο μακρὴν πόλιν υἷες Ἀχαιῶν,
ληΐδ' ἐπὶ κλισίας φέρον ἄπλετον εἶθ' ἐπὶ νίκῃ
ἄσπετα καγχαλόωντες, ἐΰφρονα πορσύνεσκον
εἰλαπίνην, τεῦχον δ' ὁμόθεν μακάρεσσι θυηλάς.
ἔξοχα δ' αὖ τίμησαν ὁμῶς μολπῇ τε καὶ ἄλλοις
ἐξαίτοις γεράεσσιν ἀριστέας, ὧν ὑπὸ τόλμῃ
καὶ καρτεῖ μέλος εὗρον ὀϊζυροῦ πολέμοιο.
ἐν πρώτοις δ' τίεσκον ἐὸν διὰ τλήμονα θυμὸν
κερδαλέον Σίνωνα, τεθηπότες οὕνεκα τόσσον
ἔργον ὑπὲρ ἑτάρων ὑπεδέξατο καὶ τάχ' ἄνυσσεν.
ὡς δ' ἄρα τοὺς δόρπου κόρος ἔλλαβεν ἠδὲ ποτοῖο,
δὴ τότε κακκείοντες ἴσαν ποτὶ λέκτρον ἕκαστος,
αὔριον ἐντυνέοντες ὁμῶς θυμηδέα νόστον.
καὶ πάλιν ἀσπασίως σφετέρων προσπτύξατ' ἄκοιτιν
Ἀτρείδης, ἦρπα μετέτραπεν αἰέρος ἐχθρήν,
κλεψινόοις ὀάροισιν, ἐς ἱμερτὴν φιλότητα.
φάσμα δὲ πατρὸς ἑοῖο δεδυπότος ἐν λεχέεσσιν
εἶδε Νεοπτόλεμος, θελξίμβροτον ὕπνον ἀμέλγων,
ὅς ῥ' ἐνέπειν μιν ἄνωγε τελεσσιμέθοισιν Ἀχαιοῖς,
ὄφρα Πολυξείνην, Πριάμου θεοειδέα κούρην
σφαζομένην ῥέζωσιν ἐπ' ἠρίον, ἔμμεναι αὐτῷ
ληΐδος ἐκ Τρώων γέρας ἄρμενον, εἰδ' ἀμελῶσιν
ἠπείλει κατὰ πόντον ὑπέρβια κύματ' ἐγείρειν,
οἷα μολεῖν ἀπάδοντας Ἀχαιΐδα γαῖαν ἐρύκοι.
τῷδε θυηπολίην τάχ' ἀνηλέα θῆκαν Ἀχαιοὶ
παρθενίην κτείναντες ἐπήρατον. ἐνθάδε μήτηρ
δακρυμανὴς Ἑκάβη, συγεροῖς ἀχέεσσι δαμεῖσα,
εἰς φύσιν ὑλακόμωρον ἔβη κυνός, ἄψεα δ' αὐτῆς
πετρώθη. Δαναοὶ δ' ὅτε νήνεμος ἦλθε γαλήνη,
εἰς πλόον ἀρτίζοντο, φίλου μνήσαντο δὲ νόστου.
Παλλὰς δ' αὖ βόσκουσα βαρὺν χόλον, οὕνεκεν Αἴας
Κασσάνδρην ἤσχυνεν, ἔσω νηώδεος οἴκου,

Λίαν ετ'

ARGVMENTVM LIBRI, REDITVS GRECORVM IN patriã euersa Troia, Cointi Smyrnæi.

INclyta vt Argiui vastarant mœnia Troum,
In sua magnificas cumulant tentoria prædas,
Solennesq́; epulas læti victricibus armis
Instituunt, sacrisq́; adolent altaria Diuum.
Tunc etiam Procerum laudes ad sidera iactant
Muneribusq́; amplis decorant, audacia quorum
Imposuit tristi finem haud sine robore bello.
Sinoni imprimis solerti præmia facti
Audaci soluunt: Cunctos stupor occupat ingens
Tanta quod aggressus felici sorte patrârit.
Postquam grata cibi potusq́; expleta voluptas,
Quisq́; torum repetit fruiturus munere somni,
Crasq́; abitus memores statuunt conscendere naues.
Tunc Helenam amplexu rursus dignatur amico
Atrides, quæ mox inimicas coniugis iras
Dulcibus alloquijs in gratum vertit amorem,
At patris interea defuncti conspicit vmbram,
Pyrrhus nocturno reficit dum membra sopore,
Ille suo Danais indicere nomine mandat,
Busta Polyxinæ Priameidos vt sibi spargant
Sanguine mactatæ casto: sibi talia poscens
Præmia ab Iliadum gazis, sin forte repugnent,
Mox ruere ex imo minitatur Nerea fundo,
Ne poßint iterum patrias contingere terras.
Infandis igitur sacris operantur Achiui,
Et cæsa placant crudeles sanguine manes.
Hic Hecube immiti succumbens ægra dolori,
Naturam canis accepit mordacis & artus
Illius in saxum vertit DEVS. Hinc vbi venti
Adspirant, reditum captant per cærula Græci,
Flammato Pallas sed alens sub pectore bilem,
Quod sibi Cassandram in templo vitiauerat Aiax,

Λίσσετ' ἄνακτα θεῶν δῦναι κράτος, ὄφρ' ἀποτίσῃ
ἀνδρὸς ἑνὸς τάχα λαὸς ἅπας ἀλιτήριον ὕβριν,
ὀλλύμενος μετὰ νηυσὶν, ὑπ' ὀρνυμένῃσι θυέλλης.
Ζεὺς δ' ἐπάρηξε θυγατρὶ, καί οἱ πόρεν ὅπλα φέρεσθαι
βροντὴν τ' ἀστεροπήν τε καὶ ἀλγιόεντα κεραυνὸν,
αἰθέρα τοῖσιν ὕπερθεν ὁμοῦ νεφέλῃσι τάραξε.
τῇ δ' ἀνέμων μένος ὠκὺ χαρίζετο μαιμαώσῃ
Αἴολος, οἶσι θάλασσαν ἀελλήεσσαν ὄρινεν.
ἠδὲ θοῶς Δαναοῖσιν ἐπεὶ σχεδὸν Ἑλλάδος ἦσαν
κύντατον ἀμφὶ πέτρῃσι Καφηρέος ἔμβαλεν ἄτην.
Αἴαντος μὲν νῆα θεῷ συνέθλασσε κεραυνῷ.
αὐτὰρ ὁ πολλὰ καμὼν μάλ' ἐπεὶ κακὸν ἤλπετ' ἀλύξειν,
πέτρῃ ὑπεκρύφθη, τὴν χείρεσιν ἀμφιμεμάρπει
ποντομέδοντος ἕκητι: νεῶν δ' ἄπλητος ἀριθμὸς
ἄγνυτ' ἐνὶ σκοπέλοισιν, ὅπῃ σφίας εἷλκε δολώσας
Ναύπλιος, ἀμφ' ἀγαυοῦ Παλαμήδεος οἶστρον ἀέξων,
ὅν ῥ' ἀδίκως νιφάδεσσι λίθων κατέπεφνον Ἀχαιοί.
τοὔνεχ' ὁ πυρσὸν ἄειρεν ὅθι πλόος ἄπλοος ἔσκεν,
οὗ πολλοὶ δ' ἀλέσαν ὑποβρυχίαν ἁλὸς ἄτην.

ΚΟΙΝ-

Innocat ætherei vires ducis vt cito poßit
Vnius ob noxam de cunctis sumere pœnas,
Ardua si classem tempestas hauserit omnem.
Oranti præbet natæ sua Iuppiter arma
Fulguraq; tonitruq;, & ineluctabile fulmen,
His cælum turbat, toto & ciet aëre nubes,
Aeolus iratæ ventorum turbine præstò est,
Queîs mare conmoueat fluctusq; ad sidera tollat.
Non procul à patrio sulcabant littore pontum,
Cum dea perniciem inflixit prope saxa Caphareí,
Aiacis rapido diffregit fulmine nauem,
Qui tandem attritus frustra quærendo salutem
Opprimitur scopulo, laceros quo fixerat vngues
Neptuni arbitrio: naues franguntur adactæ
Cæcis innumeræ saxis: quo traxerat astu
Nauplius, infensus Danais Palamedis acerbum
Immeriti ob casum, lapidum quem mole necârant.
Sublatis ideo pellexit ad inuia flammis:
Vt pauci effugerent sæui discrimina Ponti.

ΚΟΙΝΤΟΥ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ,

Νόστων,

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝ.

Καὶ τότ' ἀπ' ὠκεανοῖο θεὰ χρυσόθρονος ἠὼς
οὐρανὸν εἰσανόρουσε. χάος δ' ὑπεδέξατο νύκτα.
οἱ δὲ βίῃ Τροίην εὐερκέα δῃώσαντο
Ἀργεῖοι, καὶ κτῆσιν ἀπείρονα ληΐσαντο.
χειμάρροις ποταμοῖσιν ἐοικότες, οἵτε φέρονται
ἐξ ὀρέων κατὰ χηδὸν ὀρινομένου ὑετοῖο,
πολλὰ δὲ δένδρεα μακρὰ, καὶ ὁππόσα φύετ' ὄρεσφιν
αὐτοῖς σὺν πρώνεσσιν ἔσω φορέουσι θαλάσσης.
ὣς Δαναοὶ πέρσαντες ὑπαὶ πυρὶ Τρώϊον ἄστυ,
κτήματα πάντα φέρεσκον ἐϋσκάρθμους ἐπὶ νῆας.
σὺν δ' ἄρα Τρωϊάδας κατάγεσκον ἄλλοθεν ἄλλας,
τὰς μὲν ἔτ' ἀδμήτας, καὶ νήϊδας οἷο γάμοιο,
τὰς δ' ἄρ' ὑπ' αἰζηοῖσι νέον φιλότητι δαμείσας.
ἄλλας δ' αὖ πολιοπλοκάμους. ἑτέρας δ' ἄρ' ἐκείνων
ὁπλοτέρας, ὧν παῖδας ἀπειρύσαντ' ἀπὸ μαζῶν,
ὑστάτιον χείρεσσι γλάγος περιμαιμώωντας.
τοῖσιν δὴ Μενέλαος ἐνὶ μέσσοισι καὶ αὐτὸς
ἦγεν ἑὴν παράκοιτιν ἀπ' ἄστεος αἰθομένοιο,
ἐξανύσας μέγα ἔργον. ἔχεν δέ ἑ χάρμα, καὶ αἰδώς.
Κασσάνδρην δ' ἄγε δῖαν ἐϋμμελίης Ἀγαμέμνων.
Ἀνδρομάχην δ' Ἀχιλῆος ἐῢς πάϊς. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς,
εἷλκε βίῃ Ἑκάβην. τῆς δ' ἀθρόα δάκρυ' ἀπ' ὄσσων
πίδακος ὣς ἐχέοντο περιτρομέεσκε δὲ γυῖα,
καὶ κραδίη ἀλάλυκτο φόβῳ δεδάϊκτο δὲ χαίτας
κράατος ἐκ πολιοῖο. τέφρη δ' ἐπαπέπλατο πολλή,
τήν που ἀπ' ἐσχαρεῶνος ἄδην κατεχεύατο χερσὶν,
ὀλλυμένου Πριάμοιο, καὶ ἄστεος αἰθομένοιο.
καί ῥα μέγα στοναχίζετο ἀμφὶ ἑ δούλιον ἦμαρ

Lege στονάχιζεν ἔτ' ἀμφί ἑ, vel στονάχιζ' ἀγεμφὶς δούλιον ἦμαρ. vel, καί ῥα μέγα στοναχίζεθ' ἔτ' ἄμφιχε δούλιον ἦμαρ.

μάψ

N

COINTI SMYRNAEI,

Reditus Græcorum in patriam capta Troia,

LIBER VNVS.

AC tunc ab Oceano aurora dea aurithrona
In cælum euecta est. Chaosq́ excepit noctem.
Troiam autem munitam hostiliter vastarunt
Græci, ac prædam immensam ceperunt:
Torrentibus fluuijs similes, qui deferuntur
De montibus cum sonitu mota pluuia, *(montibus*
Multasq́ proceras arbores, ac quæcunq́ alia nascuntur in
Ipsis cum montium verticibus intra mare deferunt,
Sic Græci vastata Troiana vrbe
Opes vniuersas ferebant ad naues agiles.
Vna etiam Troiadas abducebant aliunde alias,
Partim adhuc innuptas ac expertes vllius coniugij,
Partim recens subiugatas amore à iuuenibus,
Aliasq́ cano capillitio obsitas, alias etiam his
Iuniores, quarum liberos abstraxerant ab vberibus
Vltimum manibus lac appetentes.
Inter hos verò medios ipse etiam Menelaus
Abduxit suam vxorem ab vrbe ardente,
Executus magnũ opus: tenebatq́ ipsum gaudium et pudor.
Cassandram verò fatidicam abducebat fortis Agamemnõ
*Andromachen autem præstans Achillis filius (*Pyrrhus.*)*
Verum Vlysses *(chrymæ*
Abstrahebat per vim Hecubam, à cuius oculis large la-
Instar scaturiginis defluebant, membraq́ tremore concutie-
bantur,
Ac cor timore trepidabat. Dilaniauerat autem capillos
Cani capitis, ac cinis multus circumuolabat,
Quem alicubi de foco copiose affuderat manibus
Interfecto Priamo, ac vrbe incensa *(uilis*
Valde etiam cum gemitu deflebat quod cepisset se dies ser-

Frustrà

μὰψ ἀνκαζομένην. ἑτέρη δ' ἑτέρην γοόωσαν
ἦγε Τρωϊάδων σφετέρας ἐπὶ νῆας ἀνάγκη.
αἱ δ' ἀδινὸν γοόωσαι, ἀνίαχον ἄλλοθεν ἄλλαι,
νηπιάχοις ἅμα παισὶ κινυρόμεναι μάλα λυγρῶς.
Pro σὺν lege συσὶ. ὡς δ' ὁπότ' ἀργιόδουσιν ὁμῶς σὺν νήπια τέκνα
σταθμοῦ ἀπὸ προτέροιο ποτὶ σταθμὸν ἄλλον ἄγωσιν
ἀνέρες ἐρχομένῳ ὑπὸ χείματι, ταὶ δ' ἀλεγεινὸν
μίγδα περιτρύζουσι διηνεκὲς ἀλλήλοισιν.
ὡς Τρῳαὶ Δαναοῖσιν ὑπεστενάχοντο δαμεῖσαι.
ἴσην δ' αὖ καὶ ἄνασσα φέρεν, καὶ δμωὶς, ἀνάγκην.
ἀλλ' οὐ μὲν Ἑλένην γόος ἄμφεχεν, ἀλλά οἱ αἰδὼς
ὄμμασι κυανέοισιν ἐφίζανε. καί οἱ ὕπερθεν
καλὰς ἀμφερύθηνε παρηΐδας. ἐν δέ οἱ ἦτορ
ἄσπετα πορφύρεσκε κατὰ φρένα, μή ἑ, κιοῦσαν
κυανέας ἐπὶ νῆας, ἀεικίσσωνται Ἀχαιοί.
τοὔνεκ' ὑποτρομέουσα, φίλῳ περιπάλλετο θυμῷ.
καί ῥα καλυψαμένη κεφαλὴν ὑπένερθε καλύπτρῃ.
ἕσπετο νισσομένοιο κατ' ἴχνιον ἀνδρὸς ἑοῖο.
αἰδοῖ πορφύρουσα παρήϊον, ἠΰτε Κύπρις,
εὖτέ μιν οὐρανίωνες ἐν ἀγκοίνῃσιν Ἄρηος
ἀμφαδὸν εἰσενόησαν, ἑὸν λέχος αἰσχύνουσαν,
δεσμοῖς ἐν θαμινοῖσι δαήμονος Ἡφαίστοιο,
Lege περὶ φρεσίν. τοῖς ἐνὶ κεῖτ' ἀχέουσα φρεσίν, αἰδομένη τε,
ἰλαδὸν ἐρχομένων μακάρων γένος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
Ἥφαιστον. δεινὸν γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἀκοίταο
ἀμφαδὸν εἰσοράασθαι ἐπ' αἴσχεϊ θηλυτέρῃσι.
τῇ Ἑλένη εἰκυῖα δέμας, καὶ ἀκήρατον αἰδῶ,
Lege τρῳῇσι. ἤϊε σὺν Τρῳάσι δορυκτήτοισι καὶ αὐτὴ
νῆας ἐπ' Ἀργείων εὐήρεας. ἀμφὶ δὲ λαοὶ
θάμβεον, ἀθρήσαντες ἀμωμήτοιο γυναικὸς
ἀγλαΐην, καὶ κάλλος ἐπήρατον. οὐδέ τις ἔτλη
Pro ἐσβολῇσι lege ἐπεσβολίῃσι. κείνην οὔτε κρυφηδὸν ἐσβολῇσι χαλέψαι,
οὔτ' οὖν ἀμφαδίην, ἀλλ' ὡς θεὸν εἰσορόωντο
ἀσπασίως. πᾶσιν γὰρ ἐελδομένοισι φαάνθη.

ὡς δ'

Frustra renitentem. Alius autem aliam plorantem
Abducebat Troiadum vi ad suas naues.
Ipsæ verò misere plorantes clamabant aliunde aliæ
Cum paruis liberis querulantes, valde miserabiliter.
Veluti quando simul cum suibus paruos fœtus
A priore stabulo ad aliud abducunt
Pastores, propter aduenientem hyemem. Ipsi verò miserè
Grunniunt mixtim inter se continuè.
Sic Troianæ ingemiscebant bello captæ à Græcis.
Aequalem autem & regina & famula sustinebat necessitatem.
Verum Helenam luctus non detinebat, sed pudor ipsi
Oculis nigris insidebat, ac ipsi desuper
Pulchras genas rubore suffudit. Intus autem ipsi cor
Varia voluebat in pectore, ne, se, pergentem
Ad naues nigras, dilaniarent Græci.
Ideoq; trepida charo concutiebatur pectore,
Ac obuoluens caput peplo
Sequebatur ad vestigium viri sui euntis (ad castra *)*
Pudore purpurans genam: veluti Venus
Quando ipsam cœlites in vlnis Martis
Suum thorum ignominia afficientem propalam viderũt,
In densis vinculis industrij Vulcani.
In quibus iacebat dolens corde, reuerita
Genus Deorum turmatim accurrentiũ, simul etiam ipsum
Vulcanum. Res enim tristis est in oculis mariti
Mulieribus manifestè deprehendi in adulterio.
Ei Helena corpore similis ac pudore integro
Ibat etiam ipsa cum Troiadibus bello captis
Ad naues Græcorum remigio instructas. Vndiq; autem populi
Stupebant spectantes inculpatæ fœminæ
Splendorem ac formã amabilem, neq; quisquam sustinuit
Illam, neq; occultè conuicio (aliquo *) lædere,*
Neq; manifestè, sed vt deam intuebantur
Libenter, cunctis enim expectantibus apparuit(tandem *)*

ὡς δ' ὅτ' ἀλωομένοισι δι' ἀκαμάτοιο θαλάσσης
πατρὶς ἐὴ μετὰ δηρὸν ἐπευχομένοισι φανήῃ.
οἱ δὲ, καὶ ἐκ πόντοιο, καὶ ἐκ θανάτοιο φυγόντες,
πάτρῃ χεῖρ' ὀρέγουσι γεγηθότες ἄσπετα θυμῷ,
ὣς Δαναοὶ περὶ πάντες ἐγήθεον. οὐ γὰρ ἔτ' αὐτοῖς
μνῆστις ἔην καμάτοιο δυσαλγέος, οὐδὲ κυδοιμοῦ.
τοῖον γὰρ κυθέρεια νόον ποιήσατο πάντων,
ἦρα φέρουσ' Ἑλένῃ ἑλικώπιδι, καὶ Διῒ πατρί.
καὶ τότ' ἄρ ὡς ἐνόησε φίλον δεδαϊγμένον ἄστυ
Ξάνθος, ἔθ' αἱματόεντος ἀναπνείων ὀρυμαγδοῦ,
μύρετο σὺν νύμφαισιν, ἐπεὶ κακὸν ἔμπεσε Τροίῃ
ἔκποθε, καὶ Πριάμοιο κατημάλδυνε πόληα.
ὡς δ' ὅτε λήϊον αὖον ἐπιβρίσασα χάλαζα
τυτθὰ διατμήξῃ. στάχυας δ' ἀπὸ πάντας ἀμέρσῃ
ῥιπῇ ὑπ' ἀργαλέῃ, καλάμη δ' ἄρ χεύατ' ἔραζε
μαψιδίη, καρποῖο κατ' οὔδεος ὀλλυμένοιο
λευγαλέως, ὀλοὸν δὲ πέλει μέγα πένθος ἄνακτι,
ὣς ἄρα καὶ Ξάνθοιο περὶ φρένας ἤλυθεν ἄλγος,
Ἰλίου αἰθέντος. ἔχεν δέ μιν αἰὲν ὀϊζὺς
ἀθάνατόν περ ἐόντα. μακρὴ δ' ἀμφέστενεν Ἴδη,
καὶ Σιμόεις. μύροντο δ' ἀπόπροθι πάντες ἔναυλοι
Ἰδαῖοι, Πριάμοιο πόλιν περικωκύοντες.
Ἀργεῖοι δ' ἐπὶ νῆας ἔβαν μέγα καγχαλόωντες,
μέλποντες νίκης ἐρικυδέος ὄβριμον ἀλκὴν.
ἄλλοτε δὲ ζάθεον μακάρων γένος, ἠδὲ καὶ αὐτῶν
θυμὸν τολμήεντα, καὶ ἄφθιτον ἔργον Ἐπειοῦ.
μολπὴ δ' οὐρανὸν ἷκε δι' αἰθέρος, εὖτε κολοιῶν
κλαγγὴ ἀπειρεσίη, ὁπότ' εὔδιον ἦμαρ ἵκωνται
χείματος ἐξ ὀλοοῖο, πέλει δ' ἄρα νήνεμος αἰθήρ,
Lege γηθόμε- ναι. ὡς τῶν παρ νήεσσι μέγ' ἔνδοθι γηθόμενον κῆρ
ἀθάνατοι τέρποντο κατ' οὐρανὸν, ὅσσοι ἀρωγοὶ
ἐκ θυμοῖο πέλοντο φιλοπτολέμων Ἀργείων.
ἄλλοι δ' αὖ χαλέπαινον, ὅσοι Τρώεσσιν ἄμυνον,
δερκόμενοι Πριάμοιο καταιθόμενον πτολίεθρον
» » ἀλλ' οὐ μὰν ὑπὲρ αἶσαν ἐελδόμενοί περ ἀμύνειν
» » ἔσθενον. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ μόρον οὐδὲ κρονίων

ῥηΐδιως

Vt quando errantibus per immensum mare
Sua patria diu exoptantibus (tandem *) apparuerit,*
Ipsi verò è mari simul & morte euadentes
Patriæ manum porrigunt, valde gauisi animo.
Sic Græci etiam cuncti valde gaudebant. Non enim ipsis
Memoria erat laboris molesti, neq. belli, (amplius
Talem enim mentem Venus fecerat omnium,
Helenæ formosæ gratificans, ac Ioui patri,
Ac tunc cum cognouisset vastatam esse catam sibi vrbem
Xanthus, spirans adhuc cruentam pugnam,
Lugebat cum Nymphis, quia calamitas incubuisset Troiæ
Alicunde, ac Priami vrbem deleuisset.
Vt cum maturam segetem cum impetu veniens grando
Minutatim dissecat ac spicas omnes decutit
Magno impetu, ac calamus humi sternitur
Inanis, grano excusso in solum,
Miserè luctus autē tristis ac magnus est domino(agri. *)*
Sic etiam Xanthi cor occupauit dolor
Ilio vastato, tenebat autem ipsum semper tristitia,
Immortalē quamuis existentē. Longa etiā Ida circūquaq.
Et Simois. Lugebāt etiā procul omnes specus (gemiscebat,
Idæi, Priami vrbem deflentes.
Græci autem naues conscenderunt, valde cachinnantes,
Celebrantes validum robur, illustris victoriæ,
Quandoq. etiam diuinum deorum genus, simul etiam suo-
Animum intrepidum, ac æternum opus Epei. (rum
Cantus autem cælum attigit, per æthera. Veluti graculorū
Immensus clamor, cum dies tranquillus venerit,
A tempestate sæua, ac cœlum placidum est,
Sic his valde in corde gaudentibus
Dij lætabantur in cœlo, quotquot auxiliatores
Ex animo erant bellicosorum Græcorum,
Alij contrà indignabantur, qui Troianis opitulabantur
Videntes Priami igne vastatam vrbem,
Non tamen præter fatum tametsi cuperent, opem ferre
Poterant. Neq. enim ipse Saturnides contra fatum

» ῥηϊδίως δύναιτ' αἶσαν ἀπωσέμεν, ὅς περὶ πάντων
» ἀθανάτων γένος ἐστὶ, Διὸς δ' ἐκ πάντα πέλονται.
Ἀργεῖοι δ' ἄρα πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρία θέντες,
καῖον ὁμῶς σχίζῃσι. καὶ ἐσσύμενοι περὶ βωμοὺς,
λείβεσκον μέθυ λαρὸν ἐπ' αἰθομένῃσι θυηλαῖς
ἦρα θεοῖσι φέροντες, ἐπεὶ μέγα ἤνυσαν ἔργον.
πολλὰ δ' ἐν εἰλαπίνῃ θυμηδέϊ κυδαίνεσκον
πάντας, ὅσους ὑπέδεκτο σὺν ἔντεσι δούριος ἵππος.
θαύμαζον Σίνωνα περικλυτὸν, οὕνεχ' ὑπέστη
λώβην δυσμενέων πολυκηδέα. καί ῥά ἑ πάντες
μολπῇ. καὶ γεράεσσιν ἀπειρεσίοισι τίεσκον
αἰέν. ὃ δ' ἐν φρεσὶν ἧσιν ἐγήθεε τλήμονι θυμῷ
νίκῃ ἐπ' Ἀργείων. σφετέρῃ δ' οὐκ ἄχνυτο λώβῃ.
» ἀνέρι γὰρ πινυτῷ, καὶ ἐπίφρονι, πολλὸν ἀμείνων
» κῦδος καὶ χρυσοῖο, καὶ εἴδεος, ἠδὲ καὶ ἄλλων
» ἐσθλῶν, ὁππόσα ἐστὶ, καὶ ἔσσεται ἀνθρώποισιν.
οἳ δ' ἄρα πὰρ νήεσσιν ἀταρβέα θυμὸν ἔχοντες,
δόρπεον ἀλλήλοισι διηνεκέως ἐνέποντες,
ἠνύσαμεν πολέμοιο μακρὸν τέλος. ἠράμεθ' εὐρὺ
κῦδος, ὁμῶς δηΐοισι μέγα πτολίεθρον ἑλόντες.
ἀλλὰ Ζεῦ, καὶ νόστον ἐελδομένοις κατάνευσον.
ὣς ἔφαν. ἀλλ' οὐ πᾶσι πατὴρ ἐπὶ νόστον ἔνευσεν.
τοῖς δέ τις ἐν μέσσοισιν ἐπιστάμενος, οὐ γὰρ ἔτ' αὐτοῖς
δεῖμα πέλεν πολέμοιο δυσηχέος, ἀλλ' ἐπὶ ἔργα
εὐνομίης ἐτρέποντο, καὶ εὐφροσύνης ἐρατεινῆς.
ὃς δή τοι πρῶτον μὲν ἐελδομένοισιν ἄειδεν
λαοὶ ὅπως συνάγερθεν ἐς Αὐλίδος ἱερὸν οὖδας.
ἠδ' ὡς Πηλεΐδαο μέγα σθένος ἀκαμάτοιο
δώδεκα μὲν κατὰ πόντον ἰὼν διέπερσε πόληας,
ἕνδεκα δ' αὖ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον. ὅσσα τ' ἔρεξεν
Τήλεφον ἀμφὶς ἄνακτα, καὶ ὄβριμον Ἠετίωνα.
ὡς Κύκνον κατέπεφνεν ὑπέρβιον. ἠδ' ὅσ' Ἀχαιοὶ
μαρνάμενοι μετὰ μῆνιν Ἀχιλλέος ἔργα κάμοντο.
Ἕκτορα δ' ὡς ἔρυσεν ἧς περὶ τείχεα πάτρης.

Hæc corrupta sunt, restitui vero possent hoc pacto: τοῖς δ' ἔτις ἐν μέσσοισιν ἐπιστάμενος κιθαρίζειν, μέλπε πολυχρονίοιο μάχης τέλος &c. id est: His aliquis in medio peritus Cytharæ, Cecinit diuturni belli finem.

ὡς θ'

Facile potest fatum abigere, qui omnes excellit
Deos genere, nam ex Ioue omnia existunt.
Græci autem imponentes (aris) multa boum femora
Vna cum fissis lignis cremabant, & fusi circum aras
Libabant dulce merum super accensas victimas.
Gratias dijs agentes, quam magnum opus executi erant.
Multum etiam in conuiuio hilari laudibus & honore
prosequebantur
Cunctos, quos susceperat cum armis ligneus equus,
Admirabantur Sinonem inclytum, quod sustinuisset
Mutilationem admodum tristem hostium. Ideoq; ipsum
Carmine ac muneribus innumeris honorabant (cuncti
Semper. Ipse verò in corde suo gaudebat tolerante animo,
Propter Græcorum victoriam, nec sua tristabatur mutila-
Viro enim prudenti & cordato, multò potior (tione.
Gloria & auro & solo, alijs
Bonis quæcunq; sunt ac erunt hominibus.
Porro ipsi apud naues intrepidum animum habentes
Conuiuabantur concinentes inter se continuè.
Imposuimus longo bello finem, retulimus immensam
Gloriam, expugnata cum hostibus ingenti vrbe.
Verum Iupiter, reditũ etiam cupientib. concede benigne,
Sic loquebantur. Verum non omnibus (Iupiter) pater
annuit reditum. (enim amplius ipsis
His verò quispiam inter medios peritus (canendi) [non
Metus erat belli tumultuosi, verum ad opera
Concordiæ conuertebantur, ac lætitiæ amabilis]
Qui primum desiderantibus (id, lyra) canebat,
Quomodo Græci conuenerint ad Aulidis sacrum solum,
Ac quomodo Pelidæ bellicosi ingens robur
Duodecim vrbes vestarit, per mare profectus.
Vndecim præterea per terram immensam, ac quæ fecerit
Circa regem Telephum, & fortem Eëtiona. (Græci
Quomodo etiam Cygnum prostrauerit violentum, ac qui
Pugnantes, dum Achilles irascitur, facta ediderint,
Hectoremq; quomodo raptauerit circa murum suæ patriæ.

ὥς θ' ἕλε Πενθεσίλειαν ἀνὰ μόθον. ὥς τ' ἐδάμασσεν
υἱέα Τιθωνοῖο, καὶ ὡς κτάνε καρτερὸς Αἴας
Γλαῦκον ἐϋμμελίην, ἠδ' ὡς ἐρικυδέα φῶτα
Εὐρύπυλον κατέπεφνε θεοῦ πάϊς Αἰακίδαο.
ὥς τε Πάριν δαμάσαντο Φιλοκτήταο βέλεμνα,
ἠδ' ὁπόσοι δολόεντος ἐσήλυθον ἔνδοθεν ἵππου
ἀνέρες, ὥς τε πόληα θεηγενέος Πριάμοιο
πέρσαντες, δαίνυντο κακῶν ἀπὸ νόσφι κυδοιμῶν·
ἄλλη δ' ἄλλος ἄειδεν ὅ, τι φρεσὶν ἧσι μενοίνα.
ἀλλ' ὅτε δαινυμένοισι μέσον περιτήλετο νυκτὸς,
[Lege περιτίλλετο, aut περιτέλλατο.]
δὴ τότε που δόρποιο, καὶ ἀκρήτοιο ποτοῖο
παυσάμενοι, λαθικηδέα κοῖτον ἕλοντο.
[Deest πάντες forte, ταχέως, vel ὕπνῳ.]
χθιζὸν γὰρ καμάτοιο μένος κατεδάμνετο πάντας.
τῷ καὶ παννύχιοι λελιημένοι εἰλαπινάζειν,
παύσανθ', οὕνεκεν ὕπνος ἄδην ἀέκοντας ἔρυκεν.
ἄλλη δ' ἄλλος ἴαυεν. ὁ δ' ἐν κλισίῃσιν ἑῇσιν
Ἀτρεΐδης ὀάριζε μετ' ἠϋκόμοιο γυναικὸς.
οὐ γάρ πω κείνοισιν ἐπ' ὄμμασιν ὕπνος ἐπίπτεν,
ἀλλὰ Κύπρις πεπότητο περὶ φρένας. ὄφρα παλαιῶν
λέκτρων ἐπιμνήσωνται, ἄχος δ' ἀπὸ νόσφι βάλωνται.
πρώτη δ' αὖθ' Ἑλένη τοῖον ποτὶ μῦθον ἔειπεν.
μή νύ μοι ὦ Μενέλαε χόλον ποτιβάλλεο θυμῷ.
οὐ γὰρ ἐγὼν ἐθέλουσα λίπον σέο δῶμα, καὶ εὐνήν,
ἀλλά μ' Ἀλεξάνδροιο βίη, καὶ Τρώϊοι υἷες,
σεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐόντος, ἀνηρείψαντο κιόντες.
καί με μεμαυῖαν ὀϊζυρῶς ἀπολέσθαι
[Fortasse θυμῷ μεμεμαυῖαν, aut καί μ' αὖτις μεμαυῖαν, vel λίαν, vel αἰεί.]
ἢ βρόχῳ ἀργαλέῳ, ἢ καὶ ξίφεϊ στονόεντι,
εἶργον ἐνὶ μεγάροισι, παρηγορέοντες ἔπεσσι,
σεῦ ἕνεκ' ἀχνυμένην, καὶ τηλυγέτοιο θυγατρὸς.
τῆς νῦν, πρός τε γάμου πολυγηθέος, ἠδὲ σεῦ αὐτοῦ,
λίσσομαι, ἀμφ' ἐμέθεν στυγερῆς λελαθέσθαι ἀνίης.
ὣς φαμένην, προσέειπε πύκα φρονέων Μενέλαος.
μήτετι νῦν μέμνησ', ἀλλ' ἴσχομεν ἄλγεα θυμῷ. λήπε.
[Lege μηκέτι. Ac hic mutilum est exemplar.]
ἀλλὰ τὰ μέν που πάντα μέλας δόμος ἐντὸς ἐέργει

Ac quomodo interfecerit Penthesileam in prælio, & quẽ-
admodum ceciderit
Tithoni filium(Memnonem *)et quando occiderit Aiax*
Bellicosum Glaucum, et quando virum illustrem(robustus
Eurypylum fuderit filius præstantis Aeacidæ (Pyrrhus*)*
Et quomodo Paridem domuerint Philoctetæ iacula.
Ac quot ingreßi fuissent in equum dolosum
Viri, & quomodo vrbe diuini Priami
Excisa conuiuati fuerint seorsim à malis tumultibus.
Alibi autem alius canebat quod pectoribus suis voluebat.
Porro cum conuiuantibus præcipitaretur medium noctis
Tunc cibi & potus meraci
Finem facientes, dulcem somnum capiebant.
Vis enim laboris hesterni languidos reddiderat cunctos.
Ideoq́, etiamsi per totam noctem cuperent conuiuari
Sommum ceperunt, quandoquidem somnus nolentes (e-
tiam*) valde grauabat,*
Alius autem alibi cubabat, Cæterum in tentorijs suis
Atrides (Menelaus *) sermones miscebat cum formosa*
Nondum enim ipsorum oculis somnus inciderat, (vxore,
Sed Venus occupauerat corda, vt veteris
Thori recordarentur, ac mœrorem procul abijcerent,
Prior autẽ Helena tali oratione compellauit (Menelaũ*)*
Ne mihi, O Menelaë, adauge iram in animo:
Non enim ego volens reliqui tuam domum & lectum,
Sed me Alexandri violentia, & Troiani filij
Te absente peregrè violenter abripuerunt, venientes,
Ac me valde cupientem miserè abrumpere vitam,
Aut laqueo tristi, aut etiam ense mortifero
Cohibebant in ædibus, demulcentes verbis,
Tui causa dolentem & vnicæ filiæ.
Per eam verò et coniugium(nostrum*) dulce, ac teipsum*
Obsecro, vt obliuiscaris tristis sollicitudinis à me(tibi pro
Sic loquentem compellabat prudens. Menelaus: (fectæ.*)*
Ne quid nunc memoriam refrices, sed cohibeamus dolores
Verũ hæc omnia intus coërceat atra domus [(in *) animo*
Obliuionis.

λήθης. οὐ γὰρ ἔοικε κακῶν μεμνῆσθαι ἔτ' ἔργων.
ὣς φάτο. τὴν δ' ἕλε χάρμα, δέος δ' ἐξέσσυτο θυμοῦ.
ἔλπετο γὰρ παύσεσθαι ἀνιηροῖο χόλοιο
Lege pro ἄμφω ἀμφοῖν. ὃν πόσιν. ἀμφὶ δέ μιν βάλε πήχεε. καί μιν ἀπ' ἄμφω
δάκρυ κατὰ βλεφάρων ἠλείβετο ἡδὺ γοώντων.
ἀσπασίως δ' ἄρα τώγε παρ' ἀλλήλοισι κλιθέντε,
σφωϊτέρου κατὰ θυμὸν ἀνεμνήσαντο γάμοιο.
ὡς δ' ὅτε που κισσός τε, καὶ ἡμερὶς ἀμφιβάλωνται
ἀλλήλοις περὶ πρέμνα, τὰ δ' οὔποτε ἲς ἀνέμοιο
σφῶν ἀπὸ νόσφι βαλέσθαι ἐπισθένει: ὣς ἄρα τώγε
Forte συνέχοντο. ἀλλήλοις συνέχωντο λιλαιόμενοι φιλότητος.
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῖσιν ἐπήλυθεν ὕπνος ἀπήμων,
δὴ τότ' Ἀχιλλῆος κρατερὸν κῆρ ἰσοθέοιο
ἔστη ὑπὲρ κεφαλῆς οὗ υἱέος, οἷος ἔην περ
ζωὸς ἐών, ὅτε Τρωσὶν ἄχος πέλε, χάρμα δ' Ἀχαιοῖς.
κύσσε δέ οἱ δειρὴν, καὶ φάεα μαρμαίροντα
ἀσπασίως. καὶ τοῖα παρηγορέων προσέειπεν.
χαῖρε τέκος, καὶ μήτι δαΐζεο πένθεϊ θυμὸν,
εἵνεκ' ἐμοῖο θανόντος, ἐπεὶ μακάρεσσι θεοῖσιν
ἤδη ὁμέστιός εἰμι. σὺ δ' ἴσχεο τειρόμενος κῆρ
ἀμφ' ἐμέθεν, καὶ κάρτος ἄδην ἐμὸν ἔνθεο θυμῷ.
„ αἰεὶ δ' Ἀργείων πρόμος ἵστασο, μηδενὶ εἴκων
„ ἠνορέῃ. ἀγορῇ δὲ, παλαιοτέροισι βροτοῖσι
„ πείθεο. καί σε πάντες ἐΰφρονα μυθήσονται.
„ τῖεδ' ἀμύμονας ἄνδρας, ὅσοις νόος ἔμπεδός ἐστιν.
„ ἐσθλῷ γὰρ φίλος ἐσθλὸς ἀνήρ. χαλεπῷ δ' ἀλεγεινός.
Forte τεύξεαι. „ ἢν δ' ἀγαθὸν φρονέῃς, ἀγαθῶν καὶ τεύχεαι ἔργων.
„ αὐτὸς δ' οὔποτ' ἀνὴρ ἀρετῆς ἐπὶ τέρμαθ' ἵκανεν,
„ ᾧτινι μὴ νόος ἐστὶν ἐναίσιμος. οὕνεκ' ἄρ' αὐτῆς
Lege ἐπ' αἰθέρα. „ πρέμνον δύσβατόν ἐστι. μακροὶ δέ οἱ ἄχρις ἐπ' αἴθρου
Lege ἀπηέξωνι. „ ὄζοι ἀπηέζηθ'. ὁπόσοισι δὲ κάρτος ὀπηδεῖ,
„ καὶ πόνος ἐκ καμάτου, πολυγηθέα καρπὸν ἀμῶνται,
„ εἰς ἀρετῆς ἀναβάντες ἐϋστεφάνου κλυτὸν ἔρνος.
„ ἀλλ' ἄγε κύδιμος ἔσσο. καὶ ἐν φρεσὶ πευκαλίμῃσι

μήτ'

Obliuionis. Non enim decet tristium operum recordari amplius,
Sic dixit. Ipsam autem corripuit gaudium, ac metus fugit (ex animo,
Sperabat enim finem facturum sæua ira (amborum
Suum maritum. Ideoq; iacebat circa ipsum brachia, ac ab
Oculis suauiter plorantium destillabat lachryma.
Libenter autem ipsi in mutuis complexibus cubantes
In animo recordati sunt prioris coniugij.
Vt cum hedera & vitis amplexantur
Se mutuò, circa ramusculos. Eos verò non vnq̃ vis venti
A' se diuellere potest. Sic etiam hi duo
Mutuo complexu hærebant, appetentes consuetudinem
Verum cum & his subijsset somnus dulcis, (coniugalem.
Tunc Achillis diuini præstans anima
Stetit supra caput sui filij (Pyrrhi) *qualis quidem erat*
Adhuc vita fruens, cum Troianis dolor esset ac gaudium Græcis.
Osculabatur autem ipsi ceruicem ac oculos coruscantes,
Placidè, ac talibus demulcens compellabat:
Salue fili, ac neutiquam animum luctu conficias
Propter me defunctum, quia beatis dijs
Iam domesticus sum, Tu verò desine consumere cor
Propter me, ac robur meum inde animo sedulo.
Semper autem Græcorum primus esto nulli cedens
Fortitudine. In concione autem senioribus viris
Obtempera, ac te omnes prudentem dicent.
Obserua etiam viros præstantes, quibus firma mens est.
Bonus enim vir bono amicus (est,) *Malus vero malo.*
Si bono dederis operam, bonorum etiam compos fies operũ,
Improb. verò vir nõ vnquã ad terminos virtutis peruẽit,
Cui non mens iusta est, quia ipsius (virtutis)
Arbor ascensu difficilis est, ac ad cælum vsq; longi
Rami excreuerunt, quos autem robur sequitur,
Ac labor, ex labore dulcem fructum metunt,
Conscendentes ad virtutis inclytum germen.
Verum age strenuus esto ac in animo prudens

›› μήτ' ἐπὶ πήματι πάγχυ δαΐζεο θυμὸν ἀνίῃ,
›› μήτ' ἐσθλῷ μέγα χαῖρε. νόος δέ τοι ἤπιος ἔστω
›› ἔς τε φίλους ἑτάρους, ἔς θ' υἱέας, ἔς τε γυναῖκας,
›› μνωομένῳ κατὰ θυμὸν, ὅτι σχεδὸν ἀνθρώποισιν
›› οὐλομένοιο μόροιο πύλαι, καὶ δώματα νεκρῶν.
›› ἀνδρῶν γὰρ γένος ἐστὶν ὁμοίιον ἄνθεσι ποίης,
›› ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι, τὰ μὲν φθινύθει, τὰ δ' ἀέξει.
τοὔνεκα μείλιχος ἔσσο: καὶ Ἀργείοισιν ἔνισπε.
† Ἀτρείδῃ δὲ μάλιστα, καὶ Ἀγαμέμνονι, εἴ γέ τι θυμῷ
* μέμνηθ' ὅσσ' ἐμόγησα περὶ Πριάμοιο πόληα,
ἠδ' ὅσα ληϊσάμην πρὶν Τρώϊον οὖδας ἱκέσθαι,
τῷ μοι νῦν κατὰ θυμὸν ἐελδομένῳ περὶ πάντων
ληΐδος ἐκ Πριάμοιο Πολυξείνην ἐΰπεπλον,
ὄφρα θοῶς ῥέξωσιν, ἐπεὶ σφίσι χώομαι ἔμπης
μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρος Βρισηΐδος. ἀμφὶ δ' ἄρ οἶδμα
κινήσω πόντοιο, βαλῶ δ' ἐπὶ χείματι χεῖμα,
ὄφρα καταφθινύθοντες ἀτασθαλίῃσιν ἑῇσι,
μίμνωσ' ἐνθάδε πολλὸν ἐπὶ χρόνον, εἰσόκ' ἔμοιγε
λοιβὰς ἀμφιχέωνται, ἐελδόμενοι μέγα νόστου.
αὐτὴν δ' εἴκε θέλωσιν, ἐπὴν ἀπὸ θυμὸν ἕλωνται,
κούρην ταρχύσασθαι ἀπόπροθεν, οὔτι μεγαίρω.
ὣς εἰπὼν, ἀπόρουσε, θοῇ ἐναλίγκιος αὔρῃ.
αἶψα δ' ἐς ἠλύσιον πεδίον, ἧχι τέτυκται
οὐρανοῦ ἐξ ὑπάτοιο καταιβασίη, ἄνοδός τε
ἀθανάτοις μακάρεσσιν. ὃ δ' ὁππότε μιν λίπεν ὕπνος,
μνήσατο πατρὸς ἑοῖο. γόος δέ οἱ ἦΰς ἰάνθη.
ἀλλ' ὅτ' ἐς οὐρανὸν εὐρὺν ἀνήϊεν ἠριγένεια
νύκτα διασκεδάσασ', ἐφάνη δ' ἄρα γαῖα, καὶ αἰθὴρ.
δὴ τότ' Ἀχαιῶν υἷες ἀπ' ἐκ λεχέων ἀνόρουσαν
ἱέμενοι νόστοιο. νέας δ' ἐς βένθεα πόντου
εἷλκον καγχαλόωντες ἀνὰ φρένας, εἰ μὴ ἄρ αὐτοὺς
ἐσσυμένους κατέρυκεν Ἀχιλλέος ὄβριμος υἱὸς.
εἰς ἀγορήν τε κάλεσσε. καὶ ἔκφατο πατρὸς ἐφετμήν.
κέκλυτέ μευ φίλα τέκνα μενεπτολέμων Ἀργείων
πατρὸς ἐφημοσύνην ἐρικυδέος, ἥν μοι ἔνισπε

† Lege, Ἀτρείδῃ δὲ μάλιστ' Ἀγαμέμνονι.

* Lege μέμνηθ'.

Post πεδίον deest μόλεν, aut κίεν.

Pro γόος lege νόος.

χθιζὸν

Neq; in re tristi prorsus confice mœrore animum,
Neq; in re læta nimium lætare. Mens etiam tibi sit benigna,
In caros amicos & filios & vxores,
Recordanti in animo quod prope sint hominibus
Perniciosi fati porta, ac domus mortuorum,
Hominum enim genus est simile floribus prati
Floribus vernis, alij intereunt, alij verò contra nascuntur,
Ideo comis esto: ac Græcis significa
Maximè verò Menelao & Agamemnoni, si quidē animo
Recordatur, quos subierim labores circa Priami vrbem,
Ac quantam prædam coëgerim, priusquam ad Troianū
solum veniremus,
Ideoq; mihi nunc in animo cupienti præ omnibus
*De præda, Polyxenam pulchram Priami (*filiam*)*
Quam celerrimè mactent, quam etiam nunc ipsis succenseo
*Magis adhuc, quam antea (*causa*) Briseidis, vndā nanq;*
Maris turbabo ac excitabo tempestatem super tempesta-
Vt contabescentes peccatis suis (tem.
Maneant hic ad longum tempus, donec mihi
Libamina diffundant, valde desyderantes reditus,
Ipsam verò si voluerint, postquā ipsi animam eripuerint,
Puellam sepelire alicubi non prohibeo.
Sic cum dixisset discessit, veloci similis auræ,
Confestim autem in campum Elysium abijt vbi sunt
De summo cœlo descensus ac ascensus (set somnus
*Beatis dijs. Cæterum ipse (*Pyrrhus*) cum ipsum reliquis-*
Recordatus est patris sui, ac animus ipsi lætatus est.
Verum cum in cœlum amplum ascendisset aurora
Noctem dissipans, apparuitq; terra ac cœlum,
Tunc Græcorum filij è lectis surrexerunt,
Reditus cupidi, ac naues in profundum maris
Traxissent gestientes in corde: nisi ipsos
Festinantes cohibuisset præstans Achillis filius,
Ad concionem autem vocauit, & exposuit patris man-
Audite me chari filij bellicosorum Græcorum, (datum:
Mandatum patris illustris narrantē, quod mihi indicauit

 Heri in

χθιζὸν ἐνὶ λεχέεσσι διὰ κνέφας ὑπνώοντι·
φῆ γὰρ ἀειγενέεσσι μετέμμεναι ἀθανάτοισιν.
ἠνώγει δ' ὑμέας τε, καὶ Ἀτρείδην βασιλῆα,
ὄφρα οἱ ἐκ πολέμοιο γέρας περικαλλὲς ἄροιτε,
τύμβον ἐπ' εὐρώεντα Πολυξείνην εὔπεπλον.
καί μιν ἔφη ῥέξαντας, ἀπόπροθι ταρχύσασθαι.
εἰ δέ οἱ οὐκ ἀλέγοντες ἐπιπλώοιτε θάλασσαν,
ἠπείλει κατὰ πόντον ἐναντία κύματ' ἀείρας,
λαὸν ὁμῶς νήεσσι πολλὼ χρόνον ἐνθάδ' ἐρύξειν.
ὣς φαμένου, πείθοντο, καὶ ὡς θεῷ εὐχετόωντο.
καὶ γὰρ δὴ κατὰ βένθος ἀέξετο κῦμα θυέλλῃ
εὐρύτερον, καὶ μᾶλλον ἐπήτριμον, ἢ πάρος ἦεν,
Lege μέγας. μαινομένου ἀνέμοιο. μέγα δ' ὀροθύνετο πόντος
χερσὶ Ποσειδάωνος. ὁ γὰρ κρατερῷ Ἀχιλῆϊ
Lege ἄελλαι. ἦρα φέρεν. πᾶσαι δὲ θοῶς ἐνόρουσαν θύελλαι
ἐς πέλαγος. Δαναοὶ δὲ μέγ' εὐχόμενοι Ἀχιλῆϊ,
πάντες ὁμῶς μάλα τοῖα πρὸς ἀλλήλους ὀάριζον.
ἀτρεκέως γενεὴ μεγάλου Διὸς ἦεν Ἀχιλλεύς.
τῷ καὶ νῦν θεός ἐστι, καὶ εἰ πάρος ἔσκε μεθ' ἡμῖν.
" " οὐ γὰρ ἀμαλδύνει μακάρων γένος ἄμβροτος αἰών.
ὣς φάμενοι, ποτὶ τύμβον Ἀχιλλέος ἀπονέοντο.
Lege ἐς ἀθανάτοιο θυηλάς. τὴν δ' ἄγον ἠΰτε πόρτιν ἐς θάνατον, θυηλαὶ
μητρὸς ἀπειρύσαντες ἐνὶ ξυλόχοισι βοτῆρες.
ἣ δ' ἄρα μακρὰ βοῶσα, κινύρεται, ἀχνυμένη κῆρ.
ὣς τῆμος Πριάμοιο πάϊς περικωκύεσκε
δυσμενέων ἐν χερσίν. ἄσπετα δέ οἱ ἔκχυτο δάκρυ.
ὡς δ' ὁπότε βριαρῷ ὑπὸ χείματι καρπὸς ἐλαίης
οὔπω χειμερίῃσι μελαινόμενος ψεκάδεσσι,
χεύῃ πολλὸν ἄλειφα, περιτρίζωσι δὲ μακρὰ
ἄρμεν' ὑπὸ σπάρτοισι βιαζομένων αἰζηῶν,
ὣς ἄρα καὶ Πριάμοιο πολυτλήτοιο θυγατρὸς
ἑλκομένης ποτὶ τύμβον ἀμειλίκτου Ἀχιλῆος,
αἰνὸν ὁμῶς στοναχῇσι κατὰ βλεφάρων ῥέε δάκρυ.
καί οἱ κόλπος ἔνερθεν ἐπλήθετο. δεύετο δὲ χρὼς

ἀτρεκέως

Heri in lectis per noctem dormienti.
Dixit enim interesse (sc) immortalibus dijs,
Iubebat verò vos ac Agamemnona regem,
Vt ipsi de præda insigniter pulchrũ honorarium mactetis,
Ad tumulum ingentem formosam Polyxenam.
Ac iubet, cum mactaueritis ipsam sepelire seorsum,
Si verò non curantes ipsum, innauigaueritis mare,
Minabatur in mari vbi concitauerit fluctus aduersos
Exercitum cum nauibus longum tempus hic detenturum.
Sic loquente ipso, obtemperabant, ac vt Deo vota faciebãt.
Etenim in alto fluctus cum turbine attollebatur,
Latior, ac multò frequentior, quam antea erat
Furente vento, ac spaciosum quassabatur mare
Manibus Neptuni. Ipse enim forti Achilli
Gratificabatur. Cunctæ autem procellæ celeriter irruebant
In mare. Græci verò seriò preces fundentes Achilli
Cuncti simul talia inter sese loquebantur,
Verè de genere magni Iouis erat Achilles,
Ideoq; nunc deus est, etiamsi prius esset nobiscum.
Non enim destruit Deorum genus infinitum tempus,
Hæc locuti, apud tumbam Achillis occupati erant.
Eam verò adduxerũt, sicuti iuuencã ad Dei (alicuius) sacrificia,
Pastores in syluis abstrahentes à matre,
Ipsa verò longo mugitu reboans querulatur, dolens corde,
Sic tunc Priami filia vlulatu complebat omnia,
In manibus hostium, ac lachrymæ ipsi largæ fundebantur
Veluti cum sub sæuam hyemem fructus oleæ
Nondum nigrescens hybernis pruinis
Fundit copiosam pinguedinem, stridentiq; valde
Torcularia sub iuuenum impellentium funibus.
Ad eundem modum etiam Priami calamitosi filiæ
Raptæ ad sepulchrum duri Achillis
Tristis lachryma fluebat de palpebris cum gemitibus,
Ac ipsi sinus infra implebatur, Cutis etiam rigabatur,

ἀτρεκέως ἀτάλαντος ἐϋκτεάνῳ ἐλέφαντι.
καὶ τότε λευγαλέοις ἐπὶ πένθεσι κύντερον ἄλγος
τλήμονος ἐς κραδίην Ἑκάβης πέσεν. ἐν δέ οἱ ἦτορ
μνήσατ' ὀϊζυροῖο, καὶ ἀλγινόεντος ὀνείρου,
τόν ῥ' ἴδεν ὑπνώουσα παροιχομένῃ ἐνὶ νυκτί.
ἦ γὰρ ὀΐετο τύμβον ἐπ' ἀντιθέου Ἀχιλῆος
ἑστάμεναι γοόωσα. κόμαι δέ οἱ ἄχρις ἐπ' οὖδας
ἐκ κεφαλῆς ἐκέχυντο, καὶ ἀμφοτέρων ἀπὸ μαζῶν
Pro δεύετο lege δεῦτο, per syncopen, vel δεῦε, actiua voce.
ἔρρεε φοίνιον αἷμα ποτὶ χθόνα. δεύετο δ' ἦ σῆμα.
τοῦ περὶ δειμαίνουσα, καὶ ὀσσομένη μέγα πῆμα,
οἰκτρὸν ἀνωλύζεσκε. γόῳ δ' ἐπὶ μακρὸν ἀΰτει,
εὖτε κύων προπάροιθε κινυρομένη μεγάροιο,
μακρὸν ὑλαγμὸν ἵησιν ἐῷ σπαργεῦσα γάλακτι,
τῆς ἄπο νήπια τέκνα, πάρος φάος εἰσοράασθαι,
νόσφι βάλωσιν ἄνακτες, ἕλωρ ἔμεν οἰωνοῖσιν,
ἣ δ' ὁτὲ μὲν θ' ὑλακῇσι κινύρεται, ἄλλοτε δ' αὖτε
ὠρυθμῷ. στυγερὴ δὲ δι' ἠέρος ἔσσυτ' ἀϋτή,
ὣς Ἑκάβη γοόωσα, μέγ' ἴαχεν ἀμφὶ θυγατρί:
ὤ μοι ἐγὼν, τίνυ πρῶτον, ἰδ' ὕστατον ἀχνυμένη κῆρ,
κωκύσω, πολέεσσι περιπλήθουσα κακοῖσιν;
υἷας, ἢ πόσιν, αἰνὰ, καὶ οὐκ ἐπιόλπα παθόντας;
ἢ πόλιν, ἠδὲ θύγατρας ἀδευκέας, ἠδ' ἐμὸν αὐτῆς
Lege δούλιον.
ἦμαρ ἀναγκαῖον, ἢ δοῦλιον, οὕνεκα κῆρες
σμερδαλέαι πολέεσσί μ' ἐνεκλήσαντο κακοῖσι;
τέκνον ἐμὸν, σοὶ τ' αἰνὰ, καὶ οὐκ ἐπιόλπα, καὶ αὐτῇ
ἄλγε' ἐπεκλώσαντο. γάμου δ' ἀπὸ νόσφι βάλοντο,
ἐγγὺς ἐόνθ' ὑμέναιον. ἐπεκρήναντο δ' ὄλεθρον
ἄσχετον, ἀργαλέον τε, καὶ οὐ φατόν. ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
καὶ νέκυς ἡμετέρῳ ἐνὶ μαίνεται αἵματι θυμόν.
ὥς μ' ὄφελον μετὰ σεῖο, φίλον τέκος, ἤματι τῷδε
γαῖα χανοῦσα κάλυψε πάρος σέο πότμον ἰδέσθαι.
Rectius ἐχέοντο.
ὣς φαμένης, ἄληκτα κατὰ βλεφάρων χέοντο
δάκρυα. λευγαλέον γὰρ ἔχεν μέγα πένθεϊ πένθος·
οἳ δ' ὅτ' ἔβαν ποτὶ τύμβον Ἀχιλλῆος ζαθέοιο,

Verè similis precioso ebori,
Tunc verò super tristes luctus, sæuior ægritudo
In cor miseræ Hecubæ irruit, cor nanq; ipsi
Recordabatur somnij horribilis ac tristis,
Quod vidit dormiens superiori nocte.
Etenim putabat ad tumulum diuini Achillis
Stare se lugentem, comaq; ipsi vsq; ad solum
E' capite diffusa erant, ac de vtrisq; vberibus
Fluebat cruentus sanguis ad terram, rigibaturq; monumē-
*tum (*Achillis*).* *(calamitatem*
Qua de causa valde metuens ac præsagiens non exiguam
Miserabiliter vlulabat, ac cum gemitu multum vocife-
Veluti canis, quiritans ante domum, *(rabatur,*
Longum latratum edit suo distenta lacte
Cuius paruos catulos, priusquam lucem intuerentur
Procul abiecerint Domini, vt sint præda alitibus,
Illa verò nunc latrando querulatur, nunc rursus
Vlulando, ac clamor odiosus fertur per aërem.
Sic Hecuba lugens valde plorabat propter filiam,
*Me miseram (*inquiens*) quid primum aut postremum*
Querar, repleta innumeris malis, *(corde dolens*
Filios ne an verò maritum grauia & non sperata passos?
Aut vrbem aut miseras filias, aut meum ipsius
Tristem ac seruilem diem, quia parcæ
Horrenda multis me inuoluerunt calamitatibus:
Dilecta filia, tibi etiam ipsi horrenda nec vnquā expectata
Mala agglomerarunt ac procul à nuptijs repulerunt
Prope existentem Hymenæum, ac sortita sunt tibi exitium
Immutabile, triste, nec dicendum. Etenim Achilles
Mortuus etiam animo sæuit in nostrum sanguinem.
Vtinam me tecum cara filia die illo *(rem.*
Terra dehiscens occuluisset, priusquam necem tuam vide
Sic loquentis de palpebris manabant indesinenter
Lachrymæ, tristem enim luctum habebat super luctum.
*Ipsi verò (*Græci*) postquam venissent ad tumulum A-*
chillis diuini:

Tunc ipsius

δὴ τότε οἱ φίλος υἱὸς ἐρυσάμενος θοὸν ἄορ,
σκαιῇ μὲν, κούρην κατερήτυε. δεξιτερῇ δὲ,
τύμβου ἐπιψαύων, τοῖον ποτὶ μῦθον ἔειπε.
κλῦθι πάτερ σεο παιδὸς ἐπευχομένοιο, καὶ ἄλλων
Αργείων. μηδ' ἡμιν ἔτ' ἀργαλέως χαλέπαινε.
ἤδη γάρ τοι πάντα τελέσσομεν, ὅσσα μενοινᾷς
σῇσιν ἐπὶ πραπίδεσσι. σὺ δ' ἵλαος ἄμμι γένοιο,
τεύξας εὐχομένοισι θοῶς θυμηδέα νόστον.
ὡς εἰπὼν, κούρης διὰ λαίγιον ἤλασεν ἦορ
λευκανίης. τὴν δ' αἶψα λίπεν πολυήρατος αἰὼν,
οἰκτρὸν ἀνοιμώξασαν ἐφ' ὑστατίῃ βιότοιο.
καί ῥ' ἡ μὲν πρηνὴς χαμάδις πέσε. τῆς δ' ὑπὸ δειρὴ
φοινίχθη περὶ πάντα χιὼν ὣς, ἥτ' ἐν ὄρεσσιν
ἢ συὸς, ἢ ἄρκτοιο κατ' οὐταμένης ὑπ' ἄκοντι
Pro φύροντι lege πορφύροντι. αἵματι φύροντι θοῶς ἐρυθαίνεθ' ὕπερθεν.
Αργεῖοι δέ μιν αἶψα δόσαν ποτὶ ἄστυ φέρεσθαι
ἐς δόμον ἀντιθέου Αντήνορος, οὕνεκ' ἄρ' αὐτὴν
κεῖνος ἐνὶ Τρώεσσιν ἑῷ πάρος υἱεῖ δίῳ
Εὐρυμάχῳ ἀτίταλλεν ἐνὶ μεγάροισιν ἄκοιτιν.
ὃς δ' ἐπεὶ οὖν τάρχυσε κλυτὴν Πριάμοιο θύγατρα
Lege pro ἱερὸν ἱερά. ἐγγὺς ἑοῖο δόμοιο, παραὶ Γανυμήδεος ἱερὸν,
δώματα, καὶ νηοῖο καταντίον Ατρυτώνης,
δὴ τότε παύσατο κῦμα, κατευνήθη δὲ θύελλα
σμερδαλέη, καὶ κῦμα κατεπρήϋνε γαλήνη.
οἱ δὲ θοῶς ἐπὶ νῆας ἴσαν μέγα καγχαλόωντες,
μέλποντες μακάρων ἱερὸν γόνον, ἠδ' Αχιλῆα.
αἶψα δὲ δαῖτ' ἐπάσαντο, βοῶν ἀπὸ μηρὰ ταμόντες
ἀθανάτοις. ἐρατὴ δὲ θυηπολίη πέλε πάντῃ,
οἱ δέ που ἀργυρέοισι, καὶ ἐν χρυσέοις κυπέλλοισι
πῖνον ἀφυσσάμενοι λαρὸν μέθυ. γήθεε δέ σφι
θυμὸς, ἐελδομένων σφετέρην ἐπὶ γαῖαν ἱκέσθαι.
ἀλλ' ὅτε δὴ δόρποιο, καὶ εἰλαπίνης κορέσαντο,
δὴ τότε Νηλέος υἱὸς ἐελδομένοισιν ἔειπεν.
Pro φυγόντες lege προφυγόντες. κλῦτε φίλοι πολέμοιο μακρὴν φυγόντες ὁμοκλὴν,

ὄφρα

Tunc ipsius dilectus filius, stringens acutum ensem,
Sinistra quidem virginem retinebat, Dextera autem
Tumulum attingens, talem orationem habuit.
Audi pater tuum filium precantem ac cæteros
Græcos, neq; nobis adhuc grauiter succense.
Iam enim tibi omnia præstabimus, quæ desideras
Tuo in corde. Tu vero nobis sis propitius,
Sternens orantibus celeriter dulcem reditum,
Sic fatus, ensem egit exitialem puellæ per
Guttur. Ipsam verò mox reliquit amabilis vita,
Misere ingemiscentem in fine vitæ,
Ac ipsa quidem prona in terram corruit, huius verò cervix
Rubuit per omnia vt nix, quæ in montibus
Aut apri aut vrsi saucij iaculo
Cruore purpureo, celeriter rubescit desuper.
Græci autem mox ipsam dederunt ad vrbem ferendam
In domum illustris Antenoris, quia ipsam
Ipse inter Troianos antea suo filio generoso
Eurymacho educabat in ædibus vxorem,
Qui postquam sepeliuisset inclytam Priami filiam
Prope suam domum apud Ganymedis sacras
Aedes & è regione templi Mineruæ.
Tunc sane conquieuit vnda, ac consopita est tempestas,
Horrenda ac fluctum pacauit tranquillitas.
Ipsi autem celeriter ad naues ierunt valde lætantes,
Celebrantes sacrum Deorum genus & Achillem.
Mox etiam conuiuiũ pararunt, boum femora resecantes
Dijs, epulumq; amabile vbiq; erat.
Ipsi namq; argenteis & aureis poculis
Bibebant haurientes dulce vinum: ac gaudebat ipsis
Animus cupientibus in suam terram redire.
Verum cum cibi ac conuiuij saturi essent,
*Tunc Nelei filius (*Nestor*) desyderantib. (*id*) (*sic*) locutus est,*
Audite filij, qui longas belli minas effugistis,

ὄφρα λιλαιομένοισιν ἔπος θυμηδὲς ἐνίσπω.
ἤδη γὰρ νόστοιο πέλει θυμηδέος ὥρη.
ἀλλ' ἴομεν. δὴ γάρ που Ἀχιλλέος ὄβριμον ἦτορ
παύσατ' οἰζυροῖο χόλου. κατέρυξε δὲ κῦμα
ὄβριμον Ἐννοσίγαιος. ἐπιπνείουσι δ' ἀῆται
μείλιχοι. οὐδέ τι κῦμα κορύσσεται. ἀλλ' ἄγε νῆας
εἰς ἁλὸς οἶδμ' ἐρύσαντες, ἀναμνησώμεθα νόστου.
ὣς φάτ' ἐελδομένοις. οἳ δ' ἐς πλόον ἐντύνοντο,
ἔνθα τέρας θνητοῖσιν ἐπιχθονίοισι φαάνθη,
οὕνεκα δὴ Πριάμοιο δάμαρ πολυδακρύτοιο
ἐκ βροτοῦ, ἀλγινόεσσα κύων γένετ'. ἀμφὶ δὲ λαοὶ
θάμβεον ἀγρόμενοι. τῆς δ' ἄψεα λάϊνα πάντα
Sic emenda, θῆκε θεὸς μέγα θαῦμα καὶ &c. — θῆκε θεὸς. θαῦμα μέγα ἐσσομένοισι βροτοῖσι.
καὶ τὴν μὲν Κάλχαντος ὑπ' ἐννεσίῃσιν Ἀχαιοὶ
νηὸς ἐπ' ὠκυπόροιο πέραν θέσαν Ἑλλησπόντου.
καρπαλίμως δ' ἄρα νῆας ἔσω ἁλὸς εἰρύσαντες,
κτήματα πάντ' ἐβάλοντ', ὁπόσ' Ἴλιον εἰσανιόντες
λήϊσαντο πάροιθε περικτίονας δαμάσαντες,
ἠδ' ὁπόσ' ἐξ αὐτῆς ἄγον Ἰλίου, οἷσι μάλιστα
γήθεον, οὕνεκ' ἔσαν μάλα μυρία. τοῖς ἅμα πολλαὶ
ληϊάδες συνέχοντο μάλ' ἀχνύμεναι κατὰ θυμόν.
αὐτοὶ δ' ἐντὸς ἵκοντο νεῶν. ἀλλ' οὔ σφισι Κάλχας
ἔσπετ' ἐπειγομένοισι ἔσω ἁλός, ἀλλὰ καὶ ἄλλους
Ἀργείους κατέρυκε. Καφηρίσι γὰρ περὶ πέτραις
δείδιεν αἰνὸν ὄλεθρον ἐπεσσύμενον Δαναοῖσιν,
οἱ δέ οἱ οὔτι πίθοντο. παρήπαφε γὰρ νόον ἀνδρῶν
αἶσα κακή. μοῦνος δὲ θεοπροπίας ἐῢ εἰδὼς
Ἀμφίλοχος, θοὸς υἱὸς ἀμύμονος Ἀμφιαράου,
μίμνεν ὁμῶς Κάλχαντι περίφρονι. τοῖσι γὰρ ἦεν
αἴσιμον ἀμφοτέροισιν ἑῆς ἀπὸ τηλόθι γαίης
Παμφύλων Κιλίκων τε ποτὶ πτολίεθρα νέεσθαι.
ἀλλὰ τὰ μὲν μετόπισθε θεοὶ θέσαν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
νηῶν πείσματ' ἔλυσαν ἀπὸ χθονός, ἠδὲ καὶ εὐνὰς
ἐσσυμένως ἀνάειραν. ἐπίαχε δ' Ἑλλήσποντος

σπερχομέ-

Vt cupientibus sermonem gratum proferam.
Nunc enim hora est grati reditus,
Itaq; abeamus. Achillis enim præstans cor
Quieuit à sæua ira & tempestatem cohibuit
Sæuam Neptunus, spirant autem venti
Blandi, neq; vnda turbatur amplius. Sed agite naues
In maris vndam trahentes recordemur reditus.
Sic locutus est cupidis. Ipsi verò ad nauigationem instruebantur,
Ibi prodigium stupendum mortalibus apparuit.
Nam Priami afflictißimi vxor
De homine fiebat canis misera, Græci verò circùm
Fasi obstupescebant. Eius autem cuncta membra saxea
Fecit Deus, magnum miraculum futuris hominibus.
Ac hanc quidem Græci de consilijs Calchantis
In naui veloci trans Hellespontum collocarunt.
Postea verò festinanter naues in mare trahentes,
Opes omnes congerunt, quascunq; ad Ilium venientes
Deprædati fuerant, prius vicinos populati,
Simul etiã quascunq; ex ipso Ilio abduxerunt, quib. maximè
Gaudebant, quod essent valde multa, cum quibus multæ
Captiuæ mulieres continebantur, valde dolentes in animo.
Porrò Græci naues conscenderunt: sed non ipsos Calchas
Sequebatur properantes in mare, sed etiam cæteros
Græcos detinere volebat. Circa saxa enim Capharea
Metuebat triste exitium imminens Græcis.
Hi verò non obtemperarunt, (illi. *) Decepit enim mentem virorum*
Fatum inimicum. Solus autem vaticinij benè peritus
Amphilochus, præstans filius inculpati Amphiarai,
Manebat cum Calchante prudente. Iis enim erat
Vtrisq; fatale, procul à sua patria
In Pamphyliorum & Cilicum sedes transferre.
Verum hæc quidem postea Dij perfecerunt. Verum Græci
Nauium retinacula soluerunt à terra, simul etiam ancoras
Festinanter attraxerunt ac insonuit Hellespontus

Eee 2 Cum ce-

περχομένων. νῆες δὲ περικλύζοντο θαλάσσῃ.
ἀμφὶ δ' ἄρα σφίσι πολλὰ περὶ πρώρῃσιν ἔκειντο
ἔντε' ἀποκταμένων, καθύπερθε δὲ σήματα νίκης
μυρί' ἀπηώρηντο. κατεστέψαντο δὲ νῆας,
καὶ κεφαλὰς, καὶ δοῦρα, καὶ ἀσπίδας, ᾗσι μάχονται
ἀντία δυσμενέων. ἀπὸ δὲ πρώρηθεν ἄνακτες
εἰς ἅλα κυανέην λεῖβον μέθυ, πολλὰ θεοῖσιν
Lege εὐχωλαί, nam male irrepsit εὐχόμενοι ex initio, sequentis versus. εὐχόμενοι μακάρεσσιν ἀκηδέα νόστον ὀπάσσαι.
εὐχόμενοι δ' ἀνέμοισι μίγεν, καὶ ἀπόπροθι νηῶν
μαψιδίως νεφέεσσι, καὶ ἠέρι συμφορέοντο.
αἳ δ' ἄρα παπταίνεσκον ἐς ἴλιον ἀχνύμεναι κῆρ
ληϊάδες. καὶ πολλὰ κινυρόμεναι, γοάασκον
κρύβδην Ἀργείων, μέγ' ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔχουσαι.
καί ῥ' αἱ μὲν περὶ γούνατ' ἔχον χέρας. αἱ δὲ μέτωπα
ἄμπεχον ἀγκοίνῃσι. τάδ' οὔποθ' δύλλον ἦμαρ.
ἔστενεν, οὔτε πάτρης ἐπὶ πήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ μαζῷ
θυμὸν ἔχον. κηδέων γὰρ ἀπόπροθε νήπιον ἦτορ.
πάσῃσιν δ' ἐλέλυντο κόμαι, καὶ στήθεα λυγρὰ
ἀμφ' ὀνύχεσσι δέδρυπτο. παρειῇσι δ' ἐπὶ δάκρυ
αὐαλέον περίκειτο. κατείβετο δ' ἄλλ' ἐφύπερθε
πυκνὸν ἀπὸ βλεφάρων. δέρκοντο δὲ τλήμονα πάτρην
αἰθομένην ἐπὶ πάγχυ, πολὺν δ' αἰὰ καπνὸν ἰόντα.
ἀμφὶ δὲ Κασσάνδρην περικυδέα παπταίνουσαι,
πᾶσαί μιν θηεῦντο, θεοπροπίης ἀλεγεινῆς
μνωόμεναι. ἡ δέ σφιν ἐπεγγελάασκε γοώσαις,
καίπερ ἀκηχεμένη στυγερῆς ἐπὶ πήμασι πάτρης.
Τρώων δ' ὅσσοι ἄλυξαν ἀνηλέος ἐκ πολέμοιο,
ἀγρόμενοι κατὰ ἄστυ, περὶ νέκυας πονέοντο
Lege ἄγει. θαπτέμεναι μεμαῶτες. ἄγον δ' ἀλεγεινὸν ἐς ἔργον
Ἀντήνωρ. αὐτοὶ δὲ πυρὴν πολέεσσι τίθεντο.
Ἀργεῖοι δ' ἄληκτον ἐνὶ φρεσὶ καγχαλόωντες,
Quid si διέπρησσαν legatur? ἄλλοτε μὲν κώπῃσι διέπρησαν μέλαν ὕδωρ,
ἄλλοτε δ' ἱστία νηυσὶ μεμαότες ἐντύνοντο
ἐσσυμένως. ὀπίσω δὲ θοῶς ἀπελείπετο πᾶσα

Δαρδανίη,

Cum celeritate proficiscentibus ipsis, ac naues alluebantur mari.
Caterum ipsis circa proras multa iacebant
Arma casorum, desuper verò signa victoria
Infinita propendebant, coronarunt etiam naues
Et capita & hastas, & scuta quibus pugnabant,
Contra hostes, De prora etiam reges
In mare caruleum stillabant dulce vinum, sedulò dijs
Beatis vota facientes, latum reditum vt praberent,
Sed vota in ventos euanuerunt & longè à nauibus
Frustra cum nubibus & aëre auferebantur,
Ipsa verò respiciebant ad ilium mœsta corde
Captiua (Troades) ac multum quiritantes lugebant,
Clam Gracis, immensum in corde luctum habentes,
Ac alia circa genua manus habebant, alia rursus faciem
Amplexabantur vlnis, caterum infantes nondum seruilem diem
Gemebant, neq; patria propter calamitates, sed in mamma
Animum habebant, curarum enim expers infantilis animus.
Cunctis autem coma soluta, & pectora afflicta
Vnguibus dilaniata fuerant. In genisq; lachryma
Rigida harebat, alia etiam desuper stillabant
Frequenter ab oculis, ac respiciebant miseram patriam.
Ardentem in totum, ac multum fumum eleuatum.
Ad Cassandram autem inclytam oculos vertentes
Cuncta, admirabantur ipsam, vaticinij tristis
Recordata. Verum illa illudebat plorantibus
Quantumuis tristis propter calamitates misera patria.
Porrò Troiani quotquot euaserant è bello immisericordi
Congregati in vrbe, circa interfectos occupabantur
Sepelire conati. Dux autem erat ad opus illud triste
Antenor. Ipsis verò pluribus (vnam) pyram faciebant.
Graci autem (interea) indesinenter (in) corde gestientes
Modo remis sulcarunt caruleum mare,
Modo vela nauibus promti pandebant
Festinanter, à tergo autem relinquebatur celeriter omnis

 Dardania.

Δαρδανίη, καὶ τύμβος Ἀχιλλέος. οὐδ' ἀνὰ θυμὸν
καίπερ ἰαινόμενοι κταμένων μνησθέντες ἑταίρων,
ἀργαλέως ἀνάχοντο, καὶ ἀλλοδαπῶν ἐπὶ γαῖαν
εἰσέβαλον. ἡ δέ σφιν ἐφαίνετο τηλόθι νηῶν
χαζομένη. τοί δ' αἶψα παρ' ἀγχιάλοιο φέροντο
ῥηγμῖνας Τενέδοιο. παρημείβοντο δὲ Χρύσαν,
καὶ Φοίβου Σμινθῆος ἕδος, ζαθέοιό τε Κίλλης.
Λέσβος τ' ἠνεμόεσσ' ἀνεφαίνετο. κάμπτετο δ' ἄκρη
ἐσσυμένως Λεκτοῖο, τόθι ῥίον ὕστατον Ἴδης.
Post λαίφεα adijce δὲ. Forte legendũ ἐπεσχίζοντο.
λαίφεα πρησθέντα περιάχεν. ἀμφὶ δὲ πρῴραις
ἔβραχεν οἶδμα κελαινόν. ἐπεσκιόοντο δὲ μακρὰ
κύματα. λευκαίνοντο δ' ὑπὲρ πόντοιο κέλευθοι.
καί νύ κεν Ἀργεῖοι κίον Ἑλλάδος ἱερὸν οὖδας
πάντες ἁλὸς κατὰ βένθος ἀκηδέες, εἰ μὴ ἄρα σφι
κούρη ἐριγδούποιο Διὸς νεμέσησεν Ἀθήνη.
καί ῥ' ὁπότ' Εὐβοίης σχεδὸν ἤλυθον ἠνεμοέσσης,
δὴ τότε μητιόωσα βαρὺν, καὶ ἀνηλέα πότμον
Post ἀμφὶ adijce λοκρῶν.
ἀμφὶ βασιλῆϊ, καὶ ἄσχετον ἀσχαλόωσα,
Ζηνὶ θεῶν μεδέοντι παρισταμένη, φάτο μῦθον,
ἀθανάτων ἀπάνευθε. χόλον δέ οἱ οὐ χάδε θυμός.
» Ζεῦ πάτερ, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὰ θεοῖς ἐπιμηχανόωνται
» ἀνέρες, οὐκ ἀλέγοντες ἀνὰ φρένας οὔτε σεῦ αὐτοῦ,
» οὔτ' ἄλλων μακάρων, ἐπειὴ τίσις οὐκ ἔτ' ὀπηδεῖ
» ἀνδράσι λευγαλέοισι. κακοῦ δ' ἄρα πολλάκις ἐσθλὸς
» συμφέρετ' ἄλγεσι μᾶλλον, ἔχει δ' ἄληκτον ὀϊζύν.
» τοὔνεκ' ἄρ' οὔτε δίκην τις ἔθ' ἅζεται, οὐδέ τις αἰδὼς
» ἔστι παρ' ἀνθρώποισιν. ἔγωγε μὲν οὔτ' ἐν Ὀλύμπῳ
ἔσσομαι, οὔτ' ἔτι σεῖο κεκλήσομαι, εἰ μὴ Ἀχαιῶν
τίσομ' ἀτασθαλίην, ἐπεὶ ἦ νύ μοι ἔνδοθεν ἦτορ
υἱὸς Οἰλῆος μέγ' ἐνήλιτεν, οὐδ' ἐλέαιρεν
Κασσάνδρην ὀρέγουσαν ἀκηδέας εἰς ἐμὲ χεῖρας
πολλάκις, οὐδὲ ἔδδεισεν ἐμὸν γένος, οὐδέ τι θυμῷ
ᾐδέσατ' ἀθανάτην, ἀλλ' ἄσχετον ἔργον ἔρεξεν.
τῷ νῦν μοι ἀμβροσίῃσι περὶ φρεσὶ μήτι μεγήρῃς

Dardania, ac tumulis Achillis. Porrò ipsi (etiam Græci)
Quamuis gaudentes, recordati sociorum cæsorum
Grauiter dolebant, ac peregrinorum in terram
Appellebant. Troia verò apparebat ipsis procul à nauibus
Recedens. Ipsi verò celeriter præteruehebantur maritima
Tenedi oras, praternauigabant etiam Chrysam,
Et Apollinis Sminthei sedem, & inclyta Cilla,
Lesbosq́; ventosa apparebat ac deflectebatur promontorium
Lecti celeriter, vbi extremum Ida promontorium est.
Vela autem inflata strepebant ac circa proras
Infremebat vnda nigra, diffindebanturq́; vasta
Vnda & albescebant in mari via.
Ac peruenissent sanè Graci in sacram terram Graëcia
Cuncti incolumes per maris profundum: nisi ipsis
Minerua filia Iouis grauisoni irata fuisset.
Etenim cum prope Euboëam venissent ventosam
Tunc meditata graue & triste exitium (Græcis)
Propter Locrorum regem (Aiacem) *& vehementer indignata,*
Assistens Ioui deorum principi prolocuta est verbum,
Seorsim à Dijs. Animus autem non capiebat ipsi iram,
Iupiter pater non amplius toleranda dijs machinantur
Homines, non curantes in corde neq́; te ipsum
Neq́; alios Deos, quia pœna non amplius comitatur
Viros scelestos, ac bonus sæpe quam improbus
Conflictatur aduersis magis, ac habet æternam miseriam.
Ideoq́; neq́; iustitiam quispiã adhuc reueretur neq́; pudor
Est apud homines. Ego quidem non in cælo
Ero neq́; tua (filia) *vocabor, nisi Gracorum*
Vlciscar iniquitatem, quia mihi intrinsecus cor
Filius Oëlei valde offendit scelere suo, neq́; miratus est
Cassandram porrigentem ad me manus innocuas
Sæpe, neq́; metuit meum genus, neq́; in animo
Reueritus est (me) *Deam, sed infandum opus patrauit.*
Ideoq́; ne inuideas mihi corde diuino

Facere

ῥέξαι ὅπως μοι θυμὸς ἐέλδεται, ὄφρα καὶ ἄλλοι
αἰζηοὶ τρομέωσι θεῶν ἀρίδηλον ὁμοκλήν.
ὣς φαμένην, προσέειπε Ζεὺς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
ὦ τέκος, οὔτοι ἔγωγ' ἀνθίσταμαι εἵνεκ' ἀχαιῶν,
ἀλλὰ καὶ ἔντεα πάντα, τά μοι πάρος ἦρα φέροντες
χερσὶν ὑπ' ἀκαμάτοισιν ἐτεκτήναντο Κύκλωπες,
δώσω ἐελδομένῃ. σὺ δὲ σῷ κρατερόφρονι θυμῷ
αὐτὴ χεῦμ' ἀλεγεινὸν ἐπ' Ἀργείοισιν ὄρινον.
ὣς εἰπὼν, στεροπήν τε θοήν, ὀλοόν τε κεραυνὸν,
καὶ βροντὴν στονόεσσαν ἀταρβέος ἀγχόθι κούρης
θήκατο. τῆς δ' ἄρα θυμὸς ὑπὸ κραδίῃ μέγ' ἰάνθη.
αὐτίκα δ' αἰγίδα θοῦριν ἐδύσατο παμφανόωσαν
ἄρρηκτον, βριαρήν τε, καὶ ἀθανάτοισιν ἀγητήν.
ἐν γάρ οἱ πεποίητο κάρη βλοσυροῖο Μεδούσης
σμερδαλέον. κρατεροὶ δὲ, καὶ ἀκαμάτου πυρὸς ὁρμὴν
λάβρον ἀποπνείοντες ἔσαν καθύπερθε δράκοντες.
ἔβραχε δ' αἰγὶς ἅπασα περὶ στήθεσσιν ἀνάσσης,
οἷον ὅτε στεροπῇσιν ἐπιβρέμει ἄσπετος αἰθήρ.
λάζετο δ' ἔντεα πατρὸς, ἅπερ θεὸς οὔτις ἀείρει,
νόσφι Διὸς μεγάλοιο. τίναξε δὲ μακρὸν ὄλυμπον.
σὺν δ' ἔχεεν νεφέλας τε, καὶ ἠέρα, πᾶσα δ' ὕπερθε
νὺξ ἐχύθη περὶ γαῖαν. ἐπήχλυσεν δὲ θάλασσα.
Lege ἐπιτέρπετο. Ζεὺς δὲ μέγ' εἰσορόων ἐτέρπετο. κίνυτο δ' εὐρὺς
οὐρανὸς ἀμφὶ πόδεσσι θεῆς. περὶ δ' ἔβραχεν αἰθὴρ
ὡς Διὸς ἀκαματοῖο ποτὶ κλόνον ἐμμεμαῶτος.
† ἣδ' ἄφαρ ὑπὲρ πόντοιο ἠερόεντος φέρεσθαι
οὐρανόθεν προέηκεν ἐς Αἴολον ἄμβροτον Ἶριν,
* τόφρ' ἀνέμους ἅμα πάντας ἐπιβρίσαντας ἀέλλῃ
ἐλθέμεναι κραναοῖο Καφηρέος, ἔνθεν Ἀχαιῶν
† νωλεμέως χριμφθέντας ἀνοιδήνασθαι θάλασσαν,
λευγαλέῃς ῥιπῇσι μεμηνότας. ἣδ' ἀΐξασα,
ἐσσυμένως οἴμησε περιγναμφθεῖσα νέφεσσι.
φαίης κεν πῦρ ἔμμεν' ἅμ' ἠέρι, καὶ μέλαν ὕδωρ.
ἵκετο δ' Αἰολίην, ἀνέμων ὅθι λάβροι ἀέντων,

† Hic ordo verborũ confusus est, quod sic restitues: ἤδ' ἄφαρ ἠερόεντος ὑπὲρ πόντοιο.

* Hic deesse quædam videntur, & cætera etiã corrupte leguntur.

† Neq; enim metri ratio constabit, nisi forte ἀνοιδήναντι legas, pro ἀνοιδήνασθαι, verum penes lectorem esto iudicium.

αὖτρα

Facere sicut mihi animus desyderat : Vt etiam alij
Iuuenes tremant Deorum manifestam indignationem,
Sic locutam affatus est Iupiter verbis blandis.
O' filia, non ego repugno causa Græcorum,
Sed etiam arma cuncta quæ mihi antea gratificantes
Indefeßis manibus fabricauerunt Cyclopes
Dabo expetenti. Tu verò tuo intrepido animo
Ipsa tempestatem horrendam super Græcos commoue.
Sic fatus, fulgur subitum, ac exitiosum fulmen
Et tonitru luctiferum prope intrepidam puellam (Mineruam *)*
Posuit. Eius verò animus in pectore valde gauisus est.
Mox verò etiam Aegidem impetuosam & coruscam so-
Firmam ac validam & dijs stupendam, (*luit,*
In ipsa enim effictum fuerat caput Medusæ
Horrendum, Terribiles etiam & vim ignis indomiti
Abundè efflantes dracones erant supernè, (uæ *)*
Fremebat autem Aegis tota circa pectora regina(Miner-
Veluti quando à fulguribus infremit immensus æther.
Capiebat etiam arma patris (Iouis, *) quæ quidem nullus Deus manibus sustulerat*
Præter Iouem magnum : ac concußit magnum olympum,
Et confudit nubes & montes, omnisq́; desuper (fuit.
Nox effusa est circa terram, ac tenebris inuolutum mare
Iupiter verò intuitus valde delectabatur: et mouebatur la
Cælum circa pedes Deæ, & æther circumfremebat (tum
Vt Ioue(ipso *) inuicto ad prælium festinante.*
Ipsa autem supra mare obscurum ferri
De cælo ablegauit ad Aeolum Iridem immortalem,
Ventos simul cunctos incumbentes (cum *) procellæ*
Venire (ad) *asperum Capharei* (iugum)(vt) *inde* (in)
Continuo delati mare à sedibus imis verterent, (Græcos
Furentes horrendis flatibus. Ipsa verò audiens
Celeriter iter fecit inflexa circa nubes, (mixtam.)
Dixisses ignem esse cum aëre & aquam nigram(com-
Venit autem Aeoliam vbi ventis impetuosè flantibus

ἄντρα πέλει συνεργῆτιν ἀρηράμεν' ἀμφὶ πέτρῃσι,
κοῖλα, καὶ ἠχήεντα. δόμοι δ' ἄγχιστα πέλονται
Αἰόλου Ἱπποτάδαο. κίχεν δέ μιν ἔνδον ἐόντα
σύν τ' ἀλόχῳ, καὶ παισὶ δυωκαίδεκα. καί οἱ ἔσπεν

Lege ἐσπέσ'. ὅπως Ἀθηναίη Δαναῶν ἐπεμήδετο νόστῳ.
αὐτὰρ ὅγ' οὐκ ἀπίθησε. μολὼν δ' ἔκτοσθε μελάθρων,
χερσὶν ὑπ' ἀκαμάτοισιν ὄρος μέγα τύψε τριαίνῃ.

Forte κελαδεινὰ, vt referatur ad ηὐλίζοντο. ἔνθ' ἄνεμοι κελαδεινοὶ δυσηχέες ηὐλίζοντο
ἐν κενεῷ κευθμῶνι περίαχε δ' αἰὲν ἰωὴ,
βρυχομένη ἀλεγεινά. βίῃ δ' ἔρρηξε κολώνην.
οἱ δ' ἄφαρ ἐξεχέοντο. κέλευσε δὲ πάντας ἐρεμνὴν
λαίλαπα συμφορέοντας ἀήμεναι, ὄφρ' ἀλεγεινὸν

Pro οἶδμα lege ἄκρα, seu αἶμα. ὀρνυμένης ἁλὸς οἶδμα, Καφηρέος οἶδμα καλύψῃ.
οἱ δὲ θεοῦ ὤρνυντο πάρος βασιλῆος ἀκοῦσαι
πανῦπερ. ἐσσυμένοισι δ' ἐπεστενάχιζε θάλασσα
ἄσχετον, ἠλιβάτοισι δ' ἐοικότα κύματ' ὄρεσσιν
ἄλλοθεν ἄλλα φέροντο. κατεκλάσθη δ' ἄρ' Ἀχαιῶν
θυμὸς ἐνὶ στέρνοισιν, ἐπεὶ νέας ἄλλοτε μέν που
ὑψηλὸν φέρε κῦμα δι' ἠέρος, ἄλλοτε δ' αὖτε
οἷα κατὰ κρημνοῖο κυλινδομένας φορέεσκεν
βυσσὸν ἐς ἠερόεντα. βίῃ δέ τις ἄσχετος αἰὲν

Videat lector, an non malit legere ἀναβλύεσκε potius, aut ἀναπλώεσκε, aut aliud quiddam simile. ψάμμον ἀναδύεσκε, διοιγομένοιο κλύδωνος.
οἱ δ' ἄρ ἀμηχανίῃ βεβολημένοι, οὔτ' ἐπ' ἐρετμῷ
χεῖρα βαλεῖν ἐδύναντο τεθηπότες, οὔτ' ἄρα λαίφη
ἔσθενον ἀμφίκερα, λελιημένοι εἰρύσασθαι
ῥηγνύμεν' ἐξ ἀνέμων, οὐδ' ἔμπαλιν ἰθύνασθαι
ἐς πλόον ἀργαλέαι γὰρ ἐπεκλονέοντο θύελλαι.
οὐδὲ κυβερνήτῃσι μένεν μένος εἰσέτι νηῶν
χερσὶν ἐπισταμένῃσι θοῶς οἰήια νωμᾶν.
πάντα γὰρ ἄλλυδις ἄλλα κακαὶ διέχευον ἄελλαι.

Pro βίου lege βιότου. οὐδέ τις ἐλπωρὴ βίου πέλεν, οὕνεκ' ἐρεμνὴ
νὺξ ἅμα, καὶ μέγα χεῦμα, καὶ ἀθανάτων χόλος αἰνὸς
ὦρτο. Ποσειδάων γὰρ ἀνηλέα πόντον ὄρινεν,
ἦρα κασιγνήτοιο φέρων ἐρικυδέϊ κούρῃ.

Circa petras tristes antra facta sunt
Caua & sonora : ac ædes proximo sunt (existentem
Aeoli Hippotadæ. Inuenit autem ipsum(Aeolum *)intus*
Cum coniuge, & prole duodena : ac ipsi dixit
Quas Minerua Græcorum reditui insidias strueret,
Verum ipse non repugnauit. Sed egressus ex ædibus,
Manibus robustis montem immensum percussit tridente,
Vbi venti sonori cum strepitu stabulabantur
In vacuo spelæo, circumfremebat verò semper sonus
Horrende stridens. Ibi vi perrupit antri ostium,
At illi celeriter effundebantur, Iussit autem cunctos atram
Procellam cogentes flare, vt terribilis
Commoti maris tempestas sinum Caphærei tegeret,
Ipsi verò celeriter mouebantur priusquam audirent regis
Omne mandatum, & ad impetum illorum infremebat
Vehementer. Fluctus autem similes arduis montib. (mare,
Aliunde alij ferebantur. Frangebaturq́ Græcorum
Animus in pectoribus, quandoquidem naues modo
Fluctus ingens ferebat per aërem, modo contra
Quasi per præcipitium deuolutas ferebat
In profundam voraginem. Aestusq́ vehemens subinde
Arenam è fundo suscitabat, hiante fluctu.
Ipsi verò consilij inopes, neq; in remo
Manum habere poterant, stupore perculsi, neq; etiam
vela (tere.
Valebant vtrinq; cornuta (quamuis *) cupientes demit-*
Dirupta à ventis, neq; iterum dirigere
Ad cursus, graues enim aduoluebantur procellæ.
Neq; gubernatoribus aderat amplius robur nauium
Gubernacula flectere celeriter manibus peritis,
Cuncta enim alia alio sæua procella dissipauerant.
Neq; aliqua vitæ spes erat, quia atra
Nox simul & ingens tempestas ac sæua Deorum ira
Commota erant. Neptunus enim sæuam mortem intenta-
bat(Græcis *)*
Gratificans illustri filiæ fratris(sui *)*

ἦ ῥα καὶ αὐτὴ ὕπερθεν ἀμείλιχα μαιμώωσα,
θῦνε μετ' ἀστεροπῇσιν. ἐπέκτυπε δ' οὐρανόθεν Ζεὺς,
κυδαίνων ἀνὰ θυμὸν ἑὸν τέκος. ἀμφὶ δὲ πᾶσαι
νῆσοί τ', ἤπειροί τε, κατεκλύζοντο θαλάσσης,
Εὐβοίης οὐ πολλὸν ἀπόπροθεν, ἧχι μάλιστα
τεῦχεν ἀμειλίκτοισιν ἐπ' ἄλγεσιν ἄλγεα δαίμων
Ἀργείοις. στοναχὴ δὲ, καὶ οἰμωγὴ κατὰ νῆας
ἔπλετ' ἀπολλυμένων. κανάχιζε δὲ δούρατα νηῶν
ἀγνυμένων. αἳ γὰρ ῥα συνωχαδὸν ἀλλήλοισιν
αἰὲν ἐρήγνυντο. πόνος δ' ἄπρηκτος ὀρώρει.

Lege ἐπερρήγνυντο.

καί ῥ' οἱ μὲν, κώπῃσιν ἀπωσέμεναι μεμαῶτες
νῆας ἐπεσσυμένας αὐτοῖς, ἅμα δούρασι λυγροὶ
κάππεσον ἐς μέγα βένθος. * ἀμειλίχῳ δ' ὑπὸ πότμῳ
† κάτθανον. ὧν οὐκ ἄρα σφιν ἐπέχραον ἄλλοθεν ἄλλα
νηῶν δούρατα μακρά. * συνηλλοίωντο δὲ πάντων
σώματα λευγαλέως, οἳ δ' ἐν νήεσσι πεσόντες,
κεῖντο, καταφθιμένοισιν ἐοικότες. οἳ δ' ὑπ' ἀνάγκης
νήχοντ' ἀμφὶ πεσόντες ἐυξέστοισιν ἐρετμοῖς.

* Lege ἀμειλίκτῳ, propter metrum.
† Lege κάτθανον οὐκ' ἄρα σφιν, &c.
* Vel συνηλοίωντο contusa erant.

ἄλλοι δ' αὖ σανίδεσσιν ἐπέπλεον. ἔβραχε δ' ἅλμη
βυσσόθεν, ὥς τε θάλασσαν, ἢ οὐρανὸν, ἠδὲ καὶ αἶαν
φαίνεσθ' ἀλλήλοισιν, ὁμῶς συναρηρότα πάντα.
ἡ δ' ἄρ' ἀπ' οὐλύμποιο βαρύκτυπος Ἀτρυτώνη,
οὔτι καταισχύνεσκε βίην πατρός. ἀμφὶ δ' ἄρ' αἰθὴρ
ἴαχεν. ἡ δ' αἰνόν τε χόλον, καὶ πῆμα φέρουσα,
ἔμβαλε νηὶ κεραυνόν. ἄφαρ δέ μιν ἄλλυδις ἄλλῃ
ἐσκέδασεν διατυτθά. περίαχε δ' αἶα, καὶ αἰθήρ.
ἐκλύσθη δ' ἄρα πᾶσα περίδρομος Ἀμφιτρίτη.
οἳ δ' ἔκτοσθε νεὸς πέσον ἀθρόοι. ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτοὺς
κύματα μακρὰ φέροντο. περὶ στεροπῇσι δ' ἀνάσσης
† αἴγλη μαρμαίρεσκε διὰ κνέφας ἀίσσουσα.
οἳ δ' * ὁπότε λάπτοντες ἁλὸς πολυηχέος ἅλμην,
θυμὸν ἀποπνείοντες ὑπὲρ πόντοιο φέροντο.
ληϊάσι δ' ἄρα χάρμα καὶ ὀλλυμένῃσι τέτυκτο.
καί ῥ' αἱ μὲν, κατέδυσαν ἔσω ἁλὸς, ἀμφιβαλοῦσαι
χεῖρας

† Post hunc versum, vt ipsa narrationis series & contextus, versuumq; ordo docuit librariorũ incuria duæ paginæ integræ complectentes 80. versus, transpositæ fuerant, ita vt posterior dimidium versuum numerum 40. videlicet complectens priorum locum occupasset, & prior posterioris locum teneret. Ideoq; in suum ordinem & locum singuli sunt restituti. * Lege ἄποτοι.

Quæ sanè ipsa etiam desuper vehementer sæuiens
Furebat fulguribus. Insonabatq́; cœlitus Iupiter
Honorans in corde suam filiam. Cuncta verò
Maris insulæ ac continentes inundabant
Non valde procul Eubœa, vbi maximè
Parabat Dea (Minerua) dolores super sæuos dolores
Græcis. Gemitus verò & ploratus per naues
Erat pereuntium. Sonabant etiam ligna nauium
Fractarum. Ipsæ etenim concurrendo inter se
Continuè frangebantur ac malum insanabile erat.
Ac ipsi quidem remis abigere conantes
Naues ingruentes sibi, vnà cum lignis miseri
Deciderunt in vastum mare, ac tristi morte
Interierunt, quoniam illis incumbebant aliunde alia
Immensa ligna nauium. Simulq́; mutata erant cunctorũ
Corpora miserè. Alij in nauibus prolapsi
Iacebant, extinctis similes : alij præ necessitate
Natabant incumbentes politis remis.
Alij contra tabulis innatabant. Mare verò sonabat
Ab imo, vt mare & cœlum simul etiam terra
Viderentur simul cuncta permixta inter se.
Cæterum ipsa grauisona Minerua de cœlo,
Non dehonestabat robur patris, circumq́; æther
Sonabat, Ipsa verò sæuam iram & cladem afferens
Iniecit naui fulmen, ac celeriter ipsam alias alio
Dispersit in minutas partes. Circumfremebat autem terra & cœlum,
Inundabat etiam totum circumfluum mare.
Hominesq́; è naui cadebant densi, circa quos
Fluctus immensi ferebantur, præ fulgurib. autem Mineruæ
Splendor fulgebat per nubem prorumpens,
Alij verò impotabilem haurientes maris multisoni salsuginem,
Animam exhalantes super mare ferebantur,
Captiuis autem mulieribus, tametsi vnà pereuntibus, gaudium erat.
Et alia quidem submerserunt (se) in mare circumiacentes

χεῖρας ἑοῖς τεκέεσσι δυσάμμοροι. αἱ δ' ἀλεγεινοὶ
δυσμενέων περὶ κρᾶτα βάλον χέρας. οἷς ἅμα λυγροὶ
πεῦθον ἀποφθίσασθαι, ἑῆς ἀντάξια λώβης
τινύμεναι Δαναούς. ἡ δ' ὑψόθεν εἰσορόωσα,
τέρπετ' ἑὸν κατὰ θυμὸν ἀγαυὴ Τριτογένεια.
Αἴας δ' ἄλλοτε μὲν περινήχετο δούρατι νηὸς,
ἄλλοτε δ' αὖ χέρεσσι διήνυεν ἁλμυρὰ βένθη,
ἀκαμάτῳ Τιτῆνι βίην ὑπέροπλον ἐοικὼς.
σχίζετο δ' ἁλμυρὸν οἶδμα ποτὶ κρατερῇσι χέρεσσιν
ἀνδρὸς ὑπερθυμοῖο. θεοὶ δέ μιν εἰσορόωντες,
ἠνορέην, καὶ κάρτος ἐθάμβεον. ἀμφὶ δὲ κῦμα,
ἄλλοτε μὲν φορέεσκε πελώριον, εὖτ' ἐπὶ ἄκρην
οὔρεος ὑψηλοῖο δι' ἠέρος. ἄλλοτε δ' αὖτε
ὑψόθε νῆα φάραγξιν ἐνέκρυφεν. οὐδ' ὅγε χεῖρας
κάμνε πολυτλήτους. πολλοὶ δέ μιν ἔνθα καὶ ἔνθα
σβεννύμενοι σμαράγιζον ἔσω πόντοιο κεραυνοί.
οὔπω γάρ οἱ θυμὸν ἐμήδετο κηρὶ δαμάσσαι
κούρη ἐριγδούποιο Διὸς μάλα περ κοτέουσα,
πρὶν τλῆναι κακὰ πολλὰ, καὶ ἄλγεσι πάγχυ μογῆσαι.
τοὔνεκά μιν κατὰ βένθος ἐδάμνατο δηρὸν ὀϊζὺς
πάντοθε τειρόμενον. περὶ γὰρ κακὰ μύρια κῆρες
» » ἀνδρὶ περιστήσαντο. μένος δ' ἐνέπνευσεν ἀνάγκη.
φῆ δὲ καὶ εἰ μάλα πάντες ὀλύμπιοι εἰς ἓν ἵκωνται
χωόμενοι, καὶ πᾶσαν ἀναστήσωσι θάλασσαν,
ἐκφυγέειν. ἀλλ' οὔτι θεῶν ὑπάλυξεν ὁμοκλήν.
δὴ γάρ τοι νεμέσησεν ὑπέρβιος Ἐννοσίγαιος,
εὖτέ μιν εἰσενόησεν ἐφαπτόμενον χερὶ πέτρης
Γυραίης. καί οἱ μέγα χώσατο. σὺν δ' ἐτίναξε
πόντον ὁμῶς, καὶ γαῖαν ἀπείριτον. ἀμφὶ δὲ πάντη
Lege κρημνοὶ. κρημνὰ ὑπεκλονέοντο Καφηρέος. οἱ δ' ἀλεγεινὸν
θεινόμενοι ῥηγμῖνες, ἐπέβραχον οἴδματι λάβρῳ,
χωομένοιο ἄνακτος. ἀπέσχισε δ' εἰς ἅλα πέτρην
Forte rectius ἐπεμαίετο. εὐρέα, τῇπερ ἐκεῖνος ἑαῖς ἐπεμαίνετο χερσί.
καί ῥά οἱ ἀμφὶ πάγοισιν ἑλισσομένου μάλα δηρὸν

χεῖρας

6

Manus suis liberis infelices, aliæ verò tristes (biles
Iecerunt manus circum capita hostium, cum quibus misera
Festinabant perire, in compensationem suæ captiuitatis
Vlciscentes Græcos. Desuper autem intuens ipsa
Minerua inclyta oblectabatur in suo animo. (uis,
Cæterum Aiax aliàs natabat circa lignum (fractæ) na-
Aliàs contra manibus sulcabat salsos fluctus.
Similis stupendo robore, intrepido Giganti,
Salsáq; vnda sulcabatur manibus validis
Viri magnanimi. Dei autem ipsum intuentes
Fortitudinem & robur stupebant, fluctus verò circum
Ferebat aliàs ingentem (virum) veluti ad verticem
Montis excelsi per aëra: aliàs verò contrà (nus
Ex alto nauim vorticib. inuoluit, neq; ipse (tamen) ma-
Laboriosas defessus est. Multa autẽ circa ipsum hinc atq;
Fulmina extincta in mari stridebant. (hinc
Nondum enim ipsi vitam cogitabat morte extinguere,
Filia grauistrepi Iouis, quamuis valde irascens:
Nisi prius tolerasset mala multa, & doloribus prorsus con-
Ideo ipsum in mari diu subegit ærumna. (cidisset,
Vndiq; vexatum: innumeris enim malis parcæ
Virum intricauerant. Sed vires necessitas inspirauit.
Dixit enim, si vel vniuersi cælites in vnum coirent
Irati, & totum mare commouerent,
Effugiturum (se tamen.) Sed nequaquam Deorum eui-
tauit indignationem.
Namq; ira exarsit præpotens Neptunus,
Vbi eum animaduertisset apprehendisse manu petram
Gyraam, & ipsi valde succensuit, ac concussit
Mare simul & terram ingentem, vndiq; verò circum
Rupes Capharei subtremiscebant & horrende
Retusa littora insonabant fluctu impetuoso,
Irascente (maris) domino. Auulsit autem in mare sco-
pulum
Latum, cui manibus suis ille (Aiax) incumbebat.
Atq; ipsi circa extrema saxi inflectenti valde diu

Manus

χεῖρες ἀπεδρύφθησαν· ὑπέδραμε δ' αἷμ' ὀνύχεσσι.
μόρμυρον δὲ οἱ αἰὲν ὀρινομένου περὶ κῦμα
ἀφρὸς ἄδην λεύκαινε κάρη, λάσιόν τε γένειον.
καί νυ κεν ἐξήλυξε κακὸν μόρον, εἰ μὴ ἄρ' αὐτῷ
ῥήξας αἶαν ἔνερθεν, ἐπιπροέηκε κολώνην.
εὖτε πάρος μεγάλοιο κατ' Ἐγκεφάλοιο δαΐφρων
Παλλὰς ἀειραμένη Σικελὴν ἐπικάββαλε νῆσον.
ἥ ῥ' ἔτι καίεται αἰὲν ὑπ' ἀκαμάτοιο γίγαντος
αἰθαλόεν πνείοντος ἔσω χθονός. ὡς ἄρα Λοκρῶν
ἀμφεκάλυψεν ἄνακτα δυσάμμορον οὔρεος ἄκρη,
ὑψόθεν ἐξεριποῦσα, βάρυνε δὲ καρτερὸν ἄνδρα,
ἀμφὶ δέ μιν θανάτοιο μέλας ἐκιχήσατ' ὄλεθρος
γαίῃ ὁμῶς δμηθέντα, καὶ ἀκαμάτῳ ἐνὶ πόντῳ.
ὡς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀχαιοὶ ὑπὲρ μέγα λαῖτμα φέροντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἐν νήεσσι τεθηπότες, οἱ δὲ πεσόντες
ἔκτοσθεν νηῶν· ὀλοὴ δ' ἔχε πάντας ὀϊζύς.
αἱ μὲν γὰρ φορέοντ' ἐπικάρσιαι εἰν ἁλὶ νῆες,
ἄλλαι δ' αὖ στρέψασαι ἄνω τρόπιν. ὧν δέ που ἱστοί
ἐκ κεράτων ἐράγησαν, ἐπισπέρχοντος ἀήτεω.
τῶν δὲ διὰ ξύλα πάντα θοαὶ σκεδάσαντο θύελλαι.
αἱ δὲ καὶ εἰς μέγα βένθος ὑποβρύχιαι κατέδυσαν
ὄμβρου ἐπιβρίσαντος ἀπείρονος, οὐδ' ὑπέμειναν
λάβρον, ὁμῶς ἀνέμοισι, θαλάσσης καὶ Διὸς ὕδωρ
μισγόμενον. ποταμῷ γὰρ ἀλίγκιος ἔρρεεν αἰθὴρ
συνεχὲς, ἡ δ' ὑπένερθεν ἐμαίνετο δῖα θάλασσα.
καί τις ἔφη· τάχα τοῖον ἐπέχραεν ἀνδράσι χεῖμα,
ὁππότε Δευκαλίωνος ἀθέσφατος ὑετὸς ἦλθεν,
ποντώθη δ' ἄρα γαῖα· βάθος δ' ἐπεχεύατο πάντῃ.
ὡς ἄρ' ἔφη Δαναῶν τις, ἐνὶ φρεσὶ χεῖμα τεθηπὼς
λευγαλέον. πολλοὶ δὲ κατέφθιθεν, ἀμφὶ δὲ νεκρῶν
πλῆθεθ' ἁλὸς μέγα χεῦμα, περιστείνοντο δὲ πᾶσαι
ἠϊόνες· πολέας γὰρ ἀπέπλυσε κῦμ' ἐπὶ χέρσον.
ἀμφὶ δὲ νήϊα δοῦρα βαρύβρομον Ἀμφιτρίτην
πᾶσαν ἄδην ἐκάλυψε, μέσαν δ' ἄρ' ἐφαίνετο κῦμα.

Hic pro ἰκελὴν fecimus σικελὴν, Et pro ἐπικάκβαλε ἐπικάββαλε.

Hic restituimus αὖ στρέψασαι, pro ἀναστρέψασαι, Ac αὖ scribendū etiam fuit pro ἄλ.

Pro παντώη ποντώθη fecimus.

ἄλλαι

Manus refulsa cute sauciatæ sunt, et sanguis subortus fuit vnguibus.
Tum murmurantem circa fluctum ipsi agitato stenuò
Spuma album reddebat caput, hirtumq; mentum.
Ac effugisset quidem sæuam mortem, nisi ipsi
Dirumpens(Neptunus)*terram subtus, immisisset montẽ.*
Veluti prius vastum super Enceladum bellicosa
Pallas sublatam deiecit Siculam insulam:
Quæ adhuc continuè succenditur ab immani Gigante,
Ardentẽ fauillã expirante subter terram. Sic etiã Locrorũ
Infelicem regem (Aiacem) *vertex montis cooperuit,*
Ex alto reuulsus, ac oppressit robustum virum.
Atra autem mortis pernicies inuasit ipsum,
A` terra simul & insuperabili mari edomitum.
Sic etiam alij Græci super magno æquore iactabantur
Pars in nauibus stupore icti, pars lapsi
Ex nauibus, funestaq; calamitas omnes premebat,
Aliæ enim naues obliquæ ferebantur in mari,
Aliæ inuersa sursum carina. Aliarum forte mali
Ex antennis fracti erant, incumbente flatu.
Aliarum ligna vniuersa impetuosi turbines disiecerant,
Aliæ etiam in profundum mare submersæ subierant,
Imbre ingrauescente immenso, neq; sustinuerunt
Vna cum ventis, tempestuosam maris & Iouis vndam
Commixtam, fluminis enim instar manabat æther
Continuè. Subtusq; æstuabat diuinum mare.
Ideo quispiã dixit. Forte talis ingruit tempestas hominib.
Quando Deucalionis immensa pluuia venit,
Mariq; obruta est terra, profundaq; tempestas se per omnia diffudit.
Sic Græcorũ aliquis locutus fuit in animo hyemem stupens
Horrendam. Multi autẽ interierunt: et vbiq; cadaueribus.
Refertus erat ingens maris fluxus, et arctabantur vniuersa
Littora. Multos enim expuit fluctus ad terram,
Vbiq; etiam naualia ligna grauisonam Amphitritem
Totam prorsus operuerunt, medius autẽ apparuit fluctus.

ἄλλοι δ' ἄλλην κῆρα κακὴν λάχον. οἱ μὲν ἀν' εὐρὺ
πόντον ὀρινομένης ἁλὸς ἄσχετον. οἱ δ' ἐνὶ πέτραις,
ἄξαντες περὶ νῆας, ὀϊζυρῶς ἀπόλοντο
Ναυπλίου ἐννεσίῃσιν. ὁ γὰρ κοτέων μάλα παιδός,
χείματος ὀρνυμένοιο, καὶ ὀλλυμένων Ἀργείων,
καίπερ ἀκηχέμενος, μέγ' ἐγήθεεν, οὕνεκ' ἄρ' αὐτῷ
δῶκε τίσιν θεὸς αἶψα, καὶ ἔδρακεν ἐχθρὸν ὅμιλον
τφρόμενον κατὰ βένθος: ἑῷ δ' ἄρα πολλὰ τοκῆϊ
εὔχεθ' ὁμῶς νήεσσιν ὑποβρύχια πάντας ὀλέσθαι
[a] τοὺς δὲ Ποσειδάων μενέκλονος. ἀλλὰ δὲ πόντον
αἶψ' μέλαν οἶδμα φέρεσκεν. ὁ δ' [b] ἀναμένην χερὶ πεύκην
αἰθομένην ἀνάειρε. [c] δόλῳ δ' ἀπέλησιν Ἀχαιοῖς,
ἐλπομένοις εὔορμον ἕδος λιμένων ἀφικέσθαι.
αἰνῶς γὰρ πέτρῃσι περὶ στυφελῇσι δάμησαν
αὐταῖς σὺν νήεσσι. κακῷ δ' ἐπὶ κύντερον ἄλγος
τλῆσαν, ἀνηρῇσι προσαγνύμενοι περὶ πέτρῃς
[d] νυκτὶ θοῇ. πάλιν δὲ φύγον μόρον, οὕς τ' ἐσάωσεν
ἢ θεός, ἢ δαίμων τις ἐπίρροθος. αὐτὰρ Ἀθήνη
ἄλλοτε [e] μέν, μέγ' ἐγήθεεν, ἄλλοτε δ' αὖτε
ἄχνυτ' Ὀδυσσῆος πινυτόφρονος, οὕνεκ' ἔμελλεν
πάσχειν ἄλγεα πολλὰ Ποσειδάωνος ὁμοκλῇ,
ὅς ῥα τότ' ἀκαμάτῃσι περὶ φρεσὶ πάγχυ μεγαίρων,
τείχεσι, καὶ πύργοισιν ἐϋσθενέων Ἀργείων,
οὓς ἔκαμον Τροίης στυγερῆς ἔμεναι αὐτῆς.
ἐσσυμένως μάλα πᾶσαν ἀνεπλήμμυρε θάλασσαν,
ὅσση ἀπ' Εὐξείνοιο κατέρχεται Ἑλλήσποντον.
καί μιν ἐπ' ἠϊόνας Τρώων βάλεν. ὗε δ' ὕπερθεν
Ζεύς, ἐπίηρα φέρων ἐρικυδέϊ Ἐννοσιγαίῳ.
οὐ μὲν οὐδ' Ἑκάεργος ἄτερ καμάτοιο τέτυκτο,
ἀλλ' ἄρ' ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων μάλα πάντα ῥέεθρα
εἰς ἕνα χῶρον ἄγεσκε. κατέκλυσε δ' ἔργον Ἀχαιῶν,
καὶ τόσση δὲ θάλασσα, καὶ εἰσέτι κελάδοντες
χείμαρροί τ' ἀλεγεινὸν ἀεξόμενοι Διὸς ὄμβρῳ.
τοὺς, μέλαν οἶδμ' ἀνέεργε πολυστόνου Ἀμφιτρίτης

Pro τει factum est φ.

a Versus hic misere corruptus est. Restituetur autem forte sic: τοὺς δὲ Ποσειδάων τὰ μὲν ἔκλυεν ἄλλα δὲ πόντῳ.

b Lege ἀνάλην.

c Lege δόλῳ δ' ἀπάτησεν, vel ἐπέφνεν Ἀχαιοὺς ἐλπομένους.

d Forte παῦροι legendum.

e Pro μὲν, adijce θυμῷ, vel τοῖος.

Lege ἴσαν ἔργον, ὅλας, vel ὅλας αὐτῆς.

Post εἰσέτι, insere περ vel οἱ.

πόντῳ

Cæterũ alij aliud fatũ malũ sortiti sunt, pars enim p̃ latũ
Mare commoto salo vehementer, pars circa petras,
Fractis nauibus, miserè perierunt,
Nauplij dolis. Is enim iratus filij (Palamedis causa. *)*
Tempestate exorta, & pereuntibus Græcis
Quantumuis mœstus, valde lætatus est, quoniam ipsi
Parauerat vltionẽ Dea (Minerua *) celeriter. Ac vidit*
Affligi in mari, suoq; parenti multa (inimicam turbam
Vota fecit, vt vna cum nauib. submersos cunctos perderet.
Huius autem preces Neptunus partim exaudiebat, partim
maris (siccam (et *)*
Retro ater fluctus ferebat. Ipse verò (Nauplius *) facem*
Ardentem sustulit, ac dolo decepit Græcos,
Existimantes peruenire se ad oportunum solum portuum,
Misere enim circa asperas petras sunt attriti.
Cum ipsis nauibus, super verò malum (præsens *) tristius*
Sustinuerunt attriti ad tristes petras (malum
Nocte caliginosa. Mortem verò pauci effugerunt, quos
seruauit (nerua
Aut Deus aut dæmon aliquis auxiliaris. Cæterum Mi-
Nunc quidem valde animo gaudebat, nunc verò contra
Dolebat causa Vlyßis prudentis, quia futurum erat
Vt pateretur ærumnas multas Neptuni indignatione,
Qui sane tunc indefesso pectore valde irascens
Muris & turribus fortium Græcorum (stis belli,
Quos extruxerunt ante Troiam, propugnaculum esse tri-
Celeriter (itaque *) valde fluctib. concitabat vniuersum*
Quantum ab Euxino descendit ad Hellespontum (mare
Ac ipsum ad littora Troianorum deuoluebat. Desuper au
Iupiter, gratificans valde illustri Neptuno. (tem pluebat
Porro nec Apollo sine labore fuerat,
Sed ab Idæis montibus cunctos torrentes
In vnum locum cogebat, ac diluit opus Græcorum
Cum tantum mare, tum super hac fluuij,
Torrentesq; horribiliter aucti Iouis pluuia. (phitrita
Quos (torrentes *) ater æstus, impediebat multisona Am-*

 Mare in-

πόντον ἐπελθέμεναι, πρὶν τείχεα πάντ' ἀμαθῦναι
ἀργαλέας Δαναῶν. αὐτὸς δ' ἄρα γαῖαν ἔνερθε
ῥῆξε Ποσειδάων, ἀνὰ δ' ἔβλυσεν ἄσπετον ὕδωρ,
ἰλύν τε, ψάμαθόν τε. βίῃ δ' ἐλέλιξε κραταιῇ
Σίγειον, ἠϊόνες δὲ μέγ' ἔβραχον. ἐκ δὲ θεμέθλων
Δαρδανίης, καὶ ἄϊστον, ὑποβρύχιόν τε καλύφθη
ἕρκος ἀπειρέσιον. κατεδύσατο δ' ἔνδοθι γαίης
μακρὰ διϊσταμένης. ψάμαθος δ' ἔτι φαίνετο μούνη,
Lege pro δαναῶν ποταμῶν. χασσαμένου πόντοιο. καὶ ἐκ δαναῶν ἐριδούπων
νόσφιν ἀπ' αἰγιαλοῖο κατ' ἔκτοθι. ἀλλὰ τὰ μέν που
ἀθανάτων ἐτέλεσσε κακὸς νόος. οἱ δ' ἐνὶ νηυσὶν
Ἀργεῖοι πλώεσκον, ὅσους διὰ χεῦμα κέδασσεν.
ἄλλη δ' ἄλλος ἵκανεν, ὅπη θεὸς ἦγεν ἕκαστον,
ὅσσοι ὑπὲρ πόντοιο λυγρὰς ὑπάλυξαν ἀέλλας.

Κοΐντου καλάβρου παραλειπομένων
Ὁμήρου, τέλος.

Mare intrare priusquam muros cunctos aboleuissent,
Miserè Græcorum. Ipse verò terram infra
Rupit Neptunus, ac immensa aqua produxit
Limum & arenam, ac concussit vi valida
Sigeum, litteraq́ valde sonuerunt. Ab ipsis fundamentis autem
*Dardania (*mota est,*) & euanuit, vndiq́ opertus fuit*
Murus immensus, ac subijt intra terram
Valde diductam. Sola verò arena adhuc videbatur
Retrocedente mari ac fluminibus grauisonis
Longè à littore, exterius. Atq́ hæc quidem
Deorum mens minimè benigna perfecit. Cæterum in nauibus
Græci nauigabant, quos dißipauerat tempestas.
Aliò verò alius veniebat, quo Deus ducebat vnumquemq́,
Qui maris tristes subterfugerant procellas.

FINIS.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ ΟΝΕΙΡΟΣ Η ΑΛΕΚτρυων ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαιστὶ, σὺν ἐξηγήσει τῶν χαλεπῶν.

LVCIANI SAMOSATENI SOMNIVM SEV GALLVS, DIALOGVS IVCVNDISSIMVS,

IN QVO DELIRIA SCHOLAE PYTHAgoricæ de Metempsychosi, hoc est, de animæ ex alio corpore in aliud transmigratione exagitantur, & præterea quòd pauperum & mediocrium in vita hominum conditio sit optima & tranquillissima, multis ostenditur. Græcè & Latinè è regione, cum Commentariolo in locos obscuriores & difficiliores,

Michaëlis Neandri Soranienſis.

ΒΙΟΣ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,

ΕΚ ΤΩΝ ΣΟΥΙΔΑ.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ σαμοσατεύς, ὁ ἐπικληθεὶς βλάσφημος, ἢ δύσφημος, ἢ ἄθεος εἰπεῖν μᾶλλον, ὅτι ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ γελοῖα εἶναι καὶ τὰ περὶ τῶν θείων εἰρημένα παρατίθεται. λέγεται δὲ γενέσθαι ἐπὶ τοῦ καίσαρος τραϊανοῦ καὶ ἐπέκεινα. ἦν δὲ οὗτος τὸ πρὶν δημηγόρος ἐν ἀντιοχείᾳ τῆς συρίας. δυσπραγήσας δ' ἐν τούτῳ, ἐπὶ τὸ λογογραφεῖν ἐτράπη, καὶ γέγραπται αὐτῷ ἄπειρα. τελευτῆσαι δὲ αὐτὸν λόγος ὑπὸ κυνῶν, ἐπεὶ κατὰ τῆς ἀληθείας ἐλύττησεν, εἰς γὰρ τὸν περεγρίνου βίον, καθάπτεται τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ αὐτὸν βλασφημεῖ τὸν χριστὸν ὁ παμμίαρος, διὸ καὶ τῆς λύττης, ποινὰς ἀρκούσας ἐν τῷ παρόντι δέδωκεν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι, κληρονόμος τοῦ αἰωνίου πυρὸς μετὰ τοῦ σατανᾶ γενήσεται.

VITA

VITA LVCIANI, EX SVIDA.

LVcianus Samosatensis, cognomento Blasphemus, siue maledicus, aut atheos potius appellatus, eo quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterum fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitq; adeò infinita, Obijsse autẽ ipsum fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoq; insectatur, ipsum Christum [a] contumeliosè incessit, scelestus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum, hæres æterni ignis, vnà cum Satana erit.

[a] Ridens nos Christianos, qui gentium Deos abnegemus, & ἀνεσκολοπισμένον σοφιστὴν προσκυνῶμεν, id est crucifixum Sophistam adoremus & ex illius præscripto viuamus.

ADdit autem Volaterranus, nescio quo autore, cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantẽ se nihil ex ea consecutum, quam quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus factum. Fuit autem Samosata, vt hoc quoq; abdamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.

ARGVMENTVM DIALOGI.

Hoc dialogo, diuitiarum atque potentiæ incommoda, molestiasque persequitur, ostendens, quàm contrà tranquilla res paupertas sit, si modò sit sorte sua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi, Micyllus, somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunque vulgò speciosa & expetenda videntur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tum exemplis, tum ab effectu & vsu, &c. amplificato. In posteriore autem parte, Gallus, qui ex Pythagora, in auem transformatus, cũ hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum, cùm priuatorum ac ciuium, tum regum atque potentum, molestiasque curas & pericula recenset, quæ illis et belli et pacis temporibus, prætereaetiam circa valetudinẽ, quam luxus & crapulæ istæ labefactant, accidere solent, additis etiam exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idem vi pennarum suarum reseratis ædiũ foribus,

foribus, ad ipsas diuitum cellas, Micyllus producere, & coràm illa, quæ verbis narrauerat, spectanda exhiberi. Cæterum omnia hæc ita rursum Lucianus agit, vt non minus interim Pythagoram quoq; vt impostorem, ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoq; abhorrentes, sui transformationes commentus fuerit, multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solum sibi autoritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo, corripit, vt arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant: in cæteris verò, neque domesticis, neq; publicis hominum conuersationibus appositi atq; idonei sint. Omnino autem festiuißimus iocus est, gallum cum hero suo ridiculè adeò, ac familiariter nugari, & interim tamen sapientius, quàm quemuis in schola philosophum, philosophari.

ΟΝΕΙΡΟΣ Η ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ.

Μικύλλου, Αλεκτρυόνος, καὶ Σίμωνος.

Ἀλλά σε, ὦ κάκιστε Ἀλεκτρυὼν, ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἐπιτρίψειε φθονερὸν οὕτω, καὶ ὀξύφωνον ὄντα, ὅς με πλουτοῦντα, καὶ ἥδιστῳ ὀνείρῳ ξυνόντα, καὶ θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν εὐδαιμονοῦντα, διάτορόν [a] τι καὶ γεγωνὸς [b] ἀναβοήσας, ἐπήγειρας, ὡς μηδὲ νύκτωρ γοῦν τὴν πολὺ σοῦ μιαρωτέραν πενίαν διαφύγοιμι. καίτοι εἴ γε χρὴ τεκμαίρεσθαι τῇ τε ἡσυχίᾳ, πολλῇ ἔτι οὔσῃ, καὶ τῷ κρύει, μηδέπω με τὸ ὀρθρινὸν, ὥσπερ [c] ἕωθεν, ἀποκναίον τι. γνώμων γὰρ οὗτος ἀψευδέστατός μοι, προσελαυνούσης ἡμέρας οὐδέπω μέσαι νύκτες εἰσὶν, ὁ δὲ ἄυπνος οὗτος, ὥσπερ τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο κῴδιον φυλάττων, ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς ἤδη [d] κέκραγεν, ἀλλ' οὔτι χαίρων γε, ἀμυνοῦμαι γὰρ εὐθύς σε, ἢν μόνον ἡμέρα γένηται, συντρίβων τῇ βακτηρίᾳ νῦν γάρ μοι πράγματα παρέξεις, ἀναπηδῶν ἐν τῷ σκότῳ. ΑΛΕ. Μίκυλλε δέσποτα, ᾤμην τι [e] χαριεῖσθαί σοι φθάνων τῆς νυκτὸς, ὁπόσον δυναίμην, ὡς ἔχοις ὀρθρευόμενος διανύειν τὰ πολλὰ τῶν ἔργων, ἢν γοῦν πρὶν ἀνατεῖλαι ἥλιον, μίαν κρηπῖδα ἐργάσῃ, πρὸ ὁδοῦ ἔσῃ τοῦτο εἰς τὰ ἄλφιτα πεποιηκώς, εἰ δέ σοι καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ μὲν ἡσυχάσομαί σοι, καὶ πολὺ [f] ἀφωνότερος ἔσομαι τῶν ἰχθύων, σὺ δὲ ὅρα, ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν λιμώττῃς ἀνεγρόμενος. ΜΙ. ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ Ἡράκλεις ἀλεξίκακε, τί τὸ κακὸν τοῦτό ἐστιν; ἀνθρωπίνως ἐλάλησεν ὁ Ἀλεκτρυών. ΑΛΕ.

εἶτά σοι

a Magnum in voce significat παρὰ τὸ τόρατο σαφηνίζω, declaro.

b Præteritũ medium participij, à γεγωνία.

c Præteritũ medium Atticum est frequens valde apud bonos authores, ab ἴδω fit οἶδα, & per prothesin ε, & conuersione ο in ω, & epenthesin iota faciunt εἴωθα pro οἶδα. Idem patiuntur ἔλπω, ἔρω & ἔκω, in plusquãperfecto.

d Præteritũ medium, à κράζω, κράξω.

e Pro χαρίσεσθαι. Attico more, qui quartæ coniugationis futurum polysyllabum circumflectunt, tollendo σ, cuius rei plurima extant exempla vbique apud Lucianum.

Vide prouerbium, Magis mutus, quàm piscis, & alludit ad ἐχεμυθίαν Scholæ Pythagoræ, de qua infrà.

f Apud Plinium loquitur canis, paulò post eijciuntur Roma Reges, bos quoque aliquotiens, quemadmodum testatur Iulius Obsequens in prodigiorum libro, Gallus etiam sæpius, arbores & naues, & nescio quæ alia quemadmodum id prodiderunt Plinius, Valerius, Cælius, & alij. Apud Apollonium Rhodium nauis Argo loquitur, & pœnam minitatur Argonautis.

SOMNIVM VEL GALLVS.

Micylli, Galli, & Simonis.

AT [a] te scelestissime Galle, cum ista tanta inuidentia, vocemq́ tam acutam ipse perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulcissimo in somnio versantem, [b] & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam et clamosum resonans expergefeceris, adeò vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, vel teipso longè nocentiorem. Atqui si coniectandum est, tum è silentio, quòd etiamdum ingens est, tum è rigore frigoreq́, quod nondum quemadmodum assolet, antelucano morsicat, titillatq́ (nam hic mihi certissimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, perinde quasi [c] vellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus vespera vociferari cœpit. Verùm haud quaquam impune: siquidem mox pœnas de te sumam, fusteq́ comminuam si diluxerit modò. Nam nunc negocium mihi faceres, subsiliens in tenebris. G A L. *Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturum, si quod possem alta nocte lucem anteuertissem, quo posses antelucano surgens, quàm plurimum operis conficere. Etenim si priusquam sol exoriatur, vel vnicam feceris [d] crepidam isthuc laboris lucro tibi accesserit ad parandum victum. Quòd si tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietem egero, longeq́ magis mutus fuero piscibus. Cæterum tute videto, ne per somnium diues [e] esurias experrectus.* M I C. *O prodigiorum aduersor Iupiter, ô malorum depulsor Hercules: quid hoc mali est? vocem humanam sonuit Gallus.* G A L.

a Exordium ab imprecatione.

b Id est, vix eram factus diues & beatus in somno, eam felicitatem tu omnem interpellasti tuo cantu intempestiuo.

c De vellere aureo, multa annotauimus in 4. Pythiorum hymno, qui tractat cõpendio historiam Argonauticam. Eam historiam scripserunt, Orpheus, Apollonius Rhodius, Valerius Flaccus, & Ouidius lib. 7. Metamorph. Alij quoque quamplurimi authores eius meminerunt, quemadmodũ in Pindaro diximus.

d Crepidæ calceum significat. Vide Prouerb. Ne sutor vltra crepidam.

 Hoccine

e Similiter apud Theocritum in piscatoribus, piscator qui somniauerat aureum piscem, iubetur viuos capere pisces ne fame pereat, etiam aurea habens somnia, ἐλπὶς τῶν ὕπνων ζατεῖ τὸν σάρκινον ἰχθὺν μὴ τὼ θάνῃς λιμῷ καὶ τοῖς χρυσέοις ὀνείροις.

εἶτά σοι τέρας εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, εἰ ὁμόφωνος ὑμῖν εἰμι; ΜΙ. πῶς γὰρ οὐ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέπετε ὦ θεοὶ τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. ΑΛΕ. σύ μοι δοκεῖς, ὦ Μίκυλλε κομιδῇ ἀπαίδευτος εἶναι, μηδὲ ἀνεγνωκέναι τὰ Ὁμήρου ποιήματα, ἐν οἷς ὁ τοῦ Ἀχιλλέως ἵππος, ὁ Ξάνθος, μακρὰ χαίρειν φράσας τῷ χρεμετίζειν, ἕστηκεν ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ διαλεγόμενος, ἔπη ὅλα ῥαψῳδῶν, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ νῦν, ἄνευ τῶν μέτρων, ἀλλὰ καὶ ἐμαντεύετο ἐκεῖνος, καὶ τὰ μέλλοντα προεθέσπιζε καὶ οὐδέν τι παράδοξον ἐδόκει ποιεῖν. οὐδὲ ὁ ἀκούων ἐπεκαλεῖτο, ὥσπερ σύ, τὸν ἀλεξίκακον, ἀποτρόπαιον ἡγούμενος τὸ ἄκουσμα. καίτοι τί ἂν ἐποίησας, εἴ σοι ἡ τῆς Ἀργοῦς τρόπις ἐλάλησεν, ὥσπερ ποτὲ, ἡ [a] φηγὸς ἐν Δωδώνῃ αὐτόφωνος ἐμαντεύετο, ἢ εἰ βύρσας εἶδες ἑρπούσας, καὶ βροτῶν κρέα μυκώμενα, ἡμίοπτα καὶ ἑφθὰ [b] περιπεπαρμένα τοῖς ὀβελοῖς; ἐγὼ δὲ, Ἑρμοῦ πάρεδρος ὢν λαλιστάτου καὶ λογιωτάτου θεῶν ἁπάντων, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοδίαιτος ὑμῖν, καὶ σύντροφος, οὐ χαλεπῶς ἔμελλον ἐκμαθήσεσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φωνὴν, εἰ δὲ ἐχεμυθήσειν ὑπόσχοιό μοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμί μοι τὴν ἀληθεστέραν αἰτίαν εἰπεῖν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὁμοφωνίας, καὶ ὅθεν ὑπάρχει μοι οὕτω λαλεῖν. ΜΙ. ἀλλὰ μὴ ὄνειρος, καὶ ταῦτά ἐστιν Ἀλεκτρυὼν, οὕτω πρὸς ἐμὲ διαλεγόμενον, εἰπὲ δ' οὖν πρὸς τοῦ Ἑρμοῦ βέλτιστε, ὅτι, καὶ ἄλλο σοι τῆς φωνῆς αἴτιον. ὡς δὲ σιωπήσομαι, καὶ πρὸς οὐδένα ἐρῶ, τί σε χρὴ δεδιέναι; τίς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, εἴ τι διηγοίμην,

a De quercu dodonaea vide Caelium Rhodiginum lib. 29. ca. 15. vbi de Argo naue Argonautarum, loquitur, quae λαλιστάτην εἶχε τὴν τρόπιν carinam ἐκ τῆς δωδώνης δρυὸς, vt ex Lycophronis interprete refert, quam ipse Lycophron in sua σκοτεινῇ Tragoedia nominat λάλητρον κίσσαν, id est, garrulam picam. Item, prouerb. Dodonaeum aes. Item annosam quercum transplantare. Et iterum Caelium libro 13. vbi cap. 3. Dodonaeam quercum vocat πολύγλωσσον. Vide etiam Sophoclem in Trachinijs, vbi scribit, in Dodone geminas columbas oracula reddidisse.

b Participium praeteriti passiui à πείρομαι.

Hoccine tandem tibi prodigium videtur, si eadem qua vos lingua loquor? M i c. Quid? an non hoc portentum? sed auertite Dij malum à nobis. G a l. At tu mihi videris admodum illiteratus esse Micylle, nec euoluisse Homeri poëmata, in quibus equus [a] Achillis, cui nomen Xanthus, postea quàm hinnitus longum valere iussisset, medio in prælio constitit, disserens, totosq; versus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quin etiam vaticinabatur ille, deq; futuris edebat oracula, neq; quicquam prodigiosum facere videbatur: neq; is qui tum audiebat, malorum auersorem, ita vt tu facis, implorabat, quasi rem abominandam & auertendam audisse sese indicaret. At quid tandem facturus eras, si tibi nauis, cui nomen est [b] Argo, carina fuisset elocuta, ita vt olim in Dodonæa sylua phagus per se loquens oraculum adidit? Aut si tergora direpta [c] serpere vidisses, si carnes boum mugire semiassas, costasq; verubus transfixas? Ego verò quū Mercurij sim assessor loquacissimi, deorumq; omniū facūdissimi: præterea contubernalis vobis & conuictor, haud mirum videri debet, si sermonem humanum edidici. Quod si mihi recipias taciturum te, haudquaquam grauabor dicere veriorem tibi causam, vnde factum sit, vt eadem qua vos lingua loquar, & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. M i c. Modò nec isthuc ipsum sit somnium Galle, quod ita mecum loqueris. Sed dicito per Mercurium, ô præclare: quid etiam aliud rei tibi sit in causa, vt istam linguam sones? Nam vt taceam, neq; cuiquam proferam

a Nouitatem rei eleuat exemplis. Extat hæc narratio apud Homerum lib. 19. Iliad. vbi Achilles deposita iam ira, quam habuit contra vniuersos Græcos propter raptam sibi ab Agamemnone virginem Briseida, cùm indutus armis aduersus hostes pergeret, monuit equū suum Xanthū, qui currum trahebat, vt id ageret, ne se hostibus necādum obijceret, quemadmodum Patroclum, paulò ante ab Hectore interfectū: respondit equus contrà fatum nihil posse vel diligentiam vel celeritatem, & addit paulò pòst futurum vt & ipse periret interfectus à Paride. Veteres autē ex curribus pugnabant, quemadmodum ex sacris Biblijs patet. b Argo nomen nauis fuit, in qua vecti sunt Argonautæ in Colchos ad rapiendum aureum vellus. In illa naui carina compacta erat e lignis Dodonææ quercus, quæ olim vocalis fuit. Minatur pœnam Argonautis vehentibus secum aureum vellus & Medeam etiam filiam Aeetæ regis Colchorum, propterea quod interfecissent Absyrthum filium, regis Colchorum. Apollonius 4. lib. Argonautici carminis. Vide etiam lib. 29. lectionum antiquarum Calij, cap. 15. c De eo vide 12. Odysseæ Homeri. Socij enim Vlyssis cum in præda abduxissent boues soli sacros, & cum essent excoriati, carnesq; coquerentur & assarentur, partim etiam crudæ adhuc essent, Deus portento hoc pellibus serpentibus & carnibus mugientibus pœnam ipsis minitatus est, quam & luerunt in mari naufragi disiecti, & perculsi fulmine. Vide Plutarchum in libello de Esu carnium.

διηγοίμην, ὡς ἀλεκτρυόνος αὐτὸ εἰπόντος ἀκηκοώς; ΑΛΕΚ. ἄκουε τοίνυν, παραδοξότατόν σοι λόγον, εὖ οἶδ', ὅτι λέγω, ὦ Μίκυλλε, [a] οὑτοσὶ γὰρ ὁ νῦν σοι ἀλεκτρυὼν φαινόμενος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἄνθρωπος ἦν. ΜΙ. ἤκουσά τι καὶ πάλαι τοιοῦτον, ἀμέλει περὶ ὑμῶν, ὡς ἀλεκτρυών τις νεανίσκος, φίλος γένοιτο τῷ Ἄρει, καὶ συμπίνοι τῷ θεῷ, καὶ συγκωμάζοι καὶ κοινωνοίη τῶν ἐρωτικῶν, ὁπότε γοῦν ἀπίοι παρὰ τὴν Ἀφροδίτην μοιχεύσων ὁ Ἄρης, ἐπάγεσθαι καὶ τὸν ἀλεκτρυόνα, καὶ ἐπειδήπερ μάλιστα τὸν ἥλιον ὑφεωρᾶτο, μὴ κατιδὼν ἐξείπῃ πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἔξω πρὸς ταῖς θύραις ἀπολείπειν ἀεὶ τὸν νεανίσκον, μηνύσοντα, ὁπότε φαίνοι ὁ ἥλιος, εἶτα ποτὲ κατακοιμηθῆναι μὲν τὸν ἀλεκτρυόνα, καὶ προδοῦναι τὴν φρουρὰν ἄκοντα, τὸν δὲ ἥλιον λαθόντα, ἐπιστῆναι τῇ Ἀφροδίτῃ καὶ τῷ Ἄρει ἀφροντιστὶ ἀναπαυομένῳ, διὰ τὸ πιστεύειν τὸν ἀλεκτρυόνα μηνῦσαι ἄν, εἴ τις ἐπίοι, καὶ οὕτω τὸν Ἥφαιστον παρ' ἡλίου μαθόντα, συλλαβεῖν αὐτοὺς, περιβαλόντα, καὶ [b] σαγηνεύσαντα τοῖς δεσμοῖς, ἃ πάλαι μεμηχάνητο ἐπ' αὐτούς. ἀφεθέντα δὲ, ὡς ἀφείθη, τὸν Ἄρην ἀγανακτῆσαι κατὰ τοῦ Ἀλεκτρυόνος, καὶ μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς [c] τουτὶ τὸ ὄρνεον, αὐτοῖς ὅπλοις, ὡς ἔτι τοῦ κράνους τὸν λόφον ἔχειν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολογουμένους τῷ Ἄρει, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐπειδὰν αἴσθησθε ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, πρὸ πολλοῦ βοᾶν, ἐπισημαινομένους τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ. ΑΛΕ. φασὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μίκυλλε, τὸ δὲ ἐμὸν ἑτεροῖόν τι ἐγένετο, καὶ πάνυ ἔναγχος εἰς ἀλεκτρυόνα σοι μεταβέβηκα. ΜΙ. πῶς; ἐθέλω γὰρ τοῦτο μάλιστα εἰδέναι. ΑΛΕ. οἶσθα ἄρα τὸν [d] Πυθαγόραν; ΜΙ. τὸν σοφιστὴν λέγεις, τὸν ἀλαζόνα; ὃς ἐνομοθέτει μήτε κρεῶν γεύεσθαι, μήτε κυάμους ἐσθίειν, ἥδιστον ἐμοὶ γοῦν ὄψον, ἐκτράπεζον, ἄπονον ἀποφαίνων, ἔτι δὲ καὶ πείθων τοὺς ἀνθρώπους, ὡς πέντε ἔτη μὴ διαλέγεσθαι. ΑΛΕ. ἴσθι δῆτα κἀκεῖνο, ὡς πρὸ τοῦ Πυθαγόρου Εὔφορβος γένοιτο. ΜΙ. γόητα φασὶ, καὶ τερατουργὸν τὸν ἄνθρωπον, ὦ Ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. ἐκεῖνος αὐτὸς, ἐγώ σοι εἰμὶ ὁ Πυθαγόρας, ὥστε παύου, ὦ ἀγαθὲ, λοιδορούμενός μοι, καὶ ταῦτα, οὐκ εἰδὼς, οἷός τις

ἦν τὸν

a Pro οὗτος attice.

b De adulterio Veneris, quæ cum Vulcano nupta fuit, cum Marte, vide lepidissimam fabulam apud Homerũ lib. 8. Odyss. & Dialogum Luciani de eadem fabula similiter iucundum. Ouid. quoq; lib. 4. Metamorph. In ea narratione apud Homerum extat insignis ille versus, quod Deus puniat peccata. οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κιχάνει καὶ βραδὺς ὠκύν.

c Pro τοῦτο attice.

d Pythagoras Samius fuit, Mnesarchi annulorum sculptoris filius. Eius vitam in qua studia, mores, deniq; tota viuẽdi ratio explicantur, prolixe scripsit Diogenes Laërtius, præter innumeros alios authores, qui Pythagoræ & dogmatum eius prodigiosorum meminerunt.

feram, quid attinet te solicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus: si cui narrem me Gallum hæc loquentem audisse. G AL. *Ausculta igitur, nam orationem ex me audies, omnium (sat scio) maximè nouam atq; incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi* [a] *Gallus appareo, non ita pridem homo fui.* M I C. *Profectò & olim istiusmodi quiddam de vobis audieram, Adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Marti adamatum, atq; hunc Deo cõpotasse, collusitasseq́; et in voluptatib. gessisse morem. Itaq; cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoq; Gallum unà secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimum metueret, ne si è sublimi cõspexisset, Vulcano se pderet, foris ad ostium adolescentulũ semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solemq́; nullo præsentiente imminuisse Veneri ac Marti securè dormienti, ppterea quòd confideret Gallum indicaturum fuisse, si qs interuenisset. Itaq; Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse implicitos atq; irretitos ijs vinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem simulatq; dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atq; eum in auem transmutasse, ijsdem armis, vt in capite p galea cristã obtineret. Hanc ab causam quo vos Marti purgetis, quũ iam nihil opus, simulatq; Solem exorientẽ sensistis, multò antè vociferari atq; illius exortũ prænũciare.* G AL. *Feruntur qdem et illa Micylle. At q ego sum narraturus, multo aliud qddam fuit, atq; adeò nup admodum in gallũ transformatus sum.* M I C. *Quo nam modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere.* G AL. [b] *Audistin' de Pythagora quodã Mnesarchida Samio?* M I C. *Num sophistam illũ dicis et gloriosum: q instituit, ne quis vel carnes gustaret, vel* [c] *fabas ederet, suauissimũ mihi edulium, salubre et parabile, à mensa submouens. Præterea autem q mortalib. suasit, ne intra quinquenniũ loquerentur?* G A L. *Scis nimirum et illud, quemadmodũ priusq̃ Pythagoras esset,* [d] *Euphorbus fuerit?* M I C. *Præstigiatorem & pdigiorum*

a Fabula de Gallo, adolescente in auẽ conuerso. Vide eam fabulam apud Rhodiginum libro 16 cap. 13. vbi multa alia de Gallis ex multorum sententia doctissimè in medium adducuntur.

b Pythagoræ Metamorphoses & præstigiæ.

c Vide prouerb. à fabis abstineto.

d Euphorbus Troianus fuit adolescens filius Panthi, frater Hecubæ, teste Homero Iliad. 17. interfectus à Menelao. Eum se fuisse tempore belli Troiani dixit Pythagoras, vt est apud Laërtium in Pythagora, & Ouid. lib. 15. Metamor.

ἣν τὸν τρόπον. ΜΙ. τοῦτ' αὖ μακρῷ ἐκείνου τερατωδέστερον, ἀλεκτρυὼν φιλόσοφος; εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Μνησάρχου παῖ, ὅπως ἡμῖν, ἀντὶ μὲν ἀνθρώπου, ὄρνις, ἀντὶ δὲ Σαμίου, Ταναγραῖος ἀναπέφηνας, οὐ [a] πιθανὰ γὰρ ταῦτα, οὐδὲ πάνυ πιστεῦσαι ῥᾴδια, ἐπεὶ καὶ δύο ἤδη μοι τετηρηκέναι δοκῶ, πάνυ ἀλλότρια ἐν σοὶ τοῦ Πυθαγόρου. ΑΛΕ. τὰ ποῖα; ΜΙ. ἓν μὲν, ὅτι λάλος εἶ καὶ [b] κρατικὸς, ὁ δὲ σιωπᾶν ἐς πέντε ὅλα ἔτη, οἶμαι, παρῄνει, ἕτερον δὲ, καὶ παντελῶς παράνομον, οὐ γὰρ ἔχων, ὅ, τι σοὶ παραβάλοιμι, κυάμους χθὲς, ὡς οἶσθα, ἔχων ἧκον, καὶ σὺ οὐδὲν μελλήσας ἀνέλεξας αὐτοὺς, ὥστε ἢ ἐψεῦσθαί σοι ἀνάγκη, καὶ ἄλλῳ εἶναι, ἢ Πυθαγόρᾳ ὄντι παρανενομηκέναι, καὶ τὸ ἴσον ἠσεβηκέναι, κυάμους φαγόντα ὡς ἂν εἰ τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρὸς ἐδηδόκεις. ΑΛΕ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Μίκυλλε, ἥτις αἰτία τούτων, οὐδὲ τὰ πρόσφορα ἑκάστῳ βίῳ. ἐγὼ δὲ τότε μὲν οὐκ ἤσθιον τῶν κυάμων. ἐφιλοσόφουν γὰρ, νῦν δὲ φάγοιμι ἄν, ὀρνιθικὴ γὰρ, καὶ οὐκ ἀπόρρητος ἡμῖν ἡ τροφή, ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε, πῶς ἐκ Πυθαγόρου τοῦτο νῦν εἰμὶ, καὶ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιώτευσα βίοις, καὶ ἅτινα τῆς μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἑκάστης. ΜΙ. λέγοις ἄν, ὡς ἔμοιγε ὑπερήδιστον αὖ τὸ ἄκουσμα γένοιτο, ὥστε εἴ τις αἵρεσιν προθείη, πότερον μᾶλλον ἐθέλοις σου ἀκοῦσαι τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, ἢ τὸν πανευδαίμονα ὄνειρον, ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾶν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα, ὁπότερον ἂν ἑλοίμην. οὕτως ἀδελφὰ ἡγοῦμαι τὰ σὰ τοῖς ἡδίστοις φανεῖσι, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐνύπνιον. ΑΛΕ. ἔτι γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἦν, καί τινα ἰνδάλματα μάταια διαφυλάττεις, κενὴν, καὶ ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος,

[a] ἀμενηνὴν

a Tacitè notat Pythagoræ vanitatem, vt qui sibi ipsi repugnarit.

b Pythagorici teste Laertio hunc versum semper habuerunt in ore, δειλοὶ πανδείλοι, κυάμων ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι. Hunc item qui est apud Athenæū et Clementem in Stromatis, ἶσόν τοι κυάμους τρώγειν κεφαλάς τε τοκήων. Et de silentio etiam istum, ὦ νέοι ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα. Cæterū Symbola Pythagoræ explicantur apud Clementem in stromatis, Plutarchū etiam in παιδαγωγίᾳ.

c Præteritum passiuum infinitiui modi, à ψεύδομαι.

d Plusquamperfectum ab ἔδω.

e Altera vita, altera dixta. Et Terentius: Nune hæc dies aliam vitam affert, alios mores.

artificem hominem aiunt fuisse, ô Galle. G AL. *Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuitiari, præsertim cum ignores quibus sim moribus.* MIC. *At hoc rursum multò etiam quàm illud portentosius: Gallus philosophus? Attamen expone, Mnesarchi gnate, qui factũ sit, vt ex homine auis, ex Samio* [a] *Tanagræus repentè nobis prodieris. Neq; enim ista verisimilia, neq; omnino facilia creditu. Quandoquidem duas quasdam res iam videor in te animaduertisse nimium alienas à Pythagora.* G AL. *Quas?* M IC. [b] *Alterum quidem, quod garrulus es & obstreperus, cum ille silere in solidos quinq; annos (si memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legib. pugnat. Etenim cum non haberem, quod tibi obijcerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli. At tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas: vnde fit vt necesse sit, aut ementitum esse, te Pythagoram esse, quum aliud quiddam sis: aut si Pythagoras es legem prætergressum esse te, imò, violasse, quum fabas ederis, perinde ac si caput patris comederis.* G AL. *Non cognouisti Micylle, quæ sit harum causa, neq; quæ ad vnumquodq; vitæ genus cõducant? Ego tum quidem non esitabam fabas, ꝓpterea quod philosophus essem. Nunc contrà comesurus sim, quippe auicio congruas, neq; nobis repudiandum pabulum. Verum, si molestum nõ est, audi quemadmodum è Pythagora cœperim esse id, ꝙ sum in præsentia, quamq; in multis vitæ generib. ante hac vixerim, & quid ex vnaquaq; transformatione sim consequutus.* M IC. [c] *Narra quæso: nam mihi quidẽ auditu iucundißimum fuerit. Adeò vt si quis mihi deferat optionem, vtrum te ista narrantem audire malim, an rursum felicißimum illud somnium, quod paulò antè vidi, videre, haud sciam vtrum electurus sim, vsq; adeò cognata germanaq; videntur esse ista tua cum suauißimis meis visis, & ex æquo vos æstimo, te pariter ac præclarum illud insomnium.* G AL. *Etiamnum tu somnium illud quod dudum tibi visum est, in animum reuocas, et inania quædam obseruans simulachra, atq; (vti loquuntur poëtæ)*

 euanidam

a Tanagra nobilis vrbs est Bœotiæ, cuius meminit Pausanias in Bœotia. In ea vrbe Gallum loqui Micyllo fingit Luciãus quod ea vrbs sit nobilitata propter pugnaces Gallos, quemadmodum Plinius lib 10. cap 21 vbi de gallis agit, meminit his verbis: cœlumq; sola volucrum aspicit, crebro in sublime caudam quoq; falcatam erigẽs: itaq; terrori sunt etiam leonibus, ferarũ generosissimis. Iam ex his quidam ad bella tantum, & prælia assidua nascũtur, quibus etiam patrias nobilitarunt, Rhodum & Tanagram.

b De ἐχεμυθίᾳ quinquennali, quam fouebant discipuli Pythagoræ vide Gelliũ libro 1. cap. 9. Item à piscibus abstineto. Item Pythagoreis taciturnior. Item quo transgressus.

c Occasio disputationis.

[a] ἀμενηνόν τινα δι' εὐδαιμονίαν τῇ μνήμῃ μεταδιώκεις; ΜΙ. ἀλλ' οὐδ' ἐπιλήσομαί ποτε, ὦ Ἀλεκτρυών, εὖ ἴσθι, τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὕτω μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος [b] καταλιπὼν, ᾤχετο, ὡς μόγις ἀνοίγειν τὰ βλέφαρα ὑπ' αὐτοῦ, εἰς ὕπνον αὖθις καταμυόμενα, οἷον γὰρ ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐργάζεται στρεφόμενα, τοιοῦτον γάργαλον παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα. ΑΛΕ. Ἡράκλεις, δεινόν τινα φῂς τὸν ἔρωτα τοῦ ἐνυπνίου, εἴγε πτηνὸς ὤν, ὥς φασι, καὶ ὅρον ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, ὑπὲρ τὰ [c] ἐσκαμμένα ἤδη πηδᾷ, καὶ ἐνδιατρίβει [d] ἀνεῳγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μελιχρὸς οὕτω, καὶ ἐναργὴς φαινόμενος, ἐθέλω γοῦν ἀκοῦσαι, οἷος τίς ἐστιν, οὕτω σοι τριπόθητος ὤν. ΜΙ. ἕτοιμος λέγειν, ἡδὺ γοῦν τὸ μεμνῆσθαι καὶ διεξιέναι τι περὶ αὐτοῦ. σὺ δὲ πηνίκα, ὦ Πυθαγόρα, διηγήσῃ τὰ περὶ τῶν μεταβολῶν; ΑΛΕ. ἐπειδὰν σὺ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων τὸ μέλι, τὸ νῦν δὲ πρότερος εἰπὲ ὡς μάθω, εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἧκε πετόμενος. ΜΙ. οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα. ΑΛΕ. καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει. ΜΙ. ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητὴν, οὐδὲν εἰδότα ὀνείρων πέρι, οἱ πένητες ἴσως ὄνειροι διὰ τῶν τοιούτων ἐκφοιτῶσιν, οἵους ἐκεῖνος ἑώρα, οὐ δὲ πάνυ σαφῶς, [e] τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. ΑΛΕ. παῦε ὦ Μίδα βέλτιστε χρυσολογῶν. [f] ἀτεχνῶς γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου σοι εὐχῆς τὸ ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκομίσθαι μοι δοκεῖς. ΜΙ. πολὺ,

a Homerus 7. Odysseæ somnia vocat ἀμενηνά: & Aristophanes in auibus homines φῦλα ἀμενηνὰ imitatione Homerica nominat.

b Qualis deus sit somnus & somnium, vide 2. Iliad. vbi volatilis fingitur, quod Virgil. in Aeneide sæpe imitatus est. Et libro 6. vbi Aeneas apud inferos complecti voluit patrem Anchisen de somnio sic meminit, Par leuibus ventis volucrique simillima somno. Item lib. 5. cum narrat quomodo Palinurus deceptus à somno, è prora in mare deciderit somnusque recesserit, Ipse volans tenues se sustulit ales in auras.

c Vide prouerb. Vltra septa transilire.

d Præteritum medium Atticum participij ab ἀνοίγομαι.

e Homerum cæcum sua poëmata composuisse multi authores meminerunt, inter quos præcipuè Herodotus cum Plutarcho, & id nominis à cæcitate sortitum fuisse scribunt: ὅμηρον enim cæcum appellant Cumani, vt ait Herodotus, cum antea Melesigenes, à fluuio vbi in lucem æditus fuerat, dictus fuisset, sed seu videns seu cæcus fuerit, certè ille cæcus id vidit quod multi alij non optime videntes. Quantus autem vir fuerit Homerus, exponunt luculenter Plutarchus, Dion, Chrysostomus, Athenæus, Iustinus Martyr, & alij.

f Quæ optamus ea plerunque somniamus.

euanidam quandam felicitatem memoria consectaris? MIC. Imò illud scias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam visi illius mihi venturam obliuionem. Tantum mellis somnium aufugiens in oculis mihi reliquit, vt pra illo vix queam palpebras attollere, rursus in somnum coëuntes. Itaq; qualem voluptatem mouent pennæ in auribus versatæ, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. [a] Nouum quendam Herculè mihi narras amorem insomnij, siquidem alatum quum sit (sicut aiunt) metasq; volandi præscriptas [b] habeat somnum, iamq; septa transilit, in oculis etiam vigilantis obseruans, adeoq; mellitum & euidens apparet. Quare peruelim audire, cuiusmodi nam sit istud, quod te supra modum delectat. MIC. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & commemorare de illo quippiam. Verũ heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somniare, melq; illud ab oculis absterseris. Interim prior dicito, vt intelligam, vtrum ne per portas [c] eburneas an per corneas tibi somnium aduolarit. MIC. Neq; per has neq; per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas has tantum commemorat Homerus. MIC. Valere sinas nugatorem illum poëtam, qui nihil de somnijs intellexit. Paupertina fortaßis somnia per istas commeant portas, qualia videbat ille: neq; id admodum perspicue, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quasdam portas dulcißimum hoc aduenit somnium, & ipsum aureum, & aureis vndiq; circum amictum, & auri plurimum secum adducens. GAL. Desine optime [d] Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius voto, istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC.

 Multam

a De ratione somniorũ digressiuncula ex Homer.

b Id est, dormientes tantum non vigilantes etiam somniant.

c Homerus in Odyss. 19. fingit duas esse portas somniorum, per quas exeuntia offerunt deinde se hominibus, alteram eburneã, cuius somnia vana & ἄκραντα sunt, alteram verò corneam cuius somnia vera esse dicuntur. Id Virgil. lib. 6. Aeneid. imitatus est. Vide de eo primum lib. Macrobij in Somnium Scipionis cap. 3. vbi ex Porphyrio de portis somnij disputat. Vide prouerb. Pluris est oculatus testis vnus quàm decem auriti. Artemidorus quoque de somnijs 5. lib. conscripsit, qui adhuc extant Græcè & Latinè. Vide quoq; Cœlium lib. 27. capite 14. Extat etiam Synesij Episcopi Cyrenensis de insomnijs liber, & aliorum quorundam Commentarij tum Græci tum Latini de eodem argumento habentur.

d Taxat Gallus auaritiam Micylli, Midam ipsum vocans, propterea quod omnia aurea cupiat quemadmodum Midas rex Phrygiæ, is cum aliquando hospitio excepisset Bacchum ab eo petijt, vt omnia quæ contingeret, aurea fierent: quod & sic factum est, ita vt & panes & potus in aurum conuerterentur, & ipsum sui voti paulò post pœniteret, cum inedia cruciaretur, de quo vide Ouid. lib. 9. Metamorph.

πολὺ ὦ Πυθαγόρα [a] χρυσίον εἶδον, πολύ, πῶς οἴει, καλὸν οἷον τὴν αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί ποτε ὁ Πίνδαρός φησι περὶ αὐτοῦ, ἐπαινῶν; ἀνάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ ἄριστον εἰπὼν, εἶτα τὸ χρυσίον θαυμάζει εὖ ποιῶν ἐν ἀρχῇ εὐθὺς τοῦ καλλίστου τῶν ᾀσμάτων ἁπάντων.

ΑΛΕ. μῶν ἐκεῖνο ζητεῖς. ἄριστον [a] μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ
χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ
ἅτε, διαπρέπει νυ-
κτὶ, μεγάνορος ἔξοχα πλούτου.

ΜΙ. νὴ Δία αὐτὸ τοῦτο ὥσπερ γὰρ τοὐμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος, οὕτως ἐπαινεῖ τὸ χρυσίον, ὡς δὲ ἤδη μάθῃς, οἷόν τι ἦν, ἄκουσον ὦ σοφώτατε Ἀλεκτρυών, ὅτι μὲν οὐκ οἰκόσιτος ἦν χθές. [b] οἶσθα, Εὐκράτης γάρ με ὁ πλούσιος, ἐντυχὼν ἐν ἀγορᾷ, λουσάμενον ἥκειν ἐκέλευε τὴν ὥραν, ἐπὶ τὸ δεῖπνον. ΑΛΕ. οἶδα πάνυ τοῦτο, πεινάσας παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἄχρι μοι, βαθείας ἤδη ἑσπέρας, ἧκες ὑποβεβρεγμένος, [c] τοὺς πέντε ἐκείνους κυάμους κομίζων οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλεκτρυόνι, ἀθλητῇ ποτε γενομένῳ, καὶ ὀλύμπια οὐκ ἀφανῶς ἀγωνισαμένῳ. ΜΙ. ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, ἐκάθευδον εὐθὺς τοὺς κυάμους σοι παραβαλὼν, εἶτά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, [d] ἀμβροσίην διὰ νύκτα, θεῖός τις ὡς ἀληθῶς ὄνειρος ἐπιστάς. ΑΛΕ. τὰ παρὰ τῷ Εὐκράτει πρότερον, ὦ Μίκυλλε διήγησαι, καὶ τὸ δεῖπνον, οἷον ἐγένετο, καὶ τὰ ἐν τῷ συμποσίῳ πάντα. κωλύει γὰρ οὐδὲν, αὖθίς σε δειπνεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τοῦ δείπνου ἐκείνου πράγοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ μνήμῃ τὰ βεβρωμένα. ΜΙ. ᾤμην ἐνοχλήσειν καὶ ταῦτα διηγούμενος, ἐπεὶ δὲ σὺ προθυμῇ. καὶ δὴ

a Pindarus multus est in commendando aurum. Alibi enim quoque sic canit, καὶ μεγασθενῆ νέμονται χρυσὸν ἄνθρωποι περιώσιον ἄλλων. quare a quibusdam φιλάργυρος culpatus est, de quo vide prouerb. Vbi quis dolet, ibi & manum habet.

b Pro οἶδας præteritum medium valde crebrum apud atticos authores.

c A βρέχομαι.

d Frequens est noctis Epitheton apud Homerum.

Multam auri vim vide Pythagora, multam quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantißimam dicens, postea aurum admiratur, idq́; iure statim in initio carminis vnius omnium bellißimi. G A L. *Num illud queris Aqua* [a] *est illa quidem optima:*

Cæterum aurum, vti candens

Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximie vnum

Cæteras supra opes.

M I C. *Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum videas Pindarus, ita prædicat aurum: sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientißime Galle. Meministi, vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat.* G A L. *Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda tandem vespera domum reuersus, subuuidus, vinoq́; madens, quinq́; illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam gallo, qui quondam fuerit athleta,* [b] *quiq́; Olympio non segniter olim decertarit.* M I C. *Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubie somnium aßistens.* G A L. [c] *Sed prius quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle narra: & cuiusmodi fuerit cœna, quæq́; super cœnam acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuò cœnare, si veluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines.* M I C. *Credebam molestum futurum me, si hæc quoq́; retulissem: verum posteaquam tu desideras, en id quoq́; narrabo, quum nunquam ante hac in vita cœ-*

a Est in initio hymmi primi Olympiorum qui continet historiam seu fabulam de cõuiuio deorum apud Tantalũ, vbi dijs epulandum proposuit filium Pelopem. Et de supplicio eiusdem apud inferos, propter delatũ nectar ad homines.

Veteres enim lauabant et vngebantur antequam conuiuia adirent, quemadmodũ apud Homerũ Iliad. κ. de Vlysse & Diomede dicitur, τὼ δὲ λοεσσαμένω καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ, δεῖπνον ἐφιζανέτην. Et sunt apud Homerũ passim multi loci similes. Athenæus vbi de Homericis conuiuijs agit lib. 4. δειπνοσοφιστῶν, ex Aristotele his verbis indicat. Ἀπρεπὲς, γὰρ ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον ἱδρῶντι πολλῷ καὶ κονιορτῷ, δεῖ γὰρ τὸν χαρίεντα μήτε ῥυπᾶν μήτε αὐχμεῖν μήτε βορβόρῳ χαίρειν καθ' Ἡράκλειτον.

b De eo quod Pythagoras peritus atq; exercitatus pugil fuerit olympia de 48. est in omnimoda historia Phauorini apud Diogenem in Pythagora.

c Narratio continens descriptionem cœnæ Eucratis, & causam somnij.

καὶ δὴ λέγω οὖν πρότερον, ὦ Πυθαγόρα, παρὰ πλουσίῳ τινὶ δειπνήσας, ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἐντυγχάνω χθὲς τῷ Εὐκράτει. καὶ ἐγὼ μὲν προσειπὼν αὐτὸν, ὥσπερ εἰώθειν δεσπότην, ἀπηλλαττόμην, ὡς μὴ καταισχύναιμί αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τῷ τρίβωνι συμπαρομαρτῶν. ὁ δὲ, Μίκυλλέ φησι, θυγατρὸς τήμερον ἑστιῶ γενέθλια, καὶ παρεκάλεσα τῶν φίλων μάλα πολλοὺς, ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα, οὐχ οἷόν τε εἶναι συνδειπνεῖν μεθ' ἡμῶν, σὺ ἀντ' ἐκείνου ἧκε λουσάμενος, ἢν μὴ ὅγε κληθεὶς αὐτὸς εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ἐστι. τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ, προσκυνήσας [a] ἀπῄειν, εὐχόμενος ἅπασι θεοῖς, ἠπίαλόν τινα, ἢ πλευρῖτιν ἢ ποδάγραν ἐπιπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, οὗ ἔφεδρος ἐγὼ, καὶ ἀντίδειπνος καὶ διάδοχος ἐκεκλήμην, καὶ τὸ ἄχρι λουτροῦ αἰῶνα μήκιστον ἐτιθέμην, συνεχὲς ἐπισκοπῶν, ὁπόσαπουν τὸ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη [b] λελοῦσθαι δέοι, κἀπειδή ποτε ὁ καιρὸς ἀφίκετο πρὸς τάχος ἐμαυτὸν ἀπορρύψας, ἀπέρχομαι, κοσμίως μάλα ἐσχηματισμένος, ἀντιστρέψας τὸ τριβώνιον, ὡς ἐπὶ τοῦ καθαρωτέρου γένοιτο ἡ ἀναβολὴ, καταλαμβάνω τε πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φοράδην ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδειπνεῖν ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον. καὶ ἐδήλου δὲ πονήρως ἔχων, ὑπέστενε γοῦν, καὶ ὑπέβηττε, καὶ ἐνεχρέμπτετο μύχιόν τι, καὶ δυσπρόσοδον, ὠχρὸς ὢν ὅλος, καὶ διῳδηκὼς, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη σχεδὸν, ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶναι, τῶν πρὸς τὰ μειράκια φλυαρούντων, ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, εἰς ὑπερβολὴν κουριῶν. καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχιβίου τοῦ ἰατροῦ, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, τὰ καθήκοντα ἔφη, οὐ χρὴ προδιδόναι, καὶ ταῦτα, φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. ἡγήσεται γὰρ Εὐκράτης [c] ὑπερεωρᾶσθαι

a Plusquamperfectum est medium ab εἶμι τὸ πορεύομαι.

b Præteritum passiuum infinitiui modi à λούομαι.

c Præteritum est infinitiui modi passiuum Atticum, qui inceptis ab ο & ω solent præfigere ε.

nassem apud illum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi, atq; ego quidem simulatq; dominum illum salutassem ita vt consueueram, subducebã me: ne pudori illi essẽ, si lacera in veste fuissem affectatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalitia filiæ celebro, plurimosq; ad conuiuium amicos inuitaui: verum quoniam aiunt quendam ex his incommoda esse valetudine, neq; posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco veni lotus, nisi ipse forte qui vocatus est, semet adfuturum renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc vbi audissem, adorato diuite discedebam: omnes obsecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorem, aut podagram morbi auctarium immitterent valetudinario illi cuius ego sellæ occupator, cœnaq; vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc spacij, quod vsq; ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio, quotquot [a] *pedum esset litera, & quando illos iam lauisse consentaneum esset. Hic vbi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atq; adeò, nitide admodum cultus: sic obuersor palliolo, vt qua esset parte purissimum, ea videretur. Offendo autem ad fores, & alios complures, in quibus etiam illum (gestabatur autem à viris quatuor) cuius erã subconuiua vocatus: qui male habere dictus erat, atq; id etiã præ se ferebat, quod afflicta esset valetudine: nam ex alto gemebat, tussiebatq;, ac screabat, velut ex abdito: quodq; ægrè graderetur totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autẽ Philosophus quispiã esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant.* [b] *At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quàm credi posset tonsoris egens. Porrò increpante Archibio medico q̃obrem quum ita esset affectus, aduenisset: Non oportet, inquit, ꝓmissa deserere, præsertim hominem philosophũ, etiamsi mille vrgeant et instent morbi. Putabit .n. Eucrates*

 sese

a Fortè gnomonem horologij intelligit.

b Notat Lucianus insignis exagitator & vexator philosophorũ mores stoicorum, qui cum ἀπαθεῖς esse volũt, interim nihil non appetũt, alios quoque philosophos superstitiosè obseruãtes minutiarum quarundam & leuium, & neglig̃etes interim res lõgè maximas pietatem, castitatem, & similes virtutes, decimantes anethum & excolantes culicẽ, camelum autẽ deglutientes, quemadmodũ est in historia Euangelica de pharisæis. Quales autem fuerint plerique philosophorũ Cynædi, impuri, libidinosi, meretricũ sectatores & alijs flagitijs fœdissimis contaminati, quæ etiam cogitare saltem piæ mẽtes cohorrescunt: Docent Diogenes Laërtius, Athenæus, Maximus Tyrius interpres philosophiæ platonicæ, & multi alij, vbi simul quoq; ostendunt, philosophos plerosque omnes per omnem vitam de virtute tantum disputasse, nunquam autem quæ disputarunt opere aliquo honesto complere studuisse.

ἑωρᾶσθαι πρὸς ἡμῶν, οὐ μένων, εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' ἐπανίσταταί σε, ἢν εἴκοι παρὰ σεαυτῷ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἐθέλοις, ἤπερ ἐν τῷ συμποσίῳ συναναχρεμψάμενος τὴν ψυχὴν, μετὰ τοῦ φλέγματος. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐ προσεποιεῖτο ἀκηκοέναι τοῦ σκώμματος. ἐφίσταται δὲ μετὰ μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν, τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο διδάσκαλε, φησιν, εὖ μὲν ἐποίησας αὐτὸς ἥκων πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεῖον δ' αὖ τι σοὶ ἐγένετο, καὶ ἀπιόντι γὰρ ἅπαντα ἑξῆς ἐπέσταλτο αὖ, καὶ ἅμα λέγων εἰσῄει, χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ ἐπερειδόμενος καὶ τοῖς οἰκέταις. ἐγὼ μὲν οὖν, ἀπιέναι παρεσκευαζόμην, ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐνδοιάσας, ἐπεί με πάνυ σκυθρωπὸν εἶδε, πάριθι, ἔφη, καὶ σὺ ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μεθ' ἡμῶν, τὸν υἱὸν γὰρ ἐγὼ κελεύσω, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, μετὰ τῆς μητρὸς ἑστιᾶσθαι, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς. εἰσῄειν οὖν μάτην [a] λύκος [b] χανὼν παρὰ μικρὸν, αἰσχυνόμενος, ὅτι ἐδόκουν ἐξεληλακέναι τοῦ συμποσίου τὸ παιδίον τοῦ Εὐκράτους, κἀπειδὴ κατακλίνεσθαι καιρὸς ἦν. πρῶτον μὲν ἀράμενοι, εἰσέθεσαν τὸν Θεσμόπολιν, οὐκ ἀπραγμόνως, νὴ Δία, πέντε, οἶμαι, νεανίσκοι τε μεγέθεις, ὑπαυχένια περιβύσαντες αὐτῷ πάντοθεν, ὡς διαμένοι ἐν τῷ σχήματι, καὶ ἐπὶ πολὺ καρτερεῖν δύναιτο, εἶτα μηδενὸς ἀνεχομένου πλησίον κατακεῖσθαι αὐτοῦ, ἐμὲ κατακλίνουσι φέροντες, ὡς ὁμοτράπεζοι εἴημεν. τοὐντεῦθεν ἐδειπνοῦμεν, ὦ Πυθαγόρα, πολύοψόν τι, καὶ ποικίλον δεῖπνον, ἐπὶ χρυσοῦ πολλοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ ἐκπώματα ἦν χρυσᾶ, καὶ διάκονοι ὡραῖοι, καὶ μουσουργοὶ καὶ γελωτοποιοὶ, καὶ ὅλως ἡδίστη τις ἦν ἡ διατριβὴ, πλὴν ἀλλ' ἕν με ἐλύπει οὐ μετρίως ὁ Θεσμόπολις ἐνοχλῶν καὶ ἀρετήν τινα πρός με διεξιὼν, καὶ διδάσκων, ὡς αἱ δύο ἀποφάσεις μίαν κατάφασιν ἀποτελοῦσι, καὶ ὡς, εἰ ἡμέρα ἐστὶ νὺξ οὐκ ἔστιν, ἐνίοτε δὲ καὶ κέρατα ἔφασκεν εἶναί μοι, καὶ τοιαῦτα πολλὰ οὐδὲν δεομένῳ πρὸς φιλοσοφῶν συνείρει, καὶ ὑπετέμνετο τὴν εὐφροσύνην, οὐκ ἐῶν ἀκούειν τῶν κιθαριζόντων ἢ ἀδόν-

a Vide prouerb. Lupus hiat.

b A χαίνω, aorist. 2.

sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potius apud te velis emori, quàm in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multò pòst accessit et Eucrates iam lotus: conspectóque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) præceptor inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos veneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurum. Siquidem etiã absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atque dixerat introgreditur, manus illi porrigens pariter & famulis innitenti. Ego igitur iam abire parabam: verum ille conuersus vbi diu secũ hæsitasset, posteaquam me tristem admodũ videret: ades inquit, tu quoque Micylle, ac nobiscũ cœna. Nam filiũ in mulierum conclaui vnà cum matre cõuiuium agere iubebo, quod tibi sit locus. Ingrediebar itaque, quum parum abfuerit, vt lupus frustra hians discederem, verum ingrediebar pudefactus, quod Eucratis filiolum è conuiuio viderer expulisse. At vbi iam tempus esset vt discumberemus, primum tollentes Thesmopolim composuerunt, haud sine negocio per Iouem, quinque (si dijs placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes vndiquaque: quo nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tẽpus durare posset. Deinde vbi nemo iam tolerare posset, vt iuxta illum accumberet, me abductum reclinant, vt eadem in mensa essemus. Deinceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparam quandam & variam cœnam, multoque in auro, multo item argento. Pocula erant aurea, ministri formosi: tum cantores, et concitandi risus artifices. In summa, iucundissima quapiam erat vita: nisi quod vnum quiddã me vehementer malè habebat: [a] Thesmopolis obstrepẽs atque obturbans, virtutem nescio quam mihi commemorãs, docensque, quòd duæ negationes vnicam efficerent affirmationem: quodque, si dies sit, nox nõ sit. Nonnunquã et cornua mihi dictabat esse: atque id genus multa philosophabatur erga me, quib. eiusmodi nihil opus: planeque voluptatẽ interpellatione minuebat, quum nõ sineret exaudiri eos qui cithara,

[a] Iterũ taxat Lucianus veteres philosophos, multa inepta & ridẽda etiã in scholis proponentes. Eiusmodi enim ineptijs & subtilitatibus scatuerũt veterum philosophorum libri, quę deinde in Theologiam scholasticam inde trãslatæ sunt à Monachis. Tales λεπτολογίας multas adhuc hodie habet etiam Plato, diuinissimus quamuis philosophorum Homerus.

ἢ ᾀδόντων. τοῦτο μέν σοι, ὦ Ἀλεκτρυών, τὸ δεῖπνον. ΑΛΕ. οὐχ ἥδιστον, ὦ Μίκυλλε, καὶ μάλιστα, ἐπεὶ συνεκληρώθης τῷ λήρῳ ἐκείνῳ γέροντι. ΜΙ. ἄκουε δὴ καὶ τὸ ἐνύπνιον, ᾤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν, ἄπαιδα ὄντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποθνήσκειν, εἶτα προσκαλέσαντά με, καὶ διαθήκας θέμενον, ἐν αἷς κληρονόμος ἦν ἁπάντων ἐγὼ, μικρὸν ἐπισχόντα ἀποθανεῖν. ἐμαυτὸν δὲ παρελθόντα ἐς τὴν οὐσίαν, τὸ μὲν χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐξαντλεῖν, σκάφαις τισὶ μεγάλαις, ἀέναόν τε καὶ πολὺ ἐπιρρέον, τὰ δ' ἄλλα τὴν ἐσθῆτα καὶ τραπέζας, καὶ ἐκπώματα καὶ διακόνους πάντα ἐμὰ, ὡς τὸ εἰκὸς, εἶναι. εἶτα ἐξήλαυνον ἐπὶ λευκοῦ ζεύγους, ἐξυπτιάζων, περίβλεπτος ἅπασι τοῖς ὁρῶσι, καὶ ἐπίφθονος, καὶ προέθεον πολλοὶ, καὶ περιίππευον, καὶ [a] εἵποντο πλείους. ἐγὼ δὲ τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνου ἔχων, καὶ δακτυλίους βαρεῖς, ὅσον ἑκκαίδεκα, [b] ἐξημμένους τῶν δακτύλων, ἐκέλευον ἑστίασίν τινα λαμπρὰν εὐτρεπισθῆναι, ἐς ὑποδοχὴν τῶν φίλων, οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν. καὶ τὸ δεῖπνον ἄρτι συνεκομίζετο, καὶ ὁ πότος συνεκροτεῖτο, ἐν τούτῳ ὄντα με, καὶ [c] φιλοτησίας προπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις, ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τοῦ πλακοῦντος ἐκκομιζομένου ἀναβοήσας ἀκαίρως, συνετάραξας μὲν ἡμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέτρεψας δὲ τὰς τραπέζας. τὸν δὲ πλοῦτον ἐκεῖνον διασκεδάσας, ὑπηνέμιον φέρεσθαι παρεσκεύασας, ἆρά σοι ἀλόγως ἀγανακτῆσαι κατὰ σοῦ δοκῶ, ὡς τριέσπερον ἂν ἡδέως ἔτι εἶδον τὸν ὄνειρόν μοι γενόμενον. ΑΛΕ. οὕτω φιλόχρυσος καὶ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, καὶ μόνον τοῦτο ἐξ ἁπάντων θαυμάζεις καὶ ἡ γῆ εὔδαιμον εἶναι, πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον; ΜΙ. οὐκ [d] ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦσθα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐξημμένος τῶν βοστρύχων, ἐξῄεις πολεμήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ, ἔνθα σιδηροφορεῖν μᾶλλον, ἢ χρυσοφορεῖν ἄμεινον ἦν, σὺ δὲ καὶ τότε [e] ἠξίους, χρυσῷ διαδεδεμένους τοὺς πλοκάμους ἔχων, διακινδυνεύειν, καί μοι δοκεῖ [f] Ὅμηρος διὰ τοῦτο [g] χαρίτεσσιν ὁμοίας εἰπεῖν σου τὰς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.

μακρῷ

a Imperfectum ab ἕπομαι, ε non mutatur in ει, sed augetur tantum addito iota.

b Præteritū passiuum participij verbi ἐξάπτομαι.

c Vide prouerb. Philotesius crater.

d Auri encomium est. Estq; hæc prior collationis pars, quæ aurum commendat.

e Persona imperfecti contracta ab ἀξιόω

f Datiuus poëticus est, quem poëtæ formant à genitiuo singulari, pro χάρισι.

g De quo est apud Homerum Iliad. 17. vbi hi versus de Euphorbo cadente & interfecto à Menelao habentur, Δούπησε δὲ πεσὼν ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ· αἵματί οἱ δεύοντο κόμαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι, πλοχμοί θ' οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο. Meminit huius quoq; Plinius lib. 33. cap. 1. vbi de origine & iure aureorum annulorum loquitur.

vocemq́; canebant. Habes Galle de cœna. GALL. *Non admodum suaui Micylle: maximè posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitum.* MIC. *Andi*[a] *nunc & insomnium: visus enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo è vita decedere. De hinc vbi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in solidum hæredem omnium scripserat, paulò tempore superstitem emori. Porrò ipse videbar adire facultates, & tum aurum argentumq́; ingentibus quibusdam scaphis exhaurire, perpetuò subscaturiens & affatim affluens, tum autem vestes, mensas, pocula, ministros, omnia mea, vt par erat, esse. Postea candido vehiculo vectabar resupinus, cunctis qui intuebantur, conspiciendus & admirandus. Accurrebant permulti ac circumequitabant: complures sequebantur. Ego enim interim illius indutus vestitum, & annulos gerens circiter sedecim digitis insertos: epulum quoddam splendidum iubebam adornare, quo amicos acciperem. Iamq́; illi, ita ut in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ, iam potus ex animi sententia ministratus. In his quum versarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant amicis, quum iã inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis cõuiuium, mensasq́; subuertisti, ac diuitias istas ita dissipasti, vt in*[b] *auras euanescerent. Num tibi videor iniuria stomachatus in te? Nam vel treis noctes perpetuas libenter adhuc somniũ illud quod mihi accidit, videre cupiam.* GAL. *Adeóne es auri cupidus, et opum auidus Micylle: idq́; ex omnib. vnum admiraris, ac fælicitatem vnicam esse iudicas, si plurimũ possideas auri.* MIC. *Eqdem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoq́;, tum quum Euphorbus esses, auro atq́; argento comis intexto, prodibas pugnaturus cum Achiuis, idq́; in bello, vbi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atq́; ob eam (*opinor*) causam, Homerus comas tuas Gratijs similes dixit: quòd auro argentóq́; reuincirentur. Ete-*

[a] Narratio est somnij aurei quod suprà, gallus suo cantu interpellarat.

[b] Ἴσαι τὰς ψιάθιον ὄψεις, vt in piscatoribus Theocriti dicitur.

μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ, καὶ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο, συναναποπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, καὶ συναπολαμποῦσαι μετ' αὐτοῦ, καί τοι τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτρια, εἰ Παίθου υἱὸς ὤν, [a] ἐτίμας τὸ χρυσίον, ὁ δὲ πάντων [b] θεῶν πατὴρ καὶ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου καὶ Ῥέας, ὅς ποτε ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης μείρακος, οὐκ ἔχων εἰς, ὅτι, ἐρασμιώτερον αὐτὸν μεταβάλοι, οὐδὲ, ὅπως ἂν διαφθείρειε τοῦ Ἀκρισίου τὴν φρουρὰν, ἀκούεις ἤδη που, ὡς χρυσίον ἐγένετο, καὶ ῥυεὶς [c] διὰ τοῦ τέγους, συνῆν τῇ ἀγαπωμένῃ, ὥστε τί ἂν σοι τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔτι λέγοιμι, ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσὸς, ὡς [d] δὲ οἷς ἂν παρῇ, καλούς τε αὐτοὺς, καὶ σοφοὺς καὶ ἰσχυροὺς ἀπεργάζεται, τιμὴν καὶ δόξαν συνάπτων, καὶ ἐξ [e] ἀφανῶν καὶ ἀδόξων, ἐνίοτε περιβλέπτους καὶ ἀοιδίμους ἐν βραχεῖ τίθησι. τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν ὁμότεχνον οἶσθα, τὸν Σίμωνα, οὐ πρὸ πολλοῦ δειπνήσαντα παρ' ἐμοὶ, ὅτε τὸ ἔτνος ἧψον τοῖς Κρονίοις δύο τόμους τοῦ ἀλλᾶντος ἐμβαλών. ΑΛΕ. οἶδα, τὸν σιμὸν, τὸν βραχὺν, ὃς τὸ κεραμεοῦν τρύβλιον ὑφελόμενος, ᾤχετο ὑπὸ μάλης ἔχων, μετὰ τὸ δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν, εἶδον γὰρ αὐτὸς, ὦ Μίκυλλε. ΜΙ. οὐκοῦν ἐκεῖνος αὐτὸ κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσούτους, ἀλλὰ τί οὐκ ἐμήνυες καὶ ἐβόας τότε, ὦ ἀλεκτρυὼν, ληϊζομένους ἡμᾶς ὁρῶν; ΑΛΕ. [f] ἐκόκκυζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν, τί δ' οὖν ὁ Σίμων, [g] ἐῴκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ ἐρεῖν. ΜΙ. ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ, πλούσιος ἐς ὑπερβολὴν, Δριμύλος τοὔνομα, οὗτος ζῶν μὲν οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι· πῶς γὰρ, ὃς [h] οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων; ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρῴην, ἅπαντα ἐκεῖνα, κατὰ τοὺς νόμους, Σίμων ὁ τὰ ῥάκτα τὰ πιναρὰ, ὁ τὸ τρύβλιον περιλείχων, ἄσμενος ἐξελαύνει. [i] ἁλουργῆ καὶ

a Imperfecti, à τιμάω.

b Frequens Iouis epitheton apud Homerum.

c Participiũ aorist β. passiuum à ῥύομαι.

d Ad summum sapiens vno minor est Ioue diues. Liber honoratus pulcher Rex denique Regum. Horatius.

e O sacer & magno minimus venerandus amore, Quo duce legitimus spurius esse potest.

f Gallorum est, cuculi quoque, vnde κόκκυξ vocatur.

g Plusquamperfectum medium est Atticum ab εἴκω.

h De ingenio auarorum diuitum, multa doctissime dicuntur in Pluto Aristophanis, & in Timone misanthropo Luciani.

i Ἀλουργόν, purpuram significat, ἀπὸ τοῦ ἅλς καὶ ἔργον, quod concha marina purpura colligatur, quam concham Athenæus, ἀπὸ τοῦ χαίνειν à hiando dictam putat, lib. 3.

nim longè nimirũ meliores atq; amabiliores videb ntur, quòd essent auro religata, vnaq; cum eo lucerent. Neq; isthuc nouum est Auricome, si tu Pantho [a] *patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse deorum omnium, hominumq; pater ille, Saturno Rheaq; ꝓgenitus, quum* [b] *Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius, in quod sese transformaret, neq; quo Acrisii custodias posset corrumpere, audisti videlicet, vt aurum sit factus, atq; ita per tegulas illapsus, potitus est ea quam peribat. Iam verò quid tibi cõmemorem, quàm multos vsus præbeat aurum? Et vt eos quib. adfuerit, formosos, et sapientes, et potentes reddat, decus et gloriam illis cõcilians? vtq; nonnunquam ex obscuris & infamibus, claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti vicinum mihi & eiusdem artificij Simonem, qui paucis ante dieb. apud me cœnauit, quum legumen coquerem* [c] *Saturnalibus, duasq; extorum casuras immittens.* G AL. *Noui Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, suffuratus, peracta cœna abijt, sub ala gestans. Nam ipse vidi, Micylle.* M I C. *Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur non ꝓdebas, ac vociferabare tum, ô Galle, quum nos furto spoliari conspiceres.* G A L. *Coccizabam, quod mihi solum licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus nescio quid.* M I C. *Ei consobrinus erat vir supra modum diues, nomine Drimylus, is quoad viuebat, ne obulum quidam donauerat Simoni. Nam quî daret, quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At* [d] *simulatq; mortuus est, nuper vniuersis illis opibus, iuxta leges, Simon ille, q coria putria, qui patellam circumlingebat, gaudens potitur purpura*

a Panthus pater fuit Euphorbi, quem se fuisse belli Troiani tempore fingebat Pythagoras.

b Huius fabulæ quomodo Iupiter aurũ factus per tegulas illap'9 Danaën Acrisij regis Argiuorum filiam, in turri à patre inclusam, vigilibus custoditam corruperit: Meminerunt Ouidius libro 6. Metamorph. Terentius, Pindarus etiã & Horatius li. 3. Carminum, ode 16. qui et fabulæ Epimythion sententiosum tale appendit: Aurũ per medios ire satellites. Et perrumpere amat saxa potentius Ictu fulmineo. Et Ouid. lib. 3. Elegiarum, Dum merces aberat durus pater, ipsa seuera, Aerati postes ferrea turris erat.

c Saturnalia festum fuit apud Romanos plenum gaudij & lætitiæ quod celebrabant mense Decembri, in eo amici amicis mittebant munera, magistratus quoque populo congiaria diuidebat. Hinc Macrobius philologiam suam septem libris comprehensam Saturnalia nominauit, quod contineret res in Saturnalibus liberali colloquio in conuiuio disputatas, quemadmodum meminit lib. 1. cap. 1. Meminit Saturnalium quoq; Athenæus lib. 14. vbi de origine eius festi disputat.

d De huiusmodi auarorum diuitijs rectè dicitur versus qui est in χάρισι Theocriti, χρήματα δὲ ζώοντες ἀμαλδύνουσι θανόντων.

καὶ [a] ὑσγινοβαφῆ ἀμπεχόμενος, οἰκέτας καὶ ζεύγη, καὶ χρυσᾶ ἐκπώματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔχων, ὑφ' ἁπάντων προσκυνούμενον, [b] οὐδὲ προσβλέπων ἔτι ἡμᾶς, ἔναγχος γοῦν ἐγὼ μὲν ἰδὼν προσιόντα χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, εἴπατε, ἔφη, τῷ πτωχῷ, μὴ κατασμικρύνειν μου τοὔνομα. οὐ γὰρ Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ ἐρῶσιν αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες, ὁ δὲ θρύπτεται καὶ πρὸς ταύτας, καὶ ὑπερορᾷ, καὶ τὰς μὲν προσίεται, καὶ ἵλεώς ἐστιν, αἱ δὲ ἀπειλοῦσιν ἀπάγξειν αὑτὰς, ἀμελούμεναι, ὁρᾷς ὅσων ἀγαθῶν ὁ χρυσὸς αἴτιος, εἴ γε καὶ μεταποιεῖ τοὺς ἀμορφοτέρους, καὶ ἐρασμίους ἀπεργάζεται, ὥσπερ ὁ ποιητικὸς ἐκεῖνος κεστός. ἀκούεις δὲ καὶ τῶν ποιητῶν λεγόντων, Ὦ [c] χρυσὲ, δεξίωμα κάλλιστον κτέρας, καὶ χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη, ἀλλὰ τί μεταξὺ ἐγέλασας, ὦ Ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. ὅτι ὑπ' ἀγνοίας ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ ὅμοια τοῖς πολλοῖς ἐξηπάτησαι, περὶ τῶν πλουσίων, οἳ εὖ ἴσθι, πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν βίον βιοῦσι λέγω δέ σοι, καὶ πένης, καὶ πλούσιος πολλάκις γενόμενος, καὶ ἅπαντος βίου πεπειραμένος, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἕκαστα. ΜΙ. νὴ Δία. καιρὸς γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ συνοισθα τῷ βίῳ ἑκάστῳ. ΑΛΕ. ἄκουε τοσοῦτόν γε προειδὼς, μηδένα με σοῦ εὐδαιμονέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι. ΜΙ. ἐμοῦ, ὦ Ἀλεκτρυών, οὕτω σοι γένοιτο, προάγεις γάρ με λοιδορεῖσθαί σοι, ἀλλὰ εἰπὲ, ἀπὸ Εὐφόρβου ἀρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μεταβληθῆς

a Tincta colore purpureo, ab ὑσγινὸν quod ostrum hyacinthum colorem purpureum significat, & βάπτω, tingo.

b Honores mutant mores. Et in veteri versu dicitur, Cum surgunt miseri, nolunt miseri misereri. Asperius (enim) nihil est humili, cum surgit in altum: vt scripsit Claudianus.

c Versus est Euripidis, qui extat apud Athenæum vnà cum aliquot alijs lib. 4. δειπνοσοφιστῶν. Eos quia festiuissimè, pecuniæ Tyrannidem & potentiam describunt adijcimus, & sunt isti. ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς, ὡς οὔτε μήτηρ ἡδονὰς τοίας ἔχει, οὐ παῖδες ἐν δόμοισιν, οὐ φίλος πατὴρ, οἵας σὺ χ' οἵ σε δώμασιν κεκτημένοι, εἰ δ' ἡ Κύπρις τοιοῦτον ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, οὐ θαῦμ' ἔρωτας μυρίους αὐτὴν ἔχειν.

purpura ostroq; circumtectus, famulosq; & currus, & aurea pocula & mensas eburnis innixas pedibus possidet, ab omnibus adoratur, iamq; nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentẽ conspexissem: Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens: Edicite, inquit, mendico isti, ne vocabulum meũ diminuat: neq; enim Simon, sed [a] *Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atq; is quidem eludit eas, & fastidit, & alias quidem admittit, comemq; sese prabet. Aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitãtur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quando qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atq; cestus* [b] *ille poëticus. Audis insuper te à poëtis dictum:* [c] *O aurum auspicata res, & ostentum optimum. Aurum est quod opibus imperat mortalium. Sed quid interim risisti Galle?* GAL. *Quoniam tu quoque per inscitiam Micylle, simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verum (crede mihi) longè etiam ærumnosiorem vitam viuunt, quàm vos. Hac autem loquor, qui ipse & pauper, et diues aliquando fuerim, atq; omne vitæ genus sim expertus. Porrò paulo pòst ipse quoq; hac omnia cognosces.* MIC. *Per Iouem tempestiuum iam est, vt & tu referas quemadmodum sis transfiguratus, & quid in vnoquoq; vitæ genere perspexeris.* GAL. [d] *Ausculta, hoc tantũ præmonitus, me neminem feliciorem vita, quam tu sis, nunquam vidisse.* MIC. *Quam ego sim, ô Galle? Hanc felicitatam tibi ipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendum proponere. Verum age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram transformatus:*

a Poeta fuit Lyricus doctissimus & sapientissimus, cuius aliquot sententiæ doctissimæ apud gnomologos & philologos reperiuntur. Eius meminit Theocritus in χάρισι, Pausanias etiam.

b. Cestus ab Homero 3. Iliad. fingitur cingulum Veneris, cuius ea sit vis & efficacia, vt conciliet, placet, & in sui amorem pertrahat quoslibet.

c Latinè apud Senecam lib. Epistol. 31. sic referuntur: Pecunia ingẽs generis humani bonũ. Cui non voluptas matris, aut blãdæ potest, par esse prolis non sacer meritis parens. Tam dulce si quid Veneris in vultu micat. Merito illa, amores cœlitũ atque hominũ mouet. Verba sunt Bellerophontis apud Euripidem. Hi versus cum in Tragœdia pronunciati essent, totus populus ad eijciendum & actorem & carmen consurrexit, donec Euripides ipse in medium prosilijt, petens vt expectarent viderentq; quem admirator auri exitum faceret. Dabat in illa fabula pœnas Bellerophontes, quas in sua quisq; dat.

d *Πᾶς γὰρ πένης ὢν μεγάλα κερδαίνει κακά.* Quare rectè Apollo prædicauit beatissimos Græcorum pauperrimos, vt est apud Plinium, Herodo Platonem & alios quosdam.

βαλητῆς εἶτα ἑξῆς, ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ, σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν, ἐν πολυειδέσι τοῖς βίοις. ΑΛΕ. ὡς [a] μὲν ἐξ Ἀπόλλωνος τὸ πρῶτον ἡ [b] ψυχή μοι καταπταμένη εἰς τὴν γῆν, ἐνέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, ἥν τινα τὴν καταδίκην ἐκτελοῦσα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, ἄλλως τε οὔτε ὅσιον, οὔτε ἐμοὶ εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. ΜΙ. ἐγὼ δὲ πρό γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, τίς ἦν; τοῦτό μοι πρότερον εἰπὲ, εἰ κἀγώ ποτε ἠλλάγην, ὥσπερ σύ. ΑΛΕ. καὶ μάλα. ΜΙ. τίς οὖν, ἦν εἴ τι ἔχεις εἰπεῖν, ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι. ΑΛΕ. σὺ [c] μύρμηξ Ἰνδικὸς, τῶν τὸ χρυσίον ἀνορυττόντων. ΜΙ. εἶτα ὤκνουν ὁ κακοδαίμων ὀλίγων τῶν ψηγμάτων ἥκειν εἰς τὸν βίον, ἐξ ἐκείνου ἐπισιτισάμενος; ἀλλὰ καὶ τί μετὰ τοῦτο ἔσομαι, εἰπὲ, εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε, εἰ γὰρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάγξομαι ἤδη ἀναστὰς, ἀπὸ τοῦ παττάλου, ἐφ' οὗ σὺ ἕστηκας. ΑΛΕ. οὐκ ἂν μάθοις τοῦτο, οὐδεμιᾷ μηχανῇ, πλὴν ἀλλὰ ἐπείπερ Εὔφορβος ἐγενόμην, ἐπάνειμι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα, ἐμαχόμην ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἀποθανὼν ὑπὸ Μενελάου, χρόνῳ ὕστερον, ἐς Πυθαγόραν ἧκον. τέως δὲ περιέμενον ἄοικος [d] ἑστὼς, ἄχρι δὴ ὁ Μνήσαρχος ἐξεργάσηταί μοι τὸν οἶκον. ΜΙ. [e] ἄσιτος ὤν, ὦ [f] ταν, καὶ ἄποτος; ΑΛΕ. καὶ μάλα, οὐ δὲ γὰρ ἔδει τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι. ΜΙ. οὐκοῦν τὰ ἐν Ἰλίῳ πρότερόν μοι εἰπὲ. τοιαῦτα ἦν, οἷά φησιν Ὅμηρος γενέσθαι αὐτά; ΑΛΕ. πόθεν ἐκεῖνος ἠπίστατο, ὦ Μίκυλλε, ὃς γιγνομένων ἐκείνων [g] κάμηλος ἐν Βάκτροις ἦν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτόν

a Series mutationum Pythagoræ pertinens ad fidē faciendam sequentibus. Micyli mutationes per digressionem.

b De animabus quomodo in corpora demittantur, & quomodo totus aër plenus sit animarum, & an animæ ante corpora fuerint, quare quoque in corpus tanquam in carcerem anima mittatur, vide Augustinum de ciuita. dei, Cœlium Rhodiginum, Laertium, Platonem in Axocho, & Ciceronem in libro de Senectute.

c De formicis Indicis arenam auream effodientibus, & magnitudine canes æquantibus, quomodo item arena iam effossa ab ijs auferatur, cum sint pernicitatis vix credendæ; scribit Herodotus lib. 3. de India agens.

d Pro ἑστηκὼς, participium præteritum Atticum ab ἵστημι.

e Id est, eram tantum nuda anima sine corpore: corpus autem domum vocat σκηνὴν veteri Platonicorum more, quod sit domicilium animæ, quemadmodum id prolixè disputatur ex Plotino & Platone apud Cœlium. Et Pythagoras apud Laërtium, animæ vincula venas esse & arterias & neruos dicit.

f Pro ὦ ἔταν, ô amice ab ἔτης coætaneus, familiaris, παρὰ τὸ ἔτος οἷον ὁμοίτης.

g De camelis, vide Plinium lib. 8. cap. 18.

formatus: deinceps ordine ad Gallum vsq;. Consentaneum enim est, te varias res tum vidisse, tum tulisse, nimirum tam diuersis vitæ formis. GAL. *Quemadmodum initio ab Apolline profecta anima in terram deuolarit, & [a]corpus humanum subierit, vt illic pœnam quandã dependeret, id longum dictum futurum sit. Præterea neq; mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire. Verum vbi Euphorbus factus essem.* MIC. *Sed ego priusquàm essem is, qui nunc sum, ô præclare quisnam eram, hoc mihi prius dicito, nunquid & ego versus fuerim itidem vt tu.* GAL. *Maximè.* MI. *Quis igitur eram si quo modo potes dicere, peruelim enim isthuc cognoscere.* GAL. *Tu formica fueras Indica, ex earum genere, quæ aurũ effodiunt.* MIC. *Et postea neglexi infelix, vel paucula frusta in vitam importare: quum illo essem alitus? Sed age quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim si quid bonæ sit rei, iam nunc [b] suspendero me ab ista pertica, in qua nunc stas.* GAL. *Isthoc profecto nulla ratione possis cognoscere. Cæterum quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam, atq; à Menelao necatus, aliquando post tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absq; tecto perdurabam, donec [c] Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret.* MIC. *Obsecro te, num absq; cibo potuq;.* GAL. *maxime. Nihil enim istis rebus opus nisi corpori duntaxat. Illud igitur prius dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt? num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus?* GAL. *Qui[d] nam ille scite potuisset Micylle, qui quidem dum ista gerebantur, ipse camelus erat in Bactris[e]? Cæterum ego tibi tan-*

a Plato in Cratylo, vbi de recta nominum ratione agit, σῶμα corpus, quasi σῆμα, sepulchrũ nuncupari, ex aliorum sententia putat quod anima præsenti tempore in corpore tanquam sepulchro sit sepulta & quod iuxta Orphei sectatores in corpore delictorum det pœnas, & quòd velut in carcere quodam σώζηται, hoc est seruetur. Idem dicit in, Gorgia quòd corpus sit sep lchrũ animæ. & in Phædro, quod corpori anima in modum ostreæ alligata sit.

b Vt scilicet eò citius in animal aliquod felicius transmutet, quemadmodum Ambrociotes Cleombrotus abiecit se ex alto, vt eo citius ad meliorem vitam perueniret, de qua legerat apud Platonem, teste Cicerone & Lactantio, & alij quoq; sibi ipsis manus intulerunt propter eandem causam.

c Id est, donec corpus nasceretur ex Mnesarcho, quod ego nuda anima occupaui, nominatus deinde Pythagoras Mnesarchi filius.

d Alia digressio de rebus Troianis & Homero.

e Bactra Bactrorum, metropolis est Scythiæ.

τοσοῦτόν σοι φημὶ ὑπερφυὲς, μὴ δὲ γενέσθαι τότε μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω [a] μέγαν, μήτε τὴν Ἑλένην αὐτὴν οὕτω καλὴν, ὡς οἴονται, εἶδον γὰρ λευκὴν μέν τινα, καὶ ἐπιμήκη τὸν τράχηλον, ὡς εἰκάζειν [b] κύκνου θυγατέρα εἶναι, τἆλλα δὲ πάνυ πρεσβῦτιν, ἡλικιῶτιν σχεδὸν τῆς Ἑκάβης, ἥν γε [c] Θησεὺς πρῶτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε, κατὰ τὸν Ἡρακλέα γενόμενος. ὁ δὲ Ἡρακλῆς πρότερον εἷλε τροίαν, κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοὺς τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθους ταῦτα, κομιδῇ μειράκιον ὢν, ἑωρακέναι λέγων τὸν Ἡρακλέα. ΜΙ. τί δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς, τοιοῦτος ἦν ἄριστος τὰ πάντα, ἢ μῦθος ἄλλως καὶ ταῦτα; ΑΛΕ. ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ συνηνέχθην, ὦ Μίκυλλε, οὐδ' ἂν ἔχοιμί σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν, πόθεν γὰρ, πολέμιος ὤν. τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ, τὸν [d] Πάτροκλον οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα διελάσας τῷ δόρατι. ΜΙ. εἶτά σε ὁ Μενέλαος [e] μακρῷ εὐχερέστερον, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱκανῶς, τὰ Πυθαγόρου δὲ ἤδη λέγε. ΑΛΕ. τὸ μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς ἄνθρωπος ἦν, χρὴ γὰρ, οἶμαι τἀληθῆ λέγειν, ἄλλως δὲ οὐκ ἀπαίδευτος, οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων, ἐπεδήμησα δὲ εἰς [f] Αἴγυπτον, ὡς συγγενοίμην τοῖς προφήταις ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ ἐς τὰ ἄδυτα κατελθὼν, ἐξέμαθον τὰς βίβλους τὰς Ὤρου

a Pausanias in Attica ex Mysi cuiusdã relatione narrat, ossa Aiacis Telamonij genuina quæ Medici molas vocant, disco adolescentis pentathli fuisse paria: vnde quanta fuerit Aiacis magnitudo & robur cogitari potest.

b Alludit ad fabulã de Cygno, Iupiter qui propter mulieres nihil non factus est, quemadmodum in versu dicitur, Ζεὺς κύκνος, ταῦρος, σάτυρος, χρυσὸς δι' ἔρωτα. Cygnus factus compressit Lædam quæ ouum peperit, vnde nati sunt Dioscuri Pollux & Castor & Helena, vt est apud Ouid. lib. 6. Metamorphos. vbi summatim omnia adulteria Iouis recensentur: quemadmodum & lib. 14. Iliad. apud Athenæum lib. 2. exponitur eius quoque fabulæ origo.

c De quo est apud Plutarchum in vita Thesei. Isocratem in encomio Helenæ, Euripidem in Helena, & Pausaniam quoque in Laconicis. Aphidnarum autem meminit Strabo, similiter & Pausanias aliquotiens.

d De Patroclo induto armis Achillis ad terrendos Troianos, & vulnerato ab Euphorbo, interfecto verò ab Hectore, vide Iliad. Homeri lib. 16.

e Homerus Iliad. 17.

f In Aegyptum & ad Chaldæos & Cretam insulam plerique philosophorum discendi & videndi varia causa profecti sunt, Pythagoras, Plato, Euripides, &c. quod ibi & studia florerent, & multi sapientes viri reperirentur, de quo Laërtius & alij meminerunt, Philostratus quoq; in libro 8. quos conscripsit de Apollonio Tyanæo, cuius & D. Hieronymus meminit.

bi tantum affabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacem vsque adeò magnum, neq; [a] *Helenam adeò formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem vidi candida quadam & procera ceruice, vt hinc Cygno prognatam esse assimularent. Cæterum vehementer anum, æqualem propemodum* [b] *Hecubæ. Hanc Theseus raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules prius Troiam* [c] *ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nam hæc mihi* [d] *Panthus narrauit, se quum esset admodum adolescens vidisse Herculem.* MIC. *Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt?* GAL. *Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, cùm hostis essem? certe Patroclum illius amicum, haud ita magno negocio peremi, lancea dissectum.* MIC. *Deinde te Menelaus, minore negocio. Verum istis de rebus satis. Nunc res Pythagoricas refer.* GAL. *Illud* [e] *in summa, Micylle: sophista quispiam eram (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum: quo cum prophetis congrederer, de sapientia communicaturus. Hic* [f] *adyta subij, atque ibi*

a De Helena & proceribus cum Græcorum tum quoq; Troianorum qualis quilibet fuerit forma, robore & moribus & alijs virtutibus, vide Daretem Phrygium in historia belli Troiani, qui ei interfuit αὐτόπτης.

b Fuit enim ãnos 20. Troiæ, quemadmodum docent id historiæ & Scholia Homerica. Post raptum enim decem anni abierunt antequam cogerent Græci exercitum: decem quoque anni cum sex mensibus & diebus duodecim antequam Troia caperetur, teste Darete Phrygio.

c Quod accidit annis ante vltimam obsidionem 31. 36. imperij anno Laomedontis, cùm Argonautæ proficiscerentur ad Colchos, interfecto Laomedonte patre Priami & abducta filia Hesione, ex qua natus est Aiax Telamonius, quæ res deinde causa fuit raptus Helenæ, si vera sunt quæ scribunt authores.

d Panthus, Troianus fuit, pater Euphorbi, quemadmodum suprà dictum est.

e Redit ad propositum de metamorphosi Pythagorica, & tacite Pythagoram vt sophistam & præstigiatorem perstringit: qui & quæ docuerit, imponendi causa docuerit, & in quæ transmutatum se dixit, ab ijs natura quoque repugnarit.

f Secretiora Templi loca sunt, in quæ non quiuis admittebatur.

τὰς Ὥρας καὶ Ἴσιδος, καὶ αὖθις εἰς [a] Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ᾖδόν με. ΜΙ. ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξειας ἀναβεβιωκέναι ἀποθανὼν, καὶ ὡς [b] χρυσοῦν τὸν μηρὸν ἐπιδείξαιό ποτε αὐτοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι, μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν. ΑΛΕ. μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε. ΜΙ. διατί, ὦ Ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν πρὸς σὲ τὴν ἀλήθειαν ὑπὲρ αὐτῶν. ΜΙ. καὶ μὴν οὐδὲν ὀκνεῖν ἐχρῆν λέγειν πρὸς ἄνδρα σύνοικον καὶ φίλον, δεσπότην γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι ἔτι. ΑΛΕ. οὐδὲν ὑγιὲς οὐδὲ σοφὸν ἦν, ἀλλ' [c] ἑώρων, ὅτι εἰ μὲν τὰ συνήθη, καὶ ταῦτα τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα ἐπισπάσομαι τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ θαῦμα. ὅσῳ δὲ ἂν ξενίζοιμι, τοσούτῳ καινότερος ᾤμην αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο καινοποιεῖν εἱλόμην, ἀπόρρητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως ἅπαντες ἐκπλήττωνται, καθάπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι τῶν χρησμῶν. ΜΙ. ὁρᾷς; καταγελᾷς με καὶ σὺ

καὶ σὺ

a Quomodo Pythagoras ſcholam aperuerit in Italia, & quid docuerit, quibuſque ceremonijs & ritibus eam ab alijs ſectis diſcreuerit, eſt apud Laërtium, Gellium, & Iuſtinum lib. 20. & Liuium primo ab vrbe condita.

b Nudatum aliquando eius femur aureum apparuiſſe fama eſt. Hermippus de Pythagora apud Laërtium.

c Imperfectum Atticum ab ὁράω.

ibi[a] Ori & Isidis libros perdidici. Pòst rursum in Italiam renauigabam, ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didiceram, ita institui, vt me proinde ac deum suspicerent. M I C. *Equidem audieram isthac: præterea quemadmodum creditus fueris, defunctus in vitam rediisse, vtq; aureum femur illis subinde ostenderis. Verum illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem statueres: vti neq; carnibus, neq; fabis vescentur homines.* G A L. *Ne perconteris ista Micylle.* M I C. *Quamobrem, ò Galle?* G A L. *Nam pudet hisce de rebus verum fateri.* M I C. *Atqui non conuenit, vti id facere graueris apud hominem contubernalem et amicum: nam herum posthac, absit vt dixerim.* G A L. *Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebam, si consueta modò atq; eadem quæ vulgò traduntur à multis, præcepissem: non fore, vt mortales in admirationem adducerem, sed quo[b] peregriniora, magisq; aliena proposuissem, futurum, vt hoc magis nouus, magisq; viderer admirandus. Proinde instituebam in animo, noua quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quo videlicet aliis aliud coniectantibus omnes redderentur attoniti: quemadmodum in obscuris oraculis solet vsu venire.* M I C. *Illud vide, vt rides me tu quoq;*

a Isis vxor fuit Osiridis, horum vtriusque filius fuit Horus, seu Orus, qui pariter deinde propter varias monstratas artes Aegyptiis, inuentas quoque literas diuinos honores consecuti sunt. Historiā & res gestas ipsorum scribunt Diodorus Siculus lib. 1. Herodotus quoq; prolixe lib. 2. Et multo prolixius Plutarchus in libro de Iside & Osiride. De libris autem & literis hieroglyphicis quæ animantium figuris & reliquis huiusmodi signis et corporibus constabant, quibus vtebantur vates & theologi Aegyptij, qui nefas esse ducebant Sapientiæ mysteria literis communibus vulgo prophano prodere. Vide Cœlium Rhodiginum lib. 29. cap. 26. Et Erasmum in prouerbio Festina lente. Extant etiam duo libri Hori super huiusmodi literis, quibus ἱερογραμματεῖς vtebantur. librorum Isidis meminit etiam Plato lib. 2. de legibus. Vide de ijsdem plura in prima parte historiæ poëtarum Lil. Gyraldi, vbi ex Apuleio multa dicuntur.

b Discipuli eius vocabant eum, dei omnigenas voces, Domum eius Metapontini Cereris delubrum vocabant, vicumq; sacratum Musis, vt Phauorinus in Omnimodis historijs tradit.

c Noua enim & peregrina magis admirantur. De eo vide in symbolis Pythagoræ apud Laërtium, Clementem in στρώμασι, Plutarchum & Erasmum in Chiliadibus, maximè verò in prouerbio, Quò transgressus: vbi cum hæc tum quoque plurimæ aliæ causæ indicantur.

καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει τοσούτων, ὅσον Κροτωνιατῶν, καὶ μεταποντίων καὶ ταραντίνων, καὶ τῶν ἄλλων ἀφώνων, σοὶ ἑπομένων, καὶ πρὸς κυνούντων τὰ ἴχνη, ἃ σὺ πατῶν ἀπελιμπάνεις, ἀποδυσάμενος δὴ τὸν Πυθαγόραν, τίνα [a] μετημφιέσω μετ' αὐτόν; ΑΛΕ. [b] Ἀσπασίαν τὴν ἐκ μιλήτου ἑταίραν. ΜΙ. Φεῦ τοῦ λόγου, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἦν ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ᾠοτόκεις, ὦ ἀλεκτρυόνων γενναιότατε, καὶ [c] συνῆσθα Περικλεῖ, Ἀσπασία οὖσα; καὶ ἐκύεις ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔρια ἔξαινες, καὶ κρόκην κατῆγες, καὶ ἐγυναικίζου εἰς τὸ ἑταιρικόν; ΑΛΕ. Πάντα ταῦτα ἐποίουν, οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ [d] Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς, ὁ Καινεύς. ὥστε ὁπόσα ἂν ἀποσκώψῃς εἰς ἐμέ, καὶ εἰς ἐκείνους ἀποσκώψας ἔσῃ. ΜΙ. τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδίων σοι ἦν, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυιεν; ΑΛΕ. Οἶδας, οἷον τοῦτο ἠρώτησας, οὐδὲ τῷ Τειρεσίᾳ συνενεγκοῦσαν τὴν ἀπόκρισιν. ΜΙ. ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διέκρινε τὸ τοιοῦτον, εἰπὼν ὡς [e] τρὶς ἂν θέλοι παρ' ἀσπίδα στῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν. ΑΛΕ. καὶ μὴν ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, οὐκ εἰς μακρὰν ὠδίνουσαν, ἔσῃ γὰρ πότε γυνὴ καὶ σύ, ἐν πολλῇ τῇ περιόδῳ, πολλάκις. ΜΙ. οὐκ ἀπάγξῃ ὦ Ἀλεκτρυών, ἅπαντας οἰόμενος Μιλησίους ἢ Σαμίους εἶναι; σὲ οὖν φασί, καὶ Πυθαγόραν ὄντα, τὴν ὥραν λαμπρόν, πολλάκις Ἀσπασίαν γενέσθαι τῷ τυράννῳ, τίς δὴ μετὰ τὴν Ἀσπασίαν ἀνήρ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνεφάνης; ΑΛΕ. ὁ κυνικὸς [f] Κράτης. ΜΙ. ὦ Διοσκόρω τῆς ἀνομοιότητος ἐξ ἑταίρας φιλόσοφος; ΑΛΕ. εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, καὶ μετ'

a Secunda persona aorist. α. medij ab ἀμφιέννυμι.

b De Aspasia Milesia fœmina, formosissima pellice, vide 13. Athenæi. vbi de Phryne & aliis tum temporis famigeratis scortis multa dicuntur, Plutarchum quoque in Pericle.

c Pro συνῆς Aeolicè. Aeoles enim personis in σ exeuntibus, θα addunt ἤσθα, pro ἦσθα dicentes.

d De Tiresia vate qui vir fuit, & fœmina etiam aliquando, vide Ouid. 3. Metamor.

e Versus Euripidis in Medea, Medeæ querentis sunt isti λέγουσι (αὐδεῖς δηλαδή) δ' ἡμᾶς ὡς ἀκίνδυνον βίον ζῶμεν κατ' οἴκους, οἱ δὲ μάρναντας δορί. κακῶς φρονοῦντες, ὡς τρὶς ἂν παρ' ἀσπίδα στῆναι θέλοιμ' ἂν μᾶλλον, ἢ τεκεῖν ἅπαξ.

f Crates Thebanus Diogenis Cynici discipulus fuit θυρεπανοίκτης appellatus, quod in omnem ingrederetur domum, & hominum vitia corriperet, quemadmodum est apud Laertium, Plutarchum & Erasmum in Apophthegmatis.

quoq; non minus atq; [a] Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cumq; his alios, qui muti sequuntur, tuaq; adorant vestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verùm vbi Pythagoram exueras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiam Miletensem illam meretricem. MIC. Papæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras? Ita ne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generosissime oua pariebas, cumq; [b] Pericle rem habebas: iam Aspasia videlicet, atq; ex illo grauida facta es? præterea lanam tondebas, tramamq; deducebas? Postremò meretricũ in morem gestiebas, vultumq; componebas? GAL. Ista quidem omnia feci, tametsi non ego solus: verum & ante me, tum Tiresias, tum Elati proles [c] Ceneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantundem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, vtra tibi vita erat suauior, quum vir esses, an quum Pericles tecum haberet consuetudinem. GAL. Vides cuiusmodi isthuc est quod percontaris: nempe cui ne Tiresiæ quidem [c] expedierit respondere. MIC. Atqui si minus fateare tu, tamen isthuc Euripides satis explicuit, quum ait se malle ter sub clypeo consistere, quam parere semel. GAL. Imò præmoneo te paulo pòst puerperam fore: siquidem & tu mulier es olim futurus, idq; sæpius longo nimirum seculorum [d] orbe atq; recursu. MI. Non tu pendebis, ô Galle, qui quidem omneis mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum quũ Pythagoras esses, venusta forma decorum, sæpius Aspasiã fuisse tyranno. Verùm age secundũ [e] Aspasiam, in quẽ virûm aut mulierũ denuò renatus es? GAL. In Cratẽ Cynicũ. MIC. ô Castor & ô Pollux, quàm dissimile, ex scorto philosophus. GAL. Deinde rex, deinde pauper,

 paulo

a Populi sũt Italiæ, apud quos vixit Pythagoras, quẽadmodum meminit Laertius & Iustinus Trogi abbreuiator Strabo quoq; lib. 4. Fuerunt ex ciuitates celebres, cum à Pythagoreis tum quoque Athletis & Olympionicis: è Crotone oriundus fuit Milo ille à multis autoribus celebratus, è Tarento Archita philosophus Platonis amicus. Vide etiam prouerb. Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est. Item, Crotonæ salubrius.

b De Pericle eloquentissimo, qui loquens fulminare et fulgurare visus est, scribunt Plutarchus cum Quintiliano.

c De Cæneo Elati filio quomodo ex puella venustissima vir factus fuerit, vide 12. Metamorphos. Meminit quoque Plutarch. in Moral.

d Tiresias cum vitam mulierum suauiorem esse pronunciasset, à Iunone excæcatus est. Ouid. 3. Metamor.

e Apud Herodotum lib. 2. scribitur, primos Aegyptios statuisse animam hominis esse immortalem, quæ de mortuo corpore subinde in aliud corpus vt quoq; generaretur, migraret. Plato in Phædro multa & à sacris literis abhorrentia affert.

f De Aspasia iam diximus: per Tyrannum fortè intelligit Periclẽ quod venustissimæ formæ fuerit Pythagoras, adeo vt illum discipuli Apollinem opinarentur, meminit Laërtius.

καὶ μετ' ὀλίγον σατράπης, εἶτα ἵππος, καὶ κολοιός, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία. μακρὸν δ' ἂν γένοιτο, καταριθμήσασθαι ἕκαστα. τὰ τελευταῖα δὲ, ἀλεκτρυὼν πολλάκις [a] ἥσθην γὰρ τῷ βίῳ, καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας, βασιλεῦσι, καὶ πένησι καὶ πλουσίοις. τὰ τελευταῖα, καὶ σοὶ νῦν σύνειμι, καταγελῶν ὁσημέραι σου ποτνιωμένου, καὶ οἰμώζοντος ἐπὶ τῇ πενίᾳ, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ὑπ' ἀγνοίας τῶν ἐκείνοις προσόντων κακῶν, εἰ γοῦν ᾔδεις τὰς φροντίδας αὐτῶν, ἃς ἔχουσιν ἐγέλασας ἂν ἐπὶ σαυτῷ, πρῶτον οἰηθέντι ὑπερευδαιμονεῖν ἀεὶ τὸν πλούσιον. ΜΙ. οὐκοῦν ὦ Πυθαγόρα, ἢ ὅ, τι μάλιστα χαίρεις καλούμενος, ὡς μὴ ἐπιταράττοιμι τὸν λόγον, ἄλλο τε ἄλλον καλῶν. ΑΛΕ. διοίσει [b] μὲν οὐδὲν, ἤν τε Εὔφορβον, ἤν τε Πυθαγόραν, ἤν τε Ἀσπασίαν καλῇς, ἢ Κράτητα, πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι. πλὴν τὸ νῦν ὁρώμενον τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων ἄμεινον ἂν ποιοῖς, ὡς μὴ ἀτιμάζοις, εὐτελὲς εἶναι δοκοῦν, τὸ ὄρνεον, καὶ ταῦτα τοσαύτας ἐν αὐτῷ ψυχὰς ἔχον. ΜΙ. οὐκοῦν ὦ Ἀλεκτρυὼν, ἐπειδὴ ἁπάντων σχεδὸν ἤδη τῶν βίων ἐπειράθης, καὶ πάντα οἶσθα, λέγοις ἂν ἤδη σαφῶς, ἰδίᾳ [c] μὲν τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν, ἰδίᾳ δὲ τὰ πτωχικὰ, ὡς μάθω, εἰ ἀληθῆ ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων με τῶν πλουσίων. ΑΛΕ. ἰδοὺ δὴ, οὕτως ἐπίσκεψαι, ὦ Μίκυλλε. σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς λόγος, ἢν λέγηται, ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελαύνουσιν, οὐδὲ φροντίζεις, μὴ τὸν ἀγρὸν τέμωσιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν παράδεισον ξυμπατήσωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους δῃώσωσιν, ἀλλὰ τῆς σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἴπερ ἄρα, περιβλέπεις τὰ κατὰ σεαυτὸν οἷ τραπόμενον χρὴ [d] σωθῆναι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δ' εὐλαβοῦνται μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, ἀνιῶνται δὲ, ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμενα. ὅσα εἶχον ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ ἤν τε εἰσφέρειν δέῃ, μόνοι καλοῦνται, ἤν τε ἐπεξιέναι, προκινδυνεύουσι στρατηγοῦντες ἢ ἱππαρχοῦντες, σὺ δὲ [e] οἰσυΐνην ἀσπίδα ἔχων, εὐσταλὴς καὶ κοῦφος εἰς σωτηρίαν, ἕτοιμος ἑστιᾶσθαι τὰ ἐπινίκια, ἐπειδὰν

a Aorist. passiuus. α. ab ἥδομαι.

b A φέρω.

c Aduerbiũ est significans peculiariter.

d Aorist. α. passiuus à σώζομαι, abiecto ο, pro σωοθῆναι, iuxta regulam.

e Ab οἰσύα, vimen, salix.

paulo pòst satrapes, de hinc equus, graculus, & rana, aliaq́; innumerabilia: perlongū enim fuerit singula recensere: postremò Gallus, atq; id sæpius, nam hoc vitæ genere sum delectatus. Interea & alijs diuersis mortalibus seruiui, regibus, pauperibus, diuitibus, postremò nunc tecum viuo, [a] rideoq́; quotidie, quum video te paupertatis tædio complorātem, eiulantemq́;, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantum illis adsit malorum: alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, teipsum profectò riseris, qui antea credideris eum, qui sit opulentus, statim felicißimum omniū. MIC. Ergo Pythagora, aut quid maximè gaudeas appellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum: siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam, siue Cratem, quandoquidē ista omnia sum vnus, nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiarū esse videor) Gallum me voces, ne auem hanc parui ducere, contemnereq́; videare, præsertim quum tam multas contineat animas. MIC. Ergo Galle, quandoquidem omnia penè viuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato, quæ sunt peculiaria diuitum ad vitæ rationem, quæ pauperum propria: quo videlicet cognoscam, vere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem. GAL. En [b] hunc admodum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incursantes populentur, néue hortū ꝓculcent proterantq́;, aut vineas vastent: sed simulatq; tubā audieris, si tamen audieris, de te ipso vno circumspectas, quò deflexus seruari queas, ac discrimē diffugere. Contrà illi tū de sese solliciti sunt, tum animo discruciātur, quū de mœnib. quicquid opum poßidebāt in agris, id omne tolli, deportariq́; conspiciūt. Ac siue inferēdum est aliquid in ærariū, soli accersuntur: siue in præliū exeundū periclitātur: aut peditū turmis, aut equitum alis præfecti. Tu interim vimineū gerens clypeū, expeditus ac leuis, ad saluti cōsulendū, paratus victoriale cōuiuiū agere,

a Redit ad primam dispu tationem de diuitijs, & quāta eadem incommoda iuncta habeant. Estq; hæc altera collationis pars.

b Quæ belli temporibus diuites excrucient, & contrà quæ pauperem ijsdem temporibus commoda sequantur.

 si quando

ἐπειδὰν θύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς. ἢν αἱρεθῇ τε αὖ, σὺ μὲν τοῦ δήμου ὢν, ἀναβὰς εἰς ἐκκλησίαν, τυραννεῖς τῶν πλουσίων, οἱ δὲ φρίττουσι, καὶ ὑποπτήσσουσι, καὶ διανομαῖς ἱλάσκονταί σε. λουτρὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχοις, καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα, καὶ τἆλλα διαρκῆ, ἅπαντα ἐκεῖνοι ποιοῦσι· σὺ [a] ἐξεταστὴς, καὶ δοκιμαστὴς πικρὸς, ὥσπερ δεσπότης, οὐδὲ λόγου μεταδιδοὺς ἐνίοτε, κἂν σοι δοκῇ κατεχαλάζησας αὐτῶν ἀφθόνους τοὺς λίθους, ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσας. οὔτε δὲ συκοφάντην δέδιας αὐτὸς, οὔτε λῃστὴν, μὴ ὑφέληται τὸ χρυσὸν, ὑπερβὰς τὸ θριγκίον, ἢ ὀρύξας τὸν τοῖχον. οὔτε πράγματα ἔχεις, λογιζόμενος ἢ ἀπαιτῶν, ἢ τοῖς καταράτοις οἰκονόμοις διαπυκτεύων, καὶ πρὸς τὰς φροντίδας λογιζόμενος, ἀλλὰ κρηπῖδα συντελέσας, ἑπτὰ ὀβολοὺς τὸν μισθὸν ἔχων, ἐπαναστὰς, περὶ δείλην ὀψίαν λουσάμενος, ἢν δοκῇ, σαπέρδην τινὰ, ἢ μαινίδας, ἢ κρομμύων κεφαλίδας ὀλίγας πριάμενος, εὐφραίνεις σαυτὸν, ᾄδων τὰ [b] πολλὰ, καὶ τῇ βελτίστῃ πενίᾳ προσφιλοσοφῶν. ὥστε διὰ ταῦτα ὑγιαίνεις τε, καὶ [c] ἔρρωσαι τὸ σῶμα καὶ διακαρτερεῖς πρὸς τὸ κρύος, οἱ πόνοι γάρ σε παραθήγοντες, οὐκ εὐκαταφρόνητον ἀνταγωνιστὴν ἀποφαίνουσι πρὸς τὰ δοκοῦντα, τοῖς ἄλλοις ἄμαχα εἶναι. ὥστε οὐδέν σοι τῶν χαλεπῶν τούτων νοσημάτων ἐπιβουλεύει, ἀλλ' ἤν ποτε κοῦφος πυρετὸς ἐπιλάβηται, πρὸς ὀλίγον ὑπηρετήσας αὐτῷ, ἀνεπήδησας εὐθὺς, ἀποσεισάμενος τὴν ἀσιτίαν, ὁ δὲ φεύγει αὐτίκα, φοβηθείς σε ψυχροῦ τε ὁρῶν ἐμφορούμενον, καὶ μακρὰ οἰμώζειν λέγοντα ταῖς ἰατρικαῖς περιόδοις, οἱ δὲ, ὑπ' [d] ἀκρασίας ἄθλιοι, τί τῶν κακῶν οὐκ ἔχουσι, [e] ποδάγρας καὶ [f] φθόας, καὶ [g] περιπνευμονίας καὶ [h] ὑδέρους, ταῦτα γὰρ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δείπνων ἀπόγονα. τοιγαροῦν οἱ μὲν αὐτῶν, ὥσπερ ὁ [i] Ἴκαρος, ἐπὶ πολὺ ἄραντες αὐτοὺς, καὶ πλησιάσαντες τῷ ἡλίῳ, οὐκ εἰδότες, ὅτι κηρῷ [k] ἥρμοστο αὐτοῖς ἡ πτέρωσις, μέγαν ἐνίοτε τὸν πάταγον ἐποίησαν,

a Eius rei plurima sunt exempla apud Plutarchũ & Liuium: & quid Lucianus hoc loco velit, nostro tempore exponunt milites domino suo insultantes sæpe & extremis conuitijs insectantes, sæpe etiã ab armis ægrè temperantes.
b Ponitur aduerbialiter pro πολλάκις.
c Secunda persona est præteriti passiui verbi ῥώννυμαι.
d Morborũ curatrix abstinentia.
e Podagra morb. est qui initium à pedibus sumit, vnde etiã nomen accepit. πόδαγρα autẽ laqueum significat, quasi ποδὸς ἄγρα pedis captura.
f Φθόας tabes intelligit, quæ propriè sunt pulmonis exulceratio. Is morbus πτερυγώδης etiam appellatur Medicis, quod phthisi laborantibus scapulæ instar alarum auium promineant. g περιπνευμονία, inflammatio pulmonis cum febre acuta. h Hydropem seu aquam intercutem intelligit, cuius medici tres species faciunt. i Alludit ad fabulam notissimam de Dædalo architecto insigni Atheniense, qui vnà cum filio Icaro è Creta alis quas cera sibi & filio agglutinarat in altum se eleuans, tyrannidem & iram Minois fugiebat, quemadmodum est apud Virgil. 6. Aeneid. Ouid. quoq; lib. 8. Metamorph. k Plusquamperfectum passiuum ab ἁρμόζομαι.

si quando victor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu quidem quum de plebe sis, ingressus in concionem tyrannidē in diuites obtines, illi verò trepidant pauitantq́; ac largitionibus, choragijsq́; te placant, siquidem quo tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq́; id genus abundè suppeditent, ea omnia curant illi. At tu, censor & acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos: quod si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, vel facultates eorū publicas facis: ipse neq; ª calumniatorem metuis, neq; latronem, ne tollat aurum, vel adium ᵇ conscenso fastigio, vel pariete perfosso: neque necesse habes rationibus occupari, neque exactionibus: neque tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neque tantas in sollicitudines distraheris: verùm simulatq; crepidam vnam perfeceris, mercedemq́; retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris, tum empto ᶜ saperda quopiam, aut manide pisciculo, aut paucis ceparum capitulis, temetipse oblectas, canens plerunq;, optimaq́; cum paupertate philosophans, adeò vt eas ob res salubri sis, valentiq́; corpore, obdurueris q́; aduersus gelu: siquidem labores, qui te exacuunt, muniuntq́;, certatorem haud quaquam contemnendum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse videntur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd si quando leuis cœperit febricula, paulo negocio eam medicatus, protinus exilis inedia temet inde excutiens, illa porrò fugit illico: quippe metuens te, quem videat etiam frigore ali, saturumq́; fieri, ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renunciantem. At ᵈ illi ex aduerso propter intemperantiam vitæ, quid tandem mali non habent infelices? Podagras, phthises, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam ᵉ hæc omnia à sumptuosis illis conniuijs nascuntur. Proinde quicunq; ex his Icari in morem, (vt fere faciunt) sese attollunt, propiusq́; se soli admouent, haud cogitantes, quòd alas habeant cera adglutinatas, ingentem non-

a Φθόνος γὰρ πρὸς τὸν ἔχοντα μόνον ἕρπει, vt dixit Sophocles.

b Πένητος οὐδὲν ἐστὶν εὐτυχέστερον, τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολὴν οὐ προσδοκᾷ. Diphilus apud Stobæum.

c Nomina sunt piscium, quorum meminit Athenæus libro 3. δειπνοσοφιστῶν.

d Qui morbi ex intemperantia oriantur.

e Vides vt pallidus omnis, Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum Hesternis vitijs animum quoq; prægrauat vna. Atq; affigit humo diuinæ particulam auræ. Alter vbi dicto citius curata sapori. Membra dedit vegetus præscripta ad munia surgit. Horatius lib. 2. Satyrarum.

ἐποίησαν, ἐπὶ κεφαλὴν, ἐς πέλαγος ἐμπεσόντες. ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον, μὴ πάνυ μετέωρα, μὴ δὲ ὑψηλὰ ἐφρόνησαν, ἀλλὰ πρόσγεια, ὡς νοτίζεσθαι ἐνίοτε τῇ ἅλμῃ τὸν κηρὸν, ὡς τὸ πολὺ οὗτοι ἀσφαλῶς διέπτησαν. ΜΙ. ἐπιεικεῖς τινας, καὶ συνετοὺς λέγεις. ΑΛΕ. τῶν μέν τοι γε ἄλλων, ὦ Μίκυλλε, τὰς ναυαγίας πάνυ αἰσχρὰς ἴδοις ἂν, ὅταν ὁ Κροῖσος, περιτετιλμένος τὰ πτερὰ, γέλωτα παρέχῃ Πέρσαις, ἀναβαίνων ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἢ Διονύσιος καταλυθεὶς τῆς τυραννίδος, ἐν Κορίνθῳ γράμματα διδάσκῃ μετὰ τηλικαύτην ἀρχὴν, παιδία συλλαβίζειν ἀναγκάζων. ΜΙ. εἰπέ μοι, ὦ Ἀλεκτρυὼν, σὺ δὲ, ὁπότε βασιλεὺς ἦσθα, φὴς γὰρ καὶ βασιλεῦσαι, ποίου τινὸς ἐπειράθης ἐκείνου τοῦ βίου. ἢ που πανευδαίμων ἦσθα, τὸ [a] κεφάλαιον ὅτι πέρ ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, ἔχων; ΑΛΕ. μὴ δὲ ἀναμνήσῃς με, ὦ Μίκυλλε, οὕτω τρισάθλιος ἦν τότε. τοῖς [b] μὲν ἔξω πᾶσιν, ὅπερ ἔφησθα πανευδαίμων εἶναι δοκῶν, ἔνδον δὲ μυρίαις ἀνίαις συνών. ΜΙ. τίσι ταύταις, παράδοξα γὰρ καὶ οὐ πάνυ πιστὰ φῄς. ΑΛΕ. ἦρχον μὲν οὐκ ὀλίγης χώρας, ὦ Μίκυλλε, παμφόρου τινὸς καὶ πλήθει ἀνθρώπων, καὶ κάλλει τῶν πόλεων, ἐν ταῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἀξίας, ποταμοῖς τε ναυσιπόροις καταρρεομένης, καὶ θαλάττῃ εὐόρμῳ χρωμένης, καὶ στρατιὰ ἦν πολλὴ καὶ ἵππος συγκεκροτημένη, καὶ δορυφορικὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ τριήρεις, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀνάριθμον καὶ χρυσὸς ὁ κοῖλος πάμπολυς, καὶ ἡ ἄλλη, τῆς ἀρχῆς τραγῳδία πᾶσα, ἐς ὑπερβολὴν ἐξωγκωμένη. ὥστε ὁπότε προΐοιμι, οἱ μὲν πολλοὶ προσεκύνουν, καὶ θεόν τινα ὁρᾶν ᾤοντο, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις συνέθεον ὀψόμενοί με. οἱ δὲ καὶ ἐπὶ τὰ τέγη ἀνιόντες. ἐν μεγάλῳ ἐτίθεντο ἀκριβῶς ἑωρακέναι τὸ ζεῦγος, τὴν ἐφεστρίδα, τὸ διάδημα, τοὺς προπέμποντας, τοὺς ἑπομένους, ἐγὼ δὲ εἰδὼς ὁπόσα με [c] ἠνία. καὶ ἔστρεφεν, ἐκείνοις μὲν τῆς ἀγνοίας συνεγίγνωσκον, ἐμαυτὸν δὲ [d] ἠλέουν, ὅμοιον

a Quemadmodum Pindarus de Regio fastigio & honore dixit. τὸ δ' ἔσχατον κορυφοῦται βασιλεῦσι. Olympio. primo.

b Τὸ μὲν πρόσωπον ἡδὺ τἀν δόμοισι δὲ λυπηρά, quemadmodum de regibus ab Euripide dicitur. Et Xenophon ἡ τυραννὶς τὰ μὲν δοκοῦντα ἄξια κτήματα εἶναι, ἀνεπτυγμένα θεᾶσθαι φανερὰ πᾶσι παρέχεται, τὰ δὲ χαλεπὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν τυράννων κέκτηται ἀποκεκρυμμένα ἐν αἷς περ καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν τοῖς ἀνθρώποις ἀπόκειται. in Hierone.

c Imperfectum contractum est ab ἀνιάω. d Imperfectum ab ἐλεέω.

nunquam strepitum mouent in pelagus delapsi. Caeterum qui Daedali exemplo non admodum sublimia, neq; excelsa appetunt: verùm humilia, terraq; vicina, adeò vt cata nonnunquam salis aspergine madescat, ij tutò plerunq; ac citra discrimen transuolarunt. MIC. Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia foedissima conspicias: nempe vbi [a] Croesus reuulsis alis risum exhiberet [b] Persis, cõscenso rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorum in vrbe ludi literarij magistrũ ageret, post gestum imperium puellos cõpellens vt syllabas connecterent. MIC. [c] Dic mihi Galle, tu quũ rex esses (nam ais te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id vitae genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omnium caput possidebas. GAL. Ne mihi in memoriam regeras ò Micylle, vsq; adeò supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodũ [d] dixisti, planè fortunatus esse videbar: at intus innumerabilibus curis distringebar. MIC. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam, neq; credibilem narras. GAL. Equidem imperabã regioni neutiquam exigua Micylle, omni iugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neq; non vrbium pulchritudinis cum primis admiranda: praeterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso cõmoda. Ad haec exercitus ingens, equitatus spectatissimus atq; excellens, satellitium haud exiguum, triremes, pecuniarũ vis maior quàm vt posset numerari, vasorum argenteorũ plurima copia, reliquaq; omnis illa principatus tragoedia, strepitusq; et apparatus supra quàm credi queat, extructus atq; accumulatus. Itaq; quum prodirẽ, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati, alijq; trudentes alios concurrebant, quo me conspicerent, nonnulli conscensis tectis, magni aestimabant: si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter haec mihi conscius, quantae me res discrutiarent, versarentq; illos quidem propter inscitiam venia dignos iudicabam, at mei

a Croesi historia luculenter exposita ab Herodoto lib. 1.

b Vide prouerb. apud Erasmum, Dionysius Corinthi. Ouidij etiam versus de Dionysio tales sunt. Ille Syracusia modò formidatus in vrbe Vix humili durã reppulit arte famem. lib. 4. de ponto. Et iterum: Vilia qui quondam miseris alimẽta negarat, Nunc mendicato pascitur ille cibo. 5. Tristium Eleg. 9.

c Hactenus quae priuatis ac ciuibus accidunt, tã quae regib. ac principibus, ac primum quae speciosa videntur cõmemorat.

d Τοῖς μὲν ἔξω illis quae foris sunt pro exteriorib. seu externis graeco more, vbi aduerbiũ iunctum habens articulum fit nomen.

e Ἐφηδϑω, pro ἴφω.

ὅμοιοι ὄντα τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις Κολοσσοῖς, [a] οἵους ἢ Φειδίας ἢ Μύρων ἢ Πραξιτέλης ἐποίησεν. ἐκείνων γὰρ ἕκαστος τὰ ἐκτὸς ὁ μὲν Ποσειδῶν, ἢ Ζεύς ἐστι πάγκαλος, χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ξυνειργασμένος, κεραυνὸν ἢ ἀστραπὴν, ἢ τρίαιναν ἔχων τῇ δεξιᾷ, ἢν δὲ ὑποκύψας ἴδῃς τὰ ἔνδοθεν, ὄψει μοχλούς τινας καὶ γόμφους, καὶ ἥλους διαμπὰξ πεπερονημένους, καὶ κορμοὺς καὶ σφῆνας, καὶ πίτταν ὑπόπηλον, καὶ τοιαύτην τινὰ πολλὴν ἀμορφίαν ὑποικουροῦσαν. ἐῶ λέγειν μυῶν πλῆθος ἢ μυγαλῶν, ἐμπολιτευόμενον αὐτοῖς ἐνίοτε. τοιοῦτόν τι καὶ βασιλεία ἐστίν. ΜΙ. οὐδέπω ἔφησθα τὸν πηλὸν, καὶ τοὺς γόμφους καὶ μοχλοὺς, οἵτινες εἶεν τῆς ἀρχῆς, οὐδὲ τὴν ἀμορφίαν ἐκείνην τὴν πολλὴν, ἥτις ἐστίν. ὡς τό γε ἐξελαύνειν ἀποβλεπόμενον, καὶ τοσούτων ἄρχοντα, καὶ προσκυνούμενον δαιμονίως, ἔοικεν οὕτως Κολοσσιαίῳ παραδείγματι, θεσπέσιον γάρ τι καὶ τοῦτο. σὺ δὲ καὶ τὰ ἔνδον ἤδη τοῦ Κολοσσοῦ λέγε. ΑΛΕ. τί πρῶτον εἴπω σοι, ὦ Μίκυλλε τοὺς φόβους, καὶ τὰ δείγματα, καὶ ὑποψίας, καὶ μῖσος τὸ παρὰ τῶν συνόντων, καὶ ἐπιβουλὰς, καὶ διὰ ταῦτα, ὕπνον τε ὀλίγον, ἐπιπόλαιον κἀκεῖνον, καὶ ταραχῆς μεστὰ ὀνείρατα, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, καὶ ἐλπίδας ἀεὶ πονηράς, ἢ τὴν [b] ἀσχολίαν, καὶ χρηματισμοὺς, καὶ δίκας καὶ ἐκστρατείας καὶ προστάγματα καὶ συνθήματα καὶ λογισμούς. ὑφ' ὧν οὐδὲ ὄναρ ἀπολαῦσαί τινος ἡδέος ἐγγίγνεται ἀλλὰ ἀνάγκη ὑπὲρ ἁπάντων μόνον διασκοπεῖν καὶ μυρία ἔχειν πράγματα. οὐδὲ [c] γὰρ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα ὕπνος ἔχε γλυκερὸς, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα, καὶ ταῦτα ῥεγκόντων Ἀχαιῶν ἁπάντων, λυπεῖ δὲ τὸν μὲν Λυδὸν υἱὸς, κωφὸς ὤν, τὸν [d] Πέρσην δὲ Κλέαρχος, Κύρῳ ξενολογῶν, ἄλλον δὲ Δίων, πρὸς οὖς τισι τῶν Συρακουσίων, κοινολογούμενος, [illegible] καὶ ἄλλον

a Antigonus Rex ad vetulā quandam quæ felicitatē eius prædicabat, quod gestaret aureum diadema, εἰ ᾔδεις ὦ μῆτερ ὅσων κακῶν μεστόν ἐστι τουτὶ τὸ ῥάκος, δόξας τὸ διάδημα οὐκ ἂν ἐπὶ κοπρίας κείμενον αὐτὸ ἰδοῦσα [illegible]. Stobæus oratione 47. de vituperio Tyrannidis.

b Alphonsus Rex Arragonum vir sapientissimus & doctissimus cum illi & familiarib. ostenderetur rusticus quidā veluti ignauiæ exemplum qui porrectus humi vescebatur vuis, dixit, Vtinam mihi sic per ociū comedere datum esset à superis. Simile quiddā de Ptolemæo Rege Aegypti podagra laborante narratur. Eras. lib. 8. Apophthegmatum.

c Extant apud Homerum Iliad. κ. & rursum Iliad. β. similes habentur de Ioue, ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ Εὗδον παννύχιοι, Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος. Ἀλλ' ὅγ' μερμήριζε κατὰ φρένας. Et de Aenea suo Virgilius alijs dormientibus. At pius Aeneas per noctem plurima voluens.

d Darius nothus, Rex Persarum moriens, duos reliquit filios, Artaxerxem, qui vocatur Mnemon, & Cyrum iuniorem, inter hos fratres cum excitatum esset bellum, Clearchus vnus fuit de ducibus exercitus belli, qui deinde interfecto iam Cyro ab Artaxerxe captus, necatus est, de quo est apud Plutarchum in Artaxerxe, vbi multa crudeliter facta, tum à Parasalyde matre, tum quoq; ipso Artaxerxe recitantur, scapharum supplicium quo Mithridates affectus est, tum alio istis non mitiora.

at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis [a] Colossis videret persimilis: quales vel [b] Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorũ quisq; quo ad ea, [c] quæ foris apparent, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decotus auro, eboreq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscinam dextra sustinet: cæterum si immisso capite quæ sunt intus inspicias, videbis vectes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neq; non vimina, cuneosq; & picem sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus habitantem. Omitto recensere muscarum, mustelarumq; vim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoq; videtur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & vectes, qui nam fuerint in imperio, neq; fœditatem illam plurimam quæ nam sit: nam istum ad modum vectari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoq; diuinum quiddam et admirandum: nunc autem quæ sunt intra Colossum exponito. GAL. Quid [d] primo loco tibi referam Micylle: vtrum metus, curas mordaces, suspiciones, odium, quo regem persequuntur ij, qui cum illo viuunt: insidias, atq; eas ob res somnum rarum, & hunc ipsum per tenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an ocij penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes? quibus rebus fit, vt ne per somnium quidem aliqua re suaui frui liceat, verùm vt omnibus de rebus solus dispiciat, necesse est, milleq; negocia sustineat. Quippe nec Agamemnona dulcis habebat Somnus, multigenas versantem pectore curas. Idq; quum reliqui omnes Achiui stertèrent. Adde quòd Lydum illũ discruciat filius [e] mutus: Persam verò, Clearchus ad Cyrum desciscens, Atq; alium quempiam, [f] Dion cũ Syracusanis nonnullis ad autem communicans. Rursum alium quendam

Nnn

a Tres insignes fuere statuarij quorũ opera præclara prædicat Plinius lib. 36. mundi suæ historiæ.

b Vide apud Erasmum prouerb. Paries dealbatus.

c Τὰ ἐντὸς, pro κατὰ τὰ ἐντὸς, aduerbio posito pro nomine propter articulũ.

d Ζῆν πρέπει ἐπὶ στιβάδος κατακείμενον καὶ θαρρεῖν, ἢ ταράττεσθαι χρυσῆν ἔχοντα κλίνην. Phocion apud Stobæum. Et rectè dixit quoque χρυσοφόρος, Ἐν τούτῳ διαφέρομεν τῶν πλουτούντων οἱ πένητες τῇ ἀμεριμνίᾳ καὶ καταγελῶμεν αὐτῶν ἀγρυπνούντων αὐτοὶ καθεύδοντες. Apud Melissam, oratione 32.

e Crœsi filiũ mutum intelligit, de quo ex Herodoto, Gellio atque Cœlio Rhodigino prolixè multa dicta in Olympiorum Pindari hymno vndecimo.

f De Dione Syracusano viro magno, quomodo consilio Platonis eiecerit Dionysium regem Syracusarum & patriam liberauerit à tyrannide, est apud Plutarchum in Dione.

a Parmenio Perdiccas, Ptolemæus Seleucus principes fuerunt Alexandri, inter quos cū post obitum Alexandri regnū divideretur, magna bella excitata sunt, quemadmodū est apud Iustinum in historia Alexandri, & Plutarchum quoq; in Alexandro.

b Hinc Phalaris Agrigentinorum Tyrannus in Epistola ad filium ait, se, qui expertus sit vtrunq;, malle subesse quàm præesse, subditū enim aliorum malorum securū vnum tyrannum metuere. Tyrannum autem καὶ τὺς ἴξειν βυλόντας καὶ δι' ὧν σώζεται id est, & alios & eos quibus corporis sui custodiam commisit.

καὶ ἄλλον [a] Παρμενίωνα ἐπαινούμενος, καὶ Περδίκκαν Πτολεμαῖος, καὶ Πτολεμαῖον Σέλευκος. ἀλλὰ κἀκεῖνα λυπεῖ, ὁ ἐρώμενος πρὸς ἀνάγκην ξυνών, καὶ παλλακὶς ἄλλῳ χαίρουσα, καὶ ἀποστήσεσθαί τινες λεγόμενοι, καὶ δύο ἢ τέτταρες τῶν δορυφόρων πρὸς ἀλλήλους [c] διαψιθυρίζοντες, τὸ δὲ μέγιστον, [d] ὑφορᾶσθαι δεῖ τοὺς φιλτάτους μάλιστα, κἀξ ἐκείνων ἀεί τι δεινὸν ἥξειν ἐλπίζειν, ὁ [e] μὲν γοῦν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπέθανεν, ἐκ φαρμάκων. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, τὸν δὲ ἄλλον ἴσως ὁμοιότερόν πως θάνατος κατέλαβεν. ΜΙ. ἄπαγε, δεινὰ ταῦτα φῂς, ὦ Ἀλεκτρυών. ἐμοὶ γοῦν πολὺ ἀσφαλέστερον σκυτοτομεῖν ἐπικεκυφότα, ἢ πίνειν ἀπὸ χρυσῆς φιάλης, [d] κωνείῳ καὶ [e] ἀκονίτῳ συνανακραθεῖσαν [f] φιλοτησίαν. ὁ δὲ κίνδυνος ἐμοὶ μὲν, εἰ παρολισθοῖ τὸ σμιλίον, καὶ ἁμάρτοι καὶ τομῆς τῆς ἐπ' εὐθὺ, ὀλίγον τι αἱμάξαι τοῦ δακτύλου ἐντεμόντα. οἱ δὲ, ὡς φῂς θανάσιμα εὐωχοῦνται, καὶ ταῦτα, μυρίοις κακοῖς συνόντες, εἶτ' ἐπειδὰν πέσωσιν, ὅμοιοι μάλιστα φαίνονται τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν πολλοὺς ἰδεῖν ἐστι, τέως μὲν [g] Κέκροπας δῆθεν ὄντας, ἢ [h] Σισύφους, ἢ [i] Τηλέφους, διαδήματ' ἔχοντας, καὶ ξίφη ἐλεφαντόκωπα, καὶ ἐπίσειστον κόμην, καὶ χλαμύδα χρυσόπαστον, ἢν δὲ, οἷα πολλὰ γίγνεται, προσκρούσας τις αὐτῶν, ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ καταπέσῃ, γέλωτα δηλαδὴ παρέχει τοῖς θεαταῖς, τοῦ προσωπείου μὲν συντριβέντος αὐτῷ διαδήματι, ἡμαγμένης δὲ τῆς ἀληθοῦς κεφαλῆς τοῦ ὑποκριτοῦ, καὶ τῶν σκελῶν ἐπὶ πολὺ γυμνουμένων, ὡς τῆς τε ἐσθῆτος

τὰ ἔν-

c Vel pulsi regno à proprijs liberis, vel capti, vel trucidati etiam miserrimè, qualia historiæ suppeditant exempla plurima.

d Κώνειον, cicuta, venenum παρὰ τὸ κωνᾶν circumuertere, διὰ τὸν γινόμενον ἴλιγγον καὶ σκότον τοῖς πίνουσι, quod vertigine corripiantur bibentes.

e Ἀκόνιτον, herba præstantissimi veneni, quam alij à loco sic dictam putant, alij ἀπὸ τῆς ἀκόνης, à cote: alij ab ἀκονίζομαι quod accelerare significat, quod mortem afferat; alij etiam aliunde. f Vide prouerbium, Philotesius crater.

g De Sisypho ob latrocinia à Theseo Atheniensium Rege interfecto, quomodo saxū voluens prematur apud inferos, est apud Ouid. 13. Metamorphos. Virgil. quoq; lib. 6. Aeneid. Vide etiam prouer. Saxum voluere. h Cecrops primus Atheniensium Rex fuit, qui Athenas Cecropiam à se appellauit. Plinius lib. 7. cap. 56. i Telephus Mysorum Rex fuit, de quo diximus in vltimo hymno Isthmiorum.

quendam vrit Parmenion collaudatus, item Perdiccam Ptolemeus, Ptolemeum Seleucus. Quin illa quoq; molestiam adferunt: amasius per vim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicantur: aut duo quatuorue satellites inter sese consusurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) [a] amicissimi quiq; vel maximè sunt formidandi, semperq; metuendum, ne quid magni mali ab illis exoriatur. Nã alius à filio veneno necatus: alius est item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MIC. Apagesis, atrocia miraq; sunt ista quæ narras ô Galle. Mihi igitur multo sit tutius opera cerdonica pronum incumbere, quàm ex [b] aurea bibere phiala comiter delatũ haustum: cæterum cicuta, aconitoq; temperatum. Nam mihi quidem hoc vnũ est periculi: vt si paulum aberret [c] similion, deflectatq; à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat. At isti quemadmodum narras, lethifera agunt conuiuia, atq; id innumerabilibus in malis constituti. Deinde vbi conciderint, persimiles esse videntur tragœdiarũ [d] histrionibus. Nam multi, sicut videre licet, quo ad Cecropes sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diademata gestant, argenteisq; capulis gladios, comamq; ventilantem, et auro intertextam chlamydem: quod si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus, videlicet persona vnà cũ ipso diademate contrita, vero autẽ actoris capite luxato, cruribus maxima ex parte renudatis:

a De quo si plura nosse cupis, deniq; quam sint miseræ omnes diuites & potentes mundi, lege orationem Dionis sextam, de Tyrannide.

b Quemadmodum in versu Claudiani dicitur, Haurit & intentos capiti circũspicit enses. Et rursum, Muniti gladijs viuant septiq; venenis, quod de plerisq; tyrannis & magnis in mundo, intelligitur.

c σμίλιον vel σμίλη, scalpellum, seu cultrum sutorium significat.

d Histriones artifices seu ludiones qui personati in scenis fabulas agunt, sic dicti à nomine hister, quod Thusco verbo ludionem significat, autoribus Liuio & Valerio.

τὰ ἔνδοθεν φαίνεται ῥάκια, δύστηνα ὄντα, καὶ τῶν ἐμβάδων τὴν ὑπόδεσιν ἀμορφοτάτην, καὶ οὐχὶ κατὰ λόγον τοῦ ποδός. ὁρᾷς, ὅπως με καὶ εἰκάζειν ἐδίδαξας ἤδη. ὦ βέλτιστε Ἀλεκτρυών. ἀλλὰ τυραννὶς μὲν, τοιοῦτόν τι ὤφθη οὖσα. ἵππος δὲ ἢ κύων, ἢ ἰχθὺς, ἢ βάτραχος ὁπότε γένοιο, πῶς ἔφερες ἐκείνην τὴν διατριβήν; ΑΛΕ. μακρὸν τοῦτον ἀνακινεῖς τὸν λόγον, καὶ οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ. πλὴν τό γε κεφάλαιον, οὐδεὶς, ὅστις οὐκ ἀπραγμονέστερος τῶν βίων ἔδοξέ μοι τοῦ ἀνθρωπείου, μόναις ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ χρείαις ἐμμεμετρημένος. τελώνην δὲ ἵππον, ἢ συκοφάντην βάτραχον, ἢ σοφιστὴν κολοιὸν, ἢ ὀψοποιὸν κώνωπα, ἢ κίναιδον ἀλεκτρυόνα, καὶ τἄλλα, ὅσα ὑμεῖς ἐπιτηδεύετε οὐκ ἂν ἴδοις ἐν ἐκείνοις. ΜΙ. ἀληθῆ ταῦτα ἴσως, ὦ Ἀλεκτρυὼν ἐγὼ δὲ, ὅ γε πέπονθα, οὐκ αἰσχυνόμαι πρὸς σὲ λέγειν, οὐδέπω δύναμαι ἀπομαθεῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ἐκ παίδων εἶχον, πλούσιος γενέσθαι· ἀλλά μοι καὶ τὸ ἐνύπνιον ἔτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἕστηκεν, ἐπιδεικνύμενον τὸ χρυσίον. καὶ μάλιστα ἐπὶ τῷ καταράτῳ Σίμωνι ἀποπνίγομαι, τρυφῶντι ἐν ἀγαθοῖς τοσούτοις. ΑΛΕ. ἐγώ σε ἰάσομαι, ὦ Μίκυλλε, καὶ ἐπείπερ ἔτι νύξ ἐστιν, ἐξαναστὰς ἕπου μοι· ἀπάξω γάρ σε πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Σίμωνα, καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων πλουσίων οἰκίας, ὡς ἴδοις οἷα τὰ παρ' αὐτοῖς ἐστι. ΜΙ. πῶς τοῦτο κεκλεισμένων τῶν θυρῶν; καὶ μὴν τοιχωρυχεῖν με συναναγκάσεις; ΑΛΕ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς, οὗπερ ἱερός εἰμι, ἐξαίρετον ἔδωκέ μοι τοῦτο, ἤν τις τὸ οὐραῖον πτερὸν τὸ μήκιστον, ὃ δι' ἁπαλότητα ἐπικαμπές ἐστι. ΜΙ. δύο δ' ἐστί σοι τοιαῦτα. ΑΛΕ. τὸ δεξιὸν τοίνυν [a] ὅτῳ ἂν ἐγὼ ἀποσπάσας παράσχω ἔχειν, ἐς ὅσον ἂν βούλομαι, ἀνοίγειν τε ὁ τοιοῦτος πάσας θύρας δύναται, καὶ ὁρᾶν τὰ πάντα, οὐχ ὁρώμενος αὐτός. ΜΙ. ἐλελήθεις με, ὦ Ἀλεκτρυὼν, καὶ σὺ γόης ὤν. ἐμοὶ δ' οὖν ἢν τοῦτο ἅπαξ παράσχῃς, [b] ὄψει τὰ Σίμωνος πάντα ἐν βραχεῖ δεῦρο μετενηνεγμένα, μετοίσω γὰρ αὐτὰ παρελθὼν

a Pro ὅτῳ ἂν articulo præpositiuo posito pro infinito τίς, quod sæpe vsu venire solet.

ὁ δὲ

b Secunda persona media Attica pro ὄψῃ ab ὄψομαι. Attici enim quatuor in secunda persona præsentis in ει finiunt, quemadmodum id in Grammaticis libellis docetur.

vt iam interioris amictus, quàm miseri sint panni fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedib. induxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentium. Vide vt me iam similitudines conferre docueris, optime Galle. Caeterum Tyrannis talis quaedam res tibi visa est esse: verùm vbi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam vitae rationem referebas? G A L. *Istũ quem nunc suscitas sermonem, et longior sit, neq; huius temporis.* [a] *Illud autem vnum in genere dixerim: nullam ex omnibus vitam mihi non visam tranquilliorem vita humana, naturalibus duntaxat cupiditatibus & vsibus circumscriptam.* [b] *Siquidem publicanũ equum, aut sycophantam ranã, aut sophistam graculũ, aut opinatorem culicem, aut cynaedum Gallum, atq; id genus alia, quae vos studio cõminiscimini, haudquaq̃ inter illos videbis.* M I C. *Quae dicis, ô Galle, fortaßis vera sunt: verũ non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud vnquam quiui dediscere cupiditatem illam, à puero mihi insitam videlicet vt diues euadam. Quin nunc quoq; somnium illud ob oculos versatur, aurum ostentans: potißimum autem scelestus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur.* G A L. *At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiam dum est. Surge modò, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atq; in aliorum diuitum ades, quo nimirum videas, quomodo res habeant apud illos.* M I C. [c] *Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles?* G A L. *Nequaquam, verùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, vt si quis longißimam caudae plumam, quae ob molliciem inflectitur.* M I C. *Atqui duas habes eiusmodi.* G A L. *At dextram ex his auulsam cuicunq; ego gestandam dedero, is quoad voluero, fores omneis poterit aperire, cunctaq́; videre, ipse inuisibilis.* M I C. *Equidem ignorabam ô Galle, te praestigiarum quoq; peritum esse: Porrò si mihi isthuc semel praestiteris, videbis illico Simonis vniuersas opes huc deportatas, nam eas huc rediens transferam. At*

 ille rur-

a Conclusio nullam vitam molestiorem esse humana.

b Omnia nã quae suae naturae debita soluũt. Praeter eũ plus his qui rationis habet: vt in versibus Alani dicitur, in quibus confert bruta animalia cum homine.

c Eius quoque supra meminit quomodo ex pauperrimo sutore subitò diues effectus, ab omnibus tantum non pro deo colatur.

d Nunc exemplis probat quae dixit hactenus.

e Singulis dijs certa animalia sacra ac dicata fuerunt apud veteres, Mercurio gallus, Musis cicadae, aquila Ioui, alijs alia, pisces etiã quibusdam, vt Athenaeus meminit lib. 7.

f Id est si licet hic mihi alienas fores aperire, & in aedib. obambulare inuisibilis cunctis existens.

ὁ δὲ αὖθις περιτρώξεται, ἀποτείνων τὰ καλύμματα. ΑΛΕ. οὐ θέμις γενέσθαι τοῦτο, παρήγγελλε γὰρ ὁ Ἑρμῆς ἢν τοιοῦτόν τι ἐργάσηται ὁ ἔχων τὸ πτερὸν, ἀναβοήσαντά με, καταφωρᾶσαι αὐτόν. ΜΙ. ἀπίθανον λέγεις, κλέπτην τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν ὄντα, τοῖς ἄλλοις φθονεῖν τοῦ τοιούτου. ἀπίωμεν δ' ὅμως, ἀφέξομαι γὰρ τοῦ χρυσίου, ἢν δύνωμαι. ΑΛΕ. [a] ἀπότιλον ὦ Μίκυλλε πρότερον τὸ πτίλον. τί τοῦτο, ἄμφω ἀπέτιλας; ΜΙ. ἀσφαλέστερον οὕτως, ὦ Ἀλεκτρυὼν, καὶ σοὶ ἧττον ἄμορφον τὸ πρᾶγμα ἂν εἴη ὡς μὴ χωλεύοις διὰ θάτερον τῆς οὐρᾶς μέρος. ΑΛΕ. εἶεν, ἐπὶ τὸν Σίμωνα πρῶτον ἄπιμεν, ἢ παρ' ἄλλον τινὰ τῶν πλουσίων; ΜΙ. οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ ἐπὶ τὸν Σίμωνα, ὃς ἀντὶ δισυλλάβου τετρασύλλαβος, ἤδη πλουτήσας, εἶναι ἀξιοῖ. καὶ δὴ πάρεσμεν ἐπὶ τὰς θύρας, τί οὖν ποιῶ τὸ μετὰ τοῦτο; ΑΛΕ. ἐπίθες τὸ πτερὸν ἐπὶ τὸ κλεῖθρον. ΜΙ. ἰδοὺ δὴ, ὦ Ἡράκλεις, ἀναπέπταται, ὥσπερ κλειδὶ, ἡ θύρα. ΑΛΕ. ἡγοῦ ἐς τὸ πρόσθεν. ὁρᾷς αὐτὸν ἀγρυπνοῦντα, καὶ λογιζόμενον. ΜΙ. ὁρῶ νὴ Δία, πρὸς ἀμαυράν γε καὶ διψῶσαν τὴν θρυαλλίδα, καὶ ὠχρὸς δ' ἐστὶν, οὐκ οἶδ' ὁπόθεν, ὦ Ἀλεκτρυὼν. καὶ [b] κατέσκληκεν ὅλος, [c] ἐκτετηκὼς ὑπὸ φροντίδων δηλαδὴ, οὐ γὰρ νοσεῖν ἄλλως ἐλέγετο. ΑΛΕ. ἄκουσον, ἅ φησιν, εἴσῃ γὰρ, ὅθεν οὕτως ἔχει. ΣΙ. οὐκοῦν τάλαντα μὲν ἑβδομήκοντα ἐκεῖνα πάνυ ἀσφαλῶς ὑπὸ τῇ κλίνῃ [d] κατορώρυκται, καὶ οὐδεὶς ὅλως οἶδε, τὰ δὲ ἑκκαίδεκα εἶδε Σωσύλος ὁ ἱπποκόμος ὑπὸ τῇ φάτνῃ κατακρύπτοντά με. ὅλως γοῦν περὶ τὸν ἱππῶνά ἐστιν οὐ πάνυ ἐπιμελὴς, ἄλλως τ' οὐδὲ φιλόπονος ὤν, [e] εἰκὸς δὲ [f] διηρπάσθαι πολλῷ πλείω τούτων. ἢ πόθεν γὰρ ὁ Τίβιος τάριχον αὐτῷ οὕτω μέγαν [g] ὠψώνηκεν ἐχθὲς; ἐλέγετο δὲ τῇ γυναικὶ [h] ἐλλόβιον [i] ἐωνῆσθαι πέντε δραχμῶν. ὅλως τἀμὰ οὗτοι [k] σπαθῶσι τοῦ κακοδαίμονος, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐκπώματα ἐν ἀσφαλεῖ μοι ἀπόκειται τοσαῦτα ὄντα, [l] δέδια γοῦν, μή τις ὑπορύξας τὸν τοῖχον ὑφέληται ταῦτα, πολλοὶ φθονοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσί μοι καὶ μάλιστα ὁ γείτων Μίκυλλος.

a Aorist. α. est imperatiui modi verbi ἀποτίλλω.

b Præteritū est verbi σκλέω areo.

c Præteriti medij participium verbi τήκω macero, tabesco, liquefacio.

d Præteritū passiuum Atticum est pro κατώρυκται. Attici enim inceptis ab α ε ο præfigunt in præterito duas priores literas præsentis.

e Præteriti medij participium est impersonale ab εἴκω.

f Præteritum passiuum infinitiui modi à διαρπάζομαι.

g Ab ὀψωνέω vnde nomen ὀψώνιον, omne id quod dabatur præter panem & vinū: ab ὄψω vel ἕψω elixo, coquo, vel ὀπτάω asso, & ὠνέομαι emo. græci quoque stipendia, opsonia vocabant.

h Dissipabunt, Aorist. α. passiuus coniunctiui modi, à σπαθάω.

i Ornamentum ab aure dependens, ὃ ἐστι τὸ ἐν τοῖς λοβοῖς τῶν ὤτων εἶναι.

k Præteritum passiuum infinitiui modi. Atticum pro ὠνῆσθαι ab ὠνέομαι.

l Præteritum medium à δείδω.

ille rursum circumrodet, ebibetq́; putria coria quibus consueuit soleas compingere. GAL. *Atqui nefas sit isthuc facere. Siquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt si quis pennam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, vociferans furem proderem.* MIC. *Rem neutiquam verisimilem narras, nempe* [a] *Mercurium quum ipse sit fur, non sinere alios, vt idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurum auferam, si modò possim.* GAL. *Pennam prius reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti.* MIC. *Tutius hoc quidem ô Galle, tum tibi minus fœdum sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices.* GAL. *Age sanè: Sed vtrum Simonem prius adimus, an alium quempiam diuitum?* MIC. *Haud aliò, imò ad Simonem, qui videlicet pro dissyllabo,* [b] *tetrasyllabus esse affectet, postea quam diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio?* GAL. *Pennam seræ admoue.* MIC. *Ecce autẽ, dij boni, ostium perinde atq; claui resilijt.* GAL. *Perge porrò procedens,* [c] *Vides illum vigilantem ac supputantem?* MIC. *Video per Iouem, & quidem ad obscuram siticulosamq́; lucernam, Præterea pallet, haud scio vnde Galle, totusq́; exaruit, atq; extenuatus est, mirum, ni curis. Neq; enim auditum est illum alioqui malè habere.* GAL. *Ausculta quid dicat, siquidem intelliges, quib. de causis ad eum modum sit affectus.* SIMON. *Nimirum septuaginta illa* [d] *talenta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neq; quisquam alius omnino vidit.* [e] *At verò, sedecim illa Sosylus equiso vidit me sub præsepi occultantem. Itaq; de curando stabulo nunc est admodum sollicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens, verisimile est autem illum multò etiam his plura sustulisse. Nam vnde alioqui Tibius heri tamingens salsamentum illi opsonio proposuisset? Tum autem aiunt, illum monile emisse vxori drachmis quinq;. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa. Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tollat, cõplures mihi inuident, atq; insidias parant.*

a Vide prouerb. Communis Mercurius.

b Id est, volt dici, pro Simon Simonides: ita vt fit pauperes quãdo ditescunt & ad honores euehuntur.

c Effictio seu imago diuitis cogitabundi & rationẽ supputantis, auari & curis se macerantis.

d Talentum multiplex antiquis fuit, Aegyptiũ, Ptolemaicum, Syrium, Tyriũ, Antiochenũ, Babylonicũ, Euboicum, Rhodiũ, Neapolitanum, Syracusanum, Atticũ, quod est communius apud authores: quod & plerunque intelligũt, quod coronatis valebat sexcentis, Budæus de asse.

e Rationes quib. colligit Sosylum sedecim talenta abstulisse.

Μίκυλλος. ΜΙ. νὴ Δία, σοὶ γὰρ ὅμοιος ἐγώ, καὶ τὰ τρύβλια ὑπὸ μάλης ἔχω. ΑΛΕ. σιώπησον ὦ Μίκυλλε, μὴ καταφωράσῃ παρόντας ἡμᾶς. ΣΙ. ἄριστον γοῦν. ἄγρυπνον αὐτὸν φυλάττειν, ἅπασαν περίειμι διαναστὰς ἐν κύκλῳ τὴν οἰκίαν, τίς οὗτος; ὁρῶ σέ γε ὦ τοιχώρυχε, μὰ Δία ἐπεὶ κίων γε ὢν τυγχάνεις, εὖ ἔχει. ἀριθμήσω αὖθις, ἀνορύξας τὸ χρυσίον, μήτι με πρῴην διέλαθεν. ἰδοὺ, πάλιν ἐψόφηκέ τις ἐπ' ἐμὲ δηλαδὴ πολιορκοῦμαι καὶ ἐπιβουλεύομαι πρὸς ἁπάντων. ποῦ μοι τὸ ξιφίδιον, ἂν λάβω τινά, θάπτωμεν αὖθις τὸ χρυσίον. ΑΛΕ. τοιαῦτα μέν σοι, ὦ Μίκυλλε, τὰ Σίμωνος, ἀπίωμεν δὲ καὶ παρ' ἄλλον τινά, ἕως ἔτι ὀλίγον τῆς νυκτὸς λοιπόν ἐστιν. ΜΙ. ὁ κακοδαίμων, οἷον [a] βιοῖ τὸν βίον, ἐχθροῖς οὕτω πλουτεῖν γένοιτο κατὰ κόρρης γοῦν πατάξας αὐτὸν ἀπελθεῖν βούλομαι. ΣΙ. τίς ἐπάταξέ με; λῃστεύομαι ὁ δυστυχής. ΜΙ. οἴμωζε, καὶ ἀγρύπνει, καὶ ὅμοιος γίγνου τὸ χρῶμα τῷ χρυσῷ προστετηκὼς αὐτῷ, ἡμεῖς δέ, εἰ δοκεῖ Γνίφωνα τὸν δανειστὴν ἴδωμεν, οὐ μακρὰν ᾗ καὶ οὗτος οἰκεῖ. [c] ἀνέῳκται αὕτη ἡμῖν ἡ θύρα. ΑΛΕ. ὁρᾷς ἐπαγρυπνοῦντα καὶ τοῦτον ἐπὶ φροντίδων, ἀναλογιζόμενον τοὺς τόκους, καὶ τοὺς δακτύλους κατεσκληκότα, ὃν δεήσει [d] μετ' ὀλίγον πάντα ταῦτα λιπόντα [e] σίλφην ἢ ἐμπίδα ἢ [f] μυῖαν γενέσθαι. ΜΙ. ὁρῶ κακοδαίμονα καὶ ἀνόητον ἄνθρωπον οὐδὲ νῦν πολὺ τῆς σίλφης ἢ ἐμπίδος ἄμεινον βιοῦντα, ὡς ᾗ καὶ οὗτος ἐκτέτηκεν ὅλος ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐπ' ἄλλον ἀπίωμεν. ΑΛΕ. παρὰ τὸν σὸν Εὐκράτην, εἰ δοκεῖ. καὶ ἰδοὺ, γὰρ ἀνέῳκται καὶ αὕτη ἡ θύρα, ὥστε εἰσίωμεν. ΜΙ. ἅπαντα ταῦτα μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμὰ ἦν. ΑΛΕ. ἔτι γὰρ σὺ ὀνειροπολεῖς τὸν πλοῦτον; ὁρᾷς γοῦν τὸν Εὐκράτην αὐτὸν μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου, πρεσβύτην ἄνθρωπον. ΜΙ. ὁρῶ νὴ Δία καταπυγοσύνην τινά, καὶ πασχητιασμόν, καὶ ἀτέλγειαν οὐκ ἀνθρωπίνην, τὴν γυναῖ-

a Ἀ βιόω.

b Affixus, præteritũ medium à τήκω, vt supra quoque annotauimus.

c Tertia persona præteriti passiui attica ab ἀνοίγομαι.

d Reuertitur ad Metamorphosin, hoc est, migrationem animarũ, quas Pythagoras ambulare docuit in omniũ animantium corpora.

e σίλφη Blattam significat σκώληκα.

f Περὶ μυίας de musca, extat versiculus prouerbialis valde elegans, quem non grauabor adscribere. ἔχει καὶ ἡ μυῖα σπλῆνα ἔνεστι καὶ μύρμακι χολή. docet autem neminem inimicum quamuis humilem esse aspernandum.

præter cæteros autem Micyllus iste vicinus. M I C. *Ita per Iouem. Nam tibi sum similis ac* [a] *patellas sub alagesto.* G A L. *Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas.* S I M O N. *Optimum igitur fuerit vt ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum in orbem obambulans. Quis iste? video te per Iouem. O parietũ perfossor, postea quàm es columna, benè res habet. Pernumerabo denuò refossum argẽtum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rursum, obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atq; insidijs appetor ab omnibus, vbi mihi gladius? Si quem quam deprehendero, rursum aurum defodiamus.* G A L. *Sic tibi habent ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulũ superest.* M I. *O miser, cuiusmodi viuit vitam? hostibus eueniat ad hunc modum diuitem esse. Itaq; pugno illi in maxillam illiso, volo discedere.* S I M O N. *Quis me pulsauit? Latrocinio despolior, miser.* M I C. *Plora ac vigila,* [b] *auriq; similis corpore reddaris: quandoquidem illi affixus, deditus es. Nos autem si videtur, Gniphonem fœneratorem visamus. Nam nec is procul hinc habitat: ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt.* G A L. *Vides hunc quoq; curis inuigilantem, & vsuratum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham, aut* [c] *culicem, aut muscam abeundum.* M I C. *Equidem video miserum ac vecordem hominem, ne nunc quidem multò meliorem viuere vitam, quàm silpha aut culicis: adeò totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus.* G A L. *Ad* [d] *tuum, si videtur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus?* M I C. *Paulò antè hæc omnia mea erant.* G A L. *At etiam nunc tu diuitias somnias? vides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, virum natu grandem.* M I C. *Video profectò quiddam haudquaquam virile. Porro altera ex parte*

a Id est, quẽadmodum tu mihi olim pauperi, pauper ipse quoque cum te in Saturnalibus inuitassem, abiens furaberis ollam fictilẽ, quam tunc habebam vnicã: sic nunc contra, tibi volo furari diuiti.

b Id est paleas, quemadmodum aurũ. Diogenes Cynicus mirabilis ille Philosophus, aliquando rogatus quare aurum palidũ esset: respondit, quia multos habet insidiatores.

c Ἐμπίδα Theodorus Gaza apud Aristotelem modo culicem palustrem reddidit, modo culicem mulionem, nonnunquã verò simpliciter culicẽ: vide Aristotelem lib. 5. historiæ animalium cap. 19. ἐμπίδας vero Aristophanes ὀξυστόμους dixit in auib. ὀξυαδόντας, & in nεφέλαις sonoras esse ἐμπίδας ait.

d A quo fuerat acceptus conuiuio & qui ipsi causa fuerat aurei somnij, quemadmodum in initio Dialogi statim dictum est. Id est, somniauerat quomodo mortuo Eucrate bona ad se tanquam hæredem proximum peruenissent.

τὴν γυναῖκα δὲ ἑτέρωθι, ὑπὸ τοῦ μαγείρου μοιχευομένην καὶ αὐτήν. ΑΛΕ. τί οὖν ἐθέλοις ἂν καὶ τούτων κληρονομεῖν ὦ Μίκυλλε, καὶ πάντα ἔχειν τὰ Εὐκράτους. ΜΙ. μηδαμῶς, ὦ Ἀλεκτρυών, λιμῷ πρότερον ἀπολοίμην, ἢ τοιοῦτόν τι πάσωμαι, χαιρέτω τὸ χρυσίον. καὶ τὰ δεῖπνα. δύο ὀβολοὶ ἐμοί γε πλοῦτός ἐστι μᾶλλον, ἢ τοιχωρυχεῖσθαι πρὸς τῶν οἰκετῶν. ΑΛΕ. ἀλλὰ νῦν, ἡμέρα γὰρ ἤδη, ἀμφὶ τὸ λυκαυγὲς αὐτὸ ἀπίωμεν, οἴκαδε, παρ᾽ ἡμᾶς. τὰ λοιπὰ δὲ εἰσαῦθις ὄψει. ὦ Μίκυλλε.

ΤΕΛΟΣ.

ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ ΠΕΡΙ μετεμψυχώσεως Πυθαγόρου.

Καὶ ποτέ μιν στυφελιζομένου σκύλακος παριόντα,
φασὶν ἐποικτεῖραι καὶ τόδε φάσθαι ἔπος,
Παῦσαι μηδὲ ῥάπιζ᾽ ἐπεὶ ἦ φίλου ἀνέρος ἐστὶ
ψυχὴ, τὴν ἔγνων φθεγξαμένης ἀΐων.

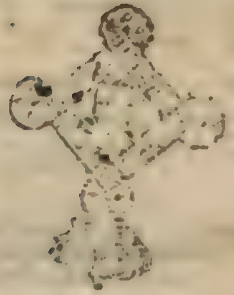

ex parte ipsam item vxorem à coquo constuprari. GAL. *Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctaq́; possidere, quæ sunt Eucratis?* MIC. *Haudquaquam Galle: imò fame citius interierim, quàm id genus quippiam patrarem. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quàm si à domesticis mihi domus profodiatur.* GAL. *Sed iam nunc quandoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliàs videbis Micylle.*

FINIS.

XENOPHANIS ELEGIA

DE METEMPSYCHOSI
Animarum Pythagoræ.

QVi catulum duro miseratus verbere cæsum,
Cùm, vt fama est, olim præteriÿsset, ait:
Desine, ne miserum cædas, nam charus amici
Est animus, quod vox indicat ipsa mihi.

LIPSIAE,

IMPRIMEBAT IOHANNES STEINMAN,

ANNO

M. D. LXXVII.

Digitized by Google